1 JANUARI 1936

A. **Havenbelangen.** —

Wij citeeren uit het Handelsblad van Antwerpen van 30 Dec. '35 het volgende rapport, uitgebracht door de Kamer van Koophandel te Antwerpen, inzake het Hollandsch-Belgische vraagstuk (onveranderde spelling):

Onderscheidene mededeelingen in de pers laten voorzien dat de onderhandelingen tusschen Nederland en België, eerlang zullen worden hernomen.

Wij zijn er van overtuigd dat onze Regeering, met evenveel goeden wil als voorheen, de voorstellen zal onderzoeken, die de Nederlandsche Regeering het mogelijk zou achten ons te kunnen voorleggen en wij wenschen uitterharte dat ditmaal een volledige en uiteindelijke oplossing moge gevonden worden.

Onder de vraagstukken, die moeten opgelost worden, heeft dit, betrekkelijk de verbinding van Antwerpen met den Rijn door het graven van een rechtstreeksch kanaal, den heftigsten tegenstand uitgelokt. Dat is een levensvraagstuk voor beide landen en zou tot niets dienen moesten wij het, zelfs tijdelijk, naar het achterplan willen verwijzen.

Wij haasten ons te herkennen dat de wensch naar toenadering en samenwerking met België thans ook wordt uitgesproken in die middens, welke vroeger alleen nog oog hadden voor de rechten van Nederland op het Rijnverkeer.

Deze keering in den geestestoestand is grootelijks te danken aan de vrijmoedigheid der Nederlandsche staatslieden, die niet geaarzeld hebben te bewijzen dat het niet eerlijk, niet logisch was, slechts een kanaal te willen toestaan, waarvan de loop gebrekkig zou zijn. Ongetwijfeld moet als definitief opgegeven aangezien worden het voorstel Antwerpen-Moerdijk, zooals het was opgevat in 1925, maar hetzelfde lot zal beschoren zijn aan elk voorstel om ons te verplichten langs het Hellegat te passeeren, of aan een voorstel eener verbetering van het bestaande kanaal.

HOLLANDSCH-BELGISCH VRAAGSTUK

Men mag er verzekerd van zijn dat het Belgische Parlement nooit eene oplossing zal goedkeuren, die de moeilijkheden slechts zou verplaatsen en die België geen even goeden, even zekeren en even gemakkelijken waterweg schenkt als deze, die vóór 1867 bestond.

Men heeft zich, in den laatsten tijd, in de Nederlandsche officieele kringen en pers erg bezig gehouden met de scheepvaartpremiën en den gratis sleepdienst, die door België werden ingevoerd, en men beschuldigt ons er van door deze middelen het transitoverkeer van Rotterdam te willen bemachtigen. Onze naburen vragen niets minder dan het voorafgaandelijk afschaffen dezer „artificieele voordeelen", ten einde met ons, op voet van gelijkheid, te kunnen onderhandelen, over het vraagstuk der havenbelangen en der waterwegen.

Er dient zoo spoedig mogelijk een einde gesteld te worden aan het misverstand, dat in dergelijke verklaringen schuilt.

Eerst en vooral willen wij een eerste punt recht zetten. Het gaat hier niet om premiën aan de „scheepvaart", maar wel om „compensatie"-premiën. Deze werden ingevoerd na het mislukken van het verdrag van 1925 en met het doel een compensatie te vinden voor de erkende ontoereikendheid en gebrekkigheid der verbindingswegen tusschen Antwerpen en den Rijn. Verre van een strijdwapen te zijn, dienden deze compensatiepremiën bij hunne invoering slechts als een verweermiddel voor onze Rijntrafiek, die we op schrikwekkende wijze zagen afnemen.

De Rijntrafiek van België beliep in 1913 9.073.000 ton op een, aan de Duitsch-Nederlandsche grens, vastgesteld totaal van 37.529.000 ton, zijnde een verhouding van 24%. — In 1927 bedroegen de cijfers in totaal 54.588.000 ton, waarvan 10.309.000 ton voor België, of een vermindering der verhouding tot 20%.

Wat Rotterdam betreft, zag deze haven hare Rijntrafiek van 22.764.000 ton, in 1913, stijgen tot 33.268.000 ton in 1927, wat een vermeerdering beteekent van 50%, terwijl de Rijntrafiek van Antwerpen gevallen was van 8,8% van het totaal in 1913 op 7,5% in 1927.

Daarenboven was het normaal verschil tusschen den vrachtprijs Ruhr-Rotterdam en dien van Ruhr-Antwerpen op goudbasis berekend, in 1928 verdubbeld, in vergelijking met het verschil van vóór den oorlog.

De groote zwakte onzer havens voor het Rijnverkeer schuilt in het merkelijk onevenwicht tusschen de Rijntrafiek op- en afwaarts. Meer dan de helft onzer schepen varen den stroom ledig op, bij gebrek aan vracht in die richting.

Spijts al onze pogingen bereikte de tonnemaat van het Rijnverkeer, stroomopwaarts in 1927 slechts 3.345.000 ton tegen 5.700.000 ton stroomafwaarts.

Voor de 9 eerste maanden van 1935 zijn de desbetreffende cijfers: 2.540.000 ton op tegen 4.450.000 ton naar beneden. Deze getallen bewijzen ten overvloede dat de compensatiepremiën lang niet de beteekenis hebben, die men hun thans wil geven, omdat het zoo in het kraam te pas komt.

En wat den gratis sleepdienst aangaat, deze bestrijkt lang heel ons Rijnverkeer niet, zooals men gewoonlijk in Nederland gelooft, maar alleen de goederen, afkomstig van of bestemd voor Straatsburg. Deze gratis sleepdienst werd in 1920 ingericht als tegenprestatie voor de ontlasting van de stapeltaksen. In dezen maatregel kan men toch in verre na geen „oorlogssubsidie" zien!

De Belgische havens strijden dus voor het behoud van de plaats die ze voorheen innamen. Het zou toch niet denkbaar zijn dat, naast de spoorwegverbindingen met hun natuurlijk Rijn-Hinterland, de Belgische havens zich geen verkeersverbindingen te water zouden mogen verzekeren in behoorlijke voorwaarden. Nooit zullen zij kunnen opwegen tegen de voordeelen die de volmaakte verbinding te water met den Rijn Rotterdam schenkt.

Het valt niet te betwisten dat een zekere proportie aan massale goederen een dringende noodwendigheid is voor het evenwicht van de scheepvaartbeweging der havens. Men kan zich moeilijk indenken krachtens welke principen, of ingevolge welke verplichtingen de Belgische havens, en voornamelijk Antwerpen, zouden moeten verstoken blijven of afzien van de trafiek dezer goederen.

Zoo het waar is dat de haven van Rotterdam, wier trafiek voor drie vierden afhankelijk is van haar buitenlandsch Hinterland, zwaar getroffen werd door de wereldcrisis, dan lijkt het toch even zeker dat deze haven, uitstekend gelegen en bewerktuigd, haar welvaart zal terugwinnen door de economische heropleving. Het werkelijke gevaar voor de toekomst der Nederlandsche havens ligt niet in de concurrentie met de Belgische havens. Onze Noorderburen zijn goed genoeg ingelicht om niet te weten dat het nationalisme inzake het vervoerbedrijf, dat bij onze gemeenschappelijke Oosterburen woedt, een factor beteekent, dien wij heel wat erger vreezen moeten voor onze wederzijdsche havens.

Mocht, niettemin, de Regeering in Den Haag meenen een regiem te moeten invoeren dat schaden zou aan de normale bedrijvigheid der Belgische havens, dan zijn wij er van overtuigd dat daarop onmiddellijk en zeer afdoende zou worden geantwoord. Dat zou nochtans een betreurenswaardige inleiding zijn voor de besprekingen, waarvan de voornaamste kansen op welgelukken berusten op een zoo hoog mogelijk gesteld wederzijdsch vertrouwen en op de eerbiediging van de wederzijdsche belangen.

(Het Handelsblad van Antwerpen)

(Vor. ber. Rotterdam en Antwerpen Havenbelangen 2074 A.; Havenverkeer 2074 B.)

2 JANUARI 1936

A. De Oudejaarsavond-rede van den Gouverneur-Generaal. —

De redevoering, welke door jhr. mr. B. C. de Jonge, Gouverneur-Generaal van Ned. Oost-Indië, in het Oudejaarsprogramma van de N.I.R.O.M. werd uitgesproken, begint met de mededeeling dat spreker niet zonder aarzeling er toe overging het woord tot de luisteraars te richten, aangezien hij zich ten volle bewust is dat, speciaal op Oudejaarsavond, niemand gaarne wordt lastig gevallen, dat men liefst aan eigen gedachten wordt overgelaten en geen behoefte heeft aan toespraken, allerminst van officieele personen, wier beschouwingen en inzichten men nu wel zoowat kent.

„Toch", aldus vervolgde Z. E. „waag ik het om uw aandacht te vragen, maar ik doe dat dan ook in het geheel niet als officieel persoon, doch veeleer als een, die met u nu ruim vier jaar lief en leed heeft gedeeld, met u heeft gestreden en getobd en die nu zeer sterk gevoelt, dat dit waarschijnlijk de laatste Oudejaarsavond zal zijn, dien hij in uw midden zal doorbrengen. Samen geleden leed, samen gestreden strijd en samen doorstane zorg leggen een band, dien men zich niet dadelijk realiseert, maar die soms toch zeer wezenlijk blijkt te bestaan."

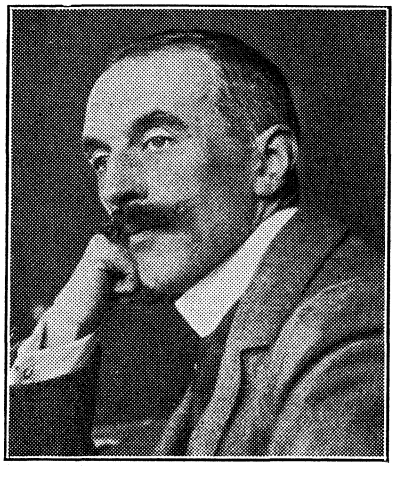

Jhr. Mr. B. C. de Jonge.

Spreker memoreert den Oudejaarsavond bij de jaarwisseling van 1932 op 1933. „Ook gij zult u den toestand van toen nog wel herinneren. Wij waren midden in een heftige salarisactie; op protestvergaderingen gedurende de Kerstdagen waren roode doeken gespannen met de woorden: De Regeering maakt haar ambtenaren rebelsch. Een paar maanden later hadden wij de dienstweigering te Soerabaja en de daarop gevolgde ernstige gebeurtenissen. Het was een tijd van grommend verzet en angstige spanning. Men riep om breedopgezette plannen voor bezuiniging en welvaartsbevordering opdat daardoor rust, zekerheid en welvaart verkregen zouden worden. Men eischte van de Regeering wat de Regeering niet schenken kon en niemand ter wereld kon schenken, omdat die wereld zelf de weldaden die men vroeg niet bezat. Thans staan wij voor de jaarwisseling 1935/1936. Hoe is de toestand nu?"

Spreker verklaart vervolgens wel niet te behoeven te wijzen op alles wat rondom ons gebeurt, op de spanningen welke allerwegen bestaan. Wat daaruit zal voortvloeien kan niemand voorspellen, dit moet worden afgewacht. Op sociaal-economisch gebied is niet veel verbetering aan te wijzen. Het monetaire vraagstuk blijft onopgelost als een dreigende wolk boven de internationale samenleving hangen. Overal lijden landbouw, nijverheid en handel nog van de kunstmatige en gewrongen verhoudingen met als gevolg werkloosheid, verarming en, voor niet weinigen, ondergang. De wereldsituatie vertoont geen grondslagen voor rust, zekerheid en welvaart. Hetzelfde geldt voor Indië, dat den onmiddellijken invloed van het wereldgebeuren ondervindt. Als exportland is Indië zelfs bijzonder kwetsbaar, wat wij aan den lijve ondervonden.

„Realiseert men zich wel voldoende wat de terugloop van de Landsinkomsten in enkele jaren tot op de helft beteekent?"

Spreker wijst er op dat onder de in de laatste jaren genomen maatregelen er sommige zijn, welke geen werkelijke bezuiniging opleveren, aangezien zij in wezen niet anders zijn dan verschuiving van uitgaven. Voorts is niet te ontkennen dat wij in verschillend opzicht leven op ons kapitaal, m.a.w. dat wij interen. Die figuur is niet mooi maar toelaatbaar in een tijd van een zoo geweldigen terugval. Als er opleving komt zal het ongetwijfeld mogelijk zijn ten deze weer conservatiever en juister beleid in acht te nemen. Erger is het, dat het thans zeer moeilijk blijkt ons te handhaven op een punt dat onze schuld niet meer toeneemt. Spreker memoreert, dat die schuld thans te stellen is op het enorme bedrag van anderhalf milliard. Hoewel de beurs te New York gunstig werd beïnvloed door het bericht dat het begrootingstekort in de Vereenigde Staten in het komende jaar slechts drie milliard dollar zal zijn in plaats van vijf milliard, is dit misschien voor Amerika reden tot verheugenis, wij hier moeten voor alles zorgen, dat onze schuld niet grooter wordt, omdat anders rente en aflossing daarvan in toenemende mate de gevolgen van bezuiniging en versobering teniet doen.

„Het is al moeilijk genoeg het natuurlijk accres der uitgaven op te vangen en dit zal zich als een ernstig bezwaar doen gevoelen bij de opstelling van de begrooting voor 1937. Daarbij komt, dat een levenskrachtig en een gezond land als Indië steeds weer vooruit wil."

NEDERL. OOST-INDIE

Wij hebben echter rekening te houden met onze inkomsten, die in het afgeloopen jaar nog weer terugliepen, niet meer met sprongen zooals vroeger, maar geleidelijk. De teruggang zelf is wel niet zoo ernstig, maar wel ernstig is dat vooruitgang achterwege is gebleven. Voor 1937 zullen wij de inkomstenraming voornamelijk op de lagere cijfers van 1935 moeten baseeren.

„Wellicht wordt de begrooting voor 1937 de moeilijkste die wij gehad hebben."

Spreker constateert dat dit een weinig opwekkend beeld is, maar gelukkig niet hopeloos. Een hopelooze toestand is onbestaanbaar voor hem, die gelooft dat het lot van den individueelen mensch en van de volkeren in Gods hand ligt. De toestand is ook niet hopeloos, omdat reeds veel werd bereikt, de groote inspanning en de gebrachte offers waren niet te vergeefsch. De samenleving bleef gehandhaafd.

Spreker constateert dat het een enorme prestatie voor een samenleving is om bij een terugloop van het Landsbudget tot op de helft in enkele jaren, in stand te blijven. Bovendien geschiedde meer dan dat. De bezuiniging op het leger, welks kosten terugvielen van 72 millioen tot 42 millioen, maakte het leger kleiner, doch deed het winnen aan agressieve kracht. Een soortgelijke winst maakte ook de samenleving. Door reorganisatie, versobering en scherpe selectie is haar grondslag hechter en de mogelijkheid van doeltreffender verweer eer toe- dan afgenomen. Indië maakte in de afgeloopen moeilijke jaren bovenal een geestelijke winst.

De mentaliteit onzer samenleving is zakelijker, nuchterder en eerlijker geworden. Men ziet de dingen thans meer zooals zij in werkelijkheid zijn, toont meer neiging om de onvermijdelijkheid der feiten te erkennen, waardoor ook de consequenties gemakkelijker worden aanvaard. „Wat ons gevoelig treft, leed brengt of schade doet, wordt niet meer bij voorbaat al aan de regeering geweten. Er is een gezindheid tot samenwerking ontstaan, een inzicht dat

alleen daardoor het hoofd kan worden geboden aan de ongunst der tijden en ook een wil om aan te pakken en vol te houden. De waarde hiervan kan moeilijk worden overschat."
Spreker vervolgde: „Volhardt in deze uwe houding en ga voort op den eenmaal ingeslagen weg, dan is het niet meer de vraag of wij tegen de crisis op kunnen, maar kan de crisis tegen ons op."
Spreker wijst tenslotte op teekenen van opleving, die wat Indië betreft bestaan uit de suiker, die weer gaat planten, het verhoogde quotum voor rubber, de hoogere opbrengst van de copra, de prijshoudende stemming voor thee, de goede markt voor tin en de toekomst voor de tabak in Amerika.
„Hebben wij hier te doen met de aankondiging van een nieuwen dageraad?"
Spreker meent dat wij in ieder geval dankbaar moeten zijn voor de schemering, die hoop geeft.
Spreker wenschte vervolgens „Heil en Zegen" toe aan de voorbeeldige, gelaten aanvaardende millioenenbevolking, aan het Inlandsche Bestuur, de Regenten, de Volkshoofden, de Zelfbestuurders, alle vreemdelingen en vreemde Oosterlingen, die hier welkom waren in 1935 en dit ook in de toekomst zijn, mits zij zich houden aan recht en wet; aan de Europeesche gemeenschap, aan de bemanningen van schepen en vliegtuigen, aan de pers, aan de Kerkelijke dienaren, aan het Europeesch Bestuur en aan de politie, leger en vloot, opwekkend tot toewijding en plichtsvervulling, vervolgens aan alle ambtenaren op de departementen, de opvoeders van de jeugd en den Volksraad, en tenslotte „Heil en Zegen" toegewenscht aan het Moederland. „Misschien hoort men ons daar; dan kunnen wij niet terughouden een uit het diepst van het gemoed opwellenden wensch voor het welzijn van het land, waaraan wij zoo nauw verbonden zijn. Ik vraag mij wel eens af of de beteekenis van dien band voldoende wordt begrepen, of wel wordt ingezien hoe het eene gebiedsdeel van het andere afhankelijk is ten aanzien van de hoogste belangen, volstrekt niet eenzijdig, maar over en weer. Moge dat besef in het komende jaar meer dan ooit levendig zijn, tot heil van Nederland en Indië beiden."
Spreker neemt vervolgens afscheid van de luisteraars met de oprechte bede dat Gods beste zegen hen in het nieuwe jaar moge vergezellen. (Aneta.)
(Vor. ber. Jhr. Mr. B. C. de Jonge 1960 D.)

A. NEDERLAND. — Nieuwjaarsrede van Minister-president dr. H. Colijn voor de radio. - Een oproep tot eendracht. —
Nieuwjaarsdag, des avonds ruim 9 uur, heeft de minister-president, Z.Exc. dr. H. Colijn, voor de microfoon van de N.C.R.V. een korte rede uitgesproken, waaraan wij het volgende ontleenen:
Z.Exc. begon met te wijzen op den onzekeren internationalen toestand, welke gepaard ging met een toenemende bewapening en een groeiend wantrouwen. Deze toestand wordt niet zonder zorg gadegeslagen. De kansen om buiten een groot Europeesch conflict te blijven, schijnen thans heel wat geringer dan in 1914. Waakzaamheid is dus een eisch van den dag. Wat het binnenland betreft, blijft de toestand economisch en financieel zorgelijk.
Spr. wees op de moeilijkheden, die alle bedrijven: landbouw, veeteelt, industrie en scheepvaart ondervinden en op de millioenen, die de regeering moet uitgeven om die bedrijven te steunen, terwijl werkloozenzorg en werkverschaffing jaarlijks een 220 millioen uit de staatskas putten. In deze omstandigheden moet de verdeeldheid des volks zoo min mogelijk naar voren komen. Nu is juist op dit punt de toestand in Nederland niet verheugend. Spr. is niet van oordeel, dat er geen politieke partijen moeten zijn, maar onder den druk van den grooten gemeenschappelijken toestand mogen die verschillen niet toegespitst worden, maar integendeel op den achtergrond geschoven. Dat is ook noodig met het oog op de steeds sterker wordende tegenwerkende krachten. Alleen diep doorvoelde nationale eenheid en daaruit geboren nationale veerkracht kunnen de gevolgen van het crisisgebeuren temperen. Nederland alleen kan voor zich alleen niet de crisis oplossen. Daarvoor zijn we te zeer van het buitenland afhankelijk.
Spr. wees op de noodzakelijkheid van eendracht en besloot zijn rede als volgt:
Naar den mensch gesproken, overwint, ook in dezen kamp, het volk, dat de sterkste zenuwen blijkt te bezitten. Het zijn de narcotica, die vaak het zenuwgestel ondermijnen. Voor den nationalen volksgeest dreigt dat gevaar te komen uit den hoek van voortgaande versplintering met daaraan gepaard gaand onvruchtbaar gekibbel, dat de kracht ondermijnt. Het is de eendracht, die machtig maakt, het is de tweedracht, die verzwakt en verstrooit.
Als ik roep om die noodzakelijke eendracht, dan doel ik niet op die eendracht, die er op een kerkhof is, noch ook op de schijneendracht, die geforceerd van boven wordt opgelegd. Maar dan doel ik op eendracht, die geboren wordt uit vrijen wil tot cordiale samenwerking van allen, die van goeden wille zijn. Daaraan heeft Nederland ook in 1936 groote behoefte. Een Nieuwjaarswensch voor het Nederlandsche volk zou dan ook niet compleet zijn, wanneer hij geen uitdrukking gaf aan de hoop, dat het nieuw ingetreden jaar ons wat dichter bij dat ideaal brengen zal.
Maar ik voeg daaraan nog iets toe. Een bede voor U allen. Dat God U zooveel voorspoed schenke in huis en bedrijf, dat de nijpendste zorgen U bespaard mogen worden en dat alle luisteraars, als zij moed en kracht voelen wegglijden, de beteekenis mogen ervaren van het woord van den profeet Jesaja, dat God den moeden kracht geeft en dat Hij vermenigvuldigt de sterkte dien, die geen krachten heeft.
(A. N. P.) **(Vor. ber. Dr. H. Colijn 2064 C.)**

B. NEDERLAND. — Minister Gelissen over 1936. - Lichtpunten. —
Minister Gelissen, zooals men weet minister van Economische Zaken in ons land, heeft een onderhoud toegestaan aan een redacteur van De Standaard over de economische vooruitzichten voor 1936. Wij ontleenen er o.m. het volgende aan:
„Zijn er nog middelen om de industrie te steunen?"
„Wij zouden, gelijk Engeland, Zwitserland en België, nog meer kunnen doen aan een positieve kapitaalbeleggingspolitiek, om langs dezen weg opdrachten voor onze industrie te verzekeren. Daarvoor hebben de genoemde landen bedrijfsbanken, die met de industrie samenwerken."
„Wordt bij ons in die richting gewerkt?"
„Ik kan alleen zeggen dat de regeering haar aandacht op de zaak heeft en eenige besprekingen door mij zijn gevoerd."
„Is onze industrie concurrenz-fähig?"
„Naar mijn meening in het algemeen wel.
Het kostenpeil ligt, in totaal genomen, beneden dat van de Duitsche, ongeveer op dezelfde hoogte als van de Fransche en hier en daar iets boven dat van de Engelsche industrie.
Het is wel een merkwaardigheid, dat wij tegenover Scandinavië een actieve handelsbalans bezitten, niettegenstaande de daar toegepaste devaluatie.
Bij ons wacht de aanpassing van de loonen op de verlaging van de huren, die in het Vaste Lasten-ontwerp betrokken zijn. Spoedige afwerking daarvan is zeker gewenscht.
Het gaat er om onze bestaande industrie in stand te houden en zoo mogelijk nieuwe bedrijven te stimuleeren. Doch de technologische exploratie vergt geruimen tijd.
U weet, dat ik destijds berekend heb, dat wilden wij 1/3 van ons invoer-surplus door eigen voortbrenging vervangen, rond 40.000 man extra te werk zou kunnen worden gesteld. Wanneer men aan kapitaalsinvestatie berekent noodig te hebben ƒ 4.000 per man, dan zou daarmede gemoeid zijn een bedrag van ƒ 160.000.000 en dat is in vergelijking met ons volksvermogen van 13 milliard, toch wel te verantwoorden."
„Is vermindering van werktijd een middel om de werkloosheid te bestrijden?"
„Zeker, bij terugbrenging van de 48- tot een 40-urige werkweek zou een grooter aantal arbeidskrachten te werk kunnen worden gesteld, doch, en dat is een groote maar, het kan alleen als het internationaal geschiedt."
„U sprak zoonet van eenige opleving?"
„Er zijn eenige dingen, die hoopvol stemmen. In 1932 zien we in de wereld een toenemende vraag naar grondstoffen en stijging van de productie, met uitzondering van den landbouw, gepaard gaande met een vermeerdering van den wereldhandel. Daardoor ontstaat eenige opleving in de scheepvaart met tevens een aantrekking van de vrachtprijzen. Er zijn teekenen, die er op wijzen, dat Nederland hiervan ook definitief zijn deel krijgt. Maar al te veel wordt vergeten de woorden van dr. Colijn: Wij zijn later dan de meeste andere landen in de crisis geraakt, we komen er ook later weer uit.

Overigens dient men er wel op te letten, dat de Ver. Staten met hun 10 millioen werkloozen op de 120 millioen bewoners, een nog aanmerkelijk hooger werkloosheidspercentage hebben dan wij met 400.000 op de 8 millioen. En dat ondanks de ingrijpende maatregelen daar. Bovendien moet er op gelet worden, dat uit de stijging van de werkloosheid niet mag worden afgeleid een dalende productie. Tevens mag niet worden vergeten, dat jaarlijks 47.000 arbeidzoekenden het leger arbeidskrachten versterken.
Naar mijn meening heeft de Nederl. industrie in 1935 meer verdiend dan in 1934.
In sommige takken van de nijverheid is een onmiskenbare gunstige tendenz; het handelsverdrag met Amerika gesloten biedt hoop op verruiming van afzet.
De beginselen van dat handelsverdrag, beoogend meer wederzijdschen handel, vormen in elk geval een tegenstelling met de in de laatste jaren heerschende neiging om het handelsverkeer te beperken. En dat is een gelukkig verschijnsel.
Onze schepen zijn weer in de vaart en het vrachten-indexcijfer stijgt.
In de landen die gedevalueerd hebben is er een noodzakelijke aanpassing van het levenspeil naar boven, bij ons een daling, zoo kan er weer een breeder draagvlak ontstaan. In de chemie spreekt men van autocatalyse, wat het beste weer te geven is met zelfversnelling. In de crisis vertoont zich hetzelfde beeld, zoowel in de neer- als opgang. Als we weer op gang komen, wordt het tempo steeds sneller.
Zoo mogen we het nieuwe jaar ingaan met eenig meerder vertrouwen, hopend, dat de opleving een blijvend beteren toestand voor ons volk zal brengen." (De Standaard)
(Vor. ber. Minister Gelissen 2054 B.)

3 JANUARI 1936

A. FRANKRIJK. — De Duitsche gezant, Roland Koester, te Parijs overleden. —
Na een korte ongesteldheid is op 31 Dec. '35 in den ouderdom van 53 jaar de Duitsche gezant te Parijs, Roland Koester, overleden.
President Lebrun heeft Adolf Hitler een telegram gezonden waarin hij bij den dood van den Duitschen gezant de uiting zijner droefheid betuigt.
(Le Journal)

B. LITAUEN. — Engelsche démarches ten gunste van Litauen te Berlijn. —
Naar verluidt, heeft de Britsche ambassadeur te Berlijn, sir Eric Phipps, onlangs een démarche gedaan bij het Duitsche ministerie van Buitenlandsche Zaken, zulks in verband met den huidigen stand der betrekkingen tusschen Duitschland en Litauen.
Het feit, dat ondanks de concessies, waartoe de Litausche regeering zich op instigatie van Genève bereid heeft verklaard, de Duitsche politiek in het Memelgebied niet de bewijzen van verzoeningsgezindheid aan den dag heeft gelegd, welke men van haar verwachtte, heeft te Londen een zekere mate van bezorgdheid gewekt. De situatie in het Memelgebied en in het bijzonder de pressie, waaraan de autoriteiten als gevolg van de Duitsche propaganda onderworpen zijn, heeft de voorheen gekoesterde vrees doen herleven.
Zelfs deed te Londen het gerucht de ronde, dat de ongerustheid waaraan Litauen ten prooi is, wel eens tot gevolg zou kunnen hebben, dat in het land een krachtige beweging ontstaat ten gunste van een federatie met de Sovjet-Unie. (Times) **(1825 D.)**

C. SPANJE. — Tweede Kabinet-Valladares. —
Portela Valladares, de demissionnaire Spaansche premier, is er op 30 December '35 in geslaagd, een gereorganiseerd kabinet te formeeren, dat als volgt is samengesteld.
Premier en minister van Binnenlandsche Zaken: Portela Valladares.
Buitenlandsche Zaken: Joaquin Ursaiz.
Oorlog: generaal Molero.
Marine: admiraal Azarola.
Justitie en Arbeid: Becerra.
Onderwijs: Villalobos.
Openbare Werken en Verkeerswezen: Cirilo del Rio.
Landbouw, Industrie en Handel: Mendizabal.
Financiën: Rico Avello.
De nieuwe regeering is er een met centrums-tendenzen; zij bevat slechts één partijman en wel del Rio. Alvorens af te treden had het eerste kabinet-Valladares zijn goedkeuring gehecht aan het besluit tot ontbinding der Cortes. Dit besluit behoeft derhalve thans nog slechts de handteekening van president Zamora, om van kracht te worden. Als laatste bewindsdaad besloot het ministerie vervolgens, de opstelling der begrooting drie maanden uit te stellen. Daarop zette de premier in den kabinetsraad de motieven uiteen, die hem tot demissie hadden genoopt. Hij verklaarde op het standpunt te staan, dat de leiding der politiek van het kabinet hem toekwam. Verscheiden ministers hadden evenwel deze opvatting betwist, aangezien zij zich openlijk verzetten tegen zijn politiek en onderhandelingen voerden met leden der oppositie.
Chapaprieta, die bij geen der politieke partijen is aangesloten, heeft verklaard, dat aangezien het kabinet uit heterogene elementen was samengesteld, de premier uitsluitend de uitvoerder behoorde te zijn van de besluiten der meerderheid van het ministerie. (El Sol) **(Vor. ber. Kabinet 2090 F.)**

D. NEDERLAND. — Mr. L. Lietaert Peerbolte. —
In een der zalen van het departement van Sociale Zaken aan het Bezuidenhout te 's-Gravenhage is op 30 Dec. '35 in een plechtige samenkomst van autoriteiten en ambtenaren op het gebied van de volksgezondheid, afscheid genomen van mr. L. Lietaert Peerbolte, directeur-generaal, hoofd van de afdeeling Volksgezondheid, aan genoemd departement. Minister Slingenberg deelde mede, dat de Nederlandsche regeering haar dankbaarheid heeft willen toonen, ten bewijze waarvan het H.M. de Koningin behaagd heeft mr. Lietaert Peerbolte te benoemen tot commandeur in de Orde van Oranje-Nassau.
(Vaderland)

E. VOLKENBOND. — James MacDonald, Hooge Commissaris voor Duitsche vluchtelingen, neemt ontslag.
James MacDonald, de door Genève aangewezen hooge commissaris, ter behandeling van de belangen der voor het nationaal-socialistische bewind gevluchte Duitschers, heeft, aldus Reuter, bij het Volkenbondssecretariaat zijn ontslag ingediend.
Hij voert als grond hiervoor aan, dat het vraagstuk van het Duitsche anti-semitisme een zoodanigen omvang heeft aangenomen, dat alleen de Volkenbond het vermag te behandelen, en niet een van Genève onafhankelijke organisatie met beperkte bevoegdheden.
In een door MacDonald bij zijn ontslagaanvrage gevoegden brief houdt hij een requisitoir tegen de godsdienst- en rassenpolitiek van het Derde Rijk en hij spreekt de hoop uit, dat de mogendheden bij de Duitsche regeering zullen ingrijpen, om haar er toe te brengen die politiek te wijzigen.
Prof. James MacDonald werd op 14 Dec. door de Nederlandsche regeering tot Commandeur in de Orde van Oranje-Nassau benoemd. (A. N. P.) **(1022 H.)**

F. NEDERLAND. — Regeling aanvullend onderwijs. - Wetsontwerp ingetrokken. —
De Minister van Onderwijs, K. en W. heeft met machtiging van H.M. de Koningin ingetrokken het wetsontwerp tot regeling van het aanvullend onderwijs. (A. N. P.)

G. NEDERLAND. — Identiteitskaarten voor fototoestellen. —
Om den frauduleusen import van fototoestellen en andere foto-artikelen tegen te gaan en ten aanzien van de verscherpte maatregelen, zooals inbeslagneming, beboeting en strafvervolging, welke ter zake door onze douane getroffen zijn, kunnen wij thans mededeelen, dat de organisatie van den Nederl. Fotohandel, belichaamd in het Centraal Bureau, gevestigd te Amsterdam, ter ondersteuning van vorenbedoelde

maatregelen voorstellen bij de Regeering heeft ingediend om ten gerieve van het Nederlandsch fotografeerend publiek ter voorkoming van moeilijkheden aan de grenzen bij terugkeer uit het buitenland met een te voren in Nederland gekocht fototoestel, z.g. identiteitskaarten te verstrekken, ten blijke, dat de betreffende apparaten al reeds eerder regelmatig werden ingevoerd en dus verder vrij van rechten in Nederland kunnen worden toegelaten.
Deze identiteitsbewijzen zullen uitsluitend via den bonafiden fotohandel afgegeven worden.
(Limburger Koerier)

A. **TOONEEL. — Iffland-ring in het museum te Weenen. —**
Albert Bassermann, eens door Duitschland erkend als zijn grootste acteur, heeft het teeken van deze onderscheiding thans overgedragen aan het Bundes-Theater-museum te Weenen.
Zooals men zich zal herinneren, schoof Basserman, die de wisselring oorspronkelijk voor Max Pallenberg bestemd had, zijn dooden vriend Moissi het eereteeken aan de hand.
Nu heeft Bassermann de ring, die door den schenker, den acteur Iffland, bedoeld was om steeds te worden overgedragen aan den grootsten Duitschen tooneelspeler, aan het Weensche tooneelmuseum afgestaan.
(A. N. P.)

4 JANUARI 1936

B. **NEDERLAND. — De Nationaal Socialistische Beweging. - Publicaties in Volk en Vaderland. —**
De Utrechtsche rechtbank wees op 31 Dec. '35 vonnis inzake de N.S.B.-publicaties.
Mr. S. A. van Lunteren, hoofdredacteur van „Volk en Vaderland" werd vrijgesproken. De eisch was *f* 100 boete of 50 dagen hechtenis.
De heer J. Hollander, redacteur van het blad, werd eveneens vrijgesproken. De eisch was *f* 100 boete of 50 dagen hechtenis.
Mr. Reydon, waarnemend hoofdredacteur van „Volk en Vaderland", werd veroordeeld tot *f* 200 boete of 50 dagen hechtenis. Eisch 3 maanden gevangenisstraf.
Dr. E. G. H. Verviers, redacteur van Nieuw-Nederland, werd tot *f* 100 boete of 50 dagen hechtenis veroordeeld. De eisch was *f* 200 boete of 60 dagen hechtenis.
De rechtbank beval de teruggave van de in beslag genomen drukpers aan de N.V. Drukkerij voorheen L. Bos en Zn.
De Officier van Justitie heeft tegen deze uitspraken hooger beroep aangeteekend. (Ons Noorden)
(Vor. ber. 2024 E.; N.S.B. 2093 E.)

C. **DISCONTOKOERSEN. —**
De verschillende discontokoersen luiden op het oogenblik als volgt:

	Sedert				Sedert	
Argentinië	23- 2-'33	6	%	Nederl. Bank:		
België	16- 5-'35	2	%	Wisseldisc.	14-11-'35	3½%
Britsch-Indië	28-11-'35	3	%	Prom.disc.	14-11-'35	4 %
Bulgarije	15- 8-'35	6	%	Bel. op Eff.	14-11-'35	4 %
Chili	23- 8-'32	4½	%	Bel. v. Goed.	14-11-'35	4 %
Columbia	18- 9-'30	7	%	Voorschotten		
Danzig	21-10-'35	5	%	Rek.-Crt.	14-11-'35	4 %
Denemarken	22- 8-'35	3½	%	Ned.-Indië	1- 7-'35	3½%
Duitschland	21- 9-'32	4	%	New York		
Engeland	30- 6-'32	2	%	Fed. Res. B.	1- 2-'34	1½%
Estland	1-10-'35	4	%	Noorwegen	24- 5-'33	3½%
Finland	1-12-'34	4	%	Oostenrijk	10- 7-'35	3½%
Frankrijk	31-12-'35	5	%	Peru	1- 8-'30	9 %
Griekenland	14-10-'33	7	%	Polen	26-10-'33	5 %
Hongarije	28- 8-'35	4	%	Portgual	13-12-'34	5 %
Ierland	22- 4-'32	4	%	Roemenië	15-12-'34	4½%
Italië	9- 9-'35	5	%	Spanje	10- 7-'35	5 %
Japan	3- 7-'33	3.65		Tsjecho-Sl.	1- 1-'36	3 %
Joego-Slavië	18- 1-'35	5	%	Zuid-Afrika	15- 5-'33	3½%
Letland	1- 1-'33	5½	%	Zweden	29-11-'33	2½%
Litauen	1- 1-'34	6	%	Zwitserland	2- 5-'35	2½%

(Keesings Financieel Archief)
(Vor. ber. Discontokoersen 2060 E.; Overz. 1802 C.)

D. **NEDERLAND. — Stichting „Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis". —**
Het toenemend belang van de sociale geschiedenis stelde reeds geruimen tijd het tot stand komen van een wetenschappelijk lichaam, dat zich met de bestudeering van dit gebied zou belasten, aan de orde. Door de samenwerking van de Centrale Arbeidersverzekerings- en Deposito-Bank te 's-Gravenhage en het Nederlandsch Economisch-Historisch Archief, is het thans mogelijk geworden de stichting het „Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis" op te richten, waarvoor de gemeente Amsterdam een ruim gebouw aan de Keizersgracht 264 ter beschikking heeft gesteld.
Het doel van het Instituut is het bevorderen van de kennis en de wetenschappelijke studie van de nationale en internationale sociale geschiedenis.
Het Bestuur der Stichting bestaat uit de heeren Nehemia de Lieme, voorzitter, prof. mr. N. W. Posthumus, secretaris, jhr. dr. P. J. van Winter, tezamen vormend het dagelijksch bestuur, prof. dr. H. Brugmans, prof. mr. I. B. Cohen, mej. dr. Jane de Iongh, J. Oudegeest, dr. H. B. Wiardi Beckman, verder uit prof. dr. H. Bolkestein, die door de afdeeling Letterkunde der Koninklijke Academie van Wetenschappen en uit prof. dr. J. S. Theissen, die door de Faculteit der Letteren en Wijsbegeerte der Universiteit van Amsterdam, uit haar midden als bestuursleden zijn aangewezen.
Als directeur zal prof. Posthumus optreden.
(Het Vaderland)

E. **NEDERLAND. — „Nozema" opgericht. —**
Dezer dagen vond in een der zalen van het Departement van Binnenlandsche Zaken ten overstaan van notaris mr. B. Grootenboer het verlijden plaats van de acte van oprichting der N.V. Nederlandsche Omroep Zender Maatschappij „Nozema". Namens den Staat compareerde de heer J. A. de Wilde, minister van Binnenlandsche Zaken, terwijl als vertegenwoordigers van de algemeene omroeporganisaties optraden: voor de A.V.R.O. de heeren G. de Clercq en F. P. A. van Gheel Gildemeester, voor den K.R.O. de heer P. A. M. Speet, voor de N.C.R.V. de heer mr. A. van der Deure en voor de V.A.R.A. de heer J. W. Lebon.
Directeur van het zenderbedrijf wordt ir. A. Dubois.
(N. R. Crt.) **(Vor. ber. 2065 A.; Radio 2114 B.)**

F. **LUCHTVAART. — Vliegongeluk. - „City of Khartoum". —**
Op 31 Dec. '35 is het vliegtuig „City of Khartoum" van de Imperial Airways, dat van Mirabelle op Creta was vertrokken, nabij Alexandrië verongelukt. Het vliegtuig had 4 leden bemanning en vervoerde 9 reizigers. Bij deze ramp zijn 12 personen om het leven gekomen, de gezagvoerder Wilson is n.l. door een regeeringsvaartuig gered.
Ook had het toestel luchtpost voor Indië en Australië aan boord. (Daily Telegraph)
(Vor. ber. Vliegongelukken 2101 B.)

5 JANUARI 1936

G. **VEREENIGDE STATEN. — Boodschap van President Roosevelt. —**
De president der Vereenigde Staten, Roosevelt, heeft op 3 Januari '36 zijn aangekondigde boodschap persoonlijk in het Huis van Afgevaardigden voorgelezen.
Het is zoover gekomen, aldus Roosevelt, dat de volkeren van Amerika kennis moeten nemen van een toestand, die in zich vele elementen draagt, die leiden tot de tragedie van een algemeenen oorlog.
Tal van volken, vooral de kleinste, zouden als men hen aan zich zelf overliet, tevreden zijn met hun grenzen en bereid zijn, om in hun eigen land en in samenwerking met hun naburen hun eigen economische en sociale problemen op te lossen.
De souvereine leiders van deze volken volgen deze vreedzame en redelijke aspiraties van hun onderdanen met hartelijk medeleven. Zij moeten echter steeds blijven letten op de mogelijkheid dat vandaag of morgen door de souvereine leiders van andere volkeren, die de beginselen tot verbetering van het menschelijk ras door vreedzame middelen weigeren

te onderschrijven, een inval in of een aanval tegen hun land wordt gedaan.
Er is op het oogenblik dus alle reden tot pessimisme. De volken, die streven naar expansie, naar herstel van onrechten, voortvloeiend uit vroegere oorlogen, naar afzetgebieden voor hun handel, voor hun bevolkingsoverschotten of zelfs voor hun eigen vreedzame bijdragen tot den vooruitgang der beschaving, slagen niet er in, dat geduld te toonen, hetwelk noodzakelijk is om hun redelijke en wettige doeleinden te bereiken door vreedzame onderhandelingen of door een beroep op de schoonste gevoelens van gerechtigheid in de wereld. (New York Herald Tribune)
(Vorig bericht Roosevelt 2076 A.)

A. **LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig besproken zijn. - Onze wekelijksche opgave. —**
Duitsch: Mechtilde Lichnowsky — „Delaïde". (S. Fischer, Berlin)
Ruth Schaumann — „Amei: eine Kindheit". (G. Grote, Berlin)
Engelsch: Mary Ellen Chase — „Silas Crockett". (Collins)
Talbot Mundy — „Purple Pirate". (Hutchinson)
Jerrard Tickell — „See how they run". (Heinemann)
Fransch: P. J. Jouve — „La scène capitale". (Gallimard)
Général H. Mordacq — „Faut-il changer le régime?" (Albin Michel)
Italiaansch: G. B. Angioletti — „Amici di Strada". (Carabba, Lanciano)
Nederlandsch: Marie Gevers — „Guldentop" (Belgische letteren). Vertaald door S. J. G. Premsela-den Boer. (Zuid-Holl. Uitg., den Haag)
A. H. M. Romein-Verschoor — „Vrouwenspiegel". (Literair-sociologische studie over de Nederlandsche romanschrijfster na 1880). (W. de Haan, Utrecht)
Russisch: Ilja Ehrenburg — „Ne perewodja dychanija" (zonder adem te scheppen). (Sovjetskij pissatelj, Moskou 1935)
Spaansch: Azorin — „Lope en silueta". (Ediciones del Arbol, Madrid) (Red. K. H. A.) **(2108 C.)**

6 JANUARI 1936

B. **ABESSYNISCH-ITALIAANSCH CONFLICT. —**
27 December. — Takazze (B 3). —
Het Italiaansche legerbericht maakt de laatste dagen melding van nieuwe botsingen in den sector van de Takazze (B 3), waarbij de Abessyniërs zware verliezen moeten hebben geleden. Van Italiaanschen kant sneuvelden zes blanke en drie inlandsche soldaten en werden vier officieren, negen blanke en 37 inlandsche soldaten gewond.

Nederlandsche Ambulance. —
Het hoofdbestuur van het Roode Kruis te Den Haag heeft een telegram ontvangen van den leider der Nederlandsche Ambulance, waarin medegedeeld werd, dat de ambulance op 24 Dec. '35 te Addis Abeba is aangekomen.

Vredesvoorwaarden van Abessynië. —
De vredesvoorwaarden van den Negus zouden omvatten de terugtrekking der Italiaansche troepen, schadeloosstelling voor Abessynië en de erkenning van Abessynië als souvereine staat door de mogendheden. Zij omvatten eveneens de demarkatie van de grenzen tusschen Abessynië en de Italiaansche koloniën door een internationale commissie, benoemd door den Volkenbond.
Abessynië zou gaarne buitenlandschen bijstand en raad ontvangen op economisch, financieel en administratief gebied, doch geen enkele Italiaansche ambtenaar zou worden geaccepteerd.

29 December. — Abbi Addi (C 5). —
De Abessynische berichten over de herovering van Abbi Addi (C 5) zijn door de Italianen niet bevestigd.

31 December. — Engelsche bedrijvigheid in het woestijngebied. —
De Egyptische bladen maken melding van uitvoerige militaire voorzieningen, die de Engelschen in het woestijngebied in het Westen treffen.

Zweedsche Ambulance. —
De Italianen hebben bij Dolo (H 6) bommen op een Zweedsche Roode Kruis Ambulance geworpen. Dr. Hylander, de leider der Ambulance, en nog een andere Zweed zijn gewond, dr. Lundstroem is gedood. Eenige Abessyniërs zijn gedood. Groote verontwaardiging heerscht in Zweden.

Italiaansche verklaring van het bombardement. —
Van officieele Italiaansche zijde wordt omtrent het bombardement van de Zweedsche Ambulance de volgende verklaring gegeven:
„De bombardementen, die aan het Somalifront zijn geschied, worden volkomen gerechtvaardigd door het met zekerheid bewezen feit, dat twee bij Daggaboer neergeschoten Italiaansche vliegers zijn vermoord en hun afgehouwen hoofden naar Harrar zijn gebracht."

1 Januari 1936. — Regens. —
Hevige regens teisteren het Zuidelijke front.

2 Januari — Neutraliteit der Ver. Staten. - Nieuwe wet. —
Mac Reynolds, de voorzitter van de commissie voor buitenlandsche zaken van het congres heeft het wetsontwerp, samenhangende met de neutraliteitswet, bij het congres ingediend. Volgens dit ontwerp zou de president groote bevoegdheden krijgen met betrekking tot een uitvoerverbod van oorlogsmaterialen. O.a. zou hij voorstellen kunnen doen om voor bepaalde producten het embargo op te heffen en om voor bepaalde landen het uitvoerverbod van oorlogsmateriaal slechts gedeeltelijk van kracht te doen zijn. Te Rome heerscht groote spanning naar aanleiding van de zitting van het Amerikaansche Congres.

5 Januari. — Bommen op Egyptische Ambulance. —
Volgens een officieel communiqué van de Abessynische regeering hebben de Italianen bommen laten vallen op de Egyptische Ambulance bij Daggaboer (E 6). De Ambulance werd ernstig beschadigd, er zijn geen dooden te betreuren.

Volkenbond. — Nota van Abessynië. —
Abessynië heeft opnieuw een nota gezonden aan den Volkenbond, waarin de regeering protesteert tegen de wijze van oorlogvoeren van de Italianen en tusschenkomst verzoekt van den Volkenbond.

6 Januari. — Italiaansche verontschuldiging inzake bombardement Ambulance. —
Suvich heeft namens Mussolini zijn leedwezen over het bombardement van de Zweedsche Ambulance uitgesproken, doch verklaarde, dat dit noodzakelijk was. (Tribuna - Osservatore Romano - N. R. Crt. - Lavoro Fascista - Times) **(Vor. ber. 2108 A.)**

7 JANUARI 1936

C. **SCHAKEN. — Tournooi te Hastings. —**
Het tournooi te Hastings is geëindigd met de overwinning van den Amerikaan Fine, die één punt meer boekt dan de Tsjechische meester Salo Flohr.
Het eindresultaat is als volgt: 1. Fine 7½ pnt.; 2. Flohr 6½ pnt.; 3. Tartakower 6 pnt.; 4. Koltanowski 5½ pnt.; 5. Alexander 4 pnt.; 6. en 7. Golombek en Thomas ieder 3½ pnt.; 8. en 9. Michell en Tylor ieder 3 pnt.; 10. Winter 2½ pnt.
In de andere tournooien hebben de Nederlandsche spelers, inzonderheid Landau, uitstekende resultaten behaald. Landau heeft namelijk in het Premier Reserves I-tournooi den eersten prijs gedeeld met Klein, terwijl Prins in het Premier Reserves II-tournooi den eersten prijs met vier andere spelers deelde.
(Red. K. H. A.) **(Vor. ber. 1638 F.; Tourn. 1721 G.)**

A. **NEDERLAND. — De inschrijving voor den dienstplicht vervroegd. —**
Bij Kon. Besluit van 27 Dec. '35, thans in het Staatsblad gepubliceerd, is bepaald, dat paragraaf 42 der wet tot verlaging der openbare uitgaven in werking is getreden met ingang van 1 Januari 1936.
Deze paragraaf behelst de wijzigingen van de Dienstplichtwet. De belangrijkste wijziging van deze wet zal echter eerst in werking treden op 1 Maart '36. Dat is de bepaling waarbij de inschrijving voor den dienstplicht vervroegd wordt; tot dusver bepaalt de wet, dat de inschrijving geschiedt in het begin van het jaar, waarin de in te schrijven persoon 19 jaar wordt. Die leeftijd wordt nu vervroegd tot 18 jaar. Dit is geschied om meer tijd te verkrijgen voor het verrichten der keuringswerkzaamheden en het aantal keuringsraden te kunnen verminderen, hetgeen de regeering uit militair, maar voornamelijk ook uit financieel oogpunt wenschelijk oordeelde.
Op 1 Maart '36 treedt tevens in werking de wijziging der Dienstplichtwet, betreffende het tijdstip van aangifte voor de inschrijving. Als tijd voor aangifte was tot dusver bepaald de maand Januari. Na 1 Maart zal die tijd door de Kroon bepaald worden.
(Staatsblad - Telegraaf) **(V. b. Dienstplicht 1845 E.)**

B. **VEREENIGDE STATEN. — President Roosevelt's Begrootings-Boodschap. —**
President Roosevelt heeft bij het Congres de begrooting voor het op 1 Juli '35 beginnende financieele jaar 1936-'37 ingediend. De inkomsten worden geraamd op 5654 millioen dollar, de uitgaven, zonder de kosten van steunverleening, op 6752 millioen; de uitgaven voor aflossing der schulden zullen 580 millioen dollar bedragen.
Voor het loopende begrootingsjaar 1935-'36 wordt het tekort geschat op 2682 millioen dollar, te verhoogen met 552 millioen voor delging der staatsschuld, of totaal een deficit van 3234 millioen dollar.
Op denzelfden dag, dat de president zijn begrooting heeft ingediend, heeft het hooggerechtshof echter de landbouwcrisiswet (A.A.A.) ongrondwettig verklaard. Dit brengt mede, dat de heffing op de verwerking van producten (de processing tax), waarvan de opbrengst in de begrooting op meer dan 500 millioen dollar wordt geschat, in strijd met de grondwet is geworden.
In zijn boodschap aan het Congres zegt president Roosevelt, dat het voor het nieuwe begrootingsjaar te verwachten tekort nog niet volledig geraamd kan worden, aangezien in de begrooting 1936-'37 niet de uitgaven voor steunverleening zijn opgenomen, die vermoedelijk 500 millioen dollar zullen vorderen.
De president wees er op, dat de uitgaven voor het loopende begrootingsjaar oorspronkelijk geschat waren op 8520 millioen dollar, doch waarschijnlijk 7645 millioen dollar zullen beloopen. De inkomsten voor dit op 30 Juni '36 eindigende begrootingsjaar waren geraamd op 3992 millioen dollar, doch zullen waarschijnlijk stijgen tot 4411 millioen dollar, zoodat het tekort, dat op 4528 millioen dollar was geraamd, zal dalen tot 3234 millioen dollar.
Deze gunstiger verhouding schrijft de president toe aan het economische herstel, dat in de Ver. Staten is begonnen en waardoor de uitgaven zijn gedaald en de inkomsten gestegen.
President Roosevelt wijst dan verder met nadruk op de gunstige credietpositie der regeering. In de toekomst zal men kunnen rekenen op een verdere vermindering der tekorten, daar de belastingontvangsten zullen stijgen en de uitgaven voor noodlijdenden en werkloozen zullen dalen.
In het komende jaar zal de regeering geen nieuwe belastingen invoeren. President Roosevelt spoort het Congres aan, alle uitgaven, die buiten de in het budget opgenomen posten vallen, direct door nieuwe inkomsten te dekken.
Betreffende de openbare schuld zei president Roosevelt, dat deze in Juni '35 28.700 millioen dollar bedroeg en in het jaar daarvoor 27 milliard dollar. Vóór Juni '36 zal zij niet boven de 31 milliard dollar komen — hetgeen reeds een record is — en in Juni 1937 zal zij tot 31.352 millioen dollar stijgen. Ook hierbij is geen rekening gehouden met de extra-uitgaven voor steunverleening, waartoe het Congres eventueel mocht besluiten.
Om te bewijzen, dat de credietpositie is verbeterd, wees president Roosevelt er op, dat het deficit in 1934 3989 millioen dollar bedroeg, in 1935 3575 millioen en dit jaar 3234 millioen dollar. Voor het volgende jaar kan, als het saldo van het aan de regeering toegestane fonds van 4880 millioen dollar in mindering wordt gebracht, het tekort der gewone uitgaven worden geraamd op 1098 millioen dollar.
Omtrent de afzonderlijke posten meldt United Press nog, dat de uitgaven voor de nationale verdediging op ca. een milliard dollar worden geraamd en wel 551.308.399 dollar voor de vloot en 443.699.305 voor het ministerie van Oorlog. Dit is ongeveer 200 millioen dollar meer dan voor 1935-'36 was uitgetrokken.
(New York Herald Tribune)
(Vor. ber. Pres. Roosevelt 2119 G.)

C. **POLEN. — Amnestie. - 20.000 gevangenen in vrijheid gesteld. —**
In verband met de verleende amnestie zijn 20.000 gevangenen in vrijheid gesteld. Zij zullen als werkloozen worden behandeld en in natura uit het werkfonds steun ontvangen. (Polska Agencia Telegr.)
(Vor. ber. Amnestie 2103 D.)

D. **NOORWEGEN. — Aansluiting van de Noorsche vakvereenigingen bij de Amsterdamsche Internationale. —**
Volgens de Arbeiderbladet, het voornaamste orgaan der Arbeiderspartij, zou 90 procent van de leden van het congres van Noorsche vakvereenigingen gestemd hebben voor aansluiting van het congres bij de internationale federatie van vakvereenigingen, de z.g. „Amsterdamsche Internationale". En zulks met ingang van 1 Januari 1936. (Arbeiderbladet)
(Vor. ber. Vakvereenigingen 1605 C.)

E. **BILJARTEN. — P. de Leeuw kampioen van Nederland. —**
De Amsterdammer P. de Leeuw is er op 5 Jan. '36 door een overwinning op zijn stadgenoot Sweering, in geslaagd voor de eerste maal beslag te leggen op het biljartkampioenschap cadre 45—1. Van Vliet werd derde, terwijl Van Eymeren, Dommering en Gehrels resp. op de vierde, vijfde en zesde plaats eindigden. De eindstand werd:

	gew. part.	pt.	brt.	h.s.	alg. gem.
De Leeuw . . .	5	1500	151	94	9.93
Sweering . . .	4	1377	105	75	13.11
Van Vliet . . .	2	1152	132	70	8.72
Van Eymeren . .	2	1267	163	55	7.77
Dommering . .	1	1241	156	92	7.96
Gehrels	1	821	117	60	7.01

De voorzitter van den N. B. B., Jhr. Mollerus, reikte na afloop de prijzen uit. (Red. K. H. A.)
(Vor. ber. Biljarten 2012 C.; Ned. kamp. 1634 B.)

F. **LUCHTVAART. — K. L. M. - Vervoer in 1935. —**
In 1935 heeft de K.L.M. voor het eerst in één jaar meer dan 100.000 passagiers vervoerd. Op de Europeesche en binnenlandsche lijnen werden naar schatting 95.997, op de Amsterdam-Batavia lijn 1540, in West-Indië 2659 passagiers vervoerd, tezamen 100.196 tegen 85.969 in 1934. Het vrachtvervoer ontwikkelde zich boven verwachting gunstig. De handelsbelemmeringen namen toe, maar niettemin steeg de hoeveelheid vervoerde goederen van 1.063.636 K.G. in 1934 tot naar schatting 1.320.000 K.G. in 1935. Dank zij het besluit der P.T.T. om alle briefpost per vliegtuig te verzenden, voor zoover dit tijdwinst maakt in vergelijking met andere middelen van vervoer, is het postvervoer op de Europeesche lijnen met ruim

65% gestegen van 193.373 K.G. in 1934 tot 320.000 K.G. in 1935.
Hoewel de dienst op Indië eerst 12 Juni 1935 verdubbeld werd, heeft de gunstige ontwikkeling van het vervoer na dien datum reeds krachtig zijn invloed op de resultaten van dit jaar doen gelden. Het aantal kilogrammen briefpost steeg van 46.766 K.G. in 1934 tot 63.000 K.G. in 1935 (een toeneming van 34.6%); de pakketpost vermeerderde van 3.088 K.G. tot 3.500 K.G. (toeneming van 13.3%); de hoeveelheid goederen steeg van 18.217 K.G. tot 25.200 K.G. (toeneming 38.3%).
De cijfers zijn alle geschat naar gegevens, welke half December bekend waren. (Verslag K.L.M.)
(Vor. ber. 1693 K.; K.L.M. 2098 A.)

A. WERELDWERKLOOSHEID. — 1935. —
Het Internationaal Arbeidsbureau maakt bekend, dat volgens de door dit bureau einde December 1935 verzamelde statistieken het aantal werkloozen in de meeste landen op het einde van 1935 geringer was dan aan het einde van 1934, zoodat de sinds het midden van het jaar 1933 in de meeste landen bespeurde verbetering heeft voortgeduurd.
Daarentegen was de werkloosheid aan het einde van 1935 grooter dan een jaar geleden in de volgende landen: Bulgarije, Frankrijk, Letland, Nederland, Spanje, Joegoslavië en Zwitserland, waar de werkloosheid blijkens de driemaandelijksche statistieken gedurende 1935 voortdurend is blijven toenemen, alsmede in Ierland en Nieuw-Zeeland, waar de toestand aanvankelijk in 1935 beter was geworden, doch in het laatste kwartaal van 1935 weer is verergerd.
(Intern. Arbeidsbureau)
(Vor. ber. 1747 H.; Werkloosheid 2031 B.)

B. VENEZUELA. — Lopez Contreras tot president gekozen. - Nieuw kabinet. —
Generaal Lopez Contreras (niet Conpreras) is tot president van Venezuela gekozen tot Juni 1938, d.w.z. den datum van het verstrijken van de ambtsperiode van den overleden generaal Gomez.
De normale ambtsperiode van een president is 7 jaar.
Het nieuwe kabinet is als volgt samengesteld:
Binnenlandsche Zaken: d'Esacalante; Buitenlandsche Zaken: P. Idriago Chakin; Handel en Financiën: G. Herrera; Oorlog: A. Chalbaud Cardona; Verkeer: P. Paris; Arbeid: P. Pacanins; Onderwijs: J. Ayala; Landbouw: E. Rodriguez.
De onlusten, die bij den dood van president Gomez waren uitgebroken, zijn met geweld bedwongen. Vele familieleden van president Gomez hebben het land verlaten. (A. N. P.) **(Vorig bericht blz. 2099 F.)**

8 JANUARI 1936

C. NEDERLAND. — Scheepsbouw. - „Prinsendam".
Op 3 Jan. '36 is op de bouwhelling van de Rotterdamsche Droogdok Maatschappij te Rotterdam een begin gemaakt met het leggen van de kiel voor den bouw van de „Prinsendam" oftewel de tweede „Statendam".
Naar verluidt zou de bouw van een schip als de „Prinsendam" van groot belang zijn uit een oogpunt van werkverruiming en wederopleving in den scheepsbouw. (A. N. P.) **(Vorig bericht blz. 2001 A.)**

D. BELGIE. — Sociaal-Democraten en eenheidsfront.
De algemeene raad van de Belgische socialistische partij heeft met 4 tegen 4 stemmen een resolutie aangenomen, waarin de vorming van een eenheidsfront tegen oorlog en fascisme wordt voorgestaan. De communisten hadden het initiatief genomen tot de vorming van een dergelijk front met de socialisten, zooals dit reeds in Frankrijk bestaat. In de socialistische resolutie wordt echter gezegd, dat men, hoewel men de noodzakelijkheid van een eenheidsfront erkent, van oordeel is, dat de leiding der beweging in handen moet blijven van de socialistische partij, welke numeriek beduidend sterker is dan de communistische partij. In de resolutie wordt ten slotte gezegd, dat de socialistische partij het initiatief wil behouden in den strijd tegen den oorlog en het fascisme. (Het Handelsblad v. Antwerpen)
(Vor. ber. Soc.-Democr. Partij 1695 C.)

E. VEETEELT. — De beteekenis van onzen rundveestapel. —
Wij ontleenen aan het artikel in het Dagblad van Noordbrabant van 3 Jan. '36 van den heer C. Jansen, directeur der Fokcentrale te Roosendaal, over de beteekenis van onzen rundveestapel het volgende:
Onder de talrijke maatregelen welke door de Regeering worden getroffen ten einde de voortbrenging onzer landbouwproducten te beperken, is de regeling van onzen veestapel zeker een van de moeilijkste. Men wil den melkstroom, welke over ons land vliedt, indammen. Men wil komen tot lagere productie van boter en kaas.
Als reden, waarom er in ons land een te veel aan deze producten is, wordt gewezen op den sterk verminderden uitvoer. Men spreekt van boterovervloed enz. Maar is dit wel geheel juist?
Kan werkelijk ons land de geproduceerde boter niet verbruiken? Wordt er binnen onze grenzen een te veel aan vet geproduceerd door onze koeien? Wij zijn zoo vrij dit te betwijfelen. Het gebruik van boter en margarine samen in ons land bedraagt 13 K.G. per hoofd en per jaar. Wanneer we al de boter, welke hier gemaakt wordt, zelf op consumeerden, dan zouden we komen tot een hoeveelheid van 11 K.G. per hoofd en per jaar. Nederland gebruikt echter geen 11 K.G. boter per hoofd, doch slechts 5.7 K.G. De helft van het vetverbruik moet dus komen uit andere producten, voornamelijk margarine, met als hoofdbestanddeel plantaardig en dierlijk vet.
De crisisheffing welke momenteel op onze goede boter wordt gelegd is zeker mede oorzaak, dat het verbruik laag is. Wij vragen ons dan ook wel eens af of de z.g. botersteun geen steun is voor de margarinefabricage? Gewezen wordt op het belang van deze industrie, in verband met het aantal werknemers, transporten enz. Kortom op de kapitalen, welke aan den arbeid ten goede komen en op de kapitalen, welke er in deze industrie zijn vastgelegd. Gelukkig is deze industrie echter nog niet zóó erg noodlijdend, immers de balansen geven altijd nog een aardig winstcijfer!
Is de belangrijkheid van onzen veestapel zóó veel minder? Weten de meesten onder ons wel, dat de cultuurgrond in Nederland bestaat uit 1.000.000 H.A. land- en tuinbouwgrond, 250.000 H.A. bosch en 1.300.000 H.A. blijvend weiland? Dus meer dan de helft is weiland, waarvan zeer weinig is om te zetten in bouwland. Weet men ook hoeveel aan arbeidsloonen en direct aan onzen veestapel wordt ten koste gelegd?
Zie hier slechts enkele cijfers:
Wanneer men uitgaat van zuivere weidebedrijven, waar varkens en kippen geen overwegende rol spelen en waar geen kaas op de boerderij wordt gemaakt, geven de bedrijfsuitkomsten en het betaalde arbeidsloon eenig begrip van het netto-directe-arbeidsloon, dat de boer en zijn arbeider, per koe en per jaar, verdient. Dat was in 1933-'34 pl.m. ƒ 80.— per koe, dus op 1.400.000 koeien ƒ 112.000.000. De melkslijters in den consumptiehandel gaan met ƒ 27.000.000 aan arbeidsloon heen. Slachten, keuren enz., kosten abattoir, ƒ 4.000.000 arbeidsloon, met de distributie van vleesch ƒ 30.000.000. Om van de huiden leer te maken is pl.m. ƒ 4.000.000 arbeidsloon noodig. Om onze 85 millioen K.G. boter te fabriceeren moet er ƒ 4.500.000 aan arbeidsloon en salarissen worden uitgekeerd. Reken de salarissen aan dierenartsen wat het rundvee betreft ook maar gerust op 2 tot 3 millioen gulden per jaar. Aan melkcontroleurs stamboek- en fokvereenigingswezen pl.m. ƒ 1.000.000. Rest ons nog te noemen de ambtenaren verbonden aan den voorlichtingsdienst, bureaux enz. De arbeid aan veevoeder, enz., beloopt zeker minstens ƒ 20.000.000. En dan de transportkosten onzer zuivelproducten? In 1934 moesten 272.685.000 K.G. worden vervoerd. Voor het vervoer van de melk naar de fabriek zijn groote bedragen noodig. Denkt er aan, dat jaarlijks 4 milliard liter naar de fabriek gebracht moeten worden en rekent hiervoor maar gerust op ƒ 2.75 per 1000 L. Wat zou verder de distributie van boter en kaas in eigen land nog kosten?
Denken we dan verder nog aan het indirecte arbeidsloon aan gebouwen, machines, transport, materiaal enz. Nederland bezit toch meer dan 900 zuivelfabrieken?
We zouden nog door kunnen gaan met het opsommen van tal van andere dingen, betreffende voeding enz., wat de koe ons behalve aan melk en melkproducten, vleesch, leder, mest enz. nog meer levert.
Denkt aan hoorn, lijm, gelatine, beendervet en olie, caseïne, bloedalbumine, beenzwart enz. enz.
Wij meenden met het bovenstaande ook onze niet deskundige lezers eens een kijkje te hebben gegeven, op wat er zooal aan onzen veestapel vast zit. (Dagblad van Noordbrabant)
(V. b. Rundvee 2066 A.; Landb. en Veeteelt 2066 A.)

F. PERMANENT HOF VAN INT. JUSTITIE. — Argentinië toegetreden. —
De regeering van Argentinië heeft nu eerst het Protocol van 1920 tot oprichting van het Permanente Hof van Internationale Justitie onderteekend. De Argentijnsche vertegenwoordiger bij den Volkenbond, Guinazu, is vandaag tot de onderteekening overgegaan. Tevens heeft hij het Protocol van 1929 over de herziening van het statuut van het Haagsche hof

onderteekend en bovendien namens de Argentijnsche regeering ook zijn onderteekening geplaatst onder het facultatief protocol van 1920, betreffend de verplichte onderwerping van internationale rechtsgeschillen aan het Haagsche Hof. Alle drie onderteekeningen moeten echter nog door het nationale congres van Argentinië worden goedgekeurd, om daarna te worden geratificeerd. (Journal de Genève)

A. **PATRIARCH PHOTIOS II OVERLEDEN. —** De Oostersch Orthodoxe patriarch Photios II is op 29 December '35 in den ouderdom van 63 jaren te Istanboel overleden. Hij bekleedde dit ambt van eersten pariarch der Oost. Orth. Kerken sinds 24 September 1929, toen hij, nog onder zijn eigen naam Maniatis aartsbisschop van Derkos zijnde, met algemeene stemmen tot oecumenisch patriarch werd gekozen als opvolger van Brasilios III, en den naam Photios II aannam. (Akcham)

B. **VLOOTCONFERENTIE TE LONDEN. — Sir Anthony Eden tot voorzitter gekozen. —** In de zitting van 6 Jan. '36 van de vlootconferentie is de Engelsche minister van Buitenl. Zaken, Eden, als opvolger van Sir Samuel Hoare, tot voorzitter van de vlootconferentie gekozen. (Manchester Guardian)
(Vor. ber. Eden 2106 B.; Vlootconferentie 2099 E.)

C. **BELGIE. — Jules Destrée overleden. —** Jules Destrée, de vroegere minister van kunsten en wetenschappen is op 3 Januari '36 te Brussel overleden.
Jules Destrée is in 1863 geboren. Hij studeerde in de rechten en trad reeds op jeugdigen leeftijd toe tot de werkliedenpartij. Ook op literair gebied heeft Destrée zich bezig gehouden. Hij heeft zich verdienstelijk gemaakt als criticus.

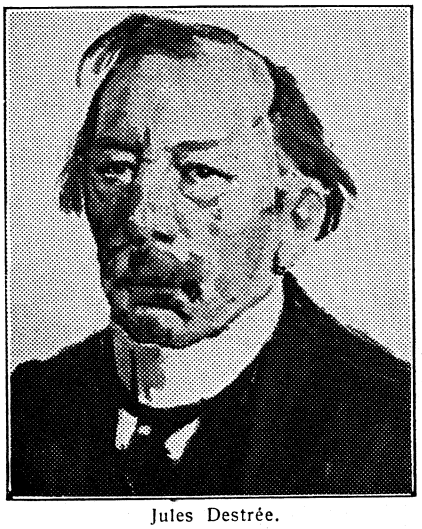

Jules Destrée.

Tot zijn publicaties behooren Les Chimères, Le Secret de Frédéric Marcinel, Le Mystère Quotidien en Roger van der Weyden.
Destrée is jarenlang lid van de Kamer geweest en eenige malen lid der regeering. In het instituut voor internationale intellectueele samenwerking heeft Destrée een belangrijke rol gespeeld.
(Handelsblad v. Antwerpen)

D. **NEDERLAND. — De actie voor de kleine boeren. - Neutrale organisatie „Maatschappelijk Herstel". —** In een op 5 Jan. '36 te Nijmegen gehouden vergadering, waar vele vertegenwoordigers van afdeelingen van kleine boeren aanwezig waren, werd besloten een organisatie op te richten op den grondslag, zooals de heer Tromp dien had voorgesteld, namelijk zonder godsdienst en zonder politiek. Na een rede van ir. Dijt uit Haarlem is besloten aan de organisatie den naam te geven van Maatschappelijk Herstel. Tot leden van het voorloopig bestuur zijn gekozen ir. M. D. Dijt uit Haarlem, de heeren W. Tromp te Winssen, J. Pouels te Neder-Asselt, Chr. Maters te Oosterhout, B. Cornelisse te Nijmegen en B. Huibertse te Rossum. De nieuwe organisatie zal naast de bestaande boerenbonden staan en er zoo mogelijk mede samen werken. Het doel er van is het herstel van de maatschappelijke toestanden door het brengen van evenwicht in de levensvoorwaarden van voortbrengers en verbruikers, terwijl geageerd zal worden tegen vernietiging van levensmiddelen en beperking.
(Dagblad v. Noordbrabant)
(Vor. ber. Kleine Boeren 1622 E.)

E. **FRANKRIJK. — Overstroomingen. —** Het water van de Seine heeft het alarmpeil bereikt. Van dag tot dag nemen de overstroomingen van de rivieren een ernstiger vorm aan. Uit alle provincies wordt materieele schade gemeld en voorloopig schijnt nog geen kans te bestaan, dat de was zal verminderen. (Le Journal)

F. **NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Tijdelijke maatregelen betreffende de mechanisatie in de sigarenindustrie. —** Een wetsontwerp is op 6 Jan. '36 ingediend houdende tijdelijke maatregelen betreffende de mechanisatie in de sigarenindustrie.
In de toelichting zegt de regeering o.m.:
In hoofdzaak komen deze maatregelen hierop neer, dat tot 1 Januari 1939 verboden wordt om machines tot het vervaardigen van sigaren in gebruik te hebben, welke op 15 Mei 1935 nog niet in het bedrijf aanwezig waren, maar dat de minister, die de zaken der nijverheid behartigt, de bevoegdheid heeft ontheffing van dit verbod te verleenen.
In de eerste plaats is hierbij gedacht aan de bosjesmachines, opdekmachines en compleetmachines. Behoudens buitengewone omstandigheden is het niet de bedoeling eenvoudige en algemeen gebruikte machines, zooals b.v. de stripmachines, in de regeling te betrekken.
Het wetsontwerp beoogt, de groote, economisch en sociaal ongewenschte schokken ten gevolge van te snelle mechaniseering op te vangen, hetgeen mogelijk zal zijn door het al of niet verleenen van vergunningen voor uitbreiding van de mechanisatie.
(Limburger Koerier)
(Vor. ber. 1732 H.; Tw. Kamer 2110 C.)

G. **ABESSYNISCH-ITALIAANSCH CONFLICT. — Nederlandsche ambulance. - Voorzorgsmaatregelen.** In het gebeurde met de Zweedsche Roode Kruisambulance in Abessynië heeft de minister van Buitenlandsche Zaken, Jhr. Mr. A. C. D. de Graeff, aanleiding gevonden, zich, met het oog op de aanwezigheid van de Nederlandsche Roode Kruis-ambulance daar te lande, telegrafisch in verbinding te stellen met den Franschen gezant te Addis Abeba, den heer Bodard, wien de behartiging van de belangen van de Nederlandsche onderdanen in Abessynië is toevertrouwd.
De minister heeft in de gegeven omstandigheden de bijzondere aandacht gevraagd van den heer Bodard, den gewezen Franschen consul-generaal te Batavia, met wien Z. Exc. sinds vele jaren in persoonlijke relatie staat, voor de belangen der Nederlandsche Roode Kruis-ambulance.
Onder dagteekening van 2 Januari is hierop het volgende antwoord binnengekomen:
„De Nederlandsche missie heeft Addis Abeba, waar zij in veiligheid verkeert, nog niet verlaten. De heer Bodard laat alle noodige voorzorgsmaatregelen nemen, welke strekken kunnen om te voorkomen, dat de missie onnoodig zal worden blootgesteld, wanneer zij het terrein der militaire operaties zal hebben bereikt." (Nieuwe Rott. Courant)
(Vor. ber. 2120 B.; Abess.-Ital. Conflict 2120 B.)

9 JANUARI 1936

A. VEREENIGDE STATEN. — Boodschap van 3 Jan. 1936 van President Roosevelt - Perscommentaren. —

Duitschland. — Het „Berliner Tageblatt" meent, dat president Roosevelt zijn landgenooten het aangename bewustzijn verschaft heeft, dat zij brave kinderen zijn, en dat dit prettige gevoel nog versterkt wordt door zijn verzekering, dat er in de wereld daarbuiten ook erg stoute kinderen wonen. En tot die stoute kinderen behoort zeker ook Duitschland. Het is jammer, dat zulk een verantwoordelijke instantie dergelijke algemeenheden verkondigt, waardoor slechts tegenstellingen worden gewekt.

Italië. — De „Lavoro Fascista" schrijft in een hoofdartikel onder het opschrift „De Monroe-leer" over de redevoering van Roosevelt, dat juist Roosevelt niet de dictatoriale regimes mocht veroordeelen, omdat de uitvinder van de N.R.A., de wetgever van de arbeidswetten, de architect van een gecontroleerde huishouding, de man, die de Amerikaansche dictator genoemd is en die willekeurig zelfs de waarde van het geld heeft gewijzigd, geen enkel recht heeft anderen van dictatuur te beschuldigen. Het blad eindigt met op te merken, dat de preek van Roosevelt ter oore is gekomen aan Italianen, die heel wat verschillen van de Italianen uit den tijd van Wilson en dat niets het fascistische Italië er toe zal kunnen brengen terug te wijken van zijn taak, de onderneming in Oost-Afrika.

(Vor. ber. 2119 G.; Pres. Roosevelt 2121 B.)

B. ITALIE. — Begrooting 1934-35—1936-37. —

Volgens een mededeeling van den Italiaanschen minister van Financiën in den Ministerraad sluit het begrootingsjaar 1934-'35 met een tekort van 2.030 millioen lire. Dit tekort wordt in hoofdzaak gevormd door de buitengewone uitgaven voor Oost-Afrika tot einde Juni 1935, ter hoogte van 975 millioen lire, en de subsidie van 840 millioen lire aan de staatsspoorwegen. Zonder deze beide posten zou het tekort 215 millioen lire hebben bedragen, terwijl men een tekort van ongeveer 3 milliard lire had voorzien.

De totale uitgaven voor het begrootingsjaar 1936-'37 worden geraamd op 20.291 millioen lire of 646 millioen lire meer dan in het loopende jaar. De totale inkomsten worden geraamd op 20.311 millioen lire of 2.323 millioen lire meer dan verleden jaar, waardoor men op een overschot van rond 20.5 millioen lire hoopt.

Omtrent de buitengewone uitgaven in Oost-Afrika in het loopende begrootingsjaar worden even weinig mededeelingen gedaan als over de vermoedelijke kosten voor het jaar 1936-'37, aangezien, zooals het in de officieele verklaring heet, de buitengewone behoeften in verband met Oost-Afrika en met de ontwikkeling van den toestand noch geraamd, noch uit de gewone middelen bestreden kunnen worden.

Opvallend is, dat terwijl de begrootingen voor de meeste ministeries weinig veranderingen hebben ondergaan, die voor het ministerie van Koloniën met 408 millioen lire 74 millioen lire minder bedraagt dan voor het huidige jaar, terwijl ook de begrooting van het ministerie van oorlog met 2291 millioen lire 168 millioen lire gedaald is. Daarentegen is de begrooting van Marine met 280 millioen lire gestegen en bedraagt thans 1544 millioen, en steeg de luchtvaartbegrooting met 130 millioen tot 970 millioen lire. (A. N. P. - La Stampa)

(Vor. ber. Begrooting 1745 F.)

C. NEDERLAND. — Zuiderzeevereeniging - Herdenking van het 50-jarig bestaan. —

In een plechtige zitting in de aula van het Koloniaal Instituut te Amsterdam heeft op 4 Januari 1936 de Zuiderzeevereeniging haar vijftigjarig bestaan herdacht. Deze bijeenkomst, welke onder leiding stond van prof. dr. H. N. ter Veen, werd bijgewoond door talrijke civiele en militaire autoriteiten, o.m. den Minister van Waterstaat, jhr. ir. Van Lidt de Jeude, den burgemeester van Amsterdam, dr. A. de Vlugt en den Minister van Staat, mr. D. Fock.

De voorzitter heeft in een herdenkingsrede de sociale verklaring van de oprichting der Zuiderzeevereeniging gegeven.

De jubileerende vereeniging mag terugzien op een halve eeuw van groote werkzaamheid, waarin ze onvermoeid geijverd heeft voor de uitvoering der Zuiderzeewerken als een nationaal belang. Uitvoerig releveerde spr. verschillende groote gebeurtenissen uit het leven der vereeniging, waarin de drooglegging van de Zuiderzee de hoofdrol speelde.

Met bewondering en groot respect bracht de voorzitter voorts den naam van ir. Lely ter sprake en van anderen, die de vereeniging trouw hebben gediend en haar zijn ontvallen, onder wie mr. Harm Smeenge.

Onder de levenden zijn er — aldus de voorzitter — die op door ons zeer gewaardeerde wijze de arbeid der Vereeniging steunen en in het bijzonder golden prof. Ter Veen's huldigende woorden het bestuurslid mr. C. Pekelharing, wien hij daarbij het eerelidmaatschap der Vereeniging aanbood en mr. G. Vissering, wien verzocht werd het eere-voorzitterschap der vereeniging te willen aanvaarden.

Nadat de voorzitter nog mededeeling had gedaan van een ingekomen gelukwensch van den minister-president dr. Colijn, verleende hij het woord aan den Minister van Waterstaat.

Vervolgens sprak de Minister van Waterstaat, Z. Exc. jhr. ir. O. C. A. van Lidth de Jeude, die deed uitkomen, dat men het schoone leven der Zuiderzeevereeniging in drie perioden kan verdeelen.

De eerste periode, gedurende welke het grootsche denkbeeld van de afsluiting en inpoldering aan een grondige studie werd onderworpen.

De tweede periode was gewijd aan de taak om de aanvankelijk weifelend gestemde openbare meening vertrouwd te maken met de uitvoerbaarheid van het grootsche plan.

De derde periode schonk de bevrediging, dat men mocht aanschouwen, hoe het beeld, dat men sinds lange jaren met liefde en toewijding gekoesterd had, geleidelijk werkelijkheid werd.

Van de bestuursleden, die thans het bewind voeren, is mr. Pekelharing sinds 1905 aan de vereeniging verbonden, aanvankelijk als secretaris van de commissie, die een enquête instelde naar de toestanden van visscherij en nevenbedrijven in verband met de afsluiting, van 1906 af als secretaris en van 1932 af als lid van het bestuur.

Het heeft H. M. de Kon. behaagd, aldus de minister, hem te benoemen tot officier in de Orde van Oranje Nassau.

(Nieuwsblad v. h. Noorden)

(Vor. ber. Zuiderzeevereeniging 1650 F.)

D. NEDERLAND. — Het bacon-contract. —

De minister van Landbouw en Visscherij heeft kort geleden het baconcontract opgezegd. Het college van regeeringscommissarissen heeft een plan in behandeling, waarbij de particuliere organisaties bij het opkoopen slachten en exporteeren van varkens worden ingeschakeld, onder contrôle en steun van de overheid. Uiteraard is de uitvoering van een dergelijk plan tijdroovend. Daar het bestaande contract 1 Januari afloopt, heeft de minister besloten het baconcontract nog na 1 Januari te laten doorloopen, evenwel niet ongewijzigd.

De Veehouderij Centrale onderhandelt met de baconfabrikanten om te komen tot veranderingen in het contract. Het resultaat hiervan wordt den minister voorgelegd. Mochten de veranderingen na 1 Januari tot stand komen, dan zullen zij met terugwerkende kracht tot dien datum gelden. (Alg. Handelsblad)

(Vorig bericht blz. 2003 G.)

E. MUZIEK. — Onderscheiding voor Alfred Cortot. —

Bij K.B. is de Fransche toonkunstenaar Alfred Cortot benoemd tot commandeur in de Orde van Oranje Nassau. Alfred Cortot, leider van het Parijsche Symphonieorkest en directeur van de „Ecole normale de Musique de Paris", heeft de laatste jaren veel in ons land gedirigeerd. Van zijn hand verschenen eenige werken, o.a. „Principes rationels de la technique pianistique"; „La Musique Française de Piano" en „Cours d'Interprétation". (Red. K. H. A.)

F. NEDERLAND. — Versterking der Weermacht noodzakelijk geacht - Pleidooi voor betere oefening.

Verschenen is het voorloopig verslag der Tweede Kamer over de wetsontwerpen tot instelling van een Fonds ter verbetering van de materieele uitrusting van de landmacht en van de zeemacht voor zooveel de kustdefensie van Nederland betreft, en tot vaststelling van de begrooting van dat fonds voor 1936.

Sommige leden betoogden, dat de weermacht van den Staat een harmonisch geheel behoort te zijn: een aantal mannen, van te weinig materieel voorzien, zooals het nu is, is even verkeerd als een hoeveelheid materieel met te weinig mannen om het te bedienen, zooals het worden zal, als dit wetsontwerp wet wordt. Daarom kwamen deze leden met kracht op tegen elke eenzijdige behartiging van defensiebelangen. Zij meenden daarom, dat uitbreiding van het contingent niet achterwege gelaten kan worden.

Verscheidene andere leden, die zich met deze laatste beschouwingen geheel konden vereenigen, achtten daarnaast betere oefening van het personeel noodzakelijk. Door uitbreiding van het contingent zal worden bereikt, dat een geringer aantal lichtingen voldoende is om het leger op oorlogssterkte te brengen. Voorts zou het bezwaar, dat bij mobilisatie een

groot aantal lichtingen den eersten oefeningstijd en de herhalingsoefeningen te lang achter zich hebben om voldoende geoefend te zijn, ondervangen worden door verhooging van het aantal herhalingsoefeningen tot ten minste drie. Mocht de Regeering hiertegen om financieele overwegingen onoverkomelijk bezwaar hebben, dan zouden zij zich met een van beide middelen willen vergenoegen. In ieder geval achtten zij het inslaan van een van beide wegen noodzakelijk om uit de moeilijkheden te komen.
Voorts bepleitten deze leden verlenging van den eersten oefeningstijd voor de onbereden wapens.
(Vor. ber. Leger, Vloot en Luchtmacht 2089 G.; Dienstplicht 2121 A.)

A. **VEREENIGDE STATEN. — De Agricultural Adjustment Administration onwettig verklaard. —**
Het federale hooggerechtshof heeft heden de wet op de Agricultural Adjustment Administration en de daarop aangenomen amendementen, waarin ook de processing-tax is opgenomen, met 6 tegen 3 stemmen in strijd met de grondwet verklaard.
Het directe gevolg van de uitspraak is, dat de maatregelen ter contrôle van de productie van graan, rijst, tabak, maïs, suiker, aardnoten, rogge en hop niet meer toegepast kunnen worden, en de processing-tax niet geheven kan worden, waardoor de regeering niet meer de beschikking krijgt over extra-inkomsten ter dekking van den landbouwsteun.
(New York Herald Tribune) **(Vor. ber. 1886 B.)**

B. **VOLKENBOND. — Geschil tusschen Uruguay en Sovjet-Rusland. —**
De Volkenbondsraad zal zich in zijn zitting, welke op 20 Jan. '36 begint, bezig houden met het geschil tusschen Sovjet-Rusland en Uruguay, dat betrekking heeft op het afbreken der diplomatieke betrekkingen door Uruguay.
Naar het Moskousche Tass-Agentschap meldt, heeft het commissariaat voor Buitenlandsche Zaken bij den Volkenbond een klacht tegen Uruguay ingediend, waarbij het zich beroept op art. 11 van het Volkenbondspact, krachtens hetwelk ieder lid het recht heeft de aandacht van den Raad of de Assemblée te vestigen op elke gebeurtenis, die de internationale betrekkingen en de goede verstandhouding tusschen de naties zou kunnen verstoren.
In de betreffende nota wordt er volgens het Tass-Agentschap voorts op gewezen, dat Uruguay de betrekkingen met Sovjet-Rusland heeft verbroken zonder het geschil eerst voor een scheidsgerecht te brengen of door den Raad te doen behandelen.
De gezant van Uruguay te Parijs, Guani, die tevens zijn land vertegenwoordigt bij den Volkenbond, heeft reeds alle documenten inzake de Bolsjewistische actie in Zuid-Amerika ontvangen.
(Journal de Genève - Tass-Agentschap) **(2109 H.)**

10 JANUARI 1936

C. **GEESTELIJK LEVEN. — Ned. Herv. Kerk. - Liturgische Conferentie. —**
Op 2 en 3 Januari '36 heeft de Liturgische Vereeniging haar derde conferentie gehouden op het kasteel Hemmen. Nadat de conferentie geopend was met een wijdingsdienst, geleid door den voorzitter prof. dr. G. van der Leeuw, hield dr. G. W. Oberman een inleiding over: „De roeping tot een liturgische taak in de Ned. Herv. Kerk".
De tweede spreker was prof. dr. W. J. Aalders, over; „De plaats van de preek in de liturgie". Prof. dr. G. van der Leeuw sprak over: „Het Kerklied". Aan de inleiding van prof. dr. J. N. Bakhuizen van den Brink, over: „De praktijk der Sacramenten in de Ned. Herv. Kerk", ontleenen wij het volgende:
De sacramentspraktijk in de Hervormde Kerk wordt door verschillende bezwaren gedrukt. Zij zijn in twee groepen te onderscheiden, n.l. ten aanzien van den Doop, de toegangspoort tot de Christelijke kerk, en ten aanzien van de Avondmaal-viering, die een verkeeren binnen in het Heiligdom en een omgaan met het heilige is. De bezwaren bij den Doop hangen samen met den beeldvorm, die aan de sacramenten eigen is; de begripsverwarring aangaande den inhoud van den Doop; de onduidelijke verhouding, die bij talloozen tusschen christelijke en cultureele waarden bestaat; en tenslotte de praktijk van den Doop zelve. De overwinning der bezwaren is slechts te wachten van verdiepte doop-prediking en catechisatie, en in de tweede plaats van een zeer veel verder te ontwikkelen pastorale zorg der kerk voor haar doopelingen.
De bezwaren bij de Avondmaalspractijk zijn het duidelijkst te verbinden aan de drie hoofdelementen, die door het Formulier in het licht worden gesteld: de krachtige evangelie-verkondiging in de zelfbeproeving; het persoonlijk aandringen in het stuk over het lijden des Heeren; en de eisch om tot een volkomen Christelijk-broederlijke samenleving te komen. Als sacrament, dat volstrekt objectieve verkondiging is, drijft het den bij den mensch opkomenden wensch tot zelfhandhaving, waaruit de bezwaren voortkomen, als het ware opzettelijk op de spits. Ook hier wordt vernieuwd-beginselvaste prediking als oplossing gegeven, en vervolgens de eisch van volkomen stijlvolle viering. Voor viering in elken hoofddienst die daarom Hoogdienst heeten moet, achtte spr. de kerkelijke toestanden niet rijp. Ook bij de Avondmaalsviering vraagt hij, bij den sobersten stijl, feestelijk gezinde hartelijkheid der gemeente onderling. De weg naar vernieuwde sacramentspractijk is ongetwijfeld moeilijk en langdurig, maar het is een levenszaak voor de kerk, hem welbewust en moedig te betreden. (De Standaard)
(Vor. ber. Ned. Herv. Kerk 2096 B.)

D. **NEDERL. OOST-INDIE. — Landdag van N. S. B. te Semarang. —**
De eerste landdag van de Nationaal Socialistische Beweging op Java werd te Semarang op 30 Dec. '35 gehouden. Er waren 600 deelnemers, afkomstig uit 28 plaatsen. De orde-groep van de N.S.B. surveilleerde in de straten ter eventueele handhaving van de orde. (Aneta) **(Vor. ber. N.S.B. in Indië 2007 E.)**

E. **BULGARIJE. — Fascistische Korpsen ontbonden.**
De Bulgaarsche regeering heeft de fascistische korpsen, die georganiseerd zijn naar het model der Duitsche stormtroepen, ontbonden. (Politika)

F. **SPANJE. — Het Parlement ontbonden. - Verkiezingen. - Nieuwe Cortes 16 Maart. - Grondwettelijke waarborgen hersteld. —**
De Spaansche ministerraad heeft op 7 Januari '36 besloten van zijn recht tot Kamerontbinding gebruik te maken en het parlement terstond te ontbinden.
De reden hiervan is, dat de meerderheid van de permanente parlementscommissie besloten had, de door de rechterzijde ingediende aanklacht tegen de regeering voor het parlement te brengen, dat tot 31 Jan. op reces is en bijgevolg tot dit doel speciaal bijeengeroepen had moeten worden.
De nieuwe verkiezingen voor het parlement in Spanje zullen 16 Februari en 1 Maart plaats vinden. Het nieuwgekozen parlement zal daarop op 16 Maart '36 bijeenkomen.
De Spaansche premier, Valladares, heeft aan den voorzitter van de Cortes, Alba, het ontbindingsdecreet overhandigd; het treedt onmiddellijk in werking. Nu het besluit tot ontbinding van het parlement gevallen is heeft de president der republiek een decreet geteekend, waarbij de in 1934 ingetrokken grondwettelijke waarborgen worden hersteld. Dit beteekent o.a. dat de perscensuur wordt opgeheven. Met de ontbinding is de door de rechtsche partijen opgeworpen beschuldiging, dat de houding van den premier ten aanzien van de samenwerking met het parlement in strijd met de grondwet zou zijn geweest, automatisch komen te vervallen. (El Sol)
(Vor. ber. Parlement 1355 D.; Grondwet 134 K.)

A. Mol's nieuwe vinding. —

Eenigen tijd geleden heeft de heer J. C. Mol, directeur der Multifilm te Haarlem, een systeem gevonden om het geluid rechtstreeks op smalfilm over te brengen, dus zonder het eerst op normaalfilm op te nemen. Het is een uitvinding van groote beteekenis, omdat de tot dusver gevolgde procedure, waarbij vrijwel altijd de geluidssmalfilm via de normaalfilm tot stand moest komen, zeer duur en omslachtig was. In de eerste plaats is dus het kostenprobleem van de geluidssmalfilm door Mol's uitvinding opgelost en dat zal voor de smalfilm vèrstrekkende gevolgen hebben. Maar vooral moet men deze uitvinding toch bewonderen om haar eigen waarde: de technische problemen, die hier opgelost moesten worden, waren zeer ingewikkeld en dat Mol's werk tot een volkomen bevredigend resultaat heeft geleid, is een nieuw en bemoedigend bewijs voor het vakmanschap, waarmee in ons land het moeilijke ambacht filmen beoefend wordt.

De methode van Mol is eigenlijk te beschouwen als een voortzetting van zijn eigen reeds eenige jaren gebruikte geluidssysteem voor normaalfilm, dat uitmunt door bijzonder natuurgetrouwe geluidsweergave, een systeem dat bijzonder geschikt bleek voor smalfilm. Doch voor het systeem daarvoor geschikt was gemaakt, bleven er tal van moeilijkheden op te lossen, die culmineerden in het feit, dat de geluidsopteekening op de smalfilmstrook uitermate klein is, n.l. op 2/5 van de lengte van die van normaalfilm moet worden samengedrongen, terwijl de factoren, die het verkrijgen van een zoo uiterst fijne opteekening bemoeilijken, o.a. de spreiding van het licht in de fotografische laag, de korreligheid van het fotografische beeld enz. voor smalfilm en normaalfilm dezelfde blijven.

Om zich deze moeilijkheid te realiseeren moet men nog eens nagaan op welke wijze de opteekening van het geluid op de filmstrook in haar werk gaat. Er zijn twee systemen van opteekening van geluid in gebruik: de intensiteitsmethode, waarbij de geluidsstrook er uitziet als een onregelmatige ladder — streepjes over de geheele breedte van de geluidsstrook, die verschillen in lichtsterkte — en de transversale methode, waarmede een opteekening wordt verkregen als een soort bergprofiel — een onregelmatige curve. Voor het geluidssysteem van Mol wordt de transversale methode toegepast, omdat deze verschillende voordeelen heeft. Een lage toon met weinig trillingen per seconde wordt volgens dit systeem op de geluidsband weergegeven als een regelmatig golvende strook met weinig lange golven, terwijl men een hooge toon ziet weergegeven als een reeks fijne smalle piekjes. Hoe hooger toon dus hoe fijner de geluidsopteekening. Om nu een natuurgetrouwe reproductie te verkrijgen van spraak en vooral van muziek, is het noodig, dat ook de hoogste tonen, dus op de geluidsband de fijnste trillingen nog worden vastgelegd. De hoogste tonen van een piccolo-fluit b.v. komen tot bijna 4000 trillingen per seconde, welke trillingen reeds een uitermate fijne opteekening geven. Met een opteekening van 4000 trillingen is men echter nog lang niet aan het einde, want deze 4000 trillingen hebben alleen betrekking op den grondtoon van het instrument, d.i. de toon, die de hoogte bepaalt. Daarboven echter zijn nog een groot aantal veel fijnere trillingen, de z.g. boventonen, waarop het juist aankomt, omdat deze boventonen juist het eigen karakter van het instrument, het timbre, bepalen. Wij hooren dus niet een enkelvoudige toon, maar een samengestelde, die bestaat uit de grondtoon plus de boventonen.

Deze laatste nu leveren het groote probleem op, want zij gaan voor sommige instrumenten tot niet minder dan 20.000 trillingen per seconde en dat zouden dus geluidsopteekeningen worden van een ongelooflijke fijnheid. Doch zoover behoeft men bij de geluidsfilm nog niet te gaan om toch een geluid te krijgen, dat het natuurgeluid bevredigend benadert. De meeste menschen immers hooren geen geluiden meer boven de 12.000 trillingen per seconde en voor de practijk van de geluidsfilm blijkt het reeds voldoende, wanneer men geluid tot 10.000 trillingen kan vastleggen. Maar ook dat geeft nog een opteekening, die met het bloote oog reeds lang niet meer te zien is. De lijntjes, die dan op het filmbeeld verschijnen zijn zoo fijn, dat zij reeds onderbroken worden door de korrel van de film, zoodat het een waar heksenwerk is apparaten te construeeren, die de opteekening zoo exact als maar eenigszins mogelijk is, volbrengen. En nu is hier nog steeds sprake geweest van het geluid van één instrument, men begrijpt, hoe ongelooflijk veel gecompliceerder het wordt bij de opteekening van het geluid, dat een orkest maakt.

Tot dusver was het nu wel mogelijk de eenmaal, naar verhouding, perfect op normaalfilm vastgelegde geluidsopteekening te verkleinen tot het formaat van smalfilm, doch de weg om het meteen op smalfilm te brengen, heeft Mol op zijn eigen manier ontdekt. Wat hij daarvoor bedacht heeft, dat is zijn geheim. Het komt neer op een vervolmaking en verfijning van zijn eigen normaalfilm geluidssysteem. Beeld en geluid worden op afzonderlijke smalfilmstrooken opgenomen en daarna op dezelfde positiefilmstrook afgedrukt. Voor het opnemen is een speciaal geconstrueerde geluidscamera noodig en ook bij het afdrukken van de negatieven, waarbij geen detail van het geluid verloren mag gaan, gebruikt men een bijzonder afdrukapparaat.

Als proef op de som heeft de heer Mol een tweetal films vertoond met volgens zijn nieuwe procédé opgenomen geluid. De eerste van deze films was zuiver experimenteel en gaf een demonstratie van hetgeen wij hierboven in het kort uiteen hebben gezet.

(Vor. ber. Geluids-Smalfilm industrie 2069 H.)

GELUIDS-SMALFILM

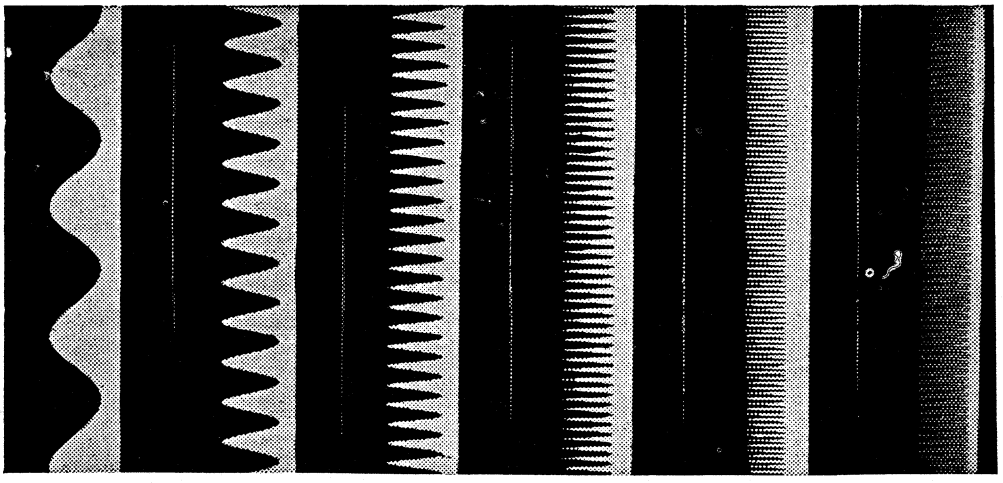

Hier zien we naast elkaar verschillende geluidsteekens, zooals die op den filmband zichtbaar zijn. Naarmate het geluid laag of hoog is, verschijnen op de band grovere of fijnere golvingen. Op bovenstaande foto ziet men duidelijk het stijgen van het geluid — van links naar rechts — opgeteekend.

12 JANUARI 1936

A. FRANKRIJK. — Voorzorgsmaatregelen in de Middellandsche Zee. —
Een groot Fransch eskader maakt op dit oogenblik een oefentocht langs de kust van Marokko.
Het tweede Fransche eskader, dat op 7 Jan. '36 de oorlogshaven Brest heeft verlaten, blijft in de nabijheid van Gibraltar en kan in geval van nood in drie of vier dagen het Oostelijk bekken van de Middellandsche Zee bereiken.
Een tweede belangrijke maatregel van Frankrijk is de met grooten spoed begonnen aanbouw van een nieuwe vlootbasis te Mers-el-Kebir bij Oran in Algiers. Deze vlootbasis heeft tot doel den oorlogsschepen grootere bescherming te verleenen tegen aanvallen uit de lucht dan het geval is met de groote vlootbasis Bizerta in Tunis, welke vanuit Zuid-Europa gemakkelijk met vliegtuigen te bereiken is. —
(Le Temps) **(Vor. ber. 1984 H.; Leger, Vloot en Luchtmacht 2054 D.)**

B. NEDERLANDSCH OOST-INDIE. — Bestuurshervorming. —
De regeering heeft het voorstel tot doorzetting van de bestuurshervorming bij den Volksraad ingediend, vergezeld van een aanvullende begrooting met toelichtingen.
Het voorstel strekt tot instelling van de gouvernementen Sumatra, Borneo en Groote-Oost met ingang van Januari 1937.
De beslissing inzake de hoofdplaats van het gouvernement Sumatra is uitgesteld tot na afloop van een nader onderzoek.
Voor Borneo wordt niet dadelijk rekening gehouden met de aanstelling van een gouverneur, zoodat voorshands de gouverneur-functie zal worden opgedragen aan de residenten van Bandjermassin en Pontianak, ieder voor hun eigen gebied.
De kosten voor de hervorming voor 1936 worden begroot op *f* 80,000, voor 1937 zullen deze kosten *f* 280,000 bedragen. In de volgende jaren stijgt dit bedrag tot *f* 425.000 per jaar. Daartegenover zullen de indirecte baten der hervorming naar schatting de kosten „aanzienlijk" overtreffen. Deze baten vloeien voort uit de decentralisatie van het saneeringsbeleid. (Soerab. Handelsblad) **(266 K.)**

C. AUGUST F. H. FALISE OVERLEDEN. —
Op 60-jarigen leeftijd is te Wageningen, 7 Jan. '36, plotseling overleden de bekende beeldhouwer Aug. F. H. Falise, leeraar in de anatomie en het boetseeren aan de Middelbaar Technische School te Den Bosch.
De overledene was opgeleid aan de Academie voor Beeldende Kunsten te Amsterdam. De meest bekende van zijn werken zijn het standbeeld van Jheronimus Bosch en van Kardinaal van Rossum, te Den Bosch en dat van Mgr. Schaepman te Ootmarsum. Tal van gedenkteekenen, welke in verschillende plaatsen van het land zijn geplaatst, zijn door hem vervaardigd.
De overledene was ridder in de Orde van Oranje Nassau, drager van het Kruis Pro Ecclesia et Pontifice, ridder en vervolgens commandeur in de Orde van den H. Gregorius de Groote, ridder in de Kroonorde van België, ridder in het Legioen van Eer en drager van het Eereteeken van het Roode Kruis.
(Dagblad van Noordbrabant)

D. DISCONTOKOERSEN. — Frankrijk. —
De Banque de France heeft het disconto wederom met 1% verlaagd. Het bedraagt thans 4%.
(Le Journal) **(Vorig bericht blz. 2060 E.)**

13 JANUARI 1936

E. ABESSYNISCH-ITALIAANSCH CONFLICT. — 6 Januari. — Italiaansche verliezen. —
Volgens een officieele statistiek zijn van 1 Januari 1935 tot 31 December 1935 van de Italiaansche strijdkrachten in Oost-Afrika 390 officieren, onder-officieren en minderen gedood en worden 14 militairen vermist.
In hetzelfde tijdvak zijn 259 arbeiders tengevolge van ongelukken of ziekte om het leven gekomen.
In 1935 zijn 61.000 arbeiders uit Italië in Oost-Afrika aangekomen, van wie de meesten in Eritrea.
11.338 arbeiders zijn naar Italië teruggekeerd wegens het afloopen van hun overeenkomst of om andere redenen. Op het oogenblik werken in Eritrea en Somaliland 50.000 arbeiders.

Zweedsche Ambulance. — Verliezen.
Van de Abessyniërs, die bij het bombardement van het Zweedsche Roode Kruis-hospitaal bij Dolo gewond zijn, zijn er 20 overleden, zoodat het totaal aantal slachtoffers thans 50 bedraagt.
De negus heeft het militaire kruis geschonken aan dr. Hylander en, posthuum, aan Lundstrom, die bij den aanval op de Zweedsche ambulance is omgekomen.

Volkenbond. — Abessynië verzoekt onpartijdig onderzoek. —
De Abessynische regeering verzoekt in een te Genève ontvangen nota den Volkenbond een onpartijdig onderzoek in te stellen, naar de wijze, waarop de vijandelijkheden van de twee oorlogvoerende legers op Abessynisch grondgebied worden gevoerd.

8 Januari. — Egyptisch-Libysche grens. —
De spanning aan de Egyptisch-Libysche grens moet zeer groot zijn. Aan beide zijden van de grens wordt voortdurend scherp gepatrouilleerd.

Ital. versterking.
Naar verluidt zou Maarschalk Badoglio 80.000 man versterking hebben gevraagd.

10 Januari. — Dodekanesos versterkt. —
De Italianen zijn met groote haast bezig met het aanleggen van versterkingen op den Dodekanesos. In Turkije worden deze maatregelen met ongerustheid gadegeslagen.

Tiroolsche deserteurs.
Te München moeten den laatsten tijd herhaaldelijk Tiroolsche deserteurs zijn aangekomen, die geweigerd hebben dienst te nemen bij de Italiaansche troepen voor Abessynië. Men schat hun aantal op 3000.

12 Januari. — Amerikaansche neutraliteitsvoorstellen.
De commissie voor buitenlandsche zaken van den Amerikaanschen senaat heeft besloten de paragraaf in de neutraliteitsvoorstellen, volgens welke de president den uitvoer van oorlogsproducten die tot een verlenging van den oorlog zouden kunnen bijdragen, kan verbieden, te schrappen.
Minister Hull heeft verklaard, dat deze wijzigingen de bevoegdheden van de regeering van de Vereenigde Staten met betrekking tot een embargo op grondstoffen niet verminderen.

13 Januari. — Abessynische overwinningen. - Tanks.
Met de herovering van de provincie Tembien hebben de Abessyniërs een gebied van 2500 vierk. K.M. op de Italianen teruggewonnen.
Hierdoor wordt de totale oppervlakte van het terrein, dat sinds het begin van het Abessynisch offensief drie weken geleden is heroverd op bijna 6500 vierk. K.M. gebracht.
De Abessyniërs moeten thans reeds 24 tanks veroverd hebben, waarvan er nog 23 bruikbaar zijn. Zij zouden nu zelf een tankcorps willen gaan oprichten.

Amerik. raadsman voor den Negus.
De nieuwe Amerikaansche raadsman voor Buitenlandsche Zaken, die te Addis Abeba is aangekomen, is John H. Spencer, professor in de rechtswetenschappen aan de Harvard Universiteit en specialist in internationale kwesties. Hij studeerde in Zwitserland en Duitschland. De Abessynische delegatie te Genève had hem als raadsman uitgekozen.
(Lavoro Fascista - Osservatore Romano - Le Matin - A. N. P. - Nieuwe Rott. Crt.) **(Vor. ber. 2123 G.)**

A. **GEESTELIJK LEVEN. — De Redemptoristen te Wittem. —**
Het was op 12 Januari, een eeuw geleden, dat de redemptoristen zich vestigden in het oude Capucijnenklooster te Wittem en daarmee het eerste nieuwe mannenklooster na de Fransche revolutie in Nederland stichtten. Sedert hebben duizenden zonen van St. Alfonsus te Wittem hun opleiding genoten. Van dezen zijn er zeer velen als missionaris naar alle werelddeelen vertrokken. Tot de meest bekende leeraren, die hier gewerkt hebben, behoorde de latere kardinaal-aartsbisschop van Mechelen, Deschamps, die als professor te Wittem zijn Démonstration Catholique ontwikkelde, welke door het Vaticaansche concilie werd overgenomen. Van den laatsten tijd zij nog vermeld, dat kardinaal van Rossem te Wittem begraven werd. (Limburger Koerier - Tijd)

B. **DUITSCHLAND. — Werkloosheid. —**
Het getal werkloozen in Duitschland is in December 1935 toegenomen met meer dan een half millioen, te weten met 522.354, zoodat het totaal aantal werkloozen thans 2.506.806 bedraagt, wat slechts vier procent geringer is dan het getal werkloozen in Jan. 1934, toen Hitler aan het bewind kwam. (A. N. P.)
(Vor. ber. Werkloosheid 2112 G.)

C. **LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig besproken zijn - Onze wekelijksche opgave. —**
Chineesch: Prof. dr. Tsiang Ting-Fu — „Das kämpfende China". (H. W. Gerls, Berlin 1936)
Duitsch: Heinrich Wolfgang Seidel — „Krüsemann". (Grote, Berlin 1935)
Ludwig von Wohl — „Die Türme des Schweigens". (Schützen-Verlag G.m.b.H., Berlin)
Engelsch: Rupert Croft-Cooke — „Crusade". (Jarrolds)
Louis Golding — „The Pursuer". (Gollancz)
Magnus C. Ratter — „Albert Schweitzer". (Allenson)
Fransch: Luc Dietrich — „Le Bonheur des Tristes". (Denoël et Steele 1935)
Robert Francis — „Les Mariés de Paris". (Gallimard 1935)
Italiaansch: Giuseppe Toffanin — „Storia dell'Umanesimo". (dal XIII al XVI secolo) (Perrella, Napoli)
Nederlandsch: Marianne Philips — „Het Oogenblik". (C. A. J. v. Dishoek, Bussum)
Wilma — „Drie Torens". (U. Mij. Holland, A'dam)
Nieuw-Grieksch: „L'Hymen Libérateur de Costis Palamas". (Editions Rieder 1935)
Spaansch: Jacinto Benavente — „No jugueis con esas Cosas". (Rivadeneyra, Madrid)
Serafin y Joaquin Alvarez Quintero — „La Risa". (Madrid)
Vlaamsch: Wies Moens — „Golfslag". (De Sikkel, Antwerpen) (Red. K.H.A.) **(Vor. ber. 2120 A.)**

D. **NEDERLAND. — Eerste Kamer. - Cumulatie-ontwerp. —**
De Eerste Kamer heeft op 7 Jan. '36 met 40 tegen 2 stemmen (N.S.B.) het wetsontwerp tot beteugeling van cumulatie (wijziging van de Pensioenwet, van de gemeente- en van de provinciale wet, enz.) goedgekeurd. (De Telegraaf)
(Vor. ber. 2055 I.; Eerste Kamer 2112 E.)

E. **DUITSCHLAND. — Evangelische Kerkenbonden. - Commissies van Kerrl openlijk verworpen. —**
De strijd met de Duitsche Evangelische Kerk is op 12 Januari '36 op openlijke wijze opnieuw opgeleefd. Van alle kansels in Pruisen werd een boodschap van den Broederraad der Oud-Pruisische Unie voorgelezen, waarin gezegd wordt, dat onder de leden der Evangelische Kerk in de afgeloopen weken verwarring is ontstaan door berichten in de pers aangaande de voortgaande pacificatie in de Evangelische Kerk. De staat heeft Kerkcommissies benoemd en deze de leiding der kerk toevertrouwd. De Broederraad verwerpt deze kerkregeering en haar commissies en geeft de broeders in de provincies en parochiën opdracht, voort te gaan met de volledige uitoefening hunner ambten.
Verder wordt in deze boodschap gezegd, dat de Broederraad de leden der Belijdeniskerk, die benoemd werden in de kerkcommissies, verzocht heeft af te treden. (A. N. P.)
(Vor. ber. Evang. Kerkenbond 2077 B.)

F. **Mr. J. GERRITSZ OVERLEDEN. —**
In de Boerhaavekliniek te Amsterdam is op 10 Jan. '36, in den ouderdom van 60 jaar overleden, Mr. J. Gerritsz, wethouder van Openbare Werken te Haarlem.
Sinds 1918 had de heer Gerritsz voor de S.D.A.P. zitting in den gemeenteraad van Haarlem. In 1928 werd hij wethouder, in welke functie hij zeer veel voor de stadsuitbreiding en de volkshuisvesting heeft gedaan. Hij was voorts secretaris van de Commissie van Advies voor de Werkloosheidsverzekering en directeur van het bureau van den Nederlandschen Werkloosheidsraad. Ook was hij in 1932 lid van de Commissie ter voorbereiding van de technische herzieningen van de invoerrechten.
Van zijn hand verscheen o.a. „Modern Gemeentebeheer", dat als een standaardwerk beschouwd moet worden. (Het Volk)

14 JANUARI 1936

G. **VOETBAL. — Frankrijk—Nederland. —**
Op 12 Jan. '36 heeft het Nederlandsche elftal het Fransche beroeps-elftal een 6—1 nederlaag toegebracht.
Deze spannende wedstrijd, in het Parc des Princesstadion te Parijs gespeeld, werd door ca. 7000 Nederlanders bijgewoond. Met rust was de stand reeds 2—0 en in de tweede helft voegden de Nederlanders hier nog 4 doelpunten aan toe. Deze doelpunten werden gescoord door Bakhuys (3) en Wels, Drok en Van Nellen ieder 1.
Het eenige Fransche tegenpunt werd in de tweede helft door de middenvoor Courtois gescoord.
(Red. K. H. A.) **(Vor. ber. 1295 A.; Voetbal 2080 C.)**

H. **ZWEMSPORT. — Rie Mastenbroek verbetert wereldrecord 400 M. rugslag. —**
Rie Mastenbroek heeft op 12 Jan. '36 te Kopenhagen het wereldrecord 400 M. rugslag met 5 sec. verbetert, door dezen afstand in 5 min. 59.8 sec. te zwemmen. Het oude record stond op naam van de Amerikaansche Erna Compa met 6 min. 4.8 sec.
(Red. K. H. A.) **(Vor. ber. Rie Mastenbroek 1751 F.)**

I. **GRIEKENLAND. — Telegram van Venizelos aan Koning George. —**
Venizelos heeft den Koning het volgende telegram gezonden:
„Ik spreek met eerbied de hoop uit, dat de Koning door middel van vrije verkiezingen er in moge slagen, een regime te herstellen van een gekroonde republiek, zooals Griekenland dat had gedurende de langdurige regeering van George I, opdat de sedert een twintigtal jaren verscheurde nationale eenheid hersteld moge worden. Als hij hierin slaagt zal het geheele land hem uiterst dankbaar zijn."
De Koning heeft hierop geantwoord met woorden van warmen dank. (Kathimerini)
(V. b. Koning George II 2062 L.; Venizelos 1791 F.)

K. **GEESTELIJK LEVEN. — Z. H. Exc. Mgr. J. H. Huibers neemt bezit van het bisdom Haarlem. —**
Op 13 Jan. '36 heeft in de Kathedrale Kerk te Haarlem Z. H. Exc. Mgr. J. P. Huibers op plechtige wijze bezit genomen van het bisdom Haarlem.
Bij deze plechtigheid waren tegenwoordig de kanunniken en eerekanunniken van het hoogwaardig Kapittel, een groote schare geestelijken en een talrijke schare van geloovigen, die het geheele kerkgebouw vulden. (Maasbode) **(V. b. Mgr. Huibers 2096 A.)**

A. **NEDERLAND. — Sociaal Economisch Geografisch onderzoek in het Maaskantgebied. - Het rapport-Van Vuuren uitgebracht. —**
In de Statenzaal van het Gouvernementsgebouw te 's Hertogenbosch is op 9 Jan. '36 een vergadering van de Kamer van Koophandel gehouden, waar besproken werd de sociaal economisch geografische toestanden in het Maaskantgebied.
Op verzoek dezer Kamer was een rapport betreffende de sociaal economische geografie van den z.g. Maaskant en het Land van Cuyck samengesteld door den Utrechtschen hoogleeraar prof. L. van Vuuren.
Het rapport beslaat 300 getypte foliovellen. Wij ontleenen aan de rede van prof. van Vuuren eenige bijzonderheden.

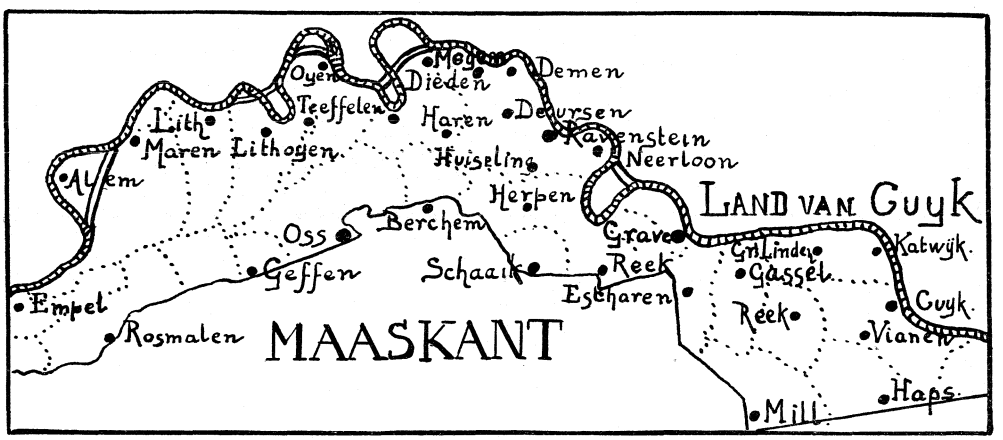

Situatie-teekening der Brabantsche Maasstreken.

„Scherp en fel — aldus de spreker — maar opbouwend zal de kritiek moeten zijn van allen, die door hun leven in welke functie dan ook de streek, waarom het hier gaat, ieder op zijn gebied dienen." Maar deze scherpe critiek zal niet moeten belemmeren, dat men in Noord-Oostelijk Noord-Brabant komt tot „daden, die kunnen en moeten leiden tot herleving van het in den Maaskant zoo droevig vastgeloopen productieproces, waar een ellende heerscht, die, juist omdat ze zoo moedig gedragen wordt, zooveel grooter is dan zelfs ingewijden kunnen vermoeden."
Om aan deze ellende eindelijk een einde te kunnen maken, aldus de hoogleeraar, is noodig een zoo volledig mogelijke kennis van het welvaartwezen en de sociaal-economische structuur in het betrokken gebied, hetwelk, daar het een zuiver agrarische structuur heeft, ons vooral voor problemen van de grondvruchtbaarheid en hare benuttiging stelt.
De normalisatie van de Maas zal verandering brengen in de hydrografische toestanden van het Brabantsche Maasgebied, die niet zoozeer in het Land van Cuyck, maar speciaal in den Maaskant bijzonder ongunstig waren.
Aan het slot der gedachtenwisseling gaf prof. Van Vuuren als zijn meening te kennen, dat er een commissie moest worden gevormd, die de plannen uitwerkt welke spr. heeft uitgestippeld en waarbij hij medewerking toezegde. Spr. berekende den tijd van vijf jaren, voor het herstel van het land en de opheffing uit den nood. Spr. meende, dat het nageslacht en het geheele Nederlandsche volk aan de kosten der werken moet bijdragen.
De voorzitter, de heer Jos. Meijring, verzocht, dat voor de uitvoering der werken in een commissie zouden zitting nemen de heeren mr. dr. A. van Rijckevorsel, Commissaris der Koningin, Van Haaren, secretaris van den N.C.B., Ploegmakers, burgemeester van Oss, bestuurslid der K. v. K., Van de Mortel, burgemeester van Cuyk, ir. Messu, prof. Kaag en mr. Van Spaandonk, secretaris der K. v. K. te Tilburg. (De Tijd - Nieuwe Rott. Courant)

B. **RECHTZAKEN. — De doodslag op Sara Beugeltas. - Cassatieberoep verworpen. —**
De Hooge Raad heeft op 13 Jan. '36 verworpen het cassatieberoep van den 22-jarigen pakhuisknecht te Amsterdam, die in verband met den doodslag op de 8-jarige Sara Beugeltas in een bananenpakhuis aan het Waterlooplein, door het Gerechtshof te Amsterdam veroordeeld is tot levenslange gevangenisstraf wegens doodslag voorafgegaan door een strafbaar feit en gepleegd met het oogmerk om bij betrapping op heeterdaad, aan zichzelven straffeloosheid te verzekeren. (De Telegraaf)

C. **NOORWEGEN. — Opening van het Storting. - Begrooting. —**
Koning Haakon van Noorwegen heeft op 13 Jan. '36 met het gebruikelijke ceremonieel de nieuwe zitting van het Storting geopend.
Vervolgens diende de regeering de begrooting voor 1936 in. Het budget is in evenwicht met een bedrag van 481.400.000 Kronen tegen 436.000.000 Kronen in 1935. Ondanks de stijging der uitgaven worden geen nieuwe belastingen voorgesteld, terwijl de bestaande belastingen ongewijzigd blijven, met uitzondering van de vermogensbelasting, die een weinig wordt verlaagd. De openbare schulden worden met 18.700.000 Kronen verhoogd. Het grootste deel van het geleende geld zal worden gebruikt voor doeleinden van openbaar nut. (Aftenposten)
(Vor. ber. Storting 1010 G.; Begrooting 1755 E.)

D. **SOVJET-RUSLAND. — Redevoering van Molotof. - Critiek op Duitschland en Japan. —**
De voorzitter van den raad van volkscommissarissen, Molotof, heeft voor de centrale executieve een redevoering uitgesproken over den internationalen toestand. Spr. oefende in het bijzonder critiek uit op Duitschland en Japan, terwijl hij voor Turkije prijzende bewoordingen vond.
Hij gaf een overzicht van de door buitenlandsche staatslieden de laatste jaren aan Moskou gebrachte bezoeken, waarbij hij in het bijzonder stilstond bij de bezoeken van Eden, Benesj en Laval. Na het incident in Uruguay te hebben besproken en de anticommunistische beweging in Amerika aan critiek te hebben onderworpen, verdedigde spr. de collectieve beveiliging van den vrede in Europa, in het bijzonder door middel van sluiten van een Oostpact, waarvan de verwerkelijking door de houding van Duitschland is verhinderd. Desondanks is het gelukt ter gedeeltelijke verzekering van den vrede in Oost-Europa het Russisch-Fransche en Russisch-Tsjecho-Slowaaksche verdrag te sluiten.
Scherp veroordeelde spr. de z.i. aanwezige expansievoornemens van Duitschland ten opzichte van Russisch gebied en gebied van de randstaten, waarbij hij echter toonde open oog te hebben voor het streven naar normale economische betrekkingen tusschen Duitschland en Rusland. De verwerkelijking van het Duitsch-Russische verdrag over een crediet van 200 millioen van April 1935 ontwikkelt zich goed.

Molotof verklaarde, dat Japan de rustverstoorder in Oost-Azië is en incidenten uitlokt.
Wat den Italiaansch-Abessynischen oorlog betreft, dezen noemde spr. een typischen imperialistischen oorlog om der wille van koloniën. De aanhankelijkheid van Rusland aan den Volkenbond beteekent geenszins, dat er voortaan geen radicaal en principieel onderscheid bestaat tusschen de Russische internationale politiek en de politiek der kapitalistische mogendheden. (Prawda) **(V. b. Molotof 314 C.)**

A. **NEDERLAND. — Rijks-, Provinciale- en Gemeenteleeningen 1934-1935. —**
Het Centraal Bureau voor de Statistiek publiceert wederom enkele bijzonderheden betreffende de Rijks-, provinciale- en gemeenteleeningen, voor het derde kwartaal 1935.
In vergelijking tot den stand van 1 Oct. 1934 was de kaspositie van 1 October 1935 voor het Rijk bijna *f* 164 millioen ongunstiger, evenwel voor de gezamenlijke provinciën *f* 1,3 millioen en voor de gezamenlijke gemeenten *f* 7 millioen gunstiger.
Betreffende de geconsolideerde leeningen wordt opgemerkt, dat in het tijdvak van 1 October 1934 tot 1 Oct. 1935 door het Rijk geen leeningen zijn aangegaan. Door de gezamenlijke provinciën is in ditzelfde tijdvak in totaal *f* 57.492.000 opgenomen. Dit bedrag was grootendeels, n.l. *f* 41.617.000, voor conversie-doeleinden bestemd.
Door de gezamenlijke gemeenten werd in het tijdvak van 1 October 1934 tot 1 Oct. 1935 opgenomen in het

4e kwartaal 1934	door 261	gemeenten	*f* 191.095.000
1e kwartaal 1935	door 285	gemeenten	*f* 250.814.000
2e kwartaal 1935	door 164	gemeenten	*f* 84.862.000
3e kwartaal 1935	door 104	gemeenten	*f* 38.378.000
In totaal			*f* 565.149.000

(Centraal Bureau v. d. Statistiek)
(Vor. ber. Leeningen 2031 G.)

B. **NEDERLAND. — Vreemde Arbeidskrachten. - Dienstboden. —**
Er zijn thans zeven-en-tachtig beroepsgroepen gebracht onder wettelijke bepalingen, welke vergunning eischen tot tewerkstelling van vreemdelingen. Verreweg het grootste deel van het bedrijfsleven valt thans onder de wet. Beroepen of bedrijfstakken, welke nog niet onder de wettelijke voorschriften vallen, zijn mijnwerkers, dienstboden, transportarbeiders en werklieden in een aantal chemische en andere fabrieken.
Aldus deelt de heer Th. van Lier, referendaris bij de afd. Werkloosheidsverzekering en Arbeidsbemiddeling, mede in het „Tijdschrift van de Ned. Werkloosheidsraad".
Bij de mijnen werkten op 1 Juli 1931, toen de top van het aantal arbeiders werd bereikt, 38.467 arbeiders, waaronder 12.173 vreemdelingen. Op 1 October 1935 werkten bij de mijnen 28.767 arbeiders, waaronder 4510 vreemdelingen.
Op 31 December 1930 werkten er in ons land pl.m. 30.000 vreemde dienstboden. Thans kan dit aantal worden gesteld op pl.m. 40.000, waarvan ruim 30.000 Duitsche, pl.m. 5000 Oostenrijksche en 5000 Duitsch sprekende Tsjecho-Slowaakschen, Poolschen, Hongaarschen en Joegoslavischen. (Ons Noorden)
(Vorig bericht blz. 2055 B.)

C. **NEDERLAND. — Onderwijs. - Problemen van het twee-oogig zien. - Rede van Prof. W. P. C. Zeeman.**
Ter gelegenheid van den Dies Natalis der Universiteit van Amsterdam heeft de rector-magnificus, prof. dr. W. P. C. Zeeman, in een openbare vergadering van den Senaat een rede gehouden over: „Twee-Oogig Zien". Wij citeeren hieruit het volgende:
Indien het probleem van het twee-oogig-zien, aldus spr., ons moeilijkheden biedt, mogen wij niet vergeten, dat wij het ons zelf hebben te wijten. Na de ontleding, physisch, optisch, anatomisch en physiologisch van processen bij het zien, bij deze analyse, ontvouwing en ontbinding staan wij voor brokstukken van ons eigen werk, voor de brokstukken van dat andere, het stoffelijk substraat, dat ook in het geziene zich openbaart; zien wij ons gesteld voor een taak van wederopbouw reikend welhaast boven ons vermogen.
Het twee-oogig zien is geen probleem, waar en zoolang het organisme een eenheid is, hoevele deelen men er aan moge onderscheiden. We hebben het twee-oogig zien te beschouwen in het licht onzer twee- en meerzijdige differentiatie en valentie met behoud van nog ongesplitste persoonlijkheid.
Rechts en links van den neus zijn de oogen in tweevoud symmetrisch gebouwd en gesteld, en naar voren gericht, vrijwel parallel, geheel los van elkaar, anatomisch tweevoudig, maar tezamen bewegend, omhoog en omlaag, naar rechts en naar links, naar binnen en naar buiten, hetzij gelijk van richting, hetzij tegengericht. (Red. K. H. A.)
(Vor. ber. Onderwijs 2118 F.)

D. **SOVJET-RUSLAND. — Popof, Tanef en Torgler.**
De Bulgaren Popof en Tanef zijn wegens hun „onwaardig" gedrag tijdens het Rijksdagbrandproces door de Communistische Internationale gedegradeerd tot gewoon lid. De Duitscher Torgler is om dezelfde reden uit de partij gestooten. (Iswestija)
(Vor. ber. Popof en Tanef 1101 A.; Torgler 1844 B.)

15 JANUARI 1936

E. **DE DIAMANTNIJVERHEID IN 1935. —**
Het werkloozen-cijfer der diamantbewerkers te Amsterdam is nog altijd belangrijk hoog. In Januari ca. 3800, Febr. 3300, Maart 3300, April 3400, Mei 3700, Juni 3350, Juli 3100, Aug. 3000, Sept. 2800, Oct. 3000, Nov. 3000, Dec. 2900. Een gemiddeld cijfer van 3200 werkloozen, van het totaal aantal georganiseerde diamantbewerkers van 4400.
In het begin van dit jaar telde de Alg. Ned. Diamantbewerkers Bond 4800 leden (Jan. 4836) en aan het einde van dit jaar was dit aantal teruggeloopen tot 4430, daarentegen was het aantal georganiseerde werklieden in België aan het begin van het jaar 11.200 en aan het einde van het jaar 11.450, van welke gewerkt hebben in het begin van het jaar 5000 en aan het einde van het jaar 7500.
Daarnaast werkt op het platteland in België een groot leger van ongeorganiseerde werkkrachten, die in een onbeperkt aantal werkuren tegen uiterst minimale loonen hun arbeid verrichten.
Het aantal leden van den Alg. Ned. Diamantbewerkers Bond dreigt nog in niet onbelangrijke mate te zullen dalen tengevolge van het besluit van den Bondsraad van den Alg. Ned. Diamantbewerkers Bond, volgens hetwelk leden die 65 jaar of ouder zijn en binnen vijf jaar niet dertien weken hebben gewerkt, zullen worden afgeschreven.
(Alg. Handelsblad) **(Vor. ber. A.N.D.B. 1584 A.; Diamantindustrie 1552 F.)**

F. **ENGELAND. — Luchtvloot. - Wekelijksche vermeerdering. —**
Naar de „Daily Telegraph" meldt, zal de uitbreiding van de Britsche luchtmacht opnieuw belangrijk bespoedigd worden. De luchtvloot zal in de toekomst gemiddeld met een eskader (12 vliegtuigen) per week worden vermeerderd. Sedert de aankondiging van het tweejarige bewapeningsprogram in Mei '35 zijn de Britsche luchtstrijdkrachten reeds met 285 gevechtsmachines uitgebreid. (Daily Telegraph)
(Vorig bericht blz. 1886 D.)

G. **ZWITSERLAND. — Werkloosheid. —**
Het totaal aantal werkloozen bedroeg einde Nov. '35 95.740 tegen 82.386 einde October en 76.009 einde Nov. 1934. In vergelijking met het vorige jaar is het totaal aantal werkloozen dus gestegen met 19.731.
(Neue Zürcher Zeitung) **(Vorig ber. blz. 1667 F.)**

A. FRANKRIJK. — Werkloosheid. —
Het aantal werkloozen in Frankrijk bedroeg op 1 Januari 1936 450.095. (Le Temps)
(Vorig bericht blz. 1717 C.)

B. NEDERLAND. — Faillissementen 1933-1934-1935.
Bij het in 1934 onverminderd voortduren der depressie op economisch gebied bleef het totaal aantal uitgesproken vonnissen van faillietverklaring hoog. Na een voortdurende sterke stijging van het aantal faillissementen sedert 1929, n.l. van 2729 in 1929 tot 4539 in 1932 (per 100.000 der gemiddelde bevolking resp. 35,1 en 55,9), vermeerderde volgens de door het Centraal Bureau voor de Statistiek gepubliceerde Faillissementsstatistiek het aantal in 1933 en 1934 (resp. 4556 en 4560) echter zoo weinig, dat het cijfer per 100.000 der gemiddelde bevolking een — zij het ook onbeduidende — teruggang (resp. tot 55,3 en 54,7) vertoont.
Het totaal bedrag der baten van de door insolventie beëndigde faillissementen verminderde in 1934 van ƒ 9.761.897 tot ƒ 8.183.915 of met 16,2%. De teruggang van het totaal bedrag der passiva was echter nog een weinig grooter, n.l. van ƒ 63.393.405 tot ƒ 52.613.317 of 17%. Weliswaar verminderde ook het aantal door insolventie afgedane faillissementen, maar deze daling (met 138 of 5,6%) was in verhouding tot die der baten en schulden veel geringer.
Aan de preferente crediteuren in de door insolventie geëindigde faillissementen werd uitgekeerd 56,6% van het totaal hunner vorderingen (1933 46,7%). Voor de concurrente schuldeischers kwam slechts 6,1% van het totaal der vorderingen terecht (1933 8,1%).
In de Statistiek over 1934 zijn voorloopige cijfers van de maanden Januari tot en met November 1935 opgenomen. Samengesteld bedroeg het aantal faillissementen in deze maanden 4272 tegen 4256 in dezelfde maanden van 1934. Het aantal faillissementen in de genoemde elf maanden van 1935 was dus slechts 16 hooger dan in het overeenkomstige tijdsverloop van het vorige jaar. (Centraal Bureau v. d. Statistiek)
(Vorig bericht blz. 1171 A.)

C. ZWITSERLAND. — In- en Uitvoer in 1935. —
In het jaar 1935 bedroeg de invoer in Zwitserland Zw. fr. 1283,3 millioen tegen Zw. fr. 1434,5 millioen in 1934. De uitvoer was Zw. fr. 822 millioen tegen Zw. fr. 844,3 millioen in het voorafgaande jaar. Het deficit op de handelsbalans, dat in 1934 Zw. fr. 590,2 millioen bedroeg, verminderde dus tot Zw. fr. 461,3 millioen. De invoer is in het afgeloopen jaar in vergelijking met 1934 gedaald met Zw. fr. 151,2 millioen, de uitvoer met slechts Zw. fr. 22,3 millioen.
(Journal de Genève) **(Vorig bericht blz. 1709 F.)**

D. IRAN. — Mr. W. M. J. van Lutterveld. —
Mr. W. M. J. van Lutterveld, lid van het bestuur der Ver. v. d. Effectenhandel, is door de Keizerlijke regeering van Iran uitgenoodigd als adviseur op te treden van de Nationale Bank van Iran in verband met plannen tot instelling en inrichting van een effectenbeurs te Teheran. (Alg. Handelsblad)

E. FRANKRIJK. — Handelsverdrag met Sovjet-Rusland onderteekend. —
Het Fransch-Russische handelsverdrag is op 6 Jan. 1936 door den Franschen minister van Handel, Bonnet en den Russischen ambassadeur, Potemkin, onderteekend. Hiermede is het accoord van 11 Jan. 1934 met eenige wijzigingen, hernieuwd.
Onder de wijzigingen moet in het bijzonder gewezen worden op de bepaling, die de Sovjet-Unie verplicht de aan de Fransche industrie gegeven opdrachten in den vervolge contant te betalen.
Het bedrag van de aan Frankrijk te geven opdrachten zal gelijk moeten zijn aan de waarde van den Russischen invoer in Frankrijk. Ieder half jaar zal een staat opgemaakt worden van den omvang van het wederzijdsche handelsverkeer, op grond waarvan dan de eventueel noodzakelijke correcties in den in-, resp. uitvoer aangebracht zullen worden.
(La Journée Industrielle) **(Vor. ber. blz. 1122 B.)**

F. NEDERLAND. — Staatscommissie betreffende houding Overheid tegenover vreemdelingen. —
De minister van Justitie heeft besloten in de commissie, welke tot taak heeft te onderzoeken, in hoeverre in wetgeving en practijk nadere voorzieningen met betrekking tot de houding van de Overheid tegenover de vreemdelingen noodig en gewenscht zijn, naast de daarin bij genoemd besluit benoemde leden te benoemen tot lid G. J. Teppema, referendaris verbonden aan de directie van Handel en Nijverheid en Scheepvaart. (Staatscourant)
(Vor. ber. Vreemdelingen 2130 B.)

G. WIJSBEGEERTE. — Vereeniging voor Calvinistische wijsbegeerte opgericht. —
Te Amersfoort is dezer dagen een oprichtingsvergadering gehouden van een Vereeniging voor Calvinistische wijsbegeerte. Deze bijeenkomst stond onder leiding van prof. dr. D. H. Th. Vollenhoven van Amsterdam. Deze schetste na de opening de beteekenis en groei van de Calvinistische wijsbegeerte en wees op den aandrang, die merkbaar werd tot stichting van een vereeniging voor Calvinistische wijsbegeerte. Reeds 85 personen hadden hun sympathie met het oprichtingsplan betuigd. Na deze uiteenzetting werd tot oprichting besloten. De grondslag van de vereeniging luidt als volgt: De vereeniging overtuigd, dat alle philosophie in haar uitgang, richting en uitwerking religieus bepaald is en neutraliteit ten dezen derhalve is uitgesloten, belijdt den Christus der Schriften, den Verlosser van heel het leven, als den nieuwen Wortel ook van het wetenschappelijk denken. Mitsdien wil zij de wijsbegeerte slechts beoefenen bij het licht der Heilige Schrift, in den zin der Drie Formulieren van Eenigheid beleden als het woord Gods, onder afwijzing van alle synthese met eenig denken dat zich niet stelt onder de rechtstreeksche souvereiniteit Gods over al het geschapene, Zijn wet niet erkent als grens tusschen den Schepper en Zijn aan deze ordinantie onderworpen kosmos en het koningschap van den Christus voor de wetenschap verwerpt.
De vereeniging stelt zich ten doel het bestudeeren, propageeren en vruchtbaar maken van de systematiek en de geschiedenis der wijsbegeerte in de richting van de wijsbegeerte der wetsidee. Dit tracht de vereeniging te bereiken door: het uitgeven van een tijdschrift en eventueele andere publicaties; het vormen van studiekringen; het organiseeren van cursussen en andere middelen, welke met inachtneming van art. 2 der statuten, aan het belang van de vereeniging bevorderlijk kunnen zijn.
Het bestuur van de vereeniging werd als volgt samengesteld: prof. dr. D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam, voorzitter; prof. dr. H. Dooyeweerd, Amsterdam, vice-voorzitter; dr. K. J. Popma, Apeldoorn, secretaris; dr. J. H. Diemer, Amsterdam, penningmeester; dr. K. Dijk, den Haag; dr. S. G. de Graaf, Amsterdam en A. Janse, Biggekerke. (Red. K. H. A.)
(Vor. ber. Wijsbegeerte 2081 G.)

H. S.D.A.P. — Vergadering voor het Plan van den Arbeid. —
De massale betooging op 13 Jan. '36, 's avonds in de groote centrale markthal te Amsterdam, vanwege de S.D.A.P. en het N.V.V. gehouden ter inwijding van het plan van den arbeid, is zelfs in dezen tijd, waarin allerlei politieke partijen met steeds weer grooter demonstraties elkaar trachten te overtroeven, misschien wel het omvangrijkste op het gebied van monsterbetoogingen, wat ons land ooit beleefd heeft. Volgens Het Volk zouden 40 à 45.000 betoogers bijeengekomen zijn.
De voorzitter van de S.D.A.P., de heer Koos Vorrink, heeft een rede gehouden, waarin hij het plan van den arbeid karakteriseerde als geboren uit de gedachte om de geweldheerschappij, die opgekomen is uit de door het kapitalistische stelsel achtergelaten puinhoopen; het fascisme, als het groote gevaar voor de hoogste goederen der beschaving te bestrijden door het aantasten van de oorzaken der crisis.
Op deze rede is, terwijl de heele zaal in het duister gehuld was, met plechtig bazuingeschal een vlaggenopmarsch gehouden, waarbij de vlaggen door het volle licht van felle gekleurde stralenbundels werden beschenen.
Tenslotte las de heer Van Eck de formule voor van de af te leggen gelofte van trouw aan het plan, welke de duizenden aanwezigen met den kreet: „Op voor arbeid, vrijheid, brood, op voor het plan van den arbeid" bekrachtigden.
(N. R. Crt. - Het Volk - Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. S.D.A.P. 2107 G.; Plan v. d. Arbeid 2022 B.)

I. SUEZ KANAAL MIJ. —
De maatschappij heeft in het jaar 1935 ongeveer 40 millioen francs meer winst gemaakt dan in 1934, hetgeen in hoofdzaak zijn oorzaak heeft in de reusachtige Italiaansche verschepingen.
De totale inkomsten in 1935 bedroegen fr. 887.720.000 bruto (v. j. 856.410.000).
De onkosten zijn met 10 millioen francs verminderd.
(Agence Economique et Financière)
(Vor. ber. Suez Kanaal 2002 A.)

16 JANUARI 1936

A. POLEN. — De buitenlandsche toestand. - Een exposé van minister Beck. —

Op 15 Jan. '36 heeft de Poolsche minister van Buitenlandsche Zaken, Beck, voor de Sejm-commissie voor buitenlandsche zaken een exposé gegeven van de beginselen der Poolsche buitenlandsche politiek. Wij ontleenen hieraan het volgende:
De houding, die Polen ten aanzien van het Oost-Afrikaansche conflict aanneemt, is volkomen objectief en gedesinteresseerd Polen's aandeel aan de toepassing der sancties is een uitvloeisel van de verplichting tot samenwerking met de andere staten, die bepaald wordt door de beteekenis van Polen op internationaal gebied.
De betrekkingen tot Roemenië en Letland ontwikkelen zich gunstig.
Het wonderlijkste verschijnsel, vervolgde Beck, is Litauen, dat in zijn betrekkingen tot Polen geen der normen erkent, die door beschaafde landen in het buurverkeer worden toegepast. Het proces betreffende den moord op Pieracki heeft hier de zaken in een nieuw, smartelijk licht gesteld. Volgens de acten heeft een vroeger lid der Litausche regeering deel gehad aan de financiering van het terrorisme in Polen.
Indien na een nauwkeurig onderzoek zou moeten worden vastgesteld, dat het hier een handelwijze betreft, die nog door de Litausche regeering wordt gevolgd, dan zou Polen Litauen moeten beschouwen als een element, gevaarlijk voor den vrede.
De publieke opinie in Polen is verder sedert langen tijd verontrust door de behandeling der Polen in Tsjecho-Slowakije en de Poolsche regeering zal steeds met die openbare meening rekening houden. Er heeft met Praag een gedachtenwisseling plaats gehad, waarbij de overtuiging tot uiting kwam, dat over de verhouding tusschen beide landen in de eerste plaats wordt beslist door de behandeling der Polen in Tsjecho-Slowakije. Diplomatieke kunstgrepen zullen hier niet baten: slechts de goede wil der regeering te Praag zal door Polen gewaardeerd worden en bijdragen tot de schepping van een gunstiger atmosfeer. (Polska Agencia Telegraficzna)

(Vor. ber. Beck 1910 F.; Buitenl. Politiek 1618 H.)

B. CUBA. — Presidentsverkiezing. —

Er waren twee candidaten, n.l. generaal Menocal, de vertegenwoordiger der conservatieve partij, en dr. Gomez, de vertegenwoordiger der liberale partij.
De uitslagen van de verkiezingen voor het presidentschap wijzen, voor zoover zij tot dusver bekend zijn, op een overwinning van den candidaat der vereenigde republikeinsche en nationaal-liberale partijen, dr. Miguel Mariano Gomez y Arias. De candidaat der democraten, de vroegere president Menocal, werd verslagen.
Ook bij de verkiezing van den vice-president, der zes provincie-gouverneurs en der 24 senatoren, behaalden de candidaten van het republikeinsch-nationaal-liberale verkiezingsblok de overwinning.
Voor het eerst stemden ook vrouwen.

(New York Herald Tribune)

(Vor. ber. President 2094 F.)

C. SAARGEBIED. — Herdenking. - Geestelijk leven. - Hoogeschool. - Saarlouis wordt Saarlautern. —

Ter feestelijke herdenking van het feit, dat het thans een jaar geleden is, dat het Saargebied weer bij het Duitsche Rijk werd aangesloten is op de Wartburg te Saarbrücken een betooging gehouden, waarbij gouwleider Bürckel een rede heeft uitgesproken, die hij in zijn inleidende woorden het afleggen van rekenschap noemde. Achtereenvolgens behandelde hij de wederaansluiting van het gebied, de werkloosheid, den politieken opbouw en de uitvoering der overeenkomst van Rome.
De Joden, aldus spr., bevinden zich zonder uitzondering onder het status-quo-contingent. Zij genieten de bescherming van het accoord van Rome op tweevoudige wijze: als Joden en als status-quo-aanhangers. Vóór 1 Maart zullen wel meer dan 95% van alle Joden met de meest grondige uitbuiting van het accoord van Rome en de daardoor geboden mogelijkheden in financieel en vermogensrechtelijk opzicht het Saargebied hebben verlaten. Wie dan nog hier blijft zal worden behandeld volgens de reeds geldende wetten.
Het religieuze en kerkelijke leven is volkomen ongestoord gebleven. Rust en vrede heerschen. Wat de status-quo-aanhangers betreft, kan niemand eischen, dat zij aan het hart worden gedrukt. De opruiers leiden nu een aangenaam leven, om de domme verleiden bekommeren zij zich niet meer. Tot deze verleiden richtte spr. de aansporing alles te doen om hun domheid weer goed te maken.
Ter gelegenheid van de herdenking der bevrijding van het Saargebied maakt de rijksminister van opvoeding bekend, dat Saarbrücken in den herfst van 1936 een hoogeschool voor leeraarsopleiding zal krijgen. Zij moet een middelpunt van het cultureele leven in het Saargebied worden en Duitschland in het uiterste Westen van het rijk vertegenwoordigen.
De gemeente Saarlouis heeft met ingang van 13 Jan. '36 haar ouden naam Saarlautern teruggekregen. Tevens is zij vereenigd met de omliggende gemeenten Lisdorf, Pikard, Schönbruch en Fraulautern. (Völkischer Beobachter)

(V. b. Overdracht 1705 H.; Uitsl. Plebisciet 1648 A.)

D. NEDERLAND. — Landbouwcrisispolitiek van de Regeering aangevallen. —

De provinciale afdeeling Groningen van den Nationalen Bond „Landbouw en Maatschappij", hield op 10 Jan. '36 een groote demonstratieve vergadering in de Harmonie te Groningen.
De voorzitter, de heer A. van Bruggen, te Warffum, opende de vergadering en gaf een uiteenzetting van het doel der bijeenkomst. Uit zijn rede citeeren wij het volgende:
Door de landbouwcrisisorganen worden zeer kostbare inventarisaties en tellingen gehouden, waardoor gegevens beschikbaar komen, onmisbaar voor het vormen van een oordeel over den toestand van den landbouw en de te nemen maatregelen. Waarom worden deze gegevens, vroeg spr., angstvallig geheim gehouden, zoodat wij slechts aan de voortvarendheid van het „Handelsblad" hebben te danken, dat wij hierover ten deele ook de beschikking hebben. Dat maakt sterk den indruk of onze landbouwcrisisambtenaren moedwillig belanghebbenden gegevens onthouden om hun ook tot oordeelen in staat te stellen. Is dit de democratie, waarop wij in ons land zoo trotsch zijn, vroeg spr. (Alg. Handelsblad)

E. NEDERLAND. — Compensatie transactie. - De K.P.M. laat schip in Duitschland bouwen. —

Naar de Telegraaf meldt, heeft de Koninklijke Paketvaart Maatschappij aan een Duitsche werf opdracht gegeven tot het bouwen van een nieuw schip. Het betreft hier een opdracht voor een bedrag van ruim 5 millioen mark.
Deze transactie is na verschillende besprekingen te Berlijn tusschen een vertegenwoordiger van het Nederlandsche ministerie van Koloniën en het Duitsche ministerie van Handel tot stand gekomen, en wel op dien voet, dat de Duitsche regeering zich verplicht ongeveer hetzelfde bedrag als dat van de Nederlandsche order aan den tabaksimport uit Nederl.-Indië naar Duitschland ten goede te doen komen. Het is dus een zuivere compensatie-transactie. (Telegraaf)

(Vor. ber. Compensatie Transactie 1699 C.)

F. NEDERLAND. — Lord Robert Cecil mag in Nederland niet spreken. —

Naar aanleiding van een bericht in de organen der Arbeiderspers, volgens hetwelk van regeeringswege bezwaar is gemaakt tegen het optreden van Lord Robert Cecil voor een te Amsterdam gevormd Abessynië-comité, waarin de houding van den Volkenbond ten aanzien van den oorlog in Afrika besproken zou worden, kan worden medegedeeld, dat deze samenkomst in het bijzonder aan het Italiaansche bombardement op de Zweedsche Roode Kruis-Ambulance gewijd zou zijn, zoodat bij voorbaat verwacht kon worden, dat de besprekingen zich op politiek terrein zouden bewegen.
In overeenstemming nu met de door de Regeering aanvaarde gedragslijn, dat aan vreemdelingen niet kan worden toegestaan hier te lande politiek te voeren, is voor bovenbedoeld optreden toestemming geweigerd. (Nieuwsblad v. h. Noorden)

G. OLYMPISCHE SPELEN TE BERLIJN. — Wedstrijd voor letterkunde. —

Het programma voor de Nederlandsche inzending van den Internationalen wedstrijd voor letterkunde, behoorende bij de Spelen der XIe Olympiade, Berlijn 1936, is verschenen. Tot dezen internationalen wedstrijd tusschen werken van levende letterkundigen, behoorende tot de landen, welke zijn uitgenoodigd tot de Spelen, zullen kunnen worden toegelaten lyrische werken, dramatische werken en epische werken. Er zullen alleen werken worden toegelaten, welker inhoud verband houdt met sport en welke niet meer dan 20.000 woorden omvatten. De werken moeten tijdens de Xe Olympiade, d.i. na 1 Januari 1932, zijn ontstaan en mogen niet hebben deelgenomen aan den wedstrijd van de Spelen te Los Angeles.

De werken van Nederlandsche schrijvers moeten vóór 1 Februari '36, door de auteurs zelf, aan de Kunstcommissie van het Nederlandsch Olympisch Comité te Den Haag worden gezonden. Daar het aantal werken, dat uit elk der deelnemende landen mag worden ingezonden, niet meer dan negen bedraagt, zal door een Nederlandsche commissie een vóórkeuring worden gehouden en voor elke groep de drie beste werken worden uitgezocht. De bedoelde commissie van toelating zal bestaan uit mevrouw J. van Ammers-Küller en de heeren dr. P. C. Boutens en Henri van Booven.
Een internationale jury, welker samenstelling nader zal worden bekend gemaakt, zal de bekroningen toekennen. (Alg. Hbld.) **(Vor. ber. Olymp. Sp. 2041 D.)**

A. **ABESSYNISCH-ITALIAANSCH CONFLICT. — Abessynisch relaas van het oorlogstooneel. —**
De positie der Italianen wordt zoowel in het Noorden als in het Zuiden van dag tot dag moeilijker. Aan het Noordelijk front hebben de in den laatsten tijd ingetreden regens aan Italiaansche zijde vrijwel iedere terugtrekkende manoeuvre onmogelijk gemaakt. Evenmin kunnen troepenverplaatsingen uitgevoerd worden. De Italianen hebben zich teruggetrokken in versterkte en vergroote blokhuizen, die met machinegeweren zijn toegerust. Ten einde onnoodige verliezen te voorkomen valt het Abessynische leger de Italiaansche stellingen niet meer met groote troependetachementen aan. Men is in Abessynische militaire kringen van opvatting, dat deze Italiaansche verdedigingspunten zich vroeger of later zullen moeten overgeven, daar voorziening met het noodige uit het achterland vrijwel is uitgesloten. Alle wegen zijn in moerassen veranderd; alles blijft in de modder steken. De pogingen der Italiaansche troepen zich met steun van artillerie en vliegtuigen in deze moeilijke situatie te handhaven hebben weinig kans op succes daar het overhaaste optreden talrijke fouten heeft veroorzaakt.
Aan Abessynischen kant is het tot dusverre mogelijk geweest de troepen steeds door reserves te doen aflossen. Ondanks de over het algemeen te constateeren stagneering van den bewegingsoorlog wordt in het gebied van Makalle en Aksoem nog steeds fel en voor beide partijen met groote verliezen gestreden. De van het Zuidelijk front ontvangen berichten doen concludeeren, dat de Italianen na de ontruiming van Ogaden hun voorgenomen opmarsch naar Balai weer met koortsachtigen ijver voorbereiden. Bij de beoordeeling van de kansen moet men voor oogen houden, dat de afstand van Dolo, het uitgangspunt van het Italiaansche offensief, tot Addis Abeba, 600 K.M. bedraagt. Een aanval zou aanvankelijk over een streek van bijna 250 K.M. lengte door doorweekte gebieden, vol ziektekiemen, moeten plaats hebben. Vervolgens zou het offensief stuiten op hooge bergreeksen, waarin omstreeks 160.000 man Abessynische troepen in goed verschanste stellingen gereed staan, om aan den Italiaanschen aanval den hardnekkigsten tegenstand te bieden.
Door buitenlandsche militaire deskundigen wordt sterk betwijfeld, of het Italiaansche leger er in kan slagen voor het begin van den grooten regentijd aan het Zuidelijke front 250 K.M. van het moeilijkste terrein al strijdende te bezetten. Daar komt bij, dat Ras Desta reeds thans met zijn leger in het gebied van Dolo tot tegenaanvallen overgaat. Gedurende de beide laatste regenlooze dagen is het tot een intensiever verkenningsactie der Italiaansche vliegers gekomen. Deze actie strekte zich aan het Noordelijke front uit tot Dessie en aan het Zuidelijke front tot Sasabaneh. (Manchester Guardian)
(Vor. ber. Abess.-Ital. Conflict 2127 E.)

B. **LUCHTVAART. — Vliegramp. - American Airline.**
Een verkeersvliegtuig van de American Airline, dat op weg was van Newark naar Los Angeles, is nabij deze stad verongelukt. Zeventien personen zijn hierbij om het leven gekomen.
Deze ramp is wel de grootste in de geschiedenis der Amerikaansche luchtvaart. (N. Y. Herald Tribune)
(Vor. ber. Vliegongelukken 2119 F.)

C. **FRANKRIJK. — Fernand Bouisson opnieuw voorzitter der Kamer. —**
De Fransche Kamer heeft op 14 Jan. '36 haar werkzaamheden hervat door de verkiezing van de leden van het presidium. Behalve de voorzitter moesten zes vice-voorzitters en twaalf assessoren worden gekozen. Fernand Bouisson is met 319 van de 387 uitgebrachte stemmen tot voorzitter gekozen.
(Le Temps) **(Vor. ber. Fernand Bouisson 1822 H.)**

D. **NEDERLAND. — Koopkracht van den Gulden. —**

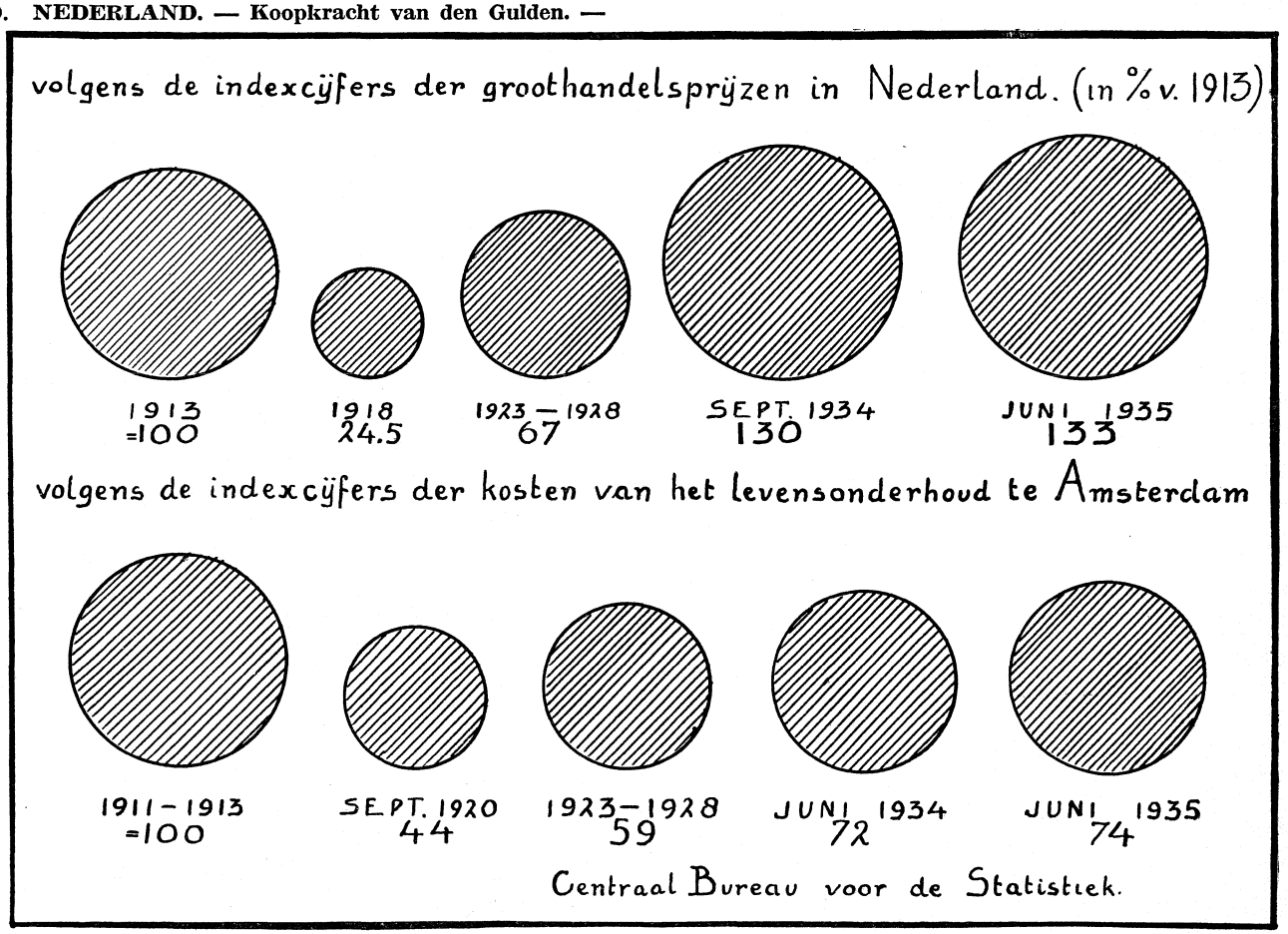

(Vor. ber. Gulden 1892 D.)

17 JANUARI 1936

A. Steun aan den Landbouw. —

In verband met het bezoek van onze ministers mr. dr. L. N. Deckers en prof. dr. ir. H. C. J. H. Gelissen aan Polen is allicht de volgende bijdrage, die aan de Nieuwe Rotterd. Courant van Poolsche zijde wordt toegezonden over de wijze, waarop men daar te lande de moeilijkheden van den landbouw tracht op te lossen, van belang.

Polen is voor alles een landbouwstaat met een grooten groei der bevolking van ongeveer 500.000 zielen per jaar. Het is daarom niet te verwonderen, dat in den strijd tegen de zware economische crisis de Poolsche landbouw, als de voornaamste tak van het Poolsche economische leven, groote verliezen leed. Vooral in den eersten tijd van den strijd tegen de crisis droeg de landbouw een zeer groot gedeelte van de offers, die door het geheele volk gedragen moesten worden. Het eerste verschijnsel van de crisis in Polen was de daling van de prijzen der landbouwproducten. Toen de prijzen der industrieproducten nog niet achteruitgeloopen waren, kreeg de landbouw voor zijn voortbrengselen zulke lage prijzen, dat het platteland langzamerhand van de industrieproducten moest afzien. Deze wanverhouding tusschen de prijzen van de producten van den landbouw en die der industrie groeide in versneld tempo, toen de crisis zich uitbreidde.

Om zich tegen de buitengewone daling van de prijzen te beschermen, vereenigde de Poolsche industrie zich in de kartels, die veelal onrationeel waren en de prijzen op een peil hielden, dat niet veel lager was dan in de tijden van de „goede conjunctuur". De prijzen van verschillende producten der kartels liepen in verhouding tot het jaar 1928 nauwelijks met 20% achteruit, waartegenover de prijzen der landbouwproducten in dit tijdvak met bijna 70% daalden, waardoor de landbouwer geen industrieproducten meer kon koopen, wat het crisisbeloop nog dieper maakte.

POLEN

Reeds in het vorig jaar heeft de Poolsche regeering een aantal verordeningen uitgevaardigd met het doel, den landbouw krachtig te steunen. Door de oprichting van een speciale Accepten Bank voor de conversie van hypothecaire leeningen e.a. en door het verstrekken van credieten aan den landbouw geraakte men tot een verlichting van de schulden. Bovendien is de aankoop van de oogsten door de P.Z.P.Z. (Staatsinstellingen voor Graanindustrie) in 1935 opgehouden en is daarvoor in de plaats gekomen, een uitgebreide credietverstrekking tegen het graan als onderpand en het verstrekken van voorschotten aan landbouwers. Daardoor behoefden de landbouwers hun graan niet direct na den oogst te verkoopen, hetgeen vroeger wel het geval was en oorzaak was van een groot aanbod van landbouwproducten in den vroegen herfst. Deze decreten hebben reeds gunstige resultaten afgeworpen, welke tot uiting kwamen in een prijsstijging van de landbouwproducten in den loop van 1935. Het indexcijfer, dat in Januari 33.3 was (1928 = 100) steeg tot 38.3 in November 1935.

De tegenwoordige Poolsche regeering stelt alles in het werk om de positie van den landbouw te verbeteren en de wanverhouding tusschen de prijzen der producten van den landbouw en die der industrie te doen verdwijnen. Een der voornaamste stappen in die richting was de actie tot herziening van de bedrijvigheid der kartels. Voorop gesteld dient te worden, dat de regeering niet afwijzend stond tegenover de idee van de kartels zelf, doch het noodzakelijk achtte, de activiteit van die kartels te verkleinen, welke een ongunstigen invloed hadden op het vaststellen van de prijzen. In de eerste plaats maakte de regeering onderscheid tusschen de kartels met een sociaal en een handelskarakter, van welke laatste vele als nadeelig beschouwd werden. De actie had tot resultaat, dat 93 kartels ontbonden zijn, terwijl 14 zich zelf ontbonden. In de ontbonden kartels waren tezamen 774 Poolsche firma's opgenomen. Met de nog bestaande kartels kwam men tot overeenstemming inzake een prijsverlaging. In het algemeen zijn de prijzen van de in Polen gekartelleerde producten met 15 tot 20% verlaagd.

De volgende actie der regeering om aan den landbouw (dus tevens aan de consumenten) steun te verleenen, bestond uit een tariefsverlaging voor het goederenvervoer door de spoorwegen. Deze actie, die een speciale studie vereischt, kon niet direct uitgevoerd worden. De tariefsverlaging is sinds half December geleidelijk ingevoerd en zal einde Januari voltooid zijn. Echter is geen globale tariefsverlaging ingevoerd. In de verordeningen worden de verschillende artikelen elk afzonderlijk behandeld, waardoor de hoogte der vermindering zeer uitgebreid kon worden, n.l. van 10 tot 62%.

Het Poolsche rijk beslaat een groote oppervlakte. De provincies, welke landbouwproducten voortbrengen, liggen op verschillende afstanden van de markten, waar hun producten verkocht kunnen worden. Voor de streken, die ver van de centra verwijderd liggen, moest een grootere tariefsverlaging ingevoerd worden, teneinde daardoor invloed te kunnen oefenen op de prijsverhouding. Tot nu toe kwam het voor dat een landbouwer te Warschau voor een kalkoen 7 zloty's (ongeveer 2 gulden) ontving, terwijl een dergelijke kalkoen in het Oosten van het land slechts 1 zloty opbracht, waardoor de fokkerij niet meer loonend werd.

December 1935 bracht den landbouwer reeds een groote tariefsverlaging op de spoorwegen. De prijzen voor het transport van suiker, petroleum, aardolie, benzine, melasse, kolen, zout, hout en vele andere, zijn b.v. reeds verlaagd.

De Poolsche regeering, hoewel er zich rekenschap van gevend, dat door de tariefsverlaging de Poolsche spoorwegen groote offers moeten brengen, gaat van het standpunt uit, dat deze verlaging tezamen met een groote prijsverlaging der industrieproducten, van gunstigen invloed zijn op den omloop in het Poolsche economische organisme, en dat deze verordening, die het groote prijsverschil tusschen de producten van den landbouw en die der industrie opheft, in de eerste plaats ten goede komt aan den landbouw.

Zooals uit het voorgaande blijkt heeft Polen, dat met Nederland, Zwitserland en Frankrijk aan den gouden standaard vasthoudt, een integrale deflatie toegepast, welke zich niet alleen uitstrekt tot een prijsverlaging in de industrie, doch ook tot de rijksinstellingen. Naast de tariefsverlaging op de spoorwegen (welke in Polen eigendom zijn van den staat) zijn ook verschillende monopolierechten, de grondbelasting, de crisisbelasting enz. verlaagd.

De Poolsche regeering wilde liever den landbouw op de bovenstaande wijze steun verleenen, dan vaste prijzen voor de landbouwproducten garandeeren, prijzen die onder Poolsche voorwaarden te veel afhankelijk zijn van de wereldprijzen. De economische politiek van de Poolsche regeering is een consequente deflatiepolitiek en door het inslaan van dezen weg zijn alle valuta-manipulaties, welke de stabiliteit van de zloty in gevaar kunnen brengen, uitgesloten.

(Nieuwe Rotterd. Crt.) **(Vor. ber. Landbouw 1284 C.)**

B. De Legerbegrooting aangenomen. —

In de begrootingscommissie van den Sejm werd op 14 Jan. '36 de legerbegrooting, ter hoogte van 768 millioen zloty, of 34% van de totale begrooting, aangenomen.

Tijdens de besprekingen werden de verklaringen van den vertegenwoordiger van de Oekraïnsche groep met grooten bijval aangenomen, die voor de militaire begrooting stemde en er op wees, dat de betrekkingen tusschen Polen en Oekraïners op een nieuw spoor zijn gekomen, ook in het belang van de verdediging van het land. (Polska Agencia Telegraficzna)

A. Statistiek onzer Universiteiten en Hoogescholen. — De afdeeling Onderwijsstatistiek, onder leiding van dr. Ph. J. Idenburg, van het Centraal Bureau voor de Statistiek, heeft een Statistiek van het Hooger Onderwijs gepubliceerd, waaraan wij het volgende ontleenen:

Aangaande de examenbevoegdheid der eerstejaarsstudenten releveeren wij, dat aan de universiteiten 46% der eerstejaars met het diploma gymnasium kwam, 41% met het H.B.S.-diploma en de rest met andere bevoegdheden. Omtrent de kerkelijke gezindten der studenten valt het volgende mede te deelen: protestantsch is 48%, r.-k. 18%, Israëlitisch 3%, geen kerkelijke gezindte heeft 30%. Bij de r.-k. en Israëlieten kan een sterkere neiging voor de faculteiten der rechten en letteren worden vastgesteld. De inleiding tot de statistiek merkt hierbij op, dat het mogelijk is, dat de sterkere bezetting der genoemde faculteiten met roomsch-katholieken eenvoudig verklaard moet worden uit het feit, dat aan de r.-k. universiteit te Nijmegen deze faculteiten wel vertegenwoordigd zijn en die der geneeskunde niet. Bij de Israëlieten kan eerder aan een bepaalde neiging worden gedacht. Onder de studenten in de wis- en natuurkunde komen nevens de protestanten degenen, die opgaven niet tot een kerkelijke gezindte te behooren, het sterkst voor.

Buitenlandsche studenten zijn ongeveer 200 in aantal.

De betreffende gegevens zijn alle van statistischen aard. Zij laten daardoor tal van vragen onbeantwoord, die voor de kennis van de studie aan universiteit en hoogeschool van waarde zijn. Op eenige van die vragen werpt de onderhavige uitgave thans licht, bijv. de vraag hoeveel studenten zich regelmatig in de achtereenvolgende studiejaren laten inschrijven, of hoevelen van hen deze inschrijving voor een of meer jaren onderbreken of voortijdig geheel besluiten. Voorts, hoe het staat met de studieresultaten, voorzoover deze uit de geslaagde examens blijken. Daar bij is ook de tijd, welke tusschen de eerste inschrijving en het eerste examen en tusschen de opeenvolgende examens onderling is verloopen, van beteekenis.

HOOGER ONDERWIJS

Het Centraal Bureau voor de Statistiek heeft eenige jaren geleden studentenkaarten aangelegd. Voor het eerst heeft het Bureau de generatie studenten in het studiejaar 1930-'31 die voor het eerst tot de universiteiten en hoogescholen waren toegelaten, kunnen bestudeeren. Omtrent deze generatie zijn dus de meeste gegevens beschikbaar.

Het is bekend, dat studenten zich soms tijdelijk gedurende een jaar niet laten inschrijven. De statistiek bevestigt dit. Van de juristen der genoemde studentengeneratie liet zich 11% alleen in het tweede jaar niet inschrijven. Bij de mannelijke studenten kwam dit veel meer voor dan bij de vrouwelijke: van de eerstgenoemden was het percentage 12%, voor de vrouwelijke studenten slechts 7%. Tegelijkertijd blijkt echter, dat men de beteekenis dezer gewoonte niet moet overdrijven. Het absolute aantal dezer juristen was 35. En in de andere faculteiten is het hooge uitzondering, dat men in het tweede jaar niet wordt ingeschreven en dan in het derde en volgende jaren weer wel. In alle faculteiten tezamen is er slechts 2.5% der studenten, bij wie dit voorkomt en bij de hoogescholen vindt men het verschijnsel vrijwel niet. Wel vindt men hier de tijdelijke niet-inschrijving in het derde studiejaar, n.l. aan de Handelshoogeschool te Rotterdam, waar zij 17% der studenten omvat. De studie voor het candidaatsexamen neemt de Rotterdamsche studenten dan blijkbaar zoozeer in beslag, dat zij geen tijd meer hebben om college te loopen.

Van grooter beteekenis zijn de cijfers aangaande het definitief vertrek der studenten na het eerste studiejaar, voorzoover dit blijkt uit niet-inschrijving in het tweede, derde en vierde studiejaar. De percentages, welke de statistiek hier geeft zijn grooter dan menigeen zal hebben vermoed. Bij de universiteiten verdween 10.7% van de studenten na het eerste jaar voor goed, bij de hoogescholen 5.9%.

Merkwaardig zijn de verschillen tusschen de universitaire faculteiten en tusschen de seksen. Ziet hier de faculteitscijfers: godgeleerdheid 3.3%, rechtsgeleerdheid 14%, geneeskunde 6.7%, wis- en natuurkunde 6.7%, letteren en wijsbegeerte 20.8% (!), handelswetenschappen 10.7%. De meisjes-studenten zijn vrijwel overal met hoogere percentages vertegenwoordigd dan de mannelijke studenten. Uitzondering vormen de rechten. Een vierde deel van de meisjes die letteren gaan studeeren, komt na het eerste jaar niet terug! Voor de universiteiten in haar geheel is het percentage voor de mannelijke studenten, dat na een jaar niet meer wordt ingeschreven, 8.6%, voor de vrouwelijke 16.8%; voor de hoogescholen voor de eerstgenoemden 5.1%, voor de laatstgenoemden 17.9%.

Soortgelijke cijfers bevat de statistiek omtrent definitief vertrek na het tweede studiejaar.

Natuurlijk beteekent het feit, dat een student zich na het eerste studiejaar niet meer doet inschrijven niet per se, dat hij geheel voor de studie verloren is. De studenten, die hun studie buiten universitair of hoogeschool-verband voortzetten, zullen, naar wij aannemen, echter uitzonderingen zijn. Zoo mag men op grond van dit materiaal gerust concludeeren, dat het verloop der universiteits- en hoogeschoolbevolking aanzienlijk is.

De gegevens omtrent de afgelegde examens kunnen slechts faculteitsgewijze worden vermeld. Zoo blijkt, dat in de faculteit der rechtsgeleerdheid 18.8% der studenten in het eerste jaar het candidaatsexamen doet, in het tweede jaar 44.7;, in het derde jaar 8.8%, in het vierde nog 3.9%. Van de rest zullen er wel niet velen meer toe komen. In de faculteit der geneeskunde wordt het candidaatsexamen, afgezien van enkele op zichzelf staande gevallen, niet vóór het derde studiejaar afgelegd. Aan het eind van dit studiejaar was 30.5% der studenten voor dit examen geslaagd, in het vierde jaar komt er nog 32.6% bij.

Ook in de faculteit der wis- en natuurkunde komen, uitzonderingen weder buiten beschouwing gelaten, eerst in het derde jaar de candidaatsexamens los. Aan het eind van dit jaar had 21.8% van de studenten der generatie 1930-'31 dit examen achter den rug, in het vierde jaar deed nog 27.3% het. Van de studenten der letteren en wijsbegeerte had 10.8% het candidaatsexamen in het derde jaar achter den rug, slechts enkele van deze studenten deden het in het tweede jaar. In het vierde jaar legden 24.1% het candidaats af.

Van groote beteekenis is het, dat deze gegevens niet slechts naar de seksen maar ook naar de vooropleiding der studenten zijn gesplitst. Zoo blijkt, dat de studenten met het A-diploma van het gymnasium bij de studie der rechten duidelijk betere resultaten bereiken dan die met het B-diploma; bij de studie der geneeskunde waren voor zoover de generatie 1930-'31 de resultaten der gymnasiasten beter dan die der H.B.S.'ers, maar het is niet zeker, dat wij hier met een regelmatig terugkeerend verschil hebben te doen; bij de studie der wis- en natuurkunde schijnt de gymnasiale B-opleiding boven de H.B.S.-opleiding te verkiezen. Men zal echter meer materiaal moeten hebben om hier definitief te kunnen oordeelen.

De publicatie, welke wij in het kort hebben besproken, doet ons echter verwachten, dat wij over enkele jaren over tal van goed gefundeerde cijfers zullen beschikken, waarmede meeningsverschillen in vraagstukken van onderwijsorganisatie met exacte gegevens tot oplossing gebracht kunnen worden. Hetgeen thans geboden wordt, is voor de kennis van het universitaire leven in Nederland reeds zeer belangwekkend. (Centraal Bureau v. d. Statistiek)

(Vor. ber. 1590 G.; Onderwijs 2130 C.)

18 JANUARI 1936

A. NEDERLAND. — De diplomatieke correspondentie met België. —
In parlement en pers is meermalen belangstelling gebleken voor de vraag in hoeverre Fransch dan wel Nederlandsch de taal is in de diplomatieke correspondentie met België.
Terzake kan worden medegedeeld, dat terwijl in latere jaren reeds vrij veel Nederlandsch in die correspondentie werd gebezigd, thans het Nederlandsch door onze regeeringsorganen als algemeen gebruikte taal is aangenomen. (Het Vaderland)

B. NEDERLAND. — Begrooting Landbouwcrisisfonds. - Voorloopig Verslag der Tweede Kamer. —
Verschenen is het Voorloopig Verslag der Tweede Kamer nopens het wetsontwerp tot vaststelling van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het Landbouwcrisisfonds voor het dienstjaar 1936. Wij citeeren slechts eenige uitlatingen:
Vele leden hadden ernstige bedenkingen tegen de voorgestelde verandering in den opzet der begrooting. Zij waren van oordeel, dat moet worden vastgehouden aan de gedachte, dat alle verplichtingen, welke uit den oogst van een bepaald jaar voortvloeien, ook op de begrooting van dat jaar gebracht moeten worden.
Deze leden konden zich niet onttrekken aan den indruk, dat bij deze verandering van systeem de bedoeling heeft voorgezeten, de financieele uitkomsten van het jaar 1935 in een minder ongunstig daglicht te plaatsen dan volgens het oude systeem zou moeten geschieden. Dit achtten zij geen goede politiek. Ook de ongunstige uitkomsten moeten nu eenmaal onvervaard onder de oogen gezien worden. (De Tijd)
(Vorig bericht blz. 2082 B.)

C. SOVJET-RUSLAND. — De Militaire Begrooting 1936 aangenomen. —
In de op 14 Jan. '36 gehouden ziting van het Executieve Comité is beraadslaagd over de begrooting voor 1936.
Vervolgens werd een resolutie aangenomen, waarbij de Centrale Executieve de binnen- en buitenlandsche politiek der regeering en de plannen voor 1936 bekrachtigt.
In de avondzitting, welke wederom werd bijgewoond door Stalin, hield de Volkscommissaris van Financiën, Grinko, zijn begrootingsredevoering.
Grinko wees er op, dat de Sovjet-Unie door de Stachanow-beweging haar productie op belangrijke wijze heeft kunnen vergrooten, waardoor de staatsinkomsten aanzienlijk kunnen worden verhoogd. Grinko herinnerde er aan, dat de begrooting voor militaire doeleinden voor het financieele jaar 1935 6½ milliard roebel had bedragen.
Het Volkscommissariaat voor Landsverdediging der Sovjet-Unie heeft, na goedkeuring der suppletoire begrooting, in het geheel 8,2 milliard roebel uitgegeven.
De militaire begrooting voor 1936 voorziet in uitgaven tot een bedrag van 14,8 milliard roebel.
De totale begrooting 1936 sluit met inkomsten en uitgaven tot een bedrag van 82,9 milliard roebel.
Het goederenverkeer levert 62,5 milliard op (meer dan 10 milliard meer dan in 1935, hetgeen te verklaren is met de afschaffing der levensmiddelenkaarten).
De uitgaven voorzien in beleggingen tot een bedrag van 40,7 milliard in staatsbedrijven, waarvan 14½ milliard voor industrieele ondernemingen. (Prawda)
(Vor. ber. Begrooting 1676 L.)

D. FRANKRIJK. — Kardinaal Verdier over den Vrede.
De aartsbisschop van Parijs, Z. H. Em. kardinaal Verdier, verklaarde in een conferentie, welke hij op 13 Jan. '36 te Parijs heeft gehouden, dat de katholieke kerk „loyaal en vurig haar kostbare hulp aanbiedt voor den vredeskruistocht".
In het verder verloop van zijn rede brandmerkte de kardinaal de oorlog als „een dwaze, onredelijke daad" en zette Z. H. Em. uiteen, dat de oorlog slechts rechtvaardig is in geval van wettige zelfverdediging. En ten aanzien van een zoodanig geval gaf kardinaal Verdier nog de volgende richtlijnen:
„Het land moet op de eerste plaats onrechtvaardig worden aangevallen; vervolgens moet deze onrechtvaardige aanval een goed aantasten, welks verlies voor de aangevallen natie evenredig moet zijn aan de physieke en moreele nadeelen van een oorlog en op de derde plaats moet de aangevallen natie geen enkel ander middel ter beschikking hebben om zich te verdedigen."
Kardinaal Verdier besloot zijn rede met de woorden: „Van deze leer is de H. Vader, de zorgvolle bewaker en vurige verdediger. De geheele wereld weet, dat Zijne Heiligheid, die met zooveel gezag de Kerk leidt, op het oogenblik een der grootste vrienden van den vrede is en zonder twijfel een zijner beste bewakers."
(La Croix) **(Photo buiten tekst 2080a)**

E. NEDERLAND. — Spoorwegen. - Pensionneering van het spoorwegpersoneel. —
De directie van de Nederlandsche Spoorwegen heeft bij den personeelraad een voorstel ingediend, om aan alle leden van het personeel die den 55-jarigen leeftijd hebben bereikt pensioen te verleenen.
(De Telegraaf)
(Vor. ber. Spoorwegen 2111 D.; Pensioenen 2055 B.)

F. VEREENIGDE STATEN. — De Agricultural Adjustment Administration. - Rijstpellerijen. —
Opnieuw heeft het Amerikaansche Hooggerechtshof een zwaren slag aan de regeering toegebracht.
Met algemeene stemmen hebben de negen rechters den eisch ingewilligd van de acht rijstpellerijen van Louisiania tot terugbetaling van 200 millioen dollar aan verwerkingsbelasting. Het hof heeft niet uitgemaakt of de reeds betaalde belasting, welke totaal 1200 millioen dollar beloopt, eveneens teruggevorderd kan worden. (N. Y. Herald Tribune) **(2125 A.)**

G. ZWEDEN. — Troonrede - Uitbreiding van Leger, Vloot en Luchtmacht. —
De gewone zitting van den Zweedschen Rijksdag werd op 11 Jan. '36 door koning Gustaaf geopend.
In de troonrede kondigde de koning aan, dat de regeering bij den Rijksdag een wetsontwerp zal indienen, dat een versterking van de landsverdediging beoogt.
De begrooting 1936 is in evenwicht. Ontvangsten en uitgaven der schatkist worden op 1167 millioen kronen geraamd.
Het ten behoeve van de landsverdediging gevraagde crediet beloopt 126 millioen kronen, tegen 120 millioen voor het loopende dienstjaar. Onder meer zullen de versterkingen op het eiland Gotland worden uitgebreid. Wat de marine betreft, zullen twee duikbooten op stapel worden gezet en één torpedojager en vier verkenningsvaartuigen worden voltooid.
Voorts zal bij het parlement een wetsontwerp worden ingediend tot reorganisatie en versterking van de luchtmacht en van den luchtafweerdienst. De regeering zal zich bij haar desbetreffende voorstellen baseeren op de conclusies der Rijksdagcommissie voor de landsverdediging. (Svenska Dagbladet)
(Vor. ber. 1646 E.; Leger, Vloot en Luchtm. 1925 B.)

H. NEDERLAND. — Streekplan Midden-Limburg - Installatie der commissie. —
Op 15 Jan. '36 heeft Z. Exc. mr. Slingenberg, Minister van Sociale Zaken, ten stadhuize de Streekplancommissie voor Midden-Limburg geïnstalleerd, zooals vroeger reeds voor Noord- en Zuid-Limburg.
De minister hield een toespraak, waarin hij de belangstelling der Regeering voor het hier ondernomen initiatief voor een gewestelijk streekplan onderstreepte, zijn waardeering en erkentelijkheid voor het

ondernomen werk uitte en een toelichting gaf over doel en werkzaamheid dezer actie.
Ir. Froger, leider van den Limb. Streekplannendienst, gaf een interessante uiteenzetting over hetgeen in Limburg door de Streekplan-commissie kan worden tot stand gebracht.
Minister Slingenberg had voor de vergadering met burgemeester Reymer een bezoek gebracht aan verschillende bezienswaardigheden van Roermond, waarbij mgr. dr. Van Gils een aangenaam en zeer deskundig geleide gaf.
De Streekplannendienst beoogt op grond van een nauwgezette kennis van den bodem, de bevolking en van de wijze, waarop tot nu toe de bodem werd gebruikt, een plan te ontwerpen, dat de bestemming der gronden vooruit vastlegt en waarmee later de gemeentebesturen bij het ontwerpen van hun uitbreidingsplannen en van hun verbeteringen in de toekomst rekening dienen te houden. (Limb. Koerier)

A. **VLOOTCONFERENTIE TE LONDEN. — Japan verlaat de conferentie. —**
In de zitting van de vlootconferentie van 15 Jan. '36 heeft de Japansche delegatie officieel medegedeeld, dat Japan zich terugtrekt uit de vlootconferentie.
In de door Admiraal Nagano afgelegde verklaring bepleitte hij de beperking der globale tonnage en een drastische vermindering der aanvalswapenen als pantserschepen, vliegkampschepen en kruisers. Daar de verschillende mogendheden echter verschillende defensieve behoeften hadden, zou er een zekere soepelheid moeten bestaan in de toewijzing der globale tonnage.
Groot-Brittannië bijvoorbeeld, aldus Nagano, heeft behoefte aan een grooter vloot dan elke andere mogendheid.
Admiraal Nagano heeft aan den Britschen minister van Marine, Monsell, een brief gezonden, waarin hij o.a. zegt: „Aangezien op de zitting van 15 Jan. '36 der eerste commissie van de vlootconferentie voldoende is gebleken, dat het fundamenteele beginsel van ons voorstel ter beperking en vermindering van de vloot niet den algemeenen steun kan verwerven, is onze delegatie thans tot de conclusie gekomen, dat wij onze deelneming aan de besprekingen van de huidige conferentie niet met nut kunnen voortzetten. Wij blijven er echter toch ten volle van overtuigd, dat ons voorstel er uitstekend op berekend is om tot een geleidelijke ontwapening te komen. Wij betreuren het, dat wij het door de andere delegaties ingediende plan tot kwantitatieve beperking niet kunnen aanvaarden." (Daily Telegraph)
(Vor. ber. Vlootconferentie 2123 B.)

B. **DISCONTOKOERSEN. — Nederlandsche Bank. —**
De directie van de Nederlandsche Bank deelt mede, dat met ingang van 16 Jan. '36 het wisseldisconto met ½% is verlaagd tot 3% (sedert 14 Nov. 3½%), terwijl het promesse-disconto, de rente voor beleening van effecten en goederen en voor voorschotten in rekening-courant met ingang van dien datum met ½% zijn verlaagd tot 3½%.
(Keesings Financieel Archief) **(Vor. ber. 2051 B.)**

19 JANUARI 1936.

C. **NEDERLAND. — Staatsleening. - Uitgifte van *f* 104 millioen tegen 4%, koers 99%. —**
De Staat der Nederlanden zal een nieuwe leening uitgeven ten bedrage van *f* 104 millioen, rentende 4% tegen een koers van 99% in schuldbewijzen aan toonder van *f* 1000, *f* 500 en *f* 100.
Van dit leeningsbedrag is opneming tot een maximum van *f* 50 millioen bij de fondsen gegarandeerd. De leening, welke is vrijgesteld van couponbelasting, heeft een looptijd van ten hoogste 40 jaren. Te beginnen met het jaar 1937, wordt elk jaar op 1 Febr. een aantal schuldbewijzen bij loting aangewezen, à pari afgelost.
Hiervoor wordt bestemd een bedrag van 1,05% van het nominale bedrag der leening, vermeerderd met het bedrag der door die aflossing vrijgevallen rente. Versterkte en algeheele aflossing kan te allen tijde plaats. (Keesings Fin. Archief) **(V. Leening 2130 A.)**

D. **RUDYARD KIPLING OVERLEDEN. —**
De groote Engelsche nationale schrijver Rudyard Kipling is op 18 Januari '36 in den ouderdom van 70 jaar, in het ziekenhuis van Middlesex overleden.
Rudyard Kipling werd 30 Dec. 1865 te Bombay geboren, kreeg zijn opleiding in Engeland maar keerde in 1882 naar Indië terug, waar hij in de journalistiek ging en al spoedig redacteur werd van de Civil and Military Gazette en The Pioneer, waaraan hij met korte verhalen meewerkte, die groote bekendheid verwierven. Hij bereisde de heele wereld en woonde 7 jaar in Amerika. Ten slotte vestigde hij zich weer in Engeland.
In 1886 kwam zijn eerste verzenbundel uit, Departmental Ditties. The Barrack Room Ballads (1893) bezong het soldatenleven in populairen toon, doorspekt met jargon. Kipling ontwikkelde zich tot fel nationalist en imperialist. Van zijn novellenbundels, waarin men vele voortreffelijke verhalen vindt, noemen wij Plain Tales from the Hills (1888), Soldiers Three, The Phantom Rickshaw (1888), The Story of Gadsbys (1891), Wee Willie Winkie, Many Inventions (1893), Captains Courageous (1897), Stalky & Co. (1899), From Sea to Sea (1900), Kim (1901), Just so Stories (1902), Puck of Pook's Hill (1906), The Harbour Watch (1913).

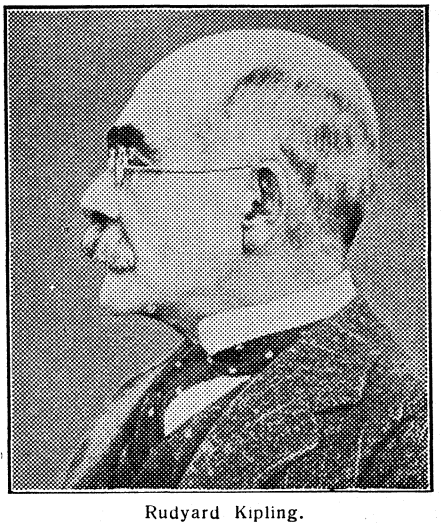

Rudyard Kipling.

In 1891 verscheen de roman The Light that Failed, welke groote vermaardheid, ook in het buitenland, verwierf, evenals de dierenverhalen The Jungle Books (1894—1895).
Eind 1935 waren in het Britsche Rijk door Macmillan, zijn Engelschen uitgever, 3.500.000 exemplaren van Kipling's boeken verkocht. Van The Jungle Book b.v. zijn 407.000 exemplaren verkocht, van de Just So Stories 307.000, van Kim 287.000, van The Second Jungle Book 207.000, van Puck of Pook's Hill 204.000, van Stalky and Co. 202.000.
Alleen in Amerika zijn eveneens ruim 3.500.000 exemplaren van Kipling's werken in de laatste veertig jaren verkocht, tot een totaal bedrag van £ 350.000. Hij was langen tijd de hoogst gehonoreerde auteur ter wereld, en zijn manuscripten maken nog steeds fabelachtige prijzen. Zoo werd nog voor enkele jaren door een Amerikaanschen verzamelaar £ 800 betaald voor 30 regels van The White Man's Burden.
Persoonlijk leed is Kipling niet bespaard gebleven. In 1922 en 1925 was hij ernstig ziek. Zijn eene dochter stierf, zijn zoon werd in den oorlog als „vermist" gemeld. Eén dochter bleef hem.
Kipling heeft een populariteit bereikt als slechts voor weinig litteratoren is weggelegd. Het gedicht „If" behoort tot de bekendste verzen van de Engelsche taal; het is bespot, gepariodeerd, voorgedragen en herdrukt tot het volkomen cliché werd. Toch blijft er, jaren en spot ten spijt, een kracht van uitgaan, die verklaart, dat het millioenen in geestdrift heeft gebracht. (Red. K. H. A.)

E. **DUITSCHLAND. — Koloniën. - Dr. Göbbels' rede.**
In de „Deutschlandhalle" heeft op 17 Jan. '36 de Duitsche minister van Propaganda en Volksvoorlichting, dr. Göbbels, voor ruim 20.000 partijleden gesproken over den economischen toestand van Duitschland. Hij wees o.a. daarbij op de noodzakelijkheid, dat Duitschland koloniën krijgt. „De tijd zal komen," zoo zeide hij, „dat Duitschland koloniën moet eischen en dezen eisch moeten wij doorzetten."
(Berl. Tageblatt) **(V. b. 2077 D.; Dr. Göbbels 1897 G.)**

A. De waardeering van menschelijken arbeid in den loop der eeuwen. —
Op 16 Januari '36 vergaderde de Vereeniging van Ingenieurs in Zuid-Limburg in de Groote Societeit te Maastricht. Ir. A. E. Dinger hield een lezing over „De waardeering van den menschelijken arbeid in den loop der eeuwen". Naast vele leden van de vereeniging waren verscheidene belangstellenden van de Nederlandsche Maatschappij voor Nijverheid en Handel, Departement Maastricht, die door den voorzitter, ir. Ross van Lennep, welkom werden geheeten, tegenwoordig. Nadat enkele vereenigingsmededeelingen waren gedaan, begon ir. A. E. Dinger met zijn beschouwing.

Arbeid in den loop der eeuwen. — Er is, zoo ving spr. zijn lezing aan, een leus ontstaan, die kostprijsverlaging genoemd werd. Een van de middelen was de verlaging der vaste lasten, welke lasten echter door steeds drastischer regeeringsmaatregelen nog zwaarder op de schouders der bevolking kwamen te liggen. Loonsverlaging, een ander middel, brengt verlaging over de geheele linie, te beginnen met de beruchte onderconsumptie.
Het totale beeld van de sociaal-economische verlagingen vat men samen onder het opschrift: versobering.
Op den voorgrond gebracht moet worden, dat de ondernemer begrepen heeft, dat het uitwinnen van den kostprijs, niet uitsluitend ten nadeele van den arbeider kon gaan zonder het maatschappelijk bestel te schaden.
Voor het goed begrip van de economische situatie dient men de historie te raadplegen, om het gewonnene in evolutie-verband te kunnen overzien.
A priori is het duidelijk, dat de belooning, de appreciatie van den arbeid ten nauwste samenhangt met de ontwikkeling van de maatschappelijke verhoudingen.

ARBEID

De mensch is uitgangspunt. — Bij de bepaling van het menschwaardig loon, dient men in de eerste plaats rekening te houden met den mensch, die met zijn menschelijkheden invloed uitoefent op het productieproces.
In den aanvang der sociaal-economische verhoudingen was de arbeid het eenige ruilmiddel, de eenige tegenprestatie als zoodanig van den mensch. De arbeid werd geleverd uit noodzakelijke bestaansbehoefte, want de arbeid diende direct tot instandhouding van de soort.
De toestand was inderdaad zoo, dat de arbeid voor den mensch pasmunt was in een samenleving zonder monetair intermediair.
Op een hoogere maatschappelijke trap vinden we de tegenstelling: arbeid, d.w.z. handenarbeid door de eene klasse beschouwd als onwaardig, aan de andere klasse opgelegd als slavernij. Deze ontwijding van den arbeid heeft haar stempel gedrukt op den arbeid van alle komende tijden.
De handenarbeid werd steeds meer geminacht, onder invloed van de veroveringsoorlogen, waardoor overwonnenen tot de marteling van een eentonigen, automatischen arbeid werden veroordeeld. Kunsten en wetenschappen bloeiden, maar in de schaduw woekerde een afschuwelijke slavernij.
Tot in de Fransche revolutie dreigen de uitloopers van het arbeidswanbegrip en komen tot uiting in de beoordeeling van de toenmalige factorijen, de tegenwoordige fabrieken.

De slavernij. — Eenigszins uitvoerig schetste spr. de slavernij-toestanden onder Nero, die zoo ver afweken van de rechtmatige arbeids-opvatting, dat zij de dragers van den arbeid in een duel op leven en dood lieten sneuvelen, en daarmee een volslagen negatie van de waardigheid van den mensch openbaarden. De vrijmaking van de slavernij viel samen met de eerste opstanden van den arbeidenden mensch.
De typische trek, die economisch in den loop der tijden grooter invloed op de samenleving heeft uitgeoefend, was de verplaatsing die na deze vrijmaking ontstond van de private huishouding naar de collectieve bindingen, zij het aanvankelijk in onontwikkelden staat.
De maatschappelijke vorming zet zich voort in het gilde-tijdperk en met het ontstaan der sociale groepen groeit de waardeering van den arbeid als product van menschelijke prestatie.
De hoogbloei van deze waardeering is de gothiek met haar prachtige kunstuitingen. De drager van den arbeid wordt geëerbiedigd, en in zijn herstelde waardigheid ontplooit hij zich het beste.
Op deze hoog-conjunctuur in de arbeidswaardeering volgt een depressie, waarin de arbeid en den arbeider weer werden uitgebuit, de gildentijd met zijn meesters en gezellen. Uitvoerig behandelt spr. de organisatie van het gildewezen, haar voordeelen en uitwassen. De scheiding tusschen arbeid en arbeidsproduct eenerzijds en meester en gezel anderzijds ontstond met het in circulatie brengen van geld, dat uitdrukking werd van waarden. Hiermede gelijken tred hield de groei der vakvereenigingen, die de verschillen tusschen waarden van productie en belooningen op het forum der critiek brachten.
In het kort overziet spr. de arbeidstoestanden van die tijden in Frankrijk en Nederland.
De Fransche revolutie-exponent van een arbeidschaos, gaf den stoot tot een overdreven verheerlijking van de arbeidende klasse. De evolutie van den arbeid heeft thans een dergelijke splitsing tusschen patroon en arbeider veroorzaakt, dat de eerste louter ondernemer is geworden, en niets verstaat van den arbeid, die onder zijn leiding verricht wordt.

Intrede van de machine. — In het tweede gedeelte van zijn lezing, beperkte spr. zich voornamelijk tot den invloed door de machine uitgeoefend op den arbeid. Naast groote voordeelen voor het maatschappelijk bestel, oefende de machine belangrijken druk uit op de belooning van den arbeid. Met de appreciatie van den arbeid, verminderde ook het contact tusschen arbeid en product. De machine ontnam aan den arbeid soepelheid en individualiteit. De productie langs omwegen bereikte haar hoogtepunt en deze vorm van produceeren gaf den stoot tot het groot-kapitaal. Industrie en kapitaal opereeren op verschillende markten. De eerste is voor initiatiefneming, de laatste voor consolideering van de conjunctuur. De harmonie tusschen beide is de stabilisatie, die door allerlei oorzaken herhaaldelijk wordt verbroken. Het overwicht belandde op den duur bij het kapitaal. Niet alle productie-objecten konden aanspraak maken op bedachtzaamheid van uitvoering. Prijsdaling verlokte tot productie-vermeerdering, maar het materiaal voor deze ongezonde ontwikkeling werd voor een belangrijk deel aangevoerd door het optimistisch bankkapitaal. Tot de chaos kwam, en zonder overgang alle kapitaaltoevoer werd afgesneden. De industrie bleek overgeleverd aan den speelbal van de kapitaalvoorziening. De afweermethodes varieerden van handelspolitiek tot muntpolitiek, d.w.z. van contingenteeringen tot devaluatie in verschillende graden. Het is sprekers meening, dat devaluatie, daar waar zij werd toegepast, geen onverdeelde uitkomst heeft gebracht.
Voor den arbeider heeft dit alles geleidelijk een strooming, ook in Nederland, gekweekt, waarin voor hem het belang gebleken is van een solidariteitsgevoel met het bedrijf waarvoor hij werkt. De klassestrijd is een verouderd machtsmiddel gebleken.
De eendracht, waarover dr. Colijn sprak in zijn Nieuwjaarsrede, bedoelt te zijn, een cordiale samenwerking van alle maatschappelijke groepen.
Aan het slot van zijn rede spreekt Ir. Dinger de optimistische maatschappijbeschouwing uit, dat de arbeider eens opbouwend deelgenoot aan de productie zal zijn.

A. **NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Retorsiewet ten behoeve van Indië. —**
In 1933 werd bij de z.g. „Retorsiewet" de mogelijkheid geschapen tot instelling van invoerverboden of beperkingen en tot heffing van een bijzonder invoerrecht, ten aanzien van goederen uit landen, waarvan het economisch verkeer met Nederland niet door een handelsverdrag is geregeld en die Nederland ongunstiger dan andere landen behandelen, dan wel op een wijze behandelen, die in strijd is te achten met de levensbelangen van Nederland.
Daar de regeering het van belang acht, ook voor Nederl.-Indië de beschikking te verkrijgen over het snel hanteerbare retorsie-wapen, dat reeds voor Nederland gereed ligt, heeft zij thans een wetsontwerp ingediend om haar dezelfde bevoegdheden te verleenen ten behoeve van Nederl.-Indië. (Telegraaf)
(Vor. ber. 925 E.; Tw. Kamer 2123 F.)

B. **POOLONDERZOEK. — De twee Poolvliegers Lincoln Ellsworth en Herbert Kenyon gered. —**
Na bijna twee maanden van onzekerheid over het lot van de twee Poolvliegers Lincoln Ellsworth en Herbert Kenyon, die op 23 November '35 naar Klein-Amerika in het Zuidpool-gebied vertrokken, doch van wie sindsdien niets meer werd gehoord, is thans een bericht ontvangen, dat aan alle bange onzekerheid een eind maakt.
De kapitein van de „Discovery II", het schip, dat 24 Dec. '35 is uitgevaren om de vermiste vliegers te zoeken, heeft 17 Jan. '36 draadloos medegedeeld, dat Lincoln Ellsworth en Herbert Kenyon beiden in leven zijn en dat zij zich in goeden welstand bevinden.
(De Telegraaf)

C. **MONGOLIE. — Binnen-Mongolië onafhankelijk. —**
De enorm uitgestrekte staat Binnen-Mongolië heeft zich van Nanking onafhankelijk verklaard en zal voortaan onder de heerschappij van Tokio staan.
Een verklaring in dezen zin, is door prins Teh-Wang, tot dusver voorzitter van den autonomen raad van Binnen-Mongolië, die de door de centrale regeering aangegeven richtlijnen volgde, gepubliceerd. Hij heeft medegedeeld, dat hij de hoogste bestuurder werd van een onafhankelijk binnen-Mongoolsch rijk. Dit besluit is door Teh-Wang genomen na geheime onderhandelingen met Tokio, Nanking en Moskou, en het gevolg zal zijn, dat het land onder invloed van Mandsjoekwo komt. (Domei) **(Vor. ber. 2107 I.)**

20 JANUARI 1936

D. **NEDERL. OOST-INDIE. — Z. Exc. Jhr. mr. B. C. de Jonge verzoekt eervol ontslag. —**
Bij de regeering is binnengekomen het verzoek van Z. Exc. den gouverneur-generaal van Nederl.-Indië, jhr. mr. B. C. de Jonge, om hem bij het einde van de gebruikelijke vijfjarige periode voor eervol ontslag aan H. M. de Koningin voor te dragen.
Jhr. mr. De Jonge aanvaardde de landvoogdij in September 1931. (Aneta)
(Vor. ber. Jhr. Mr. B. C. de Jonge 2116 A.)

E. **ENGELAND. — Anthony Eden's eerste speech als minister van Buitenlandsche Zaken. —**
Anthony Eden heeft op 18 Jan. '36 in zijn eerste openbare speech als minister van Buitenlandsche Zaken een zeer krachtig pleidooi gehouden voor collectieve veiligheid en een buitenlandsche politiek, die uitsluitend gebaseerd moeten zijn op den Volkenbond.
De voornaamste passages uit zijn rede zijn:
1. Het jaar 1935 was gekenmerkt door de Duitsche herbewapening, maar ook door een krachtige opleving van den Volkenbond;
2. Geen enkele aanval mag succes hebben; iedere aanvaller, nu en in de toekomst, moet weten, dat vreedzame onderhandelingen de beste weg zijn om oorzaken van ontevredenheid weg te nemen;
3. Collectieve veiligheid moet tegelijkertijd kracht en soepelheid bezitten; kracht om een aanval te weerstaan en soepelheid om oorlogsoorzaken tijdig weg te nemen;
4. Invloed der kleine staten in Genève naast die der groote mogendheden;
5. Men zal Engeland steeds aan de zijde van de collectiviteit en tegen het geweld vinden;
6. Engeland zal zich gelukkig prijzen samen te kunnen werken met de Vereenigde Staten.
(Daily Telegraph)
(Vor. ber. Sir Anthony Eden 2123 B.)

F. **LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig besproken zijn. - Onze wekelijksche opgave. —**
Amerikaansch: Thomas Wolfe — „Of Time and the River". (Scribner's, New York 1935)
Duitsch: H. von Montbart — „Die Witwe Scarron" (Frau von Maintenon). (Muller u. I. Kiepenheuer Verlag, Berlin)
Wilhelm Schmidtbonn — „Der dreieckige Marktplatz". (Propyläen-Verlag, 1935)
Engelsch: Helen Scheu-Riesz — „Gretchen discovers America". (Dent)
Noël Streatfeild — „It pays to be good". (Heinemann)
Fransch: Francis Carco — „Brumes". (Albin Michel)
François Mauriac — „Les Anges Noirs". (Grasset)
Nederlandsch: Werumeus Buning — „Negen Balladen". (Querido)
Vlaamsch: Ernest van der Hallen — „Zes dagen". (De Sikkel, Antwerpen)
Zweedsch: Sven Stolpe — „Det Svenska Geniet. Sven Stolpe Diktens Frihet." (Albert Bonniers Förlag, Stockholm)
(Red. K. H. A.) **(Vorig bericht blz. 2128 C.)**

G. **ABESSYNISCH-ITALIAANSCH CONFLICT. — 14 Januari. — Kleine Zweedsche Ambulance zoek. —**
De kleine Zweedsche ambulance onder leiding van dr. Agge is nog steeds zoek. Vliegtuigen verkennen de streek waar de ambulance zich moet bevinden.

17 Januari. — Italiaansche overwinning aan de Ganale Doria (H 6). —
Volgens het Italiaansche legerbericht heeft generaal Graziani zijn overwinning aan de Ganale Doria (H 6) voltooid. Zijn troepen zijn thans sinds het begin van den slag 120 K.M. opgerukt en het leger van Ras Desta vlucht, zonder nog belangrijken tegenstand te bieden.
De Abessyniërs moeten ten minste 4000 gesneuvelden hebben verloren, benevens verscheidene gevangenen, geweren, machinegeweren en zelfs enkele kanonnen. Van Italiaansche zijde hecht men aan deze overwinning zeer groote beteekenis.

Egypte. - Britsche troepen. —
Het totale aantal der Britsche troepen in Egypte zou thans 75.000 man bedragen.

18 Januari. — Zweedsch protest door Italië afgewezen. —
De Italiaansche regeering heeft geantwoord op de Zweedsche protestnota met betrekking tot het bombardement van de Zweedsche ambulance. Zij wijst formeel iedere beschuldiging van de hand.

20 Januari. — Compromis. - Italiaansche berichten.
Als grondslag ter voorbereiding van een compromis stelt Italië thans voorop, dat in het internationale milieu zich drie inzichten dienen te ontwikkelen: dat Italië besloten is om zijn militaire actie voort te zetten en daartoe ook de middelen heeft, dat het meer dan ooit de Europeesche samenwerking gunstig gezind is en dat Abessynië niet den steun verdient, die het ontvangt krachtens het internationale recht, dat het zelf niet toepast.
(Lavoro Fascista - Daily Telegraph - A. N. P. - Nieuwe Rotterd. Courant) **(Vor. ber. 2133 A.)**

21 JANUARI 1936

A. KONING GEORGE V VAN ENGELAND OVERLEDEN. —

George V, Koning van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, Keizer van Indië, is op 20 Januari 1936, om 23.55 Engelschen tijd, op het slot Sandringham in den ouderdom van 70 jaar overleden.
Het officieele bulletin dat eenige oogenblikken na middernacht werd gepubliceerd, deelde mede, dat de Koning om 23 uur 55 zacht en kalm is overleden.
Aan het sterfbed bevonden zich de Koningin, de Prins van Wales, de hertog van York, de Princess Royal, de hertog en de hertogin van Kent.

's Konings leven.

George V was den 3den Juni 1865 op Marlborough House geboren. Hij was de tweede zoon van den prins van Wales, den lateren koning Eduard VII, en koningin Alexandra. Bij zijn doop kreeg hij de namen George Frederick Ernest Albert en met zijn oudsten broer Albert ontving hij degelijk onderwijs. Charles Kingsley wist bij bezoeken op Sandringham zijn belangstelling in natuurlijke historie te wekken en een verblijf van eenige maanden in Zwitserland stelde hem in staat zijn kennis van Fransch te vermeerderen.

Koning George V.

In 1877 kwam hij bij de marine in dienst en als zeeofficier verdiende hij den lateren bijnaam „Our Sailor King" (onze koning-zeeman). Met zijn broer deed hij verschillende reizen en in 1880 begaf hij zich met hem op een reis om de wereld. Hun dagboeken over deze reis zijn door kanunnik Dalton, hun vroegeren gouverneur, uitgegeven.
Prins George bezocht Canada en zag den Niagara, daarna studeerde hij een tijd te Lausanne. Vervolgens legde hij zijn adelborst-examen af. Na verdere opleiding aan het marine-college te Greenwich, werd hij belast met het bevel over een kanonneerboot, waarmee hij andermaal West-Indië bezocht.
De plotselinge dood van zijn oudsten broer Albert Victor in 1892 maakte hem tot vermoedelijk erfgenaam van de Kroon, na zijn vader, en maakte een eind aan zijn zee-officiersloopbaan. Hij werd tot hertog van York verheven en nam in 1892 zijn zetel in het Hoogerhuis in.
Op 6 Juli 1893 trad hij in het huwelijk met Victoria Mary, eenige dochter van den hertog en de hertogin van Teck.
Zijn zoon Eduard, de prins van Wales, werd op 23 Juni 1894 in White Lodge geboren. Zijn andere kinderen zijn Albert, hertog van York (geb. 1895), Mary, de Princess Royal, gehuwd met Lord Harewood (geb. 1897), Henry, hertog van Gloucester (geb. 1900), George, hertog van Kent (geb. 1902), John, die in 1905 geboren werd, stierf in 1919.
Als hertog van York bracht de huidige koning met zijn jonge vrouw vele bezoeken aan steden in de provincie en verving den prins van Wales bij verschillende functies. In Ierland wist hij met tact de stemming jegens Engeland te verbeteren. In 1898 was hij een van de slippendragers bij Gladstone's begrafenis.
Het overlijden van Koningin Victoria op 22 Januari 1901 en de beklimming van den troon door zijn vader vermeerderde zijn verantwoordelijkheid. Als hertog van Cornwall en York deed hij zijn daarvoor reeds ontworpen reis door de Britsche Dominions. Daartoe vertrok hij op 16 Maart 1901 aan boord van den kruiser Ophir. Hij opende het eerste parlement van het Australische gemeenebest, bezocht Nieuw-Zeeland, en werd in de Kaapkolonie en Canada hartelijk ontvangen. Op 1 November keerde hij te Portsmouth terug. Op den verjaardag van Koning Eduard in 1901 werd de hertog tot prins van Wales verheven en op 5 December hield hij in de Gildenhal een rede die de aandacht trok en waarin hij aandrong op inspanning om aan mededingers het hoofd te bieden. De kroning van den nieuwen Koning moest wegens zijn ernstige ziekte uitgesteld worden. In dien tijd nam de prins vele plichten op zich en oefende hij zich steeds meer in het spreken in het openbaar. In 1905 bezochten hij en de prinses Engelsch-Indië en waren daar tegenwoordig bij een schilderachtige durban. Op 7 Mei 1906 keerden zij terug. Twee jaar later deden zij een uitgebreide reis door Canada.
Toen koning George dus bij het overlijden van zijn vader in 1910 op den troon kwam, had hij de geheele traditioneele voorbereiding van een Engelschen kroonprins achter den rug.
In den grooten oorlog (1914—1918) was de taak van den Koning duidelijk voorgeschreven. Hij verpersoonlijkte zijn land en zijn rijk in een strijd op leven en dood en moest zich een leider van zijn volk in de groote crisis van Engeland's bestaan toonen.
In Juli 1917 werd bekend gemaakt, dat Koning George voor zich zelf en zijn Huis afstand had gedaan van alle Duitsche titels en dat het Koninklijk Huis niet langer bekend zou staan als dat van Saksen Coburg Gotha, maar als het Huis van Windsor.
Hoewel hij geen figuur was, die door uiterlijk vertoon tot het volk sprak, heeft George V zich in zijn regeering toch populair weten te maken. Zijn eenvoud en zijn hartelijk medeleven met alles wat de Engelschen na aan het hart ligt, of het nu groote dingen waren als de oorlog of kleine als de liefde voor sport en spel, zijn huiselijkheid en zijn gelukkig gezinsleven, het zijn alle factoren, die daartoe medewerkten.
Het koninklijk gezin was een eenheid en bleef het ook toen de prinses en de prinsen huwden of een eigen paleis betrokken. Bij verjaardagen en op de gebruikelijke feestdagen plachten de koning en de koningin hun kinderen weer rond zich te vereenigen, later ook met de kleinkinderen. Vooral de dochtertjes van den hertog en de hertogin van York waren welkome gasten bij hun koninklijken grootvader.
Den 28sten Februari 1922 trad prinses Mary, thans de Princess Royal, in het huwelijk met burggraaf Lascelles, den tegenwoordigen graaf van Harewood, welk huwelijk met twee zoons gezegend is.
Op 26 April 1923 huwde de hertog van York met Lady Bowes-Lyon, een dochter van den graaf van Strathmore en Kinghorn, uit welk huwelijk twee dochtertjes zijn geboren.
De hertog van Kent sloot aan het eind van 1934 een huwelijk met prinses Marina van Griekenland, waaruit in 1935 een zoon geboren werd.
Eveneens in 1935 huwde de hertog van Gloucester met Lady Alice Douglas-Scott.
De prins van Wales, de troonopvolger, bleef ongehuwd. (Times - Nieuwe Rott. Courant - A. N. P. - Daily Telegraph)

(Vorig bericht Koning George V 1796 B.)

A. **VLOOTCONFERENTIE TE LONDEN. — De verklaringen van Amerika, Frankrijk en Italië. - Indrukken. —**
Norman Davis' uiteenzetting van het Amerikaansche standpunt kan aldus worden weergegeven:
Gelijkheid van de vlootsterkten en gelijke veiligheid is onvereenigbaar. De Ver. Staten zouden niet kunnen toestemmen in welke verandering ook, die hun veiligheid zou kunnen verminderen.
De Fransche gedelegeerde zeide, dat indien een gemeenschappelijke bovengrens zou worden aanvaard, sommige landen hun veiligheid onvoldoende zouden zien gewaarborgd en andere landen op overdreven wijze zouden zijn beschermd.
De Italiaansche gedelegeerde Raineri Briscia heeft gezegd, dat hij de beginselen waarop het Japansche voorstel berustte geenszins afwees. Hij was het met die beginselen geheel eens.
Van den beginne, aldus de leider van de Italiaansche vertegenwoordiging, zijn wij niet bereid geweest de vlootproblemen te behandelen uitgaande van een classificatie of van eenige rangordening van de vlootkrachten.
Wij zijn echter begonnen te twijfelen bij de beschouwing van de practische middelen, die, nauwkeurig omschreven, onze wensch iedere classificatie te vermijden, zouden verwerkelijken.
Dit bracht onoplosbare politieke vraagstukken. Aanpassingen aan het gemeenschappelijke maximum zouden in werkelijkheid weer een terugkeer tot verhoudingen beteekenen.
Zoowel te Londen als te Washington wordt de uittreding van de Japansche delegatie uit de vlootconferentie ten zeerste betreurd.
Volgens de publieke Japansche opinie hebben Engeland en Amerika getracht Japan in den val te lokken. (Daily Chronicle - Domei Tsjoesin Sja) **(2137 A.)**

B. **UITVINDING. — Scheepvaartgebied. - Faber's Automatic Recorder (Automatische registratie van scheepscommando's). —**
Tijdens de onlangs in Indië gehouden proefvaart van de „Janssens", het nieuwe schip der Kon. Paketvaart Mij., is een Nederlandsche uitvinding gedemonstreerd, waarvoor uit de kringen der officieele genoodigden en technici groote belangstelling bestond, aangezien deze vinding, indien zijn volledig beantwoorden zal aan de verwachtingen, welke men er van koestert, wijde perspectieven opent voor het reconstrueeren van scheepsongevallen en scheepsrampen, waarbij het in de eerste plaats aankomt op een juist inzicht in de door het commando verrichte manoeuvres.
Het betreft hier een door den heer Faber uitgevonden instrument, dat den naam „Faber's Automatic Recorder" heeft gekregen en dat alle commando's, door middel van de scheepstelegraaf gegeven, registreert, zoodat deze, op een strook papier neergelegd, steeds kunnen worden gecontroleerd.
Het belang hiervan zal men direct begrijpen, wanneer men de verslagen leest van de zittingen van den Raad voor de Scheepvaart, waar alle aanvaringen, strandingen, enz. van schepen worden behandeld. Men weet dan, dat bij het reconstrueeren van dergelijke ongevallen de getuigenverklaring van de bemanning dikwijls den doorslag moet geven, vooral wat betreft de gegeven commando's en de wijze waarop deze zijn uitgevoerd. Het blijkt meermalen, dat deze verklaringen van elkander afwijken, al worden ze ook naar geweten afgelegd. (A. N. P.)

C. **BELGIE. — Conversie. - Geslaagde operatie. —**
In een op 4 Jan. '36 gehouden persconferentie hebben de Belgische ministers van Financiën, van Koloniën en van Binnenlandsche Zaken een overzicht gegeven van de resultaten, die de conversie van de leeningen der provincies, der gemeenten en der koloniën heeft opgeleverd. Naar men weet kwamen voor conversie alle leeningen in aanmerking, welker rentevoet 4½% te boven ging. Obligatiehouders die zich niet aan de conversie wenschten te onderwerpen konden tot 12 uur in den middag van 4 Jan. '36 hun obligaties ter afstempeling deponeeren.
Met voldoening wees de minister van Financiën er op dat van het totaal bedrag der leeningen van de N.V. Gemeentecrediet van België, dat 5350 mill. beloopt, slechts voor ruim fr. 1 mill. obligaties aan conversie is onttrokken, zijnde niet meer dan 0.02% van het totaal. Voor de leeningen der provincies en gemeenten bedroeg het totaal bedrag fr. 3425 mill., waarvan eveneens slechts ongeveer fr. 1 mill. of 0.03% van het totaal ter afstempeling is gedeponeerd. Men zal zich herinneren dat bij de conversie der staatsleeningen het percentage der gedeponeerde obligaties 0.42% bedroeg. De besparing voor de gemeenten en provincies, voortspruitende uit de conversie, zal niet, naar aanvankelijk was becijferd 70 mill., doch fr. 90 mill. per jaar bedragen, waarvan 44 mill. ten goede komt aan de N.V. Gemeentecrediet en 46 mill. aan de provincies en gemeenten. De minister van Koloniën deelde vervolgens mede, dat ook de conversie der koloniale leeningen een groot succes is geworden. Het te converteeren bedrag der koloniale leeningen beliep 698.5 mill., waarbij dan nog een bedrag van 1918 mill. aan leeningen kwam, waarvan de rente door de kolonie is gewaarborgd. Slechts 0.27% van het totaal bedrag dezer beide categorieën heeft zich aan de conversie onttrokken. De leeningen die de kolonie bij de Spaar- en Lijfrentekas tot een bedrag van fr. 445 mill. in den vorm van kasbons had opgenomen, zijn in 4% koloniale obligaties geconsolideerd. De conversie levert een besparing voor de Congo-kolonie van fr. 30 mill. per jaar op. De kapitaalsbonificaties die uit hoofde van de conversie aan de obligatiehouders worden toegekend, bedragen voor de koloniën fr. 250 mill., voor de N.V. Gemeentecrediet fr. 315 mill. en voor de gemeenten en provincies 160 mill. (Agence Belga)
(Vorig bericht blz. 1797 G.)

D. **NEDERL. OOST-INDIE. — Aanvullende Begrooting 1936. —**
Bij den Volksraad zijn acht aanvullende begrootingen voor het jaar 1936 ingediend. Deze omvatten o.m.: verhooging van de middelen met de bijzondere betaling van *f* 5.000.000 door de aardoliemaatschappijen, voorts verhooging van de uitgaven met *f* 116.209 ten behoeve van de uitbreiding van het aantal recruten op de politieschool met 400 man, zoomede uitbreiding van het opleidingspersoneel, *f* 21.000 ten behoeve van een telegrafischen verkeers- en weerberichtendienst voor de burger luchtvaart, *f* 100.000 ten behoeve van gesubsidieerde provinciale werken en *f* 12.059 ten behoeve van het Meteorologisch Observatorium in verband met de instelling van een weerberichtendienst. Tegenover verschillende van deze uitgaven staan ontvangst-posten. (Aneta) **(V. b. Begrooting 2050 B.)**

E. **PORTUGAL. — Nieuw kabinet-Salazar. —**
Op 18 Jan. '36 heeft het kabinet zijn demissie aan generaal Carmona aangeboden.
In den loop van den dag had de premier Salazar een onderhoud met generaal Carmona, die hem opdroeg een nieuw kabinet te vormen.
De voornaamste ministeries zijn als volgt bezet: Minister van Financiën en Minister-president: De Oliveira Salazar; minister van Buitenlandsche Zaken: Armando Monteiro; minister van Binnenlandsche Zaken: Mario Pais de Sousa; minister van Oorlog: Passos e Sousa.
Verder wordt vernomen, dat de Opperste Oorlogsraad de mogelijkheid van de vorming van een enkel ministerie van nationale defensie overweegt, teneinde de Portugeesche bewapening van leger, vloot en luchtmacht in één hand te leggen. (O Seculo)
(Vor. ber. Kabinet 1540 E.)

F. **ENGELAND. — Saklatvala, de bekende Communistenleider, overleden. —**
De bekende Engelsch-Indische communistenleider Saklatvala is 17 Jan. '36 op 62-jarigen leeftijd te Londen overleden. Van 1922 tot 1929 is Saklatvala afgevaardigde geweest voor de communistische partij in het Engelsche Lagerhuis. (Daily Mail)

G. **TSJECHO-SLOWAKIJE. — Het bezoek van den Oostenrijkschen bondskanselier dr. Schuschnigg te Praag. —**
In het zooeven verschenen communiqué wordt gezegd, dat de Oostenrijksche bondskanselier dr. Schuschnigg tijdens zijn bezoek aan Praag met den Tsjechischen premier Hodza en den Tsjecho-Slowaakschen president Benesj alle kwesties heeft besproken, waarbij beide staten zijn geïnteresseerd en dat daarbij de wenschelijkheid om de onderhandelingen over een handelsverdrag eindelijk te sluiten en de arbitrage te verruimen, van beide kanten is erkend.
(Prager Presse) **(Vor. ber. Schuschnigg 1873 B.)**

22 JANUARI 1936

A. **NEDERLAND. — Onze ministers Deckers en Gelissen uit Polen teruggekeerd. —**
Na een reis van ongeveer een week door Polen zijn de ministers van Landbouw en Visscherij, dr. L. N. Deckers en zijn ambtgenoot van Handel, Nijverheid en Scheepvaart, prof. ir. H. C. J. H. Gelissen op 16 Jan. '36 teruggekeerd.
Volgens Minister Deckers was het doel dezer reis een indruk te krijgen van het economische leven in Polen, met name voor zoover dit valt onder de beide departementen. Handelsbesprekingen werden niet gevoerd.
Tijdens hun verblijf in Polen werd onzen Ministers door den voorzitter van den Ministerraad, Koscialkowski namens den president der republiek het grootkruis der orde „Polonia Restituta" overhandigd.
(Telegraaf - Polska Agencia Telegraficzna)
(V. b. min. Deckers 1927 E.; min. Gelissen 2117 B.)

B. **SCHAKEN. — Dr. Max Euwe officier in de Orde van Oranje-Nassau. —**
De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen heeft na een lezing, die de wereldkampioen dr. Max Euwe op 20 Januari '36 te Delft heeft gehouden, meegedeeld, dat het H. M. de Koningin behaagd heeft dr. Euwe te benoemen tot officier in de Orde van Oranje-Nassau. (N. Rott. Crt.)
(Vor. ber. Dr. M. Euwe 2092 A.)

C. **FILMKUNST. — Nederlandsche Films. - Twintig duizend mijlen over zee. —**
17 Januari vond de wereldpremière plaats van de door den luitenant ter zee M. S. Wytema opgenomen film over de wereldreis van onze onderzee-boot K XVIII van Nieuwediep naar Soerabaja. Deze film, die uitgebracht wordt door N.V. Polygoon, werd geïllustreerd met muziek, gearrangeerd door H. Lachman en uitgevoerd onder leiding van Max Tak. De montage van de film vond plaats onder leiding van B. D. Ochse. (Red. K. H. A.)
(Vor. ber. Ned. Films 2110 G.)

D. **NEDERLAND. — Dr. A. Baptist, de „Megensche dokter", gehuldigd. —**
Op 19 Jan. '36 is te Megen het feit herdacht, dat de bekende en beminde „Megensche dokter" dr. A. Baptist voor vijf en twintig jaar zijn werkkring als gemeente-arts in Megen en omliggende dorpen aanving. Dr. Baptist heeft in dien tijd de naastenliefde op treffende wijze in de practijk gebracht en wel op dusdanige wijze, dat hij zichzelf en zijn bezittingen wegcijferde om zijn patiënten niet alleen in hun lijden, maar ook in hun armoedige omstandigheden te kunnen helpen.
De huldiging werd ingezet met een plechtige H. Mis.
In de raadszaal werd hij gehuldigd bij monde van den burgemeester, het lid van Ged. Staten van Noord-Brabant, den heer W. Kipp en Pater S. Booms O.F.M.
Tenslotte had een ontroerende huldiging plaats door de schoolkinderen, patiënten en armen der gemeenten. (Dagblad van Noord-Brabant)

E. **THEOSOFIE. — Zestig jarig bestaan der Theosofische Vereeniging. —**
Op 29 Dec. 1935 heeft de Ned. afd. der Theosofische Vereeniging het feest der (Internationale) Theos. Vereeniging, die zestig jaar bestaat, met een bijeenkomst in het gebouw aan de Tolstraat te Amsterdam gevierd. Deze conventie stond onder leiding van mevr. H. v. d. Stok—Schalkwijk. De heer Wierts van Coehoorn gaf een historische uiteenzetting; mevr. W. A. L. Ros-Vrijman sprak over „Het heden der Theos. Vereeniging". Spr. behandelde de crisis, welke de Vereeniging doorworsteld had, en waarvan de oorzaken h.i. gezocht moeten worden o.a. in een onjuiste opvatting van vele leden over het werk der z.g. bijbewegingen.
Prof. dr. D. van Hinloopen Labberton sprak over „De toekomst der Theos. Vereeniging". Meer en meer zullen theosofen in het practische leven gaan arbeiden om ten slotte het terrein voor te bereiden voor een kolonie in Californië, zooals zij beschreven is door dr. Besant en C. W. Leadbeater in een boek over verleden en toekomst van den mensch. Spr. noemde het noodzakelijk de wetenschappelijke onderzoekingen voort te zetten. Daarvoor zal indien de tijd er rijp voor is, een theosofische wereldunivers iteit worden gesticht waarvoor reeds geruimen tijd plannen bestonden. (Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Theosofie 1499 A.)

F. **NEDERLAND. — Vijftigste tentoonstelling „Avicultura". —**
Op 17 Jan. '36 is de 50ste internationale tentoonstelling der Kon. Ned. Vereeniging „Avicultura" in den Dierentuin te Den Haag door den minister van Landbouw en Visscherij, mr. dr. L. N. Deckers, geopend. Tot de vele belangstellenden voor deze plechtigheid behoorden o.m. de burgemeester der residentie, mr. S. J. R. de Monchy, en de Duitsche gezant, graaf Julius von Zech Burkersroda.
De voorzitter, de heer G. J. A. A. baron Van Heemstra, opende de bijeenkomst met een woord van welkom tot den minister en de overige aanwezigen, waarna hij een overzicht gaf van de geschiedenis van „Avicultura" sedert de oprichting in 1886, waarvan spr. thans de zevende voorzitter is.
(Het Vaderland)

G. **NEDERLAND. — Nederl. Instituut voor onderwijs in de Luchtbescherming. —**
Een dezer dagen is opgericht te Amsterdam een Nederlandsch Instituut voor Onderwijs in de Luchtbescherming, onder leiding van dr. M. L. van der Stempel. Met steun en medewerking van verschillende autoriteiten is een deskundig leerarenkorps gevormd, bestaande uit doctoren, scheikundigen, ingenieurs, bouwkundigen, officieren e.a., welk korps nog zal worden uitgebreid.
Het onderwijs, dat ook practische oefeningen zal omvatten, zal in verschillende cursussen worden gegeven, waarbij rekening zal worden gehouden met het door de onderscheidene categorieën van cursisten beoogde einddoel. (A. N. P.)
(Vor. ber. Luchtbescherming 2089 E.)

H. **NEDERL. OOST-INDIE. — De bestuurshervorming in de Buitengewesten. —**
Uit een aanvulling van de memorie van toelichting betreffende de bestuurshervorming in de Buitengewesten, blijkt dat de regeering zich voorstelt het stelsel van regionale rekeningen toe te passen op dezelfde gebiedsdeelen der Buitengewesten, die te zijner tijd bestemd zijn voor een eigen staatkundige organisatie in den vorm van een hersteld zelfbestuur of een groepsgemeenschap.
Die gebiedsdeelen zijn:
1. Sumatra's Westkust;
2. de afdeelingen Sibolga en Ommelanden, Padangsidempoean en Bataklanden van de residentie Tapanoeli (het z.g. Batakgebied);
3. de afdeeling Nias van de residentie Tapanoeli;
4. de residentie Benkoelen;
5. de residentie Lampongsche Districten;
6. de residentie Palembang;
7. de residentie Djambi
8. het eiland Bengkalis van het Gouvernement der Oostkust van Sumatra;
9. het rechtstreeks bestuurde gebied van het gouvernement Atjeh en Onderhoorigheden bekend onder den naam van Groot-Atjeh;
10. het rechtstreeks bestuurde gebied van de onderafdeeling Singkel van het gouvernement Atjeh en Onderhoorigheden;
11. het rechtstreeks bestuurde gebied van de residentie Riouw en Onderhoorigheden;
12. de residentie Bangka en Onderhoorigheden;
13. het rechtstreeks bestuurde gebied van de Westerafdeeling van Borneo;
14. het Bandjareezengebied van de residentie Zuider- en Oosterafdeeling van Borneo (Hoeloe Soengei);
15. het overige rechtstreeks bestuurde gebied van de Zuider- en Oosterafdeeling van Borneo (c.q. nog te splitsen in onderdeelen);
16. de onderafdeelingen Gorontalo en Boalemo van de residentie Menado;

17. het rechtstreeks bestuurde gebied van Zuid-Celebes met uitzondering van Goa (c.q. te splitsen in onderdeelen);
18. het rechtstreeks bestuurde gebied van de residentie Molukken met uitzondering van het gebied van den raad van Ambon (c.q. te splitsen in onderdeelen zooals West-Nieuw-Guinea, Zuid-Nieuw-Guinea, Key-eilanden enz.);
19—25. De Balische negara's buiten Karangasem;
26. Lombok.

De bestaande staatkundige organisatie van de Minahassa en van Ambon zal aangepast worden. Karangasem is hierop reeds aangepast. (Aneta)

(Vorig bericht blz. 2127 B.)

A. **OOSTENRIJK. — Nieuwe Nazi-actie. - Volksstemming geëischt. —**
In geheel Oostenrijk is een pamflet verspreid in honderdduizenden exemplaren, waarin de nationaal-socialisten in Oostenrijk een algemeene en geheime volksstemming eischen.
In het manifest wordt vastgesteld, dat de Oostenrijksche regeering door rechtsverkrachting en schending van de grondwet den weg der loyaliteit heeft verlaten en het huidige systeem zich alleen met middelen van gewelddadige onderdrukking en vreemde macht handhaaft.
Geweldige sommen zouden nutteloos worden verkwist, doorgevoerde vermenging van religie en staat zouden het aanzien der Kerk belangrijk hebben verlaagd. Recht, vrijheid en vrede worden door een volksstemming thans geëischt, aldus verklaart het manifest. (Berliner Tageblatt - D. N. B.)

(Vor ber. Nationaal-Socialisme 1699 E.)

B. **STAVISKY-AFFAIRE. — Straffen en vrijspraken.**
In het proces-Stavisky heeft het Parijsche Hof op 17 Jan. '35 de volgende beschuldigden vrijgesproken: Farault, oud-taxateur van de Stedelijke Credietbank van Orleans; de oud-advocaat Gaulier; Arlette Stavisky, de weduwe van Stavisky; de oud-inspecteur van politie Digoin; de vroegere directeur van „La Volonté, Dubarry; de vroegere directeur van „La Liberté", Camille Aymard; Paul Lévy; de journalist Darius; de oud-advocaat Giboud Ribaud; De Pardon en Romagnino, boezemvriend van Stavisky.
Voorts werden de volgende vonnissen geveld:
De vroegere directeur der „Crédit Municipal de Bayonne", Tissier, werd veroordeeld tot zeven jaren dwangarbeid. De afgevaardigde Garat, oud-burgemeester van Bayonne, tot twee jaren gevangenisstraf. De vroegere directeur van het cabaret „Empire", Henri Hayotte, tot zeven jaren opsluiting. De vroegere schatter van de „Crédit Municipal de Bayonne", Cohen, tot vijf jaren opsluiting. De vroegere directeur van de „Crédit d'Orléans" Desbrosses tot vijf jaren opsluiting. De vroegere directeur van assurantiemaatschappijen, Guebin, tot vijf jaren opsluiting. De oud-generaal Bardi de Tourtou, tot twee jaren gevangenisstraf. Hatot, die beschuldigd was van valschheid in geschrifte en medeplichtigheid aan de oplichterijen, tot twee jaren gevangenisstraf. Afgevaardigde Gaston Bonnaure tot een jaar gevangenisstraf voorwaardelijk. Hij was slechts beschuldigd van heling. (Le Temps - Le Jour) **(Vor. ber. 2042 E.)**

C. **NEDERL. OOST-INDIE. — De Duitsche N.S.D.A.P. en onze Indische dames. —**
De correspondent van Aneta te Soerabaja vernam dat in Indië bericht is ontvangen dat de N.S.D.A.P. in Indië niet langer leden zal toelaten, indien deze met vrouwen van Indische afkomst gehuwd zijn.
Aneta-Batavia had naar aanleiding van dit bericht een onderhoud met den Oertsgruppenleider, Thiele, te Batavia en vernam van hem, dat de N.S.D.A.P., afdeeling Landesgruppe in Ned.-Indië, sinds Nov. '35 geen nieuwe leden toelaat die met Indische dames gehuwd zijn.
„De Java-Bode" acht dit een krenking, welke noodeloos onverantwoordelijk en hoogst ergerlijk is.
„Het Nieuws van den Dag" protesteert hard en duidelijk tegen de brutale vrijmoedigheid waarmede enkele scherpslijpers in ons Indië getuigen, dat zij een huwelijk met vrouwen van het land zoo zeer laken, dat daarop het stempel van minderwaardigheid wordt gedrukt.
Voor die Duitschers is in Indië geen plaats.
In den loop der eeuwen kwamen duizenden Duitschers hierheen die in deze samenleving een echtgenoote vonden.
Het blad vraagt alsnog opheldering over deze kwestie. (Aneta)

D. **NEDERLAND. — Het Vreemdelingenverkeer. —**
Op 7 Jan. '36 heeft minister H. C. J. C. Gelissen, de door hem ingestelde Commissie van voorlichting betreffende het vreemdelingenverkeer, daartoe bijeengekomen in het Departement van Handel, Nijverheid en Scheepvaart, geïnstalleerd.
Wij ontleenen aan zijn rede het volgende:
Door Nederlandsche reizigers werd in 1934 in het buitenland uitgegeven: 34 millioen gulden, terwijl de buitenlanders tezamen in Nederland slechts 4 millioen gulden verteerden. Ondanks de crisis-omstandigheden gaven de Nederlanders in 1934 1 millioen gulden méér uit in het buitenland dan in 1931, terwijl de buitenlandsche reizigers in Nederland in 1934 vijf millioen gulden minder verteerden dan in 1931.
De minister betwijfelde of de Nederlandsche steden en de mooie streken van ons land al dit schoons wel genoeg weten uit te buiten, niet alleen in het buitenland, doch ook in Nederland zelf.
Door het voeren van een goede tarieven-politiek door verkeerswezen, hotels en restaurants, is het, naar de minister meende, mogelijk de Nederlandsche prijzen nog meer te verlagen.
Hierdoor kan de omzet vermeerderen, hetgeen de minister aantoonde met eenige voorbeelden uit het electriciteitsbedrijf. (Het Vaderland) **(2110 E.)**

23 JANUARI 1936

E. **GEESTELIJK LEVEN. — De Kloosterorden. —**
Wij laten hieronder het aantal leden volgen van de verschillende R.K. orden en congregaties, waarin de bloei van het kloosterleven duidelijk tot uiting komt:

	1919	1935
Jezuieten	17.121	24.270
Franciscanen	19.000	22.527
Broeders der Christelijke Scholen	14.630	15.125
Capucijnen	10.071	12.613
Salesianen	4.179	10.971
Benedictijnen	6.457	9.070
Dominicanen	4.476	6.700
Maristen	6.287	6.612
Redemptoristen	4.500	6.239
Oblaten van Maria	3.110	4.955
Lazaristen	3.000	4.874
Conventueelen	1.800	4.449
Missionarissen v. d. Onbevlekte Ontvangenis	2.600	4.063
Paters van den H. Geest		3.507
Trappisten	3.131	3.417
Passionisten	2.600	2.895
Broeders van St. Jan de Deo	1.617	2.300
Marianisten	1.800	2.200
Priesters van het H. Hart	900	1.928
Mercenariërs	749	1.700
Assumptionisten	665	1.164
Witte Paters	500	1.112
Sulpicianen	430	489

De hierboven vermelde cijfers geven een overzicht van de positie, die de verschillende orden en congregaties thans over de gehecle wereld innemen.
(Limburger Koerier)

F. **VLOOTCONFERENTIE TE LONDEN. — Twee Japansche Waarnemers. —**
De Japansche regeering heeft den zaakgelastigde Foeji en kapitein Foejita, den marine-attaché der Japansche ambassade te Londen, benoemd tot waarnemers ter Londensche vloot-conferentie.
(Daily Telegraph) **(Vorig bericht blz. 2141 A.)**

A. NEDERLAND. — Economisch-Technologisch Instituut voor Noord-Brabant. —

De besturen der R.K. Werkgeversvereeniging in de Diocesen Den Bosch en Breda, alsook de voorzitters en secretarissen van de Brabantsche Kamers van Koophandel, kwamen een dezer dagen in vergadering bijeen, ter bespreking van de bestaande plannen ter oprichting van een economisch-technologisch instituut voor de provincie Noord-Brabant.

Als resultaat dier vergadering werd besloten ter kennis van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant te brengen, dat het Brabantsche bedrijfsleven zich gaarne aansluit bij den in de afdeelingen der Provinciale Staten uitgesproken wensch, om bij de oprichting van het Noord-Brabantsch instituut samen te werken met het bestaande economisch-technologisch instituut, dat gevestigd is aan de R.K. Handelshoogeschool te Tilburg. Over de wijze, waarop deze samenwerking het meest in het belang van het bedrijfsleven ware te regelen, heeft de vergadering zich niet uitgesproken, doch zij heeft aan Gedeputeerde Staten te kennen gegeven, het op zeer hoogen prijs te zullen stellen, indien de genoemde werkgeversorganisaties, alsook de vijf Brabantsche Kamers van Koophandel ten spoedigste in de gelegenheid zouden worden gesteld hierover met het college van Gedeputeerde Staten van gedachten te wisselen, waarbij de hoop is uitgesproken, dat, voor deze gedachtenwisseling heeft plaats gevonden, terzake van de inrichting van het Noord-Brabantsche economisch-technologisch instituut geenerlei beslissing van Provinciewegen zal worden genomen.

(Dagblad van Noord-Brabant)

(Vor. ber. Econ.-Techn. Instituut 2093 A.)

B. F. E. BLAAUW OVERLEDEN. —

Op 18 Jan. '36 is te 's-Graveland in den ouderdom van 75 jaar op zijn landgoed Gooilust overleden de heer F. E. Blaauw.

De heer Blaauw heeft zijn leven gewijd aan de bescherming van diersoorten, die met uitsterving bedreigd worden; hij heeft op Gooilust een wereldvermaarde verzameling van vogels, antilopen, wilde paarden en andere dieren en tevens van exotische planten, die tevoren niet in dit klimaat hebben kunnen gedijen, onderhouden. De overledene heeft een groot aantal werken geschreven op het gebied van dier- en plantkunde. Hij was eerelid van talrijke dierkundige genootschappen in het buitenland.

(A. N. P.)

C. GEESTELIJK LEVEN. — De Doleantie. - Prof. Haitjema over „Recht en Onrecht der Doleantie". —

Het Prov. Comité tot Kerkherstel in Friesland heeft op 15 Jan. 1936 een vergadering gehouden in „Irene" te Leeuwarden, onder leiding van Ds. G. v. Veldhuizen, van Hantum.

In zijn openingswoord zette de voorzitter het doel der vergadering uiteen. De bedoeling is de vraag onder de oogen te zien hoe de Hervormden de Doleantie moeten herdenken.

Eerst was het woord aan Ds. H. G. Groenewoud, van Balk, die een lezing hield over de geschiedenis van de Doleantie.

Daarna sprak Prof. Dr. Th. L. Haitjema, van Groningen over: „Recht en onrecht der Doleantie". Wij citeeren hieruit het volgende:

De Doleantie-beweging — aldus spr. — mag van Hervormd standpunt niet in staat van beschuldiging worden gesteld, wanneer wij niet eerst bereid zijn het betrekkelijk recht van dit kerkelijk conflict te laten gelden. Toegegeven moet worden, dat het pijnlijk-ernstige van het Hervormd-kerkelijk vraagstuk in de decenniën voordat de Doleantie uitbrak, in steeds schriller licht was komen te staan. Dr. Kuypers eigen geestelijke ontwikkeling weerspiegelt duidelijk, hoezeer hem de nood der Kerk al meer bewust is geworden.

In zijn „Confidentie" (1873) ligt een ontroerend stuk autobiografie voor ons, waarin een menschenziel den nood zijner Kerk oprecht uitschreit. Innig en diep was Kuypers heimwee naar een Kerk, die echt weer „Moeder" kon zijn en leiding kon geven aan haar kinderen.

In het tweede gedeelte van zijn rede wees Prof. Haitjema o.a. op een vijftal zeer principieele fouten, die z.i. de Doleantie aangekleefd hebben en nog steeds nawerken.

A. De onheilzwangere fout van de overschatting der autonomie van de plaatselijke kerken. Voetius begon reeds met deze fout te maken in zijn beschrijving van het kerkverband. De idee der algemeene Kerk wordt er door ontadeld. De beteekenis van het geestelijk ambt wordt er door verkort.

B. De overspanning van de tegenstelling tusschen Kerk der reglementen, en de Kerk, naar Gods Woord ingericht. Alle waarachtige Kerk-kenmerken heeft Kuyper successievelijk aan de reglementaire Hervormde Kerk ontzegd. Het ging gepaard met een op verbijsterende wijze toenemende vrijmoedigheid om „de revolutie" te reglementeeren.

C. De opbouw van het Kerkbegrip van uit de bewuste belijdenis der enkelingen in plaats van uit de erkenning van Gods Verbond. Kuyper heeft altijd op een caricatuurvoorstelling van de Volkskerk zijn aanvallen gericht.

D. De al te menschelijke politieke „berekening", die in dit werk der reformatie uitkomt. Bovendien was er in Kuypers actie een dooreenstrengeling van motieven, eenerzijds tot handhaving in den kerkelijken, anderzijds tot machtsontplooiing in den politieken strijd.

E. Achter dit alles woelde de diepste principieele fout, waarvan de meeste andere eigenlijk gevolgen waren, n.l. een verkeerde theologie, waarbij fundeering gezocht werd in het 17e eeuwsche Geref. Protestantisme, doch deze „theologie van Dordt" wordt tevens gemoderniseerd en gedenatureerd met behulp van begripstegenstellingen der nieuwere idealistische wijsbegeerte.

(Standaard.)

D. ENGELAND. — Edward VIII tot Koning uitgeroepen. —

Op 22 Januari 1936 is Koning Edward VIII (de voormalige Prins van Wales) van het balcon van het paleis van St. James plechtig tot Koning uitgeroepen. Hetzelfde vond plaats op drie andere punten in Londen, n.l. Charing Cross, Temple Bar en van de trappen van de Beurs. Op gelijke wijze als in de hoofdstad des lands werd de troonsbestijging bekend gemaakt in Edinburgh, de hoofdstad van Schotland en te Windsor en in alle boroughs van Engeland, in Indië, de Dominions, Noord-Ierland, de eilanden Man en Jersey en in de koloniën.

Koning Edward VIII.

De Prins van Wales, die als Edward VIII thans Koning van Engeland is geworden, werd 23 Juni 1894 op White Lodge in Richmond Park geboren. Hij ontving de namen Edward, Albert, Christian, George, Andrew, Patrick, David.

Zijn vader, tweede zoon van den lateren Koning Edward VII, was toen nog Hertog van York en werd pas door den dood van den Hertog van Claridge troonopvolger.

In 1910 volgde Koning George zijn vader op en de titel van Prins van Wales ging op den jongen Edward over. Als Prins van Wales genoot hij een ongekende populariteit.

Reeds op zijn 12den jaar had hij examen gedaan als zeecadet en was hij leerling geworden van het Osborne College, dat hij na twee jaar verliet voor het Dartmouth College om in 1911 drie maanden als adelborst naar zee te gaan. Twee jaar later geschiedde zijn officieele verheffing tot Prins van Wales in het hem toegewezen Kasteel Carnarvon in Wales zelf. Vervolgens ging hij eenigen tijd naar Frankrijk om zijn kennis van de Fransche taal te verbeteren, waarna hij werd ingeschreven aan het Magdalen College te Oxford als student in staatsrecht en geschiedenis. In de vacantie van 1913 bracht hij een bezoek aan Duitschland, waar hij o.a. de gast was van Keizer Wilhelm II.

In 1914 brak de wereldoorlog uit. Op zijn verzoek werd hij onmiddellijk aangesteld als luitenant bij een der garderegimenten en daarna ingedeeld bij verschillende staven, tot hem dit begon te vervelen. Lord Kitchener verzette zich echter ertegen, dat de troonopvolger naar het front zou worden gestuurd, doch de Prins van Wales voerde hiertegen aan, dat hij, indien hem iets overkwam, nog vier broers had, die hem konden opvolgen. En zoo bezocht hij het

Fransche en het Italiaansche front en werd hij in Maart 1916 stafofficier in Egypte.
Na den oorlog begon hij een zeer belangrijke plaats in het zoo ontwikkelde Britsche society-leven in te nemen. De representatieve plichten van het Britsche vorstenhuis heeft hij waargenomen in alle deelen van het Britsche Rijk. In 1919 bezocht hij Canada en de Ver. Staten, in 1920 Australië en Nieuw-Zeeland, in in 1921 en '22 Indië en Japan, in 1925 West- en Zuid-Afrika en Zuid-Amerika, waarheen hij ook in 1931 reisde om de Britsche tentoonstelling te Buenos Aires te openen.
Ook als sportsman was de Prins een vooraanstaande figuur. Tijdens de ernstige ziekte van den Koning in 1928 moest de Prins van Wales een leeuwenjacht in Zuid-Afrika onderbreken om met groote spoed naar Engeland terug te keeren.
Ondanks de dikwijls in vele Britsche kringen gekoesterde hoop, is de troonopvolger tot nog toe ongehuwd gebleven. (Daily Telegraph - N. Rott. Crt.)
(Vor. ber. Prins van Wales 1838 B.; Photo buiten tekst 1858a.)

24 JANUARI 1936

A. **NEDERLAND. — Goudclausule. - Bataafsche Petroleum Mij. en Koninklijke Petroleum Mij. - Conclusies van den procureur-generaal bij den Hoogen Raad. —**
De procureur-generaal bij den Hoogen Raad, mr. Besier, nam op 17 Jan. '36 conclusie in de procedures tusschen de Vereeniging voor den Effectenhandel en de Koninklijke en Bataafsche Petroleum Maatschappijen, waarin de Vereeniging voor den Effectenhandel uitbetaling op goudbasis vordert van de 4% dollarleening 1930 Koninklijke en de 4½% dollarleening 1927 Bataafsche.
Het Haagsche Hof heeft t.a.v. de leening der Koninklijke met vernietiging van een toewijzend vonnis der Haagsche rechtbank de Vereeniging voor den Effectenhandel niet ontvankelijk verklaard en t.a.v. de vordering tegen de Bataafsche het vonnis der Rechtbank met verbetering van gronden bevestigd, waarbij de Vereeniging voor den Effectenhandel eveneens niet ontvankelijk werd verklaard.
Zoowel ten aanzien van de Koninklijke als van de Bataafsche concludeerde mr. Besier, dat het arrest zal worden vernietigd, dat het geding zal worden verwezen naar het Gerechtshof te 's-Gravenhage, teneinde met inachtneming van het door den Hoogen Raad te wijzen arrest de hoofdzaak te behandelen en te beslissen en dat de verweerster zal worden verwezen in de kosten in cassatie gevallen.
De Hooge Raad zal 27 Maart '36 arrest wijzen.
(A. N. P.) **(Vorig bericht blz. 1648 E.)**

B. **JHR. MR. DR. E. TJARDA VAN STARKENBOURGH STACKOUWER OVERLEDEN. —**
Dezer dagen is na een langdurige ziekte te 's-Gravenhage overleden in den ouderdom van 75 jaar jhr. mr. dr. E. Tjarda van Starkenbourgh Stachouwer, oud-commissaris der Koningin in de provincie Groningen. Edzard Tjarda van Starkenbourgh Stachouwer stamde uit een oud Groningsch geslacht.
(Nieuwsblad v. h. Noorden)

C. **JOHN SCHILTHUIZEN OVERLEDEN. —**
Op 19 Jan. '36 overleed na een ernstige operatie in het R.K. Ziekenhuis te 's-Gravenhage op 36-jarigen leeftijd de acteur John Schilthuizen, die medespeelde in de Nederlandsche films „Dood water" en „Het Mysterie van de Mondschein Sonate". Eveneens trad hij op in de nog niet uitgebrachte films „Lentelied" en „Rubber". (Red. K. H. A.)

SIAM

D. **Handel in 1935. —**
De „Bangkok Times" van 2 Nov. en 5 Nov. 1935 schrijft:
Zelfs de pessimisten geven toe, dat de toestand van Siam's handel verbeterd is. De prijs van de rijst is er een bewijs van. In 1934-'35 (het 2477e jaar van het koninkrijk Siam) was de gemiddelde prijs van witte rijst 3.75 Tical (1 Tc. is ca. *f* 0.75) per picol, het laagste ons bekende jaargemiddelde. In April 1935 steeg de prijs van Tcs. 4.— tot Tcs. 5.—. De beste kwaliteiten deden Tcs. 4.90 tot Tcs. 5.20. Het gemiddelde is nu niet meer zoo hoog, doch de cijfers voor September (Tcs. 4.— tot Tcs. 4.40) zijn aanzienlijk beter dan het gemiddelde van vorig jaar. De verbetering van de handelspositie in 1934-'35 blijkt nog duidelijk uit het nieuwe jaarrapport over den buitenlandschen handel en de scheepvaart van het koninkrijk Siam. De invoer van het vorige jaar was hooger in waarde dan gedurende de drie voorafgaande jaren (zonder den opiuminvoer te rekenen).

De waarde van den uitvoer was hooger dan in de vier voorafgaande jaren. In 1927-'28 bedroeg de totale waarde van den Siameeschen handel (in- en uitvoer) Tcs. 477 millioen. In 1931-'32 daalde deze tot Tcs. 234 millioen en was in 1933-'34 nog minder dan de helft van het hooge cijfer van 1927-'28; het totaalcijfer van het afgeloopen jaar Tcs. 274 millioen was hooger dan de drie voorafgaande jaren. Door alle depressiejaren heeft Siam een voordeelige handelsbalans kunnen behouden. De balans bedroeg in het onderhavige tijdvak (1934-'35) bijna Tcs. 71 millioen, d.i. bijna 20 millioen meer dan in 1933-'34. Dit is het hoogste cijfer, dat het exportsaldo sinds 1927-'28 heeft bereikt, en is meer dan voldoende om de onzichtbare handelsbalans goed te maken.
De rijstexport bedraagt nog altijd 57% van de totale uitvoerwaarde. Tin en tinerts komen op de tweede plaats met 15%. Daarna volgen muntmateriaal en munten (6.7%), rubber (5.3%) en djati (2.6%).
De waarde van den import, Tcs. 101 millioen, staat in scherpe tegenstelling tot de Tcs. 206 millioen in 1929-'30 en is nog altijd Tcs. 27 millioen minder dan het gemiddelde over het tijdvak van vijf jaren van 1929—'34. Katoenen goederen nemen de eerste plaats in.
Een jaar geleden werd er veel gesproken over de verovering van den wereldhandel door den Japanschen export en Siam werd toen een van de slagvelden van den groeienden handelsoorlog tusschen Japan en Engeland genoemd. De opwinding is thans grootendeels geluwd. Siam is inderdaad een gunstig gebied voor de concurrentie der naties. Het bovengenoemde rapport toont aan, in hoeverre de situatie in het laatste jaar is veranderd.
Import via Hongkong en Singapore in Siam, in 1.000.000 ticals.

Land van herkomst	1931-'32	1932-'33	1933-'34	1934-'35
Japan	8.4	12.9	18.1	25.9
Ned.-Indië . .	15.1	14.3	14.8	14.7
Engeland . .	14.4	13.7	12.3	12.9
Hongkong . .	20.7	18.8	12.8	12.8
Singapore . .	10.5	10.4	11.0	11.9
Nederland . .	1.6	1.7	1.4	2.1

Japan's positie in den invoerhandel is inderdaad opmerkelijk. Dat land leverde meer dan de helft van de importartikelen, ondergebracht onder 44 hoofden. Wat de waarde betreft, meer dan de helft komt voor Japan's rekening in 37 gevallen. Japan leverde b.v. 76.6% van het geïmporteerde bier en 58.9% van de waarde; 95.3% van de sardines en 93.4% van de waarde; 88.8% van het gegalvaniseerde plaatijzer, waarde 88.4%; 91.8% van ijzerdraad e.d., waarde 76.3%; 64.5% van de draadnagels, waarde 65.3%; 62.9% van de rijwielen en 63.4% van de rijwielonderdeelen, in beide van deze gevallen was het waardepercentage onder de 50%; 86.7% van de witte en gekleurde kunstzijde, waarde 82.2%; 56.6% van de witte katoenen hemden, waarde 53.9%; 64.8% van alle katoenen stukgoederen en van de waarde 59.6%. (Bangkok Times)

A. **DUITSCHLAND. — Kerkstrijd. - Herderlijke brief der Katholieke bisschoppen. —**
De herderlijke brief der katholieke bisschoppen, die ter bisschoppelijke conferentie van Fulda is opgesteld, is op 19 Jan. '36 in alle katholieke kerken in Duitschland voorgelezen.
De brief behandelt het sacrament van het huwelijk en streeft naar toenadering in de praktijk tusschen katholieke moraal en de nationaal socialistische wetgeving ter bescherming van het ras.
Het standpunt der kerk, zoo zegt de brief, aangaande de sterilisatie is bekend en behoeft hier dus niet in herinnering te worden gebracht. (De Tijd)
(V. b. Kerkstrijd 2072 C.; Herderl. schrijven 1932 C.)

25 JANUARI 1936

B. **EGYPTE. — Kabinet-Nessim pasja afgetreden. —**
Het Egyptische kabinet, dat onder leiding staat van Nessim pasja, is op 22 Januari '36 afgetreden.
De aanleiding tot deze kabinetscrisis schijnt de nota der Engelsche regeering over het Engelsch-Egyptische verdrag te zijn. Daarin zou Londen den wensch hebben uitgesproken met een coalitie-regeering te onderhandelen, ten einde tot een regeling te komen over alle kwesties, welke verband houden met den Soedan en over een militair accoord.
De Britsche hooge commissaris had Nahas pasja, den leider der Wafdpartij, medegedeeld, dat hij niet alleen met de Wafdpartij, doch met alle partijen wil onderhandelen. Tevens heeft hij er op gewezen, dat een afbreken der besprekingen over het verdrag zou leiden tot een algeheele wijziging der Britsche politiek ten aanzien van Egypte.
Nahas pasja heeft zich daarop in verbinding gesteld met de leiders van het eenheidsfront en de vorming eener coalitieregeering, zooals door de Britsche regeering gewenscht, besproken. Nadat de leiders ook met den koning hadden geconfereerd, werd tot aftreden van het kabinet-Nessim pasja besloten.
(Morning Post) **(Vor. ber. Kabinet 1584 F.)**

C. **BOLIVIA. — Conflict met Paraguay bijgelegd. - Vrede geteekend. —**
In tegenwoordigheid van den president der Argentijnsche republiek, Justo, heeft op 21 Jan. '36 in het regeeringspaleis de plechtige onderteekening van het protocol der vredesconferentie plaats gehad.
In dit protocol bevestigen de vroegere belligerenten Bolivia en Paraguay de op 12 Juni 1935 getroffen overeenkomst betreffende het definitieve staken der vijandelijkheden en de voorwaarden der veiligheidsmaatregelen.
Bolivia en Paraguay verplichten zich tot de vrijlating van alle krijgsgevangenen. Het transport dezer gevangenen moet binnen dertig dagen na de onderteekening van het protocol beginnen.
Het protocol bepaalt verder, dat de diplomatieke betrekkingen tusschen beide staten worden hervat en dat de overeenkomst moet worden goedgekeurd door det wetgevende lichamen van Bolivia en Paraguay.
Met de onderteekening van het protocol is een definitief einde aan den Chaco-oorlog gekomen.
De vredesconferentie zal haar arbeid thans voor eenige maanden onderbreken om daarna de gebiedskwestie tot oplossing te brengen. (A. N. P.)
(Vor. ber. 2021 H.)

D. **DOMINICAANSCHE REPUBLIEK. — Hoofdstad heet voortaan Ciudad Trujillo. —**
De Dominicaansche Regeering deelt mede, dat de beide Kamers een wet hebben aangenomen, welke de naam der hoofdstad Santa Domingo verandert in dien van Ciudad Trujillo (Trujillo-Stad), naar den President der Republiek Generaal Dr. Rafael L. Trujillo Molina.
Het Dominicaansche Volk heeft op deze wijze blijk willen geven van zijn dankbaarheid aan President Trujillo, onder wiens leiding de door een orkaan in September 1930 vernielde hoofdstad, herbouwd werd; waarmede de oudste stad der Nieuwe Wereld een moderne stad is geworden. (Mededeeling Consulaat-Generaal van de Dominicaansche Republiek te A'dam)

E. **NEDERLAND. — Gezondheidsraad. - Dr. Josephus Jitta blijft belangeloos voorzitter. —**
Bij Koninklijk Besluit van 21 December 1935, No. 4, is op zijn verzoek met ingang van 1 Januari 1936 eervol ontslag verleend aan dr. N. M. Josephus Jitta als voorzitter van den Gezondheidsraad.
Dr. Josephus Jitta heeft zich echter bereid verklaard het ambt van voorzitter van den Gezondheidsraad, dat ingevolge de wet tot verlaging van de openbare uitgaven (wet van 29 November 1935, Staatsblad No. 685) en het Koninklijk Besluit van 16 December 1935 (Staatsblad No. 706) met ingang van 1 Januari 1936 niet meer bezoldigd zal worden, met ingang van dien datum zonder bezoldiging te blijven waarnemen. (Standaard)
(Vor. ber. Dr. N. M. Josephus Jitta 1512 G.)

F. **NEDERLAND. — Bloembollen-export in 1935. —**
Het Weekblad voor Bloembollencultuur vermeldt, dat de export van bloembollen over 1935 heeft bedragen 44.119.633 K.G. met een waarde van *f* 21.641.734 tegen 44.749.255 K.G. en *f* 22.256.907 in 1934.
Het orgaan schrijft hierover het volgende:
Zij, die het verloop van den bloembollen-export in het jaar 1935 met aandacht en belangstelling hebben gevolgd, zullen over het eindresultaat weinig verwonderd zijn. De totaal-export is met *f* 600.000 teruggeloopen, wat — na de reeds bekende cijfers — volkomen verwacht kon worden.
(Weekblad v. Bloembollencultuur)
(Vor. ber. Bloembollenbedrijf 2111 B.)

G. **IVAR KREUGER. — Uitkeering in het faillissement. —**
De curatoren in het faillissement der maatschappij Kreuger & Toll zullen binnenkort $ 20 uitkeeren op elke obligatie van $ 1000 en $ 10 op elke obligatie van $ 500.
De uitkeering wordt gedaan uit de door de curatoren ontvangen gelden en zal $ 951.000 vereischen. Het totaal uitgekeerde bedrag per oblig. van $ 1000 zal daardoor stijgen tot $ 45.
(Keesings Financieel Archief) **(Vor. ber. 1747 F.)**

H. **'S-GRAVENHAGE. — Tentoonstelling „Het costuum onzer voorouders". —**
Onder zeer groote belangstelling van tal van autoriteiten uit de kringen van de Regeering, van diplomatie, hooge rechterlijke colleges en op kunsthistorisch gebied, is op 15 Jan. '36 in de Ridderzaal te Den Haag de tentoonstelling „Het costuum onzer voorouders", waarvan de opbrengst aan de vereeniging T.I.B.O. (tegemoetkoming in bijzondere omstandigheden) ten goede zal komen, door den burgemeester van 's-Gravenhage, mr. S. J. R. de Monchy, geopend. (Vaderland)

26 JANUARI 1936

I. **VOLKENBOND. — Danzig. - Klacht van den Commissaris Lester. - Greiser's antwoord. - Eden's verklaringen. - Greiser geeft toe. —**
De Volkenbondsraad heeft op 22 Jan. '36 het rapport van den hoogen commissaris van den Volkenbond te Danzig, Lester, behandeld, dat scherpe aanklachten tegen den Senaat van Danzig over niet eerbiedi ging van de door den Volkenbond gewaarborgde grondwet van de vrije stad Danzig inhoudt. Eden heeft als rapporteur voor den Raad op den ernst van den toestand gewezen, daarbij verklarende, dat hij aan de goede trouw en den goeden wil van den Senaat van Danzig tot naleving van zijn verplichtingen jegens den Volkenbond moest twijfelen. De Volkenbondsraad zou in dezen toestand niet mogen berusten. Eden vroeg aan zijn collega's hun meening in dezen te kennen te geven.
Achtereenvolgens hebben hierop Leger (Frankrijk), de Madariaga, Munch, Beck, Litwinof, Roesjdi Arras en de Vasconcellos in meer of minder sterke woorden, waarbij vooral Leger, Litwinof, de Madariaga en Roesjdi Arras een krachtige taal spraken, hun instemming met de opvatting van Eden uitgesproken, dat de Volkenbondsraad voor een eerbiedi ging der Danziger grondwet zou moeten zorgen.
De Poolsche minister Beck maakte alleen nog de voor Danzig eenigszins verzachtende opmerking, dat niet alle grieven over grondwetschending van gelijke beteekenis waren.
Nadat Lester nogmaals den toestand had uiteengezet verklaarde de president van den Danziger Senaat, Greiser, wederom evenals

altijd te Genève, dat de Senaat de door den Volkenbond gewaarborgde grondwet zal eerbiedigen. De meeningsverschillen betroffen z.i. slechts eenige kwesties van ondergeschikten aard, die juridisch voor tweeërlei uitleg vatbaar zijn.
In zijn slotwoord ging de nationaal-socialistische Senaatspresident in zijn gebruikelijke politiek om te Genève zijn ware gedachten niet uit te spreken, zoover, dat hij den Volkenbondsraad de verzekering gaf dat „de geheele wereld" met vertrouwen het vredeswerk van den Volkenbond gadeslaat. Tenslotte kwam echter toch nog een dreigement met politieke verwikkelingen, voor het geval dat de Volkenbondsraad de Danziger grondwet meer naar de letter dan naar den geest zou beoordeelen en wil toepassen.
Op 24 Jan. '36 heeft de Britsche minister, daarbij geholpen door zijn Franschen collega, Greiser hard aangepakt. Zonder omhaal van woorden verklaarde minister Eden, dat, wanneer Greiser zich niet verplichtte, zijn beloften, in September 1935 voor den raad afgelegd inzake het weer aanstellen van afgezette ambtenaren en het respecteeren der niet-nationaal-socialistische politieke partijen oogenblikkelijk na te komen, de Volkenbondsraad den Landdag te Danzig zal ontbinden en nieuwe verkiezingen uit zal schrijven.
Nadat Greiser met Berlijn overleg had gepleegd, heeft hij verklaard, dat de Danziger Senaat zijn houding inmiddels heeft veranderd en de door den rapporteur voorgestelde maatregelen zal ter harte nemen en uitvoeren.
De president van den Volkenbondsraad sprak daarop de hoop uit, dat Danzig zich zou houden aan de thans aanvaarde verplichtingen. (Journal de Genève)

(Vor. ber. 1815 H.)

A. **FRANKRIJK. — Kabinet-Laval afgetreden. —**
Op 22 Januari '36 is het kabinet Laval afgetreden. Vooraf was de beslissende kabinetsraad bijeengekomen. Reeds bij den aanvang der zitting maakten de 4 radicale ministers, Herriot, Bonnet, de minister van Handel, Bertrand, de minister van Koopvaardij en Paganon, de minister van Binnenlandsche Zaken, bekend, dat zij zouden aftreden. De beide socialistisch radicale ministers, de Senatoren Regnier, minister van Financiën en Maupoil, minister voor Pensioenen, dat zij zich niet terstond aansloten bij dezen stap.
In den kabinetsraad las Laval den brief voor, dien de vier radicale ministers hem hadden toegezonden en waarin zij zeggen, dat Laval niet meer kan rekenen op den onontbeerlijken steun der radicale fractie. Na voorlezing van dit schrijven deelde Laval mede, dat hij onder deze omstandigheden den president der republiek het aftreden van het geheele kabinet ter kennis zou brengen. Dit ontslag is aanvaard. (Le Temps)

(Vor. ber. Kabinet 2065 H.)

B. **NEDERLAND. — Order voor twee duikbooten voor rekening van Polen. - Granen in compensatie. —**
De order voor den bouw van twee duikbooten, welke de Poolsche marine aan de combinatie van de Nederlandsche scheepswerven zou verstrekken, is thans geregeld.
Deze belangrijke order is voor de Nederlandsche scheepsnijverheid verkregen in nauwe samenwerking met de in Den Haag gevestigde Financiering- en Handelmaatschappij „Nederland-Polen" N.V. Het betreft de eerste order, welke de Ned. Vereenigde Scheepsbouw-Bureaux sinds haar bestaan hebben geboekt.
De waarde dezer duikbooten beloopt ongeveer *f* 5 millioen, inclusief de machine-installaties.
Aan deze bestellingen zijn tegemoetkomingen van de zijde van Nederland verbonden, waarbij Nederland zich verplicht, bepaalde hoeveelheden graanproducten, zooals rogge, gerst enz. in compensatie van Polen te betrekken. Deze zullen echter met het oog op de marktsituatie in Nederland aan nader vast te stellen kwanta gebonden zijn. (Vaderland)

(Vor. ber. Compens. Transactie 2132 E.; Tariefaccoord Polen 1643 F.)

C. **FRANKRIJK. — Kabinet-Sarraut gevormd. —**
Albert Sarraut heeft medegedeeld, met de vorming van het kabinet, die hem door den president der republiek was opgedragen, gereed te zijn. De samenstelling van het kabinet is als volgt:
Minister-president en Binnenl. Zaken: Albert Sarraut.
Minister van Staat: Paul-Boncour.
Justitie: Yvon Delbos.
Buitenlandsche Zaken: Pierre Etienne Flandin.
Financiën: Marcel Regnier.
Oorlog: Maurin.
Marine: Piétri.
Handel: Georges Bonnet.
P.T.T.: Georges Mandel.
Openbare Werken: Camille Chautemps.
Luchtvaart: Deat.
Nationale Opvoeding: Guernut.
Landbouw: Thellier.
Koloniën: Jacques Stern.
Arbeid: Frossard.
Volksgezondheid: Nicolle.
Koopvaardij: De Chappedelaine.
Pensioenen: Réné Besse.
Onderstaatssecretaris van het minister-presidium: Jean Zay.
Onderstaatssecretaris van Binnenlandsche Zaken: Beauguitte.
Onderstaatssecretaris van Oorlog: Jacquinet.
Onderstaatssecretaris van Openbare Werken: Maze.
Onderstaatssecretaris van Techn. Onderwijs: Julien.
Albert Sarraut werd 28 Juli 1872 in Bordeaux geboren en was aanvankelijk advocaat. Door verschillende politieke geschriften wist hij zich op den voorgrond te plaatsen. Vele jaren vertegenwoordigde hij het Departement Aude in de Kamer, als lid van de radicale partij, tot hij in 1924 uittrad. Van 1900 tot 1907 was hij onder-staatssecretaris van Binnenlandsche Zaken, in 1910 onder-staatssecretaris van Oorlog en van 1911 tot 1914 gouverneur-generaal van Indo-China. In het kabinet-Viviani was hij in 1914 minister van Onderwijs. Na den val van het kabinet trok Sarraut naar het front, doch werd in 1916 weer gouverneur-generaal van Indo-China. Millerand droeg hem in 1920 het ministerie van Koloniën op, dat hij ook onder Leygues, Briand en Poincaré behield. Als minister van Koloniën werkte hij een uitgebreid program tot ontwikkeling van alle Fransche koloniën uit.
In 1925 werd hij tot Fransch gezant in Angora benoemd, een jaar later werd hij in den Senaat gekozen, in 1926 werd hij minister van Binnenlandsche Zaken in het kabinet-Poincaré. In verschillende hierna volgende ministeries werd Sarraut weer met een portefeuille belast, in 1932 weer met Koloniën.
Sarraut vertegenwoordigde Frankrijk ook op de Londensche Vlootconferentie van 1930. Met zijn broer Maurice, de radicaal-socialistische senator, bezit hij de groote Zuid-Fransche krant „Dépêche de Toulouse". (Le Journal)

(Vor. ber. Kabinet 2147 A.; Sarraut 1522 D.)

D. **ABESSYNISCH-ITALIAANSCH CONFLICT. — 21 Januari. - Roode Kruis. - Commissie van dertien. —**
Mussolini heeft den voorzitter van het Internationale Roode Kruis laten meedeelen, dat hij geen bezwaar heeft tegen het zenden van een commissie naar Abessynië, die op de slagvelden zich zal kunnen overtuigen, dat de Italiaansche vliegers de Roode Kruisteekens eerbiedigen.
De commissie van dertien heeft op 20 Jan. '36 een bijeenkomst gehouden. De commissie zal geen verzoeningspoging ondernemen.

23 Januari. — Neghelli. —
De Italianen hebben Neghelli ingenomen.

Engelsch en Fransch memorandum gepubliceerd. —
Het Britsche memorandum bevat de Fransch-Britsche gedachtenwisseling over de toepassing van Artikel 16 van het Volkenbondsverdrag.
Het Fransche memorandum bevat een verklaring, dat Frankrijk niet verder is gegaan dan de kwestie der gemeenschappelijke verplichtingen, die alle leden van den Volkenbond in het openbaar hebben aangegaan.

25 Januari. — Italië en de sancties. —
De Italiaansche regeering heeft een memorandum doen overhandigen aan de regeeringen van de mogendheden, die sancties toepassen, waarin zij protesteert tegen de interpretatie van paragraaf 3 van artikel 16 van het Covenant, die de Britsche regeering heeft aangegeven als basis voor de militaire ententes tusschen de Britsche regeering en de mogendheden aan de Middellandsche Zee.

26 Januari. — Italiaansche versterking. —
In de week van 17 tot 23 Januari zijn 13 Italiaansche troepentransportschepen, met 17,341 soldaten aan boord, het Suez-kanaal op weg naar Oost-Afrika gepasseerd. (Lavoro Fascista - Daily Telegraph - Le Temps - A. N. P. - Nieuwe Rott. Crt.) **(2139 G.)**

E. **VOLKENBOND. — Geschil tusschen Uruguay en Sovjet-Rusland bijgelegd. —**
Het rapport door den Roemeenschen gedelegeerde, Titulescu, opgesteld, heeft tusschen Litwinof (Rusland) en Guani (Uruguay) tot een accoord geleid. De resolutie van dit rapport luidde als volgt:

„Daar de gedelegeerde van Uruguay weigert, bewijzen te leveren voor zijn beschuldigingen, tegen het Sovjet-gezantschap te Montevideo geuit, en daar de gedelegeerde van Sovjet-Rusland verklaard heeft, dat deze weigering van Uruguay hem reeds voldoende genoegdoening verschaft en dat hij daarom bereid is het aan de internationale openbare meening over te laten een oordeel uit te spreken, en daar de vertegenwoordiger van Uruguay dit zijnerzijds eveneens goedvindt:

Spreekt de Raad de hoop uit, dat het afbreken der diplomatieke betrekkingen tusschen Uruguay en de Sovjet-Unie slechts tijdelijk zal zijn, en dat beide landen deze bij een gunstige gelegenheid weer zullen aanknoopen, terwijl men beiden partijen verzoekt zich te onthouden van iedere daad, die den vrede of het herstel der diplomatieke betrekkingen zou kunnen schaden". (Journal de Genève) **(V. b. 2125 B.)**

27 JANUARI 1936

A. LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig besproken zijn. - Onze wekelijksche uitgave. —

Duitsch: Gustav Frenssen — „Die Witwe von Husum". (G. Grote-Verlag, Berlin 1935)

Eva Leidmann — „Ein Mädchen geht an Land". (Buch- und Tiefdruck Gmb.H. Berlin)

Engelsch: Frederick Niven — „Old Soldier". (Collins)

Thorne Smith — „Skin and bones". (Arthur Barker)

Fransch: Marcel Jouhandeau — „Algèbres des valeurs morales". (Gallimard)

Friesch: B. R. S. Pollema — „Lok en Lijen", Forhalen ut it bunte libben. (Brandenburgh & Co., Sneek)

Nederlandsch: Constant v. Wessem — „300 Negerslaven". (Em. Querido's Uitg. Mij.)

Spaansch: J. F. Arias Campoamor — „La fragata rebelde". (Edit. Bergua, Madrid 1935)

IJslandsch: Gudmunder Kamban — „The Virgin of Skalholt". Icelandic Tragedy translated from the Swedish. (Nicholson & Watson)

(Red. K. H. A.) **(Vorig bericht blz. 2139 F.)**

28 JANUARI 1936

B. DE UITVAART EN BIJZETTING VAN GEORGE V, KONING VAN ENGELAND. —

Engeland heeft heden, 28 Januari 1936, zijn Koning ten grave gedragen, en twee minuten lang heeft het leven in de hoofdstad en in het geheele Britsche Rijk stilgestaan, toen het stoffelijk overschot van wijlen George V de Kapel met de Koninklijke grafkelders te Windsor naderde.

Tegen negen uur verlieten de leden der Koninklijke familie en hun gasten het Buckingham Palace en arriveerden ook de vertegenwoordigers der vreemde staatshoofden en regeeringen en de leden van het diplomatieke corps bij Westminster Hall.

De samenstelling van den stoet, die door de straten van Londen trok, was als volgt:

Alle deelen van het Britsche leger, alle regimenten, waarvan de Koning bevelhebber was, waren vertegenwoordigd. Vijfhonderd man marine troepen en matrozen gingen vooraf aan de gedelegeerde buitenlandsche officieren.

Dan volgden de hoogere officieren, commandanten en veldmaarschalken van het Engelsche leger, de leden van de admiraliteit, de commandanten der verschillende vlootonderdeelen en de admiraals der Britsche vloot.

Een aantal militaire muziekcorpsen ging vooraf aan een corps doedelzak-blazers, samengesteld uit verschillende Schotsche regimenten in de karakteristieke uniform der Schotsche Hooglanders.

Toen de affuit met de daarop geplaatste lijkkist naderde heerschte een diepe stilte. Vooraf liep de Hertog van Norfolk.

De historische affuit, waarop ook het stoffelijk overschot van Koningin Victoria en Edward VII is vervoerd, werd getrokken aan lange witte touwen door 142 matrozen van de opleidingsschool te Chatham. Acht-en-negentig manschappen in rijen van zes trokken de affuit voort en veertig matrozen volgden en droegen de witte touwen, waarmede de vaart van de affuit eventueel ingehouden kon worden.

Op de kist, die gedekt werd door de Union Jack, stonden de symbolen van het koningschap, de kroon, de rijksappel en de scepter.

Ter weerszijden van deze groep, waarin het blauw der matrozenuniform overheerschte, liepen de in kleurige roode uniform gekleede grenadiers van de garde.

De koninklijke standaard werd achter de baar gedragen en daarachter schreed, in admiraalsuniform, Koning Edward VIII, gevolgd door zijn broers, de Hertog van York, de Hertog van Gloucester, de Hertog van Kent en de schoonzoon van den overleden Koning, de Earl of Harewood. Allen waren gekleed in de admiraalsuniform of in die van den rang, die zij bij de vloot bekleeden.

De volgende groep, die direct achter de familieleden van den overleden Koning de baar volgde, bestond uit vertegenwoordigers van buitenlandsche staten, zoo goed als alle regeerende of niet meer regeerende vorstenhuizen, n.l. koning Haakon van Noorwegen, Koning Christiaan van Denemarken, Koning Carol van Roemenië en Koning Leopold van België, allen in uniform. Bij hen bevond zich de president van Frankrijk, Lebrun. Dan volgden kroonprins Umberto van Italië, kroonprins Gustaaf Adolf van Zweden, Prins Axel van Denemarken, Prins Paul van Joego-Slavië, Prins Paul van Griekenland, Prins Felix van Luxemburg en de kroonprins van Luxemburg, de Belgische prins Karel, Hertog van Vlaanderen en verder als vertegenwoordiger van den ex-Keizer van Duitschland zijn kleinzoon Prins Frederik van Pruisen, als vertegenwoordiger van het Huis der Romanofs Prins Cyril van Rusland.

Bij deze groep bevonden zich ook de vertegenwoordigers van H. M. Koningin Wilhelmina, de gepensionneerd vice-admiraal, adjudant in buitengewonen dienst van H.M. de Koningin Jhr. G. L. Schorer, buitengewoon ambassadeur, de generaal-majoor, adjudant in buitengewonen dienst J. J. G. baron van Voorst tot Voorst, de luitenant-kolonel, adjudant in buitengewonen dienst Jhr. W. C. M. de Jonge van Ellemeet en de ordonnanceofficier eerste luitenant Jhr. D. J. A. A. van Lawick Pabst van Nijevelt.

Van de tallooze vertegenwoordigers van de overige buitenlandsche staatshoofden en regeeringen noemen wij nog slechts de Russische volkscommissaris van buitenlandsche zaken, Litwinof, als vertegenwoordiger der Sovjet Unie, den Duitschen rijksminister van buitenlandsche zaken, Freiherr von Neurath, den Oostenrijkschen vice-kanselier, Prins Starhemberg en den Belgischen Minister-president, Van Zeeland.

Achter de vertegenwoordigers van de buitenlandsche staatshoofden en regeeringen volgden, getrokken door de paarden van het bekende regiment der Royal Grey's, de statiekoetsen van de vorstelijke rouwdraagsters. In de eerste koets bevonden zich Koningin Mary en haar dochter, de Hertogin van York en de zuster van den overleden Koning, Koningin Maud van Noorwegen. In de volgende koetsen reden de Hertogin van Gloucester, de Hertogin van Kent, de oudste kleinkinderen van den Koning en de vorstelijke bezoeksters, die uit het buitenland waren gekomen, ter bijwoning van deze droeve plechtigheid.

Na de leden van de hofhouding, verschillende functionarissen in velerlei uniformen, volgden tenslotte als laatste groepen in den stoet tal van onderdeelen van verschillende troepen en de politie.

Op den vastgestelden tijd, tegen 12 uur, naderde de rouwstoet het Paddington Station. De op het perron opgestelde troepen brachten een laatste saluut. Tegen half een arriveerde de trein met het stoffelijk overschot van den Koning te Windsor.

De rouwdienst had plaats in St. George's Kapel. Koning Edward VIII en Koningin Mary namen dicht bij de katafalk plaats. De andere vorstelijke personen en de officieele vertegenwoordigers bezetten de voorste banken in het schip.

Plechtig klonk de koorzang toen het koor de 23ste psalm „De Heer is mijn Herder" inzette.

Met helderen stem las de bisschop van Winchester, prelaat van de Orde van den Kousenband, uit Openbaring XXI vers 1—7 voor.

Het was een oogenblik van groote ontroering toen allen zich van hun zetels verhieven en het lievelingslied van den Koning „Abide with me" weerklonk. Vooral de leden der Koninklijke familie hadden moeite zich goed te houden.

Daarna daalde de aartsbisschop van Canterbury naar de katafalk af en zegde het gebed voor de dooden, dat eindigt met de woorden: „Gedoogt niet dat wij in de pijnen des doods van ons laatste uur van U zullen vervreemden".

Na deze woorden daalde langzaam de katafalk met de kist naar de zich onder het altaar bevindende grafkelder.

(A. N. P. - Daily Telegraph) **(Vor. ber. 2140 A.)**

C. NEDERLAND. — Onderwijs. - Godgeleerdheid. - Inaugureele rede van Prof. dr. D. Nauta over: „De Ned. Gereformeerden en het independentisme in de zeventiende eeuw." —

Op 24 Jan. '36 heeft prof. dr. D. Nauta zijn ambt als hoogleeraar in de faculteit der godgeleerdheid aan de Vrije Universiteit te Amsterdam aanvaard met een rede over: „De Ned. Gereformeerden en het independentisme in de zeventiende eeuw".

Na in zijn inleiding betoogd te hebben, dat men in Nederland betrekkelijk geringe aandacht aan de bestudeering van het independentisme heeft geschonken, ging spr. de relaties na, die de Gereformeerden gedurende de 17e eeuw met het independentisme, waaronder hij tegelijk het Brownisme samenvatte, hebben gehad. Hij vertelde van de bemoeiingen van den kerkeraad te Amsterdam met de aldaar wonende Brownisten, die de Noordhollandsche Synode in 1601 aanleiding gaven tot veroordeeling van deze menschen wegens scheurmakerij en voorts bij de handelingen en besluiten der classis Walcheren in de jaren 1643 en 1644, toen de kwesties van het independentisme op de synode van Westminster aanhangig waren. Onder de thelogen, die zich toentertijd met dit onderwerp hebben beziggehouden, noemde spr. in het bijzonder den Middelburgschen predikant Willem Apollonius, die in opdracht van zijn classis een geschrift samenstelde ter bestrijding van de independentistische gevoelens inzake kerk, ambt en kerkregeering, en dit aan de genoemde synode toezond. Vervolgens stelde spr. de beteekenis van Apollonius' boek nader in het licht, door het te vergelijken met andere geschriften over hetzelfde onderwerp van de hand van Voetius, Spanheim, Maresius en Hoornbeek. Hij gaf een uitvoerige bespreking van den inhoud van Apollonius' werk, teneinde daarmede de bezwaren der gereformeerden tegen independentistische opvattingen te typeeren. Ten slotte gaf spr. nog eenige samenvattende beschouwingen. (De Standaard)

(Vor. ber. Ambtsaanv. in het Onderwijs 2072 B.)

A. MEXICO. — In- en Uitvoer. —

De economische toestand van Mexico is zich over het algemeen genomen in gunstigen zin blijven ontwikkelen.

Aan de onzekere internationale politieke situatie was de groote vraag naar Mexicaansche grondstoffen als lood, koper, vezel, petroleum, katoen enz., met de daardoor veroorzaakte prijsverbetering, te danken, terwijl de zilveraankoopen der Amerikaansche regeering, hoewel onvoldoende om den prijs er van te doen stijgen, naar het door genoemde regeering ingestelde maximum ($ 1.29 per ons) of zelfs maar naar het reeds vroeger bereikte peil (van $ 0.81), tot voor kort inzinking tengevolge van Indische en Chineesche verkoopen voorkwam. Thans is, vermoedelijk tengevolge van groot aanbod van Oostersche zijde en afwezigheid van Amerikaansche vraag, plotseling een daling ingetreden.

Stakingen in het mijnbedrijf hadden o.a. een nadeeligen invloed op de productie, welke dientengevolge voor sommige metalen in het eerste halfjaar 1935 iets geringer was dan in hetzelfde tijdperk van 1934.

Prod. in tonnen	1e halfj. 1934	1e halfj. 1935
Goud	10,3	9,2
Zilver	1.166,9	1.072,7
Koper	22.044,5	19.448.6
Lood	83.059,6	89.113,4
Zink	67.983,1	69.106,8
Kwikzilver	67,7	100,7

De productie van ruwe petroleum gedurende het eerste halfjaar van 1935 beliep 3.049.232 M³. (v. j. 2.862.612 M³.), zoodat niettegenstaande den druk op de productie door de stakingen, deze bij den aanvang van het jaar gestegen is.

De productie over 1935 wordt thans geschat op 6.400.000 M³. of 40.000.000 vaten, die over 1934 was 6.068.672 M³. of 38.171.946 vaten. De waarschijnlijke uitvoer van 1935 is 3.700.000 M³. of 23.500.000 vaten; in 1934 3.977.453 M³. of 25.018.181 vaten; de binnenlandsche consumptie in 1935 2.800.000 M³. of 17.700.000 vaten; in 1934 2.585.977 M³. of 16.265.795 vaten.

De invoer uit Nederland bestond voornamelijk uit: kaas, cacaoboter, lijnolie en aardappelmeel.

De waardecijfers van den invoer gedurende het eerste halfjaar van 1935 waren als volgt (waarde in Pesos):

Cacaopoeder	± 5.872
Lijnolie	± 36.789
Gecondens. melk en melkpoeder	17.611
Cacaoboter	± 72.121
Kaas	± 63.200
Aardappelmeel	± 28.061

De uitvoer naar Nederland in het eerste halfjaar 1935 bestond in hoofdzaak uit (waarde in Pesos)

Koffie	1.206.567
Zware stookolie	24.155
Fijne houtsoorten	29.928
Honing	82.637
Zware petroleum	1.048.593
Kaaiman-, krokodillen- en hagedissenvellen	3.544
Runderhuiden	182.621
Lood	5.476.055
Tabak	54.727
Zink	16.150

(La Prensa, Mexico-City) **(Vor. ber. 2103 F.)**

B. NEDERLAND. — Nederlandsche Chemische Vereeniging. —

De 77ste Algemeene Vergadering van de Ned. Chemische Vereeniging is 28 Dec. '35 te Amsterdam gehouden. Na de openingsrede van den voorzitter kwamen voorstellen tot wijziging van de statuten en het huishoudelijk reglement aan de orde.

Het algemeen bestuur werd gemachtigd met het Koninklijk Instituut van Ingenieurs een overeenkomst inzake de associatie van wederzijdsche leden aan te gaan. Aan het geassocieerde lidmaatschap zullen alle rechten van het gewone lidmaatschap verbonden zijn, behalve het stemrecht.

Tot voorzitter werd in de plaats van dr. Jan Smit, die aan de beurt van aftreding en niet herkiesbaar was, benoemd dr. C. A. Lobry de Bruyn te Amsterdam, thans ondervoorzitter. De andere vacatures in het algemeen bestuur werden vervuld door de benoeming van dr. J. van Alphen te Leiden en ir. C. J. Snijders Jr. te Velp. Nadat nog enkele andere huishoudelijke zaken waren afgedaan, hield dr. ing. N. A. Halbertsma te Eindhoven een lezing, toegelicht met proeven, getiteld: Lichtopwekking door atomaire processen, die in nauw verband staan met de chemie.

(Nieuwe Rotterd. Courant)

C. OOSTENRIJK. — Betooging van het Vaderlandsche Front. - „Anschluss" verworpen. —

Het dezer dagen te Weenen gehouden appèl-generaal der leiders van het Vaderlandsche front, waaraan 1800 gewestelijke leiders gehoor hadden gegeven, is tot een historische manifestatie geworden.

Een der hoogtepunten van deze uitbarsting van Oostenrijksch patriotisme was het oogenblik, waarop bondskanselier dr. Schuschnigg in zijn rede verklaarde, dat de in 1934 vermoorde bondskanselier dr. Dollfuss het symbool was van het nieuwe Oostenrijk.

Een nieuw hoogtepunt was de aanvaarding door de aanwezigen van de verklaringen van den vice-kanselier prins Starhemberg, waarbij op plechtige wijze de „Anschluss" werd verworpen, evenals „een annexatie van Oostenrijk door het verpruiste Duitschland". (Reichspost)

(Vor. ber. Vaderl. Front 1876 F.)

D. BALKAN-ENTENTE. — Economische Raad. —

De conferentie van den economischen raad der Balkan-Entente is beëindigd. De resultaten der besprekingen zijn o.a. de volgende:

1. aanneming eener resolutie, waarbij de handel tusschen de Balkanlanden vergemakkelijkt wordt.
2. permanente samenwerking tusschen de exportlichamen van Roemenië, Turkije, Joego-Slavië en Griekenland inzake den verkoop van dezelfde producten op de buitenlandsche markten.
3. een overeenkomst inzake de reglementeering en ontwikkeling der luchtvaart tusschen de landen der Balkan-Eentente.

Tenslotte valt te vermelden de oprichting van een comité voor het tourisme op den Balkan.

(Averul) **(Vor. ber. Balkan-Entente 1797 F.)**

E. SOVJET-RUSLAND. — Legersterkte. —

De waarnemende volkscommissaris van Oorlog, Toekasjefski, heeft aan de centrale executieve commissie medegedeeld, dat het Roode Leger op het oogenblik in totaal 1.300.000 man onder de wapenen heeft, tegen 940.000 een jaar geleden. De vermeerdering was noodig geworden „in verband met de dreiging aan de Sovjet-Russische grenzen". (Prawda)

(Vor. ber. 2088 C.)

F. NEDERLAND. — Kunst in nood. —

H.K.H. Prinses Juliana heeft voor de beide Hilversumsche radio-zenders op 23 Jan. '36 een rede gehouden, waarin zij de belangstelling en den steun inriep voor de in nood verkeerende Nederlandsche kunstenaars. (Vaderland)

(Vor. ber. 1542 B.; H. K. H. Prinses Juliana 1803 I.)

G. J. STAMPERIUS OVERLEDEN. —

Op bijna 78-jarigen leeftijd is op 23 Januari '36 te Zeist overleden, de heer J. Stamperius, een van de groote mannen op onderwijsgebied. De overledene werd op 8 April 1858 te Wilhelminadorp bij Goes geboren. Na 20 jaar verbonden te zijn geweest als hoofd

aan een school te Amsterdam, nam hij in 1903 wegens gezondheidsredenen ontslag. Na zijn herstel in 1906 werd hij benoemd tot schoolopziener in het Arrondissement Rhenen en in 1909 in het Arrondissement Amersfoort.
Het was omstreeks 1888 dat het eerste nummer verscheen van de nieuwe bibliotheek voor de jeugd, die een ommekeer bracht in de richting der kinderboeken en waarin de thans overledene een groot aandeel heeft gehad. Zelf heeft hij de bibliotheek verrijkt met vele deeltjes gezonde kinderlectuur.
Voorts schreef hij series lees-, taal- en rekenboeken en paedagogische artikelen; o.a. was de overledene penningmeester van het Weezenfonds van het N.O.G.
(Dagblad v. Noordbrabant)

A. **NEDERLAND. — Tweede Kamer - Wijziging der Ambtenarenwet 1929. —**
De werking der Ambtenarenwet 1929 heeft in de practijk aangetoond, dat eenige wijzigingen en aanvullingen onvermijdelijk zijn. In verband hiermede is bij de Staten-Generaal een wetsontwerp ingediend, strekkende tot wijziging en aanvulling van de artikelen 2, 125 en 126 der Ambtenarenwet.
(Het Volk) **(Vor. ber. 1722 A.; Tw. Kamer 2139 A.)**

B. **NEDERLAND. — De werkloozenzorg - Mededeelingen van den heer Meijer de Vries, Hoofdinspecteur voor de werkverschaffing. —**
Voor de Vereeniging „De Industrieele Club" en het Departement Amsterdam van de Nederlandsche Mij. voor Nijverheid en Handel, sprak dezer dagen de heer Meijer de Vries, Hoofdinspecteur voor de Werkverschaffing, over „Werkloozenzorg in Nederland".
Hij wees erop, dat de werkloosheid de laatste jaren helaas regelmatig neiging heeft om omhoog te loopen. Zoo bedroeg het aantal ingeschreven werkloozen aan het einde van de maanden December 1933, 1934 en 1935 achtereenvolgens rond 293.000, 400.900 en ruim 468.000. Ook in wat men noemt de betere tijden van het jaar, wanneer door werkzaamheden in den landbouw en in het bouwbedrijf arbeid loskomt, is in de laatste jaren voortdurend stijging merkbaar.
Het ligt voor de hand dat de uitgaven voor werkloozenzorg van groote beteekenis zijn geworden. Het is niet buitengesloten, dat alleen voor wat de werkloozenzorg betreft, in 1935 van overheidswege een bedrag beschikbaar werd gesteld, dat niet ver van de 150 millioen gulden ligt.
Wanneer men dit bedrag omslaat over alle Nederlanders, dan komt men over een bedrag van ongeveer ƒ 18.— à ƒ 19.— per jaar, per inwoner, hetgeen overeenkomt met ongeveer ƒ 1.25 per gezin en per week, d.i. dus ƒ 60.— à ƒ 65.— per jaar.
Wanneer men ook nog rekening houdt met de uitgaven van armoedezorg, die ongeveer 10 millioen gulden per jaar bedragen, dan zijn de uitgaven voor werkloozenzorg en armenzorg per Nederlander ongeveer ƒ 34.— per jaar of wel dooreengenomen ƒ 2.— per gezin en per week. (Algemeen Handelsblad)
(Vor. ber. Werkloosheid 2110 A.)

C. **AMSTERDAM. — Onderwijs - Ned. taal- en letterkunde - Benoeming van dr. N. A. Donkersloot. —**
De Gemeenteraad heeft met 27 van de 42 uitgebrachte stemmen benoemd tot gewoon hoogleeraar in de Nederlandsche taal- en letterkunde aan de Gemeentelijke Universiteit, dr. N. A. Donkersloot, leeraar aan het Lyceum Alpinum te Zuoz, die als nummer twee op de voordracht stond.
Dr. G. Brom, hoogleeraar aan de R.K. Universiteit te Nijmegen, nummer een van de voordracht, kreeg 15 stemmen.
Prof. dr N. A. Donkersloot, die als opvolger van prof. dr. J. Prinsen is benoemd, is in 1902 te Rotterdam geboren. Na het Erasmiaansch gymnasium aldaar gevolgd te hebben, heeft hij gestudeerd aan de universiteiten te Leiden en Utrecht. In 1929 is hij aan de Utrechtsche universiteit gepromoveerd op een proefschrift over „De episode van de vernieuwing onzer poëzie 1880—'94)". Hij was leeraar aan het Rotterdamsch Lyceum; in 1927 is hij naar Zwitserland gegaan en daar leeraar te Arosa en Davos geweest; sinds 1930 is hij leeraar aan het Lyceum Alpinum in Zuoz (Zw.). Hij is voorts redacteur van het „Critisch Bulletin". In 1929 heeft hij den prijs der Mij. voor Ned. Letterkunde gekregen; voorts heeft hij in 1930 den Domprijs voor poëzie ontvangen, die van de uitgeverij „De Gemeenschap" te Utrecht uitgaat, en wel op denzelfden dag (12 Juli) waarop zijn promotie viel.
Van zijn werken (die hij onder den schuilnaam Anthonie Donker publiceert) noemen wij de verzenbundels „Acheron", „Grenzen"; voorts „Kruistochten", „De ballade van den oud-matroos" (bewerking van Coleridge), „De rattenvanger van Hamel" (bewerking van Browning) en „Taalkennis". (Red. K. H. A.)
(Vor. ber. Onderwijs 1782 F.)

D. **NEDERLAND. — Tooneel - Willem van der Veer Zilveren tooneeljubileum. —**
Na afloop van de vertooning van „Liefde" in den „Groote Schouwburg" te Rotterdam, is Willem van der Veer op 21 Jan. '36 gehuldigd in verband met zijn zilveren tooneeljubileum. Vele bloemstukken waren ten tooneele gedragen.
Wegens ziekte van ir. M. C. A. Meischke, den voorzitter van het huldigingscomité, heeft de secretaris, de heer P. J. Blok, den jubilaris toegesproken.
De praeses van den Senaat van het Rotterdamsch Studentencorps bood een huldeblijk aan. De heer Blok overhandigde een krans van de Maatschappij De Groote Schouwburg. (N. Rott. Crt.)
(Vor. ber. Tooneel 2068 B.)

E. **LEEUWARDEN. — Officieele opening der Middelbare Technische School. —**
H. K. H. Prinses Juliana heeft op 23 Jan. '36 ter gelegenheid van de officieele opening der Middelbare Technische School te Leeuwarden, de volgende rede uitgesproken:
Mijnheer de Voorzitter,
Gaarne heb ik gevolg gegeven aan de door Uw bestuur tot mij gerichte uitnoodiging om deze plechtigheid bij te wonen, waardoor mij het voorrecht te beurt valt, getuige te zijn van deze voor de Middelbare Technische School te Leeuwarden zoo bijzonder heugelijke gebeurtenis. Het is een verblijdend verschijnsel, dat de groote toename van het aantal leerlingen in een betrekkelijk kort aantal jaren het noodzakelijk heeft gemaakt, naar een andere en betere huisvesting van de Middelbare Technische School om te zien en het verheugt mij, dat het ernstige streven van Uw bestuur, om voor de school een nieuwe en meer passende omgeving te verkrijgen, heeft geleid tot de totstandkoming van dit schoone gebouw, dat heden in gebruik wordt genomen.
Ik wil niet nalaten, Uw bestuur hiermede mijn hartelijke gelukwenschen aan te bieden. Het is mijn oprechte wensch, dat de goede naam, welken de Middelbare Technische School zich in den loop der jaren heeft verworven, bestendigd mag blijven en dat dit nieuwe gebouw, dat ik hiermede voor geopend verklaar, en aan zijn nieuwe bestemming overgeef, in niet geringe mate moge bijdragen tot den groei en bloei der school. (Leeuwarder Courant)
(Vor. ber. H. K. H. Prinses Juliana 2149 F.)

29 JANUARI 1936

F. **BELGIE. — De Taalverhoudingen in 1930. - Officieele uitslagen van de telling. —**
In het „Staatsblad" is de indeeling naar de gesproken landstalen verschenen van de inwoners van elke provincie en van het Rijk, indeeling steunende op de algemeene volkstelling van 1930.
De gegevens voor het heele land luiden:
Bevolking: 8.092.004 inwoners in 1930, tegen 7.465.782 in 1920 en 7.423.784 in 1910.
Spreken enkel Nederlandsch: 3.473.291 inwoners of 42.92% in 1930, tegen 3.185.226 of 42.66% in 1920 en 3.220.662 of 43.38% in 1910.
Spreken enkel Fransch: 3.039.315 inwoners of 37.56% in 1930, tegen 2.854.886 of 38.24% in 1920 en 2.833.334 of 38.16% in 1910.
Spreken enkel Duitsch: 69.033 inwoners of 0.85% in 1930, tegen 61.796 of 0.83% in 1920 en 31.415 of 0.42% in 1910.
Spreken Nederlandsch en Fransch: 1.045.601 inwoners of 12.92% in 1930, tegen 967.958 of 12.96% in 1920 en 871.288 of 11.74% in 1910.
Spreken Fransch en Duitsch: 67.140 inwoners of 0.83% in 1930, tegen 53.460 of 0.72% in 1920 en 74.993 of 1.01% in 1910.
Spreken Nederlandsch en Duitsch: 9.332 inwoners of 0.12% in 1930, tegen 2.396 of 0.03% in 1920 en 8.652 of 0.12% in 1910.
Spreken de drie landstalen: 54.086 inwoners of 0.67% in 1930, tegen 34.060 of 0.46% in 1920 en 52.547 of 0.71% in 1910.
Spreken geen enkel van de drie landstalen: 334.206 inwoners of 4.13% in 1930, tegen 306.000 of 4.10% in 1920 en 330.893 of 4.46% in 1910.
Van degenen, die twee of drie talen spreken, verklaren zich het meest te bedienen: van het Nederlandsch: 662.277 inwoners of 56.31% in 1930, tegen 606.243 of 57.31% in 1920 en 611.531 of 60.70% in 1910;
van het Fransch: 474.006 inwoners of 40.30% in 1930, tegen 423.870 of 40.07% in 1920 en 349.969 of 34.74% in 1910;
van het Duitsch: 31.130 inwoners of 2.65% in 1930, tegen 26.856 of 2.54% in 1920 en 45.980 of 4.56% in 1910.

Verklaarden uitsluitend of het meest te spreken:
Nederlandsch: 4.135.568 inwoners of 51.10% in 1930, tegen 3.791.469 of 50.78% in 1920 en 3.832.193 of 51.62% in 1910;
Fransch: 3.513.321 inwoners of 43.42% in 1930, tegen 3.278.756 of 43.92% in 1920 en 3.183.303 of 42.88% in 1910;
Duitsch: 100.163 inwoners of 1.24% in 1930 tegen 88.652 of 1.19% in 1920 en 77.395 of 1.04% in 1910.
(Het Laatste Nieuws) **(Vorig bericht blz. 2101 A.)**

A. **NEDERLAND. — Bezoek van den Belgischen Minister van Economische Zaken, Ph. van Isacker, aan ons land. —**
Op 24 Jan. '36 heeft de Belgische Minister van Economische Zaken, Ph. van Isacker, met gevolg en het dagelijksch bestuur van den Vlaamschen Economischen Bond een bezoek gebracht aan Maastricht. De gasten werden verwelkomd op het Economisch Technologisch Instituut, het Gouvernementsgebouw en ten Stadhuize. Na een kort bezoek aan de fabrieken van de „Sphinx" zijn de gasten weer vertrokken.
Den vorigen dag bracht de Belgische minister van Economische Zaken een bezoek aan het Economisch Technologisch Instituut en aan de R.K. Handelshoogeschool te Tilburg. (Limburger Koerier)

B. **DUITSCHLAND. — Kerkstrijd - Episcopaat tegen het Nieuw-heidendom - Herderlijk schrijven. —**
De Duitsche bisschoppen hebben op 26 Jan. '36 in alle kerken van Duitschland wederom een herderlijk schrijven doen voorlezen.
Uit het herderlijk schrijven blijkt duidelijk de tegenstand van het Duitsche episcopaat tegen den geest van het nieuw-heidendom, die zich openbaart in geschriften en politieke bijeenkomsten.
De bisschoppen herhalen nogmaals, dat bijeenkomsten en geschriften, die zich in dienst stellen van het nieuw-heidendom, voor de katholieken in Duitschland verboden zijn. (Dagblad v. Noordbrabant)
(Vorig bericht blz. 2146 A.)

C. **LUCHTVAART. — Vliegongelukken - Militair vliegtuig verongelukt bij Rhoon. —**
Op 24 Jan. '36 is in de buurt van het vliegveld Waalhaven een ernstig vliegtuigongeluk geschied. Het militaire jachtvliegtuig Fokker C. 4 no. 566, afkomstig uit Soesterberg, met aan boord de res.-tweede-luitenants-vlieger H. E. van Enst en E. Segboer is door onbekende oorzaak in moeilijkheden gekomen. Men heeft kunnen constateeren, dat een vleugel van het toestel afknapte, waarna het recht omlaag viel en zich in den grond boorde. De beide vliegers werden op slag gedood. Het vliegtuig werd geheel vernield.
(N. R. Crt.) **(Vor. ber. Vliegongelukken 2133 B.)**

D. **OECUMENISCHE PATRIARCH. — Benjamin I gekozen. —**
De verkiezing van den oecumenischen patriarch, hoofd van de Grieksch-orthodoxe kerk, vond op 19 Jan. '36 plaats. Tot opvolger van den patriarch Photius II, is de metropoliet van Heraclea benoemd; deze nam den naam Benjamin I aan. Hij is de 261ste oecumenische patriarch. (Proia)
(Vor. ber. Oecumenische Patriarch 2123 A.)

E. **NEDERLAND. — Vestigingsverdrag met België.**
Het ministerie van Buitenlandsche Zaken maakt bekend, dat op 7 Januari 1936 te Brussel heeft plaats gehad de uitwisseling van de acten van bekrachtiging van het op 20 Februari 1933 te Genève tusschen Nederland en België gesloten vestigings- en arbeidsverdrag. Overeenkomstig art. 25 zal het verdrag op 6 Februari 1936 voor het rijk in Europa in werking treden. (A. N. P.) **(Vorig bericht blz. 1284 A.)**

F. **NEDERLAND. — De maritieme verdediging van Nederl. Indië. —**
In de op 24 Jan. '36 te Den Haag gehouden bijeenkomst van de Vereeniging ter Beoefening van de Krijgswetenschap heeft de kolonel van den Generalen Staf, J. J. van Santen, een voordracht gehouden over „Kruiser en (of) vliegtuig bij onze maritieme defensie van Nederlandsch-Indië."
De heer Van Santen heeft daarbij de volgende stellingen verdedigd:
1e. Kruisers zijn bij de maritieme verdediging van Ned.-Indië onmisbaar.
2e. Bij ontbreken van kruisers vervalt de preventieve werking van onze maritieme weermacht.
3e. Bij ontbreken van kruisers zullen de aanvalskansen onzer onderzeebooten zeer sterk verminderen.
4e. Een slag-luchtvloot van landvliegtuigen zonder steun van kruisers kan zich buiten Java of de onmiddellijke omgeving van dit eiland niet handhaven.
5e. Zeevliegtuigen, zonder hulp van kruisers, zijn in staat in den geheelen archipel op te treden, maar dit optreden kan dan slechts weinig krachtig zijn en biedt groote gevaren. (A. N. P.) **(V. b. 2081 B.)**

G. **JAPAN. — Japansche politiek toegelicht door Minister Hirota en Admiraal Takahasji. —**
Onmiddellijk voor de ontbinding van het Japansche parlement, waartoe de regeering dezer dagen bij verrassing is overgegaan, teneinde te ontkomen aan de gevolgen van een door de oppositie ingediende motie van wantrouwen, hebben de premier, admiraal Okada, en de minister van Buitenlandsche Zaken, Hirota, toelichtingen gegeven aangaande de Japansche politiek. Die toelichtingen hebben op 24 Jan. '36 een aanvulling gekregen in een rede, welke de Japansche vlootcommandant, admiraal Takahasji, te Osaka heeft gehouden voor een vergadering van industrieelen, waarbij hij uiteenzette, dat de actieradius van de vloot, tot dusver beperkt gebleven tot een gebied, aangegeven door de punten Mandsjoekwo-Sachalin-Formosa, in overeenstemming moet worden gebracht met Japan's economische expansie. M.a.w. berekend zal moeten worden niet alleen op de expansiepolitiek in noordelijke en westelijke, doch ook in zuidelijke richting, waarheen sinds geruimen tijd de wenschen gaan in verband met de behoefte aan grondstoffen en het aanboren van nieuwe bronnen daarvoor.
(Domei Tsjoesin - A. N. P. - Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Hirota 1659 F.)

30 JANUARI 1936

H. **VEREENIGDE STATEN. — Bonus-wet voor oud-strijders aangenomen. —**
Het wetsontwerp inzake den bonus aan oud-strijders is wet geworden, aangezien het thans ondanks het veto van President Roosevelt ook door den Amerikaanschen senaat is aangenomen, evenals dit reeds door het Huis van Afgevaardigden is gedaan. Het wetsontwerp is, zooals verwacht werd, met een meerderheid van meer dan twee-derden der stemmen, namelijk 76 tegen 19 stemmen, aangenomen.
Eenige uren, nadat de Senaat had gestemd voor de Bonus-wet, publiceerde het Wittehuis een verklaring, volgens welke Roosevelt het ministerie van Financiën en de oud-strijders autoriteiten opdracht heeft gegeven zoo spoedig mogelijk te beginnen met de uitbetaling van de bonus. Morgenthau, de minister van Financiën, schat, dat totaal 38 millioen 50 dollarbons noodig zullen zijn. (New York Herald Tribune)
(Vorig bericht blz. 1811 B.)

I. **DUITSCHLAND. — Adolf Hitler over Koloniën en gebiedsuitbreiding. —**
De Duitsche rijkskanselier Adolf Hitler heeft een onderhoud toegestaan aan een verslaggeefster van de „Paris Soir" en daarin eenige kwesties besproken, die de nadere aandacht verdienen.
De oorlog om gebiedswinst, noemde Hitler steeds onlogisch. Koloniale kwesties kunnen volgens zijn meening gemakkelijk geregeld worden, als men zich plaatst op de basis van evenwicht en rechtvaardigheid. Hitler gaf onomwonden toe dat de toenemende volkskracht van het Duitsche volk koloniën noodig heeft, maar liet hij er op volgen: „Er is geen Duit-

scher, die den oorlog wenscht. Er zijn volkeren met en zonder talent. De eersten hebben gebrek aan ruimte, de laatsten een overvloed van ongebruikte ruimte."
Over Rusland en Japan sprekend, zeide de rijkskanselier, dat ook eens Rusland, evenals Japan de wereld met goederen zal overstroomen, die onder zoo geheel andere arbeidsvoorwaarden zijn vervaardigd. Daaraan knoopte hij nogmaals vast zijn meening, dat het communisme in Duitschland een catastrophe veroorzaakt zou hebben. Op een vraag van de journaliste, of hij de aansluiting van Oostenrijk met Duitschland nastreefde antwoordde Hitler: „Deze kwestie is te Berlijn niet acuut. Dit spookbeeld heeft men in Weenen noodig om politieke binnenlandsche redenen".
Sprekend over het Verdrag van Versailles zeide Hitler tenslotte, dat een volk van 68 millioen inwoners onmogelijk kon verduren, dat het door een verdrag vernederd werd. (Berliner Tageblatt)
(Vor. ber. Hitler 2077 D.; Koloniale kwestie 2137 E.)

A. VOLKENBOND. — Mr. Limburg benoemd tot president der narcotica-conferentie. —
Staatsraad mr. Limburg is heden benoemd tot president van de conferentie ter strengere bestrijding van overtredingen van de wetgeving in zake verdoovende middelen. Deze conferentie zal in Juni te Genève bijeenkomen.
Tevens vernemen wij, dat de heer Ter Meulen benoemd is tot lid van de studiecommissie, die belast is met het bestudeeren van een betere redactie der internationale leeningscontracten. (Telegraaf)
(Vor. ber. Narcotica 1448 E.)

B. NEDERLAND. — Dr. F. J. Krop's protest. —
Dr. F. J. Krop heeft zich in een uitvoerig schrijven tot den minister van Justitie gewend in verband met de interpretatie van het spreekverbod van buitenlandsche sprekers op bijeenkomsten met een „politiek karakter". Aanleiding gaven hem daartoe de gebeurtenissen op 7 Januari '36 toen van overheidswege een aantal Russische sprekers op een Protest-Getuigenis-en-Gebedavond verhinderd werden over de geloofsvervolging in Rusland in het openbaar te getuigen. (Nieuwe Rotterd. Crt.)
(Vor. ber. Spreekverbod 2132 F.)

C. ZWITSERLAND. — Financieel programma. —
De Zwitsersche Nationale Raad heeft op 23 Jan. '36 met groote meerderheid, n.l. met 105 tegen 52 stemmen, het financieele programma in eerste lezing aanvaard. Alvorens kan worden overgegaan tot de eindstemming, moeten nog wat meeningsverschillen tusschen den Nationalen Raad en den Standenraad worden geregeld. Deze verschillen zijn echter niet van groote beteekenis. Het programma wordt onmiddellijk van kracht en geldt voor den tijd van twee jaar.
Voor 1938 zal thans een in beginsel verder strekkende financieele hervorming worden voorbereid.
Met deze beslissing van het parlement is door vermeerdering der staatsinkomsten en gelijktijdige besnoeiing der uitgaven het noodige evenwicht der begrooting hersteld en daarmede is een voorwaarde voor de handhaving van den Zwitserschen franc vervuld.
Aan den Bondsraad wordt volmacht gegeven alle maatregelen te treffen, die voor de handhaving van 's lands crediet nuttig geacht worden en wel zonder voorafgaande toestemming van het parlement. De toestemming van het parlement kan eerst later worden gevraagd. (Neue Zürcher Zeitung)

D. DUITSCHLAND. — Evangelische Kerkenbonden. - Theologische basis van Evang. Kerk. —
Alle gewone hoogleeraren der theologisch-evangelische faculteit van de universiteit te Bonn, hebben dezer dagen gezamenlijk, met het doel de het leven der kerk bedreigende theologische tegenstellingen te overwinnen, de volgende verklaring uitgegeven:
1. Wij erkennen in de Heilige Schrift „de eenige schrift, de eenige regel en het eenig richtsnoer van het geloof". De belijdenissen der reformatie hebben als getuigenissen van het voor de kerk bindend geloof richtingaangevende beteekenis voor de vorming van de leer der kerk, maar kunnen en willen slechts in zooverre geldig zijn, „als zij overeenstemmen met de Heilige Schrift." Alle gedachtenwisselingen over confessioneele verschillen moeten derhalve worden tot een gesprek over het woord van de Shrift.
2. Wij weten eensgezind te zijn met de belijdenis van de grondwetsoorkonde der Duitsche evangelische kerk van 10 Juli 1933, artikel 1: „De onaantastbare basis van de Duitsche evangelische kerk is het Evangelie van Jezus Christus zooals dit in de Heilige Schrift betuigd wordt en in de belijdenissen van de reformatie opnieuw aan den dag is getreden". Het in Christus mensch geworden woord Gods is de eenige weg ter overwinning van het noodlot van schuld en dood der menschheid.
3. Op grond van dit evangelie treden wij beslist op voor de nationaal-socialistische volkswording op de basis van bloed en bodem, van Duitschen eigen aard en geschiedenis. Om dezelfde reden wijzen wij echter ook iedere verafgoding van de natuurlijke levensmachten van de hand.
De innerlijke vernieuwing van ons volk in zijn geheel en in het bijzonder kan niet gegeven worden langs den weg der mystiek en der heroïsche hopeloosheid, maar alleen door een diepe verbinding met God als den Heer des levens en der geschiedenis.
Oproep tot de jeugd.
4. Wij roepen derhalve onze Duitsche jeugd op vastberaden ongestoord door de verwarring der kerkelijke omstandigheden te strijden om een persoonlijke Christelijke geloofsovertuiging. Wij eischen het behoud van onze theologische staatsfaculteiten, aangezien zij alleen den waarborg kunnen bieden voor een in diepte en breedte gaande gedachtenwisseling tusschen Christendom en geestelijk leven. Wij verwerpen iedere poging om door een Christelijke den weg banende theologie of door een christelijk commando den persoonlijken strijd om het geloof te willen vergemakkelijken of vervangen. Wij zijn voorstander van een samenvatting van alle kerkelijke krachten onder uniforme leiding tot behoud en tot wederopbouw van onze reformatorische volkskerk.
Bovenstaande verklaring, gedateerd 1 Januari, was onderteekend door Jiku, Kohlmeyer, Pfennigsdorf, H. W. Schmidt, Schmidt-Japing en Stauffer. (De Standaard)
(Vor. ber. Evang. Kerkenbond 2128 E.)

E. SURINAME. — Economische toestand. —
De econ. toestand van Suriname blijft bij voortduring zorgelijk. De op de wereldmarkt te maken prijzen voor de voornaamste producten bleven belangrijk beneden den kostprijs.
De waarde van den invoer van goederen gedurende het eerste tot en met het derde kwartaal van 1935 was *f* 3.866.000 (voorloopig cijfer) (v. j. *f* 3.594.580). De waarde van den uitvoer van goederen bedroeg in Januari—October 1935 *f* 3.106.000 tegen *f* 3.232.745 gedurende dat tijdperk in 1934. De totale uitvoer in 1934 vertegenwoordigde een waarde van *f* 3.832.363. Een verhoogde uitvoerwaarde werd in 1935 opgemerkt bij: koffie met *f* 92.000 en bauxiet met *f* 94.000, terwijl voor een lagere waarde dan in 1934 werd geexporteerd aan: suiker *f* 136.000, melasse *f* 40.000, balata (caoutchouc) *f* 47.000 en hout *f* 27.000. Voorts dient in aanmerking te worden genomen, dat in 1934 voor *f* 85.000 aan rijst werd uitgevoerd tegen nihil in 1935. De uitvoer van ruw goud had van Jan. tot Oct. 1935 een waarde van *f* 432.405 tegen *f* 525.777 in het volle jaar 1934. (Gouvernements Persdienst)
(Vorig bericht blz. 1826 B.)

F. NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Weercorpsen.
Bij het afdeelingsonderzoek heeft de Tweede Kamer het wetsontwerp tot het treffen van maatregelen tegen weercorpsen vrijwel algemeen toegejuicht.
Door vele leden werd hierbij gedacht aan de N.S.B. Andere leden twijfelden aan bepaalde organisaties der S.D.A.P. (Limburger Koerier)
(Vor. ber. 2090 H.; Tw. Kamer 2150 A.)

31 JANUARI 1936

G. GRIEKENLAND. — Verkiezingen. - Uitslag. —
Op 28 Jan. '36 is de officieele uitslag der verkiezingen bekend gemaakt.
De parlementszetels zijn als volgt verdeeld:
Liberalen (Venizelisten) 127; Volkspartij (Tsaldaris) 69; Gemeenschappelijke lijst Kondylis-Theotokis 63; Lijst Metaxas 7; Republikeinen 7; Partij Kotzamanis 4; Onafhankelijke Venizelisten 4; Agrariërs 4; Communisten 15.
Het kabinet-Demerdzis is afgetreden. (Proia)
(Vor. ber. Parlement 2102 B.; Kabinet 2068 D.)

A. **Sir Charles Kingsford Smith. —**
Nog steeds heeft de wereld niets vernomen omtrent Kingsford Smith, sedert hij op 7 Nov. '35 voor het laatst gesignaleerd werd door Melrose, boven de Golf van Bengalen optornend tegen den storm. Met zekerheid valt daarom over zijn lot niets te zeggen. Maar alle pogingen om hem te vinden zijn tot op heden vruchteloos gebleven, en nu de Engelsche vliegers het zoeken hebben gestaakt, moet helaas met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid worden aangenomen, dat de dappere Australiër den dood heeft gevonden, dien hij bij vorige gelegenheden wist te ontsnappen.
In Charles Edward Kingsford Smith verliest Australië, verliest de wereld een van de grootste figuren der moderne luchtvaart, een pionier, zooal niet van de aviatiek zelve, dan toch van haar koenste, wellicht ook eens haar nuttigste faze, die der wereldvluchten, en met name, die der Oceaanvluchten.
Hij werd op 9 Februari 1897 in een voorstad van Brisbane (Australië) geboren. (De Telegraaf)
(Photo buiten tekst 2052a.)

B. **IJsafzetting. - Ontstaan en bestrijding. —**
Voor de Nederlandsche vereeniging ter beoefening van de kleine luchtvaart te Amsterdam heeft jhr. E. Sandberg, meteoroloog op Schiphol, een lezing gehouden, met als onderwerp: „De oorzaken, verschijnselen, gevolgen en bestrijdingsmiddelen van de ijsafzetting op vliegtuigen".
Jhr. Sandberg had zijn lezing in twee gedeelten gesplitst; in het eerste besprak hij, aan de hand van schetsteekeningen, in het algemeen de neerslagvormen — regen, sneeuw, hagel, rijp, ijzel en het ontstaan daarvan. Wat de ijsafzetting betreft, kent onze taal — de Duitsche heeft een grooter aantal onderscheidingen ten deze — drie vormen, n.l. rijp, ijzel en ruige vorst. Voor den piloot zijn de gevaren van ijsafzetting velerlei. Een der minste is nog, dat een vliegtuig, hetwelk met een ijslaag bedekt wordt, zwaarder wordt, aangezien het draagvermogen van vrijwel alle vliegtuigen van moderne constructie zeer aanzienlijk is.

LUCHT-VAART

Een grootere gevaarsfactor bij ijsafzetting is, dat het vleugelprofiel, geconstrueerd naar een vorm, die het grootste nuttig effect biedt, verandert en daarmede de prestatie van het vliegtuig in ongunstigen zin wordt beïnfluenceerd. Een derde punt van gevaar vormt de oppervlakte verandering, welke zich vooral voor kan doen bij metalen vleugels, op de klinknagels waarvan zich dan kleine „ijstorentjes" vormen. Waar nu een vleugel, die met groote snelheid door de lucht wordt getrokken, zoo glad mogelijk dient te zijn, ligt het voor de hand, dat door deze kleine ijstorentjes de wrijving belangrijk grooter wordt, hetgeen zulk een snelheidsverlies tot gevolg kan hebben, dat verder vliegen onmogelijk is. Verschijnselen van ernstigen aard zijn voorts het bevriezen van de instrumenten als snelheids- of hoogtemeter en het vastvriezen van de roeren.
Het is nu de groote verdienste van den geregelden weerdienst, dat het mogelijk is geworden, vliegtuigbestuurders te voren te waarschuwen voor gebieden op hun route, waarin zich afzetting kan of zal voordoen, zoodat zij, als deze hinderpalen op de voorgenomen vlucht op meer dan een plaats dreigen op te treden, zoo noodig thuis kunnen blijven. Zoo is met dat al de luchtvaartmeteorologie, in het bijzonder voor de geregelde lijndiensten, van onschatbare beteekenis.
Het tweede gedeelte van zijn lezing ving jhr. Sandberg aan met een bespreking van de omstandigheden, waarin zich het optreden van ijzel, rijp en ruige vorst kan voordoen; in dit verband een oogenblik stilstaande bij de nieuwe theorie over het vraagstuk der ijsafzetting: den z.g. bevriezingstijd, voor de vaststelling waarvan voornamelijk rekening moet worden gehouden met drie factoren: de temperatuur, de vochtigheidsgraad en de snelheid van het vliegtuig. Zoo kan men een kleinen en grooten bevriezingstijd hebben; de eerste treedt op bij min twee tot min zeven graden, lage vochtigheid en groote snelheid. Bij ijzelvorming wordt het vliegtuig bedekt door een gladde laag, hetgeen voornamelijk gevaarlijk kan zijn voor het vastvriezen van de roeren. Het optreden van rijp geeft weinig aanleiding tot storingen; de bestuurder dient dan echter op te passen, dat hij niet in gebieden komt, waar onderkoeld water te verwachten is. De weerberichten zijn er, om hem op dit punt te helpen.
De gevaarlijke vorm van ijsafzetting is de ruige vorst, welke het vliegtuig zwaar belast, tot gevolg heeft dat de ijsdeeltjes zich overal aan vasthechten (de luchtschroef) en tot ernstige ongelukken aanleiding kan geven en reeds meermalen gegeven heeft. Het is spr.'s vaste overtuiging, dat de ramp van de Leeuwerik, op 6 April 1935 in het Sauerland, waarbij zeven dooden te betreuren vielen, het gevolg is geweest van een dergelijken vorm van ijsafzetting. Het was een ramp, welke, naar spr.'s meening, gebaseerd op de bestaande gegevens over den weertoestand op de door de Leeuwerik gevolgde route, niet had behoeven voor te komen en mede de noodzakelijkheid heeft aangetoond van een grondige meteorologische voorlichting.
Spr. wijdde ten slotte een beschouwing aan het vraagstuk van de bestrijdingsmiddelen tegen ijsafzetting. Er is op dit terrein reeds veel gedaan; een afdoende oplossing is echter nog niet gevonden. Men heeft vliegtuigen, waarmede een Oceaanvlucht zou worden ondernomen, wel eens geheel ingesmeerd met een laag paraffine.
Op elke plek, waar deze echter verdwijnt, ontstaat ijsafzetting als de omstandigheden daarvoor gunstig zijn. Ook het insmeren met glycerine of olie heeft geen effect, aangezien deze vloeistof door de snelheid van het vliegtuig wordt weggeblazen.
In den lijndienst is men met iets nieuws bezig, een Amerikaansch en een Engelsch patent. De kort geleden bestelde nieuwe Douglas-machines hebben — het Amerik. patent — in den neus van den vleugel een rubber kussen. Het is mogelijk, dit kussen door middel van samengeperste lucht op te blazen. Men verwacht daarvan dat door de uitzetting naar buiten de ijslaag op den vleugel breken zal en dat de stukken door de snelheid van het vliegtuig van den vleugel worden afgescheurd. Bij het Engelsche patent is in den neus van den vleugel een stuk chroomleer aangebracht, waar olie doorheen kan worden geperst, welke vloeistof naar verwacht wordt, urenlang een vlies over de vleugels leggen zal.
Beide systemen zijn echter nog in het stadium der proefnemingen en derhalve is er op het oogenblik nog steeds één wijze van bestrijding van ijsafzetting, welke met succes kan worden toegepast. Het is de perfectionneering van de luchtvaartmeteorologie, waarbij den vliegtuigbestuurders een honderd procent voorlichting wordt verzekerd. (Jhr. E. Sandberg)
(Vorig bericht blz. 1901 C.)

C. **Zweefvliegtuigenfabriek te Deventer. —**
Gevormd is een N.V. Vliegtuigbouw te Deventer, waarvan als directeur zal optreden de heer A. L. Bauling aldaar, terwijl tot commissarissen zijn benoemd de heeren H. J. Ankersmit te Deventer en W. v. d. Graft te Enschede.
Het doel der N.V. is het bouwen van zweeftoestellen en lichte motor-toestellen. Een fabriekspand is gehuurd en de voorbereidende maatregelen zijn getroffen.
Voorloopig zal men zich bezig houden met het bouwen van zweeftoestellen van verschillende typen in seriebouw, hetgeen een unicum in ons land is.
Reeds zijn eenige toestellen op stapel gezet, waarvoor van eenige der belangrijkste buitenlandsche firma's licenties zijn verkregen. (Alg. Handelsblad)

A. Beteekenis der sancties voor Nederland. —

Voor de Haagsche afdeeling van de Vereeniging voor Volkenbond en Vrede heeft op 23 Januari 1936 in den Haagschen Kunstkring prof. dr. E. Moresco een voordracht gehouden over het sanctievraagstuk.

Na uitvoerig het geheele verloop van het Italiaansch-Abessynische conflict te hebben nagegaan en de houding ten opzichte daarvan van den Volkenbond, Commissies en Staten en de genomen maatregelen te hebben gereleveerd, alsmede de mislukking van het plan Hoare—Laval, kwam prof. Moresco tot een bespreking van de beteekenis der sancties uit Volkenbondsoogpunt.

Spr. constateerde, dat art. 16 van het Volkenbondspact niet dood is, ondanks de niet-inwerkingtreding der amendementen van 1921, welke partijen uitsluiten bij de vaststelling van de vereischte eenstemmigheid. Zooals echter reeds meermalen is gebeurd, heeft men ook thans een vorm gevonden, die actie toeliet, nu men eenmaal tot actie wilde overgaan.

De Volkenbond is een essentieel politieke instelling en moet zich niet door de noodzakelijkerwijze onvolmaakte juridische vormen laten belemmeren in de richtige vervulling van zijn hoofdtaak, de handhaving van den vrede.

Het geloof in de collectieve veiligheid.

Vast staat, dat Engeland als geheel nu volledig bekeerd is tot het geloof in de „collectieve veiligheid", geloof dat men tot kort geleden enkel met de lippen beleed.

Militaire sancties zijn voor het oogenblik door allen afgewezen, maar Italië zou, eenmaal op het oorlogspad, zijn plaatselijk zeer sterke lucht- en zeemacht kunnen aanwenden tegen Engelands kwetsbare punten in de Middellandsche Zee. Vandaar, al dadelijk de noodzakelijkheid der concentratie van een indrukwekkende vloot aldaar en de vraag, op grond van art. 16, om van de Fransche oorlogshavens gebruik te mogen maken. Ook aan andere Middellandsche Zee-mogendheden is een dergelijk verzoek gedaan.

SANCTIE-VRAAGSTUK

Zoo is dan al dadelijk bij de eerste daadwerkelijke toepassing van art. 16 gebleken, dat, ook al blijft het gebruik van militair geweld tegenover den overtreder voorloopig nog geheel op den achtergrond, feitelijk de economische en de militaire druk niet van elkaar zijn te scheiden. Economische sancties zijn niet te denken zonder dat men bereid en gereed is zoo noodig ook militair geweld toe te passen, zij het alleen maar in verdedigenden zin.

Italië heeft daaraan overigens geen twijfel laten bestaan: zoolang de sancties alleen onaangenaam en hinderlijk zijn, zal men er zich bij neerleggen — onder protest natuurlijk — dreigen zij echter de voortzetting van den oorlog te verhinderen, d.w.z. dreigen zij aan haar doel te beantwoorden, dan zal Italië ze als oorlogsdaden van de sanctiestaten beschouwen.

De debatten te Londen.

In dit verband herinnerde spr. aan de belangrijke debatten in de beide huizen van het Engelsche parlement op 19 December, waarin de vredesvoorstellen Laval—Hoare met algemeene instemming dood werden verklaard. De historische beteekenis van die debatten ligt, volgens spr., in twee punten: 1e. de Volkenbond kan voortaan op Engeland rekenen voor de collectieve veiligheid, maar omgekeerd moet Engeland dan ook op den Volkenbond, d.w.z. op den geheelen Volkenbond, kunnen rekenen, en 2e. men kan geen economische sancties toepassen zonder bereid en gereed te zijn om in laatste instantie geweld te gebruiken.

Na jarenlang den Franschen eisch van organisatie der collectieve veiligheid als voorwaarde voor ontwapening te hebben afgewezen, maken de Engelschen thans anderen er een verwijt van, het verband tusschen sancties en militair geweld niet in te zien. Alle leden zijn bereid om sancties toe te passen, zoo klonk het telkens in het parlementsdebat, maar behalve wij heeft geen land ook maar een enkel schip of vliegtuig verplaatst. Wil men Engeland alleen de gevolgen van een Italiaanschen aanval laten dragen?

Het was in dit verband, vervolgde spr., dat Baldwin de omineuse woorden sprak, die in Duitschland zoo sterk de aandacht trokken, en terecht: „Wanneer het Engelsche volk ziet, dat het lidmaatschap van den Volkenbond het gevaar medebrengt, dat het land alléén heeft te doen wat door allen gezamenlijk behoort te worden gedaan, dan zal het volk zeggen dat dit de laatste maal is, dat het een regeering verplichtingen zal laten aanvaarden met betrekking tot collectieve veiligheid, want een volgenden keer zou het terrein, waar die verplichting zou moeten werken, wel eens dichter bij huis kunnen liggen dan de Middellandsche Zee."

Voorts heeft de heer Baldwin in die rede gezegd, dat de sancties in het Pact zijn opgenomen, omdat men daarin een vreedzaam middel zag om den oorlog tegen te houden; daarbij was echter gerekend op een de geheele wereld omvattenden Volkenbond en die is niet verwezenlijkt.

Na 35 jaar . . . .

Er is niets van een openbaring in deze redeneering, aldus vervolgde prof. Moresco. Voor ons althans behoort ze niets nieuws te hebben. Vijf en dertig jaar lang heeft de stem van Van Vollenhoven in ons land geklonken om ons te overtuigen, dat aan den oorlog alleen een einde kan komen door de macht in dienst van het recht te stellen. Weinigen hebben echter geluisterd. Maar, vroeg spr., zal het nu anders worden, nu het land waar meer dan elders de Volkenbondsgedachte leeft, bij monde van zijn meest verantwoordelijke staatslieden uitspreekt, dat het vraagstuk van oorlog en vrede bij uitstek is het vraagstuk van de verhouding tusschen macht en recht in den zin van organisatie van het onverwijld gebruik van macht tot handhaving van recht?

De uitspraak betreft niet enkel de bereidheid, maar ook de gereedheid, en zij beteekent, dat zal moeten worden nagegaan, wat in vollen vredestijd tot organisatie van de macht moet geschieden, het vraagstuk dus van wat als „internationale politiemacht" pleegt te worden aangeduid.

Beteckenis voor Nederland.

In dit verband kwam spr. tenslotte aan de beteekenis der sancties voor Nederland en hij wees daarbij op de volgende uitlating van den Britschen minister van Buitenlandsche Zaken, Eden: „Het heeft mij altijd een groot voordeel van den Volkenbond geleken, dat landen buiten de groote mogendheden, en waarvan sommige tot de neutralen in den wereldoorlog behoorden, in staat zijn gemeenschappelijk te Genève invloed uit te oefenen. De collectief gewaarborgde vrede is ook de eenige weg, die tenslotte kan leiden tot vermindering van bewapening".

Bewuste Nederlanders als spr., zullen deze woorden gaarne beamen, en zij zullen met voldoening hebben gezien, dat onze regeering de naastbetrokkenen niet in het onzekere heeft gelaten ten aanzien van haar oordeel over de vredesvoorstellen Laval—Hoare. Maar zij kunnen zich ook hebben afgevraagd, of de positie van ons land wel volkomen gezond kan worden genoemd m. a. w. of wij wel het zedelijk recht hadden onze stem te laten hooren, waar dat recht toch uitsluitend ontleend kan worden aan bereidheid en gereedheid, om, zooals de heer Eden het uitdrukte zoo noodig een rol te spelen, wanneer de economische sancties tot een machtsconflict leiden, wanneer dus daadwerkelijk het geweld in dienst van het recht zou moeten worden gesteld. Spr. voor zich wil wel zeggen, dat hij er niet gerust op is. (Alg. Handelsblad)

(Vor. ber. Sancties 2147 D.; Nederland, Sanctiewet 1935, 2019 C.)

A. **Het inheemsche arbeidersvraagstuk. —**
De heer mr. A. G. Vreede, vroeger Hoofd van het Kantoor van Arbeid te Batavia, heeft op 29 Januari 1936 voor het Leidsch Comité voor Indische lezingen in de Leidsche Academie een lezing gehouden, met als onderwerp „Het Inheemsche Arbeidersvraagstuk". Na zijn vreugde te hebben uitgesproken 35 jaar na zijn onvergetelijken studententijd voor de Leidsche studenten te mogen spreken, herinnerde mr. Vreede aan de woorden van prof. Drucker in de Memorie van Toelichting op de wettelijke regeling van het arbeidscontract, dat geen enkele overeenkomst zoo diep ingrijpt in het maatschappelijke, geestelijke en zedelijke leven van den arbeider dan juist deze.
En al gelden de nieuwe bepalingen op de arbeidsovereenkomst, waarvan spr. de invoeging in het Indische B. W. mocht voorbereiden, niet op de Inheemsche werkkrachten, deze woorden zijn niettemin op het Inheemsche arbeidsprobleem ten volle van toepassing.
Vier elementen treden bij dit probleem op den voorgrond: het rassenverschil, het milieu, het historisch gewordene en de overheidsbemoeienis. De Westersche energie en organisatie, gebruik makende van van nature droomerige en vage arbeidskrachten, daarin ligt het kernpunt van het probleem. Psychisch ontmoeten zij elkander niet, waardoor spanning ontstaat: de koelie een psychologisch raadsel voor den Europeaan, de toean een beangstigend raadsel voor den koelie. Bij den Chinees ligt dit raadsel weer anders, al bestaat het ook daar; de Chinees echter is realist en is voor geldverdienen uiterst gevoelig. Deze verhouding Westersche leiding — Oostersche werkkracht komt voorts steeds meer onder den druk van de onpersoonlijke naamlooze vennootschap en de plaats van de beslissingen ligt dikwijls zeer ver van de onderneming. Allen, Europeesch zoowel als Inlandsch personeel, staan daardoor onder een druk, welke minder tegenwichten heeft dan in Europa.

NEDERL. OOST-INDIË

Men trekke hieruit niet de conclusie, dat de arbeidstoestanden in Indië slecht zouden zijn; integendeel, zij zijn op Java uitnemend, op de buitengewesten goed, enorme sommen zijn besteed voor hygiëne en huisvesting en onze ondernemingen kunnen evenals onze wijze van besturen, het gansche Oosten tot stralend voorbeeld worden gesteld. Dit neemt niet weg, dat een Inheemsch arbeidsprobleem met zijn moeilijke spanningen, zijn psychologische fouten en zijn incidenteele misstanden bestaat — een probleem voor elke koloniseerende natie van primair belang.
Hoewel de conflicten in de boeken van Mevrouw Szekely—Lulofs (Emigranten, Rubber, Koelie) veel te sterk zijn gecondenseerd, is haar psychologie, zoowel van koelie als van assistent, zeer goed.
Het milieu — ver van Java of op Java zelf — is de volgende belangrijke determinant in het probleem. De werving vertoonde schrikkelijke euvels en wordt, al is de beroepswerving weggewerkt en is deze nu in handen der plantersorganisaties, niet perfect voordat door fusie één wervingsorganisatie in nauwe samenwerking met de arbeidsinspectie de werving in handen heeft. Daarin is èn Ceylon èn Malakka ons ver voor. De psychologische fout der poenale sanctie was dat de soms door misleiding geworven koelie niet behoefde te worden ontzien, terwijl de assistent hem niet kon wegsturen, niet mocht slaan en eigenlijk ook niet uitschelden en toch een maximum ongewone arbeid uit hem moest halen. Deze gedwongenheid in de verhouding wreekt zich telkens opnieuw, hoezeer men voortdurend bezig was de scherpe kanten ervan weg te nemen.
Gelukkig verdwijnt dit instituut in snel tempo: in 1929 waren er nog 400.000, in 1934 nog slechts 16.000 koelies onder poenale sanctie in Sumatra.
In dit jaar 1936 moet over de verdere afschaffing worden beslist. Voor de Papoea's in Nieuw Guinea, deze kind-menschen, zou deze werkdwang nog erger zijn; spr. hoopt daarom dat daarvan niets zal komen.
De wijze waarop de arbeidsverhoudingen ontstonden, de traditie bleek een veel belangrijker factor dan spr. aanvankelijk dacht. In Zuid-Sumatra werken ondernemingen naast elkander de een met het Deli-systeem, de ander met het meer gemoedelijke Java-systeem. De oude feiten, welke door mr. van den Brand in zijn Millioenen van Deli terecht zijn aan de kaak gesteld, zijn al sedert jaren verdwenen en vooral de laatste 15 jaren hebben de maatschappijen krachtig aan de verbetering der arbeidstoestanden medegewerkt.
De vierde determinant in het arbeidsprobleem is de overheidsbemoeienis; wetgeving en toezicht. Thans is de anomalie ontstaan, dat voor de 16.000 contractkoelies een uiterst uitvoerige wetgeving bestaat en voor al de andere 215.000 koelies slechts een uiterst sobere ordonnantie van 1911. Ons systeem is alles in contracten vastleggen en bijna geen wetgeving, het Engelsche systeem is beter: geen schriftelijke contracten en alles geregeld door de Overheid in de Labour Code. Hierin zijn wij nu achtergeraakt. Ook de wervingswetgeving moet herzien worden zoodra de onontbeerlijke fusie van Adek en Zusama zal zijn doorgevoerd. Dan schetste spr. de moeilijke taak van de arbeidsinspectie, welk instituut op uiterst gevaarlijke wijze is ingekrompen; ook op Java dienen allengs voorschriften op den ondernemingsarbeid te worden uitgevaardigd; dat ook daar inspectie noodig is hebben de misstanden op Soemberbopong (en menige vroegere zaak van dien aard) wel bewezen.
Het geheele probleem overziende — spr. doorspekte zijn rede met voorbeelden uit de praktijk en ervaringen van zijn reizen in Sumatra, Malakka, Ceylon en Britsch-Indië — kan men ongetwijfeld van een zich immer versnellende evolutie spreken; de goede wil voor de oplossing der aan het Inheemsche arbeidsprobleem thans nog zoo inhaerente psychische spanning is overal aanwijsbaar.
De factoren van ras, milieu en traditie werken allengs minder storend in en wetgeving en toezicht stuwen gestadig naar verbetering. Spr. doet een beroep op diegenen onder zijn auditorium, die geroepen zullen zijn om in het onvolprezen Ned.-Indië werkzaam te zijn, hun aandacht aan het Inheemsche arbeidsvraagstuk niet te onhouden.
(Mr. A. G. Vreede, vroeger Hoofd v. h. Kantoor van Arbeid te Batavia.)
(Vor. ber. Arbeidsvraagstuk 1955 D.)

B. **Javasuiker-Oogst - Regeling. —**
Op 30 Jan. '36 zijn vastgesteld en afgekondigd de Suikerregelingen 1936, zoomede twee daarop betrekking hebbende regeeringsverordeningen, welke o.a. bevatten de vaststelling van de jaarproductie voor 1937 op 1.400.000 ton, een en ander met inachtneming en geheel in overeenstemming met de door den Volksraad aangebrachte wijzigingen. (Aneta.)
(Vor. ber. Suiker 2114 F.)

C. **Kinacultuur. —**
Opgericht is de Ver. voor den Kinacultuur te Amsterdam. De vereeniging heeft ten doel de behartiging van de belangen harer leden en zal toetreden als lid tot de Federatie van Vereenigingen van Ned.-Indische Bergcultuurondernemingen (F.V.B.).
Eveneens is de Koninklijke goedkeuring gehecht aan de statuten der Federatie van Vereenigingen van Nederlandsch-Indische Bergcultuurondernemingen, te Amsterdam. Bij de oprichting treden als lid tot de federatie toe: de Internationale Ver. voor de Rubbercultuur in Ned.-Indië; de Ver. voor de Theecultuur in Ned.-Indië; de Koffie- en Cacao-producentenvereeniging en de Ver. voor de Kinacultuur.
(Keesings Financieel Archief) **(V. b. Kina 1978 C.)**

D. **Duitsche N.S.D.A.P. - Onze Indische Dames. —**
De heer De Hoog heeft schriftelijk inlichtingen gevraagd inzake het huwelijk tusschen een Duitscher en een Indo-Europeesche dame. (Aneta) **(2143 C.)**

DAMMEN

A. WERELDKAMPIOENSCHAP DAMMEN. — In 1912 won de Nederlander Herman Hoogland Jr. in een tournooi den titel van wereldkampioen. Daarna was het de Nederlander Benjamin Springer, die in 1928 in een tournooi den titel van wereldkampioen won. Doordat Springer zich kort na het behalen van den titel uit het actieve damleven terugtrok en ten slotte zijn titel ter beschikking stelde, is in 1934 een match om den wereldtitel georganiseerd tusschen den Franschman Maurice Raichenbach en den Nederlander R. C. Keller. Deze twee spelers werden door de internationale organisatie waardig bevonden om den wereldtitel te spelen. Raichenbach was kampioen van Frankrijk en Keller kampioen van Nederland. De tweekamp Keller-Raichenbach werd te Amsterdam gespeeld van 13 October 1934—23 October 1934. De match was vastgesteld op 10 partijen en had tot uitslag: 13—7 voor Raichenbach. Deze won de 1ste, de 5de en de 8ste partij, terwijl de overige 7 partijen in remise eindigden. Doordat in 1935 J. H. Vos beslag legde op den titel van Kampioen van Nederland, heeft de internationale organisatie haar goedkeuring gehecht aan een tweekamp tusschen Vos en Raichenbach, waarbij Vos dus als uitdager optrad. Deze match is gespeeld van 1 Januari—25 Januari 1936 en had tot uitslag: 25—15 voor Raichenbach. In tegenstelling met 1934 werden thans 20 partijen gespeeld. De Franschman won de 1ste, 6de, 10de, 12de, en 13de partij, de overige werden remise.

In 1934 werden alle partijen te Amsterdam gespeeld, in 1936 als volgt:

Te Amsterdam: de 1ste, 3de, 4de, 7de, 9de, 10de, 15de, 18de, 19de, en 20ste partij; te Lisse: de 2de partij; te Haarlem: de 5de partij; te Den Haag: de 6e en 13de partij; te Hilversum: de 8ste partij; te Hengelo: de 11de partij; te Rotterdam: de 12de partij; te Dordrecht: de 14de partij; te Leeuwarden: de 16de partij en te Den Helder: de 17de partij.

Statistiek der spelopeningen:

Raichenbach met wit:

33—28 de 1ste en 7de partij,
34—29 de 3de, 5de, 9de, 13de, 15de, 17de en 19de partij.
31—27 de 11de partij.

Vos met wit:

34—29 de 2de, 6de, en 12de partij,
32—28 de 4de, 8ste, 14de en 20ste partij,
31—26 de 10de partij,
33—28 de 16de en 18de partij.

Maurice Raichenbach

Maurice Raichenbach is 12 Mei 1915 te Povonski (Polen) geboren. Op 8-jarigen leeftijd vertrok Raichenbach naar zijn tegenwoordigen woonplaats in Frankrijk, Parijs. Op zijn 14de jaar begon hij het damspel te beoefenen. Na verloop van een jaar boekte hij reeds bescheiden successen en op 18-jarigen leeftijd had hij het al tot de „meesterklasse" gebracht.

Tot zijn voornaamste successen behooren o.a.: Kampioen van de damclub „de la Seine" (3 maal); winnaar Coupe de Noël in 1931; Eerste prijs Handicapwedstrijd van de Damier Parisien in 1934; voorts overwinningen op tal van sterke spelers, w.o. Fabre en Herm. de Jongh. Raichenbach heeft zich tot Franschman laten naturaliseeren.

Johan Hendrik Vos is 16 Februari 1895 te Amsterdam geboren en begon in 1911 te dammen. Reeds na 1 jaar speelde hij mede in den wedstrijd om het kampioenschap van Amsterdam en werd Nr. 3. Spoedig speelde Vos met succes in het eerste tiental van V. A. D. In 1915 moest Vos in militairen dienst. In dien tijd, n.l. tot 1918, heeft Vos weinig gespeeld. In 1919 is Vos lid geworden van Gezellig Samenzijn en vanaf dien tijd gaat het: Steeds Hooger! In 1920 won Vos den meestertitel. In 1925 werd hij kampioen van Amsterdam en in 1930 winnaar van het A. D. B.-tournooi. In de tournooien om het wereldkampioenschap was het succes van Vos niet opvallend. Echter in den strijd om het nationale kampioenschap legde hij tot heden niet minder dan 6 keer beslag op den titel n.l. in 1922, 1923, 1925, 1930, 1932 en 1935.

Johan Hendrik Vos

Vos staat bekend als een bescheiden en sportief dammer, die niet naar populariteit streeft. In den loop der jaren heeft hij tal van beroemde partijen gespeeld, waarvan er vele in leerboeken en organen van den Nederlandschen Dambond zijn vastgelegd en waaruit onbetwist naar voren komt, dat Vos de Nederlandsche positie-speler bij uitnemendheid is. Sportief als Vos is, erkent hij in Raichenbach zijn meerdere te hebben ontmoet.

Hieronder volgt de 10de partij waarin de kracht van Raichenbach het best tot uiting komt.

Wit: J. H. Vos Zwart: M. Raichenbach.
1. 31—26, 18—23; 2. 36—31, 12—18; 3. 41—36, 7—12; 4. 46—41, 1—7; 5. 31—27, 20—24; 6. 34—29, 23×34; 7. 40×20, 15×24; 8. 36—31, 19—23; 9. 33—28, 24—29; 10. 28×19, 14×23; 11. 44—40, 10—15; 12. 39—34, 15—20; 13. 50—44, 5—10; 14. 44—39, 10—15; 15. 41—36, 17—22; 16. 27—21, 16×27; 17. 32×21, 22—28!! (een krachtzet!); 18. 49—44, 20—25 (zet de witte stelling rechts nu vast); 19. 31—27, 11—16; 20. 37—32, 28×37; 21. 42×31, 9—14; 22. 35—30, 4—10!! (een pracht-lokzet); 23. 39—33?, 18—22!; 24. 27×20, 15×35; 25. 33×24, 16×27; 26. 31×22, 12—18; 27. 22×13, 8×50. Wit geeft het op. Zwart behaalde hier een imponeerende winst.

Analytische nabeschouwingen: Deze hebben in werkelijkheid slechts „academische" waarde, omdat het spel niet door nabeschouwingen, maar spelende voor het bord wordt gewonnen of verloren. Diverse factoren beïnvloeden het spel en met nadruk mag geconstateerd worden, dat het speeltempo: n.l. 25 zetten per uur, van zeer grooten invloed is en dat Raichenbach hiermede het best wist uit te komen. Van grooten moreelen invloed is ook, dat Raichenbach de eerste partij wist te winnen (in 1934 eveneens). Wij meenen te dezer plaatse te mogen opmerken, dat in het damspel het spelen met wit geenszins een voordeel, hoe klein dan ook, beteekent.

Verder moet de overwinning van Raichenbach toegeschreven worden aan een machtige en geraffineerde berekening der tempi (beschikbare zetten), waardoor hij vaak bizarre en volkomen on-theoretische stellingen gaat innemen. De zich voordoende moeilijkheden lost hij met een aangeboren talent met gemak op. Om het kort en krachtig te zeggen: Raichenbach is op heden de damspeler, die het minste aantal fouten maakt.

A. MEXICO. — Godsdienststrijd. —
In 20 districten van Mexico-City heeft men de scholen moeten sluiten omdat de ouders weigerden hun kinderen socialistisch onderwijs te laten ontvangen. Dit is het eerste gevolg van de jongste bepaling der Mexicaansche Bisschoppen, waarbij het op straffe van doodzonde aan de ouders verboden werd, hun kinderen naar socialistische scholen te zenden.
(Kath. Wereld Post-Dienst)
(Vor. ber. Godsdienststrijd 1700 F.)

B. EGYPTE. — Kabinet-Ali Maher Pasja gevormd. —
Ali Maher Pasja is er in geslaagd een neutraal kabinet te vormen. Hijzelf neemt hierin de portefeuilles van Binnenlandsche Zaken en van Buitenlandsche Zaken.
Koning Foead zal thans een delegatie van vertegenwoordigers van alle partijen, met aan het hoofd Nahas Pasja, benoemen, teneinde de onderhandelingen te voeren met Groot-Brittannië.
Omtrent het nieuwe kabinet wordt gemeld, dat Abdel Wahab Pasja belast is met de portefeuille van Financiën. (Courrier du Caire) **(V. b. Kabinet 2146 B.)**

C. HUIDONTSTEKING DOOR LIPPENSTIFT. —
In Amerika doet zich niet zelden een ontsteking der huid voor als gevolg van het gebruik van lippenstift. Niet alleen het rood der lippen, maar ook de huid der omgeving is aangetast.
Dat deze huidaandoening inderdaad aan het bezigen van lippenstift te wijten is, werd waarschijnlijk gemaakt door het feit, dat na applicatie gedurende een etmaal van de stiftmassa op een arm, de huid daar ter plaatse eveneens ziek werd.
Het schadelijke bestanddeel is gebleken te zijn het methylheptinecarbonaat, dat voorkomt in het parfum, hetwelk bij de bereiding der stift wordt gebruikt. (Archives of Dermatol)
(Vor. ber. Doodelijk Schoonheidsmiddel 1617 F.)

D. AMSTERDAM. — R.A.I.-tentoonstelling. —
Onder groote belangstelling, mede uit officieele kringen, heeft op 31 Jan. '36 de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart, Z. Exc. Prof. dr. ir. H. C. J. H. Gelissen, in het gebouw der R.A.I. te Amsterdam de 25ste automobieltentoonstelling geopend.
De voorzitter van de R.A.I., de heer L. Leonard Lang, heette de autoriteiten en andere genoodigden welkom en dankte in het bijzonder den minister voor den steun, aan den Nederlandschen automobielhandel verleend, door zijn bereidverklaring, de openingsplechtigheid te willen verrichten.
De R.A.I.-tentoonstelling wordt — zoo zeide o.a. spreker verder — in de kringen van onzen handel min of meer beschouwd als de aanvang van een nieuw verkoopseizoen.
Het jaar 1935 is, tot nu toe, zeker het slechtste jaar geweest, dat de automobielhandel en alles wat met dien handel verband houdt, heeft medegemaakt. Dit is niet uitsluitend een rechtstreeksch gevolg der nog steeds voortdurende algemeene crisis; ook de excessieve heffingen, welke den gebruikers van automobielen werden opgelegd en welke ook in 1935 nog werden verzwaard, hadden een ongunstigen invloed op den verkoop van automobielen.
Minister Gelissen begon met er zijn vreugde over uit te spreken, dat op de R.A.I. naast een massa buitenlandsche fabrikaten ook Nederlandsche producten aanwezig waren en wees o.a. op de beteekenis van den auto-import op de daling der prijzen.
Het autoverkeer heeft naast de bevordering van wegenbouw den bouw van nieuwe bruggen gestimuleerd, waardoor Noord en Zuid van ons land gemakkelijker bij elkaar kunnen komen. Uit nationaal oogpunt een niet te onderschatten beteekenis. Naarmate Noorden en Zuiden elkaar beter leeren kennen, leeren zij elkaar ook beter waardeeren. De auto kan ook hieraan het zijne bijdragen. (Algemeen Handelsblad)
(Vorig bericht blz. 1672 A.)

2 FEBRUARI 1936

E. CHINA. — In- en Uitvoer. - Japansch rapport. —
Uit een officieel rapport van den Japanschen handelsattaché te Shanghai blijkt, dat de Chineesche uitvoerhandel krachtig gestimuleerd is door de zilverpolitiek der regeering in verband met de monetaire hervorming. De invoer van China bedroeg in 1935 in totaal 91.920.000 yen, zijnde een vermindering met 10,7% vergeleken met 1934, de uitvoer bedroeg 57.580.000 yen, zijnde een stijging met 7,2% vergeleken met 1934.
Japan voerde in 1935 naar China uit voor 13.960.000 yen, een stijging met 10% ten opzichte van 1934 en uit China werd in Japan ingevoerd voor 8.200.000 yen, een stijging met 1%. In 1935 voerde China goud uit ter waarde van 4.150.000 yen en zilver tot een waarde van 7.046.000 yen. (Osaka Mainichi)
(Vor. ber. In- en Uitvoer 1943 B.)

F. GRIEKENLAND. — Generaal Kondylis overleden.
Op 31 Januari '36 is generaal Kondylis plotseling overleden.
Generaal Kondylis is in 1879 in Prusso, in de provincie Eurytanië geboren. Na voltooiing van zijn gymnasiale studiën in 1896 nam hij als vrijwilliger deel aan de revolutie van Kreta. In de jaren 1905 tot 1908 was hij tijdens de Macedonische gevechten lid van de vrijscharen. De veldtochten van 1912 tot 1918 maakte hij mede als officier van het gewone leger. In 1919 streed hij tegen de bolsjewiki op Russisch grondgebied en tegen de Turken in Klein-Azië.
Tengevolge van den verkiezingsnederlaag van Kondylis in November 1920 nam hij zijn ontslag en ging hij naar Constantinopel, waar hij ijverig voor Venizelos werkzaam was. In 1922 keerde hij naar Griekenland terug, werd divisiecommandant op Kreta en onderdrukte daar in 1923 een militaire beweging van monarchisten.

Generaal Kondylis.

Een belangrijke rol heeft Kondylis voorts gespeeld tijdens de dictatuur van Pangalos. Zoolang deze met het Parlement samenwerkte, verleende Kondylis hem steun, doch toen hij onomwonden de dictatuur instelde, keerde Kondylis hem den rug toe. Enkele maanden later echter keerde Kondylis weer naar Athene terug, bracht Pangalos ten val, riep admiraal Kondoeriotis tot president der republiek uit, zette nieuwe verkiezingen door en trad vervolgens af. Hij begaf zich naar Frankrijk, vanwaar hij eerst in 1930 terugkeerde.
Als minister van Oorlog in het kabinet-Tsaldaris deed Kondylis daarna wederom zijn intrede in het politieke strijdperk. Het Macedonische oproer werd door hem krachtig onderdrukt. In dezen tijd van zijn leven voltrok zich ook zijn bekeering van Venezelist tot monarchist. De Octoberdagen van 1935 werden tot het keerpunt in de geschiedenis van het hedendaagsche Griekenland. Kondylis heeft in deze ommekeer een beslissenden rol gespeeld. Op 10 October nam hij de leiding, bracht Tsaldaris ten val en vormde een eigen regeering. De republiek werd afgeschaft. Bij de door Kondylis op 3 Nov. '35 georganiseerde volksstemming bleken 98% der uitgebrachte stemmen voor het herstel der monarchie te luiden. Tot aan de terugkeer van den koning verliepen nauwelijks drie weken. Het kwam echter spoedig tot een verwijdering tusschen den koning en Kondylis, aangezien de koning voorstander was van een algemeene amnestie. Desondanks stond Kondylis bij de verkiezingen van 26 Jan. 1936 aan het hoofd van de monarchistische partijen. Hij kon echter niet verhoeden, dat de partijgangers van Venizelos als sterksten uit den strijd te voorschijn kwamen. (Proia)
(Vor. ber. Kondylis 1995 E.)

G. NEDERLAND. — De herziening van de Grondwet. - De opdracht aan de Staatscommissie. —
In de Staatscourant van 27 Jan. '36 is een K. B. verschenen, waarbij een Staatscommissie is ingesteld, waaraan wordt opgedragen de voorbereiding van een partieele herziening van de Grondwet.
De samenstelling der commissie is de volgende:
Minister De Wilde, lid en voorzitter; tot lid en tweede voorzitter minister van Schaik; leden de heeren Aalberse, Albarda, Bierema, De Geer, Van der Heyden,

Joekes, Kranenburg, B. C. de Savornin Lohman, Schouten, mr. dr. R. H. baron de Vos van Steenwijk, Anema en G. v. d. Berg;
Secretarissen met raadgevende stem de secretarisgeneraal bij het Departement van Binnenlandsche Zaken Frederiks en de Raadsadviseur bij het Departement van Justitie Fruyn tot adj-secretarissen de referendaris bij het Departement van Justitie mr. I. P. Hooykaas en de kommies bij het Departement van Binnenlandsche Zaken mr. A. J. Rosman.
(Staatscourant) **(Vor. ber. Grondwet 2039 D.)**

A. NEDERLAND. — Onderwijs. - Gezondheidsleer der huisdieren en zoötechniek. - Inaugureele rede van Prof. dr. G. M. v. d. Plank. —
Prof. dr. G. M. v. d. Plank, benoemd tot buitengewoon hoogleeraar in de gezondheidsleer der huisdieren en de zoötechniek aan de universiteit te Utrecht, heeft op 27 Jan. '36 zijn ambt aanvaard met een rede, waarin hij behandelde de wijze waarop door den mensch selectie bij de huisdieren wordt toegepast en tevens sprak over de aanpassing aan het milieu.
(N. R. Crt.) **(V. b. Ambtsaanv. i. h. Onderw. 2148 C.)**

B. PROF. DR. T. HOEKSTRA OVERLEDEN. —
In het Stadsziekenhuis te Kampen, waar hij ter verpleging was opgenomen, is op 20 Jan. '36 overleden prof. dr. T. Hoekstra, hoogleeraar aan de Theologische School der Geref. Kerken in Nederland, gevestigd te Kampen.
Tjeerd Hoekstra werd 20 Dec. 1880 te Urk uit Friesche ouders geboren.
Van zijn werken noemen we: Psychologie en Catechese; Ambt en liefde; Geref. Prediking; Geschiedenis der Psychologie; Geloof en wetenschap; Twijfel; Het doctoraat aan de Theologische School te Kampen en Paedagogische Psychologie; Het woord Gods in de prediking.
In 1934 bij de viering van het eeuwfeest der Afscheiding, is Hoekstra benoemd tot ridder in de orde van den Ned. Leeuw. (De Standaard)

C. DUITSCHLAND. — Drie jaren Nazi-bewind. - Herdenking. —
Geheel Duitschland herdacht op 30 Jan. '36, dat drie jaar geleden de nationaal-socialisten aan het bewind zijn gekomen. In de hoofdstad waren de straten versierd en reeds vroeg begaven duizenden zich naar den Lustgarten, waar het appèl der 25.000 S.A.-mannen uit alle deelen van het rijk zou worden gehouden.
(A. N. P.) **(Vorig bericht blz. 1669 E.)**

D. FRANKRIJK. — Kabinet-Sarraut. - Vertrouwenskwestie. —
De Fransche Kamer heeft op 31 Jan. '36 met 361 tegen 165 stemmen haar vertrouwen in de regeering-Sarraut uitgesproken.

Minister-president Sarraut heeft vóór de stemming in een redevoering de talrijke sprekers, die hun verlangens ten aanzien van het regeeringsbeleid hadden uiteengezet, beantwoord.
Hij gat in de eerste plaats een uiteenzetting van de motieven, die hem er toegebracht hadden zich met de formatie van een kabinet te belasten en keerde zich daarbij tegen de bewering, dat zijn kabinet onder invloed van de communisten, de vrijmetselaars of andere groepen tot stand zou zijn gekomen. Hij alleen draagt de verantwoordelijkheid voor de samenstelling van het kabinet. Hij heeft gewild, dat prominente persoonlijkheden uit alle partijen zouden medewerken. Wanneer het hem niet gelukt is dezen voor zich te winnen, moet hij toch in ieder geval zekere onjuiste beweringen omtrent de z.g. ondergrondsche motieven der regeeringsvorming van de hand wijzen.
Voortgaande keerde Sarraut zich tegen het blijven voortduren van de binnenlandsche politieke tegenstellingen. Als voorbeeld haalde hij Engeland aan, waar op het moment van belangrijke gebeurtenissen alle partijen eens van zin aangesloten stonden. Spr. zelf is voorstander van een concentratie.
Een buiging in de richting van Herriot makende, zeide Sarraut verder, dat Frankrijk aan den Volkenbond trouw zou blijven. „Wij gelooven, zoo zeide hij, aan de noodzakelijkheid van den Volkenbond, aangezien wij aan de noodzakelijkheid van de collectieve veiligheid gelooven." Spr. en zijn kabinet zullen zorg dragen voor een onpartijdige afwikkeling van de verkiezingen.
De verklaringen van Sarraut werden met bijval door de linksche partijen ontvangen, terwijl van den rechtschen kant veelvuldig geïnterrumpeerd werd. (Le Temps - La Croix)
(Vor. ber. Kabinet 2147 C.)

3 FEBRUARI 1936

E. OOSTENRIJK. — Kabinet. - Minister Buresch afgetreden. —
Officieel wordt medegedeeld: De bondspresident heeft op 30 Jan. '36 den bondsminister zonder portefeuille, Buresch, op diens verzoek ontheffing uit zijn functie verleend.
Voorts heeft de bondspresident den staatssecretaris voor land- en boschbouw, August Kraft, eveneens op eigen verzoek, van zijn functie ontheven.
(Reichspost) **(Vor. ber. Kabinet 2005 A.)**

F. BELGIE. — De gedemilitariseerde Rijnzône. —
In de bladen komt een levendige ongerustheid tot uiting met betrekking tot de kwestie der gedemilitariseerde Rijnzône. In de „Soir" schrijft luitenant-kolonel Tasnier, de welingelichte deskundige inzake militaire kwesties, een artikel, waarin hij betoogt, dat men zonder overdrijving en volgens uit de beste bronnen geputte inlichtingen kan verklaren, dat er aan gene zijde van den Rijn thans meer dan 250.000 afgerichte mannen staan, geschikt om een campagne te ondernemen.
Volgens kol. Tasnier, houdt Duitschland op den linker Rijnoever politie-formaties op de been (Landespolizei), die absoluut gelijk staan met de legereenheden. Bij de Belgische grens zijn kampen ingericht voor de africhting voor den militairen dienst. Onder de formaties, die volgens Tasnier bekend zijn, bevinden zich: twee groepen der S.A. van vijf à zes brigades, dus een effectief van 150.000 man; zeven regimenten S.S., dus 20.000 man, een automobiel-corps van zes regimenten, dus 40.000 man, en een Arbeidsdienst, welke 30.000 man telt, evenals de formaties der luchtreserve.
De schrijver van het artikel doet opmerken, dat slechts tien van de twaalf zetels der generale staven bekend zijn en dat de Führer zich voorbehoudt den zetel der overige twee bekend te maken, wanneer hij het geschikt acht openlijk de clausule der demilitarisatie van het Rijnland op te zeggen.
Een eenvoudige berekening, aldus kol. Tasnier, toont aan, dat gemotoriseerde detachementen, die gedurende den nacht bij de Belgische grens worden samengetrokken, den volgenden dag om zeven uur in Luik en om twaalf uur in Namen zouden zijn en dat Brussel en Antwerpen om twee uur zouden worden aangetast.
De schrijver besluit: „De militarisatie der Rijnzône is een feit en het is onze plicht het land te waarschuwen voor het gevaar, dat het bedreigt." (Le Soir)
(Vor. ber. Defensie 2055 C.)

G. NEDERLAND. — Leger des Heils. - Bezoek van generaal Evangeline Booth. —
De eerste vrouwelijke generaal van het Leger des Heils, de 70-jarige Evangeline Booth, dochter van den stichter van deze wereldorganisatie, wijlen William Booth, is op 31 Jan. '36 uit Engeland komende, in de hoofdstad gearriveerd. Deputaties uit verschillende korpsen hadden de generalissimus aan de verschillende stations, welke zij met den boottrein uit Vlissingen op haar reis naar Amsterdam passeerde, begroet; doch deze huldebetuigingen konden uiteraard niet het grootsche karakter hebben van de ontvangst, die haar in de hoofdstad, waar — aan de Prins Hendrikkade — het hoofdkwartier van het Leger des Heils is gevestigd, is bereid.
De leider van het Leger des Heils in Nederland, commandant Bouwe Vlas, had de reis van Vlissingen af medegemaakt; in het gezelschap van de generale bevonden zich voorts lieutenant-commissioner R. Griffith en majoor Mackness, die haar op haar tournee vergezellen. Na de hartelijke begroeting op het perron begaf het gezelschap zich via de Westelijke afrit naar het Stationsplein. Padvinders en padvindsters hadden, in twee rijen op deze afrit staande, met vaandels en vlaggen een eereboog gevormd en zij hieven een daverend gejuich aan, toen de generale hen vriendelijk lachend en groetend, voorbijschreed. (A. N. P.)
(Vor. ber. Leger des Heils 1462 D.)

H. POLEN. — Beperking transito-spoorwegverkeer tusschen Duitschland en Oost-Pruisen. —
De in Duitschland bevroren Poolsche vorderingen op grond van het transito-spoorwegverkeer zijn gestegen tot 60 millioen zloty en nemen maandelijks toe met een bedrag van 7 millioen. Tengevolge van dit feit heeft zich de noodzakelijkheid voorgedaan een beperking in te voeren in het transito-spoorwegverkeer tusschen Duitschland en Oost-Pruisen over Poolsch gebied.
De Poolsche spoorwegautoriteiten hadden de Duitsche

autoriteiten reeds kennis gegeven van de mogelijkheid van deze maatregelen, waarbij zij zich beriepen op artikel 5 van de conventie van Parijs van 1921.
(Polska Agencia Telegraficzna)
(Vor. ber. Spoorweg-verdrag 870 C.)

A. NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Crisis-Inkomstenbelasting ingetrokken. —
Minister Oud heeft thans aan den voorzitter der Tweede Kamer medegedeeld, dat hij het bij Kon. Boodschap van 8 Febr. 1934 bij de Tweede Kamer ingediende wetsontwerp tot heffing van een Crisis-Inkomstenbelasting intrekt.
Nadat het voorloopig verslag was uitgebracht bleek der regeering, dat de voordeelen der heffing niet opwogen tegen de nadeelen en onbillijkheden der regeling. (De Telegraaf)
(Vor. ber. 1166 C.; Tw. Kamer 2152 F.)

B. LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig besproken zijn. - Onze wekelijksche opgave. —
Duitsch: Walter Siegmund — „Der Fähnrich". (Universitas, Berlin 1935)
Engelsch: Hilaire Belloc — „The Battle Ground", a study of the Holy Land. (Cassell)
Katherine Newborg — „Out of that dream". (Heinemann)
Fransch: Colette — „Mes Apprentissages". (Ferenczi & fils 1936)
Victore Giraud — „Anatole France". (Desclée de Brouwer 1935)
Italiaansch: Bonaventura Tecchi — „I Villatauri". (Mondadori, Milano)
Nederlandsch: Anton van Duinkerken — „De Menschen hebben hun gebreken". (Paul Brand, Hilversum 1936)
J. K. v. Eerbeek — „Gesloten grenzen". (Uitg. Mij. Holland)
Spaansch: J. Deleito y Piñuela — „El rey se divierte". (Espasa-Calpe, Madrid 1935)
Vlaamsch: Dr. Remi Sterkens — „De Letterkunde in de Antwerpsche Kempen van 1830—1900". (Uitg. Kon. Vlaamsche Academie)
(Red. K. H. A.) **(Vorig bericht blz. 2148 A.)**

C. RECHTZAKEN. — Beleediging van de N. S. B. —
Op 14 Jan. '36 heeft zich voor de Utrechtsche rechtbank te verantwoorden gehad het Eerste Kamerlid, de heer A. C. de Bruyn, voorzitter van het R.K. Werkliedenverbond, wegens beleediging van de N.S.B.
De heer De Bruyn had in het orgaan van het R.K. Werkliedenverbond in beleedigende termen geschreven over de houding van de N.S.B. in het textielconflict te Tilburg.
De Officier van Justitie eischte tegen hem *f* 200 boete. De rechtbank deed op 28 Jan. '36 uitspraak en veroordeelde verdachte tot *f* 100 boete subsidair 10 dagen hechtenis. (De Tijd) **(V. b. N.S.B. 2119 B.)**

D. LUCHTVAART. — Delftsche Studenten Aeroclub. - Vliegfeest op Waalhaven. —
Ter gelegenheid van haar eerste lustrum heeft de Delftsche Studenten Aeroclub op 1 Febr. '36 op Waalhaven een vliegfeest gehouden, dat uitstekend is geslaagd. Er was voor de herdenking van dit jubileum buitengewoon groote belangstelling. Aanwezig waren o.m.: minister Slotemaker de Bruïne, vice-admiraal Quant, kolonel Best, commandant van de luchtvaartafdeeling Soesterberg, de heer van Eden v. d. Pals, directeur van den Rijksluchtvaartdienst, dr. ir. v. d. Maas van den Rijksstudiedienst voor de luchtvaart, de heer J. W. A. van Hattum, secretaris van de Twentsche Aeroclub, ir. J. F. de Vogel, voorzitter van de Kon. Ned. Ver. voor de Luchtvaart en voorzitter van het college van curatoren der Technische Hoogeschool te Delft, de heer Reuhl, praeses van den Senaat van het Delftsche Studentencorps, de heer Th. Huizinga, voorzitter van de Delftsche Studenten Aeroclub en de heer C. Kolff, voorzitter van de Rotterdamsche Aeroclub.
In het clubhuis van de Rotterdamsche Aeroclub is allereerst een drukbezochte receptie gehouden, waarna werd overgegaan tot de doopplechtigheid van het door de studenten zelf vervaardigde vliegtuig, de PH-DSA.
De heer Huizinga en minister Slotemaker de Bruïne voerden het woord.
Vervolgens begaf het gezelschap zich naar buiten, waar freule M. Tirion door het wegtrekken van de driekleur, welke den naam van het toestel — Prinses Juliana — bedekte, de doopplechtigheid verrichtte. Nadat het Wilhelmus gezongen was, heeft de heer Reuhl woorden van dank en hulde gericht tot den heer Huizinga en tot den constructeur van het toestel, ir. J. W. H. Lambach. Laatstgenoemde bood hij een krans aan. Voorts werd besloten een telegram aan Prinses Juliana te zenden, waarin H. K. H. dank wordt gebracht voor de toestemming tot het geven van Haar naam aan het nieuwe vliegtuig. Minister Slotemaker de Bruïne heeft een slotwoord gesproken, waarna de heer D. L. Asjes een demonstratievlucht met de Prinses Juliana uitvoerde. Het geheel is besloten met een aantal vliegdemonstraties. (A. N. P.)

E. ABESSYNISCH-ITALIAANSCH CONFLICT. — 28 Januari. — Amerikaansche Neutraliteitswet. —
De commissie voor Buitenlandsche Zaken van het Amerikaansche Huis van Afgevaardigden, heeft met 11 stemmen tegen 1 het door de regeering ingediende ontwerp eener permanente neutraliteitswet goedgekeurd. Het Huis van Afgevaardigden moet nog een beslissing nemen.

1 Februari. — Noordelijk front. - Abessynische overwinning. —
Het Abessynische hoofdkwartier maakt aanspraak op een volledige Abessynische overwinning aan het Noordelijk front, waarbij het leger van den Italiaanschen generaal Diamanti, met inbegrip van de beroemde fascistische brigade „28 October" zou zijn vernietigd. Er moeten honderden gevangenen zijn gemaakt en een groote buit.

Italiaansche troepenverplaatsing. —
Volgens een bericht uit Rome zijn er in totaal in één maand tijds meer dan 50.000 man Alpentroepen naar Oost-Afrika gezonden. Er zullen ook 10.000 karabiers heengezonden worden voor politiedienst in het bezette gebied. (Lavoro Fascista - N. Rott. Crt.)
(Vor. ber. 2147 D.; Sancties 2154 A.)

F. NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Wijziging der Pensioenwet. —
Ingediend is een ontwerp tot wijziging van enkele artikelen der Pensioenwet.
In de eerste plaats wordt voorgesteld om, wanneer de wedde of de som der wedden op of beneden *f* 400 is gedaald, het ambtenaarschap in den zin der Pensioenwet alleen verloren te doen gaan wanneer de belanghebbende zulks uitdrukkelijk verlangt.
Voorts worden ook pensioengerechtigd gemaakt personen, die als directeur, leeraar of in eenige andere betrekking in vasten dienst zijn verbonden aan bijzondere middelbare scholen voor meisjes.
Ten aanzien van art. 69 is een aanvulling voorgesteld, volgens welke bij de beperking van pensioenen, wanneer het gezamenlijk bedrag dier pensioenen *f* 4000 en voor zoover gewezen ministers betreft, *f* 6000 overschrijdt, rekening kan worden gehouden, wanneer een tijdelijke korting op een dier pensioenen is verleend.
Voor bijzondere leeraren en onderwijzers, die het ambtenaarschap verliezen op grond van een der redenen vermeld in de artikelen 88 en 89 der Pensioenwet, zal volgens een nieuw voorgesteld lid van art. 95 ook behoud van uitzicht op gezinspensioen kunnen worden verzekerd.
Verder wordt een verlaging voorgesteld van de jaarlijksche bijdrage van het Rijk aan het Pensioenfonds in dier voege, dat die bijdrage is bepaald op *f* 31.500.000 over de jaren 1929 tot en met 1932, op *f* 28.400.000 over de jaren 1933 en '34 en op *f* 25.400.000 over 1935 en volgende jaren.
Ten slotte wordt voorgesteld met terugwerkende kracht tot 1 Juli 1925 te doen vervallen den tweeden volzin van het vijfde lid van art. LXXXIV der wet van 28 Mei 1925.
Er is naar de meening van de regeering geen enkele reden om het over den betrokken diensttijd aanvankelijk levenslang toegekend pensioen, dat daarna in vele gevallen een tijdelijk pensioen werd en na eenigen tijd vervalt, niet later in anderen vorm te doen herleven. Maar dan over de geheele lijn en niet slechts in den vorm van een uitgesteld pensioen, dat bovendien nog beperkt wordt tot een bepaalde functie. (Het Vaderland)
(Vor. ber. Pensioenwet 592 C.; Tw. Kamer 2159 A.)

G. NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Salarisverlaging van Rijksambtenaren. —
Ingediend is een wetsontwerp tot nadere wijziging van de regelingen, houdende vaststelling van de bezoldiging van den Raad van State, de Algemeene Rekenkamer, de rechterlijke macht en de militair rechterlijke macht. Aan de Memorie van Toelichting is het volgende ontleend:
Bij besluit der regeering is op de bezoldiging van de ambtenaren in rijksdienst, wier wedden zijn geregeld in het bezoldigingsbesluit burgerlijke rijksambtenaren

een vermindering van 5% toegepast. In verband daarmede behoort deze vermindering ook te worden uitgebracht op het salaris van de ambtenaren, wier wedden bij de wet zijn geregeld.
Daartoe strekt het thans ingediende wetsontwerp. De wet wordt geacht te zijn ingegaan 1 Januari '36.
(Alg. Handelsblad) **(Vor. ber. Salarissen 2083 C.; Tweede Kamer 2159 F.)**

4 FEBRUARI 1936

A. NEDERLAND. — Landdag der R.K. Staatspartij.

De Landdag van de R.K. Staatspartij op 2 Febr. '36 te Amsterdam gehouden, trok een zoo groote belangstelling uit alle deelen van het land, dat de Apollo-hal niet voldoende bleek om de ongeveer zevenduizend deelnemers in staat te stellen den Landdag bij te wonen. Daarom werd een tweede bijeenkomst belegd in het gebouw Carré, waar dezelfde redevoeringen als in de Apollo-hal werden uitgesproken.
Verschillende leidende figuren uit de R. K. Staatspartij en de R. K. vakbeweging woonden den Landdag bij, o.a. vele leden der R. K.-fractie van Eerste en Tweede Kamer, voorts oud-minister mr. T. J. Verschuur en oud-minister mr. H. P. Marchant.
Toen de drie R.K. ministers in het huidige kabinet, mr. dr. L. N. Deckers, mr. J. R. H. van Schaik en prof. dr. ir. H. C. J. H. Gelissen de Apollo-hal binnentraden, werden zij met luid applaus begroet.

Rede Mr. Goseling. — De bijeenkomst werd geopend door den voorzitter der R. K. Staatspartij, mr. C. M. J. F. Goseling, die in zijn rede „Van onze taak bewust" die taak der partij omschreef als:
Medewerken aan het bevorderen van het algemeen welzijn van het Nederlandsche volk, volgens de staatkundige beginselen naar R. K. opvatting, omgezet in concrete plannen en practische daden. De positie, waarin het Katholieke deel van Nederland thans gekomen is, aldus spr. geeft geen aanleiding tot zelfvoldaanheid. In dezen tijd van algemeene vervlakking van het oordeel, die verklaart dat de beruchte instinktenpolitiek er zoo gemakkelijk ingaat, moeten wij Katholieken niet alleen zelf overtuigd zijn, maar ook anderen overtuigen van de redelijkheid van wat wij voorstaan.
Onze partij — aldus spr. — heeft het recht en de plicht om actief mee te werken aan het herstel, daarbij sterk zich richtend op een duidelijk perspectief. Geen verstandig mensch verwacht uitkomst van een onteilbaar onveranderlijk plan; slechts een wanhopige en een staatkundig analphabeet stelt vertrouwen in de almacht van een leider, die „het wel eens anders zal maken". Wij hebben werk te doen in gezonden nationalen zin en in warme liefde.

„Vaderlandsliefde". — Jhr. mr. Ch. J. M. Ruys de Beerenbrouck, minister van staat en oud-voorzitter van het Partijbestuur heeft vervolgens een rede gehouden over „Vaderlandsliefde".
In koningsgezindheid doen wij voor niemand onder; wij treden in het krijt voor de onverzwakte handhaving van Nationale instellingen culmineerend in het nationaal koningschap; wij doen dit niet met leuzen en algemeenheid, maar met argumenten en overtuiging, en beschermen met hart en vurigheid den Nederlandschen troon tegen ondoordacht bederf van het beste en schoonste bezit van den Staat. Dat — aldus spr. — noemen wij vaderlandsliefde.
Ons gezond verstand kan er niet bij, hoe men ons een verkeerd begrepen vaderlandsliefde opdringen wil, die haar oorsprong vindt in de gekunstelde overschatting van de waarde van eigen ras en bloed en in den almachtigen staat het voorwerp vindt van dweeperige verafgoding. Dat is de vaderlandsliefde, die voorkomt uit de moraal van het collectieve egoïsme, toegepast op het gemeenschapsleven en onttrokken aan alle regels van natuurlijke en bovennatuurlijke moraal. Met onze vaderlandsche geschiedenis hebben wij begrepen dat een volk, dat nationale heiligen heeft voortgebracht als Servatius, Bonifacius, Willebrordus, dat zijn historie verbonden weet aan Willem van Oranje aanspraak mag maken op bescherming en handhaving van zijn Christelijke cultuur.
In het slot van zijn rede zeide spr., dat de Kath. Staatspartij het idealisme der Katholieke jeugd en haar steun waard is en dien steun verdient.
De R. K. Staatspartij heeft het recht te wijzen op haar daden. En, aldus besloot spr., onze eerste daad is, dat wij er zijn, dat wij in Nederland onze plaats waardig bezetten! Wij blijven op onzen post! Leve het Vaderland!

Rede mgr. dr. H. A. Poels. — Mgr. dr. H. A. Poels, hoofdaalmoezenier van den Arbeid, heeft vervolgens een rede gehouden over „Christendom en Politiek". Spr. had zich ten doel gesteld uiteen te zetten als priester, wat in dit tijdsgewricht van economischen nood de Katholieken in Nederland, van christelijk standpunt uit, op politiek gebied moeten doen, willen zij strijden voor het welzijn van het Nederlandsche volk. Een algemeenen gezonden economischen toestand voorspiegelen, die reeds na niet korten tijd te verwezenlijken zou zijn, is het werk van demagogen en volksbedriegers, maar ons volk luistert ook niet langer naar propagandisten, die gestadig slechts van de verhevenheid van onzen godsdienst spreken of uitsluitend hameren op onze noodzakelijke eenheid, nu de ellende van honderdduizenden met den dag grooter wordt.
Onze politieke leiders moeten zich er wel rekenschap van geven, dat, wordt niet zonder dralen en in vollen ernst een krachtig begin gemaakt met radicale hervormingen die de grondslagen zelf aantasten van de moderne heidensche maatschappij, blijven de regeeringen nog lang talmen met een nieuwe ordening op den grondslag van christelijk recht, revolutionnair geweld aan dezen chaos spoedig een einde zal maken.
Wie de katholieke kiezers warm wil maken voor de Katholieke Staatspartij, moet hun laten zien, wat zij voor het wegnemen van niet langer te dragen ellende in vollen ernst doen wil en doet, maar ook hun leeren begrijpen, waarom het niet mogelijk is alles wat daarvoor gedaan moest worden, ook te doen.
Onder de katholieken openbaart zich een beweging, die hen meer dan voorheen wil terugdringen in de kerk. Mocht deze beweging veld winnen onder ons, dan zou zij voor de Katholieke Staatspartij een ramp worden en de dood voor onze heerlijke „Credo-Pugno-beweging". Zij zou het hart wegnemen uit onze standsorganisaties, waarin het rasecht katholicisme leeft. Wie van de Staatspartij een kerkelijke partij zou maken, zou op de bisschoppen een verantwoordelijkheid leggen, welke zij niet kunnen dragen; ons katholieke volk wil aan het hoofd van zijn politieke partij met volle recht geen bisschoppen, maar leekenleiders zien, al volgt het op sociaal en politiek gebied getrouw de richting, door den Paus aangewezen en al wordt nergens het bisschoppelijk gezag door de katholieken beter dan in Nederland geëerbiedigd. De eenige uitzondering hierop is de houding door sommige katholieken aangenomen tegen het mandement van het Nederlandsche episcopaat over de N.S.B., welke te steunen de bisschoppen positief verboden hebben. Laat ons hopen, dat spoedig een einde kome aan deze ergernis, gegeven aan het Nederlandsche katholieke volk, dat nog nooit het bisschoppelijk gezag zoo schandelijk miskend zag.
In het slot van zijn rede gaf spr. als de strekking van zijn betoog aan, dat van groote waarde ook voor den godsdienst en zedelijke belangen van een volk is een echt christelijke landsregeering, waarvoor dan ook de Katholieke Staatspartij naar beste vermogen heeft zorg te dragen.

Rede mr. M. P. L. Steenberghe. — Mr. M. P. L. Steenberghe, oud-minister van Economische Zaken, heeft vervolgens gesproken over „Arbeid voor ons volk".
„Arbeid voor ons volk" noemde spreker den voornaamsten eisch niet alleen voor thans, maar ook voor de toekomst, omdat ons volk een verder voortschrijden van de werkloosheid niet dragen kan.
De oorzaken der werkloosheid, wortelend in de wereldcrisis en verscherpt door de toenemende autarkie in het buitenland, de industrialisatie in het Verre Oosten, de groote bevolkingstoename, brengen mede, dat juist ons land voor ingrijpende middelen niet zal mogen terugschrikken.
Primair is het herstel van de rendabiliteit van het bedrijfsleven en wel door het brengen van onze productiekosten op het peil van het met ons concurreerend buitenland. Dit kan theoretisch slechts geschieden door deflatie of devaluatie. In deze jaren is wel gebleken dat de door de regeering gevolgde weg van deflatie wel theoretisch maar niet practisch bestaat. Men kan niet meer volstaan met de keuze tusschen deflatie en devaluatie te stellen, gelijk prof. Aalberse in Juli deed, het deflatieprogram is mislukt, en we hebben geen tijd te verliezen met een definitieven keer te brengen in onze politiek.
Wij zullen bij devaluatie niet alle moeilijkheden overwonnen hebben, bezuinigingen zullen noodig blijven, maar men komt op gelijke basis tot het $^{15}/_{16}$ gedeelte der wereld, dat zich in economischen opgang bevindt. We zijn er niet met devaluatie alleen, maar zij legt het noodzakelijke fundament voor een actieve economische politiek. De „secundaire middelen", die slechts met succes toegepast kunnen worden, na herstel van de rendabiliteit door muntaanpassing zijn: landbouwpolitiek en landbouwsteun, handelspolitiek, industrialisatie en financiering der industrie, verbetering van de voorlichting in binnen- en buitenland en ordening.
Onder elke economische politiek moet onder deze omstandigheden de landbouw gesteund worden, de noodige middelen hiertoe zullen gemakkelijker te vinden zijn na devaluatie als de betere exportprijzen, de thans bestaande en nog te verwachten tekorten kunnen opvangen. De handelspolitiek zal bij stuiting van het prijsdalings- en koopkrachtverminderings-proces betere resultaten kunnen afwerpen.
Zonder herstel van de rendabiliteit heeft de ongetwijfeld gewenschte industrialisatie geen zin en is zij onmogelijk, maar na herstel der rendabiliteit kan zij ter opvanging van het accres der bevolking toegepast worden. Op rendabiliteitbasis zal industrialisatie een belangrijk onderdeel van de economische regeeringspolitiek kunnen en moeten worden. De uitvoering van de openbare werken zal dan ook, in verband met betere financieele perspectieven sneller kunnen geschieden.
Het middel der ordening als blijvend middel tot aanpassing aan de nieuwe structuur zal juist gedurende de structueele crisis van thans moeten worden toegepast, echter ordening in dien zin verstaan, dat de overheid mogelijkheden schept en stimuleert, niet dat de staat de taak van het bedrijfsleven overneemt. De gevoerde actie tegen vrijwillige ordeningspogingen voert ons geheel in de verkeerde richting van het staatssocialisme.

Slotrede. — De voorzitter heeft in zijn slotwoord gesproken over „Ons werk".
Hierna werd door de vergadering het Wilhelmus gezongen, waarop de bijeenkomst uiteenging. (De Maasbode - De Tijd)
(Vor. ber. R.K. Staatspartij 2088 D.; Jhr. Mr. Ruys de Beerenbrouck 422 A.; Mr. Steenberghe 1822 F.)

A. **DISCONTOKOERSEN. — De Nederlandsche Bank.**
De rentestand is door de Directie der Nederl. Bank met ingang van 4 Febr. 1936 vastgesteld als volgt:

Wisseldisconto	2½%	(3 %)
Promessedisconto	3 %	(3½%)
Beleening van Effecten	3 %	(3½%)
Beleening van Goederen	3 %	(3½%)
Voorschotten in rek.-crt.	3 %	(3½%)

(Keesings Financieel Archief) **(Vor. ber. 2137 B.)**

B. **NEDERLAND. — Godsdiensten. —**
Dezer dagen zijn de resultaten gepubliceerd van de volkstelling van 1930 en wel deel V, dat het aandeel vermeldt van elk der voornaamste kerkelijke gezindten in het totaal der bevolking van iedere gemeente, ingedeeld volgens het inwonertal van het Rijk.
Wij geven de cijfers over de laatste 50 jaar, zooals wij deze in de thans gepubliceerde statistiek vinden.

	Ned. Hervormd	Geref. Kerken	Roomsch-Katholiek
1879	54.50	—	35.86
1889	48.65	0.01	35.39
1899	48.41	7.08	35.07
1909	44.18	8.42	35.02
1920	41.17	8.33	35.61
1930	34.43	8.04	36.42

	Israëliet (Ned. en Port.	Tot geen kerk. gez. beh.	Overige kerk.gez.
1879	2.04	0.31	7.29
1889	2.15	1.48	8.32
1899	2.04	2.26	5.14
1909	1.81	4.97	5.60
1920	1.68	7.77	5.44
1930	1.41	14.42	5.27

(Volkstelling 1930, deel V)

C. **OOSTENRIJK. — Buitenlandsche Handel. —**
De waarde van den Oostenrijkschen invoer bedroeg in 1935 1205.4 mill. sch., die van den uitvoer 894.7 mill. sch. De invoer steeg met 51.2 mill., de uitvoer met 14.4 mill. sch. (Wiener Zeitung)

D. **NEDERLAND. — Tooneel - Huldiging van Mevrouw Mien Faassen-Braakensiek. —**
„Amsterdam vergeet de oude garde niet", mocht dr. Vos met recht getuigen, want een volle stadsschouwburg te Amsterdam heeft 23 Jan. '36 mevrouw Mien Faassen-Braakensiek, die haar veertig-jarig tooneeljubileum vierde, met geestdrift toegejuicht en voor de jubilaresse moet het een groote vreugde zijn geweest — zij heeft dat ook met grooten nadruk gezegd — dat de grootste van die „oude garde", mevrouw Theo Mann-Bouwmeester, den gang naar het Leidscheplein had ondernomen, om van dit feest getuige te zijn.
Als jubileumstuk was gekozen „Tropenadel" van Henri van Wermeskerken. (Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Tooneel 2150 D.)

E. **NEDERLAND. — Vestigings- en arbeidsverdrag met België. —**
In aansluiting aan ons bericht op blz. 2151 E., deelen wij nog het volgende mede:
Verschenen is Staatsblad No. 68, bevattende een Koninklijk Besluit tot bekendmaking van het op 20 Februari 1933 te Genève tusschen Nederland en België gesloten vestigings- en arbeidsverdrag.
Met betrekking tot dit verdrag, dat in genoemd Staatsblad is opgenomen zij de aandacht gevestigd op artikel 8, waarin de kwestie van den dienstplicht is geregeld van de onderdanen van iedere partij op het grondgebied van de andere partij.
Artikel 16 van het verdrag regelt de verplichtingen der wederzijdsche landen ten aanzien van de ondersteuning uit werkloozenkassen voor de onderdanen van het andere land. Deze verplichtingen gelden integraal, zoowel ten opzichte van Belgen hier te lande, als van Nederlanders ginds.
De aandacht verdient voorts van artikel 8 par. I, bepalende, dat de onderdanen van iedere partij op het grondgebied van de andere partij zijn vrijgesteld van alle rechterlijke of administratieve functies. Voorbeelden van zoodanige functies zijn: het lidmaatschap van een jury en de functie van toeziende voogd.
Het verdrag bevat voorts o.a. juridisch opgezette bepalingen betreffende het vennootschapsrecht en valuta-bepalingen.
Nog worde vermeld, dat het verdrag een waarborg behelst voor vrijen invoer bij aanvaarding van erfenis. (Staatsblad) **(Vorig bericht blz. 1251 E.)**

F. **ENGELAND. — Legersterkte. —**
De diplomatieke medewerker van het Zondagsblad de „Observer" meldt, dat het de bedoeling der Britsche regeering is om in het Britsche Rijk een effectief aan geoefende militairen van in het geheel 500.000 man te hebben, welk effectief gelijk zou zijn aan dat van het leger op vredesvoet dat Duitschland in dit voorjaar zal hebben.
Een van de merkwaardige gevolgen van de diplomatieke besprekingen van de afgeloopen week te Londen, zoo voegt de medewerker van het Engelsche blad er aan toe, is geweest, dat men het er schier algemeen over eens was dat de staat van betrekkelijke ontwapening van Groot-Brittannië een der fundamenteele oorzaken is van de onveiligheid in Europa.
(Sunday Observer) **(Vor. ber. Leger en Vloot 1870 E.)**

G. **FRANKRIJK. — Dr. J. L. Walch - Ned. Leerstoel aan de Sorbonne. —**
Aan de Sorbonne te Parijs is een leerstoel gesticht in de Nederlandsche Letteren en Beschavingsgeschiedenis. Dr. J. L. Walch, die in 1922 op uitnoodiging van de Fransche regeering ons land bij de Molièreviering vertegenwoordigde en in 1931 een serie colleges aan de Sorbonne gegeven heeft, zal dezen leerstoel bezetten.
Het curatorium van den leerstoel bestaat uit Nederlanders, deels te Parijs, deels in ons land gevestigd. De Nederlandsche gezant, Jhr. Loudon, is eere-voorzitter. (N. Rott. Crt.)

H. **NEDERLAND. — Staatsleening '36 geslaagd. —**
De 4 pct. Nederlandsche Staatsleening 1936, waarvoor de inschrijving heeft plaats gevonden, is geheel geslaagd.
De leening was nominaal *f* 104 millioen groot, waarvan de deelneming reeds tot een bedrag van *f* 50 millioen door de Rijksfondsen was verzekerd. Daarnaast is thans voor ruim *f* 59 millioen ingeschreven, zoodat de leening met ruim *f* 5 millioen is overteekend. Deze *f* 5 millioen zullen op de eerstgenoemde *f* 50 millioen worden gekort, teneinde de inschrijvingen van het publiek geheel te kunnen toewijzen.
(De Maasbode) **(Vorig bericht blz. 2137 C.)**

I. **NEDERL. OOST-INDIE. — Vermindering jaargeld Volksraadsleden. —**
De „Javasche Courant" bevat het Koninklijk Besluit waarbij de positie van de leden van den Volksraad, vastgesteld bij regeling van 1926, is gewijzigd en waaromtrent geen overeenstemming met den Volksraad kon worden bereikt. Deze wijziging is thans bij algemeenen maatregel van bestuur vastgesteld.
De wijziging houdt in een vermindering van het jaargeld voor Volksraadsleden van *f* 2100 tot *f* 1800 en vermindering van het maandgeld voor leden van het College van Gedelegeerden van *f* 800 tot *f* 700.
(Javasche Courant)

K. **NEDERLAND. — R.K. Boeren- en Tuindersbond. — Herdenking van het 40-jarig bestaan. —**
Op 3 Febr. '36 heeft te Utrecht de Katholieke Nederlandsche boeren- en tuindersbond zijn 40-jarig bestaan gevierd. In de feestelijke bijeenkomst heette de voorzitter, de heer J. Th. Verheggen uit Buggenum (Limburg) de vele aanwezigen waaronder talrijke autoriteiten hartelijk welkom.

Kannunnik-deken van der Waarden uit Almelo hield vervolgens de herdenkingsrede.
Mgr. De Jong heeft in een korte toespraak den bond gelukgewenscht.
Ook minister Deckers richtte zich tot de vergadering om op deze bijeenkomst van zijn waardeering voor het werk van den bond te getuigen. De regeering aldus spr. stelt het werk van den Bond zeer op prijs.
(Dagblad van Noordbrabant)
(Vor. ber. R.K. Boeren- en Tuindersbond 2023 F.)

5 FEBRUARI 1936

A. **ENGELAND. — Ramsay MacDonald weer in het Lagerhuis. —**
Bij de tusschentijdsche verkiezingen der Schotsche Universiteiten is Ramsay MacDonald met een meerderheid van 7359 stemmen tot lid van het Lagerhuis gekozen. MacDonald behaalde in totaal 16393 stemmen. De Schotsche nationalist prof. Gibb verkreeg 9034 stemmen, terwijl op den candidaat der arbeiderspartij Thomson 3597 stemmen werden uitgebracht.
(Daily Telegraph) **(V. b. Ramsay MacDonald 1835 E.)**

B. **ROTTERDAMSCHE BANVEREENIGING N.V. — Jaarverslag 1935. —**
Aan het verslag over het jaar 1935 van de Rotterdamsche Bankvereeniging N.V., Rotterdam—Amsterdam, ontleenen wij o.a. het volgende:
Al mogen de resultaten van onze instelling over het afgeloopen jaar op zich zelf beschouwd tot tevredenheid stemmen, in wezen is de telkens weer optredende financieele onrust voor de ontwikkeling van het bankwezen niet gunstig; de teruggang van de balanscijfers, een verschijnsel gedurende de crisisjaren te constateeren, is nog niet tot staan gekomen. In de huidige omstandigheden vinden wij daarom aanleiding in overweging te geven, wederom belangrijke bedragen aan onze reserves toe te voegen.
Indien onze voorstellen, die de instemming van Commissarissen hebben, ook de goedkeuring van aandeelhouders wegdragen, zal na de gewone storting in het Pensioenfonds en een afschrijving op gebouwen van ruim ƒ 550.000, een bedrag van ƒ 1.000.000 aan de gewone reserve en ƒ 1.300.000 aan de bijzondere reserve voor mogelijke risico's worden toegevoegd, waarna een dividend van 4½% (v. j. 3%) kan worden uitgekeerd.
Winst- en verliesrekening. — Debet: Bedrijfsonkosten ƒ 6.015.242 (ƒ 6.380.776), garantie tegen de Ned. Bank —— (ƒ 152.083), Pensioenfonds ƒ 485.193 (ƒ 496.577); afschr. gebouwen ƒ 553.071 (ƒ 187.503); reserve ƒ 1.000.000 (—), bijzondere reserve tegen mogelijke risico's ƒ 1.300.000 (—), dividend ƒ 2.025.000 (ƒ 1.350.000); aflossing amortisatie-bewijzen — (ƒ 3.500.000); dividendbelasting ƒ 203.512 (ƒ 285.916); tantièmes ƒ 64.500 (—); saldo op nieuwe rekening ƒ 60.109 (ƒ 29.192,30).
Credit: Saldo winst 1934 ƒ 29.192,30 (ƒ 51.841), rente en wissels ƒ 7.598.464 (ƒ 7.751.940), provisie ƒ 3.801.450 (ƒ 4.260.238), effecten en syndicaten ƒ 277.522,42 (ƒ 318.028).
(Jaarverslag Rotterd. Bankvereeniging)
(Vorig bericht 1668 I.)

C. **GEESTELIJK LEVEN. — De Oxford-Groepen. —**
Op 7 Jan. '36 heeft in het gebouw Thabor te Oosterbeek een openbare samenkomst plaats gevonden, waar ruim 500 belangstellenden aanwezig waren.
De bijeenkomst stond onder leiding van dr. J. C. Roose, predikant te Groningen, die aantoonde hoe de kern van de Oxford-beweging het luisteren naar God was. In de uren van stilte leert men het plan Gods kennen, zoowel voor het persoonlijk leven als voor het maatschappelijk en sociale.
Weder waren aanhangers der beweging bereid ervaringen uit hun leven te vertellen, ervaringen, die zij opdoen bij het luisteren naar God.
De tweede house-partij dezer dagen te Oosterbeek gehouden was voor de Oxford-beweging een groot succes.

In de Ned. Herv. Kerk werd een plechtige dienst gehouden. De toevloed van belangstellenden was zeer groot. Den dienst in de kerk leidde ds. H. van Schothorst, Herv. predikant te Gaastmeer (Fr.)., die, naar hij zeide, niet een preek, maar een persoonlijk getuigenis wilde geven. Dat te Oosterbeek zooveel menschen zijn samengekomen, is niet, zoo betoogde spr., uit zucht naar voordeel of om eigen belangen, doch ieder gevoelde zich tot deze samenkomst gedreven door de hoogere macht van God. Er waren er, die zich om hier te komen, opofferingen getroost hebben; een stukje van het kruis heben zij daarvoor op zich genomen. De wereld schijnt aan stukken te gaan, de muren tusschen klassen, volkeren, kerkelijk, politiek, en maatschappelijk, worden hooger. De Oxford-gedachte overbrugt. Hier is de eenige mogelijkheid tot eenheid te komen, uitgeheven door gehoorzaamheid aan den Heiligen Geest. Als zevenhonderd menschen hier in de kerk een eenheid kunnen vormen, dan is dat ook mogelijk in geheel Nederland. Ieder, die de Oxford-boodschap gehoord heeft, is mede verantwoordelijk voor die eenheid. Het is de vraag wil men nu haar dienen of liever voortleven met kleine verlangentjes en eigenbelangen, terwijl landen en volken verloren gaan. Spreker riep allen op die eenheid te vormen.
Deze toespraak maakte een diepen indruk op de aanwezigen, waaruit eenigen, een Gereformeerde, een Hervormde en een Roomsch-katholiek, getuigenis aflegden van den ommekeer en de vernieuwing in hun leven ten gevolge van de boodschap der Oxford-beweging. (Algemeen Handelsblad)
(Vor. ber. Oxford-beweging 480 G.)

D. **NEDERLAND. — Verslag der Algemeene Rekenkamer 1934. —**
Verschenen is het verslag der Algemeene Rekenkamer betreffende haar werkzaamheden over het jaar 1934, waarover de commissie uit de Tweede Kamer thans rapport uitbrengt.
Voor de wijze waarop de Algemeene Rekenkamer de groote lijnen bij 's Rijks comptabel beheer en de vele bijzondere voorschriften en regelingen in het oog houdt, spreekt de commissie haar groote waardeering uit.
Ook na kennisneming van de nota, welke de minister van Economische Zaken aan de Tweede Kamer heeft doen toekomen naar aanleiding van paragraaf 13 van het verslag der Rekenkamer, handelende over de contrôle op crisisorganisaties, blijft de commissie van meening, dat in menig opzicht bij de gestie van meer dan één crisisorganisatie een gepaste zuinigheid niet in acht is genomen. Ook overigens is er veel geschied, waaromtrent een afkeurend oordeel moet worden uitgesproken. (De Telegraaf)

E. **NEDERLAND. — Tweede Kamer - Wijziging van de Hinderwet. —**
Bij de Tweede Kamer is een wetsontwerp ingediend tot wijziging van de Hinderwet, dat tot strekking heeft: 1. de opsomming van de inrichtingen in art. 2 der Hinderwet aan te vullen en te verduidelijken; 2. een plaatselijke verordening, als bedoeld in art. 4, eerste lid, onder 3, der Hinderwet, mogelijk te maken, ook indien niet in de gemeente zelve, maar in de nabijheid daarvan een inrichting aanwezig is, waarin belanghebbenden het bedrijf kunnen uitoefenen; 3. aan omwonenden, die van een inrichting hinder ondervinden, het recht toe te kennen, oplegging van nieuwe voorwaarden te verzoeken en tegen niet-inwilliging van dat verzoek bij de Kroon in beroep te komen; 4. het toezicht, in art. 24 aan den minister van Defensie opgedragen, eenigszins uit te breiden; 5. aan de Hinderwet voor zoover noodig te onderwerpen de industrieele ondernemingen, opgericht ten tijde, dat voor haar oprichting nog geen vergunning vereischt werd. (N. R. Crt.) **(V. b. Tw. Kamer 2159 G.)**

F. **NEDERLAND. — Het verrichten van arbeid door vreemdelingen. —**
In aansluiting aan ons bericht op blz. 2130 B. deelen wij nog mede:
Door het K. B. van 24 Januari, krachtens hetwelk de bepaling, dat werkgevers, zonder in het bezit te zijn van een schriftelijke vergunning van den directeur van den Rijksdienst der Werkloosheidsverzekering en arbeidsbemiddeling, geen arbeid zullen mogen doen verrichten door vreemdelingen tot een groot aantal bedrijven is uitgebreid, valt vrijwel het geheele bedrijfsleven onder de desbetreffende regeling, uitgezonderd de zeevaart, de Rijnvaart en het dienstbodenbedrijf. Bij de zeevaart speelt het vraagstuk van het gebruik van Aziatische arbeidskrachten op de schepen, welk vraagstuk een afzonderlijke materie betreft, een rol. Met betrekking tot de Rijnvaart wordt onderzocht, of de Rijnvaartacte een beletsel zou kunnen blijken voor de toepassing van de regeling op dit bedrijf.
Ten aanzien van de dienstboden wordt, gelijk de Regeering destijds heeft verklaard, in den loop van dit jaar een regeling verwacht. (Vaderland)
(Vor. ber. 2130 B.; Staatscommissie 2131 F.)

A. NEDERLAND. — Handel met Duitschland, Italië en Roemenië in 1935. —
Handelsverkeer (met uitzondering van gouden en zilveren munt en muntmateriaal) van Nederland met Duitschland, Italië en Roemenië (in duizenden guldens).

		Invoerwaarde	Uitvoerwaarde Duitschl. †)	Saldo invoer*	Invoer-* waarde	Uitvoerwaarde Italië	Saldo invoer*	Saldo uitvoer	Uitvoerwaarde Roemenië	Invoerwaarde
Januari	1935	18.769	11.786	6.983	1.262	1.339	— 77	365	90	275
Februari		16.966	10.423	6.543	846	1.387	— 541	484	85	399
Maart		20.378	10.783	9.595	983	990	— 7	427	24	403
April		20.177	9.464	10.713	818	1.124	— 306	312	29	283
Mei		20.252	11.273	8.979	1.082	751	331	387	38	349
Juni		18.219	9.969	8.250	862	1.245	— 383	141	23	118
Juli		20.088	12.349	7.739	811	822	— 11	108	39	69
Augustus		20.176	12.129	8.047	828	922	— 94	126	26	100
September		20.980	9.839	11.141	724	1.845	—1.121	55	24	31
October		23.834	12.133	11.701	1.384	2.244	— 860	57	— 117	— 60
November		21.138	9.510	11.628	1.995	2.329	— 334	36	33	3
December		18.342	9.592	8.750	536	634	— 98	19	24	— 5
December	1934	19.907	14.364	5.543	940	1.374	— 434	261	118	143
Jan.-Dec.	1935	239.324	129.250	110.074	12.137	15.632	—3.495	2.411	552	1.859
Jan.-Dec.	1934	298.318	176.642	121.676	14.200	15.602	—1.402	10.123	1.981	8.142

* Een — teeken wijst op een uitvoersaldo.
† Van 1935 af incl. Saargebied.

(Centraal Bureau voor de Statistiek)
(Vor. ber. Duitschland 1851 G.; Italië 1996 C.)

B. VEREENIGDE STATEN. — Presidentsverkiezingen - Senator Borah candidaat. —
Senator Borah heeft aangekondigd, dat hij zich bij de a.s. presidentsverkiezingen candidaat zal stellen voor de republikeinsche partij.
(New York Herald Tribune) **(Vor. ber. 625 E.)**

C. POLEN. — Het spoorweggeschil met Duitschland.
De Duitsche voorstellen tot vereffening der achterstallige schuld aan de Poolsche Spoorwegen, voor het transito-verkeer door den corridor, worden te Warschau niet bevredigend geacht.
Deze voorstellen schijnen erop neer te komen, dat voor een gedeelte van de achterstallige schuld betaling in deviezen in termijnen is aangeboden. Voor het grootste gedeelte echter wordt in ruil electrisch materiaal aangeboden, dat Polen noodig heeft voor de uitvoering van zijn electrificatieplan. De Duitsche spoorwegen zouden ook bepaalde faciliteiten geven voor het Poolsche transitoverkeer met West-Europa.
Men is te Warschau trouwens niet erg ingenomen met den dreigenden toon van het officieele Duitsche communiqué, waarin uiting wordt gegeven aan de verwachting, dat Polen zal afzien van de voorgenomen beperking van bedoeld transito-verkeer, welke beperking den 7den dezer zou ingaan.
De oppositie-pers uit zich in scherpe bewoordingen tegen Duitschland. (Illustrowany Kurjer Godzienny)
(Vorig bericht blz. 2158 H.)

D. AANSLAGEN. — Wilhelm Gustloff, Zwitsersch leider der Duitsche N.S.D.A.P. doodgeschoten. —
De leider der Duitsche nationaal-socialisten in Zwitserland, Wilhelm Gustloff, is op 4 Februari '36 in zijn woning te Davos doodgeschoten. Hij werd door vier schoten uit een revolver getroffen en was op slag dood.

De dader, een 27-jarig Joegoslavisch student in de medicijnen te Bern, David Frankfurter, rende na het plegen van zijn daad een nabijgelegen huis binnen, waar hij vergunning vroeg om de telefoon te gebruiken. Van hier uit belde hij de politie op en vertelde wat er gebeurd was. Hierop vertrok hij weer om zich naar het politiebureau te begeven, waar hij gearresteerd werd.
Frankfurter verklaarde de zoon van een rabbijn te zijn en in Joego-Slavië te zijn opgevoed. Van 1929—'33 studeerde hij in Frankfurt en Leipzig in de medicijnen, maar slaagde niet voor zijn examens. Sedert 1933 studeerde hij in Bern.
Hij zeide zich naar Davos te hebben begeven, uitsluitend om Gustloff, dien hij niet persoonlijk kende, noch ooit gezien had, te dooden. Hij had Gustloff's adres in den telefoongids opgezocht.
Hij bekende op Gustloff geschoten te hebben, toen deze de kamer binnenkwam, waarin mevrouw Gustloff hem had gelaten. Hij had verklaarde hij, Gustloff vermoord, omdat deze een nationaal-socialistische agent was, „die de atmosfeer vergiftigde". Eigenlijk zeide hij, hadden de kogels Hitler moeten treffen.
Hij had deze daad gepleegd, omdat hij uit een land afkomstig was, waar het zijn geloofsgenooten onmogelijk wordt gemaakt om een normaal leven te leiden.
Hij verklaarde nadrukkelijk, dat hij niet tot een partij of vereeniging behoorde. Twee à drie weken geleden had hij het besluit tot dezen moord genomen, en in Bern een revolver gekocht. Van niemand had hij eenige opdracht ontvangen, noch had iemand hem tot deze daad opgestookt.
Wilhelm Gustloff werd op 30 Januari 1895 in Mecklenburg geboren, begon zijn loopbaan als bankbediende en secretaris van een observatorium en was ten slotte leider van het officieele meteorologische station in Davos. Hij was sinds Juli 1929 lid van de N.S.D.A.P., nadat hij reeds in 1921 was toegetreden tot den Deutsch-Völkischen Schutz- und Trutzbund. In September 1930 richtte hij het steunpunt Davos der N.S.D.A.P. op en een jaar later de plaatselijke groep Davos. Tegelijkertijd werd hij benoemd tot landsgroepleider voor Zwitserland.
In geheel Zwitserland heeft deze moord groote opschudding veroorzaakt. Gustloff werd door de linksche pers bijna iederen dag aangevallen, waarbij o.a. zijn uitwijzing werd verlangd. In de laatste maanden legde Gustloff trouwens groote activiteit aan den dag en ook de Nationale Raad heeft zich verscheiden malen met interpellaties over zijn persoon en activiteit moeten bezighouden. Men was evenwel van oordeel, dat Gustloff bij zijn activiteit de termen der toelaatbaarheid niet te buiten ging.
Het Zwitsersch telegraaf agentschap deelt mede:
In internationale kringen wordt de moord op Gustloff scherp veroordeeld. Men doet evenwel bedenken, dat de anti-semietische maatregelen door Duitschland genomen, bij de Joden over de geheele wereld een zoo groote verontwaardiging hebben gewekt, dat men reeds sedert lang heftige reacties verwachtte.
Betreurd wordt, dat de aanslag heeft plaats gevonden op Zwitsersch grondgebied, waar het asylrecht voor buitenlanders steeds is geëerbiedigd en waar derhalve ieder misbruik van dit asylrecht dient te worden veroordeeld.
De Duitsche gezant te Bern heeft een bezoek aan bondsraad Motta gebracht en eischte een streng onderzoek inzake den moord op Gustloff.
(A. N. P. - Neue Zürcher Ztg. - Journal de Genève - D. N. B.)

6 FEBRUARI 1936

E. NEDERLAND. — Belasting op buitenlandsche pleizierreizen. —
Naar het zich laat aanzien, zal de belasting op buitenlandsche pleizierreizen, het ontwerp dat thans van den Raad van State op het departement van Financiën terug is, binnenkort bij de Tweede Kamer worden ingediend.
De belasting is opgezet volgens een stelsel van progressie.
Het bedrag per dag neemt toe naarmate men langer wegblijft en wel als volgt:
Voor de eerste acht dagen betaalt men *f* 0.50 cent per dag, voor de volgende vier dagen *f* 0.75 en voor elken dag daarboven *f* 1 per dag, met dien verstande dat men voor een verblijf van bijv. twintig dagen niet acht maal *f* 0.50 plus vier maal *f* 0.75, plus acht maal *f* 1 betaalt, maar *f* 20. (N. Rott. Crt.)
(Vor. ber. Belastingen 2004 A.)

A. **ROTTERDAM. — Financiën en Regeering. —** B. en W. van Rotterdam hebben een nota doen verschijnen, waarin de gemeenteraad in kennis wordt gesteld met de briefwisseling, die gedurende de laatste maanden met de regeering is gevoerd.
De gevoerde correspondentie gaat o.a. over de bepaling van het tekort over 1936, ten aanzien waarvan de Regeering een ander oordeel heeft dan B. en W. Uit de gepubliceerde stukken blijkt, dat B. en W. de regeering er nog niet van hebben kunnen overtuigen, dat de door hen aanbevolen verbeteringen in een redelijke verhouding tot het tekort staan. Tot dekking van dit tekort, dat volgens den brief der regeering d.d. 31 December 1935 moest worden gesteld op *f* 7.235.000, hebben B. en W. met inbegrip van de loonkorting, doch na aftrek van de tegenvallers, *f* 5.500.000 aangewezen. Indien de regeering van dit laatste bedrag een som van *f* 1.950.000 niet als een wezenlijke vermindering van uitgaven beschouwen kan, mag toch worden aangenomen, aldus B. en W., dat een bedrag van *f* 3.550.000 in mindering van het totale tekort wordt aanvaard, zoodat in ieder geval de helft is overbrugd, indien de *f* 1.950.000 buiten beschouwing zouden moeten worden gelaten. Evenmin als in de vorige brieven geeft de regeering aan of, en zoo ja, welke maatregelen of welke verhouding haar voor oogen staan. (N. Rott. Crt.)
(Vor. ber. Begrooting 2003 H.; Loonen 2110 B.)

B. **BELGIE. — Filmkunst - „La Kermesse Héroique".** In Brussel, Antwerpen en Gent is het tot protestuitingen van Vlaamsche zijde gekomen bij de vertooning van Feyder's „La Kermesse Héroique", naar een scenario van Ch. Spaak. Deze door Tobis vervaardigde, door Fransche artisten gespeelde film, welke in Frankrijk den grooten filmprijs 1935 behaalde, behandelt een episode uit den strijd der Zuidelijke Nederlanden tegen Spanje. Bij de bezetting van het Vlaamsche stadje Boom door de Spanjaarden gedragen zich de mannelijke bewoners als lafaards, terwijl de vrouwen niets beters weten te doen dan zich in 's vijands armen te werpen. De nationaal voelende Vlaamsche bevolking is hier over ontsticht, te meer daar de vervaardiger en de scenarioschrijver beiden Belgen zijn. (Agence Belga)

C. **MENGOEO. — Nieuwe Vazalstaat van Japan. —** In Noord-China is plotseling een nieuwe situatie ontstaan. De plaatsvervangende voorzitter van den „Politieken Raad van Binnen-Mongolië", prins Teh Wang, heeft in een telegram aan de verschillende autoriteiten de proclamatie bekendgemaakt van de nieuwe Mongoolsche staat Mengoeo.
Dit telegram is, eveneens geteekend door den commandant van de door het Japansche hoofdkwartier in Mandsjoekwo georganiseerde Mandsjoerijsche troepen. (Domei) **(Vor. ber. Onafh. van Mongolië 2139 C.)**

D. **ENGELAND. — In- en Uitvoer 1935. —** In 1935 is de invoer in Engeland gestegen van £ 732.32 mill. in 1934 tot £ 756.936.175, terwijl de uitvoer toenam van £ 396.1 mill. tot £ 425.921.343 en de wederuitvoer van £ 51.2 mill. tot £ 55.265.376.
De passiviteit van de Engelsche handelsbalans is in 1935 vergeleken met v. j. van £ 284.193 tot £ 275.75 mill. gedaald: in 1933 bedroeg ze £ 258 03 mill.
(Financial News) **(Vorig bericht blz. 1660 D.)**

7 FEBRUARI 1936

E. **NEDERLAND. — Minister-president Colijn verdedigt het regeeringsbeleid. - Rede van minister Oud.** Op 7 Febr. '36 heeft de minister-president, dr. H. Colijn, het woord gevoerd ter verdediging van het beleid der regeering, waarbij hij er aan herinnerde dat hij de opdracht tot vorming van een tweede kabinet-Colijn aanvaard heeft, omdat hij op een redelijke samenwerking met het parlement mocht rekenen.
Van het plan van den arbeid der socialisten verwacht dr. Colijn niets. Wat het plan aan goeds biedt doet de regeering reeds. Ook aan de industrialisatie deed de regeering reeds vóór minister Gelissen in het kabinet trad. Deze heeft er alleen een beetje meer geloof in.
Veel is reeds geschied. Men moet niet alleen letten op nieuwe fabrieksschoorsteenen, maar ook de verleende hulp aan bestaande industrieën in aanmerking nemen. De werkgelegenheid in den scheepsbouw is daardoor met 7500 personen verbeterd, sedert 3 jaar geleden.

De werkloosheid. — Intusschen stijgt de werkloosheid in haar geheel. Maar Engeland heeft een relatief werkloosheidspercentage van 4,2 pct. Nederland van 5 pct. Maar het Engelsche empire heeft een afzet van 500 millioen menschen die elkaar wederkeerig bevoordeelen. Amerika heeft 10 pct. werkloosheid, 16 pct. als men de ondersteunden erbij rekent. België heeft gunstiger cijfers doch het rekent alleen met verzekerden, de verzekering is vrij en ongeveer de helft der arbeiders is slechts verzekerd. Het relatieve percentage van 3 pct. moet dus verdubbeld worden tot 6 pct.
Verder heeft Nederland een veel grooter bevolkingsaccres dan de andere landen.
De omstandigheden in aanmerking genomen noemt spreker den toestand in ons land niet ongunstiger dan in andere landen, waar men gevaarlijke monetaire experimenten heeft gedaan die toch niet tot het beoogde doel hebben geleid.
Ons redmiddel is: verlaging van de kostprijzen van onze producten, zoodat wij met meer succes op de wereldmarkt kunnen komen en dus tot verhooging van uitvoer.

Devaluatie is in de eerste plaats een slinksche loonsverlaging voor onze arbeidende bevolking.
Natuurlijk zijn er andere gevolgen, op het gebied van de vaste lasten, maar het eerstgenoemde is het voornaamste en zij zou alle arbeiders treffen, ook die reeds in loonkorting hebben moeten berusten.
Devaluatie mag men niet vragen van een regeering die niet gelooft in de heilzame uitwerking ervan, die meent dat de nadeelen voor de geheele bevolking zwaarder wegen dan het voordeel van enkele groepen.
Wie devaluatie wil, moet het operatiemes in handen geven van hen, die in de gunstige werking vast gelooven. Dit is geen rammelen met de portefeuille, maar een eerlijke consequentie.
De aanpassing gelukt wel, al zou zij vlugger in haar werk kunnen gaan. Het hapert inzake de vaste lasten. We kunnen er komen in ons land, indien zij die leiding geven den moed toonen de werkelijkheid onder de oogen te zien.
Tot slot besprak dr. Colijn de handhaving van het gezag, het behoud van onze nationale vlag (rood-wit-blauw).
Wat ook aan te merken is op de functionneering van het parlementaire stelsel, in ieder geval, aldus dr. Colijn, is het te verkiezen boven wat de N.S.B. wil invoeren hier te lande.
Een levend cultuurvolk wordt in zijn diepste waarden aangetast, als men het van boven af wil kneden tot eenheid van denken en voelen. Nooit is dat in de geschiedenis blijvend mogelijk gebleken. Alleen de schijn is door toepassing van uitwendig geweld te bereiken. Maar de overgroote meerderheid van ons volk verfoeit dit en zal dit nimmer aanvaarden.
Wanneer de woordvoerder van de N.S.B. zegt, dat de Nederlandsche Staat atheïstisch is en dat de kwantitatieve meerderheid er alle rechten voor zich usurpeert, dan, aldus de minister, die in dit deel van zijn rede zeer welsprekend was, dan wordt men stil onder zóóveel gemis aan begrip. Want het fascisme zelf is atheïstisch, omdat het de religie is van den Staat. En de groote waarde van het parlementaire stelsel is juist, dat de minderheid te allen tijde tegen elke rechtskrenking in het openbaar getuigen kan. De heer de Marchant et d'Ansembourg, die zijn intrede doen kon en zijn leer verkondigen in de Eerste Kamer, is van die stelling het levend bewijs.

Minister Oud verklaarde dat de raming der middelen voor 1935 nog kort geleden juist is gebleken. De crisisinkomsten belasting is teruggenomen, omdat ze onbillijk was gebleken. De belasting op besloten vennootschappen is in nader onderzoek. Nog steeds zoekt de minister naar middelen om belastingvlucht te achterhalen. Het vraagstuk van de vrijgezellenbelasting is nog in onderzoek. Een billijker verdeeling van den belastingdruk is wellicht mogelijk, maar een verdere belastingverhooging niet.
De regeering onderzoekt, of er nog verdere vereenvoudiging in den staatsdienst mogelijk is. Het plan van den arbeid heeft de grootste fout, dat de ontwerpers niet begonnen zijn met zich te stellen op den bodem der werkelijkheid, de verminderde welvaart. Het geld voor het plan is niet te vinden in dien zin dat men het in den staat niet wil leenen. Het plan verraadt overschatting van den invloed van den staat op de welvaart. Het streven moet blijven: aanpassen aan zich wijzigende omstandigheden. (Alg. Handelsblad - De Telegraaf)
(Vor. ber. dr. Colijn 2117 A; Mr. Oud 1888 E.)

F. **JAPAN. — Politiek in het Verre Oosten. —** Op 5 Febr. '36 hebben besprekingen plaats gehad tusschen de vertegenwoordigers van de ministeries van Buitenlandsche Zaken, Leger en Marine, alsmede den oppersten Oorlogsraad.
De Japansche politiek werd als volgt vastgesteld:

1. samenwerking met Nanking, teneinde de anti-Japansche stroomingen in China te vernietigen.

2. Steun aan de autonomistische beweging in Noord-China.

3. Bescherming van Mandsjoekwo door een definitieve grensregeling met Sovjet-Rusland en binnen-Mongolië. (Domei) **(Vor. ber. Jap. politiek 2151 G.)**

FRANKRIJK

A. Ontwikkeling der Nationale economie en belasting.

Indexcijfers der industrieele productie:

(Basis 1913 = 100)

		Alg. Index	Metaalbedr.	Textielindustr.	Bouwbedr.
Gemidd.	1929	139	129	92	122
	1930	140	125	85	137
	1931	124	103	71	125
	1932	96	72	60	100
	1933	107	84	74	91
	1934	99	80	63	82
April	1935	93	80	59	70
Juli	1935	93	80	67	65
October	1935	95	79	71	67

Staal en Kolen. Maandelijksche productie:

(In duizenden tonnen)

		Gietijzer	Staal	Kolen
Gemidd.	1929	864	808	4.577
id.	1930	836	787	4.586
id.	1932	461	470	3.938
id.	1934	512	512	4.053
April	1935	478	517	3.885
Juli	1935	486	544	3.834
September	1935	472	521	3.787
October	1935	490	552	4.230
November	1935	469	510	

Werkloosheid. Aantal ingeschreven werkloozen:

1932	Juli	265.000
	Dec.	277.000
1933	Juli	239.000
	Dec.	313.000
1934	Juli	320.000
	Dec.	419.000
1935	Febr.	502.000*)
	Juli	403.000
	Oct.	371.000
	Dec.	432.000

*) Tot dusverre bereikt maximum.

Handelsbeweging:

Maandelijksch gemiddelde		Invoeren (in millioenen francken)	Uitvoeren (in millioenen francken)
1929	. . . . .	4.851	4.176
1930	. . . . .	4.362	3.569
1931	. . . . .	3.516	2.535
1932	. . . . .	2.485	1.641
1933	. . . . .	2.369	1.536
1934	. . . . .	1.922	1.485
1935	(Jan./Nov.) .	1.728	1.290

Emissies:

Maandelijksch		Aand.	Oblig. (in millioenen francken)	Sp.w. obl. (in millioenen francken)
Gemidd.	1926	241	160	
id.	1929	693	531	
id.	1930	364	1.459	
id.	1931	174	1.196	529
id.	1932	114	423	677
id	1933	79	221	568
id.	1934	82	259	465
id.	1935 §)	72	158	278 †)

†) Gemiddelde Jan. t/m Oct.
§) Jan. t/m Nov.

Inkomstenbelasting:

Jaar	Totaal der aansl. in francs	Jaar	Totaal der aansl. in francs
1916 .	32.474.184	1926 .	5.997.944.732
1917 .	200.905.788	1927 .	7.716.856.874
1918 .	512.499.853	1928 .	7.600.007.417
1919 .	869.323.002	1929 .	8.634.647.503
1920 .	1.326.261.514	1930 .	8.097.019.342
1921 .	2.820.509.153	1931 .	7.743.389.860
1922 .	2.631.980.198	1932 .	6.559.447.896
1923 .	3.795.854.972	1933 .	5.749.322.983
1924 .	4.941.609.703	1934 .	5.594.783.261
1925 .	6.477.124.164		

Deze cijfers staan sterk onder den invloed van den koersval. (Telegraaf - La Journée Industr.)

(V. b. Indexcijfers 92 F.; Werkloosh. 2131 A.; In- en Uitvoer 1517 D.; Leeningen 2084 D.; Belastingen 1967 B.)

B. NEDERLAND. — Eerste Kamer. - Crisis-Hypotheek-Aflossingswet 1936. —

De Eerste Kamer heeft op 5 Februari '36 het wetsontwerp Crisis-Hypotheek-Aflossingswet 1936 met 38 tegen 5 stemmen goedgekeurd. Tegen stemden de twee N.S.B.-leden, de heeren De Gijselaar en Ter Haar (chr.-hist.) en De Jong (r.k.). (Alg. Hbld.)

(Vor. ber. 2109 E.; Eerste Kamer 2128 D.)

C. FRANKRIJK. — Kieswetwijziging. —

De Fransche Kamer heeft op 4 Febr. '36 met 347 tegen 176 stemmen den status quo verworpen ten aanzien van de wijze van verkiezing van de Kamer, daarmede zich in principe uitsprekend voor de evenredige vertegenwoordiging.

In de zitting der Kamer is het stelsel der evenredige vertegenwoordiging bestreden door den rapporteur, Mistler (radicaal) en verdedigd door Bonnefous van de rechterzijde en Bracke uit de socialistische fractie. (Le Jour) **(Vorig bericht Kieswet 286 L.)**

D. FRANKRIJK. — Besprekingen te Parijs. - Roemenië, Bulgarije, Oostenrijk. —

De stand der diplomatieke besprekingen te Parijs kan in het kort als volgt worden samengevat:

Op koning Carol van Roemenië wordt druk uitgeoefend om de overeenkomst met de Sovjet-Unie goed te keuren; koning Boris van Bulgarije wordt aangezet zich nader bij den Balkanbond aan te sluiten; Titulescu, de Roemeensche minister van Buitenlandsche Zaken, tracht den keten van veiligheid Moskou-Parijs-Londen hecht aaneen te smeden. Van Prins Starhemberg wordt gezegd, dat hij voeling met den Oostenrijkschen aartshertog Otto heeft gehad.

Italië acht al deze vraagstukken thans niet actueel. Duitschland moet niets hebben van den invloed van Rusland, die uit al deze besprekingen volgt. Men vraagt zich af of Italië zich niet afzijdig zal houden en zich meer zal richten naar het Duitsche standpunt, dit als een soort tegemoetkoming voor de houding, die Duitschland heeft aangenomen in de sanctiekwestie tegen Italië.

Aan de Parijsche besprekingen zijn eerst die te Londen voorafgegaan, nadat half toonaangevend Europa naar de Engelsche hoofdstad was gekomen, om de begrafenis van Koning George V bij te wonen. Onder de rouwende gasten was ook Litwinof, de Russische volkscommissaris voor Buitenlandsche Zaken. Hij vond te Londen een gunstig onthaal en later heeft Parijs hem allerhartelijkst te woord gestaan.

(A. N. P. - Agence Belga - Politika)

E. BELGIE. — Fransch-Belgisch militair accoord. —

De Vlaamsch-Nationalistische Kamerleden Romsée, Borgignon, Debacker en De Lille, hebben een wetsvoorstel ingediend tot opzegging van het Fransch-Belgisch militair accoord binnen de maand volgende op de goedkeuring van het voorstel.

Dit voorstel is ingegeven door de overweging dat „het wezenlijk gevaar van dergelijke militaire overeenkomsten tusschen een kleine en een groote mogendheid schuilt in het feit, dat de militaire inrichting van het kleine land, onder bestendige inmenging van de groote mogendheid, dusdanig eenzijdig in het raam van de militaire politiek van de groote mogendheid wordt ingeschakeld, dat het kleine land, op het critisch oogenblik van de noodlottige beslissing zijn vrijen wil practisch verloren heeft om een andere

beslissing te treffen dan deze welke in lijn van het eigenbelang van de verbonden groote mogendheid ligt."
Andere aanleidingen liggen: in het wantrouwen dat ten opzichte van dit accoord bij de Vlamingen bestaat, in een inmenging in onze militaire inrichting, die de indieners van het voorstel vanwege Frankrijk meenen te kunnen vaststellen, in het gevaar dat ons land zou betrokken worden in elk Fransch-Duitsch conflict, enz. (De Schelde)

8 FEBRUARI 1936

A. ENGELAND. — Lagerhuis. — Minister Anthony Eden beantwoordt vragen inzake Abessynië en Egypte. —

In het Britsche Lagerhuis hebben verscheidene leden op 4 Febr. 1936 een reeks vragen gericht tot den minister van Buitenlandsche Zaken met betrekking tot het Italiaansch-Abessynische geschil.
Eden antwoordde met te verwijzen naar de beide witboeken over deze zaak, die thans beschikbaar zijn.
Eden beschreef daarop uitvoerig het verloop van de zitting van den Volkenbondsraad van 20 Jan. De commissie van dertien had toen besloten, dat bij den huidigen stand van zaken niets gedaan kon worden om een regeling van het conflict door een overeenkomst tusschen beide partijen te bevorderen, doch dat men niet in gebreke zou blijven den raad voorstellen te doen, wanneer de omstandigheden gunstiger zouden worden. Met deze houding is de Engelsche regeering het volkomen eens.
Bij het ter sprake brengen van het petroleumembargo refereerde Eden kort aan de op het oogenblik te Genève gehouden deskundigen-beraadslagingen, waaraan hij toevoegde, dat geen tijd verloren zou gaan bij de voorbereiding van het rapport. De economische en financieele sancties volgens art. 16 zullen gehandhaafd worden. De uitwerking wordt zorgvuldig door een deskundigen-commissie te Genève waargenomen.
Tenslotte legde minister Eden ter beantwoording van een vraag over den toestand in Egypte, een korte verklaring af. Hij bevestigde de berichten over de a.s. Engelsch-Egyptische verdragsonderhandelingen en deelde mede, dat de Engelsche regeering het wenschelijk acht te beginnen met die punten, die in 1930 de grootste moeilijkheden hadden veroorzaakt. (Times)

(Vor. ber. Anthony Eden 2139 E.)

B. HENRI TER HALL ZEVENTIG JAAR. —

Onder zeer groote belangstelling van tal van bekende persoonlijkheden en instellingen uit alle deelen van het land heeft de heer Henri ter Hall op 5 Febr. '36 zijn zeventigsten verjaardag gevierd.
Bij het hooren van dezen naam zullen de meesten denken aan den revuekoning, wat minder in aantal zullen een herinnering hebben aan het Kamerlid uit de na-oorlogsche jaren, velen spreken van Dorus-Rijkersfonds en ook zullen er zijn, die nog niet heelemaal vergeten zijn een jeugdigen stafmuzikant uit Den Helder, die later den boer op trok als karakterkomiek. (Red. K. H. A.)

C. BELGIE. — Minister-president Van Zeeland en minister Devèze over Landsverdediging. —

De Belgische minister-president, Van Zeeland, heeft op 4 Febr. '36 tijdens de discussies in den Senaat over de begrooting van Buitenlandsche Zaken het woord genomen, om uiting te geven aan zijn ernstige bezorgdheid ten aanzien van den internationalen toestand.
„Het geheele land komt langzamerhand onder den indruk der feiten," aldus besloot de premier zijn exposé. „Laten wij ons derhalve sterk maken in financieel, economisch en militair opzicht. Dat is absolute noodzaak."

Van Zeeland deelde vervolgens mede, dat aan het parlement spoedig een voorstel zou worden aangeboden, strekkende tot verhooging der nationale verdediging.
Spreker bracht in herinnering, welke geruststellende elementen hem eertijds een optimistischen kijk op den internationalen toestand gegeven hadden: het waren het Fransch-Italiaansch accoord en de Fransch-Britsche overeenkomsten van Stresa. Hij wees er op, dat de Belgische politiek steeds op den grondslag der collectieve veiligheid was ingesteld. Wij waren steeds vastbesloten hardnekkig en te allen tijde onze onafhankelijkheid te verdedigen en stipt onze volkenbondsplichten na te leven.
Echter moet ik erkennen, dat de toestand zich gewijzigd heeft en dat wij met die evolutie der omstandigheden rekening moeten houden.
Dank zij de door de regeering gevolgde politiek is onze economische positie aanmerkelijk verbeterd. Wij moeten sterk zijn. Op financieel en diplomatiek gebied zijn wij sterker geworden, laten wij het ook worden in militair opzicht De kwestie van de versterking onzer nationale verdediging verdient de grootste aandacht. Eensgezind is de regeering van oordeel, dat te dien aanzien zonder dralen zekere maatregelen moeten worden genomen. In binnenland en buitenland moet men weten, dat het land vastbesloten is zich zelf te blijven en zijn verleden waardig.

In opdracht van de Belgische regeering heeft de minister van Landsverdediging, **Devèze**, op 5 Febr. '36 voor de leden van de parlementaire commissie van Kamer en Senaat den huidigen stand van het militaire vraagstuk uiteengezet. De minister wees eerst op de pogingen die thans in Europa, speciaal in Engeland, Frankrijk, Zwitserland, Nederland en Zweden, enz. worden gedaan om de veiligheid van het grondgebied te verzekeren.
Voorts beschouwde de minister de Belgische militaire organisatie in het kader van den Volkenbond en van het verdrag van Locarno, en wees hij met nadruk op het feit, dat België geen militaire verbintenissen heeft en zijn souvereiniteit ongeschonden heeft weten te bewaren.
Devèze heeft voorts inlichtingen verstrekt omtrent den huidigen stand van de Duitsche militaire strijdmachten.
Uitgaande van de geografische ligging van België deed hij het gevaar uitkomen, van een mogelijken aanval langs de Nederlandsch-Belgische grens en toonde hij de noodzakelijkheid aan van een dekking, welke zich zou uitstrekken niet alleen van Aarlen tot Maaseyck, maar ook van Maaseyck tot Antwerpen.
Wat de minister wil, is verlenging van den diensttijd per corps en per categorie, teneinde te gepaster tijd de bruggen en tunnels in het grensgebied te kunnen vernietigen en de verdediging van dit gebied te kunnen verzekeren.
De minister beperkte zich tot een uiteenzetting van de groote trekken van zijn ontwerp, waarvan de juiste bewoordingen binnenkort door de regeering zullen worden vastgesteld.
(Handelsblad v. Antwerpen)

(Vor. ber. Van Zeeland 2029 A.; Defensie 2158 F.)

D. ENGELAND. — Labour-afgevaardigde Lansbury inzake internationale conferentie. - Lloyd George inzake Belgische, Nederlandsche en Portugeesche Koloniën. —

Het Lagerhuis heeft op 6 Februari 1936 aandacht gewijd aan den bewapeningswedloop en de daaruit voortvloeiende gevaren. Na afloop van de debatten is een motie van den Labour-afgevaardigde Lansbury, die een internationale conferentie ter regeling van het grondstoffenvraagstuk voorstelde, met 228 tegen 137 stemmen verworpen. Een door de regeering goedgekeurde motie, waarin uiting wordt gegeven aan de doelloosheid van den oorlog en het gevaar van de oorlogsvoorbereidingen door de naties, werd aangenomen met 207 tegen 125 stemmen.
Lloyd George nam daarop het woord.
„Ik geloof niet, dat gij den wereldvrede kunt verkrijgen, zoolang gij de kwestie der mandaten niet opnieuw in behandeling neemt. Ik ben geen voorstander van het afstaan van deelen van het Britsche rijk, doch door het Verdrag van Versailles zijn die mandaatsgebieden ons niet gegeven als Britsche bezittingen. Zij werden aan den Volkenbond afgestaan, die het wettige recht had het mandaat te verleenen.
In zijn commentaar haalde Lloyd George twee-, driemaal België, Holland en Portugal aan, kleine landen, die zulke groote koloniale bezittingen hebben, terwijl Italië en Duitschland er geen hebben.
(Manchester Guardian - Daily Herald)

(Vor. ber. Lloyd George 1885 K; Lansbury 1991 F.)

E. PARAGUAY. — Opstand verijdeld. —

Het ministerie van Oorlog van Paraguay heeft de volgende mededeeling gepubliceerd:
„In verband met hardnekkige geruchten en met het oog op de actie van eenige groepen heeft de regeering besloten maatregelen te treffen tot handhaving der orde. De legerleiding heeft den directeur van de militaire school, kolonel Raphael Franco, en den commandant van het eerste regiment pioniers, majoor Caballero Irala, uitgenoodigd hun ontslag in te dienen.
Majoor Antonio Gonzalez is van de ranglijst geschrapt. Men heeft gerechtvaardigde vermoedens, dat genoemde officieren betrekkingen onderhouden met oproerige elementen, die door communistische organisaties gesteund worden.
Naar verluidt bestonden er plannen voor een aanslag tegen den staatspresident, dr. Ayala, en den opperbevelhebber, generaal Estigarribia."
Bij de verdachte communistische leiders bevonden zich verschillende bekende militairen. (Agence Belga)

(Vorig bericht Onlusten 88 I.)

A. Nederland. - Militair Duitschland aan onze grens.

Wij ontleenen aan de Nieuwe Rotterd. Courant van 7 Febr. '36 het volgende:

Edgar A. Mowrer, Parijsch correspondent van de Chicago Daily News, en leider van den Europeeschen dienst van dat blad, heeft een bezoek gebracht aan ons land. De heer Mowrer is een der bekendste Amerikaansche journalisten, die o.a. meer dan een decennium lang Berlijnsch correspondent geweest is van zijn blad. Hij is schrijver van het bekende boek Germany puts the clock back, dat hem onder het nieuwe regime in Duitschland zeer kwalijk genomen is, maar waarvan de beteekenis nooit is miskend.

Het feit, dat onze regeering het ontwerp voor een weerfonds van 54 millioen bij de Kamer heeft ingediend, had zijn aandacht getrokken. „Het bedaardste en vredelievendste volk van Europa is in ongerustheid geraakt", zoo schrijft hij in zijn blad. Hij moest weten wat de reden van die ongerustheid was. Zijn taak bleek hem niet gemakkelijk. „De Nederlanders houden ervan om met buitenlanders te spreken, maar zij zijn zoo terdege onzijdig! Zij loopen niet gaarne met hun argwaan te koop, uit vrees den verdachten buurman te prikkelen." Hij had al spoedig begrepen, dat een bezoek aan een der regeeringsdepartementen niets zou opleveren. In gesprek met bevriende Nederlanders had hij echter begrepen, dat men reden meende te hebben, ernstige bezorgdheid ten opzichte van Duitschland te moeten koesteren.

„Wat hebben de Duitschers dan tegen Nederland?" had hij gevraagd. „Niets" was het antwoord geweest, „maar wat hadden zij tegen België in 1914?"

„Zij meenden dat België hun in den weg stond," had de Amerikaan geopperd.

„Precies, en als Nederland in den weg staat, gelooft gij dan, dat zij zullen aarzelen? Als gij weten wilt, waarom de Nederlanders zich onbehagelijk voelen, moet ge zien te weten te komen, wat de Duitschers vlak bij onze Oostgrens uitvoeren."

Dank zij zijn kennis van Duitschland en veel ervaring was hij heel wat te weten gekomen. Hier volgt de materieele inhoud van het eerste van twee artikelen, die hij aan de Chicago Daily News heeft gezonden.

1. Luchtvaartbases en landingsdingsvelden. — Binnen 60 à 80 K.M. van de Nederlandsche grens bezitten de Duitschers op zijn minst 15 „officieele" vliegcentra. Die te Wesermunde en Wilhelmshafen aan beide oevers van den mond der Weser en op de eilanden Norderney, Borken, Langeroog en Wangeroog dienen voor watervliegtuigen, 9 andere, Wesermunde, Osnabrück, Munster, Gelsenkirchen, Dortmund, Dusseldorp, Mühlheim en Keulen liggen zuidwaarts verspreid in een soort ketting, evenwijdig aan de Nederlandsche grens. Deze 15 centra vormen een aanzienlijke constellatie ter beschikking van militaire of andere piloten, die van Duitschland westwaarts koers zetten. Maar deze vormen maar het kleinste deel van de bestaande luchtbases in het kleine deel van Duitschland in kwestie. Want er zijn bovendien nog 24 andere velden voor „sportvliegers" geïdentificeerd. Deze liggen ongeveer op de volgende punten: Berge bij Wilhelmshafen, Bredehorn bij Varel, Oldenburg, Meppen, 20 K.M. van de Nederlandsche grens, Cloppenburg, Quakerburch, Vechta, Kalkriese, Minden, Lingen, Klausheide, ten zuidwesten van Lingen, Nienborn, ten noorden en westen van Burgsteinfurt, 11 K.M. van Nederland. Bielefeld, Halle ten noordwesten van Bielefeld, Dettmold, Krefeld, Duisburg, Wesel, Gladbach, Aken, Duren en een beetje verder oostwaarts Paderborn en Marburg. Waarlijk, de geestdrift voor het „sportvliegen" kent in het nieuwe Duitschland geen grenzen.

2. Nieuwe en versterkte garnizoenen. — Een deel van de nieuwe garnizoensteden en misschien andere, die de schrijver niet kent, liggen binnen de Nederlandsche „sfeer". Het zijn Lingen, Rheine, Lippstadt, Hamm, Iserlohn, en Osnabrück. Paderborn en Munster waren allang militaire steden, maar onlangs werden de garnizoenen versterkt.

3. Nieuwe bruggen en autowegen. — Te Urdingen ten zuiden van Duisburg is een nieuwe brug, naar het heet meer dan 80 voet breed, over den Rijn geslagen, precies waar de toegang het gemakkelijkst is tot den Nederlandschen uitspringenden hoek van Venlo op een afstand van ongeveer 20 mijl. Een gerucht, waarvan de schrijver geen bevestiging kon krijgen, spreekt van nieuwe „bruggenhoofden" te Emmerik, binnen een geweerschot afstand van Nederland en in Duisburg zelf. Nog treffender zijn de nieuwe autowegen, vervat in het niet openbaar gemaakte Hitler-plan, die de Duitsche overheid liever niet aan de groote klok schijnt te hangen. Een groote weg, uit een oogpunt van logica volkomen bevredigend, leidt bijna pal westwaarts van Hannover via Osnabrück naar Gronau en de grens tegenover Enschedé. De tweede autoweg geeft meer te denken. Neem een potlood en trek een lijn van Bremen meer of minder zuidwestwaarts naar Osnabrück (zetel van een nieuw garnizoen), waar zij den weg van Hannover snijdt en trek ze recht door naar Munster. Te Munster verdeelt de lijn zich. De noordelijke tak loopt een beetje zuidwestwaarts naar het belangrijke spoorwegknooppunt van Wesel. De andere tak loopt zuidwaarts naar Dortmund waar zij zich op haar beurt in drieën splitst. Eén weg zal zuidwaarts loopen naar Elberfeld, een andere zuidwestwaarts door Dusseldorp en verder precies naar dat deel van Nederlandsch Limburg, dat de Duitschers zich onthielden in 1914 te schenden, en de derde weg zal meer of minder westwaarts loopen naar de buurt van Duisburg, en verder noordwestwaarts, totdat hij den boven beschreven tak te Wesel ontmoet. Dit plan staat nog op papier, behalve een klein deel bij de Nederlandsche grens. Als het voltooid is zal het een van de snelste, ooit beraamde middelen vormen tot concentratie van zwaar verkeer naar een ander land, van verschillende belangrijke punten met een minimum-verlies aan tijd.

DUITSCHE BEWAPENING

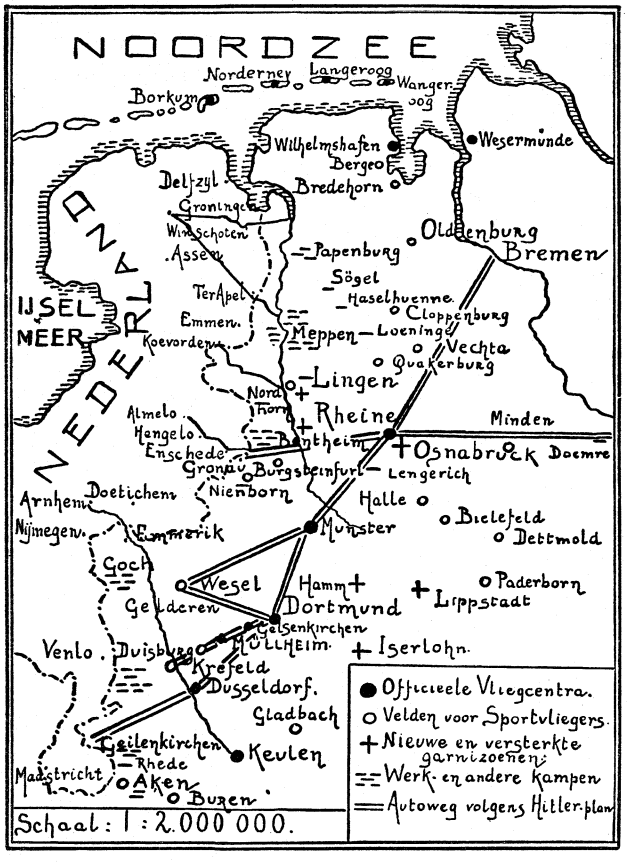

4. Luisterposten, detachementen, „spoorwegpolitie", betonnen platforms. — Op verschillende punten langs de Duitsche zijde van de Nederlandsche grens zijn geluidwaarschuwers opgesteld voor het snel melden van naderende vliegtuigen. Elders is een aantal afdeelingen „spoorwegpolitie" gelegerd, in stellingen buiten de voornaamste verkeerscentra. In op zijn minst 2 plaatsen hebben Duitsche bewoners den aanleg van opmerkelijke betonnen platforms op verrassend groote schaal uitgebracht.

5. Werk- en andere kampen. — Werkkampen, oorspronkelijk voor vrijwilligers, zijn niet door de regeering van Hitler uitgevonden, maar het bleef voor het nieuwe regime weggelegd, in de eerste plaats werkloozen en vele andere, niet geheel vertrouwde groepen burgers, gelijk jonge advocaten tot het verblijf aldaar te dwingen, ze te maken tot een gewichtig bestanddeel van de lichamelijke, zedelijke, politieke en militaire opvoeding van de Duitsche jeugd. Binnen het gemakkelijk bereik van de Nederlandsche grens, oogenschijnlijk bezig met verschillende soorten nuttigen arbeid, zooals het droogleggen van moerassen, bestaan er niet minder dan 55 werkkampen, ja, vermoedelijk nog meer, die aan de aandacht van speurende vreemdelingen ontsnapten. Voeg daarbij drie kampen voor tot dwangarbeid veroordeelden en het politieke concentratiekamp te Rhede (Papenburg), dat bekend is geworden door het opzienbarende boek „De veensoldaten", en men komt tot het eerbiedwaardige aantal van 59 centra van zwaren arbeid voor de jeugd dicht bij Nederland, waar zij dichter opeen liggen dan in eenig ander deel van Duitschland. Aldus kan men er in de buurt van Meppen niet minder dan 19 tellen, benevens de drie kampen van veroordeelden boven vermeld. Bij Bentheim, waar het Duitsche gebied in Nederland snijdt, zijn er nog vier.

Een ander bevindt zich te Bentheim zelf en te Noordhorn in de buurt, Lingen, Haselhenne, Fleckeren, Doehre, Lengerich, Messingen, Loeninge, Soegel, Seckendorf, Estenwegen, Nienborg, Karthaus en Esselburg, elke plaats heeft haar kamp voor oogenschijnlijk jonge arbeiders. Er zijn er vijf in het district Goch, Geldern, tien ten Zuiden en Zuidoosten van Venlo, twee bezuiden Geilenkirchen en twee ten Zuiden van Aken. Noordwaarts ligt Rhede, zoo dicht bij de grens, dat Nederlanders met fijne zenuwen meenen, dat zij, als de wind Westwaarts blaast, de stemmen van de gevangenen hooren.

(Nieuwe Rotterd. Courant)

(Vor. ber. Herbewapening 1559 D.; Leger, Vloot en Luchtmacht 1982 C.)

Wij veroorloven ons ten slotte naar de artikelen op pag. 1893 E en 1969 C van onzen geachten supervisor voor Militaire Zaken, Z. Exc. W. H. v. Terwisga, Luit.-Generaal b.d., te verwijzen.

10 FEBRUARI 1936

A. LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig besproken zijn. - Onze wekelijksche opgave. —
Duitsch: M. J. Kruck von Poturzyn — „Antonius und der Grieche". (Deutsche Verlags-Anstalt, Stuttgart-Berlin 1935)
Hans J. Schoeps — „Gestalten an der Zeitwende". (Vortrupp Verlag, Berlin)
Engelsch: Pamela Hansford Johnson — „Blessed above Women". (Chapman and Hall)
Bruce Marshall — „Canon to Right of Them". (Gollancz)
Fransch: Georges Brunet — „Victor Hugo". (Maitres des Littératures, Editions Rieder, Paris)
Joseph Kessel — „Le Repos de l'Equipage". (Gallimard, Paris 1935)
Italiaansch: „Lirici italiani del Cinquecento", „Lirici italiani del Settecento". Con intruduzione e note a cura di Raffaele Timiani. (Carlo Signorelli, Milano)
Nederlandsch: Maurits Dekker — „Oranje en de opstand der Nederlanders". Historische roman. (Em. Querido's Uitg. Mij.)
Vlaamsch: Ernest Claes — „Pastoor Campens Zaliger". (Wereldbibliotheek, 1935)
Zuid-Amerikaansch: Victoria Ocampo — „Supremacia del alma y de la sangre". (Ed. Sur., Buenos Aires 1935) (Red. K. H. A.) **(Vor. ber. 2159 B.)**

B. AMSTERDAM. — Hevige brand. - Acht slachtoffers. —
Een ontzettende nachtelijke brand aan den O. Z. Achterburgwal 9 heeft 8 slachtoffers geëischt. Acht personen, die de bovenverdieping van het perceel bewoonden, hebben zich niet meer in veiligheid kunnen stellen en vonden den dood in de vlammen. Onder hen zijn zes kinderen. (De Telegraaf)

C. ABESSYNISCH-ITALIAANSCH CONFLICT. — 2 Februari. - Ras Dessa. —
Ras Dessa, die aan de Ganale Doria (H 6) een nederlaag heeft geleden, is in ongenade gevallen en door den Negus gedegradeerd.

4 Februari. — Petroleum-embargo. —
De groote fascistische raad heeft maatregelen beraamd tot verweer tegen een petroleum-embargo, dat niet als een casus belli zal worden beschouwd, maar wel als een hoogst onvriendelijk gebaar. Men heeft besloten het handelsverkeer met het buitenland onder rechtstreeksch toezicht van den staat te plaatsen. Men is besloten met de actie in Abessynië voort te gaan tot het gestelde doel is bereikt.
(La Stampa - A. N. P.) **(Vor. ber. blz. 2159 E.)**

D. NEDERLAND. — Herziening der Grondwet. - Commissie geïnstalleerd. —
De minister van Binnenlandsche Zaken, mr. J. A. de Wilde, voorzitter van de Staatscommissie voor de Grondwetsherziening, heeft op 7 Febr. '36 de Staatscommissie geïnstalleerd.
Naar wij vernemen zal de Staatscommissie haar herzieningsarbeid in het bijzonder richten op de volgende onderwerpen:
Het recht van de vrijheid van de drukpers;
het inkomen der Kroon;
de schadeloosstelling en het pensioen van de leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal;
de regeling van de gevallen, waarin de Raad van State wordt gehoord;
de mogelijkheid ministers te benoemen zonder ministerieel departement;
de mogelijkheid om, met behoud van de grondslagen van het bestaande stelsel, het kiesrecht te wijzigen ter bevordering van een gezonde werking van het parlementaire stelsel;
de mogelijkheid aan de Staten-Generaal een Kamer toe te voegen, welke het bedrijfsleven vertegenwoordigt;
het lidmaatschap van vertegenwoordigende lichamen van personen, die een streven tot uitdrukking brengen, gericht op verandering van de bestaande rechtsorde met toepassing of bevordering van onwettige middelen;
de mogelijkheid voor bepaalde bedrijfstakken lichamen in te stellen, ten einde leidend en regelend op te treden;
de Algemeene Rekenkamer;
de procedure van Grondwetswijziging.
Daarnaast staat het der Commissie vrij, ook andere onderwerpen in haar arbeid te betrekken. (Alg. Handelsblad)
(Vorig bericht blz. 2157 G.)

E. DISCONTOKOERSEN. — Frankrijk. —
Op 6 Febr. '36 heeft de Banque de France haar disconto verlaagd van 4 tot 3½%.
(Keesings Financieel Archief) **(Vor. ber. 2127 D.)**

11 FEBRUARI 1936

F. OLYMPISCHE WINTERSPELEN TE GARMISCH-PARTENKIRCHEN. —
Adolf Hitler heeft op 6 Febr. '36 de Olympische Winterspelen te Garmisch-Partenkirchen plechtig geopend. Acht en twintig staten nemen aan de spelen deel. (A. N. P.) **(Vor. ber. Olymp. Spelen 2132 G.)**

G. GEESTELIJK LEVEN. — Bisschopswijding van Z. H. Exc. Mgr. J. P. Huibers. —
Te midden van een indrukwekkende reeks geestelijke en wereldlijke hoogwaardigheidsbekleeders, van de honderden vertegenwoordigers van de geestelijkheid en de geloovigen van het bisdom Haarlem is op 11 Febr. '36 in de sober, maar sierlijk-versierde kathedraal St. Bavo te Haarlem, de gekozen bisschop van het Haarlemsche Diocees, Z. H. Exc. Mgr. J. P. Huibers, op plechtige wijze geconsacreerd door Z. H. Exc. Mgr. den Internuntius, Mgr. P. Giobbe, met assistentie van de twee oudste der Nederlandsche bisschoppen H.H. Exc. Mgr. J. Hopmans, bisschop van Breda, en Mgr. A. F. Diepen, bisschop van 's-Herhogenbosch.

In de Kanunnikenbanken hadden de kanunniken, onder wie de vicaris-generaal mgr. Th. W. Pichot, gekleed in paarsche toog en koormantel, alsmede de eerekanunniken en de secretaris van den internuntiatuur, mgr. L. Punzele, plaats genomen, in het hoogkoor de abten, vervolgens mgr. dr. B. J. Eras, procurator van het Ned. episcopaat te Rome, de aanwezige huisprelaten en geheime kamerheeren van den Paus, de dekens en de provinciaals der regulieren in het bisdom Haarlem, de regent van het Sem. Hageveld N. Ammerlaan; de oudste professoren der drie seminaria, de nieuwe Plebaan F. Filbry, de kolonel-hoofdaalmoezenier van Leger en Vloot J. J. J. Noordman, de pastoorsklasgenooten van mgr. Huibers, de deken van Almelo, eerekanunnik H. van der Waarden e.a. Voor en opzij van het hoogkoor zaten professoren van de seminaria, pastoors, directeuren van Diocesane congregaties, de directeuren van het Jeugdwerk, rectoren en kapelaans van het bisdom, ten getale van ongeveer 470 priesters. Daarachter de studenten van het Theologicum en Philosophicum, 200 in getal, allen in toog en superplie. Op de eerste rij achter de priesters hadden de gezanten van België, Portugal, Polen, Frankrijk, Italië en Oostenrijk hun zetels, benevens de ministers van Justitie, van Nijverheid, Handel en Scheepvaart, van Landbouw en Visscherij en van Sociale Zaken; daarnevens prof. mr. P. J. M. Aalberse, minister van Staat, jhr. mr. dr. A. Roëll, commissaris van de Koningin, en zijn echtgenoote, mr. T. J. Verschuur, oud-minister van Econ. Zaken en mr. H. P. Marchant, oud-minister van Onderwijs, K. en W., verder wethouder Van Liemt van Haarlem en vele andere autoriteiten.
Onder klokgelui trad de nieuwe bisschop om 10 uur langs een eerewacht van leden der Roomsch-Katholieke jeugdvereenigingen de kathedraal binnen, waar de geestelijkheid hem opwachtte. Hij was vergezeld van den apostolischen internuntius uit Den Haag, mgr. Paolo Giobbe, consecrator en van de bisschoppen mgr. P. A. W. Hopmans en mgr. A. F. Diepen, die bij de wijding assisteerden.
Langs het middenpad begaven zich consecratoren en wijdeling naar het koor van de kerk, waar aan de rechterzijde van den bisschopszetel een troon was opgericht voor de pauselijken internuntius. Mr. Hopmans las den pauselijken lastbrief voor, waarna mgr. Huibers in de handen van den internuntius den eed aflegde. Intusschen ging de mis door en werden de miszangen onder leiding van dr. L. Kat, uitgevoerd. De wisselzangen werden in het Gregoriaansch gezongen; in de onveranderlijke gedeelten werd een polyphone-compositie van Antonio Lotti uitgevoerd. Sanctus en Benedictus waren genomen uit de Missa Regina Coeli van Jacob de Kerle. Het koor zong ook nog a capella het Ave Maria van Arcadelt en het Motet Exultate Justi van Viadana.
De eigenlijke consecratie werd verricht vóór de lezing van het Evangelie; staande voor het altaar legden de consecratoren het Evangelieboek in handen van den nieuwen bisschop. Na de mis leidde de consecrator den wijdeling naar zijn zetel en hief toen het Te Deum laudamus aan, onmiddellijk door alle aanwezigen meegezongen. De klokken van den toren beierden en nu schreed mgr. Huibers door de kerk, om de diocesanen te zegenen; de plechtigheid sloot met een drievoudigen heilwensch van mgr. Huibers aan den consecrator „ad multos annos". Onder orgelspel verlieten de bisschoppen in omgekeerde volgorde de kerk; zij begaven zich naar de plebanie, waar ook voor intiemen gelegenheid bestond, mgr. Huibers geluk te wenschen.
Des middags recipieerde de nieuwe bisschop voor wereldlijke autoriteiten en ingezetenen van het bisdom.
(De Maasbode - De Tijd - A. N. P.)
(V. b. Mgr. J. P. Huibers 2128 K.; Photo 2096 A.)

A. NEDERLAND. — Het Verbond van Nederlandsche Werkgevers. - 10-jarig bestaan. —

Op 7 Februari werd te Den Haag het 10-jarig bestaan gevierd van het Verbond van Nederlandsche Werkgevers, de organisatie, in 1925 geboren uit de fusie van de Vereeniging van Nederlandsche Werkgevers, het Verbond van Nederlandsche fabrikantenvereenigingen en het Centraal Industrieel Verbond.

Nadat deze organisaties gedurende langeren of korteren tijd zelfstandig de belangen harer leden hadden behartigd, fusioneerden zij zich met ingang van 1 Januari 1926 tot het Verbond van Nederlandsche Werkgevers, waarvan de stichtingsvergadering gehouden werd op 21 Januari 1926.

Aan het te dezer gelegenheid gehouden feestmaal werden redevoeringen gehouden door den algemeen voorzitter van het Verbond, den heer H. P. Gelderman C.Jzn., den minister-president, dr. H. Colijn, dr. F. E. Posthuma, en den heer A. Waller.

(Het Vaderland)

(Vor. ber. Verb. v. Ned. Werkgevers 1949 F.)

B. ARGENTINIE. — Het vierde eeuwfeest van Buenos Aires. —

Op 1 Febr. '36 zijn te Buenos Aires de feestelijkheden begonnen ter herdenking van het vierde eeuwfeest van deze stad, die in 1536 gesticht werd door Don Pedro de Mendoza, die door Karel V naar de nieuwe wereld was gezonden. (A. N. P.)

C. SCHEEPSRAMPEN. — s.s. „Kerkplein" vlot. —

Het s.s. Kerkplein, dat op 5 Febr. '36 van Egmond aan Zee is vlot gesleept is op denzelfden dag de Rotterdamsche haven binnengeloopen. (A. N .P.)

(Vorig bericht blz. 2043 D.)

D. PROF. MR. DR. H. KRABBE OVERLEDEN. —

Op 79-jarigen leeftijd is op 5 Febr. '36 te Leiden overleden prof. mr. dr. H. Krabbe, oud-hoogleeraar in het Staatsrecht, eerst aan de Groningsche, daarna aan de Leidsche Universiteit.

In 1894 werd hij benoemd tot hoogleeraar in het staatsrecht aan de Rijks-universiteit te Groningen, welk ambt hij den 2den Febr. 1894 aanvaardde met een redevoering: „De werkkring van den Staat".

Toen wijlen prof mr. J. Oppenheim als hoogleeraar in het staatsrecht aan de Leidsche universiteit aftrad, werd prof. Krabbe bij Kon. Besluit van 7 December 1907 tot zijn opvolger aan deze universiteit benoemd. Hij aanvaardde het hoogleeraarsambt te Leiden den 4den Maart 1908 met een rede: De idee der persoonlijkheid in de staatsleer. Gedurende den academischen cursus 1923-1924 was hij rector magnificus der Leidsche universiteit als hoedanig hij bij de viering van den 349sten stichtingsdag dezer Hoogeschool den 8sten Febr. een rede hield over „De innerlijke waarde der wet.

Tal van geschriften en tijdschrift artikelen zijn in den loop der jaren van zijn hand verschenen.

(Nieuwsblad v. h. Noorden)

E. EMIGRANTEN. — Hun treurig bestaan. —

In het „Kirchenblatt für die reformierte Schweiz" schrijft dr. Adolf Keller, directeur van het wetenschappelijk instituut der Kerken te Genève, over de ellende van hen, die om geloof- of politieke redenen uit Duitschland of andere landen zijn geweken.

„In alle categorieën stoot men op namelooze ellende. Men heeft geen papieren; en zonder een papier is tegenwoordig de mensch geen mensch. Hij wordt vervolgd; de politie jaagt hem van de ééne grens naar de andere; hij heeft geen vaderland.

De meeste vluchtelingen zijn van alle middelen ontbloot; zelfs wanneer zij thuis nog vermogen bezitten, kunnen zij het niet meenemen. Velen hunner zijn ziek; hebben geen voldoende kleeding en schoeisel; geen geld, om zich een onderkomen te verschaffen; de meesten zijn half vertwijfeld; velen den zelfmoord nabij. In de „Europäische Centralstelle für kirchliche Hilfsaktionen" hebben wij met ongeveer 600 dezer vluchtelingen te doen gehad. Nooit zagen wij in een dergelijken afgrond van menschelijke hulpeloosheid en algeheele vertwijfeling: Een „uitvaagsel" van menschen, dat door de Duitsche regeering tegenwoordig eenvoudig voor de deur van andere naties geveegd wordt, ligt op de straat. Men ziet ze sterven en velen hunner weten ook met verschrikkelijke duidelijkheid, dat zij sterven moeten, wanneer niet spoedig hulp komt.

De Volkenbond heeft door het Nansen-comité er voor gezorgd, dat twee en een half millioen Russen, Armeniërs, Grieken en Bulgaren zich elders konden vestigen. Hetzelfde heeft de Bond gedaan ten aanzien van de Syrische Christenen. Door de economische crisis zijn velen dezer vluchtelingen opnieuw in nood geraakt. Deze zal nog grooter worden, wanneer in 1938 het Nansen-comité werkelijk zal worden opgeheven; daar men na den dood van Nansen (1930) meende, dat de taak van het comité in dat jaar zou zijn vervuld.

Het Nansen-comité werkt echter alleen voor Russische, Armeensche, Syrische en sedert 1935 ook nog voor Saarlandsche vluchtelingen. Zoo moet dus dit vraagstuk door den Volkenbond opnieuw worden aangevat. De Volkenbond bezit de noodige ervaring. Toch zal hij niet zoo spoedig kunnen ingrijpen.

Intusschen blijven deze ongelukkigen aangewezen op particulieren hulp. De Chr. Kerken hebben vooral tegenover de ongelukkige Joden-Christenen een taak te vervullen." (Kirchenblatt f. die reform. Schweiz)

(Vor. ber. Duitsche emigranten 1879 E.)

F. NEDERLAND. — Leger des Heils - Generaal Evangeline Booth spreekt in Amsterdam. —

De groote zaal van het Concertgebouw was tot in alle uithoeken gevuld, toen op 2 Febr. '36 Generaal Evangeline Booth het podium onder daverend applaus betrad; het podium vanwaar zij haar eerste lezing in Nederland zou houden.

Wij merkten onder de aanwezigen op burgemeester en mevrouw dr. A. de Vlugt. Na het openingslied opent luitenant-kolonel A. C. Beekhuis de bijeenkomst met gebed, waarna commandant Bouwe Vlas een korte inleiding uitspreekt.

Dan is het woord aan Z. Exc. Jhr. Mr. D. J. de Geer, minister van staat, voor het houden van een toespraak.

Jhr. Mr. D. J. de Geer herinnerde eraan, hoe hij jaren geleden miss Eva Booth, zooals zij toen werd genoemd, had ontmoet. Reeds toen ging een groote geestelijke kracht van haar uit. Haar eenvoud en nuchterheid van geest zijn haar een grooten steun geweest bij haar werk. In 1934 werd zij tot generaal gekozen.

God deed haar de zware taak aanvaarden. Zij moest — zoo voelde zij het — haar leven omschakelen op een nieuw en nog hooger plan. Spr. wendde zich vervolgens in het Engelsch tot generaal Booth om zijn beste wenschen uit te spreken voor haar werk tot heil van de menschheid.

Dan is het woord aan generaal Booth voor haar lezing: „The world's greatest Romance."

Daverend is het applaus, wanneer generaal Evangeline Booth naar voren treedt, voor het uitspreken van haar rede, welke zin voor zin in het Nederlandsch wordt vertaald.

Hartelijk dank brengt zij aan Jhr. Mr. de Geer voor zijn woorden. Woorden welke ik niet zal vergeten, die mij op zullen heffen en sterken in dagen van strijd; dank breng ik u ook voor uw steun aan het Leger des Heils geboden. Ook u, zoo richtte zij zich tot de aanwezigen, dank ik; uw Hollandsche karakter is wereldbekend, evenals uw strijd voor den godsdienst. Moge God mijn bezoek voor u tot zegen stellen, opdat gij mij niet zult vergeten.

(De Standaard) **(Vorig bericht blz. 2158 G.)**

12 FEBRUARI 1936

A. NEDERLAND. — Militair Duitschland aan onze grenzen. - Het antwoord van Duitschland. —

De officieuze Duitsche „Diplomatisch-politische Korrespondenz" wijdt onder het opschrift „Bedenkelijke utiliteitspolitiek" een beschouwing aan de artikelen over de Duitsche herbewapening en de Nederlandsche defensie, welke de Amerikaansche journalist Mowrer in zijn blad „Chicago Daily News" heeft gepubliceerd en die o.a. door de „Times" en de „Nieuwe Rotterd. Crt." van 7 Febr. '36 (pag. 2167 A.) zijn overgenomen.

„Een Engelsch blad — aldus Korrespondenz — leent zich tot het weergeven van beduchtheden, die in Nederland zouden zijn ontstaan door de Duitsche herbewapening. Gezien de vriendschappelijke en goede betrekkingen, die al van oudsher tusschen Duitschland en Nederland bestaan, is dit een droevige prestatie op het gebied van bewuste pogingen om bezorgdheden te verwekken. Het is nog niet lang geleden, dat men op soortgelijke wijze ook het Belgische volk het besef trachtte bij te brengen, van welken kant het dreigende gevaren had te verwachten. En dit alles ofschoon de vredelievende bedoelingen der Duitsche politiek jegens alle volken bewezen zijn, en ofschoon in het Westen bovendien door het Locarno-pact een extra garantie is geschapen, waarvan doel en beteekenis was, een duurzame atmosfeer van vrede en vertrouwen te weeg te brengen.

Rust en vrede worden niet door Duitschland in gevaar gebracht, maar door praktijken, die in schijn den vrede heeten te dienen, doch in werkelijkheid slechts onveiligheid en onvrede beoogen te bewerken, zelfs tusschen volken, die in de beste verstandhouding leven.

Dat men telkens weer zinspeelt op de Duitsche weermacht en daaruit een gevaar voor den vrede construeert, laat slechts de conclusie toe, dat hier op zeer bedenkelijke wijze bewapeningsplannen moeten worden gerechtvaardigd, welke men niet op andere wijze in het openbaar schijnt te kunnen verdedigen.

Door dergelijke draaierijen wordt echter in geen geval het historische feit te niet gedaan, dat het herstel van Duitschlands souvereiniteit op weermacht-gebied noodzakelijk was geworden, ten einde op een wijze, welke beantwoordt aan de Duitsche veiligheidsbehoeften, een tegenwicht te scheppen tegenover den ontbrekenden ontwapeningswil der zwaarbewapende staten, ja tegen hun weigering aanvaarde verplichtingen na te komen.

(Diplomatisch-politische Korrespondenz)

(Vorig bericht blz. 2167 A.)

B. GEESTELIJK LEVEN. — Doleantie-herdenking.

Deze week wordt in Nederland in onderscheidene kringen de doleantie herdacht, zoowel van Gereformeerde als van Hervormde zijde.

Tal van Gereformeerde weekbladen hebben in de laatst verschenen nummers artikelen aan den strijd van vijftig jaren geleden gewijd. „De Reformatie" kwam uit met een doleantie-nummer van 24 pagina's. Heel dit nummer is aan de kerkelijke beweging van 1886 gewijd. De redacteur van „De Reformatie", Prof. dr. K. Schilder, schreef over: „Dr. A. Kuyper in Doleantietijd: IJzer tegen leem". Er is in de breede reeks van artikelen ook een bijdrage opgenomen over „De doleantie in de caricatuur". De schrijver van dit artikel, de journalist D. de Wit, van Bussum, gaf bij dit stuk een tiental reproducties van spotprenten uit die dagen.

Op 9 Febr. '36 is de herdenking van de doleantie ingezet met een gemeentelijke gedachtenisviering in alle Gereformeerde Kerken van Nederland. In alle plaatsen is in de morgengodsdienstoefening het gebeurde van 1886 in den dienst des Woords herdacht.

(De Standaard) **(Vor. ber. Doleantie 2144 C.)**

C. BELGIE. — Internationale handelsbelemmeringen. - Rede van den heer F. H. Fentener van Vlissingen. —

In het Egmont-paleis te Brussel heeft de heer F. H. Fentener van Vlissingen, voorzitter van de Internationale Kamer van Koophandel, op 4 Febr. '36 een lezing gehouden over de internationale handelsbelemmeringen en de maatregelen tot het uit den weg ruimen er van. De Belgische regeering was vertegenwoordigd door den minister van Financiën, Max Leo-Gérard, en den minister van Justitie, Soudan, terwijl van de Nederlandsche legatie aanwezig waren de consul-generaal mr. H. van Romburgh, de gezantschaps-secretaris jhr. W. F. van Lennep en de consul jhr. G. L. v. d. Maesen de Sombreffe.

Wij ontleenen aan zijn rede het volgende:

Op het congres van Weenen in 1933, daarna op het congres van Parijs van 1935 heeft de Internationale Kamer verklaard, dat een der doelmatigste methodes om den internationalen handel te doen herleven bestaat in het afsluiten van nieuws handelsaccoorden. De bi-laterale handelsverdragen moesten zooveel mogelijk de clausule der meestbegunstigde natie bevatten alsook wederzijdsche douane-concessies. Deze methode werd door de Vereenigde Staten met succes toegepast.

Twee andere methodes kunnen nog worden toegepast, namelijk het afsluiten van bi-laterale reciprociteitsaccoorden en het afsluiten van toenaderingsaccoorden tusschen landen die tot eenzelfde geografische of economische gemeenschap behooren.

Moet echter eerst worden gestabiliseerd of moeten vooraf de handelsbelemmeringen worden uit den weg geruimd, vroeg spreker. Zoolang de handelsbelemmeringen bestaan zal een muntstabilisatie slechts voorloopig kunnen zijn.

Anderzijds zijn echter de handelsbelemmeringen voor een groot deel het gevolg van de op de wereldmarkt geprovoceerde desorganisatie door de munt-manipulaties. Er bestaan thans niet alleen douane-belemmeringen, zooals douanetarieven en contingenteeringen, maar ook moratoria, transfer-restricties, deviezencontrôle en clearingaccoorden. Zulke hindernissen kunnen niet uit den weg worden geruimd zonder een voorafgaande stabilisatie der valuta. (De Telegraaf)

(Vor. ber. F. H. Fentener van Vlissingen 1852 D.)

D. SOVJET-RUSLAND. — Communistische Academie ontbonden. —

De raad van volkscommissarissen van de Sovjet-Unie en het centrale comité van de communistische partij hebben een besluit uitgevaardigd, waarbij met het oog op de ondoeltreffendheid van het naast elkaar voortbestaan van twee academies — de academie van wetenschappen en de communistische academie — en met de bedoeling de beoefenaren van de wetenschap in één wetenschappelijk staatscentrum te vereenigen, de ontbinding van de communistische academie verordend wordt en de overdracht van de instellingen en voornaamste krachten aan de academie van wetenschappen. (Prawda)

(De communistische academie werd in 1918 gesticht, direct na de revolutie. Zij had tot taak, communistische hoogleeraren te vormen en creëerde centra van studie, die belast waren met het onderricht in en de interpretatie van wetenschap, kunst en letterkunde van Marxistisch en Lenistisch standpunt. Langen tijd verzette zich de Academie van wetenschappen der U.S.S.R. tegen den geest en de methode van dit onderwijs als onvereenigbaar met het wezen zelf der wetenschap).

E. NEDERLAND. — Rijkspostspaarbank en bijzondere spaarbanken 1934-1935. —

Het Centraal Bureau voor de Statistiek heeft een spaarbankstatistiek samengesteld, welke thans betrekking heeft op het boekjaar 1934-'35 (d.w.z. het boekjaar dat geëindigd is op een datum, liggende tusschen 1 Juli 1934 en 30 Juni 1935).

Bij de Rijkspostspaarbank bedroeg het saldo-tegoed aan het einde van de boekjaren 1933 en 1934 resp. ƒ 528.697.000 en ƒ 539.518.000. Het blijkt dus met ƒ 10.822.000 (2%) te zijn gestegen. Tegenover het vorige jaar, toen een stijging met 3.4% had plaats gevonden, heeft mitsdien geen groote verandering plaats gehad. Bij de 284 bijzondere spaarbanken, welke over 1933 en 1934 gegevens hebben verstrekt, steeg het saldo-tegoed van ƒ 463.865.000 tot ƒ 483.413.000 dus met ƒ 19.548.000 (4.2%). Gerekend dat bij de 281 bijzondere spaarbanken, die over 1932 en 1933 gegevens hebben verstrekt, het saldo-tegoed met ƒ 20.063.000 (4.5%) is gestegen, kan worden geconstateerd, dat de ontwikkeling bij deze instellingen ongeveer in dezelfde lijn als het vorige jaar doorging.

Een samenvatting van de cijfers van de Rijkspostspaarbank en die van de 284 genoemde bijzondere spaarbanken geeft als uitkomst, dat het saldo-tegoed van einde 1933 tot einde 1934 steeg van ƒ 992.562.000 tot ƒ 1.022.932.000 dus met ƒ 30.370.000 (3.1%). Van 1932 op 1933 werd voor de Rijkspostspaarbank en de alstoen vergeleken 281 bijzondere spaarbanken tezamen een toeneming met ƒ 37.358.000 (3.9%) geconstateerd. Hierbij zij aangeteekend, dat de bevolking einde 1934 tegenover die van einde 1933 een vermeerdering van 1.2% aanwees (einde 1933 tegenover einde 1932 1.3%).

De rente, gekweekt uit de beleggingen, bedroeg bij de Rijkspostspaarbank ƒ 23.654.000 (in 1933 ƒ 23.609.000) en bij de 279 spaarbanken, waarvan hieromtrent opgaven zijn ontvangen, ƒ 22.215.000 (in 1933 bij 281 banken ƒ 22.012.000).

(Centraal Bureau v. d. Statistiek)

(Vorig bericht blz. 1884 H.)

F. VEREENIGDE STATEN. — Rede van Senator Pittman tegen Japan. —

„Japan is voornemens China voor Amerika te sluiten, zelfs indien een oorlog noodig zou zijn, om dat klaar te spelen", verklaarde Pittman, voorzitter van de senaatscommissie van buitenlandsche zaken, in een rede, welke hij op 10 Febr. '36 in den Amerikaanschen senaat uitsprak.

Pittman eischte daarom een marine en luchtmacht van voldoende sterkte, om de rechten van de Vereenigde Staten te beschermen.

De Japansche „bedreigingen, propaganda en arro-

gantie" hekelend, verklaarde senator Pittman verder, dat Japan openlijk en zonder eenig respect het pact van den Volkenbond, het Kellogg- en het negen-mogendheden-pact had geschonden.
„Buitenlandsche regeeringen mogen gewaarschuwd zijn, dat elke restrictie, welke de Vereenigde Staten geschikt achten, om aan burgers op te leggen in tijd van oorlog, geen reden mag zijn voor een onwettige behandeling van onze burgers en onze regeering niet van het recht ontheft, om vrijwillig elke nuttig geachte actie ten behoeve harer burgers te ondernemen".
Senator Pittman citeerde vervolgens admiraal Takahashi, commandant van de Japansche vloot, die verklaard heeft, dat tenzij de Vereenigde Staten hun politiek van uitbreiding en bescherming van den Amerikaanschen handel laten varen, Japan genoodzaakt zou zijn, den actieradius van zijn vloot uit te breiden tot Nieuw-Guinea, Celebes en Borneo.
Nooit in de geschiedenis der moderne tijden, aldus de senator, heeft iemand met een dergelijke positie zulk een ondiplomatieke, arrogante en onbeschaamde verklaring afgelegd.
(New York Herald Tribune) **(Vor. ber. blz. 2101 H.)**

A. SUIKER. — Verbruik en Voorraden. —
F. O. Licht, Maagdenburg, heeft verbruiks- en voorraadcijfers voor suiker der 12 voornaamste landen van Europa (de z.g. „statistische" landen) over de eerste vier maanden van het campagnejaar 1935/36 gepubliceerd.

(in duizenden tons)	Verbruik Sept./Dec.			Voorraden op 1 Jan.		
	1935	1934	1933	1936	1935	1934
Duitschland	621	558	505	1.366	1.329	1.234
Tsjecho-Slowakije	133	128	127	449	496	448
Oostenrijk	70	67	70	190	150	108
Hongarije	37	30	31	107	108	123
Frankrijk	405	396	399	915	921	730
België	84	80	91	210	233	177
Nederland	107	104	107	314	337	371
Zweden	103	94	92	321	312	307
Polen	110	110	101	408	409	397
Italië	111	105	105	295	324	304
Spanje	102	98	97	243	229	184
Engeland	525	440	457	502	516	578
Totaal	2.408	2.210	2.182	5.320	5.364	4.961
Java				1.172	2.027	2.790
Vereenigde Staten				329	808	220
Cuba				662	820	1.160
Totaal				7.483	9.019	9.131

Bovenstaande cijfers geven een zeer bemoedigend beeld van het verloop der consumptie en bewijzen, dat het verbruik, dat jaren lang eerder achteruit dan vooruit ging, zich thans weer in tegengestelde richting beweegt.
Slechts in Frankrijk en Polen blijft de verbruiksstijging beneden de vroeger als normaal beschouwde 3%. (Licht's Rapport)
(Vor. ber. Suiker 2033 A.)

B. VEREENIGDE STATEN. — Het militaire budget.
Door de begrootingscommissie van het Amerikaansche Huis van Afgevaardigden is het grootste bewapeningsbudget aangenomen, dat ooit in de Vereenigde Staten in vredestijd is opgesteld.
Het Budget voorziet, naar „United Press" daaromtrent nader aan de „Maasbode" meldt in een bedrag van 543.341.000 dollar voor de bewapening te land en in de lucht alsmede voor de kustverdediging gedurende het begrootingsjaar 1936—1937.
Het vorig jaar bedroeg het bewapeningsbudget 422.897.000 dollar .
Het budget voorziet in de volgende versterking van de Amerikaansche strijdkrachten:
Ten eerste: het staande leger zal van 140.000 tot 150.000 manschappen worden uitgebreid.
Ten tweede: er zullen 565 nieuwe vliegtuigen worden gebouwd.
Ten derde: voor de kustverdediging zal een bedrag van 8,5 millioen dollar worden beschikbaar gesteld.
Men vermoedt, dat voor den bouw van nieuwe oorlogs-vliegtuigen een bedrag van 45.540.177 dollar zal worden besteed, d. i. 16.038.000 dollar meer dan het vorig jaar. (Maasbode)
(Vor. ber. Legerbegr. 1733 B.; Marinebegr. 1837 I.)

13 FEBRUARI 1936

C. ENGELAND. — Malcolm MacDonald keert in het Lagerhuis terug. —
Het resultaat van de tusschentijdsche verkiezing voor het Lagerhuisdistrict Ross en Cromarty, welke noodzakelijk was geworden door het aftreden van Sir Ian Macpherson, die het district sedert 1911 heeft vertegenwoordigd en onlangs als Lord Strathcarron naar het Hoogerhuis is verhuisd, is op 11 Febr. '36 bekend gemaakt.
Malcolm MacDonald, de minister voor de Dominions en candidaat van de Nationale Regeering, is gekozen met 8949 stemmen. De candidaat der Labourpartij, McNeill, behaalde 5967 stemmen, de conservatief, Randolph Churchill, 2427 stemmen, terwijl de liberaal Thomas 738 stemmen heeft verworven.
(Daily Telegraph)

D. NEDERLAND. — Spoorwegen. - Stroomlijn-locomotieven. —
De vorige maand zijn door de directie der Spoorwegen proeven genomen met de stroomlijn-locomotief, een locomotief die met grooter snelheid door weerstandsvermindering en tegelijkertijd met geringer exploitatiekosten rijdt.
Nadere bijzonderheden zullen binnenkort worden gepubliceerd. (Red. K. H. A.) **(V. b. Spoorw. 2136 E.)**

E. NEDERLAND. — Handel met Turkije, Chili en Bulgarije. —
Handelsverkeer (met uitzondering van gouden en zilveren munt en muntmateriaal) van Nederland met:

	Turkije			Chili			Bulgarije		
	Invoer-waarde	Uitvoer-waarde	Saldo invoer*)	Invoer-waarde	Uitvoer-waarde	Saldo invoer*)	Invoer-waarde	Uitvoer-waarde	Saldo invoer*)
Januari 1935	174	379	—205	194	43	151	156	40	116
Februari	142	304	—162	543	74	469	58	21	37
Maart	159	141	18	57	27	30	89	24	65
April	52	110	— 58	10	25	—15	5	23	— 18
Mei	62	81	— 19	239	57	182	10	8	2
Juni	104	42	62	665	24	641	58	13	45
Juli	74	12	62	72	103	— 31	101	21	80
Augustus	65	222	—157	199	43	156	84	16	68
September	167	51	116	267	39	228	95	35	60
October	389	128	261	118	48	70	135	25	110
November	380	204	176	195	79	116	—	—	—
December	150	84	66	271	77	194	116	43	73
December 1934	105	112	— 7	—	—	—	106	29	77
Jan./Dec. 1935	1.918	1.758	160	2.598	586	2.012	1.133	295	838
Jan./Dec. 1934	2.160	1.324	836	3.142	868	2.274	1.122	304	818

(Centraal Bureau v. d. Statistiek)

*) Een — teeken wijst op een uitvoersaldo.

(Vor. ber. Chili blz. 1528 G.)

A. BELGIE. — Teraardebestelling van Mevrouw Ada Bodart-Doherty. —

Onder groote belangstelling heeft op 10 Febr. '36 de teraardebestelling plaats gehad van mevrouw Ada Bodart-Doherty, een der oorlogsheldinnen in den tijd van de bezetting.
Zij was eveneens van Engelsche afkomst als hare vriendin en medewerkster Edith Cavell, die op de nationale schietbaan te Brussel door de Duitschers is gefusilleerd. Mevr. Ada Bodart-Doherty werd tot 15 jaar dwangarbeid veroordeeld.
Onder de aanwezigen waren minister van staat Lippens, de voorzitter van de Senaat, militaire attachés te Brussel, Belgische generaals, een vertegenwoordiger van den minister van landsverdediging, een delegatie van de Engelsche oudstrijdersvereeniging Old Contemptibles, delegaties van Belgische oudstrijdersvereenigingen, met vaandels enz.
De lijkkist was gedekt met de Belgische vlag en was bedolven onder een schat van bloemen.
Na den lijkdienst in de Brusselsche kathedraal had de begrafenis op het stedelijk kerkhof plaats. (Het Laatste Nieuws)

B. NEDERLAND. — Belastingen in 1935. —

De belastingen, zoowel de directe als de indirecte, hebben in 1935, hoewel zij beneden de ramingen bleven, meer opgebracht dan in het dienstjaar 1934. Aan directe belastingen is *f* 8.334.607 meer ontvangen, aan overige middelen *f* 7.096.383. In het afgeloopen jaar is totaal ontvangen aan directe belastingen *f* 99.435.801, aan indirecte *f* 366.409.758.
De ramingen zijn voor beide middelen belangrijk hooger geweest. De verwachtingen voor de directe belastingen waren *f* 116.425.000, voor de overige middelen *f* 398.150.000. Zij zijn daar dus resp. *f* 16.989.199 en *f* 31.740.242 onder gebleven. (De Telegraaf)

(Vor. ber. Belastingen 2163 E.)

C. BELGIE. — Landsverdediging. - De houding der Socialisten. —

Onder voorzitterschap van den heer Bouchery had in het Volkshuis te Brussel een buitengewone vergadering plaats van de Belgische socialistische partijraad tot het onderzoek van de militaire kwestie.
Deze vergadering werd zeer druk bijgewoond; alle socialistische ministers waren aanwezig.
Minister De Man gaf een algemeen en technisch overzicht van het vraagstuk.
Met 56 tegen 28 stemmen en 2 onthoudingen nam de Partijraad de volgende motie aan, ingediend door den heer Jean Delvigne:
De Partijraad,
heeft kennis genomen van de verklaringen der socialistische ministers, inhoudende, dat de ministerraad eenstemmig van meening is dat:
1. de Belgische militaire organisatie uitsluitend defensief en territoriaal mag zijn,
2. gezien de huidige internationale toestand, maatregelen noodzakelijk zijn die in geval van een veronderstelde plotselinge aanval de mobilisatie dekken.
In het geval dat de Ministerraad het eens wordt over het indienen van een wetsvoorstel,
spreekt de Partijraad zijn vertrouwen uit in zijn vertegenwoordigers in de Regeering, ten einde daadwerkelijk de volle en geheele vrijheid van onderzoek en beslissing in de volksvertegenwoordiging, ten aanzien van zulk een wetsvoorstel, en bepaaldelijk ten aanzien van de geldelijke lasten en de globale duur van den diensttijd te verzekeren.

(De Volksgazet - Le Peuple)

(Vor. ber. Defensie 2166 C.; Socialisten 2122 D.)

D. NEDERLAND. — De verbetering van onze landsverdediging. - Bouw van kazematten in het Oostelijk deel des lands. —

De Staatscourant bevat aankondiging van binnenkort te houden aanbestedingen vanwege de eerstaanwezend-ingenieurs der genie voor den bouw van kazematten en verdedigingswerken, en wel:
Te Nijmegen: het maken van vier kazematten van gewapend beton c.a., waarvan twee te Ravenstein en twee bij Grave;
Te Zwolle: het bouwen van verdedigingswerken te Kampen en nabij Zwolle;
Te Nijmegen: het bouwen van vier kazematten van gewapend beton in de omgeving van Roermond en Buggenum;
Te Breda: het bouwen van een kazemat van gewapend beton te Heusden;
Te Arnhem: het bouwen van twee kazematten van gewapend beton op het Verdedigingswerk bij Westervoort.
Deze werken vormen een onderdeel van de verbetering van onze verdediging, welke de regeering met de instelling van het weerfonds beoogt.
Met bovenstaande materieele verbetering van de verdediging houdt blijkbaar verband de veranderde personeelsbezetting, waarbij o.m. 't hierboven reeds genoemde plaatsje Ravenstein een garnizoen van politietroepen ter sterkte van 120 man heeft gekregen.
(Staatscourant) **(Vor. ber. Defensie 2085 A.; Defensiefonds 2060 B.)**

E. MR. E. O. J. M. BARON VAN HÖVELL TOT WESTERFLIER OVERLEDEN. —

Op 12 Febr. '36 is te Boschvoorde nabij Brussel op 58-jarigen leeftijd overleden de Commissaris der Koningin in de provincie Limburg, mr. E. O. J. M. baron van Hövell tot Westerflier.
De Commissaris der Koningin vertoefde aldaar met zijn echtgenoote op advies van den geneesheer, nadat hij reeds enkele maanden te Maastricht met ziekteverlof was.

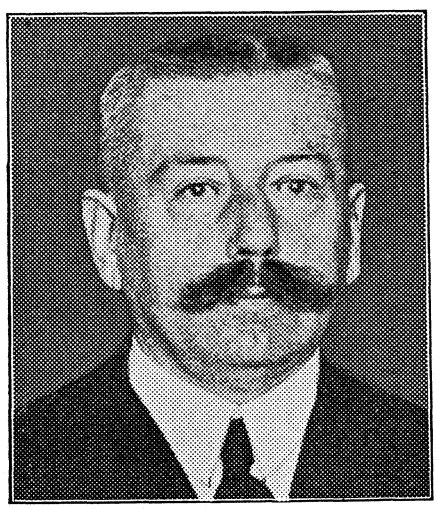

Mr. E. O. J. M. baron van Hövell tot Westerflier.

Mr. E. O. J. M. baron van Hövell tot Westerflier werd op 28 Maart 1877 te Twello, gemeente Voorst geboren. Hij bezocht het gymnasium te Maastricht en studeerde in de rechtswetenschappen aan de Rijksuniversiteit te Utrecht, waar hij in 1904 promoveerde.
Na eenigen tijd als advocaat-procureur te Utrecht te zijn werkzaam geweest, werd hij burgemeester van Culemborg en later van de Gemeente Breda. In 1918 werd hij benoemd tot Commissaris der Koningin in de provincie Limburg.
De overledene was voorts nog curator der R. K. Handels Hoogeschool te Tilburg.
Hij was onderscheiden met het Grootkruis van de Orde van den Nederlandschen Leeuw, Groot-Officier van de Orde Oranje Nassau, Groot-Officier in de Orde van België en Ridder van de Orde van Malta (Heilige Stoel).
Van harte steunend al wat van sociale en geestelijke zijde voor het bevorderen van het moreel, religieus en intellectueel leven werd en wordt gedaan, achtte hij 't zich een bijzondere taak, het zijne bij te brengen tot het omhoog stuwen van het economisch welzijn van Limburg.
Als zijn voornaamste daden op dit gebied mogen wel herinnerd worden: de bevordering van de electrificatie der provincie; de steun, verleend aan de

verzorging van zijn gewest met goed drinkwater, en de zorg om de zich tot een industriegebied omzettende provincie steeds meerdere nijverheidsinstellingen toe te voeren. De namen Stroomverkoop-Maatschappij, Zuid-Limburgsche Drinkwaterleiding, Limburgsche Industriebank en Economisch Technologisch Instituut spreken hier voor zichzelf. (Limb. Koerier)

14 FEBRUARI 1936

A. **SPANJE. — Vergaderingen van de Katholieke Volkspartij en het Volksfront. —**
De Katholieke Volkspartij in Spanje heeft te Madrid een groote kiesvergadering gehouden. Gil Robles, de leider der partij, hield daarbij een rede, die door luidsprekers in tien zalen hoorbaar was.
Bij de bespreking van de samenwerking van het anti-revolutionnaire front voor de verkiezingen, verklaarde hij, dat „op den dag na de verkiezingen de katholieke volkspartij onmiddellijk haar politieke vrijheid zal hernemen".
Ook het volksfront heeft een groote meeting gehouden, in den loop waarvan de syndicalist Pestana, de communisten Maurin en Diaz, de links-socialistische oud-minister Largo Caballero, de voormalige leider van de republikeinsche Unie Martinez Barrio en de oud-premier en leider der links-republikeinen Azana hebben gesproken. Ook deze redevoeringen werden telefonisch naar andere zalen overgebracht. Largo Caballero erkende, dat het gemeenschappelijke programma der linksche partijen een „programma der kleine bourgeoisie" was, maar het was dringend noodig „het fascisme den weg te versperren".
Hij voegde er aan toe, dat „het socialistische bondgenootschap met de burgerlijke partijen trouwens niet eeuwig zou zijn". (El Sol)
(Vor. ber. Accion Popular 1482 B.)

B. **BELGIE. — Landsverdediging. - Wetsontwerp inzake miliciens. —**
De Belgische minister van nationale verdediging Devèze heeft bij de Belgische Kamer een wetsontwerp ingediend tot wijziging van de wet op den dienstplicht, ten doel hebbende de permanente verdediging van het grondgebied door alle wapens en permanente dekking te verzekeren. De miliciens zullen al naar gelang van het wapen van 6 tot 18 maanden moeten dienen. (Het Laatste Nieuws)
(Vor. ber. Defensie 2172 C.)

C. **CHINA. — Emissie van twee leeningen. —**
De Chineesche minister van Financiën heeft besloten tot de emissie van twee leeningen. De eerste is een 6% consolidatieleening van 1460 millioen dollar, bestemd voor aflossing van alle uitstaande oblig. De tweede is een herstelleening van 340 millioen dollar, uit welker opbrengst de Chineesche regeering haar financieel programma wenscht te financieren. (Keesings Fin. Archief) **(Vor. ber. Leening 222 A.)**

D. **DUITSCHLAND. — Kerkstrijd. - Meer dan 150 Katholieken gearresteerd. —**
De leider der katholieke jeugd in Duitschland, Mgr. Wolker, is op 10 Febr. '36 gearresteerd. Nader verneemt Reuter, dat nog 150 geestelijken en jongelieden door de politieke politie in hechtenis zijn genomen.
Zij worden beschuldigd van samenzwering tegen de veiligheid van den staat. De arrestaties duren overal in het land voort. De politieke politie meent op het spoor te zijn van een uitgebreid complot.
Katholieke organisaties en jeugdvereenigingen zouden met communistische elementen betrekkingen hebben aangeknoopt met het doel den nationaal-socialistischen staat omver te werpen.
De aanleiding tot deze arrestaties is geweest een huiszoeking bij Pater Rosser, den Vicaris van Düsseldorf, en leider van katholieke patronaten. Er zou beslag gelegd zijn op een lijst van adressen en op correspondentie met elementen, verdacht van vijandigheid jegens het regime. Mgr. Hendrik Wolker is gearresteerd als de verantwoordelijke superieur van Vicaris Rosser. Hem wordt ten laste gelegd op de hoogte zijn geweest van de actie van den Vicaris. De arrestaties hebben in katholieke kringen levendige beroering gewekt. Kardinaal Schulte, de Aartsbisschop van Keulen, heeft aan Hitler een protesttelegram gezonden. (De Tijd)
(Vor. ber. Kerkstrijd 2151 B.)

E. **MANDSJOEKWO. — Een nota aan Sovjet-Rusland. —**
Het agentschap Domei meldt uit Charbin, dat de Mandsjoerijsche onder-minister van Buitenlandsche Zaken, Wasi, aan den Sovjet-Russischen consul-generaal Slavoetski een nota heeft overhandigd, waarin van de Sovjet-regeering krachtig geëischt wordt, dat:
1. De Mandsjoerijsche deserteurs, die zich na de muiterij van 29 Januari op Sovjet-Russisch grondgebied in veiligheid hebben gebracht onmiddellijk worden uitgeleverd;
2. De Russische officieren, die de muiters bij den beweerden tegenaanval tegen de geregelde Mandsjoerijsche troepen hielpen, worden bestraft;
3. Schadeloosstelling wordt betaald voor de verliezen, geleden door de Japansche en Mandsjoerijsche soldaten.
In de nota wordt opnieuw geëischt, dat de grens zoo spoedig mogelijk definitief wordt vastgesteld.
(Domei) **(Vorig bericht blz. 2006 A.)**

F. **NEDERLAND. — De verklaring over margarine in een advertentie. —**
Den 4en Februari stelde het Eerste Kamerlid de heer Van Vessem, de volgende vragen aan den minister van Sociale Zaken:
1. Heeft de Minister kennis genomen van de door den directeur van het Rijks Instituut voor de Volksgezondheid in reclamevorm afgegeven verklaring omtrent pakjes „Blue-Band" margarine, welke op 30 Januari j.l. in verschillende dagbladen als advertentie op de eerste bladzijde is geplaatst en door welke verklaring de indruk wordt gewekt, dat het gebruik van „Blue-Band" margarine voor de volksgezondheid beter zou zijn dan het gebruik van de beste Hollandsche winterboter.
2. Is de Minister bereid te onderzoeken, door welke invloeden de bedoelde ambtenaar er toe is gekomen op deze wijze met terzijdestelling van het belang der Volksgezondheid zijn ambtelijke positie aan te wenden ten behoeve van reclame voor een internationaal margarinebedrijf en ter benadeeling van het nationale zuivelbedrijf en van de nationale veehouderij?
3. Is de Minister bereid maatregelen te treffen, waardoor herhaling van een dergelijke handelwijze voorkomen kan worden?
Hierop heeft de heer Slingenberg thans het volgende geantwoord:
1. Deze vraag wordt bevestigend beantwoord.
2. De ondergeteekende is niet voornemens het gevraagde onderzoek in te stellen. De insinueerende tendenz, die aan deze vraag ten grondslag ligt, heeft den ondergeteekende zeer onaangenaam getroffen.
3. Verklaringen, als in verschillende dagbladen opgenomen, zullen voortaan niet meer ter publicatie afgegeven worden.
(Dagblad van Noordbrabant)
(Vor. ber. Margarine 1691 G.)

G. **PERMANENTE HOF VAN INTERNATIONALE JUSTITIE. — Geen Duitsche candidaat. —**
Naar hier vernomen wordt, zal Duitschland geen candidaat stellen voor de opvolging van Schucking, den Duitschen rechter in het Permanente Hof van Internationale Justitie te 's-Gravenhage.
Duitschland, dat zich uit den Volkenbond heeft teruggetrokken, heeft iedere relatie met de daarmede verbonden internationale organisaties willen verbreken. Zooals men weet moet de Volkenbond de candidaten, die de verschillende landen stellen voor de functie van rechter in het Haagsche Hof, goedkeuren.
(Journal de Genève)

H. **AANSLAGEN. — Gustloff. - Duitsche represailles.**
Na den moord op den landgroepsleider der N.S.D.A.P. voor Zwitserland, Gustloff, heeft de rijksminister voor volksvoorlichting en propaganda alle uitvoeringen van den Rijksbond van Joodsche Cultuurorganisaties tot nader order verboden, teneinde eventueele incidenten te voorkomen. (D. N. B.) **(2163 D.)**

15 FEBRUARI 1936

Hieronder laten wij eenige der belangrijkste sportgebeurtenissen, welke den laatsten tijd hebben plaats gevonden, volgen.

A. Athletiek. —
De Koninklijke Athletiek Unie heeft de volgende records erkend:
80 M. horden (Dames) Mej. A. M. Doorgeest in 11.8 sec.
800 M. hardloopen (Dames) Mej. F. Koen in 2 min. 29 sec.
Speerwerpen (Dames) Mej. G. de Kock 39.135 M.
1500 M. snelwandelen (Heeren) P. J. Engelman in 5 min. 53.4 sec. **(Vor. ber. Athletiek 1903 E.)**

B. Automobilisme. — Ralley de Monte Carlo. —
De 15de sterrit naar Monte-Carlo heeft de volgende resultaten opgeleverd:
1. I. Zamfiresco—P. G. Cristae (Roemenië) met Ford gestart te Athene 641 pt.
2. de heer en mevrouw Schell (Delahaye) gestart te Athene 640.6 pt.
3. Lahaye—Quatresous (Fr.) met Renault, gestart te Athene, 638.8 pt.
4. Bakker Schut en De Beaufort (Ned.), met Ford, gestart te Tallinn, 637.4 pt.
5. R. Cyot (Fr.) met Renault gestart te Tallinn 636.2 pt.
6. Carrière en Vial (Fr.) met Hotchkiss gestart te Athene 634.3 pt.
8. Healey (Eng.) met Triumph, gestart te Tallinn 633.2 pt.
9. Bijlaard en van Beeck Calkoen (Ned.), met Ford gestart te Stavanger 632 pt.
10. Ph. de Massa en N. Mahe (Fr.) met Talbot gestart te Tallinn 631.1 pt.
11. E. Kozma en I. Martinek (Hong.) met Fiat, gestart te Athene 630.9 pt.
12. Ch. Ambaud (Fr.) met Delahaye gestart te Athene 629.2 pt.
13. Ir. B. Neamtu en Frumusanu (Roemenië) met Ford, gestart te Boekarest 629 pt.
14. H. Stenfeldt en Hansen (Denemarken) met Ford, gestart te Umea, 628.9 pt.
15. M. Klinke (Duitschland) met B.M.W. gestart te Palermo, 628.3 pt.

De resultaten in de 1500 ccm. klasse waren:
1. E. Kozma en I. Martinek (Hongarije), met Fiat, gestart te Athene, 630.9 pt.
2. en 3. Z. Pohl (Tsjechoslowakije) met Popular, gestart te Athene, en mej. J. Richmond en G. S. Brooks (Engeland) met Triumph, gestart te Umea beiden 625.9 pt.
4. B. N. Wilmott (Engeland) met Rover, gestart te Stavanger, 625 pt.
5. D. E. Harris (Engeland) met Singer, gestart te Tallinn, 624.7 pt.
6. F. Thelussen en L. Narischkine (Engeland—Rusland) met Opel, gestart te Boekarest, 611.1 pt.
7. Mej. J. Astbury (Engeland) met Singer, gestart te John O'Groats, 605.2 pt.
8. De heer en mevrouw Cornelius-Sybrandy (Nederland) met D.K.W., gestart te Amsterdam, 596.6 pt.
9. W. Oosten (Nederland) met M.G., gestart te Amsterdam, 584.7 pt.
10. Mevr. M. J. Cotton (Engeland) met Aston Martin, gestart te John O'Groats, 579.2 pt.

Het resultaat in den dameswedstrijd was:
1. mevr. Marinovitch en mej. Helle Nice (Frankrijk) met Matford, gestart te Tallinn, 627.8 pt.
2. mej. Lamberjack en mevr. Peterman (Frankrijk) met Hotchkiss, gestart te Tallinn, 621.4 pt.
3. mevr. Mareuse en mej. Hustinx (Frankrijk) gestart te Athene met Hotchkiss 617.8 pt.
4. Mej. M. Melin (Zweden) met Ford, gestart te Umea, 617.1 pt.

De Roemeen Cristea (Ford) leverde de beste prestatie in de klassementsproef, hij noteerde een tijd van 1 min. 5 sec., tweede werd de Franschman Schell (Delahaye) in een tijd van 1 min. 5.4 sec. en derde de Nederlander Bakker Schut (Ford) in een tijd van 1 min. 5.6 sec. **(Vorig bericht blz. 1663 G.)**

C. Biljarten. —
De Ned. Biljartbond heeft in de op 19 October te Amsterdam gehouden algemeene vergadering besloten, geen wedstrijden tegen Duitschers te houden in verband met het feit, dat de Joden door de Duitschers ten achter worden gesteld.

In het op 6, 7 en 8 December 1935 te Nice gehouden tournooi won de Franschman Davin het wereldkampioenschap eenbandspel. Tijdens dit tournooi werd het oude record van de hoogste serie door de Spanjaard Domingo op 52 gebracht. Het oude record stond op naam van Davin en Verbiest (België) met 37.

Te Rotterdam werd op 10, 11 en 12 Januari '36 het tournooi om het kampioenschap eerste klasse driebanden gehouden. De Rotterdammer Sengers behaalde het kampioenschap, tweede werd Drukker en derde Sweering.

Het Europeesch kampioenschap driebandspel werd op 17, 18 en 19 Januari door den Spanjard Puigvert te Marseille gewonnen, tweede werd Tiedtke (Duitschland) en derde Sengers (Nederland).
(Vor. ber. Biljarten 2121 E.)

D. Boksen. —
In de te Genève gehouden bokswedstrijd Dubois—Milou Pladner, won eerstgenoemde op punten en behield zijn titel van Europeesch kampioen bantamgewicht.

SPORT

Het wereldkampioenschap bantamgewicht werd op 6 Jan. '36 door den Franschman Angelman te Parijs behaald door een knock-out zege op den Belg Davidt in de 5de ronde.

De negerbokser Joe Louis won op 18 Januari '36 door knock-out in 85 seconden van den zwaargewichtbokser Retzlaff. **(Vor. ber. Boksen 1977 A.)**

E. Krachtsport. —
Bij de door de Athletiek Club Hercules georganiseerde wedstrijden werden twee nieuwe Nederlandsche records gevestigd. Het record tweehandig trekken lichtgewicht werd n.l. door C. G. Tabak van 97,5 K.G. op 100 K.G. gebracht en het record tweehandig stooten middengewicht door J. Stadstra van 128,5 K.G. op 130 K.G.

De Egyptenaar Tunis heeft het wereldrecord tweehandig trekken middengewicht op 114,5 K.G. gebracht.

Het wereldrecord tweehandig stooten vedergewicht werd door den Weener Richter op 252 pond en den Olympischen driekamp op 590 pond gebracht.

De Europeesche kampioenschappen gewichtheffen hebben de volgende resultaten opgeleverd: Zwaargewicht: Manger (Duitschland) 395 K.G.; Halfzwaargewicht: Hostin (Frankrijk) 370 K.G.; Middengewicht: Ismeyer (Duitschland) 360 K.G.; Lichtgewicht: Jansen (Duitschland) 325 K.G.; Vedergewicht: Walter (Duitschland) 297,5 K.G. (nieuw wereldrecord).

F. Motorsport. —
Het wereld-uurrecord alle klassen is door den Engelschen motorrijder Guthine op 182,55 K.M. gebracht. Hij bereed een Norton 350 ccm.

De Duitscher Winkler is er in geslaagd de volgende records te vestigen:
1 K.M. staande start: gem. 121,93 K.M. (oud record 112,483 K.M.); 1 K.M. vliegende start: gem. 162,198 K.M. (oud record 161,54 K.M.).

In de 750 ccm. klasse vestigde Geiss het record 1 K.M. staande start op gem. 151,644 K.M. (oud record 151,58 K.M.) en in de 250 ccm. klasse het record 1 Mijl vliegende start op gem. 161,110 K.M. (oud record 161,34 K.M.).

(Vorig bericht Records 1026 F.)

A. **Schaatsenrijden. —**
In de te Berlijn gehouden Europeesche kampioenschappen kunstrijden won Sonja Henie voor de negende maal den titel. Karl Schäfer werd kampioen bij de heeren en het paar Maxie Herber-Baier won het kampioenschap paarrijden.

De te Oslo gehouden Europeesche kampioenschappen hardrijden hebben de volgende resultaten opgeleverd:
1. Ballangrud (Noorwegen) 189.956 pt.; 2. Mathisen (Noorwegen) 190.700 pt.; 3. Haraldsen (Noorwegen) 191.810 pt. De Nederlanders Langendijk en van der Scheer werden resp. 11de met 195.957 pt. en 13de met 196.313 pt. Dijkstra en Koops bezetten de 16de en 17de plaats.
De Nederlander van der Scheer, die in den wedstrijd over 500 M. als negende eindigde, vestigde hier een nieuw Nederlandsch record door den afstand in 44.3 sec. af te leggen.

De te Davos gehouden wereldkampioenschappen hardrijden, hebben de volgende resultaten opgeleverd:
1. Ballangrud (Noorwegen) 194.905 pt.; 2. Vasenius (Finland) 196.683 pt.; 3. Schroeder (Amerika) 198.410 pt. De Nederlanders Langendijk, van der Scheer, Dijkstra, Blaisse en Koops werden resp. 14de met 204.784 pt., 16de met 207.032 pt., 18de, 19de en 20ste. **(Vorig bericht Schaatsenrijden 1154 F.)**

B. **Tennis. —**
De door de Nederlandsche Lawn Tennis Bond samengestelde ranglijst der beste Nederlandsche tennisspelers bevat de volgende namen:
Heeren: 1. H. Timmer; 2. J. Knottebelt; 3. T. Hughan; 4. H. v. Swol; 5. W. Heynen; 6. W. Karsten; 7. G. Leembruggen; 8. W. Weber; 9. L. Rinkel; 10. F. v. d. Graaf; 11. J. Boon; 12-13. J. v. Olst en T. Levenaar; 14-16. mr. M. Brouwers, A. Boreen en ir. G. Schoorel; 17-19 jhr. R. de Brauw, mr. Marinkelle en A. Lysen; 20-22. mr. van Dopseler, H. Hoving en jhr. H. van Riemsdijk

Dames: 1. Mej. Rollin Couquerque; 2. Mej. G. Terwindt; 3. Mej. L. van Lindonk; 4. Mej. E. Belzer; 5-6. Mevr. Boutmy-Wijlacker en Mevr. Vleugels-Schutter; 7. Mej. A. Kerckhoff; 8. Mej. A. Knottebelt; 9. Mevr. M. Jonquière; 10. Mevr. Meyer; 11. Mej. E. Visser; 12-13. Mej. I. van der Horst en Mej. R. Mechel; 14-15. Mej. F. Groenweegen en Mej. Bensdorp.

Op 3 Febr. is te Londen door den Lord Mayor in het Mansion House de loting voor de Davis Cup verricht. Nederland moet in de voorronde van de Europeesche zone tegen Monaco uitkomen. De winnaar van deze match zal tegen den winnaar van den wedstrijd China-Frankrijk moeten spelen. In de voorronde van de Europeesche zone komen behalve China en Frankrijk, Spanje en Duitschland tegen elkaar uit.
De overige landen, t.w. Noorwegen—België, Oostenrijk—Polen, Joegoslavië—Cechoslovakije—Hongarije, Griekenland—Argentinië, Zweden—Ierland, Denemarken—Zwitserland hebben voor de voorronde een walk over.
In de Amerikaansche zone komen Cuba—Australië en Mexico—Ver. Staten tegen elkaar uit.
De data waarop de verschillende ronden moeten worden gespeeld, zijn de volgende:
Eerste ronde 5 Mei; tweede ronde 17 Mei; derde ronde 9 Juni. Demi-finales 19 Juni. Finale 13 Juli.

(Vorig bericht Davis Cup 1892 E.)

C. **Wielersport. —**
Het sedert 1896 op naam van den Franschman Jacquelin staande record 500 M. vliegende start is door den Belg Scherens met 3/5 sec. verbeterd en gebracht op 29.6 sec.

Het wereld-uurrecord overdekte baan is door den Nederlander van Hout in het Sportpaleis te Antwerpen op 43.955 K.M. gebracht. Het oude record stond op naam van Vissers met 42.046 K.M.

De eindstand van de te Kopenhagen verreden Zesdaagsche was als volgt:
1. Grundahl—Billiet, 145 pnt. Afgelegd 3376.8 K.M.
Op één ronde: 2. Charlier—Deneef 347 pnt.
Op twee ronden: 3. Falck Hansen—Wals, 467 pnt.; 4. Christensen—Pijnenburg, 271 pnt.; 5. Ignat—Diot, 201 pnt.; 6. Funda—Hoffmann, 136 pnt.; 7. Rausch—Huertgen, 76 pnt.
Op vier ronden: 8. Danholt—Van Nevele, 153 pnt.
Op negen ronden: 9. Hermansen—Joergensen, 56 pnt.
(V. b. Wereld-Uurrec. 2034 D.; Zesdaagsche 1686 G.)

D. **Zwemsport. —**
De volgende nieuwe Nederlandsche records zijn onlangs gevestigd:
Heeren: 100 M. rug: J. P. Metman 1 min. 11.2 sec. (oud record 1 min. 11.4 sec.).
200 M. rug: J. P. Metman 2 min. 40.2 sec. (oud record 2 min. 45.6 sec.).
200 M. vrije slag: Sipkema 2 min. 24.6 sec. (oud record 2 min. 25 sec.).
4 × 200 M. estafette vrije slag: Heemsteedsche P.C. in 10 min. 3.4 sec. (oud record 10 min. 7 sec.).
10 × 100 M. estafette vrije slag: Het Y in 11 min. 8.8 sec. (oud record 11 min. 29 sec.).
3 × 50 M. wisselslag: Het Y in 1 min. 33.4 sec. (oud record 1 min. 33.8 sec.).

Dames: 200 M. schoolslag: Jenny Kastein, 3 min. 4.2 sec.
3 × 50 M. wisselslag: O.D.Z., 1 min. 47 sec. (1 min 47.1 sec.).

SPORT

Op zijn tournee door Europa vestigde de Amerikaan Kiefer de volgende nieuwe wereldrecords:
100 M. rugslag: 1 min. 4.9 sec. (oud record 1 min. 6 sec.).
150 yards rugslag: 1 min. 37 sec. (oud record 1 min. 37.4 sec.).
200 M. rugslag: 2 min. 27.2 sec. (oud record 2 min. 27.8 sec.).

Het wereldrecord 100 Meter schoolslag werd door Boitsjenko verbeterd en gebracht op 1 min. 8 sec. (oud record 1 min. 10.8 sec.).

Mej. Brouwer (R.D.Z.), heeft op 8 Febr. '36 de 100 meter schoolslag in 1 min. 25$^1/_5$ sec. afgelegd, waardoor zij het Nederlandsche record van Jenny Kastein met 1 seconde verbeterde.

Tijdens de te Newhaven gehouden zwemwedstrijden is de bekende zwemmer Peter Fick er in geslaagd het wereldrecord over de 100 M. vrije slag, dat met 56.6 sec. op zijn naam stond, te verbeteren en te brengen op 56.4 sec.

Rie Mastenbroek heeft op 16 Febr. '36 te Maastricht het wereldrecord 440 yards vrije slag met 0.7 sec. verbeterd en dit op 5 min. 29.2 sec. gebracht.
Het oude record stond met 5 min. 29.9 sec. op naam van de Deensche zwemster Ragnhild Hveger, maar was nog niet officieel erkend.

De Duitsche zwemster mej. Hölzer heeft op 16 Febr. '36 te Halle het wereldrecord 100 M. schoolslag, dat reeds met een tijd van 1 min. 24.5 sec. op haar naam stond, met 1.1 sec. verbeterd en op 1 min. 23.4 sec. gebracht.

(Vor. ber. Ned. records 1886 A.; Wereldrec. 1967 C.; Rie Mastenbroek 2128 H.)

A. FRANKRIJK. — Aanslag op Léon Blum. —
De leider der Fransche socialisten, Léon Blum, is op 13 Februari '36, toen hij met het Kamerlid Monnet en diens vrouw in een auto over den boulevard St. Germain te Parijs reed, door een groep jongelieden (Camelots du Roi), die de orde handhaafden bij de begrafenis van den medewerker der „Action Française", Bainville tot staan gebracht.

Léon Blum.

De ruiten van de auto werden met wandelstokken ingeslagen. Blum en Monnet en diens vrouw stegen uit, waarna zij door een 50-tal personen werden aangevallen.
Blum, die slechts verdedigd werd door drie politiemannen en zijn chauffeur, kreeg eenige slagen op het hoofd en werd vrij ernstig gewond. Ook de heer en mevrouw Monnet werden mishandeld. (Le Journal)
(Vor. ber. Léon Blum 821 G.)

B. FRANKRIJK. — „Action Française" - „Camelots du Roi". —
Op 13 Febr. '36 is een spoedvergadering van den raad van ministers, onder voorzitterschap van president Lebrun, op het Elysée gehouden. Na afloop van de bijeenkomst werd het volgende communiqué gepubliceerd:

„De heer Albert Sarraut heeft aan den president van de republiek een decreet ter teekening voorgelegd, waarbij krachtens de wet van 18 Januari 1936 worden ontbonden: de liga der Action Française, de federatie van de Camelots du Roi en de nationale federatie der studenten van de Action Française".

Dit besluit is een direct gevolg van een aanslag, welke op den leider der socialistische Kamerfractie, Léon Blum, is gepleegd.
De socialistische Kamergroep, eischte in haar vergadering, die ijlings was bijeengeroepen, de arrestatie van Léon Daudet en Charles Maurras.
(Le Temps) **(Vor. ber. Action Française 1363 A.)**

C. MOORD OP KONING ALEXANDER VAN JOEGO-SLAVIE EN DEN FRANSCHEN MINISTER VAN BUITENL. ZAKEN BARTHOU. — Veroordeeling der Kroatische terroristen. —
Het gerechtshof te Aix en Provence heeft op 12 Februari '36 de drie Oestatji's veroordeeld tot levenslangen dwangarbeid.
Op bijna alle vragen bleken de door de assizen gegeven antwoorden positief te luiden met verzachtende omstandigheden voor de drie beschuldigden. De jury oordeelde Pospisjil, Kralj en Raitsj medeplichtig aan den moord op Koning Alexander, eveneens aan den moord op minister Barthou en de poging tot moord op generaal Georges.
Toen Popisjil werd weggeleid, riep hij luide in het Kroatisch: „Leve het vrije Kroatië! Leve Ante Pavelitsj!"
De president hief deze zitting op en ging over tot het openen van een andere zitting, waarin het hof, zonder de jury te hooren, de drie andere beschuldigden, die zich in vrijheid bevinden, bij verstek veroordeelde. Het vonnis, waarbij volgens de wet de zwaarste straf moet worden opgelegd, luidt: doodstraf voor Pavelitsj, kolonel Percevitsj en Kwaternik.
(Le Petit Marseillais) **(Vor. ber. blz. 1644 B.)**

D. GEESTELIJK LEVEN. — Z. H. Exc. Mgr. J. H. G. Jansen op verzoek eervol ontslagen. - Z. H. Exc. Mgr. dr. J. de Jong opvolger als Aartsbisschop van Utrecht. —
Zijn Hoogw. Exc. Mgr. J. H. G. Jansen heeft wegens ernstige ziekte aan Z. H. den Paus ontslag gevraagd als Aartsbisschop van Utrecht.
Met diep leedwezen over het feit, dat ziekte den Aartsbisschop tot dit besluit heeft genoopt, en met groote bewondering voor zijn herderlijke leiding en zijn voorbeeld van groote deugden heeft de H. Vader dit ontslag aanvaard in een audiëntie, welke Zijne Heiligheid op Zaterdag 8 Februari 1936 heeft verleend aan den secretaris van de H. Congregatie van het Consistorie, Zijn Eminentie Kardinaal Rossi.
Door dit ontslag is Zijn Hoogw. Exc. Mgr. dr. J. de Jong, coadjutor van den Aartsbisschop van Utrecht, die als zoodanig was benoemd met het recht van opvolging, van hetzelfde oogenblik af Zijn Hoogw. Exc. Mgr. Jansen opgevolgd als Aartsbisschop van Utrecht.
Op 14 Febr. '36 heeft Z. H. Exc. Mgr. dr. J. de Jong bezit genomen van den Aartsbisschoppelijken zetel. Deze Intronisatieplechtigheid, die plaats had in de Metropolitane Kerk van de H. Catharina te Utrecht werd bijgewoond door talrijke geestelijken, onder wie vele professoren van het seminarie Rijsenburg, pastoors en kapelaans uit Utrecht en omgeving, alsmede door eenige religieusen, het kerkbestuur en vele geloovigen. (De Tijd) **(Vor. ber. blz. 1950 G.)**

E. BELGIE. — Hanzische Rembrandt-prijs. —
De Hanzische Rembrandt-prijs voor Nederduitsche letterkunde, door een Hamburgsch koopman ingesteld, ten bedrage van 10.000 R.M., is voor de jaren 1935 en 1936 toegekend aan het werk van de Vlaamsche dichters en schrijvers René de Clercq, Styn Streuvels en Cyriel Verschaeve. (A. N. P.)

F. ENGELAND. — Rechtspraak over Peers. —
In het Hoogerhuis is met 45 tegen 24 stemmen een motie aangenomen, welke door Lord Sanek, den gewezen lord-kanselier, was ingediend en waarin wordt verklaard, dat het thans geldende systeem van rechtspraak over de Peers niet langer wenschelijk is. Zooals men zich zal herinneren, werd kort geleden nog op deze wijze over Lord de Clifford, die bij een auto-ongeluk betrokken was geweest, recht gesproken. (Daily Mail)

G. ENGELAND. — Geen afstand van Koloniaal- of mandaatgebied. —
In het Lagerhuis heeft Thomas, de minister van Koloniën, weder de categorische verzekering gegeven, dat de Britsche regeering niet voornemens is, noch het is geweest, om ook maar eenig Britsch koloniaal gebied of gebied, dat Groot-Brittannië onder mandaat van den Volkenbond houdt, af te staan. Dit was het antwoord op een vraag, gesteld door Sir Henry Page Croft, die van de regeering de verzekering eischte, dat zij Britsche koloniën op een eventueele wereldconferentie niet tot voorwerp zou maken van ruilhandel. (Manchester Guardian)
(Vor. ber. Minister Thomas 1879 C.)

A. **Gunstige ontwikkeling in 1935.** —
Wij ontleenen het volgende aan de rede, welke The Hon. Rupert E. Beckett, Chairman van de Westminster Bank op 29 Januari '36 te Londen heeft gehouden:
In Engeland is er bijna geen gebied van activiteit aan te wijzen, waarvan de resultaten niet gunstiger waren dan in 1934.
De werkloosheid nam af, het aantal personen, die regelmatig werk hebben, bereikte nieuwe records, de industrieele productie is gestegen, de buitenlandsche handel, speciaal de export van fabrikaten is gestegen, de omzet in den kleinhandel, de spoorwegontvangsten, de bankclearings zijn hooger. Hiertoe droeg allereerst bij de gezonde financieele politiek.
Buitengewoon merkwaardig is de stabiliteit der prijzen in Engeland. Sinds wij het goud loslieten, hebben onze groothandelsprijzen slechts een variatie getoond van niet meer dan 10% en sinds begin 1934 van slechts 5% — tegen 29% in de V. S., 32% in Frankrijk, 16½% in Duitschland en 17½% in Italië. Deze stabiliteit is gedurende het grootste deel van deze vier jaar niet bereikt ten koste van hevige fluctuaties van de wisselkoersen. Men mag zeggen, dat indien wettelijke stabilisatie nog niet uitvoerbaar is, wij reeds een zekere mate van de facto-stabilisatie genieten.
De opleving in het bouwbedrijf, welke een groote stimulans is geweest voor Engelands herstel, nadert wellicht haar hoogtepunt, zoodat het regeeringsprogramma tot uitvoering van openbare werken, wegen- en spoorwegaanleg op het moment zal komen, waarop het een maximum effect zal hebben.

Bedrijfstakken. — De staalindustrie geeft de grootste verbetering te zien, de overeenkomst met het Staalkartel herstelde het vertrouwen en maakt reorganisatie mogelijk. De productie bereikte nieuwe records. Vijftien jaar geleden zouden 227 hoogovens noodig zijn geweest om de productie te bereiken, welke thans door 97 hoogovens wordt geleverd.
De scheepsbouw werkt ondanks de recente opleving, op een derde van haar capaciteit. De automobielindustrie floreert, de kolenmijnbouw heeft nog steeds met groote moeilijkheden te kampen.
De positie der katoenindustrie is vrijwel onveranderd gebleven, die van de wolindustrie is bevredigend en de kunstzijde-industrie heeft alle productierecords geslagen.

Buitenlandsche handel. — In 1913 beliep de waarde van Engelands in- en uitvoer te zamen £ 1.404 millioen, in 1920 £ 3.490 millioen, in 1929 £ 2.061 millioen, in 1934 £ 1.179 millioen en in 1935 £ 1.238 millioen, waarbij men natuurlijk de veranderingen in de prijzen in aanmerking moet nemen. Wij zijn dus weer dicht bij het cijfer van 1913. Het percentage van den export van Britsche goederen ten opzichte van onzen totalen import, dat voor den oorlog en in de jaren 1920—1923 circa 70% beliep, varieert thans echter, ondanks eenige verbetering, tusschen de 50% en 60%. In 1913 werd iets meer dan een vierde van onze nationale productie door export opgenomen. In 1930-'31 circa een vijfde en in 1934 naar raming minder dan een zesde.
In 1913 beliep de waarde van onzen katoenexport 24% van die van onzen totalen export en thans slechts 14%. Steenkool daalde van 10 tot 8%. IJzer en staal van 10 tot 9%, wol en sajet handhaafden zich op 7%. Tegenover deze verliezen van de basisindustrieën staan toenemingen van andere en jongere bedrijfstakken, vliegmachines, kunstzijde, electrische apparaten, chemicaliën enz.
Van onzen export ging in 1913 37,2% naar de landen van het Empire en 62,8% naar het buitenland. Thans neemt het Empire 47,8% op en het buitenland 52,2%.
Bovendien is de waarde van den export naar het Empire — ca. £ 200 millioen — thans iets hooger dan in 1913, zoodat de geheele afneming in den export veroorzaakt wordt door kleinere aankoopen van andere staten. Onder de Empire-landen staat Britsch-Indië, doch met een belangrijk verminderden voorsprong, nog aan het hoofd, daarna komen Zuid-Afrika, Australië, Canada en Nieuw Zeeland. Zuid-Afrika en Nieuw-Zeeland hebben meer gekocht dan in 1913.
Wat het buitenland betreft, was de volgorde in 1913: Duitschland, Vereenigde Staten, Frankrijk en Argentinië. Deze ranglijst is thans: Vereenigde Staten, Duitschland, Frankrijk en Argentinië. De waarde van den export naar de V. S. is thans echter iets meer dan 2/3 van het cijfer van 1913 en van Duitschland zelfs minder dan de helft. Rusland is gedaald van de vijfde plaats naar de twintigste en de radicale verandering in de markten van het Verre Oosten blijkt uit het feit, dat Japan van de achtste op de zestiende en China van de zevende op de twaalfde plaats kwam. Denemarken kwam van de 17e op de 5e, Zweden van de 12e op de 7e en Noorwegen van de 15e op de 11e plaats.

Betalingsbalans. — Men mag aannemen, dat de betalingsbalans welke in 1933 en 1934 zonder saldo sloot, over 1935 een plus-saldo van £ 20 à 30 millioen zal toonen.
Op economisch gebied is 1935 voor Engeland het meest bemoedigende jaar geweest sinds de depressie. Het blijkt, dat althans eenige van de moeilijkheden, welke onze welvaart belemmeren, beginnen te verdwijnen.

ENGELAND

Engelsche uitvoer naar Nederland.
(in ponden sterling).

	1935	1934	1933
Kolen	1,132,807	1,196,557	1,149,547
IJzer en staal	1,105,085	1,213,864	977,299
Metalen en metaalw.	362,859	286,157	252,124
Messen e.d., meet- en andere instrumenten	210,729	198,513	201,938
Machines en motoren	856,989	912,762	821,661
Voertuigen (incl. locomotieven, schepen, vliegtuigen)	661,965	733,253	933,758
Katoenen weefsels	457,514	443,956	565,623
Katoenen garens	898,891	828,083	671,330
Wollen garens en stoffen	1,010,797	1,028,682	1,242,626

Engelsche invoer uit Nederland.
(in ponden sterling).

	1935	1934	1933
Granen en meel	660,278	787,188	738,668
Veevoer	398.900	352,209	361,692
Vleesch	2,227,005	2,604,399	2,897,445
Spek	2,068,858	2,434,846	2,681,140
Geslacht gevogelte	31,291	45,180	124,058
Zuivel e.d.	4,361,982	3,703,163	3,549,330
Boter	1,551,482	964,291	576,329
Kaas	301,471	268,115	282,364
Eieren	1,001,991	383,312	406,624
Melk	1,183,355	1,667,558	1,779,498
Gecondens. melk	163,451	193,203	231,207
Versche ooft, groenten	1,793,725	1,620,441	1,723,225
Uien	408,911	432,779	414,969
Aardappelen	95,932	81,380	132,967
Tomaten	552,682	416,645	458,528
Snijbloemen	108,525	118,843	92,567
Bloembollen	1,450,723	1,362,693	1,123,395
Dranken en cacao	811,571	674,651	621,258
Reuzel	352,946	22,816	——
Electrische artikelen en toestellen	587,289	617,776	419,091

(Rapport Westminster Bank - Centr. Bur. v. d. Stat.)
(Vor. ber. Handelsbetrekkingen met Nederland 1853 D.; In- en Uitvoer 1660 D.)

17 FEBRUARI 1936

A. SOVJET-RUSLAND. — Verblijf aan Japanners in Wladiwostock ontzegd. —
Aan alle Japansche ingezetenen van Wladiwostock zijn door de Russische autoriteiten het recht van verblijf ontzegd, met uitzondering van de Japansche diplomaten en hun gezinnen. Bij gevolg zullen alle leden van de Japansche kolonie tegen 20 Februari uit Wladiwostock worden verwijderd. Tusschenkomst van den Japanschen consul is vruchteloos gebleken. (Domei)

B. DR. J. G. GEELKERKEN. — 25 jaar predikant. —
Dr. J. G. Geelkerken, predikant van de Gereformeerde Kerk in Hersteld Verband te Amsterdam-Zuid, vierde op 5 Febr. '36 het 25 jarig jubileum zijner kerkelijke bediening.
Hij heeft vooral groote bekendheid verkregen door den strijd, welken hij in de Geref. Kerken heeft doen ontbranden in 1926, toen hij als predikant in Amsterdam-Zuid (de Parkkerk) een preek hield over Genesis, waarin hij stelde, dat de slang in het paradijsverhaal geen zinnelijk waarneembare slang geweest is. Aan de uitspraak der Synode van Assen heeft hij zich toen niet willen onderwerpen, met het gevolg, dat hij uit zijn ambt ontzet is, maar dat hij een eigen gemeente gevormd heeft onder den naam: „Gereformeerde Kerk in Hersteld Verband", waarin velen hem gevolgd zijn. Deze kerkelijke scheuring heeft toen bijna geleid tot een proces om het eigendomsrecht op het bezit van de nog nieuwe Parkkerk, die ten slotte bij schikking aan de nieuwe door dr. Geelkerken gestichte gemeente gelaten is.
Dr. Geelkerken is geboren te Alkmaar in 1879. Hij bezocht het gereformeerde gymnasium te Amsterdam, heeft theologie gestudeerd aan de Vrije Universiteit aldaar en behoort tot de leerlingen van dr. A. Kuyper en Prof. Bavinck. Hij is tot doctor in de theologie bevorderd op een proefschrift, getiteld: „Empirische godsdienstpsychologie." (N. R. Crt.)

C. VEREENIGDE STATEN. — Oud-vice-president Charles Curtis overleden. —
Charles Curtis, die tijdens Hoover's presidentschap vice-president der Vereenigde Staten is geweest, is op 8 Febr. '36 in den ouderdom van 76 jaar overleden. Hij is gedurende veertig jaar lid van het Amerikaansche Congres geweest. (Daily Mail)

D. NEDERLAND. — Onderwijs. - Hygiëne. - Inaugureele rede van Prof. dr. S. L. Brug over „Tropische ziekten, die niet in Ned.-Indië voorkomen". —
Op 27 Jan. '36 heeft prof. dr. S. L. Brug zijn ambt als bijzonder hoogleeraar in de Tropische Hygiëne aan de Universiteit te Amsterdam aanvaard met het uitspreken van een rede over het onderwerp: „Tropische ziekten, die niet in Nederl.-Indië voorkomen".
In Nederlandsch Oost-Indië komen opvallend weinig tropische ziekten voor. Die, welke men er vindt, zijn de gewone, ordinaire tropische ziekten, zooals ze overal tusschen de keerkringen worden aangetroffen. Het is van belang te weten, waarom dit zoo is. Een dergelijke wetenschap stelt in staat na te gaan, in hoeverre er kans bestaat, dat de tot nu toe nog niet voorkomende ziekten vroeg of laat zullen worden geïmporteerd en onder de bevolking zullen voortwoekeren. De oorzaken zijn zeer verschillend. Enkele dezer ziekten zullen nooit in Indië kunnen heerschen. Zoo b.v. de slaapziekte, die uitsluitend door tsetsevliegen wordt overgebracht. Tsetse-vliegen, en dus slaapziekte, komen alleen in Afrika voor. De Schistosomiasis, een ziekte, veroorzaakt door botwormen in de bloedvaten, vindt men zoowel in Azië als in Afrika en Amerika, maar niet in Ned.-Indië en Australië, omdat de slakkensoorten, die als overbrengers dienst doen, daar ontbreken.
Andere, door wormen veroorzaakte ziekten kunnen in Nederl.-Indië geen vasten voet krijgen, omdat de levensgewoonten der bevolking haar voor infectie behoeden. Dracontiasis (Medinawormziekte) komt alleen voor bij volken, die stilstaand, vuil water drinken met de overbrengers, Cyclops (watervlooien), er in. De bewoners onzer kolonie doen dit niet. Leverbotwormen (Clonorchis) en longbotwormen (Paragonimus) treffen alleen hen die rauwe en half rauwe visch, resp. krabben nuttigen; ook dit doet men niet in Indië, daarom blijft dit er vrij van.
Febris recurrens, met de kleerluis als overbrenger, wordt er evenmin gevonden, want dank zij de luchtige kleeding is Indië bijna geheel vrij van kleerluizen.
De draadwormen Filaria loa en Onchocerca zijn, voor zoover bekend, nooit in Nederl.-Indië geïmporteerd. Of zij er eventueel kunnen gedijen, blijft af te wachten.
Van enkele ziekten weten wij niet, waarom zij niet in Nederl.-Indië gevonden worden, o.a. de kala-azar en de gele koorts. Terwijl wij van eerstgenoemde ziekte de overbrengingswijze nog niet zeker kennen, is deze voor de gele koorts tot in details nagegaan. En wat men daarbij vond, wijst er op, dat in Nederl.-Indië alle brandstof voor een gele koorts-explosie klaar ligt; zoowel de overbrengende muskieten als de niet immune bevolking zijn er aanwezig; slechts het virus ontbreekt, maar dit zou ingevoerd kunnen worden. Deze ziekte heerscht in een groot deel van Afrika, al bereikte ze de Oostkust van dit werelddeel nog niet. Maar met vliegtuigen zouden geïnfecteerde muskieten snel en over grooten afstand vervoerd kunnen worden. Waarom de gele koorts tot nu toe de Oostkust van Afrika en Azië nog niet bereikte, is nog niet vastgesteld.
Ook insecten, die op zichzelf, dus zonder als overbrengers van ziektekiemen te fungeeren, ziekte veroorzaken, vindt men in Indië weinig. De teekenbeetziekte is er nooit waargenomen. Aan de beet van vergiftige spinnen is er nooit iemand bezweken. In de huid levende zandvlooien treft men er niet aan, evenmin als de vlieg Dermatobia, wier larve zich in de huid van mensch en dier ontwikkelt.
Vergeleken met andere tropische landen is Nederl. Oost-Indië dus wel een gelukkig land. Maar daarom is de hygiëne er niet overbodig. Er zijn daar genoeg tropische zoowel als cosmopolitische ziekten om den hygiënisten nog eeuwen lang werk te verschaffen. (Red. K. H. A.)
(Vor. ber. Ambtsaanv. in het Onderwijs 2158 A.)

E. FRANKRIJK. — Flandin over zijn onderhoud met Van Zeeland. —
De Belgische minister-president van Zeeland heeft op 14 Febr. '36 een bespreking gevoerd met Flandin. Na afloop verklaarde Flandin zich buitengewoon tevreden over het verloop der gedachtenwisselingen. Hij zeide o.m., dat hij met van Zeeland de tusschen beide landen hangende problemen had besproken. Van Zeeland zal ook nog contact zoeken met den minister van handel, Bonnet en het is te hopen, dat alle nog niet opgeloste problemen nu spoedig geregeld zullen worden. Bovendien heeft Flandin den Belgischen premier op de hoogte gebracht van de in Parijs gevoerde diplomatieke onderhandelingen. Het is onjuist, zoo verklaarde Flandin, dat de verlenging van den militairen diensttijd in België de consequentie is van het Fransch-Belgische militaire verdrag van 1920. Deze verlenging van diensttijd is uitsluident het gevolg van Belgische overwegingen. Frankrijk en België zijn alleen jegens elkaar gebonden door het Volkenbondshandvest en het verdrag van Locarno. Het Fransch-Belgische militaire verdrag van 1920 is slechts een uitvoerings-accoord, dat op geen enkele wijze invloed zou kunnen uitoefenen op de Belgische militaire politiek. (Agence Belga)
(Vor. ber. Flandin 1746 I.; Van Zeeland 2166 C.)

F. SCHEEPVAART. - Noord-Atlantische Conferentie.
De besprekingen der Noord-Atlantische Conferentie hebben geleid tot een volledige overeenstemming tusschen de leden.
De Cunard White Star Line heeft in verband hiermede de opzegging van haar lidmaatschap ingetrokken.
Alle schepen zijn ondergebracht in de klasse der cabine-schepen, terwijl een nieuwe tarieven-overeenkomst tot stand is gebracht, die op 24 Febr. '36 ingevoerd wordt.
Alle passagiersschepen worden geclasseerd als cabineschepen en worden in 19 klassen ingedeeld. De „Queen Mary" en de „Normandie" zullen in de eerste klasse geplaatst worden, de „Europa", de „Bremen" en de „Empress of Britain" in de tweede klasse.
(Keesings Financieel Archief)
(Vor. ber. Noord-Atl. Conf. 584 E.)

G. ENGELAND. — Vice-Admiraal Suetter's wetsontwerp. - Sir Austen Chamberlain versus Baldwin. —
In het Engelsche Lagerhuis zijn op 14 Febr. '36 de discussies over het door vice-admiraal Suetter ingediende wetsontwerp inzake coördinatie van de verdedigingsmiddelen gehouden.
Na de discussie trok Suetter zijn voorstel in.
Sir Austen Chamberlain deed scherpe verwijten aan het adres van den minister-president Baldwin. Hij zinspeelde op de bekentenis „zonder precedent in mijn veertigjarig parlementaire leven", zooals hij

zeide, welke de minister-president den 22sten Mei van het vorig jaar had afgelegd, toen hij moest verklaren, dat hij zich tijdens het vorig debat op 30 November 1934 totaal vergist had in zijn vooruitzichten omtrent de toekomst der Duitsche luchtvaart. (Manchester Guardian)
(Vor. ber. Baldwin 1986 A.)

A. **NEDERLAND. — Toekomst voor academisch gegradueerden. —**
Dezer dagen is het rapport van de commissie ter bestudeering van de toenemende bevolking van universiteiten en hoogescholen en de werkgelegenheid voor academisch gegradueerden aan den minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen aangeboden.
De heer Limburg, die het rapport namens de commissie aanbood, wees er in het bijzonder op, dat de toekomst der academisch gegradueerden er allerminst rooskleurig uitziet. In het algemeen blijkt de verhouding op de arbeidsmarkt der academisch gevormden, zooals deze zich vermoedelijk in de eerstvolgende vijf jaren zal ontwikkelen, van dien aard, dat het aanbod van afgestudeerden bijna tweemaal zoo groot is als de behoefte der maatschappij aan universitair geschoolde arbeidskrachten. (Vaderland)
(Vorig bericht blz. 1241 I.)

B. **NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Ontwerp-girowet. —**
Ter voorkoming van een ondoelmatige, decentraliseerende ontwikkeling van het door openbare lichamen verzorgde betalingsverkeer zonder geld, heeft de regeering bij de Tweede Kamer een ontwerp-girowet ingediend, waarvan de voornaamste bepalingen zijn, dat gemeenten, die een eigen girodienst wenschen in te stellen, aan te wijzen of voort te zetten, daartoe vergunning van de Kroon behoeven, en dat over de saldi tegoed, welke bij den dienst worden aangehouden, geen rente mag worden vergoed. Gelijk bekend, doet de gemeente-giro van Amsterdam dit laatste thans wel, in tegenstelling met den Rijkspostchèque- en Girodienst. (Telegraaf)
(Vor. ber. Tw. Kamer 2162 E.)

C. **FRANKRIJK. — „Action Française" - Geschiedenis. —**
De Liga der Action Française ontstond in 1903 als grondorganisatie der royalistische beweging. Zij strijdt voor het herstel der monarchie. Ieder lid moest een lange verklaring onderteekenen, waarin hij zich verplicht ieder republikeinsch regiem te bestrijden en met alle middelen te streven naar het herstel der monarchie.
Hoeveel leden de Action Française telt is niet te zeggen. Het is mogelijk, dat daaromtrent bij de huiszoeking gegevens voor den dag zullen komen.
De strijd tegen de Katholieke kerk, welke eenige jaren geleden leidde tot de ex-communiceering van leden der Action Française, heeft toen geleid tot een daling van het ledental.
Door de gebeurtenissen in Februari van het jaar 1934 was het ledental evenwel weer toegenomen. Het wordt geschat op 60.000, welk cijfer aan den lagen kant zou zijn. De Camelots du Roi en de royalistische studentenvereenigingen zouden 17.000 leden tellen.
Eenige der vooraanstaande leiders zijn zeer bekende schrijvers, journalisten en geschiedkundigen zooals: Léon Daudet, Charles Maurras en Maurice Pujo.
(Red. K. H. A.) **(Vor. ber. Action Française 2176 B.)**

D. **VLOOTCONFERENTIE TE LONDEN. — Geen vooruitgang. —**
Men kan het niet eens worden over de vaststelling van de tonnage-grens voor slagschepen, de vlootconferentie is dan ook in een impasse geraakt.
Inmiddels worden echter pogingen in het werk gesteld, om hier weder uit te komen. (Daily Telegraph)
(Vorig bericht blz. 2143 F.)

E. **NEDERLAND. — Societas Studiosorum Reformatorum viert Gouden Jubileum. —**
Ter gelegenheid van het gouden jubileum der Societas Studiosorum Reformatorum, de Unie van Gereformeerde Studenten aan Openbare Universiteiten en Hoogescholen, van welke vereeniging in de 50 jaren van haar bestaan ongeveer 2200 studenten lid zijn geweest en die met haar Organisatie van Reunisten van zeer groote beteekenis is geweest voor de ontwikkeling van het Gereformeerde leven, is op 12 Febr. 1936 in het Koloniaal Instituut te Amsterdam een officieele openbare herdenkingsamenkomst gehouden, waarin vele autoriteiten van hun belangstelling hebben blijk gegeven. De groote zaal van de aula was geheel bezet. Onder de sprekers waren hunne Excellenties mr. De Wilde en prof. dr. Slotemaker de Bruïne.
Na een korte rede van dr. C. Tazelaar, over „Historie en beteekenis der S.S.R.", hield de minister van Binnenlandsche Zaken, Z.Exc. mr. J. A. de Wilde, een rede over „De beteekenis van het Gereformeerd beginsel in verband met studie en tijdsstroomingen".
(De Telegraaf)

F. **MANDSJOEKWO. — Grensincidenten met Buiten-Mongolië en Sovjet-Rusland. —**
De correspondent van het blad „Jomioeri" verneemt uit Hsinking, dat de commissie, door de regeering van Mandsjoekwo ingesteld tot onderzoek naar de incidenten langs de grenzen van Mandsjoekwo met Buiten-Mongolië en Sovjet-Rusland, haar werk heeft beëindigd. Het onderzoek heeft uitgewezen, dat sedert Februari 1932 47 incidenten plaats hadden aan de grens van Sovjet-Rusland en 44 aan de grens van Buiten-Mongolië. Hiervan zijn slechts vier geregeld. De commissie is van oordeel, dat de oorzaak van de incidenten ligt in de onnauwkeurigheid van de grensafbakening. (Jomioeri)
(Vor. ber. Grensincidenten 2006 A.)

G. **NEDERLAND. — Filmkunst. - La Kermesse Héroïque. —**
Op 14 Febr. '36 is door de katholieke autoriteiten de film „Heldenkermis" officieel bezichtigd. Deze autoriteiten maakten geen bezwaar tegen de openbare vertooning, zoodat deze film thans ook in het Zuiden des lands in de gemeenten, welke aangesloten zijn bij de katholieke filmcentrale, zonder moeilijkheden van deze zijde te ondervinden, vertoond zal kunnen worden. (A. N. P.)
(Vor. ber. Kermesse Héroïque 2164 B.)

18 FEBRUARI 1936

H. **LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig besproken zijn. - Onze wekelijksche opgave. —**
Duitsch: Joachim Maass — „Die unwiderbringliche Zeit." (S. Fischer, Berlin 1935)
Jakob Wassermann — „Tagebuch aus dem Winkel." (Querido-Verlag, Amsterdam)
Engelsch: Guy Pocok — „Period Programme." (Dent)
Edmund S. Whitman — „Guilty in the Tropics." (Gollancz)
Fransch: André Chevrillon — „Sanctuaires et Paysages d'Asie." (Calmann-Lévy)
Maurice Maeterlinck — „Le Sablier." (Aux Editions Fasquelle)
Nederlandsch: Emmy van Lokhorst — „Aanloop." (H. Meulenhoff, A'dam)
Benno J. Stokvis — „Dagboekbladen van een krankzinnige." (Nederl. Keurboekerij, Amsterdam)
Russisch: W. Grossman — „Stjastje" (Geluk), verhalen. (Moskou, 1935)
I. Katajef — „Otetsjestwo" (Het Vaderland), novellen. (Moskou, 1935)
Spaansch: H. R. Romero Flores — „Perfil moral de nuestra hora." (Madrid, 1935)
(Red. K. H. A.) **(Vorig bericht blz. 2168 A.)**

A. **NEDERLAND. — Eerste Kamer. - Korting op de Spoorwegpensioenen. —**
De Eerste Kamer heeft met 22 tegen 14 stemmen de korting op de spoorwegpensioenen aangenomen.
(N. R. Crt.) **(Vor. ber. 2136 E.; Eerste K. 2165 B.)**

B. **NEDERLAND. — Bevolking 1935. —**
Uit de zoo juist door het Centraal Bureau voor de Statistiek gepubliceerde statistiek van den loop der bevolking over 1934, blijkt, dat de bevolking van ons land op 1 Januari 1935 8.392.026 zielen telde. Het voorloopige cijfer op 1 Jan. 1936 bedraagt 8.474.138.
(Centraal Bureau v. d. Statistiek) **(V. b. 1901 F.)**

C. **DUITSCHLAND. — Werkloosheid. —**
De toename van het aantal werkloozen in verband met het winterseizoen is als gevolg van het zachte weer bijna geheel tot stilstand gekomen. Terwijl het aantal werkloozen in December met 522.354 was gestegen, is het in Januari 1936 slechts met 12.000 toegenomen. Eind Januari werden 2.518.000 werkloozen geteld. (Berliner Tageblatt)
(Vor. ber. Werkloosheid 2128 B vervalt.)

D. **NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Bescherming van in het wild levende vogels. —**
Bij de Tweede Kamer is ingediend een wetsontwerp houdende nieuwe bepalingen ter bescherming van in het wild levende vogels. (Nieuwe Rott. Courant)
(Vor. ber. Tw. Kamer 2179 B.)

E. **NEDERLAND. — Eerste Kamer. - Verlaging van de Openbare uitgaven van het Onderwijs. —**
Het wetsontwerp tot verlaging van de openbare uitgaven van het onderwijs is op 14 Febr. '36 in de Eerste Kamer met 24 tegen 11 stemmen aanvaard. Tegen het ontwerp hebben zich de sociaal-democratische en nationaal-socialistische fracties verklaard.
(Alg. Hbld.) **(Vor. ber. 2100 B.; Eerste K. 2180 A.)**

F. **ABESSYNISCH-ITALIAANSCH CONFLICT. — 10 Februari. — Nederlandsche Ambulance. - Bombardement van Dessie. —**
Het hoofdbestuur van het Nederlandsche Roode Kruis deelt mede, dat het van dr. Winckel een telegram heeft ontvangen, waarin hij mededeelt, dat bij het bombardement van Dessie op 9 Febr. '36 de leden der Nederlandsche Roode Kruis-ambulance ongedeerd zijn gebleven en al het materiaal onbeschadigd is.

11 Februari. — Tecle Hawariate bevelhebber. —
De vroegere Abessynische gedelegeerde bij den Volkenbond, Tecle Hawariate, heeft het bevel over een Abessynisch legerkorps op zich genomen. Hij is reeds in Asba Tafari in de provincie Sjersjer aangekomen, waar zijn legergroep haar garnizoen heeft.

13 Februari. — Italiaansche verliezen. —
De Abessynische regeering heeft een communiqué gepubliceerd, dat de Italiaansche mededeeling van 10 Febr. '36 over het aantal Italiaansche gesneuvelden bestrijdt. Het communiqué zegt, dat tusschen 20 en 30 Januari '36 in Tembien tenminste 15.000 Italianen gesneuveld zijn.

Petroleum-embargo. - Industrieele alcohol en benzol.
De commissie van deskundigen, die de doeltreffendheid van een petroleum-embargo onderzocht heeft, is gereed gekomen met haar werkzaamheden, door het aanbieden van een rapport aan de commissie van achttien.
De commissie schat — onder voorbehoud — de periode, die nog zal moeten verloopen voordat een universeel toegepast embargo zijn volledige uitwerking zal krijgen op 3 à 3½ maand.
Het embargo zou doeltreffend zijn, indien het werd toegepast door alle Volkenbondsstaten, met het voorbehoud, dat de Ver. Staten hun uitvoer van petroleum naar Italië zouden beperken tot het normale peil van voor 1935.
De commissie acht een uitbreiding van het embargo met industrieele alcohol en benzol gewenscht.
Voor een verbod van het vervoer van petroleum naar Italië, gelden dezelfde voorwaarden als voor den uitvoer.

17 Februari. — Overwinning der Italianen ten Zuiden van Makallé (C 5). —
De Italianen maken melding van een groote overwinning ten Zuiden van Makallé (C 5), waar zij de troepen van ras Moeloegeta verslagen hebben.
(La Stampa - N. R. Crt. - A. N. P.) **(2168 C.)**

G. **FRANKRIJK. — Flandin over de buitenlandsche politiek. - Fransch-Russisch pact en Duitschland's campagne. —**
Naar aanleiding van de uiteenzetting van minister Flandin in de Kamercommissie voor buitenlandsche aangelegenheden, wordt van bevoegde zijde op de volgende overwegingen van den minister gewezen:
1. Bij de onderteekening van het Fransch-Russische pact heeft de Fransche regeering de regeeringen te Londen en Rome, als garanten van den status quo in het Rijnland. Beide regeeringen waren het met Frankrijk er over eens, dat de met Rusland gesloten conventie voor wederzijdsche hulpverleening in geen enkel opzicht in strijd was met de bepalingen van het verdrag van Locarno. In dien zin heeft Frankrijk op 25 Juni 1935 geantwoord op het Duitsche memorandum, waarin tegen het Fransch-Russische pact werd geprotesteerd. Sedert dien heeft de Duitsche regeering deze kwestie niet meer ter sprake gebracht en na de démarche van den Franschen gezant in de Wilhelmstrasse heeft de Duitsche pers haar campagne gestaakt.
2. Frankrijk heeft met Polen en Tsjecho-Slowakije verdragen gesloten, die aanhangsels vormen van het verdrag van Locarno. De verplichtingen inzake wederzijdsche hulpverleening dezer verdragen zijn veel categorischer dan die, welke zijn opgenomen in het Fransch-Russische pact, welks draagwijdte door een bijgevoegd protocol wordt beperkt. Toentertijd heeft het Duitsche rijk geen enkel protest laten hooren en het Locarno-pact onderteekend.
3. Door de met Tsjecho-Slowakije gesloten overeenkomst heeft Frankrijk tegenover de regeering van dat land verplichtingen op zich genomen, waaraan niemand in Frankrijk zich denkt te onttrekken. Het kan Frankrijk dus niet onverschillig laten, dat Tsjecho-Slowakije zich de medewerking van een andere groote mogendheid heeft kunnen verzekeren door een pact van wederzijdschen bijstand met de Sovjet-Unie te teekenen en te ratificeeren.
Dit pact bevat echter een bepaling, volgens welke het vervalt, indien het Fransch-Russische verdrag niet wordt geratificeerd. Ziet Frankrijk er van af zijn overeenkomst met Rusland te ratificeeren, dan verdwijnt tevens het Russisch-Tsjechoslowaaksche verdrag, waardoor Tsjecho-Slowakije dus niet meer op den steun der Sovjet-Unie zou kunnen rekenen en de verplichtingen van Frankrijk tegenover de geallieerde republiek nog meer vergroot zouden worden. (Le Journal)
(Vor. ber. Flandin 2178 E.)

H. **FRANKRIJK. — Engelsch crediet van £ 40.000.000.**
De besprekingen tot het plaatsen van een Fransch crediet te Londen zijn beëindigd. Een leening van £ 40 millioen met een rente van 3% voor den tijd van 9 maanden werd afgesloten.
De onderhandelingen te Parijs hebben plaats gevonden door bemiddeling van de heeren Lazard Frères & Co. en de Banque de Paris et des Pays Bas. De transactie vindt te Londen plaats door een syndicaat van bankiers onder leiding van Lazard Bros & Co. Tegelijkertijd hebben de Bank van Engeland en de Bank van Frankrijk een overeenkomst gesloten, welke voorziet in de maatregelen noodig om schokken op de wisselmarkt tengevolge van de onderhavige transactie te voorkomen.
Het crediet is geheel of ten deele aflosbaar in drie, zes of negen maanden. (La Journée Industrielle)
(Vor. ber. Leeningen 2165 A.)

I. **NEDERL. OOST-INDIE. — Weefindustrie in Oost-Java. —**
Hieronder volgt een nauwkeurige opgave van den groei der weefindustrie in Oost-Java van het jaar 1933 af, waarbij de cijfers den stand op 1 Januari van het genoemde jaar aangeven.

	Weverijen	handgetouwen	mach. getouwen
1933	33	499	4
1934	40	596	4
1935	27	1027	4
1936	35	1933	248

(Soerab. Hbld.) **(Vor. ber. Weefindustrie 510 E.)**

A. NEDERLAND. — Rijksinkomsten- en Vermogensbelasting. —

Belastingjaren.	Rijksinkomstenbelasting: Aantal aangeslagenen	Rijksinkomstenbelasting: Inkomen in mill. guld.	Vermogensbelasting: Bel. in hoofdsom × f 1000	Vermogensbelasting: Aantal aangeslagenen	Vermogensbelasting: Bedrag der vermogens in mill. guldens
1921-22	1.638.456	4.292 (+653)	130.093	166.362	13.284 (— 305)
1922-23	1.690.155	4.138 (—154)	110.987	161.498	12.324 (— 960)
1923-24	1.631.980	3.848 (—290)	94.852	162.188	12.183 (— 141)
1924-25	1.624.580	3.761 (— 87)	90.519	164.698	12.214 (+ 31)
1925-26	1.657.833	3.864 (+103)	96.571	170.271	12.948 (+ 734)
1926-27	1.694.049	3.903 (+ 39)	98.937	174.298	13.565 (+ 617)
1927-28	1.719.376	3.932 (+ 29)	100.056	177.457	14.073 (+ 508)
1928-29	1.746.075	4.029 (+ 97)	83.579	184.853	14.884 (+ 811)
1929-30	1.830.875	4.285 (+256)	90.694	192.943	15.666 (+ 782)
1930-31	1.892.553	4.367 (+ 82)	91.048	197.501	15.623 (— 43)
1931-32	1.867.154	4.206 (—161)	82.670	194.227	14.300 (—1323)
1932-33	1.668.161	3.657 (—549)	65.172	180.907	11.718 (—2582)
1933-34	1.484.616	3.157 (—500)	51.584	176.541	11.475 (— 243)
1934-35	1.445.019	3.042 (—115)	48.850	182.455	11.604 (+ 129)

(Centraal Bureau v. d. Statistiek) **(Vor. ber. 2004 A.; Belastingen 2172 B.)**

B. OLYMPISCHE WINTERSPELEN TE GARMISCH-PARTENKIRCHEN. — Uitslagen. —

De Vierde Olympische Winterspelen zijn op 16 Febr. 1936 geëindigd.

Bij deze winterspelen behaalde Noorwegen zeven kampioenschappen, Duitschland drie, Zweden twee, Finland, Engeland, Oostenrijk, Amerika en Zwitserland elk één.

Verder behaalde Noorwegen vijf tweede prijzen, Duitschland drie, Finland, Zweden en Zwitserland twee, Oostenrijk, Engeland en Canada één.

De derde prijzen waren voor: Noorwegen, Finland, Zweden en Amerika elk drie, Oostenrijk twee, Frankrijk, Hongarije en Engeland elk één.

Het algemeen landenklassement luidt als volgt: 1. Noorwegen, 100 punten; 2. Duitschland, 47½ punten; 3. Zweden, 43½ punten; 4. Finland, 38 punten; 5. Amerika, 32½ punten; 6. Oostenrijk, 26½ punten; 7. Engeland, 22 punten; 8. Zwitserland, 20 punten; 9. Canada, 9 punten; 10 en 11. Hongarije en Tsjecho Slowakije, 7 punten; 12. België, 5 punten; 13. en 14. Nederland en Frankrijk, 4 punten; 15. en 16. Italië en Japan, 3 punten; 17. Polen, 2 punten.

Bij de opstelling van deze tabel is men uitgegaan van de volgende waardeering: voor een eerste plaats werden 7 punten toegekend, voor een tweede vijf punten, voor een derde vier punten, voor een vierde drie punten, voor een vijfde twee punten en voor een zesde een punt.

Hieronder laten wij nog een lijst van de prijzen in de volgorde, waarin zij zijn behaald, volgen:

Slalom en afdaling dames (8 Februari): 1. Christel Cranz (Duitschland); 2. Käthe Grasegger (Duitschland); 3. Laila Nilsen Schou (Noorwegen).

Slalom en afdaling heeren (9 Februari): 1. Franz Pfnür (Duitschland); 2. Gustav Lantschner (Duitschland); 2. Emile Allais (Frankrijk).

Estafette 4 ×10 K.M. (10 Februari): 1. Finland; 2. Noorwegen; 3. Zweden.

500 M. hardrijden op schaats (11 Februari): 1. Ivar Ballangrud (Noorwegen); 2. Georg Krog (Noorwegen); 3. Leo Freisinger (Amerika).

Bobrennen vieren (11 Februari): 1. Zwitserland II; 2. Zwitserland I; 3. Engeland I.

5000 M. hardrijden op schaats (12 Februari): 1. Ivar Ballangrud (Noorwegen); 2. Birger Vasenius (Finland); 3. Antera Ojala (Finland).

18 K.M. loop op ski's (12 Februari): 1. Arne Larsen (Noorwegen); 2. Oddbjörn Hagen (Noorwegen); 3. Pekka Niemi (Finland).

18 K.M. loop en springen gecombineerd (13 Februari): 1. Oddbjörn Hagen (Noorwegen); 2. Olaf Hoffsbakken (Noorwegen); 3. Sverre Brodahl (Noorwegen).

1500 M. hardrijden op schaats (13 Febr.): 1. Charles Mathisen (Noorwegen); 2. Ivar Ballangrud (Noorwegen); 3. Birger Vasenius (Finland).

Kunstrijden op schaats voor paren (13 Februari): 1. Maxie Herber en Ernst Baier (Duitschland); 2. Ilse Pausin en Erik Pausin (Oostenrijk); 3. Emilia Rotter en Denes Pataky (Hongarije).

10.000 M. hardrijden op schaats (14 Februari): 1. Ivar Ballangrud (Noorw.); 2. Birger Vasenius (Finland); 3. Max Stiepl (Oostenrijk).

Kunstrijden schaatsen voor heeren (14 Februari): 1. Karl Schäfer (Oostenrijk); 2. Ernst Baier (Duitschland); 3. Felix Kaspar (Oostenrijk).

Bobrennen tweeën (15 Februari): 1. Amerika I; 2. Zwitserland II; 3. Amerika II.

50 K.M. Skiloopen (15 Februari): 1. Elis Viklund (Zweden); 2. Axel Wikström (Zweden); 3. Joel Nils Englund (Zweden).

Kunstrijden schaats voor dames (15 Februari): 1. Sonja Henie (Noorwegen); 2. Cecilia Magdalen Colledge (Engeland); 3. Vive-Anna Hultén (Zweden).

Skispringen (16 Februari): 1. Birger Ruud (Noorwegen); 2. Ivan Sven Eriksson (Zweden).

IJshockey (16 Februari): 1. Engeland; 2. Canada; 3. Amerika.

(A. N. P. - Red. K. H. A.)

(Vorig bericht blz. 2168 F.)

C. SYNTHETISCHE RUBBER. — Duitschland en Vereenigde Staten. - Duitsche synthetische benzine.

In de openingsrede van de Automobieltentoonstelling te Berlijn op 15 Febr. '36 verklaarde Adolf Hitler, dat Duitschland de problemen heeft opgelost om voldoende hoeveelheden synthetische benzine te verkrijgen en om synthetische rubber te vervaardigen, waarvan de duurzaamheid 35% grooter is, dan van natuurlijke rubber.

De Dupont Company heeft hierop medegedeeld, dat gedurende de laatste vier jaar in de Vereenigde Staten groote hoeveelheden zijn geproduceerd van een synthetische rubber, die beter is dan het Duitsche product, waarover Hitler bij de opening van de autotentoonstelling te Berlijn heeft gesproken. De productiekosten zijn echter nog altijd grooter dan die van natuurlijke rubber. (A. N. P.)

(Vor. ber. Synthetische Rubber 576 E.)

D. ROEMENIE. — Verklaring van den Koning. —

De koning van Roemenië heeft te Parijs, na zijn bezoek aan Normandië tegenover Marcel Hays, van de „Excelsior" een verklaring afgelegd, waarin hij o.m. zeide: „Mijn besprekingen met uw staatslieden hebben de meest volledige overeenstemming aan den dag doen treden tusschen onze beide regeeringen over het geheel der Europeesche problemen. Ik heb kortgeleden tegenover uw collega's van de diplomatieke pers uiteengezet, welke de politiek van Roemenië was. Ik kan slechts herhalen, dat deze politiek standvastig in rechte lijn voortgaat. Deze lijn, die altijd reeds in de geschiedenis van mijn land getrokken is geweest, zal nooit afwijken. Ik heb daarvoor eens en voor al mijn koningswoord gegeven."

Met ernstige stem en op nadrukkelijken, afgebeten toon, voegde de koning hieraan toe: „Wat er ook gebeure, waar het Fransche leger zal staan, zal zich ook altijd het Roemeensche leger bevinden".

(Excelsior) **(Vor. ber. Koning Carol 1266 I.)**

E. PERMANENTE HOF VAN INTERNATIONALE JUSTITIE. — Benoemingen. —

Het Permanente Hof van Internationale Justitie heeft tot einde 1936 gekozen als Kamer voor sum-

miere procedure: Sir Cecil Hurst, president, de heeren Guerrero, graaf Rostworowski, Fromageot en Anzilotti, leden, en baron Rolin Jacquemyns en Negulesco, plaatsvervangende leden.
Deze verkiezing was noodig door de wijziging van het statuut, waarbij het aantal leden van deze kamer van drie is gebracht op vijf.
Verder is voorzien in de vacatures in de Kamer voor de zaken van Arbeid en die voor de zaken van Doorvoer en Verkeer door het uittreden van den heer Wang Chung-Hui, in welke vacatures resp. tot lid en plaatsvervangend lid zijn gekozen de heeren Negulesco en Nagacka. In de plaats van den heer Negulesco, die reeds plaatsvervangend lid was van de Kamer voor de zaken van Arbeid, is tot plaatsvervangend lid aangewezen prof. jhr. mr. dr. Van Eysinga. (Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Perm. Hof v. Intern. Justitie 2173 G.)

A. DUITSCHLAND. — Kerkstrijd. - Pauselijke nuntius Mgr. Orsenigo. - Bisschop van Münster, graaf Von Galen. - Kardinaal Faulhaber. —
De „Katholieke Wereldpost" verneemt van welingelichte zijde uit Berlijn:

Mgr. Orsenigo. — De Pauselijke nuntius, mgr. Orsenigo, heeft diplomatieke stappen gedaan bij de Duitsche regeering en een Nota overhandigd, waarin door het Vaticaan een heele reeks klachten zijn geformuleerd, in verband met den thans geschapen toestand in het Derde Rijk.

Graaf Von Galen, bisschop van Münster. — Bij gelegenheid van de altaarwijding der Martelaren in de crypte van den Dom te Xanten, heeft graaf Von Galen, bisschop van Münster, een predicatie gehouden, waaraan wij het volgende ontleenen:
Hoe worden de H. Kerk, de Paus, de bisschoppen, de priesters, de kloosterlingen, hoe worden trouwe kinderen der Kerk thans in Duitschland openlijk en ongestraft geschandvlekt, belasterd en gehoond. Hoeveel katholieken, priesters en leeken, zijn in kranten en vergaderingen aangevallen en beschimpt, uit hun ambt ontzet, uit het bedrijf ontslagen en zonder gerechtelijk vonnis gevangen genomen en mishandeld? De directeur van het informatiebureau der bisschoppen in Berlijn, Domkapitular dr. Bannasch, verzucht reeds maanden in den kerker en men heeft zijn opdrachtgevers, de bisschoppen, nog niet eens medegedeeld, waarvan men hem beschuldigt.
De door de bisschoppen aangestelde leider der Katholieke Jonge Mannen Vereenigingen, mgr. Ludwig Wolker, is op 6 Februari gearresteerd, en hoelang zal het duren, totdat hij voor een onpartijdige Duitsche rechtbank zijn onschuld zal kunnen bewijzen? Er zijn in onze Duitsche landen versch gedolven graven, waarin de asch rust van degenen die het katholieke volk als martelaren omwille van het geloof beschouwt (30 Juni 1934), omdat hun leven voor hen een bewijs was van de meest trouwe plichtsvervulling jegens God en Vaderland, jegens volk en Kerk, terwijl het geheim, dat over hun dood gespreid ligt, angstvallig wordt bewaard. En hoe zware druk wordt er vaak niet geoefend op het geweten van ambtenaren en werklieden, ouders en onderwijzers, die voor de vraag gesteld worden, te kiezen tusschen trouw jegens God en hun christelijk geweten en het welbehagen en de gunst dergenen van wien hun betrekking en zelfs hun levensonderhoud afhankelijk is.

Kardinaal Faulhaber. — Naar aanleiding van zijn jubileum, dat hij dezer dagen zal vieren, heeft kardinaal Faulhaber in alle kerken van zijn diocees een herderlijk schrijven doen voorlezen over het bisschops- en priesterambt. Hij waarschuwt de geloovigen eerder te luisteren naar de bisschoppen, dan naar hen, die kerkelijke leerstellingen verkondigen, zonder zelfs hun catechismus te kennen.
Hij protesteert in dit schrijven tegen de openlijke en bedekte vervolging, waaraan de kerkelijke leiders bloot staan.
(Katholieke Wereldpost)
(V. b. Kerkstrijd 2173 D.)

B. NEDERLAND. — Nederl. Ver. voor Internationaal Recht. - Vijf-en-twintig jarig bestaan. —
In het Klein Auditorium van de Universiteit van Amsterdam heeft op 15 Febr. '36 de plechtige herdenking plaats gevonden van het vijf-en-twintig jarig bestaan van de Ned. Vereeniging voor Internationaal Recht, de Nederlandsche afdeeling van de International Law Association. De eigenlijke dag voor deze herdenking was 29 November geweest, maar toen is zij uitgesteld wegens het overlijden van den eere-voorzitter, mr. B. C. J. Loder.
De vergadering werd o.m. bijgewoond door prof. Albert Geoffrey de la Pradello, hoogleeraar in het Volkenrecht te Parijs, E. baron Rolin-Jacquemyns, lid van het Internationaal Gerechtshof, dr. Walter Simons, uit Berlijn, senator der Deutsche Akademie, I. L. A. lord Blanesburgh, voorzitter der International Law Association; en den minister van Justitie, mr. J. van Schaik.
De openingsrede werd door prof. mr. J. A. v. Hamel gehouden. (N. Rott. C.)

C. BELGIE. — Handelsbalans. —
De waarde van den invoer bedroeg in 1935: B. fr. 17.325.005.000 (v. j. 14.021.997.000) en die van den uitvoer B. fr. 16.146.213.000 (v. j. 13.794.794.000). Het passief saldo der handelsbalans bedraagt dus B. fr. 1.178.792.000 (v. j. 227.203.000).
(Het Laatste Nieuws) **(V. b. In- en Uitvoer 2021 B.)**

D. NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Defensiefonds aangenomen. —
De Tweede Kamer heeft op 18 Februari '36 het wetsontwerp tot instelling van een Defensiefonds aangenomen met 60 tegen 29 stemmen. Tegen stemden de sociaal-democraten, de vrijzinnig democraten, de communisten en de heeren Van Houten (C. D. U.) en Sneevliet (R.S.P.). Onder de voorstemmers was mr. Duys.
De begrooting van het Defensiefonds voor 1936 werd daarna aanvaard met 62 tegen 27 stemmen. Aan de zijde der voorstemmers hadden zich nu tevens geschaard de vrijzinnig-democraten Joekes en Schilthuis. (Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. 2060 B.; Tw. Kamer 2180 D.)

E. VEREENIGDE STATEN. — Pan-Amerikaansche Conferentie. - Uitnoodiging van president Roosevelt.
Het Staatsdepartement te Washington heeft thans den tekst bekend gemaakt van het schrijven, dat President Roosevelt, met kleine telkens aan de speciale omstandigheden aangepaste wijzigingen, aan alle 20 Pan-Amerkaansche regeeringen heeft gezonden en waarin hij voorstelt in Buenos Aires een Pan-Amerikaansche conferentie te doen bijeenkomen om middelen te overwegen ter versterking van den vrede op het Amerikaansche continent en daardoor aan andere volkeren een lichtend voorbeeld van het werk voor den vrede te geven.
In het op 30 Januari gedateerde schrijven aan den Argentijnschen staatspresident wijst president Roosevelt er op, dat de toestemming van Bolivia en Paraguay tot het vredesprotocol eindelijk den tragischen Chaco-oorlog heeft beëindigd en dat thans de tijd gekomen is de nu geschapen gunstige atmosfeer uit te buiten en in een speciale Pan-Amerikaansche vredesconferentie te beraadslagen over het tot stand brengen van een machinerie, tot instandhouding van den vrede en het vermijden van dergelijke oorlogen om het Amerikaansche continent.
(New York Herald Tribune)
(Vor. ber. 1143 D.; Pres. Roosevelt 2124 A.)

F. AMSTERDAM. — Salarisverlaging Gemeentepersoneel te Amsterdam per 1 Maart 1936. —
Naar wij vernemen, kwamen Burgemeester en Wethouders op 31 Januari '36 in het bezit van het Koninklijk besluit van 27 Januari 1936, No. 13, waarbij het College wordt uitgenoodigd, binnen een termijn van drie weken de loon- en salarisregelingen voor de gemeentewerklieden en -ambtenaren vast te stellen, welke vervat waren in de voordracht van Burgemeester en Wethouders aan den Gemeenteraad van 22 November 1935.
Deze voordracht werd tweemaal door den gemeenteraad verworpen.
Burgemeester en Wethouders hebben thans in hun vergadering van heden besloten, aan de uitnoodiging, vervat in genoemd Koninklijk besluit, gevolg te geven. De salaris- en loonsverlaging zal ingaan op 1 Maart 1936. (A. N. P.) **(Vor. ber. 2111 H.)**

19 FEBRUARI 1936

G. NEDERLAND. — Nederlandsche Maatschappij tot Bevordering der Tandheelkunde. —
Bovengenoemde Maatschappij heeft dezer dagen haar drukbezochte jaarvergadering te Utrecht gehouden

onder voorzitterschap van den heer Ch. F. L. Nord te Den Haag. In zijn openingsrede gaf deze een overzicht van de gebeurtenissen en resultaten van het afgeloopen jaar, waarbij de noodzakelijkheid van een hechte organisatie opnieuw was gebleken, ook voor de naaste toekomst, teneinde verschillende vraagstukken, waarbij door buitenstaanders niet voldoende met de belangen der tandheelkunde rekening wordt gehouden, tot oplossing te kunnen brengen. (A. N. P.) **(Vorig bericht blz. 1669 G.)**

A. **TURKIJE. — Bevolking. —**
Het bureau voor de statistiek heeft de resultaten van de op 25 Nov. 1935 gehouden volkstelling gepubliceerd. Daaruit blijkt, dat de bevolking van Turkije thans 16.200.694 zielen telt, 7.974.226 mannen en 8.226.468 vrouwen. In 1927 bestond de bevolking uit 13.648.270 personen, 6.568.879 mannen en 7.084.391 vrouwen. In acht jaar is de bevolking dus met 2.552.424 zielen toegenomen.
Het Europeesche gebied van het Turksche rijk telde in November 1935 1.266.123 bewoners, tegen 1.040.669 in 1927. De bevolking van Europeesch Turkije maakt 7,8% van de geheele bevolking uit, tegen 7,6% in 1927.
De dichtheid van bevolking is van 17,9 per vierkanten kilometer in 1927 gestegen tot 21,2 in 1935. Het dichtheidscijfer bedraagt voor Europeesch Turkije 52,8, voor Aziatisch Turkije 20.2.
Van de bevolking bewoont 23,5% de steden, 76,5% de dorpen en de rest van het platteland.
De bevolkingscijfers voor de groote steden zijn: Istanboel 740.805, Izmir 170.546, Ankara 123.699.
(Akcham) **(Vorig bericht blz. 1079 D.)**

B. **NEDERL. OOST-INDIE. — Vreemdelingen in 1936 toegelaten. —**
Het aantal vreemdelingen, dat in 1936 in Nederlandsch-Indië kan worden toegelaten, onverminderd de overigens voor toelating gestelde eischen zooals daar o.a. zijn het betalen van een toelatingsgeld van *f* 150 voor niet-Nederlandsche onderdanen; het niet om politieke of zedelijke redenen ongewenscht zijn, is bij gouvernementsbesluit op 12.000 gesteld.
(Aneta) **(Vor. ber. Vreemdelingen 1952 B.)**

C. **ZUID-AFRIKA. — Naturellen vertegenwoordiging.**
Generaal Hertzog heeft op 17 Febr. '36 medegedeeld het ontwerp voor de vertegenwoordiging der naturellen te zullen intrekken om een op een compromis gebaseerd ontwerp voor te stellen, al hebben de naturellen zich ook tegen zulk een compromis verklaard. Bij het nieuwe ontwerp zou de Kaap worden ingedeeld in drie kiesdistricten, in elk waarvan de naturellen een blanken vertegenwoordiger in het parlement zouden kunnen kiezen. (Daily Telegraph)

D. **NEDERLAND. — Onderwijs. - Concentratie van Bijzondere Scholen. - Staatscommissie ingesteld. —**
Bij K. B. van 11 Febr. '36 is ingesteld de staatscommissie, aan welke is opgedragen te onderzoeken of een wettelijke regeling kan worden getroffen om de concentratie van bijzondere scholen voor algemeen vormend lager onderwijs te verwezenlijken op een wijze, die de bezwaren tegen paragraaf 12 van het onderwijsbezuinigingsontwerp ondervangt.

Voorts is aan deze commissie opgedragen eventueel voorstellen te doen welke betrekking hebben op de materie, geregeld in de wet van 4 Aug. 1933. De commissie zal nopens alle zaken, waaromtrent zij niet eenparig oordeelt, bij meerderheid van stemmen beslissen, doch het zal aan de leden vrij staan hun gevoelen, van dat der meerderheid afwijkend, in een afzonderlijk advies, tegelijk met dat der commissie, te doen blijken. De commissie zal haar zittingen houden te 's-Gravenhage. Tot voorzitter is benoemd dr. J. R. Slotemaker de Bruïne, minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, tot tweede voorzitter mr. P. J. Oud, minister van Financiën, tot leden: mr. P. J. M. Aalberse, ir. J. W. Albarda, dr. S. E. Bierema, mr. G. A. Boon, jhr. mr. D. J. de Geer, mr. A. M. Joekes, Th. M. Ketelaar, J. Schouten, J. G. Suring, mr. J. Terpstra, Th. J. Thijssen, H. W. Tilanus, allen lid der Tweede Kamer; tot secretaris: mr. P. W. H. Truyen, hoofdinspecteur van het lager onderwijs in de eerste hoofdinspectie; tot adjunct-secretarissen: mr. H. Albarda, commies bij het departement van Financiën, en J. A. van Lakerveld, commies bij het dep. van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen. (Het Vaderland)
(Vor. ber. Onderwijs 2180 E.)

E. **LUCHTVAART. — Recordvlucht Londen-Kaapstad.**
De Engelsche vlieger Tommy Rose die op 9 Febr. '36 te Kaapstad is aangekomen, heeft de vlucht Londen—Kaapstad in 3 dagen 17 uur en 38 min. afgelegd en hiermede het vorige record, dat op naam stond van mevr. Mollison, met 13 uur en 15 minuten verbeterd.
Tommy Rose heeft met zeer slecht weer te kampen gehad en moest 100 K.M. ten Noorden van Salisburg een noodlanding maken, die echter een vlot verloop had. Na benzine te hebben ingenomen, vervolgde hij zijn vlucht en gelukte het hem in recordtijd Kaapstad te bereiken. (Daily Telegraph)
(Vor. ber. Records 2111 C.)

F. **DUITSCHLAND. — De veestapel in 1935. —**
Volgens de officieele mededeelingen van den statistischen rijksdienst in Duitschland leverde de veetelling in het rijk, met uitzondering van het Saargebied, op 3 December 1935 de volgende uitkomsten:

	1935	1934	1933
	(in millioenen)		
Paarden	3.38	3.36	3.40
Runderen	18.85	19.20	19.74
Melkkoeien	9.39	10.12	10.10
Varkens	22.72	23.17	23.89
Schapen	3.92	3.48	3.39
Geiten	2.44	2.49	2.59
Kippen	85.45	85.85	87.37
Legkippen	56.21	57.34	63.12
Ganzen	5.44	5.84	6.14
Eenden	2.57	2.73	3.39
Bijenvolken	2.12	2.00	2.10

(N. R. C.)

G. **NEDERL. OOST-INDIE. — Batiknijverheid. - Steun. —**
Bij den Volksraad is een aanvullende begrooting van economische zaken ingediend, waarbij een bedrag van *f* 813.000 is aangevraagd voor maatregelen ter verlichting van den druk op de batiknijverheid, welke door de contingenteeringen van cambrics en greys worden uitgeoefend.
In de memorie van toelichting wordt vermeld dat de verlichting moet worden gevonden door een geringe verlaging van de prijzen van greys en door — naar verhouding — een veel aanzienlijker verlaging van de prijzen van cambrics.
Aan de importeurs zal een bijslag moeten worden gegeven voor de verkoopen van cambrics, uit Nederland afkomstig, tegen nieuwe door de regeering vast te stellen, prijzen. Ook de tusschenhandel dient voor de nadeelige gevolgen van waardedaling te worden schadeloos gesteld. In het jaar 1936 zal hiervoor een bedrag van *f* 800.000 noodig zijn. Men zal voorstellen de verlagingen op 1 Maart a.s. te doen ingaan, doch hoeveel deze verlagingen zullen bedragen, kan nog niet worden medegedeeld. (Aneta)

H. **NEDERLAND. — Opbrengst der postzegels voor het Kind. —**
In de vergadering der Centrale Propaganda-commissie is mededeeling gedaan van het verloop der laatste actie voor „Het Kind". Blijkens opgave van het hoofdbestuur der P.T.T. bedraagt de winst op de kinderpostzegels gemaakt ruim *f* 128.400 (vorig jaar *f* 119.000). De opbrengst der prentbriefkaarten wordt geschat op ruim *f* 25.000 (v. j. *f* 20.000). Na aftrek der onkosten hoopt men aan de instellingen van Kinderbescherming ongeveer *f* 135.000 uit te keeren (v. j. *f* 122.000). (De Telegraaf)
(Vor. ber. Postzegels 2022 G.)

20 FEBRUARI 1936

A. VEREENIGDE STATEN. — Tennessee Valley Authority Act. - Een overwinning voor de New Deal. —

Het Opperste Gerechtshof, dat op 17 Februari 1936 uitspraak deed in het z.g.n. Tennessee Valley Authority-proces heeft een beslissing ten gunste der regeering genomen.
Het Hof besliste namelijk dat de verkoop der overtollige electrische energie door de regeering niet in strijd was met de grondwet.
De beslissing van het Opperste Gerechtshof werd met 8 tegen 1 stem genomen.
De Tennessee Valley Authority is een groote electriciteitsonderneming, waarvan de stroom langs hydro-electrischen weg wordt opgewekt en waarvan het transmissiegebied zich over vele staten uitstrekt.
De beslissing, die een groote overwinning beteekent voor de „New Deal" en de regeering, bevestigt dat Roosevelt het recht heeft electrische energie te doen opwekken en verdeelen, ten einde te kunnen uitmaken of particuliere maatschappijen de verbruikers te hooge prijzen doen betalen.
Naar de meening der rechters is de bevoegdheid der federale autoriteiten om over electrische energie te beschikken een kwestie, die door het Congres en niet door het gerechtshof moet worden beantwoord.
Het Opperste Gerechtshof handhaaft echter dat de regeering het recht heeft over elk overschot van electrische energie, die aan de dammen wordt opgewekt, te beschikken.
(New York Herald Tribune)

B. ZWITSERLAND. — Centrale- en groepsleiding N.S.D.A.P. verboden. —

Officieel wordt medegedeeld:
„De Bondsraad heeft op grond van het rapport van de rechterlijke macht en op voorstel van justitie en politie besloten, een landelijke leiding en districtsleiding van de Duitsche nationaal-socialistische partij in Zwitserland in geen enkelen vorm meer toe te laten.
De principieele kwestie van het verder toelaten van buitenlandsche politieke vereenigingen in Zwitserland zal door het departement van Justitie en Politie in samenwerking met het politieke departement verder worden bestudeerd".

De Bondsraad besloot voorts een student, die verdachte betrekkingen onderhield met de Duitsche politie-autoriteiten, uit Zwitserland uit te wijzen. Voorts zijn instructies gegeven tegen het doen verspreiden van een vragenlijst onder de Duitsche studenten door de Duitsche studentenvereeniging in Zwitserland en tegen de samenwerking met derden in de leiding dier studentenvereeniging. Ook de oprichting van een economisch bureau door de Zwitsersche nationaal-socialistischen bond is verboden. Het besluit van den Bondsraad beteekent in de eerste plaats, dat er voortaan geen landelijke en geen districtsleiders der N.S.D.A.P. in Zwitserland benoemd mogen worden, en dat er dus geen opvolger van Gustloff zal komen.
(Neue Zürcher Zeitung)

C. PARAGUAY. — Revolutie. - President Ayala afgetreden. —

In Paraguay, dat den Chaco-oorlog tegen Bolivia met succes heeft gevoerd, is thans na het sluiten van den vrede een revolutie uitgebroken, welke geslaagd mag heeten. De militairen, die in den Chaco-moerassen oorlogslauweren hebben geplukt, zijn de aanstichters van den opstand geweest, zoodat, al zijn de eigenlijke bedoelingen en motieven der opstandelingen nog niet bekend, men veilig mag aannemen, dat deze revolutie een indirect uitvloeisel is van den beëindigden oorlog. President Ayala heeft moeten aftreden. Zijn opvolger is kolonel Franco die eenigen tijd geleden uit het land werd gezet. In de betrekkingen tusschen Bolivia en Paraguay heet de geslaagde revolutie geen verandering te zullen brengen. Wij hebben dus hier te doen met een gewelddadigen staatsgreep van militairen. (Agence Belga)
(Vorig bericht Opstand 2166 E.)

D. ROTTERDAM. — Permanente Luchtvaarttentoonstelling. —

Op 10 Febr. '36 is op het vliegveld „Waalhaven" door den heer J. Brautigam, wethouder van Gemeentewerken, een permanente luchtvaarttentoonstelling geopend.
Aanwezig waren o.m. ir. L. W. H. van Dijk, directeur der Gemeentewerken, ir. J. P. van Bruggen, belast met het toezicht op het vliegveld, mr. dr. J. In 't Veld, mr. H. Vlug, voorzitter van de afdeeling Rotterdam van de V.V.V., kolonel Walaardt Sacre, secretaris van de Kon. Ned. Vereeniging voor Luchtvaart, vertegenwoordigers van de Ned. Reisvereeniging, de Ned. Spoorwegen, de P.T.T., Fokker enz.
De heer H. Tolk, stationschef van „Waalhaven", heette de aanwezigen welkom en bracht dank aan de inzenders, die zooveel medewerking verleenden aan het tot standkomen van de tentoonstelling.
(N. R. Crt.) **(Vor. ber. Tentoonstelling 1585 C.; Rotterdam 1480 G.)**

E. DUITSCHLAND. — Gustloff. - Hitler's rede: „Nooit hebben wij een aanslag gepleegd". —

Hitler heeft aan het graf van Gustloff den vermoorden Nat. Soc. leider in Zwitserland gesproken en daarbij o.a. gezegd:
Het is een zeer smartelijke weg, dien de volken moeten gaan om hun geluk te vinden. De mijlpalen van dezen weg zijn steeds graven geweest, graven, waarin de besten rusten. Toen Duitschland in 1918 in het vaderland zijn doodelijken stoot kreeg, begon de roode, bloedige terreur te woeden.
Eindelijk begaf zich de nationaal-socialistische beweging op weg en ik moet hier plechtig constateeren, dat op dezen weg onzer beweging geen enkele door ons vermoorde tegenstander ligt. Niet een aanslag is door ons gepleegd, wij hebben dat van den eersten dag af geweigerd. Nooit hebben wij met deze wapenen gestreden. Daartegenover staat een eindeloos lange rij van vermoorde nationaal-socialisten. Achter iederen moord echter stond dezelfde macht, die verantwoordelijk is voor dezen moord, de door haar bezeten macht van onzen Joodschen vijanden dien wij niets hadden aangedaan, maar die trachtte ons Duitsche volk te onderdrukken en tot zijn slaven te maken, die verantwoordelijk is voor al het ongeluk, dat ons in November 1918 heeft getroffen en dat in de daarop volgende jaren Duitschland teisterde.
Zoo heeft nu ook het nationaal-socialisme in het buitenland zijn eersten bloedgetuige gekregen, een man, die niets anders deed dan voor Duitschland optreden, wat niet slechts zijn heilig recht was, maar zijn plicht. Het is geen toeval, het is een leidende hand, die deze misdaden heeft georganiseerd en verder organiseeren zal. Ditmaal is nu de verantwoordelijke voor deze dooden voor de eerste maal zelf te voorschijn getreden, voor de eerste maal werd de geestelijk verantwoordelijke zelf tot dader. Wij begrijpen deze oorlogsverklaring en aanvaarden haar.
Mijn waarde partijgenoot! Je bent niet te vergeefs gevallen. Evenals het vroeger niet mogelijk was door zulke daden den zegetocht van onze beweging te remmen, zoo zal ook deze daad niet de aansluiting van de Duitschers in het buitenland aan onze beweging en aan het Duitsche vaderland remmen. Integendeel. Nu heeft iedere plaatselijke groep van het buitenland zijn nationaal-socialistischen martelaar.
(Völkischer Beobachter)
(Vor. ber. Gustloff 2173 H.; Hitler 2151 I.)

F. JAPAN. — Aantal Japanners woonachtig buiten Japan op 1 Oct. 1934. —

Om de drie jaren publiceert het Japansche ministerie van Buitenlandsche Zaken het aantal, buiten Japan verblijvende Japanners. Thans heeft dit 1,8 millioen overschreden; hierbij gerekend de op de Japansche Zuidzee-eilanden vertoevenden. In het buitenland in engeren zin wonen 870.000 Japanners. Zij zijn voornamelijk in de gebieden rondom den Stillen Oceaan gevestigd, hetgeen uit onderstaand staatje blijkt. De getallen tusschen haakjes geven de cijfers van de telling van 1931:

Mandsjoekwo	245.000	(113.000)
China	60.000	(53.000)
Philippijnen	20,000	(19.000)
Nederl.-Indië	7.000	(7.000)
Canada	21.000	(20.000)
Ver. Staten	145.000	(104.000)
Hawaii	150.000	(144.000)
Mexico	5.300	(5.900)
Peru	21.000	(20.000)
Brazilië	173.000	(120.000)

(Osaka Mainichi) **(Vorig bericht blz. 1967 G.)**

G. POLEN. — Premier Koscialkowski over de positie van het land. —

Op 17 Febr. '36 is in den Poolschen Landdag de behandeling in tweede lezing van de begrooting begonnen.
Na een korte toespraak van den algemeenen rapporteur, den afgevaardigde kolonel Miedzeinski, hield de premier Koscialkowski, een lange rede, waarin hij uiteenzette, wat de regeering tot nu toe gedaan heeft om de gevolgen van de economi-

sche crisis te overwinnen en de door de regeering ingediende begrooting verdedigde.
De premier stelde vast, dat dank zij den arbeid der regeering en in het bijzonder dank zij het wegwerken van het begrootingstekort, de onrustbarende symptomen eener verzwakking van het vertrouwen in de hechtheid van de belangrijkste deelen van het economisch leven bezig zijn te verdwijnen. Hij wees voorts op de goede positie van de Poolsche Bank en op de reeds in Januari ingetreden vermindering van het tekort op de begrooting.
Ten aanzien van de binnenlandsche politiek verklaarde spreker, dat de huidige regeering de denkbeelden van maarschalk Pilsoedski heeft overgenomen en in eere zal houden.
Met betrekking tot de buitenlandsche politiek wees Koscialkowski er op, dat niemand een wijziging van haar grondslagen en richting behoeft te verwachten. De richtlijnen voor deze politiek zijn voor een lange reeks jaren vastgelegd en de basis er van is het streven naar consolidatie van den vrede.
Wat betreft de verhouding tot de andere nationaliteiten, die als minderheden in de Poolsche republiek wonen, zal de regeering, nu zij eenmaal den weg tot regeling dezer betrekkingen heeft ingeslagen, alles in het werk stellen, hieraan een duurzaam karakter te geven. (Polska Agencia Telegraficzna)
(V. b. Buitenl. Polit. 2132 A.; Econ. Toest. 2022 F.)

A. **NEDERLAND. — Het versche cadetje. —**
In de Memorie van Antwoord aan de Eerste Kamer betreffende de begrooting van Sociale Zaken deelt de minister mede, dat hij geen bezwaar ziet tegen vervroegde aflevering van versch brood, indien valt aan te nemen, dat daar geen overwegende bezwaren tegenover staan, met name, dat het verbod van nachtarbeid daardoor niet in het gedrang komt.
De minister zal omtrent deze aangelegenheid een nader onderzoek in het bedrijf doen instellen en, zoo dit gewenscht blijkt, hierover het advies inwinnen van den Hoogen Raad van Arbeid.
(Alg. Handelsblad) **(Vorig bericht blz. 1697 K.)**

21 FEBRUARI 1936

B. **ZUID-AFRIKA. — Talenkwestie in het parlement.**
Op 5 Febr. '36 had in het parlement een vinnig debat plaats tusschen den premier Hertzog en de leden der Afrikaans-nationalistische oppositiegroep-Malan. Het debat ontspon zich naar aanleiding van het indienen van een voorstel door een lid van de Malan-groep, Swart, die wenschte dat de voorzitter van de financieele Kamer-commissie zoowel Engelsch als Afrikaansch moest kunnen spreken. Het voorstel werd verworpen met 79 tegen 18 stemmen.
Hertzog zeide dat hij zeer verbaasd was dat iemand een dergelijk voorstel bij het parlement indiende. Hij zeide dat het indienen van dit voorstel een afkeurenswaardige onverdraagzaamheid verried. Hij verklaarde zich af te vragen in hoeverre dit voorstel berustte op een actie van den „Broederbond", een geheim verbond dat al vaak ter sprake is gekomen. Men zegt dat Malan, Swart en andere radicaal-nationalisten lid zijn van deze geheime vereeniging, die streeft naar een onafhankelijke Afrikaansche regeering.
Minister-president Hertzog zeide, dat de „Broederbond" de parlementsafgevaardigden tracht te dwingen te stemmen zooals het verbond dat wenscht.
De nationalistische afgevaardigden protesteerden tegen deze verklaring, waarna Hertzog zeide, dat hij de zaak als heel ernstig beschouwde en van plan was een commissie in te stellen om onderzoek te doen naar deze geheime vereeniging, die er naar streeft de Engelsche taal af te schaffen en de rechten van het Engelsch sprekende deel van het volk te verkorten.
(Die Burger)

C. **SPANJE. — Verkiezingen - Onlusten - Kabinet Valladares afgetreden - Kabinet Azaña gevormd. —**
Volgens een voorloopige schatting luiden de uitslagen der parlementsverkiezingen die op 16 Febr. '36 zijn gehouden, als volgt: Kath. Volkspartij 120, Spaansche vernieuwingsbeweging 13, Traditionalisten 11, Agrariërs 12, Onafhankelijken 12. Maakt voor de rechtsche partijen een totaal van 168. De Catalaansche rechterzijde 10, Radicalen 5, Eigenlijke Centrum 21, Mauraristen 2, Baskische nationalisten 3. Totaal voor Centrumpartijen 41. Republ. Unie 27, Links Republikeinen 63, S.D. 77.
Catalaansche linkerzijde 22, Communisten 11, Syndicalisten 2, Catalaansche Unie 5, Verscheidene andere Catalaansche linkergroepen 7, Valenciaansche Esquerra 1, Onafhankelijken 5, Federalisten 1. Totaal linksche partijen 221. Bij deze opgave dient er rekening mee te worden gehouden, dat nog 42 zetels ontbreken.
Naar verluidt zouden eenige hooge militairen geprobeerd hebben de macht in Spanje in handen te nemen.
De regeering trad evenwel spoedig krachtig op. Twee hooge officieren zijn gearresteerd.
De overwinning der linksche partijen is verzekerd.
De arbeidersleider, Largo Caballero, heeft de vrijlating van politieke gevangenen verzocht en verkregen. Politieke uitgewekenen mogen terugkeeren.
Zoowel de verkiezingen als de uitslagen hebben aanleiding tot vechtpartijen gegeven.
Het Kabinet-Valladares is op 18 Februari '36 afgetreden. Reeds op 19 Febr. werd een nieuw kabinet gevormd door den oud-minister-president Azaña, leider der links-republikeinsche partij, wien de opdracht tot het vormen eener nieuwe regeering was gegeven. Het bestaat uit de volgende personen:

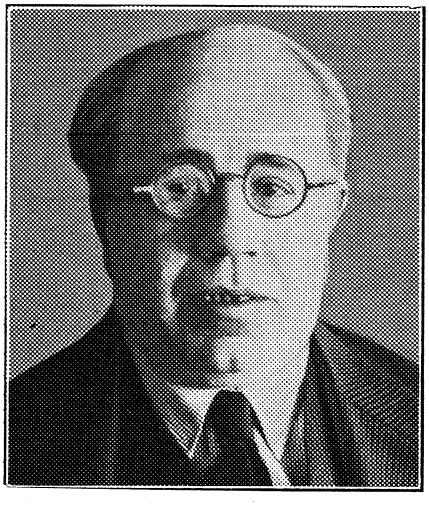

Minister-president Azaña

Minister-president: Azaña (links-rep.).
Oorlog: Generaal Masquelet (partijloos).
Marine: Jose Giralt (links-rep.).
Justitie: Antonio Lara (rep. unie).
Binnenl. Zaken: Amos Salvador (links-rep.).
Openbare Werken: Cesares Quiroga (links-rep.).
Onderwijs: Domingo (links-rep.).
Landbouw: Ruiz Funez (links-rep.).
Financiën: Gabriel Franco (links-rep.).
Buitenl. Zaken: Augusto Barcia (links-rep.).
Industrie en Handel: Buylla (rep. unie).
Arbeid: Ramos (links-rep.).
Verkeer: Blasco Gascon (rep. unie).
Het nieuwe kabinet bestaat dus uit negen links-republikeinen en drie vertegenwoordigers van de republikeinsche unie van Martinez Barrio. Generaal Masquelet is bij geen partij aangesloten.
De leider van de katholieke volkspartij, Gil Robles, heeft de leiding der partijzaken tot nader order neergelegd om, naar gezegd wordt, verscheidene dagen met vacantie te gaan. In zijn plaats treedt de vroegere minister van landbouw, Gimenez Fernandez.
(El Sol - El Debate - A. N. P.)
(Vor. ber. Azaña 1631 H.; Kabinet 2118 C.; Onlusten 1599 G.; Parlement 2125 F.)

D. **DUITSCHLAND. — Anti-Semitisme. - De oorlogsverklaring aan de Joden. —**
Het Comité voor bijzondere Joodsche belangen te Amsterdam meldt:
De Leider en Kanselier van het Duitsche Rijk heeft in aanwezigheid van soldaten der weermacht en S.A.-troepen den oorlogstoestand tusschen Duitschland en het Joodsche volk afgekondigd. Hij heeft daarbij, naar gebruikelijke methode, zichzelf als aangevallene en den ander als aanvaller bestempeld. Hij heeft den moord, door een jongen Jood op den leider der nationaalsocialistische propaganda in Zwitserland bedreven, als een oorlogsverklaring van het Joodsche volk uitgeroepen en dit trachten te motiveeren met de bewering, dat achter deze daad de Joden staan.
Dat het Hoofd van het Duitsche Rijk, zelf onschendbaar, millioenen medemenschen, onderdanen ook van andere staten, medeplichtigheid aan die misdaad meent te mogen aanwrijven, blijve

te zijner verantwoording. Zijn beschuldiging echter wordt door ons met volle recht afgewezen.
De Joden keuren, met de geheele beschaafde wereld, elken moord af. In de — door nationaal-socialistische levensopvatting veroordeelde — Leer, die voor de Joden gewijde traditie beteekent, is het verbod tot moorden, zonder uitzondering of beperking, als eerste regel gesteld.
Doch zoo een Jood desondanks thans tot deze daad is gekomen, is hij niet de eenig schuldige. De menschheid en de geschiedenis zullen oordeelen dat mèt hem de schuld aan deze daad draagt het Duitsche nationaal-socialisme, dat — om slechts één greep te doen in al te overvloedig materiaal — de moordenaars van Rathenau verheerlijkt, dat duizenden, die bloed, geest en vermogen aan Duitschland hadden gewijd, duizenden onschuldigen, alleen om hun Jood-zijn of Joodsche afkomst tot ellende en ondergang heeft gebracht en in ballingschap heeft gestooten. Deze oorlogsverklaring van den Duitschen Leider heeft het Joodsche volk niet in een nieuwen toestand gebracht, het weet, dat het van het Duitsche nationaal-socialisme geen vrede heeft te verwachten. Maar gelijk in het verleden, zoo zal ook in de toekomst zijn goed recht het steunen tegen zijn meedoogenlooze vervolgers, al trachten deze met hun Jodenhaat de gansche wereld te vergiftigen.

(Vor. ber. Anti-Semitisme 1946 D.)

22 FEBRUARI 1936

A. MENTHOL. — Schadelijke werking. —
Niet verzuimd mag worden er steeds weer op te wijzen, dat de aanwending van menthol voor jonge kinderen volstrekt niet ongevaarlijk is. Zelfs in den vorm van zalf of olie met 1% menthol op het slijmvlies van neus of strottenhoofd gebruikt, kan het hart en ademhaling doen stilstaan.
Zoo werd in de Académie de Médecine melding gemaakt van een geval van een zeer prikkelbaar meisje van 4½ jaar, dat na het gebruik van drie bonbons, wegende 200 mgr. en elk bevattende 2 mgr. menthol, haar, omdat zij verkouden was, door de moeder verstrekt, gedurende drie kwartier in ernstig levensgevaar had verkeerd.
Het verdient derhalve aanbeveling, dat op elke verpakking van geneesmiddelen, die menthol bevatten, vooral met het oog op hun groote populariteit, waardoor zij ook zonder geneeskundig voorschrift worden toegepast, een waarschuwing worde geplaatst tegen het gebruik maken ervan voor kinderen.
(Ned. Tijdschrift voor Geneesk.)

B. NEDERLAND. — Politieke activiteit van buitenlanders. —
Het Tweede Kamerlid de heer Goseling heeft aan de ministers van Binnenlandsche Zaken en van Justitie de volgende vragen gesteld:
Is de regeering bereid — mede in het licht van het volgens een officieel bericht door den Zwitserschen Bondsraad genomen besluit om een landelijke leiding en districtsleiding van de Duitsche Nationaal-Socialistische Partij in Zwitserland in geen enkelen vorm meer toe te laten — te overwegen of het niet noodzakelijk is, dat ook in Nederland afdoende maatregelen worden genomen om een einde te maken aan alle politieke activiteit van buitenlanders, niet alleen individueel, maar vooral in eenigerlei vorm van samenwerking. (Het Vaderland)

(Vor. ber. Vreemdelingen 2162 F.)

C. NEDERLAND. — Eerste Kamer. - Koloniale politiek. - Jhr. de Graeff over gebiedsafstand. —
Over één uitlating, voorkomende in zijn op 12 Sept. 1935 ter Volkenbondsvergadering gehouden rede, heeft minister De Graeff in de Eerste Kamer heel wat critiek moeten aanhooren, o.a. van mr. Pollema, mr. Briët, mr. Van Vessem en dr. Henri Polak, die overigens met het door Nederland gevoerde Volkenbondsbeleid ten volle konden instemmen. Zij veroordeelden de passage, waarin onze eerste gedelegeerde verklaard had, dat de Nederlandsche regeering niet blind is voor de vele ernstige moeilijkheden voor zekere staten als gevolg van de ongelijke verdeeling van de grondstoffen en de te groote bevolkingsdichtheid. De opmerking van Nederland's afgevaardigde, dat ook wij „rekening houden met de behoefte van expansie in zulke landen, die terecht het levensbelang van hun volk trachten veilig te stellen," vonden de zoo even genoemde afgevaardigden een gevaarlijke, in elk geval overbodige opmerking. Zij kon volgens hen den indruk wekken, alsof er met Nederland over herverdeeling van koloniaal gebied te praten viel.
De minister van Buitenlandsche Zaken, Jhr. de Graeff, heeft op 19 Febr. '36 aan het slot van zijn rede ter verdediging van zijn beleid in de Eerste Kamer de volgende verklaring afgelegd in verband met de uitdrukkelijk van verschillende kanten aan hem gestelde vraag zich omtrent Nederlandsch standpunt met betrekking tot het koloniale vraagstuk uit te spreken:
„Nooit en te nimmer zou Nederland vrijwillig ook maar een vierkanten meter van zijn gebied afstaan, ook al zou dat moeten dienen om tegemoet te komen aan expansiebehoeften van andere landen."
(Alg. Handelsblad) **(V. b. Jhr. de Graeff 2008 A.)**

D. NEDERLAND. — N.S.B. - Het Nederlanderschap van graaf de Marchant et d'Ansembourg. —
In de vergadering van de Eerste Kamer heeft de griffier een brief voorgelezen van den minister van Justitie inzake de gegevens, indertijd verstrekt omtrent het Nederlanderschap van den vader van het Eerste Kamerlid graaf de Marchant et d'Ansembourg. Uit dezen brief blijkt dat het Kon. besluit, waarbij aan den vader van het tegenwoordig Kamerlid toestemming werd gegeven zich in vreemden krijgsdienst te begeven, bij het onderzoek in het register niet is gevonden, omdat alleen gezocht was onder de letter M en niet onder letter A, waaronder het besluit was geregistreerd.
Ten onrechte is indertijd een blaam geworpen op het rijksarchief toen het op, naar thans blijkt onvoldoende gegevens het desbetreffende stuk niet voor den dag kon brengen. (Nieuwe Rotterd. Courant)

(Vorig bericht blz. 2090 A.)

E. DE MUITERIJ OP DE ZEVEN PROVINCIEN. — Het gratie-verzoek van Luit.-ter-zee Van Boven afgewezen. —
Het verzoek om gratie, dat luit.-ter-zee H. L. van Boven, die in verband met de muiterij op de Zeven Provinciën door het Hoog Militair Gerechtshof is veroordeeld tot 3 maanden gevangenisstraf met aftrek van (ruim een maand) voorloopige hechtenis met ontslag uit den militairen dienst zonder ontzetting uit de bevoegdheid om bij de militaire macht te dienen, bij de Koningin had ingediend, is afgewezen.
(Alg. Handelsblad) **(Vorig bericht blz. 2010 A.)**

F. VEREENIGDE STATEN. — Neutraliteitswet. —
Het door het Huis van Afgevaardigden op 18 Febr. 1936 aangenomen wetsontwerp inzake de neutraliteit is vrijwel identiek aan dat, hetwelk op 12 Febr. door de Senaatscommissie van Buitenlandsche Zaken is aangenomen.
De geldigheidsduur van de huidige wetgeving ten aanzien van een embargo op oorlogsmateriaal, bestemd voor de oorlogvoerende landen, zou tot 1 Mei 1937 worden verlengd. Het verstrekken van leeningen aan de belligerenten zou verboden worden en de credieten zouden beperkt moeten worden tot de cijfers, die in normale tijden bereikt zijn.
(New York Herald Tribune) **(Vor. ber. 2127 E.)**

G. CURAÇAO. — Oprichting van een R.K. partij. —
Volgens de Amigoe di Curaçao is door Z. H. Exc. Mgr. I. Verriet een R.K. partij opgericht.
(Amigoe di Curaçao) **(Vor. ber. Curaçao 1966 B.)**

H. ZWITSERLAND. — Duitsche nota inzake verbod der N.S.D.A.P. —
De Duitsche gezant te Bern heeft opdracht gekregen, de Zwitsersche regeering een nota te overhandigen, waarin met den meesten nadruk wordt geprotesteerd tegen het besluit van den Zwitserschen bondsraad, om de landelijke en de districtsleidingen der N.S.D.-A.P. in Zwitserland te verbieden.
De Duitsche nota noemt het optreden van Zwitser-

land ontoelaatbaar en voert bewijzen aan, om die bewering te staven, terwijl de Zwitsersche houding een politieke demonstratie wordt genoemd. De nota spreekt verder de verwachting uit, dat het verbod weer zal worden ingetrokken. (Berliner Tageblatt)
(Vorig bericht blz. 2184 B.)

23 FEBRUARI 1936

A. **NEDERLAND. — Onderwijs. - Algemeene- en Vaderlandsche geschiedenis. - Inaugureele rede van Prof. dr. P. Geyl. —**
Op 17 Febr. '36 heeft prof. dr. P. C. A. Geyl, benoemd tot hoogleeraar in de algemeene geschiedenis en de vaderlandsche geschiedenis van den nieuwen tijd aan de universiteit te Utrecht zijn ambt aanvaard met een rede, getiteld „Vaderlandsche gemeenschap in historisch perspectief".
Wij ontleenen hieraan het volgende:
De geschiedenis ziet den mensch als lid van een gemeenschap. Er zijn velerlei soorten van gemeenschap, maar hier wordt in het bijzonder behandeld de nationale gemeenschap. De leeropdracht, welke ik geroepen ben te vervullen, aldus prof. Geyl, omvat de vaderlandsche en de algemeene geschiedenis van den nieuwen tijd. Is een scheiding hiertusschen gerechtvaardigd? Het antwoord wordt hier eenvoudig bepaald door mijn diepste overtuiging. De natie is een natuurlijk historisch kader, een van de wezenlijkste geledingen der menschheid. Binnen dit kader kan de historicus als in een microcosmos alle bewegingen in een samenhangend verloop vervolgen. Tegelijk echter laat zich geen nationaal leven isoleeren. De nationale indeeling hangt samen met de diepste natuur der dingen. Haar diepste zin ligt in haar functie in het groote samenspel. Twee concepties van nationalisme bedreigen in dezen tijd de menschelijke cultuur. De een stelt den Staat en zijn belangen als hoogsten geestelijken en zedelijken maatstaf, aldus Mussolini. Een dergelijk absolutisme is de dood voor waarachtige historische beschouwing. Dit is niet minder het geval met de andere conceptie, volgens welke de natie één is met het ras, met het bloed, aldus Rosenberg c.s. Volgens deze leer is de natie geen voortbrengsel van de geschiedenis, maar is van eeuwigheid gegeven en blijft zichzelf gelijk. Hierdoor wordt in den omgang tusschen de volkeren alle mogelijkheid van begrip uitgesloten. Alles wordt blinde drift, strijd zonder erbarmen. Alles wortelt in de aarde en er is geen verzoenende, geen vereenigende gedachte daarboven. Tegen staatsvergoding en nationale zelfverheerlijking verwierp vroeger reeds een man als Voltaire iedere voorkeur voor één menschengroep en maakte een patriot uit voor een man die andere volkeren haat. (Red. K. H. A.)
(Vor. ber. Prof. dr. P. Geyl 2095 F.; Ambtsaanv. in het Onderwijs 2178 D.)

B. **AMSTERDAM. — Het Rokin zal gedempt worden.**
De Gemeenteraad heeft op 20 Febr. '36 met 24 tegen 19 stemmen besloten het Rokin te dempen vanaf het nieuwe parkeerterrein tot nabij de uitmonding van den Grimburgwal. Het gedeelte van het Rokin tusschen Spui en Munt zal met enkele meters worden verbreed.
De burgemeester deelde na afloop van de stemming mede, dat, als het werk uitgevoerd is, B. en W. zullen overwegen van de omwonenden een betterment tax te heffen. (A. N. P.)

C. **NEDERLAND. — Vrijheid van Drukpers. —**
De besturen van den Nederlandschen Journalisten-Kring, de Vereeniging van Directeuren „De Nederlandsche Dagbladpers", de Roomsch-Katholieke Journalisten-Vereeniging en de Vereeniging van Directeuren „De Nederlandsche Roomsch-Katholieke Dagbladpers" hebben aan de regeering een resolutie gezonden, waarin zij er met allen nadruk op aandringen, af te zien van elken maatregel, welke de vrijheid van drukpers zou aantasten en preventieve censuur zou invoeren, en verklaren zich voor gestrengere toepassing van de bestaande voorschriften, zoo noodig met verscherping en uitbreiding der geldende straffen. (Dagblad v. Noordbrabant)

D. **TELEVISIE. — Telefoon met televisie. —**
Over enkele weken zal het publiek in Berlijn met Leipzig kunnen telefoneeren terwijl tijdens het gesprek de sprekers elkaar kunnen zien.
Het uitzenden van televisiebeelden door middel van de draadlooze telegrafie is aan bepaalde afstanden gebonden wegens het noodzakelijk gebruik dat men daarbij moet maken van de ultra korte golven. Bij haar onderzoekingen op het stuk van televisie heeft de Duitsche Rijkspost daarom ook televisieproeven op verren afstand genomen door middel van kabels. Bij de eerste proeven van dezen aard gebruikte men te Berlijn een kabel van tien K.M. lengte tusschen Tempelhof en Charlottenburg. Daarna heeft men een kabel gelegd tusschen Berlijn en Leipzig en onlangs slaagde men erin op dezen kabel een uitstekende televisie-uitzending te verkrijgen over een afstand van 395 K.M. Dit was de eerste maal dat men voor televisie per kabel een dergelijken afstand overbrugde. (Red. K. H. A.) **(V. b. Televisie 2044 E.)**

E. **VOLKENBOND. — Hooge Commissaris voor Duitsche vluchtelingen. - Gen.-Majoor Sir Neill Malcolm.**
Generaal-majoor Sir Neill Malcolm is tot hoogen commissaris voor de Duitsche vluchtelingen benoemd. Hij neemt de plaats in van James MacDonald, die eind December zijn ontslag nam wegens de houding van de Duitsche regeering tegen niet-Ariërs.
Generaal-majoor Sir Neill Malcolm is president van de British North Borneo Chartered Company en heeft aan verschillende veldtochten en ook aan den grooten oorlog deelgenomen, in welken hij ernstig gewond werd; hij is in 1924 gepensionneerd.
(Bulletin de la Société des Nations) **(2118 E.)**

F. **DUITSCHLAND. — „Stillhalte". —**
De Stillhalte-overeenkomst voor buitenlandsche verplichtingen op korten termijn voor gemeenten en openbare instellingen, alsook van Duitsche staten is met een jaar verlengd en zal thans gelden tot half Maart 1937. (Berliner Tageblatt)
(Vor. ber. Stillhalte 1847 A.)

G. **SYRIE. — Onrust geëindigd. —**
De wanordelijkheden, die zich gedurende de jongste drie weken in Syrie hebben voorgedaan, zijn geëindigd.
Wanneer men tracht de motieven der incidenten op te sporen dan blijkt het, dat de onbetwistbare malaise, door de economische crisis veroorzaakt, niet voldoende is om de hevigheid en den langen duur der betoogingen te verklaren. Het Italiaansch-Abessynisch conflict en de onrust in Egypte speelden een beslissende rol, daar de Arabische agitatoren meenden er een gunstige omstandigheid voor hun doeleinden in te zien. (L'Orient, Beyrouth)

H. **ITALIE. — Het rapport Maffey. - Publicatie van de Giornale d'Italia. —**
De semi-officieele „Giornale d'Italia" publiceert uittreksels uit het schriftelijke rapport, dat de door de Engelsche regeering in het voorjaar van 1935 ingestelde interministerieele commissie onder voorzitterschap van Sir John Maffey uitgebracht heeft op 18 Juni 1935 over het Abessynische vraagstuk.
In dit rapport blijkt genoemde commissie van meening, dat de Engelsche regeering met de overeenkomst, tusschen de drie mogendheden over Abessynië van 1906 erkend heeft, dat bijna geheel Abessynië tot de invloedssfeer van Italië behoort en dat in Abessynië geen vitale Engelsche belangen bestaan, die van zoodanigen aard zouden zijn, dat de Engelsche regeering zich zou moeten verzetten tegen een verovering van Abessynië door Italië.
Van een algemeen standpunt zou het volgens het rapport zelfs, toe te juichen zijn, wanneer Italië in Abessynië aan de macht zou komen, mits overeenstemming zou kunnen worden bereikt over de weideplaatsen in de grensgebieden van Engelsch Somaliland. (Giornale d'Italia)

24 FEBRUARI 1936

I. **JAPAN. — Verkiezingen voor den rijksdag. —**
De door het ministerie van Binnenlandsche Zaken bekend gemaakte voorloopige totaal-uitslagen der rijksdagverkiezingen, zijn de volgende:
De Minseito heeft 205 tegen vroeger 119 zetels behaald. De Seioekai-partij verkreeg 178 tegen vroeger 289. De socialistische partij 22 tegen vroeger 4. De Sowakai-partij 21 zetels, andere partijen 40 zetels. Behalve de Minseito-partij staat ook de Sowakai-partij achter de regeering, welke derhalve 226 van de 466 afgevaardigden achter zich weet.
Nu de uitslagen der verkiezingen bekend zijn geworden, blijkt wel hoe groot de verliezen van de Seioekai

zijn. Deze partij heeft haar leidende positie, die zij sedert de oprichting in 1900 heeft ingenomen, verloren. Zelfs de partijvoorzitter en verschillende prominente partijleden zijn niet herkozen.
Een ander teeken voor de verschuiving der krachtverhoudingen ligt in het sterke toenemen van den aanhang der arbeiderspartij. (Domei Tsoesin)
(Vor. ber. Verkiezingen 2013 C.)

A. **BELGIE. — Militair accoord met Frankrijk. —**
De Vlaamsche rechterzijden van Kamer en Senaat hebben zich uitgesproken tegen het Fransch-Belgisch militair accoord van 1920. (Het Laatste Nieuws)
(Vorig bericht blz. 2165 E.)

B. **LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig besproken zijn. - Onze wekelijksche opgave. —**
Amerikaansch: Ellen Glasgow — „Vein of Iron". (Harcourt Brace, New York)
Duitsch: Gustav Renker — „Fünf Männer bauen einen Weg, ein Alpenroman." (Reclam, Leipzig 1935)
Werner Wilke — „Das Buch Hanka". (Müller & I. Kiepenheuer, Berlin)
Engelsch: Stephen McKenna — „While of Sound Mind". (Hutchinson)
Peter Stucley — „Private Stars". (Selwyn & Blount)
Esperanto: J. de Elola — „La amo en la jaro dekmil" (de liefde in het jaar tienduizend). (Heroldo de Esperanto, Keulen)
Fransch: Pierre Bost — „Un grand personnage". (La Renaissance de la Nouvelle, Gallimard)
Jean Cassou — „Les Massacres de Paris". (Gallimard)
Italiaansch: Alberto Moravia — „Le Ambizioni Sbagliate". (Mondadori, Milano)
Nederlandsch: S. J. G. Premsela-den Boer — „De Jeugd van Jettie Verboeken". (N.V. Zuid-Holl. Uitg. Mij., Den Haag)
M. S. Wytema — „Klaar voor Onderwater!" Met Hr. Ms. K XVIII langs een omweg naar Soerabaja. (Andries Blitz, Amsterdam)
Spaansch: R. Gómez de la Serna — „El Greco". (Edic. Nuestra Raza, Madrid 1935)
(Red. K. H. A.) **(Vorig bericht blz. 2179 H.)**

C. **NEDERL. OOST-INDIE. — Landsmiddelen over 1935. —**
De totaal-opbrengst over het jaar 1935 bedroeg *f* 378.600.000 tegenover in het jaar 1934 *f* 386.900.000. De invoering van de loonbelasting had niet alleen een grootere opbrengst, doch een snellere betaling van het verschuldigde tengevolge, waardoor de opbrengst aan belasting over het jaar 1935 voor een bedrag van naar schatting van *f* 7.000.000 in gunstigen zin werd beïnvloed ten opzichte van het jaar 1934.
De verbetering van de cijfers over het jaar 1935 is ook veroorzaakt doordat in verschillende gevallen de achterstallige inkomstenbelasting uit het rubberuitvoerrecht werd voldaan.
In totaal is door verhooging van de bestaande belastingen en invoering van nieuwe heffingen de belastingopbrengst over het jaar 1935 met rond *f* 10 millioen verhoogd ten opzichte van het jaar 1934.
Tot en met de maand onder verslag is *f* 2.150.000 ontvangen aan uitvoerrecht op bevolkingsrubber. Dit bedrag is in de voorgaande cijfers niet verwerkt.
(Aneta) **(Vor. ber. Belastingen 1578 C.)**

D. **ABESSYNISCH-ITALIAANSCH CONFLICT. — 21 Februari. — Italiaansche overwinning ten Zuiden van Makallé** (C 5). —
Volgens het officieele legerrapport van maarschalk Badoglio zouden de Italianen ten Zuiden van Makallé rondom Amba Aradam (C 5) het leger van ras Moeloegeta, hetwelk op 80.000 wordt geschat, gedeeltelijk buiten gevecht hebben gesteld. Het aantal dooden zou groot zijn. De Italianen verloren 400 man. De overwinning van Amba Aradam werd in geheel Italië gevierd.
Van officieele Abessynische zijde wordt omtrent den slag bij Makallé medegedeeld, dat de Italiaansche oorlogsberichten overdreven zijn. Van het leger van ras Moeloegeta hebben slechts eenige duizenden manschappen aan de gevechten deelgenomen.

22 Februari. — Italiaansche begrooting. —
Het staatsblad publiceert een decreet, waarbij de begrooting in verband met de buitengewone uitgaven voor Oost-Afrika, wordt verhoogd: 400 millioen lire werden gevoteerd voor het ministerie van Koloniën, 500 millioen voor het ministerie van Oorlog, 200 millioen voor dat van Luchtvaart en 80 millioen voor het ministerie van Binnenlandsche Zaken voor het verleenen van ondersteuning aan de gezinnen van behoeftige militairen, die onder de wapenen geroepen zijn.
(Lavoro Fascista - N. R. Crt. - La Stampa - Stefani)
(Vor. ber. 2180 F.; Begrooting 2124 B.)

25 FEBRUARI 1936

E. **ENGELAND. — Minister Eden's rede in het Lagerhuis inzake de sanctie-politiek. —**
Mr. Anthony Eden heeft op 23 Febr. '36 in het lagerhuis zijn aangekondigde maiden-speech als minister van Buitenlandsche Zaken gehouden.
In het eerste gedeelte van zijn rede behandelde Eden de kwestie van de toepassing van een olie-embargo tegen Italië, waaraan Groot-Brittannië, indien de volkenbond daartoe besluit, zijn volle medewerking zal verleenen. Anderzijds herinnerde de minister echter eraan, dat de volkenbond niet enkel een politioneele doch ook een verzoenende taak heeft. Hij hoopte daarom, dat het indertijd door de commissie van vijf opgestelde rapport noch zou worden vergeten noch terzijde zou worden geschoven.
In het tweede gedeelte behandelde Eden de kwestie van de herverdeeling der grondstoffen, welke Engeland te allen tijde bereid is nader te onderzoeken, en de binnenkort aanvangende Anglo-Egyptische besprekingen.
In het derde gedeelte van zijn rede gaf de Britsche minister tenslotte een zeer uitvoerig overzicht over den huidigen internationalen toestand, die, naar hij meent, onvermijdelijk tot een nieuwen wereldoorlog moet leiden, tenzij een algemeene samenwerking, gebaseerd op het beginsel van de collectieve veiligheid, tot stand komt. (Daily Telegraph)
(Vor. ber. Anthony Eden 2166 A.)

F. **POLEN. — De Duitsche minderheid. —**
Sedert eenigen tijd vermeldt de Poolsche pers gevallen van arrestatie in Opper-Silezië van Poolsche onderdanen van Duitsche afstamming, die ervan beschuldigd worden lid te zijn van clandestiene nationaal-socialistische organisaties, die irredentistische en den Poolschen staat vijandige doeleinden nastreven. De officieuze Gazeta Polska signaleert het drijven van Duitsche elementen in Posen en Pommerellen, die met behulp van hun banken, gebruik makend van de economische crisis, grondbezittingen verwerven. Daarentegen zijn verscheidene minderheidsorganen in beslag genomen, om de scherpe kritiek, welke zij op de strekking van de Poolsche agrarische hervorming oefenen, daar het verkavelingsplan voor dit jaar de Duitsche grondbezitters het ergst treft. De Duitsche bladen beschuldigen de Poolsche autoriteiten ervan, dat zij het Duitsche element in de provincies Opper-Silezië, Posen en Pommerellen willen liquideeren.
De Illustrowany Kurjer weet nog te berichten, dat te Kattowitz een vierhonderd leden van de ontbonden clandestiene nationaal-socialistische organisatie naar Duitsch-Silezië gevlucht zijn en daar thans geherbergd worden in de kazerne te Beuthen, waar zij bij de gemeentewerken zijn aangesteld.
(Gazeta Polska - Illustr. Kurjer)
(Vor. ber. Nationaal-Socialisten 1345 G.)

A. **NEDERLAND. — Nationaal Jongeren Verbond. —** Op 11 Febr. '36 is te Den Haag vanwege de Haagsche afdeeling het 10-jarig bestaan van het Nationaal Jongeren Verbond gevierd. Aanwezig waren mr. dr. L. N. Deckers, minister van Landbouw en Visscherij, S. Sixma baron van Heemstra, particulier secretaris van H. M. de Koningin en mr. J. C. baron Baud, kamerheer van H.K.H. Prinses Juliana.
Voorts waren er de chef van den Generalen Staf, luitenant-generaal Reijnders, de chef van den marinestaf, vice-admiraal De Graaf, de burgemeester van Den Haag, mr. S. J. R. de Monchy, verschillende burgemeesters van omliggende gemeenten, leden van de Eerste en Tweede Kamer, leden van de rechterlijke macht en verder nog tal van andere autoriteiten.
Mr. dr. D. Fock en Jhr. W. Roëll, commandant van het veldleger, voerden het woord. (Vaderland)
(Vor. ber. Nationaal Jongeren Verbond 2002 B.)

B. **NEDERLAND. — Tweede Kamer - Surinaamsche begrooting. —**
De Tweede Kamer heeft op 19 Febr. '36 de begrooting voor Suriname z.h.st. aangenomen.
(De Telegraaf) **(V. b. 2011 A.; Tw. Kamer 2182 D.)**

C. **VEREENIGDE STATEN. — Bevolking. —** Volgens officieele schattingen telden de Vereenigde Staten op 1 Juli 1935 127.521.000 inwoners. Dit cijfer beteekent een stijging van 0.7 pct. in vergelijking met 1934, van 4 pct. in vergelijking met 1930. Indien de bevolkingsaanwas in dit tempo zal aanhouden, zal het aantal zielen in 1940 ongeveer 132.000.000 bedragen. (New York Times) **(Vor. ber. 902 D.)**

D. **ZWEDEN. — Werkloosheid. —**
Het aantal werkloozen bedroeg einde November 1935 47.045 tegenover 84.811 in November 1934 en 42.582 in September 1935. (Svenska Dagbladet)
(Vor. ber. Werkloosheid 1779 F.)

E. **DUITSCHLAND. — Kerkstrijd - Arrestaties in het Rijnland. —**
Het „Deutsche Nachrichten Büro" deelt mede:
In het Rijnland en in Westfalen wordt op het oogenblik door de geheime staatspolitie een actie gevoerd, met het doel de samenwerking tusschen een katholieke jongemannen-vereeniging alsmede de illegale communistische organisatie in Duitschland aan het licht te brengen en een einde te maken aan de gemeenschappelijk georganiseerde hoogverraderlijke actie.
De actie der geheime staatspolitie heeft er toe geleid, dat tot dusver zeven communistenleiders, 10 geestelijken en 45 leekenleiders van de katholieke jongemannenvereeniging zijn gearresteerd.
(Limburger Koerier) **(Vor. ber. Kerkstrijd 2182 A.; Arrestaties 2173 D.)**

F. **ENGELAND. — Industrie-federatie dringt aan op clearing-overeenkomst. —**
De tarieven-commissie van de federatie van Britsche industrieën heeft gevraagd krachtiger maatregelen te willen nemen tegenover Denemarken en Nederland op het gebied van de exportvergunningen en stelt voor, indien geen bevredigende oplossing mocht worden bereikt, een clearing-overeenkomst aan te gaan.
(Daily Telegraph)

G. **PORTUGAL. — Koloniaal vraagstuk. —**
De Portugeesche premier Salazar heeft in een rede over de Europeesche politiek ook de kwestie van een eventueele herverdeeling der koloniën besproken.
Wij hangen niet van het buitenland af aldus Salazar, wij volgen den weg, dien wij ons zelf hebben gekozen, en wijzigingen in andere landen zullen geen verandering in dien weg brengen. Wij moeten er vooral voor waken, dat, zooals dat reeds is gebeurd, sommige landen niet hun correcte internationale plichten vergeten, door steun te verleenen aan de vijanden van buitenlandsche regeeringen.
Portugal, dat geen mandaten heeft en dat na den oorlog slechts een klein gebied, namelijk Quionga, van den gezantenraad kreeg, kan zijn rechten met bewijzen staven. Ik geloof, dat dit probleem alvorens het een scherp aspect krijgt, een juridisch aspect zal hebben. In het laatste geval moeten wij aantoonen, dat wij gelijk hebben. Krijgt het een scherp aspect, dan moeten wij toonen, dat wij ook kracht hebben. (O Seculo)

H. **NEDERLAND. — Indexcijfer Groothandelsprijzen.**

	Voedingsmiddelen. Totaal	Grondstoffen voor gefabr. voed.midd.	Totaal grondstoffen	Afgew. prod.	Algemeen Indexcijfer
1926/1930 = 100	100	100	100	100	100
1935:					
December . .	68.4	37.6	44.9	66.3	62.5
1936:					
Januari . . .	67.2	39.6	45.5	66.3	62.4

(N. Rott. Crt.) **(Vorig bericht blz. 2112 B.)**

I. **JOEGO-SLAVIE. — De besprekingen van Stojadinowitsj met Hodza. —**
De ministers-president en ministers van Buitenlandsche Zaken van Joego-Slavië en Tsjecho-Slowakije hebben in het ministerie van Buitenlandsche Zaken de vertegenwoordigers der pers ontvangen. Bij deze gelegenheid werd een officieele verklaring voorgelezen over de beraadslagingen, welke de beide staatslieden hebben gevoerd.
De situatie is vooral besproken met het oog op de verhoudingen in het Donau-bekken.
De ministers hebben na een diepgaande gedachtenwisseling overeenstemming van opvatting geconstateerd nopens alle kwesties, welke door de recente gebeurtenissen in het politieke en economische leven der staten naar voren zijn gekomen. (Politika)
(Vor. ber. Stojadinowitsj 1867 E.; Hodza 2041 F.)

K. **MEXICO. — Godsdienststrijd. —**
De „Katholieke Wereldpost" meldt ons:
De Aartsbisschop van Puebla, Mgr. Pedro Vera y Zuria, is op last van de Mexicaansche regeeringsautoriteiten uit zijn paleis verdreven. Daar de politieautoriteiten een volksoploop vreesden, werd de grijze kerkvorst genoodzaakt des nachts zijn woning te verlaten. Het paleis van den Aartsbisschop werd op grond van de onlangs uitgevaardigde wet tot Nationalisatie van het Particulier bezit onteigend en tot staatseigendom verklaard. (Katholieke Wereldpost)
(Vor. ber. Godsdienststrijd 2157 A.)

L. **MUZIEK. — Het wezen der hedendaagsche muziek - Voordracht van Willem Pijper. —**
Voor de afdeeling Den Haag van de Kon. Ned. Toonkunstenaarsvereeniging hield de heer Willem Pijper een voordracht over „Het Wezen der Hedendaagsche muziek".
Wij citeeren hieruit het volgende:
Evenals de taal voor den dichter het materiaal is waarmede hij schept, zoo kan diezelfde taal een vervoermiddel worden voor gedachten, voor diplomaten: een middel om gedachten te verbergen. Dit naar analogie van de toonkunst als zelfstandige en als dienende kunst.
Speciaal in Holland bestaat er een sterke strooming om de muziek tot wingewest te maken van de theologie, van de religie en anderzijds tot vulgair vermaak. Inderdaad is daar, in die nevengebieden het wezen van de muziek niet te vinden. Als we die bijzakelijkheden met de muziek dooreenmengen, zal het ons nooit mogelijk zijn de bedoelingen van een componist te vatten. Beethoven b.v. was geen groot componist, doordat hij republikeinsch voelde, maar omdat hij zijn persoonlijkheid in muziek wist te uiten. Het wezen van de muziek is niet anders dan de fixatie van iemands schoonheidsontroering. En de canon van iemands aprpeciatie is afhankelijk van persoonlijke reflexies. Valt dus over de essentie der toonkunst als zoodanig weinig te zeggen, dan kan men anderzijds wel aanduiden, welke de tendenzen zijn, waarin de hedendaagsche muziek zich beweegt. Spr. ziet dan de ontwikkeling der Europeesche muziek heen en weer slingeren aan den eenen kant naar afzondering van nevengebieden, aan den anderen kant naar aanpassing bij andere kunsten of geestesgebieden.
En hierbij constateert hij dat een kunst, die zooveel mogelijk

zichzelf tracht te zijn, misschien het belangwekkendste is, ofschoon voor de meesten het minst toegankelijk. Want deze is bij ieder componist de microcosmos, waarin zijn soepele wezen schuilt, het eenige gebied waarin hij leven kan.
Bach was als vinder van zuiver muzikale waarden het grootst. Hij is de auteur van „Die Kunst der Fuge", maar óók is hij schepper van dramatische muziek. Nu is het eigenaardig, dat b.v. over de Christus-partij in zijn Passies ontzaglijk veel méér geschreven is dan b.v. over zijn fuga's, wat voortvloeit uit genoemde dispositie der menschen.
Spr. ging deze ontwikkelingslijn nog verder na bij figuren als Beethoven, Berlioz en Wagner en wilde dan den nadruk leggen op het feit, dat hij geen pro of contra wilde uitspreken maar alleen een grenslijn had willen trekken, een determinatie had willen vaststellen tusschen beiden. (Red. K. H. A.)
(Vor. ber. Willem Pijper 509 H.)

A. **DUITSCHLAND. — Wuppertal - Veroordeelingen.**
Het Wuppertal-comité deelt mede, dat zich voor het Oberlandesgericht Hamm een aantal personen heeft moeten verantwoorden wegens het deelnemen aan communistische actie in het jaar 1934. Wegens voorbereiding van hoogverraad werden 74 beklaagden veroordeeld tot tuchthuisstraffen tot 5 jaar; verscheidene tot gevangenisstraffen van 1 tot 3 jaar, terwijl zes beklaagden werden vrijgesproken.
Bij de motiveering van zijn eisch keerde het openbaar ministerie zich tegen de beweringen van een bepaald gedeelte der buitenlandsche pers, als zouden de beklaagden slechts gestraft worden wegens het nastreven van economische doelstellingen der arbeidersklasse. De bedoeling der beklaagden — aldus het openbaar ministerie — bleek ondubbelzinnig uit de door hen verspreide lectuur. De Duitsche arbeiders hebben bovendien vaak op overweldigende wijze uiting gegeven aan hun vertrouwen in den „Fuehrer".
(A. N. P.)

B. **NEDERLAND. — Rijnland's nieuwe Dieselgemaal in gebruik gesteld. —**
Het nieuwe dieselgemaal „Mr. P. A. Pijnacker Hordijk" van het hoogheemraadschap van Rijnland, gelegen bij de verbinding IJsel—Gouwe ten Westen van Gouda, is op 22 Febr. '36 officieel in gebruik gesteld. Wanneer nu binnenkort nog de nieuwe sluis wordt geopend, zal een geweldig werk van talrijke jaren geheel zijn voltooid.
Voor het uitmalen van het overtollige water van Rijnland's boezem beschikt het hoogheemraadschap over vier bemalings-inrichtingen, n.l. te Spaarndam, Halfweg, Katwijk en Gouda. Al deze gemalen zijn schepradgemalen, aangedreven door stoommachines. De stoommachine te Spaarndam zal nog dit jaar worden vervangen door twee dieselmotoren. Van de vier gemalen wordt dat te Gouda — gesticht in 1856-'57 — thans vervangen door het nieuwe bij de sluisverbinding Rotterdam—Gouda—Amsterdam.
(N. Rott. Crt.)

26 FEBRUARI 1936

C. **NEDERLAND. — Psychotechnische tentoonstelling te Amersfoort - Beschouwing van Mej. dr. R. A. Biegel. —**
Op 18 Febr. '36 heeft de Commissaris der Koningin in de provincie Utrecht, dr. L. H. N. Bosch ridder van Rosenthal, de Psychotechnische tentoonstelling, welke is ingericht door de afdeeling Amersfoort van de Maatschappij voor Nijverheid en Handel, met steun van het hoofdbestuur dier Maatschappij, de gemeente, de Kamer van Koophandel en de V. V. V. voor Amersfoort, officieel geopend.
In het kader van de psychotechnische tentoonstelling, heeft Mej. Dr. R. A. Biegel voor het Departement Amersfoort van de Nederlandsche Maatschappij voor Nijverheid en Handel, een voordracht gehouden over de ontwikkeling van de bedrijfspsychotechniek.
Spr. wees er op, dat men eerst tegen het einde van de 19e eeuw aan den mensch als arbeidsfactor de noodige belangstelling ging geven. De Amerikaansche ingenieur Taylor was de eerste, die inzag, dat de factor „mensch" in het arbeidsproces van even-veel belang is als de factor „machine". Daarbij kwam men tenslotte tot de ontdekking, dat de productiemogelijkheid afhankelijk was van de physiologische en psychologische structuur van den werknemer. Toen dit eenmaal was vastgesteld, was ook de tijd rijp om bij de wetenschappelijke organisatie van den arbeid, naast de ingenieurs en de economen nog andere deskundigen te hulp te roepen, deskundigen op het gebied van de factor mensch. In verband met de veranderde opvatting op sociaal gebied, werd de taak van den bedrijfs-psychotechnicus gaandeweg ruimer opgevat. Was hij eerst een soort efficiency-ingenieur op menschkundig gebied, daarnaast kreeg hij hoe langer hoe meer de taak van adviseur op sociaal gebied.
Spr. schetste vervolgens de ontwikkeling van de psychologie in de 19e eeuw waarop de psychotechniek is gebaseerd. (Red. K. H. A.)

D. **NEDERLAND. — Werkloozensteun door Rijk en Gemeenten. —**
Onderstaande cijfers, ontleend aan een in de eerste aflevering 1936 van het Maandschrift van het Centraal Bureau voor de Statistiek opgenomen overzicht, geven een beeld van de lasten, welke de werkloosheid in de laatste vijf jaren op de openbare kassen legt.

	Uitgaven (in millioenen guldens) door het Rijk (= R) en de gemeenten (= G)				
	1931	1932	1933	1934	1935*
Werkverschaffing	R. 7.7	18.5	30.9	15.8	
	G. 9.9	12.1	12.5	18.2	
Steun a. crisisw.l.	R. 5.1	28.7	45.2	30.1	p.lm.
	G. 21.4	44.3	15.4	31.4	128.5
Id. a. niet-crisis werkloozen	G. —	—	26.—	18.—	
Wachtgeldregel.	R. 0.07	0.08	0.05	0.03	0.06
	G. 0.1	0.07	0.02	0.02	0.03
Werkl.h.verz.	R. 8.3	8.9	8.4	6.8	6.4
	G. 8.—	8.6	8.2	6.7	6.3
Verplaatsing van arbeidskrachten	R. 0.009	0.004	0.004	0.01	0.015
	G. 0.008	0.003	0.004	0.01	0.015
Totaal	R. 21.1	56.2	84.5	52.7	141.4
	G. 39.4	65.1	62.1	74.3	

* Geraamd.

Met betrekking tot het bedrag van *f* 128.5 millioen, hetwelk in het jaar 1935 aan werkverschaffing en steun aan crisis-werkloozen werd uitgegeven, moge het volgende worden medegedeeld.
In genoemd bedrag is inbegrepen pl.m. *f* 104.7 millioen geraamde bijdragen uit het Werkloosheids-Subsidiefonds. (Centr. Bur. voor de Statistiek)
(Vor. ber. Werkloozensteun 1585 H.)

E. **NEDERLAND. — Eerste Kamer - Begrooting Buitenlandsche Zaken. —**
De Eerste Kamer heeft de begrooting van Buitenlandsche Zaken goedgekeurd, met de aanteekening dat de N.S.B.-ers tegen zijn. (N. Rott. Crt.)
(Vor. ber. 2055 K.; Eerste Kamer 2180 E.)

F. **NEDERLAND. — Nederlandsche Landmeetkundige Federatie. —**
In een in het Geodesie-gebouw te Delft gehouden bijeenkomst hebben de besturen der verschillende Vereenigingen op landmeetkundig gebied besloten tot oprichting van „De Nederlandsche Landmeetkundige Federatie".
Het doel dezer vereeniging is: de bevordering van de wetenschap der landmeetkunde in den meest uitgebreiden zin; de behartiging van de daarmede samenhangende maatschappelijke belangen en de behartiging der algemeene belangen van de beoefenaren der landmeetkunde.
Als leden dezer Federatie zijn bij hare oprichting toegetreden: de Vereeniging voor Kadaster en Landmeetkunde, de Vereeniging van Hoofdambtenaren van het Kadaster, de Vereeniging van Civiel-Landmeters, de Nederlandsche Vereeniging voor Photogrammetrie en de Vereeniging van Landmeters van het Kadaster in Nederlandsch-Indië.
De Federatie heeft als officieel orgaan gekozen het „Tijdschrift voor Kadaster en Landmeetkunde", uitgave der Vereeniging voor Kadaster en Landmeetkunde.

Het Bestuur der Federatie werd als volgt samengesteld: Prof. J. M. Tienstra te Delft, voorzitter; O. J. Jonas, landmeter van het kadaster te Arnhem, Paulus Potterstraat 7, secretaris; K. van der Molen, civiel-landmeter te Zutphen, penningmeester; Prof. ir. W. Schermerhorn te Delft; L. J. Roborgh, ingenieur-verificateur van het Kadaster te 's-Gravenhage; A. C. J. Hof, Landmeter van het Kadaster te Amsterdam; R. Roelofs, landmeter van het Kadaster in N. O. I.; G. F. Witt, civiel-landmeter te 's-Gravenhage en F. Harkink, landmeter van het Kadaster te Rotterdam. (A. N. P.)

A. **DENEMARKEN. — Werkloosheid. —**
Het aantal werkloozen bedroeg einde December 1935 100.077, tegenover 103.722 in December 1934 en 86.478 in Sept. 1935. (Politiken) **(V. b. 605 A.)**

B. **BELGIE. — Nationale Bank van België. —**
De Nationale Bank van België heeft op 24 Febr. '36 haar halfjaarlijksche algemeene vergadering gehouden, onder voorzitterschap van den gouverneur der Bank, Louis Franck. In zijn openingsrede zei de heer Franck o.m., dat in het afgeloopen halfjaar de stabiliteit van de munt uitstekend gehandhaafd bleef. Wat de goudpolitiek betreft, tot dusver is er geen enkel stelsel ontdekt, dat beter is dan de gouden standaard. De goudvoorraad van de Nationale Bank bedraagt thans meer dan fr. 17 milliard en dekt 68.5% van de verplichtingen, terwijl het goudbezit van de Bank of England ten bedrage van £ 280 mill. slechts 61.7% der verplichtingen dekt. De heer Franck kwam tot de conclusie, dat het goud als grondslag voor het muntstelsel machtiger en beter dan ooit blijkt.
De goudvoorraad der wereld is, aldus de gouverneur van de Nationale Bank, voldoende om tot dekking te dienen van de bankbiljetten-circulatie en de credietverleening in de verschillende landen.
Het beste middel om uit de huidige verwarring op economisch gebied te komen, is en blijft internationale stabilisatie der valuta's.
De Nationale Bank van België heeft al het mogelijke gedaan om de politiek van goedkoop crediet, door de regeering ingezet te ondersteunen en in dit verband het disconto tot 2% verlaagd. Deze verlaging is van groot belang geweest, vooral voor de conversie van de staatsleeningen. (Het Laatste Nieuws)
(Vor. ber. Nationale Bank van België 472 K.)

C. **DENEMARKEN. - Arbeidsgeschillen. - Uitsluiting.**
Nu de Deensche regeering verklaard heeft, geen termen aanwezig te achten om bemiddelend op te treden in het geschil dat tusschen de werknemers en werkgevers gerezen is over de loonen en werktijden in verscheiden takken van industrie, zijn de werkgevers op 24 Febr. '36 tot uitsluiting overgegaan.
Ongeveer 125.000 arbeiders worden door dezen maatregel getroffen. Daarbij komen dan nog groepen arbeiders, die indirect door de uitsluiting worden getroffen. (Berl. Tidende) **(V. b. Uitsluitingen 674 E.)**

D. **SPANJE. — Amnestie. —**
In alle Spaansche steden heerscht een overweldigend enthousiasme over de bevrijding der 30.000 politieke gevangenen tengevolge van de reeds volledig ten uitvoer gelegde amnestie.
De menigte brak herhaaldelijk los in juichkreten en heilwenschen op de republiek en minister-president Azaña. (El Sol) **(V. b. Amnestiewet 1266 D.)**

E. **NEDERLAND. — Onderwijs - Inaugureele rede van Prof. dr. H. Sinzheimer over: „Rechtssociologie en Arbeidsrecht". —**
Prof. dr. Hugo Sinzheimer, vanwege de „Stichting tot bevordering van de studie van het arbeidsrecht en de rechtssociologie in Nederland" benoemd tot bijzonder hoogleeraar aan de universiteit te Leiden, heeft op 14 Febr. '36 zijn ambt aanvaard met een rede over: „Rechtssociologie en arbeidsrecht".
Spr. begon met een uiteenzetting van de verbondenheid van rechtssociologie en arbeidsrecht, die berust op een innerlijke verwantschap die er bestaat tusschen de rechtssociologische beschouwingswijze en het karakter van het arbeidsrecht.
De rechtssociologie onderzoekt de krachten, welke het recht scheppen. De vraag naar de krachten, waardoor het arbeidsrecht wordt bepaald, houdt in de eerste plaats de algemeene vraag in, welke krachten het zijn, die in het algemeen de ontwikkeling van het recht bepalen. Prof. Krabbe heeft hierop een beroemd antwoord gegeven. Volgens hem berust de ontwikkeling van het recht op een geestelijk levensproces, dat tot uitdrukking komt in het rechtsgevoel, de rechtswaardeering en het rechtsgezag, dat wil zeggen in de innerlijke gebondenheid van den mensch aan het recht. De rechtssociologie kan deze leer slechts ten deele als juist erkennen. De rechtsvorming is niet te scheiden van het maatschappelijk levensproces. Zij voltrekt zich niet daarbuiten of daarboven, maar er binnen in. Zij is er een element van. Maar al is zoodoende de rechtsvorming geheel in dit proces opgenomen, zij is er toch niet slechts een onzelfstandig deel van. Zij werkt in dit proces op een bijzondere wijze, op een wijze, die bestaat uit geestelijke potenties, zonder welke het maatschappelijke leven geen nieuwe vormen van recht kan voortbrengen. Willen wij dus den achtergrond van een recht begrijpen, dan moeten wij deze als een eenheid beschouwen, waarin de reëele en ideëele krachten van het eene ondeelbare maatschappelijke levensproces in een voortdurende samenwerking en onderlinge beïnvloeding verbonden zijn. De rechtssociologie kan haar taak slechts vervullen, wanneer haar grondbegrip van wat sociaal is, aan deze eenheid beantwoordt. De voorwaarde voor het ontstaan van het nieuwe rechtsgevoel, waaraan het nieuwe arbeidsrecht ontsprong, was een bepaalde werkzaamheid van reëele krachten. Deze ontstonden uit de „klassenordening", die zich gevormd had op de puinhoopen van de oude feodale ordeningen. Niet automatisch, maar als uitdrukking van een innerlijke, cultureel bepaalde houding van den mensch, volgde hieruit een drang naar een verandering van het recht, een drang welke op een bepaald doel gericht was. Datzelfde geldt voor de nieuwe rechtswaardeering, welke in het arbeidsrecht tot uitdrukking kwam. Het ontstaan van de rechtsopvatting, dat de gemeenschap niet slechts voor den abstracten, maar ook voor den concreten mensch in zijn maatschappelijke positie verantwoordelijk is, waarop deze rechtswaardeering berust, is de vrucht van onderscheidene geestelijke stroomingen van religieuzen, liberalen, conservatieven en vooral ook van socialistischen aard.
De rechtssociologische blik schouwt niet slechts naar het verleden, maar ook naar het heden, waarin de toekomst geboren wordt. (Red. K. H. A.)
(Vor. ber. Ambtsaanv. in het Onderwijs 2187 A.)

F. **JAPAN. — In- en Uitvoer 1932—'34. —**
Wij laten hieronder den in- en uitvoer van Japan met enkele landen volgen.

UITVOER.

	1932	1933	1934
		(millioenen yens)	
Mandsjoekwo	25.9	82.1	107.1
Kwantoeng	120.6	221.0	295.9
China	129.5	108.2	117.1
Britsch-Indië	192.5	205.1	258.0
Nederl.-Indië	100.3	157.5	158.5
Ver. Staten	445.1	492.2	398.9
Argentinië	7.5	12.3	20.0
Australië	36.9	51.4	64.5

INVOER.

Mandsjoekwo	51.6	149.9	164.2
Kwantoeng	76.7	20.1	27.3
China	77.2	113.4	119.6
Britsch-Indië	116.9	204.7	291.9
Nederl.-Indië	40.4	55.7	63.5
Duitschland	71.7	95.8	109.6
Ver. Staten	509.9	620.8	769.4
Australië	134.3	204.6	197.8

Wat den uitvoer van katoenen goederen betreft, valt op de daling naar China (van 37.2 mill. in 1932 tot 13 mill. in 1934); de stijging van dezen export naar Indië kwam bijna tot staan (door contingenteering), deze uitvoer bedroeg in 1932 50.2, in 1933 78.3, in 1934 82.9 mill. Naar Britsch-Indië daalde de textiel-uitvoer van resp. 80.7 tot 71.2 en 66.8 mill. De uitvoer van cement naar Nederl.-Indië daalde van 2.6 mill. tot 1.3 mill. in 1933 en 0.7 mill. in 1934.
De invoer van ruwe katoen steeg sterk: uit Britsch-Indië (resp. 91.7, 168.8 en 252.4 mill. yen), die van wol uit Australië toont ook een groote stijging (van 84.2 tot 156.5 en 159.2 mill.). De invoer van machines steeg uit Duitschland van resp. 9.7 tot 16 en 24.3 mill., uit de Ver. Staten van 17.2 tot 21.9 en 35.1 mill.
Het aandeel van de Nederlandsche vlag in het havenverkeer is weer stijgend:

Invoer met Ned. schepen	11.0	10.1	12.9
Uitvoer met Ned. schepen	0.7	3.0	7.4

(Osaka Mainichi) **(Vorig bericht blz. 1947 A.)**

27 FEBRUARI 1936

A. Mijnbouw. —
Productie en aantal arbeiders der kolenmijnen en bruinkoolvelden.

Jaren.	Kolenmijnen. Productie (in duizendtallen tonnen v. 1000 kg) met inbegrip van het kolenslik. ‡)	Kolenmijnen. Gemidd. aantal arbeiders per dag.	Bruinkoolvelden. Productie (in duizendtallen tonnen van 1000 kg)	Bruinkoolvelden. Gemidd. aantal arbeiders per dag.
1907-'10	†) 1.014	5.392	—	—
1911	1.505	7.477	—	—
1912	1.747	8.528	—	—
1913	1.902	9.715	—	—
1914	1.983(54)	9.898	—	—
1915	2.332	10.271	—	—
1916	2.656	12.466	—	—
1917	3.126(118)	15.028	*) 42	*) 663
1918	3.547(147)	18.250	1.483	2.762
1919	3.540(139)	20.318	1.882	2.662
1920	4.116(175)	22.874	1.396	1.601
1921	4.243(322)	24.996	122	175
1922	4.866(296)	25.173	29	112
1923	5.595(315)	26.896	54	145
1924	6.180(299)	29.524	191	168
1925	7.117(268)	30.406	208	136
1926	8.843(198)	31.666	211	145
1927	9.488(165)	33.638	202	173
1928	10.920(226)	34.037	197	159
1929	11.581	35.757	157	141
1930	12.211	37.645	144	133
1931	12.901	38.291	122	99
1932	12.756	36.521	124	82
1933	12.574	34.222	97	78
1934	12.341 §)	31.475	92	§) 82

‡) De in de getallen begrepen hoeveelheid kolenslik is, voor zoover zij bekend is, tusschen haakjes vermeld.
†) Gemiddeld per jaar.
*) De ontginning der bruinkoolvelden is begonnen in Aug. 1917.
§) Gemiddelde van de aantallen arbeiders op den 1sten van elke maand.

Het totaal aantal arbeiders der gezamenlijke steenkolenmijnen in Limburg bedroeg op 1 Febr. '36: ondergrondsch 18.855, bovengrondsch 10.111, totaal 28.966.
Dit totaal bedroeg op 1 Febr. 1935 29.938 en op 1 Jan. '36 29.008.
De totale netto-productie der Limburgsche steenkolenmijnen bedroeg over Januari '36: 1.056.059.077 steenkolen. Over Jan. 1935: 1.023.749.603 steenkolen.
Het aantal werkdagen, waarop het bedrijf gedurende Januari 1936 regelmatig werd uitgeoefend bedroeg bij de onderscheidene mijnen: Domaniale mijn 22 (20), Mijnen Laura en Julia 21 (Laura 19, Julia 20); Oranje-Nassau Mijn I, II en IV 19 (18); idem III 21 (18); Mijnen Willem Sophia 19 (20), Staatsmijnen in Limburg 23 (Wilhelmina en Hendrik 23, Emma en Maurits 24).
De cijfers tusschen haakjes geven het aantal werkdagen over Januari van het vorige jaar weer.
(Centr. Bur. v. d. Statistiek) **(V. b. Mijnen 1016 G.)**

B. Nederlandsche litteratuur in 1935. - Limburg's aandeel. —
Het Januari-nummer van Limburg's geïllustreerd maandblad „De Nedermaas" geeft een overzicht over de Nederlandsche litteratuur gedurende 1935. Dit artikel ruimt een goede plaats in voor het Limburgsche aandeel in de litteratuur-ontwikkeling van 1935. Behalve Matthias Kemp en Pater Schreurs, die reeds een gevestigde faam hebben, brengt de schrijver een tweetal nieuwe Limburgsche dichters op den voorgrond: Paul Haimon en Rob. Franquinet.
Als karakteristiek voor het jaar 1935 stipt de schrijver van het artikel aan, dat in dezen tijd, die vol ruwe geruchten is, in de allerjongsten de poëzie weer te zingen begint, zoo pril, ongecompliceerd en spontaan, als zij het in eeuwen niet heeft gedaan.
(De Nedermaas)

C. Limburgsche Jaarbeurs te Panningen geopend. —
De jaarlijksche Limburgsche Jaarbeurs, welke in het vooruitstrevende midden-Limburgsche dorp Panningen, dat met Helden één gemeente vormt, gehouden wordt, werd op 24 Febr. '36 geopend.
Burgemeester van Cann, die de Jaarbeurs een warm hart toedraagt, beklom op het afgesproken uur wederom het spreekgestoelte om na een waardeerende toespraak het openingswoord uit te spreken. Tot zijn genoegen heeft spr. geconstateerd, dat na het 3de lustrum de jaarbeurs wederom in kwaliteit als kwantiteit vooruit is gegaan. Inzendingen op het gebied van landbouw, van handel en industrie treft men op deze beurs in alle verscheidenheid aan, zoowel van groote als kleine firma's. Ook voor de paardenfokkerij bestaat veel belangstelling; pl.m. 80 paarden namen aan deze keuring deel. Niet minder belangstelling bestaat er voor de bakkerijtentoonstelling; hier zijn niet minder dan 400 inzendingen uit alle deelen van het land.
Ook de veemarkt, welke Dinsdag gehouden wordt onder de beproefde leiding van de Jonge Boeren, belooft een succes te worden. Een groot aantal dieren van de beste kwaliteit zal ter markt gebracht worden.
Verder vestigde spr. nog de aandacht op de ploegdemonstraties en de vele andere attracties welke de jaarbeurs meebrengt.
Ten slotte betoogde de burgemeester de voordeelen van de jaarbeurs voor den landbouwer, handelaar, producent en consument, en bracht hulde aan het ijverige Jaarbeurs-Comité met den heer Reijnen als voorzitter. Met het uitspreken van de hoop dat een bezoek aan de beurs voor allen leerzaam moge zijn, opende burgemeester Cann de beurs.
(Limburger Koerier)

LIMBURG

D. De Landbouw. ——
Het volgende staatje geeft een overzicht van het aantal landgebruikers en van het percentage van de totale geëxploiteerde oppervlakte op de bedrijven in de verschillende grootteklassen:

Grootte-klasse	NOORD-LIMBURG Aantal landgebruikers	NOORD-LIMBURG Percentage van totale oppervl.	ZUID-LIMBURG Aantal landgebruikers	ZUID-LIMBURG Percentage van totale oppervl.
1— 5 H.A. . .	7.065	22	4.993	25
5— 10 „ . .	3.295	28	1.767	25
10— 20 „ . .	1.644	27	806	25
20— 50 „ . .	488	16	294	18
50—100 „ . .	30	2.3	52	6.6
100 en meer H.A.	14	3,5	2	0,5
Totaal	12.536		7.914	

(Dr. Ir. W. J. Droesen in „De Zakenwereld")

E. Tewerkstelling van jeugdige werkloozen. - De taak der plaatselijke comité's. —
Ten Gouvernementshuize te Maastricht heeft een vergadering plaats gehad tot nadere bespreking en uiteenzetting van het van den minister van Sociale Zaken uitgaande plan tot opneming van jeugdige werkloozen in het bedrijfsleven. Aanwezig waren twee leden van Ged. Staten en vertegenwoordigers van de meeste gemeenten in Limburg.
Nadat de heer J. H. Maenen had medegedeeld, dat reeds in 34 gemeenten in Limburg plaatselijke comité's ter bestrijding van de werkloosheid onder de jeugd waren opgericht en men in 4 gemeenten met de samenstelling hiervan doende is, terwijl in eenige andere naar intercommunale samenwerking in deze wordt gestreefd, werd het woord verleend aan den heer Meyer de Vries tot het houden van een inleiding. Met eenige cijfers toonde spreker aan, welk een omvang de werkloosheid onder de jeugd in ons land al bereikt heeft en hij spoorde de aanwezigen aan krachtdadigen steun aan de plannen van de regeering te verleenen, opdat dit euvel zooveel mogelijk beperkt worde. Hij ontveinsde zich niet, dat aan de

tegenwoordige plannen vele moeilijkheden verbonden zijn, maar met flink aanpakken zouden deze zeer zeker te overwinnen zijn. In iedere gemeente moet door het plaatselijk comité, dat ter bestrijding der jeugdige werkloosheid is of wordt opgericht, gezocht worden of er in een of andere onderneming niet arbeid onbenut blijft, die door jeugdige werkloozen kan worden verricht. Verder wees spreker op de centrale werkplaatsen, die thans reeds in een twintigtal gemeenten bestaan.

Een andere wijze van werkverschaffing aan jonge werkloozen kan gevonden worden bij toepassing van het z.g. stelsel „twee op een". Dit stelsel komt hierop neer, dat twee jonge menschen tezamen hetzelfde werk verrichten, dat anders door één persoon wordt gedaan, terwijl de aldus ontstane vrije tijd kan worden aangevuld met het volgen van practische en theoretische vakcursussen. Reeds sinds 1933 wordt dit stelsel bij het gemeentelijk telefoonbedrijf in Den Haag met succes toegepast.

Ook door intercommunale samenwerking kan in deze veel worden bereikt.

Na deze inleiding ontspon zich een zeer geanimeerde gedachtenwisseling, waaraan door een achttal personen werd deelgenomen. Gewezen werd op het gevaar, dat door sommige werkgevers van de thans uiteengezette plannen misbruik zou kunnen worden gemaakt en dat tevens door het tewerkstellen van jeugdige werkloozen oudere arbeiders zouden worden ontslagen. Ook werd gewezen op de vele buitenlandsche arbeidskrachten, die speciaal in Limburg nog werkzaam zijn en algemeen was men van meening, dat bij het verleenen van arbeidsvergunningen aan vreemdelingen veel spaarzamer moest worden te werk gegaan.

Nadat de inleider de verschillende sprekers beantwoord had, waarbij hij er o.a. op wees, dat het juist een voornaam onderdeel van de taak der plaatselijke comité's is eventueele misbruiken van de zijde van de werkgevers tegen te gaan en de heer De Graaf nog een nadere uiteenzetting van het bovengenoemde „twee op een"-stelsel had gegeven, werd de vergadering gesloten. (De Maasbode)

LIMBURG

A. Keramische Industrie. —

	1921	1929	1934
Aardewerk en Sanitair:			
Gewicht in 1000 K.G.	9500	18000	5600
Waarde in 1000 Gld.	5500	7000	1500
Waarde in Gld. per 1000 K.G.	580	380	280
Wandtegels:			
Gewicht in 1000 K.G.	1600	7000	1800
Waarde in 1000 Gld.	650	1500	248
Waarde in Gld. per 1000 K.G.	490	213	139
Huishoudelijk Glaswerk:			
Gewicht in 1000 K.G.	1800	3100	270
Waarde in 1000 Gld.	1100	2600	210
Waarde in Gld. per 1000 K.G.	640	838	769

B. De toestand in Limburg. —

Wil men zich een juist beeld vormen van het industrieele Limburg van tegenwoordig, dan dient men een onderscheid te maken tusschen Noord- en Zuid-Limburg. Het grensgebied daartusschen is de streek om Sittard.

In Noord-Limburg is het industrieele leven van een geheel andere geaardheid dan in het Zuiden. Het Noorden, een overwegend agrarisch gebied, met slechts op enkele plaatsen dichte opeenhoopingen van industrieën, zooals bijv. in Tegelen; het Zuiden daarentegen een in veel sterkere mate geïndustrialiseerd gebied, waar de mijnbouw een overheerschenden invloed op de industriëele ontwikkeling had. In het Zuiden drukt de industrie haar stempel op het heele leven. Om een enkel voorbeeld van dien invloed te noemen kan gewezen worden op het feit, dat van de ongeveer 65 Zuid-Limburgsche gemeenten er nog slechts negen geen waterleiding hebben.

Rivieren oefenen als regel in de richting dwars op den stroom een het verkeer tegenwerkenden invloed uit; in de stroomrichting en omgekeerd beïnvloeden zij het verkeer gunstig. De Maas echter heeft, zoolang zij onbevaarbaar was, naast het eerstgenoemde nadeel niet het laatstgenoemde voordeel gebracht. Nu echter het Julianakanaal en de gekanaliseerde Maas een uitstekenden scheepvaartweg bieden, mag verwacht worden, dat het massaverkeer tusschen Noord- en Zuid-Limburg en van Limburg met het overige Nederland gunstig beïnvloed zal worden. Dit zal niet nalaten de betrekkingen tusschen Noord- en Zuid-Limburg te versterken en de verdere industrialisatie van Limburg te bevorderen.

Hierboven werd geconstateerd, dat de mijnindustrie een bijzonder stempel drukte op de industrie van Zuid-Limburg. Dit wil echter niet zeggen, dat de Zuid-Limburgsche industrie een betrekkelijk eenvoudigen opbouw zou vertoonen. Op de mijnindustrie steunt een reeks van industrieën, welke logisch in deze streek te verwachten zijn. Hier kunnen als zoodanig genoemd worden: electriciteitsopwekking, briketten-, lichtgas-, cokes-, springstoffen-, teer-, carbolineum-, ammoniak- en stikstofmeststoffenfabricage. Bovendien stimuleerde de mijnbouw de ontwikkeling van machinefabrieken en constructiewerkplaatsen. De dichte bevolking der mijnstreek schiep weer mogelijkheid voor industrieën van consumptiemiddelen en de aanwezige vrouwelijke werkkrachten maakten het ontstaan van tricotage- en textielfabrieken mogelijk.

Daarnaast treft men een groot aantal industrieele ondernemingen aan, wier aanwezigheid als minder voor de hand liggend moet worden beschouwd; dit geldt ook voor Noord-Limburg. Ter illustratie volgen eenige voorbeelden ontleend aan de reeds hiervoren genoemde productenenquête: de sigarenfabrieken te Maastricht, Beek en Tegelen, de cristal- en glasindustrie te Maastricht, handwerkpatronen te Kerkrade, draad en kabel voor electrische geleidingen en optische instrumenten te Venlo. Wellicht hebben bij de vestiging van sommige dezer industrieën in de genoemde plaatsen historische factoren een rol gespeeld. Bij vele andere was de oorzaak van vestiging zuiver toevallig.

Er is alle reden om aan te nemen, dat het snelle industrialisatieproces, dat zich in de laatste dertig jaren in Limburg voltrok, zich in een — op zijn minst — gelijk tempo zal voortzetten. Immers, indien uitbreiding van het Nederlandsch industrieel apparaat in het algemeen als nuttig en noodzakelijk wordt geacht en de Regeering in deze voorgaat, dan ligt het voor de hand, dat Limburg met zijn inderdaad gunstige vestigingsfactoren, in die uitbreiding een belangrijk aandeel zal hebben.

Sedert korten tijd bestaat de mogelijkheid om met schepen van 2000 ton en zelfs hooger Maastricht te bereiken; het behoeft geen nader betoog, dat een dergelijke vaarweg van groot formaat voor vestiging van bepaalde op transport georiënteerde ondernemingen een bijzondere aantrekkingskracht moet hebben.

Dat het Provinciaal Bestuur reeds gedurende vier jaren samen met de besturen der grootere gemeenten en der Kamers van Koophandel het behoud en de uitbreiding van bestaande alsmede de vestiging van nieuwe industrieele ondernemingen door middel van Economisch Technologisch Instituut en Industriebank met kracht bevordert, is een omstandigheid, die op den duur haar bijzondere beteekenis voor de economische ontwikkeling van Limburg zal hebben.

Een noodzakelijke vereischte is echter, dat eenerzijds het buiten Limburgsch kapitaal eindelijk belangstelling voor deze provincie krijgt en dat anderzijds iedere Limburger, voorzoover daartoe in staat, van zijn financieele belangstelling blijk geeft.

(Mr. R. A. H. M. Gielen, Dir. v. h. Econ.-Technolog. Instituut in Limburg, in „De Zakenwereld")

28 FEBRUARI 1936

A. Scheepsbouw in 1935. —

In het jaar 1935 zijn in Groot Brittannië en Ierland 185 koopvaardijschepen te water gelaten, in totaal metende 499.011 tons. Deze productie beteekent een stijging met 39.134 ton boven die van 1934. In de afgeloopen zes jaar ontwikkelde deze productie zich als volgt:

	tons		tons		tons
1930	1.479.000	1931	502.000	1932	188.000
1933	133.000	1934	460.000	1935	499.000

Het totaalcijfer van Engeland en Ierland is 38,3% van de geheele wereldproductie voor 1935. In 1934 maakte de Engelsche productie 47,5% uit van de wereldproductie; in 1933 27,2%, in 1932 25,8%, in 1931 31,1%, in 1930 51,2%, in 1929 54,5% en in 1913 58%.

Van de totale tonnenmaat welke van stapel liep, waren 435.176 tons voor Engelsche rekening gebouwd en 63.835 tons (12.8% van het totaal) voor rekening van andere landen.

Een overzicht van den totalen wereldscheepsbouw in 1935 volgens de classificatie stoom-, motor- en zeilschepen laten wij hieronder volgen:

land waar geb.	stoomsch. aant.	stoomsch. tons	motorsch. aant.	motorsch. tons	zeilsch. aant.	zeilsch. tons
Gr. Britt. en Ierland	112	247.424	60	249.605	13	1.982
Andere landen	86	230.280	359	563.351	119	9.438
Totaal . .	198	477.704	419	812.956	132	11.420

	aant. sch.	tons
Gr. Brittannië en Ierland	185	499.011
Andere landen	564	803.069
Totaal	749	1.302.080

SCHEEPS-BOUW

In bovenstaande cijfers zijn geen gegevens omtrent Rusland verwerkt, daar volledige informaties omtrent dat land door Lloyd's niet konden worden verkregen. Na Engeland is Duitschland het land waar de meeste schepen werden gebouwd in 1935, n.l. tot een totaal van 226.343 tons. Daarna volgen Japan (145.914 tons), Denemarken (122.095 tons), Zweden (105.538 tons), Nederland (57.133 tons), Frankrijk (42.783 tons), Vereenigde Staten van Noord-Amerika (32.607 tons), Noorwegen (25.716 tons) en Italië (22.667 tons).

Het grootste schip, dat in Engeland werd gebouwd was de „Athlone Castle" dat 25.500 tons groot was, evenals de „Sterling Castle", welke schepen beiden te Belfast van stapel gingen. In Duitschland werden de „Gneisenau" en de „Potsdam" op stapel gezet, welke resp. 18.160 en 17.528 tons groot waren. Dit waren de grootste schepen die buiten Engeland werden gebouwd.

Het aandeel van Nederland. — In Nederland werden in 1935 volgens Lloyd's in totaal 57.133 tons gebouwd, hetgeen 10.228 tons meer is dan in 1934, maar afgezien van de drie depressiejaren toch nog een laagterecord vormt voor de laatste 30 jaar. In dit cijfer zijn geen rivierschepen vervat. De meeste schepen die gebouwd werden waren motorschepen, waarvan het grootste het dubbelschroefschip „G. S. Walden", metende 10.627 tons. Bovendien werden nog twee andere motorschepen van beiden circa 8000 ton gebouwd en drie van circa 2.600 tons, terwijl de rest meest kleine schepen waren. Inclusief de genoemde twee werden 3 groote motortankers gebouwd, alsmede twee stoom-tankers van 7.908 tons elk. Vermelding verdient nog, dat 12 schepen, in totaal metende 22.281 tons, welke in Nederland van stapel liepen, bestemd waren voor andere landen.

De scheepsbouw in Japan vertoonde een daling t.o.v. 1934 met 6.506 tot 145.914 tons.

De Deensche scheepsbouwers bouwden ongeveer dubbel zooveel schepen als in 1935, n.l. 122.095 tons tegen 60.366 tons in 1934. Ook in Zweden valt een soortgelijke ontwikkeling waar te nemen. Hier werden 105.538 tons gebouwd, hetgeen 55.996 tons meer was dan in 1934.

De productie van Frankrijk bedroeg 42.783, hetgeen 26.833 tons meer was. De productie der Ver. Staten over 1935 beliep 32.607 tons, zijnde een stijging met 7.982 tons boven 1934. Noorwegen bouwde 25.716 tons (+ 6.859) en Italië 22.667 tons (— 3.971).

De cijfers per ultimo 1935 geven aan, dat aan het eind van het verslagjaar in Duitschland de meeste tonnage in aanbouw was, n.l. 254.121 tons. Daarna volgen Japan met 118.610 tons, Nederland met 104.325 tons, Zweden met 94.802 tons, Denemarken met 61.085 tons en Frankrijk met 56.078 tons. De stijging t.o.v. 31 December 1934 was voor Duitschland het grootst, n.l. 114.510 tons; voor Nederland bedroeg de stijging 55.992 tons.

De totale wereldproductie van 1935 ad 1.302.080 tons geeft een stijging te zien met 334.661 tons t.o.v. 1934 en met 813.064 t.o.v. 1933.

Van alle koopvaardijschepen, die in 1935 van stapel werden gelaten werden er 222, vertegenwoordigende 828.655 tons, gebouwd onder toezicht van Lloyd's met het doel om bij dit lichaam geclassificeerd te worden. De gemiddelde jaarlijksche tonnage van nieuwe koopvaardijschepen, welke bij Lloyd's geclassificeerd worden is in de 34 jaren van 1902—1935 tot 1.541.245 tons per jaar gestegen.

Tenslotte geven wij nog een overzicht van de stoom- en motortankschepen van 1000 tons en meer, die in 1935 van stapel liepen:

	aantal	tons
Gr. Brittannië en Ierland	8	50.735
Denemarken	6	54.490
Frankrijk	1	12.300
Duitschland	9	67.421
Nederland	5	34.486
Italië	1	8.030
Japan	3	26.653
Noorwegen	1	6.582
Zweden	6	50.802
V. S. van Amerika	3	26.522
Totaal	43	338.021

(V. b. Wereldscheepsbouw 703 A.; Nederland 2122 C.)

B. Nederland's Scheepvaart. —

In het jaarlijksche overzicht-nummer van de Lloyd's List & Shipping Gazette troffen wij een uiteenzetting aan over de Nederlandsche scheepvaart van de hand van een Nederlandschen reeder op het gebied van de wilde vaart.

Wij ontleenen hieraan het volgende:

De Nederlandsche regeering heeft onlangs een subsidie toegekend van terugwerkende kracht met ingang van 1 Januari 1935. Deze subsidie zal waarschijnlijk ongeveer even groot zijn als die welke de Engelsche reeders ontvangen, zoodat de Nederlandsche reeders nog steeds gehandicapt blijven door het verschil in loopende uitgaven. De hooge kosten der Nederlandsche reeders hebben er toe geleid, dat gedurende de laatste jaren door de Nederlandsche reeders een grooter percentage van hun vloot is verkocht en gesloopt dan door de reeders van andere landen.

Op 1 October waren 37 Nederlandsche schepen opgelegd of 9.4% van de vloot. (Lloyd's Shipping Register)

(Vor. ber. Scheepvaart 2098 A.)

29 FEBRUARI 1936

JAPAN

A. Militaire staatsgreep. —

Op 26 Febr. '36 is te Tokio een militaire opstand uitgebroken.

Het Japansche ministerie van Oorlog publiceert het volgende officieele bericht omtrent deze gebeurtenissen:

Vanmorgen vroeg om 5 uur hebben groepen jonge officieren een aanval gedaan op:

1. Het paleis van den minister-president. Minister-president Okada is gedood. (Dit bericht bleek later onjuist te zijn.)
2. De woning van den zegelbewaarder admiraal Saito. Ook hij werd direct gedood.
3. De woning van den leider van het militaire instructiewezen, Generaal Watanabe. Hij werd eveneens direct gedood.
4. De voormalige zegelbewaarder Makino wordt vermist. (Hij is gevlucht.)
5. Bij een aanval op de ambtswoning van den hofmaarschalk Soezoeki werd de laatste zwaar gewond.
6. De minister van Financiën, Takahasji, is in zijn woning zwaar gewond. Een nader bericht meldt dat Takahasji is overleden.

Nadere berichten melden, dat in totaal 900 militairen, aangevoerd door een aantal officieren, aan den putsch hebben deelgenomen. De officieren hebben tevens de leiding gegeven bij de moorden op de Japansche staatslieden. Zij behooren tot de eerste divisie, die opdracht had gekregen dien morgen naar Mandsjoekwo te vertrekken. De manschappen waren voorzien van scherpe patronen. Onder bevel van den jongen kapitein Nonaka rukten de soldaten op naar de strategische punten van Tokio. De wachten van het hoofdbureau van politie werden onschadelijk gemaakt. De opstandelingen bezetten daarna het ministerie van Oorlog, het ministerie van Binnenlandsche Zaken en de bureaux van de Ministers. Gezien het vroege uur ontmoetten de militairen daarbij weinig tegenstand.

Volgens de laatste telegrafische mededeelingen uit Tokio zijn Prins Sajonji, generaal Kawasjima, minister van Oorlog, en Joeasa, minister van het keizerlijke huis, ongedeerd.

Hoewel onmiddellijk na den opstand de telegraaf-, telefoon- en radio-dienst onder censuur stond, wordt de volgende verklaring voor de muiterij gegeven:

De groep ultra-militairen heeft zich niet willen neerleggen bij de resultaten der democratische regeeringsmethode, in dit geval bij den uitslag der verkiezingen. De militaristische Seijoekai-partij (woordelijke beteekenis: vrienden van de politiek) had een ernstig zetelverlies te boeken, ten voordeele van de Minseito (waarvan de woordelijke beteekenis „democratische partij" is) en de links-gezinde groepen. Zij

KOREKIJO TAKAHASJI.

Takahasji is 81 jaar oud geworden. Hij was een bankier en heeft veel geld verdiend. Hij werd in 1932 tot minister van Financiën benoemd.

vreesden na dezen verkiezingsuitslag, dat minister-president Okada en de zijnen zich machtig zouden verzetten tegen het streven der radicale militairen. Dit streven is verdere uitbreiding van gebied in China, zoo noodig een oorlog tegen Sovjet-Rusland, vlootuitbreiding en machtsvertoon in de Zuidelijke zeeën (Nederl. Oost-Indië).

BURGGRAAF SAITO.

Minone Makato Saito, oud 77 jaar, werd in 1925 tot burggraaf verheven. Hij onderscheidde zich in den Chineeschen en Russischen oorlog en werd in 1904 tot admiraal benoemd. Admiraal Saito was een energiek bestuurder van Korea.

De Japansche regeering laat zich over de ware motieven van den opstand niet uit. Naar verluidt is de regeering te Tokio niet bereid drastische maatregelen tegen de opstandelingen te nemen. Het eerste vlooteskader is de Baai van Tokio binnengestoomd. Mariniers hebben de bewaking der strategische punten van Tokio op zich genomen.

Keizer Hirohito heeft het rapport van den militairen gouverneur van Tokio, generaal Kasji, inzake den opstand in ontvangst genomen.

De Keizer besloot op 29 Februari '36 een radio-boodschap tot de muiters te richten, die luidde:

„Soldaten! De keizer gelast u, naar uw kazernes terug te keeren. Wij hebben oprechte bewondering voor uw moed en uw trouw jegens uw officieren. Doch schroomt niet om u te onderwerpen, daar uw officieren hun fout erkennen. Indien gij tegenstand blijft bieden, zult gij als rebellen worden beschouwd. Ontruimt de bezette punten en gij zult worden begenadigd. Keert terug tot den keizer, tot het land en tot uw ongeruste ouders."

De muiters gaven zich daarop over. Omtrent het lot der officieren is nog niets bekend; zij zijn gearresteerd. De aanvoerder, kapitein Nonaka, heeft men in staat gesteld harakiri te plegen. De aanvankelijk doodgewaande premier Okada keerde op 28 Febr. ongedeerd in zijn woning terug. Hij heeft kunnen ontsnappen. Zijn zwager, kolonel Matsoeo, die een frappante gelijkenis met Okada vertoonde, is door de muiters neergeschoten.

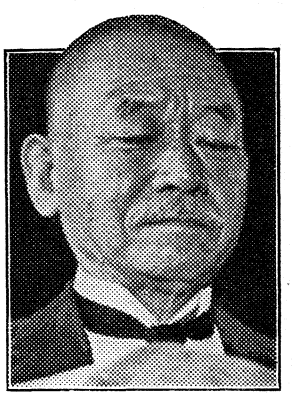

Admiraal Okada, Minister-president.

De rust schijnt in Tokio hersteld te zijn.

Wij geven een lijstje van de politieke moorden der laatste 5 jaar:

14 November 1930 werd de premier Hamagoetsji doodelijk getroffen.

Op 3 Mei 1931 ontplofte een bom in de woning van den minister van Financiën Inoeyi.

Op 8 Januari 1932 ontsnapte keizer Hirohito ternauwernood aan den bomaanslag van den Koreaan Rihosjo.

Op 15 Mei 1932 drongen zeven samenzweerders, gekleed in militaire uniformen, de woning binnen van den 76-jarigen premier Tsoejosji Inoekai en schoten hem dood.

In 1935 werd majoor-generaal Nagata in zijn kabinet doodgeschoten. **(Vor. ber. Okada 1659 F.; Saito 1371 B.; Takahasji 1588 F.; Verkiez. 2187 I.)**

A. **ENGELAND. — Maffey's rapport wordt niet gepubliceerd. —**
Met betrekking op een vraag over het rapport Maffey, dat de Britsche belangen in Abessynië behandelt, zeide Eden op 24 Febr. '36 in het Lagerhuis, dat de regeering besloten had het rapport Maffey, waarvan zooals men weet uittreksels in het Giornale d'Italia zijn verschenen, niet in den vorm van een Witboek te publiceeren. Een publicatie zou de regeering in geen enkel opzicht in eenige moeilijkheid brengen, maar zij zou het gewicht, dat aan dit rapport moet gehecht worden schromelijk overdrijven. De bewering in een deel der Italiaansche pers, dat het rapport de onbetrouwbaarheid en wispelturigheid van de Engelsche regeering zou bewijzen was natuurlijk de moeite van het tegenspreken nauwelijks waard, maar overigens had het land niet het geringste belang bij uitvoerige publicatie van dit rapport.
Wat was immers het geval? In het midden van het vorig jaar had de Italiaansche regeering te Londen laten vragen naar den omvang van de Britsche belangen in Abessynië. Te dien einde was een gewone departementale commissie benoemd, die reeds in Juni kon rapporteeren, dat, behalve bij het Tanameer en de wateren van den Blauwe Nijl, Engeland geen specifieke belangen in Abessynië had. (Times)
(Vorig bericht blz. 2187 H.)

B. **FRANKRIJK. — Fransch-Russisch pact - Flandins verdediging. —**
Bij de voortgezette debatten in de Fransche kamer over het sovjet-pact is op 25 Febr. '36 door den minister van Buitenlandsche Zaken, Etienne Flandin, ook het woord gevoerd.
Evenals de andere voorstanders van het pact, die in de laatste weken reeds met kracht er op hebben aangedrongen, dat het Fransche parlement deze „kostbare erfenis van Barthou" zonder beneficie van inventaris zal aanvaarden, prees ook Flandin het pact als een schitterende bijdrage tot versterking van de collective veiligheid in Europa.
Op zijn beurt bracht hij verschillende argumenten naar voren, om de bezwaren, die zoowel in binnenals buitenland tegen het pact worden ingebracht te ontzenuwen, en trachtte aan te toonen, dat het verdrag de Fransche souvereiniteit noch op binnenlandsch noch op buitenlandsch politiek gebied aantast.
(La Croix) **(Vor. ber. 1790 I.; Flandin 2180 G.)**

C. **DUITSCHLAND. — Saargebied - Ontbinding van jeugdorganisaties. —**
Op bevel van den commissaris voor het Saargebied zijn alle niet-nationaal socialistische jeugdorganisaties ontbonden. (Berliner Tageblatt)

D. **BELGIE. —Grensverdediging. —**
De Gazette de Charleroi deelt mede, dat de regeering besloten heeft de verdediging van de Maasovergangen tusschen Luik en de Fransche grens tegen plotselinge invallen te organiseeren.
Er zal een verdedigingsstelsel worden ingevoerd, waarvan de samenstellende deelen in staat zouden zijn, weerstand te bieden aan bommen van zwaar kaliber. Hier wordt nog aan toegevoegd, dat de werkzaamheden bespoedigd zullen worden, zoodat zij tegen het einde van dit jaar beëindigd zullen zijn.
(Gazette de Charleroi) **(Vor. ber. Defensie 2173 B.)**

E. **NEDERLAND. — De arbeidsgeschillen in 1935. —**
De eerste aflevering van den jaargang 1936 van het Maandschrift van het Centraal Bureau voor de Statistiek bevat een voorloopig overzicht van de werkstakingen en uitsluitingen in 1935. Het aantal dezer conflicten blijkt in het laatste kalenderjaar even gering te zijn geweest als in het voorafgaande, doch hun omvang was in 1935 van meer beteekenis.
Bij 152 arbeidsgeschillen (w.o. in 1935 drie uitsluitingen), waren in het verslagjaar ruim 12.000, in 1934 nog geen 6000 werknemers betrokken, terwijl het aan arbeidsdagen geleden verlies voor de werknemers in genoemde jaren resp. 248.000 en 114.000 bedroeg en voor de ondernemingen resp. 236.000 en 90.000. Als gewoonlijk zijn ook deze uitkomsten weer sterk beïnvloed door enkele conflicten van grooteren omvang.
Een reeks van zeven stakingen in de Drentsche en Overijsselsche venen kostte in het tweede kwartaal, zoowel den werkgevers als den werknemers ongeveer 60.000 arbeidsdagen. Tezamen gaven deze grootere geschillen een verlies van meer dan 170.000 dagen of $^2/_3$ van het totaal.
35 pct. van alle in dit jaar voorgekomen geschillen vonden hun oorsprong in den wensch der werknemers om het geldende loonpeil te behouden, terwijl de werkgevers op verlaging daarvan aandrongen; daarentegen brak in 1935 25 pct. der geschillen uit om hooger loon te krijgen.
(Centraal Bureau voor de Statistiek)
(Vor. ber. Arbeidsgeschillen 1691 C.)

F. **BELGIE. — De Katholieke Unie. —**
De Katholieke Unie heeft tot doel de katholieke politieke organisaties van het land te groepeeren, te waken over de algemeene belangen der Katholieke partij en het politiek programma vast te stellen.
Zij vertegenwoordigt terzelfdertijd de groote sociale groepeeringen en de arrondissementsgroepeeringen. Het Verbond der Katholieke Vereenigingen en Kringen, de katholieke landbouworganisaties, de Middenstandsbonden, het Algemeen Christen Werkersverbond zijn de vier groote sociale groepen waarop de Katholieke Unie is gegrondvest. Benevens deze sociale belangen, groepeeren de Algemeene Vergadering en het Hoofdbestuur de vertegenwoordigers der katholieke arrondissementsverbonden, invloedrijke katholieke personaliteiten, Staatsministers en oud-Ministers, vertegenwoordigers der parlementaire rechterzijden, der provincieraden en der katholieke instellingen. Op die wijze, zijn alle politieke krachten bijeengebracht om saam te werken tot de verwezenlijking van het gemeenschappelijk doel der Belgische katholieken. (Het Nieuws v. d. Dag - Brussel)

G. **ZUID-AFRIKA. — Economische toestand in 1935.**
In het jongste maandverslag van de commissie voor den Nederlandsch—Zuid-Afrikaanschen handel wordt opgemerkt, dat 1935 voor Zuid-Afrika is geëindigd zonder dat zich teekenen hebben voorgedaan dat de voorspoed, welke gedurende dat jaar heeft geheerscht, binnen afzienbaren tijd zal afnemen. In handelskringen ziet men terug op een jaar waarin groote omzetten zijn bereikt. De berichtgeving betreffende de industrieele positie in de Unie over het afgeloopen jaar is vrijwel zonder uitzondering gunstig geweest, terwijl ook de positie van den landbouw is vooruitgegaan door hoogere prijzen voor de voornaamste producten, wol en huiden, behaald. Weliswaar bleven de landbouw en veeteelt een voorwerp van voortdurende staatszorg, doch de overvloedige middelen, waarover de schatkist beschikt, maakten het mogelijk steun te verleenen op een wijze, welke geacht wordt tot een blijvende verbetering in de rentabiliteit van het bedrijf mede te werken.
Tevens wordt, mede van hoogerhand, gearbeid aan de ontwikkeling van de mineralen, waarover de Unie beschikt. De exploitatie van onedele metalen en andere delfstoffen, als mangaanerts, asbest en zoovele andere, wordt beschouwd als een veelbelovende bron van inkomsten voor de toekomst.
De genoten welvaart was in hooge mate te danken aan de winsten, welke bij den heerschenden goudprijs door het goudmijnbedrijf werden gemaakt; deze voor Zuid-Afrika zoo bij uitstek gunstige omstandigheid duurt voort, en blijkbaar mag worden aangenomen, dat de regeering van de Unie nog geruimen tijd zal kunnen voortgaan om met behulp van de gelden, welke de schatkist langs directen en indirecten weg uit deze bron toevloeien, den economi-

schen grondslag der Zuid-Afrikaansche samenleving te versterken.
Tijdens het schrijven van dit verslag waren geen cijfers voorhanden, welke een volledig beeld geven van het aandeel, dat de Nederlandsche handel gedurende 1935 heeft gehad aan den vermeerderden invoer der Unie. Over de eerste 9 maanden van dat jaar steeg het Nederlandsche invoercijfer van £ 571.965 in 1934 tot £ 597.305, terwijl gedurende October voor een bedrag van £ 80.665 van Nederland werd ingevoerd. Met het oog op de belangrijke plaats welke de laatste twee maanden des jaars in den invoer der Unie innemen, mag dan ook worden verwacht, dat het totaal bedrag van den Nederlandschen invoer over het geheele jaar het invoerbedrag gedurende 1934, hetgeen £ 835.409 was, zal overtreffen.
(Commissie v. d. Nederl. Zd.-Afrik. Handel)
(Vorig bericht In- en Uitvoer 2013 D.; Handelsbetr. met Nederl. 1718 D.)

A. **DANZIG. — Uitvoering der aanbevelingen van den Volkenbondsraad. —**
De Danziger Senaat geeft thans blijken, bereid te zijn, gevolg te geven aan de aanbevelingen, die onlangs door den Volkenbondsraad tot dit lichaam werden gericht, in verband met de herhaalde klachten van de oppositie.
Op 25 Febr. '36 zijn verschillende decreten in dien geest gepubliceerd. Zoo is een speciale rechtbank voor pers-aangelegenheden in het leven geroepen. Rumpe, een Duitsch functionaris, die onlangs naar Danzig is overgeplaatst, is tot president ervan benoemd. Twee door den Senaat aangewezen rechters zijn hem toegevoegd. Een tweede decreet wijzigt bepaalde artikelen van het strafrecht, die in Augustus 1935 naar het model van het Derde Rijk waren ingevoerd.
Twee decreten maken een eind aan de speciale bescherming, die de leden van de nationaal socialistische partij genieten en reglementeeren het dragen van de nat.-socialistische uniform. Om zijn goeden wil te toonen, heeft de Senaat besloten schadeloosstelling te verleenen en arbeid te verschaffen aan twee ambtenaren, die wegens hun politieke overtuiging waren ontslagen. Een vergadering van de oppositioneele Duitsch Nationale partij is door de politie verboden. (Gazeta Gdanska)
(Vorig bericht 2146 I.)

1 MAART 1936

B. **SYRIE. — Nieuw kabinet. —**
Nadat het ontslag van de Syrische regeering was aanvaard, is een nieuwe gematigd burgerlijke regeering gevormd onder presidium van den minister van Justitie van het zoo juist afgetreden kabinet, Ayoebi.
Emir Moestafa Sjihabi heeft in het nieuwe kabinet de portefeuille van Onderwijs, Edmond Humzi die van Financiën en Moestafa Aga Koesairi die van Economische aangelegenheden. Men gelooft, dat de nieuwe regeering slechts als een overgangskabinet moet worden beschouwd.
De strafvervolging der personen, die betrokken zijn geweest bij de laatste algemeene staking en onlusten is ingetrokken. (A.N.P.) **(Vor. ber. Syrië 2187 G.)**

C. **CATALONIE. — Luis Companys in vrijheid. —**
De ex-president van Catalonië, Luis Companys, is in vrijheid gesteld. De regeering van Catalonië is afgetreden en Luis Companys komt weder in aanmerking voor het presidentschap. (El Sol) **(1832 D.)**

D. **PROF. L. BOUMAN OVERLEDEN. —**
In den ouderdom van 66 jaar is op 26 Febr. '36 te Utrecht overleden prof. dr. L. Bouman, hoogleeraar in de psychiatrie en de neurologie aan de rijksuniversiteit aldaar en buitengewoon hoogleeraar in deze vakken aan de Vrije Universiteit te Amsterdam.
Prof. Bouman is te Nieuw-Beyerland geboren, en heeft te Amsterdam en te Weenen in de geneeskunde gestudeerd. In 1907 werd hij tot hoogleeraar in de psychiatrie aan de Vrije Universiteit benoemd, later (1910) ook tot directeur der Valerius-kliniek tot 1925. Van zijn werken noemen wij „De onderbinding van de vena femoralis", „Onderzoekingen over vrije woord-associatie", „Leerboek van zenuwziekten" (in samenwerking met prof. dr. B. Brouwer e.a.), „Histopathologie des Zentralnervensystems", in samenwerking met prof. dr. S. T. Bok. In binnen- en buitenlandsche tijdschriften heeft hij vele belangrijke artikelen over klinisch-psychiatrische, psychopathologische, experimenteel-psychologische en histopathologische onderwerpen gepubliceerd. (Red. K. H. A.)

E. **GOUD. — Wereldproductie. —**
Blijkens het jaarlijksche overzicht van Samuel Montagu & Co. wordt de wereldgoudproductie gedurende 1935 door de Union Corp. geschat op 30.500.000 ounces fijn goud tegen 27.620.000 ounces in 1934.
De productie van het Engelsche Empire bedroeg 17.115.000 (v. j. 16.289.000) ounces. Ondanks deze stijging verminderde het Engelsche aandeel in de wereldproductie van 59.0% in 1934 tot 56.1%.
Onderstaand staatje geeft in duizenden ounces fijn de goudproductie weer in:

	1934	1935
Zuid-Afrika	10.479	10.774
Rusland	4.263	5.650
Canada	2.972	3.290
Ver. Staten	2.742	3.115

(Samuel Montagu & Co.) **(Vor. ber. 1413 F.; Goud 1699 F.)**

F. **NEDERLAND. — Tweede Kamer - Geldleeningen.**
Ingediend is een wetsontwerp, strekkende tot het aangaan van één of meer geldleeningen ten laste van het Rijk.
Blijkens de Memorie van Toelichting doet het beloop der vlottende schuld verwachten, dat verdere consolidatie der vlottende schuld noodig zal blijken.
Ofschoon de min. van Fin. niet het voornemen heeft aanstonds weder een beroep op de geldmarkt te doen, acht hij het wenschelijk, een machtiging tot voldoend beloop ter beschikking te hebben, teneinde op het meest dienstige tijdstip tot consolidatie van vlottende schuld te kunnen overgaan. Daarom wordt in het wetsontwerp een wettelijke machtiging ten beloope van 300 millioen voorgesteld.
(Keesings Financieel Archief)
(Vor. ber. Leeningen 2161 H.; Tw. Kamer 2189 B.)

G. **NEDERLAND. — Extra-steun aan tuinbouwers.**
De minister van Landbouw heeft besloten om uit het landbouwcrisisfonds steun te verleenen aan de tuinders, die tengevolge van misoogst in moeilijkheden zijn geraakt.
Wij vernemen thans, dat voor deze tuinders een bedrag van *f* 800.000 beschikbaar is gesteld. De Minister heeft tot dezen steunmaatregel besloten speciaal met het oog op de tuinders in Noord-Holland, wier kooloogst tengevolge van een luizenplaag mislukt is. (Vaderland) **(Vorig bericht 2082 G.)**

H. **LITAUEN. — Duitschland wenscht toenadering.**
De Duitsche regeering heeft overeenkomstig den van Litausche zijde herhaaldelijk geuiten wensch eener normaliseering der economische betrekkingen tusschen Duitschland en Litauen, zich door bemiddeling van den Duitschen gezant te Kowno tegenover de Litausche regeering bereid verklaard tot het voeren van besprekingen over de ontwikkeling van het wederzijdsche goederenverkeer. (Diena) **(2118 B.)**

I. **DUITSCHLAND. — Evangelische Kerkenbonden - Ontevredenheid. —**
De Belijdenisbeweging heeft, blijkens haar besluiten ter rijkssynode van Olynhausen, niet den minsten twijfel laten bestaan aan haar voornemen om zich te blijven verzetten tegen de voorschriften van minister Kerrl en tegen het bestuur van de door hem ingestelde kerkelijke commissie, waarmede zij elke samenwerking weigert. Men zou nu verwachten dat de Duitsche christenen, de andere groote sectie in de evangelische kerk, het opperbest met Kerrl en zijn commissies zouden kunnen vinden. Dit blijkt echter geenszins het geval. Het laatste nummer van hun orgaan „Positives Christentum" keert zich

scherp tegen den arbeid der kerkelijke commissies, die er allerminst in geslaagd zijn den vrede in de kerk te herstellen doch zich veeleer uitsloven om het de Belijdenisbeweging naar den zin te maken en de kerk in haren geest te organiseeren, met verwaarloozing van de belangen en zienswijzen van de Duitsche Christenen, die toch van meet af bereid zijn geweest loyaal met minister Kerrl mede te werken.
In kerkelijke kringen heeft dit artikel sterk de aandacht getrokken. De ontevredenheid van de Duitsche christenen zou in hoofdzaak voortspruiten uit de ontstemming over het feit dat de Duitsch christelijke bisschoppen nu, evenals rijksbisschop Müller, feitelijk op stal zijn gezet en niets meer hebben in te brengen. Voor minister Kerrl zal het zeker een heele ontnuchtering zijn, dat hij het letterlijk niemand naar den zin heeft kunnen maken. (Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Evang. Kerkenbond 2152 D.)

A. **NEDERLAND. — De opbouw van de Wieringermeer - Wieringerwerf opengesteld. —**
In de afgeloopen week is de derde woonkern in de Wieringermeer voor de bewoners opengesteld en bevolkt, zoodat thans, naast Slootdorp en Middenmeer, Wieringerwerf als derde dorp in het nieuwe land zijn plaats inneemt. De middenstandsbedrijfjes als slager, bakker, kruidenier enz. zijn hun werkzaamheden begonnen en op 24 Febr. is de ruime, modern ingerichte lagere school in gebruik genomen, waarmee in het nieuwe dorp het normale leven is begonnen.
(De Telegraaf) **(Vor. ber. Wieringermeer 1569 H.)**

B. **NEDERLAND. — Spreekverbod voor buitenlanders.**
Door Jhr. de Savornin Lohman waren aan minister van Schaik vragen gesteld omtrent het spreekverbod aan buitenlanders opgelegd op een openbare protestvergadering te Rotterdam tegen de Russische geloofsvervolging. Ook waren dezen minister vragen gesteld door ir. Albarda omtrent een eventueel verbod aan Sir Robert Cecil om te Amsterdam een spreekbeurt te vervullen over het bommenwerpen door Italianen op de Zweedsche ambulance. Op beide vragenreeksen heeft de minister van Justitie nu geantwoord en daarbij betoogd, dat het verbod in beide gevallen is uitgevaardigd vanwege den eenmaal aangenomen regel, dat vreemdelingen hier niet mogen spreken op vergaderingen, welke mede een politiek karakter hebben, zulks ook omdat daarbij critiek zou kunnen worden uitgeoefend op een bevriende Regeering en omwille van de openbare orde in het binnenland. (Dagblad v. Noordbrabant) **(2152 B.)**

C. **NEDERL. OOST-INDIE. — Bauxietwinning op Bintan. —**
Naar Aneta aan de „Java Bode" mededeelt, zal dit jaar totaal vermoedelijk door Bintan 120—130.000 ton bauxiet worden afgescheept, waarvan pl.m. 24.000 ton naar Japan, de rest naar Europa voornamelijk Duitschland.
Aangezien de waarde zoowat *f* 7 per ton bedraagt en de vracht naar Europa *f* 7.50 per ton vordert, dus hooger ligt dan de waarde, springt het groote belang voor de scheepvaart van dit jonge, nieuwe bedrijf wel in het oog. Met Japan werd overeengekomen dat de helft van het door Japan af te nemen quantum onder Hollandsche vlag zal worden verscheept, de andere helft onder Japansche. Van wat naar Europa gaat, moet minstens de helft onder Hollandsche vlag vervoerd worden. Aangenomen kan worden dat door deze dochtermaatschappij der Billiton 20 scheepsladingen per jaar ad 6000 ton Bintan verlaten. Een groot deel der schepen lost en laadt in Amsterdam en Rotterdam, zoodat de havenbedrijven van die steden daardoor meer havengelden ontvangen, de bootwerkers extra werk krijgen en indirect ook andere bedrijven daarvan profiteeren (z.g. chandlers voor de proviandlevering enz.). Ook de Rijnvaart krijgt haar deel van die extra-bevrachting, zoodat vele belangen daardoor worden gestimuleerd.
Op Bintan zelf werd een los- en laadplaats gebouwd, hetgeen weer extra werk verschafte, zij het dan tijdelijk, maar permanent vinden daar toch 600 inheemsche arbeidskrachten werk, alsmede 4 Europeanen. Rekent men de cif-waarde op *f* 14.50 dan vertegenwoordigt 90% daarvan loon plus vracht, terwijl van de fob-waarde ad *f* 7 circa 80% alleen aan salarissen en loonen wordt besteed. De beteekenis van deze nieuwe Indische industrie komt door deze cijfers wel op den voorgrond. (Java Bode)
(Vorig bericht Bauxietwinning 538 C.)

D. **NEDERL. OOST-INDIE. — Luchtvaart. - Geregelde dienst Batavia—Balikpapan. —**
Op 8 Febr. '36 heeft een Douglas-toestel van de Kon. Nederlandsch-Indische Luchtvaartmaatschappij zijn eerste landing op Bandjermasin (Borneo) gemaakt, daarna volgde Balikpapan. (Aneta)

E. **NEDERLAND. — Vereeniging van Indonesische Studeerenden. —**
Te Leiden is opgericht een vereeniging van Indonesische studeerenden, welker naam is „Roekoen Peladjar Indonesia". De vereeniging stelt zich ten doel:
a) de bevordering van het contact tusschen de Indonesische studeerenden in den vreemde, in het bijzonder in Nederland;
b) de behartiging van de algemeene studie en sociale belangen van dezen;
c) de behartiging van algemeene in het bijzonder van de materieele en cultureele belangen van het Indonesische volk.
De Vereeniging is geen politieke of religieuze richting toegedaan. De voorzitter is de heer R. Soedjono Djoened Poeaponegorom. (A. N. P.)

F. **BELGIE. — Dienstplicht. - Verlenging in de Kamerafdeelingen verworpen. - Kamerzetels. —**
De afdeelingen van de Kamer hebben op 27 Februari '36 met groote meerderheid van stemmen het wetsontwerp-Devèze betreffende de verlenging van den dienstplicht verworpen. Er werden 94 stemmen tegen en slechts 62 stemmen voor het ontwerp uitgebracht, terwijl 16 Kamerleden blanco stemden.
Het wetsontwerp, betreffende de aanpassing van het aantal Kamerzetels aan de gewijzigde bevolkingscijfers in de verschillende provincies, werd met 62 tegen 55 stemmen bij 12 onthoudingen aangenomen.
(Het Laatste Nieuws)
(Vor. ber. Dienstplicht 2173 B.; Kamerzetels 166 N.)

G. **NEDERLAND. — Begrooting van Nederl.-Indië. - Minister Colijn inzake de N.S.B. in Indië en het beleid van den Gouverneur-Generaal. —**
In de Tweede Kamerzitting van 26 Febr. '36 heeft minister Colijn in antwoord op de algemeene beschouwingen inzake de Indische begrooting o.a. het volgende gezegd:
Bewogen is de internationale toestand. Spreker herinnert slechts aan de ingekomen berichten over een militaire staatsgreep in Japan. Nerveuze stemmingen echter vergrooten eerder het gevaar, dan dat zij het verminderen.
Wat betreft de klachten over het niet benoemen van sociaalen vrijzinnig-democraten in den Volksraad, spreker is niet bevoegd er een oordeel over uit te spreken, tenzij hij de Nederlandsche maatstaf zou willen aanleggen.
De heer Westerman wil centralisatie, maar het betreft een land zoo groot als van Ierland naar de Kaspische Zee met 65 millioen zielen. Hoe kan men dan de behoeften beoordeelen van uit een centraal punt? Maar spreker heeft ook principieele bezwaren tegen centralisatie. De volksontwikkeling heeft ook Indië aangeraakt en de menschen moeten hun gewestelijke aangelegenheden zelf regelen. Soort over soort dat is genade, zegt een Arabisch spreekwoord.

De N.S.B. in Indië keert zich niet tegen de regeering, maar staat in het algemeen achter haar. Dit in tegenstelling tot Nederland waar zij tegen de regeering een oppositie voert, van bijna ordinaire soort. Het is niet gemakkelijk, hier een oordeel uit te spreken over de houding der regeering tegenover de N.S.B. ginds. Kent men een gewest eenmaal autonomie toe, dan moet men zulke zaken aan het bestuur van dat gewest overlaten.
Men verwijt den G.-G. vijandig te staan tegenover de inlandsche volksbeweging, maar spreker aarzelt een oordeel uit te spreken over maatregelen, welke tot dit verwijt aanleiding hebben gegeven, omdat hij zich op zoo'n grooten afstand bevindt. Wat betreft de beperking van het recht van vergadering bedenke men, dat waarlijk niet alleen woorden in openbare

vergaderingen gesproken, tot verstoring van de openbare orde aanleiding kunnen geven. Dit kunnen ook woorden zijn in besloten vergaderingen gesproken. De Volksraad heeft de desbetreffende ordonnantie goedgekeurd.
Spreker heeft de zaak der regeling zonder bezwaar overgelaten aan Indische regeering en Volksraad.
Spreker kan de critiek op den G.-G. niet deelen. Het spreekt vanzelf dat het mogelijk is, dat, als spreker de dingen had gedaan, hij ze misschien anders zou hebben gedaan. De in September '36 aftredende G.-G., heeft het gezag met vaste hand gehandhaafd; de volksbeweging niet onnoodig gehinderd, grooten versoberingsarbeid verricht op financieel gebied, en een zoo goed mogelijke economische politiek gevoerd, nieuwe lijnen aangegeven die voor de toekomst eenige bevrediging mogen schenken.
Al zullen er fouten gemaakt zijn, men bedenke dat deze periode de moeilijkste was sedert honderd jaar. Neemt men dit in aanmerking, dan kan Nederland met voldoening terugzien op het beleid van G.-G. De Jonge.
Wij gaan voort in Indië onze zedelijke roeping te vervullen, binnen de grenzen van het bereikbare. (De Standaard)

(Vor. ber. Dr. H. Colijn 2164 E.; Jhr. mr. de Jonge 2139 D.; N.S.B. 2125 D.)

A. **NEDERLAND. — Begrooting van Justitie. - Naturalisatie. - Politieke organisaties van vreemdelingen. - Insignia's. - Colportage-verbod. —**
Wij ontleenen aan de Memorie van Antwoord aan de Eerste Kamer betreffende de begrooting van het departement van Justitie o.a. het volgende:
De wijze, waarop naturalisatie wordt voorbereid en in gemeen overleg met de Staten-Generaal tot afdoening gebracht, waarborgt als regel, dat onder de gegadigden de noodige selectie wordt toegepast. Van behoefte aan het instituut van denaturalisatie, ten einde personen, die zich hun naturalisatie onwaardig toonen, het Nederlanderschap te kunnen ontnemen, is tot dusver niet gebleken.
Ook de Regeering acht politieke organisaties van vreemdelingen, die in ons land heimelijk of openbaar propaganda maken voor buitenlandsche politieke beginselen, ongewenscht.
Een algemeen verbod om in het openbaar partijinsignia te dragen, schijnt voorshands nog onnoodig. Een algemeen colportage-verbod komt alleen in het uiterste geval aanvaardbaar voor. (Maasbode)

(Vor. ber. Vreemdelingen 2186 B.)

B. **ZWITSERLAND. — Nota aan Berlijn in verband met het verbod der N.S.D.A.P. —**
Bondsraad Motta, chef van het politieke departement, heeft op 28 Febr. '36 Baron von Weizaecker, den Duitschen gezant, ontvangen en overhandigde hem het Zwitsersche antwoord op de Duitsche nota van 20 Febr., zooals dit door den Bondsraad werd opgesteld. Dit antwoord, waarvan de tekst niet zal worden gepubliceerd, begint met de verklaring, dat de buitenlandsche onderdanen in een vreemd land zeker het recht hebben in vriendschappelijke vergaderingen bijeen te komen, doch aan het gastvrije land is het recht te beslissen op welke wijze en onder welke voorwaarden dit recht kan worden uitgeoefend.
In de nota wordt verklaard, dat de nationaal-socialistische partij de kwaliteit en het karakter van een publiek-rechtelijke organisatie bezit. De leiders van de partij in het buitenland, zelfs als zij hier worden beschouwd als particuliere personen, zijn in Duitsche oogen officieele personen, die officieuze plichten te vervullen hebben.
Het motief tot het verbod werd evenwel niet gevormd door den moord op Gustloff. Ook zonder dezen moord zou de bondsraad er toe zijn gekomen een onderzoek in te stellen naar de kwestie, of de organisaties van de N.S.D.A.P. konden worden geduld.
Tenslotte wordt in de nota nog verklaard, dat de Bondsraad in geen geval op zijn besluit terug kan komen. (Neue Zürcher Zeitung) **(V. b. 2186 H.)**

C. **FRANKRIJK. — De Kamer aanvaardt het pact met Sovjet-Rusland. —**
De Kamer besloot met 353 tegen 164 stemmen het Fransch-Sovjet-Russisch pact te ratificeeren.
In de debatten, welke dit besluit voorafgingen, wees de onafhankelijke afgevaardigde Amidieu du Clos er op, dat de Sovjet-Unie nog steeds weigert de oude schulden van het Keizerrijk te betalen. Hij verzet zich daarom tegen het pact.
De rechtsche afgevaardigde Henriot verzet zich eveneens tegen het pact en geeft als reden hiervan op de actie van de agenten van de Derde Internationale in Frankrijk.
De radicaal-socialist Pierre Cot verklaart vervolgens, dat de waarde van het Roode Leger zeer groot is. Het heeft de beschikking over 3000 moderne vliegtuigen. Tijdens manoeuvres is voor het eerst door het Roode Leger een geheele infanterie-brigade met tanks, artillerie en mitrailleurs door de lucht vervoerd, hiervoor waren slechts 97 vliegtuigen noodig.
Voor de stemming verklaarde minister-president Sarraut, dat een misverstand was gerezen. Sommigen dachten, dat gestemd zou worden over de beëindiging van de debatten. Dit was niet juist, gestemd zou worden over het volgende wetsontwerp:
„De president van de republiek wordt gemachtigd te ratificeeren, en indien hier reden toe is toe te passen, het verdrag en het protocol, dat op 2 Mei '35 te Parijs tusschen Sovjet-Rusland en Frankrijk is gesloten. Een authentieke copie van deze overeenkomsten zal aan bovengenoemde wet worden bevestigd." (Le Temps) **(Vorig bericht blz. 2196 B.)**

D. **NEDERLAND. — Radio. - De V.P.R.O. viert 10-jarig bestaan. —**
Op 28 Febr. '36 hield de Vrijzinnig Protestantsche Radio-Omroep zijn jubileumavond in het Concertgebouw te Amsterdam. Belangstellenden en afgevaardigden van heinde en verre vulden de zaal geheel. Een breede zoom van bloemen en planten gaf het podium aan de voorzijde een feestelijk aanzien. Een „luisterrijke avond" noemde ds. E. D. Spelberg, bij wien de leiding berustte, de bijeenkomst, waaraan de tegenwoordigheid van minister mr. P. J. Oud, een bijzondere beteekenis gaf. Nadat ds. Spelberg den minister, de vertegenwoordigers van de P.T.T. en van andere omroepvereenigingen en het bestuur van de Vrijz. Radio-omroep, welkom geheeten had, sprak mej. dr. Nicolette A. Bruining, voorzitster van de V.P.R.O., een gedachtenisrede uit.
Vervolgens werden korte toespraken gehouden door dr. K. A. Beversluis, namens de Herv. Vrijzinnigen, dr. F. Dijkema, namens de groep der Doopsgezinden, prof. G. J. Heering, namens de Remonstranten, ds. mr. D. G. Hoevers, namens de Evang. Lutherschen, dr. J. A. de Koning, namens den Ned. Prot. Bond en ds. J. M. v. Veen, namens de V.C.J.C., die ieder een afzonderlijk aspect in den V.P.R.O. belichtten.
„Wij wenschen het bestuur geluk", was hun boodschap, „maar mogen ook ons zelf gelukwenschen met deze instelling, die uit „bovenluchtsche streken op zilveren voeten" het leed met een boodschap van troost begroet en in haar rijkgeschakeerd getuigenis het oude, beproefde adagium volgt: eenheid in het hoogste, in Christus; vrijheid in het onzekere en bijkomstige en in alles de liefde".
Ds. Aris sprak een slotwoord.
Muzikale medewerking verleenden de Vrijz. kerkkoren en het Concertgebouw-orkest onder leiding van Anthon v. d. Horst. Aan het orgel fungeerde de heer Valentijn Schoonderbeek.
(De Standaard) **(Vor. ber. Radio 2119 E.)**

2 MAART 1936

E. **NEDERLAND. — Werkloosheid. —**
Het Centraal Bureau voor de Statistiek verstrekt de volgende cijfers betreffende het aantal geheel werkloozen, bij alle organen der openbare arbeidsbemiddeling als werkzoekende ingeschreven. Hierbij zij opgemerkt, dat niet alle werkloozen in Nederland zich als werkzoekende bij de openbare arbeidsbemiddeling laten inschrijven.

	Aantal werkloozen op het einde van		
	Jan. 1936	Jan. 1935	Dec. 1935
Mannen:			
18 jaar en ouder . .	435.311	402.256	433.954
jonger dan 18 j. . .	18.717	12.655	17.483
Totaal	454.028	414.911	451.437
Vrouwen:			
18 jaar en ouder . .	14.260	11.877	13.422
jonger dan 18 j. . .	7.600	5.604	7.065
Totaal	21.860	17.481	20.487
Algemeen totaal . .	475.888	432.392	471.924

(Centraal Bureau v. d. Statistiek)

(Vor. ber. Werkloosheid 2110 A.)

A. LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig besproken zijn. - Onze wekelijksche opgave. —
Deensch: Marcus Lauesen — „Freden" (de vrede). (Hasselbalch, Køhnhavn 1935)
Duitsch: Lothar Graf Hoensbroech — „Wanderjahre eines Jägers" — mit 68 Bildtafeln. (J. Neumann, Neudamm 1935)
Helen Waddel — „Peter Abälard" (H. Goverts Verlag, Hamburg 1935)
Engelsch: Mary Nicholson — „Ask the brave Soldier". (Longmans Green & Co., London)
J. Storer Clouston — „Scots wha ha'e". (Herbert Jenkins)
Fransch: Marc Chadourne — „Extrême-Orient". (Plon)
Philippe Hériat — „Miroirs". (Denoël et Steele)
Italiaansch: Pietra Mignosi — „Poveri Diavoli". (La Tradizione, Palermo)
Nederlandsch: Gabriel Smit — „Het laatste gezicht". (Rozenbeek en Venemans, Hilversum)
Spaansch: Rafael Alberti — „Verte y no verte. A Ignacio Sánchez Mejias". (Mexico 1935)
(Red. K. H. A.) **(Vorig bericht blz. 2188 B.)**

B. DUITSCHLAND. — Een interview met Hitler. - Paris-Midi. - Fransche commentaren. —
Bertrand de Jouvenel heeft voor de Paris-Midi een onderhoud met Hitler gehad, waarin deze in de eerste plaats het wantrouwen te niet wilde doen, dat de plaatsen in Mein Kampf over Frankrijk hier laten, in weerwil van alle vredelievende woorden, die hij jegens Frankrijk gesproken heeft.
Hij loochende in ronde woorden, dat Franschen en Duitschers erfvijanden zijn. Het Duitsche volk is hem in een veel moeilijker geval, waar een verzoening is getroffen, die met Polen n.l., gevolgd. Eenzelfde ontspanning streeft hij met Frankrijk na. „Het is niet goed, dat de volken hun geestkracht in onvruchtbaren haat verslijten."
Hij herinnerde de Jouvenel opnieuw aan de omstandigheden, waarin hij Mein Kampf schreef: Hij zat toen gevangen en de Franschen stonden in het Roergebied. „Op het oogenblik is er gen reden meer tot een conflict."
Een reconstructie van het boek acht hij overbodig nu hij zijn buitenlandsche politiek geheel en al op verzoening met Frankrijk richt. „De Duitsche pers spreekt enkel met sympathie over Frankrijk. De overeenstemming moet haar beslag krijgen, wie ook aan het hoofd van beide volken staat."
Het gesprek kwam toen op het Fransch-Russisch verdrag, dat zijns inziens een betreurenswaardigen nieuwen toestand schiep. Tenslotte vestigde Hitler er de aandacht op, dat nooit een Duitsch regeerder de Franschen zoo dikwijls vredelievende aanbiedingen gedaan heeft. „Het is nu of nooit de gelegenheid de hypotheek af te lossen die op Frankrijk's geschiedenis drukt. Laat ons vrienden zijn."
In Fransche kringen legt men den nadruk op het sentimenteele karakter van Hitler's woorden en op de afwezigheid van concrete voorstellen. Reeds vaker heeft Adolf Hitler dergelijke uitingen gedaan, zonder dat Duitschland een daaraan beantwoordende houding heeft aangenomen.
Fransche voorstellen tot het aangaan van een Oostpact en een lucht-Locarno zijn door de Duitsche regeering steeds afgewezen. Zelfs is de Duitsche openbare meening geheel onkundig van deze Fransche stappen gelaten, daar geen enkele Duitsche krant er iets over heeft gemeld.
Het „Journal des Débats" schrijft, dat Hitler vriendelijke woorden spreekt om tijd te winnen voor de Duitsche herbewapening.
(Berliner Tageblatt - Le Temps - Journal des Débats)
(Vor. ber. Hitler 2184 E.)

C. ABESSYNISCH-ITALIAANSCH CONFLICT. — 28 Februari. — Amba Aladji (C 5) door de Italianen bezet. —
De troepen van het eerste Italiaansche legercorps hebben de Amba Aladji (C 5) veroverd. Sinds den 28sten Febr. waait op den top van dezen berg, die in 1895 den heldendood van Toselil en de zijnen heeft gezien, de Italiaansche vlag.
De dood van majoor Toselli in 1895 was het begin van de terugwerping der Italianen uit Abessynië.

29 Februari. — Nederlandsche Ambulance. —
De tweede afdeeling van de Nederlandsche Roode Kruis-ambulance is van Dessié vertrokken in de richting van het front. Het doel van haar tocht is Quoram, aan den weg naar Makallé.
De eerste afdeeling vertoeft sinds kort reeds in de streek ten Noorden van het meer van Ashangi.
Alleen de derde colonne verblijft thans nog in Dessié.

1 Maart. — Tembien (C 5). —
Maarschalk Badoglio meldt: „Op het Erytreesche front is het leger van Ras Kassa volkomen verslagen.
De Abessynische troepen zijn uiteengedreven.
(Lavoro Fascista - La Stampa - N. R. Crt. - A. N. P.)
(Vorig bericht blz. 2188 D.)

D. NEDERLAND. — Program der R.K. Staatspartij.
In de te 's-Hertogenbosch gehouden vergadering van den Partijraad van de R.K. Staatspartij, is op 1 Maart 1936 na een inleiding van prof. dr. J. B. Kors (O.P.) het ontwerp Algemeen Staatkundig Program goedgekeurd.
Het hoofdstuk „Staat en Kerk" luidt als volgt:
„Evenals de Staat is ook de Kerk een volmaakte, d. w. z. op haar terrein hoogste en onafhankelijke maatschappij. In het nastreven harer doeleinden, die van hooger orde, van bovennatuurlijk karakter zijn, mag de Kerk derhalve niet gehinderd worden door den Staat.
Veeleer moet deze aan de Kerk rechtsbescherming verleenen en haar waakzaamheid positief bevorderen, ook omdat het welzijn der Staatsgemeenschap krachtig bevorderd wordt door den godsdienstzin der burgers."
Aangaande den Staatsvorm is het volgende vastgesteld:
„In overeenstemming met de historische ontwikkeling der Nederlandsche staatsgemeenschap blijve aan het hoofd van den Staat ons erfelijk nationaal koningschap, gebonden aan een Grondwet, waarin de rechtmatige vrijheden des volks worden beschermd. Deze bescherming houdt in, dat geestelijke stroomingen niet worden onderdrukt, tenzij deze gericht zijn tegen de natuurlijke grondslagen der samenleving of het bestaan van den Staat als zoodanig bedreigen.
Onder verwerping van iederen vorm van dictatuur worde door middel van een in vrijheid gekozen volksvertegenwoordiging aan het volk zijn staatkundige medezeggenschap verzekerd.
Voor de vervulling van de eigen zelfstandige taak door de gemeenschappen van cultureelen en sociaaleconomischen aard en voor het van staatswege op die werkzaamheid te oefenen toezicht, zullen door den centralen wetgever algemeene regelen worden gesteld. (Dagblad v. Noordbrabant)
(Vorig bericht R.K. Staatspartij 2160 A.)

3 MAART 1936

E. DUITSCHLAND. — Dr. Schacht. - Sensationeel artikel in „Der deutsche Volkswirt". —
Het officieuze orgaan van dr. Schacht, den Duitschen minister van Economische Zaken, „Der deutsche Volkswirt", bevat een artikel, waarin twijfel doorschemert aan de juistheid van de door Duitschland gevolgde buitenlandsche politiek. De Duitsche economie moet rekening gaan houden met de insluiting van Duitschland, aldus het blad. De herbewapening legt het land steeds zwaardere lasten op. Nagegaan moet dan ook worden, in hoeverre de winst aan prestige voor Duitschland niet wordt te niet gedaan door factoren van buitenlandsche politiek.
Het blad wijst op het Fransch-Russische verdrag, de Engelsch-Russische toenadering, de Engelsch-Duitsche verwijdering en op de politiek der Kleine Entente in Centraal-Europa en in den Balkan. Het Fransch-Russische verdrag, zoo schrijft de „Volkswirt", zal noodzakelijk leiden tot een hervorming van het verdrag van Locarno, waarbij de laatste resten der rechtsongelijkheid in het Westen zullen moeten verdwijnen. (Hij bedoelt, dat de demilitariseering der Rijn-zône moet worden afgeschaft.)
De eischen van Duitschland zouden het onderwerp van onderhandelingen kunnen uitmaken, waarbij Duitschland nieuwe waarborgen voor den vrede zou kunnen geven; zoo zouden de besprekingen over een luchtpact kunnen worden hervat. Voorwaarde is de erkenning van de Duitsche rechtsgelijkheid en de oplossing van het Abessynische conflict.
De „Volkswirt" komt tot de erkenning, dat de verwijdering tusschen Duitschland en Engeland niet alleen een gevolg is van Engelsche materieele bezorgdheid: „Zelfs als Engeland zijn eigen bewapening niet meer behoeft te rechtvaardigen door te wijzen op het z.g. Duitsche gevaar, blijft de cultureele antipathie tegen het nieuwe Duitschland nog bestaan".
Wellicht zal Engeland eens inzien, dat Duitschland tot bepaalde combinaties, die in het belang zijn van de Engelsche positie, eerder bereid zou zijn, indien het zijn deel zou krijgen van de grondstoffenbronnen der wereld. Het blad eindigt met de optimistische verwachting uit te spreken, dat Duitschland zijn doel zal bereiken op den duur, nadat het de bewapening, waarop het recht heeft, zal hebben verwezenlijkt.
(Der deutsche Volkswirt)
(Vor. ber. Dr. Schacht 2078 D.; Buitenl. Pol. 1491 L.)

A. **NEDERLAND. — Personeel in 's Rijksdienst. —** Verschenen is dezer dagen een overzicht van het Centraal Bureau voor de Statistiek betreffende het Personeel in 's Rijksdienst.
Onderscheidt men, het totaal-aantal personen op 31 December 1934 in dienst naar mannen en vrouwen, dan vindt men resp. 51.552 en 7.710.

De kosten van dit personeel bedroegen in totaal, met inbegrip van pensioenpremies, rentezegels, wachtgelden e.d.:

voor burgerlijk personeel . . . . *f* 163.318.509.—
voor militairen . . . . . *f* 26.362.066.—

Het gemiddeld jaarlijksch inkomen in 1934 bedroeg: voor mannen *f* 2.067, voor vrouwen *f* 1.332. In 1927 beliepen dezelfde cijfers resp. *f* 2.248 en *f* 1.478.
(Centr. Bureau v. d. Statistiek) **(Vor. ber. 1907 F.)**

B. **VEREENIGDE STATEN. — Senaatscommissie voor de bewapening. —**
Onder voorzitterschap van Senator Nye, heeft de Senaatscommissie welke een onderzoek instelde naar den handel in wapenen en munitie, haar werkzaamheden op 21 Febr. '36 beëindigd. Als gevolg van de aan het licht gekomen onwettige handelingen heeft de Senaat een wet aangenomen, waarbij de uitvoer van vuurwapenen en munitie als misdrijf wordt aangerekend, tenzij deze uitvoer door erkende handelaars geschiedt.
Overtreding dezer wet wordt met gevangenis en geldboete bestraft. (New York Herald Tribune)
(Vorig bericht blz. 1501 E.)

C. **BELGIE. — Poolsch-Belgisch Handelsverdrag. —**
Op het departement van Buitenlandsche Zaken werd op 2 Maart door den heer Beck, minister van Buitenlandsche Zaken van Polen eenerzijds en door den heer Van Zeeland, eerste-minister, minister van Buitenlandsche Zaken anderzijds, een nieuw handelsverdrag onderteekend tusschen Polen en de Belgisch-Luxemburgsche Economische Unie.
Het nieuwe handelsverdrag omvat en verruimt de overeengekomen tarifeeringen van het accoord van 10 Juni 1933.
De voornaamste der nieuwe vergunningen, die wij (België) verkrijgen voor den invoer in Polen, hebben betrekking op bloemkool, witloof, geiten- en schapenvellen, gezeemd leder, drijfriemen, plantaardig perkament, sommige papierartikelen, verschillende mechanische toestellen, fotografische producten en jachtwapens.
Van onzen kant consolideeren wij over het geheel de bij ons bestaande rechten voor de voornaamste producten van den Poolschen invoer.
Het verdrag behelst daarenboven zekere schikkingen betreffende de contingenteeringen. Het zal gelden voor gansch het jaar 1936 en kan naderhand om de drie maanden worden verlengd.
(Het Laatste Nieuws, Brussel)
(Vor. ber. België 1942 C.; Polen 2103 D.)

D. **CATALONIE. — Luis Companys. —**
Het Catalaansche parlement heeft Luis Companys tot voorzitter van de Catalaansche generaliteit gekozen. (La Vanguardia) **(Vor. ber. Companys 2197 C.)**

E. **NEDERLAND. — Tweede Kamer - Reisbelasting.**
Ingediend is het wetsontwerp inzake de heffing van een reisbelasting, welke voorloopig gedurende drie jaren zal worden geheven.
De belasting is voor elke reis afzonderlijk per reiziger gesteld op vijftig cent per dag voor de eerste acht dagen, op *f* 0.75 per dag voor de volgende vier dagen en op een gulden voor elken volgenden dag.
Voor grensbewoners en beroepsreizigers met een gering inkomen en vermogen zou echter ook een belasting van tien gulden per persoon en per jaar te zwaar zijn. Voor hen is daarom een van vijftig cent tot tien gulden oploopende schaal ontworpen, verband houdende met de belastbare som voor de gemeentefondsbelasting.

Vrijstellingen. — Eenige categorieën van personen komen naar de meening van den minister voor algeheele vrijstelling in aanmerking, n.l. de vreemde diplomaten en beroepsconsuls met hun gezinnen en het personeel van de, het verkeer met het buitenland onderhoudende vervoermiddelen, aan welke categorie nog zijn toegevoegd jongelui, die een schoolreis doen en alle kinderen en jongelieden van niet ouder dan zeventien jaar. Opgemerkt wordt nog, dat een onderscheid naar de plaatsen of landen, waarheen de reizen gedaan worden, niet in het stelsel van het ontwerp zou passen.
Voor reizen naar de Nederlandsche overzeesche gewesten zijn dus geen afwijkende bepalingen gemaakt. Ook voor gezondheidsreizen zijn geen uitzonderingen gemaakt.

Het belastingsysteem. — Het systeem van de belasting komt op het volgende neer:
Degene, die niet in aanmerking kan of wil komen als grensbewoner of als beroepsreiziger, moet voor het verlaten van het land, in zijn paspoort of daarmede gelijkgesteld bewijs, den dag van zijn vertrek uit Nederland doen vastleggen.
Bij zijn terugkomst in Nederland moet hij in zijn paspoort voor een voldoend bedrag aan zegels hebben gehecht en deze onbruikbaar hebben gemaakt. Deze zegels zullen behalve op de kantoren der invoerrechten en accijnzen zooveel mogelijk ook op andere plaatsen verkrijgbaar worden gesteld.
De reiziger, die bij binnenkomst geen of te weinig zegels aan zijn paspoort heeft gehecht, zal het dus aan zich zelf hebben te wijten. indien hij bij terugkomst aan de grens belangrijk oponthoud ondervindt. Hetzelfde geldt voor den reiziger die heeft nagelaten, den dag van zijn vertrek uit het Rijk te doen vastleggen. Dergelijke reizigers zullen het dubbele van de te weinig betaalde belasting moeten voldoen. Willen zij hiertoe niet overgaan, dan zal van hen geldelijke zekerheid voor dit dubbele bedrag worden geëischt en kunnen hun bagage en hunne particuliere vervoermiddelen worden aangehouden, waarop dan later de dubbele belasting wordt verhaald.
De reiziger die bij het uitgaan den dag van zijn vertrek niet doet vastleggen, zal niet alleen de kans loopen, dat hij bij wederbinnenkomst dubbele belasting moet betalen — omdat n.l. moeilijk kan blijken hoeveel dagen hij op reis is geweest —, doch zal bovendien bij het verlaten van het land voor de mogelijkheid komen te staan, dat reeds dan van hem zekerheid zal worden geëischt voor de belasting welke hij bij wederbinnenkomst redelijkerwijze verschuldigd kan zijn en dat ook dan reeds zijn bagage en particulier vervoermiddel worden aangehouden.
De formaliteiten, welke hierboven zijn aangegeven, zullen aanmerkelijk kunnen worden vereenvoudigd voor degenen, die in groepsverband een reis maken.
Door een tijdelijke versterking van de posten aan de grenzen gedurende het reisseizoen, zal worden bewerkt, dat de treinen niet zullen worden opgehouden en dat ook het toeristenverkeer zoo vlot mogelijk zal verloopen.
In het algemeen zullen personen, die buiten de zoogenaamde eerste linie aan de landzijde wonen, d. w. z. meer dan een uur gaans van de grens, niet als grensbewoner aangemerkt dienen te worden.
Waar de reisbelasting een uitvloeisel is van of althans ten nauwste samenhangt met de abnormale onevenwichtige economische omstandigheden hier en in het buitenland, heeft de minister gemeend, dat het gewenscht is de werkingsduur van de ontworpen wet voorshands tot een drietal jaren te beperken.

Regeling voor grensbewoners. — De belasting bedraagt:

1. voor een gehuwden grensbewoner of een gehuwden beroepsreiziger:

a) *f* 0.50 per jaar, indien zijn belastbare som minder bedraagt dan *f* 1500;

b) *f* 2.— per jaar, indien zijn belastbare som bedraagt *f* 1500 of meer, doch minder dan *f* 2500;

c) *f* 5.— per jaar, indien zijn belastbare som bedraagt *f* 2500 of meer, doch minder dan *f* 3500;

d) *f* 10.— per jaar, indien zijn belastbare som bedraagt *f* 3500 of meer.

2. Voor een ongehuwden grensbewoner of een ongehuwden beroepsreiziger:

a) *f* 0.50 per jaar, indien zijn belastbare som minder bedraagt dan *f* 1000;

b) *f* 2.— per jaar, indien zijn belastbare som bedraagt *f* 1000 of meer, doch minder dan *f* 1500;

c) *f* 5.— per jaar, indien zijn belastbare som bedraagt *f* 1500 of meer, doch minder dan *f* 2000;

d) *f* 10.— per jaar, indien zijn belastbare som bedraagt *f* 2000 of meer.

3. Voor een gehuwden grensbewoner of een gehuwden beroepsreiziger, die een zuiver vermogen bezit van *f* 50.000 of meer, alsmede voor een ongehuwden grensbewoner of een ongehuwden beroepsreiziger, die een zuiver vermogen bezit van *f* 30.000 of meer, bedraagt de belasting *f* 10.— per jaar, ook indien zijn belastbare som beneden een bedrag van *f* 3500, onderscheidenlijk van *f* 2000 blijft.
4. Met afwijking van onderdeel 2 van het eerste lid bedraagt de belasting voor de ongehuwde eigen en aangehuwde kinderen, die met een gehuwden grensbewoner samenwonen, wiens belastbare som *f* 3500 of meer of wiens zuiver vermogen *f* 50.000 of meer bedraagt *f* 10.— per jaar.

5. Met een gehuwde wordt voor de toepassing van dit artikel gelijkgesteld een persoon die gehuwd is geweest en voor de gemeentefondsbelasting kinderaftrek geniet.
(Limburger Koerier)
(Vor. ber. 2163 E.; Tw. Kamer 2197 F.)

4 MAART 1936

A. **ENGELAND. — Koning Eduard VIII. - Eerste radio-rede sinds troonsbestijging. —**
Op 1 Maart '36, voor de eerste maal sedert zijn troonsbestijging heeft koning Eduard VIII via de radio een boodschap uitgezonden, waarnaar niet alleen de millioenen Britsche onderdanen in het moederland en de overzeesche gewesten, doch de geheele beschaafde wereld heeft geluisterd.
Het waren eenvoudige, hartelijke woorden die herinnerden aan de toespraken van wijlen koning George en die den band, welke de over de geheele wereld verspreide Engelschen tot één groote familie bindt, nog vaster moet hebben aangehaald. Het waren tevens woorden van herinneringen aan het werk van zijn vader.
Thans rust op mij — zoo zei de koning — de plicht zijn werk voort te zetten. Men kent mij als den Prins van Wales, die gedurende en na den oorlog gelegenheid had bijna alle volkeren der aarde te bezoeken en verschillende sociale verhoudingen en moeilijkheden te bestudeeren.
Op het oogenblik spreekt de koning, maar daarnaast ook de mensch, die dezelfde hoop op geluk koestert als zijn volk.
Moge de wereld den vrede behouden en moge het Engelsche volk gelukkig zijn, daarmede handhavend het erfgoed, dat het onze is. (Daily Telegraph)
(Vor. ber. Koning Eduard VIII 2144 D.)

B. **GRIEKENLAND. — Opening van het parlement.**
Na een godsdienstige plechtigheid heeft de Koning op 2 Maart de zitting van het parlement voor geopend verklaard en de troonrede uitgesproken.
In zijn troonrede legde de Koning er den nadruk op, dat Griekenland trouw zal blijven aan zijn tot dusver gevolgde buitenlandsche politiek, dus ook aan het Balkanpact. De Koning was vol lof over het nut en de doeltreffendheid van dit verdrag. Tenslotte deed hij een dringend beroep op de vaderlandsliefde der afgevaardigden, opdat het land een krachtige en stabiele regeering worde gegeven, zoodat Griekenland naar den normalen politieken toestand terug kan keeren. (Proia)
(Vor. ber. Koning George II 2128 I.; Parlem. 2152 G.)

C. **DUITSCHLAND. — Pers. - Nieuwe verordening**
In verband met het publiceeren van berichten en artikelen over politieke aangelegenheden en het maken van opmerkingen of uitoefenen van critiek op maatregelen der regeering, heeft de rijksminister voor volksvoorlichting en propaganda de rijksperskamer en den rijksbond van de Duitsche pers er op gewezen, dat de vrijstelling van de voorschriften van de z.g. redacteurswet, in de toekomst nog slechts van kracht zal zijn voor zoodanige kerkelijke tijdschriften, die zich streng houden aan de bepaling, dat zij alleen officieel kerkelijke verordeningen en verdere kerkelijke, de geestelijke leiding der geloovigen aan gaande beschikkingen mogen publiceeren. Tijdschriften, die zich hiertoe niet beperken, moeten beschouwd worden als politieke tijdschriften.
Zij zullen onderworpen worden aan de bepalingen van de redacteurswet.
Zij mogen derhalve nog slechts verschijnen onder de verantwoordelijkheid van een op de beroepslijst ingeschreven redacteur. (Katholieke Wereldpers)
(Vor. ber. Pers 2061 A.)

D. **BELGIE. — De gedemilitariseerde Rijnzône - Belgische defensie-commissie brengt rapport uit. —**
In het namens de commissie voor Defensie uitgebracht rapport verklaart Burlet:
Inderdaad heeft Duitschland de gedemilitariseerde zône niet door gewone troepen bezet. Het Rijk onderhoudt in deze zône echter:
1. In kazernes ondergebrachte politie-troepen, die geschat worden op 30.000 man. De tusschen Duitschland en de geallieerden getroffen regelingen, die na het verdrag tot stand kwamen, voorzagen in ten hoogste 8.440 in kazernes ondergebrachte manschappen voor de staatspolitie.
2. Verschillende half-militaire formaties, waarvan het zeer moeilijk is het juiste cijfer vast te stellen.
3. Contingenten van den Arbeidsdienst, die permanent gedurende zes maanden in kampen worden ondergebracht.
Burlet zeide verder, dat de Generale Staf zich reeds gedurende meer dan een jaar heeft bezig gehouden met maatregelen, die een Duitschen inval over Hollandsch grondgebied zouden kunnen verhinderen.
(Handelsblad van Antwerpen) **(Vor. ber. 2158 F.)**

E. **WIELERSPORT. — Zesdaagsche te Antwerpen. —**
Het eindresultaat van den te Antwerpen gehouden Zesdaagsche is als volgt:
1. Deneef—De Kuysscher, 260 punten, 2. Charlier—Depauw 144 p., 3. Ronsse—Schön 57 p., op één ronde 4. Loncke—Billiet 155 p., 5. Smets—v. Nevele 137 p., 6. Jan Aerts—Schön 104 p., 7. Verreyken—Haezendonck 83 p., 8. De Rijck—Dictus 68 p., op vijf ronden: 9. Pijnenburg—Slaats 191 p., 10. Wals—Pellenaars 105 p., 11. v. Buggenhout—Meerschaert 72 punten. (Red. K. H. A.)
(Vor. ber. Zesdaagsche 2175 C.)

F. **DUITSCHLAND. — De Leipziger Messe geopend.**
Rijksminister Goebbels heeft op 1 Maart '36 de Leipziger Messe geopend met een rede, waarin hij o.a. zeide:
Bijna achttien jaar zijn voorbij gegaan sinds het einde van den wereldoorlog, die bijna alle volken aan den rand van den afgrond bracht en het raderwerk van het internationale economische leven bijna geheel tot stilstand bracht.
De toestand is zóó, dat sommigen in ongebruikte rijkdommen bijna stikken, terwijl de anderen in armoede omkomen. Door het dictaat van Versailles is een basis geschapen voor een wereldorde, die spot met elk gezond verstand en met iedere ervaring en daarom de ergste gevolgen moest hebben. Het uitgangspunt was namelijk, dat het beter met de welvaart van de wereld zou staan naarmate het een deel van het economische gebied, Duitschland, slechter zou gaan. De kroon werd op het economische onverstand gezet toen men de verarmde Duitsche economie milliarden leende tegen ongehoord hooge rente om op deze wijze nog zaken te doen. De geheele wereld raakte tenslotte verstrikt in een schuldensysteem, waaruit de volkeren zich slechts konden los maken door de schuldbetaling te staken.
De ongelijkmatige verdeeling der grondstoffen zou op zich zelf nog niet zoo zeer een probleem van wereldpolitiek en wereldeconomie zijn, indien een gezond ruilverkeer mogelijk zou zijn. Dat is helaas niet het geval. (Berliner Tageblatt)
(Vor. ber. Leipziger Messe 1935 A.; Goebbels 2137 E.)

G. **NEDERLAND. — Onderwijs. - Pathologie. - Intreerede van prof. P. Nieuwenhuyse over: eenige beschouwingen over vorm en functie in de pathologie.**
Prof. P. Nieuwenhuyse heeft als hoogleeraar in de algemeene ziektekunde en ziektekundige ontleedkunde aan de Universiteit te Utrecht een intree-rede gehouden over „vorm en functie in de pathologie".
Allereerst wees spr. op den innerlijken samenhang tusschen deze beide verschijnselen, daarbij als zijn meening te kennen gevende, dat de vormen bij levende wezens veranderlijke grootheden zijn, die onder invloed der functies staan, waarna hij in de tweede plaats stelling nam tegenover de opvatting, als zou de kern van het leven toch nimmer te benaderen zijn, daar het leven iets anders is dan een samenstel van physische en chemische processen.
Ook gelooft hij, dat het analyseeren der levensprocessen evenmin afbreuk heeft gedaan aan het ontzagwekkende van den sterrenhemel aan de grootschheid van het heelal.
De geweldige samengesteldheid der levensverschijnselen vereischen voor hun verklaring echter samenvattende denkbeelden. De begrippen vitalisme en neovitalisme met hun bijzondere levenskracht voldeden voor de wetenschap evenwel niet.
Toen kwam Kirchow, volgens wien het lichaam was opgebouwd uit van elkaar onafhankelijke cellen, die, naar Roux meende,

zelfs een strijd om het bestaan met elkander konden aangaan. Doch in de plaats dezer onderlinge onafhankelijkheid stelde prof. Boeke de harmonische samenwerking der weefselelementen tot instandhouding van het lichaam als één geheel.
Toch mogen wij ons van de eenheid van den mensch onder abnormale omstandigheden geen al te groote voorstelling maken, maar moeten wij in het oog houden, dat de mensch onafscheidelijk verbonden is met zijn omgeving, waartoe ook de ziektekiemen behooren, waarmee hij samenleeft.
Zoo zijn er allerlei ziekelijke afwijkingen, waarbij de mensch niet als zelfstandige eenheid reageert en de harmonie tusschen vormen en functies gestoord is.
Wij mogen ons dus niet uitsluitend verlaten op de genezende kracht der natuur, maar de medicus zal vaak moeten ingrijpen en essentieele verbetering tot stand brengen.
Het analytische onderzoek der afzonderlijke levensprocessen zal daarom krachtig dienen te worden voortgezet, waarbij de eenheidsgedachte, hoewel voor oogen te houden, geen directe leiding kan geven.
De groote veranderlijkheid van het leven evenals van de scheikundige samenstelling der weefsels zal aan een onderzoek naar de onderlinge wisselwerking tusschen vormen en functies echter stellig onoverkomelijke moeilijkheden in den weg leggen, al belooft de vooruitgang, zoowel van de weefselleer als van de scheikunde, voor de naaste toekomst ook veel. (Red. K. H. A.)
(Vor. ber. Ambtsaanv. in het Onderwijs 2191 E.)

A. **NEDERLAND. — Vereeniging der Nationale Veiligheid. —**
Het mag bekend worden beschouwd, dat in de Zuidelijke provincies de ongerustheid ten aanzien van de preventieve waarde van onze weermacht, die o.a. bleek uit het adres van een aantal burgemeesters aan de Regeering, aanleiding heeft gegeven tot het oprichten van het Comité voor Nationale Veiligheid. Deze oprichting had plaats op 20 October 1934 te Eindhoven, alwaar besloten werd een organisatie te vormen, die het geheele rijk der Nederlanden moest omvatten en, die er naar moest streven om in alle kringen der bevolking een juist besef van de eischen onzer Nationale Veiligheid aan te kweeken.
Deze organisatie heeft thans den vereenigingsvorm aangenomen in verband met haar voortdurenden groei.
Volgens art. 3 der statuten heeft de Vereeniging ten doel: „de ontwikkeling der Nationale krachten, die zoowel hier te lande als in Azië dienstbaar gemaakt kunnen worden, aan de verhooging der nationale en dientengevolge mede aan internationale veiligheid. Zij beoogt den geest van weerbaarheid vaardig te doen worden en de militaire weerkracht te verhoogen".
Tot voorzitter der vereeniging is benoemd prof. dr. J. E. de Quay hoogleeraar aan de R.K. Handelshoogeschool te Tilburg. Voorts zijn tot bestuurslid benoemd de heeren:
J. J. C. van Dijk, Oud-Minister van Oorlog; Mr. A. J. A. A. Baron van Heemstra, Oud-Gouverneur van Suriname; Mr. H. Th. s' Jacob, Oud-Commissaris der Koningin in Utrecht. (Limburger Koerier)
(Vorig bericht blz. 1846 F.)

B. **CUBA. — Miguel Mariano Gomez y Arias tot president gekozen. —**
De officieele uitslag van de verkiezingen op Cuba is thans, 40 dagen na de verkiezingen, gepubliceerd. De liberaal Miguel Mariano Gomez y Arias is gekozen met 515.749 stemmen.
Zijn conservatieve tegenstander, generaal Menocal, behaalde 420.681 stemmen.
Gomez behaalde de overwinning in alle zes provincies. (New York Herald Tribune) **(2132 B.)**

C. **SOVJET RUSLAND. — De valuta - Roebel. —**
In een beschikking noodigt de raad van volkscommissarissen de commissariaten van buitenlandschen handel en financiën uit, met ingang van 1 April 1936 alle verrekeningen der export- en importorganisaties en alle andere valutatransacties te verrichten tegen den koers van 1 roebel = 3 francs.
De staatsbank wordt uitgenoodigd, bij koop en verkoop van buitenlandsche valuta voor import- en exportorganisaties denzelfden koers in acht te nemen. (Prawda) **(Vorig bericht blz. 2113 C.)**

D. **LUCHTVAART. — Vliegongelukken - Nederl. Oost-Indië - Luit. W. V. Diepering gedood. —**
Bij gewone luchtoefeningen te Batavia zijn twee militaire vliegtuigen, twee Curtiss Hawkjagers, tegen elkaar gebotst. Een der toestellen, bestuurd door luit. W. V. Diepering, stortte neer, waarbij Diepering werd gedood. De bestuurder van het andere toestel, lt. J. P. van Helsdingen, wist zich na het ongeluk door een parachute-sprong te redden. Hij bleef geheel ongedeerd. Beide toestellen, die totaal vernield zijn, behoorden tot een escadrille van drie één-persoons toestellen, die te Bandoeng opgestegen waren. (Aneta) **(Vor. ber. Vliegongelukken 2151 C.)**

E. **FRANKRIJK. — Nieuwe Duitsche ambassadeur te Parijs. —**
De Duitsche rijkskanselier heeft den ambasadeur te Madrid, graaf Welczek, tot ambassadeur te Parijs benoemd.
Johannes, graaf Welczek, is in 1878 in Opper-Silezië geboren. In 1904 kwam hij in den diplomatieken dienst.
Begin 1923 werd hij tot gezant in Boedapest benoemd. Twee jaar later ging hij als ambassadeur naar Madrid.
Welczek was leider der Duitsche delegatie op de Ontwapeningsconferentie van 1932. (Le Temps)
(Vor. ber. Duitsch Gezant 2118 A.)

F. **ZWEDEN. — 40-urige werkweek niet aangenomen.**
De beide Huizen van het Zweedsche parlement hebben zich tegen het voorstel van de regeering uitgesproken i.z. ratificatie van de conventie tot invoering van de veertigurige werkweek. Deze beslissing, die zonder invloed is op de positie van de regeering, werd door de Eerste Kamer met 58 tegen 44 stemmen genomen en door de Tweede Kamer met 78 tegen 69 stemmen. (Svenska Dagbladet)

G. **NEDERL. OOST-INDIE. — Ontwerp ordonnantie inzake vrije dagen van werknemers. —**
In de bij den Volksraad op 11 Februari ingediende ontwerp-ordonnantie tot wijziging en aanvulling van het burgerlijk wetboek inzake de vrije dagen van werknemers, wordt bepaald, dat de werknemers twee vrije Zondagen per maand en tenminste 52 vrije dagen per jaar zullen moeten worden gegeven. Voor elken niet genoten vrijen Zondag heeft de werknemer het recht een schadeloosstelling te vorderen van tweemaal het dagloon. (Aneta)

H. **TOONEEL. — Louis de Vries onderscheiden. —**
In tegenwoordigheid van den Franschen schrijver Henri Clerc, den auteur van Louis de Vries' jubileumstuk „De Despoot", van mevr. Mann Bouwmeester en vele andere belangstellenden heeft Louis de Vries op 27 Februari '36 in den Hollandschen Schouwburg te Amsterdam voor den 200sten keer „De Despoot" gespeeld.
Henri Clerc zelf heeft Louis de Vries toegesproken, hem erkennend als een tooneelkunstenaar die geheel en al het karakter heeft gebeeld zooals de auteur dit zich had gedacht. Hij deelde Louis de Vries mede, dat de Fransche regeering hem tot ridder in het Legioen van Eer heeft benoemd. (Telegraaf)
(Vor. ber. Louis de Vries 521 G.)

I. **DUITSCHLAND. — Joodsche Nederlanders. —**
Het is gelukt ten bate van Joodsche Nederlanders in Duitschland woonachtig, een regeling tusschen de Duitsche en de Nederlandsche regeering tot stand te brengen, welke in het kort hierop neerkomt, dat deze groep Nederlanders, voor zoover zij zich door de toestanden in Duitschland in haar existentie bedreigd gevoeld, kan repatrieeren, met medeneming van een bedrag in geld, dat het mogelijk maakt in het vaderland een nieuw leven te beginnen. Natuurlijk maakt een en ander een grondig onderzoek in elk bijzonder geval noodig. Voorloopig gaat het om

zeker meer dan honderd gezinnen, die zich nu reeds in de verschillende consulaat-ressorten aangemeld hebben, welke aanmeldingen door het consulaat-generaal te Berlijn nader moeten worden onderzocht. Omtrent de daarmede samenhangende financieele bijzonderheden is officieel nog niets bekend. Naar verluidt zal het bedrag per gezin waarschijnlijk de R.M. 15.000 à 20.000 niet overschrijden.
(Algemeen Handelsblad)

5 MAART 1936

A. **LUCHTVAART. — „Luchtschip L.Z. 129" voltooid.** Na drie jaren arbeid in de montage-hal van de Duitsche Zeppelinreederij is het nieuwe groote verkeersluchtschip, de L.Z. 129, voltooid.
De L. Z. 129 is het grootste luchtschip ter wereld. Het stroomlijnvormige scheepslichaam meet 248 m., grootste middenlijn 41.2 m., gasinhoud 190.000 m³.
Door deze afmetingen is het luchtschip niet zoo slank als de Graf Zeppelin. Het gas is in 16 cellen ondergebracht, die alle met veiligheidsventielen zijn uitgerust. Het luchtschip wordt voortbewogen door Dieselmotoren der Daimler-Benzmotorenwerke in Stuttgart met een topprestatie van 4200 pk. Deze motoren zijn in vier gondels gebouwd die buiten den romp zijn opgehangen. Het schip kan 60.000 k.g. stookolie meenemen. De normale snelheid van de L Z 129, die een actieradius heeft van 14.000 km. bedraagt 125 km. per uur. Aan lading (passagiersgewicht inbegrepen) kan de L Z 129 in totaal 19.000 k.g. meenemen.
In den boeg van het schip is de gondel van den commandant gebouwd. De graf Zeppelin bevatte 24 bedden, doch de L Z. 129 heeft er 50 en bovendien groote recreatielokalen en wandelgangen. Ook zullen de passagiers in een bepaalde zaal, die daarvoor beveiligd is, kunnen rooken. (Berl. Tageblatt) **(156 A.)**

B. **NEDERL. OOST-INDIE. — De overdracht van het vlootcommando te Batavia. —**
De overdracht van het vlootcommando te Batavia had op 3 Maart '36 plaats in tegenwoordigheid van het Ned.-Indische eskader. Vice-admiraal Van Dulm, de aftredende vlootcommandant en Schout bij Nacht, Ferwerda, de nieuwe functionaris, vergezeld van den chef der marinestaf en den adj.-luitenant ter zee Burghard begaven zich in de admiraalsloep naar het vlaggeschip.
Men voer naar de schepen van de marine en het Gouvernementseskader, waarvan de bemanningen de eerbewijzen brachten. Aan boord van de „Sumatra" had de plechtige overdracht plaats.
Hierna werden van de „Soemba" eerst 15, daarna nog eens 13 saluutschoten gelost.
Onder het gebulder der kanonnen legde vice-admiraal Van Dulm het commando neer.
In zijn overdrachtsrede bracht hij in herinnering hetgeen hij had uitgesproken bij de aanvaarding van het commando, n.l. over de onzekere toestanden. Helaas is daarin geen verandering gekomen.
Integendeel dringt zich steeds sterker de noodzakelijkheid op om te zorgen, dat, moge zulks soms noodig zijn, onze weermacht steeds in staat zal zijn, de eer en belangen van ons Koninkrijk te verdedigen.
De nieuwe commandant richtte eenige afscheidswoorden tot vice-admiraal Van Dulm.
Hoe zorgelijk het wereldbeeld dikwijls ook moge zijn, wij moeten ons verheugen met het denkbeeld, dat Nederland paraat moge zijn om de dreigende gevaren met succes het hoofd te kunnen bieden.
Voor spr. is het een voorrecht in zulk een tijd het commando over te nemen.
Daarna verlieten de admiraals Van Dulm en Ferwerda de „Sumatra" terwijl de „Sumatra" 15 schoten loste. De heeren Van Dulm en Ferwerda begaven zich vervolgens naar het Gouvernementsvaartuig „Zuiderkruis", waar de vice-admiraal afscheid nam. (Aneta)
(Vorig bericht blz. 1907 B.)

C. **NEDERLAND. — Erasmus herdenking. —**
Ter herdenking van het feit, dat op 12 Juli van dit jaar het 400 jaar geleden zal zijn, dat Erasmus stierf, is op 28 Febr. '36 in de Leidsche Universiteit onder auspiciën van het Instituut voor Systematische Theologie en den Vrijz. Chr. Studentenbond een herdenkingsbijeenkomst gehouden, waarvoor zeer groote belangstelling bestond.
Na een korte inleiding van prof. dr. ir. J. van Holk werd het woord gevoerd door prof. dr. J. Huizinga uit Leiden, die zich voornamelijk bepaalde tot een bespreking van Erasmus' „Colloguia".
De eerste uitgave van den Colloguia dateert van 1517 en is niet van Erasmus zelf afkomstig, hetgeen wel het geval is met de nadien veelvuldige aanvullingen. Zijn didactische werkzaamheid is niet van langen duur; al spoedig legt hij zich toe op bestudeering der philologie en theologie. De in zijn uitgaven tot uiting komende resultaten vertoonen zoowel een positieven als een negatieven kant.
Vervolgens sprak prof. dr. Gerard Brom uit Nijmegen over „Erasmus en het katholicisme". Spr. wees er op, hoe Erasmus bij zijn leven van de zijde der katholieke kerk veel tegenstand heeft ondervonden. Eerst later bleek hij dichter bij Rome te staan, dan roomschen zich wel eens voorstelden. De beslissende vraag is, of Erasmus een afbreker moet heeten of een opbouwer.
Ten slotte sprak prof. dr. J. Lindeboom uit Groningen over „Erasmus en zijn beteekenis voor den tegenwoordigen tijd". Zijn werk, aldus spr., heeft ongetwijfeld een blijvende waarde, al is sprekers bewondering voor Erasmus begrensd. Zijn kennis van het Latijn, ofschoon boven allen lof verheven, wordt in onzen tijd slechts matig gewaardeerd en de beteekenis er van is thans moeilijk meer te onderkennen.
(Red. K. H. A.)

D. **CHARLES NICOLLE OVERLEDEN. —**
Te Tunis is op 29 Febr '36 prof. Charles Nicolle, directeur van het instituut Pasteur, in den ouderdom van 70 jaar overleden.
In 1911 heeft hij de resultaten van zijn onderzoekingen naar de vlektyphus gepubliceerd.
In 1922 kreeg Nicolle de Karthago-prijs voor zijn medischen arbeid.
In 1928 kreeg Nicolle den Nobelprijs voor zijn onderzoekingen naar de vlektyphus. (Le Journal)

E. **ZWEMSPORT. — Nieuwe wereldrecords van Willy den Ouden en Rie Mastenbroek - Nederlandsche records van Sipkema, O.D.Z. en R.D.Z. —**
Ter gelegenheid van de te Amsterdam gehouden weldadigheids-zwemwedstrijden ten bate van A. G. O. (Arbeidsinrichtingen voor Geestelijk Onvolwaardigen), zijn de volgende wereldrecords gevestigd:
Willy den Ouden is er in geslaagd haar eigen wereldrecord over de 100 m. vrije slag met 0.2 sec. te verbeteren door dezen afstand in 1 min. 4.6 seconde te zwemmen.
De Rotterdamsche zwemster Rie Mastenbroek slaagde er in het wereldrecord van Mej. Holm (Ver. St.), over de 100 m. rugslag met 0.5 sec. te verbeteren. Zij deed 1 min. 15.8 sec. over den afstand.
Bovendien bracht Sipkema het Nederlandsch record over de 200 m. vrije slag op 2 min. 22.2 sec. en verbeterde hierdoor het record van Kreffer met 0.4 sec. Tenslotte verbeterden de ploegen van O.D.Z. en R.D.Z. het record dames wisselslag-estafette 3 maal 50 m. met 1.8 seconde, door den afstand in 1 min. 45 sec. af te leggen (Red. K.H.A.) **(V. b. Rie Mastenbroek 2175 D.; Willy den Ouden 1946 I.; Ned. rec. 2175 D.)**

F. **IWAN PAWLOW OVERLEDEN. —**
Prof. Iwan Pawlow is op 27 Februari '36 overleden. Iwan Petrowitsj Pawlow werd den 26sten September 1849 te Rjasan geboren. In 1890 werd hij benoemd tot hoogleeraar in de pharmacologie te Tomsk, kreeg daarna een aanstelling aan de militair-geneeskundige academie te Petersburg, eerst als professor in de pharmacologie daarna als hoogleeraar in de physiologie. Pawlow werd leider van drie physiologische laboratoria en hij en zijn leerlingen hebben de experimenteele physiologie met belangrijke vondsten verrijkt. Bijzonder bekend is Pawlow's werk over de klieren der spijsvertering, een onderzoek waarvoor een reeks nieuwe methoden in toepassing werd gebracht. Hij hield zich daarna bezig met de speeksel-

afscheiding en de oplossing van dit probleem vormde de basis voor zijn leer van de „voorwaardelijke reflexen", waarvoor hem in 1904 de Nobelprijs voor geneeskunde en physiologie werd toegekend. Hij stelde vast, dat bij dieren op grond van ervaring z.g. voorwaardelijke reflexen ontstaan, die als reactie van het zenuwsysteem op de veelvuldige prikkels der omgeving moeten worden beschouwd. Zijn onderzoekingen op het gebied van de hersenen hebben de leer der reflexen verder tot ontwikkeling gebracht.
(Prawda)

6 MAART 1936

A. **BULGARIJE. — Revolutiepoging van 3 October 1935 - Reserve-luitenant Weltsjeff ter dood veroordeeld. —**
De reserve-luitenant Weltsjeff, die de aanstichter is geweest van de revolutiepoging op 3 Oct. '35 is door den krijgsraad ter dood veroordeeld, evenals commandant Dantsjef. Vele andere samenzweerders kregen groote vrijheidsstraffen. (Wreme) **(1985 G.)**

B. **SOVJET-RUSLAND. — Een interview met Stalin. - Buiten-Mongolië, Europa. —**
Wij moeten Buiten-Mongolië helpen, indien Japan de republiek aanvalt en haar de onafhankelijkheid wil ontnemen, aldus Stalin in een onderhoud, dat Roy Howard van het dagblad-concern Scripps-Howards met den Russischen staatsman heeft gehad.
De plaatsvervanger van Litwinof heeft den Japanschen gezant te Moskou reeds dit standpunt kenbaar gemaakt, aldus Stalin. Wij zullen Buiten-Mongolië helpen, zooals we dat ook in 1921 (tegen de Wit-Russen) hebben gedaan.
Op een vraag van Howard of een poging van de Japanners om Oelan-Bator, de hoofdstad van Buiten-Mongolië, te veroveren een actie van Rusland noodig zou maken, antwoordde Stalin bevestigend.

J. Stalin.

Japan, aldus Stalin, schijnt voort te gaan troepen bij de Mongoolsche grens samen te trekken, maar tot dusver is nog geen melding gemaakt van een nieuwe poging tot schending van de grens.
Het gesprek overbrengende op den toestand in Europa, zeide Howard dat Sovjet-Rusland scheen te gelooven dat Duitschland en Polen aanvalsplannen tegen Rusland smeedden en een militaire samenwerking ontwierpen, die deze plannen zou kunnen verwezenlijken. Polen heeft altijd gezegd dat het vreemde troepen niet zou toestaan van Poolsch grondgebied gebruik te maken tegen een derde mogendheid. Hoe stelt Rusland zich dan een agressie van de zijde van Duitschland voor?
Stalin antwoordde dat de geschiedenis bewijst, dat indien een staat een andere mogendheid den oorlog wil aandoen, en beide staten geen gemeenschappelijke grens hebben, de staat-aanvaller zoekt naar gebieden, door welke het toch de grenzen van den ander kan bereiken. De aanvaller vindt zulke gebieden, hetzij door geweld, zooals in 1914, toen Duitschland België aanviel om Frankrijk te bereiken, hetzij door het grondgebied van een staat te „leenen", wat Duitschland in 1918 met Letland gedaan heeft, om Leningrad te bereiken.
Ik weet niet, aldus Stalin, welke grensgebieden Duitschland voor zijn doel zou kiezen, maar ik denk dat zij, die bereid zijn hun grondgebied te „leenen", wel gevonden kunnen worden! Stalin zeide dat het onmogelijk te zeggen is of een oorlog vermeden kan worden, de oorlog kan plotseling komen. Tegenwoordig verklaart men geen oorlog meer, maar de oorlog begint eenvoudig. Ik geloof echter ook dat de positie van de vrienden van den vrede sterker wordt. Zij worden gesteund door de publieke opinie, door den wil van de groote massa van ieder volk. Geen volk ter wereld verlangt naar den oorlog. De vrienden van den vrede hebben ook middelen als den Volkenbond tot hun beschikking.
Naar mijn meening, aldus Stalin, zijn er twee gevaarlijke plekken. De eene ligt in de Japansche zône, de andere, in Europa, in de Duitsche.
Het is moeilijk te zeggen waar het gevaar het sterkste dreigt. Vergeleken met de twee genoemde gevaren, is de oorlog in Abessynië niet meer dan een episode. (Poslednij-Nowistjie)
(Vor. ber. Stalin 1791 G.)

C. **KOFFIE. — Export en Oogst. - Schatting over 1935/36. —**
De schatting van den export 1935/36 en de schatting van de oogsten 1935/36 (herleid tot balen 60 kg.) na aftrek van het verbruik in de productielanden is als volgt:

	Schatting Export 1935-'36	Schatting Oogsten 1935-'36
Santos	9.000.000	11.100.000
Overig Brazilië	4.500.000	6.170.000
Ned. Oost-Indië	1.200.000	1.760.000
Surin. en Demerara	50.000	50.000
Columbia	3.000.000	3.250.000
Venezuela	750.000	750.000
Guatemala	800.000	800.000
Salvador	750.000	750.000
Haïti en San Domingo	600.000	600.000
Mexico	700.000	700.000
Costa Rica	400.000	400.000
Britsch-Indië	150.000	150.000
Jamaica, Ecuador, Honduras	300.000	300.000
Nicaragua	300.000	300.000
Diverse Afrika- en andere oogsten	2.000.000	2.000.000
Bijeen	24.500.000	29.080.000

(Jaaroverzicht v. d. Ver. voor den Koffiehandel)
(Vor. ber. Koffie 2031 F.)

D. **NEDERLAND. — Wijziging van het vaste lastenontwerp. —**
In het vaste lasten-ontwerp zullen eenige wijzigingen worden voorgesteld.
De voornaamste is, dat in de paragraaf betreffende de huurverlaging, de automatische vermindering van bestaande huren tot 80% van de huren op 1 Januari 1931 vervalt.
De huurder, die meent aanspraak te kunnen doen gelden op verlaging van huur zal volgens het gewijzigd ontwerp een daartoe strekkend verzoek moeten indienen bij den kantonrechter. (Nieuwe Telegraaf)
(Vorig bericht blz. 1866 B.)

E. **TSJECHO-SLOWAKIJE. — Werkloosheid. —**
Het aantal werkloozen in Tsjecho-Slowakije bedroeg in December 1935 679.980 tegen 668.[illegible] in December 1934. (Prager Presse) **(Vor. ber. 682 F.)**

F. **ESTLAND. — Volksstemming. —**
Aan de volksstemming, inzake de bijeenroeping van de nationale vergadering hebben ruim 617,000 burgers, dus bijna 82% van alle kiesgerechtigden, deelgenomen.
Voor het voorstel der regeering stemde 76%
(Päewaleht)

G. **POLEN. — Werkloosheid. —**
Het aantal werkloozen in Polen bedroeg in November 1935 263.211 tegen 294.874 in November 1934.
(Polska Agencia Telegr.) **(V. b. Werkloosh. 1734 I.)**

H. **VATICAAN. — De Paus en Duitschland. —**
De Paus heeft door middel van den nuntius te Berlijn, mgr. Cesare Orsenigo, bij de Duitsche regeering een scherp protest geuit tegen de maatregelen op het uitgeven van periodieken. (Osservatore Romano)
(V. b. Paus Pius XI 2107 F.; Duitsche Pers 2202 C.)

7 MAART 1936

PALESTINA

A. **In- en Uitvoer . - Handel met Nederland. —**
Aan het jaarverslag over 1935 van het Comité ter bevordering van den handel tusschen Nederland en Palestina, ontleenen wij:
De gunstige verwachtingen omtrent de economische ontwikkeling van Palestina, welke voor ons in het najaar van 1933 een aanleiding zijn geweest, een bureau te organiseeren ter bevordering van den handel tusschen ons land en Palestina, zijn tot dusverre verwezenlijkt. Palestina bevindt zich heden ten dage, ondanks de geweldige economische moeilijkheden, waarmede vrijwel de geheele wereld te kampen heeft, nog steeds in een zeer benijdenswaardige positie. 's Lands buitenlandsche handel beweegt zich in een stijgende lijn, het zakenleven bloeit, er heerscht bijna geen werkloosheid, de arbeidsloonen zijn hoog, de begrooting bevindt zich in evenwicht en bovendien beschikt 's lands regeering over een aanzienlijk financieel surplus.

De handelsbeweging tusschen Nederland en Palestina heeft zich gedurende de laatste jaren op de volgende wijze ontwikkeld:

	Nederl. invoer uit Palestina	Nederl. uitvoer naar Palestina
1930	*f* 229,600	*f* 676,700
1931	„ 125,900	„ 780,800
1932	„ 294,300	„ 567,800
1933	„ 384,700	„ 750,900
1934	„ 606,000	„ 1,673,000
1935	„ 1,252,000	„ 1,737,000

Hieruit blijkt dus, dat de handel tusschen Nederland en Palestina gedurende de laatste zes jaren belangrijk is vermeerderd. De totale handelsbeweging is van ruim *f* 900.000 in 1930 gestegen tot ca. *f* 3 millioen in 1935, d. w. z. een stijging van 233%, en de Nederlandsche uitvoer naar Palestina is in deze periode gestegen van *f* 676.000 tot *f* 1.737.000, een vermeerdering van ca. 156%. De Palestijnsche invoer in Nederland is gedurende de jaren 1930—'35, volgens bovenstaande cijfers, met niet minder dan 446% gestegen.

De volgende cijfers geven een duidelijk beeld van de krachtige ontwikkeling van den Palestijnschen in- en uitvoer gedurende de laatste jaren.

	Invoer £ P.*)	Uitvoer £ P.	Invoersaldo £ P.
1931	5.940.000	1.823.000	4.117.000
1932	7.770.000	2,625.000	5.145.000
1933	11.123.000	2.911.000	8.212.000
1934	15.153.000	3.502.000	11.651.000
1934 1ste halfjaar .	6.970.000	2.046.000	4.924.000
1935 1ste halfjaar .	8.475.000	3.222.000	5.253.000

*) De waarde van een Palestijnsch £ = 1 £ sterling.

De totale invoer van Palestina vermeerderde in de jaren 1931—1934 dus met ruim £P. 9.200.000.
Het gemiddelde invoersaldo bedroeg gedurende de jaren 1931—1934 ca. £ P. 7¼ millioen; een bedrag, dat gedeeltelijk werd gedekt door z.g. „onzichtbare" uitvoeren: zooals touristenuitgaven, een stijgende bron van inkomsten, waarvan het jaarlijksch bedrag daar op ca. £ P. 750.000 wordt geraamd; uitgaven der Britsche regeering in Palestina, alsmede rente op buitenlandsche kapitaalbeleggingen van Palestijnsche inwoners. De stijging van het invoer-overschot is gedeeltelijk veroorzaakt door kapitaalinvoer van de zijde der immigratie, aangezien de deviezenrestricties in vele landen de transfer van liquide kapitaal grootendeels belemmeren.
Palestina's invoer-surplus wordt veelal beschouwd als de labiele factor in 's lands economie. Men moet bij de beoordeeling van deze situatie echter niet vergeten, dat, afgezien van de zooeven genoemde onzichtbare exporten, nog andere factoren ten gunste van Palestina spreken. De economische ontwikkeling van Palestina wordt n.l. niet gefinancierd door aanzienlijke buitenlandsche leeningen, welke — zooals in vele andere z.g. jongere landen het geval is — langdurige en drukkende rente- en aflossings-lasten veroorzaken. Palestina wordt in hoofdzaak gefinancierd door Joodsch kapitaal, dat grootendeels het eigendom is van Palestijnsche inwoners. Het valt echter niet te loochenen dat een handelsbalans, welke in aanzienlijke mate passief blijft, financieele moeilijkheden kan veroorzaken, wanneer de kapitaalstroom zich in verband met gewijzigde economische of politieke omstandigheden — plotseling in omgekeerde richting mocht gaan bewegen.
(Vor. ber. In- en Uitvoer 1619 G.; Handelsbetr. met Nederland 988 B.)

B. **Havenverkeer. —**
De scheepvaartbeweging in Palestina's voornaamste havenplaatsen, Haïfa en Jaffa, bewijst eveneens, dat 's lands economische ontwikkeling gedurende de laatste jaren met reuzenschreden voorwaarts is gegaan:

	HAIFA		JAFFA	
	Aantal binnengek. schepen	tonnage	Aantal binnengek. schepen	tnonage
1919/20 . .	160	189.820	194	175.107
1933 . . .	1063	2.681.612	866	2.041.200
1934 . . .	1404	3.469.072	1114	2.454.358

De regeering heeft £P. 15.000 uitgetrokken voor het verrichten van voorloopige onderzoekingen en het opmaken van plannen ter verbetering van de haven van Jaffa. De huidige situatie was ondraagbaar geworden; de belangrijke stad Tel Aviv met haar achterland had in Jaffa een haven, welke volkomen onvoldoende was.
(Vor. ber. Havenverkeer 1883 D.)

C. **Bevolking en ontwikkeling. —**
De bevolking van Palestina bedraagt ca. 1,250,000 zielen; hiervan zijn ca. 2/3 Mohammedanen, hoofdzakelijk Arabieren en ca. ¼ Israëlieten. Het aantal immigranten bedroeg in 1932: 16,000, in 1933: 42,000, in 1934: 48,000 en gedurende de eerste vier maanden van 1935 beliep dit aantal 29,500. Het aantal immigranten heeft 's lands bevolking in ongeveer drie jaren tijd met ca. 1/10 deel vermeerderd. De meerderheid dezer nieuwe inwoners wordt gevormd door Israëlieten; ongeveer de helft hiervan was gedurende 1933/35 afkomstig uit Polen en 1/5 uit Duitschland. Het gedeelte der Joodsche immigranten, dat in 1933 £ P. 1000 of meer bezat, bedroeg 11%; dit percentage steeg in 1934 tot 12%. Het gemiddelde bedrag, dat door kapitaalkrachtige immigranten in het land werd gebracht is echter aanzienlijk hooger dan £ P. 1000; men schat het kapitaal, door de immigratie in 1934 naar Palestina getransfereerd, op £ P. 10 millioen. Wanneer men daarbij rekening houdt met de kapitalen, welke voortdurend beschikbaar zijn, hetzij voor commercieele kapitaalbelegging, hetzij voor philantropische doeleinden, dan zal het tempo van 's lands economische ontwikkeling geen verwondering meer baren. Het is nog niet mogelijk gebleken voor dezen aanzienlijken kapitaalstroom onmiddellijk emplooi te vinden en groote bedragen bevinden zich dientengevolge bij de banken gedeponeerd in afwachting van mogelijkheden tot belegging op langen termijn. In verband met deze situatie veroorzaakt de oprichting van een reeks kleinere locale banken, waarvan het aantal op ca. 100 instellingen wordt geschat, eenige zorgen. Volgens een zeer ruwe schatting zijn in den loop van 1934 de volgende bedragen geïnvesteerd: £ P. 6,000,000 in den huizenbouw, £ P. 2,500,000 in den landbouw en £ P. 1,500,000 in de nijverheid.
(Vor. ber. Bevolking 10 I.; Immigratie 1626 G.)

A. In verband met de belangrijke politieke gebeurtenissen, die de wereld bezig houden, geven wij een korte samenvatting van de verdragen tusschen de verschillende mogendheden overeengekomen.

Vredesverdrag van Versailles. —
Het vredesverdrag van Versailles werd gesloten tusschen Duitschland en 26 mogendheden, waarmede het in oorlog was geweest.
De Duitsche regeering vond de voorwaarden eerst onaannemelijk, doch nam deze tenslotte op 22 Juni 1919 aan, de onderteekening had plaats op 28 Juni 1919 te Versailles.
Met de Vereenigde Staten werd door Duitschland op 25 Augustus 1921 een afzonderlijke vrede gesloten.
De oorspronkelijke voorwaarden werden gevormd door de veertien punten van president Wilson, waarvan echter de door den Raad van Vier (Frankrijk, Engeland, Amerika en Italië) voorgestelde latere voorwaarden aanmerkelijk afweken.
De voornaamste bepalingen zijn:
Duitschland staat Elzas-Lotharingen aan Frankrijk af, het grootste deel van Polen en West-Duitschland aan Polen (Oost-Pruisen wordt van West-Pruisen gescheiden, Poolsche Corridor), het Memelgebied aan de Entente, Danzig wordt vrijstaat en vrijhaven van Polen, Moresnet, Eupen en Malmédy komen aan België, Noord-Sleeswijk (Noordelijk gedeelte) aan Denemarken, Saargebied tot 1935 onder het beheer van den Volkenbond, na volksstemming in 1935 met een gunstig verloop voor Duitschland zouden de kolenmijnen in het Saargebied van Frankrijk moeten worden teruggekocht. Duitschlands aansluiting bij Oostenrijk is verboden. Tolverbond met Luxemburg wordt opgeheven. Alle koloniën moeten worden afgestaan aan den Volkenbond. Duitschland's leger zal tot 100.000 man verminderd worden, mag alleen uit vrijwilligers bestaan en geen zware artillerie, giftgassen, tanks noch vliegtuigen bezitten. Alle versterkingen binnen 50 K.M. van rechter Rijnoever moeten worden geslecht, zoomede de versterkingen van de kust van de Oostzee en Helgoland. De geheele Duitsche oorlogsvloot, behalve eenige kleinere schepen, moeten uitgeleverd worden, benevens een enorme hoeveelheid oorlogsmateriaal. Uitlevering van de koopvaardijvloot en afstand van de onderzeesche kabels. Duitschland is verplicht de verwoeste gebieden in Frankrijk en alle verdere aangerichte schade te herstellen, het daartoe vereischte bedrag zal later worden vastgesteld. Uitlevering van de door de Geallieerden als oorlogsmisdadigers gekwalificeerden. Eenzijdige meestbegunstiging der geallieerde landen op economisch gebied gedurende 5 jaar. Internationale contrôle over de Duitsche waterwegen. De levering van een jaarlijksche hoeveelheid steenkolen, vee en andere producten. Ter waarborging van de nakoming van het verdrag worden de linker-Rijnoever en eenige bruggenhoofden (Keulen, Mainz, Koblenz) bezet. Geleidelijke ontruiming in 5, 10 en 15 jaar. Sancties bij niet-nakoming dezer voorwaarden.
(Vorig bericht blz. 1639 A.)

Fransch-Belgische Militaire Conventie. —
7 September 1920. —

Kleine Entente. —
Verdragen tusschen Joego-Slavië en Tsjecho-Slowakije, 14 Aug. 1920 en 31 Aug. 1922.
Roemenië en Tsjecho-Slowakije, 23 April 1921.
Joego-Slavië en Roemenië, 7 Juni 1921.
Deze drie verdragen voorzien in wederzijdschen bijstand ingeval een aanval door Hongarije, het laatste verdrag geldt ook voor een aanval door Bulgarije.
(Vorig bericht blz. 1932 F.)

Het Locarno-pact. —
Van 5 tot 16 October 1925 kwam te Locarno tusschen Duitschland en de geallieerden Engeland, Frankrijk, België en Italië, het Verdrag van Locarno tot stand. Feitelijk waren dit twee verdragen, n.l. het zoogenaamde Rijnpact, dat een vredes- en garantieverdrag was tusschen Duitschland en de Geallieerden, en een Arbitrageverdrag van Duitschland met België, Frankrijk, Polen en Tsjecho-Slowakije. Het pact werd te Londen geteekend op 1 December 1925.
Het belangrijkste was het Rijnpact. De vijf mogendheden, die dit onderteekenden, wilden de veiligheid verzekeren der volken, die den oorlog meegemaakt hadden, door middel van aanvullende waarborgen in het kader der reeds tusschen hen gesloten verdragen en de Volkenbondsovereenkomst.
In dit verdrag waarborgden de onderteekenaars den territorialen status quo, de onschendbaarheid der grenzen tusschen Duitschland, Frankrijk en België en de handhaving der gedemilitariseerde zône.
Die landen namen wederkeerig op zich, in geen geval elkanders gebied binnen te vallen, noch hun toevlucht te nemen tot oorlog. De eenige inbreuken, waarin werd voorzien, waren ingeval van wettige verdediging, ingeval van zekere schendingen van vorenbedoelde verbintenissen, of van een actie ondernomen tegen een aanvallenden staat krachtens besluit van den Volkenbond, of de artikelen 15 en 16 van het pact, door de toepassing waarvan men den waarborg in werking zou stellen, die Frankrijk, Polen en Tsjecho-Slowakije elkaar gaven tegen mogelijke schendingen hunner grenzen.
Het pact randde noch het Verdrag van Versailles aan, noch de aanvullende regelingen, noch de rechten en verplichtingen van partijen, voor zooveel zij leden waren van den Volkenbond.
Het verdrag trad in werking bij het toetreden van Duitschland bij den Volkenbond.
(Vorig bericht blz. 1082 F.)

VERDRAGEN

Polen en Roemenië. —
Verdrag van wederzijdschen bijstand, 3 Maart 1921 en 26 Maart 1926.

Frankrijk. —
Verdragen tusschen Frankrijk en Polen en Frankrijk en Tsjecho-Slowakije, 16 Oct. 1925, waarin de onderteekenaars elkaar bijstand beloven ingeval zij aangevallen worden.
Frankrijk en Roemenië. — Een Garantie-verdrag, 10 Juni 1926.
Frankrijk en Joego-Slavië. — 11 Nov. 1927. Consultatieve verdragen, waarbij wederzijdsch overleg moet worden gepleegd ingeval de status quo in Europa verandert.

Balkan-Entente. —
Overeenkomst tusschen Griekenland, Roemenië, Turkije en Joego-Slavië, geteekend op 9 Febr. 1934 met protocol van 24 April 1934, waarbij de onderteekenaars de veiligheid hunner grenzen waarborgen.
(Vorig bericht blz. 2149 D.)

Donau-Pact. —
Garandeert de onafhankelijkheid van Oostenrijk, maar het verdrag is door de betrokken mogendheden (Frankrijk, Italië en de Kleine Entente) nog niet geteekend. **(Vorig bericht blz. 1912 I.)**

Driemogendhedenverdrag van Stresa. —
Zie pag. 1759 C. **(Vorig bericht blz. 1767 D.)**

Fransch-Russisch pact. —
De onderteekening van dit pact heeft op 2 Mei 1935 plaats gehad. De inhoud van dit pact wordt op pag. 1758 E vermeld. Dit verdrag wordt nog door een protocol gevolgd. In art. 1 daarvan wordt verklaard: Het effect van art. 3 van het verdrag is ieder van de verdragsluitende partijen te verplichten onmiddellijken bijstand te verleenen aan den ander overeenkomstig de aanbevelingen van den Raad van den Volkenbond. **(Vorig bericht blz. 2199 C.)**

8 MAART 1936

A. DUITSCHLAND. — Het Pact van Locarno opgezegd. - Hitler's zeven punten. —

De rede, welke Adolf Hitler in de op 7 Maart '36 plotseling bijeengeroepen Rijksdagzitting in de Krollopera te Berlijn heeft gehouden, had tot hoofddoel de opzegging van het Pact van Locarno. Den landen, die dit verdrag hebben onderteekend, namelijk Italië, Frankrijk, Engeland en België zijn onderhandelingen voorgesteld, ten einde tot een nieuw verdrag te komen. Een rechtstreeksch gevolg van de opzegging van het Pact van Locarno is de Duitsche militaire bezetting van het Rijnland, die reeds gedeeltelijk is volbracht. Den vertegenwoordigers der betrokken landen te Berlijn zijn deze besluiten, vervat in een memorandum, overhandigd. De voorstellen, die Adolf Hitler daarin heeft aangekondigd, zijn de volgende:

„De Duitsche regeering verklaart zich bereid, op de basis der volgende voorstellen onverwijld nieuwe overeenkomsten te sluiten voor het tot stand brengen van een systeem van verzekering van den Europeeschen vrede:

1. De Duitsche regeering verklaart zich bereid, onmiddellijk met Frankrijk en België in onderhandeling te treden over de vorming van een wederzijdsche gedemilitariseerde zône en aan een dergelijk voorstel in allen omvang van te voren haar goedkeuring te hechten onder voorwaarde van volkomen gelijkheid.
2. De Duitsche regeering stelt voor, ter verzekering van de onschendbaarheid en onaantastbaarheid der grenzen in het Westen, een non-agressiepact tusschen Duitschland, Frankrijk en België te sluiten, waarvan zij bereid is den duur op 25 jaar te stellen.
3. De Duitsche regeering wenscht Engeland en Italië uit te noodigen als garanten dit verdrag te onderteekenen.
4. De Duitsche regeering is bereid, indien de koninklijke Nederlandsche regeering dat wenscht en de andere verdragspartijen het gewenscht achten, Nederland in dit verdragssysteem te betrekken.
5. De Duitsche regeering is bereid, ter verdere versterking der veiligheidsovereenkomsten tusschen de Westersche mogendheden een luchtpact te sluiten, waardoor automatisch en effectief het gevaar van plotselinge luchtaanvallen kan worden voorkomen.
6. De Duitsche regeering herhaalt haar aanbod, met de staten, die in het Oosten aan Duitschland grenzen, een non-agressiepact zooals met Polen te sluiten. Daar de Litausche regeering in de laatste maanden haar houding met betrekking tot het Memelgebied aan een zekere correctie heeft onderworpen, neemt de Duitsche regeering de uitzondering, die zij eens ten aanzien van Litauen heeft moeten maken, terug en verklaart zij zich, onder voorwaarde dat de gegarandeerde autonomie van het Memelgebied wordt bevorderd, bereid, ook met Litauen een dergelijk non-agressiepact te sluiten.
7. Na de thans eindelijk bereikte rechtsgelijkheid en het herstel der volle souvereiniteit over het geheele Duitsche rijksgebied beschouwt de Duitsche regeering het voornaamste motief voor haar uittreden uit den Volkenbond als vervallen. Zij is derhalve bereid, weder tot den Volkenbond toe te treden.

Zij spreekt daarbij de verwachting uit, dat binnen afzienbaren tijd langs den weg van vriendschappelijke onderhandelingen het probleem van de koloniale rechtsgelijkheid en het probleem van het losmaken van het Volkenbondsstatuut van hun in het verdrag van Versailles gewortelden grondslag worden opgelost.

Uit Hitler's rede, die met de bekende en reeds vroeger vermelde geschiedenis van Duitschland's vernedering begon, citeeren wij het volgende:

Duitschland wil gelijke kansen.

Het Duitsche volk heeft geen bijzondere hulp van anderen noodig, maar het wil dezelfde kansen hebben als de anderen.

Het belangrijke Duitsche vraagstuk is dit: Omdat tengevolge van den algemeenen onfortuinlijken economischen toestand het leven voor den Duitscher moeilijker is, is een inspanning van alle krachten noodig om het eerste vraagstuk van brood en leven op te lossen. Dat kan alleen gelukken als het volk het gevoel bezit van zijn politieke veiligheid en rechtsgelijkheid. Wij willen niet langer als heloten behandeld of geleid worden. Een oplossing van deze beide kwesties zou tot een bevrijding van geheel Europa van een nachtmerrie leiden. Reeds in 1919 had ik mij voorgenomen tot deze oplossing mee te werken, omdat ik toen reeds inzag dat het Duitsche volk het hem aangedaan onrecht en leed op den duur niet dwingen kon, noch wilde noch behoefde.

In 1932 stond Duitschland voor een bolsjewistische revolutie. Ik heb deze crisis nog kunnen bezweren door de mobiliseering van alle redelijke en moreele krachten van het Duitsche volk. De man die Duitschland voor het bosjewisme bewaard heeft moest het ook zijn rechtsgelijkheid weer verschaffen, en deze rechtsgelijkheid heeft het Fransche volk geen enkel nadeel gebracht. Maar als het roode oproer in ons land gezegevierd zou hebben, dan zou dat tot gevolgen hebben geleid, in welke de meeste Europeesche staatslieden, helaas, zelfs thans nog geen helder inzicht hebben.

Sinds ik 30 Januari 1933 mijn zwaren weg ben gegaan, heb ik geen oogenblik de plichten vergeten die ik ook jegens de Europeesche cultuur te vervullen heb. Ik wil niet twisten over wat ieder afzonderlijk volk tot die cultuur heeft bijgedragen, maar cultuur is alleen mogelijk in een land, wanneer het naar buiten volkomen rechtsgelijkheid bezit.

Waarom zou het dus niet mogelijk zijn in naam van die Europeesche cultuur den eeuwenouden strijd met het Fransche volk, die nooit tot een oplossing gebracht is en nooit zal komen, te begraven en door een hoogere rede te vervangen?

Het Duitsche volk heeft er geen belang bij dat het Fransche volk lijden zou, noch omgekeerd, en welk voordeel is er voor Frankrijk als Duitschland in nood en ellende verkeert? Welk voordeel kan de Duitsche arbeider omgekeerd hebben als Frankrijk door het ongeluk zou vervolgd worden?

Hitler zeide voorts in zijn rede: Ik heb in ieder geval één ding gezworen: door te blijven strijden voor de Duitsche rechtsgelijkheid en voor de Europeesche samenwerking. Ik weet dat het Duitsche volk slechts kan leven naar zijn aard. Ik beschouw het als een groote eer, een van de grootste vijanden van het bolsjewisme te zijn, doch dit beschouw ik tevens als de rechtvaardiging van mijn daden. Ik zal beletten dat het gevaarlijke bolsjewisme Duitschland binnenkomt en ik geloof niet dat een betrekking met de Sovjet-Unie voor de staatslieden van eenig nut kan zijn.

Met betrekking tot de Europeesche politiek zeide Hitler, dat hij Europa in twee helften verdeelde. In de eerste plaats de staten, die zelfstandig hun onafhankelijkheid trachten te bereiken en die op alle mogelijke manieren cultureel met elkaar zijn verbonden en in de tweede plaats diegenen, die bezield worden door de bolsjewistische leer en die vernietiging preeken, om een communistische wereld te kunnen opbouwen. Met deze laatste groep wil Duitschland alleen betrekkingen van politieken en economischen aard, doch geen innerlijk contact.

Hitler gaf vervolgens een overzicht van de Duitsche pogingen, om tot samenwerking met Frankrijk te komen. Hij zeide, dat hij daarbij altijd gestreefd had naar gelijkheid van rechten en dat hij dit altijd bij de besprekingen voorop had gesteld. Dat Duitschland nimmer concrete voorstellen had gedaan, was, volgens Hitler, onwaar. Duitschland heeft zich bereid verklaard, zijn leger tot 200.000 en later tot 300.000 man te beperken. Ik heb verder een heele reeks concrete voorstellen gedaan, om het oorlogsgevaar te kunnen bezweren en om ten slotte tot een langzame beperking in de bewapening te komen. Slechts een van deze voorstellen is tot werkelijkheid geworden, n.l. de regeling tusschen Engeland en Duitschland met betrekking tot hun beider vloot.

Het vloot- en het luchtpact.

Deze regeling houdt zoowel rekening met de eischen van de Duitsche veiligheid als met de geweldige overzeesche belangen van een groot wereldrijk. De rijksregeering is bereid dit accoord met Engeland uit te breiden.

Aan een internationale pactomanie wenscht Duitschland geen deel te nemen. Ik heb daartegenover steeds herhaaldelijk verklaard dat internationale regelingen slechts stap voor stap tot stand kunnen komen en in een richting, die het gemakkelijkst bereikbaar lijkt. In deze overtuiging heb ik ook een concreet voorstel voor een luchtpact uitgewerkt, dat een gelijkstelling van Frankrijk, Duitschland en Engeland tot doel heeft. Aan dit voorstel werd echter geen gehoor gegeven en vervolgens werd de volslagen onberekenbare Oost-Europeesch-Aziatische factor in het militaire stelsel van Europa betrokken.

Vervolgens besprak Hitler zijn pogingen om tot psychologische toenadering te komen. Hij zeide, dat het altijd zijn verlangen was geweest een einde te maken aan den strijd over een herstel van de oude grenzen en dat hij overeenkomstig dat verlangen gehandeld heeft, iets dat van Frankrijk niet gezegd kan worden. De lieden, die critiek hebben op mijn beleid, zullen moeten erkennen dat het voor een nationalist veel gemakkelijker is om een volk op te zweepen dan op het gezonde verstand van het volk te werken, en voor mij zou het waarschijnlijk gemakkelijker geweest zijn, de instincten die naar revanche verlangen, te cultiveeren, dan begrip te wekken voor de noodzakelijkheid van Europeesche samenwerking. Dit heb ik gedaan. Ik heb de openbare meening in Duitschland van aanvallen op naburige landen, bevrijd. Ik heb uit de Duitsche pers iederen haat tegen het Fransche volk verwijderd en ik tracht de jeugd het ideaal van een goede verstandhouding met andere landen bij te brengen. En dit zeker niet zonder succes. In verband hiermede wees Hitler op de manifestaties in Garmisch-Partenkirchen, die den

buitenlanders een goed beeld hebben gegeven van de veranderde mentaliteit te dezen opzichte.
Trachten om een dergelijke mentaliteit in het leven te roepen is belangrijker dan de pogingen van de staatslieden die de wereld in een net van juridisch niet te ontwarren verdragen trachten te verstikken. Dubbel moeilijk was mijn werk omdat ik Duitschland tegelijkertijd uit den strik van een dergelijk verdrag moest bevrijden.

Het Pact van Locarno.
Met betrekking tot het Pact van Locarno zeide Hitler vervolgens, dat hij altijd de opvatting verkondigd had dat Duitschland niet alleen bereid was bij te dragen tot de Europeesche veiligheid zoolang de andere onderteekenaars hun verplichtingen nakwamen, maar dat Duitschland ook in dit verdrag de eenig mogelijke, immers concrete poging, tot veiligheid heeft willen zien. Het verdrag had ten doel om in de toekomst te voorkomen dat Duitschland eenerzijds, België en Frankrijk anderzijds van militair geweld gebruik zouden maken. Duitschland heeft, door tot dit verdrag toe te treden, zware offers gebracht.
In den tijd dat Frankrijk in het grensgebied verscheidene garnizoenen heeft en forten bouwde, was Duitschland in het Westen weerloos. Niettemin zijn wij deze verplicthingen nagekomen in de hoop door deze bijdrage den Europeeschen vrede te dienen. Met dit verdrag in strijd, is het accoord dat Frankrijk het vorige jaar met Rusland gesloten heeft en reeds heeft onderteekend en dat de Kamer heeft bekrachtigd.
Door dit Fransch-Russisch accoord wordt met een omweg over Tsjecho-Slowakije, dat een dergelijk verdrag met Rusland heeft gesloten, de dreigende militaire macht van een geweldig Rijk naar Midden-Europa overgebracht. De partijen bij deze verdragen betrokken, kunnen in geval van verwikkelingen in Oost-Europa vaststellen wie de aanvaller is, zonder daarbij inmenging van den Volkenbondsraad te verwachten. Dit probleem is echter in de eerste plaats een politiek probleem en als zoodanig van zeer groote beteekenis. Frankrijk heeft dit verdrag niet maar met een willekeurige Europeesche macht afgesloten. Frankrijk had reeds voor het Rijnlandpact verdragen van bijstand zoowel met Tsjecho-Slowakije als met Polen gesloten. Duitschland heeft aan deze verdragen geen aanstoot genomen, niet alleen omdat in deze verdragen in tegenstelling met het Fransch-

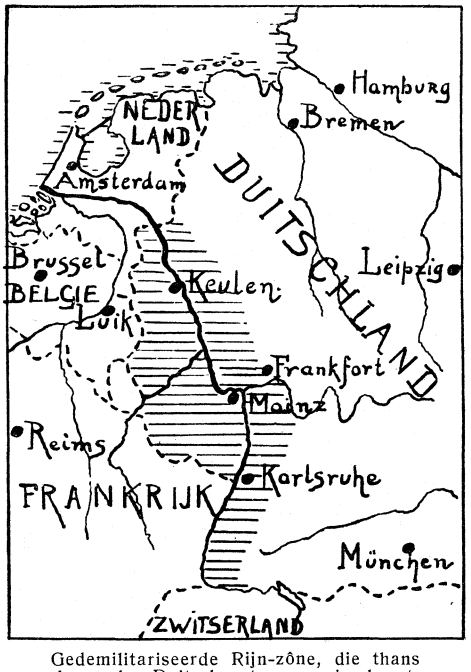

Gedemilitariseerde Rijn-zône, die thans door de Duitsche troepen is bezet.

Russisch accoord de beslissingen van den Volkenbond nog wel in aanmerking worden genomen, doch ook omdat Tsjecho-Slowakije als Polen toch altijd nog een politiek voeren die gericht is op hun eigen nationale belangen. Duitschland heeft niet het verlangen om deze staten aan te vallen en gelooft omgekeerd ook niet dat deze staten Duitschland aan willen vallen.
Hitler besprak daarna uitvoerig dat de positie van Sovjet-Rusland in dit verband geheel anders was omdat Sovjet-Rusland niet uitsluitend nationale belangen op het oog had.
De geest van de Sovjet-Unie zou mogelijk ook in Frankrijk doordringen en in dit geval zou de aanwijzing van den aanvaller niet geschieden door twee instanties doch door één instantie, die dan niet te Parijs, doch te Moskou gevestigd zou zijn.

Het interview met de Jouvenel. - Russisch-Fransch verdrag.
Hitler bseprak het interview dat hij op den 21en Februari aan een journalist verleend had. Ook in dit interview heeft hij het betreurd dat de ontwikkeling van de Fransch-Russische politiek die het pact tengevolge had, zoo was verloopen.
Bovendien hebben de besprekingen, die tusschen de diplomaten en in het openbaar over deze kwestie zijn gevoerd, slechts de opvatting der Duitsche regeering, zooals zij in het begin is uiteengezet, kunnen bevestigen:
1o. Het staat vast, dat het Fransch-Russische verdrag uitsluitend tegen Duitschland is gericht.
2o. Het staat vast, dat Frankrijk, in geval van een conflict tusschen Duitschland en Sovjet-Rusland verplichtingen op zich neemt, welke veel verder gaan dan het Volkenbondspact en tegen Duitschland militaire maatregelen kan nemen, zonder de aanbevelingen van den Volkenbondsraad af te wachten.
3o. Het staat vast, dat Frankrijk in een dergelijk geval volgens eigen opvatting kan vaststellen wie de aanvaller is.
4o. Het staat vast, dat tegenover Sovjet-Rusland verplichtingen zijn aangegaan, welke er practisch op neerkomen, dat zij in strijd zijn met het Volkenbondspact en het verdrag van Locarno.
Hoe moeilijk het ook is, Duitschland moet hieruit zijn conclusies trekken omdat Duitschland niet alleen de Europeesche betrekkingen als maatstaf kan nemen, doch ook de belangen van het Duitsche volk. Indien de tegenpartij begrip en waardeering voor een offer heeft, ben ik gaarne bereid ook een offer te brengen en wil ik het Duitsche volk aanbevelen hetzelfde te doen. Zoodra echter vaststaat dat een partner dit offer niet waardeert, of eerbiedigt, volgt daaruit een eenzijdige belasting van Duitschland en daarmede een discrimineering.
Hitler bracht daarna zijn woorden die hij in zijn eerste groote rede voor den Rijksdag in 1933 heeft gesproken, in herinnering. Als gelijkgerechtigde natie wil Duitschland naar nieuwe wegen zoeken om zijn veiligheid en vrede te waarborgen. Duitschland is hierbij bereid offers te brengen. In verband hiermede heb ik de vertegenwoordigers van de Fransche en die van de andere onderteekenaars van het Pact van Locarno het volgende memorandum overhandigd. (Zie pag. 2208 A.)
Hitler deed daarop voorlezing van de aanbiedingen der rijksregeering aan de staten die aan Duitschland grenzen en ging toen verder: In dit historische uur waarop in de westelijke provincies van het Rijk Duitsche troepen hun vredesgarnizoenen hebben betrokken, leggen wij hier tezamen twee heilige geloften af; ten eerste, dat wij voor geen macht en voor geen geweld zullen wijken bij het herstel van de eer van ons volk en liever eervol zullen ondergaan, dan ooit te capituleeren. Ten tweede, dat wij nu eerst met alle macht zullen streven naar een toenadering tusschen de volken in Europa en in het bijzonder naar een samenwerking met onze westelijke buren. Na drie jaren geloof ik op deze wijze den strijd om de rechtsgelijkheid van Duitschland te kunnen afsluiten.
Als we dit oogenblik weer bereid zijn tot samenwerking terug te keeren is het mijn oprechte wensch dat deze gebeurtenissen en een terugzien op deze jaren ons zullen helpen, het begrip van deze samenwerking ook bij de andere Europeesche staten te verdiepen. Wij hebben in Europa geen territoriale eischen te stellen, wij weten boven alles dat de spanningen die òf uit misplaatste territoriale bepalingen òf uit wanverhoudingen tusschen volkssterkte en woonruimte zijn ontstaan, niet door oorlog kunnen worden opgelost. Wij hopen echter, dat het menschelijk verstand zal medehelpen deze smartelijke toestanden te doen verdwijnen en de spanningen door een langzame en vredelievende samenwerking uit den weg te ruimen. Op dezen dag voel ik de noodzakelijkheid onze verplichtingen na te komen, die onze teruggewonnen nationale eer en vrijheid ons opleggen. Deze verplichtingen hebben wij niet alleen tegenover ons eigen volk doch ook tegenover andere Europeesche staten. Ik heb daarom besloten den Duitschen Rijksdag te ontbinden om het Duitsche volk de gelegenheid te geven zijn oordeel uit te spreken over mijn leiding en over die van mijn medewerkers. Ik verzoek het volk van Duitschland mij voldoende kracht te geven om voor zijn eer en vrijheid op de bres te blijven staan.
(Berliner Tageblatt - A. N. P.)
(Vor. ber. Hitler 2200 B.; Rijksdag-rede 1805 B.; Pact van Locarno 2207 A.)

A. **NEDERLAND. — Adolf Hitler's aanbod. —**
In zijn Rijksdagrede heeft Hitler medegedeeld, dat de Duitsche regeering bereid is, indien de Nederlandsche regeering dit wenscht en de andere verdragspartijen het gewenscht achten, Nederland in een nieuw verdragssysteem te betrekken.

Bij informatie in Den Haag werd het Alg. Handelsblad het volgende te kennen gegeven:
De Nederlandsche regeering heeft herhaaldelijk en in zeer positieven vorm verklaard geen verdragspolitiek voor te staan en een strikte neutraliteitspolitiek te zullen blijven volgen. Er is geen enkele reden om aan te nemen, dat zij na de rede van Hitler van standpunt is veranderd. (Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Hitler 2208 A.)

B. **DUITSCHLAND. — Ontbinding van den Rijksdag. - Referendum. - Joden mogen niet kiezen. —**
De Duitsche regeering heeft besloten den Rijksdag **per 28 Maart '36 te ontbinden**; op 29 Maart zullen nieuwe verkiezingen worden gehouden, waarvan het resultaat zal worden beschouwd als de uitspraak van **het Duitsche volk over Hitler's politiek. De Joden** zullen niet aan de verkiezingen mogen deelnemen.
(Berliner Tageblatt) **(Vor. ber. Rijksdag 2208 A.)**

A. SOVJET-RUSLAND. — Geruststellende verklaring van Japan aan Litwinof. —

De Japansche ambassadeur te Moskou, Ota, heeft op 4 Maart '36 een bezoek gebracht aan den Russischen volkscommissaris van Buitenlandsche Zaken, Litwinof, wien hij uit naam van zijn regeering de verzekering gaf, dat de jongste gebeurtenissen in Japan slechts op binnenlandsche aangelegenheden betrekking hadden en dat zij in geenerlei opzicht van invloed zullen zijn op de buitenlandsche politiek der Japansche regeering, in het bijzonder voorzoover betreft de betrekkingen met de Sovjet-Unie.

De Japansche regeering, aldus verklaarde Ota, streeft onveranderlijk naar versteviging der betrekkingen met Rusland. Zij wenscht een snellere, vriendschappelijke oplossing der hangende kwesties, met name wat betreft het tot stand komen van een nieuw visscherijverdrag, ter vervanging van het dit jaar afloopende accoord. (Russisch Telegr. Agentschap)

(Vor. ber. Japan 2070 F.)

B. DUITSCHLAND. — Redevoering van Generaal Von Blomberg. —

In aanwezigheid van Hitler is op 8 Maart '36 naar aanleiding van den „Heldengedenktag" in de Berlijnsche Staatsopera een plechtigheid gehouden, waarbij de Rijksminister van Oorlog, overste-generaal Von Blomberg, een redevoering heeft uitgesproken, waarin hij o.m. zeide:

„De wereld mag en moet de offers en het lijden van den grooten oorlog niet vergeten. Wij, frontstrijders, vooral hebben den plicht aan komende geslachten het ware beeld van dezen oorlog over te brengen. De jeugd vooral moet zich hoeden voor de valsche romantiek van den frisschen en vroolijken oorlog. Vóór den wereldoorlog en tot dusverre na dezen oorlog, zijn geen gevechten voorgekomen, die vergeleken kunnen worden met den hel van een veldslag van materialen uit den wereldoorlog. Wij, Duitschers, behoeven geen nieuwen roem te verbinden aan onze triomphantelijke vanen en standaards. Wel echter hebben wij den vrede noodig, teneinde de nationaal-socialistische revolutie definitief te vestigen. Nooit zal onze plicht tot dankbaarheid jegens de slachtoffers van den wereldoorlog vervagen. Deze staat zal nooit rusten in zijn bezorgdheid om hen. En, evenals voor de levenden, willen wij ook in den vervolge voor onze dooden en hun rustplaatsen zorg dragen. Den schepper van het Derde Rijk, die onze hoogste bevelhebber is, brengt de nieuwe weermacht op den „Heldengedenktag" van heden uit eigen naam en als drager van de traditie van dat oude leger, dat eens het beste van de wereld was, dank. Vandaag en voor alle tijden voelt de weermacht zich onscheidbaar verbonden met de nationaal-socialistische partij en al hare instanties en organisaties. Hoe meer men in het buitenland fluistert en argwaan gevoelt over de verhouding tusschen partij en weermacht, des te hechter zullen beiden achter elkander staan. Als de beide zuilen schragen zij den nieuwen staat en zij vormen op gescheiden arbeidsterreinen en toch in innigste gemeenschap den nieuwen Duitschen mensch. Wij danken onzen Leider voor het onvoorwaardelijke vertrouwen, dat hij aan ons, soldaten, schenkt. Wij, soldaten, en met ons het geheele Duitsche volk, danken hem op den Heldengedenktag in het bijzonder ook daarvoor, dat dit eerste jaar van de defensie-vrijheid tegelijk een jaar van vrede is geweest. Dikwijls heeft in oorlogen het woord opgeld gedaan dat de overwinning is aan de sterkste bataillons. Wij hebben bitter ervaren, dat de onvrede, de slavernij en de schande samen gaan met het ontbreken van bataillons. Thans echter willen wij toonen, dat een sterk Duitschland de veiligste bescherming is van den vrede, de vrijheid en de eer. Door ons sterk te maken, volgen wij slechts het voorbeeld, dat alle andere volkeren ons sedert vele jaren hebben gegeven. De schuld voor den algemeenen bewapeningswedloop ligt dus waarachtig niet bij ons. Wij hebben in het tegenwoordige Duitschland geen anonieme krachten, die eens en vandaag nog in de wereld oorlogen ontketenen of niet betrokken volkeren daarin kunnen sleepen. Wij willen geen wereldrevolutie en geen oorlogswinsten voor kapitalistische raddraaiers. Wij hebben het eenige doel: In veiligheid en rust te kunnen werken aan den vreedzamen opbouw van het nieuwe rijk.

(Völk. Beobachter) **(V. b. Gen. v. Blomberg 1808 F.)**

9 MAART 1936

C. VOLKENBOND. — De opzegging van het Locarno-verdrag. - Frankrijk en België verzoeken bijeenroeping van den Volkenbondsraad. —

De Fransche Regeering heeft op 8 Maart '36 het volgende beroep op den Volkenbond gedaan:

„Met de schending door Duitschland van de bij artikel 1 van het Verdrag van Locarno ingestelde gedemilitariseerde zône, welk verdrag behalve door Duitschland, mede werd onderteekend door België, Frankrijk, Groot-Brittannië en Italië, heeft Duitschland zijn wensch bevestigd de bepalingen van de artikelen 42 en 43 van het Verdrag van Versailles op te zeggen, welke artikelen de demilitariseering bepalen van het Duitsche grondgebied gelegen aan den linker Rijn-oever en, aan den rechteroever, van een strook gelegen tusschen de rivier en een lijn getrokken op 50 K.M. ten Oosten daarvan.

Volgens artikel 8 van het Verdrag van Locarno, kan dit Verdrag slechts beëindigd worden door een besluit van den Volkenbondsraad, genomen met een meerderheid van tweederden.

Ondanks deze formeele bepalingen heeft de Rijksregeering bij haar gisteren aan de vertegenwoordigers der onderteekenende mogendheden te Berlijn overhandigd memorandum, dit verdrag eenzijdig opgezegd.

Bovendien heeft de minister van Buitenlandsche Zaken van het Rijk, in antwoord op een vraag van den Franschen Ambassadeur bij de overhandiging van het memorandum gesteld, medegedeeld, dat de Duitsche regeering het voornemen had, als symbolische handeling kleine detachementen troepen in de gedemilitariseerde zône te zenden.

Inderdaad werd reeds op verschillende plaatsen in de zône de verschijning van belangrijke militaire strijdkrachten gemeld. De Duitsche regeering overtreedt aldus uitdrukkelijk artikel 43 van het Verdrag van Versailles en artikel 1 van het Verdrag van Locarno.

Dientengevolge, en overeenkomstig artikel 4 van dit laatste verdrag, heeft de regeering van de Fransche Republiek de eer den Volkenbondsraad in kennis te stellen van de aldus begane overtreding.

In verband met het dringende der aangelegenheid, zou ik U verplicht zijn, indien U alle maatregelen zoudt willen nemen, opdat de Volkenbondsraad binnen den kortst mogelijken tijd kan bijeenkomen." (w.g. Flandin)

De Belgische regeering zond een soortgelijke mededeeling aan het Secretariaat-Generaal van den Volkenbond.

(Agence Belga - Le Temps)

(Vor. ber. Pact van Locarno 2208 A.)

D. FRANKRIJK. — Radio-rede van minister-president Sarraut. - Antwoord op Hitler's Rijksdagrede van 7 Maart. —

Minister-president Sarraut heeft op 8 Maart '36 een radio-rede gehouden tot het Fransche volk, naar aanleiding van de op 7 Maart door den Rijkskanselier en Führer Hitler in de zitting van den Rijksdag bekend gemaakte beslissing der Rijksregeering, dat zij het Verdrag van Locarno opzegt en het Rijngebied symbolisch met troepen van de Rijksweer bezet.

Minister-president Sarraut zeide zijn boodschap tot de internationale openbare meening te richten, omdat hij er behoefte aan heeft een gematigd woord te laten hooren, welks objectiviteit in tegenstelling is met de hartstochtelijke uitlatingen, welke op 7 Maart 1936 op de tribune in den Rijksdag werden gedaan. Sarraut noemde de besluiten van Duitschland, waarbij het zijn eigen, vrijelijk aangegane verplichtingen opzegt, een voorwendsel.

Het ontstaan van het pact van Locarno.

Toen men na den oorlog Frankrijk wilde vrijwaren voor een nieuwen inval openden zich verscheidene wegen. Men besloot toen den linkeroever van den Rijn en een zône van 50 K.M. langs den rechter-Rijnoever te demilitariseeren.

Duitschland zou er geen troepen legeren en er geen versterkingen aanleggen.

Men kwam voorts overeen, dat Geallieerde troepen gedurende een periode van 15 jaren — tot 1935 — het Rijngebied zouden bezetten. De bezette zône werd geleidelijk kleiner, zulks ter verbetering van de betrekkingen tusschen Frankrijk en Duitschland.

Ten slotte nam de Rijksregeering zelf het initiatief tot voorstellen, welke in 1925 leidden tot het pact van Locarno. Door dit verdrag, dat na langdurige besprekingen tusschen vertegenwoordigers der Fransche, Duitsche, Britsche, Belgische en Ita-

liaansche regeeringen tot stand kwam, werd een stelsel uitgewerkt voor de regeling langs verzoenenden en arbitralen weg van geschillen, welke mochten rijzen tusschen Frankrijk en Duitschland, Duitschland en België. De deelnemers aan het Verdrag verklaarden zich bereid hulp te verleenen aan den staat tegenover wie de verplichtingen waren geschonden, met name in het geval van een schending der gedemilitariseerde zône. Voor Europa brak dus een nieuw tijdvak aan, evenals voor de Fransch-Duitsche betrekkingen. Geleidelijk werd het bezette Rijnland ontruimd. Tot 1935 had de bezetting moeten duren, doch reeds in 1925 kwam een einde aan de bezetting, toen het Locarno-Pact tot stand kwam.
In de laatste jaren waren de daden van Duitschland in eenvoudige tegenspraak geweest met zijn woorden. Duitschland verklaarde zich bezield met de meest vredelievende voornemens. Niettemin verliet het met groot lawaai de Ontwapeningsconferentie en brak het met den Volkenbond.
Het volgend jaar herstelde Duitschland den verplichten militairen dienst en het schiep zich tegen ontzettenden prijs en met buitengewone opofferingen binnen zeer korten tijd een groot leger.
De openbare meening had niettemin nog vertrouwen.
Had Duitschland niet zijn wil uitgesproken zich te houden aan de verdragen tusschen de staten en de gedemilitariseerde zône te eerbiedigen?
Deze eerbiediging van de gedemilitariseerde zône wil zeggen, dat de dag, waarop een onverhoedsche aanval tegenover ons zou worden ontketend, deze aanval aan de grens zelve zou kunnen worden afgeslagen. De integriteit van het nationale grondgebied werd verzekerd.

Memorandum.
Op 7 Maart '36 werd door Von Neurath aan François Poncet een memorandum overhandigd, waarin de Rijksregeering het Verdrag van Locarno éénzijdig opzegt en mededeelt direct gevolg te geven aan haar besluit.
Om deze houding te verklaren, doet de Rijksregeering een beroep op de sluiting van het Fransch-Sovjet Russisch verdrag, waarvan zij een geheel onjuisten uitleg geeft, welke door Frankrijk reeds herhaaldelijk is betwist, en dat zij onvereenigbaar noemt met het Verdrag van Locarno.
Dit bewijst, dat men slechts te doen heeft met een valsch voorwendsel van de Rijksregeering.
Kort na de sluiting van het Fransch-Sovjet Russisch verdrag, dat op 2 Mei 1935 door Laval werd geteekend, n.l. op 21 Mei 1935 verklaarde Hitler in een redevoering, dat de Rijksregeering in de eerbiediging van de gedemilitariseerde zône een bijdrage zag tot den vrede in Europa.
Alle andere staten-onderteekenaars van het verdrag van Locarno hebben unaniem verklaard, dat de verplichtingen voortvloeiende uit het Fransch-Sovjet Russisch pact op geen enkele wijze de verplichtingen van het Rijnland-pact schonden.
De Duitsche regeering had een beroep kunnen doen op het Permanente Hof van Internationale Justitie in Den Haag.
Weliswaar stelt de Rijksregeering in het aan den ambassadeur van Frankrijk overhandigde memorandum voor, daar zij haar verplichtingen heeft geschonden, nieuwe aan te gaan. Ik zal haar voorstellen evenwel niet bestudeeren en wel om twee redenen:
1) Omdat het tweeledig voorbeeld van de éénzijdige opzegging van plechtig aangegane verplichtingen ons geen vertrouwen zou kunnen geven in haar nieuwe voorstel en
2) In weerwil van een zeer stellig recht heeft de Rijksregeering belangrijke strijdkrachten de gedemilitariseerde zône laten binnentrekken en dit alles zonder te voren haar bedoelingen te hebben kenbaar gemaakt zich los te maken van haar plechtige verbintenissen.
Wij zijn voor een voldongen feit geplaatst en zulks op de meest plompe wijze.
Er zou in Europa geen vrede meer zijn, indien deze methode algemeen zou worden toegepast; en er zouden geen internationale betrekkingen meer kunnen bestaan.
Wij willen zoo iets niet en wij dienen de belangen van de Europeesche gemeenschap. De regeering is zeer vast besloten niet voor bedreiging te wijken. Het bloote feit, dat de Duitsche soldaat zich in weerwil van plechtige verplichtingen op den Rijnoever vestigt, sluit terzelfder tijd onderhandelingen uit.

Na de situatie rijpelijk te hebben overwogen, verklaar ik uit naam van de Fransche regeering, dat wij van plan zijn te trachten de essentieele waarborgen voor de veiligheid van Frankrijk en België te handhaven, welke werden mede-onderteekend in het Verdrag van Locarno door de regeeringen van Engeland en Italië.
Wij zijn niet geneigd Straatsburg te laten onder het bereik van het vuur uit Duitsche kanonnen.

Het verdrag van Locarno voorziet in een zijner clausules in het geval van schending der aangegane verplichtingen. Er moet een beroep op den Volkenbondsraad worden gedaan. Het is voorts onvermijdelijk, dat gedachtenwisselingen plaats vinden tusschen de staten-onderteekenaars van het Verdrag.
Onverwijld moet tot deze gedachtenwisseling worden overgegaan. Onze zaak is rechtvaardig en sterk, aldus riep Sarraut uit, en door haar te verdedigen vertrouwen wij met ons lot een essentieel element in den Europeeschen vrede te verdedigen.
Het Fransche volk geeft zich daar rekenschap van.
Alle beuzelachtige twisten op zij zettend is het — wij weten het — en zal het blijven eensgezind om de actie der regeering te steunen.
De Duitsche regeering meende het uur voor haar daad van geweld goed te hebben uitgekozen. Niet in het uur, dat de afgevaardigden moeten stemmen over het Fransch-Sovjet-Russisch pact, dat nog aan de beslissing van den Senaat overblijft, maar in het uur van de verkiezingsperiode, welke in Frankrijk reeds is begonnen.
De Duitsche regeering verwacht oneenigheid, binnenlandsche spanningen, welke de strijd der politieke partijen en de stembusstrijd in den boezem der natie zouden kunnen te weeg brengen.
De Duitsche regeering vergeet evenwel, dat in ieder ernstig uur in onze geschiedenis partijtwisten werden op zij gezet en dat alle partijen zich vereenigen voor de verdediging van de nationale onafhankelijkheid en veiligheid.
(Agence Belga - Le Temps - A. N. P.)
(Vorig bericht Sarraut 2147 C; Hitler's Rijksdagrede 2208 A.)

A. **LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig besproken zijn. - Onze wekelijksche opgave. —**
Amerikaansch: Katharine Brush — "Don't ever leave me." (Farrar & Rinehart, New York)
Duitsch: Wilhelm Hausenstein — „Wanderungen auf den Spuren der Zeiten." (Societäts-Verlag, Frankfurt a.M.)
Engelsch: Violet Campbell — „Marching Minstrel." (John Murray)
K. Swinstead-Smith — „The Marchesa and other stories." (Hogarth Press)
Fransch: Georges Duhamel — „Fables de mon Jardin." (Mercure de France)
Julien Green — „Minuit." (Plon)
Nederlandsch: Etha Fles — „Drie visionnaire kunstenaars van onzen tijd: Medardo Rosso, Gerardo Dottori, Ernesto Masuelli." (Joh. Enschedé & Zonen, Haarlem)
Dr. R. Pennink — „Nederland en Shakespeare." (Martinus Nijhoff, Den Haag 1935)
Spaansch: R. Martinez Torres — „Entre griegos pescadores de esponjas." (Edit. Maucci, Barcelona)
(Red. K. H. A.) **(Vorig bericht 2200 A.)**

B. **ENGELAND. — Duitschland's opzegging van het Locarno-Pact. - Minister Eden's verklaring. —**
Voor een vol-bezet Lagerhuis werd op 9 Maart '36 behandeld de situatie, geschapen door de opzegging van het Verdrag van Locarno door Duitschland.
De minister van Buitenlandsche Zaken, Eden, bevestigde allereerst, dat hij den zesden Maart aan den Duitschen ambassadeur te Londen, von Hösch, het voorstel heeft gedaan, wederom een aanvang te maken met de onderhandelingen over een Westelijk luchtpact, aangezien hij geloofde, dat een dergelijk pact een stabiliseerenden invloed zou hebben op den toestand in West-Europa.
De Britsche regeering, aldus Eden, acht het sluiten van zulk een pact mogelijk, ondanks den Italiaansch-Abessynischen oorlog.
Met betrekking tot de eenzijdige opzegging van het Locarno-pact door Duitschland verklaarde Eden, dat de Britsche regeering van meening is, dat de Volkenbondsraad het geschikte orgaan is voor het onderzoek van den toestand. Er kan door Frankrijk geen beslis-

sing worden getroffen, vóór de Raad bijeen is geweest, aldus spreker.
„De actie der Duitsche regeering heeft het vertrouwen", vervolgde de minister, „dat men kan koesteren ten aanzien van in de toekomst met Duitschland te sluiten verdragen, in sterke mate geschokt."
Eden verklaarde verder, dat Groot-Brittannië Frankrijk en België te hulp zal komen, indien Duitschland een van de beide landen aanvalt, terwijl de situatie wordt onderzocht, welke door de opzegging van het Locarno-pact is geschapen.
Hij voegde hieraan evenwel toe, dat er geen reden is voor de veronderstelling, dat Duitschland's optreden het gevaar van vijandelijkheden in zich sluit.
De Britsche regeering, besloot hij, zal de nieuwe Duitsche voorstellen rustig en objectief beoordeelen, ten einde vast te stellen, in welken omvang zij een middel vormen ter versterking van den aan het wankelen gebrachten vrede. (Daily Telegraph)
(Vor. ber. Eden 2188 E.; Pact van Locarno 2210 D.)

A. DUITSCHLAND. — Opzegging van het Locarno-Pact. — Perscommentaren en Indrukken. —

Italië. — De „Corriere della Sera" is van meening, dat Italië als een der staten welke het Locarno-pact heeft onderteekend, niet voornemens is stappen tegen Duitschland te doen, daar de door Hitler aangekondigde maatregelen een ingrijpen van de Italiaansche regeering niet noodig maken. Integendeel is de verklaring van den rijkskanselier te Rome met veel sympathie ontvangen.

Polen. — De regeeringsgezinde „Kurjer Poranny" schrijft, dat behalve het negatieve aspect, de laatste initiatieven van Hitler ook een positieve zijde bevatten, n.l. het voorstel tot terugkeer naar den Volkenbond en de afsluiting van non-agressiepacten met alle nabuurstaten.
De politiek van Polen, welke de richtlijnen volgt, vastgesteld door den grooten maarschalk, zal zich niet verliezen in den doolhof van formules en procedures, maar zal een positieve houding aannemen jegens ieder initiatief, dat den vrede werkelijk zal dienen.

Oostenrijk. — De „Reichspost" merkt op, dat de Oostenrijksche kwestie in de redevoering van Hitler niet ter sprake is gebracht. Er wordt vooral op gewezen, dat Duitschlands bereidverklaring om non-agressiepacten met zijn naburen te sluiten geen zinspeling bevat op Duitschlands buurstaat aan den Zuidkant. Wat zullen Frankrijk en Engeland doen? In officieele kringen toont men zich nog gereserveerd.

Roemenië. — De „Adverul" schrijft, dat de eenzijdige opzegging door Duitschland van het Locarno-pact een groote opschudding heeft veroorzaakt. In officieele kringen onthoudt men zich van commentaar, doch men laat doorschemeren, dat een pijnlijke indruk is gewekt door de ernstige geste van de Duitsche regeering. Door de linksche en gematigde kringen wordt het Duitsche besluit sterk afgekeurd.
Het blad „Dimineata" schrijft: „Het binnenrukken van de Duitsche troepen in de gedemilitariseerde Rijnlandzône beteekent een schending van de verdragen van Locarno en Versailles en staat gelijk met een aanvalsdaad tegen Frankrijk."

Duitschland. — Alle bladen juichen Hitler toe, commentaar is onmogelijk.

Tsjecho-Slowakije. — De „Prager Presse" acht het een gunstig teeken, dat Duitschland zich bereid heeft verklaard een nieuw Oost- en West Locarno te sluiten, daar dit insluit dat Duitschland het principe van collectieve veiligheid erkent en er in toestemt tot den Volkenbond terug te keeren. Men acht echter den gekozen weg op zijn minst genomen vreemd en beschouwt de bezetting van de gedemilitariseerde Rijnlandzône als een ernstig feit.

België. — „Het Laatste Nieuws" merkt op, dat Duitschland bereid is opnieuw zijn plaats in te nemen in den Volkenbond, en het blad voegt er aan toe: „Op zichzelf zou dit een goede zaak moeten zijn voor den vrede. Voor ons is het echter de vraag of dit kan opwegen tegen de vermindering van de veiligheid, door het opzeggen van het verdrag van Locarno."
De „Nation Belge" schrijft, dat genoeg gewaarschuwd werd voor wat nu gebeurt. Er blijft thans maar één politiek over: bewapenen, stevige militaire allianties sluiten en zorgvuldig uitgewerkte militaire accoorden. Het gematigde, veel te gematigde militaire ontwerp van minister Devèze moet worden aangenomen, aldus het blad.

Japan. — Het agentschap „Domei" telegrafeert, dat Japan zich voor de opzegging van het Locarno-Pact niet interesseert.

Sovjet-Rusland. — De „Prawda" schrijft, dat Hitler's eenzijdig besluit de Sovjet-Unie niet onverschillig kan laten. In officieele kringen weigert men echter een officieele verklaring te geven.

Frankrijk. — Te Parijs acht men de situatie ernstig; de rede van Sarraut geeft ongeveer de Fransche stemming weer.

Engeland. — Te Londen, waar de regeering groote reserve in acht neemt, verheelt men zich de beteekenis van Duitschland's optreden niet. Toch meent men daar, dat er voor een paniekstemming geenerlei reden is. De rede van minister Eden wijst op een gereserveerde houding.

Nederland. — De Hollandsche bladen nemen een zeer gereserveerde houding aan ten opzichte van Hitler's aanbod om Nederland in het nieuwe verdragsstelsel voor West-Europa in te lasschen. Zoowel de Telegraaf, het Alg. Handelsblad als de Nieuwe Rotterdamsche Courant, beschouwen de opzegging van het Locarno-Pact als een niet toelaatbare handeling.
(V. b. Opzegging v. h. Pact van Locarno 2208 A.)

10 MAART 1936

B. ABESSYNISCH-ITALIAANSCH CONFLICT. — 3 Maart. — Volkenbond. - Vredesvoorstellen. —
Na besprekingen zijn Eden en Flandin te Genève het eens geworden over den tekst, die aan de Raadscommissie van Dertien zal worden voorgesteld.
De tekst der drie essentieele punten luidt als volgt: 1o. Het staken der vijandelijkheden; 2o. het openen van onderhandelingen om den oorlog te staken; 3o. een spoedig antwoord der oorlogvoerenden.

Leger van Ras Immeroe.
Uit Italiaansche bron wordt gemeld:
Ook het leger van ras Immeroe is na een gevecht van drie dagen door het tweede en vierde Italiaansche legercorps, ten Westen van Aksoem (B 4) verslagen.

5 Maart. — Volkenbond. - Negus van Abessynië aanvaardt oproep.
De Negus heeft den oproep van de Commissie van Dertien tot het openen van vredesonderhandelingen onvoorwaardelijk aangenomen.

8 Maart. — Engelsche ambulance gebombardeerd.
De Engelsche ambulance is tusschen 5 en 8 Maart driemaal door de Italianen gebombardeerd. Een groot aantal dooden is te betreuren. Majoor Burgoyne, een Engelschman, in dienst bij het Abessynische Roode Kruis is door een Italiaansche bom gedood. De Engelsche regeering heeft geprotesteerd.

9 Maart. — Volkenbond. - Italië schorst offensief.
In verband met het Italiaansche antwoord aan Genève heeft het Italiaansche oppercommando, althans voor het oogenblik, besloten af te zien van elke offensieve actie in Abessynië, zoowel van luchtbombardementen, als van aanvallen van het leger. Dit besluit is echter niet in overeenstemming met de feiten. (La Stampa - Lavoro Fascista - N. R. Crt. - Daily Telegraph) **(Vorig bericht blz. 2200 C.)**

C. JAPAN. — Kabinet-Hirota gevormd. —
Na een onderhoud van Hirota met generaal Teraoetsji en admiraal Nagano, is een nieuw kabinet gevormd, dat als volgt is samengesteld:
Minister-president en minister van Buitenlandsche Zaken: Hirota; minister van Binnenlandsche Zaken: Oesjio; minister van Financiën: Baba; minister van Oorlog: Teraoetsji; minister van Marine: Nagano; minister van Justitie: Haiasji; minister van Onderwijs: Mikami; minister van Landbouw: Sjimada; minister van Handel: Tanomogi; minister van Verkeersmiddelen: Maeda; minister van Spoorwegen: Kawasaki; minister van Koloniën: Nagata; Secretaris-generaal van het kabinet: Foeginoema.
Hirota is er in geslaagd een kabinet te vormen door in beginsel de voorwaarden, ook de budgetaire eischen, welke het leger en de vloot hebben gesteld, aan te nemen. Ook heeft hij toegestemd in de versterking van het „Bureau tot coördinatie van de nationale politiek". Dit bureau zal belast worden met het zoeken naar de middelen om de diplomatie en de administratie te hervormen in den geest van de wenschen van het leger.
Leden van de Minseito-partij (democratisch) nemen geen deel aan de nieuwe regeering. (Domei)
(Vor. ber. Kabinet 1950 B.; Opstand 2195 A.)

A. **SYNTHETISCHE VETZUREN UIT STEENKOLEN. —**
De Duitsche geleerden, die zich bezig houden met het scheikundig onderzoek van steenkolen, zijn er thans in geslaagd vetzuren uit steenkolen te winnen. Te Witten aan de Ruhr zijn in verband met deze uitvinding de Deutsche Fettsaeurewerke G.m.b.H. gesticht, door de Maerkische Seifenindustrie te Witten, en de Persilwerke Henkel te Dusseldorf. De nieuwe onderneming zal het proces „Imhausen-Dr. Troschke" voor de synthetische productie van vetzuren uit steenkolen op groote schaal in practijk brengen. Deze vetzuren worden gebruikt voor de vervaardiging van technische vetten, o.a. voor zeep en smeermiddelen.
Het voorloopig kapitaal der onderneming bedraagt 600.000 R.M. De financiering is verzekerd door een toegezegde leening van verscheidene millioenen. Voorzitter van den raad van beheer is Hugo Henkel, uit Dusseldorf. (Die Umschau)
(Vor. ber. Scheikunde 1983 C.)

B. **NEDERLAND. — Eerste Kamer. - Begrooting van Sociale Zaken aangenomen. —**
De Eerste Kamer heeft de begrooting van Sociale Zaken zonder hoofdelijke stemming aangenomen met aanteekening, dat de heer Van Vessem (N.S.B.) tegen is. (Nieuwe Rotterd. Crt.)
(Vor. ber. 1704 B.; Eerste Kamer 2190 E.)

C. **NEDERLAND. — Defensie. - Escadron van twaalf pantserauto's. —**
Overgegaan is: ten behoeve van 's lands defensie, tot aanschaffing van 12 pantserauto's, welke, vereenigd tot een escadron, te 's-Hertogenbosch worden gelegerd. (Dagblad van Noordbrabant)
(Vor. ber. Defensie 2172 D.)

D. **ENGELAND. — Witboek inzake bewapening. —**
Het op 3 Maart '36 door de regeering gepubliceerde witboek geeft allereerst een overzicht van den toestand over de laatste jaren op bewapeningsgebied. Het wijst dan op de noodzaak, de verdedigingsmiddelen te herzien ten einde het land te beveiligen tegen een aanval van een vreemde mogendheid, doch tevens om het land in staat te stellen zijn rol te vervullen bij de nakoming der internationale verplichtingen door gemeenschappelijk optreden.
Het witboek wijst verder op de verantwoordelijkheid van Engeland tegenover de geheele wereld, zijn strijdkrachten bij de kusten te concentreeren en wijst op het Abessynische conflict. Het document zet voorts de redenen uiteen, waarom Engeland voorzorgsmaatregelen nam in de Middellandsche zee, o.a. de heftige en dreigende propaganda van Italië tegen Engeland, welke in Augustus de mogelijkheid van een incident, dat het conflict had kunnen uitbreiden, niet uitsloot. (Daily Telegraph) **(Vor. ber. Witboek 1716 G.; Leger en Vloot 2161 F.; Luchtmacht 2130 F.)**

E. **VLOOTCONFERENTIE TE LONDEN. — 35.000-ton slagschepen. —**
Op 3 Maart '36 hebben tusschen de Fransche en Amerikaansche vlootdelegaties te Londen besprekingen plaats gevonden, waarbij de Franschen zich er mede accoord verklaarden, dat de grootte der slagschepen zal worden vastgesteld op 35.000 ton. Zij hebben zich voorts bereid verklaard een drie-mogendheden-vlootverdrag te onderteekenen.
Men hoopt thans, dat het vlootverdrag der drie mogendheden in de volgende week plechtig onderteekend zal kunnen worden en bilaterale overeenkomsten tusschen Engeland en Duitschland en Engeland en Rusland onmiddellijk daarop aansluitend zullen volgen. Italië, dat zich afzijdig houdt, en Japan zullen dit drie-mogendheden-vlootverdrag kunnen mede-onderteekenen, wanneer zij dit wenschen. (Times)
(Vor. ber. Vlootconferentie 2179 D.)

F. **NEDERLAND. — Vrouwelijke arbeidskrachten. - Het dienstbodenprobleem. —**
Bij den Hoogen Raad van Arbeid is in onderzoek een voorontwerp van „wet vrouwelijke arbeidskrachten". Dit ontwerp beoogt ter verruiming van werkgelegenheid voor Nederlanders, welke verruiming voor ons volk bezuiniging zal beteekenen, in het algemeen om meisjes beneden 16 jaar geen arbeid in een fabriek of werkplaats of in kantoor te doen verrichten. Van zoodanigen maatregel, wordt deze wet, verwacht de minister van Sociale Zaken, een beperking van den toeloop van meisjes naar fabrieken en kantoren en een zoeken door vele van die meisjes van een werkkring in huiselijke diensten.
In dit verband kwamen ter conferentie mede ter sprake het bestaande tekort aan Nederlandsche dienstboden en de maatregelen om daarin verbetering te brengen. Bij de beroepstelling in 1920 waren er 235.000 dienstboden en bij die in 1930 266.529, een toename dus van ongeveer 31.500, welke toename bestond uit 21.500 vreemde en 10.000 Nederlandsche meisjes. (De Maasbode) **(Vor. ber. blz. 1928 D.)**

G. **NEDERLAND. — Pensioenkorting voor oud-wethouders. —**
Staatsblad No. 2380 bevat een K. B. van 11 Febr. '36, tot goedkeuring, met vernietiging van het desbetreffende besluit van Ged. Staten van Zuid-Holland van 24 Oct./5 Nov. 1934, van het besluit van den raad der gemeente Gouda van 19 Jan. 1934, tot invoering van een korting op de aan oud-wethouders dier gemeente toegekende c.q. toe te kennen pensioenen.
Dit besluit komt hierop neer, dat korting op de pensioenen van oud-wethouders geoorloofd is.
(Het Vaderland) **(Vorig bericht blz. 1691 B.)**

H. **DE BELLAMY-GEDACHTE. — Rede van Mr. dr. IJssel de Schepper. —**
Voor de afdeeling Groningen van de Int. Ver. „Bellamy" trad op 5 Maart '36 in de commissiezaal van de Harmonie te Groningen als spreker op, mr. dr. IJssel de Schepper, de voorzitter van de I. V. B.
Mr. dr. IJssel de Schepper begon zijn rede met op te merken, dat er in Amerika een groot profeet heeft geleefd, die in 1887 een boek schreef „In het jaar 2000". Spr. heeft dit boek vroeger gelezen; met belangstelling gelezen, maar hij heeft het beschouwd als een utopie. Totdat hij het tweede boek van Bellamy las „Gelijkheid voor allen", waarin de op- en aanmerkingen, welke op het eerste boek waren gemaakt, wetenschappelijk zijn weerlegd. Bellamy heeft aangetoond, wat de kardinale fout is van het tegenwoordige stelsel, maar Bellamy was positief en heeft niet alleen de oorzaak van de fout aangegeven, maar ook de genezing.
Evenwel, ook nu wordt nog steeds gezegd: de theorie van Bellamy lijkt wel héél mooi, maar..... Altijd „maren". Er wordt gezegd: de tijden zijn er niet rijp voor; de menschen zijn zoo slecht.
Wij hebben te leven voor elkaar en te werken voor elkaar.
De kardinale fout van de huidige maatschappij is, gebrek aan koopkracht. Alle mogelijke middelen als versobering, vrijhandel, industrialisatie, devaluatie enz., welke als hulpmiddelen worden aangeraden, loopen falikant uit.
Bellamy betoogt, dat de oorzaak van al deze ellende is het winst-systeem van heden en als men het winststelsel afschaft, krijgt men de broederschap in praktijk.
Er worden tegen de Bellamy-gedachte allerlei bezwaren ingebracht, zoo o.m. wordt er op gewezen, dat het particulier initiatief verloren gaat, maar dat is niet juist, aldus spr. Het particulier initiatief blijft wel bestaan, maar in een anderen vorm op een hooger niveau.
In het laatste deel van zijn rede schetste spr. de situatie in een Bellamy-staat. Hoe daar de productie zal zijn geregeld, hoe een arbeidsleger wordt gevormd waaraan ieder individu van zijn 21ste tot 55ste jaar is toegevoegd.
Als drie factoren die voorkomen dat de mensch in den Bellamy-staat niet lui zou zijn noemde spr.: 1. de publieke opinie; 2. de mogelijkheid om alleen door te werken omhoog te komen en 3. de arbeidslust, die terug zal keeren, omdat een ieder dat vak kiest, waar hij de meeste lust en aanleg voor heeft.
(Nieuwsblad v. h. Noorden)

I. **ZWEDEN. — Duitsche represailles tegen Zweedsche industrieelen. —**
Het „Tidningarnas Telegrambyrå" meldt: Daar de Zweedsche regeering geweigerd heeft aan eenige Duitsche nazi's toestemming te geven om langer in Zweden te verblijven, hebben de Duitsche autoriteiten bij wijze van represaille geweigerd aan drie in Duitschland wonende Zweedsche industrieelen ver-

lenging van hun verblijfsvergunning toe te staan. Van de zijde der Duitsche autoriteiten was evenwel geenerlei critiek op deze Zweedsche onderdanen geoefend.
Zoodra het Duitsche besluit bekend was, werd den Zweedschen gezant te Berlijn opgedragen besprekingen te voeren, die nog steeds gaande zijn.
(Tidningarnas Telegrambyrå)

A. **NEDERLAND. — Herziening fiscaal strafrecht. - Commissie heeft haar verslag aan de Regeering aangeboden. —**
De commissie tot herziening van het fiscaal strafrecht en strafprocesrecht heeft op 29 Febr. '36 het door haar samengestelde verslag aan de ministers van Financiën en van Justitie aangeboden.
De commissie, waarvan mr. N. C. M. A. van den Dries, raadsheer in den Hoogen Raad der Nederlanden, voorzitter is, is ingesteld bij de beschikking van de ministers van Financiën en van Justitie op 14 en 21 Maart 1929.
Aan de commissie is opgedragen te onderzoeken in hoeverre grond bestaat om in het fiscaal strafrecht en strafprocesrecht wijziging te brengen, terwijl tevens aan de commissie de bevoegdheid is verleend om, indien genoemd onderzoek daartoe aanleiding mocht geven, haar onderzoek mede uit te strekken tot de mogelijkheid om de bestaande belastingwetgeving, met behoud van de stelsels van heffing der verschillende wetten, meer eenvoudig en overzichtelijk te maken.
Bij het verslag zijn als bijlagen gevoegd, zulks in den vorm van ontwerpen van wet, een reeks van wijzigingsvoorstellen, met toelichtingen, welke de Commisise noodig oordeelt. (Alg. Handelsblad)

B. **HONGARIJE. — Handel met Nederland. —**
Naar uit de officieele Hongaarsche statistiek blijkt, voerde Nederland in de jaren 1933, 1934 en 1935 resp. voor 4.671.000, 6.017.000 en 9.241.000 pengö naar Hongarije uit. In percenten van den totaalinvoer bedroeg Nederland's invoer naar Hongarije in die jaren resp. 1.50, 1.75 en 2.33%.
In diezelfde jaren bedroeg de waarde van Hongarije's uitvoer naar Nederland resp. 4.990.000, 4.472.000 en 4.963.000 pengö. Van Hongarije's totalen uitvoer maakte de uitvoer naar Nederland in die jaren resp. 1.28, 1.11 en 1.09%. (Pesti Hirlap) **(1717 E.)**

11 MAART 1936

C. **ZWITSERLAND. — De maatregelen tegen de Duitsche Nazi-organisaties. —**
De politie-directeur van het Kanton Zürich heeft de maatregelen medegedeeld, welke t.a.v. de Duitsche Nazi-organisaties worden genomen, overeenkomstig het besluit van den Federalen Raad inzake het verbod van de leiding van de Duitsche Nazi-partijen in Zwitserland. Door deze maatregelen worden getroffen de leider van den propaganda-dienst in Zürich en zijn vrouw, die de Nazi-vrouwenbeweging leidt, de leider der Duitsche studenten in Zwitserland en diens medewerker, alsmede de Arrondissementsleiders in Zwitserland. Allen zullen hun activiteit moeten staken en zullen tot het einde dezer maand den tijd krijgen hun bureelen te liquideeren. Indien dit niet het geval is, zullen andere maatregelen worden genomen. (Neue Zürcher Zeitung) **(V. b. 2199 B.)**

D. **NEDERLAND. — Verlaging van Vaste Lasten en van Huren. - Hypotheken en Hypotheekbanken. —**
Thans is verschenen de memorie van antwoord der regeering (onderteekend door alle ministers) op het Voorloopig Verslag der Tweede Kamer over het wetsontwerp, houdende bijzondere maatregelen ter verkrijging van verlaging van sommige vaste lasten en huren.
De regeering wijst er daarin op, dat in het algemeen de positie der hypotheekbanken tengevolge van de voorgestelde maatregelen zal verbeteren. De te bedingen rentevoet voor nieuwe leeningen wordt vrijgelaten. De rente van hypotheken op landelijk eigendom wordt tot 4¾% verlaagd.
Door de regeering wordt overwogen een Rijkstoezicht op de hypotheekbanken in te stellen.
Met het oog op het primaire belang aan de verlaging van de vaste lasten op onroerende goederen verbonden acht de regeering het verantwoord de mogelijkheid, om daartoe te geraken, voor de gemeentebesturen te vergrooten door hun toe te staan tien opcenten op de gemeentefondsbelasting meer te heffen dan waartoe thans hun bevoegdheid reikt. Wenschelijk wordt het door de regeering geacht het ontwerp aldus te wijzigen, dat eerst in 1937 de thans geldende gemeentelijke belastingverordeningen komen te vervallen.
De regeering heeft afgezien van een imperatieve huurverlaging over de geheele linie. Ze stelt daarvoor in de plaats een systeem van individueele huurbepaling. Voorts heeft de regeering gemeend een individueel stelsel van canonverlaging te moeten introduceeren. (De Maasbode) **(V. b. Vaste Lasten 2205 D.; Hypotheken 1870 B.; Hypotheekbanken 1617 E.)**

E. **NEDERLAND. — Motie-Boon aangenomen. - Bijzondere regeling voor bezoldiging van ambtenaren en onderwijzers, die in communauteit leven. —**
In de op 5 Maart '36 gehouden vergadering van de Tweede Kamer is bij den aanvang de gewijzigde motie van orde van den heer Boon c.s., de regeering uitnoodigend, bij de Centrale Commissie van Georganiseerd Overleg aanhangig te maken de vraag, of er aanleiding bestaat voor een bijzondere regeling voor de bezoldiging van ambtenaren en onderwijzers, die in communauteit leven, zonder hoofdelijke stemming aangenomen. (De Tijd) **(V. b. Salarissen 2159 G.)**

F. **SINGAPORE. — Vlootbasis gereed. —**
Officieel wordt medegedeeld, dat het voornaamste contract voor den bouw van de versterkingen van de haven van Singapore thans is uitgevoerd.
De aannemers hebben een bedrag van vier millioen pond sterling ontvangen. De admiraliteit zal nu door haar personeel de laatste hand aan de versterkingen laten leggen.
De vlootbasis wordt officieel beschouwd als een onderdeel van de defensie van het Britsche rijk in den Indischen Oceaan. De Britsche vloot zal daardoor ook ten Oosten van Suez kunnen opereeren; vroeger was de meest nabijgelegen basis Malta, welke daarvoor niet meer geschikt wordt geacht.
(Singapore Times) **(Vorig bericht blz. 1628 G.)**

G. **JOEGO-SLAVIE. — Stojadinowitsj over het Balkanpact. - Aanslag. —**
Sprekende over de Kleine en de Balkan Entente zeide minister-president Stojadinowitsj in zijn exposé in de Skoepsjtina: het stelsel der Kleine Entente wordt aangevuld door het tusschen Griekenland, Roemenië, Turkije en Zuid-Slavië gesloten Balkanpact. Dank zij dit pact heerscht op den Balkan in tegenstelling met vroeger een volledige vrede. De Balkan is heden niet meer het kruitvat of een bron van internationale conflicten. De Balkan-naties leven heden als vreedzame buren en het Balkanpact, dat gedurende zijn tweejarig bestaan zijn belang heeft bewezen bij de consolideering op politiek en economisch gebied, blijft ook verder de grondslag onzer Balkan-politiek.
De versterking der Balkansolidariteit binnen het kader van dit pact, beschouwt de Zuid-Slavische regeering als het gewichtigste hoofdstuk van de Zuid-Slavische buitenlandsche politiek. Buiten het Balkanpact staan nog Bulgarije en Albanië.
Onze betrekkingen tot beide landen zijn goed en wij zullen er steeds naar streven hen te verbeteren, want wij zijn ons ervan bewust dat de Balkan alleen in een politiek van goede nabuurschap en oprechte vriendschap een zekeren waarborg voor den vrede kan vinden.
In zijn uiteenzettingen over de Zuid-Slavische buitenlandsche politiek verklaarde hij, dat de buitenlandsche politiek standvastig wordt voortgezet in de richting, die vastgelegd is door den vermoorden koning Alexander. Belgrado wil zorg dragen voor de traditioneele vriendschap met Frankrijk en deze, voor zoover dat nog mogelijk is, versterken. Met Engeland streeft Zuid-Slavië naar een zoo nauw mogelijke samenwerking. Met het naburige Italië wil de regeering de misverstanden uit het verleden opheffen, teneinde de grondslagen voor een duurzame vriendschap in de toekomst te verzekeren.

De nauwe economische banden met Duitschland maken de vervolledi ging en uitbreiding der wederzijdsche betrekkingen zoo veel dit mogelijk is noodzakelijk.
Tijdens de rede van minister-president Stojadinowitsj werden drie revolverschoten op hem gelost. In de zaal ontstond een groote verwarring, de zitting werd onmiddellijk geschorst. Niemand werd gewond.
De politie arresteerde den afgevaardigde Damian Arnautowitsj, lid van de Jeftitsj-oppositie. Hij had te veel gedronken. (Vreme)
(V. b. Stojadinowitsj 2189 I.; Balkan Ent. 2207 A.)

A. **NEDERLAND. — Bacon. - Contract vervangen door inschrijving. —**
Geruimen tijd werd gepropageerd, om tegelijk met de nieuwe bacon-regeling, welke minister Deckers zal invoeren, het stelsel van toewijzing der bereiding aan de fabrieken volgens een slachtvergoedingsschaal (bacon-contract), te vervangen door een stelsel van inschrijving.
Thans wordt medegedeeld, dat de minister heeft besloten, om met ingang van 30 Maart inderdaad het stelsel van contracteeren te laten vervallen en daarvoor een inschrijvings- (dus aanbestedings-) stelsel in de plaats te stellen. Export en aanvoer blijven ongewijzigd. (Alg. Handelsblad) **(Vor. ber. 2124 D.)**

B. **NEDERLAND. — „Der Stürmer". - Verkoop in een sigarenwinkel te Amsterdam. - Protestvergadering van den Vrijheidsbond. —**
Op last van de Justitie der centrale recherche te Amsterdam is den eigenaar van den sigarenwinkel „De Driehoek" in de Kalverstraat te Amsterdam, een verhoor afgenomen op het vermoeden van overtreding van art. 137 d van het Wetboek van Strafrecht (het Kamerlid mr. Boon heeft terzake schriftelijke vragen gesteld). Bedoelde winkelier zou exemplaren van het anti-semitische weekblad „Der Stürmer" ter verkoop in voorraad hebben gehad, waardoor in strijd met art. 137 d W. v. S. gehandeld zou zijn, daar dit artikel bepaalt, dat: hij, die een geschrift of afbeelding, waarin een uitlating in beleedigenden vorm over een groep van de bevolking of over een ten deele tot de bevolking behoorende groep van personen voorkomt, verspreidt, openlijk ten toon stelt of aanslaat, enz., of om verspreid te worden in voorraad heeft, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste 6 maanden of een boete van ƒ 300.
Naar aanleiding van een bericht omtrent verkoop van het Duitsche weekblad „Der Stürmer" in een sigarenwinkel te Amsterdam deelt het hoofdkwartier van de N.S.B. mede:
1. dat de N.S.B. in geen enkel opzicht bij de bedoelde handelszaak betrokken is;
2. dat de leiding van de N.S.B. verspreiding in Nederland van het bedoelde weekblad (dat de N.S.B. wegens haar afwijzend standpunt tegenover het Duitsche anti-semitisme herhaaldelijk heeft aangevallen) afkeurt.
In de op 4 Maart '36 in Bellevue te Amsterdam gehouden protestvergadering van den Vrijheidsbond tegen den verkoop van het pornografische Duitsche blad „Der Stürmer" in den N.S.B.-sigarenwinkel te A'dam, hebben de liberale Tweede Kamerleden mr. Wendelaar en mr. Boon hun afkeuring uitgesproken over het gebeurde en een pleidooi gehouden voor het behoud van de geloofsvrijheid in ons land. (Alg. Handelsblad - De Tijd - Telegraaf)
(V. b. Der Stürmer 2079 E.; Vrijheidsbond 1983 E.)

C. **TSJECHO-SLOWAKIJE. — Dr. Kamil Krofta Minister van Buitenlandsche Zaken. —**
De „Prager Presse" meldt, dat bij decreet van 28 Februari 1936 dr. Kamil Krofta tot Minister van Buitenlandsche Zaken is benoemd, als opvolger van dr. Benesj. (Prager Presse) **(V. b. Kabinet 2099 C.)**

D. **NEDERLAND. — Dr. R. J. Th. Meurer gehuldigd.**
Op 7 Maart '36 heeft in het Amstel Hotel te Amsterdam een breede schare bewonderaars, collega's en vrienden de gelegenheid gekregen om dr. R. J. Th. Meurer, de pionier voor medische sportkeuring, die bijna een halve eeuw op de bres stond voor de lichamelijke opvoeding, ter gelegenheid van zijn zeventigsten verjaardag hulde en eerbied te bewijzen.
(Red. K. H. A.)

E. **GEESTELIJK LEVEN. — De Heilige Landstichting. —**
Op 28 Febr. '36 was het 25 jaar geleden dat de stichtingsacte werd verleden van de „Heilige Land Stichting" te Nijmegen. Men had toen feitelijk nog slechts een plan. Langzaam aan is gegroeid, wat thans een der aantrekkelijkste bezienswaardigheden van Nijmegen's omstreken vormt.
Behalve de vicaris A. A. Suys en zijn artistieke rechterhand, de schilder Piet Gerrits, die nog steeds even naarstig aan den uitbouw van hun levenswerk arbeiden, waren in de eerste jaren de heeren P. F. Bergmans te Tilburg, F. C. J. A. M. baron van Lamsweerden te Nijmegen, W. H. Rikkers te Hilversum, P. W. Maas te Tilburg, Henri Cramer te 's-Hertogenbosch, E. Laane te Bergen op Zoom en Reekers te Amsterdam de stuwkrachten. Al spoedig traden de heeren jhr. mr. Ch. Ruys de Beerenbrouck en Brenninkmeyer tot het bestuur toe. Naarmate de stichting van een Geldersch dennenbosch tot een monument der gewijde geschiedenis uitgroeide, nam jaar op jaar het vreemdelingenbezoek toe. Er is een reeks gebouwen verrezen, waarin zoowel de geest der toenmalige Joodsche cultuur als de sfeer van Christus' prediking levend wordt; waar veel onbegrepen teksten uit het Oude en Nieuwe Testament worden verduidelijkt en historie en beteekenis van het Christendom, zooals het uit het Oude Testament is voortgekomen, wordt belicht. Gestadig is nog alles in groei. In het jongst verleden is het paleis van Pilatus, met een marktplein en eenige straatbeelden uit Jeruzalem, voltooid. Tegen de glooiing van den Hemelvaartberg is een Palestijnsch landschap in uitvoering, dat beter dan het Geldersch kreupelhout de historische sfeer kan weergeven en dat den hof van Gethsemane, den Hemelvaartkoepel en den Kruisberg tot een geheel vereent. Om den Kruisberg zelf heeft tot het ontstaan van een verrassend schoon landschap bijgedragen de aanleg van een vredige begraafplaats. (De Tijd)

F. **NEDERLAND. — Minister-president Colijn's radiorede. - Winterploeg van infanterie en wielrijders niet met groot verlof. —**
De toeneming der politieke spanningen in Europa is voor de Nederlandsche regeering, hoewel zij vertrouwt, dat het geschil tusschen Duitschland en de andere Locarno-staten langs vredelievenden weg zal worden opgelost, aanleiding geweest tot het besluit, de dienstplichtigen van de z.g. winterploeg van de regimenten infanterie en het regiment wielrijders niet met groot verlof te zenden, doch tot nader order in werkelijken dienst te houden.
Minister Colijn deed van dit besluit mededeeling in de korte radio-rede, die hij op 11 Maart '36 hield, doch hij legde er daarbij grooten nadruk op, dat deze maatregel slechts op militair-technische gronden noodzakelijk is, en dat er voorshands geen enkele reden is om ongerust te zijn. (De Telegraaf)
(Vor. ber. Dr. H. Colijn 2198 G.; Defensie 2213 C.)

G. **UTRECHT. — 34ste Jaarbeurs. —**
De 34ste Nederlandsche Jaarbeurs werd op 10 Maart 1936 officieel geopend.
Deze jaarbeurs heeft met 1645 deelnemers op 46 na het aantal deelnemers der vorige voorjaarsbeurs bereikt. Uitgezonderd een deel der vijfde verdieping, welke alleen tijdens de najaarsbeurs benut wordt, is alles vol, binnenshuis zoowel als buiten. De deelneming aan deze beurs bewijst wederom, dat zes lange bange jaren van crisis en depressie geen bres hebben kunnen schieten in het moderne bolwerk van het Nederlandsche bedrijfsleven: de Nederlandsche Jaarbeurs. (A. N. P.) **(Vorig bericht blz. 1934 B.)**

H. **FILMKUNST. — Nederlandsche films. - Kermisgasten. - Lentelied. —**
Op 13 Febr. '36 vond de première plaats van de film „Kermisgasten", door Nationaal-Film vervaardigd in de Cinetone-Studio's en uitgebracht door Croeze-Bosman. Regie: Jaap Speyer; muziek: Joop de Leur; in de hoofdrollen: Henriëtte Davids, Fientje Berghegge, Johan Kaart Jr., Matthieu van Eijsden, Sylvain Poons, Johan Elsensohn.
5 Maart '36 vond de Nederlandsche première plaats van de film „Lentelied", een Amstelfilm-productie, uitgebracht door N.V. Filmex. Regie en manuscript: Simon Koster; muziek: Alex de Jong en Cor Lemaire; liederteksten: Martin v. d. Helst; aan de camera: Andor von Barsy. De hoofdrollen werden vervuld door: Lau Ezerman, Ank van der Moer, Dick Swidde, Jules Verstraete, Joke Busch, Jan Teulings, John Schilthuizen, Cor Hermus, Julia Cuypers.
(Red. K. H. A.) **(Vor. ber. Nederl. Films 2142 C.)**

I. **FRANKRIJK. — Tardieu doet afstand van zijn Kamerzetel. —**
In een schrijven aan de kiezers van het district van Belfort heeft de oud-premier, André Tardieu, o.a. bekend gemaakt, dat hij besloten heeft afstand te doen van zijn Kamerzetel, aangezien het tegenwoor-

dige politieke systeem noch door het volk geduld noch door parlementaire middelen verbeterd kan worden.
Tardieu deelde aan het slot van zijn brief mede, dat hij zich niet uit het politieke leven zal terugtrekken.
(Le Matin) **(Vor. ber. Tardieu 2114 H.)**

12 MAART 1936

A. NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Vestigingswet voor vreemdelingen. —
Bij de Staten-Generaal is ingediend een wetsontwerp, houdende regeling van het zelfstandig uitoefenen van beroepen en bedrijven door vreemdelingen.
1. Bij Kon. Besluit kan worden bepaald:
a. dat vreemdelingen en vreemde ondernemingen een beroep of bedrijf niet zelfstandig mogen uitoefenen, zonder dat zij daartoe schriftelijk vergunning van of vanwege den minister hebben verkregen;
b. dat werkzaamheden ten behoeve van derden niet mogen worden verricht, zonder dat die vreemdeling of vreemde onderneming daartoe schriftelijk vergunning van of vanwege den minister heeft verkregen.
2. Aan een vergunning kunnen voorwaarden en beperkingen worden verbonden.
Ter bestrijding van kosten, verbonden aan de uitvoering van deze wet, kan, volgens bij algemeenen maatregel van bestuur vast te stellen voorschriften, van belanghebbenden een vergoeding worden geheven.
Aan de memorie van antwoord is ontleend:
De voorgestelde maatregel zal zich ook uitstrekken over hen, die bij het inwerking treden van de wet reeds gevestigd zijn. Afgescheiden van het bovenstaande, biedt de ontworpen regeling het voordeel, dat in het tot nog toe op de vestiging van vreemde zakenlieden uitgeoefende toezicht uniformiteit wordt gebracht.
De mogelijkheid is geopend, een vergunning slechts voor te schrijven voor een bij het desbetreffend aangewezen gedeelte van Nederland.
De vreemdeling is strafbaar, zoo hij de vereischte vergunning niet heeft, daarnaast is strafbaar degene, die voor een vreemdeling hier te lande werkzaamheden verricht of een filiaal beheert zonder dat de vreemdeling vergunning verkregen heeft.
(Het Vaderland)
(Vor. ber. Vreemdel. 2199 A.; Tw. Kamer 2201 E.)

B. NEDERLAND. — Uitvoer van Radio-artikelen en Gloeilampen. —

	Radio-artikelen		Metaaldraad Gloeilampen	
	(Waarde in *f* 1000)			
	1935	1934	1935	1934
Januari	3.580	3.720	442	670
Februari	2.803	2.358	428	474
Maart	2.944	1.975	489	627
April	2.548	1.827	433	504
Mei	2.910	2.182	429	451
Juni	2.961	2.570	406	575
Juli	3.674	3.869	578	479
Augustus	3.795	4.201	407	470
September	3.790	5.413	527	595
October	4.238	6.103	613	669
November	3.114	5.427	559	553
December	1.963	5.058	523	620
Totaal	38.320	44.703	5.834	6.687

(De Telegraaf)
(V. b. Gloeilampen 1725 A.; Radio-artikelen 1653 B.)

C. ENGELAND. — Begrooting voor Defensie. - Totaal £ 30 millioen hooger. —
De begrootingen voor land-, zee- en luchtmacht zullen een verhooging van totaal £ 30 millioen aanwijzen.
Deze verhooging houdt geen rekening met de grootere uitgaven, welke het aangekondigde defensieplan zal meebrengen. Voor de kosten van dit nieuwe plan zullen in den loop van 1936-'37 suppletoire credieten worden gevraagd.
Het totale cijfer bedroeg dit jaar 124 millioen en zal stijgen tot 155 millioen pond. Het grootste deel van de verhoogde uitgaven zal besteed worden voor de luchtstrijdkrachten. (Daily Telegraph)
(Vorig bericht Begr. Luchtvaart 1886 D.; Marine 1712 C.; Leger 1707 C.)

D. GEESTELIJK LEVEN. — Z. H. Exc. Mgr. J. H. G. Jansen. —
Z. H. Exc. Mgr. J. H. G. Jansen heeft door bemiddeling van den Apostolischen Internuntius te 's-Gravenhage, mgr. P. Giobbe, de pauselijke Bulle ontvangen, waarin de Paus hem op zijn verzoek eervol ontslag verleent als aartsbisschop van Utrecht, en hem tegelijkertijd verheft tot titulair-aartsbisschop van Selimbria (het tegenwoordige Siliwri in Griekenland aan de zee van Marmora). (De Maasbode)
(Vorig bericht Mgr. Jansen 2176 D.)

E. NEDERLAND. — Politieke activiteit van vreemdelingen. —
De vraag van het Tweede Kamerlid, den heer Goseling, betreffende het nemen van maatregelen van regeeringswege tot beeindigen van alle politieke activiteit van buitenlanders hier te lande hebben de ministers De Graeff en Van Schaik thans beantwoord.
In Nederland, aldus dit antwoord, worden alleen toegelaten naast elkaar staande, plaatselijke vereenigingen van ingezetenen van Duitsche nationaliteit, welke noch onderling in hiërarchisch verband staan, noch in zulk verband staan tot een Duitsche centrale organisatie. Deze vereenigingen mogen geen partijnaam dragen en geen partij- of staatkundig karakter bezitten.
Voorts is aan vreemdelingen op straffe van uitzetting verboden, zich op eenigerlei wijze in binnenlandsche politieke verhoudingen te mengen, naar buiten politiek actief te zijn en met name in dit verband pressie op eigen landgenooten uit te oefenen. De ten deze door de Nederlandsche Regeering genomen maatregelen gaan derhalve verder dan die, welke kort geleden door den Zwitserschen Bondsraad zijn getroffen en voor het oogenblik zich bepalen tot een verbod van een landelijke en van districtsleidingen der N.S.D.A.P. in Zwitserland.
Aangezien, vooral in den laatsten tijd, uit ter beschikking gekomen gegevens gebleken is, dat de voorwaarden, waaronder organisaties van Duitsche onderdanen hier te lande zijn toegelaten, in de praktijk door de betrokken vereenigingen niet voldoende worden nageleefd, is van de zijde der Regeering reeds vóór het Zwitsersche incident het noodige verricht en zal ter uitvoering daarvan ook het noodige geschieden, om aan dien ongewenschten toestand een einde te maken. (N. R. Crt.)
(Vor. ber. 2199 A.; Vreemdelingen 2216 A.)

F. HONGARIJE. — Werkloosheid. —
In December 1935 bedroeg het aantal werkloozen 52.350 tegen 52.900 in December 1934. (Az Est)

G. NEDERLAND. — Minister Deckers verdedigt het Landbouwcrisisfonds. —
Minister Deckers heeft op 10 Maart '36 een rede uitgesproken in antwoord op de debatten in de Tweede Kamer over het Landbouwcrisisfonds. Allereerst gaf hij een overzicht van de voornaamste crisisvoorschriften en hun geleidelijke ontwikkeling, alle gericht op het instandhouden van de bedrijven en schetste de totstandkoming van het landbouw-crisisfonds. Wat den tegenwoordigen toestand betreft, spr. zal er naar streven de indiening van de begrooting van het fonds zooveel mogelijk die der rijksbegrooting te doen naderen. Het cijferaspect van het fonds wisselt met den dag. De verzekering dat alles precies juist zal gaan, kan geen minister geven.
Spr. erkende dat de crisisdienst wel eens wat ingewikkeld werkt. Het is echter moeilijk te zeggen tot welke consequenties andere systemen zouden leiden. Men bedenke ook, dat vele regelingen zijn gemaakt voor korteren tijd dan waarvoor zij blijken te moeten dienen en wie weet nu hoe lang de crisisdiensten nog noodig zullen zijn? Voor de kleine boeren (met minder dan 5 H.A.) wordt een aparte regeling in het leven geroepen. De richtprijzen zijn afgestemd op de middelgroote bedrijven. Spr. was er op uit de boeren te nopen een zeker aantal landarbeiders te werk te stellen. Verbindendverklaring van collectieve arbeidsovereenkomsten heeft spr. afgewezen; verplichte arbitrage wil spr. overwegen.
De akkerbouw moet worden uitgebreid, ter verkrijging van producten waaraan Nederland tekort heeft, maar daarbij moet voorzichtigheid worden betracht om het economisch leven van Nederland in zijn geheel niet te ontwrichten.
De voedselverspilling zal spr. zooveel mogelijk tegengaan, opdat de producten aan kinderen en werkloozen ten goede komen. De bezwaren komen niet van de zijde der producenten, maar van die der distributiebedrijven.
De heer Westerman heeft spr. verweten dat hij niet alles weet. De eene man die alles weet, past niet in

het Nederlandsche staatsbestel. Hij weet o.a. niet wat de toekomst brengen zal. Hij die een systeem vraagt, vraagt het onmogelijke. De omstandigheden wisselen daarvoor te snel.
De tegenwoordige gecentraliseerde crisisdienst kan niet tot in lengte van dagen worden gehandhaafd. Zoo spoedig mogelijk zal deze worden vereenvoudigd. Ten slotte deelde de minister mede dat de verstrekking van goedkoope groenten aan behoeftigen zijn aandacht heeft. (Limburger Koerier) **(V. b. Minister Deckers 2142 A.; Landbouw-crisisfonds 2136 B.)**

A. **ADMIRAAL BEATTY OVERLEDEN. —**
Admiraal Beatty is, 65 jaar oud, overleden.
David Beatty werd 17 Januari 1871 geboren als zoon van captain D. L. Beatty op Borodale. Evenals zijn vader koos hij de marineloopbaan; hij nam op 13-jarigen leeftijd dienst. Als jong luitenant ter zee nam hij deel aan de expeditie naar Egypte en als kapitein-luitenant ter zee gedroeg hij zich in den Boxer-opstand zóó dapper, dat hij op 29-jarigen leeftijd bij keuze bevorderd werd tot kapitein ter zee.

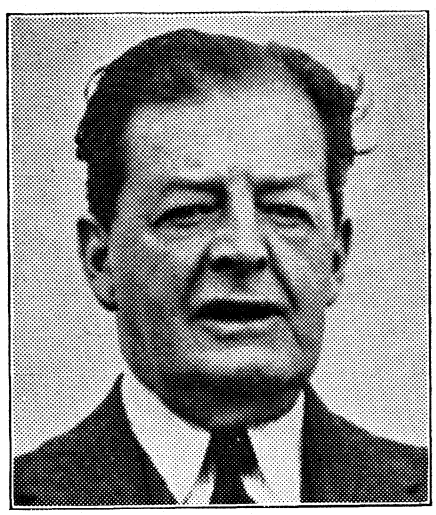

Admiraal Beatty

In 1911 werd hij benoemd tot onder-minister van Marine onder Churchill, maar na drie jaar ging hij weer in den actieven dienst over en was commandant van het Britsche eskader, dat in het voorjaar van 1914 Kiel bezocht.
Toen de oorlog uitbrak deed Beatty in de Duitsche bocht een aanval op de Duitsche vloot bij Helgoland, die zijn naam in Engeland plotseling op aller lippen bracht. Op 31 Mei 1916 nam hij deel aan den zeeslag bij Jutland. Kort daarna volgde hij den eenige dagen geleden overleden admiraal Jellicoe als commandant van de z.g. „grand fleet" op. Van 1919—1927 was hij eerste zeelord der admiraliteit.
Als dank voor de gewichtige diensten door hem aan het vaderland bewezen werd admiraal Beatty in 1919 verheven tot viscount Borodale op Wexford en tot earl of the North sea and of Brooksby, terwijl hij bij zijn afscheid van de marine benoemd werd tot lid van den Privy Council.
In 1930 werd lord Beatty, toen hij met een Engelsch motorjacht de haven van Kiel aandeed, door de Duitsche marine als gast ontvangen.
Lord Beatty, die reeds sedert Juli 1927 niet meer in actieven dienst was, heeft op zijn 65en verjaardag — 17 Jan. '36 — zijn pensioen aangevraagd, hetgeen hem onder dankzegging verleend werd. (Times)

B. **CHINA. — Dienstplicht. —**
Op 3 Maart '36 zijn de plannen der regeering voor een nieuwe militaire politiek bekend gemaakt. Zij is van plan den algemeenen dienstplicht in te voeren, zoodra de militaire autoriteiten den tekst van de desbetreffende wet hebben opgesteld, hetgeen eenigen tijd in beslag zal nemen. Men zou van plan zijn een diensttijd van twee jaar in te stellen voor alle mannen van 18 tot 45 jaar die geen lichamelijke gebreken hebben. Voor het oogenblik begint men echter met de militaire opleiding van regeeringsambtenaren.
(Ostasiatische Rundschau)

C. **JAPAN. — Kabinet-Hirota. - Plannen der nieuwe regeering. - Verdeeling van de grondstoffen en van de emigratiemarkten. —**
Naar de „Nitsji Nitsji" verneemt, zal de nieuwe Japansche regeering aan de Ver. Staten en Engeland verzoeken onderhandelingen te openen over de verdeeling van de grondstoffen en van de emigratiemarkten. Japan zal hiertegenover voorstellen bilaterale verdragen te sluiten van wederkeerige veiligheid.
Naar het blad verder bericht zijn de essentieele punten van de politiek van Hirota als volgt:
1. versterking van de internationale positie van Mandsjoekwo;
2. demilitarisatie van de Sovjet-Russische grens;
3. de verwezenlijking van een anti-communistisch front met China;
4. het voorkomen van een bewapeningswedloop ter zee door bilaterale besprekingen met Amerika en Engeland. (Nitsji Nitsji)
(Vorig bericht Kabinet Hirota 2212 C.)

D. **NEDERLAND. — Kunstzijde-uitvoer. —**

	Hoeveelheid (netto in duiz. K.G.)		Waarde (in duiz. gld.)	
	1935	1934	1935	1934
Januari	528	662	1.008	1.313
Februari	686	760	1.347	1.505
Maart	640	801	1.213	1.590
April	600	684	1.122	1.390
Mei	667	682	1.245	1.444
Juni	568	696	1.029	1.472
Juli	607	645	1.112	1.358
Augustus	614	692	1.099	1.440
September	630	712	1.121	1.391
October	782	664	1.334	1.339
November	683	484	1.185	977
December	609	620	1.001	1.220
Totaal	7.614	8.102	13.816	16.439
Gemidd. p. maand	634	675	1.151	1.369

(Alg. Handelsblad) **(Vorig bericht 1433 B.)**

13 MAART 1936

E. **DUITSCHLAND. — De „Völkischer Beobachter" over „gelijke veiligheid". —**
Onder het opschrift „Gelijke veiligheid" wijst de „Völkischer Beobachter" op de geweldige vestingwerken die Frankrijk aan de Fransch-Duitsche grens heeft aangelegd. Voor Duitschland, aldus het blad, vormen deze vestingwerken niet slechts de verdedigingswerken van een naburigen staat, doch een ondubbelzinnige bedreiging van het onbeschermd Rijnland en wel in het bijzonder daardoor, dat speciale troepenafdeelingen zijn gevormd, die sterk gemotoriseerd zijn en naar de Fransche minister van Oorlog op 26 December 1935 zelf heeft verklaard, tot taak kunnen krijgen in het gebied van den vijand verwoestingen aan te brengen. Met het oog op dezen dubbelzinnigen toestand, die door het accoord met Rusland van meer beteekenis werd, was de Duitsche maatregel van 7 Maart een daad van noodweer. Aan Fransche zijde in het vestinggebied zijn 160.000 man geconcentreerd. Bedreiging door het Duitsche leger, aldus besluit het blad, is een al te plompe mededeeling, waarvan de achtergrond maar al te doorzichtig is. (Völkischer Beobachter)
(Vorig bericht Pact van Locarno 2212 A.)

A. Ratificatie van het Verdrag. —
De Fransche Senaat heeft op 12 Maart '36, nadat verschillende moties tot verdaging waren ingetrokken, na een kort debat het wetsontwerp tot goedkeuring van het Fransch-Russische pact met 226 tegen 48 stemmen aangenomen.
Tegen stemden: 18 leden der republikeinsche unie; 3 der democratische en radicale unie, 8 linksrepublikeinen, 4 rechtschen en 15 wilden. Voorts hebben 34 senatoren zich onthouden van wie 18 der republikeinsche unie en 6 der democratische en radicale unie.
Een vooraf door de Regeering gestelde motie van vertrouwen kreeg 231 tegen 52 stemmen.
Hieronder laten wij den volledigen tekst van het verdrag, zooals het op 2 Mei 1935 definitief werd vastgesteld, volgen:

Preambuul. — Het centraal executief comité van de Unie der Socialistische Sovjetrepublieken en de president van de Fransche Republiek, bezield door den wensch in Europa den vrede te bevestigen en aan hun onderscheidene landen daarvan de weldaden te waarborgen door ten volle de strikte toepassing te verzekeren van de bepalingen van het pact van den Volkenbond, die gericht zijn op het handhaven van de nationale veiligheid, de territoriale integriteit en de politieke onafhankelijkheid der staten; besloten hun krachten te wijden aan de voorbereiding en aan het sluiten van een Europeesch accoord met dit doel en intusschen voor zoover dit van hen afhangt mede te werken tot de doeltreffende toepassing van de bepalingen van het pact van den Volkenbond; hebben besloten een verdrag in dezen geest te sluiten.

Artikel 1. — In het geval dat Frankrijk of de U.S.S.R. het voorwerp zouden zijn van een bedreiging met of gevaar van agressie (l'object d'une menace ou d'un danger d'agression) van den kant van een Europeeschen staat, verbinden de U.S.S.R. en wederzijds Frankrijk zich wederkeerig over te gaan tot onverwijlde raadpleging met het oog op maatregelen te nemen tot het inachtnemen van de bepalingen van artikel 10 van het verdrag van den Volkenbond.

FRANSCH-RUSSISCH VERDRAG

Artikel 2. — In het geval dat, in de omstandigheden voorzien in art. 15 paragraaf 7 van het pact van den Volkenbond, Frankrijk of de U.S.S.R., in weerwil van de oprechtelijk vredelievende bedoelingen der twee landen, het voorwerp zouden zijn van een niet-uitgelokte agressie van den kant van een Europeeschen staat, zullen de U.S.S.R. en wederkeerig Frankrijk elkaar onverwijld hulp en bijstand verleenen.

Artikel 3. — In overweging nemend dat, volgens artikel 16 van het pact van den Volkenbond, elk lid van den bond, die zijn toevlucht neemt tot oorlog in strijd met de verplichtingen aanvaard bij de artikelen 12, 13 of 15 van het pact, ipso facto wordt beschouwd als een oorlogsdaad te hebben begaan tegen alle andere leden van den bond, verplichten zich Frankrijk en wederkeerig de U.S.S.R. om in het geval dat een hunner, in deze omstandigheden en in weerwil van de oprechtelijk vredelievende bedoelingen der twee landen, het voorwerp zou zijn van een niet-uitgelokte agressie van den kant van een Europeeschen staat, elkaar onverwijld hulp en bijstand te verleenen door over te gaan tot toepassing van artikel 16 van het pact.

Dezelfde verplichting wordt aanvaard voor het geval dat Frankrijk of de U.S.S.R. het voorwerp zou zijn van een agressie van den kant van een Europeeschen staat in de omstandigheden, voorzien bij artikel 17 paragrafen 1 en 3 van het pact van den Volkenbond.

Artikel 4. — Daar de boven gestipuleerde verbintenissen, in overeenstemming zijn met de verplichtingen der hooge contracteerende partijen voorzooveel zij leden zijn van den Volkenbond, zal niets in het onderhavige verdrag worden geïnterpreteerd als een beperking van zijn taak om de gepaste maatregelen te nemen tot het doeltreffend beveiligen van den wereldvrede of als een beperking van de verplichtingen, voortvloeiend uit het pact van den Volkenbond.

Artikel 5. — Het onderhavige verdrag, waarvan de Fransche en Russische teksten gelijke rechtskracht zullen hebben, zal worden geratificeerd en de ratificatie-oorkonden zullen te Moskou zoo spoedig mogelijk worden uitgewisseld.
Het zal kracht verkrijgen zoodra de uitwisseling van de ratificaties heeft plaats gehad en gedurende vijf jaren van kracht blijven. Indien het niet door een der hooge contracteerende partijen wordt opgezegd met een opzeggingstermijn van één jaar ten minste voor de expiratie van deze periode, zal het zonder beperking van duur van kracht blijven, terwijl elk der hooge contracteerende partijen het dan kan beëindigen door een desbetreffende verklaring met een opzeggingstermijn van een jaar. (Le Temps - Prawda)

(Vorig bericht blz. 2207 A.)

B. Het onderteekenings-protocol. —
Tegelijk met het nevenstaande verdrag hebben de Fransche en Russische gevolmachtigden, Laval en Potemkin, de Russische ambassadeur, het volgende protocol onderteekend, dat bij de uitwisseling van de ratificaties van het verdrag zal worden inbegrepen.

Artikel I. — Overeengekomen is, dat de strekking van artikel 3 is, elk der contracteerende partijen te verplichten onverwijld hulp te verleenen aan de andere partij door zich onverwijld te voegen naar de aanbevelingen van den Raad van den Volkenbond, zoodra deze zullen zijn opgesteld krachtens artikel 16 van het pact.
Eveneens is overeengekomen, dat de twee contracteerende partijen in onderling overleg zullen handelen om te verkrijgen dat de Raad zijn aanbevelingen opstelt met allen spoed, die de omstandigheden zullen vereischen, en dat indien nochtans de Raad om een of andere reden geen enkele aanbeveling opstelt of niet tot een unaniem besluit komt, de verplichting van bijstand onverminderd zal worden nagekomen (l'obligation d'assistance n'en recevra pas moins application).
Eveneens is overeengekomen, dat de verbintenissen van bijstand voorzien in het onderhavig Verdrag, slechts het geval beoogen van een agressie, gericht tegen het eigenlijke grondgebied van de eene of de andere contracteerende partij.

Artikel II. — Daar het de gemeenschappelijke bedoeling der twee regeeringen is door het onderhavige verdrag in niets in te gaan tegen de verplichtingen vroeger door Frankrijk en de U.S.S.R. krachtens gepubliceerde verdragen aanvaard ten aanzien van derde staten, is overeengekomen dat de bepalingen van genoemd verdrag geen toepassing zullen kunnen vinden, die, niet vereenigbaar met conventie-verplichtingen aanvaard door een contracteerende partij, deze zou blootstellen aan sancties van internationaal karakter.

Artikel III. — De twee regeeringen, het sluiten van een regionale overeenkomst wenschelijk achtend, die zou strekken tot het organiseeren van de veiligheid tusschen de contracteerende staten en die anderzijds verbintenissen van wederzijdschen bijstand zouden bevatten of zouden kunnen vergezellen, erkennen elkaars bevoegdheid om, met wederzijdsch goedvinden, in het voorkomend geval deel te nemen aan soortgelijke verdragen in zoodanigen vorm, direct of indirect, die geschikt zou blijken, terwijl de verplichtingen van deze verschillende overeenkomsten in de plaats zouden moeten komen van die, voortvloeiend uit het onderhavige verdrag.

Artikel IV. — De twee regeeringen constateeren, dat de onderhandelingen, die de onderteekening van het onderhavig verdrag tot resultaat hebben gehad, oorspronkelijk zijn aangeknoopt met het doel een veiligheidsovereenkomst te completeeren, de landen van het Noord-Oostelijk deel van Europa omvattend, te weten: de U.S.S.R., Duitschland, Tsjecho-Slowakije, Polen en de Oostzeelanden, die aan de U.S.S.R. grenzen; naast dit accoord moest een verdrag van bijstand worden gesloten tusschen de U.S.S.R., Frankrijk en Duitschland, waarvan elk dezer drie staten zich moest verbinden tot het verleenen van bijstand aan dengene hunner, die het voorwerp van agressie zou zijn van een dezer drie staten.
Ofschoon de omstandigheden totnogtoe niet het sluiten van deze overeenkomsten hebben veroorloofd, die de twee partijen nog steeds als wenschelijk beschouwen, zoo blijft onverminderd dat de verplichtingen, neergelegd in het verdrag van bijstand tusschen Frankrijk en de U.S.S.R., aldus moeten worden opgevat, dat zij slechts mogen werken binnen de grenzen, ontworpen in vroeger opgestelde drievoudige overeenkomst. Onafhankelijk van de verplichtingen, voortvloeiend uit het onderhavige verdrag, wordt er tezelfdertijd aan herinnerd, dat, in overeenstemming met het non-agressie-pact tusschen Frankrijk en de U.S.S.R., dat 29 November 1932 werd geteekend, en zonder overigens inbreuk te maken op de universaliteit van de verplichtingen van dit pact, in het geval dat een der twee partijen het voorwerp zou worden van een agressie van den kant van een of verscheidene derde Europeesche mogendheden, niet voorzien in het bovengenoemde drievoudige accoord, zal de andere contracteerende partij zich, gedurende den duur van het conflict, moeten onthouden van alle directe of indirecte hulp of bijstand aan den aanvaller of de aanvallers, terwijl iedere partij bovendien verklaart niet gebonden te zijn door een accoord van hulp, dat in strijd zou zijn met deze verplichting. (Le Temps - Prawda)

(Vorig bericht blz. 2218 A.)

A. **Kwaliteit en aanwas der bevolking.** —
Op de te Utrecht gehouden jaarvergadering van de Nederlandsche Genetische Vereeniging sprak prof. dr. H. Muckermann S. J. uit Berlijn over het „Probleem van de erfelijkheidsbiologisch gedifferentieerde voortplanting en een poging tot de oplossing daarvan."
Het probleem waarom het hier gaat is een van de belangrijkste problemen der eugenese en zal in de laatste instantie mede de toekomst van het blanke ras bepalen. Het begrip gedifferentieerde voortplanting werd het eerst onder woorden gebracht door Galton, die op 4 December 1898 in een brief aan Pearson de uitdrukking gedifferentieerde vruchtbaarheid gebruikte.
Wie een volk genetisch onderzoekt moet dit als een organisme zien met zijn honderden variaties en differentiaties: In het kader van de eugenese gezien, zal de studie, die zich met de gedifferentieerde voortplanting bezig houdt niet zoo zeer de raszuiverheid van het volk in de eerste plaats in het oog moeten houden, maar met Galton van het standpunt moeten uitgaan, dat elk volk een rassenmenging vertoont en dat het vraagstuk van de raszuiverheid een ander is dan dat van de gezondheid van het ras.
Eugenese en rassenhygiëne zijn dan ook geen begrippen die elkaar dekken. Wat ons interesseert is in hoeverre de rassenmenging in de samenstelling van een volk doorwerkt, in hoeverre het vermengen zich aan zijn eigen ondergang prijsgeeft en ook in hoeverre daar mee de gezondheid van een volk samenhangt.
Allereerst geeft spr. een omschrijving van het probleem van de gedifferentieerde voortplanting en over de geschiedenis van zijn ontstaan. De bevolkingsvermeerdering en haar afname is voor het eerst door Malthus een onderwerp van studie gemaakt.
Malthus wilde door het verkorten der huwelijksjaren, door moreele remmen ondeugden en ellende overwinnen en er voor zorgen dat niet door een te grooten bevolkingsaanwas voedseltekort zou ontstaan. Met het latere nieuw malthusianisme heeft dit niets te maken.
Bij een naïeve beschouwing van den bevolkingsaanwas gaat men uit van het getal levendgeborenen, het aantal huwelijksvoltrekkingen en de mortaliteit. Een vergelijking tusschen Duitschland en Nederland geeft dan de volgende cijfers:
Nederland geboortecijfer 20.7, mortaliteit 10.4.
Duitschland geboortecijfer 18, mortaliteit 11.1
Beide landen schijnen dus vrijwel in dezelfde omstandigheden te verkeeren. In werkelijkheid evenwel is men er met een zoo eenvoudige vergelijking der cijfers niet. Want in Nederland is het aantal huwelijksvoltrekkingen op 1000 inwoners 7.3, terwijl het in Duitschland momenteel kunstmatig opgevoerd is tot 11.1. Op den duur zal dit van zelf een correctie ondergaan en past men thans deze correctie toe op de bovenstaande cijfers, dan wordt het aantal levendgeborenen in Duitschland in vergelijking met overeenkomstige verhoudingen in Nederland 12, terwijl de mortaliteit 20.3 bedraagt. Ook de bestudeering van de leeftijdenpiramide waaruit een volk is samengesteld kan een verdieping van ons inzicht geven. En dan blijkt dat in Zweden bij den adel in vergelijking met de overige bevolking reeds van 1901 af geen overschot bestaat en verandert zich daar de piramide in een urn.
Normaliter hoort de leeftijdsgroep van 1-15 jaar 1/3 die van 15-30 jaar 1/4, die van 30-45 jaar 1/5 uit te maken, wat in Nederland vrijwel gerealiseerd is. In Duitschland zijn de verhoudingen voor deze drie groepen 1/4, 1/4, 1/4, een groot nadeelig verschil dus voor Duitschland ten opzichte van Nederland waar het aandeel van de eerste groep slechts van 34-31 achteruitgegaan is.

Kwalitatieve samenstelling. — Belangrijk is ook de kwalitatieve samenstelling van de bevolking. Hoe groot met andere woorden is de nakomelingschap der erfelijk gezonden, hoe groot het aandeel der erfelijk belasten. Bij deze laatsten was in den tijd voor de sterke afname in kindertal het gemiddelde 6 kinderen, thans bedraagt dit nog 4 en een fractie, bijna evenveel als bij een kleine stadsfamilie. Gelukkig is de numerieke verhouding van zwakzinnigen tot gezonden in een volk gering. Over schizophrenen en epileptici weten wij nog te weinig. Over de nakomelingschap der begaafden deed het eerst Steinmetz in 1904 een onderzoek. Spr. deed dit van 1916 af en omvatte daarbij de totaliteiten van een aantal groepen, waarin hij biologisch voltooide families en biologisch onvoltooide families, waarin nog meer kinderzegen te wachten is, onderscheidt. Onderzocht werden de bevolkingen van een aantal natuurdorpen, die niet zoo worden betiteld omdat zij zich in een cultuurloozen toestand zouden bevinden, maar omdat hier een harmonische levensopbouw en familiegroei tot stand zijn gekomen, waar niet geklaagd wordt over kinderzegen, noch ook de moeders van een verhoogde sterfte door kinderrijkdom te lijden hebben. Als tweede groep werden onderzocht professoren van Universiteiten en technische hoogescholen. Tot de derde groep behoorden: A de landbevolking; B de daarvan afgeleide kleinestadsbevolking, terwijl de vierde groep de Pruisische politie omvatte. Gegeven werden de cijfers voor de voltooide huwelijken, terwijl daarnaast de getallen nakomelingen voor de eerste vijfjarige perioden van het huwelijk afzonderlijk werden aangegeven.
Tot een goed begrip van de beteekenis dezer cijfers moge dienen dat een gemiddeld getal van drie kinderen noodig is om de ouders te vervangen en dat pas bij vier kinderen van een overschot sprake is.
De opbouw van de bevolking van deze vier groepen komt er nu als volgt uit te zien:

BIOLOGIE

	kinder-tal	eerste 5 jaar	tweede 5 jaar	derde 5 jaar
Natuurdorpen . .	6.5	2.3	2	1.8
Landbevolking . .	6.5	2.9	1.9	1.3
Kleine steden . .	4.3	1.9	1.3	0.7
Univers. hoogleer.	2.8	1.65	0.65	0.3
Politie	2.46	0.9	0.34	0.2

Voor de hoogleeraren geldt dat deze toestand reeds sinds 1895 bestaat, terwijl voor de politie werd gevonden, dat de hoogere rangen er nog slechter aan toe zijn dan de plattelandspolitie.
Het losmaken van het land voert tot geboorte-teruggang, terwijl in de intellectueele kringen, die vroeger voornamelijk gerecruteerd werden uit de kleinestadsbevolking, van een komende zelfvernietiging op grond van deze statistieken gesproken moet worden. De politie werd uit den middenstand gerecruteerd. Daar is de teruggang het ergste.

Terug naar de natuur. — Als oplossing om uit de moeilijkheden te komen beveelt spr. een gezonden teruggang tot de natuur aan, het bevorderen van de natuurlijke kinderrijke familie, het tegengaan van de onnatuurlijke dwergfamilie, zoowel als van de onnatuurlijke kinderrijke familie der alcoholici en zwakzinnigen. De tusschentijd tusschen twee geboorten moet niet te klein zijn, anders kan de moeder haar kind niet de normale periode voeden en krijgt men een onnatuurlijk overschot. Het bevredigen der geslachtsdrift, die een bovenpersoonlijke beteekenis heeft moet met het welzijn van echtgenoote en familie in evenwicht zijn.

Sprekend over het rassenvraagstuk wijst spr. er op, dat het vaak voorkomt dat ongelijk-rassige huwelijken disharmonisch zijn. Op het moment dat de wereld te kort schiet moet men helpen, waarbij alleen die hulp blijvend uitkomst brengen kan, die weer een kringloop in de Europeesche arbeidsruimte mogelijk maakt. Dit kan evenwel nog generaties duren voor wij weer zoover zijn. (Red. K. H. A.)

(Vor. ber. Biologie 1670 B.; Prof. dr. H. Muckermann 1673 E.)

14 MAART 1936

A. FRANKRIJK. — Locarno. - Minister-president Sarraut bereid met Duitschland te onderhandelen. —
De Fransche minister-president Sarraut heeft op 10 Maart '36 in de Fransche Kamer een verklaring afgelegd, naar aanleiding van de internationale moeilijkheden, die zijn ontstaan, nu Duitschland het verdrag van Locarno heeft opgezegd, en troepen in het Rijnland heeft gelegd.
„Het is duidelijk", aldus zeide Sarraut, „dat de schending der gedemilitariseerde Rijnland-zône onze eigen veiligheid raakt, doch de toekomst van den Europeeschen vrede, de organisatie van de collectieve veiligheid en de Volkenbond loopen nog veel ernstiger gevaar."
Sarraut stelde de vraag, wie ook maar het geringste vertrouwen in het nut van verdragen zou behouden, indien voor de vernietiging daarvan de wensch van den sterkste voldoende zou zijn?
Na er op gewezen te hebben, dat Frankrijk er niet het minste voordeel bij heeft het Duitsche volk in ellendige omstandigheden te brengen, richtte Sarraut de vraag tot Duitschland, in hoeverre de herbezetting van het Rijnland door Duitsche troepen kan bijdragen tot de oplossing van de vraagstukken, waarvoor Duitschland zich geplaatst ziet?
„Het vertrouwen in Duitschland, dat voor nieuwe onderhandelingen noodig is, is verloren gegaan," aldus Sarraut.
„De Fransche regeering wijst onderhandelingen, welke den vrede kunnen waarborgen, niet van de hand, doch zij kan niet onderhandelen onder den invloed van geweld en de schending van vrijwillig geplaatste handteekeningen.
Frankrijk blijft tot onderhandelen bereid, indien de eerbiediging der internationale verplichtingen door Duitschland opnieuw zal zijn verzekerd." ...
De verklaring van Sarraut werd door de geheele Fransche Kamer toegejuicht.
De minister van Buitenlandsche Zaken, Flandin, heeft in den Senaat een soortgelijke verklaring voorgelezen. (Le Temps)
(V. b. Verdrag v. Locarno 2217 E.; Sarraut 2210 D.)

B. RUBBER. — Wereldproductie en -consumptie 1935.

PRODUCTIE (uitvoer) (in tons)	1935	CONSUMPTIE	1935
N.-I. Plantager.	133.000	Ver. Staten	496.000
N.-I. Bevolk.r.	143.000	Engeland	101.000
Malay States	410.000	Frankrijk	48.000
Ceylon	54.000	Duitschland	60.000
Siam	28.000	Italië	20.000
Indo China	28.000	Canada	25.000
Br. Borneo en Serawak	30.000	Australië	10.000
India en Burma	11.000	Japan	56.000
Rest Plant. ruber	1.200	Rusland	32.000
Zuid-Amerika	14.000	België	7.000
Mexico	400	Rest	61.000
Afrika	4.400		
Totaal	857.000	Totaal	916.000

(Keesings Financieel Archief) **(Vor. ber. 1649 A.)**

C. NEDERLAND. — Onderwijs. - Bezuiniging. - Welke bepalingen in werking zullen treden. —
Staatsblad 380 bevat een K.B. van 11 Februari, waarbij is bepaald, dat paragraaf 15 van de wet van 29 November 1935 tot verlaging van de openbare uitgaven, in werking zal treden op 1 April 1936.
Paragraaf 15 van genoemde wet heeft betrekking op de bijzondere regelingen voor ambtenaren van vereenigde en opgeheven gemeenten.
Bij K.B. van 23 Februari zijn behalve voor het nieuwe lid 4 bis van art. 28 der L.O.-wet 1920 (leerlingenschaal voor scholen uitsluitend omvattende het zevende en/of de hoogere leerjaren van scholen voor gewoon lager onderwijs) en het 4de lid van art. 63 der L.O. Wet 1920 (verstrekking door 's Rijks belastingdienst van de gemengde hoofdsom voor schoolgeldheffing) vastgesteld de data van in werking treden van de verschillende bepalingen van de wet tot verlaging van de openbare uitgaven voor het onderwijs.
Voor de meeste bepalingen dier wet is de datum van in werking treding bepaald op 1 Maart 1936.
Dit wil dus zeggen: voor de schoolgeldregeling van bijzondere hoogere burgerscholen en gymnasia; het heffen van eindexamengelden hoogere burgerscholen en gymnasia, van extraneï; leerlingenschaal, en wijziging van enkele andere subsidiebepalingen voor scholen voor uitgebreid lager onderwijs; leerlingenschaal voor scholen voor gewoon lager onderwijs; wijziging wachtgeldregeling voor onderwijzers; afschaffing van bijzondere bijdragen aan gemeenten in de kosten van het onderwijs; opschorting van de invoering van het onderwijs in de lichamelijke oefening; nieuwe regeling inzake de vergoeding voor terreinen en gebouwen door gemeenten aan schoolbesturen en terugbetaling van waarborgsommen aan bijzondere lagere scholen; bezuiniging op de onderwijzersopleiding; reglement op de voorloopige pensionneering van 60-jarige onderwijzers; ontslag gehuwde onderwijzeres, niet kostwinster.
Voor eenige bepalingen der bezuinigingswet is een andere datum van in werking treding vastgesteld. Het nieuwe eerste lid van art. 45 duo decies der M. O. Wet en het nieuwe eerste lid van art. 169 der H. O. Wet inzake de subsidieregeling voor bijzondere hoogere burgerscholen en gymnasia treedt met ingang van 1 September 1936 in werking. Op dien datum treedt eveneens in werking de nieuwe regeling inzake de schoolgeldheffing (met uitzondering van — gelijk boven reeds is vermeld — artikel 63, lid 4 der L. O. Wet 1920, waarvoor nog niet een datum is bepaald).
Met ingang van 1 Januari 1937 zal in werking treden de regeling van de bijdragen van buitengemeenten in de kosten van hoogere burgerscholen en gymnasia, terwijl met ingang van 1 October 1937 in werking treedt de bepaling, waarbij de examens in de fraaie handwerken worden afgeschaft.
(Staatsblad) **(Vorig bericht blz. 2180 E.)**

D. BELGIE. — De opzegging van het Locarno-Verdrag. - Een verklaring in de Belgische Kamer. —
Minister-president Van Zeeland is op 11 Maart '36 voor de Kamer verschenen, om een verklaring over den toestand af te leggen.
Minister-president Van Zeeland ving aan met een protest tegen Duitschland. België — aldus zeide hij — is de voornaamste betrokkene bij het Locarno-verdrag. Er is voor het opzeggen van dit verdrag ten onzen opzichte geen enkele verontschuldiging; steeds hebben wij het pact zoowel volgens de letter als naar den geest nageleefd.
Daarop weidde hij uit over het Fransch-Belgisch militair accoord, waaromtrent hij de publieke opinie in België wilde geruststellen.
Het eenige belangrijke element eruit heeft betrekking op het contact tusschen de generale staven van beide landen en hieraan mag men niet tornen.
Het Locarno-verdrag en het Volkenbondspact zijn de eenige bindende elementen voor deze militaire samenwerking. Het Fransch-Belgisch militair accoord sluit geen politieke verbintenissen in en geen enkele verplichting ten aanzien van de inrichting van de wederzijdsche landsverdediging.
Dit is bij onze voorlaatste besprekingen te Parijs en na een briefwisseling in dezen geest, waardoor de overeenkomst van 1920 aan den nieuwen toestand is aangepast, vastgesteld, terwijl verouderde clausules zijn geschrapt. Deze briefwisseling dateert van 6 Maart '36.
Van de voorstellen van Hitler zei hij het volgende: Onder de voorstellen van Hitler zijn er enkele met een opbouwend karakter, doch zij zijn zeer onvolledig. Er moet een middel gevonden worden om de internationale orde te herstellen op grond van de werkelijkheid en met de gewenschte voorzorg. Alles moet evenwel in het werk worden gesteld, om oorlogsgevaar nu en in de toekomst uit te schakelen.
Wij zijn bereid deel te nemen aan elke gemeenschappelijke actie tot oplossing van de situatie vooral in overleg met Frankrijk en Engeland. Inmiddels blijven wij steunen op het Locarno-pact, zoolang dit niet vervangen is door een nieuwe overeenkomst in overeenstemming met alle betrokken partijen.
(Het Laatste Nieuws) **(V. b. Dr. v. Zeeland 2178 E.; Verdrag van Locarno 2220 A.)**

E. NEDERLAND. — Voorontwerp verlaging van de pensioenen. —
Een wetsontwerp tot verlaging van de pensioenen der burgerlijke en militaire ambtenaren, overeenkom-

stig het rapport der commissie-Palm is spoedig te wachten.
Nader vernemen wij, dat het de bedoeling is deze verlaging te doen ingaan op 1 Juli 1936 en van kracht te doen zijn tot 1 Januari 1941. Uit den voorgestelden maatregel wordt een jaarlijksche bezuiniging verkregen voor het Rijk van *f* 3.300.000; voor het 40-tal gemeenten, dat voor een deel harer ambtenaren het risico van eigen pensioen draagt, van *f* 800.000 en voor het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds van *f* 1.600.000. (Nieuwe Rotterd. Courant)

(Vor. ber. Pensioenwet 2159 F.)

15 MAART 1936

A. **NEDERLAND. — Onderwijs. - Inaugureele rede van Prof. dr. J. Goudriaan over „De oorzaken der werkloosheid en de middelen ter bestrijding". —**

Met een rede over „De oorzaken der werkloosheid en de middelen ter bestrijding" heeft prof. dr. J. Goudriaan, buitengewoon hoogleeraar aan de Ned. Handelshoogeschool en hoofd der bedrijfsorganisatie van het Philipsconcern, dezer dagen het ambt van buitengewoon hoogleeraar in de bedrijfsleer en de organisatie der onderneming aan de Technische Hoogeschool aanvaard.
In den loop van zijn betoog behandelde spr. achtereenvolgens den invloed van loonsverlaging en prijsverhooging, van mechanisatie en rationalisatie, van werkloosheidsverzekering, landbouwsteun, industrialisatie en de uitvoering van publieke werken. Geen van alle is afdoende; andere, zooals bescherming van nationaal product, hebben in het groot gezien alleen maar de tendenz de werkloosheid te verplaatsen.
Maar er is, zoo vervolgde spr., één middel, dat oneindig krachtiger dan de zoo juist genoemde het herstel teweeg kan brengen: de oorlog en de toerusting tot den oorlog. Het aanleggen van oorlogsvoorraden van grondstoffen werkt valoriseerend op alle goederenmarkten, het geven van grootscheepsche opdrachten voor de mechanische oorlogstoerusting herstelt de activiteit in de industrie der productiemiddelen: men opereert dus juist op die punten van het economisch organisme, van welke herstel van de activiteit het krachtigst uitgaat. De bewapening van één land stimuleert bovendien die van alle andere en de economische activiteit van ieder land wordt niet alleen gebaat door de uitbreiding van de eigen bewapening, maar ook door de repercussies, die deze maatregelen bij de andere opwekken.
Men moet zich dan ook goed doordringen van deze bittere waarheid, dat de zoogenaamde normale perioden van redelijk stabiele welvaart, die deze maatschappij de laatste anderhalve eeuw heeft gekend, uitsluitend die perioden zijn geweest, waarin oorlogen werden gevoerd en gróótere oorlogen werden voorbereid. En men kan dan ook met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid voorspellen, dat wij thans een periode van economische opleving tegemoet gaan met matiger wordende crisissen, die vermoedelijk haar afsluiting zal vinden in den volgenden wereldoorlog.
Is het niet mogelijk de werkloosheid te bestrijden op een manier, die ons gevoel en ons verstand meer bevredigt dan de toerusting tot den oorlog? Spr. ontwikkelde hierover den volgenden gedachtengang. Voorwaarde voor het stabiliseeren van de economische activiteit is in elk geval het stabiliseeren van het prijsniveau, aangezien de plotselinge daling van alle grondstofprijzen met mathematische zekerheid reeds aanzienlijke percentages werkloosheid te voorschijn roept. Het stabiliseeren van het niveau der grondstofprijzen is hetzelfde als het kiezen van een anderen grondslag voor het geldstelsel. Maar dit is geen opportunistische maatregel; de logische opbouw van een rationeel geldstelsel voert tot dezelfde conclusie. Als eersten eisch voor een rationeel geldstelsel mag men immers verlangen, dat men het goed, waarop men het geldstelsel baseert, door een bepaalde hoeveelheid van dit goed te kiezen als eenheid van geld, zoodanig kiest, dat men door deze keuze in de natuurlijke prijsvorming der goederen onderling geen storingen teweeg brengt. Een geldstelsel, dat werkelijk neutraal is ten aanzien van alle goederen, moet dus gebaseerd zijn op een complex van alle goederen, elk vertegenwoordigd volgens zijn invloed in het ruilverkeer.
Het is ook niet mogelijk, het credietwezen, dat in onze maatschappij zulk een belangrijke en onmisbare rol vervult, op te bouwen op den grondslag van een speculatief geldstelsel, dat slechts prijsgebondenheid kent voor één enkel artikel.
Het tweede gezichtspunt maakt gebruik van het feit, dat de prijzen van alle goederen onderling zeer sterk aan elkaar zijn gebonden en statistisch gezien een vrij homogene massa moeten vormen, indien wij althans een oogenblik afzien van de in totaliteit weinig invloed hebbende prijzen van de groep der jonge technische artikelen, zooals automobielen e.d. Wij behoeven dus niet de practisch oneindige menigvuldigheid van alle goederen in de geldeenheid op te nemen, maar uitsluitend een goed gekozen selectie daarvan. Bij het maken van deze selectie moet men zich in de eerste plaats laten leiden door de overweging, dat de goederen wel sterk verwant zijn in hun prijsontwikkeling, maar dat toch de grillige invloed der natuur voor bepaalde groepen van goederen geheel anders kan zijn dan voor andere. Bovendien moeten de goederen, welke wij kiezen zooveel mogelijk indifferent zijn in den tijd; de geldeenheid immers is bestemd voor transacties op langen en zeer langen termijn; de goederen, welke voor haar constructie worden uitgekozen, moeten, niet natuurlijk als exemplaar, maar als soort gedurende dien tijd practisch onveranderd blijven. Aan beide eischen voldoet een juiste selectie der grondstoffen het best. Er liggen op dit terrein nog vele open vragen. Het is evenwel reeds bijzonder verheugend, dat de belangstelling voor en het geloof in de mogelijkheid van een afdoende crisistherapie op redelijke grondslagen allerwegen groeit. (Red. K. H. A.)

(Vor. ber. Bedrijfsleer 1521 A.; Ambtsaanv. in het Onderwijs 2202 G.)

B. **NEDERLAND. — De dagorder van den Commandant van het Veldleger. —**

De Commandant van het Veldleger heeft de volgende dagorder uitgevaardigd, welke op 12 Maart '36 op het morgen-appèl door de regiments-commandanten is voorgelezen:

Zijne Excellentie de Minister van Staat, Minister-president, Minister van Defensie a.i. dr. H. Colijn, heeft op 11 Maart '36 in een voor de radio uitgesproken rede medegedeeld, dat de politieke spanningen in den laatsten tijd in Europa weer grooter geworden zijn. Hoewel er alle reden is te vertrouwen, dat men er in zal slagen langs vredelievenden weg tot oplossing van het gerezen geschil te geraken, mag de mogelijkheid van toenemende spanning niet geheel uitgesloten worden geacht en moet met die mogelijkheid dus eveneens rekening worden gehouden. Onder deze omstandigheden acht Hr. Ms. Regeering het niet verantwoordelijk, dat een sterke vermindering van geoefende troepen onder de wapenen zou intreden, welke toestand zou ontstaan, indien de dienstplichtigen van de tweede ploeg (winterploeg) van de lichting 1935 van de infanterie en wielrijders, wier eerste oefening op 14 Maart a.s. zou zijn geëindigd, op dien datum met groot verlof zouden vertrekken. In verband hiermede heeft de Regeering besloten de bedoelde dienstplichtigen, die thans voor de eerste oefening onder de wapenen zijn en eerstdaags huiswaarts zouden keeren, tot nader order te houden.

De Regeering vertrouwt, dat het aanhouden van de dienstplichtigen, die anders binnen enkele dagen naar hunne haardsteden zouden terugkeeren, van korten duur zal zijn.
Ik verwacht van alle dienstplichtigen, die hierdoor worden getroffen, dat zij met blijmoedigheid hun plicht zullen vervullen, die het landsbelang van hen vordert en dat zij er een eer in zullen stellen, bij te dragen tot de veiligheid van het vaderland. Van alle militairen, behoorende tot het veldleger, verwacht ik, dat zij eendrachtig zullen zijn, dat de weermacht zich door stipte plichtsbetrachting en goede krijgstucht zal onderscheiden. Ik weet dat het Vaderland daarop rekenen kan.
Leve de Koningin. (Het Vaderland)

(Vorig bericht blz. 2215 F.)

C. **DUITSCHLAND. — Adolf Hitler's onderhoud met Ward Price van de „Daily Mail". - Tsjecho-Slowakije en Oostenrijk. —**

„Mijn voorstel tot het sluiten van non-agressiepacten in het Oosten en het Westen van Duitschland moet worden beschouwd als een algemeen voorstel, er is stellig geen enkele uitzondering op en het is ook van toepassing op Tsjecho-Slowakije en Oostenrijk," aldus verklaarde Hitler in een onderhoud, dat hij op 10 Maart '36 heeft toegestaan aan Ward Price, den specialen correspondent van de „Daily Mail".
(Daily Mail) **(Vor. ber. Hitler 2209 A.)**

D. **LOCARNO-CONFERENTIE TE LONDEN. — Gedelegeerden constateeren verdragsschending door Duitschland. - Minister Eden vraagt Duitschland een „symbolisch" terugtrekken der troepen uit de Rijnzône. - Duitschlands weigering. —**

Nadat op 10 Maart '36 te Parijs een bijeenkomst van de Locarno-mogendheden (Frankrijk, Engeland, België en Italië) was gehouden, werd het volgende communiqué verstrekt:
„Op het ministerie van Buitenlandsche Zaken is een nieuwe bijeenkomst der Locarno-mogendheden gehouden. Eenstemmig werd besloten, dat de besprekingen na 12 Maart te Londen zullen worden voortgezet. De Britsche regeering heeft den president van den Volkenbondsraad verder uitgenoodigd, de eerstvolgende zitting van den Raad, die aansluit op de bijeenkomst der Locarno-mogendheden, eveneens te Londen te doen houden."

Op 12 Maart '36 zijn de vertegenwoordigers van Frankrijk, Engeland, Italië en België op het Foreign Office te Londen in eerste zitting bijeengekomen om te beraadslagen over Hitler's opzegging van het verdrag van Locarno en de bezetting der gedemilitariseerde Rijnlandzône.
Na afloop dier zitting werd het volgende communiqué verstrekt:
De vergadering van gedelegeerden der mogendheden, die het Locarno-pact hebben onderteekend en daarvoor garant zijn, is in het departement van Buitenlandsche Zaken om 17 uur gehouden. Aanwezig waren voor Groot-Brittannië Eden, Lord Halifax en sir Robert Vansittart, voor Frankrijk Flandin en Corbin, voor België Van Zeeland en baron Cartier de Marchienne, voor Italië Grandi.
Met algemeene stemmen werd erkend, dat de herbezetting van de gedemilitariseerde zône door Duitschland een evidente schending vormt van artikel 42 en 43 van het verdrag van Versailles en van dat van Locarno. De Volkenbondsraad, tot welken Frankrijk en België zich gewend hebben, zal zich op dit punt moeten uitspreken.

Na de vergadering der vertegenwoordigers der Locarno-mogendheden, deelde Minister Eden mede, dat hij op 11 Maart met den Duitschen ambassadeur te Londen, von Hösch, een onderhoud heeft gehad waarin hij had voorgesteld, dat Duitschland om de oprechtheid van zijn verlangen te bewijzen alle troepen, met uitzondering van een „symbolisch" aantal (zooals Adolf Hitler in zijn rede van 7 Maart de bezetting van de gedemilitariseerde Rijnlandzône noemde en uit ongeveer 60.000 man troepen bestaat) zou terugtrekken uit de gedemilitariseerde zône, dat Duitschland dit aantal niet zou uitbreiden en dat Duitschland zich zou verplichten de zône niet te versterken, althans niet gedurende den tijd, benoodigd voor de onderhandelingen over een pact en voor het regelen van den internationalen toestand.
Wanneer de Duitsche regeering tot een dergelijk spontaan gebaar zou besluiten, dan was Eden van oordeel, dat dit een kostbare bijdrage zou vormen tot kalmeering van de internationale situatie.
De Duitsche gezant heeft op 12 Maart het volgende geantwoord: De Duitsche regeering kan geen besprekingen aanknoopen over een duurzame of tijdelijke beperking der Duitsche souvereiniteit over het Rijnlandgebied.
Het effectief der troepen in sommige garnizoenen van het Rijnland, dat op de vredessterkte is gebaseerd, is reeds aan de Britsche en Fransche militaire attaché's te Berlijn medegedeeld. Deze effectieven zullen niet worden uitgebreid en ook is men voor het oogenblik niet voornemens deze troepen te verplaatsen naar dichter bij de Fransche en Belgische grenzen gelegen standplaatsen. Deze beperking der militaire herbezetting van het Rijnland zal in acht worden genomen gedurende de huidige onderhandelingen; men neemt echter aan, dat Frankrijk en België een overeenkomstige houding zullen aannemen. (Times - Manchester Guardian - A. N. P.)
(Vor. ber. Verdrag v. Locarno 2220 D.)

A. **DUITSCHLAND. — Officieele verklaring van de Rijksregeering inzake het Locarno-Pact.**
Ten aanzien van de verschillende berichten in de pers en uitlatingen van buitenlandsche staatslieden wordt van officieele zijde medegedeeld:
1. Voor het Locarno-pact had Frankrijk reeds militaire verdragen afgesloten, welke in geval van een oorlog met Duitschland in werking zouden treden, met België, Tsjecho-Slowakije en Polen. Duitschland accepteerde deze zonder meer, aangezien verzekerd werd, dat het zuiver defensieve verdragen waren en Duitschland geen agressieve bedoelingen had.
2. Sedert het sluiten van den vrede heeft Frankrijk aan de grens van Frankrijk en Duitschland een geweldige troepenmacht geconcentreerd. Sterke vestingen zijn aangelegd en alle militaire autoriteiten van alle landen zijn het er over eens, dat een aanval hierop naar menschelijke berekening op niets moet uitloopen. Duitschland heeft hiervan niets gezegd, aangezien het geen agressieve bedoelingen had.
3. Frankrijk heeft thans een verbond afgesloten met Sovjet-Rusland. Het in werking treden van dit verdrag is evenwel niet meer afhankelijk gesteld van een beslissing van den Volkenbond, doch alleen van eigen inzicht. Bovendien is dit verbond van belang, aangezien Sovjet-Rusland niet alleen theoretisch doch daadwerkelijk de wereld-revolutie eischt.
Reeds voor dit verdrag had Frankrijk als garanten voor zijn onaantastbaarheid in moederland en koloniën ongeveer 100 millioen menschen, bovendien Engeland, België, Polen en Tsjecho-Slowakije, terwijl door het verdrag van Engeland ook nog Italië garant was.
4. Behalve deze, in de geschiedenis nog nooit geziene garantie, meende Frankrijk toch nog zich de steun te moeten verzekeren van het groote Sovjet-Russische Rijk met 175 millioen inwoners. (Berl. Tagebl.)
(Vor. ber. Verdrag v. Locarno 2220 D.)

B. **NEDERLAND. — De Reichs-Deutsche Gemeinschaft. - Verklaring van minister Van Schaik. —**
In de vergadering van de Eerste Kamer heeft de heer Van Schaik, minister van Justitie ten aanzien van de „Reichs Deutsche Gemeinschaft" o.a. het volgende medegedeeld:
„In verband met bewijsbare klachten tegen de Reichs Deutsche Gemeinschaft zijn verscheidene Duitschers uit ons land verwijderd. Er zijn teekenen, dat deze Gemeinschaft geleid wordt door de nat.-soc. beweging in Duitschland. De ministerraad heeft in Januari besloten, dat dit niet kan worden geduld. Wordt het organisch verband niet verbroken, dan zal de regeering niet aarzelen metterdaad daartegen op te treden, en zal den betrokkenen worden duidelijk gemaakt, dat ze op de gastvrijheid van ons land niet behoeven te rekenen." (Dagblad v. Noordbrabant)
(Vor. ber. Minister Van Schaik 2056 B.)

C. **OOSTENRIJK. — Dr. Milan Hodza's bezoek. —**
Na afloop van de besprekingen tusschen den Tsjecho-slowaakschen premier dr. Milan Hodza en de Oostenrijksche regeering te Weenen, is een officieel communiqué gepubliceerd, waarin o.a. wordt verklaard: „De besprekingen hadden betrekking op de handelsbetrekkingen tusschen Oostenrijk en Tsjecho-Slowakije, op de toeristische en cultureele betrekkingen, op hun arbitrage-overeenkomst en op den internationalen toestand. Bondskanselier Schuschnigg en Hodza hebben een protocol onderteekend, waarin de richtlijnen worden aangegeven voor onderhandelingen omtrent een handelsverdrag tusschen de twee landen. Deze zullen onverwijld onderhandelingen openen over een cultureel accoord. Het verzoenings- en arbitrageverdrag tusschen Oostenrijk en Tsjecho-Slowakije, dat dit jaar afloopt, zal voor dien worden vervangen door een nieuw verdrag in denzelfden geest, waarbij rekening zal worden gehouden met den technischen vooruitgang der laatste jaren. De algemeene internationale toestand is het onderwerp van diepgaande gedachtenwisselingen geweest, o.a. de kwestie van de reorganisatie van het Donaubekken. Er bestond overeenstemming ten aanzien van de wenschelijkheid, dat gestreefd moest worden naar steeds nauwer samenwerking op economisch terrein tusschen de staten der Kleine Entente en de onderteekenaars van de protocollen van Rome." (Reichspost)
(Vor. ber. 2141 G.; Dr. Hodza 2189 I.)

D. **NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Benzinebelasting aangenomen. —**
De Tweede Kamer heeft op 13 Maart '36 de verhooging van de benzinebelasting met een halven cent per liter ter financiering van den versnelden bruggenbouw aangenomen met 65—20 stemmen.
Tegen stemden de r.k. Goseling, Van Voorst tot Voorst, v. d. Putt, v. d. Weijden, Steinmetz, Kortenhorst, IJsselmuiden en Teulings, de a.r. Duymaer van Twist en Van den Heuvel, de heer Weitkamp (c.h.), de communisten Wijnkoop en De Visser, de st.-ger. Kersten, Zandt en Van Dis, de heer Vervoorn (pl.), Sneevliet (r.s.a.p.), Arts (r.k.d.p.) en Westerman. (De Telegraaf)
(Vor. ber. Benzine 1996 B.; Tw. Kamer 2216 A.)

E. **ENGELAND. — Sir Thomas Inskip coördinator der Britsche defensie. —**
De minister van Justitie sir Thomas Inskip is benoemd tot minister voor de coördinatie van de nationale verdediging.

Sir Thomas Inskip, die al sedert 1932 deel van de verschillende ministeries uitmaakt, is thans 59 jaar oud. Na aan de universiteit van Cambridge te zijn opgeleid, werd hij in 1899 tot de Londensche balie toegelaten.
Tijdens den oorlog was sir Thomas verbonden aan den inlichtingendienst der marine en later was hij leider van de juridische afdeeling der admiraliteit. In 1922 volgde zijn benoeming tot solicitor-general, welke functie hij met korte onderbreking tot 1932 bleef vervullen, waarna zijn benoeming tot minister van Justitie volgde. (Manchester Guardian)
(Vor. ber. Kabinet 2099 A.)

A. **NEDERLAND. — Eerste Kamer. - Koloniën goedgekeurd. —**
In de vergadering der Eerste Kamer werd zonder hoofdelijke stemming goedgekeurd het wetsontwerp hoofdstuk 13 (departement van Koloniën) van de rijksbegrooting voor 1936, alsmede de bekrachtiging van een door den G.-G. van Ned.-Indië vastgestelde ordonnantie inzake uitvoerrecht op rubber.
(N. R. Crt.) **(V. b. 2107 E.; Eerste Kamer 2213 B.)**

B. **NEDERLAND. — Padvinders. - Wereldjamboree in 1937 te Bloemendaal-Vogelenzang. —**
Behoudens een principieele beslissing, die over een der ondergeschikte punten in de vergadering van den Gemeenteraad van Bloemendaal op 19 Maart '36 moet worden genomen, kan thans worden aangenomen, dat de Wereldjamboree der padvinders in 1937 zal worden gehouden te Bloemendaal-Vogelenzang.
Het Internationaal Bureau der padvinders heeft aan het Nederlandsche hoofdkwartier medegedeeld, zeer groote deelneming uit alle landen aan de Jamboree te verwachten. (Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Padvinders 1588 A.)

C. **MEXICO. — Katholieke scholen gesloten. —**
De school der Paters Salesianen in Pueblo, waar honderden kinderen kosteloos voedsel, kleeding en onderwijs ontvangen, is door de politie-troepen op last van het ministerie van Onderwijs gesloten.
Enkele dagen later is het geheele vermogen der Paters Salesianen in beslag genomen, onder voorwendsel dat in hunne huizen voorwerpen voor den eeredienst bestemd waren aangetroffen.
In minder dan drie maanden zijn vier inrichtingen van onderwijs die door de Salesianen bestuurd werden, op bevel van de regeering gesloten.
(Kathol. Wereld Post)
(Vor. ber. Godsdienststrijd 2189 K.; Scholen 2157 A.)

D. **SPANJE. — Anti-Katholieke onlusten. - Fascisten.**
Volgens „El Debate" vinden dagelijks anti-Katholieke uitspattingen plaats. Kerken gaan in vlammen op, kloosters worden geplunderd. Katholieken worden op straat lastig gevallen, mishandeld en niet zelden vermoord.
Hier en daar grijpen de troepen in. Meestal echter komen deze te laat.
Te Granada is op 10 Maart '36 een algemeene staking uitgebroken. Onmiddellijk vonden ernstige ongeregeldheden plaats. Troepen arbeiders trokken door de stad en plunderden volgens „El Debate" de huizen van katholieken, die zich met de revolver in de hand moesten verdedigen.
De leiders der Spaansche fascistische beweging, waaronder de zoon van Primo de Rivera, zijn gearresteerd. (El Debate) **(V. b. Fascisme 1027 H.)**

E. **NEDERLAND. — Vragen inzake winterploeg van infanterie en wielrijders. —**
Op 13 Maart '36 heben de heeren Aalberse (r.k.) en Vliegen (s.d.) gebruik gemaakt van het vragenhalfuurtje der Tweede Kamer om aan minister Colijn nadere inlichtingen te vragen over den in zijn radiorede van 11 Maart aangekondigden maatregel met betrekking tot het in werkelijken dienst houden van de winterploeg der lichting 1935.

Minister-president Colijn antwoordde o.a.:

Naar het oordeel der regeering zou een mededeeling in een vergadering van een of beide Kamers der Staten-Generaal, met onderbreking van den gewonen arbeid aan den onderwerpelijken maatregel naar buiten een grootere beteekenis hebben verleend dan met de werkelijkheid in overeenstemming zou zijn.
(De Telegraaf) **(Vorig bericht blz. 2221 B.)**

16 MAART 1936

F. **LOCARNO-CONFERENTIE TE LONDEN. — Volkenbondsraad bijeen. —**
De 91ste, buitengewone, zitting van den Volkenbondsraad is op 14 Maart '36 in het paleis van St. James te Londen begonnen. De Australische gedelegeerde Bruce, die voorzitter is van den Raad, opende de vergadering en gaf minister Eden het woord, die het volgende zeide:

Eden: „Onze opvatting is het, dat een duidelijke, onbetwistbare schending van de bepalingen van het Verdrag van Versailles met betrekking tot de gedemilitariseerde zône, en van het Verdrag van Locarno is begaan. Als deze conclusie door den Raad wordt gedeeld, dan moet hij den toestand onder het oog zien en trachten een oplossing te vinden voor de gerezen moeilijkheden. Onze mede-onderteekenaars van het Verdrag van Locarno en mede-raadsleden kunnen rekenen op de volkomen medewerking van de Britsche regeering bij alle pogingen om den vrede te waarborgen onder de landen van Europa, op vaste en hechte grondslagen. Veertien jaar geleden heeft de Britsche regeering de eer gehad in deze zelfde zaal den Volkenbondsraad te ontvangen, maar het belang van die toenmalige bijeenkomst wordt overtroffen door de beteekenis van de zaak die ons thans bijeenbrengt. Ik zou eenvoudig kunnen zeggen, dat de toekomst afhangt van de wijsheid onzer besluiten." Eden zeide ten slotte, dat hij later nog wel meer over de zaak zou zeggen, maar dat hij heden eerst plaats wilde maken voor Flandin.

Flandin: „De feiten, die aanleiding hebben gegeven tot deze speciale zitting van den raad, zijn te bekend, dan dat het noodig is er uitvoerig aan te herinneren, aldus begon minister Flandin zijn rede.
Door den Raad in kennis te stellen van deze feiten, door te klagen over schending van de art. 2 en 8 van het Verdrag van Locarno, heeft de Fransche regeering niet zoozeer gebruik gemaakt van een recht, dan wel een plicht vervuld.
Als het slechts was gegaan om de rechten, ontleend aan den tekst van het Verdrag van Locarno, dan was Frankrijk gemachtigd geweest, ijlings krasse en beslissende maatregelen te nemen. Verlangend zijnerzijds geen element van onrust toe te voegen aan den Europeeschen toestand heeft Frankrijk zich vrijwillig daarvan onthouden en zoodoende de volle beteekenis toegekend aan den eerbied, dien het koestert en dien het allen hoopt te zien koesteren voor de internationale wet als voornaamste middel tot handhaving van den vrede."

Van Zeeland: „Ik zal mij er toe bepalen van Belgisch standpunt eenige bedenkelijke zijden uiteen te zetten van het vraagstuk en de gevolgen daarvan voor de wereld. Niemand is meer dan België getroffen door de Duitsche handeling. Locarno en het Handvest van den Volkenbond zijn de grondslag voor de internationale positie van België en de demilitarisatie van de Rijnland-zône vormde een wezenlijk element van veiligheid voor België, daar de Belgische grens met Duitschland de langste en de gevaarlijkste van zijn grenzen is.
Wij zijn het wreedst getroffen, terwijl wij ons niets te verwijten hebben. Wij hebben het Verdrag van Locarno met pijnlijke aandacht toegepast. Het Fransch-Russische verdrag gaat ons niet aan, wijzigt in geen enkel opzicht onze internationale verplichtingen. Er was geen enkele reden, waarom Duitschland zijn handteekening zou verloochenen, daar we te doen hebben met een vrijwillig aanvaard verdrag, dat herhaaldelijk spontaan is bevestigd. De voordeelen van dit verdrag waren gegrond op de wederkeerigheid en op de garantie van Engeland en Italië voor Frankrijk en België, die ook ten voordeele strekte voor Duitschland. Het verdrag stond onder bescherming van het hoogste internationale gezag, den Volkenbond. In onze oogen blijft Locarno van kracht, wij zullen het blijven toepassen, onze tegenwoordigheid hier is er het blijk van. Men moet begrijpen, wat ervan overblijft, als men denkt aan het verleden, maar ik wil op redelijk standpunt blijven en mij aansluiten bij een poging tot het noodzakelijke herstel; wij weten, dat straks opnieuw handteekeningen zullen moeten worden uitgewisseld en een nieuw verdrag gesloten. Maar de houding, die aangenomen is, heeft een slag toegebracht aan het internationaal recht en op elke verdere poging zal een zware moreele hypotheek blijven rusten.
Deze verzwakking van de moreele internationale kracht zal op eenigerlei wijze moeten worden gecompenseerd. Dit zal de menschheid nieuwe lasten opleggen. Wij zijn bereid bij elke collectieve poging ons volle deel te dragen. Uit naam van België, heb ik de droeve eer den Raad te verzoeken de schending van de artikelen 42 en 43 van het Verdrag van Versailles te constateeren en daarvan kennis te geven aan de onderteekenaars."

Uitnoodiging aan Duitschland. —
De Volkenbondsraad heeft zich na de openbare zitting wederom in geheime zitting vereenigd. Op voorstel van minister Eden werd besloten een officieele uitnoodiging tot de Duitsche regeering te richten om aan de raadszitting deel te nemen.
De secretaris-generaal van den Volkenbond heeft het volgende telegram gericht aan de Duitsche regeering:
Verwijzende naar mijn telegram van 8 Maart '36 aan de Duitsche regeering, noodigt de Volkenbondsraad de Duitsche regeering, als contracteerende partij in het Locarno-verdrag, uit, deel te nemen aan de besprekingen van den raad, inzake de kwestie van de mededeelingen van de Fransche en Belgische regeering. (Times - Manchester Guardian - A. N. P.)
(Vor. ber. 2221 D.; Eden 2211 B.; Flandin 2196 B.; Van Zeeland 2220 D.)

A. **LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig besproken zijn. - Onze wekelijksche opgave. —**
Amerikaansch: John T. Winterich — „Early American Books and Printing." (Houghton Miffin)
Duitsch: Dagobert v. Mikusch — „Cecil Rhodes. Der Traum einer Weltherrschaft." (Vorhut-Verlag, Otto Schlegel)
Erna Sander-Rindtorff — „Karoline von Humboldt und Friedrich Gottlieb Welcker." (Ludwig Röhrscheid Verlag, Bonn 1936)
Engelsch: Margiad Evans — „Creed." Blackwell, Oxford)
Rachel Ferguson — „A Harp in Lowndes Square." (Cape)
Fransch: Ernest Lotthé — „Charme et Lumière des Pays-Bas." (Desclée de Brouwer)
Robert Vivier (België) — „Délivrez-nous du Mal. Antoine le Guérisseur." (Grasset)
Italiaansch: Giuseppe Rovani — „I Centi Anni." (Rizzoli & Cie., Milano)
Nederlandsch: Albert Kuyle — „Het land van de dorst." (Paul Brand's Uitg., Hilversum)
Spaansch: Miguel Pérez Ferrero — „Vida de Ramón." (Gómez de la Serna.) (Cruz y Raya, Madrid 1935)
(Red. K. H. A.) **(Vorig bericht blz. 2211 A.)**

B. **ABESSYNISCH-ITALIAANSCH CONFLICT. — 3 Maart . — Sancties. —**
De commissie-Westmann voor het toezicht op de naleving van de sanctiemaatregelen tegen Italië heeft besloten haar werkzaamheden voorloopig op te schorten in afwachting van het resultaat van de verzoeningspoging van de commissie van dertien.
13 Maart. — Noordelijk front. —
Naar maarschalk Badoglio meldt, is het Noordelijk front van de Italianen weer in beweging gekomen.
(Lavoro Fascista - N. R. Crt. - A. N. P.) **(2212 B.)**

C. **GEESTELIJK LEVEN. — De Stille Omgang te Amsterdam. —**
In den nacht van 14 op 15 Maart '36 is, traditiegetrouw, de jaarlijksche Stille Omgang gehouden. Omstreeks één uur begon het trekken der hoogwaardigheidsbekleeders, priesters en leeken, die uit alle deelen van het land per trein (er waren 38 extra treinen), per bus, per fiets en te voet naar de „heilige stede" waren gekomen om, urenlang loopend door de donkere straten, te bidden voor den vrede en de rechtvaardigheid onder de volkeren, een intentie, welke in dezen tijd zeker niet zonder zin is. Op verschillende plaatsen werd voor een gezamenlijke intentie gebeden. Deze waren: op den Dam: voor Koningin en Vaderland; op de Nieuwe Brug: voor de zeevarenden en voor hen, die op zee zijn omgekomen; op de Lange Brug: voor de Kerk, den Paus en de eenheid der christenen.
Bij het begin van den tocht bij de voormalige N.Z. Kapel, tusschen de Enge en Wijde Kapelsteeg, brachten de deelnemers door het hoofd te ontblooten een stillen groet.
In tal van kerken en kapellen werd in alle vroegte een Mis opgedragen, welke de stille omgangers bijwoonden, en waar predikaties over het Mirakel werden gehouden. (De Tijd) **(Vor. ber. blz. 1726 G.)**

D. **LOCARNO-CONFERENTIE TE LONDEN. — Duitschland neemt uitnoodiging van den Volkenbondsraad onder twee voorwaarden aan. —**
Het Duitsche antwoord op de uitnoodiging van den Volkenbondsraad, om aan de Londensche besprekingen deel te nemen, is op 15 Maart om 7 uur 's avonds te Londen ontvangen.
In dit antwoord wordt medegedeeld, dat de Duitsche regeering bereid is aan de Raadszitting deel te nemen onder twee voorwaarden, namelijk:
1o. Duitschland moet gelijke rechten genieten als de andere vertegenwoordigde landen.
2o. De voorstellen van Hitler moeten als één geheel worden beschouwd en als zoodanig aanstonds in behandeling worden genomen. (Agence Belga)
(Vorig bericht blz. 2223 F.)

E. **NEDERLAND. — Het goudclausule-proces van Koninklijke- en Bataafsche Petroleum Maatschappijen. —**
Bij vervroeging heeft de Hooge Raad heden arrest gewezen in de procedures van de Vereeniging voor den Effectenhandel tegen de Koninklijke en Bataafsche Petroleum Maatschappijen, waarin de Vereeniging voor den Effectenhandel vordert uitbetaling op goudbasis van de 4% dollarleening 1930 Koninklijke en de 4½% dollarleening 1927 Bataafsche.
Het Gerechtshof te 's-Gravenhage heeft destijds ten aanzien van de leening der Koninklijke, met vernietiging van het vonnis der Haagsche Rechtbank, de Vereeniging voor den Effectenhandel niet ontvankelijk verklaard en ten aanzien van de vordering tegen de Bataafsche het vonnis der rechtbank, waarbij de Vereeniging voor den Effectenhandel niet ontvankelijk was verklaard, met verbetering van gronden bevestigd.
De procureur-generaal bij den Hoogen Raad heeft eenigen tijd geleden geconcludeerd tot vernietiging van beide arresten van het Hof met terugverwijzing der zaken naar het Haagsche Gerechtshof.
Overeenkomstig deze conclusie heeft de Hooge Raad thans in de zaak tegen de Koninklijke op het beroep in cassatie van de Vereeniging voor den Effectenhandel het arrest van het Hof vernietigd en de zaak terugverwezen naar dit Hof, ten einde dit laatste in staat te stellen met inachtneming van deze uitspraak de zaak verder te behandelen en te beslissen.
Ten aanzien van de vordering tegen de Bataafsche heeft de Hooge Raad het cassatieberoep verworpen, waardoor dus het afwijzend vonnis der rechtbank van kracht is geworden.
(De Telegraaf) **(Vorig bericht blz. 2145 A.)**

F. **ROEMENIE. — Bewapening. —**
De Roemeensche regeering heeft besloten, een bedrag van ongeveer 150 millioen gulden uit te trekken voor bewapeningsdoeleinden. (Adverul)

17 MAART 1936

G. **LOCARNO-CONFERENTIE TE LONDEN. — Antwoord van den Volkenbondsraad op Duitschland's telegram van 15 Maart '36. —**
De secretaris-generaal van den Volkenbond Avenol heeft op 16 Maart nadat de Bondsraad vier uur in geheime zitting had beraadslaagd, het volgende telegram aan den Duitschen minister van Buitenlandsche Zaken, baron von Neurath, gezonden:
„Ik heb de eer Uwe Excellentie het antwoord van den Volkenbondsraad op uw telegram van 15 dezer mede te deelen:
Duitschland zal aan de Raadszitting betreffende de door de regeeringen van Frankrijk en België ingediende memoranda op dezelfde voorwaarden deelnemen als de vertegenwoordigers van die andere onderteekenaars van Locarno, wier positie door het verdrag volkomen identiek is aan die van Duitschland; dat wil dus zeggen met het volle recht van discussie, terwijl de stemmen der drie mogendheden niet voor de vereischte algemeenheid van stemmen zullen meetellen.
Wat de tweede kwestie betreft, het is niet aan den Raad, de Duitsche regeering de verzekeringen te geven, welke zij verlangt."
(Geteekend) Avenol, secr.-generaal.
(Vorig bericht blz. 2224 D.)

A. **JOEGO-SLAVIE. — Kabinet-Stojadinowitsj. —** Minister-president Stojadinowitsj heeft het ontslag van het geheele kabinet ingediend.
Na de demissie aanvaard te hebben, heeft de prins-regent Paul Stojadinowitsj belast met de vorming van een nieuwe regeering.
Stojadinowitsj heeft daarop een regeering samengesteld, die de volgende afwijkingen vertoont ten opzichte van het vorige kabinet: minister van Oorlog wordt generaal Marici in plaats van generaal Jifkowitsj; Ropelitsj is benoemd tot minister van lichamelijke opvoeding en Georgewitsj wordt minister zonder portefeuille.
De agrarische fractie, die in de Kamer bleef, toen de oppositie de zittingen verliet, heeft zich aangesloten bij de regeeringsmeerderheid. (Politika)
(Vor. ber. Kabinet 2112 C.)

B. **TILBURG. — Econ. Technologisch Instituut. —** Op 12 Maart '36 werd in het gebouw van het Provinciaal Bestuur van Noord-Brabant te 's-Hertogenbosch een vergadering gehouden ter oprichting van een Provinciaal Economisch Technologisch Instituut.
De bijeenkomst, waaraan deelnamen de Gedeputeerde Staten en vertegenwoordigers van de Brabantsche Kamers van Koophandel, stond onder leiding van den Commissaris der Koningin Mr. dr. A. B. G. van Rijckevorsel, die mededeelde, dat het Provinciaal Bestuur overleg had gepleegd met het Economisch Technologisch Instituut der R.K. Handelshoogeschool te Tilburg.
Beide lichamen zullen samenwerken om een provinciaal instituut te Tilburg te stichten.
Overeenkomstig hun wenschen zullen de Kamers van Koophandel deelnemen aan de stichting en ook vertegenwoordigers van werkgevers- en werknemersorganisaties zullen in het bestuur zitting nemen.
Het Provinciaal Bestuur stelde voor, dat het grootste deel der kosten door de provincie zal worden gedragen.
Gedeputeerde Staten hebben hun medelid, den heer J. P. J. Asselbergs te Bergen op Zoom, tot voorzitter van het Instituut gekozen. (Limburger Koerier)
(Vor. ber. Econ. Techn. Instituut 2144 A.)

C. **CHINA. — Japansche Valuta. —** De Japansche zakenlieden in Shanghai hebben besloten om voortaan alle transacties te verrichten in Japansche valuta en in alle Centraal- en Zuid-Chineesche steden, waar zij handel drijven, de yen in hun handelsverkeer voor verrekening te gebruiken. Zij motiveeren dit besluit door te wijzen op het feit, dat de koersschommelingen van den Chineeschen dollar te groote moeilijkheden en verliezen veroorzaakten. (The North-China Daily News)
(Vor. ber. Shanghai-dollar 2021 F.)

D. **NEDERLAND. — Spoorwegen. - Pensionneering.** Tusschen de directie van de Nederlandsche Spoorwegen en den Personeelraad is thans overeenstemming bereikt inzake de pensionneering van personeel met het oog op de afvloeiing en wel op de volgende grondslagen:
De directie krijgt de bevoegdheid ieder lid van het personeel op 60-jarigen leeftijd ontslag te verleenen met dadelijk ingaand pensioen;
Aan wachtgelders van 60-jarigen leeftijd of ouder zal op den datum van de inwerkingtreding der gewijzigde pensioenwet dadelijk ingaand pensioen worden verleend;
Personeel van 55 jaar of ouder kan op eigen verzoek door de directie gepensionneerd worden;
Aan wachtgelders van 55 tot 60 jaar zal, indien zij binnen zes maanden na de inwerkingtreding van de gewijzigde pensioenwet daartoe aan de directie het verzoek richten, dadelijk ingaand pensioen worden verleend;
Ofschoon van de onder 1, bepaalde bevoegdheid in het algemeen slechts gebruik zal worden gemaakt met betrekking tot over-compleet personeel, behoudt de directie zich evenwel de bevoegdheid voor, om personeel dat onder de thans van kracht zijnde pensioenwet met vervroegd ouderdomspensioen ontslagen kan worden, te allen tijde op 60-jarigen leeftijd ontslag met dadelijk ingaand pensioen te verleenen.
De verschillende personeelsorganisaties zullen zich over deze voorstellen moeten beraden. (N. R. Crt.)
(Vorig bericht blz. 2180 A.)

E. **DUITSCHLAND. — Mgr. Banasch e.a. vrijgelaten.** Het „Berliner Kirchenblatt" van 15 Maart bevat de volgende officieele mededeeling: Op 22 November van het vorige jaar werd in aansluiting op een huiszoeking bij het Informatiebureau van het Bisschoppelijk Ordinariaat van Duitschland Domkapitular, dr. Banasch, tegelijk met zijn secretaris Boesel „ter eigen beveiliging" gearresteerd.
Op 6 Maart '36 werden zij uit hun „Schutzhaft" ontslagen. Tegelijk met Domkapitular dr. Banasch werden in vrijheid gesteld, zijn secretaris Boesel, en Christophel, pastoor Karfreitag, burgemeester Taube en pater Joannes Imping O.B.M.
(Kathol. Wereld Post) **(Vorig bericht blz. 2062 A.)**

F. **ZWEDEN. — Buitenlandsche handel en Betalingsbalans 1935. —**
De Zweedsche buitenlandsche handel met de Europeesche landen heeft in 1935 een invoeroverschot van 200,900,000 kronen opgeleverd, die met Amerika bracht een invoeroverschot van 55,500,000 kronen. De handel met Azië, Afrika en Australië resulteerde in een uitvoeroverschot van 76,100,000 kronen. De Zweedsche invoer uit Europeesche landen steeg met 125,900,000 tot 1,175,000,000 kronen.
De handel met Duitschland toonde een invoersaldo van 162,400,000 kronen. De invoer uit Engeland is van 255,300,000 kronen tot 283,500,000 kronen gestegen, de uitvoer naar Engeland is van 328,200,000 tot 319,700,000 kronen gedaald. De handel met Italië leverde een exportoverschot van 6,600,000 kronen op.
Naar schatting toont de buitenlandsche betalingsbalans van Zweden voor het jaar 1935 een creditsaldo van ongeveer 51,000,000 kr. De uitgaven bedroegen 1,702,000,000 kr., de inkomsten 1,753,000,000 kr. De voornaamste debetposten waren: invoer 1,468,000,000 kr., scheepsvrachten 125,000,000 kr., rentebetaling 35,000,000 kr., door reizigers in het buitenland besteed 45,000,000 kr. De belangrijkste inkomsten waren: uitvoer 1,291,000,000 kr., scheepsvracht 252,000,000 kr., ontvangen rentebetaling 118,000,000 kr., vreemdelingenverkeer 40,000,000 kr.
(Dagens Nyheter) **(V. b. In- en Uitvoer 2105 D.; Betalingsbalans 2001 C.)**

G. **GRIEKENLAND. — Kabinet-Demerdzis gevormd.** De ministerlijst van het nieuwe kabinet is als volgt op 14 Maart '36 definitief samengesteld:
Demerdzis, minister-president en minister van Buitenlandsche Zaken;
Metaxas, vice-president en minister van Oorlog en Luchtvaart;
Paparigopoelos, minister van Marine;
Logothetis, minister van Binnenlandsche Zaken en voorloopig Justitie;
Monzavinos, minister van Financiën en voorloopig Sociale Voorziening;
Benakis, minister van Landbouw;
Degazos, minister van Economische Zaken;
Economous, minister van Verkeerswezen;
Louvaris, minister van Onderwijs.
(Proia) **(Vor. ber. Kabinet 2152 G.)**

H. **NEDERLAND. — „Pro Juventute" veertig jaren.** Op dezelfde plek, waar veertig jaar geleden „Pro Juventute" is opgericht, is op 16 Maart '36 het veertigjarig bestaan herdacht, namelijk in de aula van de universiteit te Amsterdam. Bij het spreekgestoelte stond het portret van prof. mr. G. A. van Hamel opgesteld. In de aula bevonden zich vele belangstellenden, in hoofdzaak uit de kringen van de rechterlijke macht, van de balie en de kinderbeschermingsvereenigingen

o.m. oud-minister mr. dr. Schokking, den rector magnificus prof. dr. W. P. C. Zeeman, den officier van Justitie mr. dr. J. A. van Thiel, den deken der advocaten mr. J. H. Wust, prof. dr. J. A. van Hamel, mr. G. Kirberger, prof. mr. J. C. van Oven en vele oud-bestuurders van „Pro Juventute".
De voorzitter jhr. mr. J. F. Lewe van Nijenstein, opende de bijeenkomst met een rede. Hij herinnerde er aan, hoe wijlen prof. mr. G. A. van Hamel, in diep mededoogen met het tot misdrijf geneigde kind, gedreven door innige overtuiging en een sterk gevoel voor sociale rechtvaardigheid, in Maart 1896 de eerste schrede gezet heeft op den weg dien „Pro Juventute" daarna gedurende 40 jaren gevolgd heeft.
Gebrekkig was in dien tijd de kinder-rechtspleging, zoowel in wezen als in vorm.
Honderden kinderen werden tot gevangenisstraf veroordeeld, maar het recht vroeg om gerechtigheid, de gerechtigheid om het kinderrecht.
Namens het algemeen bestuur van „Pro Juventute" legde spreker een krans bij het portret van den moedigen en onvergetelijken strijder voor de misdadige jeugd, den grondlegger voor het zegenrijke Pro Juventute-werk in Nederland. Het auditorium hoorde deze hulde staande aan. (A. N. P.)

18 MAART 1936

A. BRAZILIE. — Koffie-oogst 1935—1936. - Koffie-vernietiging. —
Het nationale koffie-departement heeft de herziene raming van den koffie-oogst 1935—1936 gepubliceerd. Volgens deze raming wordt een totale Braziliaansche oogst verwacht van 17.270.000 balen, terwijl volgens de eerste schatting een oogst van 18.670.000 balen werd verwacht. In 1934—1935 bedroeg de oogst 14.102.000 balen en in 1933—1934 29.880.000 balen.
De lagere schatting komt geheel op rekening van den oogst van Sao Paulo, welke thans slechts op 11.100.000 balen wordt geschat tegen 12.600.000 balen in Juni 1935. Het departement deelde voorts nog mede, dat, indien de thans heerschende ongunstige weersomstandigheden aanhouden, de schatting te zijner tijd opnieuw verlaagd zal moeten worden.
Het nationaal bureau voor bescherming van de koffie heeft besloten over te gaan tot aankoop van 4 millioen zakken koffie ter verbranding, teneinde aldus het huidige prijsniveau te handhaven.
(Diario de Noticias, Rio de Janeiro) **(V. b. 1979 D.)**

B. LOCARNO-CONFERENTIE TE LONDEN. — Duitschland accepteert telegrafische uitnoodiging van 16 Maart '36. —
In antwoord op het telegram van Avenol van 16 Maart '36, heeft baron von Neurath uit naam van Duitschland op 17 Maart '36 de volgende beslissing aan den Volkenbondsraad te Londen getelegrafeerd.
„Aan den secretaris-generaal Avenol. Ik bevestig u hierbij de goede ontvangst van uw telegram van 16 dezer en heb de eer u mede te deelen, dat ambassadeur von Ribbentrop Duitschland zal vertegenwoordigen bij de Raadszittingen, waarin de kwestie, door Frankrijk en België aanhangig gemaakt, zal worden behandeld. Ambassadeur von Ribbentrop zal van 19 Maart af te Londen aanwezig zijn".
(w.g.) Baron von Neurath.
Op dringend verzoek van Raadsvoorzitter Bruce besloot de Duitsche regeering later op den dag, von Ribbentrop reeds 18 Maart naar Londen te laten vliegen, zoodat hij de Raadszitting van dien dag reeds zal kunnen bijwonen. (Daily Telegraph)
(Vorig bericht blz. 2224 G.)

C. UITVINDINGEN. — Kunstmatige opwekking van bergklimaat. —
Een uitvinding van den president van de Poolsche republiek, professor Moscicki, bestaande in de kunstmatige opwekking van een bergklimaat, is thans in toepassing gebracht.
Het betreffende toestel, waarmede men de lucht kan verdunnen en ioniseeren, zoodat deze gelijk wordt aan die in de bergen, is opgesteld in het koninlijke slot en de proefnemingen hebben aangetoond, dat zelfs tijdens conferenties met talrijke deelnemers de lucht absoluut zuiver bleef en niet het geringste spoor van tabaksrook hield.
Ook in de staatsschool voor hygiëne is thans zulk een toestel opgesteld.
De lucht wordt volkomen gezuiverd. De temperatuur kan geregeld worden van 0 tot 40 graden C. en door speciale ventilators kan een windstroom worden opgewekt met een snelheid van ruim 5 K.M. per uur.
De resultaten zal men thans trachten toe te passen ter verhooging van de hygiëne tijdens den arbeid. Behalve op mijnwerkers, smeden en textielarbeiders, zal ook de reactie van de gezuiverde lucht op intellectueele arbeiders worden nagegaan.
(Polska Gazeta)

D. NEDERLAND. — Ruitersport. - Ned. Federatie van Landelijke Rijvereenigingen krijgt praedicaat „Koninklijke". —
Op den 9den Nationalen Ruiterdag van de Nederlandsche Federatie van Landelijke Rijvereenigingen, welke op 26 Febr. '36 te Utrecht in het Jaarbeursgebouw werd gehouden, heeft de voorzitter jhr. Van Coehoorn van Sminia aan het slot van zijn openingsrede medegedeeld, dat het H.M. de Koningin heeft behaagd de federatie het praedicaat „Koninklijke" te verleenen. (Vaderland)

E. NEDERLAND. — Onderwijs-concentratie. - Staatscommissie. —
De minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, prof. dr. J. R. Slotemaker de Bruïne, heeft dezer dagen in een der zalen van het Departement van Binnenlandsche Zaken de Staatscommissie voor de Onderwijs-concentratie geïnstalleerd.
De Minister heeft daarbij in zijn rede gewezen op de taak der commissie:
1. te onderzoeken, of een wettelijke regeling kan worden getroffen om de concentratie van bijzondere scholen voor algemeen vormend lager onderwijs te verwezenlijken op een wijze, die de bezwaren tegen paragraaf 12 van het bij Koninklijke Boodschap van 6 Augustus 1935 ingediende wetsontwerp ondervangt; en eventueel voorstellen in die richting te doen;
2. voorstellen te doen, welke betrekking hebben op de materie, geregeld in de wet van 4 Augustus 1933, Staatsblad no. 414. (N. v. h. Noorden)
(Vorig bericht blz. 2183 D.)

F. NEDERLAND. — Margarine. —
Dezer dagen stond voor den Haarlemschen kantonrechter een 39-jarige dame uit Heemstede terecht, die in de maand Januari er op betrapt was, dat zij in haar woning margarine had vervaardigd voor eigen gebruik. Zij had dit gedaan volgens een recept, dat o.m. verspreid wordt door een min of meer officieel orgaan, terwijl ook door de radio propaganda voor de eigen boterfabricage was gemaakt, zonder dat de radiocontrôle-commissie daartegen bezwaar had gemaakt.
Twee controleurs van de landbouwcrisiswet waren aan de woning van de dame gekomen om een steekproef te nemen. Ze werden door de bewoonster met alle voorkomendheid ontvangen en kregen alle gewenschte inlichtingen.
Een van de controleurs verklaarde ter terechtzitting, dat hij in de keuken van het huis alle gebruikte ingrediënten had aangetroffen.
Om een hooger beroep van deze zaak mogelijk te maken eischte de ambtenaar van het O. M. een geldboete van *f* 6 of 6 dagen hechtenis.
(De Maasbode) **(Vor. ber. Margarine 2173 F.)**

G. NEDERLAND. — Tuinbouw. —
Op de dezer dagen te Utrecht gehouden vergadering van het Centraal Bureau van de Veilingen heeft de voorzitter, regeeringscommissaris Valstar, een rede gehouden, waaraan wij het volgende ontleenen:
Het jaar 1935, waarvan wij hadden gehoopt, dat het eenige verbetering voor den tuinbouw zou te zien geven, heeft niet anders dan teleurstelling en een verdere inzinking gebracht.
In de laatste zes jaren is de export van groenten, fruit en vroege aardappelen achteruitgeloopen van 88 millioen gulden in 1929 tot ruim 27 millioen in 1935, derhalve een vermindering van bijna 69%. De achteruitgang in 1935 in vergelijking met 1934 was ongeveer 20%.
Hieruit blijkt, dat het tempo, waarmede de tuinbouw naar beneden gaat, in 1935 nog is toegenomen.

In de laatste zes jaren is de uitvoer naar Duitschland, dat altijd het hoofdafzetgebied van den tuinbouw was, en nog is, zelfs met 77% van de waarde gedaald.
Dat zijn niet meer verontrustende cijfers, maar cijfers, die beroering wekken, cijfers, die er op wijzen hoe hoogst ernstig het met den tuinbouwexport geworden is.
De veilingomzet is van 100 millioen in 1929 teruggeloopen tot 53 millioen in 1935.
Het beteekent voor vele bedrijfsgenooten de grens van den ondergang. Is het dan niet te verklaren, dat de tuinbouw zijn weerstand verloren heeft en de roep om steun steeds sterker en dringender wordt?
De regeering heeft in 1935 den steun voor den tuinbouw moeten verhoogen. Voor die verhooging van den steun zijn wij dankbaar. De hulp, aan den tuinbouw verleend, heeft de onbelemmerde inzinking wel kunnen tegenhouden, maar was niet voldoende om den snellen achteruitgang in zijn fatale gevolgen geheel op te vangen. (Nieuwsblad v. h. Noorden)

(Vor. ber. Tuinbouw 2197 G.)

A. **KUNSTZIJDE. — Wereldproductie. —**
Geraamd wordt dat de wereldproductie van kunstzijde en stapelvezels over 1935 voor het eerst de 1.000.000.000 lbs. heeft overschreden.
Productie van de voornaamste landen:

	Kunstzijde. (in 1.000 lbs.)		Stapelvezels. (in 1.000 lbs.)	
	1935	1934	1935	1934
Ver. Staten . .	257.000	210.300	4.000	2.200
Japan . . .	213.000	150.200	6.500	2.200
Italië	120.000	95.000	64.000	20.000
Engeland . .	111.800	90.875	7.105	2.890
Duitschland .	97.000	81.600	30.000	20.000
Frankrijk . .	72.500	62.500	4.400	1.500
Nederland . .	23.000	24.750	—	—
Canada . . .	12.750	9.750	—	—
Rusland . . .	12.000	9.000	—	—
België	11.500	10.750	—	—
Polen	11.310	9.650	680	665
Andere landen .	30.595	29.835	—	—
Totaal . . .	972.455	784.210	116.685	49.455

(Financial News) **(Vorig bericht blz. 1676 G.)**

B. **DUITSCHLAND. — Referendum. - Redevoeringen.**
Adolf Hitler heeft in de afgeloopen week redevoeringen te Karlsruhe, München en Frankfurt gehouden, waarin hij de toestemming van het Duitsche volk voor zijn gevolgde buitenlandsche politiek vroeg. (A. N. P.) **(V. b. Hitler 2221 C.; Volksst. 1440 A.)**

C. **LOCARNO-CONFERENTIE TE LONDEN. — Litwinof spreekt in den Volkenbondsraad. —**
De volkscommissaris van Buitenlandsche Zaken der Sovjet-Unie, Litwinof, heeft op 17 Maart '36 in den Volkenbondsraad uitvoerig geantwoord op Hitler's jongste redevoeringen en speciaal op diens aanvallen op het Fransch-Russische pact.
Nadat de Turksche gedelegeerde Rüsjdü Aras had betoogd, dat de Raad als scheidsrechter, bemiddelaar en borg der veiligheid moet optreden, kreeg Litwinof het woord, die begon met een historisch overzicht van hetgeen er in de afgeloopen anderhalf jaar is geschied, waarbij hij er aan herinnerde, dat de Raad zich in dien tijd had bezig te houden met de volgende drie belangrijke kwesties:
1. De schending door Duitschland van de militaire bepalingen van het Verdrag van Versailles.
2. Het Italiaansch-Abessynische conflict.
3. De schending door Duitschland van de verdragen van Locarno en Versailles.

Hoewel de belangen der Sovjet-Unie, aldus Litwinof, bij deze drie kwesties niet direct zijn betrokken, heeft haar vertegenwoordiger zich toch geschaard aan de zijde der leden van den Raad, die op duidelijke wijze uitdrukking hebben gegeven van hun verontwaardiging over de schending van internationale verplichtingen, een dergelijk optreden veroordeelen en steun hebben verleend aan de meest doeltreffende maatregelen, om in de toekomst een herhaling te voorkomen.
In het verder verloop van zijn rede verklaarde Litwinof, dat men niet kan strijden voor de organisatie der collectieve veiligheid zonder het treffen van collectieve maatregelen tegen tekortkomingen inzake de internationale verplichtingen.
Indien het gewoonte wordt, dat de aanvaller de aanbevelingen van den Volkenbond negeert, zal de Volkenbond nooit ernstig worden genomen. Een dergelijke bond zou een gevaar worden, daar hij de waakzaamheid der naties zou doen inslapen en illusies zou verwekken, welke de staten zouden verhinderen de noodzakelijke maatregelen te treffen voor hun verdediging.
De verantwoordelijkheid van den Volkenbond en den Raad is te grooter, naarmate de schending der internationale verplichtingen, welke thans besproken wordt, duidelijker is.
Het karakteristieke van de drie door spreker genoemde gevallen is volgens hem juist hun eenvoud. Het vaststellen van het feit der schending zelf levert geen enkele moeilijkheid op en kan geen aanleiding zijn tot disputen of meeningsverschillen.
De Chileensche gedelegeerde die vervolgens het woord voerde, verklaarde, dat Chili zijn plicht zou doen, indien de Raad besliste dat het Locarno-pact was geschonden.
(Manchester Guardian - A. N. P.)

(Vor. ber. Locarno-Conf. 2226 B.; Litwinof 1967 H.)

D. **FRANKRIJK. — Generaal Gamelin waarschuwt.**
Generaal Gamelin, chef van den generalen staf, heeft te Straatsburg in een algemeene vergadering van de „Souvenir français" o.a. verklaard, dat „wij van nature noch volgens traditie uittartend plegen te zijn, maar geen Franschman behoort tot die lafaards, waarvan Laroche Foucault zeide, dat zij zich laten dooden uit vrees om zich te verdedigen.
Wij zijn ons bewust van onze krachten en wij weten, dat ons vaderland groot is juist door zijn deugden, d.w.z. door zijn inspanning en gemeenschappelijke offers, welke het tot stand hebben gebracht."
(Le Temps)

E. **GEESTELIJK LEVEN. — Ds. N. P. E. G. van Uchelen. - Gedachtenisrede. —**
De nestor der Hilversumsche Ned. Herv. predikanten, ds. N. P. E. G. van Uchelen, heeft op 15 Maart '36, ter gelegenheid van zijn 40-jarige ambtsvervulling, in de Groote Kerk te Hilversum een gedachtenisrede uitgesproken. De tekst van zijn rede was het woord van den apostel Paulus in 1 Thim. 1 : 12; „En ik dank hem, die mij bekrachtigd heeft, Christus Jezus onzen Heere, mij in de bediening gesteld hebbende".
Deze woorden ontwikkelde ds. v. U. in drie gedachten: Christus Jezus heeft mij in de bediening gesteld; Hij heeft mij bekrachtigd; ik dank Hem. Aan het einde van zijn predikatie sprak ds. Van Uchelen zijn collega's en de kerkelijke colleges toe, waarna ds. J. A. Hoekzema den jubileerenden predikant namens de gemeente toesprak en zeide, dat voor hem de bediening van het evangelie steeds veel meer dan een beroep was; het was hem een heerlijkheid. De gemeente zong den jubilaris toe: „Dat 's Heeren zegen op U daal". Ook een kerkeraadslid uit zijn eerste gemeente, Renswoude, voerde het woord. Tijdens de receptie sprak ds. J. A. Hoekzema namens de kerkelijke colleges; ds. Crousasz uit 's-Graveland namens de vorige gemeente van ds. Van Uchelen.
(De Standaard)

F. **LOCARNO-CONFERENTIE TE LONDEN. — Duitsche delegatie. —**
De Duitsche delegatie bevat behalve von Ribbentrop nog de volgende leden:
Heinrich Dieckhoff, afdeelingschef van het ministerie van Buitenlandsche Zaken;
Dr. Ernst Woermann, legatieraad, aan de delegatie toegevoegd als juridisch deskundige;
Dr. Oscar Wingen, van de economische afdeeling van het ministerie van Buitenlandsche Zaken;
Paul Schmitt, officieel translateur van het ministerie van Buitenlandsche Zaken. (Berliner Tageblatt)

(Vor. ber. Locarno-Conferentie 2227 C.)

G. **VEREENIGDE STATEN. — Bijna $ 550 millioen voor Marine. —**
De voorzitter van de Marine-commissie van het Huis van Afgevaardigden heeft bekend gemaakt, dat de marine-begrooting thans is opgesteld.
Het ontwerp voorziet in een uitbreiding van het effectief der marine van 87.300 tot 100.000 man.
Op 1 Juli '36 zal een begin worden gemaakt met de aanwerving van nieuw personeel.
De uitgaven voor de marine worden geraamd op $ 549.591.000. (New York Herald Tribune)

(Vorig bericht blz. 1837 I.)

19 MAART 1936

A. NEDERLAND. — Zeven scheepsbouwmaatschappijen richten nieuwe N.V. op. —

Bij de Staatscourant van 16 Maart '36 was gevoegd de acte van oprichting der Scheepsbouwbelangen N.V. te 's-Gravenhage. Deze N.V. is 15 Februari opgericht door de volgende zeven scheepsbouwmaatschappijen: Dok- en Werf-Maatschappij Wilton-Fijenoord te Rotterdam, De Rotterdamsche Droogdok Maatschappij te Rotterdam, Koninklijke Maatschappij „De Schelde" te Vlissingen, C. van der Giessen en Zonen's Scheepswerven te Krimpen a. d. IJssel, Nederlandsche Scheepsbouw Maatschappij te Amsterdam, Machinefabriek en Scheepswerf van P. Smit Jr. te Rotterdam en Werf Gusto, v.h. A. F. Smulders te Rotterdam.
Het doel der vennootschap is: a) het behartigen van de belangen van in Nederland gevestigde ondernemingen op het gebied van den scheepsbouw; b) meer bepaaldelijk het steunen van scheepsbouwindustrie door het verwerven van overtollige en/of verouderde scheepswerven, het sloopen en vervreemden van opstallen en werktuigen, het te gelde maken van voorradige goederen en inventaris, het vervreemden van de terreinen onder voorwaarden, welke een verder gebruik voor scheepswerven uitsluiten; c) het verrichten van alle handelingen, welke bevorderlijk kunnen zijn aan het onder a. en b. genoemde, of daarmede in verband staan, alles in den ruimsten zin genomen.
Het maatschappelijk kapitaal is ƒ 100.000, verdeeld in 40 aandeelen van ƒ 2500 elk. Bij de oprichting zijn geplaatst 28 aandeelen, ieder der oprichters vier aandeelen.
Aandeelen mogen alleen worden geplaatst bij exploitanten van scheepswerven, tenzij de raad van commissarissen met algemeene stemmen anders beslist.
Den eersten keer worden tot commissarissen benoemd de boven vermelde vennootschappen-oprichters. (Staatscourant)

(Vor. ber. Scheepsbouw 2122 C.)

B. JHR. DR. J. LOUDON ZEVENTIG JAAR. —

Onze gezant te Parijs, Jhr. dr. John Loudon, zoon van wijlen den Gouverneur-Generaal van Ned.-Indië, Jhr. mr. James Loudon, werd 18 Maart '36 70 jaar. Nadat hij in 1890 te Leiden gepromoveerd was op een dissertatie over „De drie regelen van het Tractaat van Washington", koos hij de diplomatieke loopbaan en was o.a. gezant te Tokio en te Washington. Mr. Cort van der Linden gaf hem in 1913 de portefeuille van Buitenlandsche Zaken in zijn kabinet, welke hij tot 1919 beheerde. In Mei van dat jaar werd jhr. Loudon benoemd tot Hare Majesteit's gezant te Parijs, welke post hij thans nog bekleedt.
Dit is de korte loopbaan-beschrijving van een man, die zich voor ons land onsterfelijke verdiensten verworven heeft. Verdiensten, die de groote massa zijner landgenooten zich niet naar waarde bewust heeft kunnen maken, omdat Loudon's groote tijd, de tijd dat hij Nederland's neutraliteit beschermde en verdedigde, nog te dichtbij lag. (Alg. Handelsblad)

C. LOCARNO-CONFERENTIE TE LONDEN. — Voornaamste punten uit de Raadsdebatten. - Eden Grandi, Beck, Barcia, Munch en Titulescu. —

Op 18 Maart '36 is de Volkenbondsraad wederom in het St. James Palace te Londen bijeengekomen.
Na eerst in comité vergaderd te hebben, opende de voorzitter de openbare zitting en gaf het woord aan den Britschen minister van Buitenlandsche Zaken, Eden.

ENGELAND. — Eden herinnerde o.a. den Raad er aan dat hem verzocht is een uitspraak te doen inzake de schending van het Verdrag van Versailles en dat van Locarno, zulks op grond van het Fransch-Belgische verzoek daartoe. Na vervolgens uiting te hebben gegeven aan den diepen indruk, dien de redevoeringen van de vertegenwoordigers van Frankrijk en België op hem hadden gemaakt, zeide Eden:
„Het is onweerlegbaar dat een schending is gepleegd van het Verdrag van Versailles". Volgens de opvatting van den Engelschen minister moet deze schending dus ter kennis worden gebracht van de Volkenbondsmogendheden. Hij is echter van meening dat de Raad nog een ander probleem ter hand moet nemen, dat door Locarno voor den Raad is vastgelegd.
Vervolgens zeide Eden: „De toestand bevat op het oogenblik twee elementen, waarvan men kan profiteeren: 1o. dat de gepleegde schending, hoe duidelijk zij ook is, geen onmiddellijke bedreiging met vijandelijkheden met zich brengt, en niet de onverwijlde actie in zich sluit, waarin het verdrag van Locarno in bepaalde omstandigheden voorziet; 2o. dat de toestand, hoe ernstig zij ook is, een kans opent. Ik betuig van ganscher harte mijn instemming met de verklaring van den Belgischen minister-president, n.l. dat wat er ook gebeuren moge, men in de toekomst behoefte zal hebben aan verdragen en dat er moet worden gepoogd het internationale leven weer op te bouwen."

ITALIE. — Als volgende spreker voerde de Italiaansche gedelegeerde Grandi, ambassadeur te Londen, het woord. Hij zeide onder andere:
„Men kan niet verwachten dat mijn land medewerking zal verleenen bij het toepassen van dwangmaatregelen, die mijn volk treffen. Het is ons aller plicht ervoor te waken, dat de eenheid der mogendheden van Locarno verdeeld noch verzwakt wordt. Het is mijns inziens duidelijk, dat een van de oorzaken van een zoodanige verzwakking te zoeken is in de verzwakking van de politieke basis van het verdrag van Locarno als gevolg van de besluiten, te Genève genomen in verband met het Italiaansch-Ethiopische probleem."

POLEN. — Namens Polen verklaarde de minister van Buitenlandsche Zaken, Beck, dat het binnentrekken van Duitsche militaire effectieven in de gedemilitariseerde Rijnzône een feit is, dat niemand betwist en dat de Raad dit dient te constateeren. Wat de omstandigheden betreft, waaronder dit geschiedde, — deze kwestie behoort door de onderteekenaren van het Pact van Locarno te worden beoordeeld.
Uit naam van Polen verklaarde Beck: „Het pact, dat gesloten is tusschen Frankrijk en Sovjet-Rusland, waaraan Polen evenmin als aan het Rijnpact deelneemt, heeft in niets de verplichtingen kunnen wijzigen of de rechten, die voor Polen voortvloeien uit zijn tevoren aangegane verbintenissen."
Wat Sovjet-Rusland aangaat, — zijn verbintenissen met Polen werden geformuleerd in het non-agressiepact en het protocol van Londen inzake de definitie van den aanvaller. Deze accoorden zijn de uiting van Polen's wensch goede betrekkingen met Rusland te onderhouden.

SPANJE. — Barcia, de Spaansche minister van Buitenlandsche Zaken, legde den nadruk op de noodzakelijkheid van het eerbiedigen der verdragen en betreurde het dat de neiging van thans om het belang der verplichtingen te verkleinen de voornaamste oorzaak der moeilijkheden is. Hij steunde de Fransch-Belgische resolutie.

DENEMARKEN. — Munch verklaarde, dat de bezetting van het Rijnland een onbetwistbare schending van de verdragsbepalingen is.

ROEMENIE. — Vervolgens kwam de Roemeensche minister van Buitenlandsche Zaken, Titulescu, aan het woord. Spr. toont de klaarblijkelijke schending aan, ontkent dat het Fransch-Russische pact daarvoor een excuus oplevert, herinnert er aan, dat „geen enkele persoonlijke overweging veroorlooft een staat zichzelf recht te verschaffen," en ook dat Frankrijk heeft aangeboden het pact met de Sovjet voor te leggen aan het Haagsche Hof, hetgeen Duitschland elke rechtvaardiging voor de opzegging ontneemt.
De Kleine Entente is een bespreking van Hitler's voorstellen niet vijandig gezind, maar zij kan daartoe slechts overgaan, wanneer de belangrijke door Frankrijk en België gestelde prolabele kwestie zal zijn beantwoord.
(Daily Telegraph - Alg. Handelsblad - A. N. P.)

(Vor. ber. Locarno-Conferentie 2227 F.; Eden 2223 F.; Grandi 426 F.; Beck 2132 A.; Munch 1055 F.; Titulescu 1748 F.)

D. VEREENIGDE STATEN. — President Roosevelt vraagt crediet voor werkverschaffing. —

In zijn boodschap van 18 Maart '36 aan het Congres vraagt president Roosevelt een crediet aan van 1500 millioen dollar, voor de uitvoering van groote werken, ten einde den werkloozen in het met 1 Juli '36 aanvangende jaar te hulp te komen.
(New York Herald Tribune)

(Vor. ber. Werkverschaffing 1848 C.)

E. BELGIE. — Cumulatie. —

Sedert geruimen tijd is het aan de leden van de Belgische Kamer en den Senaat verboden deel uit te maken van den raad van beheer of den raad van regenten van de Nationale Bank van België, het college van commissarissen van de nationale maatschappij van Belgische spoorwegen, enz. Thans heeft het katholieke Kamerlid voor Brussel, Fieullien, een nieuw wetsontwerp ingediend, waarbij dit verbod wordt uitgebreid tot alle functies van commissaris of beheerder of welk bezoldigd ambt ook bij lichamen en instellingen, geplaatst onder garantie van het rijk, of werkende met geld van den Belgischen staat.
(Het Laatste Nieuws)

F. NEDERLAND. — Het Spellingvraagstuk. —

Inzake het spellingvraagstuk heeft het debat in de Eerste Kamer alleen dit nieuws gebracht, dat minister Slotemaker de Bruïne, na de repliek van den heer Van Citters (a.r.), niet meer à priori afwees, aan zijn eventueel in te voeren gewijzigd régime een wettelijke kans te geven door aan de Staten-Generaal een althans eenigszins concreet omschreven machtiging tot het regelen dezer materie te vragen.
Overigens is de bewindsman op dit punt nog niet volkomen uitgestudeerd. Hij heeft bezwaar tegen wat

de commissie-van Haeringen terzake van de buigingsn en de pronominale aanduiding adviseerde. En hij wenscht deze vragen eerst nog eens goed te bezien, voodat hij een definitieve beslissing neemt. Want die beslissing geldt dan tegelijk voor de „spelling", welke voortaan van overheidswege zal worden gebezigd.
Een verschil tusschen de spelling, welke op examens wordt geëischt, en die, welke de Regeering zelf in het ambtelijk leven toepast, is immers volgens de Memorie van Antwoord „een toestand, die in geen geval zou kunnen worden bestendigd."
(Dagbl. v. N.-Brabant) **(V. b. Nwe. Spelling 2063 C.; Min. Slotemaker de Bruïne 1822 C.)**

A. ELEUTHERIOS VENIZELOS OVERLEDEN. —
De bekende Grieksche staatsman Venizelos is op 18 Maart '36 op 71-jarigen leeftijd te Parijs overleden.
Eleutherios Venizelos werd 23 Aug. 1864 te Murniaes op Kreta geboren. Hij studeerde aan de Universiteit te Athene rechten, waarna hij zich op Kreta als advocaat vestigde. In 1887 sloot hij zich aan bij de anti-Turksche-Kretische beweging, die naar aansluiting bij Griekenland streefde. Na den verbitterden onafhankelijkheids opstand 1897—1898 droegen de groote mogendheden prins George van Griekenland als hun Commissaris het bestuur op.
Bij het uitbreken van den wereldoorlog kwam Venizelos in conflict met koning Constantijn, daar deze niet wilde meegaan met zijn plannen om Turkije Klein-Azië te ontnemen. Hij trad in 1915 als minister-president af om op eigen gelegenheid een Entente-gezinde politiek te voeren. Toen de Entente in 1916 Griekenland blokkeerde, stichtte Venizelos een tegenregeering, welke in het eind van dat jaar Duitschland en Bulgarije den oorlog verklaarde. De regeering Lambros, die toen aan het bewind was, moest zich onderwerpen aan de eischen der Entente. De troepen rukten Athene binnen, spoedig daarna kwam Venizelos daar ook aan, onder bescherming van Fransche cavalerie. In 1917 moest koning Constantijn afstand doen ten behoeve van zijn zoon Alexander.

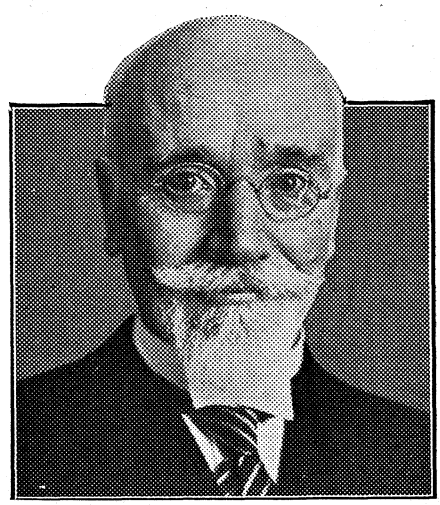

Eleutherios Venizelos.

Voortaan was nu Venizelos de toonaangevende staatsman in Griekenland, hij wist zich door zijn politiek van Groot-Griekenland algemeen bemind te maken.
Toen de krijgsverrichtingen tegen Turkije in Klein-Azië mislukten, verliet Venizelos het land om in het Zuiden van Frankrijk te gaan leven. Einde 1923 echter trad hij weer op. De strijd tusschen monarchisten en republikeinen was in dien tijd zeer hevig geworden. Hij werd president van de Nationale Vergadering en vormde een kabinet. Hij wilde over den regeeringsvorm het volk laten beslissen, doch voor het tot een referendum kwam, maakten de republikeinen zich van de regeering meester. Weer begaf Venizelos zich in vrijwillige verbanning.
Vier jaren later keerde hij terug om de leiding der regeering weer op zich te nemen. In December 1929 werd onder zijn regiem Zaimis tot president gekozen, waarmee de republikeinsche regeeringsvorm definitief werd.
Venizelos wist door het afsluiten van verschillende verdragen de positie van zijn land aanmerkelijk te versterken.
Bij de verkiezingen van Maart 1933 leed zijn regeering echter de nederlaag. Venizelos' houding bij den mislukten putsch van generaal Plastiras, die daarop volgde, leidde tot een proces, waarin echter Venizelos en enkele anderen, die aan dezen putsch hadden deelgenomen, werden begenadigd.
In September 1934 was Venizelos plotseling weer op Kreta, vanwaar hij een nieuwe actie voorbereidde. Op den 1sten Maart van 1935 ondernam een groep hooge officieren een putsch, waarbij Venizelos zich aansloot. De putsch mislukte en Venizelos nam de vlucht. Het krijgsgerecht veroordeelde hem in Mei bij verstek ter dood. Venizelos leefde sindsdien in het buitenland, gewoonlijk in Parijs, vanwaar hij steeds de politiek van zijn land nauwlettend gadesloeg. Dit blijkt uit zijn laatsten brief aan den afgevaardigde Roeffas, dateerende van de vorige week, welke hij besloot met de woorden:
„Uit het diepst van mijn hart roep ik uit: Leve Koning George II!" (Le Journal - A. N. P.)
(Vor. ber. Venizelos 2128 I.)

20 MAART 1936

B. NEDERLAND. — Contingenteering van Koffie. —
In de Staatscourant No. 55 is een Kon. besluit verschenen, waarbij de invoer van koffie in Nederland voor den tijd van 3 maanden wordt gecontingenteerd, zulks op basis der gemiddelde invoeren van 1935.
Van officieele zijde wordt medegedeeld, dat het hier een tijdelijken maatregel geldt, welke verband houdt met de plannen tot steunverleening aan de Indische koffiecultuur, welke thans met mr. G. H. C. Hart, directeur van Economische Zaken in Ned.-Indië, tijdens zijn verblijf in Nederland worden besproken. Het is niet uitgesloten, aldus de officieele mededeeling verder, dat deze contingenteering aanvankelijk eenig ongerief voor den handel met zich zal brengen; dit zal echter van zeer korten duur zijn, terwijl verwacht kan worden, dat de contingenteering zelve binnen betrekkelijk korten tijd kan worden opgeheven.
Bij de toekenning van bijzondere contingenten zal zooveel mogelijk een evenredige verdeeling toegepast worden.
Voorts bevat de Staatscourant een ministerieele beschikking, waarbij het bedrag, ter bestrijding van de kosten, aan de uitvoering van het Kon. besluit verbonden, wordt vastgesteld als volgt: voor ongebrande koffie en voor afval van ongebrande koffie op 15 cent per 100 K.G. en voor gebrande koffie op 25 cent per 100 K.G., telkens met een minimum van 25 cent per 100 K.G. (Staatscourant)
(V. b. Koffie 1643 G.; Contingenteeringen 1852 A.)

C. NEDERLAND. — Eerste Kamer. - Verkeersfonds aangenomen. —
De Eerste Kamer heeft op 19 Maart '36 de begrooting van het Verkeersfonds voor 1936 zonder hoofdelijke stemming aangenomen, met aanteekening dat de N. S. B. tegen is. (Nieuwe Rotterd. Crt.)
(Vorig bericht 2076 G.; Eerste Kamer 2223 A.)

D. NEDERLAND. — De inkomsten der Posterijen in 1935. —
Blijkens mededeeling der P.T.T. liggen in totaal de opbrengsten over 1935 *f* 1.671.500 beneden het voor 1935 begroote bedrag; wanneer de tariefmaatregelen in aanmerking worden genomen, die niet in de begrooting voorzien zijn, wordt dit bedrag ± *f* 1.270.000.
Ten opzichte van de verwachting welke in het voorjaar 1935 bestond, mag de totale opbrengst over dat jaar zeker bevredigend worden geacht, waartoe de verbetering in de ontvangsten, welke na de inzinking in Juli en Augustus, sedert September '35 optrad, zeer heeft bijgedragen.
De opbrengstcijfers over 1935 waren (in guldens):

	Opbrengst	Vorig jaar	Begrooting
Posterijen . .	35.311.183	—1.235.640	—1.888.817
Telegrafie . .	3.880.615	— 353.404	— 292.385
Telefonie . .	23.014.373	—1.010.681	— 367.127
Postchèque en girodienst .	7.475.678	+ 738.111	+ 876.828
Totalen . . .	69.681.849	—1.861.614	—1.671.501

Ten einde een vergelijking met 1934 mogelijk te maken, werden de cijfers van dat jaar herleid, d.w.z. verminderd met een geschat bedrag, vertegenwoordigende den invloed, welke de inmiddels ingevoerde tariefverlagingen op de opbrengstcijfers van 1934 zouden hebben gehad. (De Standaard)
(Vorig bericht blz. 1891 E.)

A. Import Katoentjes. —
Op basis van de thans bekende cijfers is nu al een vrij juiste indruk te vestigen van den import der voornaamste lijnwaden in Indië in 1935. Gelijk hieronder zal blijken, neemt Japan de eerste plaats in en slechts de aanvoeren van Cambrics uit Twente beginnen nu langzamerhand weer wat beteekenis te krijgen.
Dit blijkt uit de volgende gegevens betreffende Java (incl. Madoera) over het tijdvak Jan.-October 1935:

Import:	Totaal	waarvan uit: Ned.	Japan	Eng.
		(× 1000 yards)		
Gebl. stoffen . . .	88.117	39.125	45.098	2.585
Ongebl. stoffen . .	51.211	82	50.300	204
Gev. en gedr. st. .	107.620	437	104.069	1.477
Bontgeweven st. .	38.332	402	36.494	85
Neteldoek e.d. st. .	28.435	116	24.586	2.057
		(× 1000 corges)		
Sarongs e.d. . . .	235	8,5	220	* 5,5

*) B.-I. en Singapore.

Naar de waarde bedroeg de invoer (Java en Madoera) van alle textielfabrikaten in totaal *f* 39,4 millioen en hiervan leverde Japan *f* 28,8 millioen of 73%, Engeland bijna *f* 2 millioen of pl.m. 5% en Nederland *f* 5,75 millioen of 14½%. En het laatste wordt dan nog wel grootendeels ingenomen door den post gebleekte stoffen ad *f* 4,7 millioen, vertegenwoordigend pl.m. 12% van ons aandeel. (Soerab. Handelsblad)
(Vor. ber. Katoen 1922 B.; Contingenteering 2027 H.)

B. Pest. - Dertienduizend personen overleden in 1935.
Naar uit het jaaroverzicht van den Dienst der Volksgezondheid blijkt, zijn in het jaar 1935 in geheel Ned.-Indië in totaal 12.968 personen aan de pest overleden. In West-Java was dit aantal 10.304, o.a. in Garoet 4108, Bandoeng 4034, Tasik-Malaja 1213, Soemedang 604, in Midden-Java was dit aantal 2619, waarvan in Tegal 1595 en in Pemalang 692; in het Gouvernement Djocja kwamen 62 sterfgevallen voor, in Soerakarta geen enkel; voor Oost-Java werd één sterfgeval geregistreerd. (Dienst v. Volksgezondheid)
(Vor. ber. Pest 1955 F.)

NEDERL. OOST-INDIË

C. Bestuur op Nieuw-Guinea. - De uitbreidingsvoorstellen. —
De eindvoorstellen inzake intensiveering van ons bestuur in Nieuw-Guinea zijn thans, zoo verneemt de „Java Bode", gereed gekomen.
Er zijn boven het reeds aanwezige personeel nog aangevraagd:
een assistent-resident,
twee lagere bestuursambtenaren, waarvan er één wordt geplaatst te Inanwatan, de andere in Mimika; laatstgenoemde krijgt tot standplaats Kokenau, nabij kaap Steenboom.
De afdeeling Fak-Fak krijgt dus drie onder-afdeelingen: Fak-Fak, Inanwatan en Mimika.
Dan zullen nog twee officieren worden belast met bestuursdiensten, één in het midden-Vogelkop, de tweede aan den Boven-Digoel, in het Mappi-gebied.
Er zullen twee Indische artsen in Nieuw-Guinea worden geplaatst, n.l. één te Sorong (Vogelkop) en één in Mimika. In beide plaatsen zullen eenvoudige ziekeninrichtingen worden gebouwd.
De politie zal worden uitgebreid met één commissaris, één hoofdinspecteur, 4 inspecteurs en ongeveer 180 agenten.
Hiervan zullen er 60 in Mimika worden gelegerd.
Er zullen ook bestuursassistenten worden geplaatst op het Frederik Hendrik-eiland en in de Kau en Moegoe-streken.
Hieraan kan nog worden toegevoegd dat in overweging is genomen de aanleg van een vliegterrein nabij Manokwari, waarvan de kosten op rond *f* 20.000 zijn geschat.
Hoewel voorloopig van dit vliegveld slechts een enkele maal gebruik zal worden gemaakt, en dan door toestellen van het olieconcern, lijkt het toch wel wenschelijk dat Manokwari aldus bereikbaar wordt gemaakt voor vliegtuigen. (Java Bode)
(Vor. ber. Nieuw-Guinea 2058 B.)

D. Nieuwe geest onder jongere Chineezen. —
De „Keng Po", een liberaal Chineesch-Maleisch dagblad te Batavia, schreef een hoofdartikel, waarin allereerst alle bestaande Chineesche vereenigingen worden afgekamd, om daarna een pleidooi te houden tot oprichting van een nieuwe Chineesche politieke partij in Nederlandsch-Indië.
„Nu is de tijd gekomen", schrijft het blad, „dat wij een Jong Chineezen-beweging met nieuwe idealen en een nieuwe geest tot stand moeten brengen. Het moet een beweging zijn, dus niet maar een vereeniging. Een levende beweging!
Een bejaarde oude heer die reeds krom is van ouderdom, kan niet meer verjongd worden.
Een nieuwe beweging hoeft niet direct een groot aantal leden te hebben. Hitler begon met slechts eenige vrienden, Kemal Pasha met een voetbalclub. We willen geen beweging bijvoorbeeld van gelehemden die de regeering willen overnemen, maar we willen dat er onder onze menschen eenigen te vinden zijn met een fascistischen geest, met een dapperen fascistischen geest, die waar noodig groote offers durven brengen.
Als we een geest kunnen kweeken, die maar 1/10 gedeelte is van den geest van de Samurai-partij in Japan, dan kunnen we hier al vooruitkomen.
Als we den dapperen geest kunnen kweeken zooals die van de Nazis in Duitschland, als de rijke menschen onder ons hun rijkdom durven opofferen tot ze niets meer bezitten ter wille van ons volk, voorwaar ons lot zou niet zijn zooals het nu is.
Temeer als we ons leven durven opofferen, zooals de Japanners dit doen. Onder onze jongelieden zijn er zeker wel een half dozijn dergelijken te vinden. Laten ze zich vereenigen. Het aantal behoeft in den beginne niet groot te zijn, doch laat men selecteeren zoodat niet iedereen kan toetreden. Op deze wijze hopen wij het middelpunt van een nieuwe beweging te verkrijgen. (Keng Po)

E. Aanslagen in de cultures op Sumatra. - Cijfers der Arbeidsinspectie over 1935. —
In den loop van het jaar 1935 zijn de volgende gevallen van aanslag of bedreiging bekend geworden bij den dienst der Arbeidsinspectie te Medan, voor zoover het haar ressort betreft: in totaal hadden 38 aanslagen en 12 bedreigingen plaats waaronder geen enkele aanslag met doodelijken afloop, meldt de „Deli Courant".
Over de diverse districten en bevolkingsgroepen, waren de gevallen als volgt verdeeld:

Sumatra's Oostkust	7	2	24	3
Atjeh en onderhoorigheden	0	0	5	1
Sumatra's Westkust	0	0	0	0

In dezen staat geven de cijfers van links naar rechts resp. weer het aantal aanslagen op Europeanen, bedreigingen van Europeanen, aanslagen op Aziaten en bedreigingen van Aziaten.
Voor 1934 waren diezelfde cijfers als volgt:

Sumatra's Oostkust	7	2	24	3
Atjeh en onderhoorigheden	2	0	10	1
Sumatra's Westkust	1	0	1	0

In 1934 waren er twee gevallen met doodelijken afloop en wel één op een Aziaat van de Oostkust.
Men ziet uit deze beide cijferreeksen, dat het aantal aanslagen en bedreigingen over het geheel genomen, teruggeloopen is. Vooral blijkt dit sterk indien men het in percenten zou uitdrukken voor aanslagen op Europeanen ter Oostkust, n.l. van zeven op vier.
(Arbeidsinspectie)

A. **Twente.** —

Wij ontleenen aan het Algemeen Handelsblad:

Er is reeds veel, zeer veel geschreven over de bijzonder groote moeilijkheden, waarmede de nijvere Twentsche textielindustrie te kampen heeft; moeilijkheden, welke eenerzijds verband houden met het complex van ondermijnende crisisfactoren en anderzijds grootendeels verscherpt worden door de economische en industrieele ontwikkeling van het Verre Oosten, en van Japan in het bijzonder. De enorme moeilijkheden, waarmede de Twentsche textielindustrieelen te strijden hebben, worden dikwijls ernstig onderschat; het is voor den leek ten eenenmale onmogelijk een duidelijk beeld te verkrijgen van de vele en ingewikkelde technische, commercieele, financieele, politieke en sociale factoren, welke in dit veelomvattende probleem een rol spelen. En ten gevolge van dit gebrek aan inzicht heeft in breeden kring de meening postgevat, dat onze nationale textielindustrie niet met haar tijd is meegegaan, de bakens niet tijdig heeft verzet en dus ook niet meer op de wereldmarkt kan concurreeren. Een van Indië's leidende autoriteiten heeft zelfs verklaard:

„Nochtans schijnt de Nederlandsche industrie er zich in het algemeen nog onvoldoende rekenschap van te geven, dat voor het behoud van den afzet in deze gewesten, prijsverlaging en het nauwkeurig volgen van wat de markt vraagt, noodzakelijk zijn."

Dergelijke opvattingen danken hun ontstaan aan onjuiste en oppervlakkige indrukken. De Nederlandsche textielnijverheid heeft in den loop der jaren, ondanks talrijke moeilijkheden, krachtig voor haar bestaan gestreden. Dit blijkt o.m. uit de capaciteit van de fabrieken, waarvan de volgende cijfers *) een duidelijk beeld geven:

	Katoenspinnerijen.		Katoenweverijen.	
	Aantal	Spindels	Aantal	Weefgetouwen
1867 .	18	162.150	34	7.960
1898 .	13	232.446	39	18.698
1911 .	14	452.000	41	31.000
1927 .	25	1.112.740	90	52.026
1930 .	25	1.228.727	83	54.831
1934 .	26	1.245.026	84	52.904

TEXTIEL-INDUSTRIE

Weliswaar zijn er ook spinnerijen en weverijen buitten Twente gevestigd, doch van het totale aantal Nederlandsche spin-spindels zijn ca. 93% en van het totale aantal weefgetouwen 81% in Twente te vinden. Het aantal arbeiders in de Nederlandsche katoenindustrie bedroeg gedurende de laatste jaren:

1924	35.016	1932	27.796
1929	42.087	1933	27.885
1930	39.045	1934	28.459
1931	35.427		

Tusschen 1898 en 1911 is het aantal spindels verdubbeld, terwijl de weefgetouwen met ca. 70% zijn toegenomen. In de latere jaren, 1911—1928, is de capaciteit der spinnerijen zelfs met 144% vermeerderd en het aantal weefgetouwen is in diezelfde periode met bijna 70% toegenomen. Het aantal werknemers vermeerderde in de periode 1923—1927 met ruim 24%. Deze cijfers getuigen inderdaad niet van een uitgesproken lauwe industrieele bedrijvigheid; en de opvatting, dat de Nederlandsche textielfabrikant toch niet meer kan of zich niet genoeg moeite getroost, wordt hierdoor voldoende gelogenstraft. Verschillende Nederlandsche textielfabrieken zijn er — ondanks de vele moeilijkheden, waarmede zij sinds jaren op de wereldmarkt te kampen hebben — zelfs niet voor teruggedeinsd groote bedragen te besteden voor de aanschaffing van machinerieën voor de verwerking van kunstzijde en wol. Vele bedrijven hebben derhalve al het mogelijke gedaan om de bakens tijdig te verzetten.

De vermindering van het aantal werknemers van 42.087 in 1929 tot 28.459 in 1934 vindt voornamelijk haar oorzaak in den sterk verminderden uitvoer, niet alleen naar Nederl. Oost-Indië, maar ook naar andere landen, en verder in de sterk doorgevoerde rationalisatie van de bedrijven. Bij de beoordeeling van de cijfers van het aantal arbeiders in de textielindustrie moet men er mede rekening houden, dat ten gevolge der technische ontwikkeling en rationalisatie, zelfs wanneer de talrijke handelsbelemmeringen geleidelijk uit den weg geruimd worden, ook in de toekomst in verhouding minder arbeiders in de textielnijverheid te werk gesteld zullen worden.

Onderstaande gegevens verstrekken een beeld van den afzet van onze katoenindustrie:

(Verkoopwaarde in duizendtallen guldens)

	Totale afzet	Waarvan verkocht met binnenl. bestemming	Waarvan verkocht met buitenl. bestemming
1926	ƒ 211.900	ƒ 103.600	ƒ 108.300
1927	227.000	111.300	115.700
1928	238.600	119.800	118.800
1929	239.200	126.900	112.300
1930	190.561	108.769	81.792
1931	145.068	87.615	57.453
1932	97.651	65.715	31.936
1933	96.463	75.636	20.827
1934	84.482	67.052	17.430

Uit deze cijfers blijkt duidelijk, dat de internationale economische oorlog de buitenlandsche afzetmogelijkheden tot een minimum heeft beperkt, terwijl de afzetmogelijkheden op de binnenlandsche markt, als gevolg van de verminderde koopkracht, tegelijkertijd aanzienlijk vermindert. Onze nationale textielindustrie wordt dus als het ware van verschillende zijden bedreigd.

De critiek is immer gemakkelijker dan de kunst zelve en dit geldt niet het minst op industrieel gebied. Vast staat, dat onze nationale textielindustrie in den loop der tijden en ondanks tallooze moeilijkheden niet alleen gestadig is uitgebreid, maar dat deze Nederlandsche bedrijfstak — dank zij een perfect productie-apparaat — op de wereldmarkt een vooraanstaande plaats heeft veroverd, in weerwil van een zeer scherpen internationalen concurrentiestrijd. Het is nuttig, dat men zich hiervan in ruimen kring goed rekenschap geve, alvorens critiek uitgeoefend worde op de gestie dezer industrieelen.

Het gaat intusschen met de moeilijkheden onzer textielnijverheid crescendo, het heerschende economische chauvinisme doet het eene afzetgebied na het andere voor onze fabrieken verloren gaan, de internationale handelsbelemmeringen, zooals hooge invoerrechten, preferentieele rechten, contingenteeringen, deviezenmoeilijkheden, enz., stapelen zich bijna dagelijks op, en de concurrentie wordt daardoor uiteraard heviger. En ten slotte is sedert de laatste jaren op de wereldmarkt Japan verschenen, een producent, die voor geen middelen terugdeinst om zijn afzet uit te breiden en hierin op bewonderenswaardige wijze slaagt. Twente kan de Japansche kostprijzen, en met name de Japansche loonen, onmogelijk benaderen en dientengevolge verliest Twente steeds orders, omdat zijn artikelen te duur zijn. Twentsche doeken hebben jarenlang op de grootste manufacturenmarkten ter wereld een leidende plaats ingenomen, Twentsche handelsmerken werden gedurende vele decennia in alle werelddeelen op de bazars en markten, door de koopers gretig gezocht. Het was de tijd der gunstige jaren, toen de geheele wereld open lag voor de Nederlandsche industrie.

De Nederlandsche industrie beseft volkomen, dat aanpassing aan prijzen en gewijzigde marktomstandigheden van primordiaal belang is en onze nijverheid doet inderdaad al het mogelijke om deze aanpassing te bewerkstelligen. Dat onze textielindustrie er intusschen nog niet in geslaagd is Japansche kostprijzen te benaderen, kan geen weldenkend mensch haar euvel duiden! (Alg. Hbld.) **(V. b. Textiel 1936 G.; Toestand 1725 A.; Jap. concurrentie 927 H.)**

*) De cijfers, welke in dit artikel vermeld zijn, zijn ontleend aan de gegevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek.

21 MAART 1936

A. LOCARNO-CONFERENTIE TE LONDEN. — De Duitsche gedelegeerde Von Ribbentrop verdedigt Duitschland's standpunt. —

De openbare zitting van den Volkenbondsraad werd, nadat de geheime zitting was beëindigd, op 19 Maart '36 geopend.
De Duitsche vertegenwoordiger Von Ribbentrop nam zijn zetel in aan de rechterzijde van de hoefijzervormige raadstafel, terwijl de overige leden der Duitsche delegatie achter hem plaats namen. De voorzitter van den Raad gaf onmiddellijk het woord aan Von Ribbentrop. Deze zeide o.m.:
De Duitsche regeering heeft gevolg gegeven aan de uitnoodiging van den Volkenbondsraad in het streven ook harerzijds bij te dragen tot opheldering van den bestaanden politieken toestand. Zij heeft mij opgedragen haar standpunt ten aanzien van de op de agenda staande voorstellen van de Belgische- en Fransche regeering, betreffende het pact van Locarno, uiteen te zetten.
Ik persoonlijk heb met groote voldoening mijn missie aanvaard, doordrongen van de overtuiging, dat de in hoogeren zin rechtvaardige zaak van een volk in den Raad nog nooit vertegenwoordigd is en verder in de oprechte hoop, dat de hervatting der betrekkingen tusschen Duitschland en den Volkenbond een keerpunt in de geschiedenis van Europa na de veelvuldige verwoestingen van den rampzaligen oorlog mag vormen.
Het principieele Duitsche standpunt ten opzichte van de Locarno-vraagstukken is bekend uit de rede van den Rijkskanselier.
Het feit echter, dat het mogelijk is geweest dat voorstellen als die van Frankrijk en België zijn gedaan, maakt het mogelijk, dat ik nogmaals het Duitsche standpunt in het kort uiteenzet.
De bedoeling van het Locarnopact is geweest het aanwenden, het vormen van geweld tusschen Frankrijk en België eenerzijds en Duitschland anderzijds voor eeuwig uit te sluiten.
Het Duitsche volk heeft de beperking van zijn souvereiniteitsrechten zoovele jaren verdragen, omdat het verwachtte, dat ook de andere contractanten hun veel lichtere verplichtingen zouden nakomen.
Wat is er echter gebeurd?

Het Fransch-Russische pact. — In den loop van het vorige jaar begon Frankrijk zijn betrekkingen tot Sovjet-Rusland steeds nauwer aan te trekken, totdat het Fransch-Russische militaire bondgenootschap bekend werd gemaakt.
De beangstigende beteekenis van dit pact kan voor Duitschland als volgt worden uitgelegd:

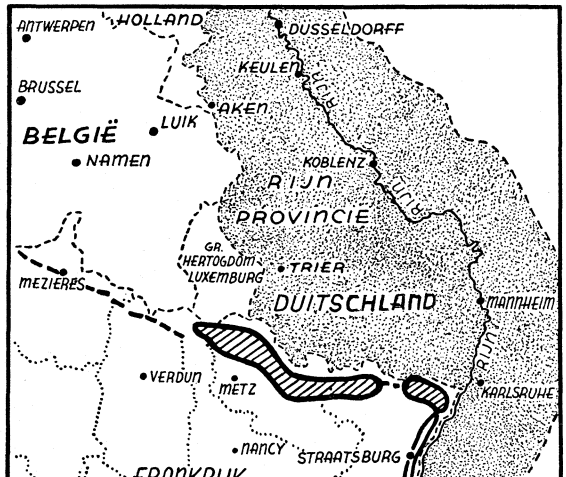

De Fransche fortificaties „Ligne Maginot" langs de Duitsche Westgrens.

1. Dit bondgenootschap beteekent: samenvoeging van twee staten, die met hun koloniale gebieden, die voor militaire hulpverleening in aanmerking komen, over 275 millioen menschen beschikken.
2. Deze twee staten gelden als de sterkste militaire mogendheden ter wereld.
3. Sovjet-Rusland, dat op zich zelf door een groot gebied van Duitschland is gescheiden, heeft met Tsjecho-Slowakije een analoog verdrag gesloten en is dus tot aan de Duitsche grens opgedrongen.
4. Frankrijk en Rusland maken zich op grond van dit bondgenootschap tot rechter in eigen zaak, doordat zij eventueel ook buiten den Volkenbond om den aanvaller kunnen aanwijzen en derhalve naar eigen goeddunken tot een oorlog tegen Duitschland kunnen overgaan.

De mogelijkheid van sancties heeft daarbij rechtens en politiek geen beteekenis, want beide staten zijn zoo machtig dat sancties tegen deze coalitie ondenkbaar zijn.
Het Rijnpact zóó te interpreteeren, dat het voor de eene partij mogelijk is naar believen nieuwe bijstandsverdragen van militairen aard tegenover de andere partij aan te gaan, is naar de vaste overtuiging der Duitsche regeering een onmogelijkheid.
Wanneer op het oogenblik van het totstandkomen van het Locarno-pact een dergelijke uitleg was goedgekeurd, dan zou het pact door Duitschland nooit onderteekend zijn.
Bovendien is het Fransch-Russische verdrag naar de historische opvatting der Duitsche regeering een volledige verstoring van het Europeesch evenwicht, dat tot dusver heeft bestaan en daarmede van de fundamenteele voorwaarden, waaronder het Locarno-pact is gesloten.
De Duitsche regeering staat op het standpunt dat het Fransch-Russisch verdrag in strijd is met West-Europa's veiligheidssysteem van Locarno en dat derhalve het Locarno-pact eenzijdig door Frankrijk is geschonden en de facto opgeheven.
De Duitsche Rijkskanselier heeft sedert de aanvaarding van het bewind Frankrijk steeds de verzoenende hand geboden.
De geheele wereld heeft hij een vredesvoorstel gedaan, maar het is geweigerd.
Toen de ratificatie van het Fransch-Russisch verdrag een feit was, is hij overgegaan tot herstel der volledige souvereiniteit over Duitsch gebied.
De Duitsche regeering moet het verwijt het Locarno-verdrag eenzijdig te hebben geschonden, als ongerechtigd afwijzen.

Waarom niet voor een internationaal gerecht?
Men heeft gevraagd waarom Duitschland zijn bezwaren tegen het Fransch-Russisch verdrag niet voor een Internationaal gerecht heeft gebracht.
Het is voldoende om er in dit verband op te wijzen, dat het hier een vraagstuk betreft, dat van overwegend politiek belang is, welks bespreking en oplossing niet van een rechterlijke instantie kan worden verwacht.
Evenmin heeft Duitschland iets kunnen verwachten van besprekingen langs den weg van onderhandelen met de mogendheden, die haar handteekeningen hebben geplaatst.
De ervaringen der laatste jaren waren zoo duidelijk, dat men daartoe niet is overgegaan.
Duitschland heeft nu volkomen rechtsgelijkheid bereikt en wenscht een streep te zetten onder de dwalingen in West-Europa.
Duitschland wil een einde maken aan een periode van Fransch-Duitsche spanning en oorlogen.
Von Ribbentrop wees nogmaals op de beteekenis der Duitsche voorstellen en zei, dat deze ook door den Volkenbondsraad niet onaangeroerd kunnen blijven, daar zij een politieke eenheid vormen met het herstel van de Duitsche souvereiniteit.
Hij sprak tenslotte de hoop uit, dat de Raad de draagwijdten der historische beslissingen, die in zijn handen liggen, zou beseffen en daarmee zou bijdragen tot het herstel van den vrede in Europa. (Times - Daily Telegraph)

(Vorig bericht 2228 C.; von Ribbentrop 1990 C.)

B. JAPAN. — Weermacht. —

Lioe Pai-min, professor in de Japansche geschiedenis, deelde in een lezing mede, dat Japan een staand leger heeft van slechts 276.647 man; in tijden van oorlog kan het echter 2.000.000 man mobiliseeren.
Lioe, een erkend Chineesch kenner van Japan, zeide dat de Japansche militaire strjidkrachten en de industrieele paraatheid een bijna ongelooflijke toeneming hebben getoond sinds den Japansch-Chineeschen oorlog van 1894-'95
Van het staande leger zijn 17 divisies in Japan zelf, terwijl de overige zijn verdeeld over Formosa, Mandsjoerije en Noord-China. Deze strijdkrachten bestaan uit 17.343 officieren en 259.304 soldaten.

Japan is tevens de derde zeemogendheid. Het bezit 269 schepen met een totale tonnage van ruim 1 millioen ton; Lioe voorspelde een snelle voltooiing van het tweede aanvullingsbouwprogram, hetgeen voorziet in den bouw van twee 8500-ton kruisers, 14 1400-ton destroyers, 6 onderzeebooten en een aantal torpedobooten.
De Japansche militaire luchtmacht bestaat uit ongeveer 1000 toestellen, terwijl de marine-luchtvaart 24 vliegtuig-afdeelingen heeft met 10.000 manschappen en officieren. Het aantal vliegtuigen der Japansche marine is echter onbekend.
(Ost-Asiatische Rundschau)
(Vor. ber. Leger, Vloot en Luchtmacht 2113 B.)

A. **JAPAN. — Achtergrond van militaire staatsgreep van 26 Febr. '36. —**
Naar het agentschap Domei mededeelt, is de ideologische achtergrond van de recente revolte te Tokio duidelijker gebleken uit het verhoor door de politie en de gendarmerie van de burgers, die zijn gearresteerd in verband met de incidenten.
De extremistische partijgangers van de beweging, welke leidde tot den coup, ondergingen den invloed van den vroegeren voorzitter van den geheimen raad, baron Ikki Kita en Mitsoekoe Nisjida. Deze twee personen ageerden steeds achter de schermen tijdens incidenten van dezen aard. Zij wenschten een economische en politieke reorganisatie van Japan volgens een systeem, geïnspireerd op het communisme. Zij zetten een complot op touw, dat de macht in hun handen moest brengen — en deden hierbij een beroep op het leger, dat zij wilden gebruiken voor hun eigen doeleinden. (Domei) **(Vor. ber. 2195 A.)**

B. **DUITSCHLAND. — Hitler buigt niet voor geweld. - Rede te Hamburg. —**
Rijkskanselier Hitler heeft op 20 Maart '36 te Hamburg een rede gehouden, waarin hij met name verklaarde:
„Wat er ook gebeuren moge, wij zullen niets van onzen eisch inzake gelijke rechten prijsgeven.
Ik wil samenwerken aan de Europeesche ordening, maar er is geen ordening in Europa zonder gelijke rechten.
Ik beklaag de staatslieden, die meenen, dat een samenwerking voor een nieuwe orde moet worden begonnen met nieuwe vernederingen.
Duitschland zal niet buigen voor het geweld. Dat zal het op 29 Maart '36 bewijzen.
Wij willen een herziening van den geest van Versailles en een einde maken aan de oorlogspsychologie.
Indien men ons niet wil begrijpen, zal Duitschland alleen blijven staan: Dit, mijn besluit, is onwrikbaar.
Ik handhaaf mijn edelmoedig aanbod. De wereld heeft echter geen recht, om van schending van verdragen te spreken." (Völkischer Beobachter)
(Vorig bericht Hitler 2227 B.)

C. **NEDERLAND. — Militaire Attaché's bij Nederl. gezantschappen te Parijs, Brussel en Berlijn. —**
Naar wij vernemen, heeft de regeering besloten weder over te gaan tot plaatsing van militaire attaché's bij enkele Nederlandsche gezantschappen.
Benoemd zijn: de kapitein van den generalen staf D. van Voorst Evekink, werkzaam bij de afdeeling Generale Staf van het Departement van Defensie, tot militair-attaché bij de Nederlandsche gezantschappen te Parijs en te Brussel; en de kapitein van den generalen staf G. J. Sas, werkzaam bij de afdeeling Generale Staf van het Departement van Defensie, tot militair-attaché bij het Nederlandsche gezantschap te Berlijn. (Het Vaderland)

D. **POLEN. — Het ritueele slachten. —**
De Sejm heeft op 20 Maart '36 het wetsontwerp op het ritueele slachten aangenomen, met het amendement van de regeering, waardoor de Joodsche bevolking in de gelegenheid is zich van ritueel geslacht vleesch te voorzien.
In gemeenten met minder dan 3% Joden zal het ritueele slachten slechts op een verzoek aan de overheid kunnen worden toegestaan. Overigens zullen voor elke gemeente afzonderlijk de contingenten bij ordonnantie worden bepaald. De ritueele slagers zullen in het bezit van een concessie moeten zijn. De strekking van de wet is hoofdzakelijk het verbreken van het monopolie, dat de ritueele slagers op vele plaatsen in de practijk bleken te hebben.
(Polska Agencia Telegraficzna)

E. **NEDERLAND. — Spoorwegen. - Electrificatie. —**
De directie heeft besloten tot electrificatie van de baanvakken: Amsterdam—Utrecht; Den Haag—Utrecht; Rotterdam—Gouda; Utrecht—Eindhoven; Utrecht—Arnhem.
Het ligt in de bedoeling deze geëlectrificeerde baanvakken met den zomerdienst-1938 in gebruik te nemen en te doen berijden door treinstellen van het gestroomlijnde type, dat thans dienst doet op het baanvak Rotterdam—Hoek van Holland.

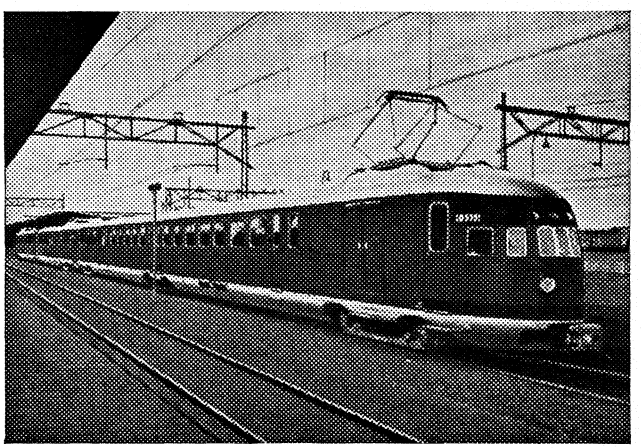

Electrische Stroomlijn: Dubbeltreinstel.

Er zijn daartoe bij de Nederlandsche Industrie (Werkspoor, Beynes en Allan) een groot aantal rijtuigen besteld; de motoren zullen worden geleverd door Heemaf Hengelo en Smit Slikkerveer.
Het thans op bovengenoemde baanvakken in gebruik zijnde Diesel-Electrische materiaal, dat door de invoering der electrische tractie zal vrijkomen, zal worden aangewend ter verbetering der verbindingen van het Westen des lands met het Noorden, Oosten en Zuiden. (Mededeeling Ned. Spoorwegen)
(Vor. ber. Spoorwegen 2171 D.)

F. **SPANJE. — Nieuwe Cortes bijeen. - Staat van alarm verlengd. - Kapitaalvlucht. - Kerken verbrand.**
De eerste zitting der nieuwe Cortes werd op 16 Maart geopend.
Met 386 stemmen werd de leider van de Republikeinsche Unie, Martinez Barrio, gekozen tot voorloopig voorzitter.
De ministerraad kwam onder voorzitterschap van den president der republiek Zamora bijeen om den toestand te bespreken.
President Zamora onderteekende een aantal decreten, waarbij de staat van alarm in Spanje wordt verlengd, de uitvoer van kapitalen wordt geregeld, en de vestiging van 40 tot 50.000 landbouwarbeiders op terreinen, die aan het Instituut voor Agrarische Hervorming toebehooren, wordt voorzien.
Tenslotte teekende de president der republiek een decreet, waarbij het decreet van 26 Sept. 1934, dat bepaalde dat alle goederen, behoorend aan de „Compagnie van Jezus", doch ingeschreven op naam van derde personen, aan hun bezitters zouden worden gerestitueerd, wordt geannuleerd.
Het decreet betreffende den uitvoer van kapitalen be-

paalt een termijn voor den terugkeer in Spanje van alle Spaansche bankbiljetten, die zich thans in het buitenland bevinden.
Geen enkel biljet zal Spanje mogen verlaten zonder bijbehoorende vergunning.
Victoria Kent, lid van de links-republikeinsche partij, is de eerste vrouw, die tot lid van een parlementaire commissie is benoemd.
Niettegenstaande de verklaring van Martinez Barrio, voorzitter van den Senaat, dat het overal volkomen kalm is, meldt „El Debate" de groote verwoestingen, die anti-katholieken te Albacete, Oviedo, Legroño en andere plaatsen hebben aangericht. Vele katholieke kerken zijn in brand gestoken. (El Sol - El Debate)
(V. b. Cortes 2185 C.; Anti-Kath. Onlusten 2223 D.)

22 MAART 1936

A. LOCARNO-CONFERENTIE TE LONDEN. — De Fransch-Belgische resolutie met algemeene stemmen aangenomen. —

De Volkenbondsraad is op 19 Maart '36 in besloten zitting bijeengekomen. Deze besloten zitting heeft slechts eenige minuten geduurd.
In de openbare vergadering was aan de orde de stemming over de door Frankrijk en België ingediende resolutie, die als volgt luidt:
„De Raad van den Volkenbond constateert, naar aanleiding van het verzoek dat België en Frankrijk op 8 Maart '36 hebben gedaan, dat Duitschland art. 43 van het Verdrag van Versailles heeft geschonden, daar het op 7 Maart troepen gebracht en gestationneerd heeft binnen de gedemilitariseerde zône, genoemd in de artt. 42 e. v. van genoemd verdrag, en in het Verdrag van Locarno. De Raad besluit krachtens art. 4, par. 2, onmiddellijk den onderteekenaars van het verdrag van constateering dezer feiten mededeeling te doen."

Bruce. — De voorzitter, Bruce, verzocht even het voorzitterschap van den Raad te mogen neerleggen, teneinde uiting te geven aan de opvattingen van de Australische regeering: Ik heb met de grootste aandacht — zoo zeide hij — geluisterd naar de uiteenzettingen van den Duitschen gedelegeerde van hedenmorgen. Deze redevoering heeft geen wijziging gebracht in mijn opvattingen ten opzichte van mijn verplichting, onmiddellijk over te gaan tot stemming over de Fransch-Belgische resolutie. De Raad heeft den plicht te beslissen of hij hier staat voor een schending van het pact van Locarno, een gedeelte van het systeem der collectieve veiligheid.
De grondslag van den Volkenbond, aldus Bruce, is eerbied voor de verdragen. Het is de plicht van een ieder, met alle kracht mede te werken een bevredigende oplossing te vinden uit de huidige moeilijkheden.

Stemming. — Weder als voorzitter van den Raad sprekende, stelde Bruce de stemming over de Fransch-Belgische resolutie aan de orde.
Duitschland heeft tegen de resolutie gestemd. Chili bracht een blanco stem uit, de gedelegeerde van Ecuador was afwezig. De stemmen van Duitschland, Frankrijk en België gelden niet voor de bepaling van den uitslag. De resolutie was dus met algemeene stemmen aangenomen.
De afgevaardigde van Chili heeft blanco gestemd, omdat hij, naar hij verklaarde, wel kon meegaan met de veroordeeling van de schending van Versailles. Over de schending van Locarno echter kon hij zich niet uitspreken zonder eerst in het bezit te zijn van een uitspraak van het Permanente Hof van Internationale Justitie.

Von Ribbentrop (Duitschland) heeft een verklaring afgelegd, waarin hij zeide: Ik heb den indruk dat wanneer de ernstige en volledige verklaring, die ik vanmorgen heb afgelegd over het standpunt van Duitschland, uitvoeriger door de leden van den Raad was bestudeerd, zij daardoor tot een andere beslissing zouden zijn gekomen. Spr. voegde eraan toe: De Duitsche regeering en het Duitsche volk hebben de diepe overtuiging, dat de resolutie van den Raad niet gehandhaafd zal worden in het oordeel der historie.

Flandin (Frankrijk) reageerde aldus op v. Ribbentrop's woorden: Ik zou het woord niet hebben gevraagd, zoo de vertegenwoordiger van het Duitsche rijk niet gemeend had dit te moeten doen. Ik moet hier verklaren dat onder de heerschappij van het internationale recht, niemand de bevoegheid heeft zelf als rechter op te treden.
Ik herhaal hier plechtig het Fransche voorstel, om het door Duitschland opgeworpen geschil aan het Haagsche Hof, dat arbeidt onder de hooge autoriteit van den Volkenbond, voor te leggen. (Manchester Guardian - A. N. P.)
(Vor. ber. 2232 A.; von Ribbentrop 2232 A.; Flandin 2223 F.)

B. NEDERLAND. — Opgeschort groot verlof. - Vervanging door vrijwilligers. —

De Minister van Defensie heeft een regeling vastgesteld omtrent vrijwillig verblijf in werkelijken dienst, welke regeling één dezer dagen in de Legerorders zal verschijnen.
Deze regeling maakt de corps-commandanten bevoegd om dienstplichtigen groot verlofgangers gelegenheid te geven vrijwillig in werkelijken dienst te komen voor zoover zij anderen, die liever naar huis willen, kunnen vervangen.
Deze maatregel geldt zoowel voor onder-officieren en korporaals als soldaten.
De vrijwilligers moeten even lang in werkelijken dienst blijven als de anderen, die zij vervangen, zouden moeten blijven.
Hoe lang dit zal zijn, is uit den aard der zaak niet bekend. Daar de verlenging van den werkelijken dienst voorloopig is beperkt tot de infanterie en de wielrijders, geldt de bedoelde gelegenheid voorshands ook alleen voor de daartoe behoorende dienstplichtigen.
Zij, die vrijwillig onder de wapenen zouden willen komen, behooren zich schriftelijk te wenden tot hun corps-commandant. (Het Vaderland) **(Vorig bericht 2223 E.)**

C. LOCARNO-CONFERENTIE TE LONDEN. — Hoofdpunten van het accoord tusschen de Locarno-Mogendheden. —

Het op 20 Maart '36 gepubliceerde Engelsche Witboek bevat o.m. het accoord tusschen de Locarno-Mogendheden. Wij ontleenen hieraan de volgende punten:
1. Het Fransch-Russische pact wordt aan het Haagsche Hof voorgelegd.
2. Duitschland wordt gevraagd, zich met de inrichting van een 20 K.M.-breede gedemilitariseerde zône langs de geheele Fransch-Belgische grens aan Duitsche zijde accoord te verklaren. Deze zône zal met Engelsch-Italiaansche troepen worden bezet.
3. Duitschland moet de toezegging geven, de andere gebieden der oorspronkelijk gedemilitariseerde zône niet te versterken en mag bovendien het aantal der daar staande troepen niet uitbreiden en ook geen stoottroepen daar in garnizoen leggen.
4. De doorvoering van deze maatregelen zal door een internationale commissie gecontroleerd worden.
5. De generale staven van Frankrijk, België en Engeland zullen zich onmiddellijk beraden over den grondslag voor maatregelen in bepaalde noodgevallen.
6. Voorwaarde voor onderhandelingen over het nieuwe Rijnland-statuut vormt de aanneming van alle genoemde punten door Duitschland.
Voor het geval van een Duitsche weigering zijn de volgende maatregelen voorzien:
1o. De Britsche regeering zal Frankrijk en België onmiddellijke militaire hulpverleening verzekeren, in overeenstemming met het verdrag van Locarno.
Italië verklaart zich bereid, hetzelfde te doen.
2o. Engeland zal terstond met Frankrijk en België besprekingen aanknoopen over de te treffen maatregelen.
3o. Engeland, Frankrijk en België geven elkaar op wederkeerigheid berustende verzekeringen ter bescherming tegen een niet geprovoceerden aanval.
4o. Groot-Brittannië zal de generale staven der drie mogendheden voor besprekingen bijeenroepen, en
5o. Groot-Brittannië, België en Frankrijk zullen gemeenschappelijk den Volkenbond verzoeken, de noodige maatregelen aan te bevelen die geëigend zijn, om het internationale recht weer in volle kracht te herstellen. (Times) **(Vorig bericht 2234 A.)**

D. MANDSJOEKWO. — Gemengde Commissie inzake incidenten op de grens van Buiten-Mongolië. —

Uit Oelanbator wordt gemeld, dat het ministerie van Buitenlandsche Zaken van Mandsjoekwo den minister van Buitenlandsche Zaken van de Mongoolsche Volksrepubliek, Gendoen, een nota heeft gezonden, waarin het het voorstel aanvaardt van de regeering der Mongoolsche volksrepubliek aangaande de instelling van een gemengde Mongoolsch-Mandsjoerijsche commissie. In de nota wordt gevraagd te willen mededeelen, welke kwesties de regeering der Mongoolsche Volksrepubliek aan deze commissie ter bestudeering zou willen voorleggen.
Gendoen heeft op 14 Maart een nota van antwoord gezonden, waarin hij uiteenzet, dat de regeering der Mongoolsche Volksrepubliek in overeenstemming met haar nota van 29 Februari voorstelt een onderzoek in te stellen naar de omstandigheden, welke op 12 Febr. tot een gewapend conflict hebben geleid. Dit zou de voornaamste taak der commissie zijn.
Indien de commissie zich met succes van deze taak zou kwijten, zou de regeering der Mongoolsche Volks-

republiek de wenschelijkheid onder oogen willen zien haar te belasten met een onderzoek naar andere grensincidenten, welke zich in 1935 en 1936 hebben voorgedaan en voorts naar de methodes, om dergelijke grensincidenten te vermijden.
Als plaats van samenkomst stelt de regeering der Volksrepubliek voor Tamsyksoeme op Mongoolsch gebied, afgewisseld met Gandsjoer op Mandsjoerijsch gebied. (Domei) **(Vor. ber. Grensincidenten 2179 F.)**

23 MAART 1936

A. LOCARNO-CONFERENTIE TE LONDEN. — Verslag der Fransche, Engelsche en Belgische ministers in de parlementen. —

FRANKRIJK. — In de Fransche Kamer heeft op 20 Maart '36 de Fransche minister van Buitenlandsche Zaken, Flandin, een uitvoerige verklaring afgelegd over het verloop der Londensche besprekingen.
Na den tekst der betrokken overeenkomst te hebben voorgelezen, zeide Flandin o.a. dat Duitschland, voordat tot eenige onderhandeling met dat land zal worden overgegaan, alle vooraf-gaande voorwaarden der Locarno-mogendheden, welke voorwaarden één geheel vormen, zal moeten aanvaarden.

ENGELAND. — In het Lagerhuis heeft de minister van Buitenlandsche Zaken, Eden, de totstandkoming van het accoord tusschen de vertegenwoordigers van Frankrijk, België en Engeland over de voorstellen, welke aan de respectievelijke regeeringen ter goedkeuring zijn voorgelegd, besproken.
„De Britsche regeering", aldus Eden, „is bereid de voorstellen te aanvaarden en wij hopen levendig, dat de Duitsche regeering ze eveneens zal beschouwen als geëigend, om het hoofd te bieden aan den ernstigen toestand van het huidige oogenblik. Het is thans aan de Duitsche regeering, te toonen, tot welke bijdrage ter vermindering van de spanning zij bereid is.

BELGIE. — Minister-president dr. Paul van Zeeland heeft in de Belgische Kamer een overzicht gegeven van de tot 20 Maart '36 te Londen bereikte resultaten.
„De mogendheden", zeide van Zeeland, „hebben er naar gestreefd niemand te kwetsen. Wanneer de ontworpen regeling verwezenlijkt wordt, denk ik, dat de vrede is verzekerd. Het oorlogsrisico zal verdwenen zijn. De internationale troepen zullen zich, bij wijze van symbool, voor onze grenzen bevinden." (Agence Belga) **(Vor. ber. 2234 C.; Flandin 2234 A.; Eden 2228 C.; Van Zeeland 2223 F.)**

B. LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig besproken zijn. - Onze wekelijksche opgave. —
Amerikaansch: Thomas Wolfe — „From Death to Morning. (Heinemann)
Baskisch: Azkue (Resurrección Maria de) — „Euskaleriaren Yakintza" (populaire literatuur uit het Baskenland). (Espasa Calpe, Madrid 1935)
Duitsch: Edwin Arnet — „Die Scheuen." (Zinnen-Verlag-Leipzig/Bazel)
Lilian Von Kusenberg — „Der Weg zu Dir." (Müller & Kiepenheuer, Berlin)
Engelsch: L. H. Myers — „Strange Glory." (Putnam)
John Owen — „The Road and the Wood." (Macmillan)
Fransch: Fernand Payen — „Raymond Poincaré, Chez lui, au Parlement, au Palais." (Grasset)
C. F. Ramuz — „Derborence." (Grasset)
Nederlandsch: Rolf Keuler — „De onverzoenlijken." (Querido, Amsterdam)
Peter van Steen — „Kentering." (Uitg. Mij. „Elsevier" 1936)
Tsjechisch: Váslac Menger — „Jaroslav Hasek Doma." (Jaroslav Hasek thuis). (Sfinx: Bohumil Janda, Praha)
Vlaamsch: Lode J. Vankrinkelen — „Jongens in 't gesticht." (De Sikkel, Antwerpen)
(Red. K. H. A.) **(Vorig bericht blz. 2224 A.)**

C. SCHAKEN. — Bevordering van het schaken onder de schooljeugd. —
Onder leiding van de Stichting tot bevordering van het schaken onder de schooljeugd heeft op 14 Maart '36 in de Militiezaal een vergadering plaats gevonden, welke ten doel had, de beste methoden te bespreken om het schaken in de school ingang te doen vinden.
De voorzitter, de heer W. Terpstra, heette in het bijzonder welkom den wethouder voor het Onderwijs te Amsterdam, den heer E. Boekman, den directeur van de afdeeling Onderwijs ten Stadhuize, dr. W. L. Hendriks, de gemeentelijke inspecteurs van het Onderwijs, de heeren Hollaar en Hoogland, zoomede den vertegenwoordiger van het gemeentebestuur van Rotterdam. Het gemeentebestuur van Amsterdam dankte spr. voor de geboden gastvrijheid.
Wij citeeren uit de rede van den wereldkampioen schaken, dr. Max Euwe, die in het bestuur der Stichting zitting heeft het volgende:
Spr. gaf een uiteenzetting van de beteekenis, die het schaakspel hebben kan voor de jeugd en hierin vond hij aanleiding om te bespreken op welke wijze de jeugd het beste tot schaken te brengen is. Spr. zeide in dit verband, dat het onderricht in het schaken van groote waarde is voor de ontwikkeling van het denkvermogen, om zijn opvoedende beteekenis en om de karaktervorming, welke het brengt. Het schaakspel scherpt het geheugen, omdat men eerst de zetten leert onthouden, later de redeneering, die tot de zetten geleid heeft. Reeds bij het uiteenzetten van de spelregels kan men den leerlingen leeren redeneeren, bij het bijbrengen van het begrip matstelling leert men begripsvorming en in het algemeen brengt men voorstellingsvermogen bij, opmerkingsgave en vindingrijkheid. Omdat het schaken niet iets abstracts is, gelijk wiskunde, maar iets zeer reëels, leert men er door de hersenmachine in werking te stellen. Men leert ook alle mogelijkheden vast te stellen en met elkaar te vergelijken in haar gevolgen, dus systematiek; verder ontwikkelt men de bekwaamheid tot zelfstandig denken en doelmatig handelen. Bij dat alles komen belangrijke intellectueele processen tot werking; een goed schaker weet te abstraheeren en te generaliseeren, zooals uit psycho-technische proeven is komen vast te staan, zoomede oorzaken en gevolgen te determineeren. Hiernaast de opvoedende werking, die voor de karaktervorming. Het schaken kweekt sportiviteit aan, leert over kleinigheden heen te stappen (het opofferen van een pion op den damevleugel om een aanval op den koningsvleugel van den tegenstander te krijgen!); het kweekt ook groote zelfbeheersching aan, leert zelfkritiek, vastberaden doorzetten van een eenmaal gemaakt plan, terwijl van groot gewicht is, dat men door het schaken belangrijke ervaringen van de psychologie verkrijgt: men leert de reactie van zijn daden op anderen nagaan, hetgeen een beschaafd mensch moet kunnen.
Een ideale schaker — zoo besloot dr. Euwe — is een bekwaam, een beschaafd en een gelukkig mensch. En wie de jeugd in het schaken onderricht, kan haar ook wijzen op analogieën in het leven; niet het minst hierom kan het schaakonderricht groot nut hebben. (A. N. P.)
(Vor. ber. Dr. M. Euwe 2142 B.)

D. MARTIN HEUCKEROTH OVERLEDEN. —
Op 19 Maart '36 is de bekende musicus en componist Martin Heuckeroth op 82-jarigen leeftijd te Amsterdam overleden.
Jacob Martin Severinum Heuckeroth werd op 17 April 1853 te Amsterdam geboren.
Reeds op zesjarigen leeftijd trad hij als solist op.
Als jongeling van 15 jaar kwam Martin Heuckeroth als eerste violist in het „Parkorkest", waarvan Willem Stumpff directeur was.
In 1880 volgde Martin Heuckeroth Willem Stumpff als muzikaal leider van het Parkorkest op. Na vier jaar aanvaardde hij de functie van eersten dirigent der Opera comique onder leiding van Gustave Prot en diens zoon.
In 1888 werd de overledene benoemd tot eerste luitenant-kapelmeester van het tijdelijk muziekkorps der dienstdoende Schutterij te 's-Hertogenbosch.
Na een korte, zeer intensieve werkperiode volgde de benoeming van Heuckeroth tot directeur van de Arnhemsche Orkestvereeniging in 1893. Welhaast alle later bekend geworden Nederlandsche componisten werden hier door hem naar voren gebracht. Onder zijn leiding werd Arnhems Mannenkoor opgericht.
Dr. Willem Mengelberg bood Martin Heuckeroth het assistentschap aan het Concertgebouw te Amsterdam, bij het Koor van de Maatschappij tot Bevordering van de Toonkunst en bij de Maatschappij Caecilia aan.
In 1907 richtte Heuckeroth met medewerking van Desiré Pauwels en A. C. Kreeft de Nederlandsche Opera opnieuw op. (Red. K. H. A.)

E. JAPAN. — Kabinet-Hirota. - Verklaring. - Nationale verdediging. —
Krachtig en vastbesloten zullen de leden van de nieuwe Japansche regeering het hoofd bieden aan de moeilijkheden die zich op het huidige tijdstip zoowel op het gebied der binnen- als buitenlandsche politiek voordoen, aldus de Japansche regeeeringsverklaring die op 17 Maart '36 door het kabinet-Hirota bekendgemaakt is.

Afgescheiden van het program tot verbetering van het oorlogsmateriaal, belichaamd in de begrooting 1936-'37 overweegt, volgens de „Nitsji Nitsji", het leger een zesjaarsprogram op te stellen ter „aanvulling van de nationale verdediging" tot een geraamd totaal bedrag van 200 millioen yen en aanvangende met het dienstjaar 1937-'38.

De „Nitsji Nitsji" voegt hieraan nog toe, dat dit zesjaarsprogram inhoudt: ten eerste verbetering van de vuurwapenen van infanterie en artillerie, ten tweede mechanisatie der troepen, ten derde zeer uitgebreide vergrooting van de uitrusting der luchtverdediging en staatscontrôle over de industrie, die lichte metalen vervaardigt, ten vierde mechaniseering van het oorlogsapparaat, ten vijfde reorganisatie naar boven van de Japansche militaire krachten als vervolg op de hervorming van het militaire systeem. (Domei - Nitsji Nitsji)

(Vor. ber. Kabinet-Hirota 2217 C.; Leger, Vloot en Luchtmacht 2232 B.)

A. **VEREENIGDE STATEN. — Overstroomingen. —** Terwijl het er eerst den schijn van had, dat de overstroomingen van 16—19 Maart '36 alweer op den aftocht waren en het niveau van het water zou gaan dalen, heeft zich op 21 Maart over de veertien Oostelijke staten een nieuwe vloedgolf uitgestort, met alle gevaren daaraan voor de bewoonde streken verbonden.
Reeds zijn bij deze overstroomingen 209 personen om het leven gekomen, terwijl de menigte dakloozen aangegroeid is tot 320.000 en de aan de eigendommen toegebrachte schade op niet minder geraamd kan worden dan 250 millioen dollars. Zware regenval dreigde nieuwe vernieling te brengen in de reeds overstroomde steden van Nieuw Engeland en vooral in Hartford, Connecticut, waar ruim 50 huizenblokken door de gezwollen watermassa's der weergalooze overstrooming van de rivier Connecticut werden getroffen. Hevige sneeuwval in het Westen van Pennsylvanië belemmerde het reddingswerk in dat gebied, terwijl de toestanden in het Noord-Oosten van Massachusset en eenige streken van Maine steeds ernstiger worden.
In de beneden-vallei van de Ohio-rivier heeft men voorbereidingen getroffen om tot het uiterste weerstand te bieden aan het geweld der wassende wateren. Bij alle ellende komt thans ook nog de vrees voor gebrek aan drinkwater en voor het om zich heen grijpen van besmettelijke ziekten.
(N. Y. Herald Tribune) **(V. b. Overstroom. 1241 A.)**

B. **ABESSYNISCH-ITALIAANSCH CONFLICT. — 20 Maart. — Verklaring van Wolde Mariam. —** De Abessynische gezant te Parijs, die thans te Londen verblijft, heeft het secretariaat van den Volkenbond medegedeeld, dat geen directe onderhandelingen met Italië zijn begonnen. Tevens verklaarde hij, dat de Italianen gedurende de jongste gevechten den Abessynischen tegenstand niet hebben gebroken. Ten slotte is van een verdeeldheid van het Abessynische volk geen sprake.

22 Maart. — Djidjiga (E 6) gebombardeerd. — Negentien Italiaansche vliegtuigen hebben Djidjiga (E 6) in Harrar gebombardeerd en naar verluidt werden 1000 bommen geworpen.
(Times - A. N. P. - Stampa) **(Vor. ber. 2224 B.)**

24 MAART 1936

C. **NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Ontwerp van wet, houdende regeling betreffende het vestigen van inrichtingen voor detailhandel, ambacht of kleine nijverheid (z.g. Vestigings-ontwerp). —**
Thans is bij de Tweede Kamer een wetsontwerp ingediend, houdende regeling betreffende het vestigen van inrichtingen, waarin eenige tak van detailhandel, ambacht of kleine nijverheid zal worden uitgeoefend.
Artikelen. — Art. 1 voorziet in de mogelijkheid, bij algemeenen maatregel van bestuur voor het vestigen van inrichtingen, waarin een tak van detailhandel, ambacht of kleine nijverheid zal worden uitgeoefend, ten aanzien waarvan het noodig is gebleken zekere eischen te stellen, een stelsel van vergunning in te voeren. Intusschen kan het wenschelijk blijken, deze regeling slechts voor bepaalde gemeenten van toepassing te verklaren en met name gemeenten ten plattelande, waar b.v. de detailhandel of het ambacht, niet voldoende gedifferentieerd zijn, daarvan uit te sluiten.
De minister acht het gewenscht, de mogelijkheid open te stellen, bij algemeenen maatregel van bestuur, uitzonderingen te maken ten aanzien van die soorten van zeer kleine handels- en ambachtslieden, van welke het voldoen aan vestigingseischen bezwaarlijk te vergen is.
Art. 2 houdt met het bovenstaande rekening.
Het in art. 3 vervatte voorschrift betreft de kern der beoogde regeling.
Dat vestigingseischen niet zullen worden vastgesteld, dan nadat de Middenstandsraad omtrent deze belangrijke aangelegenheid is gehoord, ligt voor de hand.
Het beginsel, dat degenen, die de leiding der inrichting zullen hebben, aan de vestigingseischen moeten voldoen, brengt uiteraard met zich mede, dat ook beheerders, filiaalhouders, e.d., daaraan zullen moeten voldoen.
Het is gewenscht, in verband met het gewicht van de beslissing der Kamers van Koophandel en Fabrieken, hiervan beroep open te stellen en wel bij den minister, die met de uitvoering van deze wet zal zijn belast.
De minister acht het noodzakelijk, dat uitbreiding van het in een bestaande inrichting uitgeoefende bedrijf met een nieuwen tak van detailhandel, zoomede verandering in de leiding eener inrichting, bij wijziging in de personen van ondernemers of beheerders, tot op zekere hoogte aan dezelfde regeling, als voor de vestiging van een inrichting zal gelden, wordt onderworpen.
De regeling ten aanzien van de voortzetting van het in een inrichting uitgeoefende bedrijf brengt een eigenaardige moeilijkheid met zich mede welke die ten aanzien van de vestiging van een zoodanige inrichting niet kent.
Alvorens tot vestiging wordt overgegaan, kan het verkrijgen der betreffende vergunning daartoe worden afgewacht; ten aanzien van de voortzetting van het bedrijf kan zulks in bepaalde gevallen niet wel mogelijk zijn n.l. indien de omstandigheden medebrengen, dat de gelegenheid ontbreekt, om nog tijdig een vergunning aan te vragen of te verkrijgen, of, indien — bij overlijden b.v. — de voortzetting reeds een feit is, alvorens tot aanvrage der vergunning kan worden overgegaan.
Het wil den minister voorkomen, dat het hiertoe het beste is, de Kamer van Koophandel en Fabrieken een voorloopige vergunning te doen verleenen, welke bij het verleenen der definitieve vergunning door deze laatste zal worden vervangen. De voorloopige vergunning sanctioneert de voortzetting op het tijdstip der wijziging.
De uitvoering van de beoogde regeling zal voor de K. v. K. niet onbelangrijke werkzaamheden met zich medebrengen. Het is billijk, dat de daaruit voortvloeiende kosten tot zeker maximum (*f* 10) op de belanghebbenden kunnen worden verhaald.
Het niet nakomen van de voorschriften dezer wet dient te worden gestraft als een overtreding. De strafmaat houdt verband met de beteekenis der door deze wet te beveiligen belangen.
Een bijzondere regeling eischt het geval, waarin een vergunning door misleiding van de Kamer van Koophandel en Fabrieken is verkregen. De vergunninghouder heeft zich dan toegang tot het betreffende bedrijf weten te verschaffen zonder dat is komen vast te staan, dat aan de daarvoor gestelde eischen in feite door hem wordt voldaan. Het belang van het bedoelde bedrijf, in het licht van de onderhavige regeling gezien, brengt mede, dat de op grond van onjuiste gegevens toegelaten ondernemer daaruit kan worden verwijderd. (Nieuwe Rotterd. Courant)

(Vorig bericht Tweede Kamer 2222 D.)

D. **NEDERLAND. — Eerste Kamer. - Begrooting van Justitie aangenomen. —** De Eerste Kamer heeft de begrooting van Justitie zonder hoofdelijke stemming aangenomen. (N. R. C.)

(Vor. ber. 1721 D.; Eerste Kamer 2229 C.)

A. DUITSCHLAND. — Herbewapening. - Invoer van ijzererts 1933—1936. —

	Invoer van ijzererts (in 1.000 tonnen) uit Frankrijk			uit Zweden		
	1933	1934	1935	1933	1934	1935
Jan.	95,5	113,5	143,5	169,0	181,3	574,0
Febr.	68,6	112,6	219,1	180,1	151,3	405,5
Maart	104,9	129,1	537,6	173,2	229,6	409,0
April	75,9	132,2	639,6	172,6	373,6	503,4
Mei	88,4	158,4	607,0	152,6	398,5	449,9
Juni	93,4	134,1	561,2	158,2	466,5	402,0
Juli	88,3	165,2	479,3	201,8	568,6	357,4
Aug.	91,5	141,7	401,4	253,1	504,8	445,2
Sept.	85,6	147,8	537,2	202,5	483,7	556,1
Oct.	69,9	161,1	481,3	176,6	501,1	554,9
Nov.	97,6	102,1	493,1	221,3	373,8	401,0
Dec.	71,1	160,3	513,4	195,6	461,9	459,7

In de maand Januari '36 bedroeg de invoer van ijzererts uit Frankrijk 547,4 duizend tonnen en uit Zweden 671,5 duizend tonnen. (Marianne)

(Vor. ber. Herbewapening 2170 A.)

B. ITALIE. — Rede van Mussolini. - „Italië zal nooit bukken voor de sancties". —

Voor de nationale vergadering der corporaties heeft Mussolini op 23 Maart '36 een rede uitgesproken, waarin hij o.a. zei:

„De omstandigheden waaronder deze vergadering bijeenkomt, zijn plechtig. Wij leven in een oorlogstijd en bovendien wordt Italië door 52 landen belegerd. Deze belegering werd alleen door Oostenrijk, Hongarije en Albanië verworpen. Niet slechts uit vriendschap voor Italië, maar ook omdat zij de onmogelijkheid begrepen om Italië, de moeder der beschaving op voet van gelijkheid te plaatsen met Abessynië.

In deze 5de maand van de belegering, die in de geschiedenis van Europa zal worden aangeteekend als een kenmerk van laagheid, evenals de materieele en moreele hulp, die aan Abessynië is verstrekt, is Italië in staat te herhalen, dat deze belegering haar nooit zal doen bukken.

Allen die denken, dat na het einde der belegering men tot den toestand van 17 November zal terugkeeren, vergissen zich.

18 November 1935 beteekent een nieuwe phase in de geschiedenis van Italië, een phase, die wordt beheerscht door het voornemen om in den kortst mogelijken tijd een zoo groot mogelijke autonomie in het economische leven der staten te verwezenlijken.

Deze autonomie moet worden verwezenlijkt speciaal op het gebied der nationale verdediging, omdat zoolang deze autonomie ontbreekt, elke mogelijkheid van verdediging wordt gecompromitteerd.

(La Stampa) **(Vor. ber. Mussolini 2080 A.)**

C. DUITSCHLAND. — „Vereinigte Stahlwerke" weer particuliere onderneming. —

De „Vereinigte Stahlwerke" hebben het pakket aandeelen in deze onderneming, dat in handen was van den staat, teruggekocht, zoodat zij thans weer een volkomen particuliere onderneming zijn geworden. Men meent te weten, dat de terugkoopsom 100 millioen Rijksmark bedraagt.

In dit verband wordt er aan herinnerd, dat de „Vereinigte Stahlwerke", wier voornaamste aandeelhouder August Thijssen is, een groote rol hebben gespeeld bij de economische besprekingen in de nationaalsocialistische partij. Men zag n.l. in de participatie van den staat in dezen grooten trust een begin van de socialisatie der trusts, zooals deze op het nationaal socialistische programma is opgenomen.

De transactie wordt verklaard met de behoefte aan fondsen van het Rijk. De onderneming was in staat tot het terugkoopen der genoemde aandeelen door de winsten, die gemaakt zijn bij de uitvoering van de bestellingen ten behoeve van de herbewapening.

(Agence Belga)

D. SOVJET-RUSLAND. — Interview met Molotof inzake Locarno, Duitschland en Japan. —

Een speciale verslaggever van het blad „Le Temps" is te Moskou door Molotof, den voorzitter van den Raad van Volkscommissarissen, ontvangen.

Molotof verklaarde, dat men in de Sovjet-Unie zeer goed de ontsteltenis heeft kunnen begrijpen, die in Frankrijk en België gewekt is door de remilitarisatie van den linker-Rijnoever. Hij zeide, dat indien Frankrijk het slachtoffer mocht worden van een aanval van de zijde van een Europeesche mogendheid, de verplichtingen krachtens het Fransch-Russische pact, trouw zouden worden nagekomen, welke ook de houding van Polen mocht zijn. Ik geloof trouwens, aldus Molotof, dat een verbetering in de betrekkingen tusschen Rusland en Polen gewenscht, en ook mogelijk is.

Molotof herinnerde aan het Oostelijk pact, dat de Sovjet-Unie het vorig jaar bereid was met Polen te sluiten.

Ten aanzien van de Duitsch-Russische betrekkingen, verklaarde hij, dat bepaalde kringen onverzoenlijk staan tegenover het officieele Duitschland, in het bijzonder in verband met de jongste heftige uitvallen van de Duitsche machthebbers jegens Sovjet-Rusland. De domineerende geest, waardoor ook de Sovjet-regeering zich laat leiden, is echter, een verbetering der betrekkingen mogelijk te achten. Molotof achtte een der beste middelen een terugkeer van Duitschland in den Volkenbond. Wij kennen de vredelievende gevoelens van Frankrijk.

Indien de Duitsche regeering in feite uiting zou geven aan dezelfde gevoelens, evenals aan haar respect voor de verdragen en de principes van den Volkenbond, zouden wij uit een oogpunt van verdediging van den vrede, een Fransch-Duitsche toenadering wenschelijk achten.

Met betrekking tot de verhouding van Rusland en Japan, wees Molotof er op, dat de thans begonnen politieke besprekingen zich gunstig schijnen te ontwikkelen.

Molotof bevestigde vervolgens, dat aan een grondwetsherziening wordt gearbeid. Waarschijnlijk zal geheim algemeen direct kiesrecht, dat voor alle onderdanen gelijk is, worden ingevoerd.

Molotof besloot met te zeggen, dat de beoogde hervorming een bewijs vormt van het vertrouwen der Sovjet-regeering in de aanhankelijkheid aan het regime van de arbeiders en employees in de steden en de boeren op het platteland. (Le Temps)

(Vor. ber. Molotof 2129 D.)

E. DUITSCHLAND. — Evangelische Kerkenbonden. - Een „Luthersche Kerk". —

De Luthersche kerken in Beieren, Wurtemberg, Hannover, Saksen en Mecklenburg hebben zich vereenigd onder den naam Luthersche kerk van Duitschland en een raad benoemd voor de leiding der geestelijke zaken der Luthersche kerk.

Men beschouwt dit als een begin van den strijd in de oppositioneele kerk tusschen den radicalen vleugel onder ds. Niemöller en de gematigden, die wenschen tot een compromis te komen met den minister voor kerkelijke zaken, Kerrl. (Reichspost)

(Vor. ber. Evang. Kerkenbond 2197 I.)

F. ALEXANDER KONSTANTINOVITSJ GLAZOENOW OVERLEDEN. —

Te Boulogne sur Seine is op 21 Maart '36 de groote Russische toondichter Alexander Konstantinovitsj Glazoenow in den ouderdom van drie en zeventig jaar plotseling overleden.

Glazoenow, die bij het uitbreken der Russische revolutie vrijwillig in ballingschap ging en in 1922 op uitnoodiging der Russische regeering uit Amerika terugkeerde om het directeurschap van het conservatorium te Leningrad weer op zich te nemen, heeft onder de regeering van den Tsaar een schitterende loopbaan gemaakt. Hij was de geniaalste leerling van Rimsky-Korsakow, die hem in 1899 een professoraat aan het conservatorium te Leningrad bezorgde en dien hij in 1909 als directeur dezer instelling opvolgde.

Hij was nauwelijks zestien jaar, toen zijn eerste symphonie werd uitgevoerd en sindsdien volgde het eene succes op het andere. Hij schreef acht symphonieën, balletmuzieken, ouvertures, cantaten, een vioolconcert (dat tot zijn populairste werken behoort), strijkkwartetten, pianosonaten, liederen en andere kamermuziekwerken. Hij behoort tot de naromantische school, die de laatste helft der vorige eeuw de muzikale productie beheerschte.

(Red. K. H. A.)

G. NEDERLAND. — Haringvisscherij in 1935. —

Van de geheele Nederlandsche vloot hebben in 1935 aan de Noordzee-haringvisscherij, volgens het jaarverslag der reedersvereeniging, deelgenomen in to-

taal 32 stoom- en 171 motorschepen, tegen in 1934 43 stoom- en 191 motorschepen. Evenals in 1934 hebben in het afgeloopen jaar van Scheveningen uit 15 motorschepen onder Poolsche vlag aan de haringdrijfnetvisscherij deelgenomen.
De Nederlandsche drijfnetharingvloot voerde in 1405 reizen aan 472.735 kantjes pekel-en steurharing, tegen in 1934 in 1791 reizen 625.322 kantjes gezouten haring. De gemiddelde prijs per kantje voor 1935 wordt gesteld op bruto *f* 9.— tegen *f* 8.— in 1934, *f* 9.— in 1933 en *f* 10.75 in 1932.
Van de Katwijksche en Scheveningsche vloot hebben in 1935 aan de treilvisscherij deelgenomen: van Katwijk 74 motorschepen, welke 2096 reizen deden en *f* 1.035.245 besomden aan versche visch, tegen in 1934 door 70 motorschepen in 1718 reizen *f* 1.043.078.
Van Scheveningen: 44 motorschepen, welke 567 reizen deden en *f* 325.911 besomden aan versch visch, tegen in 1934 door 37 motorschepen in 549 reizen *f* 363.474. (De Telegraaf) **(Vor. ber. 1744 E.)**

A. NEDERLAND. — Minister Oud over „Overheid en Welvaart". —
Op uitnoodiging van de Geldersche Industrieele Club en het departement Arnhem van de Ned. Maatschappij voor Nijverheid en Handel heeft de minister van Financiën, mr. P. J. Oud, op 11 Maart '36 te Arnhem een rede gehouden over „Overheid en Volkswelvaart". De bijeenkomst werd o.m. bijgewoond door den commissaris der Koningin in Gelderland, mr. S. baron van Heemstra.
Minister Oud wees er op, dat het een typisch verschijnsel is van een crisistijd, dat men de regeering verwijt, dat zij te weinig doet om de welvaart te herstellen. Hij legde er den nadruk op, dat de invloed van een regeering, die iets ten goede van de volkswelvaart wil doen, zeer beperkt is. De minister trad in een uitvoerige historische beschouwing over de economische verhoudingen in vroegere eeuwen en besprak vervolgens den tijd van heden. De crisismaatregelen der regeering behandelende, zeide hij o.m., dat men de regeering vaak verwijt, dat zij een dualistische politiek voert ten aanzien van de aanpassing, omdat zij eenerzijds al het mogelijke doet om loonen en prijzen naar beneden te krijgen, doch anderzijds door allerlei maatregelen het leven duurder maakt.
Deze karakteristiek is op zichzelf juist, maar dat dualisme is een natuurlijk gevolg van het feit, dat de regeering tracht het aanpassingsproces zoo geleidelijk mogelijk te doen verloopen. De regeering had dit proces ook radicaal kunnen doorvoeren, bijvoorbeeld door in het geheel geen werkloosheidssteun uit te keeren. De taak van de regeering moet zich dus beperken tot het remmen, daar waar de aanpassing te snel gaat, en daar waar zij te langzaam gaat, de aanpassing te stimuleeren. Men kan van dit dualisme de regeering geen verwijt maken.
De industrialisatieplannen besprekend wees mr. Oud er op, dat hier het groote probleem is, op welke wijze tot werkverruiming kan worden gekomen, want industrialisatie mag geen werkverplaatsing beteekenen. Mede door de oprichting van industriebanken zal hier in de goede richting moeten worden gewerkt. Resumeerend constateerde minister Oud, dat de oude economische verhoudingen van vóór den oorlog nimmer meer terug zullen keeren. Deze crisistijd is een stadium in het groeiproces van het economische leven. Van een eigenlijke crisis kan men niet spreken. Het tijdsgewricht, waarin wij thans leven, is een van de moeilijkste, die de menschheid ooit doorworsteld heeft. Zooals het Nederlandsche volk in vroegere eeuwen steeds door eendrachtige samenwerking de grootste moeilijkheden te boven is gekomen, zoo zal het ook thans de handen ineen moeten slaan, ten einde een periode van nieuwen bloei tegemoet te kunnen gaan. (A. N. P.)
(Vor. ber. Mr. P. J. Oud 2164 E.)

25 MAART 1936

B. LOCARNO-CONFERENTIE TE LONDEN. — Zitting van den Volkenbondsraad verdaagd. —
De Volkenbondsraad heeft op 24 Maart '36 in zijn bijzondere zitting een resolutie aangenomen, welke als volgt luidt:
„De Raad zegt den vertegenwoordiger van het Vereenigd Koninkrijk dank voor zijn mededeeling van 20 Maart, waarin kennis werd gegeven van den tekst der voorstellen, die op 19 Maart door de vertegenwoordigers van de leden van den Volkenbond, die het pact van Locarno hebben onderteekend, werden opgesteld en die de respectievelijke regeeringen op het oogenblik bestudeeren.
De Raad is van meening, dat het optreden van den Raad voor het oogenblik geschorst moet worden op grond van de besprekingen, die thans aan den gang zijn. Hij noodigt deze regeeringen uit hem thans op de hoogte te houden van de ontwikkeling dezer besprekingen en besluit weer bijeen te komen, zoodra de omstandigheden zullen aangeven, dat het wenschelijk is het onderzoek der kwestie voort te zetten."
De huidige buitengewone zitting van den Raad zal te Genève, (waarschijnlijk over een tiental dagen) worden voortgezet. (A. N. P.) **(V. b. 2235 A.)**

C. ENGELAND. — Duitsche Joden. —
Op een te Londen gehouden bijeenkomst van den raad voor het Duitsche jodendom, welke voorgezeten werd door Anthony Rothschild, heeft Sir Herbert Samuel een oproep gedaan tot steun aan de Duitsche joden. De raad is voornemens een oproep te doen tot het bijeenbrengen van £ 3 millioen ter bevordering van de opleiding van jonge emigranten en tot het steunen van het overbrengen van joden uit Duitschland, alsmede tot het verzekeren van gunstige voorwaarden voor hun toelating tot andere landen. Tweederde van de som zou in Amerika worden bijeengebracht.
Sir Herbert Samuel zeide, dat gebleken was dat de emigratie de werkloosheid in de landen waarheen de Duitsche joden gegaan waren niet had doen toenemen, maar afnemen. In Nederland waren in twee jaar tijds 4500 Nederlandsche onderdanen tewerkgesteld in nieuwe ondernemingen, door Duitsche vluchtelingen gevestigd, zoo voegde hij er aan toe.
(Daily Mail) **(V. b. 1879 E.; Hooge Comm. 2187 E.)**

D. ENGELAND. — Vergadering van de Tweede Internationale inzake den internationalen toestand. —
Op 18 Maart zijn te Londen twee vergaderingen gehouden voor de Tweede Internationale, onder voorzitterschap van den Belg de Brouckère en van het Internationaal Verbond van Vakvereenigingen onder leiding van Sir Walter Citrine. Beide lichamen vertegenwoordigden niet minder dan 36 millioen georganiseerde arbeiders, behalve die uit Rusland, Duitschland, en Italië. Beide vergaderingen behandelden dezelfde onderwerpen: de bespreking van den door Duitschlands daad van 7 Maart geschapen internationalen toestand en het belang daarbij en de gevolgen daarvan voor de arbeidersklassen in Europa. Eveneens is in beide bijeenkomsten een motie aangenomen, waarin de onrust der arbeidersbeweging wordt uitgedrukt over den loop dien de gebeurtenissen de laatste maanden genomen hebben, en waarin verder van de regeeringen geëischt zal worden dat zij in de eerste plaats hun aandacht zullen wijden aan ontwapening en de schepping van economische bestaanszekerheid voor alle volkeren.
Nederland was vertegenwoordigd door den heer Edo Fimmen, Frankrijk door Jouhaux, België door Mertens, terwijl verder tot de aanwezigen behoorden de Secretaris van het I.V.V., de heer Schevenles en de Secretaris van de Socialistische Internationale, de heer Adler. (Daily Herald) **(Vor. ber. I.V.V. 772 G.)**

E. ASTRONOMIE. — Ontdekking van een dubbelster.
De Nederlandsche astronoom professor Gerard Kuiper, uit Delaware, deelde de ontdekking mede van een dubbelster met snellen omwentelingstijd.
Kuiper deelde mede, dat de dubbelster zich bevindt in de Slang; omwentelingsperiode is twintig maanden, de afstand tot de aarde twintig lichtjaren; de ster is van de negende grootte. (A. N. P.)
(Vor. ber. Astronomie 1812 D.)

F. NEDERLAND. — Nederlandsche Heide Maatschappij. - T. van Maanen tot directeur benoemd. —
In de op 23 Maart '36 gehouden vergadering van commissarissen der Nederlandsche Heide Maatschappij is aan den heer J. P. van Lonkhuyzen eervol ontslag verleend als directeur dezer maatschappij, wegens het bereiken van den zestigjarigen leeftijd. In zijn plaats is benoemd de heer T. van Maanen, thans adjunct-directeur.
Tot adjunct-directeuren werden benoemd de heeren G. J. Born en G. Houtsagers, thans inspecteurs.
(A. N. P.) **(Vor. ber. Ned. Heide Mij. 1982 F.)**

A. NEDERL. OOST-INDIE. — Suiker Cultuurmaatschappijen. - Vergelijkende productie. —

Voor verschillende Javasche Suikerondernemingen zijn thans bekend de productievergunningen van oogst 1937 (te planten in 1936).

Humfeld's Financier geeft daarvan een tabel, waarin een interessante vergelijking is opgenomen met de producties dezer maatschappijen in de meer normale jaren, voordat tot inkrimping van den aanplant moest worden overgegaan:

	Productie-vergunning oogst 1937 (in quintals)	Ongeveer normale productie vroegere jaren (in quintals)
H. V. A.	1.744.000	3.400.000
Gending	147.000	± 250.000
Javasche Cultuur	438.000	775.000
Kaliwoengoe Plantaran	128.000	128.000
Krian	88.000	107.000
Medarie	201.000	245.000
Ned.-Ind. Landbouw Mij. (Ned.-Ind. Handelsbank)	± 492.000	1.300.000
Pagottan	138.000	200.000
Pradjekan Tangerang	160.000	300.000
Ned.-Ind. Suiker Unie	680.000	1.400.000
Sindanglaoet	165.000	250.000
Suikercultuur	161.000	350.000
Tjepper	122.000	220.000
Tjeweng Lestari	234.000	275.000
Tjoekir	96.000	145.000
Cult. Mij. der Vorstenlanden (eigen fabr.)	272.000	570.000
Watoetoelis Poppoh	151.000	290.000
Wonolongan	210.000	400.000

Over het algemeen blijken de productievergunningen zich voor de grootere ondernemingen — met meer dan één fabriek — te bewegen op een peil, dat 50 pct. of daaromtrent lager is dan in de vroegere normale jaren.

Speciaal voor de alleenstaande fabrieken blijkt echter een naar verhouding hoogere productie.

Dit is in overeenstemming met de getroffen maatregelen, waarbij, zooals officieel werd gezegd: „rendabele alleenstaande fabrieken, door een redelijke tegemoetkoming, in de gelegenheid worden gesteld, haar positie zoodanig te versterken, dat zij zelfstandig aan de productie zullen kunnen blijven deelnemen."

Opvallend is echter, dat aan de Tjeweng Lestari een productievergunning is verleend van 234.000 quintals, een cijfer, dat de normale productie van voorgaande jaren (pl.m. 275.000 quintals) meer nabij komt.

Dit is echter het gevolg van een speciale oorzaak, n.l. zooals wij van de directie vernamen, van de overname van de geheele productievergunning van een andere fabriek, de Baron.

Eenzelfde beeld als bij de Tjeweng Lestari ziet men o.a. ook bij de Kaliwoengoe Plantaran, Krian, e.a.

Daarentegen komt de productievergunning bij de Ned.-Ind. Landbouw Mij. van nog geen 40 pct. zeer laag voor.

(Humfeld's Financier)

(Vor. ber. Suiker 2155 B.)

B. BEVOLKING. — Voornaamste steden. —

Volgens de statistieken van 31 Dec. 1935 bedroeg de bevolking van eenige der voornaamste wereldsteden:

Londen (Greater)	8.202.818
New York	6.930.446
Tokio	5.312.000
Berlijn	4.224.874
Shanghai	3.550.000
Chicago	3.376.438
Parijs (zonder voorsteden)	2.891.020
Moskou	2.800.000
Leningrad	2.783.000
Osaka	2.600.000
Buenos Aires	2.215.000
Rome	1.020.000
Amsterdam	781.646

(Berliner Tageblatt) **(Vor. ber. Berlijn 883 G.; Leningrad 163 B.; Moskou 1247 C.; Rome 246 C.; Amsterdam 2061 B.)**

C. NEDERLAND. — Onderwijs. - Natuurkunde. - Inaugureele rede van prof. dr. G. E. Uhlenbeck over „Het principe van behoud van energie". —

Prof. dr. G. E. Uhlenbeck, benoemd hoogleeraar in de theoretische natuurkunde en de theoretische mechanica aan de universiteit te Utrecht, heeft op 23 Maart '36 in de senaatszaal der universiteit zijn ambt aanvaard met het houden van een rede over: „Het principe van behoud van energie".

Men kan zeggen, zeide spr., dat in de negentiende eeuw de twee groote principes van behoud van energie en van materie het fundament waren voor de exacte natuurwetenschappen. Ook voor de tegenwoordige natuurkunde is dit nog het geval. Echter heeft deze geleerd, dat men essentieel slechts met één principe te doen heeft. De omzetting van stralende electromagnetische energie in materie en omgekeerd het verdwijnen van materie in den vorm van straling, is in het laboratorium waargenomen. De ontwikkeling van het energieprincipe zou men in twee perioden kunnen verdeelen. De eerste loopt dan van de ontdekking in 1842 door Mayer en Joule af tot ongeveer 1900, toen het electromagnetische wereldbeeld van Maxwell en Lorentz bekroond werd door het relativiteitsbeginsel van Einstein en de tweede moderne periode begon. In dit tijdperk is men slechts langzamerhand tot een critische beschouwing van het begrip energie en van het energieprincipe gekomen. De moeilijkheden hiervan werden door den spreker geschetst. Door het relativiteitsprincipe, vooral aan de hand van het probleem van de z.g. electromagnetische massa van het electron, werd voor het eerst de equivalentie van massa en energie waarschijnlijk gemaakt. Volgens Einstein is een zekere massa gelijkwaardig met een hoeveelheid energie, die gelijk is aan het product van die massa met het kwadraat van de lichtsnelheid.

De toetsing hiervan is in de laatste jaren allereerst mogelijk geworden door de studie van de desintegratieprocessen van de atoomkernen, veroorzaakt door de beschieting met snelle deeltjes. De mogelijkheid hiervan werd voor het eerst in 1919 door Rutherford getoond. Hierbij wordt meestal een gedeelte der bindingsenergie der kernen, die zich in den beginnen slechts als een klein gedeelte van hun massa's openbaart, omgezet in kinetische energie der destintegratie-producten. Men wint hierbij dus aan mechanisch arbeidsvermogen, en de hoeveelheden ervan kunnen door de relatie van Einstein precies berekend worden. Een tweede toetsing van deze betrekking heeft men verkregen door de ontdekking van het positron in 1932 door Anderson en Blackett. Indien doordringende electromagnetische straling op een plaatje van lood valt, dan kan het voorkomen dat de energie ervan verdwijnt en een electronenpaar, bestaande uit een negatief en een positief electron ontstaat. Ook het omgekeerde hiervan, de vereeniging en wederzijdsche vernietiging van zoo een electronenpaar, waarbij straling ontstaat, heeft men waargenomen.

Tenslotte ging de spreker nog in op een fundamenteele moeilijkheid, die zich heeft voorgedaan bij de z.g. B-radioactieve elementen. De electronen, die deze elementen uitzenden, hebben niet dezelfde energie, zooals door zeer belangrijke proeven van Ellis en Meitner wel definitief is aangetoond. Toch hebben de kernen voor en na de emissie van het electron, onderling geheel gelijke eigenschappen, zoodat het schijnt alsof het principe van behoud van energie hier niet meer geldig is. Slechts door het postuleeren van een nieuw soort elementair deeltje, het neutron dat geen lading, zeer kleine massa en daardoor een buitengewoon groot doordringend vermogen zou hebben, kan men zich aan deze moeilijkheid onttrekken. Zooals blijkt uit een recente theorie van Fermi, is er hoop, dat door de invoering van het neutron men dan ook een dieper inzicht zal krijgen in het verschijnsel der B-radioactiviteit en in de natuur der kernkrachten. (Red. K. H. A.)

(Vor. ber. 1519 I.; Ambtsaanv. i. h. Onderw. 2221 A.)

26 MAART 1936

D. LOCARNO-CONFERENTIE TE LONDEN. — Duitschland's voorloopig antwoord. —

De ambassadeur in specialen dienst van Hitler, Joachim von Ribbentrop, is op 24 Maart '36 te Londen teruggekeerd.

Aldaar heeft hij kort na zijn aankomst Eden en de lords Halifax en Cranborne ontmoet, wien hij het Duitsche „voorloopige" antwoord overhandigde. Wij ontleenen hieraan het volgende:

Het voorstel betreffende een ontwerp-verdrag waarvan de Duitsche regeering door den Britschen minister Eden in kennis werd gesteld, mist echter iedere voorwaarde voor de succesrijke organisatie van een werkelijken, duurzamen vrede, aangezien het allereerst gebouwd wordt op een voor een groot land ondragelijke discriminatie en op een wederom reeds van tevoren gepoogde constateering van niet-rechtsgelijkheid van Duitschland met de andere staten. Wanneer de Duitsche regeering haar toestemming zou geven tot dit voorstel, zou zij deelnemen aan een het Duitsche volk opgedrongen deemoedigende onderwerping. Dit zal de Duitsche rijksregeering echter niet doen. Want het is volgens alle historische ervaring onmogelijk, op een zoodanige basis een werkelijken duurzamen, uit vrijen wil en in gelijkgerechtigdheid gerespecteerden vrede te vestigen. De Duitsche rijksregeering moet derhalve al die bepalingen van het voorstel der Locarno-mogendheden afwijzen, welke in staat zijn de eer der natie wederom te belasteren of de rechtsgelijkheid in twijfel te trekken, onderscheidenlijk op te heffen.

Wanneer zij derhalve gedwongen is het haar voorgelegde voorstel der Locarno-mogendheden voor een ontwerp-verdrag af te wijzen op al die punten, welke de eer en de rechtsgelijkheid van de Duitsche natie betreffen, gelooft zij echter ook, gevolg te moeten geven aan de voorstellen van de Britsche regeering door de indiening van haar kant van eventueele nieuwe voor-

stellen bij te dragen tot een oplossing van de Europeesche kwestie.
De Duitsche regeering zou derhalve ook in dit document niet in bijzonderheden willen uitweiden over de door haar af te wijzen punten, maar zij zou zich willen voorbehouden om ten deze haar afwijzend standpunt in verband te brengen met een nieuw diepgaand voorstel voor de overwinning van de Europeesche crisis, dat zij besloten heeft uit te werken. Zij zal dit voorstel aan de Britsche regeering overhandigen met den oprechten wensch dat het deze regeering dan misschien moge gelukken daarin een basis te vinden voor het inleiden van onderhandelingen, welke de Europeesche volken den vrede zullen geven en hun economische en sociale leven opnieuw zullen doen opleven.
Op grond hiervan moet de Duitsche regeering de Britsche regeering mededeelen, dat zij deze week van de laatste voorbereiding van haar verkiezingen zuiver technisch niet meer in staat is, een zoo omvangrijk en zoozeer overweging vereischend werk gereed te krijgen. Zij achtte het bovendien noodzakelijk, den ambassadeur von Ribbentrop ter mondelinge opheldering van eenige belangrijke problemen op Dinsdag 24 Maart nogmaals naar Londen te zenden. De Duitsche regeering zal dan Dinsdag 31 Maart haar uitvoerig standpunt met haar positieve voorstellen ter beschikking stellen van de Britsche regeering.
(A. N. P. - Daily Telegraph)
(Vorig bericht blz. 2238 B.)

A. VEREENIGDE STATEN. — Overstroomingen. — Volgens de jongste berekening bedraagt de door de overstroomingen in 13 staten aangerichte schade 507 millioen dollar. Zonder onderdak zijn 429.000 menschen; het aantal dooden bedraagt 171. Ongeveer een half millioen arbeiders vinden werk bij het herstel der schade. (New York Herald Tribune)
(Vorig bericht blz. 2236 A.)

B. GEESTELIJK LEVEN. — Mgr. N. Stam nieuwe Apostolisch Vicaris van Kisumu. —
Bij decreet van 9 Maart '36 van de Congregatie de Propaganda Fide is benoemd tot Apostolisch Vicaris van Kisumu (Kenya Kolonie) Zijn Hoogwaardige Excellentie Mgr. Nicolaas Stam van de Congregatie der Missionarissen van Mill-Hill.
Mgr. Stam werd in 1876 te Weesp geboren en priester gewijd in 1901. In 1902 vertrok hij naar de Missie van den Boven Nijl, waar hij als een der eerste missionarissen verschillende nieuwe missieposten heeft gesticht.
Mgr. Stam is de opvolger van Mgr. Greg. Brandsma die 20 Juni 1935 in Nairobi is overleden.
In 1929 was Mgr. Stam reeds benoemd tot Pro-Prefect van Kavirondo, en later toen dit missiegebied tot Vicariaat werd verheven volgde de benoeming van Mgr. Stam tot Pro-Vicaris.
(Kathol. Wereld Post)

C. PROTOCOLLEN VAN ROME. — Aanvullende protocollen. —
Op 24 Maart '36 zijn de drie protocollen, die toegevoegd worden aan de protocollen van Rome van 17 Maart 1934 onderteekend door de leiders der regeeringen van Italië (Mussolini), Oostenrijk (Schuschnigg) en Hongarije (Gömbös).
Het eerste protocol constateert met voldoening de gunstige resultaten, waartoe de voortdurende samenwerking tusschen de drie regeeringen geleid heeft ten gunste van de handhaving van den vrede en het economisch herstel van Europa; wederom wordt plechtig de wil bevestigd trouw te blijven aan de politieke economische en cultureele principes van de protocollen van 1934, op grond van de erkenning, dat het in het belang is van de drie landen steeds meer op alle terreinen hun optreden in overeenstemming te brengen met de uiteindelijke ontwikkeling, waaraan de Europeesche toestand onderhevig kan zijn; de drie regeeringen besluiten zich in een groepeering aaneen te sluiten en te dien einde een permanent orgaan voor wederkeerige consultatie in het leven te roepen.
Het tweede aanvullende protocol bepaalt, dat de drie regeeringen op grondslag van het in protocol No. 1 neergelegde, wederom haar besluit bevestigen geen enkele belangrijke politieke onderhandeling te ondernemen met een andere regeering betreffende de Donau-kwestie, zonder van te voren contact te hebben gezocht met de beide andere regeeringen, waarmede de protocollen van Maart 1934 zijn onderteekend. Hoewel de drie regeeringen het volkomen eens zijn over het nut van ontwikkeling harer economische betrekkingen met andere Donaustaten, erkennen zij dat een dergelijke uitbreiding voor het oogenblik slechts ten uitvoer zou kunnen worden gelegd door middel van bilaterale overeenkomsten.
Het derde aanvullende protocol bepaalt, dat het permanente orgaan voor wederkeerige raadpleging, zooals dat onder oogen is gezien in protocol No. 1, gevormd zal worden door de minister van buitenlandsche zaken der drie onderteekenende mogendheden. Dit orgaan zal perodiek bijeenkomen en voorts wanneer de drie regeeringen dit opportuun zullen achten.
(Stefani) **(Vorig bericht blz. 1302 D.)**

D. MR. DR. W. G. A. VAN SONSBEECK TOT COMMISSARIS DER KONINGIN IN LIMBURG BENOEMD. —
De Staatscourant bevat het Kon. besluit waarbij mr. dr. W. G. A. van Sonsbeeck, burgemeester van Breda, tot commissaris der Koningin in Limburg per 1 Juni 1936 is benoemd.

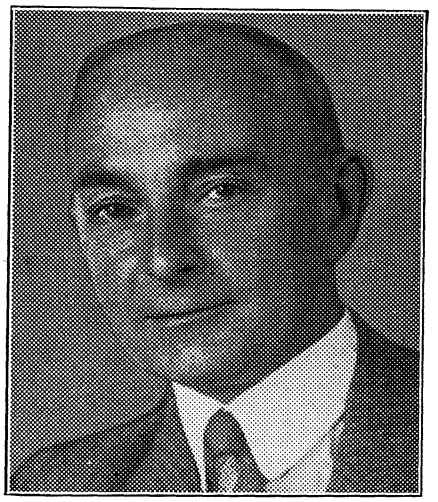

Mr. Dr. W. G. A. Van Sonsbeeck.

Mr. van Sonsbeeck is te Amsterdam geboren op 11 Sept. 1877 en is dus thans 58 jaar oud. Na te Amsterdam de lagere school te hebben doorloopen, volgde hij het Jezuiten-college te Katwijk aan Zee en vervolgens het Stony Hearst college bij Blackburn in Schotland. Na daar met goed gevolg eindexamen te hebben gedaan, bekwaamde hij zich in Nederland voor het staatsexamen A, waarna hij aan de gemeentelijke universiteit te Amsterdam rechten en staatswetenschappen studeerde. In 1902 werd hij meester in de rechten en in 1903 promoveerde hij op stellingen tot doctor in de staatswetenschappen. Kort daarop volgde zijn benoeming tot adjunct-commies ter griffie van de Provinciale Staten van Gelderland te Arnhem, welke functie hij waarnam tot 1905, toen hij benoemd werd tot commies ter griffie van de Tweede Kamer. Na zijn bevordering tot commiesgriffier werd mr. van Sonsbeeck in November 1918 met ingang van 1 Januari 1919 benoemd tot burgemeester van Breda, welk ambt hij dus gedurende ruim 17 jaren heeft waargenomen. Bij zijn koperen ambtsjubileum is hij op grootsche wijze door de burgerij gehuldigd, waarbij hem een copie van het schilderij van den Spaanschen schilder Velasquez, voorstellende de overgave van Breda, alsmede een fraaie ambtsketen van edelsmeedkunst werd aangeboden.
De heer van Sonsbeeck is lid geweest van de Staatscommissie-Oppenheim tot herziening van de Gemeentewet. Voorts is hij nog op velerlei andere wijzen werkzaam geweest in het openbaar leven; van zijn vele functies noemen wij: ondervoorzitter van de Vereeniging van Nederlandsche gemeenten; lid van het hoofdbestuur van de Vereeniging voor Volkenbond en Vrede; hoofdbestuurslid van den Bond van Burgerwachten; voorzitter van de regeeringscommissie inzake het vraagstuk der vuilverwijdering ten behoeve van den landbouw; lid van de regeeringscommissie inzake de gewestelijke plannen. Verder werd hij in 1919 curator van de R.K. leergangen en is hij sedert de oprichting curator van de R.K. Handelshoogeschool te Tilburg. Ook is de heer Van Sonsbeeck curator van de universiteit te Amsterdam. In 1932 werd hij benoemd tot lid van de Algemeene Armencommissie.
De heer Van Sonsbeeck is ridder in de Orde van den Nederlandschen Leeuw. (Limburger Koerier)

A. CANADA. — Conjunctuur-statistiek 1927—1935. — (alles in duizenden)

Buitenlandsche handel:		1927	1929	1932	1934	1935
Goederen-import		$ 1.087.117	1.298.992	452.614	513.469	550.314
Goederen-export:						
Canadeesche producten		$ 1.218.477	1.182.412	493.809	653.312	729.294
Buitenlandsche producten		$ 20.445	25.926	8.030	7.015	13.058
Saldo Handelsbalans		$ + 151.805	— 90.654	+ 49.225	+ 146.858	+ 192.038
Export granen en meel	Bush.	345.146	280.635	285.643	214.207	210.613
Automobielproductie		179	262	60	116	172
Schoenproductie	paar	20.567	20.459	18.376	18.491	21.316
Import ruwe rubber	lb.	59.253	79.511	46.853	63.717	60.197
Import ruwe katoen	lb.	136.232	136.296	97.355	143.475	117.233
Houtproductie	ft. B.M.	——	2.940.307	1.442.101	2.062.734	2.473.028
Papierproductie	tons	2.086	2.728	1.914	2.599	2.753
Steenkoolconsumptie	tons	35.566	35.272	23.412	27.317	26.468
Staalproductie	tons	907	1.378	339	757	935
Aanbestedingen		$ 418.951	576.651	132.872	125.811	160.305
Electriciteitsproductie	-000.000 kw.hrs.	14	17	15	19	22
Opbrengst zeevisscherij		$ 26.924	27.220	10.958	15.672	14.312
Verladen wagons		3.396	3.524	2.173	2.320	2.351
Bruto spoorwegontvangsten		$ 442.219	469.681	285.040	289.886	302.447
Faillissementen		1	2	2	1	1
Obligatie-uitgiften		$ 602.217	661.158	473.117	637.960	1.016.505
Bankposten		$ 36.093.503	46.670.481	25.844.288	32.866.672	31.546.066
Minerale productie:						
Kolen	tons	17.426	17.496	11.738	13.810	14.108
Goud	oz. fijn	1.852	1.928	3.044	2.972	3.290
Zilver	oz. fijn	22.736	23.143	18.347	16.415	16.413
Koper	lb.	140.147	248.120	247.679	364.761	418.753
Lood	lb.	311.423	326.522	255.947	346.275	337.459
Zink	lb.	165.495	197.267	172.283	298.579	316.250
Nikkel	lb.	66.798	110.275	30.327	128.687	139.194
Asbest	tons	274	306	122	155	212
Gips	tons	1.063	1.211	438	461	556
Petroleum	barrels	476	1.117	1.054	1.410	1.430

(Canadian Bank of Commerce) **(Vor. ber. Export 1680 I.; Goud 1813 B.; Financiën 1290 F.; Mineralen 636 F.; Petroleum 587 E.)**

B. FRANKRIJK. — „Ligne Maginot". —

De inrichting van een der forten der „Ligne-Maginot", de fortengordel aan de Fransche Oostgrens gebouwd over een afstand van ± 300 kilometer en soms 100 meter diep. De kosten bedroegen ongeveer zes milliard francs.

De aard van de versterking verandert volgens den toestand van den bodem. Op sommige plaatsen kan men ze duidelijk zien op andere is ze gansch verborgen achter boomen en struikgewas.

De forten zijn zoo geplaatst dat het Fransche geschut ieder punt van de Duitsche grensversterkingen bereiken en vernielen kan.

(V. b. 2232 A.)

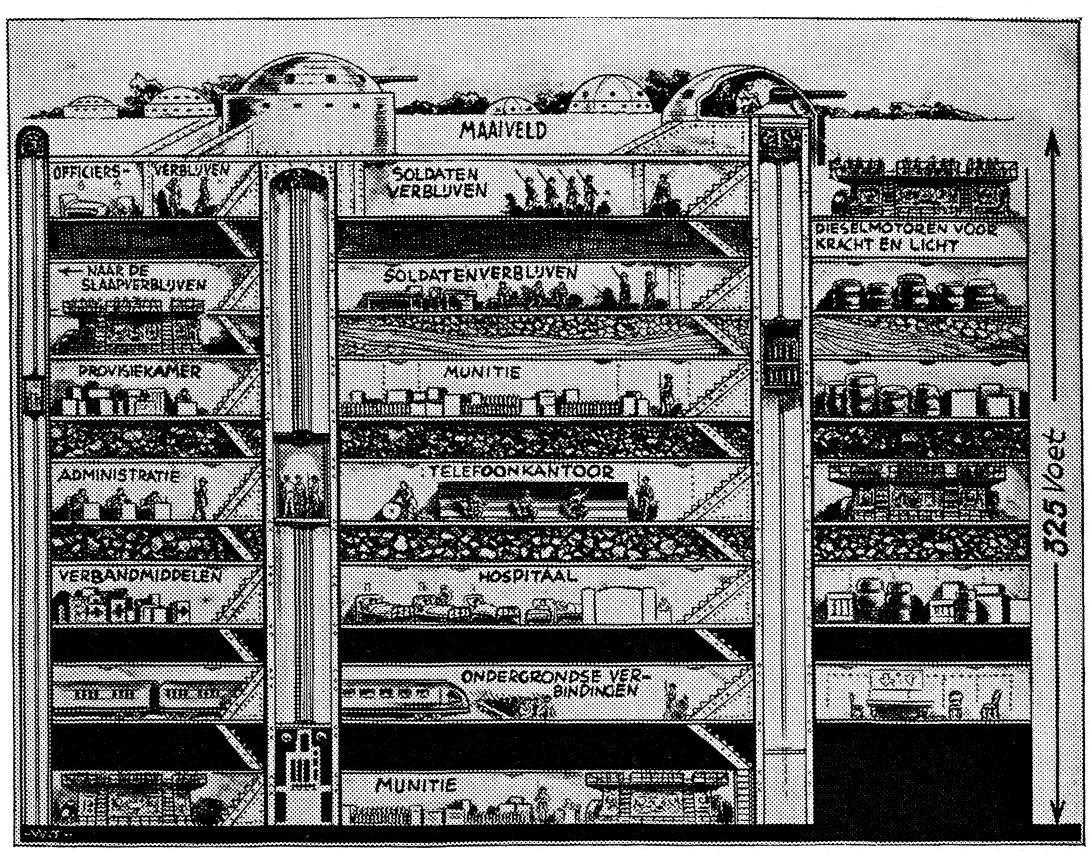

27 MAART 1936

A. BRAZILIE. — De Staat van Oorlog afgekondigd. - Revolutionnaire actie. —
De President van Brazilië heeft een decreet geteekend, waarbij voor het geheele land de staat van oorlog voor een tijdperk van negentig dagen wordt afgekondigd.
Tot het decreet werd besloten in een op 24 Maart '36 gehouden conferentie van den President der republiek met de ministers van Oorlog en Justitie en den chef der politie. Het decreet is een gevolg van de ernstige revolutionnaire beweging die zich in verscheidene centra sinds November 1935 heeft voorgedaan, met het doel de politieke en sociale instellingen des lands omver te werpen. Het decreet treedt terstond in werking. (A. N. P.) **(Vor. ber. blz. 2065 G.)**

B. VLOOTCONFERENTIE TE LONDEN. — Vlootverdrag tusschen Groot-Brittannië, de Vereenigde Staten en Frankrijk goedgekeurd. - Hoofdpunten. —
Het Witboek met den tekst in het Fransch en het Engelsch van het verdrag tot beperking der vlootbewapeningen en een bijgevoegd memorandum over de Londensche conferentie van minister Eden, zijn op 25 Maart '36 gepubliceerd.
Wij ontleenen hieraan het volgende:
De algemeene commissie der Vlootconferentie heeft een aantal artikelen van het vlootverdrag tusschen Groot-Brittannië, de Vereenigde Staten en Frankrijk goedgekeurd.
Japan, dat niet aan de onderhandelingen heeft deelgenomen, en Italië, dat op eenige punten voorbehoud maakt, zullen, wanneer zij dit wenschen, tot het accoord kunnen toetreden.

Het eerste gedeelte van het verdrag handelt uitsluitend over de definities van de verschillende technische uitdrukkingen, die in het verslag worden gebruikt. Het tweede gedeelte handelt over de beperkingen, waarover de onderteekenaars het eens zijn geworden, n.l. voor linieschepen van 35.000 ton met 14 inch-kanonnen-kaliber, onder voorbehoud dat de andere onderteekenaars van het Verdrag van Washington van 1922 niet later dan 1 April 1937 eveneens besluiten het kanonnen-kaliber dusdanig te verlagen. Verder, dat geen verdere oorlogsschepen van 17.500 ton met 10 inch-kanonnen worden aangebouwd vóór 1943. Het maximum voor vliegtuigmoederschepen wordt 32.000 ton met 6.1 inch kanonnen en het maximum voor kruisers wordt tot 8.000 ton beperkt, tenzij een van de onderteekenende landen bemerkt, dat het voor zijn nationale veiligheid kruisers van 10.000 ton noodig heeft. In dat geval zullen de andere mogendheden natuurlijk hetzelfde recht hebben. Het maximum voor duikbooten wordt 2.000 ton met 5.1 inch-kanonnen. Koopvaardijschepen zullen in vredestijd niet voor oorlog worden toegerust.

In het derde deel wordt uiteengezet dat elk land jaarlijks aan de andere onderteekenaars alle inlichtingen zal verstrekken inzake het vlootbouw- of schepenaankoop-program, welke inlichtingen als vertrouwelijk zullen moeten worden beschouwd. In elf artikelen wordt dit uitvoerig beschreven.

Het vierde gedeelte bevat een aantal artikelen over hetgeen aan de onderteekenaars wordt toegestaan met betrekking tot den verkoop van oorlogsschepen aan andere mogendheden, vervanging van verloren gegane schepen, noodmaatregelen in oorlogstijd en verandering van omstandigheden, waarin niet is voorzien in het verdrag.

Ten slotte wordt in het vijfde gedeelte bepaald, dat het verdrag zal loopen tot 31 December 1942 en dat de Britsche regeering eind 1940 de andere mogendheden voor een nieuwe conferentie zal bijeenroepen. Art. 31 in dit deel bevat het belangrijke besluit, dat alle andere landen, die het verdrag van Londen 1930 hadden geteekend, alsnog tot het verdrag kunnen toetreden.

In het memorandum, dat gelijktijdig is uitgegeven, wordt de voorgeschiedenis en het verloop van de conferentie van de opening op 9 Dec. 1935 af geschetst en worden verder naast elkander geplaatst de tabellen met de door de Britsche regeering voorgestelde beperkingen en die waartoe besloten is. De eenige ernstige verschillen zijn die betreffende den omvang van de groote oorlogsschepen: 25.000 tegen 35.000 ton, en die van duikbooten, welke Engeland afgeschaft wenschte te zien of tot 250 ton wenschte te zien beperkt, dus louter voor kustverdediging bestemd. De conferentie besloot tot duikbooten van maximaal 2.000 ton.
Nadruk wordt gelegd op de „vacantie" in aanbouw van kruisers, waarbij, gelijk gezegd, de vacantie onmiddellijk wordt beëindigd wanneer eenig land, dat niet op de conferentie vertegenwoordigd was, zulke kruisers plotseling in grooten getale ging aanbouwen.
De regels voor duikbootenoorlog tegen koopvaardijschepen blijven dezelfde als die van het verdrag van Londen, dat ook door Japan werd geratificeerd. Frankrijk en Italië, die het niet geratificeerd hadden, hebben den wensch te kennen gegeven dezelfde regels aan te nemen, waarmede zij een blijvende verplichting, niet één op korten termijn, aangaan. Alle zeevarende mogendheden zullen worden uitgenoodigd zich erbij aan te sluiten.

Italië. — De Italiaansche gedelegeerde, Grandi, verklaarde, dat Italië het ten zeerste betreurt, dat het verhinderd is, een verdrag te onderteekenen, aan welks technische uitwerking de Italiaansche delegatie actief heeft medegewerkt.
Grandi herinnerde er aan, dat hij bij den aanvang van de conferentie openhartig verklaard had, dat zijn regeering zich gedwongen zag, rekening te houden met de positie van haar land wegens de houding van tal van staten ten opzichte van het Italiaansch-Abessynisch conflict.

Ver. Staten - Engeland. — In een briefwisseling tusschen den Britschen minister van Buitenlandsche Zaken en den eersten Amerikaanschen gedelegeerde ter vlootconferentie, Norman Davis, wordt de overeenkomst vastgelegd tusschen Engeland en Amerika, volgens welke, naar in het schrijven van Davis gezegd wordt, „er geen wedloop in vlootaanbouw zal zijn tusschen onze landen en het principe van pariteit tusschen de vloten van de leden van het Britsche gemeenebest en van de Vereenigde Staten ongewijzigd zal voortbestaan".
In zijn antwoord zegt Eden: „Bij het beramen van onze vlootbehoeften hebben wij nooit rekening gehouden met de sterkte van de marine der Vereenigde Staten".
(A. N. P. - Daily Telegraph - Manchester Guardian)
(Vorig bericht blz. 2213 E.)

C. KUNSTIJSBANEN. — Nieuw systeem. - Vinding van Ir. J. F. H. Koopman. —
Na jarenlange proefnemingen is thans ir. J. F. H. Koopman te 's-Gravenhage er in geslaagd op zeer eenvoudige wijze een oplossing te vinden voor den aanleg van kunstijsbanen, waardoor het kostbare buizennet overbodig geworden is.
Volgens het systeem-Koopman, dat een nieuwe phase in den bouw van kunstijsbanen inluidt en het mogelijk maakt met geringe kosten een baan aan te leggen, wordt evenals bij het tot heden toegepaste koelsysteem, een koude pekeloplossing gebruikt. Deze oplossing wordt echter niet door buizen geleid, doch stroomt over den bodem van het bassin. Over deze pekeloplossing wordt een vaste laag gespoten — een samenvoeging van metaalpoeder met diverse bindmiddelen — en op deze uiterst dunne laag, die indifferent is ten opzichte van de pekeloplossing en het op te spuiten water, vriest de ijsvlakte. (A. N. P.)

D. ENGELAND. — Scheepsbouw. - „Queen Mary". —
Onder groote belangstelling van naar schatting een millioen menschen, die zich langs beide oevers van de Clyde hadden opgesteld, is het nieuwe schip van de Cunard-White Star Line, de „Queen Mary", op 24 Maart '36 zijn eersten tocht begonnen van de werf van John Brown te Glasgow, waar het is gebouwd, naar den riviermond bij Greenock.
Zonder eenige stagnatie is de „Queen Mary" in den middag te Greenock aangekomen van waar de reis naar Southampton zal worden voortgezet. (Times)
(Vor. ber. 1502 A.; Photo buiten tekst 1504a.)

28 MAART 1936

E. OOSTENRIJK. — Vonnis tegen socialisten. —
Op 24 Maart is uitspraak gedaan in het hoogverraadproces tegen dertig socialisten, die er van beschuldigd werden, geheime revolutionnaire organisaties te hebben gesticht. Het gerechtshof heeft het hoogverraad niet bewezen geacht. Zeventien der verdachten zijn veroordeeld tot gevangenisstraffen tot 20 maanden. Dertien beklaagden zijn vrijgesproken. De voornaamste verdachte, Sailer, is tot 20 maanden veroordeeld. (Reichspost) **(V. b. Socialisten 1767 H.)**

F. BELGIE. — Oud-minister Van Cauwelaert over toenadering tot Nederland. —
De Belgische Kamer heeft op 25 Maart '36 de debatten over de begrooting van Buitenlandsche Zaken voortgezet.
De leider der rechtsche Vlamingen Van Cauwelaert betoogde dat er in België algemeene sympathie voor Nederland bestaat, maar zulks is niet voldoende. Het is noodig een politiek te voeren van practische toenadering en doeltreffendheid.
Van Cauwelaert zeide van meening te zijn, dat zoowel België als Nederland, die in Europa een moeilijke positie innemen door tot een accoord te komen

een aanwinst zullen kunnen vormen voor de veiligheid.
De regeering, zoo ging de afgevaardigde voort, zou met het Nederlandsche gouvernement tot overeenstemming moeten komen ten aanzien van een accoord van den meest innigen aard, dat niettemin aan beide landen hun volledige onafhankelijkheid doet behouden.
De spreker gaf uiting aan zijn vreugde over het feit, dat de correspondentie tusschen de regeeringen te Brussel en Den Haag thans in de Nederlandsche taal gevoerd wordt en vertrouwde er op dat de diplomaten die naar Nederland zullen worden gezonden, de Nederlandsche taal volkomen machtig zullen zijn.
(Het Laatste Nieuws)
(Vor. ber. Van Cauwelaert 566 B.)

A. NEDERLAND. — Eerste Kamer. - Defensie-begrooting aangenomen. —
De Eerste Kamer heeft het wetsontwerp tot instelling van een Defensiefonds en de begrooting van dat fonds voor 1936 met 28 tegen 9 stemmen (tegen s. d. en de heer van Embden v. d.) goedgekeurd.
Minister Colijn betoogt, dat de blik van den heer Van Embden over de politieke toekomst niet juist is; ten aanzien van een doortocht is nooit uit te maken wat in de toekomst in een gegeven geval moet geschieden.
Het is nu wel gebleken dat de Volkenbond geen afdoende waarborg is tegen vijandelijkheden.
Afzien van verdediging is een uitnoodiging aan anderen om op vreemden bodem een strijd te beslechten.
Bij een conflict in West-Europa zal van een Volkenbondsactie nauwelijks meer sprake kunnen zijn, doch wat zou er 14 dagen geleden gebeurd zijn, als er geen orgaan was geweest voor bespreking?
Of wij een leger kunnen hebben, hangt af van het al of niet slagen van de mobilisatie, daarbij komt de oefentijd en de materieele uitrusting.
Wegens den internationalen toestand staan de mobilisatiekwestie en de materieele uitrusting thans op den voorgrond.
Daarnaast moet de internationale rechtsgedachte bevorderd worden, zonder de gedachten aan eigen veiligheid uit het oog te verliezen.
Ten opzichte van de vakbonden meende spr. dat deze in leger en vloot niet thuis hooren en het zal aan spr. niet liggen, als zij niet daaruit verdwijnen.
Den heer d'Ansembourg zegt spr., dat een eed van trouw aan een ander dan de gezagsdragers in het gezagsapparaat niet kan worden geduld. Daarbij komt, dat men wordt vergiftigd door een vulgaire critiek op de overheid, zooals in „Volk en Vaderland" en andere geschriften van die zijde. Zooiets kan niet worden geduld om dezelfde reden waarom de vakbonden niet kunnen worden geduld.
(Alg. Handelsblad - Telegraaf) **(Vor. ber. 2073 C.; Defensiefonds 2182 D.; Eerste Kamer 2236 D.)**

B. ENGELAND. — Minister Eden's rede in het Lagerhuis inzake het Locarno accoord. - De onafhankelijkheid van Nederland. —
Op 26 Maart '36 heeft minister Eden in het Lagerhuis de debatten over Buitenlandsche Zaken geopend.
Ten aanzien van Locarno zeide hij:
„Ik wil hier in het Huis in alle openhartigheid verklaren, dat ik niet de eerste Britsche minister van Buitenlandsche Zaken wil zijn, die op een Britsche onderteekening terugkomt."
„Wij zijn garanten van het Verdrag", zoo zeide Eden verder, „en als zoodanig hebben wij nauwkeurig omschreven verplichtingen."
Verder verklaarde Eden: „Indien een internationale troepenmacht een moeilijkheid vormt, en Duitschland andere constructieve voorstellen heeft, dan zijn wij bereid te trachten op deze basis een accoord tot stand te brengen; zonder constructieve medewerking van Duitschland is dit evenwel zoo goed als onmogelijk."

Ten aanzien van de voorstellen van de Locarnomogendheden zeide Eden:
„De voorstellen zijn alléén voorstellen, zij zijn geen ultimatum."

Ten aanzien van paragraaf 3 van het Witboek verklaart Eden:
„De verplichtingen zijn streng beperkt en nauwkeurig omschreven. De besprekingen van de generale staven worden gevoerd in het kader van de verplichtingen van Locarno en hebben een zuiver technisch karakter. Zij zullen in niets onze politieke verplichtingen vermeerderen.
Indien een van de buurstaten van Engeland in een twist geraakt, waarbij wij niet betrokken zijn, heeft Engeland geen verplichtingen. Wij zijn trouw aan onze verplichtingen, doch willen hierbij geen nieuwe voegen, tenzij op het gebied, dat reeds is gedekt door Locarno."
Eden verklaart verder geen verplichtingen, vervat in het Witboek, te betreuren. Dit is opgesteld in een tijd, zoo ernstig als sedert den wereldoorlog niet is gezien.
„Indien de Duitsche regeering zou toestemmen in het niet versterken van de Rijnzône, dan zou dit voor ons een aansporing zijn de pogingen voort te zetten, doch wij vernemen, dat de Duitsche regeering zelfs deze verplichting niet op zich wil nemen."
Eden vestigt er vervolgens de aandacht op, dat de gedemilitariseerde zône een latent gevaar in zich bergt. Hij besluit zijn rede met een oproep tot het Volk om ten aanzien van de huidige problemen de partij-geschillen te laten rusten.
„Ik zou tot Frankrijk willen zeggen: wij kunnen geen vrede verzekeren, indien de Fransche regeering niet bereid is met een open geest te naderen tot de problemen, welke Frankrijk nog van Duitschland scheiden. En tot Duitschland zou ik willen zeggen: hoe kunnen wij hopen met succes onderhandelingen te openen, indien gij niet bereid zijt iets te doen om de angst in Europa te verminderen, welke gij hebt geschapen."

De conservatieve generaal Speares drong bijzonder er op aan, dat Engeland ertegen zou waken, dat geen enkele aanvallende macht ooit Nederland, België of Frankrijk zou binnendringen.
Winston Churchill zeide, dat de schending voor Duitschland van het pact van Locarno en de hermilitariseering van het Rijnland een ernstig feit is, gezien de bedreiging van Nederland, België en Frankrijk.
Dalton zeide namens Labour dat het Witboek voor de Arbeiderspartij onaanvaarbaar was.
Neville Chamberlain verklaarde aan het slot der zitting o.a.:
„Naast de overweging, dat wij nog steeds gebonden zijn door het Verdrag van Locarno, moeten wij bedenken, dat ons belang bij de onafhankelijkheid der lage landen onverzwakt is; dit moet altijd het meest vitale element blijven in de Engelsche buitenlandsche politiek." (A. N. P. - Manchester Guardian)
(V. b. Eden 2235 A.; Winston Churchill 2020 E.; Chamberlain 2008 A.; Locarno-Conferentie 2239 D.)

29 MAART 1936

C. FRANKRIJK. — Flandin's verkiezingsrede. - Sceptisch tegenover Hitler's woorden. —
Minister Flandin heeft op 29 Maart '36 een redevoering over de buitenlandsche politiek gehouden.
„Sedert Duitschland, na het verdrag van Locarno te hebben verworpen en opgezegd, de gedemilitariseerde zône weer heeft bezet, welke de waarborg vormde voor de veiligheid van België en Frankrijk, en die plechtig bevestigd was door een vrijelijk overeen gekomen verdrag, heeft Hitler vele redevoeringen gehouden ter ondersteuning van den nieuwen vrede, die hij ter vervanging zegt de wereld aan te bieden. Ik heb reeds uit naam van de regeering verklaard, dat wanneer eenmaal de eerbied voor de internationale wet hersteld zal zijn, Frankrijk bereid zal blijken tot iedere onderhandeling welke in staat is den vrede te consolideeren. Bovendien zullen de bases voor deze onderhandelingen wel omschreven en ernstig moeten zijn. Men zou hebben kunnen hopen, dat Rijkskanselier Hitler in zijn redevoeringen door zijn commentaar een correctie zou hebben gegeven op zijn oorspronkelijk vage voorstellen. Hij heeft het vrijwel niet gedaan, behalve op één punt. In bijna al zijn redevoeringen namelijk, heeft hij de waarde van de verdragen gesteld tegenover wat hij noemde het eeuwige levensrecht van het Duitsche volk."
Flandin concludeerde hieruit, dat Hitler wel voelde hoe zwak zijn stelling was en dat hij daarom uit naam van zijn volk het recht opeischt zijn huis in te richten zooals het dit wil. Daartegenover stelt Flandin de vragen: welke zal morgen de waarde zijn van een verdrag, als Duitschland zich het recht voorbehoudt het uit naam van het eeuwig levensrecht van het Duitsche volk te verwerpen? De tweede vraag is: wie zal morgen ten opzichte van een nieuw verdrag met Duitschland de onafhankelijke en onpartijdige rechter zijn dien het zal erkennen en aan wiens beslissingen het zich zal onderwerpen? Er bestaat een diepe tegenstelling tusschen de beide opvattingen van het internationale leven, die hier tegenover elkaar staan, de Duitsche opvatting is een opvatting van de kracht, de op-

vatting van de rest der wereld is een opvatting van het recht. Hierbij komt, dat de Duitsche rijkskanselier de eenige beoordeelaar is van dit eeuwige levensrecht van het Duitsche volk. Zijn wil bepaalt hier wat recht is.
En zelfs wanneer Duitschland geen vijandelijkheden voornemens zou hebben ten opzichte van Frankrijk, blijft de Fransche opvatting dat de vrede ondeelbaar is en niet gedekt kan worden door bilaterale niet-aanvalsverdragen, waarvan sommige op een uitgekozen oogenblik verloochend zouden worden, terwijl de andere den aanvaller zouden dekken voor een collectieve actie die ten doel heeft de verdragen te doen eerbiedigen en de veiligheid van allen, grooten en kleinen, sterken en zwakken, te handhaven.
Waarom wordt anders juist nu de nationaal-socialistische propaganda zoo verhevigd in Oostenrijk, Deensch Sleeswijk, Poolsch Silezië, het Duitsche deel van Tsjecho-Slowakije en zelfs in het Duitsch sprekende Zwitserland? Wil Hitler afzien, ja of neen, van iedere annexatie en zelfs ieder absorptie van deze bevolkingen en gebieden? Of zijn dat binnenlandsche Duitsche aangelegenheden? Het Fransche volk is evenzeer als het Duitsche overtuigd van de noodzakelijkheid den vrede in Europa te organiseeren op hecht duurzame bases. Wil Hitler nauwkeurig en onvoorwaardelijk antwoorden op alle vragen die wij hem stellen? Europa moet weten of er een realiteit is in den vrede die men het zegt aan te bieden. (Agenca Belga)
(Vor. ber. Flandin 2235 A.)

30 MAART 1936

A. DISCONTOKOERSEN. — Frankrijk. —
Op 28 Maart is het Fransche disconto van 3½ tot 5% verhoogd. (Journal) **(Vor. ber. blz. 2168 E.)**

B. LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig besproken zijn. - Onze wekelijksche opgave. —
Amerikaansch: Nelson Algren — „Somebody in boots." (Constable & Co.).
Chineesch: Lin Yutang — „My country and my people." (in 't Engelsch) (Reynal & Hitchcook, New York 1936)
Duitsch: Hans von Hammerstein — „Der Wanderer im Abend". (Gedichte.) (Herbert Reichner, Wien)
Paul Eugen Sieg — „Detatom". (Scherl, Berlin)
Engelsch: Gwyn Jones — „Times like these". (Gollancz)
Lance Sieveking — „Silence in Heaven". (Cassell)
Fransch: Guy Mazeline — „Les Iles du Matin". (Gallimard)
Robert de Saint-Jean — „Le feu sacré". (Gallimard)
Italiaansch: Riccardo Bacchelli — „Il Rabdomante". (Treves, Milano)
Nederlandsch: Jan de Hartog — „Ave Caesar". (C. A. J. v. Dishoeck, Bussum)
Russisch: L. Mikoelitsj — „Wstretsji s pisateljami" (Ontmoetingen met schrijvers). (Leningrad)
(Red. K. H. A.) **(Vorig bericht blz. 2235 B.)**

C. VOETBAL. — Holland-België. —
De op 29 Maart '36 in het Olympisch Stadion te Amsterdam gespeelde voetbalwedstrijd Holland-België is in een 8—0 overwinning voor Nederland geeindigd. Met de rust was de stand reeds 4—0.
De doelpunten werden gescoord door Bakhuys (3), Van Nellen (2) en Drok, Smit en Wels ieder 1.
De Belgische doelverdediger, Christiaens, die na een botsing met een der Nederlandsche spelers bewusteloos op het terrein bleef liggen, is met een hersenschudding in het ziekenhuis opgenomen.
(Red. K. H. A.) **(Vor. ber. 1796 C.; Voetbal 2128 G.)**

D. SOVJET-RUSLAND. — Verbond met Buiten-Mongolië. —
Uit Oelan Bator wordt vernomen, dat een pact van wederkeerigen bijstand is gesloten tusschen de Sovjet-Unie en de republiek Buiten-Mongolië.
Volgens een telegram uit Moskou zal bovengenoemd pact de gebeurtenissen in het Verre Oosten en de algemeene politiek der Sovjet-Unie, ook wat den internationalen toestand betreft, beïnvloeden. Het wijst op den wil van Moskou om weerstand te bieden aan de Japansche expansiepolitiek na zijn politiek van matiging der laatste jaren. (Tass)
(De Mongoolsche republiek maakt een integreerend deel uit van China, dat zijn onafhankelijkheid niet heeft erkend. — Red. K. H. A.)

31 MAART 1936

E. DUITSCHLAND. — Referendum inzake goedkeuring van Hitler's politiek. —
Vrijwel het voltallige Duitsche kiezerscorps heeft zich op 29 Maart '36 ter stembus begeven om den nieuwen Rijksdag te kiezen, maar vooral om de vraag te beantwoorden of het de politiek van den Führer en Rijkskanselier Adolf Hitler al dan niet goedkeurt.
De rijksleider voor de verkiezingen publiceerde den volgenden einduitslag:

Uitgebracht werden .	44.954.937 stemmen	
Voor Adolf Hitler .	44.411.911 stemmen	(98.95%)
Tegen Adolf Hitler en ongeldig . . .	543.026 stemmen	

Het aantal stemgerechtigden bedroeg 45.428.641, van wie er 98.95% zijn opgekomen.

Vorige stemmingen.

5 Maart 1933. — De uitslag van de rijksdagverkiezingen op 5 Maart 1933 luidde als volgt:

Nat. soc.	17,3	millioen	st.	288 zetels
Soc.-dem.	7,1	„	„	120 „
Communisten	4,8	„	„	81 „
Katholieken	4,4	„	„	73 „
Overigen	5,7	„	„	85 „
Totaal	39,3	millioen	st.	647 zetels

12 November 1933. — De volksstemming op 12 Nov. 1933, over de uittreding uit den Volkenbond had het volgende resultaat:

Uitgebrachte stemmen . . .	43.439.046	
Ja	40.588.804	(93,5%)
Neen	2.100.181	(4,7%)
Ongeldig	750.061	(1,8%)

19 Augustus 1934. — De volksstemming gehouden op 19 Augustus 1934 (na den dood van Hindenburg) leverde op:

Stemgerechtigden	45.673.634	
Uitgebrachte stemmen	43.529.710	
Ja	38.362.760	(90%)
Neen	4.294.654)	
Ongeldig	872.296)	(10%)

(Berliner Tageblatt) **(Vorig bericht blz. 1445 E.)**

F. ABESSYNISCH-ITALIAANSCH CONFLICT. —
26 Maart. — Nederlandsche Ambulance. —
Dr. van Schelven van de Nederlandsche ambulance bevindt zich op den terugweg naar het vaderland. Zijn ambulance schijnt door ongeregelde Abessynische benden te zijn aangevallen.

29 Maart. — Harrar (E 6) gebombardeerd. —
Ongeveer 30 Italiaansche vliegtuigen hebben Harrar gebombardeerd. (N. R. Crt. - La Stampa) **(2236 B.)**

G. DUITSCHLAND. — Referendum inzake goedkeuring van Hitler's politiek. - Perscommentaren. —
Engeland. — Door de bladen van de meest uiteenloopende richtingen, als de „Times" en de „Daily Herald", worden de Duitsche verkiezingen beschreven als een „farce". De „Times" schrijft, doelende op Hitler's wensch, de wereld te imponeeren, dat de wereld deze demonstratie niet al te ernstig zal nemen.

Frankrijk. — De „Excelsior" schrijft, dat de Duitsche kiezer van een eigen wil afstand heeft gedaan en alles overlaat aan den Führer; de onverschilligheid van de massa heeft echter iets tragisch.

Oostenrijk. — „Niemand ter wereld", zoo schrijft de Morgen, „kan de verkiezingscomedie, die zich op 29 Maart '36 op Duitsch grondgebied heeft afgespeeld, ernstig opvatten. **(Vorig bericht blz. 2244 E.)**

H. FRANSCH-RUSSISCH VERDRAG. — Uitwisseling. —
Met ingang van 27 Maart is het Fransch-Russisch Verdrag, waarvan de uitwisseling te Parijs heeft plaats gehad, in werking getreden. (Le Temps)
(Vorig bericht blz. 2218 B.)

A. **NEDERLAND. — Werkloosheid. - Einde Februari 1936. —**
Het Centraal Bureau voor de Statistiek verstrekt de volgende cijfers betreffende het aantal geheel werkloozen, bij alle organen der openbare arbeidsbemiddeling als werkzoekende ingeschreven. Hierbij zij opgemerkt, dat niet alle werkloozen in Nederland zich als werkzoekende bij de openbare arbeidsbemiddeling laten inschrijven.

	Aantal werkloozen op het einde van Febr. 1936	Febr. 1935	Jan. 1936
MANNEN.			
18 jaar en ouder . .	424.478	388.548	435.311
Jonger dan 18 jaar .	18.980	12.635	18.719
Totaal	443.458	401.183	454.030
VROUWEN.			
18 jaar en ouder . .	14.401	11.022	14.260
Jonger dan 18 jaar .	7.604	5.388	7.600
Totaal	22.005	16.410	21.860
Algemeen totaal . .	465.463	417.593	475.890

(Centraal Bureau v. d. Statistiek) **(V. b. 2199 E.)**

B. **DENEMARKEN. — Arbeidsgeschillen. - Uitsluiting geëindigd. —**
Tijdens een nachtzitting hebben op 29 Maart '36 de beide Kamers met eenige amendementen de regeeringsvoorstellen goedgekeurd, waarbij een einde gemaakt wordt aan het arbeidsconflict, dat een staking van 125.000 arbeiders had verwekt. Het werk werd 30 Maart hervat op basis van de oude loonen. De kwestie der loonen zal worden voorgelegd aan de arbitrage-commissie, welker beslissingen kracht van wet zullen hebben. (Berlingske Tidende)
(Vorig bericht blz. 2191 C.)

C. **OLIE UIT RIJSTZEMELEN. — Japansche vinding.**
Volgens de „Asahi" is men er in Japan in geslaagd op commercieele basis olie te winnen uit rijstzemelen. Na lange proefnemingen hebben het Physico-Chemisch Instituut en het Rijst-laboratorium van het Japansche ministerie van landbouw en nijverheid bewezen, dat olie, uit rijstzemelen gewonnen, kan worden gebruikt ter productie van zeep, als eetbare olie, b.v. bakolie, of bij het raffineeren van ruwe zijde, de filmfabricage enz. Men zou reeds zijn overgegaan tot oprichting van een fabriek te Tokio en een in Korea om zeep te vervaardigen uit deze rijstzemelenolie; de prijs van deze zeep zou ca. één yen per kwan (8.267 lb.) zijn.
Daar Japan de grootste rijstproducent is en deze zemelen tot nu toe slechts eenige waarde als veevoeder of als mest hebben, voorspelt men zich in Japan een groote toekomst van deze industrie; men beweert commercieel 12 tot 15% olie uit de zemelen te kunnen winnen. (Asahi)

D. **FRANKRIJK. — Werkloosheid. —**
Op 21 Maart '36 bedroeg het aantal ingeschreven werkloozen in Frankrijk 470.460, tegen 477.766 een week geleden en 492.753 in de overeenkomstige week van 1935. (Le Matin) **(V. b. Werkloosheid 2165 A.)**

E. **NEDERLAND. — „Der Stürmer". - Minister Van Schaik's antwoord. —**
In antwoord op desbetreffende vragen van den heer Boon deelt minister Van Schaik mede, dat inderdaad in het perceel Kalverstraat no. 7 te Amsterdam, waar sinds begin Januari '36 gevestigd is de sigarenwinkel „Het Nederlandsche Sigarenbedrijf de Driehoek", naast N.S.B.-materiaal ook verkrijgbaar is geweest het Duitsche weekblad „Der Stürmer" van Julius Streicher te Nürnberg. Echter werd dit orgaan alleen verkocht aan klanten, die speciaal om het blad vroegen; aan Duitschers, die naar Duitsche tijdschriften informeerden, zou echter te kennen zijn gegeven, dat het blad voorhanden was. De betrokken verkoop, die naar het schijnt niet vóór Februari '36 is begonnen, is inmiddels stopgezet.
Er bestaan geen aanwijzingen, dat de verkoop met medeweten van de leiding der N.S.B. heeft plaats gehad.
Volgens verkregen inlichtingen is de uitvoer van „Der Stürmer" door de Duitsche Regeering niet verboden. Ter zake van de verspreiding van het blad van Febr. 1936, no. 9, wordt een gerechtelijk vooronderzoek uitgelokt, waarna, zoo mogelijk, een strafvervolging zal worden ingesteld. Het noodige is verricht, opdat bij verdere verspreiding van „Der Stürmer" in ons land onverwijld worde ingegrepen. (De Maasbode)
(Vorig bericht blz. 2215 B.)

F. **ARABIE. — Verdrag tusschen Sa'oedië en Irak. —**
Koning Ibn Sa'oed heeft sjeik Joessoef Jassim, die onlangs te Bagdad onderhandelingen met de regeering van Irak heeft gevoerd, opgedragen, naar deze stad terug te keeren voor het teekenen van een vriendschapsverdrag. De belangrijkste punten van het verdrag zouden de volgende zijn:
1. Tariefmuren en paspoortverplichtingen worden opgeheven.
2. Beide landen sluiten een militair bondgenootschap met belofte van wederzijdsche hulp, indien een der partijen door een derden staat wordt aangevallen.
3. Er wordt meer uniformiteit gebracht in het onderwijs in beide landen.
4. Zoo mogelijk zullen gemeenschappelijke diplomatieke vertegenwoordigers en consuls in het buitenland worden benoemd.
5. Iedere andere Arabische, zelfstandige mogendheid kan zich bij het verdrag aansluiten.
(Courrier du Caire)

G. **NEDERLAND. — Woningbouw. —**
Het Centraal Bureau voor de Statistiek deelt de volgende cijfers mede omtrent den woningbouw in Nederland:

		Met den bouw begonnen:	Gereedgekomen woningen	Onbewoonbaar verkl., gesl. en a. h. best. ontr. won.	Netto vermeerdering
Jan.	1936 . . .	2655	2727	259	2468
Dec.	1935 . . .	1763	3119	435	2684
Nov.	„ . . .	2358	4110	230	3880
Oct.	„ . . .	2776	4666	409	4257
Sept.	„ . . .	3121	4083	567	3516
Aug.	„ . . .	2950	3625	284	3341
Juli	„ . . .	3666	4740	239	4501
Juni	„ . . .	3081	3768	518	3250
Mei	„ . . .	3514	5082	354	4728
April	„ . . .	3482	4247	397	3850
Maart	„ . . .	3715	3575	243	3332
Febr.	„ . . .	4232	2854	445	2409
Jan.	„ . . .	3577	3495	259	3236

(Centraal Bureau v. d. Statistiek) **(V. b. 1744 A.)**

1 APRIL 1936

H. **NEDERLAND. — Cultureele betrekkingen met België. - Meridiaan V. —**
Op 14 Maart '36 werd te Amsterdam de Nederlandsche afdeeling opgericht van de Nederlandsch-Belgische Vereeniging „Meridiaan V", gevestigd te Amsterdam en te Brussel.
„Meridiaan V" stelt zich ten doel de cultureele betrekkingen tusschen beide landen te bevorderen op de basis van volledige wederkeerigheid, onafhankelijk van elke politieke strekking. Naast een tentoonstelling van „Het Mooie Nederlandsche Boek" hebben reeds in Brussel Nederlandsche sprekers het woord gevoerd over letterkundige en pedagogische onderwerpen. Het is de bedoeling van de Nederlandsche afdeeling beurtelings een Vlaamsch- en een Fransch-Belgischen spreker uit te noodigen. Zoo is op 30 Maart als eerste spreker de Vlaamsche schrijver Lode Zielens te Amsterdam opgetreden en zal in

April de Fransch-Belgische schrijfster Marie Gevers een tournée door ons land ondernemen. Op het Nederlandsche programma staan verder bezoeken van Belgische studenten aan Nederlandsche instellingen en het bekend maken van Belgische kunstuitingen. Het voorloopig bestuur bestaat o.a. uit: Dr. M. J. Premsela, Amsterdam, voorzitter; Mej. Dr. H. Frets, Burgemeester Colijnstraat 48, Boskoop, secretaresse. (Red. K. H. A.)

A. **DUITSCHLAND. — Nationaal Socialistische Hoogleeraren. —**
Rijksstadhouder Hildebrand verklaarde op een vergadering van den Nationaal-Socialistischen Bond van Leeraren in Rostock dat het aantal professoren dat lid is van de Nationaal-Socialistische Partij nog slechts 10 procent bedraagt. Dit aantal moet zoo spoedig mogelijk worden verhoogd tot 80 procent.
(Kathol. Wereld Post) **(V. b. Nat.-Socialisten 2158 C.)**

B. **AMSTERDAM. — Bestrijding der werkloosheid. - Commissie van Advies geïnstalleerd. —**
In de Raadzaal heeft op 14 Maart '36 de burgemeester, dr. W. de Vlugt, de indertijd in het leven geroepen Commissie van Advies inzake bestrijding van de werkloosheid geïnstalleerd.
Hoe nijpend de werkloosheid is moge hieruit blijken dat, terwijl in 1929 het gemiddelde jaarcijfer van bij de gemeente-arbeidsbeurs ingeschreven werkzoekenden 10.543 bedroeg, dit aantal 1 Februari '36 gestegen was tot 60.319. (A. N. P.)
(Vor. ber. Werkloosheid 2053 B.)

C. **JAPAN. — Militaire uitgaven 1931—1937. —**
Wij geven hieronder een opgave van de militaire budgetten in de laatste jaren:

Begrootingsjaar:	(in duizenden Yen) Leger:	Vloot:
1931-'32	227.480	227.120
1932-'33	311.630	307.590
1933-'34	447.680	403.770
1934-'35	453.220	488.500
1935-'36	492.950	529.580
1936-'37	500.000	700.000

(Nitsji Nitsji) **(V. b. Leger, Vl. en Luchtm. 2235 E.)**

D. **IVAR KREUGER. — Activa van ± $ 20 millioen ontdekt. —**
De beschermingscommissie voor de houders van verzekerde obligatiën der maatschappij Kreuger & Toll, heeft na een onderzoek van vier jaar activa met een totale waarde van ± $ 20 millioen ontdekt. De commissie gelooft, dat het grootste deel van deze activa, die alle in handen van Zweedsche en Amerikaansche failliete maatschappijen zijn, aan obligatiehouders zal kunnen worden uitgekeerd, als een bevredigende regeling der vorderingen tusschen de verschillende maatschappijen kan worden bereikt.
In verband met bovengenoemde ontdekking merkt de commissie het volgende op:
„In tegenstelling tot het weinige, dat de Zweedsche staatscommissie in 1932 voor de obligatiehouders voorspelde, hebben de activa in de Zweedsche en Amerikaansche faillissementen een waarde, indien omgerekend tegen de huidige wisselkoersen, van £ 4.000.000. Dit cijfer moet men echter als benaderend beschouwen, daar nog vele niet-liquide posten moeten worden gerealiseerd.
(Keesings Financieel Archief) **(Vor. ber. 2146 G.)**

E. **LUCHTVAART. — De „Uiver". - Omgekomen bemanning bijgezet. —**
Op 1 April '36 zijn de stoffelijke resten van de bemanning van de „Uiver", die op 19 Dec. '34 is verongelukt, ter aarde besteld. Des morgens werd op de algemeene begraafplaats te Muiderberg gezagvoerder W. M. A. O. Beekman ten grave gedragen, des middags werd op Zorgvlied te Amsterdam het stoffelijk overschot van den tweeden piloot, J. van Steenbergen, den werktuigkundige H. A. Walewijn en den marconist G. van Zadelhoff, onder enorme belangstelling aan den schoot der Nederlandsche aarde toevertrouwd. (De Telegraaf)
(Vorig bericht De Uiver 1842 A.)

F. **BELGIE. — Militair verdrag met Frankrijk. —**
De Fransch-Belgische militaire overeenstemming van September 1920 is op 6 Maart 1936 door een ander vervangen. Wij laten hier den tekst volgen welke gelijkluidend is van beide zijden:
„Bij de brieven, op 10 en 15 September 1920 tusschen den President van den Raad, Minister van Buitenlandsche Zaken van Frankrijk, en den eersteminister van België gewisseld, hebben de Regeering van de Republiek en de Regeering van Z. M. den Koning der Belgen, hunne goedkeuring gehecht aan het militaire accoord, dat op zeven September 1920 werd geteekend.
Het accoord van 1920 had tot oogmerk de waarborgen van vrede en veiligheid te versterken, die uit het Pact van den Volkenbond voortvloeien. Het zorgde voor de technische voorwaarden voor een militaire samenwerking tusschen Frankrijk en België in het geval van een niet uitgelokten aanval van Duitsche zijde. In 1925 is te Locarno een verdrag tot stand gekomen, dat op volledige en nauwkeuriger wijze de in 1920 voorziene waarborgen bepaalde, welk verdrag door den President van de Republiek gesloten en door de Kamers goedgekeurd werd. Dit Verdrag maakt een van de hoofdbestanddeelen uit van het Internationaal Statuut van België; de daarbij bepaalde verbintenissen zijn, met die van het Pact van den Volkenbond, de eenige die op gebied van waarborg en steun, Frankrijk en België verbinden. Het spreekt van zelf dat de beide regeeringen meer dan ooit besloten zijn er zich trouw aan te houden.
Op militair gebied bevat het accoord van 1920, te zamen met algemeene bepalingen die een contact tusschen de staven medebrengen, bijzondere bepalingen met het oog op de gemeenschappelijke bezetting van den linkeroever van den Rijn.
De beide regeeringen, zich rekenschap gevende van al wat in die overeenkomst verouderd is, hebben erkend dat het van belang was vast te houden aan het eenig element dat daarin thans nog geldend is, namelijk het tusschen hen bestaande accoord, dat zij thans wenschen te bevestigen wat betreft het instandhouden van het contact tusschen de Staven met het oog op de uitvoering van de bij het Rijnverdrag van Locarno bepaalde verbintenissen, alsook op de studie van de technische voorwaarden voor een eventueel nakomen van gemelde verbintenissen. Het blijft verstaan dat uit dergelijk contact geen verbintenis van politieken aard, noch eenige verplichting op het stuk van de organisatie van de landsverdediging voor de eene of voor de andere der betrokken partijen kan ontstaan." (Elckerlyc) **(V. b. 2188 A.)**

G. **NEDERLAND. — Nederl. Unie van Accountants.**
In de jaarlijksche bedrijfswetenschappelijke samenkomst van de Nederlandsche Unie van Accountants, gehouden in hotel „Witte Brug" te 's-Gravenhage, is op 28 Maart '36 gesproken over de ordeningsgedachte en over de internationale handelspolitiek van Nederland, onderscheidenlijk ingeleid door prof. mr. G. S. Gerbrandy en door mr. L. G. Kortenhorst, beiden bij uitstek deskundigen op het terrein van deze actueele onderwerpen.
Was eerstgenoemde meer theoretisch-filosofisch, de laatste spaarde de regeering de critiek niet, doch beiden pleitten vurig voor ordening, nationaal en nog veel meer internationaal. De heer Kortenhorst achtte de na den oorlog door Nederland gevoerde handelspolitiek verkeerd en noemde devaluatie zeker niet alle heil brengend en bepleitte verder internationale bedrijfsordening. (De Telegraaf)

A. NEDERLAND. — Onze handel met de clearinglanden in Januari en Februari 1936. —
Het Centraal Bureau voor de Statistiek deelt de volgende cijfers mede omtrent het handelsverkeer (met uitzondering van gouden en zilveren munt en muntmateriaal) van Nederland met Duitschland, Bulgarije, Italië, Roemenië, Turkije en Chili (in duizendtallen guldens):

Maand:		— Duitschland [2]) — Invoerwaarde	Uitvoerwaarde	Saldo invoer [1])
Januari	1936	18,870	9,154	9,716
Februari	„	17,855	8,731	9,124
Februari	1935	17,310	10,532	6,778
Jan./Febr.	1936	36,725	17,885	18,840
Jan./Febr.	1935	35,735	22,209	13,526

Maand:		— Roemenië — Invoerwaarde	Uitvoerwaarde	Saldo invoer [1])
Januari	1936	56	33	23
Februari	„	156	41	115
Februari	1935	378	85	293
Jan./Febr.	1936	212	74	138
Jan./Febr.	1935	743	175	568

— Bulgarije — Invoerwaarde	Uitvoer waarde	Saldo invoer [1])	— Italië — Invoerwaarde	Uitvoerwaarde	Saldo invoer [1])
163	14	149	191	482	—291
98	22	76	126	199	— 73
58	21	37	846	1,387	—541
261	36	225	317	681	—364
214	61	153	2,108	2,726	—618

— Turkije — Invoerwaarde	Uitvoer waarde	Saldo invoer [1])	— Chili — Invoerwaarde	Uitvoerwaarde	Saldo invoer [1])
189	104	85	125	57	68
64	105	— 41	1	41	— 40
142	304	—162	543	74	469
253	209	44	126	98	28
316	683	—367	737	117	620

[1]) Een — teeken wijst op een uitvoersaldo.
[2]) Alle cijfers zijn inclusief die betreffende het Saargebied. (Centraal Bureau v. d. Statistiek)

(Vor. ber. Bulgarije 2171 E.; Chili 2171 E.; Duitschland 2163 A.; Italië 2163 A.; Roemenië 2163 A.; Turkije 2171 E.)

2 APRIL 1936

B. AMSTERDAM. — Nationale Veiligheid. —
In het gebouw van de Industrieele Club te Amsterdam werd op 26 Maart '36 een vergadering gehouden, welke ten doel had, de oprichting van een afdeeling Amsterdam van de Vereeniging voor Nationale Veiligheid.
De voorzitter, de heer Gottfr. H. Crone, sprak een kort openingswoord. Daarna hield luitenant-generaal b. d. H. A. F. G. van Ermel Scherer een strategisch-politieke beschouwing over: „Nederlands veiligheid, zoowel hier te lande als in Oost-Azië".
De heer Van Ermel Scherer vestigde de aandacht op de sleutelpositie, welke Nederland in het centrum van West-Europa, dwars op de monding van de drie groote rivieren, die de Noord-Duitsche laagvlakte scheiden van de West-Fransche, inneemt.
Op de kaart toonde hij aan hoe Nederland met zijn sterke positie achter de groote rivieren en met de vesting Holland als reduit, in Gelderland, Oost van den IJsel en Overijssel, en anderzijds in Noord-Brabant en Noord-Limburg, gelegenheid vindt om met zijn veldleger elke schending van ons grensgebied met een gevaarlijken flank- en rugstoot te beantwoorden en daardoor een operatie over ons grondgebied uiterst moeilijk voor den tegenstander te maken.
Daartoe is in Nederland noodig een paraat leger, dat onmiddellijk na mobilisatie kan vechten en uitgerust is met infanteriegeschut en pantserauto's. Ook is een belangrijke versterking der artillerie noodig, lichte houwitsers voor de divisiën, meer kanonnen van 10, veld- en zware houwitsers voor de divisiegroepsartillerie: voorts artillerie voor de reservetroepen en lichte gevechtswapens om de infanterie te ondersteunen.
Ook zette spr. zijn bekende standpunt uiteen over de handhaving en verdediging der neutraliteit in Ned. Oost-Indië. Wil Nederland, zoo besloot hij, zijn positie in de wereld handhaven en niet ten onder gaan, dan moeten daartoe de noodige offers worden gebracht.
Aan het slot der vergadering heeft prof. dr. J. E. de Quay uit Tilburg, voorzitter van het dagelijksch bestuur der Vereeniging voor Nationale Veiligheid nog een nadere toelichting over het werk der vereeniging gegeven, waarna de verdere besprekingen tot de oprichting van een Amsterdamsche afdeeling leidden. (Alg. Handelsblad)

(Vor. ber. Nat. Veiligheid 2203 A.)

C. NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Heffing van belastingen op Nalatenschappen van Nederlanders die het Rijk metterwoon hebben verlaten enz. —
Ingediend is een wetsontwerp tot heffing van belasting op nalatenschappen van Nederlanders, die het Rijk metterwoon hebben verlaten en van door zoodanige Nederlanders gedane schenkingen.
In de Memorie van Toelichting lezen wij o.a.:
De minister meent zijn voorstel in hoofdzaak te mogen verdedigen als maatregel tegen het ontgaan van belasting. Immers het komt voor, dat vermogende personen die op jaren gekomen zijn en aan hun erfgenamen den last van het betalen van de vrij hooge Nederlandsche successierechten willen besparen, zich vestigen in landen, waar de successierechten lager zijn, of wel door zich nergens te vestigen, de betaling van successierechten geheel en al trachten te voorkomen. Voor zoover deze personen Nederlander zijn, acht de minister het niet onredelijk deze wijze van belastingbesparing tegen te gaan.
In verband met het vorenstaande wordt o.m. voorgesteld, het eerste lid van artikel 3 van de Successiewet als volgt te lezen:
Een Nederlander, die ingezetene des Rijks is geweest en binnen tien jaren, nadat hij het Rijk metterwoon heeft verlaten, is overleden of een schenking heeft gedaan, wordt geacht ten tijde van zijn overlijden of van het doen der schenking ingezetene des Rijks geweest te zijn, tenzij blijkt, dat hij op dat tijdstip zijn woonplaats had in Nederlandsch-Indië, Suriname of Curaçao. (Het Vaderland)

(Vor. ber. Tweede Kamer 2236 C.)

D. LOCARNO-CONFERENTIE TE LONDEN. — Het Vredesplan van Adolf Hitler. - Negentien punten. —
Het vredesplan der Duitsche regeering, dat ambassadeur von Ribbentrop op 1 April '36 aan de Britsche regeering heeft overhandigd, heeft den volgenden inhoud:
„Met oprechte instemming heeft de Duitsche regeering van den ambassadeur von Ribbentrop vernomen, dat het de wensch van de Britsche regeering en van het Britsche volk is, zoo spoedig mogelijk met de practische werkzaamheden voor de ware pacificatie van Europa te beginnen. Deze wensch komt overeen met de hoop van het Duitsche volk en zijn leiding. Het vervult daarom de Duitsche regeering des te meer met leedwezen, dat zij niet in staat is, in het haar op 20 Maart overhandigde ontwerp der Locarnomogendheden een deugdelijken en vruchtbaren grondslag te kunnen zien voor den aanvang en uitvoering van zulk een waarachtig vredeswerk.
Tot goed begrip van de verwerping door de rijksregeering der afzonderlijke discrimineerende punten en ter motiveering van haar constructieve voorstellen moet de Duitsche regeering het volgende principieel verklaren: De Duitsche regeering heeft pas van het Duitsche volk een plechtig algemeen mandaat ontvangen, teneinde het rijk en de Duitsche natie op twee punten te vertegenwoordigen:
1. Het Duitsche volk is besloten, onder alle omstandigheden zijn vrijheid, zijn zelfstandigheid en daarmede zijn gelijkberechtiging te handhaven.
2. Het Duitsche volk wenscht oprecht met alle krachten mede te werken aan het groote werk eener algemeene verzoening en overeenstemming der Europeesche naties."
In een viertal punten zet de Duitsche regeering vervolgens uiteen, dat het verdrag van Versailles in strijd is met de 14

punten van Wilson, dat de demilitarisatie-bepalingen van het verdrag van Versailles slechts op het geweld waren gebaseerd en dat de z.g. „vrijwillige afstand" van de souvereiniteit van Duitschland in de Westelijke provincie van het rijk, het resultaat is van het dictaat van Versailles.
„Indien derhalve", aldus het Duitsche memorandum, „van de zijde der Britsche regeering verklaard wordt, dat men wel van een dictaat van Versailles gesproken heeft, maar nooit van een dictaat van Locarno, moet de Duitsche regeering antwoorden met de wedervraag:

„Is er ooit geweest, of kan er in de wereld bestaan een groot volk, dat vrijwillig en zonder uitersten dwang eenzijdig van zijn souvereiniteit en wel in dit geval van zijn meest primitieve recht op zijn eigen grenzen afstand doet of afstand doen zou?"
Niettemin heeft het Duitsche volk dezen toestand 17 jaar lang geduld en nog op 21 Mei 1935 verklaarde de Duitsche rijkskanselier: „De Duitsche rijksregeering zal alle uit het Locarno-verdrag voortvloeiende verplichtingen zoolang nakomen als ook de andere verdragspartners bereid zijn, het pact te eerbiedigen". De Duitsche rijksregeering betoogt vervolgens, dat Frankrijk door het sluiten van het militair verdrag met Sovjet-Rusland aan het Locarno-pact zoowel zijn juridische als politieke basis ontnomen heeft en het aldus beroofd heeft van zijn bestaansrecht.
Na er op te hebben gewezen, dat de tendenz, om Europa te doortrekken met militaire bondgenootschappen, in strijd is met den geest en de beteekenis eener ware volkengemeenschap, vervolgt het Duitsche memorandum:
„Overeenkomstig de haar door het Duitsche volk verstrekte opdracht moet de Duitsche regeering alle Duitschland eenzijdig beschuldigende en daarmede discrimineerende voorstellen van de hand wijzen.
Duitschland is, zooals reeds uit zijn aanbod blijkt, niet voornemens, ooit België of Frankrijk aan te vallen. Gezien de enorme vestingwerken aan de Fransche Oostgrens, zou zulk een aanval ook in zuiver militair opzicht zinloos zijn.
Om deze redenen begrijpt de Duitsche regeering ook den wensch der Fransche regeering naar onmiddellijke besprekingen der generale staven niet. De Duitsche regeering zou er slechts een ernstig nadeel in zien, indien overeenkomsten tusschen de generale staven zouden tot stand komen, voordat de nieuwe veiligheidspacten zijn gesloten. Zij is van meening, dat dergelijke overeenkomsten in elk geval eerst het gevolg van de politieke bijstandsverplichtingen der vijf Locarno-mogendheden kunnen zijn en dan nog slechts op een strenge basis van wederkeerigheid".
„De Duitsche regeering is van meening, dat de taak der Europeesche staatslieden in drie phasen moet worden verdeeld:
a) In een periode, waarin de atmosfeer geleidelijk wordt gezuiverd en de procedure voor de te voeren onderhandelingen wordt vastgesteld.
b) In een periode der eigenlijke onderhandelingen tot verzekering van den Europeeschen vrede.
c) In een periode van langeren duur tot behandeling van die gewenschte aanvullingen van het Europeesche vredeswerk, welke, noch wat inhoud, noch wat omvang betreft, tevoren nauwkeurig vastgelegd of begrensd kunnen of zullen worden. (Ontwapeningskwesties, economische vraagstukken, enz.)

De Duitsche regeering stelt thans het volgende vredesplan voor:
1) Ten einde de in de toekomst te sluiten overeenkomsten voor de verzekering van den Europeeschen vrede het karakter van heilige verdragen te geven, nemen de landen slechts als volkomen gelijkberechtigde leden aan de besprekingen deel.
2) Ten einde den tijd van onzekerheid zooveel mogelijk te bekorten, stelt de Duitsche regeering voor, de eerste phase tot aan de onderteekening der niet-aanvalspacten, tot vier maanden te beperken.
3) De Duitsche regeering verzekert onder voorwaarde, dat België en Frankrijk hetzelfde doen, tijdens deze periode, geenerlei versterking van de zich in het Rijnland bevindende troepen in overweging te nemen.
4) Duitschland geeft de verzekering, dat de in het Rijnland gestationneerde troepen tijdens deze periode niet verder naar de Belgische en Fransche grens zullen worden verplaatst.
5) De Duitsche regeering stelt als garantie voor deze wederzijdsche verzekeringen de vorming eener commissie voor, die zal zijn samengesteld uit vertegenwoordigers der beide garantiemogendheden Engeland en Italië en een derde neutrale mogendheid.
6) Duitschland, België en Frankrijk zijn gerechtigd, elk een vertegenwoordiger in deze commissie te zenden.
7) De drie genoemde landen verklaren zich bereid toe te staan, dat, indien zij meenen, dat een wijziging in de militaire verhoudingen binnen den tijdsduur van vier maanden heeft plaats gehad, deze commissie door de Engelsche en Italiaansche militaire attaché's een onderzoek laat instellen.
8) De drie landen geven de verzekering, dat ze in verband hiermede éventueele protesten in vollen omvang zullen onder de oogen zien.
9) Overigens is de Duitsche regeering bereid, op de basis van volkomen wederkeerigheid met haar beide Westelijke naburen in te stemmen met elke militaire beperking aan de Duitsche Westgrens.
10) Duitschland, België en Frankrijk en de beide garantiemogendheden komen overeen, dat ze onmiddellijk of ten laatste na het einde van de Fransche verkiezingen onder leiding van de Britsche regeering in onderhandelingen zullen treden over het afsluiten van een non-agressiepact, d.w.z. een veiligheidspact voor den duur van 25 jaar, tusschen Frankrijk en België eenerzijds en Duitschland anderzijds.
11) Duitschland gaat ermede accoord, dat bij dit veiligheidsverdrag Engeland en Italië weder als garantie-mogendheden zullen functionneeren.
12) Zouden zich tengevolge van deze non-agressie-overeenkomsten speciale verplichtingen van militairen bijstand voordoen, dan verklaart Duitschland zich bereid, ook zijnerzijds dergelijke verplichtingen op zich te nemen.
13) De Duitsche regeering herhaalt het voorstel inzake de sluiting van een luchtpact als aanvulling en versterking van deze veiligheidspacten.
14) De Duitsche regeering herhaalt, dat zij bereid is, indien Nederland dit wenscht, ook dezen staat in de West-Europeesche veiligheidspacten te betrekken.
15) Ten einde het werk van deze, uit vrijen wil aangegane vredesgarantie een duurzaam karakter te geven, verplichten Duitschland en Frankrijk zich, ten einde aan deze overeenkomst het karakter van een heilig verdrag te verleenen, de ratificatie ervan door middel van een volksstemming te doen plaats vinden.
17) Duitschland verklaart zich bereid, zich in verbinding te stellen met de staten aan zijn Zuidoost- en Noordoost-grens, om deze uit te noodigen tot het sluiten van niet-aanvalsverdragen.
18) Duitschland verklaart zich bereid, onmiddellijk na het afsluiten van deze verdragen, weder in den Volkenbond terug te keeren, op voorwaarde, dat langs den weg van vriendschappelijke onderhandelingen de kwestie der koloniale rechtsgelijkheid en het probleem inzake de afscheiding van het Volkenbondsstatuut van het verdrag van Versailles, worden opgelost.
19) Duitschland stelt voor, een internationaal scheidsgerecht in het leven te roepen uitsluitend competent voor dit accoord.
In het belang van den Europeeschen vrede houdt de Duitsche regeering het voor dringend noodzakelijk, pogingen te ondernemen, een onbeperkten bewapeningswedloop door practische maatregelen te verhinderen. Ze zou daarin niet slechts een verlichting van de financieele en economische positie der volkeren zien, doch vooral een psychologische ontspanning. De Duitsche rijksregeering stelt zich niets voor van pogingen tot het sluiten van universeele regelingen, die van te voren toch reeds tot mislukking zijn gedoemd. Zij meent daarentegen, dat de onderhandelingen en resultaten op het gebied der beperking van de maritieme bewapening stimuleerend kunnen werken.

In het belang van de Europeesche vredeswaarborging houdt de Duitsche regeering het voor dringend noodzakelijk pogingen te ondernemen om een ongebreidelde herbewapening door practische maatregelen te remmen.
De Duitsche regeering stelt tevens voor op het gebied van de aanwending van nieuwe wapens de mogelijkheid van een zinnelooze verwording uit te sluiten door conferenties bijeen te roepen, die als practische taak voorshands de volgende punten zullen behandelen:
1. Verbod van het werpen van gas-, gif- en brandbommen.
2. Totaal verbod van het werpen van bommen op open steden, die zich buiten het bereik van de zware artillerie der strijdende partijen bevinden.
3. Verbod van het bombardeeren met vèrdragend geschut van plaatsen gelegen op een afstand van meer dan 20 K.M. van het front.
4. Afschaffing en verbod van tanks van het zwaarste type.
5. Afschaffing en verbod van de zwaarste artillerie.

(Times - Völkischer Beobachter - A. N. P.)
(Vor. ber. 2243 B.; Hitler 2233 B.)

3 APRIL 1936

A. NEDERLAND. — Verkeersongevallen in 1935. — In afwachting van de verschijning van het Statistisch Overzicht Verkeersongevallen 1935 worden thans reeds de volgende voorloopige uitkomsten door het Centraal Bureau voor de Statistiek bekend gemaakt.

	1935	1934
Totaal aantal verkeersongevallen in de statistiek opgenomen	43.127	44.705
waarvan in:		
Amsterdam	8.559	9,228
Rotterdam	5.836	6.066
's-Gravenhage	4.324	4.643
Utrecht	1.344	1.468
Haarlem	1.341	1.474
Groningen	1.652	1.807
Omtrent de gevolgen der verkeersongevallen kunnen de volgende cijfers worden gegeven:		
Aantal verkeersongevallen met:		
doodelijken afloop voor één of meer personen	707)	
ander lichamelijk letsel voor één of meer personen	12.623)	13.430
licham. letsel èn materieele schade	6.968	7.122
uitsluitend materieele schade . . .	29.791	31.269
onbekende gevolgen	6	6

Het aantal der gedoode en gewonde personen bedroeg voor het geheele land resp. 755 en 14.005 (in 1934: 744 en 14.192). (Centraal Bureau v. d. Statistiek)
(Vorig bericht blz. 1946 C.)

A. **DUITSCHLAND. — Het Rijk verdeeld in tien militaire gebieden. —**
Bij decreet is het Duitsche Rijk met inbegrip van de voormalige gedemilitariseerde zône verdeeld in tien militaire gebieden, onderverdeeld in districten en deze weer in „recruteeringsbureaux".
(Berliner Tageblatt)
(Vor. ber. Leger, Vloot en Luchtmacht 2170 A.)

B. **OOSTENRIJK. — Dienstplicht ingevoerd. —**
De Oostenrijksche Landdag heeft na een rede van bondskanselier dr. Schuschnigg op 1 April '36 bij acclamatie een wet aangenomen, waarbij de dienstplicht wordt ingevoerd. Alle Oostenrijksche burgers tusschen 18 en 42 jaar zullen voortaan verplicht zijn, „het vaderland met of zonder wapenen te dienen". De regeering zal bij decreet aard en duur van den „bondsdienstplicht" vaststellen. (Reichspost)

Door het dienstplichtbesluit van regeering en Landdag heeft Oostenrijk, in navolging van wat Duitschland verleden jaar in strijd met met Verdrag van Versailles deed, onmiskenbaar het vredesverdrag van St. Germain overtreden. Dit verdrag stond Oostenrijk een beroepsleger toe van 30.000 man met een diensttijd van 12 jaar en een beperkte bewapening, alles naar analogie met wat Duitschland had mogen behouden. Financieele bezwaren maakten, dat Oostenrijk zich aanvankelijk onder het maximum hield; het leger werd de eerste vijftien jaar niet grooter dan 22.000 man. Toen in 1933 na Hitler's machtsaanvaarding de verhouding tusschen Berlijn en Weenen gespannen werd, stonden Engeland, Frankrijk en Italië toe, dat Oostenrijk naast het beroepsleger van 22.000 man ook een militieleger van 8000 man kreeg. Aanvankelijk gold deze concessie slechts voor één jaar, doch na den Nazi-Putsch van Juli 1934 werd zij voor onbepaalden tijd verlengd. Wat het aantal militairen onder de wapenen betreft, bleef men dus binnen de perken van het vredesverdrag, maar er was een begin gemaakt met het herstel van den dienstplicht (dus met de uitbreiding van het aantal geoefende militairen), en ook wat de bewapening betreft stonden de voormalige geallieerden oogluikend toe, dat Oostenrijk zich meer en moderner wapens aanschafte dan het verdrag van St. Germain gedoogde. (De Telegraaf)
(Vor. ber. Leger 1813 H.)

C. **A. PH. VAN AKEN OVERLEDEN. —**
De heer A. Ph. van Aken, lid van den Raad van Ned.-Indië, is op 1 April te Batavia aan een beroerte overleden. De heer Van Aken bekleedde zijn functie sinds 22 Januari '36; hij bereikte den leeftijd van 53 jaar. Voor zijn benoeming tot lid van den Raad van Ned.-Indië was hij gouverneur van Atjeh en Onderhoorigheden.
De heer A. Ph. van Aken werd op 24 Januari 1883 te 's-Gravenhage geboren. In 1907 trad hij als burgerlijk ambtenaar in dienst van het gouvernement en werd geplaatst in de residentie Djambi. Na vele functies in 's lands dienst te hebben vervuld, werd hij in 1930 resident van Menado en twee jaar later gouverneur van Atjeh en Onderhoorigheden. De heer van Aken werd op 28 Augustus 1929 benoemd tot officier in de Orde van Oranje-Nassau en 31 Augustus j.l. tot ridder in de Orde van den Nederlandschen Leeuw.
Toen kolonel Bongers hem het kruis dezer orde op de borst spelde, dat hem was geschonken door alle bestuursambtenaren in den buitendienst, heeft deze hoofdofficier de groote verdiensten van den heer Van Aken gememoreerd. „Gouverneur Van Aken", zoo zeide hij o.a., „heeft zich een aparte plaats in de harten der Atjehers verworven en „de periode-Van Aken" zal bij de bevolking in dankbare herinnering blijven voortleven". (Aneta)

4 APRIL 1936

D. **SIAM. — Toenadering tot Japan. - Kanaal door de landengte van Kra. —**
Wij ontleenen aan het Algemeen Handelsblad van 1 April '36 van de hand van zijn marine-medewerker het volgende:
Het is zéér opvallend, dat de betrekkingen tusschen Japan en Siam de laatste jaren voortdurend hartelijker worden, hetgeen overigens geheel in overeenstemming is met de leuze „Azië voor de Aziaten", die het Japansche keizerrijk in zijn schild voert. De Zuidwaarts gerichte (vreedzame) expansie van Japan, welke volgens minister Hirota tot de taak der marine behoort, is echter zóó doelbewust op uitbreiding van den invloed in het tusschen Britsch- en Fransch koloniaal gebied gelegen Siam gericht, dat het geen wonder is, dat deze actie met eenige zorg door Engeland en Frankrijk wordt gadegeslagen.

Dat Siam zich meer en meer op Japan oriënteert, blijkt uit tal van feiten. Men herinnert zich nog wel, dat Siam zich in 1931 afzijdig hield van een uitspraak ten ongunste van Japan in den Volkenbond, doch sedertdien is het aantal aanwijzingen voor het bestaan van nauwe betrekkingen tusschen beide landen voortdurend toegenomen. Het is de moeite waard om er een paar van te noemen en wel de volgende:
Een aantal Siameesche adelborsten wordt in Japan tot marineofficier opgeleid (vroeger geschiedde dat in Engeland). Ook vele landmacht-officieren krijgen hun verdere vorming in Japan. Een twintigtal Siameesche parlementsleden maakte in Japan een studie van de politieke en economische constellatie; de chef van den Siameeschen marinestaf bezocht Japansche scheepswerven en bracht tevens een bezoek aan Mandsjoekwo. Een Siameesch opleidingsschip met jonge schepelingen ging naar Japan en werd daar zeer hartelijk ontvangen. Siam schonk Japan als bewijs van vriendschap enkele olifanten...; Japansche landbouwkundigen dienden Siam van advies inzake de katoencultuur; een Japansche handelsmissie zal binnenkort met een belangrijke opdracht naar Siam gaan; verschillende schepen voor de Siameesche marine staan op stapel op Japansche scheepswerven, enz.

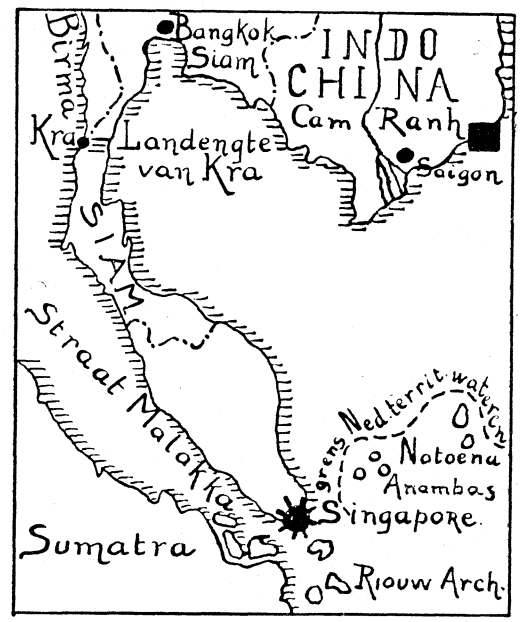

Het Kanaal van Kra.

Het duidelijkste bewijs echter van de groote belangstelling van Japan voor Siam is wel het reeds herhaaldelijk ter sprake gebrachte gerucht, dat Japan voornemens was geld te leenen voor den aanleg van een kanaal door de landengte van Kra. Dit kanaal zou den Zeeweg van den Indischen naar den Stillen Oceaan 600 à 700 zeemijl korter maken. Tot nu toe werden de geruchten omtrent een dergelijk kanaal steeds tegengesproken, hetgeen wel begrijpelijk is. Immers, ook al zou het kanaal slechts ± 50 K.M. lang worden, het blijft toch in ieder geval noodig een bergrug van ± 80 M. hoog door te graven, en dat de economische voordeelen zouden opwegen tegen de formidabele kosten, is al zéér onwaarschijnlijk. Doch de strategische beteekenis van een kanaal valt niet te ontkennen, gezien het feit dat Straat Malakka tijdens een conflict in den Pacific met behulp van de op Singapore steunende zee- en luchtstrijdkrachten gemakkelijk kan worden afgesloten. De kans dat de Japansche handelsvloot een ongestoord gebruik van het Kanaal van Kra zou kunnen maken ingeval van een conflict met Engeland, is in de tegenwoordige omstandigheden niet groot te noemen. Een dergelijk kanaal is natuurlijk uiterst kwetsbaar, en de Japansche zeemacht zou over veel verder Zuidwaarts gelegen bases moeten kunnen beschikken dan thans het geval is.
(Algemeen Handelsblad)
(Vor. ber. Handel met Japan 2145 D.)

E. **LOCARNO-CONFERENTIE TE LONDEN. — Vredesplan van Adolf Hitler. - Fransche, Engelsche en Belgische Perscommentaren. —**
Frankrijk. — De Fransche bladen noemen de Duitsche tegenvoorstellen, welke op 1 April '36 zijn gepubliceerd, negatief, onaanvaardbaar en dreigend. Algemeen is men door deze voorstellen teleurgesteld. Uit de opschriften boven de artikelen blijkt reeds

zeer goed, hoe de Fransche pers deze voorstellen ontvangt. „Petit Parisien" schrijft: „De Führer wil zijn vrede aan Europa dicteeren". „Le Journal": „Hoe Duitschland den vrede begrijpt". „Le Jour": „Het Duitsche antwoord is niets". „Ami du Peuple": „Hitler verwerpt brutaal het plan van de Vier Mogendheden, zonder Flandin te antwoorden". „Ere Nouvelle": „Hitler dient zich aan als dictator van Europa". „Humanité": „Het is een ultimatum".

Engeland. — De Britsche pers is algemeen van oordeel, dat de nieuwe Duitsche voorstellen een basis voor besprekingen kunnen vormen.
„Times" schrijft, dat de vorm, waarin Hitler zijn nieuwe voorstellen indient, de overtuiging van zijn vredeswil versterken. Evenwel bestaat er een hinderpaal voor onmiddellijke onderhandelingen, aangezien het verbreken van het Verdrag van Locarno niet kan worden genegeerd.

België. — „Het Laatste Nieuws" schrijft van zijn kant: De Duitsche antwoordnota is tamelijk ingewikkeld en op sommige plaatsen nog niet heel duidelijk. Men zal daarom verdere opheldering wenschen, zoodat er diplomatieke besprekingen in het vooruitzicht zijn. **(Vorig bericht blz. 2247 D.)**

A. NEDERLAND. — De coördinatie van het verkeer.
Bij Kon. besluit is bepaald, dat paragraaf 47 der wet van 29 November 1935 (Staatsblad no. 685) tot verlaging van de openbare uitgaven in werking treedt op 1 April 1936.
Genoemde paragraaf, welke de coördinatie van het verkeer betreft, bevat de volgende artikelen:
Art. 1. Wij behouden ons voor, gehoord de commissie, bedoeld in art. 4 der wet van 6 October 1934 (Staatsblad no. 534) tot instelling van een Verkeersfonds, met afwijking voor zooveel noodig van hetgeen bepaald is in de Wet openbare vervoermiddelen, over te gaan bij algemeenen maatregel van bestuur, tot invoering van een vergunningsstelsel, als bedoeld in de artikelen 2 en 3.
Art. 2. Het exploiteeren van middelen tot vervoer van personen en van goederen kan worden afhankelijk gemaakt van een door Ons of een door Ons aan te wijzen autoriteit, te verleenen vergunning.
Art. 3. Aan de in het vorig artikel bedoelde vergunning kunnen slechts voorwaarden worden verbonden betreffende:
a) den te volgen weg:
b) het aantal uit te voeren ritten, vaarten of vluchten;
c) de dienstregeling;
d) de tarieven;
e) de verzekering tot dekking van de geldelijke gevolgen van de aansprakelijkheid der ondernemers;
f) de aan personeel en materieel te stellen eischen;
g) de dienst- en rusttijden van het personeel;
en hetgeen verder voor de veiligheid van het verkeer wordt vereischt. (Staatsblad)
(Vor. ber. Verkeerswet 1949 E.)

B. ZWEDEN. — De Olympische Spelen. —
De vakvereenigings-organisatie van Stockholm heeft besloten al haar leden te verzoeken niet deel te nemen aan de Olympische Spelen in Duitschland, in den aanstaanden zomer.
Dit is de eerste sociale actie in Zweden tegen de Olympische Spelen en men verwacht nu, dat alle Zweedsche vakbonden zich bij deze beweging zullen aansluiten en een boycot van de Olympische Spelen zullen bepleiten. (Svenska Dagbladet)
(Vor. ber. Olympische Spelen 2132 G.)

C. BRITSCH-INDIE. — Lord Linlithgow vervangt lord Willingdon als onderkoning. —
Op 2 April '36 is lord Linlithgow naar Indië vertrokken om lord Willingdon als onderkoning te vervangen. (Daily Telegraph) **(Vor. ber. 1901 D.)**

D. NEDERL. OOST-INDIE. — Diensttijd voor zeemiliciens. —
Door de regeering is aan den Volksraad, met verzoek om advies, aangeboden een ontwerp-Koninklijk besluit, behelzende eenige belangrijke wijzigingen in het dienstplichtbesluit voor Ned.-Indië, waarbij onder meer de duur van de eerste oefening voor dienstplichtigen bij de Zeemacht van ten hoogste 5½, 9 en 12 maanden, voor allen gebracht wordt op ten hoogste 18 maanden. Het ligt in het voornemen om zoodanige maatregelen te treffen, dat bij vaststelling van het besluit, conform het thans ingediende ontwerp, het gewijzigde dienstplichtbesluit reeds op de Juli-ploeg 1936 der Zeemacht van toepassing zal zijn. (Aneta) **(Vor. ber. Leger en Vloot 2204 B.)**

E. FILMKUNST. — Nederlandsche film „'t Was 1 April". —
Op 27 Maart '36 vond de première plaats van de Nederlandsch sprekende film „'t Was 1 April", opgenomen in de Duitsche Ufa-ateliers onder regie van Jacq. van Toll en Detlef Sierck. De hoofdrollen werden vervuld door: Herman Tholen, Johan Kaart, Tilly Perin-Bouwmeester, Cissy van Bennekom, Jacques van Bijleveld, Jopie Koopman.
(Red. K. H. A.) **(Vor. ber. Nederl. Film 2215 H.)**

5 APRIL 1936

F. DUITSCHLAND. — De Rijksbank in 1935. —
De omzet van de rijksbank is in 1935 sterk gestegen, hij bedroeg 807.1 milliard mark tegen 685.3 milliard in 1934 en 644.3 milliard in 1933. De bruto-winst bedroeg 152.6 mill. tegen 133.6 mill. in het vorige jaar en 129.4 mill. in 1933. De winst uit beleeningen daalde van 4.1 tot 2.5 mill., de winst op effecten steeg van 9.2 tot 10.8 mill. mark, in het bijzonder door verhooging van het dividend van de Golddiskontbank. De netto-winst bedroeg onveranderd 40 mill. mark. Hiervan gaan overeenkomstig de bankwet 10% of 4 mill. in het wettelijke reservefonds.
Het rijk krijgt 18 millioen en een gelijk bedrag wordt besteed voor het uitkeeren van dividend. De aandeelhouders ontvangen in het geheel weder 12%, waarvan 8% in contanten, de rest komt de anleihestock ten goede. Het aantal aandeelhouders steeg van 13.598 tot 13.623, onder hen bevinden zich 1583 (v. j. 1585) buitenlanders. (Berliner Börsen Zeitung)

G. NOORWEGEN. — Vrouwen tot alle openbare beroepen toegelaten. —
De Tweede Kamer van het Storting, het Odelsting, heeft met 64 tegen 38 stemmen het wetsontwerp aangenomen, waarbij vrouwen worden toegelaten tot alle openbare betrekkingen, op dezelfde voorwaarde als mannen.
In den loop van het debat gingen verschillende stemmen op tegen de benoeming van vrouwelijke predikanten, daar dit de religieuze gevoelens bij de meerderheid der bevolking zou kwetsen. De minister van Justitie antwoordde, dat de regeering een discreet gebruik zou maken van het recht vrouwen tot predikant te benoemen, om zoodoende niet de godsdienstige gevoelens te kwetsen. (Aftenposten)

H. JAPAN. — Rusland's verbond met Buiten-Mongolië. —
De Japansche pers, aldus het telegraaf-agentschap Domei, laakt Rusland's verbond met Buiten-Mongolië. Het vermoeden wordt geuit, dat Nanking een anti-Japansch front heeft gevormd, aangezien Nanking geen enkel protest tegen Rusland's handeling heeft laten hooren. (Domei) **(Vor. ber. 2244 D.)**

I. BELGIE. — Nieuwe wet op de zetelverdeeling in de Kamer. —
Ondanks het scherpe verzet van de Walen, die bevreesd zijn voor een Vlaamsche overheersching van hun land, heeft de Kamer met 115 tegen 54 stemmen, bij één stem onthouding, het wetsontwerp van den minister van Binnenlandsche Zaken betreffende de aanpassing van het aantal parlementsleden bij de sterkte der bevolkingsgroepen, op grondslag van de volkstelling van 1930, aangenomen.
Tevens werd een amendement aangenomen waarin bepaald wordt dat het aantal Kamerleden wordt vastgesteld op 202.
Dit beteekent dat in het vervolg Vlaanderen in de Kamer vertegenwoordigd zal zijn door 96 afgevaardigden, Wallonië door 76, en Brussel door 30, onder wie 6 Vlamingen.

De Vlamingen zullen dus in de toekomst in de Kamer de meerderheid hebben.
De Waalsche chauvinist Van Belle verklaarde op 1 April '36 in de Kamer dat, indien dit wetsontwerp mocht worden aangenomen, Wallonië zich hierbij niet zou neerleggen, maar op een splitsing van België zou aandringen. (Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Kamerzetels 2198 F.)

A. **WIELERSPORT. — Zesdaagsche te Amsterdam.**
De Zesdaagsche wielerwedstrijd te Amsterdam, welke op 2 April '36 is geëindigd, is door het Nederlandsch-Belgische koppel Slaats—Charlier gewonnen.
Het eind-klassement was als volgt:
1. Charlier—Slaats 229 punten.
Op 1 ronde: 2. Pijnenburg—P. v. Kempen 510 pnt.; 3. Billiet—Deneef 273 pnt.; 4. Schön—Hürtgen 210 pnt.; 5. Ignat—Diot 210 pnt.; 6. Wals—J. v. Kempen 206 pnt.; 7. Zims—Küster 151 pnt.
Op 2 ronden: 8. Buysse—Aerts 247 pnt.
Er werden 3060 K.M. afgelegd. (Red. K. H. A.)
(Vor. ber. 1564 G.; Zesdaagsche 2202 E.)

B. **NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Reisbelasting. - Beoordeelingen. —**
Het wetsontwerp tot invoering van een belasting op buitenlandsche reizen is bij het op 31 Maart '36 gehouden onderzoek in de afdeelingen door de Tweede Kamer verre van onverdeeld gunstig ontvangen.
Naar de Telegraaf verneemt hebben leden van vrijwel alle fracties velerlei critiek uitgeoefend. Ook degenen, die in principe zich niet tegen een reisbelasting zouden verzetten, met name ook gezien den nood van de schatkist, hebben tegen het voorgestelde stelsel bezwaren doen hooren. (De Telegraaf)
(Vor. ber. 2201 E.; Tw. Kamer 2247 C.)

C. **ZWEDEN. — Bewapening. —**
De Zweedsche regeering heeft in den rijksdag een voorstel tot versterking van de defensie ingediend, waarbij vooral is voorzien in de versterking van luchtvaart en de verdediging tegen luchtaanvallen.
De jaarlijksche begrooting voor de luchtvaart wordt gebracht op 21 millioen kronen, hetgeen een vermeerdering is van tien millioen. (Svenska Dagbladet)
(Vor. ber. Leger, Vloot en Luchtmacht 2136 G.)

D. **LOCARNO-CONFERENTIE TE LONDEN. — Minister Eden in het Lagerhuis. - Brieven aan Frankrijk en België. - Besprekingen der generale staven.**
In het Lagerhuis sprak Eden op 3 April over het onderhoud dat hij met den Duitschen gedelegeerde Von Ribbentrop heeft gehad. De minister had aan Von Ribbentrop gezegd dat de jongste voorstellen van Hitler naar de meening der Britsche regeering belangrijk waren en een diepgaande studie verdienden.

De kwestie was thans echter te weten, welke de te volgen methode van onderhandelen moest zijn. Er zal tijd noodig zijn om ons in verbinding te stellen met de andere regeeringen en de regeering acht de pauze van dit moment kostbaar. Eden voegde hier aan toe, dat hij Von Ribbentrop had gevraagd Hitler te verzekeren, dat de regeering geen moeite zou sparen om te trachten de onderhandelingen te openen en op een regeling te doen uitloopen.
Teneinde een sfeer van vertrouwen te scheppen zeide Eden, dat hij er nogmaals den nadruk op wilde leggen dat de besprekingen der generale staven zuiver technisch zullen zijn en de politieke verplichtingen niet zullen vergrooten.
Er is voor deze besprekingen nog geen datum vastgesteld, maar zij zullen plaats hebben, zoodra de noodige schikkingen hiervoor zijn getroffen. De regeeringen van Frankrijk en België hebben er in toegestemd, dat de besprekingen der generale staven in Londen zullen worden gehouden.
Betreffende de op 2 April '36 aan den Franschen en Belgischen ambassadeur overhandigde documenten zeide Eden, dat deze vergezeld waren van de volgende mededeeling:
Uwe Excellentie zal het op prijs stellen, dat de overhandiging van deze documenten geenszins beteekent, dat, naar de meening van de Britsche regeering, de verzoeningspoging waarop gezinspeeld werd is mislukt.
De Britsche regeering is intusschen bereid den Britschen generalen staf instructie te geven onmiddellijk in contact te treden met de Fransche en Belgische generale staven teneinde de technische voorwaarden te bespreken, waaronder de verplichtingen moeten worden uitgevoerd ingeval van een niet-geprovoceerden aanval.
De tekst van den brief, dien minister Eden heeft gericht aan den Franschen ambassadeur Corbin, en van het daarop gegeven vrijwel gelijkluidende antwoord, is de volgende:
„Onder verwijzing naar den tekst van de besluiten, op 19 Maart opgesteld door vertegenwoordigers van België, Frankrijk en Groot-Brittannië ben ik gemachtigd u de officieele verzekering te geven, dat, indien de verzoeningspoging, gedaan in den vorm van de aldus geopperde regeling, mocht mislukken, Z.M.'s regeering
1o. onverwijld in overleg met uw regeering en de Belgische regeering de maatregelen zal nagaan, die genomen moeten worden om het hoofd te bieden aan de nieuwe situatie, die dan zou zijn ontstaan. Zij zal, overeenkomstig het verdrag van Locarno, onverwijld uw regeering te hulp komen, met alle middelen waartoe in gemeenschappelijk overleg besloten wordt. Zij zal, in ruil voor de toezegging van wederkeerigheid van de zijde uwer regeering en in overleg met haar, alle doeltreffende maatregelen nemen, die in haar macht staan om de veiligheid van uw land te verzekeren tegen een niet-uitgelokten aanval. Te dien einde zal contact worden verkregen of gehandhaafd tusschen de generale staven van onze twee landen, zooals dat bedoeld is in par. 3, sub 2 van bedoelde regeling.
2o. Bovendien zal Z.M.'s regeering er met de uwe naar streven, van den Volkenbondsraad te verkrijgen, dat hij elke aanbeveling opstelt, die van nut kan zijn voor de handhaving van den vrede en de eerbiediging van het volkenrecht."
In zijn bevestigend schrijven geeft Corbin nog eens met zooveel woorden de verzekering van wederkeerigheid bij het waarborgen der veiligheid. (Daily Telegraph - Le Temps)
(Vor. ber. 2249 E.; Eden 2243 B.)

E. **OOSTENRIJK. — Phoenix Levensverzekering-Maatschappij. —**
De Oostenrijksche minister van Financiën heeft een verklaring afgelegd, omtrent financieele moeilijkheden van de Oostenrijksche Phoenix.
Hervormingen waren buitengewoon noodzakelijk geworden, aangezien bij de mutaties in het bestuur, die een maand geleden plaats vonden (toen de Duitscher dr. Berliner, die de huidige Oostenrijksche republiek belangrijken financieelen steun verleende, overleed, en werd vervangen door von Reiningshaus) een tekort in de premiereserves was ontstaan.
Dr. Draxler verklaarde, dat het tekort niet grooter zou zijn dan 250 millioen schilling. Dit tekort zal gedekt moeten worden door uitgifte van een obligatieleening door het garantiefonds voor verzekeringsmaatschappijen, dat ingevolge een der afgekondigde besluiten in het leven zal worden geroepen.
In ruil hiervoor zal dit concern zijn transacties moeten onderwerpen aan de contrôle van het assurantiefonds en geleidelijk deze obligaties vervangen door andere middelen en de obligaties aan het garantiefonds retourneeren.
De directie der Phoenix-Levensverz. Mij. voor Nederland deelde mede, dat het bedrijf in Nederland onder toezicht der Verzekeringskamer staat en dat voor dit bedrijf de door de Nederlandsche wettelijke bepalingen vereischte reserve-deposito's hier te lande aanwezig zijn. (Reichspost - Vaderland)

F. **ZWITSERLAND. — Bewapening. —**
De Zwitsersche bondsraad heeft besloten 40 nieuwe militaire vliegtuigen aan te schaffen, voor een bedrag van 5.1 millioen francs.
Deze toestellen zullen geheel Zwitschersch fabrikaat zijn. (Neue Zürcher Zeitung)
(Vor. ber. Leger en Luchtmacht 1697 L.)

G. **VEREENIGDE STATEN. — Lindbergh's baby. - Hauptmann terechtgesteld. —**
Onder groote belangstelling heeft op 3 April '36 de terechtstelling plaats gehad van Bruno Richard Hauptmann, den ontvoerder en moordenaar van het kind van Lindbergh.
De executie geschiedde in den electrischen stoel in de gevangenis van Trenton. (A. N. P.)
(Vorig bericht blz. 2011 F.)

H. **ROEISPORT. — Cambridge wint van Oxford. —**
Voor de dertiende maal in successie heeft Cambridge op 4 April '36 de jaarlijksche bootrace tegen Oxford gewonnen. (Daily Telegraph) **(Vor. ber. 1753 D.)**

6 APRIL 1936

A. LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig besproken zijn. - Onze wekelijksche opgave. —
Duitsch: Hans Jüngst — „Das Geständnis." (S. Fischer Verlag, Berlin)
Engelsch: Ernest A. Baker — „The History of the English Novel: The Age of Dickens and Thackeray." (Witherby)
W. Somerset Maugham — „Cosmopolitans." Very short stories. (Heinemann)
Fransch: Jean Vignaud — „L'Ange du 13me jour." (Albin Michel, 1936)
Italiaansch: Stefani Landi — „Il muro di casa." (Valentino Bompiani, Milano)
Poolsch: Bruno Jasenskij — „Chelowek menjajet Kozjoe" (De mensch verwisselt van huid). (Staatsuitgeverij, Moskou)
Russisch: W. Ardof — „I Smjeg i grjeg" (Lach en zonde). (Sovjetskij pisatel, Moskou)
Spaansch: Narciso Alonso Cortés — „Historia de la literatura española." (Impr. Castellana, Valladolid)
Vlaamsch: Emile Buysse — „Vlamingen." (Uitg. Mij. „De Pauw", A'dam) (Red. K. H. A.) **(2244 B.)**

B. NEDERLAND. — Nieuwe Belga-pariteit. —
Het bestuur van de Ver. v. d. Effectenhandel heeft besloten ten aanzien van den Belga een vaste pariteit aan te nemen van 25 cent, hetgeen nagenoeg overeenkomt met den wisselkoers, die op het oogenblik 24.89 bedraagt. De waarde van den Belgischen franc wordt dan 5 cent. (Keesings Financieel Archief)
(Vorig bericht blz. 1741 F.)

7 APRIL 1936

C. NEDERLAND. — Onderwijs. - Inaugureele rede van Prof. dr. N. A. Donkersloot over „Dichter en Gemeenschap". —
Op 6 April '36 aanvaardde prof. dr. N. A. Donkersloot, die benoemd is tot gewoon hoogleeraar in de Nederlandsche taal- en letterkunde, openlijk het hoogleeraarsambt door het uitspreken van een rede: „Dichter en gemeenschap" in de Aula der Gemeentelijke Universiteit te Amsterdam.
Tusschen dichten en schrijven, begon prof. Donkersloot, moet een onderscheid gemaakt worden, als destijds Van Eeden deed tusschen spreken en praten. De term dichten wordt aldus, met een uitbreiding der gebruikelijke beteekenis, in den ruimsten zin van het woord gebruikt, ter aanduiding van het zeer bijzonder en geïntensiveerd gebruik der taal, dat de kunstenaar er van maakt, op de wijze der verbeelding en tot een scheppend doel; in tegenstelling tot andere wijzen en doeleinden, waartoe de taal gebruikt kan worden.
Nu in verschillende landen van overheidswege de doeleinden van het dichterschap met die van den staat vereenzelvigd worden, dient zich de vraag naar de verhouding van dichter en gemeenschap nadrukkelijk aan.
„De" gemeenschap is tot op zekere hoogte een fictie, veronderstelt in de samenleving een idealiteit, die daarin maar zeer onvolkomen aanwezig is. De fictie der totaliteit, die de werkelijkheid in schijn op een ander plan heft, heeft er belang bij den dichter niet slechts uit het volk af te leiden, maar ook ertoe te herleiden, hem volgens duidelijke bepaalde richtsnoeren in den dienst ervan te stellen. Evenzoo kan men, uitgaande niet van een nationalistische doch van een historisch-materialistische wereldbeschouwing den dichter afleiden uit de klasse en de economische omstandigheden en hem in zijn taak wederom tot deze herleiden als dichterlijk strijder voor een verbeterde samenleving. Nationaal en sociaal gevoel zijn natuurlijk beide denkbaar als inspiratiebronnen, maar aanwijzing van plaats en opdracht van den dichter door die gegevens vermindert de spanwijdte van het dichterschap. Een derde vooroordeel is het romantisch individualistische, dat de dichters als geheel op zichzelf staande, onherleidbare en onverklaarbare phenomenen willen opvatten.
Men kan niet, als Sainte Beuve en Taine gemeend hebben, het genie volledig analyseeren en determineeren; wel draagt het onderzoek van alle denkbare bouwstoffen van kunst, stijl en kunstenaar veel tot de kennis er van bij; bepaalde factoren van invloed, met name de economische en sociologische zijn bij het litteratuuronderzoek dikwijls verwaarloosd, de historisch-materialistische litteratuur-beschouwing is meermalen een waardevol middel gebleken tot gedeeltelijke verklaring van bepaalde aspecten der litteratuur, maar zij maakt van een belangrijken factor van invloed, de economische omstandigheden, den overheerschenden.
De voornaamste voorwaarde van alle wetenschap is het besef, dat elk verschijnsel verscheidene aspecten heeft en dat alle mogelijkheden en kenmerken zonder eenige vooropstelling nagegaan moeten worden om tot die betrekkelijk bevredigende uitkomst te komen, die men met eenig recht voor wetenschappelijk verantwoord waagt te houden.
Alle dichtkunst veronderstelt in zekere mate gemeenschap; dit ligt reeds in het wezen der taal. In de uiting ligt een sociaal beginsel; het uitgeven is een sociale daad. De verklanking van het innerlijk leven vraagt om weerklank. Een interne, verborgen relatie met een gemeenschap is een levensvoorwaarde der kunst. De dichters zijn zich hier niet altijd van bewust. Sinds de Middeleeuwen ontwikkelt zich een proces van verbijzondering van het individueele bewustzijn en van de vermindering der sociale en cultureele cohaesie; in zekeren zin dus een ontbinding, maar tegelijk een onvergelijkelijk rijker differentieering van geestelijke nuances. Renaissance en Romantiek zijn stadiën van dit proces. Het gehoor der dichters is daarbij klein geworden. Men houde echter de kloof tusschen dichter en gemeenschap niet in vergelijking tot vroeger, voor grooter dan werkelijk het geval is, en stelle ook niet alleen het z.g. individualisme aansprakelijk er voor; er zijn hier ook factoren van technische en economische ontwikkeling in aanmerking te nemen. Bovendien heeft het individualisme een natuurlijk tegenwicht, het sterke persoonlijkheidsbesef is bij vele dichters samengegaan met een levendig sociaal gevoel, gemeenschapszin en vaderlandsliefde. Alle dichters wortelen trouwens dieper in samenleving en in eigen volk dan zij zelf soms meenen.
De dichter dient de cultuur van zijn volk, en als hij een groot dichter is, van een volkerencomplex op twee wijzen, behoudend en scheppend, vernieuwend en stuwend. Hij vervult een louterende en scheppende cultureele functie.
De geschiedenis der dichtkunst wijst uit, dat het recht der persoonlijkheid op eigen levensruimte niet slechts een levensbelang der kunst maar ook een vitaal belang der cultuur en daarmede der gemeenschap is. (Red. K. H. A.)
(Vor. ber. Ambtsaanv. in het Onderwijs 2239 C.)

D. ABESSYNISCH-ITALIAANSCH CONFLICT. — 31 Maart. — Harrar (E 6) gebombardeerd. —
Bij het hevige bombardement van Harrar (E 6) zijn vele Europeesche (voornamelijk Fransche) kerken, huizen en missies getroffen.

Sardo in Aoesi (C 5) bezet; Atsjangi meer (C 5).
De Italianen hebben in het Noord-Oosten Sardo in Aoesi (C 5) bezet; zij bereikten het Atsjangi meer (C 5).

2 April. — Gondar (C 3, 4) bezet. —
Naar verluidt zijn de Italianen Gondar (C 3, 4) binnengerukt.

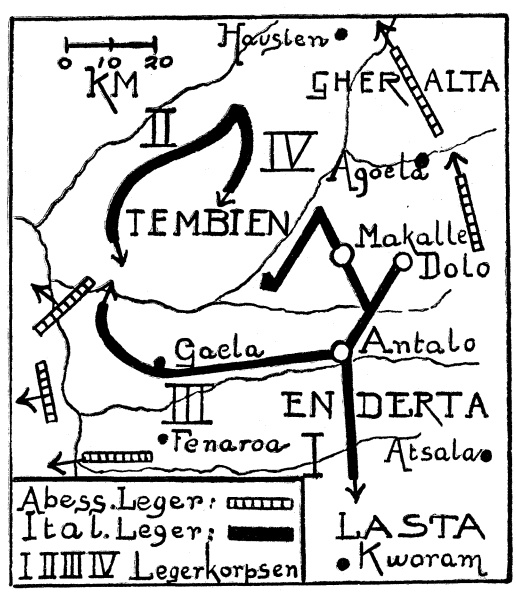

3 April. — Commissie van dertien. - Mussolini wenscht onderhoud met de Madariaga.
Volgens een rapport van de Madariaga aan de leden van de commissie van dertien, heeft Mussolini zich bereid verklaard na 12 April een vertegenwoordiger naar Genève te zenden, om besprekingen te voeren met de commissie van dertien. Mussolini heeft echter de Madariaga verzocht, om voor dien tijd naar Rome te komen om met hem te confereeren.

4 April. — Kworam (C 4) bezet.
De Italianen hebben Kworam (C 4) bezet.
(La Stampa - A. N. P.) **(Vorig bericht blz. 2244 F.)**

A. **KLEINE ENTENTE. — Protest tegen de invoering van den algemeenen dienstplicht in Oostenrijk. —**
De gezanten van Roemenië en Joego-Slavië en de Tsjecho-Slowaaksche zaakgelastigde hebben op 6 April '36 op de bondskanselarij drie gelijkluidende nota's overhandigd inzake het Oostenrijksche besluit tot wederinvoering van den algemeenen dienstplicht. In de nota's zouden de regeeringen der Kleine Entente zich niet alleen beperken tot een protest tegen de schending van het verdrag van St. Germain, doch ook mededeelen, dat zij voornemens zijn een beroep te doen op den volkenbond.
Tijdens de overhandiging heeft de Oostenrijksche minister van Buitenlandsche Zaken, Berger Waldenegg, geenerlei opmerking gemaakt. (Prager Presse)
(Vorig bericht blz. 2249 B.)

B. **MEXICO. — Godsdienststrijd. —**
De „Katholieke Wereldpost" meldt uit San Antonio de Texas:
Nu in verschillende staten van Mexico de kerken weer geopend zijn, heeft het Mexicaansche volk weer eenige hoop gekregen, dat er voor de Kerk betere dagen zullen aanbreken. (Kathol. Wereldpost)
(Vorig bericht blz. 2223 C.)

C. **NEDERL. OOST-INDIE. — Mr. G. H. C. Hart terug naar Indië. - Economische samenwerking met Nederland. —**
Mr. G. H. C. Hart, directeur van het departement van Economische Zaken te Batavia, die een viertal weken hier te lande heeft vertoefd ter bespreking met den minister van Koloniën en andere autoriteiten, van de economische samenwerking tusschen Indië en het moederland, is op 4 April naar Indië teruggekeerd.
Vóór zijn vertrek heeft Mr. Hart op een gehouden persconferentie een uiteenzetting gegeven over de diverse aspecten der economische samenwerking tusschen Nederland en Nederl. Oost-Indië. Wij ontleenen hieraan:
Indië heeft het gevoel gekregen dat de behartiging van zijn belangen door Nederland niet in voldoende mate plaats vindt. Nauwere economische samenwerking tusschen beide deelen van het Rijk is noodzakelijk. Indië vindt het zeer vleiend wanneer het van den kring der openbare meening in Nederland uit op den schouder geklopt wordt om zijn radicale bezuinigingspolitiek en de voor een buitenstaander nauwelijks begrijpelijke aanpassing, maar juist deze platonische waardeering wekt dikwijls meer reacties omdat men het gevoel heeft dat de groote massa in Nederland geen denkbeeld heeft, hoezeer deze aanpassing Indië heeft aangegrepen. Wanneer Nederland de moeite neemt de Indische grieven au sérieux te nemen, zal na de crisis de band tusschen Nederland en Indië hechter in plaats van losser blijken te zijn geworden. (De Telegraaf)
(Vor. ber. Mr. G. H. C. Hart 1886 I.)

D. **FRANKRIJK. — Werkloosheid. —**
Volgens de officieele wekelijksche statistiek, die door het ministerie van arbeid wordt gepubliceerd, bedroeg het aantal steuntrekkende werkloozen op 28 Maart 465.000. (Le Temps) **(Vor. ber. 2245 D.)**

E. **ENGELAND. — Abessynisch-Italiaansch Conflict in het Lagerhuis. —**
Minister Eden verdedigde het optreden van de regeering te Genève inzake het Italiaansch-Abessynische geschil. De les van het geschil, zoo zeide hij, is:
1. dat de Volkenbond beperkt als zij is, wat het aantal zijner leden betreft, begrensd is in haar werkzaamheid;
2. dat de financieele en economische sancties niet onmiddellijk effect kunnen hebben, indien niet alle naties tot den Volkenbond behooren.
Naar de meening van de Britsche regeering is het onduldbaar dat wij eenvoudigweg te Genève over verzoening spreken, terwijl de oorlog voortgaat. Er moet of, zijn een werkelijke verzoening, d.w.z. een verzoening, die binnen een gegeven periode leidt tot het staken der vijandelijkheden, of wel de commissie van achttien zal opnieuw haar taak onder oogen hebben te zien. De houding der regeering blijft dezelfde, die zij gedurende het geheele geschil is geweest. Wij zijn bereid deel te nemen, met anderen, aan economische en financieele maatregelen, indien die anderen deze maatregel aanvaarden en hen in denzelfden geest uitvoeren als wij.
Neville Chamberlain sloot na Eden namens de regeering de debatten.
Ten slotte werd de motie der regeering, waaraan de vertrouwenskwestie was verbonden, met 361 tegen 145 stemmen aangenomen. (Daily Telegraph)
(Vor. ber. Eden 2251 D.; Lagerhuis 2099 G.; Abess.-Ital. Conflict 2252 D.)

F. **BELGIE. — Resultaten van de volmachten. - Belgische regeering brengt gunstig verslag uit. —**
Het verslag der Belgische regeering aan de beide Kamers inzake de volmachten is op 5 April '36 verschenen. Het bevat een studie van de monetaire problemen, de reorganisatie van het bankwezen, de economische expansie, de reorganisatie van de inwendige structuur van het land en de buitenlandsche economische politiek. Het wijst met nadruk op de sterke monetaire positie van België, op het verdwijnen van het probleem der liquiditeit van banken, op de daling van het aantal werkloozen van 270.000 tot 160.000, de uitbreiding van den wisselhandel en de uitbreiding van den handel met de Ver. Staten, Noorwegen, Canada, de Sovjet-Unie, Polen en Portugal. Het rapport eindigt met de woorden, dat de regeering gelooft, te hebben beantwoord aan datgene, wat parlement en volk van haar hebben verwacht.
(Het Laatste Nieuws) **(V. b. Volmachten 1606 F.)**

G. **ZWEMSPORT. — Tiny Wagner vestigt nieuw wereldrecord. —**
Tijdens de op 5 April '36 in het Sportfondsenbad te Amsterdam gehouden internationale zwemwedstrijden van „Het IJ" heeft mej. Tiny Wagner het wereldrecord 500 yards vrije slag verbeterd, door dezen afstand af te leggen in den tijd van 6 min. 9.8 sec. Het oude record stond sedert 22 Febr. '36 op naam van de Deensche zwemster Ragnhild Hveger met een tijd van 6 min. 14.8 sec. (Red. K. H. A.)

H. **ENGELAND. — Lord Eustace Percy waarschuwt tegen Duitschland. —**
Lord Eustace Percy, de kortgeleden afgetreden minister zonder portefeuille, heeft te Eastbourne een redevoering uitgesproken, waarin hij o.m. het volgende naar voren bracht:

De publieke opinie vergist zich vaak. De menschen zijn verontwaardigd over den aanval van Italië, maar spreken over het verdrag van Versailles op een wijze, die de Duitsche regeering zou moeten aanmoedigen te denken, dat wij geen enkele grens in Europa heilig achten. Er is iets in de openbare meening in Engeland, die soms schijnt aan te duiden, dat Engeland eerder bereid is zich in de toekomst aan den kant van Duitschland te plaatsen dan aan den kant van Frankrijk. Dat is juist de toestand in de openbare meening, welke er toe bijdroeg den laatsten oorlog te doen ontbranden. Duitschland vormt een gevaar, het eenige gevaar, voor een toekomstigen Europeeschen oorlog. Wij zullen dit gevaar het hoofd bieden door duidelijk te verstaan te geven, dat de grenzen onschendbaar zijn en dat iedere agressie op die grenzen zal stuiten op een actieve, militaire verdediging. Wij hebben dat in 1914 niet duidelijk gemaakt. Wij moeten niet meer onstandvastig zijn. Daarom steun ik de besprekingen der generale staven. Men zegt dikwijls, dat wij ons aan Hitler's woorden moeten houden, maar de moeilijkheid is, dat hij niet heeft aangeboden iets te doen. Laten wij ons inspannen Duitschland terug te brengen naar den Volkenbond en laten wij tot Hitler zegen: Zijt gij bereid u als goede nabuur aan de ronde tafel neer te zetten of zijt gij alleen bereid op te treden als een partijleider op het spreekgestoelte?
(Manchester Guardian)

I. **CONGO (BELG.). — In- en Uitvoer in 1935. —**
De invoer in Belgisch Congo bedroeg in 1935 177.546,5 (163.576,1) t., ter waarde van frs. 524.5 (377.6) mill. De uitvoer beliep 398.983,2 (336.086) t.

ter waarde van frs. 1.202,9 (843.3) mill. De toeneming der waarde (ten gevolge van de devaluatie) is dus belangrijk grooter geweest dan de stijging van de hoeveelheid. Merkwaardig is, dat, niettegenstaande de devaluatie toch een grooter voorsprong op de buitenlandsche markten zou moeten geven, de handel met het moederland relatief is gestegen: van den invoer kwamen 75.939,1 t. of 42.77% uit België, tegen 35.2% in 1934, in waarde: frs. 201 mill. of 38.33% (v. j. 41.55%). Van den uitvoer ging 218.479 t. of 54.75% (v. j. 50.5%) naar België, in waarde: frs. 914.3 mill. of 76.01% (v. j. 74.87%). (Le Soir)

(Vor. ber. Belg. Congo 1396 H.)

8 APRIL 1936

A. **NEDERLAND. — Ned. Sociologische Vereeniging.**
Op 6 April '36 is te Amsterdam in het „Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis" een „Nederlandsche Sociologische Vereeniging" opgericht.
De voorzitter van dit comité, prof. mr. W. A. Bonger, hield een openingsrede, na afloop waarvan de vereeniging werd gesticht en de statuten vastgesteld.
Het comité werd door de vergadering met de bestuursopdracht bekleed, waaraan prof. Steinmetz als ethnoloog toegevoegd werd. Het bestaat uit prof. dr. H. Bolkestein, prof. mr. W. A. Bonger, prof. dr. M. J. H. Cobbenhagen, prof. mr. H. Frijda, prof. mr. R. S. Gerbrandy, dr. A. E. van Giffen, prof. mr. N. W. Posthumus, dr. J. J. von Schmid, prof. dr. S. R. Steinmetz, prof. dr. Z. W. Sneller, prof. dr. H. N. ter Veen en prof. dr. G. M. Verrijn Stuart.
Prof. Bonger werd tot voorzitter, dr. von Schmid tot secretaris en prof. Ter Veen tot penningmeester gekozen. (A. N. P.)

B. **JAPAN. — Militaire staatsgreep van 26 Februari 1936. - Ingrijpende maatregelen. —**
Het departement van Oorlog maakt een nieuwe belangrijke en ingrijpende maatregel bekend, welke ten doel heeft orde te scheppen in het Japansche leger en waartoe wordt overgegaan op grond van de gebeurtenissen in Februari. Terwijl reeds een aantal generaals waren overgeplaatst, wordt thans bekend gemaakt, dat 112 officieren van het veldleger, waaronder vier regimentscommandanten, zes bataillonscommandanten en een directeur van een militaire school in de reserve worden geplaatst. De regiments- en bataillonscommandanten van het derde regiment der keizerlijke gardedivisie en van het derde en het eerste regiment infanterie, waartoe de opstandige officieren en soldaten hebben behoord, zijn allen in de reserve geplaatst. (Domei) **(Vor. ber. 2233 A.; Leger, Vloot en Luchtmacht 2246 C.)**

C. **ENGELAND. — Begrootingsjaar 1935-'36. - Overschot. —**
De inkomsten van het begrootingsjaar, dat op 31 Maart '36 gesloten is, hebben £ 752.920.144 bedragen. De uitgaven bedroegen £ 749.979.442; hierbij zijn inbegrepen £ 12.466.224 voor de aflossing van schulden. Er is dus een overschot van £ 2.740.902.
Neville Chamberlain heeft in zijn beschouwingen over de begrooting in April van het vorige jaar de verwachting uitgesproken, dat de inkomsten 734.5 millioen zouden bedragen en de uitgaven 734 millioen. Destijds was geen aflossing voorzien. (Times)
(Vor. ber. Begrooting 2216 C.; Overschot 1744 B.)

D. **NEDERL. OOST-INDIE. — Bruggenbouw. - Twaalf jaren-plan. —**
Volgens de Java Bode is een program voor de verwisseling van alle welijzeren bruggen in de S.S.-lijnen opgezet, in een periode van twaalf jaar.
Dit program voorziet in een brugverwisseling van ± 900 ton per jaar. De bruggen van groote lengte zijn het eerst aan de beurt. Zoo werden in 1934 en 1935 omgebouwd: de Tjimanoekbrug bij Tjibatoe — Preanger, lang 90 M. en zwaar 152 t. — de Tjisaätbrug bij Nagrek — Preanger, lang 180 M. en zwaar 304 t. — de Tjisokanbrug bij Tjirandjang — res. Buitenzorg, lang 105 M. en zwaar 200 t. — en de Porrongbrug bij Tarik — res. Soerabaja, lang 179 M. en zwaar 420 t.
In 1936 zijn onder handen de verwisseling van de Tjitaroembrug bij Radjamandala en de Brantasbrug bij Kertosono.
In de plaats van de oude Tjitaroembrug zal worden gelegd de oude Tjisomangbrug, die uit vloeistaal bestaat en voor dit doel is omgebouwd.
Het zal hier noodig zijn om in één nacht de oude bruggen ter lengte van 150 M. te verplaatsen en te vervangen door de naast de oude brug te monteeren Tjisomangbrug.
Ook de Brantasbrug levert moeilijkheden, daar door het karakter van de Brantas, met haar vele bandjirs, in het rivierbed nergens steigerwerk gebouwd mag worden. Voor 1936 en 1937 staan verder op het program de verwisseling van de Serajoebrug bij Maos, de Porrongbrug bij Porrong en de wijziging van de Tjitandoeibrug bij Tjiharong, iedere brug wederom haar eigen bijzondere moeilijkheden biedend.
(Java Bode)

E. **JULES DIRICKX OVERLEDEN. —**
Op bijna drie-en-vijftigjarigen leeftijd is te Rotterdam, waar hij slechts voor een enkelen dag vertoefde, de populaire operette-tenor Jules Dirickx, plotseling overleden.
Zijn grootste succes behaalde hij in „Die schöne Cubanerin" met Else Grassau. (Red. K. H. A.)

F. **NEDERL. OOST-INDIE. — Dr. J. W. Meyer Ranneft vraagt ontslag als vice-president van den Raad van Indië. —**
Dr. J. W. Meyer Ranneft, vice-president van den Raad van Ned.-Indië heeft ontslag gevraagd uit 's lands dienst met ingang van 23 Juni '36. Hij is voornemens diezelfde maand met de „Sibajak" voorloopig naar Nederland te vertrekken. (Aneta)
(Vor. ber. Raad van Ned.-Indië 1698 G.)

G. **LUCHTVAART. — Eerste reis van het nieuwe luchtschip LZ 129 „Hindenburg". —**
Het nieuwe luchtschip LZ 129 „Hindenburg" is op 31 Maart '36 om half zes in den ochtend voor zijn eerste reis naar Zuid-Amerika uit Friedrichshafen gestart met als bestemming Rio de Janeiro. Deze eerste Oceaan-vlucht voerde ook over een groot gedeelte van Nederland.
Kapitein Lehmann voerde het commando. Een-en-negentig personen waren aan boord, namelijk een uit vier-en-vijftig personen bestaande bemanning en zeven-en-dertig passagiers.
Onder de luchtreizigers bevonden zich ook dr. Eckener, die de nieuwe luchthaven in de Braziliaansche hoofdstad persoonlijk wil gaan bezichtigen, en Commander Peck, die de proefvluchten van het luchtschip in opdracht van de Amerikaansche bondsregeering heeft meegemaakt en die met Duitsche instanties voeling heeft gezocht betreffende de instelling van een transatlantischen luchtschipdienst.
Het luchtschip is op 4 April '36 om 6.20 's morgens aan den ankermast van het nieuwe vliegveld Santa Cruz nabij Rio de Janiero vastgemaakt.
(Nwe. Rotterd. Crt.) **(Vor. ber. LZ 129 2204 A.)**

H. **MUZIEK. — Karl Hoffmann overleden. —**
Karl Hoffmann, die gedurende 40 jaar eerste violist van het oorspronkelijk Boheemsch Strijkkwartet was en ook in ons land groote triomfen heeft gevierd, is op 31 Maart '36 te Praag overleden. (Red. K. H. A.)

I. **ENGELAND. — De kroning van Edward VIII. —**
Eerste minister Baldwin heeft op 2 April '36 bekend gemaakt, dat de kroning van koning Edward VIII zal plaats hebben in Mei 1937. De juiste datum zal binnenkort worden medegedeeld. (A. N. P.)
(Vor. ber. Koning Edward VIII 2202 A.)

A. SPANJE. — President Zamora moet aftreden. — De president van de Spaansche republiek, Alcala Zamora, is op 7 April '36 gedwongen af te treden, nadat in het parlement een motie van wantrouwen tegen hem was aangenomen met 238 tegen vijf stemmen. In deze motie wordt verklaard dat de op 7 Jan. 1936 plaats gehad hebbende ontbinding van het parlement niet noodzakelijk was.

De zitting van het parlement werd geopend door Martinez Barrios, voorzitter van de volksvertegenwoordiging. De regeeringsbanken waren leeg, waaruit men de conclusie trok, dat de regeering zich buiten het debat wilde houden.

De socialist Prieto kreeg het woord en verklaarde, dat de president van de republiek tweemaal gebruik had gemaakt van zijn recht tot ontbinding van de Kamer. Onder toejuichingen van de geheele linkerzijde verklaarde hij, dat deze hiervan zonder bitterheid kennis neemt, doch zich genoopt voelt een motie in te dienen, die bij aanneming met volstrekte meerderheid het aftreden van den president der republiek beteekent.

Voor de motie van wantrouwen stemden de communisten, de sociaal-democraten, de Catalaansche linkerzijde, de republikeinsche actie en de linksche republikeinen. De oppositie bracht er vijf stemmen tegen uit, terwijl de katholieke volksactie en de twee monarchistische partijen zich van stemming onthielden.

Artikel 81. — Artikel 81 van de Grondwet bepaalt: In geval van een tweede ontbinding van het parlement bestaat de eerste daad van de nieuwe Kamer hierin, de noodzakelijkheid te onderzoeken van de ontbinding der vorige volksvertegenwoordiging. Wanneer zich daarbij een volstrekte meerderheid tegen deze ontbinding uitspreekt, beteekent dit de afzetting van den president der republiek. De voorzitter van het parlement is door de Grondwet aangewezen den president der republiek voorloopig te vervangen. Nieuwe verkiezingen voor een president moeten binnen acht dagen worden uitgeschreven en binnen dertig dagen worden gehouden. Tot dit doel worden door evenredig, geheim en direct kiesrecht evenveel vertrouwenslieden gekozen als het parlement leden telt. De vertrouwenslieden kiezen daarop, samen met de afgevaardigden, den nieuwen president.

Het bureau van de Kamer, met uitzondering van de twee leden der katholieke Volksactie, heeft zich naar de particuliere woning van Zamora begeven om hem zijn afzetting mede te deelen. Zamora weigerde het bureau te ontvangen en verlangde schriftelijke mededeeling van zijn afzetting. Bij het verlaten van Zamora's woning weigerden de leden van het bureau iets te zeggen. Zij begaven zich hierop naar het paleis van den president om er zich officieel te laten aandienen.

Martinez Barrios zal Zamora vervangen totdat Zamora's opvolger zal zijn gekozen. (El Sol - A. N. P.)

(Vor. ber. Zamora 131 F.)

B. NEDERL. OOST-INDIE. — Oprichting van de N.V. Java Textiel Maatschappij. - Vestiging te Tegal.

Dezer dagen is te Enschede een vergadering gehouden van alle deelnemers in de combinatie tot vestiging van een textielindustrie in Nederl.-Indië, voorloopig dan een proefweverij, op de basis van het Centrale Plan der Textiel-commissie.

In deze vergadering heeft de textielcommissie verslag uitgebracht omtrent de werkzaamheden en de noodige machtigingen verkregen om met haar arbeid verder te gaan.

Deze machtigingen betroffen o.a. grondaankoopen en aanstelling van personeel. Verder werden de statuten in kort concept door de vergadering vastgesteld. Er is verder besloten de oprichting eener N.V. Java Textiel Maatschappij, welke de proefweverij zal exploiteeren, zoo spoedig mogelijk te doen geschieden, waarschijnlijk met volmachten.

De vergadering wees, voor het geval dat deze laatstgenoemde procedure gevolgd werd, aan als commissarissen de heeren Joan Gelderman (H. P. Gelderman en Zn. N.V.), Oldenzaal, voorzitter; E. W. Scholten (dir. Fa. Geo Wehry), Amsterdam; A. A. Pauw (dir. Ned. Handel-Mij.), Amsterdam; P. Fentener van Vlissingen Pzn. (dir. P. F. van Vlissingen en Co's Katoenfabrieken), Helmond; H. van Heek Hz. (dir. Van Heek en Co. N.V.), Enschede; H. J. Ekker (dir. Kon. Weefgoederenfabr. v.h. C. T. Stork en Co. N.V.), Hengelo (O.); Jan Scholten (Fa. J. F. Scholten en Zn.), Enschede; A. J. Blijdenstein (dir. N.V. Katoenspinnerij „Bamshoeve"), Enschede; prof. dr. J. Wisselink (Rotterdam), laatstgenoemde secretaris. Prof. Wisselink zal tevens optreden als economisch adviseur der N.V.

De raad van beheer werd als volgt samengesteld: Sigm. Menko N.Jzn. (dir. N. J. Menko N.V.), Enschede, voorzitter; E. Gorter (Fa. H. ten Cate Hzn. en Co.), Almelo; A. Ankersmit (dir. N.V. tot Exploitatie van Ankersmit's Katoenfabrieken, Deventer; dir. N.V. Everard & Co's Export Mij.), Deventer en W. Companjen (dir. N.V. Harmsen Verwey en Co.), Semarang. Als secretaris van den raad van beheer zal optreden de heer H. Meyer, secretaris der directie van N. J. Menko N.V.

De oprichting van de proefweverij op Java op basis van het z.g. Centrale Plan bevindt zich thans in een vergevorderd stadium.

Prof. dr. J. Wisselink, die in Juni 1931 in zijn inaugureele rede te Rotterdam de mogelijkheden van een katoenindustrie in Indië besprak en aandrong op een uitgebreid vestigingsonderzoek, stelde zich reeds toen op een collectiviteitsbasis. Later zijn, onder voorzitterschap van den heer Joan Gelderman, inleidende besprekingen gehouden om tot een centraal plan te komen.

Naar Aneta aan de Indische bladen meldt, zal het proefbedrijf in de residentie Tegal komen. (Telegraaf - Aneta)

(Vor. ber. Textielfabr. op Java 407 H.)

9 APRIL 1936

C. DUITSCHLAND. — De nieuwe Rijksdag. — Omtrent de samenstelling van den nieuwen rijksdag wordt o.m. het volgende bekend gemaakt:

Volgens het resultaat van de rijksdagverkiezingen van 29 Maart zijn in totaal 740 afgevaardigden gekozen.

Onder de bekende persoonlijkheden, die hun intrede zullen doen in den nieuwen rijksdag bevinden zich o.m.: S.S.-Obergruppenführer Daluege, S.A.-Obergruppenführer von Jagow, generaal Litzmann, prins August Wilhelm von Hohenzollern, ambassadeur von Ribbentrop, gouverneur dr. Schnee (vroeger gouverneur van Duitsch-Oost-Afrika), rijksjeugdleider Baldur von Schirach, Amtsleiter van het bureau voor rassenpolitiek, dr. Gross, staatsraad dr. Fritz Thyssen, de leider van het nat. soc. motorcorps Huehnlein, rijksperschef der N.S.D.A.P. dr. Otto Dietrich; voorts werden op de rijkslijst o.a. nog gekozen de president van politie van Berlijn, de geheime financiënraad dr. Hugenberg, gezant von Papen, en rijksminister Seldte. (Berliner Tageblatt)

(Vor. ber. Rijksdag 2209 B.)

D. PROF. J. G. VAN EERDE OVERLEDEN. — Te Amsterdam is in den ouderdom van 65 jaar overleden prof. J. C. van Eerde, buitengewoon hoogleeraar in de koloniale volkenkunde en landbeschrijving aan de universiteit van Amsterdam en bijzonder hoogleeraar vanwege het Koloniaal Instituut aan deze universiteit in de koloniale land- en volkenkunde.

Behalve andere wetenschappelijke publicaties over volkenkunde en de economische positie der inlandsche bevolking van Ned.-Indië heeft hij het werk „Koloniale Volkenkunde" geschreven, waarvan voor al het eerste deel „Omgang met inlanders", dat in 1914 voor het eerst verschenen is, de aandacht heeft getrokken. Verder „Ethnologie coloniale: l'Européen et l'indigène", „Inleiding tot de Volkenkunde van Ned.-Indië" en „De Volken van Ned.-Indië".

(Het Vaderland)

E. DUITSCHLAND. — Het 550-jarig bestaan der Universiteit Heidelberg. —

De besturen van de Universiteiten Oxford, Cambridge, Birmingham, Oslo, Amsterdam, Leiden en Groningen hebben het aanbod afgeslagen, om tegenwoordig te zijn bij de jubileumsfeesten van de Heidelbergsche Universiteit.

(Comité tot Berscherming der Olympische Gedachte)

(Vor. ber. Universiteit Heidelberg 1867 D.)

F. NEDERLAND. — Telex-net van het Algemeen Nederlandsch Persbureau (A.N.P.) geopend. —

Als een zeer bijzondere zaak voor het dagbladwezen in Nederland en daarom tevens als een algemeen belang, moet ongetwijfeld beschouwd worden de officieele indienststelling door Minister mr. J. A. de Wilde op 6 April '36 van het eigen Telexnet van het Algemeen Nederlandsch Persbureau A.N.P. te Amsterdam en zijn bijkantoor te 's-Gravenhage met zoo goed als alle Nederlandsche dagbladen.

Hierdoor zullen 76 dagbladen direct en blijvend verbonden zijn met het A.N.P., dat al het binnenlandsche en buitenlandsche nieuws uit de geheele wereld kan distribueeren op de snelste en meest ideale ma-

nier, die de moderne techniek toelaat. Dank zij het eigen Telexnet wordt de copie, die het A.N.P. naar de bladen seint, op hetzelfde moment in persklaren vorm in duidelijk machineschrift op papier van normale breedte op 76 redactie-bureaux in alle deelen van Nederland ontvangen.
Het initiatief van het A.N.P. en de medewerking van het hoofdbestuur van P.T.T. hebben het mogelijk gemaakt, dat slechts enkele jaren, nadat de Telex of verreschrijver zijn intrede in het particuliere bedrijfsleven heeft gedaan, deze wonderlijke machine voor het dagbladwezen kan worden toegepast op zoo groote schaal als nog nergens in Europa het geval is. Met de Telex kreeg men practisch zijn eigen telegraaf in huis, maar dan een telegraaf, die het nieuws overbrengt in idealen vorm en bovendien door iedereen kan worden bediend, die het machineschrijven machtig is.
Het zendapparaat, is een zeer ingewikkeld en ingenieus mechanisme, doch degene, die met een Telex wil werken heeft slechts te maken met het toetsenbord dat op enkele details na niet afwijkt van het toetsenbord van een gewone schrijfmachine, en verder met de papierrol, waarop men de aangeslagen letterteekens, woorden en zinnen kan aflezen, precies als op het blad papier, dat in de schrijfmachine wordt gebruikt.
Het zend-apparaat is echter tegelijkertijd ontvanger. En het is vooral bij het ontvangen, dat men zich bewust wordt van het wonder, dat voor onze oogen geschiedt. Want terwijl niemand het apparaat bedient en het toetsenbord onberoerd blijft, slaan de lettertypen der ontvang-Telex in snel tempo tegen het papier, verspringt de wagen als de regel vol is en verschijnt op de papierrol, als door geestenhand geschreven woord voor woord, regel na regel, de tekst, die ergens ver weg de typiste op precies hetzelfde oogenblik op de zend-Telex tikt.
In Nederland worden Telex-verbindingen tot stand gebracht via het gewone telefoonnet. (A. N. P.)
(Vor. ber. Alg. Ned. Persbur. A. N. P. 2097 C.)

A. LOCARNO-CONFERENTIE TE GENEVE. — Fransche vredesvoorstellen. - 25 punten. —
De Fransche delegatie bij den Volkenbond heeft op 8 April '36 twee documenten openbaar gemaakt, namelijk één bevattende de beschouwingen der Fransche regeering over het Duitsche memorandum van 31 Maart '36 en een tweede omvattende het nieuwe Fransche vredesplan. De Fransche delegatie deelde bovendien nog mede, dat Flandin en Paul Boncour aan Engeland, België en Italië dezer dagen het Fransche standpunt zullen bekend maken over de beslissingen, die thans met het oog op het accoord van Londen van 19 Maart tusschen de Locarno-mogendheden zullen moeten worden getroffen in verband met de houding, die Duitschland dienaangaande heeft aangenomen.

Het Fransche vredesplan begint met een verklaring, waarin de Fransche regeering bepleit den vrede met allen, den totalen en duurzamen vrede, den vrede in de gelijkheid der rechten, den vrede in de eer voor alle en in den eerbied voor het gegeven woord, den vrede, die gelukkig en zeker is door de vruchtbaarheid van den internationalen ruilhandel en den werkelijken vrede dank zij een uitgebreide bewapeningsvermindering, die tot ontwapening zal leiden. Dat is hetgeen in de omstandigheden, die ondanks haar ernst aan Europa een nieuwe vereenigingsmogelijkheid schijnen te bieden, de Fransche regeering in naam van het Fransche volk aan de andere staten aanbiedt.
Het plan bestaat uit 25 artikelen, waarvan de inhoud in groote lijnen als volgt is:

1. De eerste grondslag der internationale betrekkingen moet zijn de erkenning van de rechtsgelijkheid en van de onafhankelijkheid van alle staten, evenals de eerbiediging van de aangegane verplichtingen.
2. Er is, en er zal geen duurzame vrede tusschen de volkeren ontstaan, indien deze vrede onderworpen blijft aan de wisseling van de behoeften of van de eerzucht van ieder volk.
3. Er zal geen werkelijke veiligheid in de internationale betrekkingen bestaan, indien niet alle geschillen volgens het internationale recht zullen worden opgelost en uitgelegd door een internationaal hof en gewaarborgd zullen zijn door de strijdmachten van alle landen der internationale gemeenschap.
4. De rechtsgelijkheid verhindert niet, dat een staat in het algemeen belang vrijwillig bepaalde beperkingen in zijn souvereiniteit en in zijn rechten aanneemt.
5. Deze beperking der rechten en souvereiniteit is vooral noodzakelijk op het gebied der bewapening, teneinde te verhinderen, dat een volk over andere zwakkere volken een hegemonie zou verkrijgen.
6. De feitelijke ongelijkheid tusschen de volkeren moet worden goedgemaakt door den wederzijdschen bijstand tegen iedere schending van het internationaal recht.
7. Indien de wederzijdsche bijstand in het universeele kader van den Volkenbond nog te moeilijk op het oogenblik te organiseeren is, moet hierin worden voorzien door regionale overeenkomsten.
8. Europa is een regionale eenheid, die gemakkelijk te organiseeren is dank zij de tegenwoordige ontwikkeling.
9 Indien Europa een te uitgebreid gebied zou zijn voor de toepassing van de collectieve veiligheid, voor den wederzijdschen bijstand en de ontwapening dan moeten regionale overeenkomsten binnen het Europeesch kader worden georganiseerd.
10. Deze organisatie moet worden toevertrouwd aan een Europeesche commissie binnen het kader van den Volkenbond.
11. De internationale wet eischt de eerbiediging van de verdragen. Geen verdrag is eeuwig, doch geen verdrag kan eenzijdig worden opgezegd. In de nieuwe organisatie van Europa zal iedere staat zich moeten verbinden tot eerbiediging van het grondgebied. Het grondgebied van een staat zou slechts kunnen worden gewijzigd met algemeene toestemming en geen aanvraag om wijziging van grondgebied zal kunnen worden gedaan, voordat 25 jaar na thans zullen zijn verloopen.
De Europeesche verdragen zullen worden geplaatst onder den wederzijdschen waarborg van alle Europeesche staten. Bepaalde voorzieningen zullen zorgen voor de eerbiediging der verdragen, desnoods door sancties.
12. De staten zullen, teneinde aan hun verplichtingen van wederzijdschen bijstand te kunnen voldoen, strijdkrachten op het gebied van leger, vloot en luchtmacht ter beschikking van de Europeesche commissie of van den Volkenbondsraad permanent moeten stellen.
13. Het permanente toezicht op de naleving der verdragen zal worden georganiseerd door de Europeesche commissie.
14. Nadat de collectieve veiligheid aldus binnen het Europeesche kader zal zijn verzekerd, zal worden overgegaan tot een uitgebreide bewapeningsvermindering. De Europeesche commissie zal met een meerderheid van twee derden der stemmen beslissen, hoeveel bewapeningsvermindering iedere staat zal toepassen. De staat zal het recht hebben tegen deze beslissing beroep aan te teekenen bij een nieuw internationaal hof van arbitrage.
15. Alle tegenwoordig bestaande Europeesche verdragen zullen worden vergelegd aan de Europeesche commissie, die met een meerderheid van twee derden der stemmen zal kunnen beslissen, dat zij onvereenigbaar zijn met dit vredesplan.
16. Hierna zal moeten worden overgegaan tot de organisatie van de economische samenwerking tusschen de volkeren.
17. De rationeele organisatie van den ruilhandel is de grondslag voor de economische samenwerking.
18. Een preferentieel systeem van ruilhandel tusschen de Europeesche staten zal de eerste schrede moeten zijn.
19. Verdragen zullen moeten worden gesloten voor bescherming der staten tegen de misbruiken van het rechtstreeksche of indirecte protectionisme en van het misbruik van het ingrijpen der regeeringen in den internationalen handel.
De monetaire onzekerheid zal moeten worden bestreden door een organisatie van het munt- en crediet-wezen binnen het Europeesche kader.
20. Een herziening van zekere koloniale toestanden, niet met betrekking tot de politieke souvereiniteit over de koloniën, doch met betrekking tot de gelijkheid van economische rechten, zal moeten worden ondernomen.
21. Al deze vraagstukken op economisch gebied zullen moeten worden behandeld door een speciale afdeeling van de Europeesche commissie.
22. Desnoods zullen het volkenbondsverdrag en dit vredesplan met elkander in harmonie worden gebracht.
23. Alle hier bedoelde organen zullen volkenbondsorganen zijn.
24. De toetreding tot dit vredesplan sluit in toetreding tot den Volkenbond.
25. Indien de een of ander staat tot dit vredesplan niet zal toetreden, zal de inwerkingtreding daarvan tusschen de andere staten niet kunnen worden belet, doch het plan zal dan moeten worden gewijzigd, wat betreft de collectieve veiligheid, den wederzijdschen bijstand en de ontwapening.

Antwoord op het Duitsche memorandum van 31 Maart 1936. —
Het is gericht aan de Britsche regeering en tevens medegedeeld aan de regeeringen van België en Italië. In haar memorandum bedoelt de Fransche regeering achtereenvolgens de verschillende argumenten te weerleggen, waarmede de Duitsche regeering de opzegging van het Locarno-pact heeft meenen te kunnen motiveeren. Er wordt op gewezen, dat Duitschland zich tot eigen rechter heeft opgeworpen, hoewel in geval van geschillen arbitrage was voorgeschreven.

De Fransche regeering herinnert er aan, dat de vier Locarno-mogendheden alles hebben gedaan om een regeling met Duitschland tot stand te brengen en haar eischen tot een minimum hebben beperkt, doch dat Duitschland al deze voorstellen heeft verworpen.

De Duitsche voorstellen kunnen naar de meening der Fransche regeering slechts dan van waarde zijn, wanneer de Duitsche regeering duidelijk wil zeggen, hoe zij de nakoming der verplichtingen, die zij op zich zou nemen, zal waarborgen.
Voorts wil de Fransche regeering weten, hoe de houding der Duitsche regeering is ten aanzien van het voorstel der Locarno-mogendheden, volgens hetwelk in een nader aan te duiden grenszône geen versterkingen zouden worden aangelegd, waarop de Duitsche regeering nog in het geheel niet heeft geantwoord.
De Fransche regeering betoogt verder, dat de Europeesche veiligheid één geheel vormt. Zij zou niet kunnen deelnemen aan een regeling voor de veiligheid in West-Europa, indien zij zich daartoe bij de veiligheid in de rest van Europa zou moeten desinteresseeren.
Het Duitsche voorstel tot instelling van een internationaal hof van arbitrage acht Frankrijk onaannemelijk. De Duitsche voorstellen tot beperking der bewapening worden onvoldoende geacht en in plaats van humaniseering van den oorlog acht Frankrijk het beter, tegen een eventueelen aanvaller een onmiddellijke collectieve actie te organiseeren.
Tenslotte stelt de Fransche regeering Duitschland de vraag, of het zonder eenig voorbehoud het tegenwoordige territoriale en politieke statuut van Europa als geldig erkent en of het toegeeft, dat dit statuut gewaarborgd kan worden door accoorden, die op de basis van wederkeerigen bijstand gesloten worden.
(Le Journal - Le Temps)

(Vor. ber. Locarno-Confer. te Londen 2251 D.; Duitsche Vredesvoorstellen 2247 D.)

10 APRIL 1936

A. SOVJET-RUSLAND. — Inhoud van het Verbond met Buiten-Mongolië. —

De Sovjet-bladen publiceeren den tekst van het protocol voor wederzijdsche hulpverleening, dat op 12 Maart '36 tusschen de Sovjet-Unie en Buiten-Mongolië werd geteekend.
In het protocol wordt herinnerd aan de vriendschappelijke betrekkingen, welke tusschen beide landen bestaan sedert het roode leger in 1921 de wit-gardisten uit Mongolië heeft verdreven. In het protocol wordt het gentleman's agreement vastgelegd, dat sedert 27 November 1934 bestaat en dat bepaalt, dat met alle middelen beide partijen elkaar moeten steunen ter voorkoming van het gevaar van een militairen aanval, en elkaar hulp moeten verleenen, ingeval van een aanval van een derde op de Sovjet-Unie, of op de Mongoolsche volsrepubliek.
Artikel 1 zegt, dat ingeval van een dreigenden aanval overleg zal worden gepleegd en alle maatregelen zullen worden genomen, die noodig kunnen zijn voor de bescherming der veiligheid der respectieve gebieden.
Bij artikel 2 verplichten de Sovjet-Unie en Mongolië zich in geval van een militairen aanval op een der partijen elkaar elke hulp, dus ook militaire, te verleenen.
Artikel 2 bepaalt, dat de troepen van de eene partij, die zich ter uitvoering van voorgaande artikelen, op het gebied van de andere partij bevinden, direct teruggetrokken moeten worden, zoodra de aanwezigheid onnoodig is geworden, zooals ook in 1925 is geschied, toen zich Sovjet-troepen in Mongolië bevonden.
Artikel 4 zegt, dat het protocol in twee exemplaren, in het Russisch en het Mongoolsch is opgesteld en dat beide teksten dezelfde geldigheid hebben.
Het protocol is op den dag der onderteekening van kracht geworden en loopt voor den tijd van tien jaar.
(Tass) **(Vorig bericht 2250 H.)**

B. CURAÇAO. — Z.Exc. G. J. J. Wouters tot Gouverneur benoemd. —

Bij Kon. besluit is eervol ontslag verleend aan den heer B. W. Th. van Slobbe als gouverneur van Curaçao, onder dankbetuiging voor de in dat ambt bewezen gewichtige diensten. Tot zijn opvolger is benoemd de heer G. J. J. Wouters, thans burgemeester van Eibergen en reserve-hoofdofficier.
De nieuw benoemde gouverneur van Curaçao, de heer G. J. J. Wouters, is geboren in 1883 en reservemajoor van de infanterie, bij den motordienst. Op 14 September 1905 is hij benoemd tot 2e luitenant, op 1 Mei 1909, tot 1e luitenant, op 16 Maart 1918 tot kapitein en op 1 November 1933 tot reservemajoor.
Precies een jaar later volgde zijn benoeming tot burgemeester van Eibergen. De heer Wouters is ridder in de orde van Oranje-Nassau.
(Nieuwe Rott. Crt). **(Photo Buiten Tekst 2252a)**

C. BELGIE. — Diamant-industrie. —

Van officieele zijde wordt medegedeeld: De paritaire commissie der diamantnijverheid heeft besloten de regeering te verzoeken dadelijk als overgangsmaatregel de 44 uren week in te voeren, voor allen, in welke tak der diamantindustrie zij ook werkzaam zijn. Deze maatregel strekt zich ook uit tot de huisindustrie.
Over een jaar, dus einde Maart 1937, zou volgens het voorstel de veertiguren week van kracht worden, op de overtreding waarvan strafbepalingen zullen worden gesteld. (Het Laatste Nieuws)
(Vorig bericht Diamant-industrie 1486 F.)

D. NEDERLAND. —

Aan het verslag van den directeur van de Grootboeken betreffende den stand der Staatsschuld op 31 Dec. 1935 ontleenen wij het volgende:

Stand der Staatsschuld:

	31 Dec. '34	31 Dec. '35
	(in guldens)	
2½ % schuld	511.442.400	506.989.300
3 % ,, ...	379.544.750	369.474.400
3½ % ,, ...	37.993.700	37.873.700
4 % ,, 1929	17.600.000	16.720.000
4 % ,, 1931	260.224.000	253.974.000
4 % ,, 1932	51.860.000	51.250.000
4 % ,, 1933 1e lg.	292.875.000	289.625.000
4 % ,, 1933 2e lg.	197.900.000	195.700.000
4 % ,, 1934	900.000.000	890.550.000
4 % ,, 1935	——	44.000.000
4.4 % ,, 1929	16.000.000	15.200.000
4.4 % ,, 1931	16.563.000	16.173.000
4.4 % ,, 1932	10.893.000	10.773.000
4.4 % ,, 1933	3.687.000	3.649.000
4.4 % ,, 1934	3.723.000	3.687.000
Totaal gecons. schuld	2.700.305.850	2.705.638.400
Totaal vlottende schuld ...	661.997.053	753.374.505
Totaal-generaal	3.362.302.903	3.459.012.905

In het bedrag der staatsschuld zijn begrepen de bedragen, die geleend zijn voor Ned.-Indië, t.w.:

1. het bedrag der 4% staatsleening 1883, dat wegens de conversie in 1896 op ƒ 44.000.000 is vastgesteld en begrepen is in de 3% Staatsschuld 1896.

STAATS-SCHULDEN

	31 Dec. '34	31 Dec. '35
	ƒ	ƒ
Van het bedrag van ƒ 44.000.000 was nog in de staatsschuld begrepen	20.859.504	19.883.059
2. het bedrag der 3% staatsleening 1898 ad ƒ 57.815.000, waarvan ten laste van Ned.-Indië nog in de Staatsschuld opgenomen	1.371.550	——
3. een deel v. d. 4% Staatsleening 1933 I, aan Ned.-Indië ter leen. verstrekt, oorspr. ƒ 115 mill, nog bedragende ...	113.789.800	112.531.200
Aand. van Ned.-Indië in de staatsschuld	136.020.854	132.414.259

Voor amortisatie was in 1935 beschikbaar ƒ 37.096.657, waarvan ƒ 13.072.555 werd besteed voor aankoop van 2½%, 3% en 3½% schuld en wel resp. ƒ 4.443.100 2½% voor koersen van 66¾—83$^{13}/_{16}$ %, ƒ 11.004.250 3% tegen 78 à 94⅜% en ƒ 120.000 3½% tegen 90¼ à 96%. Verder werd ƒ 24.024.000 bestemd voor aflossing door uitloting. De vorderingen, vermeld in de wekelijksche opgave van 's rijks schatkist, stegen van ƒ 354.550.839 op 31 Dec. 1934 tot ƒ 358.485.973 op 31 Dec. 1935. Van de 2½, 3 en 3½% Grootboekschuld stond ten name van den staat en vanwege den staat beheerde instellingen:

	1935	1934
2½% N. W. S.	ƒ 122.101.500	ƒ 122.049.300
3 % schuld	77.534.550	82.102.900
3½% schuld	20.286.700	20.286.700

Door administratiekantoren waren op 1 Jan. 1935 nom. ƒ 90.697.400 certificaten der Nationale Schuld uitgegeven en op 31 Dec. 1935 ƒ 89.681.000. In totaal was in 1935 op de geconsolideerde schuld ƒ 95.912.729 rente verschuldigd tegen in 1934 totaal ƒ 111.290.618.
(Keesings Financieel Archief)
(Vorig bericht Schulden 1757 H.)

11 APRIL 1936

A. INTERNATIONAAL CHRISTELIJK VAKVERBOND. — Vergadering te Brussel. —

Het bestuur van het Internationaal Christelijk Vakverbond kwam op 3 April '36 te Brussel bijeen en nam kennis van een verzoek om aansluiting bij de Internationale van de Centrale der Poolsche Beroepsvereeniging (Z.Z.P.) te Posen.

Tevens stelde het vast, dat de Christelijke Vakbeweging in Spanje tot concentratie is overgegaan en een centrale gevormd heeft onder den naam van C.E.S.O. (d.w.z. Verbond van Spaansche arbeidersvakorganisaties), welke zich met het I.C.V. inzake eventueele aansluiting in verbinding gesteld heeft.

Verder nam het bestuur kennis van de resultaten van een onderzoek over den vrouwenarbeid, dat bij de verschillende aangesloten vakverbonden is ingesteld. Deze resultaten geven een duidelijk beeld van de groote beteekenis van dit vraagstuk in den tegenwoordigen tijd, en zullen aan de eerstvolgende bijeenkomst van den Bestuursraad van de Internationale worden voorgelegd.

In verschillende landen wordt de vrouwenarbeid, inzonderheid de arbeid van meisjes, gebruikt als middel, om het loonpeil te drukken, terwijl een behoorlijk loon voor het gezinshoofd het mogelijk zou maken, de moeder voor het gezin te behouden. Het gevolg van den druk op het loonpeil zal thans veeleer zijn, dat een grooter aantal vrouwen door den nood gedwongen wordt, in de fabrieken te gaan werken. Daarom wil het bestuur aan den Bestuursraad, die op 22 en 23 Mei (waarschijnlijk te Luxemburg) zal bijeenkomen, voorstellen, het vraagstuk van den vrouwenarbeid op de Studieconferentie, die het Internationaal Christelijk Vakverbond van plan is in September te houden, van verschillende zijden te onderzoeken.

Waarschijnlijk zal op deze Studieconferentie ook het koloniale vraagstuk, zoowel in verband met de expansie en de grondstoffenpolitiek als met den toestand van den inlandschen arbeider, besproken worden. (I. C. V.)

(Vor. ber. Int. Chr. Vakverbond 1807 G.)

B. CHINA. — Verbond tusschen Sovjet-Rusland en Buiten-Mongolië. - Protest. —

Het orgaan van den Kuo Min Tang, Tsjoeng Jang je Pao, schrijft, dat China alle wettige middelen te baat zal nemen om zijn souvereiniteit in Buiten-Mongolië te handhaven, indien Moskou het protest van Wai Tsjiao Poe tegen het Russisch-Mongoolsch pact ignoreert.

Buitenlandsche waarnemers in China zijn van meening, dat het protest van China gedeeltelijk te danken is aan het aandringen van Japan te Nanking in verband met het Chineesche stilzwijgen.

(Tsjoeng Jang je Pao) **(Vorig bericht 2257 A.)**

C. NEDERL. OOST-INDIE. — De reis van den Gouverneur-Generaal. —

Een overzicht gevende van zijn reis over Sumatra gewaagde de Gouverneur-Generaal van het uitmuntende verloop van de geheele reis, speciaal de ontvangst in Tapanoeli en de Westkust van Sumatra vermeldend, terwijl hij voorts de reeds gegeven verslagen over zijn reis bevestigde. Zijne Excellentie wees er op, dat Sumatra thans aan den vooravond staat van de invoering van de decentralisatie, die aan elke zelfstandigheid moet voorafgaan, als eenige weg tot zelfwerkzaamheid. De G.-G. verklaarde dat hij den economischen toestand op reis algemeen bevredigend heeft gevonden en hij bevestigde hetgeen verklaard was in de interviews welke hij aan vertegenwoordigers van de Deli-bladen heeft verleend en waarin enthousiasme over hernieuwde en betere kennismaking met Sumatra tot uiting werd gebracht. Ook het laatste deel van zijn reis was in overeenstemming met dezen totaal-indruk. De kwestie van de hoofdplaats van Sumatra werd in Medan en in Palembang slechts terloops aangeroerd. In Padang bleek de belangstelling voor dit vraagstuk zoo groot te zijn, dat met een enkel woord de noodzaak voor de Regeering om terzake geheel vrij te blijven, even werd aangeduid. (Aneta)

(Vor. ber. Jhr. Mr. B. C. de Jonge 2198 G.)

D. DUITSCHLAND. — Tsjechisch protest tegen Rijksdag-candidaten. —

De gezant van Tsjecho-Slowakije te Berlijn heeft hedenmiddag op het ministerie van Buitenlandsche Zaken geprotesteerd tegen de candidatuur van twee vroegere leden van den Tsjechischen Rijksdag, bij de verkiezingen van Zondag j.l. Deze beide candidaten, Jungkrebs en Schubert hebben een felle nationaal-socialistische propaganda gevoerd in Tsjecho-Slowakije en zijn vervolgens naar Duitschland gevlucht. Zij zijn evenwel niet van hun Tsjechische nationaliteit vervallen verklaard en kunnen dus niet wettig lid van den Duitschen Rijksdag zijn.

De Duitsche regeering heeft het protest van de hand gewezen. De Tsjechen zullen lid van den Rijksdag blijven. (Prager Presse) **(Vor. ber. Rijksdag 2255 C.)**

E. LOCARNO-CONFERENTIE TE GENEVE. — Fransche vredesvoorstellen. - Persstemmen. —

DUITSCHLAND. — De ochtendbladen publiceeren den woordelijken tekst van de Fransche voorstellen. Korte commentaren vinden wij voorloopig in het „Berliner Tageblatt" en in de „Deutsche Allgemeine Zeitung". Het eerstgenoemde blad schrijft boven zijn commentaar de woorden „Geen antwoord" en doet opmerken dat de anders zoo te waardeeren „clarté" in dit staatsstuk ontbreekt. „Het Fransche document", meent het blad, „antwoordt niet, maar brengt tegen-argumenten". Frankrijk weigert een verschil te maken tusschen vrijwillig gesloten en opgedrongen verdragen en deze weigering is het grondbeginsel, waarvan Frankrijk uitgaat. De „Deutsche Allgemeine Zeitung" constateert, dat het gebouw der Fransche voorstellen een fantastischen indruk maakt. Het is een wolkenkrabber van pacten en visies en voor het grootste deel onpractisch; gelijk het bij wolkenkrabbers gebruikelijk is een reclameschepping. Maar het blad wil toch bekennen dat het een schrede voorwaarts beteekent dat de Franschen, die eenige weken geleden alleen maar „neen" zeiden, nu toch tot onderhandelingen bereid blijken. Het blad geeft natuurlijk aan Hitler's voorstellen, die het duidelijk en eenvoudig noemt, in tegenstelling met het gecompliceerde en vage Fransche ontwerp, de voorkeur. Maar de „Deutsche Allgemeine Zeitung" vermoedt, dat dit vage opzettelijk geschiedt om een eventueele nieuwe Fransche regeering, die uit de verkiezingen te voorschijn kan komen, niet bij voorbaat te binden aan een te nauwkeurig omschreven tekst. Het blad wil voorloopig slechts constateeren, dat de Fransche vrede er anders uitziet dan de Duitsche vrede en dat er nog groote moeilijkheden te overwinnen zullen zijn voordat de wederzijdsche opvattingen tot elkaar zijn gebracht.

ENGELAND.— Volgens de **„Times"** beteekent dat een gedeeltelijk opgeven van souvereiniteit, waarvoor de staten van Europa nog niet rijp zijn. Vele bladen hebben bezwaar tegen het feit, dat het Fransche plan zoo haarfijn in alle bijzonderheden is uitgewerkt, waarvan te vele aanvechtbaar zijn. Men moet niet in één sprong willen doen, wat zeer geleidelijk voetje voor voetje moet worden bereikt, zoo redeneert men.

De **„Daily Telegraph"** vertrouwt erop, dat de staatslieden van Europa uit de verschillende plannen iets tot stand zullen brengen, dat een beteren waarborg voor den vrede geeft dan wij thans hebben.

De **„Daily Herald"** betoogt, dat wanneer het handvest van den Volkenbond als een „vodje papier" wordt behandeld en de geweldenaar ook nog wordt beloond, geen Fransch plan of Duitsch plan of ander plan de minste beteekenis kan hebben. Het gezag van den Volkenbond moet worden opgehouden, en de sleutel voor den vrede in Europa is Abessynië.

Beaverbrook's **„Daily Express"** tenslotte geeft haar dagelijksche tirade, dat Groot-Brittannië zich buiten de verwikkelingen van Europa moet houden en zich bij zijn overzeesche gebieden moet aansluiten. **(Vorig bericht 2256 A.)**

F. BELGIE. — Van Zeeland's politiek goedgekeurd.

De Belgische minister-president Van Zeeland heeft in de Belgische Kamer zijn beleid besproken. Hij bepleitte de wenschelijkheid van stabiliteit der valuta's.

Te verwachten is, dat de werkloosheid in België nog meer zal afnemen. Het experiment dat heden eindigt, maakt het ons mogelijk te verklaren, dat België geen crisis meer kent.

Wij moeten ons aanpassen aan nieuwe omstandigheden, waarvoor slechts een oplossing kan gevonden

worden in een wijziging van de grondwet, aldus zeide hij.
De Kamer nam tenslotte het wetsontwerp, waarbij de koninklijke besluiten, die op grond van de speciale volmachtenwet zijn uitgevaardigd, worden goedgekeurd, aan met 109 tegen 7 stemmen en 13 onthoudingen.
Ook de Senaat heeft dit wetsontwerp goedgekeurd.
(Het Laatste Nieuws)
(Vor. ber. Dr. Paul van Zeeland 2235 A.)

12 APRIL 1936

A. LETLAND. — Ulmanis thans ook president van Letland. —
Albert Kviesis, die tot nu toe president der Letlandsche republiek was, doch wiens ambtsperiode op 11 April '36 afliep, heeft zijn functie overgedragen aan minister-president Ulmanis.
Minister-president Ulmanis bekleedt thans, overeenkomstig de door den president op 12 Maart afgekondigde wet, ook het ambt van president der republiek.
(Latwijas Sargs) **(Vor. ber. Ulmanis 1306 B.)**

B. DUITSCHLAND. — Leopold von Hoesch overleden. —
De Duitsche ambassadeur te Londen, Von Hoesch, is op 10 April '36 plotseling overleden.
Leopold Gustav Alexander von Hoesch, de Duitsche diplomaat, werd in 1881 geboren. Hij genoot zijn opleiding te Genua, Heidelberg, München en Leipzig. In 1907 werd hij benoemd tot attaché bij het gezantschap te Peking, in 1909 werd hij overgeplaatst naar Parijs. Na eenigen tijd te Madrid werkzaam te zijn geweest, volgde in 1911 zijn benoeming aan het Ministerie van Buitenlandsche Zaken.
Van 1912—'14 verbleef hij te Londen, in 1915 te Sofia en in 1916 te Constantinopel. In 1917 werd hij particulier secretaris van den minister van Buitenlandsche Zaken, waarna hij in 1918 tot kanselier te Oslo werd benoemd. Het volgend jaar ging hij als zaakgelastigde naar Madrid tot hij in 1921 benoemd werd tot kanselier aan de ambassade te Parijs, waar hij in 1923 werd bevorderd tot zaakgelastigde en het volgend jaar tot ambassadeur.
Sedert 1932 was von Hoesch ambassadeur te Londen als opvolger van baron Von Neurath, den tegenwoordigen rijksminister van Buitenlandsche Zaken.
(Times)

C. MEXICO. — Oud-president Calles gearresteerd en verbannen. —
Volgens berichten uit Mexico is de vroegere president van Mexico, Calles, met drie van zijn voornaamste medewerkers gearresteerd en in een vliegtuig naar Brownsville (Ver. St.) overgebracht en uit Mexico verbannen.
De arrestatie staat in verband met geruchten over z.g. revolutionnaire activiteit van Calles en zijn aanhangers. Bovendien verwijt men Calles de intellectueele verantwoordelijkheid van den spoorwegaanslag bij Vera Cruz, dien men een politieke daad acht te zijn. (New York Herald Tribune)

D. LOCARNO-CONFERENTIE TE GENEVE. — Officieel communiqué. —
Op 10 April '36 is door de vertegenwoordigers van België, Frankrijk, Engeland en Italië een gemeenschappelijk officieel communiqué betreffende de besprekingen over de Locarno-kwestie aan de pers verstrekt.
Hierin wordt verklaard, dat genoemde vertegenwoordigers constateerden, dat Duitschland in zijn antwoord van 31 Maart '36 niet een zoodanige bijdrage tot het herstel van het vertrouwen, vereischt voor het opstellen van nieuwe verdragen, heeft geleverd, dat het onmiddellijk aanknoopen van onderhandelingen daardoor mogelijk zou worden.
Zij zijn echter van oordeel, aldus het communiqué, dat alle verzoeningsmogelijkheden uitgeput dienen te worden. Hierom is besloten, aan Eden opdracht te geven, inlichtingen bij Duitschland in te winnen. Deze inlichtingen hebben betrekking op de vragen, welke de Fransche minister van Buitenlandsche Zaken, Flandin, in zijn te Vezelay gehouden redevoering aan Duitschland heeft gesteld:
Wat verstaat Hitler onder de non-agressiepacten, welke hij voorstelt? Zijn zij vereenigbaar met het Volkenbondspact? Zijn zij vereenigbaar met de beginselen van wederzijdschen bijstand? Wat is de strekking van de Duitsche these om het verdrag van Versailles van het pact te scheiden? Hoe denkt het Duitsche rijk de rechtsgelijkheid te verwezenlijken, welke het op koloniaal gebied eischt?
In afwachting van de officieele mededeelingen van Duitschland over deze problemen blijven de contracteerende staten trouw aan het verdrag en zullen zij voortgaan, gemeenschappelijk op te treden. De Britsche ministers bevestigden, dat zij bereid waren om onvoorwaardelijk alle verplichtingen na te leven, welke in het accoord van Londen waren omschreven. Met dit doel zullen op 15 April '36 de besprekingen tusschen de generale staven een aanvang nemen.
Ten slotte wordt medegedeeld, dat de goedkeuring van Duitschland zal worden gevraagd voor het voorleggen van het Duitsche memorandum aan den Volkenbond. Op 11 Mei komen de Locarno-staten dan weer te Genève bijeen, in samenhang met de op dat tijdstip plaats vindende gewone zitting van den Volkenbondsraad, tenzij belangrijke gebeurtenissen overleg op een vroeger tijdstip gewenscht doen zijn.
(Agence Belga) **(Vorig bericht blz. 2258 E.)**

E. TURKIJE. — Versterking der Dardanellen. —
De Turksche regeering heeft besloten de noodige stappen te doen bij de staten, die het verdrag van Lausanne hebben onderteekend, om een herziening te verkrijgen van de clausules der conventie betreffende de zee-engten, dit in overeenstemming met de eischen, die door Turkije te Genève of elders geformuleerd zijn.
Hierdoor komt dus plotseling de Dardanellen-kwestie weer aan de orde: In aansluiting aan het verdrag van Lausanne is een overeenkomst samengesteld, waarbij het aan Turkije verboden is de Dardanellen te versterken. Turkije heeft deze overeenkomst onder drang van Engeland onderteekend.
De Dardanellen bleken gedurende den wereldoorlog een onneembare vesting te zijn waardoor de verbinding tusschen Rusland en de Geallieerden niet tot stand gebracht kon worden.
Turkije wil thans deze zee-engte militair versterken en heeft deze kwestie reeds eerder te Genève ter sprake gebracht. Engeland heeft zich daartegen altijd verzet. Turkije redeneert, dat het de volle souvereiniteit over de Dardanellen heeft en dus ook de militaire souvereiniteit wenscht.
Voor Rusland beteekenen de versterkte zeestraten sper-forten, die het tegen verrassing uit het zuiden beschermen. Voor Engeland beteekenen de zware kanonnen aan den Bosporus eveneens veiligheid tegenover verrassingen in Voor-Azië.
(Le Temps- Reichspost)

13 APRIL 1936

F. S.D.A.P. — Het 42ste Paaschcongres. —
Het Congres van de S.D.A.P., dat op 11, 12 en 13 April '36 te Rotterdam bijeenkwam, heeft na uitvoerige besprekingen het beleid van het Partijbestuur en de Kamerfracties goedgekeurd. Na verdediging door den heer Woudenberg hechtte het goedkeuring aan een aantal wijzigingen in het huishoudelijk reglement, waardoor ten aanzien van de candidaatstelling van de Tweede Kamer, de bevoegdheden van Partijbestuur en Partijraad worden uitgebreid. Op een voorstel van het Partijbestuur, dat verdedigd werd door den heer J. W. Albarda, keurde het Congres goed de instelling van een commissie, die het

militaire vraagstuk zal onderzoeken en omtrent dit onderzoek rapport zal uitbrengen. Mr. dr. G. v. d. Bergh leidde de besprekingen in over de resolutie over politieke systemen, die door het Congres werd aangenomen.
Het voorstel van het Partijbestuur om het Congres voortaan eens per twee jaar te doen bijeenkomen werd bij schriftelijke stemming met 1002 tegen 903 stemmen verworpen.
Aangenomen werd het voorstel van het P.B. om de leeftijdsgrens van 65 jaar van toepassing te verklaren op een aantal partijfuncties. Het Congres verleende met algemene stemmen aan den heer Vliegen dispensatie van dit voorschrift. De verkiezing voor het Partijbestuur had tot resultaat dat alle aftredende leden herkozen werden op den heer Van Eck na, die zich wegens het bereiken van de 65-jarige leeftijd niet herkiesbaar had gesteld. In zijn plaats werd gekozen dr. M. van der Goes van Naters.

Mr. dr. G. v. d. Bergh.

De laatste Congresmiddag bracht een indrukwekkende rede van ir. J. W. Albarda over de nationale en internationale politieke toestand.
Inzake de beslissing voor deelneming aan de regering nam het Congres het volgende besluit:

Het congres,
gezien de 7de alinea der Verkiezingsresolutie van 1933 (congres te Nijmegen), welke voorschrijft, dat alvorens tot medewerking aan een Kabinetsformatie wordt overgegaan, het oordeel moet worden ingewonnen van een buitengewoon congres der Partij;
gelet op de ervaring, die in 1935 heeft geleerd, dat in omstandigheden als de toenmalige en tegenwoordige 's lands belang dringend kan eisen, dat een Kabinetsformatie wordt volbracht in zo korte tijd, dat de mogelijkheid om vooraf een buitengewoon congres te raadplegen, niet bestaat, zodat het wenselijk is de bedoelde beslissing op te dragen aan een ander, de Partij vertegenwoordigend lichaam, dat op zeer korte termijn kan worden bijeengeroepen;
besluit de 7de alinea van de congresresolutie van 1933 te lezen als volgt:

„De vraag, of de omstandigheden, de vooruitzichten en de voorwaarden zodanig zijn, dat de Partij aan een kabinetsvorming kan deelnemen, zal, alvorens een defintieve stap daartoe wordt gedaan, na overleg met de Vakbeweging, ter beslissing worden voorgelegd aan de Partijraad. (Het Volk)
(Vor. ber. Paaschcongres 1769 B.; S.D.A.P. 2131 H.)

A. ABESSYNISCH-ITALIAANSCH CONFLICT. —
7 April. — Italiaansche oorlogsuitgaven. —
De oorlog in Oost-Afrika heeft tot dusver uitgaven noodig gemaakt, die thans het bedrag van 7.120 millioen lire hebben bereikt.

Rapport van De Madariaga (Commissie van Dertien).
Het rapport van de Commissie van Dertien bestaat in hoofdzaak uit een weergave van de gedachtenwisseling tusschen De Madariaga en de Italiaansche regeering, welke ook betrekking had op de Abessynische verwijten en protesten wegens gebruik van gifgassen en andere oorlogsmethodes, die in strijd zijn met de bepalingen van den Volkenbond, door Italië.

8 April — Gifgassen.
Minister Eden heeft aangedrongen op een ernstig onderzoek naar het gebruik van gifgassen door Italië.

9 April. — Commissie van Dertien.
De commissie van dertien heeft een juristen-commissie benoemd, die zal nagaan welke conventies door de oorlogsgebruiken in Abessynië geschonden zijn en welk orgaan van den Volkenbond de verschillende Abessynische en Italiaansche klachten zal moeten behandelen.

10 April. — Wapenstilstand. —
In de vergadering van de commissie van dertien is besloten, dat De Madariaga en Avenol zich onmiddellijk met Aloisi in verbinding zullen stellen, om van hem te vernemen of Italië bereid is direct den strijd te staken en vredesonderhandelingen binnen het kader van den Volkenbond te beginnen.
Italiaansche uitlatingen schijnen er op te wijzen, dat Italië niet bereid is tot een onverwijlden wapenstilstand.

11 April. — Kobbo (C 5) bezet.
De Italiaansche troepen hebben Kobbo (C 5) bezet.
(Lavoro Fascista - Journal de Genève)
(Vorig bericht 2253 E.)

B. GRIEKENLAND. — Premier Demerdzis overleden.
De Grieksche premier Demerdzis is op 13 April '36 plotseling aan een beroerte overleden.
General Metaxas heeft het premierschap en de leiding van Buitenlandsche Zaken op zich genomen. Verder zijn in het ministerie geen wijzigingen aangebracht. (Proia)
(Vor. ber. Demerdzis 2225 G.; Kabinet 2225 G.)

C. LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig besproken zijn. - Onze wekelijksche opgave. —
Duitsch: Grete Gárzarolli — „Zerbrochene Posaunen" (Ernst Rowohlt Verlag, Berlin)
Josef Wenter — „Saul". (R. Piper & Co., München)
Engelsch: Martin Hare — „Mirror for Skylarks". (Heinemann)
C. J. Sisson — „Lost plays of Shakespeare's Age". (Cambridge University Press)
Fransch: Emmanuel Buenzod — „Pouvoirs de Beethoven". (Ed. R. A. Corrêa)
Pierre Jean Jouve — „La Scène Capitale". (Gallimard)
Italiaansch: Angiolo Silvio Novaro — „La Madre di Gesu". (A Mondadori, Milano)
Nederlandsch: Willem de Mérode — „Eenvoudige gedichten". (Bosch en Keuning, Baarn)
Spaansch: Horacio de Castro — „Don Juan de Lanuza". (Nuestra Rza, Madrid)
Jaime Torres Bodit — „Primero de Enero". (PEN Colección No. 10, Espasa-Calpe, Madrid)
(Red. K. H. A.) **(Vorig bericht 2252 A.)**

14 APRIL 1936

D. MANDSJOEKWO. — Mongolen gearresteerd wegens inlichtingen aan Sovjet-Rusland. —
Het hoofdwartier van het Japansche Kwantoengleger deelt mede, dat vijf Mongolen, die in Mandsjoekwo belangrijke functies bekleedden, wegens heimelijke verstandhouding met Buiten-Mongolië en het geven van militaire inlichtingen aan de Sovjet-Unie, zijn gearresteerd en voor den krijgsraad zullen moeten verschijnen.
Tot de arrestanten behooren de gouverneur van Noord-Hsingan, Lin Sjeng, de chef van den generalen staf van het eerste leger van Noord-Holonbair en de chef der politie in Holonbair. (Domei)

A. NEDERLAND. — Loonen in industrieele bedrijven.

Het Centraal Bureau voor de Statistiek publiceert in de derde aflevering van het maandschrift een overzicht van uur-inkomens in een aantal gemeenten, welke gemiddeld in het eerste halfjaar 1935 verdiend zijn door arbeiders in industrieele bedrijven. Deze uurloonen zijn rekenkundige gemiddelden van de loonen der arbeiders, die in de statistiek zijn opgenomen. Of de onderlinge verhouding tusschen de aantallen arbeiders in de verschillende bedrijven overeenstemt met de in werkelijkheid bestaande verhouding, is bij dit bureau niet bekend.

Wij laten hieronder de door het Centraal Bureau berekende loongemiddelden volgen, waarbij de gemeenten gerangschikt zijn in volgorde van het loon der geschoolde arbeiders. Bij beschouwing der cijfers dient men in het oog te houden, dat de verhouding tusschen de aantallen arbeiders in de groepen geschoolden, geoefenden en ongeschoolden niet in alle gemeenten dezelfde is.

Gemeenten	UURLOON — Gesch.	Geoef.	Ongesch.
Amsterdam	67	61	58
's-Gravenhage	66	56	55
Velsen	65	60	56
Haarlem	63	55	49
Hilversum	63	55	*)
Delft	62	62	58
Rotterdam	61	56	52
Groningen	61	49	37
Leiden	61	50	48
Zaanstreek (Koog a/d Zaan, Krommenie, Westzaan, Wormer, Wormerveer, Zaandam en Zaandijk)	60	57	57
Schiedam	60	57	48
Zwolle	60	44	39
Utrecht	59	51	46
Arnhem	59	55	51
Dordrecht	59	50	44
Vlaardingen	59	58	*)
Leeuwarden	58	51	47
Renkum	58	50	45
Alkmaar	57	46	*)
Amersfoort	56	50	*)
Deventer	56	50	48
Hengelo	56	52	48
Gouda	56	47	51
Nijmegen	55	48	40
Oss	*)	50	*)
's-Hertogenbosch	55	48	48
Eindhoven	54	48	42
Gorinchem	54	51	44
Vlissingen	53	47	39
Tilburg	53	47	41
Apeldoorn	51	44	41
Breda	50	48	44
Maastricht	49	48	44
Tiel	49	43	43
Ridderkerk	48	44	36
Bergen op Zoom	47	46	43
Tegelen	44	45	41
Helmond	44	42	38

*) Onvoldoend aantal gegevens beschikbaar.

(Centr. Bur. v. d. Statistiek) **(V. b. Loonen 1139 A.)**

B. POLEN. — Economische toestand in 1935. —

Tijdens de begrootingsdebatten in den Sejm heeft de minister van Industrie en Handel, Gorecki, een rede uitgesproken, waarin hij verklaarde, dat het jaar 1935 in Polen op economisch gebied een zichtbare verbetering gebracht heeft.

De productie is gestegen, de handelsbalans leverde een overschot op en de actie der regeering tot verlaging van de kosten van levensonderhoud heeft bevredigende resultaten gegeven. Wat de zeevaart betreft, zeide de minister, dat het verkeer in de haven van Gdingen zoo groot is, alsof er geen crisis bestond, 57 % van de uitgaven van het ministerie voor Industrie zijn bestemd voor de vergrooting van de haven en de koopvaardij. Danzig speelt eveneens een belangrijke rol als tweede haven van het Poolsche douanegebied. Na het gevaar van een begrootingsdeficit te hebben overwonnen, wordt thans het tweede deel van het program verwerkelijkt, n.l. de aanmoediging van het economische leven.

(Polska Agencia Telegraficzna) **(Vor. ber. 2184 G.)**

C. NEDERLAND. — Nationaal Crisis-Comité. - Opheffing. - Instructies aan de Burgemeesters. —

In verband met de opheffing van het Nationaal Crisis-Comité en het treffen van maatregelen tot vervanging van de door dit Comité georganiseerde steunverleening, heeft minister de Wilde een circulaire gericht aan de burgemeesters, waaraan o.m. het volgende is ontleend:

De minister is van meening, dat de steunverleening in natura voortaan weer geheel moet worden overgelaten aan de normale organen van kerkelijke, particuliere en burgerlijke armenzorg. Ten aanzien van den credietsteun vestigt de minister de aandacht op de zoogenaamde borgstellingsfondsen voor den middenstand, welke beoogen borg te blijven voor credieten, in het algemeen tot een bedrag van ten hoogste ƒ 500, welke aan kleine middenstanders door hulpbanken en andere organen van voorschotverleening worden verstrekt. Zelf verleenen deze borgstellingsfondsen dus geen voorschotten.

Deze fondsen zijn de aangewezen instellingen om na de opheffing van het Nationaal Crisis-Comité de voorziening in de credietbehoefte van de kleine credietwaardige middenstanders, die op geen andere wijze — dus ook niet ingevolge de regeling, krachtens welke door de Ned. Middenstandsbank onder regeeringsgarantie credieten worden verleend — aan crediet geholpen kunnen worden, mogelijk te maken.

Ten slotte wijst minister De Wilde er op, dat ook voor den arbeidersstand soortgelijke fondsen van groot nut kunnen zijn. Terwijl bij de borgstellingsfondsen voor den middenstand op den voorgrond staat de bevordering van credietverstrekking voor productieve doeleinden, beoogen de arbeidersborgstellingsfondsen de verstrekking van consumptief crediet, tot aanschaffing van kleeding en huisraad, betaling van ziektekosten e.d. mogelijk te maken. (Nieuwsblad v. h. Noorden)

(Vorig bericht blz. 1884 I.)

D. FRANKRIJK. — Oud-minister Henry Chéron overleden. —

Oud-minister Henry Chéron is op 13 April '36 te Lisieux overleden.

Henry Chéron werd in 1876 te Lisieux geboren. Hij studeerde rechten en was advocaat te Caen. Hierna kreeg hij een aanstelling als burgemeester van Lisieux. In 1906 werd hij links-republikeinsch afgevaardigde voor het district Lisieux in het parlement en vervolgens senator, welke functie hij gedurende dertig jaar heeft bekleed.

Henry Chéron is twaalf keer minister geweest, de eerste keer in een ministerie Clémenceau, waar hij de portefeuille van Oorlog kreeg. Hij was voor het laatst minister in het kabinet-Doumergue, die hem de portefeuille van Justitie toevertrouwde. Na den moord op Koning Alexander van Zuid-Slavië en bij het begin van het proces Stavisky nam hij zijn ontslag.

Als minister van Financiën nam hij deel aan verscheidene conferenties inzake de regeling van den vrede, o.a. te 's-Gravenhage, bij welke gelegenheid minister Snowden eenige argumenten van Chéron met bijzondere levendigheid besprak. (Le Temps)

E. TURKIJE. — Versterking der Dardanellen. - Perscommentaren. —

Op 12 April '36 is te Ankara de tekst gepubliceerd van de nota betreffende de wijziging van de clausules van de conventie over de zee-engten, welke de Turksche regeering heeft laten overhandigen aan de regeering van de landen, welke het verdrag van Lausanne hebben onderteekend.

FRANKRIJK. — De **Oeuvre** begint met de Turksche regeering te prijzen voor haar correcte houding. „Ondanks de funeste voorbeelden van het fascistische Italië, het Hitleriaansche Duitschland en het Jezuietische Oostenrijk, heeft Turkije niet de methodes van de coup de force en van het fait accompli willen toepassen." Overigens meent het blad dat Engeland den sleutel van het vraagstuk in handen houdt, dat tot dusver zijn veto heeft uitgesproken, maar dat zich thans moeilijk zal kunnen verzetten tegen een nieuw onderzoek van den toestand, zooals deze zich thans gevormd heeft.

ENGELAND. — **De Times** ziet in het verzoek een dubbelen commentaar op de recente gebeurtenissen. Zonder den slag, welke aan de Europeesche orde is toegebracht door den inval in Abessynië en zonder de bedreiging met een verscherping van

de geweldpolitiek in de Middellandsche Zee zou deze actie op zijn minst tot later zijn uitgesteld.

ITALIE. — De **Stampa** is vooral nieuwsgierig naar de houding, welke Engeland zal aannemen en schrijft verder dat er geen enkele aanwijzing is omtrent de houding van Italië, maar dat het niet gewaagd is om te veronderstellen, dat de fascistische regeering voorloopig niet de houding van waakzaam voorbehoud zal opgeven, welke zij tegenover de andere Europeesche problemen betoond heeft, welke de sanctiemogendheden aangaan.

SOVJET-RUSLAND. — De **Izwestija**, de spreekbuis van de Sovjet-regeering, schrijft, dat men onder de huidige omstandigheden den stap van de Turksche regeering volkomen natuurlijk moet achten. In den loop van haar bestaan heeft de Turksche republiek vele bewijzen van haar vredelievendheid gegeven en altijd alle voorstellen ondersteund, welke op een consolidatie van den vrede uit waren. Een dergelijk Turkije zal inderdaad de beste waarborg voor de veiligheid van de zeeengten zijn. **(Vorig bericht blz. 2259 E.)**

A. **NEDERLAND. — Dr. C. van den Berg tot Directeur van de Volksgezondheid benoemd. —**
Bij Kon. Besluit is benoemd tot opvolger van mr. L. Lietaert Peerbolte tot directeur--generaal van de Volksgezondheid dr. C. van den Berg.
De nieuw-benoemde directeur-generaal van de Volksgezondheid — de Volkshuisvesting komt nu als afzonderlijke afdeeling onder mr. P. A. van der Drift — werd in 1892 geboren en is thans 43 jaar. Na ter gemeente-secretarie van Venlo en Groningen te zijn werkzaam geweest, studeerde hij aan de Handelshoogeschool te Rotterdam, waarna hij in 1919 benoemd werd tot secretaris der directie van de Vereeniging van Nederlandsche Gemeenten, waarvan hij later adj.-directeur is geworden.
In 1932 is de heer v. d. Berg te Rotterdam gepromoveerd op een proefschrift: „Onderzoek naar de werking van de wet tot herziening van de financieele verhouding tusschen het rijk en de gemeenten".
Bij de Vereeniging van Nederlandsche Gemeenten hield dr. v. d. Berg zich naast financieele vraagstukken vooral bezig met zaken de volksgezondheid betreffende, zooals de vleeschkeuring, de Warenwet, besmettelijke ziekten, drinkwaterleidingen en Volkshuisvesting.
In 1933 ten slotte is dr. v. d. Berg als opvolger van prof. mr. G. A. van Poelje benoemd tot chef van de afd. Onderwijs ter gemeente-secretarie van 's-Gravenhage. (Telegraaf) **(V. b. Gezondheidsraad 2146 E.)**

15 APRIL 1936

B. **NEDERLAND. — Onderwijs. - 300-jarig bestaan der rijksuniversiteit te Utrecht. - Eeredoctoraten. —**
De senaat der rijksuniversiteit te Utrecht heeft besloten ter gelegenheid van het driehonderdjarig bestaan der universiteit het eeredoctoraat in de rechten te verleenen aan J. B. M. Hertzog, minister-president van de Unie van Zuid-Afrika en aan generaal J. C. Smuts, minister van de Unie van Zuid-Afrika. De eerepromoties zullen plaats heben in het groot auditorium op 24 Juni 1936. (Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Rijksuniversiteit te Utrecht 408 B.)

C. **PROF. ROBERT BARANY OVERLEDEN. —**
Te Upsala is 8 April op 60-jarigen leeftijd overleden professor Rob. Bárány, hoogleeraar aan de universiteit van die stad en winnaar van den Nobelprijs voor medicijnen in 1914. (Svenska Dagbladet)

D. **ENGELAND. — De geldpolitiek. —**
De Februari-aflevering van „De Economist" opent met een artikel van mr. W. J. L. van Es, getiteld: „De omschakeling der Engelsche monetaire politiek". De schr. betoogt hierin, dat Engeland er na het verlaten van den gouden standaard aanvankelijk naar gestreefd heeft, zijn binnenlandsch prijsniveau stabiel te houden. In het algemeen daalde het pond tegenover de goudvaluta's gelijkelijk met het wereldprijsniveau der goederen in den groothandel. Daarbij bleek echter, dat het binnenlandsche prijsniveau in Engeland, zooals dat in 1931 was, te hoog was om Engeland tegenover het buitenland weder tot concurreeren in staat te stellen. Engeland beleefde een internen vooruitgang, maar moest zich tegenover het buitenland schrap zetten met behulp van protectie en zag bovendien, dat zijn buitenlandsche handel zich onvoldoende herstelde. M.a.w. het had sinds 1931 zijn valuta nog niet ver genoeg laten zakken. Een der overwegingen, die daarbij gegolden zullen hebben, is volgens den schr., dat in geval van verdere daling van het pond ook de dollar verder gedevalueerd zou worden.
Sinds de eerste helft van 1935 heeft zich ook in Engeland een stijging van het groot- en kleinhandelspeil der prijzen voorgedaan, die echter niet zoo sterk is geweest als de stijging der groothandelsprijzen elders in de wereld. De waardedaling van de goud-valuta's tegenover de goederen is dus door het pond in verzwakte mate meegemaakt. Dat verbetert voor Engeland de verhoudingen ten opzichte van het buitenland en daarom is het begrijpelijk, dat Engeland dit proces tot ontwikkeling heeft laten komen in den vorm van een de facto-stabilisatie van het pond ten opzichte van dollar en goudvaluta's. Het laat zich aanzien, dat Engeland deze politiek van de facto koppeling van het pond aan het goud in plaats van aan de index der Engelsche goederenprijzen zal volhouden, totdat òf de huidige opleving weder op korten termijn tot een omslag mocht leiden òf zich mocht ontwikkelen tot een ongewenschte inflatie. In het eerste geval, d.w.z. nieuwe deflatie na een kortstondige onderbreking, zal Engeland vermoedelijk tot het indexpond terugkeeren met gelijktijdige verlaging van den pondenkoers ten opzichte van de goudvaluta's; in het tweede nog in het verschiet liggende geval zal het dat eveneens doen, doch zulks gepaard doen gaan met een stijging van het pond. In deze omstandigheden, meent de schr., is het niet te verwachten, dat Engeland binnenkort tot een de jure stabilisatie op goudbasis bereid zou zijn; de omstandigheden schijnen daartoe nog te onzeker. (De Economist)
(Vorig bericht blz. 2177 A.)

E. **NEDERLAND. — Clearing met Duitschland. —**
De stand der clearing met Duitschland per 23 Maart 1936 was als volgt:

1. Stortingen in Nederland	*f* 46.750.100
waarvan bestemd voor:	
a) Achterstall. vorder.	6.400.100
b) Rented. Dawes- en Youngleen. en Stillhalte; Rentetransfer . . .	2.964.000
c) Vrije rek. Reichsb.	1.829.900
d) Nwe ond. de Clear. vallende vorderingen	35.556.100
2. Stortingen in Duitschland nieuwe onder de clearing vallende vorderingen (incl. saldo 1935 ad *f* 35.655.500)	77.017.300
3. Uitbetalingen in Ned. op nieuwe vorderingen (in mindering komend v. h. bedrag onder 1.d.)	34.198.800
Speciale verrekening.	
Stortingen in Nederland tegen afgegeven reischèques (incl. saldo 1935 ad *f* 367.800)	938.200
Uitbetal. in Nederland	2.500
Overgebracht naar alg. rekening (1)	——
Nog beschikbaar	935.700

Laatst uitbetaald nummer van storting 193.324.
(Keesings Financieel Archief) **(Vor. ber. 1991 A.)**

F. **ZWITSERLAND. — Mr. J. Limburg tot lid van Noorsch-Zwitsersche arbitragecommissie benoemd. —**
De Noorsche regeering en de Zwitsersche Bondsraad hebben den Nederlander Mr. J. Limburg benoemd tot lid van de Noorsch-Zwitsersche arbitrage- en verzoeningscommissie. (A.N.P.)
(Vor. ber. Mr. J. Limburg 2152 A.)

G. **NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Herziening van het zeehaven- en scheepvaart-regime in Ned.-Indië. —**
Bij de Tweede Kamer zijn ingediend drie wetsontwerpen tot herziening van het zeehaven- en scheepvaart-regime in Nederlandsch-Indië. (Vaderland)
(Vor. ber. Tweede Kamer 2251 B.)

H. **GEESTELIJK LEVEN. — De Oxford-beweging in Denemarken. —**
Gedurende de Paaschdagen heeft de Oxford-Groep groote demonstraties gegeven in Denemarken. Er waren driehonderd Nederlandsche deelnemers.
In de meetings van 11 April '36 na aankomst te Ollerup werden de Hollanders allereerst toegesproken door dr. Frank Buchman, den pionier der Oxfordgroep, waarna voor Holland het woord werd gevoerd door de dochter van den Nederlandschen gezant te Kopenhagen, een commissionnair te Amsterdam, een advocaat te Den Haag en een werkloozen intellectueel. Sterken indruk ook wekte het getuigenis van

Jimmy Watt, die in vijf districten in Engeland leider was van de communistische partij, doch die de oplossing der problemen nu gevonden had in de Oxfordgroep. Na hem spraken nog prof. Van Rhijn, prof. Cannon Streeter, hoogleeraar in het O. T. te Oxford, lord Addington, lid van het Engelsche Hoogerhuis, een Duitscher, voorzitter van een hof van gezworenen, jhr. Stoop, directeur van Siemens, Den Haag en anderen.

In de meeting van 12 April '36 heeft dr. Frank Buchman een oproep aan de naties der wereld gericht. Dr. Buchman citeerde daartoe de uitspraak van president Roosevelt betreffende den arbeid der Oxford-groep: „Ik twijfel er niet aan, dat elk probleem, hetzij politiek, sociaal of economisch, zal wegsmelten voor het vuur van een nieuw geestelijk ontwaken." Wereldvrede komt alleen tot stand door samenwerking van naties, die leven uit de kracht der opstanding.

Na deze woorden van dr. Buchman werd over de menigte de zegen uitgesproken door dr. Poul Brodersen, die dit deed ter vervanging van den bisschop van Denemarken, dr. H. Fuglsang-Damgaard.

(Telegraaf) **(Vorig bericht blz. 2162 C.)**

A. **NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Hernieuwde aanvaarding verplichte internationale rechtspraak.** Bij de Tweede Kamer is ingediend een ontwerp van wet, houdende goedkeuring van de hernieuwde aanvaarding van de verplichte rechtspraak overeenkomstig artikel 36 lid 2 van het statuut van het Permanente Hof van Internationale Justitie.

De minister van Buitenlandsche Zaken zegt in de memorie van toelichting o.m.:

In de tien jaren, verloopen sinds de aanvaarding van de verplichte rechtspraak door het Permanente Hof van Intern. Justitie voor de eerste maal hernieuwd werd, heeft het beginsel van vreedzame beslechting van geschillen wederom aan kracht gewonnen.

Door een verklaring, afgelegd te Genève op 2 September 1926 krachtens de wet van 31 Juli 1926, is de aanvaarding van de verplichte rechtspraak van het Permanente Hof van Internationale Justitie overeenkomstig art. 36, lid 2 van het statuut van dit hof hernieuwd voor den tijd van tien jaar, d.w.z. tot 6 Augustus 1936.

Naar het oordeel der regeering bestaat er alle reden voor een verlenging van den termijn, gedurende welken deze verplichte rechtspraak door Nederland is aanvaard. Zij meent dezen termijn wederom op tien jaar te moeten stellen. (Nieuwe Rotterd. Crt.)

(Vor. ber. Perm. Hof. v. Intern. Justitie 2181 E.; Tweede Kamer 2262 G.)

B. **NEDERLAND. — Centrale Nederlandsche Ambtenaarsbond. - Verslag over 1934-'35. —**

Verschenen is het verslag van den Centralen Nederlandschen Ambtenaarsbond over de jaren 1934 en 1935.

In dit verslag wordt naast het inwendige van de organisatie, een belangrijk gedeelte gewijd aan het comité ter behartiging van de algemeene belangen van overheidspersoneel (a.c.o.p.), waarbij de c.n.a.b. is aangesloten, en aan de gevoerde acties ter zake van de salarieering en de rechtspositie der ambtenaren. Het ledenverloop is in de verslagperiode, ten gevolge van allerlei bezuinigingsmaatregelen der verschillende overheden (ontijdige pensionneering, op wachtgeldstelling, enz.) niet zoo gunstig geweest.

Door een intensieve propaganda, zoo meldt het verslag, heeft men hierin echter herhaaldelijk gunstige kentering kunnen constateeren.

Het bondsvermogen steeg in dezelfde periode tot *f* 250.964,17, van dit bedrag van ruim ¼ millioen gulden behoort tot de weerstandskas *f* 211.627,89, tot de bondskas *f* 35.953,64 en tot de ondersteuningskas *f* 3.382,64.

Speciale aandacht wordt in het verslag gewijd aan de diverse groepen in den bond, gemeente-, belasting-, P.T.T.-, verplegend personeel e.a. Het geheele verslag is voorzien van uitvoerige financieele en statistische gegevens.

(Verslag Centr. Nederl. Ambtenaarsbond)

16 APRIL 1936

C. **SOVJET-RUSLAND. — Het Xde congres van den Komsomol. —**

Op 11 April '36 is in het Kreml te Moskou in tegenwoordigheid van tweeduizend afgevaardigden en talrijke gasten het Xde congres van den Komsomol, de communistische jeugdorganisatie, geopend. Onder de aanwezigen werden Stalin, Molotof, Kalinin, Worosjilof, Kaganowitsj, Mikojan, Tsjoebar en Dimitrof met gejuich begroet.

Kosaref, de secretaris van het centrale comité van den Komsomol, heeft in zijn verslag de groote beteekenis geschetst, welke de jeugd voor den socialistischen opbouw heeft. Er zijn thans zeven millioen arbeiders, die jonger zijn dan 23, van wie bijna de helft in de industrie, 700.000 bij het transportwezen en evenveel in de bouwvakken. In de groote bedrijven vormen zij 42—58 pct. van het totaal aantal arbeiders. In 1934 waren 15 pct. van de voorzitters van dorpssovjets en 26 pct. van de leden, alsmede 18 pct. van de leden van de stedelijke sovjets jonger dan 25 jaar. „In ons land," aldus Kosaref, „leert iedere burger om van zijn jeugd af het leven met de oogen van een staatsman te zien."

Na op het toenemende oorlogsgevaar gewezen te hebben, verklaarde Kosaref, dat de communistische jeugdorganisatie en de heele jeugd het besluit van de regeering om de sterkte van het Roode leger op 1.300.000 man te brengen, begroet hebben en zij verkondigen hun regeering en den leider Stalin, dat zij bereid zijn vrijwillig tot de gelederen van het heldhaftige Roode leger toe te treden.

Kosaref betoogde, hoe steeds weer van den Komsomol nieuw initiatief was uitgegaan voor de organisatie van het maatschappelijke verdedigingswerk. Op initiatief van den Komsomol was het valschermspringen als massasport ingevoerd. In de Sovjet-Unie zijn 400 valschermtorens gebouwd, waarvan 1.120.000 sprongen gedaan zijn. Van vliegtuigen uit zijn 21.000 sprongen gemaakt. In 122 luchtvaartclubs zijn verleden jaar 3500 vliegers, reserve-piloten voor het leger, opgeleid, zonder dat zij hun gewone werk behoefden te onderbreken. Dit jaar zullen op deze wijze 8000 vliegers worden opgeleid. „Wij moeten een geslacht van vliegende menschen worden."

De Osoawiachim (een organisatie ter bevordering van de verdediging tegen den lucht- en chemischen oorlog) heeft in den loop van twee jaar meer dan een millioen Worosjilof-schutters opgeleid. Een millioen menschen heeft examen gedaan voor de normen van verdediging tegen aanvallen uit de lucht en gasaanvallen, een millioen in topografie, een millioen in sanitaire hulpverleening, ruim anderhalf millioen in motorenkennis, 3000 in het zeilvliegen. Bijna vier millioen menschen, hoofdzakelijk tot de jeugd behoorend, legden het examen voor het onderscheidingsteeken „Weest bereid voor arbeid en verdediging!" af.

Zeer uitvoerig weidde Kosaref uit over de hoofdtaak van den Komsomol: opvoeding en onderwijs van de jeugd, de opvoeding van een kader, dat niet slechts de sovjetmacht toegedaan is, maar ook ontwikkeld en technisch geschoold is, specialisten in hun vak, die in staat zijn om revolutionnair temperament met bolsjewistische flinkheid te verbinden. „Cultuur en ontwikkeling worden heden ten dage de voornaamste eigenschappen van de jonge menschen van ons land."

In dit verband betoogde Kosaref ook de noodzakelijkheid van de bestrijding van een respectloos, vlegelachtig gedrag tegenover ouderen en van de overblijfselen van de onbehoorlijke, burgerlijke houding tegenover vrouwen. (Tass)

D. **NEDERL. OOST-INDIE. — Indo-Europeesch Verbond. —**

Te Soerabaja is het 17de congres van het Indo-Europeesch Verbond gehouden. In zijn openingsrede deelde de heer F. H. de Hoog, voorzitter van dit verbond, mede, dat de N.S.B. en het I.E.V., na de onvereenigbaar-verklaring van de lidmaatschappen door de N.S.B., elk hun eigen weg zijn gegaan. Ten aanzien van de verhouding tot de regeering merkte spreker op, dat er groote groepen zijn die het I.E.V. verwijten te veel Westersch, anderzijds dat er velen zijn die oordeelen, dat het I.E.V. te veel op Indië, in casu op inlandsche groepen is georiënteerd. Spreker releveerde, dat hij reeds bij zoo vele gelegenheden er op heeft gewezen dat wij nooit uit het oog moeten verliezen dat ten slotte deze Regeering de onze, de Nederlandsche is, en loyaliteit niet iets is waarmede men marchandeert. Wij eischen voor ons zelf op, onze loyaliteit aan het Nederlandsch gezag te bepalen en indien wij niet steeds met de regeering mede zouden kunnen gaan, wijzen wij met trots terug, dat verwerping van de voorstellen der Regeering een gebrek aan loyaliteit zou zijn. Wij willen ons zelf zijn en blijven, wij zullen zelf bepalen wat wij te doen hebben ten aanzien van onze aanhankelijkheid tegenover het Nederlandsch gezag. (Aneta)

A. FRANKRIJK. — Oud-minister Laval over den toestand. —

De Fransche oud-minister van Buitenlandsche Zaken, Laval, heeft in een interview met een redacteur van het blad „Moniteur de Clermont Ferrand" onder meer het volgende verklaard:
Zonder een overeenstemming tusschen Parijs en Berlijn bestaat er geen daadwerkelijke garantie voor den vrede in Europa. Voor Hitler is vernietiging van het Verdrag van Versailles voorwaarde voor de overeenstemming.
Te Krakau had ik een onderhoud met Göring. Dit had plaats na de onderteekening van het Fransch-Russisch verdrag, waarvan de ratificatie slechts een formaliteit was. Göring heeft toen wel tegen dit verdrag geprotesteerd, maar de geldigheid van Locarno toen geen oogenblik bestreden.
Wat de Duitsche vredesvoorstellen betreft, zeide Laval een systematische weigering tot onderhandelen een dwaling te achten.
Wij streven den vrede voor allen na, zoowel in het Westen als in het Oosten. De woorden van Hitler zouden geen enkele waarde hebben, als zij een andere beteekenis hadden. Het gaat thans niet om formules, maar om een substantieel resultaat.
In den staat van onrust en wanorde, waarin Europa zich bevindt, moet gehandeld en vlug gehandeld worden, met name moet getracht worden alle Fransch-Duitsche problemen te regelen.
Frankrijk is teleurgesteld door de houding van Engeland. Het is juist, dat ik, zoo zeide Laval, een gevaar heb gezien in uitbreiding der sancties. Samuel Hoare en ik hebben toen voorstellen gedaan tot een vreedzame oplossing. Ik weet niet, of sommigen, die deze voorstellen toen fel becritiseerden, thans niet betreuren, dat ze niet zijn aanvaard.
Wij roepen thans Locarno op om Italië zijn medewerking te vragen, terwijl wij voortgaan in toepassing van het Volkenbondshandvest sancties tegen dit land ten uitvoer te leggen. Deze paradoxale toestand kan niet voortgezet worden.
Wanneer de sancties zullen zijn opgeheven, en een rechtvaardige en eervolle vrede met Abessynië eindelijk zal zijn gesloten, zullen wij met meer vertrouwen het lot van Europa onder oogen kunnen zien, en den vrede kunnen organiseeren.
(Moniteur de Clermont Ferrand) **(Vor. ber. Laval 2109 A.)**

B. LUCHTVAART. — Vliegongelukken. - Ned. Oost-Indië. - Legervliegtuig verongelukt. —

Aneta meldt uit Batavia, dat een legertransportvliegtuig dat op weg was naar Andir, in de buurt van Tjililin is verongelukt. De onder-luitenant v. Lavieren, de Javaansche monteur Mento Taroeno zijn hierbij op slag gedood.
De Europeesche monteur-brigadier-geweermaker Rapmund en de Javaansche monteur Amatkasiroem werden zwaar gewond en laatstgenoemde is tijdens het vervoer naar het hospitaal overleden. (Aneta)
(Vor. ber. Vliegongelukken 2203 D.)

C. BELGIE. — Eeredoctoraten voor 3 Nederlandsche geleerden. —

De Academische senaat van de universiteit van Gent heeft den titel van doctor honoris causa verleend aan de professoren H. R. Kruyt, hoogleeraar in de psychische chemie te Utrecht, G. H. van Mourik Broekman, hoogleeraar in de waterbouwkunde aan de technische hoogeschool te Delft en F. E. S. Scheffer, hoogleeraar in de anorganische scheikunde aan laatstgenoemde hoogeschool. (Het Laatste Nieuws)

D. BELGIE. — Belga definitief gestabiliseerd. —

Op 31 Maart werd in België een Koninklijk besluit uitgevaardigd, waaraan wij het volgende ontleenen:
Het eerste artikel der wet van 30 Maart 1935, waarbij de verplichting van de Nationale Bank van België tot inwisseling van de door haar uitgegeven bankbiljetten werd opgeschort, is ingetrokken.
De pariteit van den Belga is definitief vastgesteld op 0.150632 gram goud.
(Mededeeling Nationale Bank v. België)
(Vor. ber. Devaluatie 1971 C.; Koers 1741 F.)

E. ALBANIE. — Overeenkomst met Italië. —

Omtrent de nieuwe overeenkomst, die kort geleden tusschen Italië en Albanië gesloten werd, deelt de vertegenwoordiger in Nederland van het Albaneesch persbureau het volgende mede:
De overeenkomst had tot doel het leening-verdrag van 1931 door een nieuw contract te vervangen, waarvan de voorwaarden voor Albanië, wat betreft amortisatie en interest, veel voordeeliger zijn. Op grond van de nieuwe overeenkomst verplicht Italië zich aan Albanië een serie leeningen van totaal 38 mill. goudfr. te verstrekken, waarvan o.a. 13 mill. voor industrieele investeeringen, 10 mill. voor de landbouw en 3 mill. voor het nieuw op te richten tabak-monopolie bestemd zijn. Deze leeningen worden gegarandeerd door de inkomsten van de petroleumconcessies en het tabak-monopolie. Behalve deze financieele overeenkomst behelst het verdrag bepalingen, waardoor de export van Albaneesche producten naar Italië vergemakkelijkt wordt door vergrooting van de contingenten, verlaging van de tarieven op de Italiaansche spoorwegen enz. Ter compensatie hiervan heeft de Albaneesche regeering toegestaan, dat Italië op een terrein in de omgeving van Berat, waar petroleumbronnen gevonden zijn, nieuwe boringen verricht.
In zijn rede voor het Albaneesche parlement, dat de nieuwe overeenkomst met algemeene stemmen heeft aanvaard, verklaarde de premier Mehdi Frasheri, dat deze uitsluitend de financieele en economische verhouding tot onderwerp heeft en hij logenstrafte tendentieuse interpretaties alsmede de berichten over militaire maatregelen, waartoe de regeering op grond van de overeenkomst zou heben besloten.
(Albaneesch persbureau in Nederland) **(1675 C.)**

F. VEREENIGDE STATEN. — Werkloosheid. —

De voorzitter van het Amerikaansch Vakverbond Green, deelt mede, dat het aantal werkloozen in de Vereenigde Staten in Februari 12½ millioen bedroeg. Green verklaarde verder: „De industrie vertoont nog geen teekenen, welke erop wijzen, dat een belangrijk aantal werkloozen weer te werk zal kunnen worden gesteld."
De federale hulp heeft ongeveer 4 millioen werkloozen aan openbare werken te werk gesteld.
(New York Herald Trib.) **(V. b. Werkloosh. 1889 C.; Werkverschaffing 2228 D.)**

G. ITALIE. — Uitwerking der Sancties sinds 18 November 1935. —

		— Invoer —		— Export —		
		(In 1000 gouddollars)				
		Totaal §)	Sanctie-landen	Totaal §)	Sanctie-landen	Nederl.
Nov.	1934 .	28.578	18.100 .	20.872	8.800	535
	1935 .	29.817	16.500 .	25.350	9.900	804
Dec.	1934 .	27.549	19.000 .	20.900	11.200	377
	1935 .	21.441	8.000 .	16.739	6.400	215
Jan.	1935 .	22.899	14.500 .	17.600	9.700	506
	1936 .	13.844	4.800 .	9.500	2.300	77
Febr.	1935 .	14.650	9.500 .	10.755	4.200	—
	1936 .	8.230	2.800 .	5.600	300	—

§) Deze getallen hebben voor November en December betrekking op 49, voor Januari op 39 en voor Februari op 23 staten. (Il Secolo)
(Vor. ber. Sancties 2224 B.)

H. NEDERLAND. — Koffie. - Crisis-invoerheffing. —

Bij koninklijk besluit van 7 April 1936 no. 18 is de koffie aangewezen als crisisproduct in den zin der landbouw-crisiswet 1933, zulks op grond van artikel 5, sub c, dezer wet.
In verband daarmede bepaalt het Koninklijk Besluit van 6 April 1936, staatsblad no. 750 (het zoogenaamde crisis-koffiebesluit 1936 1), dat van den datum der inwerkingtreding van dat besluit (16 April 1936) af tot en met 31 December 1936 de invoer van koffie slechts is toegestaan na betaling van een voor bepaalde tijdvakken vast te stellen bedrag. Onder koffie wordt verstaan natuurlijke koffie (dus koffie, al dan niet ontdaan van de hoornschil, al dan niet gebrand, al dan niet gemengd met surrogaten of andere zelfstandigheden en afvalproducten, residu's en resten van natuurlijke koffie, voor zoover deze nog als koffie kunnen worden gebezigd), zoomede koffie-extracten, koffie-essences en eventueele andere door den minister van financiën aan te wijzen producten, waarin koffie is verwerkt. De wettelijke bepalin-

gen en de daarop gegronde voorschriften omtrent heffing, vrijstelling en teruggaaf van invoerrechten zijn op koffie van toepassing. Het besluit houdt geen bepaling in omtrent navordering op voorraden.
De crisisheffing op koffie, die 16 April '36 zal ingaan, is tot 31 December 1936 vastgesteld op de volgende bedragen:
Voor ongebrande koffie in de hoornschil: ƒ 10.—per 100 kilogram.
Voor andere ongebrande koffie: ƒ 12.— per 100 K.G.
Voor gebrande koffie: ƒ 16.— per 100 K.G.
Voor extracten en essences: voor elk percent extractgehalte ƒ 0.70 per 100 K.G. (Staatsblad) **(2229 B.)**

17 APRIL 1936

A. **FILMKUNST. — „De Kribbebijter" in Engeland vertoond. —**
Het bekende Academy Theater aan de Oxford Street te Londen heeft de Nederlandsche film „De Kribbebijter" afgesloten voor vertooning in de Nederlandsche taal met Engelsche ondertitels. Deze film, waarvan de première in Londen midden Mei zal plaatsvinden, is de eerste Nederlandsche speelfilm, die in Engeland wordt vertoond. Aansluitend op de vertooningen in het Academy Theater zal de film, zoowel in Londen als in de provincie, nog in eenige andere groote theaters uitgebracht worden. (Red. K. H. A.)
(Vorig bericht 1893 D.)

B. **DUITSCHLAND. — Duitsche Geloofsbeweging. - Graaf von Reventlow en prof. Hauer afgetreden. —**
Graaf Ernest von Reventlow die onlangs uit de Duitsche Geloofsbeweging is getreden, heeft in het jongste nummer van de „Reichswart" de motieven die tot dezen stap geleid hebben, uitvoerig uiteengezet. Als hoofdmotief geeft graaf von Reventlow aan, dat hij uit de Duitsche geloofsbeweging is getreden vanwege de felle afbrekende strijd, die door de Duitsche Geloofsbeweging tegen het Christendom werd gevoerd.
Ook de leider der Duitsche Geloofsbeweging Prof. Hauer is afgetreden. (Katholieke Wereldpost)
(V. b. Duitsche Geloofsbew. 1795 B.; Hauer 1781 G.)

C. **DISCONTOKOERSEN. — Japan. —**
De Bank van Japan heeft het wisseldisconto met ingang van 7 April '36 verlaagd van 3,65 tot 3.28½%. (Keesings Financieel Archief) **(Vor. ber. 2119 C.)**

D. **CHINA. — De Toestand en verhouding tot Japan.**
Het optreden van de nieuwe regeering te Tokio en de dreigende taal van den minister van Oorlog maken het duidelijk, dat Japan ten opzichte van Noord-China en Buiten-Mongolië niet zal afzien van zijn wenschen en plannen. Het zenden van 70 oorlogsschepen naar Tsingtao, de haven van het voormalige Duitsche pachtgebied Kiautsjau, behoeft natuurlijk niet dadelijk te worden opgevat als een opening van de vijandelijkheden (die trouwens al enkele jaren openlijk of bedekt aan den gang zijn) maar wel mag het zenden van deze Armada naar Kiautsjau, dat Japan indertijd van China had afgenomen, doch dat het onder den drang der groote mogendheden van het Westen had moeten teruggeven, als een veelbeteekenend feit worden beschouwd. Het is een duidelijke waarschuwing aan Nanking, dat het bij de bestrijding van het communistische gevaar in Noord-China en Sjansi zich zal hebben te gedragen naar de wenschen van Tokio, maar bovenal beteekent het een aanzegging aan de Westersche mogendheden, dat de machtsposities in China thans zoodanig zijn verschoven ten gunste van Japan, dat laatstgenoemd land niet meer bereid is zich voorschriften van die Westersche mogendheden over zijn (Japan's) gestie in China te laten welgevallen. Dat Japan thans dezen ietwat opzienbarenden stap heeft gewaagd, is een gevolg van den internationalen toestand van het oogenblik. De tegenstelling Duitschland-Frankrijk in West-Europa, het gebrek aan werkelijk vertrouwen tusschen Frankrijk en Engeland, de straffeloosheid, waarmede Italië de wenschen en geboden van den Volkenbond trotseert, en de zekerheid, althans de stellige verwachting, dat de Ver. Staten onder een Democratisch bewind niet geneigd zullen zijn om zich de vingers te branden aan een conflict in het Verre Oosten, zullen er alle toe hebben meegewerkt Japan tot het zenden van de vloot naar Tsingtao te doen besluiten.
Waarschijnlijk bedoelt Japan in laatste instantie aan China, d.w.z. aan de regeering te Nanking duidelijk te maken, dat het in het dreigende conflict met de Sovjet-republiek over Buiten-Mongolië enz. de actieve medewerking moet hebben van China en dat, zoo Nanking dat niet inziet, China de kosten zal moeten betalen. Wij zijn benieuwd, welk commentaar de verschijning van deze 70 oorlogsbodems van Japan in een Chineesche, indertijd door Japan bemachtigde maar op last van de mogendheden weer ontruimde haven, in de Japansche pers zal uitlokken en wat thans de verklaringen zullen zijn, door de staatslieden te Tokio af te leggen. In het Verre Oosten is het hek van den dam. Zeer ernstige dingen zullen in de naaste toekomst daarvan het gevolg kunnen zijn. (Nieuwe Rotterd. Crt.) **(Vor. ber. 2068 G.)**

E. **NEDERLAND. — Onderwijs. - Lichamelijke Opvoeding. - Prof. dr. H. J. Jordan over de beweging, physiologisch beschouwd. —**
Op 14 April '36 heeft te Arnhem de Vereeniging van Leeraren en Onderwijzers in de Lichamelijke Opvoeding in Nederland haar algemeene openbare vergadering gehouden, die door tal van landelijke en plaatselijke autoriteiten op het gebied van middelbaar en lager onderwijs werd bijgewoond.
De vergadering stond onder leiding van den voorzitter, den heer J. M. J. Korpershoek.
Prof. dr. H. J. Jordan, hoogleeraar in de vergelijkende physiologie te Utrecht, hield een lezing over „Het bewegen en leeren bewegen, op grond van ervaringen bij dieren". Spr. gaf een overzicht van de lichaamsbewegingen: ten eerste reflexen, ten tweede coördinatie van reflexen, ten derde z.g. corrigeerende reflexen; zoo kwam hij op de physiologische beteekenis van de groote hersenen en op het leeren bewegen, d.w.z. op het onthouden van de bij het „probeeren" van bewegingen verkregen resultaat. Dit alles demonstreerde spr. door voorbeelden te geven van de bewegingen van dieren, ook lagere dieren.
Wat den mensch betreft, voor alle handelingen, die handigheid eischen, is het arsenaal van individueel beheerschte bewegingen onvoldoende. Daarom moeten wij voortdurend dergelijke bewegingen bijleeren. Ook bij den volwassene blijkt n.l. dit vermogen om individueele bewegingen van eenvoudigen aard te leeren, b.v. na chirurgische veranderingen van het bewegende stelsel. De zenuw, die de bewegingen van het gezicht beheerscht is verlamd. Zijn gezond uiteinde, hetwelk direct met de gezichtspieren in verbinding staat, wordt gehecht op het centrale gedeelte van een andere zenuw, die normalerwijze de beweging van den schouder van de betreffende zijde beheerscht. Na herstel zal het voorkomen, dat de betreffende persoon het gezicht beweegt, als hij den schouder wil bewegen, later echter leert hij door de nieuwe zenuwverbinding de mimiek van het gezicht goed en juist te beheerschen.
Alle bewegingen, die wij moeten leeren, goed te verrichten, moeten dus door de probeertechniek worden veroverd. Niemand leert lichamelijke oefeningen of het bespelen van een muziekinstrument door te zien hoe een ander het doet. Het is ook zonder eenige waarde, als de leermeester de ledematen van den leerling tracht passief de juiste beweging uit te doen voeren. Zoodra wij ons niet tot oefeningen met gepreformeerde bewegingscomplexen (b.v. loopen, althans tot op zekere hoogte) beperken, moeten wij dus steeds eraan denken, dat de leerling iets nieuws moet scheppen. De jongen die viool leert spelen, zal de vingers van zijn linkerhand op de snaren drukken, maar het is onmogelijk hem de juiste plaats voor de afzonderlijke tonen aan te wijzen. Hij moet probeeren, totdat de toon zijn oor voldoet en hij moet door het spiergevoel die beweging leeren herhalen. Toch dit spiergevoel zelfs zal hem niet bevredigen. Hij zal zoo lang moeten doorgaan met probeeren totdat het spiergevoel hem door het gevoel van welbehagen erover inlicht, dat de juiste spieren op de juiste wijze gebruikt zijn. Wanneer in den loop der jaren al deze bewegingen juist gevonden en onthouden zijn, wanneer het laatste restje toeval of probeeren uit het spel is verdwenen, dan is de speler een „virtuoos" geworden. (Red. K. H. A.)
(Vor. ber. Lichamelijke Opvoeding 2012 F.)

F. **DUITSCHLAND. — Alfred Rosenberg hernieuwt zijn aanvallen tegen katholieken en protestanten. —**
Terwijl in de weken die aan de jongste verkiezingen in Duitschland voorafgingen, in de Nat.-Soc. bladen met geen enkel woord tegen Katholieken of Protestanten geageerd werd, blijkt uit het jongste nummer van het weekblad der S.S.: „Das Schwarze Korps"

overduidelijk, dat de campagne tegen het Positieve Christendom weer wordt voortgezet. Alfred Rosenberg richt in zijn artikel over „Leiding, dictatuur en inquisitie" weer felle aanvallen tegen de Katholieke Kerk, die tot een organisatie uit dit middeleeuwsche tijdvak wordt gekleineerd en waarin op verachtelijke wijze gesproken wordt over de Roomsche leer betreffende de gehoorzaamheid, die in wezen in strijd is met de Germaansche opvattingen omtrent vrijheid en recht.
(Katholieke Wereldpost)
(Vorig bericht Alfred Rosenberg 1243 F.)

18 APRIL 1936

A. NEDERLAND. — Splitsing van het Werkfonds.
De Staatscourant bevat de officieele benoeming van mr. D. G. Draayer tot directeur-generaal van Werkverschaffing en Steunverleening aan het departement van Sociale Zaken.
De nieuwe directeur-generaal zal ook worden belast met een gedeelte van de werkzaamheden, verbonden aan het Werkfonds. Het ligt in de bedoeling het Werkfonds te splitsen in een industrieel en een openbaar gedeelte, waarbij dan de afdeeling Openbare Werken onder den heer Draayer zal ressorteeren.
(Staatscourant - Alg. Handelsblad)
(Vorig bericht Werkfonds 2065 I.)

B. POLEN. — Duitschland's garantie-pact voor 25 jaar. —
De Berlijnsche correspondent van de „Illustrowany Kurjer Codzienny", een regeeringsorgaan, meent te weten, dat Von Neurath aan den Poolschen ambassadeur met het memorandum van 1 April een speciale verklaring heeft overhandigd tot het geven van de verzekering aan Polen, dat het zal worden behandeld op denzelfden voet als de Westelijke mogendheden, d.w.z. dat de duur van het Duitsch-Poolsche pact, dat in Januari 1934 voor tien jaren werd gesloten, zou worden uitgebreid tot 25 jaar, indien Duitschland voor het Westen pacten van non-agressie van dezen duur teekende. (Illustrowany Kurjer Codzienny)
(Vorig bericht 1145 O.)

C. HONGARIJE. — Het Fransche Vredesplan. —
Naar aanleiding van het Fransche vredesplan constateert het Hongaarsche blad „Pesti Hirlap" met groote verontwaardiging, dat de kwestie der gebiedsrevisie door het Fransche vredesplan aan twee voorwaarden is gebonden, die de revisie practisch onmogelijk maken.
De eene voorwaarde is, dat voor elke grenswijziging de toestemming van alle leden van den Volkenbond noodig is. Dit voorstel maakt den toestand feitelijk nog moeilijker als hij reeds is.
De gevorderde eenstemmigheid toch maakt een grenswijziging, om te komen tot oplossing der onrechtvaardige minderhedenkwesties, practisch onuitvoerbaar.
De tweede voorwaarde van het Fransche plan, is dat in een periode van 25 jaar geen pogingen tot grensverandering mogen geschieden.
Blijft Hongarije — zoo vraagt Pesti Hirlap — na 25 jaar nog hoop over?
De Hongaarsche eischen inzake gebiedswijziging kunnen als volgt worden samengevat: de Hongaren, die wonen langs de grenzen, zooals zij door het verdrag van Trianon zijn getrokken, moeten zonder beding weer bij het huidige Hongaarsche gebied gevoegd worden, omdat zij daarmee een ondeelbaar geheel vormen; in de andere, van Hongarije afgenomen gebieden moet de bevolking door een volksstemming in de gelegenheid gesteld worden of zij al dan niet weer bij Hongarije gevoegd wenscht te worden.
Toen de vredesverdragen werden gesloten hebben de groote mogendheden met de landen, die nieuw gebied kregen toegewezen, verdragen gesloten, waarbij de positie der minderheden werd geregeld en waarbij de rechten van hen, die noodgedwongen moesten leven onder een andere nationaliteit, zoogenaamd werden omschreven.
Wat er van de nakoming dier minderheidsverdragen is terechtgekomen, weet men zoo langzamerhand wel. Zoowel Tsjecho-Slowakije, Roemenië en Zuid-Slavië hebben tegenover de noodgedwongen onder hun wetten gestelde Hongaren een ambtelijke terreur uitgeoefend om hen economisch en politiek te onderdrukken. Hongaarsche kinderen worden gedwongen Tsjecho-Slowaaksche, Roemeensche of Servische scholen te bezoeken.
Wij vragen ons af — aldus Pesti Hirlap — moet deze toestand nog 25 jaar voortduren?
Het blad verwijt dan ook de Fransche regeering dat het vredesplan geen rekening houdt met de brandende minderhedenkwestie. Het blad eischt, dat een commissie moet gevormd worden, die de bevoegdheid heeft het geheele minderhedenvraagstuk aan een neutraal onderzoek te onderwerpen. Dit onderzoek moet ter plaatse geschieden. Er moeten maatregelen genomen worden, dat de minderhedenverdragen strikt worden nagekomen en de nalatigen streng worden bestraft. Het moet mogelijk zijn, dat de minderhedenkwesties zonder eenige formaliteit op verlangen der betrokkenen voorgelegd worden aan het Hof van Internationale Justitie te 's-Gravenhage.
De Fransche regeering zegt, dat het vredesplan gebaseerd is op de heiligheid der verdragen. Waarom —aldus vraagt het blad tenslotte — geldt dit principe dan ook niet voor de minderhedenverdragen?
(Pesti Hirlap) **(Vorig bericht 2258 E.)**

D. NEDERLAND. — Christelijk Historische Unie. —
De Christelijk Historische Unie heeft op 15 April '36 te Amsterdam haar jaarlijksche algemeene vergadering gehouden, onder voorzitterschap van jhr. mr. D. J. de Geer.
In zijn openingsrede wees jhr. De Geer er o.m. op, dat sinds de laatste bijeenkomst van de Unie in het economisch en staatkundig beeld van ons land geen groote veranderingen zijn ingetreden.
Op staatkundig gebied hebben wij — zeide spr. — een kabinetswisseling beleefd, die het tegendeel bracht van een nieuw geluid en een nieuwe lente, wat op zich zelf geen reden behoeft te zijn om te treuren. Vernieuwingen in het bewind zijn in dezen tijd niet steeds verbeteringen gebleken.
De politieke verkiezingen van den jongsten zomer hebben eenige verschuivingen gebracht in de samenstelling der Staten-colleges, in hoofdzaak ten koste van de vrijzinnige partijen. Een gevolg daarvan is geweest, dat een nieuwe partij is opgetreden in de Eerste Kamer. Als nuttigen kant hiervan kan worden gezien, dat die partij met het practische leven eenige aanraking heeft verkregen en daardoor in de noodzakelijkheid zal komen, haar strevingen en doelstellingen iets duidelijker te doen kennen. Voorloopig heeft die nadere kennismaking niet den indruk gewekt, dat deze partij een aanwinst zal zijn voor ons politieke leven.
Spr. kwam vervolgens op de a.s. voorstellen tot grondwetsherziening. Zonder vooruit te loopen op wat de commissie hieromtrent zal overwegen, mag er wel eens aan herinnerd worden, zeide hij, dat men evenredig kiesrecht kan hebben, zonder dit vast te leggen in de Grondwet. Het zou nog allerminst afschaffing van het evenredig kiesrecht beteekenen, indien men de zaak voortaan geheel aan den gewonen wetgever overliet. (De Standaard) **(Vorig bericht 1784 K.)**

E. LOCARNO-CONFERENTIE TE LONDEN. — Stafbesprekingen. —
De besprekingen tusschen de generale staven van Frankrijk, België en Engeland zijn op 16 April gesloten.
Volgens een Havasbericht verklaart men in gezaghebbende kringen dat de resultaten van de besprekingen bevredigend zijn. (Times)
(Vorig bericht Locarno-Conf. te Londen 2251 D.)

A. **Z.EXC. JHR. MR. CH. J. M. RUYS DE BEERENBROUCK OVERLEDEN. —**
In het St. Anthoniusgasthuis te Utrecht is op 17 April '36 na een korte ongesteldheid, voorzien van de H. H. Sacramenten der Stervenden, in den ouderdom van 62 jaar overleden Z.Exc. Jhr. Mr. Charles Joseph Marie Ruys de Beerenbrouck, minister van Staat, voorzitter van de Tweede Kamer der Staten Generaal, Kamerheer i. b. d. van H. M. de Koningin, Commandeur in de Orde van den Nederlandschen Leeuw, Grootkruis in de Orde van Pius IX.

Jhr. mr. Charles Joseph Marie Ruys de Beerenbrouck werd op 1 December 1873 te Roermond geboren als oudste zoon van jhr. mr. G. L. M. H. Ruys de Beerenbrouck, die van 1888—1891 minister van Justitie geweest was in het kabinet-Mackay en van 1893—1918 Commissaris der Koningin in de provincie Limburg.
Hij bezocht de gymnasia te Maastricht en te 's-Gravenhage, studeerde daarna aan de Universiteit te Leiden en promoveerde op 17 December 1895 tot dr. in de rechtswetenschap op een proefschrift: „Het strafrecht in het oude Maastricht".
Na zijn promotie oefende hij eerst eenigen tijd te Maastricht de advocatuur uit, doch werd weldra ambtenaar van het O.M. bij het kantongerecht aldaar. Zijn aangename omgangsvormen, gepaard aan een zekere gemoedelijkheid, maakten hem in Zuid-Limburg weldra zóó populair, dat hij algemeen „Jonker Charles" werd genoemd. Reeds in 1905 kreeg hij zitting in de Tweede Kamer voor het kiesdistrict Gulpen en zag sedert zijn mandaat telkens hernieuwd. In de R.K. Kamerfractie, waar hij tot de meest vooruitstrevende leden behoorde, nam hij spoedig een eervolle plaats in. Vooral aan land- en mijnbouwaangelegenheden wijdde hij zijn bijzondere aandacht. Het was op zijn initiatief, dat in ons land begonnen werd katholiekendagen te houden.
Toen zijn vader in 1918 zijn ambt neerlegde en jhr. Charles Ruys zijn plaats innam, moest hij zijn kamerzetel prijsgeven. Nog geen half jaar bekleedde hij deze hooge positie of hij werd naar Den Haag geroepen om een kabinet, steunende op de rechterzijde, samen te stellen, hetgeen leidde tot het optreden van het 1ste ministerie-Ruys de Beerenbrouck, waarin hij zelf het departement van Binnenlandsche Zaken voor zijn rekening nam. Een jongere man dan Ruys heeft in ons land nooit aan het hoofd der regeering gestaan.
Toen de algemeene verkiezingen in 1922 de rechtsche meerderheid in de Tweede Kamer bestendigden, bleven jhr. Ruys en zijn meeste ambtgenooten in hun functie. Dit 2de ministerie-Ruys vroeg echter in October 1923 zijn ontslag wegens de verwerping van het ontwerp-vlootwet door de Tweede Kamer. Daar het na een ministerieele crisis van eenige maanden niet mogelijk bleek een ander kabinet te vormen, willigde de Koningin het verzoek om ontslag niet in, zoodat een eenigszins gereconstrueerd ministerie-Ruys tot September 1925 de teugels der regeering in handen hield.
Nadat jhr. Ruys 7 jaren minister-president was geweest, kreeg hij opnieuw zitting in de Tweede Kamer (1925), welke hem op no. 1 plaatste van het drietal, waaruit de Koningin den Kamervoorzitter benoemde. Van 1925—29 heeft hij de vergaderingen der Kamer op waardige onpartijdige wijze geleid. In Nov. 1925 volgde hij baron Van Wijnbergen op als voorzitter der R.K. Staatspartij.
Het derde ministerie-Ruys de Beerenbrouck regeerde van 10 Augustus 1929 tot 26 Mei 1933.
Jhr. Ruys de Beerenbrouck, die 25 Juli 1927 minister van Staat is geworden, is lid van de Tweede Kamer geweest van 19 September 1905 tot 14 Mei 1918, van 26 Juli 1922 tot 18 September 1922; van 15 September 1925 tot 10 Augustus 1929 en sedert 9 Mei 1933.
Hij is de eerste maal tot voorzitter gekozen op 17 September 1925 en de tweede maal op 31 Mei 1933. Als premier heeft hij het record geslagen. Hij was minister van Binnenlandsche Zaken van 9 September 1918 tot 1 Januari 1923, weer van 1 Januari 1923 tot 4 Augustus 1925, weer van 10 Augustus 1929 tot 1 Mei 1932 en tenslotte van 1 Mei 1932 tot 26 Mei 1933.
Minister Ruys heeft als bewindsman zeer moeilijke oogenblikken doorleefd. Hij trad op, toen de wereldoorlog ten einde liep, maar omtrent den uitslag toch nog allerlei „verrassingen" konden volgen. Men kreeg de vlucht van den ex-keizer en van zijn oudsten zoon op Nederlandsch territoir. De zeer kritieke positie, waarin daardoor Nederland dreigde te geraken. De woelige dagen der demobilisatie, het gaandeweg en weer zeer langzaam in zijn oude voegen terugbrengen van de maatschappij. De revolutiepoging in November 1918.
Uitgestrekt was het veld van zijn politieke belangstelling. Schier geen begrooting of Ruys voerde het woord en zeker niet bij voorkeur over kwesties, liggende in de neutrale zône.
Naast de hoogste ambten, welke hij in het land heeft bekleed, heeft hij er nog heel wat functies bij vervuld. Hij was b.v. voorzitter van den Mijnraad, en in het maatschappelijk leven vervulde hij een actieve rol op het gebied der katholieke drankbestrijding. (De Maasbode)
(Vor. ber. Jhr. Mr. Ruys de Beerenbrouck 2160 A.)

B. **ENGELAND. — Eden's politiek door premier Baldwin gesteund. —**
Minister-president Baldwin heeft dezer dagen te Worcester een rede gehouden over de politieke gebeurtenissen van den laatsten tijd en de Britsche politiek te dien aanzien.
Spreker ving zijn exposé aan met een zinspeling op de geruchten, die van zijn aanstaand aftreden gewagen.
Indien ik aftreed, aldus Baldwin, zal ik dat doen op het oogenblik, dat ik verkies, niet op een tijdstip, dat anderen het geschiktst achten. Het land kan ervan verzekerd zijn, dat ik niet aan het hoofd der regeering zal blijven, als de tijd gekomen is, waarop ik mij niet meer in staat acht, die taak te vervullen.
De minister-president legde er den nadruk op, dat de politiek, die Eden te Genève volgt, en die de Italiaansche bladen aanleiding geeft tot scherpe aanvallen op Eden, niet diens persoonlijke politiek is, doch de weloverwogen politiek van de geheele regeering, die, naar de overtuiging van Baldwin, door de overgroote meerderheid van het Britsche volk wordt gesteund. (Daily Telegraph)
(Vor. ber. Baldwin 2178 G.; Eden 2253 E.)

C. **NEDERLAND. - Dienstplichtigen met klein verlof.**
De regeeringspersdienst meldt:
De minister van Defensie heeft bepaald, dat de dienstplichtigen, die na het einde van de eerste oefening in werkelijken dienst zijn gebleven, op 18 April '36 in het genot van onbepaald klein verlof worden gesteld, voor zoover zij het zelf wenschen, en niet om een bijzondere reden bij den troep aanwezig dienen te blijven. (Regeeringspersdienst) **(2234 B.)**

19 APRIL 1936

D. **OTTORINO RESPIGHI OVERLEDEN. —**
Ottorino Respighi, de buitengewoon begaafde Italiaansche componist, wiens werken herhaaldelijk op de programma's van de groote en kleine concertzalen verschijnen, is op 18 April '36 in den ouderdom van 57 jaar overleden. (Corriere della Sera)

E. **EINDHOVEN. — Henri van Abbe onderscheiden.**
Het heeft H. M. de Koningin behaagd, den heer Henri van Abbe te Eindhoven te benoemen tot ridder in de Orde van den Nederlandschen Leeuw.
Het versiersel voor deze onderscheiding is hem op 18 April '36 door minister Slotemaker de Bruïne overhandigd, bij de opening van het door den heer van Abbe aan de gemeente Eindhoven geschonken museum. (Nieuwsblad v. Noordbrabant)

F. **NEDERLAND. — Werkloosheid in Maart 1936. —**
Het Centraal Bureau voor de Statistiek verstrekt de volgende cijfers betreffende het aantal geheel werkloozen, bij alle organen der openbare arbeidsbemiddeling als werkzoekenden ingeschreven. Hierbij zij opgemerkt, dat niet alle werkloozen in Nederland zich als werkzoekende bij de openbare arbeidsbemiddeling laten inschrijven.

Mannen:	Maart '36	Maart '35	Febr. '36
18 jaar en ouder . .	391.698	358.494	424.478
jonger dan 18 j. . .	16.659	11.077	18.980
totaal	408.357	369.571	443.458
Vrouwen:			
18 jaar en ouder . .	13.300	10.063	14.401
jonger dan 18 j. . .	6.769	4.588	7.604
totaal	20.069	14.651	22.005
algemeen totaal . .	428.426	384.222	465.463

(Centraal Bureau v. d. Statistiek) **(V. b. 2245 A.)**

G. **SPANJE. — Fascisten worden gearresteerd. —**
In verband met de bloedige botsingen, welke op 16 April '36 te Madrid zijn voorgevallen, heeft de politie 120 personen, meest aanhangers van de „Spaansche Phalanx", gearresteerd, alsmede 74 arbeiders, die werkzaam waren aan het bouwwerk, van waar op den begrafenisstoet werd geschoten.
De autoriteiten hebben maatregelen genomen en de militie van het Volksfront heeft een ordedienst georganiseerd. Aangezien de minister van Binnenlandsche Zaken ziek is, heeft minister-president Azaña,

vergezeld van de ministers Quiroga en Franco, zijn intrek in het ministerie van Binnenlandsche Zaken genomen. Met het oog op den gespannen toestand, heeft Quiroga, minister van Openbare Werken, de portefeuille van Binnenlandsche Zaken ad int. op zich genomen.
Op 18 April werden vele fascisten uit de provincie gearresteerd, vooral te Cartagena en Bilbao. Gil Robles, de leider van de Volksactie, heeft tegen deze arrestaties geprotesteerd. (El Sol) **(2223 D.)**

20 APRIL 1936

A. LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig besproken zijn. - Onze wekelijksche opgave. —
Duitsch: Graf Hermann Keyserling — „Das Buch vom persönlichen Leben". (Deutsche Verlagsanstalt, Stuttgart 1936)
Anna Elisabet Weirauch — „Das Haus in der Veenestraat." (Schützen-Verlag, Berlin)
Engelsch: Radclyffe Hall — „The Sixth Beatitude". (Heinemann)
George Santayana — „The Last Puritan." (Constable, London)
Fransch: Jean Guéhenno — „Jeunesse de la France". (aux Editions Bernard Grasset)
Georges Portal — „Un Protestant." (Denoël & Steele)
Italiaansch: Federico Tozzi — „Tre Croci". (Treves, Milano)
Nederlandsch: Jos. Brusse-van Huizen — „Het steenen ventje". (Brusse, Rotterdam 1936)
H. M. van Randwijk — „Burgers in nood." (G. F. Callenbach, Nijkerk)
(Red. K. H. A.) **(Vorig bericht blz. 2260 C.)**

B. ABESSYNISCH-ITALIAANSCH CONFLICT. —
12 April. — Tsana-meer (C D 3—4). —
Naar verluidt is het schiereiland Gorgora aan het Tsana-meer (C D 3—4) door de Italianen bezet. De Engelsche bladen geven verontwaardigde berichten.

13 April. — Addis Abeba (E 4). —
Italiaansche vliegtuigen verschenen eenige malen boven Addis Abeba (E 4) en wierpen propaganda-strooibiljetten uit.

15 April. — Dessie (D 5). —
Maarschalk Badoglio telegrafeert, dat Dessie (D 5) door Italiaansche troepen bezet is. Dit bericht wordt door de Abessyniërs tegengesproken.

15 April. — De Nederlandsche Ambulance. - Dr. van Schelven in het vaderland. —
Volgens het relaas van dr. van Schelven werd op zijn kamp in Abessynië een roofoverval gepleegd waarbij hij werd gewond. Voor het herstel zijner gezondheid bevindt hij zich nu in Nederland.
„Het is een vrijgevochten, tuchtlooze bevolking. Italiaansch protectoraat zal zonder twijfel zegenrijk zijn voor dit volk. Maar aan den anderen kant gun ik niemand, dat hij zijn vrijheid verliest," aldus dr. van Schelven.

Keizerin Menen hield een radio-rede. —
De Abessynische keizerin vraagt als vrouw en moeder om een beëindiging van den oorlog. Dit werd door de radio uit Addis Abeba in het Engelsch uitgesproken.

19 April. — Volkenbond. - Vredesonderhandelingen. —
De Italiaansche voorwaarden om over den vrede rechtstreeks met Abessynië te onderhandelen zouden niet met een staking der vijandelijkheden gepaard gaan en zijn door de Abessyniërs verworpen.

Commissie van Dertien. - Verzoening mislukt. —
Nadat de vertegenwoordiger van Abessynië geweigerd had, om ook het gewijzigde Italiaansche voorstel om tot onderhandelingen over te gaan, aan te nemen, is in de commissie van dertien vastgesteld, dat de verzoeningspoging, waartoe deze commissie opdracht had gegeven, is mislukt.

20 April. — Volkenbondsraad. - Resolutie over het mislukken der verzoeningspoging. —
Eden heeft in den Volkenbondsraad medegedeeld dat Engeland zijn politiek, die het tot dusverre inzake het Abessynische geschil heeft gevoerd, zal handhaven. De rede van Paul-Boncour inzake het geschil wordt in Engelsche kringen ongunstig opgenomen.
De resolutie van den Volkenbondsraad over het mislukken van de verzoeningspoging en het voortduren van de sanctie-maatregelen, werd met algemeene stemmen, met uitzondering van die van Italië, aangenomen. De resolutie doet opnieuw een beroep op de oorlogvoerenden en richt zich tegen het gebruik van gifgassen. (La Stampa - N. R. Crt. - Journal de Genève)
(Vor. ber. 2260 A.; Keizerin Menen 1951 D.)

C. NEDERL. OOST-INDIE. — Uitvoerrecht bevolkingsrubber. —
Het bijzonder uitvoerrecht voor bevolkingsrubber is met ingang van 19 April verhoogd tot *f* 35 per 100 K.G. droog gewicht.
(Het uitvoerrecht was met ingang van 6 April met *f* 1 verhoogd tot *f* 34 per 100 K.G. (Aneta)
(Vor. ber. Rubber 2072 E.)

D. NEDERLAND. — Het Capitulanten-besluit. —
In het „Staatsblad" is afgekondigd een Kon. besluit tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur ter uitvoering van het Capitulantenreglement.
Ingesteld worden een Capitulantenraad en, tot bijstand van dezen raad een Centraal Capitulantenbureau, tot directeur van welk bureau de minister van Defensie a.i. inmiddels heeft aangewezen den heer J. Vennik, referendaris aan zijn Departement.
De Capitulantenraad bestaat uit 11 hoofdambtenaren, van elk departement één en den directeur van het Centraal Capitulantenbureau, terwijl voorts de spoorwegmaatschappijen en de Vereeniging van Nederlandsche Gemeenten ieder een lid kunnen aanwijzen.
De Kroon wijst uit de leden een voorzitter aan.
De aanwijzing der leden geschiedt telkenmale voor een termijn van vier jaren. De raad beraadslaagt en beslist in den regel met drie leden. Hij heeft tot taak te beslissen in alle zaken, welke zich voordoen met betrekking tot de toelating van dienstplichtige onderofficieren, als bedoeld in artikel 1 van het Capitulantenreglement, tot een vrijwillige verbintenis als militair ambtenaar bij de Koninklijke Landmacht, alsmede met betrekking tot de plaatsing van militairen en gewezen militairen, bedoeld in de artikelen 1 en 2, in betrekkingen als ambtenaar dan wel als spoorwegambtenaar. (Staatsblad)
(Vor. ber. Capitulantenreglement 1985 B.)

21 APRIL 1936

E. NEDERL. OOST-INDIE. — Duitschers en Indo-Europeesche vrouwen. —
De Berlijnsche medewerker van de „Indische Courant" ontving op een desbetreffende vraag het volgende antwoord van de Medizinal Abteilung van het ministerie van Binnenlandsche Zaken:
„Wanneer een Duitscher met een Indo-Europeesche vrouw trouwt, dan verkrijgt zij alle rechten, die het burgerlijk wetboek de getrouwde vrouw toestaat. Dit geldt zoowel voor huwelijken die reeds gesloten zijn, als voor huwelijken, die in de toekomst gesloten zullen worden. Kinderen uit deze huwelijken verkrijgen alle rechten, die het burgerlijk wetboek aan kinderen uit wettelijk erkende huwelijken toestaat. Hun rechten op politiek gebied zullen bij de regeling van de desbetreffende rechten van Reichsbürger vastgesteld worden". (Aneta) **(Vor. ber. blz. 2155 D.)**

F. PALESTINA. — Arabische eischen. - Onlusten. - Stakingen. —
Van Arabische zijde is voor geheel Palestina de algemeene staking afgekondigd. Deze staking zal net zoolang duren, tot het mandaatbestuur de eischen der Arabische nationalisten vervult. De eischen zijn door de stakingsleiding ter kennis van de regeering gebracht.
Te Tel Aviv en Jaffa zijn de laatste dagen ernstige vechtpartijen tusschen Joden en Arabieren voorgevallen. Vele personen zijn gedood. De Britsche Hooge Commissaris heeft volledige volmacht ontvangen om in te grijpen.
Naar aanleiding van de begrafenis van negen Joodsche slachtoffers te Tel Aviv, hadden op 20 April nieuwe botsingen plaats, waarbij een vijftigtal personen gewond werd. (Le Temps)
(Vor. ber. Onlusten 1034 E.)

A. **Buitenland.** —

Het jaarverslag van het Centraal Instituut ter bevordering van het normale handelsverkeer tusschen Nederland en andere landen over het jaar 1935 vermeldt o.m. het volgende beeld:

(De cijfers zijn ontleend aan het Centr. Bureau v. d. Statistiek)

	(in millioenen guldens) Invoer	Uitvoer	Totale buitenl. handel
1930	2.418	1.719	4.137
1931	1.893	1.312	3.205
1932	1.299	846	2.145
1933	1.209	726	1.935
1934	1.038	712	1.750
1935	936	675	1.611

De totale waarde van onzen buitenlandschen handel is in 1935 wederom lager geweest dan in het voorafgaande jaar. Deze vermindering van ons internationale handelsverkeer is sedert 1929 onafgebroken voortgezet. Het Centraal Bureau voor de Statistiek wijst er echter op, dat de cijfers voor het vierde kwartaal van 1935, in tegenstelling tot hetgeen in andere jaren is geschied, hoogere bedragen vertoonen. Zoowel in- als uitvoer vertoonen een toeneming; een vergelijking tusschen het derde en vierde trimester van 1935 bewijst, dat de invoer vermeerderde van *f* 228 tot *f* 253 millioen, terwijl de uitvoer van *f* 174 tot *f* 182 millioen is gestegen. Het is te hopen, dat deze tendenz zich ook in het jaar 1936 zal voortzetten. Onderstaande cijfers geven een beeld van de bestemming van onzen uitvoer, uitgedrukt in percentages der geldswaarde.

Totale Nederl. uitvoer 1935: *f* 675.000.000.

Hiervan naar:

		v. d. totalen export
Groot-Brittannië .	*f* 142.300.000	= 21 %
Duitschland . . .	129.200.000	= 19 %
België en Luxemb.	72.100.000	= 10½ %
Frankrijk . . .	47.100.000	= 7 %
V. S. v. Amerika .	33.150.000	= 5 %
Nederl.-Indië . .	31.800.000	= 4½ %
Zweden	20.500.000	= 3 %

ONS HANDELS-VERKEER

Hieruit blijkt, dat de Nederlandsche uitvoer in 1935 voor ca. 58% geconcentreerd was op de nabij gelegen markten, Engeland, Duitschland, België en Frankrijk. Verschillende onzer agrarische uitvoerproducten, welke aan spoedig bederf onderhevig zijn, kunnen uit den aard van de zaak niet naar andere, meer veraf gelegen, markten geëxporteerd worden, zoodat onze uitvoer-positie zeer kwetsbaar is. Ter illustratie van een en ander diene, dat in het jaar 1935 van de waarde van onzen boter-, groenten- en eierenexport resp. 43%, 40% en 62% naar Duitschland zijn verkocht. Een aanzienlijk deel van onze land- en tuinbouwvoortbrengselen wordt van oudsher in Duitschland verkocht en vindt aldaar gretige koopers. Tengevolge van Duitschland's autarkisch streven en 's lands financieele moeilijkheden worden de land- en tuinbouw, welke voor onze nationale economie van zoo groote beteekenis zijn, zwaar getroffen. Anderzijds wordt door de Nederlandsche industrie ernstig geklaagd over de groote prijsverstoringen, welke de Duitsche offertes op de binnenlandsche markt veroorzaken; deze lage offertes zijn in den regel het gevolg van het z.g. „Zusatzausfuhrverfahren".

De handelspolitiek, welke thans door de Vereenigde Staten gevolgd wordt, en die niet zoo zeer op een „do ut des" politiek dan wel op een verruiming der handelsbeweging gebaseerd is, verdiend een zeer eervolle vermelding. En bovendien zal de dringend noodzakelijke prijsverlaging, welke vrijwel allerwegen een zeer belangrijk onderdeel vormt der regeeringsprogramma's o.i. op den duur tot minder stringent protectionisme moeten leiden.

Gedurende het verslagjaar zijn door de Nederlandsche Regeering onderhandelingen gevoerd met: Roemenië, Italië, België, Frankrijk, Estland, Denemarken en de Ver. Staten, terwijl met Duitschland eind 1934 onderhandelingen zijn aangeknoopt nopens een regeling van het handels- en betalingsverkeer.

Binnenland. —

Voor Nederland bracht 1935 als geheel genomen geen verbetering, al waren er tegen het eind van het jaar wel enkele bewegingen waar te nemen, die 1935 in sommige opzichten minder ongunstig doen eindigen dan het begonnen was.

De toestand van de nijverheid bleef in hoofdzaak zeer gedeprimeerd, het is vrijwel onmogelijk, in een algemeene samenvatting den toestand als beter of slechter dan een jaar geleden te karakteriseeren. In elk geval maakt de aanpassing van het bedrijfsleven vorderingen in den vorm van saneeringen, rationalisatie, mechanisatie enz.

Terwijl de weersgesteldheid in 1935 voor den landbouw ten slotte minder ongunstig blijkt te zijn geweest dan men aanvankelijk vreesde (deels wel matige oogsten, maar van goede kwaliteit), bleven de financieele resultaten van het bedrijf toch onbevredigend. De veeteelt werd door het weer ongunstig getroffen, terwijl de ontwikkeling der prijzen en van de exportgelegenheid geen of althans onvoldoende compensatie bracht. Voor den tuinbouw was 1935 een uitermate moeilijk jaar.

De zeevisscherij werd, hoofdzakelijk als gevolg van de belemmering van onzen vischuitvoer, slechts op beperkte schaal uitgeoefend; de geldelijke uitkomsten waren over het algemeen niet bevredigend.

De goederenmarkten ondervonden over het algemeen een ongunstige inwerking van de koersschommelingen en de exportmoeilijkheden. Oplevingen op verschillende markten, onder invloed van vraag uit Amerika of tengevolge van valutaspeculatie, waren meestal slechts van korten duur. De buitenlandsche politieke verwikkelingen geven in het vierde kwartaal aan sommige markten voor korten tijd een levendig aanzien. De behaalde voordeelen gingen echter meestentijds weer spoedig verloren.

In- en uitvoer bereikten in den loop van 1935 een nieuw laagtepunt, naar waarde zoowel als naar gewicht, maar in de tweede helft van het jaar veranderde de dalende beweging in een — zij het zeer zwakke — stijgende. Hierbij vermeerderde de passiviteit, die echter over het jaar als geheel genomen, absoluut en relatief, minder was dan in 1934.

De zeescheepvaart vertoonde nog weinig teekenen van opleving. De vrachtvaart ondervond in den aanvang van het vierde kwartaal de tijdelijke voordeelen van de buitenlandsche politieke verwikkelingen, waardoor vele schepen in de vaart gebracht konden worden. De toestand in de binnenscheepvaart bleef gedurende het geheele jaar uiterst ongunstig. Ook in het vierde kwartaal kwam hierin geen belangrijke wijziging.

De groothandelsprijzen stonden in 1935 weer op een iets lager peil dan in 1934, maar in de tweede helft van het jaar trokken zij iets aan, voornamelijk die van industrie-grondstoffen en dierlijke voedingsmiddelen.

Het loonpeil had het geheele jaar door een dalende richting. Onder fluctuaties kwamen ook de kosten van het levensonderhoud in Amsterdam en 's-Gravenhage aan het eind van het jaar op een iets lager peil.

De koersen van aandeelen gaven tegen het einde van het jaar een duidelijke stijging te zien, die het koersindexcijfer op een peil bracht, ruim 13% boven dat van eind 1934. Vooral de Indische fondsen stegen in koers. De geldmarkt werd in het afgeloopen jaar herhaaldelijk verontrust door aanzienlijke goudonttrekkingen, die de Nederlandsche Bank tot discontoverhooging noopten. Tegen het eind van het jaar was de rust teruggekeerd. De koersen van obligaties enz. volgden de bewegingen op de geldmarkt in verzwakte mate. De kapitaalmarkt was uiterst flauw.

(Centraal Bureau v. d. Statistiek) **(V. b. 2102 A.)**

A. **NEDERLAND. — Vrijzinnig Democratische Bond. - Buitengewone vergadering te Utrecht. —**
Op 18 en 19 April '36 waren de Vrijzinnig-democraten te Utrecht bijeen. Na de openingsrede van prof. Kranenburg ging men over tot de behandeling der voorstellen. Allereerst kwam daarbij aan de orde een bestuursvoorstel tot wijziging der redactie van de artikelen in het werkprogram van den bond betreffende orde en veiligheid en het buitenlandsch beleid, in verband met de staatkundige en volkenrechtelijke ontwikkeling der laatste jaren.
Het bestuursvoorstel hield o.m. in, het art. 9 van het werkprogram te lezen:
reorganisatie van land- en zeemacht tot organen, bestemd voor de handhaving van binnenlandsche orde en rust, zoomede tot verdediging ter medewerking aan internationale rechtshandhaving, tegen een oorlogsaanval.
Prof. Kranenburg gaf een nadere uiteenzetting over dit bestuursvoorstel.
Verschillende afgevaardigden voerden hierna het woord om hun standpunt uiteen te zetten. Het bleek, dat de meeningen over het bestuursvoorstel op verschillende punten uiteenliepen.
De heer Joekes verdedigde het bestuursvoorstel.
Minister Oud nam vervolgens het woord om er op te wijzen, dat men in de eerste plaats de eenheid der partij moet bewaren. De groote vraag is wat wij kunnen doen om den oorlog te voorkomen, en wat de beste preventieve werking zal hebben. De eerste preventie is een goed georganiseerde internationale rechtsorde.
Prof. Van Embden wees er nog op, dat voor een wijziging van de huidige redactie van het werkprogram geen aanleiding was.
Vervolgens ging men over tot de stemming. Allereerst werd gestemd over een amendement van Amsterdam, strekkende volgens een rapport-van Embden tot partiëele bewapening ten dienste van den Volkenbond. Dit amendement werd verworpen met 164 tegen, 27 stemmen voor en 1 blanco.
Het bestuursvoorstel werd aangenomen met 165 stemmen voor en 29 tegen. Het luidde met eenige wijzigingen aldus:

de algemeene vergadering van de Vrijzinnig Democratische Bond overwegende,
1. dat de oorlog als middel van tusschenstaatsche eigen richting zedelijk volstrekt verwerpelijk is, zoodat uitbanning daarvan een plicht is, die steeds sterker opdringt, naarmate het oorlogsgeweld afschuwelijker vormen aanneemt,
2. dat beveiliging daartegen, in het bijzonder voor kleine landen, alleen kan worden verkregen door de ontwikkeling door middel van den Volkenbond eener internationale rechtsorde, die tot vreedzame oplossing van geschillen verplicht en over de middelen beschikt om haar beslissingen te doen eerbiedigen,
3. dat er mitsdien naar moet worden gestreefd, dat de nationale weermachten beperkt blijven tot middelen voor de handhaving der binnenlandsche orde en rust en tot medewerking aan de internationale rechtsbescherming,
4. dat de vraag in hoeverre Nederland, onafhankelijk van hetgeen andere landen doen, tot deze ontwapening kan overgaan, behoort te worden beoordeeld in het licht der internationale verhoudingen,
5. dat de partij alzoo volledig handhavende haar pacifistisch streven, het beginsel eener oprecht gezonde samenleving der volken met verwerping van geweldmethoden onverzwakt blijft propageeren en zich daarbij krachtig blijft verzetten tegen het drijven van hen, die van den huidigen internationalen toestand gebruik willen maken om de militaire toerusting onmatig op te voeren,
en besluit in het werkprogram dientengevolge de noodige veranderingen aan te brengen. (Alg. Handelsblad)

(Vor. ber. Vrijz. Democr. Bond 2061 H.)

B. **NEDERL. OOST-INDIE. — Bestrijding der blindheid. —**
Te Batavia is opgericht de Ned.-Indische vereeniging ter voorkoming en bestrijding van de blindheid. In verband met de beperkte middelen zal de arbeid voorloopig bepaald worden tot West-Java en wel tot het meest geteisterde noordelijke deel daarvan. De zendings-organisatie te Wrawang, zoomede de leiding van de Pamenoekan- en Tjiasemlanden hebben medewerking toegezegd.
Tot voorzitter der vereeniging is benoemd de gouverneur van West-Java en tot bestuursleden o.a. verschillende regenten en geneesheeren. De heer Meyer Ranneft aanvaardde het eere-presidium. (Aneta)
(De laatste telling der blinden, die in 1929 plaats vond vermeldde voor Java en Madoera alleen een aantal blinden van ongeveer 100.000 hetgeen wil zeggen dat het percentage blinden daar het vijfvoud van dat in het moederland bedraagt. Daar de maatstaf van beoordeeling der blindheid in Ned. Oost-Indië afwijkt van die in Nederland kan men echter eer van een zevenvoud dan van een vijfvoud spreken.)

(Vor. ber. Blinden 1852 H.)

C. **MANDSJOEKWO. — Bevolking. —**
Volgens het Mandsjoekwo Bureau v. d. Statistiek bedroeg de bevolking in 1934 30.870.000 en wees op een vermeerdering van 2.000.000 zielen in één jaar. (Manchoukuo Statistical Bureau) **(V. b. 1319 D.)**

D. **MANDSJOEKWO. — Import-Export 1928—1935 (in millioenen Yuan):**

	Export	Import	Verschil
1928	667,8	459,3	+ 208,5
1929	658,8	502,1	+ 156,5
1930	607,6	462,1	+ 145,5
1931	670,1	312,8	+ 357,3
1932	618,2	337,7	+ 280,5
1933	448,5	515,8	— 67,3
1934	448,4	593,6	— 145,2
1935	421,0	604,1	— 183,1

Export (in millioenen Yuan)

	1935	Percentage	1934
Japan	183,523	43,58	+ 11,260
Korea	33,770	8,02	— 12,643
	217,293	51.60	— 1,383
België	1,148	0.27	— 0,042
China	65,353	15.52	— 0,342
Engeland	24,221	5.74	+ 8,003
Frankrijk	3,570	0.85	+ 0,645
Duitschland	32,799	7.79	— 20,512
Nederland	10,075	2.40	+ 2,002
Hong Kong	7,528	1.79	+ 0.680
Brit. Indië	2,701	0.64	+ 2,056
Italië	3,864	0.92	— 0,440
Ned. O.-Indië	0,701	0.17	— 1,008
Sovjet Rusland	4,662	1.11	— 3,761
Ver. Staten	15,596	3.70	+ 9,630
Andere landen	31,568	7.49	— 22,880

Import (in millioenen Yuan)

	1935	Percentage	1934
Japan	434,229	71.87	+ 50,933
Korea	22,446	3.72	— 2,859
	456,675	75.59	+ 48,074
België	1,511	0.25	+ 0,808
China	31,993	5.30	— 25,602
Engeland	9,482	1.57	+ 1,106
Frankrijk	0,463	0.08	— 0,102
Duitschland	14,742	2.44	+ 2,256
Nederland	0,815	0.13	+ 0,427
Hong Kong	2,759	0.46	— 0,838
Br. Indië	23,821	3.94	— 0,123
Italië	1,357	0.22	+ 0,655
Ned. O.-Indië	5,062	0.84	— 1,633
Sovjet Russia	1,168	0.19	— 3,708
Ver. Staten	24,936	4.13	— 10,291
Andere landen	29,366	4.86	— 0,497

1 Yuan = *f* 0.42¾.
(Manchurian Economic Review, Bulletin No. 8)

E. **VOLKENBOND. — Noorsche critiek. —**
Aftenposten te Oslo constateert in een hoofdartikel onder het opschrift „Het faillissement van den Volkenbond", dat de Volkenbond in zijn tegenwoordigen organisatievorm volkomen onbruikbaar is als werktuig voor een collectief waarborgen van den vrede, omdat — met betrekking tot het Italiaansch-

Abessynische conflict — alles zijn gang gegaan is alsof er geen Volkenbond was en alsof er geen verdragen en tractaten bestonden. De eenige redding zou een sluiting van het Suez-kanaal zijn, maar het blad gelooft niet, dat Engeland in verband met eigen belangen en nog minder terwille van den Volkenbond een dergelijk offer wil brengen, vooral niet nu gebleken is, dat de Volkenbond bestaat „uit naties met zeer verschillende moraal en ver uiteenloopende opvattingen voor verantwoordelijkheid voor aanvaarde verplichtingen en onderteekende tractaten of pacten. Daarmee is de rol van den Volkenbond als collectieve waarborg tegen oorlog ten einde, in dit opzicht heeft hij opgehouden te bestaan."

„De proefneming is volbracht en het resultaat is negatief", schrijft het blad verder. „De les die men uit het voorgevallene kan trekken is, dat een collectief werktuig tot handhaving van den vrede gebaseerd zal moeten zijn op een verbond van naties en rassen, die in zekeren zin eenzelfde moreele opvatting van aanvaarde verplichtingen hebben, en dan kan dit verbond eventueel groeien door aansluiting van anderen, naarmate zij dezelfde moraal hebben verworven. Wij willen thans niet de naties aanwijzen, waarmee men dan zou moeten beginnen. Maar wij gelooven, dat er voldoende zijn en dat zij groot genoeg zijn om zich van de taak te kwijten."

(Aftenposten)

22 APRIL 1936

A. NEDERL. OOST-INDIE. — Steun van *f* 25 millioen van Nederland. —

De besprekingen met mr. Hart in Nederland hebben onder meer geloopen over de economische betrekkingen tusschen Indië en Nederland. Mr. Hart heeft verschillende voorstellen naar Indië medegenomen, om die met de Indische regeering te bespreken.

Naar de N. R. Crt. vernam, behoort daaronder het plan, met het oog op de gebleken noodzaak om aan Indië steun te verleenen, dat Nederland een bedrag van *f* 25 millioen voor dit doel beschikbaar zal stellen, welk bedrag over drie jaar zal worden verdeeld. De steun, dien Nederland op deze wijze aan de Indische huishouding zal verleenen, zal dus ongeveer gelijk zijn aan het bedrag, dat Indië thans nog aan de maritieme defensie bijdraagt. Zooals men weet, betaalt Nederland aan de vlootkosten thans reeds *f* 12 millioen, terwijl *f* 2 millioen kosten aan onderzeebooten naar het Defensiefonds zijn overgebracht. Op de Indische begrooting van 1936 was dus nog een bedrag van *f* 8.4 millioen voor militaire uitgaven aan de zeemacht uitgetrokken, welk bedrag bij suppletoire begrooting met pl.m. *f* 200.000 is verhoogd. In totaal bedraagt de Indische bijdrage in de kosten der maritieme defensie dus pl.m. *f* 8.6 millioen 's jaars. De bijdrage, die Nederland thans aan Indië zal geven, en die voor andere doeleinden zal worden besteed, heeft dus, uit algemeen financieel oogpunt bezien, hetzelfde effect, als zou Nederland gedurende drie jaren de geheele maritieme defensie van Indië voor haar rekening nemen.

(N. R. Crt.) **(V. b. Econ. samenw. m. Nederl. 2253 C.)**

B. BELGIE. — Wetenschappelijke congressen te Gent. - Prof. mr. Paul Scholten over: „De invloed van de crisis op het privaat-recht". —

Op 18 en 19 April '36 werd te Gent het 19e rechtskundig congres gehouden, gelijktijdig met andere Vlaamsche wetenschappelijke congressen. Op dit congres heeft prof. mr. Paul Scholten, hoogleeraar aan de universiteit van Amsterdam, een rede gehouden over: „De invloed van de crisis op het privaatrecht".

Spreker begon met een inleidend woord, waarin hij zijn vreugde over de samenwerking van Vlaamsche en Noord-Nederlandsche rechtsgeleerden uitsprak. Hij dankte voor de uitnoodiging. Van hem verwachtte men wellicht een algemeene beschouwing, hij hield het echter voor zijn eersten plicht de Vlaamsche rechtsgeleerden op de hoogte te brengen van het Nederlandsche crisisrecht voor zoover het den privaatrechtelijken kant betreft.

Het centrale punt daarbij is de beperking der contractsvrijheid. Op drieërlei wijze is daarin ingegrepen. Vooreerst is er een geheel stel van maatregelen waardoor de regeering de leiding in handen krijgt der geheele productie op landbouwgebied, verder de contrôle over de andere takken van voortbrenging, over handel en vervoer. Zij heeft daarbij groote macht, maar oefent die uit in de oude vormen van het recht. Spr. beschrijft de crisisorganisaties (stichtingen) met haar dwang tot toetreden, dan tuchtrecht en verplichte arbitrage. Feitelijk zijn de betrokkenen daarbij geheel gedwongen zich aan de aanwijzingen der regeering te houden, maar dit gebeurt in den vorm van vrije toetreding en van contractenrecht.

In de tweede plaats is ingegrepen in een geheele reeks van bestaande overeenkomsten, duur-overeenkomsten waarin de crisis de evenredigheid tusschen de wederkeerig toegezegde prestaties heeft verbroken. Achtereenvolgens wordt dit nagegaan voor de pacht (crisispachtwet), de huur (vaste lastenontwerp), de erfpacht (idem), de geldleening onder hypothecair verband (crisishypotheek-aflossingswet, ontwerp landbouw hypotheek en vaste lastenontwerp). In al deze regelingen wordt den rechter een bevoegdheid gegeven om in geval van nood de overeenkomst te wijzigen. Dan de obligatiehouders-wet, waar onder rechterlijke contrôle aan een meerderheid van bepaalde schuldeischers gelijke bevoegdheid toekomt. In de derde plaats heeft de crisis aanleiding gegeven tot nieuw recht. Dit heeft grooter beteekenis dan de noodregelingen, die een gevolg zijn van de crisis. Spr. doelt op de wet op het algemeen verbindend verklaren van ondernemersovereenkomsten. Deze bevat twee regelingen:

1e. De bevoegdheid ondernemers-overeenkomsten niet bindend te verklaren.

2e. Deze niet bindend te verklaren voor anderen dan de betrokkenen.

Door de eerste regeling wordt een nieuwe vernietigbaarheid van overeenkomsten ingevoerd, die anders werkt dan die van nietigheid wegens strijd met de openbare orde. Door de tweede regeling wordt door ministerieel gezag een overeenkomst bindend voor anderen dan die zich gebonden hebben tegenover weer anderen dan die partij bij de overeenkomst waren, immers tegenover ieder die daarbij belang heeft. Spr. ontleedde deze verhouding en wees op het geheel nieuwe, dat zij in het contractenrecht brengt. Tenslotte ging spr. na welke algemeene beteekenis voor de theorie van het privaatrecht aan deze regeling toekomt. Hij wees erop, dat de nog veelal heerschende voorstelling is, dat het contract is een vrijheid van de wet. Het wordt echter beter begrepen als vrijheid zelf het recht vast te stellen. Het contract is evenzeer rechtsbron als de wet. Het gezag eenerzijds en de eigen belofte aan den anderen kant zijn steeds de fundamenten van het recht. Reeds nu kennen wij een tusschenvorm, waarin beide samenwerken: de macht der vereeniging. Hier wordt nu weer een nieuwe combinatie in het leven geroepen van rechtsvorming, doordien het regeeringsgezag — door concrete uitspraak, niet door algemeene wet en de overeenkomst of het vereenigingsbesluit samen rechtsplichten in het leven roepen. Dit is nieuw recht. De toekomst zal leeren, hoever deze gedachten blijvend zijn.

Zeker is dat er een streven in ligt het recht in dieperen zin te verwerkelijken, dit ligt ook in de erkenning dat in geval van nood een verplichting, in andere tijden aanvaard, kan worden gewijzigd, al zal dit juist omdat het een nood-regeling is, tot het uiterste moeten worden beperkt. De rechter krijgt naast partijen, vereeniging, regeering zijn plaats in de vast-

stelling van het recht. Wel blijft de grondslag de overeenkomst, doch die overeenkomst wordt dan in haar inhoud als recht begrepen. (Red. K. H. A.)
(Vor. ber. Wetensch. congressen 1261 D.; Prof. Mr. Paul Scholten 1823 D.)

A. **ZUID-AFRIKA. — Begrooting 1936. —**
Uit de begrootingsrede van den minister van Financiën in de Unie bleek, dat de vorige dienst een overschot van ruim 3 millioen pond op heeft geleverd en dat de nieuwe begrooting, welke in uitgaaf een bedrag van 36.5 millioen pond raamt, een overschot van 1.850.000 aanwijst. Voor een bedrag van 4.9 millioen pond zijn de volgende posten op de begrooting gebracht: Storting in het pensioenfonds van ambtenaren £ 1.435.000, terugbetaling aan ambtenaren en parlementsleden van het bedrag in den slechten tijd gekort: £ 470.000, verhooging van ouderdomspensioenen: £ 100.000, hulp aan lichamelijk gebrekkigen: £ 30.000, inkoop van een millioen zak melies tegen 5 shillings: £ 250.000, verhooging van de subsidie voor uitdeeling van kosteloos melk: £ 250.000, toekenning aan den Korenraad voor het verlies van opgeborgen koren: £ 125.000, verlaging van spoorvrachten op vruchten, wol, looibast enz.: £ 250.000, verlaging van invoerrechten o.a. op thee, medicijnen, rijwielen, draadlooze toestellen, gramofoons, horloges, sportartikelen, speelgoed, baksteenen, ontploffingsmiddelen, enz. £ 550.000, verlaging van huur van enkele telefoonlijnen: £ 35.000, storting in het delgingsfonds van schulden voor gedeeltelijke afschrijving, £ 800,000 en schulddelging, £ 530.000. Voor toevallige uitgaven wordt nog een bedrag van £ 100.000 beschikbaar gehouden. De inkomstenbelasting blijft onveranderd, alleen wordt die voor de goudmijnen afgeschaft. Al de bestaande belastingen op de goudmijnen worden ingetrokken en in plaats daarvan een nieuwe belasting ingevoerd, die wisselt tusschen 15 en 50% van de winst. (Die Burger)
(Vor. ber. Begrooting 1701 D.)

B. **LUCHTVAART. — Zweefvliegen. - Nederlandsch duurrecord. —**
De bekende Nederlandsche sport- en zweefvlieger Van Neyenhoff is er in geslaagd het Nederlandsche duurrecord zweefvliegen te verbeteren. Dit record stond sinds 11 Aug. 1935 met een tijd van 5 uur en 5 minuten op naam van den heer L. A. de Lange uit Leiden, die het in Duitschland had gevestigd.
De heer Van Neyenhoff is in totaal 5 uur 44 minuten in de lucht geweest, steeds vliegende van Noordwijk naar Zandvoort en terug, zoodat het record met 39 minuten is verbeterd.
In verband met deze recordverbetering brengen wij in herinnering, dat het eerste Nederlandsche record, waarbij boven Nederlandsch grondgebied werd gevlogen, eveneens te Noordwijk ongeveer drie jaar geleden is gevestigd door den heer J. van Tijen met een tijdsduur van 1 uur 36 minuten.
De zweefvlieger ir. Meyer maakte omstreeks ditzelfde tijdstip boven Noordwijk en omgeving een recordvlucht van 2 uur 20 minuten. (Alg. Handelsblad)
(Vorig bericht blz. 1912 E.)

C. **BASKISCHE PROVINCIES. — Autonomie. —**
De Cortes-leden van de Baskische provincies hebben in de Cortes een ontwerp ingediend voor de autonomie van deze provincies, dat door alle Baskische afgevaardigden is onderteekend. Het ontwerp is naar de commissie voor deze kwesties verwezen en zal vervolgens in de Cortes worden behandeld. (El Sol)
(Vor. ber. Baskische Provincies 1457 H.)

D. **NEDERLAND. — Nationale Vrouwenraad van Nederland. —**
In de dezer dagen gehouden vergadering van den Nationalen Vrouwenraad van Nederland heeft o.a. mej. mr. E. C. van Dorp een inleiding gehouden over „Internationale aaneensluiting of autarkie", waaraan wij het volgende ontleenen:
Het is noodig, aldus spr., in te zien, dat autarkie, d.w.z. een volkshuishouding die zich zelf genoeg is, en geen invoer van buiten noodig heeft, niet alleen voor het speciale geval van Nederland, zelfmoord is, maar dat het ook moreel uit den booze en een terugvallen in primitieve barbaarschheid zou zijn, wat erger zou zijn dan de primitieve barbaarschheid zelf, omdat wij heden beter weten. Economisch is de gedachte zinneloos, maar moreel beteekent het het tegendeel van wat het christendom leert. Voor een groot rijk met talrijke hulpbronnen als de Ver. Staten en het Britsche wereldrijk is autarkie van betrekkelijk geringe economische beteekenis, maar moreel is ze ook daar even gevaarlijk voor den wereldvrede en daardoor verderfelijk.
Hier te lande ziet een ieder wel de onmogelijkheid van het stelsel in, maar aan den anderen kant is men er hier vrij algemeen voor. (Nieuwe Rott. Crt.)
(Vor. ber. Nat. Vrouwenraad 1754 E.)

23 APRIL 1936

E. **GEESTELIJK LEVEN. — Vergadering van den Bond van Nederl. Predikanten. —**
Op 21 April '36 is te Utrecht de jaarvergadering gehouden van den Bond van Nederlandsche Predikanten. De vergadering stond onder leiding van ds. M. van Empel, van Middelburg. In zijn openingswoord werd door hem gewezen op de beteekenis van den bond en zijn bestaansrecht verdedigd. De bond telt, zoo deelde spr. mede, omstreeks 1000 leden. Het aantal werkelijk werkende leden is echter gering.
Spr. drong aan op het aanvragen van emeritaat bij 40 dienstjaren, opdat er plaats kome voor de jongeren, die nu ledig staan. Na de opening werd het jaarverslag van den secretaris, ds. D. Boer, van Den Haag, uitgebracht en besproken. Uit het verslag blijkt, dat het ledental stationnair bleef, 46 leden traden toe, 24 bedankten en 22 overleden; in totaal telt de bond nu 1006 leden. De oudejaarsavondcollecte voor emeriti en predikantsweduwen, die over 1934 nog ƒ 41.000 bedroeg, daalde met ƒ 10.000. De balans per 31 Dec. bedraagt ƒ 73.333,56; de rekening in baten en lasten ƒ 13.079,85. De begrooting voor 1936 is in ontvangst en uitgaven gesteld op ƒ 12.300. Inzake de houding van den Raad van Beheer wordt opgemerkt, dat de bond daartegen geen strijd meer voert, doch zich rechtstreeks tot de Synode wendt.
In de gehouden zitting heeft ds. H. C. J. van Deelen, van Oosterend (Fr.), gesproken over het onderwerp: „De theologische achtergrond der Doleantie". De Doleantie, aldus spr., was niet in de eerste plaats een beweging voor een herhoren theologie, maar voor alles een specifiek kerkelijk gebeuren. Daaraan is de naam van dr. A. Kuyper onafscheidelijk verbonden; de Doleantie is zonder dezen persoon op den achtergrond niet te denken! Dat er toch ook een theologische achtergrond valt te ontdekken bij de Doleantie, is à priori reeds aannemelijk wegens den nauwen samenhang van kerk en theologie; maar ook de gebeurtenissen zelf wijzen in die richting. Reeds in zijn confidentie van 1873 heeft dr. Kuyper met verrassende openhartigheid zijn theologisch program inzake de kerk ontvouwd. Zoo is er dus alle reden om den theologischen achtergrond van de Doleantie vooral te zoeken bij dezen man.
In het bijzonder de leer der kerk moet in het oog springen als het meest geprononceerde beeld achter de Doleantie-beweging. Reeds in zijn dissertatie over het verschillend kerkbegrip van Calvijn en à Lasco bleek dr. Kuyper besef te hebben voor de spanning, die zich door de eeuwen heen in het kerkbegrip doet gelden, in zooverre de kerk éénerzijds een goddelijke actie, anderzijds een menschelijke reactie beteekent. Spr. poneerde in verband met deze onderscheiding de stelling, dat in de Doleantie de anthropologische zijde der kerk den sterksten nadruk ontving, waardoor de normale spanning in het kerkbegrip werd opgeheven. De vereenigingsgedachte wint het van de kerk als stichting; zij is eerder een vergadering van christgeloovigen dan het lichaam van Christus.
Spr. vestigde verder de aandacht op enkele uitspringende punten in dit kerkbegrip n.l. den vorm, den inhoud en de hervorming der kerk. Historisch zijn deze drie punten naar voren gekomen in een drievoudig alternatief: volkskerk of vrije kerk; verbond or verkiezing; reorganisatie of reformatie.
Spr. besloot met den wensch, dat in de komende 50 jaar de Herv. Kerk als vrije Christus belijdende volkskerk de hand moge rijken aan de Christus-belijdende kerk van het Gereformeerde volk. (De Standaard)
(Vor. ber. Doleantie 2170 B.)

F. **POLEN. — De „Gazeta Polska" in beslag genomen. - Switalski ontslagen. —**
Het officieuse orgaan, de „Gazeta Polska", is wegens een op heftigen toon gesteld artikel naar aanleiding van de bloedige onlusten, die vorige week in Lemberg en elders talrijke slachtoffers hebben geëischt, in beslag genomen.
De Poolsche oud-premier en oud-voorzitter van den Landdag, Switalski, Wojwode van Krakau, is door

den president, op voorstel van den ministerraad, van zijn functie ontheven. De regeering zou tot de overtuiging zijn gekomen, dat hij mede schuldig is aan de ernstige onlusten te Krakau, waarbij talrijke personen werden gedood. (Polska Agencia Telegr.)

A. **NEDERLAND. — Congres „Nederland Weerbaar".**
Het congres „Nederland Weerbaar", dezer dagen te Den Haag gehouden, werd bijgewoond door de ministers Deckers en Gelissen. Eenige bekende sprekers voerden het woord w.o. kolonel Jhr. Alting von Geusau en kapitein-luitenant ter zee L. A. C. M. Doorman.
Prof. dr. J. E. de Quay, voorzitter van de Vereeniging voor nationale veiligheid, hield een rede over „De uitgaven voor de defensie en haar economische gevolgen." Wij ontleenen hieraan het volgende:
Spr. ging na in hoeverre verhoogde uitgaven voor de weermacht thans verantwoord zijn. Daarbij vestigde hij er de aandacht op, dat in alle landen om ons heen in de laatste jaren de uitgaven voor de weermacht zijn verhoogd.
Spr. wees op de ongunstige positie van de Nederlandsche weermacht en was van meening dat zij bij eventueel conflict onmogelijk zal kunnen voldoen aan de aan haar gestelde eischen, terwijl van een preventieve werking zeer zeker geen sprake is. De vraag, of het geld er is, achtte spr. niet juist gesteld. Volgens hem hangt de vraag, of de uitgaven voor de weermacht en eventueele hoogere uitgaven thans verantwoord zijn, af èn van de gevaren, die den vrede en onze zelfstandigheid bedreigen, èn van den financieelen toestand, waarin het land verkeert.
Spr. ging na, tot welke consequenties verhoogde uitgaven voor de weermacht leiden. Dan moet men er allereerst acht op slaan, dat het geld, aan de weermacht besteed, voor een belangrijk deel in eigen land blijft en zelfs het bedrijfsleven zal stimuleeren. Wat het materieel betreft, in enkele gevallen zal men niet in staat zijn, dit hier te lande te vervaardigen, in welke gevallen men zulk materieel zoo noodig als onderhandelingsobject zou kunnen gebruiken. Het streven, om het materieel in eigen land te maken, zal niettemin voorkeur verdienen en dit loopt geheel in de richting van de pogingen, die in het algemeen voor industrialisatie worden aangewend.
Bij het bouwen van schepen taxeert men den post loon en salaris en algemeene kosten op 72 pct. der bouwkosten.
Wat het bezwaar betreft, dat dergelijke gelden consumptief verbruikt worden, merkte spr. op, dat groote openbare werken, door de overheid uitgevoerd, ook te onzent in de toekomst rendabel zullen zijn. Hij noemde de drooglegging van de Zuiderzee, waarvoor thans weer 126 millioen voor den Noord-Oostelijken polder is uitgetrokken. Dergelijke werken zijn nu alleen maar te verdedigen door de inschakeling van het werkverschaffingsmotief, maar dan moet men de verschillende objecten eerlijk naast elkaar stellen en doen, wat in 's lands belang het meest noodzakelijk is.
Daar onder de huidige tijdsomstandigheden een zwakke Nederlandsche weermacht een gevaar meebrengt, gebruike men het economische motief niet, om de onmogelijkheid van een versterking als in strijd met ons welvaartsbelang aan te merken.
(Het Vaderland)

B. **DUITSCHLAND. — Scheepsbouw. —**
Over het totaal aan bouworders van de Duitsche scheepswerven loopen de gegevens vrij sterk uiteen. Onderstaand geven wij een overzicht van den Germanischen Lloyd, per 1000 bruto registerton.

	Totaal	Hiervan voor Duitsche rekening	Hiervan voor buitenl. rekening
Einde 1931	102.9	25.7	77.2
1932	66.6	32.0	34.6
1933	85.6	52.9	32.7
1934	224.7	129.3	95.4
1935	438.9	211.7	227.2

(Germ. Lloyd)

C. **ENGELAND. — Begrooting 1936 ingediend. —**
Op 21 April '36 is in het Engelsche Lagerhuis door den minister van Financiën, Neville Chamberlain, de begrooting ingediend. De ontvangsten zijn geraamd op 798.381.000 pond, de uitgaven op 797.897.000 pond sterling.
In zijn rede wees de minister op een algemeene toename van de rijkdommen van het land en op een uitbreiding van de activiteit op handelsgebied. In het afgeloopen jaar was de nationale schuld met 4½ millioen en de vlottende schuld met 51¼ millioen pond sterling verminderd.
Voor buitengewone credieten voor de landsverdediging zal 20 millioen pond gereserveerd worden.
Ter dekking van het tekort van 21 millioen pond sterling, veroorzaakt door de defensie-uitgaven, wordt verhooging der inkomstenbelasting en van de invoerrechten op thee en bier aangekondigd.
Na Chamberlain werd nog het woord gevoerd door Attlee, den arbeiders-afgevaardigde, die zich niet met de begrooting accoord kon verklaren, daar deze, naar hij zeide, tenslotte tot oorlog zou leiden.
(Daily Telegraph) **(Vorig bericht blz. 2254 C.)**

D. **NEDERLAND. — Anti-Lawaai congres te Delft.**
In het laboratorium voor Technische Physica te Delft werd op 21 April '36 het tweede Anti-Lawaai congres geopend, georganiseerd door de K.N.A.C. in samenwerking met de Geluidsstichting.
Mr. A. baron Schimmelpenninck van der Oye, voorzitter van het Verbond van Vereenigingen voor Veilig Verkeer, hield een voordracht over: „Het signaalgeven en de verkeersveiligheid". Hij wees er op, dat het geven van signalen destijds is ingevoerd om de veiligheid te bevorderen. Thans is men in vergadering en congres bijeen om in naam van diezelfde veiligheid middelen te beramen ter vermindering of zelfs opheffing van die signalen. Het menschelijk zenuwgestel is tegen het lawaai niet bestand gebleken. Teneinde te geraken tot een geordend verkeer, zonder het hulpmiddel der signalen, zullen alle categorieën van weggebruikers tot het besef moeten komen, dat hun medewerking noodzakelijk is. Afdoende verbetering kan niet worden bereikt, zoolang nog het gevoel van antagonisme bestaat tusschen de verschillende categorieën van weggebruikers. Het geheel of grootendeels achterwege laten van signalen zou een rustiger verkeersbeeld doen ontstaan, hetgeen de veiligheid ten goede zou komen.
Nog eenige andere sprekers w.o. ir. J. M. de Casseres, ir. C. Boot en ir. M. E. Tjaden voerden het woord. (Nieuwe Rotterd. Crt.)
(Vor. ber. Anti-Lawaai-campagne 1613 B.)

E. **VATICAAN. — Het Graalbestuur en Verkenners bij Z. H. den Paus. —**
Op 20 April '36 heeft Z. H. de Paus Z. H. Exc. Mgr. J. P. Huibers in particuliere audiëntie ontvangen.
Na deze audiëntie ontving de H. Vader prof. A. M. A. Vollaerts, directeur van de Vrouwelijke Jeugdbeweging voor Katholieke Actie De Graal, mej. I. Seybel, presidente van De Graal, mej. A. Gribbeling en anderen, leden van het hoofdbestuur van De Graal, die door Mgr. Huibers aan den Heiligen Vader werden voorgesteld.
Daarop volgde de algemeene audiëntie der Nederlandsche verkenners. (De Tijd)
(Vor. ber. Paus Pius XI 2205 H.; De Graal 343 G.)

24 APRIL 1936

F. **AMSTERDAM. — De Joodsche Invalide. - 25-jarig jubileum. —**
Ter gelegenheid van het 25-jarig jubileum der vereeniging is op 21 April '36 in het gebouw van „De Joodsche Invalide" receptie gehouden.
Bij den aanvang der receptie deed de voorzitter, de arts A. Keesing, mededeeling van een ontvangen schrijven van den secretaris van H. M. de Koningin meldende, dat het H. M. de Koningin behaagd had een belangrijk bedrag beschikbaar te stellen als jubileumgift voor „De Joodsche Invalide".
(Alg. Handelsblad)

G. **CURAÇAO. — Geboorte- en sterftecijfers. —**
Voor 1935 is het geboortecijfer voor het gebiedsdeel Curaçao 32.3 per duizend geweest. (In Europa is er slechts één land met hooger cijfer, n.l. Roemenië). Aruba had met 44.6 het hoogste cijfer van alle eilanden.
Het eiland Curaçao is van 35.9 in '30 teruggeloopen tot 29.2 in 1935.
Het sterftecijfer is verbeterd, voor het eiland Curaçao tot 12.3.
Voor de overige eilanden is het sterftecijfer ook gunstig.
In de jaren 1866—'95 was voor het eiland Curaçao

het sterftecijfer gemiddeld 19.4 en het kon in jaren van groote droogte schrikbarend hoog worden: zoo in het jaar 1912 toen het opliep tot 53.
In het jaar 1927 stond het op 17.4, wat zoo ongeveer het gemiddelde was in de jaren 1920—1930.
Nadien waren de cijfers voor het hoofdeiland: 16, 17, 11, 13 en 12.3.
In de laatste jaren heeft Curaçao een cijfer bereikt, dat gelijk staat met de meest gunstige in Centraal Amerika: Cuba (11.2) en Panama (12.6).
Op dezen vooruitgang mag onze hygiënische dienst, meent de Amigoe, zeer terecht trotsch zijn: want, gezien de hygiënische verbeteringen in de laatste jaren en de daling van het sterftecijfer meenen we hier toch niet onvoorzichtig te zijn met een conclusie te trekken ten voordeele van onzen hygiënischen dienst.
Ter vergelijking diene, dat het laagste sterftecijfer in Europa dat van Nederland is, met 8.4 (in 1934).
(Amigoe di Curaçao) **(Vor. ber. Bevolking 347 E.)**

A. **ROTTERDAM. — Lezing van het Tweede Kamerlid J. Schilthuis over de huidige positie van de haven. —**
Op 18 April '36 heeft onder voorzitterschap van prof. dr. K. Oestreich in het Geograf. Instituut te Utrecht de Geografische Kring vergaderd.
Als eerste spreker hield de heer J. Schilthuis, lid van de Tweede Kamer, een beschouwing over: „De huidige positie van de haven van Rotterdam". Wij ontleenen hieraan het volgende:
Spr. beschouwt het denkbeeld van een op samenwerking gebaseerde opzettelijke taakverdeeling der verschillende Rijn-Maashavens als een illusie, zelfs indien de havens onder een zelfde landsbestuur vereenigd zouden zijn.
We kunnen ons thans haast niet meer voorstellen, zeide o.a. spr., dat er een tijd geweest is, dat de concurrentiestrijd werd gestreden met zuiver natuurlijke middelen, zooals geografische factoren, de graad van voortreffelijkheid der outillage, de energie der kooplieden, expediteurs enz. Het ziet er met de huidige positie van Rotterdam slecht uit, hetgeen wegens het groote nationale belang bij het welzijn der haven een ernstig nadeel is voor de Nederlandsche welvaart.
Weliswaar bestaat het verkeer van Rotterdam voor omstreeks 80 pct. uit Rijnverkeer, maar ook de diensten, die het verricht voor het meer bijzonder Nederlandsche bedrijfsleven zijn van groote beteekenis.
Wie vroeger Rotterdam geregeld bezocht en er ook nu wel eens komt, ziet dadelijk, ook als hij niet deskundig is op het gebied van handel en verkeer, hoezeer de bedrijvigheid is verminderd. De stilte, die er heerscht is niet alleen het gevolg van de afneming van het wereldverkeer. Als dat het geval was, zou men, nu het wereldverkeer reeds bezig is zich te herstellen, een spoedige opleving kunnen verwachten. De toestand is echter veel gecompliceerder en gevaarlijker, omdat de oorzaken van Rotterdams achteruitgang tevens liggen in verschuivingen in de wereldhuishouding en min of meer permanente buitenlandsche maatregelen, veelal ingegeven door een sterk opgeleefd nationalisme in het buitenland.
Door de vrijstelling van de Belgische havens van de Fransche surtaxes d'entrepôt et d'origine, opcenten op de Fransche invoerrechten voor goederen, die over niet Fransche havens Frankrijk binnenkomen, ging het verkeer met den Elzas voor Rotterdam verloren. Dit was de eerste verschuiving van Rotterdam's Rijnverkeer naar Antwerpen, door uitschakeling van natuurlijke factoren. Van diep ingrijpende beteekenis was zij echter nog niet, omdat het verkeer met den Elzas slechts een klein onderdeel vormde van het Rotterdamsche Rijnverkeer.
Ernstiger werd het toen Duitschland in 1925 begon met zijn zeehaven-uitzonderings-tarieven en daarmee steeds meer Rijnverkeer overbracht naar de Duitsche Noordzeehavens. Daar aangenomen mag worden, dat vele der tarieven de kosten niet dekken, kan hier bij uitstek gesproken worden van kunstmatige onttrekking van verkeer aan den natuurlijken verkeersweg en daarmede tevens aan Rotterdam en Antwerpen.
(N. R. Crt.) **(Vorig bericht blz. 2115 A.)**

B. **PAEDAGOGIE. — Internationale paedagogische conferentie te Utrecht. —**
De belangstelling voor de vanwege de New Education Fellowship te Utrecht georganiseerde internationale paedagogische conferentie duurt onverzwakt voort. In de gehouden zitting heeft allereerst gesproken de heer W. T. R. Rawson, toegevoegd organisatie-directeur van de New Education Fellowship over het onderwerp: „Vrijheid, gezag of leiderschap".
In de dagen, welke onmiddellijk op den oorlog volgden, aldus spr., hebben wij, onderwijs-hervormers, vele leuzen gekend. Het woord: geef het kind de vrijheid en het zal goed gaan, had een verbazend succes in die gebieden van het onderwijs, waar de persoonlijk geschapen activiteit als hoofdzaak gold. In de kleuterschool deden de kinderen het verbazend goed, maar wat de maatschappelijke zijde van het schoolleven betreft, werden geheel verschillende uitkomsten bereikt door dit type van vrijheid. Men heeft geconstateerd, dat kinderen snakken naar gezag, dat zij zich zonder gezag verloren gevoelen. Het is dus duidelijk, dat vrijheid nooit kan werken zonder een evenredige hoeveelheid verantwoordelijkheid en slechts een zekere mate van verantwoordelijkheid kan van de kinderen verwacht worden. Het is vaak de taak van den volwassene den kinderen zelfvertrouwen in te boezemen en het gevoel in hen op te wekken van hun eigen innerlijk gezag.
(Red. K. H. A.) **(Vor. ber. Opvoedkunde 1875 K.)**

C. **BRITSCH-INDIE. — Suikerfabrieken. —**
Het dagblad „Mataram" had een interview met Mr. Jain, een Britsch-Indisch suikermagnaat, directeur van de Reserve Bank of India te Calcutta en van verschillende suiker-concerns, tevens fabriekseigenaar.
De heer Jain verklaarde dat de situatie van de Suikerindustrie in Britsch-Indië zoodanig is dat van de volgende campagne af de productie voldoende zal zijn voor „home consumption" terwijl bovendien nog een klein export-overschot verwacht kan worden.
Er zijn thans 150 fabrieken in bedrijf tegen ongeveer 40 in 1933. Voor de volgende campagne zullen geen verdere nieuwe fabrieken in bedrijf worden gesteld; men zal slechts volstaan met uitbreiding van eenige bestaande fabrieken. (Mataram)
(Vor. ber. Suikerfabrieken 775 G.)

D. **MANDSJOEKWO. — Gearresteerde Mongolen veroordeeld. —**
De gouverneur van de provincie Noord-Hsingan, Linsjeng, die met vijf andere Mongoolsche ambtenaren was gearresteerd wegens het onderhouden van heimelijke betrekkingen met Buiten-Mongolië en de Sovjet-Unie, is gefusilleerd. Drie van de gearresteerde ambtenaren deelden zijn lot; de twee anderen zijn veroordeeld tot vijftien jaar gevangenisstraf
(Domei) **(Vorig bericht blz. 2260 D.)**

E. **NEDERL. OOST-INDIE. — Bestuurshervorming der Buitengewesten. —**
Bij de Tweede Kamer zijn ter goedkeuring voorgelegd tien ontwerpen van wet tot goedkeuring van besluiten van den gouverneur-generaal van Nederl.-Indië tot wijziging en aanvulling der Indische begrooting. Deze wetsontwerpen strekken tot goedkeuring van twee en twintig besluiten van den G.-G., waarvan de belangrijkste is die, waarbij *f* 8.098.— en *f* 8.500.— meer ter beschikking wordt gesteld ten behoeve van de doorvoering der bestuurshervorming in de Buitengewesten en ter voorbereiding van een herziening van de financieele verhouding tusschen het Land en de op Java en Madoera ingestelde autonome rechtsgemeenschappen. (De Telegraaf)
(Vor. ber. 2142 H.; Tw. Kamer 2263 A.)

F. **INCASSO-BANK N.V. IN 1935. —**
Aan het verslag over 1935 van de Incasso-Bank N.V. is het volgende ontleend:
Na afschrijving van *f* 400.000 op de rekeningen „Gebouwen" en „Meubilair", bedraagt de winst *f* 2.071.205 (*f* 2.214.731 in 1934). Wij stellen voor tegen dubieuse vorderingen *f* 500.000 te reserveeren en de onder het hoofd „Crediteuren" voorkomende rekening „Bijzondere reserve voor eventueele risico's" te doteeren met *f* 400.205, waarna een dividend van 3½% (als v. j.) kan worden uitgekeerd.
(Keesings Financieel Archief) **(Vor. ber. 1270 A.)**

G. **ROTARY-CLUB. — President Eduard R. Johnson te Amsterdam. —**
Ter gelegenheid van het bezoek van den president van Rotary-international, Eduard R. Johnson, heeft de Rotary-club voor Amsterdam op 3 April '36 een club-diner gehouden, waaraan verscheidene Rotarians uit het westelijk deel van ons land aanzaten. Tot de gasten behoorden ook de echtgenoote en zoon en

dochter van president Johnson en voorts hadden burgemeester dr. W. de Vlugt en de heer Alex Potter, Europeesch secretaris van de Rotary, aan de hoofdtafel plaats genomen.
De voorzitter der Rotary-club voor Amsterdam, de heer Trudus Teves en zijn mede-bestuurderen ontvingen de gasten. De gouverneur van Rotary-Holland 1935-'36, dr. H. L. Visser, hield een rede.
(Alg. Handelsblad) **(Vor. ber. Rotary-Club 1790 D.)**

25 APRIL 1936

A. NEDERLAND. — Werkverschaffing. —
Uit de pogingen, gedaan in de eerste crisisjaren, om productief werk te vinden voor de werkloozen in Nederland, wier aantal steeds grooter werd en wier werkloosheid een permanent karakter dreigde te krijgen, is in den loop der crisisjaren onder leiding van den hoofdinspecteur voor de werkverschaffing, den heer Meyer de Vries, een uitgebreide en goed-geoutilleerde organisatie gegroeid, die zich uitstrekt over het geheele land en het probleem der werkverschaffing systematisch ter hand heeft genomen.
De dienst der werkverschaffing en steunverleening is ondergebracht bij het departement van Sociale Zaken en het land is verdeeld in 13 inspecties. In de laatste jaren is deze dienst er in geslaagd, jaarlijks 60 à 70 duizend werkloozen te werk te stellen.
Naast het algemeen toezicht op de uitvoering der werken, op het naleven der verschillende bepalingen en op de loonen en arbeidsvoorwaarden, behoort tot het belangrijkste gedeelte van de taak der inspecteurs, het opsporen van objecten, die voor werkverschaffing in aanmerking kunnen komen of het onderzoeken van de geschiktheid van objecten, die als zoodanig door anderen worden voorgedragen.
Het criterium, dat hierbij wordt aangelegd, is, dat voor uitvoering in werkverschaffing slechts in aanmerking komen zoodanige werken, die mede in verband met de tijdsomstandigheden zeker niet uitgevoerd zouden worden, indien zulks op de normale wijze zou moeten geschieden. Bovendien moet de verhouding tusschen de loonen en de bijeenkomende kosten gunstig zijn, m.a.w. het loonbedrag moet het grootste gedeelte vormen van de totale uitvoeringskosten.
Waar particulieren, gemeenten, waterschappen, of andere instellingen een object in werkverschaffing willen laten uitvoeren, en het departement op advies van de betrokken inspectie daar gunstig over beschikt, komt toch nog altijd een redelijk gedeelte van de uitvoeringskosten voor rekening van den opdrachtgever en slechts het ontbrekende bedrag van den totalen kostprijs — waardoor juist de opdrachtgever zou hebben afgezien van uitvoering op normale wijze — wordt van overheidswege bijgepast in den vorm van toeslag op de loonen uit het Werkloosheidssubsidiefonds. Daarbij wordt echter terdege rekening gehouden met eventueele waardevermeerdering van het object als gevolg van het uitgevoerde werk.
Als stelregel gold bovendien, dat werken, die, ongeacht de crisis, toch dringend uitgevoerd moeten worden of welker uitvoering op een noodzakelijkheid berust, niet voor subsidie in aanmerking komen.
Terecht wordt bij beschouwingen over de werkverschaffing de nadruk gelegd op de beteekenis van het feit, dat per jaar 60 à 70 duizend werkloozen, die anders op den steun zouden zijn aangewezen, gelegenheid krijgen met productief werk een loon te verdienen, dat toch altijd boven de steunbedragen ligt en deze in vele gevallen zelfs aanzienlijk overschrijdt.
Na een aantal jaren begint nu echter een ander resultaat van de werkverschaffing zichtbaar te worden, dat van niet minder beteekenis is, n.l. de geweldige verbeteringen op verschillend gebied, waarvan in de eerste plaats het agrarische deel van onze bevolking profiteert, en die in verscheidene streken van het land zijn ontstaan, waar men zelfs in tijden van voorspoed niet licht aan gedacht zou hebben, dergelijke werken ter hand te nemen.
Thans, nu men voor werkverschaffingsdoeleinden zoekt naar werken, waarbij vooral een groot deel der kosten verloond kan worden, worden allerwegen gronden ontgonnen, afwateringen verbeterd, wegen aangelegd, die weliswaar niet onontbeerlijk waren, maar niettemin groote verbeteringen zijn, wordt stedeschoon verhoogd, nieuw natuurschoon geschapen en bestaande cultuurgrond verbeterd. (Het Vaderland)
(Vor. ber. Werkverschaffing 1836 F.)

B. BELGIE. — Nationale defensie. - Schending der Nederlandsche neutraliteit. —
In zijn in de openingszitting van de commissie voor nationale defensie gehouden rede verklaarde de minister van Defensie, Devèze, o.a. nog dat het dringendste probleem bij de organisatie van de Belgische landsverdediging op het oogenblik de voortdurende dekking van de grens is door goed geoefende, goed gewapende en te allen tijde beschikbare manschappen.
De Maaslinie is gereed gekomen door de moderniseering van de oude forten van Luik en Namen en door den bouw van het fort Ebenemael. Aan de rivierovergangen tusschen Luik en Dinant wordt gewerkt.
Minister Devèze sprak daarna van het toenemende gevaar voor een schending der Nederlandsche neutraliteit, om daarmede de noodzakelijkheid van de inrichting van de fortificaties van Antwerpen en Gent te rechtvaardigen.
De vestingwerken in de provincie Luxemburg zijn gereed, eveneens de fortificaties van de waterlinie in de provincie Limburg.
De commissie heeft zich tot begin Mei verdaagd. Tot October zal zij dan tweemaal per week bijeenkomen.
(Het Laatste Nieuws) **(Vor. ber. Defensie 2198 F.; Devèze 2166 C.)**

C. JAPAN. — De Keizer. - „Dai Nippon Teikoku Tenno". —
De Keizer zal voortaan officieel „Dai Nippon Teikoku Tenno" heeten, wat vertaald beteekent: „Keizerlijke Zoon van den Hemel van Groot Japan". Tevoren heette hij, in plaats van Tenno (Zoon van den Hemel) „Kotei", welk laatste woord gelijk staat met den algemeenen titel voor een souverein. Deze verandering is bedoeld om te laten uitkomen, dat er maar één Japansche monarchie en staat is. Volgens sommigen wil men ook laten uitkomen, welk een verschil er bestaat tusschen den Keizer van Mandsjoekwo, die maar een Kotei is, en Japan's 124sten Zoon des Hemels. (Domei) **(Vor. ber. Keizer 2011 G.)**

D. NEDERLAND. — Jhr. Mr. Dr. A. B. G. M. van Rijckevorsel. —
Bij Kon. besluit is mr. dr. Augustinus Bernardus Gijsbertus Maria van Rijckevorsel, Commissaris der Koningin in de provincie Noordbrabant, wonende te 's-Hertogenbosch, met al zijn wettige afstammelingen in den Nederlandschen Adel verheven, met de praedicaten van jonkheer en jonkvrouw.
(Dagblad v. Noordbrabant)

E. NEDERLAND. — Clearing met Duitschland. —
De stand der clearing met Duitschland per 15 April 1936 was als volgt:

1. Stortingen in Nederland	*f* 59.339.500
waarvan bestemd voor:	
a) Achterstallige vorderingen	8.149.100
b) Rented. Dawes- en Youngleen. en Stillhalte; Rentetransfer	4.179.000
c) Vrije rek. Reichsbank	2.329.600
d) Nieuwe onder de Clearing vallende vorderingen	44.681.800
2. Stortingen in Duitschland: nieuwe onder de clearing vallende vorderingen (incl. saldo 1935 ad *f* 35.655.500)	85.312.000
3. Uitbetalingen in Nederl. op nieuwe vorderingen (in mindering komend van het bedrag onder 1d)	43.549.800
Speciale Verrekening:	
Stortingen in Nederland tegen afgegeven reischeques (incl. saldo 1935 ad *f* 367.800)	1.106.200
Overgebracht naar alg. rekening (1)	——
Nog beschikbaar	1.103.700

Laatst uitbetaald nummer van storting: 202258.
(Keesings Financieel Archief) **(Vor. ber. 2262 E.)**

F. NEDERLAND. — Eerste Kamer. - Regeling van de afbetaling. —
De Eerste Kamer heeft op 22 April '36 zonder hoofdelijke stemming goedgekeurd de Wettelijke regeling van de overeenkomst van koop en verkoop op afbetaling en eenige wettelijke regelingen nopens het afbetalingsbedrijf. (Nieuwe Rotterd. Crt.)
(Vor. ber. 2073 B.; Eerste Kamer 2243 A.)

G. SOVJET-RUSLAND. — Noorsche minister van Buitenlandsche Zaken te Moskou. —
De Noorsche minister van Buitenlandsche Zaken, Koht, heeft tijdens zijn officieel bezoek aan Moskou verklaard, dat de Sovjet-Unie en Noorwegen bij het werk van de georganiseerde verdediging van den vrede vereend zijn. Hij zeide, zich tot Litwinof richtend, er van overtuigd te zijn, dat datgene wat in den

laatsten tijd zulke ongelukkige gevolgen heeft te weeg gebracht, in de eerste plaats het resultaat is van het feit, dat de volken der wereld niet in staat waren de ontwapeningsvoorstellen, welke gij hun deed, aan te nemen en te verwezenlijken. Wij hebben zoowel moreele als materieele ontwapening noodig en op deze twee gronden geloof ik aan een vriendschappelijke samenwerking tusschen onze twee landen. (Aftenposten)

A. **NEDERLAND. — Contingenteeringen. - Verlengingen. - Huishoudelijk glaswerk, Porselein, Fijn aardewerk, Sanitair aardewerk, muur- en wandtegels.**
Bij Kon. besluit van 28 Januari is, uit overweging dat het gewenscht is, de tijdelijke beperking van den invoer van huishoudelijk glaswerk voort te zetten, o.m. bepaald:
Gedurende het tijdvak van 12 maanden, aanvangende 1 Febr. 1936 en eindigende 31 Januari 1937, is de invoer uit ieder land verboden van huishoudelijk glaswerk, voor zoover deze meer bedraagt dan 60 ten honderd van het bruto-gewicht, hetwelk in het jaar 1934 uit dat land is ingevoerd.
Onze minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.
Indien en in zooverre op den dag, waarop dit besluit in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.
Door onzen minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.
Gedurende het tijdvak van 12 maanden, aanvangende 1 Febr. 1936 en eindigende 31 Januari 1937, is de invoer uit ieder land verboden van:
a) porselein (wit, gekleurd, gedecoreerd, bedrukt of beschilderd), voor zoover deze meer bedraagt dan 45 ten honderd van de waarde, welke gedurende het jaar 1934 van die goederen uit dat land is ingevoerd, met dien verstande, dat niet meer invoer zal worden toegelaten dan 40 ten honderd van het bruto-gewicht, hetwelk gedurende het jaar 1934 uit dat land is ingevoerd;
b) fijn aardewerk (wit, gekleurd, gedecoreerd, bedrukt of beschilderd, inclusief bespoten en/of beschilderd terra-cotta, doch met uitzondering van sanitair aardewerk) en biscuit (aardewerk, onverschillig van welke kleur, hetwelk éénmaal is gebakken), voor zoover deze meer bedraagt dan 25 ten honderd van de waarde, welke gemiddeld per 12 maanden gedurende de jaren 1929 en 1930 van die goederen uit dat land is ingevoerd, met dien verstande, dat niet meer ten invoer zal worden toegelaten dan 50 ten honderd van het bruto-gewicht, dat gemiddeld per 12 maanden gedurende de jaren 1929 en 1930 uit dat land is ingevoerd;
c) sanitair aardewerk, voor zoover deze meer bedraagt dan 80 ten honderd van het bruto-gewicht, dat gedurende het jaar 1934 van die goederen uit dat land is ingevoerd;
d) muur- en wandtegels (verglaasd of met gekristalliseerde glazuren), voor zoover deze meer bedraagt dan 70 ten honderd van den invoer van die goederen, berekend naar het geglazuurde oppervlak gedurende het jaar 1934. (Nieuwe Rotterd. Crt.)
(Vor. ber. 1657 F.; Contingenteeringen 2229 B.)

B. **BEWAPENING. — De ontwikkeling van de luchtmacht; bijzondere cijfers van Duitschland. —**
Naar de Londensche Times uit New York meldt, behandelt het jaarboek voor de luchtvaart van 1936, dat juist is gepubliceerd, o.a. de verhouding van de luchtstrijdkrachten van de voornaamste landen ter wereld. Volgens dit Amerikaansche jaarboek is de ontwikkeling van de Duitsche oorlogsluchtmacht het snelste van alle gegaan, maar zoo zegt het boek, dit is nog niets vergeleken met wat dat land had kunnen presteeren, als het met zijn plannen had gestrookt. In het begin van 1935, zoo gaat het boek voort, bezat Duitschland ongeveer 600 vliegtuigen, en niet eens van het nieuwste type. Reeds in het begin van 1936 echter beschikte Duitschland over ongeveer 1600 oorlogsvliegtuigen, waarvan een groot deel beter is dan de oorlogsvliegtuigen van andere landen. Het jaarboek plaatst het Britsche Rijk nummer één op de lijst van oorlogssterkte, met 3.600 machines in Januari 1936. Dan volgt Frankrijk met 3.400, dan Rusland met 3.300, dan Italië met 2.800, dan de Ver. Staten met 1.900, dan Japan met 1.800 en Duitschland met 1.600. De Ver. Staten, Frankrijk en Japan gingen in 1935 wat betreft numerieke sterkte achteruit, maar daartegen weegt een snelle ontwikkeling van de technische kennis ruimschoots op. In technische kennis staan de Ver. Staten nog altijd verre aan de spits.
Het jaarboek verdeelt de Duitsche luchtvloot als volgt: 600 zware bombardementsvliegtuigen, 200 lichte, 200 jachtvliegtuigen van de eerste linie, 300 reserve, en 300 opleidingsmachines. De grootste vliegtuigenfabriek is die van Junkers in Dessau, waar 15.000 man werken en welks capaciteit 1000 complete oorlogsvliegtuigen van hetzelfde type per maand is. Wanneer men bedenkt, aldus het jaarboek, dat de vereenigde vliegtuigindustrie van de Ver. Staten, of Engeland, of Frankrijk, die capaciteit eerst zou kunnen ontwikkelen na een aanlooptijd van zeven maanden in tijd van oorlog, en onder mobilisatie-omstandigheden, dan wordt het belang van de Duitsche methode duidelijk. (Times)
(Vor. ber. Bewapening 2084 A.; Luchtvloten 1458 D.)

C. **LUCHTVAART. — K.L.M. - Amsterdam-Boedapest.**
Op 20 April '36 is de openingsvlucht der K.L.M. van de luchtlijn Amsterdam-Praag-Weenen-Boedapest, aan welke verbinding de naam „Blauwe Donau Express" werd gegeven, op succesrijke wijze per Fokker-Douglas „Rietvink" volbracht. (N. R. Crt.)
(Vor. ber. K.L.M. 2098 A.)

26 APRIL 1936

D. **HONGARIJE. — Poolsche premier Koscialkowski's bezoek aan Boedapest. —**
Ter eere van den Poolschen minister-president Koscialkowski heeft de Hongaarsche premier Gömbös een maaltijd aangeboden. Beiden hielden daarbij redevoeringen. Gömbös legde er o.a. den nadruk op, dat nooit ernstige tegenstellingen tusschen de twee volken hebben bestaan, zij zijn in hun liefde voor de vrijheid steeds samengegaan.
In zijn antwoord zeide Koscialkowski, na ook van zijn kant het gevoel van solidariteit tusschen de twee volken in het licht te hebben gesteld, dat ieder volk rekening moet houden met eigen verleden en met de feiten van het heden. Polen en Hongarije moeten in positieven zin deze waarheid voor oogen houden in het bewustzijn van eigen moreele en materieele kracht. Tusschen Polen en Hongarije bestaan gelukkig betrekkingen van groot vertrouwen. Zij vormen derhalve in dit deel van Europa een belangrijk element van stabiliteit en evenwicht. (Pesti Hirlap)
(Vor. ber. Koscialkowski 2184 G.; Gömbös 1912 I.)

E. **NEDERLAND. — Radio. - Aantal luisteraars. —**
Op 1 April '36 bedroeg het aantal aangegeven radio-ontvangtoestellen in Nederland 602.839, terwijl het aantal aangeslotenen aan radio-distributie-centrales 349.934 bedroeg.
In totaal bedraagt het aantal luisteraars derhalve 112 per 1.000 inwoners. (De Telegraaf)
(Vor. ber. 316 A.; Radio 2199 D.)

F. **AMSTERDAM. — De achteruitgang van de haven.**
In de op 23 April '36 gehouden vergadering van de commissie van advies inzake bestrijding van de werkloosheid heeft o.m. een bespreking plaats gehad van de belangen der Amsterdamsche haven, waarbij de voorzitter van de Kamer van Koophandel, de heer Gottfr. H. Crone, een uitvoerige uiteenzetting gaf betreffende den zorgelijken toestand, waarin het scheepvaartbedrijf en de haven van Amsterdam verkeeren. Met het werkloozental vormen de cijfers betreffende de havenbeweging een aanwijzing voor den slechten toestand van handel en bedrijf binnen onze stad, die moeilijk kan worden misverstaan. Spr. vestigde daarbij in het bijzonder de aandacht op den achteruitgang van het stukgoederenverkeer. Deze blijkt bijv. uit het verminderen van de met stukgoederen beladen te Amsterdam ingeklaarde zeeschepen van 1642 in 1932 tot 1444 in het vorig jaar, terwijl het aantal met gemengde lading binnengekomen zeeschepen in dien tijd van 620 tot 515 daalde. Zelfs indien zou blijken, dat de gemeentelijke financiën nieuwe offers niet kunnen dragen, is het, aldus de voorzitter der Amsterdamsche K. v. K., noodzakelijk en verantwoord, dat de rijksschatkist de gemeente daartoe in de gelegenheid stelt. Immers, aan den schrikbarenden achteruitgang moet paal en perk gesteld worden, zelfs indien dit zware offers kost. Schrikt men voor het laatste terug, dan ziet de heer Crone alleen een verdere opdroging van ons havenverkeer, met alle gevolgen van dien.
De voorzitter der commissie, wethouder de Miranda, heeft dit betoog o.a. beantwoord met de verzekering, dat het gemeentebestuur vast besloten is, tot de uiterste grens van het financieel mogelijke te gaan, om aan de geschetste gevaren het hoofd te bieden. Die grens, voegde hij eraan toe, is spoedig bereikt. Thans reeds is het jaarlijksche verlies van de handelsinrichtingen gestegen tot *f* 1.300.000. Reeds heeft Amsterdam voor verlaging

van tarieven en huren, groote offers gebracht. B. en W., volkomen beseffende de juistheid van het woord van den heer Crone, dat aan den achteruitgang paal en perk moet worden gesteld, hebben nieuwe vermindering van lasten voorbereid. De rijksregeering moet er van doordrongen zijn, dat de haven van Amsterdam is een nationaal belang. Leunen op de rijksschatkist behoort niet tot de specifiek-Amsterdamsche eigenschappen, doch zonder rijkshulp kan Amsterdam alleen den concurrentie-strijd tegen havens, welke in andere landen als een nationaal bezit worden beschouwd, niet volhouden.
Naast deze rijkshulp zal Amsterdam doen wat gedaan moet worden. Daartoe stelde spr. voor, een commissie te benoemen, bestaande uit de heeren P. C. Adrian, Gottfr. H. Crone, D. P. D. Fabius, P. R. Fenenga, D. Goedkoop D.zn., D. Hudig L.J.zn. en A. de Ruyter, aangevuld met den directeur der handelsinrichtingen, ir. L. Boogerd, waaraan als secretaris mr. G. C. Spruyt, referendaris van de afdeeling handelsinrichtingen, toegevoegd zal worden, van welke commissie spr. verwacht, dat aan haar speurend en waakzaam oog niets, wat de Amsterdamsche haven weder tot bloei brengen kan, zal ontgaan.
(A. N. P.) **(Vorig bericht blz. 1762 C.)**

A. **GEESTELIJK LEVEN. — Eeuwfeest van de Paters Franciscanen te Weert. —**
Op 23 April '36 had te Weert de feestelijke herdenking plaats van het feit, dat de Paters Minderbroeders voor honderd jaren terugkeerden in hun aloude klooster aan De Biest aldaar.
Tijdens de receptie heeft Z. H. Exc. Mgr. Lemmens de jubileerende paters toegesproken, waarbij mgr. wees op de goede verstandhouding tusschen de Franciscanen en het Bisdom.
Door den heer F. X. H. Welters voorzitter van het feestcomité werden de jubileerende paters gelukgewenscht en werd hun de feestgave aangeboden: een algeheele vernieuwing van den Kerkweg en het pleintje binnen de kloosterpoort met een plantsoenaanleg. (Maasbode) **(V. b. Franciscanen 1394 D.)**

B. **NEDERLAND. — Luchtbeschermingsoefeningen.**
De luchtbeschermingsoefeningen, die in den avond van 23 April in het Gooi zijn gehouden hadden de onderstelling ten grondslag, dat een Zuidelijke statengroep en een Noordelijke warbij Nederland behoort sedert 21 April met elkaar in oorlog waren. De grenzen tusschen beide statengroepen werden gevormd door de Nederlandsche zuid-grens verlengd naar het Oosten. De Zuidelijke statengroep, zoo luidde de opzet, beschikte over een sterke luchtmacht.
Het verloop van de oefeningen, de medewerking van de bevolking vooral wat de verduistering betreft, liet niets te wenschen over. (Red. K. H. A.)
(Vor. ber. Luchtbescherming 2142 G.)

C. **FRANKRIJK. — Premier Sarraut over de taak van het komende parlement. —**
Minister-president Sarraut hield op 25 April een radio-rede waaraan wij het volgende ontleenen:
Sprekende over het parlementaire stelsel zeide Sarraut, dat het noodzakelijk is, dat de uitvoerende macht minder te lijden heeft van veelvuldige ministerieele crises, dat de rechtsprekende macht aan geen pressie is blootgesteld, dat de wetgevende macht haar arbeidsmethoden herziet en dat de administratie zich er van bewust is, dat zij de natie heeft te dienen. Een politiek en economisch herstel kan niet plaats hebben zonder den krachtigen steun van een moreele herleving. Daarvoor is het niet noodig, dat zich een mystiek vormt rond een persoon of een ras.
(Le Journal) **(Vor. ber. Sarraut 2220 A.)**

27 APRIL 1936

D. **MANDATENGEBIED. — Engelsche en Fransche opinies. —**
In het Britsche Lagerhuis kwam de vrees tot uiting, dat gebieden, die thans onder mandaat staan van het Britsche rijk, wellicht te eeniger tijd aan Duitschland overgedragen zullen worden.
„Overweegt de regeering" — aldus de liberale afgevaardigde Mander — „de eventueele overdracht van mandaatgebied en heeft zij hierover de dominions geraadpleegd en zoo ja, hebben deze zich met een overdracht onder zekere voorwaarden accoord verklaard?"
Verre van bereid te zijn een overdracht van mandaatgebieden aan Duitschland te overwegen, heeft de Britsche regeering reeds herhaalde malen verklaard, dat zij zulk een overdracht nimmer overwogen heeft. Derhalve heeft zij over deze aangelegenheid ook niet de dominions geraadpleegd.
Een groot deel van het Huis bleek evenwel door dit antwoord van den premier niet bevredigd te zijn.
Ook in Frankrijk valt eenige beduchtheid waar te nemen, dat de voormalige Duitsche koloniën weder aan het rijk teruggegeven zullen worden. In verband hiermede heeft, naar uit Parijs wordt gemeld, de chef van het Fransche mandatenbureau, Truitard, heden voor de radio een rede gehouden, waarin hij verklaarde dat Frankrijk evenmin als Groot-Brittannië kan denken aan het afstaan van mandaatgebieden, van welker bevolking het de bescherming op zich genomen heeft.
Aan de hand van statistieken toonde Truitard aan, dat in de vroegere Duitsche kolonie Kameroen in Afrika, die sinds den oorlog onder Fransch mandaat staat, de welvaart gestegen is. Deze grootere voorspoed is geheel aan de bevolking ten goede gekomen, wier aantal tot 300.000 zielen is toegenomen.
(Times - Le Temps) **(Vor. ber. Mandaten 1665 E.)**

E. **LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig besproken zijn. - Onze wekelijksche opgave. —**
Abessynië. — Nieuwste uitgaven in het Duitsch:
Marcel Griaule — „Die lebende Fackel. Menschen und Geister in Abessinien." (Dietrich Reimer, Berlin 1936)
Friedrich Strindberg — „Abessinien im Sturm." Kleines Tagebuch aus dem afrikanischen Krieg. (Ullstein, Berlin 1936)
Hedwig Weiss-Sonnenburg: „Arme kleine Prinzessin." Ein abenteuerliches Schicksal in Abessinien. (Volker-Verlag, Köln und Leipzig)
Engelsch: Owen Rutter — „Clear Waters, a Borneo Community." (Michael Joseph)
Vincent Sheean — „Sanfelice." (Hamish Hamilton)
Japan. — Nieuwste uitgaven in het Fransch:
Christian de Caters — „Visages du Japon." (Calmann Levy)
Upton Close — „Le Péril Japonais." (Payot)
René Jeuglet — „Soleil Levant", roman. (Grasset)
Kuni Matsuo, e.a. — „Histoire de la littérature Japonaise." (Soc. fr. d'éditions litt. et techn.)
Sakurazawa Nyoiti — „Le livre des fleurs." (Plon)
Nederlandsch: Piet van Ingen — „Wij worstelen." (Uterbo, Bloemendaal, U. M.)
Dr. J. C. Soewarno-v. d. Kaaden — „Nonna Dokter." (C. A. J. van Dishoeck, Bussum)
Vlaamsch: Pieter G. Buckinx — „De dans der Kristallen." (Eenhoorn, Mechelen)
(Red. K. H. A.) **(Vorig bericht blz. 2268 A.)**

F. **ENGELAND. — Invoerrecht op thee verhoogd. —**
De minister van Financiën, Neville Chamberlain, heeft een verhooging van het invoerrecht op thee aangekondigd met 2 d. per Engelsch pond, waarbij de preferentieele marge voor importen uit de Britsche rijksdeelen, ad 2 d. per pond, gehandhaafd wordt. (Daily Telegraph)
(Vor. ber. Invoerrechten 1458 G.; Thee 505 A.)

G. **PALESTINA. — Onlusten. - Arabische verklaring.**
De leider der Arabische beweging in Palestina, Fakri Bey, verklaarde, dat de onlusten het gevolg zijn van een politiek misverstand en geen uiting van antisemitisme beteekenen. Het Arabische volk wil vreedzaam in zijn land leven en zal zijn onafhankelijkheid weten te verdedigen.
De Arabieren heben alle reden om aan te nemen, dat de mandaatregeering onder invloed der Joden handelt. Zij vreezen, dat zij over steeds minder land zullen beschikken.
Engeland zal de sympathie van het Arabische volk moeten winnen, anders zullen de Arabieren niet langer het Britsche rijk steunen. (Le Temps)
(Vorig bericht blz. 2268 F.)

H. **SOVJET-RUSLAND. — Gedaalde goudvoorraad der Russische Staatsbank. —**
De Russische Staatsbank heeft haar balans per 1 April gepubliceerd, waarin met de nieuwe goudwaarde van den roebel rekening is gehouden. Een gram fijn goud, dat vroeger een waarde van 1.29 roebel had, kost thans 5.63 roebel.
Op 1 April 1935 bedroeg de goudvoorraad der bank 853.3 millioen roebel, op 1 October d.a.v. 963 millioen en op 1 April 1936 in roebels der nieuwe pariteit

slechts 1404 millioen goudroebel. Het gewicht van het in de kelders aanwezige goud beliep dus op 1 April 1935 pl.m. 665.000 K.G., op 1 October pl.m. 746.000 K.G. en op 1 April 1936 pl.m. 249.000 K.G.
Het goud waarmede de voorraad verminderd is, is op bevel van de regeering naar het volkscommissariaat van Financiën overgebracht.
De bankbiljettenomloop is van 1 October 1935 tot 1 April 1936 van 5 tot bijna 6 milliard roebel gestegen; de omloop aan kasbiljetten, die minstens dubbel zoo groot is, is daarin, evenals trouwens vroeger, niet inbegrepen. (Keesings Fin. Archief)

A. **ABESSYNISCH-ITALIAANSCH CONFLICT. — 24 April. — Italiaansche uitgaven. —**
Een nieuw bedrag, groot 1.440.500.000 lire, is uitgetrokken voor de buitengewone uitgaven, noodig voor de campagne in Oost-Afrika.
De kosten van de expeditie, gerekend van 20 Juni '35 af, bedragen 8.560.500.000 lire. (La Stampa)
(Vor. ber. 2260 A.; Abess.-Ital. Conflict 2268 B.)

B. **EGYPTE. — Opgravingen. - Het Sakkarah-graf.**
Een wetenschappelijk jong Engelschman, de heer W. B. Emery, heeft in het dorp Sakkarah in Beneden-Egypte bij het oude Memphis in het bekende Sakkarah-graf op eigen initiatief verdere opgravingen verricht. Hij ontdekte een aantal grafkamers en een mummie van een aanzienlijken Egyptenaar, een zekeren Hemeka, grootvizier van den Pharao Dens. Naar verluidt zou deze mummie minstens 5000 jaar oud zijn, dus tweeduizend jaar vóór Toet Ankh Amon. Een groot aantal voorwerpen van groote waarde, die eveneens in de graven zijn gevonden, werden naar het museum te Caïro overgebracht. (Red. K. H. A.)
(Vor. ber. Opgravingen 1177 B.)

C. **DUITSCHLAND. — Generaal-Veldmaarschalk Von Blomberg. —**
Rijksweerminister generaal Von Blomberg is ter gelegenheid van Adolf Hitler's verjaardag tot generaal-veldmaarschalk bevorderd. Von Blomberg is de eerste generaal-veldmaarschalk van het Derde Rijk.
(Berliner Tageblatt) **(Vorig bericht blz. 2210 B.)**

D. **DUITSCHLAND. — Minister-president Generaal Göring commissaris van de grondstoffen- en monetaire politiek. —**
Rijkskanselier en Führer Adolf Hitler heeft besloten een einde te maken aan den openlijken strijd tusschen dr. Schacht en de N.S.D.A.P. over vraagstukken van grondstoffen en monetaire problemen, door generaal Göring te benoemen als commissaris voor de contrôle op en de co-ordinatie van de actie van het betrokken departement.
Hierdoor houdt dr. Schacht op de economische en financieele dictator van Duitschland te zijn.
In een officieel communiqué wordt verklaard:
„Nu talrijke autoriteiten van staat en partij moeten samenwerken tot regeling van de grondstoffen- en deviezen-kwesties, heeft de Führer en Rijkskanselier den minister-president van Pruisen belast met de studie en ordening van alle noodige maatregelen.
Minister-president generaal Göring kan te dien einde alle autoriteiten van staat en partij hooren. Hij kan zich door de competente rijksministers doen voorlichten en eventueel doen vertegenwoordigen."
(Berliner Tageblatt) **(Vor. ber. Göring 2034 G.)**

E. **FRANKRIJK. — Verkiezingen. —**
In het geheele land zijn de verkiezingen van 26 April 1936 kalm en rustig verloopen. De opkomst van het kiezersvolk was bijzonder groot. Het aantal onthoudingen is geringer dan vorige malen.
Het opmerkelijkst is wel het kleine aantal zetels dat ditmaal bij de eerste verkiezingsronde is bezet. Een ding is echter zeker: de toeneming van het communistische stemmental in talrijke departementen.
Het centrum en rechts hebben zich op dezen eersten stemdag gehandhaafd. Daar de communisten, de socialisten en de soc. radicalen hun aanhang wilden kennen, hebben zij zich verdeeld. De toestand zal bij de herstemming op 3 Mei '36 veranderen, dan zal de discipline in principe tot gevolg hebben, dat de het gunstigst er voor staande candidaat den steun heeft van verwante groepen.
Bij de vorige verkiezingen steunden zoo de socialisten en de soc. radicalen elkaar. Maar nu het volksfront deze discipline ook ten voordeele van de communisten wil doen strekken, is het de vraag of men zich overal aan de aanwijzingen van de partij-instanties zal houden. Al lijken daarom de herstemmingen gunstig voor links, is het toch gevaarlijk om te concludeeren tot een fundamenteele wijziging van de samenstelling van de Kamer. (Nieuwe Rott. Crt.) **(V. b. 334 A.)**

28 APRIL 1936

F. **SPANJE. — „Compromisarios" gekozen. —**
Op 26 April '36 werden de verkiezingen gehouden voor de „Compromisarios", die tezamen met de afgevaardigden den president der republiek moeten aanwijzen.
De verdeeling der kiezers over de partijen is als volgt:

Sociaal-democraten	138
Links Republikeinen	117
Republikeinsche Unie	58
Conservatieve Republikeinen	40
Communisten	34
Esquerra	16
Catalaansche Liga	10
Kleine partijen	47

Hierbij moet in aanmerking worden genomen, dat de uitslag omtrent 13 zetels nog niet bekend is.
(El Sol) **(Vor. ber. President 2255 A.)**

G. **KONING FOEAD I VAN EGYPTE OVERLEDEN.**
Koning Foead I is op 28 April 1936, na een langdurig lijden, te Cairo overleden.
Achmed Foead Pasja werd in 1868 geboren, ontving te Rome en Turijn zijn militaire scholing, waarna hij in Turkschen militairen dienst trad en o.a. attaché van den militairen raad te Weenen was. Hij maakte zich op velerlei gebied voor Egypte dienstbaar en stichtte o.m. de universiteit te Cairo.
Na de onttroning van Abbas Hilmi werd zijn oom Hussein benoemd tot Sultan van Egypte; na diens dood in 1917 volgde hem Achmed Foead op. In 1922, toen Engeland Egypte onafhankelijk, hoewel onder militair toezicht der Britsche regeering verklaarde, nam Foead I den koningstitel aan. Zijn opvolger is prins Faroek.
Reeds spoedig waren er politieke botsingen, toen in 1927, tegen den raad van Engeland, koning Foead het Egyptisch parlement radicaal voor den tijd van drie jaren ophief.
In 1929 bereikte koning Foead, vooral tengevolge van het tot bloei komen der Labourpartij in Engeland, een uitgebreider onafhankelijkheid van Engeland, waardoor het land o.a. eigen vertegenwoordiging in den Volkenbond bekwam en de Engelsche bezettingstroepen werden teruggetrokken.
In 1930 bezorgde de Wafdpartij onder leiding van Nahas Pasja den koning de grootste moeilijkheden, doch Foead maakte korte metten. Voorloopig hief hij het parlement weder op en bracht daarop een nieuwe wetgeving, waarbij parlement en regeering alle zelfstandigheid verloren en de koning een niet-officieele dictator werd. Die positie is Foead I ook onveranderd blijven innemen, zelfs tegenover Engeland. Onder invloed en door middel van zijn jeugdvriend Ibrasji Pasja nam hij al zijn besluiten. Reeds in 1934 werd de koning ernstig ziek en regeerde Ibrasji Pasja.
Tenslotte werd Foead genoodzaakt Ibrasji Pasja te laten vallen en in ballingschap te zenden, n.l. als gezant naar Brussel.
Het Abessynisch conflict bracht sterke spanningen in Egypte, zoodat Foead zich gedwongen zag de wetgeving van 1923 weder kracht te verleenen, waardoor vooral de parlementaire rechten van het volk, welke sinds 1930 waren opgeheven, weder werden hersteld.
Tegelijk met het herstel van de Grondwet werden de onderhandelingen met Engeland over de volledige Egyptische souvereiniteit opgenomen, welke thans nog niet zijn afgesloten.
(N. Rott. Crt.)

H. **NEDERLAND. — Wateler-vredesprijs voor 1936.**
De Wateler-vredesprijs voor 1936, ten bedrage van vijf en twintig duizend gulden, is toegekend aan de Academie voor Internationaal Recht te 's-Gravenhage, wegens de diensten, door deze instelling aan de zaak des vredes bewezen door haar werkzaamheid, sinds 1923, op den grondslag van internationale samenwerking in het belang van de ontwikkeling van het internationale recht en de rechtsgedachte als richtsnoer voor de statengemeenschap. (N. R. Crt.)
(Vorig bericht 1754 A.)

WERELD-HANDEL

A. **Overzicht van 1935. —**
Het Februari-nummer van het „Bulletin Mensuel de Statistique de la Société des Nations" bevat een reeks statistische gegevens over den wereldhandel en den internationalen handel der verschillende staten in het jaar 1935, alsmede over de wereldvoortbrenging en wereldvoorraden der voornaamste grondstoffen in het afgeloopen jaar. Wij ontleenen hieraan het volgende:
Wat den wereldhandel betreft, bevat het statistische bulletin wederom gegevens zoowel over de goudwaarde van den wereldhandel als over den omvang daarvan. In beide gevallen is een kleine vermeerdering in vergelijking tot 1934 vast te stellen. De verbetering is het duidelijkst met betrekking tot den omvang van den wereldhandel, omdat de daling der goudprijzen der goederen op de wereldmarkt eerst tegen het einde van het jaar tot staan is gekomen, zoodat de uitbreiding van den wereldhandel nog niet ten volle in de cijfers omtrent de goudwaarde van den wereldhandel tot uitdrukking kon komen.
In omvang is de wereldhandel in 1935 ongeveer met 3% toegenomen in vergelijking tot 1934. De omvang is daardoor in 1935 ongeveer 7% hooger geweest dan in 1932, het jaar waarin de wereldhandel het laagste punt bereikt had. Desniettemin is de omvang van den wereldhandel nog steeds belangrijk geringer geweest dan in 1929. Het cijfer over 1935 heeft nog slechts voor 80% het cijfer van 1929 bereikt.
Veel grooter is nog het verschil tusschen de goudwaarde van den wereldhandel in 1935 en die in 1929. Ondanks een bescheiden verbetering van 1,7% in vergelijking tot 1934 bedroeg de goudwaarde van den wereldhandel in 1935 nog slechts 34% van de goudwaarde in 1929. De enorme daling van de goudprijzen der goederen op de wereldmarkt is mèt de vermindering van den omvang van den wereldhandel de oorzaak van dit lager cijfer. Intusschen is 1935 het eerste jaar sinds 1929, waarin althans een bescheiden vermeerdering der goudwaarde vergeleken bij het voorafgegane jaar viel vast te stellen. Het was ook aan het einde van het afgeloopen jaar, dat voor het eerst een lichte stijging in de goudprijzen der goederen viel waar te nemen, nadat deze sinds 1929 voortdurend snel gezonken waren en eerst in 1934 althans een verlangzaming in het tempo der prijsdalingen was ingetreden.
De cijfers betreffende den internationalen handel der verschillende landen in vergelijking tot het voorafgegane jaar zijn wederom zeer uiteenloopend. De goudwaarde der invoeren is in 1935 toegenomen in de volgende landen: Chili met 39%, Ver. Staten van Amerika 24%, Nieuw-Zeeland 13%, Australië 12%, Zuid-Afrika 10%, Brazilië en Zweden 9%, Finland en Noorwegen 8%, Polen 7%, Egypte en Oostenrijk 5%. Een bescheiden vermeerdering, loopend van 2 tot 4%, viel ook vast te stellen in Argentinië, Canada, Britsch-Indië, Japan, Sovjet-Rusland, Spanje, Tsjecho-Slowakije en Zuid-Slavië.
Daarentegen is de goudwaarde van de invoeren in 1935 blijven verminderen in Engeland (minder dan 5%), België, China, Denemarken en Luxemburg (5%), Duitschland (6%), Ierland (7%), Nederl.-Indië (8%), Frankrijk (9%), Nederland (10%), Zwitserland (10,5%), Algiers (18%) en Roemenië (29%).
Ook ten aanzien van de goudwaarde der uitvoeren bestaat een groot verschil tusschen de verschillende landen. Een toeneming der goudwaarde was in 1935 in vergelijking tot 1934 waar te nemen in de volgende staten: Zuid-Afrika (21%), Algiers (17%), China (14%), Japan (11%), Australië (9%), Ierland (8%), Canada (7%), Egypte, Oostenrijk, Roemenië en de Ver. Staten van Amerika (6%), alsmede in Argentinië, Duitschland, Engeland, Britsch-Indië, Noorwegen en Zuid-Slavië, waar de vermeerdering echter de 4% niet overschreed.
In Chili en Tsjecho-Slowakije is de goudwaarde in 1935 ongeveer op hetzelfde peil als van 1934 gebleven. Daarentegen is de goudwaarde der uitvoeren in 1935 nog meer teruggegaan in Frankrijk (13%), Sovjet-Rusland (12%), België en Luxemburg (8%), Brazilië (6%), Nederland, Nederl.-Indië, Nieuw-Zeeland en Polen (5%), Spanje (4,5%), Denemarken, Finland, Zweden en Zwitserland (3%).
Omtrent den internationalen handel van Italië bevat het Volkenbondsbulletin geen jaarcijfers.
Wat de wereldvoortbrenging van ijzer, staal, zink, steen- en bruinkolen en petroleum betreft, deze is in 1935 aanzienlijk grooter geweest dan in 1934. Met betrekking tot ijzer is in 1935 ruim 17% meer voortgebracht dan in het voorafgegane jaar. De ijzerproductie van 1935 overtrof die van 1932, het jaar met de laagste cijfers, met 85%! Intusschen was ook in 1935 de wereldproductie aan ijzer nog niet meer dan 74% van die uit het jaar 1929, het jaar waarin de wereldcrisis is uitgebroken.
De wereldvoortbrenging van staal is in 1935 met ruim 20% toegenomen, waardoor thans weder voor 81% het cijfer der wereldproductie uit het jaar 1929 is bereikt.
Veel geringer was de vermeerdering van de wereldproductie van kolen en petroleum. De wereldvoortbrenging van steenkolen is in 1935 ruim 3% grooter geweest dan in 1934, die van petroleum 8,5%. De belangrijkste toeneming der petroleumvoortbrenging deed zich in de Ver. Staten van Amerika en in Venezuela voor, terwijl daarentegen een kleine vermindering viel vast te stellen in Roemenië en in Sovjet-Rusland.
Tenslotte brengt het maandelijksche statistische Volkenbondsbulletin nog eenige gegevens over de wereldvoorraden aan belangrijke grondstoffen. De totale wereldvoorraad aan grondstoffen, die in het midden van 1934 ongeveer 50% grooter was dan in 1929, is thans weder geleidelijk tot een stijging van 25% teruggebracht.
Wat de afzonderlijke grondstoffen betreft, geeft het bulletin de volgende cijfers. Een vermindering van den wereldvoorraad viel aan het einde van 1935 in vergelijking tot een jaar geleden vast te stellen voor steenkolen (17%), petroleum (6.5%), zink (30%), koper (21%), tin (13%), lood(5%), tarwe (23%), suiker (19%), thee (12%), rubber (13%), zijde (17%). De eenige voorraad-vermeerdering, die vast te stellen was, betrof de koffie, waarvan aan het einde van 1935 ruim 21% meer aanwezig was dan een jaar geleden. De katoenvoorraden, die tegen het midden van het jaar 1935 belangrijk waren afgenomen, hebben daarna weder een vermeerdering ondergaan, zoodat aan het einde van 1935 ongeveer hetzelfde cijfer als aan het einde van 1934 weder was verkregen. **(Vor. ber. 1702 A.)**

B. **Internationale Werkstakingen en uitsluitingen. —**
Er waren betrekkelijk weinig arbeidsconflicten in 1935. Ver. Staten: staking in de vetkolenmijnen en in de havens aan de Golf van Mexico; de wet tot regeling van de arbeidsverhoudingen werd ongrondwettig verklaard. Groot-Brittannië: dreigende algemeene staking in de kolenmijnen werd voorkomen. België: stakingen in de mijnen, steengroeven en steenbakkerijen. Frankrijk en Luxemburg: wetgeving inzake bemiddeling bij arbeidsgeschillen. Noorwegen en Denemarken: in den aanvang van 1935 omvangrijke arbeidsgeschillen door bemiddeling voorkomen; uitsluiting in laatstgenoemd land begonnen in Februari 1936. Zweden: staking in de metaalnijverheid voorkomen; rapport nopens handhaving van den vrede in het bedrijfsleven. Finland: nieuw bemiddelingsstelsel ontworpen.
Over de geheele wereld gezien, werden stopzettingen van den arbeid van grooten omvang ook in het afgeloopen jaar betrekkelijk weinig gebezigd als middel, om eischen op economisch gebied door te zetten of verwezenlijking daarvan te verhinderen. Opnieuw was uitbreiding waar te nemen van de bemoeiingen der overheid bij het handhaven van den vrede in het bedrijfsleven. (Centraal Bureau v. d. Statistiek)

A. **DUITSCHLAND. — Opleidingscursussen voor leiders van partij en staat. —**
Dr. Ley, de leider van de organisatie van de N.S.-A.P., heeft juist een tocht door Duitschland beëindigd welken hij ondernam met het doel jongelieden uit te kiezen die een opleidingscursus van drie jaar zullen genieten, om hen geschikt te maken later als leiders van partij en staat op te treden. De jongelieden zullen gehuisvest worden in drie „kasteelen van de nationaal-socialistische orde", te Crössinsee in Pommeren, Volgelsang in het Rijnland en Santhofen in Beieren. In elk kasteel zullen zij een jaar blijven.
(Völk. Beobachter) **(V. b. Nat. Socialisten 2246 A.)**

B. **NEDERLAND. — Particuliere Rijnvaartcentrale. - Mr. T. J. Verschuur. —**
De Regeeringspersdienst meldt:
De belangstelling der regeering voor de moeilijkheden in de Rijnvaart heeft er toe geleid, dat zij een contact-commissaris bij de Nederlandsche particuliere Rijnvaartcentrale heeft benoemd. Deze heeft tot taak de regeering voor te lichten over hetgeen tot verbetering daarvan kan gedaan worden.
Een der eerste bezigheden van den contact-commissaris zal wezen, advies te geven over middelen, die tot versterking van de centrale kunnen strekken.
De regeering heeft oud-minister mr. T. J. Verschuur bereid gevonden als contact-commissaris op te treden. Hij heeft deze functie reeds aanvaard.
(Regeeringpersdienst) **(Vor. ber. Rijnvaart 1827 C.; Mr. T. J. Verschuur 834 A.)**

C. **NEDERL. OOST-INDIE. — Marine-personeel voorloopig nog aangehouden. —**
Uit officieele bron te Batavia wordt medegedeeld, dat de onlangs genomen maatregelen om marinepersoneel, dat daarvoor in aanmerking kwam, geleidelijk weer te laten thuisvaren, voorloopig moeten worden opgeschort, zulks in verband met een ernstig personeelstekort, zoomede met het oog op den, nog altijd onzekeren, politieken toestand. (Aneta) **(2250 D.)**

D. **NEDERLAND. — Verbruik en waarde van Sigaren, Sigaretten en Tabak in 1935. —**

	Verbruik	Waarde
Sigaren (× 1.000)	1.428.770	*f* 64.762.000
Sigaretten (× 1.000) . . .	4.008.972	43.222.000
Tabak (× 1.000 K.G.) . . .	10.569	19.416.000

(Centraal Bureau v. d. Statistiek) **(V. b. 1714 F.)**

E. **DUITSCHLAND. — Amnestie-wet. —**
De Duitsche Rijkskanselier heeft een wet betreffende amnestiebepalingen onderteekend. Volgens deze wet wordt amnestie verleend:
1. In de gevallen, waarin de dader zich heeft laten verleiden door te grooten ijver in den strijd voor het nationaal-socialisme.
2. Voor politieke criticasters.
3. Voor de zoogenaamde kleine overtredingen.
(Berliner Tageblatt) **(Vor. ber. Amnestie 1506 G.)**

F. **NEDERLAND. — De Nationaal Socialistische Beweging. - Publicaties in „Volk en Vaderland". —**
Het Amsterdamsche Gerechtshof heeft op 26 Maart 1936 arresten gewezen in de zaken van dr. Verviers, redacteur van „Nieuw Nederland" en van mr. Reydon, den heer Hollander en mr. Van Lunteren, resp. waarnemend hoofdredacteur, redacteur en hoofdredacteur van „Volk en Vaderland".
Het vonnis tegen dr. Verviers, die door de Utrechtsche rechtbank wegens opzettelijke openbare beleediging in geschrifte was veroordeeld tot *f* 100 boete subs. 50 dagen, werd thans bij verstek bevestigd.
De vonnissen tegen den heer Hollander en mr. Van Lunteren, door de Utrechtsche rechtbank vrijgesproken, werden bevestigd.
Het Hof vernietigde het vonnis tegen mr. Reydon, die was veroordeeld wegens beleediging van het gezag en regeeringspersonen tot *f* 200 subs. 50 dagen en heeft dezen verdachte — tegen wien in hooger beroep vier maanden werd geëischt — thans wegens het zich uitlaten in opzettelijk beleedigenden vorm over het gezag, veroordeeld tot *f* 100 subs. 50 dagen.
(Alg. Handelsblad) **(Vorig bericht blz. 2119 B.)**

29 APRIL 1936

G. **BELGIE. — Onmiddellijke vertaling van de redevoeringen in de Kamer. —**
Aangezien de meeste Vlaamsche parlementsleden zich van hun eigen taal bedienen in de debatten in de Belgische Kamer, terwijl de Waalsche leden in het Fransch spreken, hetgeen dikwijls aanleiding was tot incidenten, heeft het bureau van de Kamer een proef genomen met het systeem van onmiddellijke vertaling, dat ook in den Volkenbond en de zittingen van de B.I.B. wordt toegepast. De rede van den spreker wordt onmiddellijk vertaald en door middel van koptelefoons aan de luisteraars overgebracht.
(Het Laatste Nieuws) **(V. b. Taalkwestie 2040 C.)**

H. **ITALIE. — Reislires. —**
Een decreet werd uitgevaardigd, waarbij met ingang van 20 Maart '36 voor buitenlandsche toeristen reischèques werden ingesteld voor Italiaansche lires tegen bijzonderen, lagen koers. Deze lires zullen slechts in het buitenland tot onbepaalde bedragen verkrijgbaar zijn. De koers zal steeds opnieuw worden vastgesteld. (Corriere della Sera)
(Vor. ber. Deviezen 1807 E.)

I. **HONGARIJE. — Poolsche premier Koscialkowski's bezoek. —**
De politieke besprekingen tusschen Koscialkowski en Gömbös zijn op 24 April '36 geëindigd.
Koscialkowski heeft tegenover de internationale pers een verklaring afgelegd, waarin hij zeide, diep getroffen te zijn door de bijzonder hartelijke ontvangst, welke hem ten deel is gevallen.
De band, die sedert eeuwen tusschen Polen en Hongarije bestaat, aldus de Poolsche minister, kan niet slechts herinnering blijven. De geschiedenis van de laatste 150 jaar heeft bewezen, hoe onjuist de meening is, volgens welke de ontwikkeling der betrekkingen tusschen de volken slechts op materieele factoren kan berusten.
De moreele en geestelijke band tusschen het Poolsche en het Hongaarsche volk is de bron voor een verdieping der vriendschappelijke betrekkingen.
(Pesti Hirlap) **(Vorig bericht blz. 2276 D.)**

K. **DUITSCHLAND. — Verbannen wegens stemmen tegen Hitler. —**
Erwin Oehl, een schilder uit Thalmässing in Frankenland, is uit Duitschland verbannen omdat hij op 29 Maart '36 bij de Rijksdagverkiezingen tegen Hitler stemde. (Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Volksstemming 2244 E.)

L. **SOVJET-RUSLAND. — Program der communistische jeugd. —**
Het nieuwe programma der communistische jeugd is vastgesteld op het op 21 April '36 gesloten congres, gewijd aan de „politiseering" der komsomols, om van dezen de avant-garde van de cultureele en sociale beweging te maken. De secretaris der komsomols, Kratsjenko, heeft den leden der komsomols aanbevolen, zich toe te leggen op het lezen van klassieklitteraire werken.
Op religieus gebied zullen de komsomols, op uitdrukkelijk verlangen van Stalin, niet langer „krachtig en meedoogenloos tegen de religie moeten strijden," zooals men nog tot voor kort zeide, „doch de Sovjetjeugd de dwaasheid dezer vooroordeelen uiteen moeten zetten."
Ten slotte worden de komsomols opgewekt om niet slechts de beoefening der sport algemeen te maken, doch vooral door middel van algemeen onderwijs

zorgvuldig de nationale verdediging voor te bereiden. Opgemerkt dient nog te worden, dat deze richtlijnen uitsluitend van toepassing zijn op de Sovjet-jeugd. De rol der communistische jeugd, aangesloten bij de Komintern, blijft ongewijzigd. (Iswestija)
(Vor. ber. Komsomol 2263 C.)

A. **GEESTELIJK LEVEN. — Luthersche predikanten.**
De Luthersche predikanten hebben op 21 April '36 onder leiding van ds. mr. D. G. Hoevers uit Amsterdam vergaderd.
Na het openingswoord van den waarnemenden voorzitter — ds. Herbschleb uit Doetinchem was verhinderd — en het afdoen van de huishoudelijke aangelegenheden, de periodieke bestuursverkiezing, waarbij ds. J. Ph. Makkink te Leiden tot bestuurslid werd gekozen, verkreeg ds. Ph. L. G. Steenbeek te Zaandam het woord voor een inleiding over: „Openbaring".
Aan dit referaat ontleenen wij het volgende:

Wij zijn overtuigd van de waarheid van ons geloof. Wat ook onder den inhoud van dit geloof zij te verstaan, primair is daarin de erkenning van de realiteit Gods. God is voor ons de levende God. Tot dit werkelijkheidsbewustzijn zijn wij niet gekomen door ons denken, niet door ons zedelijk bewustzijn, niet door het gevoel. Onze zekerheid van de werkelijkheid Gods berust op ervaring. Wij ontvangen in het leven bepaalde indrukken die wij ondanks hun „aardschen" inhoud als „doorbrekingen" van het wereldbewustzijn karakteriseeren. Hier treedt een „onaardsche" werkelijkheid, God, in de gewone werkelijkheid.
De ervaringen, die de mensch hierbij heeft, zijn van verschillenden aard, zij kunnen „hartverheffend" zijn, maar ook een geheel ander karakter dragen. De Godsbeleving is alleen als openbaring mogelijk.
Openbaring is een dynamisch begrip, het geeft een handeling Gods aan. Die handeling is een zelfmededeeling Gods. De openbaring is niet alleen openbaring van Gods bestaan, maar ook van Gods wezen. Wij moeten onderscheiden tusschen fides qua creditur en fides quae creditur. De fides qua creditur is de aard van ons geloof, die berust op de gevoelens, waarmee de ervaring van Gods werkelijkheid gepaard gaat. Deze gevoelens onthullen ons ook iets van Gods wezen, waarop zich de fides quae creditur richt.
Bij de laatste is het menschelijke element van groot belang. Toch is zij niet denkbaar zonder Gods openbaring. Deze opvatting van de openbaring laat de volgende conclusies toe:

1. Er is geen verschil tusschen algemeene en bijzondere openbaring;
2. de openbaring is universeel zoowel wat tijd als plaats betreft;
3. er bestaat geen principieel onderscheid tusschen theocentrischen en Christocentrischen godsdienst. (De Standaard)

(Vorig bericht blz. 1783 C.)

B. **ECONOMISCHE OORLOG. — Dr. graaf Brockdorff in de „Wehrtechnische Monatshefte". —**
Wij ontleenen aan de „Wehrtechnische Monatshefte" van de hand van dr. graaf Brockdorff het volgende:
De economische oorlog is in den herfst van 1929 uitgebroken, gelijktijdig met de staats- en economische crisis in de Ver. Staten en het ophouden van de Amerikaansche milliarden-credieten. Een geweldig drama begon, in welks tweede bedrijf wij ons, volgens den graaf, thans bevinden.
Het eerste bedrijf duurde van het najaar van 1929 tot het najaar van 1931. Het was de tijd van de kleine overgangsmaatregelen, welke hier en daar opduikende noodtoestanden uit den weg trachtten te ruimen. Meestal stelde men snel de diagnose „Economische crisis" en hoopte op terugkeer van de welvaart. Men nam allerlei kleine maatregelen, hoofdzakelijk maatregelen om de grenzen te sluiten en voelde zich ongeveer als een door een regenbui overvallen wandelaar, die in het eerste het beste portiek gaat schuilen en geduldig staat te wachten. Maar alle krachten, die naar de crisis geleid hadden, werkten voortdurend en steeds sterker verder, en de nieuwe afsluitingsmaatregelen werkten in dezelfde richting.
Op 21 September 1931 met den val van het Engelsche pond begon het tweede bedrijf. Het nieuws van dezen val ging als een alarmschot door de wereld. Het begon tot haar door te dringen, dat dit geen kleine crisis was, maar een onafzienbare economische strijd op breed front en voor langen, langen tijd. Nu begon de tijd van de samenhangende afsluitingssystemen met vreedzame middelen. Uit overgangsmaatregelen ontstonden definitieve; afzonderlijke en verstrooide bepalingen groeiden aan tot omvangrijke wetboeken van de internationale economische terreur. „Dieser Weltwirtschaftskrieg mit seinen Einfuhrverboten und verbotsartigen Einfuhrkontingenten, Geldabwertungen und Devisenzwangswirtschaften, Hochschutzzöllen und Einfuhrsteuern, Ausfuhrsubventionen und Einfuhrkontrollen, Dumpingskünsten und Antidumpingsmasznahmen, Verwaltungsschikanen, Genehmigungsverfahren, Zwangs- und Vertragsclearings, Einfuhrscheinen, Monopolen, Verwendungszwängen, Beizwängen, Retorsionen und Repressalien und tausend anderen Künsten verschärft sich von Vierteljahr zu Vierteljahr."
Het derde bedrijf van den economischen oorlog zou dreigen, zoo spoedig de afsluitingssystemen overal zonder doorgang zijn geworden en geen land er meer op hopen kan, door een gestegen economische terreur den vreemden invoer nog grondiger af te schrikken of met nog grootere steunmaatregelen ten behoeve van den eigen export het vreemde economische front te doorbreken.
Is het zoo ver, dan kan een in een verschrikkelijken toestand geraakte sterke staat er aan herinnerd worden, dat men ook het zwaard als breekijzer kan gebruiken en reeds dikwijls gebruikt heeft om de poorten van een gesloten vreemde markt open te breken. Ditmaal zou alles misschien vredig kunnen worden uitgemaakt in den vorm van een economische wereldconferentie in nieuwen stijl. En op deze conferentie zouden de sterke staten de zwakkere dwingen, de eigen economische politiek te laten varen en de bescherming van de eigen economie prijs te geven. „Die Wirtschaftspolitik der Schwächeren würde von da ab in den Kabinetten der Stärkeren gemacht; und mit der Wirtschaftspolitik die Rüstungspolitik". Graaf Brockdorff erkent volmondig dat de herbewapening van Duitschland een gewichtig stuk Duitsche economische politiek is. Slechts de weermacht, aldus zijn opvatting, kan de toekomst van de Duitsche economie verzekeren, als het derde bedrijf van den economischen oorlog nadert. (Wehrtechnische Monatshefte)

C. **VENEZUELA. — Generaal Lopez Contreras. —**
Het Venezolaansche parlement heeft generaal Lopez Contreras voor een ambtsperiode van 7 jaar tot president gekozen. (A. N. P.) **(Vor. ber. blz. 2122 B.)**

D. **CHINA. — Invoerrechten op suiker en kunstzijde verlaagd. - Van groot belang voor Java en Nederland.**
De Chineesche regeering heeft besloten, de invoerrechten op kunstzijde en suiker te verlagen, een belangrijke maatregel voor de Java-suikerindustrie en voor de Nederlandsche kunstzijdenijverheid. De Nederlandsche kunstzijde-afzet heeft in China voor een zeer belangrijk deel het veld moeten ruimen voor het slechtere Japansche fabrikaat, dat in groote hoeveelheden via het Noorden van het land door Japansche benden werd binnengesmokkeld.
(North China Daily News) **(V. b. Invoerr. 1376 A.)**

E. **JAPAN. — Hirota's programma. —**
Het kabinet heeft in zijn zitting van 28 April '36 het concept van de rede, die minister-president Hirota zich voorstelt in de bijeenkomst van den landdag te houden, goedgekeurd. Naar verluidt bevat deze rede de volgende programmapunten:

1. Strenge maatregelen in verband met de revoltepogingen van 26 Februari;
2. noodzakelijkheid van nationale eenheid en solidariteit in den strijd tegen de crisis, welke het land doormaakt;
3. bescherming van het parlementaire stelsel;
4. onafhankelijke en krachtige buitenlandsche politiek;
5. versterking der nationale verdediging, grondige financieele en economische reorganisatie;
6. ontwikkeling van den buitenlandschen handel en stabilisatie van de nationale levensvoorwaarden;
7. administratieve reorganisatie. (Domei)

(Vorig bericht Hirota 2151 G.)

A. **DR. F. M. WIBAUT OVERLEDEN. —**
Op 29 April '36 is dr. F. M. Wibaut, oud-wethouder van Amsterdam, in zijn woning te Amsterdam op 76-jarigen leeftijd overleden.
Florentius Marinus Wibaut werd op 23 Juni 1859 geboren te Vlissingen, waar zijn vader groothandelaar was in kolen. Als jongen uit een katholiek gezin ging hij naar een R.K. lagere school en vervolgens naar de R.K. hoogere burgerschool te Rolduc, in Zuid-Limburg.
Daar meende hij, op 14-jarigen leeftijd zijn levensbestemming te hebben gevonden. Hij wilde geestelijke worden en vroeg naar het seminarium te mogen gaan. Zijn vader achtte het evenwel gewenscht den knaap eerst een proeftijd te doen doormaken om te zien of ook in andere omgeving dit verlangen levendig zou blijven. En daarom werd Wibaut van de school te Rolduc genomen en naar de openbare handelsschool te Amsterdam gestuurd.
Hij deed in Amsterdam eindexamen en keerde op advies van zijn vader terug naar Vlissingen om in den houthandel een loopbaan te beginnen. Hij reisde veel, zat nu eens in Amerika dan in Rusland of Finland, werkte zich op tot directeur van zijn firma, doch bleef in die jaren studeeren. Vooral economie. Die economische studie bracht hem tot het socialisme. Wibaut was socialist lang vóór hij zich in 1897 aansloot bij de S.D.A.P.

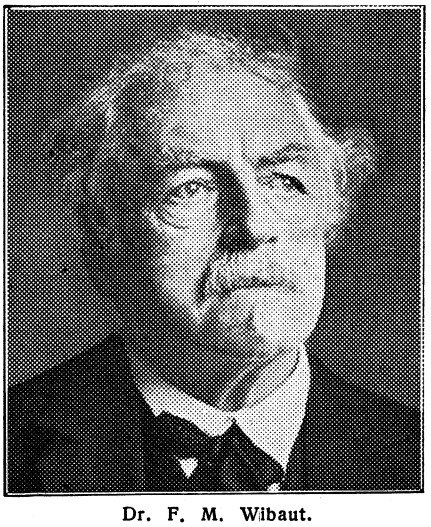

Dr. F. M. Wibaut.

In 1891 erkende hij dit openlijk in de voorrede van de Nederlandsche vertaling van Fabian's „Essays in Socialism" die van zijn hand verscheen. „Ik geloof", schreef hij, „dat volledige democratie zal voeren tot socialisme, dat de consequentie van democratie is sociaal-democratie." Zes jaar later sloot hij zich aan.
In 1904 kwam hij tot het besluit Zeeland te verlaten en zich meer in dienst te stellen van de arbeidersbeweging. Hij vestigde zich te Amsterdam en daar riep P. L. Tak, met wien hij sedert jaren nauw bevriend was, hem al spoedig in de redactie van het maandblad „De Gemeente".
In 1907 deed hij zijn intrede in den Raad van Amsterdam.
De moderne arbeidersbeweging groeide in deze periode zeer snel en met dezen groei ontplooiden zich de mogelijkheden voor Wibaut om werk te gaan verrichten in grooten stijl.
Voorjaar 1914 neemt hij, gemachtigd door de Partij, in het college van B. en W. de afdeeling Volkshuishouding op zich. Amsterdam had jarenlang de woningbouw verwaarloosd. Er lag een enorm terrein braak voor den eersten rooden wethouder in ons land; Wibaut pakte aan en vijf maanden later had hij zijn groote plan, de bouw van 3500 woningen door de gemeente, gereed.
Na den oorlog, in 1919, nam Wibaut de Financiën onder zijn verantwoording.
In April 1921, na zeven jaar wethouder te zijn geweest, trad Wibaut af, omdat hij het in strijd achtte met zijn socialistische overtuiging gemeentepersoneel, dat op last van partij en vakbeweging het werk had neergelegd, straf op te leggen.
De onderbreking van zijn arbeid was echter niet van langen duur. Op 17 Juni 1921 ving het tweede wethouderschap van Wibaut aan, dat zou duren tot 6 September 1927. En weer waren het de Financiën, Bedrijven en Kunstzaken, die aan zijn hoede werden toevertrouwd.
Het jaar 1927 bracht het scherpe conflict met de burgerlijke raadsmeerderheid, die het aantal sociaal-democraten in het college tot twee wilde terugbrengen. De Soc.-Dem. wethouders traden af.
Pas op 18 September 1929 kon hij zijn werk als wethouder hervatten. Weer nam hij de portefeuille van de Financiën en de Bedrijven. Dit laatste wethouderschap duurde tot 29 Augustus 1931. Van den nieuwen raad, die in September zijn eerste zitting zou houden, maakte Wibaut geen deel meer uit. In de volheid van zijn kracht nam hij afscheid.
Het gemeentebestuur huldigde hem, bij monde van den burgemeester, met de gouden medaille van Amsterdam, de hoogste onderscheiding welke de hoofdstad verleent. Uit alles is toen gebleken, welk een plaats Wibaut zich had veroverd.
In 1931 trad hij af als wethouder en raadslid, maar in vele andere functies bleef hij.
Van 1907 tot 1922 was Wibaut lid van de Provinciale Staten van Noord-Holland. Van 1922 tot 1935 was hij lid der Eerste Kamer en voorzitter van de Eerste Kamer-fractie der S.D.A.P. Hij maakte tal van jaren deel uit van het Partijbestuur der S.D.A.P., was lid van den Hoogen Raad van Arbeid, was een der hoofdfiguren in den Internationalen Stedenbond, welks congres hij in 1929 te Madrid als president opende met een rede in het Spaansch. Voorts vertegenwoordigde hij de S.D.A.P. regelmatig in het buitenland en op conferenties der S.A.I.
(Het Volk) **(Vor. ber. Dr. F. M. Wibaut 278 K.)**

30 APRIL 1936

B. **SCHAKEN. — Tournooi te Margate. —**
De eindresultaten van het te Margate gehouden schaaktournooi zijn als volgt:
Hoofdtournooi: 1. Flohr (Tsjecho-Slowakije) 7½ pt.; 2. Capablanca (Cuba) 7 pt.; 3. Stahlberg (Zweden) 5½ pt.; 4. Lundin (Zweden) 5 pt. 5. en 6. Milner Barry en Tylor (Engeland) 4½ pt.; 7. Miss Menchik (Tsjecho-Slowakije) 3½ pt.; 8. en 9. Sir Thomas en Sergeant (Engeland) 3 pt.; 10. Reilly (Ierland) 1½ punten.
Premier Reserve-tournooi A: 1. en 2. Koltanowski en Conde, ieder 7 pt.; 3. Wood, 6½ pt.; 4, 5. en 6. Schelfhout, Van Seters en Eva, ieder 4 pt.; 7. en 8. Illingworth en Podger, ieder 3½ pt.; 9. Kitto, 3 pt.; 10. Domenech, 2½ punten. (Red. K. H. A.)
(Vor. ber. Schaaktournooi 2120 C.)

C. **ENGELAND. — Het inkomen van Koning Edward VIII. —**
De kanselier van de schatkist heeft bekend gemaakt dat hij een bedrag van £ 1.559.000 per jaar bespaart dank zij het feit, dat Koning Edward zich ertoe heeft verbonden, zijn particuliere inkomsten te blijven trekken als hertog van Cornwallis en niet uit de fondsen van den staat.
De palementaire commissie, belast met het indienen van aanbevelingen bij het Lagerhuis voor de civiele lijst des konings, heeft haar rapport openbaar gemaakt. Het adviseert den koning een civiele lijst toe te staan van £ 410.000 in plaats van de £ 470.000, zooals het geval was sedert de troonsbestijging van koning George V in 1910 en wil voorziening treffen voor een bedrag van £ 40.000 in geval de koning in het huwelijk zou treden, een bedrag, dat hem niet zal worden uitbetaald, zoolang hij celibatair blijft.
(Times) **(Vor. ber. Koning Edward VIII 2254 I.)**

D. **PALESTINA. — Onlusten. - Joodsche verklaring.**
Als antwoord op de door Fakhry Bey, den leider der Arabieren, afgelegde verklaring, heeft Bernard Joseph, lid van den Joodschen politieken raad, het centrale orgaan van de Joodsche gemeenschap in Palestina, volgens „Le Temps" het volgende verklaard.
Ongelukkigerwijze zijn de Arabieren vastbesloten den strijd voort te zetten. Dit is niet onze politiek. Wij willen in vrede met onze buren leven, maar de Arabieren vergissen zich, wanneer zij meenen, dat zij er door geweldpleging in zullen slagen, ons het Palestina-ideaal te doen prijsgeven.
Wij rekenen op de Britsche regeering en wij denken, dat, wanneer de Joodsche immigratie in Palestina intensiever zal geschieden, dat ons zal veroorloven den Arabieren te overtuigen van de noodzakelijkheid van een overeenkomst tusschen hen en ons. Wanneer daartoe het oogenblik zal zijn aangebroken, zullen wij de middelen vinden, om naast elkander op vriendschappelijke wijze te leven.

In afwachting daarvan brengen wij evenwel geen enkele wijziging in onze politiek. Wij gelooven, dat ook geen wijziging zal komen in de politiek der regeering. Te dien opzichte hebben wij overigens zekerheid gekregen. (Le Temps) **(Vor. ber. 2277 G.)**

A. **S.D.A.P. — Dr. Henri Polak over het Wilhelmus. —** In het Volk geeft dr. Henri Polak een beschouwing over het Wilhelmus, dat hij een fraai en indrukwekkend gedicht van Marnix van St. Aldegonde noemt. Er is dus geen reden, aldus de schrijver, om het Wilhelmus als lied beschouwd, te veronachtzamen. Er is evenmin reden om het als volkslied links te laten liggen. Want het is het zinnebeeld van den grootsten strijd, dien ons volk heeft gevoerd voor zijn onafhankelijk bestaan, voor de vrijheid van geweten, voor het verdrijven van de tirannie.
Men versta mij niet verkeerd, zegt hij aan het einde van zijn beschouwing. Ik begeer volstrekt niet, dat men Oranjeliefde voorwendt, als men haar niet bezit. Evenmin verlang ik, dat men zich voordoet als monarchist, indien men republikeinsch gezind is. Het allerminst wensch ik verloochening van het socialisme. Wij zijn en blijven, onwankelbaar en onveranderlijk, democraten en socialisten.
Wat ik verlang, is slechts dit:
1. eerbied voor hetgeen de geschiedenis en het wezen van het Nederlandsche volk symboliseert;
2. eerbied voor het wettige hoofd van den Staat;
3. alles doen, wat kan strekken, om te doen uitkomen dat wij een deel zijn van de Nederlandsche natie — alles laten, wat anderen gelegenheid zou geven ons te dringen buiten de volksgemeenschap. (Het Volk)
(Vor. ber. Dr. H. Polak 1584 A.; S.D.A.P. 2259 F.)

B. **POLEN. — Betalingsverkeer onder contrôle. —** Bij een presidentieel decreet is een contrôle ingesteld op het geldverkeer met het buitenland. Deze contrôle betreft zoowel de buitenlandsche als de binnenlandsche betaalmiddelen.
Een deviezencommissie is ingesteld. Deze heeft de bevoegdheid om bovengenoemde operaties te beperken krachtens de nieuwe beschikkingen.
De handel in buitenlandsche valuta is alleen toegestaan aan de Nationale Bank van Polen en aan andere daartoe gemachtigde banken.
Buitenlanders mogen slechts bij de „Deviezenbanken" z.g. buitenlandsche rekeningen onderhouden, welke „vrij" of „geblokkeerd" zullen zijn naar gelang van den oorsprong der bedragen.
Deze maatregelen dragen slechts een tijdelijk karakter. (Polska Agencia Telegraficzna)

C. **PROF. DR. F. A. STOETT OVERLEDEN. —** In den ouderdom van 72 jaren is te Nijmegen overleden prof. dr. F. A. Stoett, oud-hoogleeraar aan de Gemeentelijke Universiteit te Amsterdam.
Prof. Stoett werd 5 Mei 1863 te Leeuwarden geboren. Hij studeerde te Leiden Nederlandsche letteren en promoveerde in 1889 op een proefschrift: „Proeven eener beknopte Middel-Nederlandsche syntaxis".
Zijn benoeming tot hoogleeraar aan de hoofdstedelijke universiteit volgde in 1919. In tal van tijdschriften verschenen bijdragen van zijn hand, bijv. in het „Tijdschrift voor Nederlandsche Taal en Letterkunde", „Noord en Zuid", „Taal en Letteren". Bekend is zijn werk over „Nederlandsche Spreekwoorden". Voorts gaf hij vele geannoteerde uitgaven van stukken van Hooft, Vondel, Bredero en Langendijk uit.
Op zijn zeventigsten verjaardag, 21 October 1933, nam hij als hoogleeraar afscheid. (Telegraaf)

D. **ZWITSERLAND. — Het electriciteitsverbruik. —** Zwitserland bezit wel is waar geen kolenbekkens, doch zijn rivieren leveren voortdurend de „witte steenkool", die, in tegenstelling tot de andere, het voordeel biedt onuitputtelijk te zijn. De exploitatie van de waterkracht in Zwitserland heeft een zeer hoog peil bereikt.
Volgens de jongste gegevens zullen de in bedrijf en nog in aanbouw zijnde electrische centrales nog gedurende vele jaren in de behoeften voorzien, zelfs wanneer men aanneemt, dat het verbruik van electrische energie zich in dezelfde mate zal ontwikkelen als tot nu toe.
Het in de Zwitsersche electriciteitsbedrijven belegde kapitaal wordt op twee milliard francs geraamd, waaronder niet begrepen zijn de electrische centrales, die uitsluitend voor de spoorwegen werken.
In 1935 bereikte de productie van electrische energie 5.7 milliard k.w. uur; het verbruik wordt op 1050 k.w. uur per inwoner berekend. 99% van alle woningen zijn bij het electriciteitsnet aangesloten. Zwitserland staat op dit punt van alle landen op de eerste plaats. Dan volgen Frankrijk met 95.6%, Zweden met 94.8%, Duitschland met 75.3%, Nederland met 74.7%, Italië met 56% en Groot-Brittannië met 43.7%.
(Neue Zürcher Zeitung)

1 MEI 1936

E. **GEESTELIJK LEVEN. — Vrijzinnig Hervormde Predikanten. - Jaarlijksche vergadering. —** Op 21 April '36 hebben te Amsterdam de Vrijzinnig Hervormde predikanten hun jaarlijksche bijeenkomst gehouden.
De voorzitter, prof. dr. J. Lindeboom, opende de vergadering met een kort woord, waarin hij wees op het eigen karakter dezer bijeenkomsten. Zij willen en mogen geen overbodig duplicaat zijn van de Vergadering van Moderne Theologen, maar wel een voortdurende bezinning op de vraag: hoe en waar staan wij als vrijzinnige theologen in de Ned. Herv. Kerk, een vraag die telkens in gewijzigden vorm aan de orde is en waarop het antwoord steeds opnieuw moet worden gezocht, althans geformuleerd, want geen antwoord van vóór 30 of 70 jaren is voldoende bevredigend. De waarheid stelt ons haar eischen, maar de werkelijkheid óók. Hier ligt geen probleem voor diegenen ter linkerzijde voor wie de waarheid los is van de kerkelijke werkelijkheid; evenmin voor diegenen rechts, voor wie de kerkelijke werkelijkheid naar geen waarheidseischen schijnt te vragen. Maar wel voor ons, in dezen tijd, waar Groepsbeweging in het religieuse en de Duitsche kerkstrijd in het kerkelijke er zoo sprekend aan herinneren welke de mogelijkheden, welke de voorwaarden van werkelijkheidsbesef zijn. Het is niet buitengesloten dat wij in de eerstvolgende jaren komen te staan voor belangrijke kerkelijke beslissingen; dan zal het noodig zijn dat wij ons niet alleen de quaestio iuris maar ook de quaestio facti terdege hebben gesteld.
Hierna hield dr. G. Horreus de Haas uit Zwolle een inleiding over: „Kerkelijk perspectief en onze in verband daarmede te bepalen houding."
Spreker hield zijn inleiding bij de volgende stellingen:
I. De kerk is tegelijkertijd een hoogst betrekkelijk en een groot orgaan van religieuse waarheid en christelijk evangelie. Zal zij haar roeping naar vermogen kunnen volbrengen, dan kan zij een redelijke vrijheid naar buiten en naar binnen niet ontberen.
II. Zij, die met een beroep op een onderstelde, persoonlijke Godsopenbaring de kerk willen vastleggen op een gebrekkige menschelijke geloofsleer, miskennen het organische karakter van de waarheidsopenbaring en het dynamische karakter van de evangelische beginselen, terwijl zij tegelijkertijd aan de taak van een critische theologie en een levende waarheidskerk te kort doen.
III. Terwijl de Vrijzinnig Hervormden uiteraard bereid moeten blijven tot alle redelijke samenspreking en samenwerking met andere kerkelijke groepen hebben zij principieel zulk een samenwerking af te wijzen, die de ondergang zou beteekenen van hunne beweging of schade aan hunne beginselen. De grondlijnen van hun denkwijze en kerkpolitiek hebben zij bij voortduring te zoeken in de besluiten van de Alg. Vergad. van Arnhem van 7 Juni 1923. (Alg. Handelsblad) **(1782 A.)**

F. **OOSTENRIJK. — Positie van de Heimwehr. —** In een Heimwehrvergadering in Horn heeft de minister van Binnenlandsche Zaken, Baar Bahrenfels, verklaard, dat men de Heimwehr nog noodig had, zoo lang het militieleger niet was opgebouwd.
In tegenstelling hiermede zette prins Starhemberg onmiddellijk in het begin van zijn redevoering uiteen, dat de Heimwehr niet aan ontwapenen denkt. Er zal ook in de toekomst een gewapende Heimwehr bestaan. „Slechts over mijn lijk zal het tot ontwapening van de Heimwehr kunnen komen," aldus de vice-kanselier.
Zeer scherp keerde Starhemberg zich tegen het streven den klassestrijd en de partijcorruptie weer te doen opleven. Hij waarschuwde alle politici, die dergelijke doeleinden nastreefden, hoe hooggeplaatst zij ook mogen zijn. De Heimwehr is bereid met allen mee te gaan die den koers van Dollfuss willen volgen.
(Reichspost) **(Vor. ber. Heimwehr 2055 G.)**

A. **NEDERL. OOST-INDIE. — Land-, Zeemacht en Luchtvloot. - Verbod van publicatie van militaire bewegingen. —**
Bij besluit van 29 April '36 is het krachtens de ordonnantie van 24 Februari 1905 tot nader order verboden om door middel van de drukpers in Ned.-Indië berichten te verspreiden omtrent de bewegingen van groepen of schepen, behoorende tot land- en zeemacht in Ned.-Indië. (Aneta)
(Vorig bericht Leger en Vloot 2280 C.)

B. **CHINA. — Besprekingen met Japan. —**
De vertegenwoordigers van China en Japan, die te Tientsin vergaderden, zijn in beginsel tot overeenstemming gekomen over een anti-communistische alliantie. Soeng Tsje-yoean, de voorzitter van den politieken raad van Hopei en Tsjahar, zou reeds telegrafisch aan de regeering te Nanking machtiging tot het sluiten van het verbond gevraagd hebben. Er is voorts sprake van de proclamatie van een „onafhankelijk" Binnen-Mongolië met den steun van Japan, hetwelk als tegenzet tegen het Russisch verdrag met Buiten-Mongolië moet worden beschouwd. De Sovjet-ambassadeur te Tokio heeft aan Japan het instellen van een grenscommissie voorgesteld, om de vele grensincidenten in de toekomst tegen te gaan. Arita verklaarde, dat hij daar „in principe" wel voor voelde. (Domei) **(Vorig bericht 2265 D.)**

C. **AMSTERDAMSCHE BANK. — Verslag 1935. —**
Aan het jaarverslag der Amsterdamsche Bank ontleenen wij:
De resultaten over het afgeloopen jaar ontloopen in eindcijfer niet die van 1934. De rentestand was hooger dan in het vorige boekjaar. Hij begunstigde het saldo der renterekening, belemmerde echter de emissiemarkt en deed de vraag naar beleggingsfondsen dalen. Dientengevolge vloeide ons minder aan provisie toe dan in 1934.
Voorgesteld wordt, het dividend te bepalen op 5% (4%).
De div. debiteuren beloopen ƒ 100.467.697 (ƒ 85.409.536).
Evenals in vorige jaren hebben wij het bedrag van de diverse debiteuren verminderd met de algemeene debiteurenreserve.
De huidige toestanden maken het nauwkeurig waardeeren van vele debiteuren uiterst moeilijk. Wij meenen echter voldoende voorzieningen te hebben getroffen.
Van onze debiteuren is circa ƒ 51.000.000 (ƒ 40.000.000) door onderpand van goederen, borgtochten, hypotheken of op andere wijze gedekt.
Onze voorschotten in verschillende vreemde muntsoorten bedragen, omgerekend tegen de koersen per 31 December 1935 ƒ 2.097.278 (ƒ 4.261.502). Tegen het koersrisico zijn wij gedekt.
De deposito's bedragen ƒ 18.865.118 (ƒ 24.380.877). Hiervan is gestort: ƒ 3.357.000 (ƒ 2.836.000) met één jaar opzegging; ƒ 1.646.000 (ƒ 1.818.000) met verschillende opzeggingstermijnen, niet langer dan één jaar; ƒ 13.862.000 (ƒ 19.727.000) zonder termijn.
De interestrekening sluit met een batig saldo van ƒ 7.378.672 (ƒ 6.578.817).
De provisierekening sluit met een bate van ƒ 3.127.110 (ƒ 3.447.873).
De algemeene onkosten bedragen ƒ 5.798.384 tegen ƒ 5.986.788 in 1934.
De winst- en verliesrekening wijst een zuivere winst aan van ƒ 3.868.588 (ƒ 2.420.300).
De statuten vorderen, dat van dit bedrag een som van ƒ 144.828 in het reservefonds wordt gestort, doch laten vrijheid deze som te verhoogen. Wij geven in overweging van deze bevoegdheid gebruik te maken en het voor dit fonds te bestemmen bedrag te bepalen op ƒ 500.000. (Keesings Financieel Archief)
(Vor. ber. 1743 F.; Amsterd. Bank 1825 C.)

2 MEI 1936

D. **NEDERLAND. - Een televisie-commissie ingesteld.**
Bij beschikking van den minister van Binnenlandsche Zaken is een commissie ingesteld met opdracht een onderzoek in te stellen naar de ontwikkeling van de televisie en ter zake verslag uit te brengen.
De commissie zal mede van advies dienen met betrekking tot de verschillende systemen van televisie in verband met de daaraan verbonden vraagstukken van technischen, juridischen en economischen aard en voorts omtrent de vraag, of televisie reeds thans in Nederland moet worden ingevoerd en zoo ja, hoe de organisatie daarvan zou dienen te zijn, met het oog op de hier te lande bestaande toestanden op het gebied van den radio-omroep.
Tot voorzitter van de commissie is benoemd: mr. J. Terpstra, oud-minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen. Tot leden zijn benoemd: prof. dr. ir. W. Th. Bähler, hoogleeraar aan de Technische Hoogeschool, ir. A. Dubois, directeur van de Nozema, mr. G. H. Dijkmans van Gunst, administrateur bij het hoofdbestuur der P.T.T., W. Graadt van Roggen en prof. W. Nolet, leden van den Radioraad en ir. C. H. de Vos, hoofdingenieur 1ste klasse der Telegrafie en Telefonie (wegens ziekte tijdelijk vervangen door Jhr. Chr. Th. F. van den Wijck, ingenieur der Telegrafie en Telefonie). Als secretaris zal optreden: C. C. Grutzner, werkzaam op bureau radio-omroep en -distributie van het hoofdbestuur der P.T.T.
De commissie zal door den minister van Binnenlandsche Zaken worden geïnstalleerd in een eerste bijeenkomst op 9 Mei '36 in het gebouw van het hoofdbestuur der P.T.T. (De Tijd)
(Vorig bericht Televisie 2187 D.)

E. **NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Luchtvaartraad. —**
Op 30 April '36 is ingediend een wetsontwerp, waarbij wordt ingesteld een raad voor de luchtvaart, waarvan de voornaamste taak zal zijn het onderzoeken van ongevallen van burgerlijke luchtvaartuigen. Deze raad zal, evenals de raad voor de scheepvaart, de bevoegdheid hebben, getuigen en deskundigen onder eede te hooren, voorgeleiding bij nietverschijnen te gelasten, enz.
De zittingen van het nieuwe college zullen in het openbaar worden gehouden, terwijl als zetel 's-Gravenhage wordt aangewezen. (De Maasbode)
(Vor. ber. 1917 D.; Tw. Kamer 2274 E.)

F. **CONGO (BELG.). — Europeesche bevolking 1935-1936. —**
Volgens een officieuse mededeeling in de Congokolonie gedaan, is voor het eerst sedert geruimen tijd de blanke bevolking in den loop van het jaar 1935 weer toegenomen. Op 1 Januari 1936 telde men 18.638 blanken, waarvan 67.73 pct. de Belgische nationaliteit hadden, tegen respectievelijk 17.900 en 66.21 pct. op 1 Januari 1935. Mannen waren er 10.304, vrouwen 5416 en kinderen 2918. (Le Soir)
(Vorig bericht 1396 H.)

G. **BRITSCH-INDIE. — Goudexport naar Engeland.**
Naar uit Bombay wordt gemeld, bedraagt de totale hoeveelheid goud uit Bombay uitgevoerd sedert Engeland in Sept. 1931 den gouden standaard verliet ca. £ 200.047.639. (Times of India, Bombay)

H. **KUNST. — Geschenken van Sir Henry Deterding.**
Naar gemeld wordt heeft Sir Henry Deterding aan het Mauritshuis te Den Haag en aan het museum Boymans te Rotterdam prachtige meesterwerken uit zijn schilderijenverzameling ten geschenke gegeven.
Het Mauritshuis ontvangt drie schilderijen, n.l. het beroemde Oesteretende vrouwtje door Jan Steen, vroeger in de verzameling Six, voorts een fraai kabinetstukje van Frans van Mieris, voorstellende een heer en dame bij een oestermaal, en eindelijk een groot zeestuk van Jan van de Capelle, dat algemeen geldt als diens meesterwerk.
Het museum Boymans ontvangt een superieur werk van Gerard Dou, een der meest complete en grootste werken van den meester, voorstellende een dame voor haar kaptafel, alsmede een fraai schilderij van David Teniers den Jonge, voorstellende een dorpsfeest.
(Nieuwe Rotterd. Courant)
(Vorig bericht Museum Boymans 1869 G.)

I. **ZWEDEN. — Financiën. - Overschot op den dienst 1935-'36. —**
De berekeningen thans gemaakt voor het dienstjaar dat op 30 Juni eindigt toonen, dat de op de begrooting gebrachte posten van inkomsten in vele gevallen zullen worden overschreden, soms aanzienlijk.
Zoo worden de inkomsten uit de staatsspoorwegen op kr. 40 mill. berekend in plaats van kr. 26 mill., die uit de autobelastingen (op voertuigen, banden en benzine) op kr. 100 mill. in plaats van kr. 88 mill., het op de begrooting gebrachte bedrag. De douanerechten, die op de begrooting op kr. 137 mill. waren geraamd, zullen volgens de thans gemaakte berekening kr. 148 mill. opbrengen. De tabaksbelasting wordt berekend op kr. 83.5 mill. tegen kr. 79 mill. op de begrooting. De domeinen zullen echter slechts kr. 8.3 mill. opbrengen tegen kr. 12 mill. volgens de begrooting.
Voor de eerste drie kwartalen (Juli 1935—31 Maart 1936) van het loopende begrootingsjaar hebben de inkomsten kr. 684.7 mill. bedragen of kr. 81.3 mill.

meer dan in hetzelfde tijdsverloop van 1934-'35. De inkomsten- en vermogensbelasting bracht kr. 12.3 mill. meer op, de speciale vermogensbelasting kr. 1.2 mill. meer, de extra-inkomsten- en vermogensbelasting kr. 1 mill. meer.
Bovenstaande opgaven bevestigen in hoofdzaak de in December 1935 gemaakte calculatie, welke den minister van Financiën de gelegenheid bood op een overschot van kr. 42 mill. te rekenen.
(Svenska Dagbladet) **(Vor. ber. Begrooting 1164 A.)**

A. **NEDERLAND. — Leger, Vloot en Luchtmacht. —** De reeds geruimen tijd voorgenomen overplaatsing van een gedeelte der militaire luchtvaartafdeeling van Soesterberg naar de Amsterdamsche vlieghaven Schiphol, zal definitief per 1 Juni '36 geschieden.
(De Tijd) **(V. b. Leger, Vloot en Luchtm. 2124 F.)**

B. **VENEZUELA. — Een nieuw kabinet. —**
De Venezolaansche legatie te Den Haag deelt mede, een radiogram te hebben ontvangen van den minister van Buitenlandsche Zaken van Venezuela, meldend, dat de president der republiek, generaal Lopez Contreras, in het congres den eed heeft afgelegd en daardoor de uitvoerende macht in handen heeft genomen. De president heeft het kabinet als volgt samengesteld:
Dr. A. Lara, Binnenlandsche Zaken; Gil Oroges, Buitenlandsche Zaken; Dr. A. Adriani, Financiën; Kolonel I. Medina, Oorlog; Dr. N. L. Perez, Mijnen en Handel; Ingenieur T. Pacanins, Openbare Werken; R. Gallegos, Onderwijs; Dr. E. Tejera, Hygiëne en Sociale zaken; Dr. A. Mejia, Landbouw; H. Sigala, Verkeerswezen. Tot secretaris van den president is dr. D. Escalante benoemd.
(Venezolaansche Legatie te Den Haag)
(Vorig bericht Contreras 2281 C.)

C. **POLEN. — Minister-President Van Zeeland's bezoek aan Warschau. —**
Voor zijn vertrek uit Warschau, op 29 April '36, heeft minister-president Van Zeeland o.a. gezegd, dat de politiek van België en van Polen gelijkloopend is en dat beide mogendheden belang hebben, evenals alle andere landen der wereld, bij een spoedige oplossing van de huidige moeilijke omstandigheden. Minister Van Zeeland bracht hulde aan kolonel Beck, die te Brussel alles gedaan heeft om een politiek van samenwerking tusschen Polen en België te bewerken.
Aan de Poolsche pers verklaarde Van Zeeland nog in antwoord op eenige vragen, o.a. betreffende de deflatie en inflatie, het volgende:
„Het zijn maar twee kwalen, maar twee onvermijdelijke kwalen, en ik kan me niet partijganger van de ééne noch van de andere verklaren. Het ideaal in dit opzicht is toch nog de muntstabiliteit."
Wat betreft de vraag, betrekking hebbende op het economisch herstel van België en de economische bedrijvigheid en de actie door de regeering ondernomen, zeide Van Zeeland, dat de regeering zich bijzonder heeft laten beïnvloeden door het verzekeren van het evenwicht in de prijzen.
„Indien men een zeker peil van dit evenwicht te boven gaat, kan de deflatie een betreurenswaardig element worden. België houdt zich op gelijken afstand zoowel van de deflatie als van de inflatie. Het is niet mogelijk den munt factor van den economischen factor te scheiden. De resultaten die door mijn regeering in dat opzicht bereikt zijn, zijn toe te schrijven aan het in zijn geheel uitwerken van het economisch programma.
Wij zijn in den volsten zin van het woord aan de crisis ontsnapt. Er staan ons in elk geval nog groote moeilijkheden te wachten. Het zijn vooral de structuurvraagstukken, betrekking hebbend op politieke en administratieve vraagstukken, die een hervorming noodzakelijk maken. Voor wat de bedrijvigheid van de regeering betreft op sociaal gebied, geven wij ons alle moeite om de koopkracht van de massa te verhoogen".
(Het Laatste Nieuws)
(Vorig bericht Dr. Paul van Zeeland 2258 F.)

3 MEI 1936

D. **VEREENIGDE STATEN. — Belastingontwerp. —** Het Huis van Afgevaardigden heeft op 29 April '36 met groote meerderheid, n.l. met 267 tegen 93 stemmen, het regeeringsontwerp tot invoering en verhooging van een aantal belastingen aangenomen en het reeds aan den Senaat doorgezonden.

Het ontwerp is door de republikeinen heftig bestreden, o.m. met de bewering, dat het op unfaire wijze er door gehaald werd. Ook de Kamer van Koophandel der Ver. Staten heeft scherpe critiek op dit ontwerp uitgeoefend. Niettemin is het aangenomen in den vorm, dien de democratische meerderheid in de begrootingscommissie uit het Huis van Afgevaardigden verlangd had. Zooals bekend, was de begrooting door de beslissing van het federale hooggerechtshof, welke de A.A.A. onwettig verklaarde en door de machtiging van het Congres tot uitbetaling van een bonus aan de veteranen, uit haar evenwicht gebracht.
Het nieuwe belastingontwerp bevat een vèr strekkende herziening van de bepalingen betreffende de vennootschapsbelastingen, waardoor men een bate van 620 millioen dollar verwacht. In plaats van de bestaande progressieve belastingen tot 15%, komt nu een zware belasting op de reserves der vennootschappen, ten einde te bereiken, dat deze alle winst in den vorm van dividend zullen uitbetalen. Deze dividenden worden dan volgens de gewone of verhoogde heffing op het persoonlijke inkomen der afzonderlijke aandeelhouders belast.
Voorts beoogt het ontwerp een belasting op producten, waarvoor geen verwerkingsrechten betaald zijn, die 100 millioen dollar opbrengen moet. De vermogensbelasting en de belasting op abnormaal hooge winsten zijn voorloopig nog behouden. De opbrengst daarvan wordt op 83 millioen dollar geraamd.
(New York Herald Tribune)
(Vorig bericht Belastingwet 1916 E.)

E. **1 MEI-VIERING 1936. —**
In vrijwel alle Europeesche landen is de 1 Mei-dag gevierd, zij het op verschillende wijze, al naar gelang van het régime dat in de betreffende landen heerscht. Bijkans overal verliep de dag zeer rustig.
(Red. K. H. A.) **(Vorig bericht 1785 C.)**

F. **AMSTERDAM. — Tentoonstelling „Nederlandsch Fabrikaat". —**
Te Amsterdam is op 30 April '36 een tentoonstelling geopend, voornamelijk ten doel hebbende het publiek te laten kennismaken met producten, vervaardigd in het eigen land, dus in de binnenlandsche nijverheid. Deze expositie wordt tot en met 9 Mei gehouden. Verscheidene belangrijke Nederlandsche industrieën, op alle mogelijk gebied, hebben in keurige en fleurige stands haar voortbrengselen uitgestald. Zij geeft een vrij goed en overzichtelijk beeld van het kunnen en kennen van ondernemers in het vaderland, die artikelen voor dagelijksch gebruik, vooral ook op het gebied der consumptie, fabriceeren. Er zijn tallooze voortbrengselen, welke, in prijs en kwaliteit, stellig de concurrentie met producten, afkomstig uit het buitenland kunnen doorstaan. Deze tentoonstelling vestigt daarop in bijzondere mate de aandacht, een streven, dat gewaardeerd wordt o.a. door de ministers Gelissen en Slingenberg, oud-minister Ch. J. I. M. Welter, voorzitter der Rijkscommissie voor de Werkverruiming en den heer C. J. A. Begeer, president der Ned. Vereeniging voor Tentoonstellingsbelangen.
(De Telegraaf) **(Vor. ber. Tentoonstellingen 2109 F.; Nederl. Fabrikaat 2101 G.)**

G. **MANDSJOEKWO. — Handelsverdrag met Duitschland. —**
Naar uit Hsinking wordt vernomen, is tusschen Duitschland en Mandsjoekwo een handelsverdrag gesloten (aankoop van MK 72.000.000 Soya-beans), in verband waarmee laatstgenoemd land heeft besloten, te Berlijn een handelsvertegenwoordiging te vestigen. Volgens den woordvoerder der Chineesche regeering heeft het Duitsch-Mandsjoekwosche handelsverdrag de bezorgdheid gewekt van de Chineesche regeering, die later haar standpunt zal bepalen.
De Duitsche zaakgelastigde heeft het ministerie van Buitenlandsche Zaken mededeeling gedaan van de totstandkoming van het verdrag, dat, naar hij verzekerde, van elk politiek karakter ontbloot is.
(Domei) **(Vorig bericht Duitschland 2108 D.)**

H. **GEESTELIJK LEVEN. — Pater Damiaan, Apostel der Melaatschen. —**
Op 3 Mei 1936 is aan boord van het Belgische schoolschip „Mercator" het stoffelijk overschot van den Belgischen Pater Damiaan, den Apostel der Melaatschen, te Antwerpen aangekomen, waar hij in vaderlandschen bodem te Leuven zal rusten.
Als een eenvoudig broeder heeft Pater Damiaan het Hageland in Vlaanderen in 1873 verlaten. Als een voorbeeld van moreele grootheid voor de Belgische natie, is zijn stoffelijk overschot in zijn vaderland teruggebracht.

Niet alleen Z.M. de Koning der Belgen, maar ook de gansche regeering, alle Belgische bisschoppen met vooraan Kardinaal Van Roey, primaat van België, ontvingen den eenvoudigen Pater, die in 1889 is overleden op de Molokai-eilanden (een der Hawaii-eilanden) aan melaatschheid, waardoor hij werd aangetast bij de verzorging van melaatschen.
In de toespraak van Koning Leopold III klonk door de officieele hulde heen, een stem vol ontroering en menschelijke bewondering. Hij zeide o.a.: Wij kunnen niet diep genoeg bukken bij deze baar. De kist bevat het stoffelijk overschot van een der reinste helden van het menschdom. (Red. K. H. A.)

A. **VOETBAL. — België-Nederland. —**
De op 3 Mei '36 in het Heysel-stadion te Brussel gespeelde voetbalwedstrijd België—Nederland is in een gelijk spel (1—1) geëindigd. Met rust leidde Holland met 1—0 (Bakhuys) terwijl even voor het einde van den wedstrijd Raymond Braine den gelijkmaker scoorde. (Red. K. H. A.) **(Vor. ber. blz. 2244 C.)**

4 MEI 1936

B. **LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig besproken zijn. Onze wekelijksche opgave. —**
Amerikaansch: T. S. Stribling — „The Sound Wagon". (Doubleday Doran, New York 1935)
Duitsch: Hans Jüngst — „Das Geständnis". (S. Fischer Verlag, Berlin)
Engelsch: John Laird — „An inquiry into moral Notions". (Allen and Unwin)
Edward Shanks — „Old King Cole". (Macmillan)
Fransch: Pierre Berger — „William Blake: Mysticisme et Poésie". (H. Didier)
Claire Sainte-Soline — „D'une haleine". Récit d'une femme du peuple de Paris (Prosateurs français contemp.: Les Ed. Rieder)
Italiaansch: G. Manzella Frontini — „Scale". (Jonica, Catania)
Japansch: (Engelsche vertaling)
Rikuhei Umemoto and Yutaka Ishizawa — „Introduction to the Classic dances of Japan". (Sanseido & Co. Tokyo)
Nederlandsch: Mien Labberton — „Lichtende Horizon". (A'dam, Bigot & v. Rossem)
Frans van Oldenburg Ermke — „Van Alberdingk Thym tot Van Duinkerken en Kuyle". (Malmberg, Den Bosch) (Red. K. H. A.) **(Vor. ber. 2277 E.)**

C. **FRANKRIJK. — Uitslag der verkiezingen. - Samenstelling der Kamer. —**
Blijkens mededeeling van het Fransche ministerie van Binnenlandsche Zaken, is op 3 Mei '36 in 615 van de 618 districten het verkiezingsresultaat bekend geworden. (De vorige Kamer telde 615 leden). De uitslagen van eenige koloniën ontbreken.
Gekozen zijn:

LINKS:	Nieuw	Oud	Winst of verlies
Communisten (Cachin) . . .	72	11	+ 61
Diss. Communisten (Doriot) .	10	11	— 1
Socialisten (Blum)	146	97	+ 49
Soc. Unie (Paul-Boncour) . .	34	65	— 31
Rad. Socialisten (Daladier) . .	115	159	— 44
	377	343	+ 34
CENTRUM:			
Onafhank. radicalen (Franklin-Bouillon)	31	65	— 34
Kath. Volksdemocraten . . .	23	23	—
Links-republ. (Flandin) . . .	83	99	— 16
	137	187	— 50
RECHTS:			
Republ. Unie (Marin)	90	76	+ 14
Conservatieven	11	6	+ 5
	101	82	+ 19

(L'Intransigeant) **(Vorig bericht blz. 2278 E.)**

5 MEI 1936

D. **ABESSYNISCH-ITALIAANSCH CONFLICT. — 2—5 Mei. —** De Negus is met zijn familie naar Djiboeti gevlucht en bevindt zich aan boord van den Britschen kruiser „Enterprise" op weg naar Haifa (Palestina).
Addis Abeba wordt door Abessynische benden geplunderd.
Recapitulatie van 2 October 1935—5 Mei 1936.
Hieronder volgt een overzicht van de belangrijkste gebeurtenissen uit den oorlog in Abessynië, welke nu zeven maanden voortduurt. De berichtgeving der oorlogvoerende mogendheden was niet altijd duidelijk. De aangegeven data zijn dus approximatief.

October 1935.
2. Italiaansche troepen aan het front van Eritrea. Mussolini mobiliseert geheel Italië om naar zijn radio-rede te luisteren.
3. Adoea (B 4) en Adigrat (B 5) gebombardeerd. Abessynië kondigt de algemeene mobilisatie af.
4. Val van Adigrat (B 5). Frankrijk stemt er in toe Engeland te helpen in geval van een niet uitgelokten aanval van Italië in de Middellandsche Zee.
6. Val van Adoea (B 4).
7. De Volkenbondsraad verklaart Italië tot aanvaller.
9. De Volkenbondsvergadering sluit zich bij den Raad aan, inzake deze verklaring.
10. De Volkenbondsvergadering besluit sancties toe te passen.
11. Ras Koeksa loopt over naar den vijand.
11. Embargo afgekondigd op Italiaansche wapens.
14. Financieele sancties opgelegd. Val van Aksoem (B 4).
19. Bepaalde economische sancties toegepast.

November 1935.
5. In het Zuiden valt Gorrahei (F 7).
6. In principe overeenstemming over de toepassing van de oliesancties.
10. Generaal de Bono wordt vervangen door maarschalk Badoglio.

December 1935.
5. Het Amerikaansche Roode Kruis getroffen tijdens het bombardement van Dessie (D 5).
6. Abessynië protesteert tegen het voortdurend bombardeeren van open steden.
8. De voorstellen-Hoare-Laval worden geformuleerd.
9. Genoemde voorstellen aangenomen door het Britsche kabinet.
15. Voor de eerste maal worden de Italianen teruggeworpen aan de Takazze (B 3).
18. De voorstellen-Hoare-Laval worden door de Engelsche regeering verworpen. Sir Samuel Hoare neemt ontslag.
30. Mussolini kondigt een noodzakelijke pauze in den Italiaanschen aanval af.
31. Het Zweedsche Roode Kruis gebombardeerd. 30 patiënten gedood.

Januari 1936.
4. Het Ethiopische Roode Kruis te Daggabour (E 6) gebombardeerd.
7—10. Abessynische successen in Tembien (C 5) en Ogaden (F 7, 8).
12. Generaal Graziani begint het offensief in het Zuiden.
14. Ras Desta wordt aan het zuidelijk front teruggedreven.

Februari 1936.
1. Abessynische successen in Tembien (C 5).
16. Ras Moeloegeta verslagen.
28. Val van Amba Aladji (C 5).

Maart 1936.
2. Ras Kassa verslagen in Tembien (C 5).
3. Ras Imroe verslagen in Zuid-Scire (B 3). De commissie van dertien wordt opgedragen met de oorlogvoerende partijen onderhandelingen aan te knoopen.
4. Het Britsche Roode Kruis te Kworam (C 4) wordt voor de eerste maal gebombardeerd.
6. Voor de tweede maal wordt dit Roode Kruis getroffen.
7. Voor de derde maal wordt dit opnieuw gebombardeerd.
22. Brandbommen geworpen op Djidjiga (E 6), een Finsche Roode Kruis-afdeeling vernield. Herhaalde gasaanvallen op de burgerlijke bevolking.
23. Het Egyptische Roode Kruis te Djidjiga (E 6) beschoten.
29. De open stad Harrar (E 6) voor de helft vernield door bommen, bovendien Britsche, Egytpische en Zweedsche ambulances in de omgeving aangevallen. Algemeen Italiaansch offensief aan het Noordelijk front.

April 1936.
1. De keizerlijke garde te Kworam (C 4) verslagen.
2. Val van Gondar (C 3, 4).
8. Opnieuw worden steden in Ogaden (F 7, 8) gegast.
10. Beroep op de commissie van dertien inzake de schending van het oorlogsrecht.
13. De Italianen bereiken het Tana-meer (C D 3, 4).
15. Val van Dessie (D 5), het voormalig hoofdkwartier van den Negus.
29. Hevige regens verhinderen tijdelijk de opmarsch van generaal Graziani.
30. De verdediging van Addis Abeba wordt opgegeven.

Mei 1936.
2. De Negus vlucht. Wanordelijkheden in Addis Abeba.
3. Aankomst van den Negus te Djiboeti.

(Vor. ber. 2278 A; Recapitulatie 2100 D; Haile Selassie 1957 B.)

AUTOMOBIELEN

A. Wereldproductie. —

De wereldproductie van automobielen is blijkens een publicatie van „Wirtschaft und Statistik" van 6.300.000 stuks in 1929 (recordproductie) tot rond 2.000.000 stuks in 1932 teruggeloopen, om daarna in de volgende drie jaren weer toe te nemen. Voor 1935 wordt de productie op ruim 5.000.000 automobielen geschat.

In de diverse landen hebben verschillende factoren bijgedragen tot dezen omkeer ten goede. De verbeterde economische toestand heeft de algemeene koopkracht verhoogd.

De producenten hebben bijna in alle landen, door zich toe te leggen op de fabricage van kleinere en goedkoopere auto's, een nieuwen kring van afnemers kunnen bereiken. Verder deed zich een sterkere vraag gevoelen wegens vervanging van oude automobielen. In sommige landen hebben overheidsmaatregelen, zooals speciale belastingbepalingen, den afzet bevorderd. Hoewel de toegenomen productie grootendeels in verband stond met de gestegen vraag wegens vervanging, was toch de vraag wegens nieuwen aanschaf aanzienlijk.

In de meeste landen is het aantal automobielen aanzienlijk gestegen. De sterke verschillen in het verhoudingsgetal van aantal auto's en aantal inwoners tusschen de diverse landen is nog steeds blijven bestaan. De landen buiten Europa hebben naar verhouding het grootste aantal auto's. In de Ver. Staten komt op elke 5 inwoners een auto voor, in Nieuw-Zeeland op elke 9, in Canada op elke 10, in Australië op elke 12, in Frankrijk op elke 22, en in Engeland op elke 24 inwoners. In Nederland is één automobiel per 58 inwoners aanwezig, in Duitschland per 63, in Italië per 108 en in Japan per 620.

Onderstaande grafiek geeft een beeld van de verhouding tusschen het aantal auto's en het aantal inwoners in de verschillende landen.

AANTAL AUTOMOBIELEN IN 1935 IN EENIGE BELANGRIJKE LANDEN IN VERHOUDING TOT DE BEVOLKING.
1 AUTOMOBIEL KOMT OP.....INWONERS

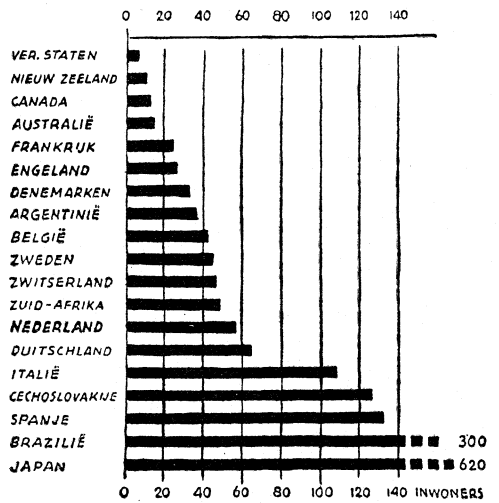

WERELDPRODUCTIE VAN VRACHT- EN PERSONENAUTO'S.

(% der wereldproductie)

	1935 *)	1934	1933	1932	1931	1930	1929
Duitschland	4.7	4.7	4.0	2.6	2.0	2.3	2.0
Engeland	7.8	9.1	10.7	11.8	7.4	5.7	3.8
Frankrijk	3.3	5.3	7.4	9.2	6.9	5.6	3.9
Italië	?	1.2	1.6	1.5	1.0	1.0	0.9
Rusland	?	1.9	1.9	1.3	0.7	0.2	0.0
Ver. Staten	76.6	74.1	71.6	69.3	78.4	81.6	85.3
Canada	3.2	3.1	2.5	3.1	2.7	3.7	4.2
Totaal (× 1000)	5128	3749	2683	1977	3049	4127	6278

*) Gedeeltelijk geschat.

	Productie van pers.-auto's	Productie van vracht-auto's	Uitvoer van pers.-auto's	Uitvoer van vracht-auto's
	(in duizenden)			
VER. STATEN.				
1929	4587	771	339	197
1932	1136	235	41	25
1933	1607	353	64	43
1934	2190	589	145	93
1935	3210	720	155	95
CANADA.				
1929	203	59	65	37
1932	51	19	10	3
1933	54	12	16	5
1934	93	24	31	12
1935	131	31	43	15
ENGELAND.				
1929	182	56	33	9
1932	171	61	25	7
1933	220	65	41	10
1934	257	86	45	12
1935	306	92	46	15
DUITSCHLAND.				
1929	96	32	5	3
1932	43	8	9	2.2
1933	92	13	11	2.5
1934	147	27	11	2.2
1935	201	42	21	3.8
FRANKRIJK.				
1929	198	50	39	10
1932	140	35	17	1.8
1933	147	54	24	1.5
1934	164	25	23	1.6
1935	totaal 170		18	1.3

(Wirtschaft und Statistik)

(Vorig bericht Wereldcijfers 1404 E.)

B. Nederland. — Statistiek der motorrijtuigen over 1935. —

Hieronder volgen de eindcijfers voor de verschillende soorten van motorrijtuigen voor een vijftal tijdstippen van telling, waarbij de toe- of afnemingen ten aanzien van het vorig jaar tusschen haakjes boven de aantallen zijn geplaatst, welke cijfers ontleend zijn aan de zoo juist verschenen statistiek voor het tijdstip van telling van 1 Augustus 1935.

Tijdstippen v. telling. 1 Aug.	Aantal motorrijtuigen op 2 of 3 wielen	personen-motorrijtuigen	auto-bussen	vracht-motorrijtuigen	motorrijtuigen in totaal
1931	33.378	75.369	3.625	46.012	158.384
	(4.316)	(5.908)	(158)	(2.482)	(12.864)
1932	37.694	81.277	3.783	48.494	171.248
	(4.428)	(4.123)	(31)	(513)	(9.095)
1933	42.122	85.400	3.814	49.007	180.343
	(2.289)	(4.688)	(—)	(944)	(7.921)
1934	44.411	90.088	3.814	49.951	188.264
	(934)	(— 1.795)	(— 20)	(— 2.791)	(— 3.672)
1935	45.345	88.293	3.794	47.160	184.592

Bij de vergelijking van de gegevens tot en met 1934 met die voor 1935 houde men er rekening mede, dat bij de vervanging van de wegenbelasting door de motorrijtuigenbelasting op 1 Januari 1935 (wet van 6 October 1934, Staatsblad no. 534) het afzonderlijke tarief voor rijwielen met hulpmotor is vervallen en voor motorrijtuigen op 2 of 3 wielen eenzelfde tarief is ingevoerd. Deze motorrijtuigen op 3 wielen werden vóór 1935 in verband met de bestemming in sommige gevallen belast als vrachtmotorrijtuig, zoodat voor deze jaren de cijfers dezer groep ten aanzien van het cijfer voor 1935 iets te groot en de cijfers der groep van motorrijtuigen op 2 of 3 wielen iets te klein zijn. (Centraal Bureau v. d. Statistiek)

(Vor. ber. Motorrijtuigen 2098 A.)

A. **NEDERL. OOST-INDIE. — Uitvoer van Palmolie, Palmpitten en Copra. —**
Volgens de officieele gegevens heeft de uitvoer van de voornaamste plantaardige oliën uit Nederl.-Indië in 1935 een hoogterecord bereikt. Wij laten hier de cijfers betreffende palmolie, palmpitten en copra volgen:

	Palmolie	Palmpitten (in tonnen)	Copra
1935	143.191	30.622	479.702
1934	121.260	25.068	413.457
1933	116.222	23.100	471.540
1932	84.972	17.867	415.540
1931	62,262	12,188	355,943

Wat palmolie betreft, bedroeg de uitvoer in 1924 nog slechts 5118 ton. De vooruitgang, dien Nederl.-Indië in dit opzicht binnen een periode van ruim tien jaar heeft vertoond, is fenomenaal. Nederl.-Indië is thans de grootste producent van palmolie ter wereld en heeft zelfs Britsch West-Afrika, dat een tiental jaren geleden feitelijk het monopolie uitoefende, achter zich gelaten. (De Locomotief)
(Vor. ber. In- en Uitvoer 2027 E.)

B. **ITALIE. — Rede van Mussolini. - „Abessynië is Italiaansch". —**
De rede, welke Mussolini van het balcon van het Palazzo Venezia af, op 5 Mei te Rome tot het saamgestroomde volk hield, na het signaal „Adunata" d.w.z. het algemeen appèl der bevolking, luidt als volgt:
Zwarthemden van de revolutie, mannen en vrouwen van heel Italië, Italianen en vrienden van Italië aan gene zijde der bergen en der zeeën, luistert!
Maarschalk Badoglio telegrafeert: „Heden, 5 Mei om 4 uur 's namiddags ben ik, aan het hoofd der overwinnende troepen, Addis Abeba binnengerukt".
In de dertig eeuwen zijner geschiedenis heeft Italië talrijke gedenkwaardige stonden beleefd, maar die van heden is zeer zeker een der plechtigste.
Ik verkondig aan het Italiaansche volk en aan de wereld, dat de oorlog is geëindigd.
Ik verkondig, dat de vrede is hersteld.
Niet zonder ontroering en zonder fierheid spreek ik, na zeven maanden harden strijd, dit groote woord uit. Maar het is absoluut noodzakelijk, dat ik er aan toevoeg, dat het gaat om „onzen vrede", den Romeinschen vrede, die wordt uitgedrukt door deze eenvoudige onherroepelijke uitspraak: Abessynië is Italiaansch".
„Abessynië is Italiaansch de facto, omdat het door onze zegevierende legers bezet is, Italiaansch de jure, omdat met den Romeinschen adelaar de cultuur triomfeert over de barbaarschheid, de gerechtigheid over de wreede willekeur, de verlossing over de duizendjarige slavernij. Met de bezetting van Addis Abeba is de vrede reeds een voldongen feit.
De veelsoortige stammen in Abessynië hebben duidelijk blijk gegeven, dat zij rustig in de schaduw van de Italiaansche driekleur willen leven en arbeiden.
De stamhoofden en rassen, die verslagen en gevlucht zijn, tellen niet meer en geen macht ter wereld zal ooit ze weer tot gelding kunnen brengen.
Bij het generale appèl van 2 October heb ik plechtig beloofd, dat ik al het mogelijke zou doen om te verhinderen, dat het Afrikaansche conflict zou uitgroeien tot een Europeeschen oorlog. Ik heb die belofte gehouden. Meer dan ooit ben ik van meening, dat het verstoren van den Europeeschen vrede den ondergang van Europa beteekent.
Ik moet daaraan dadelijk toevoegen, dat wij bereid zijn, onze schitterende overwinning met dezelfde vastberadenheid te verdedigen, als waarmede wij haar bevochten hebben.
Wij voelen, dat wij zoo den wil der strijders in Afrika vertolken, den wil van hen, die gestorven of zegevierend gevallen zijn en wier nagedachtenis van geslacht tot geslacht bij alle Italianen bewaard zal blijven en den wil van de honderdduizenden soldaten, die in een veldtocht van zeven maanden prestaties hebben volbracht, welke de bewondering der wereld afdwingen.
Zij en de honderdduizend arbeiders, die in een bovenmenschelijk rhythme gewerkt hebben, verdienen den dank van het vaderland.
Mannen en vrouwen van geheel Italië — aldus besloot Mussolini — een etappe op onzen weg is afgelegd. In vrede zetten wij den opmarsch en den arbeid voort tot vervulling van de taken, die wij met onzen moed, ons geloof en onzen wil op ons zullen nemen. Leve Italië!" (La Stampa)
(Vor. ber. Mussolini 2237 B.; Ab.-It. Confl. 2286 D.)

C. **CHINA. — Import-Export 1910—1935. —**
Hieronder volgt een statistiek der in- en uitvoercijfers van China der jaren 1910-1935 (in mill Sh. $):

	Invoer	Uitv.	Invoer overschot		Invoer	Uitv.	Invoer overschot
1910 .	649	503	146	1923 .	1251	868	383
1911 .	650	482	168	1924 .	1389	878	511
1912 .	644	485	159	1925 .	1242	876	366
1913 .	788	523	265	1926 .	1473	934	539
1914 .	780	449	331	1927 .	1298	980	318
1915 .	619	546	73	1928 .	1530	1047	483
1916 .	678	612	66	1929 .	1620	1070	550
1917 .	697	570	127	1930 .	1723	944	779
1918 .	797	587	210	1931 .	2002	915	1087
1919 .	787	739	46	1932 .	1524	569	955
1920 .	997	614	383	1933 .	1345	612	733
1921 .	1233	698	535	1934 .	1030	535	495
1922 .	1284	764	520	1935 .	919	576	343

(Ostasiatische Rundschau) **(Vor. ber. blz. 2157 E.)**

D. **ENGELAND. — Lord Queenborough afgetreden als penningmeester der Volkenbondsvereeniging. —**
Lord Queenborough is afgetreden als voorzitter der financieele commissie en als penningmeester van de Volkenbondsvereeniging. Hij heeft deze beide functies ongeveer zestien jaar bekleed. In den brief, waarin hij van dit aftreden kennis geeft, verklaart lord Queenborough: „de Volkenbond is niet langer een werkelijke bond der volkeren en ik zie ook niet in, hoe hij op het oogenblik ook nog als een werkelijk instrument tot vestiging van den vrede zou kunnen optreden". (Manchester Guardian)

6 MEI 1936

E. **ENGELAND. — Winston Churchill over de Duitsche bewapening. —**
In een rede op den laatsten dag van de debatten over de begrooting verklaarde Churchill, dat de kosten van de bewapening van Duitschland sedert het aan de macht komen van Hitler zijn gestegen tot 20.000 millioen rijksmark.
Hij verklaarde verder, dat Europa ofwel zal komen tot een verzoening ofwel tot een catastrophe. Hij is derhalve van meening, dat Engeland sterk moet zijn en niets anders moet zoeken dan den vrede.
(Manchester Guardian) **(Vor. ber. 2020 E.; Churchill 2243 B.; Duitsche Herbewapening 2237 A.)**

F. **„MOE" VAN DER STEUR OVERLEDEN. —**
Op 30 April '36 is „Moe" Van der Steur plotseling te Magelang overleden. Zij was niet ziek geweest.
Moe Van der Steur geboren Maria Zwager werd 19 Mei 1870 te Amsterdam geboren; op 4 April 1907 trad zij met Pa Van der Steur in het huwelijk en kort daarna vertrok zij naar Ned.-Indië. De smart onder de pupillen van het menschlievend echtpaar is zeer groot.
Pa Van der Steur werkte na het overlijden van zijn echtgenoote, zonder onderbreking door; toen men hem dit ontraadde, sprak hij: „Beste vrienden, er is geen beter middel voor een hart vol droefheid dan arbeid".
De bewijzen van deelneming stroomden van alle zijden binnen. (Aneta) **(V. b. „Pa" v. d. Steur 1870 A.)**

A. Invoer en Uitvoer. —

	INVOER. Per 1000 ton	INVOER. In millioen francs	UITVOER. Per 1000 ton	UITVOER. In millioen francs
1928	39.732	32.140	26.693	30.954
1929	44.954	35.510	25.778	32.234
1930	41.985	31.047	23.747	26.340
1931	38.675	23.964	24.619	23.235
1932	31.348	16.342	19.562	15.123
1933	30.697	15.216	19.936	14.328
1934	31.746	14.021	19.989	13.794
1935	30.606	17.325	20.298	16.146

(Vorig bericht blz. 2182 C.)

B. Productie. —

Steenkool (in tonnen).

	Productie	Voorraad	Verkocht
1932	21.413.560	2.045.320	23.911.260
1933	25.277.680	2.857.560	24.516.740
1934	26.389.190	3.578.870	25.709.650
1935	26.484.230	2.557.690	27.505.410

IJzer en Staal (in tonnen).

	Gesmolten ijzer	Ruw Staal	Afgewerkt staal
1932	2.783.500	2.758.280	2.054.470
1933	2.744.560	2.688.700	2.087.640
1934	2.907.289	2.900.141	2.174.675
1935	3.060.447	2.965.666	2.303.760

(Vor. ber. Steenkool 1522 A.; IJzer en Staal 949 D.)

C. Havenverkeer Antwerpen. —

	Aantal binnengek. schepen	Bruto tonnen (× 1000)
1932	9.407	19.667
1933	9.841	20.439
1934	10.306	20.536
1935	11.128	22.035

(Vorig bericht blz. 2074 B.)

D. Nationale Spoorwegen. —

	Ontvangsten (in millioenen francs)	Uitgaven (in millioenen francs)
1928	3.069.9	2.576.2
1929	3.546.7	3.066.8
1930	3.528.5	3.208.3
1932	2.452.0	2.620.5
1934	2.215.2	2.263.2
1935	2.213.6	2.134.8

(Vor. ber. Spoorwegen 456 C.)

BELGIE — CONGO

E. Landbouwproducten. —

Export (in 1000 francs).

	1929	1935
Versche groenten	120.647	65.876
Gedroogde groenten	9.813	50.242
Fruit	168.757	24.074
Planten en bloemen	131.475	76.628
Cichorei-wortelen	57.276	12.985
Aardappelen	142.018	22.332
Eieren	659.092	89.106
	1.289.078	341.243

Import (in 1000 K.G.).

	1929	1930	1931
Boter	4.336	10.166	18.851
Levend vee	7.128	20.800	24.283
Levende varkens	2.179	2.222	1.483
Vleesch	57.100	63.200	74.080

	1932	1933	1934
Boter	21.286	12.406	9.357
Levend vee	21.233	11.203	5.248
Levende varkens	3.343	1.105	5.248
Vleesch	48.817	39.945	27.956

(Vor. ber. In- en Uitvoer 2289 A.)

F. Werkloosheid. —

	Geheel.	Gedeeltelijk.
1932	153.925	179.560
1933	207.136	196.237
1934	206.855	183.712
1935	223.300	158.406
1936	167.083	99.858

(Vorig bericht blz. 1920 F.)

G. Congo. — Export in 1935 (approximatief) in frs.

Koper	580.000.000
Goud	400.000.000
Tin	200.000.000
Edelsteenen	190.000.000
Katoen	185.000.000
Kopal	36.000.000
Koffie	70.000.000
Palmnoten	75.000.000
Palmolie	140.000.000
Hout	32.000.000

(Vorig bericht blz. 2253 I.)

(Ontleend aan de artikelen van de heeren P. van Isacker, P. H. Spaak, Gustave L. Gérard, Maurice Lambilliote en E. Rubbens in de speciale Belgische editie van het Financial News)

H. BRAZILIE. — Britsch kapitaal belegd gedurende de laatste 13 jaren. —

	Bedrag.		Bedrag.
1935	£262.750.632	1928	£285.663.034
1934	274.158.998	1927	272.637.742
1933	277.937.190	1926	258.776.663
1932	274.659.569	1925	251.874.415
1931	286.137.144	1924	248.945.598
1930	287.306.750	1923	250.014.354
1929	278.718.146	1913	223.895.435

(South American Journal)

I. OOSTENRIJK. — Activiteit der Nazi's. —

De Oostenrijksche regeering heeft de ontbinding van den Bond van Groot-Duitschers bevolen. Deze Bond gaf in den laatsten tijd blijken van groote activiteit ten opzichte van den „Anschluss" met Duitschland. (Reichspost) **(Vorig bericht blz. 2143 A.)**

K. VEREENIGDE STATEN. — Marinebegrooting van ruim ½ milliard. —

De begrootingscommissie van het Huis van Afgevaardigden heeft de marine-begrooting tot een bedrag van $ 531.068.707 goedgekeurd. Zij beteekent een record voor een in vredestijd ingediende begrooting.

De begrooting vertoont een stijging van 50 millioen tegenover het vorig jaar en wel voor:

1o. de voortzetting van het werk op 84 oorlogsschepen, die in aanbouw zijn;
2o. het op stapel zetten van 12 nieuwe torpedojagers en 6 duikbooten;
3o. het bouwen van 335 vliegtuigen voor den marinevliegdienst;
4o. de uitbreiding van het personeel van 93.500 tot 100.000 man.
5o. het vormen van een reserve-voorraad strategisch oorlogsmateriaal (waarvoor 5 mill. is uitgetrokken).

De begrooting voorziet voorts in het op stapel zetten van twee nieuwe slagschepen indien een andere mogendheid begint met het vervangen van haar „kapitale schepen". (New York Herald Tribune)

(Vorig bericht blz. 2227 G.)

L. SPANJE. — Verbod van de Fascistenpartij onwettig verklaard. —

De speciale rechtbank, die belast is met het onderzoek van de handelingen der fascistische organisaties in Spanje, heeft Jose Antonio Primo de Rivera, den leider van de fascistische „Spaansche phalanx" en tien van zijn aanhangers vrijgesproken. Zij waren beschuldigd van overtreding van het onlangs uitgevaardigde verbod tot deelneming aan fascistische vereenigingen, doch de rechtbank heeft beslist, dat dit verbod wettelijken grond miste. (El Sol)

(Vor. ber. Fascisme 2267 G.)

7 MEI 1936

A. RUBBER. — Uitvoerpercentage verhoogd. —
In de op 28 April te Londen gehouden verg. van het Internationale Rubber Comité heeft het comité het uitvoerpercentage voor het tweede halfjaar van 1936 vastgesteld op 65% van het basis-contingent.
Voor het laatste kwartaal van 1935 en voor het eerste halfjaar van 1936 was het uitvoerpercentage vastgesteld op 60% van het basiscontingent.
(Daily Telegraph) **(Vor. ber. Rubber 2220 B.)**

B. KONING FAROEK VAN EGYPTE. —
Tot opvolger van Koning Foead I is Faroek, een zoon uit het tweede huwelijk van de overleden koning, uitgeroepen. Uit diens eerste huwelijk (dat door echtscheiding werd ontbonden) is één dochter geboren, die met den Egyptischen gezant te Parijs, Fakhry Pasja, is gehuwd.

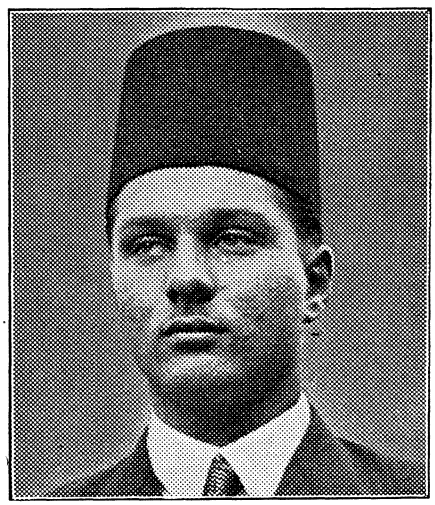

Koning Faroek.

Koning Faroek is op 11 Februari 1920 te Cairo geboren en dus 16 jaar oud. In 1933 ontving hij op 13-jarigen leeftijd den titel van prins van Boven-Egypte. Hij was in October 1935 naar Engeland gekomen om zich voor te bereiden op het toelatingsexamen voor de Koninklijke Militaire Academie van Woolwich. Koning Faroek is op 3 Mei 1936 te Cairo aangekomen, waar hij feestelijk werd ontvangen.
(Daily Telegraph) **(V. b. Koning Foead 2278 G.)**

C. DUITSCHLAND. — Engelsche hulpactie voor de gevluchte Christenen. —
Een internationale commissie van vertegenwoordigers van kerkgenootschappen in Engeland probeert 125.000 pond bijeen te brengen tot hulpverleening aan uit Duitschland gevluchte Christenen. Volgens de Daily Telegraph hoopt men in Groot-Brittannië 50.000 pond te verzamelen.
In een oproep bijdragen te zenden, verklaart de voorzitter der commissie, Lord Bessborough: Het is welbekend, dat de Duitsche natie niet langer Joden in haar midden wenscht. De Joodsche gemeenschap doet zeer lofwaardige pogingen haar menschen naar Palestina en elders te verplaatsen. Wat men niet zoo goed begrijpt is, dat zij die eenig Joodsch bloed in de aderen hebben, niet langer in Duitschland welkom zijn. De feitelijke band der Joodsche gemeenschap is de godsdienst en niet de geboorte.
Van de 80.000 personen, die Duitschland hebben verlaten, wordt een vijfde deel niet tot den Joodschen godsdienst gerekend. De Joodsche gemeenschap heeft het zelf moeilijk genoeg om haar eigen geloofsgenooten te helpen. De hooge commissaris voor het vluchtelingenvraagstuk schat het aantal vluchtelingen, van zuiver christelijken oorsprong, op 2500.
Zij kunnen naar geen enkel land. Geen enkele gemeenschap helpt hen, in vele gevallen hebben zij geen nationaliteit en geen werkvergunning, geen geld en geen hoop. Hun eenige kans geholpen te worden is, dat, aangezien zij Christenen zijn, zij een beroep mogen doen op de edelmoedigheid van hun medechristenen. (Daily Telegraph)
(Vor. ber. Duitsche Vluchtelingen 2238 C.)

D. CANADA. — Begrooting 1935-1936 - Im- en Export. —
Dunn, de Canadeesche minister van financiën, heeft bij de indiening van de begrooting medegedeeld, dat het in de bedoeling ligt, binnenkort onderhandelingen te openen met verschillende landen over bilaterale handelsverdragen.
In het afgeloopen begrootingsjaar bedroegen de ontvangsten $ 372 millioen en de gewone uitgaven $ 374 millioen. Buitengewone uitgaven o.m. voor steunverleening en dekking van de spoorwegtekorten brachten de uitgaven op $ 534 millioen.
De goedereninvoer beliep in het afgeloopen fiscale jaar $ 562,803,000, de uitvoer $ 765,615,000. Rekening houdende met den heruitvoer was er een exportsaldo van $ 216 millioen. Hierbij komt een gouduitvoer van $ 216 millioen en een geraamd gunstig saldo uit het toeristenverkeer van $ 110 millioen.
De minister kondigde de intrekking van specifieke invoerrechten en de verlaging van de invoerrechten op bepaalde artikelen aan. (Star, Montreal)
(Vorig bericht blz. 2241 A.)

E. INTERNATIONALE VREDESACTIE. — Vergadering te Genève. —
Naar de Geneefsche correspondent van de Daily Herald meldt, is te Genève onder voorzitterschap van Lord Cecil een vergadering gehouden van vooraanstaande vredespropagandisten uit diverse landen.
In deze vergadering heeft men besloten tot het organiseeren van een vredescampagne over de geheele wereld, waaraan door alle vredesorganisaties, Volkenbondsvereenigingen, vakvereenigingen der wereld zal moeten worden deelgenomen.
Te Genève zal een permanent bureau worden opgericht om een wereldcongres te organiseeren, dat direct voor de opening van de Volkenbondsvergadering van September zal worden gehouden. Verder zal in alle landen, die deze campagne steunen, een uitgebreide propaganda op touw worden gezet, ten einde in de buitenlandsche politiek van iedere regeering een vredesplan te doen opnemen, bestaande uit de volgende vier punten:
a. Herstel van de onschendbaarheid der verdragen.
b. Ontwapening, gepaard gaande met een onmogelijk maken van particulier belang bij de wapenfabricage.
c. Erkenning van Volkenbondssancties, ook militaire sancties, om voor het geval de verzoening mocht uitblijven, de collectieve veiligheid te verzekeren.
d. Vorming van een doeltreffend orgaan voor de herziening van verdragen. Deze herziening zal echter alleen plaats mogen vinden door vreedzame middelen na onderhandelingen met de betrokken partijen.
Aanwezig waren bij deze vergadering vertegenwoordigers van Engeland, Frankrijk, Zwitserland, Tsjechoslowakije, de Ver. Staten, Spanje en Nederland.
(Daily Herald)

F. FRANKRIJK. — Verkiezingen - Gekozenen en niet-herkozenen. —
Gekozenen. — Tot de gekozenen behooren: Yvon Delbos, de soc.-rad. minister van Justitie: Dr. Bietrix, rep.-nat., die den soc.-radicalen oud-minister Julièn Durand, te Besançon verslagen heeft; oud-minister Paul Reynaud (rep.); oud-minister Miellet (soc.-rad.); Henriot (rep.); oud-minister Marquet, burgemeester van Bordeaux (neo-soc.); Marcel Heraud, oud-onderstaatssecretaris (rep.); oud-minister Leon Meyer, burgemeester van Havre, (soc.-rad.); Fernand Bouisson, voorzitter van de Kamer (onafh.-soc.); Jean Zay (soc.-rad.) onderstaatssecretaris voor het voorzitterschap van den ministerraad; oud-minister Oberkirch (rep.); Grumbach (S.F.I.O.); Jean Hennessy (rad.), die te Nice Henry Torrès (S.F.I.O.) heeft verslagen; Raymond Patenôtre, oud-onderstaatssecretaris (rad.); Bastid (soc.-rad.), voorzitter van de Kamercommissie voor Buitenlandsche Zaken;

Doriot (diss.-comm.); Bergery (onafh. soc.); oud-minister De Monzie (soc.-unie); de communist Dordogne; de vlieger Boussoutrot (rad.-soc.) heeft te Parijs den oud-minister van oorlog Fabry (links-rep.) verslagen; Julien, onder-staatssecretaris (soc.-rad.); Taitinger, leider van de Jeunesse Patriote; Le Troquer (S.F.I.O.); oud-minister Marchandeau (soc.-rad.); de communisten Mercier en Rigal.

Niet-herkozenen. — Marcel Déat, de minister van luchtvaart (soc.-unie) is te Parijs in het twintigste district door een communist verslagen; de minister van koloniën, Jacques Stern (rad.), is door een soc.-radicaal te Digne verslagen; Franklin Bouillon (onafh. rad.) is te Pontoise door een communist Prachay verslagen; oud-minister Cathala (rad.) is verslagen te St. Quentin (Aisne); oud-onderstaatssecretaris Martinaud Deplat (soc.-rad) is in het 19e district van Parijs tegen een communist afgevallen; Henry Pâté (rad.) onder-voorzitter van de Kamer, is in het eerste Parijsche kiesdistrict door een communist verslagen; Dalimier (soc.-rad.) is te Corbeil door een communist verslagen; Louis Dreyfus (rad.) is te Grasse door een communist verslagen; Varenne (soc.-unie), oud-gouverneur van Indo-China, is te Riom door een republikein van links verslagen; Bonnaure, (rad.-soc.) is te Parijs (derde district) door een communist verslagen; Jean Goy (rep.) is door Allemane (S. F. I. O.) te Nogent-sur-Marne verslagen. (Le Temps)

(Vorig bericht blz. 2286 C.)

8 MEI 1936

A. ENGELAND. — Verklaringen in het Lagerhuis inzake het Abessynisch-Italiaansch Conflict. —

De Labour-afgevaardigde Dalton heeft op 6 Mei '36 het debat in het Lagerhuis over de buitenlandsche politiek geopend.

Dalton viel de regeering scherp aan, o.a. wat betreft de politiek ten aanzien van het Abessynische conflict. Hij zeide voorts, dat de oppositie iets meer wil weten omtrent de besprekingen met Duitschland en den inhoud van de vragenlijst.

Er is sprake geweest van bedreigingen met geweld van Tsjecho-Slowakije en Oostenrijk, voldoende om ons ongerust te maken, aldus Dalton, ofschoon men ons heeft verzekerd, dat de vrede niet in gevaar is tot na de Olympische Spelen. Hier moeten wij blij om zijn. De herbewapening van Duitschland gaat echter in snel tempo en op dreigende wijze voort.

Sprekende over de Britsch-Egyptische onderhandelingen zeide Dalton: tenzij wij onze betrekkingen met Egypte op vriendschappelijke en coöperatieve basis kunnen plaatsen, zal onze positie in Afrika in haar geheel ernstig bedreigd worden.

De voornaamste grief van Dalton tegen de regeering was, dat deze volgens hem verantwoordelijk was voor het uitbreken van den Italiaansch-Abessynischen oorlog en nagelaten had de verplichtingen uit hoofde van het Volkenbondspact en in het bijzonder artikel 16, na te komen.

Nadat Dalton betoogd had, dat er geen enkele rechtvaardiging voor bestaat, de Italiaansche overwinning te erkennen door de sancties op te heffen en dat het geschokte gezag van het collectief systeem moet worden hersteld, nam de minister van Buitenlandsche Zaken, Eden, het woord.

Hij begon met te zeggen, dat de feiten vrijmoedig onder de oogen moeten worden gezien. Het zwakke punt der sancties, aldus Eden, is dat zij niet onmiddellijk doeltreffend konden zijn. Slechts een sanctie had onmiddellijk doel kunnen treffen: sluiting van het Suez-kanaal voor de Italiaansche schepen. Deze sanctie zou onvermijdelijk tot militaire actie hebben moeten leiden. Indien de oppositie tot militaire actie wil overgaan, moet ik haar waarschuwen, dat men het Suez-kanaal niet met papieren booten kan sluiten.

Dat de regeering niet op militaire sancties aandringt, komt omdat zij afschuw heeft van den oorlog en niet uit vrees voor het uiteindelijk resultaat.

Na erop te hebben gewezen, dat artikel 1 van de Suez Kanaal-conventie bepaalt, dat het Suez Kanaal zoowel in oorlogs- als in vredestijd steeds open moet blijven, verklaarde Eden, dat het volkomen duidelijk is, dat het kanaal niet gesloten kon worden, behoudens door een actie van den Volkenbond. Eden stelde daarop de vraag of de oppositie, gezien de houding van talrijke regeeringen ten aanzien van de sancties, werkelijk geloofde, dat de Volkenbond met algemeene stemmen een resolutie had kunnen aannemen om het Suez Kanaal te sluiten.

Aan den Volkenbond was volgens Eden een zware slag toegebracht, doch zonder schroom diende de les hieruit getrokken te worden.

Wat de toekomst betreft, zeide Eden, dat het duidelijk is, dat de Volkenbond moet blijven voortbestaan. In de hedendaagsche wereld is hij absoluut onontbeerlijk voor de organisatie der internationale aangelegenheden.

Iedere regeering die in den Volkenbond vertegenwoordigd is, moet voor zichzelf zorgvuldig de conclusies overwegen, die uit de laatste zeven maanden getrokken kunnen worden en moet vervolgens aan den Volkenbond haar meening kenbaar maken en dit organisme moet als een geheel zijn toekomstige gedragslijn vaststellen. Wij stellen voor, zoo vervolgde Eden, onmiddellijk met de bestudeering der betrokken vraagstukken te beginnen en tot dit doel zullen wij in overleg treden met de Dominions.

De Volkenbond had weliswaar den oorlog niet verhinderd, doch, aldus Eden, hij heeft de voortzetting van den oorlog moeilijker en kostbaarder gemaakt en in dit licht moet het onderzoek worden gevoerd.

De liberale leider Sinclair verklaarde onder applaus van de oppositie, dat de Volkenbond naar zijn meening nog niet was gestrand, omdat de kwestie tusschen den Volkenbond en Italië nog niet is geregeld. Deze afgevaardigde drong aan op verscherping der sancties.

Austen Chamberlain bestreed het nut hiervan. Een actie van de vloot in den aanvang, die ik bereid geweest zou zijn te steunen, aldus spreker, had kunnen slagen, doch ik ben er zeker van, dat zij tot een oorlog zou leiden, indien zij morgen beproefd werd. Het gebruik van geweld zou volgens Chamberlain nutteloos zijn, want er zou geen druppel bloed in Abessynië door gespaard worden, en de oude regeering zou er niet door hersteld worden, aangezien deze ineengestort is. Chamberlain verklaarde ervan overtuigd te zijn, dat de regeering gelijk heeft de grondvesten van den Volkenbond te willen versterken door een reeks regionale pacten met regionale waarborgen.

Wij hebben, zeide hij, een reusachtigen bovenbouw, doch de grondvesten zijn op het oogenblik zeer wankel. (Daily Telegr.)

(Vor. ber. Lagerhuis 2253 E.; Eden 2253 E.)

B. ZWITSERLAND. — Het geval Berthold Jacob. - Veroordeeling van dr. Hans Wesemann. —

Dr. Wesemann is wegens ontvoering van Berthold Jacob tot drie jaar tuchthuis veroordeeld met aftrek van de voorloopige hechtenis sedert 26 Maart 1935, en tot vijf jaar verlies van burgerrechten. Verder moet hij aan Jacob een bedrag van frs. 5.000 betalen als schadevergoeding. Bij het ministerie van justitie is voorts een verzoek ingediend tot uitwijzing van den verdachte na afloop van de straf.

De president gaf de volgende mondelinge motiveering van het vonnis: „De gevangenhouding in Duitschland druischte tegen het recht in, terwijl ook de ontvoering op Zwitserschen bodem in strijd met de wet heeft plaats gehad. Dat blijkt ook hieruit, daar Duitschland Jacob weer heeft uitgeleverd. Verder komt als strafverzwaring in aanmerking, dat de verdachte niet uit zuiver vaderlandsche gevoelens heeft gehandeld; hij wilde ook zijn financieelen toestand verbeteren. Het gerecht heeft voorts ook een voorbeeld willen stellen, daar voornamelijk kleinere staten voor zulke ontvoeringen met voorbedachten rade worden gebruikt. In aanmerking is ook genomen, dat Wesemann niet de hoofddader is, doch slechts een werktuig was. De perfide handelwijze van den verdachte rechtvaardigt echter een flinke straf en daarom legt de rechtbank tuchthuisstraf op."

(Neue Zürcher Zeitung)

(Vor. ber. Berthold Jacob 1968 B.)

C. NEDERLAND. — Reisbelasting. - Voorloopig verslag der Tweede Kamer. —

Het voorloopig verslag der Tweede Kamer maakt melding van gewichtige bedenkingen, die bij het onderzoek in de afdeelingen door vele leden tegen het wetsvoorstel zijn te berde gebracht.

Reeds tegen de grondgedachte van het ontwerp werden bezwaren aangevoerd. Het vrije reizigersverkeer, zoo betoogde men, is ongeveer het eenige, dat ons van de vroegere algemeene verkeersvrijheid nog rest. Andere leden, die in principe voorstanders zijn van een reisbelasting, hadden tegen de uitwerking van het denkbeeld, welke de regeering voorstelt, ernstige bezwaren. Met name keurde men het af, dat veel reizen worden belast, die geen pleizierreizen zijn. Ook de voorgestelde wijze van heffing achtten deze leden verwerpelijk. Zij stelden hun stem afhankelijk van de mate, waarin de regeering aan hun bedenkingen tegemoet zal komen. (Telegraaf)

(Vor. ber. 2251 B.; Tw. Kamer 2284 E.)

D. DUITSCHLAND. — Generaal von Falkenhausen overleden. —

Freiherr von Falkenhausen, gouverneur van België van 1917 tot het einde van den wereldoorlog in 1918, is op 90-jarigen leeftijd overleden. (A. N.P.)

E. WIJSBEGEERTE. — Prof. José Ortega y Gasset over „Ideeën en het Geloof". —

Op uitnoodiging van het Delftsche studentendispuutgezelschap Vrije Studie heeft José Ortega y Gasset, hoogleeraar in de metaphysica aan de universiteit te Madrid op 4 Mei '36 in een der zalen van de bibliotheek der Technische Hoogeschool een lezing gehouden over: „Ideeën en het Geloof".

De voordracht werd o.a. bijgewoond door ir. J. F. de Vogel, president-curator der hoogeschool, vele hoogleeraren, studenten en andere belangstellenden. Spreker stelde tegenover elkaar het geloof en de idee. De ideeën die aan ons intellect ontspringen „hebben" wij, terwijl wij in het geloof als het ware „zijn". Ten opzichte van het leven hebben de ideeën slechts een betrekkelijke autoriteit. Wij gevoelen behoefte onze ideeën te formuleeren, maar op deze wijze komen wij nooit tot het geloof. Het intellec-

tualisme keert de zaken om door aan te nemen, dat die dingen het werkelijkst zijn, die het meest bewust zijn. Spreker betoogde, dat sommige tijden zich kenmerken door diepen onrust en onzekerheid, en dat alle ware historische crises, ontstaan uit een te veel aan materieele of geestelijke rijkdommen. De ideeën vormen werelden, afgescheiden van de gewone, en zijn daarvan op een grooten afstand geplaatst, terwijl wij met ons geloof juist onafscheidelijk verbonden zijn.
Maar er is ook een geloof aan de intelligentie, evenwel niet aan haar steeds veranderende producten. Het geloof laat ook ruimte voor twijfel, maar ook daarin blijft iets van het geloof bewaart. Het verschil tusschen twijfel en geloof ligt in datgene waarin men gelooft. Prof. Gasset eindigde met te verklaren, dat er behoefte bestaat aan een subtieler rede dan de gangbare. (Red. K. H. A.)
(Vor. ber. Wijsbegeerte 2131 G.)

9 MEI 1936

A. ENGELAND. — Suppletoire Marine-begrooting. —
In het Lagerhuis is op 4 Mei '36 de suppletoire marinebegrooting ten bedrage van 10.300.000 pond sterling ingediend en aangenomen.
De parlementaire secretaris der admiraliteit, Lord Stanley, verklaarde, dat extra-uitgaven noodig zijn gebleken in verband met de bijzondere vlootmaatregelen ten aanzien van het conflict tusschen Italië en Abessynië. Het is de plicht van de admiraliteit, de naar de Middellandsche Zee gezonden vloot in behoorlijken staat van gereedheid te houden.
(Daily Telegraph) **(V. b. 1712 C.; Begroot. 2273 C.)**

B. DISCONTOKOERSEN. — Frankrijk. —
Op 6 Mei 1936 heeft de Banque de France haar disconto verhoogd van 5 tot 6%.
Wijzigingen, welke in het Fransche disconto sinds 1924 hebben plaats gehad:

1—12—1924	7 %	25— 5—1935	4 %
9— 7—1925	6 %	28— 5—1935	6 %
31— 7—1926	7½ %	20— 6—1935	5 %
16—12—1926	6½ %	4— 7—1935	4 %
3— 2—1927	5½ %	18— 7—1935	3½ %
14— 4—1927	5 %	8— 8—1935	3 %
29—12—1927	4 %	15—11—1935	4 %
19— 1—1928	3½ %	21—11—1935	5 %
30— 1—1930	3 %	25—11—1935	6 %
1— 5—1930	2½ %	31—12—1935	5 %
2— 1—1931	2 %	9— 1—1936	4 %
9—10—1931	2½ %	6— 2—1936	3½ %
8— 2—1934	3 %	28— 3—1936	5 %
31— 5—1934	2½ %	6— 5—1936	6 %
23— 5—1935	3 %		

(Keesings Financieel Archief) **(Vor. ber. 2244 A.)**

C. DE VLIEGENDE MENSCH. — Clem Sohn. —
Als een zeemeeuw, glijdend voor den wind, meer nog dan als een vleermuis, heeft op 2 Mei '36 de Amerikaansche parachutist, Clem Sohn, voor een groote volksmenigte, boven het vliegveld te Hanworth in West-Londen laten zien hoe een man met vleugels en een tusschen de beenen gespannen staart kan vliegen.
Het was een angstwekkend-sensationeel gezicht, men vreesde aldoor dat er iets verkeerd zou gaan, maar hij heeft het gedaan en hij is ten slotte veilig met een parachute geland. (Daily Mail)
(Vor. ber. 1706 H.; Vliegende Mensch 1799 E.)

D. NEDERLAND. — De Centrale Rijnvaart-Commissie. —
De Centrale Rijnvaart-commissie heeft het volgende communiqué uitgegeven:
De centrale commissie voor de Rijnvaart heeft van 22 April tot 4 Mei 1936 te Straatsburg vergaderd. Afgezien van de bespreking van administratieve en juridische aangelegenheden, is zij na lange jaren van moeilijke onderhandelingen erin geslaagd, een belangrijken stap te doen tot volbrenging van haar taak, om de acte van Mannheim van 17 October 1868 te herzien en deze in overeenstemming te brengen met de huidige vereischten van de Rijnvaart.
Met het oog op bepaalde verschillen, waaromtrent nog geen overeenstemming kon worden bereikt en die aan een onmiddellijke onderteekening van een nieuwe conventie in den weg stonden, is een modus vivendi voorgesteld door de Duitsche en Fransche delegaties.
Deze heeft tot doel, binnen een kort tijdsbestek de toepassing te verzekeren van de bepalingen der bedoelde conventie, met uitzondering van enkele aangelegenheden, welke geregeld blijven volgens de thans geldende bepalingen.
Deze modus vivendi is voor gezien geteekend en geparafeerd door de commissarissen, die Duitschland, België, Frankrijk, Groot-Brittannië, Italië en Nederland in de Rijnvaart-commissie vertegenwoordigen.
(N. Rott. Crt.) **(Vor. ber. Rijnvaart 2280 B.)**

E. NEDERLAND. — Prof. Mr. P. J. M. Aalberse benoemd tot voorzitter der Tweede Kamer. —
Bij Kon. besluit van 6 Mei is tot voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal voor den verderen duur der tegenwoordige zitting benoemd prof. mr. P. J. M. Aalberse, minister van Staat, lid van die Kamer.
In de vergadering van 6 Mei '36 had de Tweede Kamer met 74 van de 82 uitgebrachte stemmen, als eerste candidaat, bij het opmaken van de nominatie voor het voorzitterschap der Kamer, benoemd prof. mr. P. J. M. Aalberse (R.K.); 1 stem werd uitgebracht op den heer Van Dijk (A.R.), 1 op den heer Van Koeverden (R.K.) en 6 blanco.
Als tweede candidaat voor het voorzitterschap werd gekozen de heer J. J. C. van Dijk (A.R.), met 58 van de 85 uitgebrachte stemmen; 21 stemmen werden uitgebracht op den heer Vliegen, 1 op den heer Van den Tempel, 1 op den heer Wendelaar en 4 blanco. Als derde candidaat werd de heer W. H. Vliegen (S.D.A.P.) met 59 van de 81 stemmen op de voordracht geplaatst.
De nieuwbenoemde voorzitter van de Tweede Kamer, de Minister van Staat, prof. mr. P. J. M. Aalberse, is op 27 Maart 1871 geboren.
Mr. Aalberse is in 1903 tot lid van de Tweede Kamer gekozen en heeft het Kamerlidmaatschap bekleed tot 1916. In laatstgenoemd jaar werd hij benoemd tot hoogleeraar aan de technische hoogeschool te Delft, welk ambt hij reeds twee jaar later vaarwel zegde om de portefeuille van Arbeid te aanvaarden in het kabinet-Ruys de Beerenbrouck, toen dit, in 1918, aan het bewind kwam. Hij slaagde er in, reeds een jaar na zijn optreden, de door hem ontworpen Arbeidswet in het Staatsblad te brengen. Als minister van Arbeid, Handel en Nijverheid maakte mr. Aalberse deel uit ook van het tweede kabinet-Ruys de Beerenbrouck, van 1922 tot 1925. Sedert laatstgenoemd jaar is mr. Aalberse weder ononderbroken lid der Kamer. Na mgr. Nolens' overlijden koos de Katholieke fractie hem tot haar voorzitter. Van 1925 tot 1928 was mr. Aalberse hoofdredacteur van „Het Centrum".
De regeering erkende zijn verdiensten door hem te benoemen tot minister van Staat.
Mr. Aalberse is ridder in de Orde van den Nederlandschen Leeuw. (Red. K. H. A. - Maasbode)
(V. b. Prof. Aalberse 1993 G.; Tw. Kamer 2291 C.)

10 MEI 1936

F. NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Handelsverdrag met de Vereenigde Staten. —
Bij de Tweede Kamer is een wetsontwerp ingediend, houdende goedkeuring van het op 20 December 1935 te Washington tusschen het Koninkrijk der Nederlanden en de Ver. Staten van Amerika gesloten handelsverdrag met bijlagen en bijbehoorende notawisseling.
(N. R. Crt.) **(V. b. 2104 C.; Tw. Kamer 2292 E.)**

A. **NEDERLAND. — Accoord met België nopens de wederzijdsche toegestane contingenten. —**
De sedert eenigen tijd afwisselend te Brussel en te 's-Gravenhage gevoerde besprekingen tusschen Nederland en de Belgisch-Luxemburgsche economische unie hebben er toe geleid, dat de tusschen beide landen bestaande, tot 30 April '36 verlengde contingenteeringsovereenkomst van 7 Maart 1935 aan een herziening is onderworpen. Bij de aldus gewijzigde regeling, die 6 Mei '36 is onderteekend, werden van weerszijden een aantal contingenten aan de sedert de sluiting van de vorige overeenkomst gewijzigde omstandigheden aangepast. Bij deze gelegenheid zijn tevens uit den weg geruimd enkele moeilijkheden, die in de afgeloopen periode waren gerezen. De gewijzigde regeling geldt van 1 Mei 1936 tot 30 April 1937.
De onderteekening geschiedde van Nederlandsche zijde door den heer Lamping, directeur van de handelsaccoorden, en van Belgische zijde door den heer Suetens, directeur-generaal belast met de generale directie van den buitenlandschen handel.
(N. Rott. Crt.) **(Vorig bericht blz. 1719 B.)**

B. **AMSTERDAM. — Kamer van Koophandel en Fabrieken. - Herdenking van het 125-jarig bestaan. —** Op 1 Mei '36 werd het 125-jarig bestaan herdacht van de Amsterdamsche Kamer van Koophandel en Fabrieken. In de groote zaal van de Kamer in het Beursgebouw had de herdenking plaats, die door vele vooraanstaande personen werd bijgewoond. Zij allen werden door den voorzitter, den heer Gottfr. H. Crone, welkom geheeten. (Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Kamer van Koophandel 1636 D.)

C. **NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Oprichting van een N.V. Maatschappij voor Industrie-financiering.**
De Tweede Kamer heeft op 7 Mei '36 het wetsontwerp inzake de oprichting van een N.V. Maatschappij voor Industrie-financiering zonder hoofdelijke stemming goedgekeurd, met aanteekening, dat de communisten en de heer Sneevliet (r.s.) tegen zijn.
(N. R. Crt.) **(V. b. 2030 C.; Tw. Kamer 2292 F.)**

D. **ENGELAND. — Vragen aan Duitschland inzake het Locarno-pact. —**
De Engelsche minister van Buitenlandsche Zaken, Eden, heeft een instructie in den vorm van een aide-mémoire aan den Britschen ambassadeur te Berlijn, Sir Eric Phipps, doen toekomen. Deze instructie, welke op 8 Mei '36 in de Britsche en Duitsche hoofdsteden werd gepubliceerd, bevat een aantal vragen, welke de Britsche regeering aan de Duitsche heeft gesteld, waarvan de voornaamste de volgende zijn:
Erkent gij den huidigen territorialen en politieken status in Europa, voor zoover die niet later door vrije onderhandelingen en overeenkomsten mocht worden gewijzigd?
Hoe denkt gij over het van kracht blijven der thans geldende bepalingen van het Verdrag van Versailles?
Beschouwt gij u thans als een partner, die in staat is werkelijke verdragen te sluiten?
Zijt gij bereid non-agressiepacten te sluiten met de Sovjet-Unie, Letland en Estland?
Mogen non-agressiepacten gegarandeerd worden door pacten van wederzijdschen bijstand?
Wat zou de taak zijn van het door u voorgestelde internationale arbitragehof en hoe staat ge tegenover het bestaande Haagsche Hof en de bestaande verdragen inzake arbitrage, verzoening en gerechtelijke beslissing? (Daily Telegraph)
(Vor. ber. Pact van Locarno 2222 A.; Confer. Londen 2266 E.; Genève 2266 C.)

E. **BALKAN-ENTENTE. — Overeenstemming. —**
Na afloop van de slotzitting van de conferentie der Balkan-Entente heeft de voorzitter van den Permanenten Raad der Balkan-Entente, Roestoe Aras, het volgende communiqué aan de pers verstrekt:
„De Permanente Raad van de Balkan-Entente heeft van 4 tot 6 Mei '36 te Belgrado vijf zittingen gehouden onder voorzitterschap van Roestoe Aras, den Turkschen minister van Buitenlandsche Zaken. Alle op de angenda voorkomende kwesties zijn in den meest vriendschappelijken geest besproken, en opgelost op een wijze, die rekening houdt, zoowel met het nationale belang der vier landen, als met de veiligheid op den Balkan en de handhaving van den algemeenen vrede, waaraan de Balkan-Entente meer dan ooit trouw wil blijven.
Aangezien de politiek der Balkan-Entente gebaseerd is op de onschendbaarheid der tegenwoordige grenzen en op handhaving van de veiligheid, heeft de Permanente Raad de meest doeltreffende middelen bestudeerd om de strenge toepassing ervan te verzekeren in het gedeelte van Europa, waar de Balkanvolkeren wonen." (Politika)
(Vor. ber. Balkan-Entente 2214 G.)

F. **LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig besproken zijn. - Onze wekelijksche opgave. —**
Arabisch (in het Fransch): Tewfik el Hakim — „Schéhérazade — traduit par Khédry et Morik Brin." (Les Nouvelles Edit. Latines, Paris)
Duitsch: Georg Bernanos — „Das Verbrechen." (Jakob Hegner, Leipzig)
Franz Zeise — „Die Armada, Don Juan d'Austria." (Rowohlt, Berlin 1936)
Engelsch: H. E. Bates — „A House of Women." (Cape)
Geoffrey Gerer — „Bali and Angkor: or looking at Life and Death." (Michael Joseph)
Fransch: Edouard Peisson — „Mer Baltique." (Bern. Grasset)
Dr. A. Ribot — „Journal de Alexandre Ribot" (1914—1922). (Plon)
Nederlandsch: H. Marsman en S. Vestdijk — „Heden ik, morgen gij." (Em. Querido's U. M., 1936)
Siegfried E. van Praag — „Madame de Pompadour." (Em. Querido's U. M., 1936)
Russisch: Konstantin Fedin — „Pochisjtsjenije Evropy" (de roof van Europa) deel I en II. (Staatsuitgeverij, Leningrad)
Tsjechisch (in het Duitsch): Ludwig Winder — „Steffi oder Familie Dörre überwindet die Krise." (Staatsprijs 1934) (Julius Kittis Nachf., Leipzig)
(Red. K. H. A.) **(Vorig bericht blz. 2286 B.)**

11 MEI 1936

G. **FRANKRIJK. — Verklaring van Léon Blum. —**
Nu het Volksfront in Frankrijk heeft gewonnen, schrijft Le Temps, en de socialistische partij als grootste uit den verkiezingsstrijd is gekomen, verwacht men algemeen, dat de socialistische leider, Léon Blum, de regeering uit de handen van Albert Sarraut zal overnemen.
De vergadering der socialistische partij, de S.F.I.O., die op 10 Mei '36 te Parijs onder voorzitterschap van Léon Blum werd gehouden, trekt in Frankrijk zeer de aandacht. De partij heeft besloten, de regeering met de andere partijen van het Volksfront ter verwezenlijking van het gemeenschappelijk program te aanvaarden en indien de andere partijen zouden weigeren, desnoods alleen een homogeen-socialistische regeering te vormen. Léon Blum heeft in zijn rede het socialistisch program ontvouwd, waarbij hij o.a. verzekerde:
1e. altijd te zijn gekant geweest tegen de devaluatie van den frank en dit ook te zullen blijven.
2e. Strijd tegen het fascisme in het binnenland en zuivering der hoogere ambtenarenkaders van alle de republiek vijandig gezinde elementen.
3e. Herstel van het vertrouwen in den Volkenbond en terugkeer naar een rustiger atmosfeer in Europa door algemeene ontwapening.
4e. Uitvoering van groote openbare werken tot bestrijding van de werkloosheid.
(Le Temps - Het Volk) **(V. b. Léon Blum 2176 A.)**

A. SPANJE. — Manuel Azaña tot president der republiek gekozen. —
De Spaansche premier Manuel Azaña is op 10 Mei '36 met 754 van de 864 stemmen, die door de compromisarios — de kiesmannen van het presidentschap — en de Cortes tezamen werden uitgebracht, geroepen tot het presidentschap van de Spaansche republiek. De candidaten Lerroux, Caballero en Primo de Rivera behaalden ieder één stem, terwijl op Gonzalez Peña twee stemmen werden uitgebracht. Alle andere stemmen waren blanco.
Azaña heeft zijn benoeming aanvaard. (El Sol)
(V. b. photo Manuel Azaña 2185 C.; Presid. 2278 F.)

B. ABESSYNISCH-ITALIAANSCH CONFLICT. — 5—6 Mei. — Addis Abeba Italiaansch. —
De plundering der stad door Abessynische benden is met kracht onderdrukt. Er zijn vele dooden.
Op 5 Mei trok maarschalk Badoglio, gezeten op een wit paard, ter weerszijden begeleid door den gouverneur van Rome, Bottai, en den Italiaanschen onderstaatssecretaris voor de Koloniën, Lessona, aan het hoofd van de troepen door de straten van Addis Abeba. Hij nam zijn intrek in de Italiaansche legatie.

Dr. Melly, leider van het Britsche Roode Kruis, overleden. —
De leider van het Britsche Roode Kruis in Abessynië, dr. Melly, die bij de onlusten te Addis Abeba werd gewond, is op 5 Mei in de Britsche legatie aldaar overleden. Dr. Melly was 37 jaar oud.

8 Mei. — De Negus te Haifa en Jeruzalem aangekomen. —
De Negus van Abessynië is te Haifa aangekomen en onmiddellijk per trein naar Jeruzalem doorgereisd.

9 Mei. — Victor Emanuel tot Keizer van Abessynië uitgeroepen; onderkoning Badoglio; maarschalk Graziani. —
Ten aanhoore van honderdduizenden Romeinen, die op het Piazza Venezia te Rome verzameld waren, heeft Mussolini op 9 Mei '36 van het historische balkon van het Palazzo Venezia, medegedeeld:
1e. Alle landen en volken, die tot Abessynië hebben behoord, zijn van 9 Mei af gekomen onder de volledige souvereiniteit van het koninkrijk Italië en worden derhalve in het Italiaansche rijk opgenomen.
2e. Victor Emanuel heeft naast den titel van koning van Italië den titel van keizer van Ethiopië aangenomen; hij is de eerste vorst, die deze dubbele waardigheid bekleedt. De titel koning-keizer zal erfelijk zijn.
3e. Maarschalk Badoglio zal namens den vorst Abessynië besturen als gouverneur-generaal, met den titel van onderkoning.
4e. Generaal Graziani is tot maarschalk van Italië benoemd.

10 Mei. — Diredaua (E 6). —
De Italiaansche troepen van noordelijk en zuidelijk front hebben elkaar te Diredaua (E 6) ontmoet.
(La Stampa - Nieuwe Rott. Crt.)
(Vor. ber. Ab.-Ital. Confl. 2288 B.; Mussolini 2288 B.; Haile Selassie 2286 D.; Koning Victor Emanuel 1277 I.; Badoglio 2059 A.; Graziani 1715 A.)

C. TENNIS. — Davis Cup 1936. - Nederland wint van Monaco. —
In den van 1 tot 3 Mei te Monte Carlo gehouden tenniswedstrijd om de Davis Cup, heeft Nederland een 3—2 overwinning op Monaco behaald.
(Red. K. H. A.) **(Vorig bericht blz. 2175 B.)**

D. HOCKEY. — Duitschland—Nederland. —
De op 10 Mei '36 te Hannover gespeelde Hockeywedstrijd Duitschland—Nederland is in een 5—2 overwinning voor Duitschland geëindigd.
(Red. K. H. A.) **(Vorig bericht blz. 1778 B.)**

E. OSWALD SPENGLER OVERLEDEN. —
De bekende Duitsche filosoof Oswald Spengler is 8 Mei '36 op 56-jarigen leeftijd te München overleden.
Oswald Spengler werd op 29 Mei 1880 te Blankenburg in den Harz geboren. Hij is beroemd geworden door zijn boek „Der Untergang des Abendlandes", dat in 1918 het licht zag en bij zijn verschijnen groot opzien baarde. In dit werk, dat in de wetenschappelijke wereld vele heftige bestrijders, maar ook enthousiaste voorvechters vond, toont Spengler zich de schepper van de idee eener vormleer der geschiedenis. Volgens dezen geleerde is er geen continuïteit in de beschavingsgeschiedenis der menschheid, maar zijn de culturen als bloemen of planten, die naast en na elkaar bloeien, en hun gelijkvormige kenmerken van opkomst, bloei en verval hebben. De West-Europeesch-Amerikaansche cultuur zou in het stadium van civilisatie verkeeren en gedoemd zijn te verdwijnen en spoorloos onder te gaan, zooals eens de Egyptische, de Perzische, Klassieke, Indische en andere culturen.
Een korte samenvatting van dit lijvig en van groote universeele kennis en belezenheid getuigend werk gaf Spengler in zijn onlangs ook in Nederlandsche vertaling verschenen „Mensch und Maschine", „De Mensch en de Techniek". (Red. K. H. A.)

F. NEDERLANDSCHE HANDEL-MAATSCHAPPIJ. — Jaarverslag 1935. —
De gunstige invloed van de maatregelen, welke wij getroffen hebben, is in overeenstemming met de in het vorige jaarverslag uitgesproken verwachting in het bedrijfsresultaat van 1935 tot uitdrukking gekomen, aldus de directie van de Nederlandsche Handel-Mij. in het jaarverslag over 1935.
Hierin is niet begrepen het avans, verkregen op de in 1935 gerealiseerde of in verband met marktwaarde hooger gewaardeerde activa ad circa ƒ 1.800.000, welk bedrag wij aan onze onder crediteuren geboekte reserves hebben toegevoegd.
Voegen wij bij het bedrijfsresultaat van 1935 het per ultimo December 1934 naar nieuwe rekening overgebrachte saldo der winst- en verliesrekening over 1934 ad ƒ 701.949, dan is thans beschikbaar ƒ 3.016.564.
Krachtens het bepaalde bij artikel 23, alinea 1 der Statuten heeft de directie besloten tot afschrijving op de vaste eigendommen van ƒ 333.936 en tot het vormen van een bijzondere reserve met het oog op de algemeene tijdsomstandigheden, groot ƒ 1.000.000, zoodat ter verdeeling blijft ƒ 1.682.627.
Voorgesteld wordt hieruit te betalen: 5% (nihil) op de preferente aandeelen ƒ 1.500, 4% (nihil) op de gewone aandeelen ƒ 1.400.000, of totaal ƒ 1.401.500 en het restant ad ƒ 281.127 over te brengen naar nieuwe rekening. (De Telegraaf)
(Vorig bericht blz. 1820 F.)

12 MEI 1936

G. VOLKENBOND. — Abessynisch-Italiaansch conflict. —
De Volkenbondscommissies, die over de voortzetting van de sancties hebben te beslissen zijn niet bijeengeroepen. De sancties tegen Italië zullen dus voorloopig voortduren. De cijfers uit 19 staten betreffende de naleving van de sancties, toonen aan, dat ook over Maart 1936 de handelsbetrekkingen met Italië enorm zijn verminderd.
Nadat in de vergadering van den Volkenbondsraad de Abessynische vertegenwoordiger uitgenoodigd was aan de raadstafel plaats te nemen, weigerde de Italiaansche delegatie de besprekingen verder bij te wonen.
Naar verluidt zou de eerstvolgende vergadering op 15 Juni worden gehouden. (N. R. C.)
(Vor. ber. Abess.-Ital. Conflict 2294 B.; Volkenbond 2268 B.)

H. NEDERLAND. — Luchtaanvallen. - Benoeming van een Inspecteur. —
Bij beschikking van den minister van Binnenlandsche Zaken van 6 Mei '36 is, met ingang van 18 Mei 1936 benoemd tot inspecteur voor de bescherming van de bevolking tegen luchtaanvallen, in vasten dienst, P. H. A. de Ridder, gep. luitenant-generaal.
(Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Luchtbescherming 2277 B.)

A. **Toekomstige gedragslijn vastgelegd in elf punten.**
De besprekingen van den Permanenten Raad van de drie staten, die deel uitmaken van de Kleine Entente (Tsjecho-Slowakije, Joego-Slavië en Roemenië) zijn op 7 Mei '36 beëindigd.
Na afloop van de conferentie werd een zeer uitvoerig communiqué gepubliceerd, waaruit blijkt, dat de Kleine Entente haar tot dusver gevolgde politiek absoluut ongewijzigd wil voortzetten.

Het communiqué luidt als volgt:

„De permanente raad van de Kleine Entente is den 6en en 7en Mei onder voorzitterschap van Stojadinowitsj te Belgrado bijeengekomen.
Na te zijn overgegaan tot een diepgaande bespreking van den huidigen internationalen toestand en na alle concrete kwesties der buitenlandsche politiek, welke de drie staten der Kleine Entente interesseeren, grondig te hebben bestudeerd, geeft de permanente raad de volgende richtlijnen voor de gemeenschappelijke politiek van deze drie staten:

1e. Sedert zestien jaar spannen de staten der Kleine Entente zich in, om den vrede en de eerbiediging van de internationale verplichtingen met toewijding in het kader van den Volkenbond te verdedigen, daarbij trachtend in Europa een vreedzame samenwerking tot stand te brengen tusschen de volken in een geest van wederzijdsch begrijpen.
2e. In het verlangen den vrede, de grootste weldaad van alle volken, te hanhaven, hebben zij zich met kracht verzet tegen alles wat den tegenwoordigen stand van zaken in Centraal Europa zou kunnen omverwerpen.
Om deze reden hebben zij steeds de politiek der westersche mogendheden gesteund, die een steun was voor de handhaving van Oostenrijks onafhankelijkheid.
Zij verzetten zich tegen wijzigingen van de grenzen door een verkeerd revisionisme alsook tegen een terugkeer op den troon van de Habsburg-dynastie, welker aanwezigheid onvermijdelijk een ernstiger conflict in het Donaubekken zou veroorzaken.
3e. Plechtig verklaren zij heden, op een voor de Europeesche politiek bijzonder moeilijk oogenblik, dat de staten der Kleine Entente geenerlei reden hebben, om in welk opzicht dan ook deze politiek te wijzigen, welke consequent is toegepast met absoluut onwankelbare trouw en vastheid; meer dan ooit houden zij thans aan deze politiek vast en zij zullen haar dus ook nu voortzetten met dezelfde energie en in de laatste consequenties in het belang van den Europeeschen vrede.
4e. Om deze reden verklaren zij met geheel bijzonderen nadruk, dat de vitale belangen en het begrip van de historische behoeften van gisteren, heden en morgen hen noodzaken, voor immer onverbreekbaar met elkander verbonden te blijven.
Dit is meer dan ooit waar op dit oogenblik nu de internationale toestand groote moeilijkheden en zelfs ernstige bedreigingen voor den vrede in Europa doet rijzen.
5e. Om deze reden onderstrepen zij de groote locale eenheid van geheel hun internationale politiek, hetzij het gaat over hun houding ten opzichte van den Volkenbond, de onafhankelijkheid van Oostenrijk, den terugkeer der Habsburgers, de eerbiediging van de grenzen en de verdragsbepalingen inzake de militaire verplichtingen en in het algemeen de eerbiediging van de internationale verbintenissen, hetzij het gaat over hun betrekkingen met Frankrijk en Engeland, Italië en Duitschland, Hongarije, Bulgarije, Oostenrijk of Polen, met de landen der Balkan-Entente of de Sovjet-Unie.
Hun politiek blijft absoluut identiek, gebaseerd op dezelfde gemeenschappelijke belangen.
De staten van de Kleine Entente staan erop, dit uitdrukkelijk te verkondigen, teneinde in hun eigen landen als overal elders ieder misverstand en iedere vergissing te vermijden.
De houding van de drie landen der Kleine Entente tegenover onverschillig welk van deze landen zal dus steeds dezelfde en volkomen solidair zijn.
6e. De staten der Kleine Entente zullen de Volkenbondspolitiek blijven volgen met de grootste getrouwheid in de vaste hoop, dat deze er in slagen zal, de huidige ernstige crisis te boven te komen.
Zij zijn voorstanders van het beginsel van een doeltreffende collectieve veiligheid; zij zijn bereid daarin hun aandeel te nemen en dit beginsel daadwerkelijk in praktijk te brengen, doch, evenals zij dit in het verleden gedaan hebben, zullen zij in de toekomst ook door andere middelen de noodzakelijke kracht en doeltreffendheid weten te geven aan de politiek van hun volken.
7e. Wat de kwestie van het verdrag van Locarno betreft en de gevolgen, die de opzegging ervan met zich meebracht, wenschen zij de voorbereidende besprekingen tusschen de Locarno-mogendheden voor den Europeeschen collectieven vrede spoedig beëindigd te zien, opdat de Kleine Entente het hare zal kunnen bijdragen tot de consolideering van den algemeenen vrede, zoowel in West-Europa als in Centraal- en Oost-Europa.
Hoewel zij geen rechtstreeksche onderteekenaars zijn van het Rijnpact, volgen zij niettemin aandachtig de ontwikkeling van deze onderhandelingen, wel wetend wat voor gevolgen ook voor hen uit een conflict hieromtrent zouden voortvloeien.
8e. Zij wijzen met nadruk op het vitaal belang dat zij hebben bij de eerbiediging van de verdragen van Saint Germain, Trianon en Neuilly. Zij hebben hun standpunt dienaangaande reeds doen kennen en de welbekende houding aangenomen.

KLEINE ENTENTE

Nu zij tijdens deze onderhandelingen hun practische houding voor de toekomst besproken hebben, teneinde hun belangen en hun rechten ten volle te waarborgen, verklaren zij met kracht, dat zij op het gegeven oogenblik alles doen zullen wat noodig zal zijn, om deze rechten en vitale belangen te doen eerbiedigen.
Zij behouden zich dus voor de toekomst alle vrijheid van handelen voor, daarbij bovendien eens en voor altijd constateerend, dat zij nooit hun toestemming zullen geven aan de legaliseering van een wijziging van een internationale bepaling, waardoor zij gemeenschappelijk gebonden zijn met andere onderteekenaars, indien deze wijziging niet met hen wordt besproken en indien zij niet met hen is overeengekomen volgens de beginselen van het internationale recht.
9e. Deze houding ten aanzien van de eerbiediging der geldende verdragen belet de staten der Kleine Entente geenszins, met kracht de pogingen voort te zetten, om tot een economische samenwerking tusschen de staten in het Donaubekken te komen. Zij willen zelfs door daden de duidelijke bewijzen leveren van hun goeden wil, om in dezen een ware overeenstemming te verwezenlijken.
Reeds verscheidene malen hebben zij hun instemming betuigd met het beginsel van economische samenwerking met het bloc van Rome en Duitschland.
10e. De staten der Kleine Entente zijn zich er wel van bewust, dat de internationale toestand zeer ernstig is.
Overwegende echter de noodzakelijkheid van een rechte politieke lijn, die werkelijk tot een oprechte vreedzame samenwerking leidt, zijn zij vastbesloten gemeenschappelijk en in eensgezindheid en innige trouw alle maatregelen te nemen, om den vrede en hun nationaal erfgoed te verdedigen.
11e. Met het oog op de belangrijke onderhandelingen omtrent al deze kwesties, die zeer binnenkort hetzij te Genève hetzij langs diplomatieken weg zullen gevoerd worden, zullen de drie ministers in permanent contact met elkander blijven". (Politika - Maasbode)

(Vorig bericht Kleine Entente 2207 A.)

A. **VEREENIGDE STATEN. — President Roosevelt's nieuw verkiezingsprogram. —**
Volgens de New York Herald Tribune bevat president Roosevelt's nieuw verkiezingsprogram de volgende punten:
1. Behoorlijke minimumloonen en verkorting van den arbeidstijd voor personen in vasten dienst.
2. Invoering van een hoogeren minimum- en lageren maximum-leeftijd voor den werkman.
3. Het streven naar oplossing van economische en sociale problemen door de Staat.
4. Meer algemeene verdeeling van het verhoogde volksinkomen.
5. Verhooging van het prijsniveau.
(New York Herald Tribune)
(Vorig bericht President Roosevelt 2182 E.)

B. **POLEN. — Het buitenlandsche kapitaal in de Poolsche Naamlooze Vennootschappen. —**
Volgens gegevens van het Ministerie van Handel en Industrie, gepubliceerd in de „Polska Gospodarcza", bedraagt het buitenlandsche kapitaal, geïnvesteerd in Poolsche Naamlooze Vennootschappen, 1.602,7 millioen Zloty of 46.8% van het totaal der geïnvesteerde kapitalen, dat 3.427,7 millioen Zloty bedraagt.
De buitenlandsche kapitaal-deelname is het belangrijkst in de petroleum-industrie, n.l. 88.2% van het totaal; vervolgens in de electriciteits-ondernemingen (79.8%); in de mijn- en metaal-industrie (73.9%); in de electro-technische-industrie (54%); in de chemische industrie (51%) enz.
Van de geïnvesteerde kapitalen, bezet het Fransche kapitaal de eerste plaats met 391.4 millioen Zloty, hierop volgen het Amerikaansche kapitaal met 350.4 millioen Zloty, het Duitsche kapitaal met 308.7 millioen Zloty, het Belgische kapitaal met 176.8 millioen Zloty en tenslotte het Engelsche kapitaal met 82.3 millioen Zloty.
Minder belangrijke beleggingen komen ten goede van Zwitsersch, Oostenrijksch, Hollandsch, Zweedsch en Tsjecho-Slowaaksch kapitaal.
(Polska Gospodarcza - Red. K. H. A.)

C. **GEESTELIJK LEVEN. — Doopsgezinde predikanten. —**
Onder voorzitterschap van ds. F. Dijkema van Amsterdam is op 20 April '36 in de Doopsgezinde Singelkerk te Amsterdam de algemeene vergadering der Algemeene Nederlandsche Doopsgezinde Predikanten Vereeniging aangevangen.
In zijn openingswoord memoreerde de voorzitter twee voor de Doopsgezinde Broederschap zeer belangrijke feiten, de 400-jarige herdenking van Menno's Uitgang uit het Pausdom en het 200-jarig bestaan van het Doopsgezind Seminarium te Amsterdam, terwijl hij daarnaast herinnerde aan het groote congres van de Doopsgezinden uit de geheele wereld, dat dezen zomer in ons land gehouden zal worden. Hij besloot met een opsomming van de facta en fata uit het afgeloopen jaar.
Na afdoening van enkele aangelegenheden van huishoudelijken aard was het woord aan dr. D. Cattepoel die sprak over „De religieuze stroomingen en tendenzen in het huidige „Duitschland".
Spr. memoreerde in zijn inleiding, dat voor het begrijpen van de gecompliceerde religieuze situatie in het tegenwoordige Duitschland vóór alles noodig is de ernstige poging om zich zuiver te denken in het benarde lot van het geplaagde en gekwelde Duitsche volk, dat de smarten van den oorlogstijd en van de na-oorlogsche jaren kreeg te dragen en dat de bevrijdende daad van Adolf Hitler als een redding heeft ervaren.
De religieuze situatie van den na-oorlogs-tijd werd gekenmerkt door een sterk geaccentueerd levenspessimisme, waarvan de dialectische theologie (Barth, Brunner, Turneysen e.a.) één der vruchten is.
Voor het radicale pessimisme werd godsdienst een illusie en cultuur een chaos. De dialectische theologie vindt in deze „verloren wereld", waaraan elk weldenkend mensch volslagen moet wanhopen, haar uitgangspunt. Zij stelt tegenover deze verloren en gebroken wereld „im dialectischen Widerspruch" het Kruis van Golgotha als de doorbraak van de Eeuwigheid in den tijd. In den loop der jaren heeft zich uit de dialectische theologie een Neo-orthodoxie ontwikkeld, die haar fundament en centrum vindt in het Woord Gods van den Bijbel.
Het nationaal-socialisme bracht in Duitschland een geweldige verandering, ook op geestelijk gebied. Poneerde de dialectische theologie het irrationalisme van het Woord Gods der Schrift, het nationaal-socialisme bracht de kennis en de erkenning van een ander irrationalisme, dat van het metaphysisch gebonden zijn aan bodem, bloed en ras.
Het nationaal-socialisme ziet het leven, het leven van menschen, volkeren, rassen als een metaphysisch gegeven, als iets, dat door God opzettelijk en met een bepaalde bedoeling is gewild. Daarom staat het sterk „bejahend" tegenover den godsdienst, waarlijk niet uit opportuniteitsoverwegingen, doch op grond van zijn eigenlijke wezen, zooals o.a. ook blijkt uit films als „Friesennot" en „Fährmann Maria" en uit de wijdingsstonde te Keulen aan den vooravond der verkiezingen. Bij deze sterke „Bejahung" ten opzichte van den godsdienst onthoudt het nationaal-socialisme zich er angstvallig van zich uit te spreken voor een bepaalden godsdienstvorm. Ten opzichte van de belijdeniskeuze blijft het strikt neutraal.
Aan de Evangelische Kerk bracht de Revolutie van 1933 het enorme voordeel, dat de dertig landskerken werden opgeruimd en vervangen door één Rijkskerk. In die ééne Rijkskerk ontbrandde nu evenwel de Kerkstrijd, die zoowel over kwesties van kerkinrichting als over theologische tijd- en strijdvragen gaat. Tegenover elkaar staan hier de Duitsche Christenen, die zoowel organisatorisch als religieus de nieuwe politieke ideeën van het nationaal-socialisme in de Kerk tot geldigheid willen brengen en het Belijdenisfront, dat krachtig op de bres staat voor de handhaving van Schrift en belijdenis als éénige autoriteit in kerkelijke zaken en voor godsdienstige vragen.
De felle strijd heeft tot een scheuring gevoerd. De Staat, de Rijksregeering bleef voorloopig neutraal en is pas tot ingrijpen overgegaan, daarbij steunend op haar „iura circa sacra", toen de Kerk aan volslagen anarchie dreigde ten gronde te gaan. Door de Rijksregeering werd nu aan de Evangelische kerk een behoorlijk kerkelijk bestuur en een voorloopige ordening van zaken verzekerd.
Als buitenkerkelijke bewegingen ontstonden de modern-heidensche Deutsche Glaubensbewegung en de fel-anti-christelijke groep-Ludendorff, die in den allerjongsten tijd toenadering tot elkaar zoeken, nu gematigde elementen als Hauer, graaf Reventlow, Gustav Frenssen e.a. de Deutsche Glaubensbewegung den rug toegekeerd hebben.
Van zijn persoonlijke theologische opvattingen uit, waarbij hij blijkt de opvatting van een volkomen breuk tusschen God en wereld te verwerpen en het Barthiaansche uitgangspunt dus afwijst, komt referent tot een beoordeeling en waardeering van de hedendaagsche stroomingen in Duitschland. Het extreme Barthianisme van de fractie-Niemöller, den uiterst rechtschen vleugel van het Belijdenisfront, leidt hoe langer hoe meer tot een starre bijbelsch-confessioneele orthodoxie, die de versteening van het Christendom beteekent. De Duitsche Christenen zien voorbij, dat godsdienst nooit politiek mag worden. Dit schaadt godsdienst en politiek beide, zooals op ontstellende wijze het politieke of verpolitiekte Roomsch-Katholicisme ons dit demonstreert. Het waarheidsgehalte van de beweging der Duitsche Christenen is hierin gelegen, dat zij als hun overtuiging belijden, dat een levend Christendom een open oog behoort te hebben voor de nooden en vragen van het heden.
Spr. betreurt zeer, dat de Deutsche Glaubensbewegung wetenschappelijk en positief-religieus zoo zwak staat. Zij toch was anders in staat geweest de groote massa der onkerkelijken en der van de kerk vervreemden op te vangen. Er behoort aan dezen breeden stroom zoekende zielen toch iets positiefs gereikt te worden.
De Doopsgezinden vormen in Duitschland een heel klein groepje. Numeriek beteekenen zij niet veel voor de oplossing van de problemen, waarom het huidige Duitschland vraagt. Toch, hoe klein ook in getal, kunnen zij het probeeren iets te zijn voor en iets te brengen aan die onkerkelijken, die naar religie en geloof terug willen. Als er iets van Gods kracht in hen leeft en werkt, zullen zij ook bij anderen kracht, bezieling en geloof kunnen wekken.
Op deze boeiende lezing volgde een zeer uitvoerige en belangwekkende gedachtenwisseling, die den inleider in staat stelde in zijn repliek in verschillende détailpunten dieper te treden.
(Nieuwe Rotterd. Courant)

D. **BELGIE. — De aanstaande verkiezingen. —**
Blijkens een statistiek, samengesteld door het departement van binnenlandsche zaken, zullen 2.652.707 kiezers zich op 24 Mei naar de stembus moeten begeven. Er zullen 5447 stembureaux zijn, verdeeld over het geheele land.
Voor de Kamer (202 zetels) zijn 1124 candidaturen voorgedragen. In dit totaal zijn 16 vrouwelijke candidaturen begrepen. Nergens werden meer dan 10 lijsten ingediend. De katholieken, de liberalen, de sociaal-democraten en de Rexisten treden in alle arrondissementen in het strijdperk. De christelijke arbeiders komen met aparte lijsten uit in de provincie Henegouwen. Dissidente socialistische lijsten zijn ingediend te Bergen (Mons) en te Charleroi.
De Vlaamsche nationalisten nemen aan den strijd deel in al de arrondissementen van het Vlaamsche land.
Voor den Senaat (101 zetels toe te wijzen door hetzelfde aantal kiezers als voor de Kamer) zijn 117 candidatenlijsten met 550 namen van candidaten, o.w. 7 vrouwen, ingediend. Het aantal lijsten bedraagt 8 te Brussel, 7 te Antwerpen, Gent, Bergen, Doornik-Ath; 6 te Leuven, Roeselare, Charleroi-Thuin, Luik, enz.
Alleen in de provincie Limburg komen de Rexisten niet uit voor den Senaat.
(Het program van Rex is vrij summier. Het komt

op voor een autoritaire regeering, strikte handhaving van een nauwgezet financieel beheer en beperking van het aantal parlementsleden tot 100 voor de Kamer en 50 voor den Senaat. Leider der Rex-beweging is Léon Degrelle.) (N. R. Crt. - Le Soir)
(Vor. ber. Kamerverk. 583 G.; Senaatsverk. 586 B.)

13 MEI 1936

A. **DUITSCHLAND. — Schulden op korten termijn. - Achterstallige handelsvorderingen. —**
De schuld op korten termijn is van Februari 1934 tot Jan. 1936 slechts gedaald van R.M. 6.800.000.000 tot 6.500.000.000. Hierbij is rekening gehouden met de daling der stilstandschulden in deze periode van R.M. 2.600 millioen tot R.M. 1.500 millioen. Hieruit blijkt dus dat de niet onder de stilstandovereenkomst vallende schulden met rond R.M. 800.000.000 zijn toegenomen. Dit is hoofdzakelijk het gevolg van de accumulatie van de achterstallige handelsschulden aan het buitenland voor en tijdens het inwerkingtreden van Schacht's nieuwe plan.
In onderstaand staatje is de stand der achterstallige handelsvorderingen van de volgende landen op Duitschland weergegeven per eind Maart of midden April 1936:

	R.M.
Nederland	99.000.000
Tsjecho-Slowakije	62.000.000
Zwitserland	52.000.000
Polen	47.000.000
Griekenland	40.000.000
Frankrijk	39.000.000
Joegoslavië	25.000.000
Hongarije	25.000.000
België	10.000.000
Noorwegen	5.000.000
Finland	3.700.000

(„Die Wirtschaft") **(Vor. ber. Schulden 1935 D.)**

B. **NEDERLAND. — Nationaal fonds voor bijzondere nooden. —**
Ten overstaan van notaris Kraft te 's-Gravenhage werd de oprichtingsakte verleden van de stichting Nationaal Fonds voor Bijzondere nooden, welk fonds op 11 Mei '36 in de plaats is getreden van het Nationaal Crisis-Comité.
H. M. de Koningin is beschermvrouw van de nieuwe stichting, terwijl H. K. H. Prinses Juliana het eerevoorzitterschap heeft aanvaard.
De eerste vergadering van den raad van beheer van het fonds werd gehouden op 11 Mei '36 in de vergaderzaal van het departement van Binnenlandsche Zaken en is door de Prinses bijgewoond. De voorzitter van het dagelijksch bestuur, Mr. A. J. A. A. baron van Heemstra, heeft bij deze gelegenheid een rede gehouden. (Het Vaderland)
(Vor. ber. Nat. Crisis-Comité 2261 C.)

C. **LUCHTVAART. — Recordvlucht van het luchtschip LZ 129 „Hindenburg". —**
In een recordtijd van circa 62 uur heeft het luchtschip „Hindenburg" zijn eersten tocht van Europa naar Amerika volbracht en is 9 Mei vlot op het vliegveld Lakehurst gedaald. (De Telegraaf)
(Vorig bericht blz. 2254 G.)

D. **NEDERL. OOST-INDIE. — Opgravingen - Oude Tempels op Sumatra. —**
Naar de „Deli-Courant" meldt heeft de archaeoloog Schnitger, conservator van het museum te Palembang, vijf groote tempelcomplexen ontdekt, waarvan de grootste een ringmuur van honderdvijftig meter in het quadraat heeft, dat is dus vier maal zoo groot als de beroemde bouwvallen van Moera Takoes aan de Kampar.
De daarop in grootte volgende tempel heeft een ringmuur van 85 × 93 meter en omvat een plein, dat geheel met baksteen is geplaveid.
Zeer merkwaardig is voorts nog, dat het heiligdom een trap heeft op het Zuideen, geheel afwijkend dus van het tot nu toe bekende model. Voor de trap bevindt zich een uitgestrekt terras.
Hoewel de trap aan den zuidkant gebouwd is, ligt de poort in den buitensten ringmuur op het Oosten.
Een nader onderzoek der complexen geeft aan, dat deze gebouwen waarschijnlijk in de elfde of twaalfde eeuw gebouwd moeten zijn geworden, dus ongeveer ten tijde van den bloei der Padang Lawas-cultuur.
(Deli-Courant) **(Vor. ber. Opgravingen 1085 E.)**

E. **NEDERLAND. — Bevolking - Kindergeboorte- en sterftecijfers. —**

	1	2	3	4
Het Rijk	8.423.182	170.400	202	400
Noordbrabant	966.328	25.122	260	501
Gelderland	885.605	18.926	214	444
Zuid-Holland	2.067.993	37.877	183	328
Noord-Holland	1.605.752	27.510	171	310
Zeeland	252.286	4.364	173	391
Utrecht	447.655	8.925	199	321
Friesland	413.131	8.587	208	342
Overijssel	550.173	11.490	209	433
Groningen	410.137	7.874	192	347
Drenthe	236.482	5.462	231	421
Limburg	587.640	14.263	243	609

1. Inwoners 1 Juli 1935; 2. Levend geborenen; 3. Geboorten per 10.000 zielen; 4. Overledenen ben. 1 jaar per 10.000 lev. geborenen.
(Centraal Bureau v. d. Statistiek) **(V. b. 2180 B.)**

F. **DUITSCHLAND. — Banken in 1935. —**
Uit de gepubliceerde jaarverslagen en balansen der drie groote Berlijnsche banken (Deutsche Bank und Disconto-Gesellschaft, Dresdner Bank, Commerz- und Privatbank) blijkt, dat bij deze instellingen de gang van zaken in 1935 is verbeterd, zij het ook geenszins in gelijke mate als dit bij de industrie het geval is geweest.
Het totale bedrag der verleende credieten is bij de drie banken, vergeleken met 1934, aanmerkelijk gestegen. (In millioenen mark).

	1935	1934
Deutsche Bank und Disconto-Ges.	890	830
Dresdner Bank	637	578
Commerz und Privat-Bank	356	294

Het totale aantal credieten is bij de twee eerstgenoemde instellingen gedaald en alleen bij de Commerz und Privat-Bank vrij sterk gestegen:

Deutsche Bank und Disconto-Ges	93.064	95.129
Dresdner Bank	12.802	12.992
Commerz und Privat-Bank	18.709	17.228

(„Die Wirtschaft") **(Vor. ber. Banken 2021 I.)**

G. **NEDERLAND. — R.K. Kamerfractie. - Mr. C. M. J. F. Goseling voorzitter. —**
In de gehouden vergadering van de R.K. Fractie van de Tweede Kamer der Staten-Generaal werd mededeeling gedaan van het besluit van prof. mr. P. J. M. Aalberse om, na zijn benoeming tot voorzitter van den kamer, ontslag te nemen als bestuurslid van de fractie.
Tot voorzitter der fractie werd daarna met op een na algemeene stemmen gekozen mr. C. M. J. F. Goseling, terwijl de vacature als bestuurslid werd aangevuld door de verkiezing van dr. L. G. Kortenhorst.
(De Maasbode) **(Vor. ber. Mr. Goseling 2160 A.)**

H. **GEESTELIJK LEVEN. — Pauselijk Jaarboek 1936. —**
Verschenen is het „Annuario Pontificio" voor het jaar 1936, waarvan het eerste exemplaar onlangs door Mgr. Tardini aan den H. Vader is aangeboden.
Volgens den huidigen stand, in het Jaarboek weergegeven, telt de Kerk 10 patriarchaten, 214 metropolitane diocesen, 38 aartsdiocesen, 912 diocesen en 47 zelfstandige prelaturen en abdijen. Bovendien zijn er 4 titulaire patriarchen en 685 titulaire metropolieten, aartsbisschoppen en bisschoppen.

Het missiegebied omvat 274 Apostolische vicariaten, 103 apostolische prefecturen en 33 zelfstandige missies en missie-districten.
Het Heilig College telt heden 67 kardinalen, waarvan 4 kardinaal-bisschoppen, 55 kardinaal-priesters en 8 kardinaal-diakens zijn; 52 van de kardinalen, die het huidige College uitmaken, zijn benoemd door den regeerenden Paus, 11 door Benedictus XV, 3 door Pius X en 1 door Leo XIII.
Onder de wijzigingen sedert het vorige jaarboek is te vermelden de instelling van een nieuwe commissie in de Congregatie der Propaganda Fide, getiteld „Commissie voor de revisie van bisschoppelijke synoden en conferenties, van de constituties en statuten der religieuze congregaties, welke aan de Propaganda ondergeschikt zijn, en van de reglementen der inlandsche regionale seminaries". Voorzitter dezer commissie is Z. H. Exc. Mgr. J. O. Smit, tit. bisschop van Paralus.
De H. Stoel heeft een diplomatieken vertegenwoordiger in 36 staten en bovendien 21 Apostolische Delegaties zonder diplomatiek karakter, terwijl 35 staten een diplomatieke vertegenwoordiging bij het Vaticaan hebben. (Annuario Pontificio)

A. **ZUID-AFRIKA. — Leger, Vloot en Luchtmacht. - Een vijfjaren-plan. —**
De Zuid-Afrikaansche minister van Defensie, Pirow, heeft in het Huis van Afgevaardigden een verklaring afgelegd over de defensiepolitiek der regeering. Hij zeide, dat in de eerstvolgende vijf jaar duizend piloten zullen worden opgeleid. Men is verder voornemens, een bataljon voor tankafweer samen te stellen, dat met de modernste middelen zal zijn uitgerust en binnen 48 uur een afstand van 800 kilometer zal kunnen afleggen. Volgens het vijfjarenplan zullen uit de verkeersluchtvloot 12 bombardements-eskaders gevormd worden. Intusschen verklaarde Pirow, dat het nog geenszins zeker is, dat deze maatregelen voldoende zullen zijn. Wellicht zal men in eenige jaren vaststellen, dat het aantal gevechtsvliegtuigen driemaal zoo groot moet zijn. De Unie behoudt zich in alle defensiekwesties vrijheid van handelen voor, hetgeen niet beteekent, dat tusschen Engeland en Zuid-Afrika geen contact bestaat in militaire aangelegenheden. In de laatste zestien jaar en in het bijzonder sedert 1924 hebben herhaaldelijk gedachtenwisselingen tusschen de Britsche rijks-defensiecommissie en het Zuid-Afrikaansche Ministerie van Defensie plaats gehad. (Die Burger) **(1147 B.)**

B. **FILMKUNST. — Nederlandsche film „Jonge Harten". —**
Op 8 April vond de première plaats van de Nederlandsche film „Jonge Harten", uitgebracht door Lumina-film, opgenomen op Texel en in de Cinetone-Studios.
Productie en regie: C. A. Huguenot, v d. Linden en H. M. Josephson. Fotografie Otto v. Neyenhoff. Muziek Leo Smit. Liedjesteksten Clinge Doorenbos.
In de hoofdrollen: Lizzi Dernburg, Leo de Hartogh, Rini Otte, Ad. van Hees, Martha Posno, Emile van Stuwe, Carl Tobi, Jacqueline Rooyaards Sandberg, Kommer Kleyn, Loesje Bouwmeester. (Red. K. H. A.)
(Vor. ber. Nederl. Film 2250 E.)

C. **NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Kon. Paleis te Amsterdam. - Afstand aan den Staat. —**
De minister van Financiën heeft bij de Tweede Kamer ingediend een wetsontwerp tot goedkeuring van de overeenkomst, houdende afstand om niet door de gemeente aan den Staat van het koninklijk paleis aan den Dam te Amsterdam en uitkeering door den Staat aan de gemeente Amsterdam van een bedrag, groot ƒ 10 millioen, voor den bouw van een nieuw raadhuis.
Een desbetreffend voorstel der regeering ter oplossing dezer aangelegenheid, heeft de raad van Amsterdam goedgekeurd.
De daarop tusschen het Rijk en de gemeente gesloten overeenkomst wordt bij het onderhavige wetsontwerp ter goedkeuring aangeboden.
De minister deelt mede, dat het in het voornemen der regeering ligt, de uitkeering van de krachtens het contract aan de gemeente Amsterdam verschuldigde bedragen te doen plaats hebben ten laste van het Werkfonds. (De Tijd)
(Vorig bericht 2099 B; Tw. Kamer 2293 C.)

D. **NEDERLAND. — Ondernemersraad voor Nederl.-Indië. —**
Op 7 Mei '36 heeft de Ondernemersraad voor Nederl.-Indië te 's-Gravenhage zijn veertiende jaarlijksche algemeene ledenvergadering gehouden. Nadat het jaarverslag was uitgebracht, hield de voorzitter, de heer Ch. J. I. M. Welter, een rede, waaraan wij het volgende ontleenen:
In den aanvang daarvan wees spreker er op, dat het met het jaar moeilijker valt optimist te blijven.
Er vormt zich, zooals spr. reeds het vorige jaar opmerkte, ge leidelijk een evenwichtstoestand op de basis van 1/3 der prijzen van in- en uitvoer van 1929, wat uiteraard een belangrijke daling van de financieele capaciteit en een inschrompeling van de maatschappelijke structuur impliceert.
De uitvoer, exclusief goud en zilver, bedroeg in 1935 naar de waarde ƒ 479 millioen, het laagste bedrag sedert de intrede van de depressie en was ruim ƒ 25 millioen lager dan in 1934. Het exportsaldo is van ƒ 213 millioen in 1934 teruggeloopen tot ƒ 202 millioen in 1935, het is echter hooger dan het saldo van 1933, ad ƒ 143 millioen. Naar de hoeveelheid is de uitvoer weder ongeveer gelijk geworden aan dien in 1928, hoewel natuurlijk verschuivingen in den aard van den uitvoer plaats vonden. Van de belangrijke uitvoerproducten als aardoliën, suiker, thee, rubber, koffie, peper, tabak en cassave, is in 1935 de uitvoerwaarde gedaald, vergeleken bij 1934, van tin, copra, palmolie, maïs en vezels daarentegen gestegen.
De voor de geheele economie van Indië en voor de welvaart der bevolking op Java zoo uitermate gewichtige suikercultuur heeft zich voorshands ingesteld op de productie van 1.400.000 ton suiker, hetgeen voor de naaste toekomst stellig een verbetering van het economische perspectief beteekent.
In zoover valt echter eenige ontspanning waar te nemen, dat op het bereikte lage niveau een zekere stabilisatie is ingetreden en hier en daar een lichte verbetering valt waar te nemen.
(Het Vaderland) **(Vorig bericht blz. 1787 F.)**

14 MEI 1936

E. **NEDERL. OOST-INDIE. — Uitvoerrecht op Bevolkingsrubber, 1934—1936. —**
Uitvoerrecht op bevolkingsrubber per 100 K.G. droog-gewicht met ingang van

16 Dec.	1934	ƒ 16.—		30 Oct.	1935	ƒ 26.—
1 Juni	1935	ƒ 18.—		23 Nov.	„	ƒ 29.—*)
16 Juni	„	ƒ 22.—		12 Febr.	1936	ƒ 32.—
30 Juni	„	ƒ 21.—		20 Febr.	„	ƒ 33.—
22 Juli	„	ƒ 20.—		6 April	„	ƒ 34.—
30 Sept.	„	ƒ 22.—		19 April	„	ƒ 35.—
13 Oct.	„	ƒ 23.—		8 Mei	„	ƒ 34.—
16 Oct.	„	ƒ 24.—		11 Mei	„	ƒ 33.—
23 Oct.	„	ƒ 25.—				

*) Voor blankets, bark en crèpe met ingang van 11 Dec. (Keesings Financieel Archief)
(Vorig bericht blz. 2268 C.)

F. **NEDERLAND. — Leger, Vloot en Luchtmacht. - De nieuwe kruiser „De Ruyter". —**
De nieuwe kruiser „De Ruyter", waarvan op 16 Nov. 1933 de kiel werd gelegd op de werf van Wilton-Fyenoord te Schiedam en die op 11 Mei 1935 te water werd gelaten, is op 27 April '36 vertrokken voor het aanvaarden van den technischen proeftocht, welke ongeveer zeven weken zal duren.
(Red. K. H. A.) **(Vorig bericht blz. 1849 E.)**

G. **NEDERLAND. — Het Vaste-Lasten-ontwerp. —**
In overleg met de Tweede Kamer-commissie heeft de regeering overwogen het vaste lasten-ontwerp in dezen zin te wijzigen, dat met behoud van het individueele stelsel objectiever normen betreffende huurverlaging aan de rechterlijke beslissing ten grondslag worden gelegd.
Was in het gewijzigd ontwerp aan den rechter overgelaten naar gelang de draagkracht van huurder en verhuurder tot 80 pct. van de huurwaarde van 1931 toe te staan, thans zal de verlaging steeds kunnen worden toegestaan tenzij de verhuurder niet draagkrachtig is en tenzij in de betreffende gemeente een even geschikt huis van lager huurprijs leegstaat. In dit laatste geval zal de huurder dus mogen kiezen tusschen doorbetalen van de oude huur en de verhuiskosten. Wanneer echter in de laagste categorie van huurhuizen — waarvoor de wet toepasselijk is — weinig of geen woningen leeg staan, zal de nader

gewijzigde bepaling wel tot ruimere toepassing van de huurverlaging aanleiding geven dan de eerste wijziging liet voorzien, waarbij voor ieder geval ook nog de draagkracht van den huurder moest worden nagegaan. In zooverre kan de nadere wijziging een verbetering zijn.
Overigens zijn er in het wetsontwerp weinig veranderingen aangebracht. De inwilliging van de verzoeken tot verlaging van erfpachtscanons is iets gemakkelijker gemaakt en de hypothecaire obligatieleeningen zijn mede aan de werking van de wet ten aanzien van de hypotheekrenteverlaging onttrokken.
Op andere voorgestelde wijzigingen is de regeering niet ingegaan, zoo b.v. ook niet op de suggestie om de forensenbelasting weder in te voeren voor gemeenten, die door de lasten van huiseigenaren te verlichten, meer dan nu op de belastingen op het inkomen aangewezen zullen zijn, welke suggestie er intusschen wel op wijst, wat men in de mogelijkheid van lastenverlaging en lastenverschuiving voor de gemeenten een zwaar hoofd heeft. (Dagblad van Noordbrabant)
(Vorig bericht blz. 2214 D.)

A. **TENNIS. — Davis Cup 1936. - Nederland verliest van Frankrijk. —**
De op 11 Mei '36 geëindigde tenniswedstrijden tusschen Nederland en Frankrijk, om de Davis Cup 1936, hebben een 4—1 overwinning voor Frankrijk opgeleverd. Timmer kon alleen zijn enkelspel tegen Boussus winnen. (Red. K. H. A.) **(Vor. ber. 2294 C.)**

B. **SOVJET-RUSLAND. — Militair beraad met de Oostzeelanden. —**
De Chef van den Estlandschen Generalen Staf, generaal Reck, is door den Chef van den Russischen generalen staf, Maarschalk Jegorof, dezer dagen te Moskou ontvangen. De chef van den Letlandschen generalen staf, Generaal Gartmanis en zijn Litausche collega, Cernius, zijn eveneens te Moskou aangekomen. Zij brachten een bezoek aan den Volkscommissaris van defensie, Worosjilof. (Izwestija)
(Vor. ber. Oostzee-Staten 2097 D.)

C. **NEDERLAND. — In- en Uitvoer. —**
Waarde van in- en uitvoer (zonder goud en zilver) in mill. guldens:

	Invoer		Uitvoer		% v. d. invoer gedekt door uitvoer	
	1935	1936	1935	1936	1935	1936
Januari . .	76	79	55	50	71.9	63.6
Februari . .	70	75	51	51	72.4	68.0
Maart . . .	80	79	54	55	67.9	69.3
April . . .	78	81	50	57	64.1	70.7
Mei	78	—	58	—	74.3	—
Juni	73	—	51	—	69.5	—
Juli	76	—	54	—	70.9	—
Augustus . .	76	—	61	—	80.6	—
September . .	76	—	59	—	78.2	—
October . .	94	—	70	—	74	—
November . .	86	—	60	—	70.4	—
December . .	73	—	52	—	71.2	—
Totaal . . .	936	314	675	213	72.1	67.9

(Keesings Financieel Archief) **(Vor. ber. 2269 A.)**

D. **NEDERLAND. — Handel met Sovjet-Rusland. - Overzicht van bestellingen in 1935. —**
De bestellingen van Sovjet-Rusland in Nederland gedurende het jaar 1935 hebben *f* 22.033.700 bedragen. In vergelijking met de cijfers van het vorige jaar zijn de door Rusland in Nederland geplaatste opdrachten voor industrieele producten belangrijk gestegen en wel tot ca. *f* 9.965.000 tegen *f* 5.458.000 in 1934. In 1935 bestelde Rusland in ons land drie zeeschepen voor houtvervoer, zeven zeesleepbooten en twee baggermachines. Daarnaast werden nog eenige schepen, die reeds onder Nederlandsche vlag gevaren hadden, gekocht.
Onder de groep industrieele bestellingen vallen verder machines, instrumenten, chemicaliën, lompen, enz. De Russische aankoopen van koloniale waren — rubber, tin, thee, cacaoboonen en specerijen— bereikten een bedrag van *f* 11.518.600.
De overige bestellingen ten bedrage van ca. *f* 550.000 betroffen haring en eenige andere goederen.
Volgens de statistiek van de Unie van Sovjet-Republieken voor Jan.-Nov. 1935 staat Nederland onder de aan Rusland leverende landen op de vijfde plaats, achter Groot-Brittannië, Duitschland, Ver. Staten en Iran, en onder de afzetlanden van de Unie van de Sovjet-Republieken op de zesde plaats, achter Groot-Brittannië, Duitschland, Ver. Staten, België en Frankrijk. (Alg. Handelsblad - Prawda)
(Vorig bericht blz. 1894 C.)

E. **NEDERLAND. — Kon. Stearine Kaarsenfabriek te Gouda door brand grootendeels verwoest. —**
Een groot deel van het complex gebouwen der Kon. Stearine Kaarsenfabriek te Gouda is 11 Mei '36 verbrand. Enorme voorraden grondstoffen en afgewerkte producten zijn verloren gegaan. De fabriek zal vermoedelijk geheel stilgelegd moeten worden en vele arbeiders komen door deze ramp voor Gouda zonder werk. De schade loopt in de honderdduizenden guldens. Zij wordt door verzekering bij Lloyd's gedekt.
(Alg. Handelsblad)

F. **GENEVE. — Vergadering van neutrale staten. —**
Op 9 en 10 Mei '36 hebben de ministers van Buitenlandsche Zaken der zeven neutrale landen — Zweden, Noorwegen, Denemarken, Nederland, Finland, Spanje, en Zwitserland — beraadslaagd over de vraag, welke houding zij onder de huidige omstandigheden te Genève dienen aan te nemen. Aan het slot der heden gehouden conferentie, waaraan ook de voltallige Nederlandsche delegatie onder leiding van minister De Graeff deelnam, werd het volgende communiqué uitgegeven.
„De vertegenwoordigers der zeven staten bevestigen unaniem hun gehechtheid aan het werk van den Volkenbond.
Zij hebben van gedachten gewisseld over de gevolgen der huidige gebeurtenissen voor de organisatie en de werking van den Volkenbond".
(Journal de Genève)

G. **JAPAN. — Minister Arita laakt Sovjet Rusland. - Radek's antwoord. —**
In den nieuwen Japanschen Landdag heeft de minister van Buitenlandsche Zaken, Arita o.a. gezegd:
„Het feit, dat de Sovjet-Unie aan de verwijderde voorposten in het Verre Oosten uitgebreide bewapeningen onderhoudt, vormt een waar gevaar voor den vrede in dit deel van de wereld. Ik verlang er hier nadrukkelijk op te wijzen, dat Japan, in zijn verlangen naar vrede in het Verre Oosten, niet onverschillig kan blijven voor dit feit".
Karel Radek stelt in een artikel in de „Izwestija" de vraag, in antwoord op Arita's rede, hoe het komt, dat op Sovjet-gebied de lijken van Japansche militairen zijn gevonden, terwijl op het grondgebied van Mandsjoekwo tot nu toe noch levende noch doode leden van het Russische leger werden aangetroffen.
(Domei - Izwestija) **(Vorig bericht blz. 2210 A.)**

H. **ABESSYNISCH-ITALIAANSCH CONFLICT. — Italiaansche annexatie van Abessynië. - Perscommentaren. —**

ENGELAND. — De **Morning Post** schrijft: „De handelwijze van den Duce is eer de uiting van een overwinnaar in zijn roes, dan de ingeving van een staatsman. Mussolini heeft de laatste kans om matiging te toonen laten glippen. Erger nog, hij speelt degenen in Engeland en elders, die luidkeels roepen om versterking van het verzet van den Volkenbond, in de kaart".
De **Daily Telegraph:** „De Volkenbond kan zich niet door een enkel gebaar van Rome weg laten jagen; de Italiaansche soevereiniteit over Abessynië moet nog door de andere mogendheden erkend worden."
De **Times** bevat vele brieven van bekende figuren, die waarschuwen tegen het zich buigen voor de uitgemaakte zaken.
De **Daily Herald** noemt Mussolini's proclamatie een waarschuwing. In Europa, zooals de Albaneezen en de andere Balkanvolken heel goed weten, zou een Mussoliniaansch imperium, aangevuurd door de herinneringen aan het oude Rome en gegrond op een overwinning over den Volkenbond, een bedreiging kunnen vormen.

FRANKRIJK. — **Mevrouw Tabouis schrijft in l'Oeuvre,** dat men daar nooit had kunnen denken, dat deze ongelukkige oorlog in Abessynië op zoo een noodlottige wijze voor de internationale orde zou kunnen eindigen. Men begon er al over te

spreken, dat het beste maar zou zijn Italië althans voorloopig van den Volkenbond uit te sluiten.
Het **Petit Journal** schrijft, dat de annexatie van Abessynië, hoezeer ook verwacht, in Fransche regeeringskringen toch een duidelijke katterigheid teweeg heeft geroepen. Men ziet zonder optimisme den weerslag van deze bruuske oplossing op de besprekingen te Genève onder het oog. Men vreest voor een levendige reactie van de zijde van de Britsche regeering.
ITALIE. — De **„Giornale d'Italia"** schrijft: „Het Italiaansche „fait accompli" kan niet meer ongedaan worden gemaakt; dat feit laat geen discussie of verandering meer toe. Het Abessynische verleden is definitief geliquideerd. Alles, wat men daartegen zou willen ondernemen, zou slechts het bewijs van een meer of minder vijandige politiek jegens Italië zijn. Tot de vele misstanden in den Volkenbond behoort ook, dat geen rekening is gehouden met het verdwijnen van een staat. Er is voorzien in een vrijwillig uittreden, maar niet in zelfmoord van een staat". **(Vorig bericht blz. 2294 B.)**

15 MEI 1936

A. VATICAAN. — De paus tegen het Communisme.
De Paus heeft op 11 Mei '36 tot een groep pelgrims uit Hongarije een rede gehouden over het communisme, waarin hij o.a. zeide: „Het is maar al te waar, dat thans evenals ten tijde van de aanvallen van de Turken op Boedapest een gemeenschappelijke vijand bestaat, het communisme, dat overal tracht door te dringen en dat ongelukkigerwijze op vele plaatsen is doorgedrongen, hier door list, daar door geweld of door bedrog, door het meest kalmeerend uiterlijk aan te nemen. Velen hebben zich laten bedriegen en zien niet het gemeenschappelijk gevaar, dat allen bedreigt en dat de vernietiging van de sociale orde op zijn program heeft staan.
Gij hoopt op den heiligen stoel, wij hopen op de Goddelijke barmhartigheid, wanneer we zooveel blindheid zien in de wereld tegenover dit onmetelijk gevaar, wanneer wij zien, dat zij, die zich moesten vereenigen om niet alleen Godsdienst, doch ook de beschaving te verdedigen, in hun plicht tekort schieten. (Osservatore Romano) **(V. b. Paus Pius XI 2273 E.)**

B. SPANJE. — Kabinet Casares Quiroga gevormd. —
Casares Quiroga, die in het kabinet Azaña minister van Binnenlandsche Zaken en Openbare Werken is geweest, heeft op 13 Mei '36 het volgende kabinet gevormd:
Premier en Oorlog: Casares Quiroga (links-republikein).
Marine: José-Giral (links-republikein).
Justitie: Blasco Garzon (republikeinsche unie).
Binnenlandsche Zaken: Juan Moles (links-republikein).
Openbare Werken: Antonio Velao (links-republikein).
Onderwijs: Francisco Barnes (links-republikein).
Landbouw: Mariano Ruiz Funes (links-republikein).
Financiën: Enrique Ramos (links-republikein).
Buitenlandsche Zaken: Augusto Barcia (links-republikein).
Handel en Nijverheid: Alvarez Buylla (republikeinsche unie).
Arbeid: Juan Lluhi (links-Catalaansch).
Verkeerswezen: Giner de los Rios (republikeinsche unie).
Onderstaatssecretaris van den premier is Carlos Espla.
In het ministerie zitten overwegend aanhangers van den president Azaña, die, zooals bekend, tot de linksrepublikeinen behoort; de meeste ministers hadden zitting in Azaña's kabinet, dat door zijn benoeming tot president demissionnair was geworden. Alleen de ministers van Binnenlandsche Zaken, Openbare Werken, Onderwijs, Arbeid en Verkeer zijn nieuwe figuren. (El Sol) **(Vorig bericht blz. 2185 C.)**

C. VATICAAN. — De wereldtentoonstelling van de R.K. Pers. —
Op 13 Mei heeft Z. H. de Paus op plechtige wijze de Vaticaansche wereldtentoonstelling voor de katholieke pers geopend, welke georganiseerd is ter gelegenheid van het 75-jarig jubilé van de „Osservatore Romano".
De Paus had hiertoe zijn naamdag, het feest van den heiligen Achilles uitgekozen.
Op deze tentoonstelling is de katholieke pers van 113 landen vertegenwoordigd, alleen Duitschland ontbreekt.
Tot de meest verzorgde afdeelingen mag zonder twijfel ook de Nederlandsche gerekend worden. Nergens ter wereld is de katholieke pers zoo gedifferentieerd als in Nederland.
De groote sociale organisaties in Nederland, de missiewerken en de katholieke jeugdbeweging hadden een rijke verscheidenheid van publicaties ingezonden. De katholieken exposeerden met hun oudste en jongste dagbladleggers, extranummers en andere bijzonderheden. Op deskundige wijze was alles gerangschikt in een der grootste expositieruimten, waarvoor de architect Melis uit Amsterdam decoraties en inrichting verzorgd had.
Reeds vroeg was de groote aula, waarin de cortile herschapen is, gevuld met voor de plechtigheid genoodigden.
Om kwart voor elf 's morgens verliet de H. Vader zijn vertrekken en daalde, vergezeld van zijn anticamera, af tot de eerste loggia, doorliep het museum Lapidarium en de nieuwe vleugels. Daar werd de H. Vader gehuldigd door het uitvoerend comité, waarna hij de groote aula binnentrad. Hier waren om Z. H. te begroeten aanwezig de kardinalen, het corps diplomatique, de ridderschap van Malta, de gouverneur van Vaticaanstad, het Pauselijk Hof, de vertegenwoordigers der curie, ordes en religieuse instituten, van het gouvernement, en de presidenten der nationale comité's en verschillende leden dezer comité's.
Z. H. Exc. Mgr. A. F. Diepen, bisschop van 's-Hertogenbosch en ruim driehonderd Nederlanders, waaronder vele priesters, brengen een bezoek aan de tentoonstelling. (De Tijd)

D. SURINAME. — Begrooting verworpen. —
De Koloniale Staten van Suriname verwierpen de begrooting, als protest tegen het hun voortdurend negeeren in belangrijke aangelegenheden.
Zij zonden een telegrafisch verzoek aan de Staten-Generaal om het wetsontwerp inzake de reorganisatie van den vaartuigendienst in Suriname, omtrent welk wetsontwerp zij niet zijn gehoord, aan te houden totdat zij in de gelegenheid zijn gesteld hun oordeel over deze kwestie kenbaar te maken. De koloniale staten beschouwen deze reorganisatie als nadeelig voor de Nederlandsche financiën en voor Suriname.
(Het wetsontwerp inzake de reorganisatie van den vaartuigendienst in Suriname is inmiddels door de Tweede Kamer aangenomen). (Aneta)
(Vor. ber. Begrooting 2189 B.)

E. SPANJE. — President Manuel Azaña beëedigd. - Levensloop. - Een stuk Spaansche geschiedenis der laatste jaren. —
De nieuwe president Azaña, is op 11 Mei '36 in een plechtige zitting van het parlement beëedigd.
Het corps diplomatique en verschillende autoriteiten waren aanwezig. Na de plechtigheid defileerden de troepen voor den nieuwen president, die vervolgens zijn ambt aanvaardde.
De waarnemende minister-president heeft den president het ontslag van het kabinet aangeboden.

Levensloop van Manuel Azaña.
Zes-en-vijftig jaar is Manuel Azaña, die thans tot tweeden president der tweede Spaansche republiek, welken den 14den April 1931 werd uitgeroepen, is gekozen. Hij werd in Alcala de Henares geboren, studeerde rechten en werd advocaat. Als publicist echter, en schrijver van politieke essays in dagbladen en tijdschriften, maakte hij naam. Ook op literair gebied geniet hij groote vermaardheid; de door hem vervaardigde nieuwe Bijbelvertaling geldt als een klassiek werk der Spaansche literatuur. In 1926 verwierf hij met zijn boek over „Het Leven van Juan Valera" den nationalen prijs voor letterkunde.
Als lid der Cortes behoorde hij tot aan den staatsgreep van Primo de Rivera (1923), tot de Reformistische Partij; daarna trad hij tot de Republikeinen toe en werd leider der „Acción Republicana".

In het eerste republikeinsche kabinet-Zamora, na den val der monarchie, werd hij minister van Oorlog. Na het aftreden van Zamora, tengevolge van een aanneming van het grondwetsartikel inzake de ontbinding der religieuze orden en de afschaffing van de officieele Staatskerk, nam Azaña het minister-presidentschap op zich. Reeds enkele maanden later viel ook zijn kabinet en maakte plaats voor dat van Lerroux.
In de woelige periode van 1932 tot 1934 is Azaña meermalen aan het bewind geweest. In Mei 1932 kondigde hij de autonomie van Catalonië af in het kader van het Spaansche staatsverband. De onlusten van Februari 1933, die zulk een bloedig verloop hadden, vielen onder zijn bewind voor. Hij ging heen, keerde echter spoedig weer terug.
In April 1934 stichtte Azaña een nieuwe partij, „De Republikeinsche Linksche Liga", welke een fusie was tusschen de Republikeinsche actie, de Galicische Republikeinen en de Onafhankelijke Radicaal-Socialisten.
In 1934 werd Azaña gearresteerd onder beschuldiging ten tijde van zijn minister-presidentschap het smokkelen van wapenen, met het oog op een toekomstige „roode revolutie", te hebben bevorderd, bij den opstand in Catalonië een rol te hebben gespeeld en de hand te hebben gehad in de revolutionnaire beweging in Asturië. Hij werd echter, na geruimen tijd in hechtenis te hebben gezeten, door het Hooggerechtshof vrijgesproken.
De jongste verkiezingen brachten Azaña opnieuw aan het bewind. In Februari van dit jaar vormde hij zijn kabinet, dat tot zijn thans afgekomen benoeming tot hoofd van den staat is aangebleven. (El Sol) **(V. b. 2294 A.; Photo 2185 C.)**

A. **EGYPTE. — Parlementsverkiezingen. - Regentschap. - Kabinet afgetreden en Kabinet-Nahas Pasja gevormd. —**
Op 2 Mei '36 zijn de verkiezingen voor de nieuwe Kamer gehouden.
Krachtens een tusschen de partijen getroffen stembusafspraak zou de Wafd, die voor onafhankelijkheid van Egypte binnen het kader van een bondgenootschap met Engeland strijdt, omstreeks driekwart van alle zetels bezetten. De overige zetels zullen de constitutioneele liberalen, de fascistisch georiënteerde volkspartij, de gematigde partij en de extreme nationalisten onder elkaar te verdeelen krijgen. Slechts de laatstgenoemde groep is niet bij het stembusaccoord betrokken.
Het resultaat is, dat 163 zetels door de Wafd-partij, 40 zetels door de tegenpartij en 14 door de onafhankelijken zullen worden bezet.

Het Egyptische parlement, dat sedert 23 Juni 1930 niet heeft vergaderd, is op 8 Mei '36 in plechtige zitting bijeengekomen om kennis te nemen van het politieke testament van nu wijlen koning Foead, en voor het benoemen van een regentschapsraad. De zitting werd geopend door Amin Tehia Pasja, die woorden van herinnering aan koning Foead en woorden van huldebetoon jegens koning Faroek sprak. Onder luiden bijval riep hij Faroek tot koning uit. Vervolgens werd de eed afgelegd.
Koning Foead heeft in zijn testament Nessim Pasja, oud-premier, Adly Eghen Pasja, oud-minister en Mahmoed Fakhr Pasja, diplomatiek vertegenwoordiger te Parijs, als regenten aangewezen. Adly Eghen is intusschen overleden.
Het parlement wees met algemeene stemmen als leden van den regentschapsraad andere personen aan dan die, in het testament van Foead genoemd en wel prins Mohamad Aly, zoon van den overleden ex-Khedive, Aziz Ezzet Pasja en Sjerif Sabri Pasja. Deze drie personen zullen het bewind voeren zoolang koning Faroek minderjarig is.
Het Kabinet is afgetreden. De leider der Wafd-partij, Nahas Pasja, heeft opdracht ontvangen tot het vormen van een nieuw kabinet, waarin hij geslaagd is. Het bestaat geheel uit leden van de Wafd-partij. Nahas Pasja neemt zelf de portefeuille van Binnenlandsche Zaken en die van Volksgezondheid, naast het voorzitterschap van den ministerraad.
De overige portefeuilles zijn als volgt verdeeld: Financiën, Makram Ebeid; Buitenlandsche Zaken, Wasyf Pasja Ghali; Oorlog en Marine, Lewa Ali Pasja Fahmi. (Al Ahram)
(Vor. ber. Kabinet 2157 B; Parlement 1595 E.)

B. **ABESSYNISCH-ITALIAANSCH CONFLICT. — 15 Mei — De Nederlandsche Ambulance. —**
Jhr. dr. J. N. van der Does en dr. Colaço Belmonte zijn in Nederland teruggekeerd. Jhr. dr. van der Does, die naast dr. Winckel de leiding heeft gehad van de Nederlandsche Roode Kruis Ambulance in Abessynië, deelde mede, dat na den overval op dr. v. Schelven en op de leden der ambulance, die bij hem waren, waarbij groote voorraden levensmiddelen en verbandstoffen verloren gingen, het niet mogelijk was het Roode Kruis-werk behoorlijk voort te zetten. Toch heeft het Nederlandsche Roode Kruis veel nuttig werk verricht. Toen jhr. dr. v. d. Does het basishospitaal te Dessie verliet, waren er 140 patiënten. Dr. Colaço Belmonte deelde mede, dat de Abessyniërs in den grond een lafhartig en leugenachtig volk zijn. Zij zijn karakterloos en hebben geen gevoel voor orde en tucht. Daarbij is — op enkele hooge uitzonderingen na — iedereen analphabeet en van een verbluffende onkunde tegenover technische zaken.
Niemand is er te vertrouwen en zelfs de paters Lazaristen, die reeds 15 jaar in Dessie wonen, waren niet eens veilig.
Naar verluidt is het overgroote deel van het materiaal van het Nederlandsche Roode Kruis verloren gegaan. (A. N. P.) **(Vor. ber. Abess.-Ital. Conflict 2299 H.; Nederl. Ambulance 2268 B.)**

C. **OOSTENRIJK. — Nieuw ministerie gevormd. - Prins Starhemberg uitgeschakeld. - Dr. Schuschnigg blijft Bondskanselier. —**
In den nacht van 14 Mei '36 begaven bondskanselier dr. Schuschnigg en vice-kanselier Starhemberg zich naar president Miklas. Dr. Schuschnigg bood zijn ontslag aan, dat Miklas tot het geheele kabinet uitbreidde. Dr. Schuschnigg werd met de vorming van een nieuw ministerie belast.
Eenige uren later werd het nieuwe kabinet gepubliceerd, waarin dr. Schuschnigg bondskanselier en minister van Buitenlandsche Zaken en Oorlog is.
Prins Starhemberg heeft in dit kabinet geen zitting meer. Dr. Schuschnigg heeft ook de leiding van het Vaderlandsche Front van Starhemberg overgenomen.
De nieuwe Oostenrijksche regeering is als volgt samengesteld:
Dr. Schuschnigg: bondskanselier, minister van Buitenlandsche Zaken en Landsverdediging.
Von Baar-Bahrenfels (Heimatschutz): vice-kanselier, minister van Binnenlandsche Zaken en Veiligheid.
Hammerstein-Equord (Christ.-soc.): minister van Justitie.
Dr. Pernter (Christ.-soc.): minister van Onderwijs.
Stockinger (Christ.-soc.): minister van Handel en Verkeer.
Dr. Draxler (Heimatschutz): minister van Financiën.
Resch (Christ.-soc.): minister van Sociale Zaken.
Het ministerie van Landbouw wordt voorloopig niet bezet.
Verder werden twee staatssecretarissen benoemd en wel voor Landsverdediging: infanterie-generaal Zehner, terwijl Zernatto staatssecretaris voor speciale diensten wordt.

Starhemberg, Berger Waldenegg, Dobretsberger en Strobl verdwijnen uit de Regeering.
Het incident van 10 Mei '36 te Weenen is niet zonder gevolgen gebleven. Aldaar had Bondskanselier Schuschnigg deelgenomen aan het Meifeest van den „Freiheitsbund" (organisatie der Christelijke arbeiders) van Kunschak en van zijn eigen „Sturmschare", die hij practisch reeds heeft ontwapend, om door dit voorbeeld een einde te maken aan de eeuwige fronde der Oostenrijksche „Heimwhere", die onder het opperbevel van Starhemberg staan.
In een kleine provinciestad verklaarde prins Starhemberg echter veertien dagen geleden, dat de weg tot ontbinding van de „Heimwehre" slechts over zijn lijk kon gaan. Men twijfelde er toen nog aan, of dit werkelijk ernstig was gemeend. Op 10 Mei hield deze twijfel ondubbelzinnig op. Al dan niet over het hoofd van Starhemberg heen hebben op dien dag de „Heimwehre" geprobeerd, om de door den Bondskanselier geleide betooging der beide andere bonden, welke met haar in de toekomst samen de vrijwillige militie zullen moeten vormen, te verstoren en onmogelijk te maken. Dit was dus een publieke demonstratie tegen het hoofd der regeering. De politie rekende een kleine honderd Heimwehrlieden (in uniform) in. Starhemberg bemoeide zich er direct mee en liet ze op vrijen voet zetten, na hun een „vermaning tot orde en rust" te hebben toegediend. Hij beweerde, dat „onverzoenlijke elementen zich hadden laten verleiden tot hinderende betoogingen en dat hij ze ter verantwoording zou roepen."
Algemeen zag men in, dat hiermede het incident niet ongedaan was gemaakt, wilde het prestige van Schuschnigg niet hopeloos te niet gaan. De Bondskanselier, die in gewone tijden een wat schuchteren en aarzelenden indruk maakt, kan in buitengewone tijden met ijzeren energie optreden, wat hij bewees na den moord op Dollfuss. Ook thans toonde hij deze energie en zette prins Starhemberg eenvoudig aan den dijk. Hij vormde een nieuwe regeering zonder prins Starhemberg en gaf aan deze regeering een cachet geheel tegen den geest van dezen ultra-fascistischen man in.
Het conflict Starhemberg-Schuschnigg loopt niet alleen over de ontwapening der „Heimwehre", maar vooral en het diepst over den staatsvorm. De prins is fascist. Ter gelegenheid van de Italiaansche overwinning op Abessynië zond Starhemberg een telegram aan den Duce, waarin hij o.a. de fascistische zege over democratische oneerlijkheid en huichelarij en over dema-

gogische leugenachtigheid verheerlijkte. De Bondskanselier, die, hoewel vasthoudend aan een autoritaire regeering, zich wil oriënteeren naar het Westen, langzaam aan de volksvrijheden wil herstellen en vooral een nieuwe sociale richting wenscht te inaugureeren, was reeds lang van plan geweest, Starhemberg te breidelen. Men verwachtte dat dit in het najaar zou gebeuren. Hij heeft nu het incident van 10 Mei aangegrepen, om meteen geheel schoon schip te maken. Zijn nieuwe regeering heeft op de allereerste plaats een Christelijk-socialen inslag en laat voorts een gematigde regeeringsrichting vermoeden.
Bondskanselier Schuschnigg heeft op 14 Mei een telegram gezonden aan Mussolini, waarin hij verklaart, dat de nieuwe regeering de vriendschappelijke betrekkingen tot Italië wenscht te handhaven en vasthoudt aan het protocol van Rome.
(Reichspost- A. N. P.)
(Vor. ber. Kabinet 2185 E.; Dr. Schuschnigg 2141 G.; Prins Starhemberg 2055 G.; Berger-Waldenegg 2005 A.; Heimwehr 2283 F.)

A. **AMSTERDAM. — Werkloosheid. - Manifest aan de burgerij. —**
In de op 14 Mei '36 ten stadhuize, in de raadszaal gehouden zitting van de commissie van advies tot bestrijding van de werkloosheid, waartoe ook de raadsleden waren uitgenoodigd, heeft de burgemeester het volgende manifest in zake de werkloosheid aan de burgerij uitgevaardigd:

MANIFEST

AAN DE BURGERIJ VAN AMSTERDAM!

Dat onze Stad sinds 1929 in zeer ernstige en steeds toenemende mate door werkloosheid geteisterd wordt, mag van algemeene bekendheid worden geacht.
Dit verschijnsel legt de burgerij drukkende lasten op. Het steunbedrag over het jaar 1935 was méér dan 25 millioen gulden.
Hoewel de oorzaken van de crisis niet door de plaatselijke overheid kunnen worden opgeheven, doet deze in samenwerking met de Regeering het uiterste om tot werkverruiming te komen. Groote werken zijn thans reeds in uitvoering, andere zullen zeer spoedig tot uitvoering worden gebracht. Daarnaast moet het van het grootste belang worden geacht, dat ook de burgerij actief medewerkt aan de bestrijding van de werkloosheid. Reeds verleende een aantal burgers deze medewerking, doordat zij bereid waren, zitting te nemen in een door Burgemeester en Wethouders benoemde Commissie van advies in zake bestrijding van de werkloosheid.

Deze Commissie wenscht de aandacht te vestigen op het feit, dat vele burgers in staat zijn tot werkverruiming bij te dragen.

Burgemeester en Wethouders meenen deze gedachte ten zeerste te moeten ondersteunen en achten het van het grootste belang, dat de geheele bevolking van de beteekenis daarvan doordrongen wordt.
Ook U kunt nog vandaag daaraan medewerken. Ziet in Uw woning, Uw werkplaats, Uw fabriek rond en besluit nog heden, dàt noodige te doen verrichten, dat gij al lang, al te lang, hebt uitgesteld!
Elke arbeid, van welken omvang ook, is welkom!
Tracht zooveel mogelijk arbeiders in Uw bedrijf te plaatsen en schenkt daarbij aandacht aan den nood der jongere werkloozen. Denkt aan de vele kunstenaars, die in moeilijkheden verkeeren. Laat geen middelen ongebruikt liggen, doch bevordert, dat deze aan het scheppen van werkgelegenheid ten goede komen. Maakt U bewust, dat uitbreiding van de werkgelegenheid leidt tot verhooging van de koopkracht en dat de geheele burgerij daarvan de vruchten zal plukken.
Helpt mede een stoot te geven, die ons uit den noodlottigen cirkelgang, welke tot steeds dieperen economischen neergang voert, kan leiden.

Burgers van Amsterdam, staat schouder aan schouder in den strijd tegen de werkloosheid!
Besluit nog heden tot die werkzaamheden, tot die vernieuwingen, tot die herstellingen, welke binnen het bereik van Uw beurs vallen, en die U, om welke redenen dan ook, tot nu toe uitstelde!

De nood is groot!
Helpt Uw medeburger aan arbeid, welke mede de grondslag is van geluk en welvaart!

Amsterdam, 14 Mei 1936.

Burgemeester en Wethouders van Amsterdam,

De Commissie van advies tot bestrijding van de werkloosheid,
S. RODRIGUES DE MIRANDA, voorzitter
F. VAN MEURS
JAC. RUSTIGE

de Secretaris,

H. J. VAN DER AA, P. C. ADRIAN, A. ANDRIESSE, G. J. J. BOTH, GOTTFR. H. CRONE, Ir. N. H. DAMME, W. F. DETIGER, P. VAN ECK, D. P. D. FABIUS, P. R. FENENGA, Prof. Dr. H. FRIJDA, D. GOEDKOOP Dzn., D. HUDIG L. Jzn., G. J. JONG, Mr. H. F. VAN LEEUWEN, Dr. W. LULOFS, Ir. W. MAAS GEESTERANUS, B. T. W. PARSON, A. DE RUYTER, Ir. W. N. T. THIJSSEN, W. WESSEL Bzn., J. W. WILLEMSEN

(Vorig bericht blz. 2246 B.)

B. **POLEN. — Kabinet-Koscialkowski afgetreden. - Kabinet Skladkowski gevormd. —**
De regeering-Koscialkowski heeft op 15 Mei '36 den president der republiek haar ontslag aangeboden. De president heeft dat aanvaard en generaal Skladkowski belast met de vorming van een nieuw cabinet.

De oorzaken der kabinetscrisis ziet men eenerzijds in de ontwikkeling van den economischen toestand, die tenslotte geleid heeft tot deviezencontrôle en verschillende handelsmaatregelen, anderzijds hebben de ernstige werkloozen-onlusten, die onder meer te Krakau en Lemberg hebben plaats gehad, de kwestie van een energieke bestrijding der werkloosheid naar voren gebracht.
Nader wordt gemeld, dat Skladkowski geslaagd is in de vorming eener nieuwe regeering.
De samenstelling is als volgt:
Minister-president en minister van Binnenlandsche Zaken, generaal Felicien Slowoj Skladkowski.
Witold Grabowski vervangt Michalowski als minister van Justitie.
Roman vervangt generaal Goreck als minister van Handel en Industrie.
Koscialkowski, oud-premier, vervangt Jaszczolt als minister van Arbeid en Sociale Zaken.
De overige ministeries blijven ongewijzigd.
Financiën, Eugene Kwiatkowski; Oorlog, generaal Thadu Kaspzzuscki; Buitenl. Zaken, Joseph Beck; Onderwijs, Swientoslawski; Landbouw, Jules Poniatowski; Verkeer, Jules Ulrych; P.T.T., Emile Kalinski. (Polska Agencia Telegraficzna)
(Vor. ber. Kabinet 2000 C.)

16 MEI 1936

C. **LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig besproken zijn. - Onze wekelijksche opgave. —**
Amerikaansch: Zora Neale Hurston — „Jonah's Gourdvine". (J. B. Lippencott & Co., Philadelphia)
Duitsch: Rudolf Hans Bartsch — „Der grosse Traum der kleinen Wienerin". (Das Berglandbuch, Salzburg, 1936)
Waldemar Bonsels — „Der Reiter in der Wüste". (Deutsche Verlags-Anstalt, Stuttgart 1936)
Engelsch: A. J. Cronin — „The Stars look down". (Gollancz)
E. M. Delafield — „Faster! Faster !" (Harper's, London 1936)
Fransch: Claire et Line Droze — „La Foire aux Maris". (Flammarion, Paris)
J. Kessel — „La Passante du Sans-Souci". (Gallimard)
N. Serran — „Un Frère de Loti". (Gustave Viaud) (Nouvelles Edit. Latines, Paris)
Italiaansch: Mario Alberto — „L'Irredentismo senza romanticismi".
Angelo Bramini — „Gesù e i soldati, Meditazione dal Vangelo". (A. V. E., Roma)
Nederlandsch: Fenna de Meyier — „Het leven gaat door". (Meulenhoff, A'dam)
M. C. van Zeggelen — „Een liefde in Kennemerland". (Meulenhoff, A'dam)
Noorsch: Dagmar Edqvist — „Tre menn og Cecilia". (Gyldendal Norsk Forlag, Oslo)
Thorton Wilder — „Til himlen vil jeg fare". (Gyldental Norsk Forlag, Oslo)
Spaansch: J. Izquierdo Ortega — „Filosofia espaňola". (Ediciones Argos, Madrid, 1935)
(Red. K. H. A.) **(Vorig bericht blz. 2293 F.)**

D. **LUCHTVAART. — Amy Mollison. - Recordvlucht Engeland-Kaapstad-Engeland. —**
Amy Mollison, die op 4 Mei '36 om negen uur te Gravesend opsteeg met bestemming naar Kaapstad en met het doel het record voor de snelste solo-vlucht naar de Kaap weer op haar naam te brengen, heeft haar doel bereikt. Zij is op 7 Mei '36 om half vijf 's middags te Kaapstad aangekomen en heeft het record, dat zij in November 1932 veroverde, doch dat Tommy Rose haar ontnam, toen hij den tocht aflegde in 3 dagen, 17 uur en 38 minuten, weer op haar naam gebracht.
Op 10 Mei, om 22 uur 19 min. (plaatselijken tijd) is de aviatrice wederom gestart voor haar thuisvlucht, die eveneens in recordtijd plaats vond. Zij arriveerde op 15 Mei om 13.36 te Croydon, en volbracht hierdoor de vlucht Kaapstad-Croydon in 4 dagen, 16 uur 18 minuten. Het record van Tommy Rose werd met 1 dag 14 uur en 39 minuten verbeterd.
Amy Mollison volbracht de vlucht Engeland-Kaapstad-Engeland in 7 dagen, 22 uur, 43 minuten, hetgeen eveneens een nieuw record beteekent.
(Daily Telegraph) **(V. b. Londen-Kaapstad 2183 E.; Kaapstad-Londen 2046 E.)**

A. **Economische toestand in 1935.** —
Wij ontleenen aan het jaarverslag der Nederlandsche Handel-Maatschappij over 1935 het volgende:
Straits Settlements. — Het afgeloopen jaar beteekende voor deze gewesten een tijdperk van voortgezet herstel. De economische toestand, waarin reeds gedurende het jaar 1934 verbetering was gekomen, bleef zich in gunstigen zin ontwikkelen. Het verhoogde prijsniveau voor de beide voor deze gewesten zoo belangrijke stapelproducten rubber en tin, dat zich goed kon handhaven, gepaard aan een merkbare verbetering van de statistische posities en aan een verhooging van de handelsomzetten droegen er toe bij den algemeenen welstand van deze gewesten verder gunstig te beïnvloeden. De inheemsche bevolking ondervond eveneens de verbetering van de conjunctuur, hetgeen tot uiting kwam in het verminderde aanbod van goud uit het binnenland. Het goud, dat thans nog via Penang en Singapore zijn weg naar Europa vindt, is hoofdzakelijk uit Siam afkomstig. De gezamenlijke waarde van den im- en export nam toe. De totale omzetten bedroegen $ 1.037.013.635 tegen $ 1.004.419.000 over het jaar 1934. Van deze toeneming kwam $ 26.357.000 op rekening van den export en $ 6.237.000 op die van den import.
Omtrent de financieele positie van de Straits Settlements valt te vermelden, dat de inkomsten in 1934 wederom meer bedroegen dan aanvankelijk was geraamd, terwijl de uitgaven beneden de begrooting bleven.

Britsch-Indië. — In het algemeen kan van den economischen toestand van Britsch-Indië worden gezegd, dat de opleving, die tegen het eind van 1934 waarneembaar was, zich in 1935 niet heeft voortgezet. Wel kan worden gewezen op een prijsverbetering van sommige producten, zooals rijst en katoen, terwijl de exporten een stijgende lijn lieten zien, doch tegelijkertijd namen de importen in sterkere mate toe. Het actieve saldo der handelsbalans, dat op het einde van het financieele jaar 1934/35, d.w.z. 31 Maart a.p., in vergelijking met 1933/34 sterk was teruggeloopen, kon zich in de resteerende maanden van 1935 nog slechts weinig herstellen. De voortdurende stroom van goudexporten was voorts een bewijs, dat de groote massa der landelijke bevolking in het verbouwen van producten nauwelijks een bestaan vond en op haar reserves teerde. De val in den aanvankelijk door de Amerikaansche politiek opgedreven zilverprijs is speculanten, doch ook bona fide beleggers, tot tweemaal toe op groote verliezen komen te staan, evenals de krach in jute-aandeelen in Juli/Augustus als gevolg van de moeilijkheden dezer industrie in Bengalen.
Het met suikerriet beplante areaal wordt geschat op 3.679.000 acres tegen 3.471.000 in 1934/35, zijnde een vermeerdering met ca. 6%. De vooruitzichten voor het te velde staande riet zijn gunstig. De productie van fabriekssuiker bedroeg in 1934/35 578.000 ton en wordt voor 1935/36 op 650.000 ton geschat. Het aantal fabrieken bedroeg in 1934/35 130 tegen 112 in 1933/34; in 1935/36 zullen waarschijnlijk nog dertig nieuwe fabrieken in bedrijf worden gesteld.
De importen van suiker bedroegen in 1934/35 223.000 ton tegen 261.000 ton in 1933/34. Het aandeel van Java resp. 176.000 ton en 195.000 ton.
De goudexporten vormden een grooten steun voor het handhaven van de Rupeewaarde, uitgedrukt in Sterling. Men hoort den laatsten tijd overigens weinig meer spreken over verlaging dier waarde van 1 sh. 6 d. tot 1 sh. 4 d., een wensch van de nationalisten, die daarvan verhooging van het prijsniveau verwachten.

China. — Het jaar 1935 was voor China wederom geenszins een jaar van voorspoed. Een reeks van economische tegenslagen, natuurrampen, binnenlandsche politieke onlusten en buitenlandsche agressie troffen de jonge Chineesche Republiek als nimmer te voren in den loop van haar 24-jarig bestaan.
Op financieel gebied is het definitief verlaten van den zilveren standaard door China wel van het grootste belang.
De theeoogst was, zoowel voor de groene als de zwarte soorten, kleiner dan het jaar te voren.
Zoowel de voorjaars- als de najaarsoogst van de zijde-cocon vielen zeer bevredigend uit, terwijl ook de kwaliteit gunstig afstak ten opzichte van het 1934-product. De totale oogst wordt circa 30% hooger geraamd dan het jaar te voren.
Evenals in het voorgaande jaar was de China-markt voor Java-suiker in 1935 van weinig belang. De importen liepen met circa 15.000 ton terug van 71.588 ton tot 56.777 ton. Zoolang men de buitensporig hooge invoerrechten handhaaft, blijft het artikel voor de groote massa onbereikbaar. De vooruitzichten voor 1936 zijn in dit opzicht verre van bemoedigend.
De buitenlandsche handel van Shanghai verminderde met 8½% ten opzichte van het vorige jaar. Deze achteruitgang kwam op rekening van de importen, welke met 15.2% achteruitliepen. De exporten daarentegen gaven een vooruitgang van 6.1% te zien.
De zilvervoorraad te Sjanghai liep in den loop van 1935 van N. $ 335.000.000 terug tot N. $ 275.600.000.

OOST-AZIË

Japan. — Ongetwijfeld zal 1935 voor Japans industrie en export als een der levendigste jaren geboekstaafd blijven. Werd vroeger reeds van verschillende zijden de meening verkondigd, dat het maximum van Japan's prestaties op dit gebied reeds zou zijn bereikt, door een geweldige krachtsontplooiing wist Japan deze verder op te voeren. Gemakkelijk had Japan het hierbij niet, want nog immer, en stellig niet minder dan vroeger, werden aan den afzet van zijn goederen en producten in alle landen der wereld moeilijkheden in den weg gelegd.
De tusschen Nederl.-Indië en Japan hangende vraagstukken wachten nog steeds op een oplossing. De door Japan in zijn buitenlandschen handel behaalde successen waren voor een niet gering deel te danken aan de stelselmatige wijze, waarop bij het zoeken naar nieuwe afzetgebieden te werk werd gegaan. Een uitgebreid corps van handelsattaché's en de opgerichte exportverbonden, de z.g. „export guilds", speelden hierbij een voorname rol.
In de diverse industrieën heerschte over het algemeen zeer groote bedrijvigheid. De door verschillende landen genomen afweermaatregelen leidden echter ten aanzien van sommige artikelen, vooral van kunstzijde, tot overproductie.
De regeeringsbemoeienis uitte zich o.a. in het streven, alle particuliere instellingen op het gebied van de ijzer- en staalindustrie onder te brengen in één centraal instituut, t.w. de „Nippon Iron Manufacturing Co.".
Voor de scheepsbouwindustrie was 1935 een zeer levendig jaar. De drukte op de scheepswerven kreeg zulk een omvang, dat op het einde van 1935 vele hellingen reeds voor 1936 waren volgeboekt en geen nieuwe orders meer konden worden aangenomen.
De goudreserve van de circulatiebank vermeerderde van Yen 466.338.000 op het einde van 1934 tot Yen 504.000.000 ultimo 1935. De vermeerdering werd verkregen door aankoopen in de open markt.
De scheepvaart heeft geen ongunstig jaar achter den rug. Het inkomen uit vrachten wordt op Yen 144 millioen aangenomen tegen Yen 120 millioen in 1934. Een der factoren, welke tot een verhoogde activiteit bijdroegen, was het uitbreken van het conflict tusschen Italië en Abessynië.
Onder Nederlandsche vlag werden te Kobe gedurende 1935 ingeklaard 79 schepen metende 363.000 ton, tegen 80 schepen metende 345.000 ton in 1934.

(Vorig bericht blz. 1933 A.)

A. **CHINA. — Smokkelarij. —**
Het verlies van inkomsten uit invoerrechten in Tientsin en Tsjen-Wan-Tao (Noord-China) bedroeg van 1 Aug. 1935 tot einde Maart 1936 ongeveer 14 millioen dollar. (Sin Pau)

B. **CATALONIE. — Catalaansch statuut hersteld. —**
De „Gaceta de Madrid" publiceert een decreet, waarbij de regeeringsbesluiten naar aanleiding van de wet van 2 Januari 1935, die de toepassing van het Catalaansch autonoom statuut tijdelijk opschortte, worden ingetrokken. (Gaceta de Madrid)
(Vor. ber. Catalaansch Statuut 484 G.)

C. **ITALIE. — Decreten inzake de annexatie van Abessynië en de instelling van het Keizerrijk in de Kamer en Senaat goedgekeurd. —**
De Italiaansche Kamer en Senaat hebben in buitengewone zitting geratificeerd de decreten van Mussolini betreffende de annexatie van Abessynië en de instelling van het Keizerrijk.
De voorzitter van de Kamer stelde voor, in de zaal van de Kamer een gedenkteeken te plaatsen met het inschrift: „Op den 9den Mei van het jaar 1936, van het jaar 14 van het fascistische tijdperk, stichtte Benito Mussolini het imperium". (La Stampa)
(Vorig bericht blz. 2294 B.)

D. **VOLKENBOND. — Italiaansche gedelegeerde verlaat Genève. —**
Aloisi, de Italiaansche gedelegeerde in den Volkenbondsraad, heeft op 12 Mei '36 opdracht gekregen, Genève te verlaten en is reeds te Rome teruggekeerd. Hij heeft den Volkenbondsraad demonstratief verlaten.
De Abessynische gedelegeerde, Wolde Mariam, heeft een korte verklaring afgelegd, dat Abessynië vastbesloten is, zijn onafhankelijkheid en integriteit te verdedigen. (Journal de Genève) **(V. b. 2294 G.)**

E. **NEDERLAND. — Loonen van vrouwelijk personeel in industrieele bedrijven. —**
De laatste aflevering van het Bureau v. d. Statistiek bevat cijfers over de verdiensten van arbeidsters in verschillende industrieele bedrijven in de zes grootste gemeenten van ons land en in de Zaanstreek (Zaandam inbegrepen). Voor alle bedrijven tezamen genomen was het gemiddelde uurinkomen als volgt:

	21 jaar en ouder	18—20 jaar	beneden 18 jaar
Amsterdam	35 ct.	22 ct.	11 ct.
Rotterdam	23 ct.	18 ct.	11 ct.
's-Gravenhage . . .	29 ct.	19 ct.	11 ct.
Utrecht	24 ct.	17 ct.	10 ct.
Haarlem	29 ct.	21 ct.	13 ct.
Groningen	29 ct.	20 ct.	9 ct.
Zaanstreek	29 ct.	22 ct.	16 ct.

(Centraal Bureau v. d. Statistiek) **(V. b. 2261 A.)**

F. **NEDERLAND. — Nederlandsche Dierkundige Vereeniging. —**
Op 2 Mei hield de Nederlandsche Dierkundige Vereeniging een vergadering in het nieuwe Laboratorium voor vergelijkende Physiologie te Utrecht.
Uit de vele mededeelingen citeeren wij een gedeelte der redevoering van Prof. Dr. H. J. Jordan (Utrecht), over: „Organisatie der dieren in het licht van de vergelijkende physiologie".
Het laboratorium voor vergelijkende physiologie heeft een bijzondere taak, waardoor het zich onderscheidt van physiologische laboratoria, behoorende bij de medische faculteit.
Wij willen immers de organisatie van de verschillende diergroepen leeren kennen. De weg om dit doel te bereiken is die van een grondige physiologische analyse der functies van de organen van zooveel mogelijk diersoorten. In deze causale analyse zoeken wij ons hoofdwerk. Methodisch bestaat er tusschen dit werk en het werk van den medischen physioloog geen principieel verschil. Ook wij bezigen chemische en physische methodiek om de causale eigenschappen en de bestanddeelen van de organen te leeren kennen, b.v. door analogie met de eigenschappen van niet levende stoffen.
Ook wij bezigen dus onder meer modelproeven. Onze problemen echter ontstaan uit een voorloopig inzicht in het wezen van de specifieke organisatie van bepaalde dieren. Wij trachten bepaalde eigenschappen van bepaalde weefsels te voorspellen, door ons een denkbeeld te vormen van de samenwerking van alle deelen onderling en met de factoren van het milieu, waarin de dieren leven. Als voorbeeld voor dergelijke problemen werd de vraag naar het wezen der spierfunctie bij verschillende diergroepen behandeld.
Door onze vergelijkende methode verkrijgen wij inderdaad inzicht in de organisatie van de behandelde typen wat hun motorische functies betreft. Tevens dringen wij door toepassing van deze methode dieper door in het wezen van de spierverrichting, want om de algemeene physiologie van spierfuncties te leeren kennen, is het noodig de functies van alle variëteiten van spieren te leeren kennen, die er bestaan.
Op die wijze vindt men in dit laboratorium verschillende werkzaamheden aan den gang, hetzij op biophysisch gebied (b.v. het wezen der zenuwgeleiding), dan wel op biochemisch gebied (spijsvertering en ademhaling). (Nieuwe Rotterd. Courant)

G. **ROTTERDAM. — De begrooting 1936. —**
De gemeenteraad heeft op 6 Mei '36 zonder hoofdelijke stemming de begrooting aangenomen. Het aanvankelijk geraamde tekort bedroeg *f* 17.2 millioen, en na overleg heeft de regeering toegestemd in een achterwege laten van de afschrijvingen op de oude nadeelige saldi, in totaal voor een bedrag van *f* 5.865.000.
Als bijdrage uit het werkloosheidssubsidiefonds mocht maximaal vier millioen gulden worden geraamd. De inmiddels toegepaste loonkorting brengt *f* 385.000 op, en de verschillende bezuinigingen na aftrek van tegenvallers *f* 1.565.000. Het tekort is daardoor verminderd tot *f* 4.285.000. Er zijn echter nieuwe tegenvallers, die het bedrag wederom brengen op *f* 5.440.000.
De bezuinigingsvoorstellen, die aanhangig zijn gemaakt bij de nota van wijziging en die in de raadszitting van 5 Mei '36 zijn aangenomen, zullen over de resteerende maanden van 1936 een besparing brengen van *f* 1.1 millioen. De post wachtgelden wordt uit den gewonen dienst gelicht en naar den kapitaaldienst overgebracht. Deze post bedraagt *f* 2.040.000. Het tekort van de begrooting is nu gebracht op *f* 2.3 millioen. (De Maasbode)
(Vor. ber. Begrooting 2003 H.)

H. **NEDERLAND. — Bureau voor Uitvinders. - Jaarverslag over 1935. —**
Blijkens het jaarverslag van het Bureau voor Uitvinders te Delft zijn de werkzaamheden in 1935 uitgebreid, als gevolg van een door den minister van Economische Zaken tot het bureau gericht verzoek, medewerking te willen verleenen om met behulp van een Rijkssubsidie octrooihouders, die daarvoor in aanmerking kwamen, financieel te helpen bij het betalen van hun jaarcijns. Het bureau onderzoekt of in bepaalde gevallen tot een dergelijke hulpverleening kan worden overgegaan. Nadat deze subsidiemogelijkheid was bekend gemaakt meldden zich 14 uitvinders tot het bureau, waarvan er ten slotte 3 financieel geholpen konden worden. De steunmaatregel geldt niet voor uitvinders, wier uitvinding nog niet door een octrooi beschermd is.
Aanvragen van 574 personen werden in het verslagjaar in behandeling genomen, wat vergeleken met vorige jaren een niet onaanzienlijken groei beteekent.
Onder de ingediende ontwerpen worden o.a. genoemd:

ettelijke brandstoflooze motoren, signaalinrichtingen voor onbewaakte overwegen, reddingsapparaten voor bemanningen in gezonken duikbooten, niet-verblindende autolampen enz. enz. Slechts aan een der inzenders meende het bestuur een subsidie te moeten toekennen. Bovendien zijn aan een 15-tal aanvragers inlichtingen verstrekt omtrent mogelijke verbeteringen aan hun vinding.
Het bestuur bleef samengesteld als volgt: ir. L. H. N. Dufour te 's-Gravenhage, voorzitter; ir. H. F. G. J. Grevers te Delft, secretaris en directeur; ir. W. K. van Oort te Groningen; ir. H. Steketee te 's-Gravenhage; A. H. W. Hellemans te Groningen en J. W. J. baron van Haersolte te Rotterdam.
(Alg. Handelsblad) **(Vor. ber. Octrooiraad 1026 A.)**

A. **NEDERL. OOST-INDIE. — Herziening koelie-ordonnantie. —**
Bij den Volksraad is ingediend een ontwerp-ordonnantie tot herziening van de koelie-ordonnantie 1931.
Op vóór of in 1921 geopende ondernemingen mag het aantal contractanten van 1 October 1936 af ten hoogste 50 pct. uitmaken van het totaal der arbeiders, van 1 Januari 1938 af ten hoogste 25 pct. Van 1 Januari 1940 af mogen geen contractanten meer op deze ondernemingen werkzaam zijn. Voor ondernemingen, geopend in 1922 tot en met 1927, moeten deze verhoudingscijfers in acht worden genomen resp. per 1 Januari van het vijftiende, het zeventiende en het negentiende jaar na de opening. Voor ondernemingen in 1928 tot en met 1930 zijn deze verhoudingscijfers in acht te nemen resp. per 1 Januari 1942, 1 Januari 1944 en 1 Jan. 1946. Op ondernemingen, welke in 1931 tot en met 1941 zijn of worden geopend, zullen met ingang van 1 Januari 1942 ten hoogste 50 pct. contractanten in dienst mogen zijn.
Het vorenstaande is mede toepasselijk op uitbreidingen, indien de bij een regeerings-verordening vast te stellen omvang, mede in verband met het noodige aantal werkkrachten, wordt overschreden.
De ordonnantie treedt op 1 October 1936 in werking. De voor dit tijdstip gesloten re-engagementscontractanten worden mede beschouwd als werkovereenkomsten in den zin der koelie-ordonnantie.
In de memorie van toelichting wordt verklaard, dat met dit ontwerp wordt voortgegaan op den in 1931 ingeslagen weg ter vervanging van den arbeid onder poenale sanctie door vrijen arbeid. Op het meerendeel der ondernemingen in de Buitengewesten, welke voor of in 1921 zijn geopend zal met ingang van 1 Januari 1940 niet meer van arbeid onder poenale sancties mogen worden gebruik gemaakt.
Het ontwerp wordt vergezeld van een toelichting der regeering op de punten, waarop van het advies van de permanente arbeidscommissie is afgeweken en van een voorloopig schema voor de verdere afschaffing van de poenale sanctie. (Aneta)

17 MEI 1936

B. **TELEVISIE. — Nieuwe vorderingen. —**
Dezer dagen zijn in het kader van een ontvangstavond bij het ministerie van Buitenlandsche Zaken te Berlijn verschillende televisie-gesprekken gevoerd tusschen de Duitsche hoofdstad en Leipzig.
Voor het eerst werden die gesprekken naar een derde plaats, n.l. naar het hotel Adlon (Berlijn), doorgezonden, waar de gasten van Buitenlandsche Zaken de gesprekken uitstekend konden verstaan en de met elkaar sprekende personen ook waarnemen.
Het eerste gesprek werd gevoerd door staatssecretaris Ohnesorge met burgemeester Gärdeler van Leipzig. Daarin deelde de heer Ohnesorge mede, dat volgend voorjaar de televisie-telefoon tusschen Berlijn en Leipzig zal worden uitgebreid naar Hamburg en München, dus over een afstand van 1000 K.M. Voorts zeide hij dat de televisie-industrie inmiddels vorderingen van beteekenis heeft gemaakt, met name door het verkleinen der apparatuur, wat een groote beweeglijkheid beduidt, zoodat men weldra ook gebeurtenissen, die zich buiten de zendruimte afspelen zal kunnen uitzenden. (Die Umschau)
(Vorig bericht blz. 2187 D.)

C. **NEDERLAND. — Stichting „Nationaal Fonds tot bevordering van de kennis der Nederlandsche beschaving". —**
Als een der zeer betreurenswaardige gevolgen van den nood van dezen tijd moeten allerlei boekwerken, die voor de wetenschap van groot belang zouden zijn, onuitgegeven blijven. Tal van doorwrochte studies blijven als manuscript liggen, omdat geen uitgever er voor te vinden is, wanneer hij niet verzekerd is van dekking van een goed deel van zijn risico.
Eenige personen hebben gemeend hierin niet te kunnen berusten. Juist in dezen tijd, nu de strijd voor het materieele bestaan vrijwel alle energie in beslag dreigt te nemen, is het naar hun meening meer dan ooit noodig het besef levendig te houden, dat slechts geestelijke waarden aan het bestaan werkelijk beteekenis kunnen geven. In het bijzonder ook uit de kennis van de vaderlandsche beschaving met haar talrijke facetten kan ons volk kracht putten.
Daarom willen zij een nationaal fonds in het leven roepen. Volgens de ontworpen statuten ligt het niet in de bedoeling, dat het fonds zelf het uitgeven van werken ter hand zal nemen. Het zal uitsluitend subsidies verleenen en wel slechts dan, wanneer alle andere middelen moeten geacht worden te zijn uitgeput.
De beoordeeling van werken, welke in aanmerking komen, geschiedt door een bestuur, waarin naast deskundigen op verschillende terreinen der beschavingsgeschiedenis, tevens zitting hebben vertegenwoordigers van hen, die de geldmiddelen beschikbaar stellen. De Koninklijke Academie van Wetenschappen, afdeeling letterkunde, heeft zich bereid verklaard zich te belasten met een zeker toezicht.
Het voorloopig bestuur bestaat uit de heeren: dr. J. Huizinga, hoogleeraar aan de rijksuniversiteit te Leiden, voorzitter; jhr. mr. D. P. M. Graswinckel, rijksarchivaris te 's-Gravenhage, onder-voorzitter; mr. J. K. van der Haagen, hoofdcommies bij het departement van onderwijs, kunsten en wetenschappen, secretaris; W. Munnix, directeur van de centrale suiker-maatschappij, te Bloemendaal, penningmeester; dr. G. J. Hoogwerff, directeur van het Nederlandsch Historisch Instituut te Rome; dr. J. Kalf, directeur van het rijksbureu voor de monumentenzorg, te 's-Gravenhage; dr. H. Schneider, directeur van het rijksbureau voor kunsthistorische en ikonografische documentatie, te 's-Gravenhage; Alf. Schröder, assuradeur te Amsterdam; dr. A. A. Smijers, hoogleeraar aan de rijksuniversiteit te Utrecht.
Voorts heeft de heer H. A. van den Steenstraten te 's-Gravenhage zich welwillend bereid verklaard, zijn medewerking als notaris te verleenen.
De secretaris (adres van Horvettestraat 53, Voorburg), is gaarne bereid desgewenscht nadere inlichtingen te verstrekken.
(Het Vaderland)

D. **LUCHTVAART. — Vliegongelukken. - Nederl. Oost-Indië. - F. C. 5 neergestort. - Sergeant Pieters gedood. —**
Op 8 Mei '36 is bij het vliegveld Salatri een F. C. 5 neergestort. De sergeant van de luchtvaart-afdeeling, leerling-vlieger H. Pieters, werd gedood. De eerste luitenant der infanterie H. Maurenbrecher, werd licht gewond.
Tijdens het mitrailleurschieten is de Fokker na in een vrille te zijn geraakt, verongelukt. Het toestel sloeg over den kop en beide inzittenden werden er uit geslingerd, waarna het toestel in brand vloog en geheel werd vernield. (Aneta) **(V. b. 2264 B.)**

E. **NEDERLAND. — Contingenteering van Koffie ingetrokken. —**
Met ingang van 12 Mei wordt ingetrokken het Koninklijk Besluit van 17 Maart 1936 (pag. 2229 B.) tot tijdelijke beperking van den invoer van koffie.
(Keesings Financieel Archief) **(Vor. ber. 2264 H.)**

F. **NEDERLAND. — Werkloosheid einde April 1936 - Vermindering. —**
Het Centraal Bureau voor de Statistiek verstrekt de volgende cijfers betreffende het aantal geheel werkloozen, bij alle organen der openbare arbeidsbemiddeling als werkzoekende ingeschreven. Hierbij zij opgemerkt, dat niet alle werkloozen in Nederland zich als werkzoekende bij de openbare arbeidsbemiddeling laten inschrijven.

Mannen.	Aantal werkloozen op het einde van		
	April '36	April '35	Maart '36
18 jaar en ouder .	381.660	344.865	392.290
Jonger dan 18 jaar	15.337	10.260	16.682
Totaal	396.997	355.125	408.972
Vrouwen.			
18 jaar en ouder .	12.372	9.036	13.295
Jonger dan 18 jaar	6.377	4.022	6.779
Totaal	18.749	13.058	20.074
Algemeen totaal .	415.746	368.183	429.046

(Centraal Bureau v. d. Statistiek) **(V. b. 2267 F.)**

G. **LORD ALLENBY OVERLEDEN. —**
Lord Allenby, die op 14 Mei '36 is overleden, werd in 1861 geboren. Hij vocht als officier in Zuid-Afrika en gedurende den Boerenoorlog nam hij deel aan het

ontzet van Kimberley. Ook de wereldoorlog vond hem op zijn post en van 1915 tot 1917 commandeerde hij het derde Engelsche leger, waarna hij het opperbevel over het leger in Egypte kreeg. Hij veroverde Palestina en een groot deel van Syrië. In December 1917 trok hij Jeruzalem, dat aan de Turken ontrukt was, binnen. In 1919 werd hij benoemd tot hoogen commissaris in Egypte, hetgeen hij tot 1925 bleef.
(Daily Mail)

A. VOLKENBOND. — Guatemala zegt lidmaatschap op. —
Guatemala heeft op 15 Mei besloten den Volkenbond te verlaten.
Ofschoon Guatemala geen enkele reden heeft opgegeven voor zijn besluit, gelooft men algemeen, dat de president van Guatemala zich solidair heeft willen toonen met Mussolini, voor wien hij een groote bewondering koestert.
Men wijst er nog op, dat Guatemala den Volkenbond nog achterstallige contributie schuldig is tot een bedrag van 150.000 goudfrancs, en dat het voor afloop van de twee opzeggingsjaren een totale schuld van ongeveer 200.000 francs zal moeten vereffenen.
(Journal de Genève)

B. PALESTINA. — Immigratie van Duitsche Joden 1933—1935. —
Van Januari 1933 tot December 1935 zijn 36.372 Joden uit Duitschland naar Palestina geëmigreerd; deze maken 70% uit van de Joodsche emigranten uit Duitschland. Van hen vestigden zich 24.500 blijvend in het land, 11.800 als toeristen. Van hen, die zich blijvend vestigden, waren 42% mannen, 36% vrouwen en 22% kinderen. Naar den ouderdom verdeeld:

tusschen	1	en	9	jaar 12.2%
„	10	en	20	„ 17.3%
„	21	en	30	„ 29.4%
„	31	en	40	„ 20.2%
„	41	en	50	„ 9.4%
„	51	en	60	„ . . . . . 6 %
„	61	en	70	„ 3.1%
„	71	jr.	en ouder	. . . . . 2.4%

(Centraalblad voor Israëlieten) **(Vor. ber. 2206 C.)**

C. NEDERL. OOST-INDIE. — De voedselvoorziening op Java. —
Naar aanleiding van de door het Volksraadslid Pranoto gestelde vragen, heeft de regeering o.a. medegedeeld, dat in een groot aantal gevallen de voedselvoorziening en voedselverdeeling door plaatselijke maatregelen werden ondervangen.
Waar het voedseltekort een grooter omvang had, is de hulp der Regeering gevraagd. In deze gevallen bestond die hulp uit:

A. 1934—1935.

a. Verstrekking van buitenlandsche rijst tegen kostprijs:
in de residentie Cheribon 850 ton ter waarde van ƒ 37.600
in de residentie Banjoemas 20 ton ter waarde van „ 1.000
in de residentie Bantam 35 ton ter waarde van „ 1.600

b. Verstrekking van buitenlandsche rijst, gratis:
in de residentie Cheribon 665 ton ter waarde van ƒ 29.600
in de residentie Banjoemas 450 ton ter waarde van „ 29.000

c. Verleening van steun in geld:
in de residentie Cheribon . . . . . ƒ 149.600
in de residentie Banjoemas . . . . . „ 49.000
in de residentie Madioen . . . . . „ 11.200
in de residentie Kediri . . . . . „ 9.150
in het regentschap Buitenzorg . . . . . „ 6.000

B. 1935—1936.

a. Verstrekking van buitenlandsche rijst, gratis:
in de residentie Cheribon 775 ton ter waarde van ƒ 32.200
in de residentie Bantam 35 ton ter waarde van . . . „ 2.000

b. Verstrekking van Java-padi, gratis:
in de residentie Cheribon 4897 ton ter waarde van ƒ 52.100

c. Verstrekking van Java-rijst, gratis:
in de residentie Cheribon 2200 ton ter waarde van ƒ 112.100
in de residentie Cheribon 400 ton ter waarde van „ 9.800

d. Verleening van steun in geld:
in de residentie Cheribon . . . . . ƒ 102.000
(Java Bode)

18 MEI 1936

D. NEDERLAND. — Werkverschaffing in Drente. —
Dezer dagen heeft de regeering de voor aankoop van het Ruiner-, Echtener-, Pesser- en Koekangerveld benoodigde gelden ter beschikking gesteld. De aankoop zal geschieden door den houtvester bij het Staatsboschbeheer te Assen. Het ligt in de bedoeling van de regeering om 1200 H.A. te bestemmen tot bosch en 600 H.A. tot den aanleg van bouw- en grasland.
Met den aanleg zijn 1.5 millioen gulden arbeidsloon gemoeid, terwijl het geheele werk, met inbegrip van aankoop grond, bouw boerderijen en aanleg harde en andere wegen, rond 2.5 millioen gulden zal vorderen. Dit werk zal gedurende ongeveer tien jaren aan een paar honderd werkloozen arbeid kunnen verschaffen.
(Nieuwsblad v. h. Noorden)
(Vor. ber. Werkverschaffing 2275 A.)

E. SURINAME. — Economische toestand. —
Uit het zoo juist verschenen jaarverslag der Surinaamsche Bank blijkt, dat het afgeloopen jaar nog uiterst moeilijk voor deze Nederlandsche kolonie is geweest en dat er nog geen sprake is van eenig herstel. Al is de totale omvang van den internationalen handel iets toegenomen, de export, die in 1934 iets was gestegen, is opnieuw gedaald en heeft een nieuw laagterecord bereikt.

	Invoer	Uitvoer
1930	ƒ 9.188.476	ƒ 8.389.803
1931	6.626.645	6.017.885
1932	5.650.259	4.616.374
1933	4.899.186	3.649.671
1934	4.758.551	3.832.363
1935	5.147.386	3.644.779

	Inkomsten	Uitgaven	Rijksbijdrage
1929 . . .	ƒ 4.443.940	ƒ 7.808.967	ƒ 3.059.176*)
1930 . . .	4.595.332	7.625.678	2.917.200*)
1931 . . .	4.118.422	7.386.739	3.268.317
1932 . . .	3.861.461	6.950.440	3.088.979
1933 . . .	3.663.620	6.746.805	3.083.185
1934 . . .	3.796.793	6.699.118	2.902.325
1935 . . .	3.849.626	6.871.242	3.021.616
1936 †) . .	4.019.728	6.681.139	2.661.411

*) Bovendien werden resp. ƒ 305.851 en ƒ 113.146 uit een leening gedekt.
†) Raming.
(Verslag Surinaamsche Bank) **(Vor. ber. 2152 E.)**

F. SPANJE. — Casares Quiroga. - Levensloop. —
De nieuwe minister-president Casares Quiroga is uit Coroña afkomstig. Te Madrid heeft hij gedurende langen tijd de advocatenpraktijk uitgeoefend. In de laatste maanden der monarchie maakte hij deel uit van het Revolutionnair Comité en werd tijdens den opstand der kapiteins Galan en Garcia Hernandez te Jaca gearresteerd. Hij werd tot een lichte gevangenisstraf veroordeeld; onmiddellijk na zijn invrijheidstelling hervatte hij zijn politieke campagne.
Aanstonds na het uitroepen der republiek vertrouwde Zamora, destijds president van het voorloopig bewind, hem de portefeuille van Marine toe. Daarna werd hij minister van Binnenlandsche Zaken en later van Justitie.
Na de verkiezingen van 1933, toen de linksche partijen de nederlaag hadden geleden, onderteekende Quiroga het manifest der Links-Republikeinen, waarin alle betrekkingen met Alcala Zamora, president der republiek, werden verbroken. Den 17den Febr. '36, na de overwinning van het Volksfront, werd Quiroga minister van Openbare Werken, vervolgens werd hij ad interim met de portefeuille van Binnenlandsche Zaken belast. In deze functie beantwoordde hij onlangs de interpellaties in de Cortes over de jongste onlusten, hetgeen zijn gezag bij de linksche partijen nog deed toenemen.
(El Sol)
(Vor. ber. Casares Quiroga 2300 B.)

A. **Z. H. EXC. MGR. J. H. G. JANSEN OVERLEDEN.** Op 17 Mei '36 is Z. H. Exc. mgr. Joannes Henricus Gerardus Jansen, oud-Aartsbisschop van Utrecht en titulair-Aartsbisschop van Selimbria, na een langdurige ziekte in het Sint Antoniusziekenhuis te Utrecht, waar Z. H. Exc. sedert 19 Juli 1935 werd verpleegd, in den ouderdom van 68 jaar overleden.

Z. H. Exc. Mgr. J. H. G. Jansen.

Mgr. Joannes Henricus Gerardus Jansen, werd op 9 Mei 1868 te Leeuwarden geboren. In October 1881 ving hij zijn gymnasiale studies te Rolduc aan. In 1887 deed hij zijn intrede in het Groot-Seminarie „Rijsenburg" te Driebergen. Op 15 Augustus 1893 werd hij priester gewijd.
In 1927 werd hij belast met de voorbereiding van de oprichting van de nieuwe parochie van het H. Hart van Jezus onder de bestaande parochie van O. L. Vrouwe ten Hemelopneming. Op 1 September 1927 werd de eerste spade in den grond gestoken. Op Tweeden Paaschdag 1928 werd de eerste steen gelegd door den deken van Utrecht, Mgr. B. A. de Wit, en op 23 Mei werd de kerk door Mgr. H. van de Wetering geconsacreerd. Van deze parochie werd pastoor Jansen in 1929 de herder.
Kort daarna volgde zijn benoeming tot deken van Utrecht.
Op 18 November stierf Mgr. H. v. d. Wetering en vaceerde de aartsbisschoppelijke zetel. Den volgenden dag werd de deken van Utrecht in een buitengewone vergadering van het kapittel benoemd tot vicaris-kapitulaar. Na vijf maanden werd door den pauselijken internuntius, Mgr. L. Schioppa, aan pastoor Jansen medegedeeld, dat hij was uitgekozen als opvolger van den stoel van St. Willibrord.
Op vijf Juni 1930, den feestdag van den H. Bonifacius, apostel der Friezen, werd hem de bisschopswijding toegediend door Z. H. Exc. Mgr. L. Schioppa, geassisteerd door Z. H. Exc. Mgr. L. Schrijnen, bisschop van Roermond en Z. H. Exc. Mgr. P. Hopmans, bisschop van Breda.
Zijn groot levenswerk mag wel genoemd worden de hervorming van de zorg voor de rijpende en rijpere jeugd.
In 1931 nam Z. H. Exc. het initiatief tot de oprichting van een klein Seminarie te Apeldoorn, dat thans voltooid is. In hetzelfde jaar wijdde hij, ter gelegenheid van de Rerum Novarumherdenking te Rome, het Nederlandsch Priestercollege in.
Op 15 Augustus werd hij te Utrecht op grootsche wijze gehuldigd bij zijn veertigjarig priesterfeest. Zijn ingespannen arbeid en zijn vele dienstreizen hadden zijn gezondheid gesloopt. Op de terugreis van het Eucharistisch Congres te Buenos Aires, in 1934, openbaarde zich een hartkwaal, die niet meer genezen is. Mgr. Jansen zag zich genoodzaakt aan Rome de benoeming te verzoeken van een coadjutor.

(De Maasbode - Dagblad v. N.-Brabant)
(Vor. ber. Mgr. J. H. G. Jansen 2216 D.)

B. **DR. NAHOEM SOKOLOW OVERLEDEN.** — De eere-voorzitter van de Zionistische wereld-organisatie, dr. Nahoem Sokolow, is op 17 Mei '36 plotseling in den leeftijd van 77 jaar te Londen overleden.
Sokolow werd te Wyzegrad in het toenmalige Russische Polen geboren. Te Warschau, waar hij zich vestigde, toen hij 21 jaar was, wijdde hij zich aanvankelijk aan de letterkunde, publiceerde eenige Hebreeuwsche werken en werd redacteur van het Hebreeuwsche weekblad „Hazefirath", dat een jaar later een dagblad werd.
Na het overlijden van den hoofdredacteur Slonimski werd hij met de geheele leiding belast en twintig jaar heeft Sokolow die functie behouden. Hij vond echter nog tijd voor tal van publicaties over Joodsche zaken. In 1896 werd hij tevens hoofdredacteur van het Poolsche weekblad „Izraelita".
Na zich bij de Zionisten te hebben aangesloten, heeft Sokolow jarenlang in woord en schrift het zionisme verdedigd. Toen de uitgave van „Hazefirath" eenigen tijd gestaakt moest worden, kwam Sokolow naar Berlijn, waar hij medewerkte aan verschillende Zionistische bladen. In 1910 keerde hij naar Warschau terug, doch hij moest die stad wegens een politiek artikel, waarvoor hij door de Russische regeering werd vervolgd, weer verlaten. Hij ging naar Berlijn en werd benoemd tot secretaris-generaal van de Zionistische wereld-organisatie en later tot lid van het hoofdbestuur dezer organisatie.

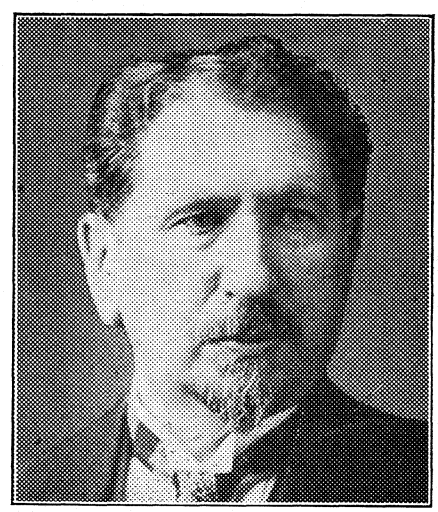

Dr. Nahoem Sokolow.

Na het uitbreken van den oorlog heeft Sokolow nog eenigen tijd in ons land vertoefd. Toen ging hij naar Londen en werkte hij in 1918 en 1919 mede aan de opstelling der Balfour-declaratie betreffende het Joodsch nationaal tehuis in Palestina.
Na het einde van den oorlog ging Sokolow als hoofd van het comité der Joodsche delegaties naar Parijs en nam deel aan de formuleering der rechten van de Joodsche minderheden, welke in de vredesverdragen zijn opgenomen, alsmede aan het tot stand komen van het Britsche mandaat over Palestina.
In 1921 werd Sokolow voorzitter der executieve van de Zionistische organisatie en later opvolger van dr. Weizmann als president der wereld-organisatie. Tevens werd hij in 1933 president van de Jewish Agency. Nagenoeg tot zijn dood is Sokolow als de leider der Zionistische wereld-organisatie actief blijven optreden. (De Telegraaf - Daily Telegraph)

19 MEI 1936

A. FRANKRIJK. — Socialistische partij. - These uiteengezet door Paul Faure. —

De secretaris-generaal der partij, Paul Faure, heeft de socialistische these uiteengezet, welke beoogt ,,het verbruik en de welvaart te ontwikkelen naar mate de rijkdommen zelf zich ontwikkelen".
De maatregelen, welke de werkloosheid zouden moeten doen verdwijnen, omvatten volgens Faure:
1. de 40-urige werkweek met behoud van het tegenwoordige loon, ook gedurende de vacanties.
2. uitvoering van groote werken ten behoeve van de nationale outillage.
Dit is een geweldig en veelomvattend plan, dat met name zal moeten omvatten de uitbreiding van het aantal sanatoria en ziekenhuizen, de opruiming van krotwoningen en de electrificatie van de provincie.
Faure zei voorts, dat men allereerst een ,,beroep" op de spaarders zou moeten doen, tot wie wij ons in het belang van het algemeen moeten wenden en in dat van de nationale verdediging. Paul Faure stelde dan de vraag, wat gedaan zou moeten worden, indien geen gehoor zou worden gegeven aan dit beroep.
Welnu, aldus vervolgde hij: ik ben van meening, dat wij dan het recht zouden hebben onze toevlucht te nemen tot een algemeene mobilisatie. Zoo goed als men van de mannen vraagt hun eigen leven op te offeren voor de verdediging van hun land, zou men ook het recht hebben van dezelfde middelen gebruik te maken tegenover de gevoellooze stof, welke kapitaal heet, riep Faure uit. Door aldus op te treden zouden wij laten zien, dat wij het bewijs leveren ,,betere" vaderlanders te zijn in de menschelijke beteekenis van het woord.
Ten aanzien van de buitenlandsche politiek zei Faure: Voor ons gaat de weg des vredes over Genève. Wij zullen daar de gelijktijdige ontwapening eischen, te beginnen met de nationalisatie der wapenfabricage. Wij zullen economische maatregelen voorstellen, die geschikt zijn de voorbereiding van den oorlog te verhinderen in de landen, die hem wenschen te ontketenen.
Om alleen maar eens te spreken van Duitschland, is het niet opmerkelijk dat het grootste deel der producten, die dienen ter voorbereiding van den oorlog, zooals bauxiet en ijzererts, uit Spanje, Zweden, Rusland en Frankrijk komt, dus uit de landen waarvan de regeering òf socialistisch, òf sociaal democratisch is, òf tot het volksfront behoort? Is het onder het teeken van den Volkenbond niet mogelijk door preventieve maatregelen deze staat van zaken te verhinderen? (Le Peuple)

(Vor. ber. Soc. Partij 1836 G.)

B. NEDERL. OOST-INDIE. — Instelling van een rubberfonds. —

Bij gouvernementsbesluit is ingesteld de Rubberfondscommissie. De taak van deze commissie zal zijn de voorbereiding van de instelling van een z.g. Rubberfonds, waarmede beoogd wordt met de daarvoor beschikbaar te stellen gelden uit de opbrengst van het bijzondere uitvoerrecht op bevolkingsrubber, de toekomstige financiering te verzekeren van maatregelen als bedoeld in art. 20 van de Bevolkingsrubber-uitvoerordonnantie.
Tot lid, tevens voorzitter, van deze commissie is benoemd de assistent-resident ter beschikking, hoofd van het kantoor voor de bevolkingsrubber-restrictie aan het departement van binnenlandsch bestuur, de heer G. van Brakel. Tot leden zijn benoemd de heeren L. Götzen, thesaurier-generaal, en ir. Ch. F. van Haeften, hoofdingenieur aan het departement van verkeer en waterstaat, hoofd van de afdeeling irrigatie, waterkracht en assaineering. (Aneta)

(Vor. ber. Rubber 2298 E.)

C. GEESTELIJK LEVEN. — Aartsbisschop van Rouaan afgezet. —

Bij decreet van de Congregatie van het Consistorie is Mgr. Jean Chollet, Aartsbisschop van Kamerijk, benoemd tot Administrator Apostolicus van het diocees Rouaan, sede vacante, met ingang van 2 Mei '36. Dit mandaat is provisorisch: Den katholieken van het diocees is medegedeeld, dat Mgr. André De la Villarabal, die 8 December 1920 werd benoemd tot Aartsbisschop van Rouaan, geen jurisdictie meer over hen heeft.
De ,,Matin" deelt mede, dat Mgr. De la Villarabal een ernstig verschil van meening had met een jong kanunnik, Mgr. Bertin, die zijn secretaris was.
Mgr. Bertin is thans door hem beschuldigd van misbruik van vertrouwen.
De Kerk is thans tegen den Aartsbisschop opgetreden, niet wegens feiten, welke bij het proces tot uiting zijn gekomen, noch wegens de sancties tegen den kanunnik, doch omdat hij, in strijd met de meest strikte regelen van het kanonieke recht, een geestelijke voor het wereldlijk gerecht heeft gedaagd.

(De Tijd)

D. CHINA. — Ontwerp voor een Grondwet. —

Uit Nanking wordt gemeld, dat de wetgevende Joean het ontwerp voor een Chineesche grondwet, dat reeds eenige malen was veranderd, heeft goedgekeurd. Het ontwerp zal in November '36 aan de Nationale Vergadering worden voorgelegd, die den datum van inwerkingtreding zal vaststellen. (Sin Pau)

(Vor. ber. Grondwet 1497 D.)

E. PORTUGAL. — Dr. de Oliveira Salazar. —

Lissabon heeft den achtsten verjaardag van de intrede van dr. de Oliveira Salazar, den tegenwoordigen minister-president van Portugal, in het ministerie van Financiën, gevierd.
De Portugeesche bladen, die in alle toonaarden het financieel beleid van Salazar prezen — de begrooting vertoonde het laatste dienstjaar een batig saldo — waren vol lof over zijn werk.
Het herstel van het godsdienstig leven is dank zij zijn samenwerking met Z. H. Em. Kardinaal Cerejeira, merkbaar. Beiden werken aan de moreele verheffing van het Portugeesche volk. (O Seculo)

(Vor. ber. Salazar 2189 G.)

20 MEI 1936

F. BULGARIJE. — Het burgerlijk huwelijk. —

De Bulgaarsche ministerraad bereidt een wet voor tot instelling van het burgerlijk huwelijk. Hierover is de geestelijkheid zeer verontwaardigd en zij maakt zich op er tegen te velde te trekken. De aartsbisschop-neophiet is door den koning in audiëntie ontvangen en overhandigde den souverein een motie van de synode. (Vreme)

G. NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Wijziging van de Haringwet 1927. —

Ingediend is een wetsontwerp tot wijziging van de Haringwet 1927. Ter toelichting wordt onder meer gezegd:
Sedert het in werking treden van de Haringwet 1927 op 1 Juni 1928 hebben zich bij de toepassing van die wet moeilijkheden voorgedaan met betrekking tot de uitoefening van de contrôle op den uitvoerhandel van haring, welke moeilijkheden hebben geleid tot de indiening van het onderhavige wetsontwerp.
In artikel 1 van de Haringwet is het verboden haring, behoorende tot een der aangewezen soorten, uit te voeren of aan een middel van vervoer tot uitvoer aan te bieden, tenzij de haring verpakt en de verpakking gemerkt is op de voorgeschreven wijze.
De ten aanzien van dit wetsartikel in de practijk ondervonden moeilijkheid is, dat ,,uitvoer" eerst kan worden vastgesteld op het oogenblik, dat de haring de grens passeert, derhalve op een oogenblik, dat het voor eventueel ingrijpen te laat is.
,,Aanbieden aan een middel van vervoer tot uitvoer" kan worden geconstateerd, indien de haring aan een trein of boot, die bestemd is naar het buitenland te vertrekken, wordt aangeboden. Veelal wordt de haring echter eerst van de pakkerij met een of ander vervoermiddel vervoerd naar een station van de spoorwegmaatschappij of naar een havenplaats, terwijl tegenwoordig ook zeer veel haring vervoerd wordt per vrachtauto, o.a. naar Duitschland en naar België. Deze vrachtauto is dikwijls het eigendom van den haringexporteur, zoodat er van ,,tot uitvoer aanbieden" aan een middel van vervoer dan geen sprake is.
Aan deze bezwaren wordt thans tegemoet gekomen.
Voorts is gebleken, dat sommige ingeschreven haringexporteurs tonnen haring, voorzien van het stempelmerk, afleveren aan in een der grensplaatsen gevestigde handelaars, die deze haring eerst in opslag houden en daarna exporteeren. De uitvoer wordt dan niet verantwoord op de staten, welke de exporteurs moeten indienen, want deze hebben geen haring uitgevoerd en de handelaars in de grensplaatsen staan meestal niet bij den dienst der Nederlandsche haringcontrôle ingeschreven. Bovendien is er gelegenheid te knoeien met het gewicht door haring uit de tonnen te nemen of goede haring te vervangen door haring van mindere kwaliteit. Ook hierin wordt thans voorzien.
Voorts zijn nog eenige voorzieningen van technischen aard getroffen. (Het Vaderland)

(Vor. ber. Tweede Kamer 2298 C.)

H. GRIEKENLAND. — Panayotis Tsaldaris overleden.

De vroegere minister-president Tsaldaris is op 17 Mei 1936 aan een congestie overleden.
Panayotis Tsaldaris was in 1868 te Kamarios bij Corinthe geboren. Na aan Grieksche, Duitsche en

Fransche universiteiten te hebben gestudeerd, begon hij in 1910 zijn politieke loopbaan als afgevaardigde van Corinthe. In 1915 werd hij minister-president. Toen Venizelos in 1917 aan het bewind kwam, werd Tsaldaris verbannen, doch in 1920 speelde hij weer een rol in het politieke leven. Verschillende malen was hij minister. In 1932 vormde hij met Kondylis en Metaxas een regeering, die door Venizelos ten val werd gebracht. In Maart 1933 kwam hij opnieuw met Kondylis aan het hoofd der regeering. In October van het vorige jaar trad hij af. (Proia)

(Vor. ber. Tsaldaris 1881 B.)

21 MEI 1936

A. **NEDERL. OOST-INDIE. — Minister Colijn inzake de Indische begrooting. —**

Minister Colijn heeft in de Eerste Kamer het ontwerp Indische begrooting verdedigd.

Hoofddoel voor 's ministers financieel beleid is van den aanvang af geweest het stopzetten van de schuldtoeneming op de Indische begrooting. Aan de begrooting 1934 kan spr. niet veel meer doen. Toen was er een tekort op den gewonen dienst van *f* 83 millioen, het volgende jaar was dit *f* 49 millioen, voor 1936 *f* 11 millioen.

Er waren gelukkig eenige overschotten op buitengewone diensten en zoo zijn voor 1934, 1935 en 1936 op de rekening ten slotte de tekorten nog verdwenen. De minister hoopte, dat de begrooting 1937 ook zonder deze bijzondere omstandigheden, geen tekort zal vertoonen. Daarmede is het volgend jaar hopelijk de eerste mijlpaal geslagen. Uit de voorloopige cijfers putte de minister het vertrouwen, dat dit zal gelukken.

In het slot van zijn rede zeide de minister te meenen, dat het zich laat aanzien, dat de aller-donkerste tijden voor Indië achter ons liggen en dat de lichtstrepen zullen toenemen.

De benoeming van een nieuwen Gouverneur-Generaal is begin Juni te wachten.

Voorstellen inzake wijziging in de Indische staatsregeling zijn van dezen minister niet te wachten. Heffing op olie acht de minister thans niet gewenscht.

Na re- en dupliek werd de begrooting zonder hoofdelijke stemming aangenomen. (Het Vaderland)

(Vor. ber. Dr. H. Colijn 2215 F.; Begrooting 2141 D.; Eerste Kamer 2275 F.)

B. **PALESTINA. — Onlusten. - Verklaring van den Hoogen Commissaris. —**

De Hooge Commissaris in Palestina heeft op 12 Mei 1936 in een radio-redevoering tot de Arabische bevolking de waarschuwing gericht, dat de regeering alle uitspattingen zal onderdrukken en alle schuldigen zal straffen.

De in Palestina uit Egypte aangekomen tanks en pantserwagens zullen, evenals de troepenversterkingen, de taak hebben aanvallen op particuliere eigendommen, welke den laatsten tijd vaak zijn voorgekomen, te verhinderen. Het is noodig de politie onder militaire bescherming te stellen. Een eskadron Engelsche bombardementsvliegtuigen kruist boven Jeruzalem.

Ondanks het ultimatum der Arabieren heeft de Britsche Hooge Commissaris zijn goedkeuring gehecht aan een door de Joodsche gemeenschap opgesteld arbeidsplan en medegedeeld, dat hij het aantal immigratie-certificaten zal vaststellen dat aan Israëlietische immigranten zal worden uitgereikt.

De oproep van de Arabische leiders tot de belastingstaking motiveeren dezen met de niet-vervulling van de nationale eischen van de Arabieren. Als er geen volksvertegenwoordiging is, kan er ook geen belastingplicht zijn. De bevolking wordt echter vermaand, de staking met vreedzame middelen door te voeren.

De Arabische en anti-Joodsche agitatie dreigt zich thans tot buiten Palestina uit te breiden. De opperste raad der Arabieren heeft n.l. naar Egypte, Syrië, Marokko en Irak agitatoren gezonden, die tot taak hebben, propaganda te maken voor de Arabieren in Palestina en betoogingen te organiseeren tegen de Joden en in het bijzonder tegen de nationale haardstede der Joden in Palestina. Volgens mededeelingen van het bureau van den Britschen Hoogen Commissaris zijn sedert het begin der onlusten 600 arrestaties verricht. (Courrier du Caire)

(Vor. ber. blz. 2282 D.)

C. **VEREENIGDE STATEN. — Resettlement Act en Guffey Coal Act ongrondwettig verklaard. —**

Het Hof van Appèl van de Vereenigde Staten voor het district Columbia heeft op 18 Mei '36 de Resettlement Administration — (organisatie die tot doel heeft de binnenlandsche kolonisatie te regelen) — ongrondwettig verklaard.

Voorts nam het Hoogste Gerechtshof een belangrijke beslissing en verklaarde de Guffey Coal Act (de bekende steenkolenwet) in strijd met de grondwet.

(New York Herald Tribune)

D. **FRANKRIJK. — Ontvolking. —**

Senator Albert Duvre, die enkele weken geleden het congres der talrijke gezinnen in zijn departement, Seine-et-Marne, heeft gepresideerd, schrijft in de „Petit Parisien": het aantal geboorten in Frankrijk heeft aan het einde van het tweede keizerrijk zijn hoogtepunt bereikt met 1.034.000 voor 1868. Het is gedaald tot 677.000 in 1934 en ongeveer 650.000 in 1935, een vermindering dus van 384,000, d.i. meer dan één derde.

Frankrijk telde in 1870 38 millioen inwoners, in 1936 41 millioen.

Een vergelijking met eenige andere staten geeft duidelijk Frankrijk's ontvolking aan:

	1870 aantal inwoners	1936 aantal inwoners
Italië	25 millioen	43 millioen
Groot-Brittannië	26 „	47 „
Duitschland	39 „	67 „
Japan	33 „	69 „
Brazilië	10 „	47 „

(Petit Parisien) **(Vor. ber. Bevolking 314 A.)**

E. **ZWEMSPORT. — Tiny Wagner vestigt nieuw wereldrecord. —**

Op 17 Mei '36 is het Tiny Wagner gelukt het wereldrecord 440 yards vrije slag op haar naam te brengen, door dezen afstand in 5 min. 22 sec. te zwemmen. Zij verbeterde daarmede het wereldrecord, waarvan Rie Mastenbroek met 5 min. 29.2 sec. houdster was, met niet minder dan 7.2 sec. (Red. K. H. A.)

(Vor. ber. Tiny Wagner 2253 G.)

F. **AMSTERDAM. — Luchtbescherming. - De verduisteringsoefening mislukt. —**

De verduisteringsproef die in den nacht van 19 op 20 Mei '36 heeft plaats gevonden, is niet gelukt. Het is gebleken dat de verlaging van de spanning van het electrische licht tot op een derde, tot ongeveer 80 volt, niet zoo sterke vermindering van de straatverlichting tengevolge heeft, dat voldoende veiligheid van de bevolking gedurende oorlogstijd en een eventueelen luchtaanval zou worden bereikt. Bij de proef bleek, dat de stad nog te veel oriënteeringspunten voor vliegers, die zich er boven bevinden, bood.

(Alg. Handelsblad) **(V. b. Luchtbescherming 2294 H.)**

22 MEI 1936

G. **NEDERLAND. — Congres van de Liberale Staatspartij „De Vrijheidsbond". - Grondwetsherziening. —**

Op 16 en 17 Mei '36 kwam te Utrecht het congres van de liberale staatspartij „De Vrijheidsbond" bijeen. In de zitting kwam aan de orde het rapport van de commissie ter voorbereiding van de grondwetsherziening, met bijbehoorende resolutie. Zij luidt:

„De liberale staatspartij „De Vrijheidsbond" enz.,

betuigt haar instemming met de onverzwakte handhaving van de drukpersvrijheid en derhalve ook van het verbod van preventieve censuur;

spreekt zich uit voor de handhaving van het algemeen kiesrecht;

wijst de instelling van een economische kamer als wetgevend orgaan onvoorwaardelijk af, omdat aan een vertegenwoordiging van groepsbelangen nimmer de behartiging van het algemeen belang kan worden toevertrouwd;

kant zich evenzeer tegen het toekennen van wetgevend gezag aan bedrijfsraden of andere corporaties van belanghebbenden;

stelt als haar meening vast, dat bij de voorgenomen Grondwetsherziening 1937 moet worden gestreefd naar:

a. uitsluiting van het actief kiesrecht van maatschappelijk ongeschikten, van in staat van faillissement verkeerenden en van terzake van speciaal omschreven delicten veroordeelden;

b. uitsluiting van het passief kiesrecht van bezoldigde vertegenwoordigers van bepaalde groepsbelangen;

c. bepalingen voor vervallenverklaringen van het lidmaatschap van een vertegenwoordigend lichaam van den revolutionnairen volksvertegenwoordiger;
d. instelling van een adviseerende rijksraad."
(Telegraaf - Alg. Handelsblad - Het Volk)
(Vor. ber. Vrijheidsbond 2215 B.; Grondwet 2168 D.)

A. **ABESSYNISCH-ITALIAANSCH CONFLICT. — Nederlandsche Ambulance in Nederland teruggekeerd.** Op 19 Mei '36 is het stoomschip „Palembang" van den Rotterdamschen Lloyd te Rotterdam aangekomen met aan boord de zes leden van de Nederlandsche Roode Kruis-ambulance naar Abessynië, die tot nu toe nog niet in ons land waren teruggekeerd, t.w. de doktoren Winckel, Hagenstein, Lampe en Veenenklaas, ir. De Vries en de verpleger Van den Honing. Zij werden door Prinses Juliana hartelijk toegesproken. (Het Vaderland) **(Vor. ber. 2301 B.)**

23 MEI 1936

B. **ENGELAND. — Minister Thomas neemt ontslag. - „Verzekeringskwestie". —**
De minister van Koloniën Thomas heeft bij den koning zijn ontslag-aanvrage ingediend, welke door hem is aanvaard.
In een schrijven aan minister-president Baldwin wijst minister Thomas er op, dat de wijze, waarop zijn naam ter sprake is gebracht in de „verzekeringskwestie" hem onmogelijk maakt langer lid te blijven van de regeering. Meer dan ooit is hij van meening, dat alleen de nationale regeering het land door de crisis kan helpen.
Baldwin antwoordde, dat hij in de plaats van Thomas evenzoo zou hebben gehandeld en hij en zijn collega's nemen met droefheid het ontslag aan. (Times)
(Omtrent de „verzekerings-kwestie" in den ontslagbrief van minister Thomas werd in den laatsten tijd in de Engelsche bladen het volgende gemeld: Vóór de Britsche minister zijn bebegrooting bij het Lagerhuis indiende, wist men op de beurs, dat er een verhooging van de theebelasting zou komen en enkele ingewijden w.o. minister Thomas' zoon, zouden daarvan gebruik hebben gemaakt door zich onmiddellijk voor groote bedragen tegen een verhooging te dekken, waardoor zij zich zelf hebben verrijkt en de schatkist benadeeld. — Red. K. H. A.)
(Vor. ber. Minister Thomas 2176 G.)

C. **LUCHTVAART. — „A. H. G. Fokker-Fonds". —** Op 16 Mei '36 was het 25 jaar geleden, dat de heer A. H. G. Fokker op een door hem zelf ontworpen en gebouwd vliegtuig de proeven aflegde, die hem in het bezit stelden van het brevet van vliegtuigbestuurder. Dit zilveren jubileum is voor den heer Fokker aanleiding geweest ƒ 100.000 te schenken voor een fonds, dat de snelle opleiding van vliegers ten doel heeft. (De Nieuwe Eeuw)
(Vor. ber. A. H. G. Fokker 2036 B.)

D. **NEDERLAND. — Volkenbond en Vrede. - Rede van minister Dr. H. Colijn. —**
In het Gebouw voor K. en W. te 's-Gravenhage heeft op 18 Mei '36 de vereeniging voor Volkenbond en Vrede ter gelegenheid van den Volkenbondsdag, een openbare bijeenkomst gehouden, waarin als sprekers optraden minister Colijn en het Tweede Kamerlid mr. A. M. Joekes.
Onder de aanwezigen werden opgemerkt enkele ministers, eenige leden van het corps diplomatique en verschillende andere Kamerleden. Na een kort openingswoord van den voorzitter van het hoofdbestuur der vereeniging, mr. J. C. A. Everwijn, was het woord aan minister Colijn.
Minister Colijn vroeg, wanneer men zegt dat er van al die fraaie beginselen niets terecht is gekomen: is men dan bereid de grondregelen voor het statenverkeer geheel prijs te geven? Zoo neen, meent men dan dat de toepassing daarvan bevorderd zal worden door de afwezigheid van een collectief orgaan dat in het leven werd geroepen om te waken voor de handhaving van die regelen? Ook hierop verwachtte spr. geen toestemmend antwoord. Maar wat blijft er dan over? Den Volkenbond in zijn huidigen vorm geheel doen verdwijnen en dan van nieuws aan weer beginnen met den opbouw van wat anders? Die oplossing zou toch van weinig practischen zin getuigen en dient reeds daarom ter zijde te worden gesteld. Wel is volgens sommigen de bond reeds ter ziele, maar daarbij doelt men toch meer op zijn zedelijke beteekenis dan op zijn formeel bestaan. We moeten thans afwachten, het hoofd koel houden en nadenken over mogelijke wijzigingen in het handvest, die de werkzaamheden van den bond op meer reëelen grondslag zullen kunnen vestigen. Het ligt niet op sprekers weg thans de daarbij te volgen richting aan te geven. Al dadelijk is hier weinig te bereiken als het initiatief niet van een der groote machten uitgaat en al ware dit anders, dan nog zou een Nederlandsch regeeringspersoon het probleem langs anderen weg aan de orde moeten stellen dan via een vergadering als deze.
Zeker zal zulk een herziening groote moeilijkheden opleveren, maar het alternatief is zoo afschrikwekkend, dat een uitweg moet worden gevonden.
Vervolgens sprak mr. Joekes, die erop wees, dat niet van prijsgeving en verzwakking van den Volkenbond heil kan worden verwacht, maar in versterking ervan en in aanvulling van de leemten. (Het Vaderland) **(V. b. Dr. H. Colijn 2309 A.; Volkenbond en Vrede 2046 C.)**

E. **NEDERLAND. — Vrouwen-vredesgang 1936. —** Meer dan achttienduizend vrouwen uit alle deelen van het land trokken op 18 Mei '36 in een zwijgenden stoet door de straten van de hoofdstad om te demonstreeren voor den vrede en uiting te geven aan haar wil, zich te verzetten tegen het oorlogsmonster.
Op het voormalig Paleis voor Volksvlijt-terrein had tenslotte een meeting plaats.
In den namiddag hebben de minister van Sociale Zaken, mr. Slingenberg, en de president van het Permanente Hof van Internationale Justitie, sir Cecil Hurst, ieder een deputatie van den vrouwen-vredesgang ontvangen. (Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Vrouwen-vredesgang 1804 B.)

24 MEI 1936

F. **BELGIE. — Kamerverkiezingen. —**
De uitslag van de op 24 Mei '36 gehouden Kamerverkiezingen luidt als volgt:

	Aantal stemmen 1936	1932	Zetels 1936	Winst of verlies
Katholieken	673.161	(904.561)	63	— 16
Socialisten	761.490	(869.486)	70	— 3
Liberalen	290.763	(333.568)	23	— 1
Rexisten	270.965	(0)	21	+ 21
Vlaamsch-nationalisten	166.504	(130.419)	16	+ 8
Communisten . . .	143.234	(65.905)	9	+ 6
			202	

Kleine wijzigingen kunnen zich hierbij nog voordoen.
(Het Laatste Nieuws) **(Vorig bericht blz. 2296 D.)**

G. **LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig besproken zijn. - Onze wekelijksche opgave. —**
Chineesch (in het Engelsch vertaald): T'ang Leang Li — „The New Social Order in China". (China United Press, Shanghai)
Duitsch: Hans Reepen — „Kinder der Steppe". Universitas, Berlin 1936)
Engelsch: Harold Beeley — „Disraeli". (Duckworth)
Stephan Swynn — „Irish Literature and Drama in the English Language". (Nelson)
Rebecca West — „The Thinking Reed". (Hutchinson)
Fransch: Auguste Bailly — „Louis XI". (A. Fayard & Cie., Paris)
Irène Némirovsky — „Jezabel". (Albin Michel, Paris)
Charles Oulmont — „Voltaire en robe de Chambre". (Calmann-Lévy, Paris)
Italiaansch: Gustavo Giovanni — „L'Architettura del Rinascimento". (Fratelli Treves, Milano)
Leonardo Olschki — „Struttura Spirituale e Linguistica del Mondo Neolatino". (Laterza, Bari)
Nederlandsch: Arthur v. Schendel — „Avonturiers". (Folemprise, Boucher, 's-Hage 1936)
Noorsch: C. J. Hambro — „Taler i tiden". (Gyldental, Oslo)
Russisch (in het Engelsch vertaald): Paul Nizovoy — „The Ocean". (Hamish Hamilton)
Spaansch: Francisco Agustin — „Naturaleza humana" (Narraciones) (Madrid 1935)
Jorge Guillen — „Cántico". (Al aire de tu vuelo) (Ediciones del Arbol, Madrid 1935)
Zweedsch: Eyvind Johnson — „Här har du ditt liv". (Bonniers, Stockholm)
(Red. K. H. A.) **(Vorig bericht blz. 2302 C.)**

A. De nieuwe Octrooiwet in Duitschland. —
De Nederlandsche Kamer van Koophandel voor Duitschland te 's-Gravenhage deelt mede:
De zooeven verschenen nieuwe Duitsche octrooiwet brengt een reeks van zeer belangrijke en principieele veranderingen tegenover de oude Duitsche wet. Gezien het groote belang dat Nederland bij de regeling van deze materie in Duitschland heeft, geeft de Kamer een korte uiteenzetting van de voor Nederlandsche belanghebbenden meest belangrijke veranderingen van deze wet, die 1 October 1936 in werking treedt.
Waarschijnlijk de belangrijkste wijziging is, dat de nieuwe wet den uitvinder het recht op patent toewijst.
Weliswaar geldt om practische redenen in de aanmeldingsprocedure de aanmelder als gerechtigd, de toewijzing van het octrooi te verlangen, doch de rechten van den werkelijken uitvinder kunnen niet, zooals tot nu toe, door zulk een aanmelding worden besnoeid.
De uitvinder kan zonder meer, indien zijn uitvinding door een ander is aangemeld, van dezen binnen een jaar eischen, dat hem de aanspraak op de toewijzing van het octrooi, of, wanneer dit reeds is toegewezen, op het octrooi zelf, wordt overgedragen.
Degenen die van de uitvinding reeds voordien gebruik maakten, die echter van den aanmelder mededeeling hebben ontvangen, dat hij zich zijn rechten voor het geval van octrooi-toewijzing heeft voorbehouden, kunnen zich tegenover de werking van het octrooi niet meer daarop beroepen, dat zij voordien van de uitvinding hebben gebruik gemaakt.
Ook publicaties gemaakt door onbevoegden binnen zes maanden vóór de aanmelding door den uitvinder, kunnen de toewijzing van een octrooi niet meer belemmeren.
De nieuwe wet kent, behalve het recht op toewijzing van een octrooi en het recht uit het octrooi, ook een recht op het octrooi, dat op de erfgenamen kan overgaan en dat overdrachtelijk is.
De octrooiduur is ongewijzigd gebleven.

De Lizenz-Bereitschaft. —
Zeer belangrijk voor de Nederlandsche fabrikanten is de invoering van een nieuw rechtsbegrip, de z.g. „Lizenz Bereitschaft". Deze bepaling dient, zooals zoovele in deze nieuwe wet, vooral ter bescherming van kleine uitvinders, die niet in staat zijn groote kosten te maken.
Volgens deze bepaling kan de octrooihouder tegenover het „Reichs-Patentamt" schriftelijk verklaren, dat hij aan ieder het gebruik van de uitvinding tegen een billijke vergoeding toestaat. Na afgifte van een dergelijke verklaring verminderen de octrooirechten tot op de helft.
Een dergelijke verklaring, die niet te herroepen is, is niet toelaatbaar, wanneer een monopolie-licentie is gegeven. Voor zoover „Lizenz Bereitschaft" is ingeschreven, kan een ieder de licentie door middel van het schrijven van een aangeteekenden brief aan den octrooihouder verwerven. Hij is dan verplicht aan het einde van elk kwartaal mededeeling over het gebruik te doen en de vergoeding te storten. Voor zoover geschillen over de rechten ontstaan, beslist het „Reichs-Patentamt" definitief. De nieuwe wet kent ook verplichte licenties, doch deze materie is nu zoo geregeld, dat deze alleen kunnen ontstaan, wanneer de rijksregeering verklaart, dat zij in het belang van de volksgemeenschap geboden zijn. Zij zijn pas drie jaren na toewijzing van het octrooi toelaatbaar.

OCTROOI-WEZEN

Regeling van de aanmelding door buitenlanders. —
Van groot belang voor Nederland is ook de regeling van de aanmelding door buitenlanders. Octrooihouders die in Duitschland woonplaats noch nederzetting hebben, welke octrooihouders ook reeds vroeger een vertegenwoordiger moesten kiezen, wanneer zij aan een procedure van het „Reichs-Patentamt" deelnamen of rechten uit een octrooi wilden geldend maken, moeten in de toekomst of een octrooibezorger of een advocaat, die in de octrooirol is ingeschreven, daarmede belasten.
Ook buiten de materieele bepaling over octrooi-toewijzing en rechten uit octrooien, brengt de nieuwe wet vele wijzigingen.
Nadere bijzonderheden over deze nieuwe Duitsche octrooiwet kunnen belanghebbenden bij de Nederlandsche Kamer van Koophandel voor Duitschland te 's-Gravenhage verkrijgen.
(Nederl. Kamer van Koophandel voor Duitschland)

B. NEDERLAND. — Octrooiraad. - Wijzigingen. - Optreden als gemachtigde. —
Verschenen is Staatsblad no. 642, waarbij onder intrekking van het oude, is vastgesteld een nieuw reglement betreffende het optreden als gemachtigde voor den Octrooiraad.
Krachtens dit nieuwe reglement zal het toezicht op de werkzaamheden van de octrooi-gemachtigden voortaan door twee instanties geschieden. Tot nu toe was er een raad van toezicht, waarin de octrooi-gemachtigden geen zitting hadden. Voortaan zal in eersten aanleg toezicht worden gehouden door een in te stellen orde van octrooi-gemachtigden, waarin personen zitting hebben uit het midden der octrooi-gemachtigden. Voorts wordt een raad van beroep ingesteld, waarvan als voorzitter zal optreden de voorzitter van den Octrooiraad. Dwingend is voorgeschreven, dat één der drie leden van den raad van beroep een raadsheer in het Haagsche gerechtshof zal zijn.
In het nieuwe reglement is ook dwingend voorgeschreven, dat één of meer octrooi-gemachtigden zitting zullen hebben in de examencommissie, die de examens voor octrooi-gemachtigden afneemt.
De naam octrooi-bezorger is uit het reglement verdwenen. Deze is vervangen door de benaming octrooi-gemachtigde.
Ook is bepaald, dat de rang van artillerie- of genie-officier niet meer voldoende is om tot het examen van octrooi-gemachtigde te worden toegelaten.
In het nieuwe reglement is ten slotte vastgesteld, dat het bewijs van inschrijving als octrooi-gemachtigde jaarlijks moet worden geviseerd. Hiermede wordt bereikt, dat degeen die als gemachtigde optreedt, de practijk geregeld is blijven uitoefenen.
(Staatsblad No. 642) **(Vor. ber. Octrooiraad 1026 A.)**

C. BOLIVIA. — President- en regeeringswisseling. —
Uit de berichten, welke uit La Paz binnenkomen, blijkt, dat de algemeene staking in Bolivia aanleiding tot de militaire putsch is geweest. Het militaire garnizoen in de hoofdstad schaarde zich aan de zijde der stakers en president Sorzano werd afgezet. Luitenant-kolonel German Busch heeft voorloopig de macht in handen genomen, doch men verwacht spoedig kolonel Toro, die in den Chaco vertoefde en die het presidentschap der republiek op zich zal nemen. Er is een nieuwe regeering gevormd, die verklaard heeft, alle internationale verdragen te zullen eerbiedigden. (A. N. P.) **(Vor. ber. Kabinet 1891 C.)**

25 MEI 1936

D. BELGIE. — Economisch-Technologisch Instituut.
Het Vlaamsch Economisch Verbond heeft er toe medegewerkt, dat het Eerste Economisch-Technologisch Instituut in België op 14 Mei '36 te Antwerpen is tot stand gekomen. (Het Laatste Nieuws)

E. POLEN. — Handelsverdrag met Frankrijk opgezegd. —
De Poolsche regeering heeft op 6 Mei tegen 10 Juli de Poolsch-Fransche handelsconventie van 1924 opgezegd, waarbij het handelsverkeer tusschen de beide landen werd geregeld.
De Poolsche regeering heeft verzocht spoedig tot onderhandelingen over te gaan om een nieuwe overeenkomst te sluiten. Deze stap der Poolsche regeering houdt ten nauwste verband met de onlangs door Polen genomen maatregelen voor de reglementeering van den handel in goud en in deviezen.
Artikel 16 van de Fransch-Poolsche conventie van 1924 stipuleert, dat de Poolsche regeering geen enkele beperking mag brengen in het vrije deviezenverkeer.

Deze clausule nu is onvereenigbaar met de deviezenregeling, welke Polen op 27 April heeft afgekondigd en het is om deze reden, dat Polen de conventie opzegt in overeenstemming met de in de conventie vervatte bepaling. (Polska Agencia Telegraficzna)
(Vor. ber. Frankrijk 2131 E.; Polen 2201 C.; Deviezenregeling 2283 B.)

A. NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Nederlandsch-Duitsch handelsverdrag. —
Ingediend is een wetsontwerp houdende goedkeuring van het Nederlandsch-Duitsche verdrag nopens de regeling van het goederenverkeer voor 1936 met bijlage en bijbehoorend slotprotocol, op 23 December 1935 te Berlijn gesloten.

In de Memorie van Toelichting wordt er aan herinnerd, dat men bij de verdragen van 27 April 1933, 15 December 1933 en 22 December 1934 voor een aantal artikelen tengevolge van de op het maken van hooge prijzen ingestelde Duitsche landbouwpolitiek, extra prijzen heeft kunnen bedingen.
De nijpende deviezenschaarschte heeft echter de Duitsche regeering in de onmogelijkheid geplaatst om de Nederlandsche landbouwproducten tegen de tot dusver berekende prijzen in het jaar 1936 te blijven invoeren. Dit heeft ten gevolge gehad, dat niet langer tegen de voor 1935 bedongen prijzen kan worden geëxporteerd.
Intusschen dient niet uit het oog te worden verloren, dat men tengevolge van de lagere prijzen in staat zal zijn beduidend grootere hoeveelheden naar Duitschland te exporteeren, hetgeen in tegenstelling met voorafgaande jaren een betere uitputting van de betreffende verdragscontingenten mogelijk zal maken.
Met uitzondering van spek, waarvoor de onderhavige regeling blijft gehandhaafd, zijn zoodanige mogelijkheden voor boter, kaas, melkproducten en eieren in het verdrag van 23 December 1935 nedergelegd.
Tengevolge van de onzekere economische omstandigheden kwam het niet wenschelijk voor het verdrag voor langer dan één jaar te sluiten.
De beide regeeringen zijn bij notawisseling, waarvan een afdruk en een vertaling zich als bijlage bij deze memorie bevinden, overeengekomen het verdrag met ingang van 1 Januari '36 voorloopig toe te passen. (Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. 2108 D.; Tw. Kamer 2308 G.)

B. CHILI. — In- en Uitvoer. - Handel met Nederland en België. —
De buitenlandsche handel van Chili bedroeg in 1935 776.700.000 Goudpesos. De export bedroeg 473.000.000 pesos en de import 303.700.000 pesos. Vergeleken met de bedragen over 1934 wijzen de exportcijfers een vooruitgang van 0.7% en de importcijfers een vooruitgang van 25.6% aan.

Geïmporteerd werden:	Pesos.
Textielgoederen	64.037.600
Chemische producten	39.862.200
Metalen	36.949.400
Machines en gereedschappen	34.764.400
Landbouwproducten	25.626.700
Transportmateriaal	25.008.800
Afgewerkte artikelen	21.198.500
Mijnbouwproducten	19.611.200
Geëxporteerd werden:	
Mijnbouwproducten	366.668.900
Landbouwproducten	43.259.400
Levend vee	34.161.400

Het aandeel van Nederland en België in den im- en export was in 1935 als volgt (in Pesos):

	Import uit:	Export naar:
Nederland	2.569.000	6.533.000
België	4.963.000	8.832.000

(South American Journal)
(Vor. ber. In- en Uitvoer 1979 E.; Handel met Nederland 2247 A.)

C. ROEISPORT. — Studentenroeiwedstrijden. - De Varsity. —
Op 21 Mei '36 werden op het Noordzeekanaal de jaarlijksche studenten-roeiwedstrijden gehouden. Het hoofdnummer, de Varsity, werd door de oude vier van „Triton" gewonnen, tweede werd „Nereus" de winnaar van 1935.
De gedetailleerde uitslagen luiden als volgt:
Jonge vier: 1. Njord, 8 min. 23 2/5 sec.; 2. Aegir, op 2 lengten; 3. Triton, op 2½ lengten; 4. Nereus, ver.
Overnaadsche twee: 1. Triton, 10 min. 15 4/5 sec.; 2. Njord, op 5 lengten; 3. Nereus, ver.
Vier zonder stuurman: 1. Nereus, 8 min. 20 2/5 sec.; 2. Njord, op 5 lengten; 3. Laga, ver.
Jonge twee: 1. Njord, 9 min. 59 4/5 sec.; 2. Triton, op 3 lengten.
Oude vier, hoofdnummer, 3000 M.: 1. Triton, 12 min. 21 sec.; 2. Nereus, op 2 lengten; 3. Njord, op 5 lengten; 4. Aegir, ver; 5. Laga, zeer ver.
Achten, niet-studenten: 1. De Maas, 7 min. 25 2/5 sec.; 2. De Amstel, op ¼ lengte.
Overnaadsche vier: 1. Triton, 8 min. 27 3/5 sec.; 2. Nereus, op 3 lengten; 3. Aegir, op 3½ lengten; 4. Laga, op 4 lengten.
Jonge acht: 1. Nereus, 7 min. 30 1/5 sec.; 2. Njord, op ½ lengte; 3. Triton, op 1½ lengten; 4. Aegir, ver; 5. Laga II; 6. Laga I.
(Red. K. H. A.) **(Vorig bericht blz. 1297 D.)**

D. SOVJET-RUSLAND. — Nieuwe Grondwet. —
Dezer dagen heeft te Moskou een vergadering van de commissie voor de herziening van de grondwet plaats gehad, welke uitvoerig het ontwerp voor de grondwet van de Sovjet-Unie behandeld heeft, dat haar door de redactiecommissie was voorgelegd. Zij heeft den definitieven tekst vastgesteld en besloten, dat hij aan de eerstvolgende zitting van het centrale uitvoerende comité zal worden voorgelegd.
Het ontwerp bestaat uit de volgende dertien hoofdstukken: maatschappelijke orde, staatsvorm, hoogste organen van de staatsmacht in de Sovjet-Unie, hoogste organen van de Unie-republieken, organen van het staatsbestuur in de Sovjet-Unie, organen van het staatsbestuur in de Unie-republieken, hoogste organen van de staatsmacht van de autonome socialistische Sovjet-republieken, plaatselijke organen van de staatsmacht, rechterlijke macht en procuratuur, grondrechten en -plichten van de burgers, kiesstelsel, wapen, vlag en hoofdstad, modus van de grondwetswijziging. (Prawda) **(Vorig bericht blz. 1680 E.)**

E. NEDERLAND. — Nationaal Socialistische Beweging. - Bisschoppelijk schrijven. —
Op Zondag, 24 Mei '36 werd de volgende brief in alle R.K. kerken in Nederland voorgelezen:
„De Aartsbisschoppen en Bisschoppen van Nederland aan de hun toevertrouwde geloovigen zaligheid in den Heer.
Beminde geloovigen,
Voor ruim twee jaar hebben wij U in een herderlijk schrijven gewaarschuwd tegen de gevaarlijke strooming van onzen tijd, vooral op staatkundig gebied. Ofschoon ons schrijven duidelijk genoeg was, hebben sommigen door gewrongen uitleg daarvan misbruik gemaakt. Het feit dat de gevaren waarop wij U toen wezen duidelijker aan het licht zijn getreden, maakt het ons tot plicht nogmaals het woord tot U te richten.
Wij blijven heilig overtuigd, dat de Kerk in ons Vaderland in hooge mate geschaad, en dat zelfs haar heilzame werking grootendeels onmogelijk gemaakt zou worden, als de Beweging van het Nationaal Socialisme de overhand zou krijgen. Daarom verklaren wij als herders uwer zielen, die diep onze verantwoordelijkheid gevoelen, dat zij, die aan deze partij in belangrijke mate steun verleenen, niet tot de Heilige Sacramenten kunnen worden toegelaten. De volgzaamheid, dierbare geloovigen, die gij zoo dikwijls in moeilijke omstandigheden getoond hebt, doet ons vertrouwen, dat gij ook nu naar het woord van uw bisschoppen zult luisteren en zal dit ons herderlijk schrijven op Zondag 24 Mei '36 in alle tot onze kerkprovincies behoorende kerken, alsmede in de kapellen, waarover een rector is aangesteld, onder de vastgestelde heilige diensten op de gebruikelijke wijze worden voorgelezen. Gegeven te Utrecht den 6den Mei 1936." (De Maasbode - De Tijd)
(V. b. N.S.B. 2280 F.; Herderlijk schrijven 1169 G.)

F. MUZIEK. — Nederlandsch Muziekfeest te Wiesbaden. —
Op initiatief van den ook in Nederland bekenden „Generalmusikdirektor" Carl Schuricht werd dezer dagen te Wiesbaden een Nederlandsch muziekfeest gehouden waarop werken van eenige Nederlandsche levende componisten werden uitgevoerd, waaronder composities van Johan Wagenaar, Willem Landré, Guillaume Landré, Henk Badings e.a. (Red. K. H. A.)

A. **BEWAPENING. — Moderne Torpedo's. —** In Japan zijn eenigen tijd geleden torpedo's gebouwd, die bestuurd konden worden door iemand „aan boord" (fig. 1). De bestuurder zou, indien de torpedo haar doel bereikte en tot ontploffing kwam, daarbij zelf onherroepelijk omkomen.

Het Amerikaansche systeem (fig. 2 en 3) houdt meer rekening met de waarde van een menschenleven. De bestuurder van de torpedo kan zich vlak vóór de explosie, door middel van een hefboom, daarvan losmaken.

(De Telegraaf)

(Vor. ber. Bewapening 2276 B.)

FIG. 1

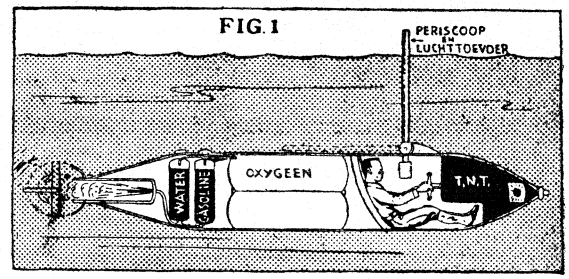

FIG. 2

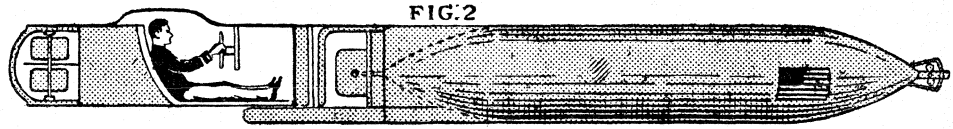

FIG. 3

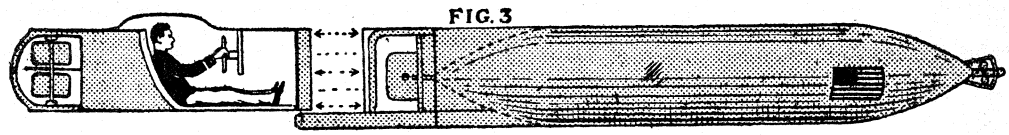

26 MEI 1936

B. **INTERNATIONAAL ARBEIDSBUREAU TE GENEVE. —**

De directeur van het Internationaal Arbeidsbureau, Harold Butler, stelt in zijn verslag over de werkzaamheden van het bureau in 1935, de vraag welk aandeel der vermeerderde productie over 1935 toegeschreven kan worden aan de wapenindustrie.

De algemeene index der industrieele productie, aldus het rapport, heeft zich in eenige landen in opwaartsche richting bewogen. Het index-cijfer voor de wereldproductie als geheel is thans terug tot het peil van 1929. De vraag doet zich voor, in hoeverre deze vooruitgang gezond is. Het is bekend, dat in alle belangrijke industrielanden de wapenindustrie een groote uitbreiding ondergaat, hetzij voor eigen gebruik dan wel voor rekening van het buitenland.

In hoeverre moet bijv. de opmerkelijke vermeerdering der productie van plaatijzer en staal, welke vooral geldt voor Tsjecho-Slowakije, Duitschland, Italië, Japan, Groot-Brittannië, de Vereenigde Staten en Sovjet-Rusland aan deze omstandigheid worden toegeschreven? In hoeverre spruit de hernieuwde activiteit in de chemische-, automobiel-, kleeding- en steenkoolindustrie bijv. hieruit voort? Voor zoover deze welvaart in de industrie gebaseerd is op oorlogsvoorbereiding is zij alleen onheilspellend.

De fabricatie van wapenen, aldus Butler, voegt niets toe aan de nationale welvaart. Als nationale uitgave is de wapenhandel steriel en onproductief. De economische gevolgen van herbewapening moeten geplaatst worden tegenover de schijnbare teekenen van economische opleving.

In het algemeen gesproken voert het economisch nationalisme nog steeds den boventoon: clearingovereenkomsten, quota, buitensporige tarieven en beperkingen op monetair gebied versperren den weg aan een hervatting van den internationalen handel, den barometer van economische welvaart.

De algemeene vooruitzichten voor het internationaal arbeidsbureau zijn bemoedigend. Ondanks vertroebelingen en bezorgdheden voortvloeiend uit den internationalen toestand is het gestadig voortgegaan op zijn weg. (Journal de Genève)

(Vor. ber. Intern. Arbeidsbureau 2065 C.)

C. **JOEGO-SLAVIE. — Betrekkingen tot Duitschland.** Stojadinowitsj, de Zuid-Slavische premier en minister van Buitenlandsche Zaken, heeft een belangrijke verklaring over de betrekkingen tusschen Zuid-Slavië en Duitschland afgelegd in een interview, dat gepubliceerd is in het Roemeensche dagblad Universul.

Men weet, dat de houding van Zuid-Slavië tegenover Duitschland onrust heeft gewekt bij Roemenië en Tsjecho-Slowakije; ondanks alle verklaringen van eensgezindheid welke bij de conferenties van de Kleine Entente gepubliceerd worden. Duitschland heeft vele handelsconcessies aan Zuid-Slavie gedaan, en het politieke doel daarvan is duidelijk. In Zuid-Slavië gaan nu ook steeds meer stemmen op, dat de tijd is gekomen om nieuwe vrienden te zoeken.

In het interview zegt Stojadinowitsj, dat Italië en Duitschland de beste klanten van Joego-Slavië zijn en dat de Duitsche markt, in verband met de sancties tegen Italië van dubbel zoo groot belang is geworden. Daarbij komt nog, dat Zuid-Slavië een bevroren crediet van 450 millioen dinar in Duitschland heeft. Dit beteekent geen politieke toenadering van Joego-Slavië tot Duitschland. Maar economische zwakheid beteekent politieke en militaire zwakheid. Politiek en economie moeten niet verward worden. De economische betrekkingen tusschen Franrijk en Zuid-Slavië zijn van geen beteekenis, maar hun politieke betrekkingen zijn zeer goed. (Universul)

(Vorig bericht Stojadinowitsj 2214 G.)

D. **ASTRONOMIE. — De rotatie van het Melkwegstelsel. —**

De astronoom H. Mineur a/h. Obs. te Parijs, is na langdurige waarnemingen, metingen en berekeningen, tot het resultaat gekomen, dat het geheele melkwegstelsel, waartoe ook onze zon behoort, in gemiddeld 260 millioen jaren, om een punt R.o., gelegen, op 10.000 parsec. van de zon roteert.

De rotatie snelheden, van sterrenhoopen en verschillende typen van sterren, in de omgeving der zon, zijn vastgesteld en zijn, alles om het bovengenoemd centrum:

	K.M. per sec.
de snelste in maximum	370
de zon zelf	317
cepheiden klasse II	308
gewone sterren	305
open sterrenhoopen	287
M. sterren met emissie lijnen	284
cepheiden klasse I	260
variabele sterren m/lange periode	195

(Le Temps) **(Vor. ber. Astronomie 2238 E.)**

E. **DUITSCHLAND. — De positie der Katholieken. —** De „Katholieke Wereldpost" geeft het oordeel van een hooggeplaatst Duitsch geestelijke over de positie der katholieken in het Derde Rijk.

De geestelijke komt tot de volgende conclusie:

1. De practische toepassing van het Concordaat laat nog steeds op zich wachten.
2. Meer dan 400 katholieke dagbladen zijn ten doode opgeschreven.
3. Vernietiging van alle katholieke vereenigingen dreigt.
4. De actualiteit der katholieke sociale instellingen wordt ten zeerste beperkt.

5. De schoolstrijd wordt met onverminderde heftigheid voortgezet.
6. Het inwendig geestelijk leven verzwakt. De jeugd gaat bijna niet naar de kerk.
(Katholieke Wereldpost)
(Vor. ber. Katholieken 2189 E.)

A. **NEDERLAND. — Voetbal. - Geen Nederlandsch elftal naar de Olympische Spelen te Berlijn. —**
In de op 16 Mei '36 gehouden bestuursvergadering van den Kon. Ned. Voetbal Bond is besloten geen elftal naar de Olympische Spelen af te vaardigen.
Het bestuur van den Kon. Ned. Voetbal Bond deelt mede, dat het zich niet vereenigen kan met de bepalingen van het Intern. Olympisch Comité, dat niet toestaat, dat aan spelers vergoeding van loonderving verstrekt wordt. Zoolang deze bepaling gehandhaafd wordt, zullen Nederlandsche voetballers niet meer deelnemen aan de Olympische Spelen. (N. R. Crt.)
(Vor. ber. Voetbal 2286 A.; Olymp. Spelen 2250 B.)

27 MEI 1936

B. **DUITSCHLAND. — Vlootsterkte. —**
Volgens het officieele Marine-blad bestond de Duitsche vloot op 1 April 1936 uit de volgende eenheden: 3 slagschepen: Deutschland, Admiral Scheer, Admiral Graf Spee. In aanbouw zijn de Ersatz Elsasz en de Ersatz Essen. Hierbij komen nog de oude pantserschepen Hannover, Schlesien en Schleswig-Holstein. Er zijn 6 kruisers: Emden, Königsberg, Karlsruhe, Köln, Leipzig, en Nürnberg. In aanbouw zijn de Ersatz Berlin, Ersatz Hamburg en de „J". Er zijn 16 torpedobootjagers in aanbouw. Er bestaan 19 torpedobooten en 17 duikbooten: de U 1—U 15 en de U 17—U 20. In aanbouw zijn 17 onderzeebooten: de U 16 en de U 21—U 36. Voorts bestaan 3 flottiljeleiders en 7 in aanbouw, 29 mijnenvegers, 20 dergelijke kustvaarders en nog 4 in aanbouw, een niet gespecificeerd aantal snelvarende booten, waarnemingsvaartuigen, etc.; 2 artillerie-opleidingsvaartuigen, 5 artillerie-oefen-schepen; het waarnemingsvaartuig Meteor, het opleidingszeilschip Gorch Fock, het onderzeebootenmoederschip Saar en nog een aantal bodems voor allerlei doeleinden. (Marine-Zeitung)
(Vor. ber. Leger, Vloot en Luchtmacht 2249 A.; Vlootsterkte 1850 B.)

C. **NEDERLAND. — Ned. Vereeniging voor Vrouwenbelangen en gelijk Staatsburgerschap. —**
Op 9 Mei '36 heeft te Amsterdam de tweede jongeren conferentie van de Ned. Vereeniging voor Vrouwenbelangen en gelijk Staatsburgerschap plaats gehad. De eerste spreekster, mrs. Corbett Ashby, presidente van den Wereldbond, zette de bedoeling der vrouwenbeweging uiteen. Honderd jaar is het geleden, dat de eerste pogingen werden ondernomen om te komen tot erkenning der persoonlijkheid van de vrouw; hierop volgde omstreeks de helft, het derde kwart der vorige eeuw de phase, waarin gestreefd werd naar een moderne opvoeding voor de vrouw. Het solidariteitsbegrip tusschen de vrouwen groeide: de internationale vrouwenorganisaties ontstonden. In 1904, toen de Internationale Vrouwenraad te Berlijn bijeenkwam, openbaarden zich twee stroomingen, de eene, welke indirect door opvoeding, tot de vrijmaking der vrouw wilde komen, de andere, die dit doel door directe propaganda, in casu door de verwerving van het stemrecht wilde bereiken. De Wereldbond voor Vrouwenkiesrecht werd opgericht: thans bezitten de vrouwen in ruim 20 landen dit recht. Weliswaar is thans in vele landen reactie merkbaar, doch vastgesteld kan worden dat de sociale positie der vrouw is veranderd, politiek en economisch. De jongere generatie moet front maken tegen de reactie en in het bijzonder onderzoeken, hoe in werkelijkheid de economische positie der vrouw is, niet hoe ze wettelijk is geregeld. (De Telegraaf) **(Vor. ber. 1844 C.)**

D. **SPANJE. — Kabinet-Casares Quiroga. - Zijn program. —**
De regeering-Casares Quiroga heeft zich aan de Cortes voorgesteld.
Quiroga hield bij deze gelegenheid een rede, waarin hij allereerst hulde bracht aan Azaña en vervolgens er op wees, dat zijn kabinet eenvoudig een voortzetting is van de vorige Volksfront-regeering.
Zijn program (d.i. tegen fascisme, opheffing der werkloosheid enz.) is dus ook het program van het Volksfront, hetwelk Quiroga in versneld tempo zal trachten te verwezenlijken.
Voor dit werk heeft de minister-president den steun noodig niet alleen van het parlement doch ook van de straat.
Zonder den steun van de volksmassa's, zeide hij, kan ik niets doen. Juist omdat ik op dezen steun reken, heb ik het bewind aanvaard.
Met 217 tegen 61 stemmen sprak de Cortes hierna haar vertrouwen in Quiroga uit. (El Sol)
(Vor. ber. Quiroga 2306 F.; Kabinet 2300 B.)

E. **NEDERLAND. — Capitulanten-reglement. —**
Bij Kon. besluit is bepaald, dat artikel 2 van het capitulanten-reglement met ingang van 16 Juni '36 in werking treedt.

Dit artikel luidt als volgt:
Vrijwillig dienende manschappen der Koninklijke Marine, behoorende tot het korps Mariniers, die te rekenen van het einde hunner eerste opleiding bij dat korps daarbij gedurende een tijdvak van zes jaren hebben gediend en die niet bestemd worden om bij de zeemacht blijvend een functie te vervullen; korporaals van het korps politietroepen, die gedurende een tijdvak van zes jaren bij dat korps gediend hebben en die niet bestemd zijn om daarbij blijvend een functie te vervullen; marechaussee's, die gedurende een tijdvak van zes jaren als zoodanig hebben gediend en die niet bestemd zijn om bij hun wapen blijvend een functie te vervullen; remonterijders, die gedurende een tijdvak van tien jaren als zoodanig hebben gediend, zoomede eervol uit den dienst bij het Kon. Ned.-Indisch leger ontslagen Europeesche militairen beneden den rang van sergeant, die gedurende een tijdvak van tenminste vijf, doch niet meer dan acht jaren bij dat leger hebben gediend en wier ontslag, na den datum van inwerkingtreding van dit reglement is ingegaan, hebben aanspraak op een benoeming tot ambtenaar in dienst van een der lichamen, genoemd in artikel 3 en artikel 4 der Pensioenwet 1922, dan wel op een benoeming tot spoorwegambtenaar in den zin der Pensioenwet voor de spoorwegambtenaren, in de ambten en betrekkingen, welke daartoe ingevolge de bepalingen van dit reglement bij door het daartoe bevoegd gezag getroffen regelingen zijn aangegeven. (N. Rott. Crt.)
(Vorig bericht blz. 2268 D.)

F. **BELGIE. — Senaatsverkiezingen. —**
De kiezers hebben op 24 Mei '36 naast de 202 Kamerleden ook 101 leden van den Senaat of Eerste Kamer gekozen.
De uitslag van de Senaatsverkiezing is de volgende:

Katholieken	34 zetels	— 8
Liberalen	11 zetels	gelijk
Socialisten	39 zetels	gelijk
Communisten	4 zetels	+ 4
Vlaamsch Nationalisten	5 zetels	+ 4
Rexisten	8 zetels	+ 8

Het aantal te kiezen Senatoren bedroeg ditmaal 101 tegen 93 bij de vorige verkiezingen.
(Het Laatste Nieuws) **(Vor. ber. blz. 2296 D.)**

G. **ENGELAND. — Versnelde bewapening. —**
De nieuwe minister voor de Coördinatie der Britsche verdediging, sir Thomas Inskip, heeft in het Lagerhuis zijn standpunt inzake de verdediging van het Britsche Rijk uiteengezet.
De herbewapening gaat voort in een enorm tempo en in wanhopigen omvang. Geheel Europa bewapent zich en bereidt zijn oorlogsindustrie voor. Aan het andere eind van de wereld wapent Japan zich. Een nieuwe factor is bovendien het ernstige antagonisme dat zich tusschen ons en Italië ontwikkelde. Waarom niet onmiddellijk een ministerie van Munitie gevormd? Ik verzoek dit ernstig aan de regeering.
Engeland moet derhalve gereed zijn. Het moet, zoodra de oorlog uitbreekt, binnen vier en twintig uur zijn strijdorganisatie kunnen opbouwen en zijn productie enkele malen kunnen verveelvoudigen.

Het aantal vliegtuigen moet verdrievoudigd worden. De automobielindustrie moet haar productie kunnen opvoeren. Hetzelfde geldt voor de munitie-fabricage. De twee voornaamste doeleinden van de regeering zijn:
1e. Voorziening in de leemten in de defensie, welke ontstaan zijn door de nalatigheid van de afgeloopen vier of vijf jaar.
2e. Voorbereiding van de vorming van reserves en van den geregelden aanvoer.
Na den minister heeft de vroegere kanselier der schatkist, Winston Churchill, een rede gehouden, waarin hij zeer sterk critiek uitoefende op de regeering wegens de langzame wijze, waarop zij haar taak tot reorganisatie der defensie vervulde. Hij was van meening, dat een ministerie voor de munitie-voorziening in het leven moest worden geroepen. (Times)
(V. b. Sir Inskip 2222 E.; Winston Churchill 2288 E.)

28 MEI 1936

A. **CURAÇAO EN ARUBA. — Petroleumbedrijf. —** De in- en uitvoer van petroleum en petroleumderivaten van Curaçao en Aruba waren in 1935 belangrijk grooter dan in 1934 en op het hoogste niveau in de geschiedenis van deze eilanden.

Invoer van Curaçao en Aruba (in 1000 vaten ad 159 L.)

	1935	1934
Ruwe olie	121.402	108.107
Benzine	1.180	184
Lampolie	762	—
Gasolie	892	372
Stookolie	5.847	4.836
Totaal	130.083	113.499

Toeneming 14.5%.

Aanzienlijk is ook de petroleumuitvoer gestegen, waarvan de cijfers als volgt luiden:

Uitvoer van Curaçao en Aruba (in 1000 vaten ad 159 L.)

	1935	1934
Ruwe olie	6.390	8.295
Benzine	26.983	25.010
Lampolie	3.292	2.111
Gasolie	7.083	7.685
Dieselolie	5.747	5.748
Stookolie	68.171	58.444
Smeeroliën	1.375	1.111
Totaal	119.041	108.404

Toeneming 9.8%.
(Amigoe di Curaçao)
(Vor. ber. Curaçao 2273 G.; Aruba 220 G.)

B. **NEDERLAND. — Tweede Kamer. — Wijziging der Pensioenwet. —**
De Tweede Kamer heeft het wetsontwerp tot wijziging van de Pensioenwet zonder hoofdelijke stemming aangenomen. (Nieuwe Rotterd. Courant)
(Vorig bericht 2159 F.; Tweede Kamer 2312 A.)

C. **VEREENIGDE STATEN. — Presidentsverkiezingen. - Senator William Borah's program. —**
Het program van Senator Borah, tegencandidaat van president Roosevelt en Republikeinsch candidaat, kan op grond van zijn uitlatingen zoowel in als buiten den Senaat als volgt worden samengevat:

1. Gecontroleerde expansie van circulatie, bij handhaving van dienovereenkomstige goudreserves.
2. Uitkeering van werkloozensteun geschiedt door de bondsregeering.
3. De begrooting wordt zoo spoedig mogelijk in evenwicht gebracht door bezuinigingen der bondsregeering.
4. Steun aan den landbouw door beperking van industrieele monopolies, herstel van de koopkracht, bescherming van de binnenlandsche markt tegen buitenlandsche producten en bevordering van den landbouw door middel van de Frazier-Lemke-wet, welke een aflossing van hypotheken op boerderijen beoogt door uitgifte van „greenbacks" tot een bedrag van ongeveer $ 3 milliard.
5. Strikte handhaving der grenzen, welke door de grondwet gesteld zijn aan de volmachten der bondsregeering; bevestiging van de bevoegdheid van het Hooggerechtshof, de geldigheid der wetten te onderzoeken en, zoo noodig, aanvulling van de grondwet door langs legalen weg aangenomen amendementen.
6. Absolute afzijdigheid van alle Europeesche conflicten en geschillen.
7. Werkloosheidsverzekering en ouderdomspensioenen, betaalbaar door de bondsregeeringen en de regeeringen der staten, ter hoogte van 60 dollar per maand per persoon.

(New York Herald Tribune) **(Vorig bericht 2163 B.)**

D. **OOSTENRIJK. — Prins Starhemberg versus Schuschnigg. - Communiqué van de Heimatschutz. —** Starhemberg heeft definitief besloten in de oppositie te gaan tegen Schuschnigg, den bondskanselier.

De volgende mededeeling werd door Prins Stahrhemberg gepubliceerd:
„Onder voorzitterschap van den bondsleider Starhemberg is op 26 Mei '36 de bespreking gehouden van de landsleiders in den Oostenrijkschen Heimatschutz. De bondsleider Starhemberg gaf een overzicht van den huidigen politieken toestand, waarop zich een diepgaande bespreking aansloot. De volgende organisatorische maatregelen werden door den bondsleider genomen en door de aanwezigen aangehoord:
De zetel van de stafleiding van den Oostenrijkschen Heimatschutz wordt van Weenen naar Linz verplaatst.
Aangezien de minister buiten dienst Berger Waldenegg binnenkort zijn functie van gezant te Rome zal aanvaarden, zal hij voor den duur van zijn afwezigheid verlof krijgen van zijn functies als bondsleider-plaatsvervanger, benevens als landsleider van den Oostenrijkschen Heimatschutz in Stiermarken. De landsstadhouder Berthold Stürg zal de post bekleeden van landsleider van den Oostenrijkschen Heimatschutz in Stiermarken. Landsstadhouder Wenninger, landsleider van den Oostenrijkschen Heimatschutz in Opper-Oostenrijk, zal naast bondsleider-plaatsvervanger vice-kanselier Baar Bahrenfels belast worden met het bevel over de stafleiding als bondsleider-plaatsvervanger.
Als resultaat van de besprekingen, die verscheidene uren geduurd hebben, is de door niets te schokken wil van de leiders van den geheelen Oostenrijkschen Heimatschutz tot uiting gekomen, ook in den vervolge voor de doelstelling van den Oostenrijkschen Heimatschutz te strijden en in gesloten eenheid den bondsleider Starhemberg onvoorwaardelijk te volgen en trouw te zijn.
De zetel van den bondsleider Starhemberg blijft ook in den vervolge in Weenen. (Reichspost)
(Vor. ber. Starhemberg 2301 C.; Heimwehr 2301 C.)

E. **BELGIE. — Kabinet-Van Zeeland afgetreden. —** De Belgische regeering heeft op 26 Mei '36 den Koning het collectieve ontslag van het kabinet aangeboden. De Koning heeft het ontslag aanvaard.
(A. N. P.) **(Vor. ber. Kabinet 1740 A.)**

F. **ENGELAND. — Verklaring van minister Baldwin inzake de Nederlandsche en Britsche strategische belangen. —**
In het Engelsche Lagerhuis verklaarde Baldwin op 27 Mei '36 in antwoord op de vraag of de regeering in verband met het strategische belang van Nederland in een luchtaanval, een plan tot verdediging had opgesteld in samenwerking met de Nederlandsche militaire autoriteiten, dat een dergelijk plan niet bestond. (Times) **(V. b. Baldwin 2267 B.)**

G. **NEDERLAND. — Het vreemdelingenverkeer. - Commissie-Krayenhoff. —**
Als een van de middelen om meer vreemdelingen naar ons land te brengen heeft de commissie-Krayenhoff aan de regeering het advies gegeven in bepaalde plaatsen en in het bijzonder in de groote badplaatsen weer gelegenheid te geven tot kansspel onder zeer strenge contrôle. Men wil geen terugkeer tot straperlo — welke naam niet in het rapport voorkomt — doch kansspel zooals dit bijvoorbeeld in de Belgische badplaatsen getolereerd wordt door de overheid. Hiervan verwacht de commissie een gunstige uitwerking op de toeneming van het aantal buitenlandsche toeristen. (De Telegraaf) **(Vor. ber. 2143 D.)**

H. **NEDERLAND. — Transfer-accoord met Duitschland. —**
De onderhandelingen, die te Berlijn nopens de regelingen van de transfer van Duitsche kapitaalrenten en dergelijke hebben plaats gevonden, hebben tusschen de delegaties tot een principeele overeenstemming geleid, die alsnog de goedkeuring van de beide regeeringen behoeft.
De nieuwe regeling zal voor den tijd van 1 Juli 1936 tot en met 30 Juni 1937 gelden.
Tegelijkertijd is de met Juni '36 afloopende overeenkomst nopens het reizigersverkeer eveneens voor den

duur van een jaar, zij het met kleine wijzigingen, verlengd.
De regeering heeft zich met bovengenoemde transferregeling vereenigd. (Het Vaderland)
(Vor. ber. Clearing met Duitschland 2275 E.; Transfer-verdrag 1849 K.)

29 MEI 1936

A. **CHINA. — Geldwezen. —**
De minister van Financiën, Kung, publiceerde te Nanking een communiqué, waarin wordt opgemerkt, dat maatregelen zijn getroffen om China's onafhankelijke geldwezen op een permanente basis te handhaven. Onder deze maatregelen zou het monetaire systeem aan geen enkele buitenlandsche valuta vastgekoppeld zijn.
De getroffen maatregelen zijn de volgende:
1. De regeering zal tegenover den bankbiljettenomloop behoorlijke reserves blijven aanhouden, die zullen moeten bestaan uit goud, vreemde valuta en zilver, terwijl de zilverreserve minstens 25% van den bankbiljettenomloop moet bedragen.
2. De uitgifte van zilveren munten ter waarde van 50 $-cent en 1 Chineesche dollar.
3. De verhooging van het gedeelte der reserves, dat uit goud en vreemde valuta bestaat.
Kung kondigde verder de opheffing van de bepaling aan, volgens welke zilveren voorwerpen slechts een gehalte van 30% fijn mogen hebben.
Tot deze maatregelen is waarschijnlijk te Washington door de Chineesche delegatie besloten.
(Chinese Economic Journal and Bulletin Shanghai)
(Vorig bericht blz. 2201 F.)

B. **NEDERLAND. — Onderwijs. - Inaugureele rede van Prof. Dr. J. A. Prins over: „Water". —**
Op 25 Mei '36 heeft prof. dr. J. A. Prins het ambt van hoogleeraar in de natuur- en weerkunde aan de Landbouwhoogeschool te Wageningen aanvaard met een rede over: „Water". Na een korte inleiding, waarin spr. de belangrijke functie van het water in ons dagelijksch leven uiteenzette, betoogde hij, dat voor het water eigenschappen moeten zijn aan te wijzen, waaraan het zijn universeel gebruik in de levende natuur dankt. Reeds in de omzettingen der „doode" natuur speelt het een overheerschende functie, waarbij twee eigenschappen van water als doorslaggevende factoren in het oog springen; aan den eenen kant zijn groot vermogen om stoffen op te lossen, aan den anderen kant zijn juiste mate van beweeglijkheid, d.w.z. een vluchtigheid, die voldoende is om zich tijdelijk van de aarde tot de wolken te verheffen. Water is dus de circuleerende en de in circulatie brengende stof bij uitnemendheid. Wanneer men nu tracht deze eigenschappen te verklaren, kan men iets algemeener vragen: Welke zijn de uitzonderlijk physica-chemische eigenschappen van water en hoe zijn ze te verklaren?
Spr. zou zich ter verklaring achtereenvolgens op het z.g.n. phenomenologische en op het atoom-theoretische standpunt stellen. Reeds zuiver phenomenologisch blijkt water een abnormale stof te zijn: terwijl de meeste stoffen bij smelting uitzetten, krimpt water daarbij in, m. a. w. ijs is lichter dan water. Ook bij verdere verwarming van 0 gr. tot 4 gr. krimpt water nog verder in, om eerst bij nog hoogere temperatuur zich op normale wijze te gaan uitzetten.
De abnormaal hooge soortelijke warmte van water stelt de zeeën in staat des zomers en overdag groote hoeveelheden warmte te reserveeren en die des nachts en 's winters weder af te geven, een voorname factor van ons zeeklimaat. Verder heeft water een abnormaal hooge diëlectriciteitsconstante, n.l. 80 in plaats van circa 2 à 8, zooals de meeste stoffen. Daaruit is te verklaren, dat een groote klasse van stoffen, de z.g. electrolyten, in water oplosbaar zijn.
Ten slotte kwam spr. tot de afleiding van de eigenschappen van water uit zijn moleculairen bouw. Deze wordt uitgedrukt door het chemische symbool H_2O wat aanduidt, dat ieder watermolecuul samengesteld is uit twee atomen waterstof (H) en één atoom zuurstof (O.). Het waterstofatoom bestaat uit een positief geladen kern, waaromheen een negatief geladen electron loopt, ongeveer zooals de aarde om de zon.
De beide waterstofkernen liggen niet vlak naast elkaar, maar min of meer aan denzelfden kant van het molecuul waar zij een overschot van positieve lading vormen, terwijl de negatieve lading haar zwaartepunt vrijwel in het centrum heeft liggen. De zwaartepunten van positieve en negatieve lading in het molecuul vallen dus op eenigen afstand van elkaar, d.w.z. het molecuul draagt een „electrische dipool". Hiermede hangen nu alle bijzondere eigenschappen van het water samen. De waterstofkernen liggen niet geheel vast in het molecuul, maar kunnen om haar evenwichtspositie trillen. Hierbij wordt straling geëmitteerd, maar omgekeerd kan het molecuul dezelfde golflengten die het emitteert, ook absorbeeren. Dit is de reden van de sterke absorptie van het ultraroode deel van het zonnespectrum in deze atmosfeer, welke van overwegend meteorologisch belang is.
Spr. trad vervolgens in een nauwkeuriger beschouwing van wat hij de electrische dipool van het water had genoemd.
Nadat spr. de gewone modificatie van ijs nog eens nader had beschouwd, concludeerde hij, dat de betrekkelijk geringe vluchtigheid van water haar oorsprong vindt in den bouw ervan, n.l. in het feit dat de globale aantrekking tusschen de watermoleculen versterkt wordt door de gelegenheid, die de structuur biedt om overal tegengestelde polen aan elkaar te laten grenzen. Deze belangrijke eigenschap laat zich met de andere van de groote diëlectriciteitsconstante terugbrengen tot éénzelfde eigenschap van het watermolecuul, n.l. zijn tetraedrische polariteit, die we uit de atoom-theorie verklaren kunnen. (Red. K. H. A.)
(Vor. ber. Ambtsaanv. in het Onderwijs 2252 C.)

C. **FRANKRIJK. — Charles Maurras veroordeeld. —**
Charles Maurras, een van de hoofdredacteuren van de „Action Française", is wegens „aansporing tot moord" onvoorwaardelijk tot drie maanden gevangenisstraf veroordeeld; Joseph Delest, gérant van het blad, tot frs. 100 boete.
Zij werden vervolgd wegens de op 14 en 15 Mei in het blad verschenen artikelen met betrekking tot den persoon van Léon Blum, die beleedigend en staatsgevaarlijk werden geacht. (Le Temps)
(Vor. ber. Aanslag op Léon Blum 2176 A.)

D. **NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Tijdelijke maatregelen betreffende de mechanisatie in de sigarenindustrie. - Wetsontwerp goedgekeurd. —**
De Tweede Kamer heeft op 27 Mei '36 het wetsontwerp tot beperking van het gebruik van machines in de sigarenindustrie na langdurige discussies z. h. s. goedgekeurd. Het amendement-Van der Putt tot verschuiving van de invoering van 15 Mei 1935 tot 26 Mei 1936 is aangenomen met 43—36 stemmen.
Het amendement-Van der Waerden (inschakeling bedrijfsraad) werd aangenomen met 70 tegen 11 stemmen.
Het tweede amendement-Van der Waerden (geen machinale fabricage boven 4 cent verkoopprijs) werd verworpen met 39 tegen 31 stemmen. (Telegraaf)
(Vor. ber. 2123 F.; Tw. Kamer 2315 B.)

E. **ENGELAND. — De kroning van Koning Edward VIII. —**
De kroningsdatum van Koning Edward VIII is vastgesteld op 12 Mei 1937. De kroning zal geschieden in Westminster Abbey. (Times)
(Vor. ber. Koning Edward VIII 2282 C.)

30 MEI 1936

F. **ENGELAND. — W. G. A. Ormsby-Gore tot Minister van Koloniën benoemd. —**
Officieel wordt medegedeeld, dat Ormsby-Gore is benoemd tot minister van koloniën, als opvolger van Thomas.
Hij bekleedde in het tegenwoordige kabinet de functie van minister van Openbare Werken.
(Daily Telegraph) **(Vor. ber. Kabinet 2310 B.)**

G. **NEDERL. OOST-INDIE. — Onderwijs. - Prof. dr. W. F. Wertheim. —**
Dr. W. F. Wertheim, referendaris aan het departement van Justitie is benoemd tot gewoon hoogleeraar aan de Rechtshoogeschool te Batavia, om onderwijs te geven in Inleiding tot de rechtswetenschap, Intergentiel privaatrecht en Internationaal privaatrecht, als opvolger van Prof. Mr. R. D. Kollewijn.
In 1930 promoveerde hij te Leiden op proefschrift, getiteld „Aansprakelijkheid voor schade buiten overeenkomst." In hetzelfde jaar deed hij het aanvullend examen Indisch recht. Sinds einde 1932 was hij redacteur van het Indisch Tijdschrift van het Recht, publiceerde eenige artikelen over privaatrechtelijke onderwerpen in dat tijdschrift en verder een opstel over een rechtsphilosophisch onderwerp, getiteld: „Kernvragen van wetgeving" in den bundel, door oud-leerlingen op 2 November 1935 aangeboden aan Prof. Meijers ter gelegenheid van diens 25-jarig hoogleeraarsjubileum. (Aneta)
(Vor. ber. Onderwijs 1723 B.)

A. **ITALIE. — Mussolini en Engeland. - Interview „Daily Telegraph". —**
In een speciaal interview, dat Mussolini den diplomatieken correspondent van de „Daily Telegraph" heeft toegestaan, verklaarde de duce o.a., dat het einde der sancties het oogenblik zal aangeven, waarop Italië in de gelederen der bevredigde mogendheden treedt. De kleinere Middellandsche Zeestaten hebben absoluut niets te vreezen. Italië is vastbesloten, zijn vriendschapsverdragen met Griekenland en Turkije na te komen. Het eenige doel van Italië in Albanië is de onafhankelijkheid van dit land te bewaren en te eerbiedigen.
Met betrekking tot het herstel van het vertrouwen in de Middellandsche Zee, zeide de duce, dat Italië onder de huidige omstandigheden, en zoolang de sancties voortduren, niet het initiatief voor een Middellandsche Zee-accoord nemen kan.
Op een vraag over de houding tegenover de kleinere Middellandsche Zeestaten, die sancties toepassen, zeide Mussolini: „Wij zijn geen volk dat zich aan wraakgevoelens overgeeft.
Wij kunnen 37 lichtingen reservisten mobiliseeren, d.w.z. acht millioen soldaten, en wij hebben geen zwart leger in Afrika of Europa noodig.
Wat betreft de handelsbetrekkingen van ons Ethiopische keizerrijk met de buitenlandsche mogendheden, zullen wij een gematigde en verdraagzame oplossing vinden. Addis Abeba zal de hoofdstad blijven. De troepen in Lybië zullen door Italië teruggetrokken worden, zoodra de Britsche oorlogsschepen teruggetrokken zijn.
Toenadering tusschen Engeland en Italië is niet alleen gewenscht, doch noodzakelijk. Ik zal alles doen wat in mijn vermogen is, om deze tot stand te brengen.
De Volkenbond kan niet voortbestaan, tenzij hij hervormd wordt. Indien de sancties gehandhaafd blijven, zal de kwestie of Italië den Volkenbond al dan niet moet verlaten, een dringend karakter krijgen.
Het einde der sancties zal een algemeene ontspanning teweeg brengen en gunstige vooruitzichten openen voor stabilisatie en samenwerking in Europa. (Daily Telegraph)
(Vor. ber. Mussolini 2294 B.)

B. **NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Weercorpsen.**
De Tweede Kamer heeft op 28 Mei het wetsontwerp, waarbij verboden wordt weercorpsen tot stand te brengen en daarvan deel uit te maken of deze te steunen, z. h. s. aangenomen met aanteekennig dat de Communisten en de heer Sneevliet (r. s. a. p.) geacht willen worden te hebben tegengestemd. (Telegraaf) **(Vor. ber. 2152 F.; Tw. Kamer 2316 D.)**

C. **PALESTINA. — Onlusten. - Duitschers en Italianen in de gunst. —**
De „Corriere Della Sera" bevatte een telegram van haar correspondent in Jeruzalem, waarin het volgende werd gezegd: De volken, die op het oogenblik bij de Arabieren in de gunst staan zijn de Duitschers en de Italianen. De Duitschers hebben een bijzondere prestige verworven omdat zij de fabel van de Joodsche overheersching in de heele wereld den oorlog hebben durven verklaren. De Italianen bewondert men, omdat zij zijn opgekomen tegen de fabel van het onoverwinnelijke Britsche rijk. Het is niet langer een geheim dat de Italiaansche consul-generaal in Jeruzalem tegenwoordig de vlag op zijn auto beschouwt als een beter middel van veiligheid dan een Britsch politie-escorte (Corriere della Sera)
(Vor. ber. Onlusten 2309 B.)

D. **ROTTERDAM. — De haventarieven en de regeering. —**
De regeering heeft na kennisneming van het eindrapport van de interdepartementale commissie aan B. en W. medegedeeld, dat zij met het oog op de zeer bijzondere omstandigheden waarin de haven verkeert, in beginsel niet ongenegen is de extra bijdrage uit het werkloosheidssubsidiefonds aan de gemeente voor het jaar 1936 zoodanig te verhoogen, dat het gemeentelijk budget van de vermindering der inkomsten door een verlaging van de gemeentelijke haventarieven met 28% uiteindelijk geen nadeelige gevolgen zal ondervinden.
De regeering heeft aan deze principieele toezegging echter de voorwaarde verbonden, dat het gemeentebestuur op zich neemt, voor zoover eenigszins mogelijk te zullen doorzetten, dat de particuliere havenkosten met een gemiddelde van tenminste 15% worden verlaagd.
Ten slotte heeft de regeering ook nog medegedeeld, dat het onderzoek van de vraag, of nog op andere wijze hulp kan worden verleend, nog niet is voltooid. Dit onderzoek wordt door de regeering voortgezet. De regeering meent echter, dat met het oog op de urgentie der zaak de verlaging van de havenkosten niet moet wachten, totdat ook over laatstgemelde vraag een beslissing is genomen. (De Maasbode)
(Vor. ber. Haven 2274 A.)

E. **JOEGO-SLAVIE. — Bezoek van den Poolschen Minister van Buitenlandsche Zaken Beck. - Communiqué. —**
De Zuidslavische minister-president en minister van buitenlandsche zaken Stojadinowitsj en de Poolsche minister van buitenlandsche zaken Beck hebben op 28 Mei de vertegenwoordigers van de pers ontvangen en hen een officieele mededeeling gedaan over het resultaat van de besprekingen. In de inleiding van het communiqué wordt gezegd, dat de beide ministers de brandende vraagstukken der internationale politiek aan een diepgaande studie hebben onderworpen, waarbij zij voor de oplossing van deze vraagstukken in het bijzonder den nadruk legden op de Poolsch-Zuidslavische samenwerking en vriendschap. (Vreme)
(Vor. ber. Beck 2228 C.; Stojadinowitsj 2313 C.)

31 MEI 1936

F. **LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig besproken zijn. - Onze wekelijksche opgave. —**
Amerikaansch: George Jean Nathan — „Passing Judgments". (Knopf, New York 1935)
Duitsch: Ernst Fuhrmann — „Das Wunder der Pflanze". (Büchergilde Gutenberg, Berlin 1936)
Johannes Haller — „Tausend Jahre deutsch-französischer Beziehungen". (Cotta-Verlag, Stuttgart)
Engelsch: Henri Cochet — „The Art of Tennis". (Jarrolds)
George Winn — „Communion on Earth". (Cassell)
Fransch: Henri Pourrat — „Toucher terre". (Ed. de la Cigale, Uzes)
Iersch: Tomás o Cleirigh — „Aodh MacAingil Agus an Scoil Nua-Ghaedhilge i Lobháin". (Hugh MacAingil and the Modern Irish School in Louvain.) (Government Publications, Dublin)
Italiaansch: Giorgio Mortara — „Prospettive economiche". (Ed. Fuori commercio, Roma)
Carlo Sada — „Cesare". (Ed. Apuana, Piacenza)
Japansch (in het Duitsch vertaald): Komakiki Nohara — „Das wahre Gesicht Japans". (Zwinger-Verlag, Dresden)
Nederlandsch: Theun de Vries — „Stiefmoeder Aarde". (Van Loghum Slaterus N.V., Arnhem)
Noorsch: H. Winsnes — „Norsk Litteraturhistorie". (Trydes Boghandel, Kjøbenhavn)
Spaansch: Manuel Bueno — „El sabor del pecado" (Editorial Araluce, Barcelona 1935)
Zweedsch: Fredrik Borelius — „Där forntiden lever". (Lindblads Förlag, Uppsala)
(Red. K. H. A.) **(Vorig bericht blz. 2310 G.)**

G. **ABESSYNISCH-ITALIAANSCH CONFLICT. — De reis van den Negus. —**
De Negus van Abessynië, die korten tijd te Jeruzalem verblijf heeft gehouden, bevindt zich op weg naar Engeland, waar hij voorloopig zal mogen blijven mits hij zich van politieke agitatie onthoudt.
(Daily Mail) **(Vor. ber. Haile Selassie 2294 B.)**

H. **FRANKRIJK. — Stakingen. —**
Gedurende de laatste 8 dagen hebben in de Metaal- en Auto-industrie groote stakingen plaats gehad. In sommige fabrieken werden de ateliers door de arbeiders bezet. Zesduizend arbeiders der bleekerijen en wasscherijen in den omtrek van Parijs hebben eveneens het werk neergelegd.
De commissie, die belast is met het bestudeeren van de mogelijkheid om tot een collectief arbeidscontract te komen in de metaalbedrijven van Parijs en omstreken is op 1 Juni onder voorzitterschap van den minister van Arbeid bijeengekomen. De stakingen duren voort. (Le Temps) **(V. b. Stakingen 1170 A.)**

A. VOLKENBOND. — Abessynisch-Italiaansch Conflict. - Annexatie van Abessynië. - Argentinië verzoekt bijeenroeping. —
De Argentijnsche gezant in Bern, Ruiz Guinazu, heeft op 30 Mei '36 een démarche bij den secretaris-generaal van den Volkenbond ondernomen om hem te verzoeken de buitengewone Volkenbondsvergadering op 16 Juni '36 bijeen te roepen ter bespreking van den door de annexatie van Abessynië geschapen toestand.
De volgende punten der agenda zijn voorgesteld:
1. de sancties;
2. het vraagstuk der erkenning van de annexatie van Abessynië (Argentinië heeft geweigerd de annexatie te erkennen);
3. de hervorming van het Volkenbondspact.
(Journal de Genève) **(V. b. Ab.-Ital. Confl. 2310 A.)**

B. DISCONTOKOERSEN. — De Nederlandsche Bank.
De Nederlandsche Bank heeft met ingang van 30 Mei 1936 haar disconto als volgt verhoogd:

Wisseldisconto	3½%
Promessedisconto	4 %
Bel. op Effecten	4 %
Voorsch. Rek.-Crt.	4 %

(Keesings Financieel Archief) **(Vor. ber. 2161 A.)**

1 JUNI 1936

C. PALESTINA. — Onlusten. - Verklaring van den Groot-Mufti. —
In een interview met een correspondent van de „Daily Express" heeft de Groot-Mufti van Palestina, Amin el Hussein, verklaard, dat de Arabieren blijven strijden tot het bittere einde. Eerst als er een eind zal komen aan de Joodsche immigratie in Palestina, zullen de Arabieren den strijd staken. (Daily Express)
(Vor. ber. Onlusten 2317 C.)

D. NEDERLAND. — N.S.B.-landdag te Lunteren. —
De Nationaal Socialistische Beweging heeft op 1 Juni op een heideveld nabij Lunteren een landdag gehouden. Volgens de Telegraaf waren er ongeveer 40.000 bezoekers. Sprekers waren de heeren Ir. Mussert, Van Geelkerken, Vlekke, ds. Van Duyl e.a.
(De Telegraaf) **(Vor. ber. N.S.B. 2312 E.)**

E. ENGELAND. — Scheepvaart. - De „Queen Mary's" eerste reis. —
De Queen Mary heeft op 1 Juni '36 haar eerste reis over den Oceaan volbracht. Zij heeft den afstand van Bishop Roc tot Ambrose Light Ship (bij New York) afgelegd in vier dagen, zes uur en 38 minuten, d.i. 2 uur en 42 minuten langer dan de „Normandie"; zij heeft dus den Blauwen Wimpel niet verworven.
De vertraging van de Queen Mary is aan den zwaren mist te wijten, welken het schip op het laatste gedeelte van zijn tocht ontmoette.
De gemiddelde uursnelheid van de Queen Mary bedroeg over de geheele reis 29.133 knoopen, terwijl de Normandie gemiddeld 29.98 knoopen draaide.
(Red. K. H. A.) **(Vor. ber. Queen Mary 2242 D.)**

F. NEDERLAND. — Nieuwe Transfer-overeenkomst met Duitschland. —
Op 29 Mei '36 is te Den Haag de nieuwe transferovereenkomst tusschen Nederland en Duitschland geparafeerd.
Ter zake van het in contanten uit te betalen gedeelte is overeengekomen, dat dit gedeelte ongewijzigd gehandhaafd blijft op 3½%.
De Hollandmark, welke in Duitschland door den eigenaar kan worden gebruikt voor reizen, belastingbetaling, reparatiën aan onroerende goederen, ondersteuningen, enz., blijft ongewijzigd bestaan. Daarentegen zullen Fundingbonds niet meer worden uitgegeven.
In plaats daarvan zal de Nederlandsche schuldeischer in den zin van het protocol een chèque in Rijksmark kunnen ontvangen. Ten aanzien van obligatiën, welke meer dan 3½% rente dragen, zullen Nederlandsche schuldeischers het meerdere doch tot geen hooger rentebedrag dan 5½% in totaal, te hunner keuze kunnen verkrijgen:
a) Een op naam van den schuldeischer staande, niet verhandelbare chèque op de Konversionskasse, luidende in Reichsmark, welke voor dezelfde doeleinden, als tot dusver was bepaald, in Duitschland gebruikt kunnen worden. Deze marken worden „Hollandmark" genoemd, en/of
b) Een onpersoonlijke chèque op de Konversionskasse luidende in Reichsmark.
Deze chèques kunnen terstond bij een nader aan te wijzen instelling in Nederland à 30% van hun nominale Reichsmarkwaarde (de RM. omgerekend tegen den koers van den dag) worden gerealiseerd.
Nederlandsche houders van Dawes- en Young-obligatiën zullen per jaar 3½% in guldens kunnen ontvangen. Het verschil tusschen deze 3½% en de oorspronkelijke rente zullen zij in een speciaal soort „Sperrmark" kunnen ontvangen (zoogenaamde „Dawes- en Young-mark"), welke verhandelbaar zijn en die gebruikt kunnen worden op ongeveer dezelfde wijze als „Registermark". (Het Vaderland)
(Vorig bericht blz. 2315 H.)

G. ITALIE. — Bondskanselier Schuschnigg onverwachts naar Rome vertrokken. —
De Oostenrijksche bondskanselier Schuschnigg is onverwachts naar Italië vertrokken. (La Stampa)
(Vor. ber. Dr. Schuschnigg 2301 C.)

H. NEDERL. OOST-INDIE. — Raad van Ned.-Indië. - C. van den Bussche vice-president. —
De „Staatscourant" van 29 Mei '36 bevat de volgende Koninklijke besluiten:
Benoemd tot vice-president van den Raad van Indië de heer C. van den Bussche, thans lid van dien raad.
Benoemd tot lid van den Raad van Indië dr. F. H. Visman, thans regeeringscommissaris voor de bestuurshervorming;
benoemd tot lid van den Raad van Indië de heer J. H. B. Kuneman, thans Gouverneur van Oost-Java.
(Staatscourant) **(V. b. Raad v. Ned.-Indië 2254 F.)**

I. ZWEDEN. — Huwelijken van Zweedsche Prinsen.
Beide Kamers van den Zweedschen Rijksdag hebben het ontwerp goedgekeurd, waarbij het verbod wordt opgeheven voor Zweedsche prinsen om met de dochter van een buitenlandsch particulier te trouwen. Voor zulk een huwelijk is — op straffe van verlies van het erfrecht op den Zweedschen troon — de toestemming van den koning, den ministerraad gehoord, noodig. De prins verliest zijn erfrecht wanneer hij, met of zonder bovengenoemde toestemming, de dochter van een Zweedsch particulier tot vrouw neemt.
(Dagens Nyheter)

2 JUNI 1936

K. NEDERLAND. — Het Duitsch-Nederlandsche reizigersverkeer. —
Met ingang van 15 Juni '36 treedt een regeling in werking, volgens welke in Duitschland woonachtige personen ten behoeve van niet-zakelijke reizen naar Nederland reiscredietbrieven, reis-chèques, hotelcoupons enz. ter waarde van hoogstens RM. 500 per persoon en kalendermaand zullen kunnen verwerven.
Het totale bedrag, dat voor het reizigersverkeer naar Nederland ter beschikking zal worden gesteld, is dit jaar op *f* 850.000 gesteld. Daarvan zal *f* 700.000 op aanvraag in het a.s. seizoen worden uitgegeven, terwijl na uitputting van dit bedrag onder zekere voorwaarden nog beschikbaar zullen blijven:
1. *f* 100.000 voor Nederlandsche onderdanen, welke in Duitschland wonen en een reis naar het vaderland willen maken, met dien verstande, dat hiervoor een maximum van *f* 100 per persoon en per kalendermaand geldt;
2. *f* 50.000 voor deelnemers aan congressen en dergelijke. (Nieuwe Rotterd. Courant)
(Vorig bericht blz. 1154 A.)

L. NEDERLAND. — De „Hocapolis" geopend. —
Prof. dr. ir. H. C. J. H. Gelissen, minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart, heeft op 29 Mei '36, in de Nenijto-hal te Rotterdam de officieele opening verricht van de „Hocapolis 1936", de groote nationale tentoonstelling op het gebied van het hotelwezen, het café-restaurantbedrijf en alles wat hiermede economisch is verbonden.
De tentoonstelling zal tot 14 Juni duren.
(N. R. Crt.) **(Vor. ber. Tentoonstelling 2190 C.)**

A. **De verjaardag van Paus Pius XI. - 25 belangrijke documenten van 's Pausen leerambt. —**

De negen en zeventigste verjaardag op 31 Mei 1936 van Paus Pius XI, of zooals het in Romeinschen stijl heet: zijn intrede in het tachtigste levensjaar, werd in Rome gevierd met een grootsche plechtigheid in Sint Pieter, met een feestelijke illuminatie van de basiliek en — als een bijzonder welkome feestgave voor den Paus der Katholieke Actie — met een samenkomst ten Vaticane van de vertegenwoordigers van dit apostolaat over de gansche wereld rondom den grijsaard.

Des avonds heeft de Paus in de Aula delle Benedictione de vertegenwoordigers van de Katholieke Actie uit de geheele wereld in audientie ontvangen. Door mgr. Pizzardo, onderstaatssecretaris van het pauselijk staatssecretariaat, werd een in het Latijn gesteld adres van hulde voorgelezen, waarin de werkzaamheid van Zijne Heiligheid voor de Katholieke Actie werd gehuldigd en de gelukwenschen der Katholieke Actie op den verjaardag van den Paus werden uitgesproken.

Een der belangrijkste bronnen om het Pontificaat van Paus Pius XI te leeren kennen zijn ongetwijfeld de Encyclieken, welke tijdens dit Pausschap zijn verschenen.

Al geeft de opsomming dezer documenten slechts een uiterst onvolledig beeld van hetgeen zij inhouden, toch zou deze opsomming kunnen aansporen er een diepere studie van te maken.

In het eerste jaar van Zijn Pontificaat, den 23sten December 1922, publiceerde Paus Pius XI de Encycliek „Ubi arcano" over den Vrede van Christus in het Rijk van Christus, waarin een uiteenzetting werd gegeven van de kwalen der moderne samenleving en van het eenige middel, dat afdoende redding kan brengen: den terugkeer naar Christus, den Vredevorst.

Den 26sten Januari 1923 verscheen bij gelegenheid van het derde eeuwfeest van den H. Franciscus van Sales de Encycliek „Rerum omnium", waarin de deugden van dezen heilige, bijzonder zijn zachtmoedigheid, zijn nederigheid en zijn zielenijver ter navolging werden voorgehouden. Bij dezelfde gelegenheid werd de H. Kerkleeraar Franciscus van Sales aan de journalisten tot patroon gegeven.

Den 29sten Juni van hetzelfde jaar bood het zesde eeuwfeest van den H. Thomas van Aquino aanleiding tot een nieuwen wereldbrief „Studiorum Ducem", waarin de bestudeering van diens godgeleerde en wijsgeerige werken dringend werd aanbevolen.

Den 12den November behandelde de Encycliek „Ecclesiam Dei" bij het eeuwfeest van den H. Martelaar Josaphat de hereeniging met de Slavische kerken.

Van den 18den Januari 1924 dateert de Encycliek „Maximam gravissimamque" over de statuten der diocesane associaties in Frankrijk. Deze brief was bijzonder tot het Fransche episcopaat en volk gericht.

Den 11den December 1925 werd door de Encycliek „Quas Primas" het feest van Christus' Koningschap ingesteld.

Kort daarop, den 28sten Februari 1926, wendde de H. Vader in de Encycliek „Rerum Ecclesiae" Zijn blik naar de missielanden en spoorde Hij alle geloovigen aan de Missies door gebed en offers te steunen. In „Rite expiatis" van 30 April herdacht de H. Vader het zevende eeuwfeest van den H. Franciscus van Assisië, terwijl Hij den 18den November in „Iniquis afflictisque" over de kerkvervolging in Mexico handelde.

Het jaar 1927 ging zonder Encycliek voorbij; daarentegen bracht 1928 drie Pauselijke wereldbrieven: „Mortalium animos" van 6 Januari over de eenheid der Katholieke Kerk; „Miserentissimus Redemptor" van 8 Mei over het gemeenschappelijk eerherstel aan Jezus' Goddelijk Hart; en „Rerum orientalium" van 8 September over het bevorderen van de studie der Oostersche Kerk.

Ook in 1929 verschenen drie Encyclieken in de laatste helft van December. Op 20 December „Mens nostra" over de geestelijke oefeningen en retraites; op 23 December „Quinquagesimo ante", een lof- en dankgebed des Pausen bij Zijn gouden priesterfeest; op 31 December „Divini illius Magistri" over de Christelijke opvoeding der jeugd.

„Ad salutem" verscheen den 20sten April 1930 bij gelegenheid van het vijftiende eeuwfeest van den H. Augustinus; de 31ste December bracht de Encycliek „Casti connubii" over het Christelijk huwelijk.

De veertigste verjaardag van Rerum Novarum schonk op 15 Mei 1931 de wereld de Encycliek „Quadragesimo Anno", waarin de Katholieke maatschappijleer opnieuw aan de menschheid werd voorgehouden en waarin de H. Vader o.a. zegt:

Zaken van secondaire beteekenis moet het staatsgezag niet zelf bezorgen, doch aan kleinere openbare lichamen overlaten. Uit den strijd der klassen moet men komen tot een eendrachtige samenwerking der standen. Vernieuwing van een standenorganisatie is daarom het politieke doel der maatschappij. De standen moeten niet gevormd worden naar bepaalde groepen op de arbeidsmarkt, maar naar de verschillende maatschappelijke functies van het individu. Gelijk de buurschap de menschen tot een gemeente verbindt, laat zij de vakken tot beroepsstanden of corporaties naar den beroepsstand aaneensluiten. In deze corporaties ligt het gewicht bij de gemeenschappelijke taak, waarvan het belangrijkste de medewerking is van den beroepsstand aan het algemeen welzijn. Speciale belangen van de beroepsstanden dienen daarentegen ook afzonderlijk behandeld te worden. De menschen hebben volle vrijheid den staatsvorm te kiezen naar eigen verlangen, doch zij moeten daarbij de rechtvaardigheid en het algemeen welzijn in het oog houden. De goede orde van het bedrijfsleven mag niet worden prijsgegeven aan een onbeperkte concurrentie. Veeleer dient het bedrijfsleven, met zooveel mogelijk behoud van de noodzakelijke vrijheden aan een waarachtig verhoudingsbeginsel worden onderworpen. De leiding dienaangaande moet geschieden naar de beginselen van sociale rechtvaardigheid en liefde, gelijk ook voor alle staats- en maatschappelijke instellingen vereischte is. De verschillende volken moeten internationale overeenkomsten en instellingen scheppen om tot een waarachtig vruchtbare economische samenwerking te geraken. De staat moet de vakvereenigingen rechtens erkennen, maar de aansluiting bij de vakvereeniging voor het individu vrijlaten. De beroepscorporaties moeten gevormd worden uit vertegenwoordigers van de vakvereenigingen van patroons en arbeiders. Als staatsorganen oefenen zij het oppertoezicht op de vakvereenigingen uit. Stakingen zijn verboden. De overheid moet als bemiddelaar optreden. Voorwaarde voor de hervorming van de maatschappelijke orde is de zedelijke vernieuwing. De geheele reorganisatie van de maatschappij moet geschieden met officieele medewerking van de kerk.

Encyclieken

Op 29 Juni 1931 kwam de Encycliek „Non abbiamo", welke opkwam voor de Katholieke Actie in Italië, die door het fascisme werd bedreigd.

Een zeer bijzondere Encycliek is „Nova impendet" van den 2den October, een opwekking tot den kruistocht van naastenliefde met het oog op den nood der tijden.

„Lux veritatis" van 25 December 1931 was aan het tienjarig eeuwfeest van het oecumenisch concilie van Ephese gewijd en behandelde met de Godheid en menschheid van Christus het Goddelijk moederschap van Maria.

In het jaar 1932 verschenen twee Encyclieken; den 3den Mei het rondschrijven „Caritate Christi compulsi", over smeekbeden en eerherstel aan Jezus' Goddelijk Hart in deze tijden van zwaren nood voor het menschelijk geslacht; den 29sten September de wereldbrief „Acerba animi". wederom over de Kerkvervolging in Mexico.

Nadat dan den 6den Januari 1933 het schrijven verschenen was, waarbij een buitengewoon H. Jaar werd afgekondigd, volgde den 3den Juni van datzelfde jaar de Encycliek „Dilectissima Nobis", over de onrechtvaardige behandeling der Katholieken in Spanje.

Tenslotte heeft de H. Vader nog, nadat Hij in 1934 geen Encycliek had uitgegeven, tegen het einde van 1935, den 20sten December, het magistrale document „Ad catholici sacerdotii" doen verschijnen, dat als een hoogste samenvatting van 's Pausen innerlijkste gedachten kan worden beschouwd. (Maasbode - De Tijd)

(Vor. ber. Paus Pius XI 2300 A.; Encycliek 2107 F.)

3 JUNI 1936

A. **Jaarverslag 1935-'36. - Netto-winst ƒ 5.628.319 (v. j. ƒ 3.020.686). - Dividend ƒ 50 (v. j. ƒ 36) per aandeel. —**

In het verslag van den President van de Nederlandsche Bank, mr. L. J. A. Trip, wordt verklaard, dat het laatst verstreken boekjaar een tijdperk vormt van verwarring en tegenstrijdigheid. Het besef, dat slechts verbetering en uitbreiding van de internationale betrekkingen het wereldherstel kunnen brengen, hoewel in theorie beleden, kon zich in de praktijk niet doorzetten. De politieke verhoudingen vertoonden een toenemende spanning, wantrouwen en oorlogsvrees deden zich in sterkere mate gevoelen. In alle landen werden maatregelen tot krachtiger bewapening getroffen. Dat deze ontwikkeling een stijging van de vraag naar grondstoffen en werkkrachten voor de oorlogsindustrie tengevolge heeft, kan bezwaarlijk als een factor van duurzame verbetering worden aangemerkt.

Het valt niet te ontkennen, dat in nagenoeg alle landen de budgetaire positie reden tot zorg geeft. De openbare machten blijken buiten staat de tering naar de nering te zetten.

Op het gebied der internationale kapitaalverstrekking kan niet gesproken worden van een verbetering en evenmin ten aanzien van het goederenvervoer tusschen de verschillende landen.

De goudzendingen naar Amerika in 1935 hebben het recordcijfer van 1934 nog overtroffen en de kapitaalbewegingen naar Amerika, die ten naastenbij ƒ 2,9 milliard hebben bedragen, speelden hierbij een belangrijken rol.

In monetair opzicht bracht het afgeloopen jaar niet de zoozeer gewenschte rust en zekerheid. De overgebleven landen van het z.g. goudblok waren gedwongen tot het nemen van krachtige maatregelen tot afweer van bewegingen, die zich in binnen- en buitenland tegen de handhaving van de goudpariteit hunner geldeenheden deden gevoelen. De aanhoudende daling van het pond, welke zich sinds 1931 voordeed, kwam tot staan. Tevens bleek, dat de monetaire ontwikkeling in Engeland en de Vereenigde Staten heeft opgehouden een druk op de wereldmarktprijzen uit te oefenen en ook dat in de richting van onderlinge aanpassing gegaan wordt.

De goudproductie vertoont telkenjare een nieuw recordcijfer, en in 1935 was de waarde der goudproductie ƒ 1.577.900.000 tegen ƒ 1.011.900.000 in 1929. In een tijdperk van zeven jaar werd voor een waarde van niet minder dan omstreeks ƒ 8¾ milliard aan den op 1 Januari 1929 bestaanden wereldvoorraad toegevoegd.

Handhaving monetaire politiek geboden.

Wat den toestand in Nederland betreft, valt niet te ontkennen, dat in ons land nog slechts in zeer geringe mate een verbetering te bespeuren is. De voorstellen als zou de gevolgde economische en monetaire politiek hiervan de schuld dragen, noch de verzekering dat die politiek zou mislukt zijn, kunnen alle omstandigheden in overweging nemende, als billijk en houdbaar worden aangemerkt. Overziet men hetgeen sedert 1929 bereikt werd, en de mate van aanpassing die verkregen is in de jaren sedert het doordringen tot Nederland van de wereldcrisis met al haar uiterst diepingrijpende gevolgen, dan bestaat geen reden tot twijfelen aan de mogelijkheid om het economisch en financieel evenwicht van ons land te herstellen. Slechts kan het strekken ter versterking van de overtuiging, dat het vasthouden aan de monetaire politiek geboden is in het welbegrepen en duurzaam belang van ons land en zijn bevolking, devaluatie of depreciatie van het ruilmiddel blijft het karakter dragen van een noodsprong, die een tijdelijke verlichting kan brengen, maar zooals in de rede ligt en door de ervaring geleerd wordt, na korteren of langeren duur zijn uitwerking verliest. Niet minder duidelijk toont de ervaring, dat deze noodsprong gedaan wordt ten koste van de minst draagkrachtigen van het volk.

In tegenstelling tot hetgeen voor het boekjaar 1934—1935 geldt, bracht het laatst verstreken jaar voor de Nederlandsche Bank hevige schokken op het gebied van de haar opgedragen monetaire politiek, die schokken hebben intusschen aan het welslagen van die politiek gericht op de handhaving van de goudwaarde van den gulden, niet kunnen afdoen. Zij vonden hun oorsprong nu eens in het buitenland, dan weer in het binnenland.

Uit het verloop van zaken kan worden opgemaakt, dat de gevolgde disconto-politiek het gewenschte resultaat heeft opgeleverd.

Het in het verslag verstrekte overzicht van de uitgiften van schatkistbiljetten en -promessen doet zien, dat de ontwikkeling op de geldmarkt beslissend was voor de rentevergoeding die de Staat voor de door hem opgenomen credieten moest betalen. Het beroep, dat in het afgeloopen boekjaar op de Nederlandsche kapitaalmarkt werd gedaan, was iets grooter dan verleden jaar.

In het afgeloopen jaar bedroeg het gemiddeld opereerend kapitaal ƒ 194.782.332. De disconteering van binnenlandsch papier bedroeg ƒ 208.511.862. Het bezit aan buitenlandsche wissels en saldi beliep aan het einde van het boekjaar ƒ 2.875.588.

De Bank beschikte aan het einde van het boekjaar over een goudvoorraad van ƒ 714.653.736 en een zilvervoorraad van ƒ 19.315.051, tezamen ƒ 733.968.787.

De Nederlandsche Bank

Op 31 Maart 1936 waren het kapitaal alsmede de reserves en het pensioenfonds belegd tot een bedrag van ƒ 38.160.050. Het gezamenlijk bedrag van bankbiljetten, bankassignaties en saldi in rekening-courant, uitmakende de opeischende schuld der bank, beliep gemiddeld ƒ 871.065.548.

De dekking van de opeischbare schuld door metaal bedroeg gemiddeld 75,17%. Het gemiddeld bedrag der bankbiljetten in omloop bedroeg ƒ 805.691.294.

Resultaten. —

De uitkomsten van het bedrijf der Bank zijn opgesomd in de winst- en verliesrekening, waaruit blijkt, dat de netto winst vergeleken met het vorige boekjaar een stijging vertoont van ƒ 3.020.686 tot ƒ 5.628.319.

Volgens de wet van 27 Mei 1932 komt hiervan in mindering van de vordering op den Staat der Nederlanden ƒ 2.814.159.72. Van het overblijvende ad ƒ 2.814.159.71 ontvangt de Bank een zoodanig bedrag als noodig is om aan aandeelhouders een dividend van 5% uit te keeren over ƒ 20.000.000 zijnde ƒ 1.000.000. Voor dividendbelasting is benoodigd ƒ 100.500, terwijl de Staat der Nederlanden nogmaals ƒ 1.000.000 ontvangt. Het restant ten bedrage van ƒ 713.659.71 komt weder in mindering van de vordering op den Staat der Nederlanden, die dus met ƒ 3.527.819.43 wordt verminderd en dientengevolge nog te boek staat met ƒ 11.958.329.12. Voor aandeelhouders is in totaal beschikbaar inclusief dividendbelasting en het onverdeeld saldo van het boekjaar 1934—1935 ƒ 1.116.248.21, welk bedrag, rekening houdende met de te betalen dividend-belasting, een uitkeering van ƒ 50 (v. j. ƒ 36) per aandeel toelaat.

In de op 2 Juni gehouden algemeene vergadering van aandeelhouders van de Bank is gekozen tot lid van de commissie van advies de heer ir. M. H. Damme, en zijn herkozen tot commissarissen de heeren A. J. M. Goudriaan en Matthieu ter Kuile.

Het dividend werd op ƒ 50 bepaald.

(Verslag van de Nederlandsche Bank)

(Vorig bericht blz. 1827 E.)

A. **FRANKRIJK. — Léon Blum's rede op het Socialistisch congres. —**
Op het Fransche socialistische congres van 31 Mei '36 heeft Léon Blum een rede gehouden, waarin hij er zijn leedwezen over uitsprak, dat de communisten en de C(onfédération) G(énérale) de T(ravail) hebben geweigerd aan de te vormen regeering deel te nemen. Het programma van de toekomstige regeering zal echter dat zijn van het Volksfront. Blum verklaarde, zich bewust te zijn van de moeilijkheden, verbonden aan zijn taak. „Ik kende, zeide hij, deze moeilijkheden. Sedert eenige weken ken ik ze nog beter. Voor den nationalen raad sprak ik van een monetaire paniek. Sedert dien is er eenige ontspanning ingetreden. Doch de laatste dagen heerscht er een soort sociale paniek, die in de plaats is gekomen van de monetaire paniek."
Blum wees vervolgens op de noodzakelijkheid, de arbeidersmassa's te doen begrijpen, dat er verschil bestaat tusschen het zich meester maken van de macht en het uitoefenen van de macht in een kapitalistisch regime. Thans wordt de macht uitgeoefend en veroverd is zij niet. Blum besloot met den nadruk te leggen op den vredeswil zijner geestverwanten.
De motie, die door het congres van de S.F.I.O. is aangenomen, luidt als volgt: De socialistische afgevaardigden zullen trouw blijven aan het mandaat, dat hun door het Fransche volk is toevertrouwd, d.w.z. zij zullen alle pogingen in het werk stellen om het fascisme te vernietigen, de vrijheid te verdedigen en te strijden tegen de alleenheerschappij der banken en industrieën. Zij zullen een eind maken aan de werkloosheid, aan den handel zullen zij nieuw leven geven; in de bestuursorganen zullen zij een republikeinschen geest brengen. De diensttijd zullen ze verkorten, Frankrijk zullen ze verder een plaats geven onder de staten, die vastbesloten in de eerste plaats den vrede wenschen. (Le Temps) **(V. b. Léon Blum 2293 G.)**

B. **ITALIAANSCH OOST-AFRIKA. — Organisatie van Abessynië, Erythrea en Somaliland. —**
De Italiaansche ministerraad heeft zijn goedkeuring gehecht aan een wet op de organisatie en het bestuur van Italiaansch Oost-Afrika, waaronder begrepen wordt het Abessynische rijk, Erythrea en Somaliland. Het bestuur over Italiaansch Oost-Afrika zal ten uitvoer worden gelegd door een gouverneur-generaal, den onderkoning, die als hoogste chef alle bevoegdheden in zich zal vereenigen. Het gebied wordt verdeeld in vijf gouvernementen. De centrale regeering heeft haar zetel in Addis Abeba.
Onmiddellijk onder den gouverneur-generaal, den onderkoning, zal een vice-gouverneur-generaal staan, terwijl de onderkoning voor militaire zaken bijgestaan zal worden door een chef van den generalen staf.
De vijf gouvernementen zijn de volgende: het Erythreesche met Asmara als hoofdstad, het gouvernement Amhara met Gondar als hoofdstad, het gouvernement Galla en Sidamo met Djimma als hoofdstad, het gouvernement Harrar met de gelijknamige stad als hoofdplaats en het gouvernement Somali met als hoofdstad Mogadiscio.
Addis Abeba, de hoofdstad van Italiaansch Oost-Afrika, zal een speciaal bestuur krijgen onder leiding van den stedelijken gouverneur. Regelingen worden getroffen voor een gemeentelijke constitutie der belangrijkste centra, waaronder zich de hoofdsteden der verschillende gouvernementen zullen bevinden.
De Mohammedaansche godsdienst zal alle waarborgen genieten. (Corriere della Sera)
(Vor. ber. 2304 C.; Abess.-Ital. Conflict 2318 A.)

C. **GEESTELIJK LEVEN. — Vereeniging van Kerkvoogdijen. - Jaarvergadering te Breda. —**
Onder leiding van den heer J. Bakker uit Menaldum is de Vereeniging van Kerkvoogdijen in de Ned. Herv. Kerk te Breda in jaarvergadering bijeengekomen. De voorzitter zeide in zijn openingswoord o.m., dat de vereeniging thans 730 leden telt; hij drong aan op een betere reglementeering van het hulppredikerschap, roerde de verhouding van de Vereeniging tot den Raad van Beheer aan, tegenover welken de Vereeniging zich niet wil stellen mits de Raad zich niet met bestuursaangelegenheden bemoeit en het reglement op het predikantstractement rechtvaardig toepast. Dit reglement is overigens practisch onuitvoerbaar in zijn tegenwoordigen vorm, zoodat het gewijzigd zal moeten worden. Spr. wenschte verder samenwerking met den Bond van Ned. Predikanten, waartoe het ondanks de pogingen der Vereeniging nog niet is gekomen, en betreurde het dat de protesteerende kerkvoogdijen haar taak nog altijd niet als geëindigd beschouwden. Ten slotte zeide hij o.m., dat men ook iets ten aanzien van de ziekteverzekering moet doen, en ook de gedachte aan een kerkelijke hypotheekbank — waarvoor overigens medewerking van hoogere colleges niet noodzakelijk is — laat de vereeniging niet los. (Alg. Handelsblad)

D. **NEDERLAND. — Het Groene Kruis bestaat 25 jaar. —**
Dezer dagen heeft in het Jaarbeursgebouw te Utrecht het vierde Groene Kruis-congres plaats gehad, ter gelegenheid van het zilveren jubileum van de Algemeene Nederlandsche Vereeniging „Het Groene Kruis".
Dr. H. G. Hamaker presideerde en sprak een enkel begroetingswoord uit. De eerste inleider, dr. R. N. M. Eykel, geneeskundig hoofdinspecteur van de volksgezondheid, hield een referaat over de vraag, waarom de Volksgezondheid het werk van de gekleurde kruisen bevordert en gaarne samenwerking heeft met het particulier initiatief.
Spr. betuigde van zijn waardeering voor de gekleurde kruisen in het algemeen en voor 25 jaar Groene Kruis-arbeid in het bijzonder. Spr. ging de geschiedenis van de „kruisbeweging" na (in 1875 in Noord-Holland begonnen). De vereenigingen beoogden aan te vullen, wat er op hygiënisch gebied aan de bemoeiingen van de overheid ontbrak. Dr. Penn, de voorzitter van den geneeskundigen raad van Noord-Holland, gaf den stoot tot de oprichting van de provinciale vereeniging tot afwering van epidemische ziekten en tot hulpbetoon bij epidemieën. Verpleeg-arbeid en sociaal-hygiënische arbeid stonden toen reeds op het programma, alsmede hygiënische volksvoorlichting, waarbij zich spoedig de zorg voor de opleiding van verplegenden voegde (die inderdaad in die dagen ver beneden peil was, zoozeer... dat men in de Amsterdamsche gasthuizen naar Veenhuizen schreef, als men „zaalmeiden" noodig had!). In 1880 waren reeds zes gediplomeerde verpleegsters aan het Witte Kruis verbonden. Door de energie van ds. Fleischer verbreidde de kruisbeweging zich over het geheele land. De tuberculosebestrijding werd in 1906 voor het eerst door het Groene Kruis te Norg ter hand genomen en is sedert een belangrijk deel van het werk der kruisvereenigingen geworden (alleen in de steden bestaan afzonderlijke vereenigingen voor dit doel); thans zijn er ongeveer 900 plaatselijke kruisvereenigingen, die zich met de tuberculosebestrijding bezig houden. Later is men ook tot zuigelingen- en kleuterbescherming overgegaan, geslachtsziektenbestrijding, zorg voor lichamelijk gebrekkigen, geestelijke volksgezondheid. De overheid steunt dien door haar gewaardeerden arbeid gaarne, die een typische uiting is van ons volksbestaan en geheel ingesteld is op de mentaliteit van het volk.
Nog vele sprekers, ook buitenlanders, voerden het woord.
(De Standaard)

E. **NEDERL. OOST-INDIE. — Begrooting 1937. —**
Dezer dagen had ten paleize te Batavia de vergadering plaats waarop de begrooting voor het jaar 1937 is besproken.
In deze vergadering werd de begrooting voor het jaar 1937 definitief vastgesteld. Het tekort op de begrooting bedraagt ongeveer ƒ 21.000.000, wat juist het bedrag is dat voor de aflossing van de vaste schuld was uitgetrokken, zoodat een begrootings-opzet is verkregen, welke geen vermeerdering van schuld medebrengt.
Dit resultaat is bereikt zonder verdere nieuwe salariskorting. Ook is geen verhooging van belasting ingevoerd.
De regionale regeling zal verder worden doorgevoerd. Over de besteding van de bekende gift van ƒ 25.000.000 is niet gesproken, zoodat deze in de aanvullende begrooting zal moeten worden verwerkt. (Aneta)
(Vor. ber. Begrooting 2309 A.)

F. **ZWITSERLAND. — Veiligheid van Bazel. —**
De herbezetting van de Rijnzone heeft voor Zwitserland ook twee vraagstukken opgeworpen, waarvan er thans slechts een tot een oplossing is gebracht. Deze kwestie gaat om de al of niet versterking van het Elzassische stadje Huningue, dat op den linkeroever van den Rijn, vlak bij Bazel is gelegen. Hu-

ningue werd in 1680 door den beroemden vestingbouwkundige Vauban versterkt en het speelde een belangrijke rol bij de Napoleontische oorlogen. Bij het verdrag van Parijs van 1815 werd gestipuleerd dat Huningue zou worden ontmanteld, en dat binnen een afstand van 5 kilometer van Bazel geen fortificaties zouden worden opgericht. In 1871 nam Duitschland aan zich ook aan deze bepalingen te houden. Ook bij het verdrag van Versailles werd geen wijziging in deze kwestie gebracht, daar de demilitarisatie van de Rijnzone voldoende veiligheidswaarborgen voor Frankrijk verzekerde. Na de gebeurtenissen van 7 Maart echter zou de mogelijkheid niet uitgesloten zijn dat Frankrijk het plan zou opvatten Huningue te versterken, en zoodoende fortificaties aan te leggen vlak bij Bazel. Dezer dagen hebben de Fransche autoriteiten aan de Zwitsersche medegedeeld dat geen fortificatie van Huningue wordt overwogen, zoodat Zwitserland gerust kan zijn wat betreft de veiligheid van Bazel, voor zoover dit van de linkerzijde van den Rijn onder kanonvuur genomen zou kunnen worden.
Wat betreft de veiligheid van Duitsche zijde zijn de moeilijkheden nog niet opgelost. Tot aan 1914 werd Bazel bedreigd door de kanonnen van Ifstein, zeven kilometer ten noorden van de stad. Het Zwitsersche leger had zich bij een aanval uit het noorden, uit Bazel moeten terugtrekken in het Juragebergte ten zuiden van Bazel, om eerst daar voldoende sterke defensieve stellingen te kunnen vinden. Na den oorlog werd Ifstein ontmanteld. De zevende Maart zou daar echter ook verandering in gebracht kunnen hebben. De Duitschers hebben nog niet verklaard of zij ook Ifstein weer zullen versterken, maar hier wordt verteld dat zij er al fortificaties aanleggen, zoodat Bazel en de bruggen over den Rijn onder het vuur van de nieuwe forten liggen. De Zwitsersche autoriteiten zullen dus weer verandering moeten aanbrengen in hun plannen en terugkeeren tot de oude van defensieve stellingen in het Jura-gebergte ten zuiden van Bazel. (Neue Zürcher Zeitung)

(Vor. ber. Herbezetting Rijnzône 2208 A.)

4 JUNI 1936

A. IERLAND. — Senaat afgeschaft. —
Daar de Senaat geweigerd had zelf over zijn voorgestelde afschaffing te stemmen, heeft de Valera in de Dail een daartoe strekkend voorstel ingediend. De Dail had deze opheffing reeds eenmaal goedgekeurd, zoodat thans na een nieuwe stemming daarover deze kracht van wet zou krijgen. De Valera verklaarde, dat de Senaat eerder een gevaar dan een hulp voor den staat beteekende. Hij deelde verder mede, dat hij in den herfst een voorstel tot wijziging van de grondwet zou indienen.
De Dail nam vervolgens met 74 tegen 52 stemmen de Valera's voorstel aan, waarmede de afschaffing van den Senaat dus thans een feit is geworden.
(Irish Times) **(Vorig bericht blz. 1318 D.)**

B. NEDERLAND. — Eerste Kamer. - Versnelde Bruggenbouw. - Benzine verhoogd. —
Het wetsontwerp tot financiering van den versnelden bruggenbouw door verhooging der tijdelijke heffing van het bijzonder invoerrecht op benzine is 3 Juni '36 in de Eerste Kamer zonder hoofdelijke stemming aangenomen met aanteekening, dat de heer Ter Haar (c.-h.) tegen is. (Nieuwe Rotterd. Courant)

(Vor. ber. Bruggenbouw 1996 B.; Benzine 2222 D.; Eerste Kamer 2309 A.)

C. CHINA. — Japansche penetratie. - Politieke stroomingen. —
Volgens het persagentschap Domei hebben de autoriteiten van Zuid-China te Canton „den oorlog verklaard" aan de Nanking-regeering. Dit wordt echter door de Canton-regeering ontkend.
Naar Domei voorts meldt, zouden de troepen in Zuid-China bevel hebben ontvangen op te rukken naar Koenan en Kaingsi om de troepen der centrale regeering aan te vallen op de grens tusschen Koetatoeng en Joe Kiangsi.
Van oogenblik tot oogenblik verwacht men de vorming eener onafhankelijke regeering.
De autoriteiten van Zuid-China hebben een telegram gezonden aan de centrale regeering te Nanking, waarin zij aandringen op een verzet van het leger tegen Japan en waarin zij volledigen steun toezeggen.
In het telegram wordt voorts geprotesteerd tegen de uitbreiding der Japansche troepenmacht in Noord-China en verklaard, dat slechts een afschuwelijke oorlog China zal kunnen redden.
Er zijn thans in China drie groote politieke stroomingen werkzaam: Ten eerste is er het Japansche imperialisme, dat tot dusver zijn actie voornamelijk tot Noord-China heeft beperkt, maar dat, wanneer de berichten over pogingen in Foekien, even ten noorden van Canton, dus in Zuid-China gelegen, juist zijn, thans in Zuid-China naar expansie zou streven. Dan is er de scherp nationalistische beweging, welke in Canton haar centrum heeft en een gewapend conflict met Japan onvermijdelijk acht. Tenslotte is er de naijver tusschen Canton en Nanking, die thans naar voren komt. De centrale regeering van Nanking is reeds lang ontstemd over de pressie, door Canton uitgeoefend. Het is niet uitgesloten, dat Tsjang Kai Sjek een poging zal ondernemen de macht van de Canton-regeering te vernietigen.
(Domei - Sin Pau Tel. Agency)

(Vor. ber. 2284 B.; Penetratie 1943 C.)

D. LUCHTVAART. — Vliegongelukken. - Mr. A. J. van Hengel en Godewin von Brumowsky gedood. —
De Directeur-Generaal van de Oesterreichische Creditanstalt, de Nederlandsche bankier mr. A. J. van Hengel, is 3 Juni '36 om halfacht in den avond met het door hem zelf bestuurde Oostenrijksche sportvliegtuig O.E.—D.V.H. neergestort en gedood. Ook de tweede inzittende, de Oostenrijksche vliegtuiginstructeur Godewin von Brumowsky, uit Weenen, was op slag dood.
Het toestel, een Miles Falcon-sportvliegtuig, dat uit Bazel kwam, werd bij de landing vernield.

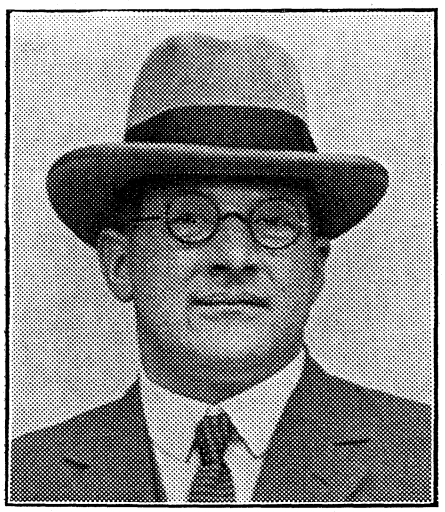

Mr. A. J. van Hengel.

Mr. Adrianus Johannes van Hengel werd in 1886 te Amsterdam geboren. Na in zijn geboorteplaats de H.B.S. te hebben gevolgd, legde hij in 1904 staatsexamen af, waarna hij aan de universiteit te Leiden studeerde in de rechtswetenschappen.
In 1911 verwierf hij den graad van doctor op het proefschrift „De verhouding tusschen gerechtigden en verplichten bij papieren van waarde". In 1909 was hij intusschen zijn loopbaan begonnen aan de Amsterdamsche Bank, waarvan hij in 1916 tot directeur werd benoemd. Toen in 1924 de Rotterdamsche Bankvereeniging behoefte had aan een reorganisatie, werd de heer van Hengel benoemd tot gedelegeerd commissaris dezer bankinstelling, terwijl hij bij de Amsterdamsche Bank het lidmaatschap van den raad van toezicht behield. In 1927, na beëindiging der reorganisatie der Robaver, maakte hij een reis om de wereld. Van 1927 tot 1932 bekleedde hij wederom de functie van directeur der Amsterdamsche Bank. In 1931 werd hij geroepen om zijn financieele deskundigheid aan te wenden als reorganisator en raadgever van de Oesterreichische Creditanstalt, welke functie hij tot heden bekleedde. In 1932 trad hij af als directeur van de Amsterdamsche Bank.
De overledene had een internationalen naam als financier en als organisator van het bankwezen. Voor de saneering van het economisch leven in Oostenrijk heeft hij belangrijk werk verricht. Ondanks zijn vijftig jaren behaalde de heer Van Hengel pas onlangs zijn vliegbrevet. Zoowel zijn vrouw als hij waren geestdriftige sportvliegers.
Kapitein-instructeur Godewin von Brumowsky was 47 jaar.
(A. N. P.) **(Vor. ber. Mr. A. J. van Hengel 1825 C.; Vliegongelukken 2305 D.)**

5 JUNI 1936

A. CURAÇAO. — Toestand in 1935. —

Aan het gedetailleerd economisch overzicht van het jaar 1935 is het volgende ontleend:
Het jaar 1935 mag voor Curaçao als havenplaats gunstig genoemd worden. Vele toeristen bezochten Curaçao, en hebben niettegenstaande den lagen dollarkoers, inkoopen gedaan.
Het totaal gewicht van de producten ingevoerd voor de verwerking in de petroleum-raffinaderijen vertoont een vooruitgang.

Bevolking. — Deze was op den laatsten dag van het jaar 1935 als volgt: Op Curaçao 26.588 mannen en 28.875 vrouwen; op Aruba 10.531 en 9.883; op Bonaire 2.681 en 3.258; op St. Martin 1.090 en 1.584; op St. Eustatius 519 en 679 en op Saba 539 mannen en 877 vrouwen.

Scheepvaart. — De cijfers voor de scheepvaart vertoonen voor Curaçao en voor Aruba tamelijk groote verbetering.
In Curaçao kwamen binnen 5.047 stoom- en motorschepen, totaal 29.662.000 M³. (v. j. 4.877 en 28.862.000).
In Aruba 3.972 stoom- en motorschepen, totaal metende 24.070.000 M³. (v. j. 3.715 en 21.962.000).
De handelsvloot van de Curaçaosche Scheepvaart Mij. is twee schepen rijker geworden, zoodat het verkeer met tankschepen tusschen Curaçao en Maracaibo in bovenstaanden staat een gunstiger verhouding tot het overige scheepvaartverkeer inneemt dan in 1934 het geval was.

In- en uitvoer. — De totale waarde van den invoer was voor Curaçao ƒ 91.247.000 (v. j. ƒ 87.239.000), van den uitvoer ƒ 77.981.000 (v. j. ƒ 84.971.000).
Voor Aruba bedroegen die cijfers: invoer ƒ 82.525.000 (v. j. ƒ 67.102.000) en uitvoer ƒ 89.346.000 (v. j. ƒ 76.299.000).

Doorvoer. — De doorvoer via Curaçao bedroeg in totaal gewicht 180.545.000 K.G. (v. j. 131.533.000 K.G.) en via Aruba 202.749.000 (v. j. 449.204.000) K.G.

Nijverheid. — De hoeveelheid ruwe olie, door de raffinaderijen op Curaçao en Aruba verwerkt, kan veilig gesteld worden op ongeveer de ingevoerde hoeveelheid.
De stroohoedenvlechtnijverheid werd door velen die werkloos waren of wier kostwinners zonder verdiensten kwamen, ook in 1935 beoefend; de uitgevoerde hoeveelheid is vrijwel de gefabriceerde, daar van een eenigszins grooten voorraad niet kan worden gesproken.
Curaçao 1935 12.918 doz. ƒ 31.985; Aruba 1935 nihil; Bonaire 1935 85 doz. ƒ 170.
De ijsfabricage 3.864.000 K.G., waarvan 1.114.980 K.G. ter waarde van ƒ 21.391 werd uitgevoerd.
Van Curaçao, Bonaire en St. Martin werd in totaal 3.781.618 K.G. zout uitgevoerd. Het cijfer van het gewonnen zout kan niet worden opgegeven.

Circulatie. — Het bankbiljettenkapitaal van de Curaçaosche Bank, dat op 1 Januari 1935 ƒ 4.640.376 bedroeg, nam af en bedroeg op 31 December 1935 ƒ 4.330.896,50.

Auto's. — Het aantal motorvervoermiddelen is toegenomen; thans rijden een 1700-tal personen- en lastwagens.
(Amigoe di Curaçao) **(Vor. ber. Curaçao 2315 A.)**

B. ABESSYNISCH-ITALIAANSCH CONFLICT. — Italiaansche verliezen. —

De bladen publiceeren het laatste oorlogsbulletin omtrent de verliezen in Oost-Afrika, volgens hetwelk van het begin tot het einde der operaties 1.148 militairen zijn gesneuveld en 125 aan hun verwondingen zijn overleden; van 31 heeft men niets meer gehoord. Gedood door oorzaken, verband houdende met den dienst zijn 1000 man. Van het begin tot het einde der militaire operaties zijn 1.086 inboorlingen uit Eritrea en 507 uit Somaliland, dus 1.593 in totaal gesneuveld. (La Stampa)
(V. b. Abess.-Ital. Confl. 2321 B.; Ital. verl. 2180 F.)

C. ENGELAND. — Oud-minister Thomas schuldig bevonden aan indiscretie inzake de verhooging van de thee-belasting (verzekeringskwestie). —

Het tribunaal te Londen, dat belast was met het instellen van een onderzoek naar de oorzaken van het z.g. „thee-lek" (verzekeringskwestie), heeft thans rapport uitgebracht.
Het gerechtshof concludeert, dat uit gezaghebbende bron onthullingen zijn gedaan aangaande de begrooting en dat de oud-minister van Koloniën, J. H. Thomas, voor deze indiscretie verantwoordelijk is.
Volgens het gerechtshof heeft Thomas aan Alfred Bates staatsgeheimen onthuld. Het tribunaal verklaart, dat Bates van deze inlichtingen gebruik heeft gemaakt om er zich persoonlijk voordeel van te verschaffen.
Thomas heeft hetzelfde geheim onthuld aan Sir Alfred Butt, die er eveneens persoonlijk voordeel van heeft getrokken.
De zoon van oud-minister Thomas, Leslie Thomas, werd van elke blaam gezuiverd. (Times) **(2310 B.)**

D. NEDERLAND. — Clearing met Duitschland. —

De stand der clearing met Duitschland per 30 Mei '36 was als volgt:

	(in duizenden guldens)
1. Stortingen in Nederland	ƒ 87.921
Waarvan bestemd voor:	
a. achterstallige vorderingen	12.015
b. rentedienst Dawes- en Youngleening en Stillhalte; rentetransfer	5.316
c. vrije rekening Reichsbank	3.435
d. nieuwe onder de Clearing vallende vorderingen	67.155
2. Stortingen in Duitschland (nieuwe onder de Clearing vallende vorderingen) incl. saldo 1935 ad ƒ 35.655.500)	108.545
3. Uitbet. in Nederland op nieuwe vorderingen (in mindering komend van het bedrag onder 1 d.)	66.218
Laatst uitbetaald nummer van storting:	221338.
4. Speciale verrekening. Stortingen in Nederland tegen afgegeven reischèques (incl. saldo 1935 at ƒ 367.800)	1.529
Uitbetalingen in Nederland	2
Overgebracht naar alg. rekening (1) . .	—
Nog beschikbaar	1.527

(Keesings Financieel Archief) **(Vor. ber. 2275 E.; Clearing met Duitschland 2318 F.)**

E. HOCKEY. — Overwinning van het Nederlandsche Elftal te Luzern. —

Op 31 Mei '36 heeft het Nederlandsch hockey-elftal te Luzern een 2—0 overwinning (rust 0—0) behaald op de Zwitsers. De nederlaag der gastheeren werd niet grooter omdat zij in hun doelverdediger Tüscher een keeper van meer dan gewone capaciteiten hadden.
(Alg. Handelsblad) **(Vor. ber. Hockey 2294 D.)**

F. DUITSCHLAND. — Nieuwe Persverordening uitgevaardigd. —

De voorzitter der rijksperskamer publiceerd een verordening bestemd om „de onafhankelijkheid der dagbladen" te verzekeren.
Zij houdt o.a. in, dat de betrekkingen tusschen het dagbladpersoneel en personen of maatschappijen niet zoodanig mogen worden geëxploiteerd, dat de objectiviteit of de vrije concurrentie wordt benadeeld. Wetenschappelijke bladen moeten als zoodanig in den titel worden aangeduid en mogen geen plaatselijke nieuwsberichten opnemen. De bladen mogen geen advertenties weigeren onder het voorwendsel, dat zij niet in overeenstemming zijn met de opvattingen of de godsdienstige overtuiging der directie.
Slechts leden der Vereeniging van Dagblad-uitgevers mogen bladen uitgeven.
De uitgever moet aantoonen, dat hij en zijn vrouw sedert 1800 van Duitschen bloede zijn.
(Berliner Tageblatt) **(Vor. ber. Pers 2202 C.)**

6 JUNI 1936

G. SPANJE. — Stakingen en excessen. —

In de laatste 25 dagen zijn in Spanje 38 stakingen uitgebroken, 53 bomaanslagen en 90 overvallen gepleegd. Vele gebouwen zijn in brand gestoken waaronder vele kerken. Ongeveer 50 dooden zijn te betreuren.
Naar schatting hebben op 3 Juni ongeveer 150.000 arbeiders het werk neergelegd, waarvan in de provincie Malaga ruim 100.000 man. Zelfs de doodgravers zijn in staking gegaan. Verder is een algemeene staking in het mijnbekken van Asturië aangekondigd.
(El Sol - A. B. C. - A. N. P.)
(Vor. ber. Onlusten 2185 C.; Staking 1564 A.)

A. **DISCONTOKOERSEN. — De Nederlandsche Bank.**
De rentestand is door de Directie der Nederlandsche Bank met ingang van 4 Juni '36 vastgesteld als volgt:

Wisseldisconto	4½%	(3½%)
Promessedisconto	5 %	(4 %)
Beleening van Effecten	5 %	(4 %)
Beleening van Goederen	5 %	(4 %)
Voorschotten in rek.-crt.	5 %	(4 %)

Hieronder laten wij de verschillende wijzigingen volgen, welke het wisseldisconto in den loop der laatste jaren onderging:

7- 3-1930	3½%	27- 6-1935	4 %
24- 1-1931	2½%	6- 7-1935	3½%
16- 5-1931	2 %	18- 7-1935	3 %
29- 9-1931	3 %	25- 7-1935	5 %
19- 4-1932	2½%	26- 7-1935	6 %
12- 5-1933	3½%	3- 8-1935	5 %
29- 6-1933	4½%	17- 9-1935	6 %
15- 7-1933	4 %	17-10-1935	5 %
29- 7-1933	3½%	22-10-1935	4½%
15- 8-1933	3 %	5-11-1935	4 %
19- 9-1933	2½%	14-11-1935	3½%
5- 4-1935	3½%	16- 1-1936	3 %
10- 4-1935	4½%	4- 2-1936	2½%
16- 5-1935	4 %	30- 5-1936	3½%
1- 6-1935	5 %	4- 6-1936	4½%

(Keesings Financieel Archief) **(Vor. ber. 2318 B.)**

B. **ENGELAND. — Haile Selassie te Londen. —**
Het was een zeer sympathieke ontvangst, die den Negus van Abessynië op 3 Juni '36 bij zijn aankomst te Londen te beurt viel. Hij werd door den particulieren secretaris van minister Eden verwelkomd. Vele vrienden van Abessynië, vertegenwoordigers van de Volkenbondsunie, dr. Martin, gezant van Abessynië te London e.a. waren aanwezig. De Negus zal te Londen zijn intrek nemen in het huis van Sir Elly Kadoorie, een bekend koopman uit Shanghai. De zoon en dochter van den Negus vergezellen hem. De Keizerin van Abessynië blijft voorloopig te Jeruzalem in Hôtel King David. (Times - N. R. Crt.)
(Vor. ber. Haile Selassie 2317 G.)

C. **AMSTERDAM. — Onderwijs. - Prof. mr. dr. G. van den Bergh. —**
De Raad heeft op 27 Mei '36 tot gewoon hoogleeraar in het staatsrecht en administratief recht benoemd, met 26 van de 42 uitgebrachte stemmen, mr. dr. G. van den Bergh, oud-lid der Tweede Kamer en oud-lid van den Raad te Amsterdam.
Op prof. mr. dr. C. W. van der Pot, hoogleeraar te Groningen, waren 16 stemmen uitgebracht.
(Alg. Handelsblad) **(Vor. ber. Onderwijs 2150 C.)**

D. **FRANKRIJK. — Stakingen. - Eischen der arbeiders.**
In Parijs en omgeving zijn thans 300 fabrieken in handen van de arbeiders. Men schat het aantal stakers in het departement van de Seine op 100.000, waarvan 180 ondernemingen met 65.000 arbeiders alleen al voor de metaalindustrie. Wanneer men daarbij de departementen van Seine-et-Oise en Seine-et-Marne rekent, komt men tot een totaal van 500.000 stakers.
De beweging breidt zich steeds meer ook tot de provincie uit. In de streek van Ryssel en Roubaix zijn reeds een vijftal fabrieken bezet en staken zeker 15.000 arbeiders. In Lyon is voor het eerst weer een staking uitgebroken in een ijzergieterij van 50 man. In alle mogelijke industrieën wordt thans in de werkplaatsen gestaakt, in de horloge-industrie, in de distilleerderijen, in de wasscherijen en in de chocoladefabrieken, om de nieuwste industrieën, die aangetast zijn, te noemen en daar zal het ongetwijfeld niet bij blijven.
De eischen, door de vertegenwoordigers der werknemers gesteld, zijn: 40-urige werkweek, vacantie met behoud van loon en erkenning van de arbeiders-delegaties door de werkgevers. (Le Peuple - Het Volk)
(Vorig bericht blz. 2317 H.)

E. **FRANKRIJK. — Kabinet-Sarraut afgetreden. - Kabinet-Blum gevormd. —**
De ministers en onderstaatssecretarissen in het kabinet van Albert Sarraut hebben president Lebrun op 4 Juni '36 hun ontslag aangeboden.
Léon Blum werd direct bij aankomst op het Elysée toegelaten tot het kabinet van den president der republiek.
Hij heeft tijdens het onderhoud met president Lebrun de lijst zijner medewerkers voorgelegd, welke officieel is gepubliceerd, nadat Blum de nieuwe functionnarissen aan den president der republiek had voorgesteld.
De regeering-Blum is als volgt samengesteld:
Léon Blum, minister-president.
Camille Chautemps, Paul Faure, Maurice Violette, ministers van staat.
Edouard Daladier, Landsverdediging (vice-president van den raad van ministers).
Pierre Cot, Luchtvaart.
Gasnier Duparc, Marine.
Yvon Delbos, Buitenlandsche Zaken.
Marc Rucart, Justitie.
Vincent Auriol, Financiën.
Roger Salengro, Binnenlandsche Zaken.
Jean Zay, Nationale opvoeding.
Charles Spinasse, Nationale economie.
Paul Bastid, Handel.
Albert Bedouce, Openbare werken.
Marius Moutet, Koloniën.
Jardiller, P.T.T.
Georges Monnet, Landbouw.
Albert Rivière, Pensioenen.
Lebas, Arbeid.
Henri Sellier, Volksgezondheid.
Verder een aantal onderstaatssecretarissen waaronder drie vrouwen: Mevr. Brunschvieg, Nat. opvoeding; Mevr. Joliot-Curie, Wetensch. onderzoekingen en Mevr. Suzanne Lacorre, Kinderbescherming. (Temps)
(V. b. Kabinet 2158 D; Sarraut 2277 C; Blum 2321 A.)

F. **HONGARIJE. — Bezoek van Duitsche militairen.**
In het buitenland is bekend, dat sedert eenige dagen een Duitsche militaire missie in Hongarije vertoefd, welke uit 2 generaals en 4 andere hoogere officieren (ten deele staf-officieren) bestaat. Over deze militaire missie werd in de Duitsche bladen geen melding gemaakt. (Az Est)

G. **MANDSJOEKWO. — Uitbreiding van Japan's leger. —**
De Japansche strijdkrachten in Mandsjoekwo zullen belangrijk worden uitgebreid. Het streven van het Japansche ministerie van Oorlog is er op gericht, het effectief der troepen te brengen op 250.000 man, naar schatting de sterkte der Sovjet-Russische troepen in Oost-Siberië.
De Japanners overwegen voorts het zenden van groepen kolonisten, om het garnizoen te versterken en de noodige Japansche manschappen in dat gebied steeds bij de hand te hebben. (Domei)
(Vor. ber. Pachtovereenkomst 1637 K.)

H. **PALESTINA. — Onlusten. - Arabische pers 10 dagen verboden. —**
Sedert het begin der troebelen zijn 1109 Arabieren en 94 Joden gearresteerd. Hierbij zijn niet begrepen de personen, gearresteerd omdat zij zich na bezetten tijd op straat bevonden.
De Britsche autoriteiten hebben de geheele Arabische pers voor den tijd van 10 dagen verboden.
De aankomst van nieuwe Britsche versterkingen doet krachtiger maatregelen voorzien tot herstel van de orde.
De weg tusschen de heuvels van Jeruzalem naar Jaffa werd onveilig verklaard.
Een nieuw reglement kent den commissarissen der districten het recht toe te bevelen, dat alle winkels en handelszaken heropend moeten worden op straffe

van boete. De militairen zullen politiediensten kunnen verrichten. De vervaardiging en invoer van ontplofbare stoffen zijn verboden.
Dit nieuw reglement is de eerste regeeringsmaatregel tegen de algemeene staking der Arabieren.
(Daily Herald) **(Vorig bericht blz. 2318 C.)**

7 JUNI 1936

A. **NEDERLAND. — Economische samenwerking met Ned. Oost-Indië. - Instelling van een Commissie van Advies. —**
De minister van Staat, minister van Koloniën, heeft mede namens de ministers van Handel, Nijverheid en Scheepvaart, van Landbouw en Visscherij en van Financiën:
1. ingesteld een commissie van advies nopens concrete uitbreiding van de economische samenwerking tusschen Nederland en Nederlandsch-Indië;
2. benoemd:
a. tot lid en voorzitter van die commissie dr. A. A. L. Rutgers, lid van den Raad van State;
b. tot leden van die commissie de heeren:
ir. Ch. G. Cramer, mr. A. M. Joekes en M. J. M. van Poll, leden van de Tweede Kamer;
dr. H. M. Hirschfeld, directeur-generaal van den Landbouw en vele andere vooraanstaande deskundigen. (Het Vaderland) **(Vor. ber. blz. 2271 A.)**

B. **VOLKENBOND. — Permanente Mandatencommissie. - Toestand in Palestina. —**
De Permanente Mandatencommissie van den Volkenbond is op 1 Juni '36 begonnen met de behandeling van het Britsche jaarrapport over het bestuur van Palestina in 1935. Hoewel dus feitelijk de tegenwoordige troebelen niet aan de orde waren, spreekt het vanzelf dat de Britsche vertegenwoordiger, de heer Trusted, dit probleem niet geheel onbesproken kon laten.
Hij betreurde het dat de troebelen nog voortduren en wees er op dat de Britsche regeering den terugkeer tot den vrede van het hoogste belang acht en zich niet van haar politiek zal laten afbrengen door oproer en bedreigingen. De Britsche en Palestijnsche politie evenals het militaire garnizoen zijn versterkt om den toestand te kunnen beheerschen. Ook zijn zekere maatregelen genomen tegen oproermakers en stakingsleiders. Meer kon de Britsche vertegenwoordiger op het oogenblik nog niet zeggen.
Zooals de Britsche regeering op 18 Mei aankondigde, zal een onderzoek ter plaatse worden ingesteld en zal er, nadat de rust is teruggekeerd, een koninklijke commissie worden benoemd, die zonder aan de bepalingen van het mandaat te raken de oorzaak van de troebelen en de grieven van Arabieren en Joden zal onderzoeken.
In zijn algemeen overzicht van den toestand in Palestina wees Trusted op bepaalde economische en fiscale moeilijkheden, die veroorzaakt worden door bezorgdheid over de politieke storingen in Europa. Hoewel de financieele positie van de regeering van Palestina geen directe reden tot ongerustheid wekt, zijn nog steeds de gevolgen, die de verwarde toestand in Europa op de plaatselijke industrie heeft, te bespeuren.
Hij merkte ten slotte op, dat de Joodsche immigratie gedurende de eerste vijf maanden van dit jaar lager is dan gedurende dezelfde periode van 1935.
(Daily Telegraph) **(Vor. ber. Mandatencommissie 1665 E.; Onlusten in Palestina 2324 H.)**

C. **NEDERLAND. — Het ontwerp-Reisbelasting op vele punten gewijzigd. —**
De bezwaren, welke uit de Tweede Kamer tegen het ontwerp reisbelasting zijn gerezen, hebben de regeering aanleiding gegeven een aantal belangrijke wijzigingen in het ontwerp aan te brengen. Deze zijn:
Het tarief van 75 cent vervalt; de belasting zal dus worden 50 cent per dag gedurende de eerste twaalf dagen en vervolgens een gulden per dag.
De zoogenaamde „beroepsreizigers" worden in twee categorieën onderscheiden:
a. degenen die regelmatig naar het buitenland reizen. Voor hen blijft de regeling, dat zij een abonnement voor een jaar kunnen nemen, dat een bedrag kost naar gelang van hun aanslag in de gemeentefondsbelasting. In het aanvankelijke ontwerp varieerde dit bedrag van ƒ 0.50 tot ƒ 10; dit is gewijzigd in ƒ 0.50 tot ƒ 20.
b. degenen die niet de regelmaat kunnen aantoonen, doch wel, dat zij een bepaalde reis uitsluitend uit hoofde van een beroep of een bedrijf maken. Voor hen is een maximumtarief vastgesteld van 24 gulden per reis.
Dit maximumtarief van 24 gulden geldt eveneens voor reizen voor familiebezoek en gezondheidsreizen. In het laatste geval vallen ook begeleiders en verplegers er onder.
Duren deze reizen dus langer dan dertig dagen, dan is voor dien verderen duur geen belasting verschuldigd. Studiereizen van kunstenaars e.d. zullen in vele gevallen als beroepsreizen kunnen worden beschouwd.
De bepaling omtrent vrijstelling voor reizen aan boord van een Nederlandsch zeeschip, wordt teruggenomen.
De minister is bereid, onder nader te stellen voorwaarden een vrijstelling in de wet op te nemen, zoowel voor het verblijf in de overzeesche gebiedsdeelen als voor den normalen duur van de rechtstreeksche uit- en thuisreis.
Ook worden vrijgesteld: reizen van openbare en consulaire ambtenaren, alsmede voor personen die voor de regeering conferenties in het buitenland bijwonen.
Ten behoeve van het gezin komt de memorie op vier punten aan bezwaren tegemoet:
1. Vermindering van het tarief tot de helft voor jeugdreizen, georganiseerd door bepaalde vereenigingen;
2. Een maximumtarief van ƒ 12 voor reizen ten behoeve van studie voor universitaire, middelbare en daarmee gelijk te stellen examens.
3. Het afzonderlijk tarief voor kinderen van grensbewoners, die ƒ 10 verschuldigd zouden zijn, vervalt.
4. Verlaging van de tarieven voor grensbewoners, in het bijzonder voor gehuwden. (De Telegraaf)
(Vor. ber. Reisbelasting 2291 C.)

D. **SOVJET-RUSLAND. — Rechtshervorming. —**
Volgens de Iswestija is tot invoering van een hervorming van het recht-systeem in den geest van de grootste eerbiediging van de rechten van het individu besloten. De procureur-generaal Wisjinski geeft in de Iswestija een overzicht van zekere ontworpen herzieningen. Zoo zullen de individueele eigendomsrechten in de maatschappij een doeltreffender bescherming krijgen, terwijl de bevoegdheden van het rechtsapparaat en van de politie nauwkeuriger zullen worden omschreven. De politie zal uitsluitend belast worden met de handhaving van de orde en zal zich niet meer mogen mengen in de leiding van het onderzoek dat slechts onder de bevoegdheden van den rechter van instructie zal vallen. Ook de orde der advocaten zal worden gereorganiseerd in de richting van een uitbreiding van de rechten van verdediging.
(Iswestija)

E. **NEDERLAND. — Comité voor bijzondere Joodsche belangen. - Het Duitsche vluchtelingen-probleem. - Sir Herbert Samuel. —**
Voor het comité voor bijzondere Joodsche belangen te Amsterdam heeft op 2 Juni '36 de Britsche oud-minister en voormalige hooge commissaris in Palestina, Sir Herbert Samuel, een rede gehouden over het probleem der Joodsche emigratie en der Joodsche vluchtelingen uit Duitschland.
Sir Herbert Samuel, die eenige dagen in ons land heeft doorgebracht als gast van zijn vriend, het voormalige Eerste Kamerlid mr. S. van den Bergh, citeerde eenige passages uit het bekende verslag van den hoogen commissaris voor de vluchtelingenzorg, den Amerikaan James Mac Donald, aan den Volkenbond, waarin Mac Donald tot de conclusie kwam, dat den Joden in Duitschland het leven volslagen onmogelijk werd gemaakt. Sedert dit rapport werd uitgebracht, in September 1935, is deze toestand nog verergerd. De joden in de geheele wereld hebben het daardoor ontstane probleem onder de oogen te zien. De Volkenbond beschouwt de Duitsche Jodenkwestie nog steeds min of meer als een interne kwestie van Duitsche politiek.
Men moet er thans naar streven het probleem der Duitsche Joden op te lossen door de jongere generatie gelegenheid te geven om te emigreeren naar andere landen, niet naar de landen rondom Duitschland, die met haar eigen problemen te kampen hebben, maar naar de overzeesche gebieden, die daartoe gelegenheid scheppen, en vooral natuurlijk naar Palestina.
Uitvoerig besprak Sir Herbert Samuel de moeilijke Palestijnsche kwestie en de mogelijkheid, dat de immigratie in dit land binnenkort door de Britsche regeering stopgezet zou moeten worden. Het is waar, dat de Joodsche bevolking sedert de Balfourdeclaratie Palestina tot Joodsch nationaal tehuis verklaarde is toegenomen, maar de Arabische bevolking is in gelijke mate toegenomen.
Zonder bezwaren kunnen jaarlijks 10 à 12 duizend jonge Duitsche Joden in Palestina worden toegelaten, waarmee in vier jaar tijds 50.000 jonge Duitsche Joden gelegenheid krijgen zich een nieuwe bestaansmogelijkheid te scheppen.
Ook Zuid-Amerika heeft nog plaats voor jonge technici, Nieuw Zeeland voor landbouwkundigen, en al deze gebieden samen

kunnen zeker in vier jaar tijds 100.000 jonge Duitsche Joden opnemen.
Dit is de oplossing van het probleem, waarnaar op het oogenblik gestreefd moet worden. Daarvoor zijn echter aanzienlijke bedragen noodig, zoowel voor de transportkosten als voor de huisvesting en het investeeren van kapitaal, dit laatste vooral in Palestina. Het bedrag dat hiervoor bijeengebracht moet worden, schatte Sir Herbert Samuel op drie millioen pond sterling of ruim 20 millioen gulden.
Spr. wilde het aan zijn Nederlandsche vrienden overlaten, het geld bijeen te brengen. Nederlanders, die wenschen bij te dragen, kunnen het best hun geld niet naar Londen zenden maar afstaan aan het vluchtelingencomité in Nederland zelf.
(Comité voor bijzondere Joodsche belangen)
(Vor. ber. Comité voor bijz. Joodsche bel. 1117 A.; Dtsche Vlucht. 2290 C.; Sir H. Samuel (photo) 95 Q.)

8 JUNI 1936

A. **NICARAGUA. — Onlusten. —**
De nationale garde van Generaal Somoza, die tegen den president van Nicaragua, Sacasa, in opstand is gekomen, beheerscht de hoofdstad Managua.
Verdere berichten luiden, dat Nicaragua in handen van generaal Somoza is. (Ultimas Noticias)
(Vor. ber. Nicaragua 1190 A.)

B. **DUITSCHLAND. — Koloniale Vereenigingen ontbonden. —**
De in Duitschland nog bestaande koloniale vereenigingen zullen tegen half Juni worden ontbonden en vervangen door een Reichskolonialbund onder leiding van den rijksstadhouder van Beieren, generaal von Epp. Het doel dezer reorganisatie is tot een beter en doelmatiger gebruik van de gelden voor de propaganda tot het terugkrijgen der Duitsche koloniën te geraken, al ligt het niet in de bedoeling voorloopig die propaganda uit te breiden. (Berl. Tageblatt)
(Vor. ber. Koloniale kwestie 2151 I.)

C. **FRANKRIJK. — Herriot voorzitter van de Kamer.**
Edouard Herriot is tot voorzitter van de Kamer gekozen met 378 stemmen van de 585. Op Xavier Vallat werden 150 stemmen uitgebracht. De overige stemmen waren blanco of ongeldig.
Er zijn bovendien 6 ondervoorzitters gekozen en wel de socialisten Albert Paulin en Ferdinand Morin; Acques Duclos, communist; Hippolyte Ducos, radicaal socialist; Léon Baréty, linksrepublikein en Edouard Soulier, van de republikeinsche Unie.
(A. N. P.) **(V. b. Herriot 2097 E.; Parlement 1740 B.)**

D. **UITVINDING. — Bescherming tegen mosterdgas.**
Naar wij vernemen zijn dezer dagen op het scheikundig laboratorium der Artillerie-Inrichtingen te Hembrug interessante proeven genomen met een nieuwe mosterdgas-dichte stof.
Het onderzoek geschiedde onder toezicht van prof. P. van Romburgh voorzitter van de commissie van advies nopens chemische en aanverwante verdedigingsvraagstukken en bestond uit een veertiental experimenten, waarbij de nieuwe stof gedurende 2 à 5 uur aan de inwerking van mosterdgas en actieve chloor werd blootgesteld, wat aanzienlijk meer is dan in de practijk der oorlogsvoering pleegt voor te komen.
Bij al deze proeven, waartoe de regeering haar medewerking heeft verleend, bleek de geimpregneerde stof, een vinding van den heer G. van der Veen te 's-Gravenhage, blijkens een verklaring van prof. Van Romburgh volkomen te beantwoorden aan de gestelde verwachtingen. (De Telegraaf) **(2004 E.)**

E. **BREDA. — Oud-gouverneur B. W. T. van Slobbe benoemd tot burgemeester. —**
De „Staatscourant" van 4 Juni '36 bevat de benoeming van den heer B. W. T. van Slobbe, oud-gouverneur van Curaçao, tot burgemeester van Breda, met ingang van 1 Augustus 1936.
Bartholomeus Wouter Theodorus van Slobbe werd op 31 October 1882 te Schiedam geboren. Hij volgde den hoofdcursus te Kampen en werd in 1906 benoemd tot 2e luitenant der infanterie. In 1919 werd hij tot kapitein en in 1929 tot majoor bevorderd. Hij diende achtereenvolgens bij het 6e, 13e en 6e reg. infanterie en werd in 1921 geplaatst bij den generalen staf.
Aan de Hoogere Krijgsschool doceerde de heer Van Slobbe strategie, krijgsgeschiedenis en militaire aardrijkskunde.
Hij was ook medewerker aan de „Wetenschappelijke Jaarberichten" van de Vereeniging voor Krijgswetenschappen" en mede-redacteur van „De Militaire Spectator" en heeft als zoodanig verdienstelijk werk geleverd.
Hij was mede-oprichter en eerste alg. secretaris der Ver. „Ons Leger", bestuurslid der R. K. Officieren Vereeniging, voorzitter van de Haagsche afdeeling dezer vereeniging en lid van de commissie voor georganiseerd overleg voor de landmacht.
In 1929 heeft de heer Van Slobbe, die toen den rang van majoor had, de benoeming tot gouverneur van Curaçao aangenomen en in April van dit jaar is hem als zoodanig eervol ontslag verleend. De heer Van Slobbe is ridder in de orde van den Ned. Leeuw.
(Staatscourant - Dagblad van Noordbrabant)

F. **INTERNATIONALE ARBEIDSCONFERENTIE TE GENEVE. —**
Te Genève is op 4 Juni onder leiding van den Canadees Riddell de Internationale Arbeidsconferentie geopend. 48 Staten hebben delegaties gezonden met 153 afgevaardigden en 36 technische raadsleden.
Voor Nederland zijn afgevaardigd de heeren Prof. mr. P. J. M. Aalberse, mr. A. M. Joekes, mr. A. R. Molenaar, H. Amelink, ir. N. C. Winkel, G. F. Evelein, dr. H. Kolkman, E. Kupers, P. J. S. Serrarens en Mejuffrouw mr. G. Stemberg.
Twee leden, Duitschland en Italië, hebben geen delegaties gezonden.
Riddell heeft de bijeenkomst met de gebruikelijke rede geopend.
Vervolgens heeft Léon Jouhaux, secretaris van het Fransche vakverbond (C.G.T.) twee voorstellen ingediend. Het eerste strekt tot verbetering van de arbeidstoestanden in landen waar het gebruik van opium den arbeiders is toegestaan. Het tweede oppert een verzoek van de Arbeidsconferentie aan den Volkenbond om een of meer conferenties te beleggen nopens het geldvraagstuk, productie en handel en de bevolking van koloniale gebieden. Het voorstel legt vooral den nadruk op de belangen van de arbeiders in groote steden en koloniën. (Journal de Genève)
(Vor. ber. Intern. Arbeidsconferentie 1850 A.)

G. **LUCHTVAART. — Anthony Fokker ridder in de Orde van den Nederlandschen Leeuw. —**
Het heeft H. M. de Koningin behaagd den heer Anthony Fokker ter gelegenheid van zijn 25-jarig vlieger-jubileum, op 6 Juni '36 tot ridder in de orde van den Nederlandschen Leeuw te benoemen.
Den heer Anthony Fokker werd op Schiphol dien dag een grootsche officieele huldiging gebracht.
(Red. K. H. A.) **(Vor. ber. A. H. G. Fokker 2310 C.)**

H. **BELGIE. — De Kabinets-crisis. —**
De Belgische kabinetscrisis is niet gemakkelijk op te lossen. Koning Leopold ontving alle partijleiders, zooals Staf de Clercq, Vlaamsch-Nationalist; Léon Degrelle, Rexist; Jacquemotte, Communist. Léon Degrelle vertelde, dat hij maar één portefeuille zou kunnen aanvaarden, die van Justitie. En als hij die had, dan zou hij de aanhouding en veroordeeling vragen van alle bankiers, het ontslag van den gouverneur der Nationale Bank, van het bestuurscomité der Spaarkas, van de Association Nationale des Industriels et de Commerçants en van de Nationale Maatschappij voor Credietverleening aan de Industrie.
Op staanden voet zou ook ontslag worden verleend aan alle politieke personen, die in den raad van beheer van financieele maatschappijen zetelen.
Koning Leopold heeft den afgetreden minister Van

Zeeland gevraagd, of hij andermaal aan het hoofd van de regeering wilde staan, maar hij weigerde. „Ik ben geen politiek persoon", zeide hij. „De Koning heeft 14 maanden geleden de eerste maal een beroep op mij gedaan. De toestand was ernstig. Rampen waren in het vooruitzicht. Ik heb toenmaal de opdracht uit plichtsgevoel aangenomen. Toen ik haar aanvaardde, deed ik dat voor een bepaalden tijd en voor het vervullen van een taak, die ruim en zeer belangrijk was, maar tevens goed afgebakend. Welnu, die taak meen ik als vervuld te mogen beschouwen."
De leider der Socialisten, Vandervelde, heeft de opdracht van den Koning tot vorming van een nieuwe regeering aanvaard, waarin hij echter niet is geslaagd. Van Zeeland is hierna weder belast met de kabinetsvorming. (Het Laatste Nieuws - Handelsblad van Antwerpen) **(Vor. ber. 2315 E.)**

A. **ROTTERDAM. — Verlaging van haventarieven enz.**
De voordracht van B. en W. met betrekking tot de aanpassing van de havenlasten is op 6 Juni '36 verschenen. Het voorstel komt voor op de agenda der vergadering van den raad, die op 11 Juni gehouden wordt. Voorgesteld wordt over het tijdvak van 15 Juli 1936 tot en met 31 December een vermindering van 28% toe te passen op het verschuldigde havengeld voor zeeschepen en het verschuldigde kadegeld. Voorts wordt voorgesteld te besluiten tot het verlagen over hetzelfde tijdvak van de huren en erfpachtscanons van terreinen in de haven met gemiddeld 28% volgens door B. en W. vastgestelde progressieve schalen en vervolgens om het college van B. en W. te machtigen over hetzelfde tijdvak een reductie van 15% toe te kennen op de huren van loodsen en de onderscheidene tarieven voor het gebruik voor den opslag van goederen bij de gemeentelijke handelsinrichtingen en van de huren der gemeentelijke kranen, tippen en andere hefwerktuigen. (Nieuwe Rotterd. Crt.) **(Vor. ber. blz. 2317 D.)**

B. **FRANKRIJK. — Kabinet-Blum. - Regeeringsverklaring. —**
De nieuwe Fransche premier, Léon Blum heeft op 6 Juni in de Kamer de regeeringsverklaring voorgelezen. Wij ontleenen hieraan het volgende:
De taak der regeering is van den aanvang af door de uitspraak van het volk bepaald: het behoud van de democratische vrijheden tegen alle pogingen tot geweld, het behoud van den vrede. Het regeeringsprogram zal bestaan in het verwezenlijken van het program van het Volksfront.
De volgende week zullen reeds voorstellen worden ingediend betreffende amnestie, 40-urige werkweek, collectieve arbeidsovereenkomsten, vacantie met behoud van loon, een plan voor groote openbare werken, nationalisatie der wapenfabricage, een graanbureau, dat tot voorbeeld zal dienen voor de revalorisatie van de andere landbouwproducten, zooals wijn, vleesch, melk, verhooging van den leerplichtigen leeftijd, hervorming van het statuut van de Bank van Frankrijk, waardoor overwicht van de nationale belangen wordt gewaarborgd, een eerste herziening van de wetsdecreten.
Wanneer deze maatregelen zullen zijn aangenomen zal de regeering een tweede reeks voorstellen indienen, die betrekking hebben op een nationaal werkloosheidsfonds, pensioenregeling voor oude arbeiders, en ten slotte een breedvoerig systeem voorstellen strekkende tot een doen herleven van de algemeene bedrijvigheid met name door een fiscale ontspanning en een onderdrukking van fraude.
Voortgaande zet de regeeringsverklaring uiteen, dat aanvallen op de democratische instellingen met kracht zullen worden afgeslagen en dat openlijk een balans zal worden opgemaakt van den economischen en financieelen toestand, daar openhartigheid het vertrouwen van de natie in zich zelf zal versterken.
Ten opzichte van de internationale politiek wordt gezegd, dat de klaarblijkelijke wil van het land uitgaat naar behoud van den ondeelbaren vrede met alle naties ter wereld en voor alle naties.
De vrede is identiek met eerbiediging van de internationale wet en de internationale overeenkomsten zijn identiek met de trouw aan de aangegane verplichtingen en het gegeven woord. Frankrijk wenscht vurig een organisatie van de collectieve veiligheid, welke den waanzinnigen bewapeningswedloop, waarin geheel Europa vastzit, zal stuiten en welke zal leiden tot een internationale overeenkomst betreffende publiciteit en voortschrijdende vermindering van en contrôle over de nationale bewapeningen.
Ter uitvoering van deze binnen- en buitenlandsche richtlijnen heeft de regeering geen ander dan het met de democratie overeen te brengen gezag noodig, maar dat dan ook in zijn geheel. Het gezag in de democratie wordt gevormd door snelheid en energie van een methodisch overlegde actie en de overeenstemming van die actie met de uitslagen van het algemeen kiesrecht, voorts door de trouw aan de gegeven beloften aan de kiezers en de vastbeslotenheid een einde te maken aan alle vormen van corruptie.
Deze taak kan slechts ten uitvoer worden gelegd wanneer allen medewerken. „Trouw aan onze verplichtingen zal onze stelregel zijn. Het openbaar welzijn zal ons doel vormen."
In den Senaat werd de regeeringsverklaring voorgelezen door Daladier.
De rechtsche afgevaardigde Xavier Vallat veroorzaakte een incident door te verklaren, dat Frankrijk thans voor het eerst door een Jood wordt geregeerd. Herriot protesteerde tegen deze uitlating en riep Vallat tot de orde.
„Ik ken," aldus Herriot, „in dit land noch joden, noch katholieken, noch protestanten. Ik ken slechts Franschen."
Tenslotte heeft de Fransche Kamer met 384 tegen 210 stemmen haar vertrouwen in de regeering-Blum uitgesproken.
(L'Intransigeant)
(Vor. ber. Kabinet 2324 E.; Blum 2324 E.)

C. **FRANKRIJK. — Nieuwe Gouverneur van de Banque de France. —**
De Fransche ministerraad heeft op 6 Juni '36 een decreet goedgekeurd, waarbij de gouverneur van de Banque de France, Tannery, wordt vervangen door den procureur-generaal van de Rekenkamer, Emile Labeyrie. Tannery is tot honorair gouverneur benoemd. (A. N. P.)
(Vor. ber. Bank van Frankrijk 1912 D.)

D. **FRANKRIJK. — Léon Blum. - Levensbeschrijving.**
Léon Blum, Frankrijk's nieuwe minister-president is thans 64 jaar. Hij studeerde aan de universiteit te Parijs in de rechtswetenschappen. Léon Blum vestigde zich hierna als advocaat. In zijn vrijen tijd hield hij zich bezig met de litteratuur en leverde vele bijdragen voor moderne tijdschriften. Léon Blum was in dien tijd anarchist. Eerst later, o.m. onder invloed van zijn vriendschap met Lucien Herr, is hij overgegaan tot het socialisme. Met de actieve politiek bemoeide hij zich in den beginne niet, zijn advocatenpractijk bloeide en ondanks het aandringen van Jean Jaures weigerde hij zich candidaat te stellen voor het lidmaatschap van de Kamer. Eerst na den moord op Jaures begon hij de noodzakelijkheid zich in de actieve politiek te begeven, in te zien. Hij werd politiek secretaris van Marcel Sembst, toentertijd den socialistischen minister van Openbare werken. In 1916 werd hij secretaris van de socialistische partij, in 1919 afgevaardigde voor de Narbonne. In 1924 werd hij gekozen tot voorzitter van de socialistische partij.
Het oogenblik waarop Blum zich in de actieve politiek begaf, valt samen met de splitsing in de socialistische partij. Ondanks de vele pogingen door Blum in het werk gesteld, kon hij echter niet verhinderen, dat tijdens het congres te Tours de linkervleugel zich van de socialistische partij afscheidde. Met de hulp van vrienden stichtte Blum toen het socialistische partijblad de Populaire, waarvan hij nu nog directeur is.
Léon Blum is een pacifist. Dit is in den loop der jaren duidelijk gebleken. Fel heeft hij zich na den oorlog tegen Poincaré en zijn Roerbezettingsplannen gekeerd. Steeds heeft hij zich een groot voorstander getoond van een vroegtijdige ontruiming van het Rijnland en van het tot stand brengen van een algemeene ontwapeningsconventie. Zijn tegenstanders hebben hierin aanleiding gezien hem voor een landsverrader uit te maken.
Léon Blum heeft het als voorzitter van de socialistische partij niet gemakkelijk gehad. De moeilijkheden bleven niet beperkt tot buiten de partij, tot het steeds sterker naar voren tredende fascisme, dat op het succes van zijn partij niet anders dan een remmenden invloed kon hebben. Ook binnen de socialistische partij kwam het tot botsingen, hetgeen tenslotte geëindigd is met de afscheiding van de z.g. neo-socialisten.
Blum is verder een overtuigd feminist. Drie vrouwen heeft hij bij de samenstelling van zijn ministerie tot onder-staatssecretaressen gemaakt. Zijn ideeën op dit gebied zijn niet van den laatsten tijd. Reeds op 20-jarigen leeftijd verbaasde Blum zijn vrienden door

zijn boek over het huwelijk, waarin hij o.m. verklaarde van oordeel te zijn, dat de plaats van de vrouw niet in de eerste plaats in het huis was. Vrouwen moeten volgens Blum in de gelegenheid zijn dezelfde posten te bekleeden als mannen.
(Le Temps - Nieuwe Rotterd. Crt.)
(Vor. ber. Léon Blum 2327 B.)

A. **LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig besproken zijn. - Onze wekelijksche opgave. —**
Amerikaansch: Clarence Day — „Life with Father". (Knopf, London) **(Vor. ber. 2317 F.)**
Deensch: Peter Freuchen — „Min Grølandske Ungdom". (Gyldental, Kjøbenhavn) **(Vor. ber. 2200 A.)**
Duitsch: Richard Grande — „Der Menschenfreund". (S. Fischer-Verlag, Berlin 1936)
Ernst Wurm — „Die Adlerin, Roman der Johanna von Navarra". (F. G. Speidel, Wien 1936) **(2317 F.)**
English: Joseph O'Neill — „Day of Wrath, War in 1952". (Gollancz)
Kathleen Pawle — „We in Captivity, a novel of Ireland". (Cassell) **(Vor. ber. 2317 F.)**
Fransch: M. Bourgoin — „La Turquie d'Atatürk". (Hachette, Paris)
L. F. Céline — „Mort à crédit". (Denoël et Steele, Paris) **(Vor. ber. 2317 F.)**
Italiaansch: Michele Mastropaolo — „La vita che ci fa forti". (Ed. G. B. Paravia, Torino) **(V. b. 2317 F.)**
Nederlandsch: C. Borstlap — „Een schip vaart uit". (C. A. J. Dishoeck, Bussum 1936)
Jan H. Eekhout — „Machten" (verzen). (Uitg. Mij. Holland, A'dam 1936) **(Vor. ber. 2317 F.)**
Noorsch: Arthur Ratche — „Finsk fare for Finnmark". (Gyldental, Oslo) **(Vor. ber. 2317 F.)**
Spaansch: L. Forcheron — „Las locas hijas del mar". Bauzá, Barcelona) **(V. b. 2317 F.)** (Red. K. H. A.)

B. **ENGELAND. — Kabinet-Baldwin. - Sir Samuel Hoare weder minister. —**
Sir Samuel Hoare is op 5 Juni '36 benoemd tot eersten lord van de Admiraliteit als opvolger van lord Monsell. (Times) **(Vor. ber. Kabinet 2316 F.; Sir Samuel Hoare 2099 G.)**

C. **BULGARIJE. — Het bezoek van dr. Hj. Schacht.**
Het blijkt, dat Duitschland tegenover Bulgarije geheel dezelfde tactiek gaat volgen als tegenover Zuid-Slavië. Duitschland is de Bulgaarsche Nationale Bank 600 millioen lewa schuldig voor landbouwartikelen. De gouverneur van de Bank, Bozilof, stelde voor een deel van deze schuld in contanten en een deel in goederen af te doen. Bozilof verlangde 200 millioen in deviezen voor den aankoop van grondstoffen.
Schacht daarentegen wilde, dat die grondstoffen ten behoeve van Bulgarije door Duitschland zelf in het buitenland zouden worden gekocht om daarna opnieuw aan Bulgarije te worden verkocht, en dat voor de rest van 400 millioen lewa Duitschland machines zou leveren. Met andere woorden zou Bulgarije vrijwel geheel onder de economische contrôle van Duitschland moeten komen. (Politika)
(Vor. ber. Dr. Schacht 2200 E.)

D. **'S-GRAVENHAGE. — Gedenkteeken voor H. M. de Koningin-Moeder onthuld. —**
Onder groote belangstelling van autoriteiten en publiek heeft op 4 Juni '36 in het rosarium aan het Jozef Israëlsplein te 's-Gravenhage, in tegenwoordigheid van de Koninklijke Familie en haar vorstelijke gasten, de plechtige onthulling plaats gehad van het gedenkteeken voor H. M. de Koningin-Moeder, dat ontworpen en vervaardigd is op initiatief van de Vereeniging voor handel, nijverheid en gemeentebelangen te 's-Gravenhage, door den beeldhouwer Toon Dupuis en den bouwmeester Co Brandes.
Nadat H. M. de Koningin het woord had gevoerd werd onder het spelen van het volkslied van Waldeck het monument door H. M. onthuld. (Red. K. H. A.)
(Vor. ber. H. M. de Koningin-Moeder 1728 B.)

E. **FRANKRIJK. — Stakingen. - Eenerzijds principieel accoord en arbeidshervatting anderzijds nieuwe stakingen. —**
In den nacht van 7 op 8 Juni zijn de bond van werkgevers aan den eenen en het Fransche Vakverbond aan den anderen kant het eens geworden over een principieel accoord ter beëindiging van het huidige arbeidsconflict.
Dit accoord behelst de volgende bepalingen:
1. Een loonsverhooging over de geheele linie, gaande van 7 tot 15 procent, zal worden toegepast.
2. Het recht der arbeiders om lid te zijn van een vakvereeniging wordt erkend.
3. Er zullen bedrijfsgedelegeerden worden benoemd.
Ook omtrent de voorwaarden, waarop het werk zal worden hervat, is men tot overeenstemming gekomen.
De werkgevers hebben verder bij voorbaat de teksten aanvaard van de door de regeering in te dienen wetsvoorstellen betrekking hebbende op de invoering van het collectief arbeidscontract, de 40-urige werkweek en de vacanties met behoud van loon.
In het Noordelijke industriegebied is het aantal stakers opnieuw toegenomen, doch in vrijwel alle gevallen worden de berichten over nieuwe conflicten gevolgd door de mededeeling, dat onderhandelingen tusschen de arbeiders en de betrokken directies aangeknoopt zijn. (Le Temps) **(Vor. ber. blz. 2324 D.)**

F. **BELGIE. — Provinciale verkiezingen. —**
Op 7 Juni zijn de verkiezingen gehouden voor de Provinciale Staten. De resultaten luiden als volgt:

	Zetels 1936	1932	
Liberalen	89	95	(verlies 6)
Katholieken	224	318	(„ 94)
Socialisten	221	241	(„ 20)
Vlaamsche nationalisten	50	31	(winst 19)
Communisten	27	7	(„ 20)
Rexisten	78	0	(„ 78)
Eupener Volkspartij . .	3	2	(„ 1)
Pro-Belgen (Eup. Malm.)	2	0	(„ 2)
Afgesch. Kath. in Limb.	2	0	(„ 2)
Landbouwers	0	2	(verlies 2)

(Het Laatste Nieuws) **(V. b. 592 F.; Verk. 2314 F.)**

9 JUNI 1936

G. **BELGIE. — Staking in de haven van Antwerpen. - Eischen der stakers. —**
Op 3 Juni '36 is in de haven van Antwerpen een staking uitgebroken, die tot op heden, 8 Juni, nog voortduurt.
De socialistische Volksgazet formuleert o.a. de volgende eischen der stakende havenarbeiders: Afschaffing van het overwerk; Afschaffing van 2 shiften achter elkaar te werken buiten de reglementen; Aanwerven op regelmatige uren; Herziening van het loon, dat niet meer evenredig is met den levensstandaard, Herziening der toeslagen.
De reederijen hebben de loonen der scheepsofficieren, matrozen en stokers met 15% verhoogd.
(Volksgazet - Het Laatste Nieuws)
(Vor. ber. Staking 1200 H.)

H. **JHR. MR. A. W. L. TJARDA VAN STARKENBORGH STACHOUWER TOT GOUVERNEUR-GENERAAL VAN NED.-OOST-INDIE BENOEMD.**
H.M. de Koningin heeft op 8 Juni het besluit geteekend, waarbij benoemd wordt tot gouverneur-generaal van Nederlandsch-Indië, jhr. mr. A. W. L. Tjarda van Starkenborgh Stachouwer, thans Nederlandsch gezant te Brussel.
Het besluit der benoeming staat op 8 Juni in de Staatscourant. Tevens is aan den tegenwoordigen G.-G., jhr. mr. B. C. de Jonge, eervol ontslag verleend. (Staatscourant)
(V. b. Jhr. Mr. A. W. L. Tjarda van Starkenborgh Stachouwer 975 F.; Jhr. Mr. B. C. de Jonge 2258 C.)

SOVJET-RUSLAND

A. Het Economische Plan voor het jaar 1936. —

Op 14 Januari werden op de zitting van het Centraal Executief Comité door M. Grinko, Volkscommissaris van Financiën der U.S.S.R. de begrootingsvoorstellen toegelicht. Het totale budget bedroeg 78.8 milliard roebel, vergeleken bij 68.5 milliard roebel in het vorige jaar, een toename dus van 15%. De militaire uitgaven werden verhoogd tot 19% van het geheel, wegens de bedreigingen op de Sovjet-grenzen en van de rest zou het grootste gedeelte worden besteed voor de kapitaalopbouw zooals dit in de voorafgaande jaren geschiedde. De financieele politiek had tot doel den roebel te versterken en te stabiliseeren. De geruchten in het buitenland, dat devaluatie of het uitgeven van een nieuwe valuta beoogd werd, werden tegengesproken. De heer M. Grinko vergeleek het Sovjet-budget met dat der andere landen en merkte op, dat in de Sovjet-Unie alle bedrijven en de handel door den Staat worden beheerd en dat hierdoor de uitgaven niet slechts de fondsen voor de gewone regeeringsfuncties omvatten, maar tevens de kosten, welke in andere landen betaald worden aan loonen en nieuwe kapitaalsbeleggingen door de particuliere bedrijven.

M. V. I. Mezhlauk, voorzitter van de Staatsplancommissie der U.S.S.R., die een verslag uitbracht over het economische plan voor het jaar 1936, toonde aan hoe gedurende 1935 de economische ontwikkeling ten zeerste was bespoedigd. Voor het jaar 1936 zijn de belangrijkste taken: verhooging der arbeidsproductiviteit, verbetering van den opbouw der productiemiddelen, vermindering van den achterstand in bepaalde industrieën (voornamelijk olie), verdere verhooging der oogsten, verbetering der levensomstandigheden en het versterken der defensie. In den loop van het jaar moet het nationale inkomen met 26.5% worden verhoogd. Voor de eerste maal zal de productie van consumptie-goederen in sterkere mate toenemen dan die van productiemiddelen. Het ten uitvoer leggen van het plan voor 1936 beteekent, dat sommige industrieën reeds in 4 jaar hun 5-jarenplan zullen hebben volvoerd. De totale productie van productiemiddelen gedurende 1936 zal de vervulling van het tweede 5-jarenplan dicht naderen.

De navolgende tabel toont de cijfers, welke in de meest belangrijke takken van industrie als doel zijn gesteld:

De productie van electrische kracht moet 32 milliard kW. bedragen.

Kolen	135	millioen ton
Olie	30	„ „
Ruw IJzer	14.5	„ „
Staal	16	„ „
Gewalst staal	12.2	„ „
Hoogwaardig gewalst staal	2	„ „

Bewerkte metalen in het algemeen: Tot een waarde van 22 milliard roebel (1926-1927 prijzen).

Locomotieven	1.900	stuks
Vrachtwagons	90.000	„
Tractoren	154.000	„
Combines	61.000	„
Automobielen	161.500	„

Chemische industrie: tot een waarde van 4.262.200.000 roebel.

Lichte industrie: 12.598.000.000 roebel, waaronder begrepen:

Katoenwaren	3.215.000.000	meter
Linnen	326.000.000	„
Schoenen	103.631.000	paar
Rijwielen	800.000	stuks
Gramofoons	955.000	„
Gramofoonplaten	50.800.000	„
Uurwerken	500.000	„
Motorrijwielen	10.000	„
Cameras	236.000	„
Radio-ontvangtoestellen	500.000	„

Levensmiddelen industrie: tot een waarde van 11.860.000.000 roebel.

Hout-industrie: tot een waarde van 3.104 millioen roebel.

Het commissariaat voor de zware industrie heeft 8.5 milliard roebel vastgesteld voor kapitaalsuitgaven en tevens 7.565 millioen roebel toegewezen voor exploitatiekosten; dezelfde cijfers voor het commissariaat voor de lichte industrie zijn onderscheidelijk: 380 millioen roebel en 1.228.000 roebel.

De kapitaalsuitgaven voor de levensmiddelenindustrie zullen 1.130 millioen roebel bedragen, waarnaast 1.005.700.000 roebel zijn bestemd voor exploitatie-uitgaven.

Voor de oprichting van plaatselijke bedrijven zal 930 millioen roebel worden besteed.

Bij den landbouw dient de productie met 24.2% te worden vermeerderd, waarbij wordt gerekend op een toename van 23.6% aan landbouwproducten en van 26.1% van den veestapel.

Bij de spoorwegen wordt het totaal der te vervoeren vracht op 457 millioen ton en de kapitaalsuitgaven op 5.099 millioen roebel geraamd. Het transport te water zal 75.6 millioen ton over de rivieren en 31.6 millioen ton over zee omvatten.

De lijnen der civiele luchtvaart zullen een totale lengte hebben van 54.000 K.M.

Voor de nieuwe woningbouw is 4.950 millioen roebel beschikbaar.

Het totaal aantal te werk gestelden zal 25.725.000 bedragen; het loonfonds is vastgesteld op 63.4 milliard roebel tegen 56.2 milliard in 1935. Voor openbare en cultureele behoeften zullen 17.638 millioen roebel worden uitgegeven, hetwelk een toename geeft te zien van 33.6%. Het jaarlijksche budget der sociale verzekeringen is begroot op 8 milliard roebel tegen 617 millioen in 1935. Aan de universiteiten zullen 85.300 studenten promoveeren tegen 138.100 van technische scholen, terwijl 69.700 man de arbeidersfaculteiten en 291.600 jongelieden de opleidingsscholen voor beroepen zullen verlaten.

(Ontleend aan „British Russian Gazette and Trade Outlook", Econ. Wereldgebeuren)

(Vor. ber. Vijfjarenplan 1938 A.)

B. Rechtspositie van den arbeider. —

De centrale commissie voor de sovjetcontrôle, die dezer dagen bijeen geweest is, heeft zich o.m. bezig gehouden met het onderzoek naar de positie van de arbeiders. Op grond daarvan heeft zij een resolutie aangenomen, welke vervolgens door den raad van volkscommissarissen van de Sovjet-Unie is goedgekeurd, en waarin gewezen wordt op het groote aantal gevallen, waarin aangiften en klachten van arbeiders op de lange baan geschoven of formalistisch en bureaucratisch behandeld worden, hetgeen getuigt van gebreken en bureaucratische misvormingen van het Sovjet-apparaat en van schending van de revolutionnaire rechtmatigheid.

Er moet een einde komen aan ontslagen en weigeringen van indienstneming om redenen van sociale afkomst, het feit, dat men een straf achter den rug heeft, dat ouders of bloedverwanten veroordeeld zijn enz., voor zoover dat niet speciaal bij de wet voorgeschreven is.

Ook mag niet worden toegestaan, dat disciplinaire straffen worden opgelegd in afwezigheid of zonder het aanhooren van de verklaringen van de schuldigen.

De gevolmachtigden van de contrôlecommissie en de procuratuur moeten den strijd tegen overtredingen van het Sovjetstatuut, met name de onwettige uitsluitingen uit de collectieve bedrijven, versterken en de schuldigen sterker ter verantwoording roepen.

Verder zijn een aantal maatregelen genomen, om te zorgen, dat aangiften en klachten van de arbeiders snel en aandachtig onderzocht zullen worden.

(Prawda) **(Vorig bericht blz. 2325 D.)**

10 JUNI 1936

A. **De nieuwe Grondwet. —**
Het ontwerp-grondwet van de Sovjet-Unie luidt als volgt:
Eerste hoofdstuk. — Maatschappelijke opbouw. —
Artikel 1. — De Unie van Socialistische Sovjet-republieken is een socialistische staat van arbeiders en boeren.

Artikel 2. — De politieke grondslag vormen de raden (sovjets) van de afgevaardigden der arbeidende bevolking, ontstaan en gevestigd als resultaat van de vernietiging der macht der grootgrondbezitters en kapitalisten en als resultaat van de verovering van de dictatuur van het proletariaat.

Artikel 3. — De geheele macht in de Sovjet-Unie behoort aan de arbeidende bevolking in stad en land, belichaamd door de raden van afgevaardigden.

Artikel 4. — De economische grondslag vormen het socialistisch-economisch stelsel en de socialistische eigendom op de productiemiddelen, in stand gehouden na de liquideering van het kapitalisme en het particulier bezit der productiemiddelen en na de opheffing van de uitbuiting van den mensch door den mensch.

Artikel 5. — De socialistische eigendom in de Sovjet-Unie bestaat of uit staatseigendom (algemeen nationaal eigendom) of uit coöperatief-collectief eigendom (eigendom van afzonderlijke collectieven of van cooperatieve vereenigingen).

Artikel 6. — Grond en bodem, bodemschatten, wateren, bosschen, werkplaatsen, fabrieken, mijnen, spoorwegen, verkeersmiddelen te water en in de lucht, banken, post, telegraaf en telefoon, door den staat georganiseerde landbouwgrootbedrijven (Sovjet-goederen, machines, stations voor tractors enz.) en de groote massa der woningen in steden en industrieplaatsen zijn staatseigendom, dat wil zeggen algemeen nationaal eigendom.

SOVJET-RUSLAND

Artikel 7. — Maatschappelijke bedrijven in collectieve of coöperatieve organisaties met hun levende of doode inventaris, producten van collectieven of coöperaties mitsgaders hun werkplaatsen van algemeen belang zijn maatschappelijk socialistisch eigendom der collectieve of coöperatieve organisaties.
Iedere boer van een collectieve heeft voor zich persoonlijk een bescheiden hof en stuk land en in persoonlijk bezit bovendien recht op hof en tuin, woonhuis, fokvee, gevogelte en inventaris van kleine landbouwgereedschappen, overeenkomstig het statuut der collectieve bedrijven.

Artikel 8. — Grond der collectieve bedrijven wordt hun eeuwigdurend toegekend.

Artikel 9. — Naast socialistische, d.w.z. de heerschende economische vorm in Rusland, is privaat kleinbedrijf van afzonderlijke boeren en handeldrijvenden, dat op persoonlijken arbeid berust en uitbuiting van arbeid van anderen uitsluit, wettelijk toegestaan.

Artikel 10. — Persoonlijk eigendom van staatsburgers op hun arbeidsinkomen en spaarpenningen, op woonhuis en bijbehoorende uitrusting, op voorwerpen van huishoudelijk gebruik en op voorwerpen van persoonlijk gebruik en gemak, wordt wettelijk beschermd.

Artikel 11. — Het economisch leven van Rusland wordt door staatsplannen in het belang van de vermeerdering van de volkswelvaart, de verheffing van het stoffelijk en cultureele peil der arbeidende bevolking, ter bevestiging van de onafhankelijkheid van Rusland en de versterking der weermacht bepaald en geleid.

Artikel 12. — Arbeid is in Rusland plicht van iederen staatsburger, die tot werken in staat is, volgens het beginsel, dat wie niet werkt, ook niet zal eten. In Rusland wordt het beginsel van het socialisme verwezenlijkt: van ieder naar zijn capaciteiten, van ieder naar zijn werk.

De Staatsorganisatie. —
De Sovjet-Unie zal uit elf onafhankelijke republieken bestaan in plaats van uit zeven. De republieken zijn o.a.: Georgië, Azerbeidsjan, Armenië, Kazakstan en Kirgizië. Er wordt een „Hooge Sovjetraad" in het leven geroepen, die wetgevende bevoegdheid zal hebben en samengesteld zal zijn uit twee Kamers, welke voor een tijd van vier jaren worden gekozen, n.l. een raad der Sovjet-Unie en een raad der nationaliteiten. De Hooge Sovjetraad zal de hoogste macht uitoefenen en zijn bevoegdheden overdragen aan zijn presidium in den tijd tusschen de zittingen. De Hooge Raad wijst leden van den Raad aan als volkscommissarissen.

Fundamenteele rechten. —
De fundamenteele rechten van den burger bevatten o.m. het recht op arbeid, op rust, op invaliditeitspensioen en kosteloos onderwijs. De vrouwen hebben dezelfde rechten als de mannen. Voorts is gewetensvrijheid in de wet opgenomen, d.w.z. het recht tot uitoefening van een godsdienst naar keuze, zoowel als de vrijheid tot het voeren van anti-godsdienstige propaganda. Algeheele scheiding tusschen kerk en staat en tusschen kerk en school is vastgelegd.

Burgerlijke rechten. —
Eerbiediging van de persoonlijke vrijheid. De burgers zullen vrijheid van woord en drukpers genieten, vrijheid van openbare vergadering e.d. Arrestaties van burgers zullen slechts ten uitvoer kunnen worden gelegd bij bevelschrift of bij besluit van den procureur. De onschendbaarheid van de woning en van het briefgeheim wordt gewaarborgd.
Gelijk, direct en geheim kiesrecht wordt toegekend aan alle mannen en vrouwen boven de achttien jaar (actief en pasief) met uitzondering van krankzinnigen en van door de rechtbank veroordeelden.
De wapens en vlaggen blijven als op dit oogenblik. Ook de hoofdstad blijft dezelfde.
Een speciale bepaling is opgenomen ten aanzien van de rassenkwestie. Bepaald is, dat iedere directe of indirecte beperking van rechten alsook iedere invoering van directe of indirecte voordeelen voor staatsburgers op grond van hun ras of nationaliteit, evenals iedere propaganda voor exclusiviteit ten opzichte van ras of nationaliteit en propaganda voor rassenhaat bij de wet strafbaar zullen zijn.
(Prawda - Izwestija) **(Vor. ber. Grondwet 2312 D.)**

B. **Het Vaderschap. —**
De Prawda wijdt een hoofdartikel aan den vader.
Het communisme streeft naar een volwaardigen mensch, vol levensvreugde. De consolidatie en ontwikkeling van het sovjetgezin is een van de hoofdtaken van de sovjetdemocratie. Den naam van sovjetvader en van sovjetburger onwaardig is degeen, die het huwelijk beschouwt als een legalen vorm voor de in de sovjetmaatschappij geliquideerde prostitutie. In de sovjetmaatschappij is de maatschappelijke opvoeding sterk ontwikkeld. Maar de gezinsopvoeding staat niet mechanisch tegenover de maatschappelijke opvoeding en de sovjetstaat bevrijdt moeder noch vader ook maar eenigszins van de zorg voor de kinderen. De vader is een maatschappelijk voeder, verplicht goede sovjetburgers voor te bereiden. Ook degeen, die de heele uitoefening van zijn vaderplicht ziet in het accuraat betalen van alimenten, kan zich geen waardig sovjetburger noemen. Het sovjetkind heeft recht op een werkelijken vader, opvoeder en vriend. De vader, die zijn kinderen lichtvaardig in den steek laat, is schuldig tegenover hen en den staat, die hem de kinderen heeft toevertrouwd. Een lichtzinnige houding tegenover huwelijk en gezin is voor een vader ook als een burger een slechte aanbeveling.
(Prawda)

A. **OOSTENRIJK. — Bondskanselier Schuschnigg's reis naar Italië. —**
Volgens in bevoegde Oostenrijksche kringen ontvangen berichten over het onderhoud te Rocca delle Caminate, heeft Mussolini tijdens dit onderhoud getoond de motieven, die Schuschnigg kort geleden hebben geleid tot een hervorming van zijn ministerie volkomen te begrijpen.
Verder wijst men in deze kringen er op, dat geen enkele wijziging in de politieke oriënteering, of eenigerlei sensatie het gevolg zal zijn van dit onderhoud, waarvan men vooral het hartelijk karakter onderstreept. (Reichspost) **(Vor. ber. 2318 G.)**

11 JUNI 1936

B. **AMSTERDAM. — Luchtbescherming. - Tweede Verduisteringsoefening geslaagd. —**
Tusschen middernacht en één uur werd van 5 op 6 Juni '36 een tweede verduisteringsproefneming te Amsterdam gehouden, welke naar het oordeel der deskundigen, met volledig succes is bekroond.
(De Telegraaf) **(Vorig bericht blz. 2309 F.)**

C. **CHINA. — Smokkelarij. - Rapport van de douane.**
De administratie der Chineesche douane publiceert een gedetailleerd rapport, waarin wordt aangetoond, dat de door de Japansche autoriteiten ontwapende douanebeambten in de gedemilitariseerde zone machteloos staan tegenover de Japansche en Koreaansche smokkelaars. In plaats van de douane bij te staan, heeft de Japansche consulaire politie de beambten vaak gedwongen schadevergoeding toe te staan aan smokkelaars, wier goederen in beslag waren genomen. De centra van den sluikhandel zijn Sjan-Hai-Kwan en de kust van Hopei, waar vele schepen dagelijks hun lading lossen zonder dat rechten betaald worden. De opslagplaatsen van het station te Tientsin liggen vol met gesmokkelde goederen. Het rapport noemt de volgende cijfers voor gesmokkelde waren in het tijdvak tusschen 1 Augustus 1935 en 6 Mei 1936: 4300 ton kunstzijde, 60.000 ton suiker, 400 ton sigarettenpapier. De groote meerderheid der smokkelwaar is uit Japan afkomstig.
Volgens een bericht uit Nanking meldt de directie der spoorwegmaatschappij Tientsin-Poekau, dat Japansche en Koreaansche smokkelaars verschillende gewelddaden hebben gepleegd tegen de inspecteurs, die belast zijn met de beteugeling van den sluikhandel, met name op het station Tsinan.
(North China Daily Mail, Tientsin) **(2304 A.)**

D. **POLEN. — Anti-semitische excessen. —**
De anti-semitische troebelen te Minsk en elders hebben een groote afmeting genomen. Alle aan joden toebehoorende winkelzaken zijn gesloten.
Honderden joodsche families zijn in allerijl uit de stad Minsk gevlucht.
Minister-president Skladkowski heeft toegezegd, dat alle noodige maatregelen zullen worden genomen ter verzekering van de veiligheid der joodsche inwoners van Minsk. (Polska Agencia Telegraficzna)
(Vorig bericht blz. 2063 G.)

E. **NEDERLAND. — Nationaal Socialistische Beweging. - Bisschoppelijk schrijven. - Antwoord van Ir. Mussert. —**
Ir. A. A. Mussert zet in het weekblad „Volk en Vaderland" zijn standpunt tegenover het Nederlandsch Episcopaat uiteen. Hij constateert, dat vele Katholieke leden der N.S.B. door de publicatie hunner geestelijke leiders voor een zwaar gewetensconflict zullen worden geplaatst.
„Eenerzijds hun wensch om gehoorzaam en volgzaam te zijn aan het Episcopaat. Anderzijds hun diepe overtuiging, dat de Nationaal-Socialistische Beweging noodzakelijk is voor de geestelijke en materieele verheffing van ons volk, noodzakelijk ook als eenige macht, die de uiteindelijke overwinning van het Marxisme in zijn zuiveren vorm van communisme kan beletten.
Dit gewetensconflict heeft de Beweging nòch gewild, nòch veroorzaakt. Van den aanvang af stond de Beweging op het standpunt: het Nederlandsche volk vereenigen. Protestant en Katholiek samenwerken op staatkundig terrein, omdat dit door tweedracht, haat en nijd verscheurde volk, deze samenwerking noodig heeft om te geraken uit den huidigen staat van verwording en te bereiken dat de geest van tucht, orde, discipline, van Christelijke naastenliefde en offervaardigheid weer tot ons kome.
Als leider der Beweging heb ik er steeds zorgvuldig tegen gewaakt, dat een conflict, met welke Kerk dan ook, door ons toedoen zou ontstaan.
Katholieke leden der N.S.B., gij weet dat onze Beweging volkomen de gewetensvrijheid en de godsdienstige overtuiging respecteert. Ik stel er prijs op nog eens uitdrukkelijk te verklaren, dat dit principieele standpunt ook door het optreden uwer kerkelijke autoriteiten ongewijzigd blijft, zoodat het geheel aan u wordt overgelaten te doen, wat uw geweten u voorschrijft. Moge God u doen handelen in Zijnen Geest." (Volk en Vaderland)
(Vor. ber. 2312 E.; N.S.B. 2318 D.)

F. **OOSTENRIJK. — Staatsraad dr. Josef Kimmel en Bundeswirtschaftsraad Lichtenegger afgetreden. —**
De Weensche landsleider der militie en vroegere rijksleider-plaatsvervanger der Oostmarksche Stormtroepen, staatsraad dr. Josef Kimmel, is als leider der militie afgetreden en neemt tevens ontslag als lid van den Staatsraad. Dit is waarschijnlijk een gevolg hiervan, dat hij ten aanzien van de kwestie der vrijwillige weerkorpsen aan de zijde van Starhemberg staat en zoo in conflict is gekomen met Schuschnigg, wiens intiemste medewerker hij destijds is geweest. Zijn functie bij de militie zal door generaal-majoor b. d. Unger worden ingenomen.
Een tweede belangrijke mutatie betreft den belangrijksten vertegenwoordiger van den Heimatschutz in de vakvereenigingsdienst, den Bundeswirtschaftsraad Lichtenegger. Hij heeft alle functies, die hij bij de verschillende vakvereenigingen en in den vakvereenigingsbond bekleedde, neergelegd. Zijn taak zal door den voorzitter van den vakvereenigingsbond en den vertrouwensman van den vrijheidsbond Staud, overgenomen worden.
Het vertrek van Lichtenegger beteekent de definitieve overwinning van de christelijk-sociale richting in den vakvereenigingsbond. (Reichspost - A. N. P.)
(Vorig bericht blz. 2315 D.)

G. **NEDERLAND. — Onderwijs. - Geneeskunde. - Inaugureele rede van Prof. dr. Kapsenberg over „Microbiologie en Immunologie als Wetenschap". —**
Op 4 Juni '36 heeft de nieuwe hoogleeraar in de faculteit der Geneeskunde aan de Rijksuniversiteit te Groningen dr. G. Kapsenberg, die, als opvolger van prof. A. Klein, onderwijs zal geven in de gezondheidsleer en de geneeskundige politie, zijn ambt aanvaard met een rede in de aula van het universiteitsgebouw aldaar over „Microbiologie en Immunologie als Wetenschap".
Spr. gaf allereerst enkele algemeene beschouwingen over de wetenschap en den wetenschappelijken werker en memoreerde de groote verdiensten van den grondlegger der Microbiologie, Anthonie van Leeuwenhoek, het voortreffelijke werk van den Delftschen hoogleeraar Beyerinck, den Engelschman Jenne en vooral van den wereldberoemden Pasteur.
Microbiologie en immunologie hebben zich aldus tot zelfstandige takken van wetenschap ontwikkeld, die geenszins hun onderling verband en hun samenhang met de geneeskunde hebben verloren, doch wat inhoud en vorm betreft, op zich zelf zijn aangewezen, in denzelfden geest als anatomie en physiologie.
Door de vele practische toepassingen, waarvan spreker enkele voorbeelden gaf, ontstaat de neiging om microbiologie en immunologie als vakken van toegepaste wetenschap te beschouwen. Spr. acht het zijn taak om ook op de zuiver wetenschappelijke zijde van beide de aandacht te vestigen. Evenmin als prof. Kruyt ziet spreker een wezenlijk verschil tusschen toegepaste en zuivere wetenschap. Beide vullen elkaar op harmonische wijze aan. Wel is er verschil in vorm en doelstelling.
Spreker deed thans enkele grepen uit het zuiver wetenschappelijke gebied der microbiologie. Morphologisch valt nog veel te onderzoeken. Het vraagstuk van de kern der bacterie-cel is nog niet opgelost. De wijze van voortplanting door kleine

elementen en door spruiting aan een draad vraagt om nader onderzoek. De bouw van een kolonie verdient ook langs microscopischen weg bestudeerd te worden. De stofwisseling der microben levert ook voor de algemeene physiologie rijke studiestof, omdat zij het leven in zijn eenvoudigsten vorm vertoonen. Ten aanzien van de immunologie beperkte spreker zich tot het fundamenteele probleem van het wezen en de vorming der antilichamen. Ten slotte bracht spreker onder de aandacht, dat microbiologie en immunologie tot die gedeelten der biologie behooren, welke trachten door te dringen in het geheim van het leven, dat ongrijpbare, hetwelk elken natuuronderzoeker onweerstaanbaar aantrekt, ook al beseft hij, bij voorbaat, dat hij het nimmer zal begrijpen. (Red. K. H. A.)
(V. b. 1984 D.; Ambtsaanv. in het Onderwijs 2316 B.)

A. **ITALIE. — De nieuwe bepalingen voor den in- en uitvoer van geld door reizigers. —**
Met ingang van 10 Juni zijn nieuwe bepalingen van kracht geworden, inzake den in- en uitvoer van geld door reizigers naar en van Italië. Over deze nieuwe regeling zijn thans eenige nieuwe bijzonderheden bekend geworden.
Zooals men weet mogen reizigers naar Italië zonder verdere formaliteit 300 lire in bankbiljetten en 50 lire in muntgeld bij zich hebben.
Bankbiljetten van iedere waarde, die zich buiten Italië bevinden en waarvoor het voorgeschreven legitimatiebewijs (geel reçu) niet voorhanden is, kunnen voor 30 Juni 1936 per post naar Italië worden ongestuurd naar een filiaal van de Bank van Italië of naar een correspondentschap daarvan.
Voor den rechthebbenden wordt dan een speciale rekening geopend, waarvan het tegoed besteed kan worden in Italië voor onroerende goederen, aandeelen, waren en diensten, met goedkeuring van de overheid.
Genoemde bankbiljetten kunnen ook door bemiddeling der Italiaansche consulaten worden verzonden, op kosten en risico der belanghebbenden.
In verband met het bovenstaande wordt op 10 Juni 1936 de afgifte der gele reçu's gestaakt.
Buitenlandsch geld mag zonder eenige beperking in Italië worden ingevoerd. Het is echter aan te bevelen het bedrag op zijn pas te laten aanteekenen, teneinde het eventueel restant weder te kunnen uitvoeren.
Reis-credietbrieven in lires uitgeschreven mogen vrij worden ingevoerd, mits voldoende aan de desbetreffende voorschriften.
Uit Italië gaande mag men 300 lire in bankpapier en 50 lire in metaal geld meenemen. Uitgesloten hiervan zijn kinderen beneden 4 jaar.
Eigenaars van toeristen-credietbrieven mogen 50 lire in metaal geld doch geen bankbiljetten uitvoeren.
Bovengenoemde bepalingen zijn geen beperking voor het toeristenverkeer uit Italië naar andere landen, aangezien diegenen, die van Italië uit een toeristenreis willen ondernemen, ieder gewenscht bedrag aan deviezen voor dit doel kunnen verkrijgen.
(Alg. Handelsblad - Corriere della Sera)
(Vorig bericht blz. 2280 H.)

B. **NEDERLAND. — Reisbelasting. —**
Volgens het Algemeen Handelsblad schijnt het niet in de bedoeling van de regeering te liggen om de reisbelasting dit jaar nog in te voeren, aangezien dit in verband met de behandeling in het parlement niet meer mogelijk zou zijn. (Alg. Handelsblad)
(Vorig bericht blz. 2325 C.)

12 JUNI 1936

C. **GEESTELIJK LEVEN. — Kerken en gemeenschappen in Nederl. Oost-Indië. —**
De Geref. kerken hebben 14 predikanten, 2.198 belijdende leden en 2.221 doopleden. De gedoopten in de uit het zendingswerk ontstane kerken zijn onder „Zending" opgenomen.
De Roomsch-Katholieke kerk werkt met 387 Europeesche priesters (van wie 220 in de B. G.), 9 inheemsche priesters; 342 Europeesche broeders (163 in B. G.) en 17 inheemsche broeders; 1.337 Europeesche zusters (477 in de B. G.), 73 inheemsche zusters. Bovendien zijn er 22 Europeesche en 243 inheemsche seminaristen; en 14 inheemsche hulpleeraars.
Er zijn in totaal 77.898 Europeesche en 339.889 inheemsche roomsch-katholieken; totaal 417.787 (in B. G. 322.151).
Er werden in 1933/4 gedoopt 39.558 personen (in B. G. 31.989). Eerste communie deden 18.535 personen (in B. G. 14.895).
Verder zijn er in Indië een 11-tal Godsdienstige Genootschappen, van wie het aantal leden niet voldoende bekend is.
Men vindt er de Church of England met 3 gemeenten en 5 predikanten, maar het aantal leden is niet bekend.
Het Advents-Zendingsgenootschap heeft 110 gemeenten met 16 Europeesche, 59 inheemsche voorgangers en 9.696 volgelingen.
De Indische Advents-gemeente heeft 7 gemeenten, 8 inheemsche voorgangers en 427 volgelingen.
Het Leger des Heils werkt op 164 plaatsen en heeft 23.795 aanhangers.
De Vrij Katholieke kerk heeft ± 600 leden.
De Pinkstergemeente werkt in 115 gemeenten; aantal aanhangers onbekend.
De Pinksterbeweging heeft in 36 gemeenten, ongeveer 3.250 leden.
De Pinkstervreugde heeft 361 aanhangers.
De Orth. Russische kerk telt 140 leden; de Christian Church 31. Voor deze kleinere Genootschappen komt men dus tot een bekend getal van 38.300.
Men ziet hieruit, dat het getal van 2 millioen is overschreden. Ook heeft men kunnen bemerken, dat de overgroote meerderheid der Inheemsche Christenen in de Buiten-Gewesten wordt gevonden, waar dan ook geheele stukken, vooral in de Molukken gekerstend zijn. Jaarlijks komen er een 40.000 gedoopten bij. (Soerab. Handelsblad) **(V. b. 1636 B.)**

D. **ITALIE. — Mussolini reorganiseert zijn kabinet. - Ciano, Minister van Buitenlandsche Zaken. —**
Op voorstel van den chef der regeering heeft op 9 Juni '36 de koning graaf Galeazzo Ciano, thans minister van Pers en Propaganda, benoemd tot minister van Buitenlandsche Zaken.
Dino Alfieri, thans onderstaatssecretaris van Pers en Propaganda, is tot minister van Pers en Propaganda benoemd. Feruccio Lantini, thans onderstaatssecretaris voor de Corporaties is tot minister voor de Corporaties benoemd, en Alessandro Lessona, thans onderstaatssecretaris van Koloniën, tot minister van Koloniën.
De onderstaatssecretaris van Buitenlandsche Zaken Suvich is afgetreden. De Duce heeft hem in een eigenhandig geschreven brief meegedeeld, hem op een hoogen vertrouwenspost te zullen benoemen. De ambassadeur te Warschau, Bastianini, is tot onderstaatssecretaris van Buitenlandsche Zaken benoemd.

Graaf Galeazzo Ciano.

Mussolini's schoonzoon, graaf Ciano, is 34 jaar oud; hij heeft zeer snel promotie gemaakt. Ongeveer vijf jaar geleden was hij Italiaansch consul te Sjanghai, daarna hoofd van het persdepartement van het ministerie van Buitenlandsche Zaken, onderstaatssecretaris voor de pers en ten slotte minister. Tijdens den oorlog in Abessynië stond hij aan het hoofd van het „disperata-escadrille". Hij keerde eerst drie weken geleden uit Afrika terug in gezelschap van Bruno en Vittorio Mussolini.

Zijn benoeming tot minister van Buitenlandsche Zaken, d.w.z. op een post, die alleen in belang achter staat bij dien van Mussolini zelf, is een overtuigend bewijs van het vertrouwen, dat de Duce in hem stelt. (Corriere della Sera)

(Vor. ber. Kabinet 1661 G.; Graaf Ciano 1480 B.)

A. FRANKRIJK. — Kabinet-Blum. - Persstemmen. —

ENGELAND. — De **Daily Herald** is van oordeel, dat Blum zeer snel zal handelen. De crisis aan welke Blum en zijn collega's het hoofd moeten bieden, kan niet vergeleken worden met de crisis, waartegenover president Roosevelt zich geplaatst zag, toen hij aan het bewind kwam.

De **Financial News** schrijft, dat het onjuist zou zijn de stakingsbeweging toe te schrijven aan revolutionnaire krachten.

De **Times** acht het betreurenswaardig, dat het Fransche kabinet zich moet bezighouden met problemen van binnenlandsche politiek, terwijl de buitenlandsche politiek zoo ingewikkeld is, dat deze zijn geheele aandacht behoorde te kunnen vragen.

DUITSCHLAND. — De officieuze **Deutsche diplomatisch-politische Korrespondenz** schrijft, dat tot de leden van het nieuwe kabinet mannen behooren, die zich steeds scherp verzet hebben tegen de noodlottige methoden, welke men in Duitschland met het regime-Poincaré pleegt te bestempelen, doch ook mannen, die krachtig hebben aangedrongen op het bondgenootschap met Sovjet-Rusland, dat niet slechts in Duitschland als een ernstige belemmering voor het aanknoopen van op wederzijdsch vertrouwen berustende betrekkingen tusschen de Europeesche staten beschouwd wordt. Nochtans staat Duitschland zonder eenig voorbehoud of vooroordeel tegenover het nieuwe Fransche kabinet, daar het zich op het standpunt stelt, dat ieder volk het recht heeft, zijn politiek leven naar eigen inzichten te organiseeren. Daarom deren Duitschland zekere leuzen van het Volksfront niet, zoolang deze leuzen voor binnenlandsch gebruik dienen. Het Duitsche volk bejegent zijn Fransche naburen met achting en openhartigheid en met den bij herhaling geuiten wensch, naar een eerlijke en duurzame verzoening, in de overtuiging, dat op deze basis de ontwikkeling van zijn eigen leven en dus ook van den Europeeschen vrede, het best gewaarborgd is.

Ten slotte wordt de hoop geuit, dat de Fransche regeering het hare zal bijdragen tot de oplossing van een probleem, welks verplichtend karakter niet door een wisseling van personen of door regeeringsstelsels wordt aangetast.

(Vorig bericht blz. 2327 B.)

B. NEDERLAND. — Wijzigingen in het Ontwerp-pachtwet. —

De regeering heeft eenige belangrijke wijzigingen gebracht in de voorgestelde nieuwe regeling van de pacht.

In de eerste plaats zijn de overgangsbepalingen herzien. Deze komen nu op het volgende neer:

Pachtovereenkomsten, die op 1 Januari 1936 reeds van kracht waren, zullen door het oude recht beheerscht blijven gedurende den tijd, waarvoor zij waren aangegaan, doch uiterlijk tot 1 Januari 1943. Overeenkomsten, die op 1 Januari 1936 nog niet van kracht waren, blijven nog gedurende twee jaren na de inwerkingtreding der wet door het oude recht beheerscht.

Volgens art. 8 moeten nieuw gesloten pachtovereenkomsten aan het oordeel van den rechter (de pachtkamer) worden onderworpen. Om opeenhooping van werk te voorkomen, heeft de regeering voor de beoordeeling door den rechter alleen het criterium van buitensporigheid gehandhaafd, terwijl het criterium van een redelijk bestaan is overgebracht naar art. 25, volgens hetwelk een actie op dezen grond eerst na een jaar kan worden ingesteld.

Verder is in het ontwerp opgenomen een regeling tot erkenning van pachtbureaux. Wordt een pachtovereenkomst door zulk een bureau goedgekeurd, dan vervalt de contrôle door den rechter. In deze bureaux zullen de belanghebbenden op pachtgebied zijn vertegenwoordigd onder contrôle van de overheid.

Ten slotte is nog nieuw de bepaling, dat van de beslissingen der pachtkamers hooger beroep mogelijk zal zijn op het gerechtshof te Arnhem. Cassatie zal echter uitgesloten zijn.

Het ligt niet in het voornemen der regeering thans bestaande Kamers voor crisis-pachtzaken ook met de rechtspraak volgens dit ontwerp te belasten. (De Telegraaf)

(Vor. ber. Pachtwet 1811 F.)

C. NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Vaste-lasten. - Ontwerpen verworpen. —

Met 55 tegen 37 stemmen heeft op 9 Juni '36 de Tweede Kamer, zoowel van het ontwerp-Crisisland-bouwhypotheekwet als van het Wetsontwerp tot verlaging van vaste lasten en van huren het eerste artikel verworpen, waarna minister Oud schorsing van de beraadslaging heeft gevraagd.

Dit wil dus zeggen, dat onze regeering aan H.M. de Koningin verlof zal vragen om beide ontwerpen in te trekken. Overigens heeft de regeering van deze verwerping geen halszaak gemaakt. Minister Oud heeft nog eens nadrukkelijk gezegd: met deze ontworpen regelingen zou het gemakkelijker gaan, doch ook er zonder, acht zij zich volkomen in staat, de zich gestelde taak verder te blijven vervullen.

De volgende leden hebben tegen gestemd: de katholieken, de christelijk-historischen, de liberalen, de staatkundig-gereformeerden en de heeren Lingbeek (h.g.), Vervoorn (p.b.), en de anti-revolutionnairen Schwarz, Terpstra, Van Dijken, Duymaer van Twist, Van Baren, Schouten, Van der Zaal en Van Dobben de Bruin.

Voor hebben gestemd de sociaal- en de vrijzinnig-democraten, de communisten, de anti-revolutionnairen Zijlstra, Van Dijk, Wielinga, Van den Heuvel en Smeenk, en de heeren Van Houten (c.d.), Arts (k.d.p.) en Sneevliet (r.s.).

Minister Oud verklaarde bij de verdediging van de wetsontwerpen, nadat de heer Sneevliet (r.s.a.p.) op behandeling van de huuramendementen-Drees had aangedrongen, in een korte dupliek nog dat men voorop moet stellen, dat devaluatie nooit de moeilijkheden kan opheffen. Volgens den heer Goseling kan men met consequentie deflatie nu niet meer slagen, maar dan wilde de minister toch even nog eens uitdrukkelijk vaststellen dat de verleidelijke voorgestelde consequente deflatie practisch onmogelijk uitvoerbaar zou zijn. De heer Goseling was dus geheel en al abuis: het veelgebruikte dilemma bestaat niet, mag niet gesteld worden en devaluatie behoeft zeker niet te komen, bij vastberaden volhouden moet het mogelijk zijn, te ontkomen aan de consequenties welke de heer Goseling gesteld heeft.

„Daarom is, zoolang dit kabinet aan het bewind is, niet te verwachten, dat de Regeering vrijwillig tot devaluatie zal overgaan." (A. N. P.)

(Vor. ber. 2298 G.; Tw. Kamer 2317 B.)

D. FRANKRIJK. — De positie van den franc. - Prof. Rist. - Jouhaux. —

In de „Petit Parisien" van 4 Juni verscheen een artikel van de hand van den bekenden professor in de economie Charles Rist, een monetair expert van wereldbekendheid en honorair ondergouverneur van de Banque de France. De heer Rist zegt daarin o.m., een devaluatie van den franc als absoluut noodzakelijk te beschouwen, wil men het verschil tusschen de prijsniveaux in Frankrijk en in andere groote landen overbruggen.

Tevens heeft de „Information" een enquête geopend en tot enkele vooraanstaande persoonlijkheden de volgende vragen gericht:

1. Hoe stelt u zich het economisch herstel voor?
2. Hoe zou het probleem van de begrootingen van de schatkist geregeld kunnen worden?
3. Hoe denkt u zich de oplossing van het prijsprobleem, met name de dispariteit tusschen de waarde van den franc en de buitenlandsche prijzen?

De heer Jouhaux, leider van de C. G. T., die een zeer groote rol onder het huidige bewind zal spelen, heeft daarop het volgende geantwoord: 1. Het economisch herstel is mogelijk; het moet te voorschijn geroepen worden door de inluiding van een politiek van groote openbare werken, die de koopkracht en het verbruik der arbeidersklasse verhoogen zullen. De groote werken bevorderen het verbruik. Zij vergrooten daarentegen niet de productiemiddelen. Daar ligt voor het oogenblik de knoop van de kwestie.

Ad. 2 en 3: Ik stel er geen prijs op, over het monetaire vraagstuk te spreken en geef er de voorkeur aan, mij op het economisch terrein te blijven bewegen, dat het mijne is. De groote werken, die werkloozen arbeid verschaffen, zullen den staat van de ondersteuningsuitgaven ontlasten, die thans circa een milliard francs per jaar vereischen. De vermindering van de werkloosheid zal tevens de belasting-ontvangsten ruimer doen vloeien en zoodoende de oplossing van het probleem van schatkist en begrooting vergemakkelijken.

Ik geloof tevens te kunnen zeggen, dat ik voorstander ben van de bijeenroeping van een internationale monetaire conferentie, die aan een algemeene stabilisatie moet voorafgaan.

(Petit Parisien - Information)

13 JUNI 1936

E. ZWITSERLAND. — Nationale verdediging. —

De Nationale Raad heeft met 110 tegen 53 stemmen 235 millioen francs gevoteerd, welke de Bondsraad tot versterking der nationale verdediging had aangevraagd.

De socialisten stemden tegen. Zij hadden 500 millioen gevraagd, waarvan 235 millioen voor het leger en de rest voor de economische verdediging bestemd zouden zijn. (Neue Zürcher Zeitung)

(Vor. ber. Leger en Luchtmacht 2251 F.)

A. OLYMPISCHE DAG. — Resultaten. —

Op 7 Juni '36 werd in het Stadion te Amsterdam een „Olympische Dag", georganiseerd door het N.O.C., gehouden. De uitslagen van de verschillende wedstrijden waren als volgt:

Wielrennen. — Sprint over 1.000 M.: 1. Van Vliet; 2. Kropman; 3. Leene.

Olympische Inhaalwedstrijd (maximum 4.000 M.): 1. Roode ploeg (B. J. v. d. Voort, A. Zwartepoorte, G. J. J. van Wees en C. M. Kropman) in 5 min. 3.6 sec.; 2. Witte ploeg (A. Hellemans, P. Zwanenburg, J. C. Peperkamp en J. J. Duyn).

Tandemwedstrijd: 1. H. Ooms en B. Leene.

Athletiek. — 100 M.: 1. Osendarp in 10.4 sec.; 2. Van Beveren in 10.5 sec.; 3. Hänni (Zwitserland) in 10.5 sec.

200 M.: 1. Hänni (Zwitserland) in 21.6 sec.; 2. Van Beveren in 21.6 sec.; 3. Berger in 22 sec.

400 M.: 1. Baumgarten in 49.3 sec.; 2. Bührman in 51.8 sec.; 3. Mieghout in 52 sec.

Halve Mijl (804.5 M.): 1. Taekema in 1 min. 59.1 sec. (nieuw Nederlandsch record); 2. Bouman in 1 min. 59.3 sec.; 3. de Ruyter in 2 min. 0.2 sec.

110 M. horden: 1. W. Kaan in 15.3 sec.; 2. Mesman Schultz in 15.7 sec.; 3. Jansz in 15.8 sec.

4 × 100 M. estafette dames: 1. Voorloopige Nederlandsche ploeg in 50.1 sec. (dames Briejer, Koen, Doorgeest en de Vries); 2. Rotterdamsche ploeg in 50.2 sec.

4 × 100 M. heeren: 1. Voorloopige Nederlandsche ploeg in 41.6 sec. (Klazema, van Beveren, Berger en Osendarp); 2. A. C. C. in 41.7 sec.

De voorloopige Nederlandsche ploegen gaven de andere ploegen, zoowel bij de dames als bij de heeren, 20 Meter voorsprong.

Voetbal. — Nederlandsch Bondselftal—Sparta (Praag) 0—2. De rust ging in met een 1—0 voorsprong voor Sparta.

Ruitersport. — Springconcours Military: 1. Kahn met „Espoir" 0 fouten, 1 min. 13.4 sec.; 2. Luitenant Tonnet met „Danseuse Rose" 3 fouten, 1 min. 17.6 sec.; 3. Luitenant-kolonel baron van Voorst tot Voorst met „Donizetti" 4 fouten, 1 min. 16.4 sec. Hindernisruiters: 1. Luitenant Greter met „Ernica" 0 fouten, 1 min. 19.6 sec.; 2. Pasman met „Duenenbank" 4 fouten, 1 min. 16.4 sec.; 3. Ritmeester baron Sirtema van Grovestins met „Godard" 4 fouten, 1 min. 20.4 sec. (Red. K. H. A.)

(Vor. ber. Wielersport 2251 A.; Athletiek 2174 A.; Voetbal 2314 A.; Ruitersport 2226 D.)

B. DUITSCHLAND. — Hoe hoog is het netto loon?

Wij ontleenen aan de „Akademische Blätter" van de hand van dr. ir. J. Wotschke het volgende inzake het netto-loon van den arbeider.

Stelt, schrijft dr. Wotschke, op 100 het loon van den arbeider, die dank zij de medewerking van de onderneming, in welker dienst hij staat, relatief goed woont — waarbij wel aan woonwijken der groote bedrijven wordt gedacht. Van deze 100 worden 9% afgetrokken voor sociale prestaties van het bedrijf, zooals ziekenfonds, verzekering tegen de werkloosheid, verzekering tegen invaliditeit enz. Er blijft daarna dus een bruto-inkomen van 91% over. Wat gaat hier nu van af:

Sociale prestaties, welke voor rekening van den arbeider komen; burger-belasting, loonbelasting, kerkbelasting, ziekenfonds, verzekering tegen werkloosheid en invaliditeit .	13.0 %
Officieuse belasting: bijdragen voor het front van den arbeid en nat. soc. „Volkswohlfahrt"	1.7 %
Contributies (in het bijzonder voor leden van hetzelfde gezin): partij, organisatie voor luchtbescherming, nat. soc. formaties enz. .	1.5 %
Indirecte onkosten: dagblad, radio, vakblad enz.	3.0 %
Bijdragen voor bijzondere organisaties, welke erkend zijn of gesteund worden door den staat: „Arbeitsdank", organisaties van oud-strijders, sportorganisaties	1.0 %
Hiertoe behoorend bezoek van bijeenkomsten en demonstraties	1.2 %
Totaal .	21.4 %

Zoodat een netto-loon van 69.6 % overblijft.

(Dr. ir. Joh. Wotschke in de „Akademische Blätter")

(Vor. ber. Inkomen uit Arbeid 1809 E.)

C. KLEINE ENTENTE. — Conferentie. —

Te Boekarest is dezer dagen een conferentie gehouden, waaraan hebben deelgenomen koning Carol van Roemenië, prins-regent Paul van Joego-Slavië en Benesj, president van Tsjecho-Slowakije.

Met nadruk wordt er op gewezen dat deze drie staatshoofden der Kleine Entente eensgezind zijn, voor wat betreft de te volgen richtlijnen der buitenlandsche politiek. Zij handhaven hun tegenstand tegen een eventueel aansluiten van Oostenrijk bij Duitschland en tegen het herstel van Habsburg op den troon van Oostenrijk. Zij zullen zich blijven verzetten tegen elke wijziging van den territorialen toestand in het Donaubekken. Met betrekking tot de opzegging van het Locarno-verdrag en de herbezetting van het Rijnland door Duitschland zullen zij hun houding regelen naar die van Frankrijk en Engeland. Ten opzichte van de sancties tegen Italië zullen zij de besluiten van den Volkenbond uitvoeren, tegenover het verzoek van Turkije tot herziening van de kwestie der remilitarisatie der Dardanellen staat de Kleine Entente welwillend. (Vreme) **(V. b. Kleine Entente 2295 A.)**

D. NEDERL. OOST-INDIE. — Exportproducten. —

De uitvoerwaarde van enkele belangrijke exportproducten was als volgt:

Specificatie:	1932	1934	1935
	(in millioenen guldens)		
Tin (incl. tinerts)	18,1	31,9	35,0
Thee	32,5	44,9	36,7
Ondern. rubber	28,4	57,6	53,3
Bevolkingsrubber	4,8	41,8	40,0
Aardoliën	96,8	98,6	86,5
Suiker (incl. residu)	98,6	45,3	35,8
Koffie	35,2	22,5	18,6
Peper	16,2	15,3	11,7
Tabak	52,5	39,1	35,6
Copra	42,1	16,8	25,9
Palmolie	11,8	8,7	13,6
Cassaveproducten	8,9	7,2	6,9
Maïs	5,5	0,9	2,7
Vezels	16,6	12,2	14,2

(Econ. Weekblad voor Nederl.-Indië)

(Vor. ber. In- en Uitvoer 2288 A.)

E. NEDERLAND. — Het verrichten van arbeid door alle vreemdelingen. - Vergunning. —

De wet tot regeling van den arbeid door vreemdelingen, welke voorschrijft, dat men voor het in dienst hebben van buitenlandsche arbeidskrachten vergunning van de regeering moet hebben en die tot nu toe slechts voor bepaalde bij Koninklijk besluit aangewezen beroepen gold, is door een Koninklijk besluit van 5 Juni uitgebreid tot alle beroepen.

Een uitzondering is slechts gemaakt voor den arbeid op zeeschepen en op schepen of vaartuigen, die den Rijn, de Lek en de Waal en hun uitmondingen in zee of andere internationale wateren bevaren of plegen te bevaren.

Voor bedrijven en beroepen, waarvoor tot nog toe geen werkvergunning noodig was, o.a. voor dienstboden, treedt de wet in werking:

voor werkgevers ten aanzien van vreemdelingen, die zij in dienst hadden op den 5den Juni '36, met ingang van 1 October 1936;

voor werkgevers ten aanzien van alle overige vreemdelingen, die zij na 5 Juni 1936 in dienst hebben genomen, of wenschen te nemen, op 26 Juni 1936.

De directeur van den Rijksdienst der Werkloosheidsverzekering en Arbeidsbemiddeling vestigt er de aandacht op, dat het voor een vlotte afwerking der aanvragen gewenscht is dat werkgevers tijdig hun aanvragen bij hem inzenden.

Voor aanvragen, die hem niet tijdig bereiken, kan afdoening binnen den door de wet voorgeschreven termijn niet worden gegarandeerd.

Formulieren voor de bedoelde aanvragen zijn kosteloos verkrijgbaar bij de arbeidsbeurzen en agenten der Arbeidsbemiddeling ter plaatse. (De Telegraaf)

(Vor. ber. 2162 F.; Vreemdelingen 2216 E.)

F. FRANKRIJK. — Léon Blum's eerste vijf wetten.

In de op 9 Juni '36 gehouden zitting der Fransche Kamer heeft de premier de eerste vijf wetsontwerpen van het nieuwe kabinet ingediend. Zij luiden:

1. Invoering der 40-urige werkweek, met behoud der huidige weekloonen.

2. In handel en industrie zal een vacantie van veertien dagen per jaar ingevoerd worden, met doorbetaling van loon.

Het wetsontwerp behelst voorts de uitbreiding van dezen maatregel tot de vrije beroepen, het huispersoneel en de landarbeiders.

3. Uitbreiding van het beginsel der collectieve arbeidsovereenkomsten.

4. De pensioenen der oud-strijders worden vrijgesteld van belastingen. Door dezen maatregel wordt de toestand hersteld, die vóór de afkondiging der be-

zuinigingsdecreten van kracht was. Vóór eind 1936 zal een pensioenfonds in het leven geroepen worden.
5. Een aantal vergoedingen, die het personeel in overheidsdienst voorheen genoot, doch die bij de bezuinigingsdecreten afgeschaft werden, zullen opnieuw uitgekeerd worden.
De regeering zal voorts het recht hebben minimumtractementen, loonen en pensioenen van overheidspersoneel te verhoogen. (Le Peuple)
(Vor. ber. Decreten 2023 A.)

A. **AMSTERDAM. — Onderwijs. - Evangelisch-Luthersch Seminarium te Amsterdam. - Dr. P. Stegenga Azn. benoemd tot hoogleeraar. —**
Tot hoogleeraar aan het Evangelisch-Luthersch Seminarium te Amsterdam is in de vacature van wijlen prof. mr. J. Loosjes op 8 Juni '36 benoemd prof. dr. P. Stegenga Azn., Evangelisch-Luthersch predikant te Amsterdam.
Dr. Stegenga werd 4 Augustus 1882 te Koudum geboren. Hij studeerde aan de Rijksuniversiteit te Utrecht en promoveerde aan de gemeentelijke universiteit te Amsterdam op een dissertatie „Twijfel". Op 6 September 1908 deed hij zijn intrede bij de Ned. Herv. Gemeente van Garderen, vertrok vandaar naar Zwartsluis, waar hij overging tot de Evangelisch-Luthersche kerk. Hij werd in 1915 predikant bij de Luthersche gemeente te Deventer en arbeidde sedert 18 November 1917 in de hoofdstad.
Hij stichtte o.m. de Witteveenvereeniging te Ermelo, waarvan hij voorzitter is. Ook is hij voorzitter van de Ned. Tentzending. Hij riep de Luthersche jongerenorganisatie in het leven en is lid van het hoofdbestuur van de Nederlandsche afdeeling der Evangelische Alliantie. Ook was hij secunduslid van de Evangelisch-Luthersche synode.
Dr. Stegenga is bekend door zijn lezingen over Faust, Ibsen, e.a. voor de Volksuniversiteiten te Amsterdam, Hilversum, Utrecht enz. Van zijn werken noemen wij naast tallooze artikelen in tijdschriften zijn dagboek „De gordel van den strijder", „Bijbelsche verhalen voor het Moderne Leven" in twee deelen, „Oude landen en steden", „Levensmoeheid", „Persoonlijk geloofsleven", „De Biecht" en tal van apologetische geschriften. De nieuwe hoogleeraar is o.m. redacteur van „Nieuwe Wegen".
(De Telegraaf) **(Vor. ber. Onderwijs 2324 C.)**

B. **ENGELAND. — Oorlogsschulden aan de Vereenigde Staten. —**
Met betrekking tot de publicatie van het witboek inzake de oorlogsschuld aan de Ver. Staten wordt tot goed begrip gepreciseerd, dat de Britsche oorlogsschuld aan de Ver. Staten met den achterstand tot aan 15 Juni 1936 in totaal bedraagt $ 668.474.071,88. Een bedrag van $ 85.670.765 vertegenwoordigt de halfjaarlijksche betaling met interest welke op 15 Juni 1936 vervalt. (Daily Telegraph)
(V. b. 1036 K.; Europa's Schuld a. Amerika 1620 G.)

C. **NEDERL. OOST-INDIE. — Soja-melk ter vervanging van koe-melk. —**
Langdurige proeven, welke in de Centrale Burgerlijke Ziekeninrichting te Batavia zijn genomen, hebben aangetoond dat soja-melk, bereid uit kedelee-boonen een volledig succes is geworden. Dit product wordt thans regelmatig gebruikt als bij-voeding in de plaats van koe-melk. Het dagelijksch gebruik in deze inrichting bedraagt 80 liter soja-melk, tot een kostprijs van 2½ cent per liter. Hierdoor wordt een bedrag van achttienhonderd gulden per jaar bezuinigd.
De directeur van de C. B. Z. deelde aan het dagblad „De Locomotief" mede, dat soja-melk, dat hij een belangrijk volksvoedsel acht, reeds in Zuid- en Midden-Java algemeen wordt gebruikt. De Javaan is namelijk afkeerig van koe-melk. (Aneta)

D. **NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Wetsontwerp tot reorganisatie van het Spoorwegbedrijf. —**
De regeering heeft op 10 Juni '36 ingediend een wetsontwerp tot reorganisatie van het spoorwegbedrijf. De daarin voorgestelde maatregelen zijn in hoofdzaak de volgende:
1. Opgericht wordt een nieuwe maatschappij, de N.V. De Nederlandsche Spoorwegen met een kapitaal van *f* 10 millioen, dat geheel door den Staat wordt overgenomen. De N.V. Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen en de N.V. Hollandsche IJzeren Spoorweg-Maatschappij worden geliquideerd.
2. De nieuwe N.V. zal behalve de spoorwegen van den Staat, ook de bezittingen, rechten en verplichtingen van de S.S. en de H.S. onder de noodige verrekening overnemen.
3. Aan de obligatiehouders en de houders van schuldbekentenissen zal gelegenheid worden geboden hun stukken in te ruilen tegen Staatsobligaties. De rentevoet voor alle te converteeren spoorwegleeningen zal op 3 procent worden gesteld, en de termijn van aflossing zal worden verlengd. Daartegenover zal het nominale bedrag der obligaties en schuldbekentenissen zoodanig worden verhoogd, dat de contante waarde der vorderingen zooveel mogelijk gelijk blijft.
4. De Staat brengt de Staatsspoorwegen ter waarde van rond *f* 100 millioen in de nieuwe N.V. in tegen *f* 10 millioen aan aandeelen. Daardoor komt *f* 90 millioen vrij, die aan de afschrijvingsrekeningen worden toegevoegd. Bovendien neemt de Staat rente en aflossing van *f* 130 millioen der in Staatsobligaties te converteeren spoorwegschuld voor zijn rekening. Met dit bedrag wordt de afschrijvingsrekening eveneens verhoogd.
5. De houders van aandeelen aan toonder in S.S. en H.S. zullen in de gelegenheid worden gesteld hun aandeelen in te ruilen tegen Staatsobligaties.
De regeering denkt zich als datum van ingang der reorganisatie 1 Januari 1937. (Het Vaderland)
(Vor. ber. Spoorwegen 2233 E.; Tw. Kamer 2333 C.)

14 JUNI 1936

E. **ZUID-AFRIKA. — Het Afrikaansch. - Strijd tusschen Afrikaners. —**
Er heerscht sedert de laatste weken strijd over het Afrikaansch, waarbij het merkwaardige echter is dat die strijd thans niet woedt tusschen Engelschen en Afrikaners, maar tusschen de Afrikaners onderling.
Prof. M. C. Botha, secretaris van onderwijs van de Unie, heeft betoogd dat het Afrikaansche onderwijs niet goed is en er te weinig gelet wordt op het behoorlijk grammaticaal schrijven.
Van verschillende kanten, vooral van de Afrikaansche schoolhoofden, is er verzet tegen deze bewering gekomen. Er is verklaard, dat bij de hoogere examens voor Afrikaansch ten minste vijftig percent van de candidaten goed Afrikaansch kan schrijven.
Prof. Botha verklaart in antwoord hierop, dat zijn ondervinding van jaren hem leert dat geen tien percent dit kan. Zijn betoog is dat er te veel gelet wordt op ontwikkeling van het literair begrip van de leerlingen, terwijl de grammatica wordt verwaarloosd.
(Die Burger) **(Vor. ber. Taalkwestie 2185 B.)**

F. **KONINKLIJKE NEDERL. MAATSCH. TOT EXPLOITATIE VAN PETROLEUMBRONNEN IN NEDERLANDSCH-INDIE. — Netto-winst 1935: *f* 54.279.189 (v. j. *f* 38.131.575). - Dividend: 10½% (v. j. 7½%) op de gew. aand. en 4% (onv.) op de pref. aandeelen. —**
Aan het verslag over 1935 van de N.V. Koninklijke Nederlandsche Maatschappij tot Exploitatie van Petroleumbronnen in Nederlandsch-Indië ontleenen wij het volgende:
Over het algemeen mag van het jaar 1935 worden gezegd, dat, vergeleken met de zeer slechte jaren die er aan vooraf gingen, eenige verbetering in den economischen toestand merkbaar was. Dit kan niet voor elk land afzonderlijk worden geconstateerd en met name wat Nederland betreft, bleef de economische situatie zeer onbevredigend. Maar waar de Koninklijke haar arbeidsveld over de geheele wereld uitstrekt, daar profiteert zij van elke opleving, die ergens op aarde plaats vindt, en als men aldus de wereld als een geheel beziet, dan schijnt het, alsof in het afgeloopen jaar een herstel van de olie-industrie is begonnen. Niet in de eerste plaats omdat de productie grooter was dan ooit te voren. Maar wanneer een stijgende productie gepaard gaat met belangrijk meer vraag en wanneer tevens hardnekkige pogingen, de productie binnen redelijke grenzen te houden, meer succes hadden dan in het verleden, dan is een eenigszins hoopvolle stemming niet misplaatst. Dergelijke verschijnselen deden zich gedurende 1935 voor. Wat de wereldproductie van ruwe olie betreft, zij bedroeg gedurende 1935 volgens de op dit oogenblik beschikbare cijfers: 226.472.024 K.G. ton tegen 208.261.193 K.G. ton in 1934.
Uit deze cijfers spreekt allereerst, dat het jaar 1935 het record, dat tot dusver op het jaar 1929 stond, met meer dan 16 millioen K.G. ton of met ruim 7 pct. heeft geslagen.
Op 31 December '35 waren bij de Koninklijke Shellgroep ruim 180.400 werknemers in vasten dienst, verspreid over vrijwel alle landen der wereld. Aan kapitaalsuitgaven werd door de groep

over 1935 een bedrag uitgegeven van ongeveer 19 millioen pond en aan loopende uitgaven bijna 113 millioen pond.
De netto-winst over het jaar 1935 heeft ƒ 54.279.189 (v. j. ƒ 38.131.575) bedragen, welke toelaat een dividend van 10½% (v. j. 7½%) uit te keeren, na betaling van 4% (onv.) op de preferente aandeelen. De grootere winst is geheel ontstaan doordat de prijzen in verschillende landen eenigszins stegen en de afzet niet onbelangrijk toenam.
(Verslag Kon. Ned. Mij. tot Expl. v. Petr.bronnen in Ned.-Indië)
(Vor. ber. Kon. Petr. Mij. 2224 E.; Verslag 1838 C.)

A. **PETROLEUM. — Wereldproductie. —**

	1935 K.G. ton	1934 K.G. ton
Ver. Staten	134.980.500	123.225.000
Rusland (incl. Sachalin)	25.138.500	24.150.500
Venezuela	21.990.373	20.112.115
Roemenië	8.385.000	8.467.455
Iran	7.607.400	7.657.970
Ned.-Indië	6.060.795	5.908.533
Mexico	5.871.175	5.689.929
Columbia	2.461.000	2.475.000
Argentinië	2.031.001	1.990.842
Peru	2.294.000	2.191.000
Trinidad	1.706.830	1.559.020
Britsch-Indië	1.272.725	1.243.085
Polen	515.000	529.210
Britsch-Borneo	729.122	673.806
Japan (incl. Taiwan)	264.625	211.201
Egypte	176.436	214.671
Ecuador	246.899	236.822
Duitschland	429.663	314.852
Canada	204.215	203.017
Irak	3.728.681	1.066.365
Frankrijk	75.795	78.985
Bahrein	174.000	38.514
Overige landen	128.789	23.301

(Verslag Kon. Ned. Mij. tot Expl. v. Petr.bronnen in Ned.-Indië)
(Vorig bericht blz. 1781 C.)

B. **VEREENIGDE STATEN. — Werkverschaffing. - Senaat keurt $ 1425 millioen goed. —**
De Senaat heeft op 2 Juni '36 de door president Roosevelt gevraagde bedragen voor werkverschaffing, in totaal $ 1425 millioen, goedgekeurd.
(New York Herald Tribune) **(Vor. ber. 2228 D.)**

C. **AMSTERDAM. — Vervroegd ontslag gemeentepersoneel. - Wachtgelden. - 41 scholen worden opgeheven. —**
De gemeenteraad heeft op 10 Juni '36 de voorstellen van B. en W. om ontslag te geven aan 57-jarige werklieden en 60-jarige ambtenaren goedgekeurd. Slechts de communisten stemden tegen.
Ook de voordracht tot verlaging der wachtgelden werd aangenomen, doch niet dan nadat door aanneming van een voorstel-De Jong aan deze regeling de terugwerkende kracht was ontnomen.
Het voorstel tot concentratie der scholen verwierf eveneens een meerderheid. Er zullen thans 41 scholen in de hoofdstad worden opgeheven. (Telegraaf)
(Vor. ber. Gemeentepers. 2182 F.; Scholen 1467 D.)

D. **FRANKRIJK. — Defensie. - Coördinatie van Departementen. —**
De staatscourant van 8 Juni '36 bevat een decreet, waarbij de minister van Nationale Verdediging en Oorlog belast wordt met de coördinatie van het optreden der Departementen van Oorlog, Marine en Luchtvaart. De coördinatie beoogt onder meer het gebruik van de land-, vloot- en luchtstrijdkrachten, instelling en uitvoering van bewapeningsprogramma's, industrieele mobilisatie, besparing der uitgaven van nationale verdediging, onderzoek der problemen met betrekking tot de uitwerking van internationale conventies op bewapeningsgebied.
Het decreet stelt onder voorzitterschap van den minister van Nationale Verdediging en Oorlog een blijvende commissie van nationale verdediging in, die tot uitsluitende taak heeft de studie van deze kwesties. De commissie bestaat uit ten eerste den minister van Marine en Luchtvaart, ten tweede maarschalk Pétain, ten derde de hoofden der generale staven van leger, marine en luchtvaart, en ten vierde eventueel hooge functionarissen, die met het algemeen beheer der drie departementen van nationale verdediging belast zijn. (Moniteur) **(V. b. Defensie 2241 B.)**

E. **NEDERL. OOST-INDIE. — Scheepvaartkwestie met Japan opgelost. —**
De onderhandelingen tusschen de Java-China-Japanlijn en de Japansche scheepvaartmaatschappij Nanyo Kaishin Kabusiki Kaisha over een gezamenlijke scheepvaartovereenkomst zijn met succes bekroond. Er is een accoord tot stand gekomen, waardoor de concurrentiestrijd, begonnen sedert het laatste contract in Juni 1935 werd beëindigd, zal ophouden en dat voor beide partijen bevredigend is.
(Aneta - Domei)
(De Nanyo Kaishin Kabusiki Kaisha is een fusie van de voornaamste Japansche scheepvaartmaatschappijen. — Red. K. H. A.) **(Vor. ber. 1955 A.)**

F. **NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Wetsontwerp tot het aangaan van een overeenkomst met de Mijnbouw-Maatschappij „Nederl. Nieuw-Guinea". —**
Ingediend is een ontwerp van wet, houdende machtiging tot het sluiten van overeenkomsten als bedoeld in art. 5 a der Indische Mijnwet met de te 's-Gravenhage gevestigde N.V. Mijnbouw Maatschappij „Nederlandsch Nieuw-Guinea", voor de opsporing en ontginning van alle delfstoffen, genoemd in het eerste lid, sub a, van artikel 1 dier wet, in terrein, gelegen in de residentie Molukken.
Ter toelichting schrijft de minister van Koloniën o.a.: Hetgeen tot dusver omtrent de geologische structuur van Nederlandsch Nieuw-Guinea bekend is, heeft nog geen aanwijzing opgeleverd, dat de vestiging in dat gebied van een mijnbouwindustrie op loonende basis mogelijk zou zijn. Uitvoering van een dergelijke exploratie door het gouvernement of deelneming daaraan in den vorm van een gemengd bedrijf is dan ook uitgesloten.
De ontwerp-overeenkomst betreft een tweetal terreinen tot een totale uitgestrektheid van 5.827.900 H.A. De duur der overeenkomst is, evenals voor het contract met de N.V. Nederlandsche Nieuw-Guinea Petroleum Maatschappij, gesteld op 50 jaren, waarbij is aangenomen, dat met de exploratie der terreinen een tijdvak van vijftien jaren kan zijn gemoeid.
(N. R. Crt.) **(Vor. ber. Tweede Kamer 2335 D.)**

G. **ENGELAND. — Ex-minister Thomas afgetreden als lid van het Lagerhuis. —**
Ex-minister J. H. Thomas en Sir Alfred Butt hebben op 11 Juni '36 in het Lagerhuis medegedeeld, dat zij zullen aftreden. (Daily Telegraph) **(2323 C.)**

H. **INTERNATIONALE ARBEIDSCONFERENTIE TE GENEVE. — Rede van Léon Jouhaux. —**
Aan den officieelen tekst van de toespraak van Jouhaux op de Internationale Arbeidsconferentie ontleenen wij het volgende:
Ik wensch met nadruk te zeggen, dat, indien wij onzen wil weten op te leggen in ons land en indien wij zelfs in de werkgeversklasse een goed begrip ontmoeten, wij niet van zins zijn ons nationaal bedrijfsleven aan alle concurrentie over te leveren, zelfs niet aan de meest deloyale.
Indien men wenscht, dat de contingenteeringen en douanegrenzen worden opgeruimd, moet men den weg van den socialen vooruitgang betreden. Zoo niet, dan zullen wij ons verdedigen en voor de eerste maal in de geschiedenis zal men de arbeidersklasse met haar regeering verbonden zien om uit sociale overwegingen het nationale bedrijfsleven te verdedigen.
Dat wilt gij niet. Gij wilt een hervatting der internationale betrekkingen. Gij wilt de ontwikkeling van de betrekkingen tusschen de volken. Welnu, het is hoog tijd, dat gij tot daden overgaat. (Le Peuple)
(Vor. ber. Intern. Arbeidsconf. 2326 F.)

A. **ITALIE. — Maarschalk Graziani onderkoning van Abessynië. - Badoglio, Hertog van Addis Abeba. —** Maarschalk Badoglio heeft Mussolini verzocht hem te ontheffen van zijn post als onderkoning van Abessynië, daar hij zijn vroegere functie als chef van den generalen staf weer wenscht in te nemen.
De Duce heeft het verzoek ingewilligd en medegedeeld, dat de koning Badoglio den titel heeft verleend van Hertog van Addis Abeba.
Maarschalk Graziani is benoemd tot onderkoning van Abessynië. (La Stampa)
(Vor. ber. Badoglio 2294 B.; Graziani 2294 B.)

B. **ZWITSERLAND. — Geen betrekkingen met Sovjet Rusland. —**
Het Zwitsersche parlement heeft zich met 96 tegen 72 stemmen uitgesproken tegen hervatting der diplomatieke betrekkingen met Sovjet-Rusland.
(Le Journal de Genève) **(Vorig bericht 183 D.)**

C. **ROTTERDAM. — Haventarieven enz. verlaagd. —**
De gemeenteraad van Rotterdam heeft op 11 Juni '36 zonder hoofdelijke stemming, slechts met aanteekening dat de heer Menist (R.S.A.P.) wil geacht worden te hebben tegengestemd, besloten tot verlaging van het havengeld voor zeeschepen en het verschuldigd kadegeld over het tijdvak 15 Juni tot 31 Dec. 1936 met 28%, tot verlaging over hetzelfde tijdvak van de huren en erfpachtcanons van gemeenteterreinen, welke gebezigd worden voor een scheepvaartbedrijf of daarmede verband houdende bedrijven met 28% en tot toepassing van een reductie van gemiddeld 15% op de loodshuren, op de tarieven van de gemeente-handelsinrichtingen en de huren der gemeentekranen, tippen en andere hefwerktuigen.
De vermindering van inkomsten, welke hiervan wordt verwacht, is in totaal op *f* 885.000 geraamd.
De Regeering heeft zich in beginsel bereid verklaard, de extra-bijdragen uit het Werkloosheidssubsidiefonds zoodanig te verhoogen, dat van de vermindering van de inkomsten door de tariefsverlaging de gemeente uiteindelijk geen nadeelige gevolgen zal ondervinden.
De daarbij gestelde voorwaarde, dat de particuliere havenkosten een aanpassing zullen vertoonen van ten minste gemiddeld 15%, is door het gemeentebestuur aanvaard, na de toezegging uit het bedrijfsleven, dat medewerking zal worden verleend tot verlaging van 15% van de particuliere tarieven, voor zoover dat in redelijkheid nog kan worden geëischt.
(N. Rott. Crt.) **(Vorig bericht 2327 A.)**

D. **UITVINDINGEN. — Motor zonder krukas. —**
In het jaarverslag van de Utrechtsche machinefabriek Jaffa over 1935, wordt o.m. medegedeeld, dat deze onderneming een nieuw project ter hand heeft genomen op het gebied der ruwolie-motoren.
Dit project is een op een geheel van het bestaande type afwijkend principe gebaseerde motor zonder krukas, uitgevonden door den heer W. Hulsebos te Laren (N.H.), die reeds een aantal motoren van het nieuwe type heeft gebouwd, welke zich reeds geruimen tijd in gebruik bevinden en waarmee zoodanige resultaten zijn bereikt, dat niet alleen de groote waarde van de uitvinding er door is bewezen, maar de licentie reeds door twee van onze voornaamste machine-industrieën is aangekocht, waarvan een reeds voorbereidingen treft om tot seriebouw over te gaan, terwijl bovendien eenige vooraanstaande industrieelen en ook overheidsorganen op daadwerkelijke wijze hun steun hebben verleend.
De heer Hulsebos heeft in zijn motor de krukas vervangen door een Z-vormige as, waarvan de beide met elkaar parallel loopende deelen de eigenlijke hoofdlagers vormen.
Bij de proefnemingen zijn de voordeelen van den nieuwen motor, die bruikbaar is voor automobielen, reeds gebleken. Op de eerste plaats het economisch voordeel door het gebruik van goedkoope olie in plaats van benzine. Verder is de motor bijzonder klein van bouw en lichter dan een benzinemotor van gelijke capaciteit. Bovendien is het rendement van de brandstof veel grooter.
(Jaarverslag Machinefabriek Jaffa)

15 JUNI 1936

E. **VEREENIGDE STATEN. — Presidentsverkiezingen. - A. M. Landon republikeinsch tegencandidaat van Roosevelt. —**
Op het congres der Republikeinsche partij te Cleveland is A. M. Landon tot Republikeinsch candidaat voor het presidentschap gekozen. Op hem werden 984 stemmen uitgebracht, op Senator Borah 19. Van den Berg en Frank Knox hadden Landon hun steun beloofd.

Nadat het partijprogramma door het republikeinsche congres was aangenomen, verklaarde Landon, dat hij voorstander is van terugkeer naar een valuta, die in goud inwisselbaar is. Tevens zeide hij, dat hij, indien hij tot president zou worden gekozen, een wijziging van de grondwet zou voorstellen, die het den afzonderlijken staten mogelijk zou maken, minimumloonen en maximalen arbeidstijd vast te stellen.
Hierbij moet worden opgemerkt, dat dit persoonlijke beginselen van Landon zijn, die niet voorkomen op het programma zijner partij.
Volgens dit programma verbindt de partij zich, met alle beschikbare middelen den vrede te zullen bevorderen, zonder dat dit het aangaan van allianties of bondgenootschappen meebrengt. De Ver. Staten moeten geen lid van den Volkenbond, noch van het Haagsche Hof worden. Met andere landen moet worden samengewerkt ter vermindering der bewapening en tot regeling van den wapenhandel. Leger, vloot en luchtmacht moeten aan de behoeften der nationale defensie worden aangepast, op de betaling der oorlogsschulden moet met meer kracht worden aangedrongen. De staat moet behoeftigen, die den 65-jarigen leeftijd bereikt hebben, helpen en de werkloosheid energiek bestrijden. Het recht der arbeiders om zich te organiseeren en hun eischen door gedelegeerden kenbaar te maken moet worden gesteund. Aan den landbouw moeten faciliteiten worden toegestaan. De consumptie moet vergroot worden. De begrooting moet in evenwicht gebracht worden door bezuiniging op de uitgaven. De partij strijdt voor een gezonde valuta en is gekant tegen iedere devaluatie. De partij is tegenstander van een monopolie der trusts. (New York Herald Tribune)
(Vorig bericht 2315 C.)

F. **ENGELAND. — Neville Chamberlain's verklaring. - Critiek op de sancties. —**
Voor de Club van 1900 heeft de minister van Financiën, Neville Chamberlain, een rede gehouden waarin hij constateerde, dat de politiek der sancties een échec heeft geleden. Hij verklaarde, dat de Volkenbond gereorganiseerd moet worden, wil een dergelijk échec in het vervolg worden voorkomen.
„De politiek der sancties" — aldus Chamberlain — „is niet in staat geweest den oorlog te voorkomen noch hem te beëindigen noch het slachtoffer van den aanval te redden. Ik wijt deze mislukking aan niemand. Ik constateer haar slechts om er mijn conclusies uit te trekken". Het standpunt van Lord Cecil, die de sancties wil handhaven en zelfs versterken, noemde Chamberlain het toppunt van dwaasheid.
Ten aanzien van de hervorming van den Volkenbond zeide de minisster, dat regionale overeenkomsten moeten worden gesloten, gegarandeerd door de volken, welker belangen gemoeid zijn bij de gevaren der sancties. Welke ook de politiek van Engeland mag zijn, het is noodzakelijk, dat het land behoorlijk is gewapend, aldus besloot Chamberlain.
(Manchester Guardian) **(Vorig bericht Neville Chamberlain 2243 B.; Sancties 2224 B.)**

G. **FRANKRIJK. — 40-urige werkweek. —**
De Fransche Kamer heeft op 12 Juni '36 met 385 tegen 175 stemmen het wetsontwerp inzake de instelling eener 40-urige werkweek in zijn geheel aangenomen. (Le Temps) **(Vorig bericht 2334 F.)**

H. **ZWEDEN. — Defensie-voorstellen afgehandeld. - Ouderdomsrente. —**
De Rijksdag heeft de nieuwe regeling van de landsverdediging afgehandeld in den geest van het desbetreffende voorstel van de commissie uit den Rijksdag, dat met kleine meerderheid werd aangenomen.

Tegen het voorstel en daarmede voor het defensieontwerp der regeering stemden de sociaal-democraten, de linksche socialisten en de communisten, en vóór alle burgerlijke partijen (conservatieven, vrijzinnige volkspartij, boerenpartij en de kleine zgn. nationale groep).
De beide Kamers van den Zweedschen Rijksdag hebben, de Eerste Kamer met 81 tegen 64 en de Tweede Kamer met 113 tegen 107 stemmen, een regeeringsvoorstel over een verhooging van de ouderdomspensioenen in plaatsen, waar het leven bijzonder duur is, verworpen. Daar de Rijksdag eerst kort geleden het defensievoorstel der regeering van de hand had gewezen, had de regeering thans aan de nieuwe pensioenwet de vertrouwenskwestie verbonden.
Met het voorstel der Rijksdagcommissie was een bedrag van Kr. 148 millioen gemoeid, met het ontwerp der regeering Kr. 131 millioen. (Svenska Dagbladet)
(Vor. ber. Leger, Vloot en Luchtmacht 2251 C.)

A. **BELGIE. — Tweede Kabinet-Van Zeeland gevormd.**
Het tweede kabinet-Van Zeeland is op 13 Juni '36 samengesteld.
In het kabinet hebben, buiten den premier en den minister van nationale defensie, zes socialisten, vier katholieken en drie liberalen zitting. Er zijn elf afgevaardigden onder en vier niet-parlementariërs.
De samenstelling is als volgt:
Minister-president en voorzitter van den Ministerraad: P. van Zeeland (katholiek).
Openbare Gezondheid en onder-voorzitter van den Raad: Vandervelde (socialist).
Financiën, Werkverschaffing en Economische Opbeuring: H. de Man (socialist).
Buitenlandsche Zaken: Spaak (socialist).
Arbeid en Sociale Voorzorg: Delattre (socialist).
Openbare Werken: Merlot (socialist).
P. T. T. en Radio: Bouchery (socialist).
Economische Zaken: Van Isacker (katholiek).
Binnenl. Zaken: De Schrijver (katholiek).
Koloniën: Rubbens (katholiek).
Landbouw: Pierlot (katholiek).
Justitie: Bovesse (liberaal).
Openbaar Onderwijs: J. Hoste (liberaal).
Verkeerswezen: Marcel Henry Jaspar (liberaal).
Landsverdediging: Luitenant-kolonel Denis.
(Handelsblad v. Antwerpen) **(Vor. ber. 2326 H.)**

B. **FRANKRIJK. — Stakingen. —**
Léon Blum heeft zich in den Senaat in de debatten gemengd en o.m. verklaard:
De regeering is vastbesloten de openbare orde te handhaven. Zij is een regeering van orde en niet een regeering van anarchie.
Zondag, 14 Juni, werd door de arbeiders te Parijs en omgeving besloten de overwinning van hun gemeenschappelijk streven feestelijk te vieren. Het werk wordt 15 Juni grootendeels hervat. Groote betoogingen hadden te Parijs plaats. De communisten hadden een groote volksmeeting in het Buffalostadion op touw gezet.
De conflicten zijn echter nog niet ten einde. Er dreigen nieuwe stakingen in de provincie. De regeering is evenwel meester van de situatie. (Le Journal)
(Vorig bericht 2328 E.)

C. **PALESTINA. — Onlusten. - Terrorisme. - Strenge straffen. —**
Het terrorisme in Palestina neemt de overhand. Een Engelsche politiechef werd verraderlijk gedood. De Arabieren voeren een guerilla tegen Joden en Engelschen.
Bij decreet van den hoogen Britschen commissaris voor Palestina is bepaald, dat voortaan tegen de terroristen levenslange gevangenisstraf of doodstraf geëischt zal kunnen worden. Zoowel de opstandelingen, die op Britsche troepen vuren als zij, die bommen werpen met de bedoeling te dooden, te verwonden of schade aan te richten zullen op deze wijze gestraft kunnen worden, evenals degenen, die verbindingen van welk soort ook vernietigen of beschadigen. (Daily Herald) **(Vorig bericht 2325 B.)**

D. **LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig besproken zijn. - Onze wekelijksche opgave. —**
Afrikaansch: T. J. Haarhoff — „Afrikaans, its origin and development". (lectures) (Clarendon Press, Oxford) **(Vorig bericht 1956 B.)**
Duitsch: Ottfried Graf Finkenstein — „Fünfkirchen". (Verlag Eugen Diederichs, Jena 1936) **(2328 A.)**
Engelsch: Lord Berners — „The Camel, a Tale with three illustr. by the Author". (Constable & Co., London) **(Vorig bericht 2328 A.)**
Esperanto: Edmon Privat — „Interpopola Konduto". (A. E. L. A., Budapest) **(Vorig bericht 2188 B.)**
Fransch: Edouard Buchet — „La Volée". (R. A. Corrêa, Paris)
Eug. Dabit — „Train de Vies". (Gallimard) **(2328 A.)**
Italiaansch: Mario Bersellini — „Brittania senza veli". (La Stampa Commerciale, Milano)
Alberto Castelli — „La Gerusalemme Liberata nella Inghilterra di Spenser". (Vita e Pensiero, Milano) **(Vorig bericht 2328 A.)**
Nederlandsch: M. H. Székely-Lulofs — „De Hongertocht". (Elsevier, A'dam 1936) **(Vor. ber. 2328 A.)**
Zweedsch (vertaald in het Engelsch): Hugo Valentin — „Antisemitism". (Gollancz) **(Vor. ber. 2317 F.)**
(Red. K. H. A.)

16 JUNI 1936

E. **G. K. CHESTERTON OVERLEDEN. —**
De bekende Engelsche schrijver G. K. Chesterton is op 14 Juni '36, op 62-jarigen leeftijd overleden.

Gilbert Keith Chesterton is op 29 Mei 1874 te Londen geboren. Hij genoot zijn opleiding te Londen eerst op de St. Paul's School en daarna aan de Slade School of Arts waar hij kunstgeschiedenis studeerde. Zijn loopbaan begon hij met besprekingen van boeken over beeldende kunst voor „The Bookman" en weldra werd hij medewerker, voornamelijk voor letterkundige critiek, aan de „Daily News", aan „Litterature", „Pall Mall" en tal van andere periodieken. Omstreeks 1913 stichtte hij tezamen met zijn broeder Cecil het tijdschrift „The Eye-Witness", later omgezet in „G. K.'s Weekly". Meer dan 25 jaar lang is hij bovendien redacteur geweest van „The Illustrated London News". Behalve als superieur journalist heeft Chesterton, die een zeer veelzijdig talent had, naam gemaakt met zijn fantastische romans (o.a. The man who was Thursday, The Ball and the Cross en The Flying Inn), met zijn hoogstaande detective-verhalen (de Father-Brown serie), doch vooral ook met zijn letterkundige, wijsgeerige en religieuze essays. Uitvoerig heeft hij o.a. geschreven over Browning, Dickens en Shaw, maar ook over St. Franciscus en in het algemeen over het Christendom. Ook poëzie en tooneelstukken heeft Chesterton geschreven, o.a. een bundel „Poems" en het tooneelstuk „The Magic". (Times)

F. **BELGIE. — Stakingen. —**
Op een op 14 Juni '36 te Brussel gehouden buitengewoon mijnwerkerscongres werd besloten met ingang van 15 Juni de algemeene staking af te kondigen. Ruim 110.000 mijnwerkers zijn bij de beweging betrokken.
De eischen der mijnwerkers omvatten een verhooging der loonen met 10%, vaststelling van een minimumloon van 43 frs. per dag voor de ondergrondsche arbeiders, de 40-urige week en betaalde vacantie.
Circa 1500 stakende diamantarbeiders en -bewerkers te Antwerpen, wier looneischen door de patroons werden ingewilligd, hebben het werk hervat.
In vakvereenigingskringen schat men het totale aantal stakers in het geheele land op 150 à 160.000 man. (Het Laatste Nieuws) **(V. b. Stakingen 2328 G.)**

G. **ZWEDEN. — Kabinet-Hansson afgetreden. —**
De sedert 1932 aan het bewind zijnde regeering-Hansson heeft op 15 Juni '36 haar ontslag ingediend. De koning heeft dit ontslag aanvaard en den leider der boerenpartij, Pehrsson, belast met de vorming van een nieuw kabinet. Pehrsson heeft deze opdracht aanvaard. (Svenska Dagbladet)
(Vor. ber. 2337 H.; Kabinet 507 E.)

A. **Economische samenwerking met Nederland.** — Aan den Volksraad is een schrijven van de rgeeering aangeboden, hetwelk is opgesteld in overleg met het departement van Koloniën, betreffende de richtlijnen inzake de economische samenwerking tusschen Nederland en Ned.-Indië.

In dit schrijven zijn tevens de denkbeelden neergelegd omtrent de wijze van besteding van het bedrag van 25 millioen gulden, hetwelk Nederland aan Indië heeft toegezegd.

In aansluiting op bovengemeld telegrafisch bericht kan Aneta-Holland nog melden, dat het volgende exposé door den minister van Koloniën terzake aan de beide Kamers der Staten-Generaal is aangeboden.

1. Bij de economische samenwerking tusschen Nederland en Ned.-Indië zijn zoowel belangen van het rijk als geheel als belangen der beide afzonderlijke gebiedsdeelen betrokken.

De structuur van de economische verhouding Nederland/Indië brengt mede, dat bij de door Nederland in het kader dezer samenwerking aan Indië bewezen diensten in de meeste gevallen tegelijkertijd Nederlandsche belangen gebaat zijn, terwijl bij de door Indië verleende hulp weliswaar ook rijksbelangen betrokken zijn, doch de rechtstreeksche economische steun aan Nederland overweegt. Dientengevolge ligt in de door Nederland getroffen maatregelen reeds een zekere compensatie voor de gebrachte offers, terwijl bij de door Indië getroffen maatregelen deze compensatie in den regel ontbreekt.

2. De tegenwoordige wereldverhoudingen brengen de noodzakelijkheid mede eener intensieve voortzetting van de economische samenwerking der beide gebiedsdeelen in rijksverband. Na het eerste thans als afgesloten te beschouwen experimenteele stadium behoort deze samenwerking niet langer incidenteel, doch zooveel mogelijk stelselmatig te geschieden, waarbij de wederzijdsche prestaties in een algemeen kader worden ingepast.

NEDERL. OOST-INDIË

3. De economische samenwerking vergt onvermijdelijk offers, welker aanvaardbaarheid mede beoordeeld moet worden in verband met het weerstandsvermogen en de structuur der betrokken gebieden en met de ontvangen hulp. Zij mag echter niet het karakter van een do-ut-des politiek tusschen beide gebiedsdeelen verkrijgen.

4. De door Nederland aan Indië te verleenen economische steun bestaat hoofdzakelijk uit handelspolitieke en clearinghulp, die moeilijk in geld te waardeeren is. Directe steun aan den afzet van Indische producten in Nederland is slechts in beperkte mate mogelijk. De verdere mogelijkheden ten deze dienen niettemin van weerszijden nog nader te worden onderzocht en, waar het kan, benut.

5. Het beleid ten aanzien van de handelspolitieke betrekkingen met het buitenland dient, voor zoover daarbij beide gebiedsdeelen betrokken zijn, te geschieden op grondslag der rijkseenheid en in nauwe samenwerking der betrokken departementen. Daar Indië in vele gevallen niet in staat is om door eigen prestaties zijn exporten naar het buitenland in voldoende mate te verdedigen, dient het moederland deze verdediging naar vermogen voor zijn rekening te nemen.

6. De door Indië aan Nederland te verleenen hulp bestaat noodzakelijkerwijze in hoofdzaak uit bevordering van den invoer uit Nederland, waarbij het verleenen van contingenten het voornaamste middel is. Deze contingenteeringen veroorzaken doorgaans aanzienlijke prijsstijgingen, die veelal op economisch zwakke deelen der Indische maatschappij drukken en de in Indië doorgevoerde aanpassing doorbreken. Deze prijsstijgingen dienen niettemin binnen bepaalde grenzen aanvaard te worden wegens het belang der Nederlandsche industrie en de rijksbelangen genoemd onder 1.

7. De afstand tusschen het Nederlandsche en het Ned.-Indische prijspeil is ook bij krachtige aanpassing in Nederland zoo groot, dat het noodzakelijk is, dat de prijzen zoo laag zijn als de Nederlandsche verhoudingen dit veroorloven. Nederland dient hiertoe de noodige maatregelen te nemen en te bevorderen, dat de Nederlandsche industrie actieve voeling met de Indische markt onderhoudt.

8. Het is in het belang der Nederlandsche industrie en voor het slagen der contingenteeringen noodig, dat over langere perioden zoo groot mogelijke zekerheid omtrent de Nederlandsche contingenten bestaat.

9. Waar contingenteering op zichzelf veelal niet tot het beoogde doel leidt, dient realisatie der Nederlandsche contingenten ook in de toekomst door Indië te worden bevorderd.

10. De belangen der Nederlandsche industrie mogen er niet toe leiden, dat de voor Indië onder de huidige omstandigheden noodzakelijke industrialisatie wordt tegengegaan, al zal bij de ontwikkeling der Indische industrie ook op de belangen der moederlandsche nijverheid gelet worden. Dit laatste geldt ook wanneer een algemeene invoerbeperking noodig wordt wegens stijgende Indische productie.

11. Er dient wederzijds gestreefd te worden naar het vermijden van wrijvingsvlakken tusschen Indische en Nederlandsche bedrijfstakken. Hiertoe kunnen o.m. Nederlandsche industrieelen door beleggingen in Indië bijdragen.

12. Wanneer blijkt, dat bij bestaande contingenteeringen de realisatie der Nederlandsche contingenten belet wordt door in Ned.-Indië geheven invoerrechten, dient overwogen te worden in hoever hieraan door verlaging dezer rechten tegemoet gekomen kan worden. Blijkt een dergelijke verlaging niet mogelijk te zijn, hetzij uit financieele overwegingen, hetzij wegens het karakter der Indische tariefwet, dan kan Nederland dezen last overnemen in gevallen, waarbij geen derde landen betrokken zijn.

13. De Indische contingenteeringen ten bate van Nederland behooren voorloopig niet in belangrijke mate verder uitgebreid te worden. Consolidatie der belangrijke reeds verkregen en beoogde resultaten moet voorloopig voorop staan.

14. Een op grond van overwegingen van algemeenen aard door Nederland aan Indië te verleenen financieele bijstand tot het treffen van welvaarts-maatregelen, vormt, in verband met de feiten, genoemd in de punten 1, 4 en 6, een passend complement der hierboven behandelde economische samenwerking. Hierdoor kan aan het economisch veel zwakkere Indië een zekere, aan de in Nederland toegepaste steunmaatregelen analoge, verlichting worden gegeven. (Aneta) **(Vorig bericht blz. 2325 A.)**

B. **Conferentie van Gouverneurs te Batavia.** — In het gebouw van den Raad van Indië te Batavia is een conferentie van gouverneurs en departementshoofden gehouden, waarin van gedachten is gewisseld over de wijze waarop de *f* 25 millioen, die Nederland Indië ter beschikking stelt, het best kan worden besteed.

Ter conferentie waren aanwezig o.a.: de gouverneur van West-Java L. G. C. A. v. d. Hoek; mr. K. L. J. Enthoven, dept. van Justitie; de gouverneur van Oost-Java, tevens pasbenoemde J. H. B. Kuneman; de nieuw benoemde vice-president Van den Bussche, die de conferentie presideerde; de gouverneur van Soerakarta M. J. J. Treur; de gouverneur van Midden-Java J. C. de Vos; de gouverneur van Djokjakarta J. Bijlefeld; de directeur van Financiën C. F. de Bruyn Kops; dr. E. de Vries, vertegenwoordiger van het departement van Economische Zaken; de directeur van B.B., F. A. E. Drossaers; mr. dr. ir. J. A. M. van Buuren, directeur Verkeer en Waterstaat en de directeur van Econ. Zaken, mr. G. H. C. Hart. (Aneta) **(Vorig bericht blz. 2339 A.)**

17 JUNI 1936

A. Voordracht Prof. dr. Keesom. —

Prof. dr. Keesom heeft dezer dagen te Leuven een voordracht gehouden over vloeibaar helium. Wij ontleenen hieraan het volgende:

Vloeibaar helium heeft merkwaardige eigenschappen. Het atoom met de eenvoudigste samenstelling is dat van waterstof. Het bestaat uit de waterstofkern en één electron. Dit ééne electron is intusschen niet in staat met de kern een naar buiten behoorlijk afgerond systeem te leveren. Er is rond de kern nog plaats voor een tweede electron. Hiermede hangt samen, dat, wanneer twee waterstofatomen in elkanders nabijheid komen, zij elkander zoo stevig beetpakken, dat zij een molecuul vormen.

Anders is het heliumatoom. Dit bezit rondom zijn kern twee electronen. Daarmede is een naar buiten afgerond systeem verkregen. De heliumatomen trekken elkander slechts zeer weinig aan

Dit nu heeft vele gevolgen. Het is daaraan te danken, dat helium slechts zeer weinig neiging vertoont zich tot vloeistof te verdichten. We moeten afkoelen tot — 268 ° C., d. i. nog slechts 5 ° boven het absolute nulpunt, of 5 ° K(elvin), om helium te zien vloeibaar worden.

Intusschen, we stellen ons voor, dat we, op de wijze als Kamerlingh Onnes ons heeft geleerd, het helium hebben vloeibaar gemaakt. Laten we het helium staan koken onder den druk van een atmospheer, dan neemt het een temperatuur aan van 4.2 ° K. We pompen de damp, die van het kokende helium opstijgt, weg, met steeds machtiger pompen. Daardoor wordt het helium nog steeds kouder en kouder. We verwachten, dat op zeker oogenblik het helium zal gaan vast worden. Zulks geschiedt echter niet. Men heeft op deze wijze helium afgekoeld tot dicht bij 0.7 ° K. Het bleef een licht beweeglijke vloeistof.

VLOEIBAAR HELIUM

We herinneren ons nu hetgeen zooeven gezegd is over de geringe aantrekking tusschen de heliumatomen. Blijkbaar is die aantrekking nog juist voldoende om het helium vloeibaar te doen worden, maar niet meer om de atomen in een rigide verband vast te leggen. Eerst wanneer men door het aanwenden van druk de heliumatomen kunstmatig dichter bijeenbrengt, krijgen deze genoegzaam vat op elkander om het helium vast te zien worden.

We keeren echter terug tot onze proef, waarbij het vloeibare helium door afpompen wordt afgekoeld, en kijken eens nauwkeuriger toe. Dan bemerken wij tot onze verbazing, dat op zeker oogenblik het aanschijn van het helium een merkwaardige verandering ondergaat. Terwijl men eerst voortdurend door de geheele vloeistof kleine belletjes zag opstijgen, houdt dat eensklaps op, en wordt het helium een volkomen rustige vloeistof. Letten we op den thermometer, dan zien we, dat deze een kort oogenblik tot staan is gekomen, om daarna, eerst even langzaam, daarna weer sneller te dalen. Deze verandering geschiedt bij een zeer bepaalde temperatuur, 2.19 ° K. De druk boven het helium is dan 38.65 mm. kwik.

Nader onderzoek leert, dat een aantal eigenschappen van het vloeibare helium daar een plotselinge wijziging ondergaan. Het helium gaat in een anderen toestand over. Men onderscheidt de twee toestanden als helium I en helium II. De eerste toestand treedt op bij de hoogere, de tweede bij de lagere temperaturen. Bijzonder kenmerkend is het gedrag van de soortgelijke warmte van vloeibaar helium. Beginnen we bij 1.4 ° K. en laten we de temperatuur oploopen, dan zien we de soortgelijke warmte belangrijk stijgen, zij overtreft weldra die van water en stijgt dan snel tot eenige malen dat bedrag om bij 2.19 ° K. plotseling tot ongeveer 1 terug te vallen, en dan, na nog iets gedaald te zijn, ongeveer constant te worden.

Toen ik met Ehrenfest de vraag besprak, welken naam men zou kunnen geven aan het punt, waar deze sprongsgewijze overgang van helium II tot helium I plaats grijpt, stelde hij, wegens den karakteristieken vorm van de curve der soortgelijke warmte, daarvoor den naam lambda-punt voor. Deze naam heeft sinds burgerrecht verkregen.

Men kan vragen, waarom een nieuwe naam gewenscht was. De reden is, dat de overgang He II—He I wezenlijk anders is dan de overgangen in een anderen aggregatietoestand, waarmede we tot nu toe vertrouwd waren. Bij genoemden overgang treedt n.l. geen latente warmte op. Ook geen plotselinge verandering in dichtheid. Wel echter in soortgelijke warmte, zooals we reeds bespraken, in uitzettingscoëfficient, samendrukbaarheid, en andere eigenschappen. We weten nu, dat bij verschillende andere stoffen min of meer overeenkomstige overgangen optreden, die echter nog niet zoo in bijzonderheden zijn bestudeerd als bij het helium. Ehrenfest heeft ze transformaties van de tweede orde genoemd.

Wanneer we nu nader de ligging van het lambdapunt van helium vergelijken met die van het kritisch punt, dan valt op, dat het lambda-punt ongeveer daar ligt, waar we, naar analogie met wat bij andere stoffen het geval is, het stolpunt zouden verwachten. Dit heeft geleid tot het vermoeden, dat we toch eigenlijk met een soort van stolproces te doen hebben, dat de atomen van het helium zich plotseling min of meer regelmatig in een kristalrooster gaan rangschikken, met dit verschil van hetgeen bijv. bij het stollen van water tot ijs geschiedt, dat de interatomaire krachten bij het helium niet voldoende zijn om aan zijn rooster die vastheid te geven, die we anders bij kristallen aantreffen. Het helium zou bij het lambda-punt in een quasi-kristallijnen toestand overgaan.

Deze gedachte heeft enkele maanden geleden eene interessante uitwerking gevonden in een artikel van F. London. Deze geleerde berekent, op grond van hetgeen over de interatomaire krachten in het helium bekend is, en van hetgeen men omtrent de nulpuntsenergie ervan moet verwachten, dat bij het absolute nulpunt, zoolang de druk een zeker bedrag niet overschrijdt, de meest stabiele toestand van het helium die is, waarbij zijn atomen volgens een diamantrooster gerangschikt zijn, dus op dezelfde wijze als de koolstofatomen in diamant. Deze rangschikking is zoo, dat elk atoom zich bevindt in het centrum van een regelmatigen tetraëder, welks hoekpunten eveneens door atomen zijn bezet.

Ik zeg: zich bevindt in. Juister is: ten gevolge van de warmtebeweging, of bij het absolute nulpunt tengevolge van de dan overgebleven nulpuntsbeweging, zich beweegt om genoemd punt. Wegens de slapte van de atomaire bindingen eenerzijds en de lichtheid van het atoom anderzijds botst elk oogenblik een atoom tegen zijn buren op. (Red. K. H. A.)

(Vor ber. Prof. dr. Keesom 608 E.; Scheikunde 2213 A.)

B. Radio-activiteit. - Zes nieuwe elementen. —

Prof. Enrico Fermi van de universiteit te Rome verklaarde in 1934 dat hij er in was geslaagd een 93e element te „scheppen" zwaarder dan het zwaarste natuurlijke element uranium. Aanvankelijk twijfelde men aan deze verklaring, maar thans hebben, naar „Nature" op gezag van de „Berichte der Deutschen Chemischen Gesellschaft" mededeelt, drie Duitsche professoren, Otto Hahn, Louise Meitner en F. Strassman, de onderzoekingen gecontroleerd en zijn er in geslaagd door het bombardeeren van het atoom uranium met neutronen, niet één doch zes nieuwe elementen te „scheppen", waarvan de atomen nog zwaarder zijn dan die van uranium. Zij zijn alle radio-actief, doch vallen weer uiteen, onder sterke radio-actieve uitstraling, in tijden varieerend van een half uur tot zes dagen. (Nature)

(Vor. ber. 1331 B.; Scheikunde 2340 A)

A. **NEDERLAND. — De herziening van de Grondwet. - Voorstellen van de Staatscommissie. —**
Het rapport van de staatscommissie ter voorbereiding van de partieele grondwetsherziening is thans gepubliceerd. De commissie doet in dit rapport de volgende voorstellen:

Drukpersvrijheid. — Ten einde misbruik van de drukpersvrijheid tegen te gaan wordt voorgesteld de mogelijkheid in onze wetgeving te openen om het verschijnen van bepaalde uitgaven, die een grove inbreuk maken op de openbare orde, tijdelijk te verbieden.

Inkomen van de Kroon. — Voorgesteld wordt, dat de bedragen, vastgesteld voor het inkomen der Kroon, gewijzigd zullen kunnen worden bij een wet, waarvan het ontwerp in elke Kamer met een gekwalificeerde meerderheid van twee derden van het aantal leden dier Kamer wordt aangenomen.
Tot nog toe moest voor het aanbrengen van een wijziging het geheele stroeve apparaat van een grondwetsherziening in werking worden gesteld.
Het jaarlijksche inkomen van den Koning of Koningin, thans *f* 1.200.000 wil men brengen op *f* 1.000.000.
De commissie acht het verder een leemte, dat in de grondwet geen jaarlijksch inkomen wordt verzekerd aan den gemaal van een regeerende Koningin, alsmede aan den gemaal eener Prinses, vermoedelijke troonopvolgster. Zij geeft in overweging, hierin bij deze gelegenheid te voorzien. Het inkomen van den Prins-gemaal uit 's Rijks kas wil men gesteld zien op *f* 200.000.

Vergoeding Tweede-Kamerleden. — De schadeloosstelling voor leden der Tweede Kamer wil men met *f* 1.000 verlagen tot *f* 4.000 per jaar. Het pensioen dient volgens de commissie gebracht te worden van *f* 150 op *f* 120 per jaar tot een maximum van *f* 2.400 per jaar (thans *f* 3.000).

Raad van State. — De commissie ziet geen aanleiding wijzigingen aan te brengen in de taak van den Raad van State.

Evenredig Kiesrecht. — Het evenredig kiesrecht wenscht men niet te wijzigen; alleen wil men den gewonen wetgever iets meer armslag geven bij de uitwerking, in dien zin, dat hij niet verplicht zal zijn, de wiskundige evenredigheid zoo dicht mogelijk te benaderen.

Kamer voor het Bedrijfsleven. — Instelling van een Kamer voor het bedrijfsleven naast de Eerste en Tweede Kamer wordt door de commissie afgewezen. Wel is de commissie van meening, dat goede gronden zijn aan te voeren voor het nader aanwijzen van een weg in de grondwet voor organen, die, blijvend op het eigen terrein van het bedrijfsleven, regelend zullen kunnen optreden.

Parlementaire onschendbaarheid. — Een volksvertegenwoordiger die onwettige middelen en wegen aanprijst of bevordert moet men zijn lidmaatschap kunnen ontnemen. De opengevallen plaatsen zullen niet vervuld kunnen worden. Verder wordt voorgesteld de parlementaire onschendbaarheid van ministers en Kamerleden op te heffen ter zake van opruïing of schending van geheimen.

Algemeene Rekenkamer. — Afwijzend staat de commissie tegenover het denkbeeld om de Algemeene Rekenkamer af te schaffen en de contrôle over de rijksinkomsten en uitgaven in het departement van Financiën te concentreeren. Evenmin wenscht men de mogelijkheid te openen, dat de Algemeene Rekenkamer zal bestaan uit een lid.

Grondwetswijziging. — Ook in de procedure van grondwetswijziging wenscht men geen verandering aan te brengen.

Minister en Kamerlid. — Het ministerschap en het Kamerlidmaatschap wil men onvereenigbaar verklaren, maar tevens wil men bepalen, dat een minister, bij een verkiezing tot lid der Staten-Generaal gekozen, ten hoogste drie maanden na zijn toelating het ambt van minister en het lidmaatschap der Staten-Generaal vereenigen kan.

Staatssecretaris. — De commissie acht invoering van het ambt van staatssecretaris, lid van het ministerie, niet wenschelijk.

Minderheidsnota's. — Aan het rapport der commissie zijn vier minderheidsnota's toegevoegd:
1. Een nota van de sociaal-democraten en de vrijzinnig-democraten tegen de beperking van de drukpersvrijheid;
2. een nota van dezelfden tegen de voorstellen aangaande de revolutionnaire volksvertegenwoordigers;
3. een nota, onderteekend door de professoren Van den Bergh, Kranenburg en Van der Heyden, waarin wordt voorgesteld, de schadeloosstelling der Kamerleden niet met *f* 1000 maar met *f* 500 te verlagen;
4. een nota, onderteekend door de leden Aalberse (r.-k.), Albarda (s.-d.), Van den Bergh (s.-d.), De Geer (c.-h.), Joekes (v.-d.), Kranenburg (v.-d.) en Anema (a.-r.) ten gunste van de invoering van het ambt van Staatssecretaris, lid van het ministerie.

(Alg. Handelsblad - Telegraaf - Het Volk)
(V. b. Grondwet 2309 G.; Staatscommissie 2157 G.)

B. **AMSTERDAM. — Commissie-Romme geïnstalleerd. - Onderzoek naar mogelijke inschakeling der maatschappelijke organisaties bij het besturen der gemeente. —**
Op 3 Juni '36 heeft ten stadhuize de installatie plaats gehad der commissie, welke naar aanleiding eener motie-Romme is ingesteld, betreffende de gemeentelijke bestuursorganisatie. De burgemeester, dr. W. de Vlugt, hield daarbij een rede welke door wethouder F. van Meurs werd beantwoord. De burgemeester omschreef de taak en het arbeidsveld der commissie.
Professor mr. C. P. M. Romme heeft indertijd een voorstel ingediend, dat door den gemeenteraad is aangenomen, om Burgemeester en Wethouders uit te noodigen „een onderzoek te doen instellen naar de wenschelijkheid en de mogelijkheid van duurzame inschakeling der maatschappelijke organisaties van Gemeentenaren bij het regelen en besturen van de huishouding der gemeente.
Een commissie welke dit onderzoek zal instellen, is thans geïnstalleerd. (De Maasbode)

C. **VEREENIGDE STATEN. — Bestrijding van Duitsche dumping. —**
Minister Morgenthau, de staatssecretaris der schatkist, deelt officieel mede, dat op 11 Juli '36 de heffing zal aanvangen van de anti-dumping-rechten op tien groepen Duitsche goederen. Deze rechten zullen later worden uitgebreid tot andere goederen, indien Duitschland ook daarmede op de Amerikaansche markt dumpt. (New York Herald Tribune)

D. **LUCHTVAART. — De Air France. - Bedrijfsresultaten over het jaar 1935. —**
Sedert Februari 1935 wordt de verbinding van Frankrijk met Zuid-Amerika geheel door de lucht afgelegd, de Air France vliegt in twee dagen naar Natal, binnen drie dagen naar Rio de Janeiro, terwijl Buenos Aires en Montevideo in nog geen vier dagen worden bereikt. Buenos Aires—Parijs werd den 23sten Juni zelfs in 66 uur en 29 minuten gevlogen.
Wat de overige trans-continentale verbindingen der Air France betreft, in Februari van het vorige jaar werd de lijn Bangkok—Hanoi voor passagiersvervoer opengesteld, aansluiting gevend op het Chineesche luchtnet.
Tenslotte werden de lijnen op Rome en Madrid gevlogen, door de Air France in pool geëxploiteerd, resp. met de Ala Littoria en de L. A. P. E.
De vliegtuigen der Air France legden in 1935 af 9.688.000 K.M., zij vervoerden 67.719 passagiers (1934: 50.019), 1.313.000 K.G. goederen (944.000) en 271.000 K.G. post (219.500) waaronder 39.000.000 brieven.
De meeste passagiers werden geboekt op de lijn Parijs—Londen (meer dan 16.000), hierop volgen Parijs—Lyon—Marseille (met ruim 8.000), Parijs—

Brussel—Amsterdam (6.000), Toulouse—Casablanca (4.000), Marseille—Tunis (3.800) en Marseille—Algiers (3.400).
De vloot telde op 1 Januari 1936: 97 vliegtuigen, die gevlogen werden door 101 piloten, 62 radio-telegrafisten en 53 mecaniciens.
De Air France heeft nog verscheidene uitbreidingen van haar luchtnet in overweging, o.m. de verbinding met Noord-Amerika over het noordelijk gedeelte van den Atlantischen Oceaan en een aansluiting van haar Aziatische lijn met Hongkong. (L'Auto)

18 JUNI 1936

A. ENGELAND. — Werkloosheid. —
De werkloosheid in belangrijke takken van de Engelsche industrie is als volgt:

	27 April 1936	16 Dec. 1935	15 April 1935
Kolenmijnbouw . . .	218.511	182.394	229.881
Chemische industrie .	18.141	18.423	20.222
IJzer- en staalindustrie	40.857	46.595	62.188
Metaalindustrie . . .	3.617	3.857	4.528
Machine- en constructie-industrie . . .	67.663	75.677	98.104
Automobiel-industrie .	17.113	19.604	20.711
Scheepsbouw	51.892	58.484	69.780
Katoenindustrie . . .	74.079	73.455	100.101
Wolindustrie	21.481	17.528	33.387
Kunstzijdegarens . .	2.215	2.170	1.835
Linnenindustrie . . .	14.904	14.612	14.755
Lederindustrie . . .	7.364	6.371	9.263
Kleedingindustrie . .	48.513	73.880	54.758
Levensmiddelen en dranken	61.891	56.376	65.927
Hout- en meubelind. .	28.818	26.723	32.951
Papierindustrie . . .	33.268	28.776	33.220
Bouwnijverheid . . .	245.755	309.385	269.962
Transportbedrijven .	152.992	153.969	167.007
Handel	217.675	202.569	228.377

(The Economist) **(Vorig bericht blz. 1910 D.)**

B. CHINA. — Burgeroorlog. —
De dreiging van burgeroorlog in Zuid-China schijnt toch nog vermeden te zullen worden. De leiders van Kwantoeng en Kwangsi hebben hun troepen bevel gegeven, zich uit de provincie Hoenan terug te trekken.
Wel blijkt, zooals gemeld, een treffen tusschen het Kwangsi-leger en de Nanking-troepen ten Zuiden van Hengtsjau te hebben plaats gehad, doch dit was, volgens latere berichten, slechts een schermutseling, waarbij het hoofdkwartier van de troepen van Kwangsi en Kwantoeng niet betrokken was.
(A. N. P.) **(Vor. ber. Burgeroorlog 94 B.)**

C. NEDERLAND. — Prof. mr. Aalberse neemt ontslag als Rijksbemiddelaar. —
Prof. mr. P. J. M. Aalberse, voorzitter van de Tweede Kamer, is bij nader beraad tot het besluit gekomen, dat het gelijktijdig vervullen van de functie van rijksbemiddelaar eventueel tot moeilijkheden zou kunnen leiden. Hij heeft daarom tot H. M. de Koningin het verzoek gericht, hem als rijksbemiddelaar in het vierde district eervol ontslag te willen verleenen.
(Het Vaderland) **(V. b. Prof. Mr. Aalberse 2292 E.)**

D. SPANJE. — Onlusten nemen toe. —
Te Malaga zijn bloedige incidenten voorgevallen tusschen anarchisten, syndicalisten en socialisten. De tegenstelling tusschen beide bewegingen neemt nog toe. Anarchisten trachtten een overval te plegen op het gebouw van den Socialistischen Arbeidersbond U.G.T. De socialisten beantwoordden dezen overval met een bestorming van het gebouw der syndicalisten, dat zij in brand staken.
De communistische afgevaardigde Rodriguez, lid van den gemeenteraad, is op straat overvallen en neergeschoten. Kort daarop is een aanslag op den leider der anarcho-syndicalisten gepleegd. Deze werd levensgevaarlijk gewond.
Te Ronda heeft de tot het Volksfront behoorende burgemeester bepaald, dat binnen 24 uur alle heiligenbeelden van de huizen moeten worden verwijderd.
Te Sevilla is Antonio Ramiro Perez, de leider van de socialistische groep van Aznalcasar, door verscheidene revolverschoten gedood op het oogenblik, dat hij zijn huis wilde binnengaan.
Francisco Alonso, een partijgenoot van Perez, die in zijn gezelschap verkeerde, werd ernstig gewond.
(El Sol - A. B. C.) **(Vor. ber. Onlusten 2323 G.)**

E. NEDERLAND. — Electro-warmte-congres. —
Op 13 Juni '36 is te 's-Gravenhage de tweede werkzitting gehouden van het Internationale Electrowarmte-congres. Wij ontleenen hieraan het volgende:
Minister Gelissen is van meening, dat in den strijd om den voorrang in het energie-verkeer een Energieraad zal moeten optreden als scheidsgerecht, om te voorkomen, dat kapitalen, vastgelegd in een energiebedrijf, alvorens afgeschreven te zijn, vernietigd worden door een nieuw opkomende industrie.
In Nederland is het energieverkeer nog niet geordend. De instelling van een energieraad is in studie. Spr. acht het niet onmogelijk, dat de strijd om den voorrang in de energie-opwekking tusschen kleine en regionale centrales gevoerd zal worden, ongeveer dezelfde strijd als thans in gang is tusschen autobus- en spoorwegverkeer in het personen- en goederenvervoer.
Prof. Von Zeerleder, hoogleeraar aan de technische hoogeschool te Zürich, sloot zich aan bij den van vele zijden uitgesproken wensch om op het voetspoor van dit congres een permanent comité te vormen om de samenwerking tusschen de electriciteitsbedrijven en de gebruikers van electrowarmte blijvend te verzekeren. (Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Energieraad 2084 E.)

19 JUNI 1936

F. NEDERLAND. — Onderwijs. - Voorbereidend en Vervolgonderwijs. - Statistiek 1935. —
Volgens mededeeling nr. 55 van het Centraal Bureau van de Statistiek, afdeeling Onderwijsstatistiek, bedroeg op 31 Dec. 1935 het aantal scholen voor voorbereidend onderwijs 86 meer dan het vorige jaar, het leerlingen-accres was 1.519 of 0.7% (in 1934 was dit 2.4%); voor de openbare school nam het aantal leerlingen af met 7.4%; daarentegen nam het toe bij de Prot.-Chr. met 4.5%, R.-Kath. met 0.7%, en het overige bijzonder onderwijs met 7.9%, zoodat ook hier een verschuiving van het openbaar naar het bijzonder onderwijs vast te stellen is.
Het aantal leerkrachten (hoofden en onderwijzeressen) steeg met 76, het aantal kweekelingen liep terug van 1.264 tot 1.169, d. i. 95, terwijl dat der helpers van 766 tot 781, dus met 15 toenam.
Een zeer groote achteruitgang is te constateeren bij het vervolgonderwijs, dat aan jeugdige personen, die de lagere school doorloopen hebben, gegeven wordt, in aansluiting op de aldaar verworven kennis (mededeeling nr. 56). Het aantal cursussen in 1935 liep terug van 430 tot 359; het aantal leerlingen verminderde van 11.483 in 1934 tot 9.312 in 1935, terwijl het aantal leerkrachten van 1062 tot 844 daalde.
In het algemeen is gebrek aan belangstelling waar te nemen voor vervolgonderwijs; leerlingen, die de lagere school doorloopen hebben, geven de voorkeur aan onderwijs van andere soort, dat hun geheel nieuw schijnt. Dat is ook de oorzaak geweest van het volkomen verloopen van de herhalingscursussen in kleine plaatsen, toen de onderwijzers er geen propaganda meer voor maakten, wijl de betrekkelijk groote belooning ervoor in de „zeven vette jaren", zeer belangrijk werd ingekrompen.
Tot het openbare onderwijs behoorden 35.4% der cursussen en 26.5% der leerlingen, tot het bijzonder onderwijs 64.6% en 73.5% der leerlingen, terwijl ook hier het openbaar onderwijs het meest geleden heeft onder den achteruitgang.
(Centraal Bureau v. d. Statistiek)
(Vor. ber. Onderwijs 2262 B.; Statistiek 2135 A.)

G. ENGELAND. — Minister Duff Cooper acht den toestand in Europa ernstig. —
De Britsche minister van Oorlog, Duff Cooper, heeft, het woord voerend aan een banket, verklaard, dat de toestand in Europa veel ernstiger is dan in 1914 en der er niemand is, die eenige kennis van de situatie heeft, welke dit feit zou willen betwisten.

Duff Cooper critiseerde heftig de pacifistische houding van sommige kringen. Hun redevoeringen zijn veel gevaarlijker dan gifgassen. De minister wees op de noodzakelijkheid voor Groot-Brittannië, een leger te bezitten, dat de verdediging des lands zal kunnen verzekeren.
Voor de verdediging van Londen tegen luchtaanvallen zijn reeds 10.000 man noodig.
(Manchester Guardian)

A. **VEREENIGDE STATEN. — De bonusbetalingen aan de Amerikaansche oud-strijders. —**
Op 15 Juni '36 is een begin gemaakt met de uitdeeling der bonusbetalingen aan de oud-strijders, waarvan het betreffende wetsontwerp door het Congres, in weerwil van Roosevelt's veto is goedgekeurd. In totaal krijgen 3.517.000 veteranen de schadeloosstelling volledig uitbetaald, ofschoon dit oorspronkelijk in 1945 zou geschieden.
Niet minder dan 2.670.514 enveloppen met bonuscertificaten en chèques ter waarde van 1.6 milliard dollar moesten worden klaargemaakt, terwijl nog anderen zullen volgen, daar nog niet alle oud-strijders zich voor de uitkeering hebben aangemeld.
Wanneer alle veteranen zijn betaald, zal ongeveer twee milliard zijn uitgegeven. De uitkeeringen fluctueeren tusschen 60 en 1500 dollar per persoon.
(New York Herald Tribune) **(Vor. ber. 2151 H.)**

B. **NEDERL. OOST-INDIE. — Opening van den Volksraad door Z. Exc. Jhr. mr. B. C. de Jonge. —**
Voor het laatst de zitting van den Volksraad openend kon de aftredende gouverneur-generaal, jhr. mr. B. C. de Jonge, 15 Juni '36 verklaren:
Indië heeft de eerste etappe op den weg naar evenwicht in de landshuishouding afgelegd. De toestand in Indië is beter dan tevoren en voor het eerst na een reeks van jaren is bereikt, dat de bezuiniging op de uitgaven niet teniet wordt gedaan of wordt overtroffen door den teruggang van de inkomsten.
De begrooting voor 1937 vertoont aspecten, welke op een zich baanbrekend herstel wijzen. Verdere toeneming van schuld kon worden voorkomen; met nadruk wordt echter verklaard, dat hieraan niet de beteekenis mag worden gehecht als zou een periode van verdere intensieve versobering thans kunnen worden afgesloten.
Als nieuw middel is op de begrooting gebracht de verhooging van het uitvoerrecht op bevolkingsrubber van 5% tot 10%, zulks in verband met de invoering van de individueele rubberrestrictie.
De bijzondere betaling door de aardoliemaatschappijen is voor 1937 omgezet in een gegarandeerden minimumcijns van 1 gulden per ton gewonnen ruwe olie. (Aneta) **(Vor. ber. Volksraad 1953 C.; Jhr. Mr. B. C. de Jonge 2328 H.)**

C. **JOEGO-SLAVIE. — Buitenlandsche Handel. —**
Tengevolge van de handelsbesprekingen, die met dr. Schacht zijn gevoerd, heeft de Minister van Binnenlandsche Zaken van Joego-Slavië besloten, met ingang van 25 Juni 33 artikelen uit landen, welke geen clearing-overeenkomst met het land hebben, slechts toe te laten met een speciale te voren door de Nationale Bank verleende vergunning.
Naar de Times-correspondent nader uit Belgrado meldt, is door den minister van Financiën, Lititza, een order uitgevaardigd, waarbij de invoer uit Groot-Brittannië, de Ver. Staten, Nederland en verschillende andere landen moet worden beperkt, terwijl daarentegen de handel met Duitschland zal worden aangemoedigd. Het oogmerk van deze order is het invoeroverschot dat Joego-Slavië in deviezen aan het buitenland moet betalen, zoo klein mogelijk te maken.
Genoemde 33 artikelen maakten in 1935 ca. 36% uit van de totale waarde van den Joego-Slavischen invoer uit de landen waarmede geen clearing plaats had (voornamelijk uit Groot-Brittannië, Ver. Staten, Nederland en Argentinië). Tot deze producten behooren o.a. katoenen en wollen garens, producten der kleeding-industrie, cokes, naaimachines, radiotoestellen en automobielen.
Anderzijds zou Duitschland bereid zijn in den vorm van extra-contingenten te koopen het geheele exportsurplus van Joego-Slavische tarwe, een groote hoeveelheid mais, een duizend wagonladingen pruimen, het geheele exportsurplus hennep, 2.000 licht gewicht paarden, 2.000 wagonladingen (van 10 ton elk), als aanvulling op de reeds geldende quota, verder extra 2.000 wagonladingen appels, 150 wagons grape-fruit. Al deze leveringen zou Duitschland in goederen moeten betalen. De uitvoer naar Duitschland zou hierdoor stijgen van 900 tot 1200 millioen dinar, d.i. een verdubbeling voor de laatste twee jaar. (Times)
(Vor. ber. Invoerbeperking 1735 H.)

20 JUNI 1936

D. **NEDERLAND. — Het Elfde Binnenscheepvaartcongres. —**
Dezer dagen werd te Scheveningen het Elfde Binnenscheepvaartcongres gehouden.
Het congres vereenigde zich met de volgende conclusies:
Eigenvervoer. — „Het congres acht het in het belang van de instandhouding van een voldoend beroepsvervoerapparaat gewenscht, dat in een algemeene regeling van het vervoer, welke algemeen urgent geacht wordt, een regeling van het eigen vervoer worde opgenomen.
In ieder geval neme men nu reeds maatregelen, waardoor aan het eigen vervoer, vervoer voor derden verboden wordt."
Normaliseering van vaarwegen. — „Het congres spreekt den wensch uit, dat algemeene geldende regelen worden gesteld, waardoor bij aanleg van nieuwe binnenscheepvaartwegen en bij de vernieuwing en den bouw van kunstwerken in en over waterwegen, ten aanzien van het bepalen der afmetingen, zooveel mogelijk worde uitgegaan van normen, waardoor voorkomen wordt, dat deze waterwegen niet zouden passen in een algemeen kader, dat voor de rationeele ontwikkeling van het verkeer te water in Nederland, mede in verband met de behoeften van handel en industrie, wenschelijk moet worden geacht."
Seizoenvervoer en vervoer van en naar de zeehavens. — „Het congres verklaart met groote belangstelling te hebben kennis genomen van de in de prae-adviezen verzamelde gegevens, en spreekt den wensch uit, dat met de verzameling van statistisch materiaal worde voortgegaan, opdat men in de toekomst bij de bestudeering en oplossing van vraagstukken betreffende de binnenscheepvaart zal kunnen beschikken over de feiten en cijfers, die tot dusver zoo noode werden gemist."
Beperking der tonnage. — „Het congres, in aanmerking nemende, dat de bestaande scheepvaart-, haven-, kade- en andere heffingen de gebruiksmogelijkheden van de vloot beperken en het teveel vergrooten,
dat deze heffingen een zoodanig percentage van de totale besomming in de binnenvaart uitmaken, dat verlichting dezer heffingen dringend noodig is,
dat naast een inperking der tonnage en de daaraan te verbinden voorzieningen mede wegneming van gebruiksbelemmeringen moet worden overwogen,
besluit tot instelling van een commissie, welke zoo spoedig mogelijk zal hebben te rapporteeren, omtrent de vraag of en zoo ja welke maatregelen, die kunnen leiden tot doelmatige beperking van de tonnage van het beroepsvervoerapparaat te water, behooren te worden genomen;
omtrent de voorzieningen, welke moeten worden getroffen, indien door de te nemen maatregelen personen hun bedrijf moeten opgeven of in hun bedrijfsuitoefening worden geschaad;
omtrent de vraag, of en de wijze waarop het teveel kan worden verminderd door uitbreiding van de gebruiksmogelijkheden van de vloot speciaal door de herziening van de op dit gebruik rustende heffingen,
verzoekt den voorzitter te willen overgaan tot samenstelling van deze commissie en bepaling van den termijn binnen welken rapport moet worden uitgebracht."
De heer J. J. van Capelle dankte namens het congres den voorzitter, den heer J. J. C. van Dijk, voor de uitstekende leiding van het congres. (Nieuwe Rotterd. Courant)
(Vor. ber. Binnenscheepvaart 2098 A.)

E. **NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Verlenging Octrooi van De Nederlandsche Bank. —**
Ingediend is een wetsontwerp tot verlenging en wijziging van het octrooi der Nederlandsche Bank.
De belangrijkste wijzigingen betreffen de uitbreiding van den werkkring der bank door haar de bevoegdheid te geven een openmarkt-politiek te voeren. Dit zal mogelijk worden gemaakt door het koopen en verkoopen van wissels, binnenslands betaalbaar en van Nederlandsch schatkistpapier. (Dit laatste alleen dan wanneer het eerst van derden is betrokken, dus niet rechtstreeks van den agent van het Ministerie.)
Verder heeft een wijziging van de winstverdeeling plaats, noodig geworden in verband met de tevens door te voeren verhooging van het maximum van het reservefonds van *f* 5 mill. tot *f* 20 mill. (dit laatste evenwel eerst nadat het pondenverlies van het jaar 1931 geheel is afgeschreven) en met de vorming van een speciale reserve. Daarvoor zal de helft van de inkomsten, voortvloeiende uit de uitbreiding van den werkkring, worden aangewend. De tantièmes voor directie, commissarissen en commissie van advies zullen worden afgeschaft.
De vorming van een pensioenfonds wordt verplicht gesteld. (Het Vaderland)
(Vor. ber. Ned. Bank 2320 A.; Tw. Kamer 2336 F.)

A. NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Herberekening van pensioenen van burgerlijke en militaire ambtenaren. —

Bij de Tweede Kamer is ingediend een wetsontwerp tot herberekening van pensioenen van burgerlijke en militaire ambtenaren.

Hoewel de Regeering in haar Memorie van Antwoord inzake het wetsontwerp tot verlaging van de openbare uitgaven haar voorstel tot herberekening van pensioenen heeft teruggenomen, meent zij, dat zij haar taak onjuist zou zien, als zij wanverhoudingen liet voortbestaan. Om den groei hiervan te stuiten, meent de Regeering, dat zij de teruggenomen herberekening weder dient voor te stellen.

Het ligt in de bedoeling de regeling te doen gelden van 1 Januari 1937 tot 1 Januari 1942.

De bezuiniging voor het Rijk bedraagt *f* 3.300.000, voor een veertigtal gemeenten *f* 800.000 en voor het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds *f* 1.600.000.

Van de herberekening worden uitgezonderd pensioenen van *f* 800 en minder. Dit limiet van *f* 800 geldt niet voor reservepersoneel zee- en landmacht.

De herberekening geschiedt:

Voor wat betreft pensioenen van Burgerlijke Ambtenaren, waarop uitzicht of recht is of wordt verkregen:

Op of na 1 Jan. 1921, doch vóór 1 Jan. 1922 met 2%.
Op of na 1 Jan. 1922, doch vóór 1 Jan. 1923 met 6%.
Op of na 1 Jan. 1923, doch vóór 1 Jan. 1934 met 10%.
Op of na 1 Jan. 1934, doch vóór 1 Jan. 1935 met 8%.
Op of na 1 Jan. 1935, doch vóór 1 Jan. 1936 met 6%.
Op of na 1 Jan. 1936, doch vóór 1 Jan. 1937 met 4%.
Op of na 1 Jan. 1937, doch vóór 1 Jan. 1938 met 2%.

Voor wat betreft pensioenen van Militaire Ambtenaren, waarop uitzicht of recht is of wordt verkregen:

Op of na 1 Jan. 1921, doch vóór 1 Jan. 1934 met 10%.
Op of na 1 Jan. 1934, doch vóór 1 Juli 1934 met 8%.
Op of na 1 Juli 1934, doch vóór 1 Jan. 1935 met 6%.
Op of na 1 Jan. 1935, doch vóór 1 Jan. 1936 met 3%.
Op of na 1 Jan. 1936, doch vóór 1 Juli 1936 met 2%.

(De Telegraaf) **(Vor. ber. Pensioenen 2220 E.; Tweede Kamer 2343 E.)**

B. ENGELAND. — Minister Eden's rede inzake de Sancties. —

In het Lagerhuis heeft de minister van Buitenlandsche Zaken, Eden, op 18 Juni '36 een verklaring afgelegd, waarin hij o.m. zeide: „Wij moeten toegeven, dat het doel, waarvoor wij de sancties hebben uitgevaardigd, niet bereikt is. Het is nutteloos verder sancties toe te passen als middel van pressie op Italië."

Indien de Volkenbond het doel wil bereiken, dat hem oorspronkelijk werd gesteld, moet hij bereid zijn maatregelen te nemen van een geheel verschillenden aard dan die welke tot nu toe zijn toegepast. Er is geen sprake van, dat, naar onze opvatting, het vonnis, dat de Volkenbond in den vorigen herfst heeft uitgesproken over een agressieve handeling, zou moeten worden gewijzigd of in tegengestelden zin zou moeten worden veranderd. Uit hoofde van de ervaring in de laatste maanden opgedaan heeft de regeering bepaald, dat het noodzakelijk is, dat wij in de Midellandsche Zee permanent defensieve strijdkrachten stationneeren van grooter sterkte dan er geweest zijn voor het begin van het geschil.

Ten aanzien van een Volkenbondshervorming verklaarde Eden, dat het veel verstandiger zou zijn de aangelegenheid te verwijzen naar de zitting van September.

Wij zullen te Genève voortgaan ons aandeel te nemen in iedere beslissing van den Volkenbond. Eden bevestigde, dat Groot-Brittannië tijdens het Italiaansch-Abessynisch conflict nimmer is opgehouden met op resolute wijze de internationale actie te leiden ter voorkoming van een aanval.

Voor zoover Eden weet, bestaat nergens op Abessynisch grondgebied een Abessynische regeering. Niets zou dezen toestand kunnen wijzigen dan een militaire actie van buiten af. Is er een land bereid een dergelijke actie te ondernemen? De oppositie protesteert, wanneer Eden zegt, dat het nutteloos is de sancties voort te zetten. Er wordt geroepen: aftreden!

De Brische regeering zal zich voegen naar de opvatting van de Volkenbondsvergadering. Het tumult is zoo groot, dat Eden tien minuten lang zijn rede moet onderbreken.

Indien de Volkenbond dus de sancties zou willen opheffen, zal de Britsche regeering zeggen, dat dat ook haar opvatting is. Zij wil op deze wijze medewerken aan de tot standkoming van het vertrouwen.

Ten aanzien van Duitschland verklaart Eden te hopen, dat Duitschland nu spoedig antwoord zal geven op de Britsche vragenlijst.

Arthur Greenwood, die als leider der Labour-oppositie fungeerde, gaf als zijn oordeel te kennen, dat de verklaring van Eden door millioenen met schaamte en ontsteltenis zal worden vernomen. Spr. vergeleek de edele gevoelens, welke Eden enkele maanden geleden heeft vertolkt met de huidige houding der regeering die hij als verachtelijk bestempelde.

Vervolgens nam Lloyd George het woord. Hij vroeg zich af, welk land geweigerd heeft zich aan de sancties te houden, welk land deze niet heeft toegepast. De gelederen van den Volkenbond waren niet verbroken; dat gaat Eden thans doen. Dit zal een einde maken aan het gezag van Genève. Nog nooit, ging Lloyd George voort, heb ik een Britschen minister op een zoo belangrijken post als die van Eden voor het Lagerhuis zien komen met een verklaring, dat Groot-Brittannië verslagen is en dat het Britsche rijk moet opgeven hetgeen het ondernomen heeft. Volgens spr. is het oorlosggevaar kleiner dan toen men met de sancties begon; de Britsche marine is thans volledig uitgerust en de stemming in Spanje en Frankrijk is thans veel gunstiger. (Daily Telegraph)

(Vor. ber. Eden 2291 A.; Lloyd George 2166 D.; Sancties 2224 B.)

C. MAXIM GORKI OVERLEDEN. —

Uit Moscou wordt gemeld, dat de schrijver Maxim Gorki op 18 Juni is overleden

Maxim Gorki, wiens eigenlijke naam is Alexei Maximowitsj Pesjkow, werd 28 Maart 1868 te Nizjni Nowgorod geboren uit een klein burgerlijk gezin. Later heeft te zijner eere de Sovjet-Regeering de naam van deze gemeente veranderd in Gorki. Hij had een echt proletarische jeugd en raakte als koksjongen op een rivierschip aan het lezen.

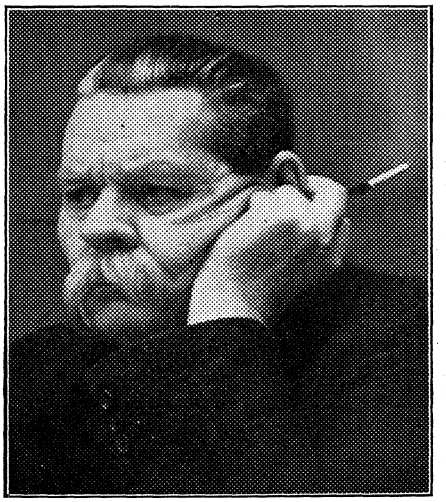

Maxim Gorki.

Van de Heiligenlevens, die zijn eerste lectuur vormden, ging hij weldra over tot de boeken van de groote Russische schrijvers, waarvan vooral Poesjkin door hem zeer bewonderd werd.

Zijn poging, om aan een universiteit zijn ontwikkeling te volmaken, leed in 1884 schipbreuk en als havenarbeider en bakker kwam hij aan den kost, toen hij met revolutionnaire studentengroepen in aanraking kwam en Tsjernisjewski en Karl Marx ging lezen.

Het was vooral A. M. Kaloezjkin, een aanhanger van de partij van den Volkswil, die hem bij zijn eerste litteraire werk aanmoedigde: in 1892 verscheen zijn vertelling Makar Tsjoedra in een Tiflische krant. In 1898 publiceerde hij twee bundels korte verhalen die hem terstond beroemd maakten.

Vanaf het begin dezer eeuw sympathiseerde Gorki met de sociaal-democraten. Eenige malen werd hij wegens revolutionnaire agitatie gearresteerd. Na de revolutie van 1905 vertoefde hij zelfs een tijd in de Peter- en Paulsvesting, zoodat hij van 1906—1913 in het buitenland ging wonen. Op het Italiaansche eiland Capri stichtte hij samen met Loenatsjarski, den lateren volkscommissaris, een partij-school voor Russische arbeiders.

Van zijn talrijke boeken is waarschijnlijk „De Moe-

der" (1907), door Poedowkin meesterlijk verfilmd, het meest bekend. De aandacht verdienen echter vooral ook zijn autobiografische herinneringen „Mijn Jeugd" (1914), dat indertijd als feuilleton verscheen, „Onder vreemde menschen" (1918), „Mijn universiteiten", zijn kostelijke verhalenbundel „Uit de Steppen", die ook in het Nederlandsch verscheen en waaruit „Artem" in Rusland verfilmd werd, en „Een biecht" (1918).

Van zijn later werk, dat na de bolsjewistische revolutie verscheen, noemen wij „Het werk der Artamanows" (1925) en „Klim Samgins Leven" (1928) die ook in het Hollandsch vertaald werden. Van zijn tooneelstukken is het bekendst „Nacht-asyl" (1903). Dit stuk, waar hij verloopen heeren en zwervers in een logement tezamen brengt, is tallooze malen ook in ons land gespeeld, zoowel door Nederlandsche troepen alsook door een Russisch gezelschap.

Gorki was in Rusland de meest geëerde schrijver. In hem meende men de traditie van de groote Russische auteurs te kunnen verbinden aan het werk der jongeren. Van zijn verzamelde werken verscheen in de jaren 1924—1928 een uitgave in 22 deelen te Leningrad en zijn boeken hebben verreweg de grootste verspreiding in Rusland. (Tass Agency - Prawda)

A. **FRANKRIJK. — 40-urige werkweek door Senaat aangenomen. —**

De Senaat heeft op 18 Juni '36 de wet op de 40-urige werkweek met 182—84 stemmen aangenomen. (Le Temps) **(Vorig bericht 2337 G.)**

B. **NEDERLAND. — C. W. van der Hoogt-prijs voor den dichter H. Marsman. —**

De op 17 Juni te Leiden gehouden algemeene jaarvergadering van de Maatschappij der Nederlandsche Letterkunde heeft overeenkomstig de adviezen van de Commissie voor Schoone Letteren en van het bestuur met 75 tegen 13 stemmen en 5 blanco, den C. W. van der Hoogt-prijs, ditmaal groot *f* 1000, voor 1936 toegekend aan den dichter H. Marsman.

Zooals men zich herinnert, weigerde het bestuur verleden jaar hetzelfde advies van de Commissie te aanvaarden op grond van den scherpen aanval van Marsman. (Alg. Handelsblad)

(Vor. ber. C. W. van der Hoogt-prijs 1904 C.)

C. **NEDERLAND. — De Waalbrug bij Nijmegen geopend. —**

Het was een historisch oogenblik toen Hare Majesteit de Koningin op 16 Juni '36 het oranje lint, dat over de Waalbrug was gespannen, doorknipte. Een historisch oogenblik niet alleen voor Nijmegen, dat een sinds jaren gekoesterden wensch in vervulling zag gaan, maar ook voor het geheele land, want hiermede werd de verbinding tusschen Zuid- en Noord-Nederland tot stand gebracht.

De minister van Waterstaat, jhr. ir. O. C. A. van Lidth de Jeude gaf te dezer gelegenheid een uitvoerig overzicht van de historie van den rivier-overgang bij Nijmegen. Wij ontleenen hieraan het volgende:

Op 23 October 1931 werd de eerste proefpaal geheid, op 11 Maart 1935 werd de montage van den bovenbouw aangevangen, op 16 Juni '36 behaagt het H. M. de Koningin de brug voor het openbare verkeer open te stellen. Het machtige bouwwerk, dat wij aanschouwen, is de welsprekende getuige van den arbeid, die in de laatste vijf jaren werd verricht.

De totale lengte van de brug, tusschen de landhoofden is 604,1 meter. Ter vergelijking diene, dat de Koningsbrug te Rotterdam een totale lengte van rond 300 meter heeft. De middenoverspanning, bestemd voor de scheepvaart, is wijd 244.10 meter, de hoogte van den onderkant van de rijvloerconstructie (dus van de bovenbegrenzing van het voor de scheepvaart vrije profiel) bedraagt 24 meter boven N.A.P., dit is 11 meter boven den hoogsten waterstand, die te Nijmegen is voorgekomen. Boven den rijvloer is de hoogte in het midden van de overspanning 32.25 meter. De groote boog heeft een hoogte van de geboorte tot den top van 45 meter. De wijdte tusschen de hoofdliggers van de groote boog is 13 meter, dat geheel als rijdek dienst doet. Buiten de hoofdliggers zijn paden uitgekraagd, ter breedte van vier meter, bestemd voor wielrijders en voetgangers, die aldus een volkomen vrij uitzicht op de rivier, de stad en het landschap hebben. De totale breedte van de brug, ten dienste van het verkeer, is aldus in de hoofdoverspanning 21 meter.

Naast de middenoverspanning zijn aan weerskanten twee overspanningen gemaakt, waarvan de bogen onder den rijvloer liggen. Deze overspanningen zijn resp. 95 en 72 meter lang. Het rijdek is hier 12 m. breed, met ter weerszijden eveneens een pad voor rijwielen en voetgangers. Het totale gewicht van de ijzerconstructies bedraagt niet minder dan 7400 ton. De brug met bijkomende werken heeft rond vijf millioen gulden gekost.

Het heeft H. M. de Koningin behaagd o.a. de volgende onderscheidingen te verleenen:

Te benoemen tot ridder in de Orde van den Nederlandschen Leeuw: ir. W. J. H. Harmsen, hoofdingenieur-directeur van den Rijkswaterstaat in de directie bruggen; J. A. H. Steinweg, burgemeester van Nijmegen en ir. M. H. Damme Jr., directeur van de N.V. Werkspoor te Amsterdam. Tot officier in de Orde van Oranje Nassau den heer D. Manarsen, directeur-hoofdredacteur van de Prov. Geldersche en Nijmeegsche Courant. (Red. K. H. A.)

(Vor. ber. H. M. de Koningin 1961 A; Jhr. Ir. van Lidth de Jeude 1713 D; Bruggenbouw 2322 B.)

21 JUNI 1936

D. **OOSTENRIJK. — Otto van Habsburg richt proclamatie tot zijn volk. —**

Aartshertog Otto von Habsburg heeft op 17 Juni '36 een proclamatie tot het Oostenrijksche volk gericht, waarin hij verklaart, dat hij op een oproep van het volk wacht om op den troon terug te keeren. Het verbod van de monarchie noemt hij een inbreuk op de wet.

„Evenals mijn vader", aldus de aartshertog, „ben ik bereid mij opofferingen te getroosten. Mijn volk gaat mij boven alles. Dat is mijn vaste overtuiging. Zoo helpe mij God." (Neue Zürcher Zeitung)

(Vorig bericht 1984 B.)

E. **ITALIE. — Lof voor Duitschland. —**

In de „Giornale d'Italia" brengt Virginio Gaydo hulde aan de houding, die Duitschland tijdens het Italiaansch-Abessynisch conflict jegens Italië heeft aangenomen.

De aandacht van Italië, schrijft hij, is voor alles naar Duitschland gericht. De houding van dit land was vriendschappelijk, loyaal en klaar. Het heeft zich verzet tegen elken druk, die op dit land is uitgeoefend in een voor zijn buitenlandsche politiek in Europa zoo delicaat oogenblik.

Het blad schrijft voorts, dat het zich gelukkig acht, Duitschland in dit historische tijdperk aan zijn zijde te hebben gevonden. (Giornale d'Italia)

F. **DUITSCHLAND. — Heinrich Himmler hoofd der Duitsche politie. —**

Adolf Hitler heeft op voorstel van den rijksminister van Binnenlandsche Zaken, ter coördinatie van de taak der politie in het Duitsche Rijk den plaatsvervangenden chef der geheime staatspolitie van Pruisen, den rijksleider der S.S., Heinrich Himmler, tot chef van de Duitsche politie in het rijksministerie van Binnenlandsche Zaken benoemd.

Men zal dus voortaan niet meer te doen hebben met Pruisische, Wurttembergsche enz. politie, maar alleen met een Duitsche politie met verscheidene onderafdeelingen. Himmler zal als chef der politie aan de zittingen van het kabinet deel kunnen nemen.

(Berl. Tageblatt) **(Vorig bericht Himmler 1262 F.)**

A. Herdenking der reformatie te Genève.

Op 14 Juni '36 is het de groote dag van Genève geweest, waar men het vierde eeuwfeest van de invoering der Reformatie gevierd heeft. Het was in 1536, dat Johannes Calvijn, na in den loop van 1553 uit Parijs voor de vervolging te zijn geweken en in 1534 te Bazel, waar hij in het begin van dat jaar aankwam, de Institutie te hebben geschreven, te Genève aankwam met de bedoeling om naar Noyon door te reizen, waar Guillame Farel, die er sedert 1532 de nieuwe leer trachtte in te voeren — de r.k. bisschop was reeds in 1535 uit de stad geweken — hem ertoe wist te brengen te blijven teneinde daar het werk der Reformatie te leiden: het begin van den grooten tijd.

Men heeft nu op 13 en 14 Juni het herdenkingsfeest internationaal gevierd. 13 Juni sprak in een bijeenkomst in de kathedraal van St. Pieter prof. dr. Eugène Choisy, voorzitter van het herdenkingscomité, de plechtige herdenkingsrede uit; op de rede volgden korte herdenkingsverklaringen van afgevaardigden. Deze beroemde kerk, die op het hoogste punt van de oude stad staat en in haar oorspronkelijkste gedeelten uit de elfde eeuw dateert, bevat kostbare monumenten uit den Reformatietijd, zooals een stoel waarop Calvijn gezeten moet hebben, en een gedenkbord voor den Franschen staatsman Agrippa d'Aubigné, die als calvinist uit Frankrijk gebannen is en in 1630 te Genève gestorven. Niet ver van de St. Pieterskathedraal staat het Auditoire, de middeleeuwsche kerk van Onze Lieve Vrouwe, waar Calvijn in den eersten tijd gepredikt heeft, en later, van 1555 tot 1557, de Schotsche reformator John Knox; het gebouw is tegenwoordig de zetel van den hervormden kerkeraad van Genève.

Op 15 Juni begon het Congres voor Calvinistische Theologie. Ongeveer 150 deelnemers hadden zich ingeschreven, waarvan een honderdtal aanwezig was, o.a. Prof. Mr. V. H. Rutgers, Prof. Besselaar, Prof. Sebestijen van het Gereformeerd College te Boedapest, Dr. Oorthuys van Amsterdam, Dr. N. J. Hommes van IJlst, die wegens studieredenen enkele maanden te Berlijn vertoeft en ter gelegenheid van het congres was overgekomen, Dr. D. J. de Groot van Woudsend en Dr. Krüger van Castricum met diens echtgenoote.

CALVINISME

Des avonds sprak o.a. Prof. Mr. V. H. Rutgers, oudminister van Onderwijs over „Calvinisme et état". De openbare congreszitting, die gehouden werd in de aula der Universiteit, werd geopend door Ms. P. Lachenal, Hoofd van het Departement van Onderwijs, die Prof. Rutgers hartelijk welkom heette en hem dankte voor zijn bereidwilligheid, in Genève dit onderwerp te willen komen toelichten.

Prof. Rutgers begon met te zeggen, dat Dr. H. Colijn tot zijn spijt verhinderd was, dit referaat te houden, waarom men hem had verzocht, diens plaats te willen vervullen.

Bij de behandeling van dit onderwerp kan men de historische methode volgen, en nagaan hoe zich de calvinistische staatsleer bij de verschillende reformatoren heeft ontwikkeld. Dit mag echter te Genève grootendeels bekend worden verondersteld, waarom het beter is de theorie van het Calvinisme en haar consequenties voor de staatsleer te bezien.

De overwegende staatsleer is de humanistische, die in den mensch de grondslag van het staatsgezag zoekt. Deze leer maakt thans een crisis door. Dit is in verschillende landen op te merken.

Bij de behandeling van het onderwerp komen de volgende vragen aan de orde: I. Vanwaar komt de Staat? II. Wat is haar taak? III. Wat is onze plicht tegenover den Staat?

Op welk recht berust de autoriteit van het staatsgezag? Er zijn hierbij historische factoren, als usurpatie, occupatie, revolutie etc., alle historische feiten. Ook zijn er sociologische feiten, als het recht, de verdediging van het grondgebied e.d. Een andere vraag is echter, wat het juridische fundament van den staat is. Dit is geen feitelijke kwestie. Er is een opklimming, wanneer men dit nagaat en de laatste grond is Gods wil. Alleen omdat hij door God bekleed is met gezag heeft de eene mensch het recht om over de andere te regeeren.

Dit verordineeren van het gezag is een middel Gods om aan de zonde bepaalde perken te stellen en uitvloeisel van Zijn algemeene genade. Deze genade wordt aan alle menschen bewezen zonder onderscheid van boozen en goeden.

Natuurlijk kan de mensch dit gevolg van Gods algemeene genade, de Overheid, op een verkeerde en zondige wijze gebruiken, doordat de Overheid als zoodanig tegen Gods geboden ingaat. Toch bewaart deze gemeene gratie de wereld in zekere mate. Aan het einde der wereld zal haar taak ophouden.

De staat is dus door God ingesteld na den val om der zonde wil ter ordening in deze wereld. Fundament nu der Calvinistische politiek is, dat aan het staatsgezag moet gehoorzaamd worden, zoolang men, door dit te doen niet met Gods geboden in strijd komt.

Tegen deze leer keeren zich alle humanistische stroomingen. Het is in Nederland de leer der A.R. partij. Die naam wil niet zeggen dat die partij alle verandering verwerpt en dus conservatief is, wat spr. uitvoerig uiteenzette.

De leer van de door God ingestelde Overheid heeft vele consequenties, daar Overheid en onderdaan beiden gehoorzaamheid aan God verschuldigd zijn.

Bij de omschrijving der staatstaak ging spreker na de verhouding van gezag en vrijheid. Hier kan alleen iets bereikt worden wanneer men zich stelt op de vaste basis van het Calvinisme. In de Middeleeuwen waren kerk en staat ieder een eigen terrein, wat niet zeggen wil, dat niet vele staten zeer veel aan de kerk en het Christendom te danken hebben. In vele staten zien wij tegenwoordig het staatsabsolutisme dat God verwerpt weer naar voren komen. Geloofsvervolgingen vinden weer plaats.

Wij zijn, aldus spreker bij de behandeling van de derde vraag, den staat eerbiedige gehoorzaamheid verschuldigd en moeten in het gebed de regeerders steunen. Er zijn veel voorbeelden te noemen waar een staat tegen Gods geboden ingaat. In dat geval heeft de Calvinist recht gehoorzaamheid te weigeren, als gehoorzaamheid aan het staatsgezag niet te vereenigen is met gehoorzaamheid aan God. Deze leer heeft veel bijgedragen tot de ontwikkeling der politieke vrijheden in verschillende landen. In de meeste landen heeft het volk invloed op de regeering. In die gevallen hebben de onderdanen een roeping en verantwoordelijkheid. Wij hebben hier ieder een talent, dat niet in de aarde mag verborgen worden.

Hoe met dat talent gewoekerd moet worden is de vraag van Christelijke politiek. Spreker zette hierna de bezwaren tegen deze uitdrukking uiteen, om ze vervolgens stuk voor stuk te weerleggen.

Dit alles zijn, aldus spreker, slechts algemeene richtlijnen, die in de concrete gevallen gespecialiseerd moeten worden.

Ook op dit terrein, aldus besloot spreker, moeten wij aan de zaak van God arbeiden. Hij zelf zal die zaak doen triumfeeren. De geloovige, die de waarde hiervan beseft, zal gaarne de taak vervullen, die hem door God is opgedragen.

De voorzitter, Prof. Lecerf, dankte den sprekers voor hun referaten en betuigde met enkele woorden zijn bijzondere instemming met het betoogde.

Ds. Peter Barth waarschuwde tegen het doen verstarren van het systeem der praedestinatieleer.

(Red. K. H. A.) **(Vor. ber. 1862 D.; Prof. mr. V. H. Rutgers 1691 D.)**

A. **FRANKRIJK. — Ontbinding der strijdbonden. —** Op 18 Juni '36 is een kabinetsraad gehouden, welke gepresideerd werd door den heer Daladier.
De kabinetsraad keurde de decreten goed waarbij krachtens de wet van 10 Januari 1936 de minister van Binnenlandsche Zaken de strijdbonden ontbindt. Men weet nog niet zeker, welke organisaties onder deze bepaling zullen vallen, doch gelooft dat hiertoe zullen behooren de Croix de Feu, de Solidarité Française, de Jeunesses Patriotes en de Francistes.
(L'Intransigeant) **(Vorig bericht blz. 2107 D.)**

B. **ZWEDEN. — Kabinet-Pehrsson gevormd. —** De nieuwe regeering is gevormd en op 19 Juni '36 door den koning in haar ambt bevestigd. Kort daarop is zij voor haar eerste vergadering bijeengekomen. Van de elf leden der regeering zijn er slechts vijf lid van den Rijksdag en van de boerenpartij; de anderen behooren tot ambtenaars- en vakkringen.
De minister-president Pehrsson heeft zich eveneens met het ministerie van Landbouw belast. De verdere portefeuilles zijn als volgt verdeeld:
Buitenlandsche Zaken: professor Westman (lid van den Rijksdag);
Justitie: Bergqvist;
Defensie: Janne Nilsson (Rijksdaglid);
Financiën: Vilmar Ljungdal;
Sociale Zaken: Gerhard Strindlung (Rijksdaglid);
Verkeer: Gustav Heiding (Rijksdaglid);
Eeredienst: bisschop Tor Andreae;
Handel: Elof Ericsson.
Ministers zonder portefeuille: Sture Centerwall, Tage Gynnerstedt en Nils Quensel.
De nieuwe regeering is de eerste regeering van de boerenpartij. Met uitzondering van prof. Westman heeft geen der leden van de regeering vroeger een minister-functie bekleed. (Svenska Dagbladet)
(Vor. ber. Kabinet 2338 G.)

C. **VATICAAN. — Geheim Consistorie. - Twee nieuwe Kardinalen gecreëerd. —** Op 15 Juni '36 is het eerste geheim consistorie gehouden, dat door Z. H. Paus Pius XI is bijeengeroepen, en waarin de officieele benoeming afkwam tot kardinaal van Mgr. Jena Mercati en Mgr. Eugenius Tisserant. De plechtigheid vond naar gewoonte plaats in de zaal van het consistorie. Na het consistorie overhandigde Mgr. Pio Rossignani, kamerheer van kardinaal Pacelli, de benoemingsbrieven aan de twee nieuwe kardinalen, die vervolgens de protocolaire bezoeken en felicitaties in ontvangst namen.
(Osservatore Romano) **(Vorig bericht blz. 2096 A.)**

22 JUNI 1936

D. **FRANKRIJK. — Geen devaluatie van den franc. - Verklaring van den minister van Financiën, Auriol.** De Fransche regeering heeft reeds eenige malen verklaard, de devaluatie van den franc te verwerpen, zooals o.a. weer blijkt uit de volgende verklaring van den minister van Financiën, V. Auriol:
„Ik ben een beslist tegenstander van devaluatie". Auriol gaf hiermede antwoord aan de devaluïsten, die meenen, dat de franc moet worden „aangepast". „Verkeeren zij in de illusie", aldus Auriol, „dat in zulk een geval het pond en de dollar op het tegenwoordige niveau zouden blijven?"
„Nauwelijks zouden wij ons hebben „aangepast" of het evenwicht zou verbroken worden, want de monetaire politiek der Angelsaksische landen is in de eerste plaats opportunistisch.
Er is 25 milliard francs aan biljetten en 20 milliard aan goud aan de circulatiebank onttrokken. Een economische opleving moet deze terugbrengen, maar deze opleving is alleen mogelijk door een verhooging van het binnenlandsch prijsniveau, hetwelk door hoogere loonen moet worden voorgegaan, die niet de geheele prijsstijging zouden absorbeeren." (Le Temps)
(Vor. ber. Franc 2333 D.)

E. **JAPAN. — Verkiezingen te Tokio. —** De op 10 Juni '36 gehouden verkiezingen voor de prefecturale vergadering te Tokio heeft geleid tot een overwinning der Minseito-partij, die 49 zetels behaalde. De Seyoekai verkreeg 36 zetels, de „proletariërs", met inbegrip van de partij der sociale massa 22, de nationale liga 3 en de onafhankelijken 2. De Minseito en de Seyoekai beschikten voor de verkiezingen resp. over 42 en 46 zetels.
Het belangrijkste feit van deze verkiezingen is intusschen de vooruitgang der „proletariërs" van 1 tot 22 zetels, hetgeen door het blad „Asahi Sjimboen" wordt aangemerkt als een aanduiding voor de huidige tendenz. (Asahi Sjimboen)
(Vor. ber. Verkiezingen 2187 I.)

F. **ENGELAND. — Palestina en de verklaring van Balfour. - Lloyd George prijst de Joodsche hulp in den grooten oorlog. —**
In het Lagerhuis sprekende over de verklaring van Balfour, zeide op 19 Juni '36 Lloyd George, dat deze gedaan werd in een der donkerste perioden van den oorlog, toen Groot-Brittannië niets anders overbleef dan het hoofd te bieden aan de machtigste militaire combinatie, welke de wereld ooit heeft aanschouwd. Het was van belang, dat wij naar iedere mogelijke wettige hulp zochten.
Wij waren het er over eens, dat het een levensbelang was de sympathie der Joodsche gemeenschap te hebben. Het was geen geval van vooringenomenheid tegen de Arabieren, daar wij honderdduizenden mannen op de been hadden voor de bevrijding der Arabieren van de Turken.
Onder deze omstandigheden beslisten wij, dat het wenschelijk was zich de sympathie en medewerking te verzekeren van deze allermerkwaardigste gemeenschap, te weten de Joden van de geheele wereld. Al onze bondgenooten aanvaardden het voorstel en vervolgens namen ook alle Volkenbondsstaten het aan.
Ik ben er getuige van, aldus Lloyd George, dat de Joden het beroep beantwoordden. Ik weet niet, of het Huis er zich voldoende rekenschap van geeft, wat wij verschuldigd zijn aan den grooten geleerde Weissmann, die letterlijk het Britsche leger redde, toen een onmisbaar onderdeel voor onze kanonnen ontbrak. Dit scheikundig genie heeft het probleem opgelost.
Lloyd George prees zichzelf gelukkig, dat de regeering het mandaat op liberale wijze interpreteerde sinds de vervolging der Joden in Duitschland. Ten aanzien van de eisch der Arabieren om de Joodsche immigratie stop te zetten, verklaarde Lloyd George: wij kunnen dat niet aanvaarden zonder onze verplichtingen te onteeren. Er is geen reden een dergelijke politiek te volgen wegens een overbevolking of met het oog op de loonen, daar de loonen en het levenspeil der Arabieren thans hooger zijn dan ooit tevoren.
De minister van Koloniën, Ormsby Gore, bevestigde, dat de rechten der Joodsche bevolking zouden worden beschermd en dat er geen sprake zou zijn van het in gebreke blijven nopens de verplichtingen, welke Groot-Brittannië bij het mandaat heeft aangegaan. De minister noemde de Arabische eischen onaanvaardbaar, maar hij hoopte, dat de commissie, welke benoemd zal worden na het herstel van de orde in Palestina, de middelen zal vinden om het Arabisch-Joodsche probleem op te lossen binnen het kader van het mandaat. (Daily Herald)
(Vor. ber. Lloyd George 2344 B.; Onlusten 2338 C.)

G. **LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig besproken zijn. - Onze wekelijksche opgave. —**
Duitsch: Marianne von Angern — „Die ganz groszen Torheiten". (Universitas, Berlin)
Walter Elze — „Friedrich der Grosse". (Mittler, Berlin) **(V. b. 2338 D.)**
Engelsch: C. S. Forster — „The General". (Michael Joseph)
Erward Holstius — „Winter's End". (Geoffrey Bles) **(V. b. 2338 D.)**
Fransch: G. Mottier — „Le phénomène de l'Art". (Boivin & Cie., Paris)
G. Truc — „Florence et les Médicis". (Grasset, Paris) **(V. b. 2338 D.)**
Italiaansch: Leo Leopardi — „Il sedicesimo peccato". Novelle. (Ed. Angelo Signorelli, Roma) **(2338 D.)**
Nederlandsch: Proza en Poëzie van Hein Boeken. (Dr. H. J. Boeken) (Wereldbibliotheek, A'dam, 1936) **(V. b. 2338 D.)**
Russisch: Iwan Sjoechow — „Nenawistj" (De Haat). (Staatsuitgeverij, Moskou) **(V. b. 2310 G.)**
Spaansch: J. Arrarás — „Para la historia anecdótica de la Segunda República". (Cultura Española, Madrid, 1936) **(V. b. 2328 A.)**
Vlaamsch: Jan Vercammen — „Het Tweede Land". (Uitg. Steenlandt, Kortrijk) **(V. b. 2277 E.)**
(Red. K. H. A.)

A. **BELGIE. — De stakingen. - Een overzicht van den toestand. —**
Op 22 Juni '36 is het werk aan de Antwerpsche, Gentsche en Brusselsche havens alsmede in een aantal glasblazerijen in de streken van Charleroi hervat. De mijnwerkers nemen een afwachtende houding aan. Te Binche hebben de winkeliers als blijk van solidariteit met de arbeidersbevolking 22 Juni hun zaken voor 24 uur gesloten. Te Gent duurt de tram- en autobusstaking voort. Een bataljon van het 1e regiment onbereden jagers is aldaar gearriveerd om het garnizoen te versterken. De betrokken autoriteiten hebben het inzicht te kennen gegeven bij een eventueele herhaling van de vrij ernstige relletjes, welke zich in deze stad voordeden, den staat van beleg af te kondigen.
Voorts wordt door enkele bladen gemeld, dat de socialistische burgemeesters van de Borinage geweigerd hebben de noodige manschappen te requireeren teneinde de opgebroken straten weer in orde te brengen, zoolang de circulaire van den gouverneur der provincie Henegouwen waarbij alle samenscholingen worden verboden, niet is ingetrokken.
Minister Van Zeeland's bemoeiingen in de Antwerpsche havenstaking hebben tot de volgende overeenkomst tusschen werknemers en werkgevers geleid:
1e. Loonsverhooging van twaalf francs per werkkracht per dag.
2e. Uitschakeling van het overwerk door een rationeele aanwerving van de ploegen.
3e. Volledige ploegen met een minimum van dertien man. (Handelsblad van Antwerpen)
(Vor. ber. Stakingen 2338 F.)

B. **PALESTINA. — Onlusten. - Hevig gevecht bij Toelkarem. - Arabisch protest. —**
21 Juni '36 heeft bij Toelkarem een treffen plaats gehad, dat verscheidene uren duurde en waarin soldaten en politie, met behulp van vliegtuigen, te kampen hadden met een tamelijke sterke groep gewapende Arabieren. Er zou één Engelsch soldaat gedood zijn en drie gewond. Aan Arabische zijde moeten tenminste drie dooden gevallen zijn. Drie van de vier vliegtuigen, die aan den strijd deelnamen, zijn door kogels getroffen, maar zij konden veilig naar hun vliegveld terugkeeren. Men heeft vier Arabische scherpschutters onschadelijk gemaakt.
De Opperste Arabische raad heeft telegrammen gezonden aan den Engelschen minister van Koloniën en het Engelsche parlement om te protesteeren tegen de verbanning van Arabische hoofden en de vernieling van Arabische huizen en om tegen te spreken dat de staking door het buitenland zou worden gesubsidieerd. (A. N. P.) **(Vorig bericht blz. 2347 F.)**

C. **BOKSEN. — Joe Louis-Max Schmeling. —**
Op 19 Juni '36 werd te New York de veel besproken bokswedstrijd tusschen den neger Joe Louis en den Duitscher Max Schmeling gehouden. De Duitscher toonde zich de meerdere en behaalde in de twaalfde ronde de overwinning door knock-out. (Red. K. H. A.)
(Vor. ber. Joe Louis 2174 D.; Max Schmeling 509 D.)

D. **NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Steun aan textielfabrieken. —**
Bij de Tweede Kamer zijn op 20 Juni drie wetsontwerpen ingediend, in hun onderlingen samenhang ten doel hebbende de Nederlandsche textielnijverheid te steunen, eenerzijds door het behoud van de Indische contingenteeringen van gebleekte en ongebleekte katoenen stoffen mogelijk te maken zonder den zwaren druk te bestendigen, dien deze op de batiknijverheid in Ned.-Indië leggen, anderzijds door aan bedoelde textielnijverheid eenige meerdere bescherming te verleenen door een verhooging van de bestaande invoerrechten ad 10 en 12% resp. tot 12 en 15% op afgewerkte textielproducten en aanverwante goederen en van de daaruit vervaardigde kleedingstukken en andere fabrikaten.
De verhooging zal in werking treden op een door de kroon te bepalen tijdstip, waarna de wet een jaar van kracht zal zijn.
Opgenomen is een artikel, dat dient ter voorkoming, dat industrieën hier te lande, welker product bij invoer niet door het verhoogde recht zou worden getroffen, nadeel van deze heffing zouden ondervinden door de verhooging van het recht op door hen gebezigde uit het buitenland afkomstige grondstoffen. (Nieuwsblad v. h. Noorden)
(Vor. ber. Textiel 2231 A.; Tw. Kamer 2344 A.)

E. **IERLAND. — Iersche republikeinsche leger illegaal. —**
De regeering van den Ierschen Vrijstaat heeft het Iersche republikeinsche leger illegaal verklaard en de ontwapening van de organisatie geboden.
Maurice Twomey, de stafchef van dit leger, is tot 3 jaar gevangenisstraf veroordeeld. (Irish Times)

F. **NEDERL. OOST-INDIE. — Volksraad. - Dienstplichtbesluit aangenomen. —**
In het Regeerings-antwoord op de volksraad-discussies omtrent het dienstplichtbesluit, verdedigden op 19 Juni '36 de regeeringsgemachtigden, de legercommandant luitenant-generaal Boerstra en kapitein ter zee Sonnenberg, het beleid der regeering. De laatste zette uiteen, dat een diensttijd van achttien maanden het minimum is, dat kan worden gesteld voor een behoorlijke oefening voor de Marine. De maatregel, thans in te voeren, kan als definitief worden beschouwd.
Na een korte behandeling in tweeden termijn werd het ontwerp tenslotte zonder hoofdelijke stemming aangenomen. (Aneta)
(Vor. ber. 2250 D.; Volksraad 2343 B.)

G. **DUITSCHLAND. — De Balkanreis van Dr. Hj. Schacht. - Fransche persstemmen. —**
In de Echo de Paris beschouwt Pertinax de zooeven beëindigde Balkanreis van Schacht als een onderneming van militaire politiek van den eersten rang. Hij betreurt het, dat Frankrijk niet beter de uitrusting van de Roemeensche en Zuid-Slavische legers verzekerd heeft. Het is paradoxaal, dat Duitschland deel zal hebben aan de oprichting van de wapenfabrieken, die waarschijnlijk op Roemeenschen bodem zullen worden opgericht. Op de werven van Noord- en Oostzee zullen binnenkort zes Grieksche torpedo-jagers op stapel gezet worden. Dat is de beteekenis van de verbindingen en uitwisseling van officieren en ingenieurs en de afhankelijkheid welke daardoor wordt opgelegd.
Mevrouw Tabouis schrijft in de Oeuvre, dat de politieke beteekenis van de reis van Schacht onberekenbaar is en in de hoogste mate de aandacht verdient van de leiders van Frankrijk; anders zouden zij in de toekomst voor verschrikkelijke verrassingen kunnen komen te staan. Als Schacht verslag van zijn zending uitbrengt, zal hij kunnen zeggen, dat voortaan het Rijk de hand gelegd heeft op de helft van het monopolie van den Europeeschen handel en dat hij zijn welvaart onverbrekelijk verbonden heeft aan die van de Balkanlanden, zoodanig dat men zich met recht mag afvragen, hoe de regeeringen van deze landen de mogelijkheid van handelen zullen moeten vinden als zij zich politiek tegen hun nieuwen economischen meester zouden moeten keeren. Het is echter nog niet te laat, als naast hetgeen ongelukkiglijk met Berlijn afgesproken is, de Balkanregeeringen kunnen steunen op een krachtige politiek van Frankrijk. Indien zij dat niet zouden kunnen, moet men den toestand onder oogen zien en constateeren, dat hij zoowel op den Balkan als in Centraal-Europa voor Frankrijk verloren zou zijn.
Het oogenblik is ernstig, want volgens de laatste berichten uit een hoofdstad in Centraal-Europa zouden de gebeurtenissen in Oostenrijk niet wachten. Een restauratie van de Habsburgers zou binnenkort te wachten zijn, hetgeen de mobilisatie van alle staten van Centraal-Europa en den Balkan ten gevolge zou hebben. De ernstigste gebeurtenissen zullen in Europa plaats hebben. **(Vor. ber. blz. 2328 C.)**

23 JUNI 1936

H. **ITALIAANSCH OOST-AFRIKA. — Minister Eden over Abessynië's annexatie door Italië. —**
In antwoord op een desbetreffende vraag heeft de Britsche minister van Buitenlandsche Zaken, Eden, op 22 Juni '36 in het Lagerhuis medegedeeld, dat de regeering volstrekt niet voornemens is in de komende zitting van den Volkenbond de erkenning van de annexatie van Abessynië door Italië voor te stellen. Evenmin ligt het in haar voornemen, met zulk een erkenning accoord te gaan. (Daily Telegraph)
(Vor. ber. Annexatie 2321 B.; Eden 2344 B.)

A. **JHR. MR. A. W. L. TJARDA VAN STARKENBORGH STACHOUWER. — Levensbeschrijving. —** Jhr. mr. Alidius Warmoldus Lambertus Tjarda van Starkenborgh Stachouwer, de nieuw benoemde Gouverneur-Generaal van Ned. Oost-Indië, werd 7 Maart 1888 te Groningen geboren als zoon van jhr. mr. Edgard Tjarda van Starkenborgh Stachouwer en Jkvr. Christina Jacoba Quintus.

Jhr. Tjarda doorliep het Groningsche gymnasium en studeerde in de rechten aan de rijksuniversiteit aldaar.

In 1911 promoveerde hij tot doctor in de rechtswetenschap. Twee jaar later ving hij de ambtelijke loopbaan aan als adjunct-commies bij het departement van Buitenlandsche Zaken. Na in 1915 het examen voor gezantschapsattaché afgelegd te hebben, werd jhr. Tjarda benoemd tot gezantschapsattaché in algemeenen dienst, tijdelijk werkzaam gesteld aan het gezantschap te Washington. Achtereenvolgens doorliep hij de verschillende rangen in den Nederlandschen diplomatieken dienst.

In 1918 werd hij bevorderd tot gezantschapssecretaris en later als zoodanig werkzaam gesteld aan Hr. Ms. gezantschap te Parijs.

In 1921 ging hij als algemeen secretaris der Nederlandsche delegatie bij de vlootconferentie naar Washington en eveneens naar de conferentie van Genua in 1922. In hetzelfde jaar werd hij toegevoegd aan het bureau van de Internationale Conferentie te Den Haag inzake den Russischen adel.

In 1924 werd jhr. Tjarda bevorderd tot gezantschapsraad en werkzaam gesteld bij Hr. Ms. gezantschap te Berlijn.

In 1925 verliet hij den diplomatieken dienst om het ambt van Commissaris der Koningin in de provincie Groningen te aanvaarden, een ambt dat ook zijn vader bekleed had. Van 1925 tot 1933 was hij als zoodanig werkzaam. Tevens was hij van 1928 af president-curator der rijksuniversiteit.

Bij Koninklijk besluit van 28 Sept. 1933 werd jhr. Tjarda benoemd tot buitengewoon gezant en gevolmachtigd minister bij de Belgische en Luxemburgsche hoven te Brussel.

De nieuwe gourverneur-generaal is in 1915 te Baltimore (Ver. Staten) gehuwd met miss Christine Marburg, dochter van den vroegeren Amerikaanschen gezant in Brussel, Theodore Marburg. Uit dit huwelijk zijn twee dochters geboren.

Jhr. Tjarda is officier in de orde van Oranje-Nassau, ridder in de orde van den Nederlandschen Leeuw, officier van het Legioen van Eer van Frankrijk, eere-ridder der balley van Brandenburg der Johanniters en officier in de orde der heilige Mauritius en Lazarus van Italië. (Nieuwsblad v. h. Noorden)

(Vorig bericht blz. 2328 H.)

B. **NEDERLAND. — Benzine-invoerrecht verhoogd.** In Staatsblad no. 400, is afgekondigd de wet van 5 Juni 1936, krachtens welke, ter financiering van den versnelden bruggenbouw het bijzondere invoerrecht op benzine wordt verhoogd van *f* 8 op *f* 8.60.

Met ingang van 17 Juni is, wegens de afkondiging van de wet, de benzineprijs met een halven cent per liter verhoogd. (Staatsblad - Nieuwe Rott. Crt.)

(Vorig bericht blz. 2322 B.)

C. **DUITSCHLAND. — Kerkstrijd. - Rede van Kardinaal Faulhaber. —**

Op 14 Juni '36 heeft Z. E. Kard. Faulhaber, Aartsbisschop van München, een predikatie gehouden, waaraan wij het volgende ontleenen:

Heden wordt er zooveel gesproken over trouw aan de leiding en over den eed van trouw aan het vaandel en den staat. Maar het moet worden gezegd, dat zij, die hun eed van trouw, bij het H. Vormsel afgelegd, breken, absoluut geen waarborg er voor kunnen geven, dat zij eenmaal ook hun vaandel- en staatseed niet zullen breken. Mannen, die aan Gods woord gelooven en dit geloof in het openbaar belijden, zijn een zegen voor hun volk, wijl zij trouw en geloof in den boezem des volks steunen en handhaven door hun geloof aan Gods woord.

Slechts door het geloof kan men het bijgeloof en geheel de oppervlakkigheid van het huidige geestelijke leven afweren.

In dit verband wees de Kardinaal het slagwoord der „Reichsjugendführung", dat de jeugd alléén door de jeugd kan worden opgevoed, met kracht af.

Daarna sprak de Kardinaal over den huidigen toestand:

„Ik weet, dat Uw zielen bedrukt worden door de herinnering aan de gewelddadige wijze, waarop de ouders bij de laatste inschrijvingen voor de scholen, zelfs onder bedreiging van broodroof, werden gedwongen hun kinderen van de confessioneele scholen af te nemen en ze te zenden naar de gemeenschapsscholen. Zoo zelfs, dat men haast niet meer kan spreken van den vrijen wil der ouders. En thans is er een officieele mededeeling afgekomen, dat in de eerste maanden zes honderd kloosterlijke onderwijzeressen en over eenigen tijd alle kloosterlijke onderwijzeressen aan de Beiersche scholen zullen worden ontslagen.

Bij dezen druk van buiten komt nog een zware druk van binnen: de berichten over zedelijke delicten van Ordebroeders, welke in de pers en nog meer in den volksmond misbruikt worden tot ophitsing tegen alle kloosterlingen en alle katholieken. Niemand van ons wil in bescherming nemen wat slecht is. Niemand kan deze ten hemel schreeuwende misdaden tegenover de zedelijke wet scherper veroordeelen dan de Kerk zelf. Gelooft mij, het Kerkelijk gerecht zal met alle gestrengheid tegen deze ongelooflijke afschuwelijkheden optreden en ze bestraffen." (Katholieke Wereldpost)

(V. b. Kard. Faulhaber 2182 A.; Kerkstrijd 2189 E.)

D. **NEDERLAND. — Niet-Arische Christenen. - Hulpactie. —**

„Wij hebben op het oogenblik *f* 200 à *f* 250 per week noodig om hulp te verleenen aan degenen, die zich tot ons hebben gewend", aldus mevr. B. Stern Hanf-Viehoff op een bijeenkomst, waarin ons een en ander werd medegedeeld omtrent het werk van het Nederlandsch Comité voor z.g. niet-Arische Christenen. Dat zijn derhalve de Duitsche vluchtelingen, die niet door het comité voor Bijzondere Joodsche Belangen geholpen kunnen worden.

Over het probleem van die z.g. niet-Arische Christenen heeft de secretaris van het Internationaal Christelijk Comité voor vluchtelingen uit Duitschland, mr. dr. A. L. Wurfbain, o.a. de volgende bijzonderheden medegedeeld:

Onder de 80.000 personen, die Duitschland hebben moeten verlaten bevinden zich ongeveer 15.000 niet-Joden. Zij behooren tot de volgende drie categorieën:

1) z.g. niet-Ariërs,
2) „Arische" Christenen,
3) Politieke vluchtelingen.

Een som van £ 125.000 (ongeveer *f* 937.500) is noodig om deze menschen aan een nieuw bestaan te helpen. (Alg. Handelsblad) **(V. b. Dtsche Vluchtel. 2325 E.)**

E. **FRANKRIJK. — Nieuwe regeling met de Banque de France. —**

De Kamer heeft op 20 Juni met 345 tegen 192 stemmen het regeeringsontwerp aangenomen, waarbij een speciale conventie met de Banque de France getroffen wordt, ten einde den thans bestaanden toestand te regulariseeren.

De centrale bank zal in het vervolg den staat een speciaal voorschot verleenen ten bedrage van veertien milliard, dat onder een afzonderlijk hoofd op de balans opgenomen zal worden. Het gaat er in wezen om, de veertien milliard schatkistbons, welke zich in de discontoportefeuille bevinden, op de vervaldata successievelijk daaruit te lichten en hen om te zetten in een direct voorschot aan den staat. Dit voorschot zal geen rente dragen, doch de Banque de France mag een commissie van twee per mille per jaar berekenen. Tevens zal de centrale bank, behalve de genoemde veertien milliard, nog een crediet aan den staat openen ten bedrage van maximum tien milliard, dat ook onder een afzonderlijk hoofd opgenomen zal worden en waarvan de staat al naar gelang zijner behoefte gebruik maken zal.

Tevens is met 340 tegen 208 stemmen aan de regeering machtiging verleend de limieten voor de uitgifte van schatkistbons, welke thans 22.700 millioen bedraagt, op twintig milliard vast te stellen voor het jaar 1936. Deze vermindering is echter slechts schijn.

Daar veertien milliard zich in de disconto-portefeuille der Banque de France bevinden en deze in een direct voorschot aan den staat omgezet worden, bedraagt de huidige effectieve maximumcirculatie aan schatkistbons slechts 8.700 millioen. In wezen is zij thans ongeveer gelijk aan 7.940 millioen. De vaststelling van het nieuwe limiet van twintig milliard beteekent dus, dat de regeering de beschikking krijgt over een nieuwe marge tot uitgifte van iets meer dan twaalf milliard.

Met de tien milliard van het speciale voorschot wordt dus voor de regeering de mogelijkheid geopend, niet minder dan 22 milliard aan nieuwe middelen op te nemen.

(Le Temps - L'Intransigeant)

(Vor. ber. Bank van Frankrijk 2327 C.)

A. DE ZONSVERDUISTERING VAN 19 JUNI 1936.

Op 19 Juni '36 was in een groot deel van Sovjet-Rusland een totale zonsverduistering zichtbaar. De Sovjet-republiek rustte o.a. 26 expeditie uit. Van de Leidsche sterrewacht namen aan de internationale expeditie deel de heeren J. Uiterdijk, A. J. Wesselink en J. G. Ferwerda. Doel van deze expeditie was, bij de zoneclips die 19 Juni plaats vond, de kracht van de zon te meten juist op het oogenblik dat de maan nog een klein plekje van de zon zichtbaar liet. Het is n.l. bekend dat de kracht van de zon in het midden het grootst is en naar den kant toe eerst uiterst langzaam doch in de nabijheid van den rand snel in kracht afneemt. Deze eclips nu bood gelegenheid metingen van een klein gedeelte van den rand te nemen, omdat dit door de eclips vrijgelaten stukje in tegenstelling met den normalen toestand van de zon vrijwel geen atmospherische invloeden ondervindt. Voor het doen van de eigenlijke onderzoekingen waren slechts enkele luttele seconden gunstig. Bij de sterrewacht te Leiden is 19 Juni een telegram binnengekomen afkomstig van de wetenschappelijke Leidsche expeditie die zich op het oogenblik te Beloretsjenskaja (Rusland) bevindt. Dit telegram luidt: „thin clouds, observations poor".
Het resultaat dezer expeditie zal later worden gepubliceerd.

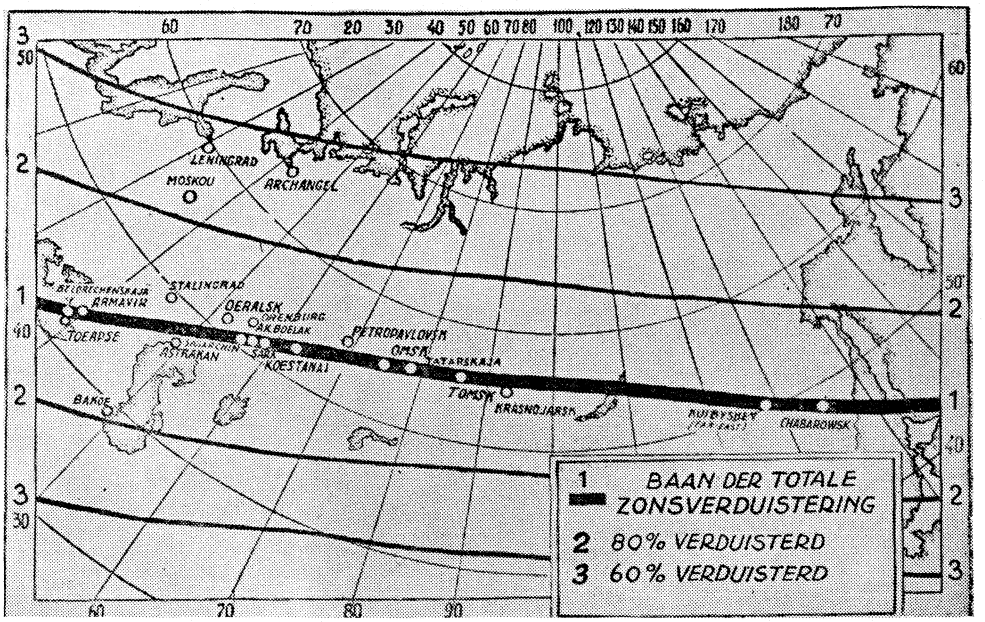

Oost-Rusland.

De zoneclips van 19 Juni '36 bij Amsterdam.

In Holland was de zonsverduistering partieel zichtbaar. Het Algemeen Handelsblad deelt daaromtrent het volgende mede:
Reeds vóór zonsopgang hadden zich eenige tientallen belangstellenden naar den dijk van het IJsselmeer bij Zeeburg begeven. Te 4 u. 37 werd de zonneschijf vlak boven den horizon zichtbaar, iets gesluierd door een dunne wolkenlaag. Tien minuten later was het begin van de verduistering waar te nemen: rechts opzij kwam er een deukje in den zonnerand. De maan begon zich tusschen ons en de zon in te schuiven. Nog een tiental minuten was het mogelijk het grooter worden van de inham met het onbeschermde oog te volgen. Toen kwamen de zonnebrillen voor den dag en weldra waren die ook onvoldoende om in het scherpe zonlicht te kijken. Van 5 uur af was het noodzakelijk van beroete glaasjes of zware laschbrillen gebruik te maken om het verloop der verduistering te kunnen volgen.
Aldus uitgerust kon men een waarlijk fraai natuurverschijnsel bewonderen. Geleidelijk aan schoof de donkere maanschijf verder voor de benedenhelft van de zon langs. Omstreeks half zes stond de maan juist onder het middelpunt van de zon, die nu op een — overigens niet natuurgetrouwe — halve maan geleek, met de horens naar beneden wijzend.
Nu werd het verduisterde deel van de zon weer kleiner en verplaatste zich verder naar links, totdat te 6 u. 23 de laatste inham verdween en de zon weer ongerept aan den hemel stond.

Nieuwe ster ontdekt. — Op 19 Juni '36 om 1 uur 's nachts kwam van de sterrewacht Berlijn—Babelsberg, waar men bezig was met de voorbereidingen voor de waarneming der zonsverduistering bericht van de ontdekking van een heldere nieuwe ster van derde grootte in het sterrenbeeld Cepheus.
Onmiddellijk werden de instrumenten in gereedheid gebracht om, zoolang het nog donker was, de nieuwe ster, die door Hoffmeister, de leider der afdeeling Sonnenberg van de sterrewacht was ontdekt, te observeeren. Men is daarin goed geslaagd; het spectrum van de ster kon worden opgenomen.
Onmiddellijk zijn alle sterrewachters over de geheele wereld van de ontdekking op de hoogte gesteld.
De heer P. G. Meesters te Halfweg, bekend amateur-astronoom, die zelf kijkers vervaardigt, heeft de nieuwe ster eveneens ontdekt. Zijn gegevens komen overeen met de berichten van de Berlijnsche sterrewacht. (Red. K. H. A.) **(V. b. Zonsverduist. 1658 H.; Nieuwe Planeet 1714 I.)**

24 JUNI 1936

A. **NEDERLAND. — Leger, Vloot en Luchtmacht. - Nieuwe chef van den Marine-staf. —**
Uit den Haag wordt het bericht bevestigd, dat vice-admiraal J. de Graaff, thans chef van den staf, met ingang van 1 Juli den dienst met pensioen zal verlaten en dat met ingang van dien datum schout-bij-nacht Fürstner hem opvolgen zal. (De Telegraaf)
(Vorig bericht blz. 2072 F.)

B. **GEESTELIJK LEVEN. — Nederl. Oost-Indië. - Eerste Algemeene Synode. —**
De eerste algemeene Synode van de Protestantsche Kerk is op 9 Juni '36 plechtig geopend, met een rede van Dr. Slotemaker de Bruïne.
In zijn rede wees Dr. Slotemaker er op dat drie jaar geleden op dezelfde plaats een groote vergadering is gehouden, waarbij een even groot aantal afgevaardigden van de verschillende deelen der Protestantsche Kerk als thans bijeen was. Niettemin is er een groot verschil in karakter tusschen beide samenkomsten en in haar krachtsmogelijkheden. De groote vergadering van 1933 droeg hoofdzakelijk een consultatief en adviseerend karakter. Deze synode echter heeft de macht tot besluiten en tot daden. Het interim is voorbij en de caesuur in de geschiedenis der kerk ligt achter ons. Tusschen toen en nu ligt het Koninklijk Besluit van 10 Juni 1935 waarbij de volkomen afhankelijkheid van de kerk van den Staat is opgeheven. De synode welke thans is geopend zal het woord met de daad kunnen en moeten verbinden. Zij zal de verantwoordelijkheid der vrijheid en de vrijheid der verantwoordelijkheid dragen. Na de openingsrede las dr. Slotemaker een gedeelte uit de Heilige Schrift voor waarna hij in gebed voorging. De openingsplechtigheid was hiermede beëindigd.
In zijn verslag over de Protestantsche Kerk in Ned.-Indië, uitgebracht op de algemeene synode, deelde de voorzitter van het Kerkbestuur o.a. mede, dat de periode van predikantennood nog steeds voortduurt. Verschillende voorteekenen wijzen er echter op dat in de naaste toekomst verbetering zal komen. Indien in de komende drie jaren minstens evenveel nieuwe predikanten zich aan de Kerk verbinden als in de afgeloopen drie jaar, dan zal het getal predikanten weer eenigermate voldoende zijn. In 1937 zullen de laatste, in Nederland opgeleide, hulp-predikers worden uitgezonden. De Hoogere Theologische School te Buitenzorg zal in 1940 de eerste abiturienten afleveren. De opleidingsscholen te Tomohon en te Amboina zullen voornamelijk voorgangers opleiden voor eigen kerken, n.l. de Protestantsche Kerk voor de Minahassa en de Molukken, die resp. in 1934 en 1935 als zelfstandige kerken binnen het verband van de Protestantsche Kerk zijn opgericht. De opleidingsschool in Timor, welke in 1931 werd gesloten, is in 1935 heropend. (Batav. Nieuwsblad)
(Vor. ber. Nederl. Oost-Indië 2332 C.)

C. **ITALIE. — Suvich Italiaansch ambassadeur in de Vereenigde Staten. —**
Minister Cordell Hull maakte op 22 Juni bekend, dat de Amerikaansche regeering haar agreement had verleend aan de benoeming van Suvich tot Italiaansch ambassadeur in de Vereenigde Staten. Hij voegde erbij, dat de kwestie van de erkenning der annexatie van Ethiopië hierdoor niet werd opgeworpen.
(New York Herald Tribune - La Stampa)
(Vor. ber. Suvich 2332 D.)

D. **DELFT. — Onthulling en overdracht der zeven nieuwe ramen van de Nieuwe Kerk. —**
In tegenwoordigheid van H. K. H. Prinses Juliana en ongeveer 1100 genoodigden zijn op 20 Juni 1936 in het koor van de Nieuwe Kerk te Delft de zeven nieuwe gebrandschilderde ramen, geschonken door de Prinses en door het Delftsche Vrouwencomité, onthuld en overgedragen aan kerkvoogden.
(Het Vaderland)

E. **ZWEDEN. — Kabinet Pehrsson. - Regeeringsverklaring. —**
Aan de regeeringsverklaring van het nieuwe kabinet Pehrsson, ontleenen wij het volgende:
„De politieke toestand, waarin de wereld zich bevindt, evenals de verontrustende staat van de wereldhuishouding, hebben het Zweedsche volk ertoe gebracht, de krachten aaneen te sluiten, teneinde de welvaart te behouden en tot ontwikkeling te brengen en de nationale souvereiniteit te beschermen.
De regeering bereidt er zich derhalve op voor, de beslissing ten uitvoer te brengen, welke kortgeleden in den Rijksdag is genomen betreffende de versterking der landsverdediging, een beslissing, welke de regeering beschouwt als de uitdrukking van den krachtigen wil van het Zweedsche volk, zijn onafhankelijkheid te verdedigen". (Svenska Dagbladet)
(Vor. ber. Kabinet 2347 B.)

F. **DE DARDANELLEN-KWESTIE. — Conferentie te Montreux geopend. - Turksche eischen. - Italië houdt zich afzijdig. —**
Op 21 Juni '36 zijn de vertegenwoordigers van de staten, welke zijn uitgenoodigd om deel te nemen aan de zeeëngten conferentie, met uitzondering van Italië, dat zich voorloopig afzijdig houdt, te Montreux bijeengekomen. Op 22 Juni '36 is de conferentie in een plechtige zitting door bondsraad Motta geopend.
Motta wees er op, dat de Turksche regeering een voorbeeld van correctheid bij de regeling van een diplomatieke kwestie heeft gegeven, door in den voorgeschreven vorm een verzoek in te dienen tot wijziging van een verdrag.
In het leven der volken geldt noodzakelijkerwijze de regel, dat verdragen moeten worden nageleefd, doch deze conferentie bewijst ook, dat verdragen niet onherzienbaar zijn.
De Turksche eischen, die op de conferentie officieel naar voren zijn gebracht, omvatten drie hoofdstukken:
1. Remilitarisatie der zeeëngten.
2. Reglementeering van de vrijheid van doorgang voor oorlogsschepen, gebaseerd op beperking tot 14.000 ton voor de schepen, die de verschillende zeeengten mogen passeeren, en tot 28.000 ton voor de oorlogsschepen, die zich in de Zwarte Zee mogen bevinden.
3. Reglementeering van het vliegen over de zeeengten. (Daily Telegr.) **(V. b. Dardanellen 2261 E.)**

G. **BRAZILIE. — Banken. —**
In de Kamer is een wetsontwerp ingediend, waarbij wordt voorgesteld, dat voortaan slechts Braziliaansche banken, geleid door Brazilianen met uitsluitend Braziliaansch kapitaal, deposito's zullen mogen aannemen. De tegenwoordig bestaande filialen van buitenlandsche banken zouden moeten worden geliquideerd. Hiervoor is een termijn vastgesteld van drie jaar. (Keesings Financieel Archief)

25 JUNI 1936

H. **FLOR LA ROCHE OVERLEDEN. —**
De bekende acteur Flor la Roche is op 21 Juni bij een auto-ongeluk nabij Osnabrück gedood.
Flor la Roche is in 1887 in Antwerpen geboren. Hij was een zoon van den ook in Nederland bekenden tooneelspeler Hubert la Roche. Bij het uitbreken van den oorlog kwam la Roche tegelijk met verschillende andere Vlaamsche acteurs en actrices naar Nederland, waar hij door Willem Royaards, die destijds aan het hoofd stond van „Het Tooneel" werd geëngageerd.
In verschillende stukken heeft hij belangrijke rollen gespeeld, o.m. trok zijn spel de aandacht in de opvoeringen van Cyrano de Bergerac, waarin zijn vader de hoofdrol speelde, en in Fientje Beulemans, waarin Magda Janssens de hoofdrol vervulde. Toen

Royaards zich uit het tooneelleven terugtrok, en zijn gezelschap uit elkaar viel, werd Flor la Roche geengageerd door Saalborn, bij wien hij o.m. de rol vervulde van Jonker Tobias in Shakespeare's Driekoningenavond.
De laatste jaren was Flor la Roche ambulant en trad hij nu eens bij het eene, dan weer bij het andere gezelschap op. (Alg. Handelsblad)

A. **VEREENIGDE STATEN. — Neutraliteitswet. - Wapenembargo opgeheven. —**
President Roosevelt heeft op 21 Juni '36 het embargo op den uitvoer van wapens naar Italië en Abessynië opgeheven, evenals het embargo op credieten aan deze landen.
Roosevelt verklaarde, de zekerheid te hebben gekregen, dat de omstandigheden, die destijds de maatregelen tot handhaving van de Amerikaansche neutraliteit noodzakelijk maakten, niet langer bestaan.
(New York Herald Tribune)
(V. b. Neutr. wet 2186 F.; Wapenembargo 1976 F.)

B. **PHILIPPIJNEN. — Defensie. —**
Maarschalk Mc Arthus, oud-chef van den generalen staf van het Amerikaansche leger, heeft een plan aan de assemblée voorgelegd, dat ten doel heeft een invasie op de Philippijnen zoo goed als onmogelijk te maken. Het plan voorziet in een algemeenen militairen oefentijd van 5½ maand en in het gebruik van snelle motorbooten, die torpedo's kunnen lanceeren en optreden in samenwerking met de luchtstrijdkrachten.
Uitvoering van het plan zou kosten met zich mede brengen ten bedrage van 80 millioen dollar, welk bedrag over een tijdsverloop van 10 jaar zou worden verdeeld. (El Sol) **(Vorig bericht blz. 2111 F.)**

C. **FRANKRIJK. — Reorganisatie van de luchtmacht. - Oprichting luchtvaartacademie. —**
Een communiqué van het ministerie van Luchtvaart kondigt een reorganisatie aan van de luchtmacht, teneinde dit lichaam een zoo hoog mogelijk technisch rendement te geven en tevens de noodige bezuinigingen in te voeren door een nieuwe groepeering van de verschillende opleidingsscholen. Er zal een Nationale Luchtvaartacademie, bestaande uit drie klassen, komen, genaamd de „Ecole d'Air", die over de voornaamste luchtbases zal beschikken. De opening hiervan zal geschieden aan het einde van 1937.
(Le Matin) **(Vor. ber. Luchtmacht 1745 B.)**

D. **NEDERLAND. — Bibliotheek-Congres. —**
Te Amsterdam werd op 27 en 28 Mei '36 het veertiende bibliotheek-congres gehouden, onder leiding van dr. H. de Buck, die in zijn openingsrede een kort overzicht gaf van de voornaamste gebeurtenissen in de bibliotheekwereld gedurende het afgeloopen jaar. Verder spraken nog Dr. H. E. Greve, over „Passanten en Constanten in de leeszaalboekerij"; Dr. J. D. Bierens de Haan, over „De Poëzie als Beschavingsfactor" en Dr. L. Brummel, over: „De internationale oriënteering van het bibliotheekwezen".
(Alg. Handelsblad)

E. **SCHAKEN. — Tournooi te Dresden. —**
Het internationale schaaktournooi te Dresden, dat op 14 Juni '36 is geëindigd, is gewonnen door dr. Aljechin met 6½ punten. Tweede werd de Duitscher Engels met 6 punten. De derde en vierde prijs werden gedeeld door Maroczy (Hongarije) en Stahlberg (Zweden). Bogoljubow bezette de vijfde plaats.
(Berliner Tageblatt) **(V. b. Schaaktournooi 2282 B.)**

F. **ENGELAND. — Motie van wantrouwen in de regeering. - Sir John Simon's antwoord. —**
De leider der Labour-oppositie, majoor Attlee, had op 23 Juni '36 in het Lagerhuis een motie van wantrouwen ingediend, volgens welke de regeering „door gebrek aan vastberadenheid in de buitenlandsche politiek het prestige van Engeland heeft verminderd, den Volkenbond heeft verzwakt, den vrede in gevaar heeft gebracht en het vertrouwen van het huis heeft verloren."
De minister van Binnenlandsche Zaken, Sir John Simon, antwoordde hierop:
„Alleen militaire actie door den Volkenbond en zijn leden kan de situatie ten aanzien van Abessynië doen verkeeren. De Britsche regeering is niet van zins om met geweld de oplossing der Abessynische kwestie te forceeren en ik ben, gezien den toestand in Europa, waarbij ernstige gevaren ons omringen, niet bereid, zelfs in een succesrijken zeeslag, een enkel Britsch schip tot zinken te zien brengen voor de zaak van Abessynië."
De motie van wantrouwen, die door de Labour-partij was ingediend, werd met 384 tegen 170 stemmen verworpen. (Manchester Guardian)
(Vor. ber. Sir John Simon 1779 G.)

G. **NEDERLAND. — Binnenscheepvaart. - Grootte en samenstelling van de binnenvloot. —**
Aan de gegevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek, betreffende de grootte en samenstelling van de binnenvloot naar den toestand op 1 Januari 1936, ontleenen wij het volgende:
Sinds de vorige waarneming op 1 Maart 1934 blijkt de binnenvloot (d.w.z. de binnenschepen, voor zoover die geregistreerd zijn ten behoeve van de evenredige vrachtverdeeling) te zijn toegenomen van 17.133 schepen met een laadvermogen van 3.117.638 ton tot 18.532 schepen met een laadvermogen van 3.607.407 ton.
Ten deele komt deze sterke toeneming voor rekening van het aannemersmateriaal (bakken, onderlossers e.d.), waarvan het aantal steeg van 481 tot 634 (laadvermogen van 99.378 tot 165.530 ton).
Beschouwt men alleen de vloot der particuliere binnenschipperij, zooals die overwegend voor bevrachting over de beurs in aanmerking komt, met uitsluiting van westlanders en schouwen, tankschepen en aannemersmateriaal, dan komt men tot de volgende cijfers:

	1 Maart 1934			1 Januari 1936	
	aantal	ton		aantal	ton
21 t/m 50 ton	1.409	52.178	...	1.684	61.599
51 t/m 100 ton	2.681	192.390	...	2.942	209.886
101 t/m 150 ton	1.924	234.434	...	2.115	257.302
151 t/m 200 ton	669	110.949	...	752	124.727
201 t/m 250 ton	464	104.624	...	507	114.142
251 t/m 300 ton	306	82.197	...	341	91.711
301 t/m 350 ton	285	92.939	...	342	111.769
351 t/m 400 ton	225	83.751	...	290	108.264
401 t/m 450 ton	198	84.383	...	228	97.243
451 t/m 500 ton	185	88.503	...	213	101.692
501 t/m 550 ton	477	253.822	...	523	278.722
551 t/m 600 ton	172	98.166	...	202	115.508
boven 600 ton	898	892.845	...	1.104	1.132.219
Totaal	9.893	2.371.181	...	11.243	2.804.784

(Centraal Bureau v. d. Statistiek)
(Vor. ber. 1884 E.; Binnenscheepvaart 2343 D.)

H. **DUITSCHLAND. — Nieuwe leening van RM. 700 millioen. —**
Het Duitsche Rijk gaat over tot de uitgifte van een nieuwe leening van RM. 700 millioen. De rentevoet zal 4½% bedragen, terwijl de leening een looptijd heeft van twaalf jaar. De koers van uitgifte is gesteld op 98¾%. RM. 200 millioen nieuwe schatkistbiljetten werden reeds vast geplaatst, zoodat thans openbaar slechts RM. 500 millioen zal worden uitgegeven door een consortium, onder leiding van de Duitsche Rijksbank.
Te beginnen met 1943 is elk jaar een zesde van het totale nominale leeningsbedrag aflosbaar.
Op de nieuwe rijksleening zal het publiek kunnen inteekenen tusschen 29 Juni en 14 Juli.
(Keesings Fin. Archief) **(V. b. Leening 1925 A.)**

I. **FRANS COENEN OVERLEDEN. —**
De bekende schrijver mr. Frans Coenen is op 23 Juni 1936, 70 jaar oud, te Amsterdam overleden.
Mr. Frans Coenen is 23 April 1866 te Amsterdam geboren, studeerde in de rechten en promoveerde in 1892 op een proefschrift over „De Fransche wet op de verwaarloosde en verlaten kinderen". Niet als jurist, maar wel als letterkundige en kunstzinnig man heeft hij naam gemaakt. Hij is van 1895 tot 1933 conservator geweest van het Museum Willet-Holthuysen. Zijn eerste literaire werk was „Verveling", dat in 1892 verscheen. Daarna volgden: „Studies",

1895; „Een zwakke", 1896; „Bleeke levens", 1899; „Zondagsrust", 1902; „In Duisternis" en „Vluchtige Verschijningen", 1903; „Charles Dickens en de romantiek", 1911; „Studiën van de tachtiger beweging", 1925; „Reizen", 1929. Men moet, bij een overzicht van zijn oeuvre ook zijn medewerking aan Tak's „Kroniek" in herinnering brengen. Na het overlijden van W. G. van Nouhuys trad Coenen toe tot de redactie van „Groot-Nederland".

Frans Coenen's novellistisch werk behoort tot den na-bloei van de literatuur der tachtigers. Uit de data betreffende zijn werken blijkt, dat hij pas tot schrijven kwam, toen de strijd voor de vernieuwing van onze poëzie en van onze proza-kunst, door de Nieuwe-Gidsers bevochten was. (Alg. Handelsblad)

26 JUNI 1936

A. DISCONTOKOERSEN. — Frankrijk. —

Na op 23 Juni haar disconto van 6 tot 5% te hebben verlaagd, heeft de Banque de France op 25 Juni dit wederom tot 4% gereduceerd. (Le Temps) **(2292 B.)**

B. FRANKRIJK. — Kabinet-Blum. - Buitenlandsche politiek. —

Op 23 Juni '36 hebben Léon Blum in den Senaat en minister Delbos in de Kamer, de regeeringsverklaring over de buitenlandsche politiek voorgelezen. Wij ontleenen hieraan het volgende:

Frankrijk beschikt over de krachten om zijn verdediging te verzekeren, zijn verplichtingen na te komen en om mede te werken aan de noodzakelijke versterking der collectieve veiligheid. Wij willen vrede voor alle volken en met alle volken, omdat wij weten, dat de vrede ondeelbaar is. Wij willen geen vrede, gebaseerd op vrees, noch een passieven egoïstischen vrede. Onze vredeswil is te oprecht, dan dat hij niet werkzaam zou zijn. Daarom spreken wij onze trouw uit in den Volkenbond. Voor de organisatie van de collectieve veiligheid eischen wij een eerbiediging der wetten en internationale overeenkomsten, het herstel van het wederzijdsch vertrouwen.

In dezen geest heeft de regeering het probleem bestudeerd, dat zich direct aan haar openbaarde: dat van de sancties tegenover Italië.

Frankrijk sloot zich bij de beweging der sancties aan ondanks de banden, welke het met het Italiaansche volk verbinden. Het is volgens zijn tradities, dat het steeds zijn verplichtingen vervult en zijn plichten op het gebied der rechtvaardigheid en menschelijkheid nakomt.

Bij den huidigen stand van zaken zou de handhaving van sancties niet meer zijn dan een symbolisch gebaar zonder werkelijke doeltreffendheid.

Onder deze omstandigheden hebben wij onze opvatting bekend gemaakt, welke overigens in overeenstemming is met die der bevriende volken, van wie wij ons in ons optreden niet willen afscheiden. De opheffing der sancties gaat gepaard met andere problemen, welker oplossing onderhandelingen vereischen, welke moeten leiden tot een consolidatie van den vrede.

De vrede kan slechts worden geconsolideerd door de versterking van de veiligheid der naties. Wij zullen al onze krachten wijden aan deze versterking. Wij gelooven niet, dat het onder de huidige omstandigheden passend zou zijn een te uitgebreid en te begeerig plan op te stellen.

De collectieve veiligheid moet op twee punten betrekking hebben: in de eerste plaats moet een groep mogendheden bereid zijn al haar krachten tegen een aanvaller in te zetten en daartoe moet de geheele Volkenbond tot economische en financieele sancties overgaan. De Fransche regeering stelt voor het principe van de unanimiteit, waardoor art. 11 verlamd kan worden, op te heffen.

Ten aanzien van de Fransch-Duitsche betrekkingen verklaart de regeering, dat indien Duitschland zal antwoorden op de Britsche vragenlijst, Frankrijk de Duitsche voorstellen zal bestudeeren met den oprechten wensch er de basis voor een overeenstemming in te vinden.

Dit accoord kan evenwel slechts worden verwezenlijkt, indien het beantwoordt aan het principe van den ondeelbaren vrede zonder bedreiging tegen eenig land.

De regeering zou zich met volkomen loyaliteit willen verbinden tot iederen maatregel, welke met algemeene stemmen zou worden genomen en tot doel zou hebben de bewapeningen te controleeren, te beperken en te verminderen.

Ten aanzien van een luchtpact en den wederzijdschen bijstand tusschen de Westelijke mogendheden zou noodig zijn, dat deze voltooid zou worden door een overeenkomst inzake een beperking der luchtstrijdkrachten.

De regeering zal de bijeenroeping vragen van een commissie voor de bestudeering van een Europeesche Unie, zooals deze door Briand is gedacht, welke alle staten van Europa zou moeten omvatten, met inbegrip van Duitschland en Sovjet-Rusland.

De partijen, welke thans vereenigd zijn in het Volksfront, hebben steeds geijverd voor een goede verstandhouding tusschen Frankrijk en Duitschland. Wij zijn vastbesloten deze actie te vervolgen en tegelijkertijd de eer der beide landen te verzekeren. Herhaaldelijk heeft Hitler zijn bereidheid uitgesproken met Frankrijk tot overeenstemming te komen. Wij willen niet twijfelen aan zijn woord van oud-strijder, maar hoe innig onze wensch tot een goede verstandhouding ook moge zijn, wij zullen de lessen der ondervinding en der feiten niet kunnen vergeten. De Duitsche herbewapening ontwikkelt zich met een tempo, dat dagelijks versneld wordt en sinds 7 Maart is de toestand ernstig gebleven.

Ten slotte deed de regeering in haar verklaring een beroep op de internationale samenwerking van alle volken en van alle regeeringen, die den vrede toegewijd zijn en die de wereld door evolutie willen hervormen volgens rechtvaardigheid en moraliteit als besten waarborg voor de nationale veiligheid.

(L'Intransigeant) **(Vor. ber. Kabinet Blum 2333 A.; Buitenlandsche Politiek 2064 B.)**

C. DISCONTOKOERSEN. — De Nederlandsche Bank.

De Nederlandsche Bank heeft met ingang van 25 Juni '36 haar disconto als volgt verlaagd:

Wisseldisconto	4 %	(4½%)
Promessedisconto	4½%	(5 %)
Beleening van Effecten	4½%	(5 %)
Beleening van Goederen	4½%	(5 %)
Voorschotten in rek.-crt.	4½%	(5 %)

(Keesings Financieel Archief) **(Vor. ber. 2324 A.)**

D. NEDERLAND. — Landdag der R.K. Staatspartij te Alkmaar. —

Oud-minister mr. T. J. Verschuur heeft op den Alkmaarschen landdag der R.K. Staatspartij van 21 Juni 1936 een rede gehouden, waarin hij nadrukkelijk naar voren heeft gebracht — zulks in het voetspoor van oud-minister mr. Steenberghe — dat slechts muntcorrectie nu, nadat wij het onmogelijke beproefd hebben, ons over het doode punt kan heenhelpen. De behandeling en verwerping der vaste-lasten-ontwerpen heeft de situatie opgehelderd, oordeelde hij.

In het vervolg van zijn rede heeft mr. Verschuur ook nog in het licht gesteld dat Quadragesimo Anno voortbouwt op de ontwikkeling, welke zich sinds Rerum Novarum heeft voltrokken. Staatssocialisme en de dictatuur van de geldmarkt zijn nu de twee uitersten, welke met kracht en beleid vermeden en bestreden moeten worden. Om dit te bereiken dient er een maatschappelijke ordening te komen, bezield door de idee der christelijke liefde.

(Nieuwsblad v. Noordbrabant) **(Vor. ber. R.K. Staatspartij 2297 G.; Mr. T. J. Verschuur 1265 F.)**

27 JUNI 1936

E. NEDERLAND. — Maatschappij voor Nijverheid en Handel. - Prof. dr. ir. H. C. J. H. Gelissen's rede. —

Op de jaarvergadering van de Mij. voor Nijverheid en Handel van 19 Juni '36 heeft de minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart, prof. dr. ir. H. C. J. H. Gelissen, gesproken over „Eenheid in de Economische Voorlichting". Aan het slot van zijn rede liet hij de volgende waarschuwing hooren:

Men moet niet van de economische voorlichting verwachten, wat zij niet kan geven. Zij kan veel en nuttig werk verrichten, doch het lot van den Nederlandschen export en van het Nederlandsche bedrijfsleven liggen niet in haar handen. Voor een opleving is noodig een uiterste krachtsinspanning van handel en nijverheid zelf, geschraagd door twee eigenschappen, welke steeds ons volk hebben gekenmerkt: volharding en ondernemingsgeest. (Alg. Handelsblad)

(Vor. ber. Minister Gelissen 2142 A.)

F. INTERNATIONALE ARBEIDSCONFERENTIE TE GENEVE. — Drie conventies aangenomen. —

De 20ste Internationale Arbeidsconferentie is op 24 Juni '36 gesloten. Zij heeft nog een conventie aangenomen, namelijk die voor de betaalde vacantie der arbeiders, zoodat de oogst van deze conferentie toch nog uit drie nieuwe arbeidsconventies bestaat.

Deze conventie vormt, tezamen met de conventie inzake de methode van aanwerving van inlandsche arbeidskrachten en die over de 40-uren-week in de openbare werken, een positieve winst op het gebied der internationale sociale wetgeving.

(Journal de Genève) **(Vor. ber. blz. 2336 H.)**

Keesings Historisch Archief No. 202.

A. Het Derde Eeuwfeest. —

In het kader van de festiviteiten ter gelegenheid van het 300-jarig bestaan van de Utrechtsche Universiteit die van 15 tot en met 27 Juni '36 worden gevierd, had in de Pieterskerk in de Domstad op 23 Juni een bijeenkomst plaats, waar de vertegenwoordigers van binnen- en buitenlandsche universiteiten den academischen senaat van Utrecht hun gelukwenschen kwamen aanbieden. Naast tallooze hooggeplaatste autoriteiten uit alle deelen des lands, en Nederlandsche hoogleeraren uit andere academie-plaatsen, waren er ruim honderd vertegenwoordigers van buitenlandsche universiteiten.

De Utrechtsche hoogleeraren hadden zich in ambtsgewaad in optocht van de academie naar de Pieterskerk begeven, waar de rector-magnif., prof. dr. C. W. Vollgraff, de aanwezigen welkom heette.

Daarna sprak prof. dr. J. Huizinga als voorzitter der Koninklijke Academie van Wetenschappen een rede uit.

De volgende woordvoerder was de rector-magnificus der Technische Hoogeschool te Delft, prof. ir. G. Diehl, die sprak namens alle instellingen van hooger onderwijs in Nederland, dus ook namens alle andere Nederlandsche Universiteiten.

Van de vele vertegenwoordigers der buitenlandsche Universiteiten, die een adres van gelukwensch kwamen aanbieden, hebben slechts drie het woord gevoerd en wel de vertegenwoordigers der universiteiten en hoogescholen in Duitschland, Frankrijk en Groot-Brittannië.

Prof. dr. Fr. Pietrusky, rector-magnificus van de Friedrich Wilhelm Universiteit te Bonn, richtte zich tot den rector-magnificus van den Utrechtschen Academischen Senaat namens de Duitsche Universiteiten.

De volgende spreker was de rector-magnificus van de universiteit van Parijs, prof. S. Charlety, die sprak namens de Fransche hoogescholen.

Prof. G. N. Clark, vertegenwoordiger van de oudste Britsche universiteit, de universiteit van Oxford, bracht de gelukwenschen over namens alle Britsche Universiteiten.

Na deze drie sprekers kregen de overige officieele vertegenwoordigers gelegenheid tot het aanbieden van hun adressen van gelukwensch, waarbij slechts korte woorden van gelukwensch werden gesproken.

De secretaris van den Senaat, prof. Baart de la Faille, las de namen der vertegenwoordigers op in alfabetische volgorde van de landen, die zij vertegenwoordigden.

De adressen, in totaal een kleine vijftig in getal, werden overhandigd aan den rector-magnificus, die aan het einde van de plechtigheid gevoelvolle woorden van dank sprak voor de overstelpende bewijzen van sympathie en hulde, die de Utrechtsche Universiteit op dezen dag had mogen ondervinden.

Hiermede was de plechtigheid ten einde.

UNIVERSITEIT UTRECHT

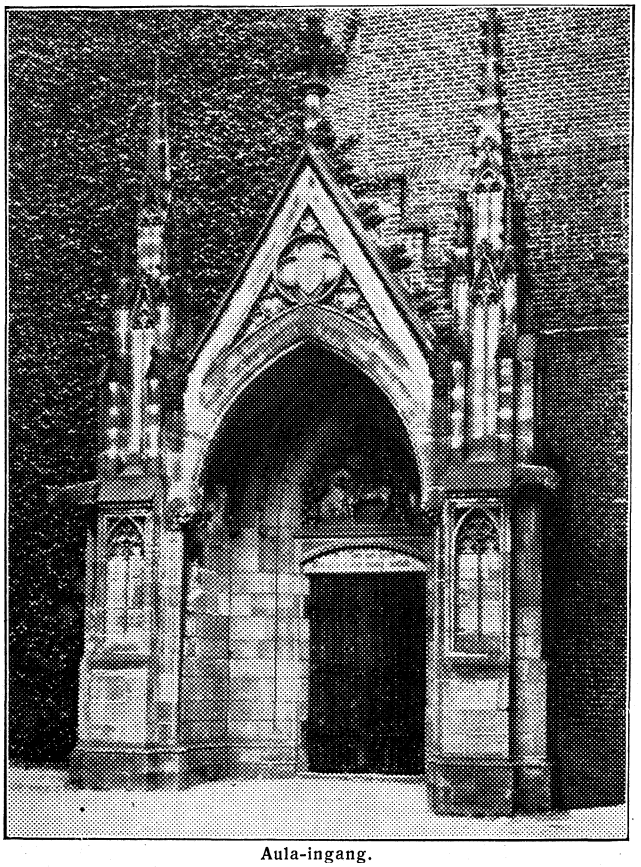

Aula-ingang.

De plechtige herdenking in de Domkerk. —

Aan den sacristie-ingang wachtte een eeregarde van de studentenweerbaarheid de komst van H. M. de Koningin en H. K. H. Prinses Juliana af. Toen de vorstelijke bezoeksters daar arriveerden, inspecteerde H. M. de Koningin de eerewacht en liet den Commandant, den heer v.d. Bijl, aan zich voorstellen.

In de sacristie wachtten de curatoren der Universiteit, de rector-magnificus en de abactis van den Senaat de Koninklijke gasten af. Een zoontje van den curator Jhr. mr. de Beaufort en een dochtertje van den rector-magnificus boden H. M. de Koningin en H. K. H. Prinses Juliana een ruiker orchideeën aan, afkomstig uit den eigen hortus der Universiteit.

Terwijl alle aanwezigen zich van hun zetel verhieven en het orgel uit Valerius' gedenckklanck „O Heer, die daer des Hemels tenten spreidt" liet hooren, betraden Koningin en Prinses door de zijdeur het kerkgebouw en namen plaats op de tegenover den preekstoel, voor het doophek staande zetels, fraaie Gothische stoelen uit de Engelsche kerk. De leden van het gevolg namen op de onmiddellijk daarachter staande banken plaats. Het orgel speelde inmiddels „comt nu met sang van soete tonen".

Rechts van de Koningin namen plaats de minister-president dr. Colijn, minister Slotemaker de Bruïne, de president-curator dr. s'Jacob en de secretaris van het college van curatoren, dr. B. J. L. baron de Geer van Jutphaas, terwijl links van de Prinses plaatsnamen de curatoren, Jhr. dr. L. Bronkhorst Sandberg, dr. A. I. M. J. baron van Wijnbergen, Jhr. mr. H. W. L. de Beaufort, dr. J. Donner en als oud-president curator de voormalige burgemeester van Utrecht, thans commissaris der Koningin in Groningen, dr. J. P. Fockema Andreae.

De voorzitter van het College van Curatoren, dr. H. Th. s'Jacob, betrad het spreekgestoelte, om de wijdingsvolle plechtigheid te openen.

Hij herinnerde aan het ontstaan der Universiteit uit de Illustre School in 1636 en ging in het kort de ontwikkeling der Universiteit na. Aan het einde begroette hij H. M. de Koningin en H. K. H. de Prinses en dankte Haar voor Haar aanwezigheid. Tevens verwelkomde hij den voorzitter van den ministerraad, dr. H. Colijn, de buitenlandsche gasten en den minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, prof. dr. Slotemaker de Bruïne.

De herdenkingsrede. —

Hierna hield de rector-magnificus, prof. dr. C. W. Vollgraff, de officieele herdenkingsrede over „Volksgeest en Wetenschap", waaraan wij de navolgende passages ontleenen:

De herdenking van het 300-jarig bestaan onzer Universiteit vervult allen, die haar lief hebben, met dankbaarheid en vreugde. Drie eeuwen lang is de Universiteit, wat ook viel en voorbijging, gespaard gebleven en is het haar gegeven geworden te komen tot een hooge trap van ontwikkeling. Dit gedenkende, richten wij onze aandacht als vanzelf op den tijd, waarin de stichting der hoogeschool werd voltrokken.

Het was in het jaar 1636. Sedert elf jaar voerde Frederik Hendrik met kracht en met goeden uitslag den oorlog, die althans de vrees voor vreemde overheersching in Noord Nederland voorgoed te niet zou doen. De hevige partijtwisten, die den staat vóór zijn optreden hadden verscheurd, had Frederik Hendrik tot bedaren gebracht, getrouw aan de beginselen gehuldigd door Willem den Zwijger.

Welken voedingsbodem vond de jonge hoogeschool en welke prikkels ontving zij uit de haar omringende samenleving? Zij was opgericht in de ontluikende gouden eeuw der Nederlanden. Rubens' leven spoedde ten einde, Frans Hals stond op het toppunt van zijn roem, Rembrandt telde dertig jaren, toen onze Voetius zijn intree-rede hield. In 1637 schreef Vondel zijn Gijsbrecht van Amstel. Doch niet alleen op het gebied der kunst was Nederland toen groot. In schier elk vak waarin begaafdheid, vernuft en vlijt vooruitgang waarborgen, blonken onze voorvaderen in die dagen uit.

Uitvoerig wees de rector-magnificus op den invloed, die er van de Reformatie op de Universiteit is uitgegaan, om aan het slot de periode van nieuw leven der Alma Mater te beschrijven.

Ongeveer zestig jaar geleden geraakte de Universiteit tot nieuw leven en tot een tevoren ongekende ontwikkeling onder leiding der natuurwetenschappen. Het getal der studenten werd in den loop der laatste periode bijkans vertiendubbeld. De twee voorloopers dezer grootsche opwaartsche beweging waren Donders en Buys Ballot. Toen Donders in 1889 stierf, had hij den aanvang

gezien der nieuwe aera, die de Universiteit groot zou maken. Sedert is en wordt in ons midden groot en baanbrekend werk verricht door mathematici, wis- en natuurkundigen, chemici, zoölogen, plantkundigen en geologen. Daarnaast beschikt de faculteit der geneeskunde, welke te Utrecht de grootste van alle is, over een statige reeks van moderne klinieken en laboratoria. Deze wetenschappelijke opleving, die in Nederland algemeen geweest is, heeft wederom haar grond gehad in het geestesleven van ons volk, dat omtrent 1830 een verandering onderging zoo diep als sedert de hervorming niet was voorgekomen. Een nieuwe bevrijding van eigengesmede kluisters, een tweede bewustwording van den geest hadden bezieling en krachten gewekt, die dra op schier elk gebied vrucht droegen en waarvan de samenleving nog heden teert. Ook de geesteswetenschappen ondervonden denzelfden heilzamen en vernieuwden invloed.
In 1925 verrijkte een kloekmoedige daad onze Universiteit in één slag met een volledige opleiding van toekomstige ambtenaren in Nederlandsch-Indië.
Het is helaas niet te loochenen, dat zich in de laatste vijf jaren dreigende wolken aan den gezichtseinder hebben vertoond, ja, dat zij thans geheel het zwerk bedekken. De groei der Universiteit is gestuit als gevolg der nationale inzinking. Zij heeft nu te strijden voor het behoud van hetgeen zij voor staat en volk kan doen. Ondanks de ongunst der tijden en den daaruit voortvloeienden druk blijven hare dienaren getrouw aan het beginsel dat voor hun leven geldt: zij zijn van zins zich in het belang der wetenschap elke inspanning te getroosten, in afwachting van den dag waarop een nieuwe golf van enthousiasme, oprijzende evenals vroeger uit de diepte der volksziel, de tijden zal veranderen en de Universiteit mede opvoeren tot ongekende bloei en kracht.
Moge de geest opstijgen gelijk een adelaar naar de zonne der gerechtigheid.

Uitreiking gulden eere-medaille aan de Koningin. —

Na zijn rede te hebben beëindigd, daalde de rector-magnificus af van den kansel, plaatste zich voor den zetel van de Koningin en sprak tot H. M. de volgende woorden:
„Majesteit, als rector-magnificus valt mij de hooge eer ten deel, aan Uwe Majesteit uit naam van den Senaat te mogen aanbieden de gulden eeremedaille der universiteit. De senaat heeft onlangs besloten deze medaille in te stellen en haar voor de eerste maal aan te bieden aan Uwe Majesteit bij gelegenheid van ons derde eeuwfeest.
Tevens veroorloof ik mij aan Uwe Majesteit de bij de medaille behoorende bul te overhandigen.
Moge het Uwe Majesteit behagen in de aanbieding der medaille een bewijs te zien van de verknochtheid en onwankelbare trouw der universiteit aan Uwe Majesteit."
De medaille is ontworpen door dr. Anna Roes, privaatdocente in de archaeologie aan de universiteit te Utrecht. Zij stelt voor aan de voorzijde een zittenden adelaar, die de vleugels ontvouwt en opziet naar de stralende zon met de lijfspreuk der universiteit „Sol justitiae illustra nos" (zonne der gerechtigheid beschijn ons). De fraai geornamenteerde keerzijde draagt het opschrift: „Wilheminae reginae academia traiectinai, (aan Koningin Wilhelmina, de Utrechtsche universiteit).

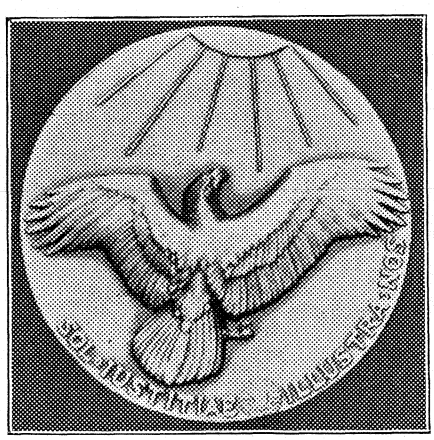

De tekst van de bul luidt: „Wilhelminae reginae maiestatique eius senatus academiae traiectinae per tria saecula superstitis aurum designavit cudit dedictavit honoris et pietatis causa".
(„Voor Hare Majesteit Koningin Wilhelmina heeft de Senaat der Utrechtsche Universiteit, na gedurende drie eeuwen gespaard te zijn gebleven, dezen gouden penning doen ontwerpen en slaan en hem aan Hare Majesteit aangeboden in eerbied en aanhankelijkheid".)

Antwoord van de Koningin. —

H. M. de Koningin aanvaardde de gulden medaille met bijbehoorende bul met de volgende woorden:
„De woorden door den heer president-curator en u gewijd aan de ontwikkeling en de lotgevallen dezer thans driehonderdjarige universiteit mogen tevens verklaren, waarom Ik er prijs op heb gesteld, heden persoonlijk aanwezig te zijn bij de plechtige viering van dezen mijlpaal in haar bestaan.
Want duidelijk bleek daaruit, welk een belangrijke plaats deze universiteit reeds van ouds inneemt in het leven van ons volk, welks wel en wee zij deelde, en tevens hoe zeer zij zich bewust is geweest van haar hooge roeping, haar schoone maar zware taak vervullende op een wijze, die hare thans levende en werkende leden met trots en voldoening mag vervullen.

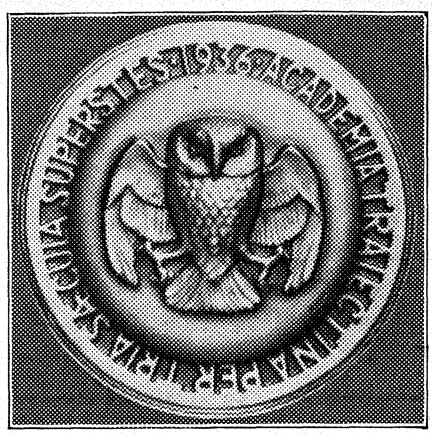

Ook is zij in het verleden voor tegenspoed niet gespaard gebleven, maar het geloof in haar roeping heeft zij daaronder steeds behouden en zoo hebben uwe voorgangers haar weten op te voeren tot een centrum van wetenschap, ver over onze grenzen bekend en geacht.
Weer zijn de tijden donker, maar ook thans weer versaagt dat geloof niet. Naast uwe woorden is de nieuwe gouden medaille daarvan het bewijs. Hoogelijk waardeer Ik het als eerste die uit uw handen te hebben ontvangen. Ik aanvaard haar als een hooge onderscheiding, maar behouden zal ik haar als het tastbare symbool van uw aller onwankelbaar vertrouwen in de toekomst der Utrechtsche universiteit, die Ik daarom alleen reeds in uw handen veilig reken".
Na deze met heldere stem gesproken woorden van de Koningin was het even stil, waarna het orgel de fantasie, in g-mol van Johan Sebastiaan Bach speelde.
Als laatste spreker werd de kansel betreden door den minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, prof. dr. J. R. Slotemaker de Bruïne. Deze sprak namens regeering de hartelijke gelukwenschen uit.

Universiteit Utrecht

Eere-doctoraten. —

In aansluiting aan ons bericht op pag. 2262 B geven wij de volledige lijst der eere-doctoraten, die ter gelegenheid van het driehonderdjarig bestaan der rijksuniversiteit zijn verleend. De promoties hebben in de senaats-zitting van 24 Juni 1936 plaats gehad.
In de faculteit der Godgeleerdheid: dr. H. Kraemer te Aerdenhout, bij Haarlem, taalgeleerde op het gebied der Indonesische talen, die den stoot gaf tot de stichting der Theologische School te Batavia; prof. dr. W. F. Albricht te Baltimore, een der beste kenners van het oude Kanaän, die vele opgravingen in Palestina heeft verricht; prof. dr. Karl Barth te Bazel, bekend leider der Dialectische school in de Theologie; prof. dr. Emil Brunner te Zürich, voorman der Dialectische school, hoogleeraar in de Systematische en Practische Theologie.
In de faculteit der Rechtsgeleerdheid: Z.Exc. J. B. M. Hertzog te Kaapstad, minister-president van de Unie van Zuid-Afrika; Z. Exc. J. C. Smuts te Kaapstad, minister van de Unie van Zuid-Afrika; prof. dr. Henri Capitant te Parijs, vertegenwoordiger van het Fransche Burgerlijk Recht; prof. dr. Emiel van Dievoet te Leuven, bekwaam jurist, die zich verdienstelijk heeft gemaakt ten opzichte van de vernederlandsching der Belgische rechtstaal; F. H. Fentener van Vlissingen te Utrecht, voorzitter van de Kamer van Koophandel te Utrecht en voorzitter van de Internationale Kamer van Koophandel te Parijs; prof. dr. Hans Kelsen te Genève, hoogleeraar aan het Institut universitaire de Hautes Etudes internationales en prof. dr. Richard van Striol te Weenen, vertegenwoordiger van de Oostenrijksche school van economisten.
In de faculteit der Geneeskunde: prof. dr. L. Otten te Bandoeng, directeur van het instituut Pasteur aldaar; J. C. Renijsse te Rotterdam, arts-heelmeester van het Gemeente-Ziekenhuis aan den Coolsingel; prof. P. C. Flu te Leiden, kenner van tropische ziekten, zoowel in Oost- als in West-Indië; dir. dr. Henry H. Dale te Londen, directeur van het National Institute for medical research te Hampstead (Londen); prof. dr. G. Heymann te Gent, experimenteel physioloog en pharmacoloog; prof. dr. C. Wessely te München, wetenschappelijk en practisch oogheelkundige; prof. dr. W. B. Castle te Boston, experimenteel patholoog aan het Therndike Memorial Laboratory; prof. dr. M. Labbe te Parijs, beroemd clinicus-internist, vooral op het gebied der suikerziekte.
In de faculteit der Wis- en Natuurkunde: prof. dr. Enrico Fermi te Rome, onderzoeker op het gebied der experimenteele en theoretische natuurkunde, vooral betreffende de radio-actieve stoffen; prof. dr. Arnaud Denjoy te Parijs, voorheen te Utrecht, wiskundige van naam; prof. dr. H. Freundlich te Londen, academic fellow aan the University of London; prof. dr. V. M.

Goldschmidt te Oslo, adviseur der Noorsche regeering op mineralogisch gebied; Felix de Roy te Antwerpen, hoofdredacteur van Le Matin te Antwerpen, sterrenkundige van internationale reputatie; C. A. Backer te Heemstede bij Haarlem, botanicus en plantengeograaf, kenner van de flora van Java; prof. dr. Emile Perrot te Parijs, hoogleeraar in de faculteit van Pharmacie; prof. dr. J. J. baron von Uexkuell te Hamburg, leider van het Laboratorium für Umweltforschung te Hamburg.
In de faculteit der Letteren en Wijsbegeerte: prof. dr. Andreas Alfoeldi te Boedapest, archeoloog van grooten naam op het terrein der klassieke oudheid; prof. dr. J. Bidez te Gent, voorzitter van de Kon. Academie van België, nestor der Belgische klassische philologen; prof. dr. G. N. Clark, Oxford All Souls' College, historicus van beteekenis; prof. dr. L. J. Hammerick te Hellerup, hoogleeraar aan de Universiteit te Kopenhagen; Dom-Jacobus Huyben, O.S.B. te Egmond, geleerde op het terrein van de middeleeuwsche spiritualiteit en mystiek; prof. dr. E. Panofsky te Londen, docent aan verschillende universiteiten in Amerika; dr. Maurits Sabbe te Antwerpen, conservator van het Museum Plantijn aldaar; prof. dr. André Siegfried te Parijs, hoogleeraar aan het Collège de France, aardrijkskundige en economisch adviseur voor Volkenbondszaken.
In de faculteit der Veeartsenijkunde: dr. A. Vrijburg, veearts te 's-Gravenhage, voorheen lector voor Tropische ziekten aan de Veeartsenijschool te Utrecht; sir Arnold Theiler te Onderstepoort bij Pretoria, stichter van de veterinaire laboratoria te Onderstepoort en te Pretoria; prof. dr. Erik Agduhr te Upsala, verdienstelijk onderzoeker op het gebied der anatomie, physiologie en histologie. (Red. K. H. A.) **(V. b. 2262 B.)**

28 JUNI 1936

A. VEREENIGDE STATEN. — Financieele toestand. - Belastingwet aangenomen. —
Het deficit van de schatkist over het huidige fiscale jaar is op 4 Juni '36 de $ 3 milliard gepasseerd. Zonder rekening te houden met de bonus-betalingen zal het deficit voor het volgend jaar waarschijnlijk ongeveer $ 500 millioen minder bedragen dan voorspeld was. Dit is het gevolg van de hoogere inkomsten. Ten gevolge van de transacties van 4 Juni bedroegen de uitgaven $ 6.654.000.000, hetgeen $ 61 millioen hooger is dan het vorig jaar.
De betreffende commissie uit het congres heeft overeenstemming bereikt in de kwestie der belastinghervorming, waardoor de mogelijkheid eener definitieve verdaging van het Congres sterk is toegenomen. De nieuwe belastingen, ad $ 800 millioen, omvatten o.a. een verhooging der belasting van 8 tot 15% op vennootschappen.
Het Congres heeft vóór de verdaging het wetsontwerp tot heffing van $ 800 millioen vennootschapsbelasting aanvaard.
De belastingwet houdt in een belasting van 8—15% op alle inkomsten der vennootschappen, met een extra-belasting van 7—27% op onverdeelde winsten.
Er zijn speciale voorzieningen getroffen voor kleine vennootschappen, waarbij haar toegestaan wordt de 7% belasting toe te passen op de eerste 10% of op de eerste $ 5000 van de onverdeelde winst, al naar gelang welk van deze beide bedragen het grootste is.
Dividenden van maatschappijen welke in het bezit zijn van effectenbezitters zullen onderworpen zijn aan de normale 4% inkomstenbelasting.
De bestaande belastingen op de overwinsten en op het aandeelenkapitaal worden gehandhaafd; laatstgenoemde belasting wordt verlaagd van $ 1.40 tot $ 1 per $ 1000 kapitaal.
De wet, zooals zij op voorstel van den president ontworpen is, houdt bepalingen in inzake de belastingheffing op buitenlanders en op buitenlandsche vennootschappen welke bepalingen als volgt luiden:
1. 10% belasting op inkomsten, van buitenlanders, niet in de Ver. Staten gevestigd, uit bronnen in de Ver. Staten;
2. 22½% op inkomsten uit Amerikaansche bronnen door buitenlandsche maatschappijen met filialen in de Ver. Staten;
3. 15% op winsten uit bronnen, binnen de Ver. Staten door buitenlandsche maatschappijen, die geen filialen in de Ver. Staten hebben;
4. dezelfde 15% inkomsten-belasting op buitenlandsche banken en verzekering-maatschappijen als op soortgelijke Amerikaansche instellingen.
Volgens bericht uit Washington beteekent de nieuwe belastingwet, dat een maatschappij, die b.v. $ 10 millioen winst heeft gemaakt na aftrek van alle lasten, met uitzondering van de federale inkomstenbelasting op onverdeelde winsten er niet aan ontkomen kan meer te moeten betalen dan onder de oude wet, zelfs indien zij 99% van haar netto-winst als dividend zou uitkeeren.
Zelfs kleine maatschappijen zouden niet in staat zijn hieraan te ontkomen. Dividenden door een maatschappij aan een andere uitgekeerd, die thans onderhevig zijn aan een belasting van 1½% zullen een minimum-belasting dragen van 2¼%. Indien een maatschappij, welke dividend ontvangt, dit niet op haar beurt uitkeert aan de aandeelhouders, zou zij vallen onder de nieuwe belasting op onverdeelde winsten en ingehouden dividenden, welke 7% tot 27% kan bedragen. Evenals onder de oude wet wordt een vennootschapsbelasting geheven van 15% op de winsten boven $ 40.000. (New York Herald Tribune)
(Vor. ber. Belastingwet 2285 D.)

B. NEDERLAND. — Bloembollenbedrijf. - Saneering.
De Algemeene Vereeniging voor Bloembollencultuur te Haarlem heeft op 22 Juni '36 het saneeringsvraagstuk besproken en besloten de maatregelen ter voorkoming van overmatige uitbreiding der teelt te handhaven, met opheffing van inlevering van surplus tegen vergoeding en zonder vaststelling van binnen- en buitenlandsche minimumprijzen. Een voorstel-Bennebroek om de huidige saneering in vollen omvang te handhaven indien de regeering alle surpluskosten en de kosten der saneering voor haar rekening neemt, werd eveneens aangenomen. (De Tijd)
(Vor. ber. Bloembollenbedrijf 2146 F.)

C. DE DARDANELLEN-KWESTIE. — Conferentie verdaagd. —
De zeeëngten conferentie is op 25 Juni tot na de vergadering van den Volkenbond verdaagd, dit in verband met het feit, dat de voornaamste afgevaardigden zich naar Genève moeten begeven en mede door de afwezigheid van Italië, welks handelsvloot het meest gebruik maakt van de Dardanellen.
De eerste debatten zijn geëindigd zonder dat eenstemmigheid over de hoofdpunten kon worden bereikt. (Daily Telegraph) **(Vor. ber. blz. 2351 F.)**

D. NEDERLAND. — Werkloosheid. —
Het aantal werkloozen, ingeschreven bij de organen der openbare arbeidsbemiddeling, bedroeg op het einde van Mei 1936 392.884, tegen einde April 1936 415.746 en einde Maart 1936 429.046.
(Centraal Bureau voor de Statistiek) **(V. b. 2305 F.)**

E. NEDERL. OOST-INDIE. — Uitvoerrecht op bevolkingsrubber. —
Na op 20 Mei 1936 tot *f* 34 te zijn verhoogd, is het uitvoerrecht op bevolkingsrubber per 100 K.G. drooggewicht met ingang van 24 Juni 1936 tot *f* 35 verhoogd. (Keesings Financieel Archief)
(Vor. ber. 2298 E.; Rubber 2308 B.)

F. ENGELAND. — Minister Duff Cooper over de Engelsch-Fransche vriendschap. —
De Vereeniging „Frankrijk-Groot Brittannië" heeft op 24 Juni '36 een banket gehouden ter eere van den Engelschen minister van oorlog, Duff Cooper.
Tijdens den maaltijd hield Duff Cooper een rede, waarin hij o.a. zeide, dat de Engelsch-Fransche vriendschap geen gevoelskwestie, zelfs geen keuzekwestie is, doch een dringende noodzakelijkheid, een kwestie van leven of dood voor beide landen. Zich keerende tegen het vooroordeel van zekere Engelschen, die van meening waren, dat Engeland aan den grooten oorlog deelnam uit louter goedheid des harten, verklaarde Cooper: „Wij namen aan dezen oorlog deel omdat onze levensbelangen op het spel stonden en omdat onze levens in gevaar waren".
Aan het slot van zijn rede verklaarde Cooper, dat beide landen in een zoo gevaarlijk tijdvak de zaak van den wereldvrede niet beter kunnen dienen, dan door de wereld een doorloopend bewijs te geven van de solidariteit hunner vriendschap en eensgezindheid. (Manchester Guardian)
(Vorig bericht Duff Cooper 2342 G.)

G. AMSTERDAM. — Haventarieven verlaagd. —
De Raad der gemeente Amsterdam heeft op 25 Juni '36 de voordracht tot verlaging van de haventarieven met 28% goedgekeurd, zonder stemming. Slechts de heer Schmidt wenschte te worden geacht te hebben tegengestemd. (Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Haven 2276 F.)

H. ZUID-AFRIKA. — Smuts bepleit versterking der weermacht. —
Smuts heeft op 25 Juni '36 een pleidooi gehouden voor versterking van de weermacht der Unie, waarbij hij verklaarde, dat Zuid-Afrika een aantrekkelijk lokaas vormde voor een begeerige natie. Het was volgens Smuts noodzakelijk, dat Zuid-Afrika op vriendschappelijken voet bleef met Brittannië.
Smuts verklaarde verder, dat men den Volkenbond

tot het bittere einde zou steunen en voegde er aan toe, dat de deloyaliteit onder de naties voorkomen had, dat de Volkenbond den Abessynischen oorlog had kunnen tegenhouden. (Manchester Guardian)
(Vor. ber. Generaal Smuts 1681 C.)

A. **BELGIE. — Kabinet Van Zeeland. - Regeeringsverklaring. —**
Aan de regeeringsverklaring, die op 24 Juni '36 in de Kamer door minister-president Van Zeeland is voorgelezen, ontleenen wij het volgende. Er werd een uiteenzetting gegeven van de middelen, die de regeering zal bezigen op het gebied der sociale hervorming. Voornamelijk behooren hiertoe de minimum-loonen, betaalde vacanties en een 40-urige werkweek in de z.g. ongezonde bedrijven.
Tevens werden maatregelen aangekondigd ten behoeve van den middenstand, mits de economische toestand gunstig en de begrooting in evenwicht blijft.
De regeering wenscht de verlaging der douane-rechten, vergrooting van den bloei der industrie, staatscontrôle op de credietinstellingen en de instelling van een landbouw-credietorganisatie.
In de verklaring werd tevens de herziening van de wet op de naamlooze en andere vennootschappen aangekondigd.
Het parlement zal zijn werkzaamheden beter moeten organiseeren. De begrootingen moeten vóór Februari zijn afgehandeld, zoo niet, dan zouden de voorgaande begrootingen krachtens een wet van toepassing moeten worden.
De regeering stelt vermindering van het aantal afgevaardigden en senatoren, alsmede de instelling van een staatsraad, voor. Aftreden der regeering zal slechts onder bepaalde omstandigheden mogelijk zijn.
Invoering zal worden gevraagd van het instituut der volksstemming. De corporatieve organisatie zal het onderwerp van een wetsvoorstel vormen, alsmede de kwestie van de onvereenigbaarheid van openbare ambten.
Koninklijke commissarissen zullen zich bezig houden met de regeling der financieele, industrieele en commercieele vraagstukken.
De regeering zal de buitenlandsche politiek harer voorgangers blijven volgen. (Handelsblad van Antwerpen)
(Vor. ber. Kabinet v. Zeeland 2338 A.)

29 JUNI 1936

B. **GENEVE. — Vergadering van neutrale staten. - De opheffing der sancties. - Hervorming van den Volkenbond. —**
De vertegenwoordigers der zeven „neutrale" staten hebben zich op 25 Juni eenstemmig uitgesproken voor de opheffing der sancties.
Op 26 Juni zijn de neutrale staten opnieuw bijeengekomen ter bespreking van de kwestie van de hervorming van den Volkenbond. Hoewel er geen enkele beslissing werd genomen, was men eenstemmig van meening, dat het handvest versterkt moest worden door versterking van de interpretatie, liever dan door wijziging van de bepalingen ervan.
Ook de instelling van een commissie, die de geheele kwestie zou moeten bestudeeren, werd aanbevolen.
(Journal de Genève) **(Vorig bericht Neutrale Staten 2299 F; Sancties 2344 B.)**

C. **VOLKENBOND. — Nicaragua zegt lidmaatschap op. —**
Nicaragua heeft op 27 Juni besloten den Volkenbond te verlaten. De regeering van Nicaragua heeft geen enkele verklaring gegeven over de redenen van haar uittreding uit den Bond. Sedert 3 November 1925 maakte Nicaragua deel uit van den Volkenbond.
(Journal de Genève)

D. **VOLKENBOND. — Hervorming voorgesteld. - Behandeling van het Abessynisch-Italiaansch Conflict uitgesteld. - Italië houdt zich afzijdig. —**
Onder voorzitterschap van minister Eden heeft de Volkenbondsraad op 26 Juni zijn in Mei onderbroken 92ste zitting voortgezet.
De vrij langdurige besprekingen betroffen niet in hoofdzaak het Ethiopisch geschil doch de kwestie der hervorming van den Volkenbond, welke aangelegenheid door den gedelegeerde van Chili, Rivas Vicuna, ter sprake werd gebracht.
De argumentatie der regeering van Chili is als volgt: Chili is een voorstander van de universaliteit van den Volkenbond; zij acht het daarom ook gewenscht dat de niet-Volkenbondsleden worden gepolst over de mogelijkheid van een terugkeer tot den Volkenbond en dat de Bond op zoodanige wijze wordt hervormd dat de toetreding van de niet-Volkenbondsstaten mogelijk zal worden. Anderzijds ziet Chili niet in waarom een land bij een geschil betrokken zou worden waarbij het geen rechtstreeksch belang heeft. De regeering van Chili wil den oorlog localiseeren en het geval vermijden dat iedere oorlog tot een wereldoorlog hetzij van militairen, hetzij van economischen aard zal uitgroeien.
Zelfs wanneer toekomstige conflicten groote afmetingen zouden kunnen aannemen, wenscht Chili er zooveel mogelijk buiten te blijven.
Noch Litwinof, noch Titulescu, noch Delbos, die juist van het beginsel van de ondeelbaarheid van den vrede uitgaan, konden zich bij de Chileensche argumenten aansluiten.
Op voorstel van Eden werd besloten, de verdere beraadslaging over het vraagstuk van de hervorming van den Volkenbond uit te stellen tot na afloop van de bijeenkomst der Volkenbondsvergadering.
Over Abessynië werd heel weinig gesproken.
Ras Nassiboe nam als vertegenwoordiger van Abessynië aan de raadstafel plaats, maar Eden sprak terstond de meening uit, dat de Raad zich er toe moest bepalen kennis te nemen van het feit, dat de kwestie in de algemeene vergadering zal worden behandeld.
Van graaf Ciano, den Italiaanschen minister van Buitenlandsche Zaken, heeft Eden een schrijven ontvangen, waarin o.a. wordt verklaard, dat gezien den tegenwoordigen toestand de Italiaansche delegatie niet kan deelnemen aan de bijeengeroepen zitting.
Zelfs aan de beraadslaging over punt 3 der agenda (het wederzijdsche garantieverdrag tusschen Groot-Brittannië, België, Italië en Frankrijk, dat te Locarno werd geteekend) zal de delegatie niet kunnen deelnemen.
Ook de kwestie van het verdrag van Locarno werd aangehouden tot een later tijdstip, aangezien de Engelsche regeering niet in het bezit is van het Duitsche antwoord op de Engelsche vragenlijst. (Journal de Genève)
(V. b. Volkenbond 2318 A.; Locarno-kwestie 2293 D.)

E. **BELGIE. — Sociale wetten aangenomen. —**
De Belgische Kamer heeft op 27 Juni '36 de discussies over de drie sociale wetsontwerpen, welke de regeering ingediend had, beëindigd.
Het resultaat is geweest, dat het wetsontwerp, dat het minimumloon per dag op frs. 32 vaststelt, en de wet met betrekking tot het betaald verlof van zes dagen, met algemeene stemmen werd aangenomen.
Na eenige discussie werd het derde wetsontwerp — dat inzake de 40-urige werkweek — met 163 stemmen vóór en 23 onthoudingen aangenomen.
Wat het betaald verlof betreft, het zal volgens het wetsontwerp worden toegekend, nadat de arbeider een jaar in dezelfde stad of in hetzelfde bedrijf zal hebben gewerkt. Werkgevers, die zich niet aan deze wet houden, zullen kunnen worden veroordeeld tot het betalen van zware boeten, of zelfs tot gevangenisstraf.
Wat de 40-urige werkweek betreft, deze wil men invoeren in die bedrijven, waar de omstandigheden waaronder de arbeiders werken, gevaarlijk of ongezond zijn. (Het Laatste Nieuws)
(Vor. ber. 2357 A.; Wetsbesluiten 1612 D.)

F. **BELGIE. — De stakingen. - Een overzicht van den toestand. —**
Na de publicatie van het manifest der vakvereenigingen is op 24 Juni '36 de staking in vele bedrijven geëindigd.
In verschillende bedrijven zijn echter nieuwe stakingen uitgebroken. In het Kortrijksche o.a. is het werk neergelegd in 50 kleine bedrijven met tezamen 4000 arbeiders. Te Brussel heeft de staking zich uitgebreid tot verschillende banken. In Antwerpen dreigt een staking bij de Rijn- en Binnenvaartschippers, welke een reeks eischen gesteld hebben; bij niet inwilliging waarvan de staking geproclameerd zal worden.
De paritaire commissie voor de diamantnijverheid heeft op 25 Juni '36 besloten tot een loonsverhooging van 10% bij een minimum uurloon van vijf francs en zes dagen betaalde vacantie per jaar.
Op 29 Juni is een algemeene staking in de papierindustrie uitgebroken, die, als zij niet spoedig wordt bijgelegd, van funesten invloed op het dagbladbedrijf zal blijken, daar een nieuwe prijsstijging van het papier het de dagbladen onmogelijk zou maken de thans geldende verkoopprijzen te handhaven.
(Handelsblad v. Antwerpen) **(Vor. ber. 2348 A.)**

G. **FRANKRIJK. — Stakingen. —**
De havenarbeiders van Oran in Fransch-Noord-Afrika hebben zich op 25 Juni bij de stakingsbeweging aangesloten en de in de haven liggende stoomschepen bezet.
In een oproep vestigt het Fransche vakverbond met

de meeste klem de aandacht van de arbeiders op de absolute noodzakelijkheid om op de meest strikte wijze de orde in het land te handhaven.
Het eischt van de arbeiders, die nog geen voordeelen genoten hebben van het mantelaccoord, dat zij beginnen met bij de directies hun eischen in te dienen en niet eer een staking afkondigen, dan wanneer zij stuiten op een weigering om te onderhandelen of op een ontoegeeflijke houding van de zijde der patroons.
Op alle marinewerven te St. Nazaire is op 26 Juni een staking uitgebroken. Het aantal stakers bedraagt meer dan 9.000.
De staking der zeelieden te Marseille is geëindigd. Verschillende passagiersschepen hebben de haven verlaten.
Te Nancy is de stakingsbeweging weder belangrijk verscherpt. Stakers bezetten de gasfabrieken, waarop de burgemeester besloot de werkplaatsen door een afdeeling mobiele garde te doen ontruimen en onder militaire bezetting te plaatsen.
Aan de Côte d'Azur hebben een aantal hotelhouders besloten hun bedrijven te sluiten, dit als protest tegen de nieuwe sociale wetten.
(L'Intransigeant - Le Temps - Le Journal) **(2338 B.)**

A. TH. M. KETELAAR OVERLEDEN. —
Op 72-jarigen leeftijd is op 27 Juni '36 te Amsterdam overleden het Tweede Kamerlid de heer Th. M. Ketelaar.

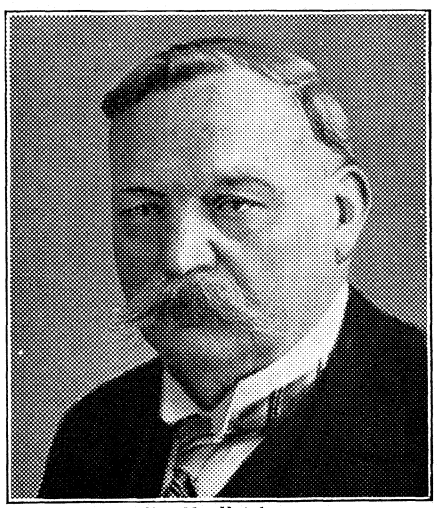
Th. M. Ketelaar.

Theodoor Matthieu Ketelaar werd op 6 Mei 1864 te Amsterdam geboren. Hij volgde de kweekschool voor onderwijzers in zijn geboortestad, waar hij van 1882 tot 1897 zich aan de opvoeding van de jeugd wijdde. In dit laatste jaar werd hij voor den Vrijzinnig Democratischen Bond tot lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal gekozen, waar hij op 21 December 1897 zitting nam. In 1889 werd hij secretaris van den Bond van Nederlandsche Onderwijzers en redacteur van het orgaan „De Bode". Hij bleef dit tot 1907, toen hij werd benoemd tot schoolopziener in het arrondissement Hilversum, terwijl hetzelfde jaar zijn verkiezing tot lid van den raad der gemeente Amsterdam bracht. Beide functies gaf de heer Ketelaar op in 1912, toen hij, na een zevenjarig lidmaatschap van de Provinciale Staten van Noord-Holland, werd gekozen tot Gedeputeerde.
Als lid van het college van Gedeputeerde Staten heeft hij tot 1923 gearbeid; daarna was hij weder lid van den gemeenteraad van Amsterdam. Van 1925 tot 1927 bekleedde de heer Ketelaar het ambt van wethouder van Onderwijs en Kunstzaken.
Belangrijk werk heeft de heer Ketelaar ook verricht als penningmeester van het Centraal Genootschap voor Kinderherstellingsoorden en Vacantiekolonies, welke functie de overledene sedert 1906 vervulde.
(Alg. Handelsblad)

B. LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig besproken zijn. - Onze wekelijksche opgave. —
Duitsch: Gottfried Zarnow — „Verbündet . . . verraten". Habsburgs Weg von Berlin nach Paris (Albert Nauck & Cie., Zürich) **(Vor. ber. 2347 G.)**
Engelsch: G. C. Beresford (M' Turk) — "School-days with Kipling". (Gollancz)
E. K. Venables — „Behind the smile in real Japan". (Harrap) **(Vorig bericht 2347 G.)**
Fransch: Paul Claudel — „Figures et Paraboles". (Edit. de la N. R. F., Paris)
Jacques Soustelle — „Mexique, terre indienne". (Grasset) **(Vorig bericht 2347 G.)**
Italiaansch: Raffaele Calzini — „La Commandante Veneziana". (Mondadori, Milano) **(V. b. 2347 G.)**
Nederlandsch: Leonhard Huizinga — „De gestroomlijnde Wereld". (Uitg. Mij. „Elsevier", A'dam 1936) **(Vorig bericht 2347 G.)**
Spaansch: H. R. Romero Flores — „Estudio psicológico sobre Lope de Vega". (Sucesores de Rivadeneyra, Madrid) **(Vor. ber. 2347 G.)** (Red. K. H. A.)

30 JUNI 1936

C. CHINA. — Burgeroorlog. —
De leiders van het Zuid-Westen, Tsjen Tsji Tang Li Tsjoen Jen en Pei Tsjoeng Hsi, hebben een gemeenschappelijk telegram aan maarschalk Tsjang Kai Sjek gezonden waarin zij er hun leedwezen over uitspreken, dat de actie in het Westen door de Nankingregeering niet begrepen is.
De militaire leiders van Kwantoeng en Kwangsi versterken de grensgarnizoenen dezer provincies, organiseeren een boerenmilitie en een geregeld leger. De generaal van het Kwangsileger Pai Tsjoen-hsi gaat voort met de mobilisatie zijner troepen voor den opmarsch naar het Noorden.
Kwantoeng heeft besloten een leening aan te gaan van 12 millioen Mexicaansche dollars voor de versterking van de luchtmacht van deze provincie.
De minister van Oorlog der Nanking-regeering en de chef van den generalen staf hebben een telegram gezonden aan de generaals van het zuidwesten, waarin zij het terugtrekken der zuidelijke troepen uit Hoenan, Kiangsi en Kweitsjau eischen. Indien aan dit verzoek wordt voldaan, zullen de troepen van Nanking uit Hoenan terugtrekken. (A. N. P.)
(Vorig bericht blz. 2342 B.)

D. PALESTINA. — Onlusten. - Dreiging uit Transjordanië. —
De onlusten in Palestina duren nog steeds voort. Ten gevolge van een explosie bij een brug is het wegverkeer tusschen Jeruzalem en Jericho verbroken.
Op 25 Juni heeft een ernstig gevecht plaats gehad bij het dorp Kabalan op den weg van Nabloes naar Ramallah tusschen Britsche politietroepen en Arabische rebellen, deze trokken pas terug na zware verliezen te hebben geleden.
Op denzelfden weg had bij het dorp Akraba nog een treffen plaats tusschen soldaten en Arabieren. Hierbij werd een Schotsch soldaat gedood.
De pijpleiding, die het water van de kust naar Jeruzalem aanvoert, is door terroristen beschadigd.
De Arabische opstandige beweging, die tot dusverre tot Palestina beperkt is gebleven, zou zich volgens de „News Chronicle" over Transjordanië uitbreiden. Ieder oogenblik zouden 60.000 Bedoeïnen den Jordaan kunnen overtrekken om zich te voegen bij de opstandige Arabieren.
Op 26 Juli is op het traject Haifa—Lydda een personentrein tengevolge van een aanslag ontspoord. De machinist en een soldaat kwamen om het leven, twee andere soldaten werden zwaar gewond.
Te Hebron, waar ernstige gevechten plaats hadden, is de staat van beleg afgekondigd. (A. N. P.)
(Vorig bericht blz. 2348 B.)

E. PROF. DR. C. SNOUCK HURGRONJE OVERLEDEN. —
Onze hooggeachte supervisor van Arabische zaken, prof. dr. C. Snouck Hurgronje, is op 26 Juni '36 te Leiden overleden. (Red. K. H. A.)

A. **NEDERLAND. — P.T.T. - Verlaging van porto. —**
Het porto voor locale brieven met een gewicht van ten hoogste 20 gram wordt met ingang van 1 Juli '36 verlaagd van vijf tot drie cent en voor een gewicht van 20—40 gram van tien tot zes cent. Het tarief boven 40 gram blijft ongewijzigd.
Het porto voor locale briefkaarten wordt met ingang van 1 Augustus verlaagd van drie tot twee cent; dat voor de dubbele briefkaarten (met betaald antwoord) van zes tot vier cent.
Voor den wereldoorlog bedroeg het porto voor een localen brief tot en met 20 gram eveneens drie cent en voor een locale briefkaart anderhalve cent, plus een halve cent voor het formulier. (A. N. P.)
(Vorig bericht P.T.T. 2229 D.)

B. **TIN. — Productiequota verhoogd. —**
Het Internationale Tin-Comité heeft de productiequota voor het derde kwartaal 1936 vastgesteld op 90% der standaardtonnage vergeleken met 85% over het tweede kwartaal en 90% over het eerste kwartaal. (De Telegraaf) **(Vorig bericht Tin 1709 A.)**

C. **VEREENIGDE STATEN. — Presidentsverkiezingen. - Roosevelt candidaat der Democraten. —**
President Roosevelt is op 27 Juni '36 door de democratische conventie bij acclamatie aanvaard als candidaat voor het presidentschap der Ver. Staten. Zijn candidatuur werd in zestig redevoeringen verdedigd. (New York Herald Tribune) **(Vor. ber. Presidentsverk. 2337 E; Roosevelt 2296 A.)**

D. **FRANKRIJK. — Nationalisatie van de Oorlogsindustrie. —**
Een ontwerp inzake de nationalisatie der oorlogsindustrie is op 26 Juni '36 door den president der republiek geteekend.
Het bevat drie belangrijke bepalingen, waaronder deze, dat bij decreet van den ministerraad tot geheele of gedeeltelijke nationalisatie van oorlogsindustrieën zal kunnen worden overgegaan; voorts de contrôlemaatregelen en de modaliteiten op de uitvoering ervan. (L'Intransigeant)

E. **DISCONTOKOERSEN. — De Nederlandsche Bank.**
De Nederlandsche Bank heeft met ingang van 30 Juni '36 haar rentetarieven over de geheele linie opnieuw met een half procent verlaagd.
Het wisseldisconto wordt derhalve teruggebracht van 4 tot 3½%. (Keesings Financieel Archief) **(2353 C.)**

F. **ZWITSERLAND. — Haile Selassie te Genève. —**
Op 26 Juni '36 is Haile Selassie te Genève aangekomen.
Aan de vertegenwoordigers van de pers verklaarde de Negus, dat hij zijn eischen handhaaft en van den Volkenbond verlangt, dat deze zijn verplichtingen nakomt.
De Negus heeft een verklaring aan den Volkenbond doen toekomen, waarin hij zegt dat minder dan de helft van het grondgebied van Abessynië door de Italiaansche troepen is bezet en dat zelfs dit gedeelte zich nog niet in hun bezit bevindt, daar slechts hier en daar vijandelijke troepen gekampeerd zijn.
De Abessynische troepen hebben hun verzet voorloopig moeten staken wegens gebrek aan wapenen en munitie, doch deze tijdelijke stilstand mag niet worden beschouwd als een opgeven van den strijd, noch als de erkenning van het voldongen feit.
De Negus deelt verder mede, dat zich in het niet-bezette deel van Abessynië een geregelde regeering bevindt, die door den Negus zelf is gevormd en aan wie hij de noodige volmachten voor het bestuur van het land en voor de handhaving van het gezag heeft toevertrouwd. De Negus staat in verbinding met deze regeering.
Hij herhaalt verder, dat hij geen afstand van zijn rechten heeft gedaan. Daarom verlangt hij nogmaals namens het Abessynische keizerrijk, als lid van den Volkenbond de eerbiediging van de territoriale integriteit en van de politieke onafhankelijkheid.
De Negus heeft er ook nimmer van afgezien om van alle Volkenbondsstaten de naleving te verlangen van de aan Abessynië door de toetreding van dit land tot den Volkenbond gedane en in het Volkenbondsverdrag nader omschreven beloften.
(Journal de Genève) **(Vor. ber. Haile Selassie 2324 B.)**

G. **NEDERLAND. — Bacon. - Uitbreiding van het recht van inschrijving. —**
De nieuwe bacon-regeling is op 26 Juni '36 in werking getreden en houdt in, dat voor de bereiding van bacon voor de Centrale zullen kunnen inschrijven:
1. de voormalige participanten van het baconcontract;
2. zij, die georganiseerd zijn bij de Centrale of een aanvrage daartoe hebben ingediend en in de periode 1 Jan. 1929—1 Aug. 1932 gedurende eenigen tijd de beschikking hebben gehad over een baconbedrijf, hetwelk op 1 Juni '36 voldeed aan de eischen, gesteld door de Ver. Baconcontrôle.
Ingeschreven wordt per 3 maanden en tot 35% der fabriekscapaciteit op 1 Juni '36, doch in geen geval meer dan de thans toegewezen hoeveelheid per bedrijf.
(Alg. Handelsblad) **(Vorig bericht 2215 A.)**

H. **PROF. DR. C. SNOUCK HURGRONJE. — Levensbeschrijving. —**
Christiaan Snouck Hurgronje werd op 8 Febr. 1857 te Oosterhout (N.-B.) geboren. Hij studeerde van 1874 tot 1880 aan de Leidsche universiteit Theologie en Semietische letteren en in 1880 promoveerde hij op het proefschrift: „Het Mekkaansche feest".
Na nog eenigen tijd te Straatsburg gestudeerd te hebben, werd hij aangesteld als leeraar aan de gemeente-instelling voor opleiding van Oostindische ambtenaren te Leiden.
In 1884 ondernam dr. Snouck Hurgronje een reis naar Mekka, waar hij onder den naam Abd al Ghaffar verbleef.
In 1887 werd hij tot lector aan de universiteit te Leiden benoemd. In 1888—1889 verscheen zijn uit twee deelen bestaand werk over Mekka. In 1889 vertrok dr. Snouck Hurgronje naar Indië als wetenschappelijk adviseur der Ned.-Indische regeering voor inlandsche en Arabische zaken. In 1891 ging hij blijvend in Indischen dienst over als adviseur voor de Oostersche talen en het Mohammedaansch recht.
Nadat hij eerst in 1892 een geheim verslag aan de regeering had uitgebracht omtrent de religieus-politieke toestanden op Atjeh, verscheen in 1893 en 1894 het uit twee omvangrijke deelen bestaande werk „De Atjehers".
Bij gouvernementsbesluit van 8 April 1898 werd dr. Snouck Hurgronje's functie uitgebreid: hij werd adviseur voor Inlandsche zaken.
Ten slotte werd hij in 1907, een jaar nadat hij uit Indië was teruggekeerd, tot hoogleeraar in het Arabisch aan de Leidsche universiteit benoemd.
Tot 1927, toen hij den 70-jarigen leeftijd had bereikt, bleef prof. Snouck Hurgronje hoogleeraar aan de Leidsche universiteit, doch ook nadien is hij nog voortgegaan met doceeren. In den loop van zijn lang en vruchtbaar leven heeft het hem niet aan waardeering ontbroken. In 1898 werd hij bevorderd tot commandeur in de Orde van den Ned. Leeuw. Van 1888 af was hij lid van de Kon. Akademie van Wetenschappen, in 1925 werd hij correspondeerend lid van de Russische Akademie van Wetenschappen te Leningrad, in 1926 verwierf hij het eeredoctoraat van de universiteiten te Parijs, in 1927 het eeredoctoraat van de Sorbonne, in 1928 werd hij eerelid van de Asiatic Society of Bengal, van het Institut d'Egypte, van de Russische Akademie van Wetenschappen, van het Royal Anthropological Institute of Great Britain and Ireland, buitenlandsch lid van de Reale Accademia Nazionale dei Lincei, in 1930 werd hij buitenlandsch lid van de Gesellschaft des Wissenschaften te Göttingen.
In 1933 viel prof. Snouck Hurgronje het grootkruis in de orde van Oranje-Nassau ten deel.
Van zijn publicaties citeeren wij tenslotte nog: Het Gajoland (1911), Lectures on Mohammedanism (1914), Heilige Oorlog, made in Germany (1915), Verspreide geschriften (6 deelen) 1923. (Alg. Handelsblad - De Telegraaf)
(Vorig bericht 2358 E.)

I. **NEDERLAND. — Voetbal. - Feyenoord kampioen van Nederland. —**
De op 27 Juni '36 te Rotterdam gespeelde wedstrijd Feyenoord—Be Quick, werd met 3—2 door Feyenoord gewonnen, die hierdoor het landskampioenschap veroverde. (Nieuwe Rotterd. Courant)
(Vorig bericht Voetbal 2334 A.)

K. **DR. BERNHARD VON BUELOW OVERLEDEN.**
Op 21 Juni '36 is de Duitsche staatssecretaris van Buitenlandsche Zaken, dr. Bernhard Wilhelm von Bülow, tengevolge van een longontsteking overleden.
Dr. Bernhard Wilhelm von Bülow werd op 19 Juni 1885 in Potsdam geboren. Hij studeerde rechten en werd op 1 Januari 1912 als attaché op de Duitsche legatie te Washington aangesteld.
In April 1913 keerde hij naar Berlijn terug. Van 1914 tot November 1915 stond hij als reserve-officier op het slagveld. Daarna ging hij naar Constantinopel en werd in Mei 1916 benoemd tot legatie-secretaris aan het gezantschap te Athene.
Tot 1919 was von Bülow weer verbonden aan het departement van Buitenlandsche Zaken te Berlijn.
In 1923 trad hij andermaal in diplomatieken dienst en was sedertdien belast met de leiding van de af-

deeling volkenbondsaangelegenheden op het departement van Buitenlandsche Zaken. Op uitdrukkelijken wensch van den toenmaligen minister van Buitenlandsche Zaken, dr. Curtius, werd von Bülow in 1930 als opvolger van Schubert tot staatssecretaris benoemd. (Berliner Tageblatt)

1 JULI 1936

A. **NEDERLAND. — De zeepindustrie in 1935. —** Het Centraal Bureau voor de Statistiek deelt de voorloopige uitkomsten mede van de statistiek van voortbrenging en gebruik van de zeepnijverheid in 1935.

	gemidd. 1926/1930	1934	1935
Aantal ondernemingen . . .	61	56	58
Hoeveelh. (× 1.000.000 K.G.) van:			
a) Verbr. oliën, vetten en vetzuren	34,2	39,0	42,3
b) binnenlandschen afzet van toilet- en medic. zeep . .	2,2	2,8	2,9
zeepvlokken en -schilfers (met ca. 80% vetzuur) . .		0,6	0,8
andere harde en vloeibare huishoud- en textielzeep . .	10,6	12,4	14,9
zeeppoeder (boven 30% vetz.)	12,5	16,1	19,0
waschpoeder		6,8	6,2
totaal verbruik grondst., brandst. enz. (× *f* 1 mill.)	20,2	10,1	11,4
tot. productie (× *f* 1 mill.)	31,5	21,2	21,9
Sterkte personeel op ca. 15 September	2420	2820	2820

(Centraal Bureau v. d. Statistiek) **(V. b. 1035 B.)**

B. **J. H. VEDER OVERLEDEN. —** Op 90-jarigen leeftijd is op 25 Juni '36 te Rotterdam overleden de heer J. H. Veder.
Jan Hoyte Veder werd den 29sten April 1846 te Rotterdam geboren. In 1894 werd hij tot directeur-generaal bij de Bijbank der Nederlandsche Bank benoemd. Nadat hij deze functie twee jaar had vervuld, werd hij tot directeur, en nog een jaar later tot president van het bestuur benoemd. In 1921 werd hem als zoodanig eervol ontslag verleend.
De heer Veder was gedurende 14 jaar lid van de Kamer van Koophandel en Fabrieken, terwijl hij aan de oprichting van de Vereeniging voor den Goederenhandel en de stichting van de Termijnmarkt voor koffie eveneens heeft medegewerkt. Ook was hij langen tijd voorzitter van de commissie voor de Rijnvaart.
Commissariaten heeft hij o.a. vervuld in de Holland-Amerika lijn, de Nederlandsche Handelmaatschappij en de Nieuwe Afrikaansche Handelsvennootschap.
De overledene was ridder in de Orde van den Ned. Leeuw. (Nieuwe Rotterd. Crt.)

C. **NEDERLAND. — Nationaal Crisis-Comité. - Totaal der uitkeeringen. —** Uit de gegevens van de gerechtelijke- en armenzorgstatistiek blijkt, dat het Nationaal Crisis-Comité gedurende zijn bestaan van December 1931 tot Mei 1936, tezamen met de plaatselijke afdeelingen, voor steunverleening A en credietsteun heeft uitgegeven: in 1932 *f* 2.650.893 (December 1931 inbegrepen); in 1933 *f* 1.964.725; in 1934 *f* 1.899.566; in 1935 *f* 1.854.774 en in 1936 *f* 607.618. In totaal dus *f* 8.977.576.
(Nieuwsblad v. h. Noorden)
(Vor. ber. Nationaal Crisis-Comité 2261 C.)

D. **ZWEMSPORT. — Nieuwe wereldrecords. —** Bij de te New York verzwommen dameskampioenschappen verbeterde mevr. Kight-Wingard twee wereldrecords. Over de mijl (1609 meter) deed zij 24 minuten 7.2 sec. (oud record 24 minuten 34.6 sec., gevestigd op 3 Juli 1930 door Helen Madison). Over de 1500 meter deed zij 22 min. 39.2 sec. (oud record 23 min. 17.2 sec., gevestigd op 15 Juli 1931 door Helen Madison).
Dit laatste record is echter reeds op 26 Juni achterhaald door de Deensche Grethe Frederiksen, die de 1500 meter in 22 min. 36.7 sec. aflegde.
Voorts heeft Ralph Flanagan een nieuw wereldrecord gevestigd op de 880 yards vrijen slag met een tijd van 10 min. 7 sec.; het oude wereldrecord stond op zijn eigen naam met een tijd van 10 min. 7.6 sec.
(New York Herald Tribune - Berlingske Tidende)
(Vorig bericht Wereldrecords 2175 D.)

E. **NEDERLAND. — Zuivelorganisaties zeggen medewerking op aan minister Gelissen. —** De drie zuivelorganisaties, n.l. de Alg. Ned. Zuivelbond, de V. V. Z. M. en de Bond van Kaasproducenten zullen na 1 Juli '36 iedere bemoeiing met de uitvoering der exportregeling van de hand wijzen, dit als gevolg van het besluit van minister Gelissen, om een deel van den export, die verdeeld wordt op grond van basisjaren, te gaan ontdooien. (De Telegraaf)
(V. b. Zuivelpositie 1553 C; Alg. Ned. Zuivelb. 1972 F)

F. **BELGIE. — Kabinet-Van Zeeland. - Motie van vertrouwen. —** Na het beëindigen der debatten over de regeeringsverklaring, heeft de Kamer op 29 Juni '36 met 119 tegen 51 stemmen en negen onthoudingen haar vertrouwen in de regeering uitgesproken.
(Het Laatste Nieuws) **(V. b. Kab. v. Zeeland 2357 A.)**

G. **LUCHTVAART. — Hoogte-record van Maryse Hilsz. —** De Fransche aviatrice Maryse Hilsz heeft een hoogte bereikt van 14.310 meter, hetgeen een nieuw wereldrecord voor vrouwen is. Het oude record stond op naam van de Italiaansche aviatrice Negrone, met 12.043 meter. (L'Auto) **(Vorig bericht 1851 C.)**

H. **NEDERLAND. — Contingenteeringen. - Toiletzeep.** Bij Kon. besluit van 30 Juni '36 is gecontingenteerd de invoer van geparfumeerde zeep, transparante zeep, medicinale zeep, een en ander in blok-, staaf- of tabletvorm; voorts van geparfumeerde zeeppoeder, alsmede van geparfumeerde zachte en vloeibare zeep. Deze contingenteering is met ingang van 1 Juli '36 in werking getreden en geldt voor 3 maanden. Het percentage van den toegestanen invoer is 60 van het netto gewicht van den gemiddelden invoer in 3 maanden van 1935. (De Telegraaf)
(Vorig bericht Contingenteeringen 2305 E.)

I. **VOLKENBOND. — Britsch-Fransche overeenstemming inzake de opheffing der sancties. - Geen erkenning der annexatie van Abessynië. —** Tusschen de Fransche en Britsche staatslieden, Blum, Delbos, Eden en Stanhope, heeft een conferentie plaats gevonden, die tot zeer bevredigende resultaten heeft geleid.
De Britsche en Fransche standpunten inzake de te volgen Europeesche politiek zijn elkander zoo dicht genaderd, dat men van „identiteit van beider inzichten" kan spreken.
Wat de sancties betreft, deze zullen nog deze week opgeheven worden tijdens een sanctie-conferentie der 52 staten.
Voorts werd besloten dat de verovering van Abessynië door Italië niet erkend zal worden, zonder dat men er evenwel op zal aandringen, een scherpe resolutie over Italië's optreden in Oost-Afrika te doen aannemen. Op grond van mededeelingen der Italiaansche regeering is namelijk gebleken, dat Rome bereid is, zijn plaats in de internationale samenwerking te hernemen, zoodra de sancties opgeheven zijn, zonder dat de Italiaansche regeering verder aanstoot zal nemen aan de al dan niet erkenning van de verovering van Abessynië en de keizer-proclamatie van Victor-Emanuel. (Journal de Genève - A. N. P.)
(Vor. ber. Volkenbond 2357 D; Sancties 2357 B.)

2 JULI 1936

A. Monumentendag te Leeuwarden. — Rede van dr. Jan Kalf over Friesche monumenten.

Op 13 Juni '36 heeft de commissie voor den monumentendag haar jaarlijksche bijeenkomst gehouden. De vergadering werd geopend door den eere-voorzitter, mr. P. A. V. baron van Harinxma thoe Slooten, commissaris der Koningin in Friesland.

Daarna hield dr. Jan Kalf, directeur van het Rijksbureau voor de monumentenzorg te 's-Gravenhage een rede over Friesche monumenten.

Het gedurende meer dan een eeuw verrichte systematische terpenonderzoek heeft ons geleerd, dat de heidensche Friezen een eigen cultuur bezaten, die zelfs tot een belangrijke kunst heeft geleid.

In zijn boek over Friesland vóór de elfde eeuw heeft Boeles aangetoond, dat de prachtige lijfsieraden, gevonden te Wieuwerd en Hoogebeintum, autochthoon Friesch werk zijn uit de zevende eeuw en hiermede is het volk, dat een eeuw later Bonifacius vermoordde, in een nieuw licht gekomen.

Van de eerste periode van het Christendom, zoo vervolgde spreker, waarin de kerkjes van hout werden opgetrokken, is in Friesland nauwelijks iets bewaard gebleven. Het duurt tot de elfde eeuw vóór wij het begin vinden van een Christelijke architectuur, waarvan de voorbeelden ons dan verder in een samenhangende reeks zijn bewaard gebleven. Als om ons de buitenlandsche herkomst van deze bouwkunst goed in te prenten, heeft een van haar oudste monumenten, de krypt van de kerk te Rinsumageest, zuilen van travertijn en kapiteelen, waarvan wij de onmiddellijke voorbeelden in Lombardije kunnen aanwijzen, zoodat men den indruk krijgt, dat dit alles kant en klaar uit Italië is aangevoerd.

In zijn Geschiedenis der Nederlandsche Bouwkunst heeft Vermeulen er terecht op gewezen, dat, van alle Nederlandsche gewesten, Friesland het rijkst is aan Romaansche kerkjes. Gelukkig stellen nog bewaarde kerkjes ons in staat ons een denkbeeld te vormen van deze Friesche Romaansche architectuur, wat in het bijzonder het geval is met kerkjes van Oudega Sm. en Oldeberkoop, die door restauratie zooveel mogelijk tot hun oorspronkelijke gedaante zijn teruggebracht. De groote kerken in de steden zijn in Friesland alle in de vijftiende en zestiende eeuw herbouwd en meestal in later tijd zóózeer geschonden, dat men zich hun oorspronkelijke gedaante nauwelijks meer kan voorstellen.

Een sterk eigen karakter dragen in Friesland de torens, gekenmerkt als zij zijn door hun zadeldak tusschen twee gevels aan Oost- en Westkant. Zij zijn tegenwoordig typisch voor het Friesche landschap, maar het is de vraag of dit altijd zoo geweest is. Niet alleen zijn deze gevels bijna nergens meer origineel. Het is ook de vraag of in den Romaanschen tijd de torens niet een veel rijker bekroning hebben gedragen, bestaande uit gevels op elk der vier zijden, die een steenen of houten achtzijdige spits droegen. Torens als die van Bedum en Schildwolde in Groningerland leveren nog voorbeelden van dezen beëindigingsvorm. Het laat zich aanzien dat men, wanneer de spits bouwvallig werd, het herstellingswerk heeft vereenvoudigd door twee van de gevels af te breken en tusschen de twee overblijvende een zadeldak in te leggen. In later tijd kan men deze eenvoudige kappen van den aanvang af hebben toegepast.

Van middeleeuwsche beeldhouwkunst in steen is in deze provincie nauwelijks iets bewaard gebleven. Dat het er aan plastischen zin toch niet ontbrak, bewijzen de rijkgesneden koorbanken van omstreeks 1500 in de kerk te Bolsward.

Aan openbare gebouwen van niet-kerkelijke bestemming is Friesland niet rijk, maar het heeft er toch enkele van groote waarde als de Kanselarij te Leeuwarden (1566—1571), waarvan de gevel in zijn algemeenen opzet sterk herinnert aan de 25 jaar oudere Latijnsche school in Nijmegen, maar door zijn veel grootere kleurigheid toch van een meer echt Nederlandschen geest getuigt. Stellig het meesterwerk van de openbare gebouwen in Friesland is het stadhuis van Franeker (1591), een werk van Claes Jelles, dien wij ook kennen als beeldhouwer van grafzerken in Franeker. Levendiger en zoowel in den plattegrond als in details misschien „moderner" maar stellig toch ook meer provinciaal, is het stadhuis te Bolsward (1613).

Soberder dan deze stadhuizen, meer „Hollandsch", zijn de Waaggebouwen van Leeuwarden (1598) en Workum (1650).

Voor de geschiedenis van de woning bezit Friesland uit de middeleeuwen nagenoeg geen enkel monument meer. Van de kloosters, er eens in grooten getale gesticht, bleef geen enkel bewaard en met de talrijke kasteelen van den Frieschen adel is het nauwelijks beter gesteld. Van woonhuizen heeft de voorloopige lijst der Monumenten in Friesland er bijna 500 het vermelden waard gevonden.

Na er op gewezen te hebben, dat het Friesch Genootschap gedurende meer dan een eeuw het bodemonderzoek voortreffelijk heeft behartigd, zeide spreker, dat Leeuwarden er trotsch op mag gaan, dat het zijn Oldehove behoorlijk heeft gerestaureerd.

Het Provinciaal bestuur stelde een provinciaal adviescollege in voor de beoordeeling van bouwplannen en dit heeft menigmaal de afbraak of verminking van oude gevels weten te voorkomen. De van Rijkswege uitgevoerde inventarisatie der monumenten in Friesland is door den Commissaris der Koningin krachtig ondersteund. Vele landelijke gemeenten hebben „monumentenverordeningen" vastgesteld, doch gemeenten als Leeuwarden, Sneek, Dokkum, Workum, Hindeloopen, ontbreken.

FRIESLAND

Sinds spreker sedert 1918 belast is met de leiding van het Rijksbureau voor de Monumentenzorg, zijn in deze provincie 30 monumenten gerestaureerd met Rijkssubsidie.

Er waait de laatste jaren, zoo besloot spr. zijn lezing, in Friesland een frissche wind; men wordt zich meer en meer van eigen volksaard bewust, men strijdt voor eigen taal, zeden en gewoonten. Ik ben overtuigd, dat men óók zou strijden voor de eigen kunst, als men beter besefte, die te bezitten.

Natuurbescherming in Friesland.

Vervolgens hield de heer M. Wiegersma, voorzitter van de vereeniging „It Fryske Gea" een rede over natuurbescherming in Friesland.

Na er op te hebben gewezen, dat met de stichting van de Vereeniging tot behoud van natuurmonumenten in Nederland de opzettelijke natuurbescherming ook in Friesland haar intrede deed, gaf spr. een kort overzicht van de terreinen, die „It Fryske Gea" in eigendom heeft of bij haar in beheer zijn, en stelde spr. in het kort een tweetal principieele vragen aan de orde.

Allereerst deze: Heeft de provinciale natuurbescherming ook een bijzonder doel, naast dat der natuurbescherming in het algemeen?

Naar de meening van spr. stellig. Wij zullen b.v. de planten en dieren, die in onze provincie reeds zeldzaam beginnen te worden, op hun laatste woonplaatsen veilig willen bewaren. Ik denk b.v. aan de groeiplaatsen van Lobelia, Andromeda, boschklaverzuring, boschpaardestaart, welriekende nachtorchis, e.d. Hetzelfde geldt voor den das, den vischotter, den buizerd en den aalscholver.

Een tweede principieele vraag is de verhouding van de Provinciale Landschappen tot de Vereeniging tot behoud van Natuurmonumenten, wier werkterrein heel Nederland omvat. Wij voelen ons deel van een grooter geheel en niet provinciaal in dien zin dat wij meenen alle vraagstukken zelf op te kunnen lossen. In belangrijke zaken plegen wij steeds overleg met het bestuur van Natuurmonumenten.

(Leeuwarder Courant)

A. VOLKENBOND. — Haile Selassie's rede. —

Onder voorzitterschap van den Belgischen minister-president, Van Zeeland, is de Volkenbondsvergadering op 30 Juni '36 in plenaire zitting bijeengekomen.

Nadat als eerste spreker de Argentijnsche gedelegeerde Cantillo, zijn rede had gehouden, verkreeg Haile Selassie het woord. Nauwelijks was de Negus zijn rede begonnen, of eenige Italiaansche journalisten verwekten een incident. Zij werden uit de zaal verwijderd, waarna de Negus zijn rede ongestoord kon voortzetten.

Hij begon met den uitroep: „Ik, Haile Selassie, de eerste keizer van Abessynië, ben hier vandaag gekomen om de gerechtigheid, die men aan mijn volk verschuldigd is, op te eischen, evenals de hulpverleening, die aan mijn volk acht maanden geleden beloofd is door vijftig staten, welke toegezegd hebben, dat de aanval, die op mijn land gedaan is, een schending is van ieder verdrag. Niemand anders dan de Keizer van Abessynië zelve kan aan deze vijftig staten het beroep van het Abessynische volk overbrengen.

Haile Selassie.

De Negus acht het zijn plicht te beschrijven op welke wijze de Italianen in Abessynië den oorlog gevoerd hebben als een schrikwekkend voorbeeld van het lot, dat de andere staten zou kunnen bedreigen, wanneer zij zich bij voldongen feiten zouden neerleggen.

De Negus verklaarde hierna dat hij gedurende twintig jaar alles in het werk gesteld had om zijn volk voor de weldaden der beschaving toegankelijk te maken en goede betrekkingen aan te knoopen met zijn buurstaten, in het bijzonder met Italië. In 1928 was hij hierin geslaagd door het sluiten van het verzoenings- en arbitrageverdrag met dat land. Maar zooals de Italiaansche regeering thans ook openlijk toegeeft, heeft zij veertien jaar gewerkt aan de voorbereiding van de verovering van Abessynië. Vriendschapsverdragen, die de Italiaansche regeering teekende, waren niet eerlijk gemeend. Het Wal-Wal incident is als een donderslag tot den Negus doorgedrongen. Hoewel hij de toepassing van de Volkenbondsbeginselen en van de arbitrage-procedure verzocht, trof het ongelukkig dat juist op dat oogenblik een zekere regeering van oordeel was dat de Europeesche toestand haar noodzaakte tegen iederen prijs de vriendschap van Italië te koopen. Deze prijs was de Abessynische onafhankelijkheid ten bate van Italië. Deze geheime overeenkomst, in strijd met de bepalingen van het Volkenbondsverdrag, heeft zwaar gewogen op den loop der gebeurtenissen. Abessynië en de geheele wereld ondervinden thans nog de rampspoedige gevolgen daarvan.

De Negus gaf vervolgens een overzicht van de verdere gebeurtenissen: de voor Abessynië gunstige uitspraak der scheidsrechters inzake het Wal-Wal-incident; het rapport van de Raadscommissie van Dertien, dat Italië als aanvaller bestempelde; de veroordeeling van Italië in October 1935, eerst voor den Volkenbondsraad en daarna door twee-en-vijftig staten der Volkenbondsvergadering, die allen verklaard hebben dat de aanvaller niet zou overwinnen en dat het Volkenbondsverdrag zou worden toegepast om de overwinning van het recht over het geweld te verzekeren. De Negus verzocht daarom vandaag dezen twee-en-vijftig staten om de politiek, die zij acht maanden geleden begonnen, niet te vergeten. Op grond van deze politiek, die hem vertrouwen in den Volkenbond gegeven heeft, heeft de Negus zijn ongelijken strijd tegen de overmacht voortgezet. Maar wat is de werkelijke steun geworden, dien Abessynië van deze twee-en-vijftig staten heeft ontvangen? Niet zonder verwondering had de Negus reeds in October gezien dat drie staten hun vriendschap met Italië zwaarder lieten wegen dan hun verplichtingen uit het Volkenbondsverdrag, doch een groote teleurstelling is het voor hem geweest te zien hoe een zekere regeering onder herhaalde betuigingen van aanhankelijkheid aan het Volkenbondsverdrag niettemin alles in het werk stelde om de bestudeering en de toepassing van waarlijk doeltreffende sanctiemaatregelen uit te stellen. De Negus wees er op dat hij nooit verwacht had dat de andere staten het bloed van hun eigen soldaten zouden vergieten om het Volkenbondsverdrag te verdedigen, maar hij begreep niet waarom hem de gevraagde financieele bijstand voortdurend werd geweigerd.

Haile Selassie wees er nogmaals op dat de Volkenbondsvergadering bijeen is gekomen niet alleen voor het Italiaansch-Abessynisch geschil, doch dat het hier gaat om het lot van den Volkenbond. Men wil thans de sancties opheffen, die hun doel niet hebben bereikt; men wil den Volkenbond hervormen, doch hoe kunnen sancties, die moedwillig slecht zijn toegepast en ondoeltreffend waren, ooit den aanval weerhouden? Welke hervorming van het Volkenbondsverdrag zal eenig nut hebben wanneer niet de wil bestaat de verplichtingen na te leven? Het is de internationale moraal, die in gebreke is gebleven en niet de inhoud van het Volkenbondsverdrag.

Voor de geheele wereld verklaarde de Negus dat het Abessynische volk niet van plan is zich voor het geweld te buigen, dat het zijn eischen handhaaft en alle middelen, die in zijn macht liggen, zal aanwenden voor den triomf van het recht en voor de handhaving van de Volkenbondsbeginselen. De Keizer vroeg wat thans de twee-en-vijftig staten met hun plechtige beloften zullen doen. En hij eindigde aldus: „Vertegenwoordigers van de wereld, ik ben naar Genève gekomen om dien voor een staatshoofd allerpijnlijksten plicht te vervullen. Welk antwoord zal ik aan mijn volk kunnen brengen?"

(Journal de Genève - Algemeen Handelsblad)

(Vor. ber. Haile Selassie 2359 F.; Volkenbond 2360 I.)

3 JULI 1936

B. NOORWEGEN. — Werkloosheid. —

Het werkloosheidscijfer in Noorwegen beweegt zich in dalende lijn. Op 15 Juni '36 waren er bij de arbeidsbeurzen ruim 26.000 werkloozen ingeschreven tegen ongeveer 31.000 op 15 Mei, een daling dus met 15½%. Vergeleken bij Juni 1935 is het aantal werkloozen met ruim 12% gedaald. (Aftenposten)

(Vorig bericht 760 A.)

C. POLEN. — Sancties tegen Italië opgeheven. —

De Poolsche ministerraad heeft bij decreet van 28 Juni '36 besloten de sancties tegen Italië op te heffen en tegelijkertijd schikkingen getroffen voor een spoedige hervatting van het handelsverkeer tusschen beide landen. (Polska Agencia Telegraficzna)

(Vorig bericht Sancties 2360 I.)

D. VOLKENBOND. — Italiaansche nota. —

De Italiaansche regeering heeft een communiqué i. z. Abessynië aan den president der Assemblée doen toekomen. Wij ontleenen hieraan het volgende:

Italië waarborgt een rechtvaardige behandeling der inheemsche bevolking en zal er naar streven, haar zedelijk en stoffelijk welzijn te bevorderen. Inheemschen zullen worden opgenomen in de adviseerende lichamen; de eerbied voor en de vrije uitoefening van alle godsdiensten wordt volledig gegarandeerd. Elke Abessynische volksstam geniet het vrije gebruik van zijn taal. Slavernij en dwangarbeid zijn afgeschaft. De belastingen zullen uitsluitend worden gebruikt voor de behoeften des lands.

Italië is bereid zich te houden aan het beginsel, dat inheemschen niet voor militairen dienst moeten worden gebruikt, tenzij voor politiediensten en voor de landsverdediging. De noodige maatregelen zullen worden genomen om de vrijheid van verkeer en een rechtvaardige behandeling van alle landen op handelsgebied te waarborgen.

De Italiaansche regeering beschouwt haar arbeid in Abessynië als een heilige beschavingstaak, welke zij conform de beginselen van het Volkenbondspact en de andere internationale verdragen, waarin cultureele werkzaamheden zijn neergelegd, denkt te verrichten. Het zal de Italiaansche regeering een eer zijn, den Volkenbond op de hoogte te houden van de vorderingen van haar beschavingswerk.

Ten slotte wijst de Italiaansche regeering op de noodzakelijkheid van een doeltreffende Volkenbondshervorming; zij is bereid daaraan mede te werken. Zij heeft geen vooropgezette meening over den vorm, dien de internationale verdragen te dien einde moeten aannemen. Zij is zich bewust van de rol, die haar bij de oplossing van deze problemen toevalt.

(Journal de Genève - La Stampa)

(Vorig bericht Volkenbond 2362 A.)

A. **NEDERLAND. — Actie tegen het Nationaal-Socialisme. - „Comité van Waakzaamheid". —**
Dezer dagen is te Amsterdam opgericht een „Comité van Waakzaamheid van Anti-Nationaal-Socialistische Intellectueelen", dat de volgende beginselverklaring heeft aangenomen: Nu de in het buitenland nog steeds veldwinnende nationaal-socialistische beweging ook ons land meer en meer bedreigt, hebben een groep Nederlandsche intellectueelen (geleerden, kunstenaars, artsen, advocaten, ingenieurs, leeraren enz.), daarbij het initiatief van hun Fransche, Belgische en Engelsche beroepsgenooten volgend, in Juni 1936 de volgende verklaring onderteekend:
De Nederlandsche intellectueelen, wier namen hieronder volgen, zich vereenigend, ongeacht hun politieke overtuiging, van oordeel, dat het nationaal-socialisme en alle andere groepeeringen van denzelfden aard een ernstig gevaar beteekenen voor de vrijheid van onderzoek en meeningsuiting en daarmede voor de ontwikkeling van maatschappij, cultuur en wetenschap, besluiten een comité van waakzaamheid te stichten, als centrum van alle intellectueelen, die zich het gevaar van het nationaal-socialisme bewust zijn en het willen bestrijden; en bevestigden hun besluit om gezamenlijk op te komen voor de verdediging der geestelijke vrijheid en tegen het nationaal-socialisme, dat dit essentieele cultuurgoed belaagt.
Dr. D. Bartling, prof. dr. H. Bolkestein, prof. mr. W. A. Bonger, dr. J. W. G. ter Braak, dr. Menno ter Braak, prof. dr. Titus Brandsma, prof. dr. Gerard B. Brom, dr. T. Brouwer, prof. dr. F. J. J. Buytendijk, prof. dr. D. Ooster, M. van Crevel, dr. O. Damste, Anthonie Donker, Anton van Duinkerken, prof. dr. D. van Embden, C. van Emde Boas, arts, Jan Engelman, mej. mr. Clara Enthoven, mej. Rosa Manus, prof. dr. P. H. van Moerkerken, dr. O. Noordenbos, dr. W. F. Noordhoek-Hegt, A. C. Oerlemans, arts, mr. S. Oskam, prof. mr. J. C. van Oven, K. Pels, arts, E. du Perron, D. C. v. d. Poel, mgr. dr. H. Poels, prof. dr. H. J. Pos, S. Premsela, arts, S. A. Prins, arts, dr. K. F. Proost, mevr. C. Ramondt-Hirschmann, dr. W. van Ravesteyn, Henriette Roland Holst, dr. Jan Romein, dr. A. Romein-Verschoor, dr. Elisabeth de Roos, dr. H. H. Ruemke, prof. dr. B. Faddegon, dr. J. J. Fahrenfort, prof. dr. J. C. Franken, Jan van Gilse, Jan Greshoff, dr. G. F. C. Griss, drs. C. van Heerikhuizen, prof. mr. H. R. Hoetink, mgr. prof. dr. J. Hoogveld, Caspar Hoeweler, dr. L. Jumpertz Loeb, prof. dr. G. W. Kernkamp, prof. dr. E. Laqueur, dr. A. M. Leenmans, dr. H. A. Leenmans, Bertus van Lier, dr. D. Loenen, prof. G. Mannoury, prof. dr. J. J. Salverda de Grave, dr. V. W. Schenk, F. J. Schaper, arts, Reinier P. Sterkenburg, jhr. dr. N. van Suchtelen, prof. dr. J. H. Thiel, dr. J. Tielrooy, prof. dr. J. Tinbergen, mr. dr. J. Valkhoff, prof. P. Valkhoff, S. Vestdijk, Abr. v. d. Vies, prof. dr. C. G. N. de Vooys, prof. C. W. de Vries, mevr. A. E. J. de Vries-Bruins, arts, dr. F. Wibaut, prof. dr. J. P. Wibaut, P. Wiedijk (J. Saks), dr. Herman Wolf, prof. L. K. Wolff, A. M. Wolff-Beffie, architect B.N.A., dr. J. van Yzeren, mr. M. Zeldenrust.
De personen, die deze verklaring hebben onderteekend, hebben zich geconstitueerd tot een centraal comité. (Alg. Handelsblad)
(Vorig bericht N.S.B. 2331 E.)

B. **AMSTERDAM. — Haventarieven verlaagd. —**
Nadat Gedeputeerde Staten reeds gunstig beschikt hadden over de verordening op de kraan- en terreinhuren, heeft ook de Kroon haar goedkeuring aan de verlaagde havenbelasting gehecht.
De verlaagde haventarieven zijn 1 Juli '36 in werking getreden. (Alg. Handelsblad) **(V. b. 2356 G.)**

C. **NEDERLAND. — Goudclausule Koninklijke Petroleum Maatschappij. —**
Onder voorzitterschap van jhr. ir. H. Loudon vond op 30 Juni 1936 te Amsterdam plaats de algemeene vergadering van aandeelhouders der Koninklijke Petroleum Maatschappij.
De directeur, ir. J. E. F. de Kok, legde de volgende verklaring af: Zooals bekend wees in het gloudclausuleproces de Hooge Raad in Maart van dit jaar een arrest, dat gunstig was voor houders van 4% dollaroblig. der maatschappij. Hierop werden besprekingen gevoerd tusschen de Vereeniging voor den Effectenhandel en de directie.
Aangezien deze niet tot een resultaat hebben geleid, zal de directie — opdat obligatiehouders niet langer op hun rente zullen behoeven te wachten — maatregelen treffen dat de coupons der 4% dollar-obligaties van de Koninklijke, welke verschenen zijn vóór heden en nog niet zijn verjaard of geïncasseerd, van 6 Juli af tot 31 Augustus '36 toe ten kantore van de Nederlandsche Handel-Maatschappij te Amsterdam tegen overgifte daarvan zonder reserve kunnen worden verzilverd à ƒ 2.46 per dollar. De coupons van hen, die onder reserve van rechten hebben gefinancierd, vallen niet onder deze regeling.
(Keesings Financieel Archief)
(Vorig bericht 2224 E.; Kon. Petroleum Mij. 2335 F.)

D. **BELGIE. — Senaat samengesteld. —**
De Senaat heeft als gecoöpteerde Senatoren benoemd 9 socialisten, 8 katholieken, 2 liberalen, 1 communist, 1 frontist en 1 rexist.
De Senaat is thans definitief samengesteld uit 66 socialisten, 57 katholieken, 19 liberalen, 12 rexisten, 9 frontisten en 4 communisten.
Tot de gecoöpteerde Senatoren, die gekozen zijn, behooren: minister De Man, de oud-ministers Soudan en Lippens, en de toekomstige katholieke voorzitter van den Senaat, Moyersoen. (Het Laatste Nieuws)
(Vorig bericht Senaat 2314 F.)

E. **NEDERLAND. — Dienstplicht. - Lichting 1938. —**
In de Rolzaal op het Binnenhof te Den Haag heeft op 30 Juni '36 de loting voor de lichting 1938 plaats gehad.
Getrokken werd no. 743, welk nummer in het Amsterdamsche register correspondeerde met den naam Carel Frederik Brandse, geboren 14 Januari. De aanwijzing der dienstplichtigen in de verschillende gemeenten of groepen van gemeenten zal dus aanvangen bij dezen naam, of wanneer die in het betrokken register niet voorkomt, bij den daarop alphabetisch volgenden naam. (De Tijd) **(Vorig bericht 1845 E.)**

F. **CHINA. — Begrooting 1936-'37. —**
De uitvoerende yoean te Nanking heeft haar goedkeuring gehecht aan de begrooting 1936-'37, die $ 911 mill. bedraagt. De douane-ontvangsten zijn geraamd op $ 318 mill., de militaire uitgaven op $ 322 mill. (Sin Pau) **(Vorig bericht Begrooting 1737 B.)**

G. **NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Reisbelasting voor 1936 van de baan. —**
De reisbelasting is voor 1936 van de baan. Nadat de voorzitter der Tweede Kamer op 30 Juni de behandeling van de agenda aan de orde had gesteld, diende de heer Goseling een voorstel in om het wetsontwerp tot instelling van een reisbelasting aan te houden, daar het als dekkingsmiddel voor 1936 geen beteekenis meer had. De Kamer heeft dit voorstel met groote meerderheid aangenomen. (N. Rott. Crt.)
(Vorig bericht 2332 B.; Tweede Kamer 2348 D.)

H. **NEUTRALE STATEN. — Communiqué. —**
De vertegenwoordigers der neutrale mogendheden hebben op 1 Juli '36 een communiqué uitgegeven, waarin overeenstemming geconstateerd wordt ten aanzien van het feit, dat de verscherping van den internationalen toestand en de gevallen, waarin van geweld gebruik gemaakt werd, in de neutrale staten twijfel hebben doen rijzen over de vraag, of de omstandigheden, waarin zij de verplichtingen aanvaard hebben, die in het handvest vervat zijn, nog in bevredigende mate bestaan. Vastgesteld wordt, dat de bepaling ten aanzien der bewapeningsvermindering doode letter is gebleven.
De neutrale mogendheden erkennen de noodzakelijkheid van wijziging van het handvest of van zijn toepassing en leggen er den nadruk op, dat zij bereid zijn, amendementen op het pact te bestudeeren. Zij zijn echter van meening, dat het beste zou zijn, een procedure te aanvaarden, waarbij richtlijnen voor de toepassing van het handvest worden vastgelegd, zoodat de preventieve werkzaamheid van den Volkenbond versterkt zal worden. Zoolang het handvest in zijn geheel slechts op onvolledige en inconsequente wijze wordt toegepast, zijn de neutrale mogendheden verplicht, daarmede rekening te houden bij de toepassing van artikel 16. Op alle gebieden der economische politiek moet de activiteit van den Volkenbond, die in zekere mate door de laatste crisis verlamd is, worden hervat. (Journal de Genève)
(Vorig bericht 2357 B.)

4 JULI 1936

I. **AMSTERDAM. — Begrooting 1936 door Gedeputeerde Staten goedgekeurd. —**
B. en W. hebben van Gedeputeerde Staten bericht ontvangen, dat zij de begrooting 1936 hebben goedgekeurd. (De Telegraaf) **(Vorig bericht 2079 B.)**

K. **VEREENIGDE STATEN. — Walsh-Healy-Act geteekend. —**
President Roosevelt heeft op 30 Juni '36 de z.g. Walsh-Healy-Act onderteekend, waardoor de fabrikanten gedwongen zullen zijn zich te houden aan de bepalingen betreffende maximum-werktijden en minimum-loonen, zooals die gelden bij de met de regeering aangegane contracten voor te verrichten werken. De nieuwe wet bevat o.m. bepalingen ten aanzien van den achturigen werkdag en verbiedt het werken van kinderen en veroordeelden bij werken onder federale contracten. (N. Y. Herald Tribune)

A. AMSTERDAM. — Hoeveel geven wij uit voor eten en drinken?

Het Bureau van Statistiek der gemeente Amsterdam heeft de uitgaven van 184 gezinnen gedurende de periode 1 Maart 1934—18 Februari 1935 bewerkt en gesplitst naar vier groepen arbeidersgezinnen en zeven groepen ambtenaarsgezinnen. De voedingsuitgaven en een nadere specificatie van de artikelen zijn daarbij berekend.

Zoo is nagegaan, hoeveel een gezin uitgeeft voor al het eten en drinken, dat op tafel verschijnt.

Het eindresultaat is neergelegd in een grafiek, welke weergeeft, voor elk der onderdeelen van het voedingsbudget, de gemiddelde uitgaven in procenten van die voor de totale voeding. En wel bij twee groepen met den meest uiteenloopenden welstand: eenerzijds de arbeidersgezinnen van de laagste groep en anderzijds de beter gesitueerden met de hoogste inkomens. De grafiek, welke wij hierbij afdrukken, geeft een aardige vergelijking tusschen de uitgaven van een huismoeder met een kleine beurs en één, die over ruimere middelen beschikt, want de eene is ingedeeld in de groep van een inkomen tot *f* 1400, de ander in die boven *f* 12.000.

(Met speciale toestemming van „De Telegraaf")

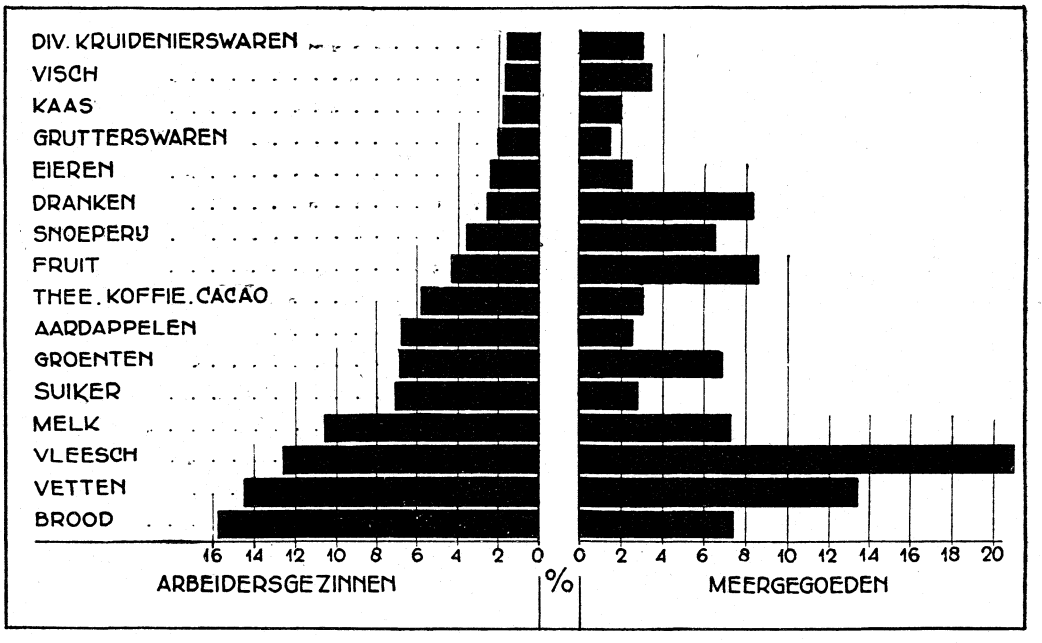

B. VOLKENBOND. — Verklaringen van Blum, De Water, Eden en Litwinof. —

Op 1 Juli '36 kwam de Volkenbondsvergadering te Genève wederom bijeen.

Na een verklaring van trouw aan de principes van het Volkenbondspact door den afgevaardigde van Columbia, Turbai, sprak Léon Blum namens de Fransche regeering. Hij zette de gevolgde Fransche buitenlandsche politiek uiteen vanaf het moment, dat door Duitschland de verdragen van Versailles en Locarno werden geschonden door de remilitarisatie van het Rijngebied.

Dat Frankrijk zich beriep op de garandeerende mogendheden en niet overging tot mobilisatie, is niet te beschouwen als een zwakheid, doch een juiste poging om de ernstigste gevolgen te voorkomen.

Ook de politieke moeilijkheden hebben zich zonder geweldplegingen in de vorming eener nieuwe regeering opgelost.

Met volkomen recht en vastberadenheid kan daarom de Fransche delegatie spreken over den wil van het land en zijn verlangens voordragen.

Die wil van het Fransche volk is eenvoudig en helder: Frankrijk wil vrede.

Frankrijk wenscht den vrede voor alle volken en met alle volken, welke ook hun regeeringen of principes zijn.

Het tegenwoordig Europa, en ook de tegenwoordige wereld, worden niet beheerscht door den vrede, de mogelijkheid van den oorlog wordt thans algemeen geaccepteerd.

Spreker wil alleen dit feit constateeren en niet de aanleiding daartoe nagaan.

Er moet getracht worden deze oorlogsmogelijkheid te verdringen door den wil tot vrede te versterken.

De gedelegeerde der Unie van Zuid-Afrika, De Water, bevestigde de gehechtheid zijner regeering aan de beginselen van den Volkenbond en verklaarde, dat de Unie van Zuid-Afrika steeds bereid zal zijn de collectieve actie te handhaven.

De Britsche minister van Buitenlandsche Zaken, Eden, die vervolgens aan het woord kwam, verklaarde: Wij zijn er ons allen van bewust, dat de economische maatregelen, welke wij hebben genomen, hun doel hebben gemist. Indien de Britsche regeering eenige reden zou hebben gehad te gelooven, dat het handhaven der bestaande sancties of de uitbreiding met nieuwe sancties de positie van Abessynië zou hebben hersteld, dan zou zij een dergelijke politiek hebben bepleit.

Onder de tegenwoordige omstandigheden zou slechts militaire actie resultaaat kunnen hebben en ik kan niet gelooven, dat een dergelijke actie in overweging zou kunnen worden genomen.

De Britsche regeering gelooft niet, dat de Volkenbond de verovering van Abessynië zal kunnen erkennen.

Met groote belangstelling verklaarde Eden te hebben geluisterd naar hetgeen Blum heeft gezegd over de pogingen het prestige van den Volkenbond te herstellen. Namens de Britsche regeering kon Eden Blum de verzekering geven van volledige medewerking. Het ideaal der collectieve veiligheid brengt de idee van militaire maatregelen mede.

Spr. achtte het noodig dat eenige voorbereidende besprekingen werden gehouden over de toekomst van den Volkenbond en hij stelde derhalve voor, dat deze kwestie pas in de Septembervergadering ter sprake zal worden gebracht. Eden besloot met zijn trouw te bevestigen aan de Volkenbondsbeginselen.

Vervolgens sprak Litwinof. Hij bevestigde, dat de houding van zijn regeering in het Italiaansch-Abessynisch conflict slechts werd ingegeven door de eerbiediging van de bij het pact aangegane verplichtingen.

Men zou ernstiger maatregelen onder oogen moeten zien, indien zekere staten bereid zouden zijn geweest een militaire poging te ondernemen. Aangezien zulks niet het geval is geweest, aldus Litwinof, was het nutteloos verder de sancties toe te passen.

Artikel 16 geeft den Bond machtige wapenen, welke hij niet gebruikte. De afzijdigheid van zekere mogendheden veroorzaakte de mislukking der toepassing van het pact. Het pact is niet volkomen, het bevat onduidelijkheden en vaagheden. Men moet het niet hervormen, maar het preciseeren, het versterken, met name door een goede definitie van het begrip aanvaller.

Men moet niet raken aan artikel 16. De economische sancties moeten verplicht zijn voor alle Volkenbondsleden.

In een idealen Volkenbond zouden militaire sancties eveneens verplicht moeten zijn. Indien wij dit ideaal van internationale solidariteit niet kunnen bereiken, moeten wij ieder continent versterken, bijv. door een net van regionale pacten, waarvoor bijzondere groepen staten bepaalde gebieden tegen iederen aanvaller zouden moeten verdedigen.

Litwinof vervolgde met te bevestigen, dat de Sovjet-regeering geheele ontwapening nog steeds den besten waarborg voor den vrede vindt, maar zoolang deze maatregel niet is aanvaard, kan men niets anders dan dan den Volkenbond versterken, hetgeen kan gebeuren zonder het principe der collectieve veiligheid prijs te geven. Den Volkenbond moet nieuw leven worden gegeven, dat is meer dan ooit noodzakelijk.

(Journal de Genève - Le Temps - Times)

(Vor. ber. Volkenbond 2362 D.; Blum 2353 B.; De Water 1960 A.; Eden 2348 H.; Litwinof 2227 C.)

C. NIEUW-GUINEA. — Prof. ir. W. Schermerhorn over de Luchtkarteering. - Resultaten en perspectieven. - Kolonisatie. —

Op 22 Juni '36 is uit Nederl.-Indië teruggekeerd prof. ir. W. Schermerhorn, hoogleeraar in de landmeetkunde, waterpassen en geodesie aan de technische hoogeschool te Delft.

Betreffende het luchtkarteeringswerk, dat op Nieuw-Guinea geschiedt, vertelde prof. Schermerhorn, dat dit in de eerste plaats moet gezien worden als een onderdeel van de petroleum-exploitatie. Er wordt door de petroleummaatschappijen grandioos werk verricht, waarbij men beschikt over alle middelen der techniek. Het zijn bijna uitsluitend de petroleummaatschappijen, die dergelijke opdrachten kunnen geven, omdat er kapitalen mee gemoeid zijn, waarover andere ondernemingen, zelfs zeer groote, niet beschikken.

Dit laatste diende tevens als antwoord op een vraag, welke

mogelijkheden de luchtkarteering aan cultuurondernemingen in de andere deelen der Nederl.-Indische archipel kon bieden. Ook de Nederl.-Indische typografische dienst hield zich reeds geruimen tijd bezig met de bestudeering van de mogelijkheid om de thans nog toegepaste triangulatie door luchtfotogrammetrie te vervangen. Deze bracht bovendien ook voortreffelijke gegevens aan het licht omtrent de vegetatie, op welk gebied iemand als kapitein Kint van den topografischen dienst in Ned.-Indië veel uit de luchtkarteering had kunnen halen.
Betreffende de kolonisatie-mogelijkheden op Nieuw-Guinea, verklaarde prof. Schermerhorn een definitief oordeel hieromtrent niet te kunnen uitspreken. Maar zijn indruk was, dat het klimaat, zelfs in de hooger gelegen deelen, allermiserabelst was. Wat de luchtverbindingen betreft had hij den indruk gekregen, dat voor Nieuw-Guinea het amphibie-vliegtuig het best bruikbare type is. (Nieuwsblad v. h. Noorden)
(Vor. ber. Luchtkarteering 1950 E.)

A. **FRANKRIJK. — Académie Française. - Nieuwe leden. —**
De Académie Française heeft Edmond Jaloux met 18 van de 31 stemmen en Joseph de Pasquidoux met 16 van de 31 stemmen tot haar leden gekozen.
(Le Temps) **(Vorig bericht blz. 2089 F.)**

B. **AMSTERDAM. — Raadsleden. - M. M. Cohen benoemd. —**
De voorzitter van het centraal stembureau ter verkiezing van leden van den gemeenteraad heeft, ter voorziening in de vacature, ontstaan door het overlijden van den heer Th. M. Ketelaar, tot lid van den gemeenteraad benoemd verklaard den heer M. M. Cohen. (Het Volk) **(V. b. Raadsleden 1491 D.)**

C. **VOLKENBOND. — Rede van Jhr. Mr. A. C. D. de Graeff. —**
Minister De Graeff heeft op 2 Juli in de Assemblée een rede gehouden, waarin hij o.a. het volgende zeide:
De toepassing van artikel 16 van het Volkenbondsverdrag in het Italiaansch-Ethiopische conflict heeft niet tot het beoogde doel geleid.
In de bestaande omstandigheden moeten wij, gezien de houding der groote mogendheden en ondanks alle teleurstelling die dit tekortschieten van den Bond ons veroorzaakt, erkennen, dat de handhaving der sancties tegenover Italië verder nutteloos zou zijn.
Om die reden vereenigt Nederland zich met het voorstel de sancties op te heffen op een tijdstip in de naaste toekomst, dat in onderling overleg zal moeten worden bepaald.
Het is geen schande te moeten erkennen, dat in den strijd voor het recht de kracht van den Volkenbond te kort is geschoten, maar op ons allen, die den Volkenbond hebben begroet als den beschermer van den vrede en het bolwerk tegen onrechtmatige aanvallen, rust thans de plicht om ons rekenschap te geven van de oorzaken en de gevolgen van dit falen voor den Bond en opnieuw de houding te overwegen, welke wij tegenover deze instelling moeten innemen.
Ten aanzien van de hervorming van het Volkenbondsverdrag teekenen zich twee stroomingen af: sommigen willen het Pact versterken door hun toevlucht te nemen tot regionale verdragen in het kader van den Bond.
Ieder echter, die zich rekenschap geeft van de traditioneele politiek van mijn land, dat zich steeds afkeerig heeft getoond van deelneming aan politieke en militaire allianties van regionalen aard, zal de zeer gereserveerde houding begrijpen, welke de Nederlandsche regeering zich genoopt ziet van meet af tegenover deze oplossing van het vraagstuk aan te nemen.
Een tweede strooming beoogt de sancties in den huidigen vorm geheel te doen vervallen en het Volkenbondsverdrag te hervormen tot een „pacte consultatif".
Het geheele systeem van de tegenwoordige sancties ware dan te vervangen door een sanctie van automatische uitsluiting van een aanvaller uit den Volkenbond. (A. N. P. - Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. 2364 B.; Minister De Graeff 2186 C.)

D. **NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Koninklijk Paleis te Amsterdam. —**
De Tweede Kamer heeft op 2 Juli '36 het wetsontwerp tot goedkeuring van de overeenkomst houdende afstand-om-niet door de gemeente Amsterdam aan den staat van het Paleis op den Dam en tot uitkeering door den staat aan de gemeente van een bedrag van *f* 10 millioen, verdeeld over vijf jaren als bijdrage voor den bouw van een nieuw raadhuis, aangenomen. (De Telegraaf)
(Vor. ber. 2298 C.; Tw. Kamer 2363 G.)

E. **NEDERLAND. — Nieuwe A.V.R.O.-studio geopend.**
Te Hilversum is op 2 Juli '36 de nieuwe studio van de A.V.R.O. officieel ingewijd. Tevoren ontving het gemeentebestuur de A.V.R.O.-bestuurders op het raadhuis, waar burgemeester Lambooy in hartelijke bewoordingen zijn voldoening erover uitsprak, dat de A.V.R.O. Hilversum niet alleen in het land, maar door de geheele wereld bekendheid heeft geschonken.
De directeur-generaal der P.T.T., ir. M. H. Damme, sprak de openingsrede uit, waarin hij o.a. hulde bracht aan den heer Vogt en hem mededeelde, dat H. M. de Koningin hem benoemd heeft tot ridder in de orde van Oranje-Nassau. (A. N. P.)
(Vor. ber. A.V.R.O. 1816 F.)

F. **DUITSCHLAND. - Luchtvaartconventie met Italië.**
De Italiaansche onderstaatssecretaris van Luchtvaart, generaal Valle, en de onderstaatssecretaris van het Duitsche ministerie van Luchtvaart, Milch, hebben op 26 Juni '36 een conventie geteekend, waarin de reeds voor het burgerlijke luchtverkeer tusschen de beide landen geldende bepalingen neergelegd zijn. De conventie heeft een looptijd van tien jaar.
Naar verluidt is er bij deze luchtvaartconventie uitsluitend sprake van een technisch accoord, met geen enkelen politieken achtergrond. Het bevat geen enkel nieuw element en het grijpt slechts terug op de op het oogenblik nog van kracht zijnde overeenkomst, die twee jaar geleden geteekend werd en die geregeld hernieuwd wordt.
Men heeft in de eerste plaats zijn aandacht geschonken aan de vorderingen, welke de luchtvaart de laatste jaren gemaakt heeft en met name aan de snelheid van de machines. (Berl. Tageblatt - La Stampa)

G. **FRANKRIJK. — Prix Osiris. —**
Het Institut de France heeft twee Osiris-prijzen, elk ten bedrage van 100.000 francs, toegekend aan mevrouw Henri de Régnier, de weduwe van den onlangs overleden dichter, en aan prof. dr. A. Meillet.
Mevrouw Henri de Régnier is als schrijfster bekend geworden onder het pseudoniem Gérard Douville.
De Prix Osiris is de hoofdprijs van het Institut de France en wordt om de drie jaren toegekend.
(Le Temps)

H. **ITALIE. — Handelsaccoorden met Duitschland en Oostenrijk. —**
Tusschen Duitschland en Italië zijn eenige handelsaccoorden tot stand gekomen, welke op 27 Juni '36 door den minister van Buitenlandsche Zaken Ciano en den Duitschen ambassadeur von Hassell onderteekend zijn.
Deze accoorden dienen ter aanvulling en verbetering van de Duitsch-Italiaansche handelsovereenkomst van 1925, de verrekeningsovereenkomst van 1934 en de overeenkomst van April 1935. Volgens een vroeger gesloten accoord zullen regeeringscommissies met regelmatige tusschenpoozen bijeenkomen voor regeling van technische kwesties. Thans is onderhandeld over de regeling van bepaalde moeilijkheden betreffende het in evenwicht brengen van de clearing en het reisverkeer.
Tevens zijn op 27 Juni eenige handelsaccoorden tusschen Italië en Oostenrijk gesloten. Zij hebben ten doel, den invoer van Oostenrijksche goederen in Italië meer in overeenstemming te brengen met de door de Italiaansche regeering getroffen maatregelen ten aanzien van den invoer van buitenlandsche goederen.
(La Stampa) **(Vor. ber. Oostenrijk 1405 B.; Italië 1895 B.; Duitschland 2312 A.)**

5 JULI 1936

I. **NEDERLAND. — Het versche cadetje. —**
De minister van Sociale Zaken heeft goedgevonden, bij wijze van proef, dat door de arbeidsinspectie op verzoek van de daarvoor in aanmerking komende hotelhouders vergunning wordt verleend, dat de bakkers, van wie zij het voor hun gasten bestemde ontbijtbrood betrekken, de benoodigde hoeveelheid van acht uur v.m. af mogen vervoeren en aan die hotels afleveren.
De hotelhouders moeten bij de arbeidsinspectie een vergunning vragen om het brood te betrekken van

die bakkerijen, die regelmatig aan het hotel brood leveren. Deze bakkerijen dienen eveneens een vergunning tot aflevering van versch brood te bezitten.
(A. N. P.) **(Vorig bericht blz. 2185 A.)**

A. VOLKENBOND. — Het Assemblée-debat. —
In het verloop der zitting van 2 Juli '36 hebben, behalve minister De Graeff, nog verschillende gedelegeerden zich eveneens voor opheffing der sancties uitgesproken.
Bruce (Australië) stelde daarbij vast, dat geen enkel land bereid is militaire sancties toe te passen, terwijl namens Uruguay Guani een juridische motiveering van de opheffing gaf. Munch (Denemarken) drong aan op verbetering van den internationalen handel. Motta (Zwitserland) zeide, dat het doel der sancties niet was bereikt, doordat de Volkenbond niet universeel is. De Litausche gedelegeerde Lozaraitis bepleitte versterking van het bestaande stelsel, waarbij rekening moet worden gehouden met de opgedane ervaring. De gedelegeerde van Chili, Rivas Vicuna, drong aan op bestudeering van het Volkenbondsstatuut, met het doel, den Bond universeel te maken.
De gedelegeerde van Zweden, Westman, gaf uiting aan den wensch, dat de Volkenbond de middelen zou nagaan om den oorlog te voorkomen.
De Valera (Iersche Vrijstaat) constateerde, dat geen enkel land bereid is, het risico van een oorlog te aanvaarden. Als realisten moeten wij thans onze aandacht op Europa concentreeren, aldus spreker.
Namens Nieuw-Zeeland verklaarde sir James Parr, dat zijn regeering bereid blijft, de sancties te handhaven en zelfs te verscherpen. Indien de meerderheid der Assemblée evenwel daartoe niet bereid blijkt te zijn, dan zal Nieuw-Zeeland zich daarbij neerleggen.
Hierna voerden nog het woord baron Pflügl (Oostenrijk), Wellington Koo (China) en De Velics (Hongarije).
(Journal de Genève) **(Vorig bericht blz. 2365 C.)**

B. VEREENIGDE STATEN. — Phillips Amerikaansch gezant te Rome. —
De onderstaatssecretaris bij het Amerikaansche ministerie van Buitenlandsche Zaken, Phillips, is tot opvolger benoemd van Long, den gezant te Rome, die wegens ziekte deze functie niet langer meer kon bekleeden. (New York Herald Tribune) **(2351 C.)**

C. VOLKENBOND. — De Negus vraagt een leening van 10 millioen Pond Sterling. —
Bij het secretariaat van den Volkenbond is het volgende tweeledig voorstel van de Abessynische delegatie aan de Assemblée ingekomen:
1) De Assemblée herinnert aan de bewoordingen van de art. 10 en 16 van het handvest van den Volkenbond, waaraan zij haar aanhankelijkheid uitspreekt. Dientengevolge verklaart zij, dat zij geen enkele annexatie, door geweld van wapenen verkregen, erkennen zal.
2) De Assemblée, aan Abessynië den steun willende verleenen, waarop het krachtens art. 16 van het handvest recht heeft, ten behoeve van zijn territoriale ongereptheid en zijn politieke onafhankelijkheid, besluit, den regeeringen der staten-leden aan te bevelen, zich garant te stellen voor een leening van tien millioen pond sterling, door Abessynië uit te geven, op de voorwaarden, welke de Raad zal vaststellen, gehoord de financieele commissie van den Bond.
In de toelichting op deze voorstellen wordt o.a. gezegd: „De keizer van Abessynië heeft den te Genève vereenigden volken vragen gesteld, waarop enkele staten uitgezonderd, de mogendheden geen duidelijk antwoord gegeven hebben. Onder de huidige, tragische omstandigheden, na een debat, dat van het hoogste belang was voor het bestaan van den Bond en voor het bestaan van zijn leden, die door toekomstige aanvallen bedreigd zouden zijn, is het van belang, dat elk land openhartig de verantwoordelijkheid voor zijn houding aanvaardt."
(Journal de Genève - De Telegraaf)
(Vorig bericht blz. 2366 A.)

D. ENGELAND. — Baldwin's rede. —
Baldwin heeft op 2 Juli '36 het woord gevoerd aan het banket, dat was aangericht ter gelegenheid van het eeuwfeest van de conservatieve vereeniging der City van Londen. Wij ontleenen hieraan het volgende:
Baldwin verklaarde, dat de geruchten volgens welke zijn gezondheidstoestand achteruit zou gaan en zijn aftreden binnenkort te verwachten zou zijn, van allen grond ontbloot zijn. Ik zal mij terugtrekken, wanneer ik dat goed acht, aldus Baldwin, ik zal persoonlijk mijn beslissing nemen en niemand behoeft mij voor te schrijven, wat ik doen moet.
Ten aanzien van de opheffing der sancties zeide hij, dat de regeering tot dit besluit is gekomen om verschillende redenen, die bij elkaar genomen onaanvechtbaar zijn.
In het najaar gaan wij naar Genève om de toekomst van den Volkenbond onder de oogen te zien en na te gaan, hoe wij in het licht der lessen van de laatste jaren een nieuwe poging kunnen doen om eenigen vorm te verkrijgen ter verzekering van den vrede door collectieve veiligheid. Ik hoop, dat wij in de volgende maanden vorderingen zullen kunnen constateeren ten aanzien van het doel, dat wij allen wenschen te bereiken. In dezen tijd is het niet altijd mogelijk uw doel te bereiken, wanneer gij er recht op afgaat.
Baldwin sprak voorts de hoop uit, dat het vroeg of laat wellicht mogelijk zal zijn te beraadslagen over een bewapeningsvermindering.
Het is onze innige wensch Frankrijk en Duitschland tot elkander te brengen. Zonder de medewerking van deze mogendheden is geen vrede in Europa mogelijk.
(Times) **(Vor. ber. Baldwin 2315 F.)**

E. DANZIG. — Incidenten. - Greiser naar Genève ontboden. —
De Volkenbondsraad heeft besloten zich op 4 Juli '36 bezig te houden met de incidenten te Danzig. De Raad heeft den Senaatspresident van Danzig, Greiser, telegrafisch verzocht naar Genève te komen om over de situatie gehoord te worden.
De moeilijkheden zijn begonnen met het bezoek van den Duitschen kruiser „Leipzig" aan Danzig. De bevelvoerende commandant gaf aan boord een soirée ter eere der Danziger regeering, zonder evenwel den Hoogen Commissaris van den Volkenbond, Lester, uit te noodigen. De Volkenbondscommissaris is de hoogste instantie te Danzig en is het nog nooit voorgekomen, dat hij bij dergelijke officieele gelegenheden gepasseerd werd. De oppositie-pers besprak dit voorval dan ook uitvoerig.
Twee dagen later hield de nazi-gouwleider, Forster, een felle rede, waarin hij den Volkenbond aanviel, de solidariteit van Danzig met het Derde Rijk proclameerde en niet te miskennen bedreigingen tot de oppositie uitte.
Tegen de in December gegeven belofte in, werden eenige bladen der oppositioneele pers zonder eenige motiveering verboden en het gevolg was, dat Lester deze week naar Genève kwam om wederom over de gespannen situatie verslag uit te brengen. De Engelsche minister Eden, die in deze aangelegenheid Raadsrapporteur is, heeft een langdurig onderhoud met den Poolschen minister Beck gehad. Wederom onderstreepte hij, dat Danzig bij de vredesverdragen tot vrije stad met eigen regeering onder toezicht van den Volkenbond werd gemaakt, uitsluitend en alleen ten behoeve van Polen, opdat dit land een groote haven aan de Oostzee zou hebben, zonder van Duitschland afhankelijk te zijn. Wanneer de Poolsche regeering op grond van het tienjarig vriendschapsverdrag met Berlijn dus zou aarzelen, doortastend op te treden, zouden de gevolgen geheel voor Poolsche rekening blijven. (Journal de Genève - A. N. P.)
(Vorig bericht blz. 2197 A.)

F. NEDERL. OOST-INDIE. — Bestuurshervorming der Buitengewesten. —
Het Indisch debat in de Tweede Kamer is 1 Juli '36 geëindigd met de goedkeuring van de suppletoire begrootingen. Het voornaamste onderwerp van de discussie vormde de bestuurshervorming.
(De Telegraaf) **(V. b. 2274 E.; Tw. Kamer 2365 D.)**

G. NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Werkloosheidssubsidiefonds. —
De Tweede Kamer heeft op 2 Juli '36 het wetsontwerp tot verlenging van het werkloosheidssubsidiefonds tot 1 Januari 1940, zonder hoofdelijke stemming goedgekeurd. (Het Vaderland)
(Vor. ber. 2088 B.; Tw. Kamer 2366 F.)

H. VOLKENBOND. — Rede van Delbos. —
De Fransche minister van Buitenlandsche Zaken, Delbos, heeft op 3 Juli '36 een verklaring voorgelezen betreffende de redenen van het Geneefsche échec in de Abessynische aangelegenheid en de thans noodige hervorming van het Geneefsch instituut.
Na herinnerd te hebben aan de redevoering van Blum over het standpunt van Frankrijk, zette de minister uiteen, dat het falen van den Volkenbond veroorzaakt is door het feit, dat de wapens van het pact niet op doelmatige wijze gehanteerd zijn door een gemeenschap, die aan het gebruik daarvan nog niet gewend is. Frankrijk verklaart zich bij voorbaat tegen ieder voorstel, dat de aantasting van de structuur of den geest van den Bond tengevolge zou hebben.
De basis moet niet gewijzigd, maar de toepassing verbeterd worden. Indien men rekening moet houden met de bijzondere belangen en wenschen van ieder werelddeel, is niets ongelukkiger dan een splitsing. Den zwaarsten slag zou men Genève toebrengen door den Volkenbond slechts een consultatieve rol toe te kennen. Frankrijk zal dus geen fundamenteele wijziging van het pact voorstellen. Een belangrijk resultaat zou bereikt zijn indien de Vergadering in September voorstellen zou kunnen aannemen, waaruit iedere staat met meer zekerheid zou kunnen weten op welken steun hij kan rekenen.
Wij moeten de beste methode trachten te vinden voor het brengen van een nauw verband tusschen de toepassing van

economische en financieele pressie en het gebruik van militaire dwangmiddelen. Volgens de Fransche regeering kan de oplossing worden gevonden in de vorming van nieuwe regionale ententes of in de versterking der bestaande.
Om spoed te maken stelt de Fransche delegatie dus voor, dat de regeeringen der aangesloten staten worden uitgenoodigd voor den 15den Augustus alle opmerkingen of voorstellen, die zij naar voren wenschen te brengen ten aanzien van de meest doelmatige toepassing van de artikelen 11 en 16, aan het secretariaat te doen toekomen. Wij stellen verder voor, dat van die voorstellen een studie wordt gemaakt, en dat een rapport daarover aan de Septembervergadering zal worden voorgelegd.
(Journal de Genève - Le Temps) **(Vor. ber. blz. 2366 C.)**

A. VOLKENBOND. — Nieuwe Abessynische Regeering. - Mexico houdt zich afzijdig. —
De Abessynische delegatie heeft officieel den Volkenbond en daardoor den leden-staten kennis gegeven van de vorming van een nieuwe regeering in Gore op bevel van den Negus. Ras Imroe heeft opdracht gekregen de militaire krachten van het land te reorganiseeren.
De Mexicaansche delegatie heeft den voorzitter van de Volkenbondsvergadering doen weten, dat zij, aangezien zij het niet eens is met de wijze, waarop het Abessynische conflict is behandeld, besloten heeft verder geen deel te nemen aan de werkzaamheden van de Assemblée ten aanzien van dit conflict en zich te onthouden van stemmen.
(Journal de Genève) **(Vor. ber. Volkenbond 2366 H.)**

B. LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig besproken zijn. - Onze wekelijksche opgave. —
Duitsch: J. Hoffmann — „Atlantis und das Rätsel der Eiszeitkunst". (Verlag Hoffmann, Stuttgart)
Hanns Weltzel — „Erk Alburger". (Ernst Rowohlt Verlag 1936) **(Vorig bericht 2358 B.)**
Engelsch: Louis Bromfield — „The man who had Everything". (The Albatross Library No. 301)
Hugh Talbot — „Laughter from the Lowlands". (Dent & Sons, London) **(Vorig bericht 2358 B.)**
Fransch: A. Fourgeaud — „L'Homme devant le Capitalisme. Essai d'une économique rationelle".
R. Francis — „Une vie d'enfant". (N. R. Fr. Paris) **(Vorig bericht 2358 B.)**
Italiaansch: S. Flavia — „Mala Fortuna". (Cappelli, Bologna) **(Vorig bericht 2358 B.)**
Nederlandsch: C. J. Kelk — „Een Kind van Uncle Sam". (Bigot en Van Rossum, A'dam)
Max Kijzer — „Honderd Kwatrijnen". (W. Bruna & Zoon's Uitg. Mij.) **(Vorig bericht 2358 B.)**
Russisch: W. M. Baghmetief — „Prestoeplenije Martyna". (Gozlitizdat, Moskou) **(Vor. ber. 2347 G.)**
Spaansch: C. Linares Bercera — „Vendrá por el mar". (Juventud, Barcelona) **(Vor. ber. 2358 B.)**
(Red. K. H. A.)

C. LUCHTVAART. — Vliegongelukken. - James Melrose verongelukt. —
Charles James Melrose, de bekende Australische vlieger, is op 5 Juli '36, niet ver van Melbourne met zijn toestel, waarin als tweede inzittende een mijn-ingenieur had plaats genomen, neergestort. Beide inzittenden kwamen om het leven. (A. N. P.)
(Vor. ber. Vliegongelukken 2322 D.)

6 JULI 1936

D. VOLKENBOND. — Danzig. - Greiser verwekt incidenten. - Contrôle-commissie aangewezen. —
De Volkenbondsraad is op 4 Juli in openbare vergadering bijeengekomen, onder voorzitterschap van Eden. Het belangrijkste punt van de agenda vormde het rapport van den Volkenbondscommissaris van Danzig over den toestand in Danzig.
De Nationaal-Socialistische voorzitter van den Senaat van Danzig, Greiser, hield tijdens de bijeenkomst een rede, welke in verband met de heftige aanvallen op den Volkenbondscommissaris te Danzig, aan zijn gehoor felle protesten ontlokte.
Hij verklaarde, dat de toestand te Danzig tot de komst van het nationaal-socialisme te vergelijken was met een kruitvat, en dat de Volkenbond het door zijn optreden dreigde te doen ontploffen. Hij zeide niet te spreken uit naam van doode artikelen en paragrafen, doch uit naam van 400.000 Duitschers, die niet steeds van het moederland gescheiden willen blijven.
Hij wenschte, dat een nieuwe Hooge Commissaris van den Volkenbond naar Danzig zou worden gezonden, die zich van iedere inmenging in de binnenlandsche politiek zou onthouden. Geheel zonder commissaris, voegde hij er aan toe, zou alles echter beter gaan.
Er werd heftig geprotesteerd toen Greiser besloot met den uitroep „thans genoeg hiervan", en zijn dossier met kracht op de Raadstafel wierp.
De Volkenbondsraad nam hierna de volgende resolutie aan:
De Raad heeft van het rapport van den Hoogen Volkenbondscommissaris der Vrije Stad Danzig over het incident, dat zich bij het bezoek van den Duitschen kruiser „Leipzig" te Danzig heeft voorgedaan, kennis genomen en is tot de conclusie gekomen, dat het zoogenaamde incident een internationaal karakter draagt. Overwegend, dat Polen er zich toe verplicht heeft, de leiding der buitenlandsche aangelegenheden van Danzig op zich te nemen, besluit de Raad de Poolsche regeering te verzoeken namens den Raad langs diplomatieken weg deze kwestie te onderzoeken en den Raad in zijn eerstvolgende gewone zitting een rapport te doen toekomen over het resultaat der maatregelen, die zij noodzakelijk geacht heeft te nemen.
De hooge-commissaris van den Volkenbond, Lester, antwoordde kort op de beschuldiging van Senaatspresident Greiser. Delbos (Frankrijk) en Barcia (Spanje) spraken hierna hun vertrouwen in Lester uit, evenals Beck en wezen erop, dat thans uitsluitend het incident met den kruiser „Leipzig" aan de orde was. Eden sprak als raadsrapporteur eveneens het volle vertrouwen in Lester uit, welke woorden door alle raadsleden werden bevestigd.
De Volkenbondsraad kwam hierna nog in geheime zitting bijeen en heeft besloten een commissie voor de Danziger kwestie te vormen, bestaande uit de gedelegeerden van Engeland, Frankrijk en Portugal.
De Raad heeft voorts besloten zijn 92e zitting nog niet te beeindigen. (Journal de Genève) **(Vor. ber. blz. 2366 E.)**

E. LOCARNO-PACT. — Nieuwe Conferentie. - Communiqué. —
De Fransche, Engelsche en Belgische delegaties hebben op 3 Juli het volgende communiqué verstrekt:
„Naar aanleiding van de te Genève tusschen Blum, Delbos, Eden, Van Zeeland en Spaak gehouden besprekingen achtte men het tijdstip gunstig binnenkort een nieuwe bijeenkomst te houden van de onderteekenende mogendheden van het Verdrag van Locarno, wier vertegenwoordigers te Londen hebben deelgenomen aan de uitwerking van de overeenkomst van 19 Maart, teneinde den tegenwoordigen toestand onder de oogen te zien.
Datum en plaats der bijeenkomst werden nog niet definitief vastgesteld, doch er werd overeengekomen, dat de uitnoodigingen daartoe door Van Zeeland zullen worden verzonden na een nieuwe beraadslaging met de belanghebbenden."
(Journal de Genève - A. N. P.)
(Vor. ber. Pact van Locarno 2293 D.)

F. VOLKENBOND. — Slotzitting. - Resoluties goedgekeurd. —
Op 4 Juli kwam de Volkenbondsvergadering voor haar laatste zitting bijeen.
Nadat de vertegenwoordigers van Abessynië, Panama, Canada en Columbia nog het woord hadden gevoerd, werd overgegaan tot de stemming over de twee volgende resoluties:
De Volkenbondsvergadering,
1. Opnieuw bijeengeroepen op initiatief van de Argentijnsche regeering, om den toestand te onderzoeken, die voortspruit uit het Italiaansch-Abessynische geschil.
2. Acte nemende van de mededeelingen en verklaringen die haar in dit opzicht zijn gedaan.
3. Constateerende dat verschillende omstandigheden de integrale toepassing van het Volkenbondsverdrag hebben belet,
4. Gehecht blijvende aan de beginselen van het Volkenbondsverdrag, die eveneens hun uitdrukking vinden in andere diplomatieke acten, zooals de verklaring van de Amerikaansche staten van 3 Augustus 1932, die de regeling van territoriale kwesties door geweld uitsluiten.
5. Verlangende het gezag van den Volkenbond te versterken door de toepassing van deze beginselen aan te passen aan de lessen der ondervinding,
6. Overtuigd dat de werkelijke doeltreffendheid van de veiligheidswaarborgen, die de Volkenbond aan zijn leden aanbiedt, moet verhoogd worden,
spreekt den wensch uit dat de Volkenbondsraad
a. de regeeringen der Volkenbondsstaten zal uitnoodigen om aan den secretaris-generaal zooveel mogelijk vóór 1 September alle voorstellen te doen toekomen, die zij meenen te moeten aanbieden met het doel de inwerkingstelling van de beginselen van het Volkenbondsverdrag te vervolmaken in den geest en met de beperkingen, die boven zijn aangeduid.
b. den secretaris-generaal zal opdragen de bedoelde voorstellen te onderwerpen aan een eerste studie en in het bijzonder deze te rangschikken,
c. rapport over den stand van het vraagstuk zal uitbrengen aan de Volkenbondsvergadering tijdens haar a.s. zitting.
De Volkenbondsvergadering,
acte nemende van de mededeelingen en verklaringen die haar gedaan zijn met betrekking tot den uit het Italiaansch-Abessynische geschil voortgesproten toestand,

in herinnering roepende de constateeringen die zij gedaan heeft en de beslissingen die zij vroeger genomen heeft met betrekking tot dit geschil,
spreekt den wensch uit dat de coördinatie-commissie alle noodige voorstellen aan de regeeringen zal doen met het doel om een einde te maken aan deze gemeenschappelijk door hen getroffen maatregelen.
Deze twee resoluties werden met 44 stemmen tegen 1 (Abessynië) en 4 onthoudingen (Zuid-Afrika, Chili, Panama en Venezuela) aangenomen.
Hierna moest de vergadering zich nog uitspreken over de beide resoluties van Abessynië (zie pag. 2366 C.). Over de eerste resolutie werd niet gestemd, daar aangenomen werd, dat deze reeds in de door de Vergadering aangenomen resoluties was opgenomen.
De tweede resolutie werd met 23 stemmen tegen 1 (Abessynië) en 25 onthoudingen verworpen.
Nadat de vergadering hierop nog het voorstel van het bureau had goedgekeurd om de zeventiende Volkenbondsvergadering niet op 7 doch eerst op 21 September te openen, teneinde meer tijd te geven voor de voorbereiding van de Volkenbondshervorming, sloot de voorzitter Van Zeeland de zestiende vergadering met een korte redevoering.
Hij eindigde met het uitspreken van zijn vast vertrouwen in de toekomst van den Volkenbond, omdat deze een internationale noodzakelijkheid is. (Journal de Genève - A. N. P.)
(Vorig bericht 2367 A.)

A. **BULGARIJE. — Nieuw Kabinet Koesseiwanof. —** Minister-president Koesseiwanof heeft bij den koning het ontslag van het kabinet ingediend. De koning heeft dit ontslag aanvaard, maar tevens Koesseiwanof, met de vorming van een nieuw ministerie belast. Deze is hierin geslaagd en heeft het volgende ministerie samengesteld:
Minister-president en Buitenlandsche Zaken: Koesseiwanof; Binnenl. Zaken: Kranovsky; Financiën: Koenef; Handel: Welef; Openbare Werken: Ganef; Verkeer: Todor Kosjoecharof; Onderwijs: Misjai Kof; Landbouw: Radi Wassileg; Justitie: Karagiosof; Oorlog: Loekof. (Wremje) **(Vorig bericht 2057 D.)**

B. **VOLKENBOND. — Opheffing der Sancties. —** De coördinatie-commissie heeft op 6 Juli '36 besloten de sancties tegen Italië op 15 Juli '36 op te heffen.
De coördinatie-commissie heeft op gemeenschappelijk voorstel van Groot-Brittannië en Frankrijk besloten, aan deskundigen op te dragen om uit technisch oogpunt het mechanisme van de sancties te bestudeeren, zooals dit gewerkt heeft teneinde er alle lessen, die voor de toekomst van nut kunnen zijn, uit te trekken.
(Journal de Genève)
(Vorig bericht 2367 F.; Sancties 2362 C.)

C. **PALESTINA. — Onlusten. —** Er is nog steeds geen verbetering in den toestand in Palestina ingetreden; de daden van terreur houden aan. Benden van Arabieren zijn druk aan het recruteeren en geld inzamelen op het platteland. Zij willen elke familie ertoe dwingen één zoon af te staan om de Arabieren te versterken.
Gedurende de laatste weken hebben verscheidene personen, die buiten de regeering staan, groepen gevormd om het huidige conflict te bestudeeren.
Een dezer groepen, waarin gematigde Arabieren en Joden zijn vertegenwoordigd, heeft zich meer in het bijzonder bezig gehouden met het standpunt, hetwelk men in de toekomst zal moeten innemen, wanneer er geen einde komt aan het conflict. Deze groep stemt toe, dat de Arabische eisch van algeheele stopzetting der Joodsche immigratie als het maximum moet worden beschouwd, en dat men niet kan verwachten, dat verantwoordelijke Arabieren openlijk een beperkte Joodsche immigratie als oplossing zullen voorstellen, evenmin als de Jewish Agency een vermindering der Joodsche immigratie zal voorstellen, doch dat beide wel zoo een compromis zullen aannemen, wanneer het door de Britsche regeering wordt voorgesteld. (Times - A. N. P.) **(Vorig bericht 2358 D.)**

D. **BELGIE. — De stakingen. - Een overzicht van den toestand. —**
De scheepsherstellers-metaalbewerkers in de haven van Antwerpen zijn op 29 Juni '36 in staking gegaan. Het gaat hier om loonsverhooging en verkorting van arbeidstijd.
Met het lichter- en sleepbootpersoneel in de binnenvaart is men tot overeenstemming gekomen, zoodat dit conflict beëindigd is.
De loonsverhoogingen, welke in de verschillende takken van industrie toegestaan zijn, varieeren van 5 tot 10%.
Onder de Belgische zeelieden is op 1 Juli weer een nieuwe staking uitgebroken. Officieren en manschappen hebben geweigerd aan te monsteren voor Belgische schepen. Zij eischen loonsverhooging en betere arbeidsvoorwaarden.
De stakingsbeweging in het Antwerpsche heeft zich op 4 Juli vrij belangrijk uitgebreid. De staking der zeelieden duurt eveneens in vollen omvang voort.
In de Borinage werken thans mijnbouw en metaalindustrie weer normaal. Hetzelfde geldt voor de schoennijverheid. (Het Laatste Nieuws) **(2357 F.)**

E. **FRANKRIJK. — De stakingen. - Een overzicht van den toestand. —**
De stakingsbeweging in Frankrijk loopt langzaam ten einde, hier en daar zijn echter nieuwe stakingen uitgebroken.
Te Parijs zijn vijf nieuwe overeenkomsten tot stand gekomen. Te Bordeaux is een collectieve arbeidsovereenkomst gesloten voor de winkelbedienden en het administratieve personeel in levensmiddelenbedrijven.
Te Rouaan is een definitief accoord tot stand gebracht tusschen het gemeentebestuur, het personeel en de directie der tramwegmaatschappij.
In de prefectuur van Metz werd eveneens een accoord bereikt.
Te Rijssel is de staking bij de dagbladen door een scheidsrechterlijke uitspraak van den prefect op 2 Juli beëindigd.
Te Nice is voorloopige overeenstemming bereikt. De hotels aan de Fransche Rivièra zijn weer geopend.
De directeur van den Opéra Comique, Gheusi, heeft op 4 Juli zijn ontslag aangeboden, dat werd aanvaard. Het personeel van den Opéra Comique, dat vele grieven had tegen Gheusi, had het gebouw eenige dagen bezet gehouden.
Het aantal stakers in Frankrijk bedraagt nog ongeveer 120.000. Het werk is hervat in de metaalfabrieken en de mijnen in het departement van de Moezel.
(L'Intransigeant - Le Temps - Le Journal)
(Vorig bericht 2357 G.)

7 JULI 1936

F. **DISCONTOKOERSEN. — De Nederlandsche Bank.** De Nederlandsche Bank heeft met ingang van 7 Juli 1936 haar disconto als volgt verlaagd:

Wisseldisconto	3 %	(3½ %)
Promessedisconto	3½ %	(4 %)
Beleening van Effecten	3½ %	(4 %)
Beleening van Goederen	3½ %	(4 %)
Voorschotten in rek.-crt.	3½ %	(4 %)

(Keesings Financieel Archief) **(Vor. ber. 2359 E.)**

G. **AMSTERDAM. — Tentoonstelling „Twee eeuwen Engelsche Kunst". —**
In het Stedelijk Museum te Amsterdam is op 4 Juli 1936 door den Hertog van Kent de tentoonstelling van „Twee Eeuwen Engelsche Kunst" plechtig geopend. Tegenwoordig waren o.a. de vertegenwoordiger van H.M. de Koningin, baron van Hardenbroek, minister-president Z. Exc. dr. H. Colijn, minister prof. dr. J. R. Slotemaker de Bruïne, de Engelsche gezant te Den Haag en de Nederl. gezant te Londen, de Commissaris der Koningin in de provincie Noord-Holland, de burgemeester van Amsterdam, alsmede de voorzitter van het Engelsch uitvoerend comité lord Balniel, de directeur der Londensche Tate Gallery J. B. Manson en Sir Robert Witt.
(Red. K. H. A.) **(Vor. ber. Tentoonstellingen 2285 F.; Hertog van Kent 1594 B.)**

A. NEDERLAND. — Stand der Clearing met Duitschland, Chili, Turkije, Italië en Bulgarije. —

De stand der clearing per 30 Juni '36 is als volgt:

met Duitschland.

1. Stortingen in Nederland	ƒ 106.541.600
waarvan bestemd voor:	
a) Achterstall. vorder.	14.560.500
b) Rented. Dawes- en Youngleen. en Stillhalte: Rentetransfer	5.780.500
c) Vrije rek. Reichsb.	4.161.400
d) Nwe. onder de Clear. vallende vorderingen	82.039.200
2. Stortingen in Duitschl. nwe. onder de clearing vallende vorderingen inclusief saldo 1935 ad ƒ 35.655.500	121.660.400
3. Uitbetalingen in Nederl. op nieuwe vorderingen in mindering komend v. h. bedrag onder 1 d.	81.094.400
4. Speciale Verrekening	
Stortingen in Nederland tegen afgegeven reischeques (inclusief saldo 1935 ad ƒ 367.800)	2.041.500
Uitbetal. in Nederland	556.300
Overgebracht naar alg. rekening (1)	—.—
Nog beschikbaar	1.485.200

Laatst uitbetaald nummer van storting: 235851.

met Chili.

(clearingrekening „A")

1. Stortingen in Nederland	ƒ 237.400
2. Stortingen in Chili (inclusief saldo 1935 ad ƒ 40.600)	157.700
3. Uitbetal. in Nederland	141.900
4. In part. compensatie toegelaten	131.400

Laatst uitbetaald nummer van storting: 431.

met Turkije.

1. Stortingen in Nederland	ƒ 326.200
waarvan bestemd voor:	
a) Vrije rek. Turksche Centrale Bank	97.900
b) Onder de Clearing vallende vorderingen	228.300
2. Stortingen in Turkije (incl. saldo 1935 ad ƒ 1.170.700)	1.591.500
4. In partic. compensatie toegelaten	31.100
5. Waarvan afgerekend	24.100

Laatst uitbetaald nummer van storting: 1059.

met Italië.

Clearingrekening „A" (Nederland)

1. Stortingen in Nederland	834.300
2. Stortingen in Italië (inclusief saldo 1935 ad Lire 6.802.000) Lire	11.187.900
4. In partic. compensatie toegelaten	499.500
5. Waarvan afgerekend	274.500

Laatst uitbetaald nummer van storting: 2180.

Clearingrekening „B" (Overzeesche gebiedsdeelen).

1. Stort. op rek. van het Clearinginstituut	148.600
2. Stortingen in Italië (inclusief saldo 1935 ad Lire 11.824.100) *) Lire	12.878.400
3. Uitbetal. door het Clearinginstituut	126.800

Clearingkoers lire geldend tot en met 27 Juni 1936: 11.63.
Laatst uitbetaald nummer van storting: 78 gedeeltelijk.
*) Voorloopig cijfer.

met Bulgarije.

1. In partic. compensatie toegelaten	168.700
2. Op partic. compensatierekening gestort	221.300
3. Waarvan afgerekend	118.500

(Keesings Financieel Archief)

(Vor. ber. Duitschland 2323 D.; Chili 1991 A.; Turkije 1894 A.; Italië 1991 A.; Bulgarije 1976 H.)

B. DISCONTOKOERSEN. — Litauen. —

De Centrale Bank van Litauen heeft met ingang van 1 Juli het disconto van 6% tot 5% verlaagd. (Keesings Financieel Archief) **(Vor. ber. 2119 C.)**

C. NEDERLAND. — Openluchttheater en Vergaderplaats te Ede geopend. —

Op 1 Juli is te Ede onder groote belangstelling de geheel in werkverschaffing aangelegde openluchtvergaderplaats, zitplaats biedende aan 1500 personen en staanplaats aan 700 personen, officieel geopend. (Alg. Handelsblad)

D. TENNIS. — Wimbledon kampioenschappen. —

De eindresultaten van de Wimbledon kampioenschappen luiden als volgt:

Heeren enkelspel, finale: Perry (Engeland) slaat von Cramm (Duitschland) 6—1, 6—1, 6—0. De Duitscher was even tevoren bij een auto-ongeval geblesseerd en kon derhalve niet op volle kracht spelen.

Dames enkelspel, finale: Mej. Helen Jacobs (V. S.) slaat mevr. Sperling (Denemarken) 6—2, 4—6, 7—5.

Heeren dubbelspel, finale: Hughes en Tuckey (Engeland) slaan Hare en Wilde (Engeland) 6—4, 3—6, 7—9, 6—1, 6—4.

Dames dubbelspel, finale: Mej. Stammers en mej. James (Engeland) slaan mevr. Fabyan en mej. Helen Jacobs (V. S.) 6—2, 6—1.

Gemengd dubbelspel, finale: Mej. Round en Perry (Engeland) slaan mevr. Fabyan en Budge (V. S.) 7—9, 7—5, 6—4. (Manchester Guardian)

(Vorig bericht 1877 G.)

E. TIN. — Wereldverbruik. —

Onderstaande tabel geeft een overzicht van het tinverbruik in de voornaamste landen in het jaar geeindigd 30 April 1936:

	Jaar per 30 April 1936 long tons	1935 long tons	Toeneming of vermindering in %
Ver. Staten	66.951	49.220	+ 36.0
Engeland	24.131	21.391	+ 12.8
Duitschland	9.431	10.131	— 6.9
Frankrijk	8.880	8.649	+ 2.7
Sovjet-Rusland	7.700	5.503	+ 39.9
Overige landen	31.549	28.725	+ 9.8
Tot. schijnb. verbruik	148.642	123.619	+ 20.2
Totaal werkelijk verbruik (bij benad.)	139.500	129.800	+ 7.5
Verandering in voorraden bij verbruikers (bij benad.)	+ 9.000	— 6.000	

(Keesings Financieel Archief) **(Vor. ber. 1709 A.)**

F. VENEZUELA. — 125-jaar onafhankelijk. —

Op 5 Juli was het 125 jaar geleden dat te Caracas de onafhankelijkheid van Venezuela werd geproclameerd.

Na langdurigen strijd, en niet eerder dan nadat Napoleon ook Spanje had veroverd, gelukte het in verschillende steden voorloopige regeeringen uit te roepen. Deze regeeringen, welke aanvankelijk nog het gezag van den afgezetten koning van Spanje erkenden, gingen weldra over tot volledige zelfstandigheid, zooals te Buenos Aires, Quito, Bogota en op 19 April 1810 te Caracas.

In 1811 kwam een nationaal congres bijeen, dat had te beraadslagen over de volledige zelfstandigheid en op 5 Juli werd het besluit genomen, Venezuela tot een volledig souvereinen staat te verklaren.

Het is vooral aan Simon Bolivar te danken geweest, dat niet alleen Venezuela, doch ook Columbia, Ecuador, Bolivia, Panama en Peru vrije staten werden. Aan Bolivar werd dan ook de eerenaam „El Libertador", de bevrijder, gegeven. (Red. K. H. A.)

G. NEDERLAND. — Contingenteering van metalen schepwerk. —

Ingediend is een wetsontwerp, houdende regeling van den invoer van metalen schepwerk. (Bij K. B. van 2 Juni is de invoer van schepwerk voor een tijdvak van vier maanden beperkt).

De twee voornaamste groepen, welke deze contingenteering omvat, zijn het schepwerk van nieuwzilver, al of niet verzilverd, en het schepwerk van verchroomd ijzer of koper. (Alg. Handelsblad)

(Vorig bericht Contingenteeringen 2360 H.)

H. BELGIE. — Sociale wetten aangenomen. —

De drie sociale wetsontwerpen, welke op 27 Juni door de Kamer zijn aangenomen, zijn thans ook door den Senaat aanvaard. (Het Laatste Nieuws)

(Vorig bericht 2357 E.)

I. SIR LIONEL PHILLIPS OVERLEDEN. —

Op bijna 81-jarigen leeftijd is te Londen overleden Sir Lionel Phillips.

Sir Lionel was een van de pioniers der Zuid-Afrikaansche goudindustrie. Al vroegtijdig vertrok hij naar Afrika, waar hij zich eerst in de Kaapkolonie en vervolgens in Transvaal vestigde. Als zoodanig

maakte hij de geheele opkomst en vervolgens ook den val der twee Boerenrepublieken, Transvaal en Oranje-Vrijstaat, mee. In 1895 nam hij deel aan den Jameson-raid.
Als vurig verdediger van de empire-idee nam hij deel aan den Boerenoorlog en na de annexatie der beide Boerenrepublieken werd hij spoedig een der machtigste mannen uit de goudindustrie (Times)

A. NEDERLAND. — Vaste-Lastenontwerpen ingetrokken. —
De voorzitter van den Raad van Ministers, dr. H. Colijn, daartoe gemachtigd door H.M. de Koningin, heeft aan de Tweede Kamer medegedeeld, dat het ontwerp van wet, houdende bijzondere maatregelen ten aanzien van loopende landbouwhypotheek- en pachtovereenkomsten, alsmede het wetsontwerp, houdende bijzondere maatregelen ter verkrijging van verlaging van sommige vaste lasten en van huren, worden ingetrokken. (De Telegraaf) **(2333 C.)**

B. SPANJE. — Galicië spreekt zich uit voor autonomie. —
De officieele resultaten der stemming voor of tegen autonomie in Galicië zijn bekend gemaakt. Het blijkt, dat 73% der stemmers zich voor autonomie heeft uitgesproken. Een definitief statuut voor dezen vorm van bestuur is nog niet uitgewerkt. (El Sol)

C. JAPAN. — Militaire staatsgreep van 26 Februari 1936. - Vonnissen. —
Dertien van de officieren, die aan den opstand van 26 Februari '36 hebben deelgenomen, zijn ter dood veroordeeld. Vijf officieren zijn veroordeeld tot levenslangen dwangarbeid, terwijl nog een aantal werd gestraft met 10 tot 15 jaren dwangarbeid. (Domei) **(Vorig bericht 2254 B.)**

D. ITALIE. — Bevolking. —
Volgens de op 21 April '36 gehouden volkstelling, bedraagt het aantal Italiaansche inwoners van het land 42.527.561. Indien hierbij nog worden gevoegd de Italianen in Oost-Afrika en die, welke niet in het land verblijven, komt men op een totaal van 43.060.103 Italianen. (La Stampa) **(Vorig bericht 1439 C.)**

8 JULI 1936

E. ENGELAND. — Haile Selassie in Londen teruggekeerd. —
De Negus is op 6 Juli in Londen teruggekeerd.
Hij werd ontvangen door dr. Martin, den Abessynischen gezant, die tegenover de pers verklaarde, dat de plannen van den Negus nog onzeker waren.
(Manch. Guardian) **(V. b. Haile Selassie 2362 A.)**

F. VOLKENBOND — Danzig. - Duitsche verklaring. - Perscommentaren. - Poolsch communiqué. —
De Fransche ambassadeur en de Britsche zaakgelastigde hebben afzonderlijke bezoeken afgelegd op het departement van Buitenlandsche Zaken te Berlijn, om de situatie te bespreken, welke gerezen is in verband met de kwestie-Danzig.
In antwoord op hun vragen, ontvingen zij geruststellende verklaringen over de onwaarschijnlijkheid van het ontstaan van moeilijkheden in Danzig in de naaste toekomst.
In verantwoordelijke kringen in Berlijn is men van meening, dat te Danzig niets onrustbarends als gevolg van de terugkomst van den hoogen commissaris Lester te verwachten is.

DUITSCHLAND. — De „Völkischer Beobachter" is van oordeel, dat de hooge commissaris zijn taak niet zoo opvat, als Danzig van hem moet verwachten. Hij is niet de borg van den vrede, doch het kristallisatiepunt van alle oppositiegroepen.

Het „Berliner Tageblatt" schrijft: „De senaatspresident heeft voor een zienderoogen steeds onvriendelijker wordende vergadering, de gelegenheid waargenomen om het geheele probleem van de vrije stad uiteen te zetten. Het plan, dat met de uitnoodiging van Greiser naar Genève beoogd werd, was duidelijk, hoewel men poogde dit te verdoezelen: men had iets noodig, om de aandacht af te leiden van het al te pijnlijke slot van het sanctie-avontuur.

De „D. A. Z." komt tot de volgende conclusie: „Weg met den Volkenbondscommissaris".Voor Duitschland, welks hart nog steeds warm en met deelneming voor Danzig en zijn lot klopt, kan het niet aanlokkelijk schijnen in een gemeenschap als den Volkenbond terug te keeren, om daar getuige te zijn van gebeurtenissen, zooals deze zich door het rapport van den commissaris van Danzig hebben voorgedaan. De Volkenbond wilde zichzelf, door de behandeling van de Danziger kwestie, nieuw leven inblazen. Hij heeft daardoor een nieuwen spijker in zijn eigen doodkist geslagen".

De „Montag-Post" schrijft: „Zulke duidelijke, eerlijke en effectvolle woorden zijn te Genève sedert lang niet gesproken. Twee groote volken, Duitschland en Polen hebben, dank zij het vooruitziend initiatief van hun beide leiders tot vredelievende en oprechte samenwerking besloten. In de Danziger kwestie is tusschen Duitschland en Polen geen instantie noodig, die door Genève is aangesteld. Indien Lester niet naar Danzig terugkeert, is het probleem opgelost".

FRANKRIJK. — De „Figaro" zegt, dat Van Zeeland in zijn slotwoord hoopvol heeft gesproken over de toekomst van den Volkenbond en vraagt, of men daarin, na de jongste gebeurtenissen nog kan gelooven.

Ook Saint Brice spreekt in het „Journal" in pessimistische woorden over den Volkenbond en over een slechte acrobatie tijdens de slotzitting.

In de „Echo de Paris" spreekt Pertinax van „vernedering en verval van den Bond". Nadat het echec in de Abessynische kwestie was vastgesteld, heeft Greiser met ongehoorde brutaliteit openlijk zijn minachting voor de internationale instelling getoond.

De „Jour" zegt, dat de Poolsche vertegenwoordigers te Genève, door te verklaren, dat zij een voldongen feit niet zullen erkennen, trouw blijven aan de politiek van Pilsoedski.

Madame Tabouis schrijft in de „Oeuvre", dat de gedelegeerden, die de slotresolutie hebben opgesteld, zelf beschaamd waren over hun werk.

ENGELAND. — Greiser's demonstratie, aldus de „Daily Telegraph", moet des te ernstiger opgevat worden, daar langs diplomatieken weg pogingen zijn gedaan, om een regeling te verkrijgen van het incident, dat zich bij het bezoek van den Duitschen kruiser aan Danzig heeft voorgedaan.

De „Morning Post" is van oordeel, dat er geen reden voor ongerustheid voor de orde in Danzig behoeft te zijn, aangezien er van Duitsche zijde vóór alles naar gestreefd wordt van de Olympische spelen een propagandistisch succes te maken.

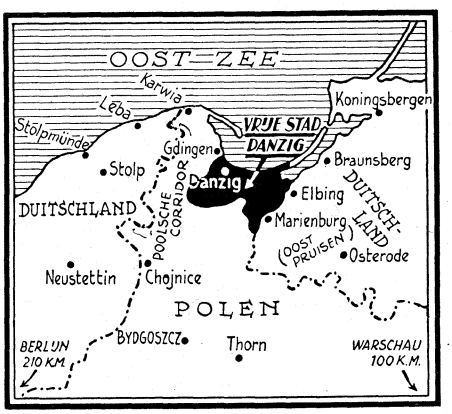

DANZIG. — Het officieele orgaan van de Danziger N.S.D.A.P., de „Danziger Vorposten" schrijft, dat de rede van Greiser beschouwd moet worden als het doelbewuste begin van een nieuwen weg, dien men wel moest inslaan, nadat de tot nu toe gevolgde weg tot teleurstelling heeft geleid.

De „Danziger Neueste Nachrichten" schrijft met betrekking tot de eischen, waarvan Greiser zich de tolk heeft gemaakt, dat deze nu eens duidelijk en luide uitgesproken zijn en niet meer verstommen zullen. Zij eischen een antwoord.

Te Warschau is een officieus communiqué gepubliceerd, waarin o.a. wordt gezegd, dat de pers in sommige landen te veel waarde hecht aan de Danziger kwestie, teneinde te doen gelooven, dat de opmerkzaamheid van Duitschland elders dan in deze landen wordt bezig gehouden.
Het communiqué verklaart verder, dat Greiser te Genève zeide, dat de belangen van Polen in Danzig zullen worden geëerbiedigd, en dat, indien de rede van Greiser revisionistische tendenzen bevatte, deze uitsluitend betrekking hebben op de rol van den Volkenbond in de vrije stad.

Tenslotte wordt nog verklaard, dat de rechten van Polen in Danzig moeten worden geëerbiedigd en dat dit ook zal geschieden. **(Vorig bericht 2367 D.)**

A. **GIFGASOORLOG. — Nederlandsch protest bij den Volkenbond ingezonden. —**
Jhr. O. Reuchlin, leider van het Nederlandsche Volkenbondsbureau te Genève, heeft in opdracht van minister De Graeff aan den secretaris-generaal van den Volkenbond in Fransche vertaling toegezonden het door meer dan 4000 Nederlandsche mannen en vrouwen onderteekende protest tegen het gebruik van gifgas door Italië in Abessynië, waarbij tevens voor de toekomst geëischt wordt handhaving van het verbod inzake de gifgasoorlog, als zijnde een barbaarsch en menschonteerend wapen, dat ook de weerlooze burgerbevolking treft. De 186 lijsten met de onderteekeningen van het protest zijn mede aan het Volkenbondssecretariaat toegezonden.
(Alg. Handelsblad) **(V. b. Chemische Oorlog 1715 I.)**

B. **NEDERLAND. — Nieuwe Electrische Centrale te Nijmegen. —**
De minister van Waterstaat, jhr. ir. O. C. A. van Lidth de Jeude, heeft op 6 Juli '36 de nieuwe Centrale van de N.V. Provinciale Electriciteitsmaatschappij, gebouwd aan den mond van het Maas-Waalkanaal te Nijmegen, in tegenwoordigheid van een groot aantal autoriteiten, officieel in bedrijf gesteld
(Nieuwsblad v. h. Noorden)

C. **INTERNATIONALE VREDESCAMPAGNE. — Nederlandsch Comité. —**
Op initiatief van Lord Cecil hebben organisaties van verschillenden aard en vooraanstaande personen in een groot aantal landen besloten tot een internationale campagne tot verdediging van den vrede. Van het internationale comité, dat zich tot dit doel gevormd heeft, is Lord Cecil of Chelwood algemeen president en mejuffrouw Rosa Manus uit Amsterdam algemeen secretaresse. Tot de leden van dit comité behooren de presidenten van Tsjecho-Slowakije en van Spanje, de Fransche minister Pierre Cot, Edouard Herriot en de aartsbisschop van York. Op 3, 4, 5 en 6 September 1936 zal een internationaal congres worden gehouden, dat zal worden bijgewoond door gedelegeerden uit alle landen, die hun instemming met deze campagne betuigd hebben.
Als grondslagen voor de te voeren besprekingen gelden de volgende beginselen:
1) Onschendbaarheid van verdragsverplichtingen.
2) Vermindering en beperking der bewapeningen bij internationale overeenkomst en voorkoming van winst uit wapenproductie.
3) Versterking van den Volkenbond om oorlogen te voorkomen en te beëindigen door de meest doeltreffende organisatie van de collectieve veiligheid en den onderlingen bijstand.
4) Doeltreffende regeling binnen het kader van den Volkenbond van de wijze, waarop verbetering kan worden gebracht in internationale toestanden, die tot oorlog zouden kunnen leiden.
Er heeft zich in Nederland een comité gevormd, dat besloten heeft de deelneming van ons land aan deze campagne te organiseeren. In het uitvoerend comité hebben zitting vertegenwoordigers van de Vereeniging voor Volkenbond en Vrede, de Jongeren Vredes Federatie, de Nederlandsche afdeeling van den Wereldbond voor Internationale Vriendschap door de Kerken, de Roomsch-Katholieke Vredesbond in Nederland, „Kerk en Vrede" en de Nederlandsche afdeeling van den Internationalen Vrouwenbond voor Vrede en Vrijheid.
De voorzitter der Vereeniging voor Volkenbond en Vrede, mr. J. C. A. Everwijn, is president van dit comité, mevrouw mr. B. J. A. de Kanter—Van Hettinga Tromp secretaresse en mr. J. Visser, penningmeester. (Het Vaderland)
(Vorig bericht 2290 E.)

D. **NEDERLAND. — Commissie van beroep inzake Sierteeltaangelegenheden. —**
De Staatscourant no. 129 bevat een beschikking van den minister van Landbouw en Visscherij, waarbij wordt ingesteld een commissie van beroep inzake sierteeltaangelegenheden bedoeld in de artikelen 19 en 24 van de statuten van de Nederlandsche sierteeltcentrale (toelating als georganiseerde, tuchtrechtelijke maatregelen naar aanleiding van crisis-regelingen). Tevens is de commissie opgedragen in beroep te oordeelen over de verleening van teeltvergunningen als bedoeld in artikel 2 van het Bloembollensaneeringsplan 1935 (Teelt), in artikel 2 van het Crisisboomkweekerijbesluit 1935 en in artikel 2 van het Crisis-bloementeeltbesluit 1935 I; de goedkeuring van overschrijving van teeltvergunning en het verleenen van overdracht van teeltvergunning als bedoeld in de artikelen 8 van deze besluiten, en in de verleening van vergunning als bedoeld in artikel 3 van het Bloembollensaneeringsplan 1935 (export), in artikel 2 van het Bloembollensaneeringsplan 1935 (handel).
In de commissie zijn benoemd tot lid, tevens voorzitter: mr. D. van Dijk, te Wassenaar; tot lid, tevens plaatsvervangend voorzitter: jhr. dr. J. C. Mollerus, te Haarlem; tot lid: ir. J. G. W. Ignatius, te 's-Gravenhage. (Nieuwe Rotterd. Crt.)
(Vor. ber. Sierteeltcentrale 1413 B.; Tuinb. 2226 G.)

E. **NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Girowet goedgekeurd. —**
De Tweede Kamer heeft op 7 Juli '36 het ontwerp-girowet zonder hoofdelijke stemming aangenomen, alleen de communisten verzochten aanteekening, dat zij geacht wilden worden te hebben tegengestemd. Bij de behandeling in de Tweede Kamer heeft dit wetsontwerp nog de volgende wijzigingen ondergaan. De bestaande gemeentelijke giro-diensten vallen buiten het voorgestelde vergunningsstelsel. Uit art. 1 van het ontwerp is geschrapt het absolute renteverbod voor den Rijksdienst. De gemeentelijke kantoren worden ten aanzien van de rentevergoeding vrijgelaten tot 1 procent. (De Telegraaf)
(Vor. ber. 2179 B.; Tweede Kamer 2366 G.)

F. **OOSTENRIJK. — Heimwehren naar het Vaderlandsche front. —**
Op last van Starhemberg zijn de Heimwehren in hun geheel overgegaan naar de militie van het Vaderlandsche front. (Reichspost) **(V. b. Heimwehr 2315 D.)**

9 JULI 1936

G. **NEDERLAND. — Mr. T. J. Verschuur opvolger van prof. mr. Aalberse als Rijksbemiddelaar. —**
Bij Kon. besluit is met ingang van 1 Juli '36 aan prof. mr. P. J. M. Aalberse, op zijn verzoek eervol ontslag verleend als Rijksbemiddelaar in het vierde district, onder dankbetuiging voor de vele belangrijke diensten, door hem in die functie bewezen en is benoemd tot Rijksbemiddelaar in het vierde district de heer mr. T. J. Verschuur, oud-minister van Economische Zaken. (De Tijd) **(Vor. ber. Prof. mr. Aalberse 2342 C.; Mr. Verschuur 2353 D.)**

H. **TSJECHO-SLOWAKIJE. — Sudeten-Duitschers. - Algemeene vergadering. —**
Op 5 Juli '36 is te Schoennau (Moravië) de algemeene vergadering van den bond van Sudeten-Duitschers gehouden. Ongeveer 10.000 personen namen aan de vergadering deel, ook Konrad Henlein was aanwezig. Medegedeeld werd, dat het ledental van den bond gestegen is tot ruim 300.000. De bijeenkomst van dit jaar vormde tevens een herdenking van de stichting voor 50 jaar van de eerste Duitsche schuttersvereeniging in het voormalige Oostenrijk.
(Prager Presse) **(Vorig bericht 1937 B.)**

I. **STEFAN LUX. — Zelfmoord. - Brief aan Litwinof.**
De Tsjechische journalist Stefan Lux, die op 3 Juli 1936 in de zittingzaal van den Volkenbond zelfmoord heeft gepleegd, heeft in een brief aan Litwinof de volgende verklaring afgelegd:
Het was niet mijn voornemen om zelfmoord te plegen, want ik hield van het leven zooals de meesten, maar er moest iets gebeuren om opnieuw den ongelukkigen toestand van mijn ras- en geloofsgenooten in Duitschland onder de aandacht te brengen der publieke wereldopinie. Ik verzoek u mijn vrouw en kind toe te staan zich in Rusland te mogen vestigen, in welk land ik ook eens gehoopt had mijn dagen te zullen eindigen, ofschoon ik geen communist ben.
(Nieuwe Rotterd. Courant)

AUSTRALIË

A. De economische situatie. —

De Fransche handelsattaché in Australië, M. Bader, heeft een interessant rapport gezonden over de economische situatie in Australië, dat gepubliceerd is in de „Moniteur Officiel du Commerce et de l'Industrie" en waarvan de voornaamste bijzonderheden hier volgen.

Tegen het einde van 1934 was de prijs van de grondstoffen, welke de basis vormen van de Australische volkshuishouding, verre van loonend. De onontvette wol bracht per lb. gemiddeld slechts 9½ d. op (125 Austr. ponden = £ 100) terwijl de prijs van het graan zóó laag was, dat de boeren bijna uitsluitend afhankelijk waren van de subsidies van het Gouvernement teneinde in hun levensonderhoud te kunnen voorzien. Toch was het jaar 1934 beter geweest dan 1933, want de geldcirculatie was grooter, de werkloosheid verminderde beduidend· en de bouwvakken vertoonden een groote bedrijvigheid na een volledigen stilstand van vier jaren.

Van het begin van 1935 af verbeterde de algemeene toestand gestadig; aanvankelijk bleef de wolprijs stationnair; zelfs daalde deze einde Februari tot het laagste punt sedert het begin van de campagne. Op grond van aankoopen op het continent ontstond eerst tegen medio Maart een willige markt, gestimuleerd door de vrees voor een langdurige vaste tendenz, mede als gevolg van een vermindering van het wolscheren. De campagne eindigde 30 Juni en de „wolwissels", vertegenwoordigend de verkoopen op de publieke veilingen, beliepen ongeveer 38.500.000 Austr. ponden, of 13.640.000 Austr. p. minder dan de opbrengst van de wolcampagne in 1934. De productie-cijfers overschreden de 3 millioen balen en wel voor de vierde achtereenvolgende campagne. (1 baal woog gemiddeld 303 lbs.)

De handelsbalans over het boekjaar 1933-1934 is voor een bedrag van £ 30.500.000 ten gunste van Australië geweest, wat de goederen betreft.

Voor het boekjaar 1934-'35 daarentegen is de handelsbalans, hoewel actief gebleven, toch met niet minder dan £ 21 millioen achteruitgegaan. Dit ongunstig resultaat is te wijten aan vermindering van den uitvoer met £ 8 millioen, terwijl de invoer steeg met £ 13 millioen. De goudexport is niet in dit cijfer begrepen; deze bedroeg in totaal 10.450.000 Austr. ponden of £ 8.360.000, hetgeen 321.000 Austr. ponden of £ 256.000 minder was dan in het vorig boekjaar. Ondanks deze minder gunstige teekenen is de economische situatie vooruit blijven gaan; de beurs heeft zich het geheele jaar goed gehouden; de staatsfondsen zijn in waarde gestegen en de industrieele waarden, vooral goudmijnen, liepen sterk op.

Het index-cijfer der groothandelsprijzen steeg in den loop van het jaar langzaam, behalve in de maanden Maart en April; in September 1935 bedroeg het 137,6 tegen 137,5 in September 1934 (basiscijfer 100 in 1913). De verkoopen van goedkoope gebruiksartikelen stegen, doch die van betere kwaliteitsartikelen bleven stationnair. De Australische markt is zeer duidelijk een markt voor goedkoope artikelen geworden.

Toch zijn de groothandelsprijzen van alle artikelen nog ver beneden die van vóór de crisis (1929—1932), maar het is duidelijk, dat deze moeten stijgen, als de hooge prijzen der grondstoffen, vooral wol en graan, op het huidige niveau blijven gehandhaafd en alles wijst erop, dat zulks inderdaad het geval zal zijn. Het index-cijfer voor wol is gestegen van 101 in Maart 1935 tot 151 op 15 December 1935; hetzelfde is te constateeren voor graan, boter en industrieele producten, zoodat het gemiddelde index-cijfer voor 100 verbruiksartikelen dat 186 bedroeg in 1929, thans reeds 156 is (basiscijfer 100 in 1911). De verbetering in den kleinhandel is duidelijk merkbaar. Aan het einde van het boekjaar 1934-'35 toonde de opbrengst van de omzetbelasting een stijging van 2 procent.

De werkloosheid daalde van 26,5 % in Mei 1932 tot 18 % in Augustus 1934, terwijl dit percentage in het tweede kwartaal van 1935 langzaam is verminderd. Gedurende het geheele jaar 1935 zijn de rente-tarieven der banken geleidelijk gestegen; toch hebben de banken hun tarieven voor voorschotten aan hun cliëntèle op het laagste niveau van de crisisjaren gehouden, hetgeen in het algemeen een groote steun is geweest voor handel en nijverheid.

Dank zij de zeer belangrijke reserves in Londen waren de Australische banken in 1935 in staat aanzienlijke bedragen terug te trekken, zoowel als gevolg van de vermindering van de wolopbrengst als van terugtrekken van buitenlandsche credit-saldi en aan het buitengewoon groote aantal Australiërs, dat zich naar Londen begaf ter gelegenheid van de Jubileumfeesten.

Aan het einde van het boekjaar 1934-'35 werd het totaal der reserves van de Australische banken te Londen geschat op £ 56 millioen; waarschijnlijk zal dit totaal aan het einde van het loopende jaar, rekening houdende met alle tusschentijdsche verbintenissen van Australië, doch vooral dank zij het herstel der grondstoffenprijzen, niet veel gewijzigd zijn.

De financieele situatie van Australië blijft zich in gunstigen zin ontwikkelen. In totaal zijn de tekorten van alle Australische staten gedurende 1934-'35 gedaald tot £ 3 millioen, hetgeen £ 2 millioen minder is dan verwacht werd. Ook de tekorten der Staatsspoorwegen zijn in dalende lijn.

In verband met de verhoogde uitgaven zijn de vermoedelijke tekorten van het begrootingsjaar 1935-'36 evenwel grooter dan de werkelijke tekorten van 1934-'35, doch de verhoogde ontvangsten van de laatste maanden zullen de zwaardere lasten ongetwijfeld compenseeren.

De Thesaurier-Generaal van het Federale Gouvernement deelde op 4 Januari '36 mede, dat de ontvangsten der invoerrechten en accijnzen over het eerste halfjaar 1935 méér gestegen waren, dan zij sedert verscheiden jaren in de overeenkomstige periode hadden bedragen; zij wezen een grootere opbrengst aan van 1.795.000 Austr. ponden, terwijl de ontvangsten der posterijen en telegraphie eveneens een verhooging aanwezen, n.l. van 421.850 Austr. ponden.

Sedert October 1932 gaat het Australische Gouvernement voort met de conversiepolitiek van Staatsleeningen; op het einde van Januari 1935 was reeds een totaal van £ 146.384.000 geconverteerd.

Een andere conversie, welke thans overwogen wordt, zal £ 182.000.000 bedragen, behoorende tot de serie van financieele operaties door den Hoogen Commissaris voor Australië in Londen sedert October 1932 ondernomen; er blijft dan nog slechts een 4½ % leening van ongeveer £ 13 millioen te converteeren.

De wolproductie, welke minder is dan in de vorige campagne, wordt geschat op 250.000 balen. De kudden hebben aanzienlijke verliezen geleden door de langdurige droogte; alleen reeds in den staat Queensland, zijn naar schatting 5 à 6 millioen schapen omgekomen. Gelukkig is dit verlies in de productie goedgemaakt door een prijsstijging.

De graanoogst wordt geschat op 135.500.000 schepels (1 schepel = 27,18 K.G.) of 1.800.000 schepels méér dan aanvankelijk werd verwacht. De bezaaide oppervlakte bedraagt pl.m. 12,5 millioen acres (1 acre = 40,5 Are) of 560.000 acres meer dan verleden jaar. De prijsnoteering te Sydney was op 3 Januari 1936 3 sh. 11¼ d. per schepel in silo en 4 sh. per schepel graan in zakken.

De agrarische bevolking van Australië kan niet anders dan de gunstige gevolgen ondervinden van deze betere prijzen, de hoogste sedert Augustus 1930.

(Ontleend aan „l'Economiste Français", Economisch Wereldgebeuren)

(Vor. ber. Toestand 1509 D.; Schulden 1728 F.)

10 JULI 1936

A. NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Wijziging Hooger Onderwijswet. —
Bij de Tweede Kamer is een wetsontwerp ingediend tot wijziging en aanvulling der Hooger Onderwijswet. Volgens de toelichting acht de minister het van groot belang, dat aan de handelshoogescholen en aan de faculteit der economische wetenschappen aan de gemeentelijke universiteit te Amsterdam een wettelijke grondslag wordt gegeven en dat de mogelijkheid wordt geopend, om aan hen, die het doctoraal examen aan deze instellingen hebben afgelegd, onderwijsbevoegdheden te verleenen. (Het Vaderland)
(Vorig bericht Tw. Kamer 2371 E.)

B. ENGELAND. — Vragen in het Lagerhuis inzake Italië, Danzig en Duitschland. - Eden's antwoord. —
Minister Eden heeft op 6 Juli ontkennend geantwoord op de vragen van het conservatieve Lagerhuislid, generaal Spears, die hem vroeg of Italië behoort tot de regeeringen, die zullen deelnemen aan de voorbereidende besprekingen inzake de hervorming van den Volkenbond.
Ook ten aanzien van den toestand in Danzig werden den minister verschillende vragen gesteld, doch deze beperkte zich tot het doen van mededeelingen aangaande de bijeenkomst van den Volkenbond en weigerde iets toe te voegen aan de verklaringen, die hij te Genève heeft afgelegd.
Sandys, die de Duitsche zaak in het Britsche parlement reeds herhaaldelijk heeft verdedigd, stelde een plebisciet inzake Danzig voor. Eden antwoordde, dat Sandys zich diende te herinneren, dat deze kwestie bij verdrag is geregeld en dat de beide mogendheden, die er het meest bij zijn geïnteresseerd, Duitschland en Polen zijn.
Hierop vroeg de afgevaardigde Dalton of er in deze aangelegenheid sprake is van een geest van hartelijke samenwerking met de Poolsche regeering. Eden antwoordde bevestigend.
In antwoord op de vraag van Arthur Henderson of de regeering van plan is de Duitsche regeering te polsen inzake het probleem der versterking van de gedemilitariseerde zône, verklaarde Eden niet te gelooven dat het oogenblik geschikt is om deze kwestie afzonderlijk te behandelen, daar de Britsche regeering nog goede hoop heeft dat men tot algemeene onderhandelingen met Duitschland zal kunnen komen.
Wat het antwoord op de Britsche vragenlijst betreft zeide Eden: „Ik ben niet bereid nog eens om het Duitsche antwoord te vragen." (Times)
(Vor. ber. Eden 2364 B.; Lagerhuis 2291 A.)

C. NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Wijziging Middelbaar Onderwijswet. —
Ingediend is een wetsontwerp tot wijziging en aanvulling der Middelbaar Onderwijswet. Daarin stelt de minister voor de Hoogere Burgerschool met driejarigen cursus op te heffen. (Het Vaderland)
(Vor. ber. Tweede Kamer 2373 A.)

D. SCHAKEN. — Landau kampioen van Nederland.
De uitslagen van het tournooi te Rotterdam om het kampioenschap van Nederland, luiden als volgt:
1. S. Landau 7½ pnt.; 2. G. R. van Doesburgh 6 pnt.; 3. T. D. van Scheltinga 5½ pnt.; 4. L. Prins 5½ pnt.; 5. J. Veerkamp 4½ pnt.; 6. W. A. T. Schelfhout 4 pnt.; 7. W. Koomen 3½ pnt.; 8. N. Cortlever 3½ pnt.; 9. W. Geyser 3 pnt.; 10. H. G. Blok 2 pnt.
(Nieuwe Rott. Crt.)

E. NEDERL. OOST-INDIE. — Uitvoerrecht op bevolkingsrubber. —
Het bijzonder uitvoerrecht op bevolkingsrubber is, met ingang van 9 Juli '36, verhoogd van *f* 35 tot *f* 36 per 100 K.G. droog gewicht.
(Keesings Financieel Archief) **(Vor. ber. 2356 E.)**

F. TSJITSJERIN OVERLEDEN. —
De voormalige volkscommissaris van Buitenlandsche Zaken voor Rusland, Georgij Wassiljewitsj Tsjitsjerin, is op 8 Juli '36, na een langdurige ziekte, in den ouderdom van 64 jaar te Moskou overleden.
Georgij Wassiljewitsj Tsjitsjerin werd in 1872 te Kaloega bij Tambov geboren. Hij behoorde tot een oude Russische adelijke familie en kwam na voltooiing zijner studiën in diplomatieken dienst. Hij verliet dezen in 1907, daar hij na een verblijf te Berlijn tot een overtuigd bolsjewiek was geworden. Gedurende den wereldoorlog trad hij meer op den voorgrond, eerst te Parijs, waar hij in 1915 werd uitgewezen, daarna te Londen.
Na het uitbreken der October-revolutie in Rusland werd Tsjitsjerin te Londen gearresteerd doch kort daarop te Petrograd tot volkscommissaris van Buitenlandsche Zaken benoemd. Eerst toen Lenin dreigde met represaillemaatregelen werd Tsjitsjerin vrijgelaten.
In 1928 werd Tsjitsjerin ernstig ziek en begaf zich voor herstel van gezondheid naar het buitenland. In 1930 keerde hij naar Rusland terug. Litwinof, die reeds sedert 1928 de leiding van zijn departement had, werd toen ook officieel zijn opvolger.
(Poslednie Nowieste, Parijs)

G. RUBBER. — Uitvoerpercentages. - Overzicht. —
Onderstaand staatje geeft een overzicht van de uitvoerpercentages van rubber over de jaren 1934 tot en met 1936. Hierbij dient te worden opgemerkt, dat het Internationale Rubber Comité in Mei 1934 besloten heeft met ingang van 1 Juni 1934 tot restrictie van den uitvoer over te gaan.

Jaar	Tijdvak	Uitvoerpercentage van de basisquota
1934	Juni en Juli	100%
	Augustus en September	90%
	October en November	80%
	December	70%
1935	Januari t/m Maart	75%
	April t/m Juni	70%
	Juli t/m September	65%
	October t/m December	60%
1936	Januari t/m Juni	60%
	Juli t/m December	65%

(Keesings Financieel Archief) **(Vor. ber. 2290 A.)**

H. NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Contingenteering van Steenkolen. —
Het wetsontwerp tot bekrachtiging van de verlenging van contingenteering van steenkolen, is op 7 Juli '36 zonder hoofdelijke stemming door de Tweede Kamer goedgekeurd. (De Telegraaf)
(Vor. ber. 1605 D.; Tweede Kamer 2373 C.)

I. BELGIE. — Analfabeten. —
Het regeeringsonderzoek, dat is ingesteld naar de ontwikkeling van de bevolking, heeft tot het volgende resultaat geleid: Van de 8.092.004 inwoners kunnen er 6.821.426, d.i. 84.3%, lezen en schrijven; 1.270.578, d.i. 15.7%, kunnen noch lezen noch schrijven.
Het percentage varieert naar gelang van den leeftijd. Van 7 tot 15 jaar bedraagt het 3.57%, van 15 tot 21 jaar 1.17%, van 21 tot 60 jaar 4.57; en boven de 66 jaar 16.24%. (Handelsblad v. Antwerpen)
(Vor. ber. Analfabeten 183 E.)

K. THEE. — Restrictiepercentages. - Overzicht. —
Over de jaren 1933—1937, eindigend 31 Maart, was het restrictiepercentage van thee als volgt:

1e restrictiejaar	(1933-'34)	15 %	v. d. basisquota
2e „	(1934-'35)	12½%	„
3e „	(1935-'36)	17½%	„
4e „	(1936-'37)	17½%	„

(Keesings Financieel Archief) **(Vor. ber. 2114 D.)**

L. NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Ontwerp-Rijtijdenwet goedgekeurd. —
Het ontwerp-rijtijdenwet is op 8 Juli '36 door de Tweede Kamer goedgekeurd; alleen dr. I. H. J. Vos (v.b.) stemde tegen.
Deze wet machtigt de regeering bij algemeenen maatregel van bestuur bepalingen uit te vaardigen tot het tegengaan van oververmoeidheid bij bestuurders van motorrijtuigen.
Minister Slingenberg heeft in de Tweede Kamer de toezegging gedaan, dat bij de vaststelling van de definitieve algemeene maatregelen van bestuur overleg zal worden gepleegd met de werkgevers- en werknemersorganisaties en de verkeersbonden.
(De Telegraaf) **(Vor. ber. Tweede Kamer 2373 H.)**

11 JULI 1936

A. **JAVASCHE BANK. — Netto-winst f 1.395.710 (v. j. f 1.035.805). - Dividend 9½% (v. j. 8%). —**
In de te Batavia gehouden gewone algemeene vergadering van aandeelhouders van de Javasche Bank werd medegedeeld, dat het uit te keeren dividend over het op 31 Maart '36 afgeloopen boekjaar 9½% (v. j. 8%) bedraagt. De netto-winst bedraagt f 1.395.710 (v. j. f 1.035.805).
In de commissaris-vacature, ontstaan door het vertrek van den heer Mr. B. Th. W. van Hasselt, is benoemd de heer Mr. A. C. Sandkuijl. De heer P. Th. Elfring werd als commissaris herkozen. (Aneta)
(Vorig bericht blz. 1860 C.)

B. **ITALIAANSCH OOST-AFRIKA. — Petretti Vice-Gouverneur. —**
Staatsraad Ardnaldo Petretti is benoemd tot vicegouverneur van Italiaansch Oost-Afrika.
(La Stampa)

C. **NEDERLAND. — Maatschappij der Nederlandsche Letterkunde. —**
Tot voorzitter van de Maatschappij der Nederlandsche Letterkunde is op 17 Juni '36 benoemd prof. dr. G. G. Kloeke. (A. N. P.) **(Vor. ber. blz. 2005 B.)**

D. **NEDERLAND. — Handelsverdrag met Hongarije.**
Tusschen Nederland en Hongarije is een handelsverdrag gesloten, waarbij bepaald wordt, dat Nederland 1 millioen quint. graan zal aankoopen en Hongarije hiertegenover grondstoffen en producten van Nederland zal betrekken tot eenzelfde waarde.
(Keesings Fin. Archief) **(V. b. Nederland 2312 A.; Handelsbetr. m. Hongarije 2214 B.)**

E. **DUITSCHLAND. — Werkloosheid. —**
In Juni 1936 is het werkloosheidscijfer in Duitschland met 176.000 gedaald. Aan het einde van die maand waren er nog 1.315.000 werkloozen. (Berl. Tageblatt)
(Vorig bericht blz. 2180 C.)

F. **DE DARDANELLEN-KWESTIE. — De Conferentie te Montreux op het doode punt. —**
Na de hervatting der zeeëngten-conferentie is deze weder op het doode punt geraakt. De Britsche en Fransche gedelegeerden zijn naar hun land teruggekeerd om nieuwe instructies te halen.
(Le Matin - Times) **(Vorig bericht blz. 2356 C.)**

G. **FRANKRIJK. — Middellandsche Zee. - Engeland. - Maritieme Bijstand opgezegd. —**
De Fransche regeering heeft Groot-Brittannië en Italië er van in kennis gesteld, dat Frankrijks verplichtingen tot wederzijdschen bijstand in de Middellandsche Zee ten opzichte van Groot-Brittannië, niet langer van kracht zijn, tengevolge van het te Genève genomen besluit tot opheffing der sancties.
(Le Temps) **(Vorig bericht blz. 2067 A.)**

H. **PALESTINA. — Onlusten. - Arabisch memorandum. —**
De tekst van het door de 137 Arabische regeeringsambtenaren aan den Engelschen Hoogen Commissaris, sir Arthur Wauchope, voorgelegde memorandum is gepubliceerd. Wij ontleenen hieraan het volgende:
De onderteekenaars spreken als hun meening uit, dat de oorzaak van de troebelen gevonden moet worden in het gevoel van de Arabische bevolking, dat haar een diep onrecht is aangedaan en dat niet voldoende aandacht wordt besteed aan de grieven.
De onderteekenaars van het memorandum zijn van meening, dat deze klachten grootendeels gerechtvaardigd zijn. Zij verklaren alle mogelijke pogingen te hebben aangewend om de bevolking tot rust en orde te brengen, maar deze zijn steeds afgestuit op het gebrek aan vertrouwen in de beloften van de regeering. Stopzetten van de Joodsche immigratie is het eenige dat de oorzaak van de onrust kan opheffen.
Te meenen, zooals de regeering schijnt te doen, dat het prestige der overheid door geweld kan worden hersteld, is een groote vergissing. (Times)
(Vorig bericht blz. 2368 C.)

I. **ENGELAND. — Leger, Vloot en Luchtmacht. - Suppletoire credieten. —**
Op 9 Juli zijn de suppletoire credieten voor uitbreiding van de vloot, de luchtmacht en het leger gepubliceerd. Voor de vloot wordt een bedrag gevraagd, groot 1.059.000 pond sterling, voor het leger een bedrag van 6.600.000 pond sterling en voor de luchtmacht een bedrag van 11.700.000 pond sterling.
Men stelt voor aan het vlootprogram van 1936 toe te voegen twee kruisers, een „leader" en acht torpedojagers, een vliegtuig-moederschip en vier onderzeeërs.
Het luchtvaartpersoneel zal gebracht worden van 50.000 op 55.000 man. Het aantal overzeesche luchtescadrilles, 25 in totaal, zal voor 1939 verhoogd worden met 12 escadrilles.
Het aantal eerste linie-toestellen van de thuisvloot zal worden gebracht op 1750 machines, waarbij de vlootoestellen niet zijn begrepen.
Het aanvullend crediet voor bestellingen bij de wapenfabrieken bedraagt 293.700 pond sterling, zoodat het totaal der vier gevraagde credieten dus 19.652.700 pond sterling bedraagt.
De aanvullingen van het vlootprogram worden geraamd op 11.015.000 pond sterling. Het program tot aanvulling van de lacunes in het leger zal naar schatting kosten meebrengen, groot 5.614.000 pond sterling, terwijl de speciale maatregelen met betrekking tot het Italiaansch-Abessynische conflict uitgaven met zich hebben meegebracht van naar schatting 1.252.000 pond sterling. (Times)
(Vor. ber. 2292 A.; Witboek 2213 D.)

K. **NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Verdedigingswerken in verband met de afsluiting der Zuiderzee. —**
De regeering heeft een wetsontwerp ingediend tot wijziging van de wet van 29 Juni 1925, betreffende maatregelen en werken noodig tot voorziening in de belangen van de landsverdediging in verband met de afsluiting en droogmaking van de Zuiderzee.
(Het Vaderland) **(V. b. 2085 A.; Tw. Kamer 2373 L.)**

12 JULI 1936

L. **NEDERLAND. — S.D.A.P. - Beginselprogram. —**
Het ontwerp-beginselprogram der S.D.A.P., door een commissie van het partijbestuur ontworpen en dat bestemd is te worden ingelascht in art. 2 der Partijstatuten, is gepubliceerd.
O.m. wordt daarin gezegd, dat de S.D.A.P. tot taak heeft, aan het gezamenlijk anti-kapitalistische verzet vorm en inhoud te geven.
De Staat heeft voor de uitvoering van zijn groeiende taak bij de ordening van het economische en sociale leven behoefte aan nieuwe organen, naast de reeds bestaande. Bij overdracht van gedeelten van de Staatstaak aan niet-territoriale lichamen worden naast vertegenwoordigers van het algemeen belang en deskundigen, vertegenwoordigers van bijzondere belangen in de uitvoering daarvan betrokken, waarbij zij aandeel krijgen in publiekrechtelijke verantwoordelijkheid. De nieuwe organen zullen staan onder contrôle van het centrale gezag, dat op zijn beurt verantwoordelijk is aan de, op den grondslag van het algemeen kiesrecht, verkozen volksvertegenwoordiging.
Het ingrijpen van den Staat op economisch en soc. gebied zal aan de geestelijke vrijheid geen afbreuk mogen doen. Vrijheid op het gebied van den godsdienst, vrijheid van spreken, van drukpers en van vereeniging en vergadering en gelijkheid voor de wet moeten ten volle verzekerd zijn. (Het Volk)
(Vor. ber. S.D.A.P. 2283 A.)

A. Herdenkingscongres. —

Ter herdenking van den 400sten sterfdag van Desiderius Erasmus, werd te Rotterdam op 10 en 11 Juli '36 een Congres gehouden, waarop in voordrachten van binnen- en buitenlandsche geleerden, o.a. prof. dr. Slotemaker de Bruïne, prof. dr. J. Huizinga, prof. dr. A. Renaudet en dr. Walter Koehler, de veelzijdige beteekenis van Erasmus in het licht werd gesteld.

Prof. dr. J. Lindeboom uit Groningen sprak een rede uit over „Erasmus in de waardeering van het nageslacht.
In de 16e en 17e eeuw wordt hij door alle schrijvers als klassiek literator met eere genoemd, zij het met meer of minder overtuiging naarmate zij zijn godsdienstige houding konden waardeeren. Ten opzichte daarvan zwegen de meesten geheel, of, als zij tot de protestantsche of katholieke confessioneelen behoorden, laakten zij zijn slappe houding of dubbelzinnigheid. In de 18e eeuw komt de algemeene zienswijze daar niet boven uit. Toch had toen reeds Bayle een positiever en rechtvaardiger oordeel over Erasmus' bemiddelende houding neergeschreven in zijn bekende encyclopedie. Ranke ziet in hem vooral het type van den humanist met de zelfoverschatting van zijn klassieke geleerdheid. Eerst in onze eeuw komt meer algemeen een historische juiste waardeering van zijn persoonlijkheid en karakter tot uiting bij Roomsche en niet-Roomsche historici. Het inzicht over hem is inderdaad gegroeid en wij kunnen nog verder, besluit spreker, Erasmus' persoonlijkheid en gedachtenwereld zijn de inspanning waard!

Prof. dr. Albers Hyma, hoogleeraar aan de Universiteit van Ann Arbor (Michigan U.S.A.) hield een rede over „Erasmus and the Oxford-reformers 1493—1503". Hij onderzocht de gangbare opvatting, dat Erasmus bij zijn eerste bezoek in Engeland, onder invloed van John Colet en Thomas More, zich zou hebben afgekeerd van de middeleeuwsche scholastische theologie en van de idealen van het kloosterleven. In het bijzonder zou dit ook zijn geschied doordat Erasmus in Engeland kennis maakte met de geschriften van Pico della Mirandola. Spreker betoogt de onjuistheid van deze onderstellingen door erop te wijzen: 1. dat Erasmus nooit een werkelijke studie van de scholastische theologie had gemaakt en dus daarmede niet hoefde te breken; 2. dat zijn afkeer van het kloosterleven pas in een latere periode dan de Engelsche tot uiting komt, en 3. dat hij voor het mysticisme van Pico noch voor noch na zijn Engelsche reis bijzondere belangstelling heeft gehad. In zijn eerste jaren van studie in Parijs volgde hij zijn smaak door zich af te wenden van het college Montaigu en de vriendschap te zoeken van wereldsche humanisten als de historicus Gaguin en de Italiaansche literator Faustus Andrelinus. Spreker komt dan tot het „Enchiridion militis Christiani" en onderzoekt of men terecht mag beweren dat Erasmus zich hierin een man toont, die van zijn vroegere inzichten is teruggekomen. Ook hier is de geest van de klassieke moralistische schrijvers overheerschend, al heeft Erasmus veel Christelijke leeringen en bijbelsche lessen in zijn prediking samengebracht.

Pater Mr. R. Regout S.J. uit Nijmegen, behandelde het onderwerp „Erasmus en de theorie van den rechtvaardigen oorlog".
Wanneer men, aldus spreker, komend van de wat koud juridische, zakelijke beschouwingen der laatmiddeleeuwsche schrijvers over het vraagstuk van oorlog en vrede, de vredesgeschriften van Erasmus hierover openslaat, moet men wel even rondzien om zich te oriënteeren. Men ontmoet allerlei bekende termen, men herkent ook spoedig de grondgedachten der vroegere schrijvers, maar de geest en de denkwijze zijn volkomen verschillend. Erasmus gaf geen theorie. Erasmus greep de kwestie midden uit de bewogenheid van het leven. Hij ziet rondom zich de afschuwelijkheid en ellende en komt in verzet; rechtvaardig of niet rechtvaardig, de oorlog is een ramp en een misdaad, waaraan een einde moet worden gemaakt. Meerdere geestverwanten, zooals Vives en Clichtovius en vooral de Spanjaard Francisco de Vitoria, hebben bewust of onbewust Erasmus' ideeën doen voortleven en deze hierdoor ook doen meewerken tot de vorming van het moderne volkenrecht.

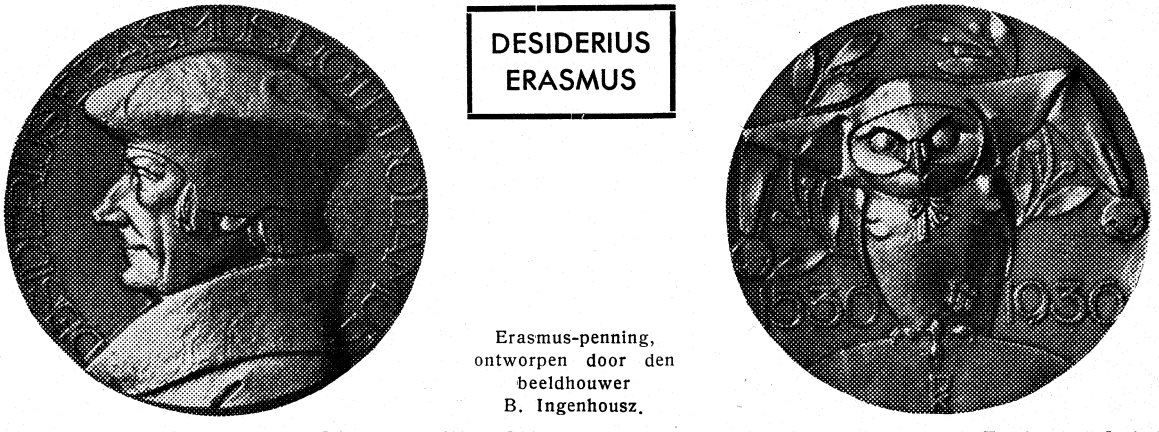

Erasmus-penning, ontworpen door den beeldhouwer B. Ingenhousz.

De weleerw. heer dr. R. R. Post van het Nederlandsch Historisch Instituut te Rome, sprak over: „Erasmus en het laat-middeleeuwsche onderwijs". Wat de organisatie betrof, was er verschil tusschen publieke en private scholen. De kapittelschool te Deventer was in zijn tijd reeds zulk een publieke school, die der Broeders des Gemeenen Levens te 's-Hertogenbosch een dergelijke particuliere instelling. Erasmus heeft over de Broeders en hun onderwijs altijd een zeer slechte meening gehad. De invloed van de Broeders op Erasmus is vaak te hoog aangeslagen. Erasmus leerde te Deventer Latijn volgens de middeleeuwsche methode, die geheel op uit het hoofd leeren was ingericht. Spreker toont met voorbeelden, hoe zonderling die mnemotechnische leerwijze was. Voor de humanisten was dit geheele onderwijs een ergernis. Zij wilden meer tijd aan stijlbeoefening besteden dan aan het trainen in de middeleeuwsche dialectiek. Zij wilden in plaats van de middeleeuwsche philosophenschool de rhetorenschool herstellen. De leerlingen moesten worden ingeleid in de algemeene cultuurgoederen der antieken, hun levenswijsheid in verzen, spreuken en zedelessen omschreven en door hun helden toegepast, hun gegevens over aardrijkskunde, rekenkunde, geschiedenis en geneeskunde. Erasmus beperkte zich niet tot het wijzen op deze slechte toestanden; niemand heeft zich meer dan hij beijverd om voor anderen de studie der klassieke talen te vergemakkelijken. (Red. K. H. A.)

(Vorig bericht blz. 2204 C.)

A. **LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig besproken zijn. - Onze wekelijksche opgave. —**
Duitsch: Bernard von Brentano — „Theodor Chindler - Roman einer deutschen Familie." (Oprecht, Zürich 1936)
Karl Röttger — „Dämon und Engel im Lande". (Paul List Verlag, Leipzig) **(Vor. ber. 2367 B.)**
Engelsch: Lettice Cooper — „The New House". (Gollancz, Londen 1936)
A. E. W. Mason — „Fire over England". (Hodder & Stoughton)
Alfred Tresidder Sheppard — „Rome's gift. (Period of the Great Schism in the Papacy)." (Hodder & Stoughton) **(Vor. ber. 2367 B.)**
Fransch: Marcelle Vioux — „Belle Jeunesse". (Charpentier, Parijs) **(Vor. ber. 2367 B.)**
Italiaansch: R. Ridolfi — „Le Lettere di Girolamo Savonarola". (Olschki, Florence) **(V. b. 2367 B.)**
Nederlandsch: Arthur v. Schendel — „Avonturiers". (L. J. C. Boucher, Den Haag)
Dr. J. H. J. M. Witlox — „Varia Historica". (Teulings' Uitg. Mij., Den Bosch) **(Vor. ber. 2367 B.)**
Noorsch (in het Hollandsch vertaald door dr. Annie Posthumus): Trygoc Gulbranssen — „Winden waaien om de rotsen". (Zuid-Holl. Uitg. Mij., Den Haag 1936) **(Vor. ber. 2328 A.)**
Russisch: J. K. Olesha — „Izbrannoie". (Gozlitizdat, Moskou) **(Vor. ber. 2367 B.)**
Spaansch: Pio Baroja — „Rapsodias". (Espasa-Calpe, Madrid) **(Vor. ber. 2367 B.)** (Red. K. H. A.)

13 JULI 1936

B. **DISCONTOKOERSEN. — Frankrijk. —**
De Banque de France heeft op 9 Juli haar disconto verlaagd van 4% tot 3%. (Le Temps) **(2353 A.)**

C. **DUITSCHLAND. — Overeenkomst met Oostenrijk.**
Tusschen Duitschland en Oostenrijk is op 11 Juli een overeenkomst tot stand gekomen. De tekst van het officieele communiqué luidt als volgt:
In de overtuiging bij de ontwikkeling van den Europeeschen toestand een kostbare bijdrage te leveren ter instandhouding van den vrede, en in het geloof, daarmede het best de veelvormige, wederkeerige belangen der twee Duitsche staten te dienen, hebben de regeeringen van het Duitsche Rijk en van den Bondsstaat Oostenrijk besloten aan hun betrekkingen weder een normalen en vriendschappelijken vorm te geven.
Naar aanleiding daarvan wordt verklaard:
1) In den geest der verklaringen van den leider en Rijkskanselier van 21 Mei 1935 erkent de Duitsche regeering de volle souvereiniteit van den Bondsstaat Oostenrijk.
2) Elke der twee regeeringen beschouwt den in het andere land bestaanden binnenlandschen politieken staatsvorm met inbegrip van de kwestie van het Oostenrijksche nationaal-socialisme, als een binnenlandsche aangelegenheid van het andere land, waarop zij noch onmiddellijk noch middellijk invloed zullen oefenen.
3) De Oostenrijksche Bondsregeering zal haar politiek in het algemeen, en in het bijzonder tegenover het Duitsche Rijk, baseeren op de beginselen, die in overeenstemming zijn met het feit, dat Oostenrijk zich zelf beschouwt als Duitsche staat.
Hierdoor worden de protocollen van Rome 1934 en hun aanvullingen van 1936, evenals de positie van Oostenrijk tegenover Italië en Hongarije, als deelgenooten aan deze protocollen, niet geraakt.
In de overweging, dat de door beide partijen gewenschte ontspanning slechts zal zijn te verwezenlijken, wanneer door de regeeringen der twee landen bepaalde voorwaarden worden vervuld, zullen de Rijksregeering en de Oostenrijksche Bondsregeering in een reeks afzonderlijke maatregelen de hiertoe noodige grondslagen leggen.
(Berliner Tageblatt - Reichspost) **(Vor. ber. 1981 G.)**

D. **MOTORSPORT. — T.T.-races te Assen. —**
Op 11 Juli '36 werden te Assen de jaarlijksche T.T.-races verreden. De volledige uitslagen waren als volgt:
250 c.c. categorie: 1. Geiss (D.K.W.) 2 u. 23 min. 4 3/5 sec. gem. 124,8 K.M.; 2. H. Winkler (D.K.W.) 2 u. 29 min. 59,2 sec., gem. 119 K.M.; 3. Tyrell Smith (Excelsior) 2 u. 30 min. 38 1/5 sec., gem. 118,7 K.M.; 4. G. Timmer (New Imperial) 2 u. 36 min. 30 1/5 sec., gem. 114 K.M.; 5. Simo (Terrot) 2 u. 39 min. 35,1 sec., gem. 111,4 K.M.; 6. Häusler (D.K.W.) 2 u. 40 min. 35,2 sec., gem. 111,1 K.M.; 7. Dickwel (Barbé) 2 u. 41 min. 3,4 sec.; 8. Fernihough (Cotton) 2 u. 43 min. 24,4 sec.
350 c.c. categorie: 1. White (Norton) 2 u. 29 min. 18 1/5 sec., gem. 132,9 K.M.; 2. Frith (Norton) 2 u. 29 min. 18 4/5 sec., gem. 132,8 K.M.; 3. Newman (Velocette) 2 u. 31 min. 17 sec., gem. 131,1 K.M.; 4. Charlier (F.N.) 2 u. 32 min. 36 1/5 sec., gem. 130,5 K.M.; 5. Thomas (Velocette) 2 u. 33 min. 11 sec., gem. 129,4 K.M.; 6. Hänni (Norton) 2 u. 44 min. 28 sec., gem. 120,8 K.M.; 7. Anderson (Velocette) 2 u. 46 min. 57,1 sec., gem. 118,9 K.M.; 8. W. Peters (Excelsior) 2 u. 54 min. 47 sec., gem. 113,10 K.M.; 9. G. in der Elst (Norton) 2 u. 55 min. 27,3 sec., gem. 112,8 K.M.; 10. Ahlswede (Excelsior) 2 u. 57 min. 25,3 sec., gem. 111,9 K.M.
500 c.c. categorie: 1. Guthrie (Norton) 2 u. 53 min. 33 1/5 sec., gem. 137 K.M.; 2. Ley (B.M.W.) 2 u. 58 min. 33 4/5 sec., gem. 133.6 K.M.; 3. Wood (Norton) 3 u. 1 min. 36 1/5 sec., gem. 131 K.M.; 4. Lampinen (Norton) 3 u. 11 min. 0 2/5 sec., gem. 125 K.M.; 5. Zwolle (Nd. Kamp.) (Norton) 3 u. 11 min. 48 2/5 sec., gem. 124 K.M.; 6. A. Binz (Motosacoche) 3 u. 13 min. 23,3 sec., gem. 122,9 K.M.; 7. H. Bock (Norton) 3 u. 15 min. 39,4 sec., gem. 121.9 K.M. (Alg. Handelsblad - Telegraaf)
(Vorig bericht blz. 1872 C.)

E. **FINLAND. — Rijksdag - Verkiezingen. —**
De begin September bijeen komende Rijksdag is als volgt samengesteld: 83 Sociaal-Democraten (78), 53 (53) Agrariërs, 21 (21) afgevaardigden van de Zweedsche volkspartij, 20 (18) Conservatieven, 14 (14) vertegenwoordigers van de Vaderlandsche Volksbeweging, 7 (11) Liberalen, 1 (3) afgevaardigde van de partij der Kleine Boeren en eveneens 1 (2) afgevaardigde van de Volkspartij.
De sociaal-democraten en de conservatieven zijn met respectievelijk 5 en 2 nieuwe zetels de winnende partijen, terwijl de liberalen en de beide kleine partijtjes 4, 2 en 1 zetels verloren. Het aantal stemmen der sociaal-democraten is gestegen van 413.551 tot 446.501 en dat van de liberalen is gedaald van 82.129 tot 71.284. (Helsingin Sanomat)

14 JULI 1936

F. **DUITSCHLAND. — Overeenkomst met Oostenrijk. - Perscommentaren. —**
ENGELAND. — De **Times** wenscht Hitler geluk en zegt, dat de overeenkomst Midden-Europa moet stabiliseeren en pacificeeren en den weg moet banen voor een blijvende regeling.
De **Daily Telegraph** zegt, dat de eerste reactie in Engeland een groote voldoening was. De overeenkomst zal Duitschland's banden met Hongarije en Italië tevens versterken en kan leiden tot een revisionistisch blok in Midden-Europa.
De **Daily Mail** schrijft, dat Italië en Duitschland, de twee zwaarst gewapende landen van Europa, voortaan een gemeenschappelijke politiek zullen volgen en een onweerstaanbare combinatie zullen zijn.

FRANKRIJK. — In de **Echo de Paris** betwist Pertinax Mussolini volstrekt niet het recht den weg te kiezen, die hem aanstaat, maar zijn gedrag botst met de verplichtingen, die hij in 1925 als garant van het Locarno-verdrag op zich nam. Men neemt aan, dat het front van Stresa hiermede ter ziele is.
De **Jour** schrijft: morgen zullen er verscheidene nationaal-socialisten in de regeering te Weenen treden. Dan kunnen hun geestverwanten een volksstemming eischen ten gunste van een aanhechting bij Duitschland. Dat de Anschluss op die manier in der minne tot stand komt, lijdt bij de meeste Franschen geen twijfel.
Volgens **l'Oeuvre** is Europa van de Oost- tot de Adriatische Zee door landen met dictatoriaal bewind in tweeën gesneden.
Voor de Franschen is dit een schrikbeeld; het stelsel van de collectieve veiligheid en de gewestelijke verdragen ligt daarmede overhoop.

TSJECHO-SLOWAKIJE. — De **Lidove Noviny** spreekt van een politieke manoeuvre en vreest uitholling van Oostenrijk van binnenuit.
(Vorig bericht blz. 2376 C.)

G. **SPANJE. — Calvo Sotelo, leider der monarchistische partij, vermoord. —**
Op 13 Juli '36 is op het kerkhof te Madrid het lijk gevonden van den monarchistischen leider Calvo Sotelo. Het bericht van den moord heeft in Spanje grooten indruk gemaakt. (El Sol)

A. **Openbare zitting van de Internationale Academie voor Vergelijkend Recht. —**
Op 13 Juli '36 is in de kleine rechtzaal van het Vredespaleis te 's-Gravenhage een openbare zitting gehouden van de Internationale Academie voor Vergelijkend Recht.
Prof. A. S. de Bustamante y Sirven, voorzitter der Academie en rechter in het Permanente Hof van Internationale Justitie, heeft een rede uitgesproken, waarin hij opmerkte, dat het vergelijkend recht in alle landen de lessen der historie voortzet en nauw verbonden is aan het geheel der juridische wetenschappen, aan het recht van het verleden, aan dat van het heden en, wat nog van grooter belang is, aan dat van morgen.
Het internationaal publiek recht profiteert van de studie van het vergelijkend recht niet alleen, wat betreft de overeenkomst der nationale regelen, welke het mogelijk maken, soortgelijke internationale regelen vast te stellen, maar ook met betrekking tot het strafrecht.
Men neemt bij voorbeeld als een algemeenen regel aan, dat de aanvalsoorlog een misdaad is tegen het internationale recht, maar men verbaast zich daarna, als men in de boeken en in de verdragen oorlogsrecht vindt, dit wil zeggen recht van de misdaad. Spr. herinnerde aan den titel van Grotius' boek „Het recht van Oorlog en Vrede".
Maar, vervolgde prof. de Bustamante, als men dan het nationale strafrecht nagaat, bespeurt men, dat dezelfde daden hierin misdrijven of straffen zijn, al naar de vraag, wie ze bedrijven en waarom zij bedreven worden. Als een individu een ander de vrijheid beneemt, is dit een misdaad tegen de veiligheid van een mensch, maar de Staat kan gevangen houden, een veel voorkomende en bekende straf.
Hij die iets wegneemt, dat niet zijn eigendom is, is schuldig aan diefstal, maar de staat heeft het recht het te doen in den vorm van boete. Als een mensch een ander doodt, is dit een misdaad. Als de Staat een misdadiger doodt, is het een straf.
Sommige strafwetgevingen hebben voorschriften, volgens welke het geen misdaad is, als het dooden wordt bevolen door de wet en door de wettige autoriteit en als het dooden noodzakelijk is voor de verdediging van zichzelf of van anderen.
Zoo ook zijn er gevallen, waarin de oorlog wettig is, omdat hij een straf is. Van bijna alle oorlogen, waarin één der oorlogvoerenden aanvaller is geweest, zou men kunnen zeggen, dat hij eenerzijds een misdaad en anderzijds een straf is. En zoo, ondanks het feit, dat de oorlog zeer vaak een misdaad is, is er oorlogsrecht noodig, omdat de oorlog zeer vaak een straf is. Maar zelfs als men zich plaatst op het standpunt van den misdadiger, moet men zich niet verbazen over het bestaan van oorlogsrecht en vooral van regelen, krachtens welke men besluit, dat bepaalde middelen van oorlogvoering moeten worden verboden.
In geval van wettigen oorlog betreft het alleen verboden, opgelegd aan hem, die de straf heeft toe te passen en die zich daarbij moet houden binnen de perken van noodzakelijkheid en gerechtigheid. En voor den misdadiger betreft het, evenals in het nationale strafrecht, alleen omstandigheden, welke zijn verantwoordelijkheid kunnen verzwaren en den aard van het misdrijf en van de straf kunnen veranderen, omdat er niet doodslag, maar moord in het spel is. Men heeft uit het feit, dat de nationale strafwetboeken van zulke omstandigheden gewagen, nooit afgeleid, dat er een recht zou bestaan om misdaden te plegen. Uit het feit, dat het internationale recht, zekere middelen van oorlogvoering verbiedende, omstandigheden opsomt, welke de verantwoordelijkheid van den staat-misdadiger verzwaren, kan men evenmin afleiden, dat er een recht zou bestaan om een misdadigen oorlog te voeren. Zoo ziet men, dat het vergelijkend recht noodzakelijk is, want zekere misverstanden in het internationale publieke recht zullen kunnen worden weggenomen.
Prof. de Bustamante eindigde met te verklaren, dat de academie tot het algemeen welzijn wil bijdragen door de mogelijke unificatie van het recht. Wij vergeten niet, dat het recht de gerechtigheid is, dat wil zeggen een der grootste bronnen van geluk voor de menschheid en voor de individuen, die haar vormen.

Referaat van prof. Balogh. —
Prof. Elemer Balogh, van de universiteit van Johannesburg, heeft het woord gevoerd over het belang van de studie van het vergelijkend recht en van het internationaal privaatrecht op de rechtsscholen in deze veranderende wereld.
Hij wees erop, dat deze wetenschappen reeds voor de Christelijke jaartelling bestonden, van den tijd af, dat volkeren en stammen met elkaar in aanraking kwamen. De tegenwoordige ontwikkeling der internationale betrekkingen, in het bijzonder sedert den wereldoorlog, heeft kennis van vreemde wetten noodzakelijk gemaakt, alsmede een vergelijking van de verschillende wettelijke stelsels en een onderzoek van de gevolgen, voortkomende uit het introduceeren van een buitenlandsch element in een wettelijk probleem, dat slechts van een nationaal oogpunt is nagegaan. De tegenwoordige economische crisis heeft de gemeenschappelijkheid der belangen van de geheele beschaafde wereld doen blijken.
Het vergelijkend recht en het internationaal privaatrecht, hoewel vakken der wetenschap van het recht, zijn ook onafhankelijke wetenschappen. Een wetenschap immers beteekent het bestaan van een speciale materie en van een speciale methode. Het vergelijkend recht en het internationaal privaatrecht hebben deze speciale materie, en hun methoden verschillen zoo belangrijk van het nationale recht, dat wij ze moeten beschouwen als onafhankelijke wetenschappen en als onderwerpen van afzonderlijk onderwijs. Daarom kunnen zij niet eenvoudig een deel zijn van het onderwijs in het nationale recht. Men kan de vraagstukken van vergelijkend recht en van internationaal privaatrecht niet beschouwen van een nationaal oogpunt uit.

RECHTS-WETEN-SCHAP

Bij het vergelijkend recht moet men het recht der geheele beschaafde wereld in aanmerking nemen, met het doel, de onderscheidene wettelijke stelsels te combineeren en te unificeeren. De leermeester zal zich vooral aan de waarneming moeten wijden. Combineeren en unificeeren behooren meer tot het gebied van de techniek der wetgeving of tot dat der internationale verdragen, dan tot dat van het onderwijs. Bij het onderwijs in het vergelijkend recht zullen ook de wettelijke stelsels der oude en primitieve volkeren moeten worden betrokken, alsmede het onderzoek van de vergelijkende rechtsgeschiedenis, van ethnologie en wettelijke socialogie.

De onafhankelijke studie van het vergelijkend recht en van het internationale privaatrecht heeft het groote voordeel, dat zij ze bevrijdt van den nadruk van het bijzondere nationale recht. Tegelijkertijd is zij een zeer goede oefening voor den student, die op deze manier bekend wordt met andere methoden en andere vormen van het wettelijk denken. Daarom is de jurist van elk land verplicht om den geest van vreemde volkeren door hun wetten te begrijpen of, althans, om er bekend mee te worden. Dit draagt bij tot een wederzijdsch begrip tusschen de volkeren, omdat algemeene rechtsbeginselen ten grondslag liggen aan elk wettelijk systeem.

Daarom zijn internationaal privaatrecht en vergelijkend recht van groot belang voor het onderwijs in het nationale recht, afgescheiden van hun belang als onafhankelijke wetenschappen.

In dit verband wees spr. ten slotte op het belang van de vestiging van een internationale rechtsfaculteit.
(Red. K. H. A.) **(V. b. Rechtswetenschap 1846 A.)**

15 JULI 1936

A. „Tot stof zult gij wederkeeren".

Dezer dagen heeft prof. dr. Jan Smit het ambt van hoogleeraar in de microbiologie aan de Landbouwhoogeschool te Wageningen aanvaard met het uitspreken eener rede over het onderwerp „Tot stof zult gij wederkeeren".

Een der belangrijkste vragen, die de bioloog zich kan voorleggen, aldus spr., is zonder twijfel die naar de herkomst van al het levende op onze aarde. Maar, zoo hij er al in mocht slagen zich een eenigermate overzichtelijk beeld te vormen van de wijze, snelheid, de opeenvolging van het verschijnen der duizendtallen dierlijke en plantaardige organismen op aarde, zoo zou dit beeld nog verre van bevredigend zijn, indien daarin geen plaats werd ingeruimd aan alle verschijnselen, die samenhangen met het weer verdwijnen van de ontelbare aantallen der vertegenwoordigers van al deze organismensoorten, die de aarde in haar langen levensloop hebben bevolkt. De bioloog heeft hier een bovenmenschelijke taak: hij zal het komen der tallooze geslachten van mensch, dier en plant hebben te begrijpen in hetzelfde verband waarin ook hun gaan zal zijn te verantwoorden.

Spr. vroeg de aandacht voor het hoofdstuk „gaan", waarbij het bijbelsche adagium „stof zijt gij en tot stof zult gij wederkeeren", hem als leidraad diende. Wat is het aardsche lot van al wat sterft, mensch, dier en plant, en hoe is het mogelijk, dat de resten, die zij laten, zoodanig worden veranderd, dat zij ten goede komen aan den groei en de voeding van nieuwe geslachten? Het eerste dat ons treft, is dat de tijd in de daarvoor noodige processen een factor is: de assimilatie, de opbouw van organische stof, gaat, wat de dierenwereld betreft, gelijkmatig door, voor een ander deel is zij onderworpen aan de periodiciteit, die juist het typische kenmerk is van het overgroote deel der plantenwereld. Vandaar dat de afbraak in de periode van een jaar practisch geheel moet afloopen.

MICRO-BIOLOGIE

Er is één hiaat in de huishouding der natuur: de vegetatie, die in den loop der ongetelde eeuwen tot steenkool, bruinkool en veen is geworden, is in een toestand van stabiliteit geraakt, voordat de mineralisatie volledig is geschied, en is daardoor onttrokken aan den kringloop der koolstof. Ons tijdperk van industrie teert op een voorraad, die, hoewel groot, niet onuitputtelijk is; wij zijn bezig door een snelle en wat roekelooze verbranding dezer voorraden het koolzuur-evenwicht in de atmosfeer in korten tijd te belasten met een hoeveelheid koolzuur, die vele malen grooter is dan die door biologische processen van allerlei aard. Ontzaglijke hoeveelheden stooten de vulkanen uit; de in plantenmateriaal weer vastgelegde hoeveelheid blijkt omstreeks tien maal het jaarlijksche steenkoolverbruik en ongeveer 1/50 deel van de totale hoeveelheid in de atmosfeer te zijn.

Nadat spr. nog had aangetoond, dat de voorziening met gebonden stikstof niet onze grootste zorg uitmaakt, en dat de kringloop van den phosphorus meer angst geeft, kwam hij tot de biologische verwerking der afvalstoffen zelf.

De verschijnselen van het vergaan zijn bekend: het blad verwelkt en verteert, eiwitstof kan in rotting gaan of gisting, koolhydraten geven weer tot andere gisting aanleiding of tot verschimmeling. De zuurstof heeft invloed bij deze dissimilatieprocessen. Hun producten zijn maar zelden reeds de eindpunten der afbraak, waarbij de opbouw der planten begint. Voor totale afbraak van een organische stof is meestal een groot aantal bacteriegroepen noodig, en de natuur is in dit opzicht zoo onmetelijk rijk, dat in verreweg de meeste gevallen niet een, maar meer groepen bacteriën klaar staan hun aanval te beginnen, zoodra eenige levende materie afsterft. Spr. noemde eenige voorbeelden, bijv. petroleum, die honderd jaar geleden op aarde nog zoo goed als onbekend was.

De bewerkers van deze reeksen elkander aanvullende dissimilatieprocessen hebben we te zoeken onder de micro-organismen.

Nadat spr. nog had stilgestaan bij de functie van de door de bacteriën afgescheiden enzymen, schetste hij het studieveld van den microbioloog. Een hoogst belangwekkend gebied voor den microbenarbeid, en dus van microbenstudie, ligt op het terrein van land- en tuinbouw. Het is daar dat alle takken van microbiologische wetenschap, behalve de zuiver medische, samenkomen en hun bijdrage leveren tot de kennis en de beheersching van de processen, die leiden moeten tot de meest doelmatige verstrekking van voedsel aan nuttige plantengewassen. Men is tot het inzicht gekomen, dat men met recht mag spreken van een bodempopulatie der microben die voor haar voedsel afhankelijk is van de resten van het plantenleven, terwijl de plant weder rekent op de microbenwereld om die resten af te breken en daaruit nieuw plantenvoedsel op te bouwen. Spr. noemde het isoleeren en bestudeeren van rein-culturen van allerlei aard onbevredigend, de studie van den bodem-zooals-hij-is aanbevelenswaardig.

Een ander gebied van studie en toepassing, waar men onze bacteriën te hulp roept voor belangrijke opruimwerkzaamheden, is het verwerken van vaste en vloeibare afvalstoffen der menschelijke huishouding.

De composteering, zooals de gemeente Den Haag die toepast, is een verfijnde uitwerking van een algemeen biologisch principe. Voor het rioolwater noemde spr. grootscheepsche biologische reinigingsinstallaties, die overal in de wereld zijn en worden gebouwd. Er is intusschen een groeiend streven, het rioolwater voor directe akkerbemesting te gebruiken. Voorts hebben wij de drinkwaterzuivering, waar bacteriën als vijanden beschouwd worden.

Tenslotte, met elke afbraak gaat een opbouw van organische stof samen. n.l. de vermeerdering der bacteriën, welke hoeveelheid echter zeer ver achter staat bij de afgebrokene. Van die levende producten sterft een deel op normale wijze af, verder zijn er aanwijzingen, dat er ook bacteriën zijn, die zich uitsluitend met andere bacteriën voeden. Maar zonder twijfel dient een grooter deel tot voedsel aan hooger georganiseerde organismen, de protozoën, en hun verspreiding in de natuur is weer zoodanig, dat men hun opbloei vooral daar kan waarnemen, waar bacteriën hun werk gedaan en zich vermeerderd hebben.

Zoo zijn er weer eenige groepen van organismen, die zich met protozoën voeden en te hunnen koste lichaamssubstantie van hoogere orde opbouwen naast afbraakproducten van lager soort. Deze reeks van elkaar opetende organismen belandt spoedig bij de visschen en van deze tot den mensch is een laatste stap van den cyclus, die bij mensch, dier en plant begon. (Red. K. H. A.)

(Vor. ber. Ambtsaanv. in het Onderwijs 2331 G.)

B. De bactericide van prof. Sbarski. —

Eenigen tijd geleden is gewag gemaakt van de ontdekking van een nieuwe bactericide door den Moskouschen hoogleeraar prof. B. Sbarski.

Een aantal onderzoekingen heeft uitgewezen, dat de bactericide als heelmiddel bruikbaar is. Het zou een uitstekend prophylactisch middel zijn om de ettering van wonden te voorkomen, het bespoedigt het reinigingsproces van etterende wonden en bekort den tijd van de genezing. Het wasschen van etterende plaatsen met de bactericide (in een oplossing van 1 : 3000) bij ziekten als etterende pleuritis is in een aantal gevallen van een gunstig klinisch verloop van de ziekte vergezeld gegaan en leidde tot volledige genezing.

A. **OOSTENRIJK. — Overeenkomst met Duitschland. - Twee nieuwe ministers. - Telegrammen van Dr. Schuschnigg aan Mussolini, Gömbös en Adolf Hitler. Twee nieuwe ministers. —**
De directeur van het militaire archief Glaise-Horstenau en de onder-directeur van het bureau van den bondspresident Miklas, Guido-Schmidt, zijn in het kabinet opgenomen.
De eerste heeft goede betrekkingen tot de officieele kringen te Berlijn en vooral in de Reichswehr en geldt als geprononceerd nationaal. Hij was de man die in Januari te Berlijn een lezing over Prins Eugene van Savoye hield, die indertijd sterk de aandacht trok. De laatste is een bekend christen-sociaal.

Mededeeling van Schuschnigg aan Mussolini. —
Bondskanselier Schuschnigg zond aan Mussolini het volgende telegram, waarin hij de sluiting van het Oostenrijksch-Duitsch accoord aankondigde; hij voegde daaraan toe:
„Op dit oogenblik herinner ik mij met vreugde, het uiterst kostbare onderhoud dat ik laatstelijk met u had te Rocca della Caminate.
Ik ben ervan overtuigd dat u, even voldaan zult zijn als ik over dit accoord, dat een nieuwe doelmatige bijdrage wil zijn tot den algemeenen vredesarbeid.
Ik wil deze gelegenheid aangrijpen om uwe Excellentie opnieuw te verzekeren van mijn diepgevoelde vriendschap en van mijn ernstigen wil deze arbeid in de toekomst voort te zetten in volledige overeenstemming met uwe Excellentie op basis van de protocollen van Rome die hun waarde reeds bewezen hebben voor de samenwerking met Italië, onder de krachtige en met succes bekroonde leiding van uwe Excellentie."

Schuschnigg en Gömbös. —
Bondskanselier Schuschnigg heeft minister-president Gömbös telegrafisch in kennis gesteld met het afsluiten van de overeenkomst. Hij verklaarde in zijn telegram overtuigd te zijn, dat hierdoor de vrede werd gediend. Gömbös antwoordde, dat de overeenkomst een historische gebeurtenis is, welke zeker den algemeenen vrede ten goede zal komen.

Hitler en Schuschnigg. —
Tusschen Bondskanselier Schuschnigg en Hitler zijn ook telegrammen uitgewisseld. Schuschnigg heeft in zijn telegram aan Hitler o.m. geseind, dat hij er van overtuigd was, dat „de uitwerking van de overeenkomst tusschen Oostenrijk en het Duitsche Rijk ten nutte en daarmede het geheele Duitsche volk ten zegen zou strekken". Voorts zegt Schuschnigg in dit telegram er van overtuigd te zijn, dat met het accoord tusschen beide staten tegelijkertijd een waardevolle dienst is bewezen aan den algemeenen vrede.
Hitler heeft hierop geantwoord met een telegram, waarin hij de wensch uitspreekt, dat door het accoord „de oude, door rasgemeenschap en eeuwenlange gelijke geschiedenis gegroeide traditioneele betrekkingen" hersteld zouden worden en dat daarmede een verder gemeenschappelijk werken wordt ingeleid tot nut van de beide Duitsche staten en ter bevestiging van den vrede in Europa. (Reichspost)
(Vor. ber. Kabinet 2301 C.; Overeenkomst 2376 F.)

B. **NEDERLAND. — Leger, Vloot en Luchtmacht. - Hr. Ms. Van Brakel in dienst gesteld. —**
Op 25 Juni '36 is op plechtige wijze het, bij de N.V. Kon. Maatschappij „De Schelde" gebouwde politievaartuig „Jan van Brakel", door den commandant van dezen bodem, luitenant-ter-zee 1e klasse Jhr. J. F. N. de Jong van Beek en Donk, namens het departement van Defensie, overgenomen.
De officieele overneming geschiedde in tegenwoordigheid van tal van militaire, zoowel van zee- als landmacht, en burgerlijke autoriteiten. (De Telegraaf)
(Vor. ber. Leger, Vloot en Luchtmacht 2351 A.)

C. **ENGELAND. — Bewapening. - Nieuwe vloot. - Rede van minister Hoare. —**
In een te Southampton gehouden redevoering heeft de minister van Marine, Sir Samuel Hoare, verklaard dat Groot-Brittannië binnenkort om zoo te zeggen een geheel nieuwe vloot zal bezitten, welke sterk genoeg zal zijn om haar taak onder alle omstandigheden te vervullen.
„Wij hebben zoo lang met de vernieuwing van onze vloot gewacht," aldus de minister, „dat wij ons thans voor het probleem geplaatst zien, over te gaan tot den bouw van hetgeen practisch neerkomt op een nieuwe vloot.
De nieuwe en geweldige bedreiging vanuit de lucht heeft van wat eens het eiland van de grootste veiligheid ter wereld was, de trefbaarste natie van Europa gemaakt.
Het is dan ook met den vasten wil om binnen den kortst mogelijken tijd met de sterkste mogendheid, binnen het bereik onzer grenzen, pariteit op het gebied der luchtbewapening te verkrijgen, dat nieuwe eskaders gevormd en nieuwe toestellen gebouwd worden." (Daily Telegraph)
(V. b. Sir S. Hoare 2328 B.; Leger en Vloot 2374 I.)

D. **NEDERLAND. — Hooge Raad. - Mr. P. van Regteren Altena. —**
De Staatscourant bevat het Kon. besluit waarbij mr. P. van Regteren Altena, raadsheer in het Gerechtshof te Amsterdam, is benoemd tot raadsheer in den Hoogen Raad der Nederlanden (vacature-Schepel). (Staatscourant) **(Vor. ber. Hooge Raad 2071 C.)**

16 JULI 1936

E. **CHINA. — Tekst van het Duitsch-Chineesche verdrag omtrent wapeninvoer. —**
De pers verklaart uit officieele bron een verklaring te hebben ontvangen omtrent de op 28 Juni '36 gesloten Duitsch-Chineesche overeenkomst. Deze zou uit drie punten bestaan. Het eerste punt houdt in, dat Duitschland China, wanneer het in een oorlog gewikkeld raakt, op alle wijzen zal helpen bij den wapeninvoer. Het tweede behandelt de grondstoffen, die China aan Duitschland zal leveren en het derde het door Duitschland aan China te leveren oorlogsmateriaal.
Het ministerie van Buitenlandsche Zaken weigert de verantwoordelijkheid voor deze verklaring op zich te nemen. Waarschijnlijk is zij afkomstig van het ministerie van Oorlog. (Domei)

F. **DUITSCHLAND. — Overeenkomst met Oostenrijk. - Italiaansch commentaar. —**
In Rome is de overeenkomst zeer gunstig ontvangen. De basis van het accoord is een maand geleden te Rocca della Caminate gelegd bij de bespreking van Schuschnigg met Mussolini. Men vindt het zeer belangrijk, dat Hitler schriftelijk zijn verklaring van 1935 vernieuwt, waarbij hij zich verplichtte de souvereiniteit en onafhankelijkheid van Oostenrijk te eerbiedigen.
Men acht het van niet minder belang, dat Oostenrijk getrouw blijft aan het protocol van Rome en dat deze trouw door Duitschland in vriendschappelijken geest wordt erkend.
De Stampa van 13 Juli publiceert een bericht, dat Mussolini den politieken toestand in Europa geheel naar zijn zin heeft geweizigd. (La Stampa)
(Vorig bericht blz. 2379 A.)

G. **VOLKENBOND. — De Madariaga afgetreden. —**
Salvador de Madariaga is afgetreden als gedelegeerde van Spanje bij den Volkenbond. (El Sol)
(Vorig bericht blz. 1974 E.)

H. **NEDERLAND. — Vrijz.-Democratische Jongeren Organisatie. —**
De Vrijzinnige Democratische Jongeren Organisatie heeft op 12 Juli '36 een landdag gehouden in het Openlucht-theater op den Waterberg te Arnhem. Minister Oud hield een inleiding getiteld: „Oude beginselen en nieuwe tijden". Mr. A. M. Joekes hield een rede getiteld: „Onoverwinnelijke kracht", waaraan wij het volgende ontleenen:
Voor hem, die met een open oog en een open hart de gebeurtenissen van den laatsten tijd mee beleeft, aldus ving spr. zijn rede aan, is het duidelijk, dat er door de landen een bruising gaat, die alle volken raakt. De toestanden zijn overal moeilijk. In vrijwel alle landen is er een onmiskenbare teruggang in welvaart en iedere beperking brengt groote moeilijkheden mee, vooral wanneer het gaat om het behouden van verkregen sociale toestanden en rechten.
Verwonderlijk is het dan ook niet, dat er stroomingen komen, die het willen zoeken in andere vormen.
Ook binnen onze grenzen zijn nieuwe stroomingen

ontstaan, die het doen voorkomen alsof zij de grondslagen van onze samenleving moeten prijsgeven. Maar als democraten moeten wij staan aan de zijde van hen, die opkomen tegen machtsmisbruik, om zoover noodig met grooter kracht pleitende voor sociale rechtvaardigheid en er op wijzende, dat ook bij ons niet alles ideaal is, dat thans een groote groep menschen niet krijgt, waaraan vóór alles behoefte is: werk. Wij moeten staan aan de zijde van hen, die in dat opzicht al wat mogelijk is willen doen. (Nieuwe Rotterd. Courant) **(Vorig bericht 1393 B.)**

A. **PERMANENTE HOF VAN INTERNATIONALE JUSTITIE. - Baron Rolin Jacquemyns overleden. —** Baron Rolin Jacquemyns, rechter in het Permanente Hof van Internationale Justitie, is op 11 Juli '36 te Brussel overleden. Hij werd door den Volkenbondsraad en de Assemblée op 25 September 1930 tot rechter in genoemd Hof benoemd.
In 1899 was baron Rolin Jacquemyns afgevaardigde ter eerste Vredesconferentie in Den Haag.
In 1928, 1929 en 1930 nam de thans ontslapene als gedelegeerde van België deel aan den arbeid van de Assemblée en van de te Genève ingestelde commissies ter onderzoek van vraagstukken van arbitrage, veiligheid en ontwapening. (Het Vaderland)

B. **VOLKENBOND. — Narcotica-conferentie. - Verslag Opium-commissie. —**
De opiumcommissie heeft zich in haar 21ste zitting o.a. bezig gehouden met de bespreking van de vraag, wat nu wel de resultaten zijn van de twee volkenbondsconventies, die in 1925 en 1931 zijn tot stand gekomen en die beide door een bijzonder groot aantal staten, waaronder ook de belangrijkste niet tot den Volkenbond behoorende staten, geratificeerd zijn, n.l. ieder van beide door meer dan 50.
De commissie kon tot haar groote voldoening vaststellen, dat het doel der volkenbondsbemoeiingen in zooverre bereikt is, dat in de met staatsvergunning fabriceerende fabrieken van alle landen tezamen thans jaarlijks geen grootere hoeveelheden morfine en cocaine vervaardigd worden dan in overeenstemming is met de wereldbehoefte aan verdoovende middelen voor rechtmatige wetenschappelijke en medische doeleinden.
Een paar cijfers geven een beeld van de belangrijke vermindering der wereldfabricatie, waarbij men in het oog houde, dat ook in het jaar 1930 de wereldvervaardiging reeds zeer veel lager was dan een tiental jaren vroeger, toen de Volkenbond zich nog weinig met de bestrijding van het kwaad der verdoovende middelen had bezig gehouden. In de jaren 1930—1934 was de wereldfabricatie in den volgenden omvang teruggegaan: voor morfine van 38.000 tot 26.000 K.G., voor diacetylmorfine van 4.000 tot 1.100 K.G., voor cocaine van 5.800 tot 3.400 K.G.
De opiumcommissie moest ook dit jaar, evenals in 1935, vaststellen, dat clandestiene fabrieken nog aan het werk zijn, die ervoor zorgen, dat ondanks alle volkenbondsbemoeiingen toch nog heel wat verdoovende middelen in verkeerde handen geraken. Het Volkenbondssecretariaat had mededeeling ontvangen, dat in het jaar 1935 alléén reeds 17 clandestiene fabrieken ontdekt waren, zoodat het aantal opgespoorde clandestiene fabrieken in de jaren 1930—1935 thans reeds 51 bedraagt. Deze cijfers werpen een bedenkelijk licht op den omvang van het kwaad. Want niemand twijfelt eraan, of het aantal onontdekt gebleven clandestiene fabrieken is nog veel grooter dan het getal der opgespoorde.
Vooral het Verre Oosten wordt nog steeds door den ongeoorloofden handel in verdoovende middelen geteisterd. De regeeringsgedelegeerden van China en van de Vereenigde Staten van Amerika, alsmede de deskundige assessor der opiumcommissie Lyall (Engeland) hebben ronduit Japan ervan beschuldigd de hoofdleverancier van verdoovende middelen in China te zijn. Want al zijn in Japan nog geen clandestiene fabrieken ontdekt (vermoedelijk door gebrek aan voldoende nasporingen van de zijde der Japansche politie), de commissie heeft bewijzen voor oogen gehad, dat aanzienlijke hoeveelheden verdoovende middelen van Japan uit in den ongeoorloofden handel in China gekomen zijn. China lijdt echter niet slechts onder de verdoovende middelen, zooals morfine en heroine, doch ook nog steeds onder het misbruik van het opiumrooken. Weliswaar kon de Chineesche vertegenwoordiger verzekeren, dat zijn regeering het „zes-jarenplan", binnen welk tijdsverloop de Chineesche regeering den opiumaanbouw en het opiumrooken geheel wil uitroeien, met groote vastberadenheid ten uitvoer brengt en dat b.v. in 1935 reeds 970 doodstraffen tegen Chineezen, die de opiumwetgeving geschonden hadden, waren uitgesproken, doch de Amerikaansche regeeringsgedelegeerde, die China zoo min als Japan spaarde, had geen moeite de commissie ervan te overtuigen, dat de invloed der Chineesche regeering in de meeste Chineesche provincies nog veel te gering is, om het gewenschte succes te kunnen behalen.
Onder deze omstandigheden moet men wel eenigszins sceptisch staan tegenover de uitzichten op practisch nut van de voorgenomen nieuwe Volkenbondsconferentie, die den aanbouw van ruwe opium in de geheele wereld tot de voor rechtmatige behoeften noodwendige hoeveelheid wil beperken.
De vertegenwoordigers der landen, die op China volgen als voornaamste opiumvoortbrengende landen, zooals Iran en Turkije, waren niet geestdriftig voor een conferentie, die zou trachten hun voortbrenging aan banden te leggen, zoolang de Chineesche regeering nog niet beter in staat is haar wil in geheel het land door te zetten. Desniettemin weigerden zij hun medewerking aan een Volkenbondsconferentie ter bespreking van de aangelegenheid niet. (Bulletin de la Société des Nations) **(Vorig bericht 2152 A.)**

C. **FRANKRIJK. — Parti Social Français. —** Op 12 Juli '36 heeft de eerste besloten vergadering plaats gehad van de „Parti Social Français", de nieuwe partij der Vuurkruisers. Voorzitter was kolonel de la Rocque.
Het woord werd gevoerd door het Kamerlid Ybarnegaray, den vlieger Mermoz en den voorzitter de la Rocque. (Le Jour)

D. **LETLAND. — De annexatie van Abessynië. —** De directeur-generaal der Letlandsche posterijen heeft opdracht gegeven, dat de namen Abessynië en Ethiopië moeten worden afgevoerd van de lijst, waarop de tarieven der Letlandsche posterijen vermeld staan.
Deze maatregel houdt in, dat Letland de annexatie van Abessynië door Italië erkent. (Latwijas Sargo) **(Vorig bericht 2348 H.)**

E. **PALESTINA. — Balans der onlusten. —** Ruim 150 personen, onder wie 5 Britsche militairen en 41 Joden, zijn sedert 19 April, d.w.z. sedert het begin der Arabische onlusten gedood. Het aantal gewonden wordt geraamd op 300. Het aantal Arabische slachtoffers is niet nauwkeurig bekend, aangezien de Arabieren de gewoonte hebben hun gewonden en dooden mee te nemen. Het totale aantal moet echter grooter zijn dan 120. De door Joodsche eigenaars in den loop van de gebeurtenissen geleden schade wordt geraamd op 200.000 pond sterling. In 150 dorpen zijn tot dusverre gewapende huiszoekingen gehouden.
Tijdens een gevecht tusschen Britsche troepen en Arabieren, dat op 13 Juli plaats vond, werden 7 Arabieren gedood en één gewond. Een Britsche soldaat werd licht gewond. (Agence Belga) **(2374 H.)**

17 JULI 1936

F. **DUITSCHLAND. — Helgoland wordt versterkt. —** In het Lagerhuis deelde Lord Cranborne voor den Minister van Buitenlandsche Zaken mede, dat in antwoord op een vraag van commandeur Oliver Locker-Lampson, na ingewonnen inlichtingen, was gebleken dat Helgoland, dat bij het verdrag van Versailles permanent gedemilitariseerd was, weder wordt versterkt.
Locker-Lampson: „Wordt dit met goedvinden van de Britsche regeering gedaan?"
Cranborne: „Neen, het wordt niet versterkt met goedvinden of verlof van iemand."
(Manchester Guardian)

G. **FRANKRIJK. — Herdenking van den strijd om Verdun. —** Ter herdenking van den 20-sten verjaardag van den strijd om Verdun, verzamelden zich 12 Juli '36 op de hoogten van Douaumont de vertegenwoordigers van de oud-strijders van bijna alle landen, die aan den oorlog deelnamen. Van Fransche zijde waren 30.000 oud-strijders gekomen, terwijl ook 500 Duitschers aanwezig waren. Verder Engelschen, Belgen, Italianen, Amerikanen, Grieken, Polen, Portugeezen, Roemenen, Tsjechen, Russen en Joegoslaviërs.
Het hoogtepunt van de plechtigheid was de eedsaflegging door ruim 100.000 oud-frontstrijders uit zestien verschillende landen. Dit geschiedde op het kerkhof van Douaumont, waar ongeveer een millioen soldaten begraven ligt.
Driemaal herhaalden daarna de oud-frontstrijders de woorden „voor den wereldvrede", waarna een oorlogsinvalide de volgende eedsformule uitsprak: „Omdat zij, die hier en elders rusten, slechts de eeuwige

rust zijn ingegaan om den vrede te vestigen, en omdat het van ons een heiligschennis zou zijn in de toekomst te aanvaarden wat de dooden hebben veracht, daarom zweren wij te verlangen en te waarborgen den vrede welken wij aan hun offer verschuldigd zijn".
De formule werd in de zestien talen der aanwezigen herhaald. (Le Temps)

A. **ITALIE. — Organisatie Italiaansch Oost-Afrika. - Decreten goedgekeurd. —**
De ministerraad heeft eenige decreten goedgekeurd betreffende organisatie van het schoolwezen in Lybië en Abessynië, regeling van de economische bedrijvigheid in Oost-Afrika, instelling van juridische organen, o.a. Hof van Appèl in Addis Abeba, terwijl voorts besloten werd maarschalk Badoglio voor de rest van zijn leven eenzelfde tractement uit te betalen als hij ontving in zijn functie van opperbevelhebber in Oost-Afrika.
Tenslotte werd een wetsontwerp aangenomen betreffende de uitbreiding van de luchtstrijdkrachten in verband met het feit dat binnenkort nieuwe luchteenheden zullen worden geschapen. (La Stampa)
(Vorig bericht 2321 B.)

B. **CURAÇAO. — Aankomst van den nieuwen Gouverneur, Z.Exc. G. J. J. Wouters. —**
Op 14 Juli is de nieuwe Gouverneur van Curaçao, Z.Exc. G. J. J. Wouters, met het m.s. Columbia te Willemstad aangekomen.
De waarnemende Gouverneur Mr. F. A. Jas Jr. hield een toespraak waarop Z.Exc. Wouters antwoordde, dat hij met het vaste voornemen naar Curaçao is gekomen om zich met volle energie aan de behartiging van Curaçao's belangen te wijden. (A. N. P.)
(Vorig bericht 2257 B; Photo 2252a)

C. **ABESSYNISCH-ITALIAANSCH CONFLICT. — Einde der sancties. —**
Nadat successievelijk Polen, Zwitserland, Nederland, Engeland en de andere sanctie-staten de sancties hebben opgeheven, vlagde Italië op 15 Juli, evenals het gedaan heeft op den eersten dag van de toepassing van de sancties, doch nu om het einde van wat men daar te lande het economisch beleg noemde. De pers legt er den nadruk op, dat deze datum van 15 Juli niet wordt gevierd in een geest van opluchting, maar met den trots van een overwinnaar. De „Giornale d'Italia" schrijft: „Italië verheft zich thans in Europa en de wereld krachtiger, rustiger, vastberadener. Vertrouwende in zijn roeping, heeft het geen onherstelbare feiten voor de beschaving van Europa uitgelokt, maar het doet van geen van zijn rechten afstand en zeker niet van den eerbied, dien men het verschuldigd is".
De „Tribuna" schrijft: „De herroeping van de sancties is niet slechts een uiting van technische mislukking maar een volledige overgave van den Volkenbond". **(Vorig bericht Sancties 2368 B.)**

D. **DUITSCHLAND. — Luchtvaart. - Frankfort's nieuwe vliegveld. —**
Het nieuwe vliegveld „Rhein-Main" bij Frankfort aan de Main is dezer dagen feestelijk geopend.
Merkwaardig is allereerst de keuze van het terrein, dat zoo gunstig mogelijk is gelegen in de beschutting van de omliggende heuvels en bergen. Sterke winden treden er niet op en ook mistvorming komt vrijwel nooit voor. Daarbij ligt het terrein ongeveer 100 Meter lager dan de oude startplaats der Zeppelins te Friedrichshafen, wat, naar men berekend heeft, de stijgkracht der vertrekkende luchtschepen en daarmee het laadvermogen, met 80 ton verhoogt. De ankermast van de Zeppelins op het nieuwe vliegveld is verplaatsbaar over een rail van ruim een kilometer lengte. Wanneer het luchtschip buiten op het veld aan den mast is verankerd, zet zich deze in beweging en loopende over de rail, voert hij het reusachtige luchtgevaarte mee tot in de Zeppelinhal. Dit ontzaglijke bouwsel meet 52 bij 275 Meter en is 51 Meter hoog. Tot ver in den omtrek is het zichtbaar.
Ook de wijze, waarop de gastoevoer voor het luchtschip is geconstrueerd, verdient vermelding. Een buizenstelsel van enkele kilometers lengte voert van de fabrieken der I. G. Farben onder de Main door naar de Zeppelinhal, waar de 60.000 M³. gas in de 348 reservoirs van het luchtschip worden gebracht. De bouw van de Zeppelinhaven heeft bijna 4 millioen Mark gekost. De aanleg van de geheele luchthaven ruim 7½ millioen Mark. Het werk heeft zes maanden geduurd. (Berl. Tageblatt)
(Vorig bericht 1633 B.)

18 JULI 1936

E. **WERELDTENTOONSTELLING. — Amsterdam 1940. —**
Hoewel van de zijde der Nederlandsche regeering nog steeds geen definitieve besluiten zijn genomen in zake het organiseeren van de veelbesproken wereldtentoonstelling te Amsterdam, staat het thans sedert eenigen tijd vrijwel vast, dat de wereldtentoonstelling in 1940 binnen de muren van de hoofdstad zal worden gehouden. Er zou dan werk voor 20.000 menschen komen. (Het Volk)

F. **SIR HENRY DETERDING GEHULDIGD. —**
Sir Henry Deterding is 13 Juli '36 op „Te Werve" door eenige duizenden employé's gehuldigd. Als blijvende herinnering aan het feit, dat hij onlangs 40 jaren aan de Koninklijke was verbonden en aan zijn 70sten verjaardag werd hem zijn door Johan Polet vervaardigd borstbeeld aangeboden. (Vaderland)
(Vorig bericht Sir Henry Deterding 2284 H.)

G. **NEDERLAND. — Handelsdelegatie naar Zuid-Amerika. —**
De Staatscourant van 13 Juli '36 bevat een Kon. besluit betreffende de instelling van een handelsdelegatie naar Zuid-Amerika.
Op voordracht van de ministers van Handel, Nijverheid en Scheepvaart, van Buitenlandsche Zaken, van Landbouw en Visscherij en van Koloniën en overwegende, dat het wenschelijk is gebleken de economische betrekkingen tusschen het Koninkrijk der Nederlanden en eenige Zuid-Amerikaansche staten te verlevendigen en uit te breiden, is ingesteld een commissie, welke zich naar Argentinië, Brazilië, Chili en Uruguay zal begeven, ten einde aldaar een onderzoek in te stellen naar de mogelijkheden tot verruiming van het handelsverkeer met genoemde landen te geraken en al die besprekingen te voeren, die het gestelde doel kunnen bevorderen.

Tot lid en voorzitter van de commissie is benoemd jhr. mr. dr. H. A. van Karnebeek, minister van Staat, commissaris der Koningin in Zuid-Holland, oud-minister van Buitenlandsche Zaken. Tot regeeringsgedelegeerde is benoemd A. Th. Lamping, directeur van de handelsaccoorden en tot leden van de commissie zijn benoemd J. A. D. M. Daniels, gedelegeerd lid van den raad van bestuur van het internationaal kunstzijde verkoopkantoor; H. P. Gelderman C. Mzn., voorzitter van het Verbond van Nederlandsche Werkgevers; ir. H. G. A. Leignes Bakhoven, inspecteur van het veeteelt- en zuivelwezen; mr. E. E. Menten, lid van de firma Heldring en Pierson; ir. J. H. H. Verloop, directeur van de N.V. Wilton Feijenoord; Ch. J. I. M. Welter, voorzitter van den ondernemersraad voor Nederl.-Indië, oud-minister van Koloniën; secretaris van de commissie is de heer E. Henny, lid van het dagelijksch bestuur van het Nederlandsch Zuid-Amerikaansch Instituut, directeur van het centrale instituut tot bevordering van het normale handelsverkeer tusschen Nederland en andere landen.
Als adviseur van de commissie voor publiciteitsaangelegenheden zal optreden mr. W. J. van Balen, lid van het bestuur.
(Staatscourant)

De Regeeringspersdienst meldt:
In verband met de uitzending van een handelsmissie naar Argentinië, Brazilië, Chili en Uruguay, welke in overleg met het Nederlandsch Zuid-Amerikaansch Instituut geschiedt, maakt het ministerie van Handel, Nijverheid en Scheepvaart bekend, dat belanghebbenden zich schriftelijk tot het secretariaat van genoem-

de missie, dat ten kantore van het Instituut: Kneuterdijk 8, 's-Gravenhage, gevestigd zal zijn, kunnen wenden, ten einde inlichtingen met betrekking tot de mogelijkheid van bevordering van hun belangen bij de door de missie te bezoeken landen te bekomen.
(Vor. ber. Argentinië 1579 D.; Brazilië 1817 F.; Chili 2312 B.)

A. SPANJE. — Moord op Calvo Sotelo. - Nota van de regeering. —
Het kabinet is op 13 Juli '36 ten tweede male in zitting bijeen gekomen. Na afloop der besprekingen, werd de volgende nota aan de pers overhandigd:
„De regeering stelt er prijs op openlijk te protesteeren tegen de serie gewelddaden, die de laatste tijden zijn gepleegd, en die in den moord op den luitenant van de stormtroepen Castillo en in dien op Calvo Sotelo hun hoogtepunt hebben gevonden. De regeering zal geen middel ongebruikt laten om een herhaling van dergelijke gebeurtenissen te voorkomen. Zij zal verder alle pogingen in het werk stellen om de misdadigers te straffen, welke ook hun politieke richting moge zijn. Een lid van het Hooggerechtshof en de procureur-generaal van de republiek zijn aangewezen om in deze aangelegenheid de instructie te voeren. De regeering zal verder een proclamatie uitvaardigen, waarin een beroep zal worden gedaan op de bevolking, om dit werk der rechtvaardigheid in vreedzame omstandigheden te kunnen volbrengen."
In verband met den moord op Sotelo is de Cortes voor den tijd van een week gesloten. (El Sol)
(Vorig bericht 2376 G.)

B. JAPAN. — Sterke verhooging van de legeruitgaven.
De minister van Oorlog heeft de lang verbeide voorloopige raming voor de legerbegrooting ingediend. Volgens het agentschap Domei voorziet deze begrooting in een tweede aanvullend plan voor een periode van 12 jaar. Voor de eerste 6 jaar wordt een bedrag van 3 milliard yen als aanvulling vereischt. Domei wijst er op, dat de voornaamste uitgaven betrekking hebben op de versterking van de troepenmacht in Mandsjoekwo en van het luchtwapen.
In militaire kringen wordt verklaard, dat twee-derde deel van de legerbegrooting indirect ten goede zal komen aan de kleine industrie en aan het platteland. De tegenwoordige begrooting bedraagt 2.2 milliard yen, die voor het nieuwe dienstjaar zal, de marine inbegrepen, ongeveer 3 milliard yen bedragen.
(Domei) **(Vor. ber. 2246 C; Leger, Vloot en Luchtmacht 2254 B.)**

C. TOXICOLOGIE. — Prof. dr. L. van Itallie. —
Prof. dr. L. van Itallie, hoogleeraar in de artsenijbereidkunde en de vergiftleer aan de rijksuniversiteit te Leiden, die wegens het bereiken van den 70-jarigen leeftijd het hoogleeraarsambt moet neerleggen, heeft op 1 juli '36 zijn afscheidscollege gegeven over: „De groei der toxicologie". Wij ontleenen hieraan het volgende:
Spr. vergeleek eerst den tegenwoordigen omvang van de vergiftenleer met dien van een kwarteeuw geleden. Daarna behandelde hij o.m. het gevaar van bepaalde slaapmiddelen. Het op eigen houtje medicineeren is gevaarlijk, en wordt in de hand gewerkt door de niet behoorlijke handhaving van de op dit punt bestaande wettelijke bepalingen.
Spr. noemde pyramidon, verder het vermageringsmiddel dinitrophenol, dat ook met den naam dinitri wordt bestempeld, cocaïne enz. Men kent wel de op den voorgrond tredende geneeskrachtige werking dezer middelen, de schadelijk bijwerkingen komen helaas te laat te voorschijn. Van medicinale vergiftiging moet ook gesproken worden als door een te groote dosis de geneeskrachtige werking in een toxische overgaat. In ons land kunnen de ouders hiervan medespreken, die kinderen verloren hebben door de toediening van phosphor-levertraan. Verlamming heeft meerdere vrouwen overvallen door het gebruik van het middel apiol. Ook op het gebied der toilet- en schoonheidsmiddelen zijn vergiftigingen voorgekomen. Blanketsel met loodverbindingen, haarkleursel met paraphenyleen-diamine, zoogenaamde onbrandbare benzine, kan spr. uit eigen ervaring als oorzaken van intoxicaties aanhalen. De laatstgenoemde vloeistof, die haar mindere ontvlambaarheid aan de bijmenging van een aanzienlijke hoeveelheid tetrachloorkoolstof dankt, kan ongelukken geven bij het haarwasschen. De uitgebreide toepassing, die het blauwzuur als ontrattings- en desinfectiemiddel van schepen, fabrieken en huizen en ter bestrijding van plantenbeschadiging heeft gevonden, maakte talrijke slachtoffers. Giftige arseenverbindingen vinden toepassing in den tuinbouw om parasieten te dooden. Voor hetzelfde doel vinden nicotine-preparaten aanwending en ook hier heeft zoowel de ondeskundige, die met de behandeling van het antiparasitaire middel belast is, alsmede de verbruiker der tuinbouwproducten, gevaar van de toepassing te duchten.
Met een enkel woord noemde spr. het menschonteerende gebruik van giftige oorlogsgassen. Behalve pogingen tot bescherming tegen dergelijke rampen zijn toxicologische onderzoekingen ter spoedige herkenning dier gassen en ter wering van de schadelijke gevolgen geregeld noodig.
Tenslotte besprak spr. de gevaren, welke uit toxicologisch oogpunt de uitbreiding der industrie met zich brengt. Een der langst bekende vergiften is het koolzyde-gas, dat in den vorm van kolendamp tallooze slachtoffers heeft gemaakt.
(Red. K. H. A.)

D. ABESSYNISCH-ITALIAANSCH CONFLICT. — Britsche vloot wordt uit de Middellandsche Zee teruggetrokken. —
Het besluit van 10 Juli '36 om de Engelsche vlootversterkingen uit de Middellandsche Zee terug te trekken werd onmiddellijk ten uitvoer gebracht. Naar de Engelsche regeering reeds heeft medegedeeld, zal evenwel de Britsche vloot in de Middellandsche Zee iets sterker blijven dan voor het uitbreken van het Abessynische conflict. (Daily Telegraph)
(Vorig bericht 2059 A.)

E. DE DARDANELLEN-KWESTIE. — Conferentie te Montreux bereikt een accoord. —
De zee-engtenconferentie is op 15 Juli '36 in plenaire zitting bijeengekomen en heeft de bestudeering van de ontwerp-conventie in derde lezing voortgezet.
Op voorstel van Paul-Boncour heeft de plenaire zitting zonder debat het amendement op artikel 16 van het Engelsche tegenvoorstel aangenomen, dat voorziet in een volledige sluiting van de zee-engten in tijden van oorlog, wanneer Turkije neutraal is, dit in overeenstemming met de Russische eischen.

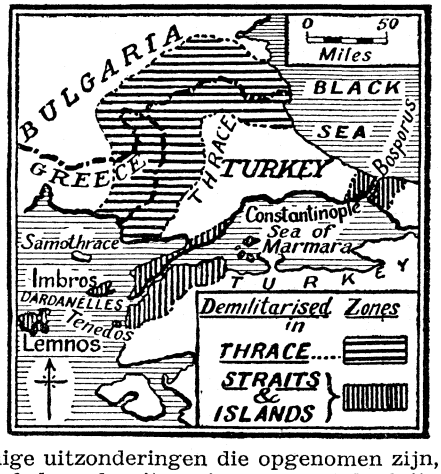

De eenige uitzonderingen die opgenomen zijn, worden gevormd door de uitvoering van een besluit van den Volkenbondsraad tegen den aanvaller of van een regionaal accoord, dat mede door Turkije zou zijn onderteekend. (Neue Zürcher Zeitung) **(2374 F.)**

F. INTERN. VROUWENBOND VOOR VREDE EN VRIJHEID. —
Het resultaat van de in Nederland gevoerde actie van den Internationalen Vrouwenbond voor vrede en vrijheid, t.w. een collectie van bijna 100.000 handteekeningen, gebundeld in 20 pakketten, is op 15 Juli 1936 aan den minister van Buitenlandsche Zaken aangeboden. (Het Vaderland)
(Vorig bericht Int. Vredesactie 2371 C.)

G. FRANKRIJK. — Nationale Feestdag. - 14 Juli '36.
Ter viering van zijn overwinning bij de stembus en de viering van een ministerie uit zijn midden heeft het Volksfront te Parijs een groote betooging gehouden. De dichte menigte juichte de verschillende groepen uit den optocht levendig toe, waaruit tal van roode vlaggen en banieren met diverse symbolen als drie pijlen, sikkel en hamer en andere, opstaken. Ook

zag men veel nationale vlaggen, de meeste voorzien van roode strikken. De menigte zong nu eens de Marseillaise, dan weer de Internationale of de Carmagnole. Uit de ramen van de huizen langs de pleinen wierp men roode bloemen naar de betoogers, die daarvoor met opgeheven vuist dankten.
Op de officieele tribune werden toespraken gehouden, o.a. door Blum, Daladier en Victor Basch, den voorzitter van de liga voor de rechten van den mensch. Deze redevoeringen werden door den draadloozen omroep verspreid. (Le Jour) **(Vor. ber. 1878 B.)**

19 JULI 1936

A. NEDERLAND. — Het 33ste Nationaal Middenstandscongres. - Rede van dr. H. Colijn. —
Op het op 8 en 9 Juli te Delft gehouden Nationale Congres van den Kon. Ned. Middenstandsbond hield Minister-president dr. H. Colijn een slotrede waaraan wij het volgende ontleenen:

In dezen tijd wordt, aldus spr., al heel spoedig gevraagd: wat doet de Overheid? Doch de middenstand ziet in de eerste plaats uit naar wat hij zelf kan doen om de moeilijkheden het hoofd te bieden. Al te veel vertrouwen op de overheid komt altijd verkeerd uit. De overheid beschikt niet over magische krachten.
Daarmede wil spr. niet zeggen, dat de overheid onmachtig is, evenmin dat zij geen verplichtingen zou hebben. De staat heeft meer het algemeen belang te behartigen. De vraag is echter: met welke middelen? En dan leert de ervaring, dat de staat niet zoo heel veel kan doen zonder er later schadelijke tegenwerking van te ondervinden.
Is het nu noodig, dat de overheid voor den middenstand directe maatregelen neemt? Er zijn er reeds verschillende getroffen. Doch er zijn raadgevers, die nog andere maatregelen wenschen, b.v. verhooging der koopkracht door uitspuiting van geld in de maatschappij. Daar zitten zekere voordeelen in, doch spr. vraagt zich af, wat de uiteindelijke werking zal zijn van zulk een credietinflatie.
Er wordt tegenwoordig ook wel gesproken over muntcorrectie, doch voorbeelden uit andere landen toonen ons aan, dat dit middel slechts tijdelijke verlichting brengt.
Men noemt Nederland wel een duurte-eiland, zoo vervolgde de minister, doch dat is ons land niet meer. Meer dan men denken zou, is de aanpassing der kostprijzen gevorderd en de jaarverslagen over 1935 spreken reeds van verbetering ten opzichte van die van 1934. (Rapport Kon. Ned. Middenstandsbond)
(Vor. ber. Dr. H. Colijn 2310 D.; Congres 1867 I.; Kon. Ned. Middenstandsbond 1993 A.)

B. AANSLAGEN. — Mislukte aanslag op Koning Edward VIII van Engeland. —
De autoriteiten van Scotland Yard hebben op 16 Juli '36 het volgende officieele communiqué gepubliceerd:
„Toen de koninklijke stoet terugkeerde van de plechtigheid, die vanmorgen in Hydepark heeft plaats gehad, ter gelegenheid van de overhandiging der vaandels aan het garde-regiment, drong nabij de Wellingtonpoort op Constitution Hill een man uit de menigte naar voren.
Het is nog niet duidelijk hetgeen daarop geschiedde doch een revolver is op den weg gevallen tusschen den koning en de troepen, die hem begeleidden.
Het individu is onmiddellijk gearresteerd en naar het politiebureau Hydepark overgebracht.
Er is geen enkel schot gelost, doch de revolver was met vier kogels geladen."
De dader, een Ier, Jerome Bannigan genaamd, in 1902 te Coston geboren, noemt zich journalist en meent eenige jaren geleden onrechtmatig te zijn gearresteerd. Hij wilde slechts de aandacht op zich vestigen en hij had, volgens zijn verklaring, geen intentie den koning te dooden. (Daily Telegraph)
(Vor. ber. Koning Edward VIII 2316 E.)

C. FRANKRIJK. — Banque de France. - Statutenwijziging. —
De financieele commissie der Kamer van Afgevaardigden te Parijs heeft het voorstel over de wijziging der statuten van de Bank van Frankrijk besproken.
Het voorstel heeft inzonderheid tot doel, aan den gouverneur der bank onafhankelijkheid te waarborgen. Hij zal door de overheidsinstanties worden benoemd als tot dusver en zal volle vrijheid van handelen genieten.
De raad van regenten zal worden uitgebreid door bevoegde vertegenwoordigers van een aantal bedrijfstakken, die gekozen worden om hun bekwaamheid zonder eenige politieke overweging.
Vincent Auriol, de Fransche minister van Financiën, heeft in zijn uiteenzetting voor de financieele commissie van den Senaat in de eerste plaats er de aandacht op gevestigd, dat teneinde speculatie te vermijden, de regeering voorstelde, welk voorstel hij onmiddellijk hoopte te kunnen toepassen, dat van 16 Juli '36 af elke handel in aandeelen der Bank van Frankrijk zal zijn verboden behalve bij vergunning der regeering voor belegging van gelden van minderjarigen.
De minister voegde hieraan toe, dat de algemeene raad der Bank niet alleen regenten zal omvatten, die om de zes jaar opnieuw moeten worden benoemd. De algemeene vergadering zal drie leden aanwijzen, die deel zullen uitmaken van den algemeenen raad, evenals een vertegenwoordiger van den handel, de nijverheid, den landbouw en coöperatieve verbruiksvereenigingen. In den raad zullen verder worden opgenomen vijf deskundigen, waarvan één vertegenwoordiger van het personeel, afgevaardigden van volksbanken, vertegenwoordigers van den Nationalen Raad van Economie, Vereeniging van bankiers en van effectenhandelaren; verder tien vertegenwoordigers van het Openbaar Crediet, als Caisse des Dépôts et des Consignations, Caisse du Crédit Agricole en de directie van het Crédit Foncier, enz.
De minister besloot met een beroep te doen op de commissie tegenvoorstellen te verwerpen, en behield zich het recht voor zoo noodig met de Bank van Frankrijk nieuwe overeenkomsten aan te gaan, nadat het Parlement een voorstel zal hebben aangenomen, hetwelk de regeering het voornemen heeft bij den terugkeer der Kamers in den herfst in te dienen. Dit zal ten doel hebben het crediet te organiseeren, de spaarders te beschermen en de belasting te vereenvoudigen.
De financieele commissie van den Senaat heeft, behoudens enkele veranderingen, het voorstel der regeering omtrent wijziging der statuten van de Bank van Frankrijk aanvaard.
(Keesings Financieel Archief) **(Vorig bericht blz. 2349 E.)**

D. LA ARGENTINA OVERLEDEN. —
De beroemde Spaansche danseres La Argentina, is op 18 Juli '36 te Bayonne aan een hartverlamming overleden.
Met La Argentina verdwijnt een der beroemdste, zoo niet op het oogenblik de beroemdste danseres van onze eeuw. Zij werd te Buenos Aires uit een Castiliaanschen vader en een Andalusische moeder geboren. Haar ware naam was Antonia Mercé. Haar kunst, die als een door het ballet veredelde volksdans beschouwd kan worden, omvatte zoowel de „danses nobles" als de Zigeunerdansen. Zij was de lieveling van het publiek en meermalen heeft zij ook het Nederlandsche publiek (1934) voor altijd uitverkochte schouwburgen in groote extase gebracht.
(L'Intransigeant)

E. LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig besproken zijn. - Onze wekelijksche opgave. —
Amerikaansch: Paul Horgan — „Main Line West". (Constable & Co., London 1936) **(V. b. 2328 A.)**
Duitsch: Gerhart Ellert — „Der König". (Speidel Verlag, Leipzig 1936) **(Vor. ber. 2376 A.)**
Engelsch: James Hanley — „The Secret Journey". (Chatto and Windus)
Florence A. Yeldman — „The Teaching of Arithmetic through four hundred years (1535—1935). (Harrap) **(Vor. ber. 2376 A.)**
Esperanto: Richard Meye — „La longa vojo". (Heroldo de Esperanto, Köln) **(Vor. ber. 2338 D.)**
Fransch: Max Daireaux — „Villiers de l'Isle-Adam". (Desclée de Brouwer) **(Vor. ber. 2376 A.)**
Nederlandsch: A. D. Hildebrand — „20.000 jongens op stap". (Gebr. Kluitman, Alkmaar 1936)
H. Kuitenbrouwer en A. Sassen — „Katholieke poëzie na 1900". (Het Spectrum, Utrecht) **(V. b. 2376 A.)**
Pali: „The Dhammapada". Translated from the Pali with an Essay on Buddha and the occident by Irving Babbitt. (University Press, Oxford)
Spaansch: Paulino Masip — „El báculo y el paraguas. - Comedia en un prólogo y tres actos." (Madrid 1936.) **(Vor. ber. 2367 B.)** (Red. K. H. A.)

20 JULI 1936

F. SPANJE. — Reactionnaire beweging. —
De meest uiteenloopende geruchten zijn in omloop over den toestand in Spanje, zonder dat het mogelijk is de waarheid te achterhalen. Naar verluidt, zouden militaire opstanden zijn uitgebroken en zouden speciaal in Carthagena en El Ferrol de militairen aan het muiten zijn geslagen.

Tegelijkertijd is een miltaire revolte uitgebroken in Spaansch Marokko. Er wordt daar hevig gevochten. Op 18 Juli hebben legervliegtuigen de steden Melilla en Ceuta gebombardeerd.
De regeering heeft door de radio medegedeeld, dat een nieuwe aanslag tegen de Republiek is mislukt en dat zij den toestand meester is. Het volk wordt bewapend.
Op 19 Juli besloot Casares Quiroga als eerste minister af te treden; hij werd opgevolgd door den president der Cortes, Martinez Barrio, die echter op verlangen der arbeiders weer plaats maakte voor José Geral, leider der republikeinsche linkerzijde.
Naar verluidt zou generaal Franco de leider zijn van den opstand tegen de republikeinsche regeering.
(A. N. P.) **(V. b. Onlusten 2342 D.; Kabinet 2314 D.)**

A. **DANZIG. — De Grondwet wordt uitgeschakeld. - Poolsche protesten. —**
De regeering van Danzig heeft eenige bepalingen uitgevaardigd, die practisch neerkomen op opheffing van de constitutie der Vrije Stad.

De nieuwe bepalingen behelzen o.a. het volgende:

Door een wijziging van het vereenigingsrecht wordt bepaald, dat vereenigingen ook dan worden ontbonden, als bestuursleden, of andere leden met medeweten van het bestuur, berichten verspreiden, die het staatsbelang in gevaar kunnen brengen. Deze bepaling heeft niet slechts betrekking op de publicatie van dergelijke berichten, doch ook op het doorgeven naar politieke instanties.
Een andere wijziging behelst, dat politiemaatregelen met een politiek karakter niet meer door de rechtbank moeten worden bekrachtigd. Deze bepaling heeft betrekking op politiemaatregelen inzake het recht van vereeniging en vergadering, de drukpersvrijheid, het bezitten van wapens en de Schutzhaft.
Voorts wordt de maximum duur van een Schutzhaft verlengd van drie weken tot drie maanden. Ook wordt een oude bepaling weer van kracht, volgens welke afgevaardigden geen verantwoordelijke redacteuren mogen zijn; als in strijd hiermee wordt gehandeld, wordt het desbetreffende blad verboden.
Ten slotte heeft de regeering een verordening uitgevaardigd, waarbij het ritueel slachten wordt verboden.
In alle steden van Polen zijn demonstraties gehouden om te protesteeren tegen de Duitsche oogmerken met betrekking tot Danzig. Als slagwoorden in de bijeenkomsten werden gebruikt: „Danzig moet Poolsch zijn", „Danzig voor Polen", en dergelijke. Te Warschau hadden 30.000 personen gehoor gegeven aan den oproep van 300 organisaties om te demonstreeren.
(D. N. B. - Polska Agencia Telegraficzna)
(Vor. ber. Incidenten 2370 F.)

B. **NEDERLAND. — Eerste Kamer. - N.V. Maatschappij voor Industriefinanciering. —**
Met 24 tegen 8 stemmen heeft op 17 Juli '36 de Eerste Kamer haar goedkeuring gehecht aan het ontwerp tot oprichting van de N.V. Maatschappij voor Industriefinanciering. Tegen stemden de heeren Ter Haar (c.h.), Van der Hoeven (c.h.) en De Gijselaar (c.h.), de beide N.S.B.'ers en de heeren Van den Bergh, Gelderman en Van Rappard (lib.).
(N. R. Crt.) **(V. b. 2293 C.; Eerste Kamer 2322 B.)**

C. **DUITSCHLAND. — Staking in autofabriek. —**
Naar verluidt zijn 300 arbeiders van de autofabriek van Opel te Rüsselsheim in staking gegaan. Zij protesteeren tegen de verkorting van den werktijd, die de directie heeft moeten invoeren in verband met de moeilijkheden bij het betrekken van rubber.
De arbeiders laten bij hun actie het nationaal-socialistische beginsel van het „recht op arbeid" gelden.
De directie heeft zich tot het Duitsche Arbeidsfront gewend, dat onder leiding staat van Robert Ley, die bevel heeft gegeven, de arbeiders te ontslaan.
(Agence Belga) **(Vor. ber. Stakingen 1832 A.)**

D. **BELGIE. — Vlaamsch Volksfront gevormd. —**
Op 19 Juli '36 heeft te Leuven het congres plaats gehad, waaraan alle Vlaamsche partijen deelnamen en dat georganiseerd was door den Vlaamsch-Katholieken Landbond, den Vlaamsch-Katholieken Bond van Oudstudenten en de Vereeniging Nieuw-Vlaanderen.
Verder namen vertegenwoordigers van alle politieke en cultureele Vlaamsche groepen aan het congres deel.
Het congres besloot tot vorming van een groot Vlaamsch Volksfront uit alle partijen.
De leiding van het congres kreeg volmacht voor de opstelling van een programma, dat o.a. inhoudt: de vorming van een Vlaamsch front buiten de politieke partijen, hervorming van het onderwijs, kunst en wetenschap volgens Vlaamsch gezichtspunt, economische toenadering tot Nederland, opheffing van het geheim Fransch-Belgisch militair verbond, amnestie voor de Vlamingen en politiek zelfbestemmingsrecht voor Vlaanderen. (Het Laatste Nieuws)

21 JULI 1936

E. **POLEN. — Generaal Rydz-Smigly. - „Eerste persoonlijkheid in den Poolschen staat na den president".**
Generaal Rydz—Smigly, inspecteur generaal der Poolsche strijdkrachten, is officieel tot de „eerste persoonlijkheid in den Poolschen staat na den president der republiek" geproclameerd, als opvolger van wijlen Maarschalk Jozef Pilsudski. Alle functionarissen, óók de minister-president, zullen hem derhalve eerbied en gehoorzaamheid verschuldigd zijn.

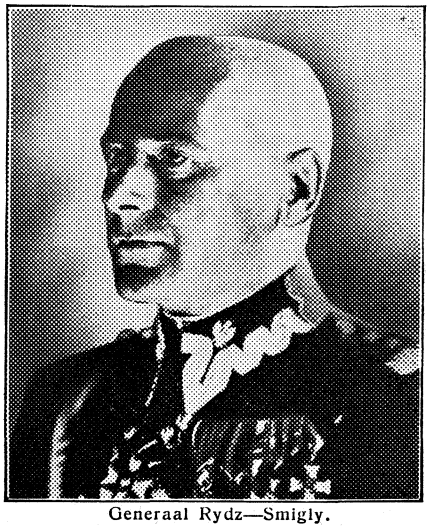
Generaal Rydz—Smigly.

Dit besluit, overeenkomstig den wil van den president getroffen, is aan alle beambten middels een door den minister-president onderteekend communiqué medegedeeld en openlijk afgekondigd na een ministerraad, waaraan ook generaal Rydz—Smigly deelnam.
(Polska Agencia Telegraficzna)

F. **FRANKRIJK. — De nationalisatie der oorlogsindustrieën. —**
De Kamer heeft het wetsontwerp inzake de nationalisatie van fabrieken van oorlogsmateriaal met 424 tegen 85 stemmen aangenomen. (Le Temps)
(Vorig bericht blz. 2359 D.)

G. **DE DARDANELLEN-CONFERENTIE. — Accoord te Montreux geteekend. - Turksche bezetting hersteld.**
De plechtige onderteekening van het accoord dat een herziening van de bepalingen van het verdrag van Lausanne over Dardanellen en Bosporus bevat, welke herziening na lange onderhandelingen op verzoek van Turkije tot stand gekomen is, heeft op 20 Juli '36 te Montreux plaats gehad. Tien exemplaren werden onderteekend door de vertegenwoordigers der tien landen, die aan de conferentie te Montreux deelgenomen hebben: Bulgarije, Groot-Brittannië, Frankrijk, Griekenland, Japan, Roemenië, Turkije, Joego-Slavië, de Sovjet-Unie en Australië.
Nauwelijks had de radio van Turkije het nieuws van het accoord gebracht, of de intocht der Turksche troepen op Gallipoli en langs den Bosporus begon.
De 21ste Juli is in Turkije tot nationalen feestdag verklaard. (Agence Belga) **(Vor. ber. 2382 E.)**

A. **Internationaal Eugenetisch Congres te Den Haag.** Het Ned. comité van de internationale eugenetische federatie heeft een internationaal congres georganiseerd, dat te Den Haag dezer dagen is bijeengekomen. Minister Slotemaker de Bruïne was onder de aanwezigen.

Nadat de voorzitter der Nederlandsche Eugenetische Federatie, dr. P. J. Waardenburg, den minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, den burgemeester van Den Haag, de buiten- en binnenlandsche gedelegeerden en verdere aanwezigen heeft welkom geheeten, heeft hij een rede gehouden over: „Oorsprong en doeleinden der Eugenetiek".

Er zijn, aldus zette spr. uiteen, drie coïncidenties in de geschiedenis der moderne erfelijkheidsleer. In de eerste plaats wordt in 1822 zoowel de grondvester dier leer, Mendel, als de Engelsche anthropoloog en erfelijkheidsonderzoeker bij den mensch, Fr. Galton, geboren; voorts hebben in 1865 beiden de hoofdgedachten uitgesproken, die den grondslag zouden vormen der elkaar zoo zeer verwante wetenschappen der genetica (erfelijkheidsleer) en eugenetica (toegepaste genetica bij den mensch) en ten slotte zijn de aanvankelijk vergeten Mendel-wetten in 1900 onafhankelijk van elkaar door drie geleerden, o.w. onze landgenoot Hugo de Vries, opnieuw ontdekt.

De eugenetica, zegt spr. o.a. verder, aanvaardt de selectietheorie van Darwin, toegepast op de menschenmaatschappij; de hoofdbron der selectie bij den mensch is gelegen in diens voortplantingstempo. Dit is voor verschillende groepen van menschen verschillend en heeft dus alleen dan vèrstrekkende gevolgen als deze groepen in erfelijk gehalte verschillen. Galton heeft bewezen dat dit zoo is, niet alleen op lichamelijk, maar ook op geestelijk gebied; verder heeft hij getracht, het aandeel van erfelijkheid en milieu (omstandigheden) te leeren kennen door onderzoek van tweelingen, een methode die nu weer uitgebreid in zwang gekomen is.

Vervolgens schetste spr. de doeleinden en desiderata. Tot de laatste behoort meer steun van overheidswege aan het in 1933 opgerichte instituut voor erfelijkheidsonderzoek bij den mensch en rassenbiologie, opdat de studie in Nederland en koloniën voortgang kan hebben. Zeer gewenscht is beter inzicht te verkrijgen in de frequente en eventueele toename van zwakzinnigheid, krankzinnigheid, criminaliteit, erfelijke gebreken en de zoogenaamde inteelt bij gedegenereerde families, alsmede de gevolgen van kruising van ver verwijderde rassen en de erfelijke grondslagen van tuberculose en kanker.

Sterilisatie. —

Dr. F. Ruttke van het departement voor Volksgezondheid te Berlijn gaf een overzicht van alle wettelijke maatregelen, die in Duitschland genomen zijn om de rassen-hygiënische beginselen door te voeren. In aansluiting hierop heeft prof. E. Rüdin uit München uit medisch oogpunt de resultaten bekeken. In het jaar 1934 zijn er 84.525 aanvragen voor sterilisatie binnengekomen bij de 250 erfrechtbanken, behandeld werden 64.469 aanvragen. Hiervan werden 56.244 gevallen voor sterilisatie goedgekeurd, dat is dus in 93.8% der gevallen en in 6.2% afgewezen. In 8211 gevallen werden door de personen of hun wettelijke vertegenwoordigers bezwaren gemaakt tegen de sterilisatie, waarvan slechts in enkele gevallen de bezwaren erkend werden. Van de gevallen, die gesteriliseerd werden, behoorden 60% tot de zwakzinnigen, 22% tot de schizophrenen, 13% tot de epileptici, 2.5% tot de manisch depressiven. De sterfte van de gesteriliseerde vrouwen bedroeg ten gevolge van deze operatie 0.4%. Ongeveer de helft van de ruim 50.000 sterilisaties bedroeg vrouwen; daarvan stierven er dus honderd.

Prof. Rüdin behandelde daarna nog de nieuwe huwelijkswetgeving in Duitschland en verklaarde de verschillende huwelijksverboden in verband met de opvatting in Duitschland omtrent de eugenetiek.

Vervolgens heeft prof. Astel een overzicht gegeven van de wijze, waarop in Thüringen de erfelijkheidswetten worden toegepast. Van alle personen wordt een medische geschiedenis samengesteld, speciaal met het oog op erfelijke ziekten en verwantschap daarmede. De erfelijk belaste personen worden nauwkeurig onderzocht en hun afstamming wordt nagegaan; hetzelfde geschiedt met de misdadigers. Dit alles wordt zoo bewaard, dat het zeer gemakkelijk terug is te vinden.

Daarna hebben de afgevaardigden van drie landen, te weten Denemarken, Zwitserland en Californië, mededeelingen gedaan over de resultaten, aldaar bereikt met de sterilisatie. In deze landen is de sterilisatie niet gedwongen, in tegenstelling met Duitschland, doch de regeering heeft het recht de personen, die erfelijk belast zijn, af te zonderen, indien ze zich niet willen laten steriliseeren.

Intelligentie-onderzoek. —

Dr. Houyer uit Parijs gaf een overzicht van de methoden die door hem zijn gebruikt voor het intelligentie-onderzoek bij kinderen. Men begint met 37 vragen betreffende het karakter van het kind, welke met ja of neen beantwoord worden. Dan volgen verscheidene proeven, welke neerkomen op het kiezen door het kind van die dingen, die het kind het liefst heeft, en dus overeenkomen met het karakter van het kind. De intelligentie wordt daarbij volgens een der bekende Fransche of Amerikaansche methoden onderzocht.

EUGENETIEK

Het ethische gevoel van het kind wordt ook door proeven onderzocht, om daardoor een inzicht te krijgen in het geheele geestelijke leven van de onderzochten. Het begrip kind moet wat ruim worden genomen. Dr. Houyer heeft personen van 11—21 jaar met deze tests onderzocht.

In aansluiting hieraan werd medegedeeld, dat prof. Schröder te Leipzig voorstander is van het langdurige gadeslaan van het kind, om te weten te komen, wat het kind wel en niet doet. Dit gadeslaan is noodig als aanvulling van de verschillende tests.

Mrs. Linder uit New York heeft, in samenwerking met dr. Morris Steggerda, kinderen van verschillende rassen in Yucatan onderzocht voor wat betreft intelligentie en lichamelijke eigenschappen. Nasayo-kinderen, Maya-Spaansche, Maya-Indiaansche en Nederlandsche kinderen werden onderzocht. Er bleken groote verschillen tusschen de groepen te bestaan, zoowel lichamelijk als geestelijk. De Maya-Indiaansche kinderen hadden de laagste intelligentie, daarna de Maya-Spaansche.

Dr. Stephenson uit Engeland sprak daarna over het meten van karaktereigenschappen, zooals tegenwoordig in Engeland wordt gedaan. Spearman en spreker konden slechts vijf fundamenteele groepen onderscheiden, Thurnstone zeven en Thorndike zelfs twintig. Door bepaling van de correlatie tusschen de uitkomsten van dezelfde test van alle onderzochte personen, krijgen we een cijfer voor de eigenschappen; daarentegen door de correlatie te berekenen tusschen de uitkomsten van de verschillende tests bij dezelfde personen, is het mogelijk typen te krijgen.

Op deze wijze is het volgens dr. Stephenson mogelijk, de karakter-eigenschappen in cijfers uit te drukken en te vergelijken tusschen de verschillende personen, hetgeen tot nu toe niet mogelijk was.

Red. K. H. A.)

(Vor. ber. Sterilisatie Duitschland 1923 G.)

A. **TURKIJE. — In- en Uitvoer. —**
De laatste publicaties van de „Turkofis" *) geven de volgende ontwikkeling van den in- en uitvoer te zien:

Invoergoederen (uitgedrukt in procenten van den totalen handel):

	1930	1931	1932	1933	1934	1935
IJzer en staal	13,69	12,82	12,13	12,14	14,60	18,67
Katoentjes	18,44	21,90	19,02	20,77	15,44	15,93
Machines	7,92	8,66	9,55	8,99	14,88	10,41
Transportmiddelen	2,16	2,31	3,26	2,95	5,21	5,69
Petroleum, brandstoffen	4,74	3,94	4,98	5,09	4,22	3,95
Wol en wollen garens	1,45	1,84	3,43	4,27	4,49	3,35
Papier en papierwaren	3,55	2,92	3,59	4,49	3,34	3,07
Katoenen garens	2,55	3,39	4,44	4,11	4,15	3,01
Uitvoerproducten:						
Vruchten	17,94	21,61	22,50	21,43	21,29	29,73
Tabak	28,50	22,96	26,79	22,25	14,23	19,76
Tarwesoorten	3,72	7,54	9,98	7,95	15,64	10,10
Katoen	11,00	5,82	3,18	1,77	5,67	7,08
Levend vee	5,00	6,30	6,29	5,55	6,32	4,66
Wol- en hennepgaren	3,12	2,82	3,00	4,59	8,74	4,42
Chroom, antimonium	1,02	0,90	1,56	2,79	3,15	3,33
Brandstoffen	1,16	1,87	3,75	3,97	3,48	2,77

*) Bureau ter bevordering van den Turkschen buitenlandschen handel.

Hoewel van officieele zijde wordt vermeden cijfers te publiceeren betreffende het aandeel der afzonderlijke landen aan den buitenlandschen handel van Turkije, bevatten toch de geregelde berichten van de „Turkofis" en van andere semi-officieele instellingen en in het bijzonder van banken, belangrijke gegevens omtrent den in- en uitvoer over het jaar 1935, waaruit duidelijk blijkt, dat in de Turksche Volkshuishouding een belangrijke opleving heeft plaats gevonden; het verdient hierbij de aandacht dat behalve de cijfers van den buitenlandschen handel, ook de cijfers der Turksche industrie een stijging vertoonen.
Bij het lezen van deze cijfers vallen twee dingen op en wel: het verdringen bij den invoer van katoenen goederen door ijzer en staal, m.a.w. het verdringen van verbruiksgoed door een productiemiddel, zulks als gevolg van den industrieelen opbouw in Turkije; en wat den uitvoer betreft het vervangen van de tabak, welke gedurende vele jaren het belangrijkste uitvoerproduct was, door vruchten, hetgeen eveneens een gevolg is van de Turksche economische politiek. In dezelfde richting beweegt zich de ontwikkeling van den invoerhandel van machines.
Hierin en in de cijfers betreffende de transportmiddelen komt een voorbijgaande conjunctuur tot uiting, welke nauw verband houdt met den industrieelen opbouw en den aanleg van nieuwe spoorlijnen. Door de bemoeienis van het Turksche ministerie van Economische Zaken met een gestandaardizeerden uitvoer, kan de uitvoer van vruchten nog worden verhoogd.
Bij deze cijfers is het tevens opvallend, dat de uitvoer van granen belangrijk is, hoewel Turkije tot 1928 granen moest invoeren.

(Türkische Wirtschaftsberichte)
(Vor. ber. In- en Uitvoer 412 D.)

---

22 JULI 1936

B. **GENEESKUNDE. — Het kankervraagstuk belicht.** In de op 9 Juli '36 in het Antoni van Leeuwenhoekhuis aangevangen 23ste algemeene jaarvergadering van het Ned. Kankerinstituut, maakte prof. Deelman de woorden van zijn vriend, prof. Gye — den nieuwen directeur van de Imperial Cancer Research Fund — „kanker is niet langer een onbenaderbaar mysterie en wij behoeven niet langer te vreezen, dat de oplossing boven menschelijke krachten uitgaat", tot de zijne.

Spr. herinnerde er aan, hoe het destijds aan Japanners gelukt is — nu meer dan 20 jaar geleden — proefondervindelijken gezwelgroei bij dieren op te wekken; in het teermengsel, dat hiertoe gebruikt wordt, moeten bepaalde chemische stoffen aanwezig zijn, die haar invloed op de cellen uitoefenen. Kennaway en Cook hebben ze ons weten aan te wijzen, ja, zelfs synthetisch kunnen bereiden.
Wij weten nu ook, dat zeer kleine hoeveelheden van deze stoffen reeds haar volle werkzaamheid kunnen ontvouwen; de heer Lettinga kon in zijn laboratorium zelfs met 1/100 mgr. nog een duidelijk positief resultaat verkrijgen. Nu opent zich een geheel nieuw veld van onderzoek; spoedig wordt gevonden, dat groeihormonen een chemische structuur toonen, die misschien eenigszins verwant is aan die van deze carcinogene stoffen. Het is zeker overbodig te zeggen, hoe hier wegen geopend worden voor nader onderzoek, en wij kunnen zeer wel begrijpen, dat veel staat in het teeken van de chemische oorzaak van den gezwelgroei en dat velen in deze richting de oplossing zoeken. Reeds eerder, en toch ook weer vrijwel tegelijk, komt een geheel andere zijde van het kankervraagstuk ons verrassen en ons weer voor geheel nieuwe problemen stellen: Peyton Rouss brengt in 1911 een kippengezwel, dat de eigenaardigheid bezit, niet alleen van dier op dier door levende cellen te zijn over te enten, maar dat bovendien overentbaar blijkt te zijn door tumorsap te filtreeren door een kaars van Pasteur en dit nu geheel celvrije filtraat over te enten. Dit beteekent, dat een levend virus een gezwelgroei kan verwekken.
Deze Rouss-tumor bleef de voortdurende aandacht van velen houden. De verrassing brengt nu MacIntosh. Hij spuit een kip onder de huid gezwelwekkende teer in; hij verwekt een gezwel — ditmaal een sarcoom — dat op zijn beurt eenerzijds alle klassieke eigenschappen van een gezwel heeft, anderzijds overdraagbaar van kip op kip door een celvrij filtraat blijkt te zijn. In Engeland aanvaardt men het resultaat van deze proef, ofschoon zeker herhaling van het experiment gewenscht blijft. En nog later brengt Shope, uit Amerika, een konijnengezwel, dat alle overeenstemming vertoont met de door teer experimenteel verwekte gezwellen en waarbij bewezen wordt, dat ook hier een overdracht door een celvrij — d.w.z. virushoudend — filtraat mogelijk is.
Boven zagen wij, hoe alles ingesteld stond op de chemische oorzaak van den gezwelgroei, en toch zien wij dat vrijwel tegelijk de vireuze oorzaken ook intens onze belangstelling vragen. Er blijft dus over de diepere oorzaken, die den gezwelgroei opwekken, oneenigheid heerschen.
„Als ik zie, dat door teerproducten een gezwelgroei wordt opgewekt, die door celvrij filtraat kan worden overgedragen, dan ben ik wel geneigd de ontwikkeling van dit „virus" gebonden te denken aan de levende cellen zelf. Op deze wijze zou een synthese tusschen de chemische oorzaken van den gezwelgroei en levend virus als oorzaak van den groei mogelijk zijn. Veel blijft hier nog te verwachten van verdere studie. De ontwikkelingsgang van het vraagstuk leidt er toe, dat men op zijn beurt chemicus, hormonoloog, viroloog enz. moet zijn, om dit alles ten volle te beheerschen; de taak van den enkeling wordt daardoor een uiterst veelzijdige en moeilijke. Bij de vereischte veelzijdigheid dreigt oppervlakkigheid.
Ook voor ons instituut ligt daarin — naar het mij voorkomt — de gedragslijn: een vaste kern van onderzoekers met ruimen blik, en een beweeglijke aureool van hen, die deze kern voorthelpen, vaak gekomen uit hoeken, waar men aanvankelijk zeker dacht, voor het kankervraagstuk geen werk van beteekenis te kunnen doen." (Red. K. H. A.)

(Vor. ber. Kanker 1854 H.; Prof. Deelman 1559 E.)

C. **NEDERLAND. — Raden van beroep. - Ledenlijst.** De minister van Justitie, gelet op artikel I van het Kon. besluit van 18 Juni 1936, Staatsblad no. 249, tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in artikel 13 der beroepswet, heeft aangewezen als algemeen erkende organisaties van werkgevers en algemeen erkende vakcentralen van werknemers, welke op den voet van de

bepalingen van het hierboven vermelde besluit bevoegd zijn personen voor te dragen voor plaatsing als lid of plaatsvervangend lid op de lijsten der leden van de Raden van Beroep, bedoeld in artikel I der Beroepswet, de navolgende organisaties van werkgevers:

het Verbond van Nederlandsche Werkgevers;
de Algemeene Roomsch Katholieke Werkgeversvereeniging;
de Vereeniging van Christelijke Werkgevers en Groothandelaren in Nederland „Christelijke Werkgevers Vereeniging";
den Koninklijken Nederlandschen Middenstandsbond;
den Nederlandschen Roomsch Katholieken Middenstandsbond;
de Vereeniging van den Christelijken Handeldrijvenden en Industrieelen Middenstand in Nederland;
het Koninklijk Nederlandsch Landbouw Comité;
den Katholieken Nederlandschen Boeren- en Tuindersbond;
den Christelijken Boeren- en Tuindersbond in Nederland,
en de navolgende centralen van werknemers:
het Nederlandsch Verbond van Vakvereenigingen;
het Roomsch Katholiek Werkliedenverbond in Nederland;
het Christelijk Nationaal Vakverbond in Nederland;
de Nederlandsche Vakcentrale. (Staatscourant)

A. NEDERLAND. — Referendum van de Groene Amsterdammer. —

Ter gelegenheid van het 60-jarig bestaan heeft het weekblad De Groene Amsterdammer een referendum uitgeschreven onder 150.000 Nederlanders over een viertal belangrijke staatkundige vragen.

Van de politieke partijen deden niet mede: de A.R., de N.S.B., Nat. Herstel, Staatk. Geref., Herv. Geref. en de Rev. Soc. Arbeiderspartij. Het aantal R.K. dat is uitgenoodigd, bedroeg 48.700.

Speciaal aan vrouwen werden uitgestuurd 7005 biljetten. De R.K. vrouwenbond en de gereformeerde vrouwen deden niet mee.

Verder was de verdeeling der biljetten als volgt:

40.700 aan academisch gevormden en daarmee gelijk gestelden, als notarissen, geestelijken, architecten, enz.; 38.460 aan bestuurders van vakvereenigingen; 7.360 werkgevers en effectenhandel; 6.661 functionarissen in landbouworganisaties; 5.830 middenstandsgroepen; 25.900 politieke partijen; 21.248 diversen.

27.364 antwoorden kwamen tijdig binnen. Ongeveer 24 pct. heeft dus geantwoord. De uitslag is als volgt:

I. Mogelijkheden van maatschappijvorm:

1. Het „Vrije spel van krachten"	6.266
2. Solidarisme	11.497
3. Democratisch socialisme	7.820
4. Communistische klasse-overwinning	263

II. Staatkundig stelsel:

1. Parlementair	25.241
2. Autoritair	1.096
Tusschenvormen	616

III. Buitenlandsche politiek:

1. Sterk bewapend nationalisme	1.350
2. Gewapend neutraal Volkenbondslid	11.468
3. Eigen leger voor collectieve veiligheid	3.737
4. Volkenbond met politieleger	4.779
5. Volkenbond met volledige ontwapening	5.192

IV. Koloniale politiek:

1. „Rijkseenheidspolitiek"	9.064
2. „Ethische" opvoedingspolitiek	15.258
3. „Indië los van Holland, nu"	576
Tusschenstandpunten	650

N.B. Tusschenstandpunten beneden de 1 pct. en blanco's zijn verwaarloosd. (Groene Amsterdammer)

B. WERELDWERKLOOSHEID. — 30 Juni 1936. —

De sinds drie jaren door het internationale arbeidsbureau vastgestelde langzame, doch voortdurende verbetering heeft ook in het afgeloopen kwartaal aangehouden. Op 30 Juni van dit jaar was de werkloosheid in Australië, België, Canada, Chili, Denemarken, Duitschland, Engeland, Estland, Finland, Hongarije, Ierland, Japan, Letland, Luxemburg, Nieuw-Zeeland, Noorwegen, Polen, Tsjecho-Slowakije, de Vereenigde Staten van Amerika, Zuid-Afrika en Zweden minder groot dan op hetzelfde tijdstip een jaar geleden. Alleen de cijfers van Nederland, Roemenië en Zwitserland waren nog hooger dan op 30 Juni 1935.

Met betrekking tot Bulgarije, Frankrijk, Oostenrijk en Zuid-Slavië was het internationale arbeidsbureau in het bezit van verschillende tegenstrijdige cijfers, die het aan het bureau niet mogelijk maken een oordeel uit te spreken over de vraag, of in deze landen de werkloosheid bij het einde van de eerste helft van het jaar 1936 minder ernstig dan wel nog erger was dan aan het einde van het tweede kwartaal van het vorige jaar. (Internationaal Arbeidsbureau)

(Vorig bericht 2122 A.)

23 JULI 1936

C. INTERNATIONALE CONFERENTIE VAN HET REDDINGSWEZEN TE GOTHENBURG. — Nederlandsche deelneming. —

Dezer dagen kwamen te Gothenburg de vertegenwoordigers van de reddingsmaatschappijen en reddingsorganisaties van 15 landen bijeen om gedurende een drietal dagen met elkaar van gedachten te wisselen over vele interessante onderwerpen, die op het kustreddingwezen betrekking hebben.

Tal van zeer belangrijke vraagstukken werden besproken. Zoo heeft men het gehad over den bouw van lichte motorstrandreddingbooten, over de te Delft en Wageningen gehouden stuur-, manoeuvreer- en voortstuwingsproeven met een model van een dubbelschroef-motorreddingboot, radio-telefonie a/b. van motorreddingbooten, pensionneering van oud-redders, nieuwe lichte Dieselmotoren, tunnels en roeren, vuurpijlen, zoeklichten, de moeilijkheden van het maken van verbinding met een wrak, liggend aan den voet van een hooge rotskust, de uniformiteit van seinen, die op het reddingwezen betrekking hebben, Japansche motorreddingbooten, schuimrubberzwemvesten, rubberfenders voor motorreddingbooten en reddingvlotten, terwijl ook vraagstukken, die op organisatie en propaganda betrekking hebben uitvoerig werden besproken. De bijdragen voor deze conferentie waren aan alle deelnemers enkele weken tevoren toegezonden, zoodat direct tot gedachtenwisseling kon worden overgegaan. Er is in de drie dagen véél werk verzet.

De Noord- en Zuid-Hollandsche Reddingmaatschappij was vertegenwoordigd door de H.H. P. E. Tegelberg, H. de Booy en H. Th. de Booy; de Zuid-Hollandsche Mij. tot redding van Schipbreukelingen door de H.H. A. A. Baron Sweerts de Landas Wyborgh, J. Rypperda Wierdsma en A. J. Drenth, terwijl ook prof. E. Vossnack van Delft, de technische adviseur der beide Reddingmaatschappijen, de conferentie bijwoonde.

Geen enkele andere reddingmaatschappij of regeeringsinstantie doet zooveel voor behoeftige oud-redders als de beide Nederlandsche reddingmaatschappijen. De N. en Z.H. R.M. betaalt bijv. jaarlijks ± *f* 20.000 aan pensioenen en ondersteuningen aan de oud-redders, die naar haar meening voor financieele hulp in aanmerking komen. (Göteborgs Handels- och Sjöfarts-Tidning)

(Vorig bericht 386 C.)

D. VATICAAN. — Pauselijke Encycliek tegen immoreele films: „Vigilanti Cura". —

Aan den inhoud van de nieuwe pauselijke Encycliek „Vigilanti Cura" („met wakende zorg . . .") ontleenen wij het volgende:

Na herinnerd te hebben aan den arbeid van het R.K. „Legion of decency", het legioen der eerbaarheid in Amerika, spoort de paus de bisschoppen en verdere geloovigen van de geheele wereld aan, dat voorbeeld van Amerika na te volgen. Het resultaat van deze campagne is een verheffing van het zedelijke peil der films geweest, zonder dat zij aan de film-industrie schade bracht, want tal van katholieken, die tevoren zich van de bioscopen verre hielden, zijn er heen gegaan, toen ze vernamen, dat de ontspanning er veilig was.

De encycliek handelt vervolgens over den toenemenden invloed van de film, hetzij ten goede, hetzij ten kwade, en vermeldt in het bijzonder het kwaad, dat zij de jeugd doet, vooral sinds men in verschillende landen het variété bij de film ingevoerd heeft.

De paus verklaart, dat het noodzakelijk wordt, keuringscommissies in te stellen onder de contrôle van huisvaders en huismoeders, opdat de film, welker invloed zoo geweldig is, ophoude een instrument van verlaging te zijn en een leerschool worde van zielenadel en deugd, en aldus tot de moreele en sociale verheffing van de wereld bijdrage; eenige regeeringen

zijn reeds begonnen maatregelen in dien geest te treffen.
In het tweede deel der encycliek zegt de paus, dat het probleem van de film opgelost zou zijn, als men slechts goede films vertoonde, en daarom prijst hij hen, die zich met de hulp van bevoegde industrieelen en technici aan de schepping van een werkelijk kunstzinnige en opvoedende film wijden. Daar echter de organisatie van de film-industrie uiterst moeilijk is, en men moet voorkomen, dat de slechte producten zedelijke schade aanrichten, is het noodzakelijk, dat de bisschoppen waken, opdat hun gelooviven bij deze ontspanning niet moreel bedorven worden.
Voor de bisschoppen geeft de paus de volgende richtlijnen:
1) De bisschoppen moeten de uiterste krachten inspannen, om van hun gelooviven de belofte, welke jaarlijks vernieuwd zal worden, te verkrijgen, dat zij nooit slechte films zullen gaan zien. De bisschoppen zullen pogen, bij dit werk de medewerking van de vaders en de moeders, die hun verantwoordelijkheid nog beseffen, te verwerven.
2) Opdat het geheele Chr. volk goed ingelicht zij over de moreele waarde van de films, zal in elk land, onder het gezag der bisschoppen, een bureau gesticht worden, dat de films zal classificeeren, en deze classificatie zal bekend maken aan de gelooviven, opdat dezen terdege weten, welke films zij, zonder gevaar te loopen, kunnen gaan zien. (De Maasbode)

(Vorig bericht Encycliek 2319 A.)

A. FRANKRIJK. — Partij Populaire Français. —
Op 28 Juni '36 werd te Saint-Denis de „Parti Populaire Français" met als chef of „leider" Jacques Doriot, oud-communist, opgericht. Doriot werd uit de communistische partij gestooten en helt nu meer naar het fascisme over. (Le Temps)

B. NEDERLAND. — Uitvoerverboden naar Italië ingetrokken. —
Bij Kon. besluit van 10 Juli '36 zijn ingetrokken de Kon. besluiten van 16 October 1935 tot vaststelling van een verbod van uitvoer van wapenen, munitie en oorlogsmateriaal naar Italië en zijn bezittingen, en van 14 November 1935, houdende een verbod van uitvoer van bepaalde transportdieren en grondstoffen naar Italië en zijn bezittingen. (Het Vaderland)

(Vor. ber. Sanctiewet 2019 C.; Uitvoerverb. 2038 A.)

C. DUITSCHLAND. — Evangelische Kerkenbond. - Protest der leiders. —
De Duitsche leiders der Evangelische Belijdeniskerk hebben eenige weken geleden aan Hitler een protest doen toekomen, waarin zij verklaren, dat de misleidingen die met het oogmerk der eenheidsbeweging in naam van het volk plaats vinden, en de anti-Kerk campagne Duitschland moreel in gevaar brengen.
Verder verklaren zij: Wij vragen voor ons volk vrijheid om in Gode te wandelen, opdat onze kleinkinderen niet hun grootvaders zullen vervloeken, die een staat op aarde opbouwden, doch den staat van Gods Koninkrijk voor hen sloten.
Zij protesteeren verder tegen de systematische ondermijning van den invloed van de kerk op jong en oud en verzekeren, dat de anti-semietische beweging in strijd is met het Christendom.
Zij voegen hieraan toe: Wij moeten den Führer waarschuwen, dat heel vaak de aanbidding, die hem ten deel valt, slechts Gode verschuldigd is. Heden ten dage worden zijn denkbeelden gebruikt als basis voor alle beslissingen omtrent moraal en wet en wordt hij zelf gehuld in de godsdienstige waardigheid van priester des volks, zelfs van bemiddelaar tusschen volk en God.
Naar van gezaghebbende zijde vernomen wordt, is een antwoord op den brief van de z.g. voorloopige leiding der Duitsche evangelische kerk van 17 Juli '36 van de rijks- of van de Pruisische autoriteiten, nauwelijks te verwachten. De betreffende organisatie is volgens minister Kerrl onwettig en heeft geenerlei recht op de leiding der evangelische kerk en dus ook niet op het indienen van klachten. (De Standaard)

(Vorig bericht Evang. Kerkenbond 2237 E.)

D. NEDERLAND. — Eerste Kamer. - Koninklijk Paleis te Amsterdam. - Voordracht voor prijsvraag.
De Eerste Kamer heeft de overeenkomst tusschen het Rijk en de gemeente Amsterdam betreffende het Paleis op den Dam zonder hoofdelijke stemming goedgekeurd.
In verband met dit besluit van de Eerste Kamer is thans de voordracht verschenen, waarin den Raad wordt voorgesteld voor het bouwen van het Raadhuis op het Frederiksplein een Ideeënprijsvraag uit te schrijven, gevolgd door een beperkte prijsvraag.

(Vorig bericht 2365 D.; Eerste Kamer 2384 B.)

E. NEDERLAND. — Jhr. Mr. A. W. L. Tjarda van Starkenborgh Stachouwer over de Nederlandsch-Belgische betrekkingen. —
Op 18 Juli '36 heeft in hotel Paulez te 's-Gravenhage het noenmaal plaats gehad, dat het bestuur van den Nederlandschen Journalistenkring aan den nieuwbenoemden gouverneur-generaal van Nederl.-Indië, jhr. mr. A. W. L. Tjarda van Starkenborgh Stachouwer heeft aangeboden.

Wij ontleenen aan zijn rede het volgende:

Proefondervindelijk is bewezen, dat een voorloopig onopgelost voortbestaan van vele vraagstukken (tusschen België en Nederland) waarover vertrouwelijk wordt onderhandeld, geen hinderpaal behoeft te zijn voor de vriendschappelijke betrekkingen tusschen beide landen. Dit neemt niet weg, dat het van beteekenis is, ook deze wrijvingsvlakken te verwijderen en de gelegenheid om op tegenstellingen te wijzen, te ontnemen aan hen, die liever zien wat scheidt, dan wat vereenigt.
Het moge van zelf spreken, dat vertrouwelijkheid alleen bestaanbaar is bij volkomen eerbiediging over en weer van het wederzijdsche staatsbestel. Ik denk hierbij aan het streven van sommigen in ons eigen vaderland, die wanen, goed te doen door bij woord en geschrift bepaalde groepen aan te moedigen, die het aan de overzijde van de grens op het bestaan van den Belgischen staat gemunt hebben, groepen wier belangrijkheid hier te lande trouwens veelal grootelijks wordt overschat. Deze landgenooten dienen geen Nederlandsch belang. Een gezond, levenskrachtig België is, als zuiderbuur, waardevol voor Nederland. Ik denk bovendien aan anderen, eveneens landgenooten, die — weliswaar zich voor de uiterste dwaling van eerstbedoelden hoedend — in Belgische taalaangelegenheden een belangstelling aan den dag leggen, welke in bemoeizucht ontaardt. Gij zult mijn bedoeling begrijpen en niet deze woorden willen misverstaan, als zou ik geen waarde hechten aan het gebruik ook in België van onze moedertaal. Ik wensch gerekend te worden tot diegenen, die zich over haar verbreiding verheugen om der wille van den roem der Nederlandsche beschaving op zichzelve en van onze betrekking tot België. Gemeenschap van taal en cultuur is een bindmiddel, dat Nederland en België tot beiderzijdsch welzijn dienen kan. Voorwaarde voor deze heilzame werking is evenwel onthouding van inmenging in Belgische binnenlandsche politiek, niet slechts van de zijde der Nederlandsche regeering — dit moge vanzelfsprekend zijn — maar ook van de zijde van de openbare meening in Nederland. (N. Rott. Crt.)

(Vor. ber. Jhr. Mr. A. W. L. Tjarda van Starkenborgh Stachouwer 2349 A.)

24 JULI 1936

F. AMSTERDAM. — Werkloosheid. - De „Meer Werk"-actie. —
In de afgeloopen drie weken zijn honderdduizend brieven met antwoord-kaarten, houdende een oproeping voor „Meer-Werk", uitgezonden, terwijl een millioen strooibiljetjes beschikbaar zijn gesteld voor magazijnen en winkels, ten einde bij zendingen en paketten te worden ingesloten.
Het totaal aan extra-opdrachten bereikte reeds een bedrag van ruim *f* 446.000.
Het Bureau tot bestrijding van de werkloosheid, Sint Agnietenstraat, telefoon 43471, geeft gaarne alle inlichtingen of zendt op verzoek nog portvrije invulbiljetten. (Alg. Handelsblad) **(V. b. 2302 A.)**

G. AMSTERDAM. — Tooneelkunst. - Commissie benoemd. —
B. en W. hebben besloten een commissie in het leven te roepen, die tot taak zal hebben, een onderzoek in te stellen, op welke wijze te Amsterdam de toestand van het tooneel kan worden verbeterd en op welke wijze de gemeente hiertoe kan bijdragen.
De wethouder voor de Kunstzaken, de heer E. Boekman, zal het voorzitterschap dezer commissie bekleeden. Tot leden zijn benoemd de heeren Ko Arnoldi, directeur van de tooneelgroep „Het Masker"; mr. H. L. de Beaufort, regeeringscommissaris bij het Bureau

voor Muziekauteursrecht „Buma", ondervoorzitter der Wagnervereeniging; Walrave Boissevain, lid van den Gemeenteraad; Frits Bouwmeester, artistiek leider van het Nieuw-Schouwtooneel; A. Defresne, directeur van de Amsterdamsche Tooneelvereeniging; mevrouw Marie Hamel, afgevaardigde door de Nederlandsche Tooneelkunstenaars Vereeniging; de heeren P. Klijnveld, accountant; Cees Laseur, directeur van het Centraal Tooneel; Cor van der Lugt Melsert, directeur van het Vereenigd Rotterdamsch Hofstad-Tooneel; Frans Mijnssen, letterkundige; W. Steinmetz en C. Woudenberg, leden van den Gemeenteraad.
(De Tijd)

A. NEDERL. OOST-INDIE. — De Grondrechten voor Indo-Europeanen. - Conclusies der Commissie. —

Het laatste verslag van de commissie inzake grondrechten voor Indo-Europeanen, welke commissie onder leiding stond van mr. Spit, is verschenen. Dit verslag bevat de volgende algemeene conclusies:

1) De commissie is van oordeel dat voor Indo-Europeanen, blijvers hier te lande, met name voor minder bemiddelden, een reëele behoefte bestaat om op minder omslachtige zeker een minder kostbare wijze, grondbezit te kunnen verwerven voor woon- en werkgelegenheid;

2) tegemoetkoming aan verlangens op dit punt is om sociale en staatkundige redenen gewenscht;

3) om gelijke redenen is het echter evenzeer gewenscht om, in het te beschermen belang der Inheemsche bevolking, daarbij ten volle rekening te houden met de Adat-rechtelijke, economische en staatkundige bezwaren, welke verbonden kunnen zijn aan het onbeperkt tegemoetkomen aan deze wenschen;

4) uit een en ander volgt, dat van opheffing van het zoogenaamde vervreemdingsverbod, vervat in Staatsblad 1875 no. 179, geen sprake zal kunnen of mogen zijn. Dit verbod zal in beginsel moeten worden gehandhaafd. Een oplossing zal moeten worden gevonden op basis van het toelaten van uitzonderingen binnen de grenzen aangegeven door Adat-rechtelijke en economische overwegingen. Hetzelfde geldt voor de verwerving van grond voor landbouwdoeleinden. Ten aanzien van dit onderwerp stelt de commissie nog:

1. het moet praematuur en niet redelijk worden geoordeeld om à priori de ongeschiktheid van den Indo-Europeaan hier te lande voor kleinen- of midden-landbouw aan te nemen en derhalve nadere voorzieningen terzake niet noodig te achten en het vraagstuk hiermede als afgedaan te beschouwen;

2. dat anderzijds eventueele nadere voorzieningen terzake niet zoodanig mogen zijn, dat daardoor kunstmatig een boerenstand in het leven wordt geroepen en gehouden, welke dien naam niet verdient en meer na- dan voordeel brengen zou;

3. dat wel echter wettelijke bepalingen zoodanig zullen moeten worden ingericht dat een behoorlijke mogelijkheid zal blijven voor den Indo-Europeaan-blijver hier te lande op eigen grond werkelijken kleinen- of midden-landbouw te kunnen uitoefenen.

Al het vorenstaande geldt niet slechts voor Indo-Europeaan-blijvers hier te lande, doch voor Europeaan-blijvers in het algemeen. Het karakter van de te treffen voorzieningen brengt nochtans mede, dat zij beperkt blijven tot Nederlandsche onderdanen.
(Aneta)

(Vorig bericht 1743 D.)

B. DIPLOMATIE. — De Spaansche gezant verlaat Den Haag. —

De Spaansche gezant bij het Nederlandsche Hof, de heer José Maria Doussinague y Texidor, heeft wegens verschil van politiek inzicht met het jongste Spaansche kabinet, ontslag uit zijn functie gevraagd.
Dit ontslag is hem door de Spaansche regeering verleend. (Het Vaderland) **(Vor. ber. Diplomatie 1603 C.)**

C. VOLKENBOND. — Positie der Duitsche Vluchtelingen. —

De intergouvernementeele conferentie, welke bijeengeroepen is tot bespreking van een juridisch statuut voor uit Duitschland afkomstige vluchtelingen, heeft dezer dagen een voorloopig accoord getroffen.
De gedelegeerden van de vijftien regeeringen, die aan de besprekingen hebben deelgenomen, hebben een definitie opgesteld voor het begrip „een uit Duitschland afkomstigen vluchteling" en hebben de regels vastgesteld voor het uitreiken en vernieuwen van identiteitsbewijzen. De getroffen voorloopige regeling heeft er eveneens in voorzien, dat het persoonlijk statuut van de vluchtelingen, die hun oorspronkelijke nationaliteit wenschen te behouden, bepaald zal worden overeenkomstig de regels, welke in ieder land van kracht zijn op vreemdelingen, die een eigen nationaliteit bezitten. Ten slotte werd nog besloten, dat de vluchtelingen rechtelijken bijstand zullen genieten.
(Daily Telegraph)
(Vor. ber. Duitsche Vluchtelingen 2349 D.)

D. BELGIE. — Rede van Minister Spaak inzake de buitenlandsche politiek. —

De Belgische minister van Buitenlandsche Zaken, Spaak, heeft op een dejeuner, aangeboden door de buitenlandsche persvereeniging, een redevoering uitgesproken over de buitenlandsche politiek van België. Hij legde er daarbij den nadruk op, dat hij „uitsluitend en volkomen Belgische" buitenlandsche politiek wenschte. Wanneer spr. het probleem „strijd voor het recht of handhaving van den vrede" moest oplossen, zou hij in de eerste plaats trachten den vrede te handhaven. Is het niet onjuist, zoo vroeg hij verder, uitsluitend op een eeuwig bewegend recht de principes te baseeren der buitenlandsche politiek en op de basis van wat slechts het recht van een oogenblik is, het lot der menschen en de toekomst onzer beschaving op het spel te zetten?
Zeventien jaar na het sluiten van den vrede komt thans de wreede werkelijkheid te voorschijn.

Minister Spaak.

Het realisme, dat spr. wil betoonen, verplicht hem mede te werken aan alle pogingen, die strekken tot het doelmatig maken van het internationale recht, dat hervormd moet worden om het van de volkomen mislukking te redden.
De volken moeten zich niet tot meer verplichten dan tot wat zij psychologisch kunnen aanvaarden en geven. Ook kunnen van alle volkeren niet dezelfde inspanningen en dezelfde offers gevraagd worden. Er moet een hierarchie in de internationale verplichtingen worden opgesteld. Een volk kan redelijkerwijze slechts in een oorlog toestemmen, wanneer zijn vitale belangen op het spel staan, zijn onafhankelijkheid, de onaantastbaarheid van zijn grondgebied, de verdediging van zijn vrijheid.
Wat België aangaat, de minister van Buitenlandsche Zaken mag nooit de aardrijkskundige positie van zijn land vergeten en het bestaan van de Vlaamsche en Waalsche bevolkingen met eigen sympathieën in den eenen staat.
Het is ons niet voldoende, aldus spr., dat wij den vrede willen, onze groote naburen moeten dien ook willen. Wat wij willen is, dat er vrede heerscht tusschen onze buren. Onze samenwerking staat vast naar de mate van onze middelen, maar het lijkt niet te veeleischend, wanneer wij de rust en de veiligheid, waarop wij recht hebben, ons door onze buren wenschen te zien verzekerd. Ik ben er zeker van, dat geen enkele onzer buren er aan denkt de gewettigdheid van een zoodanige houding te bestrijden.
Ons optreden tijdens den oorlog heeft ons in de wereld een plaats verleend, die zonder twijfel grooter is dan die waarop wij recht zouden hebben volgens het belang van ons grondgebied. Niemand — moet ik het zeggen? — is van zins afstand te doen van dit glorierijke, moreele erfdeel.
Maar wij verminderen ons niet wanneer wij de materieele macht waarover wij beschikken, juister beoordeelen, en wij zouden onze belangen schaden met, in de buitenlandsche politiek, doeleinden na te streven, die onze middelen zouden te boven gaan.
Ik ben er van overtuigd, zoo al de Europeesche moeilijkheden niet makkelijk en snel kunnen opgelost worden, er evenwel geen werkelijk ernstige hinderpaal bestaat, opdat de vraagstukken die voor ons een levensbelang zijn, niet onverwijld aangevat en opgelost worden.

Wij zijn bereid mede te werken, in de mate van al onze middelen en met al onzen goeden wil, aan de realistische en practische pogingen, die zouden gedoogen den vrede in de wereld te bevestigen." (Volksgazet)

(Vorig bericht Paul Spaak 1761 D.)

25 JULI 1936

A. NEDERLAND. — De gewijzigde regeling van de Spelling. —

In de staatscourant van 22 Juli '36 is afgekondigd het Kon. besluit van 18 Juli tot wijziging van de Kon. besluiten van 23 Augustus 1934 met betrekking tot de schrijfwijze van de Nederlandsche taal. Deze besluiten van 28 Augustus 1934 wijzigden het programma van het eind-examen der gymnasia en van het staatsexamen, van de eindexamens der hoogere burgerscholen, van het onderwijzersexamen en het eindexamen der Kweekscholen en voor het hoofdonderwijzersexamen. Daarbij werd de z.g. spelling-Marchant verplicht gesteld.
In het Kon. besluit van 18 Juli '36 nu wordt bepaald, dat de toevoeging, vervat in elk der bovengenoemde Kon. besluiten, gelezen wordt als volgt:

Bij het schriftelijk werk volgt de adspirant de schrijfwijze volgens de Vries en te Winkel, met de navolgende afwijkingen:

1. **De e in open lettergrepen.** — De e wordt aan het eind van open lettergrepen niet verdubbeld. De ee blijft echter aan het einde van een woord, alsmede in afleidingen en samenstellingen van woorden op ee. (Gelijk aan den regel-Marchant.)

2. **De o in open lettergrepen.** — De o wordt aan het eind van open letterpregen niet verdubbeld. De oo blijft echter vóór ch in de woorden: goochelen, goochem, loochenen, alsmede in hun afleidingen en samenstellingen. (Gelijk aan den regel-Marchant.)

3. **De regel van de sch.** — Sch wordt alleen daar geschreven, waar de ch gesproken wordt. Echter behoudt het achtervoegsel -isch de thans gangbare spelling. (Conform regel-Marchant.)

4. **De uitgangen -e en -en.** — De verbuigingsuitgangen e en en van het lidwoord een, van geen en van de bijvoeglijk gebruikte bezittelijke voornaamwoorden mijn, uw, zijn, hun en haar, mogen worden weggelaten, behalve in staande uitdrukkingen als Hare Hoogheid, te zijnen huize, en in bijzondere taal en bijzonderen stijl. (De gespatieerde woorden zijn een toevoeging op den regel-Marchant; vervallen uit den regel 1934 zijn de woorden „waar deze uitgangen in de beschaafde gesproken taal worden gehoord"; welke woorden betrekking hadden op de schrijfwijze van staande uitdrukkingen.)

5. **De naamvalsuitgang -n.** — De naamvalsuitgang -n bij lidwoorden, voornaamwoorden, bijvoeglijke naamwoorden of daarmede gelijkstaande verbuigbare woorden mag worden weggelaten, behalve:
a. in staande uitdrukkingen en in bijzondere taal en bijzonderen stijl;
b. in het enkelvoud bij de namen van mannelijke personen, bij de namen van dieren, die óf een gebruikelijke afleiding op -in ter aanduiding van het vrouwelijk individu naast zich hebben, benevens bij woorden, die een kennelijk mannelijke zelfstandigheid aanduiden.

6. **De voornaamwoordelijke aanduiding.** — Onverminderd hetgeen geldt voor staande uitdrukkingen, bijzondere taal en bijzonderen stijl, richt men zich bij de voornaamwoordelijke aanduiding van zelfstandigheden en bij het gebruik van den tweeden naamval enkelvoud naar het beschaafde taalgebruik, met dien verstande, dat zij, haar, der, dezer, enz. niet gebruikt mogen worden met betrekking tot de namen van mannelijke personen, van dieren, die óf uitsluitend een mannelijk individu aanduiden, óf een gebruikelijke afleiding op -in ter aanduiding van het vrouwelijk individu naast zich hebben, benevens met betrekking tot de woorden, die een kennelijk mannelijke zelfstandigheid aanduiden, en dat hij, zijn, hen, hun, des, dezes, enz. niet gebruikt mogen worden met betrekking tot de namen van vrouwelijke personen en de namen van dieren, die uitsluitend een vrouwelijk individu aanduiden.

De regels 5. en 6. van de thans voor het onderwijs geldende regeling-Marchant luiden:

5. De naamvalsuitgang -n bij lidwoorden, voornaamwoorden, bijvoeglijke naamwoorden of daarmee gelijkstaande verbuigbare woorden, wordt behalve in staande uitdrukkingen, als onder 4. bedoeld, slechts gebruikt in het enkelvoud bij de namen van mannelijke personen en bij de namen van dieren, die uitsluitend en mannelijk individu aanduiden;

6. Bij de voornaamwoordelijke aanduiding van zelfstandigheden en bij het gebruik van genitiefvormen als der, dezer, des, richt men zich naar het beschaafde spraakgebruik. (Staatscourant)

(Vorig bericht blz. 2228 F.)

B. NEDERLAND. — Herziening der Grondwet. - Drukpersvrijheid blijft gehandhaafd. —

De ministerraad heeft zich in hoofdzaak vereenigd met de voorstellen der staatscommissie van het vastgestelde voor-ontwerp voor de partieele grondwetswijziging-1937. De voornaamste afwijking is dat de regeering zich aangaande de persvrijheid vereenigd heeft met het standpunt van de minderheid der staatscommissie, bestaande uit ir. Albarda, prof. v. d. Bergh, mr. Joekes en prof. Kranenburg, welke bezwaren heeft tegen het voorgestelde lid 2 van art. 7 luidend:
„De wet kan regels stellen, volgens welke een bepaalde uitgave wegens nader bij de wet te omschrijven grove inbreuk op de openbare orde tijdelijk kan worden verboden." (N. R. Crt.) **(V. b. 2341 A.)**

C. ROTTERDAM. — Kunst. - Tentoonstelling van Jeroen Bosch geopend. —

Dezer dagen is in het Museum Boymans de tentoonstelling van Jeroen Bosch en de Noordnederlandsche primitieven door burgemeester mr. P. Droogleever Fortuyn geopend. (Nieuwe Rotterd. Crt.)

D. BELGIE. — Leger. - 30.000 verlofgangers blijven onder de wapenen. —

De Belgische regeering heeft in overleg met den generalen staf bepaald, dat 30.000 man van de lichting, welke de volgende maand naar huis zou gaan, in verband met den internationalen toestand nog drie maanden onder de wapenen moeten blijven. De garnizoenen van Luik en Verviers, die over eenige dagen naar het kamp van Beverloo bij de Duitsche grens vertrekken, zullen door het garnizoen van Brussel vervangen worden.
Deze regeeringsmaatregelen zijn oorzaak geweest van ernstige ongeregeldheden in het kamp van Beverloo. Meer dan 2.000 militairen zijn aan het muiten geslagen. Er zijn vele gewonden. De toestand in het kamp is weder normaal. (Het Laatste Nieuws)

(Vorig bericht blz. 2084 F.)

E. DE CONFERENTIE VAN DRIE. — Uitnoodigingen aan Italië en Duitschland overgebracht. —

De Britsche, Fransche en Belgische delegaties zijn op 23 Juli '36 te Londen bijeengekomen.
Naar verluidt zou tijdens de besprekingen aan de Fransche en Belgische delegaties de verzekering zijn gegeven dat Engeland, in afwachting van een nieuw Locarno-pact, de militaire garanties, die het na Duitschland's schending van het Rijnpact heeft gegeven, handhaaft.
Het volgende communiqué werd na afloop der conferentie uitgegeven:
De vertegenwoordigers van Frankrijk, België en Groot-Brittannië, te Londen bijeen op 23 Juli '36, zijn tot de volgende conclusies gekomen:
1. Het voornaamste doel, waarnaar de pogingen van alle naties van Europa moeten uitgaan is het versterken van den vrede door een algemeene regeling.
2. Een zoodanige regeling kan slechts verkregen worden door een vrije samenwerking van alle belanghebbende mogendheden en niets zou rampspoediger zijn voor de verwachtingen, die men te dien aanzien kan hebben, dan een schijnbare of werkelijke verdeeldheid van Europa in tegenover elkaar staande blocs.
3. De drie regeeringen zijn bijgevolg van meening, dat stappen moeten worden gedaan om een ontmoeting te organiseeren van de vijf Locarno-mogendheden, zoodra deze gehouden zal kunnen worden. De eerste taak, die ten uitvoer moet worden gelegd, zal naar haar meening zijn het voeren van onderhandelingen over een nieuwe overeenkomst, die bestemd moet zijn in de plaats te komen van het Locarno-pact en verder door samenwerking van alle belanghebbenden den toestand te regelen, die ontstaan is door het Duitsche initiatief van 7 Maart '36.
4. De drie regeeringen stellen zich dus voor in verbinding te treden met de Duitsche en de Italiaansche regeering, ten einde haar medewerking voor de aldus voorgestelde bijeenkomst te verkrijgen.
5. Wanneer in deze bijeenkomst vorderingen kunnen worden behaald, zullen noodzakelijkerwijze andere problemen betreffende den Europeeschen vrede ter sprake komen. Onder die voorwaarden zou er aanleiding zijn de uitbreiding van het terrein van besprekingen onder oogen te zien, ten einde, met samenwerking van de andere mogendheden, een regeling

te vergemakkelijken van de problemen, welker oplossing essentieel lijkt voor den vrede in Europa.
De tekst van het communiqué is aan de regeeringen van Italië en Duitschland overgebracht. (Times)
(Vor. ber. Locarno Pact 2367 E.)

26 JULI 1936

A. OOSTENRIJK. — Algemeene amnestie. - Een Duitsche waardebepaling van het accoord met Oostenrijk. - De Heimatschutz blijft waakzaam. —

Algemeene amnestie. — Naar officieel wordt medegedeeld heeft Bondspresident Miklas bij besluit van 22 Juli '36 een reeks amnestiebesluiten van politieken aard onderteekend, welke op 23 Juli zijn uitgevoerd.
De amnestiebesluiten maken tusschen de politieke richtingen van de beschuldigden geen onderscheid. De amnestie omvat vier groepen. In totaal zullen ongeveer 10.000 personen, waaronder ook oud-burgemeester Seitz, amnestie krijgen.
Volgens betrouwbare mededeelingen bevindt dr. Rintelen zich niet onder degenen, die amnestie hebben gekregen.

Een Duitsche waardebepaling van het accoord met Oostenrijk. — Die Deutsche Volkswirtschaft, het officieel economisch orgaan van de Duitsche nationaal-socialistische partij, hecht de volgende waarde aan het Duitsch-Oostenrijksch accoord van 11 Juli '36 „Het Duitsch-Oostenrijksche verdrag is een voorloopige oplossing, in afwachting van den Anschluss. Van militair standpunt beschouwd is het een garantie voor de verdediging van Duitschland aan de Alpen.
Het verdrag is de eerste stap in de richting van een economisch imperium, dat Midden- en Zuid-West Europa omvat". Het blad gaat dan verder: „Oostenrijk is een zeker punt in de Duitsche wereldmacht. Het accoord met Oostenrijk garandeert succes voor de pogingen van Duitschland inzake economische betrekkingen in den Balkan.
Tusschen Weenen en Istanboel is een enorme industrieele mogendheid.
Het economisch imperium in Midden- en Zuid-West Europa zal niet rusten op een imperialistische politiek, doch op het welbegrepen belang van vrije en onafhankelijke volkeren. De weg naar het Zuid-Westen gaat over Weenen en is voor Duitschland de eenige natuurlijke weg, nu de weg over Praag is gesloten."

Heimatschutz blijft waakzaam. — De houding van den Heimatschutz ten aanzien van het Duitsch-Oostenrijksche accoord is uiteengezet in een hoofdartikel in den „Heimatschutzer", het orgaan van Starhemberg. Het is een houding van waakzaamheid en bereidwilligheid het accoord te beoordeelen naar zijn toepassing. Het artikel zegt o.m.: „Wanneer het accoord loyaal in acht wordt genomen, zal daaruit veel goeds kunnen voortvloeien. Wij moeten echter het vervolg voorzichtig en met het geweer aan den voet afwachten. Wanneer zich de geringste omwentelingsneiging of de geringste poging mocht voordoen met Berlijn in den pas te gaan loopen, zou de Heimatschutz en zouden alle Oostenrijksche patriotten zich in de bres stellen."
Aan het slot bepleit het artikel samenwerking van alle politiekweldenkende Oostenrijkers, hetzij zij aanhangers zijn van de Duitsche cultuur, katholieken, arbeiders, patriotten of monarchisten. (Reichspost - Deutsche Volkswirtschaft - Heimatschutzer)
(Vor. ber. Amnestie 2112 D.; Duitschland 2379 F.; Heimatschutz 2371 F.)

B. VEREENIGDE STATEN. — Internationale handelscrediet-conferentie. —

Prof. Nicholas Murray Butler, president van de Columbia-Universiteit en van de Carnegie Endowment for International Peace, heeft een oproep gericht tot de Ver. Staten om een internationale conferentie voor het handelscrediet bijeen te roepen om eventueele tragische gevolgen van de huidige situatie te voorkomen.
Prof. Butler wijst erop, dat verscheidene Europeesche regeeringen tot de uiterste grens van haar financieele mogelijkheden zijn gekomen en hun ontredderde financiën waarschijnlijk tot een oorlog zullen leiden met al de tragische gevolgen daarvan.
(New York Herald Tribune)

27 JULI 1936

C. SPANJE. — Politieke gebeurtenissen van 1931 tot heden. —

Het is op dit oogenblik onmogelijk een juist verslag te geven van de huidige gebeurtenissen in Spanje. De overwinningsberichten van de regeering en die der reactionnaire beweging zijn tegenstrijdig en onduidelijk. Onze hoofdredactie geeft derhalve, tot beter begrip van de oorzaken der reactionnaire beweging, een korte opsomming van de gebeurtenissen sinds de afdanking van koning Alfons XIII.

1931. — 12 April. — De algemeene verkiezingen, welke sedert 1925 niet hadden plaats gehad, wijzen op een overwegende meerderheid van de republikeinen.
14 April. — De Tweede Republiek wordt geproclameerd. Koning Alfons XIII teekent een acte van abdicatie. Een provisorisch gouvernement wordt onder leiding van Alcala Zamora samengesteld. Kolonel Macia proclameert de Catalaansche republiek.
15 April. — Ex-koning Alfons XIII vertrekt naar Frankrijk.
27 April. — Arrestatie van Generaal Berenguer.
12 Mei — Monarchistische beweging roert zich; de algemeene staking wordt geproclameerd, maar verloopt binnen 24 uren.
23 Juni. — Verkiezingen voor de Cortes. - Overwinning der Coalitie van de republikeinsche socialisten.

1932. — 21 Januari. — Communistische troebelen in Catalonië. - 15.000 opstandelingen bezetten eenige steden en dorpen.
23 Januari. — Algemeene staking te Sevilla.
10 Augustus — Militaire opstand onder aanvoering van Generaal Sanjurjo.
11 Augustus. — Opstand verloopt. Generaal Sanjurjo gevlucht en wordt te Sevilla gearresteerd, evenals Admiraal Majaz en Generaal Berenguer, die slechts eenige maanden vooraf uit zijn hechtenis was ontslagen.

1933. — 9—25 Januari. — Rechtsche elementen veroorzaken een staking en beroering te Barcelona.
26 April—14 Juli. — Madrid wordt door een rechtsche beweging bedreigd. Het hoofdkwartier der Vrienden van Sovjet-Rusland wordt vernield.
23—26 Juli. — Rechtsche troebelen te Madrid, Malaga, Oviedo, Gijon, Granada, Sevilla, die dadelijk onderdrukt worden.

1934. — 4 October. — Na de vorming van het radicale kabinet-Lerroux wordt de algemeene staking geproclameerd.
5 October — Asturië in staat van beleg.
6 October. — Catalonië verklaart zich onafhankelijk. - Azaña vormt te Barcelona een provisorische regeering. - De staat van beleg wordt in geheel Spanje geproclameerd. - Talrijke plunderingen en opstanden in geheel Spanje.

1935. — 7 Juli. — Companys, president der Catalaansche generaliteit, wordt gearresteerd, eveneens de leden zijner regeering.
8 Juli. — Anarchistische en communistische beweging neemt grooten omvang aan. - Oproerige beweging in Marokko.

1936. — Februari. — De rechtsche partijen veroorzaken talrijke incidenten.
12 Juli. — Luitenant José de Castello wordt door monarchisten vermoord.
13 Juli. — De leider der monarchisten, Calvo Sotelo, wordt uit wraak voor den moord op José de Castello door militairen doodgeschoten.
18 Juli. — Een algemeene opstand breekt uit, die in Spaansch Marokko begint.

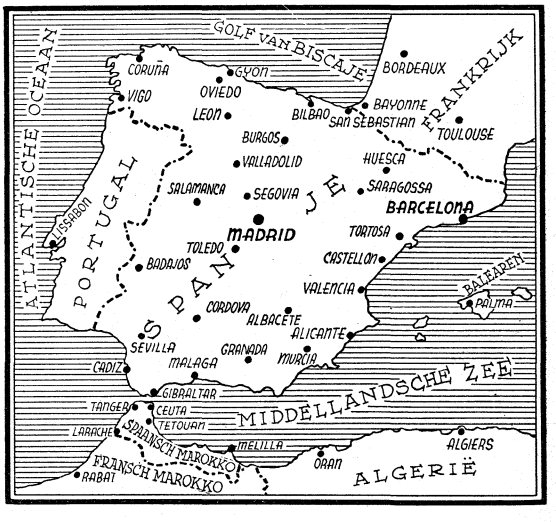

19 Juli. — Melila en Ceuta door regeeringsvliegtuigen gebombardeerd. - Casares Quiroga treedt als eerste minister af, wordt vervangen door Martinez Barrio, die echter op verlangen der arbeiders plaats moest maken voor José Geral, leider der republikeinsche linkerzijde.
20 Juli. — Generaal Sanjurjo, die de reactionnaire beweging wilde helpen, is bij het neerstorten van zijn vliegtuig bij de Spaansche grens om het leven gekomen. - Generaal Franco en Generaal Mola zijn de leiders der reactionnaire monarchistische beweging.
21 Juli. — De burgeroorlog golft heen en weer. Catalonië wordt op de rechtsche partij herwonnen en is nu in handen der regeeringspartij. Vele kerken zijn verwoest.
23 Juli. — Zoowel in het Noorden als in het Zuiden hebben zich voorloopige rechtsche regeeringen gevormd, maar zij hebben tot dusver geen invloed op de vorderingen der regeeringslegers. - Tanger, dat als basis der regeeringsvloot wordt gebruikt, moet op aandringen van Engeland en Frankrijk neutraal blijven; de Spaansche regeeringsbodems verlaten de haven.
27 Juli. — De regeeringstroepen weerstaan in de Sierra de Guadarrama de hevige aanvallen van Generaal Mola, bevelhebber der rechtsche troepen. - Madrid wordt van drie kanten door rechtsche troepen bedreigd, maar de druk verslapt en de regeeringstroepen schijnen meester van den toestand.

Met het oog op de afsluiting, waarin de Nederlandsche gezant en de gezantschapssecretaris zich te San Sebastian bevinden,

is de behartiging der Nederlandsche belangen in Spanje tijdelijk opgedragen aan den vice-consul Schlosser te Madrid. Hiervan is aan de Spaansche regeering mededeeling gedaan.
Naar verluidt zijn de Nederlanders in Spanje veilig. (Red. K.H.A.)
(Vorig bericht 2383 F.)

A. LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig besproken zijn. - Onze wekelijksche opgave. —
Chineesch: Schi Nai An — „De Roovers van Liang Shan Moer", Nederl. vertaling van A. Demaeckere. (Wereldbibliotheek 1936) **(Vor. ber. 2310 G.)**
Deensch: Aage Rasmussen — „Paa Havsens Bund". (Nyt Nordisk Forlag, Kjóbenhavn '36) **(2328 A.)**
Duitsch: Graf Hermann Keyserling — „Das Buch vom persönlichen Leben". (Deutsche Verlags-Anstalt, Berlin) **(Vorig bericht 2383 E.)**
Engelsch: John Buchan — „The Island of Sheep". (Hodder and Stoughton)
Robert Harrey — „Ignatius Loyola, a General in the Church Militant". (Geo E. J. Coldwell, London)
(Vorig bericht 2383 E.)
Fransch: André Chevrillon — „Kipling". (Plon)
Armand Lunel — „Le Balai de Sorcière". (Gallimard) **(Vorig bericht 2383 E.)**
Italiaansch: A. Salvatore — La vita segreta dell'Arabia felice". (Mondadori, Milano) **(2376 A.)**
Nederlandsch: Annie de Hoog-Nooy — „Marjoleintje". (Allert de Lange, A'dam 1936)
S. Vestdijk — „Kind van Stad en Land". (poëzie) (Nijgh & v. Ditmar, R'dam 1936) **(Vor. ber. 2383 E.)**
Spaansch: Iscar Peyra — „Gabriel y Galan, Poeta de Castilla". (Espasa-Calpe, Madrid) **(2383 E.)**
Russisch: A. Bem — „Oe istokow twortsjestwá Dostojewskogo". (bij de bronnen van het scheppen van Dostojefski) (Petropolis, Praag 1936) **(2376 A.)**
(Red. K. H. A.)

B. BRIDGE. — Internationaal Bridge-tournooi te Stockholm. —
Het resultaat van het te Stockholm gehouden internationaal bridge-tournooi was als volgt:
Heeren: De eindstand in deze afdeeling is: 1. Oostenrijk, 1670 p.; 2. Hongarije, 1618 p.; 3. Nederland, 1571 p.; 4. België, 1324 p.; 5. Tsjecho-Slowakije; 6. Noorwegen; 7. Engeland; 8. Frankrijk; 9. Joego-Slavië; 10. Denemarken; 11. Zweden; 12. Estland en 13. Finland.
Dames: De eindstand in deze afdeeling luidt: 1. Oostenrijk, 1502 p.; 2. Zweden, 1418 p.; 3. Frankrijk, 1300 p.; 4. Nederland, 1280 p.; 5. Noorwegen, 874 p.; 6. Denemarken, 655 p. (Svenska Dagbladet)
(Vorig bericht 1536 A.)

C. SOVJET-RUSLAND. — Wijziging in de handelspolitiek. —
De volkscommissaris voor Handel, Rosengoltz, heeft medegedeeld, dat de Sovjet-Unie in het vervolg alleen onder de volgende voorwaarden goederen in het buitenland zal koopen:

1. Met behulp van financieele credieten, door het buitenland aangeboden, en aflosbaar in minstens vijf jaar.

2. De rente voor deze credieten mag niet meer dan 6% per jaar bedragen.

3. De Sovjet-Unie koopt alleen bij die landen, welke in staat zijn om Rusland volledig te voorzien van machines voor de industrie.

4. De Sovjet-Unie weigert in het vervolg credieten van individueele maatschappijen te aanvaarden.

In de zitting van den Raad van Volkscommissarissen heeft Rosengoltz de richtlijnen voor de Russische handelspolitiek uiteengezet. Ten einde de deviezenpositie te versterken moet Rusland in nog sterkere mate een autarkische politiek voeren. De import moet zoo gering mogelijk worden en geschieden op bovengenoemde basis.
Rosengoltz gaf nadere toelichting op de weigering van Rusland om de credieten van Vickers en een Poolsch staalconsortium te aanvaarden en om een Engelsche leening, te verleenen na regeling der oude Russische schuld, aan te gaan.
Zinspelende op de suggesties in zekere milieu verklaarde Rosengoltz, dat Rusland in het geheel geen liberale economische politiek zal gaan voeren. Hij gaf evenwel toe dat de mogelijkheid bestaat, dat Rusland textielgoederen en andere producten, waaraan de Sovjet-Unie dringend behoefte heeft, op andere dan de bovengenoemde voorwaarden in het buitenland zal koopen.
Ten aanzien van de werkzaamheid van de Russische handelsvertegenwoordigers in het buitenland deelde Rosengoltz mede dat deze in de toekomst vooral een informeerende taak zullen hebben (A. N. P.)
(Vorig bericht 2329 A.)

28 JULI 1936

D. Z.EXC. MR. J. A. N. PATIJN. — Nieuwe gezant te Brussel. —
Naar wij vernemen, zal mr. J. A. N. Patijn, thans buitengewoon gezant en gevolmachtigd minister te Rome, oud-burgemeester van 's-Gravenhage, benoemd worden tot opvolger van Jhr. mr. A. W. L. Tjarda van Starkenborgh Stachouwer als H.M.'s Gezant bij het Belgische Hof te Brussel, tevens geaccrediteerd bij het Hof van Luxemburg. De benoeming van mr. Patijn is binnenkort te verwachten.

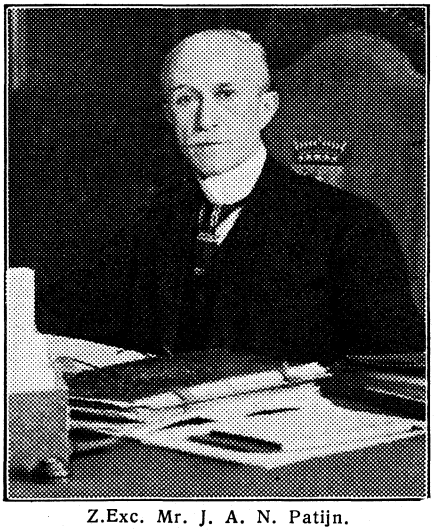

Z.Exc. Mr. J. A. N. Patijn.

Mr. J. A. N. Patijn, is thans 63 jaar oud. Hij werd in Rotterdam geboren en ontving zijn gymnasiale opleiding in 's-Gravenhage, waarna hij aan de Leidsche universiteit in de rechten ging studeeren. In 1897 promoveerde hij tot doctor in de rechtsgeleerdheid op een dissertatie „Zondagswetgeving".
Voorts studeerde de heer Patijn ook te Parijs aan de Ecole libre des sciences politiques.
Na zijn promotie trad mr. Patijn in diplomatieken dienst en hij was eenige jaren gezantschapsattaché in Siam. Hij deed groote reizen en bezocht o.m. Oost-Indië, Japan en Amerika. Toen hij in Nederland terugkeerde, verliet hij den diplomatieken dienst en werd hij benoemd tot chef der afdeeling gemeentebedrijven van 's-Gravenhage.
In 1911 volgde zijn benoeming tot burgemeester van Leeuwarden en in 1918 werd hij aan het hoofd gesteld van de Residentie als opvolger van jhr. van Karnebeek.
Tot 1930 was de heer Patijn burgemeester van Den Haag, toen hem op zijn verzoek, eervol ontslag als zoodanig werd verleend. Eenige maanden later benoemde H.M. de Koningin hem tot haar gezant in Rome. (De Maasbode)

A. **Erkenning van Sovjet-Rusland. — Pro en contra.**
De Groene Amsterdammer van 25 Juli geeft eenige opstellen van vooraanstaande personen inzake de erkenning van Sovjet-Rusland door Nederland. Wij citeeren hieruit eerstens de eindconclusies van Prof. Mr. Dr. J. H. W. Verzijl, Hoogleeraar in het Volkenrecht te Utrecht, over de volkenrechtelijke zijde van het vraagstuk.
Sinds 1934 is de U.S.S.R. lid van den Volkenbond. De toelating van Rusland tot den Bond heeft, zelfs voor de vóórstemmers, zeker niet den rechtsplicht medegebracht om nu ook tot „erkenning de jure" over te gaan, maar zij heeft wel tot onafwijsbaar rechtsgevolg gehad, dat alle Bondsleden, ook de tegenstemmers bij de beslissing over de toelating, voortaan in alle volkenbondsrechtelijke betrekkingen de Russische regeering te woord moeten staan, of zij het aangenaam vinden of niet. Dus: heeft de Sovjet-regeering klachten over Nederland, die zij voor den Raad wil brengen, dan neemt de Raadsprocedure haar normalen loop, niettegenstaande de niet-erkenning; het preventieve art. II of het sanctieartikel 16 zouden ook ten bate van Rusland in werking moeten worden gesteld, enz. Zou Rusland alsnog de obligatoire rechtsmacht van het Internationaal Gerechtshof aanvaarden, dan zou Nederland eventueel ook met Rusland, vertegenwoordigd door zijn niet-erkende regeering, moeten procedeeren, en dergelijke.
Wat is er dus ten slotte van dien toestand van niet-erkenning overgebleven? Heel weinig. Alles is eigenlijk ineengeschrompeld tot de blijvende weigering om in normaal diplomatiek verkeer met de Sovjetregeering te treden, met wat daaruit onmiddellijk voortvloeit. De Nederlandsche regeering is volkenrechtelijk volkomen vrij om in deze houding te volharden, al wordt dit met het jaar vreemder, maar op den duur is de laatste stap, de ook diplomatieke erkenning van het voldongen feit der Russische revolutie en het berusten in normale betrekkingen met de nieuwe machthebbers van het moderne Rusland, toch niet te vermijden. Men kan alleen met eenige nieuwsgierigheid afwachten, hoe lang de tegenwoordige onregelmatige toestand nog duren zal.
Dat de definitieve „erkenning" van iets, dat de facto al lang erkend is, in de rechtspositie veel wijziging zou brengen, kan ik niet inzien. Er zouden over en weer gezanten worden aangesteld, gewapend met hun normale volkenrechtelijke onaantastbaarheid en voorrechten. Deze gezanten zouden voortaan de onderdanen van hun staat in het rechtsgebied van den ander diplomatiek kunnen beschermen, wat nu niet mogelijk is. Oorlogsschepen zouden over en weer naar de normale regelen toegang tot de havens hebben. Zoo is er meer. Maar beteekent dat veel? Ik zou meenen van niet. Is men bevreesd voor communistisch gewroet, bijv. in Nederlandsch-Indië, in strijd met formeele toezeggingen bij de „erkenning", en zou dat onder dekking van het officieele verkeer moeilijker tegen te gaan blijken dan te voren, zoo blijft altijd nog afbreking van de aangeknoopte diplomatieke betrekkingen mogelijk. Deze afbreking zou de „erkenning" niet meer ongedaan maken, maar wat heeft het ook voor zin, te volharden in een officieel negeeren van wat feitelijk en volkenrechtelijk toch al vast staat, n.l. dat de Sovjet-regeering sinds vele jaren de eenige wettige vertegenwoordigster is van het tegenwoordige Rusland?

Sir Henry Deterding, directeur-generaal van de Kon. Ned. Petroleum Maatschappij verheft zijn stem tegen de erkenning van Sovjet-Rusland. Hij schrijft o.a. „Weest niet dom" en houdt dezen permanenten vijand verre. Een vijand respecteert alléén hem, die dien vijand doorziet, doch zeker niet hem, die ter wille van losse beloften zich laat verleiden zijn vijand in zijn huis als z.g. vriend toe te laten.
Duitschland begrijpt wat de Sovjet in zijn schild voert, de meeste andere landen hebben het paard van Troje vergeten; daarom respecteert Sovjet-Rusland Duitschland en veracht Spanje.
De Sovjets maakten een contract met de Lena Goldfields met de door de Sovjets onderteekende clausule, dat eventueele disputen onderworpen zouden worden aan een arbitrage. Toen een dispuut plaats vond en de beslissing van den arbiter de Sovjets in het ongelijk stelde, kwamen deze de uitspraak eenvoudig niet na en confisqueerden zelfs alle machines, enz. die na de totstandkoming van het contract in de goudvelden waren opgesteld. Is dat geen voldoende waarschuwing voor wat men verwachten mag, wanneer men zich opnieuw door hen laat lijmen!
Weest op uw hoede!
Het signaal staat op „onveilig"!
Bolsjewisme beduidt niets anders dan slavernij der massa ten gerieve van enkele heerschers. Houdt dit verdorven principe van de slechtste dictatuur uit uw land en verruilt niet uw eerlijk principe van „niet-erkenning van een verklaard-permanenten vijand" tegen een looze belofte van meerderen handel, die alleen zal worden nagekomen wanneer het den beloftegever past.

SOVJET-RUSLAND

Dr. L. G. Kortenhorst, Lid der Tweede Kamer geeft eenige cijfers van den handel tusschen Nederland en Sovjet-Rusland.
Sedert 1917, aldus dr. Kortenhorst, waren alle officieele banden met ons land verbroken. Midden 1933 begon echter het bedrijfsleven meer aandacht aan Sovjet-Rusland te schenken: het bekende Comité voor den Handel met Sovjet-Rusland werd in het leven geroepen en vestigde onlangs zijn Bureau te 's-Gravenhage aan den Kneuterdijk 8, onder leiding van den heer Rethmeier.
Wij kregen contact met de Sovjet-autoriteiten: onmiddellijk ontstond samenwerking met volledig begrip van beider moeilijkheden; deze onderhandelingen, die onzerzijds werden gevoerd door den heer van Walree, culmineerden in een bezoek aan Moskou in Januari verleden jaar. Het Comité heeft den zakenweg naar het nieuwe Sovjet-Rusland gebaand en de deuren geopend. Werkelijk heeft men van Russische zijde zijn best gedaan om de aankoopen in Nederland te vergrooten. Ziehier eenige cijfers (Nederlandsche statistieken):

	Uitvoer naar Rusland uit Nederland	Invoer uit Rusland in Nederland
1929 . . .	*f* 2.537.000	*f* 40.553.000
1930 . . .	„ 4.203.000	„ 60.550.000
1931 . . .	„ 4.385.000	„ 72.047.000
1932 . . .	„ 4.663.000	„ 36.267.000
1933 . . .	„ 5.264.000	„ 35.858.000
1934 . . .	„ 7.907.000	„ 26.743.000
1935 . . .	„ 10.997.000	„ 22.499.000

Hierin is duidelijk de groote invloed te zien van het werk van het Comité.
Nog duidelijker blijkt de opleving van onze exporten naar Sovjet-Rusland, wanneer men de Russische statistieken bekijkt, die den Nederlandschen en Nederlandsch-Indischen handel tezamen omvatten.
De Russische autoriteiten zijn eerst in de laatste jaren begonnen aandacht aan de samenstelling der statistieken te schenken, zoodat ik veiligheidshalve slechts de importen in Rusland vermeld. (Russische statistieken) (1 R. = *f* 1.30).

Importcijfers (uit Nederland + Nederl.-Indië)

1931 . . .	Rs. 6.809.000
1932 . . .	Rs. 5.488.000
1933 . . .	Rs. 6.089.000
1934 . . .	Rs. 15.751.000
1935 . . .	Rs. 19.525.000

Tot zoover een globaal overzicht van den stand van zaken op dit moment.
(Vorig bericht 1049 B.; Handelsbetrekkingen 2299 D.)

29 JULI 1936

A. **„Een groot man en een man van eer". —** George Bernard Shaw, de wereldberoemde Iersch-Engelsche roman- en tooneelschrijver, geeselaar van sociale misstanden en profeet van een creatieve evolutie, vierde op 26 Juli zijn tachtigsten verjaardag. De wereldpers heeft gedurende eenige dagen lange kolommen gewijd aan het leven van G. B. S. en wij citeeren uit de N. Rott. Crt. en het Nieuwsblad v. h. Noorden eenige korte artikelen over het leven van Shaw, dien de N. Rott. Crt. „een groot man en een man van eer" noemt.

Er is wel eens beweerd, schrijft het Nieuwsblad v. h. Noorden, dat Bernard Shaw ons twee aangezichten toont. En in vele opzichten is dat zeer zeker zoo. Immers hij is wereldhervormer tot elken prijs, die elke nieuwe geestelijke idee met gejuich begroet en alles doet om de verbreiding van die idee te bevorderen — en dit alleen omdat zij nieuw is, omdat zij den wil tot verbetering in zich draagt, die den weg naar de toekomst zal effenen, ook al is zij nog zoo gebrekkig, nog zoo onjuist, nog zoo onuitvoerbaar. Doch achter dezen hekelaar van al het oude en bestaande verschuilt zich de filosoof, achter alle boosaardigheid schuilt een goedheid — een wonderlijke goedheid wel is waar, want zij wil onverbiddellijk steeds den toon aangeven, altijd alleen gelijk hebben. Zij heeft haar eigen wetten, die buiten den tijd staan en wijst elke nieuwe wet, waar zij ook opkomt, met tegenzin af. Want alleen de geest, waarin deze goedheid ontsprong, weet waar het werkelijk op aan komt. Tegenover den man, die met open armen elke nieuwigheid van zijn tijd ontvangt, staat de man, die rotsvast overtuigd is, dat hij — maar hij alleen — de reddende levensfilosofie kent, die menschen gelukkig zal maken.

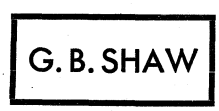

Het is om dit dubbele aangezicht, zoo schrijft dr. Nicolaas Sementowski in een opstel over G. B. S., dat men Shaw zoo vaak het verwijt van ijdelheid, zelfoverschatting en niet in de laatste plaats van pose heeft gemaakt. In zijn zelfgenoegzaam lachje alleen al meende men een aanwijzing voor al deze ondeugden te zien. Doch deze dubbele persoonlijkheid, die in haar voortdurende wisseling zoo licht tot oppervlakkige conclusies verleidt, omdat de veelheid van haar uitdrukkingsvormen voor den gemiddelden beschouwer eenvoudig niet te begrijpen is, maakt den mensch Shaw juist tot de persoonlijkheid die hij is en die niet anders zijn kan dan een absolute eenheid.

En inderdaad, als men de fonkelende dialogen van Shaws tooneelfiguren leest — men moet ze lezen en niet alleen van achter het voetlicht hooren — dan voelt men onmiddellijk, dat al deze gestalten gepersonifieerde gedachten van een dichter zijn, die hun door zijn dramatische scheppingskracht leven heeft ingeblazen, gedachten die met elkaar in tegenspraak zijn, die fel tegen elkander botsen, die principieel zoo van elkaar verschillen, dat hun vereeniging tot één geheel wel een absolute onmogelijkheid moet schijnen. En toch is het altijd een synthese die het eindresultaat van al Shaws dialogen is! Deze synthese op welk terrein van het leven zij ook thuis hoort, is steeds klaarheid, is steeds een ja. Dit resultaat schijnt in de meest volstrekte tegenspraak met de persoonlijkheid van den dichter te zijn. Kennen wij hem niet als den eeuwigen afbreker en hekelaar?

Het geheim van deze tegenstrijdigheid is eenvoudig te doorgronden, als men bedenkt — het heden van al Shaws stukken is zijn beeld van de toekomst. De synthese van zijn dialogen is niet alleen een ja, niet alleen klaarheid, maar ook een eisch: zoo moet het zijn! Met andere woorden: de onvermoeide wil van den wereldhervormer doordringt de elementen van zijn tijd, evenals zijn eigen gedachten, die hij als tijdgenoot denkt, om, gelouterd door de goedheid van een die verder ziet, die van geen tijd en van elken tijd is, een dwingend beeld te vormen, het beeld van den mensch, dien een betere toekomst moet en zal voortbrengen.

Scheppende vooruitgang, dat is het voornaamste dogma van Shaws toekomstleer. Maar scheppende ontwikkeling wil zeggen: onvoorwaardelijk geloof in de kracht en het verstand van de menschen, in de eeuwige macht van hun geest en menschelijk streven.

En dit jeugdige optimisme is het onvergankelijke goed, dat Bernard Shaw, wat men ook van zijn later werk denken moge, de wereld geschonken heeft en waarvoor men hem dankbaar moet zijn.

Shaw en de politiek.

Shaw (wiens telegramadres later zou luiden: Socialist London), schrijft de N. Rott. Crt., heeft zich jong in de politiek gemengd. In 1884 was hij lid van de Fabian Society geworden, waarvan hij een steunpilaar is geweest. Hij hield lezingen, debatteerde, sprak op straat de menigte toe en schreef: Two Fabian Essays on Socialism, The Impossibility of Anarchism, Socialism for Millionaires, Fabianism and the Empire, Fabianism and the Fiscal Question, The Common Sense of Municipal Trading, enz. In de practische politiek is Shaw nooit gegaan; toen de Labour Party hem in 1932 een candidatuur voor het Lagerhuis aanbood, wees hij deze sarcastisch af. In 1928 publiceerde hij The Intelligent Woman's Guide to Socialism and Capitalism. Het is hier niet de plaats, over zijn politieke denkbeelden, welke niet stil stonden, uit te weiden: een oogenblik heeft men hem van sympathieën voor het fascisme verdacht, de communisten deelden hem bij hun gelederen in. Zelf heeft hij zich onlangs „theoretisch communist" genoemd. Een feit is, dat hij in zijn latere tooneelwerken fel tegen de uitwassen der democratie heeft gestreden, vooral in On the Rocks; aan het slot daarvan zongen de opstandelingen niet de „Red Flag" doch „England arise". Ook in de politieke constellatie was zijn verwachting op den Superman gevestigd.

Tijdens en na den oorlog heeft Shaw zich herhaaldelijk in de internationale politiek gemengd: zijn open brief aan Wilson in The Nation; „Common Sense about the War"; „Peace Conference Proposals"; zijn open brief aan Karel Capek over de Hongaarsche kwestie, welke werd beantwoord met een boycot van zijn werk in Hongarije; zijn opmerkingen over de Vlootconferentie.

Ook over den oorlog in Abessynië heeft hij natuurlijk zijn woordje gezegd. In de Times nam hij het op voor de civiliseerende Italianen. Tegenover Amerikaansche journalisten verklaarde hij, niet in te stemmen met de methoden van Mussolini, doch „geen enkel verstandig mensch mocht hopen, dat Abessynië den oorlog zou winnen; niemand kon verlangen, dat de beschaving zou worden verslagen door het barbarisme". Maar in het weekblad Time and Tide noemde hij de valsche voorspiegelingen, welke de Volkenbond den Negus had gedaan, erger dan mosterdgas. Trouwens, zijn tooneelstuk Geneva, dat zijn standpunt ten opzichte van den Volkenbond zal uiteenzetten, is op komst.

Shaw kan zich veel permitteeren en hem wordt nog altijd veel vergeven. Al heeft men dezer dagen met belangstelling zijn belofte vernomen, niet meer in het openbaar over allerlei te zullen praten, want „oude menschen moeten leeren zwijgen en het woord laten aan de jongeren". . . .

In 1925 is aan Shaw de Nobel-prijs voor Letterkunde toegekend, een onderscheiding waarop hij tevoren fel had afgegeven. Aanvankelijk weigerde hij den prijs, doch tenslotte heeft hij de gelden bestemd ter verbetering van de literaire betrekkingen tusschen Scandinavië en Engeland. (Red. K. H. A.)

A. **ENGELAND. — Minister Eden's rede over de Middellandsche Zee garanties en de Mandaatgebieden.** Minister Eden heeft in een rede over de buitenlandsche politiek verklaard, dat de Britsche regeering tot opheffing van de garanties in de Middellandsche Zee besloten was, na een geruststellende Italiaansche verklaring aan de regeeringen te Ankara, Sofia en Athene.
Naar aanleiding van de conservatieve motie nopens de uitwisseling van mandaatgebieden verklaarde minister Eden dat de Britsche regeering hier tegen is. (Daily Telegraph)
(Vor. ber. Eden 2373 B.; Mandatengebied 2277 D.)

B. **SCHEEPVAART. — Wereldtonnage. —**
Vergelijkende staat van stoom- en motorschepen in bruto registertons in Juni 1925 en 1936.

	1925	1936
Engeland	19.305.000	17.183.000
Britsche Dominions	2.603.000	2.990.000
Denemarken	1.022.000	1.134.000
Frankrijk	3.320.000	2.973.000
Duitschland	3.006.000	3.708.000
Griekenland	895.000	1.801.000
Nederland	2.588.000	2.507.000
Italië	2.931.000	3.057.000
Japan	3.920.000	4.216.000
Noorwegen	2.618.000	4.054.000
Spanje	1.143.000	1.146.000
Zweden	1.254.000	1.507.000
Ver. Staten (zee)	11.932.000	9.434.000
Idem (meren)	2.277.000	2.471.000
Andere landen	3.566.000	5.824.000
Totaal	62.380.000	64.005.000

Van 1914 tot 1925 steeg de wereldtonnage met 16.976.000 ton of 37.4 pct. De netto-stijging sinds 1925 beloopt 1.625.000 ton of 2.6 pct.
(Lloyd's Register Book 1936-'37) **(Vor. ber. 1918 A.)**

C. **FILMKUNST. — Algemeen Ned.-Indisch Film-Syndicaat. —**
Op 22 Juli '36 vond te Batavia een vergadering plaats waarin besloten werd tot oprichting der N.V. Algemeen Ned.-Indisch Film-Syndicaat, ten doel hebbende: de vervaardiging en verhandeling van films in het algemeen en van journaal-films over Ned.-Indië in het bijzonder.
Als aandeelhouders zijn toegetreden: de Kon. Paketvaart-Mij., de Ned. Handel-Mij., de Ned.-Indische Escompto-Mij., de Bataafsche Petroleum Mij., de Ned. Koloniale Petroleum Mij., de Ned.-Indische Levensverzekering- en Lijfrente-Mij (N.I.L.L.M.IJ.) en de Ned. Telegraaf-Mij. Radio-Holland.
Met verschillende andere in Ned.-Indië werkzame maatschappijen zijn besprekingen gaande inzake participatie.
Besloten werd tot directeur te benoemen den heer F. Brandenburg van Oltsende, directeur van Aneta, en tot commissarissen de heeren G. J. Govaars, directeur der Ned.-Ind. Escompto-Mij. en ir. W. D. P. Stenfert, vertegenwoordiger der N. T. M. Radio-Holland in Ned.-Indië, welke laatste tevens optreedt als technisch adviseur der N.V. Verder is benoemd tot productie-leider de heer A. Balink, die thans reeds in Europa vertoeft ter voorbereiding der werkzaamheden. De bedoeling is namelijk om binnen enkele maanden de productie aan te vangen, om zoo spoedig mogelijk in en buiten Ned.-Indië een goede voorlichting over belangrijke Ned.-Indische gebeurtenissen op het witte doek te bevorderen, waarbij tevens gestreefd zal worden om door goede natuuropnamen meer bekendheid omtrent Ned.-Indië zoowel in Nederland als in het buitenland te geven. (Aneta)

D. **CANADA. — Werkverschaffing. —**
Mr. Rogers, de Canadeesche minister van Arbeid, heeft medegedeeld dat er een overeenkomst is getroffen tusschen de Federale regeering en de provinciale regeeringen, waarbij dit jaar ten minste $ 30 mill. zal worden uitgegeven voor werkverschaffing. Dit als aanvulling van de reeds voor de Federale werkverschaffingsplannen gevoteerde $ 40 mill. Dominion en provincies zullen een gelijk deel van deze nieuwe uitgaven dragen.
In de overeenkomst is echter geconditionneerd, dat door de werkverschaffingsprojecten ten minste de helft van het aantal werkloozen van de steunlijsten moet kunnen worden geschrapt. (The Star)
(Vorig bericht 535 M.)

30 JULI 1936

E. **DUITSCHLAND. — Economische opleving. —**
Een der vooraanstaande nationaal-socialistische bladen houdt zich in een artikel bezig met de vraag, hoe lang de tegenwoordige economische opleving in Duitschland zal kunnen aanhouden. De tegenwoordige opleving, aldus het blad, wordt evenals bij de vroegere conjunctuurverschijnselen beslissend beïnvloed door den omvang der investeeringen. Na zware crises placht tot dusver tamelijk spoedig een stagnatie in de opleving in te treden, 'daar de wil en de kracht voor nieuwe kapitaalbeleggingen na de crisis zich slechts langzaam konden ontwikkelen. Het initiatief van den staat schakelt thans deze factoren uit.
De vraag blijft echter bestaan of andere spanningen tot een stagnatie aanleiding kunnen geven. Overspeculatie is met het oog op de bemoeiïngen om het prijsniveau stabiel te houden, niet voorhanden, ook indien men de aandeelenkoersen voor te hoog houdt. Onsolide financieringen zullen in het particulier economisch leven door de emissieblokkade en de zelf-financiering nauwelijks een rol spelen. De staat doet met succes pogingen, de schulden op korten termijn te consolideeren. Bovendien ontbreekt de anders gewoonlijk daarmede gepaard gaande samenhang tusschen credietuitbreiding en prijsverhooging. Daarentegen vormen de reserves bij verbruikers en de niet-geëxploiteerde capaciteit der verbruiksgoederenindustrieën geen zekere garantie voor het aanhouden van de opleving, daar het niet op het verbruik, doch op de investeeringen aankomt.
De beslissende doch meestal slecht waar te nemen oorzaak voor het onderbreken van de opleving ligt in het ontstaan van wanverhoudingen tusschen goederenhandel en productie. Deze wanverhoudingen uit den weg te ruimen, is, zooals bekend, de zin van de z.g. „saneeringscrisis".
De verbazingwekkende kracht van de kapitaalvorming, welke een groot deel van onze industrie vertoont, veroorlooft de veronderstelling, aldus het blad, dat de particuliere investeeringen na beëindiging van den opbouw van onze weermacht meer op den voorgrond zullen komen. De opheffing der emissieblokkade zal dan den thans nog tegengehouden ondernemerslust tot ontplooiïng brengen. De staat kan dan een gereserveerde houding aannemen, en eerst dan weer op den voorgrond treden indien in het particulier economisch leven zich vermoeiïngsverschijnselen vertoonen, die onvermijdelijk zijn, daar de menschen fouten maken.
Doch daar het tegenwoordig, zoo besluit het blad, niet meer mogelijk is fouten met het geld van anderen te maken en de economische politiek de excessen van de hoogconjunctuur verhindert, is de veronderstelling volkomen gerechtvaardigd dat de tegenwoordige opleving en de levendige gang van zaken van langen duur zullen zijn. (De Telegraaf)
(Vorig bericht Econ. Toestand 2112 G.)

F. **DUITSCHLAND. - Von Papen wordt Ambassadeur.** Hitler heeft den Duitschen gezant te Weenen, Von Papen, bevorderd tot ambassadeur.
Het Weensche gezantschap wordt verheven tot een ambassade. (Reichspost) **(V. b. Von Papen 1573 E.)**

G. **TELEVISIE. — Uitzending van beelden in ons land.** Ingevolge het besluit van den minister van Binnenlandsche Zaken is aan het experimenteele radio-zendstation P.A.O.J.F. van den heer J. G. Mulder, Van Halewijnlaan 287 te Voorburg, vergunning verleend voor het draadloos uitzenden van televisiebeelden op een golflengte van ongeveer 80 meter. Deze uitzendingen, die als wetenschappelijk experiment zijn bedoeld, zullen geschieden op alle Zaterdagavonden, direct na het sluiten van de Nederlandsche omroepzenders. De juiste datum van inbedrijfstelling zal nader worden bekend gemaakt. (Alg. Handelsblad)
(Vorig bericht Televisie 2305 B.)

H. **FRANKRIJK. — Monument op den heuvel van Vimy. —**
Zes duizend Canadeesche oud-strijders, allen leden van het Canadeesche legioen, hebben een pelgrimstocht ondernomen naar de slagvelden van Noord-Frankrijk, waarheen zij twintig jaar geleden een even verre reis begonnen. Haar hoogtepunt bereikte deze

bedevaart op 26 Juli '36 in de plechtige onthulling van het reusachtige monument voor de Canadeesche gevallenen, dat als een baken uit de golvende heuvels van Artois oprijst.
Koning Edward VIII heeft zelf, in tegenwoordigheid van president Lebrun en duizenden oud-strijders en toeschouwers, dit monument onthuld op den heuvel van Vimy, waar negentien jaar geleden zoovele Canadeesche onderdanen het leven lieten. (Le Temps)

A. **DUITSCHLAND. — Het reizen van Duitschland naar Nederland. - De contingenten uitgeput. —**
De leiding van de Reichsstelle für Devisenbewirtschaftung deelt mede, dat de voor het algemeen reisverkeer naar Nederland ter beschikking staande contingenten uitgeput zijn. Dientengevolge treedt terstond de volgende regeling in werking: 1. De Duitsch-Nederlandsche reisovereenkomst geldt nog slechts voor menschen die hun zetel of vaste verblijfplaats in het rijk hebben, in het bezit zijn van een Nederlandsche pas en den leeftijd van zes jaar hebben bereikt. Het maximum bedrag per persoon per maand bedraagt 100 gulden. 2. Er kunnen alsnog in de lijst van genoemde overeenkomst bedragen ter beschikking worden gesteld voor het bezoeken van congressen en dergelijke in Nederland.
(Frankfurter Zeitung) **(Vor. ber. 2318 K.)**

B. **TSJECHO-SLOWAKIJE. — Sudeten-Duitschers. —**
De crisis in de Sudeten-Duitsche partij duurt voort. Drie vooraanstaande leden, die de eererechtbank vormen, welke Henlein zelf heeft ingesteld, om de beschuldigingen (machtsmisbruik) tegen zijn vertrouweling Brand te onderzoeken, zijn afgetreden. De eererechtbank had Brand schuldig veroordeeld, doch Henlein verlangde, dat zij opnieuw bijeen zou komen om nogmaals de zaak te bespreken en Brand vrij te spreken. De leden van de rechtbank weigerden en traden af. Verder zijn twee professoren van de universiteit uit de partij getreden. (Prager Presse)
(Vorig bericht 2371 H.)

C. **NEDERLAND. — Eerste Kamer. - Landbouwcrisisfonds 1936. —**
De Eerste Kamer heeft op 16 Juli de begrooting voor het Landbouwcrisisfonds 1936 goedgekeurd.
(N. R. Crt.) **(V. b. 2216 G.; Eerste Kamer 2388 D.)**

D. **DUITSCHLAND. — Dr. Georg Michaelis overleden.**
De vroegere Duitsche rijkskanselier, dr. G. Michaelis, is op 24 Juli '36 in den ouderdom van 78 jaar, tengevolge van een hartverlamming, overleden.
(Berliner Tageblatt)

31 JULI 1936

E. **NEDERLAND. — De kunsthandel. - Prof. Huib Luns' rede. —**
Op 22 Juli, den laatsten dag van het Internationaal Congres van Kunsthandelaren hield prof. Huib Luns, hoogleeraar in de Kunstgeschiedenis aan de Delftsche universiteit een rede, waaraan wij het volgende ontleenen:
Wat zou onze hedendaagsche smaak in den eenvoud hebben opgeroepen als de verzadiging van de weelde het niet had gedaan? Hoe zouden wij den rijkdom van de armoede hebben leeren waardeeren als wij de armoede van den rijkdom niet hadden verkend? En spr. lichtte met zeer verschillende voorbeelden toe dat de archeologie veel sterker, dan gewoonlijk wordt gedacht, beïnvloed wordt door den smaak van den dag. De kunsthandel steunt het geheugen der menschheid als hij de kunstwerken van het verleden bewaart, verzorgt en ons voorzet. Daarna ontwierp prof. Luns voor zijn gehoor het plan van een boekwerk, dat de geschiedenis van den kunsthandel ontvouwt, waardoor hij gelegenheid kreeg die geschiedenis in breede trekken te behandelen en de rol aan te wijzen, die in den loop der eeuwen de kunsthandel in de Europeesche beschavingsgeschiedenis heeft gespeeld, een historie, waaruit het „noblesse oblige" duidelijk te hooren is. Kunstliefde is de groote stuwkracht van den kunsthandelaar. Met vergelijkingen, getrokken op heel het breede terrein der cultuur, wekte prof. Luns zijn gehoor op, zich bewust te blijven van het belang en de hoogheid van het bedrijf.
In zijn slotwoord gaf spr. de verzekering dat over de geheele wereld en in deze stad, menschen zijn met begrip voor het belang en de moeilijkheden van den handel in oude kunst, handel, die zich bezig houdt met de edelste materie uit menschenhand voortgekomen en die, evenals in de dagen van Rembrandt, dien grooten vriend van den kunsthandelaar nog heden ten dage luister geeft aan Amsterdam.
(Red. K. H. A.) **(Vor. ber. Prof. Huib Luns 1398 C.)**

F. **NEDERL. OOST-INDIE. — Buitenlandsche verloven. —**
Een telegram heeft reeds de indiening bij den Volksraad gemeld van de nieuwe regeling op de buitenlandsche verloven aan burgerlijke ambtenaren.
Aanspraak op buitenlandsch verlof volgens de voorgestelde regeling zullen hebben: alle uitgezonden Europeesche landsdienaren;
niet-uitgezonden Europeesche landsdienaren, die een wedde genieten van meer dan *f* 300 en bijzondere belangen in Europa hebben;
niet-uitgezonden landsdienaren, die een wedde genieten van meer dan *f* 475 en géén bijzondere belangen in Europa hebben;
Inlandsche landsdienaren, die een wedde genieten van meer dan *f* 475 in bijzondere gevallen.
Geen Europeesch verlof zal meer worden verleend aan ambtenaren die den leeftijd van 55 jaar hebben bereikt. (Aneta) **(Vor. ber. Ambtenaren 1666 K.)**

G. **HONGARIJE. — Toenadering tot Italië en Duitschland. —**
Bij het tot stand komen van de overeenkomst tusschen Weenen en Berlijn moet men erkennen, aldus de Pesti Hirlap, dat dit, naast een groot succes voor de politiek van Mussolini, in niet mindere mate een succes voor de politiek van de Hongaarsche regeering is, in het bijzonder voor den minister van Buitenlandsche Zaken: Kàlmàn de Kànya, oud-gezant in Berlijn, den eersten werkelijken minister van Buitenlandsche Zaken, dien Hongarije na de revolutie heeft gehad.
Het einddoel van de Hongaarsche buitenlandsche politiek is een revisie van de vredesverdragen in dien geest, dat de aan Hongarije's grens liggende, door een compacte Hongaarsche meerderheid bewoonde gebieden, die door de vredesverdragen van het moederland werden afgescheiden, daarmede weer worden vereenigd, terwijl zoo mogelijk in de overige van Hongarije afgescheiden gebieden plebiscieten zouden worden georganiseerd, opdat deze gebieden zullen kunnen beslissen, of zij eventueel weer tot Hongarije willen terugkeeren.
Het was in verband daarmede, dat de Hongaarsche politiek in het laatste jaar, zonder ook maar een oogenblik Italië los te laten, Duitschlands voorzichtig tasten tusschen Italië en Joegoslavië nog voorzichtiger volgde. De overeenkomst tusschen Weenen en Berlijn door Mussolini's bemiddeling gaf den doorslag. (Pesti Hirlap)
(Vor. ber. Overeenk. Duitschl.-Oostenrijk 2379 F.)

H. **GEESTELIJK LEVEN. — De Oxford-beweging. - Samenkomsten en getuigenissen te Birmingham. —**
Bijna tienduizend personen uit 35 landen hebben dezer dagen Birmingham bezocht om aan de bijeenkomsten der Oxford-Groep deel te nemen. In den optocht die aan de eerste samenkomst voorafging liepen 500 mannen uit een afzonderlijk kamp, honderd vrouwen die te Oxford hadden gekampeerd, een groep Ieren die met de Engelsche en de Iersche vlag aan het hoofd gingen en 400 Nederlanders, eveneens

groepsgewijs. De voorzitster der vergadering was mevr. Marjoribanks uit Edinburgh. Rapporten werden uitgebracht over de pas gehouden house parties in allerlei deelen van Engeland. Een werklooze mijnarbeider uit Bolton beschreef het mannenkamp waarin hij een week lang vertoefd had, en zeide dat hij al dien tijd er nimmer een onaangenaam woord had gehoord. „Wanneer wij op die manier in harmonie kunnen leven", zoo zeide hij, „kan de wereld dat ook, als zij naar God luisteren wil; de Groep leert den werkloozen, dat er voor hen een plaats in de wereld is, dat zij even goed noodig zijn en dat zij nuttige leden der maatschappij zijn". Sportbeoefenaars gaven getuigenissen van wat de Groep voor hen heeft gedaan, o.a. de heer A. W. Angus, een oud rugby- en cricket-kampioen, en anderen van bekende namen, onder wie ook vrouwen.
(Alg. Handelsblad) **(V. b. Oxford-Beweging 2262 H.)**

1 AUGUSTUS 1936

A. VOLKENBOND. — Commissie voor intellectueele samenwerking. —
De 18e jaarlijksche zitting van de Volkenbondscommissie voor intellectueele samenwerking is dezer dagen te Genève beëindigd.
Alvorens zich weder voor een jaar te verdagen, heeft de Volkenbondscommissie nog een aantal benoemingen gedaan. Zoo werd het Nederlandsche lid prof. Huizinga benoemd tot een der drie vertegenwoordigers der Volkenbondscommissie voor intellectueele samenwerking in de raadgevende commissie voor het onderwijs inzake den Volkenbond. Prof. Huizinga zal in deze commissie de plaats innemen van prof. Shotwell (Vereenigde Staten van Amerika), die voor het lidmaatschap der commissie bedankt heeft. De beide andere vertegenwoordigers der Volkenbondscommissie in deze onderwijscommissie zullen blijven de voorzitter prof. Gilbert Murray en de Spaansche professor Castillejo.
De Volkenbondscommissie heeft voorts den Belgischen minister van staat Paul Hymans bereid gevonden de plaats in te nemen, die in de permanente commissie voor letteren en schoone kunsten was opengevallen door het overlijden van zijn landgenoot Jules Destrée. Een ander nieuw lid dezer commissie is de bekende Italiaansche tooneelschrijver Pirandello geworden.
Tenslotte zij nog vermeld de benoeming van den vroegeren permanenten gedelegeerde van Spanje in den volkenbondsraad prof. Salvador de Madariaga tot voorzitter van het uitvoerend bestuur over het internationale museumbureau, dat onder de auspicien van de volkenbondsorganisatie voor intellectueele samenwerking staat. (Vaderland)

B. NEDERLAND. — Volkshuisvesting. —
Het jaarverslag 1935 van ir. van der Kaa, den hoofdinspecteur van den rijksdienst, belast met het toezicht op de handhaving van de wettelijke bepalingen betreffende de volkshuisvesting, bevat algemeene beschouwingen over de woningvoorziening in Nederland. Wij ontleenen hieraan het volgende:
Het jaar 1935 bracht eenige teruggang in de woningproductie, een teruggang, die echter nog in geen verhouding staat tot de depressie in andere bedrijven. Het aantal nieuwgebouwde woningen bedroeg 48.397. Dit aantal is wel kleiner dan de productie in 1934, welke 55.284 woningen bedroeg (1934 was echter een recordjaar) het bleef evenwel slechts weinig beneden het gemiddelde van de voorafgaande tien jaren, hetwelk 49.800 heeft bedragen.
Het aantal woningen, dat in den loop van het jaar in uitvoering werd gebracht, was intusschen aanmerkelijk lager dan vorige jaren. In 1933 bedroeg het 58.626, in 1934 nog 47.100 en in 1935 slechts 37.513. Het aantal woningen in uitvoering bedroeg dan ook aan het einde van het verslagjaar slechts 15.052.
Deze cijfers doen voor 1936 een productie verwachten, die belangrijk kleiner zal zijn dan die van vorige jaren. Deze teruggang in de woningproductie, die voert tot de waarschijnlijk voor de toekomst normale omvang, leidt in de eerste plaats tot groote toeneming van de werkloosheid in het bouwbedrijf.
Over de woningbehoefte wordt het volgende medegedeeld.
In zijn verslag van 1932 maakte ir. van der Kaa de schatting, dat de woningbehoefte met 30.000 woningen per jaar zou toenemen, zoodat, in verband met slooping en onbewoonbaarverklaring een jaarlijksche productie van 38.000 à 40.000 woningen voldoende zou zijn. Ir. Angenot heeft in het tijdschrift voor de volkshuisvesting de noodzakelijke vermeerdering van de woningvoorraad op 32.500 woningen 's jaars berekend.
Sedert 31 December 1930 is de woningvoorraad vermeerderd met 220.00 woningen, terwijl volgens bovenvermelde berekeningen toeneming van de voorraad met 150.000 à 162.500 woningen voldoende zou zijn geweest.
Aangezien op 31 December 1930 50.000 woningen leegstonden, moet, indien de vraag relatief niet zou zijn veranderd, het aantal leegstaande woningen in het geheele land thans rond 110.000 bedragen of 4,2% van de woningvoorraad. In de drie groote steden stonden op 31 December 1930 ruim 15.000 woningen leeg en einde 1935 rond 34.000. Deze toeneming is dus procentsgewijze nog sterker dan voor het geheele land werd becijferd.
In het bijzonder in deze gemeenten is de vraag naar woningen in deze crisisperiode relatief afgenomen. Het aantal gezinnen, dat tezamen een woning bewoont, is thans grooter dan in 1930.
Wat het onderwerp leegstaande woningen en huurpeil betreft, zegt het verslag o.m.:
In 's-Gravenhage stonden eind October 1935 in de huurgroepen beneden *f* 4 per week 906 woningen leeg of 10% van de voorraad in die groepen; beneden *f* 250 per jaar (*f* 4.81 per week) 1528 woningen of 8.3% van de voorraad.
In Rotterdam, waar een telling is gehouden van April tot Juli 1935, bedroeg het aantal leegstaande woningen beneden *f* 4 per week 1137 of 10% van de voorraad; beneden *f* 250 per jaar 2663 of 9.2%. (Verslag Rijksdienst: Afd. Volkshuisvesting)
(Vorig bericht Woningbouw 2245 G.)

C. VOLKENBOND. — Nicaragua bevreesd voor Europeeschen oorlog. —
De opzegging van Nicaragua voor het lidmaatschap van den Volkenbond vindt haar oorzaak in het feit, dat Nicaragua, bevreesd voor een Europeeschen oorlog, liever geen lid wenscht te blijven van een bond, die weinig medewerkt tot instandhouding van den Europeeschen vrede. (La Noticia de Managua)
(Vorig bericht 2357 C.)

D. NEDERL. OOST-INDIE. — Zelfstandigheid. - De tekst van het voorstel van den heer Soetardjo. —
Het lid van den Volksraad Soetardjo, heeft een petitievoorstel ingediend, ten einde een rijksconferentie te beleggen, om maatregelen te beramen, die Indië zelfstandigheid verschaffen binnen het kader van de Grondwet.
Wij geven uit de handelingen van den Volksraad den tekst van het voorstel, zooals de heer Soetardjo het bij zijn rede (algemeene beschouwingen) heeft aangekondigd:
Ondergeteekenden zijn de meening toegedaan:
1e. dat de eeuwen-historie de materieele en ideëele belangen van Nederland en Indië dusdanig met elkaar verweven heeft, dat een uiteengaan van beide landen niet zonder ernstige nadeelige gevolgen zal geschieden,
2e. dat in het belang van den opbouw van beide gebiedsdeelen een innige en hartelijke samenwerking noodzakelijk is,
3e. dat evenwel in de laatste jaren in de massa van het denkend deel der inheemsche samenleving, en in het bijzonder in de Indonesische intellectueele wereld, een gevoel van ongenoegen, politieke matheid en onverschilligheid is binnengeslopen, dat doorsijpelt bij de millioenenmassa en elk enthousiasme verlamt.
4e. dat het enthousiasme absoluut noodig is voor den opbouw, omdat hiervoor noodig is, dat alle krachten van het volk in beweging gebracht moeten worden, zoowel op sociaal, op economisch, als op staatkundig gebied,
5e. dat enthousiasme alleen gewekt kan worden, als doelbewust en volgens een bepaald plan aangestuurd wordt op een verhouding, die de nationale, cultureele en economische behoeften van het deel van beide volken, dat de door de historie geboden samenwerking aanvaardt, kan voldoen.
6e. dat ondergeteekenden zich voorstellen, dat door geleidelijke omvormingen binnen tien jaar aan Indië de staat van zelfstandigheid binnen de grenzen van artikel 1 der Grondwet zal worden toegekend,
7e. dat eerbiedig in overweging wordt gegeven een conferentie van vertegenwoordigers van beide volken bijeen te roepen, die op den voet van gelijkgerechtigheid een plan ter uitwerking van den sub ten 6e. uitgesproken wensch zal hebben op te stellen. (Aneta)

E. GEESTELIJK LEVEN. — Wereldcongres Doopsgezinden te Witmarsum. —
Op het wereldcongres der Doopsgezinden te Witmarsum gehouden en dat op 4 Juli eindigde, opende ds. J. Yntema uit Leeuwarden de lange rij verhandelingen over het thema „Die Mennoniten in Geschichte und Gegenwart" met een indruk te geven van „De Doopsgezinden in Nederland in verleden en heden".
De oorsprong van de Doopsgezinde gemeenten ligt in den tijd der Reformatie. Er is een breede strooming, die niet wil weten van „eene hervorming der Kerk in hoofd en leden", doch die radicaal wil breken met de Kerk. Troeltsch en Heiler hebben gezegd, dat de Doopers tegenover het Kirchen-Christentum der R. K. Kerk en van de protestantsche belijdeniskerken een „Bergpredigt-Christentum" gesteld hebben; het lijkt spr. juister om te spreken van een „Gottesreich-Christentum". De Doopers wilden „een gemeente zonder vlek of rimpel", die als afschaduwing van het Godsrijk tot een „Arke des behouds" zou zijn op de woelige wateren van den oceaan der wereld. Deze droom van het Godsrijk leidde tot een strenge „afschutting" van de wereld.

De Doopers begeerden niets vuriger dan stil met rust gelaten te worden, maar van 1531—1597 zijn in ons land 1500 Doopsgezinde martelaars, onder wie zeer vele vrouwen, voor hun geloof gestorven.
Door ban en mijding heeft men er voor willen waken de gemeente zuiver en onbestraffelijk te houden. Dit is de oorzaak geworden van heel veel verdeeldheid. Spr. behandelde de scheuringen der 16de, 17de en 18de eeuw, (eerst strijd over de zuiverheid der gemeente, later over de zuiverheid van de leer), die de Broederschap zóó zwaar gehavend hebben, dat in den tijd van een eeuw haar ledental terugliep van 160.000 in 1700 tot 27.000 in 1809. De stichting der Alg. Doopsgezinde Sociëteit in 1811 heeft dit verval gestuit. Daaraan is het behoud der gemeenten te danken geweest. Bij de luisterrijke viering van haar eeuwfeest in 1911 is overduidelijk gebleken, hoezeer het werk der A.D.S. in breede kringen erkenning en waardeering gevonden heeft. In 1923 en 1924 is zij gereorganiseerd tot de centrale vereeniging van alle Doopsgezinde gemeenten in Nederland. Spr. schetst wezen, waarde en werkmethode van de A.D.S. en haar commissiën, alsmede van de Gemeentedagbeweging en hare arbeidsgroepen met haar drie Broederschapshuizen te Elspeet, Fredesheim en Schoorl, en besloot met den wensch, dat het internationale contact, dat de Ned. Doopsgezinden onderhouden met de buitenlandsche broeders en zusters, ook door dit congres verdiept en versterkt moge worden.
(Alg. Handelsblad)
(Vorig bericht Doopsgezinden 2296 C.)

2 AUGUSTUS 1936

A. NEDERLAND. — Handelsverkeer met Hongarije.
In verband met de omstandigheid, dat in sommige belanghebbende kringen onzekerheid bestaat omtrent de uitvoermogelijkheden, die door de onlangs met Hongarije gesloten handelsregeling zijn geopend, deelt de regeeringspresident mede, dat voor een aantal Nederlandsche producten invoercontingenten in Hongarije zijn vastgesteld. Deze contingenten zullen kunnen worden benut, naarmate de daartoe benoodigde middelen uit den invoer van tarwe uit Hongarije beschikbaar komen. Belanghebbenden kunnen zich voor inlichtingen betreffende het gebruik van deze contingenten, alsmede omtrent het tijdstip, waarop zij geopend worden, tot het crisis-uitvoerbureau wenden.
(Vaderland) **(Vorig bericht 2374 D.)**

B. NEDERLAND. — Bevolking 1936. —
Blijkens het pas verschenen rapport van het Centraal Bureau voor de Statistiek bedroeg op 1 Januari 1936 het juiste cijfer der bevolking 8.474.506, waaronder 4.220.674 mannen en 4.253.832 vrouwen.
(Centraal Bureau v. d. Statistiek) **(Vor. ber. 2297 E.)**

C. BULGARIJE. — Nationaal-Socialisme. —
De Bulgaarsche nationaal-socialistische beweging heeft aan de vertrouwenslieden overal in den lande opdracht gegeven in de jeugdafdeelingen van de beweging een klein aantal moedige jongelieden te organiseeren, die bereid zijn offers te brengen. Zij zullen worden gebruikt voor vertrouwelijke opdrachten. Hun namen mogen alleen bekend zijn aan den leider van de politieke sectie, waaronder deze stormafdeelingen zullen ressorteeren.
Zij heeft verder een brochure uitgegeven, waarin het hoofddoel van de beweging uiteen wordt gezet, n.l. de concentratie van de Bulgaarsche natie. In dit geschrift wordt niet verbloemd, dat de beweging groote bewondering heeft voor het Duitsche nationaal-socialisme en het Italiaansche fascisme. Tenslotte wordt een meedoogenlooze strijd tegen het Volksfront aangekondigd.
De aanhangers van de beweging in de regeering hebben de hoop nog niet opgegeven, dat zij den minister van Binnenlandsche Zaken, Krasnowski, kunnen dwingen een aantal van hun menschen op belangrijke posten te plaatsen.
In verband met dezen inwendigen toestand is de mogelijkheid niet uitgesloten, dat koning Boris eerder van zijn vacantie, welke hij in het buitenland doorbrengt, terugkeert.
Volgens schatting van welingelichte zijde zou bij een vrije verkiezing de beweging in de steden 25 procent van de stemmen behalen, en op het platteland 10 tot 15 procent. (A. N. P.) **(Vorig bericht 2125 E.)**

D. NEDERLAND. — Landbouw. - De beteelde oppervlakte in 1935 en 1936. —
Staatscourant no. 118 bevat een tabel, waarin naast de voorloopige cijfers voor het jaar 1936, zijn vermeld de definitieve cijfers, aangevend de oppervlakten in 1935 met de onderscheidene gewassen beteeld, terwijl ter vergelijking zijn opgenomen de overeenkomstige gemiddelden in het tijdvak 1925—1934.

	1936 ha.	1935 ha.	1925/'34 ha.
Wintertarwe	127.545	129.675	70.358
Zomertarwe	21.905	24.261	11.078
Rogge	220.330	210.088	187.955
Wintergerst	15.189	14.906	8.632
Zomergerst	27.097	25.725	18.655
Haver	134.239	127.768	147.134
Boekweit	336	301	854
Totaal granen	546.641	532.724	444.666
Veldboonen	13.678	8.855	11.327
Erwten	40.055	42.140	39.573
Stamboonen	8.588	8.266	7.519
Totaal peulvruchten	62.321	59.261	58.419
Koolzaad	2.080	1.484	2.152
Bruin mosterdzaad	247	432	314
Geel mosterdzaad	567	992	2.172
Karwijzaad	3.668	5.769	6.123
Blauwmaanzaad	445	404	2.976
Vlas	13.065	9.375	10.950
And. handelsgewassen	5.348	4.915	9.164
Totaal handelsgewassen	25.420	23.371	33.851
Land- en tuinb.zaden	6.332	6.248	6.518
Consumptie-aardappelen	110.768	111.358	135.418
Fabrieksaardappelen	18.913	27.747	31.926
Suikerbieten	42.765	41.081	54.268
Mangelwortels en voederbieten	46.917	47.157	41.619
Koolraapen en knollen	8.063	9.310	12.151
Gele wortelen of paardenpeen	1.346	1.383	1.915
Cichorei	240	262	589
Uien	4.310	4.452	4.116
Andere knol- en wortelgewassen	235	205	336
Totaal knol- wortel- en bolgewassen	233.557	242.955	282.338
Klavers	23.174	24.581	31.319
Kunstweiden	19.717	21.326	17.541
Andere groenvoedergewassen	7.538	7.570	6.933
Totaal groenvoedergewassen	50.429	53.477	55.793
Algeheel totaal	924.700	918.036	881.585

(Staatscourant)
(Vorig bericht 2066 A.)

E. DE CONFERENTIE VAN VIJF. — Duitschland en Italië aanvaarden de uitnoodiging. —
Duitschland en Italië hebben beide de uitnoodiging om deel te nemen aan een conferentie der drie mogendheden (Frankrijk, Engeland en België) aanvaard. De datum der bijeenkomst zal nader worden bepaald. (A. N. P.) **(Vorig bericht 2390 E.)**

F. NEDERLAND. — Wijzigingen in de steunregeling.
De regeering heeft in de laatste weken herhaaldelijk contact gehad met de besturen der vakcentralen, die sterk den nadruk hebben gelegd op het feit, dat als gevolg van de rouleering in de werkverschaffing en de daarmede gepaard gaande vermindering van de tewerkstelling in het algemeen, vooral ten plattelande de nood hoog is gestegen.
Naar aanleiding van deze besprekingen heeft de regeering deze aangelegenheden aan een ernstig onderzoek onderworpen. Zij is daarbij tot de conclusie gekomen, dat inderdaad eenige tegemoetkoming in de geopperde bezwaren gewettigd is.
Vermits uit den aard der zaak wegens den nood der schatkist het totaal der beschikbare geldmiddelen niet voor verhooging vatbaar is, is naar een mogelijkheid gezocht om te komen tot een meer rechtvaardige verdeeling der beschikbare gelden.
Hierbij moest mede nader in oogenschouw worden genomen het vraagstuk van den huurbijslag, waaromtrent reeds geruimen tijd is gebleken, dat deze op de algemeene aanpassing van de huren aan een lager niveau een sterk remmenden invloed heeft gehad. Vooral na de verwerping van het wetsontwerp in zake de vaste lasten zal deze rem los gezet moeten worden.
Na besprekingen met de vertegenwoordigers der vakcentralen en de contact-commissie van de Vereeniging van Nederlandsche Gemeenten heeft de minister van Sociale Zaken een complex van wijzigingen in de steunregeling aangebracht, gepaard gaande met nadere voorschriften ten aanzien van de werkverschaffing. Tevens zal de distributie van goedkoope levensmiddelen worden uitgebreid.

Huurbijslag. — De te nemen maatregelen zijn de navolgende: De huurbijslag zal in twee etappes worden afgeschaft in dier voege, dat met ingang van de week 30 Augustus—5 September

a.s. de thans geldende bijslag tot de helft wordt verminderd terwijl de tweede helft komt te vervallen met ingang van de week, die 9 Mei 1937 aanvangt.
Voor zooveel ook in verband met deze afschaffing, een verlaging van de huur van arbeiderswoningen wenschlijk zal zijn, stelt de minister zich voor, deze te bevorderen door:
1. mede te werken aan huurverlaging van reeds bestaande woningwetwoningen;
2. den aanbouw van goedkoope woningen op grond van de Woningwet aan te moedigen;
3. den gemeenten te vergunnen, om de huur van particuliere woningen, welke op een h.i. voor de tegenwoordige omstandigheden redelijk bedrag is teruggebracht, op verzoek van den huiseigenaar af te houden van den steun en aan dien eigenaar uit te keeren.
De maximum-steunuitkeeringen voor de ondersteunden met middelmatige en groote gezinnen worden voor loonen boven ƒ 15 verhoogd, doordat voor deze groepen het maximum-steunbedrag een hooger percentage van het loon zal mogen bedragen dan tot heden het geval was.
De tarieven der laagste klasse worden met ƒ 0.50 per week verhoogd.
Arbeiders, die langdurig werkloos zijn, zullen ten aanzien van de steunregeling niet meer beschouwd worden als te behooren tot hun eigenlijk beroep of vak, weshalve voor deze arbeiders met betrekking tot de steunverleening in den vervolge een door den minster van Sociale Zaken vast te stellen standaardloon zal worden aangenomen.
Voor de jongere arbeiders, die, hoewel zij reeds in loondienst werkzaam zijn geweest, in verband met hun toenmaligen jeugdigen leeftijd nog niet het loon van een volslagen arbeider hebben verdiend, zal door den minister van Sociale Zaken eveneens een standaardloon worden vastgesteld, dat meer in overeenstemming is met het loon, dat zij met hun inmiddels bereikten hoogeren leeftijd zouden kunnen verdienen.

Werkverschaffing. — In het komende winterseizoen zal de gelegenheid tot tewerkstelling bij de werkverschaffing worden uitgebreid. Ten einde zulks mogelijk te maken, zijn nieuwe plannen van werkverschaffing bij de regeering in voorbereiding. Deze uitbreiding zal gepaard kunnen gaan met een minder straffe toepassing van het rouleersysteem.
Aangekocht zijn eenige groote terreinen in de provincies Drente, Groningen, Friesland en Noord-Brabant, welke met behulp van werkloozen zullen worden ontgonnen. Bovendien zijn in eenige streken ten behoeve van zeer groote particuliere ontginningen subsidies in uitzicht gesteld.
Daarnaast zal medewerking worden verleend voor eenige belangrijke werken in de provincie Noord-Holland. Ook in Limburg wordt de werkverschaffing uitgebreid.
Tevens zullen, voor zoover noodig, de werkverschaffingsloonen nader getoetst worden aan de loonen in het vrije bedrijf.

Technische herzieningen. — Evenals reeds het geval is ten aanzien van de uitkeering, welke inwonende gezinsleden uit een werkloozenkas ontvangen, zullen de andere inkomsten van de bij een ondersteunde inwonende gezinsleden, die een bijdrage voor een werkloozenkas betalen, niet, naar den aard der inkomsten, voor 2/3 of geheel op het steunbedrag van den kostwinner in mindering worden gebracht, dan nadat deze inkomsten met een bepaald bedrag per week per gezinslid zijn verminderd. Voor gezinsleden beneden achttien jaar is dit bedrag vastgesteld op 20 cent per week, voor gezinsleden boven achttien jaar op 50 cent.
In aansluiting bij hetgeen reeds lang geldt ten aanzien van de toepassing der steunregeling zal voortaan het loon voor te werk gestelden, die geen bijdrage voor een werkloozenkas verschuldigd zijn, ƒ 0.50 per week minder bedragen dan het loon, dat verdiend wordt door degenen, die wel zoodanige bijdrage betalen.

Distributie levensmiddelen. — De regeering heeft besloten de beschikbaarstelling van levensmiddelen aan werkloozen krachtig ter hand te nemen.
Daartoe zal de geheele distributie gecentraliseerd vanwege het departement van Sociale Zaken plaats vinden en zullen, voor zoover mogelijk, verschillende levensmiddelen aan de distributie worden toegevoegd.
Zooals bekend zal zijn, wordt, in opdracht van den minister van Sociale Zaken en in samenwerking met het departement van Landbouw en Visscherij, thans gehakt in blik vervaardigd. Een vijftiental fabrieken is met het maken van dit product bezig, zoodat, naar mag worden verwacht, de regeering in het najaar en in den komenden winter over een behoorlijk kwantum blikvleesch zal kunnen beschikken.
Sinds December 1934 heeft distributie plaats van versche groenten. Deze distributie is geleidelijk uitgebreid en zij neemt nog steeds toe.
Hoewel versche groente een product is, dat zich uitermate moeilijk voor distributie leent, is hiermede resultaat van beteekenis bereikt. Bij den huidigen vorm van groentendistributie blijven er echter nog bezwaren en leemten in de distributie bestaan. Ten einde aan deze bezwaren tegemoet te komen en in de leemten aan te vullen, heeft de regeering besloten om een hoeveelheid groenten te doen inblikken.
Naar verwachting zal hiertoe binnen enkele weken kunnen worden overgegaan.

Geen groente meer vernietigd. — Door dezen maatregel zal zoo goed als zeker kunnen worden voorkomen, dat vernietiging van groente plaats heeft, terwijl de distributie daarmede zeer zal zijn gebaat.
Verder wordt als goedkoop voedingsmiddel onvermengde margarine aan werkloozen en armlastigen verstrekt. Door deze distributie, die in het vervolg ook door het departement van Sociale Zaken plaats zal hebben, wordt in een groote behoefte voorzien.
Aan dit product zal door de regeering binnenkort een belangrijk kwantum bak- en braadvet worden toegevoegd.
Het ligt in de bedoeling van den minister van Sociale Zaken om in de komende maanden met spoed te doen onderzoeken, of nog meer voedingsmiddelen aan de reeds genoemde kunnen worden toegevoegd. Ten slotte wordt er met nadruk de aandacht op gevestigd, dat vorenstaand complex van maatregelen geen besparing beoogt op de totale uitgaven voor werkloozenzorg, doch ten doel heeft door wijziging in de verdeeling der beschikbare gelden rekening te houden met de gewijzigde en zich nog steeds wijzigende omstandigheden.
Voor zooveel van de bovenbedoelde wijziging het gevolg mocht zijn, dat de steun van bepaalde personen daalt, zal de vermindering aanvankelijk beperkt worden tot ten hoogste ƒ 1.25 per week. (De Telegraaf)
(Vor. ber. Werkloozensteun 2190 D.)

3 AUGUSTUS 1936

A. **BRITSCH-RUSSISCH VLOOTACCOORD. — Overeenstemming op alle punten. —**
De vlootonderhandelingen tusschen Engeland en de Sovjet-Unie hebben in elk opzicht tot een accoord geleid. Deze onderhandelingen hadden ten doel een bilateraal accoord te sluiten, dat gebaseerd is op het vlootverdrag, dat Frankrijk, Engeland en Amerika 25 Maart '36 (pag. 2242 B.) hebben afgesloten en gepubliceerd. (Daily Telegraph)

B. **ITALIAANSCH OOST-AFRIKA. — Abessynische strijdbenden. —**
Einde Juli hebben Abessynische strijdbenden onder leiding van Averra Kassa en den Aboena Petro zich in de om Addis Abeba liggende wouden genesteld. Volgens Italiaansche berichten is een aanval op Addis Abeba afgeslagen. (Corriere della Sera)
(Vorig bericht Abessynië 2380 D.)

C. **OOSTENRIJK. — Nationaal-Socialisme. - Duitsche betoogingen. —**
In verband met de betoogingen, welke tal van nationaal-socialisten op 29 Juli tijdens het Olympisch feest hebben gehouden ten gunste van den „Anschluss" zijn een honderdtal personen gearresteerd en velen gewond.
Een nationaal-socialistisch leider van Duitsche nationaliteit, die zich onder de demonstranten bevond, werd eveneens gearresteerd. (Reichspost)
(Vorig bericht Nationaal-Socialisme 2289 I.)

D. **LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig besproken zijn. - Onze wekelijksche opgave. —**
Belgisch-Fransch: Maurice Butaye — „La porte au brin de buis". (Les Edit. de Belgique, Bruxelles)
(Vorig bericht 2079 H.)

Duitsch: M. Bruns — „Die Dioskuren in Olympia", Roman aus Alt-Griechenland. (Stalling, Berlin 1936)
A. Schmitt-Henner — „Heidelberger Erzählungen". (Deutsch. Verlags Anstalt, Stuttgart) **(2392 A.)**

Engelsch: J. R. Cruikshrank — „The Double Quest". (Macmillan & Co., London 1936)
J. B. Priestley — „They walk in the City". (Heinemann) **(Vorig bericht 2392 A.)**

Fransch: Marguerite Aron — Prêtres et Religieuses de Notre-Dame de Sion". (Les grands ordres monastiques et Instituts réligieux, Grasset)
André Thérive — „Fils du Jour". (Grasset) **(2392 A.)**

Italiaansch: Giovanni Comisso — „Avventure terrene". (Valecchi, Firenze) **(Vor. ber. 2392 A.)**

Nederlandsch: Net Houwink — „De Avonturiers". (Em. Querido U.-M., A'dam 1936)
Dr. G. Stuiveling — „De nieuwe gids als geestelijk brandpunt". (De Arbeiderspers, A'dam) **(2392 A.)**

Spaansch: E. de Champourcin — „La Casa de enfrente". (Signo, Madrid 1936) **(Vor. ber. 2392 A.)**

Vlaamsch: Willem Gijssels — „Leven en Droom". (Zuid-Hollandsche Uitg. Mij., Den Haag) **(2347 G.)**
(Red. K. H. A.)

A. **SPANJE. — Burgeroorlog. - 27 Juli—3 Aug. 1936.**

27 Juli. — Onze gezant verlaat met het geheele corps diplomatique het land.

Soldaten uit Marokko worden per vliegtuig naar Spanje overgebracht en verslaan tusschen Gibraltar en Malaga regeeringstroepen.

Het donkere gedeelte en Spaansch Marokko is in handen der opstandelingen.

29 Juli. — De Agamemnon en de Tiberius verlaten Barcelona, resp. Malaga, met een aantal Nederlanders aan boord.

30 Juli. — Gil Robles, de leider van de Accion Popular verklaarde niets uitstaande te hebben met de huidige situatie in Spanje.

De minister van Binnenlandsche Zaken heeft het volgende communiqué verspreid:

„De opmarsch onzer troepen in Guadarrama duurt voort. De toestand is op het oogenblik uitmuntend en de regeeringstroepen zullen binnenkort opmarcheeren naar de Castilliaansche provincies, die nog in handen der opstandelingen zijn.

1 Augustus. — Uit Rabat wordt vernomen dat een aantal Italiaansche vliegtuigen van hetzelfde type als dat, hetwelk te Saida is neergestort te Nador in Spaansch Marokko bij de rechtsche troepen is aangekomen. De Italiaansche regeering ontkent deze feiten.

2 Augustus. — De Fransche regeering zendt een telegram aan de groote mogendheden waarin non-interventie in den Spaanschen burgeroorlog wordt bepleit.

In Burgas heeft zich een rechtsche regeering gevormd.

3 Augustus. — Steden in handen der regeering: Barcelona (1.006.000 inwoners), Madrid (953.000); Valencia (321.000); Malaga (188.000); Bilbao (162.000); Murcia (159.000); Cartagena (103.000); Santander (86.000); San Sebastiaan (79.000); Gijon (79.000) en Alicante (73.000).

Steden in handen der rechtsche groepen: Sevilla, Saragossa, Granada, Cordova, Valladolid, Palma de Mallorca, Oviedo, Cadiz, La Coruña, Jerez en Vigo met totaal 1.200.000 inwoners. (Red. K. H. A.)

(Vorig bericht 2391 C.)

B. **PERMANENTE HOF VAN INTERNATIONALE JUSTITIE. — Nederland-België inzake onrechtmatige onttrekking van water aan de Maas. —**

De Nederlandsche regeering heeft, bij verzoekschrift gedateerd 1 Augustus 1936, bij het Permanente Hof van Internationale Justitie te Den Haag de vraag aanhangig gemaakt of de aanleg door België van onderscheidene werken in verband met het graven van het Albertkanaal en de wijze waarop thans en in de toekomst in de voeding van de oude en nieuwe kanalen in Noord-België door dit land eenzijdig is voorzien, overeen te brengen is met de rechten die Nederland ontleent aan het Nederlandsch-Belgisch tractaat van 12 Mei 1863 betreffende de wateronttrekkingen aan de Maas.

Als agent der Nederlandsche regeering treedt op professor mr. B. M. Telders, hoogleeraar te Leiden.

(Telegraaf)

C. **OLYMPISCHE SPELEN TE BERLIJN. — Opening. —**

Op 1 Augustus '36 zijn de Spelen der XIde Olympiade te Berlijn met de bij protocol voorgeschreven plechtigheden, welke werden bijgewoond door de hoogste autoriteiten der Duitsche Republiek en der sportorganisaties van de heele wereld en in tegenwoordigheid van rond honderdduizend toeschouwers, in het nieuwe Olympische Stadion geopend.

Nadat de groepen deelnemers der verschillende naties in grooten stoet voor de tribunes hadden gedéfileerd, sprak de Führer en Rijkskanselier Hitler de openingsformule uit.

Hierna kwam de laatste looper der estafette Olympia-Berlijn met de brandende fakkel de arena binnen en werd het Olympisch vuur op den Marathontoren ontstoken.

Tenslotte heeft een der Duitsche athleten namens alle deelnemers den Olympischen eed afgelegd.

(Berl. Tageblatt) **(Vor. ber. Olymp. Spelen 2314 A.)**

D. **SCHAKEN. — Tournooi te Zandvoort. —**

Het eindresultaat van het te Zandvoort gehouden internationale schaaktournooi was als volgt:

1. Fine 8½ punt; 2. Euwe 7½ punt; 3. Keres en Tartakower 6½ punt; 5. Bogoljubow en Maroczy 6 punten; 7. Grünfeld, Landau en Spielmann 5½ punt; 10. Van Doesburgh 4 punten; 11. Becker 3 punten; 12. Prins 1½ punt. (Red. K. H. A.)

(Vorig bericht Schaaktournooi 2352 E.)

4 AUGUSTUS 1936

E. **LOUIS BLERIOT OVERLEDEN. —**

Op 2 Augustus '36 is 64 jaar oud te Parijs overleden, Louis Blériot, een van de pioniers der luchtvaart, de man, die op 25 Juli 1909 als eerste met een geheel door hemzelf gebouwd vliegtuig „zwaarder dan de lucht" over het Kanaal naar Engeland vloog.

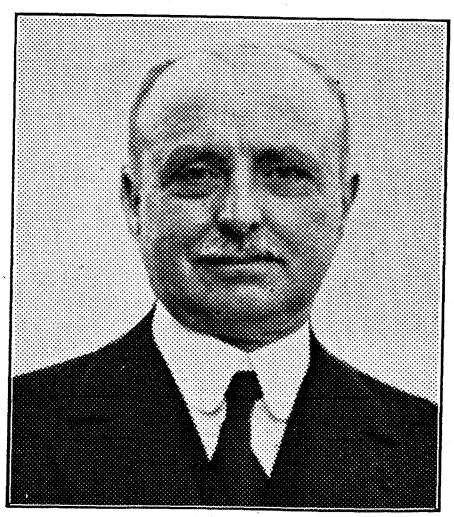

Louis Blériot

Eveneens met een geheel door hemzelf geconstrueerd toestel had hij op 31 October 1908 een „stedentocht" volbracht, door namelijk een vlucht te maken van Thoury naar Arthenay en terug. Na de vlucht over het Kanaal is Blériot zich tot het eind van zijn leven aan de luchtvaart blijven wijden. (Le Journal)

(Vorig bericht Louis Blériot 1361 H.)

A. **NEDERLAND. — Invoer van geschut en munitie. - Januari—Juli 1936. —**
In verband met de voor de versterking onzer landsverdediging gevoteerde gelden is het niet oninteressant te zien, dat deze gelden niet uitsluitend in het binnenland worden besteed, zooals trouwens begrijpelijk is. Immers de statistiek laat zien, dat de invoer van geschut en munitie en dergelijke vergeleken bij vorige jaren sterk is toegenomen:

	1e halfjaar 1934	1935	1936
	(× *f* 1000)		
Geschut, affuiten, richtmiddelen en deelen	9	85	1625
Mitrailleurs v. alle soorten en deelen	13	7	334
Handvuurwapenen	14	19	47
Torpedo's enz.	16	20	171
Munitie voor geschut	44	26	190
Andere munitie	278	67	95

(Telegraaf) **(V. b. Leger, Vloot en Luchtm. 2379 B.)**

B. **NEDERLAND. — Handelsovereenkomst met Ierland. —**
Het departement van Buitenlandsche Zaken maakt bekend, dat op 31 Juli '36 te Dublin bij notawisseling een overeenkomst tusschen Nederland en den Ierschen Vrijstaat tot stand is gekomen tot regeling van de wederzijdsche handelsbetrekkingen gedurende de periode 1 Aug. 1936 tot en met 31 Juli 1937.
Nederland verleent bij genoemde regeling aan den Ierschen Vrijstaat contingenten voor den invoer in Nederland van paarden, ongesmolten dierlijk vet, wollen stoffen, linnen en half linnen stoffen, linnen zakdoeken en tricotages.
De aanleiding tot het toekennen van deze contingenten hangt nauw samen met het verloop van de Nederlandsch-Ierssche handelsbalans. De Iersche Vrijstaat voert in Nederland namelijk slechts in voor een waarde van ca. *f* 45.000, terwijl Nederland in Ierland invoert voor een waarde van ruim *f* 4 millioen, met inbegrip van de Nederlandsche overzeesche gebiedsdeelen zelfs voor ongeveer *f* 8½ millioen.
(N. R. Crt.) **(V. b. Nederl. 2398 A.; Ierland 1674 F.)**

C. **POLEN. — Minister Roman's reis naar Nederland.**
De Poolsche minister van handel en industrie, Roman, die van zijn reis naar Nederland is teruggekeerd, is te Warschau aangekomen. In een door hem verleend interview verklaarde Roman, dat zijn reis veeleer het karakter van een studiereis en een beleefdheidsbezoek heeft gedragen. Er bestaan nog groote mogelijkheden voor uitbreiding van het handelsverkeer tusschen Polen en Nederland en Nederlandsch-Indië.
Thans bedraagt de handelsbalans tusschen deze landen 50 millioen zloty per jaar. Maar na het pas gesloten handelsverdrag zal dit bedrag wel toenemen. Overigens, aldus de minister, hebben wij zekere concessies ten aanzien van Nederlandsch-Indië gekregen.
(Polska Agencia Telegraficzna)

D. **DE OLYMPISCHE SPELEN VAN 1940. — Tokio.**
Het Internationaal Olympisch Comité heeft in zijn vergadering met 36 tegen 27 stemmen besloten de twaalfde Olympische Spelen van 1940 te Tokio te doen houden.
Er is echter nog geen beslissing genomen omtrent de plaats, waar de Winterspelen in 1940 gehouden zullen worden, zoodat het nog geenszins vaststaat, dat die ook in Japan zullen plaats vinden. Een besluit hieromtrent zal pas het volgende jaar genomen worden.
(Vaderland)

E. **FRANKRIJK. — Tijdelijke steunverleening aan Handel en Industrie. —**
De Kamer van Afgevaardigden heeft het wetsontwerp tot tijdelijke steunverleening aan handel en industrie aangenomen.
De door de Kamer aangenomen ontwerpen houden de volgende maatregelen in:
1. Uitbreiding van het terrein van credietverzekering door den staat.
2. De limiet voor de verplichtingen uit hoofde van credietverzekering door den staat wordt op franc 2 milliard gesteld.
3. De regeering wordt gemachtigd om de mobilisatie der geblokkeerde handelsschulden, welke door den staat worden gegarandeerd, te vergemakkelijken, evenals die der overige in het buitenland geblokkeerde schulden.
Verder wordt de regeering gemachtigd, bepalingen op te stellen voor het geven van exportgaranties.
(L'Intransigeant) **(V. b. Wetsontwerpen 2345 A.)**

F. **TILBURG. — Paleis-Raadhuisfeesten. —**
De gemeente Tilburg heeft op 2 Augustus '36 met grooten luister haar nieuw Paleis-Raadhuis officieel in gebruik genomen.
Tegenwoordig waren o.a. jhr. mr. J. T. M. Smits van Oyen, als vertegenwoordiger van H. M. de Koningin, prof. dr. J. R. Slotemaker de Bruïne, minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, mr. D. G. M. Spitzen, als vertegenwoordiger van den minister van Binnenlandsche Zaken, jhr. mr. dr. A. van Rijckevorsel, commissaris der Koningin in de provincie Noord-Brabant en leden van Ged. Staten van Noord-Brabant.
De burgemeester van Tilburg, mr. dr. F. L. G. Z. M. Vonk de Both, opende de eerste plechtige zitting van den gemeenteraad in het Paleis-Raadhuis.
(Dagblad v. Noordbrabant) **(V. b. Tilburg 1972 E.)**

G. **NEDERLAND. — Tweede Kamer - Bescherming van in het wild levende vogels. - Memorie van antwoord. —**
Verschenen is de Memorie van Antwoord aan de Tweede Kamer op het wetsontwerp houdende nieuwe bepalingen tot bescherming van in het wild levende vogels. Wij ontleenen hieraan o.a. het volgende:
Wanbegrip en onverschilligheid hebben bij zeer velen plaats gemaakt voor inzicht in het nut hetwelk de onderscheidene vogelsoorten opleveren, en voor liefde tot de levende natuur.
Hieraan vooral is het te danken, dat de minister de indiening van een wetsontwerp kon bevorderen, hetwelk Nederland, voor wat de vogelbescherming betreft aan de spits kan brengen.
De minister kan tot zijn leedwezen niet de meening deelen van die leden, die het ongeoorloofd achten een wilden vogel in een kooi te houden. Hij kan niet meegaan met het toekennen van menschelijke gevoelens en gewaarwordingen aan vogels, welke blijkt uit de keuze der uitdrukking „tot levenslange opsluiting in een kooi veroordeelen".
Worden de vogels, zooals meestal het geval is, in hun kooien en volières goed verzorgd, dan blijken zij aan levenslust niet in te boeten.
De kooivogelvangst kan worden beoefend zonder dat van mishandeling der lokvogels ook maar in het minst sprake behoeft te zijn.
Waar mishandeling of verminking mocht voorkomen, zullen deze met alle ten dienste staande middelen worden bestreden. (N. v. h. Noorden)
(Vor. ber. 2180 D.; Tweede Kamer 2374 K.)

H. **BREDA. — Installatie van burgemeester B. W. Th. van Slobbe. —**
De nieuwbenoemde burgemeester van Breda, de heer B. W. Th. van Slobbe, oud-gouverneur van Curaçao, werd op 3 Augustus als zoodanig geïnstalleerd.
Burgemeester Van Slobbe dankte allereerst H.M. de Koningin voor zijn benoeming en deelde mede, dit ambt met vreugde te aanvaarden.
Spr. waarschuwde de Bredasche bevolking voor het communistische gevaar. (Dagblad v. Noordbrabant)
(Vorig bericht blz. 2326 E.)

5 AUGUSTUS 1936

A. **Tweede Kamer. — Wijziging van de grondwet.** — De regeering heeft haar voorstellen tot wijziging van de grondwet, ieder in een afzonderlijk wetsontwerp vervat, bij de Staten-Generaal op 4 Augustus '36 ingediend.
Deze voorstellen strekken respectievelijk tot:
Wijziging en aanvulling van de bepalingen betreffende het inkomen der kroon.
Wijziging en aanvulling van de bepalingen betreffende de schadeloosstelling en het pensioen van de leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.
Het openen van de mogelijkheid, ministers te benoemen, niet belast met de leiding van een ministerieel departement.
Aanvulling van de bepalingen betreffende het kiesrecht.
Het openen van de mogelijkheid, leden van vertegenwoordigende lichamen, die een streven tot uitdrukking brengen, gericht op verandering van de bestaande rechtsorde met toepassing of bevordering van onwettige middelen, van hun lidmaatschap vervallen te verklaren.
Het openen van de mogelijkheid openbare lichamen voor beroep en bedrijf in te stellen.
Verandering van eenige artikelen in de grondwet, strekkende tot wijziging en aanvulling van de bepalingen van overgangsrecht.
Zij komen in het algemeen overeen met de voorstellen der Staatscommissie (pag. 2341 A.) uitgezonderd op drie punten:
A: het voorstel in zake vrijheid van drukpers is niet overgenomen.
B: ten aanzien van het orgaan dat geroepen zal worden revolutionnaire leden van vertegenwoordigende lichamen van het lidmaatschap vervallen te verklaren, stelt de regeering een andere regeling voor.
C: het maximum pensioen van oud-leden der Tweede Kamer wordt niet *f* 2400 maar *f* 2800.

Inkomen der kroon. — Het jaarlijksche inkomen van den koning of koningin wordt verlaagd van *f* 1.200.000 tot *f* 1.000.000. De gemaal der koningin, alsmede de gemaal eener prinses, vermoedelijk troonopvolgster, geniet een inkomen van *f* 200.000.
De mogelijkheid wordt geopend deze bedragen te wijzigen bij een wet, die met een gequalificeerde meerderheid moet worden aangenomen.

Vergoeding Tweede Kamer. — De schadeloosstelling voor de leden der Tweede Kamer wordt verlaagd van *f* 5000 tot *f* 4000 per jaar. Pensioen: *f* 120 's jaars voor elk jaar (thans *f* 150) tot een maximum van *f* 2800 (thans *f* 3000). De commissie-De Wilde stelde voor *f* 2400.
Ook hier wordt de mogelijkheid van wijziging bij een wet, met gequalificeerde meerderheid, geschapen.
De jaarlijksche toelage van den voorzitter der Kamer wordt verlaagd van *f* 10.000 tot *f* 8000.

Ministers zonder portefeuille. — De Koning kan ministers benoemen, die niet belast zijn met de leiding van een departement.

Kiesrecht. — De evenredige vertegenwoordiging wordt gehandhaafd, echter „binnen door de wet te stellen grenzen".

Revolutionnaire leden. — Tweede-Kamerleden die een streven tot uitdrukking brengen, gericht op verandering van de bestaande rechtsorde met toepassing van onwettige middelen, kunnen door de Tweede Kamer van hun lidmaatschap vervallen worden verklaard. Voor zulk een besluit is een gequalificeerde meerderheid noodig.
Voor Eerste Kamer, Prov. Staten en gemeenteraden wordt een gelijke regeling voorgesteld, met dien verstande, dat van een vervallenverklaring door den Raad beroep op Ged. Staten zal openstaan.

De commissie-De Wilde stelde voor deze vervallenverklaringen door den Raad van State te doen geschieden.

Kamers voor bedrijfsleven. — De wet kan voor bepaalde beroepen en bedrijven en groepen daarvan, alsmede voor het beroeps- en bedrijfsleven in het algemeen, lichamen instellen ten einde regelend op te treden.

Andere artikelen. — O.m. wordt voorgesteld den naam van het deel van het Koninkrijk dat de eilanden van West-Indië omvat, te veranderen in Nederlandsche Antillen.
Op het beginsel van de parlementaire onschendbaarheid is een uitzondering gemaakt ter zake van opruiing of schending van geheimen.
In haar toelichting bij de voorstellen tot Grondwetsherziening merkt de regeering op, dat zij zich met de positieve voorstellen, waartoe de commissie-De Wilde is gekomen, in het algemeen vereenigen kan.

Vrijheid van Drukpers. — Wat de vrijheid van de drukpers aangaat, heeft de Staatscommissie voorgesteld, aan artikel 7 der Grondwet een lid toe te voegen, luidende: „De wet kan regels stellen, volgens welke een bepaalde uitgave wegens nader bij de wet te omschrijven grove inbreuk op de openbare orde tijdelijk kan worden verboden."
Na ampele overweging heeft de regeering gemeend, het voorstel der Staatscommissie niet te moeten overnemen.
Zij is tot deze conclusie geleid uit overweging, dat het vraagstuk van de vrijheid van de pers een sterk politieken inslag heeft, waarover, zooals reeds tot uitdrukking is gekomen, in breede kringen verschillend wordt gedacht. Het scheen haar niet wenschelijk, vooral in de huidige tijdsomstandigheden nu slechts door samenwerking van alle nationale krachten de moeilijkheden kunnen worden overwonnen, een politiek vraagstuk van dezen aard op te werpen.

GRONDWET

Inkomen der Kroon. — Paragraaf 2. In artikel 22 worden de volgende wijzigingen gebracht. In het eerste lid wordt in plaats van „*f* 1.200.000" gelezen: *f* 1.000.000. Het tweede lid vervalt.

Paragraaf 3. Het eerste lid van artikel 24 wordt gelezen: „de koning en de leden van het koninklijk huis, genoemd in de artikelen 26, 28 en 28a, zijn vrij van alle personeele lasten."

Paragraaf 4. Artikel 26 wordt gelezen: „de gemaal van eene regeerende koningin geniet uit 's rijks kas een jaarlijksch inkomen van *f* 200.000, hij blijft in het genot van dit inkomen na overlijden van de koningin, zoolang hij weduwnaar is en den staat van Nederlander behoudt. Een koningin geniet, na overlijden van den koning, uit 's rijks kas een jaarlijksch inkomen van *f* 200.000 gedurende haar weduwlijken staat."

Paragraaf 5. Artikel 28 wordt gelezen: „de Prins van Oranje geniet uit 's rijks kas een jaarlijksch inkomen van *f* 200.000, te rekenen van den tijd, dat hij den ouderdom van achttien jaren heeft vervuld. Dit inkomen wordt gebracht op *f* 400.000 na het aangaan van een huwelijk, waartoe bij de wet toestemming is verleend."

Paragraaf 6. Na artikel 28 worden twee artikelen ingevoegd, luidende:

ART. 28a. De dochter des konings, die de vermoedelijke erfgenaam is van de kroon, geniet uit 's rijks kas een jaarlijksch inkomen van *f* 200.000, te rekenen van den tijd, dat zij den ouderdom van achttien jaren heeft vervuld.
Indien zij een huwelijk aangaat, waartoe bij de wet toestemming is verleend, geniet haar gemaal uit 's rijks kas eveneens een jaarlijksch inkomen van *f* 200.000, hij blijft in het genot van dit inkomen na overlijden van de prinses, zoolang hij weduwnaar is en den staat van Nederlander behoudt.
Na het overlijden van haar gemaal geniet de prinses, zoolang zij ongehuwd blijft, een jaarlijksch inkomen van *f* 400.000.
De inkomens, bedoeld in dit artikel, blijven bestaan, ingeval later een prins van Oranje geboren wordt.

ART. 28b. De bedragen, vastgesteld in deze afdeeling, kunnen worden gewijzigd bij eene wet.
De Kamers der Staten-Generaal kunnen het ontwerp eener zoodanige wet niet aannemen dan met de stemmen van twee derden van het aantal leden, waaruit elk der Kamers bestaat.
In de Memorie van Toelichting op dit wetsontwerp wijst de regeering er op, dat, indien wijziging van het grondwettelijk bedrag van het jaarlijksche inkomen der kroon wenschelijk is, het geheele stroeve apparaat van een grondwetherziening in werking moet worden gesteld. Hierin ligt een bezwaar dat gevoeld wordt bij sterke stijging of daling van de koopkracht van het geld.
De regeling van het inkomen van den prins-gemaal, weduwnaar geworden, is, behoudens de vermindering van het bedrag, gelijk aan dat in de bestaande grondwet (art. 26) toegekend aan de koningin-weduwe.
Het eerste lid wijkt in zoover af van het voorstel van de staatscommissie, dat de prins-gemaal, weduwnaar geworden, het hem toegedacht inkomen slechts zal behouden zoolang de band, die hem verbindt met het land, niet geheel verbroken wordt.
Artikel 28b: Opdat de gequalificeerde meerderheid van twee derden volledig tot haar recht kome, is, anders dan in artikel 198, bepaald, dat de hier bedoelde wet in elke der Kamers slechts kan worden aangenomen met een meerderheid van twee derden van het aantal leden, waaruit de Kamer bestaat, namelijk respectievelijk honderd en vijftig leden. In afwijking van de redactie der staatscommissie, welke als een imperatief zou kunnen worden opgevat, is meer aansluiting gezocht bij de terminologie van artikel 198

Vergoeding Kamerleden. — De regeering heeft zich ten aanzien van het bedrag der schadeloosstelling van leden der Tweede Kamer aangesloten bij het advies van de Staatscommissie, hoewel zij gewicht niet kan ontzeggen aan de argumenten, door de leden Van den Bergh, Van der Heijden en Kranenburg aangevoerd in hun afzonderlijke nota, om het bedrag van de schadeloosstelling te bepalen op *f* 4500.

Zij heeft een schadeloosstelling van *f* 4000 in haar voorstellen aanvaard, omdat zij zich vleit met de verwachting, dat de burgerzin in ons volk nog groot genoeg is, dat niet dan in uiterste noodzaak personen, wegens hun bekwaamheid aangezocht, zich niet beschikbaar zullen stellen met het oog op het bedrag der schadeloosstelling.
Dat het lage bedrag zal leiden tot cumulatie van functies, acht de regeering geen ernstig bezwaar, mits de cumulatie binnen redelijke grenzen beperkt blijft.

De regeering is van oordeel, dat het bedrag in de Grondwet moet blijven worden vastgelegd, maar dat wijziging zal moeten kunnen plaats hebben, zonder ontbinding van de beide Kamers der Staten-Generaal, bij een wet, die in elke de Kamers met een gequalificeerde meerderheid van twee derden van het aantal leden dier Kamer wordt aangenomen.
Het pensioen van de leden der Tweede Kamer behoort de verlaging van de schadeloosstelling te volgen. Het jaarlijksche pensioen ware van *f* 150 per jaar te verlagen tot *f* 120 en het maximum van *f* 3000 tot *f* 2800.
De Staatscommissie had voorgesteld, het maximum pensioen te stellen op *f* 2400. De regeering heeft gemeend dit bedrag te moeten verhoogen tot *f* 2800; door deze wijziging zal het pensioen der Kamerleden, evenals zulks ten aanzien van de wedden der ambtenaren het geval is, in maximum 70 percent kunnen bedragen van hun schadeloosstelling.
Ook deze bedragen zullen kunnen worden gewijzigd bij een wet, aangenomen met een gequalificeerde meerderheid.
De jaarlijksche toelage van den voorzitter der Tweede Kamer behoort een overeenkomende verlaging te ondergaan. Zij bedraagt thans *f* 10.000 en zal voortaan op *f* 8000 gesteld worden.
Een lid, dat voor een bepaalden tijd van de beraadslagingen wordt uitgesloten, geniet gedurende den tijd van zijn uitsluiting geen schadeloosstelling. Hetzelfde geldt voor de vergoeding voor reiskosten.
Bij de behandeling van het ontwerp der cumulatiewet is de vraag gesteld, of niet een regeling behoorde te worden getroffen nopens de cumulatie van de wedde der ministers en hun pensioen als lid van een der kamers van de Staten-Generaal in dier voege, dat dit pensioen zou worden opgeschort gedurende het ministerschap.
De staatscommissie beantwoordde deze vraag bevestigend en nam een daartoe strekkende bepaling op in den tweeden volzin van het nieuw voorgestelde derde lid van artikel 90.
De regeering heeft echter gemeend, deze bepaling niet te moeten overnemen, uit overweging, dat het niet rationeel zou zijn, een minister zijn pensioen als gewezen kamerlid te onthouden, zoolang deze pensioenen bij het aanvaarden van alle andere ambten onverkort worden uitgekeerd.
Ministers zonder portefeuille. — Voorgesteld wordt het opschrift van de zevende afdeeling van het tweede hoofdstuk te lezen als volgt:
„van den Raad van State, de ministers en de vaste colleges van advies en bijstand."
In artikel 77 worden de volgende wijzigingen gebracht:
Het eerste en tweede lid worden vervangen door de volgende drie leden:

De koning stelt ministerieele departementen in.
Hij benoemt ministers en ontslaat hen naar welgevallen. Hij kan ministers benoemen, die niet belast zijn met de leiding van een ministerieel departement.
De ministers zorgen voor de uitvoering der Grondwet en der andere wetten, voor zooverre die van de Kroon afhangt.
Het laatste lid wordt gelezen:
Alle koninklijke besluiten en beschikkingen worden door één of meer van de ministers mede-onderteekend.

Kiesrecht. — Ingediend is een wetsontwerp, waarbij voorgesteld wordt in de artikelen 82, 83, 128 en 143 de woorden „evenredige vertegenwoordiging" te vervangen door: „evenredige vertegenwoordiging binnen door de wet te stellen grenzen".
De voorgestelde wijziging beoogt den gewonen wetgever iets meer armslag te geven bij de uitwerking van het evenredig kiesrecht, in dien zin, dat hij niet verplicht zal zijn de wiskundige evenredigheid zoo dicht mogelijk te benaderen.

Revolutionnaire leden. — Artikel 86 wordt gewijzigd in dier voege, dat leden der Tweede Kamer tusschentijds door de Tweede Kamer van hun lidmaatschap vervallen worden verklaard, indien zij een streven tot uitdrukking brengen, gericht op verandering van de bestaande rechtsorde met toepassing of bevordering van onwettige middelen.
Een voorstel tot vervallenverklaring kan niet worden aangenomen dan met de stemmen van twee derden van het aantal leden, waaruit de Kamer bestaat.
De wet regelt de rechtspleging en de gevolgen van vervallenverklaring; de gevolgen kunnen mede het lidmaatschap betreffen van de andere vertegenwoordigende lichamen, in de Grondwet genoemd. De plaats van het vervallen verklaarde lid blijft gedurende de loopende periode onbezet.

GRONDWET

Voor de leden der Eerste Kamer wordt een gelijke regeling voorgesteld, evenals voor Prov. Staten en gemeenteraden. Het besluit tot vervallenverklaring moet ook hier worden genomen met twee derden van het aantal leden waaruit de Staten of de Raad bestaan. Van de beslissing van den Raad staat beroep open op Gedeputeerde Staten. De wet geeft regels omtrent dit beroep en omtrent de macht des konings om de uitspraken van Ged. Staten, die met de wet strijdig zijn, te schorsen en te vernietigen.
Ten aanzien van de aanwijzing van de afdeeling voor de geschillen van bestuur van den Raad van State als orgaan, dat de vervallenverklaring van het lidmaatschap zou moeten uitspreken, is de regeering van oordeel, dat het meer in overeenstemming met het karakter van een volksrepresentatie is, de vervallenverklaring te leggen in handen van het betreffend vertegenwoordigende lichaam zelf. Ten einde echter alle misbruik te vermijden, wordt een beslissing van het betreffende lichaam gebonden aan een gequalificeerde meerderheid.

Kamers voor bedrijfsleven. — Na het vierde hoofdstuk wordt ingevoegd een vierde hoofdstuk a, luidende: van openbare lichamen voor beroep en bedrijf.
Een nieuw artikel 149a bepaalt, dat de wet voor bepaalde beroepen en bedrijven en groepen daarvan, alsmede voor het beroeps- en bedrijfsleven in het algemeen, lichamen kan instellen, ten einde regelend op te treden.
De samenstelling, inrichting en bevoegdheid van deze lichamen worden door de wet geregeld.
De wet kan aan deze lichamen verordenende bevoegdheid geven.
De besluiten van deze lichamen, die met de wet of het algemeen belang strijdig zijn, kunnen worden geschorst en vernietigd volgens regels, bij de wet te stellen. De wet kan bepaalde besluiten dezer lichamen aan goedkeuring onderwerpen, volgens door haar te stellen regels.
De regeering kan zich met de door de commissie in deze voorgestelde oplossing alleszins vereenigen, zonder daarmede intusschen een oordeel uit te spreken

met betrekking tot de bezwaren, door de commissie aangevoerd tegen het aanvankelijk gerezen denkbeeld aan de beide Kamers der Staten-Generaal een derde Kamer toe te voegen tot vertegenwoordiging van het bedrijfsleven en tot overneming van een deel van de taak van de bestaande Kamers.
De regeering meent van dit denkbeeld te eerder te kunnen afzien, waar het door de commissie voorgestelde artikel 149a, naast lichamen voor bepaalde beroepen en bedrijven, of groepen van beroepen en bedrijven, uitdrukkelijk de mogelijkheid opent van een lichaam voor het beroeps- en bedrijfsleven in het algemeen.
De verhouding van het aldus te vormen algemeene lichaam tot de bestaande Kamers der Staten-Generaal zal bij de wet, met volledige handhaving uiteraard van de bepalingen van het derde hoofdstuk van de Grondwet, nader kunnen worden geregeld en zal bij veranderde verhoudingen ook later kunnen worden gewijzigd. **(Vor. ber. Grondwet 2390 B.; Voorst. Staatscomm. 2341 A.; Tw. Kamer 2401 G.)**

6 AUGUSTUS 1936

A. ENGELAND. — Credietverleening aan Sovjet-Rusland. —
In het Lagerhuis deelde minister Runciman mede, dat met Rusland een overeenkomst is gesloten, op grond waarvan aan de exporteurs een garantie voor exportcredieten wordt verleend voor door Russische importorganisaties gedane bestellingen en wel een bedrag van £ 10 millioen, uit te voeren van in Engeland geproduceerde producten.
Deze Russische bestellingen moeten gedaan worden tusschen den huidigen datum en 30 September 1937. Rusland heeft verklaard inderdaad voor £ 10.000.000 te zullen bestellen. Oorlogsmateriaal zal in deze bestellingen niet zijn inbegrepen.
Het departement voor Exportcredietgaranties heeft toegestaan dat overeenkomsten zullen worden gesloten op grond waarvan Rusland in staat zal zijn alle orders contant te voldoen.
Van tijd tot tijd zal Rusland 5½% 5-jarige notes uitgeven. Het departement voor Exportcredietgaranties zal hoofdsom en interest dezer notes garandeeren.
De notes zullen worden verkocht en het provenu zal worden gestort op een speciale rekening van den Russischen handelsvertegenwoordiger bij een Engelsche bank.
Het tegoed op deze rekening zal alleen worden aangewend voor betaling van goederen, welke op grond van bovengenoemde overeenkomst zijn besteld. (Daily Telegraph)
(Vorig bericht blz. 5 K.)

β. NEDERLAND. — Prof. dr. J. van Ginneken S. J. onderscheiden. —
De Fransche Academie voor Koloniale Wetenschappen heeft prof. dr. J. van Ginneken S. J., hoogleeraar aan de R.K. Universiteit te Nijmegen, benoemd tot buitenlandsch eerelid.
Door den Franschen gezant aan het Nederlandsche hof, baron De Vitrolles, is hem de prachtig uitgevoerde eere-medaille aangeboden. Deze onderscheiding is den hoogleeraar verleend vanwege zijn buitengewone verdienste op het gebied der algemeene taalwetenschappen en door toepassing op de talen der inboorlingen van Azië en Afrika. (De Maasbode)

C. DE BRITSCHE GROENLAND-EXPEDITIE. — Programma volledig uitgevoerd. —
Na negen maanden is eindelijk weer bericht ontvangen van de Britsche Groenland-expeditie onder leiding van L. R. Wager. De expeditie verliet Aberdeen op 4 Juli 1935 aan boord van Shackleton's oude schip „Quest", en meldde verleden zomer nog, dat zij er in geslaagd was den hoogsten berg van de hoogste bergketen in Groenland, genaamd Watkins Range, te beklimmen. De heer Courtauld, die deel nam aan dien tocht, keerde vervolgens met de „Quest" naar Engeland terug. De andere leden van de expeditie — vijf mannen en twee vrouwen — bleven den winter over in het Noordpoolgebied. Zij hebben thans per radio gemeld: Wegens het buitengewoon zachte weer kon het Noorsche zeilschip „Saeles" ons kamp op 29 Juli bereiken, dat is drie weken eerder dan wij verwacht hadden. Door de radio van dit schip kunnen wij thans voor het eerst na elf maanden van ons laten hooren.
Alle leden van de expeditie, en 15 Eskimo's, waarvan er één pas geboren, zijn wel. De expeditie heeft haar programma van geologischen en botanischen arbeid volledig kunnen uitvoeren. Zij heeft twee wegen ontdekt door de bergketens naar de binnenlandsche ijsvlakte, en er zijn twee sledetochten gemaakt van elk 400 mijl. Tijdens den winter hadden wij merkwaardig genoeg haast geen stormweer, en wij waren in staat in December en Januari, terwijl de zon onder den horizon bleef, sledetochten te maken.
(Alg. Handelsblad - Times)

D. CURAÇAO. — Het drankvraagstuk. —
Door den Gouverneur van Curaçao is op 6 Juni een permanente commissie geïnstalleerd tot bestrijding van het drankmisbruik op Curaçao. Deze commissie zal vooral haar werk toegewezen krijgen op gebied der volksgezondheid en het schoolwezen.
Op 22 September 1934 is op Curaçao een commissie ingesteld aan wie de vraag werd voorgelegd of het noodig was de drankbestrijding op Curaçao te organiseeren.
De eindconclusies van deze commissie waren:
Van een noodtoestand was er geen sprake.
Een actie voor drankverbod werd afgeraden, hoewel men niet stond ten ongunste van de geheelonthouding.
Individueel kon men wel eens spreken van een overmatig gebruik, echter niet van een chronisch volkseuvel.
Op feestpartijen kan men zich wel eens te buiten gaan. De commissie was verder van meening, dat men op de goede weg was door het optreden tegen openbare dronkenschap, met de beperking der vergunningen, met de bevordering van de sport en het onderricht op de scholen; alleen voor de scholen zou men nog willen aandringen op meer voorlichting van de zijde van de Inspectie van Onderwijs.
Als gevolg van deze conclusies is door den Gouverneur deze permanente commissie geïnstalleerd, waarin zitting zullen hebben de Inspecteur van het Onderwijs, Dr. Harts, de heer J. H. P. Schrils, Frater Radulfus, Frater Arnoud en de Adjudant van het Leger des Heils Beunders. (Amigoe di Curaçao)

E. ENGELAND. — Scheepvaart. - Een Zusterschip der Queen Mary. —
De Engelsche regeering verleende op 30 Juli 1936 subsidie voor den bouw van een zusterschip der Queen Mary. (Daily Mail) **(V. b. Queen Mary 2318 E.)**

F. VOLKENBOND. — Probleem der Assyriërs. —
In de vergadering van den Volkenbondsraad van begin Juli is o.a. ook over het probleem der Assyriërs gesproken.
Het is nu bijna 3 jaar geleden, dat de Volkenbondsraad naar aanleiding van de bloedige onlusten, die in Irak tegen de Assyriërs uitbraken, een commissie onder voorzitterschap van den Spaanschen gedelegeerde Lopez Olivan met de taak belastte een nieuwe verblijfplaats voor de Assyriërs te zoeken.
Eerst hoopte men in Afrika, aan de Goudkust, vervolgens in Zuid-Amerika de gewenschte condities te zullen vinden. Na een onderzoek ter plaatse liepen evenwel beide streken op een teleurstelling uit.
In Juli 1935 heeft toen de Fransche regeering het edelmoedige voorstel gedaan een gedeelte van Syrië, de vallei van de Ghab, voor de Assyriërs open te stellen. Hierbij deden zich wel groote materieele en politieke moeilijkheden voor doch zij schenen niet onoverkomelijk te zullen zijn. De Raad nam dus dankbaar het aanbod van de Fransche regeering aan en onmiddellijk werd met de uitwerking van plannen begonnen. De financieele bijdragen voor Engeland, Frankrijk en Irak en van den Volkenbond werden vastgesteld. Daarna ontbraken nog een anderhalf millioen gulden, waarvoor een beroep op de weldadigheidsinstellingen werd gedaan. Een Raad van Beheer werd benoemd, die ter plaatse alle administratieve problemen zou regelen. Ook werd een onderzoek ingesteld onder de Assyriërs in Irak om nauwkeurig te weten hoeveel van hen werkelijk het land wenschten te verlaten. Hieruit bleek, dat er ruim 14.000 vertrekken wilden, 7350 nog weifelden en slechts 59 er de voorkeur aan gaven in Irak te blijven. Intusschen waren reeds tegen eind 1935 bijna 6000 Assyriërs naar de hoogvlakte van de Khaboer in Syrië vertrokken.
Toen de Raad van Beheer evenwel bezit wilde nemen van de 8500 hectaren terrein in de vallei van de Ghab bleken deze niet meer beschikbaar te zijn. De Assyriërs zouden volgens het vastgestelde plan reeds in de lente van dit jaar naar Syrië verhuizen. In April bleek, dat op niet meer dan 360 hectaren terrein gerekend kon worden. De verhuizing moest dus uitgesteld worden.

Niettegenstaande al deze materieele moeilijkheden, hielden Raad van Beheer en de Raadscommissie vol. Totdat de Raadscommissie op 25 Juni van dit jaar kennis nam van een brief van de Fransche regeering, die het geheele plan in duigen deed vallen. Hierin toch wijst de Fransche regeering op de mogelijke botsingen, die tusschen de christelijke Assyriërs en de Arabieren zouden kunnen ontstaan, gezien den geestesgesteldheid die in de geheele Arabische wereld heerscht. Verder wijst de Fransche regeering er op, dat zij gedwongen is sneller dan zij aanvankelijk gedacht had, het mandaat over Syrië op te geven. Men zal zich herinneren, dat de mandatencommissie van den Volkenbond gedurende haar laatste zitting verschillende petities heeft ontvangen van Assyriërs, die smeekten dat het mandaat over Syrië niet spoedig opgeheven zou worden. Zij vreesden natuurlijk voor herhalingen van het bloedbad, dat zij na de opheffing van het mandaat over Irak ondergaan hebben. Ook de Fransche regeering vreesde daar blijkbaar voor en de Raadscommissie heeft het dan ook raadzaam geacht om den Volkenbondsraad voor te stellen het plan voor de huisvesting van de Assyriërs maar op te geven en het geheele probleem opnieuw te onderzoeken. De Raad heeft zich bij deze zienswijze aangesloten en op voorstel van den Spaanschen rapporteur een resolutie aangenomen, waarbij de Raadscommissie wordt uitgenoodigd haar taak voort te zetten en waarbij eenerzijds de regeering van Irak herinnerd wordt aan de verklaring die zij heeft afgelegd ten opzichte van de verzekering van de veiligheid van de Assyriërs totdat zij het land kunnen verlaten en anderzijds den Assyriërs op hun plicht gewezen wordt niets te doen, dat klachten zou kunnen uitlokken.
De Raadscommissie moet dus weer van voren af aan beginnen!
(De Standaard)

(Vorig bericht blz. 969 C.)

7 AUGUSTUS 1936

A. **GRIEKENLAND. — Dictatuur van Metaxas. —**
De voorzorgsmaatregelen, welke de Grieksche regeering op 4 Augustus '36 reeds had genomen, in verband met de afkondiging eener algemeene staking door de linksche vakbonden, heeft zij op 5 Augustus nog belangrijk moeten verscherpen.

In haar proclamatie aan het volk rechtvaardigt de regeering de afkondiging van den staat van beleg in het geheele land en de ontbinding van het parlement. Zij wijst op de duidelijke onmacht van het huidige parlement om de belangen des lands op behoorlijke wijze te behartigen en op het gevaar van de communistische propaganda, die tegen een ordelijk bewind is gericht. De proclamatie, die door den minister-president is onderteekend, besluit met de mededeeling, dat na de consolidatie van een sociaal regime onder het oppertoezicht van den koning, gearbeid zal worden voor de geheele Grieksche gemeenschap en vooral voor de behoeftige klassen.
Deze maatregelen, welke de Grieksche premier Metaxas heeft genomen, zijn met de volledige goedkeuring van koning George.
De algemeene staking is begonnen. Alle communistische afgevaardigden zijn gearresteerd, zoomede eenige linksche afgevaardigden, die met de communisten samenwerkten.
De telefoon- en telegraafverbindingen zijn verbroken.
(Agence Belga) **(Vor. ber. Metaxas 2260 B.; Parlement 2202 B.)**

B. **BRAZILIE. — Handelsverdrag met Nederland opgezegd. —**
Van Hr. Ms. gezant te Rio de Janeiro is telegrafisch bericht ontvangen, dat de Braziliaansche regeering op 31 Juli '36 de voorloopige handelsovereenkomst met Nederland d.d. 16 September 1931 heeft opgezegd. Onderhandelingen zijn gaande zoowel over een nieuwe overeenkomst alsook over de behandeling van den wederzijdschen invoer hangende deze onderhandelingen. (Med.: Hr. Ms. Gezant te Rio de Janeiro)
(Vor. ber. Brazilië 2111 G.; Nederland 2401 B.)

C. **GRIEKENLAND. — In- en uitvoer. —**
Volgens de statistieken ziet de lijst van den Griekschen handel op het buitenland, uitgedrukt in millioenen drachmen, er als volgt uit:

	invoer	uitvoer	saldo
1931	8.763	4.203	4.560
1932	7.870	4.757	3.113
1933	8.743	5.141	3.602
1934	8.792	5.475	3.317
1935	10.681	7.101	3.580

(L'Indépendant de Salonique 30-7-36)

D. **EGYPTE. — Militaire clausules en de kwestie der Capitulaties met Engeland. —**
Nopens de overeenkomst, die bij de Britsch-Egyptische besprekingen getroffen is inzake de militaire clausules, worden de volgende bijzonderheden gemeld. Het Britsche effectief in Egypte zal niet meer bedragen dan 10.000 man, welke geconcentreerd zullen liggen in de Kanaalzone voor den tijd van 20 jaar. Daarna zal de Britsche troepenmacht uit Egypte worden teruggetrokken. Indien het Egyptische leger sterk genoeg wordt geacht om het grondgebied te beschermen. Indien verschil van meening bestaat zal de Volkenbond beslissen.
Verder zullen vliegvelden nabij Suez en Moascar die bij Heliopolis en Aboekir vervangen. Ter zelfder tijd zullen de Britsche troepen Caïro en Aboekir verlaten.
In vredestijd zal geen enkele Egyptische haven dienen voor vlootbasis aan de Britsche vloot. In tijd van oorlog kunnen Britsche oorlogsbodems in overleg met de Egyptische regeering gebruik maken van de Egyptische havens. Ten slotte zal Egypte het effectief van zijn legermacht kunnen versterken zonder Engeland te raadplegen.
Verder hebben de Britsche gedelegeerden zich accoord verklaard met de opheffing der financieele en gerechtelijke capitulaties. De kwestie van de afschaffing der gemengde rechtbanken wordt echter nog aangehouden.
De Britsche elementen in het Egyptische politiekorps zullen binnen 5 jaar worden afgevoerd.
(Gazette Egyptienne)

E. **NEDERLAND. — Recapitulatie der Clearingovereenkomsten sinds 1932. —**
Dec. 1932: Verrekeningsovereenkomst met Duitschland later omgezet in het Clearingverdrag van 5 December 1934. — Juni 1936 nieuwe transferovereenkomst.
Clearingovereenkomst met Argentinië.

1 Juni 1934: Clearingovereenkomst met Chili.
In Juni 1934 is de invoer van graan uit Hongarije, Roemenië, Polen, Zuid-Slavië en Bulgarije voortaan slechts toegestaan indien deze invoer in compensatie geschiedt.

23 Sept. 1934: Clearingverdrag met Turkije, in principe gelijk aan dat met Chili. De Centrale Bank van Turkije mag over 30% van de in Nederland gestorte bedragen vrij beschikken. De verhouding tusschen den Turkschen export naar Nederland en den Nederlandschen uitvoer naar Turkije is in verband daarmede gefixeerd op 10 : 70.

10 Febr. 1935: Clearingverdrag met Roemenië.

29 Juli 1935: Clearingovereenkomst met Italië.

27 Augustus 1935: Compensatie- en clearingovereenkomst met Bulgarije.

12 October 1935: Deviezenovereenkomst met Estland.

De Nederlandsche clearingwet van 25 Juli 1932 is ingetrokken en vervangen door een nieuwe clearingwet van 14 November 1934, bij K. B. van 12 Dec. 1934 met ingang van 19 Dec. d.a.v. in werking gesteld. Bij min. Besl. van 2 Mei 1935 („Besluit Intern. Betalingsverkeer Nederland 1935") zijn nadere voorschriften gegeven nopens de betaling van goederen van oorsprong of herkomstig uit landen, met welke een clearingverdrag is gesloten.
(Banknummer Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Duitschland 2369 A.; Chili 2369 A.; Roemenië 1683 I.; Bulgarije 2369 A.; Turkije 2369 A.; Italië 2369 A.; Clearingwet 1566 F.)

8 AUGUSTUS 1936

A. **WIELERSPORT. — Tour de France. —**
De einduitslag van den 30sten „Tour de France" luidt als volgt:
1. S. Maes (België) in 142 u. 47 m. 32s.; 2. A. Magne (Frankrijk) 143 u. 14 m. 27 s.; 3. Vervaecke (B.) in 143 u. 15 m. 25s.; 4. P. Clemens (Lux.) in 143 u. 30 m. 14 s.; 5. Mersch (Lux.) in 143 u. 40 m. 24 s.; 6. Canardo (Spanje) in 143 u. 50 m. 36 s.; 7. Clemens (Lux.) in 143 u. 58 m. 16 s.; 8. Amberg (Zwitserl.) in 144 u. 6 m. 45 s.; 9. Kint (B..) in 144 u. 9 m. 57 s.; 10 Level (indiv.) in 144 u. 15 m. 29 s.
Het klassement der Nederlanders, die voor het eerst in den „Tour" meereden, luidt: 15. Albert v. Schendel in 144 u. 39 m. 55 s.; 23. Middelkamp in 145 u. 4 m. 5 s.; 32. Antoon v. Schendel in 146 u. 0 m. 55 s.
Het landenklassement luidt: 1. België 430 u. 12 m. 54 s.; 2. Luxemburg—Spanje 431 u. 1 m. 14 s.; 3. Frankrijk 432 u. 32 m. 34 s.; 4. Nederland 435 u. 44 m. 15 s.; 5. Zwitserland 441 u. 20 m. 3 s.
Afgelegd zijn 4.442 kilometers in 21 étappes.
(L'Auto) **(Vorig bericht blz. 1891 B.)**

B. **GEESTELIJK LEVEN. — Internationaal Vrijzinnig Christendom. —**
Op de internationale theologenconferentie te Arnhem vanwege het Intern. Verbond voor Vrijz. Christendom en Geloofsvrijheid, heeft dr. Mac Lachlan een overzicht gegeven van het vrijz. protestantisme in Engeland, en de situatie van vroeger met die van het heden, de tegenwoordige probleemstelling, vergeleken; dr. W. Schubring, de geschiedenis van het vrijz. protestantisme in Duitschland behandelend, wees de wortelen der beweging aan zoowel in de Reformatie als in de Aufklärung en in het Duitsche idealisme.
In de avondzitting van 28 Juli '36 sprak dr. H. Faber uit Velsen over de vraag, waarvoor het vrijzinnig christendom in het heden strijdt. Spr. deelde mede, dat de groote wereldconferentie, die in 1937 te Oxford gehouden wordt, tot thema zal hebben de stelling, dat de wereld het vrijzinnig christendom noodig heeft; de besprekingen van nu willen in het licht van het komende congres de boodschap van het vrijzinnige christendom tot de wereld behandelen.
Dat de vraag naar zulk een boodschap telkens weer in vele landen opduikt, is wel een overtuigend bewijs voor den ernstigen wil en sterke begeerte naar de vernieuwing, verdieping en versterking van het geestelijk bezit, dat het vrijzinnig christendom bewaart. Het is echter verre van licht om een duidelijke boodschap te poneeren en te formuleeren, omdat thans vaak heel sterk een linker en rechter vleugel aan den dag treedt.
De oplossing van dit moeilijke probleem en de vervulling dezer opgave kan gevonden worden: a. wanneer men het vrijzinnig christendom ziet als een arbeidsgemeenschap, die strijdt voor de vrijheid op het gebied van het kerkelijk leven; b. wanneer men het daarnaast ook als een eigen apart type van christendom en daarom ook als een geloofsgemeenschap zien wil.
In plaats van „daarnaast" gaf spr. in het laatste geval verre de voorkeur aan het „daarboven". Volgens spreker behoort het vrijzinnig christendom allereerst een geloofsgemeenschap te zijn, en wel een evangelisch humanistische geloofsgemeenschap.
Uit dit grondbeginsel vloeien weer nieuwe taken voort. Als taken voor het heden schilderde spr. vernieuwde bijbelwaardeering, medewerking aan de oecumenische beweging, verdediging der democratie en van het internationale recht. Dit zijn enkele elementen die vruchtdragend kunnen zijn voor de vestiging en zegenrijke werking van een constructief vrijzinnig christendom.
(Algemeen Handelsblad)
(Vor. ber. Vrijz. Protestantisme 2088 G.)

C. **NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Maatregelen tot verkrijgen van juiste Economische Statistieken.**
Ingediend is een wetsvoorstel waarin maatregelen worden voorgesteld tot het verkrijgen van juiste economische statistieken.
Ter toelichting merkt de regeering het volgende op:
De voornaamste aangebrachte wijzigingen zijn een, met het oog op de uitbreiding der bevoegdheden, ingevoegde uitbreiding der garanties, teneinde te voorkomen, dat gegevens ingevolge de wet verzameld, op zoodanige wijze openbaar gemaakt worden, dat daaruit opgaven en inlichtingen over afzonderlijke personen, ondernemingen of instellingen zouden kunnen blijken.
Voorts is, met het oog op het te respecteeren bankgeheim, de tusschenkomst van de Nederlandsche Bank ingevoegd, waar het betreft het verzamelen van gegevens, welke liggen op het gebied van het Nederlandsche bankwezen.
Gelijk ook bij de productie-statistiek tot dusver steeds is geschied, is het de bedoeling, dat in de daartoe leidende gevallen de wettelijke verplichting niet zal worden opgelegd, dan nadat organisaties van belanghebbenden zullen zijn gehoord.
Artikel 5 verschaft aan elken belanghebbende afzonderlijk de zekerheid, dat gegevens, van hem afkomstig, niet zonder zijn toestemming worden openbaar gemaakt in een vorm, waaruit kan blijken, op wien die gegevens betrekking hebben.
(Algemeen Handelsblad)
(Vor. ber. Tw. Kamer 2402 A.)

D. **ZUID-AFRIKA. — Een land zonder crisis. —**
Een land, dat geen crisis kent, mag een bevoorrecht land genoemd worden. Zulk een land is Zuid-Afrika. De Nederlandsche gezant te Pretoria, mr. H. A. Lorentz, die op het oogenblik met verlof hier te lande vertoeft, zeide tot den correspondent van de Telegraaf: „Economisch staat Zuid-Afrika er zeer goed voor. Het heeft niet alleen sluitende begrootingen, maar men werkt er zelfs jaarlijks met een overschot".
Een van de oorzaken van dezen gunstigen toestand is, dat de goudindustrie een hausse-periode beleeft. Er worden zeer goede prijzen voor het goud gemaakt, mede in verband met den koers van het pond sterling. Het gevolg hiervan is geweest, zoo vertelde mr. Lorentz, dat ook de kleinere goudmijnen, die langen tijd wegens haar geringe capaciteit hadden stilgelegen, het werk hebben kunnen hervatten. Deze haussperiode viel juist samen met het intreden van de wereldcrisis, zoodat Zuid-Afrika het merkwaardige beeld biedt, dat de voorspoed er toeneemt, terwijl andere landen nog volop met economische moeilijkheden te kampen hebben.
Naar Nederland voert Zuid-Afrika o.m. uit: wol, mais, huiden, diamanten, looistoffen enz. De invoer uit Nederland bedroeg in 1935 £ 820.987, de uitvoer naar Nederland in ditzelfde jaar £ 876.862 of bijna £ 150.000 meer dan het vorige jaar.
Hoe geweldig Zuid-Afrika's export naar de verschillende werelddeelen is toegenomen, bewijst dit staatje:

(In duizenden £)	1910/14	Thans
Boter	2	123
Kaas	19	48
Eieren	7	200
Versche vruchten	56	2000
Vleesch	8	300
Wijn	11	164
Wol	4500	9000
Diamant	8,5	1000

De uitvoer van struisveeren is sedert 1914 teruggeloopen, natuurlijk alleen als gevolg van de gewijzigde damesmode, welke deze hoedversiering niet meer

kent. Heel wat houders van struisvogelfarms hebben hierdoor zware verliezen geleden.
De handel met Ned.-Indië is de laatste jaren zeer ten gunste beïnvloed door de opening van de nieuwe stoomvaartlijn der K.P.M. van Ned.-Indië naar Zuid-Afrika. Voornamelijk thee, olie en cocosolie worden uit Ned.-Indië ingevoerd. Zeer energiek heeft de K. P. M. de exploitatie dezer nieuwe lijn, die zoowel voor ons Indië als voor de Zuid-Afrikaansche Unie van zeer groot belang is, aangevat. Een moeilijkheid is vaak het krijgen van retourvracht. (Telegraaf)
(Vor. ber. Econom. Toestand 2196 G.)

9 AUGUSTUS 1936

A. NEDERL. OOST-INDIE. — De Postspaarbank in 1935. —

Het verslag der Postspaarbank in Ned.-Indië over 1935 deelt mede, dat het aantal spaarbankboekjes in omloop van 447.634 tot 454.824 steeg.
De terugbetalingen bedroegen ƒ 22.078.000 (20.500.000), de inlagen ƒ 22.287.000 (22.717.000); de inlagen van Europeanen stegen met ca. ƒ 94.000 (1.677.000), die van inlanders daalden met ƒ 26.000 (v. j. stijging ƒ 277.000), die van vreemde Oosterlingen stegen met ƒ 141.000 (263.000).
Opgemerkt wordt, dat ook de overbrenging der boekjes naar de Rijkspostspaarbank als terugbetaling zijn opgevoerd, evenals de bedragen, bestemd tot aankoop van obl. Ned.-Indië.
De inlagen bedroegen 31 December 1935 in totaal ƒ 35.714.316 (34.790.497), waarvan ƒ 22.980.807 (22.426.128) van Europeanen, ƒ 9.946.507 (9.773.657) van inlanders en ƒ 2.787.000 (2.590.711) van vreemde Oosterlingen. Gemiddeld bedroeg de inlage voor deze drie groepen resp. ƒ 205.11 (207.05), ƒ 32.99 (33.10) en ƒ 67.59 (66.29).
Het aantal z.g. „actieve" spaarbankboekjes van inlanders bedroeg 187.368, waarvan 3702 met minder dan ƒ 1 tegoed; 58.234 met ƒ 1 tot ƒ 2; 48.793 met ƒ 2 tot ƒ 5; 20.507 met ƒ 5 tot ƒ 10; 19.449 met ƒ 10 tot ƒ 25; 10.861 met ƒ 25 tot ƒ 50 en 8863 met ƒ 50 tot ƒ 100 tegoed; „slapende" boekjes waren in totaal 114.128 aan inlanders uitgereikt, waarvan 31.464 met minder dan ƒ 1 tegoed, 53.729 met ƒ 1 tot ƒ 2, 19.826 met ƒ 2 tot ƒ 5, 5776 met ƒ 5 tot ƒ 10 tegoed.
De beleggingen der Postspaarbank bestonden op 31 Dec. 1935 uit: Effecten ƒ 36.011.872; Leeningen der gemeenten en provincies op schuldbekentenis ƒ 1.641.257; Depôt Rijksschatkist ƒ 3.966.474; Prolongaties ƒ 132.550; Deposito's ƒ 1.3 millioen; Kas en bankiers ƒ 739.554; Vendu-papier ƒ 390.494; Terreinen en gebouwen ƒ 965.900. (Java Bode)

B. ALCOHOL. — Verbruik in Nederland en andere landen, sedert 1885. —

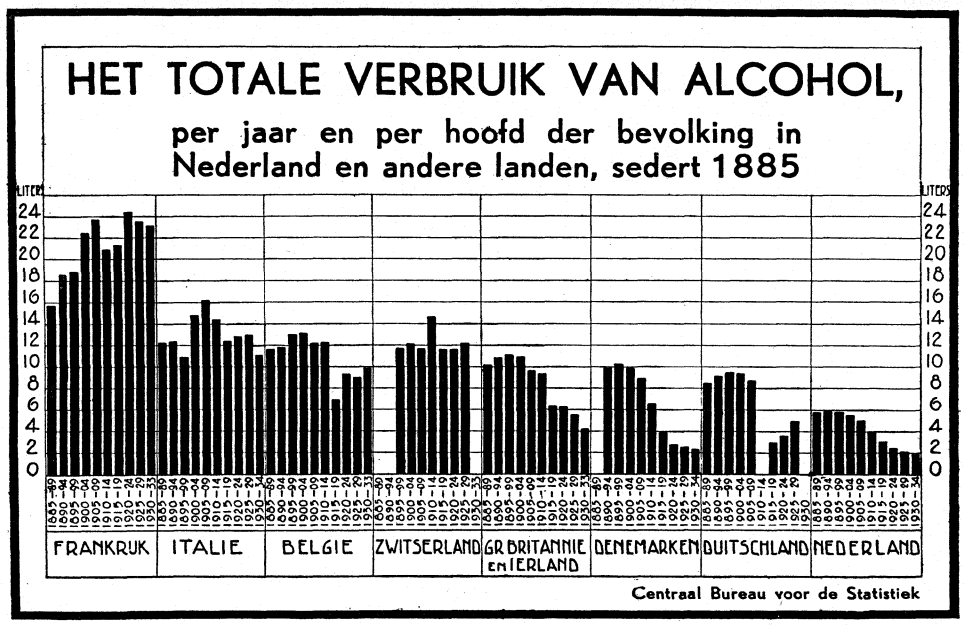

C. LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig besproken zijn. - Onze wekelijksche opgave. —

Duitsch: Oskar Maurus Fontana — „Der Weg durch den Berg, ein Gotthard-Roman". (Zsolnay, Berlin/Wien, 1936)
Karl Springenschmid — „Saat in der Nacht, Bauernschicksal in Südtirol". (Das Bergland-Buch, Salzburg 1936) **(Vorig bericht 2399 D.)**

Engelsch: Elisabeth Goudge — „A City of Bells". (Duckworth, London 1936)
Arthur Stringer — „Tooloona, a novel of the North". (Eskimo girl.) (Methuen) **(Vor. ber. 2399 D.)**

Fransch: Stanislas Fumet — „Mission de Léon Bley". (Desclée de Brouwer & Co., Paris)
Ignace Legrand — „Héry". (Gallimard, Paris 1936) **(Vorig bericht 2399 D.)**

Italiaansch: C. Gattai — „La Pittura Fiorentina". (Atena, Florence) **(Vorig bericht 2399 D.)**

Nederlandsch: G. J. Kelk — „Een Kind van Uncle Sam". (Uitg. Bigot en Van Rossum)
Aar van de Werfhorst — „De Groote Stille Knecht". (Uitg. Arbeiderspers) **(Vorig bericht 2399 D.)**

Spaansch: Gomez Mereno — „Breve historia de la escultura española". (Misiones de Arte, Madrid 1935) (Red. K. H. A.) **(Vorig bericht 2399 D.)**

D. GRIEKENLAND. — Kabinet-Metaxas. - Reorganisatie. —

De voornaamste portefeuilles van het nieuwe Grieksche ministerie zijn thans als volgt bezet:
Generaal Metaxas: minister-president, minister van Buitenl. Zaken, van Oorlog, van Marine en van Luchtvaart; Zavitzaninos: vice-president, minister van Financiën en van Economie; Skylakakis: minister van Binnenl. Zaken; Logothetis: minister v. Justitie. (Proia) **(Vor. ber. Kabinet 2260 B.)**

E. BELGIE. — Legercommissie voor nationalisatie der wapenindustrie. —

De uit militaire deskundigen en parlementsleden bestaande commissie voor de organisatie van België's verdediging heeft met algemeene stemmen een motie inzake nationalisatie der wapenindustrie aangenomen, waarin o.a. wordt gezegd: „De staat moet in het bezit zijn van een apparaat, dat hem in staat stelt zelf in zijn behoeften voor de nationale defensie te voorzien. Strenge contrôle moet worden geoefend op de niet-genationaliseerde particuliere fabricage van oorlogsmaterieel, met als doel: ten eerste de winst te beperken, en ten tweede toezicht te houden op den verkoop van dergelijke producten in binnen- en buitenland. In geval van oorlog moeten personeel en installaties van alle fabrieken, die oorlogsmaterieel vervaardigen, gerequireerd worden."
De commissie heeft haar werkprogram opgesteld, dat bepaalt, dat bij de behandeling der defensiepolitiek rekening gehouden zal worden met den aard der Belgische buitenlandsche politiek, de verdragsverplichtingen, de opvattingen der Vlamingen en

Walen, de spanning tusschen bepaalde staten als gevolg van tegengestelde politieke opvattingen enz.
Bij de beoordeeling van de moreele waarde van het leger zal rekening worden gehouden met het Vlaamsche standpunt inzake het taalgebruik. Andere punten van het program betreffen de technische organisatie, de bescherming der burgerlijke bevolking en de verdediging van de grensgebieden.
Ten aanzien van de buitenlandsche politiek, in verband met de defensie, is een motie aangenomen, welke zegt, dat de organisatie der verdediging uitsluitend gericht moet zijn tegen elke agressie, van welke zijde ook. Ook de schijn moet worden vermeden, dat de defensie tegen een bepaald land gericht is.
Er wordt herinnerd aan de verklaring van Van Zeeland van 11 Maart 1936, volgens welke het verdrag van Locarno een van de voornaamste elementen van het internationale statuut van België is en dat Frankrijk en België alleen daardoor zijn gebonden. (Handelsblad van Antwerpen)

(Vor. ber. Defensie 2275 B.)

10 AUGUSTUS 1936

A. PORTUGAL. — Onlusten op Madeira. —
De Portugeesche minister-president heeft aan de pers medegedeeld, dat uit de telegrammen van den civielen gouverneur van Funchal blijkt, dat op verscheidene plaatsen van het eiland Madeira onlusten zijn uitgebroken.
De reden der onlusten is ontevredenheid over het decreet tot reorganisatie van de zuivelbedrijven op het eiland. De openbare macht moest optreden met het gevolg dat enkele burgers werden gedood. De regeering besloot te breken met de gewoonte van straffeloosheid op den Archipel in dergelijke gevallen en zond twee oorlogsschepen met vliegtuigen en een compagnie jagers met mitrailleurs naar Funchal. Ook zullen enkele politiemannen naar Funchal vertrekken om een onderzoek in te stellen naar de aanstichters van deze beweging. Een krijgsraad zal de zaak berechten, doch de zittingen zullen niet te Funchal plaats hebben. (O Seculo)

(Vor. ber. Onlusten 1946 A.)

B. SPANJE. — Burgeroorlog. - Van 3—10 Augustus 1936. —
Een aanwijzing van de krachtsverhoudingen geven bij benadering de parlementsverkiezingen, die in Februari '36 zijn gehouden. Van de 473 Cortes-zetels verkregen toen:
Rechts: 148 of 31%.
Centrum: 62 of 13%.
Links: 263 of 56%.
De linkerzijde was op haar beurt weer als volgt onder te verdeelen:

Burgerlijke democraten	155 of 33%
Sociaal-democraten	94 of 20%
Communisten	14 of 3%

4 Augustus. — De officieren van de beide Duitsche oorlogsschepen, den kruiser „Deutschland" en den torpedojager „Luch", die op 3 Aug. '36 te Ceuta zijn aangekomen, hebben een bezoek gebracht aan generaal Franco in het paleis van den hoogen commissaris.
Dit bericht is in regeeringskringen met verontwaardiging ontvangen.

De „Ajax", „Venus", „Juno" en „Saturnus" van de Kon. Ned. Stoomboot Mij. hebben vele gevluchte Nederlanders aan boord.

2000 Rif-Kabylen zijn naar Malaga gezonden om de regeeringstroepen te bestrijden.

Infant Juan, derde zoon van ex-Koning Alfons XIII, werd op den weg naar Burgos aangehouden en over de grens gebracht. Hij wilde de monarchisten helpen.

5 Augustus. — Oud-premier Samper is te Valencia door de regeering gearresteerd.

Nederlandsche, Belgische, Noorsche en andere gezantschappen hebben zich in de grensplaats Irun, nabij de internationale brug, gevestigd.

6 Augustus. — Ten einde elk misverstand tusschen de verschillende arbeidersorganisaties te vermijden, is een nieuw Catalaansch kabinet gevormd, waarin geen socialisten meer zijn opgenomen en dat als volgt is samengesteld:
Minister-president: Casanovas (links republikein).
Defensie: Kolonel Sandino.
Justitie: Quero (links republikein).
Financiën: Esteve (Catalaansche actie).
Onderwijs: Ventura Gassol.
Binnenlandsche Zaken: Espanya (links republikein).
Economische Zaken: Terradelles (links republikein).
Landbouw en Levensmiddelenvoorziening: Calvet (Bond van Catalaansche pachters).
Openbare Werken: Mestres (links republikein).
Arbeid: Prunes (links republikein).
Sociale Zaken: Puig Ferrater (links republikein).
President van de generaliteit blijft Luis Companys.

7 Augustus. — De Bisschop van Jaen is door de regeering gearresteerd.

Algeciras is door het regeeringsslagschip „Jaime" I, geholpen door de kruisers „Cervantes" en „Libertad", gebombardeerd; de pas gebouwde versterkingen zijn vernield. Groote schade is aan de stad gebracht.
Ook Ceuta werd gebombardeerd.

9 Augustus. — Volgens mededeeling van de regeering heeft zij de Balearen-eilanden Ibiza en Formentera op de rechtsche troepen veroverd.

10 Augustus. — De Fransche regeering heeft thans van Engeland, Duitschland, Italië, Sovjet-Rusland, België, Tsjecho-Slowakije en Nederland bericht ontvangen, dat men instemt met het denkbeeld van non-interventie in Spanje.
In Fransche diplomatieke kringen wordt thans gewerkt aan de opstelling van een tekst der overeenkomst. Hierbij zullen alle leveringen van wapens, munitie, oorlogsmaterieel of luchtvaartmaterieel aan Spanje, Spaansch-Morakko en ander gebied onder Spaansche souvereiniteit worden verboden.
(Red. K. H. A.) **(Vorig bericht blz. 2400 A.)**

11 AUGUSTUS 1936

C. JOODSCH WERELDCONGRES TE GENEVE. — Het Doel. —
Dr. Stephen Wise, uit New York, de voorzitter van het organisatie-comité voor het eerste Joodsche wereldcongres, dat op 8 Aug. '36 te Genève werd geopend, heeft voor de internationale pers een uiteenzetting gegeven van de beteekenis en het doel van het congres. Volgens Wise is het wereldcongres de uitdrukking van den wil van de Joden uit vele landen (32 landen zijn vertegenwoordigd, Duitschland, Nederland en Sovjet-Rusland niet) om ernstig hun gemeenschappelijke problemen te bespreken en deze aan de niet-Joodsche wereld voor te leggen om hun medewerking in te roepen en aan de Joden als een oplossing aan te bieden. Het Joodsche wereldcongres is echter niet in de eerste plaats een beroep op de niet-Joodsche wereld, maar een aanmoediging tot de Joden om tot activiteit te komen. De organisatoren van het congres gaan van het denkbeeld uit, dat het den Joden geen goed doet te trachten zich met de bevolking van het land, waarin zij leven, te assimileeren. Zij moeten eerlijk uitkomen voor hun ras en hun geloof en eischen, dat hun normale menschelijke, sociale en economische rechten worden verzekerd.
Stephen Wise wees er verder op, dat het wereldcongres geen parlement is, noch een poging een parlement op te richten. Het is niet anders dan een vergadering van de vertegenwoordigers van die Joden, die zich verkiezen aan te sluiten bij de verdediging van de Joodsche rechten. De bedoeling is een permanente uitvoerende organisatie in het leven te roepen, die de bescherming van de Joodsche rechten zal nastreven. (Nieuwe Rotterd. Crt.)

(Vorig bericht blz. 1967 E.)

A. Aftapping van Maaswater. - Nederlandsch-Belgisch geschil. —

De Maas heeft sedert de ingebruikneming van de in de jaren 1823—1826 gegraven Zuid-Willemsvaart, behalve als scheepvaartweg voor gering verkeer, beteekenis gekregen als voedingsbron voor kanalen.

Deze beteekenis nam toe, toen België omstreeks de helft van de vorige eeuw overging tot den aanleg van het Kempensch kanaal, welk kanaal het, via de Zuid-Willemsvaart, eveneens met Maaswater voedde en voorts, alweer met gebruikmaking van Maaswater, in de Kempen belangrijke bevloeiingswerken ondernam, die in den loop der jaren nog aanmerkelijk in omvang zijn toegenomen.

In de periode van 1843—1863 onttrok België voor de twee genoemde doeleinden (kanaalvoeding en bevloeiing) water aan de Maas. Daardoor leed Nederland een drievoudig nadeel:

1e. verminderde de bevaarbaarheid van de Maas;

2e. werd door die Belgische aftappingen een voor de scheepvaart lastige stroom in de Zuid-Willemsvaart veroorzaakt; 3e. had de afvloeiing van het voor de bevloeiingen in de Kempen gebruikte water wateroverlast in Noord-Brabant ten gevolge.

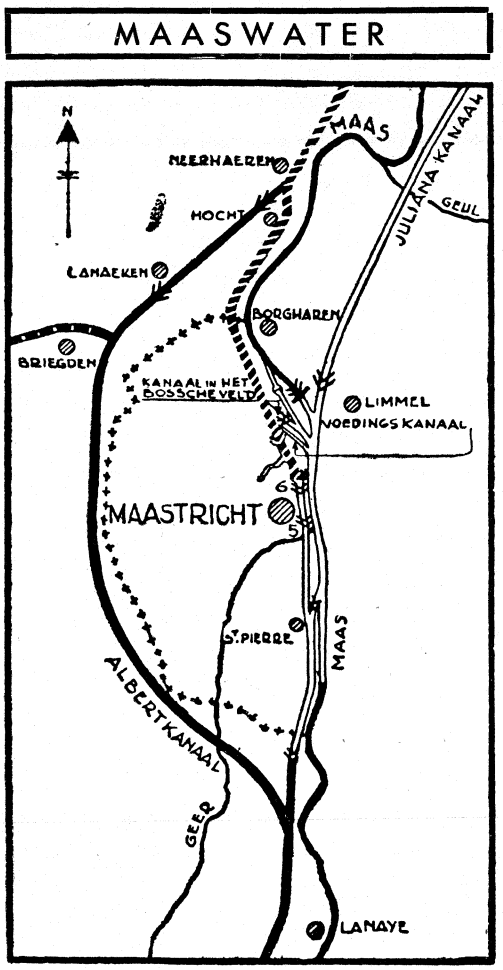

Een en ander heeft aan de Nederlandsche regeering veel moeite veroorzaakt, aan den eenen kant met de Belgische regeering en aan den anderen kant met de onderscheidene groepen van belanghebbenden in Nederland zelf; in de Staten-Generaal werden herhaaldelijk interpellaties tot de regeering gericht, en in 1860 besloot de Tweede Kamer zelfs tot het instellen van een enquête.

Dat dit alles op de stemming tusschen Nederland en zijn zuidelijken nabuur een ongunstigen invloed had, behoeft geen betoog. Tusschen de beide regeeringen had in de jaren tusschen 1850 en '60 een zeer omvangrijke gedachtenwisseling plaats die eerst in 1863 kon worden besloten. België sloeg aanvankelijk weinig acht op de herhaalde klachten en protesten van de Nederlandsche regeering, en gaf gedurende verscheidene jaren blijk van weinig medewerking om tot een regeling te komen. In 1861 werden de beide regeeringen het eindelijk eens over een conventie, welke echter in Nederland door de Tweede Kamer werd verworpen.

De Nederlandsche regeering is toen uit de daardoor ontstane moeilijkheid gered, doordat in dien tijd België vurig verlangde naar afschaffing van den bij de verdragen van 1839 ingestelden Scheldetol. Aangezien dit een verlangen was, tegen welks inwilliging de Nederlandsche regeering noch om principieele, noch om politieke redenen bezwaar behoefde te maken, heeft zij die inwilliging afhankelijk gesteld van Belgische medewerking om tot een wederzijds bevredigende regeling te geraken ten aanzien van de wateraftappingen uit de Maas; voorts werd onderhandeld over een handelsverdrag. Op die wijze werd toen betrekkelijk spoedig overeenstemming bereikt, zoodat op 12 Mei 1863 over elk der drie genoemde onderwerpen een verdrag kon worden geteekend; die verdragen zijn vervolgens, voor zooveel noodig, parlementair goedgekeurd, en in werking getreden.

Het is van groot belang, voor deze thans, ten aanzien van de wateraftappingen uit de Maas opnieuw acute kwestie, steeds voor oogen te houden, dat Nederland, voor de verkrijging van een billijke regeling van die aftappingen, den vollen prijs heeft betaald in den vorm van medewerking tot afkoop van den Scheldetol. Van hoe enorme beteekenis die afkoop voor den bloei van Antwerpen is geweest, blijkt ten duidelijkste uit het bekende werk van baron Guillaume: „L'Escaut depuis 1830".

Het is van belang in het oog te houden, dat, zooals het heette in een brief dien de Belgische gezant te 's-Gravenhage op 19 Februari 1863 richtte tot den Nederlandschen minister van Buitenlandsche Zaken, de drie in 1863 gesloten verdragen vormden „un ensemble basé sur des concessions réciproques".

De inhoud van het verdrag van 1863.

Wat den inhoud van het wateraftappingsverdrag van 1863, hetwelk is afgedrukt in het Staatsblad van 1863 no. 118, aangaat, diene het volgende:

België kreeg recht op het Maaswater waaraan het behoefte had voor het kanaal door de Kempen en de bevloeiingen aldaar. Al het aan de Maas ten behoeve van beneden Maastricht gelegen kanalen — dit is een punt waar het vooral op aan komt — en ten behoeve van de bevloeiingen in de Kempen en in Nederland te onttrekken water moet volgens art. 1 van het verdrag te Maastricht worden afgetapt door de op den linker oever aan te leggen voedingsgeul; blijkens de préambule was de bedoeling dit aldus te „régler d'une manière stable et définitive". Aangezien ten gevolge van de onttrekking van water te Maastricht de waterspiegel van de Maas beneden die stad verlaging zou ondergaan, hetgeen nadeelig zou zijn voor de oevers en voor de scheepvaart, vooral bij lagen waterstand, zouden aan de Maas werken worden uitgevoerd, waarvan België 2/3 der kosten op zich nam, en die ten doel hadden aan de rivier de diepte terug te geven, die zij zou verliezen door verlaging van den waterspiegel ten gevolge van de aftappingen. Ten einde de stroomsnelheid in de Zuid-Willemsvaart te verminderen, werd het peil van dat kanaal tusschen Maastricht en Bocholt verhoogd. Maatregelen werden getroffen om overstroomingen in Noord-Brabant door bevloeiingswater uit de Kempen tegen te gaan.

Een en ander bewijst wel dat deze taak niet geschikt was om, gelijk tusschen 1843 en 1863 was geschied, door België eigendunkelijk te worden geregeld; het was een aangelegenheid, waarin Nederland terdege had mee te spreken en die naar haren aard slechts in overleg en door overeenkomst kon worden geregeld. Van bijzonder belang is het, dat dit verdrag bepaalde dat de wateraftappingen ten behoeve van de beneden Maastricht gelegen kanalen slechts mochten geschieden op Nederlandsch gebied, en dus onder Nederlandsche contrôle. (Nieuwe Rott. Crt.) **(2400 B.)**

12 AUGUSTUS 1936

A. De goudrijkdom der wereld. —

De goudwinning is in 1935 over de geheele wereld nog meer toegenomen dan in de voorafgegane jaren. Volgens een Engelsche berekening heeft men in 1935 voor een waarde van *f* 1.59 milliard aan goud geproduceerd tegenover *f* 1.44 milliard in 1934 en *f* 1.02 milliard in 1929. Aan deze toeneming heeft het voornaamste goudproduceerende land, de Zuid-Afrikaansche Unie, slechts een gering aandeel gehad. De goudproductie van Rusland daarentegen is buitengewoon gestegen. Deze wordt voor 1935 getaxeerd op *f* 240 millioen tegenover een productie van *f* 56 millioen in 1929.

Doch ook in de overige deelen der wereld is de productie uit de beschikbare goudafzettingen belangrijk grooter geworden. In de landen, die niet tot Engeland, Rusland of de Vereenigde Staten behooren, is de productie uit de talrijke kleine goudafzettingen, in vergelijking met 1929, bijna verdubbeld; voor 1935 wordt deze op *f* 241 millioen getaxeerd. Vooral de landen van Centraal- en Zuid-Amerika en verder Japan, Korea, Formosa en Mandsjoerije hebben hier veel toe bijgedragen.

Engeland met al zijn dominions produceerde in 1935 voor *f* 891 millioen tegenover *f* 848 millioen in 1934; de Vereenigde Staten respectievelijk *f* 162 millioen in 1935 en *f* 142 millioen in 1934; Rusland *f* 294 millioen in 1935 en *f* 222 millioen in 1934; de overige landen *f* 241 millioen in 1935 en *f* 225 millioen in 1934 en de geheele wereld *f* 1588 millioen in 1935 en *f* 1438 millioen in 1934.

GOUD

De voorraden aan monetair goud (het bezit in gouden staven of baren der circulatiebanken is hier inbegrepen) in de wereld bedroegen eind 1935 voor zoover bekend is, *f* 33.7 milliard tegenover *f* 32.9 milliard eind 1934 en 29.6 milliard eind 1931. De toeneming is echter minder dan de hoeveelheid goud, die ter beschikking staat. Een belangrijk deel van het nieuw gewonnen goud, ongeveer *f* 807 millioen is dus in 1935 weer verdwenen in de schatkamers van de oppotters. Dit opzij leggen of verbergen van het goud was het ergste toen in Mei de Fransche franc werd aangetast. De totale hoeveelheid verborgen goud, welke berekend kan worden uit een vergelijking van wat er bij gekomen is, d.w.z., de goudproductie en van wat er eind 1935 in de verschillende landen aan goud aanwezig was, kan worden geschat op rond *f* 24 milliard. Hierin is ook begrepen de hoeveelheid goud van het Britsche waarborgfonds ter handhaving van de waarde der geldelijke betaalmiddelen, over welke hoeveelheid goud geen inlichtingen worden verstrekt. Bovendien kunnen ook in enkele andere landen bijzondere stabiliseeringsfondsen in goudgeld of in gouden staven zijn gevormd naast de gewone reservefondsen in goud voor instandhouding der muntwaarde.

De totale goudvoorraad, zoowel zichtbaar als verborgen, bedroeg eind 1935 ongeveer *f* 36.08 milliard, eind 1934 *f* 34.5 milliard en eind 1931 *f* 29.93 milliard. Van de rond *f* 34 milliard zichtbare of bekende goudvoorraden aan het einde van 1935 bevonden zich *f* 15 milliard in de Vereenigde Staten, *f* 8.86 milliard in de goudbloklanden en *f* 2.4 milliard in Engeland. In totaal zijn *f* 28.8 milliard van de *f* 36.08 milliard in 1935 opeengehoopt in de Vereenigde Staten en West-Europa. Behalve deze landen, welke dus nog rijkelijk goud bezitten, heeft alleen Rusland volgens de cijfers van zijn Staatsbank een gedeelte van het zelf geproduceerde goud achtergehouden ter versterking van zijn betalingsbalans-reserves. In de geheele overige wereld, dat zijn dus alle overzeesche landen en alle niet-goudbloklanden van Europa, is de zichtbare goudvoorraad in 1935 opnieuw met *f* 120 millioen afgenomen en bedroeg deze aan het einde van 1935 nog slechts ongeveer *f* 6 milliard.

De goudbloklanden hebben van hun zichtbaren goudvoorraad in 1935 rond *f* 2.1 milliard verloren. Dientengevolge is deze voorraad lager dan aan het einde van 1931; hun totale goudvoorraad, d.w.z. met inbegrip van den privé opzijgelegden goudvoorraad, is ten hoogste nog even hoog als in laatstgenoemd jaar.

Aan de goudverliezen van de goudbloklanden is Frankrijk debet voor *f* 1586 millioen, Zwitserland voor *f* 253 millioen en Nederland voor *f* 201 millioen.

De opeenhooping van goud in de Ver. Staten, die reeds in 1934 een grooten omvang had, is daardoor nog aanmerkelijk grooter geworden. De goudvoorraad is daar in 1935 met *f* 2804 millioen toegenomen en heeft daardoor voor het eerst de *f* 15 milliard overschreden. Ook schijnt thans in Engeland in afwijking van den goudvoorraad in het voorjaar, een grootere hoeveelheid goud naar het bovengenoemde munt-waarborgfonds gestroomd te zijn. Weliswaar is de goudvoorraad van de Bank van Engeland slechts met *f* 95 millioen toegenomen, doch de goudvoorraad van het laatstgenoemde fonds is hooger dan bij het begin van het jaar.

Hoewel in verschillende landen de goudvoorraad is afgenomen, wordt er toch duidelijk naar gestreefd, de reservefondsen voor instandhouding van de munt- en papierwaarde te versterken door het achterhouden van het in het land zelf geproduceerde goud of de door de verbetering van de betalingsbalans gewonnen deviezen-reserves in goud om te zetten. In Europa heeft Zweden voor *f* 38 millioen, Noorwegen voor *f* 34 millioen en Finland voor *f* 10 millioen goud gekocht. Van de overzeesche landen heeft vooral Japan zijn goudvoorraad door middel van zijn eigen goudproductie met *f* 47 millioen vergroot, Brazilië met *f* 14 millioen door eigen goudproductie. Ook in Bolivia, Peru, Mexico en Guatemala heeft men zijn goudvoorraad op dergelijke wijze vergroot.

(New York Herald Tribune - Daily Telegraph - L'Information) **(Vorig bericht Goud 2197 E.)**

B. DUITSCHLAND. — Joachim von Ribbentrop tot ambassadeur te Londen benoemd. —

Als opvolger van wijlen gezant Von Hösch is tot Duitsch ambassadeur te Londen Joachim von Ribbentrop, Hitler's ambassadeur in specialen dienst, benoemd.

Joachim von Ribbentrop werd den 30sten April 1893 in Wezel als zoon van een officier geboren. Hij heeft den grooten oorlog van 1914—1918 als artillerie-officier en als ordonnantie-officier in Konstantinopel meegemaakt.

Ook behoorde hij tot de Duitsche delegatie te Versailles. Hij heeft daarna het leger verlaten en is gehuwd met de dochter van den champagne-fabrikant Henckel. Handelsbelangen hebben hem dikwijls over het Kanaal gebracht, vandaar dat hij in Engeland geen volkomen onbekende is.

Sedert 1930 behoort Ribbentrop tot de nationaal-socialistische partij. Hij werd door Hitler speciaal belast met de ontwapeningskwesties en vervolgens tot ambassadeur in speciale dienst benoemd. Als zoodanig heeft hij het Duitsch-Britsche vlootverdrag gesloten. Na de militaire bezetting van het Rijnland kreeg hij van Hitler de moeilijke opdracht, de Duitsche opvattingen in den Volkenbondsraad te verdedigen. Thans is hij tot de belangrijke post van ambassadeur in Londen benoemd. (Berliner Tageblatt)

(Vor. ber. v. Ribbentrop 2234 A.; Photo 1858 B.; Buiten tekst 2244a.)

C. PALESTINA. — De opstand. - Interventie van Arabische koningen. - Geen vergoeding van de schade.

Het memorandum van de koningen van Sa'oedie, Irak en Jemen, dat twee weken geleden aan de Britsche regeering is overhandigd, is klaarblijkelijk in samenwerking met het Arabische stakingscomité tot stand gekomen. De besprekingen van het comité met deze koningen zouden tot een oproep van deze

Arabische koningen tot hun volkeren moeten leiden, waardoor de algemeene staking en de onrust tot een einde zouden kunnen komen.
De mandaatregeering in Palestina heeft bekend gemaakt, dat zij de schade, welke tijdens de onlusten is geleden, niet kan vergoeden.
Van andere zijde wordt vernomen, dat de 3000 Joodsche vluchtelingen uit Jaffa, die zich thans te Tel Aviv bevinden in een moeilijken toestand zijn. Zij kunnen niet naar Jaffa terugkeeren, noch kunnen zij langen tijd van liefdadigheid leven.
(Le Courrier du Caire) **(Vor. ber. blz. 2380 E.)**

A. **NEDERL. OOST-INDIE. — Radio. - Aantal luisteraars. —**
Het aantal luisteraars van de N.I.R.O.M. (Nederl.-Ind. Radio Omroep Mij.) bedraagt thans 32.200. Blijkens ingekomen rapporten behooren Britsch-Indië, de Straits Settlements en Britsch-Borneo tot de gebieden, welke vrijwel geheel op de N.I.R.O.M. zijn aangewezen, voorzoover den omroep in het Oosten betreft. (Aneta)

B. **NEDERLAND. — Achteruitgang van onzen handel met Duitschland. —**
In de „Mededeelingen van de Duitsche Kamer van Koophandel voor Nederland" komt een artikel voor van de hand van dr. ir. M. D. Dijt te Haarlem. In dit artikel bespreekt hij het bekende verschijnsel van den sterken achteruitgang van het Nederlandsch-Duitsche handelsverkeer. De volgende cijfers toonen dezen teruggang aan:

	1860	1913	1929	1934	1935
Boteruitvoer:		(millioenen K.G.)			
Totaal	19.0	37.5	47.0	36.9	46.8
Hiervan in % naar:					
Engeland	94.5	21.2	13.6	47.1	55.0
Duitschland	0.1	50.8	76.2	39.3	25.2
Kaasuitvoer:					
Totaal	28.0	67.0	96.0	61.2	61.1
Hiervan in % naar:					
Engeland	67.5	28.7	10.3	11.6	17.8
Duitschland	5.3	24.8	44.4	38.9	27.7

De sterke teruggang van den uitvoer naar Duitschland heeft zich in het loopende jaar verder voortgezet en deze teruggang viel niet alleen bij boter en kaas, maar ook bij eieren, groenten en bloembollen waar te nemen. Hieronder nog enkele cijfers:

				eerste halfjaar	
in 1000 tonnen	1929	1934	1935	1935	1936
Eieren	52.3	47.9	31.3	18.5	14.2
Boter	32.8	14.5	11.8	6.0	5.8
Kaas	42.6	23.8	16.9	7.9	6.1

Wat de overige landbouwproducten betreft ontwikkelde zich de uitvoer van groente, vleesch en bloembollen naar Duitschland als volgt (in mill. tonnen):

	1934	1935
Groenten	163.0	111.0
Vleesch	11.6	8.3
Bloembollen	7.7	4.1

(Mededeeling van de Duitsche Kamer van Kooph. voor Nederland) **(Vorig bericht 2247 A.)**

13 AUGUSTUS 1936

C. **VOLKENBOND. — Mr. M. Rost van Tonningen neemt ontslag als vertegenwoordiger te Weenen. —**
Onze landgenoot mr. M. Rost van Tonningen, de vertegenwoordiger van den Volkenbond te Weenen, heeft op 4 Aug. '36 een brief gericht aan den secretaris-generaal van den Volkenbond, waarin hij om ontslag vraagt.
Sedert den herfst van 1931 belast geweest zijnde met het toezicht op het werk van den wederopbouw der Oostenrijksche financiën, zooals deze door de Oostenrijksche regeering in samenwerking met den Volkenbond was ondernomen, acht hij den toestand thans zoodanig, dat z.i. de aanwezigheid van een buitenlandschen controleur te Weenen verder als overbodig beschouwd kan worden en het zelfs niet verantwoord zou zijn een taak voort te zetten, die haar reden van bestaan heeft verloren.
Aan de bovenstaande motiveering van zijn verzoek om ontslag heeft de heer Rost van Tonningen toegevoegd, dat de toestand van zijn vaderland zoodanig moeilijk is, dat hij zich als goed vaderlander verplicht acht voor zijn eigen land te werken, teneinde het te helpen oprichten tegen de vernietigende macht, die het van binnenuit en van buitenaf bedreigt. Hij heeft verzocht het ontslag per 1 October te doen ingaan. (Het Vaderland)

D. **CURAÇAO. — Curaçaosche Handel-Maatschappij. - Verslag 1935. —**
Aan het verslag der Curaçaosche Handel-Maatschappij ontleenen wij het volgende:
Niettegenstaande de handel verder werd bemoeilijkt door nieuwe contingenteeringen en betalingsmoeilijkheden, zoo hebben toch de werkzaamheden der maatschappij tot een gunstiger uitslag geleid dan behaald in voorafgaande crisisjaren.
De nadeelige gevolgen van de fluctuaties van verschillende valuta's konden door koersavances vrijwel worden gecompenseerd.
Ook al laten de behaalde resultaten in de eerste helft van het loopende boekjaar zich gunstig aanzien en mag met voldoening worden geconstateerd, dat de in enkele landen ingetreden verbetering van meer duurzamen aard schijnt te zijn, zoo blijven de politieke, monetaire en economische omstandigheden in het meerendeel der landen zóó onstabiel, dat de toekomst nog weinig zekerheid biedt.
Na afschrijving van ƒ 143.012 (ƒ 164.936) blijft ter verdeeling ƒ 314.632 (ƒ 178.498). Hiervan kan een dividend worden uitgekeerd van 5% (3%), waarna een onverdeeld saldo resteert van ƒ 14.632.
De balans vermeldt als activa: gebouwen en terreinen ƒ 1.443.283 (1.565.906), machines, gereedschappen enz. ƒ 95.359 (86.563), kas, kassiers en giro ƒ 2.823.869 (1.630.770), wissels ƒ 282.795 (194.795), effecten ingekochte eigen aandeelen ƒ 6.400 (17.600), effecten niet genoteerd ƒ 1.250 (ƒ 2.000), deelnemingen en vorderingen ƒ 1.608.573 (ƒ1.784.961), debiteuren ƒ 4.062.419 (ƒ 4.207.383), grondstoffen en emballage ƒ 47.041 (ƒ 37.741), goederen ƒ 2.086.336 (ƒ 1.928.247).
Als passiva: kapitaal ƒ 6.000.000 (ƒ 6.000.000), statutaire reserve ƒ 1.251.927 (ƒ 1.251.527), reserve bijkant. ƒ 300.000 (ƒ 300.000), ondersteuningsfonds ƒ 100.000 (ƒ 100.000), niet betaald dividend ƒ 9.310 (ƒ 1.550), bankiers ƒ 2.180.934 (ƒ 819.939), wissels ƒ 1.326.511 (ƒ 1.909.820), diverse crediteuren ƒ 951.666 (ƒ 878.124), dividend 1935 ƒ 300.000 (ƒ 180.000), belasting ƒ 22.346 (ƒ 15.000), onverdeelde winst ƒ 14.632 (—).
De winst- en verliesrekening staat credit voor: exploitatie en rente ƒ 467.644 (ƒ 482.354), saldo a. p. — (ƒ 40.729), en debet voor: afschrijving op gebouwen en terreinen, machines, gereedschappen enz. ƒ 143.012 (ƒ 164.936), dividend ƒ 300.000 (ƒ163.498), belasting ƒ 10.000 (ƒ 15.000), saldo op nieuwe rekening ƒ 14.632 (—), koersverschillen — (ƒ 179.648).
(Verslag der Curaçaosche Handel-Maatschappij)

E. **NEDERLAND. — De Zomerpostzegels. —**
Blijkens de voorloopige cijfers zijn van de zomerzegels, welke tot 15 Juli verkrijgbaar waren, de volgende aantallen verkocht:

frankeerwaarde	verkoopprijs	aantal
1½ cent	3 cent	706.210
5 cent	8 cent	583.708
6 cent	10 cent	1.045.031
12½ cent	16 cent	438.831

De opbrengst boven de frankeerwaarde welke, zooals bekend, ten bate komt van sociale en cultureele doeleinden, bedroeg bruto rond ƒ 85.000, hetgeen vrijwel hetzelfde is als het vorige jaar. (Het Vaderland)
(Vorig bericht blz. 2022 G.)

F. **GENEESKUNDE. — Kanker. - Het werk van Prof. Ferdinand Blumenthal. —**
Prof. Ferdinand Blumenthal, de voormalige directeur van het Instituut voor Kankeronderzoek aan de Universiteit te Berlijn werd wegens zijn Joodsche afstamming van het katheder verwijderd en werd daarop aan de Universiteit te Belgrado als hoogleeraar benoemd.
Op het gebied van het kankeronderzoek genoot prof. Blumenthal een wereldvermaardheid en te Belgrado zette hij zijn arbeid in dienst der medische wetenschap voort. Thans bericht het „Schweizerische Me-

dizinische Wochenschrift" in een drietal opstellen, dat een nieuwe heilzame therapie tegen kanker door Blumenthal en zijn eveneens uit Duitschland geemigreerden medewerker E. Jacobs is ontdekt en met zeer gunstige resultaten in ziekenhuizen en klinieken te Parijs, Rouen, Genève en Belgrado is toegepast.
(Schweiz. Medizinische Wochenschrift)
(Vor. ber. Kanker 2386 B.)

A. **NEDERLAND. — Visscherij. —**
In 1935 zijn door Nederlandsche visschers hier te lande in totaal aangevoerd rond 190.469.000 K.G. visch, schaal- en weekdieren ter waarde van ƒ 14.903.400, tegen in 1934 rond 212.319.500 K.G. ter waarde van ruim ƒ 16.902.900 (in deze cijfers zijn niet begrepen de vangsten der rivier- en binnenvisscherij, met uitzondering van de riviertrekvisschen en de visch uit het IJsselmeer).
Bovendien werd door vreemde vaartuigen hier te lande aangevoerd (met inbegrip van de aanvoer door Poolsche drijfnetvisschersvaartuigen) rond 6.301.300 K.G. visch, ter waarde van rond ƒ 607.900 tegen in 1934 6.960.500 K.G. ter waarde van rond ƒ 601.900.
Uitgevoerd werd in 1935 aan visch, schaal- en weekdieren voor een waarde van bijna 10,8 millioen gulden tegen voor bijna 12,8 millioen gulden in 1934.
(Vaderland) **(V. b. Visscherij 2237 G.; Versl. 1744 E.)**

B. **NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Hergroepeering van de Rijkspolitie. - Eigen hulp-officieren van Justitie. —**
Ingediend is een wetsontwerp tot wijziging van de artikelen 141, 154, 157, 158 en 177 van het Wetboek van Strafvordering.
Het wetsontwerp heeft — blijkens de toelichting — de strekking, aan de rijksveldwacht eigen hulpofficieren van justitie te verleenen, gelijk de Koninklijke maréchaussee reeds op ruime schaal bezit.
(N. R. Crt.) **(Vor. ber. 1921 F.; Tw. Kamer 2406 C.)**

14 AUGUSTUS 1936

C. **NEDERLAND. — De oppervlakte der Nederlandsche gemeenten. —**
Het Centraal Bureau voor de Statistiek heeft een overzicht samengesteld van de oppervlakte der Nederlandsche gemeenten op 1 Januari 1936. Met de wetten, waarbij gedeelten van het Zuiderzeegebied, die te voren niet gemeentelijk waren ingedeeld, aan de oppervlakte van enkele gemeenten werden toegevoegd, is voor zoover opmeting plaats had, rekening gehouden, terwijl de oppervlakten zijn verminderd met de tot de gemeente behoorende wateren, zooals deze bekend zijn geworden ter gelegenheid van de volkstelling van 1930.
De totale oppervlakte van het Rijk bedraagt 3.285.865 H.A., over de verschillende provincies verdeeld als volgt: Gelderland 502.353, Noord-Brabant 497.199, Overijssel 336.829, Friesland 332.885, Noord-Holland 294.345, Zuid-Holland 292.502, Drente 266.344, Groningen 229.509, Limburg 219.088, Zeeland 178.575 en Utrecht 135.236.
De gemeenten met meer dan 100.000 inwoners hebben een totale oppervlakte van 39.640 H.A. met 2.267.025 inwoners, de gemeenten met 50.001 tot 100.000 inwoners 87.520 H.A. met 906.177 inwoners, de gemeenten met 20.001 tot 50.000 inw. 147.926 H.A. met 957.923 inwoners, de gemeenten met 5.001 tot 20.000 inw. 1.482.444 H.A. met 2.579.973 inwoners en de gemeenten met 5.000 en minder inw. 1.528.335 H.A. met 1.763.408 inwoners.
De kleinste oppervlakte heeft Stad Vollenhove met 5 H.A., de grootste Apeldoorn met 33.961 H.A. Beneden de 100 H.A. zijn nog Valkenburg met 46, Nieuwpoort met 55, Ammerstol met 60, Urk met 81 en Schoonhoven met 83 H.A.; boven de 20.000 H.A. behalve Apeldoorn, de gemeenten Ede met 32.932, Emmen met 29.100, Ermelo met 20.929, Ooststellingwerf met 22.544, Opsterland met 3.066 en Weststellingwerf met 22.820 H.A.
Amsterdam is groot 14.986, Rotterdam 10.488, 's-Gravenhage 6.618, Eindhoven 6.443, Groningen 2.796, Haarlem 2.452 en Utrecht 2.300 H.A. (dit zijn de plaatsen met meer dan 100.000 inwoners). Verder volgen hier nog de resteerende provinciale hoofdsteden: Leeuwarden 1.667, Assen 5.517, Zwolle 2.005, Arnhem 6.732, Middelburg 1.371, 's-Hertogenbosch 2.234 en Maastricht 3.214 H.A.
Van de provinciën is het dichtst bevolkt Zuid-Holland met 710.7 inwoner per vierk. kilometer, daarop volgen Noord-Holland met 548.5, Utrecht met 331.9, Limburg met 269.1, Noord-Brabant met 196.1, Groningen met 180.1, Gelderland met 177.4, Overijssel met 164.3, Zeeland met 141.7, Friesland met 124.7 en Drente met 89.5. Het gemiddelde voor het geheele Rijk bedraagt 257.9 (op 1 Januari 1830 slechts 80.2).
(Centraal Bureau v. d. Statistiek)

D. **POLEN. — Generaal Gamelin's bezoek. —**
Naar aanleiding van het bezoek van generaal Gamelin, den Franschen chef van den generalen staf, schrijft de „Gazeta Polska" o.a.:
Het is verwonderlijk, dat vele Europeesche bladen van dit bezoek een politieke sensatie probeeren te maken. Er kan geen sprake zijn van een verandering van de richtlijnen der Poolsche politiek. Het bondgenootschap met Frankrijk heeft in deze politiek altijd een plaats ingenomen, welke in overeenstemming was met het belang van dit bondgenootschap voor beide staten. Tegenover de snelle verandering, welke in den tijd na den oorlog in Europa valt waar te nemen, moet het onmiddellijk contact tusschen de verantwoordelijke mannen natuurlijk zijn beteekenis hebben. Daarom is het bericht van de aankomst van generaal Gamelin in Warschau, evenals het voorgenomen tegenbezoek van generaal Rydz-Smigly aan Parijs, door de Poolsche openbare meening met groote vreugde en voldoening ontvangen. (Gazeta Polska)
(Vor. ber. Gen. Gamelin 2227 D.)

E. **NEDERLAND. — Woningbouw. —**
Het Centraal Bureau voor de Statistiek deelt de volgende cijfers mede omtrent den woningbouw in ons land:

		I	II	III	IV
Juni	1936 .	1.961	3.140	334	2.806
Mei	1936 .	2.529	3.247	364	2.883
April	1936 .	2.218	2.907	497	2.410
Maart	1936 .	3.033	2.591	286	2.305
Februari	1936 .	2.395	2.509	281	2.228
Januari	1936 .	2.655	2.727	259	2.468
December	1935 .	1.763	3.119	435	2.684
November	1935 .	2.358	4.110	230	3.880
October	1935 .	2.776	4.666	409	4.257
September	1935 .	3.121	4.083	567	3.516
Augustus	1935 .	2.950	3.625	284	3.341
Juli	1935 .	3.666	4.740	239	4.501
Juni	1935 .	3.081	3.768	518	3.250

I. Met den bouw begonnen. II. Gereed gekomen woningen. III. Onbewoonbaar verklaarde, gesloopte en aan haar bestemming onttrokken woningen. IV. Netto vermeerdering. (Centraal Bureau v. d. Statistiek)
(Vor. ber. Woningbouw 2397 B.)

F. **DUITSCHLAND. — Ontslag van Oberpräsident Kube. —**
De correspondent te Berlijn van de „Neue Zürcher Zeitung" schrijft aan zijn blad, dat het ontslag van Kube als „Oberpräsident" van Brandenburg en Posen (West-Pruisen), en uit al zijn staats- en partijfuncties, verschillende oorzaken heeft. Naast onregelmatigheden op financieel gebied in verschillende administraties, welke onder zijn beheer stonden, en waarop hij geen voldoende toezicht heeft gehouden, moet er op zijn persoonlijk leven ook nogal een en ander zijn aan te merken.
Kube's opvolger is gouverneur Stürtz uit Westfalen, wiens naam het vorige jaar tijdens het congres in Neurenberg nogal eens werd genoemd ten gevolge van zijn gematigde houding in het Jodenvraagstuk, waardoor hij zich den toorn van Julius Streicher op den hals haalde. (Neue Zürcher Zeitung)

G. **NEDERLAND. — Wijziging in de steunregeling. - Protestvergadering. —**
Ongeveer negen- à tienduizend werklooze arbeiders waren op 12 Aug. '36 in de Apollohal te Amsterdam bijeengekomen teneinde te protesteeren tegen het voornemen van de regeering tot het doen vervallen van den huurbijslag op de steunuitkeeringen.
Tenslotte nam de vergadering een motie aan, waarin op intrekking van de gewraakte maatregelen wordt aangedrongen.
De Communistische Partij Nederland hield tegelijkertijd een soortgelijke vergadering in het R.A.I.-gebouw te Amsterdam. (Het Volk) **(Vor. ber. 2398 F.)**

A. NEDERLAND. — Geboorte, Sterfte en Huwelijken sedert 1840. —

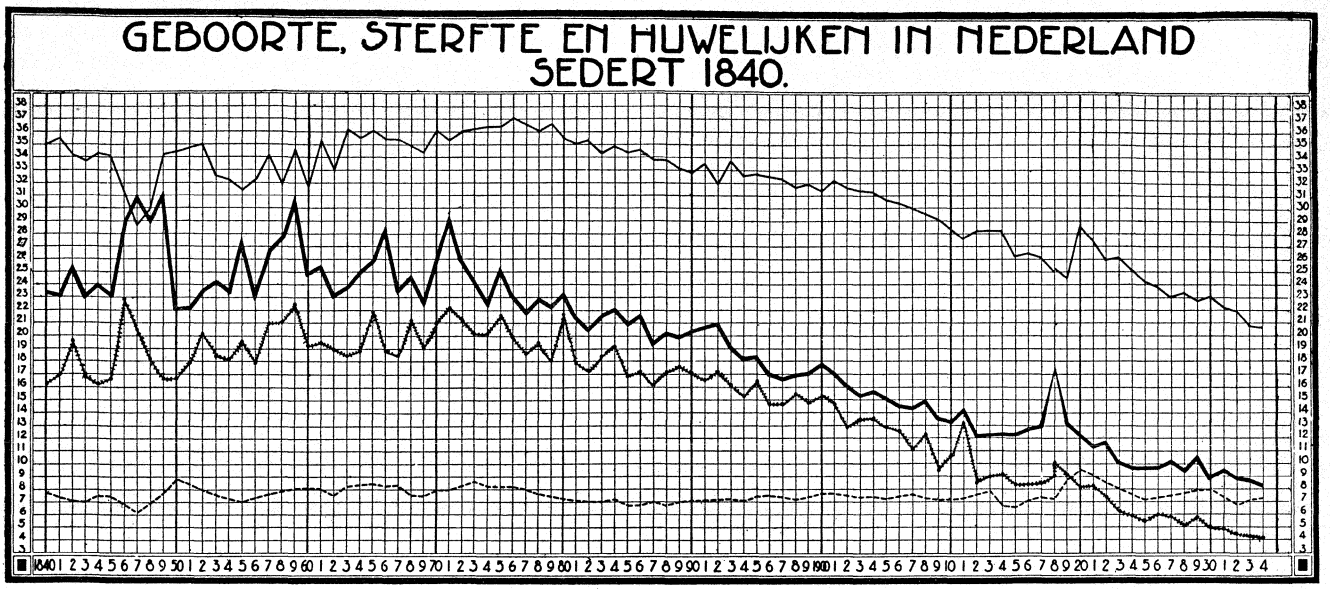

1) Van 1918 af levend geborenen.

2) Van 1918 af met inbegrip der levenloos aangegevenen, die bij de geboorte leefden.

(Centraal Bureau v. d. Statistiek) **(Vor. ber. Bevolking 2398 B.)**

15 AUGUSTUS 1936

B. NEDERLAND. — Invaliditeitswet en Ouderdomswet 1919. —

Op 1 Juli '36 werden 33603 weduwenrenten en 13926 weezenrenten krachtens de invaliditeitswet genoten, terwijl op genoemden datum krachtens art. 373 dier wet 115478 menschen in het genot waren van een als vrucht hunner verzekering verkregen ouderdomsrente van drie gulden per week.

Voorts genoten 50837 menschen een invaliditeitsrente, als bedoeld in artikel 71 dier wet.

Krachtens artikel 24 der Ouderdomswet 1919 waren op vorengenoemden datum 122707 menschen in het genot eener als vrucht hunner verzekering verkregen ouderdomsrente van drie gulden per week.

Het aantal renten, voortvloeiende uit krachtens art. 10 van genoemde wet gesloten verzekeringen (self-supporting verzekeringen) met rentebedragen van drie tot twintig gulden per week bedroeg 3887.

(Nieuwe Rotterd. Crt.) **(Vorig bericht 1458 E.)**

C. NEDERLAND. — Het Plan van den Arbeid. - Critiek van het Verbond van Nederl. Werkgevers. —

Het Plan van den Arbeid dat in October van het vorige jaar door S.D.A.P. en N.V.V. aan een bijzonder sociaal-democratisch congres werd voorgelegd, heeft het Verbond van Nederlandsche Werkgevers aanleiding gegeven tot een ernstig onderzoek naar de practische waarde van dit welvaartsproject. Als resultaat daarvan is nu een brochure door het Verbond gepubliceerd, getiteld „Waar het om gaat", en waarin het Plan wordt ontleed. In acht hoofdstukken wordt de materie verwerkt. Wij citeeren een der eindconclusies uit de brochure:

De z.g. constructieve politiek van de S.D.A.P. en van het Plan van den Arbeid is in wezen negatief; daarentegen is de politiek, waarvoor het Verbond van Nederlandsche Werkgevers voortdurend gestreden heeft, waarlijk constructief, omdat zij leidt tot bevordering van de welvaart en niet tot vernietiging van den hartader daarvan. (Alg. Handelsblad)

(Vor. ber. Plan van den Arbeid 2131 H.; Verb. van Nederl. Werkgevers 2169 A.)

D. NEDERLAND. — In- en Uitvoer. —

Uitvoer van enkele voorname producten der Nederlandsche industrie (× 1000 gld.):

Soort van goed. Tijdvak	Katoenen manufact.	Kunstzijden garens	Prod. der mach.-ind.	Radio-artikelen	Metaaldr. gloeil.	Papier-waren	Kunst-mest	Margarine	Zuivel-prod.
1935.									
1e kwart. .	3.795	3.599	4.384	9.329	1.361	3.567	5.261	364	16.054
2e kwart. .	3.554	3.399	4.268	8.420	1.268	3.576	3.935	264	17.796
3e kwart. .	3.899	3.332	3.881	11.260	1.512	3.555	3.814	297	18.410
4e kwart. .	5.105	3.526	4.356	9.317	1.733	4.143	5.551	450	18.766
Totaal . .	16.353	13.856	16.889	38.326	5.874	14.841	18.561	1.375	71.026
1936.									
1e kwart. .	3.435	3.136	4.568	5.518	1.254	4.091	5.552	321	17.820

(Vor. ber. In- en Uitvoer 2299 C.)

16 AUGUSTUS 1936

A. LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig besproken zijn. - Onze wekelijksche opgave. —
Amerikaansch: Anthology of Student Verse at Pennsylvania. (University of Pennsylvania Press, Philadelphia) **(Vor. ber. 2383 E.)**
Duitsch: Anton Kippenberg — „Geschichten aus einer alten Hansestadt". (Insel-Verlag, Leipzig 1936)
Friedrich von der Leyen — „Volkstum und Dichtung". (E. Diederichs, Jena) **(Vor. ber. 2407 C.)**
Engelsch: Rhys Davies — „The Skull". (Brockweir, Chepstow, Tintern Press)
G. Simpson Marr — „Sex in Religion". (Allen and Unwin) **(Vorig bericht 2407 C.)**
Fransch: Roland Dorgelès — „Quand j'étais montmartrois". (Albin Michel)
Roger Vercel — „Léna". (Albin Michel) **(2407 C.)**
Nederlandsch: H. H. J. Maas — „Een hoekje stad". (A. G. Schoonderbeek, Laren)
B. Stroman — „Obbe Philipsz". (Rozenbeek en Venemans) **(Vor. ber. 2407 C.)** (Red. K. H. A.)

B. SOVJET-RUSLAND. — Leger. - Dienstplichtige leeftijd verlaagd. —
De Sovjet-Regeering publiceerde een decreet, waarbij de dienstplichtige leeftijd tot negentien jaar wordt verlaagd. Door dezen maatregel wordt het Russische leger met 50 procent vergroot. (Prawda)
(Vor. ber. Leger, Vloot en Luchtm. 2149 E.)

17 AUGUSTUS 1936

C. SPANJE. — Burgeroorlog. - Van 11—17 Augustus. —
11 Augustus. — Te Barcelona zijn een aantal priesters doodgeschoten.
Volgens de „Paris Soir" meldt een bericht uit Tanger, dat de troepenverschepingen uit Marokko naar Spanje door Franco beëindigd zijn. In totaal zou Franco ongeveer 15.000 man naar het Iberische schiereiland hebben gebracht.
Naar Reuter uit Barcelona meldt, heeft admiraal Rolf Karls, die het bevel voert over het Duitsche eskader in de Middellandsche Zee in gezelschap van den Duitschen consul een bezoek gebracht aan president Companys.
Reuter meldt uit Tanger:
De generale staf van de rechtschen heeft bevestigd, dat 21 vliegtuigen te Tetouan zijn aangekomen. Men verklaarde, dat het Spaansche vliegtuigen waren. Volgens Reuter merkt men in de bureaux van den generalen staf verscheidene Duitschers op en in de straten wordt het aantal inlandsche soldaten steeds grooter. Alle maatregelen die voor de grensposten en de bewaking van de stad getroffen waren zijn verscherpt.

12 Augustus. — Aan boord van het gevangenisschip „Uruguay" in de haven van Barcelona heeft de krijgsraad de beide rechtsche generaals Goded en Burriel na een langdurige zitting ter dood veroordeeld. Het vonnis is reeds voltrokken.

13 Augustus. — Naar aanleiding van de stappen der Fransche regeering in zake non-interventie ten opzichte van Spanje heeft de Nederlandsche regeering den Franschen zaakgelastigde medegedeeld, dat zij, in afwachting van een gemeenschappelijk accoord, binnen het raam der Nederlandsche wetgeving, geen vergunning zal verleenen voor den uit- en doorvoer van wapenen en munitie naar Spanje.

14 Augustus. — De „Gazeta de Madrid" publiceert een decreet, waarbij de minister van justitie bij wijze van voorzorgsmaatregel de huizen der kloosterorden en congregaties, die op eenigerlei wijze de hand hebben gehad in den huidigen opstand, doet sluiten.
Verder wordt een decreet gepubliceerd, waarbij Gil Robles van zijn professorszetel te Salamanca wordt ontheven. Ook enkele andere professoren zijn afgezet.

15 Augustus. — De gezantschapssecretaris dr. R. Flaes, verbonden aan Hr. Ms. gezantschap in Spanje, is via Barcelona en Valencia te Madrid aangekomen en heeft daar de leiding van Hr. Ms. gezantschap aanvaard. Blijkens van dr. Flaes ontvangen telefonisch bericht bevinden zich op het oogenblik ongeveer 60 Nederlanders te Madrid. Voor hun welzijn en veiligheid wordt gedaan, wat mogelijk is.

17 Augustus. — Generaal Franco deelt mede, dat Badajoz voor zijn troepen is gezwicht. Volgens de ingekomen berichten moest barricade na barricade op de regeeringstroepen worden veroverd. Ongeveer 2000 volksfronters zijn gedood. De inneming van Badajoz is een der bloedigste strijdmomenten die tot dusverre de Spaansche burgeroorlog heeft gekend. (Red. K. H. A.) **(Vor. ber. 2408 B.)**

D. VEREENIGDE STATEN. — President Roosevelt over de internationale situatie. —
President Roosevelt heeft te Chantangua in den staat New York een rede gehouden, waarin hij o.a. het volgende zeide:
De Europeesche vrede is een belangrijke aangelegenheid. Ons volk kan zich niet afzijdig houden van de problemen en kwesties, welke ofschoon zij aan de andere zijde der grenzen bestaan, in de toekomst op de Vereenigde Staten een invloed van vitaal belang kunnen oefenen en waarschijnlijk zullen oefenen. Ik ben meer ongerust ten aanzien van de internationale situatie, dan ten opzichte van onzen binnenlandschen toestand.
Ik zeg dit niet omdat ik pessimistisch ben, maar omdat ik nog hoop, dat de afgunst, de haat en de boosaardigheid tusschen de volken hun grenzen hebben bereikt en zullen worden gevolgd door een nieuwe golf van goeden wil en vredelievendheid.
(New York Herald Tribune)
(Vor. ber. Pres. Roosevelt 2359 C.)

E. BRITSCH-INDIE. — Suikerindustrie. —
Over de laatste jaren waren de suiker-importen in Britsch-Indië als volgt:

	Hoeveelheid in tonnen 1935-'36	1934-'35
Uit Engeland	2,941	831
Uit Java	150,416	175,731
Uit China en Hongkong	1,837	2,123
Uit Japan	3,755	2,314
Uit Portugeesch Oost-Afrika	15,956	10,464
Uit andere landen	211	2,211
Bietsuiker:		
Uit Engeland	20,503	15,953
Uit Nederland	1,835	1,686
Uit andere landen	1,238	9,172

Dank zij de zware invoerrechten van 200% heeft de suikerindustrie zich in Britsch-Indië dusdanig kunnen ontwikkelen, dat het land geacht kan worden bij normalen oogst zelfgenoegzaam te zijn.
Van een verlaging der invoerrechten zal voorloopig nog wel geen sprake zijn, doch er gaan wel geruchten, dat de accijns op suiker verhoogd zal worden. Deze bedraagt op het oogenblik rs. 1.5/- per cwt.
(Handelsberichten) **(Vor. ber. Suiker 2274 C.)**

F. CHARLES BENOIST OVERLEDEN. —
De Fransche staatsman en publicist, Charles Benoist is op 12 Aug. '36, 75 jaar oud, overleden.
Reeds in 1887 en ook later bezocht hij herhaaldelijk ons land en na den wereldoorlog was hij gezant bij het Nederlandsche Hof. Jarenlang was hij de leider der rechterzijde van het Fransche parlement.
Hij sloot zich in 1919 aan bij Charles Maurras en werd monarchist. (Le Temps)

18 AUGUSTUS 1936

A. OLYMPISCHE SPELEN TE BERLIJN. — Olympische overwinnaars. —

Wij laten hieronder de volledige lijst volgen van de prijswinnaars der XIe Olympiade, die van 1—16 Augustus 1936 te Berlijn heeft plaats gehad.

ATHLETIEK.

100 M. hardloopen: 1. Owens (A.) 10,3 sec.; 2. Metcalfe (A.) 10,4 sec.; 3. Osendarp (Ned.) 10,5 sec.

200 M.: 1. Owens (A.) 20,7 sec. (nieuw Olympisch record); 2. Robinson (A.) 21,1 sec.; 3. Osendarp (Ned.) 21,3 sec.

400 M.: 1. Williams (A.) 46,5 sec.; 2. Browns (E.) 46,7 sec.; 3. Luvalle (A.) 46,8 sec.

800 M.: 1. Woodruff (A.) 1 min. 42 sec.; 2. Lanzi (Italië) 1 min. 53,3 sec.; 3. Edwards (A.) 1 min. 53,6 sec.

1500 M.: 1. Lovelock (N.Z.) 3 min. 47,8 sec. (nieuw wereldrecord); 2. Cunningham (A.) 3 min. 48,4 sec. (ook binnen wereldrecordtijd; 3. Beccalli (Italië) 3 min. 49,2 sec.

5000 M.: 1. Hoeckert (Finland) 14 min. 22,2 sec. (nieuw Olymp. record); 2. Lethinen (Finl.) 14 m. 25,8 sec.; 3. Jonsson (Zweden) 14 min. 29 sec.

10.000 M.: Olympisch kampioen: Salminen (Finl.) 30 min. 15,4 sec.; 2. Askola (Finl.) 30 min. 15,6 sec.; 3. Iso Hollo (Finl.) 30 min. 20,2 sec.

100 M. voor dames: 1. Mej. Stephens (A.) 11,5 sec.; 2. Mej. Walasiewikz (Polen) 11,7 sec.; 3. Mej. Kraus (Duitschl.) 11,9 sec.

110 M. horden: 1. Towns (A.) 14,2 sec. (nieuw wereldrecord 14,1 sec. in den halven eindstrijd); 2. Finnlay (Eng.) 14,4 sec.; 3. Sollard (A.) 14,4 sec.

400 M. horden: 1. Hardin (A.) 52,4 sec.; 2. Loaring (Can.) 52,7 sec.; 3. White (Phil.) 53 sec.

80 M. horden voor dames: 1. Valla (Italië) 11,7 sec.; 2. Steuer (Duitschl.) 11,7 sec.; 3. Taylor (Can.) 11,7 sec.

3000 M. hindernis: 1. Iso Hollo (Finl.) 9 min. 3,8 sec. (nieuw Olymp. record); 2. Tuominen (Finl.) 9 min. 6,8 sec.; 3. Dompert (Duitschl.) 9 min. 7,2 sec.

Marathon: 1. Son (Japan) 2 u. 29 min. 19,2 sec. (nieuw Olymp. record); Het oude record stond sinds 1932 op naam van Juan Zabala (Arg.) met 2 uur 31 min. 36 sec. 2. Harper (Eng.) 2 u. 31 m. 23,2 sec.; 3. Nan (Japan) 2 u. 31 m. 42 sec.

4 × 100 M. estafette heeren: 1. Amerika 39,8 sec. (nieuw Olymp. record, het oude stond met 40 sec. eveneens op naam van Amerika); 2. Italië 41,1 sec.; 3. Duitschland 41,2 sec.

4 × 100 M. estafette dames: 1. Amerika 46,9 sec.; 2. Engeland 47,6 sec.; 3. Canada 47,8 sec.

4 × 400 M. estafette heeren; 1. Engeland 3 min. 9 sec.; 2. Amerika 3 min. 11 sec.; 3. Duitschland 3 min. 11.8 sec.

Tienkamp: 1. Morris (A.) 7900 punten (nieuw wereldrecord); 2. Clark (A.) 7601 ptn.; 3. Parker (A.) 7265 pnt.

Snelwandelen: 1. Whitlock (Engeland) 4 u. 30 min. 41 sec.; 2. Schwab (Zwitserl.) 4 u. 32 min. 9,2 sec.; 3. Bubenko (Letland) 4 u. 32 min. 42,2 sec.

Discuswerpen voor heeren: 1. Carpenter (A.) 50,48 M. (nieuw Olymp. record); 2. Dunn (A.) 49,36 M.; 3. Oberweger (Italië) 49,23 M.

Speerwerpen: 1. Stoeck (Duitschl.) 71,84 M.; 2. Nikkaanen (Finl.) 70,77 M.; 3. Toionen (Finl.) 70,72 M.

Hamerwerpen: 1. Hein (Duitschl.) 56,49 M. (nieuw Olymp. rec.); 2. Blask (Duitschl.) 55,04 M.; 3. Warngard (Zweden) 54,83 M.

Kogelstooten: Olympisch kampioen: Woellke (Duitschl.) 16,20 M. (nieuw Olymp. record); 2. Baerlund (Finl.) 16,12 M.; 3. Stoeck (Duitschl.) 15,56 M.

Hoogspringen: Olympisch kampioen: Johnston (A.) 2,03 M. (nieuw Olymp. record); 2. Al Britton (A.) 2 M. (bij overspringen 1,97 M.); 3. Thurber (A.) 2 M. (bij overspringen 1,95 M.).

Hoogspringen voor dames: 1. Csak Hong.) 1,60 M. (bij het overspringen 1,62 M.); 2. Odam (Eng.) 1,60 M.; 3. Kaun (Duitschl.) 1,60 M.

Verspringen: 1. Owens (A.) 8,06 M. (nieuw Olymp. record); 2. Long (Duitschl.) 7,87 M.; 3. Tagina (Japan) 7,74 M.

Polsstokhoogspringen: 1. Meadows (A.) 4,35 M. (nieuw Olymp. record); 2. en 3. Nisjada en Oe (beiden Japan) 4,25 M. (bij het overspringen 4,15 M.).

Hink-stap-sprong: 1. Tajima (Japan) 16 M. (nieuw wereldrec.); 2. Harada (Japan) 15,66 M.; 3. Metcalfe (Austr.) 15,50 M.

Discuswerpen voor dames: 1. Mej. Mauermayer (Duitschland) 47,43 M. (nieuw Olymp. record); 2. Mej. Wassowa (Polen) 46,22 M.; 3. Mej. Mollenhauer (Duitschl.) 39,80 M.

Speerwerpen voor dames: Olympisch kampioene: Fleischer (Duitschl.) 45,18 M. (nieuw Olymp. rec.); 2. Krügen (Duitschl.) 43,29 M.; 3. Kwasniewski (Polen) 41,80 M.

Moderne vijfkamp: 1. Handrick (Duitschl.); 2. Leonard (A.); 3. Abba (Italië).

GYMNASTIEK.

Turnlandenwedstrijd: 1. Duitschland; 2. Zwitserland; 3. Finland. Persoonlijk eindklassement: 1. Schwarzmann (Duitschl.); 2. Mack (Zwitserland); 3. Frey (Duitschland).

Paard voltigeeren: 1. Frey (Duitschl.); 2. Mack (Zwitserland); 3. Bachmann (Zwitserland).

Vrije oefeningen: 1. Miez (Zwitserl.); 2. Walter (Zwitserl.); 3. Frey (Duitschl.) en Mack (Zwitserl.).

Brugturnen: 1. Frey (Duitschl.); 2. Reusch (Zwitserland); 3. Schwarzmann (Duitschl.).

Rek-oefeningen: 1. Saarvala (Finland); 2. Frey (Duitschland); 3. Schwarzmann (Duitschl.).

Paardspringen: 1. Schwarzmann (Duitschl.); 2. Mack (Zwitserland); 3. Volz (Duitschland).

Ringen: 1. Hudec (Tsjecho-Slowakije); 2. Stukele (Zuid-Slavië); 3. Volz (Duitschland).

Landenwedstrijd voor dames: 1. Duitschland; 2. Tsj.-Slowakije.

KRACHTSPORT.

Gewichtheffen. — Vedergewicht: Terlazzo (A.) 312,7 K.G., drukken 92,5 K.G., trekken 97,7 K.G. en stooten 122,5 K.G.; 2. Soliman (Egypte) 305 K.G., 85, 95 en 125 K.G.; 3. Ibrahim (Egypte) 300 K.G., 80, 95 en 125 K.G.

Licht gewicht: Mohammed Ahmed Mesbah (Egypte) 342,5 K.G., drukken 92,5 K.G., trekken 105 K.G., stooten 145 K.G.; 2. Robert Fein (Oostenrijk) 342,5 K.G. (resp. 105, 100 en 137,5 K.G.); 3. Karl Jansen (Duitschl.) 327,5 K.G. (95, 100 en 132,5 K.G.). Mohammed Ahmed Mesbah (Egypte) heeft op het onderdeel stooten (met 145 K.G.) een nieuw wereldrecord gevestigd. Het oude wereldrecord stond met 141,5 K.G. op naam van zijn landgenoot Attia.

Halfzwaargewicht: Louis Hostin (Frankrijk) 372,5 K.G. (drukken 110 K.G., trekken 117,5 K.G., stooten 145 K.G.); 2. E. Deutsch (Duitschl.) met 365 K.G. (105, 110, 150 K.G.); 3. Wasif Ibrahim (Egypte) met 360 K.G. (100, 110, 150 K.G.).

Middengewicht: 1. Touny (Egypte) 387,5 K.G.; 2. Ismayr (Duitschl.) 352,5 K.G.; 3. Wagner (Duitschl.) 352,5 K.G. (Beslissing door lichaamsgewicht).

Zwaargewicht: 1. Manger (Duitschland) 410 K.G. (132.5, 122.5, 155 K.G.), 2. Paenivka (Tsjecho-Slowakije) 402.5 K.G. (122.5, 125, 155 K.G.), 3. Luhaaeae (Finland) 400 K.G. (115, 120, 165 K.G.).

WORSTELEN.

Vrij worstelen. — Bantamgewicht: 1. (Olympisch kampioen) Zombori (Hongarije); 3. Flood (A.); 3. Erbert (Duitschland).

Vedergewicht: (Olympisch kampioen) Pihlajamaeki (Finland); 2. Millard (A.); 3. Joensson (Zweden).

Lichtgewicht: 1. (Olympisch kampioen) Karpati (Hongarije); 2. Ehrl (Duitschland); 3 Pihlajamaeki (Finland).

XIDE OLYMPIADE

Weltergewicht: 1. (Olymp. kampioen) Lewis (A.); 2. Andersson (Zweden); 3. Schleimer (Canada).

Middengewicht: 1. (Olymp. kampioen) Poilve (Frankr.); 2. Voliva (A.); 3. Kerecci (Turkije).

Halfzwaargewicht: 1. (Olymp. kampioen) Fridell (Zweden); 2. Neo (Estland); 3. Siebert (Duitschland).

Zwaargewicht: 1. (Olympisch kampioen) Palusala (Estland); 2. Klapuch (Tsjecho-Slowakije); 3. Nystroem (Finland).

Grieksch-Romeinsch worstelen. — Lichtgewicht: 1. Tokoskele (Finl.); 2. Herda (Tsj.-Slowakije); 3. Villi (Estland).

Vedergewicht: 1. Erkan (Turkije); 2. Reini (Finland); 3. Karlsson (Zweden).

Weltergewicht: 1. Svedberg (Zweden); 2. Schaefer (Duitschland); 3. Virtanen (Finland).

Middengewicht: 1. Johansson (Zweden); 2. Schweikert (Duitschland); 3. Palatos (Hongarije).

Halfzwaargewicht: 1. Cadier (Zweden); 2. Bietags (Letland); 3. Neo (Estland).

Bantamgewicht: 1. Loerinx (Hongarije); 2. Svensson (Zweden); 3. Brendel (Duitschland).

Zwaargewicht: 1. Palu Salu (Estland); 2. Nyman (Zweden); 3. Hornfischer (Duitschland).

BOKSEN.

Vlieggewicht: 1. Kaiser (Duitschl.); 2. Matta (Italië); 3. Laurie (Amerika).

Bantamgewicht: 1. Sergo (Italië); 2. Wilson (A.); 3. Ortiz (Mexico).

Vedergewicht: 1. Casanova (Argentinië); 2. Catterall (Zuid-Afrika); 3. Miner (Duitschland).

Lichtgewicht: 1. Hapangi (Hongarije); 2. Stetolov (Estland); 3. Agren (Zweden).

Weltergewicht: 1. Suvio (Finland); 2. Murach (Duitschland); 3. Petersen (Denemarken).

Middengewicht: 1. Despeaux (Frankrijk); 2. Tiller (Noorwegen); 3. Villarear (Argentinië).

Halfzwaargewicht: 1. Michelot (Frankrijk); 2. Vogt (Duitschland); 3. Risigliorie (Argentinië).

Zwaargewicht: 1. Runge (Duitschland); 2. Lovell (Argentinië); 3. Nielsen (Noorwegen).

Paul Waterbeker. — De Amerikaansche lichtgewicht Louis Laurie heeft als de technisch beste bokser van het Olympische bokstournooi den Paul Waterbeker gekregen.

TURNEN.

1. Schwarzmann (Duitschland).
2. Mack (Zwitserland).
3. Hudeck (Tsjecho-Slowakije).

XIDE OLYMPIADE

SCHIETEN.

Pistoolschieten. 1. Van Oyen (Duitschland).
2. Hax (Duitschland).
3. Ullman (Zweden).

Schijfschieten. 1 Ullman (Zweden).
2. Krempel (Duitschland).
3. Jamonières (Frankrijk).

Schieten klein kaliber geweren:. 1. Rogeberg (Noorwegen).
2. Berczeny (Hongarije).
3. Karas (Polen).

SCHERMEN.

Equipewedstrijd degenschermen. 1. Italië.
2. Zweden.
3. Frankrijk.

Personeel degen. 1. Riccardi (Italië).
2. Ragno (Italië).
3. Carnaggio (Italië).

Personeel sabel. 1. Kabos (Hongarije).
2. Marzi (Italië).
3. Gereij (Hongarije).

Floretschermen heeren. 1. Gandini (Italië).
2. Edward Gardère (Frankrijk).
3. Bocchino (Italië).

Equipe floretschermen. 1. Italië.
2. Frankrijk.
3. Duitschland.

Personeel floret dames. 1. Ilona Eleck-Schacherer (Hongarije).
2. Helene Mayer (Duitschland).
3. Ellen Preiss (Oostenrijk).

Equipe sabelschermen. 1. Hongarije
2. Italië.
3. Duitschland.

WIELRENNEN.

Sprint. 1. Merkens (Duitschland).
2. Van Vliet (Nederland).
3. Chaillot (Frankrijk).

1 K.M. tijdrace. 1. Van Vliet (Nederland) 1 min. 12 sec. (nieuw Olympisch record).
2. Georget (Frankrijk) 1 min. 12.4 sec.
3. Karsch (Duitschland) 1 min. 13 sec.

2 K.M. tandem. 1. Duitschland (Ihbe en Lorentz).
2. Nederland (Ooms en Leene).
3. Frankrijk (Georget en Maton).

4 K.M. achtervolging. 1. Frankrijk 4 min. 45 sec.
2. Italië 4 min. 51 sec.
3. Engeland 4 min. 53.3 sec.

Wegwedstrijd 100 K.M.: 1. Charpentier (Frankrijk) 2 u. 33 m. 5 sec.; 2. Lapebie (Frankrijk) 2 u. 33 m. 5.1 sec.; 3. Nievergelt (Zwitserland) 2 u. 33 m. 5.4 sec.

ZWEMMEN.

100 M. vrije slag heeren: 1. Csik (Hongarije) 57.6 sec.
2. Yusa (Japan) 57.9 sec.
3. Arai (Japan) 58 sec.

100 M. vrije slag dames: 1 Rie Mastenbroek (Nederland) 1 m. 5.9 sec. (nieuw Olympisch record).
2. Mej. Campbell (Argentinië) 1 m. 6.4 sec.
3. Mej. Arendt (Duitschland) 1 m. 6.6 sec.

100 M. rugslag heeren: 1. Kiefer (A.) 1 min. 5.9 sec. (nieuw Olympisch record).
2. Vandeweghe (A.) 1 min. 7.7 sec.
3. Kiyokawa (Japan) 1 min. 8.4 sec.

100 M. rugslag dames: 1. Nida Senff (Nederland) 1 min. 18.9 sec.
2. Rie Mastenbroek (Nederland) 1 min. 19.2 sec.
3. Mej. Bridges (A.) 1 min. 19.4 sec.

200 M. schoolslag heeren: 1. Hamuro (Japan) 2 min. 42.5 sec.
2. Sietas (Duitschland) 2 min. 42.9 sec.
3. Koike (Japan) 2 min. 44.2 sec.

200 M. schoolslag dames: 1. Maehata (Japan) 3 min. 3.6 sec.
2. Genenger (Duitschland) 3 min. 4.2 sec.
3. Sörensen (Denemarken) 3 min. 7.8 sec.

400 M. vrije slag heeren: 1. Medica (A.) 4 min. 44.5 sec. (nieuw Olympisch record).
2. Uto (Japan) 4 min. 45.6 sec.
3. Makino (Japan) 4 min. 48.1 sec.

400 M. vrije slag dames: 1. Rie Mastenbroek (Nederland) 5 m. 26.4 sec. (nieuw Olympisch record).
2. Hveger (Denemarken) 5 min. 27.5 sec.
3. Wingard (A.).

1500 M. vrije slag heeren: 1. Terado (Japan) 19 min. 13.7 sec.
2. Medica (A.) 19 min. 34 sec.
3. Uto (Japan) 19 min. 48.5 sec.

4 × 100 M. estafette voor dames: 1. Nederland 4 min. 36 sec. (nieuw Olympisch record).
2. Duitschland 4 min. 36.8 sec.
3. Amerika 4 min. 40.2 sec.

4 × 200 M. estafette heeren: 1. Japan 8 min. 51,5 sec. (nieuw wereldrecord); 2. Amerika 9 min. 3,2 sec.; 3. Hongarije 9 min. 12,4 sec. (nieuw Europ. record).

Schoonspringen heeren: 1. Degener (A.).
2. Wayne (A.).
3. Greeve (A.).

Schoonspringen dames: 1. Gestring (A.).
2. Rawls (A.).
3. Poynton-Hill (A.).

Torenspringen heeren: 1. Wayne (A.).
2. Root (A.).
3. Storck (Duitschland).

Torenspringen dames: 1. Poynton-Hill (A.).
2. Dunn (A.).
3. Koehler (Duitschland).

WATERPOLO.

1. Hongarije; 2. Duitschland; 3. België.

ZEILEN.

Olympiajollen: 1. Kagchelland (Ned.); 2. Duitschl.; 3. Engeland.
Starklasse: 1. Duitschland; 2. Zweden; 3. Nederland (Maas).
Zesmeterklasse: 1. Engeland; 2. Noorwegen; 3. Zweden.
Achtmeterklasse: 1. Italië; 2. Noorwegen; 3. Duitschland.

ROEIEN.

Vier met stuurman: 1. Duitschland 7 min. 16 sec.
2. Zwitserland 7 min. 24.3 sec.
3. Frankrijk 7 min. 33.3 sec.

Twee zonder stuurman: 1. Duitschland 8 min. 16.1 sec.
2. Denemarken 8 min. 19.2 sec.
3. Argentinië 8 min. 23 sec.

Skiff: 1. Schaefer (Duitschland) 8 min. 21.5 sec.
2. Hasenoehrl (Oostenrijk) 8 min. 25,8 sec.
3. Barrow (A.) 8 min. 28 sec.

Twee met stuurman: 1. Duitschland 8 min. 36.9 sec.
2. Italië 8 min. 49.7 sec.
3. Frankrijk 8 min. 54 sec.

Vier zonder stuurman: 1. Duitschland 7 min. 1.8 sec.
2. Engeland 7 min. 6.5 sec.
3. Zwitserland 7 min. 10.6 sec.

Dubbel scull: 1. Engeland 7 min. 20.8 sec.
2. Duitschland 7 min. 26.2 sec.
3. Polen 7 min. 36.2 sec.

Achtriemsgieken: 1. Amerika 6 min. 25.4 sec.
2. Italië 6 min. 26 sec.
3. Duitschland 6 min. 26.4 sec.

KANOVAREN.

Kano 1 K.M.

Eenpersoons kajaks: 1. Hradetzky (Oostenrijk) 4 min. 22.9 sec.; 2. Kämmerer (Duitschl.) 4 min. 25.6 sec.; 3. Nederland 4 min. 35.1 sec.

Tweepersoons kajaks: 1. Oostenrijk 4 min. 3.8 sec.; 2. Duitschl. 4 m. 8.9 sec.; 3. Nederland 4 min. 12.8 sec.

Eenpersoons Canad. kano's: 1. Amyot (Canada) 5 min. 32.1 sec., 2. Karlik (Tsjecho-Slowakije) 5 m. 36.9 sec., 3. Koschik (Duitschland) 5 m. 39 sec.

Tweepersoons Canadeesche kano's: 1. Tsjecho-Slowakije 4 min. 50.1 sec., 2. Oostenrijk 4 m. 53.8 sec., 3. Canada 4 m. 56.7 sec.

Kano 10 K.M.
Tweepersoons kajaks: 1. Duitschland, 2. Oostenrijk, 3 Zweden.
Eenpersoons kajaks: 1. Krebs (Duitschland), 2. Landart (Oostenrijk), 3. Riedel (A.).

Tweepersoons vouwbooten: 1. Zweden, 2. Duitschland, 3. Nederland (P. en C. Wijdekop).

Eenpersoons vouwbooten: 1. Hradetzky (Oostenrijk), 2. Eberhardt (Frankrijk), 3. Hoermann (Duitschland).

Tweepersoons Canadeesche kano's: 1. Tsjecho-Slowakije, 2. Canada, 3. Oostenrijk.

PAARDENSPORT.

Groote dressuurproef. — Equipes: 1. Duitschland, 2. Frankrijk, 3. Zweden.

Individueel: 1. Pollay (Duitschland), 2. Gerhard (Duitschland), 3. Podhajsky (Oostenrijk).

Samengestelde ruiterwedstrijd. — Equipes: 1. Duitschland, 2. Polen, 3. Engeland.

Individueel: 1. Stubbendorff (Duitschland), 2. Thomson (A.), 3. Lunding (Denemarken).

Prijs der natiën. (Springconcours). — Equipes: 1. Duitschland, 2. Nederland, 3. Portugal.

Individueel: 1. Hasse (Duitschland), 2. Rang (Roemenië), 3. Von Platthy (Hongarije).

POLO TE PAARD.

1. Argentinië; 2. Engeland; 3. Mexico.

VOETBAL.

1. Italië; 2. Oostenrijk; 3. Noorwegen.

HANDBAL.

1. Duitschland; 2. Oostenrijk; 3. Zwitserland.

BASKETBALL.

1. Amerika; 2. Canada; 3. Mexico.

HOCKEY.

1. Britsch-Indië; 2. Duitschland; 3. Nederland.

(Red. K. H. A.) **(Vor. ber. Olymp. Spelen 2400 C.)**

A. NEDERLAND. — Wijziging Ongevallenwet. - Voorontwerp bij den Hoogen Raad van Arbeid. —

De minister van Sociale Zaken heeft bij den Hoogen Raad van Arbeid aanhangig gemaakt een voorontwerp van wet tot wijziging der Ongevallenwet 1921. De voorgestelde wijzigingen geven uitwerking aan de gedachte om de gelegenheid te openen voor uitvoering van de onderhavige verzekering mede door organisaties, in het leven geroepen in samenwerking van de georganiseerde werkgevers en arbeiders. Deze niet-ambtelijke organen zullen erkenning behoeven en ten einde de noodige zekerheid te hebben, dat de erkenning vragende organisatie in werkelijkheid berust op samenwerking van georganiseerde werkgevers en arbeiders, is bepaald, dat voor erkenning uitsluitend in aanmerking komt een vereeniging, opgericht door tenminste twee algemeen erkende representatieve centrale organisaties van werkgevers en tenminste twee representatieve algemeen erkende centrale vakorganisaties van arbeiders. Deze zijn het verbond van Nederlandsche Werkgevers, de Vereeniging van R.K. Werkgevers, de Ver. van Christelijke Werkgevers, het Ned. Verbond van Vakvereenigingen, het R.K. Vakverbond, het Protestantsch-Christelijk Vakverbond en de Nederlandsche Vakcentrale. De eisch is niet gesteld, dat tot een bedrijfsvereeniging alleen ondernemingen, waarin een zelfde of een soortgelijk bedrijf wordt uitgeoefend mogen toetreden. Toegelaten wordt derhalve een organisatie, omvattende ondernemingen uit de meest verscheiden bedrijfstakken.

De minister heeft ontkennend beantwoord de vraag, of het geen aanbeveling zou verdienen om bij deze gelegenheid in het geheel onzer sociale verzekering deze vereenvoudiging aan te brengen, dat voortaan de plaats gevonden ongevallen, althans voor den duur der eerste zes weken, der ongeschiktheid tot werken, als ziektegevallen worden schadeloos gesteld, en eveneens de vraag, of niet in de wet ware te bepalen, dat het ziekterisico en het ongevallenrisico van dezelfde arbeiders moet worden gedragen door een organisatie. Deze laatste concentratie wenscht de minister aan de practijk over te laten. (Nieuwsbl. v. h. Noorden)

(Vorig bericht blz. 2081 H.)

B. NEDERLAND. — Diamanthandel. —

Sinds Januari 1934 verzamelt het Centraal Bureau voor de Statistiek gegevens omtrent de in- en uitvoer van diamant, welke volledeger zijn dan die, tot nu toe gepubliceerd in de desbetreffende rubrieken van de in- en uitvoer en van de in- en uitvoer per post, zooals die in de Maandstatistiek van de In-, Uit- en Doorvoer voorkomen.

De totaalcijfers geven van 1934 op 1935 een belangrijke toeneming te zien: de invoer van ongeslepen diamant steeg van *f* 7.1 millioen op *f* 12.0 millioen, de verkoop ervan van *f* 2.8 millioen op *f* 6.6 millioen en de uitvoer van het geslepen product van *f* 12.1 millioen op *f* 15.8 millioen.

Dat de invoer van ongeslepen diamant de uitvoer ervan overtreft, komt, doordat onze diamantindustrie het ongeslepen materiaal als grondstof gebruikt; daardoor komt het ook, dat van geslepen diamant de export zooveel hooger is dan de invoer.

De voornaamste landen van herkomst van het ongeslepen product zijn Groot-Brittannië en de Unie van Zuid-Afrika, geslepen diamant betrekken wij vrijwel uitsluitend uit België. Daarentegen wordt ongeslepen materiaal voornamelijk aan België geleverd. De voornaamste afnemers van geslepen diamant zijn de Ver. Staten (in 1935 bijna de helft), daarna volgen België en Frankrijk. De export naar Duitschland en Italië, die in 1934 nog meer dan een millioen gulden bedroeg, is in 1935 tot een onbeteekenend bedrag teruggeloopen. (Centraal Bureau v. d. Statistiek)

(Vor. ber. Diamant 2130 E.)

19 AUGUSTUS 1936

C. WERELDHAVENS. — Statistiek. —

Wij ontvingen dezer dagen de door de „Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Rotterdam" uitgegeven statistiek, waaraan wij voor de wereldscheepvaart over 1935 de volgende cijfers ontleenen.

Wij geven hier de hierarchische orde van de wereldhavens naar het aantal binnengekomen tonnen.

1.	New York ...	25.352.284	10.	Liverpool ...	13.981.479
2.	Londen	21.829.113	11.	Lissabon ...	12.159.871
3.	Rotterdam ...	20.933.244	12.	Yokohama ...	11.968.509
4.	Hamburg ...	18.214.977	13.	New Orleans	10.958.760
5.	Antwerpen .	18.068.910	14.	Southampton	10.755.721
6.	Kobe	16.763.526	15.	Curaçao	10.481.496
7.	Marseille ...	16.611.897	16.	Havre	10.466.007
8.	Hongkong ...	15.340.273	17.	Osaka	10.410.430
9.	Singapore ..	14.800.027			

Deze plaatsen zijn tevens de havensteden waar meer dan 10 millioen ton per jaar binnenkomt. Rotterdam neemt de derde plaats in omdat in dit cijfer inbegrepen zijn de kleine havens in de omgeving; buiten deze havens zou Rotterdam na Antwerpen komen, met 18.029.404 ton.

Ook zijn in de genoemde cijfers de tonnen der kustvaart niet inbegrepen.

Curaçao komt dan volgens deze cijfers op de 15de plaats en de eerste plaats in Centraal en Zuid-Amerika.

Aruba heeft met 8.505.366 ton nog vóór zich in hiërarchische orde, Los Angeles, Boston, San Francisco, Houston en Shanghai en komt dus op de 23ste plaats.

Echter dienen wij er rekening mee te houden, zooals gezegd, dat deze cijfers alleen maar betrekking hebben op de groote vaart. (Kamer van Kooph. en Fabrieken v. Rotterdam)

D. JAPAN. — Engelsch-Japansche toenadering. —

De het eerst door de „Asahi Shimboen" bepleite toenadering tusschen Japan en Engeland, wordt thans door de „Djidji Shimpo" besproken.

Dit blad, dat grooten steun geniet in zakenkringen, is van meening, dat een Engelsch-Japansche toenadering gerechtvaardigd zou worden, omdat daardoor een mogelijke botsing tusschen Engeland en Japan zou worden voorkomen of althans verzacht. Het blad wijst erop, dat de Japansche bevolking gestadig toeneemt, zoodat de eischen van het land ten aanzien van grondstoffen en nieuwe markten volkomen natuurlijk zijn.

Wanneer een samenwerking met Japan werkelijk gewenscht wordt door Engeland, dat de grootste natuurlijke hulpbronnen tot zijn beschikking heeft en de grootste markten ter wereld bezit, gelooft de „Djidji Shimpo", dat Groot-Brittannië in staat zou zijn, haar tot stand te brengen en den stelregel: leven en laten leven, voor Japan zou kunnen doen gelden met de minst mogelijke offers.

De Engelsch-Japansche handelsgeschillen, aldus meent het blad verder, zouden geregeld kunnen worden zonder dat het Britsche rijk als geheel eenig offer brengt, maar het blad betwijfelt, of Engeland zich op de juiste wijze rekenschap geeft van de realiteiten in den internationalen handelstoestand en den vooruitgang van den Japanschen buitenlandschen handel. Tenslotte schrijft het blad, dat een waarachtige Engelsch-Japansche toenadering alleen tot stand kan worden gebracht op een voet van gelijkheid.

(Djidji Shimpo) **(Vorig bericht blz. 1293 I.)**

E. FRANKRIJK. — Vredesbijeenkomst te Saint Cloud.

Te Saint Cloud zijn dezer dagen tienduizenden bijeen geweest voor het „universeele appèl voor den vrede", dat daar heeft plaats gehad.

Onder de sprekers was Jeanzay, de Fransche minister van Onderwijs, die betoogde, dat de Fransche regeering hartstochtelijk voor den vrede en tegen den oorlog werkt en zeide, dat de veiligheid, d.w.z. het collectieve vertrouwen in den duur en stevigheid van den vrede slechts kan berusten op de wederkeerigheid van internationale verplichtingen.

De Engelsche afgevaardigde Henderson verklaarde, dat de wereld opnieuw op een kruispunt stond, waar zij moest kiezen tusschen oorlog en vrede, conflict en samenwerking, de terugkeer tot de barbarij van het verleden en de op gelijkheid en rechtvaardigheid berustende beschaving. De collectieve veiligheid is niet failliet, zij is niet juist toegepast. Zij moet eerder versterkt dan verzwakt worden, zij mag niet exclusief zijn en er mag niets gedaan worden waardoor de wereld in politieke kampen verdeeld wordt of om welke natie ook den oorlog te verklaren, omdat men het niet eens is met haar regeeringsvorm.

Ten aanzien van Spanje verklaarde hij, dat allen, die in vrede en democratie gelooven, met hun sympathieën aan den kant van de regeering moeten staan. Er ontstaat een ernstige toestand op internationaal terrein en het is de plicht van den Volkenbond, om op grond van artikel 2 van het pact de zaak voor den raad te brengen.

De Tsjechoslowaak Prohazka, die namens het coördinatiecomité voor Centraal Europa het woord voerde, verklaarde: steunend op de groote volksmassa verklaren wij plechtig, dat de politieke en territoriale onafhankelijkheid van alle staten onschendbaar is. Steunend op de breede volksmassa, willen wij complicaties, die tot oorlog leiden, vermijden, en de economische en cultureele samenwerking verwezenlijken, de naties door bewuste samenwerking en door de organisatie van een collectieven bijstand tegen den aanvaller verbinden. Wij ondersteunen den Volkenbond in de ondeelbaarheid van den vrede. Wij zijn bereid ons met alle kracht te verdedigen tegen de schending van kleine staten door bruut geweld of politieke en economische onderdrukking.

Minister-president Blum wees er met name op, dat de veiligheid, d.w.z. het collectieve vertrouwen in haar duurzaamheid en rechtheid berust op de wederkeerigheid der internationale verplichtingen of niet bestaan kan. Blum noemde dit de diepere beteekenis van deze bijeenkomst. Zij is internationaal en heeft

ten doel een internationaal congres voor te bereiden, dat de middelen zal bestudeeren ter versterking van de internationale organisatie. Ik zeg versterken, aldus Blum, omdat zij bestaat en Volkenbond heet. (Le Temps - Le Jour)

A. ZWEDEN. — Productie-index gestegen. —
De bond van Zweedsche industrieën heeft nieuwe cijfers gepubliceerd, welke duidelijk de uitbreiding van Zweden's industrieele productie aantoonen in het tijdperk Januari 1934 tot Mei 1936. De algemeene productie-index, gebaseerd op rapporten van industrieën met tezamen ruim 225.000 arbeiders of meer dan de helft van het totaal aantal arbeiders in Zweden, vertoont een stijging van 83 tot 106. Het indexcijfer van de machine-industrie is van 67 tot 110 gestegen en dat van de ijzer- en staalgroep van 80 tot 104. Een speciaal rapport van de Zweedsche vereeniging van staalfabrieken toont aan, dat het binnenlandsch verbruik van gewalst en gesmeed ijzer en staal in de eerste helft van 1936 429.500 ton bedroeg, tegen 399.300 ton voor hetzelfde tijdperk in 1935, dus een vermeerdering van ruim 7%. Het aantal werklieden in deze industrie bedroeg aan het einde van Juni 1936 26.328 tegen 24.769 verleden jaar. De verschepingen van ijzererts in Juli door het Grängesbergconcern bedroegen 905.000 ton tegen 948.000 in Juni en 563.000 in Juli 1935. De totale verschepingen van deze maatschappij in de eerste 7 maanden van dit jaar bedroegen ruim 5.44 millioen tegen 3.52 millioen in dezelfde periode van 1935. De Zweedsche houtverkoop bedroeg per 31 Juli 675.000 standaard tegen 600.000 standaard in dezelfde periode van 1935. (Svenska Dagbladet)

B. POLEN. — Het bezoek van den Franschen generaal Gamelin. —
Generaal Gamelin is dezer dagen uit Warschau naar Krakau vertrokken, waar hij hulde heeft gebracht aan de nagedachtenis van generaal Pilsudski. Twee Poolsche generaals vergezelden hem.
In een kort onderhoud met de Kurjer Poranny heeft Gamelin zich zeer ingenomen betuigd met zijn ontvangst in Polen.
Voor zijn vertrek heeft de Poolsche president de generaal het grootkruis van de orde „Polonia restituta" verleend.
De Fransche militaire attaché en drie andere Fransche officieren hebben eveneens onderscheidingen gekregen.
De Roemeensche generaal-majoor Samsonovici zal binnenkort een bezoek aan Polen brengen. Volgens de Kurjer Poranny zou dit bezoek in verband staan met de besprekingen die generaal Rydz-Smigly met generaal Gamelin heeft gehad.
De Poolsche politiek zou weder meer naar Fransche gezichtspunten overhellen. (Kurjer Poranny)
(Vorig bericht 2412 D.)

C. NEDERLAND. — Mijnindustrie. —
Het jaarverslag van den hoofdingenieur der Mijnen over 1934 vermeldt, dat de gedurende het verslagjaar verkregen productie bijna 2% ten achter bleef bij die van 1933, en vrij aanzienlijk minder was dan de hoeveelheid brandstoffen, die in het algemeen als resultaat van productie, in- en uitvoer in 1934 voor binnenlandsch verbruik beschikbaar kwam. Sedert 1926 is de productie gestegen met 40%, terwijl de voor binnenlandsch verbruik beschikbaar gekomen hoeveelheid, die vergeleken met 1933, met 109.334 ton vermeerderde, sedert 1926 met 24% is vooruitgegaan.
De totale invoer van steenkolen, cokes en steenkolenbriketten tezamen is, vergeleken met het vorige jaar, met 994.106 ton of met niet minder dan 13% gestegen. Die vermeerdering is voornamelijk een gevolg van de stijging van den invoer uit Duitschland, ten bedrage van 716.301 ton of van niet minder dan 13%; de invoer uit dit land bedroeg bijna 74%; van den totalen invoer in ons land. De import uit Groot-Brittannië vermeerderde eveneens en wel met 115.184 ton of met ruim 8%. Van den totalen invoer in ons land bedroeg die uit Groot-Brittannië bijna 18%. Ook de invoer uit België ging iets vooruit en wel met 7789 ton of met bijna 2%; het aandeel van den invoer uit dat land in den totalen invoer bedroeg 5%.
De totale uitvoer van steenkolen, cokes en steenkolenbriketten tezamen vermeerderde met slechts 21.252 ton of met nog geen ½%. De uitvoer naar België en Luxemburg verminderde met niet minder dan 346.259 ton of met ruim 18%, die naar Frankrijk met 146.830 ton of met 9%. De uitvoer naar Duitschland vermeerderde met 80.027 ton of met 7% en die naar Zwitserland met slechts 387 ton; deze bleef dus nagenoeg gelijk. De uitvoer naar Italië was bijna verdrievoudigd. Van den totalen uitvoer bedroeg die naar België en Luxemburg nog geen 28%, naar Frankrijk 27%, naar Duitschland ruim 23% en naar Italië ruim 6%. Van den totalen uitvoer was slechts 4% naar Zwitserland gericht. De hoeveelheid verstrekte bunkerkolen aan vreemde schepen vermeerderde met 597.735 ton of met 5%, die aan Nederlandsche schepen met 32.707 ton of met 6%. Sedert 1926 is de hoeveelheid bunkerkolen aan vreemde schepen verstrekt, met 53%, die aan Nederlandsche schepen met 38% verminderd, terwijl de totale uitvoer van bunkerkolen met de helft is achteruitgegaan. (Jaarverslag Hoofdingenieur der Mijnen)
(Vor. ber. Mijnbedrijf 1812 H.)

D. NEDERLAND. — Staatsboschbeheer 1934. —
Het jaarverslag van het staatsboschbeheer over 1934 is verschenen.
Het overzicht van de kosten van dezen dienst geeft, sinds deze geheel beheerscht wordt door de werkverschaffing, geen beeld meer dat met de vroegere is te vergelijken. De uitgaven op de Landbouwbegrooting van den dienst daalden van *f* 1.4 millioen in 1933 tot *f* 1 millioen in 1934. In dit laatste jaar was er echter geen grondaankoop van beteekenis, zooals in 1933. Het bedrag, dat het Staatsboschbeheer bovendien ten laste van het departement van sociale zaken afdeeling werkverschaffing heeft uitgegeven, is veel meer dan de eigen begrooting, n.l. *f* 1.7 millioen.
Bebosch werden 1159 h.a. (in 1933 was dit 1052 h.a.).
De arbeidsloonen werden in den loop van het jaar over de geheele linie eenigszins verlaagd.
De voortdurende daling van de opbrengsten van het bedrijf in de laatste jaren kwam tot staan; verbetering in de prijzen was er echter geenszins. Dat het eindbedrag der opbrengsten (*f* 244.000) wat hooger is dan in 1933 (*f* 230.000) vindt zijn oorzaak in den verkoop van een grootere hoeveelheid hout.
De bebossching met renteloos voorschot der gemeenten zag in 1934 zijn bedrag op de staatsbegrooting in eens van *f* 120.00 tot *f* 40.000 verminderd. Om de werkzaamheden toch mogelijk te maken, nam sociale zaken de loonen op zich. Wij zien hier dus het meer gesignaleerde verschijnsel van overheveling van normaal werk naar de werkverschaffing.
Aan werkverschaffing gaf sociale zaken in de gemeenten onder toezicht van het Staatsboschbeheer *f* 910.000 uit.
De inventariseering van het natuurschoon in Nederland, welk werk eenige jaren onderbroken was, is in 1934 weer voortgezet door de beschikbaarstelling van een tijdelijke kracht door de Stichting tot verruiming van werkgelegenheid voor academisch gevormden. (Jaarverslag Staatsboschbeheer)

20 AUGUSTUS 1936

E. NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Wijziging van de Grondwet. —
In vervolg op onze publicatie van 5 Augustus '36 (pag. 2402 A.) geven wij nog eenige andere artikelen der grondwet, die door de regeering worden voorgesteld om te worden gewijzigd.
Nederl. Antillen: Voorgesteld wordt, den naam van het deel van het koninkrijk, dat de eilanden in West-Indië omvat, te veranderen in dien van de Nederlandsche Antillen. Deze aan-

duiding verdient, in meer dan een opzicht, de voorkeur boven den bestaanden toestand, waarbij de naam van een der eilanden tevens de naam van het gebiedsdeel is.

Zittingsduur Staten-Generaal: Het derde lid van artikel 73 laat de mogelijkheid open, dat in geval van ontbinding van de Kamers der Staten-Generaal een wet het mandaat van de nieuwgekozen Kamers verlengt voor een termijn, die den gewonen zittingsduur ver overschrijdt. De voorgestelde wijziging heeft ten doel, de mogelijkheid van verlenging van het mandaat te beperken tot het gedeelte van het jaar tusschen het bijeenkomen van de nieuwgekozen Kamers en den eerstvolgenden derden Dinsdag van de maand September, op welken dag de normale zittingsduur van vier jaar voor de Tweede Kamer en van zes jaar voor de Eerste Kamer aanvangt.

Verkiesbaarheid: De tegenwoordige redactie van artikel 85 sluit van de verkiesbaarheid uit bedelaars, landloopers en gewoontedronkaards, maar laat toe personen, die wegens het begaan van een ernstig misdrijf tot een vrijheidsstraf van meer dan een jaar zijn veroordeeld.
Van ieder bestaand lid van een vertegenwoordigend lichaam mag echter worden verwacht, dat hij zich niet in een positie brengt, die tot het opleggen van een zoo zware straf aanleiding zou kunnen geven, onverschillig het meer of minder politiek karakter van de strafbare handeling.

Parlementaire onschendbaarheid: Voorgesteld wordt de parlementaire immuniteit op te heffen voor hen, die zich schuldig maken aan opruiing en schending van geheimen.
Hier kan het optreden van den voorzitter niet zoo licht het gezag van de strafwet vervangen, omdat in het bijzonder bij schending van geheimen het feit niet meer is ongedaan te maken en het kwaad met het uitgesproken woord onherstelbaar wordt. Nog te meer dient hier een voorziening te worden getroffen, nu in de volksvertegenwoordiging leden hun intrede hebben gedaan, die verklaren zich principieel door een opgelegde geheimhouding niet gebonden te achten.

Dienstplichtigen: Volgens artikel 187 moet, wanneer in geval van buitengewone omstandigheden dienstplichtigen, die niet in werkelijken dienst zijn, door den koning geheel of gedeeltelijk buitengewoon onder de wapenen worden geroepen, onverwijld een voorstel van wet aan de Staten-Generaal worden gedaan, om het onder de wapenen blijven zooveel noodig te bepalen. De regeering heeft zich in de vergadering van de Tweede Kamer van 13 Maart '36 op het standpunt gesteld, dat dit artikel moet worden geïnterpreteerd in dien zin, dat het niet betrekking heeft op het onder de wapenen houden van dienstplichtigen, die wel in werkelijken dienst zijn.
Voorgesteld wordt art. 187 te wijzigen in dien zin, dat het op de beide gevallen betrekking heeft.

Additioneele artikelen: Van de dertien additioneele artikelen zijn niet minder dan zes (6 tot en met 11) op het oogenblik uitgewerkt; zij behooren te vervallen.
De artikelen 1, 2, 4, 5, 12 en 13 zijn in drie groepen te onderscheiden. Een artikel (artikel 4) bevat geen overgangsrecht, doch een materieele bepaling van blijvenden aard. Drie andere (artikelen 1, 2 en 13) houden overgangsrecht van blijvend karakter, bestemd om bij iedere Grondwetsherziening te gelden. De artikelen 5 en 12 houden overgangsrecht met afloopend karakter, bevattende tijdelijke afwijkingen van blijvende bepalingen, in de Grondwet opgenomen.
Het schijnt redelijk, alleen deze laatste bepalingen onder de additioneele artikelen, behoorende bij de nieuwe Grondwet, op te nemen, de andere kunnen beter naar andere plaatsen in de Grondwet (artikel 152 en hoofdstuk 11, artikelen 200 en 201, nieuw) worden overgebracht.
Het bestaande additioneele artikel 3 draagt een apart karakter. Gezien het nauwe verband tusschen het tweede lid, dat in geen geval kan vervallen, en het eerste lid is het aangewezen, het artikel in zijn geheel te handhaven.
De inhoud van de additioneele artikelen 1, 2 en 13 behoorende bij de Grondwet in haar huidige lezing, kan, als blijvend overgangsrecht, naar het oordeel der regeering in hoofdstuk 11 der Grondwet worden ondergebracht. Hierdoor wordt tevens de bestaande onzekerheid, of zij alleen gelden voor de herziening van de Grondwet, waarbij zij zijn opgenomen, of ook voor latere herzieningen, in den laatsten zin opgelost. De artikelen 200 en 201 sluiten zich ongedwongen bij de voorafgaande artikelen van hoofdstuk 11 aan.
In artikel 201 zijn de additioneele artikelen 1 en 2 samengesmolten. (Staatscourant)

(Vor. ber. Grondwet 2402 A.; Tw. Kamer 2412 B.)

A. **NEDERL. OOST-INDIE. — Techn. Hoogeschool te Bandoeng. - Rede van Prof. Mr. Dr. M. A. G. Harthoorn. —**
Bij de zestiende herdenking van de stichting der Technische Hoogeschool te Bandoeng op 31 Juli '36, heeft prof. mr. dr. M. A. G. Harthoorn een rede uitgesproken, getiteld: „Sociaal economische ordening". In deze uitvoerige voordracht betoogde spreker o.a. dat het credietwezen de spil is, waarom het geheele bedrijfsleven draait, daar alle kapitaal en arbeid, hoezeer ook ieder op zichzelf waarde bezittende, alleen door de tusschenkomst van het crediet als betaalmiddel tot productiviteit kunnen worden gebracht en dat daarom het publieke karakter van het credietwezen evident is. Hij wees dan, voor ons land, op de noodzaak van de oprichting eener staatscredietbank als de eenige credietbank in het land, waarover alle betalingen worden geleid, zoodat ook alleen haar credieten als betaalmiddel, geld, dienst doen.

(Java Bode)

B. **LUCHTVAART. — Hoogte-records sinds 1909 voor landvliegtuigen. —**

1909	300	meter	Latham (Frankrijk).
1913	6.120	„	Legagneux (Frankrijk).
1920	10.093	„	Schröder (Ver. Staten).
1929	12.739	„	Neuenhofen (Duitschland).
1930	13.157	„	Soucek (Ver. Staten).
1932	13.404	„	Uwins (Engeland).
1933	13.661	„	Lemoine (Frankrijk).
1934	14.443	„	Donati (Italië).
1936	14.836	„	Détré (Frankrijk).

(L'Auto) **(Vor. ber. Records 2360 G.)**

C. **NEDERL. OOST-INDIE. — N. S. B. en Inlandsche persberichten. —**
De **Keng Po,** een Chineesch-Maleisch dagblad te Batavia, constateert dat de afscheiding tusschen de verschillende bevolkingsgroepen in Indië zich steeds scherper gaat afteekenen.
Het blad wijst er op, dat de propagandavergadering van de N.S.B. te Batavia, waar ds. van Duyl het woord voerde, door niet minder dan 2.000 enthousiaste Nederlanders werd bijgewoond. De Nederlanders in Indië zijn thans fascistisch geworden, of althans super-nationalisten.
De **Sipatahoenan,** een nationalistisch Soendaneesch dagblad te Bandoeng, schrijft een artikel naar aanleiding van de propagandarede door ds. van Duyl eveneens in Bandoeng gehouden.
Het blad zegt, dat de N.S.B. handig gebruik heeft gemaakt van de omstandigheid, dat wij thans staan voor de wisseling van de Landvoogdij en dat wij verkeeren in een tijd van verslapping van de Inheemsche beweging. In de vergaderingen te Batavia en Bandoeng, heeft ds. van Duyl, volgens het blad, heftige aanvallen gedaan tegen het huidige bewind en zelfs ook tegen minister-president Colijn. Doch de politie kwam niet tusschenbeide, zooals dit zoo vaak bij Inlandsche vergaderingen wèl voorkomt.
Het blad besluit met de Overheid te verzoeken om ten opzichte van de rechtsche partijen denzelfden maatstaf aan te leggen, aangezien de Regeering boven de partijen moet staan.
De **Pemandangan,** een liberaal-nationalistisch dagblad te Batavia en thans onder leiding van M. Tabrani, acht het noodig zijn lezers te wijzen op de passage uit de rede van ds. van Duyl te Batavia, waar deze propagandist naar aanleiding van een aan hem gestelde vraag, wat hij dacht van het Italiaansch-Ethiopisch conflict, geantwoord heeft dat de Nederlanders toch op dezelfde wijze in Indië waren gekomen. (Keng Po - Sipatahoenan - Pemandangan)

(Vor. ber. N. S. B. 2198 G.)

D. **GRAZIA DELEDDA OVERLEDEN. —**
Op ruim zestigjarigen leeftijd is te Rome overleden mevrouw Madesani, beter bekend als de romancière Grazia Deledda. Zij kreeg in 1926 den Nobelprijs voor litteratuur. (La Stampa)

E. **ITALIE. — Oorlogsvloot wordt gemoderniseerd. —**
Binnen zes maanden zullen twee slagschepen, 35.000 ton metende, de „Littorio" en de „Vittorio Veneto" van stapel loopen. Zij krijgen een snelheid van ruim 30 knoopen per uur, tegen het Engelsche slagschip „Rodney" 23, en een actieradius van niet minder dan 15.000 mijl. De bewapening wordt gevormd door negen kanonnen van 37½ c.M., verder een batterij van twaalf 15 c.M.-kanonnen, twaalf stuks luchtafweergeschut van 9 c.M. en twintig machinegeweren. Het kaliber der grootste kanonnen van de „Rodney" is 40 c.M., doch de Italiaansche zijn van het allernieuwste type en dragen, naar men zegt, even ver, terwijl hun vuursnelheid grooter is.

Overigens vordert Italië's vlootbouw snel. Drie nieuwe kruisers komen nog dit jaar gereed, waardoor de marine de beschikking zal hebben over negentien kruisers, waarvan de oudste zes jaar is, en die alle meer dan 36 knoopen per uur kunnen varen. Sommige halen 40 knoopen en zijn sneller dan welke kruiser ook. Ook de torpedojagers maken records met 44 knoopen snelheid. Hun aantal, varende en in aanbouw tezamen, bedraagt 104. Aan duikbooten telt de Italiaansche vloot er 77, waarvan 50 jonger dan zes jaar. (Daily Telegraph) **(Vor. ber. Vloot 1745 F.)**

21 AUGUSTUS 1936

A. JOODSCH WERELDCONGRES TE GENEVE. — Resoluties. —
In zijn op 13 Aug. '36 gehouden zitting heeft het Joodsche Wereldcongres eenige resoluties aangenomen, waarbij de Joodsche gemeenten worden uitgenoodigd, de boycot van Duitsche goederen voort te zetten en besloten wordt tot instelling van een centraal bureau voor den strijd tegen het anti-semitisme.
In de avondzitting heeft het congres een resolutie aangenomen, waarin krachtig geprotesteerd wordt tegen de anti-semietische maatregelen, die in Duitschland genomen zijn en herstel van de rechtsgelijkheid der Joden met de overige ingezetenen van Duitschland wordt geëischt.
In zijn laatste resolutie protesteert het congres tegen de terroristische actie van bepaalde elementen der Arabische bevolking van Palestina en wordt van Groot-Brittannië als mandaatmogendheid geëischt, dat het van elk denkbeeld de Joodsche immigratie in Palestina stop te zetten of te beperken, zal afzien.
(Journal de Genève) **(Vorig bericht blz. 2408 C.)**

B. CURAÇAO. — Proclamatie Gouverneur Wouters.
In de Amigoe di Curaçao is afgedrukt de proclamatie van den nieuwen gouverneur van Curaçao, den heer G. J. Wouters, aan de ingezetenen van het gewest. De proclamatie luidt:
„Ik breng te uwer kennisse, dat het Harer Majesteit, onze geëerbiedigde Koningin, heeft behaagd mij bij Hoogstderzelver Besluit van den 7den April 1936 te benoemen tot Gouverneur van Curaçao en dat ik op heden in een plechtige zitting van den Kolonialen Raad het bestuur heb aanvaard.
Ter voldoening aan het verlangen van Hare Majesteit breng ik u Hoogstderzelver beste wenschen over voor den groei en bloei van het Gewest Curaçao.
Met Gods onmisbaren steun en met uw aller medewerking, hoop ik uwe belangen naar mijn beste vermogen te behartigen en de welvaart, waarin het Gewest Curaçao zich mag verheugen, niet alleen te bestendigen, maar zoo mogelijk nog op te voeren."
(Amigoe di Curaçao) **(Vorig bericht blz. 2381 B.)**

C. DUITSCHLAND. — Overeenkomst met Oostenrijk. - Samenwerking. —
De onderhandelingen tusschen Duitschland en Oostenrijk, die op 27 Juli '36 te Berlijn zijn begonnen en die ten doel hadden, verschillende met de tenuitvoerlegging van het Duitsch-Oostenrijksche accoord van 11 Juli samenhangende vraagstukken te regelen, zijn op 12 Aug. '36 beëindigd.
De leider van de Oostenrijksche delegatie, gezant Wildner, en de leider van de Duitsche delegatie, dr. Clodius, hebben een aantal accoorden geparafeerd, waardoor de tot nog toe op het gebied van het toeristenverkeer bestaande beperkingen zijn opgeheven en zekere maatregelen tot verruiming van het wederzijdsch handelsverkeer worden beoogd.
Uit den inhoud van deze accoorden, die na verkregen goedkeuring der wederzijdsche regeeringen spoedig zullen worden onderteekend en in werking zullen treden, kan het volgende worden naar voren gebracht:
De Rm. 1000-blokkade bij reizen naar Oostenrijk zal worden opgeheven. In overeenstemming daarmede zullen ook in Oostenrijk de beperkingen voor reizen naar Duitschland worden ingetrokken.
Tusschen de beide regeeringen wordt een overeenkomst gesloten voor het reizigersverkeer waarbij het reisverkeer naar Oostenrijk wordt aangepast aan de Duitsche deviezensituatie en de noodige betalingsmiddelen voor eenigen tijd worden gegarandeerd.
Voorts is een programma opgesteld voor de afwikkeling der steenkoolleveringen uit Duitschland naar Oostenrijk, geldende tot einde van dit jaar.
De in Augustus 1934 tusschen de beide circulatiebanken gesloten overeenkomst tot regeling der betalingen in het goederenverkeer wordt vervangen door een clearingverdrag tusschen beide landen.
De besprekingen zullen te eeniger tijd worden hervat om na te gaan op welke wijze de ontwikkeling der economische betrekkingen tusschen de beide landen verder kan worden bevorderd.
De afsluiting van een overeenkomst tot regeling van het kleine grensverkeer is zeer binnenkort te verwachten.
Verder is tusschen de beide delegaties een overeenkomst tot vergrooting van den omvang van den goederenruil gesloten.
De onderhandelingen betroffen in de eerste plaats de vraagstukken van den seizoens-in- en uitvoer. Hierbij werd naast de behandeling van de den industrieelen uitvoer betreffende vraagstukken, overeenstemming bereikt over de vaststelling van extra-contingenten voor aankoopen op de aanstaande Messen te Leipzig en Weenen, zoowel als over de schepping van de mogelijkheid van uitvoer van een zeker aantal runderen en paarden uit Oostenrijk naar Duitschland. (Berliner Tageblatt)
(Vorig bericht blz. 2391 A.)

D. NEDERLAND. — Hoog Militair Gerechtshof. - Mr. Ed. Jellinghaus tot president benoemd. —
De Staatscourant bevat de benoeming van mr. E. Jellinghaus, tot president van het Hoog Militair Gerechtshof te 's-Gravenhage.
Mr. Jellinghaus, geboren op 2 Sept. 1871, is thans lid van dit college en president van het Gerechtshof te 's-Gravenhage. (Staatscourant)

E. ERASMUS. — Beeld uit Japan. —

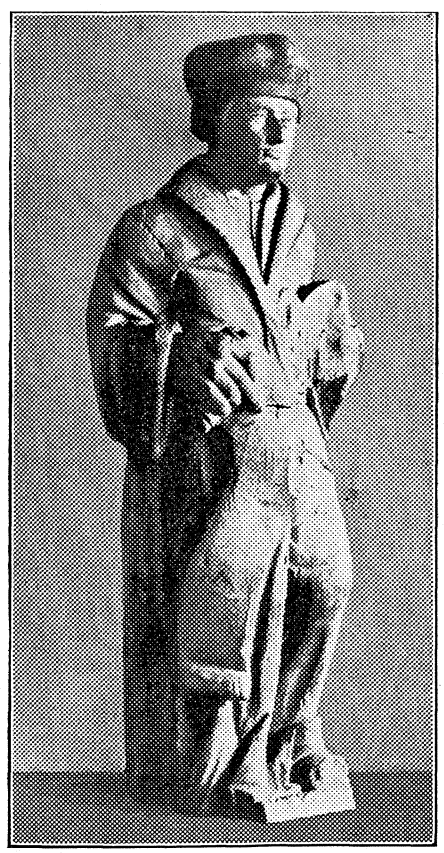

Drie en een halve eeuw geleden voer het schip „De Liefde" Rotterdam's haven uit voor de reis naar Japan. Als hekbeeld sierde het schip de houten beeltenis van Erasmus, wiens naam het eens droeg. Het beeld bleef in Japan en is daar eeuwen in hooge eere gehouden. Thans is het echter in Erasmus' geboortestad, Rotterdam, teruggekeerd en de Japansche gezant, Zijne Excellentie Toshihiko Taketomi, heeft op 19 Aug. '36 in het museum Boymans het beeld voor de Erasmus-tentoonstelling in bruikleen aangeboden.
(N. R. Crt.) **(Vorig bericht Erasmus 2375 A.)**

22 AUGUSTUS 1936

A. **De ontwikkeling. - Januari—Juli 1936. —**
Het jongste nummer van het Economisch-Statistisch Maandbericht bevat o.m. een beschouwing over de conjunctuur in Nederland, welke is samengesteld in overleg met het Centraal Bureau voor de Statistiek te 's-Gravenhage. Wij ontleenen hieraan het volgende:
De algemeene tendenz wees in de richting van een tot staan komen van het inkrimpingsproces, hoewel de ontwikkeling, met name op de geldmarkt, niet meer het geleidelijke karakter van het eerste kwartaal van 1936 bezat.
De industrieele bedrijvigheid nam, te oordeelen naar de invoersaldi van grondstoffen, een weinig toe. Deze langzame verbetering is reeds sedert ongeveer een jaar op te merken. Het vrij constante karakter der stijging kan, ondanks de mogelijkheid van voorraadvorming in verband met vrees voor devaluatie, prijsstijging op de internationale grondstoffenmarkten, de politieke spanningen e.d., toch wel als gunstig symptoom in rekening worden gebracht.
Aan den anderen kant staat evenwel de steeds toenemende werkloosheid, welke voor dezen tijd van het jaar een ongekend hoog niveau heeft bereikt. Nu is het wel mogelijk, dat bij de huidige ontwikkeling de structureele werkloosheid van toenemende beteekenis wordt en de conjunctureele werkloosheid misschien zelfs een kleine verbetering vertoont. De werkloosheid geeft namelijk niet een volledig beeld van de werkgelegenheid, omdat tengevolge van de bevolkingsvermeerdering een stijgende werkloosheid gepaard kan gaan met een vermeerdering van de werkgelegenheid.
Wij geven hier eenige cijfers:

Aantal geheel werkloozen (× 1000)

midden Juni 1931	97
midden Juni 1932	243
midden Juni 1933	275
midden Juni 1934	292
midden Juni 1935	350
midden Juni 1936	368

Hetzelfde verschijnsel doet zich ook voor, indien door rationalisatie de werkloosheid stijgt bij gelijkblijvende of toenemende werkgelegenheid. Hoe dit ook zij, het voortdurend aangroeiende leger van werkloozen beteekent eenerzijds een verdere daling van de koopkracht, anderzijds een toenemende verzwaring van de overheidslasten.
Gezien de groote lasten, welke de ondersteuning van dit massale werkloozenleger meebrengt (voor werkloozensteun wordt nu jaarlijks ca. *f* 140 mill. uitgegeven) en de velerlei pogingen om aan den voortdurenden achteruitgang een einde te maken, verdient dit vraagstuk alleszins een nadere beschouwing. Dit nog te meer, daar de gegevens juist aantoonen, dat de maatregelen tot stimuleering van het bedrijfsleven, ondanks hun dikwijls ingrijpenden aard, vruchteloos blijven om de totale werkloosheid te remmen.
De toenemende invoer van grondstoffen, welke ook op de totale invoercijfers een stijgende tendenz vertoont, geschiedt voor een belangrijk deel ten behoeve van bepaalde, door regeeringssteun gestimuleerde bedrijfstakken (scheepsbouw, bruggenbouw, textielindustrie, defensie). Het is nu opmerkelijk, dat juist in deze bedrijfstakken de werkloosheid afnemend is, zoodat de overheidssteun dus duidelijk een toenemende koopkracht van bepaalde bevolkingsgroepen tengevolge heeft.
Ook de uitvoer vertoont nog geen parallellisme met den gestegen invoer van grondstoffen. Weliswaar is de sedert 1930 aanhoudende achteruitgang tot staan gekomen, hetgeen op zichzelf reeds een gunstig verschijnsel is, van een verbetering kan echter nog niet worden gesproken. In relatieven zin, d.w.z. vergeleken met den stijgenden wereldhandel, is er zelfs een achteruitgang te constateeren. De tegenwoordige toestand van stijgende prijzen van grondstoffen geeft aan het exportprobleem, zoolang de prijzen van fabrikaten aan deze stijging geen deel hebben, een weinig gunstig karakter, omdat met het oog op de kleine marge tusschen kostprijs en verkoopsprijs en de reeds sterk toegepaste bezuinigingen de meerdere uitgaven voor grondstoffen geheel of gedeeltelijk opgevangen moeten worden in de loonsom.
Aan den anderen kant bieden de grondstofproduceerende landen tengevolge van de gunstige conjunctuur gelegenheid tot vergrooting van de invoeren, hetgeen voor onzen export wellicht van beteekenis kan worden, vooral indien de afzet van onze producten zich meer naar die markten richt.
De prijsbeweging in het binnenland in de laatste maanden was van dien aard, dat een vergrooting van de divergentie met het prijsniveau van de landen met gedeprecieerde valuta, welke aan het einde van het vorige jaar inderdaad heeft gedreigd, voorloopig niet is te vreezen, vooral met het oog op de langzame prijsstijging in die landen.
Minder gunstig was in het afgeloopen kwartaal de ontwikkeling op de geld- en kapitaalmarkt.
Terwijl juist de eerste maanden van dit jaar een geleidelijke verbetering toonden, werd deze in de laatste maanden weer onderbroken door nieuwe storingen.
Hoewel het herstel op de geldmarkt in het begin van Juli krachtig voortgang maakte, is uit de gebeurtenissen in de laatste maanden wel degelijk gebleken, dat onze geld- en wisselmarkt nog uiterst gevoelig is voor de gebeurtenissen in Frankrijk. Aangezien de toestand in dit land nog steeds onoverzichtelijk blijft, moet ook rekening worden gehouden met het feit, dat het nog niet vast staat, dat onze geld- en kapitaalmarkt vrij zal blijven van nieuwe storingen.

Nederland Conjunctuur

De algemeene indruk, welke een nauwkeurig onderzoek der gegevens oplevert, geeft blijk van een nog belangrijke mate van onzekerheid van den geheelen toestand, en van een nog zwaren druk der depressie, al is het verheugend, dat de door ons voor eenige maanden geconstateerde tendenzen tot stabilisatie zich in het algemeen bestendigen en voortzetten.
Het is nu de vraag, in welke mate de huidige ontwikkeling de kiemen voor een toekomstige verbetering bevat. Eenerzijds biedt de verbetering van den economischen toestand in de meeste landen der wereld, de stijgende prijsbeweging enz., gunstige mogelijkheden. Anderzijds oefenen de vele handels- en betalingsbelemmeringen nog steeds een remmenden invloed uit. In het binnenland daarentegen is het voornamelijk de ongunstige positie van de kapitaalmarkt, welke een natuurlijk herstel in den weg staat.
De ontwikkeling wekt steeds meer den indruk, dat een herstel, via de geld- en kapitaalmarkt voorloopig onwaarschijnlijk is te achten. Het is dan ook vooral om deze reden, dat aan de pogingen van overheidswege om door middel van het uitvoeren van openbare werken het economisch leven te activeeren, groote aandacht moet worden geschonken.
(Econ. Stat. Maandbericht) **(V. b. Werkl.h. 2356 D.)**

B. **Werkloozensteun Gemeenten. - Suppletoire begrooting van *f* 15 millioen ingediend. —**
In een suppletoire begrooting bij de Tweede Kamer ingediend, over 1935 van het werkloosheidssubsidiefonds, vraagt de regeering nog *f* 15.730.000 voor werkloosheidsuitgaven der gemeenten.
Ter toelichting wordt o.m. opgemerkt:
In de begrooting van uitgaven van het Werkloosheidssubsidiefonds voor het dienstjaar 1935 werd onder artikel 3 wegens bijdragen aan gemeenten *f* 94.770.000 uitgetrokken, en onder art. 5, wegens bijdragen aan gemeenten *f* 5.380.000. Terzake van bijdragen aan gemeenten in de uitgaven wegens voorzieningen terzake van werkloosheid, werd onder deze beide artikelen derhalve in totaal *f* 100.600.000 gevoteerd. (Alg. Handelsblad)
(V. b. Werkloozensteun 2412 G.; Tw. Kamer 2418 E.)

A. **NEDERLAND. — Belastingen. —**

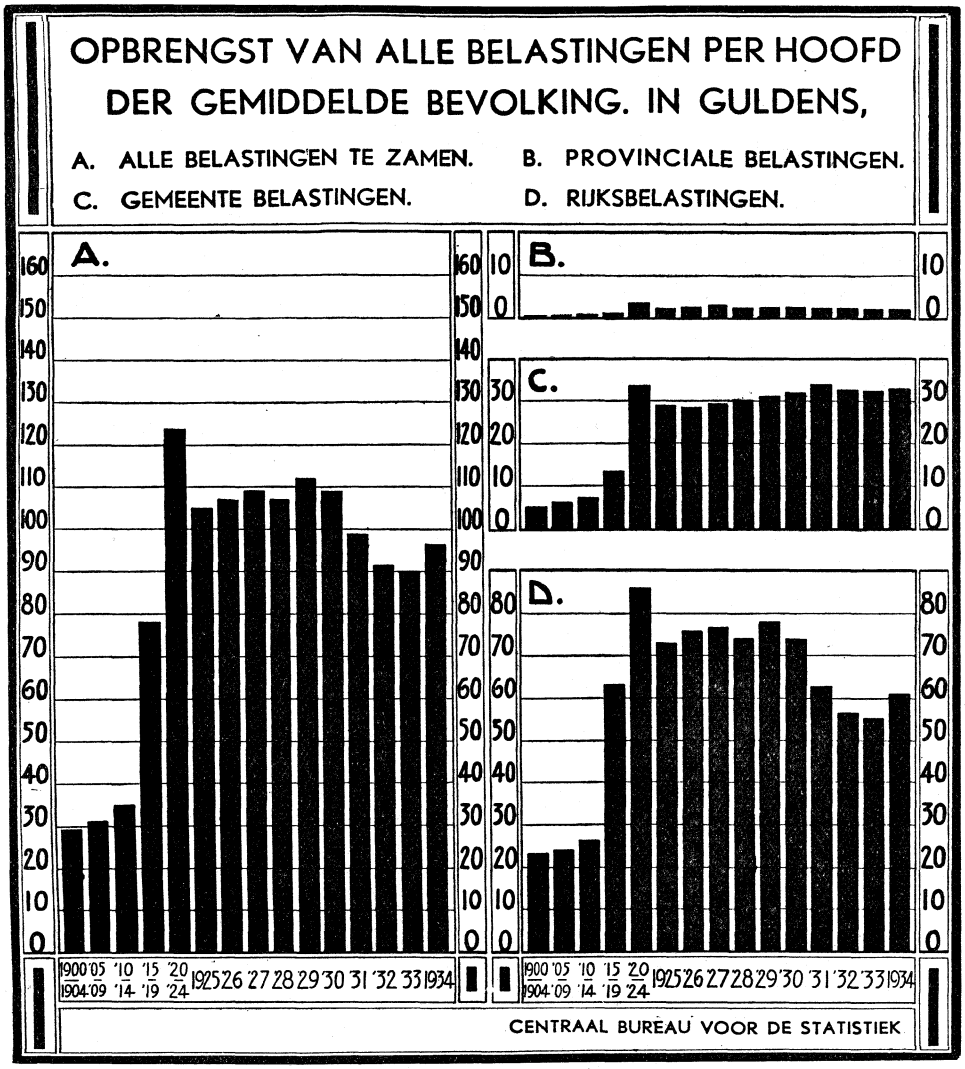

(Vor. ber. Belastingen 2181 A.)

B. **TSJECHO-SLOWAKIJE. — Rede van president Benesj. - Praag wenscht vriendschappelijke betrekkingen met Duitschland. —**
In een te Zelesny-Brod uitgesproken redevoering heeft president Benesj o.m. uiteengezet, dat Tsjecho-Slowakije als eerste steunpunt van zijn vredespolitiek den Volkenbond beschouwt en wel als centrum van de evenwichtspolitiek tusschen de groote mogendheden en als waarborg voor het doen gelden van de kleine staten en naties. Er kan geen sprake zijn van een wijziging in deze oriënteering. Het probleem van de betrekkingen met Duitschland is voor Tsjecho-Slowakije het belangrijkste. Spr. vindt het begrijpelijk, wanneer de Duitschers in Tsjecho-Slowakije goede en vriendschappelijke betrekkingen van den staat met Duitschland wenschen. De overweldigende meerderheid van Tsjecho-Slowakije heeft denzelfden oprechten wensch.
In Tsjecho-Slowakije bestaat jegens Duitschland in geen der doorslaggevende kringen een onobjectieve vooringenomenheid, noch het gevoel van vijandschap of van haat.
Ook de bewering, dat Duitschland het bestaan van Tsjecho-Slowakije in gevaar wil brengen, welke bewering hier en daar in de Europeesche pers is opgedoken, moet afgewezen worden als eenvoudig abnormaal. (Prager Presse) **(V. b. Benesj 2097 A.)**

C. **BELGIE. — Koninklijke Vlaamsche Academie. - Nederlanders onderscheiden. —**
In het Belgisch Staatsblad zijn thans de benoemingen verschenen van buitenlandsche eereleden van de Koninklijke Vlaamsche Academie, n.l. die van professor dr. J. Huizinga, uit Leiden, den heer Fr. J. Kruitwagen, filoloog te Woerden, dr. Albert Verwey, uit Leiden en den heer Dirk Coster, letterkundige te Bennebroek. (Moniteur)

23 AUGUSTUS 1936

D. **NEDERLAND. — Ned. Onderwijzersgenootschap. - Inleiding van prof. dr. Ph. Kohnstamm over: „De opleiding van onderwijzers". —**
Na de opening door den voorzitter, den heer H. J. Bon, van de negentigste algemeene vergadering van het Nederlandsch Onderwijzersgenootschap, dezer dagen te Apeldoorn gehouden, hield prof. dr. Kohnstamm, hoogleeraar aan het Nutsseminarium voor de Paedagogiek te Amsterdam, o.a. een inleiding over het rapport van de Commissie inzake de vakopleiding van onderwijzers en onderwijzeressen. Spr. kwam tot de volgende conclusies: Het tot stand komen van — thans in Nederland ontbrekende — vakopleiding voor onderwijzers en onderwijzeressen is dringend noodzakelijk. De vooropleiding van deze vakopleiding

dient een school van algemeene vorming te zijn, welker centrale vak is: studie van Nederlandsche taal en cultuur. De algemeene vorming wordt in den regel met 18 à 19 jaar afgesloten. De vakopleiding dient tweejarig te zijn. Zij omvatte behalve de paedagogiek en haar onderdeelen en hulpwetenschappen (psychologie, in het bijzonder kinderpsychologie, algemeene en speciale didactiek, practische vorming) twee keuzevakken b.v. wiskunde en natuurkunde, of biologie en scheikunde, of geschiedenis en aardrijkskunde, of Nederlandsch en een moderne taal. Een belangrijk gedeelte der twee jaren vakopleiding worde besteed aan eigen vrije studie. De opleiding der onderwijzeres zij in den regel gericht op het onderwijs aan kinderen van 4—8 jaar. De regeling dient zoo te zijn, dat later een aanvullingsbevoegdheid kan worden verworven voor oudere kinderen. Deze opleiding dient dus te zijn niet gelijk aan, maar gelijkwaardig met die der onderwijzers. De voornoemde voorbereidende school kan alleen dan haar taak vervullen, als zij een voldoend groote staf heeft van voor deze gewichtige taak voldoend bevoegde leeraren (volledige bevoegdheid voorbereidend hooger onderwijs en kennis van het lager onderwijs). Dit is alleen mogelijk als niet te veel vakken in één hand worden gelegd, en dit brengt wederom mede, dat de gecombineerde school van vooropleiding en vakopleiding tenminste negen klassen zal moeten tellen. De bevoegdheid voor het doceeren van de paedagogiek en haar onderdeelen en hulpwetenschappen worde door de wet geregeld naar het voorbeeld der thans bestaande officieuze opleiding voor middelbare acte. De overgangsexamens van vooropleiding naar vakopleiding en het de vakopleiding afsluitende bevoegdheidsexamen dienen schoolexamens te zijn, onder contrôle van alleszins bevoegde gecommitteerden. Het examen zij allereerst gericht op practische bruikbaarheid en studiegeschiktheid; de hoeveelheid parate kennis worde verminderd tot het minimum, dat ter wille van de genoemde bruikbaarheid en geschiktheid moet worden geëischt.
De examen-techniek richte zich op functionneering, niet op reproduceeren van kennis. De onderwijzersbevoegdheid geve na eenige jaren van practische ervaring toegang tot universitaire studie (en examens) ter verdere verdieping van al wat met de vakopleiding in nauw verband staat, dus voor hoofdvak en bijvakken der vakopleiding.
(Algemeen Handelsblad)

A. **NEDERLAND. — Bisschoppen en N.S.B. —**
In alle kerken en kapellen van het bisdom Roermond is op 16 Aug. '36 aldus meldt „De Tijd", een herderlijke brief van dr. G. Lemmens, bisschop van Roermond, voorgelezen.
De bisschop herinnert daarin aan de vorige waarschuwingen tegen de N.S.B., welke zijn uitgegaan van hem persoonlijk en van het geheele Episcopaat. Wij zullen — aldus de bisschop — op Zondag 6 September een grooten Biddag houden om Gods hulp af te roepen tegen het groeiend gevaar.
De Bisschop sluit met een vermaning en een smeekbede tot hen, die de stem van hun Bisschop tot nu toe niet verstonden en niet volgden:
„Broeders, weest niet eigenwijs maar blijft trouw aan de leiding van hem, die door God gesteld werd om ook u veilig naar uw eeuwig einddoel te leiden. Thans geldt het verschrikkelijke woord: wie niet met Mij is, is tegen Mij. Wie zou dan tegen Christus durven kiezen? Wij zegenen u allen en rekenen op u!"
(De Tijd) **(Vorig bericht blz. 2331 E.)**

B. **EGYPTE. — Overeenstemming met Engeland. —**
Tusschen Engeland en Egypte is thans na maandenlange moeilijke onderhandelingen algeheele overeenstemming bereikt. De verschillende clausules van het verdrag zijn thans geparafeerd. Een Egyptische delegatie onder leiding van premier Nahas Pasja is reeds onderweg naar Londen, waar de overeenkomst met veel plechtigheid op 27 Augustus zal worden onderteekend. Daarmede zal aan een jarenlangen onbevredigenden toestand, eigenlijk al sinds het einde van den wereldoorlog, een einde komen. Het verdrag voorziet o.m. in een geleidelijke terugtrekking van de Britsche troepen van Caïro naar het gebied van Ismailia; in een betere directe verbinding tusschen Alexandrië en de Kanaal-zône. Voorts zou het verdrag ook voorzien in een verdedigend verbond op langen termijn, binnen het kader van den Volkenbond. Het vraagstuk van den Soedan, het groote stuikelblok bij vorige onderhandelingen, is opgelost door een redelijk vergelijk. Egyptische troepen zullen opnieuw aan de verdediging van den Soedan gaan deelnemen en aan den wensch van Egypte om weer deel te hebben aan het condominium (gemeenschappelijk bestuur) over dit land, bij welks watervoorziening zijn bestaan gemoeid is, is ruimschoots tegemoet gekomen. Als de Egyptische regeering zich nu eerlang aanmeldt voor het lidmaatschap van den Volkenbond zal het daarbij natuurlijk den vollen steun van de Engelsche regeering hebben.
(Daily Telegraph - Gazette Egyptienne) **(2405 D.)**

C. **BENZINE. — Verbruik in Europa. —**
Volgens de statistieken van het Petroleum Press Bureau is het benzineverbruik in de eerste helft van dit jaar in bijna alle vijftien groote Europeesche consumptielanden toegenomen.
De totale invoer van minerale oliën bedroeg in duizenden tonnen:

	1e helft 1936	1e helft 1935	Wijz. in %
Groot-Brittannië	5.221.5	5.304.6	— 1.6
Frankrijk	3.513.7	3.098.5	+13.4
Duitschland	1.774.0	1.475.2	+20.2
Nederland	624.8	542.6	+15.2
Zweden	476.2	421.6	+12.9
België	363.9	220.8	+64.8
Denemarken	343.1	297.2	+15.6
Spanje (Jan. t/m. Apr.) .	199.8	169.8	+17.7
Noorwegen	205.7	180.3	+14.1
Tsjecho-Slowakije . . .	192.4	178.8	+ 7.6
Zwitserland	190.9	206.9	— 7.7
Oostenrijk	167.2	168.1	— 0.6
Griekenland	106.5	91.9	+15.9
Iersche Vrijstaat	109.1	109.9	— 0.7
Finland	74.4	62.7	+18.7

De daling in Groot-Brittannië is een gevolg van den zeer grooten invoer in het voorafgaande jaar, terwijl de sterke toeneming in verschillende landen, inzonderheid België, ten deele een gevolg is geweest van de ontwikkeling van de binnenlandsche raffinageindustrie. (Petroleum Press Bureau)

D. **NEDERLAND. — N.S.B. - Dagblad. —**
In Volk en Vaderland deelt ir. Mussert mede dat hij een dagblad (avondeditie) zal stichten, dat met November onder hoofdredactie van mr. M. Rost van Tonningen zal verschijnen. Daarnaast zal het weekblad Volk en Vaderland blijven bestaan.
(Volk en Vaderland) **(Vorig bericht N.S.B. 2423 A.; Mr. Rost v. Tonningen 2411 C.)**

E. **SPANJE. — Burgeroorlog. - Van 18—23 Augustus 1936. —**

18 Augustus. — De minister van financiën heeft besloten, dat het op 19 Augustus afloopende bankmoratorium niet zal worden verlengd. In alle steden waar banken zijn gevestigd, moeten comité's worden gevestigd, die alle gevallen van opschorting van betaling afzonderlijk zullen regelen.
De „Spaansche zone", in het zuiden van Marokko, die tot dusver de regeering trouw gebleven was, is thans ook afgevallen.

19 Augustus. — De Duitsche regeering heeft de Fransche regeering geantwoord, dat zij ook harerzijds bereid is, een verbod van uitvoer van wapens, munitie, oorlogsmateriaal, vliegtuigen en oorlogsschepen af te kondigen, onder voorwaarde dat:
1. Het door de Spaansche regeering nog te Madrid vastgehouden Duitsche verkeersvliegtuig vrijgegeven wordt, en
2. alle staten, die industrieën ter vervaardiging van oorlogsmateriaal en vliegtuigen in noemenswaardigen omvang bezitten,

zich op dezelfde wijze binden, en dat in het bijzonder ook de levering door particuliere firma's of personen onder het embargo valt.
Bovendien heeft de Duitsche regeering te kennen gegeven, dat het dringend gewenscht is, dat de betrokken regeeringen hun maatregelen ook zouden uitstrekken tot het verhinderen van het vertrek van vrijwillige deelnemers aan de gevechten in de betreffende gebieden.
In het Noorden is de strijd om Irun nog niet geëindigd. De positie van de stad, die in handen van de regeering is, is versterkt.
Het Duitsche s.s. „Kamerun" is buiten de Spaansche territoriale wateren door een Spaanschen regeerings-onderzeeër en kruiser doorzocht en moest zijn koers veranderen. De Duitsche pers is verontwaardigd. Men acht het incident zeer ernstig, vooral omdat de Hitler-regeering de huidige Spaansche Volksfrontregeering niet gezind is.
De Duitsche zaakgelastigde heeft tevens opdracht gekregen, de Spaansche regeering te verwittigen, dat de Duitsche oorlogsschepen bevel hebben gekregen, de Duitsche schepen buiten de Spaansche territoriale zône met alle middelen tegen soortgelijke inbreuken, strijdig met het volkenrecht, te beschermen.

20 Augustus. — De van Valencia uit naar de Balearen gezonden regeeringstroepen hebben — naar de radio-zender der nationalisten te Palma op Majorca bekend maakt — bij een nieuwe landingspoging op het eiland een nederlaag geleden.

21 Augustus. — De Spaansche minister van Binnenlandsche Zaken heeft over de radio meegedeeld:
„De optimistische berichten van 19 Augustus zijn door nieuwe overwinningen van 20 Augustus bevestigd. Na de overwinning bij Medellin, in Estremadura, hebben de regeeringstroepen de veroverde stellingen bevestigd, om nieuwe aanvallen voor te bereiden.
De vliegtuigen bombardeeren alle zeefronten en surveilleeren voortdurend boven de kust van Afrika en Andalusië.
De kolonne-Mangada heeft Navalperal de la Mata, ten noordoosten van Madrid, veroverd. Aan het front van Guadarrama zijn stellingen van groote strategische beteekenis genomen.
De regeeringstroepen staan voor de muren van Teruel.
In Guipuzcoa maken de regeeringstroepen vorderingen.
De opstandige generaals maken als hulptroepen gebruik van de eeuwenoude vijanden van Spanje en den katholieken godsdienst. De Spanjaarden zijn niet van plan zich door Afrikaansche troepen te laten onderwerpen. De regeeringstroepen zijn onoverwinnelijk."

22 Augustus. — Sprekende voor de radio, heeft Queipo de Llano medegedeeld, dat een nieuwe aanval der regeeringstroepen op Oviedo is afgeslagen.
Hij verklaarde, dat de opstandelingen op het oogenblik 31 provincies bezet hebben, tegen de regeeringstroepen slechts 18. Van de 71 bijkantoren der Bank van Spanje zijn er 43 in het bezit der rebellen en 28 in dat der regeering. Dit, aldus concludeerde de generaal, laat duidelijk zien, dat wij er veel beter voorstaan.

23 Augustus. — Kardinaal Vidal y Barraquer, Kardinaal-Aartsbisschop van Taragona, is te Barcelona door een menigte volksfronters omgebracht.
Onverwacht spoedig heeft Italië door den minister van Buitenlandsche Zaken Ciano aan den Franschen ambassadeur te Rome een nota doen overhandigen, waarin in principe wordt toegestemd in het accoord betreffende de niet-inmenging in de Spaansche aangelegenheden.
Volgens een bericht uit Sevilla heeft generaal Queipo de Llano per radio bekend gemaakt, dat in Madrid drie bekende tooneelschrijvers gedood zijn, n.l. Jacinte Benavente (nobelprijswinnaar 1932) en de broers Serafim Alvarez Quintero en Joaquin Alvarez Quintero. Bovendien is de schilder Ignacio Culoaga, bekend amateur-stierenvechter, gedood. (Red. K. H. A.)
(Vorig bericht 2414 C.)

24 AUGUSTUS 1936

A. LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig besproken zijn. - Onze wekelijksche opgave. —
Amerikaansch: Harlan Hatcher — „Creating the Modern American Novel". (Williams & Norgate) **(Vorig bericht 2414 A.)**
Duitsch: Eduard Dansky — „Frau Chef". (Paul Zsolnay-Verlag, Berlin)
Gertrud Lendorff — „Die Salige Frau". (Verlag Huber & Co., Frauenfeld)
Agathe Lindner — „Madonna an der Treppe". (Deutsche Verlags-Anstalt, Stuttgart) **(Vor. ber. 2414 A.)**
Engelsch: Edward Conze — „Spain to-day", Revolution and Counter-Revolution. (Secker and Warburg)
Eden Phillpotts — „Once upon a time". (Hutchinson) **(Vorig bericht 2414 A.)**
Fransch: Georges Duhamel — „Discours de Réception à l'Académie Française, avec Réponse de Henry Bordeaux". (Ed. du Mercure de France)
Georges Imann — „Les Etendards de l'Enfer". (Grasset) **(Vorig bericht 2414 A.)**
Nederlandsch: Victor E. van Vriesland — „Afscheid van de wereld in drie dagen". (Querido, Amsterdam)
G. Wijdeveld — „Het Voorschot", poëzie. (De Gemeenschap, Bilthoven) **(Vorig bericht 2414 A.)**
Spaansch: Juan P. Ramos — „La Voz de los Libros". (Viau y Zona, Buenos Aires) **(2407 C.)** (Red. K.H.A.)

B. CHINA. — Ultimatum van Tsjang kai Sjek verworpen. —
Het Japansche agentschap Domei verneemt uit Kanton, dat de generaals Li Tsoeng Yen en Pai Tsoeng Hei het ultimatum van Tsjang Kai Sjek verworpen hebben.
Tsjang Kai Sjek had in dit ultimatum den eisch gesteld, dat zij binnen drie dagen uit Kwangsi moesten vertrekken. De militaire voorbereidselen worden intensiever aan de grenzen van Kwangsi en Kwantoeng. (Domei) **(Vorig bericht 2358 C.)**

C. SOVJET-RUSLAND. — Trotski-Zinowjef-groep ter dood veroordeeld. —
Overeenkomstig den eisch van den procureur-generaal zijn alle zestien verdachten in het proces tegen de Trotski-Zinowjef-groep door de militaire kamer van het hooggerechtshof der Sovjet-Unie, ter dood veroordeeld.
Het vonnis, dat op 24 Aug. '36 tegen middernacht werd geveld, legt den gewezen Sovjet-leiders Zinowjef, Kamenef, Jewdokimof en hun dertien medeverdachten allen als straf den dood door den kogel op wegens samenzwering tegen leidende personen (o.a. Stalin) van het Sovjet-regime.
De veroordeelden hebben bij het centrale executieve comité een verzoek tot gratie ingediend, hetgeen geweigerd is. Alle zestien veroordeelden werden terechtgesteld. (Tass Agentschap) **(Vor. ber. 1656 D.)**

D. DUITSCHLAND. — Evangelische Kerkenbonden. - Kanselbrief. ——
Op 23 Augustus hebben alle predikanten van de Confessioneele Kerk van den kansel een brief voorgelezen, waarvan de voornaamste punten hier volgen:
Lang hebben we gezwegen en we hebben den Führer met deze onderdrukking in kennis gesteld. Thans zijn we in naam van Christus verplicht ons zwijgen te verbreken. In het nationaal-socialistisch kamp leert men de mythe van Rosenberg en beperkt men de mogelijkheid van actie van de kerk, men onderdrukt het geweten, bespionneert de christenen en vernielt alle moreele verplichtingen. Tot onze diepe droefheid zijn we verplicht deze dingen te zeggen. We zijn bereid ons bloed te offeren voor het Duitsche volk, doch wij willen het Evangelie verdedigen. We vragen vrijheid van godsdienstoefening, vrijheid voor de christelijke pers en voor de christelijke liefdadigheid.
We vragen, dat de Duitsche jeugd niet zal worden belemmerd door politieke oefeningen in het christelijk familieleven. (A. N. P.) **(V. b. Ev. Kerkenb. 2388 C.)**

25 AUGUSTUS 1936

E. DUITSCHLAND. — Actieve dienstplicht vastgesteld op twee jaar. —
Rijkskanselier Adolf Hitler heeft dato 24 Aug. '36 de volgende verordening betreffende den duur van den actieven dienstplicht bij de weermacht onderteekend:
„Betreffende paragraaf 8 van de Rijksweerwet van 21 Mei 1935 bepaal ik, met opheffing van mijn verordening van 22 Mei 1935: de duur van den actieven dienstplicht bij de drie afdeelingen van de weermacht wordt gelijkelijk vastgesteld op twee jaar. De Rijksminister van Oorlog en Opperbevelhebber van de Weermacht vaardigt de noodige uitvoerings- en overgangsbepalingen uit.

Berchtesgaden, 24 Aug. 1936.
w.g. Adolf Hitler
Von Blomberg

In verband met bovenstaande verordening publiceert de nationaal-socialistische Korrespondenz, de „N. S. K." een beschouwing, waarin deze maatregel gemotiveerd wordt met het bolsjewistische gevaar en de geweldige strijdkrachten, waarover het bolsjewistische militarisme beschikt. (D. N. B. - N. S. K.)
(Vorig bericht 1806 A.)

A. **SPANJE. — Bank van Spanje. —**
Naar aanleiding van den burgeroorlog heeft de Bank van Spanje de publicatie van haar weekstaten gestaakt, met het oog op de moeilijkheden, welke het verkrijgen van de noodzakelijke gegevens van de filialen in de provincie met zich medebrengt.
De goudvoorraad van de Bank van Spanje is bijna niet veranderd.
Hieronder volgen de gespecificeerde gegevens van den laatsten weekstaat:

	3 Aug. 1935	18 Juli 1936	25 Juli 1936	1 Aug. 1936
ACTIVA:		(In duizenden peseta's)		
Goud . .	2.269.345	2.202.300	2.202.289	2.202.290
Zilver . .	702.645	656.709	656.268	649.843
Disconto's	1.053.969	1.168.276	1.089.613	1.081.525
Leeningen	1.341.613	1.675.758	1.666.280	1.747.092
Schatk.bilj.	77.415	75.998	75.998	75.998
Effecten .	36.832	46.894	46.978	47.117
PASSIVA:				
Biljetten in circulatie	4.632.468	5.451.556	5.454.540	5.572.942
Deposito's	889.551	1.145.715	1.157.022	1.169.514

(Agence Economique et Financière)

B. **CANADA. — De Fransch-Canadeezen van Quebec. - Provinciale Verkiezingen. —**
Op 16 Aug. '36 zijn de kiezers van de groote Fransch-sprekende provincie van Canada, Quebec, naar de stembus getrokken om het provinciale parlement voor de eerstvolgende vijf jaren te kiezen.
De voorloopige resultaten worden in het volgende medegedeeld:
De nederlaag van de liberale regeering, welke 40 jaren lang in de provincie Quebec aan de macht is geweest, is thans verzekerd. De jongste stembuscijfers zijn: Union Nationale 52 zetels, Liberalen 6. Er zijn in het geheel 90 zetels.
De liberale Premier, Mr. Godbout, is in zijn eigen kiesdistrict verslagen. Vier andere leden van het kabinet zijn evenmin herkozen.
Mr. Duplessis, de leider der Union Nationale, is gekozen.
De Union Nationale is conservatief, tegen het socialisme en communisme en streng nationaal Fransch gezind, dus tegen de verengelsching van Quebec.
(Le Soleil, Quebec) **(Vor. ber. Verkiezingen 2003 A.)**

C. **DUITSCHLAND. — Verlenging van den diensttijd. - Indrukken te Londen en Parijs. —**
De verlenging van den diensttijd in Duitschland zal tot het gevolg hebben, dat de permanente Duitsche effectieven ongeveer een millioen man sterk zullen zijn. Op het oogenblik zijn er ongeveer 600.000 man in dienst, waarvan de helft beroepssoldaten zijn, die langen tijd dienen en de andere helft jonge dienstplichtigen. De lichtingen dienstplichtigen, die in de oorlogsjaren geboren zijn, zijn nog betrekkelijk groot. De lichting 1914 telt 598.000 man, die van 1915 467.000; die van 1916 345.000. De lichting van 1917 is het kleinst, deze bestaat uit 317.000 mannen. Dan komt de lichting '18 met 422.000 en '20 met 647.000. De vermindering, sedert de wijziging van de dienstplicht, bedroeg minder dan 10%. Duitschland kan dus ondanks de „uitgeholde jaren" ieder jaar nog 300.000 man onder de wapenen roepen. Het is duidelijk, dat de maatregel die thans genomen is, Duitschland militair de sterkste mogendheid van het vasteland maakt.

LONDEN. — Het bericht van de verlenging van den diensttijd in Duitschland heeft te Londen in politieke kringen een zekere ontmoediging veroorzaakt. Het bericht was bovendien een volslagen verrassing, want er was in officieele kringen niets van het besluit bekend. Het was den correspondent van Reuter niet mogelijk nadere inlichtingen te krijgen van officieele kringen. Wel maakte men in het algemeen toespelingen op het samenvallen van dezen maatregel met den ernstigen keer, dien de internationale gebeurtenissen genomen hebben, en men beschouwde den maatregel vrijwel unaniem als een antwoord op de militaire maatregelen van de Sovjet-Unie. In linksche en gematigde kringen achtte men de militaire maatregelen van de Sovjet-Unie een gaarne aangegrepen voorwendsel voor den Duitschen stap, in rechtsche kringen achtte men dit voorwendsel echter volkomen juist.

PARIJS. — Ook te Parijs heeft het bericht van de verlenging van den diensttijd in Duitschland, welk bericht laat in den avond bekend werd, in diplomatieke kringen een diepen indruk gemaakt. Het is zeker, dat de tevredenheid, die men des ochtends tot uitdrukking bracht naar aanleiding van de onmiddellijke inwerkingtreding van het Fransche voorstel van niet-inmenging in den Spaanschen burgeroorlog voor Duitschland, des avonds op een ernstige wijze herzien werd.
Men achtte den Duitschen maatregel van ernstigen aard, zoodat de consequenties op ieder gebied nauwkeurig bestudeerd zouden moeten worden. (D. N. Z. - Daily Telegraph - Le Temps)
(Vorig bericht blz. 2424 E.)

D. **NEDERLAND. — Bijzondere Scholen en Doodehand-belasting. —**
De Hooge Raad heeft de beslissing van een Raad van Beroep bevestigd, waarbij de jaarlijksche uitkeering aan besturen van bijzondere scholen belastbaar zijn verklaard ingevolge art. 3 der Wet op belasting van de Doode Hand. (Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Doodehand-belasting 2089 D.)

E. **PROF. DR. A. A. NIJLAND OVERLEDEN. —**
In den ouderdom van 67 jaar is te Utrecht dezer dagen overleden, prof. dr. A. A. Nijland, hoogleeraar aan de Rijksuniversiteit te Utrecht en directeur van de sterrenwacht aldaar.
Prof. Nijland, die 30 October 1868 te Utrecht werd geboren, bezocht daar het gymnasium, studeerde aan de universiteit wis- en natuurkunde en werd in 1895 observator aan de sterrenwacht. In 1896 promoveerde hij tot doctor in de wis- en natuurkunde en in 1897 tot doctor in de wis- en sterrenkunde. In 1898 werd hij als opvolger van prof. Oudemans benoemd tot hoogleeraar in de sterrenkunde en tot directeur van de sterrenwacht. (Het Vaderland)

F. **BRITSCH-INDIE. — Textiel. - In- en Uitvoer. —**
De export van inheemsche katoenen stukgoederen uit Britsch-Indië bedroeg over 1935-'36: 71.250.00 (v. j. 57.693.000) yards. Geïmporteerd werd, blijkens een mededeeling van den wnd. consul te Bombay in Handelsberichten, aan katoenen stukgoederen in 1935-'36: 946.435.000 (943.714.000) yards. Hiervan is afkomstig uit:

	1935-'36	1935-'36
Engeland . .	439.375.000 yards	552.394.000 yards
Japan . . .	495.745.000 „	373.774.000 „
Nederland . .	1.718.000 „	2.181.000 „

Duidelijk blijkt uit deze cijfers, dat Japan op dit gebied Engeland van de eerste plaats heeft verdrongen.
(Handelsberichten)

G. **DUITSCHLAND. — Bezoek van den Hongaarschen rijksbestuurder Horthy. —**
De Neue Freie Presse publiceert een telegram volgens hetwelk de Hongaarsche rijksbestuurder Horthy op 22 Augustus '36 een onderhoud heeft gehad met Adolf Hitler, inzake de reorganisatie van het Donaubekken. (Neue Freie Presse)

H. **ZUID-AFRIKA. — De Nationalisten. - Rede van Dr. Malan. —**
In een rede voor 2000 personen verklaarde dr. Malan, de leider van de Zuid-Afrikaansche Nationalisten, dat de leden van de oppositie zich moeten onthouden van bijwonen van de kroning.
Dr. Malan acht de volgende maatregelen voor de Zuid-Afrikaansche Unie noodzakelijk:
1. Afschaffing van den titel Britsch onderdaan.
2. Breken met de imperiale conferentie.
3. Weigeren de kroning van den koning bij te wonen.
4. Afschaffing van de gouverneurs-generaal, die geïmporteerd zijn.
5. Het vervangen van den koning door een president.
6. Verkiezing van dien president door het volk, overeenkomstig een nieuwe grondwet, door het volk

goedgekeurd. Deze president is verantwoordelijk aan het volk, niet aan den koning.
Dit zijn de maatregelen welke Ierland heeft genomen en dit is thans op het punt een onafhankelijke republiek te worden. (A. N. P.)
(Vor. ber. Nationalisten 1892 F.)

26 AUGUSTUS 1936

A. ROEMENIE. — „Preventieve dictatuur". —
In de felle debatten over de verdere politieke evolutie in Roemenië — van rechts verzekert men dat het communisme klaar staat om naar de macht te grijpen, en links spreekt men over een elk oogenblik te verwachten dictatuur van rechts — is plotseling een nieuw woord gevallen: dat van „preventieve dictatuur".
Deze formule wordt thans van rechts gelanceerd. Zij zou moeten dienen om het van links dreigend gevaar te bezweren, of, zooals het officieel heet, om een gevoeligen socialen schok te voorkomen. Past men deze formule niet toe, dan zal, volgens rechts alweer, de „repressieve" dictatuur van links den wedstrijd winnen. (Nieuwe Rotterd. Crt.)

B. VEREENIGDE STATEN. — Vakbeweging. - Breuk.
Het bestuur van het Amerikaansche Vakverbond, onder leiding van William Green, heeft het nieuwe Comité voor Industrieele Organisatie (C.I.O.) in den ban gedaan. De leider dezer organisatie is John Lewis, president van den mijnwerkersbond en medewerker van Samuel Gompers.
Lewis verwijt het bestuur der Federatie, dat zij niets gedaan heeft om het ledenaantal van het vakverbond te vermeerderen of het prestige te versterken. Hij heeft met een tiental vakvereenigingen een nieuwen bond gesticht. (New York Herald Tribune)
(Vor. ber. Vakbonden 1685 B.)

C. MANDSJOEKWO. — Buitenlandsche handel. —
Het ministerie van Financiën van Mandsjoekwo deelt mede, dat de buitenlandsche handel van Mandsjoekwo van Januari tot Juni 1936 in de volgende cijfers kan worden uitgedrukt:
Import: 338.502.000 Yen, export: 344.091.000 Yen.
Dit beteekent een gunstige balans van 5.589.000 Yen tegen een ongunstige van 72.950.000 van het vorige jaar. De import nam toe met 40.259.000 Yen en de export met 118.798.000 Yen, vergeleken met dezelfde periode van het vorige jaar.
(Manch. Econ. Review) **(V. b. In- en Uitvoer 2270 D.)**

D. JULIETTE ADAM OVERLEDEN. —
De romanschrijfster Juliette Adam is in den ouderdom van bijna honderd jaar overleden.
Met Juliette Adam, die op 4 October 1836 geboren werd, is een vrouw heengegaan, die zich in haar lange leven buitengewoon verdienstelijk heeft gemaakt ten opzichte van de Fransche letterkunde. Zij stichtte „La Nouvelle Revue" en verleende steun aan jonge talenten, die later dragers werden van beroemde namen als: Bourget, Richepin, Léon Daudet, Rosny en Pierre Loti.
Behalve romans heeft zij tooneelstukken en politieke essays gepubliceerd. Haar briefwisseling met Loti, aan wien zij door warme vriendschapsbanden verbonden bleef, vormt een monument van de literaire geschiedenis van ons tijdperk.
(Les Nouvelles Littéraires)

E. DANZIG. — Verhouding tot Polen. —
De officieuse „Gazeta Polska" publiceert een interview met den president van den Senaat van Danzig, Greiser, over de betrekkingen tusschen Polen en Danzig. Greiser zeide hierin o.a.:
„De rechten van Polen en de Poolsche minderheid in Danzig moeten erkend en geëerbiedigd worden. We zullen geen enkele maatregel nemen, waardoor deze worden geschonden of beperkt."
Greiser wees erop, dat sedert de nationaal-socialisten aan de macht zijn gekomen de betrekkingen tusschen Polen met Danzig en Duitschland verbeterd zijn.
Indien vijanden van het nationaal-socialistisch regiem de politiek van Danzig zouden beïnvloeden, zouden deze betrekkingen hieronder lijden, hierom wenscht Danzig geen interventie van den hoogen commissaris van den Volkenbond in de binnenlandsche kwesties van Danzig."
In haar commentaar op dit interview verklaart het blad, dat de nationaal-socialisten in Danzig zich er rekenschap van geven, dat iedere eenzijdige wijziging in het statuut van Danzig een ernstig conflict met Polen zou opleveren, en daarom hebben zij deze plannen opgegeven. (Gazeta Polska)
(Vor. ber. Polen 1982 B.)

F. POLEN. — De omkeer in de buitenlandsche politiek.
Het bezoek van generaal Gamelin aan Warschau en Krakau en de komende reis van den inspecteur-generaal van het leger, Rydz Smigly naar Parijs, hebben tezamen met de op handen zijnde besprekingen tusschen de Poolsche en Roemeensche generale staven in den Poolschen politieken geest een zekeren omkeer teweeggebracht.
Ook van kanten, waar men tot dusver het eenige heil zag in een zoo dicht mogelijke toenadering tot Berlijn, kan men thans hooren, dat de regeling der betrekkingen zoowel met Tsjecho-Slowakije, als Rusland een noodzakelijkheid is geworden, welke niet langer te vermijden ware.
Dat de samenwerking tusschen het Fransche en Poolsche leger wordt geïntensiveerd, aanvaardt Polen's openbare meening thans reeds als vanzelfsprekend. Eveneens kan men nu ook in die organen van de regeeringspers, welke nog kort geleden beweerden, dat er aan de richtlijnen van de Poolsche buitenlandsche politiek na het bezoek van Gamelin niets veranderd was, lezen, dat de politieke beteekenis van de laatste besprekingen tusschen de diplomaten der beide staten van diepere beteekenis en verdere strekking zijn geweest, dan men aanvankelijk had gemeend.
De richting van de diplomatie te Warschau behoeft zich in zooverre niet te wijzigen, als het bondgenootschap met Frankrijk en Roemenië nooit heeft opgehouden een hoeksteen van de Poolsche politiek te zijn, wel zullen thans vooral overwegingen van tactischen aard op den achtergrond moeten treden, terwijl de noodzakelijkheid eener principieele lijn, die nooit geheel verloren is gegaan, practisch doeltreffend op den voorgrond komt.
De deelneming van de hoogste waardigheidsbekleeders en de omstandigheid, dat zij vaak uren langer onderhandelden dan verwacht was, vestigden inderdaad naar men achteraf hoort den indruk, dat Gamelin niet met leege handen is vertrokken en dat er ernstig onderhandeld is over de consolideering van Polen's internationale positie.
Een zeer belangrijke rol heeft hierbij ook de Fransche ambassadeur Léon Noel gespeeld, die vroeger gezant te Praag was en om zoo te zeggen ook als zaakgelastigde der Kleine Entente naar Warschau is gekomen.
Er wordt den laatsten tijd veel over gesproken, of het niet opportuun ware, een eigen Poolsch ideeën-imperialisme te scheppen, dat het hoofd zou kunnen bieden aan communisme en hitlerisme, doch gelijk de massa tot zich zou kunnen lokken gelijk Hitler, Stalin en Mussolini dat door de propaganda van hun denkbeelden deden.
Dat tijdens de Olympische Spelen de Poolsche gezant te Berlijn den voorbijtrekkenden Poolschen turners den Hitlergroet bracht — welk moment door de fotografen onmiddellijk werd vastgehouden — werd als een zeer gevaarlijk symptoom beschouwd, waarop een reactie niet kan uitblijven.
Na het vertrek van Gamelin wordt algemeen over de wenschelijkheid gesproken, de grens in het Oosten te dekken en wordt weer met een gevoel van bezorgdheid gevraagd wat er te gebeuren staat, wanneer Polen eens van het Westen mocht worden aangevallen, d.w.z. van den Duitschen kant.
Kenschetsend voor de stemming is ook de nadruk waarmede het orgaan van de Christelijk-Democratische partij, de Polonia, zijn reeds vroeger geuite wensch herhaalt, dat ook de vertegenwoordigers van den Tsjechischen generalen staf zoo gauw mogelijk naar Polen zouden komen.
Zinspelend op het aanstaand bezoek van den Roemeenschen chef van den staf, generaal Samsonowitsj, zet de Polonia boven haar artikel: Wanneer komt generaal Syrovy? (de chef van den Tsjechischen staf). Het liefst zag het blad beiden tegelijk in Warschau. In geval van oorlog moet Polen in de eerste plaats met deze beide legers samenwerken. Bij de Tsjechische en Roemeensche manoeuvres mogen de Polen niet ontbreken en omgekeerd.
Wij hopen — aldus het blad — dat wij hiertoe gauw komen. Het Tsjechische leger evenaart het Roemeensche en is het in vele opzichten vooruit. De anti-Tsjechische betoogingen te Teschen zijn nu wel weer vergeten. De betrekkingen tusschen Polen en Tsjecho-Slowakije zijn iets verbeterd en verbeteren nog steeds. Zij moeten wel beter worden, want beide volken dreigt het Duitsche gevaar sinds eeuwen, en beiden herinneren zich, dat bij Grunewald niet alleen Polen en Litauen maar ook Tsjechen hebben gevochten.
(Polonia - Gazeta Polska - Nieuwe Rott. Crt.)
(Vor. ber. Buitenl. Politiek 2184 G.)

27 AUGUSTUS 1936

A. **NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Wijziging en verhooging van het XIIIe hoofdstuk der rijksbegrooting 1936. - Versterking van de Indische weermacht.** Het ontwerp tot wijziging en verhooging met *f* 1 millioen van het dertiende hoofdstuk der rijksbegrooting voor 1936 is op 25 Aug. '36 ingediend. Bij deze gelegenheid geeft minister Colijn tevens gevolg aan zijn toezegging om nog voor het einde van dit zittingsjaar mededeeling te doen van de plannen der regeering met betrekking tot de noodzakelijk geachte versterkingen van de weermacht in Indië.
In het licht van de tegenwoordige internationale verhoudingen acht de regeering het in de eerste plaats noodzakelijk voort te gaan met den aanbouw van jagers en onderzeebooten, zoodat zij wenscht te besluiten tot aanbouw van 2 jagers en 4 onderzeebooten (boven de reeds in aanbouw zijnde K XIX en XX), waarvoor de noodige gelden eerst in 1937 beschikbaar behoeven te zijn.
In de tweede plaats wordt gedacht aan de geleidelijke aanschaffing van groote gevechtsvliegtuigen (bommenwerpers) voor de Indische landmacht, voorloopig tot een aantal van 3 maal 13. Verder ligt het in het voornemen om boven de reeds bestelde 6 Dorniers, dit jaar nog 12 zeeverkenners te bestellen en de voorbereidingen te treffen voor de bestelling in 1937 van een verdere groep van 18 dergelijke verkenners, waarvan een deel hier te lande gebouwd zal kunnen worden.
Op stapel zetten van een nieuwen kruiser wordt op het oogenblik niet overwogen. (Telegraaf)
(Vor. ber. Ned.-Ind. Begrooting 2309 A.; Ind. Weermacht 2151 F.; Tw. Kamer 2421 B.)

B. **SOVJET-RUSLAND. — Na de terechtstelling van Zinowjef c.s. - Trotski's verdediging. —**
In verband met de uitvoering van de in het proces tegen het centrum Trotski-Zinowjef gevelde vonnissen, heeft Trotski verklaard: de beschuldigers konden niet anders doen dan de beklaagden terechtstellen. Indien den een of ander gratie was verleend, dan zou deze het net van de Gepeoe hebben kunnen vernielen en daarom werden zij veroordeeld tot eeuwig zwijgen. Ik evenwel, van wien men den voornaamsten schuldige heeft willen maken, ben nog in leven. Mijn z.g. terroristische activiteit zou zich voornamelijk hebben afgespeeld in Frankrijk, Denemarken en Noorwegen.
De misdaden waarvan ik word beschuldigd, zijn in deze landen strafbaar en derhalve kan een aanklacht tegen mij worden ingediend. Doch tevens heb ik den plicht een van de grootste misdaden in de geschiedenis der wereld te onthullen en te wreken".
De Noorsche regeering heeft Trotski gelast zich van politieke agitatie te onthouden. (Aftenposten)
(Vorig bericht blz. 2424 C.)

C. **DUITSCHLAND. — Overeenkomst met Oostenrijk geteekend. —**
De op 12 Augustus geparafeerde overeenkomst tusschen Duitschland en Oostenrijk inzake het toeristenverkeer, den goederenhandel en het geldverkeer is op 26 Aug. '36 geteekend.
De heffing van 1000 mark, te betalen door Duitsche staatsburgers, die naar Oostenrijk reizen, wordt opgeheven.
De nieuwe regeling treedt op 28 Augustus in werking. (Berliner Tageblatt) **(Vor. ber. 2420 C.)**

D. **JAPAN. — Regeeringsprogramma. —**
Het Japansche kabinet heeft, naar thans officieel gemeld wordt, het nieuwe programma vastgesteld, bestaande uit de volgende zeven punten:
1. Versterking van de landsverdediging;
2. Hervorming van het opvoedingswezen;
3. Hervorming van het belastingstelsel;
4. Stabilisatie van het nationale leven door voorzorgsmaatregelen tegen rampen, bevordering van de volksgezondheid, steun voor boeren en visschers, alsmede voor kleine handeldrijvenden en industrieelen;
5. Bevordering van de industrie en den buitenlandschen handel en in verband hiermede staatscontrôle op de electriciteitsvoorziening, verzekering van de voorziening met petroleum, ijzer en staal alsmede vezelstoffen, bevordering van de luchtvaart- en scheepvaartindustrie en bevordering van de Japansche overzeesche expansie.
6. Bevordering van emigratie naar en aanmoediging van beleggingen in Mandsjoekwo.
7. Vernieuwing der bestuursorganen. (Domei)
(Vorig bericht blz. 2235 E.)

E. **SCANDINAAFSCHE LANDEN. — Besprekingen inzake Volkenbond. - Niet-inmenging in Spanje. —** Tusschen de ministers van Buitenlandsche Zaken van Finland, Noorwegen, Zweden en Denemarken hebben dezer dagen te Kopenhagen besprekingen plaats gevonden. Na afloop van deze besprekingen werd een communiqué verstrekt, door het Deensche ministerie van Buitenlandsche Zaken, in welk communiqué wordt opgemerkt, dat de vier ministers het er over eens zijn, dat ieder van de vier landen afzonderlijk zal antwoorden op de uitnoodiging van den Volkenbond, den vierden Juli gedaan, waarin den leden werd verzocht voorstellen in te dienen nopens de toekomstige organisatie en werkzaamheid van den Volkenbond.
Na diepgaande besprekingen werd tusschen de vier ministers eveneens overeenstemming gekregen over de hoofdpunten van de antwoorden op de desbetreffende vraag te geven. Verder viel er een eensgezindheid te constateeren over de houding die men zal innemen tegenover den Engelschen wensch tot deelneming aan de door Engeland voorgestelde vlootovereenkomst. Ten slotte besprak men de Fransche uitnoodiging inzake de niet-inmenging in Spanje en kwam men tot overeenstemming inzake het zenden van een antwoord in bevestigenden zin.
Tijdens het diner dat des avonds plaats vond en waaraan ook minister-president Stauning aanzat, verklaarde Munch, dat de Noordelijke landen zich buiten ieder conflict willen houden, zij zouden de rol van sterk geïnteresseerde doch onpartijdige waarnemers spelen en eventueel als bemiddelaar optreden. (Berlingske Tidende) **(Vor. ber. Volkenbond 2367 F.; Scandinaafsche Landen 2053 C.)**

F. **ENSCHEDE. — De Haven geopend. —**
Het was 26 Aug. '36 een groote dag voor Enschede. Na de opening van de tentoonstelling „'t Volle Profijt" werd des middags de haven, het eindpunt van den hoofdtak van het Twente—Rijnkanaal officieel in gebruik genomen. De autoriteiten en tal van genoodigden vertrokken per auto naar Hengelo, waar allen zich aan boord van de salonboot „Veluwe" begaven, welke daarna naar Enschede afvoer, om het lint in de Enschedesche kleuren, waardoor de haven nog was afgesloten, te verbreken.
(Nieuwsbl. v. h. Noorden) **(V. b. Enschede 2094 E.)**

G. **GEESTELIJK LEVEN. — Alg. Synode der Ned. Herv. Kerk. —**
De negentiende zitting van de Alg. Synode der Ned. Herv. Kerk werd op 5 Augustus gehouden. Wij ontleenen hieraan o.a. het volgende:
Aan de orde kwam de zaak ds. Snethlage en ds. Boers. De heeren dr. Weeda en ds. Winkel brengen namens de commissie, die deze zaak in studie genomen heeft, daarover uitvoerig rapport uit.
In deze rapporten wordt naar aanleiding van de vele ingekomen stukken bovenal gehandeld over de vraag of het verband tusschen communisme en atheïsme accidenteel dan wel essentieel is. In de commissie blijkt de grootst mogelijke meerderheid van oordeel, dat het verband essentieel is.
De president geeft de prae-adviseerende hoogleeraren gelegenheid, hun gedachten uit te spreken.
Prof. Korff komt na een duidelijke uiteenzetting met den wensch, dat de Synode zich als volgt uitspreke:
1. De Synode erkent met leedwezen, dat er ernstige misstanden zijn in de Kerk. Zij acht het echter verkeerd deze misstanden

geïsoleerd te beschouwen en meent dat zij gezien moeten worden in samenhang met den ganschen toestand der Kerk.
2. In dezen toestand kan de Synode slechts heil verwachten van een nieuwe doorwerking van Gods geest, die ons tot verootmoediging en tot meer levend geloof brengt.
3. Als menschelijk hulpmiddel voor deze doorwerking van den Heiligen Geest acht de Synode een herziening van den vorm der Kerk noodzakelijk, waardoor een meer normale ontwikkeling van het kerkelijke leven wordt bevorderd.
4. Met het oog op dit alles acht de Synode het niet gewenscht in dit stadium kerkelijke tucht te oefenen op enkele personen, wier optreden haar in het oog is gevallen, te minder waar zij de aandacht getrokken hebben minder door hun theologische dan wel door hun economische denkbeelden.
Prof. De Vrijer kan zich met veel van wat prof. Korff zegt vereenigen. Hij accentueert verder extra de moeilijkheden, verbonden aan de beoordeeling van de ideologie van het communisme vooral in verband met het altijd bestaan hebben van Christelijk communistische ideeën in den geest van Handelingen II. Overigens is hij van oordeel, dat de betrokken predikanten niet ongemoeid kunnen blijven maar gewezen moeten worden op hun verantwoordelijkheid als ambtsdragers der Kerk. Nog verscheidene andere Synodeleden voerden hierover het woord.
De rapporteerende Commissie had aan de Synode het volgende voorgesteld:
1. De zaak-Snethlage—Boers ter behandeling naar een lager bestuur te verwijzen (allen voor);
2. deze verwijzing te doen plaats hebben naar het Provinciaal Kerkbestuur, waaronder zij ressorteeren (zes voor, drie tegen, die verwijzing naar het Classicaal Bestuur voorstonden) (werd verworpen).
3. een motie aan te nemen en algemeene bekendheid te geven van den volgenden inhoud: „De Algemeene Synode der Nederlandsche Hervormde Kerk, in haar vergadering van 1936, gevoelende haar groote verantwoordelijkheid in deze donkere en verwarde tijden, spreekt als haar stellige overtuiging uit, dat het communisme, zooals het zich met name in Rusland en ook elders in denzelfden geest openbaart, niet slechts toevallig, maar noodzakelijk met een atheïstische wereld- en levensbeschouwing verbonden zijnde, met de kerkelijke belijdenis strijdt.
(Werd aangenomen.) (Algemeen Handelsblad)
(Vor. ber. Ned. Herv. Kerk 2125 C.)

28 AUGUSTUS 1936

A. NEDERLAND. — Verslag v. h. Verbond van Nederlandsche Werkgevers 1935-'36. —
Verschenen is het jaarverslag van het Verbond van Nederlandsche Werkgevers, loopende van Juli 1935 tot Juli 1936.
Het verslag wijst erop, dat sommige landen ons in verschillende opzichten in economische expansie vooruit zijn en dat voorkomen moet worden, dat een eventueel komende periode van opleving in het wereldverkeer ons verrast.
Het voeren van een „do ut des" politiek tusschen Nederland en Indië acht het verslag uitgesloten. Het Verbondsbestuur meent dat behoefte bestaat aan een eigen vertrouwenspost van onze industrie in Indië. Het verslag vermeldt, dat de plannen van het Verbondsbestuur tot het vestigen van een dergelijke vertegenwoordiging in Indië thans in verren staat van voorbereiding zijn.
Het grootste bezwaar van het Verbond tegen den landbouwcrisissteun is niet gelegen in het feit, dat landbouwbedrijven, die ten onder dreigen te gaan, tijdelijk worden geholpen, doch in de dikwijls willekeurige wijze, waarop daarbij met de belangen van de rest wordt gehandeld. (Alg. Handelsblad)
(V. b. Ned. Werkgevers 2413 C.; Verslag 1929 B.)

B. DUITSCHLAND. — Uitwijzing van Nederlandsche onderdanen. - Represaillemaatregel. —
Vier Nederlanders in de Duitsche hoofdstad, allen mannen van goeden naam en faam, die met de politie nimmer in aanraking kwamen en zich met de politiek nimmer bemoeiden, n.l. de heeren P. E. Peters, W. A. H. de Heer, Eric van Lith Harrebomée en A. Hes, ontvingen 22 Aug. '36 een schrijven van den Polizeipräsident, dat hen uit het Duitsche gebied uitwijst. Deze uitwijzing geldt als tegenmaatregel tegen de uitwijzing van vier personen van Duitsch staatsburgerschap uit de Nederlandsche provincie Limburg.
In aansluiting aan het bericht, dat een viertal Nederlanders te Berlijn aanzegging hebben gekregen om Duitschland binnen tien dagen te verlaten, kan, na ingewonnen informaties te bevoegder plaatse in Den Haag, het volgende worden medegedeeld:
In den loop der laatste jaren hebben Nederlandsche autoriteiten zich meermalen genoopt gezien, hier te lande gevestigde Duitschers uit te wijzen, wijl dezen bleken te hebben gehandeld in strijd met de regelen, die de regeering had gesteld ten aanzien van de organisatie van vreemdelingen hier te lande, in verband met het te hunner aanzien geldend verbod van politieke actie.
Kortelings zijn op dezen grond wederom een viertal Duitschers, werkzaam bij de steenkolenmijnen in Limburg, uit het land verwijderd moeten worden. Voordat aan het besluit tot uitwijzing gevolg was gegeven, werden door het Duitsche gezantschap bij het ministerie van Buitenlandsche Zaken stappen ondernomen, strekkende om de uitzetting te doen opschorten en een nader onderzoek te doen instellen.
Er zouden wellicht termen zijn geweest om aan dit verzoek tot een nader onderzoek te voldoen, ware het niet, dat van Duitsche zijde de bedreiging werd geuit, dat werd niet aan het verzoek voldaan, 4 willekeurige Nederlanders uit Duitschland zouden worden uitgewezen. De ambtenaar van het ministerie van Buitenlandsche Zaken, bij wien de démarche werd gedaan, had nog, alvorens de regeering met den Duitschen stap in kennis te stellen, er met nadruk op gewezen, dat de bedreiging wel haast onmogelijk zou maken, het Duitsche verzoek in overweging te nemen, doch men bleek te Berlijn niet bereid die bedreiging terug te nemen.
De Nederlandsche regeering harerzijds was niet bereid, onder bedreiging verdere besprekingen te voeren en de uitzetting van de Duitschers uit Nederland heeft hierna conform het besluit plaats gevonden.
De thans gemelde uitwijzing van Nederlanders te Berlijn is dus als een represaille op te vatten: als hoedanig zij ook door de Duitsche regeering ter kennis van de betrokken Nederlanders is gebracht.
Aan Hr. Ms. gezant is opgedragen, te Berlijn tegen de voorgenomen uitzetting, als zijnde in strijd met de bestaande verdragen, te protesteeren en op intrekking ervan aan te dringen.
(Het Vaderland)

C. THEE. — Werelduitvoer en -verbruik. —
Het dezer dagen gepubliceerde rapport van het Internationale Thee-Comité over het restrictiejaar 1 April 1935 tot 31 Maart 1936 opent de mogelijkheid, de positie van het artikel op te maken. Wij ontleenen er hieronder enkele gegevens aan, welke de aandacht in ruimeren kring verdienen.
De uitvoeren bedroegen (in millioen lbs.) voor de 4 jaren, eindigende op 31 Maart:

	1936	1935	1934	1933
Uit beperkende gebieden	682.4	703.3	655.8	826.5
Van outsiders t. a. v. uitvoerbeperking . . .	164.4	164.7	148.7	140.0
Totaal	846.8	868.0	804.5	966.5
Het verbruik in Engeland en de importen in andere landen bedroegen	878.1	844.3	866.4	849.3
Zoodat de voorraden vermeerderden met . .		23.7		117.2
verminderden met . .	31.3		61.9	

Wat het verbruik betreft, wordt de ontwikkeling gedurende de laatste 3 jaren goed geïllustreerd, wanneer wij de cijfers van het internationale comité als volgt groepeeren, gerekend over de jaren eindigende op 31 Maart:

	1936	1935	1934
	(in millioenen lbs.)		
Ver. Koninkrijk en Ierland . .	473.3	458.4	457.2
Ver. Staten van Amerika . . .	82.2	78.0	92.7
Australië en Nieuw Zeeland . .	55.3	53.3	58.9
Rusland (excl. herexporten) . .	34.6	32.6	49.9
(herexporten naar Azië) . .	17.2	15.4	1.9
Canada	36.7	30.0	35.8
Nederland	24.1	23.7	21.9
Overig Europa	31.5	29.6	32.3
Azië (zonder consumptie in thee-produceerende landen) .	35.9	41.4	33.0
Afrika	64.0	60.0	61.4
Zuid-Amerika	11.2	10.1	8.5
Ov. Noord- en Midden-Amerika	2.9	2.9	2.3
Overig Australië	0.8	0.8	0.8
Importen in thee-produceerende landen	8.4	8.1	9.8
	878.1	844.3	866.4
Verbruik van eigen thee in thee-produceerende landen, behalve China en Fransch Indo-China	90.0	80.0	?
	968.1	924.3	?

(Rapport Int. Thee Comité)
(Vor. ber. Thee 2373 K.; Werelduitvoer 1936 E.)

29 AUGUSTUS 1936

A. **Hoogconjunctuur. —**

Onze minister van Landbouw en Visscherij, mr. dr. L. N. Deckers, en onze minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart, prof. dr. ir. H. C. J. H. Gelissen, hebben een bezoek aan Finland gebracht. Beiden is een hooge Finsche onderscheiding te beurt gevallen. Zij werden door den Finschen president Svinhufvud benoemd tot dragers van het grootkruis in de orde van de Witte Roos. Dr. H. M. Hirschfeld werd benoemd tot groot-officier in deze orde.

Wij publiceeren het volgende artikel, ontleend aan het Algemeen Handelsblad, inzake de hoogconjunctuur in Finland.

Indien men als schrijver dezes een reis maakt door Finland dan ontkomt men niet aan den indruk, dat dit land een periode van hoogconjunctuur doormaakt. In Juni 1936 was de omvang der industrieele productie vergeleken met het jaar 1932 met 46% (vorig jaar 35%) gestegen, waarmee het land aan de spits stond van alle Europeesche landen. Deze bijzondere ontwikkeling verdient stellig de aandacht, temeer daar het hier betreft een land met een betrekkelijk kleine bebouwde oppervlakte (Finland wordt het land genoemd van de duizend meren, doch in werkelijkheid zijn er niet minder dan 35.500 meren), terwijl de voornaamste rijkdom bestaat uit bosch en waterkracht. Van de totale oppervlakte van 388.000 vierkante meters (dat is 9 maal zoo groot als Zwitserland) bestaat 11.5% uit meren en slechts 6.6% is bebouwd, terwijl 73.6% door bosschen is bedekt. De landbouw, die ongeveer 60% van de 3.8 millioen inwoners voedt, is de voornaamste bron van inkomsten. Als gevolg daarvan woont dan ook slechts 20% in steden waarvan 272.000 in Helsingfors. Sedert een aantal jaren ontwikkelt zich echter met steun van de regeering een industrialisatieproces, waardoor de sterke afhankelijkheid van het economische leven van het buitenland verminderd wordt. Dit is te meer noodzakelijk omdat nog in het jaar 1935 84% van den totalen uitvoer uit hout en houtveredelingsproducten, zooals cellulose en papier bestond. De uitvoer werd grootendeels mogelijk gemaakt door de lage loonen, die in de houtindustrie worden betaald. Er is op het oogenblik echter een beweging tot loonsverhooging gaande, die op den duur den export

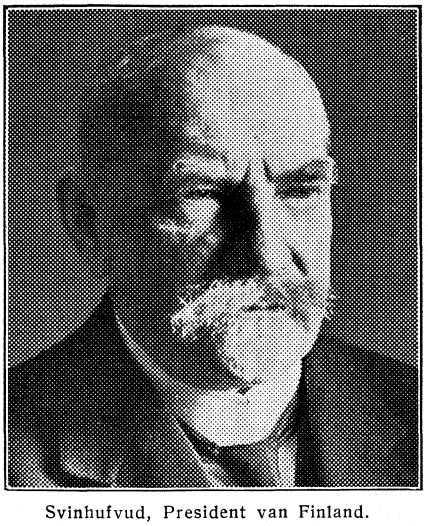

Svinhufvud, President van Finland.

zal kunnen bemoeilijken. Voor het oogenblik beweegt de uitvoer zich echter in stijgende richting, maar uit den aard der zaak is de verdere ontwikkeling afhankelijk van de politiek der groote importlanden en de wereldmarkt voor hout en houtproducten. Tegenover de mogelijkheid van een vermindering van den afzet naar het buitenland, ook van andere producten, zooals boter en eieren, staat het reeds gememoreerde industrialisatie-proces. De voor het binnenland werkende industrie kan reeds thans voor een groot deel de binnenlandsche vraag bevredigen en men zoekt reeds naar verdere afzetgebieden in het buitenland. Tegelijkertijd is het gelukt de zelfverzorging met graan sterk op te voeren. Men beoordeelt de vooruitzichten met een zeker vertrouwen, zulks temeer omdat het kapitaal arme Finland niet alleen van buitenlandsche kapitaaltoevloeiing onafhankelijk is geworden, doch door terugbetalingen zijn buitenlandsche schuld zelfs belangrijk heeft kunnen verminderen.

In Finland hebben de verbruiksvereenigingen een hoogen vorm van ontwikkeling aangenomen, waarvan de geheele bevolking profiteert. Aan het einde van 1935 waren er niet minder dan 7251 verbruiksvereenigingen, zij he ook, dat deze niet alle actief werkzaam waren. Als omzet van 545 vereenigingen wordt genoemd een bedrag van F. M. 753 millioen. De vereenigingen hebben betrekking op den verkoop van de meest uiteenloopende artikelen. Er zijn zelfs 335 vereenigingen op het gebied van telefoon. Ook kan men bij de inrichtingen van deze verbruiksvereenigingen zeer goedkoop eten. Een ieder betaalt daar voor middageten 5 Finsche Mark (17½ cent). Kortelings hebben de verbruiksvereenigingen te Helsingfors een glazen paleis met een modern restaurant, winkels en een bioscoop opgericht. In dit restaurant, waarin 1500 plaatsen zijn, krijgt men een uitgebreide lunch voor ca. 40 cent en middageten voor 40 à 50 cent.

Uit deze prijzen blijkt wel duidelijk hoe laag de kosten van levensonderhoud in Finland zijn. Ook voor de meeste andere artikelen komt zulks tot uitdrukking. Zoo kost een ei 2½ à 3 cent. Een K.G. boter 50 à 55 cent, een K.G. vette kaas 75 cent. Een K.G. koffie *f* 1.50, een tramrit nog geen 3 cent. Een heerencostuum confectie *f* 30.—. Een kamer in een eerste klas hotel *f* 1.60.

FINLAND

Ook de loonen en salarissen zijn zeer laag en zijn bijv. belangrijk lager dan in Scandinavië. Tengevolge van de lage kosten van levensonderhoud, die alleen in Estland hun weergave vinden, is de werkelijke levensstandaard in Finland betrekkelijk hoog, zulks niettegenstaande de lage loonen. Men kan gerust zeggen, dat de levensstandaard hooger is dan in Frankrijk, Duitschland en Italië.

Zooals de toestand zich thans laat aanzien, gaat Finland op economisch gebied een goede toekomst tegemoet.

De volgende tabel toont de ontwikkeling van Finland's buitenlandschen handel:

	Import	Export (in millioen F. Mark)	Saldo
1928	8.012	6.245	— 1.767
1929	7.001	6.429	— 572
1930	5.247	5.404	+ 157
1931	3.464	4.456	+ 992
1932	3.502	4.631	+ 1.129
1933	3.928	5.297	+ 1.369
1934	4.776	6.226	+ 1.449
1935	5.344	6.240	+ 896

Het verloop van dezen handel met Nederland blijkt uit de volgende cijfers:

	Nederlands export naar Finland (in millioenen glds.)	Nederlands import uit Finland
1932	4,1	7,6
1933	3,2	10,7
1934	4,8	11,0
1935	4,5	6,0

(Alg. Handelsblad - Hufvudstadsbladet)

(Vor. ber. Econ. Toestand 1984 F.; Handelsbetr. met Nederland 1928 C.; Minister Deckers 2216 G.; Minister Gelissen 2353 E.)

A. NEDERLAND. — Clearing met Duitschland. —

Er is in exporteurskringen zekere ongerustheid ontstaan over het z.g. clearing-tekort of wil men, den achterstand in de clearing met Duitschland. Het bedrag immers, dat tot dusver uit die clearing voor onzen export naar Duitschland beschikbaar is gekomen, is belangrijk minder dan dat, waarvoor sinds de inwerkingstelling van het clearing-systeem naar Duitschland van uit Nederland is geëxporteerd, terwijl daarnaast de achterstallige vorderingen van Nederlandsche exporteurs op Sonder- en Treuhänderkonto nog altijd niet zijn afgewikkeld.

Is er nu aanleiding voor de vrees, dat die achterstand, dat tekort, hetzij stationnair zal blijven, hetzij zal toenemen, zoodat het noodig zou zijn verdere ingrijpende veranderingen in ons handels- en betalingsverkeer met Duitschland te brengen?

In de eerste plaats eenige cijfers, die in staat stellen het ontstaan en het verloop van het tekort op de clearing van kwartaal tot kwartaal te volgen.

Tot ult. Dec. 1934 was er een tekort ontstaan van ƒ 11.501.000.

Dit tekort is in het eerste kwartaal van 1935 toegenomen met ƒ 12.692.000.

Het is in het tweede kwartaal van 1935 toegenomen met ƒ 7.152.000.

Het is in het derde kwartaal van 1935 toegenomen met ƒ 6.334.000.

Het is in het vierde kwartaal van 1935 afgenomen met ƒ 2.024.000.

Het is in het eerste kwartaal van 1936 toegenomen met ƒ 5.498.000.

Het is in het tweede kwartaal van 1936 afgenomen met ƒ 1.533.000.

Hieruit is, volgens den zegsman van „De Ned. Werkgever", af te leiden, dat men er thans in geslaagd is de positie van de clearing in de hand te krijgen en verdere stijging van het tekort te verhinderen. Wij moeten, aldus het orgaan, deze mededeeling als komende van deskundige zijde aanvaarden; wijzen er echter op, dat de Nederlandsche Regeering om aan het accres van het tekort een einde te maken onzen export scherp heeft moeten inperken. Dit is een teleurstellende ervaring geweest, zooals uit de cijfers kan blijken.

In het eerste kwartaal van 1935 beliepen de betalingscontingenten voor den uitvoer van goederen naar Duitschland 70.5% gemiddeld, waarbij het uitgangspunt was de totale uitvoer over het tweede halfjaar 1933 en het eerste halfjaar 1934, dus een volledig jaar, voorafgaande aan het instellen van de clearing. Deze betalingscontingenten zijn sindsdien ingeperkt tot:

58.9%	in	het	tweede	kwartaal	van 1935
56.2%	„	„	derde	„	„ „
53.8%	„	„	vierde	„	„ „
50.2%	„	„	eerste	„	„ 1936
46.9%	„	„	tweede	„	„ „

In het derde kwartaal van 1936 is voor de eerste maal geen verdere verlaging toegepast. Immers men meent thans, het tekort in de hand te hebben gekregen; wij herhalen, door beperking van den Nederlandschen uitvoer.

Wat nu verder de liquidatie van het Sonderkonto en het Treuhänderkonto betreft, deze zal uiterlijk einde December 1936 of in de eerste weken van 1937 een feit zijn geworden.

Het totaal bedrag van het Sonder- en Treuhänderkonto, dat voor aflossing ten laste van de clearing in aanmerking kwam, beliep ƒ 67.703.000. Van dit bedrag staat nu nog circa ƒ 10 millioen open, terwijl nog enkele stortingen van reeds eerder aangemelde bedragen zijn te verwachten. Per kwartaal bedragen de aflossingen op deze oude vorderingen ƒ 7 à 7½ millioen, zoodat gemakkelijk valt uit te rekenen, dat inderdaad in het begin van het volgende jaar deze vorderingen geheel zullen zijn afgelost, indien de Nederlandsche markt met Duitschland zich op hetzelfde peil blijft handhaven.

Op ultimo Maart 1935 was de clearing-achterstand ƒ 8 millioen grooter dan hetgeen op de oude vorderingen was afgelost.

Op ultimo Juni 1935 overtrof die achterstand de aflossingen op de oude vorderingen met ƒ 7.2 millioen, op ultimo September 1935 met ƒ 5.8 millioen.

Maar op ultimo December 1935 was er op de oude vorderingen ƒ 4.1 millioen meer afgelost dan de toenmalige achterstand bedroeg.

Op ultimo Maart 1935 overtrof de aflossing den achterstand reeds met ƒ 6.7 millioen en op ultimo Juni 1936 bedroegen de aflossingen in totaal zelfs ƒ 15.7 millioen meer dan het bedrag van den achterstand.

Ook hieruit blijkt, dat men de situatie van de clearing meer en meer in de hand heeft gekregen. Beschouwt men de clearing als eenheid, beschouwt men m.a.w. de aflossingen en den achterstand in onderling verband en samenhang, dan is de clearingpositie er belangrijk op vooruitgegaan.

Wanneer nu op 31 December 1936 de oude achterstand op Sonder- en Treuhänderkonto zal zijn verdwenen, dan zal ook de 14% van de stortingen in Nederland, die tot dusver voor die aflossing werd gereserveerd, beschikbaar komen voor de verdere verbetering van de clearingsituatie.

Uit dit betoog blijkt, dat uit de stortingen in Nederland bij het Clearing-Instituut thans relatief meer dan vroeger voor goederen- en dienstprestaties beschikbaar komt en dat de mogelijkheid bestaat met den aanvang van 1937 dat bedrag verder te verhoogen. (De Nederlandsche Werkgever)

(Vor. ber. Clearing met Duitschland 2369 A.)

B. SIR THOMAS CULLINAN OVERLEDEN. —

Sir Thomas Cullinan, de ontdekker en president van de Premier-diamantmijn en een van de voornaamste personen, die indertijd voor het verkrijgen van een zelfstandige regeering in Zuid-Afrika hebben geijverd, is heden op 74-jarigen leeftijd overleden.

De Cullinan-diamant werd nagenoeg bij toeval in zijn mijn ontdekt. In het jaar 1905 deed een opzichter zooals gewoonlijk zijn ronde door de mijn. Op een gegeven oogenblik zag hij iets glinsteren in het halfduister. Hij groef het uit met zijn zakmes en het bleek een diamant te zijn, welke drie keer zoo groot was als eenige andere diamant, welke ooit voorheen gevonden was. De Cullinan-diamant werd in Holland bewerkt. Cullinan maakte destijds in twee jaar een winst van £ 750.000. (A. N. P.)

30 AUGUSTUS 1936

C. FRANKRIJK. — Dr. Hj. Schacht's bezoek aan Parijs. —

Dr. Schacht, de president van de Duitsche Rijksbank, die op 25 Aug. '36 te Parijs is aangekomen, heeft na het door Labeyrie, den president van de Bank van Frankrijk, aangerichte noenmaal een bespreking met minister-president Blum en verscheidene leden van het Kabinet gehad. 's Middags ontving hij in de Duitsche ambassade eenige persoonlijke vrienden en hervatte na het diner zijn gesprekken met de Fransche ministers van Buitenlandsche Zaken, Financiën en Handel.

De aanwezigheid aan het diner in de ambassade van den minister van Buitenlandsche Zaken, Delbos, den secretaris-generaal van het departement van buitenlandsche Zaken, Léger, en den directeur van politieke zaken, Bargeton, wijst er op dat diplomatieke kwesties niet geheel buiten de gesprekken worden gehouden. Aan beide zijden bewaart men echter het grootste stilzwijgen over de gedachtenwisseling.

Op 26 Aug. is de tekst gepubliceerd van het antwoord dat Blum heeft gegeven op een brief van het communistische Kamerlid Thorez, dat geprotesteerd had tegen de „bijzondere eerbewijzen", welke dr. Schacht ten deel vallen, den dag nadat Duitschland zijn militairen diensttijd heeft verlengd. Blum zegt dat de Fransche regeering op geen enkel oogenblik zich wil onttrekken aan de besprekingen inzake een Europeesche regeling. Hij legt den nadruk op het gewicht van de besprekingen en betoogt dat het inderdaad waarschijnlijk is dat de besprekingen over economische en financieele problemen hebben geloopen; het is niet onmogelijk dat de voorwaarden zijn bestudeerd, waaronder het clearing-accoord zou kunnen worden vervangen. Maar het zou ook weinig begrijpelijk zijn indien den dag nadat Duitschland zijn diensttijd op twee jaar heeft gebracht, de minister-president en de Fransche ministers geen opheldering zouden hebben gevraagd aan hun Duitschen collega. Hij weet niet of dr. Schacht tegenover de Fransche ministers de intensieve bewapening van zijn land met economische en sociale redenen heeft gemotiveerd, daar immers de oorlogsindustrieën de werkloosheid doen verminderen. Hij weet dat dr. Schacht een geneesmiddel ziet in de herdistributie van grondstoffen en in de opening van commercieele afzetgebieden, — twee oplossingen, die ten deele bereikt zouden worden door de restitutie aan Duitschland van zijn voormalige koloniën.

Blum besluit met te zeggen dat de Fransche regeering niets wil nalaten om tot het herstel van den wereldvrede bij te dragen.

(Le Temps - Le Journal - A. N. P.)

(Vor. ber. Dr. Schacht 2348 G.; Blum 2364 B.)

D. BEWAPENING. — Europa's legers. —

De huidige sterkte der Europeesche legers bedraagt: Rusland, ongeveer 2.000.000; Frankrijk, 684.000 met een reserve van 4.000.000; Italië, 1.250.000; Polen, 273.000; Groot-Brittannië, veldleger 213.000, territoriaal leger 128.000; Roemenië, 180.000; Tsjecho-Slowakije: 150.000; Oostenrijk, 70.000; Duitschland, 1.200.000. (Daily Telegraph)

(Vor. ber. Bewapening 2313 A.)

A. **EGYPTE. — De tekst van de overeenkomst met Engeland. —**

De tekst van het Engelsch-Egyptische verdrag, dat op 26 Augustus in de Locarno-zaal te Londen werd geteekend, is thans gepubliceerd. Hieruit blijkt, dat het verdrag voor den tijd van 20 jaar is gesloten. Tusschentijdsche wijzigingsonderhandelingen kunnen op wederzijdsch verlangen na 10 jaar worden gevoerd. Iedere herziening moet een voortzetting van het door dit verdrag gevestigde bondgenootschap ten doel hebben en geen van beide partijen mag een bondgenootschap sluiten, dat strijdig is met het verdrag.

Beide partijen zullen elkander raadplegen over de vreedzame regeling van geschillen met derden en ingeval één der partijen in oorlog zal raken, zal de andere partij te hulp komen als bondgenoot volgens de verplichtingen van het Volkenbondshandvest of het Kellogg pact.

De hulp van Egypte zal bestaan in het ter beschikking stellen van havens, vliegvelden en verkeersmiddelen in Egypte, benevens in het nemen van alle administratieve en wetgevende maatregelen, die noodig zullen zijn, met inbegrip van den staat van beleg, effectieve censuur en faciliteiten voor het transporteeren van Britsche troepen of versterkingen.

Ter bescherming van het Kanaal van Suez machtigt Egypte het Vereenigde Koninkrijk in de Kanaalzone landtroepen te houden tot een totaal van 10.000 man en luchtstrijdkrachten tot een totaal van 400 piloten, tot aan het oogenblik, waarop het Egyptische leger in staat zal zijn de veiligheid van het Kanaal te waarborgen.

Deze getallen zullen echter vergroot kunnen worden, in geval van oorlogsdreiging of gevaar voor een internationalen crisistoestand.

De Egyptische regeering zal wegen aanleggen van de Kanaalzone naar Caïro en Alexandrië en zal het spoorwegverkeer in de Kanaalzone verbeteren.

Wanneer de noodzakelijke werkzaamheden op voor beide partijen bevredigende wijze gereed zullen zijn, zullen de Britsche troepen uit Egypte naar de Kanaalzone worden teruggetrokken. De strijdkrachten in Alexandrië zullen in de huidige stellingen blijven voor een periode van hoogstens acht jaar, welke noodig is voor het bouwen van nieuwe kazernes in de Kanaalzone.

De Britsche luchtstrijdkrachten zullen overal mogen vliegen, waar zij dit noodig achten voor haar oefeningen en een wederkeerige behandeling zal aan Egypte worden toegekend.

Landingsterreinen en ligplaatsen voor watervliegtuigen zullen verschaft worden.

Hoewel het Britsche personeel uit het Egyptische leger zal worden teruggetrokken, zal de Egyptische regeering blijven beschikken over de raadgevingen van een Britsche militaire missie.

De bewapening en uitrusting der Egyptenaren zal niet van het Engelsch model verschillen.

Wat den Soedan betreft, voorziet het verdrag erin, dat het bestuur zal blijven, zooals het in de accoorden van 1889 is vastgesteld. Beide partijen houden echter het recht, nieuwe overeenkomsten omtrent den Soedan af te sluiten. De kwestie van de souvereiniteit over den Soedan wordt door dit verdrag niet geprejudicieerd.

De Egyptische regeering verbindt zich, de verantwoordelijkheid te aanvaarden voor leven en eigendommen van vreemdelingen. Het Europeesch bureau van het openbaar veiligheidsdepartement zal verdwijnen, maar gedurende vijf jaar zal het Europeesch element in de Egyptische stedelijke politie, welke gedurende een gelijke periode onder bevel van Britsche officieren zal staan, gehandhaafd blijven. Jaarlijks zal een vijfde gedeelte van de Europeesche politie opgeheven worden.

Bij het aanstellen van buitenlandsche deskundigen zal over het algemeen de voorkeur worden gegeven aan Britsche onderdanen.

Wat de capitulaties betreft, erkent de Britsche regeering, dat deze uit den tijd zijn, weshalve de Engelsche regeering Egypte zal steunen bij de besprekingen met de andere mogendheden, die capitulaire rechten hebben, over de opheffing van dit regiem.

Voorts bepaalt het verdrag nog, dat beide partijen zich in elkanders hoofdsteden door een ambassadeur zullen doen vertegenwoordigen en dat Egypte toelating tot den Volkenbond zal vragen, waarbij het gesteund zal worden door de Britsche regeering.

Ieder geschil over de toepassing of interpretatie van het verdrag, dat niet langs directen weg geregeld kan worden, zal volgens het Volkenbondshandvest worden opgelost.

(Daily Telegraph)

(Vorig bericht blz. 2423 B.)

B. **LUCHTVAART. — Vliegveld Ypenburg.**

Op 29 Augustus '36 heeft de minister van waterstaat, jhr. ir. O. C. A. van Lidth de Jeude, het vliegveld Ypenburg, dat aan den rijksweg van Den Haag naar Delft onder de gemeente Rijswijk is aangelegd, geopend. (Red. K. H. A.)

(Vor. ber. Vliegvelden 2381 D.; Nederland 2063 E.)

C. **NOORWEGEN. — Trotski wordt uitgewezen. —**

De Noorsche minister van Justitie heeft medegedeeld, dat Trotski een visum ter hand gesteld zal worden als een ander land hem in de gelegenheid stelt Noorwegen te verlaten. Het zou ons genoegen doen, indien Trotski ons land verlaat, aldus de minister.

De minister zeide, dat de regeering zich niet gebonden acht door het verlof, dat zij Trotski heeft gegeven, tot 18 December 1936 in Noorwegen te blijven.

Volgens een Tass-bericht uit Moskou heeft de Sovjetregeering de Noorsche regeering medegedeeld, dat zij een langer verblijf van Trotski in Noorwegen als schadelijk voor de vriendschappelijke betrekkingen tusschen beide landen zou beschouwen.

(Aftenposten - Tass Agentschap)

(Vor. ber. Trotski 2427 B.)

D. **LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig besproken zijn. - Onze wekelijksche opgave. —**

Duitsch: Hans Franck — „Die Geschichte von den beiden gleichen Brüdern". (Holle & Co. Verlag, Berlin 1936)

Heinrich Mann — „Es kommt der Tag". (Zürich, Europa Verlag, 1936) **(Vor. ber. 2424 A.)**

Engelsch: Francis Brett Young — „Far Forest". (Heinemann)

Hugh Walpole — „A prayer for my Son". (Macmillan)

Finsch (in het Duitsch vertaald): Aleksis Kiwi — „Die sieben Brüder". (Holle & Co. Verlag, Berlin)

Fransch: Bernard Grasset — „Commentaires". (Gallimard)

Louis de Robert — „Trop Belle". (Flammarion)

(Vor. ber. 2424 A.)

Nederlandsch: Dr. M. van Can — „J. A. Alberdingk Thijm, zijn dichterlijke periode". (Vox Romana, Rotterdam) **(Vor. ber. 2424 A.)**

Russisch: Wladimir Lidin — „Mogila Neïzwestnowo soldata" (het graf van den Onbekenden Soldaat). **(Vor. ber. 2392 A.)** (Red. K. H. A.)

31 AUGUSTUS 1936

E. **ROEMENIE. — Kabinet Tatarescu gereorganiseerd.**

Na afloop van den Roemeenschen ministerraad, welke te Sinaia is gehouden, heeft de premier Tatarescu den Koning het ontslag van het geheele kabinet aangeboden, dat werd aanvaard. Koning Carol heeft direct daarop Tatarescu opgedragen een nieuw ministerie te vormen, waarin hij op 29 Aug. '36 is geslaagd. De samenstelling van het kabinet is als volgt:

Tatarescu: Minister-president.
Incouletz: Vice-premier.
Antonescu: Binnenlandsche Zaken.
Iuca: Buitenlandsche Zaken.
Pop: Handel en Industrie.
Cancinov: Financiën.
Javara: Justitie.
Masciu: Landbouw.
Nistor: Arbeid.
Costinescu: Volksgezondheid.
Iamandi: Eeredienst.

Het bericht, dat Titulescu, die de portefeuille van Buitenlandsche Zaken in alle kabinetten sedert Oct. 1932 beheerde, geen deel meer uitmaakt van het nieuwe ministerie, heeft te Boekarest groote sensatie verwekt. (Adverul) **(Vor. ber. Kabinet 1508 E.)**

F. **SPANJE. — Burgeroorlog. - De strijdende partijen.**

In The Nation geeft Anita Brenner een overzicht van de partijen, die in den Spaanschen burgeroorlog tegenover elkaar staan.

De krachten van het Volksfront. — Het Volksfront bestaat van rechts naar links, uit de volgende partijen:

1. De republikeinen van Martinez Barrio, die den kleinen winkelier en den tamelijk welgestelden middenstand van stad en platteland vertegenwoordigen. Deze klasse is in Spanje niet erg sterk. Haar sympathieën met de arbeiders zijn niet bijzonder groot, maar zij staat scherp tegenover het leger en de kerk, voor wie zij zware belastingen te betalen gehad heeft. Haar partij neemt ongeveer een kwart van het Volksfront in beslag.
2. De republikeinen van Azaña. Dezen vinden hun aanhang hoofdzakelijk onder de rechtsche socialisten en de daarmee correspondeerende Algemeene arbeidersunie, die geen van beide veel aanhang onder de massa hebben. In dit kamp staat ook Pietro.
3. De Catalaansche Ezquerra, de zeer heterogene, zeer demagogische regeeringspartij in Catalonië, welke den steun van misschien een kwart of een derde van de Catalanen vindt, voornamelijk op het platteland.

Bij elkaar hebben deze drie zuiver republikeinsche partijen ongeveer zes millioen menschen achter zich. Hun militie telt

ongeveer 100.000 leden. Hun grootste militaire kracht vinden zij in het luchtvaartcorps en de civiele garde en in sommige deelen van de stootgarde en het gewone leger. Hun grootste zwakheid bestaat in hun versnipperdheid. Daardoor vindt het Volksfront zijn grootsten steun bij de arbeiders, hoewel deze weer met veel voorbehoud gegeven wordt. Het aantal radicale arbeiders kan op vijftien millioen worden geschat, onder wie twee of drie millioen leden van vakvereenigingen, in de volgende volgorde:
1. De Union General de Trabajadores (U.G.T.), met ruim een millioen leden, met een verderen aanhang, die wellicht anderhalf of tweemaal zoo groot is.
De leiding is rechts geörienteerd, de volgelingen voelen meer links. De meesten van hen volgen Largo Caballero en een minderheid zelfs de communisten. Met Caballero te beginnen, zijn de socialistische vakvereenigingen, de Socialistische partij en met name de socialistische jeugdbeweging revolutionnair en zijn, voorbij het Volksfront, aanhangers van een arbeidersrevolutie.
De U.G.T. en de Socialistische partij beheerschen Madrid en het grootste gedeelte van het Centrum en het Zuiden van Spanje en de groote steden buiten Catalonië. Zij beheerschen de spoorwegen, gemeentebedrijven, groote industrieën (buiten Catalonië) en nemen een sterke positie in onder de zeelieden, zoowel op de oorlogs- als de koopvaardijvloot. Ook onder de soldaten is hun invloed zeer belangrijk. Hun hoofdkwartier, de Casa del Pueblo, was gedurende de eerste periode van de republiek en is nu weer de werkelijke zetel van de politieke macht in de bovengenoemde streken.
2. De Confederacion National de Trabajadores (C.N.T.), die over een half millioen of een millioen volgelingen beschikt in Catalonië, het Noorden en ook wel in Asturië. De organisatie is anarcho-syndicalistisch en aanvaardt de leiding van de Federacion Anarquista Iberia (F.A.I.). Tot voor kort waren vrijwel alle militante arbeiders hierbij aangesloten, maar ook bandieten en provocateurs konden er gemakkelijk binnendringen. De voornaamste leiders zijn Garcia Oliver en Durruti.
3. De Communistische partij, waarvan het ledental varieert tusschen 50.000—100.000. Daar haar vakvereenigings- en jeugdorganisaties in de socialistische zijn opgelost, is het moeilijk haar werkelijke kracht te bepalen. Haar leden zijn zeer militant.
4. In Catalonië hebben de socialistische en communistische partij vrijwel niets te beteekenen. De meest samenhangende en sterkste politieke groep vormt daar de Partido Obrero de Unificacion Marxista, van Andres Nin en Joaquim Maurin, drie jaar geleden ontstaan uit een fusie van Trotskisten en rechtsche communisten, maar later weer door Trotski becritiseerd, omdat zij zich niet bij de Socialistische partij aansloot.
Zij heeft den stoot gegeven tot de oprichting van de Arbeiderscomité's, die in Catalonië thans den toon aangeven.

De krachten der opstandelingen. — Aan den anderen kant zijn het minder partijen dan personen, die de leiding geven: Franco, Mola, Queipo de Llano als militairen, Gil Robles, Juan March en Franciscus Cambo als burgers.
Franco en Mola stammen beide uit de periode van Primo de Rivera. Franco is vooral bekend als de organisator van het Vreemdelingenlegioen en de Rifstrijdkrachten en Mola als de organisator en het hoofd van het politie- en spionnage-stelsel van Primo de Rivera, welk laatste, volgens Mola's eigen gedenkschriften, op den grondslag van terreur werkte. Evenals Queipo de Llano, hebben zij steeds met de Duitsche nationaalsocialisten en militairisten gesympathiseerd.
Gil Robles, de leider van de katholieke Accion Popular, heeft steeds blijk gegeven een voorstander te zijn van een stelsel als waaronder Oostenrijk en Portugal worden geregeerd. Het zijn Gil Robles en Herrera, de hoofdredacteur van El Debate, een clericaal dagblad, die grootendeels voor de hersens en door hun verbindingen met het groote industriekapitaal voor het geld moeten zorgen. Door middel van den jongen Primo de Rivera is het verbond met de openlijke fascisten gelegd. Buiten Spanje onderhoudt de groep van Gil Robles verbindingen met het Vaticaan en Mussolini aan den eenen kant en aan den anderen kant met Engelsche belanghebbenden.
Waarschijnlijk staan slechts drie of vier millioen van de geheele bevolking aan den kant van de opstandelingen, met inbegrip van vrijwel de geheele geestelijkheid. De sterkte van hun troepenmacht bedraagt op zijn hoogst 50.000. Zij wordt gevormd door het vreemdelingenlegioen, de Marokkaansche troepen, de meeste hooge officieren uit het Spaansche leger en wat de vrijwilligers betreft, zoowel uit de hoogste als de laagste kringen van de Spaansche maatschappij.
Uit de hoogste kringen komen de fascistische señoritos, hoofdzakelijk zonen van groote grondbezitters, uit de onderste lagen de pistoleros, die onder de dictatuur van Primo de Rivera in de z.g. Sindicatos Blancos, terroristische onderkruipersorganisaties, georganiseerd zijn. Hun aanhang op het platteland vinden de opstandelingen hoofdzakelijk in het Noorden, waar een tamelijk groot aantal kleine welvarende boeren woont, die door hun financieele en marktorganisaties nauw verbonden zijn met de groote grondbezitters. Het zijn de afstammelingen van de Carlisten, die in de vorige eeuw voor Don Carlos en het absolutisme tegen Isabella en het liberalisme gevochten hebben. Een deel van hen, de Baskische nationalisten, staan echter aan den anderen kant, tot de verrassing van beide partijen.
(The Nation)
(Vor. ber. Burgeroorlog 2423 E.)

A. ENGELAND. — Scheepvaart. - De „Queen Mary" verovert den „Blauwen Wimpel". —
Het Engelsche passagiersschip „Queen Mary" is er in geslaagd den „Blauwen Wimpel" te veroveren. Het schip maakte den overtocht van Cherbourg naar het lichtschip Ambrose in den tijd van 4 dagen 7 uur en 12 minuten, met een gemiddelde snelheid van 30.01 knoopen. Het record van de Normandie werd met 4½ uur verbeterd. Het schip deed over den terugtocht van Ambrose-lichtschip naar Bishops Rock op de Scilly-eilanden 3 dagen, 23 uur en 57 minuten, met een gemiddelde snelheid van 30.63 knoopen. Het record van de Normandie werd met 3 uur en 31 min. geslagen, de snelheid van dit schip bedroeg gemiddeld 30.31 knoopen. (Red. K. H. A.)
(Vor. ber. Queen Mary 2318 E.; Bl. Wimpel 1822 G.)

B. SCHAKEN. — Tournooi te Nottingham. —
Het eindresultaat van het te Nottingham gespeelde schaaktournooi luidt als volgt:
1. en 2. Botwinnik en Capablanca, ieder 10 punten; 3. 4. en 5. Dr. Euwe, Fine en Reshevsky, ieder 9½ p.; 6. Dr. Aljechin, 9 p.; 7. en 8. Lasker en Flohr, ieder 8½ p.; 9. Dr. Vidmar, 6 p.; 10. en 11. Bogoljubow en Tartakower, ieder 5½ p.; 12. Tylor, 4½ p.; 13. Alexander, 3½ p.; 14. Thomas, 3 p.; 15. Winter, 2½ p.
(Daily Telegr.) **(Vor. ber. Schaaktournooi 2400 D.)**

C. DUITSCHLAND. — Toenadering der R.K. Kerk tot de Nationaal-Socialistische regeering. —
Het herderlijk schrijven van de Duitsche bisschoppen, dat op de conferentie van Fulda is opgesteld, heeft in nationaal-socialistische kringen een zeer goeden indruk gemaakt. Deze leggen hier nadruk op: „De Kerk vereenigt zich met het nationaal-socialisme in den strijd tegen het wereld-bolsjewisme. Zij roept den zegen van den hemel af over het werk van den Führer en verklaart haar geestelijke krachten in dienst te stellen van de nationale gemeenschap".
In tegenstelling met hetgeen de laatste jaren heeft plaats gehad, publiceert één der meest actieve partijbladen, de „National-Zeitung" te Essen, een orgaan van Göring, groote uittreksels uit het schrijven en legt den nadruk op karakteristieke passages.
(De Maasbode) **(Vor. ber. Kerkstrijd 2349 C.)**

1 SEPTEMBER 1936

D. SPANJE. — Burgeroorlog. - Stand op 31 Aug. '36.
Het hardnekkige verzet van de regeeringsaanhangers aan het Irun-front, waar zij thans reeds zes dagen den druk der nationalisten weerstaan, heeft het Noordelijk hoofdkwartier der rechtschen aanleiding gegeven een nog grooter offensief voor te bereiden.
(Agence Belga) **(Vorig bericht blz. 2431 F.)**

E. WIELERSPORT. - Wereldkampioenschappen 1936.
De te Zürich verreden wereldkampioenschappen wielrennen (sprint) hebben de volgende resultaten opgeleverd:
Amateurs: 1. Van Vliet (Nederland); 2. Georget (Frankrijk); 3. Collard (België); 4. Sellinger (Ver. Staten).
Professionals: 1. Scherens (België); 2. Gérardin (Frankrijk); 3. Richter (Duitschland); 4. Michard (Frankrijk). (Red. K. H. A.) **(Vor. ber. 1906 H.)**

F. ITALIE. — Mussolini inzake de militaire mogelijkheden. —
Mussolini heeft te Avellino een groote redevoering uitgesproken ten overstaan van de soldaten, die aan de groote manoeuvres deelnemen. Hij verheerlijkte de strijdmacht van Italië en verklaarde, dat deze zoowel diende als behoeder van den vrede van Italië als van den wereldvrede. Hij zeide met name: „Ik noodig den Italianen uit mijn afdoende verklaring absoluut volgens den letter te nemen:
Het is niet ondanks den oorlog in Afrika, maar als gevolg van den oorlog in Afrika, dat alle militaire krachten van Italië doeltreffender zijn dan voor dezen oorlog. Wij kunnen steeds binnen enkele uren en op een enkel bevel 8 millioen man mobiliseeren."
Wij hopen echter voor zoo lang mogelijk op vrede met allen. (La Stampa) **(V. b. Mussolini 2317 A.)**

A. De versterking der Philippijnen en de beteekenis hiervan voor Ned.-Indië. —

Wij ontleenen aan het Algemeen Handelsblad het volgende:

Een simpel persbericht meldde dezer dagen dat de regeering der Ver. Staten aan Japan heeft medegedeeld, dat zij voornemens is het eiland Palawan van de Philippijnengroep te versterken. Dit korte berichtje ging verloren tusschen den stroom nieuws die dezer dagen uit het roerige Spanje komt, en toch is dit besluit van Amerika voor ons van enorm belang omdat een versterkt Palawan een zeer ernstige hinderpaal zou beteekenen voor een eventueele expansiepoging van Japan in Zuidwaartsche richting. Op het hierbij gevoegde kaartje blijkt wel, dat de passages tusschen Mindoro en Palawan knooppunten zijn van scheepvaartverkeer. Is Palawan versterkt, zoodat het als vloot- en luchtbasis kan dienst doen, dan moet het voor de Amerikaansche zeemacht mogelijk zijn den weg naar de Soeloezee af te sluiten. Op de rechtstreeksche route van Japan naar onze oliehavens, Tarakan en Balik Papan, ligt dan een krachtig Amerikaansch marinesteunpunt. En aangezien de olieaanvoer nog steeds Japan's Achilleshiel is, kan men zich indenken, dat het besluit van de Amerikaansche regeering in Japan niet met instemming zal zijn vernomen. In dit verband krijgt het bericht uit New York bijzondere beteekenis. Volgens dit bericht heeft de Japansche delegatie op de conferentie van het (niet officieele) „Institute of Pacific Affairs" dat in Californië gehouden wordt, verklaard, dat Japan geen expansie in Zuidelijke richting overweegt, en een internationaal accoord over den status van de (straks onafhankelijke) Philippijnen zou verwelkomen ter bevordering van den vrede in deze streken. Anderzijds verklaarde de Philippijnsche delegatie dat de Philippijnen hun bescherming door de Amerikaansche forten en vloot op hoogen prijs stelden en dat ook zouden blijven doen nadat de eilanden in 1945 onafhankelijk zouden zijn geworden. In hoeverre al deze delegaties precies de officieele regeeringsstandpunten weergeven, moet worden afgewacht, maar als strooming-aanwijzers zijn deze opvattingen zeker alle aandacht waard.

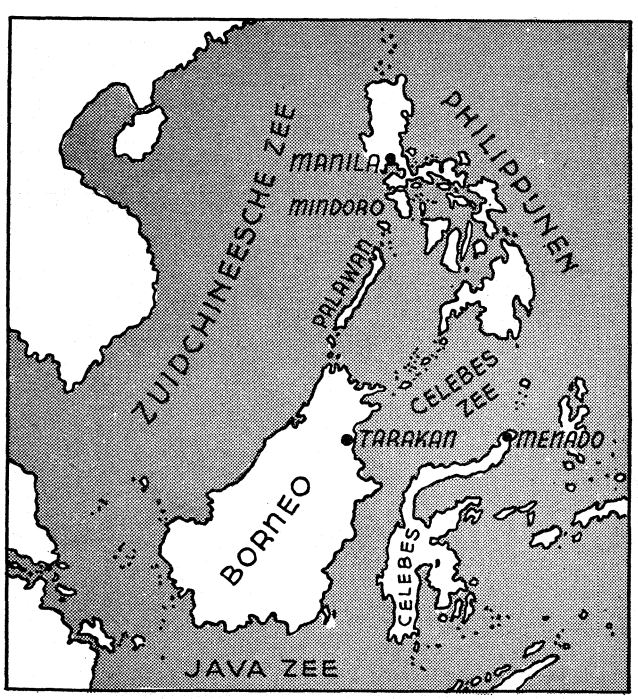

Het versterken van Palawan bevestigt de opvatting dat de Ver. Staten er niet over denken om de Philippijnen, dien zij om sentimenteele maar vooral commercieele redenen (uitschakeling van voorkeurstarieven voor Philippijnsche producten) onafhankelijkheid hebben beloofd als een rijpen appel in Japan's schoot te laten vallen!

Sir Frederick Whyte, die de Oost-Aziatische toestanden zeer goed kan beoordeelen, heeft korten tijd geleden in een lezing te Londen voor de „Royal United Service Institutions" den te verwachten loop der gebeurtenissen in de Philippijnen, nadat de Amerikanen dezen archipel aan hun lot zouden hebben overgelaten, geschetst. Japan zou beginnen met het verbeteren van de handelsbetrekkingen (hierin is reeds thans een belangrijke wijziging ten gunste van Japan doch ten koste van de Ver. Staten gekomen!), doch op den duur zullen de Philippijnsche economische belangen natuurlijk in botsing raken met de Japansche, en dan is het moment voor Japan gekomen om te verklaren, dat zijn vitale belangen in gevaar worden gebracht ten gevolge van het onvermogen der Philippijnsche regeering om de wettelijke rechten van buitenlanders te beschermen! Een modus voor „interventie" zal worden voorbereid en als de „krachten" eenmaal in werking zijn, is het niet moeilijk om den uitslag te raden. Japan's „zuidwaarts gerichte" expansie zou dan tot Britsch en Nederlandsch gebied zijn genaderd.

Tot dusver klopte de Amerikaansche marine-politiek niet met de door de regeering gevolgde politiek in het Verre Oosten. Want tegelijk met het zich terugtrekken uit Oost-Azië werd een geweldig vlootbouwplan voorbereid. En op denzelfden morgen dat vicepresident Garner te Manila aan wal stapte om den Philippijnen officieel onafhankelijkheid te beloven, arriveerde de vliegboot „China Clipper" uit San Francisco. De „China Clipper" kwam slechts met mail, doch het feit, dat luchtverbinding tot stand was gebracht beteekende, dat er luchtbases waren opgericht op de Aleoeten en verschillende eilandjes tusschen Hawaï en de Philippijnen. Op 1 Juni 1936 stonden er 81 oorlogsschepen (tezamen 284.000 ton) op stapel in de Ver. Staten, en wel 3 vliegkampschepen, 3 zware en 9 lichte kruisers, 12 onderzeebooten, 12 flottilleleiders, 40 torpedojagers, benevens 2 flottillevaartuigen. Een geweldige maritieme activiteit dus, die er geenszins op wijst dat Amerika van plan is zijn belangen in Oost-Azië onverdedigd te laten. In 1937 zullen wederom zware slagschepen op stapel worden gezet, en ook het marine-luchtwapen zal nog verder worden uitgebreid. Intusschen wordt eveneens aan de locale defensie van de Philippijnen gewerkt: een Amerikaansch generaal is met de reorganisatie van de landmacht en de vorming van Philippijnsche troepen belast.

Philippijnen

De belangstelling van Japan voor de Philippijnen heeft trouwens niet nagelaten ook bij vele Philippino's, die de in het uitzicht gestelde onafhankelijkheid zeer toejuichten, ernstige ongerustheid te verwekken. Zij hebben gezien hoe Japan zich heeft genesteld in de provincie Davao (een der vruchtbaarste streken van de Philippijnen), waar het aantal Japanners van 1923 tot 1936 groeide van 2600 tot ± 15.000, die in tegenstelling met de opvatting wel degelijk kleinen landbouw uitoefenen zonder daarbij van inlandsche werkkrachten gebruik te maken. Zij weten, dat deze kolonisten kans hebben gezien op ± 150.000 H.A. bouwgrond beslag te leggen, terwijl de abacacultuur reeds geheel in hun handen is. Doch bovendien is het hun bekend dat deze Japansche kolonisatie de bevolking geenszins ten goede komt.

Het besluit van de Ver. Staten om te elfder ure werk te gaan maken van de verdediging van de Philippijnen, zal ook Engeland niet onwelgevallig zijn. Maar datzelfde geldt ook voor ons. Ook wij kunnen de versterking van Palawan niet anders dan toejuichen. Deze beslissing van de Ver. Staten is een aanwijzing dat Washington niet gerust is over het lot van de Philippijnen, voor ons een reden te meer op onze hoede te blijven. (Alg. Handelsblad)

(Vor ber. Defensie 2352 B.; Onafhankelijkh. 2051 D.)

A. **OLYMPISCHE SPELEN 1936 TE BERLIJN. — Nederland op de 9e plaats. —**

De slotbalans van de gewonnen Olympische medailles luidt als volgt:

		gouden	zilveren	bronzen
1	Duitschland	33	26	30
2	Amerika	24	20	12
3	Hongarije	10	1	5
4	Italië	8	9	5
5	Finland	7	6	6
6	Frankrijk	7	6	6
7	Zweden	6	5	9
8	Japan	6	4	8
9	Nederland	6	4	7
10	Engeland	4	7	3
11	Oostenrijk	4	6	3
12	Tsjecho-Slowakije	3	5	—
13	Argentinië	2	2	3
14	Estland	2	2	3
15	Egypte	2	1	2
16	Zwitserland	1	9	5
17	Canada	1	3	5
18	Noorwegen	1	3	2
19	Turkije	1	—	1
20	Britsch-Indië	1	—	—
21	Nieuw-Zeeland	1	—	—
22	Polen	—	3	3
23	Denemarken	—	2	3
24	Letland	—	1	1
25	Joego-Slavië	—	1	—
26	Roemenië	—	1	—
27	Zuid-Afrika	—	1	—
28	Mexico	—	—	3
29	België	—	—	2
30	Australië	—	—	1
31	Philippijnen	—	—	1
32	Portugal	—	—	1

De rest der 52 deelnemende landen behaalde geen enkelen prijs. (Red. K. H. A.)

(Vorig bericht blz. 2415 A.)

2 SEPTEMBER 1936

B. **NEDERLAND. — Wijziging van de steunregeling. - De standaardloonen nader vastgesteld. —**

Van bevoegde zijde wordt medegedeeld, dat in verband met de Zwolsche conferentie tusschen de vertegenwoordigers der groote gemeenten, en minister Slingenberg, over de gewijzigde steunregeling, deze, — na bespreking in den ministerraad, — de standaardloonen voor langdurig werkloozen heeft gewijzigd. Wij laten hieronder de nieuwe standaardloonen voor de negen klassen der steunverleening volgen, met daarachter, tusschen haakjes, de loonen zooals deze oorspronkelijk in de regeeringscirculaire van 31 Juli waren aangegeven:

eerste klasse *f* 23 (*f* 20); tweede klasse *f* 21 (*f* 19); derde klasse *f* 20 (*f* 18); vierde klasse *f* 18 (*f* 17); vijfde klasse *f* 18 (*f* 16); zesde klasse *f* 16 (*f* 15); zevende klasse *f* 16 (*f* 14); achtste klasse *f* 14 (*f* 13); negende klasse *f* 13 (*f* 12).

Bovendien wordt de maximumverlaging, die aanvankelijk op *f* 1.25 vastgesteld was, nader teruggebracht tot *f* 1.—.

De gemeentebesturen zullen van deze nieuwe regeling schriftelijk op de hoogte worden gebracht.

(Het Volk) **(Vor. ber. 2421 B.; Wijziging 2412 G.)**

C. **DUITSCHLAND. — De wedergeboorte van het Duitsche leger. —**

De „Daily Telegraph" publiceert naar aanleiding van Hitler's jongste besluit om den militairen diensttijd tot 2 jaar te verhoogen, de voornaamste data uit de geschiedenis van Duitschlands herbewapening:

14 October 1933 — Duitschland verlaat de ontwapeningsconferentie en den Volkenbond.

27 Maart 1934 — De begrooting 1934-'35 bedraagt £ 54.300.000 voor de Rijksweer en £ 14.800.000 voor de luchtmacht.

10 Maart 1935 — Generaal Göring geeft toe, dat Duitschland een militaire luchtmacht bezit.

16 Maart 1935 — Wederinvoering van den militairen dienstplicht en proclamatie van een leger bestaande uit 500.000 man.

21 Mei 1935 — De nieuwe Defensie-wet verplicht iederen Duitscher van 18 tot 45 jaar tot militairen dienst en stelt een nieuw ministerie in van Oorlog.

22 Mei 1935 — Hitler bepaalt, dat de militaire dienstplicht een jaar zal bedragen.

18 Juni 1935 — Britsch-Duitsch vlootverdrag geeft Duitschland het recht een vloot te bouwen, welke 35% van de sterkte der Engelsche vloot mag bedragen.

7 Maart 1936 — Hitler proclameert de hermilitarisatie van het Rijnland.

24 Aug. 1936 — Hitler verhoogt den duur van den militairen dienstplicht tot twee jaar. (Daily Telegr.)

(Vor. ber. Dienstplicht 2425 C.; Leger, Vloot en Luchtmacht 2314 B.)

D. **CHINA. — Wie regeert? —**

In de Augustus-aflevering van het driemaandelijksch tijdschrift China geeft prof. Thos. T. H. Ferguson het vervolg van zijn artikel: Tien jaar China-kroniek (1925—1935). Hij geeft daarin ook een kort antwoord op de vraag, hoeveel regeeringen China thans heeft. Hij schrijft daarover: „De situatie wat betreft de „regeering van China" heeft zich ontwikkeld in een richting, die het veel geplaagde corps diplomaten wel wat hoofdbrekens moet kosten en groote wissels trekken op hun zin voor humor, in zooverre een diplomaat in China dien mag bezitten. In de eerste plaats wonen zij in het gebied — de hoofdstad zelfs — van de gezworen vijanden van de regeering bij wie zij geaccrediteerd zijn. En toch gaat alles zijn gewonen gang. Alleen in China is zoo iets mogelijk.

Voorts moeten de diplomaten steeds onderhandelingen voeren met de regeering van Nanking, omtrent zaken en plaatsen, welke geheel buiten de macht van die regeering liggen. Het doet weer denken aan de absurde situaties van de laatste dagen van de regeering van Peking in 1927.

Om nu eenigszins duidelijk te omschrijven hoe de regeeringsmacht in China verdeeld is, is geen gemakkelijke taak. Afgezien nog van het verschil wat een regeering is en wat zich er een noemt, hebben wij nog heel wat de stellen met het uit elkaar houden van de personen, lichamen en partijen in wier handen de feitelijke regeeringsmacht berust. En dan moet nog onderscheid gemaakt worden tusschen wat er aanspraak op maakt de regeering van „heel China" te zijn, en wat zich tevreden stelt met de erkenning als een onafhankelijke gewestelijke macht, waarvan Mandsjoerije het voornaamste voorbeeld is.

Zoo zijn nu twee regeeringen van „heel China", n.l. de bestaande van Nanking, met een feitelijke macht, die niet verder reikt dan drie of vier provincies, maar met alle prerogatieven voortvloeiende uit de volledige erkenning door het buitenland, — en de Noordelijke coalitie met zetel te Peking, die beweert dat zij 14 van de 18 provincies onder haar vaandel telt. Onder deze coalitie ressorteeren echter de meest uiteenloopende politieke figuren en partijen, van wie men zeker weet, dat zij niets anders beoogen dan de eventueele vernietiging van hun tegenwoordige bondgenooten en hun eigen vestiging als alleenheerschende macht. Naast de bekende militaire potentaten behooren hiertoe o.a. de partij der „reorganisten", de „Western Hill Partij", enz.

Wat de plaatselijke regeeringen betreft, kan die van Mandsjoerije nu wel beschouwd worden als formeel erkend, temeer daar zij thans op de wip staat tusschen Noord en Zuid en tot ieder om beurt een vermanend woord laat hooren.

De andere plaatselijke regeeringen liggen meer in de afgelegen provincies, Szetsjuan, Kwetsjou, enz., en eindelijk vindt men over heel China min of meer, maar in het bijzonder in de centrale provincies, het communisme, dat zich ook een regeering van China noemt.

De herleving van het communisme in China, dat kort na 1927 als vrijwel geknakt en onder den grond gedreven kon worden beschouwd, is een opmerkelijk verschijnsel. Voor een groot gedeelte echter kan het geen communisme genoemd worden, maar is het eenvoudig banditisme onder een door velen als nauw daaraan verwant beschouwden naam, n.l. „koeng-tsjaan", dat gemeen bezit beteekent. Maar ook in de georganiseerde koeng-tsjaan in China, zich in de eerste plaats uitend in economische botsingen, is nu een duidelijke opleving te bespeuren.

(Prof. Thos. T. H. Ferguson in „China")

E. **PAN-AMERIKAANSCHE CONFERENTIE TE BUENOS-AIRES. — Programma. —**

Uit Buenos-Aires wordt gemeld, dat alle Amerikaansche Republieken, slechts Nicaragua uitgezonderd, de voorloopige uitnoodiging van Argentinië om deel te nemen aan een pan-Amerikaansche conferentie te Buenos-Aires, hebben aangenomen.

De Argentijnsche regeering heeft thans een officieele uitnoodiging verzonden voor de conferentie, die 1 December '36 wordt geopend.

Ook het programma der conferentie-werkzaamheden is thans ontworpen. Het omvat de volgende punten:
1. Een onderzoek naar de middelen tot het voorkomen en de vreedzame regeling van conflicten tusschen Amerikaansche naties.
2. Een onderzoek naar andere middelen voor samenwerking, gericht op een nauwer verband dier Republieken.
3. Bespreken van de regeling der rechten en plichten van neutrale landen en oorlogvoerende staten.
4. Beperking der wapeningen, behalve voor zoover de wapeningen noodig zijn voor de nationale verdediging.
5. Bestudeering van de middelen ter codificatie van het internationaal recht.
6. Vaststelling van de beginselen nopens de uitbanning van dwang en nopens het toepassen van diplomatieke interventie voor de invordering van schulden.
7. Unificatie van de Amerikaansche opvattingen inzake nationaliteitskwesties.
8. Bestudeering van middelen om de Amerikaansche republieken nauwer saam te brengen van economisch standpunt beschouwd.
9. Verbetering van de verkeersmiddelen.
10. Besprekingen van maatregelen voor de uitbreiding van de intellectueele betrekkingen en sterking van den geest van moreele ontwapening.

(New York Herald Tribune) **(Vor. ber. 2182 E.)**

3 SEPTEMBER 1936

A. NEDERLAND. — Scheepvaart. - Nederlandsche schepen. —

Het jongste nummer van „Handelsberichten", een uitgave van het departement van Handel, Nijverheid en Scheepvaart, bevat een statistisch overzicht omtrent de schepen, toebehoorende aan de leden der Nederlandsche Reedersvereeniging en voorzien van Nederlandsche zeebrieven. Wij laten het hier volgen:

		OPGELEGD.		IN DE VAART.	
		Aantal	Br. Reg. ton	Aantal	Br. Reg. ton
1935,	1 Januari .	63	297.798	343	1.602.563
	1 April . .	86	352.858	317	1.540.356
	1 Juli . . .	58	276.727	334	1.575.096
	1 October .	37	173.098	351	1.643.940
1936,	1 Januari .	26	132.263	358	1.660.545
	1 Februari .	35	146.728	351	1.651.436
	1 Maart . .	35	160.283	350	1.638.807
	1 April . .	38	190.112	345	1.622.470
	1 Mei . . .	39	197.973	343	1.608.604
	1 Juni . .	34	161.940	344	1.632.926
	1 Juli . .	26	94.608	354	1.715.190
	1 Aug. . .	19	69.140	363	1.754.807

Gedurende de laatste drie maanden was er één schip in verbouwing, metende ruim 5.000 ton.
De negentien opgelegde schepen van de 383, die in het bezit zijn van de Ned. Reedersvereeniging, meten tezamen 69.140 bruto register tons. De opgelegde tonnage bedraagt 3.8%. Sedert 1 Januari 1935 is dit percentage niet zoo laag geweest.
(Handelsberichten) **(Vorig bericht blz. 2194 B.)**

B. IRAN. — Betrekkingen met Nederland. - Mogelijkheid tot emigratie voor onze boeren. —

Dr. Raphael Aghababoff, een vooraanstaand advocaat in Teheran, de hoofdstad van Iran, heeft na een bezoek van anderhalve maand ons land verlaten.
Dr. Aghababoff heeft in opdracht van verschillende Iraansche commercieele ondernemingen een onderzoek ingesteld naar de mogelijkheid van toenadering op handelsgebied tusschen Iran en Nederland. Een verslaggever van het A. N. P. heeft naar aanleiding van het door den Perzischen bezoeker ingestelde onderzoek het een en ander vernomen over de mogelijkheden tot uitbreiding van onze commercieele belangen.
In opdracht van grootgrondbezitters heeft de Perzische advocaat hier besprekingen gevoerd over de aanschaffing van toestellen voor zuivelbereiding en heeft hij de mogelijkheden van emigratie van Nederlandsche boeren naar Iran besproken.
De onderhandelingen met het Internationaal Handelsconsortium in Den Haag hebben tot resultaat gehad, dat de heer Aghababoff thans op de hoogte is van de kosten aan de aanschaffing van toestellen voor zuivelbereiding verbonden en van de condities, waarop onze boeren geneigd zouden zijn op Iraanschen grond te arbeiden.
Een ander punt, dat in dit onderhoud ter sprake kwam, was de groote minerale rijkdom van den Iraanschen bodem. De Nederlandsche industrie zou, naar de meening van dr. Aghababoff, zeer goed grondstoffen van Iran kunnen betrekken in plaats van uit andere landen.
De regeering stelt thans een onderzoek in naar een irrigatieplan, dat ongeveer 30 jaar geleden door een Nederlandsch ingenieur is ontworpen, waardoor vroeger zeer vruchtbare terreinen tot een oppervlakte van 2.000.000 H.A. voor ontginning geschikt gemaakt zouden worden. Op last van de regeering is een onderzoek naar de bodemgesteldheid ingesteld, waardoor is komen vast te staan, dat de verbouw van katoen van eerste kwaliteit in Iran zeer goed mogelijk is.
Andere gedeelten van het land maken uitgebreide drainage-werken noodzakelijk en, zeide dr. Aghababoff, wie zouden voor dezen arbeid meer aangewezen zijn dan de Nederlandsche ingenieurs, die bijv. met de drooglegging van de Zuiderzee een werk hebben verricht, dat ik met groote belangstelling en bewondering heb aanschouwd? (A. N. P.)

C. ZWEDEN. — Begrooting 1935-'36. —

De inkomsten van den Zweedschen staat zijn in het begrootingsjaar Juli 1935—Juni 1936 ongeveer kr. 70 millioen grooter geweest dan de door den Rijksdag verleden jaar goedgekeurde raming. De ontvangsten bedroegen Kr. 994.2 millioen tegen Kr. 902.8 millioen in 1934-'35. (Svenska Dagbladet)
(Vorig bericht blz. 2284 I.)

D. JAPAN. — Emigratie en Expansie. - Een 20-jarenplan. —

Het Japansche departement van Overzeesche Zaken heeft plannen ontworpen betreffende de emigratie naar Mandsjoekwo en de expansie naar het Zuiden, aangezien de toestand der overbevolking kritiek is.
Het emigratieplan omvat volgens de Japan Weekly Chronicle van 16 Juli de overbrenging in 20 jaar tijds van één millioen Japansche gezinnen (vijf millioen personen) naar Mandsjoekwo. Met dit plan is een bedrag van 2 milliard Yen gemoeid. In het eerste jaar (1937-'38) zullen 10.000 gezinnen (50.000 personen) naar Mandsjoekwo vertrekken, waarvoor een bedrag van 8 millioen Yen is uitgetrokken; in de volgende jaren zal het aantal gezinnen geregeld worden opgevoerd en zal worden getracht de regeeringsbijdragen geleidelijk te verminderen.
De expansie naar de Zuidzee-eilanden stelt veel geringer eischen aan de schatkist, want hiervoor is slechts 2 millioen Yen uitgetrokken; zij is zuiver economisch en van volstrekt vredelievenden aard.
Het departement van Overzeesche Zaken acht ontwikkeling der zuidelijke regionen onmisbaar voor Japan's voorziening met voedsel en grondstoffen, waarmede het bevolkingsvraagstuk ten nauwste samenhangt. Het departement zal krachtig streven naar het verkrijgen van concessies in den vreemde en daarvoor actief samenwerken met Buitenlandsche Zaken. (Japan Weekly Chronicle) **(V. b. 1933 H.)**

E. ROEMENIE. — Critiek op de verwijdering van Titulescu. —

De Roemeensche bladen geven onomwonden als hun meening te kennen, dat de verklaring van minister-president Tatarescu, luidens welke de nieuwe regeering een partijregeering zou zijn, waaruit Titulescu had moeten wegblijven omdat hij geen lid der liberale partij was, in geen enkel opzicht steek houdt

en niet klopt met zijn betoog, dat de buitenlandsche politiek van Roemenië noch zaak van een persoon, noch van een partij is. Logisch ware het geweest wanneer Titulescu, die noch partijman was, noch persoonlijke politiek maakte, verder minister van Buitenlandsche Zaken was gebleven. Het wegvallen van Titulescu moet dus heel andere reden hebben.
De Dreptatea, het blad der nationale boeren, ziet deze reden in de voortdurende aanvallen die de rechtsche partijen den laatsten tijd op Titulescu hebben gedaan.
De Adeverul kan het verdwijnen van Titulescu niet verklaren, maar wil zeggen, dat de manier waarop men hem aan den dijk heeft gezet, in de politieke geschiedenis van Roemenië van een nog niet gekende ruwheid is. Het heele land is van meening, dat Tatarescu niet goed gehandeld heeft en zijn daad op geen enkele wijze kan rechtvaardigen.
Ook de Zorile spreekt van een „Balkaneesche brutaliteit". De heele comedie was opgezet om Titulescu uit te schakelen.
De Demeneata is overtuigd, dat Titulescu's heengaan belangrijke gevolgen voor de internationale politiek zal hebben en dat in het binnenland de politiek der regeering in de oogen der openbare meening wordt verzwakt. (Dreptatea - Adeverul - Zorile - Demeneata) **(Vorig bericht blz. 2431 E.)**

A. VEREENIGDE STATEN. — Begrootingstekort. —
Het bruto-tekort voor het loopende begrootingsjaar der Vereenigde Staten is door president Roosevelt in de herziene begrooting getaxeerd op $ 2.096.996.300.
Het netto-tekort wordt begroot op $ 1.516.996.300.
De president voorziet dat de openbare schuld aan het eind van het financieele jaar, n.l. op 30 Juni 1937, $ 34.188.543.494 zal bedragen, zoodat het loopende jaar een toeneming van $ 410 millioen te zien zou geven. (New York Herald Tribune)

(In de herziene begrooting zijn de belastingontvangsten hooger geraamd dan aanvankelijk geschiedde. In het vorige begrootingsjaar bedroeg het tekort rond $ 4400 millioen, in het jaar daarvoor $ 3473 millioen.)
(Vor. ber. Begrooting 2289 K.)

B. NEDERLAND. — Luchtvaart. - De vlieger M. van Meel gehuldigd. —
Een grootsche huldiging heeft de Oranje-vereeniging van Tiel op 29 Augustus '36 den oud-vlieger Van Meel bereid. Het was dit jaar namelijk een kwart eeuw geleden dat de Fédération Aéronautique Internationale hem als den eersten Nederlander het verzwaarde vliegbrevet uitreikte.
(Dagblad van Noordbrabant)

C. FRANKRIJK. — Het bezoek van den Poolschen Generaal Rydz-Smigly aan Parijs. —
Het regeeringsorgaan Gazeta Polska te Warschau schrijft, dat het bezoek van Rydz-Smigly, Inspecteur generaal der Poolsche strijdkrachten, te Parijs evenals dat van generaal Gamelin te Warschau, in de eerste plaats een zuiver militair karakter draagt binnen het kader van de Poolsch-Fransche bilaterale betrekkingen. De Poolsche politiek is op drie grondstellingen gebouwd: een voldoende defensieve legersterkte, goede betrekkingen met de buurstaten en defensieve allianties. De resultaten van de eerste stelling zijn reeds overal bemerkbaar. De ontwikkeling der normale betrekkingen met de twee grootste buurstaten Duitschland en Rusland vormt een der voornaamste voorwaarden om de bevestiging van den vrede in Europa. Het verbond met Frankrijk in 1921 en dat met Roemenië zijn de defensieve allianties. De omstandigheden van het huidige bezoek liggen echter anders dan in 1921. De macht van Polen is sindsdien belangrijk toegenomen en is nog steeds toenemende; dientengevolge is ook het aandeel van Polen in de alliantie belangrijker geworden. Dit onbetwistbare feit is niet steeds door alle organen der Fransche publieke opinie erkend.
De beteekenis van de alliantie ligt in haar bilateraal karakter, d.w.z. in de absolute gelijkheid der beide partijen.
In dezen geest ziet de Poolsche openbare meening in het bezoek te Parijs van de chefs der legerleiding een gunstige ontwikkeling van de wederzijdsche betrekkingen. Een verandering in de buitenlandsche politiek beteekent het bezoek in geen geval omdat Polen daarin een vaste lijn volgt die met zijn belangen overeenkomt.
De alliantie met Frankrijk zal in deze politiek steeds een belangrijke rol spelen, maar bij alle initiatieven van Polen zal ook steeds met den internationalen toestand rekening worden gehouden. (Gazeta Polska)
(Vor. ber. Rydz-Smigly 2384 E.; Gamelin 2418 B.)

4 SEPTEMBER 1936

D. NEDERLAND. — Koninklijke onderscheidingen. —
Een buitengewone Staatscourant van 29 Augustus '36 bevat een uitvoerige lijst van onderscheidingen, verleend ter gelegenheid van den aanstaanden verjaardag van H.M. de Koningin. In deze lijst komen verschillende benoemingen in hooge ridderorden voor o.a.:
Het Grootkruis in de orde van Oranje-Nassau is verleend aan dr. Hendrik P. N. Muller, buitengewoon gezant en gevolmachtigd minister ter beschikking, te 's-Gravenhage.
Dezelfde hooge onderscheiding is toegekend aan Zijne Hoogheid Hamengkoe Boewono Senopati Ingalogo Abdoerrachman Sajidin Panotogomo Kalifatoellah de VIIIste, sultan van Jogjakarta.
Tot commandeur in de orde van Oranje-Nassau is bevorderd de heer R. C. T. Roosmale Nepveu, gezant te Madrid.
Voorts zijn benoemd tot commandeur in de orde van Oranje-Nassau: mr. A. G. A. ridder van Rappard, wonende te Velp, gemeente Rheden, voorzitter van de Geldersch-Overijselsche Maatschappij van Landbouw; dr. F. H. Fentener van Vlissingen, te Utrecht, voorzitter van de Internationale Kamer van Koophandel en voorzitter van den raad van beheer van de Koninklijke Vereeniging tot het houden van Jaarbeurzen in Nederland; mr. A. I. M. J. baron van Wijnbergen, oudlid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, te Utrecht; H. J. L. Merckelbach, lid van Gedeputeerde Staten van Limburg, te Wittem; mr. G. van der Meulen, te 's-Gravenhage, secretaris-generaal van het departement van Waterstaat en prof. dr. L. Otten, directeur van 's Lands Koepok-inrichting en het Instituut Pasteur in Nederlandsch-Indië.
Tot commandeur in de orde van Oranje-Nassau, met de zwaarden: de heer J. C. Koster, gepensionneerd luitenant-generaal, oud-commandant van het leger en hoofd van het departement van Oorlog in Ned.-Indië. (Staatscourant)
(Vorig bericht blz. 1932 B.)

E. NEDERLAND. — Rev. Social. Arbeiderspartij. - P. J. Schmidt als voorzitter afgetreden. —
Naar uit Amsterdam wordt gemeld, heeft de heer P. J. Schmidt, lid van den gemeenteraad van Amsterdam en van de Provinciale Staten van Noord-Holland zijn functie van voorzitter van de Rev. Socialistische Arbeiderspartij neergelegd. De doodvonnissen en de terreur in Rusland waren aanleiding voor den heer Schmidt een verklaring aan zijn partijbestuur te zenden, waarin hij constateert o.m. dat openlijk dient te worden uitgesproken, dat er geen enkel wezenlijk verschil meer bestaat tusschen het regime van Stalin en dat van Hitler. De clausules, die betrekking hebben op de aanvaarding van de „dictatuur van het proletariaat" zouden uit de programma's van de R.S.A.P. moeten worden geschrapt. Aangezien de heer Schmidt bleek, dat hieromtrent geen overeenstemming in de partijleiding bestond, heeft hij zijn functie als voorzitter en als redactielid van De Nieuwe Fakkel neergelegd. (N. Rott. Crt.)
(Vor. ber. R.S.A.P. 2055 D.)

F. AARDBEVING. — Koeta-Radja zwaar geteisterd.
In den afgeloopen nacht, zoo schrijft de Deli Crt. van 24 Augustus, heeft te Koeta-Radja een ontzettende aardbeving plaats gehad, welke enkele minuten aanhield en gevolgd werd door een kleinere beving. De eerste schokken zijn om ongeveer tien minuten voor vier vannacht gevoeld. Het hoofd-gebouw van de Gas Maatschappij te Koeta-Radja stortte geheel in, evenals de Orion-bioscoop op Peunajoeng, ook wel de Royal-bioscoop genoemd. Vele huizen, vooral kampong-woningen, zijn vernield evenals een militaire barak van het kampement Koeta Alam, als gevolg waarvan drie militairen

werden gedood. Voorts zijn onder meer drie Chineezen omgekomen, waaronder een Chineesche vrouw, benevens een Javaansche vrouw.
Volgens de voorloopige raming van de schade overtreft deze een bedrag van honderdduizend gulden. (Deli Courant) **(Vor. ber. Aardbevingen 1831 E.)**

A. **DUITSCHLAND. — Na de Olympiade. - De kosten overtreffen de baten. —**
Het economische weekblad Volkswirt publiceert, naar de Times uit Berlijn verneemt, eenige interessante mededeelingen over de financieele zijde van de Olympische Spelen. Deze hebben Duitschland meer geld gekost, dan er uit het buitenland heen werd gebracht. De buitenlanders gebruikten Registermarken, die betaald worden uit geld dat Duitschland aan het buitenland schuldig is, en zij consumeerden goederen die Duitschland moest invoeren. Zij gaven ook niet zooveel Registermarken uit dat de Duitsche schuld veel is verminderd. Van de 350.000 particuliere kamers werden er maar 60.000 door vreemdelingen in gebruik genomen, en niet voor de volle veertien dagen der Spelen.
Aan entree-gelden werd 7.5 millioen mark betaald, en de kosten van organisatie waren slechts 6.5 millioen mark, zoodat men zou denken dat er een batig saldo van 1 millioen was. Bij deze kosten van de organisatie zijn echter niet de kosten van de nieuwe gebouwen meegerekend, die meer dan een millioen bedragen.
De Berlijners hebben dan ook aan andere dingen kunnen merken dat de Olympische Spelen voorbij zijn. Rundvleesch, varkensvleesch en eieren, die tijdens de Spelen in overdaad in de winkel-etalages waren te zien, zijn thans scherp gerantsoeneerd, waarschijnlijk om de vermindering van den voorraad tijdens de Spelen goed te maken. In het Noorden van Berlijn kon men eenige dagen geleden alleen bevroren vleesch krijgen, en de prijzen van de worst, een voornaam voedingsmiddel van de werkende klasse, zijn scherp gestegen. Ook in de meer welvarende buurten van Berlijn vertelden de slagers dat er weinig rundvleesch te krijgen was, en nog minder varkensvleesch, terwijl de prijzen van geïmporteerde levensmiddelen stijgen. Er heerscht nog wel geen tekort aan levensmiddelen, maar de autoriteiten nemen waarschijnlijk voorzorgsmaatregelen met het oog op den naderenden winter. (Times)

B. **NEDERLAND. — Gevangenisstatistiek over 1934.**
Belangwekkende gegevens en mededeelingen bevat de door het Centraal Bureau voor de Statistiek gepubliceerde gevangenisstatistiek over 1934.
In de eerste plaats wordt voor het eerst de werking nagegaan van den met ingang van 1 Januari van genoemd jaar in werking getreden nieuwen gevangenismaatregel, waarin een nieuw regime voor de strafgevangenissen, huizen van bewaring en rijkswerkinrichtingen is neergelegd. Vooral wordt aandacht geschonken aan de bepalingen betreffende de gemeenschap voor bepaalde doeleinden. In verscheidene gevangenissen werd voor het eerst gemeenschappelijk onderwijs gegeven, gemeenschappelijk gearbeid, aan zang en spelen deelgenomen. Bezwaren deden zich daarbij niet voor. Anderzijds kunnen volgens de nieuwe beaplingen de tot hechtenis veroordeelden in tegenstelling tot den algemeenen regel, de straf in afzondering ondergaan, o.a. indien de gedetineerde dit verzoekt of het gestichtsbestuur dit noodig oordeelt. Bij dit alles is echter ook een factor van belang de beschikbare plaatsruimte. Want duidelijk blijkt uit de statistiek, hoe meer en meer door de toeneming der bevolking met de gestichtsruimte moest worden gewoekerd. Tegen het einde van het jaar werden een aantal tot gevangenisstraf veroordeelden ondergebracht te Veenhuizen. Te 's-Gravenhage werden in drie vleugels van de in de oorlogsjaren gebouwde cellenbarak (bij de bijzondere strafgevangenis) de cellen weer bewoonbaar gemaakt. Oorspronkelijk lag het in de bedoeling om ongeveer 130 cellen in de barak in gebruik te stellen voor het tenuitvoerleggen van korte gevangenis- en hechtenisstraffen; gaandeweg moest dit aantal worden uitgebreid tot meer dan 200 cellen.
Aan de cijfers betreffende de bevolking zij het volgende ontleend. De totale bevolking in de gestichten tezamen in den loop van het jaar aanwezig geweest, bedroeg 40.657 tegen 31.662 in 1933. De stijging is grootendeels toe te schrijven aan de bijzonder sterke toeneming van de bevolking in de huizen van bewaring (1933 22.408, 1934 30.496). Het aantal preventief gedetineerden steeg van 3959 in 1932 tot 4934 in 1934. De vermeerdering was nog sterker in de categorie der subsidiair tot hechtenis veroordeelden (1931 7812, 1934 20.948). Vergeleken met het cijfer van 1931 nam het aantal gevallen van subsidiaire hechtenis onder invloed van den ongunstigen economischen toestand met 168% toe.
Veel wetenswaardigs vermeldt de statistiek verder omtrent onderwijs, arbeid, gedrag, stelsel van afwijkingen, voorwaardelijke invrijheidstelling en economischen toestand der ontslagenen. Uit de gegevens betreffende de gijzeling wegens schulden blijkt, dat de wetswijziging, die 1 Januari 1933 in werking trad, het aantal gegijzelden snel en sterk heeft doen slinken: in 1932 bedroeg het aantal nog 396, in 1933 96 en in 1934 slechts 30. De statistiek bevat ook een overzicht van de wijze, waarop de ter beschikking van de regeering gestelde psychopathen worden verpleegd en bezig gehouden in het rijksasyl te Avereest.
(Centraal Bureau v. d. Statistiek)
(Vorig bericht blz. 1875 F.)

C. **DUITSCHLAND. — Belastingverhooging. - Vennootschappen. —**
Teneinde de financiering van de uitgaven voor de grootscheepsche nationaal-politieke plannen, welker uitvoering de Duitsche regeering zich tot taak heeft gesteld, uit de loopende ontvangsten mogelijk te maken, is een wet uitgevaardigd, krachtens welke de Duitsche vennootschapsbelasting met 50% wordt verhoogd.
Deze verhooging wordt onmiddellijk van kracht voor de belasting die de vennootschappen voor het tweede halfjaar van 1936 moeten opbrengen. Aangezien de belasting op de inkomsten der vennootschappen tot dusverre 20% bedroeg, zal zij voortaan dus 30% bedragen.
In de desbetreffende toelichting wordt o.a. verklaard, dat het levensrecht van de Duitsche natie de tegenwoordige grootscheepsche uitgaven eischt en anderzijds aan de economisch niet noodzakelijke oprichting van N.V.'s door de belastingverhooging paal en perk kan worden gesteld. (Berl. Tageblatt)
(Vor. ber. Belastingen 1720 E.)

5 SEPTEMBER 1936

D. **NOORWEGEN. — Trotski voorloopig geïsoleerd.**
In overeenstemming met het door het Noorsche Kabinet genomen besluit heeft de minister van Justitie verordend, dat Trotski en zijn vrouw voorloopig geïsoleerd zullen worden. Trotski zal nog slechts bezoek kunnen ontvangen na goedkeuring van het paspoortenbureau. Hij zal niet mogen telefoneeren en zijn post en telegrammen zullen gecontroleerd worden.
Trotski en zijn vrouw zijn op 2 Sept. '36 uit Hoenefos naar hun nieuwe verblijfplaats te Sundby op 36 K.M. ten Z. van Oslo vertrokken. Zij werden begeleid door zes politie-auto's en een vrachtauto.
(Aftenposten) **(Vorig bericht blz. 2431 C.)**

E. **JAPAN. — Begrooting 1937. —**
Volgens voorloopige ramingen, zal de Japansche begrooting voor 1937 een totaal bereiken van 3.200 millioen Yen, hetgeen 900 millioen Yen hooger is dan de cijfers van dit jaar.
De kabinetsraad heeft zijn goedkeuring gehecht aan de nieuwe nationale plannen, waarvoor voorloopig een bedrag van 150 millioen Yen noodig zal zijn.
(Domei) **(Vor. ber. Begrooting 2076 B.)**

F. **NEDERLAND. — Suppletoire Begrooting 1936. - Organisatie van de Luchtbescherming. —**
In een suppletoire begrooting-1936 voor Binnenlandsche Zaken vraagt de regeering een crediet van ƒ 30.000 voor de uitvoering van de wet tot bescherming van de bevolking tegen luchtaanvallen.
In de toelichting wijst minister De Wilde er op, dat de aangevraagde som van ƒ 30.000 voor bescherming tegen luchtaanvallen misschien bij hen, die zich voorstellen dat het dringend noodig is, aanstonds een volledige voorziening, ook wat materiaal betreft, tot stand te brengen, eenige teleurstelling zal verwekken. Bedacht moet echter worden, dat de voorziening met materiaal van rijkswege eerst volledig nut kan afwerpen, wanneer een behoorlijke regeling van de luchtbescherming is tot stand gekomen in de onderscheidene gemeenten. Dat is het werk, dat het eerst moet worden gedaan en dit kost naar verhouding minder dan de materiaalvoorziening.
Vandaar, dat het thans gevraagde bedrag niet moet worden gezien als maatstaf voor wat in de toekomst benoodigd zal zijn; het is veeleer te zien als het bedrag, dat noodig is om de organisatie te bevestigen en op gang te helpen. (Vaderland)
(Vor. ber. Luchtbescherming 2331 B.)

A. NEDERL. OOST-INDIE. — „Amok". - Een verklaring van Prof. v. Wulfften Palthe. —

Ter gelegenheid van den Dies Natalis der Medische Hoogeschool te Batavia heeft prof. dr. P. M. van Wulfften Palthe een rede uitgesproken: „Geestesstoornis en gemeenschapsstructuur", waarin hij o.a. een verklaring gaf van hoe de Javaan tot „amok" kan komen, met de dikwijls voor hem zelf en zijn omgeving zoo vreeselijke gevolgen. Aan die redevoering ontleenen wij het volgende:

De structuur van de gemeenschap kan van dien aard zijn, dat zij bepaalde geestelijke stoornissen provoceert, en zoo leert de ervaring dan ook, dat in aard en frequentie bepaalde vormen van geestesaandoening zeer verschillend zijn in Europa en hier te lande en dat bovendien bepaalde volksgroepen, bijvoorbeeld Javanen en Chineezen, zich in dit opzicht verschillend gedragen. Is het verschil in proportie van beschaving en cultuur bij samenlevende volksgroepen zeer groot, dan zijn er weinig punten van aanraking en dus ook van wrijving, zoodat een symbiose zonder al te groote affectspanningen mogelijk is. De geestelijke afstand tusschen Javanen en Chineezen bijvoorbeeld is zóó groot, zij leven zóó ieder hun eigen leven, dat zij elkaar juist daardoor goed verdragen, terwijl de factor van bedreiging der vitale belangen, welke tot een zeker anti-chinesisme zou kunnen leiden, in toom wordt gehouden door een gesuperponeerd, „neutraal", gezag.

Ook op zuiver geestelijk gebied kunnen structuurverschillen aanleiding geven tot wrijving: aan den wortel van de vijandigheid en de minachting, welke een bepaalde categorie „volbloed"-Europeanen tegen den „Inlander" kan hebben en toonen, ligt vaak het besef, dat bij al het meerdere bezit aan kennis, aan techniek, aan geestelijk leven, kortom aan cultuur, die Inlander hem toch de baas is in uiterlijke en innerlijke beschaving. Omgekeerd geldt deze verklaring ook voor het rassentiment, den wrok en wrevel van vele halfontwikkelde Inlanders ten opzichte van den Europeaan.

Onder „amok" verstaan wij het plotseling verrichten van ongemotiveerde en ongerichte gewelddaden (tegen menschen, dieren of voorwerpen), waarbij de agressieve instincten — niet meer geremd door den geestelijken bovenbouw — volgens een gepraeformeerd klaarliggende reactiewijze, n.l. die van het zeer jonge kind in drift, zich uitleven en waaraan slechts door onmacht (uitputting, „neerleggen", zelfvernietiging) een einde komt.

Het dooden van een „ongeloovige", een kafir, door een Atjeher is dus geen amok, maar een naar buiten gerichte zelfmoord met een motief (n.l. het verwerven van den Mohammedaanschen hemel). Het uitmoorden bijv. van een geheel huisgezin door een vader, die in een onontwarbare conflict-situatie is gekomen, is een onberedeneerde wanhoopsdaad, maar gericht op bepaalde personen en in zekeren zin gemotiveerd, uit dien hoofde dus geen amok.

Er bestaat echter ook een andere mogelijkheid en wel deze, dat bij een te naasten bij normale emotionaliteit een abnormale ophooping van geestelijke spanningen plaats vindt — door belemmering van den „afvloed" —, een ophooping die dan plotseling, explosief, langs den gebaanden weg der amok, tot uiting kan komen.

Wij hebben onze Javanen leeren kennen als een volk, waarbij in alle klassen en standen de „beschaving" zeer groot is. Zij „slikken" en verdragen veel zonder er iets van te toonen. Aan hun vormendienst ontbreekt niets, zij schijnen het „zachtste" volk der aarde en de stuwdam tegen affectuitingen is bij hen hoog opgetrokken.

Als de Westerling zijn emoties uit in zijn mimiek, in een woordenvloed, in gesticuleeren, in vloeken, in een driftbui en het stuksmijten van zijn huisraad, dan is deze Oosterling daar nog lang niet aan toe. Zij zijn in dien zin veel beschaafder, veel beheerschter dan wij. Maar hiermede is tevens ook de mogelijkheid gegeven, dat geestelijke spanningen ook bij normale emotionaliteit zich ophoopen.

Deze kunnen, op de simpele wijze der „onbeschaafdheid", niet afvloeien, maar men kan de spanningen, welke ontstaan door ontzegging, verdringing of uitstellen van neigingen, ook nog anders afreageeren, n.l. in cultuuruitingen.

Op een ongecompliceerde wijze kan dit geschieden door gebruik te maken van de technische hulpmiddelen der materieele cultuur, sedativa bijv. en alcoholica of verdoovingsmiddelen. Tot deze categorie kan men, behalve de „ontspanningsmiddelen" van het moderne leven — de jazz, de film en wat niet al —, ook rekenen andere uitingen van eenvoudig allooi, bijv. het zelf rijden met een auto of het besturen van een vliegtuig, waardoor de mensch een bevrijdend gevoel van „macht" krijgt, dat oplossend op de spanningen werkt (gelegenheid geeft om „uit te razen"), evenals de sport in het algemeen dat doet, waarin heel wat agressieve tendenzen een onschuldigen uitlaat vinden.

Op een hooger niveau staan de middelen der ideëele cultuur, welke ons het bestaan zonder al te groote spanning mogelijk maken: men gaat geestelijk op in zijn „arbeid", de kunstenaar leeft zich uit in zijn kunst, men vindt „vrede" in den godsdienst, de toeschouwer leeft mee met het drama en wordt er door bevrijd, het Barongspel der Baliërs geeft „lucht".

Deze middelen moet de Javaan uit de volksklasse vrijwel alle ontberen. Door hun beschaving wordt het verwerken van spanningen in woorden, in een driftbui, in mimiek en gesticulatie — in motorische uitingen met symbolische beteekenis dus —, onmogelijk gemaakt, terwijl evenmin het afvoeren in cultuuruitingen een noemenswaardige rol kan spelen.

Hiermede zijn dan de voorwaarden gegeven, dat het, bij die categorie Javanen, waarvoor het bovenstaande geldt, kan komen tot een zoodanige ophooping van spanningen, dat de beheersching niet meer voldoende is, de stuwdam plotseling en onweerstaanbaar doorbreekt en de oerinstincten en agressieve tendenzen zich uitleven in het amok.

Het verschil in relatieve frequentie en in den aard van geestesstoornissen bij de verschillende bevolkingsgroepen hangt stellig niet alleen af van de gemeenschapsstructuur, toch is zij een factor van hooge beteekenis: op een enkel facet daarvan — besloot de spreker — heb ik getracht eenig licht te werpen."
(Red. K. H. A.)

B. NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Handelsverdrag met Polen. —

Ingediend is een wetsontwerp tot goedkeuring van het op 9 April 1936 te 's-Gravenhage tusschen Nederland en Polen gesloten handelsverdrag.
(Nieuwe Rott. Crt.) **(Vor. ber. Tw. Kamer 2427 A.; Nederland 2405 B.; Polen 2311 E.)**

C. BELGIE. — Een Anti-Communistisch blok. —

Op een bijeenkomst van de katholieke Associatie te Chatelineau heeft Senator de Dorlodot een beroep gedaan op de katholieken, liberalen, rexisten en Vlaamsch-nationalisten om een anti-communistisch blok te vormen. De burgerlijke partijen, zeide hij, behaalden bij de laatste Kamerverkiezingen, samen zoowat 1.410.000 stemmen; de socialisten en communisten 902.000.

De redenaar, die naar de gebeurtenissen in Spanje verwees, achtte de bolsjewistische bedreiging in België zoo dringend, dat hij nog alleen heil kan verwachten van een concentratie van alle elementen, die het communisme verwerpen. (Het Laatste Nieuws) **(Vor. ber. Eenheidsfront 2122 D.; Senator De Dorlodot 1910 C.)**

D. HONGARIJE. — Premier Gömbös afgetreden. —

De Hongaarsche premier Gömbös heeft op 2 Sept. '36 om gezondheidsredenen de portefeuille van minister van Oorlog, welk ambt hij naast dat van minister-president bekleedde, ter beschikking gesteld.

Tot opvolger van Gömbös als minister van Oorlog is benoemd de chef van den generalen staf, veldmaarschalk graaf Somkuthy, die een vertrouwensman van Horthy is. (Pesti Hirlap) **(Vor. ber. Gömbös 2276 D.; Kabinet 1708 F.)**

E. DUITSCHLAND. — De Katholieke Kerk. - Commissie benoemd voor vreedzame oplossing der conflicten met den Staat. —

De „Katholieke Wereldpost" meldt uit Berlijn:

Op de vergadering van het gezamenlijke Duitsche Episcopaat te Fulda is een nieuwe commissie benoemd, die tot taak heeft gekregen om nieuwe onderhandelingen te voeren met de Duitsche rijksregeering om te komen tot een vreedzame oplossing van de talrijke conflicten die zich tusschen Kerk en Staat hebben voorgedaan naar aanleiding van het niet naleven van de bepalingen van het concordaat van de zijde van den Staat. De samenstelling van deze commissie is thans als volgt:

Kardinaal Adolf Bertram, Aartsbisschop van Breslau, kardinaal Michael von Faulhaber, aartsbisschop van München, kardinaal Karl Joseph Schulte, aartsbisschop van Keulen, Mgr. Konrad graaf von Preysing, bisschop van Berlijn, en Mgr. Clemens August, graaf von Galen, bisschop van Münster.
(Katholieke Wereldpost) **(Vor. ber. blz. 2432 C.)**

F. VREDESCONGRES TE BRUSSEL. — Slotverklaring. —

In de plenaire zitting van het vredescongres, dat te Brussel op initiatief van Lord Cecil werd gehouden en waaraan Eduard Herriot, Pierre Cot, Mevr. Frithjof Nansen, Prof. dr. Wang uit China, e.a. deelnamen, werden de volgende 4 punten behandeld.

1. Onschendbaarheid van verdragsverplichtingen.
2. Vermindering en beperking der bewapeningen bij internationale overeenkomst en voorkoming van winst uit wapen-productie.
3. Versterking van den Volkenbond om oorlogen te voorkomen en te beëindigen door de meest doeltreffende organisatie van de collectieve veiligheid en den onderlingen bijstand.

4. Doeltreffende regeling binnen het kader van den Volkenbond van de wijze waarop verbetering kan worden gebracht in internationale toestanden, die tot oorlog zouden kunnen leiden.

Op 6 September werd met algemeene stemmen een slotverklaring aangenomen, waarin o.m. gezegd wordt: Ruim 400 gedelegeerden uit 35 landen hebben het congres den warmen steun gebracht van alle vredeskrachten. Onze leuze van aaneensluiting is en blijft: De vrede is in gevaar, zij moet gered worden. Deze drie dagen gemeenschappelijk werk hebben in ons slechts de overtuiging kunnen bevestigen, dat de onmetelijke meerderheid van de menschheid met afschuw de gedachte van een fatalen oorlog verwerpt. In dit critieke uur noodigt ons algemeen front alle volken uit de verdediging van den vrede op te nemen. Onze eenige vijand zou de aanvaller zijn, die met inbreuk op de internationale wet den wereldvrede zou vernielen. (Het Laatste Nieuws)

6 SEPTEMBER 1936

A. **FRANKRIJK. — Poolsch-Fransch accoord geteekend. —**

In het kasteel te Rambouillet van president Lebrun, waar de Poolsche generaal Rydz-Smigly op 6 Sept. vertoefde, zijn de financieele en militaire documenten geteekend ter versterking van het Fransch-Poolsche bondgenootschap.

Over den inhoud van het accoord wordt de grootste discretie in acht genomen, doch is het geen geheim, dat de besprekingen voornamelijk liepen over het verleenen van financieelen steun aan Polen voor de versterking van zijn nationale verdediging.

Er wordt naar aanleiding van het bezoek van Rydz-Smigly speciaal op gewezen, dat zoowel Parijs als Warschau blijk heeft gegeven van zijn wil het Fransch-Poolsche bondgenootschap defensieve en zelfs preventieve doeltreffendheid te geven. Het staat namelijk vast, dat een nauwe Fransch-Poolsche samenwerking een der voornaamste factoren voor den Europeeschen vrede is. (Le Temps)

(Vor. ber. 1596 B.; Rydz-Smigly 2436 C.)

B. **NEDERLAND. — Nieuwe Clearingovereenkomst met Roemenië. —**

Tusschen Nederland en Roemenië is 28 Aug. '36 een nieuwe clearing-overeenkomst tot stand gekomen, waardoor de vorige, welke van 10 Febr. 1935 dateert, vervalt, terwijl echter de op laatstgenoemden datum tevens gesloten handelsovereenkomst blijft voortbestaan.

De nieuwe overeenkomst is op 1 Sept. '36 in werking getreden. De clearing omvat het geheele directe handelsverkeer tusschen beide landen, de overzeesche gebiedsdeelen van Nederland inbegrepen, terwijl een bijzondere regeling is getroffen voor de achterstallige vorderingen. Bovendien zullen aan Nederlandsche zijde de rente op Roemeensche leeningen en financieele vorderingen over de clearing kunnen worden verrekend. Kapitaalvorderingen kunnen echter niet op deze wijze tot uitbetaling komen.

De rente op obligatieleeningen zal via de clearing worden betaald binnen de grenzen van de regelingen, in 1934 te Parijs met de obligatiehouders getroffen, terwijl de betaling van financieele schulden in het algemeen niet verder teruggaat dan tot 1 Januari 1935.

Zoowel voor de rentevorderingen op obligatieschulden als voor de financieele vorderingen, geldt, dat deze sedert 1 Juli 1936 bij voortduring in het bezit moeten zijn geweest van in Nederland gevestigde en Nederlandsche belangen vertegenwoordigende natuurlijke rechtspersonen.

De helft van de in Nederland gestorte gelden komt aan nieuwe uit het handelsverkeer voortvloeiende vorderingen ten goede. Overlegging van een door het Crisis-Uitvoerbureau afgegeven certificaat is vereischt.

Aan de Roemeensche Nationale Bank zijn 12% vrije deviezen toegestaan, welk percentage bij een goed verloop van de clearing en wanneer de achterstallige vorderingen zullen zijn afbetaald, nog eenigermate zal kunnen stijgen.

Naast de verrekening over de algemeene clearing kunnen particuliere compensaties worden toegelaten.

Gelijktijdig met de clearingovereenkomst is een afzonderlijke regeling getroffen voor den import van Roemeensche tarwe uit oogst 1936, in Nederland.

De Nederlandsche regeering heeft zich bereid verklaard, geen bezwaar te maken tegen den invoer van een hoeveelheid van maximaal 90.000 ton Roemeensche tarwe, welke aan bepaalde vereischten voldoet.

De koopsom zal bij het Nederlandsch Clearinginstituut moeten worden gestort.

Na aftrek van een percentage waarover de Roemeensche Nationale Bank vrij zal kunnen beschikken, zal de koopsom van een eerste tranche van 20.000 ton geheel voor de afbetaling van achterstallige handelsvorderingen vrijkomen, terwijl bij verdere tranches een toenemend percentage aan de algemeene clearing zal ten goede komen.

De uit deze bijzondere regeling voor de achterstallige handelsvorderingen vrijkomende bedragen, zullen kunnen worden benut tot het verkrijgen van betaling van die achterstallige handelsvorderingen, waarop de Nederlandsche houder 30% laat vallen. Aangezien het lei-bedrag, hetwelk op achterstallige vorderingen moet worden betaald, krachtens de Roemeensche voorschriften, met een valuta-premie van 38% moet worden verhoogd, wordt in al die gevallen, waarin reeds indertijd een bedrag in lei door den debiteur bij een Roemeensche bank werd gedeponeerd en de invordering achteraf van de premie van 38% bezwaar ontmoet, in feite toch reeds een verlies van bijkans 30% geleden. Zij, die hun achterstallige handelsvorderingen met een vermindering van 30% wenschen te liquideeren, moeten deze vorderingen ten spoedigste en in ieder geval vóór 1 November 1936 bij het Nederlandsch Clearinginstituut indienen.

Omtrent de uitbetaling van coupons van Roemeensche obligaties zullen nadere mededeelingen worden gedaan door de Vereeniging v. d. Effectenhandel te Amsterdam. (Regeeringspersdienst)

(Vor. ber. Clearing met Roemenië 1991 A.)

C. **LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig besproken zijn. - Onze wekelijksche opgave. —**

Amerikaansch: B. Schrieke — „Alien Americans". (The Viking Press, New York) **(Vor. ber. 2424 A.)**

Duitsch: R. Roeder — „Savonarola, eine Untersuchung über das Gewissen". (Bermann-Fischer, Wien)

A. Schaeffer — „Cara". (Rütten und Löning, Frankfurt a/M.) **(Vor. ber. 2431 D.)**

Engelsch: Harry J. Greenwall & Roland Wild — „Unknown Liberia". (Hutchinson, London)

J. M. Scott — „Snowstone". (Hodder and Stoughton) **(Vorig bericht 2431 D.)**

Fransch: P. Frondaie — „Zigoel, ou l'aventure de l'idéal". (Plon, Paris)

J. Maritain — „Humanisme intégral". (Montaigne, Paris) **(Vor. ber. 2431 D.)**

Italiaansch: Silvia d'Amico — „Storia del Teatro Italiano". (Bompiani, Milano) **(Vor. ber. 2407 C.)**

Nederlandsch: Rob. Franquinet — „Nieuwe klanken" (poëzie), van de jongste lichting in Nederland en Vlaanderen; bloemlezing. (Letter-Nypels, Maastricht 1936) **(Vorig bericht 2431 D.)**

Russisch: F. Gladkof — „Tragedija Loebasji". (de tragedie van Loebasja) (Staatsuitg. Schoone letteren, Moskou) **(Vor. ber. 2431 D.)** (Red. K. H. A.)

D. **SPANJE. — Burgeroorlog. —**

2 September. — Generaal Franco is door de Nationale verdedigingscommissie te Burgos tot Opperbevelhebber van alle nationale strijdkrachten in Spanje benoemd.

San Marcial en La Puncha door de rechtsche troepen veroverd.

4 September. — De rechtsche troepen van Generaal Mola zijn er in geslaagd Irun te veroveren. Het stadje is totaal platgeschoten.

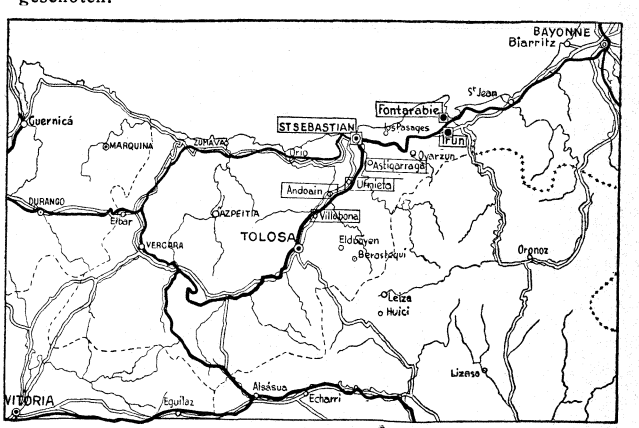

Het front bij Irun.

In Britsche officieele kringen wordt gemeld, dat te Hendaye een bijeenkomst is gehouden van ambassadeurs van verschillende mogendheden, op initiatief van den gezant van Argentinië, ter bestudeering van de kwestie hoe de burgerstrijd in Spanje „menschelijker" kan worden gemaakt. De ambassadeurs wisselden instructies uit, welke zij van hun regeeringen hadden ontvangen.

Kabinet-Largo Caballero gevormd en als volgt samengesteld:

Largo Caballero (socialist), Premier en minister van Oorlog;
Julio Alvarez Delvayo (socialist), minister van Buitenlandsche Zaken;
Indalecio Prieto (socialist), minister van Marine en Luchtvaart;
Angel Galarza (socialist), minister van Binnenlandsche Zaken;
Dr. Juan Negrin (socialist), Minister van Financiën;
Jesus Hernandez (Communist), minister van Onderwijs;
Anastasio de Gracia (socialist), minister van Industrie en Handel;
Aguirre (Baskisch Nationalist), minister van Openbare Werken;
Mariano Ruiz Fuez (Linksch Republikein), Minister van Justitie;
Luis Uribe (Communist), minister van Landbouw;
Bernardo Ciner de los Rios (Rep. Unie), minister van Verkeerswezen;
Juan Thomas y Pierra (Linksch Catalaan), minister van Arbeid.
Giral, de afgetreden premier, is in het nieuwe kabinet opgenomen als minister zonder portefeuille.

5 September. — De radio-zender van Burgos heeft op 5 Sept. medegedeeld, dat de Catalaansche regeering alle dienstplichtige mannen in den leeftijd van 18 tot 45 jaar heeft gemobiliseerd, ter verdediging van Catalonië tegen eventueele aanvallen der opstandelingen.
Tot opperbevelhebber der Catalaansche strijdkrachten is Garrido Diaz benoemd, die den titel van „generaal van Catalonië" voert.
De zesde Italiaan is het slachtoffer geworden van den burgeroorlog. Italië heeft den kruiser Pola naar Barcelona gezonden.

6 September. — De Duitsche regeering heeft prins von Bismarck, den Duitschen zaakgelastigde te Londen, benoemd tot vertegenwoordiger van Duitschland in de commissie welke moet letten op het uitvoeren van de neutraliteitsbepalingen inzake Spanje. Van officieuse zijde wordt vernomen, dat Duitschland zijn houding nader uiteen zal zetten, doch de medewerking van Duitschland in de niet-inmenging is verkregen. (Red. K. H. A.)
(Vor. ber. 2432 D.; Kabinet 2383 F.)

7 SEPTEMBER 1936

A. PALESTINA. — Onlusten. —
De verhoogde activiteit der Arabische terroristen, die in den laatsten tijd tot uiting kwam in bloedige botsingen bij Nabloes, waarbij 3 Engelschen werden gedood, heeft de Britsche regeering doen besluiten meer troepen naar Palestina te zenden. Naar verluidt zou de sterkte der troepen op 17.000 man worden gebracht. (A. N. P.) **(Vor. ber. 2410 C.)**

B. LUCHTVAART. — Oceaanvlucht Merrill en Richman. —
De Amerikaansche vliegers Dick Merrill en Harry Richman, die op 2 September '36 van New York vertrokken, met de bedoeling in 36 uur naar Londen en terug te vliegen, hebben hun plan niet kunnen volvoeren. Benzinegebrek heeft hen genoopt op een weide bij Llandilo in Wales een noodlanding te maken. Toch hebben zij een vliegprestatie van den eersten rang geleverd; zij volbrachten den oceaantocht in den recordtijd van vijftien uur, vliegend met een gemiddelde snelheid van 336 K.M. (Red. K. H. A.)
(Vorig bericht Oceaanvlucht 1976 E.)

C. LUCHTVAART. — Oceaanvlucht Beryl Markham.
Mevrouw Beryl Markham, die 4 September '36 uit Engeland was vertrokken en na ruim 24 uur vliegen een noodlanding heeft moeten maken op het Cape Breton-eiland (Nieuw Schotland), heeft op 6 September met een ander vliegtuig haar tocht kunnen voortzetten en is behouden te New York aangekomen. Zij is de eerste vrouw, die er in geslaagd is van Oost naar West over den Atlantischen Oceaan te vliegen. (Red. K. H. A.) **(V. b. Oceaanvlucht 2440 B.)**

D. NEDERLAND. — N.S.B. - Limburgsche volksdag.
In het park van den heer Philips, gelegen tegen de helling van den Couberg boven Valkenburg, heeft de N.S.B. op 5 September '36 haar volksdag gehouden. Er waren naar schatting 5000 bezoekers, onder wie een aanzienlijk deel van buiten de provincie, en ook uit Dusseldorp en andere plaatsen in de Rijnprovincie.
In het programma van de N.S.B. zou volgens graaf d'Ansembourg niets staan dat in strijd is met de kerkelijke leer, terwijl men er naar streeft om ieder conflict met het episcopaat te vermijden. Toen de bisschop van Roermond spr. had laten weten, dat hij het houden van den landdag op het landgoed te Amstenrade als een uitdadiging zou beschouwen en zulks aanleiding zou geven tot een openlijk optreden tegen spr. persoonlijk, heeft spr., niet wegens het dreigement, maar om zijn goeden wil te toonen en zich te richten naar den wensch van het episcopaat, voor zoover eenigszins in overeenstemming met zijn geweten te brengen was, aan de leiding van de N.S.B. verzocht de bijeenkomst op een ander terrein te doen plaats vinden. Scherp polemiseerde spr. tegen de r.k.- staatspartij en dr. Poels.
Na graaf d'Ansembourg sprak Ir. Mussert (N. R. Crt.)
(Vorig bericht N.S.B. 2423 D.)

E. NEDERLAND. — Betooging der Limburgsche Katholieken. - Gebedsactie. —
Ingevolge den wensch van Z. H. Exc. Mgr. Lemmens, Bisschop van Roermond werd op 6 Sept. '36 behalve in geheel het diocees Limburg ook te Maastricht gedemonstreerd als antwoord op de gestes van de N.S.B. ten aanzien van den Limburgschen kerkvorst.
Er werd n.l. op de eerste plaats gedemonstreerd voor het katholiek geloof teneinde getuigenis af te leggen van trouw aan het kerkelijk gezag en eenheid in geest, waarbij op de tweede plaats kwam de strijd tegen de N.S.B.
Op het groote Vrijthof alwaar de demonstratie plaats vond, richtte Mgr. Deken Wouters het woord tot de vele duizenden demonstranten.
Het Tweede Kamerlid H. Hermans voerde daarna het woord, waarin Spr. de beleedigingen den Limburgschen Bisschop door de N.S.B. aangedaan, scherp hekelde en allen aanspoorde tot trouw aan kerk-, geloof- en kerkelijk gezag.
Een telegram van trouw en aanhankelijkheid aan Z. Exc. Mgr. Lemmens werd verzonden, waarna een plechtig Lof in de open lucht de bijeenkomst besloot.
In het dekenaat Roermond werd de aangekondigde biddag gehouden.
Een stoet van meer dan 10.000 mannen en vrouwen trok met tallooze vaandels biddend vanuit de stad naar het Kruiswegpark en de kapel van 't Zand, waar de weleerw. heer kapelaan Sars een toespraak tot de duizenden hield.
Een plechtig Lof besloot deze manifestatie van katholiek geloof. (De Maasbode)
(Vorig bericht Katholieken en N.S.B. 2423 A.)

F. NEDERLAND. — S.D.A.P. - Demonstratie voor het Plan van den arbeid. —
Naar schatting hebben op 6 September '36 ongeveer een 40.000 betoogers deelgenomen aan de meeting voor het Plan van den Arbeid van de S.D.A.P. op het IJsclubterrein te Amsterdam.
De voorzitter van de S.D.A.P., de heer Vorrink, hield een rede. Spr. schetste eerst breedvoerig de werkloosheid, de hooge indirecte belastingen, de ondervoeding en de armoede in vele gezinnen, zoodat men, volgens spr., mag zeggen, dat de politiek Colijn van aanpassen en het lager levensniveau gefaald hebben. De crisis, welke in 1929 aanving en nog steeds in toenemende mate het economisch leven van Nederland vernielt, heeft reeds velen doen inzien, dat slechts middelen, als in het Plan van den Arbeid aangegeven, de crisis kunnen overwinnen. Het Plan geeft uitkomst voor het heden en voorkomt in de toekomst een crisistoestand, als wij thans beleven met 400.000 werkloozen. Spr. deed een beroep op de katholieke en christelijke arbeiders, om zich achter dit plan te scharen en samen te werken aan het herstel van ons land. Tegen verdere verlaging van het levenspeil komen ook de katholieke arbeiders in verzet.
Ten slotte zeide de heer Vorrink nog eens, dat de partij was tegen elke dictatuur, ook die in Rusland, waar het proces tegen vroegere leiders nog eens een schel licht wierp op de toestanden aldaar en bewijst, wat een eenheidsfront zou beteekenen.
Het aantal betoogers voor het Plan van den Arbeid was volgens Het Volk zeer groot, o.a. te Rotterdam 50.000, Utrecht 14.000, Leeuwarden, Groningen en Deventer ieder 12.000, Nijmegen, waar ir. Albarda sprak, 10.000 demonstranten. Ook te Vlissingen, Eindhoven en Maastricht waren vele betoogers. (Het Volk)
(Vorig bericht blz. 2413 C.)

8 SEPTEMBER 1936

G. H. K. H. PRINSES JULIANA VERLOOFD MET PRINS BERNHARD VAN LIPPE-BIESTERFELD.
De particulier secretaris van H. M. de Koningin heeft, in opdracht van Hare Majesteit, aan den Regeeringspersdienst mededeeling gedaan van de verloving van Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Juliana met Prins Bernhard van Lippe-Biesterfeld.
Prins Bernhard Leopold Friedrich Eberhard Julius Kurt Karl Gottfried Peter von Lippe-Biesterfeld, geboren te Jena 29 Juli 1911, is dus 25 jaar oud.
Hij doorliep het gymnasium te Berlijn en na zijn eindexamen ging hij aan de Berlijnsche universiteit in de rechtswetenschappen studeeren. Hij heeft het vorige jaar zijn candidaatsexamen gedaan.
Vervolgens vertoefde hij eenigen tijd in Engeland en maakte ook een reis naar Marokko. Daarna is hij in dienst getreden bij de I. G. Farben, het groote chemische wereldconcern. Prins Bernhard werd geruimen tijd gedetacheerd in Parijs bij het Fransche filiaal. Ook heeft hij later gewerkt op het hoofdkantoor der I. G. Farben in Berlijn
(Regeeringspersdienst)
(Vor. ber. H. K. H. Prinses Juliana 2150 E.)
(In onze volgende uitgave (No. 273) wordt een uitvoerige beschrijving van Prinses Juliana's verloving en van het vorstenhuis Von Lippe-Biesterfeld gepubliceerd).

A. **DUITSCHLAND. — Koloniën. - Generaal Von Epp herhaalt de Duitsche eischen. —**
De rijksstadhouder voor Beieren, generaal Von Epp, die leider is van de afdeeling koloniale politiek der nationaal-socialistische partij en van den Duitschen kolonialen bond, verklaart in een artikel, dat gepubliceerd wordt in de „Europäische Revue", dat Duitschland slechts zijn oude koloniën opeischt, welke het bij het verdrag van Versailles heeft ingeboet. Om zich economisch te herstellen, heeft Duitschland koloniale gebieden noodig welke het de grondstoffen moeten verschaffen, die het noodig heeft.
De generaal motiveert dit standpunt als volgt:
1. Het Duitsche volk heeft een voor deze bevolking te eng gebied.
2. Dit gebied verschaft eenige grondstoffen niet, welke van essentieel belang zijn.
3. Duitschland verkeert zonder koloniën in een tweede rangs positie.
4. De door Sir Samuel Hoare voorgestelde grondstoffenconcurrentie houdt geen rekening met de Duitsche eischen inzake koloniale gebieden.
Wanneer Duitschland koloniën opeischt, denkt het slechts aan de koloniën welke bij het verdrag van Versailles onder Volkenbondsmandaat werden geplaatst. (Europäische Revue)
(Vor. ber. Von Epp 1845 F.; Koloniën 2151 I.)

B. **SOVJET-RUSLAND. — Het Duitsche protest inzake de Russische radiopropaganda. —**
In welingelichte kringen te Berlijn verklaart men, dat de Russische regeering niet heeft geantwoord op het Duitsche protest inzake de anti-Duitsche campagne in de radio. Opgemerkt wordt, dat in de Izwestia een artikel is verschenen, dat officieus de meening van de Sovjetregeering weergeeft.
Het blad verklaart hierin, dat het protest van Duitschland ontijdig is aangezien de Duitsche pers een aantal artikelen publiceert welke beleedigend zijn voor Rusland en systematisch de maatregelen, welke de Sovjet-Unie heeft genomen tot verdediging van haar gebied een andere bedoeling toekennen.
Vermoedelijk zijn deze argumenten ook ter kennis gebracht van den Duitschen ambassadeur te Moskou, graaf von der Schulenburg. Een ander antwoord aan Berlijn wordt niet verwacht.
(Izwestia - Berliner Tageblatt)

C. **SOVJET-RUSLAND. — Bewapening. —**
In de „Intransigeant" deelt de Fransche vliegtuigbouwer Louis Bréguet, die van een studiereis door Rusland te Parijs is teruggekeerd mede, dat Sovjet-Rusland met zijn 200.000 in de vliegtuigindustrie werkzame arbeiders ongeveer 20 maal zooveel vliegtuigen, motoren en onderdeelen kan vervaardigen als Frankrijk.
De vijf groote motorenfabrieken en de vier voornaamste vliegtuigfabrieken zijn in staat 5000 vliegtuigen per jaar af te leveren. Hij heeft zich daarvan kunnen overtuigen en de directie der fabrieken heeft het hem verzekerd.
In een der fabrieken worden b.v. dagelijks vier bommenwerpers vervaardigd, die een uursnelheid van 400 K.M. kunnen bereiken; te Nisjninowgorod komen per dag vijf moderne jachtvliegtuigen gereed.
(Louis Bréguet - Intransigeant)
(Vor. ber. Leger, Vloot en Luchtmacht 2414 B.)

D. **TURKIJE. — Industrialisatie. - Vijfjaren-plan. —**
Het eerste industrieele vijfjaren-plan met een totale uitgave van 45.580.000 Turksche ponden, werd reeds voor het twee-vijfde deel uitgevoerd in de eerste twee jaren 1934 en 1935; bij dat twee-vijfde gedeelte worden medegerekend, de fabrieken, welke in aanbouw waren. De nog uit te voeren rest betreft het volgende. Als plaats waar de ijzerindustrie zal worden in het leven geroepen is gekozen Karaboel aan de lijn Filiyos-Irmak. De regeering zou voornemens zijn uit het buitenland de grondstof in te voeren en voor elke eventualiteit haar ijzererts te sparen zoo men geen rijke mijn ontdekt. Zij gaat voort met haar onderzoek naar ijzerbeddingen. (Akcham)
(Vorig bericht blz. 1959 B.)

E. **POLEN. — Het bezoek van generaal Rydz-Smigly aan Parijs. —**
De Wieczor Warsawsky, een blad van de gematigde oppositie in Polen, schrijft:
Het eerelint, dat president Lebrun Rydz-Smigly op de borst gespeld heeft, heeft een tijdperk van misverstanden afgesloten tusschen twee volken, voor wie nauwe samenwerking een gebiedende noodzakelijkheid is, zoowel gelet op de historie als op de moeilijkheden van het oogenblik. Gelukkig is de korte periode, waarin wij nieuwe vrienden en nieuwe wegen gezocht hebben, geëindigd. Wij keeren nu terug tot onze beproefde vriendschappen.
(Wieczor Warsawsky) **(Vor. bericht blz. 2436 C.)**

F. **NEDERLAND. — Het Nederlandsche volkskarakter. - Rede van Prof. mr. A. C. Josephus Jitta. —**
Aan een noenmaal van groep Nederland van belangstellenden in de Haagsche Academie van internationaal recht, heeft dezer dagen prof. mr. A. C. Josephus Jitta gesproken over: Het Nederlandsche volkskarakter. Volgens spreker zijn o.m. kenmerkend voor ons volkskarakter, in verband met den bodem, onze volharding in den strijd met het water, en in verband met den godsdienst, de groote verscheidenheid van geloofsovertuiging, welke gaat tot haarkloverij, maar ook anderzijds eerbiediging van elkaar's meeningen ten aanzien van het geloof en dus verdraagzaamheid.
In verband met geografische ligging en rasvermenging, wees prof. Jitta er op, dat wij een open oog hebben voor andere culturen, met name voor de Germaansche, Romaansche en Angel-Saksische. De Nederlander accepteert, in verband met het internationalisme, in het algemeen alleen iets met vreemd etiket, wat zich niet tot stoffelijke goederen bepaalt.
Spreker vatte zijn rede samen in de volgende conclusie: Wij zijn nuchter en bedaard, maar wij moeten ons hoeden niet onverschillig te worden voor traditie en ideaal.
Wij zijn een godsdienstig volk, maar wij moeten de godsdienstige tegenstellingen niet op de spits drijven.
Wij zijn vrijheidslievend, maar wij moeten waken, dat onze vrijheidsliefde niet ontaardt in losbandigheid en tuchteloosheid.
Wij zijn vredelievend, maar wij moeten onze defensie — hier en in Indië — niet verwaarloozen.
Wij zijn internationaal voelend, maar wij moeten ons hoeden, de nationale waarden niet te vergeten.
Wij moeten ons niet verheffen op ons volkskarakter en doen alsof dat het karakter van alle andere volken overtreft.
Wanneer wij ons laten bezielen door het beste deel van onze nationale traditie — door onze volksdeugden in eere te houden en ons te hoeden voor de ondeugden, welke van die deugden het onvermijdelijk complement zijn — dan bestaat er geen reden, aan de toekomst van ons vaderland te wanhopen.
(Nieuwe Rotterd. Courant)
(Vor. ber. Prof. Mr. A. C. Josephus Jitta 1618 D.)

G. **FRANS HULLEMAN OVERLEDEN. —**
Op 5 September 1936 is in het Amsterdamsche Binnengasthuis overleden de bekende letterkundige en voordrager van eigen werken, Frans Hulleman.
De overledene bereikte den leeftijd van 57 jaar. Hulleman, schrijver van een aantal romans en bundels novellen: „Stadsmenschen", „Toewijding", „Avonturen van mijnheer Richard", „Een kleine wereld", „Een ongelukkige vrouw" en een bundel Heijermans-herinneringen, is een bekende figuur geweest in de oude Amsterdamsche tooneel- en literatuurwereld.
Frans Hulleman was literair adviseur bij de Kon. Vereeniging Het Nederlandsch Tooneel. In dien werkkring bracht hij tien jaar door en publiceerde onderwijl zijn schetsen in bladen en tijdschriften.
In 1927 vierde hij zijn 25-jarig jubileum als letterkundige en voordrager. (Red. K. H. A.)

H. **TELEVISIE. — Proefneming in vliegtuig. —**
In opdracht van een Britsche filmmaatschappij te Londen is dezer dagen een zeer geslaagde televisieproef genomen in de cabine van een der Fokker/Douglas D.C. 2 toestellen van de K.L.M., gedurende een vlucht boven Londen.
Aan boord bevonden zich behalve de piloot Geyssendorffer en de twee operateurs nog twaalf passagiers. De muziek en de beeldenfilm, uitgezonden door het Alexandra Palace en overgebracht via de radio-ten-

toonstelling aan het vliegtuig, kwamen in de cabine van het vliegtuig schitterend over. De zich aan boord bevindende vertegenwoordigers van de maatschappij en journalisten waren vol lof over deze eerste televisie-proefneming in de lucht. De vakmenschen waren van oordeel, dat deze proefneming geslaagd is, mede wegens de geruischloosheid van dit type vliegtuig. (Daily Telegraph) **(Vor. ber. Televisie 2395 G.)**

9 SEPTEMBER 1936

A. NEDERLAND. — Nederl. Spoorwegen. - Slechtere uitkomsten over 1935. —

Aan het jaarverslag van de Hollandsche IJzeren Spoorweg Mij. en de Mij. tot Expl. van Staatsspoorwegen ontleenen wij het volgende:

De gang van zaken in het Nederlandsche spoorwegbedrijf vertoonde in 1935 hetzelfde algemeene beeld als in de laatste jaren: dalende opbrengsten en eveneens, doch in mindere mate, afnemende kosten en lasten met als gevolg andermaal slechtere uitkomsten.

De uitkomsten zijn ƒ 1.934.178 slechter dan over 1934. De algemeene vergaderingen stelden echter de bijdragen aan de vernieuwingsrekeningen voor gebouwen en kunstwerken ƒ 4.700.000 lager dan technisch en wettelijk verplicht is en bereikten daarmede dat de uitkomsten over 1935 op papier ƒ 2.765.822 beter zijn dan over 1934.

De achterstand in afschrijvingen is nu echter met ƒ 4.700.000 toegenomen.

Doordat het Juliana-kanaal in zijn volle lengte en verdere gedeelten van het Twente-kanaal in dienst gesteld werden, zijn zulke groote vervoeren aan den ijzeren weg onttrokken en zoodanige vrachtverladingen tot behoud van bestaand vervoer noodig geweest, dat het spoorwegbedrijf daarvan in het verslagjaar aanzienlijk nadeel ondervonden heeft. De geweldige sommen, aan den aanleg der genoemde kanalen besteed, hebben dus niet slechts het in de eerste plaats beoogde doel, maar tevens het onvermijdelijke gevolg gehad: slechtere spoorweguitkomsten. De staat betaalt de nieuwe kanalen nu twee malen: eens in de rente en aflossing der aanlegkosten en in onderhoud en bediening van de kanalen en eens in hoogere spoorwegtekorten.

Tegenover de aangegeven belangrijke uitbreiding van den door den staat kosteloos ter beschikking van den gebruiker gestelden waterweg stond geen enkele verbetering van andere, voor het spoorwegbedrijf schadelijke, factoren.

De handel met het buitenland bleef aan talrijke belemmeringen onderworpen. Onder deze omstandigheden waren een verdere daling van het spoorwegvervoer en een nieuwe vermindering der spoorwegopbrengsten wel haast vanzelfsprekend.

De afneming van het vervoer maakte het meer dan ooit geboden het mogelijke te doen om nieuw vervoer te verwerven, den spoorwegdienst te verbeteren en voor den gebruiker aantrekkelijker te maken en de uitgaven te beperken. Daartoe werden dan ook alle krachten ingespannen. Helaas bleven de diesel-electrische treinstellen aanvankelijk nagenoeg alle en daarna voor een groot gedeelte buiten dienst.

Het electrisch geëxploiteerde net werd uitgebreid met de spoorwegen Schiedam—Hoek van Holland en Haarlem—Zandvoort en verkreeg daardoor een omvang van ruim 198 K.M.

De goede resultaten, verkregen met de instelling van groepswagendiensten voor het vervoer van stukgoederen, deed een soortgelijken maatregel ontwerpen voor het vervoer van wagenladingen.

De lengte van den spoorweg verminderde in totaal met 91.793 K.M. Het net op 31 December 1935 bedroeg totaal 3.484.024 K.M.

(Jaarverslag van de Holl. IJzeren Spoorweg Mij.)

(Vor. ber. Spoorw. 2335 D.; Jaarcijfers 1848 F.)

B. DUITSCHLAND. — Katholiek weekblad in beslag genomen. —

Een katholiek weekblad te Berlijn, dat de tekst afdrukte van den herderlijken brief van de bisschoppen, is door de geheime politie in beslag genomen. Zooals men weet hebben de nationaal-socialistische bladen eenigen tijd geleden vrij groote stukken uit dezen brief overgenomen. Men gelooft in katholieke kringen te Berlijn, dat de inbeslagneming is geschied op grond van de overweging, dat de herderlijke brief aangelegenheden behandelt, die in de katholieke bladen niet behandeld mogen worden.

(De Maasbode) **(Vor. ber. Pers 2323 F.)**

C. FRANKRIJK. — Léon Blum over Spanje. —

Tijdens een socialistische demonstratie in het Lunapark te Parijs heeft de Fransche minister-president Léon Blum op 6 Sept. '36 een rede gehouden.

In den aanvang dezer rede zeide Léon Blum, doelende op den op dienzelfden dag door een delegatie der metaalbewerkers van de afdeeling Parijs ondernomen stap: „Ik wilde geen wreed misverstand laten ontstaan tusschen de regeering van het Volksfront, waarvan ik het voorzitterschap bekleed, en een deel der werklieden-groepen zonder een uitleg te geven." Daarna de redenen uiteenzettend van de houding der regeering, met betrekking tot de gebeurtenissen in Spanje, verklaarde Blum, dat de handhaving der Spaansche Republiek Frankrijk de veiligheid zijner zuidelijke grenzen en die zijner verbindingen met Noord-Afrika zou garandeeren.

Blum zeide, dat men zich niet moest verwonderen, dat men tot de idee van niet-inmenging was gekomen, welke tegelijkertijd de redding van Spanje en van den vrede zou veroorloven.

Met betrekking tot het verzoek der delegatie van de metaalbewerkers, dat de regeering zich uit zou spreken, voor een openlijke politiek van hulp aan Spanje, weigerde Blum, dat de regeering haar woord zou breken. (Le Temps) **(Vor. ber. Blum 2430 C.)**

D. NEDERLAND. — Verbond van Nederlandsche Werkgevers te Amsterdam. - Opleving. —

Op 4 Sept. '36 hield het Verbond van Nederlandsche Werkgevers te Amsterdam zijn gewone jaarlijksche algemeene ledenvergadering. Zooals gebruikelijk werd op deze vergadering een jaarrede uitgesproken door den algemeen-voorzitter van genoemd verbond, den heer H. P. Gelderman C. Mzn.

Spreker wees er o.a. op, dat de algemeene wereldconjunctuur ontegenzeggelijk een verbetering toont. Het indexcijfer van de industrieele wereldproductie is weer op het niveau van 1929 aangeland. Hierbij moet men echter ter dege in aanmerking nemen de geweldige uitbreiding der bewapeningsindustrie in vele landen.

Het is mijn vaste overtuiging — aldus de heer Gelderman — dat de hier te lande bestaande disparíteiten, b.v. tusschen de belooningen van exportarbeiders en arbeiders, werkende in beschutte bedrijven, en de mede daaruit voortvloeiende nog steeds te hooge huishuren en de te weinig dalende kosten van levensonderhoud, zoo snel mogelijk moeten worden geliquideerd.

Het gevaar dreigt thans, dat wij niet voldoende paraat staan om ons deel te kunnen opvorderen van de opleving elders. (Alg. Handelsblad)

(Vor. ber. Verb. v. Ned. Werkgevers 2428 A.; H. P. Gelderman 1949 F.)

E. INTERNATIONAL FEDERATION OF UNIVERSITY WOMEN. — Congres te Krakau. —

Van 26—29 Augustus werd te Krakau het 7e congres gehouden van de International Federation of University Women, onder leiding van de presidente, prof. dr. Johanna Westerdijk uit Baarn.

De bijeenkomsten van het congres vonden plaats in het gebouw van de universiteit van Krakau, en werden bijgewoond door afgevaardigden van 26 landen (bij de internationale vereeniging zijn in het geheel 34 nationale vereenigingen aangesloten). Het totale aantal congresleden bedroeg ongeveer 450, Nederland was hierbij vertegenwoordigd door 14 leden.

In haar openingsrede constateerde professor Westerdijk, dat een groote activiteit in de vereeniging viel waar te nemen. In deze tijden, waarin de positie der werkende vrouw steeds meer bedreigd wordt, is deze activiteit zeer noodig. Twee nationale vereenigingen gingen voor de internationale vereeniging verloren, Duitschland en Italië.

Vele lezingen werden gehouden. (Telegraaf)

F. LINGUISTENCONGRES TE KOPENHAGEN. — Sprekende Röntgenfilm. —

Onder beschermheerschap van den Deenschen koning is van 26 Augustus tot 2 September het linguistencongres te Kopenhagen gehouden. Er was groote belangstelling voor; de ledenlijst telde ongeveer 350 personen, van 41 nationaliteiten. Nederland was met 29 deelnemers goed vertegenwoordigd.

De werkzaamheden van het congres waren in drie series verdeeld; een algemeene sectie, waar kwesties

van principieelen en methodischen aard behandeld werden; een historische sectie, onderverdeeld in een afdeeling aangaande de geschiedenis van één taal en één, betreffende de vergelijking van verschillende talen; en een sectie, waar men zich bezighield met grammaticale en stylistische vraagstukken.
De belangrijkste gebeurtenis van het congres was zeker wel de vertooning van een sprekende Röntgenfilm, vervaardigd door prof. P. Menzerath uit Bonn. Duidelijk kon men op deze film de bewegingen van tong, onderkaak, huig en lippen waarnemen. Het strottenhoofd en de stemvliezen waren echter moeilijk te onderscheiden.
Een gedeelte van de film was, zonder geluid, met grootere snelheid opgenomen, zoodat de bewegingen op het projectiescherm verlangzaamd werden. Om te bewijzen, dat de verschillende klanken werkelijk goed te scheiden zijn, had prof. Menzerath de filmstrook, waarop het woord „Manometer" gezegd werd, in stukken geknipt en tusschen de deelen strooken onbelichte film geplakt, zoodat men bij de projectie het woord hoorde spellen, terwijl het tijdens de opname nooit gespeld was. Op analoge wijze was het woord „Baumeister" samengesteld door uit een reeks woorden de benoodigde klanken te nemen en deze aaneen te plakken tot een „Baumeister".
(Berlingske Tidende)

10 SEPTEMBER 1936

A. HEERLEN. — Kamer van Koophandel. - Minister Gelissen over uitbreiding van bevoegdheden van de Kamers van Koophandel. —
Op 4 September heeft de minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart te Heerlen het nieuwe gebouw van de Kamer van Koophandel voor de Zuid-Limburgsche mijnstreek geopend.
In de rede, waarin de voorzitter der Kamer van Koophandel, de heer J. Mous, den minister, den commissaris der Koningin, het lid van Ged. Staten den heer J. H. Maenen, mgr. dr. Poels, de burgemeesters uit de mijnstreek, de vertegenwoordigers in de andere mijnen en velen andere genoodigden verwelkomde, prees hij het werk van architect Jos. Wielders, die een gebouw had ontworpen dat aan alle eischen voldoet. Spr. installeerde den nieuwen secretaris van de Kamer, den heer P. Snel.
Minister Gelissen zeide in zijn openingsrede, dat de Kamers van Koophandel behalve haar adviseerende en administreerende taak ook nog de bevoegdheid hebben stichtingen in het belang van handel en nijverheid in het leven te roepen. Aan deze bevoegdheid danken wij mede de totstandkoming van het economisch-technologische instituut en de industriebank. Deze instellingen zijn, aldus spr., op het oogenblik onmisbaar. Ik geloof niet, vervolgde de minister, dat de eerste jaren het goederen-diensten en kapitaalverkeer van vóór 1929 hersteld zal worden. Men moge den vrijhandel aanhangen — ik doe dat ook — maar de werkelijkheid is dat wij staan voor het feit van de gebonden economie waarbij niet meer ondernemer met ondernemer, maar natie met natie onderhandelt.
In dit systeem is het noodig dat er orde op de zaken wordt gesteld ook in eigen land opdat een welvaartsniveau wordt bereikt zoo hoog als onder de gegeven omstandigheden mogelijk is. In dit systeem hebben ook de Kamers van Koophandel haar plaats en op het oogenblik is bij mij in studie de vraag of de bevoegdheid van de Kamers van Koophandel moet worden vergroot in dien zin, dat besturen van openbare lichamen verplicht worden haar advies te vragen, voor zij belangrijke beslissingen op economisch gebied nemen.
Tenslotte vroeg spr. den voorzitter bij de behartiging van de belangen van handel en industrie deze taak zoo te vervullen, dat de sociale vrede behouden blijft.
Spr. verklaarde het gebouw voor ingebruikgenomen, waarna ververschingen werden aangeboden. (Limburger Koerier)
(Vor. ber. Minister Gelissen 2429 A.)

B. UTRECHT. — 35ste Jaarbeurs. —
Op 8 Sept. '36 heeft de Nederlandsche Jaarbeurs te Utrecht voor den 35sten keer haar poorten geopend. Zooals gewoonlijk verzamelde de Raad van Beheer de vertegenwoordigers van de pers in een bijeenkomst, waarin de secretaris-generaal, de heer Graadt van Roggen, een beschouwing hield.
Deze najaarsbeurs onderscheidt zich van haar voorgangsters, aldus de heer Graadt van Roggen, doordat voor de eerste maal aan het Nederlandsche jaarbeursinstituut een agrarische afdeeling, een agrarische jaarbeurs verbonden is. Door dezen uitbouw die principieele beteekenis heeft, is de najaarsbeurs 1936 niet alleen een mijlpaal op den ontwikkelingsweg van het Nederlandsche jaarbeursinstituut, zij markeert tevens het begin van een nieuwe taak voor het jaarbeursintermediair. Voor de eerste maal doet de Landbouw, op voet van gelijkheid met de industrie, zijn intrede in het Nederlandsche Jaarbeurswezen.
Met deze eerste agrarische jaarbeurs wordt een begin gemaakt met het inschakelen van het jaarbeursintermediair op het gebied van den land-, tuin- en boschbouw, de landbouwindustrie, en den landbouwhandel, de vee- en pluimveeteelt. (Jaarbeursbericht)
(Vor. ber. Jaarbeurs 2215 G.)

C. ENGELAND. — De reis van koning Edward VIII. - De politieke beteekenis. —
De „Star" meldt, dat de vacantiereis van koning Edward groote politieke beteekenis heeft gehad, al is daarop uiteraard niet algemeen de aandacht gevestigd. Koning Edward heeft de koningen van Griekenland en van Bulgarije ontmoet, alsmede den president van Turkije. In de landen van deze staatshoofden is koning Edward met vervoering door de bevolking welkom geheeten.
Het belang van deze bezoeken is, zegt het blad, dat zij zijn gedaan in een deel van de wereld, dat sterk onder Duitschen invloed was gekomen. Koning Edward heeft opnieuw bewezen, dat hij Engeland's besten afgezant is. Hij heeft in Oost-Europa nieuwe gevoelens van vriendschap voor Groot-Brittannië wakker geroepen, hetgeen — aldus de Star — van groote beteekenis is. (Star)
(Vor. ber. Koning Edward VIII 2382 B.)

D. FRANKRIJK. — Minister-president Blum wordt door Communist Thorez bestreden. —
De betrekkingen tusschen Blum's regeering en de communistische partij, toch reeds gespannen door de communistische campagne tegen Blum's neutraliteitspolitiek, zijn thans verergerd, na het onderhoud van Blum met Thorez, den secretaris der communistische partij. Het is gevolgd door hernieuwde aanvallen van Thorez in de „Humanité" en een oproep tot actie tegen wat hij noemt de blokkade van de Spaansche regeering, waarbij ook de veiligheid en de onafhankelijkheid van Frankrijk in de waagschaal worden gesteld en er een omcirkeling van Frankrijk door fascistische staten uit zal voortvloeien. Dit beteekent, dat de onvermijdelijke strijd van het liberale socialisme van Blum en zijn collega's en het meedoogenloos opportunisme van de communistische partij thans openlijk is uitgebroken. De communisten geven niet toe, dat het lichten der blokkade Frankrijk in een oorlog zou kunnen wikkelen. (Alg. Handelsblad)
(Vorig bericht Blum 2442 C.)

E. NEDERLAND. — Eerste Kamer. - Verbod van particuliere Weercorpsen. —
De Eerste Kamer heeft op 9 Sept. '36 zonder hoofdelijke stemming goedgekeurd het wetsontwerp tot het treffen van voorzieningen omtrent weercorpsen; de heer Van Vessem (N.S.B.) werd geacht tegen te hebben gestemd. (Telegraaf)
(V. b. Weercorpsen 2317 B.; Eerste Kamer 2396 C.)

11 SEPTEMBER 1936

F. PORTUGAL. — Muiterij. —
De muiterij, welke zich op 8 Sept. '36 aan boord van twee Portugeesche oorlogsschepen, „Albuquerque" en „Dao", heeft voorgedaan, droeg een zuiver communistisch karakter. Verscheidene muiters werden gedood of gewond. De „Albuquerque" liep op het strand, waarbij de bemanning probeerde te vluchten, maar zij werd weldra gearresteerd.
Volgens het dagblad „Diaro de Manha" zouden de muiters van de beide schepen het voornemen hebben gehad zich naar Valencia of Malaga te begeven om zich daar aan te sluiten bij de strijdkrachten der Spaansche regeering. (Diaro de Manha)

A. **Geestdrift.** — In geheel ons land, ook in Ned.-Oost-Indië, Suriname en Curaçao, is op 8 September '36, na het bekend worden van het nieuws van de verloving van Prinses Juliana met Prins Bernhard von Lippe-Biesterfeld, feest gevierd. Overal hebben de feestklanken weerklonken, overal werden optochten gehouden en werden concerten of zanguitvoeringen gegeven.
Geen stad en geen dorp is achtergebleven in het vreugdevertoon op dezen voor ons vorstenhuis zoo blijden dag. Op velerlei manieren heeft de bevolking wederom getoond, hoe zij meeleeft met het Huis van Oranje.

Op 9 September '36 hielden H. M. de Koningin, Prinses Juliana en Prins Bernhard de volgende radiotoespraken:

De rede van H. M. de Koningin. —
Ingezetenen van alle deelen des rijks!
De bladen hebben u gisteren (8 September) de blijde tijding kond gedaan van de verloving mijner dochter met Prins Bernhard van Lippe-Biesterfeld.
In groote en beslissende oogenblikken in mijn leven en in dat der mijnen, gevoel ik mij meer dan ooit met u nauw verbonden, dank zij uw innig medeleven met ons in lief en leed.
Het is voor mij daarom eene diep gevoelde behoefte in dit gelukkig oogenblik, waarop ik, vergezeld van het van blijdschap stralend verloofd paar voor den zender sta, enkele woorden tot u te richten, opdat gij in ruime mate zoudt kunnen deelen in onze vreugde.
Ik kan u niet zeggen, hoe dankbaar is ben, dat deze verloving eene is, die uitsluitend berust op beiderzijdsche genegenheid, de beste waarborg voor eene gelukkige toekomst.

VERLOVING PRINSES JULIANA

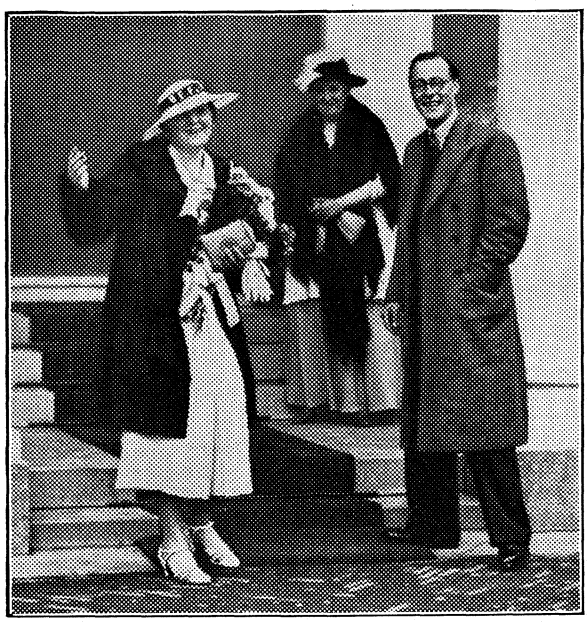

H. M. de Koningin ontvangt in het paleis aan het Noordeinde te Den Haag Prinses Juliana vergezeld van haar verloofde Prins Bernhard.

Het is voor mij eene voldoening, hieraan te kunnen toevoegen, dat ik de keus mijner dochter van harte toejuich en eene alleszins verstandige acht, gezien de goede eigenschappen, die mijn aanstaande schoonzoon bezit.
Ofschoon hij onlangs eerst den leeftijd van 25 jaar bereikte, heeft hij blijk gegeven, een degelijk en hard werker te zijn. Aanstonds na voltooiing van zijne studie in de rechten in zijn vaderland, heeft hij werk gezocht en gevonden op economisch gebied. Een jaar geleden werd hij te werk gesteld te Parijs en het lag in de bedoeling, de daar aangevangen arbeid en studie te Amsterdam voort te zetten. Zijn verloven gebruikte hij voor buitenlandsche reizen tot verdere ontwikkeling en bezocht o.a. Nederland en Marokko.
Waar het slechts mijne bedoeling is, het verloofde paar bij u in te leiden, wensch ik dit thans aan het woord te laten komen.
Ik besluit met den uit het hart opwellenden wensch, dat Juliana en Bernhard door het smaken van een groot eigen geluk in ruime mate de kunst mogen verstaan, anderen gelukkig te maken en tot een zegen te zijn en veel, zeer veel voor ons volk in al zijne geledingen te kunnen doen. Daartoe sterke hen God. — Ik heb gezegd.

De rede van Prinses Juliana. —
Hierna hield Prinses Juliana de volgende rede:
Hoe kan ik u beschrijven, wat een blij moment het voor mij is, u mijn verloofde voor te kunnen stellen. Ik ben heel gelukkig, nadat wij elkander in den loop van dit jaar in alle stilte heel goed hebben leeren kennen. Het eerst ontmoetten wij elkaar in de wintersport, daarna herhaalde malen hier in het land, tenslotte onlangs in de bergen. Geleidelijk aan zijn wij het samen „eens" geworden en wel zeer eens.
Nu wij van deze stilte plotseling gekomen zijn in de feestvreugde te onzer eere — gisteren nog geheel onopgemerkt rijdende naar mijn ouderlijk huis — nu maken wij uren mee, die onder de mooiste van ons gemeenschappelijk leven gerekend zullen blijven.
Wij staan verrast en overweldigd door wat ons hier opwachtte en ik dank u bij dezen hartelijk voor dit alles en tevens voor mijn deel van de tallooze schriftelijke en telegrafische gelukwenschen en het paradijs van bloemen, die wij hier gevonden hebben, en wat sindsdien nog steeds aangegroeid is.
Mijn verloofde wil zich eerst nog eenigen tijd rustig wijden aan de studie van ons land en zijn overzeesche gewesten en die, geleid door zijn persoonlijken aanleg, speciaal van de economische zijde aanvatten.
Wij zijn zoo gelukkig en ontvangen zooveel blijken van hartelijk medeleven, dat onze grootste wensch is, zooveel mogelijk geluk te verspreiden waar wij de mogelijkheid zullen vinden, dit te doen.
Thans zal Bernhard eenige woorden tot u spreken.

De rede van Prins Bernhard. —
Prins Bernhard von Lippe-Biesterfeld sprak als volgt in het Nederlandsch:
In de eerste plaats een woord van innigen dank voor de hartelijke ontvangst, welke mij in Nederland ten deel is gevallen. Ik begrijp natuurlijk volkomen, dat die hartelijkheid in de allereerste plaats de Prinses geldt en niet mij, die voor u een onbekende ben. Maar toch heb ook ik reeds zoovele hartelijke gelukwenschen ontvangen, dat ik niet kan nalaten, er hier mijn diepgevoelden dank voor uit te spreken.
Maar ik wil trachten, mij zoo spoedig mogelijk met mijn toekomstige vaderland vertrouwd te maken. En ik hoop, dat men mij rustig den tijd zal willen laten, om mij hier in allerlei belangen in te werken. Ik hoop, dat wij dan na twee of drie maanden kunnen trouwen.
Ik ben heel gelukkig en mijn streven zal er op gericht zijn, mijne aanstaande vrouw tot een werkelijken steun in het leven te zijn.
In mijne betrekkingen met het Nederlandsche volk neem ik mij voor, mij te laten leiden door het voorbeeld van de zoo bijzondere betrekking, welke van ouds bestaat tusschen Nederland en het Huis van Oranje. (N. R. Crt. - Alg. Handelsblad - Telegraaf)

(Vor. ber. H.M. Koningin Wilhelmina 2344 C.; Prinses Juliana 2440 G.; Prins Bernhard 2440 G.)

A. **Het geslacht von/zur Lippe. —**

Volgens de Duitsche kronieken vangt de stamreeks aan met:

1. HAROLD, die tusschen 946 en 948 vermeld wordt, en die met zijn broers Bruno en Friedrich en zijn zuster Wigburg het klooster Geseke stichtte. Hij overleed vóór 1011, en liet na een zoon:
2. BERNHARD, die als voogd van genoemd klooster omstreeks 1015 genoemd wordt;
3. Hij werd opgevolgd door zijn zoon SICKO, en deze op zijn beurt door zijn zoon:
4. BERNHARD, evenals de vorigen als voogd van Geseke vermeld:
5. Diens zoon BERNHARD, noemt zich het eerst Bernhard zur Lippe. Hij wordt in oorkonden van 1121 en 1158 vermeld;
6. tot jongeren zoon had deze BERNHARD II, geb. vóór 1140, vermeld als bisschop van Semgallen, in 1224 overleden en gehuwd met Helwig von Nurburg. Zij lieten 11 kinderen na. Het zevende:
7. HERMANN II, huwde met Oda van Tecklenburg en diens zoon:
8. BERNHARD III, wordt omstreeks 1221 vermeld. Uit zijn huwelijk met Sophie von Arnsberg stamt:
9. BERNHARD IV, gehuwd met Agnes von Rietberg en hieruit:
10. SIMON I, in oorkonden omstreeks 1276 vermeld, welke zich Adelheid, dochter van Heinrich III van Waldeck koos;
11. OTTO, die omstreeks 1344 op Blomberg vermeld wordt en gehuwd was met Ermgard v. Mark;
12. Hun zoon SIMON III, stierf in 1410, en was gehuwd met Ermgard von Hoya. Zij lieten een zoon na:
13. BERNHARD VI, geboren 16 April 1374, die zich eveneens een gravin uit het huis Waldeck koos, Margaretha von Waldeck werd de moeder van:
14. SIMON IV, geb. omstreeks 1404 en overleden 1429, en gehuwd met Margaretha van Brunswijk-Grubenhagen;
15. Hun zoon BERNHARD VII, 1429—1511, huwde met Anna, dochter van Otto II von Holstein zu Schaumburg;
16. SIMON V, geb. 1470 en gest. 1536, huwde met Walpurga, dochter van Gijsbert II, graaf van Bronkhorst;
17. Hun zoon BERNHARD VIII, geb. 6 Dec. 1527 en gest. 15 April 1563, huwde met Catherina, dochter van Philipp III van Waldeck-Eisenburg. Hieruit:
18. SIMON VI; deze was de vader van:
19. SIMON VII, den oudsten zoon (geb. 30 Dec. 1587 en gest. 26 Maart 1627); huwde met Anna Catherina, dochter van Johan Lodewijk graaf van Nassau Wiesbaden, en ten tweede male met Christina von Waldeck-Wildungen.

Zij werden de stamhouders van Hermann Adolf, den oudsten tak, die later uitstierf, waarop de nakomelingen van zijn jongeren broer Idocus (Jobs) von Biesterfeld op 13 Januari 1935 opvolgden.

Von Schaumburg Lippe. —

SIMON VII had een jongeren broer, Philipp, graaf en edelen heer von Lippe, heer van Aleverdissen, die van zijn zusters en moeder groote gedeelten van het graafschap Schaumburg erfde. Hieruit is het huis Schaumburg Lippe gesproten.

IDOCUS (JOBS) HERMANN ZUR LIPPE BIESTERFELD (hier ontmoeten wij den naam voor het eerst) werd 9 Febr. 1625 geboren en overleed 6 Juli 1678. Hij huwde met Elisabeth Juliane, dochter van graaf Johann von Sayn Wittgenstein.

VERLOVING PRINSES JULIANA

GESLACHTSWAPEN VAN DE VORSTEN ZUR LIPPE

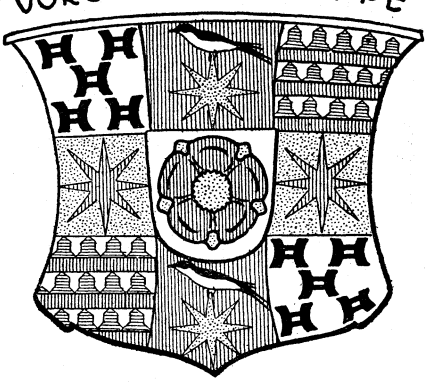

Uit deze echt werd geboren:

21. RUDOLPH FERDINAND (geb. 3 April 1671, overl. 12 Juli 1926). Hij huwde met Juliane Louise, gravin von Kunowitz, afstammelinge uit een oud Moravisch geslacht. Hun zoon:
22. FRIEDRICH CARL (geb. 20 Jan. 1706 en overl. 31 Juli 1781), huwde een gravin van Solms Baruth, waaruit geboren werd:
23. CARL Ernst Casimir (geb. 2 Nov. 1735 en overl. 19 Nov. 1810).

Een jongere broer van Friedrich Carl, t.w. FERDINAND LUDWIG, huwde eveneens een gravin van Solms Baruth, waaruit de tak Lippe-Weissenfeld gesproten is.

Uit het huwelijk van Carl en Henriëtte Dorothea van Bentheim Tecklenburg is geboren:

24. ERNST (geb. 15 April 1777 en overl. 1840), die gehuwd was met Modeste, gravin von Unrun. Hieruit:
25. JULIUS, geb. 1 April 1812 en gehuwd met Adelheid, gravin von Castell. Hun tweede zoon:
27. ERNST, vijfde graaf von Lippe, geb. 9 Juni 1842, huwde met Caroline, gravin von Wartensleben, waaruit LEOPOLD.

28. De tweede zoon, prins BERNHARD Casimir Friedrich Gustaf Heinrich Wilhelm Edward (geb. Obercassel 26 Augustus 1872 en overleden te München 19 Juni 1934) huwde op 4 Maart 1909 met ARMGARD Cunegonde Alharde Agnes Oda Frelin VON CRAMM, behoorende tot een Nedersaksisch oeradellijk geslacht, dat reeds omstreeks het einde der 9e eeuw vermeld wordt, en groote bezittingen heeft in Hannover en Brunswijk. Dit geslacht steeg tot verschillende erfelijke waardigheden aan de Hannoversche en Brunswijksche hoven. Zij was oorspronkelijk gehuwd met Bodo, graaf von Oeynhausen, welke echtverbintenis ontbonden werd.

Zij werd bij besluit van 8 Februari 1909 voor haar en al haar nakomelingen verheven tot gravin von Biesterfeld en later bij besluit van 24 Febr. 1916 voor haar en al haar afstammelingen tot vorstin von Lippe-Biesterfeld.

Zij werd geboren te Driburg 18 Dec. 1883. Uit dit huwelijk stamt als oudste zoon: prins BERNHARD Leopold Friedrich Eberhard Julius Kurt Gottfried Peter von Lippe-Biesterfeld, geb. 29 Juli 1911 te Jena.

Een jongere broer van Bernard Casimir is gehuwd met een hertogin van Mecklenburg-Strelitz.

Het Protestantsch geloof. —

In Lippe heeft het protestantisme reeds van den eersten tijd der Reformatie af, grooten invloed gehad. Ook de graven van Lippe hadden het protestantsche geloof aanvaard.

Simon de zesde heeft reeds in zijn jeugd den godsdienststrijd meegemaakt. Na den dood van zijn vader zond zijn moeder hem met het oog op zijn ontwikkeling naar Parijs. Hij was daar juist in den tijd van den Bartholomeusnacht.

Slechts met moeite gelukte het den jongen graaf zich verborgen te houden en op die manier aan de vervolging der Protestanten te ontkomen.

Zijn zoon, graaf Simon de Zevende, wordt beschouwd als de stamvader van het geslacht Lippe-Detmold, dat bijna drie eeuwen de regeerende tak in Lippe is geweest. (De Telegraaf - Red. K. H. A.)

(Vorig bericht Prins von Lippe-Biesterfeld 2444 A.)

A. **DUITSCHLAND. — Het partijcongres te Neurenberg. —**
Te Neurenberg is op 9 September het partijcongres der Duitsche nationaal-socialistische partij ingezet met een defilé van 16,000 Hitlerjongens.
De openingsredevoeringen kenmerkten zich door een bijzonder fellen toon tegen de Joden en het bolsjewisme.
In de proclamatie van den Fuehrer wordt er op gewezen, dat de voorspellingen inzake het bolsjewisme in de wereld zijn uitgekomen. Bijna overal ziet men bolsjewistische opstanden en revoluties. Indien de volkeren, evenals in Duitschland, niet geluisterd hadden naar de internationale ophitsers, doch denzelfden arbeid hadden verricht als in Duitschland, dan zou heden in Europa een vastere eenheid bestaan en zou men door gemeenschappelijk werk den nood kunnen lenigen.
Het is de taak van de nationaal-socialistische regeering, nauwkeurig vast te stellen, welke grondstoffen, brandstoffen e.d. in het land zelf kunnen worden vervaardigd, aldus de proclamatie.
„In vier jaar moet Duitschland in deze stoffen volledig onafhankelijk zijn van het buitenland. In deze industrie zullen ook zij, die vrijkomen na de beeindiging van de bewapening, nationaal-economisch nuttigen arbeid kunnen verrichten.
De noodzakelijke aanwijzingen voor deze onafhankelijk-making zijn uitgevaardigd.
Duitschland kan zijn aanspraak op koloniën niet laten varen. Het levensrecht van het Duitsche volk is even groot als dat van ieder ander volk.
In zijn proclamatie verklaart Hitler verder, dat hij over vier jaar rekenschap zal afleggen aan het volk over den reuzenarbeid tot verzekering van zijn voeding en daarmee van zijn leven en onafhankelijkheid.
(Agence Belga) **(Vor. ber. 1973 E.; Hitler 2247 D.)**

B. **ZWITSERLAND. — Weerbaarheidsleening. —**
De bondsraad kondigt de uitgifte aan van een weerbaarheids-leening groot fr. 80 mill. De inschrijving is opengesteld van 21 September tot 15 October 1936. De obligaties hebben een rentevoet van 3%. Er zijn coupures van fr. 100, fr. 500, fr. 1000, en fr. 5000, welke alle op naam zullen luiden.
(Neue Zürcher Ztg.) **(V. b. Leger en Luchtm. 2333 E.)**

12 SEPTEMBER 1936

C. **FRANKRIJK. — Dienstplicht wordt niet verlengd.**
In verband met de verlenging van den dienstplicht in Duitschland, heeft de Fransche ministerraad eveneens de legerkwesties besproken.
De ministers Daladier en Cot gaven een overzicht van de maatregelen, welke zij in de eerste plaats willen nemen. De aanmaak van munitie, materiaal en gasmaskers zal worden voortgezet, evenals het bouwen van vliegtuigen. De grensverdediging zal worden versterkt door werken, welke onafhankelijk van elkaar zullen zijn. Het aantal technici zal worden vermeerderd.
De ministerraad verwierp de verlenging van den diensttijd.
Toch zal de regeering niettegenstaande zij maatregelen neemt tot versterking van de verdediging van het grondgebied, een beroep doen op de volkeren een einde te maken aan de bewapeningen.
(Le Journal) **(Vor. ber. Diensttijd 1753 C.; Leger, Vloot en Luchtmacht 2352 C.)**

D. **WERELD-JEUGDCONGRES TE GENEVE. — Oproep tot samenwerking ter verdediging van den vrede. —**
Op 5 Sept. '36 is het te Genève gehouden Wereldjeugdcongres, na gedurende een week bijeen te zijn geweest, gesloten.
Na de rapporten van verschillende commissies goedgekeurd te hebben, beval het congres een hervorming van den Volkenbond aan in den geest van een versterking van het pact. Het congres hechtte vervolgens zijn goedkeuring aan een lijst van voorstellen, leidende tot vermindering der werkloosheid onder de jeugd en waarbij voorts de jongeren worden uitgenoodigd samen te werken tot verdediging van den vrede, hoe ook hun meeningen mogen zijn. Het congres besloot tot de oprichting van een wereldcomité tot vereeniging van de jongeren van alle landen, dat den naam zal dragen van Comité van het Wereld-jeugdcongres, en te Genève gevestigd zal zijn. Dit lichaam zal rechtstreeks samenwerken met de Internationale Unie van Volkenbondsvereenigingen.
Een voorstel van de delegatie der Vereenigde Staten met betrekking tot de mogelijkheid van het houden van een tweede Wereld-jeugdcongres in dat land werd in overweging genomen. In zijn sluitingsrede wees de Belgische senator Henri Rollin, de president van het congres, op de noodzakelijkheid voor de jeugd zich sterk te toonen in het gezicht van de oorlogsdreigingen, die op het oogenblik boven Europa hangen. (A. N. P.)

E. **FRANKRIJK. — Het nationale inkomen. —**
Volgens cijfers ontleend aan officieele gegevens van het ministerie van financiën, vertoont het Fransche nationale inkomen een aanzienlijke vermindering. In 1929 bedroeg het totale opgegeven bedrag aan inkomsten 7,969,588,000 frs., in '34 slechts 3,553,000,000 francs.
Er valt een scherpe daling zoowel in het aantal van opgegeven inkomens van 200.000 francs als van de totale belastingopbrengst uit deze inkomens te constateeren. Ook doet zich een scherpe daling voor in het bedrag, dat ontleend is aan de belasting van den zakelijken omzet.
De République waaraan deze cijfers zijn ontleend, herinnert aan de bedreiging der communisten, om binnenkort het particulier vermogen te confisceeren, tenzij de welgestelde klasse aan den regeeringsoproep voor financieele hulp beantwoordt.
(Moniteur-République) **(Vor. ber. blz. 2165 A.)**

13 SEPTEMBER 1936

F. **GRIEKENLAND. — Parlementair regiem opgeheven. —**
Griekenland's Minister-president Metaxas verklaarde in een rede, dat het parlementair regiem in Griekenland voorgoed is geëindigd.
Het bankroet van het parlementaire systeem en de voortdurende partijstrijd hebben den groei van het communisme bevorderd. De voorgenomen staking had ten doel met geweld de macht te veroveren, hetgeen een periode van bloedigen burgeroorlog ten gevolge zou hebben gehad.
Wanneer gezonde sociale toestanden zijn hersteld, overweegt de regeering een systeem van volksvertegenwoordiging in te stellen, waarin de arbeiders in staat zullen worden gesteld mede te werken aan het nationaal herstel. (Proia)
(Vor. ber. Parlement 2405 A.; Metaxas 2405 A.)

G. **NEDERLAND. — Christelijke Werkgeversvereeniging. —**
Op 9 Sept. '36 is in hotel Wittebrug te Den Haag de jaarlijksche algemeene ledenvergadering gehouden van de Christelijke Werkgeversvereeniging (Vereeniging van Chr. Werkgevers en Groothandelaren in Nederland).
De voorzitter, de heer F. L. van der Bom, hield een openingsrede.
Hij ving aan met te wijzen op de bijzondere omstandigheden, waaronder deze vergadering wordt gehouden. Bijzonder in de eerste plaats in verband met de reorganisatie der vereeniging, daarnaast door het ontbreken van de gelegenheid voor het bedrijfsleven, om zich rustig te ontwikkelen en ten slotte omdat thans meer dan ooit de vraag naar voren komt, in welke richting de taak van den bedrijfsleider zich moet ontplooien.

Het is deze laatste vraag, die spr. in het bijzonder in het midden van deze vergadering wilde plaatsen, om na te gaan, hoe de bedrijfsleider persoonlijk heeft te staan op de plaats, hem in den bedrijfskring aangewezen.
Bij het steeds weerkeerend verschijnsel van eb en vloed in het leven van de maatschappij in het algemeen en van ieder persoonlijk, zijn niet de uiterlijke omstandigheden hoofdzaak, doch alleen de vraag, of wij het leven met al zijn wederwaardigheden aanvaarden uit de hand Gods en welbewust en onder iedere omstandigheid voor Zijn aangezicht verkeeren. Juist voor den verantwoordelijken leider in kleineren of grooteren bedrijfskring is dit van bijzondere beteekenis. (De Standaard) **(Vor. ber. 1944 A.)**

A. BELGIE. — Verklaring van minister-president Van Zeeland. —
In een rede, gehouden voor de Kamer- en Senaatscommissie voor Binnenlandsche Zaken heeft minister-president Van Zeeland gezegd, dat men België kan beschouwen als een oase in Europa, waar de levensvoorwaarden, gezien uit economisch en sociaal oogpunt, zeer goed zijn. Na te hebben herinnerd aan het werk der regeering op economisch en sociaal gebied en aan de verbetering in de werkloosheid deelde Van Zeeland mede, dat de staat van de schatkist uitstekend is.
Ten aanzien van den politieken toestand zeide de premier, dat hij tegenstander is van een extremistische regeering, zoowel van links als van rechts. De tegenwoordige samenstelling der regeering is de eenige, die het vertrouwen van het volk kan hebben. De regeering waarschuwt degenen, die van geweld droomen, dat de regeering vastbesloten is, tegen iedere poging van dien aard op te treden. Zij wil het gezag versterken en de vrijheid tegen losbandigheid verdedigen.
Sprekende over de buitenlandsche politiek zeide Van Zeeland dat België zijn politiek niet ondergeschikt zal maken aan die van een of ander blok en den oorlog nooit als noodzakelijk of onvermijdelijk zal beschouwen. (Het Laatste Nieuws)
(Vor. ber. Van Zeeland 2338 A.)

B. VOLKENBOND. — Voorstellen tot hervorming. —
ENGELAND. — De Britsche minister van Buitenlandsche Zaken heeft den secretaris-generaal van den Volkenbond doen weten, dat de Britsche regeering niet voornemens is schriftelijk te antwoorden op de vraag inzake de hervorming van den Bond. De regeering zal haar meening op de komende zitting van de Volkenbondsvergadering bekend maken.

SOVJET-RUSLAND. — De Sovjet-Russische regeering is van meening, dat een herziening van het statuut van den Volkenbond op het oogenblik niet gerechtvaardigd zou zijn wegens de moeilijkheden, waarop de procedure tot amendeering van het pact op grond van artikel 26 zou stuiten. Zij stelt echter met het oog op een juistere toepassing van het pact o.a. de volgende grondslagen voor:

1. In geval van oorlog tegen een lid van den Volkenbond moet de Volkenbondsraad binnen drie dagen worden bijeengeroepen;

2. Binnen drie dagen na zijn bijeenroeping moet de Volkenbondsraad zijn houding bepalen wat betreft het al dan niet aanwezig zijn van omstandigheden, die aanleiding geven tot de toepassing van artikel zestien van het pact;

3. Na de vaststelling van het feit, dat een staat zijn toevlucht tot oorlog heeft genomen, wordt deze staat beschouwd als zijnde in staat van oorlog met alle leden van den Volkenbond en moet deze staat aan sancties worden onderworpen;

4. De toepassing van militaire sancties vindt plaats door staten, die partij zijn in verdragen van wederzijdschen bijstand en die gemeenschappelijk moeten optreden, evenals door de staten die zich willen onderwerpen aan de aanbeveling van den Volkenbondsraad op grond van de bepalingen van paragraaf 2 artikel 16.

SCANDINAAFSCHE LANDEN. — In een nota verklaart Koht, de Noorsche minister van Buitenlandsche Zaken, dat de vier Noorsche landen (Noorwegen, Zweden, Finland en Denemarken), het over het belangrijkste punt eens zijn: de voornaamste taak van den Bond is te voorkomen, dat conflicten uitbreken, die tot een oorlog kunnen leiden.
Hij stelt voor: 1. ontwapening en 2. een meer automatische inwerkingtreding van de preventieve maatregelen, vervat in de art. 11, 15, 17 en 19 van het pact. Verder stelt hij een permanente ontwapeningsconferentie voor, of wel de benoeming van een commissie, waarin van elk land een vertegenwoordiger zitting heeft. Hij wijst eveneens op de noodzakelijkheid van contrôle op de bewapening.
Tenslotte stelt hij voor, internationale conferenties te beleggen, voor de behandeling van de economische vraagstukken, zooals stabilisatie, de verdeeling der grondstoffen en de koloniale kwesties. (Times - Prawda - Politiken)
(Vorig bericht blz. 2427 E.)

C. DE CONFERENTIE VAN VIJF. — Uitnoodiging van Engeland. —
De Britsche regeering heeft na overleg met de Fransche regeering besloten, aan de regeeringen van Duitschland en Italië 19 October '36 als datum van bijeenkomst der Locarno-mogendheden te Londen voor te stellen.
Duitschland heeft echter een ontwijkend antwoord gegeven. (Times) **(Vorig bericht blz. 2398 E.)**

D. LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig besproken zijn. - Onze wekelijksche opgave. —
Bengali (in het Nederlandsch): Rabindranath Tagore — „De gast, en andere verhalen", ingeleid en uit het Bengaalsch vertaald door drs. lit. B. Dhawale. (H. Meulenhoff, Amsterdam)
Duitsch: Gerhart Hauptmann — „Im Wirbel der Berufung". (S. Fischer Verlag, Berlin)
Korfiz Holm — „Mehr Glück als Verstand". (G. Grote Verlag, Berlin 1936) **(Vor. ber. 2439 C.)**
Engelsch: Richard Blaker — „But beauty vanishes". (Heinemann)
Lord Raglan — „The Hero, a study in Tradition, Myth and Drama". (Methuen) **(Vor. ber. 2439 C.)**
Esperanto: A. Schneider-Magda Carlsson — „Barbro Kaj Eriko". (Förlagsforeningen Esperanto, Stockholm) **(Vor. ber. 2383 E.)**
Fransch: Georges Blond — „Journal d'un imprudent". (A. Fayard)
André Thérive — „Fils du Jour". (Grasset) **(2439 C.)**
Nederlandsch: Wies Lorz — „Kees de Indo". (A. C. Nix & Co., Bandoeng)
Baron Van Voorst tot Voorst — „De Duitsche herbewapening". (Moorman, Den Haag) **(V. b. 2439 C.)**
Russisch: Matwej Roizman — „Granitsa" (de grens). (Staatsuitgeverij, Moskou) **(Vor. ber. 2439 C.)**
(Red. K. H. A.)

14 SEPTEMBER 1936

E. NEDERLAND. — Extra-uitkeering aan werkloozen. —
Aan het slot der vergadering van de Eerste Kamer op 11 Sept. '36 heeft de minister van Sociale Zaken, mr. Slingenberg, medegedeeld, dat de regeering heeft besloten, naar aanleiding van de heugelijke gebeurtenis der vorstelijke verloving, in de aanstaande week aan alle gesteunde werkloozen een extra-uitkeering te doen van *f* 2.50. (Het Vaderland)
(Vor. ber. Werkloozensteun 2434 B.)

F. SPANJE. — Burgeroorlog. - 7—14 September '36.
7 September: De radiopost van Jerez de la Frontera zond op 5 Sept. uit, dat voor den val van de stad Irun de zich aldaar bevindende Bisschop van Valladolid en talrijke geestelijken door de volksfront-militie zijn gefusilleerd.
14 September: Voor de tweede maal tijdens den Spaanschen burgeroorlog is San Sebastian door de rechtsche troepen bezet, die zich reeds, achter de wijkende regeeringsstrijdkrachten aan, op marsch bevinden naar Bilbao. (Red. K. H. A.) **(2439 D.)**

G. NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Wijziging der wet op het Levensverzekeringsbedrijf. - Buitenlandsche spaarkassen verboden. —
Ingediend is een wetsontwerp tot wijziging der wet op het levensverzekeringsbedrijf.
In de toelichting lezen wij: Het ontwerp van wet beoogt aan buitenlandsche spaarkas-ondernemingen te verbieden hier te lande werkzaam te zijn. Thans is er geen zoodanige onderneming, die in Nederland haar bedrijf uitoefent. De strekking van het ontwerp is dan ook van bloot preventieven aard.
(Alg. Handelsblad) **(V. b. Verzekeringsbedr. 1915 A.; Tweede Kamer 2438 B.)**

A. DUITSCHLAND. — Partijcongres te Neurenberg. - Slotrede van Hitler. —

De groote politieke rede op de slotzitting van het partijcongres te Neurenberg gehouden, kan als volgt worden samengevat:
Ten eerste: Het nationaal-socialistische Duitschland wil andere volken zijn leer niet opdringen. Deze leer is „Duitschland's belangrijkste eigen patent". Maar daar het bolsjewisme, wat Spanje thans zoo duidelijk aantoont, zich over de geheele wereld wil gaan uitbreiden en ook tot een dreigend gevaar voor Duitschland zou kunnen worden — ofschoon de Duitsche weermacht op haar post is — voelt Duitschland zich verplicht in de eerste plaats de Europeesche staten te waarschuwen en tot een gemeenschappelijken strijd tegen dit bolsjewistische gif op te roepen, waarmede Hitler tevens, voor binnenlandsch gebruik, de Joden bedoelt, want 98% der leidende bolsjewieken zijn volgens Hitler, Rosenberg en Goebbels, Joden.
Ten tweede: Duitschland wil den vrede, dien het tot het voortzetten van zijn binnenlandsche hervormingen noodig heeft. Het zegt tot zijn buurstaten, dat als deze Duitschland willen respecteeren, zij geen warmeren vriend zullen hebben dan het nationaal-socialistische Duitsche Rijk.
Ten derde: Het Duitsche volk moet in deze gevaarlijke tijden weer meer terugkeeren tot het programma der nationaal-socialistische beweging en in het bijzonder tot het socialistische deel van dit programma; en die Duitschers, die niet in de leer der Hitler-beweging willen gelooven, worden door den Führer ernstig gewaarschuwd.
Ten vierde: In den komenden winter moet de actie der Rijkswinterhulp met nog meer kracht worden gesteund. Ditmaal zal niet meer gevraagd worden wie steunen wil, maar het steunen zal tot plicht worden gemaakt.
Deze hoofdzaken werden door Hitler opgebouwd in een rede, die ruim een uur duurde en die wat de binnenlandsch-politieke tendenz betreft, vooral daar geestdriftig applaus oogstte, waar zij voor meer sociaal gevoel en tegen het blijkbaar weer insluipende standsvooroordeel stelling nam.
Twee groote beginselen konden worden gekristalliseerd: opwekking naar binnen, en naar buiten tot strijd tegen het bolsjewisme, en vermaning naar binnen het nationaal-socialisme niet te doen verwateren, maar zich socialistisch nauwer aaneen te sluiten. (Berliner Tageblatt - A. N. P. - Alg. Handelsblad)

(Vorig bericht blz. 2446 A.)

B. NOORWEGEN. — Natuurramp. —

Een rots van 300 meter breedte en 800 meter hoogte is in het Lön-meer op 13 Sept. '36 in de prille ochtenduren met donderend geraas omlaaggestort, in zijn val een springvloed van ontzettende kracht veroorzakend, die alles wat op zijn weg kwam vernietigde. Tot dusver zijn reeds 74 dooden te betreuren, waaronder 30 kinderen. De dorpen Boedal en Nesdal zijn totaal vernield. De aangerichte schade wordt bij benadering op ruim een millioen Kronen geschat. Deze ramp is van denzelfden aard als die van 15 op 16 Januari 1905 in dezelfde streek. (Aftenposten)

(Vor. ber. Natuurramp 1245 G.)

15 SEPTEMBER 1936

C. NEDERLAND. — De Troonrede. —

H.M. de Koningin heeft op 15 Sept. '36 de nieuwe zitting der Staten-Generaal geopend met de volgende rede:

Leden der Staten-Generaal,

Mij wederom in Uw midden bevindend, gevoel Ik allereerst behoefte uiting te geven aan Mijn innige vreugde over het voorgenomen huwelijk Mijner Dochter.
De in verband daarmee noodzakelijke ontwerpen van wet zullen U binnenkort worden voorgelegd. De overstelpende bewijzen van belangstelling bij deze verloving door het gansche volk aan den dag gelegd, hebben Mij met warme erkentelijkheid vervuld.
Nog altijd levend in een zorgelijken tijd erken Ik met dankbaarheid, dat Mijn Volk gedurende het afgeloopen jaar zijn geestkracht heeft weten te behouden en is blijven worstelen om de moeilijkheden, waaronder wij gebukt gaan, te overwinnen.
Gelukkig kan worden getuigd, dat de betoonde inspanning niet zonder vrucht is gebleven. In sommige takken van nijverheid heeft het streven naar aanpassing bij de sterk gewijzigde omstandigheden tot resultaten geleid, die de hoop wettigen, dat, bij verdere doorwerking, de ondervonden druk allengs zal afnemen.
Zoolang de economische omstandigheden, ook in het buitenland, daartoe noodzaken, zal intusschen de bemoeienis der Overheid met het economische leven in haar tegenwoordigen vorm en het verleenen van steun op menig gebied nog niet kunnen worden gemist. Wel zal worden zorg gedragen, dat in het bedrijfsleven onnoodig knellende banden zullen worden verwijderd.
De toestand der openbare geldmiddelen is nog altijd zorgelijk. Zoowel voor het Rijk als voor de gemeenten moet daarom de grootste voorzichtigheid het financieele beleid blijven beheerschen. Aan de verdere doorwerking van de aanpassing en een daaruit voortvloeiende opleving van het bedrijfsleven mag de hoop verbonden worden, dat zij ook een gunstigen invloed op den stand der openbare geldmiddelen zal gaan oefenen, zoodat de financieele vooruitzichten langzamerhand minder donker zullen worden.
Ook in het komende zittingjaar zal de bestrijding van de werkloosheid en van haar gevolgen de volle aandacht vragen. Op een zoo rechtvaardig en doelmatig mogelijke aanwending van de daarvoor bestemde geldmiddelen zal het streven der regeering gericht blijven. De bestrijding van de werkloosheid onder de jeugd zal met onverminderde kracht worden voortgezet.
De betrekkingen met andere mogendheden zijn vriendschappelijk. Waar nu hier dan daar de internationale verhoudingen onder zoo zwaren druk zijn gesteld, stemt zulks tot bijzondere voldoening. Aan de gedragslijn, die de Regeering bij het bestuur der buitenlandsche betrekkingen pleegt te volgen, zal onveranderd worden vastgehouden.
Naast de behandeling van de reeds aanhangige ontwerpen van wet zal Uwe medewerking worden gevraagd voor de totstandkoming van wetten strekkende tot het openen van de mogelijkheid tot het verbindend en onverbindend verklaren van bepalingen uit collectieve arbeidsovereenkomsten, tot herziening van het burgerlijk kinderrecht en tot het geven van eenige voorschriften omtrent stichtingen. Voorts zullen U worden voorgelegd ontwerpen tot wijziging van eenige bepalingen van de Lager Onderwijswet 1920 en van de Dienstplichtwet, tot bestrijding van de lintbebouwing, tot verbetering der tertiaire wegen, tot overneming van een bedrag van 25 millioen gulden aan Nederlandsch-Indische schuld, zoomede een ontwerp inzake de electriciteitsvoorziening.
Met uitzondering van Curaçao, waar de toestand bevredigend is te achten, vordert de economische en financieele toestand in de overzeesche gewesten nog de voortdurende zorg der Regeering. Bij sommige Europeesche bedrijven in Nederlandsch-Indië valt eenige verbetering in den toestand waar te nemen, doch onder de inheemsche bevolking van Java zijn, ondanks alle inspanning der Indische Regeering, de omstandigheden nog onbevredigend.
Onafgebroken wordt gezocht naar bruikbare middelen om de economische samenwerking tusschen de verschillende deelen van het Koninkrijk te bevorderen.
De begrootingstoestand in Nederlandsch-Indië geeft hoop, dat ook voor het jaar 1937 vermeerdering van schuld zal kunnen worden voorkomen.
Met erkentelijkheid maak Ik gewag van de toewijding waarmede Leger en Vloot zoomede de ambtenaren in burgerlijken dienst van elke geleding in het geheele Koninkrijk hun taak blijven vervullen.
Het komende zittingjaar zal ook thans weer veel van de krachten van Kamers en Regeering vergen. Al is er veel, dat ernstige zorg blijft baren, een hartelijke samenwerking tusschen Volksvertegenwoordiging en Regeering, steunend op een eensgezinden volksgeest, zal ons, onder de hulpe van den Almachtigen God, Die ons sterkte en wijsheid moge schenken, het volbrengen der taak, die voor ons ligt, mogelijk maken.
En hiermede verklaar Ik de gewone zitting der Staten-Generaal geopend.

(Vor. ber. H. M. Koningin Wilhelmina 2444 A.; Troonrede 1961 A.)

A. **ENGELAND. — „Wat doet Lloyd George in Duitschland?" —**
In het weekblad „Forward" schrijft Morrison, de socialistische voorzitter van den Londenschen graafschapsraad: „Wat doet Lloyd George in Duitschland?" Daar zal menigeen zoowel uit regeeringskringen als oppositie het hoofd over schudden. Misschien geeft hij een misleidenden indruk van de Engelsche publieke opinie nopens het nazidom; misschien maakt hij een knieval voor den glans van de dictatuur met al haar propaganda en openbare optochten, misschien komt hij terug als nog overtuigder kampioen van Hitler's buitenlandsche politiek. Zijn jongste redevoeringen in het Lagerhuis wijzen in die richting en de welwillendste verklaring is dat zijn geweten is gaan spreken. Hij is mede verantwoordelijk voor het Verdrag van Versailles en bij de verkiezingen in 1918 stortte hij het volk in de anti-Duitsche hartstochten en hij deed niets om het gebrul van herstelbetalingen te doen verstommen. De politiek van zijn Coalitieregeering heeft den ondergang van de republiek in Duitschland verhaast, om geen sterker woord te gebruiken. Het heeft 10 jaar geduurd voor het Engelsche volk begreep, dat het verdrag van Versailles een dom ding was en noodlottige gevolgen moest hebben.
Maar is dat een reden, dat hij het nu moet trachten goed te maken jegens de verkeerde machten in Duitschland? Hitler's regeering heeft de levering van oorlogstuig aan de Spaansche fascistische rebellen veroorloofd, Hitler heeft Joden, socialisten. communisten, en vakvereenigingsleiders vervolgd, hij giet den militairen geest weer met geweld in het Duitsche volk, tot de kinderen toe: hij bedreigt Rusland en werkt de verzoening in Europa tegen.
En nu komt een Engelsche ex-eerste minister en een leider der liberalen en maakt den Duitschen dictator zijn compliment!
Het is waar, zij hebben één ding gemeen: niemand weet ooit wat een van hen beiden het volgende oogenblik doen zal.
Misschien praten ze over den Spaanschen burgeroorlog van 1936 of misschien over den Russischen van 1919 in welken Lloyd George's regeering na den wapenstilstand de reactie gesteund heeft."
(Forward) **(Vor. ber. Lloyd George 2347 F.)**

B. **PALESTINA. — Onlusten. - Luitenant-Generaal Dill, bevelhebber der Engelsche troepen. —**
Naar uit Jeruzalem wordt gemeld, is de mededeeling van de Britsche regeering, waarin de Arabische hoofden verantwoordelijk worden gesteld voor de onlusten en de Israëlieten voortaan hulp wordt beloofd, door de Palestijnsche Joden met voldoening ontvangen.
Het bericht, dat er spoedig versterkingen zullen komen onder bevel van luitenant-generaal Dill, heeft diepen indruk gemaakt in Arabische kringen, omdat het na aankomst van de versterkingen mogelijk zal zijn den staat van beleg af te kondigen als de daden van geweld voortduren.
Luit.-generaal Dill is inmiddels te Jeruzalem aangekomen. (A. N. P.) **(Vor. ber. Onlusten 2440 A.)**

C. **FRANKRIJK. — Bewapening. —**
Omtrent de dezer dagen in den Ministerraad genomen besluiten, werden de volgende bijzonderheden gepubliceerd.
Het materiaal van alle wapens zal worden uitgebreid.
Er zullen cursussen worden ingesteld voor de vorming van deskundigen, het aantal beroepsmilitairen wordt vergroot en de defensieve organisatie van Frankrijk wordt versterkt, speciaal voor de verdediging tegen gepantserde auto's en dergelijke.
Voor 1937 zal, ter uitvoering van dit program, een eerste tranche van 4.200 millioen francs uitgetrokken worden.
De minister van Marine, Gasnier du Parc, heeft het decreet laten goedkeuren, waarbij hij wordt gemachtigd vóór 31 Dec. '36 honderd millioen francs uit te geven voor den bouw van oorlogsschepen, aankoop van kanonnen en werkzaamheden in de oorlogshavens. (Le Temps) **(V. b. Leger, Vloot en Luchtm. 2352 C.)**

D. **OOSTENRIJK. — Begrooting 1937. —**
De Oostenrijksche regeering heeft thans de ontwerpbegrooting voor het jaar 1937 goedgekeurd. Ze heeft laten publiceeren, dat deze begrooting sluiten zal met een tekort van slechts 40 millioen schelling; de inkomsten zijn n.l. geraamd op 1940, de uitgaven op 1980 millioen schelling. (Reichspost)
(Vor. ber. Begrooting 1303 B.)

E. **NEDERLAND. — Eerste Kamer. - Debat over de gewijzigde steunverleening. - Motie-De la Bella en Motie-De Bruyn. —**
De Eerste Kamer heeft in haar zitting van 11 Sept. 1936 onder voorzitterschap van mr. W. L. baron de Vos van Steenwijk de moties-De la Bella en De Bruyn behandeld.
De eerste motie-De la Bella (de regeering uitnoodigend, de wijziging der huurtoeslag-regeling voor de ondersteunde werkloozen in nadere overweging te nemen) wordt verworpen met 30 tegen 11 stemmen (de soc.-dem. en de heer Van Vessem (N.S.B.).
De tweede motie-De la Bella (idem betreffende de vastgestelde standaardloonen voor bepaalde categorieën van werkloozen) wordt ingetrokken.
De motie-De Bruyn (waarin de Kamer instemming betuigt met de verhooging van het steunbedrag in de 9de klasse met *f* 0.50 per week, inzonderheid voor de betrokkenen ten plattelande, en met de verhooging der maximum-percentages der steunverleening voor een aantal gevallen, om aan de groote gezinnen eenigszins tegemoet te komen, en waarin er op wordt aangedrongen, de voorgenomen regeling der standaardloonen in dien vorm niet in te voeren en de uitvoering der plannen betreffende den huurbijslag op te schorten, totdat door afdoende maatregelen de noodig geoordeelde huurverlaging bereikt is) wordt aangenomen met 25 tegen 16 stemmen (voor de r.k., soc.-dem., de heer Van Vessem en de vrijz. dem. behalve de heer Otten). (Nieuwe Rotterd. Courant)
(Vor. ber. 2434 B.; Eerste Kamer 2443 E.)

F. **NEDERLAND. — R.S.A.P. - P. J. Schmidt geroyeerd. —**
Op 5 Sept. '36 vergaderde het partijbestuur van de R.S.A.P., waarbij ook de districtsvertegenwoordigers aanwezig waren. Deze vertegenwoordigers brachten verslag uit over den indruk, dien het aftreden van den heer P. J. Schmidt als voorzitter der partij en het uittreden van mevr. de Ruyter-de Zeeuw uit de dagelijksche leiding, in de partij had gemaakt.
Het partijbestuur besloot met algemeene stemmen tot royement van den heer Schmidt en mevrouw de Ruyter-de Zeeuw.
Den heer Schmidt zal worden verzocht zijn zetels in den Amsterdamschen Gemeenteraad en de Provinciale Staten van Noord-Holland ter beschikking van de partij te stellen. (Alg. Handelsblad)
(Vorig bericht blz. 2436 E.)

G. **ABESSYNIE. — Een beroep van den Negus op de wereld. —**
De Negus van Abessynië heeft een beroep op de wereld voor vrede en rechtvaardigheid jegens Abessynië gepubliceerd naar aanleiding van de aanstaande Volkenbondsvergadering. Hij zegt, dat meer dan tweederde van zijn land nog niet door de Italianen bezet is en dat de voorloopige regeering normaal functionneert in West-Abessynië. „Onze betrekkingen met de vreemde mogendheden en onze verbinding met den Volkenbond als staat-lid gaan normaal voort. Oorlog en oorlogsgeruchten houden de aandacht der regeeringen en volken bezig, maar de wereld snakt meer dan ooit naar vrede en recht. Aan vrede en recht heeft ook Abessynië zoozeer behoefte en wij

blijven een beroep doen op de naties, die borg zijn voor de onafhankelijkheid van Abessynië, om hun verplichtingen na te komen. (Agence Belga)

(Vor. ber. Haile Selassie 2370 E.)

16 SEPTEMBER 1936

A. GEESTELIJK LEVEN. — Het Roomsch-Katholieke congres te Mechelen. —

Op 10 Sept. '36 is te Mechelen het groot katholiek congres begonnen onder voorzitterschap van kardinaal van Roey en waarvan het doel volgens de organisatoren luidde: aan de roomsch-katholieken van België van doctrinaal standpunt uit richtlijnen te geven op religieus, sociaal, economisch en cultureel gebied, ten overstaan van de moderne tijden.

Het werk buiten de algemeene vergaderingen is in tien Vlaamsche en tien Waalsche afdeelingen verdeeld. Het congres werd ingezet met een pontificale mis in de kathedraal, opgedragen door den kardinaal.

Na de opening van het congres sprak kardinaal van Roey in het Nederlandsch en in het Fransch een rede uit waarin hij de aanwezigen welkom heette en op doel en aard van het congres wees. Hij zeide o.m. dat dit congres geen politieke vergadering was, maar ook geen zuiver godsdienstige; het was ook geen uitvloeisel van de roomsch-katholieke partij, maar van de roomsch-katholieke gemeenschap. Verder verklaarde spreker:

„Nieuwe tijden breken aan. De maatschappij is in gisting. De gangbare gedachten worden in opspraak gebracht. De instellingen, welke schijnbaar het meest vast stonden, storten in of wankelen. Men heeft genoeg van het verleden, men wil iets nieuws. Zal het nieuwe een verjonging en een vooruitgang zijn? Dat zal de toekomst leeren. Nieuwe vraagstukken eischen een antwoord. De katholieken moeten ze onder oogen nemen en een oplossing betrachten. Worden de nieuwe tijden opgebouwd zonder hen, dan zal het zijn tegen hen. Daarom nam het congres tot taak aan, het katholicisme tegenover de nieuwe tijden te plaatsen. Door dit algemeen streven zullen de werkzaamheden ingegeven zijn."

In verband met het revolutionnair gevaar zei nog de kardinaal: „Onderling vereenigd en eensgezind met de andere elementen uit het land is het zeker, dat de katholieken zegevierend zullen weerstaan aan de omwentelingstokers en hun naïeve handlangers. Ten overstaan van het verschrikkelijk verschiet in de toekomst zouden wij willen dat het congres aan alle katholieken de volstrekte noodzakelijkheid, de zware verplichting van verstandhouding en eendracht deed inzien."

Daarop werd door den pauselijken nuntius en door den secretaris van het congres, resp. in het Fransch en het Nederlandsch, voorlezing gegeven van een apostolische boodschap — een brief van den Paus — waarin de hoop wordt uitgedrukt, dat het congres vruchtdragend zal zijn en aangestipt, dat in sociaal opzicht het roomsch-katholicisme volledig modern is.

De plechtigheid werd met liederen, gezongen door het bekende koor van St. Rombouts uit Mechelen, gesloten.

(De Maasbode - N. Rott. Crt.)

B. FILMKUNST. — Rubber. —

Op 3 Sept. '36 vond de Nederlandsche première plaats van de, op de Biennale te Venetië vertoonde film „Rubber", naar het gelijknamige boek van Mevrouw Székèly-Lulofs. Regie en manuscript: Gerard Rutten en Joh. de Meester. Aan de camera: Laslo Schaffer. Architect: Prof. Herman Rosse. Muziek: Walter Gronostay. Hoofdrollen: Jules Verstraete, Frits van Dongen, Enny Meunier, Georges Spanelly, Amcy Moina, Constant van Kerckhoven, Mien Duymaer van Twist, Phil. la Chapelle, Dolly Mollinger, Elias van Praag, Johan Schilthuizen.

De buitenopnamen werden door een speciaal uitgezonden filmexpeditie, op Sumatra's Oostkust in Deli opgenomen. De binnenopnamen werden vervaardigd in de Cinétone-studio's te Amsterdam.

De film werd vervaardigd door de „Nederlandsche Filmgemeenschap" en wordt in roulatie gebracht door Tobis-Filmdistributie N.V. (Red. K. H. A.)

(Vor. ber. Ned. Films 2298 B.)

C. ROEMENIE. — Een accoord met Joego-Slavië gesloten. —

Inlichtingen uit Belgrado ontvangen, wijzen er op, dat de landen van de Kleine Entente (wier ministers van Buitenlandsche Zaken een van hun periodieke bijeenkomsten in Bratislava zullen houden) besloten hun militaire en strategische samenwerking hechter te maken. Deze zeggen, dat de voorloopige besprekingen in Boekarest tusschen den Roemeenschen premier Tatarescu en den Joegoslavischen premier en minister van Buitenlandsche Zaken, Stojadinowitsj, hebben geleid tot een overeenkomst omtrent het reeds lang bestaande plan een brug over den Donau te bouwen tusschen Roemenië en Joego-Slavië. De Roemeensche minister van Verkeer, Franazowitsj, die in Parijs is geweest, wordt in Belgrado verwacht om over de bijzonderheden van dat plan overeenstemming te verkrijgen.

Dr. Stojadinowitsj heeft ook de petroleumbronnen in Morena in Roemenië bezocht in verband met de bestaande samenwerking om Roemeensche petroleum te koopen voor leger en marine van Joego-Slavië in tijd van oorlog. Joego-Slavië van zijn kant zal in geval van oorlog Roemenië voorzien van grondstoffen waaraan het behoefte heeft, zooals bijvoorbeeld koper. Overeenkomsten hieromtrent werden geteekend tijdens dr. Stojadinowitsjs bezoek aan Boekarest. Die maatregelen, gelijk ook die van credieten door Tsjecho-Slowakije voor oorlogsmateriaal aan Roemenië en het crediet voor hetzelfde doel van Frankrijk aan Polen verleend, wijzen er op, dat de anti-revisionistische staten alles in het werk stellen om zich te beveiligen en elkander de grootst mogelijke samenwerking te verleenen in geval van oorlog.

(Politika - Alg. Handelsblad)

(Vor. ber. Kleine Entente 2334 C.)

D. NEDERL. OOST-INDIE. — De verdeeling der ƒ 25 millioen. - Voorstellen bij den Volksraad ingediend.

Bij den Volksraad zijn vier aanvullende begrootingen voor het jaar 1936 ingediend, in verband met de besteding van de welvaartsbijdrage van Nederland, ten bedrage van 25 millioen gulden.

Hierbij is voorgesteld dit jaar in totaal een bedrag van ƒ 1.162.250 te verwerken, waarvan voor irrigatiewerken ƒ 300.000, namelijk voor Oost-Java ƒ 110.000, voor Midden-Java ƒ 60.000, voor West-Java ƒ 65.000, voor de Buitengewesten ƒ 65.000.

Verder is voorgesteld aan kolonisatie te besteden een bedrag van ƒ 50.000, met name voor de instelling van een systematisch onderzoek naar kolonisatieterreinen in de Buitengewesten.

Verder: voor wegenaanleg en wegenverbetering ƒ 456.000, namelijk voor Oost-Java ƒ 146.000, voor Soerakarta ƒ 112.000, voor Midden-Java ƒ 114.000 en voor West-Java ƒ 84.000.

Verder voor landbouw en veeteelt een bedrag van ƒ 88.000, namelijk voor de oprichting van zaadhoeven op Java en de Buitengewesten, conserveeringsproeven voor fruit en groenten, onderzoekingen inzake zuivelbereiding. Voorts aan nijverheid ƒ 95.500, ter bevordering van de kleine nijverheid ƒ 35.500 en voor de visscherij ƒ 25.750, namelijk ƒ 10.000 voor de verbetering van de visschershavens, ƒ 15.750 voor extra-subsidie aan het zeevisscherij-instituut, ten behoeve van een biologisch onderzoek naar het voorkomen en de verspreiding van de belangrijkste vischsoorten.

De memorie van toelichting stelt verder het volgende in uitzicht: Steun aan de Europeesche kolonisaties, waarbij in de eerste plaats gedacht is aan Nieuw-Guinea. Het wordt echter gewenscht geacht het bedrag, dat eventueel ter beschikking zal worden gesteld, geheel in handen te laten van den eerlang op te richten kolonisatie-raad.

Voorts zullen nadere begrootingsvoorstellen worden afgewacht inzake gouvernementswerken, assaineering, steun aan metaalvakarbeiders, voorzieningen voor die gedeelten van Sumatra en Borneo, welke niet tot het rubbergebied behooren, instelling van een welvaartsfonds voor Madoera.

Ten aanzien van schuldbevrijding van het grondbezit wordt het noodzakelijk geacht allereerst een zorgvuldig onderzoek in te stellen.

De algeheele verdeeling van het bedrag van ƒ 25.000.000 wordt voorshands als volgt gedacht:

Irrigatie	ƒ 6.350.000
Kolonisatie	3.377.000
Bouwwerken	2.180.000
Wegen	3.272.000
Assaineering	2.020.000
Werkverschaffing aan de metaalindustrie	1.100.900
Ten behoeve van landbouw en veeteelt	1.001.000
Boschwezen	1.630.000
Nijverheid	1.000.000
Visscherij	300.000
Schuldbevrijding	750.000
Welvaartsfonds voor Madoera	800.000
Voorzieningen voor genoemde deelen van Sumatra en Borneo	220.000

Voorts zijn ingediend aanvullende begrootingen in verband met de ontwikkeling van Nieuw-Guinea. Voor het jaar 1936 zijn hiervoor de volgende verhoogingen aangevraagd: bestuur ƒ 18.298, politie ƒ 70.500, militaire uitgaven ƒ 70.750.

Voor het jaar 1937 bedragen die verhoogingen: bestuur ƒ 61.190, politie ƒ 115.040, militaire uitgaven ƒ 86.500.

De voorstellen inzake Nieuw-Guinea omvatten een nieuwe administratieve indeeling van Nieuw-Guinea in twee afdeelingen, te weten Noord-Nieuw-Ginea en West- en Zuid-Nieuw-Guinea, met de hoofdplaats Fak-Fak. (Aneta)

(Vor. ber. 2339 B.; Begrooting 1936, 2427 A.)

A. **NEDERLAND. — De Troonrede. - Perscommentaren. —**

De **Nieuwe Rott. Courant** verklaart door den inhoud van de Troonrede ten volle bevredigd te zijn. Een goede kantteekening verdient de passus, waarin over de bemoeienis der overheid met het economisch leven wordt gesproken. Hoewel deze bemoeienis in haar tegenwoordigen vorm en het verleenen van steun nog niet kunnen worden gemist, zoolang de economische omstandigheden, ook in het buitenland, daartoe noodzaken, zal worden zorggedragen, dat in het bedrijfsleven onnoodig knellende banden zullen worden verwijderd.

Het **Algemeen Handelsblad:** Resumeerend zien wij in deze Troonrede het bewijs, dat in groote lijnen het regeeringsbeleid den eenmaal ingeslagen koers wil voortzetten. Ondanks tekortkomingen en afwijkingen, waarop wij in den loop der jaren critiek hebben moeten oefenen, verheugen wij ons daarover. Het kabinet-Colijn houdt een koel hoofd, en weigert zich over te geven aan de mode van den dag, aan Arbeidsplannen, of corporatieve toekomst-constructies, die den noodzakelijken zin voor de werkelijkheid hebben vergeten. Het regeeringsrecept blijft naar onze meening in principe goed. Maar het moet krachtig bereid worden en even krachtig toegepast.

De Telegraaf: De politiek door het kabinet-Colijn gevolgd, was de eenig mogelijke en het stond van den aanvang af vast, dat zij op den duur tot gunstige resultaten zou moeten leiden, al werd het geduld der bevolking op een lange en harde proef gesteld. Het zwaarste en moeilijkste werk is thans verricht en nadat jaren achtereen de weg omlaag ging, beginnen wij nu weer langzaam te stijgen. Men heeft het den minister-president niet gemakkelijk gemaakt.

De Maasbode: Na gewaagd te hebben van de komende interpellatie inzake de aanwending van den werkloosheidssteun concludeert de Maasbode:
Weinigen zullen een kabinetscrisis verlangen in het zicht van een Kamer-ontbinding, noodig geworden door de komende grondwetsherziening, die mede met het oog op het huwelijk van de Prinses voortgang hebben moet. De mogelijkheid van een conflict is echter virtueel geschapen door het gebeurde in de Eerste Kamer en zekere daden hebben nu eenmaal zekere gevolgen in ons Staatsbestel.

De Standaard schrijft: Ook deze Troonrede spreekt weer met overtuiging over de houding, waarin naar de meening der Regeering, ons volk al die zorgvolle verschijnselen behoort te ontmoeten.
Vooreerst noemt zij het een gelukkig feit, dat ons volk gedurende het afgeloopen jaar zijn geestkracht heeft weten te behouden en is blijven worstelen om de moeilijkheden, waaronder wij gebukt gaan, te overwinnen.
Op die worsteling mag wel de nadruk vallen.
Het is een gelukkig verschijnsel, dat het volk die worsteling met de ongunst der tijden wil.

De Nederlander: Wanneer men deze Troonrede naast hetzelfde staatsstuk van verleden jaar legt, treft wel een frappant verschil. Toen een stuk, dat — mogen wij dit germanisme even gebruiken? — toch een zekere ,,dadendrang'' ademde. Thans een opsomming van tamelijk vage, algemeene constateeringen, zonder veel uitzicht op wegen, die regeering en volk hebben te gaan.

Het Volk schrijft, dat een Troonrede zelden zoo inhoudloos was als deze wat de verdere toekomst betreft en dat de regeering haar wetgevenden arbeid vrijwel staakt. Waarover het blad zich verheugt. Het wetsontwerp inzake de bepalingen van collectieve arbeidsovereenkomsten zal zoo worden toegepast, dat wat als een versterking der arbeidersbeweging werd gevraagd, tot fnuiking van die beweging wordt aangewend.

De Tribune, vaststellend, dat de regeeringspolitiek, opnieuw in de Troonrede aangekondigd, den ondergang van het land beteekent, publiceert een voorstel van de C.P.V., waarbij een ernstig beroep worden gedaan op ,,alle vooruitstrevende krachten in Nederland'' om ongeacht de principieele verschillen van politieken of godsdienstigen aard, die hen scheiden, in de komende maanden en bij de verkiezingen zich op een gemeenschappelijk en vooruitstrevend program te vereenigen en voor de verwezenlijking daarvan gezamenlijk en broederlijk te strijden.

(Vor. ber. Troonrede 2448 C.)

17 SEPTEMBER 1936

B. **JOODSCHE PROBLEMEN. — Protest tegen Hitler's anti-semitiesche redevoeringen te Neurenberg.**
In een communiqué van de permanente leiding van het Joodsche wereldcongres wordt geprotesteerd tegen de „campagne van dreigementen en lasterlijke aantijgingen, welke op het congres te Neurenberg methodisch is georganiseerd door de hoogste functionarissen der Duitsche regeering en der nationaal-socialistische partij tegen het geheele Jodendom".
Men kant zich met klem tegen de dwaze bewering, dat Jodendom en bolsjewisme hetzelfde zouden zijn en herinnert er aan, dat het tijdens den wereldoorlog juist het Duitsche militarisme is geweest, dat het bolsjewisme aan de macht heeft geholpen.
Ten slotte wordt de aandacht van de openbare meening der wereld gevestigd op het leed en de gevaren, welke deze nieuwe ontketening van vervaarlijken anti-semietischen hartstocht beteekent voor de honderdduizenden Joden in Duitschland, mannen, vrouwen en argelooze kinderen.
Een dringend beroep wordt gedaan op de staatslieden en journalisten van alle beschaafde landen om zich energiek te verzetten tegen de lasterlijke aantijgingen, die worden verspreid door de hoogstgeplaatste autoriteiten van Duitschlands staat en partij tegen de Joden van alle landen, aantijgingen, die in alle staten crises en conflicten kunnen verwekken.
(A. N. P.) **(Vor. ber. Nat. Soc. Congres te Neurenberg 2448 A.; Joodsch Wereldcongr. 2420 A.)**

C. **NEDERLAND. — Begrooting 1936-'37. —**

De minister van Financiën, Mr. P. J. Oud, heeft 15 Sept. 1936 de Rijksbegrooting 1937 bij de Staten-Generaal ingediend.

Voor 1937 zijn geraamd:	
Uitgaven gewone dienst	ƒ 657.794.017
Inkomsten gewone dienst	610.059.022
Nadeelig saldo	ƒ 47.734.995

Het tekort van ƒ 47.734.995 zal op de volgende wijze worden gedekt:

1. Perspectiefbesparingen uit het dekkingsplan-1936:		
a. Besparing op onderwijsuitgaven		ƒ 7.600.000
b. Besparing wegens afloopen v. wachtgelden		3.200.000
c. Besparing door het capitulantenstelsel ...		5.000.000
d. Vermindering van het spoorwegtekort ...		12.000.000
		ƒ 27.800.000
2. Herberekening van pensioenen (aanhangig) ...		3.300.000
3. Bestendiging van tijdelijke opcenten t.w.:		
a. 20 opc. div.- en tantièmebel.	ƒ 1.800.000	
b. 20 opcenten zegelrechten ...	1.400.000	
c. 20 opcenten registratierechten	1.800.000	
d. 20 opcenten successierechten	6.800.000	
		11.800.000
4. Tijdelijke verhooging van invoerrechten op textielproducten wegens steun aan invoer in Ned.-Indië (aanhangig)		1.250.000
Totaal		ƒ 44.150.000

De dekking van het restant van het tekort ad ruim ƒ 3½ millioen verwacht de regeering uit de meerdere opbrengst, die mag worden verwacht van de bij de Staten-Generaal aanhangige wetsontwerpen tot wijziging van de wet op de inkomstenbelasting en van de successiewet, alsmede van een in voorbereiding zijnde technische wijziging der wet op de omzetbelasting. Behalve deze belastingwijzigingen is bij den minister nog in overweging een ontwerp van wet tot het treffen van voorzieningen met betrekking tot de belasting van naamlooze vennootschappen op een zoodanige wijze, dat de belangrijkste bezwaren, aangevoerd tegen het ontwerp van wet houdende voorzieningen betreffende de heffing van belastingen van besloten vennootschappen en vereenigingen en haar aandeelhouders of leden zullen worden ondervangen.

Dienstjaar 1933.

De definitieve cijfers, opgenomen in de rijksrekening voor het dienstjaar 1933, zijn als volgt:

Gewone dienst:	
Uitgaven	ƒ 572.829.640
Middelen	516.958.612
Nadeelig saldo	ƒ 55.871.028
Kapitaaldienst:	
Uitgaven	ƒ 452.020.397
Middelen, na aftrek v. e. bedrag ad ƒ 498.873.000, wegens opbrengst van geldleeningen	57.932.039
Nadeelig saldo	ƒ 394.088.358

Dienstjaar 1934.

De cijfers, opgenomen in de door de Alg. Rekenkamer goedgekeurde algemeene rekening van het dienstjaar 1934 zijn als volgt:

Gewone dienst:	
Uitgaven	ƒ 637.103.095
Middelen ... ... *)	603.865.672
Nadeelig saldo	ƒ 33.237.423
Kapitaaldienst:	
Uitgaven	ƒ 1.021.070.207
Middelen	94.972.558
Nadeelig saldo	ƒ 926.097.649

*) Na overbrenging van ƒ 9.811.486 wegens ontvangsten, voortvloeiende uit de extra heffingen ingevolge artikel 3 der crisisuitvoerwet 1931, naar den dienst 1935.

In de vorige nota werden de gewone uitgaven op ƒ 647.445.153, de gewone middelen op ƒ 610.249.875 geraamd.
De uitgaven blijken thans ƒ 3.466.900 lager, de ontvangsten ƒ 1.620.808 hooger te zijn.
Het nadeelig saldo op den kapitaaldienst werd in de vorige nota gesteld op ƒ 927.218.787. Thans blijkt dit te zijn ƒ 926.097.649, derhalve ƒ 1.121.138 lager en wel tengevolge van hoogere uitgaven tot ƒ 599.593 en hoogere middelen ad ƒ 1.720.722.

Dienstjaar 1935.

De voorloopige gegevens leveren de volgende uitkomsten op:

Gewone dienst:

Uitgaven	ƒ 675.879.792
Middelen	605.989.928
Nadeelig saldo	ƒ 69.889.864

Kapitaaldienst:

Uitgaven	ƒ 134.870.903
Middelen	54.228.002
Nadeelig saldo	ƒ 80.642.901

Blijkens de aanvankelijk toegestane begrootingen werd aan gewone uitgaven geraamd ƒ 710.391.672 en aan gewone middelen ƒ 625.530.287. Aanvankelijk werd dus een nadeelig saldo verwacht van ƒ 84.861.385.

De aanvankelijke raming der middelen werd vastgesteld op ... ƒ 625.530.287

In het dekkingsplan 1935 waren opgenomen:

1e. voor tijdelijke heffing van opcenten op de inkomsten- en de vermogensbelasting	14.500.000
2e. voor heffing van de belasting van de doode hand	3.000.000
	ƒ 643.030.287

In de memorie van toelichting bij het bezuinigings-wetsontwerp werd medegedeeld, dat te rekenen viel met een lagere opbrengst der middelen ad ... ƒ 30.000.000

zoodat het totaal daardoor nader wordt vastgesteld op ... ƒ 613.030.287

Volgens de voorloopige cijfers hebben de middelen opgebracht ... 605.989.928

derhalve minder ... ƒ 7.040.359

De gewone uitgaven zijn naar de voorloopige gegevens, waarbij ook de, naar de onderstelling nog te verrichten uitgaven in rekening zijn gebracht — met ƒ 34.511.879 onder de raming gebleven.

Neemt men hierbij in aanmerking, dat, gelijk in de millioenennota voor 1936 werd medegedeeld, verlagingen tot een bedrag van ƒ 38.232.300 konden worden aangebracht, terwijl als gevolg van tegenvallers ƒ 12.550.000 meer moest worden uitgegeven, dan blijkt, dat uit anderen hoofde ƒ 8.829.579 werd bespaard.

Voor zooveel den gewonen dienst betreft, is ƒ 10.642.556 van den dienst 1934 naar het dienstjaar 1935 overgebracht. Is de gewone dienst 1935 derhalve door het overbrengen van die uitgaven ongunstig beïnvloed, daar staat tegenover, dat zich deze overboeking weder van 1935 naar 1936 zal herhalen. Het bedrag hiervan is thans uit den aard der zaak nog niet met juistheid bekend, doch naar uit de voorloopige gegevens blijkt, zal het voor den gewonen dienst vermoedelijk een som van omstreeks ƒ 12.000.000 bedragen.

Dienstjaar 1936.

De begrooting van het loopende dienstjaar 1936 is, wat den gewonen dienst betreft, vastgesteld als volgt:

Uitgaven	ƒ 707.272.684
Inkomsten	598.818.638
Zoodat een nadeelig saldo is geraamd van ...	ƒ 108.454.046

Van het plan tot dekking van dit tekort zijn de volgende maatregelen in 1936 effectief geworden:

a. Direct ingaande budgetverbeteringen:

Lagere uitgaven ƒ 36.740.845, hoogere middelen ƒ 4.155.535, tezamen ƒ 40.896.380.

b. Posten, welke in de ontwerp-begrooting voor 1936 moesten worden geraamd, doch na aanneming van de Bezuinigingswet 1935 konden worden geschrapt, resp. verlaagd: 1. Schrapping van de annuïteit ten behoeve van het Invaliditeitsfonds ƒ 10.223.000; 2. Schrapping van de uitkeering van administratiekosten der Sociale Verzekeringsfondsen, welke naar het Ouderdomsfonds A zijn overgebracht ƒ 749.300; 3. Vermindering van de bijdrage aan het Algemeen Pensioenfonds ƒ 3.000.000. Tezamen ƒ 13.972.300.

c. Heffing voor één jaar van: I. 20 opcenten op de rechten van successie van overgang en van schenking ƒ 6.800.000; II. 20 opcenten op de evenredige zegelrechten ƒ 1.600.000; III. 20 opcenten op de rechten en boeten van registratie, met uitzondering van het recht wegens het geplaatste kapitaal van naamlooze vennootschappen, enz. ƒ 2.000.000. IV. 20 opcenten op de dividend- en tantièmebelasting ƒ 1.800.000. Tezamen ƒ 12.200.000. Totaal generaal ƒ 67.068.680, zoodat een tekort resteert van ƒ 41.385.366.

Voor een juiste berekening van het tekort is het noodig het bedrag van ƒ 41.385.366 te verhoogen met de in 1936 aan het defensiefonds te betalen annuïteit ad ƒ 3.570.000, welke bij suppletoire begrootingswet in het dienstjaar 1936 is opgenomen. Nader berekend tekort 1936 ƒ 44.955.366.

In het dekkingsplan 1936 kwamen voorts nog voor de volgende posten: a. Perspectiefbesparingen ƒ 29.400.000; b. Salarisherziening voor jeugdige ambtenaren en onderwijzers ƒ 8.500.000; c. heffing van 20 opcenten op de omzetbelasting ƒ 12.000.000, waartegenover verlaging der accijnzen op gedistilleerd en bier ƒ 7.000.000, resteert ƒ 5.000.000; d. Invoering eener reisbelasting ƒ 2.000.000. Tezamen ƒ 44.900.000.

Door deze gezamenlijke maatregelen zou, waren zij alle tot stand gekomen en effectief geworden, het tekort ongeveer zijn gedekt.

Dienstjaar 1937.

Voor 1937 moet blijkens het vorenstaande opnieuw een tekort worden geraamd.

Dit tekort kan als volgt worden gespecificeerd:

I. Nader berekend tekort voor 1936 ƒ 44.955.366.

II. Lagere raming der (belasting) middelen als gevolg van de omstandigheid, dat een viertal heffingen, welke slechts ten behoeve van het jaar 1936 zijn toegestaan en, om te kunnen werken voor 1937, opnieuw wettelijke bekrachtiging behoeven ƒ 12.200.000.
Tezamen ƒ 57.155.366.

III. Hoogere raming der middelen 1937 ƒ 7.084.849.

IV. Lagere raming der uitgaven 1937 ƒ 2.335.522 (tezamen ƒ 9.420.371).
Geraamd tekort 1937 ƒ 47.734.995.

De minister wijst er evenwel op, dat dit resultaat mede met behulp van de volgende maatregelen is bereikt.

1e. Op de begrooting voor het jaar 1936 werd een verandering gebracht in de wijze van verantwoording in de Rijksbegrooting van de uitkeering door de Staatsbedrijven ter zake van gedane afschrijvingen, door ƒ 6 millioen, uitgetrokken wegens aflossing van gevestigde schuld, over te brengen naar den kapitaaldienst. Het bedrag, dat voor overboeking naar den kapitaaldienst in aanmerking komt, stijgt met ƒ 1.720.000, met welk bedrag dus de gewone dienst verlicht wordt.

2e. De Staatsleeningen, welke staan tegenover de door het Rijk uitgeleende woningbouwvoorschotten, worden aanmerkelijk sneller afgelost dan de voorschotten door de debiteuren van het Rijk worden terugbetaald. Deze leeningen hebben n.l. in het algemeen een 40-jarigen looptijd, terwijl de woningvoorschotten in den regel worden afgelost in 50 jaar, voor wat de bouwvoorschotten betreft, en in 75 jaar voor wat aangaat de grondvoorschotten.
Een berekening heeft aangetoond, dat aldus jaarlijks door het Rijk ten laste van den gewonen dienst rond ƒ 2.5 millioen meer wordt afgelost op de Staatsschuld dan van de debiteuren van het Rijk worden terugbetaald. Deze leeningen hebben n.l. in king wordt een op zich zelf zeer nuttige stille reserve gevormd, welke reservevorming echter onder de huidige financieele omstandigheden niet kan worden gehandhaafd. Daarom wordt een gedeelte van de aflossing der Staatsschuld tot ƒ 2.5 millioen overgebracht naar den kapitaaldienst. Het gewone budget wordt daardoor verlicht met ƒ 2.500.000.

3e. Een aantal uitgaven van het Verkeersfonds, welke tot dusver ten laste van den gewonen dienst kwamen, komt voor overbrenging naar den kapitaaldienst in aanmerking. Het gevolg van dezen maatregel is, dat de uitkeering aan het Verkeersfonds ten laste van Hoofdstuk IX (Waterstaat) uit dezen hoofde rond ƒ 8 millioen lager kan worden geraamd dan anders het geval zou zijn geweest.

4e. Ten laste van de begrooting van het Dep. van Sociale Zaken zijn in den loop der jaren ter bevordering van werkverschaffing een aantal uitgaven gedaan voor den aankoop van voor ontginning bestemde gronden. Met deze aankoopen wordt in 1937 voortgegaan. Tot dusver werden deze uitgaven ten laste van den gewonen dienst gebracht. Aangezien de aangekochte gronden na ontginning een bezit vormen, waarvan in de naaste toekomst revenuen kunnen worden verwacht, is het verantwoord te achten deze uitgaven op den kapitaaldienst te brengen. Het gewone budget ondervindt hiervan een verlichting van ruim ƒ 1.300.000.

5e. Het was tot nu toe gewoonte om de aflossing op voorschotten, verstrekt aan het Tiendfonds en aan enkele andere lichamen, ten bate van den kapitaaldienst te brengen. Thans zijn enkele inkomstenposten tot een totaal van ongeveer ƒ 1 millioen van den kapitaaldienst naar den gewonen dienst overgebracht.
In totaal is het gewone budget door de hier omschreven maatregelen gebaat met een bedrag van rond ƒ 14 millioen. Het was door deze voorzieningen mogelijk de gewone uitgaven voor 1937 op ƒ 2.3 millioen lager te ramen dan voor 1936.

Middelen.

Ter zake van de raming der middelen moge het volgende worden opgemerkt:

De raming 1936 luidt als volgt:

middelen volgens de ingediende begrooting		ƒ 598.818.638
middelen volgens het dekkingsplan 1936:		
20 opcenten op de rechten van successie van overgang en van schenking	ƒ 6.800.000	
20 opcenten op de evenredige zegelrechten	1.600.000	
20 opcenten op de rechten en boeten van registratie	2.000.000	
20 opcenten op de dividend- en tantièmebelasting	1.800.000	
		12.200.000
overige middelen, ingevolge de bezuinigingswetten		4.155.535
Tezamen		ƒ 615.174.173
De gewone middelen voor 1937, zooals deze zijn verwerkt in den ramingstaat, wijzen een totaal aan van		610.059.022
alzoo minder		ƒ 5.115.151

RAMING.

	1937	1936	Meer	Minder
Grondbelasting	ƒ 10.300.000	ƒ 10.125.000	ƒ 175.000	—
Inkomstenbelasting	72.000.000	74.600.000	—	ƒ 2.600.000
Vermogensbelasting	18.000.000	18.375.000	—	375.000
Verdedigingsbelasting I	8.000.000	8.000.000	—	—
Belasting van de doode hand	2.000.000	2.000.000	—	—
Dividend- en Tantièmebelasting	12.000.000	12.000.000	—	—
Invoerrechten	91.250.000	84.000.000	7.250.000	—
Statistiekrecht	1.600.000	1.600.000	—	—
Accijns op zout	2.000.000	2.500.000	—	500.000
Accijns op geslacht	6.000.000	5.000.000	1.000.000	—
Accijns op wijn	1.800.000	2.000.000	—	200.000
Accijns op gedistilleerd	27.500.000	28.250.000	—	750.000
Accijns op bier	7.000.000	7.000.000	—	—
Accijns op suiker	53.000.000	53.000.000	—	—
Accijns op tabak	32.500.000	35.000.000	—	2.500.000
Belasting op gouden en zilveren werken	475.000	475.000	—	—
Omzetbelasting	62.500.000	60.000.000	2.500.000	—
Zegelrecht	15.000.000	17.000.000	—	2.000.000
Registratierechten	9.300.000	12.000.000	—	2.700.000
Successierechten	34.000.000	34.000.000	—	—
Couponbelasting	5.500.000	5.000.000	500.000	—
Opcenten, toegestaan voor het jaar 1936	—	12.200.000	—	12.200.000
Totaal belastingen	ƒ 471.725.000	ƒ 484.125.000	ƒ 11.425.000	ƒ 23.825.000
Overige gewone middelen	138.334.022	131.049.173	7.284.849	—
Totaal gewone middelen	ƒ 610.059.022	ƒ 615.174.173	ƒ 18.709.849	ƒ 23.825.000
			minder ƒ 5.115.151	

Kapitaaldienst.

De kapitaaldienst wijst voor 1937 een totaal in uitgaven aan van ... ƒ 128.566.721
en in ontvangsten van ... 20.082.000

zoodat het nadeelig saldo bedraagt ... ƒ 108.484.721

Voor 1936 is geraamd aan uitgaven ... ƒ 91.925.534
en aan ontvangsten ... 23.744.470

zoodat het nadeelig saldo voor 1936 werd geraamd op ... ƒ 68.181.064

Wat de uitgaven betreft wordt meer aangevraagd op hoofdstuk VII b (Financiën) ƒ 32.100.672. Tegenover een hoogere raming o.a. voor verstrekking van kapitaal aan het Verkeersfonds, het Defensiefonds en het Zuiderzeefonds ad respectievelijk ƒ 15.155.000, ƒ 22.346.000 en ƒ 10.443.680 en voor bouw van boerderijen op van de ontginningsmaatschappijen ter verdere exploitatie en verkoop overgenomen gronden ƒ 300.000, staat een lagere raming voor ingetrokken en ter vermunting voor rekening van het rijk bestemde munten en voor ingetrokken en ter ontmunting bestemde munten, resp. ad ƒ 500.000 en ƒ 7.600.000, voor voorschotten aan gemeenten teneinde deze in staat te stellen aan particuliere bouwers geldleeningen te verstrekken onder verband van tweede hypotheek voor den bouw van arbeiderswoningen ad ƒ 4.000.000 en voor rentelooze voorschotten aan het Gemeentefonds ƒ 4.159.100.
De lagere raming der middelen is o.m. het gevolg van de omstandigheid, dat ƒ 3.250.000 wegens rente van nationale schuld, aangekocht voor het Nederlandsche muntfonds, ingevolge de bepalingen der bezuinigingswet, naar den gewonen dienst is overgebracht.

Maatregelen tot dekking van het tekort.

De minister stelt zich voor in de dekking van het tekort ad ƒ 47.734.995 op de navolgende wijze te voorzien:

1. **Perspectiefbesparingen, welke van het dekkingsplan voor 1936 zijn overgebleven:**
a. Besparing op de uitgaven van het dep. Onderwijs, K. en W. ƒ 7.600.000; b. Vermindering van de Rijksuitgaven als gevolg van het afloopen van verdere wachtgelden ƒ 3.200.000; c. Besparing te verkrijgen uit het Capitulantenstelsel ƒ 5.000.000; d. Besparing op de uitgaven van het Verkeersfonds door vermindering van het Spoorwegtekort ƒ 12.000.000.
Totaal ƒ 27.800.000.

2. **Pensioenen:**
Bij de Staten-Generaal is ingediend een ontwerp van wet tot herberekening van pensioenen van burgerlijke en militaire ambtenaren. Bij aanneming van dit wetsontwerp zal voor het Rijk een jaarlijksche vermindering van uitgaven worden verkregen van ƒ 3.300.000.

3. **Belastingen:**
In het najaar van 1935 werd tegelijk met de ontwerp-Rijksbegrooting voor 1936 ingediend een wetsvoorstel tot heffing van enkele belastingen.
Het lag aanvankelijk in de bedoeling der Regeering de opbrengst dezer belastingen toe te voegen aan het Werkloosheidssubsidiefonds onder gelijktijdige verlaging der Rijksbijdrage aan dat fonds met een bedrag, gelijk aan de vermoedelijke opbrengst dezer heffingen. (Deze bijdrage was voor 1936 geraamd op ƒ 53.000.000). Met het oog op de omstandigheid, dat de wet tot instelling van het Werkloosheidssubsidiefonds voorloopig niet langer van kracht zou zijn dan tot 1 Jan. 1937, werden de vorenbedoelde nieuwe heffingen alleen tot het jaar 1936 gevraagd, met de bedoeling, dat bij de indiening van de begrooting voor 1937 de zaak opnieuw zou worden bezien. Bedenkingen van de Staten-Generaal waren oorzaak, dat de aanwijzing dezer nieuwe heffingen ten bate van het Werkloosheidssubsidiefonds uit het wetsvoorstel kwam te vervallen en dat de voorgestelde belastingen tot stand kwamen als heffingen ten bate van het algemeen budget. De algemeene budgetaire positie maakt het onafwijsbaar noodzakelijk, dat deze heffingen worden verlengd. De baten, daarvan voor 1937 te verwachten, worden geraamd op ƒ 11.800.000.

4. Bij de Staten-Generaal is aanhangig een drietal wetsontwerpen, strekkende tot het verleenen van een bijdrage door Nederland aan Ned.-Indië, wegens door laatstbedoeld gebiedsdeel te verleenen steun in verband met den invoer daar te lande van bepaalde Nederlandsche textielgoederen en tot heffing van rechten in Nederland op den invoer van bepaalde goederen. Uit deze heffing kan een bate voor het rijksbudget worden verwacht van ƒ 1.250.000.
Het totaal dezer maatregelen bedraagt ƒ 44.150.000.
Na de volledige doorvoering van bovenstaande maatregelen zal het begrootingsevenwicht dus op ongeveer ƒ 3.500.000 na zijn bereikt. Laatstgemeld bedrag zal kunnen worden gevonden uit de meerdere opbrengst, die mag worden verwacht van de bij de Staten-Gen. aanhangige wetsontwerpen tot wijziging van de wet op de inkomstenbelasting en van de successiewet, alsmede van een in voorbereiding zijnde technische wijziging der wet op de omzetbelasting.

Het tekort van het Werkloosheidssubsidiefonds.

Het Werkloosheidssubsidiefonds heeft in den korten tijd van zijn bestaan herhaaldelijk tot onaangename verrassingen van financieelen aard aanleiding gegeven. Zoo moest de begrooting van dat fonds voor 1935 worden ingediend met een tekort van ƒ 4.600.000, niettegenstaande de omstandigheid, dat op het oogenblik, dat het wetsontwerp tot instelling van dit fonds in het najaar van 1934 werd ingediend, grond bestond voor de verwachting, dat die begrooting, met inachtneming van een rijksbijdrage van ƒ 46.000.000, zonder nadeelig saldo zou sluiten. Nu de uitgaven over 1935 kunnen worden overzien, wordt een tekort van het fonds verwacht van rond ƒ 20.000.000.
Bij de opstelling der ontwerp-begrooting van het fonds voor 1936 bleek, dat met een tekort van ƒ 14 millioen moest worden rekening gehouden. De regeering heeft tot dekking van dit tekort de rijksbijdrage van ƒ 46.000.000 op ƒ 53.000.000 gebracht. Intusschen zal, zooals de zaken zich thans laten aanzien, het fonds voor 1936, ondanks de verhoogde rijksbijdrage een tekort geven van circa 20 à 25 millioen gulden.
Voor een belangrijk deel moet dit hoogere tekort worden toegeschreven aan meerdere uitgaven wegens het verleenen van bijzondere bijdragen (extra- en belastingbijdragen) aan gemeenten. De toestand is thans deze, dat de tekorten der gemeentebegrootingen in feite worden overgeheveld naar een centraal punt — het Werkloosheidssubsidiefonds — terwijl zij daar leiden tot een groot tekort van het fonds, hetwelk ongedekt moet blijven, m. a. w. de druk van de tekorten, voortspruitende uit de crisisomstandigheden der gemeenten, wordt van de locale eenheden afgenomen en op het fonds gelegd. Dit is nimmer de bedoeling van het fonds geweest. De regeering heeft zich genoodzaakt gezien, voor 1937 het bedrag voor bijzondere bijdragen aan gemeenten ten laste van het fonds te beperken, zoodat een gedeelte van het tekort voor rekening van de gemeenten zal moeten worden gelaten. Ook dan nog sluit de begrooting van dat fonds voor 1937 met een tekort van rond ƒ 7.500.000. Aangezien met een bijdrage van ƒ 53.000.000 het Rijk het uiterste heeft gedaan wat in zijn vermogen ligt, zal in dit tekort voorloopig moeten worden berust. Wanneer de werkloosheid zich eindelijk in dalende lijn zal gaan bewegen, zal het mogelijk zijn, dit tekort, dat volgens de bepalingen der wet tot instelling van het Werkloosheidssubsidiefonds naar de rekening van een volgend dienstjaar overgaat, uit de middelen van dat fonds in volgende jaren te dekken.

Onderstand aan noodlijdende gemeenten.

Het is bekend, dat het bedrag dat voor den onderstand aan gemeenten uit 's Rijks kas moet worden beschikbaar gesteld, van jaar tot jaar toeneemt. Laatstelijk moest in de begrooting van het departement van binnenlandsche zaken voor 1936 hier-

voor pl.m. ƒ 3.500.000 worden uitgetrokken en het blijkt nu reeds, dat dit bedrag bij lange na niet voldoende zal zijn, zoodat voor 1936 op een verdubbeling van het geraamde bedrag moet worden gerekend.
Voor 1937 zouden dus — wilde men den ingeslagen weg blijven volgen — voor dit doel eenige millioenen meer moeten worden uitgetrokken dan primitief voor 1936 plaats had. De regeering kan dit niet blijven volhouden. De tekorten van de noodlijdende gemeenten worden op deze wijze van de gemeentebegrootingen overgeheveld naar het rijksbudget, waarop daarvoor geen dekking te vinden is. De regeering acht zich daarom verplicht, voor 1937 het bedrag wegens onderstand aan noodlijdende gemeenten te beperken tot het bedrag, dat daarvoor op de primitieve begrooting voor 1936 is uitgetrokken.
Intusschen is het de bedoeling der regeering om den gemeenten, die niet aanstonds in staat zijn om het tekort te dekken, dat haar begrooting zal vertoonen, de helpende hand te blijven bieden. Zij zal na onderzoek van het gemeentelijk budget, rentedragende voorschotten verstrekken ten beloope van de tekorten in de begrooting, welke op geen andere wijze aanstonds kunnen worden gedekt. Deze voorschotverleening zal plaats hebben tegen een rente van 3% 's jaars. Ten laste van de begrooting van het Werkloosheidssubsidiefonds zullen de voorschotten worden verstrekt, welke moeten voorzien in de tekorten, als gevolg van de vermindering der bijzondere bijdragen, terwijl de voorschotten welke in de plaats treden van het departement van binnenlandsche zaken ten laste van het hoofdstuk VII b der Rijksbegrooting zullen worden gebracht.
Aan de toelichting van minister Oud op de begrooting 1937 ontleenen wij nog het volgende:
Terwijl elk jaar het uiterste werd beproefd om door bezuiniging op de uitgaven een herstel van het begrootingsevenwicht te verkrijgen, werd het bereiken van een afdoend resultaat telkenmale opnieuw verhinderd door een voortgaande daling van de opbrengst der belastingmiddelen, gepaard gaande met een verhooging van uitgaven voor „crisisdoeleinden".
Bedriegen de voorteekenen niet, dan is thans een keerpunt nabij. Met name schijnt de catastrophale daling in de opbrengst der middelen tot staan te zijn gekomen. Verwacht mag worden, dat op het stuk van de inkomsten een zekere stabiliteit is bereikt. Daarmede is wel het onmiddellijke gevaar voor onze Staatsfinanciën afgewend, doch afdoende verbetering zal eerst kunnen worden bereikt, wanneer de inkomsten zich zullen gaan bewegen in stijgende lijn.
Dit laatste zal echter eerst dan het geval zijn, wanneer zich door ruimeren afzet onzer producten in binnen- en buitenland een verbetering in onze volkshuishouding zal gaan voltrekken.
De minister gelooft intusschen niet te veel te zeggen, indien hij meent te mogen constateeren, dat zich eenige symptomen van verbetering beginnen te vertoonen, al blijft toch nog steeds het aanbod van goederen en diensten op welhaast elk gebied de vraag daarnaar overtreffen. Het wedervinden van het evenwicht tusschen deze twee in dezen zin, dat de productiemogelijkheden door de toegenomen vraag weer ten volle benut zullen kunnen worden, is onmisbare voorwaarde voor de vermindering der werkloosheid. Terwijl uiteraard ook binnenlandsche factoren hierbij een rol spelen, ligt de oplossing der moeilijkheden op dit gebied voor een zeer belangrijk deel op internationaal terrein.
Bij het zoeken naar een herstel van het evenwicht tusschen productie en consumptie zal hier en daar naar wijziging der productie moeten worden gestreefd. Vooral zal op een stimuleeren van de mogelijkheden tot opneming der voortgebrachte goederen het streven gericht moeten blijven.
De regeering heeft er reeds bij herhaling op gewezen, dat blijvend resultaat hier naar haar vaste overtuiging alleen valt te bereiken door een verder doorvoeren van de aanpassing der kosten en loonen van ons bedrijfsleven aan de gewijzigde omstandigheden.
De regeering meent ernstig te moeten waarschuwen tegen het streven om de consumptie te stimuleeren door op kunstmatige wijze koopkracht in het leven te roepen.
De overheid zal daarom bij het verleenen van credieten in de gevallen, waarin daarvoor, bij gebreke van de mogelijkheid om het benoodigde kapitaal van particulieren te verkrijgen, op haar een beroep wordt gedaan, met groote behoedzaamheid moeten te werk gaan.
Wil een lagere rentevoet, die voor het herstel van het economisch leven onmisbaar is, verwezenlijkt worden, dan dient echter in de eerste plaats elke twijfel aan het Staatscrediet buitengesloten te zijn.
Gelukkig kan worden verklaard, dat tot dusver het vertrouwen in de credietwaardigheid van den Staat ongeschokt is gebleven, en de Regeering rekent het zich tot een harer hoogste plichten er voor te waken, dat dit ook in de toekomst het geval zal blijven.
De loop der gebeurtenissen heeft de Regeering gesterkt in haar overtuiging, dat zij met haar politiek een weg heeft ingeslagen, welke, moge die naar te vooorzien was, tijd vorderen niettemin zal voeren tot zoodanige resultaten, dat de mededinging van Nederland op internationale markten mogelijk blijft.
Weliswaar kan Overheidssteun daarvoor voorshands nog niet altijd worden gemist, maar voor een belangrijk deel is de oorzaak daarvan gelegen in de nationaal georiënteerde economie, die er toe leidt eenerzijds den invoer te belemmeren, anderzijds goederen en diensten goedkooper aan het buitenland aan te bieden dan de binnenlandsche voortbrengingskosten rechtvaardigen.
Zoolang die ongezonde toestand, welken slechts internationale samenwerking schijnt te kunnen opheffen, blijft voortbestaan, zullen — al zal alle aandacht moeten worden gericht op het slaken van onnoodig knellende banden — Overheidsmaatregelen om den eigen handel en industrie steun te bieden op binnenlandsche zoowel als op buitenlandsche markten wel niet achterwege kunnen blijven.

De regeering heeft vol vertrouwen, dat bij een vastberaden voortgaan op den tot dusver gevolgden weg — onder aanvaarding eener harde werkelijkheid, die, zij is daarvoor allerminst blind, van ons volk groote offers vraagt, en met afwijzing van experimenten, die wel eenig oogenblikkelijk soulaas, doch geen werkelijke verbetering kunnen verschaffen — gunstige resultaten voor volks- en staatshuishouding niet kunnen uitblijven. Bij het dan geleidelijk intredend herstel zal het mogelijk blijken, bij een voortgezet voorzichtig financieel beleid, een verdere saneering van het budget te verkrijgen.
In vorige begrootingen zoowel als in de onderhavige zijn verschillende maatregelen verwerkt, die zoo spoedig zich daarvoor de gelegenheid voordoet, weder ongedaan zullen moeten worden gemaakt. Te denken valt hierbij aan de stopzetting van stortingen in verschillende fondsen, het verminderen van de reserveeringen voor de bedrijven, het overbrengen van uitgaven van den gewonen dienst naar den kapitaaldienst, het uitrekken van de aflossingstermijnen der staatsschuld en dergelijke.
Al deze maatregelen, welke hun rechtvaardiging uitsluitend hebben kunnen vinden in den uitzonderlijken financieelen toestand der laatste jaren, hebben de reserve-krachten, die een goede Staatsbegrooting behoort te bezitten, langzamerhand uitgeput. Het herstel daarvan zal een der eerste zaken zijn, die behooren te geschieden, zoodra de mogelijkheid daarvoor zal worden geboden.
Daarnaast mag niet uit het oog worden verloren, dat de belastingdruk, zoo van het Rijk als van de gemeenten gedurende de achter ons liggende jaren tot een ongekende hoogte is opgevoerd. Het is om deze reden, dat de minister gemeend heeft, ook al zou het bedrag van ƒ 2 millioen, dat daarmede zou kunnen worden verkregen, op zichzelf zeker een hoogst gewenschte versterking der middelen opleveren, voor het oogenblik te moeten afzien van de invoering eener reisbelasting, al zal uiteraard, indien de financieele omstandigheden zich in min gunstigen zin mochten gaan ontwikkelen, de mogelijkheid bestaan, dat hij op zijn voornemen tot heffing van een dergelijke belasting zal moeten terugkomen.

ALGEMEENE VERZAMELSTAAT DER RIJKSBEGROOTING VOOR HET DIENSTJAAR 1937.

Gewone Dienst (Titel A).

Omschrijving.	Geraamd voor 1937.	Toegestane uitgaven en geraamde Middelen voor 1936.
Uitgaven.		
Totalen der titels A van de hoofdstukken der begrooting van uitgaven.		
Hoofdstuk		
I. Huis der Koningin	ƒ 1.550.000	ƒ 1.550.000
II. Hooge Colleges van Staat en Kabinet der Koningin	1.892.134	1.881.569
III. Buitenlandsche Zaken	3.612.963	3.429.219
IV. Justitie	25.832.993	26.048.816
V. Binnenlandsche Zaken	17.539.967	17.752.165
VI. Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen	142.264.486	150.686.565
VIIa. Nationale Schuld	143.152.260	147.045.211
VIIb. Financiën	55.291.207	58.806.832
VIII. Defensie	84.807.998	*) 87.615.426
IX. Waterstaat	41.324.248	50.345.650
X. Handel, Nijverh. en Scheepv.	13.915.127	12.353.940
XI. Landbouw en Visscherij ...	7.988.047	7.730.447
XII. Sociale Zaken	99.766.850	128.415.187
XIII. Koloniën	18.825.737	17.151.657
XIV. Onvoorziene Uitgaven	30.000	30.000
	ƒ 657.794.017	ƒ 710.842.684
Middelen.		
Totaal v. d. ramingstaat (titel A)	610.059.022	598.818.638
Nadeelig saldo	ƒ 47.734.995	ƒ 112.024.046

*) In dit bedrag is, evenals voor 1937 begrepen ƒ 3.570.000 wegens annuïteit aan het Defensiefonds verschuldigd, welk bedrag in 1936 in de oorspr. begrooting niet was uitgetrokken.

Kapitaaldienst (Titel B).

Omschrijving.	Geraamd voor 1937.	Toegestane uitgaven en geraamde Middelen voor 1936.
Uitgaven.		
Totalen der titels B van de hoofdstukken der begrooting van uitgaven.		
Hoofdstuk		
V. Binnenlandsche Zaken	ƒ 13.162.682	ƒ 13.182.500
VIIa. Nationale Schuld	11.000.000	6.780.000
VIIb. Financiën	93.256.706	61.156.034
VIII. Defensie	540.000	323.000
IX. Waterstaat	9.052.333	10.164.000
X. Handel, Nijverh. en Scheepv.	Memorie	
XI. Landbouw en Visscherij ...	200.000	320.000
XII. Sociale Zaken	1.355.000	——
	ƒ 128.566.721	ƒ 91.925.534
Middelen.		
Totaal v. d. ramingstaat (titel B)	20.082.000	23.744.470
Nadeelig saldo	ƒ 108.484.721	ƒ 68.181.064

Geheele Dienst.

Saldi.	Geraamd voor 1937.	Vastgestelde begr. 1936.
Nadeelig saldo titel A	ƒ 47.734.995	ƒ 112.024.046
Nadeelig saldo titel B	108.484.721	68.181.064
Nadeelig saldo Geheele Dienst ...	ƒ 156.219.716	ƒ 180.205.110

(Vor. ber. Overzicht 1961 C.)

A. **DE CONFERENTIE VAN VIJF. — Uitgesteld. —** Het is nu zeker, dat de conferentie van de vijf Locarno-mogendheden niet voor de maand November zal plaats vinden. Bij gelegenheid van een bezoek, dat de Duitsche zaakgelastigde te Londen, prins Bismarck, aan het Foreign Office bracht, heeft hij doen weten, dat van Duitsch standpunt bezien, de bijeenkomst op 19 October geen tijd overliet om behoorlijke voorbereidingen te treffen.
(Manchester Guardian) **(Vorig bericht 2447 C.)**

B. **NEDERLAND. — Begrooting 1936-'37. - Perscommentaren. —**

Het **Algemeen Handelsblad:** Wij hopen, dat mr. Oud zijn verwachtingen in vervulling zal zien gaan. Indien wij inderdaad op het keerpunt zijn ook voor de staatsfinanciën, dan zullen wij de regeering-Colijn niet dankbaar genoeg kunnen zijn, dat zij het juiste midden heeft weten te vinden tusschen bezuiniging en handhaving van de wenschelijke financieele verzorging van essentieele belangen. Al moet het ons van het hart, dat wij op het punt van defensie in dit opzicht niet gerust zijn. Ons volk heeft zware offers gebracht in den vorm van steeds stijgende belastingen, maar zijn veerkracht en financieele elasticiteit zijn zeer groot gebleken; onze landaard is over het algemeen zeer voorzichtig en conservatief in financieele zaken. Van dezen voorzichtigen aard hebben de staatsfinanciën sterk geprofiteerd; de reserves in ons volk hebben het mogelijk gemaakt extra-zware lasten te dragen. Het zal zaak zijn, nu die reserves zijn aangetast en in sommige opzichten uitgeput, weer op haar opbouw aan te sturen. De regeering is zich daarvan bewust. Zij zal nog meer moeten woekeren met het beschikbare, en daarmee in de eerste plaats moeten verzorgen — bij het handhaven van onszelf en het lenigen van uitersten nood — wat in het totale belang van land en volk het zwaarste weegt, ook wanneer daarvoor minder essentieele dingen tijdelijk moeten wijken.

De **Nieuwe Rotterd. Courant:** Alleen door een verdere besnoeiïng van kosten en lasten ook in overheidsdienst kunnen zoowel de opleving van het bedrijfsleven en de verbetering van de openbare financiën, als de distribueerende rechtvaardigheid beter worden gediend.
Met instemming hebben wij echter, behalve van den eisch der aanpassing, kennis genomen van de andere in de nota zonder reserves geuite gezonde denkbeelden betreffende de afwijzing van experimenten welke alleen eenig oogenblikkelijk soulaas opleveren. Ook van het stimuleeren van de consumptie door op kunstmatige wijze koopkracht in het leven te roepen verklaart de regeering zich een overtuigd tegenstander, terwijl zij alle aandacht zal wijden aan het slaken van onnoodig knellende banden.
Men mag het zeer waardeeren, dat dit alles zoo beslist werd neergeschreven, hoewel de minister van financiën zich niet zal hebben ontveinsd, dat in groepen op wier steun hij steeds prijs heeft gesteld, daaromtrent zoo geheel andere opvattingen heerschen.

De **Maasbode:** Economisch ziet de minister blijbaar eenig licht. Hij hoopt, dat op het stuk der inkomsten de stabiliteit nu is bereikt, maar rekent toch voor, dat stijging noodig is om de Staatsfinanciën in evenwicht te houden. Daarvoor is echter vereischt, dat onze goederen en diensten weer aanvaard worden, een eisch, welke de regeering pas in vervulling ziet gaan als de aanpassing bereikt is, al erkent zij, dat de oplossing van de moeilijkheden vooral op internationaal terrein ligt. In hoever wij de „aanpassing" bereikt hebben, laat de Nota helaas in het duister.
Zonder namen te noemen, gaat het blad voort, neemt de nota, misschien in te algemeene termen, stelling tegen de koopkrachttheorie. Ook merkt het blad op dat het feit, dat de credietwaardigheid van den staat ongeschokt is gebleven, groote offers van ons volk eischt en eischen blijft, om er tot besluit de aandacht op te vestigen, dat de staatsschuld een derde der geheele begrooting bedraagt.

De **Telegraaf** schrijft onder het hoofd „Vooruitgang" o.m.:
Het voornaamste feit is in onze oogen, dat het vertrouwen en voor alles het zelfvertrouwen van ons volk in vergelijking met September 1935 in sterke mate is hersteld. Een verbetering in de feitelijke situatie, die hand in hand gaat met een grooter vertrouwen in de toekomst, ziedaar ook de voornaamste indrukken, welke een beschouwing van de jongste Millioenennota achterlaat.
Nog zeer onlangs wezen wij op de gunstige stemming van de Nederlandsche staatsfondsen, welke vooral sterk tot uiting kwam bij een vergelijking met September van het vorige jaar. Men zal dan ook met den lof instemmen, welken de regeering voor zich opeischt, n.l. dat het vertrouwen in de credietwaardigheid van den Staat ongeschokt is gebleven.

De **Standaard** (a.r.) noemt de vermindering van de uitkeeringen aan de gemeenten uit het Werkloosheidssubsidiefonds en van den onderstand aan noodlijdende gemeenten twee onaangename verrassingen. Het blad vervolgt:
Het geraamde begrootingstekort, de gememoreerde feitelijke stijging van de uitgaven van deze beide verrassingen, zijn zeker wel geschikt, om ons bij vernieuwing, onder den indruk te brengen van de groote financieele moeilijkheden, waarmede het rijk en de gemeenten hebben te worstelen. Talrijke maatregelen tot financieel herstel zijn genomen. De meeste daarvan hebben fel verzet ontmoet. Het stond voor ons vast, dat zij geboden waren. De millioenennota bevat voor die noodzaak nogmaals het onomstootelijk bewijs. Niettegenstaande alle genomen maatregelen is het doel, dat daarmede werd beoogd, n.l. evenwicht in de publieke financiën, nog niet in het zicht. Wel mocht de regeering in de Troonrede zeggen: „De toestand der openbare geldmiddelen is nog altijd zorgelijk."
De Millioenennota heeft ons een zeker niet opwekkend beeld van den financieelen toestand gegeven. In de slotbeschouwingen van dit stuk klinkt echter ditmaal een eenigszins optimistische toon door.
Het blad hoopt, dat de werkelijkheid zal beantwoorden aan de verwachting, welke uit dit ietwat optimistische geluid spreekt. Het zou een zegen zijn.

De Nederlander (c.h.) schrijft onder het hoofd „Nog geen land in zicht", dat de financieele toestand somber blijft. Dit is de indruk, dien ook thans de lezing van de Millioenennota nalaat. Over de maatregelen met betrekking tot de gemeentefinanciën (Werkloosheidssubsidiefonds en onderstand noodlijdende gemeenten) zegt het blad, dat een en ander er kwaad schijnt uit te zien voor de gemeenten. De verstrekking van voorschotten tegen matige rente aan noodlijdende gemeenten acht het blad niet fraai. Zij beteekent, dat ook hier weer gewone uitgaven worden overgebracht naar den kapitaaldienst, ditmaal inzonderheid naar dien van de gemeenten.
Het is voorwaar geen wonder, dat de regeering aan het slot van haar Nota verklaart ten volle overtuigd te zijn, „dat de bestaande begrootingstoestand heel wat gebreken vertoont".
Over de verschuiving van een vijftal posten naar den kapitaaldienst oordeelt het blad als volgt:
Sommige van de vorenstaande maatregelen zijn, op zich zelf genomen, wel verdedigbaar. Maar waar gedurende de laatste jaren, door stopzetting van de stortingen in de verzekeringsfondsen en tal van andere maatregelen, reeds veel naar de toekomst moest worden verschoven, is het toch te betreuren, dat bij deze begrooting zich nu de noodzaak voordoet, als het ware de laatste „stille reserves" aan te spreken.

Het Volk noemt de Millioenennota ditmaal een curieus stuk.
Voor zoover er op een enkel punt eenige verlichting voor 's rijks schatkist voorgespiegeld wordt, geschiedt dit nog door een rijkstekort op de nog veel zwaarder gedrukte gemeenten af te schuiven. Een verderfelijke en volstrekt ongeoorloofde methode, daarbij ten eenenmale in strijd met de herhaalde regeeringsverzekering, dat financiën van rijk en gemeenten één zijn voor 's lands economischen toestand.

(Vorig bericht blz. 2451 C.)

C. **ITALIAANSCH OOST-AFRIKA. — Italianen hervatten de operaties. —**
De diplomatieke redacteur van het agentschap Stefani meldt, dat een uit Addis Abeba vertrokken gemotoriseerde colonne, o.a. bestaande uit inboorlingen onder bevel van Ras Hailoe, in het plaatsje Anbo, op ongeveer 90 K.M. ten westen van Addis Abeba is aangekomen. Hiermede zijn de politie-operaties hervat, na eenigen tijd onderbroken te zijn geweest als gevolg van de tropische regens, waarvan het einde in de laatste helft van September verwacht kan worden. De expeditie, waaraan nog meer troepen zullen deelnemen, zal verder naar het westen trekken en Italiaansche garnizoens vestigen te Gore, Ganbela en in het merengebied.
De Stampa van 12 Sept. geeft een lijst van 100 gesneuvelden en 300 gewonden politietroepen tusschen 1—31 Aug. '36. (Stefani - La Stampa)

(Vorig bericht Abessynië 2399 B.)

D. **NEDERL. OOST-INDIE. — Kina-restrictie. —**
In het thans verschenen rapport van de studiecommissie voor het kina-vraagstuk, adviseert de studiecommissie tot verlenging van de kina-overeenkomst en van de restrictie met minstens tien jaar, ten einde tot saneering te geraken. Verder beveelt de commissie aan de invoering van standaardproducties, handhaving van de bestaande verkooporganisaties en instandhouding van het regeeringscommissariaat.
Het systeem van „single seller" wordt ontraden.
Verder kan nog worden gemeld, dat de commissie voorstelt de invoering van onveranderlijke standaardproducties, gebaseerd op het gemiddeld productievermogen per H.A. gedurende 1932—'36.

(Keesings Financieel Archief)
(Vorig bericht Kina 2155 C.; Restrictie 1093 C.)

18 SEPTEMBER 1936

A. Bestuursoverdracht. —

Had de overdracht der landvoogdij vroeger in den Raad van Indië plaats, sedert de instelling van den Volksraad is de Indische Volksvertegenwoordiging daarvoor aangewezen. Daarin ligt een symbool van de veranderde tijden en de veranderde staatsrechtelijke positie van dit deel van het Rijk.

Al viert men ter eere van den nieuwen bewindsman geen feest als in de dagen der Compagnie, de ontvangst van den nieuwen man in Indië en de plechtigheid van de overdracht zelf hebben toch een luisterrijk en indrukwekkend karakter behouden en demonstreeren telkens weer de hooge plaats, die de vertegenwoordiger van onze Koningin als zoodanig in Indië inneemt.

In een buitengewone zitting van den Volksraad heeft op 15 Sept. '36 de gouverneur-generaal, Jhr. mr. De Jonge, zijn ambt overgedragen aan zijn opvolger, Jhr. Tjarda van Starkenborch Stachouwer.

Ik kan verklaren, zei Jhr. De Jonge, dat ik van hier ga met groote dankbaarheid in het hart voor het feit, dat ik vijf jaren lang werk heb mogen doen, dat zoo veelomvattend, zoo veelzijdig en zoo belangwekkend was, dat persoonlijke offers volkomen gecompenseerd werden en persoonlijk ongemak niet telde. Dankbaar ben ik voorts voor den steun, dien ik ondervonden heb.

Nadat Jhr. De Jonge op treffende wijze de medewerking had geschetst, die hij heeft ondervonden en daarvoor zijn dank had uitgesproken, wendde hij zich tot zijn opvolger. Hij wees er op, dat zijn taak zwaar zal zijn. De moeilijkheden voor Indië zijn nog niet voorbij. Maar terecht laat ge u daardoor niet afschrikken, ge zijt gereed voor den strijd en bezit den oprechten wil dien tot een goed einde te brengen, riep hij uit. Dat ge daartoe de kracht, bekwaamheid en tact zult hebben, vertrouwt Indië op goede gronden, het roept zijn nieuwen landvoogd dan ook een hartelijk welkom toe. Persoonlijk moge ik daaraan de bede toevoegen, dat God u in uw werk moge leiden en steunen en dat Hij u de wijsheid geve, welke gij zult behoeven.

Met die bede draag ik thans het bestuur van Nederl.-Indië aan u over.

NEDERL. OOST-INDIË

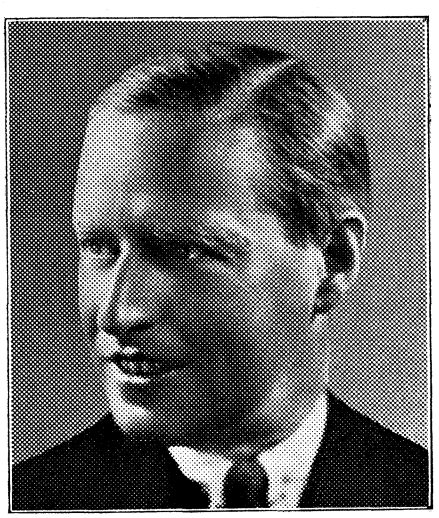

Jhr. Mr. A. W. L. Tjarda van Starkenborgh Stachouwer.

Jhr. Tjarda van Starkenborgh Stachouwer aanvaardde hierop zijn ambt met het uitspreken van een rede, waarin hij dank bracht aan de Koningin en haar raadgevers voor zijn benoeming en tevens in waardeerende bewoordingen mededeeling deed van de benoeming van den scheidenden landvoogd tot drager van het grootkruis in de Orde van Oranje Nassau. Evenals Jhr. De Jonge dit gedaan had, gewaagde ook Jhr. Tjarda met blijdschap van de verloving van Prinses Juliana.

Zich wendend tot Jhr. De Jonge wees spr. er op, dat op het veld van werkzaamheid, dat hij thans verlaten gaat, de indrukken zichtbaar zullen blijven van de stappen door zijn voet gezet. Vele stemmen zullen nog opgaan om van uw bewind te spreken: zij zullen gewagen van wat het gebracht of niet gebracht, bevorderd of voorkomen heeft, vervolgde Jhr. Van Starkenborgh. Bevoegden en onbevoegden zullen oordeelen over uw bestuursbeleid, gelijk over elke openbare zaak geoordeeld wordt.

Inmiddels hebt gij reeds ervaren, dat dit vijftal dadenrijke levensjaren u eerbied en waardeering in breede kringen bracht. Wanneer de „Sibajak" wegvaart en de kust van Java voor uw oog vervaagt, moge gij bij den terugblik de voldoening smaken, die in het bewustzijn van hooge plichtsbetrachting gelegen is.

Voor de eerste maal zet ik voet aan wal in deze gewesten, rechtstreeksche bemoeiing met de zaken van Nederl.-Indië had ik te voren nooit, ik sta vreemd tot de taak, die mij is gesteld. Het zou lichtvaardig zijn een uitspraak te doen, waar onvoldoende kennis der verhouding aanwezig is.

Zoolang de crisis op de zwaarbeproefde welvaart drukken blijft, zal de onafwijsbare eisch van handhaving en bevestiging van het ten koste van bewonderenswaardige inspanning verkregen financieele evenwicht helaas tot een spaarzaam gebruik der landsmiddelen dwingen. Intusschen zal al datgene, wat — geldelijk verantwoord — tot verheffing van het geestelijk en stoffelijk welzijn doeltreffend blijken moge, van mijn warme, daadwerkelijke belangstelling verzekerd zijn.

Mogen eindelijk tijden van herademing komen, waarin nieuwe welvaart de zorg verdrijven en een wijder vergezicht zich openen kan.

De aanpassing aan een lager economisch peil, welke met kracht en kloekheid is doorgezet, heeft deze landen er toe voorbereid om aanstonds ruimer en meer profijtelijk aandeel te nemen in het wereldruilverkeer, indien dit eenmaal vrijer banen volgen mag.

De vrijheid van meeningsuiting waardeer ik als een kostbaar goed. Toch erken ik, dat de behartiging der belangen van land en volk onontkoombaar voert tot den plicht te onderscheiden tusschen woorden en gedragingen, die toelaatbaar of niet toelaatbaar zijn. Gelijk mijn voorgangers, zal ook ik met gestrenheid handelen jegens hen, die door de aantasting van gezag en orde voor de gemeenschap schadelijk zijn.

De gewichtige rol, mijnheer de voorzitter, die in het Nederl.-Indische staatsbestel aan uwen raad is toebedeeld, vordert een gestadige gedachtenwisseling tusschen hem en de landsregeering. Zoolang mogelijk dienen zij gelijke paden te betreden en bij een aanvankelijk verschil van inzicht den weg naar overeenstemming te zoeken. Tot een ernstig gemeenschappelijk pogen in dien zin zult gij mij telkens bereidvaardig vinden.

Met deze woorden en met den wensch, dat een heilzaam gevolg voor deze gewesten het loon van mijn arbeid zij, aanvaard ik het ambt van Gouverneur-Generaal van Nederl.-Indië.

De laatste regeeringsdaad van den aftredenden gouverneur-generaal, jhr. De Jonge, was de teekening van het gouvernementsbesluit ter openbaarmaking van de door H. M. de Koningin aan den benoemden gouverneur-generaal, jhr. Tjarda van Starkenborgh Stachouwer, verleende open brieven.

De eerste regeeringsdaad van den nieuwen gouverneur-generaal was de uitgifte van een proclamatie inzake de aanvaarding van de landvoogdelijke waardigheid. (Aneta)

(Ver. ber. Jhr. Mr. B. C. de Jonge 2343 B.; Jhr. Mr. A. W. L. Tjarda v. Starkenborgh Stachouwer 2388 E.)

A. **ZWITSERLAND. — Het geval Berthold Jacob. - Vonnis van dr. Hans Wesemann bevestigd. —**
Hans Wesemann, die den emigrant Berthold Jacob ontvoerde en die op 7 Mei 1936 door het gerechtshof te Bazel tot drie jaar tuchthuis veroordeeld is, had tegen het vonnis appèl aangeteekend, hetwelk dezer dagen door den Raad van Beroep te Bazel werd behandeld.
Het eerste deel van het vonnis werd door dezen raad in zijn geheel bevestigd, en Wesemann werd tot de kosten van het geding veroordeeld.

De verdediger van den verdachte vroeg om een vermindering van de straf, daar hij deze te zwaar vond. Als Wesemann weer tot tuchthuis veroordeeld zou worden, dan zou voor hem na zijn ontslag uit de gevangenis emigratie naar Venezuela onmogelijk zijn.
Wesemann probeerde zijn daad te verklaren, door te zeggen, dat hij uit nationale gevoelens heeft gehandeld. Jacob was nooit zijn vriend geweest. Hij had Duitschland erg benadeeld. Interessant is, dat de officier van Justitie, welke reeds in eerste instantie een straf van slechts twee jaar geëischt had, ook ditmaal het gerecht vroeg om een mildere straf en wel om drie jaar gevangenisstraf in plaats van tuchthuis. Eerst door de bekentenis van Wesemann was het mogelijk geweest, dat Jacob weer naar Zwitserland werd teruggestuurd. Wesemann heeft zijn toestand door deze bekentenis niet verlicht, doch integendeel verzwaard. Daarom was een mildere straf op haar plaats. De bevestiging van het eerste vonnis is in Zwitserland gunstig ontvangen. (Alg. Handelsblad)
(Vorig bericht 2291 B.)

B. **OOSTENRIJK. — Majoor Fey en de burgerwacht.**
De loco-burgemeester van Weenen, Lahr, heeft op 14 Sept. '36 de burgerwacht van Weenen bijeengeroepen. Deze heeft een resolutie aangenomen, waarbij majoor Fey, die bijna een jaar geleden door prins Starhemberg uit zijn functie was ontzet, wederom commandant der afdeeling Weenen van de burgerwacht wordt.
Majoor Fey heeft er in toegestemd dit commando weer op zich te nemen. (Reichspost) **(2055 G.)**

C. **DUITSCHLAND. — Het partijcongres te Neurenberg - Perscommentaren. —**
ENGELAND. — De **Daily Herald** schrijft naar aanleiding van de door Hitler uitgesproken redevoering: „Indien Hitler ernstig gelooft, dat Duitschland het slachtoffer is van ernstige economische inferioriteit, is de eenig mogelijke houding niet te schreeuwen, maar deel te nemen aan de onderhandelingen in den loop waarvan men, zooals de Locarno-mogendheden herhaalde malen hebben aangeboden, vrijelijk de geheele internationale economische situatie zal bestudeeren."
De **Times** schrijft: „In 1914 deed Duitschland een beroep op de wapenen en als gevolg daarvan verloor het zijn koloniën.
De Britsche regeering hoopt, dat de kwestie der verdeeling van koloniale grondstoffen in de volgende Volkenbondsvergadering zal worden besproken. Misschien zal het mandaatsysteem eens kunnen worden uitgebreid. Men zal binnen het kader van een algemeene politieke regeling de zaak moeten bestudeeren. Duitschland zal dan moeten afzien van den oorlog als instrument van zijn politiek.
Duitschland nu de concessies doen, zou slechts ten gevolge hebben, dat het morgen belangrijker eischen zou stellen."
FRANKRIJK. — In de **Echo de Paris** merkt Pertinax op: „Hitler neemt tegen Moskou de allures aan van verdediger van de beschaving en aanvoerder van de kruistocht tegen het bolsjewisme. Is hij hierin te goeder trouw? Gelooft hij werkelijk aan dit eene verschrikkelijke gevaar dat dreigender is dan alle andere? Of heeft hij zijn kruistocht slechts ondernomen om de doeleinden van het pan-germanisme te bereiken en een coalitie te breken die in staat is ze te beletten? Tot Juli 1934 heeft Hitler zich bij iedere gelegenheid voor eerlijke „Samenwerking met de mannen van Moskou" verklaard. In deze periode polemiseert hij niet met de Sovjets, maar na 12 Juli is de band van Rapallo plotseling verbroken. In hartstochtelijke woorden vertelt Hitler nu te Neurenberg dat het door Frankrijk voorgestelde oostelijk verdrag van veiligheid door Moskou is goedgekeurd. Er is dus in Hitler's politiek niets dan opportunisme en begeerte naar verovering."
In de **Excelsior** schrijft Marcel Pays: „Hitler zou niet anders spreken als hij de hartstochten wilde opzweepen tegen de Joden en de z.g. tegenstanders van Duitschland om hen met één slag te verdeelen, te verzwakken en zoo mogelijk te vernietigen. Men zou geneigd zijn te gelooven dat het Rijk van Hitler den brand die Spanje verteert tot geheel Europa wil laten overslaan. Als de westelijke democratiën elkaar eigenhandig zouden verscheuren, zou Duitschland een schoone gelegenheid hebben om met de minste kosten en verspilling van tijd een antibolsjewistischen kruistocht te ondernemen die het de hegemonie in Europa zou verschaffen.
In **L'Oeuvre** schrijft mevrouw Tabouis: Duizenden Franschen hebben van dit congres een sterken indruk van ongerustheid voor de allernaaste toekomst meegebracht. Als Duitschland zijn bewapening moet beperken zou de economische opleving onmiddellijk stop gezet zijn. Dit was de reden dat van zekere Fransche zijde, tijdens het bezoek van Schacht aan Parijs, voorzichtig geïnformeerd is of Frankrijk en Engeland er toe zouden kunnen komen Duitschland nieuwe economische faciliteiten te verschaffen: of zij b.v. te Genève zich ervoor zouden willen spannen aan Duitschland nieuwe koloniale exploitatie te verschaffen. En of in dit geval het Duitsche rijk bereid zou zijn, zijn huidige voor de wapening bestemde activiteit te wijzigen. Naar verluidt hebben zij die deze inlichtingen trachtten in te winnen, niet veel hoop kunnen putten uit de gedachtenwisseling met de Duitsche bezoekers.

RUSLAND. — De **Prawda** schrijft, dat de Sovjet-vijandige orgie van het congres te Neurenberg juist de tegenovergestelde resultaten bereikt heeft van die welke de Duitsche fascisten hadden beoogd. De redevoeringen van Hitler en Goebbels hebben definitief aan de oorlogszuchtige bedoelingen van het Duitsche fascisme de schaal van vreedzame verzekeringen ontrukt. Het fascistische Duitschland heeft zich voor de heele wereld blootgesteld als aanvaller en oorlogsstichter.
In verband met de ophanden bijeenkomst van de Locarno-mogendheden schrijft de Prawda, dat Duitschland alles doet om deze te laten mislukken en zich de vrijheid voor te behouden van de vorming van het blok van Centraal-Europa, dat het op het oogenblik organiseert en waarin het de overheerschende positie inneemt.

VER. STATEN. — Naar uit Washington wordt gemeld wijden de meeste Amerikaansche bladen groote aandacht aan de rede die Hitler te Neurenberg heeft gehouden. Alle bladen veroordeelen de felle aanvallen van den Führer tegen Sovjet-Rusland en de **Washington Post** merkt op: „Er zijn in de betrekkingen tusschen twee regeeringen in tijd van vrede nooit gestes geweest, die te vergelijken zijn met de wijze, waarop Hitler het herstel van Duitschland's voorspoed vastknoopt aan de annexatie van Russisch grondgebied."
Ondanks den wensch om neutraal te blijven reageert de openbare meening in de Ver. Staten tegen de houding van Duitschland. **(Vorig bericht blz. 2448 A.)**

D. **FRANKRIJK. — Bagno in Cayenne wordt geleidelijk opgeheven. —**
Het bagno, de misdadigerskolonie in Fransch-Guyana (Cayenne), gaat zijn einde tegemoet. Op de departementen van Koloniën en Justitie wordt een wetsontwerp voorbereid, om de deportatie door andere straffen te vervangen en het bagno in Guyana geleidelijk op te heffen. (Le Temps)

E. **CHINA. — Het incident van Pakhoi. - Japansche penetratie. —**
Een sterk Japansch eskader is in de Chineesche wateren geconcentreerd bij Hasinan-eiland, 170 mijl van Pakhoi, waar een Japansch onderdaan door Chineezen werd vermoord.
De Chineesche autoriteiten weigeren een onderzoek door de Japanners te laten instellen en verboden de landing van Japansche troepen.
Men verwacht ernstige incidenten en voorwaartsche verschuiving der Japansche troepen op Chineesch gebied. (Sin Pau-Agency) **(Vorig bericht 2322 C.)**

19 SEPTEMBER 1936

F. **FRANKRIJK. — Verdrag met Syrië. —**
De sinds eenige weken te Parijs gevoerde Fransch-Syrische onderhandelingen zijn met succes bekroond. Er is een verdrag opgesteld, dat op 9 Sept. '36 plechtig onderteekend werd.

Het verdrag regelt alle vraagstukken betreffende den nieuwen status van Syrië en de betrekkingen tusschen Frankrijk en Syrië. Het voorziet in een overgangstijdperk van drie jaar, gedurende hetwelk geleidelijk de noodige aanpassingsmaatregelen zullen worden genomen, waarna ten slotte Syrië tot den Volkenbond zal worden toegelaten.
Voorts zal gedurende dit overgangstijdperk de eenheid van Syrië tot stand gebracht worden door de toevoeging aan genoemd land van de gebieden der Allawieten en van de streek van den Djebel Druse. De omvang der Fransche strijdkrachten zal geleidelijk verminderd worden en hun verdeeling over het land in overeenstemming worden gebracht met het nieuwe Fransch-Syrische verdrag.
Ten slotte voorziet het verdrag in een reorganisatie van rechtspraak en bestuurswezen ten opzichte van in Syrië gevestigde Fransche onderdanen en van de eigendommen dezer personen. (L'Intransigeant) **(Vorig bericht 1057 E.)**

G. **GRIEKENLAND. — Oud-president Zaimis overleden. —**
Zaimis, de vroegere president van Griekenland, die eenigen tijd om gezondheidsredenen op den Semmering (Oostenrijk) heeft vertoefd, is op 16 Sept. '36 in een ziekenhuis te Weenen overleden.
Alexander Zaimis werd in 1855 geboren. Hij studeer-

de aan de universiteiten van Athene, Leipzig, Berlijn en Heidelberg. In 1885 werd hij afgevaardigde. In 1890 kwam hij als minister van Justitie in de regeering. In 1895 werd hij Kamerpresident, in 1897 minister-president en minister van Buitenlandsche Zaken. In 1914 werd hij benoemd tot gouverneur van de nationale bank.
In de in 1916 en 1926 gevormde coalitie-regeeringen was hij minister-president.
In 1929 werd hij tot senaatspresident gekozen en kort daarop tot president der republiek, welke functie hij heeft bekleed tot het vorig jaar. (Proia)
(Vor. ber. Zaimis 1718 C.)

A. **NEDERLAND. — Verloving van prinses Juliana. - Grootsche hulde te Den Haag en Amsterdam. —**
Op 12 September '36 werd prinses Juliana en prins Bernhard te Den Haag een grootsche hulde gebracht. Op 17 September werd het Koninklijke verloofde paar te Amsterdam met onbeschrijfelijk enthousiasme ingehaald. Duizenden defileerden langs de Koningsloge in het stadion.
H. M. de Koningin, prinses Armgard en prins Aschwin, moeder en broeder van prins Bernhard waren aanwezig. (A. N. P.)
(Vor. ber. Prinses Juliana 2444 A.; Prins Bernhard 2445 A.)

B. **NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Interpellatie-Kupers inzake wijzigingen der steunverleening niet toegestaan. —**
In de zitting der Tweede Kamer van 17 Sept. '36 kwam aan de orde het verzoek van den heer Kupers om verlof tot het richten van vragen aan den minister van Sociale Zaken naar aanleiding van de wijzigingen, welke zijn aangebracht in de steunverleening aan werklooze arbeiders.
De Voorzitter stelde voor, het gevraagde verlof te verleenen.
De heer De Geer (c.h.) kon zich hier niet mede vereenigen, nu de Eerste Kamer dit onderwerp pas enkele dagen geleden uitvoerig heeft behandeld. De regeering kan moeilijk nu reeds nadere informaties inwinnen. Zij zal ook niet op haar standpunt kunnen terugkomen. Wil men de regeering ter verantwoording roepen, dan kan binnenkort bij de begrooting dit onderwerp worden behandeld. Meermalen is in September een interpellatie geweigerd wegens de a.s. begrooting. Spreker stelt voor, de interpellatie thans niet te houden.
Het voorstel van den heer De Geer werd aangenomen met 49 tegen 27 stemmen (tegen de soc.-dem., de communisten en de heeren Van Houten (chr.-dem.), Cohen (vrijz.-dem.), Arts (kath. dem.), benevens de voorzitter). De interpellatie is dus niet toegestaan.
(Het Vaderland) **(V. b. 2449 E.; Tw. Kamer 2447 G.)**

C. **FRANKRIJK. — Radio-rede van premier Blum. - Indirect antwoord op Hitler's redevoeringen te Neurenberg. —**
In een radio-rede heeft de minister-president Blum op 17 Sept. '36 o.a. verklaard:
„In overgroote meerderheid blijft het Fransche volk gehecht aan de herinnering en de traditie der Fransche Revolutie. Frankrijk gelooft in politieke vrijheid, burgerlijke gelijkheid en menschelijke broederschap. Tot de rechten der vrijheid rekent het in de eerste plaats de vrijheid van gedachten en van geweten. Zonder burgerlijke gelijkheid, welke de Fransche Revolutie verkondigde, zouden de autoritaire staten in Europa thans geen mannen aan het hoofd hebben, die zijn voortgekomen uit de volksklasse en die juist uit dezen oorsprong hun verdiensten en trots putten. De geschiedenis van de laatste eeuw heeft bewezen, dat het democratische regime ten minste evenveel stabiliteit heeft geboden als de regeeringssystemen, die berusten op de almacht van één man. Frankrijk wil geen enkelen anderen staat de regeeringsbeginselen opleggen, die het als de verstandigste en rechtvaardigste beschouwt, het eerbiedigt de souvereiniteit van andere staten zooals het zijn eigen souvereiniteit meent te kunnen verdedigen. Frankrijk wil in vrede leven met alle volken, onverschillig hoe hun binnenlandsch bestuur geregeld is." (Le Temps - Nieuwe Rott. Crt.) **(Vor. ber. Blum 2443 D.)**

20 SEPTEMBER 1936

D. **POOLONDERZOEK. — „Pourquoi Pas?" vergaan. - Dr. Charcot verongelukt. —**
Het vermaarde Fransche ontdekkingsschip „Pourquoi Pas?" is tijdens een hevigen storm in de Borgafjord aan de Westkust van IJsland vergaan.
Van de omstreeks 30 opvarenden heeft vermoedelijk slechts één lid der bemanning er het leven afgebracht. Op de IJslandsche kust zijn reeds 30 lijken aangespoeld, waaronder dat van dr. Charcot, den leider der expeditie.
De „Pourquoi Pas?" was op 22 Juni uit de Bretonsche haven St. Servan vertrokken, met de bedoeling zich via Zweden naar IJsland te begeven, vanwaar dan koers naar Groenland zou worden gezet. In Zweden werden de Zweedsche onderzoekers aan boord genomen, die aan de expeditie van dr. Charcot zouden deelnemen. Voorts lag het in de bedoeling, in de Scoreby Sund op Groenland de leden van een Fransche expeditie aan boord te nemen, die sinds 1935 op Groenland heeft vertoefd en met de „Pourquoi Pas?" naar haar vaderland wilde terugkeeren.
Naar dr. Charcot voor zijn vertrek uit Frankrijk had verklaard, zou dit de laatste reis zijn, die hij naar Groenland, waarheen hij reeds herhaaldelijk ontdekkingsreizen had gemaakt, zou ondernemen.
Gezagvoerder van de „Pourquoi Pas?" was kapitein Leconninat.

Charcot. — Omtrent den verongelukten Franschen Poolreiziger, Jean Baptiste Charcot, die een prachtigen staat van dienst heeft als ontdekkingsreiziger, verzamelaar en oceanograaf, kan nog het volgende worden medegedeeld:
Charcot werd in 1867 geboren te Neuilly bij Parijs. Hij was een zoon van den beroemden prof. J. M. Charcot en studeerde in de medicijnen. Na zijn examens te hebben gedaan, was hij een tijd lang werkzaam als assistent in Parijsche ziekenhuizen. In 1890 werd hij verbonden aan het instituut-Pasteur te Parijs en in 1896 werd hij benoemd tot hoogleeraar aan de medische faculteit te Parijs en tot eerste geneesheer aan de universiteitskliniek. Hij toonde echter een bijzondere belangstelling voor het Pool-onderzoek en in 1904-'05 maakte hij de Zuidpoolreis mee van het schip France, bij welke gelegenheid de Palmerarchipel werd bereikt. Drie jaar later trad hij op als leider van een zeer belangrijke Zuidpool-expeditie met zijn schip de „Pourquoi Pas?", welke expeditie drie jaar heeft geduurd en waarbij geëxploreerd werd aan de Westkust van Grahamland, terwijl tevens zeer belangrijke biologische en fossielenverzamelingen werden aangelegd en naar het vaderland meegenomen.
Op deze reis bereikte Charcot een Zuidelijker breedte dan ooit door een schip in de Zuidpoolwateren was bereikt. Ook ontdekte hij een nieuwe kust naar hem Charcotland genoemd.
De kaarten van de Westkust van Graham-archipel zijn door de opnemingen van Charcot zoowel verbeterd als uitgebreid. In Juni 1910 in Frankrijk teruggekeerd, werd Charcot spoedig benoemd tot directeur van het laboratorium voor zee-onderzoek. In die functie is hij tot zijn dood werkzaam gebleven.
In 1926 ging Charcot er met de „Pourquoi Pas?" opnieuw op uit en ook ditmaal had de reis een goeden afloop. Zij was bekostigd door de Fransche academie van wetenschappen en had de verkenning en bestudeering ten doel van de Groenlandsche wateren en de geologische gesteldheid van Groenland. Dat was een reis aan de Oostkust van het groote eiland. Charcot zou het hierbij niet laten, en in 1928 gaat hij opnieuw naar het Noorden, om nasporingen te doen naar en zoo mogelijk het leven te redden van Amundsen en diens makkers op hun tocht in het vliegtuig van den Franschman Guilbaud, dat vertrokken was ter redding van Nobile en de zijnen, doch welk vliegtuig met allen, die er zich in bevonden, op nooit verklaarde wijze is verongelukt.
Sindsdien is de belangstelling voor het Poolonderzoek bij Charcot niet verzwakt. Hij is nog tal van malen naar het Noorden geweest — soms voor betrekkelijk korte reizen — en hij heeft behalve medische werken, ook heel wat boeken en artikelen over het Poolonderzoek doen verschijnen. (Le Journal)
(V. b. Poolonderz. 2139 B.; Scheepsrampen 2169 C.)

E. **SOVJET-RUSLAND. — Worosjilof's antwoord aan Hitler. —**
In een te Kief, de hoofdstad van de Oekraïne, gehouden rede, verklaarde de Russische volkscommissaris van Oorlog, Worosjilof, dat „er wel is waar lieden aan de andere zijde der grens leven, die droo-

men nogmaals Russisch grondgebied te betreden, doch dat hun dit niet zal gelukken." De regeering der Sovjet-Unie, vervolgde spreker, heeft herhaaldelijk verklaard, dat Rusland den vrede wil, en bereid is zijn geheele leger, waarop het zoo trotsch is, af te danken, indien de kapitalistische landen het voorstel tot algeheele ontwapening aanvaarden. Op dit voorstel zullen zij evenwel niet ingaan.
Mocht echter iemand trachten ons aan te vallen en ons dwingen naar de wapens te grijpen, zeide Worosjilof, welnu, dan zijn wij bereid oorlog te voeren. Ik kan aan alle arbeiders der Oekraïne de verzekering geven, dat het Roode leger volkomen bereid zal zijn, den vijand het hoofd te bieden, wanneer hij zijn verstand zou verliezen en Rusland mocht aanvallen. Herhaaldelijk heb ik reeds verklaard en ik wil deze verklaring hier nogmaals herhalen, dat wij bezield zijn door den vasten wil, dat als een vijand de Oekraïne, Wit-Rusland of een ander deel der Sovjet-Unie zou aanvallen, wij hem niet slechts niet in ons land zullen dulden, doch hem in zijn eigen land zullen verslaan, besloot de volkscommissaris. (Prawda)
(Vor. ber. Hitler's Rede 2448 A.)

A. **OSSIP GABRILOWITSJ OVERLEDEN. —**
De bekende pianist en dirigent Ossip Gabrilowitsj is, naar uit New York wordt gemeld, 58 jaar oud, overleden.
Gabrilowitsj werd geboren 7 Febr. 1878 te Leningrad (toen St. Petersburg), studeerde aldaar aan het Conservatorium onder leiding van Anton Rubinstein en behaalde in 1894 den Rubinstein-prijs. Daarna zette hij zijn studies voort te Weenen bij Lesjetitski (piano) en Navratil (compositie) en begon in 1896 zijn loopbaan, die hem door geheel Europa en ook naar Amerika voerde. Van 1910 tot 1914 was hij werkzaam te München en debuteerde daar tevens als dirigent. In 1918 stichtte hij te Detroit het „Detroit Symphonie Orchestra", waarvan hij tevens den leider was; verder was hij ook naast Stokofski dirigent van het orkest te Philadelphia.
Ook in ons land was Gabrilowitsj een geziene figuur en trad hij hier dan ook vrij geregeld op.
(New York Herald Tribune)

B. **ENGELAND. — Aanslag op Koning Edward VIII. - Dader veroordeeld. —**
George Andrew MacMahon, die op 16 Juli '36 een incident veroorzaakte in het Hyde Park te Londen door met een revolver in de hand op koning Edward VIII toe te loopen, is tot een jaar dwangarbeid veroordeeld. (Daily Telegraph)
(Vor. ber. 2383 B.; Koning Edward VIII 2443 C.)

C. **Z. EXC. MR. J. A. N. PATIJN. — Benoeming afgekomen. —**
In de Staatscourant is thans officieel mededeeling gedaan van de benoeming van Z. Exc. Mr. J. A. N. Patijn, tot buitengewoon gezant en gevolmachtigd minister te Brussel. (Staatscourant) **(2392 D.)**

21 SEPTEMBER 1936

D. **LUCHTVAART. — Oceaanvlucht Merrill en Richman. —**
De Amerikanen Merrill en Richman, die van Amerika naar Engeland vlogen, hebben ook de retourvlucht volbracht. Zij moesten echter op New-Foundland een noodlanding maken, waarbij zij licht gewond werden en hun toestel zwaar beschadigd.
(New York Herald Tribune) **(Vor. ber. 2440 B.)**

E. **FRANKRIJK. — Textielconflict te Rijssel. - Overeenstemming. —**
In het textielconflict te Rijssel, dat 100.000 man omvatte, is, dank zij de bemiddelingspogingen van minister-president Blum, overeenstemming bereikt. Nog slechts eenige detailpunten moeten geregeld worden.
Daar de partijen niet tot overeenstemming konden komen ten aanzien van het vraagstuk der arbeidersgedelegeerden, heeft de regeering voorstellen gedaan betreffende verhooging der loonen.
Het accoord houdt onder meer in, dat een loonsverhooging van 10% wordt toegestaan. De arbeidersdelegatie heeft er in toegestemd, dat de fabrieksgedelegeerden door beroepsinstanties worden benoemd. (Le Journal) **(V. b. Stakingen 2368 E.)**

F. **LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig besproken zijn. - Onze wekelijksche opgave. —**
Duitsch: A. T. Gruelich — „Schicksalfaden über den Atlantik". (Holle & Co. Verlag, Berlin)
Oswald Richter — „Der Meister Schwimmer". (Das Bergland Buch, Salzburg) **(Vor. ber. 2447 D.)**
Engelsch: Elizabeth Cambridge — „The Two Doctors". (Cape)
Sir Harry Luke — „The making of modern Turkey". (Macmillan) **(Vor. ber. 2447 D.)**
Fransch: Enno van Gelder — „Histoire des Pays-Bas". (Armand Colin)
Paul Morand — „La route des Indes". (Plon)
(Vor. ber. 2447 D.)
Italiaansch: Giovanni di Jasio — „C'era una Volta". (Casa editrice „Quaderni di poesia", Milano)
(Vor. ber. 2439 C.)
Nederlandsch: D. Hannema en A. van Schendel Jr. — „Noord- en Zuidnederlandsche Kunst der XVIIde Eeuw". (Bigot & v. Rossum)
J. J. Slauerhoff — „Een eerlijk Zeemansgraf" (poësie). (Nygh & v. Ditmar) **(Vor. ber. 2447 D.)**
Russisch: A. Blok — „O Literatoere". (A. Blok over de literatuur.) (Staatsuitgeverij, Moskou) **(2447 D.)**
Spaansch: José Maria Salaverria — „Salón de té, Escenas de la vida moderna madrileña". (Editores Reunidos, Madrid 1936) **(Vor. ber. 2424 A.)**
Vlaamsch: Eric Aduled — „Het ivoren vrouwtje". (Uitgeverij Mercurius, Antwerpen) **(V. b. 2399 D.)**
(Red. K. H. A.)

G. **DR. KARL BURESCH OVERLEDEN. —**
De vroegere Oostenrijksche Bondskanselier, dr. Karl Buresch, is op 17 Sept. '36 na een korte ziekte onverwacht overleden. Van Juni 1931 tot Mei 1932 was hij Bondskanselier. (A. N. P.)

H. **KLEINE ENTENTE. — Conferentie. —**
De ministers van Buitenlandsche Zaken der Kleine Entente hebben dezer dagen te Bratislava een conferentie gehouden om den huidigen politieken toestand onder oogen te zien. In de groote lijnen der gemeenschappelijke politiek zal geen wijziging komen. Een der belangrijkste elementen hiervan blijft de Volkenbond. Merkbaar reageerend op de Duitsche aspiraties was de verzekering, dat een veiligheidssysteem niet tot het Westen beperkt kon blijven.
In het uitgegeven communiqué wordt o.m. verklaard, dat de Kleine Entente het betreurt, dat haar betrekkingen met Oostenrijk te lijden hebben gehad van het feit, dat in dat land de bepalingen van het verdrag van Saint-Germain zijn overtreden. De drie staten zijn het eens geworden over de houding, die moet worden aangenomen, indien dergelijke verdragsschendingen opnieuw zouden voorkomen.
Verder wordt gezegd, dat de ministers bijzondere aandacht hebben gewijd aan de uitbreiding der economische betrekkingen. (Prager Presse)
(Vor. ber. Conferentie Kl. Entente 2334 C.)

I. **NEDERLAND. — Regeeringscommissaris Van Zwanenberg vraagt ontslag. —**
De regeeringscommissaris, de heer S. van Zwanenberg, commercieel adviseur van het college van regeeringscommissarissen, heeft — naar het A. N. P. mededeelt — den minister van Landbouw en Visscherij verzocht, hem binnen korten tijd van zijn functie te ontheffen.
De heer Van Zwanenberg had dit verzoek ingediend, om zich weer geheel aan de belangen van zijn eigen

bedrijf te kunnen geven. De minister heeft het verzoek ingewilligd, onder betuiging van zijn groote waardeering voor den door den heer Van Zwanenberg verrichten arbeid. (A. N. P.)
(Vor. ber. Regeeringscommissarissen 2095 B.)

A. **SPANJE. — Burgeroorlog. —**
18 September. — De regeeringstroepen hebben het Alcazar, de machtige citadel te Toledo, ondermijnd en in de lucht laten vliegen. Naar verluidt zouden vele vrouwen, kinderen en grijsaards om het leven zijn gekomen. Latere berichten melden, dat de citadel niet geheel vernield werd. Er worden nu door regeeringstroepen pogingen gedaan het overblijvende gedeelte van het Alcazar te verwoesten.

De Italiaan Fernando de Rosa, bekend door zijn aanslag op prins Umberto van Italië, te Brussel, is op 17 Sept. '36 gesneuveld. Hij streed tegen de nationalisten en fascisten.

20 September. — Van bevoegde zijde wordt medegedeeld, dat dr. R. Flaes, tijdelijk zaakgelastigde te Madrid, in opdracht van de Nederlandsche regeering op 17 Sept. '36 de Spaansche hoofdstad heeft verlaten. Dr. Flaes is te Valencia aan boord gegaan, met bestemming naar Marseille.
De diplomatieke betrekkingen met Spanje zijn niet verbroken, hoewel de aanleidende oorzaak van het incident is de niet-nakoming van verschillende beloften der Spaansche regeering, waardoor de verkregen immuniteit geschonden werd.
(Red. K. H. A.) **(Vorig bericht blz. 2447 F.)**

B. **JAPAN. — Begrooting 1937. —**
De Japansche gewone begrooting voor 1937 zal sluiten met een totaal van ca. 1866 mill. yen. Hieraan moet worden toegevoegd 1400 mill. yen voor het Departement van Oorlog, Marine en andere ministeries.
In werkelijkheid beteekent dit derhalve een totaal aan uitgaven voor 1937 van 3300 mill. yen. (Domei)
(Vorig bericht blz. 2437 E.)

C. **NEDERLAND. — Diamant-tentoonstelling te Amsterdam. —**
Op 19 Sept. '36 is de Diamant-tentoonstelling in de groote zaal van de Beurs voor den Diamanthandel te Amsterdam, georganiseerd ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan van het beursgebouw, geopend door den burgemeester, dr. W. de Vlugt, met een rede, waaraan het volgende ontleend is:
Deze tentoonstelling laat op een der facetten, welke de hoofdstad van Nederland vertoont, het volle licht vallen. Zij herinnert er aan, dat Amsterdam, meer dan eens „Diamantstad" genoemd, niet alleen als centrum van den diamanthandel, maar ook als centrum van de diamantindustrie, een wereldreputatie geniet. Dat juist in dezen tijd, nu de diamantnijverheid en -handel zulke moeilijke jaren doormaken, deze tentoonstelling wordt gehouden, verhoogt de waarde daarvan des te meer. Want daaruit blijkt, dat de leiders van dit bedrijf zich niet gewonnen geven, maar zich met taaie energie willen handhaven. Zij toont, dat het vertrouwen in de toekomst nog niet verloren is. (Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Diamant 2417 B.; Tentoonstelling 2368 G.)

D. **ENGELAND. — De Arbeiderspartij en de Defensie. —**
In een rede te Famborough heeft oud-minister Arthur Greenwood op 19 Sept. '36 gezegd, dat de Arbeiderspartij gekant blijft en zal blijven tegen een nutteloozen bewapeningswedstrijd, die slechts kon uitloopen op vernietiging van de Europeesche beschaving. Maar daarmee was niet bedoeld, dat de partij niet evenzeer gekant was tegen imperialisme en een aanvalspolitiek zooals die in verscheidene Europeesche staten op verschillende wijzen tot uiting kwam. Het beste afweermiddel was een sterk Engelsch leger en vloot, die te allen tijde en onder alle omstandigheden hun nationale en internationale verplichtingen konden vervullen. De Arbeiderspartij kon ondanks haar pacifistische beginselen, niet blind zijn voor het gevaar dat het fascisme voor de democraten bood zooals dit op het oogenblik overtuigend in Spanje bleek. Gelukkig had het fascisme in Engeland geen toekomst en het zou de ware democratie overal op zijn weg vinden. De Engelsche regeering had gefaald in haar buitenlandsche politiek en daarom was het fascisme machtig geworden en had allerweg, het hoofd opgestoken; maar de Engelsche Arbeiderspartij zou nooit een duimbreed voor het fascisme wijken en daarom moest zij thans de middelen toestaan die de regeering noodig oordeelde om Engeland's defensie in behoorlijken staat te brengen. (Daily Telegraph)
(Vor. ber. Labour Party 1991 F.)

22 SEPTEMBER 1936

E. **FRANKRIJK. — Vincent Auriol's verklaring betreffende de regeeringspolitiek. —**
De minister van Financiën, Vincent Auriol, heeft verschillende vragen betreffende de gereserveerde houding, die de beurs aanneemt en de kapitaalvlucht, die uit den jongsten weekstaat der Banque de France bleek, beantwoord.
De minister begon met er aan te herinneren, dat het principe van de regeeringspolitiek blijft, dat de schatkist en de geldmarkt solidair zijn.
Hij deelde mede, dat zijn vertrouwen door de feiten gerechtvaardigd was. De vergrooting van de koopkracht der werkenden (alleen reeds door de prijsverhooging voor het graan zal geleidelijk 4 à 5 milliard francs nieuw geld in circulatie worden gebracht), het begin, dat aan de uitvoering van groote werken is gemaakt, dit alles is in staat een scherp herstel in de omzetten en de productie te veroorzaken.
Reeds getuigt de toeneming van den omzet van zekere ondernemingen van de gelukkige resultaten van de regeeringsactie. De vergrooting der omzetten zal de winstmarge der ondernemingen, welker kostprijzen zullen dalen, vergrooten. Auriol preciseerde, dat de regeering deze ontwikkeling zou begunstigen door terughouding en een vereenvoudiging van het belastingstelsel en door de credietpolitiek.
Auriol verklaarde verder de gereserveerde houding van de beurs niet te begrijpen.
„Het is", aldus de minister, „nooit bij ons opgekomen, iets te requireeren, wat het ook zij, industrieën, industrieele fondsen, noch welke andere waarden ook. Wij hebben steeds in het parlement en in politieke vergaderingen gezegd, dat wij onze gemeenschappelijke pogingen in het kader van het tegenwoordige sociale stelsel, dat van het kapitalisme, in het werk stellen." (Le Temps)
(Vor. ber. Vincent Auriol 2347 D.)

F. **ZWEDEN. — Verkiezing Tweede Kamer. - Uitslagen. —**
De op 21 Sept. '36 gehouden verkiezingen voor de Tweede Kamer (de Andra kammaren) zijn geëindigd met een overwinning van de Sociaal-democraten.
De volledige uitslagen luiden:

	Aantal stemmen	Zetels Nieuw	Zetels Oud
Sociaal-democraten . . .	1.336.554	112	102
Rechtsche partij	511.467	44	53
Boerenpartij	418.569	36	37
Volkspartij	375.796	27	25
Links Socialisten	127.640	6	8
Communisten	96.223	5	2
Nationale Partij	26.646	0	3

(Svenska Dagbladet)
(Vor. ber. Verkiezingen 1726 B.)

ITALIË

A. Economische problemen na den Abessynischen oorlog. —

Na de opheffing van de sancties tegen Italië is er tot nu toe weinig omtrent de economische ontwikkeling in Italië gepubliceerd. Men dient er echter rekening mede te houden dat in Italië reeds sinds geruimen tijd geen statistische gegevens worden gepubliceerd, waardoor het uiterst moeilijk is positieve gegevens te verkrijgen. Maar het geringe aantal berichten dat de buitenwereld bereikt, opent toch de mogelijkheid hieruit eenige gevolgtrekkingen te maken ten aanzien van den gang van zaken. Daar de verhooging van de loonen van ca. 3 mill. arbeiders met 10% geen merkbaren tegenstand uit het bedrijfsleven ontmoette, moet dus de macht van het fascisme over landbouw en industrie wel zeer groot zijn. Intusschen wordt, hoewel de geringe tegemoetkoming die Italië bij de verschillende handelsbesprekingen heeft getoond, het tegendeel zouden doen verwachten, al het mogelijke gedaan om den buitenlandschen handel op te voeren.

De lijst van goederen die zonder vooruitbetaling naar het buitenland mogen worden uitgevoerd wordt steeds langer. De economische exploitatie van Abessynië blijft intusschen als probleem het meest de aandacht vragen. In het algemeen kan men zeggen dat de oorlog in Afrika en de sancties het economische leven ernstig hebben aangetast. Evenals in Duitschland wordt deze ontwrichting echter gecamoufleerd door de zeer groote industrieele bedrijvigheid.

Italië staat echter voor twee verschijnselen, die ernstige moeilijkheden opleveren, te weten: vermindering van de beleggingen in het buitenland, gebrek aan grondstoffen en buitenlandsche deviezen aan de eene zijde en de steeds slechter wordende toestand van de staatsfinanciën aan de andere zijde.

Op geen van beide punten was de positie van Italië sterk toen het den oorlog in Afrika begon. Door het kunstmatig op peil houden van de Lire waren de goudreserves sterk geslonken, terwijl door de roekelooze openbare uitgaven de staatsschuld van 88 milliard Lire in Juni 1930 tot 107 milliard Lire in Sept. 1935 was gestegen. Bij de voorbereiding van den oorlog had de regeering ten koste van den goudvoorraad zeer groote hoeveelheden grondstoffen opgeslagen. Ondanks de toenemende productie van „Ersatz"-fabrikaten is echter het grootste deel van deze grondstoffen reeds verbruikt. Dit geldt echter niet voor alle grondstoffen. Er zijn momenteel nog vrij groote voorraden zware metalen, maar katoen en wol zijn daarentegen zoo schaarsch dat de betrokken industrieën hierdoor in groote moeilijkheden zijn geraakt. Daarom is het noodzakelijk dat Italië zoo spoedig mogelijk zijn buitenlandschen handel uitbreidt. Aan het einde van de sanctieperiode bedroeg de handelsschuld 1.5 milliard Lire. Met Frankrijk en Zwitserland is het Italië mogen gelukken overeenkomsten te sluiten waarbij het de gelegenheid krijgt haar achterstallige schuld over een lange periode te vereffenen. Dit is, zooals bekend, met Nederland en Engeland niet het geval geweest.

Wanneer er echter weer opgaven van de circulatiebank zullen worden gepubliceerd is het zeer goed mogelijk, dat de goudvoorraad van de Bank van Italië geen sterke vermindering te zien zal geven ten opzichte van December 1935. De mogelijkheid is niet uitgesloten, dat hij zelfs grooter is, daar de Italiaansche regeering, liever dan haar goudvoorraad uit te putten, voor de betaling van schulden aan het buitenland, andere middelen heeft gebruikt. Een groot deel van den Italiaanschen invoer gedurende de laatste maanden werd gefinancierd door liquidatie van beleggingen in het buitenland. Wat Oostenrijk betreft heeft Italië haar aandeel, groot 50 mill. Lire, in de Volkenbondsleening van 1930 van de hand gedaan. Hongarije nam voor zijn uitvoer genoegen met betaling in den vorm van haar eigen schatkistwissels die in het bezit van Italië waren. Verder heeft Italië het grootste deel van de buitenlandsche beleggingen van haar onderdanen voor dit doel gebruikt. Tenslotte heeft de bevolking 2 milliard goud ingeleverd. Zelfs indien dus de goudvoorraad zou zijn toegenomen blijft toch het feit bestaan, dat Italië's activa in het buitenland voor het grootste deel zijn geliquideerd. Het directe gevolg van het verlies van dat actief is geweest het zeer sterke streven naar autarkie. Het is echter zeer twijfelachtig of dit streven succes heeft gehad, zoowel uit een oogpunt van prijs als van kwaliteit der producten. Het streven heeft er in elk geval wel toe geleid, dat de uitgaven van de regeering nog meer zijn toegenomen met het gevolg dat het voor haar nog moeilijker is geworden door leeningen het stijgende tekort te dekken. De toeneming van het tekort moet voor een zeer groot deel op rekening worden geschreven van den oorlog in Afrika, die kapitalen heeft verslonden. Volgens de begrooting van 1935-'36 bedroegen de uitgaven 18 milliard Lire. Voor zoover bekend bedroeg het tekort gedurende die periode alleen al 17 milliard Lire. Hiertegenover stonden de volgende ontvangsten: Ca. 7 milliard Lire uit de conversie van de 3½% aflosbare leening 1934 in 5% staatsfondsen.

Het tekort op de begrooting heeft een vrij sterke uitbreiding van het crediet tot gevolg gehad, en daar het bijna zeker is dat de regeering haar uitgaven in de komende jaren niet of zeer weinig zal verlagen, zal zij genoodzaakt zijn òf voort te gaan op het pad der inflatie òf de belastingen nog meer te verhoogen, of wel beide middelen toe te passen. Zulks zou echter de prijzen sterker doen stijgen. Sedert het begin van 1935 zijn de kosten van het levensonderhoud reeds met 25% gestegen. Hiertoe hebben natuurlijk de stijging van de grondstoffenprijzen en de extra-kosten van de productie van de „ersatz"-artikelen ook medegewerkt. De verhooging van de loonen heeft bovendien een verdere stijging in de hand gewerkt en ondanks de controleerende maatregelen van de regeering zet de stijging door.

In den laatsten tijd is de inflationistische stemming toegenomen en de fabrikanten dringen er op aan de prijsbeperkende maatregelen op te heffen totdat een nieuw algemeen prijsniveau is bereikt.

De Duce heeft echter, hierin sterk gesteund door de arbeiderscorporaties, tot nu toe getracht deze prijsstijging zoo krachtig mogelijk tegen te gaan.

De economische vooruitzichten voor Italië zijn, indien inflatie en gebrek aan grondstoffen blijven bestaan, dus niet bepaald gunstig te noemen. Ook komt men meer en meer tot het besef dat de plannen voor de economische ontwikkeling van Abessynië, voor het grootste deel plannen zullen moeten blijven. Wel zal de Duce met alle mogelijke middelen trachten er zooveel mogelijk ten uitvoer te brengen en in dit licht moet dan ook het besluit van de Regeering, schatkistbiljetten uit te geven in buitenlandsche valuta, worden gezien.

Deze emissie zou bedoeld zijn voor de in het buitenland wonende Italianen, maar het spreekt van zelf dat indien ander buitenlandsch kapitaal zich hiervoor zou interesseeren, dit zeer zeker niet zal worden geweigerd. Het bedrag van deze emissie is echter van dien omvang (£ 12.5 mill.) dat het slechts een klein deel uitmaakt van hetgeen Italië voor haar meest dringende behoeften noodig heeft.

(Alg. Handelsblad) **(V. b. Econ. Toestand 2081 A.)**

B. Nederland en Italië. —

Naar aanleiding van het standpunt der Nederlandsche regeering en de werkzaamheid van mr. Limburg in de verificatiecommissie te Genève, die een onderzoek heeft ingesteld naar de geldigheid der Abessynische volmachten, schrijft de Italiaansche journalist Gayda: „Wij noemen Nederland onder de staten, ten opzichte waarvan Italië het zich tot taak zal stellen de traditioneele betrekkingen te herzien".

(Giornale d'Italia)

A. **ENGELAND. — Lloyd George's bezoek aan Duitschland. —**
De „News Chronicle" van 21 Sept. '36 bevat een interview met Lloyd George over diens bezoek aan Duitschland.
Hij beschouwt Duitschland niet als een bedreiging van den vrede van Europa, behalve indien het mocht worden aangevallen, volgens Lloyd George, gelijk Poincaré in 1923 had gedaan. Naar Lloyd George's overtuiging is echter de eerste tien jaar oorlog tusschen Rusland en Duitschland practisch onmogelijk. Het Duitsche leger kan volgens hem niet binnen tien jaar klaar zijn en kan niet worden vergeleken met het Duitsche leger van 1914.
Wanneer Hitler's herbewapeningsplan voltooid is, zullen de arbeiders onmiddellijk worden te werk gesteld aan reusachtige reconstructiewerken, groote wegen, drooglegging en verbetering van millioenen morgens grond en woningbouw. Het was om hierover inlichtingen in te winnen, dat Lloyd George naar Duitschland was gegaan.
In een hoofdartikel van hetzelfde blad over het interview, wordt intusschen gevraagd, waarom de Duitsche leiders altijd over oorlog spreken, wanneer een oorlog niet binnen tien jaar kan worden verwacht? De eenige manier om dit dilemma op de juiste wijze te behandelen is volgens de „News Chronicle" om Hitler's aanbiedingen au serieux te nemen, en te trachten Duitschland terug te brengen in den Volkenbond. Blijkt evenwel, dat al die goede bedoelingen niet meer zijn dan „bluf", dan moet een vredebreuk met onweerstaanbare kracht worden onderdrukt.
(News Chronicle) **(Vorig bericht blz. 2449 A.)**

B. **NEDERLAND. — Tuinbouw. - Exportmoeilijkheden. —**
De veilingsvereenigingen, aangesloten bij het Centraal Bureau van de Tuinbouwveilingen in Nederland, hebben op 8 Sept. '36 te Utrecht een druk bezochte algemeene vergadering gehouden ter bespreking van de exportmoeilijkheden, waarmede de tuinbouw te kampen heeft.
Tot deze vergadering waren mede uitgenoodigd de besturen van den Christelijken Boeren- en Tuindersbond in Nederland, den Katholieken Nederlandschen Boeren- en Tuindersbond, het Kon. Nederl. Landbouwcomité, den Nederl. Tuindersbond en vertegenwoordigers van de drie arbeidersorganisaties in het tuinbouwbedrijf.
Er werd besloten een gemeenschappelijk adres aan den minister van Landbouw en Visscherij te zenden, waarvan de slotconclusies de volgende zijn:
1. bij alle handelsverdragen en contingenteeringsovereenkomsten met landen, welke als afzetgebied voor Nederlandsche groenten en fruit in aanmerking komen, door daadwerkelijke vermindering of opheffing der belemmerende bepalingen verruiming van afzetgebied te verkrijgen;
2. in het bijzonder bij het met Duitschland nieuw af te sluiten clearingverdrag ruimere betalingscontingenten ten behoeve van den Nederlandschen tuinbouw te reserveeren, hetgeen bereikt kan worden doordat in verband met de volledige aflossing der z.g. achterstallige vorderingen aan het einde des jaars een zeer belangrijk bedrag op de Nederlandsch-Duitsche clearing vrijkomt. (Nieuwe Rott. Crt.)
(Vor. ber. Tuinbouw 2371 D.)

23 SEPTEMBER 1936

C. **VEREENIGDE STATEN. - Het Economisch herstel.**
De meeste Amerikaansche bedrijven hebben in de drie maanden, geëindigd per einde Aug. '36, vergeleken bij de overeenkomstige periode, in hun zaken een vooruitgang van 15 à 20% geboekt.
De vooruitzichten voor het resteerende deel van 1936 worden met vertrouwen tegemoet gezien. De koopkracht is versterkt door de hoogere prijzen van grondstoffen en door de bonusuitkeering aan oudstrijders. De omzetten in den kleinhandel zijn in overeenstemming met de meest optimistische verwachtingen. In Juli werd zelfs voor deze herstelperiode een recordniveau bereikt.
Gedurende de zomermaanden was in vele takken van industrie van een seizoenachteruitgang niets te bespeuren. De bedrijvigheid bij verschillende verbruiksgoederen-industrieën is zoo groot, dat zich op den duur voorraden zullen moeten gaan vormen, indien de bestaande productie-activiteit nog lang gehandhaafd blijft. De textielfabrieken b.v. werken op 120% der capaciteit door toepassing van het twee-ploegenstelsel. (Overzicht National City Bank)

D. **CHINA. — Japan's economische penetratie. - Spinnerijen en weverijen opgekocht. —**
Japan heeft in het bijzonder belangstelling voor de Chineesche katoen en heeft eenige proefnemingen betaald, welke mogelijkheden tot verbetering van het gewas hebben aangetoond. Bijna alle Chineesche spinnerijen en weverijen zijn opgekocht.
De katoenoogst van dit jaar is bijna dubbel zoo groot als normaal, hetgeen aantoont wat er onder gunstige omstandigheden uit den bodem is te halen.
Het is duidelijk dat China binnen korten tijd zooveel ruwe katoen zou kunnen leveren, dat Japan zou kunnen volstaan met alleen Amerikaansche en Egyptische katoen te koopen voor fijnere producten.
De Chineesche pers betreurt deze bedreiging van een binnenlandsche industrie, die al zwaar te lijden heeft onder de Japansche concurrentie, en ziet alleen een uitweg als de regeering de belasting op de katoenspinnerijen en weverijen vermindert en financieele hulp verleent.
De Japanners zijn er ook op uit de kwaliteit van de wol uit Binnen-Mongolië en West-China te verbeteren, om zoodoende onafhankelijk van Australië te worden, maar deze wol is zoo ruw, dat het lang zal duren voordat Japan het zonder de fijne Australische wol zal kunnen doen. (China Times)
(Vorig bericht blz. 2457 E.)

E. **DUITSCHLAND. Anti-semitisme. - De uit Spanje gevluchte Duitsche Joden. —**
De Joodsche vluchtelingen, die met Duitsche schepen uit Spanje naar Duitschland zijn gehaald, werden uitgenoodigd, in een nationaal-socialistisch „scholingskamp" te komen, dan wel het land vrijwel onmiddellijk weer te verlaten. (A. N. P.)
(Vor. ber. Anti-Semitisme 2185 D.)

F. **BELGIE. — Huiszoekingen bij linksche partijen.**
In Brussel en omgeving zijn door de Belgische regeering huizoekingen op groote schaal verricht. De politie heeft wapens ontdekt, alsmede documenten betreffende de bewapening van „arbeidersmilities". Verder is een correspondentie met de provincie en het buitenland gevonden, waarin sprake is van een beroep op de arbeiders om zich te wapenen.
(Het Laatste Nieuws)

G. **NEDERLAND. — Nationaal Bureau voor Vrouwenarbeid. - Anna Polak neemt afscheid. —**
Om gezondheidsredenen is op 15 Sept. '36 aan Anna Polak, de directrice van het Nationaal Bureau voor Vrouwenarbeid, eervol ontslag verleend uit haar werkkring.
Anna Polak, die 28 jaar lang directrice van het Nationaal Bureau voor Vrouwenarbeid is geweest, werd geboren te Rotterdam. Haar deelneming aan de vrouwenbeweging dagteekent van de tentoonstelling van vrouwenarbeid van 1898.
Op 15 Sept. 1908 aanvaardde zij het ambt van directrice van het Nationaal Bureau voor Vrouwenarbeid. Tevoren had zij zich in tijdschriftartikelen („Vragen des Tijds" en „De Economist") met vrouwenarbeids- en met economische vraagstukken bezig gehouden.

Als directrice heeft zij dagelijk adviezen en inlichtingen, die aan het bureau gevraagd werden, verstrekt.
H.M. de Koningin benoemde Anna Polak 31 Augustus 1926 tot Officier in de Orde van Oranje-Nassau. (Alg. Handelsblad) **(V. b. Vrouwenarbeid 2213 F.)**

A. **NEDERL. OOST-INDIE. — N. S. B. - Indische perscommentaren op ds. Van Duyl. —**
De **„Mata Hari"**, een Chineesch-Maleisch dagblad, uitgegeven door het Oey Tiong Ham-concern, schrijft een artikel onder het hoofd „Java - Jood", waarmede de Chineezen zelf bedoeld worden.
Het blad noemt de beweging van Ds. van Duyl, groote nonsens. De Chineezen, Aziaten zijnde, kunnen niet uit Azië verdreven worden. De weldenkende Nederlander kent, volgens het blad, het nut der Chineezen in Nederl.-Indië. Zij vormen zelfs het fundament waarop de Regeering rust. Zonder de Chineezen zou Indië er niet zoo uitzien als het thans doet. De N.S.B. wil de Chineezen behandelen zooals de Nazis de Joden in Duitschland doen. Hiertegen moet de Regeering ageeren voordat het te laat is. De afbraak-politiek van de N.S.B. is een gevaarlijke politiek voor de samenleving en de Regeering zelf.
De **„Sin Po"**, een Chineesch-Maleisch dagblad te Batavia, schrijft, dat thans de tijd gekomen is voor het vormen van een krachtig front in verband met de actie van de N.S.B. Het blad schrijft onder meer: „Wij Chineezen zijn een vredelievend volk en kunnen vele beleedigingen slikken, doch thans moeten wij, aan wie het ook zij, laten weten dat wij het verder vertikken om als speelbal te worden beschouwd. Het is daarom dat wij alle onderlinge geschillen opzij moeten zetten en moeten trachten een krachtige samenwerking te organiseeren. Er bestaat geen grootere misdaad dan thans onder deze omstandigheden met rasgenooten te twisten.
Er moet een Chineesch front komen."
Verder deelt het blad mede, dat de twee elkaar eeuwig beconcurreerende begrafenisondernemingen Hoo Hap en Hong Gie Soen, die elk tienduizenden leden tellen en nog al eens met elkaar overhoop liggen, thans plannen koesteren om tot een samenwerking te geraken.
Voorts zegt het blad, dat de Java Bode getracht heeft de uitlatingen van Ds. van Duyl in Soerabaja te verzachten, welke poging echter door de Chineezen is doorzien. Aan het slot zegt het blad: „Wij moeten op de N.S.B. blijven passen. Zoowel de openlijke actie als de geheime zullen wij in de gaten bijven houden. Wij Chineezen zijn bekend met geheime organisaties en het is dus voor ons geen kunst om een geheime actie tegen ons te volgen."
(Vorig bericht blz. 2419 C.)

B. **NEDERLAND. — Eerste Kamer. - Voorzitter. —** Bij Kon. besluit van 3 Sept. '36 is benoemd tot voorzitter van de Eerste Kamer, gedurende de zitting welke zal aanvangen op den derden Dinsdag in September, de heer mr. W. L. baron de Vos van Steenwijk, lid van die Kamer. (Staatscourant)

24 SEPTEMBER 1936

C. **NEDERL. OOST-INDIE. — De post en telegrafie. - Jaarverslag over 1935. —**
Het jaarverslag van den dienst der P.T.T. over 1935 vermeldt dat in 1935 de baten met rond *f* 1.300.000 gedaald zijn, maar de lasten verminderd met *f* 2.785.000. Het jaar is afgesloten met een voordeelig saldo van *f* 2.350.000. Dit was mogelijk door inkrimping van personeel, versobering van het bedrijf, enz. De omvang van het postverkeer is bij 1934 met 7,6 pct. achtergebleven. De vermindering is nog niet tot stilstand gekomen. Het binnen- en buitenlandsche telegraafverkeer blijft terugloopen, voor het buitenland o.a. door den luchtdienst van de K.L.M. Ook het aantal beeldtelegrammen is afgenomen. Door verschillende maatregelen is de P.T.T.-dienst meer en meer in het algemeene geldverkeer opgenomen.
(Aneta)

D. **NEDERLAND. — De veiligheid in de lucht. —**
Ontleend is aan het thans verschenen verslag van de commissie, belast met de taak een onderzoek in te stellen naar de mogelijkheid van verhooging der veiligheid van het luchtverkeer:
De commissie heeft zooveel mogelijk kennis genomen van het vele, dat hier te lande geschied is, met het doel de veiligheid van het luchtverkeer te verhoogen. Zij verheugt zich te kunnen vaststellen, dat in het algemeen deze veiligheid op hoog peil staat.
Aan het luchtverkeer, evenals trouwens aan elk verkeer, zijn evenwel gevaren verbonden, welke niet geheel te ontgaan zijn. De commissie heeft dit, tijdens haar werkzaamheden, eenige malen bevestigd gezien. Gelukkig echter kan geconstateerd worden, dat verschillende der waargenomen gevaren door doeltreffende maatregelen kunnen worden beperkt. In de aanbevelingen, welke in het rapport voorkomen, vestigt de commissie de aandacht op eenige leemten in het stelsel van voorschriften en doet zij voorstellen om deze aan te vullen, wijst zij op enkele gebreken in de organisatie van het rijkstoezicht op de luchtvaart en bij de leiding van de K.L.M. en geeft zij aanbevelingen omtrent punten, welker verdere bestudeering zij gewenscht acht. (Nieuwe Rott. Crt.)
(Vor. ber. 1917 D.; Luchtvaartraad 2284 E.)

E. **ROEMENIE. — De IJzeren Garde. —**
Leden van de IJzeren Garde, een bij de wet verboden uiterst rechts georganiseerde organisatie, die het Duitsche Nationaal-Socialisme imiteert, hebben in den laatsten tijd op verschillende plaatsen te Galatz en Boecarest moordaanslagen gepleegd. (Adeverul)
(Vor. ber. IJzeren Garde 1243 C.)

F. **NEDERLAND. — Delfzijl's Haven in 1935. —**
In het verschenen verslag van het provinciaal havenbedrijf te Delfzijl over 1935 wordt het jubileum van het bedrijf gememoreerd, terwijl verder opgemerkt wordt, dat de haven in 1935 ongevraagd datgene kreeg waarvoor jarenlang was geijverd, n.l. vaste verbindingen op Engelsche havens. Het inleggen van deze verbindingen op Goole en Londen respectievelijk door de Scheepvaart- en Steenkolen Maatschappij N.V. en de General Steam Navigation Company moet als een gevolg worden gezien van den uitvoer van stroocarton via Delfzijl door tusschenkomst van de Boardexport sinds den winter van 1933. In het inleggen van diensten van Delfzijl op Goole en Londen door leden van de Conference Lines mag men een erkenning zien van de beteekenis van de haven van Delfzijl voor het in de onmiddellijke nabijheid daarvan gelegen industriegebied.
(Nieuwsblad v. h. Noorden)

G. **NEDERLAND. — —Economisch Technol. Instituut in Limburg. - Mr. dr. W. van Sonsbeeck tot voorzitter benoemd. —**
Alvorens in de gehouden algemeene vergadering van aandeelhouders van de N.V. ter bevordering van de industrieele belangen der provincie Limburg (Economisch Technologisch Instituut) tot behandeling van de agenda werd overgegaan, heeft de wnd. voorzitter van den Raad van bestuur dier instelling, de heer J. Th. Verheggen, met gevoelvolle woorden den sedert de laatst gehouden algemeene vergadering overleden voorzitter, wijlen mr. E. baron van Hövell tot Westerflier, herdacht.
Daarna volgde o.m. de benoeming van den nieuwen voorzitter. Als zoodanig werd met algemeene stemmen gekozen de Commissaris der Koningin in Limburg, mr. dr. W. G. A. van Sonsbeeck, die deze functie heeft aanvaard en inmiddels reeds werd geïnstalleerd. (Limburger Koerier)
(V. b. Econ. Techn. Inst. 2225 B.; Limburg 1878 A.; Mr. dr. W. G. A. v. Sonsbeeck 2240 D.)

H. **GUSTAVE KAHN OVERLEDEN. —**
Te Parijs is aan een hartverlamming op 76-jarigen leeftijd overleden de dichter Gustave Kahn, met Moréas, Laforgue en Adam, voorvechter van het Symbolisme, waarvan onlangs uitvoerig het ontstaan, voor een halve eeuw, is gevierd. Bij zijn „Premiers Poèmes" schreef Kahn destijds een inleiding, waarin hij beweerde de uitvinder van het „vers libre" te zijn. Men heeft daar toenmaals veel over gedebatteerd.
In ieder geval kon niet ontkend worden, dat hij een der eersten was die het vrije rhythme, het rijmlooze en het z.g. assoneerende gedicht, beoefende.
Zijn critische beschouwing „Symbolistes et Déca-

dents" is een belangrijk werk over deze periode der nieuwe Fransche literatuur en den strijd tegen het naturalisme geworden.
In de „Premiers Poèmes" (1898) zijn die vroegere bundels verzen vereenigd: Kahn schreef ook romans en proza: „Le roi fou", „L'adultère sentimental", „Contes Hollandais".
Later schreef hij veel over beeldende kunst: „Rodin, l'homme et l'oeuvre", „La Femme dans la carricature française", „F. Rops", „Fragonard", „L. Legrand", „Montmartre et ses artistes", „Fantin Latour", „Charles Baudelaire". Hij was een gezaghebbend medewerker aan vele groote Parijsche bladen en tijdschriften. (De Nieuwe Eeuw)

A. LUCHTVAART. — Vliegongelukken. - Campbell Black verongelukt. —
De bekende vliegenier Campbell Black, die tezamen met Scott de groote Londen-Melbourne-race won, is op 19 Sept. '36 omgekomen bij een vliegtuigbotsing op het vilegveld van Liverpool.

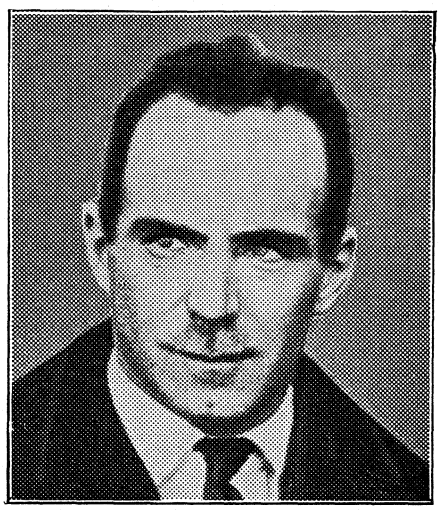

Thomas Campbell Black.

Thomas Campbell Black werd in 1899 in Engeland geboren. Na den oorlog werd hij verkeersvlieger in Afrika en langen tijd was hij directeur van een Afrikaansche luchtvaartmaatschappij. In die jaren vloog hij dertienmaal het traject Londen—Nairobi; het daarbij door hem behaalde record, hij heeft deze 8000 K.M. in acht dagen afgelegd, is nog steeds niet verbeterd. Zijn vlucht van Entebbe naar Kisoemi, Mombassa en Daressalam, een afstand van 2500 K.M., wordt echter als zijn topprestatie beschouwd.
(Daily Telegraph)
(V. b. Campbell Black 1536 C.; Vliegongel. 2367 C.)

B. JOODSCHE PROBLEMEN. — De situatie in Palestina. - Rede van Chaim Weizmann. —
In het Concertgebouw te Amsterdam heeft op 21 Sept. '36 een bijeenkomst plaats gehad, waarin prof. dr. Chaim Weizmann, president van de Jewish Agency en van de Zionistische Executieve heeft gesproken over: de situatie in Palestina en het Joodsch Nationaal Tehuis. Vooraf werd het woord gevoerd door de heeren S. v. d. Bergh Jr. uit Wassenaar, lid der Eerste Kamer, mr. Abel J. Herzberg, namens de Nederlandsche Zionistische organisaties en mr. B. A. Kahn namens het Palestina-opbouwfonds.
Prof. dr. Chaim Weizmann begon met een kort overzicht te geven van den groei van het kolonisatiewerk. Hij herinnerde er aan dat de beide grondoorzaken voor de Balfour-verklaring van 1917 waren:
het bewustzijn bij de vooraanstaande Engelsche staatslieden, dat er een innig verband bestaat tusschen Palestina en het Joodsche volk en het gevoel, dat het Joodsche vraagstuk op een of andere wijze, hier of daar op waardige wijze, moest worden opgelost. Er waren wel strategische en utiliteitsoverwegingen, en de Joden zouden nimmer mogen eischen dat Engeland het mandaat over Palestina op zich zou nemen.
De Arabische belangen mochten in geen geval worden benadeeld. In 1919 kwam het verdrag met wijlen koning Feisal tot stand, welk verdrag de basis werd voor de betrekkingen tusschen Arabieren en Joden. De Arabische clausule en de Joodsche clausule zijn het resultaat van jarenlangen arbeid. Wij hebben het recht Palestina voor het Joodsche volk te nemen en er ons Joodsch nationaal tehuis op te bouwen. Het realisme der wereld bestaat uit kanonnen, ontplofbare stoffen en gifgassen. Ons realisme bestaat hierin, dat wij Palestina in den loop der eeuwen niet hebben willen vergeten.
Zeer zeker zijn er landen ter wereld beter voor kolonisatie geschikt dan Palestina. In dit verband wees spr. op het verschil der resultaten bij de Joodsche kolonisatie in Argentinië en in Palestina. Het is het verschil tusschen geld en sentiment, aldus spr. Iedere Jood heeft het recht naar zijn tehuis in Palestina te gaan en geen Britsche politie of Arabische terroristen zullen hen den weg kunnen versperren.
De immigratie zal onbeperkt worden voortgezet.
Ons werk is ondanks de belemmeringen der laatste maanden niet vertraagd, aldus spr. De Joden zijn zich ervan bewust in Palestina te strijden tegen tegenstanders die hun mentaliteit niet hebben. Wij zijn niet naar Palestina gegaan om anderen schade te berokkenen, maar omdat dat ons recht is.
De Arabische bevolking in Palestina is in de laatste 18 jaar met 40 pct .toegenomen. Vóór den oorlog was er een groote emigratie van Arabieren uit Palestina, sedert 1918 is een nog grooter immigratie naar Palestina, dat wordt opgebouwd met het zweet en bloed van de Joden.
En nog is slechts 200.000 dunam (300.000 H.A.) in cultuur gebracht. Wij willen niemand overheerschen, riep spr. harstochtelijk uit, maar wij willen ook door niemand overheerscht worden.
Tenslotte deelde prof. Weizmann mede, dat hoewel thans 2500 Joden bij de politie vrijwillig dienst doen, 40.000 à 50.000 man zich beschikbaar willen stellen voor inlijving bij de legale troepen.
(Alg. Handelsblad - Nieuwe Rott. Crt.)
(Vor. ber. Joodsche Problemen 2451 B.)

25 SEPTEMBER 1936

C. NEDERLAND. — Reisbelasting ingetrokken. —
De regeering stelde in haar begrooting geen belastingverhooging voor. Er was den minister daarom aan gelegen, het dekkingsplan in de millioenennota zoo te kunnen inrichten, dat daarin geen voorstellen tot nieuwe belastingverhooging behoefden te worden opgenomen. Het is om deze reden, dat de minister gemeend heeft, ook al zou het bedrag van *f* 2 millioen, dat daarmede zou kunnen worden verkregen, op zichzelf zeker een hoogst gewenschte versterking der middelen opleveren, voor het oogenblik te moeten afzien van de invoering eener reisbelasting, al zal uiteraard, indien de financieele omstandigheden zich in min gunstigen zin mochten gaan ontwikkelen, de mogelijkheid bestaan, dat hij op zijn voornemen tot heffing van een dergelijke belasting zal moeten terugkomen. (Het Vaderland)
(V. b. Reisbelasting 2363 G.; Begrooting 2451 C.)

D. FRANKRIJK. — De minister van Handel, Bastid, over zijn reis naar Warschau en Berlijn. —
In een verklaring betreffende zijn reis naar Warschau en Berlijn, zei de minister van Handel, Bastid, zeer tevreden te zijn over de resultaten daarvan.
Hij verklaarde o.a.: „Ik vond in Polen gelijk in Frankrijk een gunstig gezinde sfeer en ondervond, dat allen met wie ik gesproken heb, bezield waren van den levendigen wensch, alle kwesties uit den weg te ruimen, die een beletsel zouden hebben kunnen vormen voor onze goede betrekkingen. Ik heb slechts enkele uren te Berlijn vertoefd en was daar de gast van dr. Schacht, met wien ik de besprekingen voortzette, die hij zelf te Parijs had geopend. Hieruit moge blijken, dat het contact niet verbroken is en dat de regeeringen der beide landen van den gemeenschappelijken wensch bezield zijn, hun handelsbetrekkingen op bevredigende en stabiele grondslagen te vestigen. Wij zijn, men begrijpe dit goed, nog slechts in het beginstadium. De onderhandelingen zullen in den loop van October hervat worden. (Le Temps)

E. ITALIE. — Politiek ten opzichte van Duitschland.
Sedert enkele dagen heerscht in Italië een steeds sterker toenemende tendenz tot een nieuwe herziening van de buitenlandsche politiek. Voorloopig wordt daar in de Italiaansche bladen nog niet openlijk over geschreven, doch in verschillende kringen is reeds sprake van een zich meer los maken van Duitschland. Men is hier over den inhoud der redevoeringen van Neurenberg niet bijzonder gesticht. Dat Mussolini

bereid zou zijn, tezamen met Hitler een soort kruistocht tegen het bolsjewisme te beginnen, is te eenen male uitgesloten. Italië voelt zich door het bolsjewisme of door Rusland als zoodanig niet bedreigd, en heeft op het oogenblik genoeg andere en meer urgente problemen op te lossen. Men kan dan ook sterke critiek vernemen op den inhoud van de redevoeringen van den Partijdag, en o.a. verwijt men Hitler, dat hij zich te veel in de binnenlandsche aangelegenheden van Rusland heeft gemengd.
(Alg. Handelsblad) **(V. b. Italië-Duitschl. 2345 E.)**

A. **ENGELAND. — Verklaring van Sir Samuel Hoare inzake de Middellandsche Zee. —**
Na zijn terugkeer van zijn kruistocht in de Middellandsche Zee, heeft Sir Samuel Hoare verklaard, dat de Britsche regeering voornemens is, de moeilijke Middellandsche Zee-problemen onder de oogen te zien en de Britsche positie in dat gebied volkomen veilig te maken. Hij zeide, dat men daarin geen bedreiging tegen een of anderen staat moet zien.
Naar aanleiding van Italiaansche persartikelen, waarin gezegd werd, dat Engeland een uiteenzetting moet geven van zijn Middellandsche Zee-politiek, betoogde Samuel Hoare, dat die politiek niet veranderd is. Engeland wil de beste betrekkingen met alle Middellandsche Zee-mogendheden, Italië daaronder begrepen, onderhouden. Engeland wil slechts zijn vitale verbindingswegen met Britsch-Indië beveiligen.
Sir Samuel Hoare zeide verder nog: Wij zullen Malta niet verlaten. De militaire toekomst van Cyprus is nog steeds in studie, maar ik ben er van overtuigd, dat het eiland een betere haven moet hebben. Ook het luchtvaartprobleem is gewijzigd, maar niet zoo, dat onze politiek daardoor omvergeworpen wordt.
(Daily Telegraph) **(V. b. Sir Samuel Hoare 2379 C.)**

B. **BERGBEKLIMMING. — Bestijging van de Nanda Devi. —**
Een Anglo-Amerikaansche expeditie onder leiding van Prof. Graham Brown heeft op 12 Sept. '36 den hoogsten top, den Nanda Devi, van den berg van denzelfden naam (West-Himalaya) bereikt. De expeditie vertrok op 14 Juli van Ranikhet.

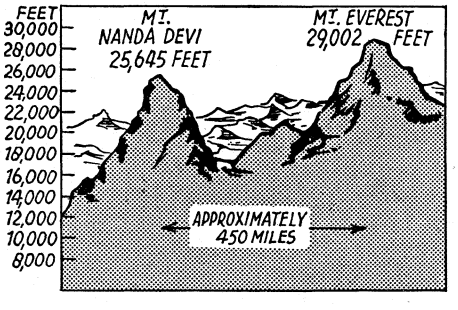

De Nanda Devi is 25.645 Eng. voet hoog en is voorheen nooit met succes bestegen. (Morning Post)
(Vor. ber. Himalaya 39 F.)

C. **NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Prof. Mr. P. J. M. Aalberse voorzitter. —**
Bij Kon. besluit van 16 September is tot voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal voor het tijdvak der tegenwoordige zitting benoemd prof. mr. P. J. M. Aalberse, minister van staat, lid van die Kamer. (Staatscourant)
(Vor. ber. Prof. Mr. P. J. M. Aalberse 2371 G.; Voorz. Tw. Kamer 2292 E.)

D. **BRITSCH-INDIE. — Rede van den onderkoning. —**
De onderkoning van Britsch-Indië, markies Linlithgow, heeft op 21 Sept. '36 in een rede in het parlement gezinspeeld op het werk van de nieuwe organisatie van Indië. Hij stelde hier tegenover het sombere dreigende beeld van de huidige wereldgebeurtenissen. In Europa, aldus de onderkoning, zien wij een reeks dictaturen verrezen uit de asch van de liberale stelsels der regeeringen die er aan voorafgingen. Ieder wapent zich koortsachtig tegen een mogelijke crisis welke allen vreezen en die niemand wenscht, terwijl een burgeroorlog in den wreedsten en meest vernielenden vorm een natie teistert, die weleer oppermachtig was in de oude zoowel als in de nieuwe wereld. In vele deelen van de wereld nemen wij een opleving waar van het recht van den sterkste en onder een of anderen vorm van de uitbuiting van den zwakke door den sterke.
Dat is de toestand in de wereld onder welke Groot Brittannië en Indië door een eendrachtige politiek op het punt staan hier een vertegenwoordigende regeering in te wijden en te beproeven, die door breedte van opvatting en stoutheid van ontwerp haar gelijke niet heeft in de geschiedenis. Het gaat hierbij om niets minder dan het prijsgeven van het oude imperialisme voor het nieuwe ideaal van aaneensluiting en samenwerking. (A. N. P.)
(Vor. ber. Onderkoning 2250 C.)

26 SEPTEMBER 1936

E. **MALTA. — Nieuwe grondwet afgekondigd. —**
Op 2 September is de nieuwe grondwet afgekondigd, die volgens den Engelschen gouverneur slechts een tijdelijk karakter draagt.
Het gebruik van de Italiaansche taal en officieele stukken is verboden.
Het voornaamste onderdeel der nieuwe grondwet is de uitvoerende raad, bestaande uit door de Engelsche regeering benoemde leden. Het recht van wetten uitvaardigen, dat de kroon in 1921 ten deele had verloren, is weder aan haar teruggekomen. De uitvoerende raad zal voortaan uitsluitend raadgevend lichaam zijn. (Daily Telegraph) **(Vor. ber. Malta 1510 D.)**

F. **NEDERLAND. — Jhr. ir. W. G. Roëll, secretaris van prins Bernhard. —**
Naar wij vernemen, is aan Prins Bernhard als secretaris toegevoegd jhr. ir. W. G. Roëll, sinds 1 September 1934 jachtjonker van de Koningin.
(N. Rott. Crt.) **(Vor. ber. Prins Bernhard 2458 A.)**

G. **ZUID-AFRIKA. — Hoofdrechter Sir Johannes Wessels overleden. —**
Dezer dagen overleed Sir Johannes Wessels, hoofdrechter in Transvaal. Hij werd in 1862 in de Kaap uit Hollandsch sprekende ouders geboren en bracht het tot het hoogste ambt in Zuid-Afrika.
Op politiek gebied was Wessels een defaitist. Hij verloochende zijn Afrikaansche afkomst en was tijdens den Boerenoorlog in 1900 rechtskundig adviseur van lord Roberts. (Het Vaderland)

H. **LUCHTVAART. — Engeland. - British Airways-British Continental Airways versmolten. —**
Twee Engelsche luchtvaartlijnen, die beide onze luchthaven Schiphol aandoen, de British Airways en de British Continental Airways, hebben zich tot één maatschappij versmolten, al blijft, in ieder geval voorloopig, elk van deze maatschappijen onder eigen naam vliegen. (Daily Mail) **(V. b. Engeland 1628 E.)**

I. **BRAZILIE. — Economisch vijfjarenplan. —**
De voorzitter van de financieele commissie van het parlement heeft aan dit lichaam tegelijk met de voorloopige begrooting voor 1937 een economisch vijfjarenplan voorgelegd, waarbij voorzien wordt in de verleening van een buitengewoon crediet van 1½ milliard milreis voor de uitvoering van uit economisch oogpunt noodzakelijke werkzaamheden en bouwwerken.
De plannen omvatten het boren naar petroleum en de oprichting van een nationalen scheepvaartdienst. Tevens wordt een buitengewoon crediet van 1½ milliard milreis voorzien voor uitbreiding van leger en vloot. De helft van het uitgetrokken bedrag is bestemd voor de vernieuwing van de vloot en de vol-

tooiing van het nieuwe marine-arsenaal. De rest van het crediet is bestemd voor den aankoop van oorlogsmateriaal en andere militaire uitgaven, o.a. voor den bouw van fabrieken voor oorlogsmateriaal.
(O Jornal do Brasil)

A. **GEESTELIJK LEVEN. — Sovjet-Rusland. — Verzameling bijzonderheden van 390 religiën. —**
Het museum voor godsdienstgeschiedenis heeft een verzameling samengesteld betreffende 390 religiën, geloofsuitingen en secten die in het tsaristisch Rusland bestonden. Men beschikt voor den eersten keer over zulk een verzameling en de verschillende gebruiken bij de gebeden leveren een interessante studie op. De „Dyraiki" baden voor een opening van een muur naar het Oosten, de „Temnowerttsis" baden in volle duistenis en de „Daropekis" reinigden brood door vuur als een religieuze handeling. (Prawda)
(Vor. ber. Sovjet-Rusland 1542 C.)

B. **NEDERLAND. — Overdracht der Rectoraten. —**
Aan de verschillende Universiteiten en hoogescholen heeft op 21 September 1936 de gebruikelijke overdracht van het rectoraat plaats gehad: Aan de Rijksuniversiteit te Leiden geschiedde dit door prof. mr. A. S. de Blécourt aan prof. dr. J. van der Hoeve; aan de Rijksuniversiteit te Utrecht door prof. dr. C. W. Vollgraff aan prof. dr. W. E. Ringer; aan de Rijksuniversiteit te Groningen door prof. dr. L. Polak Daniels aan prof. dr. G. F. Rochat; aan de Gemeentelijke Universiteit te Amsterdam door prof. dr. W. P. C. Zeeman aan prof. dr. E. Laqueur; aan de Technische Hoogeschool te Delft door prof. ir. G. Diehl aan prof. jhr. dr. G. J. Elias; aan de Handelshoogeschool te Rotterdam door prof. mr. F. de Vries aan prof. dr. P. E. Verkade; aan de Landbouwhoogeschool te Wageningen door prof. dr. W. C. Mees RAzn. aan prof. dr. H. M. Quanjer; aan de R.K. Universiteit te Nijmegen door prof. dr. F. A. M. van Welie aan prof. dr. Th. Baader; aan de R.K. Handelshoogeschool te Tilburg door prof. dr. F. A. M. Weve O.P. aan prof. mr. E. G. J. Gimbrère; aan de Vrije Universiteit te Amsterdam door prof. dr. L. van Horst aan prof. dr. J. Waterink. (Red. K. H. A.)
(Vorig bericht blz. 1967 D.)

C. **FILMKUNST. — Merijntje Gijzen's Jeugd. —**
Op 17 September vond de première plaats van de in Loet C. Barnstijn's Filmstad vervaardigde film „Merijntje Gijzen's Jeugd", naar het bekende boek van A. M. de Jong. Regie: Kurt Gerron; aan de camera: Akos Farkas; Montage: G. J. Teunissen.
De hoofdrollen werden vervuld door: Marcel Krols, Piet Bron, Mimi Boesnach, A. M. de Jong, Bill Benders, Harry Boda en Aaf Bouber. (Red. K. H. A.)
(Vor. ber. Ned. Films 2450 B.)

D. **NEDERL. OOST-INDIE. — Parate Indische Weermacht. - Propagandacomité uit de burgerij gevormd.**
Uit de burgerij heeft zich een comité gevormd met het doel uit alle geledingen dier burgerij in Nederland en Indië instemming en medewerking te verkrijgen voor het streven om de regeering te overtuigen van de noodzaak van het op de vereischte sterkte brengen van de weermacht op korten termijn, zooals dit door de omstandigheden wordt geboden.

Het comité bestaat uit de heeren Aronstein (S. M. „Nederland"), Van Baalen (middenstand), De Boer (departement Verkeer en Waterstaat), Brandenburg van Oltsende (Cultuur Maatschappij „Pasir Nangka"), Van Buttingha Wichers (President-directeur Javasche Bank), Ekels (Lindeteves Stokvis), Everts (directeur K. P. M.), Groenenberg (N. I. Landsyndicaat), Van Kesteren (lid van den Volksraad), Khouw Kim An (majoor der Chineezen), Kramer (Alg. Landbouw Syndicaat), Menschaar (Billiton Mij.), Michielsen (Javasche Bank), Ritman („Bat. Nieuwsblad"), Sandkuyl (Bataafsche Petroleum Mij.), Soekawati (lid van den Volksraad voor Bali), Soeria Nata Atmadja (lid van den Volksraad, regent Tjiandjoer), Sosrohasikoesoemo (lid van den Volksraad), Tielens (Internatio), Vreede, (Ned. Kol. Petr. Mij.), Weijer (Alg. Landbouw Syndicaat), Woutman (factorij der Ned. Handel-Mij.) en Zentgraaff („Java-Bode").

Over de beginselen, naar welke zal worden gewerkt, en waaromtrent in een bijeenkomst eenstemmigheid is verkregen, zal zoo spoedig mogelijk mededeeling worden gedaan. (Aneta)
(Vor. ber. Weerm. 2081 B; Leger en Vloot 2348 F.)

E. **DENEMARKEN. — Verkiezingen voor het Landsting (Eerste Kamer). —**
Op 22 Sept. '36 hebben de verkiezingen plaats gehad voor de vernieuwing van de helft der leden van het Landsting (de Deensche Eerste Kamer).
De verdeeling van de zetels in het nieuwe Landsting over de gekozenen is als volgt:
Sociaal-democraten 12 (9).
Gematigde linkschen 7 (12).
Conservatieven 6 (2).
Radicalen 3 (3).
In het Landsting hebben thans 38 aanhangers van de regeering, 31 sociaal-democraten en 7 radicalen zitting, terwijl de oppositie over 37 zetels, 22 gematigd linkschen en 15 conservatieven beschikt. (Politiken)

(De Deensche Volksvertegenwoordiging, de Rigsdag, bestaat uit Folketing en Landsting. Het Folketing bestaat uit 149 leden, die voor den tijd van vier jaar worden gekozen bij algemeen kiesrecht van personen boven de 25 jaar.
Het Landsting bestaat uit 76 leden, van wie 19 door het Landsting worden gecoöpteerd, terwijl de overigen door colleges van kiesmannen worden gekozen. De leden van het Landsting worden voor acht jaar gekozen. Om de vier jaar treedt de helft af. — Red. K. H. A.) **(Vor. ber. Verkiezingen 2014 A.)**

F. **MOTORSPORT. — Internationale Motorzesdaagsche. —**
Op 22 Sept. '36 is te Garmisch Partenkirchen de 18e Internationale Motorzesdaagsche geëindigd.
Van de 246 gestarte rijders gaven er 75 op, 87 rijders, die zonder strafpunten waren gebleven, veroverden een gouden medaille, 56 rijders veroverden een zilveren medaille en 22 een bronzen medaille.
De uitslagen luiden als volgt:
Internationale Trophy: 1. Engeland 0 strafpunten, 2. Duitschland 17 strafpunten, 3. Frankrijk 531 strafpunten, 4. Tsjecho-Slowakije 609 strafpunten, 5. Italië 627 strafpunten.
Internationale Zilveren vaas: 1. Engeland B, 2 Nederland A, 3. Engeland A, 4. Oostenrijk B, allen 0 strafpunten, 5. Duitschland B 13 strafpunten, 6. Zwitserland 21 strafpunten.
Groote gouden medaille van de F.I.C.M. — De volgende vier merkenteams waren zonder strafpunten: Rudge (Engeland), Triumph (Engeland), Austra Daimler Steyr (Oostenrijk) en Auto Union D.K.W. (Duitschland).
Prijs van den leider der Duitsche motorsport: 1. Duitschland (Kraftfahr-Lehr und Versuchsabt. der Wehrmacht Wuensdorf) 0 strafpunten, 2. Engeland (Tweede team van de Rudge Club Scotland), 3. Duitschland (N.S.K.K. motorbrigade Hochland), 4. Duitschland (K.L.V.A. Wuensdorf Mannschaft), 5. Engeland (Birmingham M.C.C.), 6. Engeland (Carshalton M.C.C.).
(Red. K. H. A.)
(Vor. ber. Motorsport 2376 D.)

27 SEPTEMBER 1936

G. **CHINA. — Japansche penetratie. - Een lijst van anti-Japansche daden. - Toestand te Shanghai normaal. —**
De Japansche regeering heeft een lijst van 10 anti-Japansche daden gepubliceerd welke sedert November van het vorig jaar in China zijn gepleegd.
9 November 1935 is de Japansche marine-officier Makeyama te Shanghai vermoord.
11 November 1935 is de Japansche consulaire politiebeambte Tsunoda te Swatow vermoord.
10 Juli 1936 is de Japansche koopman Kayasi te Shanghai vermoord.
20 Augustus 1936 is een bomaanslag gepleegd op een Japansch officier te Shanghai.
24 Augustus 1936 zijn te Tsjegtoe vier Japansche reizigers door een bende Chineezen aangevallen, twee werden gedood en twee gewond.
3 September 1936 is de Japansche drogist Nakano te Pakhoi vermoord.
17 September 1936 is een bomaanslag gepleegd op een Japanschen winkel te Swatow.

19 September 1936 is de Japansche consulaire politiebeambte Yoshida te Hankow vermoord.
23 September 1936 hebben Chineezen te Shanghai op drie Japansche matrozen geschoten, één werd gedood, de beide anderen gewond.
Het laatste incident heeft de bezetting van de wijken Hongkjoe en Tsjapei ten gevolge gehad. De Japansche troepen zijn echter op 25 Sept. weer naar hun kazernes teruggekeerd. (Domei) **(V. b. 2462 D.)**

A. VOLKENBOND. — Vergadering 21—26 Sept. 1936.

Opening. —

De zeventiende Volkenbondsvergadering is op 21 Sept. '36 met een korte redevoering van den voorzitter van den Volkenbondsraad, Rivas Vicuna (Chili) geopend, die vooral op drie punten den nadruk legde:
1. Al het mogelijke zal beproefd moeten worden opdat de Volkenbond universeel wordt. Bij de bespreking van de plannen tot hervorming van het Volkenbondsverdrag zal vooral dit punt in het oog moeten worden gehouden.
2. Van deze volkenbondsvergadering zal een initiatief moeten uitgaan, dat de economische en financieele volkenbondsorganen weer met kracht aan den arbeid gegaan.
3. Niets zal mogen worden verzuimd om, in samenwerking ook met de niet-Volkenbondsstaten, den vrede te handhaven, dien alle volken wenschen. **(Vor. ber. Zitting 2367 F.)**

Voorzitter: Saavedra Lamas gekozen. —

Met 44 van de 49 stemmen werd Saavedra Lamas tot voorzitter gekozen.

Negus van Abessynië te Genève. —

De Negus is met zijn gevolg op het vliegveld Cointrin bij Genève aangekomen. Er was een uitgebreide ordedienst georganiseerd. De Negus werd verwelkomd door dr. Martin, den leider der Abessynische delegatie. **(Vor. ber. Haile Selassie 2449 G.)**

Mr. J. Limburg. —

Mr. J. Limburg werd tot voorzitter der Juridische Commissie benoemd **(Vor. ber. Mr. J. Limburg 2262 F.)**

Italiaansche delegatie inzake radio-omroep. —

De Italiaansche delegatie, die tot dusverre heeft deelgenomen aan de zittingen van de internationale volkenbondsconferentie voor het sluiten van een conventie betreffende het gebruik van den radio-omroep in dienst van den vrede, heeft naar aanleiding van een telegram van haar regeering den president doen weten, dat zij niet langer de zittingen kan bijwonen. Motieven werden niet opgegeven.
Men ziet in dezen maatregel een zeer duidelijke waarschuwing van Italië in verband met de houding van de Volkenbondsvergadering ten opzichte van de Abessynische geloofsbrieven.
(Vor. ber. Italië 2304 D.)

Abessynië. - Geloofsbrieven. —

Met 39 tegen 4 stemmen en 6 onthoudingen heeft de Volkenbondsvergadering op voorstel der geloofsbrieven-(verificatie)-commissie besloten de Abessynische delegatie tot de Assemblée toe te laten, zonder een beroep te doen op het Permanente Hof van Internationale Justitie te Den Haag, zooals vele leden hadden voorgesteld.
De goedkeuring van de geloofsbrieven der Abessyniërs geldt alleen voor deze 17de Volkenbondsvergadering.
Tegen stemden Albanië, Ecuador, Hongarije en Oostenrijk, van stemming onthielden zich Bulgarije, Panama, Portugal, Siam, Venezuela en Zwitserland. Afwezig gebleven waren Afghanistan, Bolivia en Chili.

Italië inzake de Abessynische geloofsbrieven. —

In politieke kringen te Rome, zoo wordt gemeld, blijft men onverschillig voor de beslissing van den Volkenbond te Genève en het besluit om Abessynië toe te laten zal de houding van Italië niet wijzigen.

Aantal niet-permanente Raadszetels wordt uitgebreid.

De eerste commissie der Assemblée, de z.g. juridische commissie, welker president, mr. Limburg (Nederland) is, heeft in haar op 24 Sept. '36 gehouden zitting een voorloopige regeling bereikt voor het sinds jaren aanhangige vraagstuk der samenstelling van den Volkenbondsraad.
Het aantal niet-permanente Raadszetels zal tot 11 worden uitgebreid, waardoor in totaal 15 staten in den Raad zitting zullen hebben.
Op het oogenblik telt de Raad 4 permanente en 9 niet-permanente zetels, benevens één voorloopigen niet-permanenten zetel. Laatstgenoemde, die in 1933 aan Portugal toegewezen werd en waarvoor zich ditmaal een groot aantal gegadigden heeft aangemeld, zal als niet-permanenten zetel bestendigd blijven. De nieuw te scheppen 15de Raadszetel zal aan China worden toegewezen. **(Vor. ber. Raadsleden 1968 C.)**

Opheffing van het Volkenbondstoezicht inzake Oostenrijk met 1 November 1936. —

Overeenkomstig het verzoek van de Oostenrijksche regeering besloot de Volkenbondsraad zonder eenigen tegenstand de posten van vertegenwoordiger van den Volkenbond in Oostenrijk en van raadsman bij de Oostenrijksche nationale bank met ingang van 1 November a.s. op te heffen.
De Volkenbondsraad aanvaarde het gevraagde ontslag van mr. Rost van Tonningen tegen 1 October en besloot gedurende de maand October den post van Volkenbondsvertegenwoordiger in Oostenrijk onbezet te laten.
(Vor. ber. Oostenrijk 1974 D.; Mr. Rost v. Tonningen 2423 D.)

Minister Eden's pleidooi inzake herziening van het Volkenbondspact. —

De Britsche minister van Buitenlandsche Zaken, Eden, heeft 25 Sept. '36 voor de Assemblée een rede gehouden, waarin hij de problemen van een herziening van het Volkenbondspact, de bewapening en den economischen toestand in de wereld uitvoerig besprak en tevens voorstellen tot verbetering aan de hand deed.
Wat de reorganisatie van den Volkenbond betreft, stelde hij voor:
1. Het Volkenbondspact van de vredesverdragen los te maken.
2. Artikel 19 van het Volkenbondsstatuut, dat betrekking heeft op de herziening der vredesverdragen, in werking te stellen.
3. Af te zien van eenstemmigheid van besluiten in den Raad, ten einde eerder dan tot dusver het geval was, te kunnen ingrijpen in conflicten, die den vrede bedreigen.
Een dringend beroep deed Eden ten gunste van de slooping der hooge tolmuren.
Wat het koloniale probleem betreft, herhaalde hij het voorstel van Sir Samuel Hoare, nog tijdens deze Assemblée het vraagstuk van een betere verdeeling der grondstoffen op te lossen.
Verder hield de Britsche minister een pleidooi voor de democratie, bedoeld als antwoord op Hitler's rede te Neurenberg.
De hooge ernst van het huidige oogenblik, aldus begon Eden zijn met spanning aangehoorde rede, eischt openhartige taal, zoodat ik ditmaal mijn woorden in een minder voorzichtigen vorm zal gieten, dan tot dusver in de Assemblée gewoonte was. Nationalisme viert hoogtij. Sterk zijn alsgevolg daarvan de tegenstellingen. Wat kan het uiteindelijk resultaat hiervan zijn? Iedere staat, zelfs de kleinste en meest vredelievende, besteedt een steeds grooter deel van zijn nationaal inkomen aan bewapening, ten nadeele van zijn economischen toestand. Het moet voor de volken mogelijk zijn naast elkaar te leven en met elkaar samen te werken, hoe verschillend hun regeeringsvormen ook mogen zijn.
Hoe kunnen wij dit doel bereiken?
In de eerste plaats door gematigdheid en zelfbeheersching te betrachten. Ik geloof niet, dat wij den eerbied voor onze eigen regeeringen verhoogen, door op die van andere staten af te geven. Wellicht heb ik meer dan anderen reden dit te zeggen, daar het een Britsche traditie is, uitersten te wantrouwen. Mogelijkerwijs kan deze traditie, waaraan wij vasthouden, Europa in de komende jaren van grooten dienst zijn.
Wij zijn zeer gesteld op onze vrijheden en op onze tradities en wij zullen deze nimmer prijsgeven, noch zullen wij toelaten, dat iemand ze ons ontwringt. Wij gelooven in de democratie en haar voortbestaan. Geen systeem kan voor ons aanvaardbaar zijn, wanneer het de vernietiging van onze vrijheid en onze tradities zou inhouden. **(Vor. ber. Anthony Eden 2395 A.; Volkenb. Hervorming 2447 B.)**

Rede van den Franschen minister van Buitenlandsche Zaken, Delbos. —

De Fransche minister van Buitenlandsche Zaken, Delbos, heeft op 26 September '36 voor de Volkenbondsvergadering een rede gehouden, waarin hij begon met uiting te geven aan het vertrouwen van Frankrijk in den Volkenbond.
Wat wij willen, aldus Delbos, is met u de vrijheid, gelijkheid en broederschap der volkeren te verdedigen, omdat dit de voorwaarden zijn noodig voor de internationale veiligheid en rechtvaardigheid.
Met betrekking tot de gebeurtenissen in Spanje zeide Delbos:
„Wanneer de Fransche regeering gepleit heeft voor niet-inmenging, is dit niet uit onverschilligheid, doch met het oog op de gevaren van rivaliteit in de levering van wapens en de fatale gevolgen van incidenten, die niet hadden kunnen uitblijven".
Delbos wees ten slotte op de wenschelijkheid van ontwapening en verlangde, dat het bureau der ontwapeningsconferentie zijn taak zal hervatten. **(Vor. ber. Yvon Delbos 2366 H.)**
(Le Temps - Journal de Genève - A. N. P. - Daily Telegraph)

B. LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig besproken zijn - Onze wekelijksche opgave. —

Duitsch: Gerhart Ellert — Der Doge Foscari, Schauspiel in sechts Akten (F. G. Speidel'sche Verlagsbuchhandlung, Wien-Leipzig 1936)
Kurt Hildebrand Matzak — „Der Sieger Prinz Eugen und andere Novellen". (Das Berglandbuch, Salzburg 1936) **(Vor. ber. 2459 F.)**
Engelsch: H. A. L. Fisher — „A History of Europe". (Edward Arnold & Co., London)
Susan Goodyear — „Cathedral Close". (Chatto and Windus, London 1936) **(Vor. ber. 2459 F.)**
Fransch: Edmond Jaloux — „Sous les Oliviers de Bohème". (J. Ferenczi & fils, Paris 1936)
Charles Silvestre — „Le Démon du Soir". (Aux Edit. Plon, Paris) **(Vor. ber. 2459 F.)**
Nederlandsch: Siegfried E. van Praag — „La Judith". (Querido's Uitg.)
H. Roland Holst — „De Stem die roept". (W. L. en J. Brusse, Rotterdam 1936) **(Vor. ber. 2459 F.)**
(Red. K. H. A.)

A. **De Fransche franc.** — Uit Parijs kwam op 25 Sept. tegen tien uur 's avonds het bericht, dat het Fransche parlement tegen 28 Sept. is bijeengeroepen, dat de Parijsche beurs tot 29 Sept. gesloten is en verder dat in den loop van den nacht tegelijkertijd te Londen, New York en Parijs een nota inzake een monetaire entente zou worden gepubliceerd.
Naar uit Parijs wordt gemeld, zijn de laatste drie maanden onderhandelingen gevoerd over een overeenkomst tot verzekering van een gelijkheid in het wereldprijsniveau.

De officieele verklaringen.
Hieronder volgt de verklaring, die na overleg tusschen de regeeringen van Frankrijk, Engeland en de Ver. Staten is opgesteld en die tegelijkertijd in de drie landen is gepubliceerd. Wij geven den voor Frankrijk opgestelden tekst.
Na ruggespraak met de regeeringen der Ver. Staten en Engeland komt de Fransche regeering overeen met de regeeringen der beide andere landen om een gemeenschappelijke wensch te vervullen, en tot die voorwaarden te geraken, die den vrede verzekeren en die er het beste zullen toe bijdragen om ordening in de internationale, economische betrekkingen te herstellen en een politiek te volgen, welke erop gericht is welvaart in de wereld te brengen en den levensstandaard te verbeteren.
De regeeringen van Engeland en de Ver. Staten moeten natuurlijk in haar politiek tegenover internationale monetaire betrekkingen rekening houden met de behoeften en de interne welvaart in hun landen op dezelfde wijze als de regeering van Frankrijk dit doet.
De betrokken regeeringen gebruiken deze gelegenheid, om wederom die politiek voort te zetten, welke zij in den loop van de laatste jaren voeren en waarvan het voornaamste doel is het grootst mogelijke evenwicht in het systeem van de internationale valuta's te handhaven en tot het uiterste iedere stoornis in het systeem door een Britsche of Amerikaansche monetaire actie te vermijden.
De Fransche regeering is bovendien, evenals die van de Ver. Staten en Engeland overtuigd, dat het succes van de hierboven aangegeven politiek ten nauwste samenhangt met de ontwikkeling van den internationalen handel. In het bijzonder hecht zij groote beteekenis eraan, dat onmiddellijk maatregelen worden getroffen ter verzachting en uiteindelijk tot opheffing van het huidige systeem van contingenteeringen en deviezencontrôle. De Fransche regeering hoopt, evenals die van de Ver. Staten en Engeland, samenwerking te vinden met andere landen voor het uitvoeren van een politiek zooals in deze verklaring is geformuleerd. Zij rekent er op, dat geen enkel land zal trachten een onredelijk valutavoordeel te behalen en daardoor de pogingen tot het herstel van stabieler economische betrekkingen tusschen de Ver. Staten, Engeland en Frankrijk te belemmeren. De Fransche regeering is er met de Engelsche en Amerikaansche regeeringen van overtuigd, dat de voortzetting van deze politiek er toe zal bijdragen, dat de door alle regeeringen gestelde doeleinden bereikt zullen worden. De regeering, erkennende dat de gewenschte stabiliteit van de voornaamste valuta's niet op solide basis verkregen kan worden zonder dat vooraf een duurzame overeenstemming tusschen de verschillende economieën is tot stand gebracht, heeft tot dit doel besloten, haar parlement een aanpassing van de valuta voor te stellen.
De regeeringen van de Ver. Staten en Engeland, hopende, dat aldus een steviger grondslag voor de stabiliteit der internationale economische betrekkingen gelegd zal worden, hebben dit besluit gunstig ontvangen. De drie regeeringen verklaren, dat het hun bedoeling is, de daartoe geschikte middelen waarover zij beschikken, te gebruiken, ter voorkoming van elken mogelijken maatregel, die de nieuwe basis der wisselkoersen zou kunnen aantasten. Overeengekomen is, dat tot dit doel het noodige overleg zal worden gepleegd met de twee andere regeeringen en tusschen de desbetreffende instellingen.

DEVALUATIE

Het Fransche monetaire wetsontwerp. — De Fransche ministerraad heeft na van de hierboven afgedrukte verklaring te hebben kennis genomen, een monetair wetsontwerp goedgekeurd, dat tot doel heeft de waarde van den franc aan te passen aan den huidigen economischen toestand. In het wetsontwerp wordt bepaald, dat een nieuwe goudwaarde van den franc zal liggen tusschen 43 en 49 milligram goud van een gehalte van 0.900 fijn.
Men voorziet, dat tot nader order een wisselstabilisatiefonds van 10 milliard franc een reguleering zal waarborgen van de verhouding tusschen den franc en de buitenlandsche deviezen, waarbij de pariteit van den franc tegenover het goud binnen de hierboven aangegeven grenzen zal worden gehandhaafd.
In afwachting, dat de kamers het wetsontwerp zullen aannemen, zal de bank van Frankrijk de noodige maatregelen nemen om speculatieve manoeuvres te verhinderen. De markt van den franc zal zorgvuldig gecontroleerd worden. De effecten- en goederenbeurzen zullen gedurende eenige dagen gesloten zijn.
(Vor. ber. Fransche Franc 2347 D.)

B. **De Zwitsersche franc.** — Naar het D.N.B. uit Bern meldt, heeft de Zwitsersche bondsraad op 26 Sept. '36 een zitting gehouden, die vier uur heeft geduurd. Na afloop werd de volgende officieele mededeeling gepubliceerd: „Na kennisneming van het besluit der Fransche regeering, den franc met ca. 30 pct. te devalueeren, is de bondsraad van meening, dat het belang van het economisch leven ook Zwitserland dwingt, zijn valuta bij de leidende wereldvaluta's aan te passen. Op 28 Sept. '36 zal de bondsraad aan het parlement zijn voorstellen doen. De beurzen blijven 28 en 29 Sept. '36 gesloten. **(Vor. ber. 1603 D.)**

28 SEPTEMBER 1936

C. **De Hollandsche gulden.** — In den nacht van 26 op 27 Sept. '36 werd het volgende bericht van den regeeringspersdienst ontvangen.
Nadat de regeering, na de aangekondigde monetaire maatregelen in Frankrijk, haar voornemen te kennen gaf, om hare monetaire politiek onveranderd te handhaven, heeft het sindsdien genomen besluit der Zwitsersche regeering de Nederlandsche regeering genoopt, hare houding opnieuw in overweging te nemen. Nu Nederland het eenige land ter wereld is geworden, dat zijne muntpariteit ongerept heeft bewaard en het daardoor in de sterkste mate den druk op de wisselkoersen en op zijn goudvoorraad zal gevoelen, kan de mogelijkheid om de huidige monetaire politiek te blijven handhaven niet langer aanwezig worden geacht.
Teneinde te verhoeden, dat men tenslotte genoopt zou worden den gouden standaard prijs te geven na eene niet te verantwoorden verzwakking van den goudvoorraad der Nederlandsche Bank, heeft de regeering, in volledige overeenstemming met het gevoelen der Nederlandsche Bank, besloten, met ingang van 27 September den uitvoer van goud te verbieden, tenzij gedekt door een authentiek certificaat van de Nederlandsche Bank.
Tevens zal de effectenbeurs op 28 Sept. gesloten zijn. Nadere mededeelingen omtrent de voornemens der regeering zullen op 28 Sept. worden bekend gemaakt.
(Vor. ber. 1892 D.; Gouden Standaard 1554 D.)

D. **Nederlandsch-Indië.** — Het college van gedelegeerden nam op 28 Sept. zonder hoofdelijke stemming een spoedordonnantie aan tot goedkeuring van het gouvernementsbesluit van 27 Sept. '36, houdende een verbod van uitvoer van gemunt en ongemunt goud uit het tolgebied van Nederl.-Indië.
De beurs te Batavia blijft 28 en 29 Sept. gesloten.

E. **Koninklijk Besluit.** — Verschenen is een extra-nummer van de Staatscourant, gedateerd Maandag 28 September. De inhoud van dit nummer is als volgt:
Wij, Wilhelmina, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz., enz., enz.
Op de voordracht van onzen minister van Staat, minister van Koloniën, voorzitter van den raad van Ministers, en van onzen minister van Financiën van 26 September 1936, no. 79, generale thesaurie,
gezien een verzoek van de Nederlandsche Bank, dat van regeeringswege maatregelen zullen worden genomen, om zoo noodig te beletten, dat de goudvoorraad in Nederland op bedenkelijke wijze naar het buitenland zou kunnen wegvloeien,
hebben goedgevonden en verstaan:
te bepalen:
dat de uitvoer van gouden munt en goudmuntmateriaal van een door onzen minister van Financiën te bepalen tijdstip af tijdelijk wordt verboden, behoudens hiervan door of vanwege onzen voornoemden minister in bepaalde gevallen te verleenen ontheffing.
Onze minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit.
Het Loo, den 26sten September 1936.
WILHELMINA.
(Vorig bericht 2468 C.)

A. Radio-rede van minister Colijn. —

Alvorens een nadere motiveering te geven van het in den nacht van Zaterdag op Zondag genomen besluit der regeering inzake onze monetaire politiek, moet ik eerst in de herinnering terug roepen, dat een zeker aantal landen in 1933, tijdens de Londensche wereldconferentie, als hun gemeenschappelijk gevoelen tot uitdrukking brachten, dat het wenschelijk was den z.g. gouden standaard te handhaven, d.w.z. door afgifte van goud aan elkander, de onderlinge bestaande muntverhoudingen in het wisselverkeer te verzekeren.

Deze landen waren zes in getal, n.l. Frankrijk, Italië, Zwitserland, België, Polen en Nederland. Van deze zes konden Italië en Polen den laatsten tijd niet meer meegerekend worden, terwijl België, na het vorige jaar een devaluatie zijner munt te hebben doorgemaakt, onlangs wel weer tot het goud terugkeerde, doch niet meer behoorde tot het oorspronkelijke goudblok. Zoo waren er van de zes nog maar drie overgebleven n.l. Frankrijk, Zwitserland en Nederland. Weliswaar behoorde ook Amerika sinds eenigen tijd tot de landen, die het wisselverkeer door goudafgifte steunden, doch de goudwaarde van den dollar was daarom nog niet definitief; de dollarwaarde kon nog door den President der Ver. Staten verder verlaagd worden, nadat hij reeds 40% van zijn waarde had ingeboet. Niet zonder bezorgdheid heeft de Nederlandsche regeering den laatsten tijd den gang van zaken op monetair terrein gevolgd.

Niet omdat zij twijfelde aan de juistheid harer eigen politiek. Het tegendeel is waar. De aanpassing aan de gewijzigde internationale verhoudingen op economisch en financieel terrein was hier te lande een heel eind en in Nederl.-Indië nagenoeg geheel geslaagd en men mocht hopen, dat het eind van een zeer moeilijken weg in het zicht was.

De bezorgdheid der regeering vond haar oorzaak dan ook in hetgeen hier en daar om ons heen plaats greep en waarvan geducht moest worden, dat de voornaamste pilaar onder het reeds gehavende goudblok bezwijken zou. Men mocht zich niet verhelen, dat de positie van Zwitserland en Nederland heel veel moeilijker zou worden, indien Frankrijk zich genoodzaakt zou zien het Belgische voorbeeld van 1935 te volgen en eenigen tijd den gouden standaard prijs te geven.

Toch meende de regeering, toen bekend werd, dat Frankrijk den gouden standaard ging verlaten, en zij zich daarover in den nacht van Vrijdag op Zaterdag te beraden had, hare beproefde politiek nog niet te mogen prijsgeven. Vandaar dat in de ochtendbladen van Zaterdag de mededeeling verscheen, dat de regeering hare tot nu gevolgde monetaire politiek onveranderd zou handhaven. Op die houding was mede van invloed de op dat tijdstip volstrekt gegronde verwachting, dat Zwitserland den gouden standaard zou blijven handhaven.

Zaterdag in den loop van den namiddag ontving de regeering evenwel door haren gezant te Bern de mededeeling van den Zwitserschen Bondsraad, dat men integendeel in Bern besloten had tot aanpassing van den Zwitserschen franc aan de leidende valuta's en men dus tot prijsgeving van den gouden standaard zou overgaan. Dit feit maakte een hernieuwde overweging van het Nederlandsche standpunt noodzakelijk.

DEVALUATIE

De positie van de Zwitsersche Nationale Bank was bank-technisch sterker dan die van de Nederlandsche zusterinstelling. Toen dus de sterkere van de beide banken den strijd meende te moeten opgeven, moest in de nationale èn internationale geldwereld wel de vraag opkomen: nu het eene goudland na het andere den gouden standaard heeft moeten prijsgeven, nu van de 2 laatst overgeblevenen de sterkste van de twee de vlag strijkt, waarom zou nu de laatst overgeblevene het wel kunnen houden?

Dit alles noopte er toe om opnieuw de positie van Nederland in beschouwing te nemen.

Nederland zou nu, met Amerika, dat al 40% gedevalueerd had en waar de mogelijkheid van een verdere devaluatie nog aanwezig was en met België, dat ook reeds gedevalueerd had, deel blijven uitmaken van een trio, waarin het eenige lid was — het eenige land zelfs in de geheele wereld — dat zijn oude muntpariteit ongerept had weten te bewaren.

Het was hard van die eerepositie afstand te moeten doen en het besluit is der regeering dan ook onnoemelijk zwaar gevallen, maar persoonlijke gevoelens moesten wijken voor het belang van het land. Zij heeft toch die handhaving van hare, aan den gouden standaard gebonden muntpolitiek, niet alleen beoordeeld van economisch standpunt, maar haar steeds ook gezien als een zaak van financieele waardigheid, die nimmer vrijwillig mocht worden prijsgegeven, doch alleen als gevolg van overmacht, alleen als er volstrekte noodzaak toe bestond.

Die volstrekte noodzaak was, naar het oordeel der regeering, ingetreden nu Nederland feitelijk, d.w.z. in het licht van de geboorte van het goudblok, het eenig overgebleven lid van dat blok was gebleven en het eenige land, dat de oude muntpariteit had gehandhaafd.

Immers sprak het vanzelf, dat elke deining op het terrein der internationale wisselmarkt zich in bijzondere mate zou openbaren tegen den Nederlandschen gulden.

Een voortdurende en toenemende druk op den gulden en daardoor op den goudvoorraad der Nederlandsche Bank moest met zekerheid worden aangenomen.

In elk geval kon de mogelijkheid om onze tot nu toe gevolgde monetaire politiek blijvend te handhaven, niet langer aanwezig worden geacht. Maar hoe werd dan het beeld van den toestand? Zoo, dat men dan enkele weken, of, op zijn best, een paar maanden zou blijven doorworstelen, met doorloopende sterke schommelingen in den rentevoet, met al de daaraan voor het bedrijfsleven verbonden bezwaren, om dan ten slotte toch te eindigen met het prijsgeven van den gouden standaard, doch dan met een op onverantwoordelijke wijze verzwakten goudvoorraad van de Nederlandsche Bank.

Dit moest worden voorkomen, omdat wij, temidden van deze grenzenlooze verwarring op financieel terrein, niet weten wat de toekomst ons nog brengen kan.

Daarbij kwam dan nog, dat men zienderoogen aan sommigen de gelegenheid bleef schenken om, door middel van het afvloeiende goud van de Nederlandsche Bank, zich in een nabije toekomst winsten te verzekeren, waarop niet alleen geen enkele zedelijke aanspraak bestond, doch die bovendien aan het land ernstige schade berokkenden.

In die overwegingen wortelt het besluit van de regeering om met ingang van 27 Sept. den uitvoer van goud te verbieden. Daardoor is verzekerd, dat de Nederlandsche goudschat ter beschikking blijft van het eigen land en van het algemeen belang.

Wat beteekent deze maatregel nu eigenlijk?

Hij beteekent, dat we den z.g. gouden standaard tijdelijk hebben prijsgegeven, zooals dat ook het geval is geweest vanaf Aug. 1914 tot eind April 1925.

In zooverre is het dus ook voor ons niet iets nieuws.

Beteekent het nu ook waardevermindering van den gulden, zooals door devaluïsten gewenscht wordt?

Met volkomen zekerheid valt dit niet te zeggen. In de periode 1914—1925 zijn er tijden geweest, dat de waarde van den gulden, met betrekking tot pond en dollar, lager dan normaal kwam te liggen, doch er waren ook perioden, waarbij het omgekeerde het geval was.

Nu is dit laatste thans niet te verwachten en moet er met het eerste, d.i. eenige waardevermindering van den gulden tegenover buitenlandsche valuta, gerekend worden.

Twee factoren oefenen daarop voornamelijk invloed uit.

De eerste is de kapitaalbeweging en de tweede de aanpassing, voor zooveel nog noodig, aan het buitenlandsche prijspeil.

In het oog moet worden gehouden, dat het wenschelijk is, dat de weggevloeide kapitalen weer naar Nederland terugkeeren, waardoor kapitaalvlucht vanzelf wordt tegengegaan, en ook dat de concurrentie-mogelijkheden voor onzen export ten zeerste de aandacht verdienen.

Dit brengt mee, dat de regeering den nieuwgeschapen toestand niet geheel aan zijn eigen ontwikkeling kan overlaten.

Het betalingsverkeer blijft volkomen vrij.

Maar wel stelt de regeering zich voor onverwijld aan de Staten-Generaal te doen toekomen een ontwerp van wet tot instelling van een egalisatiefonds van omtrent 300 millioen gulden, ten einde daardoor harerzijds invloed te kunnen oefenen op den loop der wisselkoersen met het buitenland, gelijk Engeland ook heeft gedaan en in Frankrijk en Zwitserland in overweging is. Daardoor hebben we het in de hand, in samenwerking met de Nederlandsche Bank, onnoodige daling van de waarde van den gulden te voorkomen.

Dit is ook onvermijdelijk met het oog op het binnenlandsche prijspeil. Verhooging van dat prijspeil zal niet geheel zijn te ontgaan. Wat we uit het buitenland moeten betrekken zal duurder worden, indien de gulden belangrijk in waarde dalen zou. Maar voor het binnenland ligt de zaak ten deele anders.

Daarom is ook een woord van ernstige waarschuwing tegen onnoodige prijsopdrijving op zijn plaats. Wie zich daaraan schuldig maakt verricht een onsociale, een onvaderlandlievende daad en de regeering zal niet aarzelen daartegen op te treden met alle bevoegdheden waarover zij beschikt en die haar verder bij de wet zullen worden verleend.

Een ontwerp van wet tot het tegengaan van onredelijke prijsopdrijving zal dezer dagen aan de Staten-Generaal worden aangeboden.

Ook het koopend publiek waarschuw ik met ernst tegen het z.g. „hamsteren" van goederen. Daarvoor bestaat geen enkele reden. Er ontstaat geen gebrek aan goederen, dus is de vlucht in de goederen niet noodig. Wèl is zulk een vlucht in de goederen, een buitengewone vraag naar goederen, oorzaak van prijsstijging die anders geheel of ten deele zou zijn uitgebleven.

Laat ons volk niet vervallen in de fouten die elders, onder gelijke omstandigheden, wel eens gemaakt zijn. Laat ons onze koele bezinning behouden.

De moeilijkheden, waarvoor we zullen komen te staan, zijn ongetwijfeld vele en groot. Ze zijn te overwinnen, maar niet als het volk een anderen kant uit trekt dan de regeering. De regeering kent haar koers, ze volgt een doelbewuste lijn nu zij den nieuwen toestand onder de oogen heeft te zien. Ze acht zichzelf in staat om de voornaamste schokken op te vangen en den koers naar de haven te vinden. Maar voorwaarde daarbij is, dat men in het land met den raad en de aanwijzingen van de regeering rekening houdt en die niet, bewust of onbewust, wederstreeft.

Voor de eerstvolgende dagen is die raad allereerst: rustig blijven, niet zenuwachtig worden en nog minder zenuwachtig handelen. Doe zooveel mogelijk precies wat ge ook de vorige week en een maand geleden gedaan hebt. Doe alsof er niets veranderd was, dan zult ge dra bemerken, dat er inderdaad maar heel weinig veranderingen behoeven in te treden.

Als ons volk zich op die wijze gedraagt, dan zullen we, met Gods hulp, ook dezen nieuwen schok wel te boven komen.

Ik ben niet getreden in allerlei technische beschouwingen, zooals b.v. over de werking van het in te stellen egalisatiefonds. Het volk als geheel heeft daaraan geen behoefte en de personen, die dat moeten weten, kunnen zich vervoegen bij de directie der Nederlandsche Bank.

Wel moet ik nog iets zeggen over de verklaringen te Parijs, te Londen en te Washington afgegeven, waarbij ook België zich heeft aangesloten.

De Nederlandsche regeering heeft de handelsbelemmeringen en de instabiliteit van het internationale geldverkeer altijd gezien als de voornaamste hinderpalen op den weg naar herstel. Het spreekt dus vanzelf, dat zij van harte bereid is mede te werken aan alle pogingen, die ondernomen zullen worden tot opheffing van die handelsbelemmeringen en tot stabilisatie van het inter-

nationale geldverkeer, zonder zich daarbij intusschen over te geven aan al te rooskleurige verwachtingen.
Ik meen te mogen aannemen, dat de overgroote meerderheid van ons volk gehoopt heeft, dat wij in staat zouden zijn onze beproefde, rustige, stabiele monetaire politiek te blijven voortzetten. Dat was ook de wensch der regeering en Nederland is daarvan dan ook niet afgeweken, vóór dat alle anderen den strijd hadden opgegeven, en toen voor ons alle kansen op een gunstig resultaat hadden opgehouden te bestaan.
Thans gelde als wachtwoord: Niet meer blijven hangen aan het verleden, dat is voorbijgegaan, vooruitzien naar de toekomst.
De handen nu allen ineengeslagen en allen saam, met biddend hart en eenparig willen, den nieuwen toestand tegemoet.

(Vor. ber. 2468 E.; Dr. H. Colijn 2383 A.)

29 SEPTEMBER 1936

A. Persopinies betreffende de Devaluatie van den Franschen Franc. —

De Telegraaf: Devaluatie is een zwaar offer, dat van de bevolking wordt geëischt. Indien zij zulk een offer moet brengen, dan mag zij tenminste van haar regeering verlangen, dat deze weet wat zij wil en in staat is tegenover het nadeel van devaluatie voordeelen te stellen. Het is een groote vraag of het kabinet-Blum dat kan doen. Wij komen thans voor den paradoxalen toestand te staan, dat een socialistisch régime de beschikking krijgt over groote geldmiddelen.

Alg. Handelsblad: De toekomst is voor Frankrijk nog even duister als vóór de devaluatie, wanneer de regeering-Blum haar politiek van groote uitgaven voortzet, want dan zal binnen korteren of langeren tijd de speelruimte, welke de Fransche regeering zich thans door de devaluatie en haar „winst" op den goudvoorraad heeft geschapen, zijn opgebruikt, en zal men voor nieuwe spanningen komen te staan.

De Maasbode: Een groote geruststelling bij deze gebeurtenis is, dat de Engelsche en Amerikaansche regeeringen de schoonste beloften hebben afgelegd om mede te werken door de haar ter beschikking staande welvoorziene stabilisatiefondsen. Daaruit mag men n.l. gevoegelijk concludeeren, dat er geen nieuwe valutawedloop zal plaats vinden door een nieuwe aanzienlijke depreciatie van pond en dollar.

Nieuwe Rotterd. Courant: Als er aan deze nieuwe ontwrichting van de internationale muntbetrekkingen één goede zijde is, dan is het wel deze, dat zij tevens maatregelen schijnt te zullen inluiden omtrent een stabilisatie van de verschillende wisselkoersen, waardoor dan een groote mate van onzekerheid, die het internationale handelsverkeer zoo vele jaren verlamd heeft, uit den weg zou worden geruimd.

Le Matin: De verantwoordelijkheid van dezen stap rust niet in de eerste plaats op het huidige kabinet. Overigens moet men afwachten of de aanpassing der inkomsten van alle Fransche burgers aan de nieuwe omstandigheden even gemakkelijk zal verloopen als de aanpassing van hun geld bij de buitenlandsche valuta's.

Le Temps: De devaluatie is niets anders dan de bekrachtiging van de begane fouten. Slechts dan kan de muntverzwakking het begin van een beteren toestand beteekenen, indien in de toekomst deze fouten met grooter zorg zullen worden vermeden.

Le Peuple: Gelukkig zijn Blum en Vincent Auriol door de gebeurtenissen niet overrompeld. Vijandig staand tegenover een devaluatie, had de regeering van het Volksfront van den eersten dag van haar bewindsaanvaarding af actieve onderhandelingen met de overige mogendheden aangeknoopt ter voorbereiding van een internationale monetaire gelijkschakeling.

Journal des Débats: De resultaten hangen voor een groot deel af van de politieke en sociale omstandigheden, waaronder de devaluatie zal geschieden.

New York Times: De aanpassing van den franc is een gelukkig resultaat der besprekingen van de laatste dagen.

Financial News: Minister Blum heeft thans den duik genomen, onder den druk van de economische omstandigheden. De Bank van Frankrijk heeft groote goudverliezen geleden; de goudvoorraad is feitelijk tot beneden de Frs. 50 milliard gedaald, hoewel het dekkingspercentage toch nog steeds 57.4% is.

Manchester Guardian: Een groote internationale gebeurtenis heeft plaats gehad, waardoor de economische toestand een nieuwe gedaante aanneemt, die allerlei mogelijkheden in zich sluit. Wij vreezen echter, dat de reactie in Frankrijk veel erger zal zijn, dan zij vijf jaar geleden in Engeland is geweest.

Berliner Tageblatt: Het Fransche publiek heeft voor het geval van een verrassing frs. 30 à 40 milliard opgehoopt, wat beteekent, dat op het oogenblik van de devaluatie deze „latente koopkracht" in grooten omvang op de markt zal komen. Het gelukken van het Fransche experiment hangt af van de garanties, op handelspolitiek gebied, welke de beide groote Anglo-Saksische landen gegeven hebben.

(Vor. ber. Frankrijk 2468 A.)

B. Persopinies betreffende de Monetaire politiek van Nederland. —

De Telegraaf: Hoezeer het betreurd moet worden, dat een voortzetting van onze monetaire politiek door de gewijzigde internationale situatie niet mogelijk is gebleken, mag men wellicht toch de hoop koesteren, dat thans een gezamenlijke internationale actie op valuta- en economisch gebied mogelijk zal worden, welke een beter verschiet voor de wereld en ook voor ons land kan openen.
Aan onze regeering komt in ieder geval de lof toe, dat zij de politiek, welke zij in het belang van ons land de beste achtte, tot het laatst heeft voortgezet.

Alg. Handelsblad: De argumentatie van het regeeringscommuniqué is o.i. niet zeer overtuigend; ongetwijfeld zullen velen met ons niet inzien waarom de mogelijkheid van handhaving der tot nu toe gevolgde monetaire politiek vervallen is, nu Nederland het eenige land ter wereld is geworden, dat zijn muntpariteit ongerept heeft bewaard, en het „daardoor" in sterke mate den druk op de wisselkoersen en zijn goudvoorraad zal gevoelen.

De Standaard: Het nemen van het besluit moet aan de Regeering zeer zwaar gevallen zijn. Zij heeft eenige jaren aaneen, temidden van de internationale onrust op monetair gebied en onder veel tegenstand in ons eigen land, met de grootste beslistheid steeds vastgehouden aan de handhaving van den gouden standaard, omdat zij dit plicht en in 's Lands belang achtte. Zij moest nu wijziging brengen in hare politiek. Het handhaven van den gouden standaard zou, nu Nederland als een eenzame kwam te staan temidden van de volken, te groote gevaren met zich brengen. Met name het gevaar, dat na eenigen tijd van voortworstelen de verminderde goudvoorraad van de Nederlandsche Bank, toch zou nopen tot eene wijziging van gedragslijn. En dan zou daartoe moeten worden overgegaan in een zeer bedenkelijke verzwakte positie.
Wij moeten het besluit van de Regeering zien als onvermijdelijk.

Het Volk: De devaluatie van den gulden komt op een hoogst ongelegen oogenblik. De groothandelsprijzen trekken aan. Dit op zichzelf schept reeds duurte; een duurte, die dezelfde tendenz door de devaluatie geschapen, nog versterkt.
Hoeveel beter waren de Engelschen er aan toe en de Zweden, Denen en Noren, die devalueerden in een tijd van scherpe daling der groothandelsprijzen.
De daling van het indexcijfer ving toen de prijsstijging als gevolg van de verandering in de wisselkoersen ten volle op.

DEVALUATIE

De Maasbode: Hoe men ook tot heden dacht over de al of niet wenschelijkheid van devaluatie voor ons land, thans kunnen allen het er over eens zijn, dat het besluit der regeering den gouduitvoer te verbieden is geweest een wijs besluit.

Limburger Koerier: Na de devaluatie moet het groote werk van economischen opbouw nog beginnen. Devaluatie zonder activeering van nationale economie zou een stroovuur zijn zonder blijvende warmte.
De kabinetscrisis, die in 1935 onopgelost bleef, moet nu spoedig een logisch einde vinden. Als de parlementaire logica niet bedriegt — heel erg betrouwbaar is zij echter in dezen tijd niet meer — is binnen enkele dagen het aftreden van het kabinet-Colijn ook wel te verwachten.

De Nederlander schrijft, dat een technische noodzakelijkheid tot het loslaten van den gouden standaard bestond.
Hoe men ook over de gevolgen van het embargo op goud moge denken, zeker mag het gelukkig worden geacht, dat de noodzakelijkheid daartoe zich zoo acuut heeft doen gevoelen. In de eerste plaats heeft dit voor, dat aan de beslissing der regeering alle willekeur kan worden ontzegd.

(Vor. ber. Nederland 2469 A.)

C. Tweede Kamer. - Wetsontwerpen. - Uitvoerverbod van goud. - Egalisatiefonds. - Prijsopdrijving. —

In verband met den nieuw geschapen toestand op monetair gebied zijn door de regeering de volgende wetsontwerpen bij de Tweede Kamer ingediend:
1. Wetsontwerp tot verbod van uitvoer van gouden munt en goud-muntmateriaal;
2. Wetsontwerp, houdende eenige voorzieningen in verband met de buitengewone omstandigheden ten aanzien van de wisselkoersen in het buitenland, waarbij wordt ingesteld een egalisatiefonds, dat gefinancierd wordt door de uitgifte van schatkistpapier;
3. Wetsontwerp houdende tijdelijke maatregelen tegen het opdrijven van prijzen, waarbij vooral de eerste levensbehoeften in bescherming worden genomen. Ook de huren komen onder contrôle te staan.

(Vor. ber. 2470 B.; Tw. Kamer 2458 B.)

D. Monetaire wetsontwerpen aangenomen. —

De Eerste en Tweede Kamer hebben op 29 Sept. '36 de drie ingediende monetaire wetsontwerpen zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

(Vor. ber. 2470 C.; Eerste Kamer 2449 E.)

A. NEDERLAND. — Toelichting op het wetsontwerp tot verbod van uitvoer van gouden munt en goudmuntmateriaal. —

De Regeering heeft zich, teneinde den goudvoorraad in Nederland tegen verdere afvloeiing te beschermen, verplicht gezien bij Koninklijk Besluit van 26 September 1936 den uitvoer van gouden munt en goud-muntmateriaal te verbieden. Zij heeft dit verbod moeten uitvaardigen zonder daartoe wettelijk bevoegd te zijn, daar, ingeval zij gewacht zou hebben op de totstandkoming eener wettelijke machtiging, inmiddels zonder twijfel een afvloeiing van grooten omvang zou hebben plaats gehad.
Reeds vroeger heeft een dergelijk geval zich voorgedaan met het Koninklijk Besluit van 31 Juli 1914 („Staatsblad" no. 333), dat ook onder buitengewone omstandigheden — zij het andere dan thans — dezelfde materie regelde en achterna kracht van wet gekregen heeft door de wet van 3 Augustus 1914 („Staatsblad" no. 344).
Deze sedert meermalen gewijzigde wet kon hoezeer zij bevoegdheden geeft tot het uitvaardigen van uitvoerverboden, niet tot grondslag strekken van het in den aanhef dezer genoemde besluit, daar de omstandigheden welke thans tot het tot stand brengen van een gouduitvoerverbod noopten, niet gerekend konden worden tot de gevallen, bedoeld in art. 1, lid 1, der wet.
De regeering heeft reeds geruimen tijd geleden overwogen in gemeld artikel wijzigingen aan te brengen, waardoor het ook op omstandigheden als zich thans hebben voorgedaan, van toepassing zou zijn, doch zij heeft gemeend van het indienen van zoodanig voorstel te moeten afzien, uit hoofde van de onrust, die daardoor in het land zou zijn gewekt.
Het verdient thans aanbeveling, het bedoelde Kon. Besluit nader te gronden op de meergenoemde wet van 1914, waardoor de strafbepalingen en de daarmede verband houdende voorschriften dier wet, voor zoover hiervan in het besluit niet is afgeweken, ook met betrekking tot dit verbod van toepassing zullen zijn.
Te allen overvloede moge er hier op worden gewezen, dat de belangrijkste afwijking, in het gemelde besluit opgenomen, is, dat de ontheffingen van het uitvoerverbod, omdat het hier uitsluitend een monetaire aangelegenheid betreft, zullen moeten worden verleend door of vanwege den Minister van Financiën.
De toelichting is onderteekend door den raad van Ministers, dr. H. Colijn, en den Minister van Financiën, mr. Oud.

Toelichting op het wetsontwerp, houdende eenige voorzieningen in verband met de buitengewone omstandigheden ten aanzien van de wisselkoersen op het buitenland. - Egalisatie-fonds. —

De loop der omstandigheden heeft ten slotte ook Nederland gedwongen, den gouden standaard tijdelijk los te laten. De regeering heeft een verbod van den uitvoer van goud moeten afkondigen.
Het zal wel overbodig zijn hierbij aan te teekenen, dat de regeering onverzwakt hare meening handhaaft, dat het welbegrepen en duurzaam belang van het land het best door het systeem van den internationalen gouden standaard gediend wordt, zoodat zij zich bij voorbaat bereid verklaart, tot het herstel van dat systeem hare volle medewerking te verleenen.
Het ware intusschen praematuur hieromtrent thans in nadere beschouwingen te treden.
Te dezer zake wenscht de regeering voorop te stellen, dat zij het, zoolang de internationale monetaire verhoudingen zoo onzeker zijn als thans het geval is, ongewenscht zou achten, zich aanstonds aan een bepaalde goudpariteit te binden.
Zoolang niet de voornaamste wereldvaluta's aan een internationaal monetair systeem, gebaseerd op het goud, gebonden zijn, ware een dergelijke band ook voor Nederland niet aan te leggen. Dit beteekent geenszins, dat de regeering belangrijke schommelingen in de goudwaarde der zooeven bedoelde valuta's verwacht of waarschijnlijk acht.
Het beteekent slechts, dat, naar de meening der regeering, Nederland, onder de huidige omstandigheden, zich zijn vrijheid van handelen dient voor te behouden.
Deze gedachtengang zou er toe kunnen leiden, geenerlei voorziening te treffen en den gulden, volgens de gebruikelijke terminologie, zijn eigen waarde te laten vinden. De practijk der laatste jaren heeft intusschen boven twijfel gesteld, dat het beoogde doel op de aangegeven wijze niet zou worden bereikt. Verplaatsingen van de nog steeds belangrijke kapitalen, welke op korten termijn worden aangehouden, en speculatieve overwegingen kunnen een ongewenschten invloed oefenen en schommelingen in het leven roepen, die, in het belang van het bedrijfsleven, voor zoover mogelijk, dienen voorkomen, althans beperkt te worden. Het hierbij aangeboden wetsontwerp strekt tot het scheppen van het instrument, hetwelk, naar het oordeel der regeering, niet zal kunnen worden gemist.
Volgens artikel 1 zal een fonds worden ingesteld met het doel buitenlandsche valuta's en goud te koopen en te verkoopen, teneinde langs dien weg invloed uit te oefenen op den loop der buitenlandsche wisselkoersen. Omtrent de prijzen, waartegen deze aan- en verkoopen zullen geschieden, kunnen uit den aard der zaak, op grond van de in het algemeen deel dezer memorie gegeven beschouwingen, geen definitieve gegevens a priori worden verstrekt. Zij zullen met de marktontwikkeling en in het algemeen met de monetaire verhoudingen op internationaal gebied samenhangen.
Wel stelt de Regeering er prijs op de verzekering te geven, dat met behoedzaamheid zal worden te werk gegaan, zoodat zoowel een onnoodige benadeeling van de z.g. vaste inkomsten als het verwijt van valuta-dumping zal vermeden worden.
Artikel 2 regelt de beschikbaarstelling van de middelen, waarover het fonds ter uitvoering van zijn taak zal moeten beschikken. Met een maximum van 300 millioen gulden zal, naar aan te nemen is, kunnen volstaan worden.

In verband met den aard der voorschotten ligt het voor de hand, de benoodigde gelden door de uitgifte van schatkistpapier te verkrijgen.
Het schatkistpapier zal geplaatst kunnen worden in de open markt dan wel in onderpand aan de Nederlandsche Bank kunnen gegeven worden.
De rente zal ten laste van het fonds gebracht worden. In verband daarmede kan verevening van rente op de rijksbegrooting achterwege blijven.
Artikel 3 opent voor de Bank de mogelijkheid, tot dit laatste haar medewerking te verleenen. In hoever het wenschelijk of noodig zal blijken om, in overleg met de Nederlandsche Bank, voor het hier besproken doel van haar crediethulp gebruik te maken, zal van de omstandigheden, in het bijzonder van den stand der geldmarkt, afhangen. Waar het hier transacties betreft, welke in normale omstandigheden rechtstreeks door de Bank zelve plegen verricht te worden, kan tegen het verleenen van de zooeven bedoelde crediethulp voor die transacties ook in beginsel geen bezwaar bestaan.
In verband met het zooeven bedoelde karakter der transacties ligt het voor de hand, het beheer van het fonds te doen geschieden door De Nederlandsche Bank. De boekhouding zal geheel afgescheiden van die der bank gevoerd worden. Waar het hier een Rijksfonds betreft, zal de minister van financiën het beheer moeten regelen en het toezicht op dat beheer en de boekhouding moeten oefenen. Publicatie van de gegevens omtrent het fonds zou het bereiken van het beoogde doel in ernstig gevaar brengen. Zulks is in alle landen waar dergelijke fondsen bestaan erkend.
Een en ander is geregeld in artikel 4.
Artikel 5 beoogt de bank, tijdens de opschorting van den gouden standaard, tegen overigens niet waarschijnlijk massale aanvragen tot inwisseling harer biljetten te waarborgen.
Dit artikel luidt: De verplichting van de Nederlandsche Bank tot betaling van hare biljetten is opgeschort totdat daaromtrent nader bij de wet zal zijn beslist.
Zooals vanzelf spreekt, zal de Bank voor de verwisseling van hare biljetten in zilveren munten ten behoeve van een goede verzorging van den geldsomloop op denzelfden voet als tot dusver het noodige blijven verrichten.
Ten slotte zij aangeteekend, dat de Nederlandsche Bank zich met de in de wetsvoordracht gedane voorstellen heeft vereenigd.

DEVALUATIE

Toelichting op het wetsontwerp, houdende tijdelijke maatregelen tot het tegengaan van prijsopdrijving.

In verband met het door de regeering genomen besluit, den uitvoer van goud te verbieden, zal zijn rekening te houden met een beweging in de wisselkoersen, die voor den gulden in nederwaartsche richting zal gaan. In hoeverre het prijsniveau daardoor zal worden beïnvloed is van tevoren niet vast te stellen. Echter moet men bedacht zijn op de mogelijkheid, dat dientengevolge minder scrupuleuze lieden van de onwetendheid van het publiek zouden gebruik maken en door het opzetten van de prijzen of het achterhouden van voorraden, een normaal verloop van zaken zouden bemoeilijken.
In het bijzonder dient er voor te worden gewaakt, dat niet de eerste levensbehoeften en noodzakelijke gebruiksartikelen aan een onevenredige prijsstijging zouden worden blootgesteld.
Daarnevens is het wenschelijk ook de vergoeding, bedongen voor het verrichten van diensten en de huur van onroerend goed, waar het algemeen belang een prijsopdrijving niet gedoogt, tijdelijk onder contrôle te stellen.
Het onderhavige wetsontwerp beoogt dit doel te bereiken door het in het leven roepen van eenige bepalingen, welke zich tegen gedragingen als hierboven geschetst, richten.
Artikel 1 geeft den ministers van Handel, Nijverheid en Scheepvaart en van Landbouw en Visscherij de bevoegdheid, regelend op te treden met betrekking tot de prijzen, welke, hetzij landelijk, hetzij plaatselijk, maximaal in den handel zullen gelden
Deze bevoegdheid omvat zoowel het in concreto vaststellen van algemeen geldende maximumprijzen als bijv. het bedrag of percentage, waarmede de prijzen den in een vroeger tijdvak of op een vroeger tijdstip in rekening gebrachten prijs ten hoogste mogen overschrijden.
De artikelen 2 en 3 geven overeenkomstige voorschriften ten aanzien van het verrichten van diensten en het verhuren van onroerende goederen, met dien verstande, dat in het geval van artikel 2 aan de ministers van Handel, Nijverheid en Scheepvaart en van Sociale Zaken, in dat van artikel 3 aan den minister van Sociale Zaken de bevoegdheid wordt toegekend.
Voor die gevallen waarin voor toepassing van de artikelen 1, 2 en 3 geen aanleiding bestaat, houdt artikel 4 een algemeen verbod van prijsopdrijving in. Het artikel bedoelt uiteraard niet elke verhooging van prijzen tegen te gaan, doch wel de zoodanige, welke niet kan worden aangemerkt als een noodzakelijk uitvloeisel van den geschapen toestand.
Artikel 5 luidt aldus:

Strafmaatregelen. — 1. In de gevallen, waarin bij den burgemeester eener gemeente gegronde verdenking bestaat, dat het bepaalde krachtens artikel 1 of bij artikel 4 wordt overtreden, kan hij de in zijn gemeente aanwezige, tot den voorraad der betreffende onderneming behoorende goederen van de soort, ten aanzien waarvan de verdenking van de overtreding bestaat, zonder eenige formaliteit in bezit nemen.
2. Het bepaalde in het vorig lid vindt overeenkomstige toepassing ingeval geweigerd wordt, tot den voorraad eener onderneming behoorende goederen te verkoopen, indien naar het oordeel van den burgemeester, hetzij voor de weigering geen gegronde redenen bestaan, hetzij de weigering in strijd is met het door deze wet beoogde doel.
3. De op grond van de beide voorgaande leden in bezit genomen goederen worden door den burgemeester zonder verwijl op

door hem te bepalen wijze ter beschikking gesteld ten behoeve van de bevolking of bepaalde groepen der bevolking van zijn gemeente tegen prijzen, welke onderscheidenlijk de krachtens art. 1 geldende en — voor zoover dit artikel geen toepassing heeft gevonden — de normale prijzen, niet te boven gaan.
4. De schadeloosstelling voor de in bezit genomen goederen door de gemeente te betalen, wordt door een door den gemeenteraad aan te wijzen schatter geschat. Zij bedraagt in geen geval meer dan 90% van den hoogsten prijs, waarvoor de goederen ingevolge het vorig lid ter beschikking kunnen worden gesteld.
5. De burgemeester en de door hem aan te wijzen ambtenaren, zijn te allen tijde bevoegd, de uitlevering te vorderen van de in bezit te nemen goederen. Zij, alsmede de hen, op hun laste, vergezellende personen, hebben te allen tijde vrije toegang tot alle plaatsen waar redelijkerwijze vermoed kan worden dat zich de goederen bevinden. Wordt hun den toegang geweigerd of belemmerd, of wordt hun op aanmelding tot toegang niet geantwoord, dan verschaffen zij zich dien desnoods met inroeping van den sterken arm.
6. In woningen treden de ambtenaren en de hen vergezellende personen tegen den wil van den bewoner niet binnen dan op bijzonderen of algemeenen schriftelijken laste van den burgemeester, dan wel vergezeld van dezen. Van dit binnentreden wordt door hen proces-verbaal opgemaakt, dat binnen vier-entwintig uren aan hem, wiens woning is binnengetreden, in afschrift wordt medegedeeld.
7. Tot een inbezitneming, als bedoeld in dit artikel, wordt niet overgegaan, tenzij, volgens door ons nader vast te stellen regelen, de in art. 4 bedoelde schadeloosstelling vooraf is verzekerd.
Het bepaalde in dit artikel is ten deele ontleend aan de wet van 3 Augustus 1914 („Staatsblad" no. 351), tot aanvulling der onteigeningswet ter voorkoming van vasthouding en prijsopdrijving van waren.
Bij het tweede lid kan worden opgemerkt, dat naar de meening van de regeering een ernstige poging van de zijde van het koopende publiek om goederen te hamsteren, in voorkomend geval als gegronde reden zou kunnen worden beschouwd om den verkoop dier goederen te weigeren.
Art. 6 luidt: Hij, die goederen, ten aanzien waarvan artikel 1 toepassing heeft gevonden, in het klein te koop aanbiedt of verkoopt, is verplicht, bij die goederen op voor het publiek duidelijk zichtbare wijze den prijs dier goederen te vermelden. Dit artikel bedoelt de noodige openbaarheid te geven aan de prijzen, welke voor de te verkoopen goederen in rekening worden gebracht.
Artikel 8 luidt:
1. Hij die handelt in strijd met het bepaalde bij of krachtens de artikelen 1, 2, 3 of 4, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste zes maanden of geldboete van ten hoogste zesduizend gulden.
2. Overtreding van het bepaalde bij artikel 6 wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste een maand of geldboete van ten hoogste duizend gulden.
3. De feiten worden beschouwd als overtredingen.
De overige artikelen behoeven geen toelichting. Het spreekt vanzelf, dat, gelijk artikel 10 bepaalt, de wet slechts een tijdelijk karakter draagt. **(Vorig bericht 2470 D.)**

A. FRANKRIJK. — Devaluatie-wetsontwerp door de Kamer goedgekeurd. —

De Fransche Kamer heeft op 29 Sept. gestemd over de gezamenlijke wetsontwerpen betreffende de devaluatie van den Fransch franc. De wetsontwerpen werden door de Kamer met 350 tegen 221 stemmen goedgekeurd.
Artikel 1 bepaalt, dat de maatregelen van artikel 2 en 3 van de financieele wet van 25 Juni 1928 zullen worden opgeheven en werd met 343 tegen 252 stemmen aangenomen.
Artikel 2 bepaalt, dat het nieuwe goudgehalte van den franc later bij decreet zal worden vastgesteld tusschen 43 en 49 m.g. Een amendement van Louis Marin, lid van de republikeinsche federatie, werd met 351 tegen 217 stemmen verworpen. Hetzelfde gold voor een tweede amendement, afkomstig van den volks-democraat Schumann, waarop het artikel werd aangenomen.
Artikel 3, betreffende maatregelen inzake het valutastabilisatiefonds,
artikel 4, betreffende goedkeuring van de overeenkomst met de Bank van Frankrijk van 25 September en
artikel 5 nopens herwaardeering van de goudvoorraden en de aanwezige buitenlandsche deviezen werden hierna door de Kamer aangenomen.
Artikel 6, bepalende, dat de wet geen betrekking heeft op de internationale betalingen welker afdoening in goudfranken was gestipuleerd, geeft aanleiding tot debatten en tot het indienen van een amendement-Crouot (onafh. radicaal), dat door de Kamer wordt verworpen, waarna artikel 6 wordt aanvaard. Ook artikel 7, betreffende maatregelen inzake den goudvoorraad der banken in de koloniën, wordt aangenomen. Verder
artikel 8 en 9, die respectievelijk betrekking hebben op de verhandeling van baren goud en de ratificatie van het decreet, waarin de betalingen van zeker handelspapier worden verdaagd. Hiermede is de Kamer aangeland bij hoofdstuk II van het wetsontwerp, inhoudende maatregelen tegen de speculatie en het opvragen van goud.
Artikel 10 houdt in bepalingen over de aangifte en het opvragen van goudstaven, baren of gouden muntstukken. Auriol stemt, na tusschenkomst van Guérin, erin toe alle menschen, die een hoeveelheid lijn goud in baren, staven of muntstukken bezitten, beneden de 200 gram van iedere aangifte vrij te stellen, waarop artikel 10 wordt aangenomen. Ook
artikel 11, dat maatregelen bepaalt om de bezitters van goud een som gelijk aan de waardevermeerdering af te nemen. Hierna artikel 12, dat sancties inhoudt tegen de speculateurs en fraudeurs. Dan
artikel 13, dat bepaalt, dat alle transacties contant of op termijn, die betrekking hebben op buitenlandsche deviezen en tusschen 20 en 26 September 1936 zijn afgesloten, aan het ministerie van Financiën moeten worden medegedeeld.
Hierna komt men aan hoofdstuk III van het wetsontwerp betreffende sociale maatregelen.
Blum deelt mede, dat de regeering besloten heeft artikel 14, artikel 15 en artikel 15bis te vervangen door het amendement-Duclos-Campinchi-Renaitour, waardoor de inhoud als volgt wordt:
De regeering is tot 31 December gemachtigd decreten uit te vaardigen, strekkende tot de beveiliging van de koopwaarde van den franc en om pogingen tot ongerechtvaardigde prijsopdrijving tegen te gaan. Deze maatregelen zullen voor 31 Januari 1937 de Kamers ter ratificatie worden voorgelegd. (Le Temps)
(V. b. Wetsontwerp 2468 A.; Persstemmen 2470 A.)

30 SEPTEMBER 1936

B. ZWEDEN. — Kabinet Hansson gevormd. —

Tengevolge van de laatste verkiezing is het kabinet Pehrsson afgetreden.
Per Albin Hansson heeft op 27 Sept. '36 een uit sociaal-democraten en leden der boerenpartij bestaand coalitiekabinet gevormd, dat als volgt is samengesteld:
Minister-president: Per Albin Hansson.
Buitenl. Zaken: Sandler.
Justitie: Westman (boerenp.).
Defensie: Nilsson (boerenp.).
Financiën: Wigforss.
Sociale Zaken: Möller.
Eeredienst: Engberg.
Landbouw: Pehrsson (boerenp.).
Verkeer: Forslund.
Handel: Sköld.
Ministers zonder portefeuille: Quensel (boerenp.) en Levinson. (Svenska Dagbladet)
(Vor. ber. Kabinet 2351 E.)

C. ENGELAND. — De luchtmacht. —

Overeenkomstig de plannen van de regeering tot versterking van de luchtmacht zijn 26 nieuwe escadrilles in dienst gesteld, waarvan 23 in gewonen dienst en drie in reserve.
In Aug. 1936 zijn drie van deze escadrilles gebouwd. Nog 45 escadrilles zullen in dienst moeten worden gesteld om het totaal aantal te brengen op 123, zooals werd voorgesteld in Mei van het vorig jaar. In het Witboek, dat in Maart van dit jaar werd gepubliceerd, werd voorgesteld de totale sterkte van de luchtmacht te brengen op 129 escadrilles. De bombardementsescadrilles hebben de meerderheid. Van de nieuw in dienst gestelde escadrilles zijn 18 bombardeurs en 5 gevechtstoestellen, terwijl 3 verkenners zijn.
Veertig nieuwe vliegvelden voor de luchtmacht zullen worden aangelegd. Op twee en dertig hiervan is men reeds hard aan het werk. Dertien scholen voor piloten zijn opgericht. Tusschen April 1935 en einde Mei van dit jaar zijn weer een negenhonderdtal piloten in dienst gesteld. (Manchester Guardian)
(Vor. ber. Luchtmacht 2374 I.)

D. ITALIE. — Onderwerping van Wolde Mariam. —

Wolde Mariam, de Abessynische gezant te Parijs heeft zich op 23 September naar de Italiaansche ambassade begeven en zich aan Italië onderworpen.
(La Stampa) **(Vor. ber. Wolde Mariam 2236 B.)**

E. NEDERL. OOST-INDIE. — Volksraad. - Waterreglement - Vrije dagen-regeling aangenomen.

De Volksraad nam zonder hoofdelijke stemming aan het algemeen waterreglement voor gouvernementslanden op Java en Madoera, nadat een amendement, ingediend door den heer Van Helsdingen c.s., was aanvaard, welk amendement de strekking had te bepalen dat „zoo eenigszins mogelijk" ook voor de bevolkingsrietaanplantingen bevloeiingswater gedurende de dag-uren zal worden verstrekt.
Een amendement, ingediend door den heer Soeroso c.s., hetwelk beoogde dit imperatief voor te schrijven, werd met 22 stemmen voor en 28 stemmen tegen verworpen.

De Volksraad nam eveneens zonder hoofdelijke stemming aan de vrije-dagen-regeling, zulks nadat een nieuw amendement, ingediend door den heer Van Lonkhuyzen c.s., door de regeering was overgenomen. Dit amendement had de strekking vast te stellen, dat „ieder vorderingsrecht krachtens art. 1602 van het Burgerlijk Wetboek vervalt na drie jaar, gerekend van den laatsten dag van het kalenderjaar, waarin te weinig vrije Zondagen of andere vrije dagen zijn gegeven". (Java-Bode) **(V. b. Volksraad 2348 F.)**

A. **NEDERLAND. — Ontwerp-Automatenwet. —**
Minister Gelissen heeft een aantal wijzigingen aangebracht in het ontwerp-automatenwet.
De meest ingrijpende zijn wel deze, dat z.g. automatische winkels en open hallen met automaten binnen twee jaar zullen moeten verdwijnen.
De verkoop van tabaksartikelen in restaurants en café's wordt zonder automaat ook mogelijk in den z.g. „gesloten tijd". Dus na den maaltijd zal de gast gewoon een sigaar of sigaret kunnen koopen.
Automatische café's voldoen aan een bewezen behoefte en aan de exploitatie hiervan wil de minister niet tornen.
Het ontwerp laat bijvulling van eetwaren-automaten op Zondag tweemaal en op werkdagen in den gesloten tijd éénmaal gedurende een korte periode toe.
(De Telegraaf) **(Vorig bericht blz. 1233 G.)**

B. **PALESTINA. — Onlusten - Generaal Dill's troepenmacht. - Arabische tegenstand. —**
De nieuwe troepen onder bevel van Generaal Dill zullen de weermacht in Palestina verhoogen tot een kleine 30.000 man infanterie, naast den vliegdienst die hier een sterke basis heeft. Zoo moeilijk lijkt het probleem de Britsche regeering dus om de orde te herstellen in dit land na vijf maanden staking en guerilla. Over hoeveel kracht beschikken de Arabieren indien zij besluiten zouden gewapend verzet te bieden tegen de regeering? Het antwoord hierop kan slechts een schatting zijn, maar het is toch de moeite waard er op in te gaan. Er is geen geuniformeerde en geconcentreerde, openlijke vijand waarmede de Britsche troepen den strijd kunnen aanbinden. Er is een Arabische bevolking van ongeveer 900.000 zielen, en het aantal mannen tusschen de 20 en 60 jaar, indien men deze allen als bruikbaar strijdmateriaal beschouwt, zal ongeveer 200.000 man zijn.
(A. N. P.) **(Vorig bericht blz. 2449 B.)**

C. **ITALIE. — Het bezoek van Guido Schmidt, den Oostenrijkschen Onderstaatssecretaris aan Rome. —**
Men beschouwt het bezoek van Guido Schmidt, den Oostenrijkschen onderstaatssecretaris van Buitenlandsche Zaken, aan Rome, als een inleiding tot een belangrijke diplomatieke actie.
Men treft voorbereidingen voor een bijeenkomst te Weenen van de staten van de Romeinsche protocollen: Italië, Oostenrijk en Hongarije.
Op deze bijeenkomst zou in de eerste plaats aandacht worden besteed aan de houding der drie staten tegenover de Kleine Entente. De conferentie te Weenen wordt beschouwd als een antwoord op de bijeenkomst te Bratislava. (La Stampa)
(Vor. ber. Conferentie te Bratislava 2459 H.)

D. **LUCHTVAART. — Zweefvluchten. —**
De eerste vrouw in Nederland, die zweefvliegvergunning B heeft om over het land te zweefvliegen, zonder aan een vliegveld gebonden te zijn, verkreeg Mej. W. J. Grotenhuis op het vliegveld Teuge, nabij Deventer. (De Telegraaf) **(V. b. Zweefvluchten 2272 B.)**

E. **BARON VAN NAGELL OVERLEDEN. —**
In den leeftijd van 84 jaar is op 24 Sept. '36 te Velp overleden A. W. J. J. baron van Nagell, die gedurende 42 jaren burgemeester der gemeente Barneveld was en vele jaren lid van de Prov. Staten van Gelderland. De overledene werd in 1881 benoemd tot kamerheer in b. d. van Z. M. den Koning. Hij was Ridder in de Orde van den Nederlandschen Leeuw, Commandeur in de Orde van Oranje Nassau, landcommandeur van de Duitsche Orde Balye van Utrecht, ridder tweede Klasse met het Roode Kruis der Orde van de Kroon van Pruisen en drager van het kruis van verdienste van het Nederlandsche Roode Kruis.
Baron van Nagell was sinds vele jaren voorzitter van de Nederlandsche Heidemaatschappij en van de oprichting af voorzitter van de afdeeling Barneveld van de Geldersch-Overijsselsche Maatschappij van Landbouw.
Van vele vereenigingen te Barneveld was hij voorzitter of eere-voorzitter. (Het Vaderland)

F. **NEDERLAND. — Vernietiging van groenten - Oorzaken waarom somtijds daartoe moet worden overgegaan. —**
Op de vragen van mevrouw Bakker-Nort betreffende het aan werkloozen uitreiken van groenten, welke op de veilingen de minimumprijzen niet kunnen opbrengen, heeft de minister van sociale zaken geantwoord:
Inderdaad zijn den laatsten tijd nog — en niet alleen te Venlo, doch ook wel op andere veilingen — groenten vernietigd moeten worden.
De minister is van oordeel, dat vernietiging van groenten, voor zoover mogelijk, dient te worden voorkomen. Zijnerzijds werden daarvoor dan ook reeds voor eenigen tijd maatregelen genomen. Het blijkt echter onmogelijk geheel te voorkomen, dat van tijd tot tijd een hoeveelheid noodwendig vernietigd moet worden.
De minister meent goed te doen de oorzaak daarvan in het kort uiteen te zetten.
De distributie van versche groenten kan slechts beperkt zijn, omdat, indien in bepaalde gemeenten versche groenten worden gedistribueerd, er voldoende zekerheid moet bestaan, dat het benoodigde quantum met regelmaat beschikbaar gesteld zal worden.
Er moet daarom mede worden rekening gehouden, dat bij deze versche groentendistributie niet meer gemeenten worden ingeschakeld dan de hoeveelheid groenten, die in doorsnee z.g. „doordraait", toelaat.
Heeft er nu plotseling een buitengewoon groote aanvoer van groente plaats, dan blijft er steeds een hoeveelheid over, die niet in de distributie kan worden opgenomen.
Uit het oog moet niet worden verloren, dat het niet vooruit bekend is, wanneer een hoeveelheid groenten zal „doordraaien", voorts dat versche groente een product is, dat vrij spoedig aan bederf onderhevig is, althans niet meer voor consumptie geschikt is.
Deze twee factoren maken het ondoenlijk om het surplus te doen vervoeren naar gemeenten, die niet bij de regelmatige distributie kunnen worden betrokken en daarom niet over een behoorlijk distributie-apparaat beschikken.
Het inblikken. — Daar derhalve naar andere maatregelen moest worden omgezien, besloot de minister voor eenigen tijd de groente, die doordraaide en niet in de versche-groentendistributie kon worden opgenomen, voor zoover deze daarvoor geschikt was, te doen inblikken, daartoe in staat gesteld door den minister van landbouw en visscherij, die deze groente ter beschikking van den minister stelde.
Practisch kan worden gezegd, dat alle groente, die in den laatsten tijd doordraaide en voor conserveering geschikt was, voor de distributie bestemd is geworden.
Behoudens enkele kleinere hoeveelheden moeten dan ook de groenten, die in den laatsten tijd zijn vernietigd, als ongeschikt voor conserveering worden gequalificeerd.
Hierbij zij voorts opgemerkt, dat tomaten en augurken niet tot de producten kunnen worden gerekend, die voor distributie in aanmerking komen.
Van de doorgedraaide sla is een hoeveelheid geconserveerd om den komenden winter te worden gedistribueerd. (De Maasbode)

G. **ENGELAND. — Ernest Bevin voorzitter van het T.U.C. —**
Het congres van het T.U.C. (het Britsche verbond van vakvereenigingen) heeft op 23 Sept. '36 voor den duur van een jaar, den heer Ernest Bevin met algemeene stemmen tot voorzitter gekozen.
De nieuwe voorzitter, die thans 52 jaar oud is, is een van de leidende figuren der Britsche vakbeweging. (Daily Herald)

H. **NEDERLAND. — Anti-Revolutionnaire Landdag te Den Haag. —**
Onder zeer groote belangstelling — er waren naar schatting meer dan 20.000 aanwezigen — is 16 Sept. '36 op Houtrust te Den Haag de anti-revolutionnaire Landdag gehouden.
Op de gereserveerde tribune bevonden zich minister De Wilde, de oud-ministers Van Dijk, Donner, Terpstra en De Vries, en voorts een aantal Eerste- en Tweede-Kamerleden, zoomede eenige andere autoriteiten.
De heer A. Warnaar, voorzitter van het provinciaal verbond van a.-r. propagandaclubs in Zuid-Holland, burgemeester van Hazerswoude, sprak het openingswoord.

Minister De Wilde zeide, dat bij alle eenheid, welke ons volk onder Oranje zoo gelukkig ten toon spreidt, de anti-revolutionnairen actief, principieel en eendrachtig dienden te zijn en te blijven. De A.-R. Partij, aldus spreker, is niet zoo groot, maar zij vindt de kracht in haar beginsel en haar eendrachtigheid. Scheuring in haar gelederen moet tot elken prijs worden vermeden.
Ds. B. E. J. Bik, Hersteld Evangelisch Luthersch predikant te Enkhuizen, hield een betoog over het onderwerp: „In de branding".
Dr. Colijn, die daarna het spreekgestoelte betrad, schetste de eenheid van het Nederlandsche volk in Oranje, hetgeen juist deze week wederom zoo treffend is gebleken. Het zijn God, Nederland en Oranje, die ons, aldus spreker, tezamen binden. Wij, anti-revolutionnairen, hebben den strijd te voeren tegen het communisme eener- en het fascisme anderzijds. (De Standaard)
(Vor. ber. Anti-Revol. Partij 2062 K.)

1 OCTOBER 1936

A. NEDERL. OOST-INDIE. — Werkloosheid. —
Dr. E. de Vries acht de werkgelegenheid voor den Europeaan in Indië teruggeloopen met 21 tot 28%. Wat de arbeidsgelegenheid van de Inlandsche werkkrachten in het Westersche bedrijfsleven betreft, worden de volgende verminderingen aangegeven in de jaren tusschen 1929 en 1934:

Buitengewesten	54 procent
Tinmijnen	77 procent
Steenkolenmijnen	52 procent
Goud- en zilvermijnen	38 procent
Aardolie-winning	61 procent
Suikerindustrie	78 procent
Gouv. zoutwinning	71 procent

(Java-Bode) **(Vor. ber. Werkloosheid 1988 E.)**

B. NEDERLAND. — De N.S.B. en de Pers. - Protest van den Ned. Journalistenkring. —
Het bestuur van den Nederlandschen Journalistenkring zendt ons het volgende communiqué:
In de jongste vergadering van het bestuur der Nederlandschen Journalistenkring is het feit besproken, dat de Nederlandsche pers van de zijde der Nationaal-Socialistische Beweging voortdurend en stelselmatig op de meest grievende wijze wordt beoordeeld.
Als recente voorbeelden werd gewezen op de laatst-verschenen nummers van het weekblad „Volk en Vaderland", waarin de algemeene leider der N.S.B. zonder eenig redelijk motief spreekt van een „knechtenpers", die „een bron van verwording" is geworden, die „noch eerlijk" en „noch onafhankelijk" is en die er zelfs niet tegen opziet „de berichtgeving te vervalschen".
Het kringbestuur, hoewel niet geloovend, dat deze ongemotiveerde en grievende veroordeeling onzer pers daardoor een einde zal nemen, meent verplicht te zijn, toch voor één maal een zeer ernstig protest tegen een dergelijke bejegening te publiceeren. Het spreekt daarbij de verwachting uit, dat de groote meerderheid van het Nederlandsche volk dit optreden van de zijde der N.S.B. op zijn juiste waarde zal weten te schatten en, in weerwil van alle meeningsverschillen, vertrouwen zal blijven stellen in een pers, welke er steeds naar streeft, ons volk op eerlijke wijze in te lichten, hetgeen door alle tot oordeelen bevoegde objectieve buitenstaanders ook steeds is erkend.
Het kringbestuur verzoekt ons volk te willen bedenken, dat het streven der N.S.B. zelf er juist op gericht is, een politiek systeem in te voeren, waarin van een vrije, van de regeering onafhankelijke pers, geen sprake zal zijn. (Ned. Journal.kring)
(Vor. ber. Nat.-Soc. Beweging 2440 D.)

C. BELGIE. — Volksfront. —
De nationale raad van de socialistische partij heeft op 23 Sept. '36 te Brussel vergaderd om de kwestie te bespreken van een eventueele toetreding tot een Volksfront. Alle socialistische ministers, behalve minister Spaak die zich te Genève bevond, woonden de vergadering bij. Met een groote meerderheid van stemmen heeft de vergadering zich uitgesproken in denzelfden zin als de vakbondcommissie. De partij heeft n.l. besloten, dat het wenschelijk is niet tot een Volksfront met de communisten toe te treden.
(Het Laatste Nieuws) **(V. b. Eenheidsfront 2122 D.)**

D. GEESTELIJK LEVEN. — Een eeuw Zondagsschoolarbeid. —
Op 21 en 22 Sept. '36 vierde de Zondagsschool te Amsterdam haar eeuwfeest, met die ingetogen vreugde, welke bij den aard der instelling past. De zedelijke en maatschappelijke roeping van de Zondagsschool is echter zoo belangrijk, dat de bescheidene zich ditmaal niet aan het voetlicht onttrekken kan. Aan een instituut, dat tweehonderdvijftig duizend kinderen van Nederland in deze tijden kennis wil brengen van den bijbel en „wil leiden tot den Heiland" (Capadose) mogen wij de belangstelling niet weigeren, die wij in zoo ruime mate uitstorten over filmsterren en voetbalgrootheden. (De Telegraaf)

E. UITVINDINGEN. — Schrijfmachine voor notenschrift. —
Te Frankfurt heeft de Duitscher Gust Rundstatler een schrijfmachine voor notenschrift uitgevonden.
(Berliner Tageblatt)

F. NEDERLAND. — Wettelijke regeling van Afbetaling en het Afbetalingsbedrijf op 1 October '36 in werking. —
Bij Kon. besluit is bepaald, dat de wet van 23 April 1936 tot wettelijke regeling van de overeenkomst van koop en verkoop op afbetaling, en de wet op het afbetalingsbedrijf (wet van 23 April 1936), in werking zullen treden op 1 October 1936.

Bij de wet op de overeenkomst van koop en verkoop op afbetaling, vervalt het huidige artikel 1576 van het Burgerlijk Wetboek, waarin gezegd wordt, dat indien vóór de levering van een verkochte inschuld, of van eenig ander onlichamelijk recht, de schuldenaar aan den verkooper de schuld voldaan heeft, hij op een voldoende wijze bevrijd is.
Bij deze wet wordt aan het einde van den vijfden titel van het derde boek van het Burgerlijk Wetboek een nieuwe afdeeling toegevoegd „van koop en verkoop op afbetaling in het algemeen". Na 1 October zal dit artikel 1576 aldus gelezen worden:
Koop en verkoop op afbetaling is de koop en verkoop, waarbij partijen overeenkomen, dat de kostprijs wordt betaald in termijnen, waarvan twee of meer verschijnen, nadat de verkochte zaak aan den kooper is overgedragen, al dan niet in eigendom. Alle overeenkomsten, welke dezelfde strekking hebben, onder welken vorm of welke benaming ook aangegaan, worden als koop en verkoop op afbetaling aangemerkt.
Koop en verkoop op afbetaling in den zin der wet zijn niet de overeenkomsten, welke betrekking hebben op onroerende zaken of schepen, die kunnen worden ingeschreven in een der registers, bedoeld in art. 314 van het Wetboek van Koophandel.
De wet van 23 April 1936, houdende eenige wettelijke regelen nopens het afbetalingsbedrijf bepaalt in artikel 1 dat het verboden is het beroep of bedrijf van kleinverkooper op afbetaling uit te oefenen, behoudens krachtens vergunning als in paragr. 2 bedoeld. Deze paragraaf zegt:
Deze wet verstaat onder kleinverkoopers op afbetaling alle natuurlijke rechtspersonen, die, onder welken naam of in welken vorm ook, al of niet met het oogmerk om winst te behalen, een beroep of bedrijf maken van het verkoopen op afbetaling uitsluitend of voor een overwegend deel van zaken ter uitvoering van deze bepaling bij algemeenen maatregel van bestuur omschreven. (Staatscourant)
(Vor. ber. Afbetaling 2275 F.)

G. NEDERLAND. — Onderwijs. - Dr. E. C. Wiersma benoemd tot hoogleeraar te Delft. —
Bij Kon. besluit van 25 Aug. '36 is benoemd tot gewoon hoogleeraar in de afdeeling der algemeene wetenschappen aan de Technische Hoogeschool te Delft, om onderwijs te geven in de theoretische en toegepaste natuurkunde dr. E. C. Wiersma te Leiden.
De nieuwbenoemde hoogleeraar is thans conservator van het Kamerlingh-Onnes-laboratorium te Leiden. Dr. Wiersma promoveerde op 28 Febr. 1932 op een proefschrift: „Eenige onderzoekingen over para magnetisme". Van zijn hand verscheen een groot aantal publicaties, in samenwerking met andere onderzoekers met name prof. dr. J. W. de Haas en prof. dr. H. A. Kramers, waarvan verscheidene geschriften zich bewegen op het gebied van het bereiken van zeer lage temperatuur met magnetische methode.
(Het Vaderland) **(Vor. ber. Onderwijs 2466 B.)**

H. FRANKRIJK. — Nationalisatie van de vliegtuigindustrie. —
Nu de nationalisatie wettelijk geregeld is, wenscht luchtvaart-minister Cot haar ook zoo spoedig mogelijk voor zijn departement te verwezenlijken. Hiervoor heeft hij bekend gemaakt dat met ingang van 1 October het nieuwe statuut feitelijk is ingegaan voor de eerste groep van fabrieken. Deze groep omvat Lioré, Nieuport, Bréguet en Movane-Saulnier, die samengevoegd worden onder den naam Groupement National de Constructions Aéronautiques de l'Ouest.

In 2 maanden tijds zullen alle financieele en personeele zaken afgehandeld moeten worden. Op welke basis precies is niet bekend, maar het schijnt zoo goed als vast te staan, dat van deze groep alleen Bréguet een volledig staatsbedrijf zal worden, zoodra deze fabriek de orders zal hebben afgeleverd, waaraan zij op dit oogenblik werkt. De andere fabrieken zullen, althans voorloopig, als gemengd bedrijf worden geëxploiteerd onder het opperste toezicht van den luchtvaart-minister. (Le Matin)

(Vor. ber. Nationalisatie Oorlogsindustrie 2384 F.)

A. **DISCONTOKOERSEN. —**
De verschillende discontokoersen luiden op het oogenblik als volgt:

	Sedert			Sedert	
Argentinië	8- 2-36	3½%	Nederl. Bank:		
België	16- 5-35	2 %	Wisseldisc.	7- 7-36	3 %
Britsch-Indië	28-11-35	3 %	Promessedisc.	7- 7-36	3½%
Bulgarije	15- 8-35	6 %	Bel. op Eff.	7- 7-36	3½%
Chili	23- 8-32	4½%	Bel. v. Goed.	7- 7-36	3½%
Columbia	18- 9-30	7 %	Voorsch. R.C.	7- 7-36	3½%
Danzig	21-10-35	5 %	Ned.-Indië	1- 7-35	3½%
Denemarken	22- 8-35	3½%	New York		
Duitschland	21- 9-32	4 %	Fed. Res. Bk.	1- 2-34	1½%
Engeland	30- 6-32	2 %	Noorwegen	24- 5-33	3½%
Estland	1-10-35	4 %	Oostenrijk	10- 7-35	3½%
Finland	1-12-34	4 %	Peru	1- 8-30	9 %
Frankrijk	24- 9-36	5 %	Polen	26-10-33	5 %
Griekenland	14-10-33	7 %	Portugal	11- 5-36	4½%
Hongarije	28- 8-35	4 %	Roemenië	15-12-34	4½%
Ierland	22- 4-32	4 %	Spanje	10- 7-35	5 %
Italië	18- 5-36	4½%	Tsjecho-Slow.	1- 1-36	3 %
Japan	7- 4-36	3.285	Zuid-Afrika	15- 5-33	3½%
Joego-Slavië	18- 1-35	5 %	Zweden	29-11-33	2½%
Letland	1- 1-33	5½%	Zwitserland	9- 9-36	2 %
Litauen	1- 7-36	5½%	(Keesings Financieel Archief)		

(Vor. ber. Discontokoersen 2376 B.; Overz. 2119 C.)

B. **FINLAND. — Kabinet-Kivimäki afgetreden. —**
De regeering Kivimäki heeft op 25 Sept. '36 in den Finschen Rijksdag een nederlaag geleden met 94 93 stemmen. De regeering had een wetsontwerp ingediend tot verscherping van de straffen op land- en hoogverraad, zij oordeelde deze wet noodzakelijk, teneinde de Finsche landsverdediging beter te beschermen tegen spionnage en communistische actie. Tegen het ontwerp stemden vooral de socialisten en de agrariërs.
De regeering Kivimäki is afgetreden.
(Hufvudstadsbladet, Helsingfors)

C. **NEDERLAND. — H.K.H. Prinses Juliana en Z.D.H. Prins Bernhard. - Dank aan het Nederlandsche volk. —**
H.K.H. prinses Juliana en Z.D.H. prins Bernhard hebben op 29 Sept. '36 voor de radio bedankt voor de bij hun verloving ontvangen gelukwenschen.
Prinses Juliana zei o.m.: Wij hebben verbijsterd van ontroering gestaan — en dat talrijke malen opnieuw — over de afmetingen, die de algemeene vreugde, juist over ons persoonlijk geluk, heeft aangenomen. Een schooner welkom hadt gij waarlijk nooit mijn aanstaanden man kunnen bereiden.
Z.D.H. prins Bernhard, die daarna sprak, zei o.m.: De radio heeft toch altijd het voordeel rechtstreeks van hart tot hart te gaan. Mag ik mij van schriftelijke dankbetuiging ontslagen rekenen? Dan zal ik nu aan den arbeid gaan en mijn economische studies voortzetten over de belangen van Nederland en speciaal zijn overzeesche gewesten. Ik zou daarbij een vriendelijk beroep willen doen, met name op de ingezetenen van Amsterdam, geen notitie van mij te nemen en mij zooals ieder ander rustig en ongestoord aan mijn dagelijksche werk te laten gaan, en dan zal ik een nieuwe reden tot dankbaarheid jegens u allen hebben. (A. N. P.)

(V. b. Prinses Juliana 2458 A.; Pr. Bernhard 2465 F.)

D. **NEDERLAND. — Overgangsbijslag op den steun.**
De minister van sociale zaken deelt, ter nadere toelichting van hetgeen door den minister-president in de Tweede Kamer ter zake is verklaard, het volgende mede:
De huurbijslag wordt met ingang van 4 October geheel afgeschaft. De betrokkenen zullen, te rekenen van 4 October af, een overgangstoelage op den steun ontvangen, welke zal worden berekend naar den huurprijs op 30 September, volgens de regeling van den huurbijslag, welke voor 13 September j.l. bestond, dus als regel naar 2/3 van de som, welke de huur meer is dan een bepaald bedrag.
Wijzigingen in het huurbedrag naar boven dan wel naar beneden, zullen geen wijziging brengen in deze toelage.
Deze toelage zal mede worden ontvangen door hen, die later dan 1 October in ondersteuning komen, mits zij ook reeds gedurende eenigen tijd steun genoten hebben in het tijdvak Maart-October 1936.
Evenals zulks met den huurbijslag het geval was, zal de overgangs-toelage begrepen worden in de maximum-steunuitkeering. (Het Vaderland)

(Vor. ber. Werkloozensteun 2458 B.)

E. **VOLKENBOND. — Litwinof beantwoordt Hitler's Neurenbergsche redevoeringen. —**
Litwinof heeft 28 Sept. '36 in de Volkenbondsvergadering een rede gehouden, die scherp tegen Duitschland was gericht. Hij bezwoer de vergadering, niet de oogen te sluiten voor het streven naar hegemonie van het „uitverkoren volk" (d.w.z. Duitschland), dat, naar de leiders verkondigen, door de geschiedenis is geroepen, alle andere, minderwaardige, volken te overheerschen. De aanvalslustige staten zijn slechts door krachtig eensgezind optreden van de anderen in toom te houden.
Liever een Volkenbond zonder universaliteit (algemeene aansluiting) dan universaliteit zonder Volkenbondsbeginsel, was het oordeel van Litwinof over de eventueele Volkenbondshervorming, aldus te kennen gevend, dat de Bond sterk moet blijven. De nietleden van den Volkenbond moeten met de andere staten tot een internationale vredesconferentie worden uitgenoodigd. Komen eerstgenoemden niet, dan moet de vrede zonder hen worden georganiseerd.
Tenslotte deelde Litwinof mede, dat de Russische regeering zich bij het niet-inmengingsaccoord inzake Spanje heeft aangesloten, omdat een bevriende regeering (d.w.z. Frankrijk) vreesde, dat bij inmenging oorlog zou uitbreken. De Russische regeering heeft hiermede, aldus Litwinof, haar vredeswil bewezen, hoewel zij de neutraliteit onverdedigbaar acht bij een oorlog tusschen rebellen en een wettige regeering.
Bolivia, Nieuw-Zeeland en Denemarken werden als niet-Permanente Raadsleden gekozen. (Prawda)

(Vor. ber. 2458 E.; Litwinof 2364 B.)

2 OCTOBER 1936

F. **NEDERL. OOST-INDIE. — Zelfstandigheid. - Petitie-Soetardjo. —**
Nadat de heer Soetardjo in den Volksraad nogmaals de aanneming van zijn petitie inzake de zelfstandigheid van Ned.-Indië bepleitte, en nadat sommige leden hun stem hadden gemotiveerd, werd het voorstel met 26 stemmen voor en 20 stemmen tegen aangenomen.
Voor het voorstel stemden een deel der leden van de nationale fractie, de leden van het Indo-Europeesch Verbond, behalve mevr. Razoux Schultz, de leden van de P. E. B., het Arabische lid Alatas en de heer Ko Kwat Tiong.
Nu de Volksraad de petitie-Soetardjo heeft aangenomen, zal hij zich dus tot het opperbestuur en de Staten-Generaal wenden, waartoe hij de bevoegdheid heeft op grond van artikel 68 van de Indische staatsregeling, met het verzoek, om te willen bevorderen, dat een conferentie van vertegenwoordigers van Nederland en van Indië wordt bijeengeroepen, welke een plan zal hebben op te stellen ten einde Nederlandsch-Indië langs den weg van geleidelijke hervorming binnen een zekeren tijd (de heer Soetardjo heeft den termijn van 10 jaar laten vallen) een staat van zelf-

standigheid toe te kennen binnen de grenzen van het rijksverband. Een soort dominionstatus dus.
(Aneta - Alg. Handelsblad) **(Vor. ber. 2397 D.)**

A. **NEDERLAND. — Onderwijs. - Inaugureele rede van Prof. mr. dr. G. van den Bergh over „De democratische staat en de niet-democratische partijen". —**
Op 28 Sept. '36 heeft mr. dr. G. van den Bergh het hoogleeraarsambt in het staats- en het administratief recht aan de universiteit van Amsterdam aanvaard en daarbij een rede uitgesproken over: „De democratische staat en de niet-democratische partijen."
Welke houding, vraagt spr., moet onze democratische staat aannemen tegenover de niet democratische partijen? Het vraagstuk wordt veelal niet juist gesteld en wel ten gevolge van het feit, dat de bedoelde partijen niet altijd voor het gebruik van onwettige middelen terugschrikken. In verband hiermede pleegt men te spreken van partijen, die verandering van de rechtsorde voorstaan met „toepassing of bevordering van onwettige middelen". Het groote principieele probleem wordt volgens spr. echter gevormd door de partijen, die uitsluitend met wettige middelen aan de democratie een einde willen maken. Vele democraten zijn van oordeel, dat deze partijen, naast de overige partijen, als gelijkgerechtigden moeten worden erkend. Sommigen beschouwen deze stelling zelfs als een axioma.
De gedachtengang, die tot deze opvatting leidt, is duidelijk. In een democratischen staat heeft een ieder het recht, te pogen het volk voor zijn denkbeelden te winnen en aldus zijn idealen te verwezenlijken. Deze meening schijnt geheel in overeenstemming met het wezen der democratie, voor wie alle beginselen gelijkwaardig zijn. De vreedzame strijd der geesten moet tusschen die beginselen beslissen.
Bij nauwlettend onderzoek toont zich echter spoedig een belangrijk verschil tusschen alle andere met wettige middelen te verwezenlijken staatkundige doeleinden en dit eene doel: de dictatoriale staat. Een der sterkste zijden van de democratie wordt gevormd door haar „zelfcorrectie". Het volk neemt zijn beslissingen en voelt de gevolgen aan eigen lijve. In beginsel is iedere democratische beslissing herroepelijk. Er is maar één uitzondering, die niet voor democratische herroeping vatbaar is, dat is de beslissing, welke de democratie zelf opheft.
Met Struycken is spr. van oordeel, dat men de z.g. grondrechten niet als eeuwig en onveranderlijk kan beschouwen, maar hij meent toch, dat, zoolang bepaalde fundamenteele zedelijke beginselen in een volk leven, een poging tot wijziging dezer beginselen in strijd met de goede zeden is.
Welnu, de dictatuurgedachte, althans in de gedaante, waarin de niet-democratische partijen haar huldigen, vormt de negatie van den eerbied voor de persoonlijkheid van iederen mensch en bedreigt dan ook in mindere of meerdere mate de onaantastbare beginselen van ons volksleven, zooals de godsdienstvrijheid, het beginsel der vrijheid van overtuiging en het principe der gelijkheid voor de wet. De conclusie kan dus geen andere zijn dan deze: Het doel der niet-democratische partijen is in strijd met de goede zeden, in strijd met de openbare orde. Daarom zijn ze volgens het geldende recht verboden vereenigingen.
Is de democratie verplicht, uit hoofde van haar beginselen van verdraagzaamheid, dezen rechtsregel te verwerpen en de niet-democratisch partijen als gelijkgerechtigden naast de andere partijen te erkennen?
Partijen, die de beginselen van geestelijke vrijheid en gelijkheid voor de wet aantasten, zijn zijn vijanden. De staat moet hen met al zijn machtsmiddelen bestrijden.
Zijn volgens geldend recht de dictatuurpartijen verboden vereenigingen, spr. aanvaardt dit beginsel eveneens jure constituendo. Maar hij zou de uitwerking, welke dit beginsel in de geldende wet heeft gevonden, niet gaarne onveranderd handhaven. Jure constituendo zal z.i. de politieke partij, die er van wordt beticht een verboden vereeniging te zijn, voor het forum privilegatium van den Hoogen Raad berecht moeten worden. Er zal op den grondslag van het tweede lid van artikel 9 van de Grondwet, naast de al dan niet te wijzigen wet van 1855, een afzonderlijke wet op de staatkundige vereenigingen moeten komen.
Nadat spr. dit nog nader had toegelicht, richtte hij zich tot de curatoren der universiteit, de bestuurders van Amsterdam, zijn ambtgenooten en de studenten, waarbij hij eenige woorden wijdde aan de nagedachtenis van zijn voorganger prof. Huart en van zijn leermeester prof. Strucken. (Red. K. H. A.)
(V. b. 2000 D.; Amtbsaanv. i. h. Onderwijs 2378 A.)

B. **SPANJE. — Burgeroorlog. - 22 Sept.—1 Oct. 1936.**
22 September. — De sultan van Marokko heeft op verzoek van de Fransche regeering den handel tusschen de Fransche en de Spaansche zone tot nader order verboden. Het gewone handelsverkeer tusschen de grensstammen blijft geoorloofd.
Tot dezen maatregel is overgegaan, nadat Frankrijk tevergeefs verschillende eischen had gesteld in verband met de executie in Spaansch Marokko van den Franschman Aguilard. De autoriteiten te Tetoean hebben daarop slechts een ontwijkend antwoord gegeven.

23 September. — Uit Montevideo wordt gemeld, dat Uruguay de diplomatieke betrekkingen met de regeering te Madrid heeft verbroken in verband met de terechtstelling van drie zusters van den Urugueeschen vice-consul te Madrid.
De Spaansche oud-minister Salazar Alonso, die door de volksrechtbank te Madrid, onder beschuldiging den opstand der nationalisten te hebben bevorderd, ter dood is veroordeeld, is 22 Sept. '36 op het binnenplein der z.g. modelgevangenis gefusileerd.

24 September. — Op de puinhoopen van het Alcazar houden nog steeds een klein aantal verdedigers stand.

26 September. — In geheel België zijn huiszoekingen gedaan inzake wapenleveranties aan de Spaansche regeering. Volgens Reuter zou België een zeer aanzienlijk aandeel in den clandestienen wapenhandel naar Spanje hebben.

27 September. — Portugal schijnt de rechtschen met groote wapenleveringen te steunen. Engeland's pogingen dit te beletten hebben tot dusver gefaald.

28 September. — Het Alcazar is na een harden strijd van 9 weken door de rechtsche troepen ontzet, nadat Toledo door hen was ingenomen.

29 September. — De regeeringsgezinde torpedojager „Almirante Ferrandiz" is door een rechtsch oorlogsschip in den grond geboord.

1 October. — Het reeds geruimen tijd geleden aangekondigde decreet, waarbij generaal Franco werd benoemd tot president van het nationalistische Spanje, leider van de regeering en opperbevelhebber der rechtsche legers, is op 30 Sept. '36 te Burgos gepubliceerd.
De Cortes, in vergadering bijeen geroepen, heeft met algemeene stemmen, het Baskenland autonomie verleend. (Red. K. H. A.) **(Vor. ber. 2460 A.)**

C. **ZWEDEN. — Kabinet-Hansson beëedigd. —**
Het nieuwe kabinet heeft op 28 Sept. '36 den eed afgelegd.
In een verklaring van de nieuwe regeering wordt gezegd, dat het de noodzakelijkheid van samenwerking tusschen de vertegenwoordigers van verschillende denkbeelden en de verschillende belangen van partijen en klassen is, die aanleiding gaf tot versterking van de vroegere parlementaire samenwerking tusschen sociaal-democraten en agrariërs. Grondslag van deze samenwerking zal zijn het streven om aan de groote massa des volks zekerder levensvoorwaarden te geven.
Tot de te verwezenlijken hervormingen behooren blijkens de verklaring der regeering pogingen tot bestrijding der werkloosheid en een herziening van het belastingstelsel, opdat de zwaarste lasten gedragen worden door de groote inkomens en de groote vermogens.
De buitenlandsche politiek van Zweden zal ongewijzigd blijven en zal evenals vroeger gegrond zijn op intieme overeenstemming tusschen de verschillende partijen nopens de fundamenteele beginselen van deze politiek. De regeering vraagt dien steun van de verschillende partijen, opdat Zweden in den boezem van den Volkenbond kan bijdragen tot bijlegging van conflicten en de vestiging van een internationale samenwerking gegrond op vertrouwen.
Bijzonder gewicht wordt gehecht aan nauwe samenwerking met de andere Scandinaafsche naties.
(Svenska Dagbladet) **(Vor. ber. blz. 2472 D.)**

D. **FRANKRIJK. — Devaluatiewet door den Senaat aangenomen. —**
De Senaat heeft op 2 Oct. '36 het aanvankelijk aangenomen amendement-Laffont op de heffing van beursoperaties verworpen, waardoor de tekst van de Kamer van het monetaire ontwerp werd aanvaard en dit ontwerp thans definitief gevoteerd is.
(Le Temps) **(Vorig bericht blz. 2472 A.)**

E. **DISCONTOKOERSEN. — Frankrijk. —**
Met ingang van 1 October '36 heeft de Banque de France het disconto verlaagd van 5% tot 3%.
(Le Temps) **(Vor. ber. Discontokoersen 2475 A.)**

A. De eerste Muntwet. —

De eerste Muntwet, die door het Koninkrijk der Nederlanden werd uitgevaardigd — en wel in 1816 — handhaafde den gulden van de Republiek. Als noviteit werd toen ingevoerd de thans nog bestaande indeeling in 100 centen, terwijl tevens besloten werd, goudstukken ter waarde van 10 gulden te slaan.
In 1847 werd in Nederland de zilveren standaard ingevoerd. Van 1821 af immers was het goud tegenover het zilver geappreciëerd en volgens de wet van Gresham verdween het duurste metaal — in casu het goud — uit de circulatie.
De zilverprijs daalde echter steeds meer, zoodat in 1873 de aanmunting van zilver voor rekening van particulieren tijdelijk verboden werd.
Bij de vet van 9 December 1877 is dit tijdelijk verbod definitief geworden, nadat bij de wet van 6 Juni 1875 wederom een gouden tienguldenstuk van 6.048 gram was ingevoerd.
Sedertdien werd de gouden standaard in Nederland onveranderd gehandhaafd en eerst het uitbreken van den wereldoorlog bracht hierin verandering. De plotselinge totale wijziging in de internationale situatie die na het uitbreken van den wereldoorlog intrad, noopte tot het afkondigen van een gouduitvoerverbod, welk besluit op 31 Juli 1914 werd genomen. Alle groote landen — behalve de Ver. Staten — hadden reeds een gouduitvoerverbod afgekondigd.
In 1925 volgde toen weer een herstel van den gouden standaard, waarbij de gulden op onveranderde pariteit ten opzichte van het goud en den dollar werd gebaseerd.

De reactie in het land. — Kalmte. —

De mededeelingen over de monetaire politiek der regeering hebben, voor zoover valt na te gaan, in het geheel geen paniekstemming teweeg gebracht.
Integendeel, overal heerscht volmaakte rust en orde. Van „bestorming" van levensmiddelenwinkels bijv. was gelukkig geen sprake en alles wijst er op, dat men zich terecht houdt aan het vermanende woord van den minister-president, dr. H. Colijn, alles nu te laten, wat tot „hamsteren" leidt.

Middenstandsbonden tegen hamsteren. —

De drie Middenstandsorganisaties hebben ter beschikking van haar leden-winkeliers een affiche laten vervaardigen en den leden verzocht, de affiche voor hun winkelruiten te plakken ter voorlichting, geruststelling en waarschuwing van hun cliënten.
De tekst daarvan luidt als volgt:

Een goede raad aan het koopend publiek.

Maakt u niet noodeloos ongerust over prijsstijging!
Over het algemeen bestaat daartoe voorshands niet de minste aanleiding. Koopt in normale hoeveelheden en op het gebruikelijke tijdstip, hetgeen u noodig heeft, dan helpt gij mede om, naar den wensch der regeering, het algemeen belang te dienen.
Aan „hamsteraars" wordt niet geleverd.

DE MIDDENSTANDSORGANISATIES.

Hoeveel is de Gulden gezakt? —

De wisselmarkt was 29 Sept. '36 weder geopend en zoo kon men beter dan 28 Sept., toen alleen in z.g. „straathandel" zaken werden gedaan, er een beeld van krijgen, waar de gulden nu op gewaardeerd wordt. De te Amsterdam tot stand gekomen koers van het pond was ƒ 8.91 tegen ƒ 7.46 op 26 Sept. '36, terwijl de dollar 1.80 noteerde, tegen 1.48. Afgaande op deze prijzen heeft derhalve de gulden tegenover het pond 16.3 pct. van zijn oude waarde verloren en tegenover den dollar 17.8 pct. Dat de daling in vergelijking met het pond kleiner is dan tegenover den dollar, komt, doordat de dollar sedert 26 Sept. tegenover het pond is gestegen. (Nieuwe Rotterd. Courant)

(Vor. ber. Devaluatie 2471 A.)

B. Tweede Kamer. — Dr. Colijn's antwoord inzake de monetaire politiek. —

Minister Colijn, op 29 Sept. '36 de sprekers beantwoordende, acht het onvruchtbaar, thans te treden in vragen inzake afschaffing van diverse belastingen, die tezamen 80 millioen per jaar opbrengen, of invoering van nieuwe uitgaven vorderende maatregelen.
Het wetsontwerp inzake verlenging van de crisispachtwet zal tijdig worden ingediend.
In bewerking is een wetsontwerp betreffende de goudclausule in contracten.
Maatregelen tegen onredelijke prijsverhooging zijn ook in Indië reeds getroffen.
De regeering zal haar volle aandacht schenken aan de bestrijding of voorkoming van dumping.
Met voldoening heeft spreker geconstateerd dat de maatregelen der Regeering vrijwel algemeene instemming hebben gevonden in de volksvertegenwoordiging. Aan den heer Westerman antwoordt spreker, dat geen enkel land vrijwillig den gouden standaard heeft verlaten.
Na Zwitserland stonden wij practisch alleen. Op 24 Sept. '36 vernam spreker, dat men in Frankrijk voorbereidingen trof om 25 Sept. den gouden standaard te verlaten. Zwitserland handhaafde toen den gouden standaard nog. De maatregel van Frankrijk gaf onze Regeering nog geen aanleiding, het voorbeeld te volgen. Hieraan werd eerst gedacht, toen 26 Sept. het bericht uit Zwitserland kwam, dat men daar evenals Frankrijk ging devalueeren. Om afvloeiïng op groote schaal van goud te voorkomen heeft de Regeering toen het gouduitvoerverbod afgekondigd.
De Regeering acht het volstrekt onmogelijk, thans reeds een nieuwe goudwaarde voor den gulden vast te stellen. Het is spreker bekend, dat landen die reeds gedevalueerd hebben, een nieuwe devaluatie overwegen. Wilde men thans een goudwaarde vaststellen dan zou men zóó diep moeten grijpen, dat werkelijk ernstige nadeelen zouden worden toegebracht. Het gaat niet aan, over een half jaar weer te depreciëeren. De vraag, waarom wij niet hebben gedaan als Zwitserland zou beter kunnen worden gericht tot den Zwitserschen Bondsraad in dien zin, dat men daar de vraag zou kunnen stellen, waarom niet werd gehandeld gelijk in Nederland is geschied.
Het verloop van de koersen van den gulden op de wisselmarkt wijst erop, dat het egalisatiefonds belangrijke diensten zal hebben te bewijzen en dat het rustpunt niet lang op zich kan laten wachten.
Spreker zal gaarne medewerken aan internationale stabilisatie.
Wat het economisch-sociale element betreft, het spreekt vanzelf, dat een groot aantal nieuwe problemen zich voordoen. Het is niet mogelijk, daaromtrent thans zijn houding definitief te bepalen. Het beste antwoord dat spr. geven kan is wellicht dit: dat elken morgen om 9.15 een commissie aanwezig is, bestaande uit de ministers van Financiën, Handel, Nijverheid en Scheepvaart, Landbouw en Visscherij, Sociale Zaken en spreker om de problemen van den dag na te gaan.
Wat de huurbijslagen voor werkloozen betreft, deze zullen in de komende week geheel worden ingetrokken, doch tegelijkertijd worden vervangen door een maatregel waardoor de toestand van vóór 13 Sept. '36 practisch wordt hersteld.
Indien ten aanzien van loonen of pensioenen zou blijken, dat deze nadeel zouden ondervinden van den ontstanen toestand, dan zal deze opnieuw onder oogen moeten worden gezien. Eveneens is dit het geval met mogelijke prijsverhooging als gevolg van invoer van noodzakelijke grondstoffen of producten uit het buitenland die duurder mochten zijn geworden. Zooveel mogelijk zal worden gelet op het belang van de bedrijfsvrijheid.
Spreker acht de motie-De Visser volkomen overbodig, na hetgeen spr. reeds heeft gezegd.
Hij eindigt met een woord van dank aan het Nederlandsche volk voor de wijze waarop dit heeft gereageerd op sprekers aansporing tot kalmte.

(V. b. Dr. H. Colijn 2469 A.)

C. Eerste Kamer. — Minister Oud's repliek inzake onze monetaire politiek. —

Minister Oud zeide, dat de Regeering zal overwegen, maatregelen als het uitvoerverbod van goud dadelijk een wettelijken grondslag te geven, als in het begin van Augustus 1914.
Spr. is er trotsch op, dat dit kabinet alles heeft gedaan om den gaven gulden te handhaven. Het heeft een strijd moeten voeren als nooit te voren, doch ondervond nooit steun van de geestverwanten van den heer v. Vessem (N.S.B.). En nu doet deze zich voor als de strijder voor den gaven gulden.

DEVALUATIE

Ook op dit oogenblik zijn wij, — zoo zeide de Minister — geen muntvervalschers. En als de gulden nog staat zooals geen andere valuta, dan is dat dank zij de politiek der Regeering. Dit kan geen mensch haar ontnemen.
Onvaderlandlievende schobbers zijn zij, die aan den gulden en zijn moeilijke positie willen verdienen, menschen die aanspoorden tot het koopen van vreemde valuta, alleen voor eigen voordeel, tot schade van het algemeen belang. Menschen, die een strooibiljet hebben geschreven, als spr. voor zich had, noemde spr. onvaderlandlievende schobbers.
De beslissing van 28 Sept. '36 is de Regeering zwaar gevallen, doch werd alleen genomen in het belang van het volk, overeenkomstig de deskundige adviezen. Daarvoor aanvaardt de Regeering de volle verantwoordelijkheid, wijl ze alleen handelde in 's lands belang. Er zijn momenten in het leven van een volk, waarin het partijbelang moet wijken voor het nationaal belang.
Op dezen dag hebben de communisten en de nationaal-socialisten zich gesteld buiten de gemeenschap van het Nederlandsche volk. Het manifest, waarop spr. doelde, had evenzeer door de communisten kunnen zijn geschreven.
De Regeering heeft uitsluitend gehandeld in het belang van het Nederlandsche volk.
De heer Van Vessem (N.S.B.) repliceerde.
Het wetsontwerp werd zonder hoofdelijke stemming aangenomen. (Tegen de N.S.B.).

(Vor. ber. Minister Oud 2238 A.)

D. De depreciatie van den gulden. — Percentages. —

Hieronder volgt een staatje waaruit af te lezen valt, hoe de gulden gedepreciëerd is bij verschillende dollar- en sterlingnoteeringen. Bij de dollarkoersen is uitgegaan van de goudpariteit van ƒ 1,46945 en bij het pond van den koers van 25 Sept. '36 ad ƒ 7.46.

Guldens-depreciatie	Dollar-koers	Sterling-koers	Guldens-depreciatie	Dollar-koers	Sterling-koers
10%	1,6327	8,29	21%	1,8601	9,44
11%	1,6510	8,38	22%	1,8839	9,56
12%	1,6698	8,48	23%	1,9059	9,69
13%	1,6890	8,57	24%	1,9335	9,82
14%	1,7086	8,67	25%	1,9593	9,95
15%	1,7287	8,78	26%	1,9857	10,08
16%	1,7493	8,88	27%	2,0129	10,22
17%	1,7704	8,99	28%	2,0409	10,36
18%	1,7920	9,10	29%	2,0696	10,51
19%	1,8141	9,21	30%	2,0992	10,66
20%	1,8369	9,32			

(De Maasbode)

(Vorig bericht blz. 2477 A.)

A. NEDERLAND. — Koersverloop gedurende het tijdvak dat de Gouden Standaard buiten werking was 1914—1925. —

		Dollar	Pond	Fr. fr.	Mark
Oude pariteit ...		2.48¾	12.10¾	48.—	59.26
1914—15‡) ...	H	2.53¾	12.17	50.25	59.20
	L	2.34⅝	11.69	47.25	51.05
1915—16	H	2.53½	12.20	47.80	52.22½
	L	2.18½	10.39½	37.47½	39.75
1916—17	H	2.48½	11.85½	42.57½	46.05
	L	2.32	11.05½	38.30	38.85
1917—18	H	2.46¾	11.76	42.97½	47.35
	L	2.13⅞	10.19⅝	37.45	30.52½
1918—19	H	2.50½	11.73⅜	44.62½	41.92½
	L	1.89¼	9.02½	33.30	22.22½
1919—20	H	2.86	11.88½	41.70	23.45
	L	2.47⅛	8.70½	17.85	2.43¾
1920—21	H	3.37¼	11.45½	24.65	8.37½
	L	2.66⅞	10.47⅜	16.—	3.80
1921—22	H	3.27¼	11.83¾	25.35	4.81¼
	L	2.59⅞	11.10½	19.27½	0.78
1922—23	H	2.64⅝	11.89¾	24.56¼	1.04¼
	L	2.49	11.28¾	15.10	0.006
1923—24	H	2.71⅛	11.89½	17.40	0.012†)
	L	2.53½	11.30¼	9.93¾	0.25*)
1924—25	H	2.70⅛	12.00¼	18.05	64.25§)
	L	2.45⅞	11.43⅜	12.67½	56.—§)
30 April 1925 ...		2.48$^{15}/_{16}$	12.07⅞	13.01	59.32½§)

‡) Sedert het uitbreken van den wereldoorlog.
†) Per 100 Mark.
*) Per milliard Mark.
§) Per 100 Mark.

(De Telegraaf)
(Vorig bericht blz. 2477 D.)

B. NEDERLAND. — Monetaire politiek. —
Schematisch overzicht positie Ned. Bank op 28 Sept. 1936:
(In millioenen guldens)

Activa:		Passiva:	
Opereerend kapitaal	145	Biljetten in omloop	735
Goudvoorraad, circa	760	Rek.-crt. saldi	145
Zilveren munt	20	Andere passiva	45
Diverse activa	60	Beschikbare „winst" op goud circa	60
	985		985

(Vor. ber. Devaluatie 2478 A.; Ned. Bank 2343 E.)

C. ZWITSERLAND. — Devaluatiebesluit goedgekeurd.
Met 99 tegen 60 stemmen heeft de Zwitsersche Federale Raad op 30 Sept. '36 het besluit van den Bondsraad tot devaluatie van den Zwitserschen franc goedgekeurd. (Neue Zürcher Zeitung) **(V. b. 2468 B.)**

D. LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig besproken zijn. - Onze wekelijksche opgave. —
Duitsch: Prof. A. Herrmann — „Katastrophen, Naturgewalten und Menschenschicksale". (Schönfeld, Berlin)
Joseph Roth — „Beichte eines Mörders". (Allert de Lange, 1936) **(Vor. ber. 2467 B.)**
Engelsch: Agnes Mure MacKenzie — „The Scotland of Queen Mary and the Religious Wars 1513—1638". (Alexander MacLehose)
Frances Shelley Wees — „Untravelled World". (Eyre and Spottiswoode) **(Vor. ber. 2467 B.)**
Fransch: Ch. Gillonin — „Journal d'un Chrétien philosophe". (Fischbacher, Paris)
Simenon — „45° à l'ombre". (Nouvelle Revue Française, Paris) **(Vor. ber. 2467 B.)**
Italiaansch: M. Simoni — „Il nuovo spiritualismo in Italia". (Perella, Napoli) **(Vor. ber. 2459 F.)**
Nederlandsch: J. H. Boas — „De Brit". (Uitgave van het Thijmfonds te Rotterdam)
H. Veersema — „Delianen van de Tafelronde". (Köhler & Co., Medan 1936) **(Vor. ber. 2467 B.)**
Spaansch: José Maria de Cossio — „Poesia española". (Espasa-Calpe S.A., Madrid 1936) **(V. b. 2459 F.)**
(Red. K. H. A.)

E. NEDERLAND. — R.K. Staatspartij. - Landdag te Heerlen. —
Op den landdag van de R.K. Staatspartij voor Zuid Limburg, te Heerlen gehouden, heeft o.a. de partij-voorzitter, mr. Goseling, het woord gevoerd.
Limburg heeft getoond, aldus mr. Goseling, dat het geen aanranding wil van zijn geestelijken bestuurder en niemand heeft daaraan getwijfeld, zelfs zonder raadpleging van den raad van katholieken. Maar uit wat wij gehoord en gelezen hebben, zullen wij onze lessen trekken. Onkunde is het, wanneer men zegt, dat wij het werk van kerk en partij vereenzelvigen. Wij hebben geen recht gewetens te binden, omdat wij als politici ze niet kunnen ontbinden en wij moeten zelfs den schijn vermijden, dat wij de kerk zouden kunnen compromitteeren. Maar als katholieken moeten wij onze houding bepalen en daarbij komt het leiding geven toe aan hen, die gij zelf hebt aangewezen. Vooral moeten wij niet „voldaan" zijn, maar werkzaam en vurig blijven. Dit is de duidelijke conclusie: verstrooiing beteekent zelfmoord, gelijkschakeling beteekent altijd uitschakeling van ons. Alleen door samenwerking kunnen wij de zoo dringend noodzakelijke hervorming in staat en maatschappij volgens onze wereldbeschouwing tot stand brengen. Onze denkbeelden kan men kennen uit ons algemeen program, waarvan de uitwerking en concretiseering spoedig verwacht kan worden. Er is veel belangrijk werk, dat gedaan moet worden, niet onder de leuze „wij of zij", maar: „wij mede ons vaderland dienend". Het gaat om ons gezamenlijk, om het algemeen belang, en de groepsbelangen mogen alleen behartigd worden in verbondenheid. Dat is het karakter van onze partij en haar ware nationale beteekenis. Wij staan niet voor de keuze nationaal socialisme of bolsjewisme. Wij willen geen van beide, maar wij willen ons zelf blijven en Limburg zal daarbij, zooals in 1918, zijn groot aandeel leveren. Wij zullen winnen voor Christus in samenwerking met hen, die ook positief dat groote doel met ons willen nastreven. Hulp van hen, wier intenties wij niet kunnen richten, zullen wij onder afdoende waarborgen kunnen aanvaarden. Een samenwerking in algemeen christelijke gezindheid zonder meer, zonder concrete politiek is een massa-appel voor den sprong in het duister. Ik zal mij door deze sterke overtuiging laten leiden om, voor zooveel van ons afhangt, een beleid te verkrijgen, in positief christelijken geest. (Limb. Koerier)
(V. b. R.K. Staatspartij 2353 D.; Mr. Goseling 2297 G.)

F. PORTUGAL. — Vrijwillig leger gevormd tegen het Communisme. —
De Diario de Noticias te Lissabon publiceerde op 16 Sept. '36 een decreet van de regeering, waarin een vrjwilligersleger wordt samengesteld van minstens 20.000 manschappen ter bestrijding van Communisme en Anarchisme. (Diario de Noticias)

G. LUCHTVAART. — Luchtrace Portsmouth-Johannesburg. —
De Engelschman Scott is met zijn metgezel Giles Guthrie in zijn een-motorig Percival Vega Gull-toestel op 1 October '36 te Johannesburg aangekomen en heeft daardoor beslag gelegd op den grooten prijs van £ 4000, welke door den heer I. W. Schlesinger was uitgeloofd.
Hij heeft den afstand van Portsmouth naar Johannesburg, zijnde 9.841 K.M., afgelegd in den recordtijd van 52 uren 56 min., met een gemiddelde snelheid van 187 K.M. per uur, inbegrepen het verblijf op de vliegvelden.

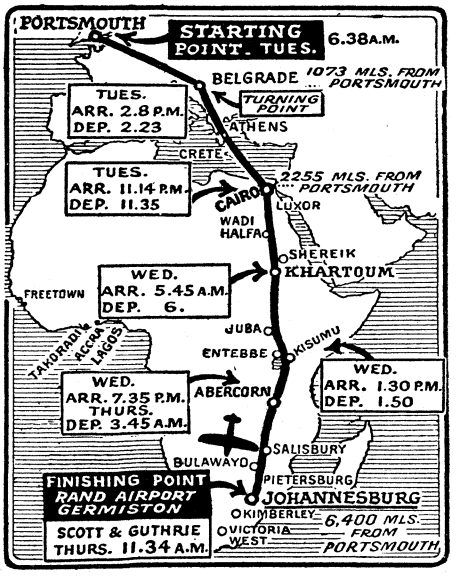

Aan deze race mochten alleen Britsche piloten met Britsche vliegtuigen deelnemen. Er hadden zich negen mededingers ingeschreven, acht werden echter, getroffen door verschillende ongevallen, gedurende de race uitgeschakeld. (Times)
(Vor. ber. Scott 1536 C.; Photo 1536a.)

4 OCTOBER 1936

A. De werking. —

Het egalisatiefonds is door de regeering ingesteld om invloed te kunnen oefenen op het verloop en den stand der buitenlandsche wisselkoersen of, hetgeen hetzelfde is, op de waarde van den gulden in de wisselmarkt. Het lijkt misschien een nogal geheimzinnige instelling, maar in den grond is de zaak vrij eenvoudig.

Het is niet zoozeer de bedoeling den koers van den gulden in een bepaalde richting te manipuleeren, maar wel om sterke koersschommelingen, waar inderdaad niemand belang bij heeft, te voorkomen. Als door kapitaalverplaatsingen (die immers volkomen vrij gelaten worden) of door speculatieve bewegingen er plotseling een groot aanbod van b.v. ponden en dollars optreedt, waardoor de koers van den gulden wordt opgezet, moet dit aanbod dus worden opgevangen: het egalisatiefonds zal dan ponden of dollars koopen en de stijging van den guldenkoers zal niet of slechts in geringe mate optreden. Komt er anderzijds plotseling een groote vraag naar ponden of dollars opzetten, zoodat de gulden sterk zou dalen, dan zal het fonds dus ponden of dollars verkoopen, waardoor de plotselinge daling van den gulden wordt geremd of voorkomen.

Door het feit dat voor het uitoefenen van deze egaliseerende functie een speciaal lichaam in het leven wordt geroepen, moet men zich niet van de wijs laten brengen. In wezen komt dit op hetzelfde neer als wanneer b.v. De Nederlandsche Bank zelve deze taak ter hand zou nemen. Men zou dan haar voorraad valuta's zien toenemen als zij een overmatig aanbod hiervan neutraliseerde, en dien voorraad weer zien afnemen als zij aan een groote vraag naar valuta's tegemoet kwam. En een toeneming van den valutavoorraad zou dan gepaard gaan met een vergrooting van het bedrag der door haar uitgegeven bankbiljetten (want zelfs De Nederlandsche Bank moet hetgeen zij koopt betalen) en een vermindering van haar valutavoorraad zou de bankbiljettencirculatie dan weer doen verminderen.

EGALISATIE-FONDS

En hoewel De Nederlandsche Bank krachtens haar octrooi alleszins bevoegd is, op deze wijze te opereeren, heeft men er toch de voorkeur aan gegeven voor het doen van deze transacties een, laat ons zeggen, afzonderlijke afdeeling van De Nederlandsche Bank in te stellen, die wel beheerd wordt door De Nederlandsche Bank, maar waarover de regeering de zeggingsschap heeft en waarvoor zij ook de financieele verantwoordelijkheid draagt. Want het is ook immers de regeering, die voor den nieuwen toestand, die is ontstaan door het door haar afgekondigde uitvoerverbod van goud, verantwoordelijk is en het is ook de regeering die t.z.t. de definitieve stabilisatiewaarde van den gulden zal bepalen, die ook van veel invloed zal zijn op het uiteindelijke financieele resultaat van het egalisatiefonds.

Daar komt nog bij dat het nieuwe fonds niet alleen valuta's zal kunnen koopen en verkoopen, maar ook goud, b.v. door in eerste instantie gekochte valuta's tegen goud te ruilen, wat onder bepaalde omstandigheden een nog wel zoo veilig bezit zal zijn. Als De Nederlandsche Bank nu zelf al deze transacties zou uitvoeren, zou dit tot eigenaardige complicaties aanleiding geven, in verband met het feit, dat de gulden volgens de wet nog altijd de oude goudwaarde heeft: het goud waarvoor zij, bij den huidigen stand der wisselkoersen, b.v. *f* 2100 per K.G. fijn betaalt, moet zij dan te boek stellen voor *f* 1647,50. En als zij b.v. hier te lande goudtransacties uitvoert, zou zij haar goud in de markt moeten verkoopen voor *f* 1653,44 per K.G. fijn, want dat is nog altijd haar officieele verkoopprijs. Een en ander maakte het noodzakelijk het egalisatiefonds een afzonderlijk bestaan te geven. Dit egalisatiefonds is er nu, krachtens de Wet. Maar als het nu b.v. dollars wil koopen moet het toch geld hebben om ze te kunnen betalen. Die guldens worden hem door het Rijk verstrekt en het Rijk verschaft zich deze door de plaatsing van schatkistpapier bij het publiek of door een beleening van schatkistpapier bij De Nederlandsche Bank. In het eerste geval verschaft het publiek dus de middelen, die noodig zijn om die valuta's te koopen (welke eventueel dan weer in goud worden omgezet), en is de geldmarkt hiervoor te krap, dan doet De Nederlandsche Bank dit. Het egalisatiefonds zal op deze wijze zich een bedrag van *f* 300 millioen kunnen verschaffen, maar dit is een maximum. Het fonds zal telkens wel niet meer vragen dan waarnaar behoefte bestaat.

En als dan op een ander moment het egalisatiefonds weer goud of valuta's verkoopt (om een stijging van de wisselkoersen en een daling van den gulden tegen te gaan) dan wordt het fonds in guldens betaald en met die guldens kan dan de beleening van schatkistpapier bij De Nederlandsche Bank weer worden afgelost of als het schatkistpapier bij het publiek was ondergebracht kan het geld wellicht dienen voor de eerstvolgende aflossing van schatkistpapier door het Rijk.

Als de eerste transacties die het egalisatiefonds uitvoert aankoopen van valuta's zijn, krijgt het vanzelf ook het materiaal dat noodig is om anderzijds den koers van den gulden te steunen. Maar het is natuurlijk best mogelijk dat dit steunen toevallig de eerste taak is, waarvoor het egalisatiefonds komt te staan. Maar daar het dan nog geen valuta's heeft, lijkt dit een moeilijk geval. Doch er is nog wel een ander middel voor het egalisatiefonds om aan valuta's te komen, zonder ze in de markt te koopen (wat een averechtsch effect zou hebben).

Het egalisatiefonds kan n.l. goud koopen bij De Nederlandsche Bank en dit in het buitenland omzetten in valuta's, die het fonds dan in de markt aanbiedt om den gulden te steunen. De Nederlandsche Bank zal dit goud weliswaar afstaan voor *f* 1653,44 per K.G. fijn, terwijl het egalisatiefonds (dat is de Staat) er misschien *f* 2100 voor maakt, maar daar bij een eventueele stabilisatie van den gulden op een lager niveau de boekwinst op den goudvoorraad van De Nederlandsche Bank toch wel aan den Staat zal vervallen, maakt dit geen verschil. Het egalisatiefonds zou ook hier in de markt goud kunnen koopen (dat tengevolge van het uitgevaardigde uitvoerverbod lager noteert dan het goud in het buitenland) en dit goud in het buitenland kunnen verkoopen om aan valuta's te komen. Ook dan krijgt het egalisatiefonds de beschikking over valuta's die het kan aanwenden om den guldenkoers te steunen, zonder dat het noodzakelijk was deze valuta's in de markt te koopen, wat juist een nederwaartschen druk op den gulden zou hebben uitgeoefend.

Bij de definitieve herstabilisatie van den gulden zullen de verliezen en winsten die het egalisatiefonds heeft opgeleverd wel worden verrekend met de dan naar buiten tredende boekwinst op den goudvoorraad van De Nederlandsche Bank.

(Vorig bericht blz. 2478 B.)

B. Goudvoorraad Ned. Bank. —

De per 5 October '36 opgemaakte verkorte balans van De Nederlandsche Bank geeft o.m. eene vermindering van den goudvoorraad te zien ten bedrage van ongeveer honderd millioen gulden. De Nederlandsche Bank deelt mede, dat deze vermindering is ontstaan, doordat de bank een gedeelte van haar goudvoorraad als werkkapitaal ter beschikking heeft gesteld van het krachtens art. 1 der wet van 30 Sept. 1936 ingestelde egalisatiefonds. De stijging van den post „beleeningen (inclusief voorschotten in rekening-courant op onderpand)" op den weekstaat der bank houdt voor het grootste gedeelte verband met deze goudtransactie.

(Vorig bericht blz. 2479 A.)

A. **NEDERLAND. — Wet tegen prijsopdrijving. - Artikelen die niet verhoogd mogen worden. —**
Ten vervolge op zijn circulaire van 1 October '36 en naar aanleiding van de vele gestelde vragen, heeft de minister van Binnenlandsche Zaken een tweede circulaire aan alle burgemeesters doen uitgaan betreffende de uitvoering van de wet tegen prijsopdrijving. De minister merkt in deze circulaire op, dat in het algemeen de hierna te noemen artikelen, welke behooren tot de eerste levensbehoeften, in verband met de getroffen maatregelen niet in prijs verhoogd mogen worden, zoodat elke prijsverhooging daarvan als prijsopdrijving is te beschouwen.

*) Aardappelen, zoomede aardappelmeel, stijfsel en puddingpoeder.
*) Boter.
Brood.
*) Consumptievetten.
*) Eieren.
*) Groenten.
§) Huisbrand.
*) Kaas.
Margarine.
Melk.
*) Roggebloem.
Slaolie.
*) Spek.
Suiker.
Tarwebloem.
*) Vleesch.

Voor de met een *) gemerkte artikelen behoudens geringe bij deze artikelen steeds optredende marktschommelingen.
§) Normale winterprijs.

Deze lijst is nog niet volledig, daar alle te nemen maatregelen nog niet vaststaan. (Minist. Circulaire)
(Vorig bericht blz. 2471 A.)

B. **NEDERL. OOST-INDIE. — De monetaire maatregelen. - Eenige persstemmen. —**
Volgens de „Java-Bode" heerscht in deskundige kringen de overtuiging, dat thans meerdere bijzondere maatregelen noodig zijn, om de gevolgen van de waardevermindering van den gulden op te vangen, en wel in het bijzonder ten behoeve van de minder-gunstig gesitueerde Europeanen en vrijwel de geheele Inheemsche bevolking, welke groepen naar het oordeel van het blad, het meest blootgesteld zijn aan de gevolgen van de gewijzigde omstandigheden.
Het „Bat. Nieuwsblad" kan voor het effect dat het bericht uit Nederland in Ned.-Indië maakte, geen andere uitdrukking vinden dan „als een bom". Het blad acht het nutteloos en tevens schadelijk aan het besluit der Nederlandsche Regeering bittere commentaren te verbinden. De Regeering stond op het standpunt dat het nooit zoover zou komen.
(Vor. ber. Nederl. Oost-Indië 2468 D.)

C. **NEDERLAND. — Eenheid door Democratie. - Beginselen. —**
In een druk bezochte vergadering, welke op 23 Sept. '36 te Zaltbommel is gehouden, hebben drie sprekers uit verschillende kampen een uiteenzetting gegeven van de beginselen en organisatie der beweging „Eenheid door Democratie".
De eerste spreker, dr. H. Faber uit Velsen, herinnerde aan de feestdagen, die achter den rug zijn en die bewijzen, dat wij geen dictatuur noodig hebben om ons als Nederlanders één te voelen. Scherp staan tegenover elkaar de geestes-gesteldheid, die streeft naar dictatuur en die, welke streeft naar democratie. Doel van „Eenheid door Democratie" is het vormen van een gezamenlijk front van allen, die niet willen prijsgeven wat met veel strijd door onze voorouders is opgebouwd: ons democratisch staatsbestel. De democratie in al zijn schakeeringen staat open voor alle vruchtbare ideeën. Eenheid door Democratie is zeer positief in haar streven naar versterking der eenheid van ons volk. Het is geen politieke partij.
De tweede spreker was de heer H. de Greeve. Deze getuigde van zijn liefde voor de democratie, het gezag en ordelijke toestanden in ons vaderland. Wanneer een troep avonturiers roept om den totalen staat als bron van recht en zedelijkheid, dan moet men zeggen: „Die totale staat is een monstrum horrendum. Boven dien totalen staat is God." Het één verdraagt het ander niet. Wat is de garantie voor al die vage, maar mooie beloften? Zie naar Duitschland. De bisschoppen hebben met een concordaat het nieuwe régime welkom geheeten. In Duitschland werd door het nieuwe régime waarborgen gegeven aan den Heiligen Stoel. Maar van die waarborgen is niets terecht gekomen dan bittere teleurstellingen. Zou het hier dan anders gaan?
De derde spreker, mr. J. J. R. Schmal uit Voorburg zeide: Op den predikant en den priester volgt de ouderling. Elk met eigen zorgen en vragen. Wezenlijke tegenstellingen houden ons verdeeld. Maar daartegenover is er veel, dat ons samenbindt: lots- en levensgemeenschap uit een gemeenschappelijk verleden. Wij zijn volksgenooten en hooren bij elkaar. Op politiek gebied is de staatsgedachte in Nederland gebonden aan twee namen: Thorbecke en Groen van Prinsterer. Beiden hebben, elk op hun manier, de baan voor de democratie vrijgemaakt. Geen Christen kan bezvaar hebben tegen Vrijheid, Gelijkheid en Broederschap. Thorbecke en Groen, Troelstra en Bos, Schaepman en Kuyper, door welke antithese ook gescheiden, waren treffend eenstemmig op het gebied van medezeggenschap van het volk. De praktijk in niet-democratische landen is voor ons niet aantrekkelijk. Van tweeën één: Wij leven of worden geleefd. Wij zoeken samen een oplossing, eerbiedigen elkaars overtuiging, willen leven en laten leven: dat is democratisch. Eenheid door Democratie. Wie leeft in de democratische sfeer, laat zich leiden door de Christelijke gedachte. (Alg. Handelsblad)

5 OCTOBER 1936

D. **NEDERLAND. — Handelsverdrag met Joego-Slavië. —**
Op 26 Sept. '36 vond te Belgrado een notawisseling plaats tusschen de Zuidslavische en de Nederlandsche regeeringen, waardoor de Nederlandsche en Nederl.-Indische artikelen, waarvoor ten gevolge van het decreet van 13 Juni 1936 geen invoervergunningen meer werden verstrekt, wederom vrij kunnen worden ingevoerd. Het betalingsverkeer zal wederzijds met vrije deviezen blijven geschieden, waardoor de instelling van een clearing kon worden vermeden.
Tevens werd het bestaande invoerrecht op kaas verlaagd van 150 tot 80 dinar per 100 K.G., terwijl voor niet-bloeiende, levende planten, met name rhododendrons, azalea's en hortensia's het invoerrecht op 5 dinar per 100 K.G. werd vastgesteld.
Van Nederlandsche zijde werd hiertegenover een gelegenheid geopend Zuidslavische tarwe en maïs in Nederland in te voeren, terwijl bovendien eenige contingenten werden toegestaan. De overeenkomst is met ingang van 1 October in werking getreden en is gesloten voor den duur van een jaar met mogelijkheid van verlenging, terwijl de overeenkomst in bijzondere omstandigheden tusschentijds kan worden opgezegd. (Regeeringspersdienst)
(Vor. ber. Nederland 2438 B.)

E. **LUCHTVAART. — Vliegveld „De Teuge" geopend.**
Op 26 Sept. '36 is onder zeer groote belangstelling het vliegveld „De Teuge", gelegen onder de gemeente Voorst, officieel geopend.
Het vliegveld is 60 H.A. groot en geheel gedraineerd. Het werk is uitgevoerd in werkverschaffing onder toezicht van de Ned. Heide Maatschappij.
(A. N. P.) **(Vor. ber. Vliegvelden 2431 B.)**

F. **NEDERL. OOST-INDIE. — De monetaire toestand.**
Op 5 Oct. '36 werd de verklaring van de Indische regeering, in verband met de omstandigheden voortvloeiende uit de monetaire maatregelen, in den Volksraad door den regeeringsgemachtigde voor algemeene zaken, Mr. Peekema, gegeven.
Mr. Peekema zette uiteen, dat het hoofddoel van de politiek der Regeering is, den tendenz naar verhooging van de kosten voor het levensonderhoud in toom te houden.
De regeering heeft besloten een prijsverhooging zooveel mogelijk te remmen, door de douane-prijscourant voor het vierde kwartaal niet te wijzigen, waardoor de druk van het invoerrecht vermindert. Tegelijkertijd zullen specifieke rechten niet verhoogd worden.
Ook ten aanzien van de prijzen, welke de bevolking in handen krijgt bij den opkoop van verschillende exportgewassen zal onmiddellijk worden ingegrepen, doch hier in omgekeerden zin.
Welke consequenties de depreciatie zal hebben voor de landsbegrooting, zoowel voor 1936 als voor 1937, wordt momenteel met voortvarendheid in beschouwing genomen.
Binnenkort zal aan den Volksraad een ontwerp-ordonnantie worden voorgelegd tot afronding en aanvulling van de beschikbare middelen tot bestrijding van onredelijke prijsopdrijving.
De Regeering onderzoekt overigens in hoeverre er aanleiding kan bestaan om aan de bedingen, strekkende om den aanvang van bepaalde schuldverplichtingen te binden aan de waarde van goud of vreemde valuta, rechtskracht te ontnemen.
Ook de vraag, welken invloed de prijsstijging zal hebben op de van landswege toegekende salarissen en pensioenen, heeft de volle aandacht.
De verklaring van de Regeering eindigt met de toezegging, dat, zoodra de stand van zaken hiertoe aanleiding geeft, de Regeering opnieuw aan den Volksraad inlichtingen zal verschaffen.
(Aneta) **(Vorig bericht blz. 2480 B.)**

G. **SOVJET-RUSLAND. — Volkscommissaris Rykov van zijn functie ontheven. —**
Bij besluit van het bureau van het Centraal Uitvoe-

rend Comité der Sovjet-Unie is Rykov ontheven van zijn ambt van Volkscommissaris voor P.T.T. In zijn plaats is benoemd de Volkscommissaris van binnenlandsche zaken Jagoda, die wordt opgevolgd door Jesjov, secretaris van het Centraal Comité der Communistische partij van de U.S.S.R. (Prawda)
(Rykov, vroeger premier van de Sovjet-Unie, werd officieel vrijgesproken van de beschuldiging dat hij betrokken was bij de samenzwering van Kamenef c.s.).

A. **ENGELAND. — Bewapening. - Sir Samuel Hoare's rede. —**
Te Margate heeft op 1 Oct. '36 het congres der conservatieve partij een aanvang genomen.
Sir Samuel Hoare, de Britsche minister van Marine, voerde ter openingszitting het woord over de Britsche defensie. Spreker begon met te betoogen, dat de werkelijke of vermeende zwakheid van het Britsche rijk een storende factor in de internationale politiek is gebleken.
Na een overzicht te hebben gegeven van de Europeesche bewapeningsprogramma's verklaarde Hoare o.a.:

Gesteld tegenover een dergelijke situatie, hadden wij geen andere keus dan ons eigen bewapeningsprogram met zoo min mogelijk uitstel uit te voeren.
In géén geval kunnen wij ontwapeningsvoorstellen aanvaarden, welke onze betrekkelijke zwakheid zouden stabiliseeren.
Indien wij in een algemeene beperking der bewapeningen zullen toestemmen, dan zal dat zijn op den grondslag van ons voltooid bewapeningsprogram.
Ons program is soepel, niet star, dynamisch, niet statisch. Naarmate immers de beschaving gecompliceerder vormen aanneemt, stelt ook het defensie probleem grootere eischen.
In geen geval kunnen wij de zaak licht opnemen en ik kan u de verzekering geven, dat de regeering onze bewapening allesbehalve gemakkelijk opvat. In de afgeloopen maanden is er onmiskenbaar vooruitgang gemaakt en die vooruitgang zal in de toekomst nog versneld worden.
Ons vlootbouwprogram wordt sneller verwezenlijkt, dan wij geraamd hadden. Officieren en manschappen van uitstekende hoedanigheid melden zich aan voor onze militaire luchtvaart, terwijl de vliegtuigtypes, welke binnenkort in gebruik zullen worden genomen, de vergelijking met elk ander vliegtuig ter wereld kunnen doorstaan. (Manchester Guardian)

(Vor. ber. Sir Samuel Hoare 2465 A.)

B. **GRIEKENLAND. — De dictatuur van Metaxas. —**
Een betooging heeft op 2 Oct. '36 tegen het communisme plaats gevonden, waarop minister-president Metaxas het woord heeft gevoerd.
Deze gaf een overzicht van hetgeen de regeering, na de bevrijding van het land van het communisme, had gedaan en beschreef in algemeene lijnen de toekomstige politiek der regeering.
Minister Kotzias deelde aan een vertegenwoordiger van het D. N. B. mede, dat de volmacht van de regeering uit twee artikelen zou bestaan: Art. 1 zou luiden, dat een nieuw Griekenland geschapen moest worden, en het tweede, dat tot verwezenlijking van dit doel Metaxas een blanco-volmacht en alle rechten zou krijgen. (Berliner Tageblatt)

(Vor. ber. Metaxas 2446 F.)

C. **NEDERLAND. — Standaardloonen voor werkloozen worden gewijzigd. —**
In aansluiting op de mededeeling van den Regeeringspersdienst betreffende de regeling welke in de plaats van den huurbijslag is getroffen, deelt de R. P. D. mede dat, bij de circulaire van 31 Juli, waarin de herziening van de steunregeling, welke 13 Sept. '36 in werking trad, is vervat, behalve de gewijzigde regeling van den huurbijslag, o.m. nog is opgenomen een bepaling omtrent vaststelling van standaardloonen voor arbeiders die langdurig werkloos zijn.
Uit overweging, dat ten gevolge van de wijziging in de monetaire positie, eenige werkverruiming tot stand zal komen, heeft de minister van Sociale Zaken besloten, ook in dit laatste voorschrift wijziging aan te brengen. Deze wijziging komt hierop neer, dat de bepaling wordt opgeschort voor arbeiders, die uitsluitend ten gevolge van gebrek aan werkgelegenheid op steun aangewezen zijn geweest, en omtrent wier bereidheid tot arbeiden geen twijfel bestaat. Immers dezen hebben thans de kans om weer aan den arbeid te komen.
De regeling tot vaststelling van standaardloonen zal echter van kracht blijven voor die ondersteunden, van wie is gebleken of moet worden aangenomen, dat hun langdurige werkloosheid moet worden toegeschreven aan de omstandigheid, dat zij niet of niet voldoende naar werk omzien.
Zal dus eenerzijds het voorschrift betreffende de standaardloonen worden opgeschort voor zoover de arbeiders betreft, die weliswaar reeds geruimen tijd werkloos zijn, doch die niettemin geen prikkel tot het zoeken van werk behoeven, anderzijds zullen de bedragen der vastgestelde standaardloonen, waar de regeling uitsluitend voor de beroepswerkloozen en in het algemeen voor diegenen die op den steun blijven leunen, zal gelden, worden verlaagd.
Waar aan de regeling een ander karakter zal worden gegeven, heeft de minister, in afwachting van de nadere ten dezen aan de gemeenten te geven voorschriften, besloten, de regeling der standaardloonen met ingang van 4 October '36 voorloopig op te schorten. (Regeeringspersdienst)

(Vor. ber. Werkloozensteun 2475 D.)

6 OCTOBER 1936

D. **NEDERLAND. — Nationaal Jongeren Verbond. —**
Op 3 Oct. '36 heeft het Nationaal Jongeren Verbond zijn jaarlijksche algemeene vergadering gehouden in het gebouw Tivoli te Rotterdam. Na de openingsrede van den algemeen-voorzitter, mr. W. de Vries, werd bij acclamatie besloten, het volgende telegram te zenden aan H. M. de Koningin:
„Te Rotterdam in algemeene vergadering bijeen mag het Nationaal Jongeren Verbond Uwe Majesteit zijn verknochtheid, aanhankelijkheid en trouw betuigen."
Mr. O. Verdoorn, voorzitter van de afd. Rotterdam van het N. J. V., heeft de aanwezigen welkom geheeten, in het bijzonder luit.-generaal jhr. W. Roëll, commandant van het Veldleger, die zich bereid had verklaard een inleidend woord te spreken; voorts kolonel J. C. O. Dorren, chef van het corps mariniers te Rotterdam, die een aantal manschappen ter beschikking heeft gesteld om aan deze vergadering medewerking te verleenen, ir. L. J. M. Feber en E. J. van Kempen, de beide sprekers ter vergadering.
„Meer dan tien jaren," zoo vervolgde spreker, „heeft het N. J. V. zijn idealen nagestreefd, meer dan tien jaar zijn wij gewend te werken naar binnen en naar buiten. Naar binnen door de jeugd de nationale waarden te doen beseffen, naar buiten door den vinger te leggen op den enkeling, die schade toe wil brengen aan het Nederlandsche volk, door de kracht van de weermacht te ondermijnen en ons koloniale rijk te willen doen uiteenspatten. Het N. J. V. heeft steeds getracht een voorbeeld te geven hoe men Oranje hoog boven de natie moet stellen." (Alg. Handelsblad)

(Vor. ber. Nat. Jongeren Verbond 2189 A.)

E. **BELGIE. — Mijngasontploffing te La Bouverie. —**
In de steenkolenmijn Grand-Trait te La Bouverie in de omstreken van Bergen werden 48 mijnwerkers door een mijngasontploffing bedolven. Men is erin geslaagd 40 te redden, waarvan echter 17 mijnwerkers aan de bekomen verwondingen zijn overleden. Acht mannen vonden den dood in de mijn.
Nieuwe ontploffingen hebben zich voorgedaan. De brand is opnieuw opgelaaid. De laagste verdiepingen van de mijn worden onder water gezet.
(Het Laatste Nieuws) **(V. b. Mijnongelukken 1305 A.)**

F. **OOSTENRIJK. — Heimwehr. - Majoor Fey en Vice-burgemeester Lahr uit de partij gezet. —**
Op 2 Oct. '36 is te Weenen een bijeenkomst gehouden door de leiders van de Heimwehr. Na afloop er van werd een communiqué uitgegeven, waarin gemeld wordt, dat majoor Fey en de vice-burgemeester van Weenen, Lahr, uit de organisatie zijn gezet. Ook de andere leden, die het initiatief van Fey en Lahr steunden om prins Starhemberg de leiding te ontnemen, zijn geroyeerd.
De uitzetting van Fey, van wien onlangs werd gemeld, dat hij met goedvinden van bondskanselier Schuschnigg weer leider van de Weensche Heimwehr zou worden, geschiedde na een fellen aanval van prins Starhemberg. Naar het heet, heeft het huidige conflict slechts interne beteekenis, d.w.z. majoor Fey en Lahr zouden zich schuldig hebben gemaakt aan ondermijning van het gezag in de Heimwehr.
(Reichspost) **(Vorig bericht blz. 2457 B.)**

A. **ENGELAND. — Bewapening. - Neville Chamberlain's rede. —**
De Britsche minister van Financiën, Neville Chamberlain, die als plaatsvervanger optrad voor Baldwin, heeft op 2 Oct. '36 in zijn rede op het congres der conservatieve partij de bewapeningspolitiek der regeering uiteengezet en tevens herhaald, dat Groot-Brittannië te allen tijde bereid blijft mede te werken aan vrede en verzoening.
Overgaande tot de bewapening zeide de minister: „Wanneer ons bewapeningsprogram zal zijn uitgevoerd, zal onze marine in staat zijn onze belangrijke verbindingswegen te beschermen. Wij zullen een leger hebben, dat wel is waar zwak is in vergelijking met de groote militielegers van het vasteland, doch dat uitgerust zal zijn met de allermodernste wapens en machines, terwijl onze luchtmacht, wat snelheid, kracht, actieradius en hoedanigheid der manschappen betreft, voor geen andere zal behoeven onder te doen."
(Manchester Guardian)
(Vor. ber. Neville Chamberlain 2337 F.)

7 OCTOBER 1936

B. **NEDERLAND. — Vereeniging voor Nationale Veiligheid. - Een beroep op den ministerraad. —**
De Vereeniging voor Nationale Veiligheid, in welker bestuur mannen van verschillende politieke richting zitting hebben, o.a. prof. dr. J. E. de Quay, voorzitter; mr. A. J. A. A. baron van Heemstra, onder-voorzitter; mr. W. C. C. van Romondt Vis, penningmeester; J. J. C. van Dijk; mr. H. Th. s'Jacob; mr. J. Linthorst Homan; H. W. C. E. Mathon; mgr. dr. H. A. Poels; jhr. mr. J. W. Quarles van Ufford; prof. mr. V. H. Rutgers; jhr. mr. dr. A. B. G. M. van Rijckevorsel; prof. jhr. mr. B. C. de Savornin Lohman; mr. dr. W. G. A. van Sonsbeeck; mr. W. J. R. Thorbecke; Ch. J. I. M. Welter, heeft in een adres o.a. het volgende onder de aandacht van den raad van ministers gebracht:
Bij onze actie is ons gebleken, dat breede lagen van het Nederlandsche volk waardeering hebben voor de wijze, waarop door de regeering de tekortkomingen bij ons defensie-wezen zijn in het licht gesteld. Hoop is daardoor gewekt, dat met energie en bekwamen spoed maatregelen genomen zullen worden, met het oog op den gespannen internationalen toestand, om in zoo kort mogelijken tijd de gevechtswaarde van leger, vloot en luchtmacht te verhoogen, al geeft men zich er uiteraard rekenschap van, dat een achterstand van lange jaren niet ineens kan worden ingehaald. (Nieuwe Rotterd. Courant)
(Vorig bericht blz. 2247 B.)

C. **PALESTINA. — Onlusten. - Initiatief van de Arabische vorsten. —**
Medegedeeld wordt dat de vier Arabische vorsten hebben besloten een gemeenschappelijken oproep tot de Palestijnsche Arabieren te richten met het verzoek een einde te maken aan de stakingen en de geweldcampagnes, ten einde de Britsche Koninklijke enquête-commissie in staat te stellen haar werkzaamheden te beginnen.
De promotors dezer beweging zijn Koning Ibn Saoed, de Ghazé van Irak, Iman Yehia van Jemen en Emid Abdoellah van Transjordanië.
Volgens bepaalde berichten zouden de Arabische leiders thans van oordeel zijn dat de beoogde procedure de eenige is, die een einde zou kunnen maken aan de crisis zonder hun prestige nadeel te berokkenen.
(A. N. P.) **(Vor. ber. Onlusten 2473 B.)**

D. **DANZIG. — De Hooge Commissaris Sean Lester wordt teruggeroepen. - Sociaal-Democratie wordt onderdrukt. —**
De Volkenbondsraad heeft besloten den Hoogen Commissaris te Danzig, Sean Lester, begin 1937 terug te roepen. Hij wordt dan plaatsvervangend secretaris-generaal van den Volkenbond. De Nationaal-Socialisten meenden dit besluit van den Volkenbond als een succes van hun optreden te moeten boeken, maar de ontnuchtering was groot toen de president van den Senaat van Danzig, Greiser, uit de dagbladen van 6 October vernam, dat de Volkenbond een opvolger voor Lester zal kiezen, weliswaar in overleg met Polen, maar toch van dezelfde volmachten als Lester voorzien. Greiser heeft daarop bij den Volkenbond geprotesteerd en meent, dat hij Danzig's zaken zonder den Volkenbond zou kunnen regelen. Hij zal dan ook geen vertegenwoordiger naar Genève zenden. De Danziger bevolking, meestal sociaal-democraten, die van het nationaal-socialisme niet gediend zijn, zelfs in den laatsten tijd naar Polen overhangen, wordt door Greiser c.s. onbarmhartig vervolgd. Op 8 October werden 75 socialisten, vertrouwensmannen van de Danziger sociaal-democratie, gearresteerd. Lester, de Hooge Commissaris, heeft hierover een rapport naar Genève gezonden.
(Social-Demokraten, Stockholm)
(Vor. ber. Incidenten 2370 F.)

E. **ITALIE. — Het Katholiek Perscongres te Rome.**
Op 25 Sept. '36 is in het Angelicum te Rome het tweede katholieke perscongres plechtig geopend, waaraan ongeveer 500 congressisten uit niet minder dan 28 naties deelnamen.
Uit Nederland was een achttal deelnemers aanwezig.
Om vier uur 's middags werd in de kerk van de H.H. Dominicus en Sixtus een plechtig Veni Creator gezongen, waarna de generaal der Dominicanen, Pater Gillet, in een korte toespraak de godsdienstige strekking van dit congres op den voorgrond stelde. Later begon in het Angelicum de openingszitting, die onder eerevoorzitterschap stond van kardinaal Pacelli.
Nadat Graaf Della Torre met enkele woorden het gezelschap had begroet verleende hij het woord aan kardinaal Pacelli, die in een toespraak o.a. de beteekenis van den katholieken journalist schetste en een vurige opwekking tot eenheid uitsprak. Deze eenheid, aldus de redenaar, is heden meer dan ooit noodig temeer daar de tegenstanders van de katohlieke zaak deze op hun beurt reeds hebben verkregen. De zonen der duisternis geven door de gesloten kracht, waarmede zij samenwerken een droevig maar prikkelend voorbeeld aan de kinderen des lichts.

Het Angelicum te Rome.

Van de katholieke pers, die in de voorhoede der katholieke actie strijdt, vordert die eenheid discipline en zelfverloochening. Zij vordert van den journalist de kracht om somtijds ook te zwijgen, want ook dat kan noodig zijn om eendrachtig het gemeenschappelijk programma in daden om te zetten. De strijd, die heden gestreden moet worden is de strijd tegen het verheidenschen van het moderne leven.
Gij journalisten zijt de strijders en uw wapenen zijn de verbreiding en vertolking van de woorden van den Paus. In een scherp overzicht schetste de kardinaal de positie van den vijand: de dwalingen op wijsgeerig terrein, het plutocratische liberalisme eenerzijds, dat de waarde van den arbeider miskent en de geordende opheffing der minderen verhindert en anderzijds den waan van een welvaart door bloedigen klassenstrijd; het atheïsme, dat in vreeselijkheid losbreekt en een naturalistische godsdienst, die zich gemakkelijk verbindt met een staatsvergoding, welke de vaderlandsliefde vervalscht. (Osserv. Romano)
(Vor. ber. Kath. Pers 2300 C.)

8 OCTOBER 1936

A. JAN JACOB SLAUERHOFF OVERLEDEN. — In een kliniek te Hilversum, waar hij sinds eenigen tijd werd verpleegd, is op 5 October '36 overleden de dichter en romanschrijver J. J. Slauerhoff. Hij is slechts 38 jaar oud geworden.

Nu weet ik: nergens vind ik vree,
Op aarde niet en niet op zee,
Pas aan die laatste smalle ree
Van hout in zand.
(Een Eerlijk Zeemansgraf).

Zóó heeft Slauerhoff geschreven en het was zijn laatst gedicht.

Een markante figuur is met hem uit de jonge Nederlandsche letteren heengegaan, de meest fascineerende van zijn generatie en onder die allen misschien ook degene, die het meest grootsch van aanleg was.
Zijn leven is als een voortdurende vlucht geweest. De enkele bijzonderheden uit zijn korte loopbaan wijzen het al uit.
Hij is den 15en September 1898 te Leeuwarden geboren, liep aldaar de H.B.S. af, studeerde medicijnen te Amsterdam en werd na zijn artsexamen scheepsarts bij de Java-China-Japan lijn, de Kon. Holl. Lloyd, de V. N. S., tandarts te Haarlem en arts te Marokko. Van zijn voornaamste werken noemen wij:
Gedichten: Archipel 1923; Clair Obscur '26; Oost Azië '27; Eldorado '28; Serenade '30; Saturnus '30; Fleurs de Marécage 1928; Yoeng Poe Tsjoeng '30; Soleares '33; Een Eerlijk Zeemansgraf '36
Tooneel: Jan Pietersz. Coen 1930.
Proza: Het Lente-Eiland 1930; Schuim en Asch '30; Het Verboden Rijk '33; Het Leven op Aarde '34.
Slauerhoff was een onbevredigde, een innerlijk verscheurde, een gedrevene door het groot romantisch verlangen. Hij zal dichter van de zee en het zeemansleven blijven heeten, van strijd en avontuur. De zee was hem een toevlucht en achter het avontuur was er de schemering van het beloofde land.
Vele jaren heeft de overledene als letterkundig recensent aan de Nieuwe Arnhemsche Courant meegewerkt. In Juni 1934 verwierf hij den C. W. van der Hoogt-prijs, den jaarlijkschen prijs van aanmoediging van ƒ 1000 van de Nederlandsche Maatschappij der Letterkunde „voor zijn dichtbundel Soleares, mede beschouwd in verband met zijn te voren uitgegeven geschriften."
(Red. K. H. A.) **(Vor. ber. J. J. Slauerhoff 1346 A.)**

B. NEDERLAND. — Nieuwe regels voor het wegverkeer. —
Op 5 Oct. '36 werd afgekondigd Staatsblad no. 578, houdende het Kon. Besluit van 18 September 1936 tot nadere wijziging van het Motor- en Rijwielreglement.
Hoofdinhoud der nieuwe verkeersbepalingen.
Voorrang voor het „hoofdweg" verkeer. — Er komen z.g. voorrangswegen; wie daarop rijdt, heeft bij kruisingen ook voorrang boven het van rechts komende verkeer. Borden zullen aangeven, wat een voorrangsweg is en dat men zoo'n weg nadert.
's-Nachts geen geluidssignalen. — Tusschen 22 uur en ½ uur voor zonsopgang zijn geluidssignalen verboden. (Men moet dan knipperen met de koplampen).
Verlichtingsvoorschriften. — De plaats van de verschillende lantaarns wordt nauwkeurig omschreven. Dimmen zal reeds moeten geschieden als de tegenligger zich in de gerichte luichtbundels bevindt.
Voor wielrijders is verblindend licht steeds verboden; een rood rijwielachterlicht met reflector is van 1 Januari 1938 af verplicht. Het witte achterspatbord, waarvoor eenige voorschriften worden gegeven, wordt gehandhaafd.
Niet hinderlijk stilstaan. — Stilstaan wordt verboden, indien de verkeersveiligheid daardoor in gevaar wordt gebracht, alsmede in tal van nauwkeurig omschreven gevallen.
Stilstaande auto's verlicht. — Alleen als auto's 30 M. van een lantaarn (of op een parkeerterrein) staan, behoeven zij geen licht te voeren.
(Staatsblad No. 578) **(Vorig bericht blz. 1400 A.)**

C. JULIUS GOEMBOES OVERLEDEN. — Generaal Julius Gömbös von Jakfa, minister-president van Hongarije, is op 6 Oct. '36 in den leeftijd van 49 jaar overleden te Nymphenburg bij München, waar hij in den laatsten tijd in een sanatorium ter verpleging was opgenomen.

Julius Gömbös, geboren op 26 Dec. 1886 te Murga (graafschap Tolna), heeft een militaire opleiding gehad, eerst te Boedapest, later te Weenen. Tijdens den oorlog diende hij als kapitein bij den generalen staf.
Naar buiten trad Gömbös voor het eerst op in de eerste jaren na den oorlog. Hij kantte zich eerst tegen de regeering-Karolyi, naderhand met nog meer felheid tegen het communistische bewind. In dien tijd organiseerde hij een uiterst-rechtsche officieren-vereeniging, die tijdens de witte terreur, welke op de roode volgde, een leidend aandeel had in de actie tegen al wat Joodsch, rood of vrijmetselaar was.
Hij zocht contact met graaf Bethlen, hielp dezen, in 1921, den putsch van ex-koning Karel te doen mislukken.
Een korte terugval tot al te extremistische methoden — hij hield eenigen tijd de moordenaars van Erzberger op zijn landgoed verborgen — vervreemdde hem echter van Bethlen; deze maakte zich weldra geheel van hem los, en in de jaren 1923—1928 werd de naam Gömbös vrijwel niet meer genoemd.
Wel leidde hij in het parlement nog de partij der anti-semietische „Rasbeschermers", maar vond niet veel bijval. In 1928 gooide hij het roer om en verzoende zich met Bethlen, die hem, aanvankelijk op den bescheiden post van onderstaats-secretaris van Oorlog, in zijn regeering opnam. Een jaar later was hij minister, in 1932 was zijn positie al weer zoo sterk geworden, dat Horthy hem, na Bethlen en Karolyi, het premierschap toevertrouwde. Tot zijn dood heeft hij sindsdien de politiek van Hongarije geleid.
Onder den invloed van het Derde Rijk waren in de jaren voor zijn dood zijn „ras"-instincten weer scherp ontwaakt.

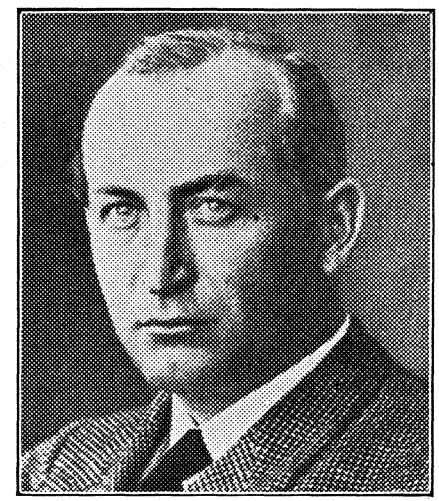

Julius Gömbös.

Zijn hoofddoeleinden waren, evenals die van zijn voorgangers, het herstel van Hongarije's gelijkheid in rechten en herziening van het vredesverdrag van Trianon; maar terwijl Bethlen voornamelijk samenwerking met Italië had nagestreefd, was het Gömbös' doel veeleer — met name na de overwinning van het Nationaal-Socialisme in Duitschland —Hongarije tot een schakel te maken tusschen Duitschland en Italië, ja tot de spil van een sterk revisionistisch blok in Midden-Europa. Sloot hij in 1934 de protocollen van Rome met Italië en Oostenrijk, het jaar daarop ging hij jagen met Göring en had, in aansluiting daaraan, vele besprekingen met Duitsche staatslieden. Ook de oude innige betrekkingen met Polen werden nauwer aangehaald.
Op politiek gebied was zijn positie in de laatste maanden sterk ondermijnd. Er liepen voortdurend geruchten van zijn aftreden. De oppositie tegen hem ging vooral uit van zijn vroegeren vriend dr. Tibor Eckhardt, leider der partij der kleine boeren.
(Pesti Hirlap) **(Vor. ber. Gömbös 2438 D.)**

D. BELGIE. — Rexisten en Vlaamsch-Nationalisten. - Samenwerking. —
De Kamerleden van Rexisten en Vlaamsch-Nationalisten hebben op 8 Oct. '36 vergaderd. Een communiqué werd uitgegeven, waarin werd gezegd, dat de besprekingen hebben doen constateeren, dat een gemeenschappelijk programma bestaat, dat voldoende ruim is om samen te werken, vooral tegen het communisme.
Er is geen sprake van twee groepen te vormen, doch een toenadering tot stand te brengen, welke van groot belang kan zijn. In politieke kringen gelooft men, dat deze coalitie ook andere rechts-Vlaamsche groepen en linksch-liberalen tot zich zal trekken; reeds zijn stappen in deze richting gedaan.
De Rex-beweging heeft twintig zetels in de Kamer en de Vlaamsch-Nationalisten achttien.
(Handelsblad v. Antwerpen) **(Vor. ber. Rex 2296 D.; Vlaamsch-Nationalisten 1789 G.)**

A. DUITSCHLAND. — Staatsmonopolie voor groenten, planten, zaden, fruit en wijn. —
In Duitschland is een staatsmonopolie gesticht voor den buitenlandschen handel in zekere levensmiddelen. Een door de Rijksregeering uitgevaardigde noodverordening stelt een staatsbureau in, dat groenten, planten, zaden, fruit en wijn voor invoer zal aankoopen en deze volgens de behoeften zal verdeelen.
De maatregel heeft ten doel te verhinderen, dat de invoer dezer artikelen een nadeeligen invloed zal uitoefenen op de prijzen van dergelijke Duitsche producten en tot handhaving der loonen. (Agence Belga)

B. NEDERLAND. — Leger, Vloot en Luchtmacht. - De overdracht van den kruiser „De Ruyter". —
Op 3 October '36 is H.M. kruiser „De Ruyter" in tegenwoordigheid van H. M. de Koningin plechtig in dienst gesteld op de werf Wilton-Feyenoord te Schiedam.
Op het achterschip had de overdracht van den kruiser plaats. H. M. de Koningin sprak hierna de volgende rede uit:
Officieren, onderofficieren en manschappen.
Het was Mijn wensch persoonlijk aan boord van den kruiser „De Ruyter" aanwezig te zijn, teneinde den commandant op te dragen het schip in dienst te stellen.
Met de marine verheug Ik mij bijzonder in deze aanwinst, temeer daar wij er op kunnen bogen, dat het schip op vaderlandschen bodem is gebouwd en door Nederlandsche industrie is vervaardigd, terwijl het de toets der vergelijking met zijne soortgenooten in het buitenland ten volle kan doorstaan.
Het zal ongetwijfeld op U allen bezielend inwerken en een eer voor U zijn te dienen op dezen kruiser, die den naam draagt van Nederland's grootsten admiraal.
Gij zult krachtig kunnen meewerken aan het beste wat steeds in de marine heeft geleefd, de voortzetting eener goede traditie, waarvan de grondslagen in de tijden van De Ruyter zijn gelegd.
Ik besluit met den wensch, dat het dit schip beschoren zal zijn onder Gods zegen steeds gelukkig te mogen varen en de eer van onze driekleur op alle zeeën hoog te houden.
En thans noodig Ik den commandant uit den kruiser „De Ruyter" in dienst te stellen.
Toen de Koningin Haar rede beëindigd had, werd de geus en de commandovlag geheschen.
Vervolgens sprak de commandant van de „De Ruyter" de Koningin toe, waarbij hij dankte voor het in hem gestelde vertrouwen.
Hierna sprak kolonel Van de Sande Lacoste de bemanning toe.
Nadat de geheele equipage zich langs het schip had opgesteld, inspecteerde de Koningin officieren en bemanning, waarna de commandant de officieren aan H. M. voorstelde. (Het Vaderland)
(Vor. ber. „De Ruyter" 2298 F.)

C. MONETAIRE POLITIEK VAN HET BUITENLAND. —
DUITSCHLAND. — Volgens dr. Hj. Schacht zou Duitschland er niet aan denken te devalueeren. (Völkischer Beobachter)
(Vor. ber. Deviezen 2078 B.)

GRIEKENLAND. — De Nationale Bank heeft besloten voortaan niet meer den Zwitserschen Frank, maar het Pond Sterling als basis voor de valuta te beschouwen. (Proia) **(V. b. 320 H.)**

HONGARIJE. — De Hongaarsche regeering zal geen verandering brengen in de munteenheid. (Pester Lloyd) **(V. b. 46 G.)**

ITALIE. — De Lire is gedevalueerd tot het peil van 4 677 gram goud per 100, hetgeen tegenover het goud een devaluatie met 40.91% beteekent.
Rekening houdende met de depreciatie van den gulden, welke thans rond 23% bedraagt, zou men den nieuwen koers van de Lire dus op 100/77 × ƒ 7.70 = ƒ 10 per 100 Lire kunnen aannemen.
De laatste maanden vóór de depreciatie van den gulden noteerde de Lire ongeveer ƒ 11.60 per 100 Lire.
(Corriere della Sera - A. N. P.)
(Vor. ber. Deviezen 2332 A.; Goudclausule 1882 G.)

LETLAND. — De regeering van Letland heeft besloten zich bij het sterlingblok aan te sluiten. De verhouding tusschen beide valuta's zal bedragen 25.22 lat per pond. (Latvias Kareiwis)

OOSTENRIJK. — De Schilling zal niet worden gedevalueerd. (Nat. Bank v. Oostenrijk) **(Vorig bericht 172 F.)**

POLEN. — De Zloty zal op dit oogenblik niet worden gewijzigd. (Gazeta Polska) **(Vor. ber. Goudclausule 1384 D.)**

ROEMENIE. — De minister van Financiën constateerde, dat de tot dusverre gevolgde valuta- en financieele politiek vastberaden zal worden voortgezet. (Adeverul)
(Vor. ber. Deviezen-Verordening 339 L.)

TSJECHO-SLOWAKIJE. — De regeering heeft besloten het goudgehalte van de Tsjechische kroon van 37.15 milligram fijn tot 31.21 milligram fijn te verlagen, hetgeen overeenkomt met een depreciatie van 16%. Het parlement zal de volgende week bijeenkomen om den maatregel der regeering te sanctionneeren. (Prager Presse) **(Vorig bericht 1183 A.)**

TURKIJE. — De Turksche regeering heeft besloten zich bij het Sterlingblok aan te sluiten; dit is 635 piasters inkoop, 638 piasters verkoop voor het pond sterling. (Akcham)
(Vor. ber. Betalingsverkeer 335 K.)

ZWITSERLAND. — De toevloed van goud naar de Nationale Bank, die een 20 frs. goudstuk koopt tegen 28.4 frs. en een 10 frs. goudstuk tegen 13.9 frs., is zoo groot, dat zij den aankoop heeft moeten staken. In de laatste dagen is 15 mill. aangekocht.
De Bondsraad deelt nog mede, dat de verhooging van den goudprijs voor geval van devaluatie reeds lang van te voren was overwogen. De nieuwe goudprijs komt ongeveer overeen met de waardevermindering van den franc, n.l. met 30%.
Tot 1 October is de goud- en deviezenvoorraad der bank met 200 mill. frs. toegenomen. (Neue Zürcher Zeitung) **(2478 C.)**

D. NEDERLAND. — Invoerheffing op koffie verlaagd.
De regeering heeft besloten de invoerheffing op ongebrande koffie, ingesteld bij het crisis-koffiebesluit-1936 I, met ingang van 7 October '36 van 12 tot 6 cent per K.G. te verlagen.
Ook de overige op gebrande koffie, koffie-extracten, enz. ingestelde invoerheffingen worden met ingang van dienzelfden datum met 50% verlaagd.
(N. R. Crt.) **(Vor. ber. 2264 H.; Conting. 2305 E.)**

E. GEESTELIJK LEVEN. — Protestantsche Wereldorganisatie. —
Het Protestantischer Weltverband hield van 21—23 Sept. '36 zijn tweejaarlijksche samenkomst in de badplaats Podebradij bij Praag.
Bij deze gelegenheid werden vele toespraken gehouden, o.a. door den voorzitter van het Internationaal Verbond, dr. Slotemaker de Bruïne (Den Haag) en prof. F. Zilka van Praag, terwijl de président van de Fédération Protestante de France, pasteur Marc Boegner van Parijs een uitvoerige rede hield over: „La puissance de l'Evangile dans la vie des nations".
Het congres werd geopend door een godsdienstige samenkomst in de kerk te Podebradij, waar verschillende toespraken werden gehouden en de Generalbisschof der evangelischen Kirche A. B. in den Slowakei, dr. Vl. Cobrda, een preek hield.
Den volgenden dag hield dr. Slotemaker de Bruïne een openingsrede, waarin hij zijn vreugde erover uitsprak, dat dit congres in dezen tijd mogelijk is en hij in het bijzonder prof. Zilka dank bracht voor de uitnemende voorbereiding. Hij stelde het feit op den voorgrond, dat in het eere-comité dr. Masaryk en de minister van Justitie plaats hadden willen nemen, wat het prestige van het Internationaler Verband zeker ten goede komt.
Vervolgens herdacht hij met name eenige leden, die sinds de samenkomst te Hemmen (Holland) twee jaar geleden, door den dood waren weggenomen.
Uit 21 verschillende landen waren afgevaardigden aanwezig — uit Nederland 5 — en zelfs uit Canada.
Prof. Zilke hield nu een inleiding over het geestelijk en kerkelijk leven in de Tsjechoslowaaksche republiek. Het roomsch-katholicisme won na den oorlog zeer aan invloed. Het tast de beginselen van verdraagzaamheid en wettelijke gelijkheid aan.
De protestantsche kerk heeft sterk te lijden van atheïstische propaganda, en tracht de van de kerk vervreemden terug te winnen door de christelijke beginselen tot haar recht te doen komen in haar toepassing op de problemen van dezen tijd. Het is nog niet te laat. Er is plaats voor Christus. Samenwerking met de roomsche kerk, door de laatste soms voorgesteld, is alleen mogelijk als men wenscht te voldoen aan de eischen van Rome. Daar het als meerderheid de verantwoordelijkheid draagt wil het ook in alle omstandigheden de eindbeslissing hebben. Zoo vat Rome in Tsjecho-Slowakije de gelijkberechtigdheid op.
(Prager Presse - N. Rott. Crt.)

F. ENGELAND. — Bewapening. - Resolutie van de Labour Party. —
Het Congres der Labour Party te Edinburgh heeft met 1.738.000 tegen 657.000 stemmen, nadat verscheiden amendementen verworpen waren, een resolutie aangenomen, waarbij de opvatting der Labour Party

wordt bevestigd de verdedigingsstrijdkrachten welke vereenigbaar zijn met de verantwoordelijkheid van Groot-Brittannië als staat-lid van den Volkenbond, te handhaven, maar geweigerd wordt de politieke verantwoordelijkheid te aanvaarden voor een bewapeningswedloop.
De partij, aldus de resolutie, behoudt zich volledige vrijheid voor het herbewapeningsprogram der regeering te critiseeren en verklaart dat de particuliere wapenfabricage een ernstig gevaar voor den wereldvrede vormt. (Daily Herald)
(Vor. ber. Labour Party 2460 D.)

9 OCTOBER 1936

A. **DISCONTOKOERSEN. — Frankrijk. —**
De Bank van Frankrijk heeft op 8 Oct. '36 het disconto verlaagd van 3 tot 2½%. (Le Temps)
(Vorig bericht blz. 2476 E.)

B. **NEDERLAND. — Contingenteeringen ingetrokken.**
De contingenteeringen van zoolleder, tuig- en zaalleder, drijfriemen en technisch leder, meubelen, hout, wollen en halfwollen dekens en bladzink zijn ingetrokken.
De buiten werking stelling van de heffing op varkensvleesch is op 7 October ingegaan. (Staatscourant)
(Vor. ber. Contingenteeringen 2373 H.; Heffing op Varkensvleesch 2014 E.)

C. **SOVJET-RUSLAND. — Karl Radek gearresteerd.**
Het Russische officieele nieuwsagentschap Tass deelt mede, dat Karl Radek is gearresteerd. Hij zal vervolgd worden, daar vast is komen te staan dat hij met Zinowjef en Kamenef aan een samenzwering tegen Stalin heeft deelgenomen. (Tass-Agentschap)
(Vor. ber. Zinowjef 2427 B.)

D. **FINLAND. — Kabinet-Kallio gevormd. —**
De voorzitter van den Rijksdag Kallio heeft op 6 Oct. 1936 aan president Svinhufvud zijn definitieve ministerlijst voorgelegd, waarop de volgende namen voorkomen:

Kallio (agrarische partij): staatsminister en directeur van de staatsbank.
R. Holsti (vooruitstrevende partij): Buitenl. Zaken.
Dr. Kekkonen (agrar. partij): Justitie.
Dr. Puhakka (eenheidspartij): Binnenlandsche Zaken.
Niukkanen (agrar. partij): Financiën.
Ir. A. Oksala (eenheidspartij): Oorlog.
Dr. A. Kukkonen (agrar. partij): Onderwijs.
P. V. Heikkinen (agrar. partij): Landbouw.
Lahdensuo (agrar. partij): Verkeer.
Vesterinen (agrar. partij): Handel.
Prof. K. Kauppi (vooruitstr. partij): Sociale Zaken.

Er is dus geen coalitieregeering tot stand gekomen, zooals de president gewenscht had. De regeering-Kallio zal in den 200 leden tellenden Rijksdag slechts op de 53 stemmen van de agrarische partij en op de 7 stemmen van de liberale partij kunnen rekenen.
De conservatieve partij heeft verklaard, dat de ministers Oksala en Puhakka niet door de partij in de regeering zijn afgevaardigd maar alleen als „vakministers" moeten worden beschouwd.
(Hufvudstadsbladet) **(Vor. ber. blz. 2475 B.)**

E. **CHINA. — Onderhandelingen met Japan. —**
Aan drie weken van Chineesch-Japansche spanning is op 8 Oct. '36 een eind gekomen doordat de bijeenkomst van twee uur te Nanking tusschen Tsjang Kai-sjek en den Japanschen ambassadeur Kawagoe eindigde met een accoord om de onderhandelingen te hervatten tot nieuwe regeling der betrekkingen tusschen de twee landen. (Sin Pao Agency)
(Vor. ber. China-Japan 2466 G.)

10 OCTOBER 1936

F. **VOLKENBOND. — 17de vergadering gesloten. -**
De zeventiende Volkenbondsvergadering en de vier en negentigste zitting van den Volkenbondsraad zijn op 10 Oct. '36 gesloten en niet verdaagd. De volgende, de 18de Assemblée, zal waarschijnlijk begin December plaats hebben.
De voorzitter van de 17de Volkenbondsvergadering, de minister van Argentinië, Saavedra Lamas, heeft in zijn sluitingsrede als zijn overtuiging uitgesproken, dat de discussies over de Volkenbondshervorming het volgende voorloopige resultaat hebben opgeleverd:
Het Volkenbondsverdrag moet noch worden geamendeerd, noch op een al te ruime met den tekst niet vereenigbare wijze worden geïnterpreteerd. Bovenal moet gestreefd worden naar het bereiken van de universaliteit, en naar aanvulling van regionale verdragen, met versterking van de doeltreffendheid der bepalingen van het Volkenbondsverdrag.
Na verder te hebben gewezen op het gevaar van een bewapeningswedloop, bracht Saavedra Lamas met warme instemming de jongste gebeurtenissen op monetair gebied ter sprake. Ook hij verklaarde, dat deze monetaire maatregelen niet voldoende zijn voor het herstel van de welvaart, indien zij niet begeleid worden door de noodzakelijke economische maatregelen, die een hervatting van den handel tusschen alle staten metterdaad zullen verzekeren.
Over de binnen- en buitenlandsche onrust, die dezen tijd kenmerkt, sprak voorzitter Saavedra Lamas als zijn oordeel uit, dat de voornaamste bron daarvan is de armoede en de werkloosheid. Daarbij komt dat de massa, die radicale hervorming wenscht, dit thans niet doet onder den invloed van verlichte apostelen zooals in vroeger eeuwen, die den weg naar vooruitgang wezen of onder den invloed van een diepzinnig werk als „Het Kapitaal" van Marx. De tegenwoordige revolutionnair gezinde massa leest vaak alleen literatuur van den tweeden rang. Zij tracht niet in werkelijken zin tot de doctrine door te dringen, zij laat zich menigmaal slechts door de ruwste inlichting leiden.
Aandringend op een vrij internationaal goederenverkeer, verbond Saavedra Lamas hieraan echter den dringenden wensch naar een vrijer verkeer ook onder de menschen zelf. De demografische vraagstukken van de overbevolkte landen kunnen worden opgelost door landverhuizing naar Zuid-Amerika, waar uitgebreide vruchtbare gronden op ontginning wachten. Zuid-Amerika is bereid de Europeanen te ontvangen, als zij niet komen met de oude bedoeling van een nationalistische kolonisatiepolitiek, doch uitsluitend indien zij komen voor een vreedzame kolonisatie, zonder nationalistische oogmerken.
Saavedra Lamas eindigde zijn inhoudrijke rede met een lofspraak op de democratie der Volkenbondsvergadering, georganiseerd op een grondslag van volkomen gelijkgerechtigdheid, gemeenschappelijke belangen besprekend en haar wenschen door een stemming tot uiting brengend, waarbij de wil der meerderheid geëerbiedigd wordt. (Journal de Genève) **(2467 A.)**

G. **SPANJE. — Burgeroorlog. - 2—10 October 1936. —**
2 October. — Het nieuwe hoofd van den Spaanschen nationalistischen staat, generaal Franco, heeft te Burgos een verordening uitgevaardigd betreffende de voorloopige inrichting van het bestuur des lands, dat gebaseerd zal zijn op gezag, eenheid, bestendigheid en snelle actie.
Een technische junta wordt ingesteld, bestaande uit zes afdeelingen: een commissie van financiën, een commissie van justitie, een commissie voor handel, industrie en levensmiddelenvoorziening, een landbouwcommissie, een commissie voor posterijen en openbare werken en een cultuurcommissie.
Over de door de nationale troepen bezette gebieden wordt een gouverneur-generaal aangesteld.

3 October. — Hitler's plaatsvervanger, Hess, heeft den nationalisten telegrafisch zijn gelukwenschen gezonden met de herovering van het Alcazar.

4 October. — De Spaansche regeering heeft Genève een nota gezonden waarin opgesomd worden de leveranties van vlieg-

tuigen en oorlogsmateriaal aan de nationalisten en rechtschen, waarbij de regeeringen van Duitschland, Italië en Portugal hun medewerking hebben verleend.

5 October. — De omsingeling van Madrid onder leiding van den rechtschen generaal Varela is begonnen.

10 October. — Volkenbond. — Op 8 October heeft de regeering van Sovjet-Rusland in een communiqué den Volkenbond medegedeeld, dat zij zich genoodzaakt zou zien, zich ontslagen te achten van de verplichtingen, haar opgelegd door het non-interventie-accoord inzake Spanje om schendingen van dit accoord (geuit tegen Portugal, Duitschland en Italië) te verhinderen.
De klachten van Sovjet-Rusland werden op 9 Oct. '36 in de non-interventie-commissie van den Volkenbond behandeld. Zij nam het besluit, dat Sovjet-Rusland meer concrete en gedetailleerde gegevens moest overleggen voor de door de Sovjetregeering tegen sommige staten geuite beschuldigingen nopens de schending der non-interventie-afspraken. (Red. K. H. A.)
(Vorig bericht blz. 2476 B.)

A. LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig besproken zijn. - Onze wekelijksche opgave. —

Duitsch: Richard Flatter — „Hamlet's Flucht in den Tod". (Herbert Reichner Verlag, Wien 1936)
Ernst Wiechert — „Wälder und Menschen". (Alb. Langen/Georg Müller, München 1936) **(2478 D.)**

Engelsch: John Laird — „Recent Philosophy". (Home University Library, Thornton Butterworth)
Allardyce Nicoll — „The English Theatre, a short History". (Thomas Nelson) **(Vor. ber. 2478 D.)**

Fransch: Luc Durtain — „Le Globe sous le Bras". (Flammarion, Paris) **(Vor. ber. 2478 D.)**

Italiaansch: F. Terni Cialente — „Cortile e Cleopatra". (Corticelli, Milano) **(Vor. ber. 2478 D.)**

Nederlandsch: Prof. dr. H. Brugmans — „Geschiedenis van den Wereldoorlog, 1914—1918". (Scheltens & Giltay, Amsterdam)
Jeanne v. Schaik-Willing — „Nachtvorst". (Uitg. Querido, Amsterdam) **(Vor. ber. 2478 D.)**

Russisch: L. Sobolef — „Kapitalnij Remont". (Algemeene reparatie.) (Staatsuitgeverij, Moskou)
(Vor. ber. 2459 F.) (Red. K. H. A.)

B. OPGRAVINGEN. - Wegenbouw onzer voorvaderen.
De Heer H. F. Buiskool zendt ons het volgende:
In Juni '36 werd in het veen tusschen Valthe en Exlo een z.g. „Romeinsche brug" ontdekt. Deze houten veenweg bestaat uit evenwijdig liggende boomstammen bij wijze van onze spoorrails, waarop een wegdek rust van dwars naast elkaar gevlijde stammen van meestal dennen met een enkele berk en ruw gespleten eiken planken. De midden- en langsliggers bestaan uit dennenhout. De weg heeft een breedte van 3—3½ meter en ligt op en onder de Webersche grenslaag.
Dr. Van Giffen, onder wiens leiding de brug is blootgelegd, stelt de dateering op grond van zijn ligging, 2 meter onder de oppervlakte en in verband dat de houtbewerking met primitieve werktuigen is geschied, op het begin van het bronzen tijdperk, 1800 j. v. Chr..
De bestemming van deze en andere ontdekte veenwegen zoo in ons land als in Duitschland, Denemarken e. m. a., is niet met positieve zekerheid te zeggen. Terwijl sommigen hierin vluchtwegen zien, zijn anderen van meening, dat ze voor een vreedzaam doel zijn aangelegd.
Sedert 1818, toen bij de vergraving van de Valthervenen de z.g. Romeinsche brug werd ontdekt, heeft dit verkeersprobleem de geleerden in binnen- en buitenland bezig gehouden.
(Vor. ber. Opgravingen 1863 D.)

C. NEDERLAND. — Landbouwproducten. - Prijsstijging. - Waarschuwing van minister Deckers. —
Het A. N. P. meldt: In enkele bladen zijn berichten verschenen, volgens welke zich hier of daar gevallen van onredelijke prijsstijging van landbouwproducten hebben voorgedaan, zulks in strijd met de desbetreffende wet, doordat bepaalde voor den handel bestemde voorraden van die producten zouden worden vastgehouden.
Wij hebben naar aanleiding hiervan den minister van Landbouw en Visscherij, mr. dr. Deckers, inlichtingen gevraagd. De minister antwoordde:
Ook ik heb kennis genomen van persberichten omtrent onredelijke prijsverhooging. Mocht blijken, dat er landbouwers zijn, die voor den handel bestemde voorraden vasthouden, in de hoop, dat zij er straks een extra-winst op zullen behalen, dan zal ik niet nalaten ernstige maatregelen te nemen.
Zoo noodig zal ik er niet voor terugschrikken, het bedrijf van dengeen, wien de gemeenschapszin zoo zeer ontbreekt, uit te sluiten van den steun, dien het krachtens de Landbouwcrisiswet wordt geboden.
Ik heb echter alle vertrouwen, dat dergelijke maatregelen achterwege kunnen blijven. Onze boeren bewezen meermalen, dat zij oog hebben voor de belangen van hun medeburgers. Mochten er nochtans enkelen zijn, die in grof egoïsme die belangen zouden schaden, dan zal met gestrengheid tegen hen worden opgetreden. (A. N. P.) **(V. b. Min. Deckers 2429 A.; Monetaire Wetsontwerpen 2471 A.)**

11 OCTOBER 1936

D. LUCHTVAART. — Jean Batten. - Recordvlucht Engeland—Australië. —
De 26-jarige Nieuw Zeelandsche pilote Jean Batten, is op 11 October '36 te Port Darwin aangekomen. Zij heeft het traject Engeland—Australië afgelegd in den tijd van vijf dagen, twintig uur en 55 minuten en hiermede het op naam van den Australischen vlieger Broadbent staande record voor solo-vliegers met 1 dag en 24 minuten verbeterd. (A. N. P.)
(Vor. ber. Jean Batten 2111 C.)

E. OOSTENRIJK. — Bondskanselier dr. Kurt von Schuschnigg met dictatoriale macht bekleed. —
De Oostenrijksche regeering heeft op 10 October '36 eenige besluiten genomen, die bondskanselier Schuschnigg feitelijk tot dictator over Oostenrijk maken:
De half-militaire organisaties, waarvan de Heimwehren verreweg de omvangrijkste waren, zijn ontbonden. De leden zullen worden overgeheveld naar de militie van het Vaderlandsche Front.
De ministers, ook die welke vroeger tot de Heimwehren behoorden, zullen voortaan slechts gebonden zijn door hun eed op de grondwet, en naar verluidt zou Schuschnigg dezen eed willen combineeren met een eed van trouw aan zijn persoon.
De regeeringsbesluiten zijn genomen in een ministerraad, die onder voorzitterschap van Bondspresident Miklas begon en 15 uur duurde.
Het Kabinet wordt niet gewijzigd. Wel hebben de ministers, die tot de Heimwehr behoorden: vicekanselier Baar-Barenfels, dr. Draxler (Financiën) en dr. Pernter (Onderwijs) hun ontslag aangeboden, maar dit werd door den Bondspresident niet aanvaard. Uitdrukkelijk is echter vastgesteld, dat er thans geen enkele band meer bestaat tusschen hen en eenigerlei half-militaire organisatie.
Prins Starhamberg heeft een proclamatie uitgegeven waarin hij mededeelt, dat de Heimwehren (Heimatschutz) ontbonden zijn. Ook majoor Fey heeft zich tot zijn getrouwen van de Weensche Heimwehr gericht en zijn vrienden tot kalmte aangemaand. Hij zou met dr. Schuschnigg over een definitieve oplossing nog onderhandelen.
De Duitsche pers toont zich voldaan over het besluit tot ontbinding van den Heimatschutz in Oostenrijk. De Angriff zegt, dat deze organisatie en de persoon van Starhemberg de eenige factoren waren, die den goeden betrekkingen met Duitschland in den weg stonden. Zonder prins Starhemberg en majoor Fey is de weg veel gemakkelijker, aldus het blad.
(Reichspost - Angriff - A. N. P.)
(V. b. Dr. Schuschnigg 2331 A.; Heimwehr 2481 F.)

A. **Het ekacaesium: element 87. —**
In het Chemisch Weekblad geeft ir. J. C. de Wijs een overzicht van de ontdekkingsgeschiedenis van het element 87, het ekacaesium.

Tot voor korten tijd ontbraken in het periodiek systeem nog twee elementen, en wel die met de atoomnummers 85 en 87, welke in navolging van de door Mendelajeff gebezigde terminologie voor nog onbekende elementen, voorloopig resp. ekajodium en ekacaesium zijn genoemd. Voor element 87 zijn tusschen 1930 en 1932 zeer sterke aanwijzingen omtrent zijn bestaan verkregen, zoodat het element als ontdekt beschouwd kan worden. Het is echter nog niet gelukt, dit element als zoodanig af te zonderen.

Ir. de Wijs somt nu de voornaamste onderzoekingen op, welke naar dit laatste alkalihomoloog zijn verricht.

Door de plaats, welke het ekacaesium in het periodiek systeem inneemt, kunnen de onderzoekingen naar dit element in twee groote groepen verdeeld worden. Het ekacaesium staat in de rij der alkali-metalen; en daar deze een zeer regelmatige verandering in hun eigenschappen vertoonen, is het waarschijnlijk, dat het onbekende homoloog vooral in die mineralen aanwezig zal zijn, welke tevens rubidium en caesium bevatten. Als zoodanig komen de mineralen pollucite en lepidolieth in aanmerking.

In de tweede plaats staat het ekacaesium tusschen de radio-actieve elementen, zoodat het voor de hand ligt, te veronderstellen, dat het ontbrekende element eveneens radio-actief zal zijn, en er dus groote kans zal bestaan, dat het als desintegratieproduct van een der bekende radio-actieve elementen gevonden zal kunnen worden. Als moeder-element is voornamelijk het mesothorium 2 onderzocht, hetgeen door uitzenden van een alpha-deeltje in element 87, of een isotoon hiervan, moet overgaan.

Scheikunde

Uit Amerika kwam het bericht, dat het aan Fred Allison en medewerkers op het Polytechnisch Instituut te Alabama, gelukt was het ekacaesium in een aantal mineralen aan te toonen; en wel door toepassing van een geheel nieuwe analysemethode, welke tusschen 1927 en 1930 door deze onderzoekers werd uitgedacht en geperfectioneerd.

Wanneer een doorzichtige, isotope stof in een magneetveld wordt geplaatst, dan krijgt dit medium de eigenschap, om het polarisatievlak te draaien; mits echter het licht in de richting van de krachtlijnen loopt. Wordt het licht door een nicol rechtlijnig gepolariseerd, dan ziet men in de, gekruist geplaatste, analysator het gezichtsveld ophelderen. Dit is het welbekende Faraday-effect.

Allison en medewerkers hebben nu een toestel geconstrueerd, dat op deze eigenschap gebaseerd is, en hiermede een groot aantal, voornamelijk anorganische, verbindingen onderzocht. Door den eigenaardigen bouw van hun toestel konden zij voor iedere verbinding één of meerdere lichtminima waarnemen, welke karakteristiek zijn voor den aard der stof en welke niet door andere, er niet meer reageerende verbindingen, worden beïnvloed. Volgens de auteurs zijn deze minima nog bij een concentratie der stof van 10—11 zichtbaar, waardoor deze „magneto-optische analysemethode" op een groote gevoeligheid kan bogen.

Bij het onderzoek van de oplossingen der chloriden, nitraten, sulfaten en hydroxyden van alle elementen tusschen waterstof en thallium, vonden Allison en Murphy, dat de ligging der minima van deze verbindingen evenredig is met het aequivalent gewicht der kationen; terwijl het aantal minima, op weinig uitzonderingen na, gelijk is aan het aantal bekende isotopen der metalen.

Op deze wijze is het derhalve mogelijk, om voor onbekende elementen de plaats der minima door interpolatie vast te stellen, waardoor het zoeken naar deze elementen natuurlijk zeer vereenvoudigd wordt. Het mocht dan ook aan Allison en Murphy in 1930 met behulp van deze methoden gelukken, om in pollucite en lepidolieth-monsters, een aantal minima te vinden, waarvan de ligging overeenkwam met die, welke aan element 87 moet worden toegeschreven.

Tevens was men in staat door toevoeging van zuren en basen, de minima van het chloride, nitraat, sulfaat en hydroxyde van het ekacaesium te meten, waarbij gevonden werd, dat dit element zes isotopen moet hebben, correspondeerende met het aantal minima der verschillende verbindingen.

Behalve in pollucite en lepidolieth werd ekacaesium ook gevonden in monazietzand (Brazilië), Searles Lake pekel (Californië), kaïnite (Stassfurt), samarskite (Brazilië, Noorwegen), en in ruw caesiumchloride, hoewel de hoeveelheid in elk monster zeer gering is; door de auteurs wordt deze hoeveelheid geschat op 10^{-8}—10^{-12}.

Als naam voor het ekacaesium is door deze onderzoekers Virginium (Va) voorgesteld, ter eere van Allison's geboorteland. Reeds algemeen is deze benaming aangenomen; maar als symbool komt ook voor Vi en Vg. Het is noodig, dat hierin eenheid komt.

De geschiedenis van het ekacaesium heeft eenige jaren geleden ook een droevige zijde gekregen. Bij zijn zoeken naar dit element werd Gustav A. Aartovaara uit Helsingfors, tengevolge van een explosie van een zijner toestellen, aan het oog getroffen, hetgeen blindheid veroorzaakte. Deze explosie was vermoedelijk een gevolg van de werking van radio-actieve stralen, uit het door hem onderzochte veldspaath, op perchloorzuur, dat in het toestel aanwezig was. Niettegenstaande dit ongeluk kon Aartovaara eenigen tijd later mededeelen, dat hij het ekacaesium in een Finsch veldspaath had gevonden.

Hoewel het tot op heden nog niet gelukt schijnt te zijn, het ekacaesium af te zonderen — in de literatuur is er tenminste niets over verschenen — mogen we, afgaande op de onderzoekingen der laatste jaren, wel aannemen, dat ook het laatste alkali-element op aarde aanwezig is. Daar het ekacaesium, als element met oneven atoomnummer, geflankeerd wordt door twee zeer zeldzame elementen met even atoomnummer, Em en Ra, zal het (volgens den regel van Harkins) in nog véél kleinere hoeveelheid voorkomen; waardoor het niet te verwonderen valt, dat het zoo lang geduurd heeft, vóór het met eenige zekerheid kon worden aangetoond. (Chemisch Weekblad)

(Vor. ber. Scheikunde 2340 B.)

B. **Kolloidchemie. — Een Rubbersymposium. —**
In het gebouw voor Technische botanie der Technische Hoogeschool te Delft werd het Rubbersymposium geopend, uitgaande van de sectie voor kolloidchemie der Nederl. Chemische vereeniging, door dr. J. H. de Boer, Eindhoven.

Achtereenvolgens werden behandeld:

door prof. dr. ir. G. van Iterson Jr.: „het ontstaan van latex in de plant; de beteekenis van latex voor het plantenleven; de natuurlijke coagulatie";

door dr. O. de Vries, Groningen: „Latex en coahulum";

door prof. dr. J. P. Wibaut, Amsterdam: „De chemische structuur van de natuurlijke rubberkoolwaterstof en van de synthetische rubbersoorten";

door dr. J. R. Katz, U.S.A.: „Röntgenspectrographie van natuurlijke en synthetische rubber";

door dr. ir. A. van Rossum, Delft: „Nieuwe inzichten in het wezen van het vulcanisatieproces";

door ir. I. G. Fol, Den Haag: „Toepassingen van latex".

(Vor. ber. Scheikunde 2487 A.)

A. NEDERLAND. — Oprichting N.V. Mij. voor Industrie-financiering. —

De Regeeringspersdienst meldt:
Ten overstaan van notaris D. Erdman te 's-Gravenhage is de acte van oprichting verleden van de N.V. Maatschappij 'voor Industrie-financiering.
Voor den Staat der Nederlanden trad daarbij op minister H. Gelissen, terwijl de N.V. Industriebank te Limburg als tweede oprichtster was vertegenwoordigd door mr. R. Gielen. Blijkens de acte van oprichting zijn voor de eerste maal benoemd tot leden van den raad van bestuur de heeren: dr. H. M. Hirschfeld (voorzitter), mr. dr. A. A. van Rhijn, mr. dr. A. V. Doorninck, A. K. Spanjaard, allen te 's-Gravenhage, mr. D. Crena de Iongh te Amsterdam en C. F. J. Schellens te Eindhoven.
Uit de statuten der vennootschap blijkt, dat zij zich o.m. ten doel stelt het verstrekken van credieten op langen termijn aan, het deelnemen in het kapitaal van en het verleenen van bemiddeling voor het verstrekken van financieelen steun aan bestaande of nieuw op te richten industrieele ondernemingen, voor zoover werkverruiming en behoud van werkgelegenheid in de Nederlandsche industrie daardoor kan worden bevorderd.
Het bureau der vennootschap is gevestigd te 's-Gravenhage, Bezuidenhout 107. In afwachting van een spoedig te houden eerste vergadering van den Raad van Bestuur, zullen, zooals tot dusver reeds het geval was, de werkzaamheden voor de vennootschap worden verricht door de afdeeling industrie-financiering van het werkfonds. (Regeeringspersdienst)

(Vorig bericht blz. 2384 B.)

12 OCTOBER 1936

B. NEDERL. OOST-INDIE. — Bevolkingsrubber. - Uitvoerrecht. —

Het uitvoerrecht op bevolkingsrubber per 100 K.G. drooggewicht bedroeg met ingang van

2 Aug.	1936 .	*f* 37.—	4 Oct.	1936 .	*f* 50.—
30 Sept.	„ .	*f* 47.—	8 Oct.	„ .	*f* 51.—
1 Oct.	„ .	*f* 48.—			

(Met ingang van 23 Sept. werd het bijzonder uitvoerrecht op natte bevolkingsrubber verhoogd tot *f* 37.— per 100 K.G.) (Keesings Financieel Archief)

(Vorig bericht blz. 2373 E.)

C. GENEVE. — Volkenbondsraadzaal ingewijd. —

Met grooten luister is op 2 Oct. '36 de Raadzaal in het nieuwe Volkenbondspaleis ingewijd. Na een plechtige raadszitting, waarin de Spaansche gedelegeerde het geschenk zijner regeering, de wandschilderingen, aanbood, gaf de secretaris-generaal om 10 uur des avonds een soirée, waar meer dan duizend personen als zijn gasten verschenen. (Journal de Genève)

D. ROTTERDAM. — Bezoek van H. K. H. Prinses Juliana en Z. D. H. prins Bernhard. - Dank van H. M. de Koningin. —

Na het vertrek van den Koninklijken trein op 9 Oct. 1936 deelde de burgemeester van Rotterdam, mr. P. Droogleever Fortuyn, mede, dat de Koninklijke Familie hem had verzocht Haar diepgemeenden dank over te brengen aan de burgerij van Rotterdam. H. M. de Koningin had zich in zeer waardeerenden zin uitgelaten over de ordemaatregelen die men in alle deelen van de Maasstad had getroffen, en over de belangstelling welke de bevolking heeft getoond. De Prinses en de Prins waren zeer opgetogen over de bijzonder hartelijke ontvangst die men Hun had bereid. (N. R. Crt.) **(V. b. Kon. Wilhelmina 2451 A.; Prinses Juliana 2475 C.; Prins Bernhard 2475 C.)**

E. HONGARIJE. — Kabinet-Dáranyi gevormd. —

Het Hongaarsche kabinet is onmiddellijk na den dood van premier Gömbös afgetreden. De nieuwe kabinetsformateur, Dáranyi, is er in geslaagd op 11 Oct. '36 een nieuw kabinet te vormen, waarvan de samenstelling is als volgt:
Landbouw: Dáranyi (Premier).
Handel en Nijverheid: Bornemissa.
Oorlog: generaal Röder.
Binnenlandsche Zaken: von Kozma.
Buitenlandsche Zaken: von Kanya.
Onderwijs: Homan.
Justitie: Lazar.
Financiën: Fabinyi.

Zooals uit deze samenstelling blijkt heeft het kabinet slechts geringe wijzigingen ondergaan: de minister van Handel, Winckler, heeft zijn post verlaten en is vervangen door den minister van Nijverheid, Bornemissa. De vroegere minister van Oorlog, Somkuthy, is eveneens heengegaan en nu vervangen door generaal Röder, die het vorige jaar chef van den generalen staf was.
Aan deze beide veranderingen in het kabinet liggen geen politieke motieven ten grondslag. Vermoedelijk zijn zij slechts het gevolg van omstandigheden van zuiver persoonlijken aard. In ieder geval zal dit nieuwe kabinet een ontspanning teweeg brengen, die het mogelijk zal maken, dat de verschillende politieke partijen tot een hergroepeering komen. Na het heengaan van minister Gömbös was deze noodzakelijk geworden, daar zijn persoonlijkheid den sterksten band vormde tusschen de politieke tendenzen, die in de nationale eenheidspartij gegroepeerd zijn.
Men kan het reeds als zeker aannemen, dat de buitenlandsche politiek van deze regeering ongewijzigd zal blijven. (A. N. P. - Pester Lloyd)

(Vor. ber. Kabinet 2438 D.)

F. LUCHTVAART. — K. L. M. - Zomerseizoen 1936.

Het zomerseizoen der K. L. M. is begin October geëindigd. In de afgeloopen vijf maanden werden op de lijnen der K. L. M. 47.800 passagiers vervoerd, tegen 46.200 het vorig jaar, waarvan 34.000 passagiers voor rekening kwamen van de buitenlandsche lijnen (v. j. 31.000).
Dezen zomer werden 445.000 K.G. goederen vervoerd, waarvan 355.000 K.G. door de buitenlandsche lijnen. Het vervoer van de couranten geschiedde in opmerkelijke hoeveelheden. Tijdens de Olympiade bedroeg het courantenvervoer van Londen 20 ton. Het Europeesch net der K. L. M. werd dit seizoen uitgebreid met de trajecten Milaan-Rome, Malmö-Stockholm en Praag-Boedapest, alle verlengingen van bestaande lijnen.

Binnenlandsch luchtverkeer. — Aangaande het binnenlandsch luchtverkeer zij vermeld, dat de bezetting van de Zeeland-lijn, die haar eerste lustrum vierde, zeer bevredigend was. Alleen op deze lijn werden dezen zomer ruim 8.000 passagiers vervoerd. De Amsterdam-Twente verbinding bleek niet ten volle aan de verwachte resultaten te voldoen, doch de lijn naar Groningen, welke zich langzamerhand gaat ontwikkelen, geeft meer reden tot optimisme.
Het bezoek aan de vliegvelden nam buitengewoon toe, vooral op Schiphol, waar de nieuwe inrichtingen en het rondleiden per sightseeing-car een groote aantrekkelijkheid bleken te zijn. Alleen in Augustus '36 gingen meer dan 100.000 belangstellenden door de poorten van Amsterdams luchthaven.
Van de rondvluchten werd op alle vliegvelden in ons land een veelvuldig gebruik gemaakt.
De ruggegraat van het bedrijf wordt steeds meer de Indië-lijn, welke op 1 October vijf jaar bestond. De inkomsten bedroegen dit jaar ver over de één millioen gulden; bij meer laadvermogen had dit bedrag gemakkelijk nog een ton grooter kunnen zijn. Het vervoer op de Indië-lijn bereikte in den zomerdienst een gemiddelden bezettingsgraad van 78 pct., welke gedurende de laatste maanden zelfs boven de 80 pct. uitkwam, op zichzelf reeds een zeldzaamheid bij een vervoermiddel. De financieele resultaten op deze lijn waren dan ook uitermate gunstig en zij vormen een belangrijken steun voor de exploitatie van het Europeesche en binnenlandsche luchtnet. Zij stelden de K. L. M. in staat het tekort van een kwart millioen, waarmee het jaar op weinig bemoedigende wijze werd ingezet, volkomen in te loopen. (Het Vliegveld)

(Vor. ber. 2121 F.; K. L. M. 2276 C.)

G. NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Wijziging Crisis-Hypotheek-Aflossingswet. —

Bij de Staten-Generaal is ingediend een wetsontwerp tot wijziging en aanvulling van de crisis-hypotheek-aflossingswet 1936.
Bij de mondelinge behandeling in de Tweede Kamer van de crisis-hypotheek-aflossingswet 1936 is door de regeering toegezegd, dat indien mocht blijken, dat tengevolge van genoemde wet hypotheekbanken minder aflossing zouden ontvangen dan noodig was om haar in staat te stellen haar eigen aflossingsverplichtingen op haar obligatieleeningen na te komen en artikel 5 van het vaste-lastenontwerp, hetwelk een voorziening terzake trof, niet tot stand zou komen, er maatregelen zouden worden voorbereid om te voorkomen, dat de hypotheekbanken door dezen gang van zaken in ongelegenheid zouden geraken. Na de intrekking van laatstgenoemd ontwerp, is de regeering te rade geworden de regeling, vervat in artikel 5 van genoemd ontwerp, betreffende de voorwaarden

van obligatieleeningen, uitgegeven door grondcredietinstellingen, als zelfstandig ontwerp in te dienen. In verband met den nauwen samenhang van deze materie met de crisis-hypotheek-aflossingswet 1936, meent de regeering de onderhavige regeling zonder bezwaar in deze wet te kunnen onderbrengen. (Vaderland)
(Vor. ber. 2165 B.; Tw. Kamer 2470 D.)

13 OCTOBER 1936

A. **PALESTINA. — Einde van de Arabische staking.** Op grond van het door de Arabische vorsten gedane beroep, vraagt het Hooge Arabische comité in een manifest aan de bevolking, den arbeid te hervatten. Het manifest brengt in herinnering, dat de staking noodzakelijk werd door „de groote gevaren, die de Arabische staatkundige rechten bedreigden door de thans gevolgde politiek" en het comité verklaart op de bemiddeling en den steun te rekenen van de Arabische vorsten, ten gunste van de nationale zaak.
De staking heeft 166 dagen geduurd. Op 12 Oct. '36 is het werk hervat. (Agence Belga) **(2482 C.)**

B. **NEDERLAND. — Middenstandsbonden en het publiek. - Elke prijsverhooging is geen prijsopdrijving.** De hoofdbesturen van de drie Nederlandsche Middenstandsbonden richten zich met eenige nadere mededeelingen tot het publiek, waarin zij er de aandacht op vestigen, dat niet elke prijsverhooging prijsopdrijving is. Door de waardedaling van den gulden is elke import duurder geworden, hetgeen beteekent, dat de goederen, welke geheel of ten deele uit het buitenland komen, hier te lande in meerdere of mindere mate in prijs zullen moeten worden verhoogd.
De winkelier zal daarmede rekening hebben te houden, ook met betrekking tot zijn aanwezigen voorraad. Zou hij den bestaanden voorraad opruimen tegen de voor hem geldende prijzen, dan komt het in de meeste gevallen hierop neer, dat hij niet voldoende geld ontvangt, om straks tegen de hoogere prijzen eenzelfden normalen voorraad aan te koopen.
Wil de winkelier verzekerd zijn van den geregelden voortgang van zijn zaak, dan moet hij reeds nu rekening gaan houden met den hooger geworden inkoopprijs, ook wanneer deze eerst straks zijn invloed doet gelden.
Een tweede moeilijkheid is deze, dat de prijszetting van den winkelier bijna steeds afhankelijk is van de prijszetting van grossier of fabrikant.
De besturen van de drie Ned. Middenstandsbonden verzoeken het publiek, met een en ander rekening te willen houden.
Gevallen, waarin kennelijk van prijsopdrijving sprake is, brenge men onmiddellijk aan bij de bevoegde autoriteiten. Bij het beoordeelen van prijsverhoogingen ga men rustig en met onderscheid te werk, opdat niet direct een blaam worde geworpen op den winkelier. Achteraf zou dan na onderzoek blijken, dat ten onrechte een klacht is ingediend, maar de schade welke de winkelier als gevolg van de ongegronde klacht ondervond, is daarmede niet goedgemaakt. (De Standaard)
(V. b. Prijsopdr. 2480 A.; Middenstandsb. 2477 A.)

C. **BELGIE. — Begrooting-1937. —** De minister van Financiën heeft de begrooting-1937 voorgelegd en toegelicht. De inkomsten worden geraamd op frs. 10.737 mill., de uitgaven op frs. 10.566 mill., zoodat de begrooting sluit met een batig saldo van frs. 171 mill. Hiervan zullen frs. 150 mill. aangewend worden om de crisisbelasting te verlagen met ongeveer 25%. In de begrooting-1937 heeft men nog geen rekening gehouden met de uitwerking van de devaluatie van den Franschen franc, den Nederlandschen gulden en den Zwitserschen franc op den rentedienst van België's buitenlandsche schuld.
Volgens de ruwe schatting zal deze rentedienst als gevolg van de monetaire veranderingen in het buitenland voor dit jaar circa frs. 100 mill. minder vergen.
De minister duidde aan, dat ook de hierdoor vrijkomende middelen zullen worden aangewend om den belastingdruk te verminderen, waarbij men in het bijzonder schijnt te denken aan een verlaging van de omzetbelasting.
Voor het einde van het loopende jaar zal het restant van het z.g. Mendelssohn-crediet van frs. 905 mill. terugbetaald worden, terwijl de minister op 1 Nov. 1936 eveneens de nog in omloop zijnde obligaties (frs. 1070 mill.) van de 7% stabilisatieleening van 1926 zal aflossen. Na de terugbetaling van het Mendelssohn-crediet zal België geen vlottende buitenlandsche schuld meer hebben. (Moniteur)
(Vor. ber. Begrooting 2061 D.)

D. **NEDERLAND. — Onderwijs. - Geneeskunde. - Inaugureele rede van Prof. dr. A. P. H. A. de Kleyn over: „De ontwikkeling der oor-, neus- en keel-heelkunde. —**
Op 5 Oct. '36 heeft prof. dr. A. P. H. A. de Kleyn met een rede over de ontwikkeling der oor-, neus- en keel-heelkunde in den loop der laatste halve eeuw, zijn ambt als buitengewoon hoogleeraar aan de Gemeentelijke Universiteit te Amsterdam aanvaard.
Spreker ging in zijn rede o.a. in op de z.g. directe onderzoekingsmethoden en het onderzoek door middel van de roentgenologie, waarbij door het opvullen van de diepere luchtwegen met vloeistoffen, welke voor de patiënten onschadelijk zijn, een veel beter inzicht is te verkrijgen omtrent de processen, welke zich in gezonde en zieke longen afspelen. Op deze wijze is het tevens mogelijk de functie der trilharen beter te bestudeeren, welke door hunne bewegingen mogelijk maken, dat kleinere vreemde voorwerpen, welke in de diepere luchtwegen zijn terecht gekomen, op natuurlijke wijze naar buiten worden bevorderd en onschadelijk gemaakt. Ook de chirurgische behandeling bij de ziekten der bovenste luchtwegen heeft in de laatste tientallen van jaren zeer groote vorderingen gemaakt. Zoo is b.v. het risico verbonden aan het verwijderen van het geheele strottenhoofd bij kwaadaardige gezwellen betrekkelijk gering geworden en werd het mogelijk door de ontwikkeling der spraakheelkunde, den patiënten ook na deze ingrijpende operatie eene bruikbare stem terug te geven.
Nader werd ingegaan op het z.g. uitpellen der keelamandelen, waarbij de indicatie zoo scherp mogelijk moet worden gesteld, daar de functie der normale amandelen nog vrijwel onbekend is.
Ook de neusheelkunde heeft in de laatste vijftig jaren een geheel ander aspect gekregen. Herinnerd werd aan de beroemde onderzoekingen van Zwaardemaker over het reukorgaan, den vooruitgang bij de chirurgische behandeling der bijholten van den neus, waardoor het o.a. mogelijk is geworden de zoo verraderlijke aandoeningen van de oogzenuw, welke bij ontstekingen van de achterste bijholten van den neus het gezichtsvermogen kunnen belagen, afdoende te genezen.
Bij het gehoororgaan moet in aanmerking worden genomen, dat het z.g. gehoororgaan twee zintuigen bevat: het eene noodzakelijk voor het kunnen hooren en het andere een belangrijke rol spelend bij het bewaren van het evenwicht. Spreker releveert den vooruitgang bij het onderwijs der doofstommen, waarbij zijn voorganger, prof. Burger, zooveel tot stand heeft gebracht.
Wat de ontwikkeling onzer kennis omtrent het evenwichtsorgaan betreft, hierdoor kan men thans bij ontstekingsprocessen in het oor veel beter dan voorheen, de uitbreiding van deze processen beoordeelen, en is de oorarts door de nieuwe clinische methoden dikwijls tevens in staat belangrijke diagnostische gegevens aan de neurologen te verstrekken bij aandoeningen van het centrale zenuwstelsel.
Ten slotte wees spreker op de keerzijde der medaille. Niettegenstaande de hooge vlucht, welke de oor-, neus- en keel-heelkunde in de laatste halve eeuw heeft genomen, wachten de meest fundamenteele physiologische vraagstukken en de oorzaak der voornaamste ziekten op dit gebied nog steeds op een oplossing.
(Red. K. H. A.)
(V. b. 2331 G.; Ambtsaanv. in het Onderw. 2476 A.)

E. **ZWITSERLAND. — Leger. - Nieuwe defensieregeling. —**
Voor het goedkeuren van de nieuwe militaire maatregelen door den nationalen raad verklaarde de leider van het militaire departement, bondsraad Minger, o.a., dat de legerleiding de paraatheid van de sterk bewapende grenswacht tot het hoogste peil wil opvoeren. Zoolang dit niet is bereikt, zullen permanente compagnieën grenswachten worden opgericht. Een van deze compagnieën wordt nog dit jaar in dienst gesteld. De anderen volgen in het komende jaar. De grens wordt ingedeeld in divisies.
De grensbewaking komt los van het overige deel van het leger te staan en kan afzonderlijk worden gemobiliseerd.
Het snelst kunnen de z.g. lichte brigaden worden gemobiliseerd, waarbij ook cavallerie is ingedeeld.
Het aantal van deze brigaden wordt verhoogd van 6 tot 9, waarbij drie bergbrigaden als zelfstandige eenheden.
Nieuw is verder de verdeeling van de landstorm in eerste en tweede ban.
Tenslotte verklaarde Minger nog, dat het leger voorloopig wordt verdeeld in drie legerkorpsen, een legerkorps is een zelfstandig optredende legereenheid.
De luchtmacht wordt nog voorloopig georganiseerd.
De luchtbescherming komt onder een verantwoordelijk leider, die zelfstandig kan optreden.
Door de devaluatie is de aanschaffing van oorlogsmateriaal uit het buitenland duurder en daarom zal een verhooging van de credieten hiervoor noodig zijn.
(Neue Zürcher Zeitung) **(Vorig bericht blz. 2446 B.)**

14 OCTOBER 1936

A. NEDERLAND. — Nederl. Vereeniging voor Waardevast geld. —

De Nederl. Vereeniging voor Waardevast geld hield op 3 Oct. '36 in Den Haag een openbare vergadering, waarin prof. dr. ir. J. Goudriaan uit Eindhoven sprak over: „Waardevast geld, de eerste voorwaarde voor het behoud van welvaart, vrijheid en cultuur".

Na een openingswoord van prof. dr. N. J. Polak, voerde prof. Goudriaan het woord, die meende, dat er alle reden is om de toekomst met groot vertrouwen en optimisme tegemoet te zien. Thans kan de Nederlandsche Vereeniging voor Waardevast geld haar eigenlijke taak eerst goed beginnen.

De hoofdzaak is, dat men nog veel sterker dan tot dusver de publieke opinie er van doordringt:

1. dat het geldvraagstuk niet alleen het economisch leven, maar ook de geheele sociale en politieke structuur van de maatschappij beheerscht;
2. dat dit geldvraagstuk in zijn werkelijke natuur niet is een theologisch of een metaphysisch, maar een technisch vraagstuk, waarbij over bepaalde nuanceeringen in de te nemen maatregelen, altijd verschil van meening mogelijk zal zijn.

Het geldvraagstuk moet onttrokken worden aan het autoritaire gebaar van de directeuren der circulatiebanken.

De ervaring heeft nu voldoende geleerd hoezeer hun inzichten hebben gefaald en ook al zouden zij het nieuwe willen, dan nog is hun positie tegenover de publieke opinie niet onafhankelijk genoeg om daaraan onbewimpeld uiting te geven. Zij moeten geleid worden door den invloed van een goed geïnstrueerde publieke opinie en niet omgekeerd.

De eerste groote gedachte, die de Ned. Vereeniging voor Waardevast geld in het Nederlandsche volk wil verbreiden, is deze, dat het werkloosheidsvraagstuk, dat aan den wortel ligt van alle maatschappelijke ellende, in wezen is een geldvraagstuk.

Spr. zette dit nader uiteen. De tegenstellingen, welke thans nog bestaan tusschen de verschillende naties, zullen zich zoolang het geldvraagstuk niet is opgelost, moeten verscherpen, omdat de gebreken van het geldstelsel het niet mogelijk maken de binnenlandsche markt regelmatig te vergrooten in hetzelfde tempo als het stijgen der productiviteit, terwijl buitenlandsche expansie zooals in de 19de eeuw nog mogelijk was, thans practisch is uitgesloten. (Het Vaderland)

(Vor. ber. Ned. Ver. v. Waardevast geld 1541 F.)

B. RADIO. — Conferentie te Genève. —

De Volkenbondsconferentie voor het gebruik van de radio in dienst van den vrede is op 24 Sept. '36 geëindigd. De conferentie heeft met enkele wijzigingen, die van geen groote beteekenis zijn, het ontwerpconventie van het Volkenbondsinstituut voor intellectueele samenwerking aangenomen. Van de 36 op deze conferentie vertegenwoordigde staten hebben reeds 17 de conventie onderteekend, n.l. Albanië, Brazilië, Denemarken, Engeland, Frankrijk, Griekenland, Br.-Indië, Litauen, Luxemburg, Nederland, Nieuw-Zeeland, Oostenrijk, Roemenië, Tsjecho-Slowakije, Sovjet-Rusland (dit land met eenige voorbehouden), Uruguay en Zwitserland. (Journal de Genève)

C. ENGELAND. — Eilandjes der Phoenix-groep in de Stille Zuidzee opnieuw geannexeerd. —

De Phoenix-eilanden, die ongeveer 1000 K.M. ten Noorden van Samoa en juist ten Zuiden van den evenaar liggen, zijn door een Engelsch oorlogsschip opnieuw geannexeerd. Zij zijn acht in getal met een totale oppervlakte van zestien vierkante mijlen en een bevolking van ongeveer zestig personen.

Deze groep eilanden is voor de Britsche verdediging in de Stille Zuidzee van groot belang.

Uit het feit, dat een oorlogsschip van de divisie, welke bij Nieuw-Zeeland is gestationneerd, op een der eilanden de Britsche vlag heeft geheschen, mag men concludeeren, dat de thans opnieuw geannexeerde eilanden onder het beheer zullen komen te staan van de regeering van Nieuw-Zeeland. (Daily Telegraph)

D. FRANKRIJK. — Invoerrechten van 10 October '36 af verlaagd. —

In de Fransche staatscourant is een decreet van 2 Oct. '36 gepubliceerd, volgens hetwelk in het ministerie van Nationale Economie een tariefcommissie voor prijscontrôle is ingesteld, die, naar wordt uiteengezet, belast zal worden met de taak iedere ongerechtvaardigde prijsstijging te beletten, door buitenlandsche producten in grootere hoeveelheden in te voeren.

De commissie zal aan de daartoe bevoegde ministers de noodige maatregelen voorstellen, zooals verlaging van invoerrechten, de kosten voor licenties en een verruiming, ja zelfs een afschaffing, van de contingenten.

Verder is een decreet gepubliceerd, waarbij de invoerrechten op niet-gecontingenteerde goederen worden verlaagd. Deze verlaging gaat in met ingang van 10 Oct. '36 en bedraagt 20% voor grondstoffen, 17% voor half-afgewerkte producten of artikelen en 15% voor afgewerkte goederen.

Bij een ander decreet wordt bepaald, dat met ingang van 10 October de norm van de belasting, welke wordt geheven van importeurs van gecontingenteerde goederen, verlaagd wordt met 20%. (Moniteur)

(V. b. Wetsontwerpen 2401 E.; Invoerrechten 1151 M.)

E. BELGIE. — Splitsing der Katholieke Unie. —

Op 11 Oct. '36 heeft de splitsing der Katholieke Unie plaats gehad. Zij heeft plaats gemaakt voor een nieuwe formatie, die zich „het blok der katholieken van België" noemt, en die in wezen niets anders is dan een trait d'union tusschen twee nieuwe katholieke partijen: een Vlaamsche, die zich de katholieke Vlaamsche Volkspartij en een Waalsche, die zich de Parti Catholique Social noemt. (Le Soir)

(Vor. ber. Katholieke Unie 2196 F.)

F. BELGIE. — Koninklijke Vlaamsche Academie. - Vijftigjarig jubileum. —

De feestelijkheden ter gelegenheid van het 50-jarig jubileum van de Koninklijke Vlaamsche Academie werden op 8 Oct. '36 met een diner besloten. Hieraan werd deelgenomen door den Belgischen minister van Onderwijs, Julius Hoste, den Nederlandschen minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, Slotemaker de Bruïne, oud-minister Van Cauwelaert, den burgemeester van Antwerpen, Huysmans, den heer Carnoy, den gezant van Zuid-Afrika, dr. Van Broekhuizen, de gedelegeerden van de Nederlandsche universiteiten, den letterkundige Dirk Coster, de eereleden van de Academie, waaronder de heer Kroonenberg, professor dr. Albert Verwey.

Nadat de voorzitter van de Academie het openingswoord had uitgesproken, werd het woord verleend aan prof. Slotemaker de Bruïne, die mededeelde, dat het Koningin Wilhelmina had behaagd den Belgischen minister van Onderwijs, Hoste, het Grootkruis van de Orde van Oranje-Nassau te verleenen. (Telegraaf)

(Vor. ber. Kon. Vlaamsche Academie 2422 C.)

15 OCTOBER 1936

G. FRANKRIJK. — Redevoeringen van premier Blum en Maurice Thorez. —

Premier Blum verzekerde in zijn rede van 11 Oct. '36 te Lens, dat de regeering van het Volksfront haar beloften heeft gehouden. De toepassing van de werkweek van 40 uur was niet gemakkelijk. Doch 1 November zal deze van kracht worden voor de metaal-industrie en de textiel-industrie en later zullen ook de bouwvakken volgen.

„De hervormingen, die wij achtereenvolgens zullen toepassen," zoo sprak Blum, „omvatten een omverwerping van de methoden, die in de laatste zittingsperiode van het parlement ten aanzien van de economische activiteit zijn gebezigd. Wij hebben systematisch tegenmaatregelen genomen tegen de deflatie, die wij hebben bestreden. Alle maatregelen, die wij nemen en nog zullen nemen, hebben ten doel de vermeerdering van het nationale inkomen en de toeneming van de algemeene koopkracht."

„Ik herhaal nog eens," zeide Blum verder, „dat wij geen socialistische regeering zijn. Wij zijn geen regeering, die het programma van de socialistische partij moet uitvoeren. Wij zijn een Volksfront-regeering om het programma van het Volksfront uit te voeren. Wij aanvaarden voor onze regeering geen andere meerderheid. Wij zijn trouw aan deze meerderheid."

Vervolgens sprak Maurice Thorez, de secretaris-generaal der Communistische partij, die herziening eischte van de politiek van niet-inmenging in de Spaansche aangelegenheden. Voorts richtte Thorez een scherpen aanval op het Hitler-régime. Hitler heeft, zoo zeide spr., slechts één doel: de vernietiging van Frankrijk. Wij willen desondanks met Hitler besprekingen voeren, doch alles in het kader van den Volkenbond en voor de totstandkoming van den ondeelbaren vrede, want iedere andere vrede zou geen ware vrede zijn. (Le Temps - L'Oeuvre)

(V. b. Léon Blum 2458 C.; Maurice Thorez 2443 D.)

A. **Regeling van goudafgifte tusschen de Ver. Staten, Frankrijk en Groot-Brittannië tot stand gekomen. —**

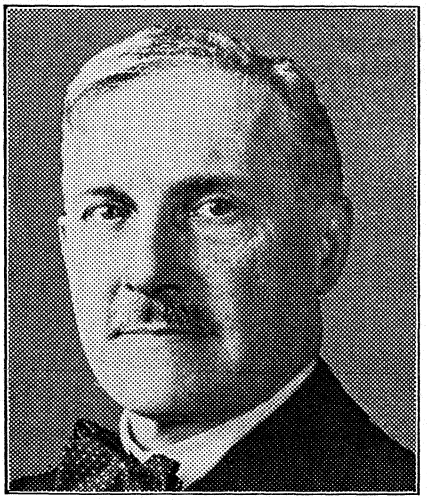

Emile Labeyrie.

GOUD-COVENANT

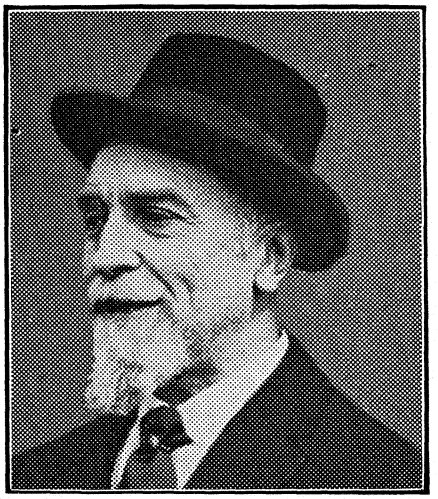

Montagu Norman.

Tusschen de Ver. Staten, Frankrijk en Groot-Brittannië is een overeenkomst getroffen, waarbij de goudafgifte tusschen de wisselkoersfondsen dezer drie landen geregeld wordt.

Deze regeling is 12 Oct. '36 officieel geworden door een verklaring van minister Morgenthau, die tegelijkertijd te Washington, Londen en Parijs werd gepubliceerd.

„In aansluiting aan de mededeelingen, die door hem zijn gedaan op 31 Januari en 1 Februari 1934, waarbij de aankoopen van goud door de Amerikaansche schatkist werden geregeld en die van 31 Jan. 1934 betreffende den verkoop van goud voor export, verklaarde minister Morgenthau dat voortaan — en zulks, mits niet met een termijn van 24 uur is opgezegd of gewijzigd — de Ver. Staten ook goud zullen verkoopen voor onmiddellijken export of earmarking aan de wisselkoersfondsen, die op dezelfde wijze bereid zijn goud aan de Ver. Staten te verkoopen, mits een dergelijk aanbod van goud worde gedaan tegen den prijs en onder de voorwaarden, welke de minister van Financiën het meest in het openbaar belang acht.

Elke verkoop van goud en gouden munten zal geschieden door tusschenkomst van de Federal Reserve Bank van New York, die daarbij handelt als fiscaal agent der Amerikaansche regeering.

Het goud zal worden verkocht tegen den prijs van 35 dollar per ounce fijn, vermeerderd met ¼% voor kosten, terwijl de verkoop en het earmarken zullen worden onderworpen aan de regelen die ter toepassing van de Gold Reserve Act 1934, zijn opgesteld."

Ter toelichting zeide minister Morgenthau tegenover persvertegenwoordigers, dat men thans te doen heeft met een nieuw type van den gouden standaard.

„Het niveau van de wisselkoersen tusschen Engeland, de Ver. Staten en Frankrijk," zeide minister Morgenthau verder, „kan worden vergeleken met een driehoekig vlak, waarvan elke hoek rust op een egalisatiefonds van elk dezer landen. Elk van de onderteekenende landen van het accoord gebruikt dit fonds om zijn betaalmiddel in evenwicht te houden door buitenlandsche wissels te koopen of te verkoopen.

Geen enkel land wenscht door deze operaties een te groote hoeveelheid papiergeld der andere landen te accumuleeren. Ten einde hieraan tegemoet te komen stellen zij voor tot omzetting van deze deviezen in goud te machtigen. De koers waartegen deze omzetting plaats vindt, zal dagelijks worden vastgesteld, volgens de wet van vraag en aanbod."

Wat den koers van den dollar betreft, die thans op $ 35 voor één ounce goud is vastgesteld, verklaarde minister Morgenthau, dat deze koers zou kunnen worden gewijzigd na overeenstemming tusschen de onderteekenaars en nadat hiervan 24 uur te voren mededeeling is gedaan, dit voor het geval het accoord op de tegenwoordige basis gebrekkig zou functionneeren, een eventualiteit, die hij echter zeer weinig waarschijnlijk achtte.

Minister Morgenthau verklaarde ten slotte nog, dat andere landen welkom zullen zijn, indien zij zich bij dit accoord wenschen aan te sluiten.

Het accoord is 13 October '36 in werking getreden en fixeert geen vaste verhoudingen tusschen de drie valuta's. Goudtransacties door particulieren zullen niet worden toegestaan.

(De regeling houdt geen enkele wijziging der tot nog toe gevolgde politiek in en wijzigt natuurlijk niet het feit, dat het pond sterling een zwevende valuta is.) (New York Herald Tribune)

(Vor. ber.: Morgenthau 1799 A.; Goudreservewet Ver. St. 1134 A.; Gouden Standaard Engeland 66 G.; Labeyrie 2327 C.; Devaluatie Frankrijk 2476 D.; Goudblok 1696 K.; Goud-valuta 1755 A.)

B. **Nederland en de overeenkomst inzake de goudafgifte.** Bij navraag te bevoegder plaatse is het A. N. P. gebleken, dat de Nederlandsche regeering nog geen mededeeling van de tusschen Amerika, Frankrijk en Groot-Brittannië getroffen overeenkomst, waarbij de goudafgifte tusschen de wisselkoersfondsen dezer drie landen geregeld wordt, ontvangen heeft, en dus op het oogenblik zelfs geen gelegenheid voor haar aanwezig is, om te overwegen, of er aanleiding zou bestaan om zich bij een dergelijke regeling aan te sluiten.

(A. N. P.)

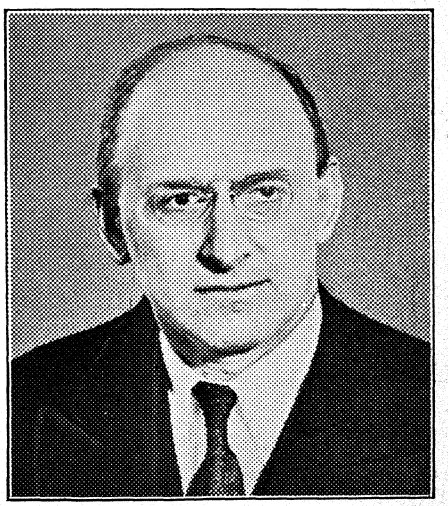

Henry Morgenthau.

A. GOUD-COVENANT. — Persopinies. —

Alg. Handelsblad: Het is bevreemdend, dat Frankrijk en Amerika tot deze overeenkomst bereid zijn gebleken, zonder dat Engeland een prijs heeft vastgesteld, waartegen het bereid zou zijn goud te verkoopen, terwijl Amerika daarvoor wel een prijs heeft bepaald, n.l. $ 35 per ounce fijn verhoogd met ¼% voor onkosten. Ook Frankrijk heeft trouwens geen vasten goudprijs bepaald, terwijl Amerika den prijs met een opzegtermijn van 24 uur kan veranderen.

De practijk zal wel zijn, dat men de onderlinge verhouding van Pond, Dollar en Franc zooveel mogelijk wenscht te handhaven, terwijl de band met het goud slechts zeer losjes is. Het wekt dan ook een verkeerden indruk om, zooals minister Morgenthau gedaan heeft, van een nieuwen gouden standaard te spreken. Het woord is geheel misplaatst. Wij zouden liever spreken van een Verbond van kreupele valuta's.

Een toetreden tot een dergelijk verbond lijkt voorloopig nog niet aanlokkelijk voor ons. En ook niet noodzakelijk. Indien Nederland zich goud wil verschaffen, d.w.z. indien het Nederlandsche egalisatiefonds over te veel Ponden en dollarsaldi de beschikking krijgt, kan het zich op de Londensche markt van goud voorzien. Het Pond is voor ons van de meeste beteekenis en de Londensche goudmarkt niet ver af. Derhalve is de kwestie stellig niet dringend en het geheele accoord voor ons voorloopig van secundair belang.

Amsterd. Effectenblad: Wij zijn geneigd geen al te groote principieele waarde eraan toe te kennen. Met name kunnen wij nog niet den indruk krijgen, dat hier de wegbereiding moet worden gezocht voor een internationale stabilisatie. Veeleer zien wij de getroffen regeling als een noodhulp, waar de basis voor iets beters nog niet kon worden gevonden.

De quintessens van de door de jongste monetaire gebeurtenissen ontstane situatie was eigenlijk, dat de techniek van de saldeering der betalingsbalansen der voornaamste landen was vastgeloopen. In landen, waar de centrale bank van die functie was ontheven, was wel een nieuwe apparatuur in het leven geroepen, om die taak over te nemen, maar de middelen, waarvan deze zich moest bedienen waren te wankel geworden. Het voorbeeld Engeland heeft immers duidelijk geleerd, dat zelfs principieele voorstanders van een duurzaam zwevende munt, zonder vaste band aan het goud, deze vaste basis voor de techniek van hun wisselmarkt-reguleering niet willen missen. Het resultaat is dan ook geweest, dat hoewel geen blijvende vaste relatie tusschen pond en franc en het goud is geschapen, toch het goud weer geheel in eere is hersteld als transportmiddel voor onderlingen betalingsbalansvereffening.

Zoo zien wij dan ook de beteekenis van de nieuwe overeenkomst. Geen principieele wijziging maar een aanpassing van de outillage van het internationale betalingsverkeer aan de gewijzigde omstandigheden.

De Telegraaf: Een technische maatregel van beperkten aard is getroffen, welke het functionneeren der drie wisselkoersfondsen aanmerkelijk vergemakkelijkt.

Voor enthousiasme schijnt bij nuchtere beschouwing vooralsnog geen reden, daartoe geven de mededeelingen nog te weinig houvast. De practijk zal moeten toonen, of verdergaande verwachtingen ten aanzien van deze overeenkomst gerechtvaardigd zijn. Het schijnt echter wel zeker, dat de wereld weer een schrede in de goede richting heeft gedaan.

Het is wel merkwaardig, dat de thans getroffen regeling waarschijnlijk juist het meest in het voordeel van Engeland is. Zooals bekend, gaf Amerika tot nu toe slechts goud af aan landen, die hunnerzijds eveneens bereid waren zoo noodig goud aan de Ver. Staten af te staan, m.a.w. niet aan Engeland. Engeland stond dus in die positie, dat het wel goud naar Amerika kon afgeven, maar wist, dat het nimmer goud van de Ver. Staten zou terugkrijgen. Deze situatie is thans voor Engeland aanmerkelijk verbeterd, Engeland is er zeker van, dat het, zij het op basis van 24 uur, voor zijn dollarsaldi steeds goud zal kunnen terugkrijgen.

FRANKRIJK. — **Populaire:** Het kan slechts voldoening schenken te weten, dat de samenwerking op monetair gebied tusschen Frankrijk, Engeland en Amerika thans verzekerd is.

Excelsior: De verschillen tusschen de monetaire stelsels belemmeren niet in het minst het gebruik van de egalisatiefondsen of de stabilisatie van valuta.

ENGELAND. — **Times:** De samenwerking met Amerika zou, zoo niet onmogelijk, dan toch moeilijk zijn geweest, indien de Ver. Staten de regeling omtrent den gouduitvoer niet had gewijzigd. De regeling zal de technische uitvoering van de samenwerking bevorderen tusschen de drie landen en tot het slagen van het plan tot stabilisatie medewerken.

Daily Telegraph: Een tijdvak van een ,,proefstabilisatie'' die min of meer elastisch is, is ingeluid.

Daily Mail: Het plan heeft het voordeel van den gouden standaard zonder ons aan het goud te binden met een vaste verhouding. Hierdoor zal de contrôle over de buitenlandsche wissels worden vergemakkelijkt en tot het herstel van grooter vrijheid van den handel bijdragen.

VER. STATEN. — **Journal of Commerce:** De z.g. ,,nieuwe'' gouden standaard laat veel te wenschen over en heeft zeer veel minder waarde dan de echte gouden standaard, welke de beweging der wisselkoersen automatisch beperkte tusschen de goudpunten door goudzendingen. Ondanks de fouten, die het stelsel van den gouden standaard aankleven, was alle politiek er vreemd aan, hetgeen men niet van den ,,nieuwen'' gouden standaard kan zeggen.

Het feit dat elk land zich het recht voorbehoudt, de overeenkomst met 24 uur op te zeggen, zal de internationale speculatie aanmoedigen. De volkomen stabilisatie volgens oude beproefde opvattingen zal er niet door worden bereikt.

De ,,nieuwe'' gouden standaard is slechts welkom als overgangsmaatregel. Het zou voor de geheele wereld veel beter zijn, dat de internationale stabilisatie automatisch hersteld wordt.

(Vorig bericht blz. 2491 A.)

16 OCTOBER 1936

B. BELGIE. — Militaire wijzigingen. - Rede van Koning Leopold III. —

Onder voorzitterschap van den Koning werd op 14 Oct. '36 een ministerraad gehouden, waar de ministers van Binnenlandsche Zaken en Nationale Verdediging gemachtigd werden een wetsontwerp in te dienen, dat wijzigingen brengt in de wet op de militie, recruteering en dienstverplichtingen.

Het was de eerste maal, dat koning Leopold den ministerraad presideerde. Onmiddellijk na de opening van de zitting hield hij een rede, waarin hij in groote trekken de redenen uiteenzette, die de versterking van het Belgische leger noodzakelijk maken. Deze redenen zijn de volgende:

1) De herbewapening van Duitschland, komende na de volstrekte militariseering van Italië en Rusland, heeft in het meerendeel der andere staten buitengewone voorzorgsmaatregelen in het leven geroepen, zelfs in die staten, die uitgesproken vredesgezind zijn, zooals Zwitserland en Nederland;

2) De wijziging der oorlogsmethoden, onder den invloed van den technischen vooruitgang, met name op het gebied van de luchtvaart en van de motoriseering, maakt het mogelijk voortaan bij een gewapend conflict reeds aan de aanvangsoperatie een kracht, een felheid en een omvang te geven, welke vooral voor landen van geringe uitgestrektheid, zooals België, bijzonder onrustbarend zijn;

3) De onverhoede herbezetting van het Rijnland en het overbrengen naar de Belgische grens van de uitgangsbasis voor een eventueelen Duitschen inval hebben onze vrees nog doen toenemen;

4) Wij hebben gezien hoe de grondvesten van de internationale veiligheid aan het wankelen werden gebracht door inbreuken, zelfs op verbintenissen, die in alle vrijheid waren aangegaan en door de bijna volstrekte onmogelijkheid onder de huidige omstandigheden de bepalingen van het Pact van den Volkenbond toe te passen ter beteugeling van die inbreuken. Tenslotte dreigen de binnenlandsche oneenigheden in zekere staten zich te verwikkelen en twisten over politieke en sociale stelsels in andere staten een strijd te ontketenen, die met nog meer hardnekkigheid gevoerd wordt en tot nog grootere rampen zou kunnen leiden dan de wereldoorlog.

De militaire politiek en de buitenlandsche politiek, welke deze eerste bepaalt, moeten geen oorlog voorbereiden, doch een oorlog op eigen gebied voorkomen.

De wederbezetting van het Rijnland en de schending van de verdragen van Locarno plaatsten België bijna terug in den toestand van vóór den oorlog.

De aardrijkskundige toestand dwingt België een militair apparaat te onderhouden, dat in staat is iederen buurstaat, welke het Belgisch gebied wil leenen om een ander aan te vallen, te weerhouden. Door zich van deze taak te kwijten, bewerkt België op eminente wijze den vrede in West-Europa en dwingt het eerbied af van de landen, welke bij dezen vrede belang hebben.

De verplichtingen van België moeten evenwel niet verder gaan, iedere eenzijdige overeenkomst verzwakt de positie van België. Ook een defensief verbond, want hoe snel de hulp van een bondgenoot zou kunnen komen na een aanval van een vijand, welke bliksemsnel zou zijn, toch zou België vanaf het begin geschokt zijn.

Daarom moet België, zooals kort geleden de minister van Buitenlandsche Zaken zeide, een zuiver Belgische politiek volgen, welke zich plaatst buiten de conflicten van de buurstaten.

Dit beantwoordt aan het Belgisch ideaal en kan zich handhaven door redelijke militaire en financieele pogingen en zal België plaatsen in de rijen van allen, die den vrede verlangen.

Hen, die twijfelen aan deze mogelijkheid, wijst de Koning op het trotsche en vastberaden voorbeeld van Nederland en Zwitserland. Zij moeten zich herinneren, welk gewicht het angstvallig handhaven door België van zijn statuut van neutraliteit ten gunste van België en zijn bondgenooten gedurende den geheelen oorlog in de schaal legde en gedurende de regeling na den oorlog.

Koning Leopold herhaalde, dat België door zijn militair systeem den oorlog moet voorkomen.

Dit statuut beantwoordt niet meer aan de mogelijkheden van een plotselingen inval en dit moet ten spoedigste hersteld worden.

De regeering zal het land tegelijk geven een zuiverheid van geest ten aanzien van de gebeurtenissen in het buitenland en een gevoel van veiligheid, dat noodig is voor de algemeene welvaart. Zij zal de belangen van België vóór alles laten gaan.

Omtrent den inhoud van het wetsontwerp zij gemeld, dat ongeveer 2/5 van het Belgische leger 18 maanden dienst zal moeten doen en 3/5 gedeelte 12 maanden. Het ontwerp voorziet in de volledige motorisatie van de cavalerie, de uitbreiding van het stelsel van vrijwilligers. Dit laatste voornamelijk met het oog op het vormen van technici in verband met de uitbreiding van de speciale wapens. Bovendien zullen de vrijstellingen voor leden van de groote gezinnen behouden blijven. Over het algemeen echter zullen zij aanzienlijk beperkt worden.

In welingelichte kringen is men van meening, dat de nieuwe Belgische politiek, zooals die uitgesproken is in de redevoering van koning Leopold, niet beteekent, dat de accoorden der Fransche en Belgische generale staven zullen worden opgegeven. (Het Laatste Nieuws)

(Vor. ber. Kon. Leopold 2077 F.; Dienstplicht 2198 F.; Leger, Vloot en Luchtmacht 2390 D.)

A. **DANZIG. — Soc.-Dem. Partij ontbonden. —**
De hoofdcommissaris van politie heeft de sociaaldemocratische partij met al haar onderafdeelingen ontbonden.
Dit besluit, dat onmiddellijk van kracht is geworden, is genomen op grond van de wetsbepalingen tegen het ongeoorloofd in bezit hebben van wapens en wegens overtreding der sabotagebepalingen.
(Berliner Tageblatt) **(Vorig bericht blz. 2482 D.)**

B. **NEDERLAND. — Herziening der Grondwet. - Voorloopig Verslag der Tweede Kamer. —**
In het Voorloopig Verslag der Tweede Kamer inzake het wetsontwerp tot het in overweging nemen van voorstellen tot verandering der Grondwet, welk verslag op 16 Oct. '36 is verschenen, komt als welhaast unanieme meening der Tweede Kamerleden tot uiting, dat de beteekenis van de verschillende voorstellen niet zeer groot is. Men had een onderzoek op breedere basis beter geacht. Niettemin achtte men dit geen reden om de voorgestelde herziening als geheel af te wijzen.

Voorts spreekt het verslag van de sterke overtuiging, die bij het Nederlandsche volk leeft, dat het democratische karakter van ons staatsbestel dient te worden gehandhaafd. Tevens vestigt men er de aandacht op, dat het afdeelingsonderzoek geschiedde vóór den dag, waarop de uitvoer van goud uit ons land werd verboden.
Aan het verslag ontleenen wij nog het volgende:
Inzake de vrijheid van drukpers waren eenige leden van oordeel, dat de wijze, waarop in den laatsten tijd van sommige zijden het recht van openbare meeningsuiting gebruik wordt gemaakt, zorg baart. Daartegen wenschten zij echter uitsluitend repressief te zien opgetreden. Andere leden bepleitten het „droit de réponse".
Het denkbeeld van een Kamer voor het bedrijfsleven ontmoette over het algemeen weinig instemming: het drie-Kamerstelsel wordt een stap achteruit genoemd, alhoewel eenige leden van oordeel waren, dat een centraal orgaan voor het bedrijfsleven op den duur noodzakelijk zou blijken.
Vele leden waren voorts van oordeel, dat een verdere versnippering van politieke partijen het parlementair stelsel onmogelijk zou kunnen maken. Inzake het toelaten van revolutionnaire vertegenwoordigers in de Kamers waren vele leden van oordeel, dat de democratie niet behoeft te dulden, dat de aan haar ontleende rechten en vrijheden worden misbruikt om haar zelf te vernietigen. (Alg. Handelsblad)

(Vor. ber. 2418 E.; Tw. Kamer 2488 G.)

C. **BELGIE. — Rede van minister Spaak tegen het rexisme. —**
De Belgische minister van Buitenlandsche Zaken, Spaak, heeft op een politieke vergadering een rede gehouden, waarin hij de nieuwe Belgische politiek als volgt omschreef:
„De zekerheid, dat het Belgische grondgebied niet kan dienen voor een doortocht, noch als operatiebasis voor eenige mogendheid, is een geruststellend element. Wanneer wij, om de deugdelijkheid van deze politiek te verzekeren, van het land een belangrijke militaire krachtsinspanning eischen, die ons in staat moet stellen, onder vervulling van al onze plichten, onze verdediging en onze veiligheid te verzekeren, voeren wij niet slechts Belgische politiek, doch dragen wij op de meest doeltreffende wijze tot den wereldvrede bij."
In deze bijeenkomst, die vooral gericht was tegen het rexisme, zeide minister Spaak verder, dat de regeering „den handschoen opnam, indien het noodig was de mouwen zou opstroopen en tegenover de golf van het rexisme een golf zou stellen, zoo krachtig, dat men over 6 maanden niet meer van een dictatuur zou spreken."
Spaak wees vervolgens op de immoraliteit van het bondgenootschap der rexisten met de Vlaamschnationalisten. (Het Laatste Nieuws - A. N. P.)

(Vor. ber. Paul Spaak 2389 D.; Rexisme 2483 D.)

17 OCTOBER 1936

D. **BELGIE. — Militaire wijzigingen. - Perscommentaren op de rede van Koning Leopold III.—**
FRANKRIJK. — In de **Echo de Paris** vergelijkt Pertinax de Belgische beslissing met de daad van Hitler op 7 Maart. „Voortaan zal België zich dus slechts verdedigen, als zijn gebied wordt aangevallen", aldus vervolgt hij. „Het wijst dus een Rijnlandpact af. Het heeft zich van een vrijwillig aangegane internationale verplichting ontdaan zonder iemand te raadplegen, eenzijdig. De gebeurtenis van gisteren schept een nieuwe politiek en strategie. De wijziging in de militaire verhoudingen zal, naar wij vreezen, ten voordeele van Duitschland zijn."

Madame Tabouis schrijft in de **Oeuvre**, dat geen jurist ter wereld de Belgische beslissing zal kunnen goedkeuren. Niet alleen beteekent zij een opzegging van artikel 1 van het Locarno- en het Rijnlandpact, maar ook van alle verplichtingen jegens den Volkenbond. Niettemin moet het land nog twee jaar lid van den Volkenbond blijven.

In de **Populaire** schrijft Lerroux, dat de rede van den Koning zekere vraagstukken onopgelost laat. België wil, dat zijn „neutraliteit" in een nieuw Locarno-pact erkend wordt, maar het wil zelf neutraal blijven bij een conflict tusschen de garanten. Verder is geen enkele toespeling gemaakt op het Volkenbondspact en op de artikelen betreffende aanvallers. Zal België — zoo vraagt het blad — na de militaire overeenkomsten met Frankrijk en het Locarno-pact te hebben opgezegd ook den Volkenbond verlaten?

Volgens de **Petit Parisien** heeft België de gemakkelijkste positie gekozen met opgeving van alle Volkenbondsidealen.
Het schijnt geen onderscheid meer te maken tusschen vredelievende en oorlogszuchtige landen. De beslissing is niet zonder gevaar, aldus de „Petit Parisien", want zij zou België in een staat van isolement kunnen brengen.

ENGELAND. — De **Times** meldt: De rede van koning Leopold over België's terugkeer naar een politiek van neutraliteit beteekent voor de Britsche regeering geen verrassing, daar men op grond van de berichten uit Brussel en Genève reeds sinds eenigen tijd op dit besluit verdacht kon zijn.
Men merkt te Londen op, dat België's neutraliteit den inval van 1914 niet heeft kunnen verhinderen. Men is dan ook in politieke kringen van oordeel, dat al beoogt deze houding, zooals koning Leopold verklaard heeft, België afzijdig te doen blijven van conflicten, die tusschen zijn buren kunnen uitbreken, dit niets verandert aan de aardrijkskundige omstandigheden, die in 1914 de plaats van den aanval bepaalden.
Hoe dit ook zij, het besluit van België beteekent voor de Locarno-onderhandelingen een nieuwen factor en verandert er, naar men te Londen meent, een der voornaamste grondslagen van.

DUITSCHLAND. — De verklaringen van den Belgischen koning hebben in Duitschland een aangename verrassing teweeggebracht en zijn met instemming begroet. De aangekondigde Belgische neutraliteitspolitiek kan immers niet anders worden beschouwd, betoogt de **Angriff**, dan als een versterking van het reeds sedert jaren door Duitschland ingenomen en telkens weer gepropageerde standpunt.
Duitschland ziet in de thans door België aangenomen houding een rechtvaardiging van het beginsel, dat een vruchtbare Europeesche politiek slechts gevoerd kan worden, indien de daarvoor in aanmerking komende staten individueele overeenkomsten en verdragen sluiten.

Het **Berliner Tageblatt** gelooft, dat door de Belgische maatregelen de z.g. collectiviteitstheorie welke door Frankrijk werd beleden en door Duitschland steeds weer van de hand gewezen, aanzienlijk aan overtuigingskracht heeft ingeboet. In zooverre ziet men in Duitschland in de verklaring van den Koning van België een moreele ondersteuning van de Duitsche buitenlandsche en militaire politiek.

ITALIE. — De **Stampa** schrijft, dat het denkbeeld van den Koning van België, volgens hetwelk de herbewapening de nationale onafhankelijkheid moet verzekeren, hetzelfde is, dat Mussolini in den laatsten ministerraad heeft verdedigd. Anderzijds is het een axioma der Italiaansche politiek, dat de nationale veiligheid niet moet afhankelijk zijn van een systeem van bondgenootschappen. Italië is altijd tegenstander geweest van een blocpolitiek.

(Vorig bericht blz. 2492 B.)

E. **DISCONTOKOERSEN. — Frankrijk. —**
De Banque de France heeft op 15 October '36 het disconto van 2½ tot 2% verlaagd. (Le Temps)

(Vorig bericht blz. 2485 A.)

A. **LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig besproken zijn. - Onze wekelijksche opgave. —**
Amerikaansch: Aben Kandel — „City of Conquest". (Michael Joseph, New York) **(Vor. ber. 2439 C.)**
Duitsch: J. Rosenbauer — „Eine Welt zerbrach. Der Weg nach Sarajevo". (Schönfeld, Berlin)
Heinrich Zillich — „Zwischen Grenzen und Zeiten". (Alb. Langen/Georg Müller, München) **(2486 A.)**
Engelsch: F. Britton Austin — „Forty Centuries Look Down". (Thornton Butterworth)
W. J. Cator — „The Economic position of the Chinese in the Netherlands Indies". (Blackwell, Oxford) **(Vorig bericht 2486 A.)**
Fransch: Monique Saint-Hélier — „Le Chevalier de paille". (Grasset, Paris) **(Vor. ber. 2486 A.)**
Nederlandsch: A. H. M. Romein-Verschoor — „Vrouwenspiegel, een literair-sociologische studie over de Nederlandsche romanschrijfster". (Uitg. Em. Querido, A'dam) **(Vorig bericht 2486 A.)**
Spaansch: A. Fernandez Suarez — „Sentido mistico de la energia". (M. Aguilar, editor, Madrid) **(2478 D.)**
(Red. K. H. A.)

18 OCTOBER 1936

B. **SPANJE. — Burgeroorlog. - 15—17 October '36. —**
15 October. — Op het van het centraal-comité der Spaansche communistische partij ontvangen telegram, zond Stalin aan den secretaris van dit centraal-comité, José Diaz, het volgende antwoord:
„De werkers der Sovjet-Unie vervullen slechts hun plicht, wanneer zij naar hun vermogen de revolutionnaire massa in Spanje hun hulp verleenen. Zij zijn er van overtuigd, dat de bevrijding van Spanje van de onderdrukking der fascistische reactionnairen geen privé-aangelegenheid der Spanjaarden is, doch ook de gemeenschappelijke taak van de geheele naar vooruitgang strevende menschheid. Met broederlijken groet, Stalin."

De Sovjet-gedelegeerde bij de non-interventie-commissie te Londen, Kagan, heeft den voorzitter, lord Plymouth, een derde nota der Sovjet-regeering overhandigd. Lord Plymouth heeft geantwoord, dat hij niet bereid is op dit oogenblik de commissie bijeen te roepen.

De zwarte pijltjes geven den opmarsch der nationalistische troepen naar Madrid aan.

17 October. — Oviedo is door de nationalistische troepen voor het grootste gedeelte ontzet. Er wordt nog hevig gevochten. Madrid wordt door de nationalistische troepen meer en meer ingesloten. (Red. K. H. A.)
(Vorig bericht blz. 2485 G.)

C. **GEESTELIJK LEVEN. — Alg. Comité van Katholieke Actie „Voor God". —**
In den herderlijken brief van het Ned. R.K. episcopaat, die op 4 Oct. '36 in de R.K. kerken is voorgelezen, is medegedeeld, dat „eenigen het initiatief heben genomen om zich te vereenigen en alle krachten van ons rijke katholieke leven samen te trekken, om de eer van God in het persoonlijk en openbaar leven te bevorderen, en alle vormen van Godsonteering met kracht te bestrijden". De R.K. bladen melden nu verder, dat er een Algemeen Comité van Katholieke Actie „Voor God" is gevormd, onder leiding van prof. mr. P. J. M. Aalberse; het secretariaat is gevestigd in het seminarium Hageveld te Warmond. Het doel is „alle krachten van ons rijke katholieke leven samen te trekken, eenerzijds om de eer van God in het persoonlijk en openbaar leven te bevorderen en alle vormen van Godsonteering met kracht te bestrijden, anderzijds om hulp te brengen aan de slachtoffers van de geloofsvervolging in de verschillende landen en daarvoor een blijvende instelling in het leven te roepen". (De Tijd)

D. **SOVJET-RUSLAND. — Sovchozen worden geliquideerd. —**
De Sovjet-regeering is begonnen met op groote schaal de Sovchozen in Zuid-Rusland, den Kaukasus en Siberië te liquideeren en het land te verdeelen onder de Kolchozen. Dit beteekent een opmerkenswaardige wijziging in haar politiek, daar de Sovchozen werden beschouwd als de echte socialistische boerderijen, of zuivelbedrijven, waar de arbeiders proletarische boeren waren, die werkten voor loon zooals de arbeiders in de steden. (Tass Agency)

E. **ITALIE. — Leger, Vloot en Luchtmacht. - Mussolini over de militaire voorbereiding van den laatsten tijd. —**
De ministerraad is op 10 Oct. '36 bijeengekomen onder voorzitterschap van Mussolini, die als minister den raad inlichtte over de ontwikkeling van de militaire voorbereiding in den laatsten tijd.
Het algemeen commissariaat van oorlogsfabricage controleert op het oogenblik 1200 fabrieken van oorlogstuig. Voor zekere fabrieken, vooral die welke luchtvaartmateriaal vervaardigen en vlootbenoodigdheden, is verlof verleend tot instelling van een werkweek van maximaal 60 uur.
Voor nieuwe vliegvelden in de Po-vallei en langs de Adriatische en Thyreensche Zee, op Sardinië en Sicilië is 40 millioen uitgetrokken. De werkzaamheden zullen nog deze maand beginnen.
De bouw van toestellen is bevredigend, maar nog niet voldoende volgens het opgestelde plan. Fabrieken die uitsluitend vliegtuigmotoren zullen vervaardigen, worden ingericht. Het luchtvaartpersoneel wordt voortdurend uitgebreid.
Het vlootpersoneel zal worden opgevoerd tot gemiddeld 60.000 man. Op Italiaansche werven zijn op het oogenblik verscheidene tientallen oorlogsvloot-eenheden in aanbouw. De nieuwe bewapening van het leger gaat regelmatig voort en zal binnen een reeds vastgesteld tijdperk voltooid zijn.
Het koloniale leger is nog bezig gevormd te worden. Er worden 30 bataillons zwarthemden in het koloniale leger opgenomen. (La Stampa)
(Vor. ber. Mussolini 2432 F.; Defensie 1732 B.)

F. **FRANKRIJK. — De bezetting van fabrieken. —**
Eenige sociaal-radicale leden van het kabinet-Blum hebben de bezetting van fabrieken tot verkrijging van loonsverhooging, afgekeurd. Volgens de Temps heeft de Communistische partij in het Volksfront eenigen tijd de leiding gehad en het zijn de Communisten, die orders gaven de fabrieken te bezetten. (Le Temps)
(Vor. ber. Stakingen 2459 E.)

19 OCTOBER 1936

G. **DISCONTOKOERSEN. — De Nederlandsche Bank.**
De Nederlandsche Bank heeft besloten met ingang van 20 Oct. '36 haar disconto als volgt te verlagen:

Wisseldisconto	2½%	(3 %)
Promessedisconto	3 %	(3½%)
Beleening van Effecten	3 %	(3½%)
Beleening van Goederen	3 %	(3½%)
Voorschotten in rek.-crt.	3 %	(3½%)

(Keesings Financieel Archief) **(Vor. ber. 2368 F.)**

A. **Wat Engeland na vijf jaar devaluatie bereikte. —** Het was op 21 Sept. '36 vijf jaar geleden, dat Engeland zijn gouden standaard prijs gaf. Vijf jaren beteekenen in onzen tijd, waarin de gebeurtenissen op politiek en economisch gebied elkander met groote snelheid opvolgen, heel wat.

De gang van zaken in de afgeloopen vijf jaar heeft duidelijk doen zien, dat de wenschen, die Engeland bij de depreciatie van het pond sterling gekoesterd heeft, niet zonder meer in vervulling zijn gegaan. De eigenlijke correctie van de verhouding der sterlingprijzen tot het goud en de goudprijzen is door den loop der gebeurtenissen, met welke de Engelschen blijkbaar niet geheel en al rekening hadden gehouden, in sterke mate illusoir geworden. Daarentegen hebben de Engelschen door het loslaten van den gouden standaard iets bereikt, dat aanvankelijk geenszins bij hun plannen op den voorgrond had gestaan. Dit „iets" is het goedkooper worden van het crediet, dat sedert 1934 de eigenlijke grondslag van het herstel op economisch gebied is geworden. Ongetwijfeld had men ook met de mogelijkheid rekening gehouden, om na het loslaten van den gouden standaard tot een actieve open markt-politiek ter uitbreiding van het crediet over te gaan, doch de invloed daarvan op den gang van zaken in het economische leven stond toch aanvankelijk geenszins op den voorgrond. Veel meer gaven toen in hoofdzaak doeleinden, zuiver op het gebied der staatsfinanciën liggende, den doorslag. Met name waren dat toen de actie tot conversie van de oorlogsleening en de ontlasting van het Engelsche budget, die daarvan het gevolg zou zijn. Pas toen deze conversie een volkomen onverwacht succes bleek te zijn is men zich bewust geworden van de voordeelen, die uit het goedkooper maken van het geld en een eventueele credietexpansie zouden zijn te verwachten. Intusschen dient men bij de huidige, met het verlaten van den gouden standaard ingeluide, actie tot goedkoop maken van het geld, twee omstandigheden niet over het hoofd te zien. Ten eerste de als uitvloeisel van de wereld-depressie ontstane onderbreking van den Engelschen kapitaaluitvoer, waardoor de beschikbare middelen uitsluitend ten goede kwamen van het binnenlandsche bedrijfsleven; ten tweede den nieuwen toevloed van buitenlandsche gelden, die met het terugkeeren van rust op het gebied van de Europeesche politiek, zijn intrede heeft gedaan. Het voornaamste daarbij is, dat het gevaar voor een inflationistische credietverruiming door den kleinen omvang van de werkelijke credietvraag werd uitgeschakeld en dat daarenboven weder een goudreserve in Engeland kon worden opgezameld, tot een zoodanigen omvang als in de jaren na den oorlog nog nimmer viel waar te nemen.

Hoe staat het nu echter met de eigenlijke correctie van de prijzen sedert het loslaten van den gouden standaard? Slechts kort na de depreciatie van het nationale ruilmiddel dreigde het gevaar van een duurder worden van de sterlingprijzen in sterke mate op den voorgrond te treden. Zeer spoedig evenwel deed zich het merkwaardige verschijnsel voor, dat ook de sterlingprijzen verder omlaag liepen.

Voor dezen gang van zaken moeten waarschijnlijk twee omstandigheden verantwoordelijk worden gesteld. Ten eerste was men er in Engeland spoedig in geslaagd om voorname niet-Britsche landen, vanwaar Engeland goederen betrok, binnen den kring der valuta-depreciatie te halen; dat waren de landen, die wij tegenwoordig de landen van het sterlingblok plegen te noemen. Vervolgens sloot zich ook het verdere gedeelte van het Empire op het gebied van de valutapolitiek bij het moederland aan. Deze beide omstandigheden maakten het mogelijk, dat ten minste 50% van de Engelsche behoeften aan buitenlandsche grondstoffen op het sterling-niveau kon worden gehouden. Voorts kwam dan nog de devaluatie van den dollar de goedkoopte van den invoer in de hand werken. In de tweede plaats — en hier doet zich wel een merkwaardige paradox voor — kwam dan nog de aanhoudende depressie in de rest van de wereld Engeland bij het laag houden van zijn prijspeil te hulp. Aldus heeft het gedwongen proces der deflatie in de goudlanden indirect het stabiel houden van de sterlingprijzen mogelijk gemaakt. Juist op het oogenblik, nu zich aan den horizon zekere vage teekenen van herstel in de wereldeconomie vertoonen en een langzame stijging van de wereldmarktprijzen schijnt te zullen doorzetten, wordt dit feit wel heel duidelijk merkbaar. Juist heden ten dage, nu ook in Engeland niet enkel grondstofprijzen en loonen, maar ook de prijzen voor Engelsche fabrikaten omhoogloopen, doen zich verschijnselen voor, die, zij het ook vertraagd, de schaduwzijden van een valuta-depreciatie naar voren brengen. In de binnenlandsche conjunctuur maakt dat bij toenemende bedrijvigheid en koopkracht nog niet veel uit. Bedroeg het maandelijksche gemiddelde van het Engelsche indexcijfer voor de groothandelsprijzen (Board of Trade: 1930 = 100) in 1931 87.8, zoo daalde het in 1932 eerst tot 85.6 om in 1933 slechts lichtelijk tot 85.7 en in 1934 verder tot 88.1 te stijgen. Ten vorigen jare bedroeg het 89.9, doch in Juli van dat jaar was het reeds tot 93.6 geklommen, terwijl thans het indexcijfer voor de kosten van levensonderhoud van het ministerie van Arbeid 146 bedraagt, tegen 143 als maandelijksche gemiddelde voor 1935 en 141 als maandelijksche gemiddelde voor 1934.

ENGELAND

De verwachtingen, die men ten aanzien van den Engelschen goederenuitvoer aan de depreciatie van het pond gekoppeld had, zijn niet uitgekomen. Op zijn best zou men nog kunnen aannemen, dat een sterkere daling van den Engelschen export voorkomen is. De eigenlijke krachten uit de depreciatie ten gunste van een goedkooper worden van den uitvoer en een versterking van het Engelsche concurrentie-vermogen op de wereldmarkten zijn echter niet aan den dag getreden, gedeeltelijk doordat het buitenland tegenwerkende krachten deed inschakelen en gedeeltelijk ook doordat zelfs het nominaal goedkooper worden van den uitvoer geleidelijk gecompenseerd is door de stijgende kosten. Voorts moet er in dit verband de aandacht op worden gevestigd, dat Engeland met zijn overgang naar het protectionisme — het belangrijkste verschijnsel dat de depreciatie van het pond begeleidde — onmogelijk twee vliegen in één klap kon vangen. Het kon niet zijn invoer met een belangrijk percentage inperken om de eigen industrie een ruimere binnenlandsche markt te geven en tegelijkertijd ook de koopkracht van zijn buitenlandsche afnemers ten behoeve van zijn export op peil houden. Tegenwoordig, nu bij een gunstige binnenlandsche conjunctuur en gestegen grondstoffenprijzen de waarde van de Engelsche importen weer scherp oploopt, krijgt het land in tal van opzichten de gevolgen van den stagneerenden export te gevoelen. Het passiefsaldo van de handelsbalans is in de eerste acht maanden van het loopende jaar in vergelijking met denzelfden tijd van verleden jaar met £ 47 millioen tot niet minder dan £ 211.7 millioen gestegen en overschrijdt daarmee het actiefsaldo van de betalingsbalans over het geheele jaar 1935 met ruim £ 10 mill. Men kan op het oogenblik vaststellen, dat Engeland geen verdere voordeelen meer uit het papieren pond voor het prijsverloop verwacht. Wat de depreciatie van het ruilmiddel te dezen aanzien aan krachten opleverde, is nu uitgeput. Dit feit kan van beteekenis worden, juist omdat pogingen tot internationale stabilisatie van de valuta's weer met nieuwen moed worden gedaan en met name Frankrijk, dat met zijn tot nu toe gevolgde valutapolitiek in een beslissend stadium is gekomen, er alles op zet, het vraagstuk van de stabilisatie te regelen. Wij verwijzen te dien opzichte naar ons artikel op pag. 2491 A.

(Red. K. H. A. - Alg. Handelsblad - N. Rott. Crt)

(Vor. ber. Gouden Standaard 263 K.; Valutafonds 321 K.; Goud-Covenant 2491 A.)

A. **Het Protestantisme in Frankrijk.** —
Door zijn geografische verstrooïing is het Fransche Protestantisme bijna geheel en al een kerkelijk diaspora. Daarom is dit pastoreele werk — zoowel in stoffelijk als in geestelijk opzicht — ongemeen moeilijk. Des te meer waardeering verdienen de groote geldelijke cijfers, die door het Fransche Protestantisme aan de Société Centrale Evangélique worden gebracht. In 1935 bedroegen de bijdragen uit Frankrijk en de koloniën niet minder dan 1.342.400 francs. In den loop van haar 87-jarig bestaan heeft deze Société 121 kerken en gemeenten opgericht. De president van de Société Centrale Evangélique is de bekende pasteur Ch. Merle d'Aubigné.
Een aanschouwelijk beeld van de ontwikkeling van het Fransche Protestantisme en zijn geschiedenis vol strijd en arbeid geeft de statistiek der protestantsche geestelijken. Zij begint met het jaar 1561, waarin op het godsdienstgesprek te Poissy kon worden vastgesteld, dat ongeveer het zesde deel van Frankrijk voor de Reformatie gewonnen was. Toenmaals bedroeg het aantal predikanten 2500. Toen kwam de Bartholomëusnacht in 1572 en het herstel van den godsdienstvrede door het Edict van Nantes in 1598. Er waren 800 predikanten overgebleven. Onder de nawerking van de opheffing van dit Edict was in 1750 dit getal tot 48 gedaald. De Napoleontische tijd bracht een nieuwe stijging; in 1804 bedroeg het aantal 120; in 1857 was dit getal gestegen tot 740, in 1905 tot 1200. In 1928 daalt het getal weer tot 1097 en beweegt zich thans om de duizend.
Volgens een onlangs doorgevoerd statistisch onderzoek bedraagt het aantal leden van de protestantsche kerken en groepen in Frankrijk 777 duizend. (Société Centrale Evangélique) **(Vor. ber. 1610 D.)**

B. **Vrijzinnig Hervormd Congres.** —
Op 2 Oct. '36 is te Utrecht in het gebouw „Leeuwenbergh" een congres gehouden, dat door de Vereeniging van Vrijzinnige Hervormden in Nederland was georganiseerd. De bedoeling van dit congres was een bezinning op het kerkbegrip, gelijk de vrijzinnigen in de Ned. Herv. Kerk dat voorstaan, en op de wijze waarop dat kerkbegrip in de Ned. Herv. Kerk zou moeten en kunnen worden verwezenlijkt.
Het gebouw „Leeuwenbergh" was tot op de laatste plaats bezet, toen de voorzitter der Vereeniging van Vrijz. Hervormden in Nederland, ds. J. Boonstra uit Gieten, de bijeenkomst opende met voorlezing van een gedeelte uit 1 Korinthen 3, en een gebed. Daarna opende hij het congres met een toespraak, waarin hij er op wees dat er voor de vrijzinnigen in de Ned. Herv. Kerk geen ander fundament is dan het fundament dat gelegd is, Jezus Christus. De bedoeling van het congres was in de eerste plaats oriënteering.
De ochtendbijeenkomst van het congres werd besteed aan de bespreking van het vrijzinnige kerkbegrip. Als eerste inleider sprak ds. W. J. Klaar, Ned. Herv. pred. te Renesse over „het mysterie der kerk". Alle inleiders hadden in een syllabus den korten inhoud van hun referaat weergegeven. De syllabus van het referaat van ds. Klaar luidde als volgt:
Mysterie der Kerk. — „Aan de uitwendige organisatie, prediking en arbeid der Christelijke Kerk ligt haar verborgen wezen ten grondslag. Er is een nauwe samenhang tusschen dit innerlijke wezen (het „mysterie" der Kerk) en de kern van de bijbelsche boodschap. Een bespreking ervan moet dus ook uitgaan van de bijbelsche gedachte, dat de Kerk het lichaam van Christus vormt (1 Kor. 12 : 12-27; Ef. 5 : 22-32). Onder dit gezichtspunt vertoont het mysterie der Kerk twee zijden: een goddelijke en een menschelijke zijde. Een goddelijke, voor zoover geldt, dat de Kerk „van Christus" is. Zoo gezien, vormt zij de ideale gemeenschap van allen, die zich door het geloof op mystieke wijze met Jezus Christus als hun Hoofd en Heer verbonden weten. Deze Kerk is meer dan een menschelijke vereeniging; zij draagt een bovenpersoonlijk, institutioneel karakter. Een menschelijke zijde, in zooverre de Kerk „lichaam" is. Zooals het Hoofd de deelen bezielt en samenhoudt, wekt de mystieke band met Christus in zijn leden het besef van verbondenheid met elkander. In elk hunner verhoudingen is Christus de groote Derde.
We kunnen dus zeggen: het mysterie der Kerk is: Christus. Wie Christus loochent, loochent het verborgen wezen der Kerk, en daarmee de heele Kerk.
Op grond van haar bovenpersoonlijk karakter is de Kerk in staat, met geestelijk gezag te spreken over datgene, wat het middelpunt van de bijbelsche prediking vormt: de Verzoening van den mensch met God door de kracht der Liefde van Christus. Zij vormt zoo een bemiddelende macht tusschen wereld en Koninkrijk Gods.
Haar karakter van menschelijke gemeenschap in Christus maakt haar tot de zichtbare uitbeelding van het Koninkrijk Gods temidden van een zondige werkelijkheid van zondige menschen.
In de liturgie komt het verborgen wezen der Kerk tot hoorbare en zichtbare uiting. In de liturgie komt Gods roepstem en Gods genadebelofte tot den mensch; maar tevens komt daar de mensch, tezamen met zijn naaste, voor God. De liturgie bevestigt de zekerheid van het geloof, en verwerkelijkt de gemeenschap met God en menschen.
Tot de liturgie behooren de Sacramenten, Doop en Avondmaal, in het bijzonder. Zij vormen, naast het „hooren des Woords", de uiterlijke kenteekenen, wie in den eigenlijken zin tot de Kerk behooren. Waar zij worden verwaarloosd of misverstaan, blijkt het mysterie der Kerk te worden geloochend. Hier liggen meteen de grenzen der Kerk. Het moet aan de innerlijke tucht van ieders Christelijk geweten worden overgelaten te bepalen, waar men deze grenzen overschreden heeft.

GEESTELIJK LEVEN

De Nederlandsche Hervormde Kerk is in zooverre „lichaam van Christus", als haar prediking, de wijze waarop en de geest waaruit zij de sacramenten bedient, de verhouding tusschen haar leden onderling, en ten slotte haar arbeid en optreden in de „wereld" door dit verborgen wezen der Kerk, worden bezield en gedragen. M.a.w. in zooverre zij belijdt te gelooven „een eenige katholieke of algemeene Kerk; welke is een heilige vergadering der ware Christgeloovigen". De Vrijzinnige Hervormden dienen er zich rekenschap van te geven, waar voor hen in het bijzonder de grenzen van deze Kerk liggen." (Alg. Handelsbl.) **(Vor. ber. Vrijz. Herv. Predik. 2283 E.; Ned. Herv. Kerk 2427 G.)**

C. **Joodsch gebed voor de vervolgde Katholieken.** —
In alle synagogen van Parijs is dezer dagen een gebed gestort voor de vervolgde katholieken van Spanje. In den tekst van dit gebed komen o.a. de volgende treffende passages voor:
„Voor het tragische lot van priesters en katholieke religieusen, die slechts eenvoudig hun ambt uitoefenden en die gisteren in Mexico vielen, voor het ongelukkige Spanje, dat door een wreeden broederkrijg wordt verscheurd, voor alle slachtoffers van onverdraagzaamheid en fanatisme, christenen en Joden, broeders naar het vleesch, buigen wij eerbiedig het hoofd en brengen wij, diep bewogen, onze hulde, want Israël moet overal met de vervolgden tegen de vervolgers samengaan.
Wij zullen nooit vergeten, dat eminente christelijke leiders medelijden hebben gekoesterd met het lijden der Joden, die het slachtoffer werden van onwaardige behandelingen.
Wederkeerig betuigen wij onze diep bewogen sympathie, daar wij begrijpen, dat hun hart verscheurd wordt bij den marteldood van zoovele mannen en vrouwen, die hun leven in dienst van God en medemenschen stelden. In ons gebed gedenken wij hun slachtoffers en de onze, om Gods barmhartigheid en medelijden voor hen af te smeeken." (Maasbode)

A. NEDERLAND. — In- en Uitvoer tot September 1936. —

Handelsverkeer met eenige landen over het tijdvak Jan./Sept. 1935 en 1936.
(Totalen zonder gouden en zilveren munt en muntmateriaal.)

	Jan./Sept. 1935				Jan./Sept. 1936			
	INVOER uit het buitenland		UITVOER naar het buitenland		INVOER uit het buitenland		UITVOER naar het buitenland	
	br. gew. ton	waarde × ƒ 1000	br. gew. ton	waarde × ƒ 1000	br. gew. ton	waarde × ƒ 1000	br. gew. ton	waarde × ƒ 1000
Argentinië	1.314.678	56.845	104.442	5.670	983.496	44.893	187.292	6.857
België en Luxemburg	2.384.868	74.800	2.894.508	50.829	2.325.474	81.985	3.147.712	56.967
Bolivia	4.139	4.155	338	31	5.962	3.993	1.367	113
Brazilië	54.927	7.450	5.226	1.620	30.875	6.269	11.439	2.577
Britsch-Indië, enz.	113.656	9.730	31.364	5.070	149.022	12.619	33.884	4.694
Britsch West-Afrika	78.626	8.898	9.404	2.100	63.014	9.112	8.793	2.856
Bulgarije	7.689	656	1.411	201	7.619	668	2.746	258
Canada	101.542	5.854	25.831	3.389	239.979	12.992	40.648	3.875
Chili	35.849	2.246	2.035	435	29.721	1.737	2.105	392
China, enz.	57.516	6.560	5.000	925	33.306	5.399	9.413	1.184
Columbia	11.299	1.498	2.477	351	11.841	1.469	2.355	519
Costa Rica	228	89	255	61	665	129	601	76
Curaçao, enz.	338.779	6.765	32.980	5.309	610.672	12.675	37.305	3.662
Denemarken	23.598	3.314	50.203	2.517	23.206	2.573	23.630	2.249
Duitschland	5.646.428	176.010	1.680.628	98.015	5.184.772	171.181	1.650.666	88.626
Egypte, enz.	15.138	1.205	35.554	2.229	50.130	2.229	32.275	2.490
Estland	8.433	436	7.512	377	4.850	395	10.702	587
Finland	175.666	4.272	55.197	3.275	159.481	5.029	58.959	3.585
Frankrijk	396.500	31.924	1.244.344	34.191	362.266	30.134	1.276.542	34.949
Fransch Marokko en Tanger	72.904	1.157	26.153	1.823	99.426	1.514	23.138	2.113
Griekenland	25.219	1.779	13.918	2.163	30.991	1.795	23.112	2.263
Groot-Brittannië, enz.	1.070.175	64.326	811.713	106.485	1.108.971	65.917	931.115	118.440
Hongarije	3.987	1.097	1.657	479	15.883	1.842	1.514	761
Iran en Afghanistan	53.275	1.729	888	472	42.266	1.435	1.365	781
Italië	81.524	8.223	266.779	10.425	8.699	1.403	28.501	2.732
Japan	32.515	5.190	33.269	1.669	18.853	5.321	11.000	857
Joego-Slavië	5.930	344	13.233	1.129	19.553	865	12.893	828
Letland	38.328	1.298	1.535	608	48.590	1.636	1.387	434
Litauen en Memel	33.969	1.729	9.644	931	28.104	1.361	18.183	1.334
Mandsjoekwo en Kwantoeng	99.294	5.770	379	141	95.364	6.682	306	114
Mexico	111.375	3.282	2.916	952	27.194	1.961	4.399	1.546
Nederlandsch-Indië	148.238	38.924	66.603	22.734	206.686	54.501	88.682	29.431
Noorwegen	83.552	4.187	122.661	5.544	106.139	4.904	171.293	6.048
Oostenrijk	4.439	2.530	18.569	3.224	4.403	3.016	25.256	3.613
Palestina	—	—	—	—	13.601	1.237	4.567	976
Polen en Danzig	238.086	9.099	53.059	5.886	306.706	12.691	61.420	7.080
Portugal	25.184	971	30.857	2.443	33.858	1.378	31.927	2.599
Roemenië	93.558	2.299	1.831	378	14.521	746	1.218	1.007
Sovjet-Rusland	470.989	12.951	52.974	8.376	558.038	14.900	22.694	11.254
Spanje	308.368	6.783	134.292	10.799	385.760	8.535	63.920	4.768
Tsjecho-Slowakije	57.913	11.728	19.799	6.894	52.302	12.137	21.972	6.285
Turkije	5.665	999	13.163	1.342	4.472	918	3.052	658
Unie v. Zuid-Afrika	44.429	1.862	73.295	4.026	12.813	765	86.210	4.767
Uruguay	15.883	1.731	5.757	585	7.321	1.230	8.354	596
Ver. Staten van Amerika	448.782	48.593	162.151	24.481	459.896	50.500	251.477	31.189
Zweden	246.376	10.022	364.487	14.369	237.578	10.835	484.984	15.415
Zwitserland	10.036	8.233	258.768	11.583	9.413	6.989	254.548	10.688

(Centraal Bureau v. d. Statistiek)

(Vor. ber. In- en Uitvoer 2413 D.; Overzicht 2299 C.)

20 OCTOBER 1936

B. INTERN. P.E.N.-CONGRES TE BUENOS-AIRES. — Waarschuwing tegen oorlogsgevaar. —

Het Internationaal Congres der P.E.N.-clubs, dat dezer dagen te Buenos-Aires werd gehouden, heeft de kwestie van de verantwoordelijkheid der schrijvers behandeld.

Georges Duhamel (Frankrijk) betoogde de noodzakelijkheid van vrijheid voor de intellectueelen, Marinetti (Italië) was van meening, dat auteurs niet verplicht zijn voor het volk te schrijven, Sonia Wadia (Indië) verklaarde daarentegen, dat een schrijver zich tot allen moet richten.

Benjamin Crémieux (Frankrijk) constateerde daarop, dat Marinetti opkomt voor de rechten van het intellect, Duhamel voor die van de vrijheid en Sonia Wadia voor de rechten der menschheid.

De Duitsche schrijver Emil Ludwig bepleitte een actie van alle schrijvers ten gunste van den vrede, waarop Marinetti verklaarde, dat het fascisme niet tegen vrijheid gekant is en dat hij den oorlog afkeurt, behalve als verdediging tegen een aanval.

Op voorstel van den Franschen schrijver Jules Romains heeft het Congres daarop besloten aan alle regeeringen een boodschap te zenden, waarin gewezen wordt op het nieuwe oorlogsgevaar en waarin een beroep wordt gedaan op de voorzichtigheid der regeeringen en op de zelfbeheersching der volken.

(El Sol) **(Vorig bericht blz. 1827 A.)**

C. DUITSCHLAND. — Adolf Hitler over zijn wegenprogram. —

Bij gelegenheid van de opening van een nieuw gedeelte van den autoweg van Berlijn naar Breslau, heeft rijkskanselier Hitler verklaard, dat binnen 18 maanden Duitschland niet meer genoodzaakt zal zijn benzine uit het buitenland te betrekken en dat alle problemen betreffende het automobilisme en de rubberfabricatie binnen vier jaar een oplossing zullen vinden.

Hitler gaf vervolgens een uiteenzetting van de be-

weegredenen, welke hem er toe geleid hebben, tot het aanleggen van autowegen over te gaan, waarna hij uitriep: „Ondanks alle moeilijkheden en niettegenstaande alle pessimisme, zijn vandaag 1.000 K.M. autowegen in gebruik en binnen de eerstkomende vijf jaar zullen er 7.500 K.M. gereed zijn." Hitler verklaarde ook, dat deze wegen „eeuwigdurend" zijn. „Indien wij duizenden vierkante kilometers aan koloniën zouden bezitten, indien ons land een minder dichte bevolking zou tellen, indien wij een overvloed aan graan en grondstoffen zouden bezitten, dan zouden wij het ons misschien kunnen veroorloven, dat een democratisch régime iedereen maar naar eigen goeddunken laat raaskallen. Maar, in een land waar aan alles gebrek was, bleek het noodig alle krachten te concentreeren. Wij hebben niets tegen de democratie in het buitenland, maar in ieder geval zal Duitschland dien politieken vorm behouden, welke met zijn mogelijkheden en behoeften overeenstemt en waarin men minder spreekt, maar des te meer daden toont." (Völkischer Beobachter - Telegraaf)

(Vor. ber. Hitler 2475 E.)

A. NEDERLAND. — Prijsopdrijving. - Circulaire van minister De Wilde. —

De minister van Binnenlandsche Zaken heeft een circulaire aan de burgemeesters gezonden, waaraan we het volgende ontleenen:
Op 30 Sept. '36 is afgekondigd de wet van denzelfden datum, houdende tijdelijke maatregelen tot het tegengaan van prijsopdrijving. De wet is in het Staatsblad opgenomen en onmiddellijk in werking getreden.
Zooals uit de artikelen 1, 2 en 3 blijkt, kunnen door de regeering op verschillend gebied regelingen inzake prijzen worden vastgesteld.
Daarnevens verbiedt artikel 4 prijsopdrijving voor die gevallen, waarvoor de artikelen 1, 2 en 3 niet zijn toegepast. Zoolang beschikkingen, als in de genoemde wetsartikelen bedoeld, niet zijn genomen, geldt artikel 4 dus ten aanzien van alle goederen, diensten en huren.
De beide maatregelen vinden in de voornaamste plaats hun sanctie in artikel 8 van de wet.
Voor wat het toezicht op de naleving van artikel 4 betreft vestig ik er de aandacht op, dat, zooals trouwens ook uit de officieele stukken betreffende de wet blijkt, niet elke prijsverhooging zonder meer als prijsopdrijving kan worden aangemerkt, doch dat daarvan slechts dan sprake is, indien de verhooging niet als een noodzakelijk uitvloeisel van de op monetair gebied genomen maatregelen kan worden beschouwd.
Elk geval zal dus op zichzelf moeten worden bezien. Zoo is het mogelijk, dat tengevolge van hoogere inkoopsprijzen de verkooper voor de noodzaak wordt gesteld ook zijnerzijds de prijzen te verhoogen. Blijft zulk een verhooging binnen redelijke grenzen, dan is prijsopdrijving niet aanwezig. Bij twijfel verdient het aanbeveling, dat men zich, naar gelang van het geval, direct in verbinding stelt met een der departementen van Handel, Nijverheid en Scheepvaart, van Landbouw en Visscherij of van Sociale Zaken, welke departementen alle telefonisch te bereiken zijn onder letter „G".
Ik stel er prijs op hieraan toe te voegen, dat ik anderzijds gaarne zal zien, dat in duidelijk aanwijsbare gevallen van prijsopdrijving met kracht wordt opgetreden en dat alsdan niet wordt volstaan met een waarschuwing, doch dat de politieambtenaren aanstonds ingrijpen door het opmaken van procesverbaal.
Naast de hiervoor besproken voorziening opent art. 5 van de wet de mogelijkheid voor den burgemeester der gemeente tot een onverwijld ingrijpen ingeval van verdenking van overtreding der artikelen 1 en 4.
Indien door u bijzondere ervaringen worden opgedaan bij de handhaving der wet, dan wordt u verzocht daarvan regelmatig mededeeling aan het daarvoor in aanmerking komend departement te doen, terwijl voorts aan die departementen gaarne periodiek opgave wordt ingewacht van de gevallen, dat procesverbaal werd opgemaakt of uwerzijds ter handhaving van de wet andere maatregelen werden genomen. Voorts houden de departementen zich aanbevolen voor alle mededeelingen en aanwijzingen, welke voor een goede uitvoering der wet van nut kunnen zijn. (Het Vaderland)

(Vorig bericht blz. 2489 B.)

B. NEDERLAND. — Veestapeltelling. —

Uit de resultaten der in de tweede helft van Mei gehouden jaarlijksche inventarisatie van den veestapel, uitgaande van de crisis-organen, blijkt volgens het Handelsblad, dat het totale aantal runderen bedroeg 2.57 millioen stuks, tegen 2.64 vorig jaar en 2.37 in 1930.
Het aantal melk- en kalfkoeien bedroeg 1.455.000 stuks, tegen 1.435.000 vorig jaar en 1.299.000 in 1930.
De toeneming, vergeleken bij vorig jaar, wordt veroorzaakt door het feit, dat het aantal eerste- en tweede-kalfskoeien daalde met resp. 10.000 en 4.000 stuks, doch dat van derde-kalfs en oudere steeg met resp. 10.000 en 23.000 stuks.
Het aantal stuks vrouwelijk jongvee beneden één jaar bedroeg 389.000, tegen 399.000 vorig jaar en 502.000 in 1930.
Het aantal stuks drachtig en gust jongvee van één jaar en ouder bedroeg 482.000 tegen 533.000 vorig jaar en 419.000 in 1930.
Het aantal varkens bedroeg 1.679.000 tegen 1.524.000 vorig jaar; dat van biggen beneden zes weken steeg van 319.000 tot 401.000; dat van varkens van 6 weken tot 60 K.G. daalde van 658.000 tot 649.000; de klasse 60—100 K.G. steeg van 199.000 tot 240.000; de varkens zwaarder dan 100 K.G. stegen van 190.000 tot 210.000; de fokzeugen kwamen van 152.000 op 174.000.
Blijkens een nadere telling in de derde week van Augustus was de varkensstapel toen 1.791.000 stuks sterk, tegen 1.629.000 in dezelfde week van het vorig jaar. (Alg. Handelsblad) **(V. b. Veestapel 2066 A.)**

C. NEDERLAND. — Accountantsonderzoek tegen prijsopdrijving. —

Uit klachten van den detailhandel is gebleken, dat verschillende industrieele ondernemingen, groothandelaren en importeurs, zonder voorafgaand overleg met het Depart. van Handel, Nijverheid en Scheepvaart tot verhooging van den prijs van hun artikelen zijn overgegaan.
Dit heeft den Minister aanleiding gegeven terstond bij vele bedrijven een accountantsonderzoek te doen instellen, ten einde te laten nagaan, of daarbij niet in strijd met de wet van 30 Sept. 1936, houdende tijdelijke maatregelen tot het tegengaan van prijsopdrijving is gehandeld. (De Telegraaf) **(2498 A.)**

21 OCTOBER 1936

D. NEDERLAND. — Bloembollen. - Verbod van uitvoer naar Denemarken. —

De minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart heeft bepaald, dat tot nadere aankondiging de uitvoer van bloembollen naar Denemarken verboden is, tenzij een certificaat overgelegd kan worden. Een dergelijk certificaat wordt vanwege den minister afgegeven door den voorzitter van een commissie voor den uitvoer van bloembollen naar Denemarken.
In deze ingestelde commissie zijn benoemd tot voorzitter: mr. M. van Toulon van der Koog te Haarlem, en tot leden: P. Reinierse, te Overveen; C. J. van Til, te Hillegom; R. van Til, te Hillegom; T. M. H. van Waveren, te Bennebroek; J. Hylkema, te Hillegom en Th. R. de Vroomen, te Warmond. (Maasbode)

(Vor. ber. 385 A.; Bloembollenbedrijf 2356 B.)

E. OOSTENRIJK. — Bondskanselier Dr. von Schuschnigg over Oostenrijk's statuut. —

In de groote zaal van den Rijksraad, welke sedert 18 jaar is gesloten geweest voor iedere politieke betooging, is op 17 Oct. 1936 een bijeenkomst gehouden van 1500 functionarissen van het Vaderlandsche Front, als inleiding tot het te houden tweede bondsappèl (op 18 October) van het Vaderlandsche Front. Bondskanselier Dr. von Schuschnigg heeft bij deze gelegenheid belangrijke politieke verklaringen afgelegd.
Na een historisch overzicht besprak hij eerst economische kwesties. Hij verklaarde daarbij met nadruk, dat men niet zal overgaan tot een devaluatie van den schelling. Dit zou namelijk een verhooging van den prijs der grondstoffen en een ondraaglijke achteruitgang in den levensstandaard der geheele bevolking beteekenen.
Vervolgens sprak Von Schuschnigg over de ontbinding der weerkorpsen. Hij besloot dit deel van zijn rede met de volgende woorden:
„Hiermede onthef is vice-kanselier Baar-Baarenfels op diens verzoek van het opperbevel over de militie van het Vaderlandsche Front. Als opperbevelhebber daarvan heb ik benoemd luitenant-veldmaarschalk Hülgerth „Landeshauptmann" van Karinthië. Luitenant-veldmaarschalk Hülgerth heeft deze benoeming aanvaard."
Een verdere belangrijke verklaring van den bondskanselier had betrekking op de Oostenrijksche staatsvlag.
Voortaan zal de vlag met het krukkenkruis van het Vaderlandsche Front in het binnenland aan de tegenwoordige staatsvlag worden gelijk gesteld.
Het Dollfuss-lied zal naast de oude nationale hymne van Haydn tot tweede volkslied worden verheven.
In de volgende fase van zijn redevoering sprak Dr. von Schusch-

nigg over de op 11 Juli '36 met Duitschland gesloten overeenkomst. Von Schuschnigg verklaarde, dat dit accoord niet te beschouwen is uit een oogpunt van binnenlandsche politiek.
„De zelfstandigheid van Oostenrijk en de totaliteit van het Vaderlandsche Front," aldus de bondskanselier, „zijn boven allen twijfel verheven. De beteekenis der overeenkomst is veeleer gelegen op het gebied der nationale politiek. Het is te hopen, dat hierdoor een der smadelijkste hoofdstukken der Duitsche geschiedenis definitief tot het verleden behoort."
„Wij willen Oostenrijk als souvereinen staat, als het Oostenrijk, dat zich thans luide en duidelijk uitspreekt als Duitschen staat, waaraan ik ook in de toekomst niets wensch te veranderen. Het Oostenrijksche volk is zich boven alle thans bestaande tegenstellingen op het gebied der wereldbeschouwing bewust van zijn cultureele gemeenschap met het geheele Duitsche volk. Wij zijn het eens met de opvatting der regeering van het Duitsche rijk, dat de overeenkomst van 11 Juli den Europeeschen vrede dient."
Luitenant-veldmaarschalk Hülgerth, die door bondskanselier Dr. von Schuschnigg tot opperbevelhebber der Frontmilitie is benoemd, behoorde tot den Heimatschutz en is sedert 1933 „Landeshauptmann" van Karinthië. In 1919 was hij opperbevelhebber van de Oostenrijksche vrijwilligers, die de troepen van den Servischen generaal Majster uit het land verdreven. (Reichspost)
(Vor. ber. Dr. v. Schuschnigg 2486 E.; Vaderl. Front 2149 C.)

A. OPVOEDKUNDE. — Dr. Maria Montessori in ons land. —
Dr. Maria Montessori, de grondlegster van het naar haar genoemde onderwijs-systeem, is naar Nederland gekomen en heeft zich te Laren gevestigd, waar zij een kinderhuis zal leiden. Dr. Montessori, Italiaansche van geboorte, woonde de laatste jaren te Barcelona; de burgeroorlog noopte haar Spanje te verlaten. (A. N. P.) **(Vorig bericht 1325 C.)**

B. NEDERLAND. — Onderwijs. - Inaugureele rede van prof. dr. A. J. M. Mulders over „Missiologie en Oostersche theologie". —
Dr. A. J. M. Mulders, sinds October 1930 lector in missiologie aan de R.K. universiteit te Nijmegen en daarin in Februari benoemd tot gewoon hoogleeraar in missiologie en Oostersche theologie, heeft met het uitspreken van een rede over deze vakken, in de aula aan den Bijleveldsingel, zijn ambt aanvaard. Aan de rede is het volgende ontleend:
Het begrip missiologie of missiewetenschap kan men als volgt omschrijven: de methodische en systematische kennis en voorstelling van de voortplanting des geloofs in de missielanden, d.i. in die landen, waar de kerk nog niet tot vollen wasdom is gekomen. En omdat de missiewetenschap, wil zij een logisch en organisch geheel vormen, zoowel het geschiedkundig verloop en den tegenwoordigen toestand als de grondslagen, wetten en regels der missioneering in het oog moet vatten, is hiermede meteen de omvang van de missiewetenschap en derzelver verdeeling gegeven in missiegeschiedenis, missiekunde, missietheologie, missierecht en missiemethodiek; als hulpwetenschappen komen dan nog in aanmerking: taalkunde, volkenkunde en Godsdienstwetenschap.
Na te hebben gesproken over den omvang en de taak, het ontstaan en de beoefening, de waarde en de waardeering van de missiologie, weidt spr. uitvoeriger uit over de thans voor het eerst bij de R.K. universiteit binnengeleide wetenschap: de Oostersche theologie.
Spr. geeft een idee van de omvangrijkheid der taak, waarvoor de beoefenaar van de Oostersche theologie zich geplaatst ziet. Verschillende eigenschappen — gaat hij daarna voort — van de Oostersche theologie zou men kunnen aangeven om den aard ervan in het licht te stellen; gewoonlijk wijzen de Protestanten op haar liturgisch, de Katholieken liever op haar traditioneel karakter. Men mag intusschen geen van beide kenmerkende eigenschappen te exclusivistisch verstaan. Over het algemeen kan men zeggen dat de Oostersche theologie bij gemis aan levend leergezag is blijven staan bij de vanouds uitgeleverde opvattingen, welke zij niet zoozeer tracht te doorgronden als wel op mystieke wijze te beleven. Al kent de geschiedenis der Oostersche theologie geen juist omschreven systemen noch eigenlijk gezegde scholen, toch kan men er in enkele perioden, ten deele bepaald door invloeden van buiten, onderscheiden; waarop spr. wijst. Ofschoon men tot op zekere hoogte kan toegeven dat het Oosten en het Westen vooral verschillen door de wijze waarop beide de leerstellige vraagstukken ontwikkelen en verklaren, mag men toch de dogmatische verschilpunten om voorloopig van de disciplinaire en liturgische nog te zwijgen, allerminst over het hoofd zien. De Cardo quaestionis tusschen katholieken en orthodoxen vormt de leer omtrent het primaat van den bisschop van Rome, zooals nog in 1930 tot uiting kwam in het geruchtmakende werk van den tegenwoordigen Grieksch-orthodoxen bisschop van Athene, Chrysostomos Papadopoulos of, zooals in 1932 Sergius Bulgakov het uitdrukte in zijn brief naar het zesde unionistisch congres te Velehrad: de eigenlijke vraag, waarover het gaat, betreft het begrip en het bestuur van de Kerk. Maar rondom dit centrale punt groepeeren zich, zooals vanzelf spreekt, tal van „quaestiones theologicae ad Orientales maxime spectantes", die een afzonderlijke behandeling verdienen. Om tot een meer volledige kennis der zaken van het kerkelijk Oosten te geraken moet men echter bij de theologie der afgescheiden Oosterlingen ook de liturgie en het kerkelijk recht, de patrologie en de archaeologie, de geschiedenis en den tegenwoordigen toestand van het Oosten binnen den kring van zijn beschouwingen trekken; en in deze verschillende opzichten zullen vooral de geunieerde Oostersche kerkgroepen het voorwerp van studie uitmaken. De systematische beoefening van de Oostersche theologie in haar breeden omvang, zooals spr. deze fragmentarisch poogde te schetsen is bij de Katholieken van betrekkelijk recenten datum. Wel zijn er in de vorige eeuwen meerderen geweest, die, hetzij door de behandeling van afzonderlijke vraagstukken, hetzij door bronnenpublicaties pioniersarbeid verrichtten, die spr. gedenkt door het noemen van enkele namen en werken. Spr. heeft niet veel woorden meer noodig om het nut van de wetenschapsbeoefening met betrekking tot het Christelijk Oosten aan te toonen. Dat nut geldt vooreerst de godgeleerde wetenschap zelf.
Ook vormt in de vooruitziende bedoeling van Rome het bevorderen van de studie der Oostersche zaken een deel van de voorbereidende maatregelen, welke de Kerk treft om breede bruggen naar het afgescheiden Oosten te slaan. De Pontifex Maximus, de Opperste Bruggenbouwer zelf is bij dit werk-in-uitvoering opdrachtgever en leider.
Spr. richtte aan het einde zijner rede het woord tot het bestuur der St. Radboudstichting, het college van curatoren, mgr. Hopmans (uit wiens bisdom dr. Mulders de eerste priester is dien de bisschop universitaire studiën liet maken en uit het bisdom Breda ook de eerste priester is die een universitairen leerstoel inneemt), collega's en studenten. (Red. K. H. A.)
(Vor. ber. Ambtsaanv. i. h. Onderwijs 2489 D.)

C. OLYPMISCHE SPELEN TE BERLIJN. — K. J. J. Lotsy onderscheiden. —
Het heeft H. M. de Koningin behaagd, den heer K. J. J. Lotsy, chef de mission van de Nederlandsche ploeg te Berlijn, te benoemen tot Officier in de Orde van Oranje-Nassau. (Nieuwe Rotterd. Crt.)
(Vorig bericht K. J. J. Lotsy 1609 D.)

22 OCTOBER 1936

D. NEDERL. OOST-INDIE. — Begrooting 1937. —
Door verschillende nota's van wijziging en aanvullende begrootingen, geeft de Ned.-Indische begrooting voor 1937 thans de volgende eindcijfers: uitgaven buitengewone dienst *f* 38.377.803; uitgaven gewone dienst *f* 440.693.383; ontvangsten buitengewone dienst *f* 21.758.661; ontvangsten gewone dienst *f* 414.986.673. Hierdoor wordt het tekort op den buitengewonen dienst *f* 16.619.142 en op den gewonen dienst *f* 25.706.710 of totaal *f* 42.325.852. (Aneta) **(2321 E.)**

E. DENEMARKEN. — Stauning's regeeringsverklaring. —
De gewone zitting van den Deenschen Rijksdag is door den premier Stauning geopend met een rede, waarin hij ook de monetaire situatie heeft besproken.
De premier begon met te verklaren, dat Denemarken zal blijven medewerken aan de versterking van den Volkenbond en de regeling der problemen.
De belangrijke veranderingen in het geldwezen van Europa, aldus Stauning, kunnen misschien het begin zijn van een nieuwe oriënteering. Voor Denemarken bestaat geen andere uitweg dan zijn handel en zijn economisch leven ook in het vervolg aan de omstandigheden aan te passen.
Met de andere landen in de wereld onderhoudt Denemarken zoowel politiek, als commercieel zeer vriendschappelijke betrekkingen en het moet natuurlijk de taak der regeering zijn die goede verhouding te bewaren en te versterken.
Wat den landbouw betreft, wees de premier op de noodzakelijkheid van voortgezette bescherming en een zoo laag mogelijken rentevoet.
Er zullen onderhandelingen gevoerd worden over een wijziging van de grondwet. Op defensiegebied zullen eenige wijzigingen plaats hebben in leger en vloot, om bepaalde lacunes aan te vullen, de bewapening der Deensche grenzen en wateren te garandeeren en de neutraliteit te handhaven. (Politiken)
(Vorig bericht Stauning 2014 A.)

F. DUITSCHLAND. — Rede van Rudolf Hess, plaatsvervanger van Adolf Hitler. - Kanonnen in plaats van boter. —
Bij de opening van een nieuwe Adolf Hitler-halle heeft op 12 Oct. '36 de plaatsvervanger van den Führer, Rudolf Hess, gesproken over de levensmiddelenvoorziening van het Duitsche volk. O.m. zeide hij,

dat het Duitsche volk voor honderd procent door de Duitsche productie kan worden voorzien, van brood, meel en aardappelen, suiker en melk. Groente, vleesch, eieren en zuivel en ook vet moet voor een zeker percentage worden ingevoerd. Dit kan evenwel alleen geschieden tegen uitruilen van Duitsche producten. De Joodsche boycot-hetze heeft dit bemoeilijkt, aldus Hess.

De pogingen om een arbeidzaam volk tot uithongeren te brengen zijn mislukt en zullen ook verder mislukken en niemand moet gelooven, dat als de economische oorlog mislukt, Duitschland door geweld van wapenen gedwongen kan worden, zooals door het binnenrukken van Sovjet-Russische troepen.

Indien noodig, zullen de Duitschers ook in de toekomst wat minder vet, varkensvleesch en eieren eten, want ook nu nog geldt het wachtwoord: „kanonnen in plaats van boter". Aangezien de wereld Duitschland gedwongen heeft te wapenen, zal het ook bewapenen. Ieder kanon, iedere tank, ieder vliegtuig meer is een zekerheid meer voor de Duitsche moeder, dat haar kinderen niet worden uitgemoord in een onzaligen oorlog of doodgemarteld door bolsjewistische benden.

Hess verklaarde verder, dat men er in geslaagd is de stijging van de levensmiddelenprijzen te verhinderen en met draconische middelen zal deze verder voorkomen worden. De lijdensweg van een inflatie zal het volk niet nogmaals doormaken.

De Führer heeft den weg gewezen. De wereld moet grondstoffen ter beschikking stellen door Duitschland koloniën te geven, aangezien het anders gedwongen wordt te exporteeren en de andere landen schade zal aandoen. Verder het fabriceeren van grondstoffen in eigen land: reeds worden vele fabrieken gebouwd tot dit doel.

Tenslotte verklaarde spr. nog dat Joden en Bolsjewieken in Duitschland nooit meer zullen zegevieren. (Völk. Beobachter) **(Vorig bericht Hess 2485 G.)**

A. FRANKRIJK. — Léon Blum's pleidooi voor het Volksfront. —

De Fédération Radicale en de Radicaal-Socialisten hadden op 18 Oct. '36 demonstraties te Orleans georganiseerd, welke werden bijgewoond door de ministers Blum, Chautemps, Yvon Delbos, Cot en Bastid. In een rede wees minister-president Blum op den geest van samenwerking van de Regeering. De democratische instellingen moeten worden verdedigd. Deze taak is door het land toevertrouwd aan de Regeering van het Volksfront. Spreker vroeg of de Regeering moet voortgaan en of het Ministerie moet blijven als het is en steunen op dezelfde meerderheid in het Parlement en vereeniging van sociale krachten in het land. Hij is overtuigd, dat indien deze vragen aan het land worden gesteld, het antwoord gelijk zal zijn aan dat van een half jaar geleden. Het Volksfront-idee heeft niet geleden.

Er kan niet met een andere politieke formatie worden geregeerd, dan welke voor de verkiezingen werd opgesteld. Indien één van de partijen het vertrouwen aan de Regeering zou onttrekken, dan zou een nieuwe Regeering moeten worden gevormd.

Dan bespreekt Blum de geschiedenis van het Volksfront, dat 6 Febr. 1934 „geboren" werd, en gaat over op de arbeidsconflicten en de bezetting van de fabrieken. Ten aanzien hiervan verklaart spr., dat de wijzigingen, welke in het sociale leven zijn gebracht eenigen tijd noodig hebben om in te burgeren. Spr. verlangt vastberadenheid, doch zonder geweld. Hij wilde orde, doch vergeet niet, dat sommige vormen van onderdrukking een doodslag voor de republiek zouden beteekenen, doordat zij in de arbeidersmassa een afkeer van de democratische vrijheden zouden bewerken.

Tot slot verklaarde Blum, dat op drie terreinen een gemeenschappelijke actie mogelijk is tusschen de Radicalen en de Socialisten, n.l.: politieke vrijheden, pacificatie en sociale hervormingen. Dit was 10 jaar geleden sprekers meening, en op het oogenblik gelooft hij dit nog. (Le Temps)

(Vorig bericht Léon Blum 2490 G.)

23 OCTOBER 1936

B. DR. J. D. BIERENS DE HAAN ZEVENTIG JAAR.

In tegenwoordigheid van vele geestverwanten, vrienden en vereerders, is op 18 Oct. '36 te Amsterdam aan dr. J. D. Bierens de Haan, ter gelegenheid van zijn zeventigsten verjaardag, op bijzondere wijze eer bewezen.

Nadat de jubilaris door de heeren prof. dr. R. de Josselin de Jong en W. Munnix, resp. voorzitter en secretaris-penningmeester van het huldigingscomité, was binnengeleid, sprak prof. De Josselin de Jong dr. Bierens de Haan toe.

Het was spr. o.a. een vreugde den zeventigjarige temidden van de zijnen te kunnen gelukwenschen namens velen, bij de plechtigheid tegenwoordig, en zeer velen, die niet aanwezig konden zijn, maar die in gedachten er bij waren.

„14 October 1936, was een feestdag voor u, uw gezin, uw familie, maar een feestdag niet minder voor ons, uw vrienden, een feestdag ook voor hen, die evenals gij, de beoefening der wijsbegeerte tot hun levenstaak kozen, een feestdag tenslotte voor de talloozen in den lande, aan wie gij, door geschrift en woord, zooveel geschonken hebt tot verheldering en verheffing des geestes."

Dr. J. D. Bierens de Haan.

Spr. deed daarna uitkomen, dat dr. Bierens de Haan een zeer bijzondere plaats inneemt in het cultuur-leven van ons land, een plaats, die hij zich heeft veroverd op een wijze, kenschetsend voor zijn persoon, zelfstandig, bezonken, in voornamen stijl. „Als predikant — zoo vervolgde spr. — zijt gij uw werk begonnen, maar gij waart geboren filosoof. Filosofos nascitur non fit.

Of men van koninklijke afkomst is, dichter te Athene, als Aristocles, dan wel een arme slaaf in Rome, hij, aan wiens wieg Minerva als schutsengel stond, zal wijsgeer worden, en als Plato en Epictetus voortleven bij het nageslacht.

De predikant van Ootmarsum, Hoogland, Rozendaal, was voorbestemd te worden: de filosoof van Aerdenhout. Het was geen „hubris" die u dreef, maar een juist begrip van eigen kracht. Den kansel, de godsdienstprediking, hebt gij verlaten om u aan de wijsbegeerte te geven".

Na een waardeerend en dankbaar woord te hebben laten hooren uit het intellectueele forum, waarvoor de jubilaris zoo veel jaren zijn krachten gegeven heeft, bracht spr. in herinnering wat dr. Bierens de Haan in antwoord op de toespraak van zijn promotor had gezegd: „Het wijsgeerig denken dient de gemeenschap, doordat het is een arbeid des menschen aan zichzelf."

Dr. J. D. Bierens de Haan werd op 22 Sept. '36 namens den Senaat van de Universiteit van Amsterdam met het doctoraat honoris causa in de wijsbegeerte bekleed.

Het heeft H.M. de Koningin behaagd hem tot ridder in de Orde van den Nederlandschen Leeuw te benoemen. (Red. K. H. A.)

C. MEXICO. — Seminaries gesloten. —

De regeering heeft bevolen, dat alle opleidings-instituten voor geestelijken in alle 33 bisdommen van Mexico gesloten moeten worden; alle gebouwen en bezittingen zijn tot staatseigendom verklaard. Bij afzonderlijke wet is het verboden om nieuwe seminaries op te richten en diegenen die hun gebouwen voor

dat doel zouden afstaan, worden gestraft, terwijl de localiteiten zullen worden geconfisqueerd.
(Katholieke Wereldpers) **(Vor. ber. Godsdienststrijd 2253 B.; Scholen 2223 C.)**

A. DUITSCHLAND. — Hitler's vierjarenplan. - Generaal Göring met uitvoering belast. —
Hitler heeft de volgende verordening uitgevaardigd tot doorvoering van het vierjarenplan.
„De verwezenlijking van het door mij op den partijdag-der-eer afgekondigde vierjarenplan eischt een eenhoofdige leiding van alle krachten van het Duitsche volk en een straffe samenvatting van alle betreffende instanties van partij en staat.
Met de doorvoering van het vierjarenplan belast ik minister-president generaal Göring.
Hij neemt de maatregelen, welke noodig zijn en heeft de bevoegdheid verordeningen en algemeene voorschriften uit te vaardigen. Verder kan hij voorschriften uitvaardigen voor alle autoriteiten van staat en partij.
Minister-president Göring heeft op 23 Oct. '36 zijn eerste decreet uitgevaardigd.
Göring zal zich laten voorlichten door een ministerraad van deskundige vakministers, waarin o.a. de chef van de rijkskanselarij, staatssecretaris dr. Lammers en de deskundige voor Duitsche grondstoffen, dr. Keppler, zitting hebben. Dr. Keppler is tevens tot persoonlijk raadsman van Göring benoemd.
De organisatie wordt verdeeld in de volgende groepen: 1) het fabriceeren van Duitsche grondstoffen; 2) verdeeling van grondstoffen; 3) arbeidsregeling; 4) de landbouwproductie, voorzoover deze in verband staat met het vierjarenplan; 5) prijsregeling; 6) deviezen-kwesties.
De financieele kwesties worden uitgewerkt in samenwerking met de ministeries van financiën en economische zaken. (Berliner Tageblatt)
(Vor. ber. Göring 2278 D.)

B. NEDERLAND. — De depreciatie van den Gulden.
Sedert 28 Sept. '36 heeft de depreciatie van den gulden zich als volgt ontwikkeld:

	Dollar-koersen	Guldens-depreciatie		Dollar-koersen	Guldens-depreciatie
28 Sept. ...	ƒ 1.83	19.8%	9 Oct. ...	ƒ 1.88½	22.0%
29 Sept. ...	ƒ 1.79½	19.2%	10 Oct. ...	ƒ 1.88	21.9%
30 Sept. ...	ƒ 1.82½	19.5%	12 Oct. ...	ƒ 1.88¼	22.0%
1 Oct. ...	ƒ 1.82¾	19.6%	13 Oct. ...	ƒ 1.88 1/16	21.9%
2 Oct. ...	ƒ 1.85¾	20.9%	14 Oct. ...	ƒ 1.87⅝	21.7%
3 Oct. ...	ƒ 1.89	22.3%	15 Oct. ...	ƒ 1.87⅝	21.8%
5 Oct. ...	ƒ 1.90	22.7%	16 Oct. ...	ƒ 1.85¾	20.9%
6 Oct. ...	ƒ 1.88½	22.0%	17 Oct. ...	ƒ 1.85⅝	20.8%
7 Oct. ...	ƒ 1.88½	22.0%	19 Oct. ...	ƒ 1.865	21.2%
8 Oct. ...	ƒ 1.87⅞	21.8%	20 Oct. ...	ƒ 1.87	21.4%

(Amsterd. Effecten Blad)
(Vor. ber. Depreciatie-percentages 2477 D.)

C. DUITSCHLAND. — De uitwijzing van vier Nederlandsche onderdanen ingetrokken. —
De regeeringspersdienst meldt:
Een voortgezette vriendschappelijke gedachtenwisseling tusschen het Nederlandsche gezantschap te Berlijn en het Duitsche ministerie van Buitenlandsche Zaken heeft ertoe geleid, dat de Duitsche regeering de harerzijds genomen maatregelen tot uitwijzing van een viertal Nederlanders uit Duitschland heeft ingetrokken.
Door deze intrekking is de weg geëffend tot verder diplomatiek overleg teneinde het gerezen conflict volledig tot oplossing te brengen. (Regeeringspersdienst)
(Vorig bericht blz. 2428 B.)

D. SURINAME. — Devaluatie. —
Ten aanzien van Suriname zijn de gevolgen van de monetaire koersveranderingen min of meer onzeker. In sommige richtingen kan er een opleving het gevolg van zijn, maar daarbij moeten dan ook nog andere factoren medewerken. Suriname heeft verschillende producten van eigen bodem. Nu is de laatste jaren de uitvoer wel zeer sterk achteruitgegaan, maar het is lang niet uitgesloten, dat de depreciatie van het Nederlandsche betalingsmiddel den export in de toekomst in stijgende lijn zal bevorderen. (A. N. P.)
(Vor. ber. Gouduitvoerverbod Nederland 2468 C.)

E. CURAÇAO. — Devaluatie. —
Voor Curaçao, dat nagenoeg geen uitvoer van product van eigen land heeft en dat bijna alles, wat het noodig heeft, uit het buitenland moet aanvoeren, brengt de depreciatie van den gulden nadeelen mede. Wel voert Curaçao groote hoeveelheden aardolie uit, maar die is geen product van eigen bodem. Zij wordt n.l. gewonnen in het nabij gelegen Venezuela en gaat naar de eilanden Curaçao en Aruba alleen om geraffineerd te worden. Voor het Nederlandsch gebied vloeit daaruit dus geen valutawinst voort.
Door den duurder geworden invoer zullen de kosten van levensonderhoud echter aanzienlijk stijgen, en het zal in dit gebied dan ook moeilijk zijn om op den duur aan een algemeene verhooging van kosten (met inbegrip van loonen en salarissen) te ontkomen. Voor het Gouvernement beteekent dit dus een uitbreiding der uitgaven. (Amigoe di Curaçao)
(Vor. ber. Gouduitvoerverbod Nederland 2468 C.)

24 OCTOBER 1936

F. REIS OM DE WERELD. — Record van Ekins. —
De Amerikaansche journalist Ekins heeft de reis om de wereld in 18 dagen, 14 uur en 56 minuten volbracht, waarmede hij een nieuw record gevestigd heeft.
De route welke Ekins genomen heeft is als volgt:
30 September: vertrek New York met het luchtschip „Hindenburg".
3 October: aankomst Frankfurt.
4 October: met Flamingo in Athene.
5 October: met Kwak Athene—Basra.
6 October: met Kwak Basra—Jodhpur.
7 October: met Kwak Jodhpur—Rangoon.
8 October: met Kwak Rangoon—Singapore.
9 October: met Kwak Singapore—Batavia.
9 October: met K.N.I.L.M.-toestel naar Balikpapan.
10 October: met K.N.I.L.M.-toestel naar Manilla.
13 October: met Hawaii-Clipper naar Goeam.
14 October: met Hawaii-Clipper naar Wake
15 October: met Hawaii-Clipper naar Midway.
16 October: met Hawaii-Clipper naar Pearl Harbour.
17 October: met Hawaii-Clipper naar San Francisco.
18 October: aankomst te San Francisco.
18 October: met American Airways naar New York.
19 October: aankomst te New York.
(New York Herald Tribune)

G. GOUDA. — Glazen der St. Janskerk gerestaureerd.
Op plechtige wijze is op 17 Oct. '36 in de St. Janskerk te Gouda het gedenkraam onthuld, waarmede de restauratie van de Goudsche Glazen in de St. Janskerk is voltooid. Deze onthulling is geschied door den vertegenwoordiger van H.M. de Koningin, den opperkamerheer mr. W. J. Baron van Lijnden, in een plechtige bijeenkomst, welke door het bestuur van het Fonds tot Herstel van de Goudsche Glazen in de St. Janskerk was belegd.
Het gedenkraam bevat het wapen van wijlen Prins Hendrik, die voorzitter was van het Eere-Comité, benevens de familiewapens van de leden van het Uitvoerend Comité van het Fonds tot Herstel van de Goudsche Glazen, welk fonds in Augustus 1926 is opgericht.
In de linker- en rechterhelft van het raam zijn de wapens geplaatst van Zuid-Holland en het Hoogheemraadschap Rijnland, terwijl het geheel bekroond is door de wapens van H.M. de Koningin en van wijlen H.M. de Koningin-Moeder.
In het rond, als omlijsting, zijn ter weerszijden de wapens van Amsterdam, Delft, Dordrecht, Enschede, 's-Gravenhage, Haarlem, Hengelo, Leiden, Rotterdam en Utrecht aangebracht.
Verder zijn er de symbolische voorstellingen van vereenigingen instellingen, diensten enz. die medegewerkt of bijgedragen hebben tot het welslagen der restauratie, zoo zijn er de vereeniging „Rembrandt", de vereeniging „Crabeth", de Nederlandsche Pers en de Dienst der P.T.T. in het glas afgebeeld.
Het wapen van Gouda is aangebracht als teeken van huld door de Goudsche Burgerij aan het Fonds.
Onderin is een opschriftplaat, waarop vermeld staat: „Ao. DI 1926-1935". En vervolgens:

„Dit glas is geplaatst in dankbare herinnering en als huldeblijk aan het Fonds tot Herstel van de Goudsche Glazen voor zijn belangrijke medewerking verleend aan de Restauratiewerken van de Glazen."
Het is wel 40 jaar geleden, dat de plannen tot restauratie der kerkglazen van de St. Janskerk vasten vorm kregen. Een restauratie-commissie werd ingesteld, waarin met verschillende autoriteiten der Goudsche burgerlijke en kerkelijke gemeenten ook zitting namen de heeren A. Hoynck van Papendrecht, mr. J. C. van Overvoorde, jhr. dr. W. A. Beelaerts van Blokland, de architecten W. Kromhout Czn. en ir. Jos. Cuypers. De restauratie werd na beoordeeling van verschillend werk opgedragen aan ir. J. L. Schouten te Delft.
In 1901 begon de restauratie. In de jaren tot 1909 werden 11 glazen gerestaureerd, in de periode 1911—1916 volgden snel achter elkaar nog 17. In 1920 werd een gedenkraam geplaatst als hulde aan hetgeen voor de restauratie was gedaan. In de jaren 1922—'24 werden wederom 14 glazen gerestaureerd, tusschen 1925—'28 nog 5, terwijl van 1929—'33 nog 15 glazen in ouden luister werden hersteld. Werd aanvankelijk het herstel der glazen bekostigd door schenkingen, zooals de ramen zelf in de tweede helft der 16e eeuw en kort daarna door steden en vorstelijke personen geschonken zijn, in de latere herstelperiode, toen het moeilijker was geworden de benoodigde gelden bijeen te krijgen, is een Fonds tot Herstel der Goudsche Glazen in het leven geroepen, welks bestuur er in geslaagd is de groote bedragen te vinden om de restauratie van de Goudsche Glazen te voltooien. Er ontbreekt nog wel wat aan, maar bij het groote bedrag van bijna vier ton, dat voor het herstel dezer nationale kunstwerken is geschonken, is het nog ontbrekende toch maar gering te noemen.
(De Standaard - Alg. Handelsblad)

A. BELGIE. — De Rexistische „marsch naar Brussel" verboden. —
Nadat de Brusselsche federatie van socialistische vakvereenigingen had besloten, zich te verzetten tegen den „opmarsch naar Brussel", die de Rexisten voor 25 Oct. '36 hadden georganiseerd, heeft de regeering besloten deze bijeenkomst van de Rexisten te verbieden. (Het Laatste Nieuws)
(Vor. ber. Rexisten 2493 C.)

B. NEDERL. OOST-INDIE. — Verlaging van invoerrechten. —
Bij den Volksraad is naar Aneta uit Batavia meldt, ingediend een nood-ordonnantie tot verlaging van invoerrechten voor enkele goederen en tot verlaging van opcenten op invoerrechten, met verzoek vóór 27 Oct. '36 een beslissing te nemen.
Voorgesteld is o.a. dat, behoudens uitzonderingen, de opcenten van 50 tot 25 terug worden gebracht.
(Aneta) **(Vor. ber. Invoerrechten 2020 B.)**

C. ZWEMSPORT. — Wereldrecord van Nida Senff. —
Tijdens onderlinge zwemwedstrijden van de Amsterdamsche Dames Zwemclub is Nida Senff er in geslaagd het wereldrecord 150 yards rugslag te verbeteren. Zij legde dezen afstand af in 1 min. 45.4 sec. Het oude wereldrecord stond op naam van Alice Bridges (Ver. Staten) met 1 min. 50.8 sec.
Nida Senff heeft dus het wereldrecord met 5.4 sec. verbeterd. (Red. K. H. A.)
(Vor. ber. Nida Senff 2415 A.)

D. BELGIE. — Minister-president Van Zeeland over het verbod der Rexistenbetooging. —
Minister-president Van Zeeland heeft op 22 Oct. '36 zijn reeds eerder aangekondigde redevoering voor de radio uitgesproken. Hierin ontwikkelde hij de redenen, die er toe leidden, dat de regeering het noodzakelijk achtte de Rexistische betooging, die voor 25 October was aangekondigd, te verbieden. Bij dit besluit heeft de regeering vooral rekening gehouden met de essentieele overweging, dat de orde moet worden gehandhaafd. Daartoe had zij niet alleen het recht, maar ook den plicht. Orde heerscht in België en zal er blijven heerschen.
Vervolgens ging de eerste minister over tot bespreking van den binnenlandschen toestand in België. Daarbij zeide hij o.m. dat een politieke partij tegen de nationale regeering een heftige, hatelijke campagne voert van een zuiver negatieven en destructieven aard, door systematisch haar toevlucht te nemen tot beleediging, leugen en laster. Wat doet nu de regeering?
Zij werkt, zij schenkt geen aandacht aan dit optreden en wenscht het vrije spel der nationale instellingen te doen eerbiedigen. Nooit zal België een regeering van de straat aanvaarden.
De regeering der nationale concentratie, steunende op groepeeringen, die vier vijfden der levende krachten der natie vertegenwoordigen, wenscht geen aandacht te schenken aan den partijstrijd en zal niet afwijken van deze houding om zelf te treden op het terrein der partij-polemieken. Het is de taak van hen, die haar steunen, om zoo zij dit noodig achten een tegenaanvalshouding aan te nemen. De regeering echter moet het land haar werk doen kennen. Het oogenblik is niet gekomen, aldus vervolgde Van Zeeland, ons onderling te verscheuren. De resultaten van een lange en moeilijke inspanning van bijna twintig maanden zouden snel in gevaar kunnen worden gebracht, wanneer opwinding zich van ons vaderland meester maakte.
In dezen geest heeft de regeering het besluit genomen vanaf 20 Oct. '36 en zoolang de tegenwoordige spanning zal duren, alle betoogingen te verbieden welke ook de opvatting zij van de organisatoren, wanneer haar omvang de contrôle, die het openbaar gezag moet kunnen uitoefenen op de bewegingen der massa, twijfelachtig zou maken.
Al degenen, die de legaliteit buiten werking zouden willen stellen, zullen de kracht der wetten voelen. Er is in België één regeering, één regeering, die beveelt in het kader van haar constitutioneele rechten en volledig gewapend is om de orde te verzekeren.
Sprekend vervolgens over de voortdurende bezorgdheid van een groot aantal burgers over het communistisch gevaar, zeide Van Zeeland, dat de regeering tegen elke poging van muiterij of geweld is bewapend en in staat is zich met kracht te verzetten tegen elke dictatoriale neiging van linksch.
Drie problemen beheerschen op het oogenblik het openbare leven in België. Op de eerste plaats het probleem van de nationale verdediging, de regeering heeft een ontwerp opgesteld tot regeling van het militair statuut voor langen tijd. Dan komt het probleem van de buitenlandsche politiek. Hier moeten opnieuw de ontzaglijke consequenties worden bepaald, ons internationaal statuut maakt dit noodig. Ten slotte worstelt België met economische moeilijkheden.
De crisis is overwonnen, doch de strijd is nog niet volbracht en het resultaat zou in het gedrang kunnen komen als de troepen, die tot nu toe overwonnen, nu de discipline zouden opzeggen.
Dit zijn de drie kapitale aspecten van ons politiek leven, dit interesseert alle burgers. (Handelsblad v. Antwerpen)
(Vor. ber. 2502 A.; Van Zeeland 2447 A.)

E. NEDERLANDSCHE BANK. — Octrooi. - Verlenging met vijf jaar. —
In zijn Memorie van Antwoord aan de Tweede Kamer over het wetsontwerp tot verlenging en wijziging van het aan de Nederlandsche Bank verleende octrooi, zegt de minister van Financiën, dat nader overleg met de bank er toe heeft geleid, dat de voorgestelde termijn van vijftien jaar wordt teruggebracht tot vijf jaar.
Verder wijst de minister er op, dat de macht van de regeering om buiten het bestuur van de bank om, den gouduitvoer te verbieden, niet van geringe beteekenis is. Zij verzekert immers, in verband met het feit, dat het muntstelsel bij de wet wordt geregeld, aan de regeering uiteindelijk de zeggenschap over de te voeren monetaire politiek. (Het Vaderland)
(Vor. ber. 2343 E.; Ned. Bank 2479 B.)

F. DANZIG. — Vakvereeniging ontbonden. —
De bond van spoorwegpersoneel en havenarbeiders te Danzig is ontbonden, daar hij als een onderafdeeling van de reeds ontbonden socialistische partij beschouwd werd. De leider van den bond, Kayser, is in arrest genomen.
Deze nieuwe maatregel heeft veel opwinding veroorzaakt, vooral in Poolsche kringen, daar de bond eigenlijk een Poolsche organisatie is; immers de spoorwegen behooren aan een Poolsche maatschappij en het personeel is in Poolschen dienst. In oppositiekringen wordt deze maatregel dan ook opgevat als een bewijs, dat de nationaal-socialisten Danzig willen gelijkschakelen met het Duitsche rijk, zelfs wanneer Poolsche belangen daarbij in het geding mochten komen. (Gazeta Polska) **(Vor. ber. 2493 A.)**

25 OCTOBER 1936

G. DUITSCHLAND. — De formeele erkenning van Abessynië als Italiaansch Keizerrijk. —
De Italiaansche minister van Buitenlandsche Zaken, graaf Ciano, die zich voor besprekingen in Duitschland bevindt, is op 24 Oct. '36 door den Duitschen rijkskanselier, Hitler, ontvangen in tegenwoordigheid van den minister van Buitenlandsche Zaken, von Neurath.
Bij deze gelegenheid deelde Hitler graaf Ciano, als vertegenwoordiger van de Italiaansche regeering mede, dat het Duitsche rijk is overgegaan tot formeele erkenning van het Italiaansche keizerrijk in Ethiopië.

De Italiaansche minister van Buitenlandsche Zaken nam van deze mededeeling kennis en gaf uiting aan de voldoening en waardeering van de fascistische regeering. (Stefani) **(V. b. Annexatie Abess. 2380 D.)**

A. **LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig besproken zijn. - Onze wekelijksche opgave. —**
Amerikaansch: Grace Mitchell — „Gone with the Wind". (The Macmillan Comp., New York) **(2494 A.)**
Duitsch: E. Maass — „Verdun". (Propylaen Verlag, Berlin)
H. Noack — „Symbol und Existenz der Wissenschaft (eine philosophische Wissenschaftslehre)". (Niemeyer, Halle) **(Vor. ber. 2494 A.)**
Engelsch: Wa-Sha-Quon-Asin (Grey Owl) — „Tales of an Empty Cabin (Canadian Indians)". (Lovat Dickson)
H. G. Wells — „The Anatomy of frustration". (The Cresset Press) **(Vor. ber. 2494 A.)**
Fransch: S. de Madariaga — „Anarchie ou Hiérarchie. La Crise de la Démocratie". (Gallimard, Paris)
Jacques Madaule — „Le Drame de Paul Claudel". (Desclée de Brouwer & Cie, Paris) **(V. b. 2494 A.)**
Italiaansch: R. Forges Davanzati — „Cronache del regime. Anno XIII." (Mondadori, Milano)
M. Simoni — „Il nuovo spiritualismo in Italia". (Perella, Napoli) **(Vor. ber. 2486 A.)**
Nederlandsch: Albert Kuyle — „Rond een blauw meer". (Paul Brand's Uitg., Hilversum)
A. Roland Holst — „Voorteekens". (De Halcyon Pers 1936)
S. Vestdijk — Meneer Visser's hellevaart". (Nygh & v. Ditmar, R'dam) **(V. b. 2494 A.)** (Red. K. H. A.)

B. **SPANJE. — Burgeroorlog. - 21—24 October 1936.**
21 October. — De Duitsche regeering heeft, door middel van haar zaakgelastigde te Londen, lord Plymouth, den voorzitter van de niet-inmenging-commissie, een nota doen toekomen, waarin zij antwoordt op de beschuldigingen van de regeering te Madrid en van de Sovjet-regeering, dat Duitschland het wapen-embargo zou hebben overtreden. In de Duitsche nota worden deze beschuldigingen onhoudbaar genoemd en met beslistheid verworpen.
Tezelfdertijd deelt de Duitsche regeering, aan de hand van het omvangrijke materiaal dat haar ten dienste staat, de commissie een groot aantal gevallen mede, waarin het wapen-embargo van Sovjet-Russische zijde op flagrante wijze is geschonden.

22 October. — Het Italiaansche antwoord op de nota van de commissie van non-interventie is overhandigd. Het is in denzelfden geest gesteld als het Duitsche antwoord en verwerpt geheel en al alle beschuldigingen van Del Vayo (den Spaanschen gedelegeerde) tegen Italië.
Zijnerzijds heeft Italië een andere nota ingediend behelzende klachten betreffende schending van de non-interventie-overeenkomst door de Sovjet-Unie.

24 October. — Navalcarnero is door de nationalistische troepen bezet.

De Portugeesche minister van Buitenlandsche Zaken heeft een nota gezonden aan Albornoz, den Spaanschen gezant te Lissabon, waarin hij zegt, dat de Portugeesche regeering verplicht is de diplomatieke betrekkingen met de regeering te Madrid te verbreken. De Portugeesche zaakgelastigde heeft Spanje verlaten.

Sovjet-Rusland wenscht het non-interventie-verdrag op te zeggen en is bereid munitie en ander oorlogstuig naar Spanje te zenden. Rusland neemt echter nog een afwachtende houding aan. (Red. K. H. A.) **(Vorig bericht blz. 2494 B.)**

C. **SCHAKEN. — Tournooien. - Internationale Achtkamp. —**
Het eindresultaat van den te Amsterdam gespeelden Internationalen Achtkamp luidt als volgt:
1. en 2. Dr. M. Euwe en Fine, 5 punten; 3. Aljechin, 4½ pnt.; 4. gedeeld door Van den Bosch, Grünfeld en Landau, 3½ pnt.; 5. Kmoch, 3 pnt., 6. Van Scheltinga, 0 pnt. (Red. K. H. A.)
(Vor. ber. Schaaktournooi 2432 B.)

D. **FRANKRIJK. — Het Radicale Congres te Biarritz.**
Het Radicale Congres, dat te Biarritz werd gehouden, werd op 24 Oct. '36 besloten met een door Daladier ingediende en met algemeene stemmen aangenomen motie, waarin de voornaamste punten van de eerder ingediende moties waren overgenomen en welke tevoren de instemming van Herriot, Chautemps en Sarraut verkregen had.

De motie begint met een woord van dank aan den voorzitter van de partij en de radicale ministers voor de wijze, waarop zij de radicale beginselen verdedigd hebben.
Zij herinnert aan de verklaring van de rechten van den mensch als het charter van de democratie, verkondigt de onschendbaarheid van den eigendom en zegt dat de bezetting van fabrieken, boerderijen enz. een onduldbaren aanslag op de vrijheid vormt en dat de voortdurende agitatie van de straat, van welken kant zij ook kome, onvereenigbaar is met de hervatte economische activiteit.
De motie wijst op de noodzakelijkheid om meer dan ooit de radicale leer integraal toe te passen, die wil:
1. handhaving van den internationalen vrede, door de handhaving van vriendschappen, eerbiediging van verdragen en Volkenbondspact, waakzaamheid ter verwijdering van mogelijke oorzaken van een Europeesch conflict en een algemeen initiatief ter verzachting van de gruwelen van den burgeroorlog bij buurstaten;
2. versterking van de nationale defensie;
3. energieke handhaving van de nationale souvereiniteit en van de openbare orde, met eerbiediging van de legaliteit, ontwapening en ontbinding van alle oproerige organisaties en loyale toepassing van de sociale wetten;
4. oplossing van sociale conflicten door verzoening en verplichte arbitrage;
5. effectieve solidariteit tusschen alle handwerkers, nationale solidariteit en waakzame verdediging van de landbouwproductie;
6. handhaving van het gezag van den staat tegen alle aanslagen en met name van die van groote belangencoalities;
7. een felle krachtsinspanning in de richting van begrootingsevenwicht en waarborging van de stabiliteit van de munt.
Het congres spreekt zijn vertrouwen uit in zijn vertegenwoordigers in de regeering, om deze beginselen in het regeeringsoptreden te blijven verdedigen. (L'Echo de Paris)
(V. b. Rad. Soc. Partij 2097 E.; Congres 1546 B.)

26 OCTOBER 1936

E. **NEDERLAND. — Het Koningin Emma-monument te Soest onthuld. —**
H.M. de Koningin heeft op 21 Oct. '36 te Soest een monument, vervaardigd door den beeldhouwer Etienne, voor H.M. de Koningin-Moeder onthuld.

Nadat de burgemeester van Soest, de heer G. Deketh, en de voorzitter van het comité, de heer A. O. Dammers, het woord hadden gevoerd, sprak H.M. de Koningin aldus:
„Mijnheer de voorzitter van het comité,
Het is Mij een bijzondere voldoening, dat het Mij mogelijk was, heden hier aanwezig te zijn en gevolg te kunnen geven aan uw verzoek, het monument — ter nagedachtenis aan Mijne geliefde Moeder opgericht — persoonlijk te onthullen, temeer daar dit de liefde, de trouw en de toewijding vertolkt van de bevolking van geheel Soest.
Het waren hechte en zeer bijzondere banden, die deze gemeente aan Haar verbonden. Groot was Hare belangstelling en groot was Hare liefde voor de bevolking. Hare daden hebben dit menigmaal bewezen. De gevoelvolle woorden, welke u, mijnheer de burgemeester, en u, mijnheer de voorzitter van het comité, aan Haar hebben gewijd, hebben Mij diep getroffen. Waar dit gedenkteeken voor Mij het symbool is van de liefde, welke het gemeentebestuur en de ingezetenen van Soest Mijne Moeder toedroegen, daar ga Ik thans gaarne over tot de onthulling van het door u opgerichte monument." (Nieuwe Rotterd. Crt.)
(Vor. ber. Koningin-Moeder 2328 D.; H.M. Koningin Wilhelmina 2488 D.)

F. **NOORWEGEN. — Storting. - Verkiezingen. —**
Op enkele weinige districten na zijn alle verkiezingsuitslagen van 20 Oct. '36 binnen. De zetelverdeeling luidt nu:

Arbeiderspartij	71	(69)
Conservatieven	36	(31)
Liberalen	23	(25)
Boerenpartij	18	(23)
Chr. Volkspartij	2	(1)
Gemeenschapspartij	0	(1)

De stemmencijfers zijn:		in 1933:
Arbeiderspartij	612.000	497.000
Conservatieven	306.000	255.000
Liberalen	235.000	217.000
Boerenpartij	166.000	171.000
Nationale Eenheid (fascisten)	26.000	27.000
Gemeenschapspartij	42.000	18.000
Vrijzinnigen	18.000	14.000
Christ. Volkspartij	19.000	10.000
Communisten (in Bergen)	4.400	16.000 (geh. land)

(Aftenposten - Het Volk)
(Vor. ber. Storting 2129 C.)

A. SCHEEPSRAMP. — s.s. „Van der Wijck" gekapseisd en vergaan. —

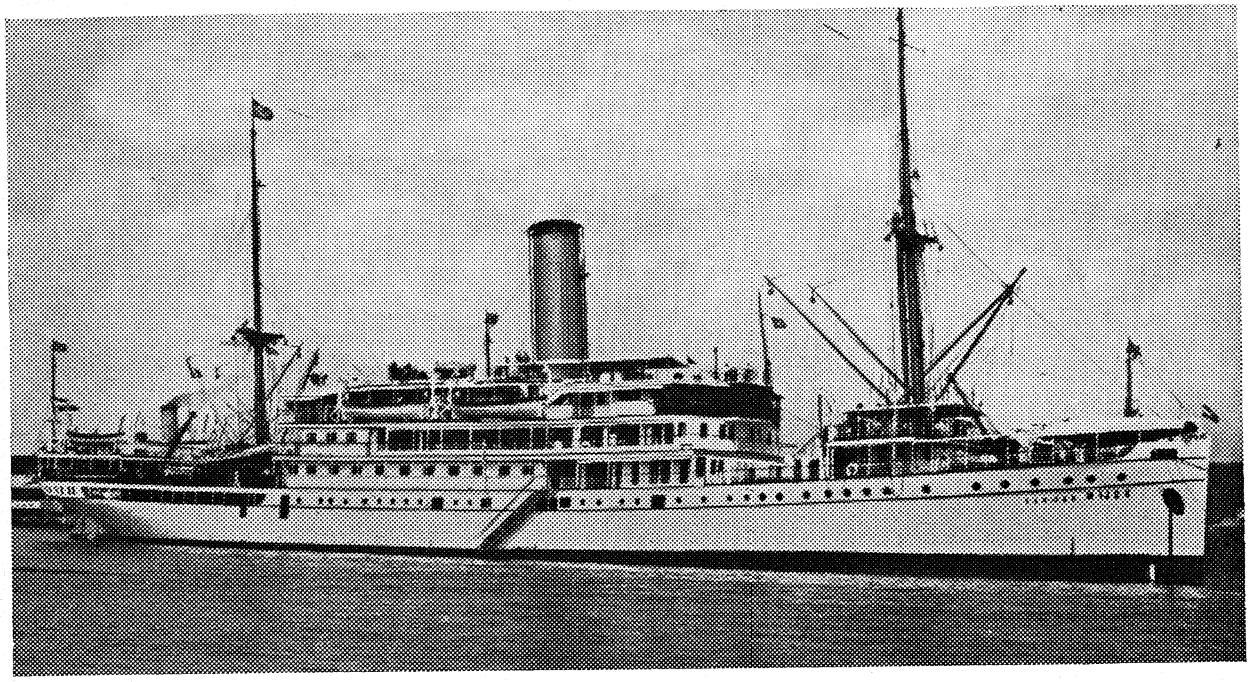

Het stoomschip „Van der Wijck" van de Koninklijke Paketvaart Maatschappij is op 15 mijl ten Noorden van Tandjong Pakis op weg van Soerabaja naar Semarang door nog onbekende oorzaak gekapseisd en vergaan. De ramp geschiedde om ongeveer 1 uur in den nacht van 20 October '36. Aan boord van de „Van der Wijck" bevonden zich 22 volwassen Europeesche passagiers met 5 kinderen, alsmede 100 Inlandsche dek-passagiers. De bemanning bestond uit den gezagvoerder, den heer B. C. Akkerman, elf officieren, den marconist, den hofmeester, vijf klerken en 80 man Inlandsch personeel.
De K. P. M. deelde op 23 Oct. '36 mede, dat volgens een uit Soerabaja ontvangen lijst het totaal aantal vermisten van de ramp 49 bedraagt en wel: 8 Europeesche passagiers, 3 Europeesche kinderen, de marconist M. J. Uytermark, 15 leden van de inheemsche bemanning, 19 inheemsche dekpassagiers en 3 koelies, afkomstig uit Makassar. Behalve deze 49 vermisten zijn er in totaal 4 slachtoffers overleden, n.l. de twee Europeesche dames Wisse en Brandes en twee inlanders.
De havenmeester van Soerabaja heeft een onderzoek naar de oorzaak van de ramp ingesteld. (Aneta)
(Vor. ber. Scheepsramp 2458 D.)

B. ITALIE. — Een redevoering van Mussolini te Bologna - „Olijftak verheft zich boven het bosch van acht millioen bajonetten." —
Mussolini heeft op 24 Oct. '36 te Bologna een toespraak gehouden, waarin hij een overzicht gaf van de historische gebeurtenissen gedurende de laatste tien jaren. Hij constateerde, dat het fascistisch bewind in deze periode groote problemen heeft opgelost. Wij hebben in zeven maanden tijds met vijf veldslagen een keizerrijk verworven, aldus de Duce. Wij hebben het niet alleen strijdende tegen de vijandelijke legers, die de verraders van de Europeesche beschaving van kader hadden voorzien en gewapend, veroverd, maar tegenover een geheele coalitie, welke haar hoofdkwartier had opgeslagen aan het meer van Genève.
In zeven maanden hebben wij een keizerrijk veroverd. Er zal veel meer tijd voor noodig zijn om het te bezetten en te pacificeeren. Terwijl ik tot u spreek, zijn eenige onzer kolonnes bezig op te rukken in de zeer vruchtbare gebieden der groote meren in het hartje van Afrika.
Een andere kolonne rukt naar het Westen op om te trachten de fantastische regeering van Goré op te sporen. Wanneer deze gebieden, welke zes maal zoo groot zijn als het moederland, gepacificeerd zijn, zal er plaats zijn voor allen.
Op dit oogenblik, nu de Europeesche horizon onzeker is en vol wanorde, biedt Italië, aldus Mussolini, het bewonderenswaardige beeld van discipline. Vervolgens sprak de Duce over den olijftak, welke zich verheft „boven het bosch van 8 millioen bajonetten" en hij besloot: Deze geest, welke achter de bajonetten en de kanonnen staat, is de geest, welke heiligheid en heldendom geeft en de geest, welke ons overwinning en roem zal verschaffen. (Giornale d'Italia)
(Vor. ber. Mussolini 2494 E.)

27 OCTOBER 1936

C. NEDERLAND. — Benzine-prijs verhoogd. —
Met ingang van 26 October is de prijs van de autobenzines van Shell, Standard en Texas een halven cent per liter **verhoogd.**
Benzine is een import-product, zoodat het te voorzien was, dat een prijsverhooging onvermijdelijk zou zijn. (N. R. Crt.) **(Vor. ber. Benzine 2349 B.)**

D. DUITSCHLAND. — Graaf Ciano over zijn besprekingen met Adolf Hitler en Von Neurath. —
Het resultaat van de Duitsch-Italiaansche onderhandelingen, die te Berlijn en Berchtesgaden tusschen den Italiaanschen minister van Buitenlandsche Zaken, graaf Ciano, en den Duitschen minister van Buitenlandsche Zaken, baron von Neurath en Hitler zijn gevoerd, komt op het volgende neer:
1) Sovjet-Rusland moet buiten de Europeesche aangelegenheden worden gehouden.
2) Gen. Franco zal door Duitschland en Italië worden erkend als hoofd der geheele Spaansche regeering.
3) De Oostenrijksche belangen en het Donau-gebied zullen zoowel door Italië als door Duitschland worden geëerbiedigd.
4) Ten aanzien van den Volkenbond zullen beide landen een negatief front vormen.
5) De erkenning door Duitschland van Abessynië als Italiaansch keizerrijk. (La Stampa)
(Vor. ber. Graaf Ciano 2332 D.)

A. Inaugureele rede van Prof. Ir. E. R. Hondelink te Delft. —

Prof. ir. E. R. Hondelink, benoemd hoogleeraar in de afdeeling der Weg- en Waterbouwkunde van de Technische Hoogeschool te Delft, heeft op 22 Oct. '36 zijn ambt aanvaard met het uitspreken van een rede over „Transportvraagstukken".

Tijdens zijn verblijf buitenslands waren spr. twee dingen steeds duidelijker geworden: ten eerste dat in de transportsystemen te land de spoorwegen in de naaste toekomst de belangrijkste plaats zullen blijven innemen; ten tweede, dat de economische moeilijkheden die de spoorwegen gedurende vele jaren hebben ondervonden, veel meer veroorzaakt zijn door de over de wereld verspreide depressie dan door andere factoren, zooals mededinging van nieuwe vervoersmiddelen over den gewonen weg.

Spr. noemde de ingrijpende veranderingen, die zich na den oorlog in het transportwezen voltrokken hebben. De ingenieur trachtte de relatieve positie van de transportorganen in onze economische structuur te bestudeeren en tot volmaakte samenwerking te brengen. In eenige wereldstreken is men hierin geslaagd, in andere is men nog zoekende. De ontwikkeling van het spoorwegnet is in nagenoeg alle landen gegaan door een beginperiode van twijfel, vijandigheid en obstructie, die in bijna alle gevallen ten gevolge heeft gehad een opdrijven van aanleg- en exploitatiekosten. Daarop is een periode van bloei gevolgd, leidende tot een verkeersmonopolie te land, dat op den duur in vele landen dictatoriale eigenschappen ten opzichte van reizigers en vervoerders vertoonde. De derde periode wordt gekenmerkt door de depressie, samengaande met een intensieve concurrentie van nieuwe vervoersmiddelen. Terwijl in Europa en Amerika deze drie periodes verdeeld waren over honderd jaar, deed men er b.v. in China slechts vijftien jaar over.

Spr. heeft de laatste jaren beide transportvormen onder verschillende omstandigheden van nabij kunnen bestudeeren. Hij aarzelt niet als zijn conclusie uit te spreken, dat spoorweg- en straatverkeer, ieder op zijn eigen gebied, in de naaste toekomst normale ontwikkeling zullen toonen. Te oordeelen naar de ervaringen in landen, waar het verkeersvraagstuk zijn oplossing nadert, moet men tot de conclusie komen, dat spoorwegen als voornaamste verkeersmiddel zullen blijven voorzien in het vervoer van reizigers en goederen over groote afstanden en in het massavervoer van reizigers in het voorstedenverkeer der bevolkingscentra. De straatwegen zullen vooral bedienen het locale vervoer van reizigers en goederen over korte afstanden, dat bijna geheel aan de spoorwegen zal worden onttrokken, en het verkeer in dunbevolkte en moeilijk toegankelijke gebieden. De grens van het afstandsverkeer zal in de naaste toekomst wel liggen tusschen 50 en 100 K.M., waarschijnlijk dichter bij de 50 dan bij de 100.

Zonder twijfel, aldus spr., zullen dus de spoorwegen voor goed een gedeelte van het vervoer over korte afstanden moeten prijsgeven aan het wegvervoer, doch daartegenover heeft het wegverkeer een nieuw vervoer geschapen in afgelegen districten, ontoegankelijk voor den spoorweg, een vervoer, dat in vele gevallen ten slotte den spoorweg toch ten goede komt.

Spr. wees er hierna op, dat de kosten van het wegverkeer zullen toenemen (inrichting van kostbare stations voor autobussen enz.) waardoor een gedeelte van het vervoer weer naar de spoorwegen zal terugkeeren, zoodat op den duur de straatweg voornamelijk zal blijven voorzien in het locale verkeer.

Spr. kwam vervolgens op den spoor- en wegaanleg in Mandsjoerije, China, Japan, Rusland en Turkije. In Europa teruggekeerd, vond spr. daar zeer verschillende toestanden. De redenen, die het den spoorwegen moeilijk maakten zich in de gewijzigde economische toestanden te schikken zijn drieërlei. Een ervan is te zoeken in de groote kapitaalsuitgaven, die in onze Westersche landen voor baan en inrichting noodig zijn geweest. De kosten van weg en werken, baan, bruggen, tunnels, stationsinrichtingen en beveiliging staan tot de kosten van de werkelijke vervoersmiddelen, het rollend materieel en de werkplaatsen, in een verhouding van gemiddeld 5 tot 1; in de jongere landen is die verhouding zelden hooger dan 2 tot 1. De tweede reden vormt de depressie en de derde schuilt in de wegconcurrentie. Spr. noemde verscheidene aanwijzingen, waaruit kan worden geconcludeerd, dat de werelddepressie, meer dan de andere oorzaken, tot de onbevredigende spoorwegresultaten hebben bijgedragen. De verkeersingenieur heeft zich voor te bereiden op hernieuwde activiteit, waarbij de spoorwegen de leidende plaats zullen blijven innemen, in samenwerking met de nieuwe vervoersmiddelen over den straatweg. De voornaamste taak van den spoorweg zal blijven het vervoer op groote afstanden, voor zoover daarvoor de snelheid een voorname factor is geworden, en het massavervoer in de omgeving van de groote steden, waarbij snelheid en menigvuldigheid van vervoersgelegenheid de voornaamste eischen zijn.

Daarbij zal speciaal op den factor snelheid moeten worden gelet. De voorbeelden, die de leidende spoorweglanden te zien geven, zijn aanwijzingen, waaruit verdere ontwikkeling ook in ons land wel zal volgen. De constructie en het onderhoud van den weg der Ned. Spoorwegen behoort tot de beste ter wereld. De terreingesteldheid is gunstig voor snelheidsontwikkeling. De omstandigheid dat de belangrijke verkeerscentra hier zoo dicht bij elkaar liggen, maakt het opvoeren der snelheid echter minder eenvoudig. Als eisch kan worden gesteld snelle en veelvuldige vervoersgelegenheid met een minimum van stationsinrichtingen. Een tweede vraagstuk, van grooter belang geworden voor de spoorwegen, is het voorstedenverkeer.

Transportvraagstukken

Spoorwegmaatschappijen hebben met succes dit voorstedenverkeer weten te ontwikkelen door actieve deelneming in stadsuitbreiding, grondexploitatie voor tuindorpen, in de omgeving van hoofdsteden, en een goed georganiseerde reclame daarvoor. In Japan hebben de maatschappijen, die voorstedenlijnen exploiteeren, in de dichtstbevolkte centra van Tokyo en Osaka hun bedrijf uitgebreid met de exploitatie van kantoren, theaters en bioscopen, restaurants en theehuizen en zelfs warenhuizen in enorme terminusgebouwen in de stadscentra.

Electrische exploitatie is voor dit soort verkeer de beste, omdat het snelheid en korte tusschenruimte der treinen gemakkelijker maakt. Zoo zijn er aantrekkelijke mogelijkheden te vinden voor vervoerstoename in de exploitatie van dit verkeer over onze spoorwegen. (Red. K. H. A.)

(Vor. ber. Ambtsaanv. in het Onderwijs 2499 B.)

B. Nieuwe regels voor het wegverkeer in Nederland.

Met ingang van 1 November 1936 zullen de volgende belangrijke nieuwe verkeersregels van kracht worden:

1. Tusschen een half uur na zonsondergang en 10 uur 's avonds heeft men voor signaal geven de keus tusschen den hoorn en het knipperen met de koplampen; van 10 uur tot een half uur voor zonsopgang zijn geluidsseinen verboden (tenzij bij uiterste noodzaak en mits men gelijktijdig vaart vermindert).
2. Rechts langs verkeersleiders, tenzij deze van zuilen met groen licht zijn voorzien.
3. Zooveel mogelijk rechts houden; nimmer gas geven bij ingehaald worden.
4. Trams mogen links ingehaald worden, indien de weg rechts naast de tram niet breed genoeg is.
5. Strenge voorschriften voor het stilstaan.
6. Bij het stilstaan des avonds moeten de stadslichten branden, tenzij de wagen niet verder dan 30 meter van een brandende lantaarn staat.
7. Verblindend licht is verboden bij het rijden door verlichte bebouwde kommen en bij het tegemoetkomen van andere weggebruikers van het moment af, dat deze zich in de gerichte stralenbundels der koplampen bevinden.
8. Naast den chauffeur mogen slechts dan 2 personen zitten, indien voor den bestuurder 60 c.M. en voor elken passagier 40 c.M bankbreedte beschikbaar is (kinderen tot 12 jaar 30 c.M.).

Zoodra de vereischte borden geplaatst zijn, worden bepaalde wegen tot voorrangsweg gepromoveerd. **(V. b. 2483 B.)**

A. NEDERLAND. — Ziekenfondsstatistiek op 1 Jan. 1936. —

	Aantal fondsen	Aantal aangesloten personen
Maatschappijfonds	1	1.075.840
Onderling beheerde fondsen	199	903.954
Directiefondsen	21	580.359
Ondernemingsfondsen	59	359.639
Overige fondsen	13	273.872
Totaal (excl. doktersfondsen)	293	3.193.664

Wanneer men het aantal bij ziekenfondsen aangesloten personen per 1.000 inwoners berekent, verkrijgt men het volgende globale beeld:

Noord-Brabant	255	Friesland	112
Gelderland	285	Overijssel	487
Zuid-Holland	461	Groningen	185
Noord-Holland	544	Drenthe	117
Zeeland	205	Limburg	349
Utrecht	389	het Rijk	377

	Aantal aangesloten personen	Per 1000 inwoners
Amsterdam	439.780	563
Rotterdam	341.996	549
's-Gravenhage	274.876	531

(Centr. Bur. v. d. Statistiek) **(V. b. Ziektewet 2081 H.)**

B. LUCHTVAART. — Chineesch-Japansche luchtvaartmaatschappij opgericht. —
De onderhandelingen tusschen den politieken raad van Hopei-Tsjahar en de Japansche resp. Mandsjoerijsche instanties hebben tot een accoord geleid betreffende de oprichting van een Chineesch-Japansche Luchtverkeersmaatschappij met een kapitaal van 5 millioen yen. Het Chineesche aandeel zal bestaan in levering van vliegterreinen. Japan zal de vliegtuigen, het bedrijfskapitaal en de technische leiding ter beschikking stellen. (Sin Pau Agency)
(Vor. ber. Japan 1933 B.)

C. NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Mijnbouwmij. Nederl. Nieuw-Guinea. - Nederl. Textielindustrie. —
De Tweede Kamer heeft in zijn op 20 Oct. '36 gehouden vergadering het wetsontwerp houdende machtiging tot het sluiten van overeenkomsten met de Mijnbouwmij. Nederlandsch Nieuw Guinea zonder hoofdelijke stemming aanvaard.
De Tweede Kamer heeft voorts het wetsontwerp beoogende steun aan de Nederlandsche Textielindustrie zonder hoofdelijke stemming aangenomen.
(Alg. Handelsbl.) **(V. b. Mijnb.mij. Ned. Nw. Guinea 2336 F.; Textielind. 2348 D.; Tw. Kamer 2493 B.)**

D. NEDERLAND. — De wet inzake ondernemersovereenkomsten. —
Bij Kon. besluit zijn benoemd tot leden van de commissie, bedoeld in artikel 12 van de wet op het algemeen verbindend en onverbindend verklaren van ondernemersovereenkomsten 1935 (belast met het toezicht op de naleving van de verbindend en onverbindend verklaring):
Mr. T. J. Verschuur, oud-minister van Econ. Zaken, te Voorburg; prof. mr. E. M. Meijers, hoogleeraar aan de rijksuniversiteit te Leiden; prof. dr. N. J. Polak, hoogleeraar aan de Nederlandsche handelshoogeschool, te Rotterdam; prof. dr. J. van Loon, bijz. hoogleeraar aan de rijksuniversiteit te Utrecht, te Deventer; prof. mr. C. P. M. Romme, buitengew. hoogleeraar aan de R.K. handelshoogeschool te Tilburg, te Amsterdam; mr. A. M. Engels, administrateur, hoofd van de afdeeling arbeid van het departement van Sociale Zaken, te 's-Gravenhage; drs. M. de Bloeme, directeur van den crisis-accountantsdienst, te 's-Gravenhage; drs. J. H. Gispen, referendaris aan het departement van Handel, Nijverheid en Scheepvaart, te 's-Gravenhage; jhr. mr. G. A. M. J. Ruys de Beerenbrouck, te Born, en mr. A. Stoop, werkzaam bij het departement van Justitie, te 's-Gravenhage.
Voorts is bij beschikking van den minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart aangewezen als voorzitter: mr. T. J. Verschuur, oud-minister van Econ. Zaken, te Voorburg; als onder-voorzitter: prof. mr. E. M. Meijers, hoogleeraar aan de rijksuniversiteit te Leiden, te Leiden, en als secretaris drs. J. H. Gispen, referendaris bij het departement van Handel, Nijverheid en Scheepvaart, te 's-Gravenhage.
(Staatsblad) **(Vorig bericht 2001 G.)**

E. TSJECHO-SLOWAKIJE. — Minister Krofta's rede.
De minister van Buitenlandsche Zaken van Tsjecho-Slowakije, Krofta, heeft voor de parlementscommissie van Buitenlandsche Zaken een uiteenzetting gegeven van de buitenlandsche politiek van Tsjecho-Slowakije en daarbij verklaard, dat Tsjecho-Slowakije trouw blijft aan zijn verplichtingen en zijn vrienden en de huidige ontwikkeling met aandacht volgt. In ieder geval, aldus Krofta, weigert Tsjecho-Slowakije zich aan te sluiten bij een of ander anti-bolsjewistisch of anti-fascistisch front.
Tsjecho-Slowakije, verre van uitsluitend te vertrouwen op den Volkenbond of zelfs ook maar op zijn bondgenootschappen om zijn veiligheid te waarborgen, vertrouwt vooral op zijn eigen militaire kracht.
Krofta verklaarde, dat de met Frankrijk en de Kleine Entente gesloten bondgenootschappen veel van hun waarde zouden verliezen door de herbewapening van Duitschland, indien zij niet zouden worden aangevuld door de vaststelling van wederzijdsche verplichtingen en de sluiting van verdragen tot wederzijdschen bijstand met andere staten.
Krofta verklaarde verder, dat Tsjecho-Slowakije niet het voorbeeld van België zou volgen. Hij deed opmerken, dat de Italiaansch-Duitsche toenadering de organisatie van Centraal-Europa zou kunnen vergemakkelijken. Hij verklaarde, dat de betrekkingen met Duitschland en Hongarije goed en met Oostenrijk vriendschappelijk waren, dat de betrekkingen met Polen wat verbeterd zijn en dat het hernieuwde Fransch-Poolsche bondgenootschap zou moeten leiden tot een ontspanning in de betrekkingen tusschen Polen en Tsjecho-Slowakije.
Ten aanzien van Spanje zal Tsjecho-Slowakije de niet-inmengingsovereenkomst, welke het heeft aangegaan, strikt naleven. (Prager Presse)
(Vor. ber. Dr. Krofta 2215 C.)

28 OCTOBER 1936

F. NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Belasting op nalatenschappen van Nederlanders in het buitenland en hun schenkingen. —
De Tweede Kamer heeft het wetsontwerp tot instelling van een belasting van nalatenschappen van Nederlanders, die het rijk metterwoon hebben verlaten en van door zoodanige Nederlanders gedane schenkingen, zonder één woord en zonder stemming goedgekeurd. (Telegr.) **(V. b. 2247 C.; Tw. Kamer 2506 C.)**

G. NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Bescherming van in het wild levende vogels. —
De nieuwe vogelwet is zonder hoofdelijke stemming op 21 Oct. '36 door de Tweede Kamer goedgekeurd.
(N. R. Crt.) **(Vor. ber. 2401 G.; Tw. Kamer 2506 F.)**

H. GRIEKENLAND. — Dictatuur. —
De regeering heeft, overeenkomstig haar autoritair programma, besloten tot afschaffing van het instituut van de gekozen burgemeesters. Voortaan zullen de burgemeesters door de regeering worden benoemd en beschouwd worden als organen van den staat.
(Proia) **(V. b. Dictatuur 2405 A.; Metaxas 2481 B.)**

I. LETLAND. — Invoerrechten verlaagd. —
Ten einde prijsstijging van geïmporteerde goederen als gevolg van valuta-aanpassing te vermijden heeft de regeering verlagingen van invoerrechten tusschen 12½% en 80% vastgesteld. (Latwijas Sargas)
(Vor. ber. Valuta-aanpassing 2484 C.)

A. **BULGARIJE. — Kabinet-Koesseiwanof. - Mutaties.**
De portefeuille voor de Spoorwegen werd toevertrouwd aan den generaal van de reserve, Iovof, den vroegeren minister van Openbaar Onderwijs in het eerste kabinet-Koesseiwanof.
De portefeuille voor Openbaar Onderwijs komt aan den secretaris-generaal van het ministerie van Buitenlandsche Zaken, dr. Nicolas Nikolajef, die langen tijd directeur is geweest van La Bulgarie, een te Sofia in de Fransche taal verschijnend dagblad.
(Vreme) **(Vor. ber. Kabinet 2368 A.)**

B. **NEDERLAND. — Diamant-industrie. - Regeeringsbijdrage verminderd. —**
Naar verluidt is een aan alle fabrikanten gerichte circulaire verschenen, waarin de besturen der Waarborg- en Trustmaatschappij (de „Combinatie") en de Alg. Juweliersvereeniging, er mededeeling van doen, dat met ingang van 1 November '36 de Regeeringsbijdrage met 10% wordt verminderd.
Over een tweede vermindering, vermoedelijk wederom van 10%, wordt nog onderhandeld en een beslissing dienaangaande is nog niet gevallen.
In bovenbedoelde circulaire wordt tevens kennis gegeven van de doorvoering van een jaar geleden toegezegd loonherstel voor de groepen diamantbewerkers, die sorteeringen van 60—4 en kleiner maken. Indertijd hebben deze groepen, omvattend ongeveer 500 man, toegestemd in een garantieloon van *f* 22.— teneinde de industrie van kleine sorteeringen voor Amsterdam te behouden. Thans wordt dit garantieloon conform de desbetreffende toezegging op *f* 24.— gebracht.
In verband met het bovenstaande kan tenslotte nog worden medegedeeld, dat er gelukkig het laatste half jaar van eenige opleving in Amsterdam's diamantindustrie sprake is. Van 23 Mei '36 af steeg het aantal werkenden n.l. van 1431 tot 2237 en binnenkort hoopt men dit aantal van ± 900 nieuw-geplaatsten tot 1000 te kunnen opvoeren, terwijl dan tevens het vraagstuk van de aanneming van nieuwe leerlingen onder de oogen zal worden gezien.
(Alg. Handelsblad) **(Vor. ber. Diamant 2460 C.)**

C. **FILMKUNST. — Nederlandsche Films. - Oranje Hein. —**
Op 23 October '36 vond de première plaats van de Monopole-film „Oranje Hein", vervaardigd in Loet C. Barnstijn's Filmstad. Deze film werd gemaakt naar een tooneelstuk van Herman Bouber met muziek van Louis Davids en Margie Morris.
Productie-leider: Leo Meyer; regie: Max Nosseck; in de hoofdrollen: Herman Bouber, Aaf Bouber, Joh. Elsensohn, Theo Moens, Fientje Berghegge, Annie Verhulst, Sylvain Poons, Harry Boda, Jeanne Verstraete en Marie Meunier. (Red. K. H. A.)
(Vor. ber. Ned. Films 2466 C.)

D. **NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Herberekening van de Indische Pensioenen. —**
De regeering heeft thans bij de Tweede Kamer een wetsvoorstel ingediend tot herberekening van de Indische pensioenen. De nieuwe regeling komt in hoofdzaak hierop neer, dat de pensioenen, welke hooger zijn dan de overeenkomstige pensioenen, zooals deze voortaan op grond van de herziene bezoldigings- en pensioenregelingen zullen worden toegekend, tot dit peil worden teruggebracht. Echter zal de vermindering in het algemeen niet meer bedragen dan 20%; alleen in exceptioneele gevallen kan zij tot 25% gaan. Het meerendeel der pensioenen ondergaat dus een verlaging met 20% van het vóór de korting genoten pensioen. Een relatief klein aantal uit de periode 1925—1934 en een groot aantal van vóór 1925 zal met minder dan 20% of in het geheel niet worden verminderd. Tot deze laatste categorie behooren de meeste inlandsche pensioenen van vóór 1925.
De op den voet van de nieuwe salaris- en pensioenregelingen toegekende pensioenen zijn van herberekening vrijgesteld.
De wet treedt in werking met ingang van 1 Jan. 1937 en blijft van kracht tot 1 Januari 1942. (Telegraaf)
(Vor. ber. Pensioenen 2112 E.; Tw. Kamer 2506 G.)

E. **NEDERLAND. — Onderwijs. - Godsdienst. - Inaugureele rede van Prof. dr. P. Stegenga Azn. over „Het verband tusschen religie en zedelijkheid". —**
October 1936 heeft dr. P. Stegenga Azn., benoemd tot hoogleeraar bij het Evangelisch Luthersch Seminarie aan de Universiteit van Amsterdam, in de aula der universiteit zijn hoogleeraarsambt aanvaard met het uitspreken van een rede over: „Het verband tusschen religie en zedelijkheid".
Na eenige inleidende opmerkingen, wees spreker er in de eerste plaats op, dat onder religie moet worden verstaan de wortel waaruit de godsdienst groeit, dieper liggende dan geloof of ongeloof, en dat onder zedelijkheid, in het verband zijner rede, eveneens moet verstaan worden het psychische gegeven, dat de wortel is van alle zedelijkheidsinzichten of moraliteit. In het populaire spraakgebruik wordt echter niet steeds aan deze begrippen de eigenlijke zin gegeven en in de populaire opvattingen meent men meestal, dat religie en zedelijkheid parallel gaan. Ook in de literatuur is dit gevoelen doorgedrongen, gelijk spreker met allerlei voorbeelden aantoont.
Om het verband te vinden, is het niet voldoende en zelfs betrekkelijk vruchteloos, als men beproeft, streng wijsgeerig het wezen van religie en zedelijkheid te bepalen. De philosophen zijn het, naar Ovinks uitspraak, „over niets, letterlijk over niets eens". Spreker wijst op de totaal verschillende opvattingen betreffende het verband tusschen religie en ethiek en wijst erop, hoe te midden van alle onzekerheid algemeen verlangd wordt naar een ethiek, ja naar geheele baseering der geesteswetenschappen, op een levend metaphysisch besef en een absoluut waarheidsbegrip, zooals dat in het „geloof" gegeven wordt. Doch dit geloof eischt overgaaf van den wil. Daarom, eerst wie religieus en zedelijk zijn wil, leert het geheim van den samenhang. Spreker maakt nu opmerkzaam op de leer van Albert Schweitzer, die „door het offer zijns levens gewijd", naar spreker's meening in het probleem licht kan geven. Spr. stelt Schweitzer's ethisch grondbeginsel „eerbied voor het leven", in het licht, in zijn beteekenis; en verdedigt het tegen misduidingen als b.v. van Brunner. Deze eerbied, spreker zou liever willen zeggen: deze eerbiedige liefde tot het leven, is niet alleen geschikt het grondbeginsel der ethiek te zijn, maar kan ook zijn het wezen der religie, als men dan daarbij n.l. het leven denkt als metaphysische grootheid. Religie is dan in haar diepste wezen de liefhebbende vereering voor het leven als metaphysische realiteit; zedelijkheid, de liefhebbende eerbied voor het leven in zijn tijdruimtelijke verschijning. Spreker betoogt, dat hiermede het Evangelie in overeenstemming is en dat dit, van de reformatoren, door niemand zuiverder en schooner is uitgedrukt dan door Luther. (Red. K. H. A.)
(V. b. 2072 B.; Ambtsaanv. in het Onderw. 2505 A.)

29 OCTOBER 1936

F. **NEDERLAND. — Sigaretten-industrie. - Overeenkomst 1935 verlengd. —**
Op grond van de door den voorzitter van het „Verbond van Sigarettenfabrikanten", mr. A. E. von Saher, verschafte inlichtingen, kan gemeld worden, dat de „Sigarettenovereenkomst 1935" gehandhaafd blijft. (De Telegraaf) **(Vorig bericht blz. 1976 A.)**

G. **BOTANIE. — Nederl. Botanische Vereeniging. - Daglengte en plantenbestraling. —**
In de dezer dagen gehouden vergadering der Nederlandsche Botanische Vereeniging hield o.a. dr. J. W. M. Roodenburg (Wageningen) een voordracht over: „Daglengte en plantenbestraling".
Bij het onderzoek naar de eischen, welke gesteld moeten worden aan kunstmatige belichting van kasplanten in den winter, was het noodzakelijk naast den invloed van de kwaliteit en de intensiteit van het licht, ook dien van den bestralingsduur na te gaan.
Aan de hand van een proefreeks met komkommerplantjes werd aangetoond, dat bij middelmatige intensiteiten en belichtingstijden, de bladontwikkeling evenredig is aan de lichthoeveelheid (duur × intensiteit). Deze bladontwikkeling houdt direct verband met de koolzuurassimilatie.
Geheel andere regels volgen de photo-periodische verschijnselen. De specifieke invloed van de daglengte komt vooral tot uiting in den bloei en houdt vrijwel geen verband met de lichtintensiteit (Garner & Allard). Hier is dus het effect uitsluitend afhankelijk van den duur der dagelijksche belichting. Zoo wordt verklaarbaar, dat onder bepaalde omstandigheden, ook met uiterst geringe licht-intensiteiten de bloei van sommige planten bevorderd kan worden. De toepassing van zulke geringe intensiteiten (Withrow) heeft echter alleen beteekenis als aanvulling op een te korte daglengte, voor de koolzuurassimilatie heeft een dergelijke verlichting practisch geen waarde.
De methode van Withrow is dus feitelijk het meest geschikt voor sub-tropische gebieden, waar het daglicht 's winters nog voldoende koolzuurassimilatie mogelijk maakt, doch de daglengte voor sommige planten te kort kan zijn.

De invloed van de daglengte kwam zeer sterk tot uiting bij de Wageningsche proeven met aardbeien, welke in den vroegen herfst geforceerd werden in de kas, voor er nog sprake kon zijn van gebrek aan assimilaten. De groeiremming, welke einde September door het korten der dagen dreigde op te treden, werd voorkomen door een langedag-behandeling met een zoo geringe lichtintensiteit, dat geen verhooging van de koolzuurassimilatie kon plaatsvinden.
De vergroote daglengte bleek een bijzonder sterken invloed te hebben op den strekkingsgroei van bladeren en bloemstengels. In de wintermaanden was echter de zwakke verlichting niet in staat een krachtigen groei te onderhouden, daarvoor is een verhoogde koolzuurassimilatie noodzakelijk en dus ook een relatief sterke verlichting.
Ten slotte licht hier de aanwijzing tot een theorie, welke de verklaring zou kunnen leveren van den physiologischen invloed der daglengte. Het ontbreken van eenig verband met de koolzuurassimilatie eenerzijds en de zeer vèrgaande overeenstemming met de werking van celstrekkingshormonen anderzijds, maakt het aannemelijk, dat de duur der dagelijksche lichtperiode op een of andere wijze den groeistoftoestand in de plant beheerscht. De overeenkomst in werking van daglengte en bepaalde temperaturen (Jarowisatie) zou hierdoor ook verklaarbaar worden. (Red. K. H. A.)
(Vor. ber. Ned. Bot. Ver. 1587 C.; Botanie 1945 D.)

A. HONGARIJE. — Kabinet-Dáranyi. - Verklaring van den premier. —
In een voor de Kamer gehouden rede heeft de nieuwe Hongaarsche premier, Dáranyi, het programma van de regeering uiteengezet.

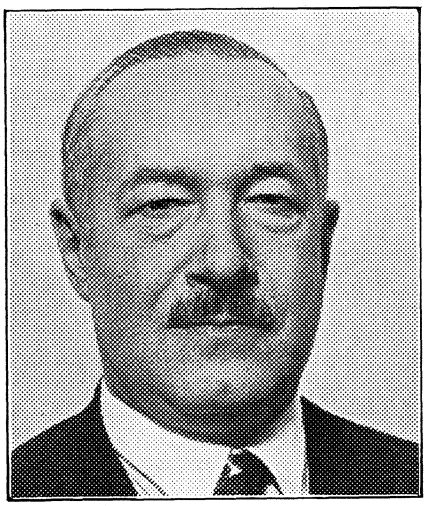

Premier Dáranyi.

Wat de buitenlandsche politiek betreft plaatst de nieuwe Hongaarsche regeering zich op het standpunt, dat de tot dusver gevoerde politiek over het algemeen ongewijzigd moet blijven. Terwijl de regeering er naar zal streven, de vriendschapsbanden met Italië en Oostenrijk nog te verstevigen, zal zij — aldus de premier — ook groote aandacht wijden aan de traditioneele betrekkingen tusschen Hongarije en Duitschland. Insgelijks voelt Hongarije zich met Bulgarije en Polen verbonden.
Wat de betrekkingen met andere landen betreft, verklaarde de minister: „De samenwerking van Hongarije met zijn vrienden is tegen niemand gericht."
In zake de kwestie van de minderheden merkte Dáranyi op, dat de regeering het lot van de minderheden in de nabuurstaten met groote aandacht gadeslaat. „Wij moeten constateeren", aldus de premier, „dat de Volkenbond op het terrein van de bescherming van de minderheden niet opgewassen is tegen zijn nobele taak. Van de 458 petities, die door de minderheden bij den Volkenbond werden ingediend, zijn er slechts zeven bij den Raad gekomen. Toch zal de Hongaarsche regeering de verbetering van het lot der minderheden slechts met wettige middelen nastreven. (Pester Lloyd) **(Vor. ber. 2488 E.)**

B. DUITSCHLAND. — Von Ribbentrop te Londen. —
Von Ribbentrop, de nieuwe Duitsche ambassadeur te Londen, is op 26 Oct. '36 aldaar aangekomen.
In een tegenover persvertegenwoordigers afgelegde verklaring heeft von Ribbentrop met nadruk gezegd, dat Duitschland vriendschappelijke betrekkingen met Engeland wenscht te onderhouden.
„Rijkskanselier Hitler", aldus zeide hij, „is ervan overtuigd, dat het eenige werkelijke gevaar voor den Europeeschen vrede en het Britsche rijk gelegen is in de verbreiding van het communisme. Dit is de grootste van alle rampen, omdat men zich over het algemeen te laat rekenschap geeft van het gevaar." (Daily Telegraph) **(Vor. ber. J. v. Ribbentrop 2410 B.)**

30 OCTOBER 1936

C. INTERNATIONALE KAMER VAN KOOPHANDEL. — Het herstel der welvaart. —
De Internationale Kamer van Koophandel heeft steeds bijzondere aandacht besteed aan monetaire en handelspolitieke vraagstukken. Vooral in de gegeven omstandigheden hebben deze voor haar groote beteekenis. Het is daarom gewenscht kennis te nemen van de conclusies waartoe de door de Kamer ingestelde commissie is gekomen mede op grond van de rapporten van een aantal economisten van wereldnaam zooals prof. Eugen Böhler (Zürich), prof. Lionel Robbins (Londen), dr. Leo Pasvolsky (Washington), prof. Jacob Viner (Chicago), prof. Andreas Predöhl (Kiel), prof. Charles Rist (Parijs), prof. T. E. Gregory (Londen), prof. Ludwig von Mises (Genève), prof. Giorgio Mortara (Milaan), prof. Bertil Ohlin Stockholm).
Onder de Nederlandsche rapporteurs treffen wij aan den heer A. A. van Sandick over de techniek der buitenlandsche wisselmarkt en de uitschakeling van onzekerheid.
Dit internationale gezelschap heeft twee boekwerken met rapporten samengesteld, op grond waarvan de Internationale Kamer tot de conclusie is gekomen, dat de volgende maatregelen dienen genomen te worden om tot herstel van de welvaart in de wereld te komen.
Het sluiten van multilaterale overeenkomsten, open voor allen, die zich daarbij willen aansluiten.
In afwachting van de ontwikkeling van een toestand ten gunste van zulke onderhandelingen, bilaterale verdragen te sluiten, die bewust zullen worden gebruikt als een middel tot het afbreken van handelsbelemmeringen.
De weloverwogen opneming van de meestbegunstigingsclausule in al dergelijke verdragen.
Het algemeen gebruik van de meestbegunstigingsclausule in haar onvoorwaardelijken vorm, met een mogelijke uitzondering voor die landen, die zelfs na het herstel van meer normale monetaire toestanden zouden willen voortgaan met het toepassen van discriminatoire contingenteeringen of deviezenverordeningen.
De instelling van een internationaal centrum, dat tot taak zal hebben richtlijnen samen te stellen om den respectieven druk van de protectie in de verschillende landen te vergelijken.
De afschaffing, bij voorkeur bij multilaterale overeenkomst, van import-contingenten, zoodra de weg tot een definitief herstel van den wereldhandel zal zijn gebaand door passende monetaire en andere maatregelen.
Een bespoediging van dit proces door de vervanging van „import"-contingenten door „tarief"-contingenten gedurende een overgangsperiode.
Een orienteering van de handelspolitiek in de richting van een beperking van het gebruik van importcontingenten voor doeleinden, welke deze tijdelijk gewenscht doen zijn.
De toepassing op het contingenteeringssysteem van een „fair play code".
Het sluiten van regionale en beperkte collectieve verdragen, zoolang het doel en de resultaten daarvan een uitbreiding van den handel en van de vreedzame ontwikkeling der volkeren beteekenen.
Het progressief tot stand brengen van de juiste onderlinge verhouding tusschen de nationale valuta's, welke niet langer op een juiste pariteit gebaseerd zijn, waarbij rekening dient te worden gehouden met: de positie van de betalingsbalans, de relatieve kosten en prijzen in de verschillende landen en de positie der binnenlandsche schulden (een dergelijke aanpassing zou moeten worden aangemoedigd door een verzekering van de zijde van de landen, die zich in een financieel sterke positie bevinden, aan de landen, die een devaluatie overwegen, overeenkomstig de beginselen, die belichaamd zijn in het internationale accoord van 26 September 1936).
Een collectieve verklaring met betrekking tot de monetaire politiek door de voornaamste groote mogendheden, welke de volgende punten zou moeten omvatten:
de vermijding van muntdepreciatie als een middel tot internationale handelsconcurrentie; het behoud en de uitbreiding van de bestaande stabiliteit der wisselkoersen, behalve voorzoover vereischt door de noodzakelijkheid van aanpassing aan de juiste pariteiten; de uitschakeling van seizoenschommelingen in de waarde der munteenheden; erkenning van de wenschelijkheid van overgang naar een meer permanent regime zonder onnoodig uitstel.
De voortschrijdende afschaffing van deviezen- en clearingregelingen al naar mate het mogelijk zal zijn geweest de internationale schuldenvraagstukken op te lossen, het internationale credietverkeer te herstellen en ongecontroleerde kapitaalvluchten te beperken (b.v. door „Stillhalte" overeenkomsten).
(Rapport der Intern. Kamer van Koophandel)
(Vor. ber. Intern. Kamer v. Koophandel 1861 A.)

A. **Nieuwe Directie.** —
De directie van de Koninklijke Nederlandsche Maatschappij tot Exploitatie van Petroleumbronnen in Ned.-Indië deelt naar aanleiding van de algemeene vergadering van aandeelhouders, die 17 Nov. '36 zal plaats vinden, het volgende mede:

Sir Henry Deterding.

De heer Deterding heeft den wensch te kennen gegeven met het einde van het loopende jaar als Directeur-Generaal af te treden.
Aan de a.s. algemeene vergadering zal nu allereerst worden voorgesteld, hem een plaats in het college van commissarissen aan te bieden. Verder zullen twee nieuwe directeuren ter benoeming worden voorgedragen, t. w. de heeren J. M. de Booy en mr. J. C. Panthaleon baron Van Eck.
Inmiddels heeft de raad van commissarissen aan den heer ir. J. E. F. de Kok, thans directeur, met ingang van 1 Januari '37 den titel verleend van Directeur-Generaal.

Sir Henry Deterding. — Met den persoon van Sir Henry Deterding verlaat een der meest markante figuren, welke ons land de laatste tijden gekend heeft, het actieve zakenleven.
Naar men weet was Sir Henry, die voor eenige maanden te Amsterdam met een Duitsche dame in het huwelijk trad, reeds eerder uit Engeland vertrokken en had zich gevestigd in Duitschland, in de onmiddellijke omgeving van Berlijn.
Zonder eenigen twijfel is Deterding de man geweest, aan wiens energie, aan wiens koopmanschap en aan wiens zakelijk beleid het te danken is, dat de Koninklijke van een nationale onderneming geworden is een concern van wereldvermaardheid en wereldbeteekenis, doch dadelijk moet daarbij gevoegd worden, dat het ook Deterding geweest is, die de Koninklijke in al haar grootheid en in haar internationale ontwikkeling steeds gehouden heeft tot een zuiver Nederlandsche onderneming en de zaak van de Koninklijke steeds heeft beschouwd als een nationale zaak.
19 April 1936 is Sir Henry Deterding 70 jaar geworden. Van vele zijden is hem toen op ondubbelzinnige wijze blijk gegeven, hoezeer men hem waardeerde en hoezeer men hem in eere hield.
Henry Wilhelm August Deterding werd in 1866 te Amsterdam geboren. Hij doorliep daar ter stede de Hoogere Burgerschool en trad in 1882 bij de Twentsche Bank in dienst. Daar bleef hij tot 1888, waarna hij bij de Nederlandsche Handel-Maatschappij in dienst trad. In 1889 ging hij naar Indië en werd voor de Ned. Handel-Maatschappij waarnemend agent in Medan, later gevolgd door zijn aanstelling tot subagent in Penang.
In 1896 trad hij in dienst van de Koninklijke, waar hem een zware taak wachtte. Aanvankelijk als inspecteur, later als waarnemend directeur en ten slotte, in 1901, als directeur diende hij de belangen dier maatschappij.
Als een van de voornaamste successen, welke onder zijn bestuur zijn behaald, moge genoemd worden het tot stand brengen van de Koninklijke-Shell, de combinatie tusschen de Nederlandsche en de groep van Engelsche Maatschappijen.
In 1902 werd hij benoemd tot directeur-generaal en verkreeg daarmee de opperste leiding van het concern.
Op grond van zijn vele verdiensten werd hij in 1928 door de Technische Hoogeschool te Delft benoemd tot doctor honoris causa in de technische wetenschappen.

Ir. J. E. F. de Kok. — De heer De Kok, die Sir Henry als directeur-generaal van de Koninklijke zal opvolgen, is in 1882 te Maastricht geboren. Hij kreeg een militaire opleiding en doorliep de Koninklijke Militaire Academie te Breda. In 1902 trad hij als tweede luitenant in dienst bij de infanterie van ons leger in Ned.-Indië. In 1904 vertrok hij naar Delft om zich te wijden aan de studie der chemie. Het diploma voor scheikundig ingenieur verkreeg hij, onder vermelding „met lof", in 1908. In hetzelfde jaar werd hij benoemd tot bedrijfsingenieur bij de Koninklijke en aan deze maatschappij heeft hij in zijn verder leven al zijn krachten gewijd.
Zijn groote bekwaamheid, zijn energie en zijn toewijding hebben hem snel omhoog gebracht en hem geleid tot de hooge positie van directeur-generaal van het groote concern der Koninklijke.
In 1921 werd de heer De Kok directeur van de Koninklijke en van de Bataafsche, terwijl hij in den loop der jaren verschillende commissariaten van buitenlandsche petroleum-maatschappijen vervulde.
Ir. De Kok maakte enkele inspectiereizen naar Ned.-Indië om zich op de hoogte te stellen van den gang van zaken daar te lande.
De nieuwe directeur-generaal van de Koninklijke heeft steeds groote belangstelling getoond voor de Nederlandsche luchtvaart. Hij is lid van den raad van commissarissen der K. L. M. en zeer onlangs werd hij, als opvolger van ir. J. F. de Vogel, gekozen tot voorzitter van de Koninklijke Nederlandsche Vereeniging voor Luchtvaart. Ir. De Kok is zelf ook een

Koninklijke Petroleum Maatschappij

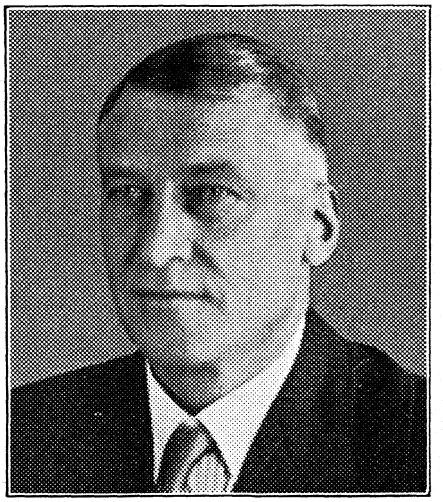

Ir. J. E. F. de Kok.

ervaren sportvlieger. Nog slechts enkele weken geleden heeft hij in zijn eigen machine een vliegtocht naar Egypte en N.-Afrika gemaakt. (Het Vaderland)

(Vor. ber. Sir Henry Deterding 2381 F.; Koninkl. Petr. Mij. 2363 C.; Grafiek Kon.-Shell-groep 1546a.)

31 OCTOBER 1936

A. PRINS BERNHARD ONDERSCHEIDEN. —
Naar het A. N. P. verneemt, heeft H.M. de Koningin Prins Bernhard van Lippe-Biesterfeld benoemd tot grootkruis in de orde van den Nederlandschen Leeuw. (A. N. P.) **(Vor. ber. Prins Bernhard 2488 D.)**

B. FRANKRIJK. — Leger, Vloot en Luchtmacht. - Uitbreiding luchtvloot. —
De minister voor de Luchtvaart, Pierre Cot, heeft op 27 Oct. '36 in den kabinetsraad een gedetailleerd programma van maatregelen tot uitbreiding van de militaire luchtvloot doen aannemen.
Een crediet van 5 milliard franc is gevraagd voor de versterking van Frankrijks veiligheid in de lucht. In plaats van de 1000 vliegtuigen, welke volgens het vorig plan de Fransche luchtmacht moeten versterken, wil Cot een grooter aantal toestellen in versneld tempo doen aanbouwen. Deze toestellen moeten grooter mogelijkheid voor aanval en verdediging bieden. Verder moet het aantal vliegvelden worden vermeerderd. (L'Oeuvre)
(Vor. ber. 1745 B.; Leger, Vloot en Luchtm. 2449 C.)

C. NEDERLAND. — Nationaal Huwelijksgeschenk aan H.K.H. Prinses Juliana en Z.D.H. Prins Bernhard van Lippe-Biesterfeld. —
Oproep aan het Nederlandsche Volk.
Het Algemeen Comité richt zich hierbij tot het Nederlandsche Volk voor het verkrijgen van de medewerking van allen aan het Nationale Geschenk, dat zal worden aangeboden ter gelegenheid van het huwelijk van Hare Koninklijke Hoogheid Juliana, Prinses der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, Hertogin van Mecklenburg, en Zijne Doorluchtige Hoogheid Bernhard, Prins van Lippe-Biesterfeld.
In al zijn geledingen heeft het Nederlandsche volk een overweldigende en ontroerende vreugde getoond bij het vernemen van de heuglijke tijding. De liefde en trouw jegens het Huis van Oranje traden opnieuw in een helder licht. Van tal van zijden klonk reeds aanstonds, spontaan en hartelijk, de wensch om deze gevoelens van vreugde, liefde en trouw in een huwelijksgeschenk tot uitdrukking te brengen. Dezen wensch te verwezenlijken, is het doel van het Comité.
Het Prinselijk Paar heeft zich uitgesproken voor één nationaal geschenk. Aan deze uitspraak zij hier herinnerd.
Onder goedkeuring van Prinses en Prins bestaat het voornemen een jacht voor het bevaren van de binnenwateren aan te bieden. Daarenboven ligt het in de bedoeling, het noodige te verrichten voor moderniseering en inrichting van het paleis, dat het Prinselijk Paar zal gaan bewonen, dan wel voor bouw en inrichting van een passend landhuis. Een beslissing omtrent dit tweede geschenk kon niet aanstonds worden genomen.
De gelegenheid tot het storten van bijdragen is opengesteld bij de penningmeesters van de Provinciale Comité's, van de Comité's in Amsterdam, Rotterdam en 's-Gravenhage en van de plaatselijke Comité's, die onder de auspiciën van de Provinciale Comité's zijn of zullen worden opgericht.
Stort uw giften bij den penningmeester van het Algemeen Comité voor aanbieding van een nationaal huwelijksgeschenk. Het adres van het secretariaat van het Algemeen Comité is gevestigd: Velperbinnensingel 5, Arnhem. (Het Vaderland)
(V. b. Prinses Juliana 2488 D.; Pr. Bernhard 2510 A.)

1 NOVEMBER 1936

D. GEESTELIJK LEVEN. — L. H. Sarlouis tot opperrabbijn van Amsterdam benoemd. —
In de op 25 Oct. '36 gehouden ressortale vergadering van het synagogaal ressort Amsterdam is met 24 van de 26 uitgebrachte stemmen tot opperrabbijn benoemd rabbijn L. H. Sarlouis, voorzitter van het college van rabbijnen, waarnemende het opperrabbinaat. Twee stemmen waren in blanco uitgebracht.
De nieuw benoemde opperrabbijn van Amsterdam, Lodewijk Hartog Sarlouis, werd 28 Februari 1884 te Amsterdam geboren. Hij bezocht de in Joodsche kringen in de hoofdstad toentertijd bekende z.g. „Elte-school", een bijzondere Joodsche school onder leiding van den heer Elte. Daarna werd hij op elfjarigen leeftijd leerling van het Ned. Isr. Seminarium te Amsterdam. Na zijn staatsexamen tot toelating aan de universiteit gedaan te hebben, studeerde hij in de klassieke letteren, waarin hij candidaat is. In 1909 slaagde hij voor het z.g. Moré-examen, het Nederland voor de benoeming tot rabbijn en opperhoogste theologische examen, dat voorwaarde is in rabbijn.
In Maart 1912 werd de heer Sarlouis benoemd tot rabbijn aan de Ned. Israëlietische hoofdsynagoge te Amsterdam. De bevestigingsrede werd daarbij uitgesproken door den toenmaligen oudsten rabbijn van de Ned. Isr. hoofdsynagoge, den lateren opperrabbijn van Noord-Holland, den heer A. S. Onderwijzer, wiens opvolger voor Amsterdam de heer Sarlouis thans geworden is. (Centr.bld. v. Israëlieten)

E. DUITSCHLAND. — Rede van minister-president Göring over het Vierjaren-plan. - „Kanonnen maken de natie sterk, vet maakt den buik dik." —
In het Berlijnsche „Sportpalast" heeft minister-president generaal Göring op 28 Oct. '36 voor een auditorium van 20.000 personen een rede gehouden over het te Neurenberg aangekondigde vierjaren-plan.
Göring begon met de beteekenis uiteen te zetten van de hem door den Führer verleende volmachten. Met die volmachten heeft hij de taak gekregen, alle krachten tot hetzelfde doel te concentreeren.
Het gaat, aldus vervolgde hij, er thans om, Duitschland van het buitenland onafhankelijk te maken, opdat van buiten uit niemand de hand zal kunnen uitsteken, om ons naar de keel te grijpen.
Thans beweren onze tegenstanders, dat het het Duitsche volk slecht gaat, omdat een tweede vierjaren-plan noodig is. Eerlang zal men ons verwijten, dat in Duitschland geen grondstoffen aanwezig zijn.
In Duitschland wonen 136 menschen op een vierkanten kilometer. In Engeland 137. Het Britsche rijk bezit het derde deel der wereld aan koloniën, om zijn menschen te voeden en wij daarentegen niets. Indien wij slechts een klein gedeelte dier koloniën zouden bezitten, zouden wij niet behoeven te zeggen, dat er gebrek aan grondstoffen en schaarschte aan levensmiddelen heerscht.
Wij zullen ons dan ook tot het uiterste inspannen, om ook het laatste uit den Duitschen bodem te halen.
In de eerste plaats zullen we den landbouw versterken, de veeteelt bevorderen. Ook de visscherij zal worden gestimuleerd. De productie der vetten zullen we doen toenemen.
Iedere Duitscher moet zuinig zijn en afval verzamelen. Een organisatie zal in het leven worden geroepen, welke dezen afval zal ophalen en na bewerking verder distribueeren, opdat toch niets verloren ga. Het belangrijkste is, dat de minder-gesitueerden en vooral de bevolking, welke zwaren arbeid moet verrichten, onder alle omstandigheden voldoende voedsel zullen krijgen, noodig om hun werk te kunnen blijven doen.
Iedere Duitscher zal voldoende krijgen en ik beloof u, dat niemand honger zal lijden.
Wij moeten allereerst nagaan, welke grondstoffen wijzelf kunnen produceeren.
Ik doe een beroep op u, om te helpen bij de oprichting van fabrieken, die onze eigen rubber zullen produceeren en ons millioenen deviezen aan katoen zullen uitsparen. Uit vezelstof zullen wij onze eigen kleeding maken, zoodat wij de katoen niet meer noodig zullen hebben.
Het zou natuurlijk beter zijn als wij dit niet behoefden te doen, het buitenland slechts wilde begrijpen, dat men ons niet kan isoleeren.
Uit de Duitsche steenkool zullen wij binnen 18 maanden benzine en olie trekken. Het woord van den Führer: „Binnen 18 maanden is de Duitsche benzine gereed", zal ik in vervulling doen gaan. Wij zullen er niet langer mede tevreden zijn, dat slechts een tiende van den Duitschen bodem is geëxploreerd. Steenkool, hout en ertsen zullen de basis vormen, waarop voortaan Duitsche fabrieken van eigen producten zullen ontstaan.
Tegen degenen, die hamsteren en op onrechtvaardige wijze de prijzen verhoogen, zal met uiterste gestrengheid worden opgetreden.
De commissaris voor prijsbewaking krijgt de meest uitgebreide volmachten. Wie hamstert begaat een zonde jegens zijn volk. Hij is niet waard, volksgenoot te heeten en wij zullen hem en zijn voorraden weten te vinden. Wie parasiet wil zijn, moet het weten, dat hij thans gewaarschuwd is.
Göring wees vervolgens erop, dat de nationaal-socialistische leiders zich met dezelfde discipline onderwerpen.
Kanonnen maken de natie sterk, vet maakt den buik dik. Gij kunt u iets ontzeggen, indien dit noodig is.
Blijft den Führer vertrouwen, hij heeft alles gehouden, wat hij heeft beloofd. (Völkischer Beobachter)
(Vor. ber. Goering 2501 A.; Vierjarenplan 2501 A.)

2 NOVEMBER 1936

A. **ITALIE. — Mussolini's rede over de buitenlandsche politiek. —**
Op 1 November 1936 heeft Benito Mussolini te Milaan een groote rede gehouden waarin hij een overzicht gaf van de huidige Italiaansche buitenlandsche politiek.
Mussolini begon zijn rede met er op te wijzen, dat zijn betoog uitermate samenvattend zou zijn en dat hij elk van zijn woorden te voren had gewikt en gewogen.
Op dit zoo verwarde en zoo bewogen oogenblik — aldus Mussolini — wensch ik de positie van het fascistische Italië ten aanzien van zijn relaties met de andere Europeesche staten te omlijnen. Wil men de Europeesche atmosfeer verhelderen, dan dient men „tabula rasa" te maken met betrekking tot alle illusies en alle gemeenplaatsen, die de etappes vormen van de schipbreuk der Wilson-politiek.
De eerste dezer illusies is die van ontwapening. Niemand wil ontwapenen en een ontwapening van allen is onmogelijk.
De tweede illusie is die der collectieve veiligheid. Collectieve veiligheid bestaat nooit.
De derde illusie is die van den ondeelbaren vrede, die slechts een ondeelbare oorlog kan zijn.
De vierde illusie is die van den Volkenbond, die gegrondvest is op de belachelijke stelling der volstrekte rechtsgelijkheid van alle landen. De Volkenbond moet vernieuwd worden of ten onder gaan. Daar vernieuwing uiterst moeilijk is, mag hij wat ons betreft, rustig ten onder gaan.
Nimmer zullen wij de duivelsche economische blokkade vergeten, die de Bond tegen ons ontketend heeft. Italië toonde zich hierbij tot alle opofferingen bereid, waardoor het in staat was het hoofd te bieden aan de 52 landen, welke aan deze blokkade deelnamen.
Vervolgens behandelde Mussolini de betrekkingen tusschen Italië en de andere landen.
Wat **Frankrijk** betreft, bracht de Duce speciaal de accoorden van 1935 in herinnering.
Na zeventien jaren van polemieken, wrijvingen, misverstanden en onopgeloste problemen kon — aldus spreker — in Januari 1935 een accoord met Frankrijk tot stand gebracht worden. Deze accoorden konden en moesten een nieuw tijdperk van waarlijk vriendschappelijke betrekkingen tusschen de beide landen openen, doch toen kwamen de sancties. Uit den aard der zaak onderging de vriendschap daardoor een eerste verstarring. Dat was in het begin van den winter. De winter verliep en het voorjaar brak aan, dat ons de overwinning bracht. Doch de sancties bleef men met uiterste scherpte toepassen. Nadat wij ons reeds twee maanden lang te Addis Abeba bevonden, werden de sancties nog altijd toegepast, een klassiek voorbeeld van de letter, die den geest doodt, van het formalisme, dat de levende werkelijkheid worgt en het leven verstart.
Nog altijd houdt Frankrijk den vinger gericht op de vergeelde archieven van Genève, met de verklaring: Het keizerrijk van den gewezen leeuw van Juda leeft nog steeds. Doch welke taal spreekt de werkelijkheid van onze zegepraal? Dat het keizerrijk van den Negus morsdood is.
Het is duidelijk, besloot de Duce dit deel van zijn rede, dat zoolang Frankrijk ten opzichte van ons een houding van gereserveerde afwachting blijft betrachten, wij niet anders kunnen handelen.
Midden-Europa. — Met **Zwitserland** zijn onze relaties vriendschappelijk en zij zullen dat steeds blijven. Voor **Oostenrijk** is een nieuw tijdperk in zijn geschiedenis aangebroken. Het Duitsch-Oostenrijksche accoord van 11 Juni kende ik reeds sedert 5 Juni. Het is in het buitenland onjuist geïnterpreteerd, daar het de onafhankelijkheid van Oostenrijk versterkt heeft.
Wat **Hongarije** aangaat, er zal, zoolang aan dit land geen rechtvaardigheid deelachtig geworden is, geen evenwicht in het Donaubekken mogelijk zijn. Hongarije is waarlijk de groote verminkte, als men bedenkt, dat vier millioen van zijn kinderen buiten zijn grenzen wonen.
Het Italiaansche volk is jegens het Magyaarsche volk vervuld van respect voor zijn militaire deugden, zijn moed en zijn offervaardigheid. Binnenkort zal het Italiaansche volk trouwens gelegenheid hebben van zijn gevoelens jegens het Hongaarsche volk te doen blijken.
Met **Joego-Slavië** zijn onze betrekkingen den laatsten tijd aanzienlijk verbeterd, een verbetering, die ik twee jaar geleden, toen ik mij eveneens te Milaan bevond, voorspeld heb.
Duitschland. — Daarna sprak Mussolini over Duitschland, „dit groote land, dat in den allerjongsten tijd aller sympathie in Italië had". Spreker wees er op, dat de besprekingen te Berlijn geleid hebben tot een accoord tusschen beide landen over bepaalde onderwerpen, accoorden, die door behoorlijk onderteekende documenten zijn bekrachtigd.
De lijn tusschen Berlijn en Rome is geen scheidslijn, doch een spil, rond welke alle Europeesche landen, die den vrede willen, kunnen samenwerken.
Italië tracht niet het verleden te balsemen, doch een betere toekomst te verkrijgen. Het is niet gehecht aan een onmenschelijk kapitalisme. Het fascisme wil den weg effenen naar een ware beschaving van den arbeid.
Vervolgens besprak Mussolini het vraagstuk van het communisme en „de antithese fascisme-democratie". Wij heffen heden het vaandel van het anti-bolsjewisme. Hierin schuilt niets verwonderlijks. Het is het oude vaandel, in welks schaduw wij geboren zijn. Wij hebben tegen dezen vijand gestreden en hem ten koste van ons bloed overwonnen, want datgene wat men thans bolsjewisme en communisme noemt, is niets anders dan een staatskapitalisme in zijn hardsten vorm. Dat is dus niet een negatie, doch een voortzetting en een opvoering van het kapitalistische stelsel.
Het wordt tijd, aldus ging Mussolini voort, dat er een einde komt aan de methode van het tegenover elkaar plaatsen van fascisme en democratie.
Men kan gerust zeggen, dat Italië nog altijd de groote miskende is. Als alle ministers, volksvertegenwoordigers of andere persoonlijkheden van dezen aard, die thans op hooren zeggen afgaan, eens besloten te goeder trouw ons land te bezoeken, dan zouden zij zich er van kunnen overtuigen, dat, als er één land bestaat, waar een waarachtige en krachtige democratie werkelijkheid is geworden, dit land het fascistische Italië is.
De Middellandsche Zee. — Wat de betrekkingen met **Engeland** betreft, wees Mussolini er op, dat Italië een eiland is in de Middellandsche Zee. De Italianen moeten zich een „eilandersmentaliteit" eigen maken, liet hij er ironisch op volgen. Dat is voor hen het eenige middel om begrip te krijgen voor de problemen van Italië's verdediging ter zee.
De Middellandsche Zee — en hierbij richt ik mij tot de Engelschen, die wellicht voor de radio naar mij luisteren — is voor Groot-Brittannië een der vele wegen, die de ver uiteengelegen deelen van het Britsche Rijk met elkaar verbinden. Voor ons daarentegen is de Middellandsche Zee het leven zelf.
Ik heb reeds duizend maal gezegd en ik herhaal het hier nogmaals, dat ik niet voornemens ben dezen Britschen Rijksweg te bedreigen, dat ik hem niet wil afsnijden. Doch de levensbelangen van Italië moeten geëerbiedigd worden. Engeland dient te begrijpen, dat dit een voldongen en onherroepelijk vaststaand feit is. Hoe eerder het dit doet, des te beter zal het zijn. Men mag niet denken aan een botsing tusschen ons beiden alleen en nog veel minder aan een botsing tusschen ons beiden, die tot een Europeesch conflict zou worden.

Derhalve bestaat er slechts één weg, namelijk een accoord. Doch indien zulk een accoord niet tot stand zou komen — een mogelijkheid die ik uitsluit — indien men het Italiaansche volk zou willen verstikken in deze zee, die eenmaal de zee van het Romeinsche rijk was, dan zou het Italiaansche volk zich als één man verheffen in een ongekende, weergalooze vastberadenheid.

Gewapende vrede met allen. — De marschorder voor het komende jaar, het jaar XV der fascistische revolutie, luidt:

Vrede met allen, zoowel met hen, die zich dicht bij ons bevinden, als met hen, die ver van ons verwijderd zijn. De gewapende vrede.

Derhalve zal ons program voor de bewapening te land, ter zee en in de lucht gestadig worden uitgevoerd. Op landbouw- en industrieel gebied zullen de productieve krachten der natie versterkt worden. Het corporatieve stelsel zal definitief verwerkelijkt worden.

Gij moet — besloot de Duce zijn rede — de voorhoede zijn voor de ontplooiïng van het keizerrijk, ten einde er in den kortst mogelijken tijd een factor van welzijn, voorspoed en roem voor het vaderland van te maken. (La Stampa - Corriere della Sera - Giornale d'Italia) **(Vorig bericht Mussolini 2504 B.)**

A. LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig besproken zijn. - Onze wekelijksche opgave. —

Amerikaansch: John Dos Passos — „The big money". (Harcourt, Brace and Comp., N. Y. '36). **(2503 A.)**

Duitsch: Herbert Junkers — „Niederländische Schauspieler und Niederländisches Schauspiel im 17. und 18. Jahrhundert in Deutschland". (Mart. Nijhoff, Den Haag 1936)

Wilhelm Schäfer — „Die Fahrt in den heiligen Abend". (Albert Langen/Georg Müller, München) **(Vorig bericht 2503 A.)**

Engelsch: Harold J. Laski — „The Rise of European Liberalism". (An essay in interpretation.) (George Allen and Unwin, London 1936)

Priscilla Johnston — „Burnt Mallow". (Duckworth, London 1936) **(Vorig bericht 2503 A.)**

Fransch: Pierre Champion — „Paganisme et Réforme" (fin du règne de François Ier - Henry II) (Calmann-Lévy, Paris)

Paul Delourme —— „Trente-cinq années de politique religieuse". (Préface de l'Abbé Trochu.) (Editions Fustier, Paris) **(Vorig bericht 2503 A.)**

Noorsch: Kol. Gudmund Schnitler — „De Wereldoorlog 1914—1918", vertaald door generaal-majoor b. d. W. H. C. Boellaard (Zd. Holl. Uitg. Mij.) **(2376 A.)**

(Red. K. H. A.)

B. VOETBAL. — Nederland-Noorwegen. —

De op 1 November 1936 in het Olympisch Stadion te Amsterdam gespeelde voetbalwedstrijd Nederland-Noorwegen is in een gelijk spel (3—3) geëindigd. Met rust leidde Noorwegen met 1—0.

(Red. K. H. A.) **(Vor. ber. Nederland 2359 I.)**

3 NOVEMBER 1936

C. ITALIE. — Mussolini's rede over de buitenlandsche politiek. - Perscommentaren. —

FRANKRIJK. — De Fransche pers critiseert eenstemmig de rede van Mussolini en men is verontrust over de wijze, waarop de duce de collectieve veiligheid, de ontwapening en den Volkenbond beschouwt.

De **„Echo de Paris"** schrijft ten aanzien van de woorden van Mussolini over de collectieve veiligheid, dat de duce aanhanger is van de Duitsche theorie van localiseeren van de conflicten. Verder vraagt het blad, waarom Mussolini den Volkenbond niet verlaat, als deze toch wat hem betreft kan sterven. De woorden van den duce over de regeling in de Middellandsche Zee noemt het blad bijna dreigend.

In de **„Populaire"** schrijft Lerroux, dat Mussolini nog nooit zoo ver is gegaan in zijn negatie van de internationale wet en in het afstand doen van de grondbeginselen, welke vastgeworteld schenen in het wereld-geweten en zonder welke Europa teruggestooten kan worden in het barbarisme en den chaos.

De **„Petit Parisien"** schrijft, dat de spil Berlijn—Rome, waarom Mussolini de overige landen zou willen verzamelen, de groote mogendheden niet erg aanlokt. Zij zijn van meening, zelf spil genoeg te zijn en voelen geen lust rond een andere as te draaien.

De **„Oeuvre"** schrijft, dat de wijze, waarop Mussolini den vrede voorstelt aan de wereld, herinnert aan die van Hitler. Men zou deze als volgt kunnen samenvatten: „Geef mij alles, wat ik vraag en ik zal u met rust laten".

De **„Temps"** besluit zijn artikel inzake Mussolini's rede, dat het zeker is, dat er in de rede van Mussolini naast betwistbare beginselen, bedoelingen schuilen welker feitelijke waarde men niet miskennen moet.

ENGELAND. — De **„Times"** schrijft, dat Mussolini zijn bedoelingen beter had kunnen inkleeden, maar men moet rekening houden met de omstandigheden, waaronder de rede is gehouden. De toon van zijn toespelingen op Engeland — zelfs al hielden die een ietwat gemelijke terechtwijzing in aan Baldwin nopens zijn antithese tusschen fascisme en democratie — wordt beschouwd als opmerkelijk gematigder dan die van de passages tegen Frankrijk gericht. Tenslotte schrijft de Times, dat Mussolini schijnt te verlangen naar een overeenkomst met Engeland inzake de Middellandsche Zee.

De **„Daily Telegraph"** is van meening, dat het eenige belang van Groot-Brittannië gelegen is in een handhaven van den status quo in de Middellandsche Zee.

Een bilateraal, of zelfs multilateraal Middellandsche Zee-pact zal het bereiken van dit doel naar men meent niet begunstigen. Voorts wijst men er op, dat door Engeland reeds een soort de facto-erkenning van Abessynië is gegeven, gezien de betrekkingen der Engelsche legatie in Addis Abeba met maarschalk Graziani.

Tenslotte is men in Engeland algemeen van opinie, die in de pers tot uiting komt, dat de rede van Mussolini hoofdzakelijk voor binnenlandsch gebruik bestemd was. Het lijkt weinig waarschijnlijk, dat de rede aanleiding zal geven tot diplomatieke ontwikkelingen, voor zoover Engeland, betreffende de Middellandsche Zee.

DUITSCHLAND. — De **„Deutsche Allgemeine Zeitung"** is o.a. van oordeel, dat Mussolini zich verdienstelijk heeft gemaakt door de oude illusies van ontwapening en collectieve veiligheid en de leus van een ondeelbaren vrede openlijk te veroordeelen, omdat zij de samenleving der volken slechts storen en oorlogsgevaar met zich brengen.

De **„Diplomatisch-Politische Korrespondenz"** zegt, dat het in den geest ligt van een gezonden opbouw, dat Mussolini de illusies van ontwapening, collectieve veiligheid en Volkenbond verstoord heeft, daar met gebarste steenen geen gezond bouwwerk op te trekken valt. Hij heeft op de reëele politieke methoden gewezen, waarmee, door wederzijdsche erkenning van elkaars levensbehoeften een vaste grondslag voor vriendschappelijke en vruchtbare betrekkingen tusschen de volken geschapen kan worden. Duitschland heeft reeds herhaaldelijk getoond de waarde van dergelijke methoden in te zien en heeft getoond, dat in directe besprekingen tusschen de belanghebbenden zelf moeilijke vraagstukken kunnen worden opgelost en dreigende gevaren van de Europeesche politiek uit den weg kunnen worden geruimd.

ITALIE. — De **„Giornale d'Italia"** schrijft o.a.: „Mussolini heeft nu te Milaan helder en duidelijk het vraagstuk van de revisie gesteld. Voor men op de oude, uitgeloopen, steenige paden van de pactonomie, van de organisatie van den Volkenbond en zelfs van Locarno verder gaat, is een nieuw onderzoek van de beginselen, de methoden en de voorwaarden van Europa noodzakelijk. Met den Volkenbond schuift Mussolini ook de zinnelooze en aanmatigende formules op zij, waardoor de Volkenbond is opgesierd met het Fransche begrip van de collectieve veiligheid en de Russische uitvinding van den ondeelbaren vrede. De afwijzing van deze formules is duidelijk en afdoend. Tegelijkertijd moet Europa echter ook van de gifgassen en de ondermijning van het communisme bevrijd worden. Regeeringen en volken tot elkaar te brengen zou geen zin hebben, als men tegelijk deze vernietigende ondermijning zou gedoogen.

„La Tribuna" schrijft dienaangaande: „De vraag is of de Middellandsche Zee open zal staan voor het vrije verkeer of een particuliere weg moet zijn voor het Engelsche imperium, dat het gebruik van dezen weg naar believen zal kunnen toestaan of verbieden".

BELGIE. — De **„Libre Belgique"** (kath.) vindt, dat de rede van Mussolini een pijnlijken indruk maakt. Een constructieve gedachte of een vredelievende geest spreken er niet uit.

De **„Peuple"** (soc.) zegt, dat de verwerping van de pacifistische illusies, de afwijzing van de collectieve veiligheid en den Volkenbond, de veroordeeling van den ondeelbaren vrede zoo uitgesproken zijn, dat Hitler zelf het moeilijk zou vinden ze te overtreffen.

SPANJE. — **„Radio Sevilla"** meldt, dat de rede van den Duce in Spanje een diepe beroering heeft gewekt. Zij heeft verder den lof gezongen van de rede en vooral van de passage nopens het communisme.

ROEMENIE. — De **„Adeverul"** schrijft: De woorden, welke door den Duce te Milaan zijn gesproken ten gunste van het Hongaarsche revisionisme, hebben in politieke en journalistieke kringen verontwaardiging gewekt.

HONGARIJE. — De **„Pester Lloyd"** schrijft: Minister-president Dáranyi heeft heden aan Mussolini een telegram gezonden, waarin hij zegt, dat diens rede te Milaan in geheel Hongarije een geestdriftigen en dankbaren weerklank heeft gevonden. Dáranyi betuigt dan als tolk der Hongaarsche natie den Duce zijn liefdevolle vriendschap.

(Vorig bericht blz. 2511 A.)

TER GELEGENHEID VAN HET 25-JARIG BESTAAN VAN „SYSTEMEN KEESING", ZOOMEDE HET EERSTE LUSTRUM VAN „KEESINGS HISTORISCH ARCHIEF", GEVEN WIJ EEN RECAPITULATIE VAN ONZE WEKELIJKSCHE LITERATUUROPGAVEN, BIJGEWERKT TOT EN MET 31 MEI 1936 EN ALPHABETISCH EN VOLGENS LAND VAN HERKOMST GERANGSCHIKT.

ABESSYNISCH.

„Abyssinia and Italy". (London, The Royal Institute of International Affairs)

„Das ist Abessinien". 140 Photographische Bilddokumente (Im Auftrag der Ass. Press. 1935 aufgenommen. Wilhelm Goldmann Verlag, Bern, Leipzig, Wien)

Darley, Major Henry — „Slaves and Ivory". A record of Adventure and Exploration among the Abyssinian Slave-Raiders (Witherby, London 1935)

Farago, Ladislas — „Abyssinia on the Eve". (Putman, London 1935)

Griaule, Marcel — „Les flambeurs d'homme". (Calman Lévy, Paris 1935. Prix Gringoire)

— „Die lebende Fackel". Menschen und Geister in Abessinien (Dietrich Reimer, Berlin 1936)

Grühl, Max — „Abessinien, die Zitadelle Afrikas". (Schlieffen - Verlag, Berlin 1935)

Harinxma thoe Slooten, B. Ph. van — „Dwars door Abessynië". (Bigot & van Rossum, A'dam)

Lubinski, Kurt — „Abessynië, Land en Volk". (Andries Blitz, Amsterdam)

Strindberg, Friedrich — „Abessinien im Sturm". Kleines Tagebuch aus dem Afrikanischen Krieg (Ullstein, Berlin 1936)

Weiss-Sonnenburg, Hedwig — „Arme kleine Prinzessin". Ein Abenteuerliches Schicksal in Abessinien (Volker - Verlag, Köln und Leipzig)

Zischka, Anton — „Abessinien". Das letzte ungelöste Problem Afrikas (Wilhelm Goldmann, Bern, Leipzig, Wien)

AMERIKAANSCH.

Algren, Nelson — „Somebody in boots". (Constable & Co.)

Andersen, Edward — „Hungry Men". (Doubleday, Doran & Co., New York)

Archibald, Norman — „Heaven High - Hell Deep 1917—1918". (Albert & Charles Boni Incp., New York)

Armstrong, Arnold — „Parched Earth". (Lovat Dickson Ltd., London)

Boyle, Kay — „My next bride". (Faber and Faber, London)

Branch, Douglas — „The Sentimental Years 1836—1860" (illustr.). (D. Appleton-Century Comp., New York)

Bromfield, Louis — „The Man who had everything". (Harper's, New York)

Brophy, John — „The World went Mad". (The Macmillan Comp.)

Brush, Katharine — „Don 't ever leave me". (Farrar and Rinehart, New York)

Bryant, William Cullen — „Representative Selections, with Introduction, Bibliography and Notes by Tremaine McDowell". (American Book Comp., New York)

Cabell, James Branch — „Ladies and Gentlemen". (Robert McBride, New York)

Cain, James M. — „The Postman Always Rings Twice". (The Albatros, Hamburg)

Cather, Willa — „Lucy Gayheart". (Alfred & Knopf, New York)

Dana, Julian — „Sutter of California, a biography". (The Press of Pioneers, New York)

Dobie, Charles Caldwell — „Less Than Kin". (D. Appleton-Century Comp., New York)

Erskine, John — „Forget if you can". (The Bobbs-Merrill Comp., Indianapolis)

Faulkner, William — „Pylou". (Smith & Haas, New York)

Ferber, Etna — „Come and Get In". (Doubleday Doran, New York)

Fergusson, Erna — „Fiesta in Mexico" (illustr.). (Alfr. A. Knopf, New York)

Gask, Arthur — „The Judgment of Larose". (The MacAnley Comp., New York)

Glasgow, Ellen — „Vein of Iron". (Harcourt Brace, New York)

Graham, Angus — „The Golden Grindstone". (Chatto and Windus, London)

Grift Sanchez, Nellie van de — „Stories of the Latin-American States". (Th. J. Crowell Cy., New York)

Hansen, Harry — „O. Henry Memorial Prize Stories, American Short Stories". (Heinemann)

Hummel, George F. — „Heritage". (Frederick A. Stokes Comp., New York)

Hurston, Zora Neale — „Jonah's Gourdvine". (J. B. Lippencott & Co., Philadelphia)

Johnson, Josephine — „Now in November". (Victor Gollancz)

Kromer, Tom — „Waiting for Nothing". (Constable & Co.)

Lafarge, Oliver — „All The Young Men". (Houghton Mifflin Comp., New York)

Lewis, Elisabeth Forman — „Ho-Ming, Girl of New China". (The John C. Winston Comp., Philadelphia)

Lewis, Sinclair — „It can 't happen here". (Doubleday Doran, New York)

— „Selected Short Stories". (Doubleday Doran, New York)

Lincoln, Victoria — „February Hill". (Farrar and Rinehart, New York)

Loon, H. W. van — „Ships". (Simon and Schuster, New York)

McCleary, Dorothy — „Not for Heaven". (Doubleday, Doran & Co., New York)

McCoy, Horace — „They Shoot Horses, Don 't they?" (Simon and Schuster, New York)

Mitchell, J. Leslie — „The Conquest of the Maya". (E. P. Dutton & Co., New York)

Morgan, Beatrice Burton — „Sweet Falk". (Farrar and Rinehart, New York)

Nathan, George Jean — „Passing Judgments". (Knopf, New York)

Norman, Thomas — „Human Exploitation in the United States". (Frederick A. Stokes Comp., New York)

North, Sterling — „Plowing on Sunday". (The Macmillan Comp., New York)

Owl, Grey — „The Adventures of Sajo and her beaver people" (Wa-Shanquon-Asin). (Lovat Dickson & Thompson Ltd.)

Robinson, Elsie — „I want Out". (Farrar and Rinehart, New York)

Roche, Mazo de la — „Young Rennie". (Little, Brown & Co., Boston)

Saroyan, William — „The Daring Young Man on The Flying Trapeze and other stories". (Faber and Faber)

Saunders, Kenneth — „The Ideals of East and West". (The Macmillan Comp., New York)

Spencer, Claire — „The Island". (Harrison Smith and Robert Haas, New York)

Stong, Phil — „Week-end". (Harecourt, Brace and Co., New York)

Stribling, T. S. — „The Sound Wagon". (Doubleday Doran, New York)

Thorne, Anthony — „Delay in the Sun". (Doubleday Doran, New York)
Wells, Carolyn — „The Wooden Indian". (Lippincott, 1935)
Weseen, H. — „A dictionary of American slang". (Harrap)
Williams, Michael — „The Catholic Church in Action". Authorised by the Catholic Church (The Macmillan Comp.)
Winterich, John T. — „Early American Books and Printing". (Houghton Mifflin)
Wolfe, Thomas — „From Death to Morning". (Heinemann)
— „Of Time and the River". (Scribner's, New York)

BASKISCH.
Ariztia, Mayi — „Amattoren Uzta". (Baskische Volksverhalen) (Laserre, Bayonne)
Azkue, Resurrección Maria de — „Euskaleriaren Jakintza" (populaire literatuur uit het Baskenland). (Espasa Calpe, Madrid)

BELGISCH-FRANSCH.
Bernier, Armand — „Le Voyageur égaré" (poëzie). („L'Avant-Poste", Verviers)
Gauchez, Maurice — „Marées de Flandre". (La Renaissance du Livre, Bruxelles)
Gevers, Marie — „Muziek in den Meinacht" (voor Nederland bewerkt door dr. Martin Premsela). (Zuid-Hollandsche Uitg. Mij., Den Haag)
— „Le Voyage de Frère Jean". (Plon, Paris)
Hellens, Franz — „Frédéric". (N. R. F., Paris)
Piérard, Louis — „Propos sur l'Art et la Littérature". (Libr. Fédérale, Mons)
Roy, Grégoire Le — „L'Ombre sur la Ville" (poëzie). (Nouv. Soc. d'Edit., Bruxelles)
Tousseul, Jean — „La Croix sur la Bure". (Les Editions de Belgique, Bruxelles)
— „Le Masque de Tulle". (Editions de la Belgique, Bruxelles)
d'Ydewalle, Charles — „Enfances en Flandres". (Nouv. Soc. d'Edit., Bruxelles)

CATALAANSCH.
Guansé, Domènec — „Una Nit". (Libreria Catalonia, Barcelona)
Metge, Bernat — „Somni". (Els Nostres Classics-Editorial Barcino, Barcelona)
Nadal, Joaquim M. de — „Novella Extravagant". (Libreria Catalonia, Barcelona)
d'Ors, Eugeni — „Gualba, la de mil Veus". (Libreria Catalonia, Barcelona)
Roig I-Llop, Tomás — „Ronda d'Histoiries" (12 schetsen). (Libreria Verdaguer, Barcelona)

CHINEESCH.
Hsiung, S. I. — „Lady Precious Stream" (in het Engelsch vertaald). (Methuen, Londen)
Kuhn, Franz — „Die Räuber vom Liang Schan Moor". (Insel-Verlag, Leipzig)
Lao Tsz' — „Tao Teh King" (Het boek van den Weg der Deugd, abstracte bespiegeling; populaire Chineesche uitgave). (China Press, Foechow)
Lin Yutang — „My country and my people" (in 't Engelsch). (Reynal & Hitchcook, New York)
Sjoe Tsjoeng (Shu Chiung) — „Beauty in Exile" (Tsjao Tsjoen). Verhaal in het Engelsch van Chao Chun (Tsjao Tsjoen), een Chineesche schoonheid, die 2.000 jaar geleden leefde. (Uitg. National Quarantine Service, Shanghai)
T'ang Leang Li — „The New Social Order in China". (China United Press, Shanghai)
Tsiang Ting-Fu, Prof. dr. — „Das kämpfende China". (H. W. Gerls, Berlin)

DEENSCH:
Anker, Jens — „En Kvinde myrdet". (Axelholms Forlag)
Bregendahl, Marie — „Tolger Hauge og Hans Hustru I. II.". (Jespersen & Pio, København)
Gunnarsson, Gunnar — „Hvide-Krist" (IJslandsch verhaal). (Gyldendal, København)
Herdal, Harald — „Man skal jo leve". (Funkis Forlag).
Jensen, Joh. V. — „Dr. Renaults Fristelser". (Gyldendal, København)
Lanesen, Marcus — „Freden" (de vrede). (Hasselbalch, København)
— „Koetteren fra Eisleben" (uit Luther's leven). (Hasselbalch, København)
Lemche, Gyrithe — „Edwardsgave I/V". Vertaling van Letta Hingst. (Uitg. J. Philip Kruseman, Den Haag)
Nielsen, Aage Krarup — „Blandt Hovedjaegere i Ecuador". (Gyldendal, København)
Nixo, Martin Andersen — „Het kleine dier, de geschiedenis van een kind. Uit het Deensch vertaald door Cl. Bienfait". (v. Holkema & Warendorf)
Ott, Estrid — „Børnene paa Grønland". (Jespersens og Pios Forlag)
Rubin, Edgar — „Far fortaeller". (Levin & Munksgaard)
Tønnesen, Jens — „Gamle Skagensfiskere Fortaeller". (Einer Nielsens Forlag, Skagen)

DUITSCH:
Andres, Fred. — „Einer zuviel an Bord". (Ullstein, Berlin)
Arnet, Edwin — „Die Scheuen". (Zinnen-Verlag, Leipzig-Bazel)
Barckhausen, Joachim — „Das gelbe Weltreich". Lebensgeschichte einer Macht (Buch- und Tiefdruck G.m.b.H., Berlin S.W. 19)
Bartsch, Rudolf Hans — „Der grosse Traum der kleinen Wienerin". (Das Bergland-Buch, Salzburg)
Bernanos, Georg — „Das Verbrechen". (Jakob Hegner, Leipzig)
Bertram, Ernst — „Michaelsberg". (Insel Verlag, Leipzig)
Betsch, Roland — „Narren im Schnee". (G. Grobe'sche Verlagsbuchhandlung, Berlin)
Billinger, Richard — „Das Schutzengelhaus". (S. Fischer Verlag, Berlin)
Bohlmann, Gerhard — „Der vergessene Kaiser". (Philipp Reclam jun., Leipzig)
Bonsels, Waldemar — „Der Reiter in der Wüste". (Deutsche Verlagsanstalt, Stuttgart)
Brenner, Hans Georg — „Fahrt über den See". (Bruno Cassirer, Berlin)
Brod, Max — „Heinrich Heine". (Allert de Lange, Amsterdam)
Brues, Otto — „Fliegt der Blaufusz?" Roman aus der flämischen Bewegung unserer Tage (G. Grote Verlag, Berlin)
Buchholtz, Hans Georg — „Anuschka". Zwei Erzählungen, Ostpreussen-Bücher, 18. Band (Gräfe und Unzer, Königsberg/Pr.)
Buehrer, Jakob — „Sturm über Stifflis". (Oprecht & Helbling, Zürich)
Busse, Hermann Eris — „Die Leute von Burgstetten". (Paul List Verlag, Leipzig)
Castell, Alexander — „Begegnung mit einem bösen Tier". (Zinnen Verlag)
Döblin, Alfred — „Babylonische Wandlung, oder Hochmut kommt vor dem Fall". (Querido Verlag, Amsterdam)
Ebermayer, Erich — „Fall Claasen". (Paul Zolnay Verlag, Berlin)
Eidlitz, Walther — „Reise nach den vier Winden". (Helmuth Wollermann Verlag, Braunschweig)
Elert, Georg — „Wohin wandern unsre Söhne". (Universitas Verlag, Berlin)
Ellert, Gerhart — „Karl V". Roman (Speidelsche Verlagsbuchhandlung, Wien und Leipzig)
Ernst, Paul — „Verfall und Neuordnung" (Opstellen). (Alb. Langen-Georg Müller, München)
Esswein, Richard — „Kampf um Kehrwieder". Roman eines Schiffsunterganges (Fritz Kirchhofer Verlag, Berlin-Friedenau)

Fallada, Hans — „Wir hatten mal ein Kind". (Ernst Rowohlt, Berlin)
Feuchtwanger, Lion — „Die Söhne". (Querido Verlag, Amsterdam)
Fischer, E. W. — „Die Siegelmarke, eine Hofgeschichte". (Universitas, Berlin)
Flake, Otto — „Anselm und Verena". Roman (S. Fischer Verlag, Berlin)
— „Die junge Monthiver". (S. Fischer Verlag, Berlin)
Frenssen, Gustav — „Die Witwe von Husum". (G. Grote-Verlag, Berlin)
Fuhrmann, Ernst — „Das Wunder der Pflanze". (Büchergilde Gutenberg, Berlin)
Gäfgen, Hans — „Kampf um Iphigenie". (Köhler & Amelang, Leipzig)
Gárzarolli, Grete — „Zerbrochene Posaunen". (Ernst Rowohlt Verlag, Berlin)
Gehrmann, Fritz — „Ruf aus dem Osten". (Robert Kämmerer Verlag, Berlin)
Gesemann, Gerhart — „Helden, Hirten und Hajduken". (Alb. Langen-Georg Müller, München)
Graf, Oskar Maria — „Der harte Handel, ein bayrischer Bauerroman". (Querido Verlag, Amsterdam)
Griese, Friedrich — „Der Wagenburg". Eine Erzählung. (Alb. Langen-Georg Müller)
Gulbransson, Grete — „Geliebte Schatten". Eine Chronik der Heimat. (Grote Verlag, Berlin)
Gulbransson, Olaf — „Es war einmal". (Piper Verlag, München)
Hahn-Butry, Jürgen — „Landsknecht .... nein, Soldat!" (Nord-Verlag, Berlin)
Haller, Johannes — „Tausend Jahre deutsch-französischer Beziehungen". (Cotta-Verlag, Stuttgart)
Hammerstein, Hans von — „Der Wanderer im Abend" (Gedichte). (Herbert Reichner, Wien)
Harms, Willy — „Das Kollegium von Kleckerfeld". (Hellmuth Wellermann, Braunschweig)
Hauptmann, Gerhart — „Das Meerwunder". (S. Fischer Verlag, Berlin)
Hausenstein, Wilhelm — „Wanderungen auf den Spuren der Zeiten". (Societäts-Verlag, Frankfurt a. M.)
Hausmann, Manfred — „Ontje Arps".
Heinen, Werner — „Brot aus den Steinen". (Bergstadt Verlag, Breslau)
Heller, Alfred — Mädel in Not". (Das Bergland-Buch, Salzburg)
Heuer, Hans — „Malumba. Mutter aller Mütter". Roman aus Deutsch-Ostafrika (Das Bergland-Buch, Salzburg)
Heydenau, Friedrich — „Der Leutnant Lugger". (S. Fischer Verlag, Berlin)
Hoensbroeck, Lothar Graf — „Wanderjahre eines Jägers". Mit 68 Bildtafeln. (J. Neumann, Neudamm)
Holland, Katrin — „Das Frauenhaus". (Orell Füssli, Zürich-Leipzig)
Huch, Rudolf — „Zwiegespräch". (Alb. Langen-Georg Müller, München)
Jacob, Heinrich Eduard — „Treibhaus Süd-Amerika". (Bibliothek Zeitgenossischer Werke, Zürich)
Jüngst, Hans — „Das Geständnis". (S. Fischer Verlag, Berlin)
Kafka, Franz — „Erzählungen". (Schocken Verlag, Berlin)
Kanig, Karl — „Sonnensöhne". (Verlag Koehle)
Karr, Otto — „Das Religiöse in der Menschheit und das Christentum". (Herder, Freiburg i. Br.)
Kennicott, M. B. — „Briefe einer Liebe". (Rainer Wunderlich Verlag, Tübingen)
Kerr, Alfred — „Die Diktatur des Hausknechts". (Les Associés, Brussel)
Kestien, Käte — „Als die Männer im Graben lagen". (Societäts-Verlag)
Keyserling, Graf Hermann — „Das Buch vom persönlichen Leben". (Deutsche Verlagsanstalt, Stuttgart)
Koeppen, Wolfgang — „Eine unglückliche Liebe". (Bruno Cassirer, Berlin)
Kolbenhoff, Walter — „Untermenschen". (Trobris Verlag, Kopenhagen)
Krieger, Arnold — „Das Blut der Lysa Gora". (Rowohlt, Berlin)
Kruck von Poturzyn, M. J. — „Antonius und der Grieche". (Deutsche Verlags-Anstalt, Stuttgart-Berlin)
Kusenberg, Lilian von — „Man nennt mich Jackie". (Müller und Kiepenheuer, Berlin)
— „Der Weg zu Dir". (Müller & Kiepenheuer, Berlin)
Leidmann, Eva — „Ein Mädchen geht an Land". (Buch- und Tiefdruck Gesellsch. m. b. H., Abt. Buchverlag, Berlin S.W. 19)
Lichnowsky, Mechtilde — „Delaïde". (S. Fischer Verlag, Berlin)
Lorenz, Jacob — „Erinnerungen eines simplen Eidgenossen". (Erlenbach, Eugen Rentsch)
Lothar, Ernst — „Eine Frau wie viele". (Paul Zsolnay Verlag, Berlin)
Maass, Joachim — „Die unwiderbringliche Zeit". (S. Fischer Verlag, Berlin)
Mann, Klaus — „Flucht in den Norden". (Uitg. Querido Verlag, Amsterdam)
Martini, Fritz — „Germanische Heldensagen". (Volksverband der Bücherfreunde, Wegweiser-Verlag, Berlin)
Meschendoerfer, Adolf — „Der Bueffelbronnen". (Alb. Langen-Georg Müller)
Mikusch, Dagobert v. — „Cecil Rhodes". Der Traum einer Weltherrschaft. (Vorhut Verlag, Otto Schlegel)
Modlmayr, Jörg — „Andreas". (Wilh. Gotlieb Korn, Breslau)
Molo, Walter von — „Der kleine Held". (Holle & Co. Verlag, Berlin)
Mombart, H. v. — „Die Witwe Scarron". Roman (Müller & Kiepenheuer Verlag)
Neubauer, Friedrich — „Die Heimkehr der Lena Lenz". (Gustav Kiepenheuer, Berlin)
Penzoldt, Ernst — „Idolino". Erzählung (S. Fischer Verlag, Berlin)
Peteani, Maria von — „Susanne". (Das Bergland-Buch)
Pfeiffer, Victor — „Am Rande des Weissen Flecks". (Das Bergland-Buch, Salzburg)
Polley, Otto Maria — „Das Neue Haus". (G. Grote Verlag, Berlin)
Ponten, Josef — „Die Väter zogen aus". (Deutsche Verlagsanstalt, Stuttgart-Berlin)
Rabener, Johann — „Denn ich bin ein Mensch gewesen". (Rowohlt, Berlin)
Rachmanowa, Alja — „Die Fabrik des neuen Menschen". (Verlag Anton Pustet, Salzburg)
Raschke, Martin — „Das Erbe". Eine Erzählung. (Rütten & Loening, Frankfurt a. M.)
Redslob, Edwin — „Ein Jahrhundert verklingt". Geschichte einer Jugend (W. G. Korn Verlag, Breslau)
Reepen, Hans — „Kinder der Steppe". (Universitas, Berlin)
Reger, Erik — „Lenz und Jette". Chronik einer Leidenschaft (Rowohlt, Berlin)
— „Schiffer im Strom". (Rowohlt, Berlin)
Reimann, Hans — „Mensch, Mache Dirs Leicht!" (Carl Reissner, Dresden)
Renker, Gustav — „Fünf Männer bauen einen Weg". Ein Alpenroman. (Reclam, Leipzig)
Rilke, Rainer Maria — „Briefe aus Muzat 1921-1926". (Insel-Verlag, Leipzig)
Roth, Joseph — „Tarabas, ein Gast auf dieser Erde". (Querido Verlag, Amsterdam)
Sander, Ulrich — „Kliffsommer". (Propyläen Verlag, Berlin)
Sander-Rindtorff, Erna — „Karoline von Humboldt und Friedrich Gottlieb Welcker". (Ludwig Röhrscheid Verlag, Bonn)
Schaber, Will — „Thomas Mann zu seinem Sechzigsten Geburtstag". (Verlag Oprecht, Zürich)
Schaumann, Ruth — „Amei: eine Kindheit!" (G. Grote, Berlin)

— „Der singende Fisch". (G. Grote Verlag, Berlin)
Scheffen-Döring, Luise — „Adelheid und ich". (Leopold Klotz Verlag, Gotha)
Schelle-Noetzel, A. H. — „Kampf im Aether oder die Unsichtbaren". (Rowohlt, Berlin)
Schindler, Maria — „Columba". Geschichtliche Erzählung. (Orell Füssli, Zürich-Leipzig)
Schmall, Eugen — „Ohne Gewehr". (Keil Verlag, Berlin)
Schmidtbonn, Wilhelm — „Der dreieckige Marktplatz". (Propyläen-Verlag)
Schoeps, Hans J. — „Gestalten an der Zeitwende". (Vortrupp Verlag, Berlin)
Schucht, Elisabeth — „Annette im Zwielicht". (Carl Schünemann, Bremen)
Schwab, Guenther — „Mensch ohne Volk". (F. G. Speidel, Wien)
Schwarz, Georg — „Der Diamantenherzog". (Frundsberg Verlag G.m.b.H., Berlin)
Seidel, Heinrich Wolfgang — „Krüsemann". (G. Grote Verlag, Berlin)
Selchow, Bogislav v. — „Der unendliche Kreis". (Koehler & Amelang)
Sieg, Paul Eugen — „Detatom". (Scherl, Berlin)
Siegmund, Walter — „Der Fähnrich". (Universitas, Berlin)
Sinsheimer, Hermann — „Maria Nunnez". (Philo Verlag, Berlin)
Stomps, V. A. — „Die Fabel vom Peter Lech". (Die Rabenpresse, Berlin)
Stradal, Hildegard — „August Stradals Lebensbild". (Verlag Paul Haupt, Leipzig)
Strauss, Emil — „Das Riesenspielzeug". (Albert Langen-Georg Müller, München)
Tauber, Erwin — „Irrungen". Novellen (Orell Fussli, Zürich)
Tolten, Hans — „Kampf um die Wildernis". (Rütten & Loening, Frankfurt a. M.)
Tuegel, Ludwig — „Pferdemusik". (Alb. Langen-Georg Müller, München)
Veit, Otto — „Die Tragik des technischen Zeitalters". Mensch und Maschine im 19. Jahrhundert. (S. Fischer Verlag, Berlin)
Velter, Joseph M. — „Elfenbein vom Aldan". (Wilhelm Goldmann Verlag, Leipzig)
Vogt, Helmund — „Der Einzige". Roman (Holle & Co. Verlag, Berlin)
Waddel, Helen — „Peter Abälard". (H. Goverts Verlag, Hamburg)
Wahl, Ludwig v. — „Die Türme des Schweigens". (Schützen-Verlag, Berlin)
Wassermann, Jakob — „Tagebuch aus dem Winkel". (Querido-Verlag, Amsterdam)
Weichert, Ernst — „Hirtennovelle". (Alb. Langen-Georg Müller, München)
— „Die Magd des Jürgen Doskocil". (Georg Müller, München)
— „Die Majorin". Erzählung. (Alb. Langen-Georg Müller, München)
Weidemann, Eva — „Inselfieber". (Wilhelm Goldmann Verlag, Leipzig)
Weirauch, Anna Elisabet — „Das Haus in der Veenestraat". (Schützen-Verlag, Berlin)
Wenter, Josef — „Saul". (R. Piper & Co., München)
Westkirch, Luise — „Der Soldat von Heisterbusch". Roman. (Union Deutsche Verlagsgesellschaft, Stuttgart)
Wilke, Werner — „Das Buch Hanka". (Müller und I. Kiepenheuer, Berlin)
Witte, Victor — „Männer sehen dem Tod ins Gesicht". (Drei Masken Verlag A.G., München)
Wolff, Johanna — „Wir bleiben jung!" (Gräfe & Unzer, Königsberg)
Zuckmayer, Carl — „Eine Liebesgeschichte". (S. Fischer Verlag, Berlin)
Zweig, Stefan — „Triumph und Tragik des Erasmus von Rotterdam". (Herbert Reichner, Wien)

ENGELSCH:
Aclaud, Eleonore — „Good-Bye for the Present". (Hodder & Stoughton Ltd., Londen)
Adamic, Louis — „Grandsons". (Gollancz)
Albee, George — „Not in a Day or Seven". (Methuen)
Aldington, Richard — „Women must work". (Chatto & Windus, Londen)
Allen, E. L. — „Kierkegaard". His Life and Thought. (Stanley Nott)
Bagnold, Miss Enid — „National Velvet". Illustrated. (Heinemann)
Baker, Ernest A. — „The History of the English Novel: The Age of Dickens and Thackeray". (Witherby)
Baring, Maurice — „Darby and Joan". (Heinemann)
Bates, H. E. — „Cut and Come Again". (Cape)
— „A House of Women". (Cape)
— „The Poacher". (Cape)
Beauclerk, Miss Helen — „The Mountain and the Tree". (Collins)
Beely, Harold — „Disraeli". (Duckworth)
Belloc, Hilaire — „The Battle Ground" a study of the Holy Land. (Cassell)
Blake, George — „The Shipbuilders". (Faber and Faber)
Blake, Snowdon — „Nor Helm nor Compass". (Harrap)
Boas, Miss Cicely — „A Farmer's Marriage". (Hutchinson)
Bowen, Miss Elizabeth — „The House in Paris". (Gollancz)
Bower, Marian — „Sisters' Circus". (Lovat Dickson)
Brett Young, Francis — „This little world". (Heinemann, Londen)
— „White Ladies". (Heinemann)
Bridge, Ann — „Illyrian Spring". (Chatto and Windus)
Bromfield, Louis — „The Man who had Everything". (Cassell)
Brophy, John — „I let him go". (Cape)
Brown, Alex — „Daughters of Albion". (Boriswood)
Bulygin, Capt. Paul — „The murder of the Romanovs". Foreword by Alexander Kerensky. (Hutchinson)
Calder-Marshall, Arthur — „Dead Centre". (Cape)
Cameron, L. C. R. — „The Lady of the Leash, a Sporting novel". (Lincoln Williams & Co.)
Campbell, Violet — „Marching Ministrel". (John Murray)
— „Seed of Adam". (Murray, Londen)
Casey, W. F. — „Private Life of a Successful Man". (Dent)
Chase, Mary Ellen — „Silas Crockett". (Collins)
Cochet, Henri — „The Art of Tennis". (Jarrolds)
Coleman, Richard — „Don 't You Weap, Don 't You Mean". (Macmillan)
Collins, G. E. P. — „Twin Flower", illustr. (Jonathan Cape, Londen)
Conquest, Joan — „The Only Gentleman". (T. Werner Laurie, Londen)
Conrad, Jessie — „Joseph Conrad and his Circle". (Jarrolds)
Coppard, A. E. — „Polly Oliver". (Cape)
Croft-Cooke, Rupert — „Crusade". (Jarrolds)
Cronin, Dr. A. J. — „The Stars Look Down". (Gollancz)
Dane, Clemence — „Fate Cries Out - Nine Tales". (Heinemann)
Davis, H. L. — „Honey in the Horn". (Lovat Dickson)
Davis, Rhys — „Honey and Bread". (Putnam)
Delafield, E. M. — „Faster! Faster!" (Harper's, Londen)
Douglas, Lloyd — „Green Light". (Lovat Dickson)
Drew, Elizabeth — „The enjoyment of Literature". (Cambridge University Press)
Druce, Clifford J. — „No Through Fare". (Gollancz)
Evans, Margiad — „Creed". (Blackwell, Oxford)
Faulkner, William — „As I Lay Dying". (Chatto and Windus)

— „Pylou". (Chatto and Windus)
Ferguson, Rachel — „A Harp in Lowndes Square". (Cape)
— „Celebrated Sequels". (Cape)
Footman, David — „Half Way East". (Heinemann)
Forester, C. S. — „The African Queen". (Heinemann)
Fort, Gertrud Von Le — „The Pope from the Ghetto, the Legend of the Family Pier Leone". (Sheed and Ward)
Frankau, Gilbert — „Three Englishmen". (Hutchinson)
Frankau, Pamela — „Tassell Gentle". (The Bodley Head, Londen)
Fraser, Ronald — „Clear Horizon". (Dent & the Cresset Press)
— „Surprising Results". (Cape)
Fülör-Miller, René — „Leaders, Dreamers and Rebels". (Harrap)
Galsworthy, John — „The Collected Poems of John Galsworthy". (Heinemann)
Gerer, Geoffrey — „Bali and Angkor: or looking at Life and Death". (Michael Joseph)
Gibbs, Sir Philip — „Blood Relations". (Hutchinson)
Golding, Louis — „The Pursuer". (Gollancz)
Gordon Keown, Anna — „Mr. Theobald's Devil". (Macmillan)
Hall, Miss Barbara — „Last Flight". (Longmans)
Hall, Radclyffe — „The Sixth Beatitude". (Heinemann)
Hanley, James — „The Furys". (Chatto and Windus)
— „Stoker Bush". (Chatto and Windus)
Hare, Martin — „Mirror for Skylarks". (Heinemann)
Harrison, G. B. — „The Letters of Queen Elizabeth". (Cassell, Londen)
Hichens, Rob. — „Susie's Career". (Cassell)
Hodson, J. L. — „God's in His Heaven". (Gollancz)
Hody, Florence — „Enter Charles". (Heinemann)
Holland Rose, J. — „Man and the Sea". (Heffer, Cambridge)
Home, Michael — „This String First". (Rich and Cowan)
Hutchinson, R. C. — „One Light Burning". (Cassell)
Jacob, Miss Naomi — „Honour come back". (Hutchinson)
Johnson, Pamela Hansford — „Blessed above Women". (Chapman and Hall)
Johnston, Miss Mary — „Drury Randall". (Thornton Butterworth)
Jones, Gwyn — „Times like these". (Gollancz)
Jordan, Humfrey — „Creation's Cry". (Hodder & Stoughton)
Jorke, G. J. — „China Changes". (Cape)
Kaye-Smith, Sheila — „Selina in Older". (Cassell)
Kincaid, Douglas — „Tropic Rome". (Chatto and Windus)
Laird, John — „An inquiry into moral Notions". (Allen and Unwin)
Lane, Miss Margaret — „Faith, Hope, no Charity". (Heinemann)
Lawrence, T. E. — „Seven Pillars of Wisdom". (Cape)
— „Week-End at Forthries". (Murray)
Lindsay, Jack — „Despoiling Venus". (Nicholson and Watson)
Linklater, Eric — „God Likes Them Plain". (Cape)
— „Ripeness Is All". (Cape)
Lorne, Charles — „Henrietta". (Peter Davies)
Mackail, Denis — „The Wedding". (Hodder & Stoughton Ltd.)
Manning, Ethel — „The Falconer's Voice". (Hutchinson)
Manning-Sanders, Mrs. — „Mermaid's Mirror". (Cassell)
Mare, Walter de la — „Early one Morning" (Chapters on Children and on Childhood as it is revealed on particular in Early Memories and in Early Wortings). (Faber and Faber)
— „Poems 1919-1934". (Constable)
Marshall, Bruce — „Canon to Right of Them". (Gollancz)
— „The Uncertain Glory". (Gollancz)
Masefield, John — „Victorious Troy". (Heinemann)
Mason, A. E. W. — „They wouldn 't be Chessmen". (Hodder & Stoughton Ltd.)
Mayor, F. M. — „The Room Opposite". (Longmans)
McKenna, Stephen — „While of Sound Mind". (Hutchinson)
Miles, Susan — „Blind men crossing a bridge". (Constable, Londen)
Mitchison, Mrs. Noami — „We have been warned". (Constable)
Moseley, Sydney A. — „The Truth about a Journalist". (Pitman)
Mottram, R. H. — „Flower Pot End". (Murray)
Munday, Talbot — „Purple Pirate". (Hutchinson)
Myers, L. H. — „Strange Glory". (Putnam)
Nathan, Robert — „Road of Ages". (Constable)
Newborg, Katherine — „Out of that dream". (Heinemann)
Nicholson, Mary — „Ask the brave Soldier". (Longmans Green & Co., Londen)
Niven, Frederick — „Old Soldier". (Collins)
O'Brien, Edward J. — „The best short stories 1935: English and American". (Cape)
O'Flaherty, Liam — „Hollywood Cemetery". (Gollancz)
O'Neill, Joseph — „Land under England". (Gollancz)
Owen, John — „The Road and the Wood". (Macmillan)
Peck, Winifred — „The Skirts of Time". (Faber and Faber)
Penton, Brian — „Landtakers". (Cassell)
Pocok, Guy — „Period Programme". (Dent)
Pollard, Frank — „East Indiaman". (Constable)
Powell, S. W. — „Autobiography of a Rascal". (Selwyn and Blount)
Powys, John Cowper — „Jobber Skald". (Lane)
Powys, T. F. — „Captain Patch" twenty-one short stories. (Chatto and Windus)
Quennell, Marjorie and C. H. B. — „A History of Everyday Things in England, 1851-1934". (Batsford)
Ratter, Magnus C. — „Albert Schweitzer". (Allenson)
Rattray, R. S. — „The Leopard Priestress". (Thornton Butterworth)
Raymond, Ernest — „We, The Accused". (Cassell)
Rea, Lorna — „Six and Seven". (Heinemann)
Rhys, Jean — „Voyage in the dark". (Constable & Co. Ltd., Londen)
Rolfe, baron Corvo Frederick — „The Desire and Pursuit of the Whole, a Romance of Modern Venice". (Cassell)
Rutter, Owen — „Clear Waters, a Borneo Community". (Michael Joseph)
Santayana, George — „The Last Puritan". (Constable, Londen)
Sayers, Dorothy L. — „Gaudy Night". (Gollancz)
Scherer, James A. B. — „Pilot and Shogun", a Story of old Japan. (Hakuseido Press - Tokyo; E. Allen, Londen)
Scheu-Riesz, Helen — „Gretchen discovers America". (Dent)
Scholes, Percy A. — „The Puritans and Music in England and New England". (The Oxford University Press)
Shanks, Edward — „Old King Cole". (Macmillan)
Sharp, Margery — „Sophy Cassmajor". Illustr. by Anna Zinkeisen. (Arthur Barker Ltd., Londen)
Sheean, Vincent — „Sanfelice". (Hamish Hamilton)
Sieveking, Lance — „Silence in Heaven". (Cassell)
Simpson, Helen — „Saraband for Dead Lovers". (Heinemann)
Sisson, C. J. — „Lost plays of Shakespeare's Age". (Cambridge University Press)
Smith, Thorne — „Skin and bones". (Arthur Barker)
Smith, Wallace — „The Captain Hates the Sea". (The Albatros, Hamburg-Paris-Bologna)

Solmes, Alwyn — „The English Policemen 871-1935". (Allen and Unwin, Londen)
Somerset Maugham, W. — „Cosmopolitans". Very short stories. (Heinemann)
— „Don Fernando, Variations on some Spanish themes". (Heinemann)
Soutar, Andrew — „My Sporting Life". (Hutchinson)
Spencer, Claire — „The Island". (Rich and Cowan)
Spring, Howard — „Rachel Rosing". (Collins)
Stein, Guenther — „Made in Japan". (Methuen & Co.)
Storer Clouston, J. — „Scots wha ha'e". (Herbert Jenkins)
Streatfeild, Noël — „It pays to be good". (Heinemann)
Stucley, Peter — „Private Stars". (Selwyn and Blount)
Swinstead-Smith, K. — „The Marchesa and other stories". (Hogarth Press)
Swynn, Stephan — „Irish Literature and Drama in the English Language". (Nelson)
Tickell, Jerrard — „See how they run". (Heinemann)
Tom-Gallon, Nellie — „I meant no Harm". (Heath Cranton Ltd., Londen)
Tracy, Don — „Round Trip". (Constable)
Trumbo, Dalton — „Eclipse". (Lovat Dickson)
Turley, Charles — „Roald Amundsen, Explorer". (Methuen)
Vaughan, Hilda — „A Thing of Nought". (Lovat Dickson)
— „The Curtain Rises". (Gollancz)
Wallace, Doreen — „Latter Howe". (Collins, Londen)
Walpole, H. — „Captain Nicholas". (Macmillan)
— „The Inquisitor". (Macmillan)
Wells, H. G. — „The Shape of Things to Come". (Hutchinson)
West, Miss Rebecca — „The Harsh Voice". (Cape)
— „The Thinking Reed". (Hutchinson)
Whitaker, Malachi — „Honeymoon and other stories". (Jonathan Cape, Londen)
Whitman, Edmund S. — „Guilty in the Tropics". (Gollancz)
Willert, Sir Arthur — „The Frontiers of England". (Heinemann)
Wilson, A. E. — „Christmas Pantomime; The Story of an English Institution". (Allen and Unwin)
Winn, George — „Communion on Earth". (Cassell)
Wodehouse, P. G. — „The Luck of the Bodkins". (Herb. Jenkins Ltd.)
Wolfe, Thomas — „Of Time and the River, a Legend of Man's hunger in his youth". (Heinemann)

ESPERANTO:
Adamson, Hendrik — „Auli, rakonto pri Knabeto".
Baghi, Julio — „Sur sanga Tero". (A. Szalky, Budapest)
Elola, J. de — „La amo en la jaro dekmil" (de liefde in het jaar tienduizend). (Heroldo de Esperanto, Keulen)
Engholm, Stellan — „Ifanoj en Torento" (Kinderen in Torento). (Literatura Mondo, Budapest)
Jelusic, Marko — „Cezaro". (Komisio de Literatura Mundo, Budapest)
Rosenörn, J. Mangada — „Amelia kaj Marina". (Amalia en Marina) (Chililla e Angel, Madrid)
Sas, H. 't — „Irisis". (Ideala Esperanto Biblioteko, No. 3, Helmond)
Varaukin, V. — „Metropoliteno". (Ekrelo, Amsterdam)

FRANSCH:
Arlaud, Marcel — „La Vigie". (Edit. de la N.R.F.)
Aveline, Claude — „L'Homme de Phalère". (Emile-Paul Frères, Paris)
Aymé, Marcel — „Maison Basse". (Edit. de la N.R.F.)
Bailly, Auguste — „Louis XI". (A. Fayard & Cie., Paris)
Bainville, Jacques — „Les Dictateurs". (Denoël et Steele)
Barrès, Maurice — „Mes Cahiers, huitième volume". (Plon, Paris)
Bédarida, Henri et Hazard, Paul — „L'Influence Française en Italie au dix-huitième siècle". 34e Cahier des Etudes Françaises. (Les Belles Lettres, Paris)
Bedel, Maurice — „L'Alouette aux Nuages". (Gallimard, Paris)
— „Mémoire sans malice sur les dames d'aujourd'hui". (Edit. de la N.R.F., Paris)
Benda, Julien — „Délice d'Eleuthère". (Gallimard)
Benoit, Pierre — „Boissière". (Albin Michel, Paris)
Berger, Pierre — „William Blake: Mysticisme et Poésie". (H. Didier)
Bernanos, Georges — „Un Crime". (Plon, Paris)
Bernard, Tristan — „Robins des Bois". (Albin Michel)
Bibesco, Princesse — „Egalité". (Grasset, Paris)
Blond, Georges — „L'Amour n'est qu'un plaisir". (A. Fayard)
Bonneau, Georges — „Aux Trois Bonheurs" (Japansche zeden). (Plon, Paris)
Bordeaux, Henri — „Marianna, la grande religieuse portugaise". (Albin Michel)
— „Les Trois Confesseurs". (Plon, Paris)
Bost, Pierre — „Un grand Personnage". (Gallimard, Paris)
Bourgeois, Nicolas — „Le Berceau sous le beffroi". (Plon, Paris)
Brasillach, Robert — „L'Enfant de la Nuit". (Plon, Paris)
Brunet, Georges — „Victor Hugo". (Edit. Rieder, Paris)
Buenzod, Emmanuel — „Pouvoirs de Beethoven". (Ed. R. A. Corrêa)
Burniaux, Constant — „Le Village". (Edit. de la Belgique)
Carco, Francis — „Brumes". (Albin Michel)
— „La Dernière Chance". (Albin Michel)
— „Ténèbres". (Albin Michel)
Carton de Wiart, Comte — „Marguerite d'Autriche". (Grasset)
Cassou, Jean — „Les Massacres de Paris". (Gallimard, Paris)
Chadourne, Marc — „Extrême-Orient". (Plon, Paris)
Chamson, André — „L'Année des Vaincus". (Grasset, Paris)
Chaponnière, Paul — „Voltaire chez les Calvinistes". (Librairie Perrin)
Chardonne, Jacques — „Les Destinées Sentimentales". (Grasset, Paris)
— „Pauline". (Grasset, Paris)
Chateaubriant, A. de — „La Meute". (Grasset, Paris)
Chaveau, Léopold — „Grelu". (La Nouvelle Revue Française)
Chevrillon, André — „Sanctuaires et Paysages d'Asie". (Calmann-Lévy)
Claude, Saint-André — „La Duchesse de Bourgogne". (Plon, Paris)
Cocteau, Jean — „Essai de Critique indirecte". (Grasset, Paris)
— „Portraits-Souvenir". (Grasset, Paris)
Colette — „Duo". (Ferenczi & Fils)
— „Mes Apprentissages". (Ferenczi & Fils)
Constantin-Weyer, Maurice — „La croisière du jour sans fin". (Rieder, Paris)
Courlande, Paul de — „Les Maquignons à l'Ombre du Clocher". (Denoël et Steele)
Coutrot, Jean — „De quoi vivre" Essai. (Grasset, Paris)
Dabit, Eugène — „La zone verte". (Gallimard)
Davet, Michel — „Les Cinq Femmes de la Maison". (Plon, Paris)
David, Georges — „Passage à Niveau". (Aux Editions Sociales Internationales)
Demaison, André — „Le Jugement des Ténèbres". (Grasset, Paris)
Derblay, Claude — „Une héroïne de Brantôme". (Plon, Paris)
Derème, Tristan — „Le Violon des Muses". (Grasset, Paris)

Dietrich, Luc — „Le Bonheur des Tristes". (Denoël et Steele)
Dorgelès, Roland — „Si c'était Vrai" roman. (Albin Michel)
Drieu la Rochelle, P. — „Journal d'un Homme Trompé" (verhalen). (Gallimard)
Droze, Claire et Line — „La Foire aux Maris". (Flammarion, Paris)
Duhamel, Georges — „Fables de mon Jardin". (Mercure de France)
— „La nuit de la Saint-Jean". (Mercure de France)
— „Vue de la Terre Promise". (Mercure de France)
Durtain, Luc — „Jagouta aux Cavaliers". (Flammarion)
Duvernois, Henry — „La Maison Camille". (Grasset, Paris)
Escholier, Raymond — „Maripepa". (Albin Michel)
Fleuret, Fernand — Echec au Roi (Prix de la Renaissance 1935) (Gallimard, Paris)
Francis, Robert — „Les Mariés de Paris". (Gallimard, Paris)
Galzy, Jeanne — „Jeunes filles en serre chaude". (Ed. de la N.R.F.)
Gard, Maurice Martin du — „Un Français en Europe". (Edit. Flammarion)
Gide, André — „Nouvelles Nourritures". (Edit. de la N.R.F.)
Giono, Jean — „Le Chant du Monde". (Nouvelle Revue Française, Paris)
— „Que ma joie demeure". (Grasset, Paris)
Giraud, Victore — „Anatole France". (Desclée de Brouwer)
Green, Julien — „Minuit". (Plon, Paris)
Griaule, Marcel — „Les Flambeurs d'Hommes". (Calmann-Lévy)
Guéhenno, Jean — „Jeunesse de la France". (Grasset Paris)
— „Journal d'un Homme de 40 ans". (Grasset, Paris)
Hanes, Petre V. — „Histoire de la littérature Roumaine". (Ernest Leroux, Paris)
Hanotaux, Gabriel — „Raymond Poincaré". (Plon, Paris)
Hériat, Philippe — „Miroirs". (Denoël et Steele)
Hermant, Abel — „Poppée". (Albin Michel)
Herwegen, Dom Ildefons — „Saint Benoit". (Desclée de Brouwer, Paris)
Hugo, Victor — „Oeuvres Choisies", en deux volumes (Poésie et Prose) (Larousse)
Imann, Georges — „La double affaire du 20 avril" roman. (Grasset, Paris)
Istrati, Panaït — „Méditerranée". (Ed. Rieder, Paris)
— „Méditerranée, II - Coucher du Soleil". (Ed. Rieder, Paris)
Jaloux, Edmond — „Le Dernier Jour de la Création". (Plon, Paris)
— „Le Voyage". (Plon, Paris)
Jammes, Francis — „De tout temps à jamais". (Edit de la N. R. F.)
Joly, Edmond — „La Cantique du Vitrail". (Desclée de Brouwer & Cie., Paris)
— „La mère de Dieu dans la pensée, l'art et la vie". (Edit. Spes, Paris)
Jouhandeau, Marcel — „Algèbres des valeurs morales". (Gallimard, Paris)
Jouve, P. J. — „La scène capitale". (Gallimard, Paris)
Kessel, J. — „La Passante du Sans-Souci". (Gallimard, Paris)
— „Le Repos de l'Equipage". (Gallimard, Paris)
Lacretelle, Jacques de — „La monnaie de plomb". (Gallimard, Paris)
Laporte, René — „La Part du Feu". (Denoël et Steele)
Leautraud, Paul — „Amour". (Editions Spirale)
Lecoq, Louis — „Pascualette L'Algérien". (Albin Michel)
Legrand, Ignace — „A sa lumière". (N. R. F.)
Lenormand, H. R. — „Théâtre Complet". VIII. Les Trois Chambres (Crépuscule du Théâtre) (Albin Michel, Paris)
Lotthé, Ernest — „Charme et Lumière des Pays-Bas". (Desclée de Brouwer)
Maeterlinck, Maurice — „Avant le grand silence". (Fasquelle)
— „La Princesse Isabelle". (Fasquelle)
— „Le Sablier". (Fasquelle)
Magre, Maurice — „Pirates, Flibustiers et Negriers". (Grasset, Paris)
Malraux, André — „Le Temps du Mépris". (Edit. de la N. R. F.)
Mandonnet O.P., P. — „Dante le Théologien". Introduction à l'intelligence de la vie, des oeuvres et de l'art de Dante Alighieri. (Desclée de Brouwer)
Mauriac, François — „Les Anges Noirs". (Grasset, Paris)
— „La Fin de la Nuit". (Grasset)
Maurois, André — „Premiers Contes". (H. Defontaine, Rouen)
— „Sentiments et Coutumes". (Grasset, Paris)
Mazeline, Guy — „Les Iles du Matin". (Gallimard, Paris)
Mille, Pierre — „L'Homme, qui ne savait pas dire „non". (Edit. Calmann-Lévy)
Monfreid, Henry de — „Le lépreux". (Grasset, Paris)
Montherlant, Henry de — „Service Inutile". (Grasset, Paris)
Montherlant, M. de — „Les Célibataires". (Grasset, Paris)
Moraud, Paul — „Rond-Point des Champs Elysées". (Grasset, Paris)
Mordacq, Général H. — „Faut-il changer le régime?" (Albin Michel)
Mura, E. — „Le Corps Mystique du Christ" (des Frères de St. Vincent-de Paul). (André Blot, Paris)
Némirovski, I. — „Films parlés". (Gallimard)
— „Jezabel". (Albin Michel, Paris)
Oudard, Georges — „Portrait de la Roumanie". (Plon, Paris)
Oulmont, Charles — „Voltaire en robe de Chambre". (Calmann-Lévy, Paris)
Paléologue, Maurice — „Guillaume II et Nicolas II". (Plon, Paris)
Pary, Juliette — „Les Hommes sont pressés". (Gallimard, Paris)
Payen, Fernand — „Raymond Poincaré, chez lui, au Parlement, au Palais". (Grasset, Paris)
Peisson, Edouard — „Mer Baltique". (Grasset, Paris)
Peyré, Joseph — „Sang et Lumières". (Grasset, Paris)
Plattard, Jean — „Etat présent des études sur Montaigne". 36e Cahier des Etudes Françaises. (Les Belles Lettres, Paris)
Portal, Georges — „Un Protestant". (Denoël et Steele)
Pourrat, Henri — „Toucher terre". (Ed. de la Cigale, Uzes)
Quoniam, Th. — „Erasme". (Desclée de Brouwer)
Ramuz, C. F. — „Derborence". (Grasset)
Ribot, Dr. A. — „Journal de Alexandre Ribot (1914—1922)". (Plon, Paris)
Rigaux S. J., Maurice — „En face du problème social. Est-il vrai que l'Eglise s'en désintéresse?" (Spes, Paris)
Rolland, Romain — „Quinze ans de Combat (1919—1934)". (Edit. Rieder)
Romains, Jules — „Les Hommes de Bonne Volonté". Deelen VII en VIII. (E. Flammarion, Paris)
— „Les Hommes de Bonne Volonté IX, Montée des Périls". (Flammarion, Paris)
— „Les Hommes de Bonne Volonté X, Les Pouvoirs". (Flammarion, Paris)
— „Zola et son exemple". (Flammarion, Paris)
Rops, Daniel — „Mort, où est ta Victoire?" (Plon, Paris)
Saint-Jean, Robert de — „Le feu sacré". (Gallimard, Paris)

Sainte-Soline, Claire — „D'une haleine". Récit d'une femme du peuple de Paris. (Prosateurs français contemp.: Les Ed. Rieder)
Saurat, Denis — „Modernes". (Denoël et Steele, Paris)
Scheikévitch, Mme Marie — „Souvenirs d'un temps disparu". (Plon, Paris)
Schuhl, Pierre-Maxime — „Platon et l'art de son temps" (arts plastiques). (Alcan)
Sen Ring Hai — „Miroir, Cause de Malheur" (Koreaansche Verhalen). (Eug. Figuière, Paris)
Serrau, N. — „Un Frère de Loti". (Gustave Viaud). (Nouvelles Edit-Latines, Paris)
Silve, Claude — „Bénédiction" (Prix Femina). (Grasset, Paris)
Simone — „Jours de Colère". (Plon, Paris)
Strawinsky, Igor — „Chroniques de ma vie". (Denoël et Steele)
Suarès, André — „Marsiko". (Grasset, Paris)
— „Portraits sans modèles". (Grasset, Paris)
Tharaud, Jerôme et Jean — „Cavaliers d'Allah" (la première partie d'une trilogie). (Plon, Paris)
Touchard, Albert — „Philanthropie". (Grasset)
Troyat, Henri — „Faux Jour". (Plon, Paris)
— „Le Vivier". (Plon, Paris)
Vercel, Roger — „Capitaine Conau". (Albin Michel)
Vignaud, Jean — „L'Ange du 13me jour". (Albin Michel)
Vivier, Robert — „Délivrez-nous du Mal. Antoine le Guérisseur". (Grasset, Paris)

FRIESCH:
Brouwer, Gerben — „Weagen". (J. Kamminga, Dokkum)
„Fryske Sketsen" feu underskate skriuwers. (A. J. Osinga, Bolsward)
Kiestra, D. H. — „Efter it oargel, Fersen". (Brandenburgh & Co., Sneek)
Pollema, B. R. S. — „Lok en Lijen". Forhalen ut it bunte libben. (Brandenburgh & Co., Sneek)

HONGAARSCH:
Máral, Sándor — „Vreemdelingen". Uit het Hongaarsch vertaald door László Székely en M. H. Székely-Lulofs. (Ned. Keurboekerij, A'dam)

IERSCH:
Cleirigh, Tomás o — „Aodh MacAingil Agus an Scoil Nua-Ghaedhilge i Lobháin". (Hugh MacAingil and the Modern Irish School in Louvain). (Government Publications, Dublin)

IJSLANDSCH:
Kamban, Gudmunder — „The Virgin of Skalholt". Icelandic tragedy translated from the Swedish. (Nicholson & Watson)
Laxness, Halldor — „Salka Valka" (een IJslandsche meisjesnaam). In het Deensch vertaald door Gunnar Gunnarsson. (Hasselbalch, Kopenhagen)

ITALIAANSCH:
Alberto, Mario — „L'Irredentismo senza romanticismi".
Alvaro, Corrado — „Il Mare". (Mondadori, Milano)
Ambra, Lucio d' — „Anime in Sottordine", Romanze. (Mondadori, Milano)
Angioletti, G. B. — „Amici di Strada". (Carrabba, Lanciano)
Bacchielli, Riccardo — „Mal d'Africa". (Treves, Milano)
— „Il Rabdomante". (Treves, Milano)
Bargellini, Piero — „Giosuè Carducci". (Morcelliana, Brescia)
Bonfantini, Mario — „Ariosto". (Carrabba, Lanciano)
Bramini, Angelo — „Gesù e i soldati, Meditazione dal Vangelo". (A.V.E. Roma)
Brayda di Soleto, Pietro — „Il Papato nella storia nazionale e della civiltà d'Italia". Fino a tutto il secolo XVIII. Es cursione storica. (Tip. Pont. degli Artigianelli, Napoli)
Brocchi, Virgilio — „Gioia di raccontare, due romanzi". (Mondadori, Milano)
Buscaroli, Rezio — „La Pittura di Paessaggio in Italia". (Soc. Tip. Mareggiani, Bologna)
Capasso, Aldo — „Saper distinguere" (essays). (Emiliano degli Orfini)
Cecchi, Emilio — „Scrittori inglesi e americani". (Carabbi, Milano)
Chiesa, Francesco — „Scoperte nel mio Mondo". (Mondadori, Milano)
Colonna, Gustavo Brigante & Chiorando, Emilio — „Il Processo dei Cenci". (Mondadori, Milano)
Croce, Benedetto — „Orientamenti", Piccoli Saggi di Filosofia Politica. (Gilardi e Note, Milano)
— „Varieta di storia letteraria e civile". (Laterza, Bari)
Folgare, Luciano — „La Trappola Colorata". (Corbaccio, Milano)
Gallian, Marcello — „Comando di Tappa" (Marschcommando). (Cabala, Roma)
Giovanni, Gustavo — „L'Architettura del Rinascimento". (Treves, Milano)
Giuliani, Antonio de — „La Cagione Riposta delle Decadenze e delle Rivoluzioni". (Benedetto Croce, Bari: Laterza)
Gotta, Salvator — „L'amante Provinciale". (Baldwini & Castoldi)
Guarnieri, Silvio — „Lo Spettatore Appasionato". (Solaria, Firenze)
Guicciardini, Paolo — „Lettere Giovanili Inedite di Francesco Guicciardini". (Vallecchi, Firenze)
Grego, Andreano — „I due fratelli". (Vallecchi, Firenze)
Landi, Stefani — „Il muro di casa". (Valentino Bompiani, Milano)
Manzella Frontini, G. — „Scale". (Jonica, Catania)
Maria, Federico de — „Estate di San Martino, Leriche". (Trimarchi, Palermo)
Menini, Giulio — „L'Italia sul Mare". (La Nuova Italia)
Mignosi, Pietra — „Poveri Diavoli". (La Tradizione, Palermo)
— „Il segreto di Pirandello". (La Tradizione, Palermo)
Montale, Eugenio — „Ossi di Seppia" (poëzie). (Carrabba, Lanciano)
Moravia, Alberto — „Le Ambizioni Sbagliate". (Mondadori, Milano)
— „La bella vita". (Carrabba, Lanciano)
Mortara, Giorgio — „Prospettive economiche". (Ed. Fuori commercio, Roma)
Moscardelli, Nicola — „La Vita ha sempre ragione". (Vallecchi, Firenze)
Novaro, Angiolo Silvio — „La Madre di Gesu". (Mondadori, Milano)
Olschki, Leonardo — „Struttura Spirituale e Linguistica del Mondo Neolatino". (Laterza, Bari)
Palazzeschi, Aldo — „Sorelle Materassi". (Vallecchi, Firenze)
Pancrazi, Pietro — „Doune e Buoi de Paesi Tuoi". (Vallecchi, Firenze)
Panzini, Alfredo — „Novellini divertenti per Bambini Intelligenti". Illustrato a colori da P. Bernardini. (Bemporad & Co., Firenze)
Papini, Giovanni — „La Pietra Infernale". (Morcelliana, Brescia)
Pirandello, Luigi — Nederlandsche uitgaven: „De goede ziel" - „Hendrik IV" - Vijftien verhalen" (Mij. v. Goede en Goedk. lect.) - „Ieder zijn beurt" - „Levend dood" (Em. Querido, A'dam) - „De paraplu" (v. Gorcum & Comp., Assen) - „De vrouw die uitgestooten werd" (J. M. Meulenhoff, A'dam)
Pittaluga, Rosetta — „Rievocazioni africane". (Vanini, Brescia)
Rossi, Vittorio G. — „Tropici, Dal Senegal all' Angola". (Valentino Bompiani, Milano)
Rovani, Giuseppe — „I Centi Anni". (Rizzoli & Cie., Milano)
Sada, Carlo — „Cesare". (Ed. Apuana, Piacenza)

San Marzano, Cap. Roberto di — „Dalla piana somala all' altipiano etiopico". (L'Azione Coloniale, Roma)
Scanziani, Antonio — „Il Chiuso Autore". (Ceschina, Milano)
Sibilla, Aleramo — „Si Alla Terra". (Mondadori, Milano)
Soldati, Mario — „America, primo Amore". (Bemporad, Firenze)
Tecchi, Bonaventura — „I Villatauri". (Mondadori, Milano)
Terracini, Enrico — „Quando avevamo ventanni". (Solaria Firenze)
Timiani, Raffaele — „Lirici italiani del Cinquecent", „Lirici italani del Settecento". Con introduzione e note a cura di Raffaele Timiani. (Carlo Signorelli, Milano)
Toffanin, Giuseppe — „Storia dell'Umanesimo (dal XIII al XVI secolo)". (Perrella, Napoli)
Tozzi, Federico — „Tre Croci". (Treves, Milano)
Ugolini, Luigi — „Leggende della Maremona". (Toskaansche legenden). (L'Eroica, Milano)

JAPANSCH:
Caters, Christian de — „Visages du Japon". (Calmann Levy)
Close, Upton — „Le Péril Japonais". (Payot)
Jeuglet, René — „Soleil Levant". Roman (Grasset)
Matsuo, Kuni, e.a. — „Histoire de la littérature Japonaise". (Soc. fr. d'éditions litt. et techn.)
Nohara, Komakiki — „Das wahre Gesicht Japans". (Zwinger-Verlag, Dresden)
Noma, Seiji — „Kodansha". Autobiographie van den Japanschen krantenkoning Seiji Noma, Duitsche vertaling; beschrijft de Japansche evolutie der laatste 40 jaar. (Holle & Co.)
Nyoiti, Sakurazawa — „Le livre des fleurs". (Plon)
Sugimoto, Etsu — „De levensroman van een Japanse prinses". (J. M. Meulenhoff, Amsterdam)
Umemoto, Rikuhei and Ishizawa Yutaka — „Introduction to the Classic dances of Japan". (Sauseido & Co., Tokyo)
Yuzo, Jamamoto — „Three Plays". Translated from the Japanese by Glenn W. Shaw. (Tokyo: the Hokuseido Press. London: E. G. Allen)

LATIJN:
Bellevaux, Buchardus de — „Apologia de barbus". Nunc primum ex M.S. Add. 41.997 Museai Britannici edidit E. Ph. Goldschmidt. (Cambridge University Press)
Virghetti (Blasius) — „Joannis Ludovici Vives-Colloquia". (Voor hen die Latijn vlot willen leeren spreken). (Marietti, Torino)

NEDERLANDSCH:
Ammers-Küller, Jo van — „Heeren, Knechten en Vrouwen". (J. M. Meulenhoff)
Augustin, Elisabeth — „Volk zonder Jeugd". (P. N. v. Kampen & Zn.)
Boer, Dr. Tj. de — „Amerikaansche Denkers". (De Erven P. Bohn N.V.)
Bokhorst, G. van — „Onder lage daken". (J. H. Kok, Kampen)
Bordewijk, F. — „De laatste eer". (Wereldbibliotheek)
Boschma, Hilbr., J. K. v. Eerbeek, e.a. — „Wolken, Wind en Water". (G. F. Callenbach)
Brom, Gerard — „Vondel's Geloof". (De Spieghel)
Brusse-Van Huizen, Jos. — „Het steenen ventje". (Brusse)
Bruyn, Cor — „Een zakkennaaier grijpt naar het geluk". (Uitg. v. Dishoeck)
Buning, Werumeus — „Negen Balladen". (Em. Querido)
Campert, J. — „Die in het donker". (H. P. Leopold's Uitg. Mij.)
— „Wier", roman. (H. P. Leopold's Uitg. Mij.)
Charivarius — „Het einde van Socrates". (Tjeenk Willink & Zn.)
Clerx, Arnold — „Sinjo Q", roman. (Em. Querido)
Coolen, André — „De Vreemdeling". (Nijgh & van Ditmar)
Coolen, Antoon — „Dorp aan de Rivier". (Nijgh & v. Ditmar)
— „Kerstvertellingen, een vijftal sagen". (Nijgh & v. Ditmar)
Dam, A. v. — „Taifoen". (Over de moderne ontwikkeling van China en Japan) (Uitg. de Vlam)
Debrot, C. — „Mijn zuster de negerin". (Nijgh & v. Ditmar)
Dekker, Maurits — „Aan beide kanten van den drempel". (J. L. Joachimsthal)
— „Oranje en de Opstand der Nederlanders". (Em. Querido)
Den Doolaard — „Orient Express". (Em. Querido)
Donker, Anthonie — „Schaduw der bergen". (W. L. en J. Brusse's Uitg. Mij.)
Duinkerken, A. v. — „De menschen hebben hun gebreken". (Paul Brand)
Eeden, Frederik van — „Mijn dagboek VII—VIII". (Van Munster's Uitg. Mij.)
Eekhout, Jan H. — „Patriciërs". (Uitg. Mij. Holland)
Eerbeek, J. K. v. — „Gesloten grenzen". (Uitg. Mij. Holland)
— „Strooschippers". (G. F. Callenbach)
Elsschot, Willem — „Een Ontgoocheling". (P. N. v. Kampen & Zoon)
— „Tsjip". (P. N. v. Kampen & Zn.)
Fabricius, Johan — „De dans om de Galg". (H. P. Leopold's Uitg. Mij.)
Fles, Etha — „Drie Visionnaire kunstenaars van onzen tijd: Medardo Rosso, Gerardo Dottori, Ernesto Masuelli". (Joh. Enschedé & Zn.)
Genderen Stort, Reinier van — „Sprokkelingen". (A. W. Sijthoff)
Gevers, Marie — „Guldentop" (Belgische letteren). Vertaald door S. J. G. Premsela-den Boer (Zuid-Holl. Uitg.)
Geversman, Dr. H. — „Vluchtelingen vertellen" (geen politieke beschouwingen). (D. van Sijn & Zonen)
Gonggrijp, G. — „De blanke Tijger". (Leopold's Uitg. Mij.)
Greshoff, J. — „Arthur van Schendel" (J. M. Meulenhoff)
Hageman, Felix — „De Velden der Zaligen". (Johan Mulder's Uitg. Mij.)
Haghe, Adolf ter — „Adat, een verhaal uit het Javaansche leven, met teekeningen van Thomas Nix". (A. C. Nix, Bandoeng)
Hamel, Prof. A. H. van — „IJsland, oud en nieuw". (W. J. Thieme & Co.)
Hartog, Jan de — „Ave Caesar". (C. A. J. v. Dishoeck)
Helman, Albert — „De dolle dictator". (Nijgh & v. Ditmar)
— „Orkaan bij nacht". (Nijgh & v. Ditmar)
Hertog, A. den — „Vrouwen naar Jacatra". (Sijthoff)
Hilst, M. v. der — „De bezoldiging der zonde". (H. A. v. Batenburg)
Holst-Van der Schalk, H. Roland — „Poëzie en Maatschappelijke vernieuwing" (religieus socialistische vragen) V, No. 2. (Van Loghum Slaterus)
Hoog-Nooij, Annie de — „Rijkdom". (Joh. Mulder's Uitg. Mij.)
Huizinga, Prof. — „In de schaduwen van morgen". (Uitg. Tjeenk Willink)
Huyts, Mr. J. — „Nieuwe mensen in Moskou". (W. L. & J. Brusse)
Ingen, Piet van — „Wij worstelen". (Uterbo, U. M.).
Jong, A. M. de — „Merijntje Gijzen's jonge jaren". De grote Zomer. (Em. Querido)
Jonge, Peter de — „Een hommel uit den bijenkorf". (W. L. & J. Brusse)
Josselin de Jong, G. — „Wij zigeuners". (Scheltens & Giltay)
Josselin de Jong, K. H. R. — „Kinderen ... en menschen". (J. M. Meulenhoff)
Kalff Jr., Dr. G. — „Het Dietsche dagboek". (J. B. Wolters)

Kelk, C. J. — „Variatie op het thema vrouw". (Bigot & van Rossum)
Keuler, Rolf — „De Onverzoenlijken". (Em. Querido)
Koenraads, A. F. — „Mannen in leer". (W. L. & J. Brusse)
— „Kristal", letterkundige productie 1935. (De Spieghel)
Kuiper, Johanna E. — „Kersttijd van kleinen Niels" (voor de jeugd). Band en illustr. van Rein Stuurman. (H. Meulenhoff)
Kunst, Hub. — „Brabantsche Sagen". (Eigen uitgave van den schrijver, Diemselstraat 9, Roermond)
Kuyle, Albert — „Het land van de dorst". (Paul Brand's Uitg.)
Labberton, Mien — „Lichtende Horizon". (Bigot & v. Rossum)
Langhoff, Wolfgang — „De Veensoldaten", uit 't Duitsch vertaald. (Een onpolitiek feitenrelaas van 13 maanden concentratiekamp). (Uitg. Contact)
Last, Jef — „Zuiderzee". (Em. Querido)
Leeuw, Aart van der — „Die van hun leven vertellen". (Nijgh & v. Ditmar)
Leeuwen, W. C. M. E. van — „Naturalisme en Romantiek", Proza en kritiek in Nederland sinds 1880, met bloemlezing. (Wolters)
Lokhorst, Emmy van — „Aanloop". (H. Meulenhoff)
— „De toren van Babel". (Em. Querido)
Luber, Jet — „Moeras". (Van Holkema & Warendorf)
Lubinski, K. — Abessynië, Land en Volk". (Andries Blitz)
Marsman H. en Vestdijk S. — „Heden ik, morgen gij". (Em. Querido)
Mérode, Willem de — „Eenvoudige Gedichten". (Bosch en Keuning)
— „Geestelijke Liederen". (Uitg. Mij. Holland)
Meuw, Joh. Andreas der (Adwaita) — „Nagelaten Verzen". (Nijgh & v. Ditmar)
Meyier, Fenna de — „Het leven gaat door". (J. M. Meulenhoff)
Mollinger, Jenny — „Buiten de haven deint de zee". (H. D. Tjeenk Willink)
Naeff, Top. — „Een huis in de rij". (Van Holkema & Warendorf)
Oldenburg Ermke, Frans van — „Van Alberdingk Thijm tot Van Duinkerken en Kuyle". (Malmberg)
Ott, Leo — „Mensen onder schijnwerpers". (C. A. J. v. Dishoeck)
Parmentier, K. D. — „In drie dagen naar Australië". (Scheltens & Giltay)
Parvus, Erasmus — „De nieuwe Lof der Zotheid", met een voorrede van Dr. P. A. Dietz (N.V. Servire)
Pater, Dingena de — „Vechters". (Bosch & Keuning)
Pauwels, François — „De Madonna van Juan-les-Pins". (Scheltema & Giltay)
Pennarts, Hans — „Dreiging uit het Oosten". (Boekdrukkerij Helmond)
Pennink, Dr. R. — „Nederland en Shakespeare". (Martinus Nijhoff)
Perron, E. du — „De smalle mens" (Essays). (Em. Querido)
Peters, André — „Villa de Vijf Populieren". (W. P. v. Stockum & Zn.)
Philips, Marianne — „Bruiloft in Europa". (C. A. J. v. Dishoeck)
— „Het Oogenblik" (C. A. J. v. Dishoeck)
Praag, Siegfried E. van — „Madame de Pompadour". (Em. Querido)
Premsela-den Boer, S. J. G. — „De Jeugd van Jetty Verboeken". (N.V. Zuid-Holl. Uitg. Mij.)
Randwijk, H. M. van — „Burgers in nood". (G. F. Callenbach)
Romein-Verschoor, A. H. M. — „Vrouwenspiegel". (Literair-sociologische studie over de Nederlandsche romanschrijfster na 1880) (W. de Haan)
Schaik-Willing, Jeanne van — „Sofie Blank". (Em. Querido)
Schendel, Arthur v. — „Avonturiers". (Folemprise, Boucher, 's-Hage)
— „Een Hollandsch Drama" (J. M. Meulenhoff)
— „Herinneringen van een dommen jongen". (Nijgh & v. Ditmar)
Schoup, J. G. — „Blanke boeien". (Uitg. Schuyt)
Selleger-Elout, J. M. — „Menschen in den storm". (N.V. Servire)
Servaes, Anke — „Bezoekuur". (Hollandia Drukkerij)
Smit, Gabriel — „Het laatste Gezicht". (Rozenbeek en Venemans)
Smit, Dr. W. A. P. — „Over-IJsselsche Sangen en Dichten". (U. M. Holland)
Soewarno-v. d. Kaaden, Dr. J. C. — „Nonna Dokter". (C. A. J. van Dishoeck)
Steen, Peter van — „Kentering". (Uitg. Mij. Elsevier)
— „Ochtendnevel". (Uitg. Mij. Elsevier)
Sterck, Dr. J. T. M. — „Vondel". Brieven uit de XVIIde eeuw aan en over den dichter (Wereldbibliotheek)
Stokvis, Benno J. — „Dagboekbladen van een krankzinnige". (Nederl. Keurboekerij)
Stols, A. A. M. — „Het schoone boek". (W. L. & J. Brusse)
Stuiveling, Garmt — „Elementen poëzie". (De Arbeiderspers)
Stuwe, Eline van — „Het Plein in Zon en Regen". (P. N. v. Kampen & Zn.)
Székely-Lulofs, M. H. — „Vizioen". (Nederl. Keurboekerij)
Timmermans, Alphons — „Onze Lieven Heer z'n kostgangers". (Teulings)
Tricht, Dr. H. W. — „Frederik van Eeden". Denker en strijder. (Langkamp & Brinkman)
Valkhoff, Rein — Pension „Timtonthea". (Voor de jeugd) (Meulenhoff)
Veenendaal, W. van — „Cockpit". (Andries Blitz)
Veldman, Jan — „De Glimlach van Maria". (Leiter-Nijpels)
Verweij Albert — „Het lachende Raadsel". (N.V. Uitg. v.h. C. A. Mees)
Vestdijk, S. — „De dood betrapt". (Nijgh & van Ditmar)
— „Terug tot Ina Damman". (Nijgh & v. Ditmar)
Viruly, A. — „Alles O.K.!... Draaien!" (A. Blitz)
Vlemminx, Paul — „Den hof der Jonkheid". (Het Venster)
Vloemans, Dr. Antoon — „De mensch in deze wereld". (H. P. Leopold's Uitg.)
Vries, Anne de — „Bartje". (G. F. Callenbach)
Vries, Hendrik de — „Copla's" (Korte Gedichten over Spanje)
Vries, Theun de — „Stiefmoeder Aarde". (Van Loghum Slaterus N.V.)
Walschap, Gerard — „Celibaat". (Nijgh & v. Ditmar)
Wells, H. G. — „Arbeid, Welvaart en Geluk der Menschheid" (uit het Engelsch vertaald). (N.V. Servire)
Wessem, Constant v. — „300 Negerslaven". (Em. Querido)
Wijhe-Smeding, Alie van — „Hunkering". (Nederl. Keurboekerij)
Wilma — „Drie Torens". (Uitg. Mij. Holland)
Wolf-Catz, Helma — „Het Gezin". (Bigot & van Rossum)
Woude, Johan van der — „Goud en andere vertellingen". (Het boekengilde)
Wytema, M. S. — „Klaar voor Onderwater!" Met Hr. Ms. K. XVIII langs een omweg naar Soerabaja. (Andries Blitz)
Zeggelen, M. C. van — „Een liefde in Kennemerland". (J. M. Meulenhoff)
Zernicke, Elisabeth — „Het buurmeisje". (Wereldbibliotheek)
— „Vriendschappen". (Nijgh & v. Ditmar)
Zischka, Anton E. — „Japan Wereldveroveraar". (N.V. Ned. Boekhuis)
Zoomers-Vermeer, J. P. — „Vader". (v. Holkema & Warendorf)

NIEUW-GRIEKSCH:
„L'Hymen Libérateur de Costis Palamas" (Editions Rieder)

NOORSCH:
Boo, Sigrid — „O heerlijk Leven". Uit het Noorsch vertaald. (Uitg. L. J. Veen)
Brøgger, Waldemar — „Den evige Vilje", „Annen Akt". (Aschehoug, Oslo)
Edqvist, Dagmar — „Tre menn og Cecilia". (Gyldental, Oslo)
Fangen, Ronald — „Mannen som elsket rettferdigheten" (de man die de rechtvaardigheid liefhad) (Gyldental, Oslo)
Gudmundsson, Kristmann — „Hvite netter" (witte nachten), (Aschehoug, Oslo)
Hagerups, Jens — „Sommernatt i Nordland". (Gyldental, Oslo)
Hambro, C. J. — „Taler i tiden". (Gyldental, Oslo)
Heiberg, Hans — „Ta den ring og la den vandre". (H. Aschebourg & Co., Oslo)
Isachen, Gunnar — „Norvegia rundt Sydpollandet". (Gyldental, Oslo)
Nissen, Hartvig — „Øie for øie, tann for tann?" (Cappelens Bibl. for Kultur og Natur)
Schjelderup, Alv. G. — „Dans rundt bålet". (H. Aschebourg & Co., Oslo)
Undset, Sigrid — „Elleve Aar". (Aschehoug, Oslo)
Wilder, Thorton — „Til himlen vil jeg fare". (Gyldental, Oslo)
Winsnes, H. — „Norsk Litteraturhistorie". (Trydes Boghandel, Kjøbenhavn)

POOLSCH:
Jasenskij, Bruno — „Chelowek menjajet Kozjoe". (Lach en zonde) (Sovjetskij pisatel, Moskou)

PORTUGEESCH:
d'Aurora, Conde — „O Pinto". (Livraria Tavares Martins, Oporto)
Azevedo, Alves de — „Figuras Contomporâneas". (Livraria Peninsular Editora, Lisboa)
Bates, H. W. — „Um Naturalista no rio Amazonas". (Ediçoes da Companhia Editora Nacional, Sao Paulo)
Castro, Ferreira de — „Terra Fria". (O Seculo, Lisboa)
Eca de Queiroz, Antonio — „Crueldade". (Ediçao do Autor, Lisboa)
Gentil, G. Le — „La Littérature Portugaise". (Armand Colin, Paris)
Mendonça, Renato — „A influencia africa no Portuguez do Brasil". (Ediçoes da Companhia Editora Nacional, Sao Paulo)
Monteiro, Adolfo Casais — „Confusao poemas". (Ediçoes Presença, Coimbra)
— „Poemas Do Tiempo Incerto". (Ediçoes Presença, Coimbra)

ROEMEENSCH:
Diaconde, Mr. Dr. E. — „Roemeensche letterkunde". Met een voorwoord van Prof. dr. M. Valkhoff (J. de Groot, Amsterdam)

RUSSISCH:
Afdejef, Viktor — „Karapet". (Sovjetliteratuur, Moskou)
Ardof, W. — „I Smjeg i grjeg". (Lach en zonde). (Sovjetskij pisatelj, Moskou)
Dostojefski, F. M. — „Materiali ie issledowanija". (Materialen en onderzoekingen) (Leningrad)
Ehrenburg, Ilja — „Me perewodja dychanija" (zonder adem te scheppen). (Sovjetskij pisatelj, Moskou)
Fedin, Konstantin — „Pochisjtsjenije Evropy" (de roof van Europa), deel I en II. (Staatsuitgeverij, Leningrad)
Gerassimowa, Walerja — „Zjalostj" (Medelijden). (Leningrad)
Gladkof, F. — „Energia". (Moskou)
Gorbatof, B. — „Moje pokolenie" (mijn generatie). (Staatsuitgeverij, Moskou)
Grossman, W. — „Stjastje" (Geluk) verhalen. (Moskou)
Iljenkof, W. — „Wedoesjtsjaja Osj" (De drijfas). (Staatsuitgeverij, Moskou)
Iljm, M. — „Gory ie Ljoedie" (Bergen en Menschen). Wordingsgeschiedenis van Rusland, tekst met teekeningen. (Moskou)
„Indoestrija Sotzialisma". (De Industrie van het socialisme) (Izogir, Moskou)
Katajef, I. — „Otetsjestwo" (Het Vaderland). Novellen. (Moskou)
„10 Let Oezbekistana" (10 jaar Oezbekistan). (Izogir, Moskou)
Lewin, Boris — „Goloebyje Konwerty" (de lichtblauwe enveloppen) (Moskou)
Mikoelitsj, L. — „Wstretsji s pisateljami". (Ontmoetingen met schrijvers). (Leningrad)
Moeratof, M. — „L. N. Tolstoj i W. G. Tsjerkof poig perepieske". (Tolstoj en Tsjerkof, briefwisseling). (Staatsuitgeverij, Moskou)
Nizovoy, Paul — „The Ocean" (in het Engelsch vertaald) (Hamish Hamilton)
Noessimof, I. en Breithart — „Lenin i Tolstoj". (Comm. Academie, Moskou)
Ostrofski, N. — „Kak zakaljalasj s'talj" (hoe het staal gehard werd). (Staatsuitgeverij, Moskou)
Prawda (redactie) — Pochod „Tsjeljoeskina". (De tocht van de Tjelsjoeskina). (Moskou)
Roetjka, Arsenij — „Pod Solntsem" (Onder de zon). (Moskou)
Sjtsjepkina-Koepernik, T. L. — „Dni mojej Zjisni" (dagen uit mijn Leven). (Staatsuitgeverij, Moskou)
Tolstoj, Alexej — „Pjotr Perwij". (Peter de Eerste, hist. Epos, boek II). (Moskou)
Tolstoj, Dnewniki Sophji Andrejewny — „De dagboeken van Sophia Andrejewna Tolstoj". Dl. I, II en III. Uitgegeven en van een voorrede voorzien door Zjawlowskij en S. Tolstoj. (Moskou)
Werchowskij, N. — Koekoljnyje Teatry Lentjoeza" (het poppentooneel van het jeugdtooneel te Leningrad). (Staatsuitgeverij)
Weresajef, W. — „The Sisters" (Engelsche vertaling). (Hutchinson, London)
Woronskij, A. — „Boersa". (Opleiding van minvermogenden van Staatswege) (Staatsuitgeverij, Moskou)
Zosjtsjenko, M. — „Istorija odnoj zjizni" (de geschiedenis van een Leven). (Leningrad)

SLOWAAKSCH:
Urban, Milo — „Zivy Bic". (De levende zweep). Standaardwerk der Slowaaksche literatuur; beschrijving van een door den oorlog ontredderd Slowaaksch dorp. (Druzstevni Prace)

SPAANSCH:
Agustin, Francisco — „Naturaleza humana". (Narraciones) (Madrid)
Alberti, Rafael — „Verte y no verte". A Ignacio Sánchez Mejias. (Mexico)
Alonso, Dámaso — „Poesias de Gil Vicente". (Cruz y Raya, Madrid)
Ansart, Francisco Bastos — „Pistolerismo". (Espasa-Calpe, Madrid)
Arconada, Cesar M. — „Reparto de Tierras". (Publicaciones Izquierda, Paris)
Arias Campoamor, J. F. — „La fragata rebelde". (Edit. Bergua, Madrid)
Azorin — „Lope en silueta". (Ediciones del Arbol, Madrid)
Balseiro, José A. — „Novelistas españoles Modernos". (The Macmillan Company)
Baroja, Pio — „Las Noches del buen retiro". (Espasa-Calpe, Madrid)

Benavente, Jacinto — „No jogueis con esas Cosas". (Rivadeneyra, Madrid)
Bergamin, José — „Mangas y Capirotes". (Editorial Plutarco, Madrid)
Bergua, José — „Psicologia del Pueblo Español". (Saez, Madrid)
Blanco-Forbona, R. — „El secreto de la Felicidad". (Editorial América, Madrid)
Blanco y Caro, Rafael — „Los Comendadores de Cordoba, Comedia famosa de Lope de Véga". (Edición del Centenario de Lope de Véga)
Bodit, Jaime Torres — „Primero de Enero". (PEN Colección No. 10, Espasa-Calpe, Madrid)
Bueno, Manuel — „El sabor del pecado". (Editorial Araluce, Barcelona)
Castro, Horacio de — „Don Juan de Lanuza". (Nuestra Raza, Madrid)
Coe, Ada M. — „Catálogo Bibliografico y Critico de las Comedias Anunciadas en los Periodicos de Madrid desde 1661 hasta 1819". Extra Volume IX. (John Hopkins Press, London)
Cortés, Marisco Alonso — „Historia de la literatura española". (Impr. Castellana, Valladolid)
Cossio, José Maria de — „La Obra Literaria de Pereda". (Martinez, Santander)
Deleito y Piñuela, J. — „El rey se divierte". (Espasa-Calpe, Madrid)
Guillen, Jorge — „Cántico" (Al aire de tu vuelo). (Ediciones del Arbol, Madrid)
Jarnes, Benjamin — „El professor inútil". (Espasa-Calpe, Madrid)
Léon, Ricardo — „Roja y Gualda". (Hernando, Madrid)
Moreno, Manuel Gómez — „El arte Románico Español: Esquema de un libro". (Centro de Estudios Históricos, Madrid)
Obregon, Antonio de — „Hermes, en la via publica". (Espasa-Calpe, Madrid)
Ortega, J. Izquierdo — „Filosofia española". (Ediciones Argos, Madrid)
Pérez Ferrero, Miguel — „Vida de Rámon" (Gómez de la Serna). (Cruz y Raya, Madrid)
Pérez Minguez, Fidel — „Don Juan de Idiaquez, Consejero del Rey Felipe II". (A.B.C. diario illustrado)
Pérez de Olaguer, Antonio — „Mi Vuelta al mundo".
Pinis, Oscar M. — „Hatuey, Poema Versión de Andrés de Piedra-Buena". (La Habana)
Quintero, Serafin y Joaquin Alvarez — „La Risa". (Madrid)
Ramos, Ramiro Ledesma — „Discursu à las juventudes de España". (Editorial España)
Romero Flores, H. R. — „Perfil moral de nuestra hora". (Madrid)
Sanz y Ruiz de la Peña, N. — „Ruta en imagen", poesias. (A.B.C., Diario illustrado)
Serna, R. Gómez de la — „El Greco". (Edit. Nuestra Raza, Madrid)
Torres, R. Martinez — „Entre griegos pescadores de esponjas". (Edit. Maucci, Barcelona)

TSJECHISCH:
Klástersky, Antonin — „Vzpominky a Portrety" Herinneringen en portretten). (F. Borody, Praag)
Menger, Váslac — „Jaroslav Hasek Doma" (Jaroslav Hasek thuis). (Sfinx: Bohumil Janda, Praag)
Winder, Ludwig — „Steffi oder Familie Dörre überwindet die Krise". (Staatsprijs 1934). (Julius Kittis Nachf., Leipzig)

VLAAMSCH:
Albe — „De Poëet". (Steenlandt, Kortrijk)
Bogaerts, Theo — „Mazoerka" (Steenlandt, Kortrijk)
Buckinx, Pieter G. — „De dans der kristallen". (Eenhoorn, Mechelen)
Buysse, Emile — „Vlamingen". (Uitg. Mij. „De Pauw", A'dam)
Cauwelaert, Aug. van — „Harry" (letterkundige prijs der Vlaamsche provinciën 1935) (P. N. v. Kampen & Zn., A'dam)
Celen, Dr. V. — „Michel de Swaen, zijn leven en werken". (De Sikkel, Antwerpen)
Claes, Ernest — „Pastoor Campens Zaliger". (Wereldbibliotheek, A'dam)
Coole, Marcel — „De minnaar van het licht" (Poëzie). (Varior, St. Amandsberg)
Eekhout, Jan H. — „Geuzen" (vijf verhalen). (Uitg. Mij. Holland, Amsterdam)
Geest, A. de — „Frans Demars en zijn exotische Tooneel". (Jos. Janssens, Antwerpen)
Godemare, V. E. — „Gedichten". (L. van Melle, Gent)
Hallen, Ernest van der — „Zes dagen". (De Sikkel, Antwerpen)
Indestege, Luc — „Andioenora". (Van der Donck-Robijns, Maesyck)
Moens, Wies — „Golfslag". (De Sikkel, Antwerpen)
Pillecyn, Filip de — „Hans van Malmedy". (Wereldbibliotheek, A'dam)
— „Monsieur Hawarden". (De Spieghel, A'dam - Het Kompas, Antwerpen)
Putman, Willem — „Pruiken". (Nijgh & v. Ditmar)
Rijck, Paul de — „Oase". Keur uit werk van jongeren. (Varior, Sint Amandsberg)
Sterkens, Dr. Remi — „De Letterkunde in de Antwerpsche Kempen van 1830—1900". (Uitg. Kon. Vlaamsche Academie)
Streuvels, Stijn — „Sagen uit het Hooge Noorden". (Uitg. Pax, Den Haag-Brussel)
Timmermans, Felix — „Boerenpsalm". (P. N. v. Kampen & Zn.)
Toussaint van Boelare, F. V. — „Turren". (De Sikkel, Antwerpen)
Vankrinkelen, Lod. J. — „Jongens in 't gesticht". (De Sikkel, Antwerpen)
Verbeeck, René — „De Minnaars" (Verzen). (Steenlandt, Kortrijk)
Verbruggen, Paul — „Levenswijding" (poëzie). (De Sikkel, Antwerpen)
Verries, Lode — „De Heldentocht van de Alexis, Antwerpsche bark". (De Sikkel, Antwerpen)
Wyngaert, Frank van den — „De Run naar de eeuwige finaal". (De Sikkel, Antwerpen)

ZUID-AFRIKAANSCH:
Louw, W. L. G. — „Die Rijke Dwaas". (Nasionale Pers Beperk., Kaapstad)

ZUID-AMERIKAANSCH:
Ocamps, Victoria — „Supremacia del alma y de la sangre". (Ed. Sur, Buenos Aires)

ZWEEDSCH:
Beyer, Harald — „Den goda gärningen". (De goede daad). (Norstedts, Stockholm)
Borelius, Frederik — „Där forntiden lever". (Lindblads Förlag, Uppsala)
Hed, Kerstin — „Bergslag" (Mijngebied) Gedichten. (Norstedts, Stockholm)
Ingel, Paul Michel — „Ungdom i Landsflykt" (Jonge mannen in ballingschap). (Stockholm)
Johnson, Eyvind — „Här har du ditt liv". (Alb. Bonniers Förlog, Stockholm)
— „Nu var det 1914". (Alb. Bonniers Förlog, Stockholm)
Liljefors, Bruno — „Det vildas rike". (Alb. Bonniers Förlag, Stockholm)
Oterdahl, Jeanna — „Buiten waait de zomerwind". Uit het Zweedsch vertaald door N. Basenau-Goemans (J. M. Meulenhoff, A'dam)
— „Ruth, de Kleine Koningin". Nederlandsche vertaling van Ag. Lind met een teekening van Co Chevalier. (De Uilenreeks No. 6, Bigot en van Rossum)
Stolpe, Sven — „Det Svenska Geniet". Sven Stolpe Diktens Frihet. (Alb. Bonniers Förlag, Stockholm)
Wästberg, Erik — „Svenska Herrar". (Gebers, Stockholm)

A. De verhouding tusschen rechtswetenschap en rechtspractijk. —

Op 23 Sept. '36 heeft de nieuwe hoogleeraar in de rechtswetenschap te Batavia, prof. dr. W. F. Wertheim, zijn ambt aanvaard met het uitspreken eener rede, waaraan wij het volgende ontleenen:

In den aanvang van zijn rede over het onderwerp: „De verhouding tusschen rechtswetenschap en rechtspractijk" zeide spr., dat theorie en practijk niet steeds op goeden voet met elkander leven. De practijk is snel gereed met het verwijt aan de theorie dat deze de eischen des levens miskent, de theorie is al spoedig geneigd aan de practijk „bewustzijnsverenging" in de schoenen te schuiven.

Deze bekende strijd tusschen weten en kunnen, tusschen kennis en kunst, is merkwaardigerwijze in het kamp der juristen vrij zeldzaam gebleven. Rechtswetenschap en rechtspractijk hebben een „mariage de raison" gesloten, dat slechts zelden tot uitingen van „incompatibilité d'humeur" leidt. Te zeer is de rechtspractijk nog steeds er van overtuigd, dat zij de wetenschap noodig heeft als een onontbeerlijk medehelpster.

Wanneer dan ook aan juristen wel eens de onwezenlijkheid harer constructies, hun formalisme, is verweten, was dit verwijt gewoonlijk afkomstig uit den mond van niet-juristen en gelijkelijk gericht tegen rechtspractici en rechtstheoretici. De spotprenten van Daumier sparen rechters en advocaten evenmin als de Faculteit der Rechtsgeleerdheid.

Spreker zet dan uiteen, dat de rechtsdogmatiek oorspronkelijk een centrale plaats in rechtswetenschap en rechtspractijk beide innam, doch allengs van haar plaats wordt gedrongen door het rechtsbewustzijn, dat de leemten heeft aan te vullen welke bij de rechtsdogmatische methode aan het licht komen. Steeds meer is men tot de overtuiging gekomen, dat de rechtsdogmatiek, de logica, niet het eerste noch het laatste woord spreekt bij den rechterlijken arbeid, dat het een subjectieve waardeering van den rechter, wortelend in zijn rechtsbewustzijn, is die uitmaakt aan welken rechtsregel hij geldingskracht toekent en welke toepassing die rechtsregel op het bijzondere geval behoort te vinden. Maar dan is het centrale punt in de huidige rechtsbeoefening niet langer te vinden in de logica, maar in den persoon van den verantwoordelijken rechter.

Rechts-wetenschap

Spreker betoogt echter, dat hiermede de gangbare wijze van rechtsbeoefening, welke nog in hoofdzaak rechtsdogmatisch is georiënteerd, voor den man der wetenschap veroordeeld is. Want er is in deze opvatting geen enkele rechtsregel meer, waarvan men langer kan weten of hij geldt. Of hij geldt, dat zal de verantwoordelijke rechter te gelegener tijd uitmaken naar gelang van het geval dat zich voor hem afspeelt.

Vervolgens belicht spreker de bijzondere moeilijkheden, welke de dogmatische rechtsbeoefening in Ned.-Indië ondervindt ingevolge de bijzondere structuur van de rechtsbedeeling hier te lande. Hier gelden meerdere rechtstelsels naast elkaar. Op zich zelf is dat voor de rechtsdogmatische methode nog geen overwegend beletsel, want het adat-recht heeft even goed zijn eigen dogmatiek als het Europeesche recht. Maar de moeilijkheden worden onoverkomelijk, indien men de vraagstukken in beschouwing neemt die rijzen ingeval personen, vallende onder verschillend recht, met elkander in rechtsbetrekking treden: de vraagstukken van intergentiel recht derhalve.

Na de moeilijkheden te hebben geschetst, waarin de rechtsmethodiek verkeert, wil spreker trachten er een oplossing voor te vinden en hij zoekt daarvoor steun bij de door prof. Rengers Hora Siccama gemaakte onderscheiding onzer mogelijke levenshoudingen in een spelers- en een toeschouwersstandpunt. Den speler is het er om te doen een bepaald doel te bereiken, een inzet te winnen, den toeschouwer daarentegen slechts om de wereld te begrijpen, om de waarheid te weten.

Aan de hand van deze onderscheiding betoogt spreker, dat zoowel het rechtsgevoel als de rechtsdogmatiek slechts zin hebben voor den speler, den practicus, niet voor den man der wetenschap, den toeschouwer. Het specifiek normatieve karakter van de rechtsdogmatiek stempelt de regels, waarvan de dogmatiek uitgaat, reeds tot spelregels welke slechts gelding bezitten voor een speler, niet voor een toeschouwer.

Men moet inzien, dat bij bewuste rechtsvorming het geheele rechtsmechanisme slechts middel is om andere buitenrechtelijke doelstellingen te verwezenlijken.

Het zijn de spelregels der hoogere staatkunde, niet de juridische spelregels welke het rechtsleven in eigenlijken zin beheerschen. Het zijn deze spelregels, waaruit zoowel de wetgever als de beoefenaar van het intergentiele recht moeten putten: beiden moeten zij de hoofdlijnen der staatkunde van hun land, in hun tijd, bij hun arbeid tot richtsnoer nemen.

Spreker lichtte dit toe aan de hand van het actueele vraagstuk van de gemengde huwelijken. Men heeft zich steeds er aan gestooten, dat de Europeesche vrouw, die met een Mohammedaanschen Inlander in het huwelijk treedt, daarmede aan zijn huwelijksrecht wordt onderworpen en aldus blootstaat aan bigamie en eenzijdige verstooting. Wie zich evenwel op het standpunt der gelijkwaardigheid stelt van Oostersch en Westersch recht, mag aan het Westersche standpunt niet zonder meer voorrang toekennen. Spreker meent evenwel, dat bestudeering van sociologische verschijnselen hier op den goeden weg kan helpen. Want versteviging van den huwelijksband heeft niet slechts waarde als spelregel der Westersch-Christelijke cultuur, maar wordt ook in zuiver Oostersche rijken beschouwd als doeltreffend middel tot moderniseering en dynamiseering der Oostersche maatschappij

Vandaar dan ook dat in Islamietische kringen hier te lande strevingen merkbaar zijn om de monogamie te bevorderen en de huwelijksontbinding te bemoeilijken. De Regeering zou kunnen trachten hier op zeer voorzichtige wijze aan te knoopen met een regeling van het monogame huwelijk tusschen Mohammedanen onderling. Een zoodanige regeling is reeds aangekondigd, waarbij de Regeering zich blijkbaar van elken dwang wil onthouden en alleen de partijen die dit wenschen in de gelegenheid wil stellen een zoodanig huwelijk te sluiten. Doch daarmede zijn ook de staatkundige richtlijnen voor een regeling van gemengde huwelijken op monogame basis gegeven.

Hiermede meende spreker te hebben aangetoond, dat de rechtswetenschap en de rechtspractijk voortaan hun wegen moeten scheiden en dat de rechtswetenschap slechts door zich van haar bijzonder karakter bewust te blijven de practijk waarlijk zal kunnen dienen. (Red. K. H. A.) **(Vor. ber. Rechtswetenschap 2377 A.; Prof. dr. W. F. Wertheim 2316 G.; Ambtsaanv. in het Onderwijs 2507 E.)**

B. Vereeniging van juridische faculteiten in Nederland opgericht. —

Op initiatief van de juridische faculteit van het Utrechtsch Studentencorps is in een te Amsterdam gehouden bijeenkomst opgericht de Vereeniging van juridische faculteiten in Nederland. Met het dagelijksch bestuur werd voor dit jaar de juridische faculteit van het U. S. C. belast; voorloopig werden benoemd tot praeses de heer H. R. Marius en tot ab actis jkvr. M. A. W. van Asch van Wyck.

De samenwerking zal zich in de praktijk in hoofdzaak beperken tot het organiseeren van rondreizen van buitenlandsche sprekers. De mogelijkheid zal verder onder de oogen worden gezien tot het houden van jaarlijksche juridische studentencongressen, meer in het bijzonder om de studenten kennis te laten nemen van de meening van vooraanstaande geleerden uit binnen- en buitenland. (N. Rott. Crt.)

A. NEDERLAND. — Het muntwezen in 1935. —

De minister van Financiën en de minister van Staat, minister van Koloniën deelen in de Staatscourant mede, dat in 1935:

A. Zijn aangemunt:

I. Van regeeringswege:

a. voor Nederland: *f* 800.000 aan 10-centstukken en *f* 80.000 aan 5-centstukken.

b. voor Nederl. Oost-Indië: *f* 70.000 aan ½-centstukken N. I.

II. Voor rekening van anderen: nihil.

Overzicht:	Aantal stukken	Nominale waarde
I. Van regeeringswege:		
a. voor Nederland	9.600.000	*f* 880.000
b. voor Nederl. Oost-Indië	14.000.000	70.000
II. Voor anderen	nihil	nihil
Totaal	23.600.000	*f* 950.000

B. Van regeeringswege zijn ingetrokken:

a. In Nederland:

13	10-guldenstukken	*f* 130,—
23	5-guldenstukken	115,—
851.987	rijksdaalders	2.129.967,50
98.982	guldens	98.982,—
19.019	halve guldens	9.509,50
30.804	25-centstukken	7.701,—
2.368.985	10-centstukken	236.898,50
203	5-centstukken	10,15
17.455	2½-centstukken	436.37½
203.870	1-centstukken	2.038,70
18.183	½-centstukken	90,91½
Tot een nominale waarde		*f* 2.485.879,64

(benevens *f* 340,04 door brand beschadigde specie).

b. In Curaçao:

49.603	rijksdaalders	*f* 124.007,50
160.942	guldens	160.942,—
10.000	halve guldens	5.000,—
975	25-centstukken	243,75
839	10-centstukken	83,90
30	5-centstukken	1,50
71	2½-centstukken	1,77½
456	1-centstukken	4,56
3	½-centstukken	0,01½
Tot een nominale waarde van		*f* 290.285,—

c. In Suriname:

24.156	rijksdaalders	*f* 60.390,—
201.583	guldens	201.583,—
5.537	halve guldens	2.768,50
15.463	25-centstukken	3.865,75
19.176	10-centstukken	1.917,60
100	5-centstukken	5,—
1.280	2½-centstukken	32,—
6.351	1-centstukken	63,51
600	½-centstukken	3,—
Tot een nominale waarde van		*f* 270.628,36

d. In Nederlandsch Oost-Indië:

996.077	rijksdaalders	*f* 2.490.192,50
930.000	guldens	930.000,—
1.000.000	halve guldens	500.000,—
5.280.000	¼-guldens N.-I.	1.320.000,—
7.300.000	1/10-guldens N.-I.	730.000,—
Tot een nominale waarde van		*f* 5.970.192,50

(Staatscourant) **(Vorig bericht blz. 1938 C.)**

B. AMSTERDAM. — Prijsvraag voor het nieuwe Raadhuis. - De Jury. —

Burgemeester en Wethouders van Amsterdam hebben de jury benoemd, die het gemeentebestuur van Amsterdam zal adviseeren omtrent de resultaten van de prijsvraag, welke zal worden uitgeschreven voor den bouw van het nieuwe Raadhuis van Amsterdam.

Deze jury is als volgt samengesteld:

de burgemeester van Amsterdam, dr. W. de Vlugt, tevens voorzitter; de wethouder voor de Publieke Werken van Amsterdam, S. Rodrigues de Miranda, tevens vice-voorzitter;

de directeur van den Dienst der Publieke Werken van Amsterdam, ir. W. A. de Graag;

de Stadsarchitect van Amsterdam, ir. A. R. Hulshoff;

prof. ir. M. J. Granpré Molière, architect;

H. van der Kloot Meijburg, architect;

ir. S. van Ravesteijn, architect;

ir. H. van der Steur, Stadsarchitect, Rotterdam;

P. Vorkink, architect.

Als secretaresse der jury is aangewezen mej. ir. J. H. Mulder, architect bij de afdeeling Stadsontwikkeling en -uitbreiding van den Dienst der Publieke Werken, en als adjunct-secretaris A. B. Takkenberg, adjunct-commies bij genoemden Dienst.

In tegenwoordigheid van enkele leden van het dagelijksch bestuur der gemeente heeft de burgemeester, dr. W. de Vlugt, op 20 Oct. '36 deze jury geïnstalleerd.

B. en W. hebben *f* 20.000 voor deze prijsvraag beschikbaar gesteld. (Alg. Handelsblad) **(2388 D.)**

C. LUCHTVAART. — K. L. M. - Indische route. —

Den 12en Juni was het een jaar geleden, dat de K. L. M. haar wekelijkschen dienst op Indië verdubbelde. De resultaten kunnen tot tevredenheid stemmen, wat blijken mag uit een vergelijking der vervoercijfers over de tijdvakken 12 Juni 1934—12 Juni 1935 en 12 Juni 1935—12 Juni 1936.

	1934-'35	1935-'36	stijging.
Briefp. in K.G.	38.314	75.941	+ 98.2%
Briefp. ton/K.M.	518.460	673.000	+ 29.8%
Aantal passagiers	922	2.205	+139.4%
Passagiers/K.M.	4.579.193	10.776.729	+135.3%
K.G. goederen	11.337	23.073	+103.8%
Ton/K.M. goederen	89.646	142.277	+ 58.7%

Het gemiddelde aantal vlieguren van de vluchten in de periode 1934-'35 bedroeg 74 en gedurende den halfwekelijkschen dienst 58.

De reistijd was in de eerste periode gemiddeld voor de heenvluchten 8.8 dagen en voor de thuisvluchten 8.5 dagen, bij den dubbel-wekelijkschen dienst bedroegen deze resp. 6.5 en 6.2 dagen.

(Mededeeling K. L. M.)
(Vor. ber. K.L.M. 2488 F.; Indië-dienst 1837 D.)

D. NEDERLAND. — Mijnbouw. - Rapport-Verschuur.

Verschenen is thans het rapport van oud-minister Verschuur inzake den toestand in den Nederlandschen mijnbouw en de methoden om daarin verbetering te brengen. Door de gewijzigde omstandigheden zijn verschillende opmerkingen thans niet meer ter zake dienende. De rapporteur stelt o.m. den eisch aan de Kolenconventie en de Huisbrandcommissie om de groothandel- en detailhandelsmarge te verminderen met resp. vijftig procent en vijftig cent per ton (25 cent voor eierkolen) ten gunste van de mijnen en de importeurs. (Limb. Koerier)
(V. b. Mijnbedr. 2418 C.; Oud-Min. Verschuur 2371 G.)

E. WERELDSCHEEPSBOUW. — Statistiek. —

Volgens statistiek van „Lloyds Register of Shipping" over het kwartaal per 30 Sept. '36, zijn de stoom-, motor- en zeilschepen in aanbouw als volgt over de verschillende landen verdeeld:

	Aantal schepen Ultimo Sept.	Aantal schepen Ultimo Juni	Bruto ton Ultimo Sept.	Bruto ton Ultimo Juni
Nederland	43	42	140.475	148.005
Duitschland	112	112	424.264	365.179
Italië	2	4	3.360	10.285
Frankrijk	14	12	60.234	45.304
Denemarken	21	20	82.015	71.620
Japan	58	46	175.801	156.811
Zweden	25	24	111.860	124.250
Ver. Staten	31	26	90.960	90.275
Spanje	9	9	24.189	24.189
Danzig	5	5	27.910	25.910
Br. Dominions	6	14	2.683	2.912
Noorwegen	19	25	19.911	25.951
Argentinië	1	1	2.550	2.550
België	12	12	14.154	5.654
Finland	2	2	2.050	2.050
Estland	2	2	450	450

Op de gezamenlijke werven der wereld waren ult. September in aanbouw:

	Aantal schepen	Bruto reg. ton
Stoomschepen	239	856.126
Motorschepen	328	1.248.459
Zeilschepen e.a.	14	6.852
Totaal	581	2.111.437

(Lloyds Register of Shipping) **(Vor. ber. 2194 A.)**

4 NOVEMBER 1936

A. **NOBELPRIJS. — Medicijnen en Physiologie. —**
De Nobelprijs voor geneeskunde en physiologie wordt dit jaar verdeeld tusschen den Engelschen medicus Sir Henry Hallett Dale en den Oostenrijkschen hoogleeraar Otto Loewi te Graz.
Henry Hallett Dale werd in 1875 te Londen geboren. Hij studeerde te Cambridge en was na de voltooiing van zijn studie eenigen tijd werkzaam aan het St. Bartholomew's Hospital te Londen. Van 1904 tot 1914 was hij leider van de Willcome Physiological Research Laboratories. Thans is hij directeur van het National Institute for Medical Research te Hampstead.
Sinds 1927 is Sir Henry Hallett Dale lid van den General Medical Council, twee jaar te voren werd hij benoemd tot secretaris van de Royal Society. Hij is een bekende figuur in de medische wereld, die tal van artikelen heeft geschreven in physiologische, bio-chemische en pharmacologische tijdschriften.
Otto Loewi werd in 1873 geboren. Hij is als pharmacoloog te Graz werkzaam. Naar hem is genoemd het verschijnsel van Loewi, de verwijding der pupil na indruppeling van adrenaline bij sympathicotonie (verhooging van den tonus van het sympathisch zenuwstelsel) en onvoldoende werking van de alvleeschklier.
De beide Nobelprijswinnaars zijn pharmacologen die hebben ontdekt, dat de zenuwprikkel wordt overgebracht door chemische stoffen.
Loewi heeft dat het eerst ontdekt bij het kikkerhart, Sir Henry Hallett Dale bij het centrale zenuwstelsel. (Red. K. H. A.) **(Vor. ber. blz. 2015 D.)**

B. **ZWITSERLAND. — Tegen het Communisme. —**
De Bondsraad heeft op 3 Nov. '36 besloten het parlement, dat in December bijeenkomt, een wetsontwerp ter bescherming van de openbare orde en veiligheid voor te leggen. In afwachting van de uitspraak van het parlement heeft de Raad echter reeds thans eenige maatregelen getroffen, die ten doel hebben onmiddellijk de communistische actie in Zwitserland te onderdrukken. Ook voor het deelnemen van buitenlandsche sprekers aan politieke vergaderingen zijn bepalingen vastgesteld.
Ingevoerde bladen of ander propaganda-materiaal van anti-religieuzen, anti-militaristischen, communistischen of anarchistischen aard zullen in beslag worden genomen, evenals in Zwitserland gedrukte of uitgegeven geschriften, die de binnenlandsche of buitenlandsche veiligheid, de openbare rust of de orde in gevaar zouden brengen. Iedere activiteit van de Zwitsersche afdeeling der „roode hulp" is verboden.
(Neue Zürcher Ztg.) **(V. b. Communisten 592 D.)**

C. **NEDERLAND. — Oprichting „Rubber-Stichting".**
Ten kantore van notaris A. J. Tassemeijer te 's-Gravenhage is de oprichtingsacte der „Rubber-Stichting" verleden. Oprichters waren het Nederlandsch-Indische gouvernement en de Internationale Vereeniging voor de Rubbercultuur in Nederlandsch-Indië, gevestigd te Amsterdam.
De raad van bestuur der Rubber-Stichting bestaat uit de volgende heeren: jhr. mr. W. J. de Jonge, voorzitter; Raden Adipati Ario Soejono, onder-voorzitter; J. S. C. Kasteleyn, P. van Leeuwen Boomkamp, mr. P. B. H. van Groin Soeters, prof. dr. Ph. le Cosquino de Bussy, prof. dr. G. van Iterson jr. en prof. J. van Gelderen, leden.
De oprichting van deze stichting is een uitvloeisel van de door rubberproducenten genomen maatregelen om het verstoorde evenwicht tusschen productie en verbruik van rubber te herstellen. Het is toch volkomen rationeel, dat naast maatregelen ter beperking van de productie ook pogingen worden gedaan om door research en propaganda een vermeerdering van het verbruik en de toepassing van rubber of latex en van de daaruit verkregen producten of derivaten te bewerkstelligen.
Met de aan dit streven ter vermeerdering van het rubberverbruik verbonden werkzaamheden zal de nieuwe stichting worden belast, de geldmiddelen zullen o.a. worden verkregen door middel van een heffing op het ondernemingsproduct in Nederlandsch-Indië. Ook de inlandsche rubber-producenten zullen aan de voor deze stichting benoodigde gelden bijdragen. (Vaderland)

D. **FILMKUNST. — Nederlandsche Films. - Komedie om geld. —**
De première van de door de Cinetone Maatschappij in eigen studio vervaardigde film „Komedie om Geld" vond plaats op 29 October.
Regie: Max Ophüls; productie-leiding: Will Tuschinski; aan de camera: Schufftan; in de hoofdrollen: Rini Otte, Herman Bouber, Cor Ruys, Mathieu van Eysden, Edwin Doornbos.
(Red. K. H. A.) **(Vor. ber. Ned. Films 2507 C.)**

E. **IRAK. — Militaire staatsgreep. —**
Op 30 October zijn te Londen berichten binnengekomen omtrent een staatsgreep, die zich te Bagdad heeft afgespeeld.
Volgens deze berichten is de minister-president Yasin onder druk van het leger afgetreden.
Koning Ghazi heeft daarop Hikmet Salayman, vroeger reeds minister van Binnenlandsche Zaken en Justitie, de vorming van een nieuw kabinet opgedragen, waarin deze inmiddels reeds is geslaagd.
Door den Koerdischen leider Begsidky werd de staatsgreep uitgevoerd. Hij stelde den minister-president Yasin eenvoudig voor de keuze: aftreden of een bloedige militaire revolte.
Premier Yasin, die allerminst het leger achter zich heeft, koos de vredige oplossing en diende zijn ontslag in. (Times) **(Vor. ber. Kabinet 1764 F.)**

F. **NEDERLAND. — R. K. Staatspartij. - Rapport der commissie. —**
Het rapport der commissie uit den Raad van studie en documentatie der R.K. Staatspartij, welke een onderzoek heeft ingesteld omtrent het vraagstuk van de herziening van ons staatsbestel is verschenen.
Tot de aanbevolen maatregelen behooren:
Een bepaling betreffende de erkenning bij de wet van beroeps- en bedrijfsschappen en andere dan in de Grondwet genoemde gemeenschappen;
verwijdering van alle voorschriften, welke betrekking hebben op en verband houden met de Eerste Kamer der Staten-Generaal;
omwerking van de Wet tot algemeen verbindend- en onverbindendverklaring van ondernemersovereenkomsten;
voorziening betreffende samenwerking tusschen corporaties (bedrijfs- en beroepsorganen);
regeling nopens het recht om door de drukpers gedachten of gevoelens te openbaren.
(De Nieuwe Eeuw) **(V. b. R.K. Staatspartij 2478 E.)**

G. **ENGELAND. — Troonrede van koning Edward. —**
In de rede van den koning ter gelegenheid van de sluiting van de parlementszitting op 30 October '36 wordt o.a. gezegd:
„Ik richt mij voor de eerste maal tot u als souverein. Mijn betrekkingen met het buitenland blijven van vriendschappelijken aard. Mijn vaste hoop is het, dat het Britsch-Egyptisch alliantie-verdrag een nieuw tijdperk zal inluiden, waarin de Britsch-Egyptische samenwerking zal worden versterkt.
Het gelukkig resultaat der Dardanellen-conferentie te Montreux is een prachtig voorbeeld voor de toekomst.
Mijn regeering die vast verbonden blijft aan de beginselen van het volkenbond-covenant, heeft reeds haar zienswijze kenbaar gemaakt omtrent de wijze, waarop de toepassing van dat covenant zou kunnen worden verbeterd.

De onderhandelingen inzake Locarno worden voortgezet.
Met ongerustheid volg ik de gebeurtenissen in Spanje. Mijn regeering heeft zich geen moeite gespaard de humanitaire pogingen aan te moedigen, om het lijden van het Spaansche volk te verlichten.
Den nood, door de troebelen in Spanje veroorzaakt, helpende verlichten, handelt mijn vloot overeenkomstig haar verheven tradities.
Het is dan ook de doelbewuste politiek mijner regeering geweest, om te trachten dien rampzaligen krijg te localiseeren. Tot dat doel heeft de Britsche regeering het Fransche initiatief tot het sluiten van een non-interventie-accoord gesteund en krachtig medegewerkt aan de toepassing van dit accoord."

Koning Edward vervolgde zijn rede met de hoop uit te spreken, dat de recente monetaire maatregelen, door de Fransche regeering en andere regeeringen getroffen, een nieuwen weg zullen banen naar een verbetering van den internationalen handel.
Ik dank u, vervolgde hij, voor de door u getroffen regelingen om de eer en de waardigheid van de kroon te handhaven.
Het treffen van maatregelen ter verbetering en versterking der defensieve krachten wordt krachtig voortgezet.
Ik verheug mij over de toeneming van den handel en de vermindering der werkloosheid gedurende dit jaar.
In het verder verloop van zijn rede behandelde de koning de maatregelen ter handhaving van de sociale orde in het binnenland.
Overeenkomstig het gebruik is deze rede voorgelezen door de koninklijke commissie, doch bij de opening van de nieuwe parlementszitting zal zij door den koning zelf worden voorgelezen. (Daily Telegraph)

(Vor. ber. Koning Edward VIII 2459 B.)

A. NEDERLAND. — Onderwijs. - Inaugureele rede van prof. dr. W. J. D. v. Dijck over „Het vakgebied der physische technologie". —

Prof. dr. W. J. D. van Dijck, benoemd tot bijzonder hoogleeraar in de physische technologie aan de Techn. Hoogeschool, heeft op 29 Oct. '36 zijn ambt aanvaard met het houden van een rede over: „Het vakgebied der physische technologie". Wij ontleenen hieraan het volgende:

De mechanische technologie moet als oudste tak der technologie worden genoemd. Zij behandelt de verhooging der bruikbaarheid van materie door verandering van vorm, bijv. door draaien, schaven, smeden of gieten. De chemische technologie houdt zich bezig met het veredelen der grondstoffen door in te grijpen in den bouw van het molecule. Het bereiden van kleurstoffen, kunstharsen, zuren en zeepen valt onder haar vakgebied. Tusschen de chemische technologie en de mechanische technologie ligt het vakgebied der physische technologie, dat al die technische handelingen omvat, waarbij door zuiver physische bewerkingen, zonder dat dus het molecule wordt veranderd, materie kan worden veredeld, onder uitsluiting van die der vormgeving. Het scheiden der aggregatietoestanden, het klassificeeren naar soortelijk gewicht, kleur, electrische of magnetische eigenschappen, het destilleeren, het kristalliseeren, het extraheeren en het absorbeeren behooren tot dit vakgebied. Doch niet alleen het veredelen der materie door scheiding in componenten, ook het mengen tot meer nuttige combinaties behoort hiertoe.
Zelf steunend op de werktuigbouwkunde is de physische technologie een onmisbare hulpwetenschap voor de chemische technologie en het is historisch begrijpelijk, dat de physische technologie vrijwel geheel onder de vleugelen van de chemie is opgegroeid, hetgeen echter den harmonischen groei niet altijd ten goede is gekomen. (Red. K. H. A.)

(Vor. ber. Ambtsaanv. in het Onderwijs 2525 A.)

B. NEDERLAND. — Onze buitenlandsche handel in diamant. —

In de Maandstatistiek van den In-, Uit- en Doorvoer van het Centraal Bureau voor de Statistiek wordt sedert eenigen tijd een afzonderlijk drie-maandelijksch overzicht van den diamanthandel met het buitenland gegeven. Hieronder volgen de cijfers over het eerste halfjaar 1936, waaraan, ter vergelijking, die over de overeenkomstige perioden van 1934 en 1935 zijn toegevoegd.

I. Ongeslepen diamant.

I A. Aangekocht in het buitenland:

	1e halfjaar 1936	1935	1934
	(in duiz. guld.)		
Totaal	9864	5107	3758
waarvan uit:			
België en Luxemburg	835	926	964
Groot-Brittannië	7535	3214	1604
Unie v. Zuid-Afrika	1389	793	864

De totale aankoop van ongeslepen materiaal is in deze drie jaren belangrijk toegenomen, het cijfer van 1936 (1e halfjaar) is ruim 2.5 maal zoo groot als dat van het eerste halfjaar 1934. De ongeslepen diamant is voor het grootste deel in Engeland gekocht, doch zal ongetwijfeld voornamelijk uit Zuid-Afrika afkomstig zijn.

I B. Verkocht naar het buitenland:

	1e halfjaar 1936	1935	1934
	(in duiz. guld.)		
Totaal	5018	2538	1329
waarvan naar:			
België en Luxemburg	3632	1577	736
Ver. Staten v. Amerika	944	586	297
Groot-Brittannië	258	250	89

Het ongeslepen materiaal, dat ons land weer verlaat, is voor het overgroote deel voor België bestemd.

II. Geslepen diamant.

II A. Aangekocht in het buitenland:

	1e halfjaar 1936	1935	1934
	(in duiz. guld.)		
Totaal	2853	2209	1792
waarvan uit:			
België en Luxemburg	2747	2195	1710

II B. Verkocht naar het buitenland:

	1e halfjaar 1936	1935	1934
	(in duiz. guld.)		
Totaal	8495	6495	5737
waarvan naar:			
België en Luxemburg	1625	1155	915
Ver. Staten v. Amerika	3925	3225	2329
Frankrijk	1114	686	632
Groot-Brittannië	452	364	275
Britsch-Indië	626	284	—

Geslepen diamant, hier te lande ingevoerd, is vrijwel geheel uit België afkomstig; onze voornaamste afnemers van geslepen materiaal zijn de Ver. Staten, daarna volgen België en Frankrijk. De toeneming van den uitvoer van geslepen diamant van *f* 5.7 millioen (1e halfjaar 1934) tot *f* 8.5 millioen (1e halfjaar 1936) is een verheugend feit.

(Maandstatistiek v. d. In-, Uit- en Doorvoer)

(Vorig bericht 2417 B.; Diamant 2507 B.)

C. NEDERLAND. — Verstoring van openbare bijeenkomsten. - Een waarschuwing van de Regeering. —

De Regeeringspersdienst meldt:
In verband met het feit, dat de laatste weken eenige malen geoorloofde vergaderingen met voorbedachten rade zijn gestoord, wordt het volgende ter algemeene kennis gebracht.

Het opzettelijk storen van een geoorloofde openbare vergadering door het verwekken van wanorde of het maken van gedruisch is een misdrijf. Het wordt ingevolge art. 144 van het Wetboek van Strafrecht gestraft met een gevangenisstraf van ten hoogste twee weken of een geldboete van ten hoogste *f* 60.—. In aanverwante gevallen kunnen bovendien nog aanzienlijk zwaardere straffen worden opgelegd.
De regeering acht storingen, als hebben plaats gehad, ontoelaatbaar. Zij heeft den betrokken organen van Justitie en Politie opdracht verleend in eventueel nog volgende gevallen met de grootste gestrengheid op te treden en zich daarbij van alle in aanmerking komende middelen te bedienen. (Regeeringspersdienst)

5 NOVEMBER 1936

A. SCANDINAAFSCHE LANDEN. — „Dag van het Noorden". —
Scandinavië heeft op 27 Oct. '36 zijn saamhoorigheid gedemonstreerd. Als een soort inleiding tot de feestelijkheden die in Zweden, Noorwegen, Finland, Denemarken en IJsland op 27 Oct. '36 plaats vonden, heeft aan den vooravond van den „Dag van het Noorden" de Finsche minister van Buitenlandsche Zaken voor de Zweedsche studenten een feestrede gehouden, waarin hij hoofdzakelijk de cultureele betrekkingen tusschen Zweden en Finland besprak.
Ook de Zweedsche minister van Staat, Hansson, heeft een dergelijke redevoering gehouden. De „Dag van het Noorden" heeft ten doel gehad de groote saamhoorigheid der Scandinaafsche landen de wereld te toonen.
Naar ancienniteit hebben de staatshoofden der Scandinaafsche landen voor de microfoon eenige minuten gesproken. Eerst Koning Gustaaf V van Zweden, daarna president Svinhufvud van Finland, dan volgden koning Christiaan X van Denemarken (en IJsland) en koning Haakon van Noorwegen.
De redevoeringen der staatshoofden leggen op hetzelfde punt het accent d.i. de noodzakelijkheid de Noorsche landen in eendracht te doen leven. „Sammanhållningen är ett livsvillkor för de Nordiska länderna." Er moet samenwerking zijn op het gebied van wetgeving, cultureele en economische aangelegenheden.
(Svenska Dagbladet - Politiken - Hufvudstadsbladet)
(Vor. ber. Scandinaafsche Landen 2427 E.)

B. H.K.H. PRINSES JULIANA EN Z.D.H. PRINS BERNHARD. — Wetsontwerpen inzake huwelijk en naturalisatie van den Prins. —
De wetsontwerpen, betrekking hebbende op de naturalisatie van Z.D.H. Prins Bernhard, en de goedkeuring van het huwelijk van H.K.H. Prinses Juliana, luiden als volgt:

Wij WILHELMINA, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz., enz., enz.
Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:
Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat redenen van Staatsbelang het noodig maken aan Prins Bernhard Leopold Frederik Everhard Julius Coert Karel Godfried Pieter van Lippe-Biesterfeld, den aanstaanden Gemaal Onzer beminde Dochter, het Nederlanderschap te verleenen, tot hetwelk Zijne Doorluchtige Hoogheid ook aanzoek bij Ons heeft gedaan, en dat het dienstig is mede eenige gevolgen dezer naturalisatie te regelen:
Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Artikel 1. — De hoedanigheid van Nederlander wordt bij dezen verleend aan Zijne Doorluchtige Hoogheid Prins Bernhard Leopold Frederik Everhard Julius Coert Karel Godfried Pieter van Lippe-Biesterfeld, geboren te Jena 29 Juni 1911, wonende te 's-Gravenhage.

Artikel 2. — Zijne Doorluchtige Hoogheid is, van het oogenblik waarop Hoogstdezelve de hoedanigheid van Nederlander verkrijgt, ingezetene van het Rijk.

Artikel 3. — Op het aan deze wet ontleende Nederlanderschap is, staande het huwelijk tusschen Onze beminde Dochter en Zijne Doorluchtige Hoogheid, artikel 7 der wet van 12 December 1892 (Staatsblad no. 268) op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 29 November 1935 (Staatsblad no. 685), niet van toepassing.

Dit Nederlanderschap wordt na ontbinding van het huwelijk verloren, zoowel ingevolge het bepaalde bij artikel 7 voormeld, als indien Zijne Doorluchtige Hoogheid den wil om den staat van Nederlander niet langer te behouden schriftelijk te kennen geeft aan Onzen minister van Justitie, die daarvan onmiddellijk aankondiging doet in de Nederlandsche Staatscourant.
Verlies van het Nederlanderschap door Zijne Doorluchtige Hoogheid is op den staat van de uit dit huwelijk geboren kinderen niet van invloed.

Artikel 4. — Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.
Lasten en bevelen, dat deze in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat alle ministerieele Departementen, autoriteiten, colleges en ambtenaren, wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Wij WILHELMINA, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz., enz., enz.
Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:
Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat met het oog op artikel 17 der Grondwet het voorgenomen huwelijk van Onze beminde Dochter met Zijne Doorluchtige Hoogheid Prins Bernhard Leopold Frederik Everhard Julius Coert Karel Godfried Pieter van Lippe-Biesterfeld wettelijke toestemming behoeft en dat het tevens wenschelijk is de toelating van getuigen bij de voltrekking van dit huwelijk, alsmede eenige gevolgen van deze echtverbintenis te regelen;
Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Artikel 1. — Tot het huwelijk door Onze beminde Dochter Prinses Juliana Louise Emma Marie Wilhelmina der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, Hertogin van Mecklenburg, enz., enz., aan te gaan met Zijne Doorluchtige Hoogheid Prins Bernhard Leopold Frederik Everhard Julius Coert Karel Godfried Pieter van Lippe-Biesterfeld, verleenen Wij Onze toestemming.

Artikel 2. — Met afwijking in zooverre van het bepaalde bij de artikelen 20 en 131 van het Burgerlijk Wetboek zal het huwelijk worden voltrokken in tegenwoordigheid van al dan niet binnen het Koninkrijk gevestigde meerderjarige getuigen, ten getale van twee of zooveel meer, als de Hooge Partijen zullen verkiezen.

Artikel 3. — Ten aanzien van Zijne Doorluchtige Hoogheid en van de kinderen uit voormeld huwelijk geboren, zullen in geval van naamsverandering of naamsbijvoeging, de artikelen 64 en 65 van het Burgerlijk Wetboek niet van toepassing zijn.

Artikel 4. — Overal waar in wettelijke voorschriften de uitdrukking „Lid van het Koninklijk Huis", „Leden van het Koninklijk Huis", „Prinsen van Ons Huis", „Prinsen van het Koninklijk Geslacht" of „de Vorsten van Ons Huis" voorkomt, zal daaronder mede begrepen zijn Zijne Doorluchtige Hoogheid.

Artikel 5. — Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.
Lasten en bevelen, dat deze in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat alle Ministerieele Departementen, Autoriteiten, Colleges en Ambtenaren, wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden. (Het Vaderland)
(V. b. Prinses Juliana 2510 C.; Pr. Bernhard 2510 C.)

C. VOLKENBOND. — Bewapening. - Nieuw Militair Jaarboek verschenen. —
Het Volkenbondssecretariaat heeft zoo juist het 12e militaire jaarboek gepubliceerd.
Uit de cijfers van dit jaarboek concludeert men dadelijk, dat op het oogenblik de geheele wereld bezig is zich voor een eventueelen oorlog gereed te maken.
De oorspronkelijke bedoeling van het jaarboek, waartoe de Volkenbondsraad in Juli 1923 besloten heeft, om uitvoering te geven aan de bepaling van artikel 8 van het Volkenbondsverdrag waarbij de leden van den Volkenbond de verplichting op zich nemen om op loyale wijze hun militaire inlichtingen uit te wisselen, is natuurlijk geweest de ontwapening te vergemakkelijken. Op het oogenblik is het jaarboek voor militaire deskundigen interessant studiemateriaal en voor den leek een treurig nieuw bewijs van den oorlogsgeest, die in de wereld heerscht.
Bekijkt men slechts de wereldcijfers voor de militaire uitgaven, dan ziet men, dat deze van 3.5 milliard gouden dollars in 1925 gestegen zijn tot 5.4 milliard gouden dollars in 1935. Van 1925 tot 1930 zijn de militaire uitgaven in de wereld voortdurend iets gestegen. In 1931 zijn zij op hetzelfde peil gebleven en in 1932 toen de ontwapeningsconferentie haar eerste bijeenkomst hield, die tot geleidelijke wapeningsvermindering zou hebben moet leiden, zijn de uitgaven iets gedaald. Sedert 1933 toen men begon in te zien, dat de conferentie tot geen resultaat zou komen, zijn de uitgaven weer op regelmatige en belangrijke wijze gestegen.
Een andere tabel geeft een soortgelijk beeld te zien

wat de wereldtonnage van de vloot betreft. Van 1930 tot 1935 is de wereldtonnage — in aanbouw zijnde schepen inbegrepen — van 5.461.000 ton tot 6.013.000 ton gestegen. Waren er in 1930 voor 433.000 ton schepen in aanbouw, voor 1936 is dit cijfer 908.000. Van 1930 tot 1932 is de wereldtonnage belangrijk gedaald, doch in 1933 onmiddellijk met groote schreden omhoog gegaan.
(12e Militaire Jaarboek van den Volkenbond)
(Vorig bericht Bewapening 2430 D.)

6 NOVEMBER 1936

A. VOLKENBOND. — Zeeliedenconferentie. —
De vierde internationale zeeliedenconferentie werd op 24 Oct. '36 gesloten.
De aanbeveling over de verbetering van de verblijfstoestanden van zeelieden in de havens werd aangenomen met algemeene, n.l. 89 stemmen; de conventie betreffende de minimum-eischen van bekwaamheid voor officieren ter koopvaardij met 80 tegen 9 stemmen, de conventie voor de betaalde vacanties aan zeelieden met 60 tegen 15 stemmen, de conventie inzake de verplichtingen van de reeders jegens een zieken of door een ongeval gewonden zeeman met 70 tegen 14 stemmen, de conventie houdende ziekteverzekering der zeelieden met 60 tegen 5 stemmen, de conventie inzake den arbeidsduur aan boord van schepen en inzake de bemanning der schepen met 62 tegen 17 stemmen en eindelijk de aanbeveling over eenige in de laatst genoemde conventie nog niet geregelde punten met 61 tegen 15 stemmen. Bij alle stemmingen hebben de vertegenwoordigers van de Nederlandsche regeering en van de Nederlandsche zeelieden vóór de conventie of aanbeveling gestemd.
De vertegenwoordiger van de Nederlandsche reeders, de heer Valstar, heeft zijn stem aan de aanbeveling over de verbetering der verblijfstoestanden in de havens en aan de conventie inzake de minimum-eischen van bekwaamheid voor officieren gegeven, doch tegen de andere voorstellen gestemd.
Bij de eindstemming over de belangrijkste conventie, die inzake den arbeidstijd aan boord van schepen en de bemanning der schepen hebben van de regeeringsgroep alleen de regeeringsgedelegeerden van Engeland en Japan tegengestemd.
Van de reeders gaven die uit Frankrijk, Sovjet-Rusland en de Ver. Staten van Amerika, in afwijking van de meerderheid van hun collega's, hun stem aan de conventie.
Ook de vijfde internationale zeeliedenconferentie werd gesloten na de eenstemmige aanneming bij eindstemming met algemeene (81) stemmen van de in eerste lezing aangenomen wijziging van de conventie van 1920 over den toelatingsleeftijd van kinderen tot arbeid aan boord van schepen, in dien zin, dat na het inwerkingtreden van de wijziging der conventie kinderen beneden vijftien jaar (tot dusver was dit veertien jaar) geen arbeid aan boord van schepen zullen mogen verrichten, tenzij zij veertien jaar zijn en een bijzonder getuigschrift bezitten van een schoolautoriteit, dat het in hun eigen belang raadzaam is, reeds arbeid aan boord van schepen te verrichten.
(Alg. Handelsblad)

B. NEDERL. OOST-INDIE. — Nachttrein Batavia—Soerabaja. —
De eerste nachttrein in den geregelden dienst Batavia—Soerabaja v.v., waarin twee slaaprijtuigen meereden, vertrok op 2 Nov. '36 onder zeer groote belangstelling van de zijde van het publiek naar Soerabaja. (Aneta)

C. DANZIG. — Greiser voor onbepaalden tijd met vacantie. —
Greiser, de president van den Senaat van Danzig, is voor onbepaalden tijd met vacantie vertrokken.
Greiser's vertrek is onmiddellijk gevolgd op een conferentie, die hij had met Papee, den Poolschen gezant in Danzig, die juist uit Warschau was teruggekeerd. Men gelooft, dat het vertrek van Greiser een tactische concessie van de Nazi's aan Polen is. De onderdrukking van de sociaal-democratische minderheid in Danzig interesseert Polen minder dan de nazificeering van Danzig. (Gazeta Polska)
(Vorig bericht Greiser 2370 F.)

D. NEDERLAND. — Staatsleening. - Uitgifte van *f* 100 millioen tegen 3%, koers 95¾%. —
De Staat der Nederlanden zal een nieuwe staatsleening, groot *f* 100 millioen, rentende 3%, tegen een koers van 95¾% uitgeven.
In verband met het feit, dat deze leening in 20 gelijke jaarlijksche termijnen zal worden afgelost — vroegere leeningen hadden in den regel een looptijd van 40 jaar, terwijl de aflossing in annuïteiten geschiedde — zal het gemiddelde rendement van deze leening 3½% bedragen.
De inschrijving op deze leening, waarvan *f* 50 millioen geplaatst is bij verschillende rijksinstellingen, zal op 10 Nov. '36 worden opengesteld. De storting zal moeten geschieden op 1 December bij de verschillende kantoren van inschrijving.
De halfjaarlijksche coupons dezer leening zijn op 1 Juni en 1 December betaalbaar. Zij zijn vrij van couponbelasting. (Keesings Financieel Archief)
(Vor. ber. Leeningen 2197 F.)

E. TSJECHO-SLOWAKIJE. — Het bezoek van den Roemeenschen koning Carol aan Praag. —
Koning Carol en kroonprins Michael hebben dezer dagen een bezoek gebracht aan Praag.
De Tsjechische minister van Buitenlandsche Zaken, Krofta, heeft het resultaat van de politieke besprekingen te Praag in een interview, dat op 1 Nov. '36 plaats had met het Roemeensche blad „Dimineata", als volgt uiteengezet:
1. De trouw aan de verplichtingen jegens Frankrijk blijft de spil van de buitenlandsche politiek der drie landen van de Kleine Entente.
2. In de betrekkingen met de Sovjet-Unie is niets veranderd. Bevoegde Roemeensche kringen zijn van meening, dat het Tsjechisch-Russische pact van wederzijdschen bijstand voor Roemenië slechts voordeel kan opleveren.
3. Tsjecho-Slowakije verheugt zich op zijn beurt over de verbetering die tot stand is gekomen in de Roemeensch-Poolsche betrekkingen en het hoopt, dat de regeering te Boekarest ons, wat Polen betreft, indirect een soortgelijken dienst zal kunnen bewijzen, als die welken wij Roemenië bewijzen op het punt van de betrekkingen met Rusland.
4. Volkomen overeenstemming is eveneens bereikt ten aanzien van onze betrekkingen met Duitschland.
(Dimineata) **(Vorig bericht Koning Carol 2181 D.; Dr. Krofta 2506 E.)**

F. SCHEEPSRAMP. — De haringlogger „Sch. 68" vergaan. —
Binnen de pieren van IJmuiden is op 27 Oct. '36 de Scheveningsche haringlogger „Sch. 68" in onstuimig stormweer vergaan. Het schip zonk onmiddellijk. Vier leden van de bemanning, waaronder de kapitein en een stuurman, zijn verdronken. De andere opvarenden — in totaal was de logger met 14 koppen bemand — konden gered worden door de sleepboot „Nestor" van de Fa. Wijsmuller & Co. en door de reddingsboot „Neeltje Jacoba". Twee hunner zijn echter zwaar gewond en moesten naar het St. Antonius-ziekenhuis worden overgebracht. (De Telegraaf)
(Vor. ber. Scheepsramp 2504 A.)

G. H.K.H. PRINSES JULIANA EN Z.D.H. PRINS BERNHARD. — Het voorgenomen huwelijk. —
Officieel wordt gemeld, dat Prinses Juliana en Prins Bernhard op 7 Januari 1937 in het huwelijk zullen treden.
Het Prinselijk Paar is voornemens, den 19den Dec. '36 aan te teekenen.
Het burgerlijk huwelijk zal ten stadhuize te 's-Gravenhage worden voltrokken en de inzegening zal in de groote kerk aldaar geschieden.
Het zal 7 Januari juist 58 jaar geleden zijn, dat wijlen Koning Willem III in het huwelijk trad met wijlen Koningin Emma. (Het Vaderland)
(V. b. Prinses Juliana 2529 B.; Pr. Bernhard 2529 B.)

H. GOUD-COVENANT. — Zwitserland sluit zich aan bij valuta-accoord. —
Het departement van Financiën en de nationale bank werden op 3 Nov. '36 door den Bondsraad gemachtigd de verklaring af te leggen, dat Zwitserland zich practisch aansluit bij het Amerikaansch-Engelsch-Fransche valuta accoord. (Journal de Genève)
(Vor. ber. Goud-Covenant 2492 A.)

A. FRANKRIJK. — Leger, Vloot- en Luchtmacht. - Daladier vraagt 500 millioen francs. —

Voor de legercommissie der Kamer heeft de minister van Defensie, Daladier, op 4 Nov. '36 een uitvoerig overzicht gegeven van Frankrijks militaire situatie, die hij als volkomen geruststellend kenschetste.

„Als vele Franschen in staat waren", aldus vatte de minister zijn uiteenzetting samen, „de versterkte gebieden in het Noordoosten des lands te bezoeken en kennis te nemen van de organisatie ter verdediging van onze grenzen, dan zouden zij zich gerustgesteld voelen, als zij zagen, dat Frankrijks veiligheid naar dien kant door een onoverwinnelijke barrière verzekerd is".

Deze arbeid zal thans aangevuld worden door den bouw van versterkingen aan de Noordgrens en in het gebied tusschen Bazel en Belfort, dat tot dusver krachtens het verdrag van 1814 onversterkt gelaten is. Ook de Jura-grens zal versterkt worden, ten einde een leger, dat de neutraliteit van Zwitserland geschonden zou hebben, den weg naar Frankrijk te versperren.

De regeering zal onverwijld bij het parlement een crediet van 500 millioen francs aanvragen ter voltooiing van onze defensieve organisatie, speciaal in het Noorden, welk gebied op het oogenblik vooral door „waterwerken" verdedigd wordt.

Binnenkort zullen ook aan de Belgische grens werken van gewapend beton aangelegd worden, gelijk aan die welke gebouwd werden aan de grenzen van Elzas-Lotharingen, volgens een programma, dat in den loop van verscheiden jaren is uitgewerkt.

Daarvan — aldus Daladier — heb ik mij rekenschap kunnen geven, toen ik onlangs in gezelschap van generaal Gamelin een tocht maakte door de Noordelijke gebieden. (Le Temps)

(Vor. ber. Leger, Vloot en Luchtmacht 2510 B.; Defensie 2336 D.; Daladier 951 I.)

B. NEDERLAND. — Ontploffingsramp op het Grieksche stoomschip „Petrakis Nomikos". —

Na twee heftige explosies, welke op het Grieksche stoomschip „Petrakis Nomikos", dat op 31 Oct. '36 op de werf van Wilton-Fyenoord te Schiedam voor het vierjaarlijksch survey lag, plaats vonden, is het aantal dooden dat bij de ramp aan boord van het schip eerst op 12 was geschat, tot 14 gestegen. Vele gezinnen te Schiedam en Rotterdam zijn in rouw gedompeld. De brandweer te Schiedam heeft eenige van haar moedige leden verloren. De oorzaak der ontploffingen is nog onbekend. (N. Rott. Crt.)

(Vor. ber. Scheepsramp 2530 F.)

7 NOVEMBER 1936.

C. NEDERLAND. — Eenheid door Democratie. - Groote vergadering te Amsterdam. —

Op 4 November '36 is te Amsterdam in de Apollo-hal door de Nederlandsche beweging voor „Eenheid door Democratie" een nationale demonstratie gehouden. De groote zaal was tot de laatste plaats bezet.

Als eerste spreker trad op de heer H. D. Louwes, lid der Tweede Kamer over: „Boerenstand en Democratie". Een oude volkswijsheid zegt, dat men dikwijls gestraft wordt aan dat lid, waarmede men het meest zondigde. Geldt dit ook niet eenigermate voor de verhouding: democratie en boerenstand? De fouten, privileges, onrechtvaardige toestanden en hun tegendeel, die onder een bepaalden staatsvorm voorkomen, worden dikwijls aan den staatsvorm toegeschreven, terwijl zij in werkelijkheid ook onder een ander bestel voorkwamen of zullen voortduren. Om een voorbeeld te noemen: de positie van den boerenstand was en is heel verschillend in Duitschland en in Nederland. De Duitsche boerenstand genoot voor en onder het keizerlijk regiem en dat der republiek zoowel als onder het huidige meer achting en ondervond meer economische hulp dan de Nederlandsche. En geen verandering van regiem zal den Nederlandschen boerenstand op zijn juiste plaats brengen, maar alleen de juist toegepaste selfhelp over vele jaren. En toch hoort men nu steeds weer de goede positie, die de boerenstand nu in Duitschland geniet, toekennen aan het nationaal-socialistische regiem en wordt de democratische regeeringsvorm in Nederland geheel belast met wat onze nationale boerenstand ontbeert.

Ziehier een der oorzaken, dat er in boerenkringen bij velen het besef leeft, dat wij, om betere toestanden te krijgen, een anderen staatsvorm moeten hebben, dien van het nationaal-socialisme, met als primaire figuur den leider en een anderen maatschappijvorm: dien der corporatieve gedachte. Aldus doende, dreigt men van den wal in de sloot te geraken.

Velen in onzen boerenstand zijn tot ons aller groote schade veel te lang politiek onverschillig geweest. Had het politieke reveil en ook de daaruit voortvloeiende oprichting van den Nat. Bond Landbouw en Maatschappij enkele jaren eerder plaats gehad, een en ander zich in wat meer rustige tijden kunnen consolideeren, dan zou dit ons democratisch staatsbestel een grooten dienst hebben bewezen. De kans daarop is nog allerminst verkeken, maar nu deze bond moet werken onder de felle beroering van de crisis en het opdringen der nationaal-socialistische gedachte, kost het buitengewoon veel beleid den bond in het rechte spoor te houden, hoe ernstig velen dit ook nastreven. Nu moet de democratie — en niet alleen met woorden, maar vooral ook met daden — met te grooter kracht strijden om de ziel van den boer, want de Nederlandsche boer is democraat van nature. Onze boerenorganisaties zijn alle zuiver democratisch opgebouwd. Hieruit volgt, dat de hoofdfiguur van het nationaal-socialisme, de leider, in ons boerenleven onbekend is en dus ook voor onzen boerenstand een door en door on-Nederlandsche schepping is. De boer moet in eigen zaken zelf de teugels hebben. Niet een leider zal bepalen wie de boerenorganisaties zal besturen, maar de boer zelf.

Het is sprekers vaste overtuiging, dat de meerderheid der tot het nationaal-socialisme neigende boeren zich geen juiste voorstelling maakt van wat men helpt bevorderen. Men wil een soort herschapen democratie, waarin de volksvertegenwoordiging een meer enge en de regeering een meer ruime plaats inneemt en men helpt metterdaad den geheelen volksinvloed om hals brengen.

Spr. komt dan tot de corporatieve maatschappij. De N.S.B.-boer stelt zich ongeveer het volgende voor: a. in de landbouwcorporatie bepaalt hijzelf het beleid; b. de landbouwcorporatie bepaalt het landbouwbeleid der regeering. Beide verwachtingen zullen niet vervuld worden. Een stelsel, dat de burgers niet in staat acht door het uitbrengen van hun stem mee te bepalen hoe staat, provincie en gemeente zullen worden bestuurd, kan deze vrijheid moeilijk laten aan de corporaties, ja zelfs aan gewone vereenigingen.

De landbouwcorporaties zullen niet door de boeren, maar over de boeren regeeren.

Laat de Nederlandsche boerenstand zich goed rekenschap geven van wat een regeering volgens het leidersbeginsel beteekent.

Laat de Nederlandsche democratie zich ernstig bezinnen op den Nederlandschen boerenstand, op zijn rechten, zijn beteekenis, zijn grieven. Laat ten slotte de Nederlandsche boerenstand niet kleingeloovig zijn ten opzichte van de democratie, de toekomst van een welgeordenden volksinvloed. Boerenstand van Nederland: blijf u zelf, en handhaaf uwe burgerrechten, zoo eindigde de heer Louwes.

Menschelijkheid. — De volgende spreker, ds. W. Banning, behandelde het onderwerp: „Democratie als eisch van menschelijkheid".

De inhoud van het woord „menschelijkheid" wordt bepaald door de wijze waarop wij het wezen van den mensch zien. Men kan den mensch noemen een met verstand begaafd roofdier of een verachtelijk kuddedier, dat met angst-aanjaging moet worden geregeerd of als een zedelijk-geestelijk wezen, dat met een bestemming in het leven staat. De eerste twee opvattingen voeren tot absolutisme en dictatuur, de laatste tot democratie in maatschappij en staat. Democratie ziet de maatschappij als een zedelijk organisme, dat het geestelijk wezen des menschen, zijn bestemming tot vrijheid heeft te dienen. Daarom stelt zij voor het maatschappelijk leven haar eischen van menschelijkheid, vormt zij een openbare moraal waarin drie kenmerken wezenlijk zijn: onderlinge waarachtigheid en openbaarheid, goede trouw en eerbied voor den medemensch. Democratie is een zaak van beginsel, karakter en geestkracht. Zij wil van ons volk geen slaven maken, zij vernedert de menschen niet tot gedresseerde dieren, zij stelt haar eischen van menschelijkheid.

Mr. J. J. R. Schmal sprak over „Christendom en democratie". Ons wereldddeel staat op den tweesprong, democratie of dictatuur, welke van deze twee wegen zal men inslaan? Wat Nederland betreft, hebben wij aan een nieuwe keuze geen behoefte. Wij hebben in ons land nog vasten grond onder de voeten: onze beproefde staatsinstellingen leenen zich blijkens de ervaring van bijkans een eeuw wel degelijk voor de verwezenlijking van hetgeen ons gemeenschappelijk willen en werken nastreeft.

Wij zijn vanavond uit Noord en Zuid, uit Oost en West hierheen gekomen, om het met nadruk te zeggen: zoo willen wij het, zoo en niet anders. Dat zullen wij blijven zeggen, zoo lang er nog één importeur van vreemde cultuur bij ons kans denkt te hebben.

Christendom en democratie zijn geen tegenstelling. Geen echte, geen blijvende democratie dan die gedragen wordt door het christelijk besef. De practische ontkenning van alle moraal, die men cultuurbolsjewisme heeft genoemd, indien zij doorwerkt in het politieke leven, in de wetgeving van een land, beteekent in letterlijken zin den ondergang van de democratie.

Wat wij in ons rijke volksverleden aantreffen als zedelijke grootheid, is altijd ten nauwste aan de belijdenis van het christelijk geloof verbonden. Daarom zegt spreker, dat in Nederland christendom en democratie bijeen hooren. Spr. waarschuwt tegen iedere poging om den boom der vrijheid te verplanten. Hij kan alleen leven daar, waar hij van nature thuis is, in christelijken bodem.

Ten slotte voerde het woord dr. H. Faber met het onderwerp „Onze strijd".

Deze avond, zei spr., is een getuigenis. Hier hebben niet enkele individuen voor zichzelf, maar hier heeft het Nederlandsche volk door vertegenwoordigers van verschillende volksgroepen heen getuigd van zijn geloof in de democratie en van zijn wil om aan de toekomst te bouwen.
Wij willen nationaal zijn in den breeden zin van het woord en de hand reiken aan ieder, die mede wil werken aan het behoud en de versterking der hoogste goederen van onze nationale cultuur in aansluiting aan onze eigen traditie. Wij stellen ons daarbij op de basis van de in de huidige grondwet neergelegde beginselen en daarmede op de basis van de constitutioneele monarchie.
Het blijkt meer en meer, dat het Nederlandsche volk ontwaakt. Op 27 Juni 1935 werd E. D. D. opgericht met 71 leden; op 1 Januari 1936 waren er 1.000, op 27 Juni 1936 3.000 en thans staan meer dan 6.000 Nederlanders van allerlei politieke en godsdienstige schakeering in onze gelederen, terwijl de laatste weken gemiddeld 60 nieuwe leden per dag werden ingeschreven. Deze nationale demonstratie is de inzet van onze winteractie. De beweging heeft de colportagerellettjes en het verstoren van vergaderingen niet van noode om de ziel van ons volk te winnen, maar zal in beheerschte kracht en rustig onder smaad en verdachtmaking van haar tegenstanders voorwaarts gaan om haar werk te doen tot verdediging en vernieuwing der waarachtig Nederlandsche democratie.
De vergadering werd besloten met het zingen van ons volkslied, nadat zich bijna 600 nieuwe leden hadden opgegeven.
(De Telegraaf - Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Eenheid door Democratie 2480 C.)

A. **SYNTHETISCHE KININE. — Akrichin. —**
In het jaar 1935 hebben geleerden in de Sovjet-Unie een gecompliceerde chemische samenstelling ontdekt, welke dezelfde eigenschappen heeft als kinine; dit nieuwe product hebben zij „akrichin" genoemd. Volgens berekening van de malaria-commissie van den Volkenbond gebruiken 170 millioen lijders aan malaria 1387 ton kinine per jaar, uit kinabast vervaardigd.
In Augustus 1935 is op 38 km. afstand van Moskou de eerste steen gelegd van een Akrichin-fabriek, op 19 Oct. '36 heeft de eerste partij akrichin, groot 22 kg., de fabriek verlaten. Einde van dit jaar zal de fabriek 6 ton leveren en in 1937 moet naar berekening de productie 45 ton bedragen.
Naar verluidt zou een dosis akrichin 6 tot 7 maal zoo klein kunnen zijn als een dosis kinine met hetzelfde effect. (Prawda)

8 NOVEMBER 1936

B. **NEDERLAND. — Ned.-Turksche Handel- en Compensatie Mij. —**
De ministerieele verklaring van geen bezwaar is verleend op de statuten van de N.V. Nederl.-Turksche Handel- en Compensatie Maatschappij, gevestigd te 's-Gravenhage.
De vennootschap stelt zich ten doel de handelsrelaties met Turkije te bevorderen en in dat land op te treden als vertegenwoordigster der belangen van den Nederlandschen handel en industrie en als zoodanig te bewerkstelligen, dat Nederland een belangrijk aandeel zal kunnen hebben in den economischen opbouw van het nieuwe Turkije.
Tevens beoogt de nieuwe maatschappij den invoer van Turksche producten in Nederland te vergrooten, in het bijzonder door intensiveering van het compensatie-verkeer. (Keesings Financieel Archief)
(Vor. ber. Handelsbetrekk. met Turkije 2247 A.)

C. **OOSTENRIJK. — Begrootingstekort van circa 58.000.000 Schilling. —**
Naar verluidt vertoont de begrooting voor het jaar 1937 een tekort van 57.72 millioen schilling. De grootste uitgaven zijn die voor werkloozen- en ouderdomszorg, die voor delging en rentebetaling der staatsleening en die voor de landsverdediging. Als gevolg van de invoering van den algemeenen dienstplicht zijn de uitgaven voor de weermacht in vergelijking met de begrooting van 1936 met ongeveer 84 millioen gestegen. (Reichspost) **(Vor. ber. 2449 D.)**

D. **VEREENIGDE STATEN. — Herkiezing van President Roosevelt. —**
De overwinning, die President Roosevelt op 3 Nov. 1936 bij de verkiezingen voor het presidentschap heeft behaald, overtreft de verwachtingen der meest optimistische democraten en is zelfs nog veel grooter, dan die van vier jaar geleden.
Zes en veertig van de acht en veertig staten, hebben vóór Roosevelt gekozen en slechts twee staten, Maine en Vermont, met te zamen 8 kiesmannen, zijn den republikeinen trouw gebleven, zoodat 523 stemmen op Roosevelt uitgebracht werden. Van de zes staten, die in 1932 nog voor Hoover stemden, zijn thans ook Pennsylvania (36 kiesmannen), Connecticut (8), New Hampshire (4), en Delaware (3) naar de democraten overgeloopen.
Zijn republikeinsche tegenstander, Landon, was de eerste, die Roosevelt met zijn herkiezing gelukwenschte.
In totaal zijn ongeveer 43.000.000 stemmen uitgebracht, waarvan Roosevelt (democraat) 25.936.277 stemmen en Landon (republikein) 15.839.609 stemmen verkreeg. Eenige andere candidaten waaronder Lemke (agrar. lib.), Thomas (soc.) en Browder (comm.) kregen resp. 744.573, 99.865 en 97.243 st.
De definitieve samenstelling van Senaat en Huis van Afgevaardigden te Washington is thans als volgt:
Senaat: 75 Democraten, 17 Republikeinen, 1 landbouwer, 3 onafhankelijken.
Huis van Afgevaardigden: 334 Democraten, 89 Republikeinen, 4 sociaal-democraten, 4 landbouwpartij en 4 onafhankelijken.
Zoowel in Frankrijk, Engeland als in België en de verder democratisch geregeerde landen is Roosevelt's herkiezing met enthousiasme ontvangen.
Gevraagd naar zijn meening over den uitslag van de verkiezingen in de Ver. Staten, verklaarde de Fransche minister van Buitenlandsche Zaken, Delbos, dat het weergalooze succes van president Roosevelt en de overwinning van de democratische richting in Frankrijk met groote geestdrift zijn ontvangen. Wat den internationalen kant van de overwinning betrof, verklaarde Delbos blijde te zijn, dat de kiezers van de Ver. Staten zoo een overweldigende meerderheid hebben gegeven aan de politiek van vreedzame samenwerking en van economisch herstel. De geweldige cijfers van de overwinning van Roosevelt geven hem de gelegenheid om een nog grootere rol te gaan spelen in de avant garde van de beschaving. Delbos zeide ten slotte ervan overtuigd te zijn, dat Roosevelt in zijn tweede regeeringsperiode, groote resultaten zal weten te bereiken en dat Frankrijk in dien tijd er in zou slagen het ideaal dat de beide staten verbond, te laten overwinnen.
In Duitschland waren de door de regeering geïnspireerde bladen vóór den uitslag der verkiezing meer op een republikeinsche overwinning gesteld. Zij namen dezelfde houding aan als de Duitsch-geörienteerde Hearst-pers in Amerika. Na den uitslag der verkiezingen vindt men zoet-zure artikelen ten opzichte van de herkiezing van Roosevelt.
(New York Herald Tribune - Le Temps - A. N. P.)
(V. b. Roosevelt 2414 D.; Presid.verkiezing 2359 C.)

E. **OOSTENRIJK. — Kabinet-Schuschnigg. - Reconstructie. —**
Op 4 Nov. '36 heeft bondskanselier Schuschnigg zijn regeering gereconstrueerd.
Uit het oude kabinet treden vier ministers, nl. de vice-kanselier Baar-Barenfels, de minister van Financiën Draxler, de minister van Handel Stockinger en die van Justitie Hammerstein-Equord.
Schuschnigg kreeg van den Bondspresident opdracht een nieuwe regeering te vormen, welke aldus werd samengesteld:
Bondskanselier en Defensie: dr. Schuschnigg.
Vice-kanselier: luitenant-veldmaarschalk Ludwig Hülgerth, opperbevelhebber van de Frontmilitie.
Justitie: dr. Adolf Pilz.
Onderwijs: dr. Pernter.
Sociale Zaken: dr. Josef Resch.
Financiën: dr. Neumeyer.
Land- en Boschbouw: Peter Mandorfer.
Handel en Verkeerswezen: prof. dr. Wilhelm Taucher.

Verder zijn tot bondsministers benoemd: de gezant te Boedapest Odo Neustädter-Stürmer en dr. Edmund Glaise-Horstenau; het is de bedoeling, dat eerstgenoemde belast wordt met het departement van Openbare Veiligheid en Glaise-Horstenau met de overige aangelegenheden van Binnenlandsch Bestuur.
Ten slotte zijn aan den bondskanselier de volgende staatssecretarissen toegevoegd:
Buitenl. Zaken: dr. Guido Schmidt.
Vaderlandsch Front: Guido Zernatto.
Defensie: generaal Wilhelm Zehner, terwijl aan het ministerie voor Sociale Zaken als staatssecretaris is toegevoegd Hans Rott.
De Reichspost wijst er op, dat de reorganisatie van het kabinet-Schuschnigg geen wijziging beteekent in de oriëntatie van de binnen- of buitenlandsche politiek, en evenmin in de invloedsverhoudingen en de financieele en monetaire politiek.
Daartegenover meldt de Prager Presse, dat de bondskanselier en leider van Oostenrijk steeds meer het voorbeeld van den Duce volgt. Hij zorgt o.a. ervoor dat nog slechts persoonlijkheden, welke niet gevaarlijk voor hem kunnen worden naast hem komen te staan, en kiest langzaam maar zeker, een staf van medewerkers, die trouwe uitvoerders van zijn inzichten zijn, zonder van een dusdanig „formaat" te zijn, dat zij hem ooit ten val kunnen brengen.
(Reichspost - Prager Presse)
(Vor. ber. Kabinet 2379 A.)

9 NOVEMBER 1936

A. ENGELAND. — Rede van minister Eden. - Antwoord aan Italië en Duitschland. —

In het Lagerhuis heeft de minister van Buitenlandsche Zaken, Eden, op 5 Nov. '36 de debatten over de buitenlandsche politiek geopend met een uitvoerige rede. Eden zeide o.a.:
„Wij moeten ons allen levendig bewust zijn van de spanning in den huidigen internationalen toestand. Het wordt vrijwel een algemeen gebruik in het openbaar verklaringen over de internationale politiek af te leggen op een toon, die zeker niet beheerscht kan worden genoemd. Spr. is niet voornemens dit voorbeeld te volgen. Wel is het wenschelijk, dat het standpunt van de Britsche regeering en dat van het land volledig uiteengezet wordt.
Wij moeten onze aandacht op het heden en de toekomst richten.

Volkenbond. — Het is in zekere kringen mode, aldus vervolgde Eden, te spotten met den Volkenbond. maar wij hopen en zijn voornemens te bewijzen, dat deze spot ongerechtvaardigd is. De principes, waarop de Volkenbond berust zijn de beste beginselen, die tot dusverre gevonden zijn voor de regeling der internationale aangelegenheden. Enkele landen deelen deze opvatting niet, en zoolang zij dit niet zullen doen, kan de autoriteit van den Volkenbond niet volledig zijn, hoewel zij wel volledig gemaakt zou kunnen worden. Het is onze plicht den Bond zoo belangrijk mogelijk te maken.
Intusschen zal Groot-Brittannië bij geen enkel ander land achterstaan in de verdediging van zijn wettige belangen en deze verdediging is in geenerlei opzicht gericht tegen de wettige belangen van welk ander land ook.
De Britsche voorstellen tot hervorming van den Volkenbond raken niet de aan den Bond ten grondslag liggende structuur. Het eerste doel is den Bond in staat te stellen zoo snel mogelijk maatregelen te nemen en het tweede doel de critiek te beantwoorden, volgens welke de Volkenbond uitsluitend gewijd is aan de handhaving van den status quo. In het Volkenbondshandvest zelf is erkend, dat de status quo niet voor eeuwig kan worden gehandhaafd en het staat aan de Volkenbondscommissie deze zijde van de toekomstige Volkenbondspolitiek te bestudeeren.

Vijfmogendheden-conferentie. — Vervolgens een toespeling makende op de vooruitzichten der vijfmogendheden-conferentie zeide Eden, dat de opvattingen der vijf mogendheden thans bekend, bestudeerd en vergeleken zijn. Gisteren heeft de Britsche regeering zich te dien aanzien in verbinding gesteld met de vier andere mogendheden.
De tot dusverre gevoerde gedachtenwisselingen hebben zekere belangrijke meeningsverschillen aan het licht gebracht, maar geen enkele is van verrassenden aard en, ofschoon zij buitengewoon groot zijn, kunnen zij niet als onoverkomelijk worden beschouwd.
Binnen korten tijd, aldus spr., behooren wij in staat te zijn ons nauwkeurig rekenschap te geven van de kansen op succes der conferentie. Eden gaf de verzekering, dat al het mogelijke in het werk gesteld zal worden om succes te verzekeren en vervolgde dan: „Wij achten deze bijeenkomst evenzeer in het belang der andere geïnteresseerde mogendheden als in ons eigen belang.

Samenwerking met Frankrijk en België. — Overgaande tot bespreking van de Britsche betrekkingen met de verschillende buitenlandsche mogendheden, behandelde Eden allereerst de betrekkingen met Frankrijk. Hij verklaarde dat deze betrekkingen steeds nauw en hartelijk zijn geweest. Het zou moeilijk zijn zich een tijdperk in herinnering te brengen, waarin zij beter waren. Misschien — zoo vervolgde spr. — is het natuurlijk, dat in een verwarde wereld de twee groote democratische landen van West-Europa tot elkander worden aangetrokken. Er is echter niets exclusiefs in deze vriendschap. Wij hebben beiden duidelijk te kennen gegeven, dat wij niet alleen bereid zijn, maar zelfs dat wij wenschen ons te verzekeren van de samenwerking met anderen. Wat ik van Frankrijk gezegd heb, geldt evenzeer voor België. Wij hebben de verzekering ontvangen, dat België zich houdt aan zijn verplichtingen.

Duitschland. — Wat de betrekkingen met Duitschland betreft, zeide spr., dat er in Duitschland talrijke verklaringen zijn afgelegd over den wensch tot nauwere vriendschap met Engeland. Deze wensch wordt door Engeland oprecht gedeeld. Er zijn echter twee voorwaarden onvermijdelijk verbonden aan iedere vriendschap, welke Groot-Brittannië zou kunnen aanbieden aan ieder land, of het nu Duitschland is of een ander land en dat is, dat een zoodanige vriendschap niet exclusief kan zijn en niet gericht kan zijn tegen een derde.
Ten aanzien van de neiging van Duitschland om Groot-Brittannië verwijten te doen voor de economische moeilijkheden, verklaarde spr. energiek dat Engeland dit verwijt geen enkel oogenblik kan aanvaarden, aangezien het niet in overeenstemming is met de feiten. Het is spr. onmogelijk uitvoerig en in bijzonderheden uiteen te zetten in welke mate Groot-Brittannië getracht heeft sedert den oorlog op economisch- zoowel als financieel gebied met Duitschland samen te werken. Het is echter een feit, aldus Eden, dat wij alleen aan Duitschland bedragen hebben geleend, die bijna gelijk zijn aan het bedrag, dat wij als herstelbetalingen hebben ontvangen. Intusschen, nog veel belangrijker dan het economische aspect is het centrale probleem, dat wij onder de oogen moeten zien, n.l. de mogelijkheid den wereldhandel te stimuleeren, hetgeen een verhooging van de Duitsche exporten, zoowel als die van andere landen met zich mede zou brengen.
In dit verband wilde Eden iets zeggen over de kort geleden afgelegde monetaire verklaring der drie mogendheden. De samenwerking van andere landen, met inbegrip van Duitschland, is daarbij gevraagd, en, wij zouden ons slechts gelukkig kunnen prijzen, wanneer Duitschland het nuttig zou oordeelen aan dit programma deel te nemen.
Van onzen kant kan er geen sprake zijn van een omsingeling van Duitschland.

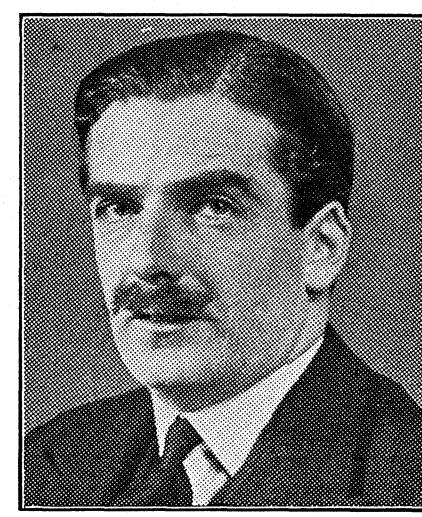

Anthony Eden.

Italië. — Aangaande Italië bracht Eden in herinnering, dat het slechter worden der betrekkingen te wijten is aan de poging van Engeland zijn verplichtingen krachtens het Volkenbondshandvest na te komen.
Van een veete ten opzichte van Italië is nooit sprake geweest. Zoolang dit feit niet door Italië erkend wordt, zullen de betrekkingen tusschen beide landen onder een misverstand lijden. De door Mussolini geuite bewering, dat de Middellandsche Zee voor Groot-Brittannië eer een gemak is dan een vitaal belang, aldus Eden, geeft niet volledig de Britsche belangen weer.
De Middellandsche Zee vormt geen afkorting, maar de voornaamste verkeersader. Spr. bestrijdt niet, dat voor Italië de Middellandsche Zee het leven zelf is, maar beweert wel, dat de vrijheid van scheepvaart in deze wateren eveneens een vitaal belang is voor de landen van het Britsche gemeenebest.
In de afgeloopen jaren, aldus vervolgde Eden dit deel zijner redevoering, hebben de belangen van Engeland en Italië elkander eerder aangevuld, dan dat zij met elkaar in strijd waren. De Britsche regeering wenscht oprecht, dat deze betrekkingen ook in de toekomst behouden blijven.
Engeland juicht de verzekering van Mussolini toe, dat Italië niet voornemens is dezen zeeweg te bedreigen of te verbreken. Ook Engeland heeft dergelijke voornemens niet.
Wij hebben geen enkelen wensch aanvallen te doen op welk Italiaansch belang in de Middellandsche Zee ook. Onder deze omstandigheden zou het mogelijk moeten zijn voor beide landen,

voort te gaan deze vitale belangen in de Middellandsche Zee te handhaven, niet alleen zonder conflict, maar zelfs tot wederzijdsch voordeel.

Het Verre Oosten. — Slechts kort sprak Eden over den toestand in het Verre Oosten. In dit verband zeide hij, dat het hem verheugde te kunnen constateeren, dat laatstelijk aanwijzingen zijn verkregen voor een duidelijke verbetering in de Chineesch-Japansche spanning.

Het beeld, dat ik geschilderd heb, aldus zeide Eden tenslotte, toont, dat de internationale toestand vrij ernstig is.
Persoonlijk geloof ik echter niet, dat een catastrophe onvermijdelijk is. Ik geloof, dat de toekomstige vrede van Europa voor een groot deel afhankelijk zal zijn van de rol, die wij zullen spelen.
Wij wenschen de leiding te nemen bij de regeling der Europeesche conflicten, maar wij zullen een dergelijke regeling niet tot stand brengen, noch zullen wij aan den Volkenbond het gezag kunnen hergeven, dat wij besloten hebben hem te geven, tenzij wij vastberaden op ons doel afgaan en over wapenen beschikken."
De drie voornaamste punten van het Britsche program zijn: Ten eerste versterking van het gezag van den Volkenbond; ten tweede, onderhandelingen over een Europeesche regeling en ten derde, versterking der Britsche strijdkrachten.
(Daily Telegraph) **(Vor. ber. Eden 2467 A.)**

A. ENGELAND. — Rede van minister Eden. - Perscommentaren. —

DUITSCHLAND. — De **Berliner Lokalanzeiger,** die ongeveer hetzelfde schrijft als de „Völkischer Beobachter" en „der Angriff", beweert het volgende:
„Het is een feit, dat in Europa twee fronten bestaan, het bolsjewistische front en de tegenstanders van het bolsjewisme. Duitschland is de macht tegen het bolsjewisme en met dit feit moet iedere regeering rekening houden, die met Duitschland vriendschappelijke betrekkingen wenscht te onderhouden. Niet omdat Duitschland deze situatie wil, maar omdat het bolsjewisme het zoo gewild heeft. Het spreekt vanzelf, zoo doet het blad verder opmerken, dat Duitschland volstrekt niet den wensch heeft met Engeland tot een toenadering te komen, welke uitsluitend doelt op een Duitsch-Engelsche gemeenschap, die tegen andere staten gericht zou zijn. Het nationaal-socialistische Duitschland wil slechts in zijn streven den vrede te bevorderen, trachten de ondersteuning te krijgen van die staten, die hunnerzijds eveneens het grootste belang er bij hebben dat een algemeene vrede gehandhaafd blijft.
Waar minister Eden gemeend heeft zekere uitingen van Duitsche zijde, die van het standpunt uitgaan dat Engeland een deel van de schuld draagt aan de economische moeilijkheden, waaronder Duitschland thans gebukt gaat, van de hand te moeten wijzen, spreekt hij in den toon van eenige Engelsche bladen, die tegen het constateeren van deze feiten protesteeren, omdat zij het bewustzijn hebben, dat daardoor onthuld wordt hoezeer zij hun lezers over het bolsjewisme eenerzijds en het economisch verband der dingen in de wereld anderzijds verkeerd hebben ingelicht. Het mag dan juist zijn, dat Engeland aan Duitschland leeningen gegeven heeft ten bedrage van de betalingen, welke Duitschland als herstel verrichten moest, deze omstandigheid doet niets af aan de verantwoordelijkheid voor de van 1919 tot 1932 gehandhaafde politiek in den geest van Versailles."

ITALIE. — Gayda schrijft in de **Giornale d'Italia,** dat de weg dien de Volkenbond bewandelt om den wereldvrede te verzekeren, een ongeschikte weg is. Er zijn, zegt hij, nog andere wegen, die zekerder tot dat doel leiden, b.v. de directe samenwerking tusschen de groote landen, die gemeenzame belangen hebben, zooals b.v. Italië en Duitschland. Italië zoo min als Duitschland zegt hij, hebben eenig vertrouwen in den Volkenbond als instrument van samenwerking om den vrede te handhaven. De Volkenbond is totaal machteloos. Nog veel erger zou het naar zijn meening worden, wanneer de Volkenbond over een „eigen leger en vloot" zou beschikken. In dat geval zouden de Bond en de „collectieve veiligheid" worden tot een „collectieve bedreiging" voor alle staten.
In het kort gezegd, is de verhouding tusschen Italië en Engeland na de groote rede van Mussolini en het antwoord van Eden nog precies als eenige weken tevoren. Eden heeft met geen woord gezinspeeld op een Middellandsche Zee-verdrag met Italië. Tusschen de twee landen bestaat dus een dusdanig verschil van opvatting, ten opzichte van de methoden, waarmede de internationale vraagstukken moeten worden onder de oogen gezien, dat men nauwelijks verwachten mag, dat dit verschil spoedig zal worden overbrugd.

FRANKRIJK en BELGIE. — De rede van minister Eden is zeer gunstig opgenomen.

(Vorig bericht blz. 2533 A.)

B. BELGIE. — Koning Leopold spoort tot eenheid aan.

Koning Leopold heeft op 7 Nov. '36 in een rede, gehouden ter herdenking van het feit, dat een eeuw geleden de wetten inzake het provinciaal bestuur werden afgekondigd, aangespoord tot eenheid en gematigdheid.
De politieke structuur van België, aldus de koning, is niet geschikt voor hevige wijzigingen. Niet dat België afkeerig is van evolutie in de ideeën en instellingen, verre van daar, maar het wenscht die evolutie slechts na wijs beraad te doen voltrekken.
De koning vestigde verder de aandacht der Belgen op de gevaren, die kunnen voortvloeien uit een voortdurende geestelijke wanorde.
De koning eindigde met een beroep te doen op alle Belgen, opdat zij tot bezinning komen, opdat zij, geleid door goede trouw en door den wensch naar algemeene verzoening een einde maken aan de onderlinge verdeeldheid. (Handelsblad v. Antwerpen)
(Vor. ber. Koning Leopold III 2493 D.)

C. LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig besproken zijn. - Onze wekelijksche opgave. —
Amerikaansch: Ernest K. Lindley — „Halfway with Roosevelt". (The Viking Press, New York) **(2512 A.)**
Belgisch-Fransch: Jean Tousseul — „Le Testament". (Les Editions de Belgique, Bruxelles) **(V. b. 2399 D.)**
Duitsch: Prof. P. E. Müller — „Amerikanische Philosophie". (Frommann, Stuttgart) **(Vor. ber. 2512 A.)**
Engelsch: George Slocombe — „The Dangerous Sea: The Mediterranean and its Future". (Hutchinson) **(Vor. ber. 2512 A.)**
Fransch: L. P. Deschanel — „Histoire de la Politique Extérieure de la France". (Payol, Paris)
M. Lamm — „Swedenborg". (Stock, Paris) **(2512 A.)**
Hongaarsch: Jolan Földes — „A Holászo Macska Uccaja" (de straat van de visschende Kat). (Athenæum, Budapest.) Verkreeg wereldprijs van £ 4000. Verschijnt binnenkort in het Nederlandsch. **(1629 F.)**
Nederlandsch: Johan Fabricius — „Flipje". (A. P. Leopold's Uitg. Mij., Den Haag)
Reinier van Genderen Stort — „Sprokkelingen". (A. W. Sijthoff's Uitg. Mij., Leiden)
Marianne Philips — „Henri van den Overkant". (Uitg. C. A. J. v. Dishoeck, Bussum) **(2503 A.)**
Russisch: Z. Essayan — „Ogyonnaya rubashka". (Armeensche verhaaltjes). (Goslitizdat, Moskou) **(Vor. ber. 2486 A.)**
Zweedsch: A. Forssberger — „Uvertyr". (Bonniers, Stockholm) **(Vor. ber. 2338 D.)** (Red. K. H. A.)

10 NOVEMBER 1936

D. SPANJE. — Burgeroorlog. —

Een nieuw ministerie heeft zich op 5 Nov. '36 gevormd waaronder vier anarcho-syndicalistische ministers, t.w. Garcia Oliver, Juan Peiro, Juan Lopez en Frederiga Monseny.
Op 7 November heeft de Spaansche regeering Madrid verlaten en heeft zich naar Valencia begeven.
De nationalistische troepen omsingelen Madrid en staatgevechten hebben in de voorsteden plaats. De regeeringstroepen zullen Madrid tot het uiterste verdedigen. (A. N. P.) **(V. b. 2503 B.; Kabinet 2439 D.)**

E. ENGELAND. — Handelsverdrag en Ontspanning met Italië. —

De Engelsche regeering die reeds maanden geleden den gezant te Addis Abeba met groot verlof heeft gezonden, besloot tot het terugtrekken van de militaire wacht voor het Legatiegebouw. Dit is de eerste stap tot erkenning van het Italiaansche keizerrijk door Engeland. Van nog meer belang is de overeenstemming van Engeland en Italië inzake de volledige hervatting van het handelsverkeer. Te Londen werd op 7 Nov. '36 officieel bevestigd, dat de minister van Buitenlandsche Zaken, graaf Ciano, en de Britsche ambassadeur te Rome, sir Eric Drummond, een tweetal overeenkomsten hebben onderteekend, welke een hervatting van het handels- en het betalingsverkeer tusschen de beide landen beoogen.
Het nieuwe handelsverdrag heeft ten doel de sancties uit te wisschen. Van de hervatting van het handelsverkeer zullen allereerst de Engelsche kolen-exporteurs profiteeren. De Italiaansche regeering zou besloten hebben groote kolenbestellingen in Zuid-Wales te doen.
Het officieuze Italiaansche nieuwsagentschap Stefani wijst er op, dat dit de voorteekenen zijn van een ontspanning Engeland—Italië.
Mussolini heeft ten slotte in een interview met den bekenden Engelschen correspondent Ward Price verklaard, dat hij een Engelsch-Italiaansch gentlemens-agreement wenscht ter verzekering van de wederzijdsche belangenbescherming.
Het zou een tweezijdige overeenkomst moeten worden om de andere aan de Middellandsche Zee gelegen landen geheel gerust te stellen. Mussolini voegde hieraan toe, dat de nieuwe atmosfeer het geloof wettigt, dat een nieuwe fase is begonnen in de betrekkingen tusschen Engeland en Italië.
(Stefani - Daily Mail) **(Vor. ber. Handelsverdr. 1725 B.; Rede Eden 2533 A.; Rede Mussolini 2511 A.)**

A. **WERKLOOSHEID. — Omvang en bestrijding.** — De werkloosheid en haar bestrijding vormen, zooals dit ook in de troonrede bij de opening van de Staten-Generaal in September verklaard werd, een der belangrijkste problemen van de Nederlandsche economische politiek. In het bijzonder verdient deze aangelegenheid op het oogenblik belangstelling, eenerzijds in verband met de kans op een toeneming der werkloosheid als gevolg van de nadering van het winterseizoen, en anderzijds met het oog op de depreciatie van den gulden sedert het goud-embargo en de mogelijkheid dat thans nieuwe perspectieven worden geopend. Ten einde zich een oordeel te kunnen vormen omtrent de vooruitzichten op dit gebied, is het echter noodig de ontwikkeling, welke tot dusver plaats vond alsmede de oorzaken der werkloosheid te onzent nader te beschouwen.

Indien men de Nederlandsche werkloosheid vergelijkt met de werkloosheid in andere landen, aan de hand van de laatst beschikbare gegevens — d.w.z. die per midden 1936 — dan krijgt men geen opgewekt beeld.

Stijging der werkloosheid in Nederland.

van 2e kw.	tot 2e kw.	van	tot		
1930	1931	50.700	99.500	= +	96%
1931	1932	99.500	242.800	= +	144%
1932	1933	242.800	293.700	= +	21%
1933	1934	293.700	298.900	= +	2%
1934	1935	298.900	352.300	= +	18%
1935	1936	352.300	395.800	= +	12%

Werkloosheid in Nederland 1930—1936.
(In duizenden)

	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.
1930	—	50,7	61,4	108,7
1931	137,8	99,5	116,9	198,8
1932	263,0	242,8	263,9	314,7
1933	375,4	293,7	280,9	341,7
1934	359,4	298,9	303,1	369,6
1935	411,4	352,3	352,0	423,0
1936	456,8	395,8	—	—

Indexcijfers van Nederland (1929 = 100).

Jaar	Productie van Kapitaal goederen	Productie van Consumptie goederen	Index der handelsprijzen	Waarde Nederl. uitvoer
1930	86,8	96,3	89,9	86,5
1931	62,9	98,5	76,5	66,0
1932	45,9	83,0	64,8	42,5
1933	55,2	85,9	63,1	36,6
1934	55,8	86,1	63,2	35,8
1935	47,2	89,6	61,5	34,0
Midden '36	52,6	85,9	62,0	32,0

Stand der bevolking in Nederland.

Jaar	Bevolking	Jaarl. toeneming in procenten.
1899	5.104.137	1,50
1909	5.858.175	
1920	6.865.314	1,55
1930	7.935.565	1,55
1935	8.423.182	1,20

Geboorten (in duizenden).

1915	1916	1917	1918	1919	1920	1921
167,4	172,6	173,1	169,5	166,1	195,0	191,4

Aantal personen (in duizenden) **die het 15e levensjaar bereikten.**

1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936
134,0	140,0	142,0	141,0	140,0	166,0	163,0

Aantal jeugdige personen (in duizenden) **die op de arbeidsmarkt verschenen.**

1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936
67,0	70,0	71,0	70,5	70,0	83,0	81,5

Werkloosheid per 1000 inwoners (midden 1936).

Ver. Staten	81	Duitschland	18
Oostenrijk	48	Denemarken	16
Nederland	45	België	13
Tsjecho-Slowakije	39	Polen	12
Groot-Brittannië	37	Zweden	12
Frankrijk	31	Noorwegen	10
Ierland	23	Hongarije	5
Zwitserland	19		

Hieronder volgen de indexcijfers der werkloosheid in Nederland en in de geheele wereld.

Werkloosheid in Nederland.
Indexcijfers 1930 = 100.

Jaar	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	gem.
1930	—	69,0	83,5	147,0	100
1931	187,0	135,0	159,0	270,0	188
1932	357,0	330,0	358,0	427,0	368
1933	509,0	400,0	382,0	454,0	435
1934	489,0	406,0	411,0	502,0	452
1935	560,0	478,0	478,0	575,0	522
1936	620,0	538,0	—	—	—

Wereldwerkloosheid.

1930	93	87	96	116	100
1931	145	129	134	156	143
1932	181	172	173	174	178
1933	189	168	151	150	167
1934	150	128	125	128	135
1935	136	114	104	107	118
1936	115	105*)	—	—	—

*) voorl. cijfer.

Perspectief. — Een vastlegging van de veelbesproken oorzaken der werkloosheid in cijfers, stuit op buitengewoon groote moeilijkheden. Het ministerie voor Sociale Zaken heeft over deze kwestie, zich daarbij baseerend op de verhoudingen van 1930 en 1935, bij tal van bedrijfstakken een enquête ingesteld. Uit den aard der zaak komt een dergelijk onderzoek echter slechts tot een gedeeltelijk en vaak ook benaderd resultaat. Het aantal der door rationaliseering vrijgekomen arbeidskrachten zou zich tusschen de 20.000 en de 25.000 bewegen, waaruit wel blijkt, dat dit aantal slechts betrekkelijk gering is in vergelijking met de totale werkloosheid.

Ondanks de zeer ongunstige huidige situatie meenen wij toch de toekomst niet zonder optimisme te mogen beschouwen. Het verreweg grootste deel der werkloosheid is nog steeds het gevolg van de conjunctuur In dit opzicht zullen andere aspecten kunnen worden geopend zoodra de wereldhandel een opleving toont. Gehoopt mag slechts worden, dat de depreciatie van den gulden het hare zal bijdragen tot de ontsluiting van nieuwe markten en de herovering van oude afzetgebieden. Hand in hand met de zoo noodzakelijke uitbreiding van den internationalen handel zullen zooals uit de geschiedenis blijkt ook weder technische vooruitgang en bevolkingsontwikkeling als oorzaken van werkloosheid op groote schaal hun kracht verliezen.

(Ontleend aan de Telegraaf van 7 Nov. 1936)

(V. b. Nederl. Werkloosh. 2421 A.; Bevolk. 2413 A.; Indexcijfers 2189 H.; Wereldwerkloosheid 2387 B.)

B. **FRANKRIJK. — Minister Daladier over den communistischen cellenbouw in het leger.** — De Fransche minister van Landsverdediging en Oorlog, Daladier, werd op doorreis door het gemeentebestuur van Mont de Barsan ontvangen.

In een toespraak wees de minister er op, dat het leger boven de partijen blijft staan. Het leger zou zich in politieke kwesties hebben gemengd, indien het zou hebben opgehouden alleen naar het vaderland te kijken. In zoodanig geval zou het een grooten slag hebben kunnen toebrengen aan den internationalen vrede.

Daladier bekrachtigde dat hij nimmer zou dulden dat politieke kwesties in het leger zouden naar voren

worden gebracht, omdat van dat oogenblik af geen Fransch leger meer zou bestaan.
Deze rede van Daladier schijnt in verband te staan met de krachtige maatregelen van overheidswege om den communistischen cellenbouw in het leger tegen te gaan. (Le Jour) **(Vor. ber. Daladier 2531 A.)**

A. **NEDERLAND. — Tuinbouw. - Drie millioen steun.** Naar het Handelsblad verneemt zal de regeering zeer binnenkort een derde uitkeering aan den tuinbouw doen. Dit steunbedrag zal liggen tusschen de 3 en 3½ millioen. (Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Tuinbouw 2462 B.; Steun 2197 G.)

B. **NEDERLAND. — Prof. Dr. H. Burger over het Nationalisme. —**
Prof. dr. H. Burger heeft voor de eerste-jaarsstudenten te Groningen een toespraak gehouden over: „Nationalisme in Nederland".
Veel misverstand ontstaat, aldus prof. Burger — door een naam. Het Duitsche, het Italiaansche, het bolsjewistische nationalisme die alle verscheidenheid, alle oppositie onderdrukken, zijn voor Nederlanders onaanvaardbaar. Ondenkbaar ook is bij ons een nationalisme, dat haakt naar machtsuitbreiding, naar verovering.
Een gezond Nederlandsch nationalisme berust op liefde voor het eigene. Het is, in daden omgezet, hetzelfde als vaderlandsliefde, het streven tot zedelijke en stoffelijke verheffing van het eigen volk, opdat dit een eervolle plaats zal innemen tusschen de volken. Dit nationalisme staat niet vijandig tegen den tijdgeest, integendeel, het is gericht op internationale rechtvaardigheid en draagt bij tot de harmonie der volken. Er zijn hier groote nationale deugden, maar evenzeer nationale fouten.
Tot deze behoort de nationale onverschilligheid. Onze intellectueelen zijn a-nationaal. Onze linksche volkspartijen anti-nationaal. Niet alleen de communisten, die hun bevelen uit Rusland ontvangen, maar vergelijk onze socialisten met die van Engeland en van de drie Scandinavische landen, in hun verhouding tot de nationale geschiedenis, de nationale vlag, het nationale lied, het koningshuis.
Waarom hebben alleen wij zoo weinig eerbied voor onze taal? Trouwens het voorbeeld komt van hoogerhand, zie onze wetgeving. Het vereenigde ministerie van Oorlog en Marine heet departement van „Defensie", hoewel het mooie „Landsverdediging" voldoende was geweest. De spreek- en schrijftaal der hoogere standen krioelt van barbarismen.
Noord- en Zuid-Nederland waren cultureel en taalkundig geheel één in de middeleeuwen. Het wapengeluk van Parma heeft ze gescheiden. Na drie eeuwen van stelselmatige onderdrukking van het Nederlandsche deel der Belgische bevolking, zien wij daar thans een merkwaardige herleving van den Nederlandschen geest, ook van de dichtkunst.
De Vlaamsche beweging is de strijd voor Vlaamsch rechtsherstel. Zij heeft een aantal successen geboekt in de wetgeving. Evenwel, al deze taalwetten zijn door al de bestuurslichamen steeds stelselmatig ontdoken.
Ten slotte behandelde spreker de vraag of wij ijveren voor een staatkundige hereeniging der Nederlanden. Zeker niet in den zin, dat wij ons mengen in den politieken strijd in België. Maar voorbereiding van de geesten hiervoor, wat De Clercq „den schoonsten zijner droomen" noemde, dit is de taak der Dietsche beweging. Dit doet zij vanzelf, door kennis te verspreiden omtrent het Nederlandsche nationaliteitsvraagstuk, omtrent de nooden van het Vlaamsche volk, omtrent het imperialistische streven der Fransche politiek, die ook onze Rijn-delta bedreigt. De Vereenigde Nederlanden van 1815—1830 wenschen wij niet terug. Wie heeft in den tegenwoordigen wankelen toestand eenig denkbeeld van wat een nieuwe Europeesche catastrofe brengen zal en of dan niet de tegenstelling Waalsch-Vlaamsch tot een verscheuring van België leiden zal?
Wanneer, onder zulke omstandigheden, de Walen uit vrijen wil zich bij Frankrijk zouden scharen, zouden wij, Nederlanders, dan werkelijk wenschen, dat ook Vlaanderen, dit prachtige land met zijn vijf millioen Dietschers, door Frankrijk werd ingeslikt?
(De Telegraaf)

11 NOVEMBER 1936

C. **NEDERL. OOST-INDIE. — Extra uitvoerrecht. —** Bij den Indischen Volksraad is ingediend het ontwerp voor een ordonnantie tot de heffing van een extra uitvoerrecht van 2% op verschillende exportproducten. Van de heffing zullen o.m. worden uitgezonderd: suiker, koffie, Java-tabak en witte peper. (Aneta) **(Vor. ber. Uitvoerrechten 1524 F.)**

D. **NEDERLAND. — Radio-Distributie. - Verlenging der machtigingen. —**
Teneinde de juiste onderlinge verhouding der in den Nederlandschen radio-omroep werkzame groepen, met name de omroeporganisaties en de distributie-bedrijven, te bevorderen en tevens de mogelijkheid te openen, dat deze en andere in den omroep werkzame organen, elk op zijn gebied, op doelmatige en harmonische wijze kunnen medewerken aan de vervolmaking van dezen omroep, zijn bij Koninklijk besluit voorzieningen getroffen voor het ter beschikking stellen van gelden, ten einde deze doelstelling te verwezenlijken.
Aangezien door deze regeling welke na overleg met de vertegenwoordigers van de betrokken belangengroepen tot stand kwam, een voorspoedige ontwikkeling van den Nederlandschen omroep als geheel wordt mogelijk gemaakt, heeft de minister van Binnenlandsche Zaken termen kunnen vinden om deze ontwikkeling ook anderzijds te bevorderen door met betrekking tot de verlenging van de voor de radio-distributie verleende machtigingen, waarvan het meerendeel in April 1937 afloopt, de volgende gedragslijn vast te stellen:
Indien de gemeentelijke en particuliere radio-distribuanten zich blijven beijveren om de machtigingsvoorwaarden zoowel technisch als exploitatief zoo stipt mogelijk na te komen, zal er in het algemeen in April 1937 geen aanleiding zijn, een anderen exploitatievorm voor die verzorging in het leven te roepen.
Met inachtneming van het vorenstaande zullen dan ook de thans loopende machtigingen met 5 jaren, d.i. tot 1 Mei 1942, worden verlengd, met de bepaling, dat deze termijn na ommegang wederom met 5 jaren kan worden verlengd, wanneer mocht blijken, dat bij het beëindigen van den eersten vijfjarigen termijn daartegen geen technische en/of exploitatieve bezwaren kunnen worden aangevoerd.
Ten einde te bereiken, dat voor de overheid de gelegenheid wordt geschapen om op een bepaald oogenblik het geheele vraagstuk van de radio-distributie opnieuw en in volle vrijheid te overzien, wordt tevens bepaald, dat voor verlenging van de machtigingen welke op een later tijdstip dan 1 Mei 1937 afloopen, dezelfde termijnen en dezelfde bepalingen gelden als hiervoren aangegeven, zoodat ook voor deze de data van 1 Mei 1942 en 1 Mei 1947 zullen worden in acht genomen.
(Het Vaderland) **(Vor. ber. Radio 2276 E.)**

E. **NEDERLAND. — Congres der R.S.A.P. —**
Op 7 en 8 Nov. '36 heeft de Revolutionnair Socialistische Arbeiders Partij (R.S.A.P.) te Amsterdam haar derde congres gehouden.
Het congres besloot met ruim 1800 tegen 7 stemmen de uitgesproken royementen van den heer P. J. Schmidt en mevr. mr. Chr. de Ruyter-De Zeeuw goed te keuren.
De heer Schmidt verklaarde zijn mandaten in den gemeenteraad van Amsterdam en de Provinciale Staten van Noord-Holland te zullen neerleggen.
De gehouden zitting keurde het beleid van het partijbestuur goed, dat daarna werd herkozen.
Verkiezingsprogram en candidatenlijsten voor de Kamerverkiezingen met als lijstaanvoerder het Tweede Kamerlid H. Sneevliet, werden vastgesteld.
(Het Volk) **(Vor. ber. R.S.A.P. 2449 F.)**

F. **FRANKRIJK. — Begrooting 1937. —**
De Fransche begrooting voor 1937, welke bij de Kamer is ingediend, vertoont een totaal aan uitgaven van 48 milliard, het tekort beloopt 3.5 milliard.
Zoowel voor de militaire als administratieve diensten zijn de uitgaven gestegen. O.a. wordt ten behoeve van de departementen en gemeenten 725 mill. meer uitgetrokken, terwijl 1205 millioen meer noodig is voor militaire maatregelen, zooals de verlenging van den diensttijd en de bezetting van vestingwerken. Verdeeld over de ministeries wordt meer uitgetrokken 816 millioen voor Oorlog, 92 millioen voor Marine, 196 millioen voor Luchtvaart, 17 millioen voor Koloniën en 180 millioen voor Binnenlandsche Zaken.
Gezien de vooruitzichten op een economisch herstel in de geheele wereld, neemt Frankrijk een gunstige positie in, aldus de memorie van toelichting, door de vergrooting van de koopkracht der arbeidersklasse, de grootere activiteit, die zal voortspruiten uit de uitvoering der openbare werken en het program voor de nationale defensie, terwijl ook gunstige gevolgen verwacht worden van de hervorming van het militaire regime.
De regeering zal trachten de stijging der detailprijzen tegen te gaan. (Le Temps)
(Vor. ber. Begrooting 2114 G.)

G. **NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Wijziging Lager Onderwijswet. - Het Friesch. —**
Bij de Tweede Kamer is ingediend een wetsontwerp tot wijziging van de Lager Onderwijswet. Aan de memorie van toelichting wordt het volgende ontleend:
De minister acht den tijd gekomen voor het opnemen van een regeling, welke tegemoet komt aan den in de laatste jaren van vele zijden uitgeoefenden aan-

drang om de mogelijkheid te openen, dat ook de lagere school dienstbaar kan worden gemaakt aan het aanleeren van het Friesch. Te dien einde wordt in art. 2 der wet het volgende nieuwe lid voorgesteld: Daar, waar naast de Nederlandsche taal nog een streektaal of een dialect in levend gebruik is, kan onder lezen en Nederlandsche taal eenige kennis van die streektaal of dat dialect mede begrepen zijn.
(Alg. Handelsblad) **(V. b. Friesch 1770 B.; L. O.-wet 1572 E.; Onderw. 2474 G.; Tw. Kamer 2507 D.)**

A. **DUITSCHLAND. — Nieuw Wetboek van Strafrecht. —**
De in 1933 op bevel van Hitler ingestelde commissie tot voorbereiding van een hervorming van het Duitsche strafrecht heeft haar werkzaamheden geëindigd. Het nieuwe wetboek zal worden in werking gesteld, wanneer het door Hitler zal zijn goedgekeurd.
Op moord en kinderontvoering zal de doodstraf staan. Er zijn geen bepalingen volgens welke duelleeren strafbaar zou zijn.
Een speciaal hoofdstuk is gewijd aan straffen wegens Malthusiaansche propaganda, het onverzorgd achterlaten van kinderen en abortus.
Een belangrijk hoofdstuk behandelt de bescherming van den arbeid van individu en natie, waarbij staking en uitsluiting worden gestraft en prijsopdrijving wordt beschouwd als economisch hoogverraad. Ernstige straffen zullen staan op beleediging van den Führer, zelfs als particulier persoon, en aanvallen op partij, het rijk, het leger en den arbeidsdienst.
(Berliner Tageblatt) **(Vor. ber. blz. 1869 E.)**

B. **SCHEEPSRAMP — De logger „Sch. 179" vergaan.**
Na de ramp van den Scheveningschen logger Sch. 68 heeft thans nog een grootere ramp rouw gebracht onder de zeevisschers. Na den storm werd voor IJmuiden nog een wrak ontdekt; men vreesde weldra dat dit de logger Sch. 179 was en de vrees is later maar al te waar gebleken. Er bevonden zich 14 man aan boord, die allen om het leven zijn gekomen.
(De Telegraaf) **(Vor. ber. Scheepsramp 2531 B.)**

C. **JAPAN. — Sterke aanwas van de bevolking. —**
Het bureau voor statistiek deelt mede, dat de bevolking van Japan 1 Oct. '36 70.258.200 zielen bedroeg of 1.004.052 meer dan een jaar geleden.
De steden Tokio en Osaka hebben resp. 6.085.800 en 3.101.900 inwoners. (Domei) **(Vor. ber. 2062 B.)**

D. **ENGELAND. — De duikbootenoorlog. - Protocol te Londen geteekend. —**
Het protocol tot regeling van den duikbootenoorlog, dat op 6 Nov. '36 op het departement van Buitenlandsche Zaken te Londen is onderteekend, is gepubliceerd in den vorm van een witboek.
Het protocol zelf bestaat uit slechts 2 paragraphen. Zij luiden:
1. De duikbooten zijn onderworpen aan dezelfde bepalingen van het internationale recht, als de aan de oppervlakte varende schepen, voor zoover hun betrekkingen met de koopvaardijschepen betreft.
2. In het bijzonder (met uitzondering van het geval, waarin het koopvaardijschip na behoorlijk bevel om bij te draaien hardnekkig zou hebben geweigerd te stoppen of actief verzet zou hebben geboden aan een bezoek aan boord of een doorzoeking van het schip) heeft ieder aan de oppervlakte varend oorlogsschip of iedere duikboot niet het recht koopvaardijschepen tot zinken te brengen of ongeschikt voor navigatie te maken, zonder van tevoren de passagiers, de bemanning en de scheepspapieren in veiligheid te hebben gebracht.
In dit opzicht zullen reddingbooten niet kunnen worden geacht voldoende de veiligheid te verzekeren, tenzij de toestand van de zee en het weer, evenals de nabijheid van de kust of van een ander schip, dat de passagiers, de bemanning en de scheepspapieren aan boord kan nemen, voldoende zekerheid geven.
Het protocol is geteekend door de vertegenwoordigers van Frankrijk, Engeland, de Ver. Staten, Italië, Japan, de Britsche dominions en Britsch-Indië.
De inleiding van het protocol zegt, dat het van nu af mogelijk moet zijn een overeenkomst op denzelfden grondslag te laten circuleeren bij andere landen, die geen deelgenooten zijn van het vlootverdrag van Londen.
Men meent te weten, dat Duitschland al heeft laten weten, dat het zich bij een zoodanige overeenkomst zal aansluiten en denkt, dat het deze spoedig zal teekenen.
Ook Rusland is uitgenoodigd het protocol te onderteekenen. (Manchester Guardian)
(Vor. ber. Vlootverdrag 2242 B.)

E. **DUITSCHLAND. — Kerkstrijd. - Kardinaal Faulhaber bij Hitler. —**
De Romeinsche correspondent van De Tijd meldt:
De „Tribuna" maakt melding van het bezoek, dat Kardinaal Faulhaber aan Hitler heeft gebracht, en verklaart dat deze ontmoeting het resultaat is van uitvoerige voorbereidingen, waaraan Kardinaal Pacelli en eenige Beiersche nationaal-socialistische leiders hebben deelgenomen en die ook door Mussolini met aandacht zouden zijn gevolgd.
Volgens de „Tribuna" zou deze voorbereiding geleid hebben tot toenadering tusschen de Kerk en het Nationaal-Socialisme.
Hoewel dit bericht zeker voorbarig moet worden genoemd hecht men toch in het Vaticaan aan de ontmoeting tusschen Kardinaal Faulhaber en den kanselier groote beteekenis.
De besprekingen tusschen de Beiersche Kardinaal en den Führer zullen ongetwijfeld in de eerste plaats betrekking hebben gehad op de brandende schoolkwestie in Beieren. (Tribuna - De Tijd)
(Vor. ber. Kerkstrijd 2438 E.; Faulhaber 2349 C.)

12 NOVEMBER 1936

F. **PALESTINA. — Geen opschorting der Joodsche immigratie. —**
In het Lagerhuis heeft de minister van Koloniën, Ormsby Gore, verklaard, dat de Britsche regeering tot de slotsom is gekomen, dat opschorting der immigratie in Palestina gedurende het onderzoek der Koninklijke Commissie die dezer dagen naar Palestina is vertrokken, niet door economische of andere motieven gerechtvaardigd zou zijn.
Voorts heeft Ormsby Gore gezegd, dat het in de bestaande omstandigheden naar de meening der regeering verstandig zal zijn den Hoogen Commissaris te verzoeken, een gematigd gebruik van de economische hulpbronnen van Palestina te maken. Op voorstel van den Hoogen Commissaris heeft de regeering goedgekeurd, dat het aantal immigratiecertificaten voor de eerstvolgende zes maanden beperkt blijft tot 1800.
(Daily Telegraph) **(Vor. ber. Immigratie 2306 B.)**

G. **DANZIG. — Optreden der Nazi's lokt Poolsch protest uit. - Duitsche commentaren. —**
Te Gdynia bij Danzig is op 8 Nov. '36 een groote protestvergadering tegen bepaalde maatregelen der nationaal-socialistische regeering van Danzig gehouden, waaraan ca. 20.000 personen deelnamen.
Volgens het Danziger persbureau zijn er daarbij zeer heftige redevoeringen gehouden. Een der sprekers, Rusinek, de vertegenwoordiger der Poolsche sociaaldemocraten, zou o.a. hebben gezegd: Danzig blijft òf een vrije stad, òf het wordt een zeehaven van Pommerellen. Wij kunnen Danzig ook aan Rydz Smigly, den nieuwen maarschalk van Polen, ten geschenke geven.
Een andere spreker eischte, dat represailles zouden worden genomen tegenover de Duitschers in Pommerellen, waar men de landerijen der boeren zou kunnen onteigenen.
De Duitsche bladen zijn over het gesprokene zeer

verontwaardigd, maar nog meer over het feit, dat de betoogers het anti-Duitsche lied der Opper-Silezische opstandelingen hebben aangeheven.
De „Deutsche Allg. Ztg." schrijft: Na het accoord van 1934 had men mogen hopen, dat er definitief aan dergelijke provocaties een eind zou zijn gemaakt. De „Danziger Korrespondenz" verklaart, dat men alleen kan zeggen, dat een dergelijke perfidie de burgers van een staat, die aanspraak maakt op den rang van groote mogendheid, niet waardig is.
De leider der nationaal-socialistische partij in Danzig, Foerster, heeft tijdens een bijeenkomst der partij o.a. nog verklaard, dat „de geheele oppositie in Danzig voor 1 Januari 1937 definitief uitgeschakeld zal zijn". Foerster gaf voorts als zijn overtuiging te kennen, dat Danzig in den loop van 1937 weder bij het Duitsche rijk zou worden gevoegd.
(Gazeta Polska) **(Vor. ber. Danzig-Polen 2426 E.)**

A. JAPAN. — Tariefoorlog met Australië. - Wolschaarschte. —
De wolhandel in Japan lijdt onder een ernstige schaarschte, tengevolge van de Japansche boycot van Australische producten, voortvloeiend uit de tariefkwestie.
Op hetzelfde oogenblik zijn de wolprijzen in de Ver. Staten en Zuid-Afrika ongeveer 70 sh. per baal hooger dan de Australische.
De wolaankoopen zijn gedaald tot slechts 60.000 balen gedurende het seizoen. De productie-kosten van de garens overtreffen de marktprijzen en tengevolge daarvan is de productie binnen zekere grenzen gehouden, op het oogenblik tusschen 20 en 25%.
(Domei)

B. SPANJE. — Betalingen via het Nederlandsche Clearing Instituut. —
In de Staatscourant van 6 Nov. '36 wordt een Kon. besluit bekend gemaakt, waarbij de Spaansche Republiek wordt aangewezen als vreemde mogendheid in den zin van artikel 4 van de „wet internationaal betalingsverkeer 1934" zoowel voor wat betreft het grondgebied in Spanje, als dat van de Balearen, de Canarische eilanden, de Spaansche bezittingen en het Spaansche protectoraat in Marokko.
Dit besluit, dat op 7 Nov. 1936 in werking is getreden, heeft tengevolge, dat voldoening van schulden, wegens of in verband met levering van goederen van oorsprong uit of herkomstig uit Spanje, met ingang van dien dag slechts kan geschieden door storting bij het Nederlandsch Clearing Instituut.
Tot dezen maatregel is overgegaan, ten einde te vermijden, dat vrijelijk deviezen blijven afvloeien naar een land, waarvan de regeering sinds geruimen tijd geen deviezen ter beschikking heeft gesteld voor de betaling van de Nederlandsche exporten.
(Staatscourant)

C. BELGIE. — Leger, Vloot en Luchtmacht. - Vlaamsche en Waalsche regimenten. - Wetsontwerp wordt ingediend. —
De gewone parlementszitting is op 10 Nov. '36 geopend. Kamiel Huysmans werd tot voorzitter van de Kamer herkozen.
De regeering zal een wetsvoorstel indienen betreffende de wettelijke vorming van Vlaamsche en Waalsche divisies en regimenten en de instelling van administratieve diensten voor het Vlaamsche leger voor de noordelijke gebieden en het Waalsche leger voor de zuidelijke provincies. Gevraagd wordt het gebruik van de beide nationale talen op de Krijgsschool en bij de hoogere officieren verder te ontwikkelen.
Het wetsontwerp heeft ten doel de Vlaamsche parlementsleden tevreden te stellen en aldus hun goedkeuring van de militaire hervorming, die onder deze leden oppositie ontmoet, te vergemakkelijken.
Moyersoen werd tot voorzitter van den Senaat herkozen. (Agence Belga) **(V. b. Taalkwestie 2280 G;. Leger, Vloot en Luchtmacht 2493 D.)**

D. POLEN. — Smigly-Rydz maarschalk van Polen. —
Op de binnenplaats van het koninklijk slot heeft op 10 Nov. '36 een historische plechtigheid van buitengewonen aard plaats gehad.
In tegenwoordigheid van de regeering, de hoogste militaire en geestelijke waardigheidsbekleeders, het diplomatencorps, vertegenwoordigingen van alle militaire formaties en talrijke autoriteiten heeft president Moscicki aan generaal Rydz-Smigly — wiens naam in het vervolg Smigly-Rydz zal luiden — den maarschalksstaf overhandigd.
Met de benoeming van Smigly-Rydz tot maarschalk gaat de bevordering van generaal Casimir Sosnowski tot inspecteur van het Poolsche leger gepaard. Sosnowski was de voornaamste bewerker van en onderhandelaar over het Fransch-Poolsche bondgenootschap. (Polska Agencia Telegraficzna)
(Vor. ber. Rydz-Smigly 2441 E.)

E. NEDERLAND. — Werkloosheid in de voornaamste steden. —

	Aantal werkloozen einde Oct. 1936	Sept. 1936
Amsterdam	56.097	57.964
Rotterdam	54.228	55.449
's-Gravenhage	25.081	25.433
Utrecht	11.575	11.722
Haarlem	6.914	6.769
Groningen	5.005	5.182
Eindhoven	4.845	4.986
Totaal	163.745	167.505

(Centraal Bureau v. d. Statistiek) **(V. b. 2535 A.; Amsterdam 2388 F.; Cijfers 2041 B.; R'dam 1014 D.)**

13 NOVEMBER 1936

F. NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Nieuwe Pachtwet goedgekeurd. —
De Tweede Kamer heeft bij den aanvang van de vergadering op 10 Nov. '36, na tweede lezing, het ontwerp-pachtwet aangenomen met 76 tegen 12 stemmen. Tegen: de liberalen, staatk. gereformeerden, mr. Westerman, ds. Lingbeek (herv. geref.) en Vervoorn (plattel.). (De Telegraaf)
(Vor. ber. Pachtwet 2333 B.; Tw. Kamer 2536 G.)

G. ALBANIE. — Kabinet-Kotta gevormd. —
Koko Kotta, die door koning Zog belast was met de kabinetsformatie, is geslaagd. Het nieuwe ministerie heeft de volgende samenstelling: Koko Kotta, minister-president en minister ad interim van Economische Zaken en Openbare Werken.
Ekrem Libahara: Buitenlandsche Zaken.
Musa Iuka: Binnenlandsche Zaken.
Thona Orollogai: Justitie.
Kol Thaci: Financiën.
Faik Dibra: Onderwijs.
Kotta is een der meest vooraanstaande persoonlijkheden in de Albaneesche politiek. Hij is vroeger reeds minister-president geweest, en was kortelings gezant te Parijs. (Agence Belga) **(V. b. Kabinet 2012 D.)**

H. OOSTENRIJK. — Driemogendheden-Conferentie te Weenen. - Officieel communiqué. —
In een na de conferentie der drie mogendheden (Oostenrijk, Hongarije en Italië) te Weenen op 12 Nov. '36 uitgegeven communiqué wordt de juistheid erkend van het standpunt van Oostenrijk en Hongarije ten aanzien van de rechtsgelijkheid inzake bewapening.
De drie regeeringen zullen elkander op de hoogte houden van de verwerkelijking van dit principe, dat, aldus het communiqué, een fundamenteel beginsel der rechtvaardigheid is.
Italië zal rekening houden met de wenschen van de Oostenrijksche en Hongaarsche regeeringen, betreffende deelneming dezer landen aan de economische exploitatie van Abessynië.
De ministers van Buitenlandsche Zaken van Italië en Oostenrijk hebben met voldoening kennis genomen van de uiteenzettingen der Oostenrijksche regeering ten aanzien van de ontwikkeling in de betrekkingen tusschen Oostenrijk en Duitschland.
Verwijzende naar de recente besprekingen van Ciano met Hitler en von Neurath gaven de vertegenwoordigers van Oostenrijk en Hongarije uiting aan hun levendige voldoening over de beslissing van de Italiaansche en Duitsche regeeringen, om de problemen van het Donaubekken in een geest van vriendschappelijke samenwerking te behandelen.

Oostenrijk en Hongarije hebben „de jure" het Italiaansch-Abessynisch imperium erkend.
Naar verluidt zouden ook eenige geheime besluiten der conferentie in een apart memorandum zijn vastgelegd. Dit memorandum zou de volgende punten bevatten:
De betrekkingen tot de Sovjet-Unie, de houding ten aanzien van de hervorming van den Volkenbond, het standpunt der regeeringen betreffende de erkenning van de regeering-Franco, de herziening der verdragen en tenslotte de houding van de drie Donau-staten ten aanzien van een nieuw Locarno-pact.
(Reichspost - Le Temps)

A. **NEDERLAND. — Rijksbegrooting 1937. - Memorie van Antwoord. —**
In haar memorie van antwoord betreffende de rijksbegrooting voor 1937 verklaart de regeering de vrije meeningsuiting principieel tot een nationaal goed, dat niet mag worden prijsgegeven voor een kerkhofstilte.
De regeering acht het volstrekt zeker, dat de gevoerde aanpassingspolitiek de positie van Nederland onder de nieuwe omstandigheden zal blijken te hebben versterkt. Haar, ook op het gebied der werkverruiming, zoo men wil, voorzichtig beleid, berust op een diep gewortelde overtuiging, dat het niet anders kan en niet anders mag.
Voorshands zal geen algemeene vermindering van invoerrechten plaats hebben voor naar de waarde belaste goederen. Dat de ontwikkeling gaat in de richting eener gebonden economie, is ook de meening der regeering. Doch de overheidstaak blijft hierbij een zeer beperkte. Wat de gulden betreft, deze zal zijn eigen niveau moeten vinden, al zullen groote schommelingen uiteraard moeten worden voorkomen.
De regeering houdt zich bezig met de vraag of op andere wijze dan het thans gevolgde stelsel van het verbod aan ambtenaren om van bepaalde organisaties lid te zijn, een even goed of zoo mogelijk zelfs beter resultaat ware te verkrijgen. Met handhaving onzer nationale vrijheden zal gestreefd moeten worden naar inperking van fascisme en communisme. (Het Volk)
(Vor. ber. Begrooting 2455 B.)

B. **H.K.H. PRINSES JULIANA EN Z.D.H. PRINS BERNHARD. — Wetsontwerpen inzake huwelijk en naturalisatie van den Prins door Tweede Kamer goedgekeurd. —**
De Tweede Kamer heeft op 11 Nov. '36 de wetsontwerpen:
goedkeuring van het huwelijk van H.K.H. Prinses Juliana en regeling van de toelating van getuigen bij de voltrekking van dit huwelijk, alsmede van eenige gevolgen van deze echtverbintenis;
naturalisatie van Z.D.H. Prins Bernhard Leopold Frederik Everhard Julius Coert Karel Godfried Pieter van Lippe-Biesterfeld en regeling van eenige gevolgen dier naturalisatie, zonder debat en zonder hoofdelijke stemming aangenomen. (N. Rott. Crt.)
(V. b. Prinses Juliana 2530 G.; Pr. Bernhard 2530 G.)

C. **GENEESKUNDE. — Toeneming van geestes- en zenuwziekten. - Rede dr. J. Ph. Elias. —**
Dr. J. Ph. Elias hield als voorzitter van de veertigste algemeene vergadering van de Zuid-Hollandsche Vereeniging „Het Groene Kruis" te Rotterdam een openingsrede, waarin hij het feit, dat de gemiddelde sterftekansen voor een 45-jarigen niet zijn verminderd, toeschreef aan het voortdurend toenemen van geestes- en zenuwziekten.
Volgens Alexis Carrell zijn ziekten niet overwonnen, doch van aard veranderd. Naar de opgave van den inspecteur van het Staatstoezicht op het krankzinnigenwezen bedroeg op 31 Dec. 1935 de bevolking van de krankzinnigengestichten en psychiatrische inrichtingen in ons land 24.960 — een cijfer dat meer dan achtmaal zoo groot is als het aantal verpleegden in alle sanatoria voor tuberculose lijders tezamen, waar op dien datum 3050 patiënten verblijf hielden.
Voor de genezing van geestesziekten, zegt Van der Spek, is noodig de radicale afwending van den blik van het egoïstisch-concentrische naar het excentrisch-altruïstische. Spr. is ervan overtuigd, dat het Groene Kruis de mogelijkheden in zich draagt voor de verdediging, de bescherming en het behoud ook van de geestelijke volkskrachten.
Treffend en veelzeggend is het feit, dat niet minder dan 40 procent van het budget der provincie Zuid-Holland besteed wordt aan subsidies in de kosten van verpleging van behoeftige krankzinnigen en zwakzinnigen. Uit een en ander blijkt wel heel duidelijk, hoe belangrijk voor de moderne samenleving het vraagstuk van de geestelijke volksgezondheid is.
Op aanstichting en onder de auspiciën van het Groene Kruis zijn reeds drie districtsdiensten voor de psychiatrische voor- en nazorg ingesteld en georganiseerd. Verwacht wordt, dat met den steun van gewestelijke overheid aan deze districtsdiensten verdere uitbreiding zal kunnen worden gegeven.
(Alg. Handelsblad) **(V. b. Geestesziekten 1330 C.; Zenuwziekten 579 D.; Groene Kruis 2321 D.)**

D. **AMSTERDAM. — De Scheepvaart. —**
Voor het laatste opgelegde schip te Amsterdam is een vaartbeurt vastgesteld.
Het is duidelijk, aldus het Alg. Handelsblad, dat hier geen sprake is van opleving, die op eenigerlei wijze verband zou kunnen houden met de jongste monetaire maatregelen van de regeering. De Amsterdamsche koopvaardijvloot is eenerzijds door sloop en verkoop naar het buitenland ingekrompen, anderzijds heeft zij geprofiteerd van een kleine opleving op de internationale vrachtenmarkt. Het herstel van het evenwicht tusschen vrachtenaanbod en laadruimte was feitelijk reeds tot stand gekomen voor de regeeringsmaatregelen waren afgekondigd. (Alg. Hbld.)
(V. b. Scheepvaart 2363 B.; Opgel. schepen 1559 C.)

E. **AMSTERDAM. — Uitgifte van f 10 millioen 3½% obligaties ter conversie van 5%-leening 1933. —**
De Twentsche Bank, de firma's Hope & Co., Pierson & Co., Lippmann Rosenthal & Co., de Ned. Handel-Mij., de Rotterdamsche Bankver., de Incasso Bank, de Ned. Ind. Escompto Mij., de Amsterdamsche Bank, de firma's Mendelssohn Zn. & Co. Amsterdam en R. Mees & Zn., alsmede de Banque de Paris et des Pays-Bas stellen op 19 Nov. '36 de inschrijving open op *f* 10 millioen 3½% obligaties Amsterdam à 97½%.
Houders van nog uitstaande 5% obligaties 1933, welke leening aflosbaar wordt gesteld, hebben recht van voorkeur bij de inschrijving.
Deze conversieleening beoogt de nog uitstaande 5% obligaties af te lossen en daarvoor in de plaats te stellen een 3½% leening tegen den koers van 97½%.
(Keesings Financ. Archief) **(V. b. Leening 1861 C.)**

F. **NEDERLAND. — Onderwijs. - Godsdienst. - Inaugureele rede van Prof. dr. Joh. de Groot over „Exegese". —**
Op 2 Nov. '36 heeft prof. dr. Joh. de Groot, laatstelijk hoogleeraar in het Hebreeuwsch te Groningen, benoemd gewoon hoogleeraar in de Hebreeuwsche taal en letterkunde, de uitlegging van het Oude Testament, de geschiedenis van den Israëlietischen godsdienst en de Israëlietische oudheden, dit ambt aanvaard met een rede getiteld: „Exegese".
Spr. vergeleek de Oudtestamentische wetenschap met een cirkelschijf met vele sectoren die deels aan elkander grenzen, deels zelfs gedeeltelijk over elkander heenvallen en alle samenkomen in het middelpunt, het Oude Testament. Alle hulpwetenschappen zijn om dat middelpunt gegroepeerd en als zijn eigenlijke taak ziet hij de bemoeienis met dat middelpunt, dus de exegese, dat is de uitlegging van het Oude Testament. Op grond van Weiser's definitie van de taak der exegese behandelde spr. in het kort de moeilijkheden, waarop de exegeet van het Oude Testament stuit: deels vloeien deze voort uit het ongewoon samengestelde en fragmentarische karakter van dit boek, deels uit den aard van het Israëlietisch denken, nader door hem geschetst, deels uit het mysterium magnum van het boek. Daarom moet de exegese haar grenzen zien en eerbiedigen en zal zij de taak, haar opgelegd naar de Weisersche formule, moeten opvatten als een ideaal, dat zij niet bereiken kan, ten hoogste benaderen. Die benadering kan geschieden door ten minste tweeërlei: ten eerste door een nauwgezet gebruik van alle tot onze beschikking staande hulpwetenschappen, in het bijzonder van alle grammatische en historisch-critische studiën zooals de tekstcritiek, de litteraire critiek, de godsdiensthistorische studiën, de archaeologie enz. Hij schetst de crisis waarin tegenwoordig de litteraire pentateuch-critiek verkeert en wijst op het groote belang van de archaeologie voor de exegese. Behalve de exegese der horizontale lijn dient er nog een tweede te zijn: de

exegese der verticale lijn, omdat elk menschelijk woord één is met zijn oorsprong èn uitwerking en omdat het Oudtestamentisch woord als Woord van God tot den mensch spreekt.
In dit verband richtte spr. zich tegen de methode der tweedimensionaal-exegeten, en besprak wat men tegenwoordig de theologische exegese noemt. Volgens hem is elke nadere toevoeging aan het woord exegese gevaarlijk en verzwakkend. Spr. noemde de gevaren der theologische exegese, die licht afglijdt naar allegorische verklaring, typologie, dogmatische verklaring. Aan eenige voorbeelden uit het Oude Testament maakt spr. dit duidelijk door middel van oude vertalingen, die tegelijk tekst èn uitleg bieden.
Het nut van uitvoerige en vele hermeneutische regels zag spr. niet in en hij betoogt dat de persoon van den exegeet hier de hoofdzaak is; deze moet beschikken over het vermogen om scherp te luisteren, over een zekere congenialiteit met den auteur, en hij moet iemand zijn, die den God van het Oude Testament liefheeft. Daarnaast moet hij zich voortdurend laten leiden, stuwen en remmen door een groeienden exegetischen tact, ten minste evenzeer een zaak van aanleg en kunst als van wetenschap (Red. K. H. A.) **(V. b. Theologie 2507 E.; Ambtsaanv. in het Onderwijs 2528 A.)**

14 NOVEMBER 1936

A. ALUMINIUM. — Productie. —

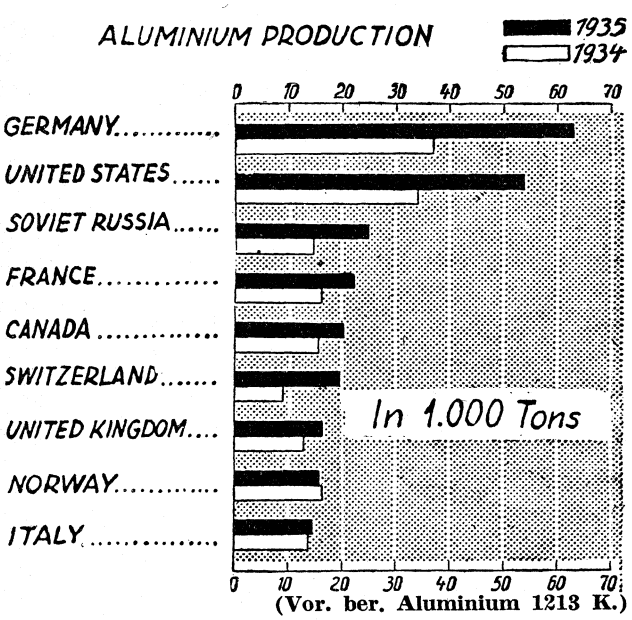

(Vor. ber. Aluminium 1213 K.)

B. OOSTENRIJK. — Erkenning van Abessynië als Italiaansch Keizerrijk. —
In een officieel Oostenrijksch communiqué betreffende de godsdienstige plechtigheid, die op 11 Nov. 1936 heeft plaats gehad in de Italiaansche kerk te Weenen naar aanleiding van den verjaardag van Victor Emanuel III, wordt de Italiaansche vorst aangeduid als koning van Italië, keizer van Ethiopië. (Reichspost) **(V. b. Annexatie Abessynië 2502 G.)**

C. ROTTERDAM. — De Scheepvaart. —
Er blijven voor de haven van Rotterdam gunstige cijfers te vermelden. Al hebben de stormdagen niet te onderschatten hiaten in de statistiek geslagen — er waren dagen, dat er elf schepen binnenvoeren en elf vertrokken — het totaal is gestegen, want in September kwamen er 1034 schepen de haven binnen, tegen 1111 in October. Voor de vertrekkende schepen luiden deze getallen: 1008 en 1116.
Het stukgoedverkeer blijft stijgende cijfers geven: in September vertrokken er 560 schepen, in October 593. Voor de binnenkomende schepen is het aantal practisch gesproken gelijk gebleven. (N. R. Crt.)
(Vorig bericht blz. 2074 B.)

D. NEDERLAND. — Eerste Kamer. - Rijtijdenwet goedgekeurd. —
De Eerste Kamer heeft op 5 Nov. '36 na verdediging door de ministers van Sociale Zaken en van Waterstaat bij verdeelde stemming goedgekeurd het ontwerp-Rijtijdenwet. 33 Leden verklaarden zich vóór, 10 tegen, te weten de heeren Michiels van Kessenich, Kropman, Janssen de Limpens (r.k.), De Vlugt, Van Citters, Briët, Van Asch van Wijk (a.r.) en Lohman, Ter Haar en de voorzitter (c.h.). (Telegraaf)
(Vor ber. 2373 L.; Eerste Kamer 2470 D.)

E. DUITSCHLAND. — Gebruik van metalen en alliages in de bouwindustrieën verboden. —
In het Staatsblad is een decreet afgekondigd waarbij het gebruik van koper, nikkel, zink, lood en alliages daarvan, in de meeste voor het bouwbedrijf werkende industrieën verboden wordt.
Het decreet bevat uitzonderingsbepalingen voor reeds door het buitenland gedane bestellingen, aangezien de aflevering van de bestelde goederen deviezen in het land doet komen. (Berliner Tageblatt)
(Vor. ber. Metaalverbruik 1442 A.)

F. NEDERLAND. — Staatsleening. - Uitgifte van ƒ 100 millioen tegen 3%, koers 95¾%. - Overteekend.
Bij de 10 Nov. '36 gehouden inschrijving op de 3% leening ad ƒ 100 millioen (waarvan ƒ 50 millioen was geplaatst bij de Rijksfondsen) is ingeschreven voor totaal ƒ 338.392.500. De toewijzing op de inschrijvingen heeft op zoodanigen voet plaats, dat alle gevraagde obligatiën van ƒ 100 ten volle worden beschikbaar gesteld en dat op de inschrijvingen voor obligatiën van ƒ 500 20% en op de overige inschrijvingen 14.15% wordt toegewezen. (Keesings Financieel Archief)
(Vorig bericht blz. 2530 D.)

G. NEDERLAND. — Scheepsbouw. - Opdrachten van de Koninklijke Shell. —
De Koninklijke Shell heeft dezer dagen bij verschillende Nederlandsche scheepswerven een groote order geplaatst tot den bouw van 8 schepen ter waarde van 11 à 12 millioen gulden. Er zullen 6.000 man gedurende een jaar werk vinden. (Het Vaderland)
(Vor. ber. Scheepsbouw 2228 A.)

H. BELGIE. — Leger, Vloot en Luchtmacht. - Diensttijd. —
De secties van de Belgische Kamer hebben dezer dagen vergaderd en afzonderlijk gestemd over de achttien maanden diensttijd en over het militaire ontwerp in zijn geheel. De achttien maanden diensttijd werden verworpen met 98 tegen 34 stemmen en 16 onthoudingen, terwijl het ontwerp in zijn geheel werd aangenomen met 92 tegen 31 stemmen en 26 onthoudingen. Uit deze stemming moet men concludeeren, dat de socialisten en katholieke democraten, die de meerderheid van de regeeringsfracties vormen, zich zullen inspannen om van de regeering te verkrijgen, dat de diensttijd op minder dan achttien maanden wordt bepaald. In de Kamersecties bleek een meerderheid voor de algemeene twaalf maanden diensttijd te zijn. (Handelsblad v. Antwerpen)
(Vor. ber. 2492 B.; Leger, Vloot en Luchtm. 2538 C.)

I. ENGELAND. — Premier Baldwin over den bewapeningswedloop. - Duitschland's antwoord. —
Tijdens de redevoering, die premier Baldwin op 9 Nov. '36 heeft gehouden, heeft de minister-president enkele opmerkingen gemaakt over de vrijheid van geest. „Wij hebben niet de bedoeling om een oordeel uit te spreken over hetgeen in andere landen geschiedt, maar ik ben verzekerd," aldus Baldwin, „dat in dit land het buitenlandsche voorbeeld niet zal worden gevolgd. Vrijheid van geest beteekent voor Engeland het leven zelve en in ons land is geen plaats voor een georganiseerde overtuiging. Wij zijn dan ook van meening, dat Engeland hierdoor zal bijdragen tot datgene waaraan de wereld op het oogenblik behoefte heeft. Indien deze bijdrage van Engeland zal worden geweigerd en Groot-Brittannië zijn positie niet zou kunnen handhaven, zou dit voor de wereld een groot nadeel zijn.
Iedere groote natie heeft de wereld wat aan te bieden. Vrijheid van geest is hetgeen Engeland heeft te geven. Laten wij daarom deze vrijheid van geest in

ons eigen land hoog in eere houden en er zoonoodig voor vechten tot het uiterste.
Wij zijn niet van plan ons te bemoeien met de binnenlandsche aangelegenheden van andere staten, maar wij zullen ook de inmenging van anderen in onze zaken niet dulden. De regeering van Engeland heeft reeds elke gelegenheid te baat genomen om de vermindering van den bewapeningswedloop te bevorderen en den vrede te handhaven. Zoolang de angst voor een nieuwen oorlog niet verdreven is, zal dit doel, waarna ieder mensch met verlangen uitziet, echter niet kunnen worden bereikt."
Baldwin wees ten slotte nog op het gevaar van oorlogen, die wat hun oorsprong betreft, veel overeenkomst zouden vertoonen met de godsdienstoorlogen uit de middeleeuwen.
Volgens de officieuze „Deutsche Diplom. Politische Korrespondenz" wenscht Duitschland niets liever dan beperking der bewapening en stemt met Engeland overeen, dat een regeling zal moeten plaats hebben. (Daily Telegr. - Deutsche Dipl. Polit. Korrespondenz)
(Vor. ber. Baldwin 2366 D.)

15 NOVEMBER 1936

A. **NEDERLAND. — Eerste Kamer. - Maatregelen tot Mechanisatie der Sigarenindustrie. —**
De Eerste Kamer heeft op 5 Nov. '36 het wetsontwerp voor de wettelijke maatregelen tot mechanisatie der sigarenindustrie zonder hoofdelijke stemming aangenomen. (Het Volk)
(Vor. ber. 2316 D.; Eerste Kamer 2540 D.)

B. **ENGELAND. — Bezoek van den Poolschen minister van Buitenlandsche Zaken, Beck, aan Londen. —**
Op 11 Nov. '36 heeft het ministerie van Buitenlandsche Zaken te Londen een communiqué uitgegeven nopens de besprekingen, die de Poolsche minister van Buitenlandsche Zaken, Beck, daar met den leider van de buitenlandsche politiek heeft gevoerd. In dit communiqué wordt het volgende medegedeeld:
In de afgeloopen drie dagen heeft de Poolsche minister van Buitenlandsche Zaken, Beck, met den Engelschen minister van Buitenlandsche Zaken en de andere leden der Britsche regeering een reeks besprekingen gevoerd over den algemeenen toestand in Europa en over problemen, die rechtstreeks Polen en het Vereenigd Koninkrijk aangaan. Beck en Eden hebben tot hun genoegen een overeenstemming van inzichten en verlangens hunner beide regeeringen kunnen vaststellen ten aanzien van de problemen, die beide landen interesseeren. Zij achtten het in hooge mate wenschelijk, dat de pogingen om tot regeling van de Europeesche problemen te komen, worden voortgezet. Tevens heeft men van de gelegenheid gebruik gemaakt, zekere punten te bestudeeren, welke betrekking hebben op het ontwerp voor een Westelijk pact, dat Polen belang inboezemt, terwijl men erkende, dat middelen zullen moeten worden gevonden tot eerbiediging van de wettige belangen van Polen in deze aangelegenheid. Beck en Eden zijn van opvatting, dat internationale samenwerking het best gehandhaafd kan worden binnen het kader van den Volkenbond en dat niets noodlottiger zou zijn voor de hoop op een kalmeering van Europa dan een schijnbare of werkelijke verdeeling van Europa in twee tegenover elkander staande blokken. (Manchester Guardian)
(Vor. ber. Beck 2317 E.; Engeland-Polen 1746 E.)

C. **TSJECHO-SLOWAKIJE. — Premier dr. Milan Hodza tegen de Sudeten-Duitschers en Henlein. —**
In de begrootingscommissie van de Kamer heeft Hodza in een redevoering gewezen op de teekenen voor een economische verbetering in Tsjecho-Slowakije, welke in Maart '37 een verhooging der ambtenaarsalarissen mogelijk zal maken.
In het vervolg van zijn rede wendde Hodza zich tot de sprekers van de Sudeten-Duitsche partij, waarbij hij met nadruk verklaarde, dat er geen sprake kan zijn van Duitsche autonomie in Tsjecho-Slowakije, allereerst reeds omdat territoriale autonomie zou verplichten tot opoffering van 380.000 Tsjechen, die in de Duitsche streken leven en van 730.000 Duitschers, die in Tsjechische gebieden wonen.

Wat de eischen van de Sudeten-Duitsche partij betreft, wees spr. er op, dat de regeering en de coalitie nooit a priori hebben geweigerd overleg te plegen, maar dat zij niet kunnen aanvaarden, dat deze partij zich uitgeeft voor den eenigen vertegenwoordiger van de Duitsche minderheden. Spr. komt vervolgens op tegen de methodes van Henlein, die, geen lid van het parlement zijnde, de partij van buiten af leidt en die de door zijn partijgenooten in het parlement gesloten ententes heeft gedesavoueerd.

Een toespeling makende op de reis van Henlein naar het buitenland, zeide Hodza: „Het merkwaardige is, dat de kortste weg van een Duitsche stad in het Noord-Westen van Boheme naar Praag loopt over Genève, Londen of Berlijn. Wanneer de Sudeten-Duitsche partij een brug wilde vormen in psychologischen zin tusschen Praag en Berlijn, dan is die brug verbroken." Op de bewering van een der Sudeten-Duitsche sprekers, dat Tsjecho-Slowakije ten prooi was aan een „angstpsychose" jegens Duitschland, antwoordde Hodza tenslotte: „Wanneer ons volk zich voor een beproeving mocht bevinden, hoe hard die ook zou zijn voor zijn politieken of militairen weerstand, zou het onder alle omstandigheden overwinnend daaruit te voorschijn treden." (Prager Presse)
(V. b. Dr. Hodza 2222 C.; Sudeten-Duitschers 2396 B.)

D. **JOEGO-SLAVIE. — Nauwere betrekkingen met Turkije. —**
De Zuidslavische premier Stojadinowitsj deelde mede, dat zijn bezoek aan Ankara ten doel had nauwere relaties met Turkije aan te knoopen. Wij krijgen, aldus Stojadinowitsj, een sterk front van Balkannaties, dat zich in staat voelt te verdedigen.
(Politika) **(Vorig bericht blz. 1270 F.)**

E. **LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig besproken zijn. - Onze wekelijksche opgave. —**
Amerikaansch: Robert P. Tristram Coffin — „Sailor Take Warning". (Sidgwick and Jackson, London 1936) **(Vor. ber. 2534 C.)**
Duitsch: Peter Bratselie — „Menschen wie du und ich". (Gotthelf-Verlag, Bern 1936)
L. Magrini — „Im Paradiese Buddhas". (Eschenhagen, Breslau) **(Vor. ber. 2534 C.)**
Engelsch: W. F. R. Hardie — „A Study in Plato". (Clarendon Press, Oxford)
Dennis Parry — „Attic Meteor". (Robert Hale) **(Vor. ber. 2534 C.)**
Fransch: Pierre Croidys — „L'empire des sans-Dieu", roman des moeurs soviétiques. (Maison de la bonne Presse, Paris)
Joseph de Pesquidoux — „La Harde". (Plon) **(Vor. ber. 2534 C.)**
Italiaansch: Pietro Badoglio — „La guerra d'Etiopia". (A. Mondadori, Milano 1936) **(V. b. 2503 A.)**
Nederlandsch: Dr. P. J. Bouman, „Jaurès, Wilson, Rathenau". (H. J. Paris, Amsterdam)
Ro Van Oven — „Hendrickje Stoffels". Roman uit het leven van Rembrandt. (Nederl. Keurboekerij, Amsterdam 1936)
Arthur van Schendel — „De Rijke Man". (J. M. Meulenhoff, Amsterdam) **(Vor. ber. 2534 C.)**
Noorsch: Knut Hamsun — „Ringen sluttet". (Gyldendal, Oslo) **(Vor. ber. 2512 A.)**
Spaansch: Enrique Suarez de Deza — „La Millona". (Teatro de Madrid, 1935) **(Vor. ber. 2494 A.)**
(Red. K. H. A.)

16 NOVEMBER 1936

F. **FRANKRIJK. — Vertrouwensvotum inzake de „affaire-Salengro". —**
Een campagne tegen den soc. minister van Binnenl. Zaken, Salengro, beschuldigd van desertie naar de Duitschers in 1915, heeft op 13 Nov. '36 aanleiding gegeven tot een ernstige vechtpartij in de Fransche Kamer. Een rechtsche afgevaardigde bracht deze zaak ter sprake, waarna Daladier, minister van Oorlog, het geheel voor Salengro opnam. Toen premier Blum wilde spreken, werd hem dit door rechts onmogelijk gemaakt, naar aanleiding waarvan het handgemeen ontstond. Herriot, voorzitter der Kamer, schorste de zitting. Na hervatting kwam Léon Blum andermaal aan het woord en werd onder doodsche stilte aangehoord. Blum's rede was een verdediging van Salengro, die op de Kamer indruk maakte. Men mag concludeeren, dat deze campagne, via Salengro gericht op de geheele regeering, het aanzien van Salengro en Blum meer goed dan kwaad heeft gedaan. Een deel van rechts gaf later toe deze zaak eindelijk als afgedaan te zullen beschouwen. De Kamer sprak tenslotte met 374 tegen 201 stemmen haar vertrouwen in de regeering uit. (Le Temps - Le Peuple)
(Vor. ber. Kabinet 2353 B.)

A. NOBELPRIJZEN. — Scheikunde, Natuurkunde en Letterkunde. —

De Nobelprijs-1936 voor Scheikunde is toegekend aan onzen landgenoot prof. P. J. W. Debije, hoogleeraar te Berlijn, voor zijn onderzoekingen over den opbouw der moleculen.
De Nobelprijs-1936 voor Natuurkunde is toegekend aan prof. Victor Hess te Innsbruck en Anderson in Californië gezamenlijk, aan eerstgenoemde wegens zijn werk over de kosmische straling, aan laatstgenoemde voor zijn ontdekking van het positieve electron.
De Nobelprijs-1936 voor Letterkunde is toegekend door de Zweedsche Academie aan den Amerikaanschen tooneelschrijver Eugene O'Neill.

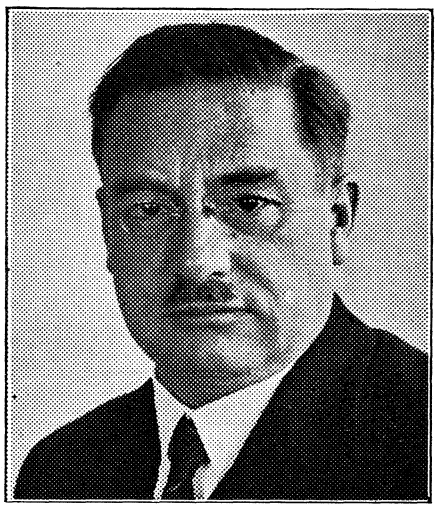

Professor P. J. W. Debije.

Prof. Peter Joseph Willem Debije is Limburger van geboorte en thans 52 jaar oud. In 1910 werd hij lector aan de universiteit van München. Het volgende jaar werd hij hoogleeraar aan de universiteit van Zürich, welk ambt hij in 1912 verwisselde voor het hoogleeraarschap te Utrecht. In 1914 trok prof. Debije naar Göttingen, vanwaar hij in 1919 weer naar Zürich ging om er aan de Technische Hoogeschool te doceeren. Inmiddels had hij zich te Leipzig gevestigd, waar hij in 1917 benoemd was tot hoogleeraar in de natuurkunde aan de universiteit. Hier werd hij ook directeur van het natuurkundig instituut en redacteur van het „Physikalische Zeitschrift". Van Leipzig is prof. Debije naar Berlijn gegaan, waar hem thans aan het „Kaiser Wilhelm Institut für Physik" te Berlijn-Dahlem de hoogste wetenschappelijke onderscheiding is ten deel gevallen.
Zijn wetenschappelijke onderzoekingen bewogen zich in het grensgebied van de natuurkunde en de scheikunde. Hij stelde theorieën op over de soortgelijke warmte, over de electrolytische constanten en over sterke electrolyten.
Prof. Debije heeft zijn grootste kracht gevonden in het opstellen van bruikbare theorieën voor uiterst ingewikkelde vraagstukken, zooals de eigenschappen van stoffenvraagstukken, welke te ingewikkeld zijn om een strenge oplossing ervan te geven, doch waaruit hij het essentieele weet te halen en weer te geven.
In het voorjaar van 1936 verwierf de jongste winnaar van den Nobelprijs voor de scheikunde de Lorentz-medaille van de Koninklijke Academie van Wetenschappen.
Victor Hess aanschouwde het levenslicht in 1883 op het slot Waldstein in Stiermarken en werd in 1920 benoemd tot hoogleeraar aan de Universiteit van Graz. Tusschen 1910 en 1920 kwam hij op het idee van de kosmische straling. Men mag wel zeggen, dat hij hiervan de ontdekker is, en dat hij den stoot tot een diepgaander onderzoek heeft gegeven. Zijn bekendste werk, dat hij in 1936 voleindigde, is: „Die Leitfähigkeit der Atmosphäre und ihre Ursache" (1926).
David Anderson is op hetzelfde gebied werkzaam geweest en is o.a. ook de man van het positieve electron.
Eugene O'Neill is in 1888 te New York geboren. Hij heeft vooral naam gemaakt, ook in Nederland, met zijn tooneelstukken, waarvan „Liefde onder de Olmen", „De Roman van John Loving" en „Emperor Jones". (Red. K. H. A.)

(V. b. Letterkunde 1566 A.; Natuurkunde 2052 C.; Scheikunde 2052 C.; Prof. Debije 2034 B.)

B. DUITSCHLAND. — Opzegging der bepalingen inzake de internationalisatie van eenige rivieren. —

De Duitsche regeering heeft op 15 Nov. '36 de bepalingen van het Verdrag van Versailles opgezegd, die betrekking hebben op de internationalisatie van eenige rivieren (Njemen, Donau, Elbe en Oder). Van dit besluit zijn de belanghebbende regeeringen in kennis gesteld.
Door dit eenzijdig optreden heeft Duitschland zich thans bevrijd van de laatste belemmeringen, waaraan het krachtens het Verdrag van Versailles onderworpen was.
Deze stap sluit in, dat Duitschland zich ook losmaakt van de regeling van 4 Mei 1936 met betrekking tot de wijzigingen der Rijnvaart-acte (welke immers een uitvloeisel zijn van het Verdrag van Versailles).
De Duitsche delegatie in de Centrale Commissie voor de Rijnvaart, welke sedert 12 Nov. '36 te Straatsburg vergaderde om de inwerkingtreding van den modus vivendi — welke destijds niet door Nederland is geparafeerd, echter wel door de andere zes in de Commissie vertegenwoordigde staten — voor te bereiden, is door de Rijksregeering teruggeroepen. Duitschland zal aan het werk dezer Commissie niet meer deelnemen.
In antwoord op het Duitsche besluit heeft ook Frankrijk de voorloopige overeenkomst van 4 Mei opgezegd. De Fransche regeering overweegt tevens een collectief protest van alle belanghebbende staten bij de Duitsche regeering uit te lokken.
(Berliner Tageblatt - Le Matin)

C. NEDERLAND. — Nationaal Socialistische Beweging. - Meeting in het Concertgebouw te Amsterdam.

Vanwege de Nat. Soc. Beweging werd op 10 Nov. '36 in het Concertgebouw te Amsterdam een vergadering gehouden, met de heeren De Bruin en Vlekke als sprekers.
De eerste spreker, de heer De Bruin, hield o.a. een betoog over den aard en het wezen van de N.S.B., en verklaarde, dat de groote eindstrijd tusschen fascisme en communisme met rasse schreden nadert en zeide daarbij o.a., dat de nationaal-socialisten in ons land, die het onverwoestbare geloof hebben eenmaal te zullen overwinnen, toch „het beest uit de onderwereld", ofwel het bolsjewisme, niet onderschatten. Zij, aldus spreker, die zulks wel doen en de meening verkondigen, dat het communisme geen invloed in Nederland heeft, plegen, zij het misschien onbewust, verraad aan het Nederlandsche volk.
Na de pauze sprak de heer Vlekke, die, met het oog op de aanstaande verkiezingen voor de Tweede Kamer, o.a. een beschouwing hield over den politieken toestand. De spreker verklaarde, dat de Nederlandsche kiezers thans het recht en den plicht hebben aan de huidige regeering rekenschap van haar beleid en daden te vragen. Wanneer de regeering die verantwoording wil afleggen, dan zal zij, aldus de heer Vlekke, moeten erkennen, dat haar aanpassingspolitiek gefaald heeft. Immers, sinds haar optreden is het leger werkloozen van 200.000 tot over de 500.000 gestegen. Spreker zeide de conclusie te mogen trekken, dat het de taak der N.S.B. dan ook moet zijn te strijden tegen voortzetting van het tegenwoordig regeeringsbeleid. (De Telegraaf)

(Vor. ber. Nat. Soc. Beweging 2474 B.)

D. WIELERSPORT. — Zesdaagsche te Rotterdam. —

De eindstand van den op 12 Nov. '36 te Rotterdam geëindigden zesdaagschen wielerwedstrijd luidt als volgt: 1. Pijnenburg—Wals, 478 punten.
On één ronde: 2. Slaats—Charlier, 418 p.; 3. Schön—Pellenaars, 211 p.; 4. Walthour—Crossley, 210 p.
Op twee ronden: 5. Billiet—De Pauw, 225 p.
Op vier ronden: 6. Van der Ruit—Braspenninx, 120 p.; 7. Wambst—Leducq, 72 p.
Op vijf ronden: 8. Gebr. Van Kempen, 347 p.
Op acht ronden: 9. Rieger—Ehmer, 109 punten.
Er werden 3092.876 K.M. afgelegd. (Red. K. H. A.)

(Vor. ber. Zesdaagsche 2251 A.)

17 NOVEMBER 1936

E. SPANJE. — Burgeroorlog. - 17 November. —

De non-interventie-commissie heeft het ontwerp goedgekeurd betreffende een stelsel van contrôle in Spanje ter verzekering van de toepassing van de non-interventie-overeenkomst. De goedkeuring werd echter afhankelijk gemaakt van eenige redactiewijzigingen en van de instemming der betrokken regeeringen.
De Italiaansche ambassadeur te Londen, Grandi, hield op deze zitting een requisitoir tegen de Sovjet-regeering, welke hij van dubbel spel beschuldigde. De commissie bevond echter dat de Italiaansche beschuldigingen tegen Sovjet-Rusland niet gegrond waren.
(Times) **(Vor. ber. Burgeroorlog 2534 D.)**

Denemarken

A. Economische verbetering. —
Het loslaten van den gouden standaard in Denemarken, thans ongeveer vijf jaar geleden, heeft het land toch niet kunnen redden van de ernstige agrarische crisis, waarin het nog geruimen tijd is gebleven. Daar de valuta-positie van Denemarken bijna geheel afhangt van den boter- en baconuitvoer en de prijzen van deze producten ook na 1931 nog een dalende lijn op de wereldmarkt volgden, bracht de depreciatie van de kroon op zich zelf toch nog geen voldoende ontspanning. De nog steeds bestaande valuta-moeilijkheden hebben toen geleid tot de oprichting van een „Valutakantoor", dat de beschikbare valuta's verdeelde over de importeurs.
De verbetering in de landbouwsituatie begon in 1932, doordat de agrarische export naar Engeland, zij het dan niet naar hoeveelheid, toch naar waarde, op een niveau gehouden kon worden hetwelk voor de boeren een kleine winst liet. Begin 1933 trad een verbetering in op alle gebied; de bouwnijverheid leefde op; in 1934 ontstonden talrijke industrieën in de verschillende steden tengevolge van de valuta-restricties; verschillende van deze bedrijven zijn tot werkelijken bloei gekomen; in de bouwnijverheid werd in den zomer van 1934 een record bereikt: op 1 Juli van dat jaar waren niet minder dan 16.000 huizen in aanbouw; het werkloosheidscijfer daalde van 30% der verzekerde arbeiders in Juli 1932 tot 20% in Juli 1933 en circa 15% in 1934. Ook gedurende 1935 was de levendigheid in de bouwnijverheid de ruggegraat van de binnenlandsche conjunctuur, die aanhield niettegenstaande de Nationale Bank haar crediet duurder maakte: het disconto werd immers van 2½ tot 3½% verhoogd, terwijl de Bank zich van een belangrijk deel van haar sterk gestegen obligatiebezit ontdeed; dit bezit stamde voor een groot deel uit obligatie-emissies ten behoeve van de steunacties der regeering voor het landbouwcrediet. Het obligatiebezit der Bank, op 30 Sept. 1935 nog kr. 121.7 millioen, was een jaar later gedaald tot minder dan de helft, n.l. tot kr. 60.7 millioen.

Exportprijzen der landbouwproducten gestegen. — De industrieele productie van Denemarken is van 1931 tot 1935 met 25% gestegen, terwijl uit de productie-indices 1936 tot Augustus een stijging tot zelfs 34% is af te lezen. De grondoorzaak van deze groote opleving zoekt men naast de practijk van het „Valutakantoor" dat den invoer van grondstoffen begunstigt ten koste van dien van fabrikaten, in de verbetering van de uitvoerprijzen der landbouwproducten. De Britsche landbouw heeft, niettegenstaande de beschermingspolitiek van den vroegeren minister van Landbouw, Elliot, toch nog niet geleerd om bacon zoo te produceeren als de Engelschman het graag heeft. Dientengevolge kan de Deensche bacon binnen het toegestane contingent thans in Engeland prijzen bedingen, die 40 à 50% boven de productiekosten liggen. Als men nu bedenkt, dat bacon van den totalen agrarischen export, welke in 1935 kr. 910 millioen bedroeg, het grootste bedrag verschaft, n.l. kr. 377 millioen, dan begrijpt men, dat de valutapositie van Denemarken door een en ander aanmerkelijk is verbeterd.

Het laatst van de vorige maand is het jaarverslag van het Landbouwbedrijf-bureau te Kopenhagen gepubliceerd, waaruit blijkt, dat de verbetering in 1935 zich over de landbouwbedrijven van alle grootten heeft uitgestrekt; de gemiddelde opbrengst is van 3 tot 3½% van het geïnvesteerde vermogen gestegen; op grond van de boekwaarde bedroegen deze rendementscijfers 4 en 4,6%. De netto-opbrengst per H.A. steeg gemiddeld met kr. 15 tegenover het vorige jaar, de bruto-opbrengst met kr. 58, dat is ruim 10%.

Als oorzaak van deze bevredigende ontwikkeling worden in de allereerste plaats de goede graan- en suikerbietoogsten genoemd.

Stijgende buitenlandsche handel. — De Deensche binnenlandsche conjunctuur berust op een stabiliteit van den buitenlandschen handel; zou immers de uitvoer dalen, in de eerste plaats die van de landbouwproducten, dan zal de binnenlandsche conjunctuur gevaar loopen doordat de industrie spoedig met grondstoffenmoeilijkheden zal hebben te kampen. Reeds den laatsten tijd klaagt de industrie hierover, d.w.z. over de geringe toewijzing van valuta voor grondstoffen. De invoer van de verschillende voornaame grondstoffen toonde in de eerste 8 maanden van dit jaar een belangrijke stijging:

	1935 (Jan./Aug.)	1936
Minerale brandstoffen . .	3.243.497 t.	3.629.312 t.
Brandbare oliën	348.737 t.	425.877 t.
Ruw-ijzer	31.512 t.	36.093 t.
Vorm-ijzer	82.830 t.	113.689 t.
Katoen en wol	6.399 t.	7.085 t.

Wat den uitvoer betreft is het opvallend, dat deze zich steeds meer richt op de twee voornaamste afnemers: Engeland en Duitschland. In de eerste 8 maanden bedroeg de invoer uit Duitschland kr. 219.5 millioen, dat is kr. 41 millioen meer dan in het vorige jaar; Duitschland importeerde voor kr. 183.9 millioen uit Denemarken of kr. 50 millioen meer. Uit Engeland importeerde Denemarken kr. 342 millioen (v. j. 306 millioen), terwijl het zijn uitvoer naar Engeland eveneens met kr. 4 millioen zag toenemen.
De Engelsche botermarkt is voor Denemarken dit jaar in zooverre gunstiger, dat men minder concurrentie van Australië en Nieuw-Zeeland heeft ondervonden en men hoopt, dat dit zoo zal blijven; de economische verbetering in Engeland stimuleert het verbruik. Ook voor den bacon-uitvoer naar Engeland zijn de vooruitzichten niet ongunstig; de varkensfokkerij en -mesterij floreert in Engeland niet en in de eerstvolgende jaren zal de Britsche baconproductie niet belangrijk kunnen stijgen. De grootste bezorgdheid wekt echter het streven van Engeland om het tot nu toe bestaande contingenteeringssysteem te vervangen door een stelsel van invoerrechten, zooals het Britsche landbouwministerie wil.

Het is den Denen in het voorjaar gelukt zich tot Augustus 1937 nog een contingent van 62% van den totalen invoer in Engeland uit niet-Britsche landen te verzekeren.

Stijging der industrieele productie. — Slechts 30% van de Deensche bevolking is werkzaam in den landbouw die zich de laatste halve eeuw meer kapitaal- dan arbeids-intensief ontwikkeld heeft. De industrie vraagt de laatste jaren steeds meer arbeiders: het aantal is gestegen van 124.000 in 1933 tot 140.000 in 1934 en 152.000 in 1935; eind September 1936 waren er nog slechts 165.000 werkloozen, dat is tegenover het vorige jaar een daling met 5700. De index van de industrieele productie bedroeg in Augustus 134 (1931 is 100), die voor de verbruiksgoederen-industrie alleen 136; voor de productiegoederen-industrie 133. De grootste verbetering toont op het oogenblik de leder-industrie: hier bedraagt het indexcijfer 176 (v. j. 172), de textielindustrie toont een cijfer van 160 (v. j. 135), de confectie-industrie 144 (131). Het indexcijfer der groothandelsprijzen is in September tot 130 (124) gestegen. Sedert 1931 zijn de kosten van levensonderhoud in totaal met 12% gestegen.

De aandeelenkoersen zijn den laatsten tijd sterk gestegen, in het bijzonder scheepvaart-aandeelen; de opgelegde tonnage is nog minimaal. De bruto-inkomsten van de Deensche scheepvaart uit het buitenland werden voor 1935 op ca. kr. 200 millioen geraamd.

(Politiken - Frankfurter Zeitung - Berlingske Tidende - Alg. Handelsblad)

(Vor. ber. In- en Uitvoer 1693 B.; Monetaire politiek 2042 C.)

A. NEDERLAND. — Rijksbegrooting 1937. - Algemeene beschouwingen. - Eenige grepen uit de redevoeringen van Dr. Colijn en Mr. Oud. —

Rede van dr. H. Colijn. — Op 13 Nov. '36 heeft de Voorzitter van den Ministerraad, de heer Colijn, ter beantwoording van de opmerkingen, gemaakt bij de algemeene beschouwingen bij de Rijksbegrooting 1937, een rede gehouden, waaraan wij o.a. het volgende ontleenen:

Inzake het wetsontwerp betreffende de goudclausule kon hij mededeelen, dat dit wetsontwerp reeds verleden week het departement had verlaten.

Naar aanleiding van de defensiekwestie heeft spr. zich afgevraagd, of men in zijn critiek niet een meer welwillenden vorm had kunnen kiezen dan dien, dat de regeering verantwoordelijkheid van zich af had willen schuiven.

Na de reeds genomen maatregelen op defensiegebied, die ten deele reeds lang waren voorbereid door sprekers voorganger of die thans geheel gereed zijn, maatregelen die dadelijk effect sorteeren, moest men denken aan die maatregelen, die niet dadelijk effect sorteeren, o.a. die welke de strekking hebben de verjonging van het leger te bevorderen, personeel voor het nieuwe materieel, de verhouding tusschen de oorlogs- en de vredesorganisatie. De voorbereiding van dit alles eischt tijd, de technische voorbereiding moet eraan voorafgaan en dan komt de voorbereiding van de wetswijzigingen zelf. Met dit alles zijn verscheidene maanden gemoeid. Er is geen sprake van, dat dit kabinet daarvoor nog den tijd zou hebben, en indiening zou slechts den indruk maken van een paradepaard. Daarom heeft het kabinet dit overgelaten aan zijn opvolger. In den tijd maakt dit geen verschil, want voor 1938 zou in geen geval verwezenlijking mogelijk zijn.

Bovendien gaat het hier om belangrijke verzwaring van personeele lasten. Gesteld dat spr. vlak voor de verkiezingen, in April 1937, uitbreiding van het contingent met 10.000 à 12.000 man zou vragen, zou de Kamer dan een dergelijke eisch niet terugwijzen tot na de verkiezingen?

Spr. moet de desbetreffende verwijten dan ook afwijzen en acht het een voordeel, dat de kiezers bij de verkiezingen ook aan dit belangrijke onderwerp aandacht kunnen schenken.

Aan het slot van zijn rede ging dr. Colijn nader in op den aandrang tot vorming van een kabinet op christelijken grondslag. De minister verklaarde, dat naar zijn meening in de samenwerking tot de regeering moeten worden betrokken alle groepen die erkennen dat wij een christelijke natie zijn en bereid zijn op dien grondslag de handen ineen te slaan. Hierbij kunnen, zoo zeide dr. Colijn, de grenzen niet te eng worden getrokken wil men niet iedere practische staatkunde onmogelijk maken.

Minister Oud zeide o.a.: In de afgeloopen 3½ jaar is veel bereikt, al is spr. ook niet voldaan. Spr. deelt niet de al te groote verwachtingen die sommigen koesteren van het loslaten van den gouden standaard, doch als het inderdaad de „felix calamitas" zou zijn, waarvan de heer De Geer heeft gesproken, zou spr. zich daarin slechts verheugen. (De Standaard - Het Vaderland)

(Vor. ber. Begrooting 2539 A.; Dr. H. Colijn 2477 B.; Mr. P. J. Oud 2477 C.)

B. NEDERLAND. — Een vergelijking tusschen Oost- en West-Indië. - Rede van dr. A. A. L. Rutgers te Groningen. —

Dezer dagen heeft Staatsraad Rutgers voor het Comité voor universitaire Indische lezingen een rede gehouden in de aula van de rijksuniversiteit te Groningen onder den titel: Een vergelijking tusschen Oost- en West-Indië.

Dr. Rutgers is niet alleen gouverneur van Suriname geweest, maar daarvoor directeur van het departement van landbouw, nijverheid en handel in Ned.-Indië.

Ter inleiding gewaagde spr. van het opvallende verschil in ontwikkeling tusschen Oost en West in de laatste honderd jaar. De West ging steeds meer achteruit, de Oost ging sprongsgewijze vooruit.

Het kernpunt van alle Surinaamsche problemen ligt in de vraag naar de oorzaken van den achteruitgang van de West. Alleen als de diagnose juist gesteld is, kan er hoop zijn op een juiste therapie.

De verklaring van Suriname's verval zoekt spr. in het feit, dat Suriname in tegenstelling met Ned.-Indië, een volkomen eenzijdig georiënteerde plantagekolonie was. In vroeger eeuwen gaf dit een voorsprong, in de 19de eeuw werd het een geweldig nadeel. Het karakter van plantagekolonie, met geïmporteerd kapitaal, geïmporteerde leiders en geïmporteerde werkkrachten, heeft een beslissenden invloed geoefend op de politieke, economische en cultureele ontwikkeling van de kolonie, welke gedachte spr. met een aantal voorbeelden uitwerkte.

Na ten slotte gewezen te hebben op het typisch Nederlandsche karakter van Suriname en de sterke Oranjeliefde der bevolking, uitte spr. den wensch, dat ook de Zuid-Amerikaansche gebiedsdeelen zich onder de Nederlandsche leiding in de toekomst mogen ontwikkelen tot welvarende deelen van het rijksverband. (Nieuwsblad v. h. Noorden)

C. DANZIG. — Protest bij Poolsche Regeering. —

Officieel wordt medegedeeld, dat de Danziger regeering op 12 Nov. '36 bij den diplomatieken vertegenwoordiger van Polen geprotesteerd heeft naar aanleiding van bepaalde voorvallen, die de laatste dagen in Polen en Danzig hebben plaats gehad. De vertegenwoordiger van de Danziger regeering heeft daarbij gewezen op de „scherpe en ongemotiveerde aanvallen der Poolsche pers naar aanleiding van deze gebeurtenissen".

Den diplomatieken vertegenwoordiger van Polen werd verzocht, al zijn invloed te willen aanwenden, opdat dergelijke onaangename voorvallen, welke de betrekkingen tusschen Danzig en Polen ernstig zouden benadeelen, in de toekomst niet meer voorkomen.

Tegelijkertijd werd het antwoord van den Senaat op het Poolsche protest met betrekking tot de kwestie der arbeidsbemiddeling overhandigd.

(Gazeta Gdanska) **(Vorig bericht blz. 2537 G.)**

18 NOVEMBER 1936

D. NEDERLAND. — Minister Van Schaik verdedigt het Justitiebeleid. —

De strijd tegen extremistische actie en excessieve uitingen, aldus schrijft minister Van Schaik ten aanzien van zijn beleid in de Memorie van Antwoord aan de Tweede Kamer betreffende de Justitiebegrooting 1937, is en wordt naar vermogen gevoerd. De regeering dient zich er echter voor te hoeden, dat zij niet door overdrijving of eenzijdigheid in dezelfde fout vervalt of ongewenschte reacties opwekt. Zij zou dit zeker doen, indien zij zich in haar bestrijding van bepaalde politieke partijen niet beperkte tot het tegengaan van buitensporigheden.

Minister Van Schaik meent, dat uit een aantal recente gevallen van ordeverstoring bij voorstellingen en vergaderingen, het duidelijk is geworden, dat een aantal aanhangers van de nationaal-socialistische beweging voor openlijk en zelfs georganiseerd terroristisch optreden niet meer terugschrikt. Uit dit feit zal de regeering de noodige consequenties trekken.

Het spreken van buitenlanders op de openbare protestvergadering tegen de Russische geloofsvervolging ondervond bezwaar, omdat uit meer dan een omstandigheid bleek, dat de bijeenkomst niet alleen was belegd om over geloofsvervolgingen te protesteeren, doch dat zij mede een politiek karakter bezat. Het verbod van politieke actie kan, met het oog op de belangen der openbare orde, ook op dit gebied niet worden losgelaten. (De Telegraaf)

(Vor. ber. Begrooting 2544 A.; Justitie 2236 D.; Minister Van Schaik 2222 B.)

E. DUITSCHLAND. — Luchtvaart. - Penetratie naar het Verre Oosten. - Luchtverkeer Duitschland—Griekenland. —

Op het Grieksche departement van Buitenlandsche Zaken is een overeenkomst geteekend door Duitschland en Griekenland. De overeenkomst houdt verband met het geregelde luchtverkeer tusschen beide landen.

De Deutsche Luft Hansa zal haar luchtlijn naar Saloniki thans via Athene en Rhodos naar Bagdad kunnen verlengen. Tot dusverre was het eindpunt te Saloniki. De Grieksche luchtverkeersonderneming zal als tegenprestatie haar luchtlijn over Duitsch gebied mogen leiden, n.l. de route Athene—Berlijn—Londen.

Zoowel de D. L. H. als de Grieksche luchtvaartmaatschappij hebben besloten tot wederzijdschen bijstand in technische kwesties en bij de ontwikkeling en exploitatie van haar luchtlijnen.

De pogingen van de Deutsche Luft Hansa om te komen tot de exploitatie van een luchtlijn naar het

Verre Oosten, waarover reeds vele jaren wordt onderhandeld, hebben een schrede verder op den weg der verwezenlijking gedaan.
De politieke situatie in Rusland heeft de laatste jaren mede in verband met het veranderde regiem in Duitschland weinig gelegenheid geboden aan de D. L. H. om via Rusland en Siberië met het Verre Oosten in contact te komen. In China werkte reeds een Duitsche luchtverkeersonderneming, de Eurasia, welke evenwel bij de jongste overeenkomst tusschen China, Engeland en de Ver. Staten, buiten deze overeenkomst is gehouden.
Intusschen maakt de D. L. H. zich gereed om tot Bagdad door te dringen, waar het Duitsche vliegtuigmateriaal een goeden roep heeft en waar voor dat de D. L. H. werd opgericht een Junkers-luchtverkeersonderneming werd geëxploiteerd. (N. R. Crt.)
(Vor. ber. Duitschland 1935 E.)

A. **SOVJET-RUSLAND. — Litwinof krijgt de Leninorde en pleit voor den vrede. —**
Op 10 Nov. '36 is aan den volkscommissaris van Buitenlandsche Zaken, Litwinof, in een zitting van het presidium van het centrale uitvoerende comité de Lenin-orde overhandigd.
Bij deze gelegenheid heeft Litwinof een rede gehouden, waarin hij o.a. zeide, dat hij trotsch was in het bewustzijn, dat hij, terwijl hij de aanwijzingen van de partij, de Sovjet-regeering en Stalin vervulde, en naar de mate van zijn krachten zijn best deed om zijn socialistische vaderland van dienst te zijn, gelijktijdig alle volkeren en de geheele menschheid diende.
De Sovjet-diplomatie, zeide hij, beteekent strijd voor den vrede en vrede heeft de geheele menschheid noodig. De grondslagen van de buitenlandsche politiek van de Sovjet-Unie zijn onveranderlijk. Reeds bij zijn eerste buitenlandsche reis als medewerker van de Sovjet-diplomatie in 1919 had hij de opdracht den staten, die toenmaals de Sovjet-republiek aanvielen, den vrede voor te stellen. Wij stelden den volkeren vrede voor, aldus Litwinof, toen dit voorstel ten onrechte als een teeken van zwakheid kon worden uitgelegd, en wij houden niet op ook thans den vrede voor te stellen, nu dergelijke vermoedens niet meer kunnen opkomen en de heele wereld van de macht en weerbaarheid van onzen staat overtuigd is. Wij hebben algemeene ontwapening voorgesteld op de eerste internationale conferentie, waaraan wij hebben deelgenomen en wij hebben dit voorstel telkenmale herhaald, wanneer zich de gelegenheid daartoe bood, ongeacht den groei van onze gewapende macht en onze wapenindustrie, van ons militaire vermogen, ons overwicht over elken mogelijken tegenstander en zelfs van mogelijke combinaties van tegenstanders. Wij wapenen ons niet om met wie dan ook de krachten te meten, maar opdat de anderen zich niet laten verleiden door de hoop ongestraft de krachten met ons te kunnen meten. (Prawda)
(Vor. ber. Litwinof 2475 E.)

B. **DUITSCHLAND. — Alle kartels onder contrôle. —**
Minister Schacht heeft bij decreet alle Duitsche kartels onder toezicht geplaatst van officieele economische organen. Dit decreet heeft ten doel de uitvoering van het vierjarenplan te verzekeren.
In officieele commentaren wordt er op gewezen dat de industrie noodzakelijk verouderde opvattingen, als „zoogenaamde rentabiliteit" moet loslaten ten einde zich geheel te wijden aan het vierjarenplan voor de productie en het gebruik van binnenlandsche grondstoffen. (Berliner Tageblatt)
(Vor. ber. Vierjarenplan 2510 E.)

C. **ROEMENIE. — Koning Carol geeft een uiteenzetting van de buitenlandsche politiek. —**
Koning Carol heeft op 15 Nov. '36 de gewone zitting van het Roemeensche parlement geopend met een rede, waarin hij den buitenlandsch-politieken toestand en speciaal de eendracht der Kleine Entente heeft besproken en heeft aangekondigd, dat wetten ingediend zullen worden inzake de pers, de positie der ambtenaren en de versterking van het leger.
„Te midden van de woelingen, die het buitenlandsche politieke leven in beweging brengen", aldus koning Carol, „zal Roemenië onwrikbaar en kalm zijn hoog doel nastreven: de handhaving van den vrede en de onschendbaarheid der voor eeuwig vastgestelde Roemeensche grenzen.
Mijn regeering is overtuigd, dat dit doel bereikt kan worden door vriendschappelijke samenwerking met alle volken binnen het kader van den Volkenbond en door versterking van onze bondgenootschappen. Mijn regeering blijft dan ook vast besloten elke actie te steunen, welke beoogt het gezag en de macht van de Geneefsche instelling te versterken, terwijl zij tevens de bestaande bondgenootschappen zal ontwikkelen en versterken door een nauw permanent contact.
Tot dit contact behooren ook de herhaalde bijeenkomsten der Kleine en Balkan-Entente, gedurende welke bewijzen konden worden gegeven van de solidariteit en eenstemmigheid der twee groepen staten. De Kleine Entente is in den loop van dit jaar opnieuw versterkt door het besluit der staatshoofden van die landen, periodiek met elkaar overleg te plegen."
De Troonrede herinnert vervolgens aan het bezoek, dat de Tsjechoslowaakse president, Benesj, en prins-regent Paul van Joego-Slavië aan Boekarest hebben gebracht en aan de hartelijke ontvangst, hun door de Roemenen bereid, waardoor de onverwoestbare kracht van de Kleine Entente en de broederlijke verhouding tusschen de drie staten werden bevestigd.
„Hetzelfde oprechte enthousiasme," aldus vervolgde de koning, „viel mij ten deel bij mijn bezoek aan Tsjecho-Slowakije. Die ontvangst door de Tsjechoslowaaksche natie heeft ons ontroerd door de groote hartelijkheid, die voor altijd in onze herinnering zal blijven.
Terwijl Roemenië zoozeer zorgt voor versterking van zijn bondgenootschappen, wenscht het tevens vriendschappelijke betrekkingen met zijn buren te onderhouden, daar het overtuigd is, dat het daardoor zijn eigen belangen en den vrede dient." (Adeverul)
(Vor. ber. Koning Carol 2530 E.)

D. **FRANKRIJK. — Académie française. - Nieuwe leden. —**
De Académie Française heeft als nieuwe leden gekozen Admiraal Lacaze en Mgr. Grente, bisschop van Le Mans, onderscheidenlijk voor de zetels, welke opengevallen zijn door het overlijden van Jules Cambon en Pierre de Nolhac.
In den fauteuil van Henri de Régnier is door de Académie Française gekozen Jacques de Lacretelle. Omtrent den vierden zetel, die bezet moest worden, kon men nog niet tot overeenstemming komen.
(Le Jour) **(Vor. ber. Académie Française 2365 A.)**

E. **DUITSCHLAND. — Het nieuw-heidendom. —**
Naar den nieuwsten stand der ontwikkeling telt het nieuw-heidendom de volgende groepen, die voor het meerendeel elkander heftig bestrijden (tusschen haakjes staat de naam van het orgaan der groepen):
Huize Ludendorff (Am heiligen Quell).
Deutsche Glaubensbewegung (Durchbruch).
Nordische Glaubensbewegung (Nordischer Glauben).
Deutschgläubige Gemeinde (Der Widar).
Geistchristentum (Dinter-Bewegung).
Deutsche Aktion (Blitz).
Völkische Aktion (Nordland).
Einheitsreligion Gruppe Reventlow (Reichswart).
Gruppe Hauer (Deutsche Glaube).
Gruppe Kummer (nog geen orgaan).
Gruppe Krause (idem).
Deutschgläubige Bewegung (idem). (De Tijd)
(Vor. ber. Duitsche Geloofsbeweging 2265 B.)

19 NOVEMBER 1936

F. **KLEINE ENTENTE. — Eventueele herbewapening van Hongarije. —**
De Prager Presse schrijft, dat de Kleine Entente geenszins verrast was door de bewoordingen van het communiqué van de conferentie te Weenen ten aanzien van de rechtsgelijkheid voor Hongarije op het gebied der bewapening en herinnert eraan, dat de Kleine Entente reeds lang deze mogelijkheid heeft erkend, en zich o.a. tijdens de conferentie te Stresa bereid heeft verklaard tot onderhandelen, op voorwaarde, dat de omvang der bewapening in gemeenschappelijk overleg vastgesteld en aan contrôle onderworpen werd, met de garantie, dat Hongarije zijn leger niet tegen de landen der Kleine Entente zou gebruiken. Zij blijft bereid over dit punt te onderhandelen, doch ingeval de herbewapening op eenzijdige wijze en zonder voorafgaande politieke overeenstemming zou geschieden, zouden de staten der Kleine Entente zich niet langer door zekere bepalingen van het verdrag van Trianon gebonden achten.
Met betrekking tot de economische samenwerking langs den weg van bilaterale verdragen is men te Praag gereed hier zoo spoedig mogelijk aan mee te werken. Trouwens het handelsverdrag tusschen Oostenrijk en Tsjecho-Slowakije van April 1936, dat in Augustus van kracht geworden is, vormt een goed voorbeeld van een dergelijk verdrag van economische samenwerking, zooals die in Midden-Europa tot stand zou kunnen komen, zij het dan ook, dat er nog vele moeilijkheden te overwinnen zijn, zooals die van de

zijde van Duitschland, dat niet genegen is van de meestbegunstigingsclausule af te zien, als van Hongarije, dat om politieke redenen — vooral na de rede van Mussolini te Milaan — zich verzet tegen economische samenwerking met de Kleine Entente. (Prager Presse) **(Vor. ber. Kleine Entente 2459 H.)**

A. ENGELAND. — Uniformverbod. - Wet op de handhaving der openbare orde. —

De tekst van het wetsontwerp tot handhaving van de openbare orde, welke op 10 Nov. '36 bekend werd gemaakt, voorziet in de vervolging van ieder persoon, die in het openbaar een uniform draagt, waaruit zijn verbondenheid met een politieke organisatie blijkt of dat in verband staat met een politiek doel. Verder voorziet de wet in vervolging van personen, die organisaties vormen, die hen in staat moeten stellen de diensten van politie of gewapende macht aan zich te trekken, of voor het ten toon spreiden van kracht tot ondersteuning van een politiek doel de z.g. half-militaire organisaties.

Ook voorziet de wet in een nauwkeurige omschrijving van de bevoegdheden der politie bij het regelen van optochten en het eventueel verbieden daarvan, zelfs in het voor een bepaalden tijd verbieden van elken optocht of demonstratie.

Het dragen van wapenen tijdens een openbare bijeenkomst of langs den weg van een optocht zal als een misdrijf worden beschouwd.

In bevoegde kringen hoopt men, dat deze wet voor het eind van dit jaar in werking zal kunnen treden en wijst men op de soepelheid van het ontwerp, dat geen definitie geeft van politieke uniformen. Het zal dus aan de justitie worden overgelaten, uit te maken, wat een uniform van politieken aard is.

In de wet ziet men tevens den vasten wil van de regeering in Engeland, geen half-militaire organisaties te laten vormen, al heeft men dan ook niet den indruk, dat deze zich hier reeds zouden hebben gevormd. (Manchester Guardian)

(Vor. ber. Opruiingswet 1573 B.)

B. VEREENIGDE STATEN. — Handel met Nederland en Nederl. Oost- en West-Indië. —

De cijfers inzake de handelsbeweging tusschen de Ver. Staten en Nederland en Nederl. Oost- en West-Indië, in de eerste acht maanden van dit jaar, toonen een duidelijken vooruitgang in het handelsverkeer tusschen de beide landen aan na de inwerkingtreding van de Nederlandsch-Amerikaansche handelsovereenkomst op 1 Febr. '36. Wij laten ze hier volgen:

Amerikaansche uitvoeren naar:	Jan.-Aug. 1935	Jan.-Aug. 1936
Nederland	$ 30.870.000	$ 32.793.000
Nederlandsch-Indië . . .	7.284.000	7.972.000
Nederl. West-Indië . . .	9.806.000	8.259.000
Amerikaansche invoeren uit:		
Nederland	24.077.000	28.992.000
Nederlandsch-Indië . . .	34.111.000	42.492.000
Nederl. West-Indië . . .	8.845.000	9.475.000

(New York Herald Tribune) **(Vor. ber. 1549 C.)**

C. 'S-GRAVENHAGE. — ƒ 9.940.000 3½% Obligatieleening 1936. —

De inschrijving op de 3½% oblig.-leening 1936 der gemeente 's-Gravenhage, groot ƒ 9.940.000 tegen den koers van 98½%, is ruim volteekend. (Vaderland)

D. FRANKRIJK. — Oud-minister Mandel verdedigt het pact met Sovjet-Rusland. —

Oud-minister Georges Mandel, afgevaardigde voor het arrondissement Gironde, heeft dezer dagen voor zijn kiezers een groote rede gehouden, waarbij hij de Duitsche verdragsschendingen in herinnering bracht en wees op de verantwoordelijkheid, die de achtereenvolgende kabinetten gedurende 15 jaar op zich hebben geladen.

Mandel zeide o.a.: Hadden wij geen verdrag met de Sovjets gesloten, dan hadden de Duitschers het misschien gedaan. Het behoeft wel geen betoog, welk een profijt de technici en militairen aan den overkant van den Rijn eventueel van het onmetelijke Russische reservoir getrokken zouden hebben.

Het eenige effect van het verdrag van 3 Mei 1935 is derhalve geweest, dat de Duitschers het niet hebben kunnen sluiten en dat de ravitailleering van de staten der Kleine Entente in geval van een oorlog vergemakkelijkt is. Men dient goed te begrijpen, dat in het kabinet, waarvan ik destijds deel uitmaakte, vooraanstaande leden als Pernot en Louis Marin er hun goedkeuring aan gehecht hebben.

Duitschlands bedoeling is het, Frankrijk in een inferieure positie te brengen. Men wil het dwingen, te kiezen tusschen verbreking van het verdrag met Rusland en bedreiging met een strafoorlog, dien men met behulp van steeds gemakkelijk uit te lokken incidenten voor zou stellen als een noodzakelijken oorlog ter verdediging van de sociale orde. (Le Temps)

(Vor. ber. Fransch-Russisch Pact 2244 H.)

E. IERLAND. — Nieuwe ministers. —

Op voorstel van De Valera heeft het Iersche parlement de benoeming bekrachtigd van twee nieuwe ministers. Het Kamerlid Gerald Roland is benoemd tot minister voor het grondbezit, het Kamerlid Oscar Traymor tot minister van Posterijen. Het ministerie voor Grondbezit maakte tot dusver deel uit van het ministerie van Oorlog. De Valera verklaarde, dat de scheiding van beide ministeries geen verandering van politiek beteekent. (Irish Times)

F. NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Goedkeuring van een verdrag met België inzake behoeftigen. —

Bij de Tweede Kamer is ingediend een wetsontwerp tot goedkeuring van het op 15 Mei 1936 te 's-Gravenhage tusschen Nederland en België gesloten verdrag, betreffende den onderstand en de terugleiding van behoeftigen.

Het onderhavige verdrag is in zijn groote lijnen de bevestiging van de reeds sedert jaren in beide landen ten aanzien van de wederzijdsche onderdanen gevolgde practijk. Overeenkomstig de Nederlandsche Armenwet, die geen onderscheid maakt tusschen Nederlanders en vreemdelingen, werd en wordt op denzelfden voet als aan de eigen onderdanen aan de Belgische behoeftigen de noodzakelijke ondersteuning en de eventueel vereischte geneeskundige verzorging verschaft. Het verdrag legt dan ook aan de gemeentelijke armbesturen geen andere of meerdere lasten op, dan reeds ingevolge de practijk der Armenwet op hen drukken.

Het aan het verdrag ten grondslag liggende humanitaire beginsel om hem, die hulp behoeft, deze aanstonds, zonder onderscheid van nationaliteit, te verleenen, verzet er zich geenszins tegen, om den armlastigen vreemdeling, wiens gezondheidstoestand daarvoor geen beletsel oplevert, zoo spoedig mogelijk naar zijn eigen land terug te zenden.

Tenzij gezondheids- of andere redenen van humanitairen aard zich daartegen verzetten, kan dientengevolge elk der partijen te allen tijde zonder meer overgaan tot de uitleiding van den armlastigen onderdaan of oud-onderdanen van de andere partij. (Nieuwe Rotterdamsche Courant)

(V. b. Nederland-België 2245 H.; Tw. Kamer 2538 F.)

20 NOVEMBER 1936

G. CHINA. — Mongolen doen aanval op Taolin. —

Op 16 Nov. '36 werd van Chineesche zijde medegedeeld, dat 3000 man Mongoolsche troepen een aanval zouden hebben gedaan op Taolin en dat er hevig zou worden gevochten. Dit zou het begin beteekenen van een algemeenen aanval op Soeijoean. De Mongolen en de Mandsjoes zouden zijn uitgerust met zwaar geschut en zouden, naar de Chineesche pers verder mededeelt, door Japansche soldaten worden gesteund. Ook zouden zij beschikken over bombardementsvliegtuigen van Japansche herkomst. (Sin Pau Agency)

(Vor. ber. Mongolië 2139 C.)

H. VEREENIGDE STATEN. — Na president Roosevelt's herkiezing. - Commentaar. —

De groote overwinning, die de democraten bij de verkiezingen hebben behaald, mag niet uit het oog doen verliezen, dat de tweede regeering-Roosevelt voor een geweldige taak en voor groote moeilijkheden staat.

Men zou de situatie aldus kunnen kenschetsen, dat tegenover de meerderheid van elf millioen, die Roosevelt behaalde, een aantal werkloozen staat van eveneens elf millioen.

De kwestie van de bestrijding dezer werkloosheid door middel van werkverschaffing en steunverleening, zal in verband met de zwaar belaste begrooting allicht tot heftige discussies leiden. Het is daarbij niet zeker, dat de democratische meerderheid eensgezind zal blijven, want de 25 millioen menschen, die Roosevelt hebben gekozen, omvatten zoowel conservatieven als gewezen socialisten; beide groepen begeeren geheel verschillende sociale maatregelen.

De eerste taak van Roosevelt zal derhalve zijn deze uiteenloopende elementen bijeen te brengen op één lijn, die volgens Roosevelt's bekende uitspraak, „iets links van het midden" gelegen is.

Er zijn inmiddels teekenen, die erop wijzen, dat de oppositie der conservatieve financieele en industrieele kringen tegen de vooruitstrevende sociale politiek der regeering-Roosevelt aan

het verzwakken is. Wellicht hebben deze kringen de consequenties getrokken van den uitslag der verkiezing. Het is thans opmerkelijk, dat een der kopstukken van Wall Street na het bekend worden van den uitslag, als zijn meening te kennen gaf, dat de sociale reorganisatie, welke in de New Deal tot uiting is gekomen, te sterk is om haar nog te kunnen tegenhouden, zoodat zelfs de meest verbitterde tegenstanders van de New Deal aan dit blijkbaar onvermijdelijk geworden werk hun steun moeten verleenen, terwijl zij dan tevens beter in de gelegenheid zijn, een matigenden invloed uit te oefenen. (Telegraaf)

(Vor. ber. Roosevelt 2532 D.)

A. **BELGIE. — Onzen gezant, Mr. J. A. N. Patijn, een welkomst-dejeuner aangeboden. —**

In de Brusselsche club, de Cercle Gaulois, is op 4 Nov. '36 den nieuwen Nederlandschen gezant, mr. Patijn, een welkomst-dejeuner aangeboden. Verscheidene ministers en leden van het corps diplomatique waren aanwezig. Mr. Patijn sprak bij deze gelegenheid een redevoering uit over de betrekkingen tusschen België en Nederland, welke veel bijval oogstte. (Het Laatste Nieuws) **(Vor. ber. blz. 2459 C.)**

B. **NEDERL. OOST-INDIE. — Batavia's nieuwe Regent. —**

Uit de loopbaan van den nieuwen regent van Batavia, Raden Toemenggoeng Aria Hasan Soemadipradja, weet de Javabode mede te deelen, dat hij eerst kort geleden het feit herdacht, dat hij 30 jaren in 's lands dienst was.

De heer Hasan Soemadipradja studeerde aan de „Mosvia" te Bandoeng en vervolgens aan de Middelbare Landbouwschool te Buitenzorg.

25 Juni 1906 trad hij daar ter stede in 's lands dienst als mantri-landbouwkundige bij het departement van Landbouw. Eind 1907 werd hij geplaatst bij den Inlandschen Bestuursdienst. In 1910 werd hij benoemd tot assistent-wedana, na eerst ook eenigen tijd als mantri bij het credietwezen te hebben gewerkt. Van 1914 tot 1916 was hij leerling der Bestuursschool.

Daarna werd hij benoemd tot wedana, achtereenvolgens van Krawang en Meester-Cornelis. Van Augustus 1919 tot Mei 1924 was hij gedetacheerd bij de Algemeene Secretarie. In 1924 volgde zijn benoeming tot patih van Krawang, in September 1930 gevolgd door een benoeming tot patih van Bandoeng en in Augustus 1931 tot regent van Bandoeng.

In Juni 1935 werd de heer Hasan Soemadipradja ter beschikking gesteld van den gouverneur van West-Java.

De regent ontving in 1926 de groote zilveren ster en in Aug. 1930 de groote gouden ster van trouw en verdienste, terwijl hij in December 1934 den titel „Aria" verwierf. (Java-Bode)

C. **SOVJET-RUSLAND. — De aanhoudingen van Duitschers. - Een officieele mededeeling. —**

Het Sovjet telegraafagentschap meldt:

De kranten berichten, dat in de eerste dagen van November het volkscommissariaat van Binnenlandsche Zaken te Moskou en Leningrad eenige Duitsche onderdanen in hechtenis genomen heeft, die staatsvijandigen, tegen de Sovjet-Unie gerichten arbeid verrichtten. De gearresteerden trachtten fascistische cellen te vormen en daarbij sovjet-burgers te betrekken, voerden onder dezen fascistische propaganda, verbreidden heimelijk fascistische litteratuur, lieten zich in met militaire spionnage in het belang van een buitenlandschen staat en trachtten daarbij kennis op te doen, die speciaal bewaarde staatsgeheimen golden. De werkzaamheid van enkele beklaagden was ook gericht op sabotage in staatsindustriebedrijven en op voorbereiding van terroristische aanslagen tegen leiders van de Sovjet-regeering.

Onder de arrestanten bevinden zich de volgende Duitsche onderdanen: Parti, Klein, Futerknecht, Demisch, Trinkaus, Fischle, Oderberg, Moche, Niedermeier en Goldschmidt. Het onderzoek is nog gaande.

(Sovjet Tel. Agentschap)

D. **OUD-GOUVERNEUR G. J. STAAL OVERLEDEN.**

In den leeftijd van 66 jaar is te Den Haag overleden de heer G. J. Staal, oud-gouverneur van Suriname. De heer Staal had voor zijn benoeming tot gouverneur een langdurige carrière in Oost- en West-Indië achter den rug. Ook is hij secretaris-generaal aan het departement van Koloniën geweest. In 1916 werd de heer Staal benoemd tot gouverneur van Suriname, welk ambt hij tot 1921 vervulde.

De overledene was commandeur in de Orde van Oranje-Nassau, en ridder in de Orde van den Nederlandschen Leeuw. (Het Vaderland)

E. **DUITSCHLAND. — Opzegging der bepalingen inzake de internationalisatie van eenige rivieren. - Minister Eden's commentaar. - De gevolgen voor Rotterdam. —**

Engeland. — Minister Eden deed op 16 Nov. '36 in het Lagerhuis mededeeling van den Duitschen stap inzake de opzegging van de bepalingen van het Verdrag van Versailles betreffende de rivieren.

„De Britsche regeering betreurt," aldus minister Eden, „dat terwijl de wederzijdsche besprekingen tot wijziging van het Verdrag voortgang vonden, de Duitsche regeering den weg van onderhandelen voor dien van eenzijdig optreden heeft verlaten, hetgeen een bevordering der internationale betrekkingen zal bemoeilijken."

Kaartje der rivieren, die nu bevrijd zijn van internationale contrôle.

Rotterdam. — Hitler's opzegging van de bepalingen in het Verdrag van Versailles betreffende de internationaliseering van de rivieren, brengt in het algemeen de consequentie mede, dat de Duitsche rijksregeering zichzelf heeft teruggeplaatst in den toestand van vóór den vrede van Versailles. Voor zoover dat betrekking heeft op den Rijn zou dus — aangenomen, dat de andere onderteekenaren van het tractaat er zonder meer mee accoord gaan — de toestand weer gaan gelden van de Mannheimer acte van 1868. In Rotterdam overziet men de gevolgen van den stap van de Duitsche rijksregeering echter nog in geenen deele. De materie is dermate ingewikkeld, dat men bij een voorloopige beschouwing dreigt zich in details te verstrikken, zonder de ware kern — die vooralsnog niet duidelijk waarneembaar is — te treffen.

(Daily Telegraph - De Maasbode)

(Vor. ber. 2542 B.; Eden 2534 A.)

21 NOVEMBER 1936

F. **ZUID-AFRIKA. — Patrick Duncan wordt Gouverneur-Generaal van Zuid-Afrika. —**

Op aanbeveling van generaal Hertzog heeft koning Edward VIII, den minister voor het Mijnwezen der Zuid-Afrikaansche Unie, Patrick Duncan, benoemd tot opvolger van Lord Clarendon in de functie van gouverneur-generaal der Unie. De verlengde ambtsperiode van den laatste zal in Maart 1937 afloopen. Patrick Duncan, 66 jaar oud, is de eerste Zuid-Afrikaner, die tot gouverneur-generaal van Zuid-Afrika wordt benoemd.

Duncan kwam als secretaris van lord Milner naar Zuid-Afrika en staat bekend als een man van gematigde opvattingen, doch tevens als een overtuigd imperialist. Hij heeft de algemeene achting van alle partijen. (A. N. P.)

A. NEDERLAND. — Onderwijs. - Volkenkunde. - Inaugureele rede van Prof. dr. H. Fischer over: De Ethnologie. —

Dezer dagen heeft prof. dr. H. Fischer zijn ambt aanvaard als bijzonder hoogleeraar om onderwijs te geven in de Vergelijkende Volkenkunde van Ned.-Indië aan de Rijksuniversiteit te Utrecht, met het uitspreken in het Groot-auditorium van een rede over: „De Ethnologie".

De ethnologie is een zeer jonge wetenschap, hetgeen, aldus prof. Fischer, vaak wordt aangevoerd als een verontschuldiging voor de weinig scherpe begrippen daaromtrent. Er heerscht op dit gebied ook veel verwarring.

Spr. heeft echter bezwaar tegen de terminologie, als zouden dit allemaal jeugdzonden zijn van de ethnologie.

In 1908 spreekt Steinmetz bij zijn ambtsaanvaarding er zijn vreugde over uit, dat hij niet tot definitie van de wetenschap, die hij te doceeren heeft, verplicht is. Ook hier zal weinig worden stilgestaan bij de definitie van ethnologie. Wat dynamisch is, zal zich slechts ten koste van het leven statisch laten maken.

De ethnologie werd reeds lang beoefend voor haar naam werd uitgevonden. Vaak wordt 1830 als haar geboortejaar beschouwd, doch in de oudheid werd deze wetenschap reeds beoefend. Wel was 1830 een belangrijk jaar door de publicaties van Edward en in 1831 werd een vereeniging opgericht, de Société d'Ethnologie, die zich bezig hield met de bestudeering niet alleen van de lichaamsverschillen der rassen, maar ook met de verschillende natuurverschijnselen.

Het kan heeten, dat toen de moderne ethnologie is begonnen, omdat de onderzoekingen der primitieve volkeren gebracht zijn in het kader van de moderne wetenschap.

De volkerenkunde is naar de algemeene opvatting cultuur-historisch georiënteerd, waarover spr. eenige opmerkingen maakt.

Het feit, dat de ethnologie zich vroeger ten nauwste heeft verbonden met de anthropologie, heeft invloed gehad op de wijze, waarop moderne ethnologen hun taak hebben opgevat.

Het is de taak van de ethnologen de veelheid der verschijnselen te groepeeren, waardoor men de verschillende culturen der menschen leert begrijpen. Spr. bracht een en ander in verband met de speciale studie over Ned.-Indië, waarmee spr. zich bezig heeft gehouden.

De ethnologie, zoo vervolgt hij, heeft als historische wetenschap weinig practische waarde. Zij schenkt echter de mogelijkheid tot cultuur-analyse en tot het schrijven van geschiedenis van volkeren, die ons geen geschiedenis hebben nagelaten.

(Red. K. H. A.)

(V. b. 1815 E.; Ambtsaanv. in het Onderw. 2539 F.)

B. VATICAAN. — Pauselijke Academie. —

Een 70-tal geleerden, waarvan 40 buiten Italië, heeft Z.H. de Paus benoemd tot lid van de nieuw opgerichte Pauselijke Academie, de Pontificia Academia Scientiarum. Een vijftal Nederlanders is deze hooge onderscheiding te beurt gevallen n.l. uit Amsterdam prof. P. Zeeman, uit Groningen prof. F. I. J. Buytendijk, uit Leiden prof. W. H. Keesom, uit Utrecht prof. A. K. M. Noyons en uit Berlijn prof. dr. P. J. W. Debije, aan wien juist de Nobelprijs voor scheikunde is toegekend.

9 Februari 1937 zijn alle leden uitgenoodigd tot een plechtige bijeenkomst te Rome. Tot degenen, die deze onderscheiding hebben verkregen behooren ook de bekende buitenlandsche natuurkundigen: prof. Bohr (Denemarken), prof. Millikan (Amerika), prof. Lord Rutherford (Engeland), prof. Marconi (Italië) en prof. Blanck (Duitschland).

(Osservatore Romano)

C. NEDERLAND. — Verbond voor Nationaal Herstel. - Tweedaagsch Congres te Den Haag. —

In den Dierentuin te 's-Gravenhage heeft op 13 en 14 Nov. '36 het tweedaagsche congres van het Verbond voor Nationaal Herstel plaats gehad, hetwelk door den voorzitter, gep. luit.-generaal H. N. A. Swart, werd geopend.

Deze noemde als aanleiding voor het houden van dit congres o.m. de wenschelijkheid nog eens te wijzen op de groeiende ongerustheid in Nederland en in de overzeesche gewesten, dat nog steeds niet door de regeering alles is gedaan, of aangekondigd, opdat onze weermacht in alle opzichten in staat zal zijn bij een oorlog of conflict, in Europa of in Oost-Azië, niet alleen onze neutraliteit te handhaven, maar ook met eenige kans op succes onze onafhankelijkheid te verdedigen.

Op voorstel van den voorzitter werd besloten telegrammen van verknochtheid en aanhankelijkheid te zenden aan Koningin Wilhelmina en Prinses Juliana. Daarna hebben de aanwezigen het eerste couplet van het Wilhelmus gezongen.

Gep. Generaal Snijders hield een rede over: „De verdediging van het rijk"; Vice-Admiraal L. J. Quant sprak over: „De maritieme defensie"; Mr. dr. H. H. A. van Gybland Oosterhoff over: „De waarde van de rijkseenheidsgedachte" en ook over: „Het wereldgevaar van het bolsjewisme"; de heer J. C. J. Kempees gaf een uiteenzetting over: „De staatkundige beginselen der organisatorisch-corporatieve gedachte", terwijl over het sociaal-economische gedeelte der corporatieve gedacht Dr. W. K. H. Feuilletau de Bruyn een verklaring gaf.

(Nieuwe Rotterd. Courant)

(Vor. ber. Verb. voor Nat. Herstel 2088 E.)

D. IERLAND. — Nieuwe Grondwet voor den Vrijstaat. —

De president van den Ierschen vrijstaat, De Valera, heeft op 3 Nov. '36 een nieuwe grondwet afgekondigd. Volgens zijn verklaring zal deze nieuwe grondwet een vorm hebben, welken het Iersche volk zou kiezen, indien Engeland millioenen mijlen verwijderd was.

Teneinde verwikkelingen te voorkomen, zal deze wet eerst op binnenlandsche aangelegenheden worden toegepast, o.a. zal een tweede kamer worden ingesteld.

Vervolgens zei De Valera nog woordelijk: „Ik betreur te moeten zeggen, dat onze betrekkingen met Engeland in verhouding met vroeger niet verbeterd zijn. Dit is evenwel niet mijn schuld, noch de schuld van het Iersche volk." (Irish Times)

(Vor. ber. Grondwet 84 F.)

E. PALESTINA. — Koninklijke Commissie. —

De leden van de Koninklijke Commissie hebben hun intrek genomen in het hotel „Koning David" te Jeruzalem.

Na een lange vergadering heeft het Hooge Arabische Comité opnieuw verklaard, dat het niet met de commissie zal samenwerken. Een der Arabische leiders zeide, dat de Britsche regeering jegens de Arabieren niet den vereischten goeden wil heeft getoond.

Het Hooge Arabische Comité zal den arbeid der commissie niet bemoeilijken door stakingen of andere middelen, maar geen enkele Arabier zal eenige getuigenis voor de Koninklijke Commissie afleggen. indien niet aan de wenschen van het comité wordt voldaan (d.i. stopzetting der Joodsche immigratie). (Agence Belga) **(Vor. ber. Onlusten 2489 A.)**

22 NOVEMBER 1936

F. POLEN. — Het bezoek van minister Beck aan Londen. - Officieuze Poolsche commentaar. —

De Officieuze Politieke Poolsche Informatie schrijft naar aanleiding van het bezoek van kolonel Beck aan Londen, dat het door het Engelsche ministerie van Buitenlandsche Zaken na afloop van het bezoek uitgegeven communiqué het beste bewijs vormt, dat de richtlijnen der Poolsche politiek door de Britsche regeering en de openbare meening gunstig worden beoordeeld.

Ten opzichte van Europa kan in de allereerste plaats genoemd worden de afkeer van de beide regeeringen van de neiging, de Europeesche politiek te baseeren op elkander bestrijdende groepeeringen.

Wat betreft de directe belangen van Polen moet bijzondere waarde worden gehecht aan de vaststelling van het Foreign Office, dat middelen moeten worden gevonden om voldoening te geven aan de wettige belangen, die Polen heeft bij het voorgestelde Westelijke pact.

Tijdens de besprekingen werd de noodzakelijkheid geconstateerd van het bestaan van een internationaal forum, dat op de tot nu toe gevolgde wijze, door rechtstreeksche ontmoetingen der regeeringen zou bijdragen tot het vermijden van internationale moeilijkheden. De door enkele bladen geuite meening, dat het constateeren van dit feit, de meening zou weergeven van de deelnemers aan de besprekingen te Londen omtrent de definitieve vormen en omvang van de Volkenbonds-activiteit, en dat deze meening der deelnemers absoluut zou vaststaan, is voor het oogenblik overdreven te achten.

De Poolsche meening zal met voldoening het feit toejuichen, dat de te Londen gevoerde besprekingen hebben geleid tot het contateeren aan Engelsche zijde, dat de door Polen sedert langen tijd stelselmatig gevolgde politiek vooral wordt ingegeven door Poolsch staatsbelang en een opbouwenden factor uitmaakt voor de Europeesche stabilisatie. (Off. Polit. Poolsche Informatie)

(Vorig bericht blz. 2541 B.)

G. BELGIE. — Dr. Göbbels over de Belgisch-Duitsche betrekkingen. —

De Vingtième Siècle publiceert een personderhoud, dat Robert Leurquin met dr. Göbbels te Berlijn, inzake de Belgisch-Duitsche betrekkingen, heeft gehad. Uit dit interview blijkt, dat Göbbels in de eerste plaats groote waarde hecht aan een soort gemeenschappelijk front tegen het bolsjewisme, waardoor de tusschen België en Duitschland bestaande punten van wrijving op den achtergrond zouden geraken. Göbbels constateert verder met genoegen versterking van de buitenlandsche politiek van België en stelt voor tot verdediging van de onderlinge betrekkingen: in de eerste plaats een zoo ruim mogelijke gedachtenwisseling omtrent de overigens zeldzame punten van wrijving en

in de tweede plaats de organisatie van een soortgelijk stelsel van cultureele uitwisseling als er bestaat tusschen Polen en Duitschland.
Het Rexisme is een aangelegenheid, welke nadere beschouwing behoeft. Ten aanzien van de kwestie Eupen-Malmedy verklaart Göbbels, dat het bijzonder nuttig zou zijn in alle vrijheid van gedachten te wisselen omtrent de wijze, waarop de grensbewoners moeten worden bestuurd, opdat hun cultureele vrijheid zich kan ontwikkelen, ongehinderd door plaatselijke beschikkingen. Göbbels noemt het verder dom te beweren, dat het Duitsche Rijk imperialistische bedoelingen zou koesteren ten aanzien van den Belgischen Congo. Wij hebben een provincie bezet, welke ons toebehoorde en wij hebben ons leger hersteld, wat eveneens ons recht was. Maar wij hebben geen reden om aan een land, dat ons niets gedaan heeft, iets te ontnemen, wat hem toebehoort. Göbbels besluit zijn verklaring met de mededeeling, dat het nationaalsocialisme geen enkele agressieve bedoeling koestert.
(Vingtième Siècle) **(Vor. ber. Göbbels 2202 F.)**

A. **H.K.H. PRINSES JULIANA EN Z.D.H. PRINS BERNHARD. — Wetsontwerpen inzake huwelijk en naturalisatie van den Prins door Eerste Kamer goedgekeurd. —**
De Eerste Kamer behandelde op 19 Nov. '36 de wetsontwerpen tot goedkeuring van het huwelijk van H.K.H. Prinses Juliana en regeling van de toelating van getuigen bij de voltrekking van dit huwelijk, alsmede van eenige gevolgen van deze echtverbintenis, en tot naturalisatie van Z.D.H. Prins Bernhard. De minister-president, dr. H. Colijn, had met zes andere ministers achter de regeeringstafel plaats genomen. Deze wetsontwerpen werden zonder hoofdelijke stemming en zonder debat goedgekeurd.
(Nieuwe Rotterd. Courant)
(V. b. Prinses Juliana 2539 B.; Pr. Bernhard 2539 B.)

B. **DANZIG. — De Poolsche commissaris Papee treedt af. —**
Het staat thans vast dat Papee, de Poolsche commissaris te Danzig, zal worden benoemd tot gezant te Praag. Hij zou te Danzig worden opgevolgd door den officier van den generalen staf Chodacki, een vertrouwensman van kolonel Beck. (Gazeta Polska)

C. **ANTI-COMMUNISTISCH FRONT. — Duitschland, Italië, Oostenrijk, Hongarije en Japan. —**
ITALIE. — De **„Giornale d'Italia"**, welk blad na de besprekingen te Berlijn liet voorzien, dat het anti-communistische Italiaansch-Duitsche front spoedig zou worden uitgebreid tot Japan, verzekert op 17 Nov. '36, dat tusschen Duitschland en Japan te dien aanzien inderdaad een overeenstemming tot stand is gekomen.
„Het anti-communistische front tusschen Italië en Duitschland te Berlijn in het leven geroepen, dat reeds tijdens de besprekingen te Weenen is uitgebreid met de deelneming van Oostenrijk en Hongarije, omvat thans, d.w.z. na een maand, een deel van het Verre Oosten, door de toetreding van Japan.

ENGELAND. — Commentaar leverend op de Japansch-Duitsche overeenkomst, zegt de **„Times"**, dat Japan zijn vrienden en vijanden kan kiezen hoe, wanneer en waar het wil, maar dat het moeilijk is weerstand te bieden aan den indruk, dat zijn keuze bij deze gelegenheid in zijn eigen belang en dat van de wereld, niet alleen op het verkeerde oogenblik is gedaan, maar ook verkeerd is.
Hoe los de bepalingen van het pact ook mogen blijken te zijn, heeft Japan toch in zekere mate zijn onafhankelijkheid van optreden verloren. Het heeft de reeds gespannen betrekkingen met Rusland verscherpt en geen belangrijke voordeelen als compensatie gekregen. Ook heeft het de vooruitzichten in gevaar gebracht op een Engelsch-Japansche toenadering, op de wenschelijkheid waarvan het sedert eenigen tijd den nadruk had gelegd.

JAPAN. — Het **Domei-Persagentschap** meldt: De woordvoerder van het ministerie van Buitenlandsche Zaken heeft het bericht inzake de totstandkoming van een militair bondgenootschap tusschen Duitschland en Japan, tegengesproken.
Hij verklaarde, dat er ondanks alle desbetreffende geruchten geen bondgenootschap tusschen de beide landen bestaat, en wees in dit verband op de geruchten inzake een Engelsch-Japansch en een Sovjet-Russisch—Japansch bondgenootschap, die ook alle ongegrond bleken te zijn.

D. **FRANKRIJK. — Minister Salengro overleden. — De Fransche minister van Binnenlandsche Zaken, Roger Salengro, is op 18 Nov. '36 plotseling overleden. Een broer van Salengro heeft verklaard, dat deze, zeer getroffen door verscheidene sterfgevallen in zijn familie, o.a. dat zijner echtgenoote, alsmede door de jongste aanvallen tegen zijn persoon gericht, zelfmoord heeft gepleegd.**
De thans zoo schielijk overleden staatsman was minister van Binnenlandsche Zaken in het kabinet-Blum. De bewindsman stond in de laatste maanden in het middenpunt van de door het rechtsche weekblad „Gringoire" gevoerde campagne. Het genoemde orgaan beschuldigde hem ervan tijdens den wereldoorlog voor het front der troepen gedeserteerd te zijn, om in Duitsche krijgsgevangenschap te geraken.
Die beschuldiging was zóó positief en werd zoo hardnekkig wekelijks herhaald, dat de regeering-Blum deze zeer ernstige beschuldiging aan het adres van een harer leden niet op zich kon laten zitten. De minister-president Blum en Daladier, minister van Oorlog, stelden het geheele dossier over Salengro, dat in de archieven voorhanden was, ter hand aan een commissie, waarvan de chef van den Generalen Staf, Gamelin, het voorzitterschap bekleedde, ter onderzoeking der beschuldiging. Inderdaad was tijdens den oorlog Salengro voor een krijgsraad gedaagd wegens verdenking van desertie. Hij werd echter vrijgesproken. Dit vrijsprekende vonnis was des te opmerkelijker, daar Salengro voor den krijgsraad niet was verschenen. De reden van dit niet-verschijnen was gelegen in het feit, dat Salengro in Duitsche gevangenschap was. In Duitschland werd hij tot twee jaren dwangarbeid veroordeeld, omdat hij (en door hem zijn medegevangenen) weigerde te werken in munitiefabrieken, wier producten bestemd waren tegen zijn vaderland te worden gebruikt. Verleden week werd het geval-Salengro in de Fransche Kamer behandeld. Hij werd daar op grond van het onderzoek der commissie met groote meerderheid (niet alleen door leden van het Volksfront) gerehabiliteerd. De zaak scheen daarmede afgedaan.

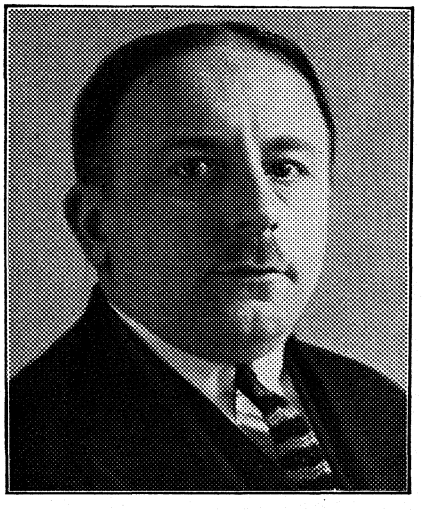

Minister Roger Salengro.

Salengro was 30 Mei 1890 in Rijssel geboren. Na zijn universiteitsstudiën sloot hij zich aan bij de socialistische partij. Toen de wereldoorlog uitbrak meldde hij zich als vrijwilliger voor het front. Na den oorlog werd hij gemeenteraadslid en later burgemeester van Rijssel. Als lid der socialistische partij (S. F. I. O.) kwam hij in 1928 in het parlement. Op 4 Juni 1936 beriep Blum hem als minister van Binnenlandsche Zaken in zijn Kabinet. (Le Temps - Le Journal)
(Vor. ber. Salengro 2541 F.)

23 NOVEMBER 1936

E. **DUITSCHLAND. — Opzegging der bepalingen inzake de internationalisatie van eenige rivieren. - Mededeeling aan de Nederlandsche regeering. —**
Naar de regeeringspersdienst mededeelt, heeft de Duitsche regeering aan de Nederlandsche doen mededeelen, dat zij zich op het standpunt stelt, dat door de opzegging van de desbetreffende bepalingen van het Verdrag van Versailles de acte van Mannheim van 1868 niet weder van kracht is geworden. In de Duitsche nota aan onze regeering komt tot uiting het beginsel van wederkeerigheid en van vrije onderhandeling.
Deze nota is in hoofdzaak een omschrijving van de mededeeling, welke de Duitsche regeering aan de

desbetreffende mogendheden heeft doen toekomen en waarbij zijn opgezegd de scheepvaartbepalingen van het vredesverdrag van Versailles.
In deze nadere nota verklaart de Duitsche regeering, dat de vrijheid van scheepvaart op de Duitsche waterwegen door Duitschland gewaarborgd wordt aan iedere mogendheid, die wederkeerig vrijheid van scheepvaart wil garandeeren. Voorts wordt van Duitsche zijde de bereidheid uitgesproken om over de vaart van buitenlandsche schepen op de Duitsche waterwegen overleg te doen plegen tusschen de desbetreffende Duitsche autoriteiten en de officieele instanties van iedere mogendheid welke de behoefte hiertoe kenbaar maakt.
(Regeeringspersdienst - De Telegraaf) **(2547 E.)**

A. **LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig besproken zijn. - Onze wekelijksche opgave. —**
Amerikaansch: James T. Farrell — „Studs Lonigan". (Constable & Co., London 1936) **(V. b. 2541 E.)**
Deensch: A. Strøm — „De lange Veje". (Gyldendalske Boghandel, København) **(Vor. ber. 2392 A.)**
Duitsch: Paul Berglar-Schröer — „Frigge". (Das „Bergland-Buch"-Verlag, Salzburg 1936)
Otto Rombach — „Adrian der Tulpendieb". (Deutsche Verlagsanstalt, Stuttgart) **(Vor. ber. 2541 E.)**
Engelsch: Tom Peete Cross and Clark Harris Slover — „Ancient Irish Tales". (Harrap)
Daniël Thwaite — „The Seething African Pot". (A Study of black Nationalism.) (Constable) **(2541 E.)**
Fransch: Louis Batiffol — „Richelieu et Corneille". (Calmann-Lévy, 1936)
Jacques de Lacretelle — „L'Ecrivain Public". (Nouvelle Revue Française) **(Vor. ber. 2541 E.)**
Nederlandsch: A. den Doolaard — „De groote verwildering". (Em. Querido, Amsterdam 1936)
G. van Nes-Wilkens — „Nieuwe paden". (Van Holkema & Warendorff 1936) **(Vor. ber. 2541 E.)**
Russisch: V. P. Katayev — „Wremya, Wperjod!" (Vooruit!) (Goslitizdat, Moskou) **(V. b. 2534 C.)**
(Red. K. H. A.)

B. **MONGOLIE. — Binnen-Mongolië wordt onafhankelijk verklaard. —**
Uit Chineesche bron verluidt, dat Vorst Teh officieel de onafhankelijkheid heeft uitgeroepen van Binnen-Mongolië en dat hij zijn voornemen te kennen heeft gegeven de vijf oostelijke districten van Soei-joean te veroveren, welke vroeger deel uitmaakten van het Mongoolsche gebied van China.
(Sin Pau Agency) **(Vorig bericht blz. 2139 C.)**

C. **NEDERLAND. — Tweede Kamer. - De Indische begrooting 1937. —**
Ingediend is de begrooting van Ned.-Indië voor 1937, aan welker toelichting het volgende is ontleend:
Voor de uitkomsten van het dienstjaar 1936 moet voorloopig nog met een zeer globale schatting worden volstaan. Naar deze schatting, waarbij uiteraard nog geen rekening is gehouden met de recente gebeurtenissen op monetair gebied, zal dit dienstjaar een tekort opleveren van *f* 32.224.000 op den geheelen dienst.
Bij de nota's van wijzigingen werden in de oorspronkelijke ontwerpen der begrooting 1937 eenige veranderingen aangebracht, ten gevolge waarvan de gewone uitgaven en ontvangsten onderscheidenlijk met *f* 83.373 en *f* 6.273 werden verhoogd. Hierdoor werd het tekort op den gewonen dienst gebracht op *f* 25.026.159, zoodat het tekort op den geheelen dienst *f* 24.438.801 kwam te bedragen.
Vergeleken met de raming voor 1936 vertoont het tekort op den gewonen dienst over 1937 een vermindering met rond *f* 25.3 millioen. Deze niet onbelangrijke verbetering van de budgetaire positie is voornamelijk te danken aan de betere verwachtingen, die ten aanzien van de opbrengst van sommige middelen kunnen worden gekoesterd. (Het Vaderland)
(Vor. ber. 2499 D.; Tw. Kamer 2546 F.)

D. **SPANJE. — Burgeroorlog. —**
Op 18 Nov. '36 is een gelijktijdige officieele regeeringsmededeeling van denzelfden inhoud te Berlijn en Rome gepubliceerd, waarin gezegd wordt, dat de Duitsche en Italiaansche regeeringen, omdat het grootste deel van Spanje in handen van de nationalistische troepen van generaal Franco is, en van een wettig bestaande regeering der tegenpartij niet langer kan worden gesproken, nu deze vrijwillig de hoofdstad heeft verlaten, besloten hebben van dit oogenblik af de nationalistische regeering van Burgos te erkennen als de wettige Spaansche regeering.
José Antonio Primo de Rivera, de leider der Spaansche fascistische partij, is door het Volksgerecht te Alicante ter dood veroordeeld en op 19 November gefusilleerd. Zijn broer Miguel is tot 30 jaar gevangenisstraf veroordeeld en diens vrouw tot 6 jaar.
De in den loop der vorige week verspreide geruchten, dat Madrid zou vallen, zijn niet bewaarheid geworden. De verdedigers der stad hebben zulke krachtige tegenaanvallen ondernomen, dat de aanvallers niets vooruit zijn gekomen, op sommige punten zelfs werden teruggedrongen.
Ramon Franco, een broer van den leider der nationalisten is te Rome met een geheime zending aangekomen. De president van Spanje, Azaña, bevindt zich op dit oogenblik in Catalonië. De president van Catalonië, Companys, die een bespreking heeft gehad met den premier Largo Caballero, verklaarde, dat de regeeringstroepen steeds sterker worden.
In het Lagerhuis heeft op 23 Nov. '36 minister Eden medegedeeld, dat de politiek der Britsche regeering was en blijft geen aandeel te nemen in den Spaanschen oorlog en dus geen steun te verleenen aan eenige van de twee partijen. De regeering heeft geen der twee partijen „belligerent rights" op zee verleend en is ook niet voornemens zulke rechten te verleenen.
Dientengevolge zullen Britsche oorlogsschepen zoo noodig de Britsche koopvaardijschepen op zee beschermen tegen eenig ingrijpen in hun rechten buiten de driemijlszône door welke der twee partijen ook. Om dezen maatregel doeltreffend te maken zal de regeering onmiddellijk een wetsontwerp indienen teneinde het vervoeren van wapenen door Britsche schepen naar Spanje te verbieden.
De Fransche regeering neemt hetzelfde standpunt in als de Engelsche regeering.
(Red. K. H. A. - Daily Telegraph)
(Vorig bericht 2542 E.; Eden 2547 E.)

24 NOVEMBER 1936

E. **GOUD-COVENANT. — Nederland en België sluiten zich aan bij het Valuta-accoord. —**
De Nederlandsche regeering heeft de volgende verklaringen doen afleggen bij de regeeringen te Parijs, Londen en Washington.
„De Nederlandsche regeering draagt kennis van de verklaringen, waarbij de regeeringen van Frankrijk, Engeland en de Ver. Staten van Noord-Amerika haar voornemens te kennen hebben gegeven met betrekking tot haar monetaire beleid en stemt in met de algemeene beginselen, neergelegd in haar driezijdige verklaring van 25 September 1936."
Aan het bovenstaande kan worden toegevoegd, dat het noodige verricht wordt om te geraken tot een technische samenwerking met de monetaire autoriteiten in de genoemde landen. (Regeeringspersdienst)

In een officieuze nota wordt bekendgemaakt, dat ook België zich naast Nederland en Zwitserland rangschikt tot die landen, welke de voordeelen wenschen te genieten van de beschikking van de Amerikaansche schatkist, volgens welke de landen, die bereid zijn goud te verkoopen aan de Ver. Staten, in Amerika goud kunnen kooopen. (Agence Belga)
(Vorig bericht Goud-Covenant 2530 H.)

A. **DUITSCHLAND. — Buitenlandsche fondsen. —**
De officieele noteering aan de Berlijnsche Beurs van buitenlandsche fondsen is gestaakt. Deze fondsen kunnen in het vervolg alleen nog maar contant worden verhandeld.
Een verordening inzake de tot de Duitsche beurzen toegelaten buitenlandsche waarden zal worden uitgevaardigd. O.a. zal deze verordening de bepaling bevatten, dat de fondsen bij bepaalde banken zullen moeten worden gedeponeerd.
Een bijzondere verordening van de bevoegde deviezen instanties bepaalt, dat aandeelen van de Ver. Glanzstoff naar het buitenland mogen worden gezonden mits het bewijs wordt geleverd, dat de buitenlandsche bezitter de stukken voor 11 November 1935 heeft verworven. (Keesings Financieel Archief)

B. **DUITSCHLAND. — Anti-Semitisme. - Monument van Mendelssohn-Bartholdy te Leipzig vernield. —**
Het monument, dat in 1892 te Leipzig is opgericht ter eere van den grooten componist Mendelssohn-Bartholdy is van zijn voetstuk gehaald en in stukken geslagen.
Deze daad is karakteristiek voor de vijandschap van het nationaal-socialisme tegen alles, wat zou kunnen worden uitgelegd als een „eerbewijs aan den geest van een niet-Ariër".
Dit vandalisme heeft in talrijke artistieke en literaire kringen hevige opwinding veroorzaakt. (De Tijd)
(Vor. ber. Anti-Semistisme 2462 E.)

C. **PROF. DR. G. A. F. MOLENGRAAFF. — Gouden doctors-jubileum. —**
Het was op 11 November '36 vijftig jaar geleden, dat prof. dr. G. A. F. Molengraaff, thans emeritus hoogleeraar te Nijmegen, aan de Universiteit te Utrecht Cum laude tot doctor in de aard- en delfstofkunde promoveerde en tegelijkertijd op stellingen tot doctor in de plant- en dierkunde.
Zeer talrijk zijn de onderscheidingen die hem in binnen- en buitenland de laatste dertig jaren te beurt zijn gevallen; het eere-doctoraat van de Universiteit te Johannesburg, het lidmaatschap van de Kon. Academie van Wetenschappen, en zeer vele andere genootschappen. Prof. M. is drager van de Borneo-medaille van het Kon. Ned. Aardrijkskundig Genootschap, en van de Wollaston-medaille van het Geologische Genootschap te Londen, voorts van het ridderkruis in de Orde van den Nederlandschen Leeuw. In 1930 heeft hij wegens zijn zeventigste jaar als hoogleeraar afscheid genomen, met een rede: „Een blik op den snellen groei der geologische wetenschap in de laatste vijftig jaren", een opbloei waaraan hij persoonlijk met zooveel energie en succes heeft medegewerkt.
Het heeft H. M. de Koningin behaagd prof. dr. Molengraaff op 11 November 1936 tot Commandeur in de Orde van Oranje-Nassau te benoemen.
(Red. K. H. A.)

D. **NEDERLAND. — Radio. - De Vrijdenkers Radio-Omroep. —**
In de Memorie van Antwoord aan de Tweede Kamer over de begrooting voor 1937 van het staatsbedrijf der P.T.T. deelt de minister van Binnenlandsche Zaken mede, dat hij voornemens is de aan den Vrijdenkers Radio-Omroep verleende voorloopige machtiging tot radio-uitzendingen binnenkort in te trekken. De minister is van meening, dat de V.R.O. binnen het kader van de wettelijke voorschriften krachtens aard en doelstelling praktisch geen uitzendingen kan verzorgen, die hij volgens zijn statuten beoogt te verzorgen. Het heeft, aldus de minister, geen zin voor dergelijke uitzendingen aan een afzonderlijke omroepvereeniging een, zij het klein, deel van den in zoo beperkte mate beschikbaren zendtijd ter beschikking te stellen. (Nieuwe Rott. Crt.)
(Vor. ber. Radio 2536 D.)

E. **ENGELAND. — Britsche Communisten en Fascisten. - Buitenlandsche steun. - Verklaring van Sir John Simon. —**
In het Lagerhuis heeft de Labour-afgevaardigde James Griffith een vraag gesteld omtrent het bedrag, dat de fascisten-unie uit het buitenland ontvangt.
Sir John Simon, de minister van Binnenlandsche Zaken, antwoordde hierop, dat hij geen gedetailleerde verklaring kon afleggen, maar dat de inlichtingen, welke hij had gekregen, aan het licht hadden gebracht dat de fascistische organisaties in Engeland, evenals de communistische, een deel harer fondsen uit het buitenland ontvangen. „Ik heb aan dit antwoord niets toe te voegen," aldus Sir John, „maar wat ik heb gezegd, betreft zoowel communisten als fascisten." (Daily Telegraph)
(Vor. ber. Sir John Simon 2352 F.)

F. **FRANKRIJK. — Ontploffing te Saint-Chamas. —**
De Fransche Staatskruitfabriek te Saint-Chamas bij Marseille is door een hevige ontploffing, welke het gevolg was van een brand, geheel vernield. Ruim 60 personen kwamen hierbij om het leven, terwijl er een 200 werden gewond. (Le Journal)

G. **NEDERLAND. — Koninklijke Petroleum Mij. - Sir Henry Deterding afgetreden. —**
Op de te Amsterdam gehouden buitengewone aandeelhouders vergadering van de Koninklijke Petroleum Mij. op 17 Nov. '36 is de directeur-generaal dr. H. W. A. Deterding officieel afgetreden.
(A. N. P.) **(Vorig bericht blz. 2509 A.)**

H. **NEDERLAND. — Zegelrecht. - Opbrengst van nota's van makelaars en commissionnairs in effecten (beursbelasting). —**

	1936	1935
Januari	ƒ 423.861	ƒ 366.831
Februari	436.043	220.501
Maart	289.612	238.022
April	278.298	398.702
Mei	296.040	322.840
Juni	290.620	228.150
Juli	319.936	237.592
Augustus	225.635	189.698
September	438.102	185.152
October	1.329.277	229.999
	ƒ 4.327.424	ƒ 2.617.487

(Keesings Fin. Archief) **(V. b. Zegelrecht 210 G.)**

I. **NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Wijziging wet op de Inkomstenbelasting 1914 en de Successiewet.**
De Tweede Kamer heeft het wetsontwerp tot wijziging van de wet op de Inkomstenbelasting 1914 en van de Successiewet, ertoe strekkende dat voortaan tot het belastbare inkomen zal worden gerekend van een werknemer, reeds tijdens zijn betrekking, zijn aanspraken tegenover zijn werkgever of een derde (bijv. een spaarfonds of een levensverzekeringmaatschappij) op een toekomstige uitkeering bij het verlaten van den dienst, zonder hoofdelijke stemming aangenomen. (Alg. Handelsblad)
(V. b. Inkomstenbel. 2181 A.; Tw. Kamer 2550 C.)

K. **IJZER EN STAAL. — Kartel verlengd. —**
Aan een vergadering van het Internationale Kartel van Draadtrekkerijen, welk kartel ultimo 1936 ten einde zal loopen, werd deelgenomen door vertegenwoordigers van Duitschland, België, Luxemburg, Tsjecho-Slowakije, Frankrijk, Nederland, Denemarken, Hongarije en Polen.
Met algemeene stemmen werd besloten het kartel tot 1940 te verlengen. De toetreding van Frankrijk en Nederland is afhankelijk gesteld van de vernieuwing der binnenlandsche kartels in beide landen, die tengevolge van de devaluaties in die landen verlaat is.

Het kartel werd opgericht in 1932 en functionneerde sindsdien tot volkomen voldoening der aangeslotenen. Duitschland bezit 52% van de quota, de Belgisch-Luxemburgsche Tolunie 33%. Daarna komt Tsjecho-Slowakije met 7%. (Journée Industrielle)

(Vor. ber. IJzer en Staal 1641 C.)

25 NOVEMBER 1936

A. DUITSCHLAND. — Vezelstoffen. - Plannen van Ir. Keppler. —

Zooeven is in de bladen het officieele bericht gepubliceerd, dat de bekende nationaal-socialist ir. Keppler, sinds eenige jaren economisch raadgever van Hitler, ontheven is van zijn bijzondere opdracht inzake ruwe grondstoffen enz., om werkzaam te worden gesteld bij de uitvoering van het vierjarenplan, onder de opperste leiding van den economischen dictator minister Göring.

Het is in dit verband belangwekkend, er aan te herinneren, dat het Keppler geweest is, die in 1934, ondersteund door de bewerkende textielindustrie, het eerste vezelstofplan wist door te zetten, waardoor naast een vergrooting van de productie van kunstzijde de nieuwe cel-wolindustrie in beweging gezet werd, die tot op dat oogenblik in Duitschland slechts een zeer ondergeschikte rol gespeeld had. Dit plan kan op het oogenblik als vrijwel verwerkelijkt beschouwd worden. De productie van celwol bij de beide groote concerns I. G. Farben en Vereinigte Glanzstoff, is reeds zeer toegenomen, en voorts zijn nog vier nieuwe fabrieken voor levering van celwol gebouwd en in bedrijf gesteld en wel in Silezië, Saksen, Thüringen en Baden, op uitdrukkelijk verlangen van de spinners, die een monopolie in de celwolproductie wilden verhinderen.

De capaciteit der reeds gebouwde of zich nog in bouw bevindende fabrieken bedraagt bijna 90 millioen K.G. celwol per jaar. Daarvan is 80 millioen K.G. viscose-celwol, 5 millioen K.G. vezels volgens het koperoxyd-ammoniak-procédé en 3 millioen K.G. azetat-producten. Van dit totaal produceert de I. G. Farben ongeveer 33 millioen K.G., de Vereinigte Glanzstoff met haar dochteronderneming Spinnfaser A.G. Kassel 20 millioen, en leveren de vier hierboven genoemde kleinste fabrieken de rest. Terwijl de Duitsche spinners en wevers in 1934 de celwol nog met wantrouwen begroetten, zijn zij tengevolge van de intusschen opgedane ervaringen en verbeteringen thans van geheel andere meening. Men weet, dat tengevolge van de sterke vraag naar celwol het verbruik door de contrôle-instanties gecontingenteerd is geworden. Deze positieve ontwikkeling valt samen met het toegenomen gebrek aan deviezen en het dientengevolge aangekondigde vierjarenplan. Daarom wordt thans een begin gemaakt met een tweede vezelstofplan.

(Umschau - Alg. Handelsblad)

(Vor. ber. Vierjarenplan 2545 B.)

B. GRIEKENLAND. — Oud-minister-president Papanastasioe overleden. —

Alexander Papanastasioe, oud-minister-president, is op 17 Nov. '36 plotseling overleden.

Hij begon zijn politieke loopbaan in 1910 en kreeg bekendheid als een der stichters der Balkan-Entente. In October 1935 werd hij gearresteerd wegens de publicatie van een opruiend manifest tegen de toenmalige regeering en werd naar het eiland Mikonos verbannen. (Proia) **(V. b. Papanastasioe 2032 B.)**

C. NEDERL. OOST-INDIE. — Zelfbestuur in Goa. —

Naar verluidt zal binnenkort het herstel van het zelfbestuur van Goa met bijzondere plechtigheden plaats hebben.

Het is ongeveer dertig jaar geleden dat Goa het zelfbestuur verloor wegens het verzet tegen ons gouvernement.

De betrekkingen tusschen Goa en Nederland worden nu door een z.g. „Korte Verklaring" geregeld.

(Java-Bode)

D. GEESTELIJK LEVEN. — Een nieuwe Psalmberijming. —

Prof. dr. H. Th. Obbink schrijft in het „Algem. Weekblad voor Christendom en Cultuur" over een nieuwe psalmberijming, van de hand van een Nederlandsch predikant, wiens naam niet genoemd wordt. Tegenover het titelblad staan het „evulgetur" en het „nihil obstat", ten bewijze, dat ook in R.K. kringen voor deze uitgave belangstelling en sympathie bestaat. Reeds op den dag na haar verschijning, op 1 Dec., zal deze nieuwe berijming gebruikt worden bij de A.V.R.O.-morgenwijdingen. De officieele titel luidt: „Het boek der Psalmen. De Psalmen van Israël op de oorspronkelijke melodieën uit de 16de eeuw, opnieuw naar het Hebreeuwsch bewerkt en voorzien van aanteekeningen". De tekst sluit zich getrouwelijk aan bij de oorspronkelijke bewoordingen van de Israëlietische poëzie. De rhythmische melodieën stammen van de componisten Louis Bourgeois en Maître Pierre, die tevens door deze nieuwe uitgave een kans krijgen, hun wijzen opnieuw te hooren uitvoeren in een tempo en op een manier, zooals zij die oorspronkelijk bedoeld hadden.

(Algem. Weekblad v. Christendom en Cultuur)

E. ECUADOR. — Het Communisme. —

De minister van Buitenlandsche Zaken heeft alle consuls van Ecuador opdracht gegeven, geen passen te verleenen aan personen, die het communisme aanhangen en naar Ecuador willen gaan. Verder besloot de regeering zoo snel mogelijk de buitenlandsche communisten, die in Ecuador vertoeven, over de grens te zetten. (A. N. P.)

(Vor. ber. Politieke Moeilijkheden 1924 D.)

F. CHILI. — De economische toestand. —

Chili vierde onlangs zijn honderdzesentwintigste onafhankelijkheidsfeest. Deze, aan de westkust van Zuid-Amerika gelegen, republiek heeft onder het krachtige bewind van president Arturo Alessandri al het mogelijke gedaan, om de economische gevolgen van de salpeter-crisis te boven te komen. En niet zonder succes; Chili heeft tot 1925 feitelijk zonder ernstige zorgen kunnen leven; lage belastingen, goedkoope werkkrachten, groote afzetgebieden voor 's lands voornaamste artikelen: salpeter en koper, een ruim aanbod van buitenlandsch kapitaal, stabiele wisselkoersen en sluitende begrootingen.

Omstreeks 1925 veroorzaakte de productie van stikstofhoudende meststoffen in de Ver. Staten en Europa de eerste moeilijkheden. 's Lands voornaamste bron van inkomsten, de salpeter-industrie, werd bedreigd. De wereldcrisis en de daarmede gepaard gaande ontreddering hebben uiteraard ook in Chili tot ernstige economische consequenties geleid. In 1932 was de toestand van het land uitermate ongunstig; in de salpeter-districten heerschte toenmaals groote ellende. Deze situatie is echter met groote elasticiteit en energie beheerscht. Nieuwe belastingen werden geheven en een ontredderd muntstelsel werd door ingrijpende maatregelen op een meer solide basis gegrondvest. Twee jaren later bleek de binnenlandsche toestand volkomen gewijzigd; de begrooting was in evenwicht, 's lands werkloosheid was bijna geheel overwonnen en in de binnenlandsche industrie heerschte groote bedrijvigheid.

De salpeter-industrie is gerationaliseerd en gestabiliseerd. De koper-export beweegt zich op een bevredigend peil. De goudproductie is aanzienlijk gestegen, evenals de productie van steenkool. De landbouw is zoo goed mogelijk gemoderniseerd en de prijzen der landbouwproducten laten voldoende marge aan de producenten. De totale belastingopbrengst is sedert 1932 gestegen van 356 millioen pesos tot 974 millioen pesos in 1935. Men raamt de totale belastingopbrengst in 1936 op een milliard pesos. De invoer van het land heeft gedurende de eerste zes maanden van 1936 170 millioen pesos goud bedragen tegen 140 millioen pesos goud in de overeenkomstige periode van 1935. Voor den uitvoer zijn de cijfers resp. 297 en 253 millioen. De buitenlandsche handelsbeweging gaat derhalve eveneens in opwaartsche richting. Het behoeft dus geen verwondering te baren, dat de reiziger, die Chili bezoekt, aldaar een groot optimisme zal constateeren. Men leeft er, in het algemeen gesproken, zonder ernstige zorgen en bijzonder goedkoop.

(South American Journal)

(V. b. Handelsbalans 1918 F.; In- en Uitvoer 2312 B.)

G. VEREENIGDE STATEN. — Brug over de Baai van San Francisco. —

Op 12 Nov. '36 is te San Francisco de brug over de baai van dien naam, welke brug de stad San Francisco verbindt met Oakland, geopend. De brug, de langste ter wereld, is 8¼ Engelsche mijl lang. Er is meer dan drie jaar aan gebouwd en de kosten hebben 78 millioen dollar bedragen. Aan den kant van Oakland heeft gouverneur Frank Merriam het lint doorgeknipt, terwijl de stoomfluiten der schepen gilden, kanonschoten gelost werden en men bommen tot ontploffing liet brengen.

De grootste overspanning van de brug is 2310 voet en de grootste draagtorens voor de kabelbrug verheffen zich tot onderscheidenlijk 474 en 519 voet. De staalkabel, bij den bouw gebruikt, heeft een lengte van meer dan 70.000 Eng. mijl en weegt alleen al 18.500 ton. (New York Herald Tribune)

H. DUITSCHLAND. — Communistische actie. —

De toeneming van het aantal politieke processen en arrestaties wegens samenzwering tegen de veiligheid van den staat verontrust de nationaal-socialistische autoriteiten, die er een duidelijk teeken van een op-

leving der communistische actie in Duitschland in zien.
Dr. Franz Lurtner, de minister van Justitie, heeft op zijn ministerie een belangrijke conferentie bijeengeroepen voor het organiseeren van een onderdrukkingscampagne.
Aan deze conferentie werd deelgenomen door het hoofd van de politieke politie, den president en rechters van de Volks Rechtbank, den voorzitter van het Hof van Beroep, en den president en openbare ministeries van alle rechtbanken, die zich met hoogverraad hebben bezig te houden.
De conferentie kwam tot overeenstemming aangaande de noodzakelijkheid eener nauwe samenwerking tusschen politie en rechtbanken, bij het voeren van energieken strijd tegen alle communistische drijverijen en tegen alle samenzweringen tegen de veiligheid van den staat.
Bovendien hield de conferentie zich bezig met de onderdrukking van de misdaad van „Rassenschending". (Agence Belga) **(V. b. Communisme 918 C.)**

26 NOVEMBER 1936

A. BRAZILIE. — Buitenlandsche handel. —
De buitenlandsche handel van Brazilië gedurende de eerste 8 maanden van 1936, vertoont, volgens het Nederlandsche Zuid-Amerikaansch Instituut, vergeleken met hetzelfde tijdsbestek gedurende voorgaande jaren, het volgende beeld:

(Waarde in £ 1000 goud)

Jan.-Aug.	Invoer	Uitvoer	Uitvoer-saldo
1932 . . .	14.220	24.223	10.002
1933 . . .	19.369	25.270	5.900
1934 . . .	16.216	21.817	5.601
1935 . . .	17.703	21.489	3.785
1936 . . .	19.125	24.484	5.358

De koffie-uitvoer is met £ 11,2 millioen ongeveer op hetzelfde peil gebleven als in 1935; dit product neemt thans minder dan de helft van de totale waarde van den uitvoer voor zijn rekening, n.l. slechts ongeveer 45,8%, zoodat de wensch van Brazilië haar afhankelijkheid van één overwegend uitvoerproduct zooveel mogelijk te beperken, langzamerhand in vervulling schijnt te zullen gaan. Van de producten, welke meer en meer op den voorgrond komen, moet naast vruchten en oliehoudende zaden, speciaal ruwe katoen genoemd worden. Dit product neemt thans reeds bijna 20% van de waarde van den totalen uitvoer in. De toeneming is in een zeer snel tempo geschied, zooals blijkt uit onderstaande cijfers (in 1.000 £ goud over de eerste 8 maanden der resp. jaren):

1932 . . .	25	1935 . . .	3.780
1933 . . .	56	1936 . . .	4.798
1934 . . .	2.108		

In de volgorde van de landen van bestemming hebben sinds het vorig jaar ingrijpende wijzigingen plaats gevonden. De uitvoer naar Duitschland is tot op een derde gedeelte verminderd en bedroeg nog slechts 191.500 ton. Japan betrok uit Brazilië zestien maal zooveel ruwe katoen als in dezelfde periode van 1935, terwijl Engeland ongeveer 150% meer kocht. De katoen-uitvoer naar Nederland bedroeg bijna het dubbele van dien in 1935.
Ook ten aanzien van de volgende artikelen valt een vermeerdering van den uitvoer waar te nemen: vleesch, huiden, wol, mangaan-erts, rubber, cacao, carnauba-was, ricinus-zaad, babassu-noten, plantaardige oliën en veekoeken.
(Nederl. Zuid-Amerikaansch Instituut)
(Vor. ber. Handelsbalans 1918 F.)

B. DUITSCHLAND. — Een nieuw accoord met Oostenrijk. —
De Oostenrijksche staatssecretaris dr. Schmidt heeft met den Duitschen minister van Buitenlandsche Zaken, von Neurath, te Berlijn besprekingen gehouden. De ministers kwamen overeen, dat de uitbreiding van de handelsbetrekkingen tusschen het Duitsche rijk en Oostenrijk spoedig zal worden ter hand genomen en dat de desbetreffende onderhandelingen op 7 December a.s. te Weenen geopend zullen worden. Het beschikbaar stellen van geld voor Duitschers, die de wintersport in Oostenrijk willen beoefenen, is thans reeds op bevredigende wijze geregeld.
Verder werden alle andere mogelijkheden van de ontwikkeling der betrekkingen tusschen beide staten besproken. Beide regeeringen zijn het er over eens, dat de weg die door het accoord van 11 Juli '36 werd ingeslagen, bevorderlijk is voor de belangen der twee staten en een belangrijke bijdrage kan vormen voor het in stand houden van den vrede.
Minister Schmidt heeft ook een lang onderhoud gehad met minister-president Göring, die hem na afloop een lunch aanbood, waaraan verscheiden Duitsche en Oostenrijksche autoriteiten, o.a. de gezant von Papen en von Neurath, deelnamen. Daarna heeft dr. Schmidt nog een bezoek gebracht aan het ministerie van Luchtvaart en het „huis der vliegers" waar hij door minister Göring werd rondgeleid.
(Reichspost) **(Vorig bericht blz. 2427 C.)**

C. BEWAPENING. — Engeland-Duitschland-Frankrijk. —
ENGELAND. — De volgende oorlogsschepen staan op het program voor 1936:
2 slagschepen.
2 moederschepen voor vliegmachines.
2 kruisers van 9000 ton.
5 kruisers van 5000 ton.
1 flottille leider.
8 torpedojagers.
1 duikboot-mijnenlegger.
4 duikbooten van de Triton klasse.
3 duikbooten van een klein nieuw type.
3 sloepen-mijnenvegers.
2 convooi eskorte schepen.
1 kustsloep.
2 patrouille schepen.
1 rivier kanonneerboot.
3 schepen voor specialen dienst.
2 treilers.
2 sleepbooten. (Times)

DUITSCHLAND. — De lijst van oorlogsbodems welke in het Duitsche Jaarboek van de Marine gepubliceerd wordt toont aan, dat Duitschland, het voorbeeld van andere zeemogendheden volgende, een slagschip van 35.000 ton op stapel heeft gezet. Hiernaast staan de twee slagschepen van 26.000 ton, waarin werd voorzien door het vlootbouwprogramma dat in Juli 1935 werd bekend gemaakt, na de totstandkoming van het Duitsch-Engelsche vlootaccoord. Hierin werd bepaald, dat de Duitsche vloot 35% van de Britsche mocht zijn. Eén van de genoemde slagschepen, de „Scharnhorst", is al van stapel geloopen, de ander staat nog op de werf. Behalve de schepen die op genoemd vlootbouwprogramma van Juli 1935 staan, worden thans nog gebouwd: één slagschip van 35.000 ton (boven reeds genoemd); een vliegtuigmoederschip, een kruiser van 10.000 ton, zes torpedobootjagers van 1811 ton en 12 torpedobooten van 600 ton, vier onderzeeërs van 250 ton en vier van 500 ton.
De lijst bevestigt dat de 26.000-ton-slagschepen gewapend zullen zijn met negen 11-duims-kanonnen. Het vliegtuigmoederschip zal 19.250 ton zijn. Daar de marine-luchtmacht van Duitschland nog in embryonalen staat verkeert, zal men wel niet spoedig beginnen aan den bouw van het vliegtuigmoederschip. De nieuwe kruiser van 10.000 ton met 7.8-duims-kanonnen brengt het totaal van deze klasse op drie, die alle reeds op de werf staan. Het vlootbouwprogramma van 1935 voorzag in 16 torpedobootjagers van 1.625 ton met vijf 5-duims-kanonnen en 8 lanceerbuizen. Al deze schepen zullen vóór het eind van 1936 van stapel zijn geloopen. Hier komen dan nog de zes bovenvermelde torpedobootjagers bij van 1.811 ton, waarvan er eenige al op de werf staan.
Het programma van 1935 voorzag in 20 onderzeeërs van 250 ton, maar er zijn er al 24 gereed. Boven water loopen deze bodems 13 knoopen, onder water zeven. Zij zijn gewapend met een machinegeweer en drie lanceerbuizen. De vier bijkomende onderzeeërs van 500 ton brengen het totaal van deze klasse op 10. Zij hebben een 3½-duims-kanon en vijf lanceerbuizen. Twee onderzeeërs van 712 ton staan op stapel. Zij hebben een 4-duims-kanon en zes lanceerbuizen.
Men is nog bezig aan de snelvarende booten S 14 t/m S 17, die een machinegeweer en twee lanceerbuizen hebben, en 12 mijnenvegers van 600 ton. (Duitsch-Jaarboek v. d. Marine)

FRANKRIJK. — De minister van Marine heeft aan de „Intransigeant" verklaard, dat vier pantserschepen gebouwd worden, twee van 26.500 ton, n.l. de „Dunkerque" en de „Strasbourg", en twee van 35.000 ton, de „Richelieu" en de „Jean Bart". Dit laatste schip moet nog op stapel gezet worden.
Hier moeten nog aan worden toegevoegd de pantserschepen „Provence", „Lorraine" en „Bretagne", die uit den oorlog dateeren, doch geheel gemoderniseerd zijn.

Voor 1937 staan op het programma de bouw van een kruiser van 8.000 ton en eenige torpedojagers, aangezien die van 1.500 ton beginnen te verouderen.
Voorts zullen duikbooten en een tankschip worden gebouwd.
De minister zal bij de Kamer een voorstel indienen voor den bouw van 26 kleine booten en hulpschepen.
Tenslotte zullen nieuwe vilegbooten van groot tonnage worden gebouwd. (L'Intransigeant)
(Vor. ber. Overzicht 2084 A.; Duitschland 2314 B.; Vlootbouw 1870 D.; Engel. 2379 C.; Frankr. 1855 G.)

A. TELEVISIE. — Openbare televisiedienst in Engeland geopend. —
Dezer dagen is in Engeland de openbare televisiedienst officieel ingewijd. De dienst heeft al een maand lang experimenteel gewerkt. Maar de B.B.C. kon in October nog geen geregelde en goede ontvangst garandeeren. Nu, van 1 November af, doet ze dit wel. Onder Engeland, hier gezegd, moet men voorloopig alleen nog Groot Londen verstaan. Er is nog slechts één zender in het land, dat is die in het Alexandra Paleis in Noord-Londen. Televisiezenders reiken niet verder dan tennaastenbij 35 K.M. om zich heen. Het zal nog wel eenigen tijd duren voor men genoeg zenders heeft gebouwd om geheel Groot-Brittannië te kunnen bestrijken. Televisiezenders kosten zoowat 100.000 p. st. (Manchester Guardian)
(Vor. ber. Televisie 2441 H.)

B. SURINAME. — Een bureau voor sociale, economische en crisiszaken. —
Onder het departement van Financiën is een nieuw orgaan in het leven geroepen voor sociale, economische en crisiszaken, waarvan de secretaris van het departement van Financiën, F. Bruyning, directeur is geworden. Het denkbeeld een zelfstandig bureau op te richten, zooals in Nederland en in Ned.-Indië, is wel meermalen overwogen, maar om de kosten nooit uitgevoerd, totdat gouverneur Kielstra den knoop heeft doorgehakt en een zelfstandig bureau heeft opgericht, doch geen afzonderlijk departement met den aankleve van dien, als personeel, enz.
Dit crisisbureau heeft dus zijn oorsprong aan de huidige tijdsomstandigheden te danken. Het kan de verzoeken, welke voorheen door verschillende departementen werden behandeld, en waartusschen zij vaak bleven zweven, onmiddellijk behandelen. Voor zijn eigenlijke taak staat het crisisbureau rechtstreeks onder den gouverneur, zoodat de administrateur van financiën ontlast is van de bemoeienissen die hem voorheen te veel in beslag namen. Er wordt voorloopig met twee ambtenaren gewerkt. Het bureau zal ook de werkzaamheden van de koffiecentrale behandelen, waarvan de heer Bruyning voorzitter is. (De Maasbode)

C. NEDERLAND. — Diplomatie. - Rome. —
De regeeringspersdienst bevestigt de benoeming van dr. J. B. Hubrecht, buitengewoon gezant en gevolmachtigd minister te Boekarest, in gelijke hoedanigheid te Rome.
Dr. J. B. Hubrecht, die als opvolger van mr. J. A. N. Patijn tot gezant te Rome is benoemd, is 13 April 1883 te Utrecht geboren. (Regeeringspersdienst)
(Vor. ber. Diplomatie 2459 C.)

27 NOVEMBER 1936

D. VOLKENBOND. — Verkiezing van drie nieuwe rechters voor het Perm. Hof van Intern. Justitie te Den Haag. —
De Volkenbondsvergadering en de Volkenbondsraad zijn dezer dagen gelijktijdig bijeen geweest ter verkiezing van drie rechters in het Haagsche Internationale Gerechtshof in de vacatures van wijlen prof. Schücking (Duitschland), Kellogg (Amerika) en Wang (China), die beiden hun ontslag hadden genomen.
De Vergadering en de Raad stemden eerst voor twee rechters in de vacatures Schücking en Kellogg, die het eerst waren opengevallen; 54 landen namen aan de stemming deel.
Prof. Manley Hudson (Ver. Staten van Amerika) en de tegenwoordige griffier van het Haagsche Internationale Gerechtshof, Hammarskjöld (Zweden)) verkregen de volstrekte meerderheid, resp. 48 en 38 stemmen.
Daar de Volkenbondsraad, die in een andere zaal bijeen was, aan deze candidaten eveneens de volstrekte meerderheid had geschonken, werden prof. Hudson en Hammarskjöld gekozen verklaard.
Bij de hierop volgende verkiezing voor den derden rechter in plaats van den later afgetreden Chinees Wang, gaf de vergadering de volstrekte meerderheid aan den Chinees Tsjeng Tien-hsi, die 34 van de 52 geldige stemmen verwierf, terwijl daarentegen de Raad de volstrekte meerderheid had geschonken aan den Turk Ertekin, gezant van Turkije te Washington. Er was dus geen overeenstemming tusschen de twee Volkenbondsorganen verkregen.
Bij de nieuwe stemming bleef de vergadering aan Tsjeng getrouw. De Chineesche candidaat verkreeg thans 30 van de 51 geldige stemmen en daar de meerderheid van den Raad zich thans ook te zijnen gunste verklaarde, was dr. Tsjeng gekozen.
Ake Hammarskjöld werd in 1893 geboren als zoon van den gouverneur van de provincie Upsala in Zweden. Hij studeerde aan de universiteit van Upsala in de rechten. Na eenigen tijd in Genève te hebben gefungeerd als secretaris van de juridische commissie van den Volkenbond, werd hij op 3 Februari 1922 voor den tijd van zes jaar benoemd tot griffier van het Permanente Hof van Internationale Justitie, in welke functie hij nadien werd herbenoemd en thans nog werkzaam is. Voorts is Hammarskjöld, die o.m. bekendheid heeft verworven als schrijver van artikelen in juridische tijdschriften, lid van het Instituut voor Internationaal recht. Hij is commandeur in de orde van Oranje-Nassau, commandeur in de orde van den Verlosser van Griekenland en drager van het kruis van verdienste van het Roode Kruis. (Journal de Genève - Svenska Dagbladet)
(Vor. ber. Benoemingen 2181 E.)

E. RECHTZAKEN. — Commissaris v. d. Mark veroordeeld. —
De rechtbank te Arnhem heeft op 24 Nov. '36 uitspraak gedaan in de zaak tegen S. J. W. v. d. Mark, commissaris van politie te Nijmegen, die heeft terechtgestaan verdacht van valschheid in geschrifte en verduistering, meermalen gepleegd. Verdachte, tegen wien de Officier van Justitie vier jaar gevangenisstraf had geëischt, werd veroordeeld tot drie jaar en zes maanden gevangenisstraf, met aftrek van de preventieve hechtenis van 3 Juli '36 af.
(De Telegraaf)

F. NEDERLAND. — Minister De Graeff inzake onze onderhandelingen met België. - Afwatering van westelijk Noord-Brabant en Maasafvoeren. - Duitschland. - Volkenbond. —
Minister De Graeff deelt in zijn antwoord aan de Tweede Kamer inzake de begrooting van Buitenlandsche Zaken mede, dat hij het zoowel aan Nederlandsche als aan Belgische zijde bestaande inzicht, dat nog geen bruikbare grondslag aanwezig is voor nieuwe onderhandelingen om te komen tot herziening der verdragen van 1839, nog onlangs bevestigd heeft gezien.

BELGIE. — De onderstelling, dat de regeering het standpunt zou innemen, dat de uitvoering van werken ter verbetering van de afwatering van Westelijk Noord-Brabant zou moeten wachten totdat met België overeenstemming zal zijn verkregen, steunt op een misvatting.
Na uitvoerig de lange voorgeschiedenis der onttrekking van water aan de Maas te hebben uiteengezet, zegt de minister o.m.: Afgescheiden van het vraagstuk of bij geringe Maasafvoeren wel genoeg water zou overblijven, zag het er naar uit, alsof de contrôle op de Maasaftappingen, die Nederland in 1863 ten koste van groote moeite en opofferingen eindelijk had verkregen, ons door den aanleg door België van het Albertkanaal stond te worden ontnomen.
De Belgische regeering is niet bereid gebleken, het Nederlandsche standpunt als juist te erkennen, terwijl het evenmin is gelukt, met België tot overeenstemming te komen over een redelijke regeling. In die omstandigheden bleef de Nederlandsche regeering, die zich niet kan neerleggen bij de schending van de rechten, welke Nederland aan het verdrag van 1863 ontleend, niets anders over dan een oplossing te zoeken door, gelijk te voren aan de Belgische regeering was bekend gemaakt, de zaak voor het Permanente Hof van Internationale Justitie te brengen, een daad waarvan geen verslechtering der onderlinge verhoudingen het gevolg behoefde te zijn en, naar hier met voldoening zij opgemerkt, ook niet is geweest.

DUITSCHLAND. — De regeering erkent zonder voorbehoud, dat een goede verhouding tot Duitschland als een kostelijk goed is te beschouwen.
Zulk een goede verhouding maakt sinds lang een gewaardeerd gemeenschappelijk bezit van Nederland en Duitschland uit en het gebeurde met de vier uitgezette Nederlanders heeft die goede verhouding evenmin blijvend kunnen schaden als excessen van enkelingen, waartegen de regeering optreedt met de middelen, die haar ten dienste staan.
Wat H. Ms. gezant te Berlijn betreft, heeft de minister den indruk, dat omtrent dezen diplomaat, wiens zeer bijzondere verdiensten hij met kennis van zaken hoog aanslaat, vele ongegronde geruchten de ronde doen.
Ten aanzien van het niet vlaggen door dezen gezant op 20 April 1936 gaat deze geheel vrij uit.

VOLKENBOND. — De Minister is van oordeel, dat de voornaamste zorg thans moet zijn den Volkenbond in stand te houden. Vermeden dient te worden, wat slechts nieuwe verdeeldheid en splitsing kan veroorzaken. Ondanks alle bezwaren tegen den bond, ondanks de onvolledigheid en de zwakte, waarvan hij blijk geeft, ondanks de gevaren, die in sommige gevallen een onjuiste Volkenbondspolitiek kan medebrengen, zou een uiteenspatten van den Volkenbond een ramp voor de menschheid zijn. (N. Rott. Crt. - Alg. Handelsblad - De Tijd)
(Vor. ber. Minister de Graeff 2365 C.)

A. **FRANKRIJK. — Salengro-herdenking in de Fransche Kamer. —**
Onder voorzitterschap van Paulin heeft op 24 Nov. 1936 een zitting van de Kamer plaats gehad, waarbij slechts weinig leden tegenwoordig waren.
In den ochtend had de rouwzitting ter nagedachtenis van minister Salengro plaats onder voorzitterschap van Herriot. De banken van de linkerzijde waren meer dan vol, doch geen enkele afgevaardigde van de rechterzijde was verschenen.
Zwijgend verhieven de aanwezigen zich van hun zetels en met bewogen stem hield Herriot een toespraak, waarin hij hulde bracht aan de nagedachtenis van den op zoo tragische wijze om het leven gekomen minister.
Spreker laakte de lastercampagne en wees erop, dat een priester, die den oorlog heeft medegemaakt, en tezamen met Salengro in Duitschland krijgsgevangen was, de waarheid heeft getuigd. Vervolgens spoorde Herriot de Kamer aan, dergelijke campagnes voor de toekomst onmogelijk te maken.
De rede van Herriot werd herhaalde malen door applaus onderbroken.
Vervolgens sprak minister-president Blum van zijn plaats af enkele woorden. „Ik dank de Kamer van ganscher harte. Ik wenschte, dat ik kon zeggen, de geheele Kamer." Hierbij wees Blum op de leege banken der rechterzijde. (Le Temps)
(Vor. ber. Salengro 2549 D.)

B. **NEDERL. OOST-INDIE. — Extra-uitvoerrecht in Indië. - Twee procent. - Ingaande 25 November '36.**
De ordonnantie op het extra-uitvoerrecht van 2% is afgekondigd.
De ordonnantie tot heffing van een tijdelijk extra-uitvoerrecht en de buitenwerkingstelling van art. 16 der Indische Comptabiliteitswet is vastgesteld overeenkomstig het oorspronkelijk ontwerp — waarbij dus het uitvoerrecht is vastgesteld op 2% —, met inachtneming van de nota van wijziging, dus zonder dat daarin opgenomen zijn de, door den Volksraad aangenomen, amendementen.
(Art. 16 der Indische Comptabiliteitswet, dat buiten werking is gesteld, luidt: „Regelingen, strekkende tot invoering, verhooging, verlaging of afschaffing van belastingen of opheffing van eenig ander middel van inkomst, treden niet in werking, voordat bij de begrooting op die invoering, verhooging, verlaging, afschaffing of opheffing gerekend is.") (Aneta)
(Vorig bericht blz. 2536 C.)

28 NOVEMBER 1936

C. **NEDERLAND. — Herdenking Jacobus Revius te Deventer. —**
Op 18 Nov. '36 herdacht Deventer den 350sten geboortedag van Jacobus Revius, wiens leven en werken mag worden gerekend tot de geschiedenis der stad zelve.
De herdenking werd ingeleid door een rede van mr. B. van 't Hoff, archivaris der gemeente Deventer en bibliothecaris der Athenaeum-bibliotheek, die als titel van zijn toespraak koos: „De levensloop van Jacob Revius, zijn beteekenis als geschiedschrijver".
Mr. Van 't Hoff herinnerde er o.a. aan, dat het bestuur van Overijsselsch Regt en Geschiedenis besloten heeft, deze wintervergadering geheel aan Jacobus Revius te wijden, in samenwerking met het comité, dat op dezen dag de herdenking van Revius in zijn geboortestad Deventer heeft voorbereid.
Was Revius, aldus vroeg spr., een figuur zóó belangrijk, dat zulk een herdenking 350 jaar na zijn geboortedag gerechtvaardigd is? Wij hebben gemeend, dat dit wel het geval is. Revius was als predikant en godgeleerde een man ver boven het gemiddelde uitstekend. Hij stond in het centrum van het kerkelijk en het daar toen zoo nauw mede verbonden staatkundig leven van Deventer en Overijsel. Door den levensloop van Revius te bestudeeren krijgt men een beeld van het leven onzer voorouders in den aanvang der 17de eeuw.
Als dichter wordt Revius in onzen tijd weer erkend als een van de grootsten van de gouden eeuw, met eere genoemd naast Vondel, Huygens en Hooft. Ongetwijfeld is hij de grootste Overijsselsche dichter geweest. Tenslotte heeft hij als man van de wetenschap veel beteekend. Spr. denkt daarbij niet in de eerste plaats aan zijn medewerking bij de Statenvertaling, ook niet aan Revius' theologische werken, maar aan zijn hoofdwerk als geschiedschrijver: Daventriae Illustratae libri sex: dus zes boeken, belichtende de geschiedenis van Deventer.
(Nieuwsblad v. h. Noorden)

D. **NOBELPRIJS. — Voor den Vrede voor de jaren 1935 en 1936. —**
Het Noorsche Nobel-comité heeft op 24 Nov. '36 medegedeeld, dat de Nobelprijs voor den vrede voor het jaar 1935 is toegekend aan den Duitschen pacifictischen publicist Carl von Ossietzky en de vredesprijs voor 1936 aan den Argentijnschen minister van Buitenlandsche Zaken, Saavedra Lamas, voorzitter der Pan-Amerikaansche vredesconferentie.
De toekenning van den vredesprijs aan Carl von Ossietzky, die tot kort geleden wegens landverraad in een concentratiekamp was opgesloten, heeft in Duitschland groote verontwaardiging gewekt als zijnde een opzettelijke krenking van Duitschland.

Carl von Ossietzky is 3 October 1889 te Berlijn geboren en dus thans 47 jaar.
Gedurende den oorlog was hij een van de bekendste pacifistische publicisten; in zijn weekblad „Die Weltbühne" zette hij ook na den wapenstilstand zijn activiteit voort, hetgeen hem spoedig in conflict bracht met de republikeinsche regeering.
Hij had namelijk een artikel gepubliceerd, waarin hij beweerde, dat de rijksweer een geheime rekening had, waaruit de kosten werden betaald voor de opleiding van militaire vliegers, hetgeen in strijd was met het vredesverdrag. Het rijksweerministerie diende een aanklacht tegen hem in; het proces eindigde met zijn veroordeeling tot gevangenisstraf.

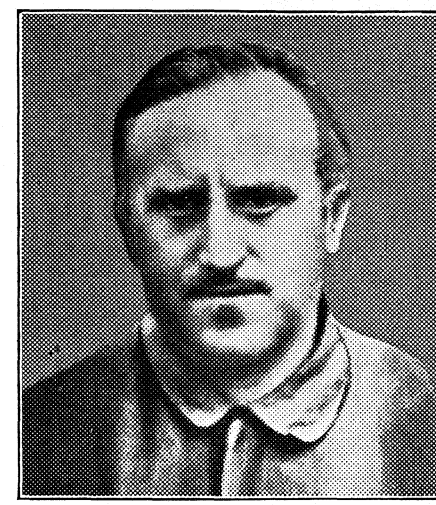

Carl von Ossietzky.

Toen Hitler aan de macht kwam, was von Ossietzky pas sedert eenige maanden in vrijheid. Den nacht na den Rijksdagbrand werd von Ossietzky gearresteerd en in een concentratiekamp opgesloten. Daar heeft hij ruim drie jaar doorgebracht. Hij had een zwak gestel en had veel van het leven in het concentratiekamp te lijden. Toen zijn ziekte een ernstig karakter aannam, werd hij naar een sanatorium overgebracht en ongeveer een week geleden is hij in vrijheid gesteld.
Thans vertoeft hij in een ziekenhuis te Berlijn.

Carlos Saavedra Lamas, die den Nobelprijs voor 1936 zal ontvangen, is geboren in 1880. Hij heeft een schitterende carrière als geleerde en politicus achter den rug. Hij is jarenlang hoogleeraar in de sociologie geweest aan de universiteit te Buenos Aires, doch verwisselde deze functie voor die van minister van Justitie en later ook van minister van Onderwijs.
Sedert 1932 is hij Argentijnsch minister van Buitenlandsche Zaken. Het is in deze hoedanigheid, dat hij herhaaldelijk de internationale aandacht op zich heeft gevestigd. Zoo vond zijn bemiddelingsarbeid bij den oorlog tusschen Paraguay en Bolivia veel waardeering in de Amerikaansche landen en het is, behalve aan Cordell Hull, zeker ook voor een belangrijk deel aan Saavedra Lamas te danken, dat weldra de Pan-Amerikaansche vredesconferentie te Buenos Aires kan bijeenkomen en dat president Roosevelt deze door zijn tegenwoordigheid grooter beteekenis verleent. Van deze conferentie is Saavedra Lamas voorzitter.
Saavedra Lamas heeft ten slotte in September '36 de belangrijke zittingen van de Assemblée te Genève geleid. (Aftenposten)
(Vor. ber. Vrede 1608 D.)

E. **PERU. — Congres verleent president Benavides dictatoriale volmachten. —**
Het Peruaansche Congres heeft de juist gehouden verkiezingen ongeldig verklaard en de bepaling in de grondwet, dat de ambtstermijn van een president niet verlengd kan worden, geschrapt, president Benavides

dictatoriale macht verleend en zichzelf ontbonden. De verkiezingen van 11 October dreigden een meerderheid op te leveren voor den sociaal-democratischen candidaat Don Luis Equiguren. De stemmen zijn echter nooit geteld, want president Benavides beval het tellen te staken, toen bleek dat zijn tegencandidaat de meerderheid zou behalen, waarna hij het Congres in speciale zitting bijeenriep om het te laten besluiten alle stemmen voor den sociaal-democratischen candidaat ongeldig te verklaren.
(La Republica) **(Vor. ber. President 798 E.)**

A. **NOBELPRIJS. — Duitsche stap te Oslo inzake den vredesprijs aan Carl von Ossietzky. —**
De rijksminister van Buitenlandsche Zaken, von Neurath, heeft den Duitschen gezant in Oslo telegrafisch opdracht gegeven, blijk te geven van zijn uitermate groote verwondering over het besluit van de Storting-commissie in zake de toekenning van den Nobelprijs voor den vrede aan Carl von Ossietzky.
Al is de Noorsche regeering wel niet als zoodanig direct bij dit besluit betrokken, het feit blijft bestaan, dat hier sprake is van een beslissing van het Noorsche parlement, welke een bewuste en beleedigende uitdaging van Duitschland beteekent.
De gezant heeft opdracht gekregen, er mededeeling van te doen, dat de Duitsche regeering zich voorbehoudt, alle consequenties uit deze handelwijze te trekken. (Aftenposten, Oslo) **(Vor. ber. 2555 D.)**

B. **BELGIE. — Leger, Vloot en Luchtmacht. - Diensttijd. —**
De parlementaire commissie voor landsverdediging heeft op 20 Nov. '36 na een langdurig debat, waaraan ook minister-president Van Zeeland deelnam, het regeeringsontwerp betreffende reorganisatie van de landsverdediging met 8 tegen 6 stemmen bij 7 onthoudingen goedgekeurd.
Voor de stemming had de minister-president verklaard, dat de regeering bereid was bij de behandeling van het wetsontwerp in Kamer en Senaat verschillende amendementen te aanvaarden. O.a. zal zij er zich niet tegen verzetten, dat een diensttijd van 12 maanden in de wet wordt vastgesteld, met dien verstande evenwel, dat hij voor de eerstkomende vijf zg. „holle" jaren met zes maanden zal worden verlengd.
Het zou de bedoeling zijn den soldaten voor deze laatste zes maanden een soldij van frs. 300 per maand te geven. (Het Laatste Nieuws)
(Vor. ber. Leger, Vloot en Luchtmacht 2540 H.)

C. **NEDERLAND. — De Tarwebouw niet meer beperkt. —**
Aangezien de prijsverhouding tusschen de tarwe en de andere akkerbouwgewassen thans zoodanig is, dat de beperking van den tarweverbouw tot ten hoogste 1/3 van de geheele oppervlakte bouwland — zooals voorgeschreven in artikel 2, lid 1, van de crisistarwebeschikking 1936 — niet meer noodzakelijk is, wordt hiermede te algemeener kennis gebracht, dat deze beperking is opgeheven. (Regeeringspersdienst)
(Vor. ber. Beperking 1676 C.; Tarwe 2109 G.)

D. **ENGELAND. — Locarno-Nota. —**
De nota, welke de Britsche regeering aan de Locarno-staten heeft gezonden, behelst, volgens de „Morning Post" geen duidelijke voorstellen, doch is meer een verklaring in algemeene trekken.
O.a. wordt in de nota gezegd, dat, indien geen nieuw verdrag in West-Europa zou worden gesloten, de bestaande overeenkomst tusschen Engeland, Frankrijk en België gehandhaafd zou blijven.
Hieruit zou men kunnen afleiden, dat indien Duitschland de gelegenheid, welke hem thans wordt geboden om deel te nemen aan een algemeene overeenkomst, laat voorbijgaan, het in West-Europa geïsoleerd zal staan.
Verder bevat de nota een aantal voorstellen, welke ten doel hebben, Hitler elk geldig motief om zich terug te trekken te ontnemen. (Morning Post)

E. **POLEN. — Koloniën. - Propaganda. —**
Binnen het kader van de „koloniale dagen" zijn op 22 Nov. '36 in geheel Polen indrukwekkende betoogingen gehouden te gunste van koloniën voor Polen. Te Warschau heeft een groote openbare vergadering met algemeene stemmen een besluit aangenomen, waarin wordt verklaard, dat het koloniale vraagstuk een der belangrijkste problemen is welke zich voor den Poolschen staat voordoen. Polen moet de grondstoffen hebben welke noodzakelijk zijn voor de industrialiseering van het land. Polen moet afzetgebieden hebben om werkloozen in de bedrijven aan den arbeid te helpen en de steden te ontwikkelen. Polen moet overzeesche gebieden hebben om de maatschappelijke situatie in de steden en op het platte land te kunnen saneeren.
Tenslotte wordt in het besluit verklaard dat iedere actie der Poolsche regeering op internationaal gebied ten gunste van koloniën voor Polen den hechten en eensgezinden steun van de geheele Poolsche natie zal vinden. (Gazeta Polska)
(Vor. ber. Koloniën 1972 H.)

29 NOVEMBER 1936

F. **ENGELAND. — Het verdrag met Egypte goedgekeurd. —**
Het Lagerhuis heeft met algemeene stemmen de ratificatie van het Britsch-Egyptische verdrag goedgekeurd. (Daily Telegraph) **(Vor. ber. 2431 A.)**

G. **NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Steun aan de Java-suiker. —**
De regeering heeft bij de Tweede Kamer een voorstel ingediend waarvan de strekking is, steun te verleenen aan de Java-suikerindustrie in dier voege, dat de hoeveelheden buitenlandsche suiker, die jaarlijks hier te lande worden ingevoerd, worden vervangen door Java-suiker. De voorbereidende maatregelen daartoe zijn bij het departement van Handel en Nijverheid in bewerking.
In afwachting van deze maatregelen is de invoer in Nederland van ruwe beetwortelsuiker, ruwe rietsuiker, witsuiker en basterdsuiker met ingang van 25 Nov. '36 gecontingenteerd voor den tijd van zes maanden en wel op basis van 80 procent der gemiddelde halfjaarlijksche invoeren van 1935.
Aangezien de buitenlandsche suiker in Nederland wordt geleverd tegen een prijs, welke nog lager is dan het bedrag, waarvoor de Java-suiker zelfs tegen kostprijs hier zou kunnen worden ingevoerd, zal op de Java-suiker een toeslag boven den prijs van de suiker op de vrije markt worden gegeven. Te dien einde wordt voorgesteld in de begrooting van Koloniën een post van 800.000 gulden op te nemen als vergoeding aan het Landbouwcrisisfonds voor uitgaven, veroorzaakt door den aanvoer van Java-suiker hier te lande.
Een jaarlijksche afzet van 85.000 ton suiker zal door deze maatregelen aan Indië worden verzekerd. De bedoeling is, de Nederlandsche markt zoo spoedig mogelijk voor buitenlandsche suiker te sluiten.
(N. Rott. Crt. - Alg. Handelsblad - De Telegraaf)
(Vor. ber. Java-Suiker 2086 A.; Tw. Kamer 2551 I.)

H. **SOVJET-RUSLAND. — De aanhoudingen van Duitschers. - Affaire Stickling. —**
Volgens een officieele Sovjet-Russische mededeeling, heeft de voorzitter van het centrale executieve comité der Sovjet-Unie het gratieverzoek van den Duitschen gezant te Moskou ten gunste van den Duitscher Stickling ingewilligd en de doodstraf veranderd in een tienjarige vrijheidsstraf.
(Sovjet Tel. Agentschap) **(Vor. ber. blz. 2547 C.)**

A. Overeenkomst tusschen Duitschland en Japan. —

De Japansche ambassadeur, burggraaf Moesjakoji, in opdracht van den keizer van Japan en de ambassadeur van het Duitsche rijk, Von Ribbentrop, in opdracht van den Führer en rijkskanselier hebben op 25 Nov. '36 een overeenkomst tegen de communistische internationale onderteekend.

Overeenkomst. — De overeenkomst luidt als volgt:
De regeering van het Duitsche rijk en de Keizerlijke Japansche regeering,
van oordeel, dat het doel van de communistische internationale, Komintern genaamd, de ontbinding en gewelddadige onderdrukking der bestaande staten met alle ten dienste staande middelen is;
overtuigd, dat het dulden van de inmenging van de communistische internationale in de binnenlandsche toestanden der naties niet alleen den binnenlandschen vrede en het sociale welzijn dier naties in gevaar brengt maar ook den wereldvrede bedreigt;
zijn, geleid door den wensch, samen te werken ter afweer tegen de communistische ontbinding, het volgende overeengekomen:

Artikel 1. De verdragsluitende partijen komen overeen, elkaar in te lichten over de bedrijvigheid van de communistische internationale, over de noodzakelijke afweermaatregelen te beraadslagen en deze in nauwe samenwerking te verwezenlijken.
Artikel 2. De verdragsluitenden zullen derde staten, welker binnenlandsche vrede door den ontbindingsarbeid der communistische internationale bedreigd wordt, gemeenschappelijk uitnoodigen, afweermaatregelen in den geest van deze overeenkomst te nemen of aan deze overeenkomst deel te nemen.
Artikel 3. Voor deze overeenkomst gelden zoowel de Duitsche als de Japansche tekst als oorspronkelijke tekst. Zij treedt op den dag der onderteekening in werking en geldt voor den duur van vijf jaar. De verdragsluitenden zullen zich tijdig vóór het afloopen van dezen termijn, met elkaar verstaan over den vorm van hun verdere samenwerking.

De gevolmachtigden van beide staten hebben nog het volgende aanvullende protocol gesloten:
a. De bevoegde autoriteiten van beide staten zullen ten aanzien van de uitwisseling van berichten over de actie der internationale, alsmede ten aanzien van de maatregelen van voorlichting en afweer nauw samenwerken.
b. De bevoegde autoriteiten der beide staten zullen in het kader der bestaande wetten strenge maatregelen nemen tegen degenen, die in binnen- of buitenland direct of indirect arbeiden in dienst van de communistische internationale of den ontbindingsarbeid van die internationale bevorderen.
c. Ter vergemakkelijking van de onder a. genoemde samenwerking der bevoegde autoriteiten zal een permanente commissie in het leven geroepen worden. In deze commissie zullen de verdere noodzakelijke afweermaatregelen ter bestrijding van den ontbindingsarbeid van de communistische internationale overwogen en besproken worden. (Berliner Tageblatt)

Tegen de Komintern. — Te Tokio werd een communiqué uitgegeven, waarin de nadruk gelegd wordt op het feit, dat het accoord niet gericht is tegen de Sovjet-Unie, maar uitsluitend tegen de Komintern, die slechts door internationale samenwerking doeltreffend is te bestrijden. Het communiqué voegt hieraan toe, dat Duitschland en Japan thans in een gelijke positie verkeeren ten aanzien van de Komintern, welker bedrijvigheid verdubbeld is in de beide landen na het zevende congres van de Komintern te Moskou in 1935.
Het communiqué beschuldigt de Komintern vervolgens den wereldvrede te bedreigen in welk verband melding gemaakt wordt van de gebeurtenissen in Spanje en van de inmenging van de Komintern in de binnenlandsche aangelegenheden van alle landen, terwijl tevens nadruk gelegd wordt op de vorderingen van het communisme in China. Ten slotte zegt het communiqué, dat Japan met een zoo groot mogelijk aantal mogendheden wil samenwerken tegen de communistische bedreiging.
Na de publicatie van den tekst heeft de Duitsche ambassadeur in Japan, von Dircksen, nog een verklaring afgelegd, waarin hij zeide, dat „Japan en Duitschland zich aaneengesloten hebben in den strijd tegen de Komintern, omdat zij overtuigd zijn, dat het communisme het symbool is van zedeloosheid en een georganiseerde vernietigende kracht vertegenwoordigt, die in staat is op internationaal gebied een moorddadigen oorlog teweeg te brengen." (Domei)

PERSCOMMENTAREN.

ENGELAND. — De **„Daily Herald"** schrijft, dat Hitler den grootsten „blunder" van zijn diplomatieke loopbaan heeft gemaakt, door zich de ernstige afkeuring van de Britsche regeering op den hals te halen over de onderteekening van het Duitsch-Japansche anti-communistische verdrag.

De **„Times"** oefent een heftige critiek op de Sovjet-methoden van revolutionnaire propaganda, maar is niettemin van oordeel, dat de vorming van een anti-communistisch blok tegelijk, „betreurenswaardig en nutteloos" is.
Het blad vreest, dat het bondgenootschap tot voornaamste uitwerking zal hebben, grooter vrijheid te geven aan de Duitschers in Europa en aan de Japanners in het Verre Oosten. Deze laatste bedreiging in het bijzonder raakt, volgens de „Times", Britsche belangen, vooral als er inderdaad een geheime bepaling is betreffende de verdeeling van Insulinde in invloedssferen. Dichter bij is er, naar het blad verder betoogt, reden te vrezen, dat de aanhoudende en niet te verontschuldigen campagne van Duitschland tegen de beweerde bolsjewiseering van Tsjecho-Slowakije ten slotte onaangename vruchten zal afwerpen.

De **„Manchester Guardian"** is van oordeel, dat de militaire positie van Rusland veel te sterk is dan dat Duitschland voornemens zou zijn te pogen een aanval te ondernemen, voor het succes waarvan op zijn minst eerst Polen en Tsjecho-Slowakije aan Duitschland onderworpen zouden moeten worden. Op het oogenblik is Duitschland, volgens het blad, bezig een plan van interventie in Tsjecho-Slowakije voor te bereiden.

FRANKRIJK. — De **„Petit Parisien"** schrijft: Elke staat heeft het onbetwistbaar recht, zelf het régime te bepalen, dat hij op zijn grondgebied wil toepassen en niemand kan op dit gebied lessen of raadgevingen aanvaarden. Het door Berlijn en Tokio gekozen stelsel is daarom zoo onhandig mogelijk en het beste middel om juist het communisme daar waar het vasten voet krijgt te beschermen. De conclusie kan niet anders zijn dan dat de eigenlijke bedoelingen van het verdrag geheel andere zijn dan die genoemd worden.
Het blad spreekt verder zijn verwondering uit over het feit, dat Japan zoover gegaan is tegen Rusland. Toen het Fransch-Russische verdrag gesloten werd, heeft Frankrijk alle mogelijke voorzorgen genomen om te maken, dat Japan daaraan geen aanstoot kon nemen. In verschillende artikelen er van wordt gespecificeerd, dat de onderlinge bijstand tusschen de twee landen slechts in Europa gelden zou. Anders zouden de Fransche leiders het nooit gesloten hebben. Men heeft te dien aanzien te Tokio alle mogelijke geruststelling gegeven en men mag er zich dus over verbazen, dat de Japansche regeering zich thans heeft laten verleiden tot het sluiten van een verdrag, dat over de Komintern en Rusland heen eventueel het veiligheidsstelsel van Frankrijk zou kunnen aantasten.

Het **„Journal"** wijst er op, dat indien het doel van het verdrag werkelijk was, samen te werken om het bolsjewisme te bestrijden, de publiciteit die er nu aan gegeven is, al zoo onhandig mogelijk zou zijn. Die samenwerking betreft de politie van beide landen en de binnenlandsche politiek, niet de diplomatie. Er is juist niets wat zooveel discretie vereischt.

Anti-Communistisch Front

De **„Echo de Paris"** verzekert, dat in het begin van dit jaar de Japansche regeering Frankrijk gewaarschuwd heeft, dat deze voorstellen haar door Berlijn werden gedaan. Toen was er nog niets gebeurd. Maar het uitblijven van eenige Fransche reactie na het Duitsche initiatief van 7 Maart, heeft den tegenstand gebroken, die te Tokio zelf tegen het Duitsche drijven bestond en Japan tot deze beslissing gebracht.

BELGIE. — **„Het Laatste Nieuws"** beschouwt het anti-communistische accoord in het kader van de internationale politieke constellatie en komt tot de conclusie dat de kruistocht tegen het communisme, die Duitschland wil beginnen, al even gevaarlijk voor den vrede is, als de kruistocht voor de collectieve veiligheid, die Litwinof indertijd te Genève predikte en die natuurlijk op een actie ten voordeele van de Russische politiek zou zijn uitgeloopen.

De Brusselsche **„Standaard"**, het orgaan van oud-minister Sap, verwacht, dat Italië, Oostenrijk, Hongarije, Portugal, Bulgarije, Griekenland en wellicht nog andere staten, weldra tot het anti-communistische blok zullen toetreden. Wat men gevreesd heeft en waartegen men zich in sommige kanselarijen steeds heeft teweer gesteld, nl. de indeeling van de staten in anti-communistische of fascistische en communistische of democratische statengroepeeringen, is zich thans aan het verwezenlijken.

SOVJET-RUSLAND. — In een artikel, getiteld: „De aanstichters van den oorlog tegen den arbeid" schrijft de **„Prawda"**: Het zoogenaamd tegen de Komintern gerichte stuk is niet anders dan een oorlogsverdrag tusschen Duitschland en Japan. Het is een stuk van den oorlog, dien de Japansche en Duitsche aanvallers tegen de volken voorbereiden. De Japansche regeering, thans door geheime verdragsverplichtingen aan Duitschland gebonden, zal voortaan gedwongen zijn op last van Berlijn alle besprekingen te staken over wat voor overeenkomsten met de Sovjet-Unie ook, welke in staat zouden zijn de betrekkingen tusschen beide landen te normaliseeren.
De uitgebreide commentaren van de pers over de heele wereld toonen, dat dit slecht opgestelde stuk niemand om den tuin heeft geleid. De vrienden van den vrede kunnen er slechts een conclusie uit trekken: „Een nog grootere waakzaamheid, een nog krachtiger strijd is noodig voor den vrede, voor het scheppen van waarborgen van collectieve veiligheid tegen de aanstichters van den oorlog en hun boosaardige kuiperijen."

JAPAN. — De **„Nisji-Nisji"** is van meening, dat het verdrag beschouwd moet worden als de eerste stap van een positieve politiek, welke een uitweg moet vinden voor de impasse, waarin Japan en China zijn geraakt. Door de omsingeling van Rusland kan Japan een krachtiger politiek volgen. Bovendien vermindert de Duitsche druk aan den eenen kant de bedreiging van het roode leger in het Verre Oosten. Daar staat tegenover, aldus de Nisji-Nisji, dat de wrijving tusschen Japan en Rusland vergroot zal worden, dat China naar Rusland wordt toegedreven en dat de mogelijkheid voor Japan om vriendschappelijker

betrekkingen met Engeland en de Vereenigde Staten aan te knoopen, verkleind wordt.

De **„Asahi"** verwijt de regeering ook, dat zij er niet voldoende voor heeft gezorgd, dat Engeland meer gerustgesteld is. Het voornaamste orgaan van de industrieele kringen in Japan waarschuwt de regeering, dat zij niet verder mag gaan dan de nauwste grens, omdat Japan anders verwikkeld zou kunnen worden in Europeesche conflicten.

DUITSCHLAND. — De **„Deutsche diplomatisch-politieke Korrespondenz"** schrijft onder het opschrift: „Ware collectieve veiligheid", o.a.

„De duidelijke beperking van de Duitsch-Japansche afspraken tot de bestrijding van expansieve krachten van een bepaalde wereldbeschouwing gelijk het internationale bolsjewisme, logenstraft alle beweringen, dat de overeenkomst een mom zou zijn voor imperialistische en derhalve egoïstische en dreigende bedoelingen. Ook het verdere feit, dat deze overeenkomst ook tot andere staten uitgebreid kan worden, die deel wenschen te nemen aan het verweer tegen dergelijke expansieve bedoelingen, toont het ware karakter van de overeenkomst, die slechts gericht is op behoud van de rust en de veiligheid in alle landen. Van een kruistochtgeest kan alleen daar sprake zijn, waar expansieve bedoelingen heerschen, niet daar, waar men deze wil beperken.

POLEN. — De **„Kurjer Warzawsky"** gewaagt van de schijnheiligheid", die „onder theatralen schijn een anti-Russische overeenkomst, die vermomd is als een heilige missie", verbergt. Het blad zegt ten slotte: „Polen heeft zich duidelijk en helder uitgesproken tegen de vorming van vijandelijke coalities in Europa."

De **„Goniec Warzawsky"** schrijft: „De overeenkomst, welke gisteren gesloten is, is inderdaad een bondgenootschap tusschen de twee groote imperialistische staten, dat tot strekking heeft de hegemonie uit te oefenen in de beide werelddeelen Europa en Azië."

Het regeeringsblad **„Kurjer Czerwony"** is van oordeel, dat met het verdrag een nieuwe internationale is geboren.

ITALIE. — De diplomatieke redacteur van het Italiaansche persagentschap **„Stefani"** geeft als zijn meening te kennen, dat het anti-communistische accoord, dat tusschen Duitschland en Japan geteekend is, een defensief karakter draagt. Uit den tekst volgt, dat het voornaamste doel is om de verdragsluitende mogendheden te beschermen tegen de bolsjewistische aggressie Een niet geprovoceerde actie is niet voorzien. Dat dit accoord te rechter tijd komt, wordt bewezen door het bloedige terrorisme, dat Moskou in Spanje heeft geïmporteerd en dat zoo schandalig met alle mogelijke middelen wordt ondersteund. Italië heeft ook een anti-communistisch accoord met Duitschland gesloten en gelijksoortige accoorden zijn door de Oostenrijksche en Hongaarsche regeeringen noodig geacht.

Z.G. GEHEIM PROTOCOL INZAKE NED. OOST-INDIE. —
De diplomatieke redacteur van de „Evening Standard" beweert uit goede bron bijzonderheden te hebben vernomen over een geheim protocol, dat als aanhangsel zou zijn toegevoegd aan het nieuwe Japansch-Duitsche verdrag.
Dit protocol, zoo schrijft hij, verdeelt Nederlandsch Oost-Indië in Japansche en Duitsche belangensferen en regelt de kwestie van de eilanden in den Stillen Oceaan, die hebben toebehoord aan Duitschland en geplaatst zijn onder Japansch mandaat. Duitschland zou afzien van alle rechten op de Marianen, de Carolinen en de Marshall-eilanden, d. w. z. op alle gebieden in den Stillen Oceaan, die gelegen zijn ten Noordwesten van een lijn, die loopt door de Java-, de Soenda-, de Banda- en de Arafoera-zee.
Deze lijn moet dan ook — aldus de „Evening Standard" — de respectieve economische belangensferen van Japan en Duitschland in Ned.-Indië aangeven, waarbij Borneo en Celebes door het protocol als onder Japanschen invloed liggende erkend worden en Sumatra en Java onder Duitschlands invloed. In hetzelfde artikel wordt er de nadruk op gelegd, dat de door Nederland gevoerde open-deur-politiek in Ned.-Indië alle vrijheid laat voor buitenlandsche penetratie.
De „Evening Standard" maakt verder bekend, dat dr. Schacht een plan zou hebben opgesteld, dat beoogt de economische penetratie door middel van Duitsche firma's, die te Amsterdam werken volgens de Nederlandsche wet en die rubberplantages exploiteeren voor Duitschland. Eveneens zou men dit doel willen bereiken door de vestiging van Duitsche kolonisatiecentra.
Het blad schrijft ten slotte, dat de nationaal-socialistische propaganda zeer actief is onder de Nederlandsche bevolking in Indië, ten einde haar voor te bereiden op een eventueele Duitsche overheersching.
Naar de diplomatieke medewerker van de „Daily Telegraph" verneemt, bevestigt geen der bronnen van speciale informatie, waarover de Engelsche regeering beschikt, de geruchten, dat het Duitsch-Japansche verdrag een geheime clausule zou bevatten, waarbij de verdeeling van eventueele veroveringen tusschen de onderteekenaars in het vooruitzicht zou zijn gesteld. Ook te Tokio wordt een militaire overeenkomst met Duitschland ontkend. (Evening Standard - Daily Telegraph - Domei)

(Vorig bericht 2549 C.)

A. VEREENIGDE STATEN. — American Federation of Labor tegen Fascisme en Communisme. —
Het congres der American Federation of Labor te Tampa (Florida) heeft een resolutie aangenomen, waarin wordt gezegd, dat fascisme, communisme en nationaal-socialisme een bedreiging vormen voor den vrede en de persoonlijke vrijheid. Alle arbeidersorganisaties worden verzocht tegen deze stroomingen te strijden. (New York Herald Tribune)

(Vorig bericht Communisme 1618 B.)

30 NOVEMBER 1936

B. NEDERL. OOST-INDIE. — Defensie Begrooting. - Het programma van aanbouw. —
Het bij artikel 40 op de begrooting van Koloniën uitgetrokken bedrag van rond *f* 17 millioen voor de Indische defensie is bestemd voor de aanschaffing van:

26 groote gevechtsvliegtuigen (laatste termijn)	*f* 5.300.000
2 torpedobootjagers (eerste termijn) .	2.000.000
2 onderzeebooten, K 19 en K 20 (derde termijn)	2.400.000
4 onderzeebooten, K 21 t/m K 24 (eerste termijn)	2.800.000
een eerste groep van 18 zee-verkenners (laatste termijn)	2.500.000
een tweede groep van 18 zee-verkenners (eerste termijn)	2.100.000

(Het Vaderland) **(Vor. ber. Begrooting 2550 C.; Defensie 2427 A.)**

C. FRANKRIJK. — Kabinet-Blum. - Marx Dormoy opvolger van Roger Salengro. —
De kabinetsraad welke op 24 Nov. '36 is bijeengekomen heeft Marx Dormoy tot minister van Binnenlandsche Zaken benoemd, als opvolger van wijlen Roger Salengro. (Le Temps)

(Vor. ber. Kabinet 2541 F.; Salengro 2555 A.)

D. SIR BASIL ZACHAROFF OVERLEDEN. —
Sir Basil Zacharoff is op 27 Nov. '36 te Monte Carlo overleden.
Zacharoff was de bekende groothandelaar in wapens, die in dit bedrijf groote kapitalen heeft verdiend. Hij werd in 1850 geboren en is 86 jaar oud geworden. (Algemeen Handelsblad)

E. DISCONTOKOERSEN. — Zwitserland. —
De directie van de Zwitsersche nationale bank heeft besloten tot verlaging van het disconto van 2% tot 1½%. Het disconto op beleeningen is verlaagd van 3% tot 2½%. (Neue Zürcher Zeitung)

(Vor. ber. Overzicht 2475 A.)

F. JOEGO-SLAVIE. — Financieele crisis. —
Meer dan de helft van de banken en financieele instellingen van Joego-Slavië heeft in den laatsten tijd haar betalingen gestaakt ten gevolge van verschillende uitgevaardigde decreten in verband met het aan den landbouw verstrekte moratorium tusschen 1932 en 1936.
„Politika" meldt, dat niet minder dan 323 banken en financieele instellingen het recht opgeëischt hebben, de betalingen van vroegere vorderingen te weigeren.
Het blad voorspelt, dat het aantal banken, dat van dit recht gebruik zal maken en onder regeeringscontrôle zal komen, belangrijk zal toenemen, indien de nieuwe wet inzake de landbouwschulden in werking treedt.
25% van deze schulden zal onder de nieuwe wet geannuleerd worden. De staat geeft obligaties uit, eveneens voor 25%, en de resteerende 50% zullen de landbouwers betalen, hierbij geholpen door de geprivilegeerde Landbouwbank tegen vastgestelde aflossingen over een periode van 25 jaar. (Politika)

G. ITALIE. — Betrekkingen met Japan. - Wederzijdsche erkenning van elkaars veroveringen. —
Volgens de „Giornale d'Italia" is een accoord tot stand gekomen, waarbij Japan de Italiaansche heerschappij in Abessynië erkent, in ruil voor een Italiaansche erkenning van Mandsjoekwo. Voorts behelst het

accoord een bevestiging der Japansche commercieele rechten in Abessynië.
Voorts wordt bekend gemaakt, dat men niet voornemens is te trachten deelneming te verkrijgen van Italië aan het Duitsch-Japansche verdrag, aangezien de delicate betrekkingen van Italië met Groot-Brittannië en Rusland Italiaansche deelneming voor het oogenblik niet raadzaam maken.
(Giorn. d'Italia - Domei) **(V. b. Italië-Japan 1145 M.)**

A. **NEDERLAND. — Minister Colijn en het Regeeringsbeleid. - Minister Oud. —**
In zijn antwoord op de algemeene beschouwingen van de Tweede Kamer, heeft de minister-president, Dr. Colijn, er op gewezen, dat hier te lande vóór de depreciatie reeds teekenen van opleving waren. De industrieele bedrijvigheid nam toe en van de handelsvloot waren alle schepen in de vaart. Wat de werkloosheidsbestrijding betreft, aldus Dr. Colijn, heeft de U.S.A. $ 7½ milliard besteed aan reliefworks. Indien Nederland een soortgelijke actie zou willen ontplooien, zou dit ƒ 750 millioen extra kosten, boven de onvermijdelijke normale schuldtoeneming. Toch waren er medio 1936 per 1000 inwoners nog 81 werkloozen in de U.S.A. en in Nederland 45 per 1000.
De regeering heeft gedaan, wat zonder financieele roekeloosheid mogelijk was. Zij is er zich van bewust, dat door credietinflatie wel een tijdelijke groote opleving bereikbaar zou zijn, doch verwijst er tegelijkertijd naar, dat thans nog tal van bedrijven steunen onder lasten, die zij door gemakkelijke credietverkrijging op zich genomen hebben.
Voorts vestigde de regeering de aandacht op het feit, dat de zwevende gulden de facto zeer stabiel is. Vroeger schommelde de dollarkoers te Amsterdam wel eens met 2½ cent; de grootste fluctuaties zijn de laatste dagen ¾ cent geweest.
Vervolgens kwam minister Oud aan het woord over de begrootingspositie. Z.Exc. vestigde er de aandacht op, dat de begrootingspositie door de gewijzigde monetaire politiek niet plotseling kan verbeteren.
Niettemin kon Z.Exc. er op wijzen, dat de middelenstaat reeds in September, dus los van de depreciatie, een stijging vertoonde. October zal leeren, dat b.v. de dividend- en tantièmebelasting in de eerste 10 maanden de raming met ƒ 3 millioen overtroffen heeft. Vertrouwd wordt, dat het spoorwegtekort met ƒ 12 millioen verminderd zal kunnen worden.
(Keesings Financieel Archief)
(V. b. Dr. H. Colijn 2544 A.; Mr. P. J. Oud 2544 A.)

B. **SOVJET-RUSLAND. — Visscherij-accoord met Japan niet onderteekend. —**
Het eerste antwoord van Sovjet-Rusland op de Japansch-Duitsche anti-communistische overeenkomst is de weigering geweest de visscherij-overeenkomst voor het Verre Oosten, welke onlangs is geparafeerd, te onderteekenen. (Izwestija)
(Vor. ber. Rusland-Japan 2299 G.; Anti-Commun. Front 2557 A.)

C. **MUZIEK. — Japansche muziek. —**
In de gehoorzaal van het Amsterdamsch Conservatorium hield de heer Henri Gil-Marchex, professor aan de „Ecole Normale de Musique" te Parijs, op 24 Nov. '36 een lezing over het onderwerp: „La musique au Japon".
De heer Gil-Marchex, die als concert-pianist vele malen in Japan vertoefde, behandelde de volgende onderwerpen: de invloeden van het Boeddhisme en van de Chineesche cultuur, de Bugaku ofwel Keizerlijke muziek, de Nô of heilige schouwspelen uit de 14e eeuw, waarin dans, poëzie en muziek samenwerken, de Bunraku ofwel het marionetten-theater, dat te Osaka ontstond, de Kabuki ofwel het geschiedkundig drama, waarbij spr. speciaal de aandacht vestigde op de beteekenis van de muziek voor het Japansche tooneel. Vervolgens behandelde spr. ook de kamermuziek en de volksmuziek, en tenslotte de aanpassing van de Japansche muziek aan de Europeesche techniek. Op gramofoonplaten bracht de heer Gil-Marchex ons fragmenten ten gehoore van werken uit de verschillende door hem besproken perioden, en ook door middel van lichtbeelden verduidelijkte hij het gesproken woord, o.a. de muziek uit de Meiji-periode (1868—1911) waarin de Europeesche invloeden zeer duidelijk merkbaar zijn, zonder evenwel aan het Japansche karakter er van afbreuk te doen. Deze, voor onze ooren vrijwel aanvaardbare muziek diende als inleiding tot fragmenten uit de Bagaku-, Nô-, Bunraku- en Kabuki-muziek, welke uiteraard verder van onzen smaak en ons begrip is verwijderd. Eerst de voorbeelden van moderne kamermuziek brachten ons weer bekende klanken. Wat betreft het muziekleven in het moderne Japan zeide spr. dat deze geheel op Europeesche leest is geschoeid.
(Red. K. H. A.)

D. **ENGELAND. — Minister Eden's verklaring inzake België's onafhankelijkheid. —**
Aan een door de internationale Kamer van Koophandel aangeboden dejeuner heeft op 27 Nov. '36 de Belgische premier, Van Zeeland, een redevoering uitgesproken, waarin hij o.m. zeide:
„Onze geographische ligging maakt ons land tot den sluitsteen van West-Europa. Men kan niet aan den sluitsteen komen, zonder het gebouw te vernielen. In geen enkel ander land veroorzaakt het wapenrumoer zooveel ongerustheid als in België.
Voor ons is het een plicht, jegens onszelve en onze buren, het maximum van wat in ons vermogen ligt te doen, teneinde welke verleiding ook, om ons aan te vallen of ons gebied te gebruiken als afkortingsweg, af te wenden."
De Engelsche minister van Buitenlandsche Zaken, Eden, antwoordde op deze rede met een toespraak waarin hij zeide: „Wij bevestigen bij deze gelegenheid, dat de onafhankelijkheid en onaantastbaarheid van België een vitaal belang vormen voor dit land en dat België op onze hulp zou kunnen rekenen, wanneer het het slachtoffer mocht worden van een niet uitgelokten aanval." (Manchester Guardian)
(Vor. ber. Eden 2550 D.; Van Zeeland 2502 D.)

E. **LUCHTVAART. — Nederlandsch Instituut voor de Luchtvaart te Utrecht. —**
De minister van Waterstaat heeft dezer dagen de opening van het Nederlandsch Instituut voor de Luchtvaart te Utrecht verricht.
De minister zeide in zijn rede, Utrecht, als zijnde gelegen in een dichtbevolkte landstreek, in het hart des lands, zeer geschikt voor den zetel van het instituut te achten. Hij toonde zich verheugd, dat het Nationaal Luchtvaartfonds, door toekenning van een renteloos voorschot, aan de tot standkoming van deze instelling heeft medegewerkt.
Ook uitte hij zijn bewondering voor het uitgegeven prospectus, dat de taak van het instituut duidelijk aangeeft: de theoretische opleiding van het navigeerende personeel, en tevens van het grondpersoneel. Hij achtte het een verblijdend verschijnsel, dat sedert den aanvang van de cursussen op 5 October '36 reeds een 90-tal leerlingen onderwijs geniet.
Hij besloot zijn rede met den wensch, dat het instituut steeds moge terugzien op nuttige diensten, aan de ontwikkeling van onze luchtvaart bewezen.
(Het Vaderland)

F. **NEDERLAND. — Werkloosheidssubsidiefonds. - Wijziging in de uitkeering. —**
In de berekening van de gewone bijdragen aan de gemeenten uit het Werkloosheidssubsidiefonds stelt de regeering zich voor, een wijziging te brengen. In stede van als uitgangspunt te nemen negentig procent van de uitgaven voor steunverleening en werkverschaffing over het tijdvak 1 Juli 1935—30 Juni 1936 (gelijk zij had aangekondigd), zal de regeering thans voor 1937 de werkloosheidsuitgaven in dat jaar zelf als uitgangspunt nemen en wel volgens een regeling, welke op dezelfde leest geschoeid is als die voor het jaar 1935. (De Standaard)
(Vor. ber. Werkloosheidssubsidiefonds 2366 G.)

G. **SOVJET-RUSLAND. — Grondwet-congres. - Stalin's rede. —**
In zijn rede ter gelegenheid van de opening van het Sovjet-Congres te Moskou, dat bijeengekomen is om de nieuwe ontwerp-grondwet te behandelen, heeft Stalin als eenig amendement op het ontwerp voorgesteld, hierin een bepaling op te nemen, die voorziet in de instelling van een nieuw commissariaat voor de oorlogsindustrie, bestemd om, zooals hij zeide, de grootste militaire machine ter wereld te worden.
Opvallend in de rede van Stalin was de uitdaging aan het fascisme. Hij gaf voorts een uitvoerig beeld van de ontwikkeling der industrie in de Sovjet-republiek. Zij berust thans, aldus Stalin, op een nieuwe, rijke, moderne techniek, met een krachtige, ontwikkelde zware industrie en een nog meer ontwikkelde machine-industrie. Het belangrijkste is evenwel, dat het kapitalisme uit de sfeer van onze industrie is verdreven, terwijl de socialistische productievorm thans onbeperkt het heerschende systeem is op het gebied onzer industrie.

Men kan het niet als een kleinigheid beschouwen, dat onze tegenwoordige socialistische industrie, aldus Stalin, uit een oogpunt van productie-omvang de industrie van voor den oorlog meer dan zevenvoudig overtreft. (Izwestija)
(Vor. ber. Grondwet 2330 A.; Stalin 2205 B.)

A. **LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig besproken zijn. - Onze wekelijksche opgave. —**
Amerikaansch: Kay Boyle — „Death of a Man". (Faber and Faber, 1936)
Upton Sinclair — „Co-op". (Farrar and Rinehart, New York) **(Vor. ber. 2550 A.)**
Deensch: S. Elkjaer — „Mellem Hav og Fjord". (Gyldendalske Boghandel, København) **(2550 A.)**
Duitsch: Carola von Crailsheim — „Episode auf Schloss Rugland". (Deutsche Verlags A.G. Universitas, 1936)
Karl Jacoby — „Hugo von Hofmannstahl". (Maximiliansgesellschaft, Berlin) **(Vor. ber. 2550 A.)**
Engelsch: C. J. Gadd — „The Stones of Assyria". (Chatto and Windus)
Margaret Duley — „The Eyes of the Gull". A Newfoundland Tragedy. (Barker) **(Vor. ber. 2550 A.)**
Fransch: René Béhaine — „O Peuple infortuné, Histoire d'une société". (Grasset)
Mario Meunier — „Apollonius de Tyane". (Grasset) **(Vor. ber. 2550 A.)**
Nederlandsch: Anton van Duinkerken — „Hart van Brabant". (De Spieghel, Amsterdam)
Ds. W. J. N. Kooiman — „Jacobus Revius". (Bosch en Keuning, Baarn 1936) **(Vor. ber. 2550 A.)**
Russisch: A. M. Gorky (1868—1936) — „Retsji, stati i wospominaya o Gorkom". (Prawda, Stalingrad)
(Red. K. H. A.) **(Vor. ber. 2550 A.)**

B. **ENGELAND. — Echtscheiding. - Hervorming der bepalingen. —**
Het wetsontwerp op hervorming van de echtscheidingsbepalingen, ingediend door het onafhankelijke Lagerhuislid A. P. Herbert en den conservatief R. de la Bere, is op 20 Nov. '36 behandeld en met de overweldigende cijfers 78 tegen 12 stemmen in eerste lezing aangenomen.
De „sollicitor-general", Sir Donald Somervell, liet doorschemeren, dat de regeering het ontwerp zou steunen en dat of hij, of de procureur-generaal bij de artikelsgewijze discussie zou medewerken bij de behandeling der details. Er schijnt dus thans minder oppositie te zijn tegen die hervorming dan tot dusver het geval is geweest. (Daily Telegraph)

C. **DUITSCHLAND. — Kunstkritiek verboden. —**
Op de jaarvergadering van de Rijkscultuurkamer te Berlijn heeft minister Goebbels medegedeeld, dat in het vervolg alle kunstkritiek in Duitschland verboden is en vervangen zal worden door ‚kunst-beschouwingen" of „kunst-beschrijvingen".
In zijn motiveering zeide Goebbels o.a., dat hierdoor de vrije meeningsuiting niet onderdrukt wordt, maar dat alleen hij zijn vrije meening mag openbaar maken die op grond van zijn weten, zijn kennis, zijn vorming en bekwaamheden het recht heeft te oordeelen over het werk van degenen, die met de scheppingen van hun fantasie in de openbaarheid treden.
(Völkischer Beobachter)

1 DECEMBER 1936

D. **ITALIE. — Het bezoek van den regent van Hongarije, Horthy. —**
De Koning van Italië heeft op 25 Nov. '36 in het Quirinaal een gala-diner gegeven ter eere van den regent van Hongarije, Horthy, die op buitengewoon hartelijke wijze te Rome werd ontvangen. Horthy heeft ook een vloot-revue bijgewoond.
Volgens de Italiaansche bladen heeft dit bezoek geen bijzondere beteekenis. (Corriere della Sera)
(Vor. ber. Horthy 2425 G.)

E. **FRANKRIJK. — Perswet. - Bepalingen. —**
Het wetsvoorstel tot wijziging der perswet, door minister-president Blum ingediend, bevat de volgende nieuwe bepalingen: Overtredingen der wet, begaan ten aanzien van personen, die een openbaar ambt bekleeden, zullen door de strafrechtbank behandeld worden; de straffen en speciaal de boeten zullen verzwaard worden, de voor het uitspreken van een vonnis gestelde termijn wordt bekort. Het z.g. „recht op antwoord", dat de bladen aan een aangevalien persoon moeten toestaan, wordt uitgebreid.
Voorts zijn er een aantal bepalingen opgenomen, om verantwoordelijkheden vast te stellen. Elk dagbladbedrijf moet in een naamlooze vennootschap omgezet worden en zal bijgevolg o.a. zijn balans moeten publiceeren. Bovendien moet de beheerder van het blad tevens gedelegeerd commissaris zijn en dus verantwoordelijk gesteld kunnen worden. De uitvoeringsbepalingen zullen bij decreet vastgesteld worden.
(Le Temps) **(Vor. ber. Wetsontwerpen 2490 D.)**

F. **SPANJE. — Burgeroorlog. —**
Blijkens een op 20 Nov. '36 door het Departement van Buitenlandsche Zaken ontvangen mededeeling uit Madrid, verkeeren alle zich daar ter stede bevindende Nederlanders in goeden welstand.
De regeering te Valencia heeft aan het Secretariaat van den Volkenbond verzocht, den Bondsraad bijeen te doen roepen, inzake de vermeende hulpverleening van Italië en Duitschland aan generaal Franco.
Tot zaakgelastigde van de Duitsche regeering bij de nationale regeering van Burgos is benoemd de generaal b. d. Faupel, vroeger stafofficier van Maarschalk Von Hindenburg, die tot nu toe voorzitter was van het Ibero-Amerikaansche instituut te Berlijn.
Een tiental bombardementsvliegtuigen en drie oorlogsschepen hebben op 27 Nov. '36 deelgenomen aan een gezamenlijke actie tegen Cartagena. Volgens de laatste berichten zouden drie aan de regeering behoorende oorlogsschepen tot zinken zijn gebracht. Het arsenaal der stad zou gedeeltelijk vernield zijn, terwijl een munitiedepôt in de lucht zou zijn gevlogen. In de haven zou aanzienlijke schade zijn aangericht.
De strijd rond Madrid duurt onverminderd voort. Noch nationalisten noch regeeringstroepen konden op 30 November eenig succes boeken.
(Red. K. H. A. - Intransigeant - Völk. Beobachter - A. N. P.)
(Vor. ber. Burgeroorlog 2550 D.)

G. **VEREENIGDE STATEN. — President Roosevelt's Zuid-Amerikaansche reis. - Zijn redevoering in het Braziliaansche parlement. —**
President Roosevelt, die 27 Nov. 36 op doorreis naar Buenos Aires te Rio de Janeiro heeft vertoefd, heeft in tegenwoordigheid van Vargas, den President van Brazilië en van alle voornaamste personen uit het politieke leven van Brazilië in een vereenigde zitting van Kamer en Senaat een rede gehouden onder het motto: „Op aarde is plaats voor allen".
De president der Ver. Staten wees op den verregaanden afkeer van het Amerikaansche volk tegen den oorlog. Op de wereld is voor allen plaats, zonder dat men elkander op de teenen behoeft te trappen. Gelukkig is het Amerikaansche continent vrij van oude vijandschappen, welke den anderen wereldddeelen zoo veel ellende hebben gebracht. Er bestaat geen inter-Amerikaansch geschil, dat niet langs vreedzamen weg zou kunnen worden beslecht. De Amerikaansche naties kunnen de beschaving geen grooter dienst bewijzen dan door den vrede naar binnen en naar buiten te handhaven en door zich voor altijd van ieder oorlogsgevaar te bevrijden.
Met dit doel is de Pan-Amerikaansche conferentie te Buenos Aires bijeengeroepen. De rest der wereld geeft een grimmig beeld van legerkampen en van dreigende geschillen.
In deze sfeer van bezorgdheid in de geheele wereld hebben, aldus Roosevelt, de Amerikaansche Staten den plicht en de taak zich bewust te worden van hun groote verantwoordelijkheid en op hun werelddeel besluiten te nemen voor een onschendbaren vrede.
In het laatste deel zijner rede betrok de president ook Canada in het Amerikaansche continent en gaf hij uitdrukking aan de overtuiging, dat ook de Canadeezen hun eigen leven wenschen „vrij van veroveringen en vrij van vrees voor veroveringen". Hoe steviger de vrede in dit deel der wereld wordt geconsolideerd, hoe beter het ook voor de rest van de wereld zal zijn."
(New York Herald Tribune)
(Vor. ber. Roosevelt 2546 H.)

H. **LONDEN. — Crystal Palace afgebrand. —**
Crystal Palace, het vermaarde Londensche tentoonstellingsgebouw, dat op 10 Juni 1854 door Koningin Victoria werd geopend, is op 30 Nov. '36 totaal afgebrand. (Daily Telegraph)

PSYCHO-TECHNIEK

A. Tentoonstelling te Den Haag. —

De practische psychotechniek heeft zich sedert eenige jaren sterk ontwikkeld en vindt allengs meer toepassing, voornamelijk als hulpmiddel bij de selectie van arbeidskrachten in een groote verscheidenheid van werkzaamheden.

Voor hen, die met dit stelsel in het algemeen, met zijn verschillende toepassingsmogelijkheden en met de resultaten, welke eruit verkregen worden, niet op de hoogte zijn, heeft het begrip een onduidelijken klank.

De zeer velen, die volmaakt onkundig tegenover deze zaak staan, zijn onwillekeurig geneigd hun schouders op te halen over het principe en verwijzen de daaruit ontwikkelde moderne denkbeelden naar het terrein der wetenschap, waarmee het practische leven weinig of niets van doen heeft.
Maar ook de betrekkelijk weinigen, die wèl eenig idee hebben van wat de practische psychotechniek wil, zijn over het algemeen niet op de hoogte van haar veelzijdigheid en de talrijke systemen, welke erop zijn gebouwd.

Voor de eersten zoowel als de laatsten, kortom voor een ieder, die belangstelt in het voortschrijden der ontwikkeling van deze moderne selectie-methode, was de tentoonstelling te Den Haag, die op 1 Dec. '36 werd gesloten, van groot belang.

De meeste der in ons land werkzame instituten en instellingen op psychotechnisch gebied, waren er vertegenwoordigd.

Wij noemen: het Sociaal Paedagogisch Instituut, Dr. D. Bosstichting te Groningen; het Psychotechnisch Laboratorium der Vrije Universiteit te Amsterdam; het Psychotechnisch Laboratorium der Stedelijke Universiteit te Amsterdam; het Psychotechnisch Laboratorium der P.T.T., Den Haag; het Psychotechnisch Laboratorium der Philipsfabrieken te Eindhoven; het ministerie van Defensie; het Paedologisch Laboratorium der Gemeente 's-Gravenhage; het Psychotechnisch Laboratorium der Gemeente Rotterdam; het Veiligheidsmuseum te Amsterdam en de Firma L. J. C. Boucher, Den Haag.

De inzending van het departement van Defensie gaf een summier, doch klaar beeld van het psychotechnische onderzoek, waaraan jaarlijks 27.000 aanstaande dienstplichtigen worden onderworpen. Het doel van dit onderzoek is, een hulpmiddel te verkrijgen tot het bepalen van de keuze, voor welke opleiding de dienstplichtigen vermoedelijk het meest geschikt zijn.
De vragen, opgaven en opdrachten, waaruit het onderzoek bestaat, zijn voor het meerendeel van eenvoudigen aard. Het komt vooral aan op bevattelijkheid, snelheid van geest, opmerkzaamheid e.d.

In aansluiting op dit materiaal, had het Centraal Bureau voor de Statistiek eenige grafieken en kaarten opgehangen, gemaakt aan de hand van de statistische uitkomsten, welke de bewerking van een heelen jaargang van deze proeven heeft opgeleverd. Deze grafieken geven een beeld van het intelligentie- of ontwikkelingspeil van verschillende bevolkingsgroepen.
Het Centraal Bureau voor de Statistiek had een afzonderlijke inzending, meer speciaal voor de onderwijs-statistiek. In pakkende beeld-grafieken werd hier een indruk gegeven van de schoolloopbaan der leerlingen. Onder andere was uitgebeeld, hoeveel leerlingen er jaarlijks blijven zitten in de eerste klassen van vijf verschillende categorieën van scholen voor voortgezet onderwijs. Hier bleek zeer duidelijk de noodzakelijkheid van voorafgaande selectie der leerlingen.
Getoond werd verder, dat van de 100 leerlingen, die in 1930 tot de 1e klasse der H.B.S. 3 j. c., werden toegelaten, er na drie jaar slechts 27 het einddiploma behaalden. Voor de 5- en 6-jarige scholen was het onderzoek nog niet beëindigd, doch de cijfers, welke men te zien kreeg, stemmen eveneens tot ernstig nadenken.
In een paar beeldgrafieken werd tenslotte de bestemming der geslaagden voor het einddiploma van H.B.S. en gymnasia weergegeven.

In de inzending van het Psychotechnisch laboratorium der P.T.T., dat reeds sinds 1929 in werking is en uitnemend geleid wordt door mej. dr. M. Biegel, was materiaal aanwezig met betrekking tot de selectie van radiotelegrafisten, telefonisten, bestellers en chauffeurs. De keuringsmethoden zijn, op een enkele uitzondering na, geheel in het eigen laboratorium ontworpen en uitgewerkt. Tevens werd een goed overzicht gegeven van de systemen voor de uitwerking der gegevens en de resultaten der onderzoekingen.
Interessant waren vooral — als noviteiten — de onderwijsmethode voor telegrafisten op morse-schrift, het door dr. Biegel ontworpen toetsenbord voor een schrijfmachine, dat zuiver is „ingesteld" op het werken met tien vingers en de verblindingsproef, waarvan het resultaat lang geheim gehouden werd, doch waaruit nu bleek, dat de verblinding in gelijke mate optreedt bij wit en geel (z.g. selectiva) licht.

Het Psychotechnisch laboratorium van de Philipsfabrieken, dat onder leiding staat van dr. J. Luning Prak, liet in zijn inzending de verschillende methoden van het „fabrieksonderzoek" zien, voorts van het „kantoor-onderzoek" en het onderwijs.

Het Psychotechnisch laboratorium van den gemeentelijken geneeskundigen dienst te Rotterdam kwam met een ietwat meer op de wetenschap ingestelde inzending voor den dag.
Zeer belangwekkend was de apparatuur, welke de mogelijkheid biedt tot verscherpt hartonderzoek, de nerveuse regulatie van het hart- en vaatstelsel en de nauwkeurige registratie van de algemeene psychische gesteldheid der proefpersonen.
Ook was aanwezig een apparaat voor het controleeren der reactietijden van de proefpersonen tot in honderdsten van secunden nauwkeurig.
Tal van proeven behooren tot dit systeem. Zij zijn er op gericht de objectiviteit der methode zoo hoog mogelijk op te voeren, m.a.w. haar geheel onafhankelijk te maken van den persoon van den proefleider.
De officieele opening van deze tentoonstelling had plaats door minister Slingenberg. Wij ontleenen het volgende aan zijn rede:
Onder de sociale prestaties is de psychotechniek een van de meest recente, maar ook een van de meest belangwekkende.
Wanneer wij dat, wat den mensch-in-gemeenschap tot hoogere waarde brengt voor zich zelf en voor de gemeenschap, sociaal noemen, dan is de psychotechniek zeker sociaal, zeer sociaal.
Een methode, een techniek, om in korten tijd psychische en andere eigenschappen van een mensch te onderkennen, zóó dat voor hem of haar, met meer zekerheid, dan zonder die methode mogelijk zou zijn, de meest juiste plaats in het bedrijfsleven kan worden aangewezen, moet — wanneer die methode tot volle ontwikkeling zal zijn gekomen en door juiste organisatie van de maatschappij daarin de haar toekomende plaats zal hebben verkregen — de waarde van de menschen tot betere ontplooiing ten bate van zich zelven en van de maatschappij brengen.
De psychotechniek als hulpmiddel bij de voorlichting bij beroepskeuze en arbeidsbemiddeling wordt middel tot bestrijding van wat in wijden zin werkloosheid is: het niet tot zoo groot mogelijk nuttig effect voor gemeenschap en individuen brengen van de eigenschappen van de individuen. (Red. K. H. A.)

(Vor. ber. Psychotechniek 1497 C.; Mr. M. Slingenberg 1891 F.)

A. **BAUXIET. — Wereldproductie. —**

(In 1.000 t.)

	1932	1933	1934	1935
Frankrijk	401.4	490.5	528.4	512.8
Ver. Staten	97.9	156.7	160.4	237.7
Hongarije	111.6	72.4	185.0	210.5
Joego-Slavië . . .	67.1	80.9	86.0	190.0
Italië	86.6	94.8	131.3	170.1
Suriname (uitvoer) .	126.5	106.4	101.0	110.0
Duitschland	1.6	12.0	19.3	40.8
Totaal	892.7	1.013.7	1.211.4	1.471.9
Britsch Guyana . .	84.8	42.0	65.9	?

(Frankfurter Ztg.) **(V. b. Ned. Oost-Indië 2198 C.)**

B. **POLEN. — Anti-semitisme — Studentenrelletjes.** Het voorbeeld volgend van hun studiegenooten te Wilna eischen thans ook de nationaal-socialistische studenten te Warschau de aanwijzing van speciale plaatsen voor Joodsche studenten in de collegezalen. Er hebben ernstige relletjes plaats gehad. Vele joodsche studenten zijn gewond. De regeering heeft drastische maatregelen tegen de nationaal-socialistische studenten genomen. (Gazeta Polska) **(2331 D.)**

C. **EGYPTE. — Het Parlement geopend. —** Op 21 Nov. '36 is officieel de parlementszitting geopend. Vooral werd in de openingsrede uiting gegeven aan de voldoening over het tot standkomen van het Britsch-Egyptische verdrag. Er zullen terstond maatregelen genomen worden ter voorbereiding van het toetreden van Egypte tot den Volkenbond, het bijeenroepen van een conferentie der capitulaire mogendheden met het oog op de afschaffing van het regime der capitulaties en ten slotte voor het instellen van een overgangssysteem in plaats van de gemengde rechtspraak, in afwachting van de afschaffing daarvan. (Akcham) **(V. b. Parlement 2301 A.)**

2 DECEMBER 1936

D. **DUITSCHLAND. — Invoer van Ned. Indische tabak. —** In de „Reichsanzeiger" is een verordening gepubliceerd van de contrôle-instantie voor tabak, in welke verordening de basiswaarde van Nederlandsche koloniale tabak, welke wordt gebruikt voor de fabricatie van sigaren, sigarillos enz., is verlaagd. Van 1 November 1936 af mag de waarde van deze tabak nog slechts 90% en van 1 December af nog slechts 80% van het basisbedrag beloopen. De hoeveelheid tabak, die voor de genoemde verwerking wordt vrijgegeven, blijft daarentegen onveranderd.

Dit beteekent dus, dat voor den inkoop van Nederlandsche tabak in de toekomst een geringer bedrag ter beschikking wordt gesteld. Het resultaat daarvan zal ongetwijfeld zijn, dat de Duitsche importeurs genoegen zullen moeten nemen met een mindere kwaliteit, zulks des te meer, omdat de tabakprijzen in den laatsten tijd niet onaanzienlijk zijn gestegen.

(Keesings Financieel Archief)

(Vor. ber. Tabak 1469 G.; Ned. Oost-Indië 2007 C.)

E. **DUITSCHLAND. — Het Boerencongres te Goslar - Redevoeringen van Hess, Goering en Darré. —** In de slotzitting van het boerencongres, die op 30 Nov. plaats had, heeft Rudolf Hess een rede gehouden, waarin hij het leger roemde en den nadruk legde op de beteekenis van het accoord met Japan.

Hij zeide onder meer: „Wij staan aan het begin van een groote krachtsinspanning ter verwezenlijking van het vierjarenplan. Een nederlaag op het gebied der voedselvoorziening zou het bolsjewisme bevorderen. Duitschland heeft den slag om de voedselvoorziening gewonnen.

De Duitsche arbeider heeft geen hoog loon, maar hij is er trotsch op, dat hij werkt, want hij weet, dat de vruchten van zijn arbeid worden beschermd door het leger, welks wapenen worden geschapen door het Duitsche genie. De wereld weet, hoe goed die wapens zijn en Duitschland, hoe noodig zij zijn.

Want Duitschland is er zich van bewust, dat de Komintern den Duitschen muur wil breken. Het is den „Fuehrer" dankbaar, omdat hij dit gevaar heeft verminderd door een pact te sluiten met Japan, dat eveneens inziet, hoe verwoestend het werk der Komintern is. De Duitsch-Japansche overeenkomst zal bijdragen tot de verzekering van den vrede."

Rijksminister Goering zeide, dat de boeren al hun energie in dienst van het vierjarenplan moeten stellen. Na eenige woorden aan het Duitsch-Japansche accoord te hebben gewijd, sprak hij over de beteekenis van de overeenkomst met Oostenrijk. Onze twist met Oostenrijk — aldus Goering — is vergeten.

Wij hopen, dat onze besprekingen met Oostenrijk steeds vruchtdragender zullen worden. Er is thans geen sprake meer van een „Anschluss", maar van een „Zusammenschluss", waarbij beide staten hun eigen plaats behouden.

Verder zeide Goering nog, dat Duitschland, dat later 70, wellicht zelfs 80 millioen inwoners zal tellen, te klein is, om al zijn bewoners van eigen bodem te voeden. Het vierjarenplan bedoelt een compromis tusschen landbouw en industrie ter verzekering van de voorziening van levensmiddelen en grondstoffen.

Indien men ons wil afsnijden van de rest der wereld — aldus Goering — zullen wij ons door eigen energie verschaffen, wat men ons niet wil geven. Omdat men Duitschland koloniën weigert, zal het rubber produceeren, dat beter is dan de koloniale rubber. Maar het vierjarenplan zal slechts in étappes verwezenlijkt kunnen worden.

Goering kondigde nieuwe beperkingen op het gebied der levensmiddelen aan. Het denkbeeld van verhooging der prijzen voor de landbouwproducten, zeide hij, was goed voor de regeering-Bruening, maar niet voor die van Adolf Hitler.

Duitsche boeren — aldus besloot hij — ik vraag u met mij samen te werken, opdat ik niet tegen u zal hebben op te treden. Bij de tenuitvoerlegging van mijn plan zal ik voor niets terugwijken.

De minister van landbouw, Darré, deed een heftigen aanval op de communistische landbouwpolitiek, waartegenover hij den „nationaal-socialistischen productieslag" stelde. Hij keerde zich tegen de landjonkers, die weigeren den nationaal-socialistischen arbeid op het gebied der voedselvoorziening te erkennen en tegen zekere „leeghoofdige geleerden", waarbij hij er op wees, dat in bepaalde streken rachitis (Engelsche ziekte) onder de boerenbevolking wordt geconstateerd. Hij legde den nadruk op de beteekenis van lichamelijke opvoeding der boerenbevolking.

(Völkischer Beobachter)

(V. b. Hess 2499 F.; Göring 2510 E.; Darré 819 B.)

F. **NEDERLAND. — H. K. H. Prinses Juliana en Z. D. H. Prins Bernhard te Eindhoven. —** Op 28 November 1936 heeft H. K. H. Prinses Juliana in het park te Eindhoven het Radio-monument, symbool van de eerste radio-telefonische verbinding tusschen Eindhoven en Ned. Oost-Indië onthuld.

Z. D. H. Prins Bernhard heeft dienzelfden dag te Eindhoven een gedenksteen gemetseld, zijn eerste officieele daad, op het fundament van een nieuw sterrekundig observatorium voor amateur-astronomen.

(Nieuwsblad v. Noordbrabant)

(V. b. Prinses Juliana 2549 A.; Pr. Bernhard 2549 A.)

G. **SOVJET RUSLAND. — Militaire Luchtvloot. —** Chrispin, de plaatsvervangende leider van de directie der Russische militaire luchtstrijdkrachten, heeft tijdens het Sovjet-congres mededeelingen gedaan over de luchtvloot. Hij zeide o.a., dat Rusland zijn eigen machtig luchtwapen heeft gesmeed, dat de vergelijking kan doorstaan met dat van ieder kapitalistisch land. In de tien maanden van het loopende jaar is de productie der vliegtuigindustrie, in vergelijking met dezelfde periode van het vorige jaar, bijna twee maal zoo groot geworden. De motorenfabrieken leverden 46% meer dan verleden jaar. De strijdeenheden der luchtvloot zijn bijna vier maal grooter dan die van het jaar 1931-32. Spreker beëindigde zijn rede met de verzekering, dat de strijdeenheden van de luchtvloot gereed staan voor de verdediging van het Sovjetland aan al zijn grenzen. (Izwestija)

(Vorig bericht blz. 2441 C.)

H. **FRANK LUNS OVERLEDEN. —** Te Amsterdam is op 30 Nov. '36 de heer Frank Luns overleden. Frank Luns is 25 Juni 1886 te Haarlem geboren. Hij volgde, na de lagere school te hebben afgeloopen, het R.K. Gymnasium te Amsterdam en het College St. Michel te Brussel, waarna hij hospitant aan de Amsterdamsche Universiteit was. Hij ontwikkelde zich tot tooneelkundige, criticus, essayist en regisseur, als hoedanig hij bekendheid heeft gekregen. Hij heeft o.a. indertijd Vondel's Leeuwendalers als lustrumspel te Wageningen geregisseerd. Hij is leeraar in de algemeene aesthetica, voorts secretaris en conservator van het Tooneelmuseum geweest en directeur van het Centraal Bureau voor algemeene aesthetica. In zijn handen lag de leiding van het Dramatisch Jaarboek, Het Theater en Het Voetlicht.

De Algemeene R.K. Kunstenaarsvereeniging kende hem het erelidmaatschap toe. Van den katholieken kunstkring, De Violier, was Frank Luns voorzitter.

Een aantal landspelen heeft hij ontworpen, o.m. het jubileumspel „Amsterdam" bij het 650-jarig bestaan van de hoofdstad, het-

welk in 1925 in het Stadion is uitgevoerd, en „Scientia lumen pacis", een Amsterdamsch herdenkingsspel bij het 300ste verjaren der Amsterdamsche universiteit, dat in 1932 in het Stadion is uitgevoerd. Van het groote sacramentsspel „Anno Sancto", dat in 1933 in het stadion is gespeeld, heeft Frank Luns de leiding gehad.
Van de publicaties, welke van de hand van Frank Luns zijn verschenen, noemen wij: De broederschap der Witte Loge, dat in 1906 het licht zag; „Over het ontstaan van het Fransche drama en zijn ontwikkeling in den loop der middeleeuwen (1909); critieken in dagbladen en periodieken, o.a. in Van Onzen Tijd en De Beiaard.
Sedert 1914 was de heer Luns bibliothecaris van de Vereeniging voor den Effectenhandel, waar hij wegens zijn kennis van zaken en zijn groote bereidwilligheid zeer gezien was. (De Tijd)

A. **ZWITSERLAND. — Kanton Genève - Sociaal-Democraten verliezen hun mandaten. —**
De vereenigde burgerlijke partijen van het kanton Genève hebben bij de op 29 Nov. '36 gehouden verkiezingen voor den Staatsraad (de kantonnale regeering) den sociaal-democraten en hun leider Léon Nicole een nederlaag toegebracht.
De sociaal-democraten, die tot dusver van de zeven zetels in den Staatsraad er vier in hun bezit hadden en derhalve de meerderheid in de kantonnale regeering hadden, hebben n.l. hun vier mandaten verloren.
(Neue Zürcher Zeitung)
(V. b. Verkiezingen 2021 A.; Kantonnale 1757 I.)

B. **ANTI-COMMUNISTISCH FRONT. — Minister Eden's verklaring - Duitschland's verklaring. —**
In antwoord op een in het Lagerhuis gestelde vraag, zeide Eden, dat de tekst van het Duitsch-Japansche pact kort voor de publicatie den Britschen ambassadeurs te Berlijn en Tokio ter kennis was gebracht. Tegelijkertijd met deze mededeeling werd door het ministerie van Buitenlandsche Zaken te Berlijn aan de Britsche ambassade verzekerd, dat het geen militaire alliantie of soortgelijke overeenkomst tusschen Duitschland en Japan gold, terwijl het Japansche ministerie van Buitenlandsche Zaken verklaarde, dat van een geheim verdrag geen sprake was. Minister Eden had nog geen enkele mededeeling ontvangen, dat Italië een soortgelijk accoord met Japan had aangegaan.
Wat Engelands houding hiertegenover betreft, zoo ging Eden voort, het Lagerhuis weet, dat de Britsche regeering ten scherpste elke tendens afkeurt, welke de wereld voornamelijk om ideologische redenen in twee kampen zou kunnen verdeelen. De politiek der Britsche regeering blijft er op gericht, voor zoover het in haar vermogen ligt de vriendschappelijke betrekkingen tusschen alle landen te bevorderen.
(Times)
Naar verluidt heeft Berlijn aan de Britsche regeering de verzekering gegeven, dat het Japansch-Duitsche verdrag geen enkele geheime clausule bevat.
(Daily Telegraph) **(V. b. 2557 A.; Eden 2559 D.)**

C. **BEWAPENING. — Sovjet-Rusland - Japan - China.**
SOVJET-RUSLAND. — Tijdens de debatten over de rede van Stalin voor het achtste buitengewone Sovjetcongres ter bespreking van de nieuwe grondwet, heeft de chef van de strijdkrachten ter zee, Orlof, gesproken over den herbewapeningswedloop van de imperialistische landen en in het bijzonder over de herbewapening ter zee van Japan, Duitschland en Italië. Hij zeide daarbij, dat de Sovjetunie tegenover zulke dreigende toestanden en feiten als het toenemend gevaar voor een nieuwen imperialistischen oorlog, speciaal van de zijde van Japan en Duitschland, de Sovjetunie haar kusten niet zonder verdediging kan laten. In den loop van de laatste jaren hebben wij een machtige vloot voor onze verdediging geschapen, welke strijdkrachten wij combineeren met de verdedigingswerken op de kust en de luchtmacht van de vloot. Indien wij onze vloot van begin Januari 1933 op 100 pct. vaststellen, dan is te zeggen, dat onze vloot aan het einde van dit jaar wat de duikbooten betreft op 715 pct. is te stellen. Het aantal van andere kleine oorlogsschepen, die samen met de duikbooten voor de verdediging van de kust zorg dragen, is in dien tijd ongeveer met 300 pct. toegenomen. Het aantal stukken verdragend artilleriegeschut voor de verdediging van de kust is met 75 pct. toegenomen. De luchtbescherming van onze vlootbases steeg wat het aantal stukken geschut betreft met 100 pct., zij werd dus verdubbeld. De luchtvloot van de zeestrijdkrachten is met 510 pct. toegenomen. Hij stelde vervolgens vast, dat de kwaliteit van de in Rusland gebouwde duikbooten de vergelijking met die van duikbooten van andere mogendheden zeer goed kan doorstaan en dat bij den bouw van de Russische duikbooten de technische eischen die men gesteld had aanzienlijk te boven werden gegaan.
Onder groote geestdrift eindigde hij met de woorden: Wanneer wij den algemeenen internationalen toestand bekijken en daarbij rekening houden met alle gebeurtenissen, die zich afspelen in de kapitalistische wereld rondom Rusland, dan moeten wij bouwen; en wij bouwen thans een werkelijke groote vloot, die schepen van alle klassen omvat en die op het hoogste technische niveau staat. (Prawda)
JAPAN. — Het Japansche volk wordt weer aangespoord zich voor te bereiden op een oorlog met Rusland door een pamflet, door het leger gepubliceerd. 300.000 exemplaren van dit pamflet zijn door het departement van oorlog aan speciaal daarvoor uitgezochte adressen gezonden. Het pamflet verdedigt de geweldige militaire begrooting, en bepleit de reorganisatie van het Rijk op de basis van een totalen staat, zooals het leger deze wenscht. Ontkend wordt dat het leger een militaire dictatuur wenscht, of een fascistisch regime; het wenscht slechts een „staat van nationale defensie" waarbij alle bronnen van het land georganiseerd zijn voor eventueel gebruik in tijd van oorlog. Natuurlijk zal dat een defensieve oorlog zijn. Intusschen wordt de term „nationale defensie" in den tekst van het pamflet gebruikt in den zin van „gevechtskracht". Eén van de alinea's bevat de mededeeling dat de bewapening van Japan verhoogd moet worden tot het peil van de Russische, en andere passages geven een voorstelling van de beproevingen die een natie, die in opkomst is, moet ondergaan. Het is duidelijk dat de schrijver van het pamflet gewapende macht ziet als een instrument voor bevordering van de nationale welvaart, en gelooft dat Japan zich nu moet bewapenen om gereed te zijn voor de gevolgen die zouden voortvloeien uit het uitbreken van een oorlog in Europa.
CHINA. — Sprekende over China zegt het pamflet, dat er 2.000.000 Chineesche soldaten zijn, waarvan het grootste gedeelte in staat is deel te nemen aan een buitenlandschen oorlog. Verder zegt het, dat het Chineesche leger in een snel tempo wordt vervormd tot een doeltreffende vechtmachine. Met de hulp van de Vereenigde Staten en andere vreemde mogendheden is China bezig een geweldige luchtmacht op te bouwen. Het land heeft thans 735 vliegtuigen, wat een geweldige toeneming is, vergeleken bij den tijd van het incident van Sjanghai toen het land er nog maar 100 had. (Domei - Times)
(Vor. ber. 2553 C.; Sovjet-Rusland 2562 G.; Japan 2382 B.; China 2217 B.)

D. **ZWEDEN. — Bewapening. —**
De tijdelijk waarn. vlootcommandant in Zweden heeft een brief tot den Koning gericht, waarin hij vraagt maatregelen te nemen tot versterking van de Zweedsche vloot, die hij in verband met den toestand in Europa noodzakelijk acht. De vlootvoogd stelt de constructie voor van vier flottiljevaartuigen, negen torpedobootjagers en drie duikbooten. Voorts wijst hij op de noodzakelijkheid van uitbreiding van het marinepersoneel. (Svenska Dagb'adet)
(Vor. ber. Leger, Vloot en Luchtmacht 2337 H.)

3 DECEMBER 1936

E. **NEDERLAND. — Radiorede van minister Slingenberg over „Het werkende land". —**
Op 26 Nov. '36 heeft de minister van Sociale Zaken, mr. M. Slingenberg voor de radio een rede gehouden over „Het werkende land".
In deze rede gaf de minister o.a. een overzicht van hetgeen de Regeering gedaan heeft en nog doet ten bate van werkverschaffing en werkverruiming. Spr. gaf de volgende globale specificatie.
Noord-Oostpolder 164 millioen gulden, kanaal Amsterdam—Boven Rijn 60 millioen gulden, andere kanalen 40 millioen gulden, bruggen 25 millioen gulden, spoorwegwerken te Amsterdam, te Utrecht en van diversen aard 70 millioen gulden, verschillende kleinere werken 22 millioen gulden, totaal 381 millioen gulden.
Daarboven komen nog de Werkfondswerken, waarvan het bekend is, dat er wel voor 80 millioen gulden een bestemming is gegeven, maar waarvan het ook bekend is, dat nog slechts 6 à 7 millioen tot uitvoering kwam.
Het restant, ongeveer 70 millioen gulden, kan gevoegd worden bij de in de allernaaste toekomst op het programma staande werkverruiming.
(Alg. Handelsbl.) **(V. b. Mr. M. Slingenberg 2561 A.)**

F. **OOSTENRIJK. — Dr. Von Schuschnigg's verklaring inzake het nationaal-socialisme en communisme.**
Op 26 Nov. '36 heeft bondskanselier dr. von Schuschnigg te Klagenfurt een rede gehouden, waarin hij het communisme en het nationaal-socialisme de twee vij-

anden van de Oostenrijksche politiek noemde. Hij zeide o.a.:
„De eerste plaats onder onze vijanden neemt het communisme in. Deze beweging moet nauwkeurig worden gadegeslagen. Drie elementen verhinderen het communisme vasten voet in Oostenrijk te krijgen: de vaderlandsliefde, het religieus gevoel en het hooge intellectueele peil van de bevolking. Wij zien in het communisme het meest kenmerkende en het meest gevaarlijke kenteeken van onzen tijd...
Onze tweede vijand is het nationaal-socialisme. Wij zijn niet anti-Duitsch, doch we zijn vandaag zoowel als gisteren, de onvermurwbare pioniers van de Oostenrijksche onafhankelijkheid. De overeenkomst van 11 Juli bevat geen enkele dubbelzinnigheid. Wij volgen de door Dollfuss aangegeven lijn.... Wij zullen geen jota aan het program van Dollfuss veranderen. Dit weet men in Oostenrijk; men weet 't ook in Duitschland."
De bondskanselier noemde vervolgens als derde vijand van Oostenrijk het defaitisme. Hij verklaarde, dat Oostenrijk vooruitgaat. (Reichspost)
(Vor. ber. Dr. Von Schuschnigg 2498 E.)

A. FRANKRIJK. — Verklaring van Thorez, secretaris van de Fransche Communistische Partij. —
De secretaris van de Fransche communistische partij, Thorez, heeft op 29 Nov. '36 te Saint-Etienne een rede gehouden, waarin hij o.a. zeide, dat het Duitsch-Japansche verdrag niets anders is dan een voorwendsel om een aanval op de Sovjet-Unie voor te bereiden.
Sprekende over Spanje zeide Thorez het te betreuren, dat de regeering-Blum „zulk een heilloos initiatief" (tot non-interventie) heeft genomen. Spr. vroeg, wie buiten Hitler en Mussolini intervenieert in Spanje. Thorez acht het niet mogelijk, dat de buitenlandsche politiek, welke door de Kerillis en andere aanhangers van Laval in de commissie voor buitenlandsche zaken is goedgekeurd, overeenkomstig de belangen van het Fransche volk is. De communistische partij zal niet goedkeuren, dat zij steeds voor een voldongen feit wordt geplaatst met de verplichting goed te keuren, — zelfs al is het duidelijk tegen de belangen van het volk — onder voorwendsel, dat men niet mag riskeeren het Volksfront te breken.
Het lot van het Volksfront is niet verbonden met het bestaan van een ministerie. Men kan aan een regeering van het Volksfront denken, zelfs onder socialistische leiding, met mannen, die vastberaden de politiek voeren, welke door de arbeidende klasse wordt verlangd.
Tenslotte verklaarde Thorez te hopen, dat het Volksfront erin zal slagen den vrede te bewaren zonder het republikeinsche Spanje in den steek te laten. (Le Jour)
(Vor. ber. Thorez 2490 G.)

B. NEDERLAND. — Arbeidscontract in het bouwvak met 1 jaar verlengd. —
In verband met het eindigen der landelijke collectieve arbeidsovereenkomst voor de bouwbedrijven (burgerlijke en utiliteitsbouw), per einde Februari 1937, hebben de arbeiders-organisaties zich voor den opzegdatum van 1 November gewend tot de werkgevers, die de arbeidsovereenkomst met een jaar verlengd hebben. (Telegraaf) **(Vor. ber. 2054 G.)**

C. ITALIAANSCH OOST-AFRIKA. — Gore bezet. —
De Italiaansche troepen in Abessynië hebben de stad Gore in het Zuidwestelijk deel des lands bezet. Van een waarnemende regeering hebben zij geen spoor kunnen ontdekken.
Tal van stamhoofden hebben hun onderwerping aangeboden. De Italiaansche troepen zullen de pacificatie-actie energiek voortzetten, totdat het geheele land tot aan de Zuidgrens zich in hun bezit zal bevinden. (Giornale d'Italia) **(V. b. 2540 B.; Operaties 2455 C.)**

D. ENGELAND. — De incidenten op Formosa.
In het Lagerhuis heeft minister Eden een uitvoerige uiteenzetting van de incidenten tusschen Engelsche matrozen en Japansche politieagenten op Formosa gegeven.
Drie Engelsche matrozen werden door de politie gearresteerd, die beweerde, dat zij hun taxichauffeurs niet betaald hadden. Eden zeide, dat gebleken is, dat de chauffeurs hun geld wel gekregen hebben.
De Britsche ambassadeur heeft de Japansche regeering medegedeeld, dat het beleefdheidsbezoek van den commandant van het Engelsche eskader in de Chineesche wateren geen doorgang zou vinden, indien Engeland geen voldoening zou krijgen.
De Japansche regeering wenschte evenwel eerst een eigen onderzoek in te stellen. Zij heeft thans — aldus verklaarde Eden — een voorloopig antwoord gezonden, waarin zij het betreurt, dat een dergelijk incident heeft plaats gevonden.
Zoolang de Japansche regeering echter geen definitief en bevredigend antwoord heeft gegeven, kan de Britsche regeering het incident niet als gesloten beschouwen. (Manchester Guardian)
(Vor. ber. Eden 2563 B.)

4 DECEMBER 1936

E. SPANJE. — Goud. - Depositie bij de Banque de France. —
Zich baseerend op de erkenning van zijn bewind door Duitschland en Italië, zal generaal Franco volgens „Paris-Midi" een gerechtelijke actie in stellen tegen de Banque de France, teneinde van haar te verkrijgen, dat zij het goud, hetwelk de Madrileensche regeering bij haar heeft gedeponeerd en dat een waarde heeft van zes milliard francs, te zijner beschikking stelt.
Het naar het buitenland gezonden goud vormt vrijwel de geheele reserve, waarover de Bank van Spanje eind Juli beschikte.
Men wijst er te Parijs op, dat de Madrileensche regeering de eenige internationaal-erkende autoriteit was, toen het goud naar het buitenland werd gezonden, zoodat er geen reden is, waarom de Banque de France of een andere centrale bank het deposito geweigerd zou hebben. (Paris-Midi)

F. SOVJET-RUSLAND. — Ir. W. F. de Wit gearresteerd. —
In den loop van de vorige week is hier te lande bekend geworden, dat de Nederlandsche ir. W. F. de Wit, afkomstig uit Enkhuizen, in Rusland is gearresteerd. De heer De Wit vertoefde ieder jaar eenigen tijd met vacantie in Enkhuizen. Toen hij onlangs in Rusland, waar hij reeds zeven jaren als ingenieur werkzaam is, terugkeerde, werd hij eenigen tijd daarna door de Gepeoe in hechtenis gesteld. De reden van zijn arrestatie is hier te lande niet bekend.
De Nederlandsche regeering heeft aanvankelijk getracht, daaromtrent iets te weten te komen door middel van het Internationale Roode Kruis te Bern en heeft vervolgens contact gekregen met de Amerikaansche legatie in Moskou. Er zijn echter nog geen inlichtingen ontvangen. Ir. de Wit zou zich in goede gezondheid bevinden.
Voorts vernemen wij nog, dat de heer De Wit steeds uitgesproken linksche sympathieën had. In verband daarmee heeft hij indertijd dan ook dienst geweige-
De vrouw van den heer de Wit vertoeft nog altijd in vrijheid te Moskou. (Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Arrestaties 2556 H.)

G. DENEMARKEN. — Premier Stauning en de Monarchie. —
In „Arbejdernes Almanak" heeft de premier Th. Stauning een artikel geschreven „Tien jaar aan het roer van staat" waarin hij o.a. zegt, dat in den loop der tijden gebleken is, dat het gevaar voor de democratie kleiner is onder een monarchie dan onder een republiek. Er schijnt meer stabiliteit te zijn (zoo schrijft hij) in den staatsvorm die aanwezig is in de landen die wij het best kennen dan in de nieuwe republieken. Men heeft blijkbaar makkelijker de gelegenheid een president op zijde te schuiven of omver te werpen dan het geval schijnt te zijn wanneer er een koning is. Duitschland, Oostenrijk en Spanje dragen niet bij tot het geloof in de kracht der republieken of in haar trouw tegenover het volk.
Hier te lande, aldus de socialistische premier verder, hebben wij ons in uitgebreide mate kunnen verheugen

in een koningshuis welks huidige en vroegere vertegenwoordigers loyaliteit hebben getoond jegens het volk en zijn politieke richting. Het is begrijpelijk dat veel van de tegenwoordige wetgeving in strijd is met overgeërfde voorstellingen in monarchistische kringen, maar de koning des lands heeft loyaal meegewerkt aan de belangrijke sociale en politieke ontwikkeling die juist in zijn tijd is geschied. Ik heb tien jaar als premier zeer nauw met den koning samengewerkt; ik heb met hem onderhandeld over vele kwesties en ik heb geleerd, dat er ook bij de monarchie begrip kan zijn voor wat het volk eischt.
(Arbejdernes Almanak) **(V. b. Stauning 2499 E.)**

A. SOVJET-RUSLAND. — Grondwet-congres. - Litwinof's verklaring. —

In de rede, welke Litwinof op het achtste buitengewone Sovjetcongres gehouden heeft, heeft hij o.m. gezegd dat van de 26 Europeesche burgerlijke landen democratie en burgerlijke vrijheden in niet veel meer dan tien stand gehouden hebben. De overige landen hebben een stelsel van fascistische of halffascistische dictatuur aanvaard. De Sovjet-Unie roept echter niet op tot het scheppen van een internationaal bloc ter bestrijding van het fascisme. Het fascistische regime van een of ander land gaat haar als staat niets aan. Maar het fascisme houdt op, een binnenlandsche aangelegenheid te zijn van de landen, die het aanhangen. Vele jaren lang is de strijd ter verbreiding van het fascisme buiten de grenzen geen element geweest van de buitenlandsche politiek van Mussolini. Dit is echter veranderd, nadat het fascisme van Mussolini te Berlijn een perfectioneeringscursus heeft doorgemaakt en bevrucht is met de theorieën van het Duitsche nationaal-socialisme, dat in onderscheid met het Italiaansche fascisme, zoodra het zich binnenslands gevestigd had, zijn werkzaamheden ook buiten de grenzen verplaatste.
De werkzaamheid van de in bijna alle landen vertakte agentuur van het Duitsche fascisme besprekend, die niet alleen bestaat, aldus Litwinof in een uitgebreide fascistische agitatie onder de inwoners van de verschillende landen, maar ook spionnage niet versmaadt en zelfs niet terugdeinst voor terrorisme, verklaarde Litwinof, dat een dergelijk agentuur onlangs ook in de Sovjet-Unie was, maar ook deze buitenlandsche activiteit van het fascisme verschrikte de Sovjet-Unie niet het minst. Zij mocht een werkelijke en groote bedreiging zijn voor het bestaan van andere landen, niet voor de Sovjet-Unie. „Wij zullen het op het Sovjetgrondgebied met eigen krachten gemakkelijk ermee klaarspelen en zullen te zijner bestrijding niet om buitenlandsche hulp vragen en hiertoe geen internationale bondgenootschappen en overeenkomsten sluiten."
Ernstiger ziet de buitenlandsche activiteit van het fascisme er uit, zoodra het vormen aanneemt als b.v. in Duitschland. Uitvoerig stond Litwinof stil bij de hulp, welke het Duitsche en Italiaansche fascisme aan de opstandelingen in Spanje verleent, evenals bij de vorming van de Londensche niet-inmengingscommissie.
De gepubliceerde Japansch-Duitsche overeenkomst is, aldus Litwinof, slechts de dekmantel voor een andere overeenkomst, die gelijktijdig besproken en geparafeerd en waarschijnlijk ook onderteekend is, maar die niet gepubliceerd werd en ook niet voor publicatie geschikt is. „Ik beweer, in het bewustzijn van de volle verantwoordelijkheid van mijn woorden, dat juist de opstelling van dit geheime document, waarin het woord communisme niet één keer voorkomt, de vijftien maanden onderhandelingen van den Japanschen militairen attaché met den Duitschen opperdiplomaat noodig gemaakt heeft."
Het gevaar steekt niet in de overeenkomsten en niet in de onderteekening daarvan, maar in de aanwezigheid van staten met regeeringen, waarvan de buitenlandsche politiek steunt op verachting van den vrede en beginselen van aggressie en roofzucht en die erop uit zijn alles naar zich toe te halen, wat niet stevig bvestigd is. De Sovjet-Unie schrikt dat echter niet af, omdat deze niets heeft, wat niet stevig bevestigd is. De veiligheid van de Sovjet-Unie hangt niet van papieren documenten en buitenlandsche combinaties af. De Sovjet-Unie is op zichzelf sterk genoeg en deze kracht zal nog grooter worden, wanneer de nieuwe grondwet zal zijn aangenomen. (Prawda)
(Vor. ber. Grondwet 2559 G.; Litwinof 2545 A.)

B. FRANKRIJK. — Verdrag met Polen geteekend. - Bewapeningsleening van frs. 2.500.000.000. —

Te Parijs is op 1 Dec. '36 de Fransch-Poolsche overeenkomst onderteekend, waarin de voorwaarden zijn vervat van een Fransche leening aan Polen ten behoeve van de Poolsche bewapening.
Een voorloopig accoord daarover was reeds tijdens het bezoek van Maarschalk Smigly Rydz opgesteld. De leening bedraagt ongeveer 2.500.000.000 francs.
(Le Temps) **(Vorig bericht blz. 2439 A.)**

C. VEREENIGDE STATEN. — Goudexport door particulieren verboden. —

Met prijsgeving van den internationalen goudwisselstandaard, dien de Ver. Staten technisch sedert de devaluatie van den dollar gehandhaafd hadden, heeft de minister van Financiën, Morgenthau, op 24 Nov. 1936 de opheffing aangekondigd van het recht voor particulieren om goud uit te voeren.
In den vervolge zullen de goudexporten slechts door tusschenkomst van het stabilisatiefonds kunnen geschieden en alleen naar de landen, die toegetreden zijn tot het monetaire accoord, dat op 13 Oct. '36 tot stand is gekomen. (New York Herald Tribune)
(Vor. ber. Goudembargo 1572 A.)

D. NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Vaccinatie. —

Ingediend is een wetsontwerp tot verlenging van den geldigheidsduur van tijdelijke bepalingen betreffende de vaccinatie. (Het Vaderland)
(Vor. ber. Vaccinatie 574 D.; Tw. Kamer 2556 G.)

E. NEDERLAND. — Diplomatie. - Ridder Van Rappard gezant te Berlijn. —

Mr. C. Ridder van Rappard, Harer Majesteits gezant te Bern, is tot buitengewoon gezant en gevolmachtigd minister te Berlijn benoemd. (Telegraaf)
(Vor. ber. Diplomatie 2554 C.)

5 DECEMBER 1936

F. PAN-AMERIKAANSCHE CONGRES. — President Roosevelt's rede te Buenos Aires. —

Op 1 Dec. '36 is het Pan-Amerikaansche congres te Buenos Aires geopend met een redevoering van den president der Ver. Staten, Roosevelt, die er op wees, dat het onderling vertrouwen der republieken in de Nieuwe Wereld de Oude Wereld kan helpen, om aan de dreigende catastrofe van een nieuwen oorlog te ontkomen.
Ik ben overtuigd, aldus Roosevelt, dat de gewone menschen overal in vrede willen leven, en toch nemen de regeeringen weer hun toevlucht tot het geweld. De hoop van millioenen in minder gelukkige landen, waar de oude haat en nieuw fanatisme weer hun toevlucht zoeken bij het zwaard in stee van bij het verstand, is volgens hem gevestigd op dit congres. Wij kunnen geen houding van defaitisme aannemen; de vrede kan slechts door ernstigen arbeid verkregen worden.
Wij lezen, dat het heilige karakter der verdragen veracht wordt, wij weten, dat aan alle zijden sterke bewapeningen oprijzen. De naties, die zich aan deze krankzinnigheden schuldig maken, zullen den dag beleven, waarop òf haar vernietigingswapenen gekeerd zullen worden tegen haar buren, òf haar weinig soliede economie ineen zal storten. In beide gevallen zullen wij mede daarvan te lijden hebben, ook als wij niet in den oorlog betrokken worden.
Ik heb vertrouwen, dat wij de oude wereld kunnen helpen bij het voorkomen van den oorlog. Het is onze eerste plicht een oorlog tusschen de Amerikaansche staten zelf te verhinderen en het beste middel daartoe is de versterking van den constitutioneelen, democratischen regeeringsvorm, opdat de democratische bestuursvorm in de geheele wereld gerechtvaardigd worde.
Wij moeten het hun duidelijk maken, dat wij schouder aan schouder staan in wederzijdsche hulp, waar de anderen, bezeten door oorlogsdrift of landhonger, een aanval zouden pogen.
Verder moeten wij het gebrek aan sociale en politieke rechtvaardigheid bestrijden, waardoor de landen het meest tot de dwaasheid van een oorlog gedreven worden. De politiek van tariefmuren is noodlottig; juist in de landen, die volhouden, dat autarkie de beste economische toestand is, is een verlies aan democratische idealen en een stijging van de bewapening merkbaar.
Het gevolg van deze zelfmoord-politiek is een stijgend gebrek, dat het volk den prijs van een oorlog niet zoo zwaar doet achten als den prijs van den vrede. De democratie is nog de hoop der wereld, waarin de beide deelen van Amerika moeten voorgaan.

Tenslotte wees Roosevelt op de groote beteekenis van den godsdienst. Juist hierdoor zal het Westen den vrede bewaren, en dien met Gods hulp den medemenschen in Europa brengen.

(New York Herald Tribune)

(V. b. Pan-Amer. Congr. 2434 E.; Roosevelt 2560 G.)

A. **POLEN. — Bezoek van den Roemeenschen Minister van Buitenlandsche Zaken aan Warschau. —** Naar aanleiding van het bezoek van den Roemeenschen minister van Buitenlandsche Zaken aan Warschau, schrijft de Express Poranny, dat de politieke besprekingen worden voortgezet in het kader der betrekkingen tusschen Polen en Roemenië.

„Het zou een vergissing zijn", aldus het blad, „de betrekkingen met Roemenië gelijk te stellen met die tusschen Polen en de Kleine Entente. De betrekkingen met Roemenië en Joego-Slavië toch zijn van den meest hartelijken aard, terwijl die met Tsjecho-Slowakije gespannen zijn, doordat de Poolsche minderheid in Silezië vervolgd wordt. Het verstevigen der betrekkingen met Roemenië kan niet beteekenen, dat de politiek tegenover de Kleine Entente gewijzigd wordt".

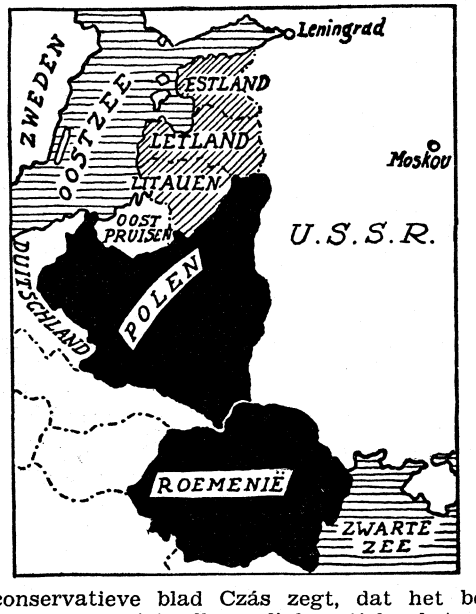

Het conservatieve blad Czás zegt, dat het bezoek van Antonescu niet alleen diplomatieke beteekenis heeft, maar de draagwijdte der wederzijdsche betrekkingen symbolisch onderstreept. Een bondgenootschap is slechts de laatste schakel in deze betrekkingen. Het is de historische zending van Polen en Roemenië Europa te beschermen tegen iedere politiek, die zou leiden tot vernietiging der goederen, die als het hoogste menschelijk bezit worden beschouwd.

(Express Poranny - Czás)

(Vor. ber. Polen-Roemenië 1985 F.)

B. **NEDERLAND. — Begrooting van Buitenlandsche Zaken. - Minister De Graeff over onze buitenlandsche politiek. —**

Onze minister van Buitenlandsche Zaken, Jhr. De Graeff, verdedigde in de Tweede Kamer op 1 Dec. '36 zijn beleid.

De Volkenbond eischte uiteraard ook dit jaar het grootste deel van 's Ministers rede op. Jhr. De Graeff blijft ondanks alle desillusies, niettegenstaande ook de tragische mislukking van Genève's bemoeiingen met het Italiaansch-Abessynische conflict, den Volkenbond beschouwen als een kostbaar internationaal bezit, als een lichaam, dat ook voor Nederland van groote waarde is.

Aan den Nederlandschen vertegenwoordiger in de commissie, die 7 Dec. '36 de mogelijkheden, om tot een reorganisatie te komen, onder het oog gaat zien, zal de minister hetgeen in de Kamer is te berde gebracht over dit punt, ter ernstige overweging aanbevelen. Een algeheele herziening van het Pact lijkt hem intusschen ondenkbaar. Moeilijk ook acht hij het vinden van een geschikten vorm voor de losmaking van het Pact uit het Verdrag van Versailles, al is die losmaking zelf zeer zeker wenschelijk, vooral uit psychologisch oogpunt. Den minister staan vooral voor oogen een wijziging van art. 11 van het Pact, opdat de Volkenbond óók kan ingrijpen, als eenig oorlogsgevaar nog maar dreigt, en een verzachting van art. 16, opdat niet meer iedere staat bij voorbaat en in ieder geval verplicht zal zijn tot de deelneming aan economische sancties. De collectieve veiligheid, door dwang te bewerkstelligen, moge essentieel zijn voor het bereiken van het Volkenbondsdoel, die methode is eerst met kans op succes toe te passen, als de Volkenbond universeel zal zijn.

Daarom is het 's ministers meening, dat men met tijdelijk ter zijde stellen van de krassere middelen, die gefaald hebben, eerst naar de universaliteit moet streven.

Van regionale verdragen, tusschen staten van gelijke gezindheid, is de minister geen bewonderaar. Zij brengen meer nadeel dan voordeel. En zij zijn overbodig ook.

Van de opzegging door Duitschland van de bepalingen in het Verdrag van Versailles nopens het internationaal rivierenrégime heeft de minister een uiteenzetting gegeven. Zeker 99 van de 100 leden dezer Kamer, zoo zeide hij, zullen met mij deze eenzijdige opzegging zonder dat tevoren eenig overleg werd gepleegd, afkeuren; want, als dergelijke methoden algemeen werden, zou de internationale rechtszekerheid volkomen worden ondermijnd.

Acte van Mannheim. — De Duitsche regeering stelt zich thans op het standpunt, dat zij ook de Rijnvaartacte van Mannheim niet meer als geldend erkent. Over dit standpunt wilde de minister zich nog niet uitlaten, zoolang hem de juridische argumentatie der Duitsche regeering niet bekend is.

Wèl sprak hij uit, dat voor de Nederlandsche belangen met kracht zal worden opgekomen. En wèl legde ook hij er met ir. Bongaarts den nadruk op, dat de beginselen van internationaal rivierenrecht, die thans terzijde zijn gesteld door Duitschland, reeds uit 1815 van het Weensche Congres dateeren.

Duitsch-Japansch verdrag. — Wat het verdrag tusschen Japan en Duitschland tegen de actie van de Komintern betreft, heeft minister De Graeff verklaard, dat een uitnoodiging om tot dit verdrag toe te treden, door Nederland zeker niet zal worden aanvaard. Nederland zal zelfstandig zijn beleid tegenover het internationaal communisme vaststellen. En bovendien zou het Duitsch-Japansche verdrag best eens kunnen blijken een van die politieke verdragen te zijn, waarvoor Nederland reeds in het algemeen afschrik heeft.

Geheim accoord. — Het geheim accoord, dat volgens de Evening Standard tusschen Japan en Duitschland zou zijn aangegaan betreffende een verdeeling tusschen beide landen van economische invloedssferen in den Oost-Indischen Archipel, heeft den Minister geen aanleiding tot bepaalde beschouwingen gegeven. De minister beschouwt het bericht als een „puur verzinsel", hetwelk trouwens niet het eerste is van dit blad.

België. — De verhouding met België, aldus de minister, is van vriendschappelijken aard, al wordt van beide zijden de tijd nog niet rijp geacht, om nieuwe onderhandelingen te openen over het netelig punt van de Rijn-Scheldeverbinding. Ook de Maaswaterkwestie, voorgelegd aan het Hof te Den Haag, verstoort de goede verhouding niet.

Erkenning van Sovjet-Rusland. — Erkenning van Sovjet-Rusland blijft de Regeering afwijzen. Zoolang hij minister van Buitenlandsche Zaken zal zijn, zal van hem geen voorstel tot herstel van de officieele betrekkingen met Sovjet-Rusland te verwachten zijn.

Duitschland. — Dat sommigen in Nederland een minder welwillende houding tegenover Duitschland aannemen, kon volgens den minister wel eens aan zekere Nederlandsche beweging liggen, die met haar voortdurenden lof aan het in Duitschland geldend systeem de menschen prikkelt. In dit verband verdedigde de minister den afgetreden gezant te Berlijn tegen de (door mr. Westerman van de N.S.B. overgenomen) aantijging, dat hij de Duitsche Regeering niet behoorlijk zou hebben bejegend.

De uitnoodiging, om het Partijcongres te Neurenberg bij te wonen, werd niet slechts door hem afgewezen, maar ook door den nuntius, ook door de gezanten van de Ver. Staten, België, Frankrijk, Engeland, Noorwegen en Denemarken. Ook deze diplomaten bleken afkeerig van het aanhooren van redevoeringen, die dwars ingaan tegen de rechtsovertuiging van hun eigen volk. Alles is intusschen zeer hoffelijk geschied. En bij zijn afscheid kreeg onze gezant van den Führer de hoogste onderscheiding met een persoonlijk door den heer Hitler geteekende oorkonde.

De begrooting werd zonder hoofdelijke stemming goedgekeurd.

(N. Rott. Crt. - De Tijd - Alg. Handelsblad - De Maasbode)

(Vor. ber. Begrooting 2544 D.; Btl. Zaken 2190 E.; Minister De Graeff 2554 F.)

C. **BELGIE. — De nieuwe Militaire wet. —**

Op 3 Dec. '36 zijn de debatten over het militaire wetsontwerp in de Belgische Kamer geëindigd.

Het ontwerp werd met 137 tegen 43 stemmen en 8 onthoudingen aangenomen.

Behalve de Indépendance Belge, die zich ten zeerste verheugt over het succes in de Kamer door het kabinet-Van Zeeland behaald en tevens met voldoening constateert, dat de Rexistische afgevaardigden zich bij de eindstemming van hun Vlaamsch Nationalistische bondgenooten hebben afgekeerd, wijden de

ochtendbladen geen beschouwingen aan de goedkeuring van de nieuwe militaire wet. Zij publiceeren echter wel de namen van de Kamerleden, die ja, neen of blanco hebben gestemd.
De 43 tegenstemmers waren, naar thans blijkt, 18 Vlaamsch Katholieken onder wie de oud-minister Sap en mr. van Hoeck, burgemeester van Turnhout, verder alle Vlaamsch Nationalisten, alle communisten met uitzondering van een hunner, die blanco wenschte te stemmen en vijf socialisten onder wie mevrouw Blum, de Brusselsche afgevaardigde Brunfaut, en dr. Marteaux. De acht blanco stemmen kwamen van vier Vlaamsche Katholieken, twee Vlaamsch Liberalen en de Vlaamsche rexist Duisburg en de Waalsche communist Glineur.
De 137 andere aanwezige katholieken, liberalen, socialisten en rexisten hebben het ontwerp tot verlenging van den militairen diensttijd goedgekeurd.
Op 4 Dec. '36 heeft de Senaat met 122 stemmen tegen 19 bij 6 onthoudingen de wet goedgekeurd.
(Indépendance Belge - Het Laatste Nieuws)
(Vorig bericht blz. 2556 B.)

6 DECEMBER 1936

A. **FRANKRIJK. — Leger, Vloot en Luchtmacht. - Credieten. —**
Het totaal der credieten voor de nationale verdediging bedraagt 11.046 millioen francs. Het is de hoogste begrooting, die ooit voor dit doel is ingediend.
(Le Temps) **(Vor. ber. Credieten 2531 A.)**

B. **CONSTANT KOROWIN. — De meester der moderne Russische schilderkunst. —**
De Russische schilder Constant Korowin, de eerste Russische impressionist, werd dezer dagen 75 jaar. Hij woont sinds het uitbreken van den wereldoorlog te Parijs.
Constant Korowin is te Moskou op 23 Nov. 1861 geboren. Hij genoot zijn opleiding aan de toenmalige Keizerlijke Academie van Beeldende Kunsten in zijn geboorteplaats. De eerste werken, welke hij exposeerde, werden door de Russische pers eenparig veroordeeld, daar zij geheel afweken van de richting, welke tot dan toe door de Russische schilders was gevolgd. Korowin, die een der beste schilders van den tegenwoordigen tijd is, heeft in de schilderkunst een geheele omwenteling teweeggebracht.
Met Serge Diaghilef stichtte hij het Russische ballet, waarbij hij als decorateur werkzaam was. Als zoodanig was hij de voorlooper van Leon Bakst. Een groot deel van zijn werkzaamheid ligt op het gebied van het theater. Hij heeft niet minder dan 80 opera-décors, 37 décors voor ballet en 17 décors voor tooneelwerken geschilderd.
Een zijner beste schilderijen is het wereldberoemde „Parijsche Café", waarmede hij naam gemaakt heeft en waarin op betooverende wijze en met ongewone frischheid de ziel van het Parijsche straatleven is weergegeven. (Poslednii Nowjiestie)

C. **DUITSCHLAND. — Uniformverbod in Belgische, Fransche en Tsjechoslowaaksche zône opgeheven. —**
De verordening van den minister van Oorlog van Maart 1936, waarbij aan Duitsche militairen in uniform werd verboden zich te bevinden in de zône van 5 K.M. langs de grenzen van België, Frankrijk en Tsjecho-Slowakije, is opgeheven. (Berl. Tageblatt)

D. **DISCONTOKOERSEN. — Nederlandsche Bank. —**
De directie van De Nederlandsche Bank heeft met ingang van 3 Dec. '36 het wisseldisconto met ½% verlaagd van 2½% tot 2%.
Het promesse-disconto, de rente voor beleening van effecten en goederen en voor voorschotten in rek.-courant is tegelijkertijd teruggebracht van 3% tot 2½%. (Keesings Financieel Archief) **(2494 G.)**

E. **FRANKRIJK. — Arbeidsgeschillen. - Verplichte arbitrage. —**
De Fransche Kamer heeft op 3 Dec. '36 het wetsontwerp inzake verplichte arbitrage in arbeidsgeschillen met 438 tegen 130 stemmen aangenomen.
(Le Temps)

F. **ENGELAND. — Verklaring van minister Eden inzake steun aan België. —**
De liberaal Mander vroeg in het Britsche Lagerhuis aan den minister van Buitenlandsche Zaken, Eden, of de verplichtingen door Groot-Brittannië aangegaan om met de wapens Frankrijk en België te hulp te komen in geval van aggressie, ook bindend zouden zijn als de aggressie een gevolg was van een daad van Frankrijk krachtens het Fransch-Russische pact of krachtens verdragen door Frankrijk gesloten met de Kleine Entente of met Polen.
Eden antwoordde, dat de verplichtingen van Groot-Brittannië ten aanzien van Frankrijk en België krachtens het verdrag van Locarno duidelijk zijn gedefinieerd in dat instrument.
Hoewel ik, aldus Eden, zoolang de onderhandelingen over een nieuw verdrag gaande zijn, niet kan discussieeren over mogelijke bepalingen van dat verdrag, is het de bedoeling van de Britsche regeering, dat de omvang van haar verplichtingen in het nieuwe verdrag zoo dicht mogelijk die van het verdrag van Locarno zal naderen.
In antwoord op een vraag of de Britsche garantie tot verdediging van België in geval van aggressie zich tot het overzeesche Belgische rijk uitstrekt, verklaarde Eden, dat de krachtens het verdrag van Locarno gegeven waarborgen blijkens den tekst van het verdrag duidelijk tot Europa beperkt blijven.
(Daily Telegr.) **(V. b. Eden 2564 C.; België 2559 D.)**

G. **DUITSCHLAND. — Nieuwe wet op de deviezencontrôle. - Doodstraf op kapitaalvlucht. - Status van Berlijn geregeld. —**
In een op 1 Dec. '36 gehouden kabinetsraad heeft rijkskanselier Hitler een uitvoerige uiteenzetting der internationale situatie gegeven.
Vervolgens hechtte het kabinet zijn goedkeuring aan een groot aantal wetten op organisatorisch en economisch gebied.
De voornaamste dezer wetten is ongetwijfeld die tot bestrijding van economische sabotage, welk ontwerp door generaal Göring ingediend was.
Krachtens de nieuwe wet wordt een Duitsch staatsburger, die opzettelijk en gewetenloos uit grof egoïsme of op grond van andere laaghartige motieven in strijd met de wet kapitaal naar het buitenland overbrengt of in het buitenland laat staan en zoodoende de Duitsche volkshuishouding zware schade berokkent, met den dood gestraft.
Tevens worden zijn bezittingen verbeurd verklaard.
De dader is ook strafbaar, als hij zijn delict in het buitenland bedreven heeft.
Competent voor de behandeling der betreffende zaken is het volksgerechtshof.
Vervolgens werd goedgekeurd een wetsontwerp inzake den status en het bestuur der rijkshoofdstad. De functies van Oberbürgermeister en staatscommissaris worden samengesmolten. Leider der beide instanties is voortaan de Oberbürgermeister, die tevens den titel stadspresident voert en rechtstreeks onder de Pruisische regeering ressorteert.
Voorts werden de voorstellen van den minister van Financiën aanvaard, waarbij een uniforme, voor het geheele rijk geldende regeling der belasting op onroerende goederen ingevoerd wordt. Tot dusver waren 16 verschillende wetten en afzonderlijke regelingen van kracht.
Ook is een wet aangenomen inzake de versnelde ontginning van bodemrijkdommen. Krachtens deze wet kan ook tot ontginning overgegaan worden, als de rechthebbende daartoe niet bereid of in staat is.
Een nieuwe wet inzake de deviezencontrôle breidt de mogelijkheden tot bestrijding der inbreuken op en de ontduiking van de deviezenwetgeving uit. (Berliner Tageblatt)
(Vor. ber. Deviezen 2078 B.; Processen 2059 D.; Berlijn 2239 B.)

H. **DUITSCHLAND. — Hitlerjeugd. —**
In den op 1 Dec. '36 gehouden Duitschen Kabinetsraad is ook een wetsontwerp aangenomen, waarbij de geheele jeugd van het Duitsche Rijk in de Hitlerjeugd samengevoegd wordt. De opvoeding der in de Hitlerjeugd bijeengebrachte jonge generatie wordt toevertrouwd aan den rijksjeugdleider der nationaalsocialistische partij. De rijksjeugdleider is rechtstreeks verantwoording schuldig aan den Führer en rijkskanselier. (Der Angriff)
(Vor. ber. Hitlerjeugd 1393 E.)

I. **FRANKRIJK. — Steun aan Engeland toegezegd.**
In de Kamer antwoordend op de rede, door Eden te Leamington uitgesproken, verklaarde de minister van Buitenlandsche Zaken, Delbos:
Ik verklaar uit naam van de Fransche regeering, dat de geheele gewapende macht van Frankrijk te land, ter zee en in de lucht eveneens spontaan en

onmiddellijk gebruikt zou worden voor de verdediging van Groot-Brittannië in geval van een niet uitgelokten aanval. Ik zou hetzelfde zeggen ten aanzien van België. (Le Temps)
(Vor. ber. Delbos 2467 A.; Eng. Verklaring 2567 F.)

7 DECEMBER 1936

A. LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig besproken zijn. - Onze wekelijksche opgave. —
Amerikaansch: John Steinbeck — „In dubious battle". (Engl. edition) (Heinemann, London 1936) **(2560 A.)**
Chineesch: W. Eichhorn — „Chou-Tun-I." Ein chinesisches Gelehrtenleben aus dem 11. Jahrhundert. (Brockhaus, Leipzig) **(Vor. ber. 2392 A.)**
Duitsch: Thomas Mann — „Joseph in Egypten". (Bermann-Fischer, Wien 1936)
J. Strzygowski — „Aufgang des Nordens" (ein deutsches Weltbild). (Schwarzhäupter-Verlag, Leipzig 1936) **(Vor. ber. 2560 A.)**
Engelsch: Frederic G. Kenyon — „The Chester Beatty Biblical Papyri". (Emery Walker)
Hessell Tiltman — „The Far East comes nearer". (Berlin-Tokyo-Moscow) (Jarralds) **(V. b. 2560 A.)**
Fransch: R. H. Delaporte — „Vie de Mahomet d'après le Coran et les Historiens Arabes". (Maisonneuve, Paris)
Raymond Fauchet — „40 Sous de bonheur". (Edit. N. R. F. Libr. Gallimard, Paris 1936) **(V. b. 2560 A.)**
Friesch: S. P. Akkerman Osn. — „In Swalker komt thus". (Smits, Brandenburgh & Co., Sneek 1936) **(Vor. ber. 2148 A.)**
Italiaansch: F. Maggini — Introduzione allo studio di Dante". (Laterza, Bari) **(Vor. ber. 2541 E.)**
Nederlandsch: Jan H. Eekhout — „De neger zingt". (Uitg. Mij. Holland, A'dam)
„In Memoriam J. Slauerhoff, geb. 15 Sept. 1899 - overl. 5 Oct. 1936) (Van Holkema & Warendorff, A'dam) **(Vor. ber. 2560 A.)**
Zweedsch: E. Berg — „Lappen Sjul berättar". (Bonniers, Stockholm 1936) **(Vor. ber. 2534 C.)**
(Red. K. H. A.)

B. FRANKRIJK. — Kabinet-Blum. - Kabinetscrisis voorkomen. —
Tijdens de debatten op 6 Dec. '36 over Frankrijks buitenlandsche politiek pleitte Flandin (dem. all.) voor samenwerking met Italië en verdedigde het Fransch-Russisch pact.
De communist Thorez sprak vervolgens en begon met de fascistische dictaturen ervan te beschuldigen, een oorlog voor te bereiden.
„Italië en Duitschland," zeide hij, „willen onze verbindingen met Noord-Afrika afsnijden.
Om het Duitsche plan te verijdelen, verlangen wij, dat men de republikeinsche regeering in Spanje niet laat verpletteren." Spreker eischte opheffing van de blokkade tegen Spanje, die den oorlog verlengt en hem nog moorddadiger doet zijn.
Thorez besloot met de verklaring, dat het den communisten niet mogelijk is, de buitenlandsche politiek te steunen.
Na de rede van Thorez nam Blum het woord. De minister-president stelde de kwestie van vertrouwen, en herinnerde aan hetgeen hij aan den vooravond van het congres der Radicalen te Biarritz had verklaard, namelijk, dat indien de communisten uit de meerderheid traden, de regeering van het volksfront haar taak niet langer zou kunnen voortzetten. „Ik houd mij," zeide hij, „aan mijn woord."
De zitting werd daarop geschorst.
Na de rede van Blum hebben de communisten beraadslaagd over de houding, welke zij bij de stemming zouden aannemen: de fractie heeft besloten zich van stemming te zullen onthouden.
De Kamer nam daarop de motie van vertrouwen in de regeering met 350 tegen 171 stemmen aan.
Minister-president Blum verklaarde, dat de regeering ondanks de stemonthouding door de communisten, haar taak zal voortzetten. (Agence Belga)
(Vor. ber. Kabinet 2558 C.; Blum 2541 F.; Thorez 2564 A.)

8 DECEMBER 1936

C. ENGELAND. — Constitutioneele crisis. - Koning Edward VIII en zijn voorgenomen huwelijk. —
De Engelsche regeering is in conflict geraakt met Koning Edward VIII over de betrekkingen van den vorst tot een Amerikaansche, mevrouw Simpson. Men wist, dat de genegenheid van den Koning voor deze dame diep was en zich reeds duurzaam had betoond. De Koning begon van huwelijksplannen te spreken. Een morganatisch huwelijk van den Koning met een gescheiden vrouw van eenvoudige afkomst is zoozeer in strijd met iedere Engelsche traditie, dat de openbare meening zich er mede is gaan bemoeien.
Op 4 Dec. '36 verklaarde premier Baldwin in het Lagerhuis, dat het instituut van een morganatisch huwelijk in Engeland niet bestaat. De dame die de Koning trouwt, wordt door haar huwelijk Koningin en hun kinderen komen in aanmerking voor de troonsopvolging. Deze gevolgen zouden alleen kunnen worden voorkomen door speciale wetgeving. Baldwins regeering is niet van plan tot de indiening van zoodanige speciale wetten haar medewerking te verleenen. De regeeringen der Dominions zijn het daarmee eens.
Op 7 Dec. '36 heeft premier Baldwin in het Lagerhuis, in antwoord op een vraag van den leider der oppositie, majoor Attlee, het volgende geantwoord:

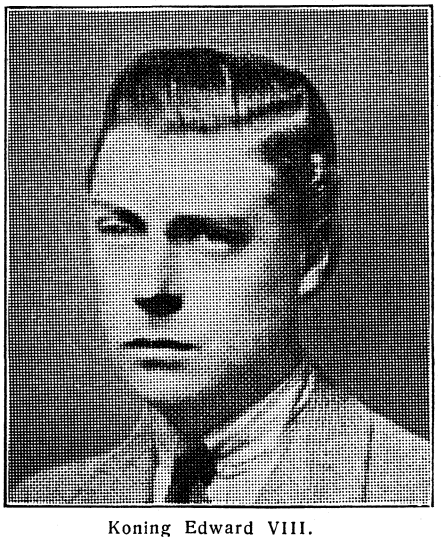

Koning Edward VIII.

Bij het overwegen van deze geheele zaak, zoo zeide Baldwin, is het steeds het streven geweest om aan Z.M. de volste gelegenheid te laten zijn beslissing af te wegen. De premier wees er echter op, dat een verlenging van de periode van overweging niet in het belang der natie zou zijn.
Voorts verklaarde Baldwin, dat geen advies door de regeering aan Z.M. is gegeven uitgezonderd nopens de kwestie van een morganatisch huwelijk. De verschillende kwesties, zoo zeide hij, zijn niet het eerst door de regeering aangeroerd, maar door den Koning zelf in een onderhoud, dat ik eenige weken geleden met hem had. Daarbij maakte hij mij zijn voornemen kenbaar, dat hij met mrs. Simpson wilde trouwen zoodra zij vrij zou zijn. Voor het overige heeft de regeering den Koning slechts informeel advies gegeven. De Koning had dus al eenigen tijd geleden zijn trouwplan opgevat. Zoodra Z.M. tot een besluit zal zijn gekomen, zeide Baldwin, zal hij ongetwijfeld zijn regeeringen in Groot-Brittannië en de Dominions daarvan in kennis stellen. Het zal dan de taak van die regeeringen zijn een nader advies uit te brengen.
Baldwin verzekerde bovendien dat in deze heele zaak de diepe en eerbiedige sympathie naar Z.M. uitgaat. (Manchester Guardian)
(V. b. Koning Edward VIII 2527 G.; Baldwin 2540 I.)

A. Lezing van prof. A. Piccard. —

Voor het Koninklijk Instituut van Ingenieurs heeft de bekende stratosfeer-onderzoeker prof. A. Piccard op 23 Nov. '36 te 's-Gravenhage een lezing gehouden over het onderwerp: Luchtvaart en stratosfeer. De bijeenkomst werd o.a. bijgewoond door den Zwitserschen gezant Z. Exc. A. de Pury, den secretaris van de Belgische legatie baron Lizette, den heer Ede van de Pals, directeur van den luchtvaartdienst als vertegenwoordiger van den minister van Waterstaat, den directeur van den rijksstudiedienst voor de luchtvaart ir. Wolf, prof. van der Hoeve namens de Academie van wetenschappen, mr. D. A. P. N. Koolen, curator van de Technische Hoogeschool te Delft, prof. Vening Meinesz van de rijksuniversiteit te Utrecht en vele andere belangstellenden uit wetenschappelijke en luchtvaartkringen.

De voorzitter van het Kon. Instituut van Ingenieurs, prof. ir. van Royen, heette de aanwezigen en in het bijzonder prof. Piccard welkom.

Prof. Piccard vestigde er de aandacht op, dat hij zijn opstijgingen had ondernomen niet als luchtvaartkundig ingenieur maar als physicus, die nieuwsgierig was naar wat zich in de bovenste luchtlagen afspeelde.

Het is niet voldoende, aldus prof. Piccard, dat men zorgt voor een goede temperatuur en voor een voldoende hoeveelheid zuurstof, maar de voornaamste factor, die zeer onaangenaam en soms zelfs noodlottig op het menschelijk lichaam inwerkt is de verminderde druk, dien de atmosfeer uitoefent. Op 5300 meter hoogte is de druk van de buitenlucht reeds verminderd tot ½ atmosfeer, op 16.000 meter slechts tot 1/10 atmosfeer.

De gevolgen van het zuurstofgebrek op groote hoogte onder geringen druk op het menschelijk organisme en de inwerking op den geest en het denkvermogen besprekende, komt prof. Piccard tot de conclusie, dat onder bepaalde zuurstofinvloeden de homo sapiens een homme bête wordt. Men maakt fouten, die men onder normale omstandigheden zeker zou vermijden en men denkt op groote hoogte niet aan eenvoudige zaken, die men normaal zeker niet zou vergeten.

Luchtvaart — Stratosfeer

Spr. trekt hieruit de conclusie, dat vliegtuigbestuurders op groote hoogte hun werk zullen moeten verrichten onder normalen druk, en dus hermetisch gesloten cabines voor stratosfeervliegtuigen noodzakelijk zijn.

Spr. heeft den ballon gekozen omdat hij daarmee vertrouwd was en in staat was er een te laten construeeren die voor zijn doeleinden geschikt was.

Hij gebruikte een gesloten gondel om ook de vliegtuigconstructeurs ervan te overtuigen, dat men met een gesloten cabine in de stratosfeer kan leven, mits onder normalen druk.

Waarom moeten vliegtuigen in de stratosfeer opstijgen? Omdat zij op groote hoogte minder luchtweerstand ontmoeten en op een hoogte van 16.000 meter dus ca. 3 maal zoo hard vliegen, mits echter ook de motor 3 maal zoo snel draait, d.w.z. dat de motor dus 3 maal zooveel brandstof zal gebruiken, maar dat dan ook een drie maal zoo groote afstand wordt afgelegd, zoodat het gebruik per K.M. niet toeneemt.

Het is echter niet zoo, dat een vliegtuig, dat op het oogenblik op normale hoogte 500 K.M. per uur haalt, in de stratosfeer een snelheid krijgt van 1500 K.M. per uur. De aerodynamische werking van den schroefwind blijkt haar grootste rendement te hebben bij snelheden van 600 à 800 K.M. Maar zelfs een snelheid van 700 K.M. zou beteekenen, dat men binnen 20 uur van Nederland naar Nederlandsch-Indië zou kunnen vliegen.

De Fransche vliegtuigbouwer Bréguet is trouwens tot de conclusie gekomen, dat de beste vlieghoogte in de stratosfeer ca. 8000 M. zal zijn, omdat voor grootere hoogten de motor zoo zwaar moet worden, dat men te weinig nuttigen last kan meenemen.

Uitvoerig bespreekt prof. Piccard den invloed van de zonnewarmte op groote hoogte. Uit onderzoekingen met ballons is gebleken, dat de temperatuur op grootere hoogte voortdurend afneemt, tot zij op een hoogte van 12 K.M. — 55 graden Celsius heeft bereikt. Stijgt men hooger, dan blijft deze temperatuur verder vrijwel constant. Boven deze hoogte van 12 K.M. worden geen verticale luchtstroomingen waargenomen en heerscht er een evenwichtige toestand en bestaan er ten hoogste nog horizontale stroomingen. Vandaar de naam stratosfeer. In de warme tropenlanden ligt deze grens wel eens hooger, tot op 16 K.M.

Er is in de stratosfeer nog slechts een zeer geringe verticale strooming door het opstijgen der lichtere gassoorten. Monsters hebben bij analyse aangetoond, dat op een hoogte van 20 K.M. het lichte waterstofgas een belangrijke plaats in de samenstelling van de lucht inneemt.

Voor de commercieele luchtvaart is het van belang, dat men in de stratosfeer dus geen last heeft van remousstooten, dus rustig vliegt en er geen wolken aantreft.

In tegenstelling tot wat men zou verwachten is de vochtigheidsgraad zeer hoog. Voor condensatie van waterdamp in de lucht is n.l. niet alleen afkoeling noodig, maar in de eerste plaats stofdeeltjes, waaromheen de droppels zich kunnen condenseeren.

Daar in de hooge luchtlagen de opstijgende vochtige lucht alle stofdeeltjes verliest, stijgt deze lucht in overzadigden vochtigheidstoestand in de stratosfeer. De stofdeeltjes, die prof. Piccard's ballon losliet, waren dan ook voldoende voor het veroorzaken van vrij sterke condensatie.

Wanneer er dan ook stofwolken in de stratosfeer komen, vormen zich daar terstond wolken. Iets dergelijks is waargenomen, bij de uitbarsting van de Krakatau, toen de vulkanische stof tot in de stratosfeer werd geworpen.

Voor stratosfeervliegtuigen beteekent deze hooge vochtigheid van de lucht in oververzadigden toestand bij lage temperatuur echter het gevaar van ijsafzetting. Het vliegtuig moet dus snel door de gevaarlijke zone heen stijgen tot een hoogte van 15 à 16 K.M. waarvoor echter een groote reserve van motorkracht noodig is.

In het laatste gedeelte van zijn rede heeft prof. Piccard nog verscheidene interessante ervaringen meegedeeld van zijn beide ballonopstijgingen in de stratosfeer. O.a. heeft hij besproken den veiligheidsmaatregel om in de cabine een mangat aan te brengen waaruit men met behulp van een parachute kan ontsnappen, mits zich aan de gondel zelf eveneens eenige valschermen bevinden om te voorkomen, dat bij het springen van den ballon de volledige gondel niet in draaiende beweging komt. Overigens acht prof. Piccard bij ballonopstijgingen een minimum aan gevaar aanwezig.

Behalve administratieve moeilijkheden zijn er natuurlijk ook financieele bezwaren. Voor een opstijging tot een hoogte van 30 K.M. is naar schatting van prof. Piccard een bedrag van ca. 2 millioen Belgische francs noodig, waarvoor hij, zooals hij met humor opmerkte, gaarne een passagier zou meenemen, die dit bedrag er voor over had.

Aan het slot van zijn inleiding vertoonde prof. Piccard een serie lichtbeelden van zijn opstijgingen, die hij toelichtte. Het laatste beeld toonde een bezichtiging van zijn ballon door koningin Elizabeth en wijlen koning Albert van België, waaraan prof. Piccard de dankbare herinnering verbond van den daadwerkelijken steun, dien hij van koning Albert bij zijn wetenschappelijke onderzoekingen had ondervonden.

(Red. K. H. A.) **(Vor. ber. Prof. A. Piccard 663 G.; Stratosfeer 2063 A.)**

A. NEDERLAND. — Goedkeuring van het huwelijk van H.K.H. Prinses Juliana met Z.D.H. Prins Bernhard.

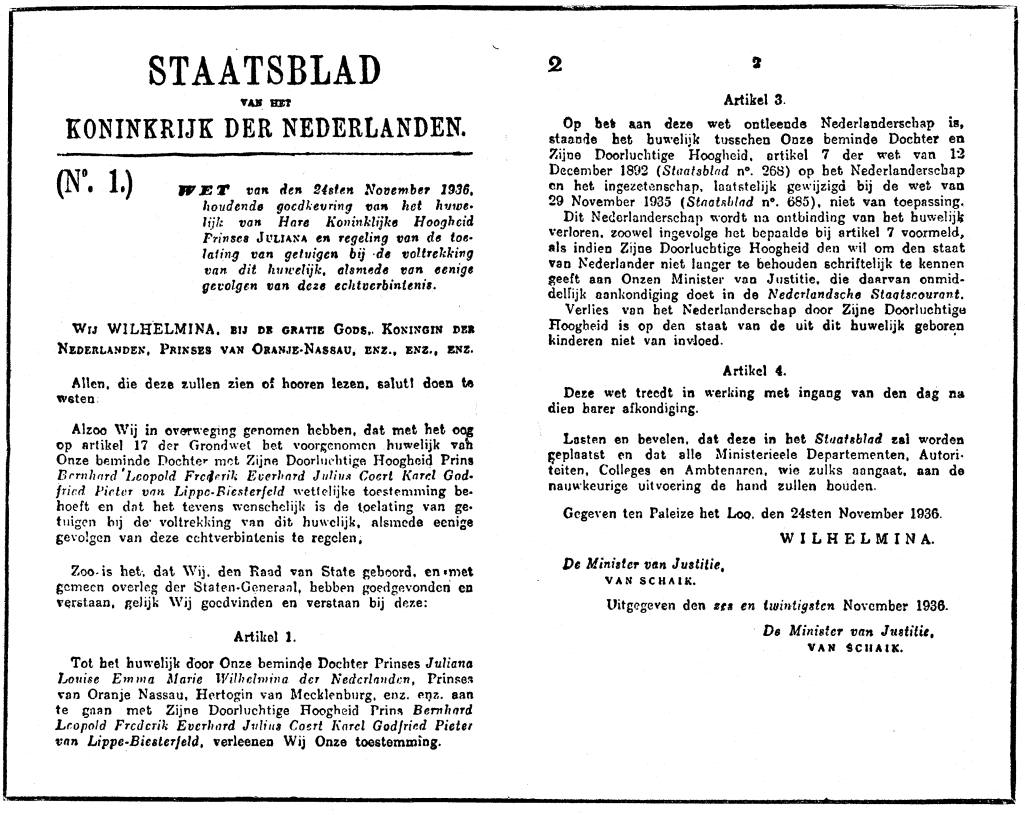

STAATSBLAD
VAN HET
KONINKRIJK DER NEDERLANDEN.

(N°. 1.) *WET van den 24sten November 1936, houdende goedkeuring van het huwelijk van Hare Koninklijke Hoogheid Prinses* JULIANA *en regeling van de toelating van getuigen bij de voltrekking van dit huwelijk, alsmede van eenige gevolgen van deze echtverbintenis.*

WIJ WILHELMINA, BIJ DE GRATIE GODS, KONINGIN DER NEDERLANDEN, PRINSES VAN ORANJE-NASSAU, ENZ., ENZ., ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat met het oog op artikel 17 der Grondwet het voorgenomen huwelijk van Onze beminde Dochter met Zijne Doorluchtige Hoogheid Prins *Bernhard Leopold Frederik Everhard Julius Coert Karel Godfried Pieter van Lippe-Biesterfeld* wettelijke toestemming behoeft en dat het tevens wenschelijk is de toelating van getuigen bij de voltrekking van dit huwelijk, alsmede eenige gevolgen van deze echtverbintenis te regelen,

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Artikel 1.

Tot het huwelijk door Onze beminde Dochter Prinses *Juliana Louise Emma Marie Wilhelmina der Nederlanden*, Prinses van Oranje Nassau, Hertogin van Mecklenburg, enz. enz. aan te gaan met Zijne Doorluchtige Hoogheid Prins *Bernhard Leopold Frederik Everhard Julius Coert Karel Godfried Pieter van Lippe-Biesterfeld*, verleenen Wij Onze toestemming.

2 2

Artikel 3.

Op het aan deze wet ontleende Nederlanderschap is, staande het huwelijk tusschen Onze beminde Dochter en Zijne Doorluchtige Hoogheid, artikel 7 der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268) op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685), niet van toepassing.

Dit Nederlanderschap wordt na ontbinding van het huwelijk verloren, zoowel ingevolge het bepaalde bij artikel 7 voormeld, als indien Zijne Doorluchtige Hoogheid den wil om den staat van Nederlander niet langer te behouden schriftelijk te kennen geeft aan Onzen Minister van Justitie, die daarvan onmiddellijk aankondiging doet in de *Nederlandsche Staatscourant*.

Verlies van het Nederlanderschap door Zijne Doorluchtige Hoogheid is op den staat van de uit dit huwelijk geboren kinderen niet van invloed.

Artikel 4.

Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en dat alle Ministerieele Departementen, Autoriteiten, Colleges en Ambtenaren, wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven ten Paleize het Loo, den 24sten November 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie,
VAN SCHAIK.

Uitgegeven den *zes en twintigsten* November 1936.

De Minister van Justitie,
VAN SCHAIK.

Afdruk van het Staatsblad No. 1, gepubliceerd 27 November 1936, inhoudende goedkeuring van het huwelijk van H.K.H. Prinses Juliana met Prins Bernhard. **(Vor. ber. Prinses Juliana 2562 F.; Wetsontwerpen betr. huwelijk 2529 B.)**

B. DUITSCHLAND. — Verdeeling van het geheele Duitsche territorium in bloks. —

De Duitsche regeering is er sinds eenigen tijd toe overgegaan het geheele volk van bijna 70 millioen zielen in cellen en bloks in te deelen en deze kleine afdeeling te plaatsen onder het toezicht der nationaal-socialistische partij d.w.z. onder de S.A.-mannen.

Van officieele zijde wordt er nadrukkelijk op gewezen, dat de partij er geenszins aan denkt, zich in het gezinsleven der afzonderlijke huishoudingen te mengen. De blokleider heeft, zoo heet het, tot taak, zich er van te overtuigen „hoe het volk denkt". Dat is evenwel slechts de negatieve kant van zijn opdracht. Hij is tegelijkertijd ook „vertegenwoordiger der partij en van haar principes". Hij moet voor een politiek contact tusschen de aan zijn hoede toevertrouwde volksgenooten en de partij zorg dragen. Blijkbaar heeft het nationaal-socialisme, om dit contact te bereiken en daarna in stand te houden, besloten, den blokleider tot een sociale vraagbaak en verzorger te maken. (Alg. Handelsblad)

9 DECEMBER 1936

C. LUCHTVAART. — M. A. G. van der Leeuw verongelukt. —

De heer M. A. G. van der Leeuw, gedelegeerd commissaris van de N.V. Erven Wed. J. van Nelle, is op 5 December '36 met zijn Waco-vliegtuig, toen hij komende uit Londen op het vliegveld Waalhaven wilde landen, bij het maken van een bocht afgegleden en in de Waalhaven terecht gekomen. Het kleine, gesloten vliegtuig, gemerkt P.H.V.DL. is onmiddellijk gezonken. De heer van der Leeuw is daarbij verdronken.

Met den heer Van der Leeuw is een onzer bekendste sportvliegers heengegaan, die ook internationaal een groote reputatie genoot. Hij was gedelegeerde voor Nederland in het internationale scheidsgerecht van de Fédération Aéronautique Internationale (F.A.I.) te Parijs en van de commissie voor luchttoerisme van deze organisatie. (Nieuwe Rotterd. Courant)

(Vor. ber. Vliegongelukken 2464 A.)

D. VOLKENBOND. — Nederland en de Volkenbondshervorming. —

De Regeeringspersdienst meldt:

Met het oog op de aanstaande bijeenkomst te Genève van het Comité voor de herziening van het Volkenbondsverdrag en in antwoord op het desbetreffende rondschrijven van den secretaris-generaal van den Bond, heeft de Nederlandsche regeering, in aansluiting op de bekende rede van minister De Graeff te Genève (zie pag. 2365 C.), nog eens kortelijk haar standpunt gepreciseerd.

In haar antwoord heeft zij nogmaals betoogd, dat zij de collectieve veiligheid als onontbeerlijk ziet voor de verwezenlijking van het doel van den Bond en ter bereiking hiervan de universaliteit van den Bond een eersten eisch acht. Zoolang de universaliteit van den Bond niet in meerdere mate benaderd zal zijn, kan de Nederlandsche regeering weinig verwachten van een herziening van zekere artikelen, welke op den algemeenen politieken toestand geen grooten invloed zouden kunnen uitoefenen, terwijl wijziging van het pact bovendien nieuwe hinderpalen in den weg zou kunnen leggen aan de toekomstige toetreding der voornaamste staten, welke thans geen lid zijn. Een en ander in het oog houdend, verklaart de Nederlandsche Regeering uiteraard loyaal te zullen medewerken tot de studie, waaraan het Comité zich zal zetten. (Regeeringspersdienst)

(Vor. ber. Hervorming 2467 A.)

A. **OPGRAVINGEN. — Mesopotamië. - Beelden. —**
De opgravingen der laatste jaren hebben behalve de bouwvallen van tempels en andere gebouwen tal van beeldhouwwerken en reliëfs, kunstig inlegwerk, fraai gesneden zegels en prachtig goudsmeedwerk aan het licht gebracht, elk seizoen worden er nieuwe, belangwekkende vondsten gedaan; steeds duidelijker wordt het aanvankelijk vage beeld der Sumerische kunst. Het treffendst zijn wel de beeldhouwwerken; de Sumerische vormentaal spreekt hier het duidelijkst tot ons.
Van groot belang en zeer typeerend is een groep van twaalf beelden, die onlangs zijn gevonden door een expeditie van het Oriental Art Institute of the University of Chicago (onder leiding van onzen landgenoot, prof. dr. H. Frankfort) en die van omstreeks 3000 dateeren.
Twee er van zijn godenbeelden — een tot nu toe unieke vondst — en stellen den god der vruchtbaarheid voor en de moedergodin, vergezeld van een kinderfiguur, waarvan slechts de beenen zijn bewaard. De tien andere zijn beelden van gelovigen met in gebed gevouwen handen.
Vergelijken wij ze tot beter begrip met wat ons vertrouwd is en van hèn niet al te ver verwijderd is, Egyptische beeldhouwwerken. Hier, evenals in Egypte, zien wij een strengen opbouw, die ons den voorgestelden pal van voren toont en een vast gesloten vorm. Deze is echter daar op een vierkant, hier op een cirkel gebaseerd; de Sumerische beelden zijn cylindervormig.
Zittende figuren met haar loodrecht op elkander staande vlakken en rechte hoeken worden dan ook vermeden; treffen wij ze een enkele maal eens aan, dan zijn de vlakken hellend en de hoeken stomp en is de figuur in haar geheel kegelvormig. Deze vorm zal bewaard blijven ook als later een zeker realisme merkbaar wordt en als de scherpe lijnen wat vloeiender en zachter worden.
Tegenover de statige beheerschtheid der Egyptische kunst staat hier een haast barbaarsche vitaliteit, een groote vrijmoedigheid, zoowel in opbouw der figuur, als in bewerking van het materiaal, een levendige en zeer persoonlijke expressie.
Er is geen zoo strenge scholing als in Egypte, waar elke figuur aan zekere eischen van schoonheid moet beantwoorden; er zijn dan ook verscheidene zeer persoonlijke, maar ook leelijke, slecht bewerkte figuren bij. Vrijmoedigheid blijkt uit het van het lichaam losmaken der armen, uit het ontbreken van een achterpijler, zoodat de zware figuur alleen door de beenen wordt gedragen, die dan ook extra dik worden gemaakt.
De bewerking van de steen doet vaak eerder denken aan die van hout en leem, zooals waarschijnlijk ook in het aan steen arme Mesopotamië oorspronkelijk werd gebruikt. (Telegraaf)
(Vor. ber. Opgravingen 1793 C.)

B. **DUITSCHLAND. — Opzegging der bepalingen inzake de internationalisatie van eenige rivieren. - Protesten van Engeland, Frankrijk en Tsjecho-Slowakije.**
Het departement van Buitenlandsche Zaken te Londen heeft aan den Duitschen ambassadeur aldaar een nota doen overhandigen, waarin het zijn spijt uitdrukt over de eenzijdige opzegging door Duitschland van de internationale overeenkomst nopens de waterwegen.
François Poncet, de Fransche gezant te Berlijn, heeft opdracht gekregen een protestnota aan de Duitsche regeering te overhandigen, waarin geprotesteerd wordt tegen de schending door Duitschland van de artikelen van het verdrag van Versailles, die betrekking hebben op de rivieren.
Ook de Tsjechische minister van Buitenlandsche Zaken heeft den Duitschen gezant te Praag een nota overhandigd, waarin de Tsjechoslowaaksche regeering verklaart te betreuren, dat Duitschland zijn verplichtingen inzake de internationale waterwegen heeft opgezegd. (Agence Belga) **(Vor. ber. 2549 E.)**

C. **GRIEKENLAND. — Mislukte opstand. —**
De autoriteiten hebben te Athene een strenge censuur ingevoerd. Men zegt, dat een aantal oud-ministers gearresteerd en naar den Aegeeschen Archipel verbannen is. Zij zouden tezamen met officieren een complot hebben gesmeed, om de regeering omver te werpen. (Proïa) **(Vor. ber. Opstand 1791 F.)**

D. **NOBELPRIJS. — Duitsche stap te Oslo inzake den Vredesprijs aan Carl von Ossietzky. —**
Het „Norsk Telegrambyrå" meldt, dat de verklaring, welke de Duitsche gezant te Oslo, dr. Sahm, heeft afgelegd bij den minister van Buitenlandsche Zaken, Koht, vrijwel in dezelfde bewoordigen was vervat als het communiqué van het Duitsche Nieuwsbureau inzake het toekennen van den Nobelprijs aan Von Ossietzky.
Koht antwoordde, dat de regeering en het Storting niet verantwoordelijk zijn voor de beslissingen van het Nobelprijs-comité dat, eenmaal gekozen, onafhankelijk is. De minister voegde hieraan toe, dat indien de conclusies, welke de Duitsche regeering uit deze kwestie zou trekken, van dien aard waren, dat de Noorsche regeering hierbij rechtstreeks betrokken wordt, de regeering zou zien, wat haar te doen stond. (Norsk Telegrambyrå) **(Vorig bericht 2556 A.)**

E. **PERM. HOF VAN INTERNATIONALE JUSTITIE. — Nieuwe President gekozen. —**
Krachtens de bepalingen van het statuut kiest het Permanente Hof van Internationale Justitie zijn president en vice-president voor drie jaren.
De laatste verkiezing heeft plaats gehad in 1933 en betrof de periode van 1 Januari 1934 tot 31 December 1936. Tot de verkiezingen voor het tijdvak van 1 Jan. 1937 tot 31 December 1939 is 25 Nov. overgegaan.
Tot president werd gekozen de heer J. G. Guerrero (San Salvador), die van 1931 af vice-president is geweest.
De tegenwoordige president, sir Cecil J. B. Hurst (Engeland) werd tot vice-president gekozen.
(A. N. P.) **(Vor. ber. Benoemingen 2554 D.)**

10 DECEMBER 1936

F. **NEDERLAND. — Militaire rangen verleend aan Z.D.H. Prins Bernhard. —**
De Staatscourant bevat de volgende Koninklijke besluiten:

Wij Wilhelmina, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz.

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Defensie a.i., van 3 December 1936,
Hebben goedgevonden en verstaan:
den aanstaanden Gemaal van Onze beminde dochter Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Juliana, Zijne Doorluchtige Hoogheid Prins Bernhard van Lippe-Biesterfeld, te benoemen tot luitenant ter zee der 1ste klasse (kapitein) à la Suite van de Koninklijke marine, en tot kapitein (ritmeester) à la Suite van de Koninklijke landmacht.
Onze Minister van Defensie is belast met de uitvoering van dit besluit, waarvan akte zal worden gezonden aan Zijne Doorluchtige Hoogheid voornoemd en dat voorts in afschrift zal worden medegedeeld aan den Raad van State, aan de Algemeene Rekenkamer en aan den Chef van Ons Militaire Huis.
's-Gravenhage, 4 December 1936. WILHELMINA.

Bij Koninklijk besluit van 4 December '36 is aan Zijne Doorluchtige Hoogheid Prins Bernhard van Lippe-Biesterfeld de titulaire rang verleend van kapitein (ritmeester) bij het Koninklijk Nederlandsch-Indisch leger. (Staatscourant)
(Vor. ber. Prins Bernhard 2562 F.)

G. **NEDERLAND. — Onderwijs. - Bevolkingsstatistiek van onze Universiteiten. —**
Het Centraal Bureau voor de Statistiek publiceert de volgende gegevens betreffende den stand in het studiejaar 1935-'36 van de bevolking onzer universiteiten en hoogescholen.
In totaal telde ons land in dat jaar 12.629 studenten. Het vorige jaar bedroeg dit aantal 13.065. Zoo valt dit jaar een vermindering met 436 studenten of 3,3% waar te nemen. Ook verleden jaar viel er een achteruitgang, n.l. met 4,6% te constateeren. Het aantal mannelijke studenten daalde met 3,1% (1934-'35 met 3,9%), het aantal vrouwelijke studenten met 4,6% (1934-'35 met 8%). Het aantal studenten der universiteiten daalde met 3,8% (1934-'35 met 5.6%), dat der hoogescholen met 1,8% (1934-'35 met 1%). Het percentage vrouwelijke studenten bedroeg in het studiejaar 1935-'36 aan de universiteiten 20,3% (evenals in 1934-'35) en aan de hoogescholen 3,9% (in 1934-1935 4%).
Een nader inzicht in het verloop der bevolking van universiteiten en hoogescholen geven de cijfers omtrent de aantallen eerste-jaars-studenten. Aan de gezamenlijke instellingen voor hooger onderwijs werden in 1935-'36 2276 studenten voor het eerst ingeschreven tegen 2384 in het voorafgaande studiejaar. Er was dus een vermindering met 108 studenten of 4,5%. Verleden jaar was er eveneens een achteruitgang en wel met 128 studenten of 5,1%.
Het aantal mannelijke eerstejaars-studenten verminderde evenals verleden jaar met 4,8%, terwijl dat der vrouwelijke met 3,5% terugliep (1934-'35 met 10,2%). Het aantal eerstejaars-studenten verminderde bij de universiteiten sterker dan bij de hooge-

scholen. Het eerstbedoelde verhoudingscijfer bedroeg in 1935-'36 —5,6%, het laatstbedoelde —1,8%.
Het percentage vrouwelijke studenten bedroeg onder de eerstejaars der universiteiten 22,9% (1934-'35 22,3%) en onder die der hoogescholen 4,1% (1934-'35 3,3%).
(Centraal Bureau v. d. Statistiek) **(Vor. ber. 2135 A.)**

A. NEDERLAND. — Omvang van de Vakbeweging.
De dezer dagen verschenen jaarlijksche statistiek van den omvang der vakbeweging, samengesteld door het Centraal Bureau voor de Statistiek, bevat gegevens over het verloop van het aantal georganiseerde werknemers in ons land sedert 1910.
Aan het uitgebreide materiaal, dat de statistiek ons biedt, ontleenen wij de volgende bijzonderheden:
Blijkens de gegevens over de ledentallen bleef het aantal georganiseerden in ons land, dat tot dusver begin 1933 zijn hoogste punt bereikte, zich in dalende richting bewegen. De achteruitgang was echter minder groot dan het vorige jaar, zooals onderstaande cijfers doen zien:

	Aantal georganiseerden.
begin 1933	828.900
begin 1934	795.800
begin 1935	752.000
begin 1936	728.200

	Ledental op 1 Januari: 1934	1935	1936
Nat. Arb. Secr.	19.550	12.950	12.000
N. V. V.	321.800	298.550	285.650
Chr. Nat. Vakverbond . .	115.600	112.600	108.500
R.K. Werkl. Verbond . .	190.400	180.100	173.500
Ned. Vakcentrale . . .	46.900	46.500	44.600
Synd. Vakverbond . . .	2.350	2.000	2.000

(Centraal Bureau v. d. Statistiek) **(V. b. 2070 A.)**

B. NEDERLAND. — Symposium chemie en luchtbescherming te Leiden. - Bescherming der burgerbevolking. —
De laatste dag van het symposium, dat op 22 Nov. 1936 werd gehouden, werd geopend met een lezing van kapt. A. Burgdorffer, van het departement van Defensie, die sprak over „Bescherming der burgerbevolking".
Spreker begon met er op te wijzen, dat bij luchtaanvallen op de burgerbevolking in de eerste plaats gerekend moet worden op het gebruik van brisantbommen, doch dat wellicht getracht zal worden de herstellingswerkzaamheden te bemoeilijken door het gebruik van strijdgassen. Bij woonhuizen is tegen voltreffers van brisantbommen practisch geen voldoende bescherming te krijgen, zoodat men zich daar moet beperken tot het inrichten van zgn. scherfvrije ruimten, d.w.z. dat ze bestand zijn tegen wegvliegende scherven van in de nabijheid springende bommen en ook berekend om eventueele instortingslasten te dragen en ook gasdicht zijn. De kelder is hiertoe het meest geschikt. Bijzonder wenschelijk is het dan ook een eenvoudige gassluis in te richten.
Spr. wijst dan op de wenschelijkheid om bij het stichten van nieuwe woonhuizen reeds dadelijk met deze dingen rekening te houden, daar de bouwkosten daarbij slechts een zeer geringe verhooging zullen ondergaan, n.l. voor de zwaardere kelderafdekking, voor de noodige stalen luiken en voor gasdicht sluitende deuren. Door de brandvrijheid van de gebouwen te bevorderen wordt tevens tegemoet gekomen aan het gevaar van brandbommen. Instortingsgevaar kan bij groote gebouwen worden beperkt door skeletbouw toe te passen.
Ter bestrijding van het gevaar van brandbommen is het noodig de bovenste verdieping zooveel mogelijk te ontruimen en de bovenste vloer bij voorkeur met brandvrije platen, of eventueel met een laagje zand van 3 c.m. af te dekken. Spr. verdeelt de openbare schuilplaatsen in ruimten voor ten hoogste 50 personen en in ruimten voor meer personen, echter niet meer dan 150 om de schuilplaats niet te groot en te trefbaar te maken. Deze schuilplaatsen moeten volgens de wet betreffende bescherming tegen luchtaanvallen door de overheid worden ingericht. Ook de luchtverversching werd daarbij behandeld; altijd moet over 3 M³. ruimte per persoon worden beschikt. Aan te zuigen buitenlucht moet te allen tijde worden gezuiverd met een zgn. schuilplaatsgasfiltertoestel. Spr. wees op de voordeelen van een dergelijk apparaat, o.a. omdat in de schuilplaats een zekere overdruk ontstaat, die belet dat door ontstane gebreken gas in de ruimte zal dringen, terwijl bij langdurig verblijf toch geen zuurstofgebrek kan ontstaan.
(N. R. Crt.) **(Vor. ber. Luchtbescherming 2437 F.)**

C. NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Indische pensioenen. —
Bij de Tweede Kamer is een wetsontwerp ingediend tot verlenging van de tijdelijke korting op de Indische pensioenen.
De Memorie van Toelichting hierbij luidt als volgt:
De behandeling van het ontwerp van wet tot herberekening van de Indische pensioenen verkeert in een zoodanig stadium, dat rekening moet worden gehouden met de mogelijkheid, dat de wet niet voor het einde van het jaar haar beslag zal kunnen krijgen.
Aangezien de werkingsduur van de huidige wet tot tijdelijke korting van de Indische pensioenen enz. op 1 Januari 1937 afloopt en de omstandigheden niet gedoogen, dat de oude toestand op dit gebied wordt hersteld, beoogt dit ontwerp van wet den vigeerenden toestand nog gedurende vier maanden te bestendigen. Te zijner tijd zal bij tweede nota van wijzigingen de in het wetsontwerp tot herberekening der Indische pensioenen opgenomen datum van inwerkingtreding worden gewijzigd in 1 Mei 1937, terwijl daarbij tevens zal worden zorggedragen voor de opneming van een bepaling, in strekking gelijk aan het nieuwe artikel 9, lid 2, zooals dit bij de eerste nota van wijzigingen aan het herberekeningswetsontwerp is toegevoegd. Degenen, wier pensioenen door de herberekeningswet zouden stijgen, zullen derhalve deze verhooging met terugwerkende kracht tot 1 Januari 1937 uitgekeerd krijgen.
Met het oog op het spoedeischend karakter van deze aangelegenheid kon de Volksraad daarover niet worden gehoord.
(Het Vaderland) **(V. b. 2507 D.; Tw. Kamer 2565 D.)**

11 DECEMBER 1936

D. NEDERLAND. — Visscherij. - Geleidelijke overgang naar grootere Zeevisch-maten. —
Voorloopige overeenstemming nopens een nader te treffen internationale regeling omtrent de maaswijdte van den kuil en vast te stellen minimummaten van visch werd bereikt op de Noordzeevisscherijconferentie, welke dezer dagen te Londen is gehouden.
Met uitzondering van Frankrijk hebben alle deelnemende landen er in toegestemd de bepalingen voor de maaswijdte van den kuil, welke thans reeds in Groot-Brittannië van kracht zijn, over te nemen. Nederland heeft reeds eerder daartoe besloten en het desbetreffend K.B. zal 1 Januari 1937 in werking treden. Hierbij wordt een minimum-maat van 7½ c.m. (bij nat gemeten mazen) voorgeschreven. Naar wij vernemen, is hierbij evenwel het voorbehoud gemaakt, dat de netten van garnalenvisschers van deze regeling zullen zijn uitgesloten, evenals die der visschers, welke betrokken zijn bij de vangst van pelagische vischsoorten, zooals haring en sprot.
Het gebruik van netten met kleinere maaswijdte zal hierbij blijven toegestaan, doch het percentage kleine platvisch, dat onder de vangst mag worden begrepen, zal streng worden beperkt. (De Telegraaf)
(Vor. ber. Visscherij 2412 A.)

E. UITVINDINGEN. — Impregneeren van hout en het winnen van zwavel uit zwavelhoudende gassen.
De „Boliden Company", het bekende Zweedsche goudmijnconcern, heeft twee nieuwe belangrijke vindingen gedaan, een voor het gebruik van arsenicum en een voor het winnen van zwavel uit zwavelhoudende gassen, welke bijproducten in groote hoeveelheden worden gehaald uit het boliden-ijzererts.
Op het laboratorium van de Boliden Company heeft men een nieuwe methode bedacht om voor huizenbouw bestemd hout op zoodanige wijze te impregneeren, dat het voor de menschen ongevaarlijk is. Planken van dit hout worden reeds in Zweden gefabriceerd en zullen speciaal worden gebruikt in de tropen, om-

dat zij bestand zijn tegen mieren en andere insecten. In zake het zwavelhoudende gas heeft de Boliden Cy. met de Imperial Chemical Industries een overeenkomst gesloten ter exploitatie van haar eigen gepatenteerde methode voor het directe winnen van ruwe zwavel uit zwaveldioxydegassen en van het procédé der Imperial Chemical Industries om verdunde zwavel te concentreeren uit dioxyde gassen. Voor dit doel heeft men een nieuwe maatschappij gesticht, de „Sulphur Patents Ltd."
(Svenska Dagbladet)

A. NEDERLAND. — „Prix de Rome". —
In overeenstemming met het advies van de commissie van toezicht op de Rijksakademie van Beeldende Kunsten, uitgebracht aan den minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, is bij Koninklijk Besluit toegekend in den wedstrijd in de monumentale en versierende beeldhouwkunst de gouden eerepenning aan den heer W. Couzijn en de zilveren aan mej. A. H. Rutgers van der Loeff, en in den wedstrijd in de monumentale en versierende schilderkunst de zilveren eerepenning aan mej. E. P. 't Hooft. Bovendien is aan den heer W. Couzijn voor de eerste maal een jaargeld verleend, ten einde hem in staat te stellen zich naar het buitenland te begeven om zich in zijn kunst te volmaken.
(De Telegraaf) **(Vor. ber. Beelhouwkunst 1517 C.; Schilderkunst 1517 C.)**

B. DUITSCHLAND. — Duitsche nationaliteit aan Thomas Mann en 38 andere personen ontnomen. —
De beroemde schrijver Thomas Mann, wien in 1929 de Nobelprijs voor literatuur is toegekend, is van de Duitsche nationaliteit vervallen verklaard.
Tevens is aan nog 38 personen het Duitsche staatsburgerschap ontnomen. Tot hen behooren de leider der status-quo-beweging in het Saargebied Max Braun, de gewezen communistische Rijksdagafgevaardigde Koehnen, de Hitler-biografen Rudolf Olden en Konrad Helden, de gewezen leider der sociaal-democratische Rijksdagfractie en oudrijksminister van Binnenlandsche Zaken Sollmann, de dramaturg Hans von Swehl en de katholieke wijsgeer von Hildebrand. Het verlies der nationaliteit geldt eveneens voor de vrouwen en kinderen van de betrokkenen.
Tevens is het vermogen der van hun nationaliteit vervallen verklaarde personen in beslag genomen. Tot deze maatregelen is men, naar het Duitsche persbureau verklaart, overgegaan omdat de betrokkenen den Duitsche belangen geschaad hebben, hetgeen indruischt tegen hun plicht trouw te zijn jegens rijk en volk. (A. N. P.)
(Vor. ber. Burgerschap 2071 A.; Ontnomen 1560 H.)

C. BELGIE. — Werkloosheid. - Vermindering. —
Door het departement van Arbeid en Sociale Voorzorg is zoo juist een vergelijkende tabel gepubliceerd betreffende de werkloosheid in België, het vorig jaar en thans. Uit deze cijfers blijkt, dat in Januari 1935 het aantal steuntrekkende arbeiders die geheel werkloos waren 223.000 bedroeg; bovendien telde men toen ook nog 158.000 intermittente werkloozen. In October 1935 waren deze totalen respectievelijk gevallen op 131.000 en 95.000. Sedert Mei 1936 valt geen groote verandering meer waar te nemen. De totale cijfers voor deze maand waren: 110.000 en 86.000. Voor October 1936 geeft het departement op: 101.500 en 92.000. (Dept. v. Arbeid en Soc. Voorzorg)
(Vor. ber. Werkloosheid 2289 F.)

D. JAPAN. — Begrooting 1937. - Definitief vastgesteld. - 46% voor defensie doeleinden. —
Het ministerie van Financiën heeft, nadat de defensiediensten zich accoord hadden verklaard met een vermindering van hun oorspronkelijke ramingen met ongeveer 200 millioen yen, de begrooting voor het volgende belastingjaar vastgesteld op 3.040 millioen yen, hetgeen een stijging beteekent van 730 millioen yen ten opzichte van het loopende jaar, waarvoor de begrooting 2.310 millioen bedraagt. Nog nimmer is een dergelijke groote stijging voorgekomen.
De uitgaven voor de defensie worden geraamd op 1.400 millioen t.w. 720 millioen voor het leger en 680 millioen voor de vloot. Het totaal bedraagt derhalve 46% van de geheele begrooting en het is 250 millioen hooger dan de militaire uitgaven van dit jaar, ten beloope van 1.150 millioen.
De begrooting zal op 27 dezer aan den kabinetsraad ter goedkeuring worden voorgelegd.
In totaal was gevraagd 3.470 millioen en toegestaan 3.040 millioen. Voor het leger was gevraagd 822 millioen, toegestaan 720 millioen; voor marine was gevraagd 770 millioen en toegestaan 680 millioen.
De ontvangsten, ten bedrage van 3.040 millioen, omvatten de gewone belastingontvangsten ten bedrage van 1.584 millioen, alsmede de meerdere opbrengst van verschillende belastingen en douanerechten, welke verhoogd zijn. (Domei - A. N. P.)
(Vor. ber. Begrooting 2460 B.)

E. NEDERL. OOST-INDIE. — Bevolking. —
Onderstaand overzicht geeft een beeld van het zielental van Ned.-Indië (laatste volkstelling in 1930), vergeleken met dat van andere landen.

Nederl.-Indië	60.727.233
Java en Madoera	41.718.364
Buitengewesten	19.008.869
Britsch-Indië	352.837.778
Japan	64.447.724
Indo-China	20.500.000
Siam	11.506.207
Philippijnen	12.859.300
Duitschland	65.335.879
Gr. Britt. en N. Ierland	45.474.593
Europeesch Rusland	108.052.904

De getalsterkte van de voornaamste plaatsen is de volgende:

Batavia	533.015
Soerabaja	341.675
Semarang	271.796
Bandoeng	166.815
Soerakarta	165.484
Jogjakarta	136.649

(Dept. v. Econ. Zaken) **(V. b. Bevolking 1492 E.)**

F. BEWAPENING. — Roemenië koopt 33 millioen gulden wapenen te Praag. —
De onder-staatssecretaris van Buitenlandsche Zaken Eadulescu, die naar Praag was vertrokken om met de Skoda-fabrieken over aankoop van wapenen te beraadslagen, heeft aldaar voor 3.308.000.000 lei (pl.m. *f* 33 millioen) wapenen besteld. (Adeverul)
(Vor. ber. Bewapening 2563 C.; Roemenië 2224 F.)

G. NEDERLAND. — Dr. Colijn over monetaire stabilisatie. —
In een correspondentie uit Amsterdam schrijft P. G. Martin in de Temps, dat hij door minister-president dr. Colijn is ontvangen.
Dr. Colijn had als zijn oordeel te kennen gegeven, dat geen werkelijke monetaire stabilisatie mogelijk is, zoolang geen ware demobilisatie op douanegebied heeft plaats gevonden.
Nederland, dat de laagste douanetarieven ter wereld heeft, is bereid tot opheffing der contingenten voor alle landen, die het wederkeerige voordeelen verzekeren. (Le Temps) **(V. b. Dr. H. Colijn 2559 A.)**

H. NEDERLAND. — Defensie. - Verdedigingswerken IJsselmeer. —
In een nota aan de Tweede Kamer, naar aanleiding van het verslag betreffende het wetsontwerp tot wijziging van de wet van den 29sten Juni 1925, betreffende maatregelen en werken noodig tot voorziening in de belangen van de landsverdediging in verband met de afsluiting en droogmaking van de

Zuiderzee, deelt de regeering mede, dat van de aanvankelijk geraamde 20 millioen gulden thans reeds uitgaven tot een totaal bedrag van rond 6.042.000 gulden gedaan zijn.
Bedoeld bedrag is besteed voor den bouw van een aantal verdedigingswerken nabij het sluizencomplex op het Kornwerderzand en nabij het sluizencomplex bij den oever, alsmede voor de aanschaffing van het door de verdediging van die sluiswerken benoodigde luchtdoel- en zoeklichtmateriaal.
De eigenlijke bouw van de verdedigingswerken is beëindigd, de nog te doene uitgaven zijn in hoofdzaak bestemd voor meubileering, voltooien van de electrische en zoeklichtinstallaties, alsmede voor de verdere aanschaffing van luchtdoelmaterieel c.a., terwijl voorts nog magazijnen c.a. voor oplegging van het benoodigde genie- en artillerie-materieel moeten worden gebouwd.
Door den rijkswaterstaat moeten ten slotte nog werken worden uitgevoerd, welke verband houden met de voorbereide militaire inundatiën.
Voor een en ander wordt volgens de prijzen, die bij de ruim gestelde ramingen hebben gegolden, een bedrag van rond 5.560.000 gulden gevorderd.
Ook rekening houdende met eventueele prijsstijgingen, kan naar het oordeel van de regeering de bijdrage voor het jaar 1936 achterwege blijven.
(Alg. Handelsblad) **(V. b. 2374 K.; Defensie 2401 A.)**

12 DECEMBER 1936

A. NEDERLAND. — Onze prijsniveau's in vergelijk met het buitenland. - Na de muntdepreciatie. —
In het November-nummer van de Nederlandsche conjunctuur worden door het Centraal Bureau voor de Statistiek cijfers medegedeeld aangaande de dispariteiten in het prijsniveau tusschen Nederland en het buitenland.

Kosten van levensonderhoud (in goud, 1929 = 100)

	Jan./Juni 1936	October 1936
Nederland	62	54
Duitschland	81	81
Engeland	53	53 (r)
België	60	61 (r)
Frankrijk	88	
Zwitserland	81	57
Zweden	52	52 (r)
Vereenigde Staten	48	48 (r)

(r) = raming.

Uit bovenstaande tabel blijkt, dat de kosten van levensonderhoud bij een depreciatiepercentage van 20% nog een dispariteit ten ongunste van Nederland vertoonen.
Indexcijfers van groothandelsprijzen (in goud, 1926-1930 = 100) voor eenige landen, zoo goed mogelijk vergelijkbaar gemaakt met het Nederlandsche indexcijfer:

	Jan./Juni 1936	October 1936
Nederland	62	53
Duitschland	78	78
Engeland	49	53
België	54	56
Frankrijk	71	57
Zwitserland	71	54
Zweden	49	50
Vereenigde Staten	50	51

Loonkosten per eenheid van product (in goud, 1929 = 100) in 1935:

Nederland	78*)
Duitschland	75
Engeland	55
Vereenigde Staten	51

*) Voorloopig cijfer. (Nederlandsche Conjunctuur)
(Vor. ber. Indexcijfers 2535 A.)

B. NEDERLAND. — Tweede Kamer. — Wetsontwerp tegen smokkelarij van alcohol. —
Bij de Tweede Kamer is op 8 December '36 een wetsontwerp ingediend tot beteugeling van smokkelhandel in alcoholhoudende stoffen. Het verdient, naar het oordeel van den minister, aanbeveling, de te treffen voorzieningen in dier voege te regelen, dat in de wet een algemeene bevoegdheid wordt toegekend, terwijl de feitelijke regeling bij algemeenen maatregel van bestuur wordt vastgesteld. Men heeft op deze wijze het voordeel, dat in de regeling gemakkelijk en snel verandering kan worden gebracht, wanneer dit wenschelijk wordt geacht om redenen van welken aard ook. (De Telegraaf)
(V. b. Smokkelarij 1368 E.; Tw. Kamer 2572 C.)

C. FRANKRIJK. — Perswet aangenomen. —
De Fransche Kamer heeft het wetsontwerp, dat wijziging brengt in de perswet van 1881, aangenomen met 359 tegen 193 stemmen. (Le Temps)
(Vor. ber. Perswet 2560 E.)

D. NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Begrooting van Waterstaat. —
De Tweede Kamer heeft de begrooting van Waterstaat behandeld en z. h. s. aangenomen.
(N. R. Crt.) **(V. b. 1705 B.; Tw. Kamer 2574 B.)**

E. LUXEMBURG. — Garanties voor zijn veiligheid verlangd. —
De Luxemburgsche premier Bech voert dezer dagen belangrijke besprekingen over de voorbereiding van het toekomstige pact voor West-Europa en over den internationalen status van Luxemburg. Hij heeft reeds een onderhoud gehad met den Franschen minister Delbos en met den Belgischen minister Spaak, en is, naar men aanneemt, van plan, binnenkort ook naar Londen te gaan.
Sedert de herbezetting van den linker-Rijnoever door Duitschland is Luxemburg van meening, dat zijn veiligheid onvoldoende gewaarborgd is. Krachtens het statuut van 1867 leeft Luxemburg onder een stelsel van eeuwigdurende neutraliteit, maar de gebeurtenissen van 1914 hebben wel aangetoond, dat die waarborg onvoldoende is. Het is wel duidelijk, dat Luxemburg zich niet tegen een invaller te weer zou kunnen stellen. Vandaar, dat het zeer verlangend is naar aanvullende garanties, die het zou kunnen verkrijgen door een nieuw West-Europeesch pact, waarbij het zou kunnen rekenen op den steun der vredelievende naties, met behoud van zijn neutraliteitsstatus.
(Agence Belga) **(Vor. ber. Luxemburg 2053 E.)**

F. BELGIE. — Katholieke Vlaamsche Volkspartij en Vlaamsch Nationaal Verbond. - Een accoord bereikt.
Op 8 Dec. '36 is in het parlementsgebouw een bijeenkomst gehouden van gedelegeerden van de katholieke Vlaamsche Volkspartij, die de Vlaamsche afdeeling is van het blok van Belgische katholieken en van het Vlaamsch Nationaal Verbond. De delegaties, ieder bestaande uit drie personen, onder wie de president van de katholieke Vlaamsche volkspartij, senator Verbist, en de voorzitter van de Vlaamsche nationalistische fractie in de Kamer, mr. Borginon, kwamen tot een accoord op de volgende basis: bewegingsvrijheid voor de katholieke kerk bij het vervullen van haar zending; schoolvrede op den grondslag van gelijkheid van het officieele en het vrije onderwijs. Deze punten gelden voor het geheele koninkrijk en dus niet voor het Vlaamsche land alleen.
Het accoord zegt verder, dat indien een gemeenschappelijke partij wordt gevormd, dit niet zal gebeuren op confessioneelen grondslag. Een beroep zal worden gedaan op allen, die de waarde van de katholieke kerk en van den godsdienst als beschavingsfactor erkennen. Het volksbelang moet den voorrang hebben op de staatsinrichting, waaruit dus voortvloeit een publiekrechtelijk statuut voor de Vlaamsche volksgemeenschap, gewaarborgd door een zelfstandige, politieke vertegenwoordiging. De economische eenheid van België blijft behouden, alsmede de eenheid van de buitenlandsche, militaire en koloniale politiek, gewaarborgd door de dynastie en door een gemeenschappelijke, wetgevende en uitvoerende macht.
Het politieke parlement zal worden gehandhaafd. De leden van dit parlement zullen worden aangeduid door middel van een werkelijke vrije volksstemming. Met uitsluiting van alle staatscorporatisme wordt de uitwerking van de cultureele, economische en sociale ordening aan corporaties toevertrouwd. Regeering en parlement beslissen evenwel in laatste instantie over de verordeningen, uitgaande van de corporaties. De vrijheid van de sociale organisatie en van de vakvereenigingen wordt uitdrukkelijk bevestigd. Tevens wordt de noodzakelijkheid erkend van sociale organisaties op christelijken grondslag. Er zal ook naar gestreefd worden om in den geest van de pauselijke encyclieken

het economische leven van den politieken strijd los te maken. De gedelegeerden hebben den wensch uitgedrukt op den grondslag van deze principes een gemeenschappelijke formatie te zien tot stand komen en hun verdere actie te leiden in dezen geest. (Het Laatste Nieuws)

(Vor. ber. Kath. Vlaamsche Volkspartij 2490 E.; Vlaamsch Nat. Verbond 1789 G.)

A. **DISCONTOKOERSEN. — Noorwegen. —**
De Nationale Bank van Noorwegen heeft met ingang van 7 Dec. '36 het disconto van 3½% tot 4% verhoogd. (Aftenposten) **(V. b. Overzicht 2475 A.)**

B. **NEDERL. OOST-INDIE. — Sumatra-Tabak. —**
Wij geven hieronder de vergelijkende cijfers van de laatste vier jaren:

Oogst	Aantal pakken	Gemiddelde opbrengst	Totaal opbr. (rond)
1935 . . .	131.083	149½ cts.	*f* 30.500.000
1934 . . .	132.702	122½ „	25.300.000
1933 . . .	133.583	137 „	28.500.000
1932 . . .	140.829	122½ „	26.900.000

De geldelijke opbrengst van den geheelen oogst 1935, men mag onder zeker voorbehoud wel zeggen de bruto winst van oogst 1935, heeft derhalve rond *f* 5.200.000 meer bedragen dan dien van 1934, indien de kostprijzen ongeveer gelijk gebleven zouden zijn aan vorig jaar. (Alg. Handelsblad)

(Vor. ber. Tabak 2007 C.)

C. **MUZIEK. — Julius J. B. Schrey overleden. —**
Op 3 Dec. '36 overleed de Antwerpsche toondichter Julius J. B. Schrey, die vooral als dirigent van de Kon. Vlaamsche Opera zeer populair was.
Julius J. B. Schrey werd geboren te Antwerpen op 26 Dec. 1870. Hij studeerde aan de toenmalige Antwerpsche muziekschool — die later het „Koninklijk Vlaamsch Conservatorium" zou worden — harmonie, contrapunt en fuga, o.a. bij Jan Bloch en Peter Benoit.
Aan het Conservatorium van Brussel werd hij laureaat van de vioolklas.
Als componist heeft hij de Vlaamsche muziek twee opera's geschonken: „Het Arendsnest" en „De Smid van den Vrede". Verder: „Camilla", een lyrisch drama; een Symphonie, twee symphonische gedichten; een strijkkwartet; pianostukken en talrijke liederen. (Het Laatste Nieuws)

D. **NEDERLAND. — De Nederlandsche Bank. - Verlenging octrooi. —**
De Tweede Kamer heeft zonder hoofdelijke stemming goedgekeurd het wetsontwerp tot wijziging en verlenging van het octrooi van De Nederlandsche Bank voor den duur van 3 jaren. (Keesings Fin. Archief)

(Vorig bericht blz. 2502 E.)

E. **LUCHTVAART. — De „Lijster" bij Croydon verongelukt. —**
Het Douglas-vliegtuig van de K.L.M., dat op 9 Dec. 1936 om tien uur van Croydon opsteeg, is kort na het vertrek met het dak van een huis in aanraking gekomen, in brand gevlogen en vervolgens neergestort.
Van de zeventien inzittenden zijn er, volgens de jongste berichten, vijftien om het leven gekomen. De geredden zijn de stewardess, mej. Hilde Bongertman, de marconist P. C. V. van Bemmel (later overleden) en de Duitsche passagier Schubach.
De namen der verongelukten zijn: de piloot L. Hautzmayer, de mecanicien Verkerk en voorts de passagiers ir. A. van Donkelaar (Nederland), mevr. en de heer Hoene (Polen), Baron von Höhenberg (Duitschland), de heer Merser (Duitschland), de heer Vigelius (Finland), de heer Dickson (Zweden), admiraal Lindmann (Zweden), de heer Pearson (Engeland), de heer De la Cierva, uitvinder van de autogiro (Spanje) en de heer Stent, wiens nationaliteit niet bekend is. (A. N. P.) **(V. b. Vliegongelukken 2570 C.)**

F. **LOUIS APOL OVERLEDEN. —**
De schilder Louis Apol, die vele jaren vanwege zijn wintergezichten bij het Nederlandsche publiek groote populariteit heeft genoten, is op 86-jarigen leeftijd te 's-Gravenhage overleden. (Nieuwe Rott. Crt.)

G. **NEDERLAND. — Onderwijs. - Inaugureele rede van Prof. B. J. O. Schrieke over „Koloniale Volkenkunde" en „Volkenkunde van Nederl.-Indië".**
In de aula der Gemeente Universiteit heeft op 7 Dec. '36 prof. dr. B. J. O. Schrieke, buitengewoon hoogleeraar in de koloniale volkenkunde zijn hoogleeraarsambt aanvaard met het uitspreken van een rede over het onderwerp „Koloniale volkenkunde" en „Volkenkunde van Nederlandsch-Indië". Wij ontleenen hieraan het volgende:
Spreker wees op de groote beteekenis, die sedert de zeventiger en tachtiger jaren der vorige eeuw de hernieuwde belangstelling in koloniaal bezit voor de volkenkundige wetenschap heeft gehad. Die koloniale expansie, welke ook Nederland en Ned.-Indië niet onberoerd heeft gelaten, heeft ook groote gevolgen gehad voor de volken, waarmede de ethnologie zich bezighoudt. De aanrakingen en conflicten van de moderne Westersche technische cultuur met statische, primitieve of feodale samenlevingen hebben een nieuw element gebracht, dat opzettelijke bestudeering vereischt. Van deze nieuwe problemen worden door spreker talrijke voorbeelden gegeven, zooals de wijziging in de positie en functie der inlandsche hoofden, het opkomen van de geldhuishouding, de cultuur van handelsgewassen in stede van de teelt van voedingsgewassen, het ontstaan van nieuwe klassen, de invloed van pers en onderwijs.
Ten slotte schetste prof. Schrieke het contrast tusschen den geest van het Westersch onderwijs en het traditioneele kosmische levensbesef der inheemsche maatschappij, hetwelk belangrijke punten van verwantschap toont met de wereldbeschouwing, die Vincent van Beauvais en Roger Bacon beheerschte. De wetenschap nu, die zich met de bestudeering van deze moderne koloniale problemen bezighoudt, noemt spreker koloniale volkenkunde. Om deze vraagstukken in hun wezen en verscheidenheid te verstaan, moet deze wetenschap noodzakelijkerwijze vergelijkend te werk gaan. Dit is ook mogelijk, omdat de koloniale expansie van West-Europa zich over de geheele wereld heeft verbreid en in tallooze statische maatschappijen het dynamisch element heeft gebracht. (Red. K. H. A.)

(V. b. 2548 A.; Ambtsaanv. in het Onderw. 2548 A.)

H. **DUITSCHLAND. — Koloniën - Dr. Schacht's rede.**
Ter gelegenheid van het honderdjarig bestaan van het Aardrijkskundig Genootschap van Frankfort heeft dr. Schacht een rede uitgesproken, waarin hij o.m. verklaarde: „Koloniën geven aan Duitschland, ziedaar de oplossing der tegenwoordige moeilijkheden. De pogingen een groot volk te doen verwelken door druk van buiten worden voortgezet en leiden noodlottigerwijze tot maatregelen en sociale troebelen en ten slotte tot een uitbarsting".
In het vervolg van zijn rede haalde dr. Schacht statistieken aan, teneinde aan te toonen, dat de voeding van Duitschland verzekerd zou zijn, wanneer het Rijk zijn vooroorlogsche grenzen kan behouden. Hieraan voegde hij toe, dat hij deze overwegingen niet uitsprak om er „oorlogszuchtige revanche-gedachten uit af te leiden". „Heel mijn houding en mijn werkzaamheid," aldus Schacht, „hebben ten doel een regeling van den Europeeschen toestand door redelijke en vreedzame maatregelen". (Berl. Tageblatt)

(Vor. ber. Dr. Schacht 2430 C.; Koloniën 2441 A.)

I. **LUIGI PIRANDELLO OVERLEDEN. —**
Op 10 Dec. '36 is te Rome de bekende Italiaansche schrijver Luigi Pirandello tengevolge van een longontsteking overleden.
Pirandello werd geboren in 1867 te Girgenti op Sicilië. Hij studeerde in Duitschland literatuur en philosophie, en promoveerde in 1891 te Bonn op een dissertatie, getiteld „Laute und Lautentwicklung der Mundart von Girgenti".
Zijn eerste literaire werk, de verzenbundel „Mal Giocondo" publiceerde hij in 1889 en in 1894 zag zijn eerste roman „L'Esclusa" het levenslicht.
In 1925 richtte hij te Rome een eigen theater op, waar nieuwe Italiaansche en buitenlandsche stukken ten tooneele werden gevoerd.
In 1929 werd hij benoemd tot lid van de Italiaansche Academie en in 1934 werd hem de Nobel-prijs voor literatuur toegekend.
Wij verwijzen voor een uitvoerige opgave zijner literaire werken naar pag. 1566 A. (Red. K. H. A.)

(Vor. ber. Pirandello 1566 A.)

13 DECEMBER 1936

A. ENGELAND. — Koning Edward VIII doet afstand van den Troon. - Zijn Boodschap aan de Britsche volkeren. —

Het was 10 December '36 om kwart over vier, toen minister-president Baldwin de regeeringsbank in het Lagerhuis verliet en zich naar den speaker begaf om dezen de boodschap des konings te overhandigen.

Onder doodsche stilte stond de speaker op en las deze boodschap voor. Ze luidt als volgt:

„Na lange en zorgvuldige overweging heb ik besloten, afstand te doen van den troon, dien ik na den dood van mijn vader heb bestegen.

Ik doe daarom hierdoor mededeeling van mijn definitieve en onherroepelijke beslissing, voor mijzelf en mijn nakomelingen afstand te doen van den troon, aangezien ik mij onder de huidige omstandigheden niet in staat gevoel, den last van de zware regeeringstaak verder te dragen.

Derhalve heb ik hedenochtend mijn handteekening geplaatst onder een Acte van Abdicatie, die als volgt luidt:

Ik, Edward VIII, koning van Groot-Brittannië, Ierland en de Overzeesche Dominions, keizer van Indië, geef hierbij uiting aan mijn onherroepelijk besluit, afstand te doen van den troon, voor mijzelf en voor mijn nakomelingen, en aan mijn wensch, dat onverwijld uitvoering zal worden gegeven aan dit afdankingsbesluit. Ten teeken waarvan ik mijn handteekening heb gezet op dezen tienden December van het jaar 1936, in tegenwoordigheid van getuigen.

EDWARD R. I.

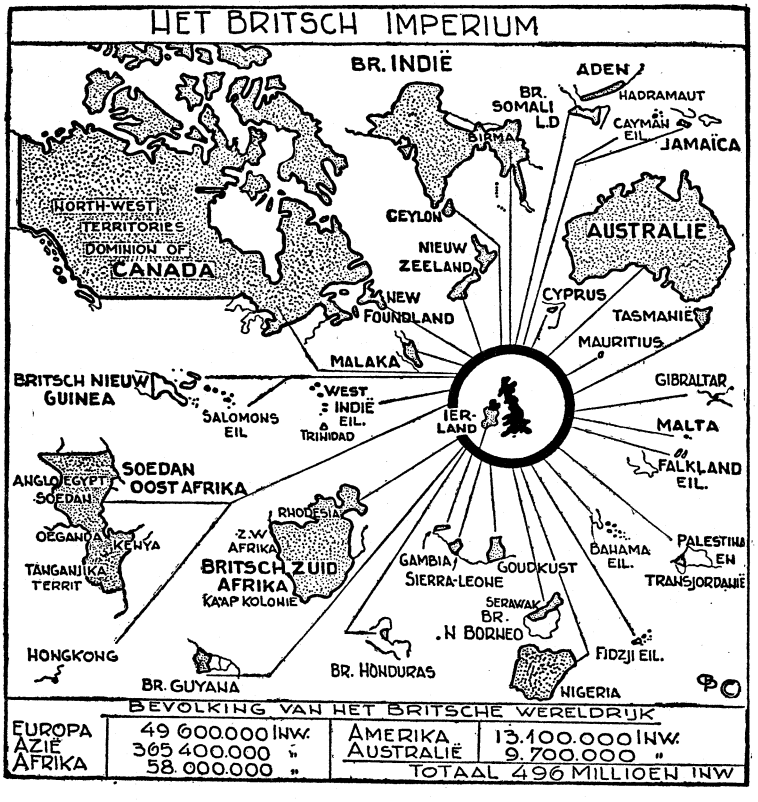

Getuigen van de onderteekening dezer akte zijn geweest mijn drie broeders H.K.H. de hertog van York, de hertog van Gloucester en de hertog van Kent.

Ik heb diepe waardeering voor den geest, waaruit het beroep is voortgekomen, dat op mij is gedaan om een ander besluit te nemen, doch ik heb alvorens mijn definitieve beslissing te nemen, deze ten volle overwogen.

Maar mijn besluit staat vast. Bovendien zou een verdere vertraging slechts schadelijk zijn voor het volk, dat ik als prins van Wales en als koning heb getracht te dienen, en welks verder geluk en voorspoed de bestendige zorg blijven van mijn hart.

Ik neem afscheid van mijn volk in het vaste vertrouwen, dat de weg, dien ik heb ingeslagen, de beste is voor de stabiliteit van den troon en van het rijk en voor het geluk van het volk.

Ik ben zeer erkentelijk voor de liefde, die men mij steeds heeft toegedragen, zoowel vóór als na mijn troonsbestijging. Ik hoop, dat men die liefde in volle mate zal overdragen op mijn opvolger.

Ik verlang ten stelligste, dat er geen vertraging zal intreden bij de uitvoering van mijn besluiten en dat onmiddellijk alle noodige stappen gedaan zullen worden om te verzekeren, dat mijn wettige opvolger, mijn broeder Z.K.H. de hertog van York, den troon bestijgt.

EDWARD R. I.

Rede van premier Baldwin in het Lagerhuis. — Onmiddellijk nadat de speaker de koninklijke boodschap had teneinde gelezen, stond Baldwin op en stelde voor terstond de boodschap van den koning in behandeling te nemen. Baldwin zeide: „geen ernstiger boodschap is ooit door het parlement ontvangen en geen zwaarder taak is ooit op de schouders van den eersten minister gelegd.

Mijn beste handelwijze thans is, de Kamer zoo uitvoerig mogelijk te vertellen, wat geschied is tusschen den koning en mijzelve en wat geleid heeft tot den tegenwoordigen toestand.

Verontrustende brieven. — Baldwin herinnerde er vervolgens aan hoe hem in Augustus en September een tijd lang rust was voorgeschreven en hoe hem half October toen hij terugkeerde twee dingen verontrustten.

Er kwamen brieven op zijn bureau van Britsche onderdanen, burgers der Ver. Staten van Noord-Amerika en eenige uit de dominions, welke alle uitdrukking gaven aan verontrusting ten aanzien van hetgeen in de Amerikaansche bladen gepubliceerd werd. Ook wist hij dat de scheidingskwestie in de onmiddellijke toekomst te verwachten was. De resultaten hiervan deden hem er zich rekenschap van geven, dat zich daarna een moeilijke toestand wellicht zou kunnen voordoen.

Hij vatte toen de meening op, dat het noodzakelijk was, dat iemand zich tot den koning wendde en hem waarschuwde voor den moeilijken toestand, die zich later zou kunnen voordoen, wanneer men toestond dat deze soort van gepraat en critiek voortging. Onder deze omstandigheden was er slechts één man, die deze kwestie met den koning kon bespreken, n.l. de eerste minister.

„Ik raadpleegde toen mijn collega's, en stelde er den koning van in kennis, dat ik hem op fort Belvedère volstrekt particulier wenschte te spreken en wij ontmoetten elkaar op Fort Belvedère den 20en October."

Een gesprek als tusschen twee vrienden. — Ik zeide den koning, dat ik twee groote redenen voor ongerustheid had.

Ten eerste de gevolgen van een voortduren van dit soort publicaties in de Amerikaansche dagbladen en de indruk, die gewekt zou worden in de Dominions, in het bijzonder in Canada, waar deze bladen veel gelezen worden en het effect daarvan in dit land.

Ten tweede bracht ik den koning in herinnering, wat ik vaak tegen hem en zijn broeders gezegd heb in de voorbije jaren, n.l. dat de Kroon in dit land in den loop der eeuwen beroofd is van tal van prerogatieven, maar dat, ofschoon dit juist was, de Kroon toch heden veel meer vertegenwoordigt dan ooit in de geschiedenis.

Ik zeide hem, dat ik met hem over dit onderwerp wilde spreken als vriend, ja zelfs, indien ik kon, hem in deze kwestie wilde helpen. In de vele, vele uren, die wij tezamen hebben doorgebracht en vooral tegen het einde, heeft de koning mij niet eenmaal, maar vele malen gezegd:
„Wij moeten samen deze kwestie regelen; ik zal niet dulden, dat wie ook zich hierin mengt."
Ik wees den koning op de gevaren van echtscheiding en op het feit, dat de periode van afwachten vernietigend zou kunnen zijn. Toen spr. den koning 16 November ontmoette, — de echtscheiding was toen uitgesproken, — meende hij, dat de tijd gekomen was, den koning te spreken over de mogelijke huwelijkskwestie. Hij zeide tot den koning, dat hij geloofde, dat dit bijzondere huwelijk niet de goedkeuring van het land zou wegdragen. Tevens stelde hij in het licht, dat de positie van echtgenoote van den koning afwijkt van die van elk ander burger en dat bij de keuze van een koningin de stem des volks gehoord moest worden.
De koning antwoordde toen, dat hij iets wilde zeggen, dat hij reeds lang tot uiting had willen brengen, n.l. dat hij met mrs. Simpson in het huwelijk ging treden, en dat hij bereid was heen te gaan.
De koning stelde dien zelfden avond nog de koningin in kennis en later ook zijn broers.
Vervolgens ontbood mij de koning op 25 November en vroeg mij, wat ik er van dacht, indien een voorstel tot het sluiten van een morganatisch huwelijk door den koning zou worden gedaan.
Baldwin was toen niet in staat een overwogen antwoord te geven, maar zijn eerste reactie was, „dat het parlement nooit een dergelijken wetgevenden maatregel zou aanvaarden."

Morganatisch huwelijk. — De ingewonnen inlichtingen toonden echter aan, dat noch in Engeland, noch in de Dominions eenig vooruitzicht bestond op aanvaarding van zoodanige wetgevende maatregelen. Op 2 December deelde spr. den koning mede, dat hij vreesde, dat het voorstel onuitvoerbaar was, hetgeen de koning niet verraste. Daarna heeft de koning nooit meer eenige toespeling op deze kwestie gemaakt.
De koning overwoog sindsdien voortdurend vier punten. Een ervan was, dat, wanneer hij heen zou gaan, dit zoo waardig mogelijk en met zoo min mogelijk last voor zijn ministers en zijn volken zou geschieden. Tevens wenschte hij heen te gaan onder omstandigheden, die de troonbestijging zoo gemakkelijk mogelijk zou maken voor zijn broer, terwijl iedere gedachte aan een z.g.n. „koningspartij" hem tegen stond.

De wet van troonsafstand. — Het Hooger- en Lagerhuis hebben op 11 Dec. '36 vergaderd ter aanneming van het ontwerp-wet van troonsafstand, welke werd aangenomen.
Artikel I van deze historische wet, die geen precedent heeft in de moderne geschiedenis, bepaalt, dat onmiddellijk na de koninklijke goedkeuring de afstand van den troon door Zijne huidige Majesteit van kracht zal zijn geworden en dat daarin Z.M. zal ophouden Koning te zijn en de Kroon dus zal zijn vrijgekomen en dientengevolge het lid van de koninklijke familie, dat het eerst in aanmerking komt voor troonsopvolging, den troon zal bestijgen.
Artikel II bepaalt, dat Zijn huidige Majesteit, zijn nakomelingen, zoo die er zijn, en de afstammelingen van zijn nakomelingen, na den afstand geenerlei recht zullen hebben op den titel of belang bij of tot opvolging op den troon.
Het derde artikel voorziet, dat de wet op de koninklijke huwelijken, welke de toestemming van den monarch eischt voor een voorgenomen huwelijk van een lid van de koninklijke familie, niet van toepassing zal zijn op Z.M. na zijn afstand noch op zijn nakomelingschap of op afstammelingen van die nakomelingschap.
De nieuwe koning heeft dadelijk de wet bekrachtigd en dientengevolge heeft Koning Edward VIII om 13 uur 52 (G.T.) op 11 December 1936 opgehouden koning te zijn.
Na het ontwerp-wet voor tweede lezing te hebben ingediend, stond Maxton, het Lagerhuislid van de Onafhankelijke Arbeiderspartij op en diende zijn amendement in tegen de tweede lezing van het ontwerp, omdat de omstandigheden duidelijk het gevaar zouden hebben aangetoond en het gemeenebest van Britsche naties zijn blootgesteld door de erfelijke monarchie op een oogenblik, waarin de vrede en het welzijn des volks behoefte hebben aan een doeltreffenden regeeringsvorm van het republikeinsche genre in nauw contact met het volk en meer verantwoordelijk jegens den volkswil.
Het amendement-Maxton werd verworpen met 403 tegen 5 stemmen.
Het wetsontwerp werd daarna zonder stemming in tweede lezing aangenomen.

Ex-koning Edward neemt afscheid. — „Hier is Windsor Castle, Zijne Koninklijke Hoogheid prins Edward". Zoo werd de afscheidsrede van Edward VIII tot het Britsche volk aangekondigd, en direct daarop klonk de stem van den scheidenden vorst door den aether.

„Ten langen leste ben ik nu in staat eenige persoonlijke woorden te zeggen. Ik heb nimmer de behoefte gehad, iets te verzwijgen, maar tot dusver was het mij constitutioneel niet mogelijk te spreken.
Eenige uren geleden heb ik mijn laatsten plicht als koning en keizer vervuld, en nu ik ben opgevolgd door mijn broeder den hertog van York, moeten mijn eerste woorden zijn: een verklaring van trouw jegens hem. Ik doe dat van ganscher harte.
Gij kent allen de redenen, die mij genoopt hebben afstand te doen van den troon, maar ik wil, dat gij begrijpt, dat ik bij het bepalen van mijn houding nimmer het land of het rijk uit het oog heb verloren, dat ik, eerst als prins van Wales en den laatsten tijd als koning, 25 jaar heb trachten te dienen. Doch gij moet mij gelooven, als ik u zeg, dat het mij onmogelijk is geweest den zwaren last der verantwoordelijkheid te dragen en mijn plicht als koning te vervullen, zooals ik dat had willen doen, zonder de hulp en den steun van de vrouw, die ik liefheb.
Ik wil, dat gij weet, dat het besluit van mij en van mij alléén is geweest. Dit was een zaak, die ik alleen voor mijzelf te beoordeelen had. De andere persoon, die het naast hierbij betrokken was, heeft tot het laatste oogenblik getracht mij te bewegen, een anderen weg te kiezen. Ik heb dit ernstigste besluit van mijn leven genomen, uitsluitend geleid door de gedachte wat op den duur het best voor allen zou zijn.
Dit besluit is mij lichter gemaakt door de zekerheid, dat mijn broeder met zijn lange ervaring in de openbare aangelegenheden van dit land en met zijn edele eigenschappen in staat zou zijn, onverwijld mijn plaats in te nemen, zonder onderbreking of schade aan het leven en den voorspoed van het Rijk. Hij heeft den onvergelijkelijken zegen, waarin zoovelen uwer zich verheugen, doch die mij niet gegeven is: een gelukkig tehuis met zijn vrouw en kinderen.
Gedurende deze moeilijke dagen ben ik getroost door Hare Majesteit mijn moeder en door mijn verwanten. De ministers van de kroon en met name de heer Baldwin, de eerste-minister, hebben mij altijd met volkomen consideratie behandeld. Er heeft nooit een constitutioneel geschil tusschen mij en hen bestaan, noch tusschen mij en het parlement.
Door mijn vader opgevoed in de constitutioneele tradities, zou ik nooit het bestaan van zulk een geschil hebben gedoogd.
Zoolang ik prins van Wales was, en later, toen ik den troon had bestegen, heb ik van alle groepen der bevolking de grootste genegenheid ondervonden, in elk deel van het rijk, waarin ik verbleef of waarin ik reisde. Ik ben daarvoor zeer dankbaar.
Ik zeg het openbare leven thans geheel vaarwel en ik leg mijn last neer. Wellicht zal er eenige tijd verloopen, alvorens ik weer naar mijn geboorteland terugkeer, doch intusschen zal ik altijd de lotgevallen van het Britsche ras en het rijk met diepe belangstelling volgen, en wanneer ik te eeniger tijd in de toekomst Zijne Majesteit den koning als particulier van dienst kan zijn, zal ik niet in gebreke blijven.
En nu wij allen een nieuwen koning hebben, wensch ik hem, en u, zijn volk, van ganscher harte geluk en voorspoed.
God zegene u allen. — God save the king!"

Boodschap van Koningin Mary. —
Koningin Mary, moeder van ex-koning Edward, heeft een boodschap gericht tot het geheele Britsche Rijk, waarin zij haar smart betuigt, dat haar zoon het zijn plicht geoordeeld heeft zijn taak neer te leggen, en beval zijn broer, den hertog van York, aan, die zoo onvoorzien in zoo moeilijke omstandigheden geroepen is zijn plaats in te nemen.
(Manch. Guardian - Daily Telegr. - A. N. P. - Agence Belga)
(Vor. ber. Koning Edward VIII 2568 C.; Koningin Mary 1788 A.; Baldwin 2568 C.)

A. LETTTEREN. — Boeken die door de pers gunstig besproken zijn. - Onze wekelijksche opgave. —
Duitsch: W. Arning — „Deutsch-Ostafrika. Gestern und Heute." (Dietrich Reimer, Berlin)
E. Colerus — „Geheimnis um Casanova." (Zsolny, Wien 1936) **(Vor. ber. 2568 A.)**
Engelsch: R. F. Harrod — „The Trade Cycle." (Oxford University Press)
Jeffrey Pulver — „Paganini, the romantic virtuoso." (Herbert Joseph) **(Vor. ber. 2568 A.)**
Fransch: André Gide — „Geneviève." (Gallimard)
Arthur Thibaudet — „Histoire de la Littérature Française de 1789 à nos jours." (Librairie Stock, 1936) **(Vor. ber. 2568 A.)**
Italiaansch: Gino Troiani — „Olanda." (Moderne Boekhandel, A'dam) **(Vor. ber. 2568 A.)**
Nederlandsch: F. Bordewijk — „Rood Paleis, ondergang van een eeuw." (Nygh & v. Ditmar, R'dam)
Top Naeff — „Juffrouw Stolk en andere verhalen." (v. Holkema & Warendorf) **(Vor. ber. 2568 A.)**
Tsjechisch: Emil Vachek — „Nepritel v tele (de vijand in het lichaam)." (Sfinx, Bohumil Janda, Praha) **(Vor. ber. 2293 F.)**
Zweedsch: S. Stål — „Närsens lyckliga år." (Bonniers, Stockholm) **(Vor. ber. 2568 A.)**
(Red. K. H. A.)

A. ENGELAND. — De Hertog van York tot Koning geproclameerd. —

Op 12 December '36 is de raad van opvolging in het paleis van St. James bijeengekomen om den hertog van York tot Koning te proclameeren. De nieuwe Koning heeft den naam en titel van George VI aangenomen.

Nadat de leden van den geheimen raad den eed van trouw aan den Koning hadden afgelegd, legde de Koning de gebruikelijke verklaring af en zeide hij te behooren tot de anglicaansche kerk.

Koning George's rede. - Ex-koning Edward VIII wordt Z.K.H. Hertog van Windsor. —

De toespraak, die koning George VI, in den raad voor de troonsbestijging gehouden heeft, luidt als volgt:

Nu op mijn schouders de plichten van souverein rusten, verklaar ik, mij strikt aan de principes van een constitutioneele regeering te zullen houden en vastbesloten te zijn mijn krachten vóór alles te wijden aan het welzijn der naties van het Britsche gemeenebest.

Met mijn gemalin als medewerkster aan mijn zijde aanvaard ik de zware taak, waarvoor ik ben geplaatst en voor welker vervulling ik den steun van al mijn volken vraag.

Mijn eerste bewindstaak zal zijn, mijn broeder, dien ik heb opgevolgd, den hertogstitel te verleenen. Voortaan zal hij den titel dragen van Zijne Koninklijke Hoogheid Hertog van Windsor.

Z.M. Koning George VI.

Kroning. —

De datum der kroning van Koning George VI blijft bepaald op 12 Mei 1937.

Hertog van Windsor. —

De hertog van Windsor heeft voor onbepaalden tijd Engeland verlaten.

Koning George's levensloop. —

De Hertog van York, die als George VI zijn broer heeft opgevolgd, heet voluit: Albert, Frederick, Arthur, George.

Op 14 December 1895 werd hij op York Cottage (Sandringham) geboren, zoodat hij op 14 Dec. '36 zijn 41sten verjaardag vierde.

Prins Albert werd op zijn veertiende jaar bij de marine te Osborne geplaatst, en na de marineschool te Darmouth te hebben bezocht werd hij tot adelborst eerste klasse bij de Royal Navy benoemd.

In 1916 nam hij aan boord van de Collingwood, deel aan den slag bij Jutland.

Aangezien de prins een zwakke maag had, moest hij den zeedienst verlaten. Hij kwam bij den marinestaf van Portsmouth, vanwaar hij naar het vliegkamp te Cramwell werd overgeplaatst. Reeds spoedig werd hij benoemd tot kapitein bij de luchtstrijdkrachten te Nancy.

Na den wapenstilstand kwam hij op het ministerie van Luchtvaart.

Hij behaalde zijn brevet als vlieger, terwijl hij toen zijn studie aan de universiteit van Cambridge aanving. Intusschen werd hij in militairen dienst geleidelijk bevorderd tot luitenant-kolonel.

In Juni 1920 werd prins Albert tot hertog van York verheven, terwijl hem tevens de titels van baron Killarney en van graaf van Inverness werden verleend.

Den 26sten April 1923 werd het huwelijk van den hertog van York met lady Elisabeth Bowes-Lyon ingezegend.

Lady Elisabeth was de 22-jarige dochter van den veertienden graaf van Strathmore en Kinghorne, een zeer aanzienlijken Schotschen edelman.

De sympathie met den hertog van York en diens gemalin nam, voor zoover dat nog mogelijk was, nog toe, toen op 21 April 1926 een prinsesje werd geboren, Elisabeth Alexandra Mary, die, nu haar vader koning is geworden, kroonprinses zal zijn. Prinses Margaret Rose, het tweede dochtertje van het hertogelijk paar, werd vier jaar later, op 21 Aug. 1930 geboren.

(Times - Manchester Guardian)

(Vor. ber. Ex-Koning Edward VIII 2576 A.)

B. NEDERL. OOST-INDIE. — Geen salarisvermindering voor landsdienaren met 1 Januari 1937. —

De regeering heeft besloten de uitvoering van die maatregelen, welke directe vermindering van inkomsten voor landsdienaren met 1 Januari 1937 ten gevolge zouden hebben, en welke in verschillende regelingen zijn vastgesteld, dan wel zijn aangekondigd, voorshands op te schorten.

Derhalve ondergaan, noch de regionale overgangsbezoldigingen, noch de overgangsbezoldigingen volgens de Herziene Bezoldigingsregeling Burgerlijke Landsdienaren, noch de overgangsloonen van maandlooners en werklieden, met 1 Januari 1937 een directe vermindering. Ook de overbrenging van een aantal betrekkingen uit het H.B.B.L. naar de regionale bezoldigingsregelingen is opgeschort. De overgangskorting is met 1 Januari geheel vervallen.

Het ligt in het voornemen der regeering in de a.s. zitting van den Volksraad een uiteenzetting te geven van de richtlijnen, welke bij een verdere afwerking van het salarisstelsel zullen worden gevolgd.

(Aneta) **(Vor. ber. Salarissen 2095 C.)**

14 DECEMBER 1936

C. NEDERLAND. — S.D.A.P. en het Militaire vraagstuk. - Ontwerp-paragraaf voor strijdprogram samengesteld. —

De commissie uit de S.D.A.P. ter bestudeering van het militaire vraagstuk, op 9 Mei '36 door het partijbestuur ingesteld naar aanleiding van een besluit van het congres te Rotterdam in April, heeft haar verslag aangeboden.

De commissie heeft gemeend haar conclusies te moeten samenvatten in den vorm van een ontwerp-paragraaf voor het strijdprogram der Partij.

De nieuwe paragraaf luidt als volgt:

Krachtige medewerking tot versterking van den Volkenbond als orgaan der internationale rechtsorde. Nakoming der Volkenbondsverplichtingen ter verwezenlijking van de collectieve veiligheid. Onderwerping van geschillen met andere mogendheden aan rechtspraak of arbitrage. Openbaarheid van verdragen en overeenkomsten en verzekering van parlementaire contrôle op het buitenlandsche beleid. Bevordering van een rechtvaardige oplossing van de internationale economische, koloniale en territoriale vraagstukken en van de herziening van de vredesverdragen door minnelijk overleg.

Bevordering van de totstandkoming van een internationale ontwapeningsovereenkomst en van de schepping van een Volkenbondsmacht ter handhaving van de internationale rechtsorde. Zoolang deze doeleinden niet zijn bereikt, instandhouding van een Nederlandsche weermacht, geschikt voor de nakoming van Volkenbondsverplichtingen, waartoe behoort de verdediging van het Rijk en zijn overzeesche gebiedsdeelen met bijstand van anderen in het kader van collectieve veiligheid, alsmede voor die verdediging met bijstand van anderen zonder Volkenbondsverband.

Verzekering van de trouw van de weermacht aan de democratische staatsinstellingen. Verdere doorvoering van het dienstplichtstelsel tot beperking van het beroepspersoneel bij land- en zeemacht. Democratiseering van de weermacht. Verbod van particuliere wapenfabricage. Verruiming van de vrijstelling van dienstplicht wegens ernstige gewetensbezwaren. (Het Volk)

(Vorig bericht S.D.A.P. 2440 F.)

D. BELGIE. — Geen nieuwe Warenhuizen. - Verbod tot opening of uitbreiding geldt tot 1 Maart 1937. —

De Belgische Kamer heeft met 105 tegen 9 stemmen en 52 onthoudingen een wetsontwerp aangenomen, waarbij tot 1 Maart 1937 de opening of uitbreiding van warenhuizen wordt verboden.

De wet heeft betrekking op die warenhuizen, waarin minstens vijf bedienden zijn aangesteld en die zich bevinden in steden, welke minimaal 100.000 inwoners tellen. Inbreuk op de wet zal gestraft worden met gevangenisstraffen van acht dagen tot drie maanden en met geldboeten van 100 tot 10.000 francs. De wet heeft een voorloopig karakter, totdat de regeering aan het parlement een definitieve regeling zal voorleggen. De socialisten hebben zich, in verband met de coöperaties, die door deze wet getroffen worden, van stemming onthouden.

(Handelsblad v. Antwerpen)

A. NEDERLAND. — Moerdijkbrug voor het verkeer opengesteld. - Nederland's grootste verkeersbrug. —

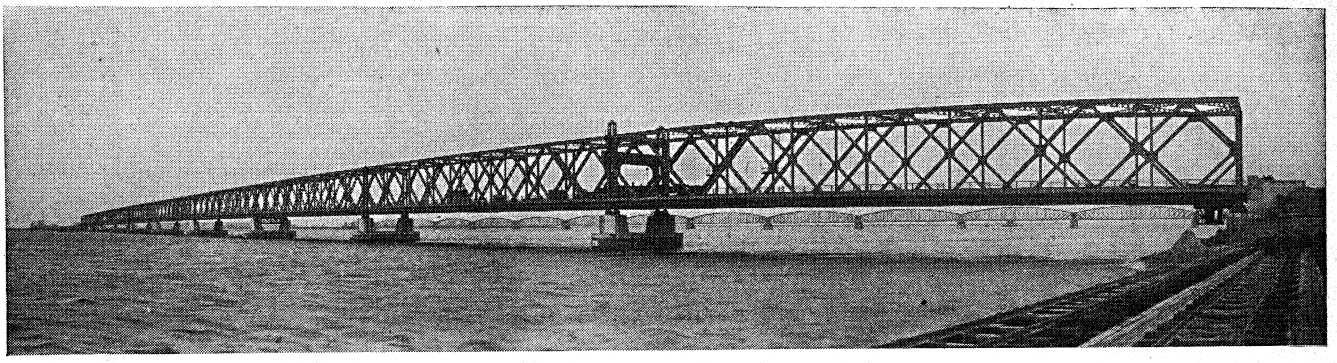

De nieuwe Moerdijkbrug.

Op 12 Dec. '36 heeft H. M. de Koningin de nieuwe, ruim duizend meter lange brug over het Hollandsch Diep bij den Moerdijk, de grootste brug voor gewoon verkeer in ons land, plechtig opengesteld, een plechtigheid, welke het karakter heeft gedragen van een nationale gebeurtenis en bij hen, die, aan de Noord- of Zuidzijde, het voorrecht hadden haar te mogen bijwonen, in eerbiedige herinnering zal blijven.
Met de overbrugging van het Hollandsch Diep is zoowel voor den automobilist, den motorrijder, den wielrijder, als voor den expediteur, den vrachtrijder en den fabrikant een verbetering tot stand gekomen, die veel tijd- en geldbesparing tengevolge zal hebben.
Hoe belangrijk het verkeer over het Hollandsch Diep is, blijkt wel hieruit, dat door middel van het veer bij Moerdijk in 1932 164.753 personenauto's en 46.265 vrachtauto's zijn overgezet. In 1935 waren deze cijfers reeds toegenomen tot 192.277 personenauto's en 49.133 vrachtauto's.
Ongetwijfeld is na de opening van de brug een nog grootere toeneming van het verkeer te verwachten.

Toespraak van den minister van Waterstaat, Jhr. ir. O. C. A. van Lidth de Jeude. — De minister betuigde H. M. zijn groote dankbaarheid voor haar aanwezigheid, die grooten luister bijzet aan deze plechtige gebeurtenis, die alom in den lande met groote vreugde begroet wordt.
Niet steeds werd van de plaats, waar wij ons thans bevinden, van den Z. H. wal naar de overzijde overgestoken, aldus de minister. Oudtijds, na den St. Elisabethsvloed in 1421, toen Dordrecht van de vaste verbinding met Brabant verstoken was, ontstond het veer, dat van het Bossche Hoofd te Dordt afvoer. In 1580 werd het punt van afvaart verlegd naar de Vuilpoort te Dordt en in 1667 naar het oude veer aan den Wildrechtschen Zeedijk, later naar het nieuwe veer aan den Prinsenheuvel en eerst in 1821 werd Willemsdorp als plaats van afvaart gekozen. En thans is ongeveer 700 meter Oostwaarts van het pontveer de vaste overbrugging tot stand gekomen, die voor het doorgaande verkeer van groote beteekenis is te achten.
Uit verkeerstellingen, in 1935, is gebleken, dat het doorgaande verkeer over het Hollandsch Diep belangrijker is dan bij eenigen anderen rivierovergang in den lande, en ongetwijfeld zal de vaste overbrugging, nog meer dan het pontveer, hoe voortreffelijk dit ook was ingericht, dat verkeer tot zich trekken.
Genoot reeds de spoorwegbrug groote vermaardheid, ongetwijfeld zal de brug voor het motorwegverkeer nog in hoogere mate de aandacht trekken van velen, niet alleen als plaatselijke en gewestelijke, doch ook als nationale en internationale verbinding van beteekenis.

Technische bijzonderheden. — Naar ir. W. J. H. Harmsen, hoofdingenieur-directeur van den Rijkswaterstaat in de directie bruggen, in het herinneringsboek, dat ter gelegenheid van het feit dezer jongste overbrugging is verschenen, mededeelt, overspant de nieuwe Moerdijkbrug (waarvan het werkterrein van de rivierwerken, na op 5 April 1933 te zijn aanbesteed, op 20 Februari 1934 voltooid was) het Hollandsch Diep met tien vakwerkbruggen, elk honderd meter lang, waardoor deze geweldige constructie mede de langste brug voor gewoon verkeer in ons land is.
Het water, dat, tot aan het tijdstip van den bouw der 600 meter stroomopwaarts gelegen spoorbrug, twee kilometer breed was, is thans tot op de helft van zijn oorspronkelijke breedte teruggebracht. Bij den aanleg van den spoorweg in de jaren 1869—1872 werd aan den Noordelijken oever een eerste afdamming over 600 meter gemaakt; bij de uitvoering van de nieuwe brug werd de rivier door vooruitbrengen van den Noordoever nogmaals met 400 meter versmald.

Voor wie van cijfers houden moge dienen, dat ten behoeve van de rivierwerken totaal verwerkt werden 3.270.000 kub. M. zand en 20.000 kub. M. klei. Aan den onderbouw werden verwerkt 20.000 kub. M. beton, 41.000 M. betonpalen, 17.000 vierk. M. stalen damwand, 600.000 K.G. wapeningsijzer, 47.000 vierk. M. zinkstukken, 16.000 scheepston stortsteen en 860 kub. M. natuursteen. Wat den bovenbouw betreft, hieraan werden verwerkt 9.000.000 K.G. staal, terwijl 1.1 millioen klinknagels werden geslagen. Het verf-oppervlak bedraagt 100.000 M. Aan de toegangswegen werden verwerkt 315.000 kub. M. zand en 16.000 kub. M. klei. De totale lengte van de toegangswegen bedraagt ongeveer 5 K.M., aan de Noordzijde 1.2 K.M. en aan de Zuidzijde 3.6 K.M. In totaal was met de bouwkosten een bedrag van ruim ƒ 4.000.000 gemoeid.

Onze bruggenbouw. — Wat zij kosten en hoe groot zij zijn. —

ARNHEM:

Onderbouw	0.5 mill.
Bovenbouw	1.5 ,,
Grondaankoop, toegangswegen, div.	1.0 ,,
Totale bouwkosten .	3.0 mill.
Lengte overspanningen:	
Zomerbed	
50+120+50 =	220 M.
Winterbed ... 6×42 =	252 M.
Totale lengte	475 M.
Rijvloer, breed	12 M.
2 trottoirs, breed	4 M.
Totaal gewicht 5200 ton, waarvan 2600 ton staal.	

VIANEN:

Onderbouw	0.55 mill.
Bovenbouw	1.25 ,,
Grondaankoop, toegangswegen, div.	0.70 ,,
Totale bouwkosten	2.5 mill.
Lengte overspanningen:	
4×42,6+160+	
4×42,6 = ...	500 M.
Rijvloer, breed ...	11 M.
2 trottoirs, breed .	2.50 M.
Totaal gewicht 4800 ton, waarvan 2500 ton staal.	

NIJMEGEN:

Onderbouw	1.5 mill.
Bovenbouw	2.0 ,,
Grondaankoop, toegangswegen, div.	1.5 ,,
Totale bouwkosten .	5.0 mill.
Lengte overspanningen:	
72+95+244,10+	
95+72 = ...	580 M.
Rijvloer, breed	12 M.
2 trottoirs, breed ...	4 M.
Totaal gewicht 6500 ton, waarvan 4000 ton staal.	

MOERDIJK:

Onderbouw	1.25 mill.
Bovenbouw	1.75 ,,
Grondaankoop, toegangswegen, div.	1.00 ,,
Totale bouwkosten	4.00 mill.
Lengte overspanningen:	
10×100 = ...	1000 M.
Rijvloer, breed ...	11 M.
2 trottoirs, breed .	2.5 M.
Totaal gewicht 9000 ton, waarvan 5000 ton staal.	

De aan het maken van de Moerdijkbrug verbonden werken, zooals de rivierwerken, de onderbouw, de bovenbouw, de toegangswegen en het vervoer van de tien overspanningen zijn alle door Nederlandsche firma's verricht, evenals de levering van de afsluitdeuren, de levering van het ijzer en het staal, het leggen van het brugdek en de levering van het graniet.

Geschiedenis van de nieuwe brug in datums.

20 Juli 1934: De administratieve voorbereiding van den bouw is gereed gekomen, zoodat met het werk ter plaatse kan worden begonnen.
30 Maart 1935: De eerste overspanning geplaatst.
6 Mei 1935: Aanvang van het maken van den Noordelijken toegangsweg.
15 Mei 1935: De tweede overspanning geplaatst.
19 Juli 1935: De derde overspanning geplaatst.
20 Augustus 1935: De vierde overspanning geplaatst.
21 September 1935: Aanvang van het maken van den Zuidelijken toegangsweg.
22 October 1935: De vijfde overspanning geplaatst.
5 December 1935: De zesde overspanning geplaatst.
3 Maart 1936: De zevende overspanning geplaatst.
April 1936: Aanvang van het leggen van het brugdek.
2 April 1936: De achtste overspanning geplaatst.
19 Mei 1936: De negende overspanning geplaatst.
17 Juli 1936: De tiende overspanning geplaatst.
29 Augustus 1936: Het brugdek is voltooid.
15 September 1936: De Noordelijke toegangsweg is gereed.
1 December 1936: De Zuidelijke toegangsweg is voltooid.
12 December 1936: De brug feestelijk in gebruik genomen.
(Alg. Handelsblad - De Maasbode - De Telegraaf)

(Vor. ber. 1911 D.; Bruggenbouw 2345 C.; Koningin Wilhelmina 2503 E.; Min. v. Lidth de Jeude 2345 C.)

A. **CHINA. — Militaire opstand in Noord-China. - De president van China gevangen genomen. —**
Maarschalk Tsjang Kai-sjek, de president van China (Nanking-regeering) is gevangen genomen door muitende troepen der provincie Sjensi, die onder commando staan van maarschalk Tsjang Hsu-liang, een zoon van wijlen maarschalk Tsjang Tso-lin.
In een intusschen gepubliceerd manifest heeft Tsjang Hsu-liang — naar het Japansche telegraafagentschap Domei meldt — vier eischen aan de centrale Chineesche regeering gesteld, te weten:

1. Onmiddellijke oorlogsverklaring aan Japan.
2. Teruggave aan China van Mandsjoerije en Noord-Tsjahar.
3. Reorganisatie der Kwomintang (de Chineesche regeeringspartij).
4. Aanvaarding door Nanking van eenige communistische principes.

De centrale Chineesche regeering te Nanking heeft intusschen krachtig ingegrepen, om den opstand te onderdrukken. Maarschalk Tsjang Hsu-liang is van al zijn functies vervallen verklaard, de staat van beleg is na de afkondiging in Nanking, tot andere steden in China uitgebreid en de minister van Oorlog, Ho Jing-sjiang, is met het opperbevel belast. Reeds zijn de Nanking-troepen bij Sianfoe, in de provincie Sjensi, waar Tsjang Kai-sjek wordt gevangen gehouden, tot den aanval op de opstandelingen overgegaan. Ten einde echter een nieuwen burgeroorlog met alle gevolgen van dien te vermijden, wordt getracht door onderhandeling de vrijlating van Tsjang Kai-sjek en een bijlegging van den strijd te verkrijgen.
De minister van Financiën, Koeng, wordt tijdelijk met de waarneming van het presidentschap belast, door zijn benoeming tot waarnemend voorzitter van den uitvoerenden raad.
Feng Joe-Sjiang wordt voorzitter van de militaire commissie.
De aanleidende oorzaak van de muiterij is, dat de goed gewapende troepen van Tsjang Hsu-liang, die uitgezonden waren om de communistische troepen te bestrijden, gemeene zaak met hen gemaakt hebben en zich tegen maarschalk Tsjang Kai-sjek hebben gericht, dien zij verdenken van te veel genegenheid voor Japan te betoonen. (Domei - Sin Pau Agency)
(V. b. Burgeroorlog 2424 B.; Communisten 1877 B.)

B. **SPANJE. — Burgeroorlog. - 14 December 1936.**
Het is nu al een maand geleden, dat generaal Franco het beleg sloeg voor Madrid, maar in al dien tijd zijn de nationalisten practisch geen stap verder gekomen. De regeeringstroepen, die evenals de nationalisten versterkt zijn door buitenlanders en buitenlandsche wapenen, hebben ieder huis in een vesting herschapen. In de afgeloopen twee weken was het initiatief meerendeels in handen der regeeringstroepen. Burgos, de zetel der nationalistische regeering, wordt door twee legers bedreigd, een die uit Bilbao opereert en een uit Santander.
Zooals door de Engelsche minister van Buitenlandsche Zaken, Eden, in het Lagerhuis werd verklaard, komen duizenden Duitschers het leger van Franco te hulp schieten, terwijl Italiaansche troepen, meestal oud-strijders uit den Abessynischen oorlog, reeds langen tijd in Franco's leger dienst hebben genomen.
De Portugeesche regeering heeft op 12 Dec. '36 een afwijzend antwoord gegeven op de voorstellen van Frankrijk en Engeland om samen te werken ten einde den burgerstrijd in Spanje door bemiddeling te doen eindigen.
De Duitsche regeering heeft in haar Antwoordnota een zeer conciliante houding aangenomen. Op alle punten zegt de Duitsche regeering haar volle medewerking toe, om een bemiddeling in den Spaanschen burgeroorlog tot stand te brengen.
De Italiaansche regeering heeft geen definitief antwoord gegeven.
De Sovjet-regeering is in principe bereid bij een poging tot bemiddeling in Spanje zich bij andere staten aan te sluiten.
(Red. K. H. A.) **(Vorig bericht blz. 2560 F.)**

C. **AANSLAGEN. — Wilhelm Gustloff, leider der Duitsche N.S.D.A.P. in Zwitserland. - Veroordeeling van David Frankfurter. —**
Het kantonnale gerecht van Graubünden heeft op 14 December '36 uitspraak gedaan in de zaak tegen David Frankfurter, verdacht van moord op Wilhelm Gustloff, den leider van de groep-Zwitserland der Duitsche Nationaal-Socialistische partij.
Frankfurter is veroordeeld tot 18 jaar gevangenisstraf met aftrek van acht maanden preventieve hechtenis; hij verliest de burgerlijke eererechten voor het geheele leven, het verblijf in Zwitserland wordt hem voor zijn leven ontzegd, hij is in beginsel veroordeeld tot vergoeding van alle door zijn misdaad veroorzaakte schade en tot betaling van de proceskosten. (A. N. P.) **(Vorig bericht blz. 2184 E.)**

D. **ENGELAND. — Minister Eden's verklaring inzake Duitschland en Spanje. —**
De Britsche minister van Buitenlandsche Zaken Eden heeft in een op 14 Dec. '36 te Bradford gehouden rede twee belangrijke verklaringen afgelegd:
1. Er moet een einde komen aan de eenzijdige opzegging van verdragen.
2. Het is van groot belang voor Groot-Brittannië, dat de integriteit van Spanje en zijn overzeesche gewesten gehandhaafd blijft.

Groot-Brittannië, aldus de minister, wil vreedzame en zelfs vriendschappelijke betrekkingen onderhouden met diegenen, die in hun eigen land de gevaarlijke leerstelling huldigen, dat de wereld verdeeld moet worden tusschen linksche en rechtsche dictaturen, of die een van die leerstellingen steunen. Onze relaties met de andere staten worden bepaald door de overweging, of zij bereid zijn den vrede met hun buren te bewaren en of zij de verdragen willen nakomen, die voor de handhaving van den vrede zijn opgesteld.
Ik herhaal dus, bij onze internationale betrekkingen laten wij ons niet leiden door het regime der diverse landen, doch door de wijze, waarop de regeeringen haar verplichtingen nakomen. Mijn te Leamington op 20 November afgelegde verklaring en de verklaring van den Franschen minister van Buitenlandschen Zaken, Delbos, waarin hij Engeland steun beloofde in geval van een niet-uitgelokten aanval, hebben slechts vroegere verplichtingen opnieuw bevestigd en verbergen niet het plan tot het vormen van het eene of andere exclusieve bondgenootschap, terwijl evenmin wordt gedacht aan een politiek van groepsvorming.
Wij wenschen oprecht samenwerking met Duitschland, niet alleen door het Westelijk pact, maar ook met betrekking tot de Europeesche aangelegenheden in het algemeen. Wij verlangen Duitschland niet te omsingelen, doch wel, dat het met de andere landen samenwerkt op economisch, financieel en politiek gebied. Wij wenschen geen groepen en barrières in Europa.
(Manchester Guardian) **(Vor. ber. Eden 2567 F.)**

15 DECEMBER 1936

E. **NEDERLAND. — Het Nationale huwelijksgeschenk voor het Prinsenpaar. —**
Het nationale huwelijksgeschenk is thans definitief vastgesteld. Het omvat ten eerste een motorjacht, waarmede het IJsselmeer, de Zeeuwsche stroomen, de Friesche meren, kortom de grootere wateren van Nederland bevaren kunnen worden, ten tweede het plan voor moderniseering, verbouwing en inrichting van een vleugel van het Paleis Soestdijk. (Telegraaf)
(Vor. ber. 2510 C.; Prinses Juliana 2570 A.; Prins Bernhard 2571 F.)

F. **EGYPTE. — Blauwhemden worden officieel erkend. —**
Na langdurig overleg heeft minister-president Nahas Pasja als leider van de Wafdpartij op 7 Dec. '36 een proclamatie afgekondigd, waardoor een nieuw statuut is vastgesteld voor de organisatie der Blauwhemden. Inplaats dit jonge fascistische leger te ontbinden, zooals velen wenschten, heeft Nahas Pasja het officieel erkend, hoewel het dragen van wapenen en het houden van parades op straat, waaraan zoovelen aanstoot namen, is verboden. (Akcham)

G. **DUIKBOOTENOORLOG. — Humaniseering. - Duitschland treedt toe. —**
Von Ribbentrop, de Duitsche ambassadeur te Londen, heeft een nota doen toekomen aan het Britsche ministerie van Buitenlandsche Zaken, waarin verklaard wordt, dat de Duitsche regeering toetreedt tot de bepalingen betreffende den duikbootoorlog, vervat in deel vier van het vlootverdrag van Londen, en deze bepalingen met ingang van 23 Nov. '36 als bindend aanvaardt. (Times)
(Vor. ber. Duikbootenoorlog 2537 D.)

A. **Ontwikkeling en opzegging. —**

In het maandschrift „Economie" wijdt de oud-minister van Waterstaat, ir. M. C. E. Bongaerts een beschouwing aan de ontwikkeling van het Rijnvaartregiem en den toestand, ontstaan door de opzegging van de Rijnvaart-akte door Duitschland.

Het internationale rivierenrecht kreeg zijn grondwet bij de slotakte van het Weener congres in 1815, welke uitgaat van het beginsel van wederkeerigheid in rechten en plichten tusschen de oeverstaten van internationale rivieren. Het voortbouwen op dezen grondslag werd aan de betrokken staten zelf overgelaten en zoo ontstond voor de Rijnvaart de Rijnvaart-conventie van 1831, welke in 1868 werd vervangen door de conventie van Mannheim. Deze werd aangegaan door de oeverstaten Pruisen, Baden, Beieren, Frankrijk, Hessen en Nederland, uit welke rij Frankrijk na den oorlog van 1870 verdween. Zij was de logische uitwerking van het rivierenrecht van 1815 en behelsde bepalingen omtrent de bevoegdheid tot het bevaren van den conventioneelen Rijn, welke zich in Nederland uitstrekte stroomafwaarts tot Gorinchem voor de Waal en tot Krimpen aan de Lek voor de Lek. Het voorzitterschap van de Centrale Commissie voor de Rijnvaart werd om de beurt waargenomen door de commissarissen der oeverstaten, terwijl voor het stemrecht een zekere verhouding in de conventie was vastgelegd.

Wat dit stemmental betreft heeft Frankrijk na den wereldoorlog, die ook voor het Rijnregiem een geheel nieuwe situatie schiep, een vergissing begaan, zegt ir. Bongaerts.

Het wist in het tractaat van Versailles door te drukken, dat ook niet-oeverstaten voortaan deel zouden uitmaken van de Centrale Commissie voor de Rijnvaart, dat Frankrijk permanent den voorzitter zou aanwijzen en dat het stemmenaantal zoodanig werd verdeeld, dat Frankrijk met de nieuwe, niet-Rijnoeverstaat zijnde leden, de meerderheid zou hebben. Toen evenwel in de Centrale Commissie in haar nieuwe samenstelling moest worden gewerkt en o.m. de bedoeling naar voren kwam om van de verhoopte overmacht gebruik te maken om aan Nederland de internationalisatie van de z.g. tusschenwateren — tusschen Rijn en Schelde — op te leggen, alsmede de uitbreiding van de jurisdictie der Centrale Commissie over de Nederlandsche rivieren en stroomen zeewaarts van Gorinchem en Krimpen aan de Lek, heeft Nederland zich daartegen, aan de hand van zijn op het beginsel der wederkeerigheid gefundeerd goed recht, verzet. De strijd, niet lang na het vredestractaat van Versailles begonnen, is zwaar geweest en hij is eerst in het najaar van 1936 beëindigd, geheel tot voldoening van Nederland.

RIJNVAART-REGIEM

Ir. Bongaerts schetst dan, hoe Frankrijk na den wereldoorlog streefde naar de heerschappij over den Rijn. Op de vredesconferentie te Parijs in 1918 kwam Engeland voor den dag met zijn oude denkbeeld van algeheele verkeersvrijheid voor alle staten te land, te water en (thans ook) in de lucht. Bij Frankrijk, dat een overwinnaarspolitiek voerde en Duitschlands gezag over de groote internationale rivieren wilde breken door er internationale beheerscommissies voor in de plaats te stellen, vond dit denkbeeld geen instemming.

Terwijl het Engelsche ontwerp, ten koste van de zeggenschap der oeverstaten op hun rivieren, slechts de verwezenlijking van een zoo groot mogelijke internationale verkeersvrijheid beoogde, had het Fransche ontwerp de ontrechting van de oeverstaten tot doel, aanvankelijk alleen de Duitsche, later alle oeverstaten. Het aldus geconcipieerde algemeene ontwerp, op twee gedachten hinkende, ondervond ter conferentie zoo weinig instemmende bejegening, dat het terzijde werd gelegd om straks, na den vrede, te worden behandeld. Men beperkte zich tot het „internationaal verklaren" van vier der voornaamste Duitsche rivieren, zooals Frankrijk van den beginne af had gewild, op welke rivieren „reeds bij voorbaat" sommige bepalingen welke in de terzijde gelegde concept-algemeene conventie voorkwamen, van toepassing werden verklaard. Die rivieren werden derhalve rechtens in een uitzonderingspositie gebracht.

Doch Frankrijk wenschte die uitzonderingspositie niet voor den Rijn, waarbij het niet alleen zelf oeverstaat zou worden, doch welke rivier zelf eens Fransch moest worden, volgens het oude droombeeld van Lodewijk XIV, welke gedachtengang sedert eeuwen de Fransche buitenlandsche politiek in deze gewesten heeft beheerscht.

De ontrechting der oeverstaten mocht voor den Rijn thans niet worden opgelegd; bovendien meende Frankrijk ten onrechte, dat de Centrale Commissie voor de Rijnvaart krachtens de conventie van Mannheim voor die vaart oppermachtige bestuursbevoegdheden bezat en bijgevolg, dat, wanneer Frankrijk in die commissie maar een overwicht verkreeg, de rivier practisch Fransch zou zijn. Voor den Rijn werd in het tractaat van Versailles dan ook niet veel meer voorgesteld dan een wijziging van de samenstelling der Centrale Commissie en enkele bepalingen over het riviervak, dat weer Fransch-Duitsche grensrivier worden zou, derhalve een wijziging van de akte van Mannheim.

De algemeene conventie, die te Versailles in concept werd ter zijde gelegd, is verder behandeld op de rivierenconferentie van Barcelona van 1921. De daar aangenomen tekst tracht iets anders voor de conventie van Mannheim in de plaats te brengen, maar hij is eveneens gegrondvest op het rivierenrecht van Weenen.

Hoe is nu de toestand, vraagt ir. Bongaerts, na de opzegging van de Rijnvaartbepalingen door Duitschland?

De vraag is naar voren gekomen of nu de conventie van Mannheim automatisch herleefd is, zooals zij vóór het tractaat van Versailles bestond. Die vraag gaat er van uit, dat de scheepvaartbepalingen van dit tractaat kunnen worden afgeschud, zonder meer. Het is echter duidelijk, dat daarmede niet de akte herleeft in den vorm, dien zij had vóórdat zij te Versailles voorloopig werd gewijzigd en vóórdat daarin verdere wijzigingen in de naaste toekomst waren voorzien en overeengekomen, die inmiddels te Straatsburg bijna tot een goed einde zijn gebracht. Ten eerste is Frankrijk als oeverstaat in de plaats gekomen van het voormalige Rijksland. Ten tweede heeft het nieuwe Duitschland zich tot zoodanige Rijkseenheid geproclameerd, dat er nauwelijks meer plaats schijnt voor een afzonderlijk optreden van Pruisen, Beieren, Baden en Hessen als zelfstandige contractanten bij een Rijnvaartconventie. In de derde plaats moge worden bedacht, dat er na den wereldoorlog op den Boven-Rijn technisch veel is gebeurd in dien zin, dat de Rijnvaart zoowel als het Rijnwater aldaar grootendeels kunstmatig wordt afgeleid naar een op Fransch gebied gelegen lateraal kanaal, hetwelk buiten de jurisdictie van de Cenrale Rijnvaartcommissie zal worden gehouden; en ten vierde mag niet worden vergeten, dat de toeneming van het verkeer en de vaartontwikkeling in de laatste tientallen van jaren zoodanig zijn geweest, dat er aanleiding schijnt te bestaan de insluiting van Zwitserland als Rijnoeverstaat te bevorderen.

Ir. Bongaerts meent, dat het van groot belang is, dat de Rijnoeverstaten van thans onderling tot accoord komen. Wellicht verdient het aanbeveling, te trachten den Volkenbond het initiatief te doen nemen, om de oeverstaten van internationale rivieren — niet alleen de Duitsche — in conferentie te vereenigen.

Voor Nederland speciaal is het een levensbelang, dat er voor zijn groote rivieren internationale conventies blijven en komen op den grondslag van wederkeerigheid. Dank zij dien grondslag heeft Nederland, nog in de loopende eeuw, herhaalde malen gevaarlijke aanslagen op zijn economisch en op zijn souverein bestaan weten af te weren.

Herinnerd zij hier aan de poging van Pruisische zijde, voor den oorlog gedaan om ten behoeve van een gewenschte tariefsverhooging op de spoorwegen over te gaan tot het heffen van Rijntollen. De akte van Mannheim gaf Nederland de volledige ruggegraat voor zijn geslaagd verzet als Rijnoeverstaat.

Ik herinner voorts aan de agitatie in Duitschland voor het graven van „Eine Deutsche Rheinmündung", met de bedoeling de welvaart die Nederland en speciaal Rotterdam genoten door den opbloei van het Duitsche Rijk na den oorlog van 1870-'71 en speciaal van de industrieele ontwikkeling van Westphalen voor Duitschland en Duitsche Noordzeehavens te reserveeren.

Eindelijk moge ik herinneren aan de pogingen van Belgische en van Fransche zijden aangewend om de internationale bevoogding van de tusschenwateren te bewerken, alsmede de uitbreiding der zeggingschap van de Centrale Commissie voor de Rijnvaart zeewaarts van Gorinchem en van Krimpen aan de Lek.

Met de Rijnvaartconventie is de ontwikkeling van de groote rivierenvaart in West-Europa, ten bate van handel en bedrijf en ten bate van de volkswelvaart in het algemeen beter gediend geweest, dan met bilaterale riviertractaten.

Bij dit stelsel bestaat het gevaar voor terugval tot de toestanden van vóór 1792, toen een staat een op zijn territoir gelegen vak van een internationale rivier volledig voor zijn eigen welvaart kon afzonderen.

„Eine Deutsche Rheinmündung" eenerzijds en de stop bij Lixhe anderzijds duiden in die richting. Zelfs een kanaal, dat afscheiding van den Brabantschen wal van de Schelde teweeg brengt, zou een dergelijk gevaar voor de toekomst in zich bergen.

Het kleine Nederland heeft door de eeuwen heen altijd sterk gestaan door kordaat en nauwgezet vast te houden aan het recht, zoowel dat van zichzelf als dat van anderen, zonder dat het daarbij nochtans gemis aan de noodige soepelheid om billijkheidsgronden tot verwijt kon krijgen. Er bestaat geen reden te onderstellen, dat het in de toekomst anders zou worden dan het in het verleden is geweest, zoo besluit ir. Bongaerts. (Economie)

(Vor. ber. Opzegging bepalingen inzake internationalisatie van eenige rivieren 2549 E.; Rijnvaart 2292 D.)

A. ENGELAND. — Afstand van den troon van Koning Edward VIII. - Perscommentaren.

ENGELAND. — Dezelfde gebeurtenissen die den eenen mensch tot in de diepste diepten neerwerpen, verheffen den anderen tot de hoogste toppen; zoo is het rad van de fortuin.

Koning Edward, de aangebedene, is mijnheer Windsor geworden, een val over welks beteekenis niets meer behoeft te worden gezegd.

Baldwin is van een oud, afgewerkt en gewantrouwd premier, naar wiens aftreden millioenen met verlangen uitzagen, de redder van zijn land geworden. Hij heeft in de gevaarlijkste crisis, die Engeland en het Britsche Rijk sinds den oorlog hebben gekend, de eenheid van het volk bewaard. Daarmee heeft hij de eeuwigdurende dankbaarheid van zijn volk verworven. Alle bladen, onverschillig van welke richting of partij, zijn eensgezind in hun lof voor zijn optreden. Zelfs organen als de Daily Mail, die de laatste dagen met onbeschrijfelijke blindheid alles gedaan hebben om zijn oneindig moeilijk streven te verijdelen, zijn nu gedwongen hun erkentelijkheid uit te spreken.

Het rad van de fortuin heeft echter in zijn laatste geweldige omwenteling niet alleen personen, maar ook instellingen van plaats doen veranderen. De instelling van de monarchie is gedaald en die van de democratie gestegen.

Over de daling wordt in de pers uiteraard weinig gezegd. Alleen de Times heeft den moed openlijk te erkennen, dat de monarchie zwaar is geschokt. De andere bladen achten het, niet geheel zonder reden, wenschelijk hieromtrent een sober stilzwijgen te bewaren. Sommige van hen, zooals de Manchester Guardian, gaan zelfs zoover de meening uit te spreken, dat de constitutioneele positie van de monarchie niet verzwakt, maar versterkt en gelouterd uit de crisis te voorschijn is gekomen. (N. Rott. Crt.)

DUITSCHLAND. — De **Völkischer Beobachter** meldt, dat Duitschland de hartelijkste sympathie voor het Engelsche volk in een van de ernstigste crises van zijn geschiedenis voelt.

Het **Berliner Tageblatt** merkt op: „De openbare meening in Duitschland heeft de crisis behandeld als een zaak van een voorname familie, waarin zij zich niet wenscht te mengen".

FRANKRIJK. — De **Echo de Paris** schrijft: Het stelsel van de constitutioneele monarchie komt versterkt uit de crisis te voorschijn.

De **Journal** schrijft o.a. „Niemand weet beter dan de Franschen, welke dankbaarheid zij verschuldigd zijn aan Edward VIII. In de betuiging van eerbied, welke wij thans willen geven aan hem, die met zooveel adeldom de bitterste scheiding voltrekt, willen wij tevens onze bewondering uitspreken voor het schitterend voorbeeld van zelfverloochening, met alle beloften van trouw aan zijn gedachtenis".

ITALIE. — De **Giornale d'Italia** schrijft, dat het Italiaansche volk den Koning bewondert, die zijn troon heeft opgegeven voor zijn liefde.

De **Corriere della Sera** staat zeer critisch tegenover het feit, dat Mevrouw Simpson al tweemaal gescheiden is, en men moet bedenken, schrijft het blad, dat het tegen de leer der Katholieke kerk is.

VEREENIGDE STATEN. — In de Vereenigde Staten staat de openbare meening sympathiek tegenover den Koning, terwijl de bladen, behalve de Hearst-pers, als hun meening te kennen geven, dat Groot-Brittannië en het rijk uit de huidige crisis even machtig in alle opzichten zullen te voorschijn treden.

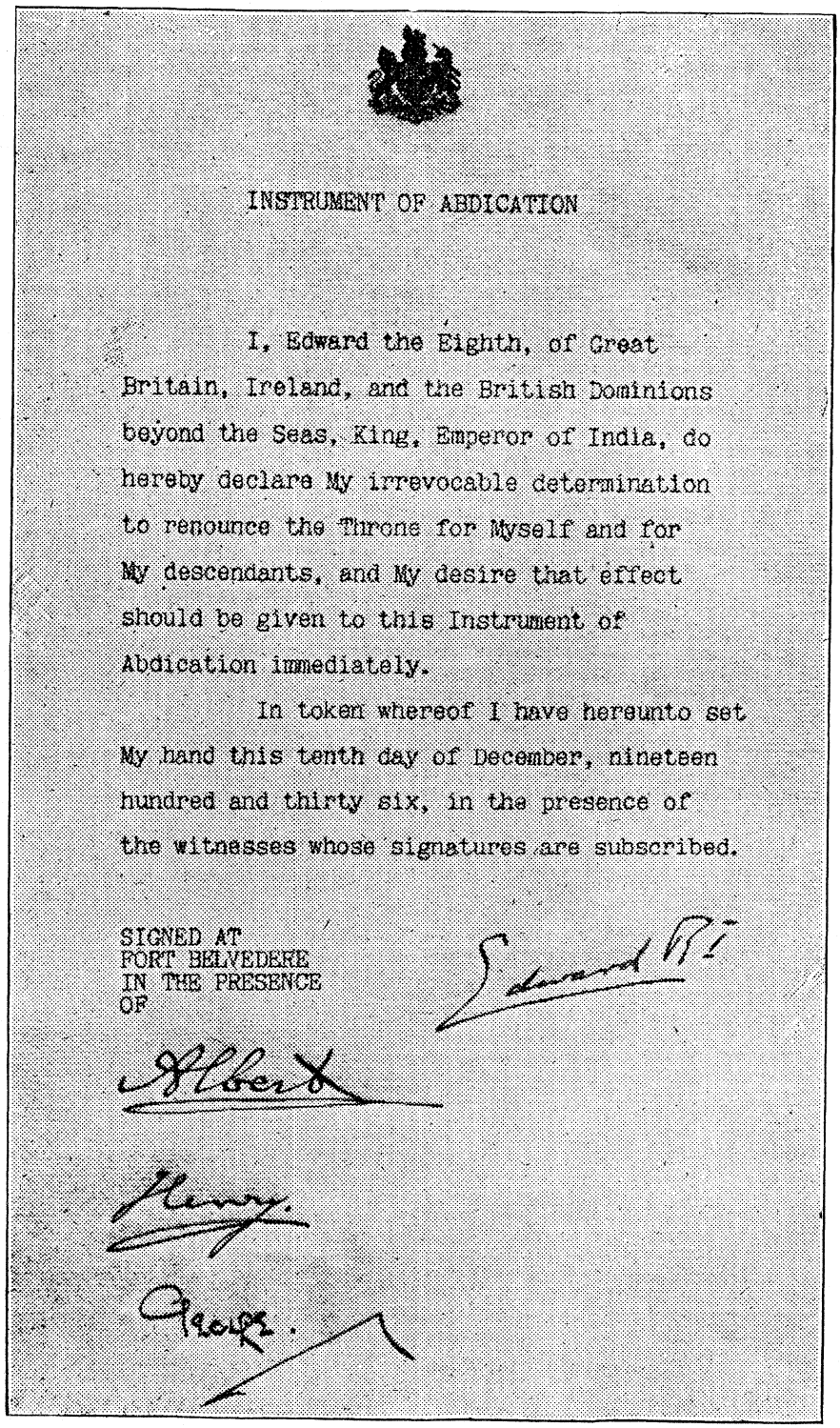

INSTRUMENT OF ABDICATION

I, Edward the Eighth, of Great Britain, Ireland, and the British Dominions beyond the Seas, King, Emperor of India, do hereby declare My irrevocable determination to renounce the Throne for Myself and for My descendants, and My desire that effect should be given to this Instrument of Abdication immediately.

In token whereof I have hereunto set My hand this tenth day of December, nineteen hundred and thirty six, in the presence of the witnesses whose signatures are subscribed.

SIGNED AT
FORT BELVEDERE
IN THE PRESENCE
OF

Facsimile der Acte van Abdicatie van Koning Edward VIII. Deze Acte is medeondertekend door den Hertog van York, den Hertog van Gloucester en den Hertog van Kent.

De houding der Dominions.

CANADA. — Het kabinet te Ottawa heeft een „order in council" aangenomen, waarbij Canada den troonsafstand van Edward VIII aanvaardt en waarbij de Britsche regeering machtiging krijgt ook Canada te vermelden in de wet, waarbij de troonsafstand wordt goedgekeurd.

ZUID-AFRIKA. — Generaal Hertzog heeft met generaal Smuts en andere ministers de zaak besproken. Men gelooft niet, dat het parlement van de Unie van Zuid-Afrika voor den vastgestelden tijd, 8 Januari '37, zal worden bijeengeroepen.

AUSTRALIE. — De Senaat van Australië heeft een besluit genomen, waarbij de wettelijke maatregelen inzake de troonsopvolging, welke door het Britsche parlement werden aangenomen, worden goedgekeurd. Het Huis van Afgevaardigden had de bespreking van deze maatregelen nog niet voltooid.

NIEUW ZEELAND. — De premier heeft medegedeeld, dat het niet noodig zal zijn het parlement bijeen te roepen.

NOORD-IERLAND. — Sir Dawson Bates, de minister van Binnenlandsche Zaken van Ulster, heeft op een conservatieve bijeenkomst te Belfast hulde gebracht aan Baldwin, dien hij beschouwt als de grootste staatsman, die ooit Groot-Brittannië heeft geregeerd. Het rijk heeft de grootste crisis van zijn geschiedenis gelukkig doorstaan. Gode zij dank, dat kroon en rijk thans sterker en grooter zijn dan ooit.
(V. b. Troonsafstand Koning Edward VIII 2576 A.)

16 DECEMBER 1936

A. KONINGEN DIE AFSTAND DEDEN VAN DEN TROON. — In den loop der laatste 25 jaren. —
In weinig monarchieën is in den loop der eeuwen zoo een gering aantal abdicaties voorgekomen als in Groot-Brittannië.
Oostenrijk, Frankrijk, Duitschland, Holland, Zweden, Spanje, Polen, Portugal, Griekenland, Turkije, Rusland, China, Siam en Afghanistan hebben allen te eeniger tijd en in sommige gevallen verscheiden malen hun monarchen verloren tengevolge van een vrijwillige of gedwongen abdicatie.
De „Daily Telegraph" geeft een lijstje van de koningen, die de laatste 25 jaren afstand hebben gedaan van den troon:
Keizer Poe Yi van China, 12 Februari 1912.
Tsaar Nicolaas II van Rusland, 15 Maart 1917.
Koning Ferdinand I van Bulgarije, 3 October 1918.
Keizer Wilhelm II van Duitschland, 9 November 1918.
Koning Friedrich August III van Saksen, 9 November 1918.
Keizer Karel I van Oostenrijk-Hongarije, 12 November 1918.
Koning Ludwig III van Beieren, 13 November 1918.
Groot-Hertog Friedrich van Baden, 22 November 1918.
Koning Wilhelm II van Würtemburg, 2 December 1918.
Groot-Hertogin Marie Adelaide van Luxemburg, 10 Januari 1919.
Koning George II van Griekenland 18 December 1923.
Koning Amanullah van Afghanistan, 12 Januari 1929.
Koning Prahidjapok van Siam, 2 Maart 1935.
Koning Alfonso van Spanje, hoewel gedwongen zijn land te verlaten toen in 1931 de republiek werd uitgeroepen, weigerde de acte van afstand te onderteekenen. Koning George van Griekenland kwam in Mei 1935 wederom op den troon.
Haile Selassie, keizer van Abessynië, verliet in het begin van dit jaar zijn land en verblijft thans in Engeland, doch heeft nooit afstand van den troon gedaan.
Ex-Koning Prahidjapok woont thans in Sussex, Amanullah verblijft te Napels, Ferdinand van Bulgarije in Duitschland, de Duitsche ex-keizer te Doorn en ex-koning Alfonso te Milaan. (Daily Telegraph)

B. NEDERLAND. — Defensiebegrooting. - Verzwaring van den dienstplicht. —
Aan de Memorie van Antwoord aan de Tweede Kamer in zake de Defensiebegrooting wordt het volgende ontleend:
Uitbreiding van de vredessterkte bij de zeemacht door middel van verlenging van den eersten oefeningstijd van de daaraan toegewezen dienstplichtigen en vermeerdering van het aantal herhalingsoefeningen bij de land- en zeemacht: dat zijn de voorzieningen, neergelegd in een ontwerp van wet tot wijziging van de Dienstplichtwet, dat het departement van Defensie heeft verlaten. Bovendien zullen maatregelen worden getroffen om te bevorderen, dat bij vergrooting van de lichtingssterkte — waarvoor een ander ingrijpender wetsvoorstel wordt gemaakt — de beoogde versterking spoedig kan intreden.
(Vaderland) **(V. b. 2243 A.; Dienstplicht 2363 E.)**

C. IERLAND. — Grondwetswijziging. - Functie van Gouverneur-Generaal wordt afgeschaft. —
De Iersche Dail heeft met 79 tegen 54 stemmen het wetsontwerp aangenomen, tot wijziging van de Grondwet, waarbij de functie van Gouverneur-Generaal wordt opgeheven en het „in naam des konings" bij alle binnenlandsche aangelegenheden van den Vrijstaat voortaan wordt weggelaten.
Het wetsontwerp voorziet echter wel in de erkenning van den nieuwen Koning, maar bepaalt, dat de functie, die de nieuwe Koning in den vervolge zal uitoefenen, in het bestuur van den Vrijstaat, beperkt zal worden. Zoolang de Vrijstaat verbonden is, aldus het ontwerp, met Australië, Canada, Groot-Brittannië, Nieuw-Zeeland en Zuid-Afrika, en zoolang de Koning erkend wordt door deze naties ten aanzien van benoeming van diplomatieke, consulaire ambtenaren en het sluiten van internationale overeenkomsten, kan en wordt de aldus erkende Koning gemachtigd op te treden voor den Vrijstaat voor gelijke doeleinden.
De bevoegdheden van den gouv.-generaal worden ten deele overgedragen aan den speaker van de Dail, die in de toekomst de wetsontwerpen zal onderteekenen en het parlement zal ontbinden. De Valera zou dan, naar verluidt, de overige functies van gouverneur-generaal op zich nemen.
De Valera verklaarde, dat het niet de bedoeling der regeering is, de banden met het gemeenebest te verbreken, maar de constitutie aan de bestaande omstandigheden aan te passen. „Groot-Brittannië", aldus zeide hij, „is reeds officieus op de hoogte gesteld van hetgeen wij denken te doen. De banden, die ons met Engeland verbinden, zullen bewaard blijven."
(Irish Times) **(Vor. ber. Grondwet 2548 D.)**

D. NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Verbindendverklaring van C. A. O. (Collectieve Arbeidsovereenkomsten). —
Ingediend is een wetsontwerp tot het algemeen verbindend en onverbindend verklaren van bepalingen van collectieve arbeidsovereenkomsten. Aan de memorie van toelichting wordt het volgende ontleend:
De minister van Sociale Zaken heeft, na zijn optreden, aanvankelijk gemeend, bij het treffen van een regeling op het gebied van de verbindendverklaring van collectieve arbeidsovereenkomsten, zich in zooverre te moeten beperken, dat niet de loonen, maar wel andere bepalingen van collectieve arbeidsovereenkomsten zouden kunnen worden verbindend verklaard. Hij heeft, overeenkomstig de door hem gedane toezeggingen, de mogelijkheid daarvan nader onder de oogen gezien. Daarbij is hij tot de overtuiging gekomen, dat op deze wijze een oplossing, welke voldoenden steun biedt aan het instituut van de collectieve arbeidsovereenkomst, niet verkregen kan worden. In het thans aangeboden wetsontwerp is daarom de mogelijkheid tot verbindendverklaring van bepalingen, welke op de loonen betrekking hebben, niet uitgesloten.
De collectieve arbeidsovereenkomsten zijn, naar het oordeel van de regeering, voor den behoorlijken gang van het bedrijfsleven, het bevorderen van de samenwerking tusschen werkgevers en arbeiders en het scheppen van redelijke arbeidsvoorwaarden van zoo groote beteekenis gebleken, dat het wegruimen van belemmeringen, die haar verdere ontwikkeling in den weg staan, van groot maatschappelijk nut is te achten. (De Standaard)
(Vor. ber. Collectieve Arbeidsovereenk. 1703 C.)

17 DECEMBER 1936

E. CUBA. — Nieuwe Grondwet goedgekeurd. —
De Senaat heeft de nieuwe grondwet goedgekeurd, welke wordt beschouwd als een der meest liberale constituties van Noord- en Zuid-Amerika. De nieuwe grondwet voorziet in den achturigen werkdag, mijnexploitatie van staatswege, ouderdomsverzekering en moederzorg. (Agence Belga) **(V. b. 1843 D.)**

F. AMSTERDAM. — Plannen voor een tentoonstelling opgegeven. —
De commissie, welke onder voorzitterschap van den heer Gottfr. H. Crone de mogelijkheid van het houden eener tentoonstelling van groot formaat te Amsterdam in een der eerstvolgende jaren heeft onderzocht, heeft moeten besluiten de plannen op te geven. Het is de commissie gebleken, dat, wat een internationale tentoonstelling aangaat, in verband met de bepalingen van het Internationale Tentoonstellingsverdrag Parijs 1928, thans de tijd voorbij is om nog met kans op succes aan te dringen op toelating van Nederland tot het houden van een internationale tentoonstelling binnen de eerste acht jaren. Mitsdien heeft de commissie, tot haar leedwezen, moeten besluiten, de plannen op te geven. (De Telegraaf)
(Vorig bericht blz. 2381 E.)

A. **DUITSCHLAND. — Het grondstoffenprobleem. - Koloniale kwestie. —**
Dr. Schacht publiceert in het Januari-nummer van het Amerikaansche tijdschrift Foreign Affairs, dat te New York is verschenen, een artikel, dat bedoeld schijnt te zijn als antwoord op de verleden jaar door sir Samuel Hoare in den Volkenbond gedane voorstellen, inzake een bestudeering van een betere verdeeling der grondstoffen.
Dr. Schacht geeft een opsomming van de eischen, welke hij in 1929 ter toen te Parijs gehouden Young-conferentie stelde, in verband waarmede hij verklaart:
1. Duitschland moet grondstoffen produceeren op een gebied, dat onder zijn bestuur is geplaatst; 2. dit koloniale gebied moet een muntstelsel hebben als Duitschland.
Hij verklaart voorts, dat andere mogelijke kwesties — souvereiniteit, leger, politie, wetgeving, kerk en internationale samenwerking — internationaal kunnen worden opgelost, indien aan de eer van Duitschland niets zou worden tekort gedaan. Hij voegt daaraan toe, dat het koloniale vraagstuk noch een imperialistisch probleem noch een prestige-kwestie is, doch slechts een vitaal economisch vraagstuk, waar de Europeesche vrede van afhangt.
De suggestie van dr. Schacht, dat Duitschland het bestuur krijgt over zekere koloniën zonder er de noodzakelijke souvereiniteit over te verwerven, schijnt werkelijk geschreven te zijn, om een beraadslaging te openen over de voorstellen van sir Samuel Hoare. (Foreign Affairs) **(V. b. Dr. Schacht 2575 H.; Koloniën 2575 H.; Grondstoffen 1625 C.)**

B. **FINLAND. — Lappo-leider Kosola overleden. —**
De stichter en leider van de Finsche Lappo-beweging, Victor Kosola, is ten gevolge van een longontsteking te Lappo overleden.
De Lappo-beweging is een fascistisch-getinte boerenpartij, die vooral in 1932 van zich deed spreken, toen de boeren in Maart van dat jaar onder aanvoering van generaal Wallenius en Kosola den opmarsch naar Helsingfors begonnen ten einde de regeering in handen te nemen. De opzet mislukte. Na deze mislukking heeft men niet veel meer van hem gehoord.
(Hufvudstadsbladet) **(V. b. Lappo-Beweging 1309 C.; Kosola 576 I.)**

C. **ZUID-WEST-AFRIKA. — Status ongewijzigd. —**
De regeering der Zuid-Afrikaansche Unie heeft bekend gemaakt, dat zij Zuid-West-Afrika niet als vijfde provincie in de Unie wenscht op te nemen, noch het mandaat over wil dragen aan een andere mogendheid. (The Cape Times) **(V. b. 1606 B.)**

D. **LUCHTVAART. — „Gyroplane" Bréguet. —**
Den 24sten November heeft te Villacoublay de piloot Maurice Claisse aan boord van een „gyroplane" Bréguet gedurende 62 minuten gevlogen en een afstand van 44 kilometer afgelegd. Beide cijfers zijn wereldrecords. Men heeft dit tot nu toe geheim gehouden.
De gyroplane Bréguet wordt gevormd door een eenigszins log geraamte, dat aan beide zijden een rad heeft, en ook voor en achter een kleiner rad. Een 350 paards Hispano-motor zorgt voor de drijfkracht, welke door tandraderen wordt overgebracht naar de twee zeil-schroeven, welke in tegengestelde richting draaien, met een snelheid van ongeveer 2.2 à 2.5 ronden per seconde. Het totaalgewicht is ruim 2000 K.G., waarvan 200 K.G. brandstof.
In den stand van de zeil-schroeven kan tijdens het vliegen verandering worden aangebracht, en hiermede kan de piloot dus naar willekeur vooruit of naar boven vliegen. Wij herinneren er aan, dat met de gyroplane in September de hoogte van 158 meter bereikt is, hetgeen eveneens een wereldrecord is.
Volgens Louis Bréguet is de gyroplane het toestel van de toekomst. Hij ziet een groote gyroplane, wegende 15.000 tot 17.000 K.G., met drie zeilschroeven van 25 meter diameter en in beweging gebracht door vier motoren, die 3600 p.k. zouden ontwikkelen. En hiermede zou een snelheid van 500 K.M. in het uur bereikt kunnen worden. 2650 p.k. zouden noodig zijn, om dit toestel op 3000 meter bewegingloos te houden. Men zal de ontwikkeling van de gyroplane zeker met belangstelling volgen. (L'Auto)

E. **NEDERL. OOST-INDIE. — Het graf van Coen. —**
De *f* 60.000 voor het aankoopen van het pakhuis van Geo Wehry & Co., waaronder zich te midden van een aantal andere graven Coen's laatste rustplaats bevindt, is thans bijeen gebracht door de burgerij, aldus het „Bat. Nieuwsblad".
Het land zal nu de kosten van een eenvoudig monument dragen, dat na aankoop en verwijdering van het pakhuis boven de graven zal worden opgericht. Naar het blad vernam, zal de president der Javasche Bank, die het geld onder berusting heeft, het bedrag op 8 Januari '37, den 350sten jaardag van Coen, aan de regeering overhandigen.
(Bat. Nieuwsblad) **(Vorig bericht 1382 B.)**

F. **NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Vaccinatie. —**
De Tweede Kamer heeft op 17 Dec. '36 het wetsontwerp tot opschorting voor één jaar van den vaccinatieplicht zonder hoofdelijke stemming goedgekeurd.
(De Telegraaf) **(V. b. 2565 D.; Tw. Kamer 2574 D.)**

G. **SVEN SCHOLANDER OVERLEDEN. — Vertolker van het Europeesche volkslied. —**
Sven Scholander, de vermaarde bard, de begaafde vertolker van Europeesche volksliederen en luitspeler, is te Stockholm op 76-jarigen leeftijd overleden. Ook in ons land, waar de kunstenaar herhaalde malen optrad en een zeer groote schare vereerders van zijn levensechte, aan humor zoo rijke kunst had, behoudt men voortreffelijke herinneringen aan den eenvoudigen Scholander.
In tien bundels „Scholander-Programme", die door Breitkopf und Härtel zijn uitgegeven, leeft heel de bijzondere kunst van Sven Scholander, dezen gemoedelijken bard, voort.
In deze bundels vindt men de liederen, die door hem op schier niet te evenaren wijze werden vertolkt: Le petit tambour, Spielmanns Bestattung, Bellmann's liederen, Jan Hinnerich, Der Tod von Basel.
De kunstenaar, die ook enkele Nederlandsche liederen in zijn groot repertoire had opgenomen, maakte met zijn dochter in het seizoen 1920-'21 een zeer succesvolle reis door Ned.-Indië. (Red. K. H. A.)

H. **PAN-AMERIKAANSCH PACT. — Onderteekening te Buenos Aires. —**
De vertegenwoordigers der staten, die deelnemen aan de conferentie van Buenos Aires hebben een Pan-Amerikaansch pact onderteekend tot organisatie van den vrede. Het zal ter ratificatie worden voorgelegd aan de parlementen der landen, die het hebben geteekend en het zal naar gelang van de ratificatie in werking treden.
De voornaamste artikelen van het pact houden in:
Art. 1. Wanneer de vrede van de Amerikaansche republieken wordt bedreigd, zal iedere regeering van een Amerikaansche republiek, welke het pact van Briand, Kellogg-pact en het verdrag van verzoening en niet inmenging van 1933 of een dezer verdragen heeft geteekend, in overleg moeten treden met de regeeringen van de andere Amerikaansche republieken, die dan zullen beraadslagen met het doel de beste middelen voor een vreedzame samenwerking te vinden.
Art. 2. In geval van oorlog of staat van oorlog tusschen Amerikaansche naties, zullen de regeeringen van de Amerikaansche republieken, die ter conferentie vertegenwoordigd zijn, direct moeten overgaan tot wederzijdsch overleg en gedachtenwisseling om de verplichtingen vast te stellen, welke uit bovengenoemde overeenkomsten voortvloeien, zoomede de aspecten van het internationale recht en de methodes van vreedzame samenwerking.
In geval van een oorlog buiten Amerika, welke evenwel den Amerikaanschen vrede bedreigt, zullen de beraadslagingen moeten worden uitgebreid om de methodes te kunnen bepalen, welke de Amerikaansche republieken in staat stellen eventueel samen te werken, indien zij dit wenschen, aan een actie, welke beoogt den vrede op het Amerikaansche vasteland te waarborgen.
Het pact wordt gevolgd door een protocol, dat vermeldt, dat de Amerikaansche regeeringen, met het verlangen de weldaden

van den vrede te verzekeren en de gewoonte van inmenging of te schaffen, verklaren, dat geen enkele natie het recht heeft zich direct of indirect te mengen in de binnen- of buitenlandsche aangelegenheden van eenige andere natie.
Iedere schending van dit artikel zou onmiddellijk overleg met andere naties meebrengen met het doel tot een vreedzame oplossing te komen. Voorts wordt verklaard, dat ieder incident of conflict betreffende de interpretatie van dit protocol aan een verzoeningsprocedure zal worden onderworpen in overeenstemming met de bestaande conventies, of aan arbitrage.
(New York Herald Tribune)
(Vor. ber. Pan-Amerik. Congres 2565 F.)

18 DECEMBER 1936

A. ENGELAND. — Boodschap van George VI. - In Hooger- en Lagerhuis voorgelezen. - Adres van Antwoord. —

In het Hoogerhuis heeft Lord Cromer, opperkamerheer van den Koning, een koninklijke Boodschap voorgelezen, luidende:
„Ik heb den troon bestegen onder omstandigheden zonder precedent en op een oogenblik van groote persoonlijke droefheid, maar ik ben vastbesloten mijn plicht te doen en ik word daarbij gesteund door de wetenschap, dat ik den steun van den sterken goeden wil en de sympathie van mijn onderdanen heb, hier en in de geheele wereld. Ik zal er voortdurend naar streven met de hulp van God en met den steun van mijn beminde echtgenoote, de eer van het koninkrijk te handhaven en het geluk van mijn volken te bevorderen".
In het Lagerhuis is een gelijkluidende Koninklijke Boodschap voorgelezen.
De Koning zal dit jaar met Kerstmis geen redevoering voor de radio uitspreken.
In het Hoogerhuis diende Lord Halifax den tekst in van het Adres van Antwoord op de Boodschap des Konings. Daarin wordt, na den Koning bedankt te hebben, de verknochtheid aan den Koning en de Koningin tot uiting gebracht. Voorts wordt de overtuiging uitgesproken, dat de regeering van George VI de vrijheden des lands zal beschermen en de voorspoed des volks zal bevorderen. (Daily Telegraph)
(Vor. ber. Koning George VI 2578 A.)

B. DISCONTOKOERSEN. —

De verschillende discontokoersen luiden op het oogenblik als volgt:

	Sedert			Sedert	
Argentinië	8- 2-36	3½%	Nederl. Bank:		
België	16- 5-35	2 %	Wisseldisc.	3-12-36	2 %
Britsch-Indië	28-11-35	3 %	Promessedisc.	3-12-36	2½%
Bulgarije	15- 8-35	6 %	Bel. op Eff.	3-12-36	2½%
Chili	23- 8-32	4½%	Bel. v. Goed.	3-12-36	2½%
Columbia	18- 9-30	7 %	Voorsch. R.C.	3-12-36	2½%
Danzig	21-10-35	5 %	Ned.-Indië	1- 7-35	3½%
Denemarken	19-11-36	4 %	New York		
Duitschland	21- 9-32	4 %	Fed. Res. Bk.	1- 2-34	1½%
Engeland	30- 6-32	2 %	Noorwegen	7-12-36	4 %
Estland	1-10-35	4 %	Oostenrijk	10- 7-35	3½%
Finland	1-12-34	4 %	Peru	1- 8-30	9 %
Frankrijk	15-10-36	2 %	Polen	26-10-33	5 %
Griekenland	14-10-33	7 %	Portugal	11- 5-36	4½%
Hongarije	28- 8-35	4 %	Roemenië	15-12-34	4½%
Ierland	22- 4-32	4 %	Spanje	10- 7-35	5 %
Italië	18- 5-36	4½%	Tsjecho-Slow.	1- 1-36	3 %
Japan	7- 4-36	3.285	Zuid-Afrika	15- 5-33	3½%
Joego-Slavië	18- 1-35	5 %	Zweden	29-11-33	2½%
Letland	1- 1-33	5½%	Zwitserland	26-11-36	1½%
Litauen	1- 7-36	5½%	(Keesings Financieel Archief)		

(Vor. ber. Overzicht 2475 A.)

C. NEDERLAND. — De Defensie-begrooting. - Dr. Colijn's rede. —

Als leidende gedacht bij het inhalen van den achterstand bij de organisatie en outillage van leger en vloot noemde dr. H. Colijn in zijn op 15 Dec. '36 in de Tweede Kamer gehouden rede ter verdediging van de Defensie-begrooting: Onze weermacht moet zoodanig ingericht zijn, dat zij ontzag inboezemt en hulp van derden waardig is. Nederland zal echter, zoo voegde de minister er aan toe, niet meedoen aan een bewapeningswedloop zonder einde.
De uitwerking van het vlootplan-Deckers zal een bedrag van ƒ 22 à ƒ 23 millioen per jaar gedurende drie jaren vragen boven het bedag van den gewonen dienst. Nieuwe kruisers zullen niet voor 1942-43 op stapel worden gezet. Kruisers zijn voor Indië's maritieme defensie onmisbaar, evenals bommenwerpers. Er zal dan ook nog een tweede groep van 39 bommenwerpers besteld worden.
Minister Colijn noemde drie gebreken, die aan het leger in Nederland kleven; 1. het contingent is te klein; 2. er zijn niet het geheele jaar door geoefende manschappen onder de wapenen; 3. het materieel is niet voldoende uitgebreid. Ten einde deze bezwaren op te heffen wordt vergrooting van het contingent — de minister noemde opnieuw het getal van 32.000 man — overwogen, en verlenging van den eersten oefentijd tot een jaar.
Ten aanzien van de luchtmacht zeide dr. Colijn, dat wij daarmede in ons land nog pas aan het begin staan. (De Telegraaf)
(Vor. ber. 2583 B.; Dr. H. Colijn 2573 G.)

D. GEESTELIJK LEVEN. — De beweging der kasteloozen. —

De kasteloozen („the untouchables"), wier getal op 60 millioen geschat wordt, hebben zich losgemaakt van het Hindoeïsme en overwegen bij welken godsdienst zij zich nu zullen aansluiten. Van 22 tot 24 Mei hebben zij te Lucknow een congres belegd om over deze zaak te spreken. Hun verbitterdheid tegen het Hindoeïsme kwam daar weer op allerlei wijzen tot uiting. „Weg met deze satanische religie!" werd van alle kanten gehoord. Aan het Hindoeïsme wijten zij hun ellende en maatschappelijken nood. Zij hebben er voor goed mee gebroken en vragen nu naar iets anders, dat hun een beter bestaan zal waarborgen.
Leider van deze beweging is dr. Ambedkar, een man die in macht en aanzien stijgt, terwijl het aanzien van Gandhi aan het tanen is. Ambedkar is de zoon van een kasteloozen soldaat, die het met taaie volharding gebracht heeft tot notaris. Door verschillende universiteiten in Amerika, Engeland en Duitschland is hij benoemd tot doctor in de filosofie. Bij de Round Table-Conference te Londen in 1930 was hij de vertegenwoordiger der kasteloozen en maakte hij een goeden indruk door zijn waardig en welbewust optreden. Hij is de aangewezen leider van deze beweging, rustig, bezonnen, welbewust. Hij haast zich niet en laat de beweging den tijd om te groeien. Ook bij het kiezen van een anderen godsdienst legt hij zijn wil niet aan de menschen op, hoewel zij bereid zijn hem onvoorwaardelijk te volgen. Hij wil echter, dat men bewust een keus doet, waarvan men niet spoedig weer zal afwijken. Hij ziet zijn taak als leider in dienen. In hoeveel hij ook met Gandhi moge overeenstemmen, toch meent hij dat Gandhi niet geslaagd is, juist omdat deze het aantasten van den diepsten wortel der ellende vermeed en het Hindoeïsme wilde sparen. Als de menschen daarvan los willen „moet men hen laten begaan en hen helpen in het kiezen van een anderen godsdienst." De kasteloozen schenken hem een blind vertrouwen: „wij zijn de volgelingen van Ambedkar; hem volgen wij in het christendom of in den Islam of in den dood, waar hij ons ook heenleidt; hij kan ons niet op verkeerde paden voeren." (The Madras Mail)

E. FRANKRIJK. — Prix Goncourt. - Maxence van der Meersch. —

De Prix Goncourt is met 7 stemmen toegekend aan Maxence van der Meersch voor zijn roman „Empreinte de Dieu", tegen één stem voor Robert Brasillach voor „Le Marchand d'Oiseaux", één voor Louis Francis voor „La Neige de Galata", en één voor Tristan Maloureux voor „Il n'était qu'un Homme". Maxence van der Meersch werd in 1907 te Roubaix geboren en studeerde te Rijssel. Van 1926 tot 1928 was hij hoofdredacteur van het orgaan „Lille universitaire". Te Rijssel oefende hij het beroep van advocaat uit. Hij heeft vijf boeken gepubliceerd, en verkreeg reeds het vorig jaar 4 stemmen voor den Prix Goncourt voor zijn roman „Invasion". Zijn romans spelen meest in Vlaanderen, en het heden bekroonde werk speelt weer in de noordelijke vlakten van Vlaanderen. (Le Temps - Les Nouv. Littéraires)
(Vor. ber. Prix Goncourt 2089 H.)

F. VOLKENBOND. — Comité tot herziening van het Volkenbondsverdrag. - Prof. mr. V. H. Rutgers. —

De zeventiende Volkenbondsvergadering heeft op 10 Oct. '36 besloten tot het instellen van een Comité tot bestudeering van de herziening van het Volkenbondsverdrag. Dit Comité bestaat uit vertegenwoordigers

van 28 staten, waaronder Nederland. Als vertegenwoordiger onzer regeering in dit Comité werd prof. mr. V. H. Rutgers, hoogleeraar aan de Vrije Universiteit te Amsterdam, benoemd.
Het bleek op de zitting van 14 December, dat de commissie in het geheel niet is voorbereid, noch door het Volkenbondssecretariaat, noch door diplomatiek overleg tusschen de regeeringen.
(Journal de Genève) **(V. b. Hervorming 2570 D.)**

19 DECEMBER 1936

A. NEDERLAND. — Herziening van de Grondwet. - Memorie van Antwoord. —
Thans is de Memorie van Antwoord aan de Tweede Kamer inzake de voorstellen tot verandering der Grondwet verschenen.
De beteekenis van de onderhavige voorstellen tot herziening van de Grondwet werd niet groot geacht. De regeering volstaat ten deze met de opmerking, dat al zijn verschillende voorgestelde wijzigingen inderdaad niet zeer belangrijk, ze in haar onderlingen samenhang van voldoende beteekenis zijn om een herziening van de Grondwet te rechtvaardigen.
Voor voorstellen van verdere strekking acht de regeering den tijd nog niet gekomen.
De regeering is tegen toespitsing van de politieke tegenstellingen. Een voorstel van de zijde der regeering voor een kiesrechtwijziging is niet te wachten.
Optreden tegen ordeverstoring wenscht zij niet als reactionnair bestempeld te zien.
Volgens de Memorie zijn de denkbeelden over de ordening nog te vaag.
Over de drukpersvrijheid heet het, dat de regeering tegen censuur is. De mogelijkheid van een tijdelijk verbod van verschijnen acht zij echter gewenscht.
De regeering handhaaft de door haar gewenschte verlaging van het inkomen van het Koninklijk Huis en van de vergoeding voor de Tweede Kamerleden.
Voor den opruier dient de parlementaire immuniteit te worden opgeheven. Drie leden zijn voortaan noodig voor het verkrijgen van een hoofdelijke stemming in de Kamer.
Inzake het al of niet toelaten van revolutionnaire vertegenwoordigers is de regeering van meening, dat de Staten-Generaal deze kwestie zelf in handen dienen te houden. (Telegraaf - Dagbl. v. Noordbrabant)
(Vor. ber. Grondwet 2493 B.)

B. MAASTRICHT. — Mr. L. B. J. van Oppen, eervol ontslag verleend als burgemeester. —
Aan mr. L. B. J. van Oppen is op verzoek, met 1 April 1937, eervol ontslag verleend als burgemeester der gemeente Maastricht onder dankbetuiging voor de langdurige en belangrijke diensten, als zoodanig bewezen. (Staatscourant)

C. GEESTELIJK LEVEN. — De oorsprong van het Christendom. —
Op uitnoodiging van het comité tot het houden van wetenschappelijke lezingen aan de Technische Hoogeschool, in samenwerking met de afdeeling Delft van de Societas Studiosorum Reformatorum, heeft op 15 Dec. '36 prof. dr. A. Sizoo, hoogleeraar aan de Universiteit te Amsterdam, een lezing gehouden over: „De oorsprong van het Christendom".
Spreker behandelde verschillende opvattingen die dienaangaande bestaan. In de eerste plaats die, welke in het Christendom een mysterie-religie ziet en die dan ook in navolging van Drews, spreekt van een „Christus-mysterie". Hij wees er op, welke gewelddadigheden de aanhangers van deze leer, die intusschen wetenschappelijk verouderd is, moesten plegen ten aanzien van de literaire traditie, ook der profane auteurs. Uitvoerig stond spr. stil bij een tweede opvatting, die meent, dat het Christendom wel zijn oorsprong neemt in de leer van Jezus, maar dat die leer reeds vroeg, dus nog voor dat het Nieuwe Testament tot stand kwam, met Hellenistische gedachten werd verbonden, zoodat een syncretisch systeem ontstond, dat essentieele gedachten aan het heidendom dankt. Zoo zou een christuscultus ontstaan zijn, waarin talrijke mythologische bijzonderheden en sacramenteele handelingen der Oostersche religies waren opgenomen. Ook de Christelijke leer zou sterk geïnfluenceerd zijn door de moraliseerende philosophie der Cynisch-Stoïsche volkspredikers. Het Christendom zou dan een historisch gevormd stelsel zijn, waarvan Jezus' leer de kern is, om welke kern heen zich allerlei uit de heidenwereld gekristalliseerde gedachten hebben vastgezet. Het zou een voortbrengsel zijn van den tijd, waarin het ontstaan is en zijn waarde voor latere eeuwen zou hierin zijn gelegen, dat het elementen bevat, die den echtmenschelijken geest van alle tijden weet te treffen en te ontroeren.
Eindelijk behandelde spr. de supra-natureele beschouwing, die de vorige opvatting geheel afwijst en de absoluutheid van het Christendom aanvaardt. Zij staat op de basis der Heilige Schrift als Gods Woord en van het geloof, dat een zekerheid schenkt, die alle op menschelijke redeneering berustende zekerheid van kennis te boven gaat. Voor den schriftgeloovige is de oorsprong van het Christendom geen probleem. Hij weet, dat God, die voortijds veelmaal en op velerlei wijze tot de vaderen gesproken had door de profeten, toen de door Hem bepaalde volheid der tijden gekomen was, zich aan de menschheid geopenbaard heeft door Christus, die gekomen is om allen, die in Hem gelooven, te reinigen van zonde, hen met God te verzoenen en het eeuwige leven voor hen te verwerven. In dien Goddelijken oorsprong ligt de absoluutheid van het Christendom verzekerd. Spr. wees dan ook de gedachte van heidensche influenceering geheel af, ook daar, waar een schijnbare uiterlijke en formeele overeenkomst wordt aangewezen.
De in de vorige lezing geteekende verschijnselen in de heidenwereld hebben naar Gods bestel, slechts praeparatieve beteekenis gehad. De in de wereld der geesten zich openbarende bewegingen loopen niet uit op de komst van het Christendom, maar op de bereidheid der wereld om het Evangelie te ontvangen. Met talrijke voorbeelden toonde spr. dit aan. Aan die praeparatieve werkzaamheid Gods is dan ook de phenomenaal snelle verbreiding van het Christelijke geloof in de oude wereld te danken. (Red. K. H. A.)

D. NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Defensiebegrooting goedgekeurd. —
In de zitting van 16 Dec. '36 is de begrooting van Defensie goedgekeurd met 53 tegen 21 stemmen. Tegen stemden de sociaal-democraten, de communisten en de heeren Van Houten, Sneevliet en Arts.
Het wetsontwerp inzake de defensie-uitgaven voor Ned.-Indië is z. h. s. aangenomen. De communisten en de heeren Van Houten, Sneevliet en Arts verzochten aanteekening tegen te zijn. (Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. 2585 C.; Tw. Kamer 2584 F.)

E. ENGELAND. — Abessynië's annexatie wordt niet erkend. —
De Britsche minister van Buitenlandsche Zaken, Eden, heeft in het Lagerhuis medegedeeld, dat Groot-Brittannië niet van plan is de annexatie van Abessynië door Italië de jure te erkennen. (Times)
(Vor. ber. Abessynië 2564 C.)

F. ZWITSERLAND. — Begrooting 1937. —
De begrootingscommissie van den Senaat heeft eenstemmig de door de regeering aangenomen begrooting voor 1937 van de hand gewezen. Het ziet er naar uit, dat de Senaat de volgende maand eenzelfde houding zal aannemen, tenzij er intusschen door de Kamer belangrijke wijzigingen in zijn aangebracht, zoodat de begrooting meer overeenkomst vertoont met de beginselen van de financieele hervormingsplannen I en II resp. van 1933 en 1936 voor de handhaving van het financieel evenwicht, dat in 1936 met vele opofferingen ten slotte wederom was hersteld. Men rekent in deskundige kringen, dat 1937 een tekort van ongeveer 140 millioen Zwitsersche franken zal aanwijzen. (Neue Zürcher Zeitung)
(Vorig bericht Begrooting 1784 A.)

G. BANK VOOR INTERNATIONALE BETALINGEN. Mr. J. W. Beyen zal mr. L. J. A. Trip als president vervangen. —
In de 14 Dec. gehouden zitting van den raad van beheer der Bank voor Internationale Betalingen, heeft de president mr. L. J. A. Trip, president van De Nederlandsche Bank, medegedeeld, dat hij voornemens is aan het einde van het boekjaar af te treden.
De Raad van Beheer besloot een wijziging der statuten voor te stellen, waardoor het mogelijk zal worden, dat ook een niet-lid van den raad van beheer gekozen kan worden tot president der B. I. B.
In verband hiermede werd verder besloten, dat na goedkeuring van deze statutenwijziging de plaatsvervangende president der B. I. B. mr. J. W. Beyen, tot president benoemd zal worden.
(Keesings Financieel Archief) **(Vor. ber. 1718 B.)**

A. **SPANJE. — Burgeroorlog. —**
Een overzicht van de ontwikkeling der Spaansche burgeroorlog. —
Men ziet als eerste phase van den opstand de revolte in Marokko, die onmiddellijk daarop oversloeg naar verschillende steden op het schiereiland zelve: Sevilla, Cadiz, Algeciras enz. In het Noorden sloten zich steden als Burgos, Valladolid, Logrono, Pamplona, Huesca en Saragossa bij de nationalistische beweging aan. Geleidelijk breidden beide enclaves zich over het schiereiland uit en half Augustus werd de verbinding tusschen het Noordelijk en Zuidelijk front tot stand gebracht door de verovering van de steden Badajoz, Merida en Caceres. Nu drongen de witte troepen door het Taagdal via Talavera de la Reine en Toledo onweerstaanbaar op Madrid aan, waar zij echter voor het eerst een zeer hechte verdedigingslinie der linkschen aantroffen, die nu reeds wekenlang tegen de rechtsche aanvallen stand houdt.
In de dagen, dat de verbinding tusschen de Noordelijke en Zuidelijke legers van de nationalisten tot stand werd gebracht, ontbrandde ook in het Noorden een felle strijd, waarbij men zich nog de verovering van Irun en San Sebastian herinnert. In het Noordwesten was Oviedo het tooneel van voortdurende aanvallen en tegenaanvallen. In Aragon rukten de Catalaansch milities op naar de steden Huesca, Saragossa en Teruel, zonder er tot dusverre echter in te zijn geslaagd een dezer plaatsen te nemen. In het Zuiden wordt van tijd tot tijd militaire activiteit gemeld van het Estepona-front, waar Marokkaansche troepen uit La Linea en Volksfrontmilities uit Malaga tegenover elkaar staan.

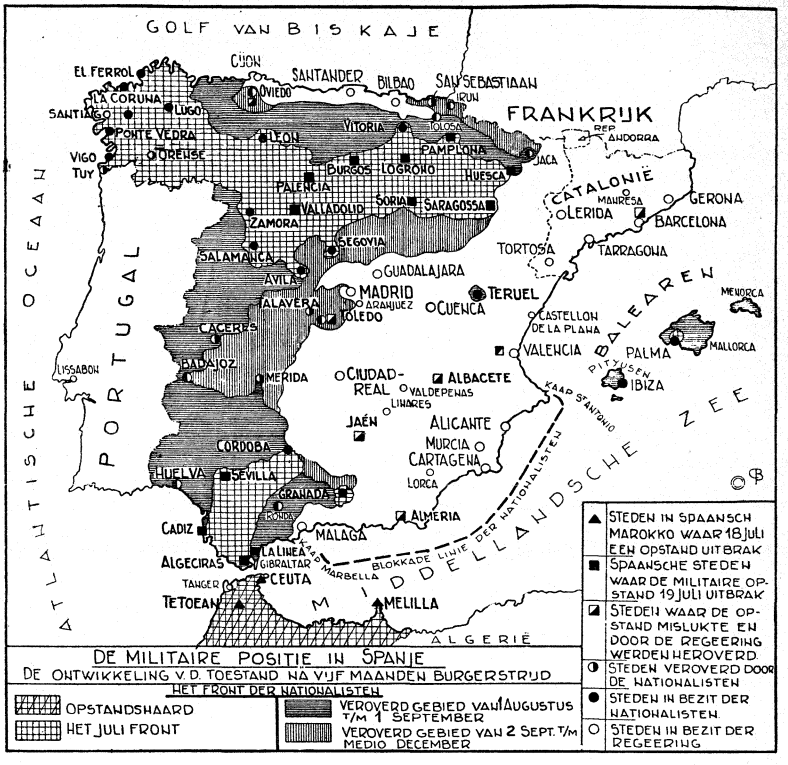

(Vorig bericht blz. 2580 B.)

B. **ENGELAND. — De Duitsche ambassadeur Von Ribbentrop over Koloniën en Komintern. —**
Von Ribbentrop, de Duitsche ambassadeur te Londen, heeft aan een Engelsch—Duitsch banket, dat te Londen is gehouden, gezegd: Hitler acht het bezit van koloniën, gewenscht ter voorziening in de eerste levensbehoeften, en den wereldhandel, essentieele punten om de levensvoorwaarden van het Duitsche volk te verbeteren. Derhalve, zoo vervolgde hij, is een redelijke oplossing van het koloniale vraagstuk uiterst wenschelijk. De verschrikkelijke en tragische dwaling van den laatsten oorlog moet nimmer herhaald worden.
In een toekomstigen oorlog zou er ten slotte geen overwinnaar zijn en dit zou de onvermijdelijke zegepraal beteekenen van de bolsjewistische wereldrevolutie.
Von Ribbentrop eindigde met een fellen aanval op de Komintern. (Manchester Guardian)
(V. b. J. v. Ribbentrop 2508 B.; Koloniën 2584 A.)

20 DECEMBER 1936

C. **GRIEKENLAND. — Communisme. —**
Het is de politie te Athene gelukt, het archief der communistische partij, dat betrekking heeft op het geheele land, met uitzondering van Macedonië en Thracië, in beslag te nemen. Een deel van het archief is gesequestreerd te Athene, een ander deel te Patras.
Uit het gevonden materiaal blijkt, dat de communisten in alle steden en in vele dorpen speciale steunpunten bezaten. Op de ledenlijsten heeft men de namen van ambtenaren en militairen, onder wie drie officieren, gevonden.
Een andere lijst vermeldt bijzonderheden over de organisatie van het politieke bureau der verboden partij en bevat de namen van de leden van het bestuur.
Op grond van deze ontdekkingen zijn niet minder dan 16.000 personen gearresteerd. Van de vijf bestuursleden zijn er drie in hechtenis genomen.
(Athenaika Nea)

D. **BELGIE. — Tweetaligheid in het Leger. —**
De Belgische minister van landsverdediging, luitenant-generaal Denis, heeft op 16 Dec. in de Kamer het wetsontwerp ingediend inzake het taalgebruik in het leger.
Het wetsontwerp bepaalt, dat de officieren, die doorgaans slechts Fransch spreken, voortaan beide landstalen machtig moeten zijn. De cursussen op de militaire scholen zullen eveneens tweetalig zijn.
Er zullen Vlaamsche en Waalsche regimenten worden gevormd. Deze indeeling zal voor 1938 moeten worden tot stand gebracht. (Het Laatste Nieuws)
(Vorig bericht Taalkwestie 2538 C.)

E. **NEDERLAND. — Nationaal Fonds voor Bijzondere Nooden. —**
Over de beide Nederlandsche Omroepzenders heeft op 14 Dec. '36 een radio-uitzending plaats gehad ten bate van het Nationaal Fonds voor Bijzondere Nooden, waarvan de kern was een luisterwedstrijd.
Deze uitzending werd ingeleid door den voorzitter van het Nationaal Fonds voor Bijzondere Nooden, mr. A. J. A. A. baron Van Heemstra, oud-gouverneur van Suriname, die met een enkel woord de doelstelling van genoemd fonds uiteenzette, n.l. het verleenen van steun aan behoeftigen uit alle rangen der samenleving, waardoor het fonds in zekeren zin is een voortzetting van het werk van het Nationaal Crisis Comité. Spr. gewaagde voorts van de werking van het Nationaal Fonds voor Bijzondere Nooden en releveerde daarbij de krachtige en te waardeeren samenwerking die noodig is en in breeden kring reeds is verkregen.
Nadat een couplet van het Wilhelmus ten gehoore was gebracht sprak H. K. H. Prinses Juliana een korte rede uit.
Prinses Juliana sprak ongeveer als volgt:
Landgenooten,
Gaarne wil ik op den propaganda-avond voor het Nationale Fonds voor Bijzondere Nooden een enkel woord van warme aanbeveling spreken voor deze belangrijke actie, die een voortzetting is van het werk van het Nationaal Crisis Comité.
Moge het steeds uwe warme belangstelling hebben en moge ook uw steun en energie, die het Nationaal Crisis Comité van u ondervond, op het Fonds overgaan.

Het Fonds biedt u bij voortduring gelegenheid onze landgenooten, die door de zware nooden van dezen tijd getroffen zijn, metterdaad te helpen.
Verder voerden het woord minister-president dr. H. Colijn, minister prof. dr. J. R. Slotemaker de Bruïne, minister mr. P. J. Oud, prof. mr. P. J. M. Aalberse, de heer Jan van Zutphen, de commandant van het Leger des Heils in Nederland, Bouwe Vlas. (De Standaard)
(Vor. ber. 2297 B.; Prinses Juliana 2580 E.)

A. LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig besproken zijn. - Onze wekelijksche opgave. —
Chineesch (in 't Engelsch): Edgar Snow — „Living China." Modern Chinese Short Stories. (George G. Harrap, London 1936) **(Vor. ber. 2568 A.)**
Duitsch: Rudolf Brunngraber — „Radium. Roman eines Elements."
Arthur Hübscher — „Der Klassiker der Katheder-blüte. Gesammelte Aussprüche Galettis." (Piper und Co., München) **(Vor. ber. 2577 A.)**
Engelsch: K. E. Kirk — „The Crisis of Christian Rationalism." (Three Lectures) (Longmans)
John Metcalfe — „Foster-Girl." (Constable, London 1936) **(Vor. ber. 2577 A.)**
Fransch: Jean-Richard Bloch — „Naissance d'une Culture." (Aux Editions Rieder, Paris)
Ph. de Zara — „Mustapha Kemal, Dictateur." (Nouvelles Editions Latines) **(Vor. ber. 2577 A.)**
Italiaansch: Francesco Flora — „Il Codice Baruffaldi della Gerusalemme et dell' Aminta di Torquato Tasso." (Hoepli, Milano 1936)
L. Aldovrandi Marescotti — „Guerra diplomatica." (Mondadori, Milano 1936) **(Vor. ber. 2577 A.)**
Nederlandsch: G. van Bokhorst — „De Stille Strijder." (G. F. Callenbach, Nijkerk)
B. van den Eerenbeemt — „Het Kind in onze Middeleeuwsche literatuur." (Van Munster's Uitg. Mij.) **(Vor. ber. 2577 A.)**
Russisch: B. Lavrof — „Pervaja Lenskaja" (Eerste karavaanreis langs de Lena). (Mol. Gwardja, Moskwa) **(Vor. ber. 2560 A.)** (Red. K. H. A.)

B. NEDERLAND. — Tweede Kamer - Wetsontwerp inzake goud-clausule. —
Bij de Tweede Kamer der Staten-General is op 17 Dec. '36 ingediend een wetsontwerp, houdende maatregelen tot nietigverklaring van goudclausules in bepaalde overeenkomsten.
Wordt dit ontwerp wet, dan zullen nietig zijn goudclausules, voorkomende in binnenlandsche overeenkomsten van geldleening of van vestiging van altijddurende renten, van verhuring of verpachting, of tot vestiging van een zakelijk recht op onroerend goed, welke vóór 27 September 1936 zijn aangegaan.
In artikel 4 wordt bepaald, dat de wet niet van toepassing zal zijn op de ter beurze van Amsterdam in de prijscourant van de Vereeniging voor den Effectenhandel genoteerde geldleeningen.
Artikel 6 verleent aan de wet terugwerkende kracht tot en met 26 September 1936. (Het Vaderland)
(Vor. ber. Tw. Kamer 2586 D.)

C. VOLKENBOND. — De Sandjak-kwestie. —
De Turksche minister van Buitenlandsche Zaken, Rüsjdü Aras, bevond zich dezer dagen te Genève en nam deel aan den Volkenbondsraad inzake een voorstel der Turksche regeering, betrekking hebbende op het Sandjak-Alexandrette.
Het is onlangs, naar aanleiding van de verkiezingen voor het Syrische parlement tot ernstige ongeregeldheden met de Turksche bevolking gekomen, waarbij de Fransche troepen ingrepen. Twee personen werden hierbij gedood en ongeveer twintig gewond. De Turksche regeering stelt thans voor, dat de Raad ten spoedigste maatregelen zal nemen, om de veiligheid der Turksche bevolking van het Sandjak te garandeeren.
Voorts stelt de Turksche regeering voor, dat de Raad de toekomstige positie van genoemd gebied zal behandelen.
Sedert 1921 was aan de Turksche bevolking van het Sandjak een bijzonder regime toegestaan, op grond waarvan zij haar cultureele aangelegenheden zelfstandig kon regelen. Dit regime is bij het vredesverdrag van 1923 en in het Turksch-Syrisch verdrag van 1926 bevestigd, en zal ook na de opheffing van het mandaat over Syrië, wat binnen drie jaar zal geschieden, door den nieuwen Syrischen staat worden gehandhaafd. De Turksche regeering stelde nu eenigen tijd geleden aan de Fransche regeering den eisch, dat aan het Sandjak ook politieke onafhankelijkheid zou worden toegestaan, hetgeen beteekent, dat dit gebied van den toekomstigen Syrischen staat losgemaakt, en ondergeschikt zou worden aan Turkije. Hiertegenover is de Fransche regeering van meening, dat zij niet het recht heeft, een mandaatsgebied te verdeelen, doch dat hierover de Volkenbondsraad te beslissen heeft.
De Volkenbondsraad heeft het rapport van den Zweedschen minister van Buitenlandsche Zaken aangaande de voorloopige maatregelen in het Fransch-Turksche geschil om Alexandrette (Syrië) aangenomen, bij onthouding van den Turkschen minister van Buitenlandsche Zaken.
In verband hiermede zullen binnenkort drie neutrale waarnemers naar Sandjak worden gezonden. Anderzijds heeft Frankrijk zich verplicht direct na aankomst der waarnemers de onlangs ter versterking gezonden troepen uit Sandjak terug te trekken, en de daar gestationneerde troepen weer op normale sterkte terug te brengen.
Voorts verplicht Frankrijk zich met de ratificatie van het Fransch-Syrische verdrag te wachten, totdat de Raad zich over de kern van de aangelegenheid zal hebben uitgesproken.
Frankrijk zal 75.000 franken bijdragen in de kosten voor de uitzending der drie waarnemers. (Bulletin Société des Nations)

D. BRAZILIE. — Begrooting 1937. —
De Braziliaansche staatsinkomsten worden voor 1937 begroot op 3.218.466 contos de reis, terwijl de begrooting voor de totale uitgaven een bedrag van 3.726.037 contos aanwijst. Het deficit zou derhalve 507.571 contos bedragen (1 conto = 1000 milreis).
(Diario de Noticias) **(Vor. ber. Begrooting 1282 B.)**

E. MEXICO. — Trotski krijgt toestemming zich te vestigen. —
De Minister van Binnenlandsche Zaken heeft Trotski officieel toestemming verleend, om naar Mexico te komen, onder voorwaarde, dat hij zich van alle politiek zal onthouden.
Indien hij deze voorwaarde niet nakomt, zal hij uit het land worden gezet. (Agence Belga)
(Vorig bericht Trotski 2437 D.)

F. H.K.H. PRINSES JULIANA EN Z.D.H. PRINS BERNHARD ONDERTROUWD. —
Op 19 December 1936 zijn H.K.H. Prinses Juliana en Z.D.H. Prins Bernhard op het stadhuis te 's-Gravenhage ondertrouwd. De Burgemeester van 's-Gravenhage, mr. S. J. R. de Monchy, fungeerde als ambtenaar van den Burgerlijken Stand.
Acte van Ondertrouw.
De acte van ondertrouw, welke door de Prinses en den Prins en burgemeester De Monchy, als ambtenaar van den Burgerlijken Stand, is onderteekend, luidt als volgt:
Heden, den negentienden December negentienhonderd zes en dertig verschenen voor mij, ambtenaar van den Burgerlijken Stand der gemeente 's-Gravenhage, Zijne Doorluchtige Hoogheid Prins Bernhard Leopold Frederik Everhard Julius Koert Karel Godfried Pieter van Lippe-Biesterfeld, oud vijf en twintig jaren, en Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Juliana Louise Emma Marie Wilhelmina der Nederlanden, Prinses van Oranje Nassau, hertogin van Mecklenburg, enzoovoorts, enzoovoorts, oud zeven en twintig jaren, beiden wonende alhier, hun voornemen te kennen gevend om met elkander een huwelijk aan te gaan. Hiervan is deze acte opgemaakt, welke overeenkomstig de wet is voorgelezen.
De afkondiging van den ondertrouw. —
De afkondiging van het voorgenomen huwelijk van Prinses Juliana en Prins Bernhard, welke op 19 Dec. 1936 om twaalf uur aan het stadhuis te Den Haag is aangeplakt, luidt als volgt:
De ambtenaar van den burgerlijken stand der gemeente 's-Gravenhage verklaart, dat door aanplakking van dit geschrift aan het huis der gemeente op heden, Zaterdag den 19den December 1936, des middags te 12 uur, afkondiging geschiedt van het voorgenomen huwelijk van Z.D.H. Prins Bernhard Leopold Frederik Everhard Julius Coert Karel Godfried Pieter van Lippe-Biesterfeld, oud 25 jaren en H.K.H. Prinses Juliana Louise Emma Marie Wilhelmina der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, Hertogin van Mecklenburg, enz. enz., oud 27 jaren, beiden wonende alhier.
De ambtenaar van den burgerlijken stand voornoemd:
DE MONCHY.
(V. b. Prinses Juliana 2587 E.; Pr. Bernhard 2580 E.)

21 DECEMBER 1936

ZUID-AFRIKA

A. Het probleem van Zuid-West-Afrika.

De nationaal-socialistische beweging schoot in 1932 wortel bij de Duitschers in Zuid-West-Afrika, en in 1934 was deze beweging zóó toegenomen, dat zij bij wet verboden werd. Het rapport van de enquête-commissie van 1935, Hitler's verklaringen te Neurenberg, de vereeniging van de Duitsche koloniale organisaties en vele verklaringen en redevoeringen hebben gemaakt, dat het probleem van Zuid-West-Afrika tot een van de belangrijkste Afrikaansche vraagstukken is geworden.

In 1884 werd een Duitsch protectoraat over Zuid-West-Afrika gevestigd, als gevolg van voortdurende verzoeken door zendelingen en handelaren om bescherming tegen de lastige inheemsche bevolking. Duitschland had Engeland gevraagd die bescherming te willen verleenen, maar Engeland antwoordde, dat het geen protectoraat wenschte te vestigen. Bismarck legde toen beslag op het land, dat gekoloniseerd werd en tot ontwikkeling gebracht voor zoover opstanden van de inlandsche bevolking dien gang van zaken niet verstoorden. In 1915 bezetten Zuid-Afrikaansche troepen onder generaal Botha het land en bij het verdrag van Versailles deed Duitschland afstand van Zuid-West-Afrika, dat mandaatgebied van de Unie van Zuid-Afrika werd.

Zuid-West-Afrika is 823.000 km² groot, hetgeen meer dan tweederde deel van het grondgebied van de Unie van Zuid-Afrika is. Er wonen 262.000 inboorlingen, 66.000 kleurlingen en 31.000 Europeanen, volgens de telling van 1936. Het oostelijk en het westelijk grensgebied zijn woestijnachtig en onbewoonbaar. Het noordelijk grensgebied wordt bewoond door inboorlingen en eenige Europeesche leden van de administratie en zendelingen.

Zelfs bij ingespannen lichamelijken arbeid kan de Europeaan in Zuid-West-Afrika het zeer goed uithouden. De bodemgesteldheid heeft van Zuid-West Afrika deels een industrie-land, deels een landbouw- en veeteelt-land gemaakt. De diamant mijnindustrie is de voornaamste. Het boerenbedrijf heeft voornamelijk den vorm van de groote Zuid-Amerikaansche „ranches" met een gemiddeld grondoppervlak van 82 km². Er zijn bijna 4000 van deze „ranches".

Er moet nog veel gedaan worden voor de ontwikkeling van de inboorlingen, maar het begrootingsdeficit van dit land is een groote hinderpaal daarvoor. In het algemeen zijn de inboorlingen wel tevreden met hun positie.

Het financieele probleem van Zuid-West-Afrika is urgent. Van het begin af aan leverde de begrooting een tekort op. Ofschoon de regeering van de Unie op grond van haar mandaat niet gehouden is op te komen voor dat tekort, heeft de schatkist van de Unie het toch gedragen. Het totaal was in Maart 1935 tot £ 2.456.000 gestegen. Het diamantbedrijf, dat een groot deel van de landsinkomsten leverde, heeft zware klappen gehad. In 1925—26 kwam er voor £ 352.000 aan diamanten op de markt, in 1932—33 was dat nog maar £ 10.000. Eenige opleving is te bespeuren door de binnenlandsche productie van karakul of Persianer. Op het oogenblik is Zuid-West-Afrika de voornaamste producent van vellen van Perzische lammeren, behalve de oorspronkelijke productielanden in Azië en Rusland. De export van dit soort bont is van £ 70.000 in 1930 gestegen tot £ 464.466 in 1935. Daar de bonthandel vrijwel geheel in Joodsche handen is, is de grootste markt voor bont van Leipzig gedeeltelijk naar Londen overgebracht.

De constitutie van 1925 voor Zuid-West-Afrika voorzag in een wetgevende vergadering, een executief comité, en een raad van advies. De wetgevende vergadering bestaat uit 18 leden, van wie er 12 gekozen worden en 6 worden aangewezen door den administrateur van Zuid-West-Afrika, die benoemd wordt door de regeering van de Unie van Zuid-Afrika. Dit systeem van bestuur is echter practisch onmogelijk gebleken omdat de Duitschers weigeren mede te werken. Toen de politie in 1934 een inval deed in het nationaal-socialistische hoofdkwartier te Windhoek, vond zij daar documenten waaruit bleek, dat de Duitschers opgezet waren door het departement van Buitenlandsche Zaken van de N.S.D.A.P. te Berlijn. De Duitschers verwijten de regeering, dat zij opzettelijk tracht om de Duitschers in de minderheid te krijgen, door kolonisatie van Zuid-Afrikanen aan te moedigen, terwijl volgens hen de regeering ook een politiek zou volgen van exploitatie van het land ten bate van de Unie van Zuid-Afrika.

Langen tijd heeft de Unie den schijn gewekt, dat zij de administratie van Zuid-West-Afrika aan zich zou trekken, maar de laatste regeeringsverklaring kondigt het besluit aan, dat voortgegaan zal worden met het afgescheiden houden van de twee administraties. De Duitschers blijven onverminderd hopen op het terugkrijgen van hun kolonie. Zij hebben met hun actie in Zuid-West-Afrika niets te verliezen en veel te winnen. Indien het land aan Duitschland teruggegeven zou worden, zou het moederland inderdaad kunnen voorzien in een groot deel van den import, terwijl het Derde Rijk vrijwel den geheelen export zou kunnen absorbeeren, met een gunstig gevolg voor den deviezenvoorraad. Maar men houdt daarbij geen rekening met de vraag hoe de noodige invoer van levensmiddelen in Zuid-West-Afrika bekostigd moet worden, noch met de compensatie van hen, die sinds 1920 hun geld in het land hebben belegd.

De houding van de Unie van Zuid-Afrika tegenover Zuid-West-Afrika is duidelijk. Het land grenst onmiddellijk aan de Kaapprovincie en aan de andere provincies. Het spreekt vanzelf, dat de Unie nog liever een bankroet land wil subsidieeren, dan dat land in handen te zien komen van een groote Europeesche mogendheid.

(Times - Alg. Handelsblad) **(V. b. 2584 C.)**

B. Nieuwe immigratiebepalingen.

Dr. D. F. Malan, leider der Nationale Partij, zal in de volgende zitting van het Parlement in Januari 1937 nieuwe immigratiebepalingen voorstellen, indien minister Hofmeyer (Binnenlandsche Zaken, enz.) weigert om bij ministerieel besluit strenger regulaties uit te vaardigen.

1. De immigratie van personen, tot een klas behoorende, die zich niet met het volk kan assimileeren, moet belet worden.
2. Jiddisch (Joodsch-Duitsch), thans nog erkend als een Europeesche taal, die toegang tot de Unie verleent, moet weggenomen worden uit onze Immigratiewet.
3. Personen, als in no. 1 genoemd, kunnen niet genaturaliseerd worden.
4. Wie geen burger van de Unie is, moet een licentie aanvragen om vast goed te bezitten en een beroep uit te oefenen.
5. De regeering moet vaststellen in welke beroepen of bedrijven alleen burgers zullen werkzaam zijn.
6. Niemand mag, hier binnen gekomen zijnde, van naam veranderen en beroeps- en zakennamen moeten duidelijk en correct vertoond worden.

Verder moet, in navolging van wat Polen gedaan heeft, een officieel verzoek gestuurd worden naar Londen om te vragen, dat voor Joodsche immigratie de deur van Palestina wijd zal open gezet worden.

(N. Rott. Crt.) **(Vor. ber. Immigratie 453 K.)**

C. In- en Uitvoer. —

Over het eerste halfjaar 1936 bedroeg de invoer £ 40.898.000 (vorig jaar £ 35.424.000) en de uitvoer £ 59.237.000 (v. j. £ 47.629.000), het uitvoersaldo beliep derhalve £ 18.339.000 (v. j. £ 12.205.000).

(Keesings Fin. Archief) **(Vor. ber. 2013 D.)**

A. **NEDERLAND. — De Marineraad. —**
Bij Kon. besluit van 28 November 1936 is in den Marineraad benoemd tot voorzitter:
Prof. mr. B. M. Taverne, raadsheer in den Hoogen Raad der Nederlanden.
Zijn benoemd tot plaatsvervangend-voorzitter:
Mr. J. E. van der Meulen, raadsheer in den Hoogen Raad der Nederlanden,
tot lid: de kapiteins ter zee B. Kruijs, H. J. van der Stad en G. W. Stöve,
tot plaatsvervangend-lid: de kapiteins ter zee K. van Aller en A. C. Wäkerlin en de kapitein ter zee titulair J. A. Kruijs.
De nieuwbenoemde functionarissen zijn benoemd voor den tijd van vier jaren. (Het Vaderland)

B. **FINLAND. — President Pehr Evind Svinhufvud 75 jaar. —**
Voor den Noordelijksten staat in ons werelddeel was het 15 December een gedenkwaardige dag: Pehr Evind Svinhufvud, de president der Finsche republiek, werd 75 jaar.
De viering van dien verjaardag is een hartelijke betooging geworden van de heele bevolking van Finland. In den persoon van president Svinhufvud vereenigen zich alle geestelijke en physieke eigenschappen van het Finsche volk.
(Hufvudstadsbladet, Helsinki) **(Vor. ber. 2429 A.)**

C. **LAPLAND. — Johan Tuuri overleden. —**
Uit Jukkasjarvi in Lapland wordt gemeld, dat aldaar op 82-jarigen leeftijd is overleden Johan Tuuri, die boeken over de Laplanders geschreven heeft in hun eigen taal, welke later in het Zweedsch, Deensch, en andere talen zijn vertaald.
In vele opzichten was hij een merkwaardig man. Hij publiceerde 26 jaar geleden een beroemd geworden werk over het Laplandsche ras. Later heeft hij vaak een bezoek gebracht aan Stockholm, waar hij een koninklijke onderscheiding verkreeg voor zijn verdiensten. Tuuri was ook een bekwaam teekenaar en een geducht wolvenjager. (Berlingske Tidende)

D. **DUITSCHLAND. — Grensversterking in het Zuid-Westen. —**
De „National Zeitung" van Bazel publiceert een bericht volgens hetwelk de Duitschers zouden zijn overgegaan tot een nieuwe grensorganisatie in den sector, welke aan Frankrijk en Zwitserland grenst.
Het betreft de oprichting van afdeelingen „Geheim-Grenztruppen" welke bestaan uit uitgelezen manschappen van de S.A. en de S.S. en uit de gemotoriseerde afdeelingen (NSKK).
De „National Zeitung" meldt voorts: „alle mannen dragen uniform, zij zijn in velduitrusting en gewapend met mitrailleurs".
Te Lörrach bevinden zich twee „honderdschappen". Ieder stadje zal op deze wijze zijn eigen permanent garnizoen krijgen. Deze nieuwe formaties hebben haar eerste manoeuvres gehouden. Tezelfder tijd zijn belangrijke transporten wapens en munitie aangekomen. Deze transporten hebben doorgaans des nachts plaats.
De „Echo de Paris" schrijft hierover: Opgemerkt moet worden, dat Zwitserland sinds eenige weken maatregelen neemt ter bescherming van zijn eigen grens. Men is begonnen met een beschermingscorps op de been te brengen, waaraan gemotoriseerde afdeelingen zijn toegevoegd.
(National Zeitung, Bazel - Echo de Paris)
(Vor. ber. Leger, Vloot en Luchtmacht 2567 C.)

E. **FRANKRIJK. — De Rad. Soc. Partij en het Volksfront. - Rede van Jean Mistler. —**
Na Daladier heeft de voorzitter van de commissie voor buitenlandsche zaken van de Kamer, Mistler, in de bijeenkomst van het uitvoerende comité van de Rad. Soc. partij gesproken. Deze drong aan op het behoud van de vriendschappelijke betrekkingen met Engeland, Polen en de Kleine Entente.
Verder verlangde hij, dat het verdrag met de Sovjet-Unie niet ontaardt in een automatisch systeem, waarbij Frankrijk de contrôle van zijn verantwoordelijkheid zou verliezen. Frankrijk moet veel waarde hechten aan de vriendschap met Italië. Het probleem, dat in verband met Duitschland wordt gesteld, is een probleem van vertrouwen.
Hij besloot met te zeggen, dat een twijfel mag bestaan aan de moreele kracht van Frankrijk, wil de vrede gehandhaafd blijven.
Nadat Daladier nogmaals het woord had gevoerd, wees hij erop, dat de Fransche dienstplichtwetten het land een leger van 600.000 man verzekeren, waarvan 150.000 man zich in Noord-Afrika bevinden en 50.000 man in de overige koloniën.
Hiertegenover staat, dat Duitschland een leger heeft van 800.000 man, waarbij nog komen 200.000 man van den arbeidsdienst en 50.000 Schupo's. Ook Italië heeft een sterk leger.
Frankrijk moet dus de integriteit van zijn gebied kunnen verdedigen en offers moeten worden gebracht om te voorkomen, dat de oorlog binnen de Fransche grenzen wordt gevoerd. Ook bestaan eischen van collectieve veiligheid en men moet rekening houden met de mogelijkheid van een plotselingen overval van gemotoriseerde troepen. (Le Temps)
(Vor. ber. Rad. Soc. Partij 2503 D.)

F. **ITALIAANSCH OOST-AFRIKA. — Ras Imroe geeft zich over. —**
Uit het Westen van Abessynië wordt gemeld, dat Ras Imroe zich met al zijn krijgers aan de Italiaansche colonne van Malta heeft overgegeven, na twee veldslagen van korten duur.
De overgave van Ras Imroe wordt in Italiaansche kringen als zeer belangrijk beschouwd, omdat de troepen van dezen aanvoerder de laatste overblijfselen van het Abessynische leger in het Westen waren. (Giornale d'Italia) **(V. b. Abessynië 2586 E.)**

22 DECEMBER 1936

G. **ENGELAND. — Minister Eden inzake de niet-inmenging in Spanje. - Duitsche ambassadeur. —**
In de vergadering van het Lagerhuis zijn verschillende buitenlandsche kwesties aangeroerd. In zijn antwoord aan verschillende sprekers zeide Eden, dat hij vooral over Spanje zou spreken. Ik zou graag in Spanje een regeering zien, die de Spanjaarden zelf zouden wenschen. Wij achten het den plicht van alle naties buiten den strijd in Spanje te blijven en het Spaansche volk zijn moeilijkheden, die toch al tragisch genoeg zijn, zelf te laten regelen.
Als sommigen meenen, dat wij de niet-inmenging steunen uit sympathie voor deze of gene zijde, vergissen zij zich. Ik wil openhartig zijn. De niet-inmenging heeft niet aan onze verwachtingen beantwoord, maar mag dat een reden zijn om haar op te zeggen? Ik vrees, dat een opzegging het oorlogsgevaar in Europa nabij zou brengen. Een vergunning voor de Spaansche regeering om munitie te koopen in Groot-Brittannië zou geenerlei uitwerking hebben op den loop van den strijd. Het alternatief zou een actieve tusschenkomst van Engeland zijn en daar is niemand voorstander van.
Ik geloof, dat de niet-inmenging, hoe flagrant er ook tegen gezondigd is, het gevaar voor een Europeeschen oorlog in het algemeen heeft verminderd. Ik zou niet graag zeggen, dat Blum ongelijk had, toen hij de meening uitsprak, dat in Augustus Europa vlak voor een oorlog heeft gestaan en dat de niet-inmenging Europa gered heeft.
Men kan hier tegen aanvoeren, dat ondanks de niet-inmenging wapens uit Duitschland, Rusland en Italië verscheept zijn. Dat weten wij, maar ik geloof toch, dat de overeenkomst de beteekenis van deze schendingen verkleind heeft.
Het Huis zou kunnen denken, dat de Fransche regeering de gevaren van oorlog in dit najaar overdreven heeft voorgesteld, maar dan zou ik willen, dat het Huis bedenkt, dat men beter het oorlogsgevaar kan overdrijven, dan het ongemerkt te laten naderen.
Onze steun aan de politiek van niet-inmenging is geen uiting van zwakte. Wij meenen, dat een trouw volgen van deze politiek de wijste methode is voor onszelf en Europa en tevens hetgeen wij thans tegenover Spanje verplicht zijn. Niettemin is de toestand nog hoogst onbevredigend. Wij zoeken naar middelen om de overeenkomst te verbeteren en klaarblijkelijk zou de beste methode een of andere vorm van toezicht zijn.
Als de voornaamste naties van Europa inderdaad de overeenkomst doeltreffend willen maken, zou controle heel eenvoudig zijn; willen zij dat niet, dan is geen enkel toezicht voldoende.

Eden verklaarde met nadruk, dat de Engelsche en Fransche regeeringen niet verwachten, dat hun eerste poging om bemiddeling te verkrijgen gunstig zou worden opgenomen, hetzij in Spanje, hetzij in Europa, maar zij zullen de zaak voortzetten en misschien zullen hun pogingen ten slotte beloond worden.
Inzake de uitwisseling van gevangenen en de evacuatie van bedreigde streken zijn belangrijke vorderingen gemaakt. Het zou Eden niet verbazen als ten slotte het totale aantal uitgewisselde gevangenen in de vijf cijfers zou loopen.
Op een vraag van den conservatieven kapitein Ramsay naar de executies, antwoordde Eden: „De feiten, waarvan ik kennis draag, staan mij helaas niet toe te ontkennen, dat er executies van tragischen omvang zijn voltrokken." Op een verdere vraag van Ramsay of de executies op last van de roode aanvoerders talrijker zijn dan die van de andere zijde, antwoordde Eden onder toejuichingen: „Ik ben niet genegen onderscheid te maken. Ik ben overtuigd, dat het Huis en ons land een gelijke minachting koesteren voor deze practijken, wie er zich ook aan overgeven."

De liberaal Mander gispte de houding van den Duitschen ambassadeur te Londen. Nopens de voortzetting van de Duitsche campagne voor het herkrijgen van de koloniën, verwees Eden Mander naar zijn verklaring van 9 December, volgens welke Engeland niet bereid is een aanslag op de integriteit van zijn koloniën of mandaten te dulden.
Mander riep toen uit: „Zou de heer Eden den Duitschen ambassadeur niet te verstaan geven, dat er einde moet komen aan zijn onhandige nationaal-socialistische propaganda in Engeland?"
De minister van buitenlandsche zaken gaf hierop geen antwoord. (Times) **(Vor. ber. Eden 2580 D.)**

A. TIN. — Wereldverbruik. —

Het tinverbruik vertoont volgens de statistieken van het Haagsche Bureau van de International Tin Research and Development Council een opgaande lijn. Het schijnbaar wereldverbruik van tin nam van 134.916 ton in het jaar, geëindigd September 1935, toe met 14% tot 153.751 ton in het jaar geëindigd September 1936. De cijfers voor de wereldproductie in dezelfde perioden zijn respectievelijk 124.585 ton en 166.032 ton.
Het tinverbruik in de voornaamste landen blijkt uit de volgende tabel.

	Jaar geëind. Sept. 1936	1935	Toen. of vermind. in %
	long tons		
Ver. Staten	71.218	56.771	+ 25.4
Engeland	21.959	21.557	+ 1.9
Frankrijk	9.888	8.135	+ 21.5
Duitschland	8.481	10.781	— 21.5
Sovjet-Rusland	8.870	6.697	+ 32.4
Italië	6.000	5.374	+ 11.6
Overige landen	27.335	25.601	+ 6.8
Totaal schijnb. verbruik	153.751	134.916	+ 14.0
Totaal werkelijk verbruik (bij benadering)	151.200	136.916	+ 10.5
Verandering in voorraden bij verbruikers (bij benadering)	+2.551	—2.000	

(Haagsch Bureau van de Intern. Tin Research and Development Council) **(Vor. ber. 2369 E.)**

B. FRANKRIJK. — Begrooting goedgekeurd. —

De Kamer heeft op 18 Dec. '36 in eerste lezing met 489 tegen 106 stemmen het begrootingsproject voor 1937 aangenomen. De groep van Louis Marin, die tegenstemde, motiveerde haar houding door de verklaring, dat zij de algemeene politiek der regeering afkeurde, doch hoopte de begrooting te kunnen aannemen, wanneer daarin eerst door den Senaat zekere wijzigingen zijn aangebracht.
De totale ontvangsten voor de gewone begrooting zijn geraamd op frs. 43.681 millioen en de uitgaven op frs. 48.047 millioen, latende een tekort van frs. 4.366 millioen. (L'Intransigeant)
(Vor. ber. Begrooting 2536 F.)

C. DUITSCHLAND. — Voedselvoorziening. —

De jongste berichten omtrent de voedselvoorziening van Duitschland, speciaal wat de broodvoorziening aangaat, luiden verre van gunstig. In de laatste weken hebben verschillende Nazileiders openlijk deze situatie besproken; dr. Schacht sprak in zijn rede over het koloniale vraagstuk zelfs van niet meer of minder dan een noodtoestand. Wanneer een man als dr. Schacht, die de reëele economische mogelijkheden steeds voor oogen houdt, zoo spreekt in een rede, welke kennelijk ook voor binnenlandsch gebruik is bestemd om te waarschuwen tegen te groote verwachtingen van het vierjaren-plan, dan mag men wel aannemen, dat dr. Schacht verwacht, dat het met de voedselvoorziening steeds slechter zal gaan en dat tenslotte het vierjaren-plan Duitschland niet voor een hongersnood of een toestand, welke daar zeer veel op lijkt, kan bewaren. Integendeel zal het vierjaren-plan nieuwe opofferingen, nieuwe kapitaalinvesteeringen eischen, o.a. om het niet voldoende gevoede volk te kleeden in allerlei surrogaat-stoffen; het Duitsche volk wordt wel gebruikt tot een economisch experiment op een schaal als nog nooit vertoond is! Waartoe zal een dergelijke economische va-banque-politiek leiden?
Toch scheen het, dat de graanvoorziening van Duitschland dit jaar wel ongeveer gedekt zou zijn, al heeft „Ministerialdirektor" dr. Moritz zijn optimistische ramingen in Augustus '36 wel moeten herzien. De officieele berekeningen van October lieten echter nog een dekking der behoeften toe . . . mits de boeren hun afleveringsplicht gestand deden. Met nadruk werden de boeren gewaarschuwd geen granen te gebruiken voor veevoeder en met een beroep op den goeden hooi-oogst werd betoogd, dat een gebruik van granen als veevoeder niet noodig was. Men vergat evenwel er bij te vermelden, dat de circa 10% grootere hooi-oogst van dit jaar een allernoodzakelijkste compensatie was voor de in veel geringer mate beschikbare hoeveelheid maïs en veekoeken en dat de grootere varkensstapel — vergroot na de nijpende schaarschte aan varkenvleesch in den afgeloopen winter — nieuwe voedsel-eischen stelde. In 1932 bedroeg het invoer-overschot aan oliehoudende zaden en vruchten nog 2.386.000 t.; in 1935 1.333.000 t., in de eerste 10 maanden van 1936 1.468.000 t., de traan-invoer daalde van 234.000 t. in 1932 tot 147.000 t. in de eerste 10 maanden van dit jaar. Nog sterker spreekt de daling van de beschikbare hoeveelheden ingevoerd veevoeder uit de productie en invoer van veekoeken: in 1932 bedroeg het invoeroverschot 639.500 t., de Duitsche productie 1.650.000 t.; in de eerste 10 maanden van dit jaar was het invoer-overschot 52.000 (v. j. 270.000) t., de eigen productie 914.000 (741.000) t.
Nog een andere factor doet zich bij den invoer van oliehoudende zaden en vruchten voelen: de „D. Volkswirt" wijst hier op in zijn jongste nummer: eenerzijds wenscht men zooveel mogelijk vet-houdende zaden en vruchten te koopen om te voorzien in de vetbehoeften van den mensch (naar bekend is dit het punt, waarop Duitschland onmogelijk self-supporting kan worden en niet meer dan circa 60% van de behoefte kan dekken) en de voorziening met veevoeder. Een buitengewoon nadeel voor Duitschland is in dit verband ook de zeer sterke prijsstijging, welke is ingetreden voor copra, palmpitten, soyaboonen enz., vooral in de laatste drie maanden; hierdoor toch heeft Duitschland voor copra b.v., dat van £ 14.15 per t. op 1 Oct. '36 tot £ 21.10 is gestegen, dus anderhalf maal zooveel Duitsche producten te leveren als eenige maanden geleden!
Het behoeft geen betoog, dat onder deze omstandigheden de Duitsche boer wel heel sterk in de verleiding komt een deel van zijn graan achter te houden voor veevoeder, daar dit veel duurder en — nog erger! — niet te krijgen is. Hij mag op den Bückeberg nog zooveel hooren over de zegeningen, welke het nationaal-socialisme hem heeft gebracht, men kan moeilijk van een boer vergen, dat hij zijn veestapel moet laten verarmen, omdat hij zijn tarwe en rogge tegen lage prijzen moet inleveren. In dit verband is het wel teekenend, dat de graanvoorraden in silo's en bij de maalderijen dit jaar veel lager zijn dan het vorig jaar; ten deele is dit wel het gevolg van het feit, dat Duitschland reeds in het 1 Sept. '36 geëindigde tarwe-jaar niet voldoende had en de voorraden toen reeds veel geringer waren dan op 1 Sept. 1935, maar „Wirtsch. und Statistik" teekent bij de statistiek van de graanvoorraden zelf aan, dat inleveringen een dalend tendenz te zien gaven, welke ten deele moeten worden toegeschreven aan een „zekere terughouding" van de boeren, die met het oog op het uitvallen van den oogst aan hakvruchten de uiteindelijke veevoeder-voorziening willen afwachten.

Voorraden bij silo's en maalderijen (in 1.000 tonnen)

Binnenlandsche	Oct. '36	Sept. '36	Oct. '35
tarwe	649,7	741,8	1459,4
rogge	620,4	684,5	1281,2
haver	122	139,5	189,5
gerst	119,7	160,7	204,5

Indien de graan-situatie in Duitschland zich reeds thans, dus in het begin van het tarwe-jaar 1936-'37, reeds zóó ongunstig laat aanzien, dat, naar de Berlijnsche correspondent van de „Times" meldt, invoer van buitenlandsch graan wordt overwogen (dat door de prijsstijging ook veel duurder uitkomt dan het vorige jaar!), dan kan zulks slechts het gevolg zijn van de „terughoudendheid" der boeren. Tijdens het vorige tarwejaar was pas in Juni en Juli, dus tegen den nieuwen oogst, eenige schaarschte merkbaar; wanneer de boeren voldoen aan hun inleveringsplicht kan immers thans nog geen sprake zijn van eenige moeilijkheden met de broodgraanvoorziening.
De situatie in Duitschland gaat alsdan eenigszins gelijken op die in Rusland, toen een jaar of acht geleden de Sovjets eveneens de boeren wilden dwingen hun graan in te leveren, hetgeen op een mislukking is uitgeloopen, zoodat de Sovjets tenslotte den boeren weer de beschikking over hun graan voor een groot deel hebben moeten overlaten. Om zich ten deele onafhankelijk te maken van de boeren is de Russische regeering toen overgegaan tot oprichting van groote staatslandbouwbedrijven, die echter tot mislukking gedoemd bleken.
Ongetwijfeld beschikt de Duitsche regeering over heel wat sterker dwangmaatregelen om de boeren tot inlevering van hun oogst te brengen, maar met onwillige honden is het kwaad hazen vangen en de jongste berichten uit Duitschland alsmede de hierboven weergegeven statistiek van de graanvoorraden doen vermoeden, dat de Duitsche boer, al moge hij dan nationaal-socialistisch zijn, niet veel afwijkt van zijn communistischen Russischen collega.

Dit kan aanleiding geven tot ernstige moeilijkheden in Duitschland; in 1933 was de boer het troetelkind van het nationaal-socialisme; die liefde schijnt thans wel wat te zijn bekoeld; in ieder geval hoort men thans niet meer zooveel van „Blut und Boden", van de verbondenheid van den boer met zijn „Scholle" als toenmaals en schijnt de boer zich veel meer de talrijke bedreigingen aan het adres van „economische verraders" te kunnen aantrekken. (Alg. Handelsblad)

(Vorig bericht blz. 1432 D.)

23 DECEMBER 1936

A. NEDERLAND. — Verbod van vermenging van benzine met benzol. —

De minister van Financiën heeft bepaald, dat met ingang van 1 Febr. 1937 de vermenging van benzine met benzol, waaronder tevens worden begrepen andere benzolkoolwaterstoffen en alle in hoofdzaak uit benzolkoolwaterstoffen bestaande, met of zonder bewerking of vermenging als motorbrandstof geschikte vloeistoffen, wordt verboden. (De Telegraaf)

(Vor. ber. Benzine 2504 C.)

B. POLEN. — Minister Beck en de buitenlandsche politiek. —

Minister Beck heeft op 18 Dec. '36 in de Senaatscommissie van Buitenlandsche Zaken een uiteenzetting gegeven van de Poolsche buitenlandsche politiek.

Hij zeide om te beginnen, dat Polen zijn buitenlandsche politiek niet heeft gewijzigd, maar toch het terrein van zijn contacten en belangen heeft uitgebreid.

Met een zinspeling op de betrekkingen met Rusland zeide Beck: Het door ons tezamen met Sovjet-Rusland verrichte werk gaat voort weldadige vruchten af te werpen, zonder schokken of misverstanden van eenige beteekenis.

Vervolgens de betrekkingen met Duitschland besprekende, stelde Beck vast, dat een zekere nervositeit zich meedeelde aan de openbare meening aan beide zijden der grens. Maar, aldus voegde hij er aan toe, dat verandert geenszins mijn innige overtuiging, dat een grootnoodige beslissing, om op vriendschappelijke wijze onze betrekkingen met Duitschland te regelen, haar volledige waarde behoudt.

Vervolgens de bondgenootschappen van Polen besprekende, zeide Beck: Onze defensieve bondgenootschappen, bezield met een geest van volkomen loyaliteit jegens de belangen van derden, blijken positieve factoren in het spel der Europeesche krachten.

In dit verband noemde spr. in de eerste plaats de tusschen de opperste militaire leiders van Frankrijk en Polen gewisselde bezoeken, zoomede de aan maarschalk Rydz-Smigly in Frankrijk bereide ontvangst.

Dit bezoek was het resultaat van zekere overeenkomsten aangaande he probleem der nationale verdediging.

In deze atmosfeer ontwikkelt ons contact met Frankrijk, onzen vriend en bondgenoot, zich op steeds bevredigender wijze en naar ik hoop, zal het volledig tot uitdrukking komen in in de toekomst in Europa te sluiten verdragen.

Na gewezen te hebben op het bezoek van den Roemeenschen minister-president Antonescu en generaal Samsonovici aan Warschau, deelde Beck mede te Boekarest deze besprekingen te zullen voortzetten.

Ten opzichte van Danzig zal de houding van Polen eenvoudig en onveranderlijk zijn. Op dit gebied zal geen enkele wijziging mogelijk zijn.

De Poolsch-Danzigsche onderhandelingen hebben ten doel: de rechten en belangen der Polen te Danzig te doen gelden nopens de nieuwe door den Senaat genomen maatregelen; en den moeilijkheden uit den weg te gaan, welke zich hebben voorgedaan tusschen den vertegenwoordiger van den Volkenbond en den Senaat. (Polska Agencia Telegraficzna)

(Vor. ber. Beck 2548 F.; Buitenl. Politiek 2426 F.)

C. PROF. ALB. EINSTEIN. — Een nieuwe theorie.

De ruimte in de nabijheid van een ster heeft het vermogen om zich te gedragen als een vergrootglas, volgens de laatste mathematische ontdekking van prof. Albert Einstein.

Deze ontdekking beteekent, dat de eene ster met behulp van verbeterde instrumenten een vergrootglas of telescoop kan worden, waardoor een andere, verder verwijderde ster, duidelijker kan worden waargenomen.

De verklaring hiervan is, zooals hij in het tijdschrift „Science" uiteenzet, de afbuiging van lichtstralen, wanneer deze de zon of een ander massieve ster dicht passeeren. De stralen, verklaart Einstein, worden in deze ruimte verzameld, zooals dit ook in een lens geschiedt; daarna komen, op een bepaalden afstand, de aldus verzamelde stralen in een brandpunt tezamen, zooals dit bij een kijker of telescoop het geval is. Het menschelijke oog zou, op een juiste plaats in de wereldruimte, het zoo gevormde beeld kunnen waarnemen en er zijn sterren, de een ver achter de ander, die op deze wijze vanaf de aarde voor waarneming geschikt zijn.

Prof. Einstein legt er echter den nadruk op, dat de tegenwoordige optische apparatuur en het vermogen der telescopen nog niet voldoende zijn om dergelijke beelden zichtbaar te maken. (Science)

(Vor. ber. Prof. Einstein 774 H.)

D. OOSTENRIJK. — Nationaal-socialistische druk. - Verzet der regeeringsbladen. —

De politieke inleiding tot de a.s. economische onderhandelingen met Duitschland is zeer merkwaardig. De regeeringsbladen, met de katholieke, officieuze Reichspost en de Sturm über Oesterreich, het vroegere orgaan van Schuschnigg, aan het hoofd, verzetten zich op scherpen toon tegen den nieuwen druk uit Duitschland, dien een groot deel van de nationaal-socialistisch gezinde Oostenrijkers met geestdrift heeft begroet. Men schijnt de economische onderhandelingen onder politieken druk te willen plaatsen en de overeenkomst van 11 Juli zoo uit te leggen, dat Oostenrijk, alle officieele verzekeringen ten spijt, met, of naast deze overeenkomst de verplichting op zich heeft genomen de nationaal-socialistische partij in Oostenrijk weer te dulden en nationaal-socialisten in de regeering op te nemen. Daarbij komen dan nog van Duitschen kant de beweringen, dat ook de cultureele samensmelting tusschen Duitschland en Oostenrijk thans snel haar beslag zal krijgen.

(A. N. P. - Nieuwe Rott. Crt.)

(Vor. ber. Nationaal-Socialisme 2399 C.)

E. GEESTELIJK LEVEN. — Opperrabbijn L. H. Sarlouis geïnstalleerd. —

De voorzitter van het dagelijksch bestuur van het synagogaal ressort Amsterdam, de heer A. Asscher, heeft op 20 Dec. '36 in een buitengewone vergadering van den kerkeraad van dat ressort, den weleerwaarden heer L. H. Sarlouis geïnstalleerd als opperrabbijn van het synagogaal ressort Amsterdam.

(Centr.blad v. Israëlieten)

(Vor. ber. 2510 D.; Photo buiten tekst 2542a.)

F. ZWITSERLAND. — Giuseppe Motta weder bondspresident. —

De Zwitsersche bondsvergadering heeft op 17 Dec. '36 den heer G. Motta voor 1937 gekozen tot president van het Zwitsersche eedgenootschap.

Nadat bondsraad Motta reeds in 1915, 1920, 1927 en 1932 de eervolle functie van president van Zwitserland heeft bekleed, valt hem deze eer in 1937 voor de vijfde maal te beurt. (Neue Zürcher Zeitung)

(Vor. ber. Bondspresident 2089 C.)

G. NEDERLAND. — Spaarbanken in 1935-'36. — 29½ millioen gulden meer uitbetalingen dan inlagen.

Het Centraal Bureau voor de Statistiek heeft, evenals vorige jaren, een spaarbankstatistiek samengesteld, welke thans betrekking heeft op het boekjaar 1935 (d.w.z. het boekjaar, dat geëindigd is op een datum liggende tusschen 1 Juli 1935 en 30 Juni 1936).

Bij beschouwing der cijfers van de inlagen en terugbetalingen blijkt, dat voor de eerste maal sinds een reeks van jaren de totale inlagen bij de rijkspostspaarbanken en de bijzondere spaarbanken tezamen lager dan de terugbetalingen zijn geweest, n.l. ƒ 29,5 millioen.

Bij de R.P.S., waar reeds in 1934 de terugbetalingen ƒ 2,7 millioen hooger dan de inlagen waren, is dit overschot in 1935 tot ƒ 13,4 millioen vermeerderd. Het in 1934 nog bestaande saldo der inlagen boven de terugbetalingen van ƒ 5 millioen bij de bijzondere spaarbanken, is in het daarop volgende jaar veranderd in een saldo groot ƒ 16,1 millioen van de terugbetalingen. Het saldo-tegoed, waarvan de laatste jaren de stijging steeds minder werd, vertoont over het statistiekjaar voor de R.P.S. een kleine verhooging, n.l. van ƒ 539.518.000 einde 1934 op ƒ 540.019.000 einde 1935, een vermeerdering dus van ƒ 501.000 of 0,1%. De stijging heeft in 1934 ƒ 10.822.000 (2%) beloopen. Bij de 286 bijzondere spaarbanken, welke over 1934 en 1935 opgaven verstrekten, vindt men thans een daling van ƒ 1.820.000 of 0,4% en wel van ƒ 484.321.000 einde 1934 op ƒ 482.500.000 einde 1935. In 1934 viel voor de toen vergeleken banken nog een stijging van ƒ 19.548.000 (4,2%) te constateeren.

Voor de R.P.S. en de bovengenoemde 286 bijzondere spaarbanken tezamen is in 1935 een vermindering van het saldotegoed van ƒ 1.320.000 of 0,1% te zien.

(Centraal Bureau v. d. Statistiek) **(Vor. ber. 2170 E.)**

A. BEWAPENING. — De Groote Mogendheden ter zee. —

Voor de afdeeling 's-Gravenhage van de Kon. Ned. Ver. „Onze Vloot" heeft de heer H. Th. de Booy, oud-zee-officier, een causerie gehouden over de door de voornaamste zeemogendheden gevolgde marinepolitiek.

Spr. wees op de groote rol, welke de zeemacht met de tot haar behoorende luchtstrijdkrachten nog steeds speelt in het politieke schaakspel tusschen de groote mogendheden.

Wat Engeland betreft, heeft de wereldoorlog bewezen hoe kwetsbaar dit land is. Sedert dien is deze kwetsbaarheid grooter geworden, want de maritieme superioriteit van Engeland is voor altijd voorbij.

Spr. deed de groote beteekenis uitkomen der vlootbases, zonder welke een moderne vloot niets zal kunnen uitrichten, en wijdde eenige woorden aan de door Engeland betoonde activiteit tijdens het Italiaansch-Abessynische conflict. Het beproefde middel van concentratie der vloot bleek hier voor het eerst geen succes te hebben en dit is voor Engeland het sein geweest om den vlootbouw te versnellen en de marinebasis te versterken.

Vervolgens behandelde spr. de beteekenis van Singapore, de defensieplannen der Australische regeering en de maatregelen, die genomen worden om den zeeweg rondom Kaap de Goede Hoop te beveiligen.

De Amerikaansche vlootpolitiek toont een geheel ander beeld dan de Britsche. Na den oorlog dreigde de vlootbouwwedstrijd tusschen Japan en de Ver. Staten tot een uitbarsting te leiden, doch de vlootconferentie van Washington maakte hier een einde aan. Spr. lichtte in het kort den stabiliseerenden invloed van deze belangrijke vlootovereenkomst toe, die thans helaas op 31 December van dit jaar wordt opgeheven.

Oorlogsschepen verouderen snel en toen Amerika tot het besef kwam, dat het maritieme wapen der diplomatie schromelijk te kort schoot om Japan's expansiepolitiek te temperen, werd een geweldig vlootplan ontworpen.

Ook de aandacht, die de laatste jaren aan de Aleoeten wordt gewijd, spreekt duidelijke taal.

Spr. zette de beteekenis uiteen van deze eilandengroep voor de veiligheid van den Nederlandsch-Indischen archipel.

Japan heeft getoond een juist begrip te hebben wat de zeemacht kan beteekenen voor een land en het streven om in eigen wateren oppermachtig te zijn is door een doelbewuste vlootpolitiek volkomen bereikt.

Achterstand, zooals bij de Britsche en Amerikaansche vloot bestaat vrijwel niet.

Ook Frankrijk is, evenals Japan, na 1922 met geweldige activiteit oorlogsschepen gaan bouwen en wel voornamelijk kruisers en torpedojagers en onderzeebooten.

De rivaliteit met Italië en de angst voor de wedergeboorte der Duitsche vloot hebben grooten invloed gehad op de Fransche marine-politiek.

Vervolgens behandelde spr. de marinepolitiek van Italië, gericht op heerschappij in de Middellandsche Zee, en die van Sovjet-Rusland. Van de Russische vloot is zeer weinig bekend gemaakt en spr. trok de berichten over enorme uitbreiding van het aantal onderzeebooten in twijfel. Dat Rusland er echter naar streeft, om ook op zee een rol te spelen, is een feit.

Tenslotte wijdde spr. eenige woorden aan de wedergeboorte der Duitsche zeemacht.

Spr. was van oordeel, dat helaas elke actie tot beperking der maritieme bewapening gedoemd zal zijn te mislukken zoolang de buitenlandsche politiek de zeemacht als machtsmiddel waarmede zij kan dreigen, niet kan missen. (Het Vaderland)

(Vor. ber. 2553 C.; Bewapening 2573 F.)

B. NEDERLAND. — Volksgezondheid. —

De Tweede Kamer behandelde op 21 Dec. '36 „Volksgezondheid".

Mevrouw De Vries-Bruins (s.d.) meende o.a., dat de gezondheidstoestand in de gezinnen der werkloozen, nopens het eindresultaat van het onderzoek, dat hiernaar wordt ingesteld, ongerustheid baart. Er zijn bij de jongste herhalingsoefeningen b.v. opvallend veel uitvallers geweest, dit bewijst een achteruitgang van den weerstand der bevolking. (De Telegraaf)

(V. b. Volksgezondheid 2262 A.; Tw. Kamer 2588 B.)

C. LUCHTVAART. — Een Luchtvaart-laboratorium gesticht. —

Naar wij vernemen is definitief besloten tot oprichting van een Stichting Het Nationaal Luchtvaartlaboratorium, ter gedeeltelijke vervanging van den Rijksstudiedienst van de Luchtvaart.

De bestemming van het laboratorium is onderzoekingen en proefnemingen te doen op het gebied van de luchtvaart, enz. (Alg. Handelsblad)

(Vorig bericht Nederland 2463 D.)

D. BEWAPENING. — Duitschland's vlootbouw in 1936. —

In den jaargang 1937 van het bekende Taschenbuch der Kriegsflotten (Weyer's Taschenbuch) wordt opgegeven, dat Duitschland in den loop van 1936 de volgende eenheden heeft besteld: een linieschip, een vliegtuigmoederschip, een kruiser van 10.000 ton, 6 torpedobootjagers van 1811 ton elk, 4 duikbooten van 500 ton, 4 duikbooten van 250 ton, voorts 12 kleine torpedobooten, 12 duikbootopspoorders, enkele motorbooten en het schoolschip „Horst Wessel".

De Duitsche bladen geven bij deze opgave een officieus commentaar. Duitschland, zoo heet het daarin, is het eenige land, dat op grond van een verdrag (het vlootverdrag met Engeland) niet slechts een kwalitatieve, maar ook een kwantitatieve begrenzing van zijn wapening ter zee op zich heeft genomen. Het Duitsche bouwprogramma blijft binnen de lijst van hetgeen voor Duitschland's eigen veiligheid noodig is, geheel in tegenstelling tot het groot vlootprogramma van Rusland, hetgeen onlangs in redevoeringen van Orlof is ontwikkeld.

(Weyer's Taschenbuch) **(Vor. ber. 2553 C.; Bewapening 2593 A.)**

24 DECEMBER 1936

E. ENGELAND. — Ruilhandel met Duitschland. - „Compensation Brokers Limited". —

Te Londen is de maatschappij „Compensation Brokers Limited" opgericht, die zich ten doel stelt goederenuitwisseling tusschen Engeland, de Dominions, de koloniën en Duitschland ten uitvoer te leggen.

Men hoopt later ook een dergelijke uitwisseling met Turkije, Roemenië, Bulgarije en Zuid-Slavië tot stand te brengen. In hoofdzaak zullen naar Duitschland worden uitgevoerd: levensmiddelen, vetten, oliën, huiden, leder, jute, sisal en rubber.

Het plan is, naar men verneemt, voorgelegd aan de Britsche regeering, die geen enkel bezwaar gemaakt heeft.

Ook de regeeringen der Dominions zouden het plan hebben goedgekeurd.

Lord Glenconner is president der nieuwe maatschappij. (Times)

F. VATICAAN. — Kerstrede van Z.H. Paus Pius XI

Op 24 Dec. '36 te half een heeft Z.H. de Paus, ziek te bed liggend, zijn Kerstrede uitgesproken, waarin hij den Roomsch-Katholieken geestelijken en leeken der geheele wereld op het hart drukte, in deze stormachtige tijden met meer kracht dan ooit aan de Kerk vast te houden. Met smartelijkheid herinnerde hij aan verstoringen van den wereldvrede en in de voornaamste plaats aan het voortduren van den gruwelijken burgeroorlog in Spanje, die dit jaar de vreugde van Kerstmis verstoort; het is, aldus Z.H., alsof de krachten die tegen de hoogste waarden van gemeenschap, gezin en enkeling werken, zich dit jaar tot het uiterste hebben willen inspannen om hun volle vernielende werking in alle landen te doen gevoelen. Misschien is er nooit zulk een dreigende toestand voor de geheele wereld, en in het bijzonder voor Europa en de christelijke beschaving geweest. Dit alles, zoo vervolgde de Paus, geeft ons een schrikwekkende openbaring en voorgevoel van wat Europa en de gansche wereld te wachten staat, indien deze niet terstond zich met de kracht van het goede tegen deze dreiging weet te verzetten. Wij richten, zoo besloot Pius XI, onze smeekbeden tot God, dat Hij de krachten des vredes zal zenden, buiten welke orde en gerechtigheid voor gemeenschap noch enkeling kunnen bestaan, en dit gebed leggen wij eerbiedig neer voor de kribbe van den Vredesvorst, het Goddelijke Kind, Dat ons zegenen wil. Tenslotte gaf hij urbi et orbi den zegen, en bad nogmaals voor allen de overvloedige genade des hemels af, de genade die het Kind Jezus op de aarde heeft gebracht.

(Osservatore Romano)

(V. b. Paus Pius XI 2387 D.; Kerstrede 2107 F.)

G. FRANKRIJK. — Volmacht voor zes maanden voor oplossing van arbeidsconflicten. —

De Fransche Kamer heeft met 374—224 stemmen het wetsvoorstel aangenomen, waarbij de regeering voor den tijd van zes maanden volmacht krijgt arbeids-

conflicten op te lossen op de wijze, die haar goeddunkt.
Het ontwerp bestaat slechts uit één artikel. De tekst van dit artikel luidt als volgt: „De aan de regeering toegekende volmachten, ingevolge artikel 15 van de monetaire wet van 1 October 1936, in zake de organisatie bij decreet van de procedures voor verplichte verzoening en arbitrage, worden uitgebreid tot alle collectieve arbeidsconflicten, welke er ook de oorzaak van moge zijn. De procedures zijn slechts van kracht voor den duur van zes maanden, te rekenen vanaf de afkondiging van de wet."
Aangenomen werd verder een amendement, waarin wordt gezegd, dat bij de procedures blijk moet worden gegeven van eerbied voor de rechten van alle betrokken partijen en wel speciaal van het vereenigingsrecht, doch ook eerbied voor den individueelen eigendom. (Le Temps)
(Vor. ber. Arbeidsgeschillen 2567 E.)

A. FRANKRIJK. — Georges Duhamel waarschuwt voor de Duitsche bewapening tegen Frankrijk. —
Georges Duhamel schrijft in „Marianne" het volgende:
De innerlijke twisten in Frankrijk zijn oorzaak, zoo zegt Duhamel, dat men er niet bemerkt, hoezeer het land in gevaar is. Men is er zoo ten prooi aan hartstochten, dat men er den stap der naderende legers en het verre gerommel der oorlogsmachine niet bemerkt. Duhamel heeft op zijn reizen door Europa en Amerika met vele vooraanstaande mannen gesproken, die hem in de meening hebben versterkt, dat Frankrijk met zijn onderlinge verdeeldheid zonder voldoende verdediging zal komen te staan tegenover een talrijk en machtig volk, dat zich met alle kracht wapent. Vele Franschen maken zich illusies omtrent de verdragen en de geruststellende redevoeringen van Eden en Roosevelt en willen zelfs aannemen, dat de bewapening van Duitschland ter verdediging tegenover Rusland is bedoeld. Rusland zal echter nooit het Duitsche Rijk aanvallen en alles wijst er op, dat de leger-organisatie door Hitler tot stand gebracht tegen Frankrijk is gericht.
Een land — zoo vervolgt Duhamel — dat alles van een overval verwacht, zal niet zijn tijd verliezen met het doortrekken van Polen, zelfs aangenomen, dat dit land een doortocht zou toestaan of gemakkelijk kon worden overwonnen. Rusland vormt een slecht slagveld voor een leger, dat een snelle beslissing moet trachten te verkrijgen. Volgens het oordeel van militaire specialisten is het Duitsche leger voor een overweldigenden aanval voorbereid. Het beschikt over een groot aantal gemotoriseerde onderdeelen. Geen ervaren veldheer zal een dergelijk gevaarlijk maar teer wapen in een uitgestrekt land zonder goede wegen en voor een deel van het jaar met sneeuw bedekt willen uitzenden. Ook de Duitsche luchtvloot, hoe sterk ook, zou in de onmetelijke Slavische velden en op steden, die veelal nog slechts groote dorpen zijn, weinig uitwerking hebben.
Wanneer Duitschland dus voortdurend den schijn wekt alsof het zich tegen Rusland wapent, misleidt het opnieuw de wereld. Het Duitsche leger is georganiseerd voor een aanval op Frankrijk. Een dergelijke aanval zal, zoo weet men zeer goed, zonder waarschuwing volgens de gewoonten van het nieuwe Duitschland geschieden.
De aanvaller kan zich langen tijd voorbereiden, zijn uur kiezen en vooral met de luchtvloot op elk punt de eerste vernietiging bewerken. Het is volgens een beroemd generaal niet uitgesloten, dat in een eersten nacht een millioen menschen worden getroffen.
Frankrijk kan nooit geheel op zulk een overval voorbereid zijn, maar het moet toch trachten zoo goed mogelijk zich te wapenen en hierdoor een oorlog te voorkomen. Daarom is het de hoogste tijd om de innerlijke eenheid terug te vinden.
(Marianne)

B. NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Sociale Zaken.
De Tweede Kamer heeft de Begrooting van Sociale Zaken zonder hoofdelijke stemming goedgekeurd.
(N. R. Crt.) **(Vor. ber. 2213 B.; Tw. Kamer 2593 B.)**

C. DUITSCHLAND. — Kerstredevoeringen van Kerrl en Göbbels. - Ontsteltenis in kerkelijke kringen. —
De Rijksminister voor Kerkelijke Aangelegenheden, Kerrl, heeft op 21 Dec. '36 de reeks Kerstfeesten geopend, die de nationaal-socialistische regeering op grootscheepsche wijze in heel Duitschland georganiseerd heeft. Nadat Kerrl uiteengezet had, dat het Kerstfeest een oeroud Germaansch feest is, verkondigde hij de stelling, dat hetgeen in „oude tijden" Christus voor de menschheid geweest is, „heden ten dage" Adolf Hitler voor de Duitschers is. Daarna schetste hij de beteekenis van het Kerstfeest aldus, dat dit tegenwoordig niet slechts een familiefeest is, doch een feest der Duitsche volksgemeenschap, die gesloten achter den Führer marcheert.
De merkwaardige en opzienbarende uiteenzettingen van den minister voor Kerkelijke Aangelegenheden, hebben niet nagelaten in kerkelijke kringen teleurstelling en ontsteltenis te verwekken.
Tevens hield minister Göbbels op 21 Dec. '36 een radiotoespraak voor de drie millioen Duitsche kinderen, die in het geheele rijk voor de luidsprekers de woorden van den propagandaminister aanhoorden. Nadat minister Göbbels verklaard had, dat overal elders in de wereld haat, onlusten en wanorde hoogtij vieren en slechts in Duitschland vrede heerscht, wees hij er op, hoe kinderzielen in het bijzonder voor groote idealen ontvankelijk zijn. Deze idealen zijn die, welke door den Führer gesteld zijn. „In deze uren", aldus Göbbels, „vereenigen alle Duitsche kinderen zich in een innig dankgebed tot den Führer. Alle kinderen beminnen en vereeren hem. Hij is op dit feest in den geest met alle kinderen vereenigd. Drie millioen paar kinderoogen zien op dit oogenblik in gelukkig verlangen naar hem op. Ik begroet u derhalve met de oude Kerstboodschap, die juist op dit oogenblik zoo tot ons spreekt: „Eere zij den Heer en vrede den menschen, die van goeden wille zijn". Wij allen voor den Führer en het vaderland! Sieg Heil!"
Het Duitschlandlied en het Horst Wessel-lied besloten Göbbels' Kerstboodschap. (De Telegraaf)
(Vor. ber. Min. Kerrl 1882 F.; Min. Göbbels 2548 G.)

25 DECEMBER 1936

D. VOLKENBOND. — De Sandjak-kwestie. —
In verband met het besluit van den Volkenbondsraad, het Fransch-Turksche geschil betreffende het Sandjak eerst te regelen, nadat een commissie van onderzoek den toestand ter plaatse bestudeerd heeft, zijn thans drie neutrale waarnemers aangewezen.

Terwijl Noorwegen een diplomaat zendt en Zwitserland een officier zal afvaardigen, is Nederland in aanmerking gekomen voor de benoeming van een oud-koloniaal ambtenaar. De keuze is thans gevallen op mr. L. J. J. Caron te Bussum.
De heer Caron heeft een langen staat van dienst als bestuursambtenaar in Ned. Oost-Indië achter den rug, welke geëindigd is met het gouverneurschap van Celebes. (De Standaard) **(Vor. ber. 2588 C.)**

E. NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Vestigingswet aangenomen. —
De Tweede Kamer heeft op 22 December z. h. s. de vestigingswet aangenomen. (N. Rott. Crt.)
(Vor. ber. 2236 C.; Tw. Kamer 2594 B.)

F. NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Wijziging motorrijtuigen-belastingwet en wet tot instelling van een verkeersfonds. —
Bij de Tweede Kamer is ingediend een wetsontwerp tot wijziging van de motorrijtuigenbelastingwet en wet tot instelling van een verkeersfonds, inzonderheid met het oog op het belang der tertiaire wegen. De regeering is van meening, dat het aanbeveling verdient om voor de regeling van de financiering van

de tertiaire wegen de volgende grondslagen te kiezen:
a. Van de opbrengst der motorrijtuigen- en rijwielbelasting na aftrek van de in 1935 ingevoerde verhooging van eerstgenoemde belasting, wordt 10% beschikbaar gesteld ten behoeve van de tertiaire wegen, waarvan de helft komt in mindering van het rijksaandeel en de helft in mindering van het aandeel van de provinciën gezamenlijk.
b. Het ten behoeve van de tertiaire wegen beschikbaar bedrag wordt tusschen de provinciën onderling verdeeld naar evenredigheid van de opbrengst der motorrijtuigen- en rijwielbelasting in elk der provinciën.
c. Aan de provinciale besturen wordt vrijheid gelaten ten aanzien van de wijze, waarop zij de gelden ten behoeve van de tertiaire wegen wenschen te besteden.
Alhoewel het bijgaand wetsontwerp in de eerste plaats beoogt voorzieningen te treffen in het belang van de tertiaire wegen, zijn daarin ook eenige bepalingen opgenomen, welke ten doel hebben te voorzien in enkele leemten, welke in de motorrijtuigenbelastingwet en in de wet tot instelling van een verkeersfonds voorkomen, een en ander in afwachting van een algemeene herziening. (Het Vaderland)

(Vor. ber. Belastingen 2551 I.; Verkeersfonds 2076 G.; Tw. Kamer 2594 E.)

A. VOLKENBOND. — De bestrijding der verdoovende middelen. - Propaganda in geneeskundige kringen.
De secretaris-generaal van den Volkenbond heeft overeenkomstig den wensch der raadgevende opiumcommissie van den Volkenbond een brief tot de regeeringen van alle staten, die lid van den bond zijn, gericht, waarin de aandacht gevestigd wordt op de wenschelijkheid van een propaganda in de medische kringen, zoowel onder de geneesheeren, als onder de apothekers, ziekenverpleegsters, enz., tegen het misbruik van de verdoovende middelen. De secretaris-generaal van den Volkenbond herinnert er in dezen brief aan, dat de opiumcommissie het niet raadzaam acht, dat, zooals enkele gedelegeerden ter Volkenbondsvergadering hadden aanbevolen, op de school of op andere tot de geheele bevolking sprekende wijze propaganda tegen het gebruik van verdoovende middelen zou worden gemaakt. Een dergelijk uitdrukkelijk de aandacht vestigen op dit kwaad zou in de meeste landen niet heilzaam, doch slechts gevaarlijk zijn. Alleen in enkele landen, waar de verslaafdheid aan verdoovende middelen heel ernstig verbreid is en een werkelijke volksziekte is geworden, zou een dergelijke propaganda haar nut kunnen hebben. Gelukkig is het verschijnsel der verslaafdheid in de meeste landen nog slechts sporadisch. Een stelselmatige algemeene propaganda tegen dit kwaad zou daar beslist gevaarlijk zijn. Anders is het echter ten opzichte van de propaganda in de kringen, wier beroep het met zich brengt met verdoovende middelen om te gaan. In deze kringen zou een nadrukkelijk wijzen op de gevaren der toxicomanie van nut zijn, evenals het organiseeren van bijzondere cursussen aan de medische faculteiten van de universiteiten en in de instellingen, die tot medische hulpberoepen opleiden, over de gevaren der verslaafdheid aan verdoovende middelen.
De secretaris-generaal van den Volkenbond, deze aanbevelingen der raadgevende opiumcommissie onder de aandacht der verschillende regeeringen brengend, heeft de regeeringen tevens uitgenoodigd den Volkenbond eenige inlichtingen te willen doen toekomen over de in hun land georganiseerde propaganda onder de medische kringen, zooals boven aangegeven.
(Bulletin de la Société des Nations)

(Vor. ber. Narcotica Confer. 2380 B.)

26 DECEMBER 1936

B. NEDERLAND. — Tweede Kamer. — Rubberfonds.
Bij de Tweede Kamer is ingediend een wetsontwerp tot instelling van een Rubberfonds.
Uit de opbrengst van het bijzonder uitvoerrecht op bevolkingsrubber in Nederlandsch-Indië worden ingevolge artikel 20 der bevolkingsrubberuitvoerordonnantie o.m. betaald:
a. De kosten, verbonden aan de toepassing van genoemde ordonnantie en van de uit haar voortvloeiende regeling.
b. Een bijdrage ter tegemoetkoming in de kosten, voortvloeiend uit den internationalen arbeid ter bevordering van de toepassing en het verbruik van rubber en latex.
In verband hiermede is ten laste van de opbrengst van bedoeld uitvoerrecht reeds een belangrijk bedrag besteed voor werken in het belang van de bevolking in de rubberstreken.
Voornamelijk met het oog hierop wordt het wenschelijk geoordeeld, de gelden, die gereserveerd moeten worden voor verschillende doeleinden, verband houdende met de bevolkings-rubberrestrictie, voortaan afzonderlijk te beheeren door middel van een daarvoor in het leven te roepen speciaal fonds.
Hoewel het in de bedoeling ligt, het fonds zijne werkzaamheid zoo eenigszins mogelijk te doen aanvangen op 1 Januari 1937, is het raadzaam ten deze eenige speling te laten, weshalve de vaststelling van het tijdstip van inwerkingtreding aan den gouverneur-generaal ware over te laten. (Alg. Handelsblad)

(Vor. ber. Rubberfonds 2308 B.; Tw. Kamer 2594 F.)

C. NEDERLAND. — Z.D.H. Prins Bernhard opgenomen in de Nederlandsche weermacht. —
„Ik zweer trouw aan de Koningin, gehoorzaamheid aan de wetten en onderwerping aan de krijgstucht. Zoo waarlijk helpe mij God Almachtig."
Na de woorden van deze meer dan honderdjarige eedsformule met heldere stem te hebben gesproken, ten overstaan van de symbolen der weermacht, de rechterhand ten eed geheven, werd Prins Bernhard op 23 Dec. '36 voor het front der troepen van land- en zeemacht en in tegenwoordigheid van H.M. de Koningin, Zijn Bruid, Prinses Juliana, Prins Aschwin en de hoogste leger- en marine-autoriteiten, op het Malieveld te 's-Gravenhage, in de weermacht opgenomen.
De Gouverneur van de residentie, luitenant-generaal jhr. W. Roëll, nam den Prins den eed af.

Toespraak van den Commandant van het Veldleger. — Na deze plechtigheid wendde de Gouverneur der residentie zich tot de verzamelde troepen met de volgende toespraak:
Officieren, onderofficieren, korporaals, tamboers, hoornblazers, trompetters en manschappen.
Ik spreek de zekerheid uit — in het bijzonder tegenover U officieren — dat deze officier bij zijn intrede in de Koninklijke weermacht de volle militaire kameraadschap zal ontvangen en als zoodanig in alles met raad en daad zal worden bijgestaan en voor zoover gij van lageren rang zijt, gelast ik u aan alle bevelen, welke zijnerzijds in het belang van den dienst of van de krijgstucht zullen worden gegeven te gehoorzamen en deze stiptelijk uit te voeren.
Het is mij een groote vreugde, van H.M. de Koningin de toestemming te hebben mogen erlangen, Uwe Doorluchtige Hoogheid als nieuw beëedigd officier van Hare Majesteits weermacht enkele gedachten op dezen voor U en voor de weermacht zoo belangrijken dag mede te geven.
Voor elken officier is de aflegging van den eed als zoodanig de belangrijkste in zijn militaire leven. Zij heeft voor hem als soldaat zelfs een sacramenteele beteekenis.
De eed is de rots, waarop hij blijft staan. Niets en niemand kan den officier ontslaan van zijn onder het inroepen van Gods heilige hulp afgelegden eed.
In Uwe benoeming bij de drie hoofddeelen der Koninklijke weermacht heeft Hare Majesteit daarenboven in U zelf gesymboliseerd de eenheid van beteekenis, optreden en kameraadschap van de geheele weermacht van Harer Majesteits 70-millioenen-imperium, in de vier werelddeelen gelegen en in de Grondwet nadrukkelijk vastgesteld.
U zijt thans officier van de Koninklijke weermacht, drager van het Koninklijke charter, steuner van gezag en vrijheid, de groote goederen van het Nederlandsche volk.
In die weermacht, zien op ons neer vele eeuwen van roemrijk bestaan. U denkt aan Indië en ziet voor U zijne geschiedenis van J. P. Coen tot van Heutz.
U ziet oceanen en U denkt aan de vloot onder onze zeehelden, die zelfs in één jaar twee groote koninkrijken tot driemaal toe de trotsche vlag deed strijken.
U ziet onze Koninklijke Landmacht en voor U staan de roemruchte figuren der groote Oranjes met de Staatsche legers en eindelijk bij Quatre Bras en Waterloo, die van Koning Willem II, de Brigade Detmers, waarvan de Rijdende Artillerie, als het oudste korps hier symbolisch aanwezig is.
En de mannen die daar streden waren van dezelfde natuur als die soldaten, die hier voor U staan.
Mannen, vredelievend van aard, maar trouw aan Oranje, gehecht aan hunnen grond en even taai en koppig in de verdediging van het vaderland als hunne dijken tegen den erfvijand, het water.
Flinke trouwe harten, uitstekende soldaten, mits deze voorwaarde, dat zij rechtvaardig, met persoonlijke belangstelling, ja zelfs met humor, behandeld worden en vrijheid in de uitoefening van hun godsdienst hebben.
En daarom wijs ik U op de groote pijlers van de Nederlandsche krijgstucht, rechtvaardigheid, belangstelling en vrijheid den Almachtige naar eigen geaardheid te dienen, zonder welke een Nederlandsche krijgstucht onbestaanbaar en met welke zij onverbreekbaar is. En waarom?
Omdat zij tenslotte elementen zijn van de mystiek van Oranje,

onze oudste geestelijke Grondwet, geschreven met het bloed van den Vader des Vaderlands, dat ook in Uwe aderen stroomt, van het Oranje, dat U thans ook gerechtigd zijt om de lendenen te dragen en waarvan de verpersoonlijking is Hare Majesteit de Koningin, onze Grondwettige opperbevelhebster, die bovenal in de door haar gegeven voorschriften eischt, dat de krijgstucht nadrukkelijk maar zacht, vaderlijk en rechtvaardig zij en die kort geleden weder in eere hersteld heeft den aanhef van het oude reglement van krijgstucht van Koning Willem I, luidende:

„Daar de godsdienst de bron is van alle geluk, deugd en waren moed, behoort ook in den krijgsstand een ieder zich tot het hooghouden daarvan en tot een zedige levenswijze te bevlijtigen."

Daarom noodig ik U uit met alle troepen en alle aanwezigen tot een driewerf hoera voor Hare Majesteit de Koningin en voor Uwe Koninklijke Bruid.

Leve de Koningin. — Leve Prinses Juliana.

(Vor. ber. Prins Bernhard 2588 F.; Militaire Rangen 2571 F.; Luit.-generaal Jhr. W. Roëll 295 P.)

A. LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig besproken zijn. - Onze wekelijksche opgave. —

Belgisch-Fransch: Jean de Beucken — „Sainte-Anala." (Editions du Balancier, Liège 1936) **(Vor. ber. 2534 C.)**

Duitsch: Max Mezger — „Der junge Florian." (Propyläen-Verlag, Berlin 1936)

Ernst Scheibelreiter — „Der Liebe Schattenspiel." (Paul Zsolnay Verlag, Berlin-Wien 1936) **(2588 A.)**

Engelsch: Edward O'Brien — „The Best Short Stories of 1936: English and American." (Cape, London)

J. Stover Clouston — „Scotland expects." (Herbert Jenkins) **(Vor. ber. 2588 A.)**

Fransch: Jacqueline Vincent — „Comme par mégarde." (Desclée de Brouwer & Cie., Paris) **(Vor. ber. 2588 A.)**

Japansch (English translation): Jun-Ichiro Tanizaki — „Ashikari and the story of Shunkin." (Hokuseido Press, Tokyo; E. G. Allen, London) **(V. b. 2317 F.)**

Joodsche Bibliographie: Shlomo Shunami — „Bibliography of Jewish Bibliographies." (W. and G. Foyle, University Press, London)

Nederlandsch: H. de Bruin — „Schalm en Scharnier." (J. H. Kok, Kampen)

Jan Hell — „Het Huis." (Contact, A'dam 1936) **(Vor. ber. 2588 A.)**

Hendrik Prijs — „Eenzamen." (St. Truiden-De Geneffe, Vlaamsche uitgave) **(Vor. ber. 2459 F.)**

Zuid-Amerikaansch: Letrusco — „Il mondo senza donne." (El mundo sin mujeres.) (Aliprandi & Martini, Guayaquil-Ecuador) **(Vor. ber. 2168 A.)**

(Red. K. H. A.)

27 DECEMBER 1936

B. CUBA. — Politieke crisis. - President Gomez afgezet; Federico Laredo Bru. —

President Gomez had op 22 Dec. '36 zijn veto uitgesproken over de suikerbelastingwet, de wet, die aanleiding werd tot het conflict tusschen den president en kolonel Batista, den legercommandant.

De Kamer te Havana heeft daarop met 111 tegen 41 stemmen besloten den Senaat te vragen de tegen president Gomez ingebrachte beschuldiging te bespreken.

De Senaat heeft toen met 26 tegen 6 stemmen het door president Gomez uitgesproken veto tegen de wet op de suikerbelasting verworpen.

Nadat president Gomez, op 23 Dec., persoonlijk zijn politiek beleid tegen de tegen hem ingebrachte beschuldigingen had verdedigd, heeft de Senaat met meerderheid van stemmen besloten den president uit zijn ambt te ontzetten.

Hij wordt opgevolgd door den vice-president Federico Laredo Bru.

Ex-president Gomez wordt er van beschuldigd de stabiliteit van de natie in gevaar te hebben gebracht, de Grondwet te hebben geschonden en tegen de Kamer te hebben samengespannen.

Deze wetsvoorstellen zijn het resultaat van de spanning tusschen den ex-president en kolonel Batista, den chef van den generalen staf, dien de ex-president er van verdenkt fascistische neigingen te hebben.

De ex-president had zijn veto uitgesproken tegen het wetsontwerp, dat een accijns instelt op suiker. De opbrengst moet worden besteed voor de stichting van scholen, welke onder civiele en militaire contrôle zullen staan.

De ex-president achtte den maatregel anti-democratisch, terwijl hij de mogelijkheid opent fascistische opvattingen ingang te doen vinden bij de jeugd. Batista zou, naar men meent, voornemens zijn 3000 dezer scholen te laten inrichten.

(New York Herald Tribune)

(Vor. ber. President 2203 B.)

C. CHINA. — Militaire opstand geëindigd. - Tsjang Kai-sjek in vrijheid. —

Maarschalk Tsjang Kai-sjek, die op 12 Dec. '36 tijdens een autotocht in de provincie Sjensi door soldaten van maarschalk Tsjan Hsu-liang werd gevangengenomen, is met zijn gevolg onvoorwaardelijk in vrijheid gesteld. Hij is reeds, in gezelschap van zijn echtgenoote, die hem te Sianfoe had afgehaald, te Nanking aangekomen, waar ook zijn zwager T. V. Soeng en Tsjang Hsu-liang zijn gearriveerd. In geheel China heerscht groote vreugde over de bijlegging van dit conflict.

Vijf uur voor het verstrijken van den nieuwen termijn van drie dagen, dien de centrale regeering den gouverneur van Sjensi, Tsjang Hsu-liang, had toegestaan voor de invrijheidstelling van zijn hooggeplaatsten gevangene, verschenen op 25 Dec. '36 op het vliegveld van Lojang vijf vliegtuigen uit Sianfoe, waarin o.a. de twee maarschalken, mevrouw Tsjang Kai-sjek, de directeur der bank van China, Soeng, de Australische journalist en bemiddelaar, Donald, de minister van Binnenlandsche Zaken, Tsjiang Tso-pin en de onder-minister van Oorlog, generaal Tsjen Tsjeng, waren gezeten.

Dat ook Tsjang Hsu-liang tegelijk met Tsjang Kai-sjek Sianfoe heeft verlaten, bewijst, dat hij goede waarborgen voor zijn persoonlijke vrijheid heeft ontvangen. Hij verklaarde, dat de opstand het gevolg is van een misverstand, dat thans uit den weg geruimd is.

„Ik dacht ten onrechte," aldus Tsjang Hsu-liang, „dat Tsjang Kai-sjek mij wilde afzetten en mijn leger ontbinden. Om mij te beschermen, heb ik daarom Tsjang Kai-sjek vastgehouden. Nanking betaalde, naar ik meende, het voor de soldij van mijn troepen noodige geld niet, doch thans is gebleken, dat een van mijn ondergeschikten, die inmiddels is gearresteerd, zich het voor de soldijbetaling ontvangen geld heeft toegeëigend."

„Mijn vrijheid heb ik grootendeels aan den moed en de tact van mijn vrouw te danken," zeide Tsjang Kai-sjek in zijn dankwoord voor de huldebetuigingen, die duizenden menschen hem bewezen.

In den middag ontving de maarschalk de officieele persoonlijkheden, die hem kwamen gelukwenschen met zijn bevrijding. Hij zag er bleek uit, doch overigens mankeerde hem niets. In zijn rede zeide hij:

„Op 12 Dec. heeft Tsjang Hsu-liang mij zes eischen gesteld, die onmiddellijk aanvaard moesten worden. Ik antwoordde, dat aangezien er in China geen dictator bestaat, ik mij niet kon verplichten en dat ik bovendien weigerde onder dergelijke omstandigheden besprekingen te voeren. Tsjang Hsu-liang heeft daarop een minder halsstarrige houding aangenomen en zijn fout ingezien. De volgende dagen durfde Tsjang Hsu-liang niet verder te komen dan het aan mijn kamer grenzende vertrek. Toen ik inzag, dat Tsjang Hsu-liang berouw had, stemde ik er in toe hem te ontvangen. Daarna zijn de besprekingen begonnen, die ten slotte tot mijn onvoorwaardelijke vrijlating hebben geleid."

Tsjang Kai-sjek deelde verder mede, dat hij voor zijn vertrek uit Sianfoe een brief van tweeduizend woorden aan Tsjang Hsu-liang en Jang Sjoe-tsjeng, den commissaris voor de pacificatie van Sjensi heeft gezonden, waarin hij o.a. het volgende heeft gezegd:

„Gij zijt beïnvloed door reactionnairen, doch gij zijt bereid uw fout te herstellen. Gij zijt verantwoordelijk voor den opstand, doch daar ik uw opperbevelhebber ben, ben ik niet zonder schuld voor de verslapping der discipline, waarvoor ik het land mijn verontschuldigingen aanbied. Ik verzoek u beiden zich aan de regeering te onderwerpen, opdat gij gestraft kunt worden, doch ik beloof u voor u op te komen, want gij betreurt oprecht uw vergissing."

Als bewijs van berouw over zijn daad heeft Tsjang Hsu-liang zijnerzijds den volgenden brief aan Tsjang Kai-sjek gezonden: „Ik ben natuurlijk een ruwe onbeschaafde boer en daarom heb ik deze misdadige, onbeschaamde daad gepleegd. Berouwvol heb ik u nu naar Nanking gevolgd, om daar te wachten op de straf, die voor mijn misdaad past. Ik zal zelfs den dood aanvaarden, indien dat voor mijn land van voordeel is. Laten geen gevoelens van vriendschap u weerhouden mij te behandelen, zooals ik dat verdien."

Japan verontrust. — De woordvoerder van het Japansche ministerie van Oorlog verklaarde ongerust te zijn ten aanzien van de overeenkomst tusschen maarschalk Tsjang Hsu-liang en de Nanking-regeering. Hij zeide verder, dat het Japansche leger bereid is maatregelen te nemen om het hoofd te bieden aan den thans geschapen toestand.

De Japansche Yomiri Sjimboen meldt uit Sjanghai, dat onder de provinciale militaire „klieks" in China steeds meer aanhang gewonnen wordt voor het organiseeren van een bloc, teneinde gezamenlijk druk uit te oefenen op de Nanking-regeering om de expeditietroepen, die tegen de troepen van Tsjang Hsu-liang uitgezonden zijn, terug te trekken.

(Sin Pau Agency - Domei - Yomiri Sjimboen - Agence Belga)

(Vorig bericht 2580 A.)

D. SPANJE. — Burgeroorlog. —

De Britsche regeering heeft op 24 Dec. '36 haar ambassadeurs te Berlijn, Rome, Moskou en Lissabon opdracht gegeven bij de regeeringen der landen, waar zij geaccrediteerd zijn, aan te dringen op het nemen van maatregelen, om aan het toestroomen van buitenlandsche vrijwilligers naar Spanje een einde te maken.

Eenzelfde démarche is ook namens de Fransche regeering in de genoemde hoofdsteden gedaan.

(Agence Belga) **(Vor. ber. Burgeroorlog 2587 A.)**

28 DECEMBER 1936

CHINA

A. Het bankpapier.

Het gebruik in China van papier als betaalmiddel in plaats van metaal dateert van ongeveer 1000 jaar geleden, toen het gedurende de Sung-dynastie als „chiao tzu" bekend stond.

In het Chin-tijdvak (1127—1161), gedurende de Yuan en Ming dynastieën (van 1277—1367 en van 1368—1643), zoowel als in het begin van het Mandsjoeregiem gaf men aan papiergeld verschillende benamingen, doch het is pas 40 jaar geleden, dat moderne banken van verschillende soort door het „Keizerlijk Hof" werden opgericht en bankpapier algemeen in gebruik kwam. In 1912 toen de Ta Tsing Bank (oorspronkelijk een keizerlijke onderneming) gereorganiseerd werd onder den naam Bank of China trachtte men over het geheele land eenheid te brengen in de uitgifte van bankpapier, doch doordat de diverse provinciale banken eveneens geregeld bankpapier uitgaven, was het onmogelijk een centrale contrôle tot stand te brengen. Toen in 1928 het nationale bewind te Nanking werd gevestigd, organiseerde men de „Central Bank" en hield de regeering scherp toezicht op de uitgifte van bankpapier, welke maatregel nog versterkt werd op 4 November 1935 toen de nationale regeering het zilver nationaliseerde en het bankpapier tot wettig betaalmiddel verhief in de plaats van den zilveren dollar.

Het papiergeld dat thans in omloop is, bestaat uit „bankbiljetten", „subsidiary notes", „copper notes", „gold unit notes" en „tael notes". Sinds de afschaffing van de „tael", nu ongeveer drie jaar geleden, zijn de „tael notes" geleidelijk uit de circulatie teruggetrokken met uitzondering van een onbeteekenend aantal.

Tot voor kort konden de instellingen, die bankpapier uitgaven, in drie groepen worden verdeeld, n.l. de binnenlandsche banken, de provinciale- en gemeentelijke instellingen en de buitenlandsche banken in China, waardoor een zeer gecompliceerde toestand ontstond. Bovendien had de niet-officieele uitgifte van bankpapier een grooten omvang, hoewel de circulatie van dit bankpapier zich tot bepaalde streken beperkte.

Al deze feiten brachten de Nationale regeering tot de maatregelen betreffende een valuta-hervorming, welke in November 1935 van kracht werd en waardoor o.a. ook de verdere uitgifte van bankpapier nog slechts werd toegestaan aan de drie onder staatscontrôle staande banken.

Wat de hoeveelheid van het bankpapier in omloop betrof, hadden de binnenlandsche banken de leiding, waarna het betaalmiddel der provincialen-gemeentelijke instellingen en dat der buitenlandsche banken kwam en vervolgens het niet-officieele papiergeld.

Het recht tot uitgifte van bankpapier werd aanvankelijk verleend aan de binnenlandsche banken en dateert van 1898; geleidelijk echter onder voorwendsels als het bevorderen der inheemsche industrie of het openleggen van grensprovincies, eischten deze banken verhooging der geautoriseerde bedragen, zoodat in 1927 de totale waarde van het bankpapier-in-circulatie 262 millioen dollars bedroeg, dat door meer dan 30 banken werd uitgegeven.

Toen de nationale regeering te Nanking voor het eerst contrôle op de uitgifte van bankpapier door de binnenlandsche banken ging uitoefenen, daalde het aantal der banken welke bankpapier mochten uitgeven tot 20, daarentegen vertoonde het bedrag aan bankpapier in omloop echter een stijging, en door dit verhoogde crediet van de zijde der Chineesche banken kon het buitenlandsche bankpapier van de markt worden verdrongen.

In April 1934 bedroeg het totaal aan bankpapier, dat in Shanghai, het belangrijkste financieele centrum van China, in omloop was 323 millioen dollars, waarvan 320 millioen, dus 99%, uitgegeven was door Chineesche bankinstellingen. Vergeleken bij vroegere jaren toen het papiergeld der buitenlandsche banken 70% van het totaal uitmaakte, heeft een geweldige ontwikkeling van het Chineesche crediet plaats gevonden.

Van de vroegere circulatie-banken waren de meest belangrijke de Central Bank, de Bank of China en de Bank of Communications (welk drietal uitsluitend het recht van uitgifte van bankpapier bezit), terwijl de Commercial Bank of China, de National Commercial Bank, Ltd., de Ningpo Commercial Bank, Ltd., de Agricultural and Industrial Bank of China, de National Industrial Bank of China, de Land Bank of China en de Four Bank's Joint Reserve Board eveneens bankpapier in omloop brachten. De volgende tabel toont de uitgifte van deze 10 banken van 1921—1934:

	Uitgifte:	Index:		Uitgifte:	Index:
1921	$ 94.948.965	100	1928	$ 308.828.375	325
1922	114.975.436	120	1929	350.236.497	362
1923	140.975.436	146	1930	412.968.588	437
1924	151.470.874	158	1931	393.367.870	410
1925	205.006.026	214	1932	430.282.554	444
1926	228.962.163	227	1933	494.113.124	519
1927	262.164.410	273	1934	563.068.192	585

Uit deze tabel ziet men dat de omloop van Chineesch bankpapier in 14 jaar tijds met bijna 600% is toegenomen.

Volgens de onderzoekingen verricht door het „Currency Reserve Board" (gevormd door het decreet betreffende de valuta-hervorming van November 1935) was in December 1935 het totaal bedrag aan bankpapier uitgegeven door de Central Bank $ 179.064.899, met een reserve aan vlottende middelen van $ 118.256.899 en een reserve aan fondsen van $ 60.808.000; de Bank of China had een totale uitgifte van $ 201.152.245 en een reserve aan fondsen van $ 85.092.797, terwijl de uitgifte der „Bank of Communications" in totaal $ 176.244.950 bedroeg, met een reserve van $ 113.409.133 in contant en $ 62.835.817 in aandeelen. Vergeleken bij 1934 vertoont de uitgifte aan bankpapier van deze drie banken een belangrijke stijging, veroorzaakt door de nieuwe regelingen in verband met China's valuta-herziening op 3 November 1935.

Het papiergeld, dat door de provinciale en gemeentelijke instellingen is uitgegeven, bestrijkt een tamelijk uitgebreid circulatiegebied en vervult een belangrijke rol in het economische leven van het binnenland; dit zal echter geleidelijk verdwijnen, daar de nieuwe valuta-politiek der regeering algemeene toepassing vindt. Nauwkeurige statistieken hieromtrent staan niet ter beschikking, doch de totale waarde van dit in omloop zijnde bankpapier bedroeg volgens Yang Yin-pu, een bekend econoom, ongeveer 100 tot 150 millioen dollars.

Verder is er nog niet-officieel papiergeld in omloop, dat door handelsvereenigingen, fabrieken en zelfs door winkeliers werd uitgegeven. Aangezien dit slechts wordt gebruikt ter tegemoetkoming aan de behoeften van de bewoners van streken, welk economisch nog niet tot ontwikkeling zijn gekomen, blijft de circulatie van dit papiergeld beperkt tot de grensgebieden. Deze onwettige uitgifte van papiergeld is een gevaar voor de circulatie van het officieele bankpapier.

Toen China in 1840 voor den buitenlandschen handel werd opengesteld, werden in verschillende havens buitenlandsche banken opgericht, waarvan elf banken bankpapier mochten uitgeven. Gedurende de laatste jaren van het Mandsjoe-bewind en in de eerste jaren der Republiek bestond er van de zijde van het publiek een groote vraag naar dit bankpapier waarvan de totale uitgifte 100 millioen dollars bedroeg; gedurende de laatste jaren daalde dit echter en beperkte het circulatiegebied zich tot de buitenlandsche nederzettingen en hun naaste omgeving.

(Chinese Economic Journal and Bulletin - Het Econ. Wereldgebeuren) **(Vorig bericht Geldwezen 2316 A.)**

A. NEDERLAND. — Scheepvaart. - De positie der Nederlandsche Scheepvaartmaatschappijen. —

LIJNREEDERIJEN.	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
		(in duizenden guldens)				(in guldens)		
Holland-Amerika Lijn .	9.163	1.898	—	+ 2.606	207.524	4.812.152	23	129 %
Hollandsche Stoomb. .	2.426	50	—	+ 1.034	13.519	1.070.418	79	140 %
Java-China-Japan . .	9.000	1.779	—	+ 1.226	94.879	9.516.690	100	68 %
Koninklijke Boot *) .	4.448	457	—	— 1.677	197.068	10.253.057	52	80 %
Kon. Paketvaart . . .	30.000	22.968	—	+ 37.297	276.648	22.901.960	84	143 %
Rotterdamsche Lloyd .	30.000	26.439	—	+ 9.636	240.659	14.100.147	58	88 %
Mij. Nederland . . .	35.000	17.940	8.773	+ 15.648	274.103	31.187.141	114	82 %
VRACHTVAARTREEDERIJEN.								
Houtvaart	2.000	308	—	+ 141	38.250	1.820.000	47	54 %
Maas	8.000	—	—	— 397	73.740	5.620.000	76	56 %
Hillegersberg	260	38	—	— 329	15.395	563.134	36	64 %
Nievelt	4.125	650	2.000	+ 166	140.547	3.403.000	24	92 %
Noordzee	1.050	—	—	— 126	12.295	734.620	60	21 %
Oostzee	750	156	—	— 1.137	67.656	1.812.219	27	67 %
Zeevaart	2.500	157	110	+ 8	27.775	2.204.876	79	55 %

*) Na reorganisatie.

I. Aandeelen-kapitaal; II. Reserves; III. Obligatieschuld; IV. Saldo vlottende middelen (+), saldo vlottende schulden (—); V. Vloot in bruto ton; VI. Boekwaarde vloot na aftrek der reserves; VII. Boekwaarde vloot per bruto ton; VIII. Koers (circa). (De Maasbode) **(Vor. ber. Scheepvaart 2435 A.)**

B. VEREENIGDE STATEN. — Het regeeringsprogram van president Roosevelt. —

De leiders van het congres zijn samengekomen om het werkprogramma voor het loopende seizoen vast te stellen. Het nieuwe regeeringsprogram zal o.a. de volgende wetsvoorstellen bevatten:

1e een landbouwpachtwet, welke de boeren in staat zou moeten stellen, met behulp van overheidssteun, grondbezitters te worden;

2e een wetsontwerp in zake oogstverzekering:

3e een herziening der belasting op onverdeelde winsten, in dien zin, dat de bepalingen grootere ruimte zullen laten voor redelijke reserveeringen;

4e een nieuwe neutraliteitswet;

5e een wetsontwerp in zake werkloozensteun, waarvoor door het Congres een bedrag ineens zou moeten worden uitgetrokken;

6e wijziging van de wet in zake de Tennessee Valley, ten doel hebbende, om tot een compromis te komen met de public utilities.

Andere wetsontwerpen, die spoedig aan de orde zullen komen, zijn: een nationale woningwet en een plan ter regeling van de kolenindustrie, dat thans wordt uitgewerkt door senator Guffey van Pennsylvania.

De belangrijkste dezer wetten is die, waaromtrent het minst bekend is, nl. de toekomst van de N.R.A.

(New York Herald Tribune)
(Vor. ber. Roosevelt 2565 F.)

C. PALESTINA. — Nieuw strafwetboek van kracht.

Dezer dagen is het nieuwe Wetboek van Strafrecht in Palestina van kracht geworden.

De Engelsche woordspeling, dat de wetgeving in Palestina niet „Mosaïc" is, maar een „mosaïc", typeert heel juist de verbrokkeling in dit land op wetgevend gebied. Het burgerlijk Wetboek is een samenvatting van Islamietische jurisprudentie. Voorts zijn er een code voor landrecht, gebaseerd op het Turksche gewoonterecht, commercieele voorschriften welke op Engelsche wetten steunen en tal van decreten welke door de mandaatsregeering zijn uitgevaardigd. Het thans afgeschafte strafwetboek was een armzalige afspiegeling van de Code Napoléon.

De nieuwe strafwet is in groote lijnen gelijk aan die welke een jaar of zes geleden in Cyprus is afgekondigd. Zij bevat ongeveer 400 artikelen. De bestaande Islamietische wetten zijn afgeschaft; de nieuwe wet zal geïnterpreteerd worden volgens de Engelsche beginselen van wetsinterpretatie.

Vooral ten aanzien van de bestraffing van moord brengt de nieuwe wet een radicale wijziging. Op opzettelijk dooden staat de doodstraf, tenzij de daad is gepleegd in een hartstochtelijke opwelling, veroorzaakt door een plotselinge provocatie.

Moord is een misdrijf, dat in Palestina zeer veel voorkomt. De bloedwraak geldt nog bij zeer vele stammen. Elk doodvonnis moet thans, voordat het kan worden voltrokken, door den Hoogen Commissaris worden goedgekeurd.

Nieuw is ook het invoeren van de geeseling bij misdrijven tegen vrouwen en kinderen, en bij berooving.

Met plaatselijke gebruiken is in sommige gevallen rekening gehouden. Zoo is bigamie geen misdrijf voor Mohammedanen. Verder wordt overspel door de vrouw gepleegd met twee jaar gevangenisstraf gestraft. Maakt de man zich aan echtbreuk schuldig, dan wordt hij even zwaar gestraft als het feit in de echtelijke woning is gepleegd. De volkszede rekent de vrouw echtbreuk zeer zwaar aan.

Was godslastering vroeger alleen strafbaar als zij gericht was tegen den Profeet, de nieuwe wet bedreigt elke godslastering met straf.

Ten slotte zij nog vermeld, dat in verband met de politiek van non-coöperation elke aansporing tot niet-betalen van de een of andere geldelijke heffing, welke door den Hoogen Commissaris is gesanctionneerd, strafbaar is gesteld.

(Le Courrier d'Orient)

D. PENNINGKUNST. — Nederlandsche penningen te Weenen. —

Op 12 Dec. '36 is te Weenen, in het z.g. Münzkabinett van het Kunsthistorische Museum, de tentoonstelling geopend van de collectie van 88 penningen en plaquetten, welke de directeur van het Kon. Penningkabinet te 's-Gravenhage, dr. M. A. Evelein, hierheen bracht, en welke beschikbaar gesteld werden door dat Penningkabinet en de N.V. Kon. Begeer te Voorschoten.

In de eerste van de serie bovenzalen kon men het oeuvre bestudeeren der Nederlandsche medailleurs van de laatste 25 jaren. De belangstelling, vooral voor in Oostenrijk onbekende procédé's, zooals die van L. Bolle, bleek zeer groot.

In den catalogus schreven dr. M. A. Evelein en zijn Weensche collega dr. August Loehr (schrijver van een werkje „Die Niederländische Medailles des 17. Jahrhunderts") samen een inleiding, waarin de bezoekers een kort overzicht vinden van de renaissance van onze medaillekunst, van Toon Dupuis, Jeltsema en Wienecke over J. J. van Goor tot de schare van jongeren, die met en voor Carel J. A. Begeer en C. J. van der Hoef zoovele schoone penningen deden ontstaan, waarin ook het aandeel van de firma Gerritsen en Van Kempen, dat van de Rijksmunt en van de Nederl. Ver. v. Medaillekunst worden vermeld.

(Reichspost - Alg. Handelsblad)

E. BELGIE. — De internationale diamanttentoonstelling te Antwerpen. —

Dezer dagen is te Antwerpen de Internationale Diamanttentoonstelling door Z.M. den Koning, in gezelschap van minister-president Van Zeeland en dr. Van Isacker, geopend.

Burgemeester Huysmans heette den hoogen bezoeker welkom. Antwerpen, zeide hij, is de diamantstad. Honderden handelaren zijn hier gevestigd. Zij behooren tot vele nationaliteiten, maar allen voelen zich hier thuis. Sedert 1920 heeft de diamantindustrie zich in hooge mate ontwikkeld. Antwerpen is dan ook het

groote diamantcentrum geworden van de geheele wereld.
De burgemeester stelde vervolgens de organisatoren van de tentoonstelling, in de eerste plaats den heer Van Antwerpen, voorzitter van het comité, aan den Koning voor, waarna een langdurige rondwandeling werd gemaakt. De Koning bleef geruimen tijd staan bij de stands, waar men diamantslijpers aan het werk kan zien. Bij het verlaten van de tentoonstelling herhaalde zich dezelfde uiting van enthousiasme en werd ook buiten op de Meir door het volk luide gejuicht. De tentoonstelling, die zeer belangwekkend is, blijft geopend tot en met 3 Jan. '37. De uitgestalde diamanten en brillanten zijn verzekerd voor een waarde van ongeveer 500 millioen francs.
(Handelsblad v. Antwerpen)
(Vor. ber. Diamant 1932 A.; België 2257 C.)

29 DECEMBER 1936

A. **VEREENIGDE STATEN. — Bloembollen - Conferentie over narcisziekten te Washington. —**
Op 15 Dec. '36 werd in het Natural Museum te Washington de aangekondigde conferentie gehouden over het dooden van ziektekiemen in narcis-bollen (Aaltjesziekte), door middel van sterilisatie (heetwaterbehandeling).
Belangrijke verklaringen in dezen waren opgesteld door G. Steiner van het Amerikaansche ministerie van Landbouw, waarin de Aaltjesziekte en andere plantenziekten worden besproken.
De narcissen, aldus werd gezegd, zijn niet de eenige bloembollen, die door deze ziekte worden aangetast.
Seymour, sprekende namens vele tuinders en bloemistenorganisaties, deelde mede, dat z. i. een quarantaine voor Hollandsche narcissen geen nut heeft, en schadelijk is voor de Amerikaansche tuinders.
De Hollandsche deputatie, bestaande uit prof. Van Slogteren, en de heeren Arentshorst en Van Zonneveld, woonden de conferentie bij.
Prof. Van Slogteren's uiteenzetting over de mogelijkheid om met absolute zekerheid de Aaltjes door koken van de bollen te dooden, werd door de talrijke aanwezigen met enthousiasme ontvangen.
De Nederlandsche bloembollen-expert kwam tot de volgende conclusie: De wereldhandel in tuinbouwproducten is niet mogelijk zonder kans op het binnendringen van plantenziekten.
Quarantaine of embargo zijn slechts te rechtvaardigen als middelen tegen nieuwe ziekten, die nog niet over het geheele land verspreid zijn, (het narcis-aaltje is n.l. reeds in de Ver. Staten en ook in vele andere landen).
De bloembollen-nematode beteekent geen bedreiging voor andere gewassen.
De gezondheidstoestand van de Nederlandsche bloembollen is zoo goed, dat de voorgestelde sterilisatie-methode door middel van koken niet gerechtvaardigd is.
Deze zou een embargo beteekenen.
Het schijnt wel, dat prof. Van Slogteren's exposé een uitstekenden indruk heeft gemaakt. (De Telegraaf)
(Vor. ber. Nederland, Bloembollen 2498 D.)

B. **DUITSCHLAND. — Evangelische Kerkenbond. - Ds. Niemöller weigert met de nazi's samen te werken.**
Ds. Niemöller heeft de geloovigen van zijn parochie Dahlem in West-Berlijn medegedeeld, dat hij categorisch heeft geweigerd samen te werken met de evangelische rijkskerk-commissie, welke door de nationaal-socialisten wordt gesteund. Hij zeide verder, dat op de synode van Breslau vele dominees van de confessioneele kerk bereid waren vrede te sluiten met deze commissie en den voorzitter hiervan, Zöllner, doch hij, Niemöller, weigerde. Hij wil niet van den eens gekozen weg afwijken.
Velen in de confessioneele kerk zijn thans van meening, dat nu Niemöller zijn standpunt heeft uiteengezet, vele van zijn vrienden onder de predikanten van de confessioneele kerk hem zullen verlaten en contact zullen zoeken met de rijkscommissie. (A.N.P.)
(V. b. Evang. Kerkenb. 2424 D.; Niemöller 2077 B.)

C. **TURKIJE. — Nationalisatie van de Spoorwegen. —**
De volkomen nationalisatie van alle spoorwegen in Turkije is bereikt.
Nadat de Turksche regeering de spoorlijn Smyrna—Aidin in Klein Azië, welke in Engelsch bezit was, had teruggekocht, heeft de regeering een overeenkomst gesloten met de Fransche spoorweg maatschappij „Chemins de Fer Orientaux", welke de verlenging vormt van de Simplon-Orient Express van de Bulgaarsche grens naar Istanboel.
De concessie aan Frankrijk voor deze lijn liep tot 1958, doch tegen betaling door Turkije van 1.000.000 pond sterling zullen de Turksche Rijksspoorwegen deze concessie, alsmede de voorraden en rollend materiaal op 1 Januari 1937 overnemen.
Hierdoor heeft de Turksche regeering alle spoorlijnen die met buitenlandsch kapitaal werkten, in eigen beheer gekregen. (Akcham)

D. **POLEN. — Litauen's optreden wekt verontwaardiging. —**
De Poolsche pers is verontwaardigd over de wijze, waarop de Poolsche minderheid in Litauen wordt behandeld. Zij wijst hierbij op het feit, dat het eenige Poolsche blad in Litauen, de „Kowno Dzien Polski" door de autoriteiten werd verplicht, op straffe van verbod van verschijnen, artikelen te publiceeren, waarin werd geconstateerd, dat de toestand van de Poolsche minderheid in Litauen bevredigend is en waarin wordt gewezen op de vervolging der Litausche minderheid in het Wilna-gebied.
De Poolsche pers noemt een dergelijk optreden bijna zonder precedent in de geschiedenis van de journalistiek. (Gazeta Polska)

E. **NEDERLAND. — Spelling op onderwijzersexamens.**
Aan de directeuren van Rijks- en Bijzondere Kweekscholen is, naar „De Standaard" verneemt, de mededeeling verstrekt, dat bij de a.s. Kweekschoolexamens en de examens ter verkrijging van de hoofdacte bij de toepassing van de regels 5b en 6 van het Kon. besluit van 16 Juli 1936 zoolang nog niet de lijst van de kennelijk mannelijk zelfstandige naamwoorden is vastgesteld, de schrijfwijze overeenkomstig de Vries en Te Winkel moet worden gevolgd.
Dit houdt in, dat de faciliteiten van de spelling-Marchant wat het schrijven van de buigings-n betreft voor genoemde examens is ter zijde gezet, en bedoelde examencandidaten zich nu weer hebben te houden aan de oude geslachtslijsten.
(De Standaard) **(Vor. ber. Nieuwe Spelling 2390 A.)**

F. **DUITSCHLAND. — Nieuwe deviezenbepalingen - Geen invoer van markenbiljetten. —**
In het „Reichsgesetzblatt" worden de richtlijnen voor de Duitsche deviezenpolitiek, samengevoegd tot een allesomvattend geheel, gepubliceerd.
Zij zullen op 1 Januari 1937 in werking treden.
O.m. wordt bepaald, dat zonder uitzondering het meebrengen van Rijksmarkbiljetten, ook in het reisverkeer naar Duitschland verboden is.
Toegestaan is in het reisverkeer alleen het medebrengen van zilvergeld, doch ook daarvan zijn de bedragen verder verlaagd.
Voortaan mag zilvergeld nog slechts tot een bedrag van 30 mark meegebracht worden uit het buitenland door buitenlanders, terwijl z.g. „deviezenbinnenlanders" slechts 10 mark mee terug mogen brengen.
(Reichsgesetzblatt) **(Vor. ber. Deviezen 2567 G.)**

G. **DUITSCHLAND. — De pers - Berliner Tageblatt en Frankfurter Zeitung onder Staatscontrôle. —**
De hoofdredacteur van het Berliner Tageblatt, Paul Scheffer, zal binnenkort uit de leiding van dit blad vertrekken en de functie van correspondent op zich nemen.
Zijn opvolger is nog niet bekend, doch in de directie van de uitgeverij van het Berliner Tageblatt bevinden zich op het oogenblik eenige vooraanstaande leden van de Nat.-Socialistische partij, o.a. Dr. Ludwig Jahnke, voormalig adjunct-perschef van de rijksregeering.
Het blad zelf wordt gecontroleerd door de Dresdener bank, die tegenstander is van staatsondernemingen.
Ook de reorganisatie van de Frankfurter Zeitung zal binnenkort haar beslag krijgen. De hoofdredacteur, Rudolf Kircher, zal gehandhaafd blijven, tenminste

als chef voor de buitenlandsche politiek van het blad. Daarentegen is het ministerie van propaganda vast besloten, dit blad te doen controleeren door een nat.-soc. persoonlijkheid. (A. N. P.) **(V. b. Pers 2442 B.)**

30 DECEMBER 1936

A. NEDERLAND. — De uitgewezen Duitschers eveneens terug. —

De intrekking door de Duitsche regeering van de harerzijds genomen maatregelen tot uitwijzing van een viertal Nederlanders uit Duitschland, heeft voor de Nederlandsche regeering haar bezwaar doen vervallen om te voldoen aan het verzoek der Duitsche regeering om haar besluit tot uitwijzing van een viertal hier gevestigde Duitsche onderdanen aan een nader onderzoek te onderwerpen. Dit onderzoek heeft bevestigd, dat, op grond van de gegevens, waarover de regeering beschikte toen zij haar besluit nam, de uitwijzing volkomen gemotiveerd was.
De ten behoeve van het onderzoek van wege de Duitsche regeering verschafte nadere toelichtingen hebben met betrekking tot één, zij het een belangrijk, punt, op de tegen evenbedoelde Duitschers gerezen bezwaren een ander licht doen vallen, waardoor twijfel kan rijzen aangaande de juistheid eener verdere bestendiging van den genomen maatregel.
Bezield met den wensch om deze aangelegenheid ook verder in het belang van de Nederlandsch-Duitsche betrekkingen in vriendschappelijken zin tot oplossing te brengen, heeft de Nederlandsche regeering gemeend, den twijfel ten gunste van de betrokkenen te moeten doen komen.
Zij heeft zich dan ook bereid verklaard aan haar ter zake genomen besluit geen verdere uitvoering te geven, zoodat geen bezwaar zal worden gemaakt tegen eventueelen terugkeer van drie van de vier Duitschers, die Nederland reeds hebben verlaten, en evenmin tegen een verder verblijf hier te lande van den vierden uitgewezen Duitscher, die ten gevolge van ziekte ons land nog niet had verlaten. (Regeeringspersdienst)
(Vor. ber. Uitwijzing Nederlanders 2501 C.)

B. DUITSCHLAND. — Reisbeperking voor Duitschers tusschen 18 en 45 jaar. —

De Duitsche minister van Binnenlandsche Zaken, Frick, heeft bekend gemaakt, dat voortaan zonder toestemming van de militaire autoriteiten aan mannen tusschen den 18-jarigen en 45-jarigen leeftijd (voor Oost-Pruisen is de grens gesteld op 55 jaar) geen paspoort meer zal worden verstrekt.
Een der andere maatregelen, die thans eveneens getroffen is, betreft een vèrgaande organisatie van de geschoolde werkkrachten, met name monteurs en chauffeurs, van wie zich een deel op den tweeden dag na een eventueele mobilisatie zal hebben aan te melden. (Berl. Tageblatt) **(V. b. Reisverkeer 2396 A.)**

C. DUITSCHLAND. — Eventueele mobilisatie van de burgerbevolking. —

De regeering heeft belangrijke maatregelen genomen, om, in geval van nood, de mobilisatie van de burgerbevolking te verzekeren. Volgens dit plan zullen gespecialiseerde arbeiders, die ontheven zijn van den militairen dienstplicht, zich op den tweeden dag der mobilisatie naar een bepaalde plek begeven, om daar hun instructies te krijgen en bij een vasten dienst te worden ingedeeld. Waarschijnlijk zullen de vrouwen in dat geval den werkkring van haar echtgenooten overnemen.
De eerste stap naar de gebruikmaking van alle krachten des lands werd gezet door de instelling van een enormen dienst van beveiliging tegen aanvallen uit de lucht, met een uitgebreiden staf verplegers en technici uit alle lagen der bevolking.
Het is aan geen twijfel onderhevig, dat het nieuwe vierjarenplan in de eerste plaats ten doel heeft de volkomen mobilisatie van het land te organiseeren.
(Agence Belga) **(Vorig bericht blz. 2600 B.)**

D. ITALIAANSCH OOST-AFRIKA. — Engeland en Frankrijk vestigen Consulaat-Generaal te Addis Abeba. - Ver. Staten benoemen een consul. —

De Engelsche regeering heeft de Italiaansche er van in kennis gesteld, dat de Britsche legatie te Addis Abeba veranderd zal worden in een consulaat-generaal. Deze beslissing is onafhankelijk van de onderhandelingen ten aanzien van de Middellandsche Zee en houdt geen verband met de kwestie van erkenning der bezetting van Abessynië.
Ook de Fransche regeering heeft het Italiaansche gouvernement medegedeeld, dat de Fransche legatie te Addis Abeba zal worden veranderd in een consulaat-generaal.
In officieele kringen wordt aan dit bericht toegevoegd, dat de kwestie van erkenning van het Ethiopische keizerrijk hier buiten staat.
Uit Washington wordt gemeld, dat de regeering der Ver. Staten binnenkort een consul naar Addis Abeba zal zenden, hetgeen echter niet de erkenning van Ethiopië als Italiaansche kolonie beteekent.
(Times - Le Journal - Corriere della Sera)
(Vor. ber. Abessynië 2590 F.)

E. PAN-AMERIKAANSCH CONGRES. — Slotzitting. - Verklaring van minister Hull. —

In dezelfde zaal waarin zij drie weken geleden door president Roosevelt werd geopend, is de Pan-Amerikaansche vredesconferentie op 23 Dec. '36 op plechtige wijze gesloten.
De bedoeling was, dat Cordell Hull, de minister van Buitenlandsche Zaken der Ver. Staten, de sluitingsrede zou houden. Wegens zware verkoudheid moest Hull de rede echter door een der andere leden van Noord-Amerika's delegatie laten voorlezen.
„Ik kan niet krachtig genoeg verklaren," aldus wordt in Hull's rede gezegd, „dat de Amerikaansche naties niet streven naar een politiek van isolement ten behoeve van het Westelijk halfrond. Zij leven niet in den waan der autarkie, doch kennen integendeel het gevaar, dat aan zulk een waan verbonden is. In een wereld, welker deelen onderling van elkaar afhankelijk en nauw met elkaar verbonden zijn, zou het optrekken van een Chineeschen muur rond dit werelddeel dwaasheid zijn.
Ons doel is niet het Amerikaansche halfrond te isoleeren, maar een eigen weg naar den vrede te banen en zoodoende een practisch voorbeeld aan de overige landen ter wereld te geven."
Vervolgens verheft Hull zijn waarschuwende stem tegen het dreigende oorlogsgevaar.
Wij moeten den oorlog vernietigen, verklaart hij, willen wij verhoeden, dat de oorlog ons vernietigt. De vrije volken van het Amerikaansche werelddeel hebben opgehouden den oorlog als onvermijdelijk te beschouwen. De oorlog is een misdaad en geen noodlot.
Haat, vrees, hebzucht, begeerte naar roem, machtswellust, ziedaar de oorzaken van den oorlog. Wel hebben in het verleden de volken den oorlog getolereerd, doch dit zal voortaan onmogelijk zijn wegens de verwoestende kracht der moderne wapens.
De vrije volken der wereld laten zich niet meer meeslepen door den aanblik van militairen of door hysterische oorlogspropaganda. Roem berust niet op marcheerende legers en den dood van menschen. Zij, in wier handen het lot der volkeren berust, hebben den volstrekten plicht niets onbeproefd te laten, wat den oorlog vermag te verhinderen. De ware patriotten en ware helden zullen diegenen onder de leiders wezen, die den weg naar den vrede weten te vinden.
De democratieën gelooven, dat de vrede verzekerd kan worden, door overal ter wereld de openbare meening wakker te schudden. Waarom zouden de staatslieden steeds den blik naar het verleden wenden? Wel is waar bewijst de geschiedenis, dat het aantal oorlogen groot is geweest, doch evenzeer bewijst zij, dat verlicht staatsmanschap de meeste er van had kunnen voorkomen.
De naties van het Amerikaansche halfrond hebben zich thans vereenigd in den gemeenschappelijken wensch naar veiligheid. Het is echter niet noodig, de denkbeelden der conferentie tot Amerika te beperken. Het is volstrekt noodzakelijk, dat zij door de geheele wereld toegepast worden.
Bij ons streven naar vrede en voorspoed — besluit de rede — moeten wij spreken in een geest van volkomen vriendschap jegens alle naties en landen ter wereld. (N. Y. Herald Tribune)
(Vor. ber. Pan-Amerik. Congres 2584 H.; Cordell Hull 2078 C.)

F. ITALIAANSCH OOST-AFRIKA. — Zwitserland, België en Bulgarije erkennen annexatie van Abessynië. —

De Zwitsersche legatie te Rome is opdracht gegeven, de Italiaansche regeering er van in kennis te stellen, dat de Bondsraad, de Italiaansche souvereiniteit over het Ethiopische grondgebied erkennend, dit gebied beschouwt als deel uitmakende van het consulair ressort, dat onmiddellijk onder deze legatie valt. Deze mededeeling werd hedenavond door den Zwitserschen gezant te Rome, Rüger, aan den Italiaanschen minister van Buitenlandsche Zaken, graaf Ciano, gedaan.
Graaf Ciano heeft den Zwitserschen gezant mededeeling gedaan van de voldoening der Italiaansche regeering over de beslissing van den Bondsraad. Van eenzelfde voldoening heeft de Italiaansche minister van Buitenlandsche Zaken tegenover den Belgischen zaakgelastigde getuigd ten aanzien van de beslissing te Brussel om de Belgische legatie te Addis Abeba om te zetten in een consulaat-generaal.

De Bulgaarsche diplomatieke vertegenwoordiger te Rome, Pomenof, heeft den minister van Buitenlandsche zaken, Ciano, doen weten, dat zijn regeering besloten heeft een consulaat in Addis Abeba te openen.
(Neue Zürcher Zeitung - Agence Belga - Vreme)
(Vor. ber. Abessynië 2600 D.)

31 DECEMBER 1936

A. NEDERLAND. — Overeenstemming over regeling van het handels- en betalingsverkeer met Duitschland voor 1937. —

De onderhandelingen, welke sinds eenigen tijd afwisselend te Berlijn en in Den Haag zijn gevoerd met een Duitsche onderhandelingscommissie, hebben geleid tot overeenstemming over de regeling van het handels- en betalingsverkeer met Duitschland voor 1937. Op 23 Dec. '36 zijn in Den Haag een nieuw clearingverdrag en een nieuw handelsverdrag onderteekend. Het nieuwe clearingverdrag treedt in de plaats van het op 5 Dec. 1934 gesloten verdrag, hetwelk op 31 Dec. 1936 afloopt. Het heeft een looptijd van een jaar en het is in hoofdzaak gelijk aan het bestaande verdrag. In Januari 1937 zullen de oude handelsschulden, waarvoor in het thans nog loopende verdrag een aflossingsregeling werd getroffen, geheel zijn afgelost. Het dan vrijkomende percentage van de stortingen bij het Nederlandsche clearinginstituut op rekening van Duitschland zal in de eerste plaats worden gebruikt om de positie van de Nederlandsch-Duitsche clearing, die een in 1935 ontstanen nieuwen achterstand vertoont, te versterken.
Zoodra de omstandigheden het zullen veroorloven, zullen beide regeeringen besprekingen voeren ten einde na te gaan, of een gedeelte van de 14 pct. beschikbaar gesteld kan worden voor de verruiming van den uitvoer van Nederland en van de Nederlandsche overzeesche gewesten naar Duitschland.
Het nieuwe handelsverdrag heeft eveneens een looptijd van een jaar en treedt in de plaats van het op 31 Dec. '36 afloopende verdrag van 23 Dec. 1935. Ook dit verdrag is in hoofdzaak gelijk aan het dezer dagen afloopende handelsverdrag. Eenige wijzigingen, welke zijn aangebracht, houden verband met de steeds voor het loopende verdrag aanvaarde grondslagen.
De bij het clearing-verdrag aangewezen regeeringscommissies hebben de betalingscontingenten voor het eerste kwartaal 1937 vastgesteld. Vooralsnog bleek het gewenscht te zijn, voor de vaststelling van de betalingscontignenten dezelfde grondslagen aan te nemen als golden voor het vierde kwartaal van 1936.
(Nieuwe Rotterd. Courant)
(V. b. Handelsverdrag 2312 A.; Clearing 2430 A.)

B. JAPAN. — Buitenlandsche handel in 1936 toegenomen. —

Uit Tokio wordt gemeld, dat, blijkens de cijfers, die op 25 Dec. '36 bekend waren, de Japansche buitenlandsche handel in dit jaar belangrijk is toegenomen. Gelijktijdig is het invoeroverschot echter aanmerkelijk toegenomen. De buitenlandsche handel (inclusief Korea en Formosa) is ten opzichte van 1935 van 5.11 milliard yen tot 5.57 milliard yen gestegen. Hiervan bedroeg de invoer 2.85 milliard yen, de uitvoer 2.72 milliard. Het invoeroverschot steeg van 19.1 millioen tot 133.7 millioen. Laat men Korea en Formosa buiten beschouwing, dan is het invoeroverschot van 22.87 mill. yen tot 76.77 mill. gestegen.
(Domei) **(Vorig bericht blz. 2191 F.)**

C. ENGELAND. — Oproep tot herleving van het Christendom. - Aartsbisschop van Canterbury spreekt voor de radio. —

De aartsbisschop van Canterbury heeft op 27 Dec. '36 in Lambeth Palace een godsdienstoefening geleid, welke door de B.B.C. werd uitgezonden en waarin de aartsbisschop, niet alleen als eerste geestelijke van de Engelsche Kerk, maar tevens als vertegenwoordiger van de verschillende christelijke gemeenten des lands, tot zijn hoorders den oproep richtte, het kroningsjaar niet slechts te laten worden tot een sacramenteele Wijding van den koning, maar tevens tot een terugkeer van het volk van het geheele Britsche gemeenebest tot den christelijken godsdienst. De aartsbisschop gaf een kort overzicht van hetgeen zich buiten het Britsche gemeenebest in de wereld afspeelt, waarbij hij er op wees, dat in Rusland een groote beweging leeft, welke op een essentieel anti-christelijke basis berust. Voorkomen moet worden, dat dit gif ook het Engelsche volk aantast. Elders, aldus vervolgde de aartsbisschop, aanbidt men de afgodsbeelden van ras en staat en gedoogt, dat deze de suprematie van Christus overweldigen.
Aan het slot van zijn toespraak wees de aartsbisschop er op, dat de opwekking, terug te keeren tot den godsdienst niet alleen kan uitgaan van de geestelijken, maar dat het de taak van allen is, die zich christen gevoelen, hieraan mede te werken, opdat tenslotte de geheele natie weer haar grondslagen zal vinden in de religie en gezegd zal kunnen worden, dat het Britsche gemeenebest gebouwd is op de rots van waarlijk christelijke godsvrucht. (Daily Telegraph)

D. GENERAAL VON SEECKT OVERLEDEN. —

In den ouderdom van 70 jaar is op 27 Dec. '36 te Berlijn overleden, generaal Hans von Seeckt.
Von Seeckt was de organisator van de rijksweer, het beroepsleger van 100.000 man, dat Duitschland bij het verdrag van Versailles was toegestaan.
Gedurende den wereldoorlog was hij achtereenvolgens werkzaam als stafchef aan verschillende fronten.
In 1919 maakte hij deel uit van de Duitsche delegatie op de vredesconferentie van Versailles. De republiekeinsche Duitsche regeering droeg hem in 1920 op de Reichsweer te organiseeren. In 1926 verliet hij den dienst wegens een incident met de regeering. Hij had namelijk een zoon van kroonprins Wilhelm toegestaan dienst te nemen bij de rijksweer.
Generaal von Seeckt genoot een goede reputatie als militair schrijver en zijn werken spelen nog een groote rol in de organisatie van het huidige Duitsche leger. (Berliner Tageblatt)

E. NEDERLAND. — Benzine-prijs met een halven cent verhoogd. —

Met ingang van 29 Dec. '36 is de prijs van de benzines van Shell, Standard, Texaco en Sinfina met een halven cent per liter verhoogd.
De maatschappij lichtte deze verhooging als volgt toe:
Zooals vrij algemeen bekend, zijn, wanneer men in aanmerking neemt, dat de belasting op benzine 7.75 cent per liter bedraagt, de tegenwoordige prijzen van dit product in ons land buitengewoon laag vergeleken met den prijs op de wereldmarkt.
Op 26 Oct. '36 is de prijs weliswaar reeds met een halven cent per liter verhoogd, doch deze verhooging dekte slechts een gedeelte van de door de depreciatie van den gulden veroorzaakte stijging van den kostprijs. De benzinemaatschappijen hebben daarom thans moeten besluiten tot deze nieuwe verhooging; zij is ingevoerd ingevolge overleg met de overheid.
(Telegraaf) **(V. b. Benzine 2592 A.; Prijs 2504 C.)**

F. BRITSCH-INDIE. — Gandhi's rede. —

Gandhi heeft dezer dagen volgens de „Times" voor het eerst weer een politieke rede gehouden sedert hij zich in 1934 uit de actieve politiek terugtrok. Hij richtte zich tot 10.000 toehoorders op de dorpsnijverheidstentoonstelling te Faizpoer.
„Toon mij den weg," aldus Gandhi, „en ik ben bereid om weer tot mijn doel terug te keeren en ik ben bereid om opgehangen te worden. Ik voel, dat Jawaharlal Neroe eveneens bereid zou zijn om opgehangen te worden.
Als ge alles doet, wat ik wil, dat ge doet, zal Lord Linlithgow zeggen: „Ik heb ongelijk. Ik dacht, dat gij menschen terroristen waart en als ge dat wilt, zullen wij Engelschen met de eerst volgende boot vertrekken." Wij zouden dan tot Lord Linlithgow en de Engelschen zeggen: „Indië is groot genoeg om u en nog meer menschen als gij hier te houden." Dat is mijn „swaraj"."
Sommigen zijn geneigd in deze rede een aanwijzing te zien, dat Gandhi binnen niet al te langen tijd weer in de actieve politiek zal terugkeeren, doch Gandhi verwierp een dergelijke uitlegging van zijn rede.
(Times) **(Vor. ber. Gandhi 2078 A.)**

G. DUITSCHLAND. — Sir Henry Deterding koopt Nederlandsche landbouwproducten. —

Sir Henry Deterding, begaan met de moeilijkheden, waarin de Nederlandsche landbouw verkeert en onder den indruk van de bezwaren, die de voedselvoorziening aan Duitschland baart, heeft besloten, buiten de Nederlandsch-Duitsche clearing om, middelen ten bedrage van eenige millioenen guldens beschikbaar te stellen voor den aankoop van Nederlandsche landbouwproducten, die binnenkort naar Duitschland zullen worden geëxporteerd.
De Nederlandsche regeering heeft haar medewerking in zooverre verleend, dat de noodige vergunningen

voor de uitvoering van deze transacties, die een extra uitvoer naar Duitschland beteekent, verstrekt zullen worden. (Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Sir. H. Deterding 2551 G.)

1 JANUARI 1937

A. ZWITSERLAND. — Na drie maanden devaluatie.
Op 26 Sept. '36 werd besloten tot devaluatie van den Zwitsersche Franc, niet als gevolg van den financieelen toestand van het land, doch in het belang van de economische ontwikkeling. Hoewel het voorbarig is thans reeds de conclusies te trekken omtrent de resultaten van de devaluatie, publiceert het „Office Suisse d'Expansion Commerciale" te Lausanne in een officieele verklaring belangwekkende mededeelingen over den stand van zaken, drie maanden nadat de Zwitsersche Franc zich bij de leidende buitenlandsche valuta's heeft aangesloten.
In de eerste plaats wordt gewezen op het terugvloeien van het goud. De goudvoorraad van de Zwitsersche Nationale Bank, die ongeveer 1 5 milliard Francs bedroeg bij het begin der devaluatie, steeg spoedig tot meer dan twee milliard Francs en bereikte begin December een hoogte van 2 milliard 630 millioen Francs. De toestand op de arbeidsmarkt is in verschillende deelen van het land in verscheidene vakgroepen verbeterd. Ook op het gebied van het vreemdelingenverkeer, dat voor Zwitserland van zoo groot belang is, zijn de gunstige gevolgen van de devaluatie merkbaar.
Een van de belangrijkste doeleinden van de devaluatie was de verbetering van den buitenlandschen handel. In vergelijking met de overeenkomstige periode in 1935 is de uitvoer in October '36 gestegen van 74 millioen tot 84.5 millioen Francs. In hoeveelheid bedroeg de stijging 26.8 pct. Ook in November bleef de buitenlandsche handel zich gunstig ontwikkelen. De uitvoer bereikte een hoogte van 91.5 millioen Francs, hetgeen 7 millioen meer is dan in October 1936 en 15 millioen meer dan in November 1935. De invoer steeg in November tot 141 millioen Francs, hetgeen 13 millioen hooger is dan in de voorafgaande maand en 28 millioen hooger dan de invoer in November 1935.
Verder wordt opgemerkt, dat gedurende de eerste elf maanden van 1936 de totale uitvoer belangrijk is gestegen, de invoer daarentegen is in vergelijking met 1935 gedaald. Het passief der Zwitsersche handelsbalans is daardoor gedaald tot 130 millioen Francs.
De verhoogde uitvoer kwam voornamelijk ten goede aan de textiel-industrie, de metaal- en machine-industrie, de uurwerkindustrie, de levensmiddelenindustrie en de chemische en pharmaceutische industrie.
Ter voorkoming van onnoodige prijsstijgingen heeft de Zwitsersche regeering tal van contingenteeringen opgeheven en de invoerrechten van verscheiden goederen verlaagd. Als voorbeeld wordt gegeven de verlaging van de invoerrechten op benzine, die, hoewel deze moet worden ingevoerd, in den kleinhandel in het geheel niet in prijs is gestegen. Daar prijsverhooging van tal van goederen, hotelprijzen, tarieven voor gas en electriciteit en van huren zonder toestemming der autoriteiten verboden zijn, heeft de devaluatie nog slechts weinig invloed op het algemeen prijspeil gehad. (Office Suisse d'Expansion Commerciale)
(Vorig bericht blz. 2484 C.)

B. AUTOMOBILISME. — Nieuw patent van Ford. —
De automobielmagnaat Henry Ford heeft zich verzekerd van een nieuw patent. Men verwacht dat dit patent een radicale verandering teweeg zal brengen in den bouw van auto's. Indien het nieuwe model werkelijk succes zal hebben, zouden alle bestaande fabrieken geheel herzien moeten worden. Het nieuwe patent voorziet in een auto met den motor in de lengte-richting, ongeveer boven de achteras geplaatst. De heele schakelinstallatie is in een motoronderdeel ondergebracht. Ofschoon het patent alleen dat onderdeel betreft en men gelooft, dat de motor verder van dezelfde soort is als die tegenwoordig in gebruik zijn, verwacht men, dat de carosserie eindelijk gebouwd zal kunnen worden in den druppelvorm, waarover den laatsten tijd zooveel gesproken is, maar waartoe men in de practijk niet kan komen. De voorkant van den auto zou dan den vorm hebben van den onderkant van een druppel en de lijnen van den auto zouden scherp convergeeren naar achteren. De chauffeur zit in het midden vooraan in den auto met een vrij uitzicht, daar de radiator geheel komt te vervallen. Gezegd wordt, dat de motor voor de inzittenden van den auto geruischloozer zou zijn en dat hij economischer zal functioneeren.
De ambtenaren aan het patentbureau zijn meer dan achttien maanden bezig geweest met hun onderzoek om na te gaan of de uitvinding van Ford wel werkelijk nieuw was. In Mei 1935, werd het verzoek voor het patent ingediend en het zou gaan om een „experiment". (Times)

C. JAPAN. — Visscherij-overeenkomst Japan-Rusland geteekend. —
In tegenwoordigheid van den Mikado heeft de Geheime Raad in een plenaire vergadering een ontwerpprotocol goedgekeurd, waarbij de visscherij-overeenkomst met Rusland met een jaar wordt verlengd.
Aan deze vergadering was een bijeenkomst voorafgegaan van een speciale commissie uit den Geheimen Raad, welke een gunstig oordeel over de verlenging der overeenkomst uitsprak, maar tevens uiting gaf aan haar leedwezen, dat de Russische regeering heeft nagelaten deze formeel te onderteekenen. De commissie drong er bij de regeering op aan maatregelen te nemen om herhaling van een dergelijke nalatigheid te voorkomen.
Naar vernomen wordt, heeft op 23 Dec. '36 de onderteekening plaats gehad en wel tusschen Stomoniakov, ondervolkscommissaris voor Buitenlandsche Zaken en Sjigemitsoe, Japansch ambassadeur te Moskou.
(Domei) **(Vorig bericht blz. 2559 B.)**

D. NEDERLAND. — Crisis-Varkensbeschikking 1937.
In de Staatscourant van 29 Dec. '36 (nr. 253) is opgenomen de crisis-varkensbeschikking 1937.
De aantallen biggenmerken die door de verschillende landbouw-crisisorganisaties in hun gewest kunnen worden toegekend zijn hierbij als volgt vastgesteld:

voor Groningen	71.530
Friesland	123.140
Drenthe	233.580
Overijssel	287.970
Gelderland	434.120
Utrecht	133.200
Noord-Holland	93.130
Zuid-Holland	205.470
Zeeland	48.410
Noord-Brabant	312.880
Limburg	177.700

De aantallen varkens die kunnen worden toegewezen bedragen volgens deze beschikking voor:

Groningen	53.994	+ 1.118
Friesland	82.650	+ 1.894
Drenthe	97.259	+ 1.582
Overijssel	160.344	+ 4.230
Gelderland	292.948	+ 9.012
Utrecht	105.923	+ 700
Noord-Holland	76.685	+ 1.744
Zuid-Holland	240.070	+ 1.315
Zeeland	44.170	+ 1.364
Noord-Brabant	218.670	+31.379
Limburg	141.707	+ 998

Hierbij wordt opgemerkt, dat van de in de tweede plaats genoemde aantallen uitsluitend gebruik mag worden gemaakt voor de extra toewijzing van varkens. (Staatscourant)
(Vor. ber. Varkens 2066 A.; Varkensvleesch 2485 B.)

E. BELGIE. — Episcopaat tegen het Communisme.
Op Kerstdag is in België een herderlijk schrijven verschenen van de gezamenlijke bisschoppen. De brief wijst op het communistisch gevaar en haalt als waarschuwende voorbeelden die ongelukkige landen aan, waar de communisten de macht hebben. In Spanje, aldus het schrijven, gaat, sinds de communisten zich van het Madrileensche bewind hebben meester gemaakt, de op zichzelf reeds zoo gruwelijke burgeroorlog gepaard met een afschuwelijken godsdienstoorlog.
„Hoe is het mogelijk", zoo vragen de bisschoppen, „dat sommige landgenooten partij kiezen voor de machten ten dienste van het bolsjewisme? Voorzeker, bij velen is die sympathie ingegeven door hun liefde voor de democratie en door hunne verknochtheid aan de rechten van de vrijheid der menschen. Maar welk een naïviteit en welk een misrekening te gelooven, dat de zegepraal van het bolsjewisme in Spanje de zaak van de democratie en van de vrijheid zou dienen! Is het niet duidelijk, dat zij integendeel